

ಅವಿಲ ಭಾರತ ೬೭ನೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ

ರುದ್ರಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತ
ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯಂ

ಗದ್ಯಾನುವಾದ

ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಯಂ. ಆರ್. ವರದಾಚಾರ್ಯ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮

ಅಖಿಲ ಭಾರತ ೬೭ನೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಪ್ರಕಟಣೆ

ರುದ್ರಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತ

ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯಂ

ಗದ್ಯಾನುವಾದ

ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಯಂ.ಆರ್. ವರದಾಚಾರ್ಯ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು

ಪಂಪಮಹಾಕವಿ ರಸ್ತೆ ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ

ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೧೮

Rudrabhatta Virachita JAGANNATHA VIJAYAM - Original with
Prose rendering by Sri Ashtana Vidwan M.R. Varadacharya
Published by : Kannada Sahitya Parishat
Pampa Mahakavi Road Chamarajapet Bangalore - 560 018
Pages : 658 + iv ; Price : 120-00, 1999

ಮುದ್ರಣ : ೧೯೯೯

ಬೆಲೆ : ರೂ. ೧೨೦-೦೦

© ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿದೆ

ಪ್ರಕಟಣ ಸಮಿತಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ಎನ್. ಬಸವಾರಾಧ್ಯ

ಸಂಚಾಲಕರು

ಡಾ. ಸಿ. ವೀರಣ್ಣ

ಸದಸ್ಯರು

ಡಾ. ಕೆ.ವಿ. ಚಂದ್ರಣ್ಣಗೌಡ

ಬಿ.ಎನ್. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣರಾವ್

ಅ.ರಾ. ಮಿತ್ರ

ಎಲ್ಲೆಗೌಡ ಬೆಸಗರಹಳ್ಳಿ

ಬಿ.ಆರ್. ಪೊಲೀಸ್ ಪಾಟೀಲ

ಡಾ. ಎಸ್.ಎಲ್. ಭೈರಪ್ಪ

೬೭ನೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಾಧ್ಯಕ್ಷರು

ನಿರ್ದೇಶಕರು

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ

ಮುದ್ರಣ : ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀ. ಅಚ್ಚುಕೂಟ ಆಫ್‌ಸೆಸ್ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು,
ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ರಸ್ತೆ ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ ಬೆಂಗಳೂರು - ೧೮

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ನುಡಿ

ಅಖಿಲಭಾರತ ೬೭ನೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನವು ಕನಕಪುರದಲ್ಲಿ ೧೯೯೯ನೇ ಇಸವಿಯ ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದಿಂದ ನೆರವೇರಿತು. ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸವಿನೆನಪು ಬಹುಕಾಲ ಉಳಿಯುವಂತಹುದು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ೬೭ ಉಪಯುಕ್ತ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು, ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಲಭ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕೈಯಲ್ಲಿಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಂಕಲ್ಪವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಸಂಕಲ್ಪದ ಸಾಕಾರವೇ ಈ ಪುಸ್ತಕ.

ಪರಿಷತ್ತು ಈ ಹಿಂದೆ ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದ ಅನೇಕ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ೬೭ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥ ಸಮಿತಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿತು. ಹಳಗನ್ನಡ ಮತ್ತು ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳ ಗದ್ಯಾನುವಾದಗಳು, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಲಿಪಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಗೆಗಿನ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಕವಿ ಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರಸಂಕರಣಗಳ ಪ್ರಬಂಧಗಳು, ಜೀವನಚರಿತ್ರೆ, ಜಾನಪದ, ಆರೋಗ್ಯವಿಚಾರ ಹೀಗೆ ಮುಂತಾಗಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಪ್ರಕಾರದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಈ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿವೆ.

ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಎಲ್ಲ ೬೭ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಹೊರತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಯಿತು. ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪರಿಷತ್ತು ಹೊಸದಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಆಫ್‌ಸೆಟ್ ಮುದ್ರಣಾಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಬೇಕು, ತನ್ಮೂಲಕ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಅಚ್ಚುಕೂಟವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯೇ ಈ ವಿಳಂಬಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಸಮ್ಮೇಳನ ಮುಗಿದು ಮೂರುನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಾದರೂ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ. ಅರವತ್ತೇಳು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಕಾಗದವನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಒದಗಿಸಿ ಮಹೋಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಅಖಿಲಭಾರತ ೬೭ನೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸ್ವಾಗತ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ, ಅಂದಿನ ಸಾರಿಗೆ ಸಚಿವರೂ ಇಂದಿನ ಗೃಹ ಸಚಿವರೂ ಆಗಿರುವ ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಪಿ.ಜಿ.ಆರ್. ಸಿಂಧ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

‘ರುದ್ರಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯಂ’ ಗದ್ಯಾನುವಾದವನ್ನು ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಯಂ.ಆರ್. ವರದಾಚಾರ್ಯ ಅವರು ಮಾಡಿದ್ದು, ಅದು ಈಗ ಪುನರ್ ಮುದ್ರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಹೊರತಂದಿರುವ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ. ಆಫ್‌ಸೆಟ್ ಅಚ್ಚುಕೂಟದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಎನ್. ಬಸವರಾಧ್ಯ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು

ವಿಷಯ ಸೂಚಿ

ಉಪೋದ್ಘಾತ	....	೧
೧. ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ	....	೭
೨. ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ	....	೩೪
೩. ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ	....	೬೯
೪. ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸಂ	....	೧೦೩
೫. ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸಂ	....	೧೪೩
೬. ಷಷ್ಠಾಶ್ವಾಸಂ	....	೧೭೮
೭. ಸಪ್ತಮಾಶ್ವಾಸಂ	....	೨೧೦
೮. ಅಷ್ಟಮಾಶ್ವಾಸಂ	....	೨೪೨
೯. ನವಮಾಶ್ವಾಸಂ	....	೨೭೯
೧೦. ದಶಮಾಶ್ವಾಸಂ	....	೩೧೭
೧೧. ಏಕಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ	....	೩೫೫
೧೨. ದ್ವಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ	....	೩೮೫
೧೩. ತ್ರಯೋದಶಾಶ್ವಾಸಂ	....	೪೨೦
೧೪. ಚತುರ್ದಶಾಶ್ವಾಸಂ	....	೪೫೬
೧೫. ಪಂಚದಶಾಶ್ವಾಸಂ	....	೪೯೦
೧೬. ಷೋಡಶಾಶ್ವಾಸಂ	....	೫೨೦
೧೭. ಸಪ್ತದಶಾಶ್ವಾಸಂ	....	೫೬೪
೧೮. ಅಷ್ಟದಶಾಶ್ವಾಸಂ	....	೬೦೭
ಅನುಬಂಧ	....	೬೪೧
ಶಬ್ದಕೋಶ	....	೬೪೨

ಉಪೋದ್ಘಾತ

ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯವೆಂಬ ಹಳಗನ್ನಡದ ಗದ್ಯಪದ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ (ಚಂಪೂ) ಕಾವ್ಯವು ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣದ ಐದು ಆರನೆಯ ಅಂಶಗಳಲ್ಲೂ ಭಾಗವತದ ದಶಮಸ್ಕಂಧದಲ್ಲೂ ಹೇಳಿರುವ ಕಥಾಂಶವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯಕರ್ತೃವಾದ ರುದ್ರಭಟ್ಟನೇ

“ಕಥೆ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣಂ ಸ
ತ್ಯತಿವೇಟ್ಟಂ ಸುಕವಿರುದ್ರನೀ ಕೃತಿಗೆ ಕಥಾ |
ಪತಿ ಕೃಷ್ಣಂ ಕೃತಿಯುಂ ಭೂ
ನುತಮ ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯಮನೇ ಮೆಚ್ಚಿದರಾರ್ ॥”

ಎಂದು ಹೇಳಿರುವನು. ಈ ಮಹಾಕವಿ ತನ್ನ ದೇಶ ಕಾಲ, ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ಯಾವುದನ್ನೂ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೦೪ರಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟಾಕಲಂಕದೇವನು ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನವೆಂಬ ಕರ್ಣಾಟಕ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯದ ಆದಿಯ ಮಂಗಳ ಪದ್ಯವನ್ನೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಉದಾಹರಿಸಿರುವನು. ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಕಾರ ಕೇಶಿರಾಜನ ತಂದೆಯಾದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು (೧೨೪೮-೧೨೫೪) ತನ್ನ ಸೂಕ್ತಿ ಸುಧಾರ್ಣವದಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯದ ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿರುವನು. ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವದಲ್ಲಿ ಕುಸುಮಾವಳಿಯೆಂಬ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳು ಉದ್ಘಾತವಾಗಿವೆ. ಕುಸುಮಾವಳಿಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದ ದೇವಕವಿಯು ರುದ್ರಭಟ್ಟನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ, “ರುದ್ರಭಟ್ಟನೊಳ್ ಪುದಿದ ಪದಪ್ರಗಲ್ಬಗುಣಂ” ಎಂದಿರುವನು. ದೇವಕವಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೦೦ರಲ್ಲಿ ಇದ್ದನೆಂದು ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವನಿಂದ ಸ್ತುತನಾದ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ೧೩೦೦ಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆಯೇ ಅದೇ ಕಾಲದಲ್ಲೋ ೧೨೪೫ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಇದ್ದನೆಂದು ನಿರ್ಧರವಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ರುದ್ರಭಟ್ಟನೇ ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕವಿಗಳೊಡನೆ ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನೆಂಬ ಕವಿಯನ್ನೂ ಸ್ತುತಿಸಿರುವನು. ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನು ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೪೦ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿದಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ೧೧೪೦ಕ್ಕಿಂತ ಈಚೆಗೆ ಇದ್ದವನೆಂದು ನಿರ್ಧರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಲದೆ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯದಲ್ಲೇ “ಚಂದ್ರಮೌಳಿ ಪ್ರಮುಖ ನಿಖಿಳ ವಿದ್ವಜ್ಞನಂ ಮೆಚ್ಚಿ ರುದ್ರಾಂಕನೆ ಪೇಳ್ವಂ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವನು. ಈ ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯೆಂಬ ವಿಖ್ಯಾತಪಂಡಿತನು ೧೧೭೨ ರಿಂದ ೧೨೧೯ರವರೆಗೆ ಆಳಿದ ವೀರಬಲ್ಲಾಳರಾಜನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದನೆಂದು ೧೧೮೨ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ೧೨೪ನೆಯ ಶಾಸನದ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ಹೆಸರನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳದಿದ್ದರೂ, “ಅರಿಕಾಮಧ್ವಂಸಿ, ರಾಜರಾಜಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಿರತಂ,

ಉಮಾಕಾಮಿನೀಜೀವಿತೇಶಂ” ಮೊದಲಾದ ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಬಲ್ಲಾಳರಾಜನಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಅವನು ವಸುಧೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುಗೆ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿರುವನು. ಚೋಳರಾಜರಿಗೆ ‘ರಾಜರಾಜ’ ಎಂಬ ಹೆಸರೋ ಬಿರುದೋ ಇದ್ದಿತೆಂದೂ ಅವರು ಬಲ್ಲಾಳರಾಜರಿಗೆ ಅಧೀನರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಬಲ್ಲಾಳರಿಗೆ “ಚೋಳರಾಜ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಚಾರ್ಯ” ಎಂಬ ಬಿರುದು ಇದ್ದಿತೆಂದೂ ಅನೇಕ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ೧೧೮೨ರ ಹಿಂದು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಬಲ್ಲಾಳರಾಜನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ದ್ವಾರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದೆಂದೂ ಕವಿಚರಿತ್ರಕಾರರು ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವರು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದೇಶಭಾಷಾಪ್ರೇಮಿಗಳಾಗಿಲ್ಲದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದುದರಿಂದಲೇ ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ಕರ್ಣಾಟಕದೇಶದವನೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಸ್ಥಾನಕವಿಯಾಗಿದ್ದನೋ ಇಲ್ಲವೋ ತಿಳಿಯದು. “ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಶಾರದಾಭೃ ಚಂದ್ರಾತಪರುದ್ರ ! ಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಕವಿತಾರಸವು ಸಜ್ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು” ಎಂದು ಹೊಗಳಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯವನ್ನು ಬರೆದುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ವಿದ್ವನ್ಮಂಡಲಿಯ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಆರ್ಯರ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ಬರೆದಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಭಟ್ಟನೇ ಮೊದಲನೆಯವನು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕರ್ಣಾಟ ಭಾಷೆಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಉದ್ವಾಮ ಪಂಡಿತನೂ ಮಹಾಕವಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ಈತನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಅರಿಯುವರು. ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ರಸಕಲಿಕೆ, ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಎಂಬ ಎರಡು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ರಸಕಲಿಕೆಯ ಮೂಲಗ್ರಂಥವು ಇದುವರೆಗೆ ದೊರೆತಿಲ್ಲ.

ರುದ್ರಭಟ್ಟನನ್ನು ದೇವಕವಿ, ಚಿಕ್ಕಉಪಾಧ್ಯಾಯರೇ ಮೊದಲಾದ ಕರ್ಣಾಟ ಕವಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಶ್ಲಾಘಿಸಿರುವರು. ಸಾಲ್ವನೆಂಬ ಕವಿ ತನ್ನ ರಸರತ್ನಾಕರದಲ್ಲಿ ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ರಸಕಲಿಕೆ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನದೇವನು ತನ್ನ ಸೂಕ್ತಿಸುಧಾರ್ಣವದಲ್ಲೂ, ಅಭಿನವವಾದಿವಿದ್ಯಾನಂದನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಸಾರದಲ್ಲೂ, ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ಗ್ರಂಥದ ಅನೇಕ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಹಳಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಜೈನ ಮಹಾಪಂಡಿತನಾದ ಭಟ್ಟಾಕಲಂಕದೇವನು ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯದ ಮಂಗಳಶ್ಲೋಕವನ್ನೂ ಬೇರೆಯ ಅನೇಕ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಬರೆದಿರುವನು ಎಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದೆ.

ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತಿ, ಸ್ಮಾರ್ತ, ಶ್ರೋತ್ರಿಯ. ಸ್ಮಾರ್ತರು ಪಂಚಾಯತನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಈತನು ಕಾವ್ಯದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ, ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ, ಅಂಬಿಕೆ, ಸೂರ್ಯ, ಗಣಪತಿ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು. ಆದರೂ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಈತನಿಗೆ

ಅತಿಶಯವಾದ ಭಕ್ತಿ. ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ್ವರರೆಂಬ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು ಕರ್ತೃಗಳಾದರೂ -

“ಉದಯಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರ

ಪ್ರದಂಜ(ಗ)ನಕ್ಕನಿಪ ಕಮಲಭವ ಹರಿಹರನಾ !

ಮದ ಪುರುಷಾಕಾರತ್ರಯ

ಮದು ನಿನ್ನಾ ವಿಡಂಬಮಲ್ತೆ ಪರಮಜ್ಯೋತೀ ||” (ಆ. ೩ ಪದ್ಯ ೧೦೫)

ಎಂದು ವಿಷ್ಣುವೇ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೂ ಮೂಲಪುರುಷನೆಂದು ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಪೂರ್ವಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿರುವ, ಪುರಿಯ ಪ್ರಸಾದ ಪಾವನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥಸ್ವಾಮಿ, ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ಇಷ್ಟ (ಕುಲ) ದೈವವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣಚರಿತಾಮೃತಕ್ಕೆ ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯವೆಂದು ನಾಮಕರಣಮಾಡಿರಬಹುದೆಂದು ಮದ್ರಾಸ್ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಾಟಕಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದ, ಬ್ರಹ್ಮಶ್ರೀ ಚಾವಲಿ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಅವರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದ ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯ ಗ್ರಂಥದ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೯೬ರಲ್ಲಿ) ಬರೆದಿರುವರು.

ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ನಿರಹಂಕಾರಿ. ಕಾವ್ಯವನ್ನು

ಪೊಸತನೆ ಪೇಳ್ವೆ ತಿರ್ದುವಣಿವೆನ್ನೊಳೆ ಸನ್ನಿದಮಾದೊಡಂ ಕರಂ

ರಸಿಕರಿನೆಯ್ತೆ ತಿರ್ದಿಸಿದೊಡಲ್ಲದೆ ನಿಲ್ಲದು ಚತ್ತಮಂತೆ ತಿ !

ದಿಸುವುದೆ ನಲ್ ನಯಂ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಸೋದಿಸೆ ಪೊನ್ ವಿರಾಜಪಂ

ತೆಸೆದು ಬಟೆಕ್ಕೆ ಮತ್ಯುತಿ ಚಮತ್ಯುತಿಯಂ ಧರೆಗುಂಟುಮಾಡುಗುಂ || (ಆ. ೧ ಪ. ೧೫)

ಎಂದು ಹೇಳಿರುವನು. ಅಲ್ಲದೆ ‘ಅತರ್ಕ್ಯಮಲ್ಲವೆ ಮಹತ್ವಂ ವಿಷ್ಣು ಸರ್ವಜ್ಞನಾ||’ ‘ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಂ ರಹಸ್ಯಾಚಿಂತ್ಯಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮುರಹರನಂ ಬಣ್ಣಿಸಲ್ ಬಲ್ಲನಾವಂ |’ ‘ದುಗ್ಗೋದಧಿತಲ್ಪನಂ ನರನಭಿಷ್ಟುತಿಗೆಯ್ದುದು ಧಾರ್ಷ್ಟ್ಯಮಲ್ಲವೇ |’ ಎಂದೂ ಹೇಳಿ “ಕಾವ್ಯಸಮಾಧಿಯಿಂ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಮುಕುಂದನೆನ್ನ ಬಗೆಯೊಳ್ ನಿಲೆ ನಿರ್ಮಲತತ್ತ್ವ ಬೋಧಂ ಉದ್ಯೋತಿಪುದೆಂಬುದಂ ಬಯಸಿ ಪೇಟಲೊಡರ್ಚಿದೆಂ ; ವೈಷ್ಣವಕಾವ್ಯರಸಂ ತುಳುಂಕಾಡುಗೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವನು.

ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯದ ವಿಷಯವು ಕೃಷ್ಣಚರಿತೆಯಾಗಿದೆ. ಕವಿ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣದಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಣನೆಗಳ ಕಥೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಣನೆಯನ್ನೂ ಅನುಪೂರ್ವಿಯನ್ನೂ ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದಾನೆ. ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕವನ್ನು ಸ್ವಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. “ಅಲಂಕಾರಪ್ರಿಯೋ ವಿಷ್ಣುಃ” ಎಂದಿರುವಂತೆ, ಈ ವಿಷ್ಣು (ಕೃಷ್ಣ) ಚರಿತೆಯೂ ಶಬ್ದಾರ್ಥಾದಿ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕರ್ಣಾಟ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪರಿಶ್ರಮವಿಲ್ಲದ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಾರದು. ಕವಿಯೇ “ಅನವದ್ಯ ರೀತಿಚೋದ್ಯಂ ವಿಬುಧಜನಹೃದ್ಯಂ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವನು. ಶೈಲಿ ಪಂಪಾದಿ ಜೈನಮಹಾಕವಿಗಳ ಶೈಲಿಯಂತೆ ಇದೆ. ಮಹಾ

ಕಾವ್ಯಕ್ಕಿರಬೇಕಾದ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜನನ ವಿಚಾರದಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಕಥೆಯು ಸಾಲ್ವನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನ ವಧೆಯವರೆಗಿನ ಕೃಷ್ಣನ ಕಥಾವೃತ್ತವು ಉಕ್ತಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಕಾವ್ಯವು ಪ್ರೌಢವಾದುದು. ನವರಸಭಾವಭರಿತವಾದುದು. ಕೃಷ್ಣನ ಮಹಿಮೆಯ ವರ್ಣನೆ ಅಮಿತವಾಗಿದೆ. ಕವಿ, ತಾನು ತನ್ನ ಮಾತಿನಿಂದಲೂ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರುವನು. ಅಲ್ಲದೆ ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರರೂ ತತ್ವಜ್ಞರೂ ಆದ ಅಕ್ಕೂರ, ಅದಿತಿ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ಪಾತ್ರಗಳಿಂದ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿಸಿರುವನು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ದಶಾವತಾರಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಲ್ಲದೆ ಜರಾಸಂಧ, ಸಾಲ್ವಾದಿ ವಿರೋಧಿ ರಾಕ್ಷಸರಿಂದಲೂ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿಸಿರುವನು. ಗ್ರಂಥದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ “ಕಾವ್ಯನಾಟಕ ತರ್ಕವ್ಯಾಕರಣ ಭಂದೋಲಂಕರಾದ್ಯನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಾವಾರ ಪಾರಗ ಶ್ರೀಮತ್ಸುಕವೀಂದ್ರರುದ್ರಭಟ್ಟಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯಂ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ವಿಷಯ ಸೂಚಿಕೆಯನ್ನು ಪಂಡಿತರಾರೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಡಿತರು ಹೇಳಿರುವುದು ಹೊಗಳಿಕೆಯ ಮಾತಲ್ಲ, ಸತ್ಕೋಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯದ ಆರಂಭದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಓದುವ ಉದ್ವಾಮಪಂಡಿತರಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಪಂಡಿತರಿಗೂ ಅರ್ಥವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಗದಂತಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಯಾರೋ ಅತ್ಯುದ್ವಾಮಗೀರ್ವಾಣ ಕರ್ಣಾಟೋಭಯ ಭಾಷಾಪಂಡಿತರು - ಆರಂಭದ ಮಂಗಳ ಶ್ಲೋಕಗಳೆದಕ್ಕೆ ಪಂಚಪಾಪಾಣವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅತ್ಯುದಾತ್ತವೂ ಅತಿವಿಸ್ತಾರವೂ ಆದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವರು. ರುದ್ರಭಟ್ಟನು ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಒಂದೊಂದು ವಿಶೇಷಣ ಪದಕ್ಕೂ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರು ಹೇಳಿರುವ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾದ ಕೆಲವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅನುವಾದವನ್ನು ಬರೆದುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ, ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ಭಾಷೆ ಶೈಲಿಗಳು ಅತಿ ಕಠಿನವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನ, ವನದ, ಸಮುದ್ರದ ವರ್ಣನೆಗಳು ವೀರಾದ್ಭುತರಸಗಳಿರುವೆಡೆಯಲ್ಲೂ ಶೈಲಿಯು ಕಠಿನವಾಗಿದ್ದರೂ ಶೃಂಗಾರ, ಕರುಣರಸಗಳಿರುವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮೃದುಲಲಿತವಾದ ಶಬ್ದಗಳೂ ಶೈಲಿಯೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆಯೇ ಇವೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾರಿಕೇಳ ಕದಳೀ ದ್ರಾಕ್ಷಾಪಾಕಗಳೆಲ್ಲವೂ ರಸಭಾವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಅನುವಾದವನ್ನು ಓದುವ ರಸಿಕರು ಅರಿಯಬಹುದು. ಕರ್ಣಾಟಕದ ಚೇತನಾತ್ಮಸ್ವರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ಣಾಟ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಸಂಪತ್ತು ಅಮಿತವಾಗಿದೆಯಾದರೂ ಅದು ಹೂತಿಟ್ಟ ನಿಧಿಯಂತೆ ಅಥವಾ ಬೀಗದ ಕೈ ಸಿಕ್ಕದ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ದ್ರವ್ಯದಂತೆ ಆಗಿದೆ. ಈಗಿನ ಕನ್ನಡ ಜನತೆ ಆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾದರೂ, ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳು ಕಠಿನವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ವ್ಯಾಸಂಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಈಗ ಧೂರೆಯುವುದೂ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನಿವಾರಣೆಮಾಡಿ ಓದಬಲ್ಲ ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ಣಾಟ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗದ್ಯಾನುವಾದವನ್ನು ಮೂಲಸಹಿತವಾಗಿ ಬರೆಯಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ಜಿ. ನಾರಾಯಣರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದು ಸರ್ವಶ್ಲಾಘ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಗದ್ಯಾನುವಾದ ಮಾಡಿಸುವ ಅನೇಕ ಮಹಾ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಭಟ್ಟನೆಂಬ ಉದ್ಧಾಮಕವಿಯಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯವೆಂಬುದು ಒಂದಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕೈದು ಸಾರಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಮೊದಲಿನ ಕೆಲವು ಮುದ್ರಣಗಳಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೦೪ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಜಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಶೋಧಿತವಾಗಿ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಗ್ರಂಥವು ಶುದ್ಧವಾದುದಾಗಿರುವಂತಿದೆ. ಈಚೆಗೆ ೧೯೨೩ ರಲ್ಲಿ ಅದೇ ಲೈಬ್ರರಿಯವರು ಎರಡನೆಯ ಸಾರಿ ಪರಿಶೋಧಿಸಿ ಮುದ್ರಿಸಿರುವುದು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿರುವ ಮೂಲವನ್ನೇ ಅನುವಾದಕ್ಕೆ ಮೂಲವನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲವು ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿದೆಯೆಂದರೂ ಗ್ರಂಥದ ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೋಧಕರು ಓಲೆಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಅನುವಾದ ಗ್ರಂಥದ ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿದೆ.

ಅನುವಾದವನ್ನು ಮೂಲಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಬರೆದಿದೆಯಾದರೂ ಒಂದು ಒಂದೂವರೆ ಪುಟಗಳಷ್ಟು ಇರುವ ಮಹಾವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕದಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಾಗಿ (ಅನುವಾದಕ ಮಂಡಲಿಯ ಅಭಿಮತದಂತೆ) ಮಾಡಿ ಬರೆದುದಾಗಿದೆ. ಅನುವಾದವನ್ನು ಬರೆಸಿದವರಿಗೂ ಬರೆದವರಿಗೂ ಓದುವವರಿಗೂ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಗ್ರಂಥದ ಕವಿಯೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಆತ್ಮಂತಿಕ ಸುಖವು ಲಭಿಸಲಿ.

ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಯಂ. ಆರ್. ವರದಾಚಾರ್ಯ

ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀರಾಮಾನಟ ಕೌಸ್ತುಭದ್ವೈತಿಕಿರತ್ನಾಂಜಲಿಕೇಪ ವ
ಕೋರಂಗಸ್ಥಿತೆಯಾದ ಪಾದನಖರೋಚರ್ಗಂಗೆ ಪೃಥ್ವೀಶ ಕೋ
ಟೀರವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಸಂದ ಚಕ್ರರವಿ ದೈತ್ಯಧ್ವಾಂತಮಂ ಗೆಲ್ಲ ಭೂ
ಭಾರಭೇದವಿನೋದಿ ಕೃಷ್ಣನಮಗೀಗಾನಂದಸಂದೋಹಮಂ || ೧

ಜನನುತ ರಾಜಹಂಸನಯನಂ ಕಮಲಾವಸಥಂ ಕಳಾನಿಕೇ
ತನನೆನಿಸಿದ ಪೆಂಪುಪಮೆವೆತ್ತೊಡಮೇನೋ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನೆಂ
ದೆನಿಸಿಯುದಾರನೆಂಬ ರಜಮೊಂದಿಯ ಸತ್ವನಿಧಾನನೆಂಬ ಪೆಂ
ಪನುಗುಣಮಾದ ಲೋಕಪಿತನೊಲ್ಲ ಚತುರ್ಮುಖನಿಗೆ ರಾಗಮಂ || ೨

೧. (i) ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯೆಂಬ ಸುಂದರಿ ನಟಿಯು -ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿಯ
ದಿವ್ಯಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಪುಷ್ಪೋಪಹಾರದಿಂದೊಪ್ಪುವ ಯಾರ ಹೃದಯ
ರಂಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವಳೋ, ಯಾರ ಕಾಲುಗುರಿನ ಕಾಂತಿಗಂಗೆಯು ಶಿವನ ಮತ್ತು
ರಾಜಾಧಿರಾಜರ ಕಿರೀಟಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತವೋ ಯಾರ ಚಕ್ರ(ವೆಂಬ) ಸೂರ್ಯನು ರಾಕ್ಷಸ
ಸಮೂಹವೆಂಬ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದನೋ ಆ ಭೂಭಾರಹರಣವಿನೋದಿಯಾದ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಮಗೆ ಆನಂದಪರಂಪರೆಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಿ. (ii) ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆಂಬ
ನರತೆಯು ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಅಧಿಪತ್ಯಸೂಚಕವಾದ ಅಭರಣ
ವಿಶೇಷಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಯಾರ ಹೃದಯರಂಗದಲ್ಲಿರುವಳೋ ಯಾರ
ಕಾಲುಗುರುಗಳ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಗಂಗೆಯು ನಮಸ್ಕರಿಸುವ, ಸಾಮಂತರಾಜರ ಕಿರೀಟಾಗ್ರದಲ್ಲಿ
ವ್ಯಾಪ್ತವೋ ಯಾರ ಸೇನಾಸೂರ್ಯನು ರಾಕ್ಷಸರಂತಿರುವ ಕ್ರೂರಶತ್ರುಸಮೂಹವೆಂಬ
ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಭೇದಿಸಿತೋ, ಯಾರು ಭೂಭಾರಪರಿಹಾರವಿನೋದಿಯಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ
ಭಕ್ತನೋ ಆ (ಬಲ್ಲಾಳ) ರಾಜನು ನಮಗೆ ಸಕಲ ಸುಖಗಳನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಲಿ.
೨. (i) ಜನಸ್ತುತನಾದ ರಾಜಹಂಸನನ್ನು ವಾಹನವಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವವನು, ಕಮಲಾಸನ,
ಲೋಕನಿರ್ಮಾಣ(ಸೃಷ್ಟಿ) ಕಲಾನಿಪುಣ, ಮೇರುವಿನಂತೆ ಉನ್ನತ, ಸ್ವಯಂಭು, ಉದಾರಿ,
ರಜೋಗುಣಯುತನಾದರೂ ಸತ್ವನಿಧಾನ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಎಂಬ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು
ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವ ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮನು ನಮಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನಂಟುಮಾಡಲಿ
(ii) ಸ್ತುತರಾದ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಳಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವವನೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಿನಿವಾಸನೂ,
ಜನರ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಯೋಗೀಶ್ವರರನ್ನು ಪರಮಪದಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುವವನೂ
ಗರುಡಧ್ವಜನೂ (ಕಳಾನಿ-ಗರುಡ) ಸ್ವಯಂಭು, ದಾತೃದುಷ್ಟಕ್ಷತ್ರಿಯವಿದಾರಿ, ಸತ್ವಗುಣ
ಪೂರ್ಣ, ಬಲಾಢ್ಯ ಎಂಬ ಸಾರ್ಥಕವಾದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ಲೋಕಪಿತನೂ ಚತುರ್ಮುಖ
ಮುಖ್ಯನೂ ಆದ ವಿಷ್ಣುವು ನಮಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನೀಯಲಿ, (iii) ಜನಸ್ತುತರಾದ

ಆರಿಕಾಮಧ್ವಂಸಿ ಸಾಗವ್ಯಜಮಯಕಟಕಂ ರಾಜರಾಜಪ್ರತಿಷ್ಠಾ
 ನಿರತಂ ಲೀಲಾಕಮೋದಂಚಿತನಿರವಧಿಗಾಂಗೇಯಕಂ ದ್ವಿಚ್ಛುರಧ್ವಂ
 ಸರತಕ್ರೋಧಂ* ವ್ಯಪಾಂಕಂ ವಿಬುಧನುತನುಮಾಕಾಮಿನೀಜೀವಿತೇಶಂ
 ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಾಸ್ವದಂ ರಕ್ಷಿಸುಗೆ ವಸುಧೇಯಂ ಯುದ್ಧರಂಗಪ್ರಣೀತಂ || ೩

ರಾಜಶೇಷರ ನಾಯಕ, ಐಶ್ವರ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಿವಾಸ, ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ಕಲೆಗಳಿಗೂ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವವನು, ಸುವರ್ಣನಿಧಿ ಉದಾರಿ, ರಜೋಗುಣಯುತ ಬಲಾಡ್ಯ, ಎಂಬ ಸಾರ್ಥಕ ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಸಾಮಾದಿ ಚತುರುಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ಬಲ್ಲಾಳರಾಜನು ನಮಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿ. ೩. (i) ವೈರಿಯಾದ ಕಾಮನನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದವನು ಸರ್ಪಸಮೂಹ ಭೂಷಣ ಕುಬೇರನ ಸ್ಥಿರತೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದವನು (ಕುಬೇರಸಖ) ಮತ್ತು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತ (ಚಂದ್ರಶೇಖರ) ಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಿರತನಾದ ಷಣ್ಮುಖನನ್ನು ಕುಮಾರನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವವನು, ತ್ರಿಪುರಾದಿ ಶತ್ರುಶರೀರ ಪುರಗಳ ಧ್ವಂಸದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾದ ಕೋಪವುಳ್ಳವನು, ವೃಷಭಧ್ವಜ, ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದಲೂ ಸ್ತುತನಾದವನು, ಉಮಾ (ಪಾರ್ವತಿ) ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭ ಅಣೆಮಾದಿ ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಾಶ್ರಯ, ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಸುಡಲು ಮೂರನೆಯ ಅಗ್ನಿನೇತ್ರವನ್ನು ತೆರೆಯುವವನು ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಈಶ್ವರನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. (ii) ಶತ್ರುಗಳ ದುರಾಸೆಯನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡುವವನು, (ರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ) ಕಪಿಸಮೂಹಮಯವಾದ ಸೇನೆಯುಳ್ಳವನು, ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದಿಗಳ ಮತ್ತು ಧರ್ಮರಾಯನ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತ ಲೀಲೆಯಂತೆ ನಿಶ್ಚಿತವೂ ಪ್ರವೃದ್ಧವೂ ಆದ ಭಕ್ತಿಯ ಭೀಷ್ಮನುಳ್ಳವನು, ವೈರಿಪುರಶರೀರ ಧ್ವಂಸದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾದ ಕೋಪವುಳ್ಳವನು, ಧರ್ಮಭೂಷಣ, ದೇವಪಂಡಿತಸ್ತುತ, ಸ್ತುತ್ಯಳಾದ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ, ಪರಮಜ್ಞಾನೈಶ್ವರ್ಯಯುತ, ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ರುದ್ರ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿಷ್ಣುವು ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. (iii) ಕಾಮಾದ್ಯರಿ ಷಡ್ವರ್ಗವಿಚಾಯಿಯೂ ಗಜಮಯಸೇನೆಯುಳ್ಳವನೂ, ರಾಜರಾಜರೆಂಬ ಬಿರುದುಳ್ಳ ಚೋಳರಾಜರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನೂ, ಲೀಲಾಪ್ರಮೋದನೂ, ಅಮಿತ ಸುವರ್ಣ ಭಂಡಾರವುಳ್ಳವನೂ, ವೈರಿಪುರಧ್ವಂಸಾಸಕ್ತಕೋಪನೂ ಧರ್ಮಾತ್ಮನೂ, ವಿದ್ವಜ್ಜನ ನುತನೂ ಉಮಾದೇವಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಮಣಿಯ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯನೂ ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಕ್ತನೂ ಯುದ್ಧರಂಗರುದ್ರನೂ ಆದ ಬಲ್ಲಾಳರಾಜನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

* ಕ-ಕ್ರೋಧಂ

ಜನಚಿತ್ತಾಹ್ಲಾದಪಾದಂ ಸಕಲ ಧರಣಿಭ್ಯನಸ್ತಕನಸ್ತಮಾಗಿ
 ಪೀನಮುಚ್ಚಂಡಪ್ರತಾಪೋದಯಮರಿಕುಮುದಾಭೋಗವಿದ್ವಂಸಿಯಾಗಿ
 ಪೀನಮುದ್ಯನ್ಮಂಡಲಾಗ್ರಂ ಸಲೆ ಘನಪದವೀ ಶೋಭೆಯಂ ಪೆರ್ಚಿಸುತ್ತಿ
 ಪೀನಮೊಳ್ಳಂ ಪೆತ್ತುದಾತ್ತಂ ಬೆಳಗುಗೆ ಜಗಮಂ ಗೋಪಮಾರ್ತಂಡದೇವಂ ||* ೪

ಅರಿರೌದ್ರಂ ಕರದೈರ್ಘ್ಯಮುಲ್ಲಸದಹೀನಾಲಂಕೃತಂ ಮೂರ್ತಿ ಸಾ
 ಕ್ಷರಸೇವ್ಯಂ ನಿಜವಿದ್ಯೆ ವಿಶ್ವವಿನುತಂ ಪಾದಂ ಸದಾಳಿಪ್ರಿಯಂ
 ವರದಾನಂ ನತಭದ್ರಲಕ್ಷಣಪದಂ ಪದ್ಮಾನುಪಂಗಿತ್ವಮಾ
 ಗಿರೆ ಪೆಂಪಚ್ಚರಿಯಾದ ದೇವಗಣಪಂ ರಕ್ಷಿಕ್ಕೆ ಭೂಚಕ್ರಮಂ || ೫

೪. (i) ಜನಚಿತ್ತಾಹ್ಲಾದಕವಾದ ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಯಾರು ಸಕಲ ಪರ್ವತಾಗ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಹರಡುವನೋ ಯಾರ ಅತಿ ಕ್ರೂರವಾದ ತಾಪಪ್ರಸರಣವು ಅರಿಯಾದ ನೈದಿಲೆಯ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ ಅಥವಾ ವಿಕಾಸವನ್ನು ವಿದ್ವಂಸಮಾಡುವುದೋ ಯಾರ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮಂಡಲದ ಅಗ್ರವು ಆಕಾಶ (ಮಾರ್ಗ)ದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದೋ ಆ ಉದಾತ್ತನೂ ಭೂಜನನೇತ್ರಾದಿ ರಕ್ಷಕನೂ ಆದ ಸೂರ್ಯದೇವನು ಜಗತ್ತನ್ನು ಬೆಳಗಲಿ. (ii) ಭಕ್ತ ಜನಮನೋನುರಾಗಕರವಾದ ಯಾರ ಪಾದಗಳು ರಾಜಾಧಿರಾಜರೆಲ್ಲರ ಶಿರೋಭೂಷಣಗಳಾಗಿರುವುವೋ ಯಾರ ಅದ್ಭುತವಾದ ಪಾದವು ಪೂರ್ಣ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ ಯಾರ ಉಚ್ಚಂಡ ಪ್ರತಾಪವು ಅರಿಗಳ ಕುಸಂತೋಷಾಧಿಕ್ಯವನ್ನು ವಿದ್ವಂಸಮಾಡುವುದೋ ಯಾರ (ನಂದಕವೆಂಬ) ಖಿಡ್ಗವು ಮೇಘಮಾರ್ಗಸುಪ್ರಕಾಶವೋ ಆಶ್ಲಾಘ್ಯನೂ ಧೀರೋದಾತ್ತನೂ ಗೋಪಾಲಕನೂ ಆದ ಆ ಜಗನ್ನಾಥ ಸೂರ್ಯದೇವನು ಲೋಕವನ್ನು ಬೆಳಗಲಿ. (iii) ಪ್ರಜೆಗಳ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಆಹ್ಲಾದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಯಾರ ಪಾದಗಳು ಆಶ್ರಿತರಾಜರ ಶಿರೋಭೂಷಣಗಳಾಗುವುವೋ ಯಾರ ಪ್ರತಾಪೋದಯವು ಶತ್ರುಗಳ ಕುತ್ತಿತವಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದೋ ಹೊಳೆಯುವ ಯಾರ ಖಿಡ್ಗವು ಆತನ ಉನ್ನತ ಪದವಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದೋ ಆ ಉದಾತ್ತನಾದ ಬಲ್ಲಾಳರಾಜನು ಜಗತ್ತನ್ನು ಬೆಳಗಲಿ.

೫. (i) ಅರಿಭಯಂಕರವೂ ಬಹಳ ಉದ್ದವೂ ಆದ ಸೊಂಡಿಲೂ ಸರ್ಪರಾಜಾಲಂಕೃತವಾಗಿ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುರ ಮೂರ್ತಿಯೂ, ಆಸಕ್ತರೂ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆದ ಭಕ್ತರಿಂದ ಪರಿಗ್ರಾಹ್ಯವಾದ ಸಹಜ ವಿದ್ಯೆಯೂ ವಿಶ್ವವಿನುತವಾದ ಪಾದವೂ, ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ವರದಾನವೂ, ಸದಾ ತುಂಬಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಉತ್ತಮವಾದ ಮದೋದಕವೂ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಭದ್ರಗಜಲಕ್ಷಣದ ಮುಖವೂ, ಕಮಲಧಾರಣವೂ, ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಮಹಿಮೆಯೂ ಉಳ್ಳ ಗಣಪತಿದೇವನು ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. (ii) ಆಜಾನುಬಾಹುವೂ ಶತ್ರುಭಯಂಕರವೂ, ಹೊಳೆಯುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕೌಸ್ತುಭಾದ್ಯಾಭರಣಗಳಿಂದಲಂಕೃತವೂ

* ಕ. ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥದೇವಂ, ಗ. ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥಸೂರ್ಯಂ

ಕೆಸುಜೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದುದಂತುಮಲ್ಲದೆ ರಜಸ್ಸಂಲೀಡಮೆಂತುಂ ಬಡಾ
ವಸಥಂ ಚಿ ಮಧುಪಪ್ರಸಂಗಿ ಖರದಂಡಂ ಮತ್ತೆನುತ್ತಬ್ಬಮಂ
ಬಿಸುಟುತ್ತಮಮಿಂತುಟೆಂದು ಪಿರಿದುಂ ಸಂತೋಷದಿಂ ವಾಣಿ ಬಂ
ದು ಸಮಂತಿರ್ಕೆ ನವೀನಸೌರಭದವೋಲ್ ಜೆಹ್ವಾಗ್ರದೊಳ್ ರುದ್ರನಾ || ೬

ಕೋಕನದಗರ್ಭನಿಂ ವಾ
ಲೈಕಿಯೆ ಕವಿ ಮುನಿನಿಕಾಯದೊಳ್ ಸಂದತ್ತೀ
ಲೋಕಕ್ಕೆ ನಾನ್ಯಪಿಃ ಕುರು
ತೇಕಾವ್ಯಮೆನಿಪ್ಪ ಮಹಿಮೆ ತನ್ಮುನಿವರನಾ || ೭

ಸ್ತುತಿಗೆಯ್ವೆಂ ಕೃತಪಂಚಮಶ್ರುತಿಪುರಾಣ ವ್ಯಾಸನಂ ವ್ಯಾಸನಂ
ಕೃತಿಲೋಕಶ್ರುತಿಪೂರಕಲ್ಪಕವಿತಾಗೀರ್ಬಾಣನಂ ಬಾಣನಂ
ಚತುರೋಕ್ತಿಪ್ರಚುರಾರ್ಥಕಾವ್ಯಜನಿತೋರ್ವೀಹರ್ಷನಂ ಹರ್ಷನಂ
ಶತಪತ್ರಾಕ್ಷ ಕಥಾಮೃತಚ್ಯುತ ಬುಧಸ್ತೋಮಾಘನಂ ಮಾಘನಂ || ೮

ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿದ ಆದಿಶೇಷನಿಗೆ ಅಲಂಕಾರವೂ ಆದ ಮೂರ್ತಿಯೂ, ಯೋಗಿಧ್ಯಾನಗಮ್ಯವೂ
ಅನುಭಾವ್ಯವೂ ಆದ ನಿತ್ಯಾನಂದಪರಬ್ರಹ್ಮರೂಪವೂ, ಚತುರ್ದಶ ಲೋಕಸ್ತುತಪಾದವೂ,
ಸಭ್ಯಸಮೂಹಪ್ರಿಯವಾದ ಸ್ಥಾನವೂ, ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟವರದಾತ್ಮತ್ವವೂ ಉಳ್ಳ
ದೇವಸಮೂಹಪಾಲಕನೂ ಮಂಗಳಕರನೂ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಸಮೇತನಾಗಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ
ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ವಿಷ್ಣುವು ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ೬. ಸರಸ್ವತಿಯು
ತನ್ನ ನೆಲೆಯಾದ ಕಮಲವು ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದುದು, ಧೂಳಿನಿಂದ ದೋಷದಿಂದ
ಕೂಡಿದುದು ಅಲ್ಲದೆ ಜಡ (= ಜಲ) ಜೀವಿ ಭೇ! ಮಧುಪಪ್ರಸಂಗಿ, ಮದ್ಯಪಾಯಿಗಳಿಗೆ,
ತುಂಬಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದುದು. ಖರದಂಡ (ಒರಟಾದ ನಾಳವುಳ್ಳುದು) ವುಳ್ಳುದು,
ಎಂದು ತಿಳಿದಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಕಮಲವಾಸವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿಬಿಟ್ಟು, ಬಂದು
ದೋಷರಹಿತವಾಗಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿರುವ ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ಮುಖಕಮಲದಲ್ಲಿ
ದಳಪೀಠದಂತಿರುವ ನಾಲಗೆಯ ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾದ ಸುಗಂಧದಂತೆ ಅತಿ
ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೆಲೆಸಲಿ. ೭. ಬ್ರಹ್ಮನು ಉಪದೇಶಿಸಿದಂತೆ ಋಷಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬನಾದ
ವಾಲ್ಮೀಕಿಯು ಆದಿಕಾವ್ಯ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಬರೆದುದರಿಂದ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯೆ ಕವಿ, “ನಾನ್ಯಪಿಃ
ಕುರುತೇ ಕಾವ್ಯಂ = ಋಷಿಯಲ್ಲದ್ದವನು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಲಾರನು.” ಎಂದು ಆ
ಋಷಿಯ ಮಹಿಮೆಯು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ೮. ಐದನೆಯ
ವೇದ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನೂ ಪುರಾಣೋಪಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ರಚಿಸಿರುವ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯನ್ನೂ, ಕಾವ್ಯಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ
ಕರ್ಣಾಭರಣದಂತಿರುವ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಕವಿತಾವಾಗ್ಬಾಣಧರನಾದ
ಬಾಣಕವಿಯನ್ನೂ ಚಮತ್ಕಾರಶಬ್ದಯುತವೂ ಸ್ಪಷ್ಟವೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ ಆದ ಅರ್ಥವುಳ್ಳದೂ
ಆದ ನಾಗಾನಂದ, ರತ್ನಾವಳಿ ನಾಟಕಗಳ ಕವಿತೆಯಿಂದ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಹರ್ಷವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಹರ್ಷನನ್ನೂ, ಕಮಲನಯನ ಕೃಷ್ಣನ ಕಥಾಮೃತದಿಂದ ವಿದ್ವಾಂಸರ,

ಸುಕವಿಗಣನೆಯೋಳ್ ದ
ತ್ತ ಕನಿಷ್ಠಕನಾಗೆ ಕಾಳಿದಾಸಂ ಮೊದಲೆಂ
ದು ಕರಂ ಬಣ್ಣಪರದಟೆಂ
ದೆ ಕಾಳಿದಾಸಂಗೆ ದಾಸರೆನಿಪರ್ ಕವಿಗಳ್ ||

೯

ಇನಿತುಮವಿರ್ಕೆ ಮತತಿಯೊಳೀ ಧರೆ ಬಣ್ಣಿಸೆ ಸಂದ ಶಂಖವ
ಮನ ಬಗೆ ಶಾಂತಿವರ್ಮನ ನಯಂ ಗುಣವರ್ಮನ ಬಂಧಗೌರವಂ
ಮನಸಿಜನೋಜೆ ಕಣ್ಣಮನ ಜಾಣ್ಣಡಿ ಪಂಪನ ರೀತಿ ಚಂದ್ರಭ
ಟ್ಟನ ಜತಿ ಪೊನ್ನಮಯ್ಯನ ಬೆಡಂಗು ಗಜಾಂಕುಶನುಳ್ಳ ಬಿನ್ನಣಂ ||

೧೦

ಉತ್ಸವಕರಮನೆ ಬೆಳಪ ಶ
ರತ್ನಮಯದೊಳಿಂದುಕಾಂತಿ ದಳವೇಜುವವೊಲ್
ವತ್ಸಳರೆನಿಸುವ ಬುಧರಿನ
ಮತ್ಸರರಿಂ ಕೃತಿ ಕೃತಾರ್ಥಮಕ್ಕುಮಮೋಘಂ ||

೧೧

ತುಡುಕಿದ ದೋಷಿಯನಲ್ಲದೆ
ಪಿಡಿಯದು ಘಟಿಸರ್ಪನಂತುಟಲ್ಲದೆ ತನ್ನಂ
ತುಡುಕದ ನಿರ್ದೋಷಿಯುಮಂ
ಪಿಡಿವುದು ಖಳಮುಖಘಟೋಗ್ರಜಿಹ್ವಾಸರ್ಪಂ ||

೧೨

ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹದ ಪಾಪವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದ ಮಾಘಕವಿಯನ್ನೂ ಸ್ತುತಿಸುವೆನು.
೯. ಕವಿಗಳನ್ನು ಎಣಿಕೆಮಾಡುವಾಗ (ಬಲಗಯ್ಯಿನ) ಕಿರುಬೆರಳಿನಿಂದ ಒಂದನೆಯವನು
ಎಂದು^೧ ಆರಂಭಿಸಿ, ಕಾಳಿದಾಸನ ಹೆಸರು (ಮೊದಲನೆಯವನು ಎಂದು) ಹೇಳುತ್ತಾ ಆ
ಕಿರುಬೆರಳನ್ನು ಮಡಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ಶ್ಲಾಘಿಸಿದರು. ಅದುದರಿಂದ ಇತರ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲರೂ
ಕಾಳಿದಾಸನ ದಾಸರೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ೧೦. ನನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಲೋಕವು ವರ್ಣಿಸುವಂತೆ
ಆಗಲು, ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಶಂಖವರ್ಮನ ಬಗೆ ಶಾಂತಿವರ್ಮನ ನಯ ಗುಣವರ್ಮನ
ಬಂಧಗೌರವ ಮನಸಿಜನ ಓಜೆ ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನ ಜಾಣತನದ ಮಾತು, ಪಂಪನ ರೀತಿ
ಚಂದ್ರಭಟ್ಟನ ಯತಿ ಪೊನ್ನಮಯ್ಯನ ಬೆಡಂಗು ಗಜಾಂಕುಶನ ವಿಜ್ಞಾನ ಇವಿಷ್ಟೂ ಬಂದಿರಲಿ.
೧೧. ಸಂತೋಷಕರವಾಗಿ, ಬೆಳಗುವ ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಯು ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ
ಮಾತ್ಸರ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಕವಿಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯವುಳ್ಳ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ (ನನ್ನ) ಕಾವ್ಯವು
ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಾರ್ಥಕ (ಸ್ತುತ್ಯ)ವಾಗುವುದು. ೧೨. ಘಟಿಸರ್ಪವು ತನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು
ಕೈ ಹಾಕಿದ ದೋಷಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಹಿಡಿದು ಕಚ್ಚುವುದು. ನಿರ್ದೋಷಿಯನ್ನು

೧. ಕ-ಅಮತ್ಸರ ಮತ್ಸೃತಿ

೨. ಪುರಾಕವೀನಾಂ ಗಣನಾ ಪ್ರಸಂಗೇ | ಕನಿಷ್ಠಕಾಧಿಷ್ಠಿತ ಕಾಳಿದಾಸಾ | ಅದ್ಯಾಪಿ ತತ್ಪುಲ್ಕ
ಕವೇರಭಾವಾತ್ | ಅನಾಮಿಕಾ ಸಾರ್ಥವತೀ ಬಭೂವ || ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.
ಎರಡನೆಯ ಬೆರಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅನಾಮಿಕ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಅವನಿಗೆ ಸಮಾನರಾದ ಕವಿಗಳಾರೂ
ದೊರೆಯದುದರಿಂದ ಕಿರುಬೆರಳಿನ ಪಕ್ಕದ ಎರಡನೆಯ ಬೆರಳಿಗೆ ಅನಾಮಿಕಾ-ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯದುದು
ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು.

ಕವಿತಾಪ್ರಾಧನೇ ಸೋಲ್ವವೋಲ್ ಕೃತಿಯೊಳಜ್ಞಂ ಸೋಲ್ವನೇ ಚಂದ್ರಕಾಂ
ತವೊಸರ್ವಂತಿರೆ ಗೋರಿಕಲ್ಲೊಸರ್ಗುಮೇ ಬೆಳ್ಳಿಗಳೊಳ್ ತುಂಬಿ ಪೀ
ರ್ವವೊಲೇಂ ಪೀರ್ವಪುದೆ ಕಡಂದುಜುತೆ ನವ್ಯಾಮೋದಮಂ ಪೂಗಲೊಳ್
ನವಚೂತಂ ತಳಿರ್ವಂದದಿಂ ತಳಿರ್ಗುಮೇ ಸ್ಥಾನೂತ್ಕರಂ ಚೈತ್ರದೊಳ್ || ೧೩

ಅರ್ಥಾಭಾಸದಿನಕ್ಷರ

ಸಾರ್ಥಮನುಚ್ಛರಿಸೆ ಕಾವ್ಯವೆಂತೆಸೆಗುಂ ತ
ತ್ಸಾರ್ಥಮನಲೆಯದ ಮುನ್ನಮೆ
ಪಾರ್ಥಂ ರಂಜಿಸದ ಪಳಿಕುಮಣಿವೊಲಿರದೇ ||

೧೪

ಪೊಸತೆನೆ ಪೇಲ್ವ ತಿರ್ದುವಲೆವೆನ್ನೊಳೆ ಸನ್ನಿದಮಾದೊಡಂ ||ರಂ
ರಸಿಕರಿನೆಯ್ ತಿರ್ದಿಸಿದೊಡಲ್ಲದೆ ನಿಲ್ಲದು ಚಿತ್ತಮಂತೆ ತಿ
ರ್ದಿಸುವುದೆ ನಲ್ ನಯಂ ಬೆಳಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಸೋದಿಸೆ ಪೊನ್ ವಿರಾಜಪಂ
ತೆಸೆದು ಬಲೆಕ್ಕೆ ಮತ್ಯತಿ ಚಮತ್ಕತಿಯಂ ಧರೆಗುಂಟುಮಾಡುಗುಂ || ೧೫

ಮುಟ್ಟುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೀಚರ ಮುಖವೆಂಬ ಗಡಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ನಾಲಗೆಯೆಂಬ
ಕ್ರೂರಸರ್ಪವು ತನ್ನ ತಂತೆಗೇ ಬಾರದ ನಿರ್ದೋಷಿಯನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಕಚ್ಚುವುದು.*
೧೩. ಒಬ್ಬ ಕವಿ ಬರೆದುದು ಸತ್ಯಾವ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಪ್ರಾಧನಾದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ
ಕವಿಯು ಮೆಚ್ಚಿ ಪರವಶನಾಗುವಂತೆ ಅಜ್ಞಾನು ಮೆಚ್ಚಿ ಮನಗರಗುವನೆ. ಬೆಳುದಿಂಗಳಲ್ಲಿ
ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯು ದ್ರವಿಸುವಂತೆ ಗೋರಿಕಲ್ಲು ದ್ರವಿಸುವುದೇ? ಹೂಗಳಲ್ಲಿರುವ
ಹೊಸದಾದ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಯು ಹೀರುವಂತೆ ಕಣಜ (ಹುಳು)ವು ಹೀರುವುದೇ?
ಚೈತ್ರಮಾಸದಲ್ಲಿ ಎಳೆಯ ಮಾವಿನ ಮರವು ಚಿಗುರುವಂತೆ ಮೋಟುಮರಗಳು ಚಿಗುರು
ವುವೆ? ೧೪. ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸುವವನು ಅರ್ಥವು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರ ತೋರುವ ಹಾಗೆ
ಸುಮ್ಮನೆ ಅನೇಕ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕಾವ್ಯವು ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದೇ? ಕಾವ್ಯವನ್ನು
ಓದುವವನೂ ಪ್ರಾಧನಲ್ಲದೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗದಂತೆ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ
ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾವ್ಯವು ಕೂಡ ಅವನಿಗೂ ಕೇಳುವವರಿಗೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವುದೆ? ಶುದ್ಧಿ
ಮಾಗದ ಸ್ಪಟಿಕಮಣಿಯಂತೆ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥವು ಹೊಳೆಯದೆ ಅಪಾರ್ಥವಾಗುವುದು.
೧೫. ವಾಚಕರು ಈ ಕಾವ್ಯವು ಹೊಸದು, ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು
ಬರೆಯುವ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಅರಿವು ನನ್ನಲ್ಲಿದೆ.
ಆದರೂ ನನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಸಿಕರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ತಿದ್ದಿಸಿದ ಹೊರತು ನನ್ನ ಚಿತ್ತವು
ಸಮಾಧಾನಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಹಾಗೆ ತಿದ್ದಿಸುವುದೇ ಸರಿಯಾದ ನೀತಿ
ಸದುಪಾಯ. ಬೆಳಗಿದರೆ ಕನ್ನಡಿಯೂ ಪುಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಶೋಧಿಸಿದರೆ ಹೊನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ

*ನೀಚರು ಸತ್ಯಾವ್ಯವನ್ನೂ ಕವಿಯನ್ನೂ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ದ್ವೇಷಿಸಿ, ದೂಷಿಸುವರು ಎಂಬುದು;
ಕವಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಶಂಖವರ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ಕವಿಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನೂ, ಘಟಸರ್ಪ
ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ.

ಇನಿಯಳ ಸೋಂಕಿನಂತೆ ಪೊಸಮಾವಿನ ಪೂವಿನ ಜೊಂಪದಂತೆ ಚಂ
ದನರಸದಣ್ಣಿನಂತೆ ನನೆಯೇಡಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂತೆ ಪೂರ್ಣಚಂ
ದ್ರನ ಸಿರಿಯಂತೆ ಬಂದೆಸಪ ತೆಂಕಣ ತಂಬೆಲರಂತೆ ರುದ್ರಭ
ಟ್ಟನ ಕವಿತಾರಸಂ ಮನಮನಿರ್ಕುಳಿಗೊಳ್ಳುದು ಸಜ್ಜನರ್ಕಳಾ ||

೧೬

ಈ ತೆಲದಿಂ ಬುಧರ್ ಪೊಗಟ್ಟು ಮತ್ಯುತಿಯಂ ನೆಲಿ ಶಾರದಾಭ್ರಚಂ
ದ್ರಾತಪರುದ್ರ ಕೃಷ್ಣಕಥೆವೇಳಿನೆ ಕಾವ್ಯಸಮಾಧಿಯಿಂ ಪರಂ
ಜ್ಯೋತಿ ಮುಕುಂದನೆನ್ನ ಬಗೆಯೊಳ್ ನಿಲೆ ನಿರ್ಮಲತತ್ತ್ವಬೋಧಮು
ದ್ವೋತಿಪುದೆಂಬುದಂ ಬಯಸಿ ಪೇಟಲೊಡರ್ಚಿದನೀ ಪ್ರಬಂಧಮಂ ||

೧೭

ಅಳವಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಯೆನ್ನ ಚಿತ್ತವಣುಮಾತ್ರಂ ಜಿಹ್ವೆಯೊಂದಕ್ಕರಂ
ಗಳುಮೈವತ್ತೆರಡೆಂಬ ಚಿತ್ತವಖಲೋರ್ವಿವ್ಯಾಪಕಂ ಜಿಹ್ವೆ ಕೇ
ವಳಮಲ್ಲೇನುಮನೆಂಬುದಕ್ಕರಮುಮೆಲ್ಲಾ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳಂ
ಬಳಸಿತ್ತಂತುಮತರ್ಕ್ಕಮಲ್ಲವೆ ಮಹತ್ವಂ ವಿಷ್ಣು ಸರ್ವಜ್ಞನಾ ||

೧೮

ಪಿರಿಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವರ್ಕಳಿನೆನುತುಮದೇಂ ವಿಷ್ಣುಗಶ್ಲಾಘೆಯಂ* ಬಿ
ತ್ತರಿಪೆಂ ಕುಂಭಾಂಬುವಿಂದಂಬುಧಿಜಳಮಣುವಿಂ ಪರ್ದತಂ ಕ್ಷುದ್ರ ಶಂಖೋ
ದರದಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಡಗರ್ಭಂ ಪಿರಿದನೆ ಪೊಗಟ್ಟೊಂದಂದಮೇ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾ
ರ್ಥರಹಸ್ಯಾಚಿಂತ್ಯಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮುರಹರನಂ ಬಣ್ಣಿಸಲ್ ಬಲ್ಲನಾವಂ

೧೯

ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಪ್ರಾಜ್ಞರಿಂದ ತಿದ್ದಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕಾವ್ಯವು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೇ
ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಾಗುತ್ತದೆ. ೧೬. ಪ್ರಿಯೆಯ ಆಲಿಂಗನದಂತೆಯೂ
ಗಂಧರಸಲೇಪನದಂತೆಯೂ ಹೂಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆಯೂ
ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯಂತೆಯೂ ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ಕವಿತಾರಸವು ಸಜ್ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು
ಹಿಡಿದು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ೧೭. ಎಂದು ಹೀಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಗಳಿದರು. ಶಾರದಾಭ್ರಚಂದ್ರಾತಪರುದ್ರ = ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೋಡದ ಮೇಲೆ
ಬೀಳುವ ಬೆಳುದಿಂಗಳಂತೆ ಇರುವ ರುದ್ರಭಟ್ಟನೇ ಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳು! ಎಂದರು.
ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ ಯೋಗಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ವಿಷ್ಣುವು ನನ್ನ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ
ನೆಲಸುವುದರಿಂದ ನಿರ್ಮಲವಾದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವು ಸುಪ್ರಕಾಶಗೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದು ಬಯಸಿ
ಈ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಹೇಳಲು ತೊಡಗಿದೆನು. ೧೮. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಕೃಷ್ಣಸ್ತುತಿಯು
ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಚಿತ್ತವು ಅಣು ಮಾತ್ರವಾದುದು. ನಾಲಗೆ ಒಂದೇ, ಅಕ್ಷರಗಳು
ಐವತ್ತೆರಡು ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಚಿತ್ತವು ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸುವುದಾಗುವುದು.
ನಾಲಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಾಗಿರದೆ ಏನನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳುವುದಾಗುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಷರಗಳು
೫೨ ಆದರೇನು? ಎಲ್ಲಾ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅವು ಆವರಿಸಿವೆಯಲ್ಲವೆ? ಆದರೂ
ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಿಮೆಯು ಊಹಿಸಲಾಗದು. ೧೯. 'ವಿಷ್ಣುವು
ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯನು' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವನಿಗೆ ಅಶ್ಲಾಘ್ಯತೆಯನ್ನು (ಕಲ್ಪಿಸಿ),

* ಕ, ಖ. ನನೆಯುಮದೇಂ ವಿಷ್ಣುಗಶ್ಲಾಘಾವಾಂ

ವಿದೋರೆ ಪೆಂಪೊ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಿಜವಲ್ಲಭೆ ಜಾಹ್ನವಿ ತನ್ನ ಪಾದಪ
ದೋದಕಮಿಂದ್ರಮುಖದಿವಿಜರ್ ಸ್ವಪರಿಗ್ರಹಮಬ್ಜಜಂ ಸ್ವಕೀ
ಯೋದರಪದ್ಮಯೋನಿಭವನಾತ್ಮತನೂಭವನೆಂದೆನಿಪ್ಪ ದು
ಗೋದಧಿತಲ್ಪನಂ ನರನಭಿಷ್ಠುತಿಗೆಯ್ದುದು ಧಾಪ್ಪ ಮಲ್ಲವೇ

೨೦

ಕತೆ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣಂ ಸ
ತ್ಯತಿವೇಲ್ಲಂ ಸುಕವಿರುದ್ರನೀ ಕೃತಿಗೆ ಕಥಾ
ಪತಿ ಕೃಷ್ಣಂ ಕೃತಿಯುಂ ಭೂ
ನುತಮೆ ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯಮೆನೆ ಮೆಚ್ಚದರಾರ್

೨೧

ವನಜಾಕ್ಷಾತಿಪೂತಂ ಕಥೆ ಕವಿ ಕವಿರಾಜಂ ವಚಸ್ಸುಂದರೀ ನೃ
ತ್ಯ ನಿವಾಸಂ ಚಂದ್ರಮೌಳಿ ಪ್ರಮುಖ ನಿಖಿಲ ವಿದ್ವಜ್ಜನಂ ಮೆಚ್ಚಿ ರುದ್ರಾಂ
ಕನೆ ಪೇಲ್ಲಂ ದೇವಚೂಡಾಮಣಿ ಮಣಿ ಮುಕುರಂ ವಿಷ್ಣು ಕೈಕೊಳ್ಳನೆಂದಂ
ದನವದ್ಯಂ ರೀತಿಚೋದ್ಯಂ ಸಕವಿಬುಧಹೃದ್ಯಂ ಸಮಂತೀ ಪ್ರಪದ್ಯಂ

೨೨

ವ|| ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ

ವಿಸ್ತರಿಸಲೇ!! ಹಾಗೆ ಹೇಳಿ ಹೊಗಳುವುದು-ಕೊಡ ಅಥವಾ ಕಲಶದ ನೀರಿಗಿಂತಲೂ
ಸಮುದ್ರದ ನೀರು ಹೆಚ್ಚು, ಅಣುವಿಗಿಂತಲೂ ಪರ್ವತವು ದೊಡ್ಡದು, ಶಂಖದ
ಒಳಭಾಗಕ್ಕಿಂತ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದೊಳ ಭಾಗವು ವಿಸ್ತಾರವಾದುದು ಎಂದು ಹೇಳಿ,
ಹೊಗಳುವಂತೆಯೇ ಸರಿ. ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ರಹಸ್ಯದಿಂದಲೂ ಅಚಿಂತ್ಯವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ
ಮುರಹರನನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಬಲ್ಲವನು ಯಾರಿರುವನು? ೨೦. ಅದೇನು ಮಹಿಮೆಯೋ!
ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿ, ಆತನ ವಲ್ಲಭೆಯೂ ಗಂಗೆ ಆತನ ಪಾದೋದಕವೂ ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ
ದೇವತೆಗಳು ಆತನ ಪರಿವಾರದವರೂ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಆತನ ನಾಭಿಕಮಲದಲ್ಲುದಿಸಿದ ಮಗನೂ
ಆಗಿರುವಾಗ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರಶಯನನಾದ ಅವನನ್ನು ಮನುಜನೊಬ್ಬನು ವರ್ಣಿಸಿ, ಸ್ತುತಿಸಲು
ಯತ್ನಿಸುವುದು ದಿಟ್ಟತನವಲ್ಲವೆ ೨೧. ಈ ಕಥೆ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ, ಈ ಸತ್ಯಾವ್ಯವನ್ನು
ಬರೆದವನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿ ರುದ್ರಭಟ್ಟ, ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾನಾಯಕನೋ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ, ಕಾವ್ಯವೋ,
ಲೋಕಸ್ತುತವಾದ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ, ಎಂದ ಮೇಲೆ ಇದನ್ನು ಮೆಚ್ಚದವರಾರು!
೨೨. ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದುದು, ಈ ಗ್ರಂಥದ ಕಥೆ. ಕವಿರಾಜ,
ವಚಸ್ಸುಂದರೀನೃತ್ಯನಿವಾಸ ವಾಗ್ದೇವಿಯ ನರ್ತನರಂಗ ಎಂಬ ಬಿರುದಾಂಕಿತನಾದ ರುದ್ರಭಟ್ಟ
ಕವಿ, ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ವಜ್ಜನರು ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದವನು.
ದೇವಶಿರೋಮಣಿ ರತ್ನದ ಕನ್ನಡಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಇದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವನು ಎಂದ ಬಳಿಕ
ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೂ ಸರ್ವಪಂಡಿತಹೃದ್ಯವೂ ಆದ ಈ ಉತ್ತಮ ಪದ್ಯ (ಕಾವ್ಯ)ವು

ನಳಿನೀಗರ್ಭಾಂಡಮಾಲಾಫಲಿತಮೆನಿಪ ಪೃಥ್ವೀ ಮಹಾವಲ್ಲಿಯಂ ತಾಂ
ಬಳಸಿದಾರ್ವಾಲದಂತಿರ್ಪುದು ಜಲಚರಸಂಭೂತ ಸಂಪದ್ವಿಧಾನಂ
ವಿಳಸದ್ರತ್ನಪ್ರತಾನಂ ಕುಲಗಿರಿಶರಣಸ್ಥಾನಮುತ್ಕೀರ್ಣಫೇನಂ
ಬಳವದ್ವೀಚೀವಿತಾನಂ ಪ್ರಬಳಘುಳುಘುಳುಧ್ವಾನಮಂಭೋನಿಧಾನಂ ೨೩

ಆ ನೆಗಟ್ಟ ಮಹಾವಾರಿನಿ
ಧಾನಂ ಪರಿವೇಷಿಸಿದರ್ ಜಂಬೂದ್ವೀಪಂ
ತಾನೆಸೆದುದು ವೃತ್ತತೆಯಿಂ
ದಾನವಮರ್ದನನ ಕೂರ್ಮಮೂರ್ತಿಯ ತೆಲದಿಂ ೨೪

ನೆಗಟ್ಟಾ ದ್ವೀಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲಶಂ ಚಂಡಪ್ರಭಂ ಪಲ್ಲವಂ
ಭಗಣಂ ಪಂಜರಮಂಬುದಾಳಿಯನೆ*ಪೂಣ್ಣಬ್ಬಾಸನಂ ಪ್ರೀತಿ ಕೈ
ಮಿಗೆ ದೈತ್ಯಾಂತಕನಾಮದಿಂದೆಸೆವ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಲ್ಲಭಂಗೆತ್ತಿದಾ
ಗಗನಚ್ಚತ್ರದ ಹೇಮದಂಡಮೆನಿಸಲ್ ಸಾಲ್ವತ್ತು ಹೇಮಾಚಲಂ || ೨೫

ವ|| ಆ ಮೇರುಗಿರಿಯ ಶಿಖರನಿವಾಸದೊಳ್,

ನತನಾನಾಮರಮೌಳಿರತ್ನಕಿರಣಂ ನಾನಾಪುರಃ ಕೇಕರ
ದ್ವೈತಿ ನಾನಾಚಮರೀಜವಾಯು ಸಭೆಯಂ ತಳ್ಳೊಯ್ಯಲಿದರ್ ಜಗ
ತ್ಪತಿಯೊಡ್ಡೊಲಗದೊಳ್ ಚತುರ್ಮುಖನತರ್ಕ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಶ್ಮಿಖಂ
ಶ್ರುತಿಗಾನ್ಯಕಸುಖಂ ನಮಚ್ಚತಮುಖಂ ವಾಣೀವಧೂಟೀಸುಖಂ ೨೬

ಸ್ತುತ್ಯವಾದುದು. ೨೩. ಜಲಚರಗಳಿಂದುಂಟಾದ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ನೆಲೆಯೂ ಹೊಳೆಯುವ
ರತ್ನ ರಾಶಿಯುಳ್ಳದೂ, ಕುಲಗಿರಿಗಳ ರಕ್ಷಣಸ್ಥಾನವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹರಡಿರುವ ನೊರೆಯ
ರಾಶಿಗಳುಳ್ಳದೂ, ಬಲವಾದ ಅಲೆಗಳ ಸಾಲುಳ್ಳದೂ, ಪ್ರಬಲವಾದ ಘುಳು ಘುಳು
ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳದೂ ಆದ ಸಮುದ್ರವು, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮಾಲೆಯ ಫಲವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪೃಥ್ವಿಯ
ದೊಡ್ಡ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದಿರುವ ಪಾತಿಯಂತಿರುವುದು. ೨೪. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಆ
ಮಹಾಸಾಗರವು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಂಜೂದ್ವೀಪವು ವೃತ್ತಾಕಾರದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನ
ಕೂರ್ಮಾವತಾರಮೂರ್ತಿಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುವುದು. ೨೫. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಆ ದ್ವೀಪದ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೇರುಪರ್ವತವು ಸೂರ್ಯನೇ ಕಲಶ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳೇ ಚಿಗುರು, ಕುಚ್ಚುಗಳು,
ಮೋಡಗಳ ಗುಂಪೇ ಪಂಜರ ಎನ್ನುವಂತಿರಲು ಬ್ರಹ್ಮನು ಅತಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು
ಮಾಡಿ, ರಾಕ್ಷಸಾಂತಕ ನಾಮದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಲ್ಲಭನಿಗೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ
ಆಕಾಶವೆಂಬ ಭತ್ತಿಯ ಚಿನ್ನದ ಕೋಲು (ಕಾವು) ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದ್ದಿತು. ವ||
ಆ ಮೇರುಗಿರಿಯ ಶಿಖರನಿವಾಸದಲ್ಲಿ- ೨೬. ನಮಸ್ಕರಿಸುವ ನಾನಾ ದೇವತೆಗಳ ಶಿರೋರತ್ನ
ಕಿರಣವೂ ಬಗೆಬಗೆಯ ಅಪ್ಸರೆಯರ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯೂ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಚಾಮರದ
ಬೀಸುಗಾಳಿಯೂ ಸಭೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಜಗತ್ಪತಿಯೂ ಊಹಿಸಲಸಾಧ್ಯನಾದ

* ಕ. ಖ. - ಪಂಜರ ಭಗಣಂ, ಪಲ್ಲವಮಂಬುರಾಶಿಯನೆ.

ವ|| ಅಂತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ^೧

ಗರ್ವಿತ ನೃಪಾಲಕಾಧಮ
ದುರ್ವಿಳಸನಜನಿತ ಭೂರಿಭಾರದೊಳೆನಸುಂ
ನಿರ್ವಿಣ್ಣೆಯಾಗಿ ಭೂವಧು
ಗೀರ್ವಾಣಾವೃತ ವಿರಿಂಚಸಭೆಯಂ ಪೊಕ್ಕಳ್

೨೭

ವ|| ಅಂತು ಪೊಕ್ಕು ಮುಕುಲಿತಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಿಂದಿದರ್ ಮೇದಿನೀದೇವಿಯ
ದೈನ್ಯಭಾವಮಂ ವಿರಿಂಚ ಕಾರುಣ್ಯಚಿತ್ತದಿಂ ನೋಡಿ,

ಹೃದಯದಯಾಮೃತವಾಹಿನಿ
ವದನದೆ ಕಡೆಗೋಡಿವರಿದುದನೆ ನಿಜದಶನೊ
ಘದ ವಿಶದಪ್ರಭೆ ಸಭೆಯಂ
ಪುದಿಯೆ ಮಹೀವಧುಗೆ ವನಜಭವನಂತೆಂದಂ

೨೮

ಇನಿತೊಂದುದ್ವೇಗಮೇವಂ ಮರುಕಮದವಳಲ್ಲೇವಸಂ ನಿನ್ನೋಳೇಕಾ
ಯನಿಮಿತ್ತಂ ಪುಟ್ಟತೇಕಾರಣದಿನುದಯಿಸಿತ್ತೇತಲೆಂ ಪ್ರಾಪಿಸಿತ್ತಾ
ವನಿನಾದತ್ತೆಂತು ಪೊಣ್ಣೆತ್ತನೆ ವನರುಹಗರ್ಭ ಪ್ರಸಾದೋಕ್ತಿಯಂ ಕೇ
ಳ್ದನಿತಾನುಂ ಗದ್ಗದತ್ವಂ ನೆಗಟಿ ವಸುಮತೀಕಾಂತೆಯಂತೆಂದಳಾಗಳ್

೨೯

ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸ್ಸೇ ಶಿಖಿಯಾಗಿರುವವನೂ ವೇದಗಾನಾಮೃತಾನಂದನೂ ಇಂದ್ರವಂದಿತನೂ
ಸರಸ್ವತೀದೇವೀಯುತನೂ ಆದ ಚತುರ್ಮುಖ(ಬ್ರಹ್ಮ)ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದನು.
ವ|| ಹಾಗಿರುತ್ತಿರಲು- ೨೭. ಗರ್ವಿತರಾದ ರಾಜಾಧಮರ ದುರ್ವಿಳಾಸದಿಂದಂಟಾದ
ಭಾರಾಧಿಕ್ಕದಿಂದ ಅತಿದುಃಖಿತೆಯಾದ ಭೂದೇವಿಯು ದೇವತೆಗಳು ತುಂಬಿರುವ
ಬ್ರಹ್ಮಸಭೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ನಿಂತಿರುವ
ಭೂದೇವಿಯ ದೈನ್ಯಭಾವವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಕರುಣಾಯತಚಿತ್ತನಾಗಿ ನೋಡಿ, ೨೮. ಬ್ರಹ್ಮನ
ಹೃದಯದ ದಯಾಮೃತ ಪ್ರವಾಹವು ಮುಖದಿಂದ ಕಡೆಗೋಡಿಯಾಗಿ ಹರಿಯಿತೆನ್ನುವಂತೆ
ಆತನ ಹಲ್ಲುಗಳ ಶುಭ್ರಕಾಂತಿಯು ಸಭೆಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಭೂದೇವಿಗೆ ಹೀಗೆಂದನು
೨೯. ಇಷ್ಟೊಂದು ಉದ್ವೇಗವೂ, ಚಿಂತೆಯೂ, ಮರುಕವೂ, ಸಂಕಟವೂ, ಬೇಸರವೂ
ನಿನಗೇಕಾಯಿತು; ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿಯೇ ಆಯಿತೆ? ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಉದಯಿಸಿತು?
ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದೊದಗಿತು? ಯಾರಿಂದಾಯ್ತು ಹೇಗೆ ಹೆಚ್ಚಿತು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.
ಬ್ರಹ್ಮನ ಆ ಪ್ರಸಾದೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭೂದೇವಿಯು ಅತಿ ಗದ್ಗದತೆಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ

೧. ಕಥಾವತಾರಮೆಂತೆಂದೊಡೆ ಅಂಬುಧಿಪರಿವೃತ ಜಂಬೂದ್ವೀಪಮಧ್ಯದ ಮೇರುಗಿರಿಯ
ಶಿಖರದ ನಿಜನಿವಾಸದೊಳ್ ಸಕಲ ದೇವಗಣ ಪರಿವೃತನಾಗಿ ಲೀಲೆಯಿಂದೊಡ್ಡೊಲಗದೊಳಿದರ್
ಪಿತಾಮಹಂಗೆ ಪೇಳಲೆಂದು ಭೂಕಾಂತೆ ತಳದರ್ - ಎಂಬ ಗದ್ಯವು ಕ. ಘ. - ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿದೆ.

ತಿದಿವೋಲ್ ದಿಗ್ಗಜರಾಜಿ ಗೋಣ್ಣುಸಿದು ವಕ್ತ್ರಶ್ವಾಸಮಂ ಬೀಜುತಿ
ಪುರ್ದು ನಾಲ್ವಟ್ಟೆಯ ಪಿಟ್ಟಿವೋಲ್ ಕುಲನಗೌಘಂ ನುರ್ದಿತ್ತಾನೆ ಮೆ
ಟ್ಟದೆಸಮುಚ್ಚಿವೋಲಾಗಿ ಕೂರ್ಮನೊಡೆದಂ ಶೇಷಂ ಘಣಂ ಬಳ್ಳಿಸು
ರ್ಕಿದಪಂ ಸೀರೆಯ ಸಿಂಬಿವೋಲ್ ಖಳನ್ಯಪಾಲಾಕ್ವಹಿಣೇ ಭಾರದಿಂ

೩೦

ಪ್ರಕಟಂ ವಾರಿಧಿವೇಲೆ ವಾರ್ಗಿ ಜಲೌಘಸ್ಪರ್ಧೆಯೋಳ್ ಬಾಧ್ಯ ಬಾ
ಧಕ ಭಾವಂ*ನೆಗಲಿಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲ ತೆಲದಿಂದೀ ಸೃಷ್ಟಿಗನ್ನೋನ್ಯ ಸೈ
ನಿಕ ಸಂಗ್ರಾಮದೆ ಬಾಧ್ಯಬಾಧಕತೆ ಪುಟ್ಟಲ್ ನಿಲ್ಲನಾನಿಂತು ಸೃ
ಷ್ಟಿ ಕರಂ ಪೆರ್ಚಿದೆ ದೇವ ತಾಳ್ತು ನಿಲಲಾಱಿಂ ತನ್ಮಹಾಭಾರಮಂ

೩೧

ವ|| ಎಂದು ಮೇದಿನೀದೇವಿ ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ಕೆ ಸರೋಜಸಂಭವಂ ದೇವೇಂದ್ರಮಂತ್ರಿಯಪ್ಪ
ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಲಾಂಗಿರಸಂ ಕರಕಮಲಂಗಳಂ ಮುಗಿದು.*

ಪಾವಕನೇತ್ರನಾಗಿ ತಮದಿಂ ರಜದಿಂದಜನಾಗಿ ಸತ್ವದಿಂ
ಶ್ರೀವರನಾಗಿ ತೋಜುವ ಗುಣತ್ರಯಧಾಮನಮೇಯನವ್ಯಯಂ
ದೇವರದೇವನಾದಿಪುರುಷಂ ಜಳಶಯ್ಯೆಯೊಳಿದರ್ಪಂ ತ್ರಿಲೋ
ಕಾವನನಾಮಹಾವಿಭುಗೆ ಪೇಟದೆ ಪದ್ಮಜ ತೀಲದಾರೊಳಂ

೩೨

ಹೀಗೆಂದಳು. ೩೦. “ನೀಚ ರಾಜರ ಅಕ್ಕೊಹಿಣೆ ಭಾರದಿಂದ (ಸೇನೆಯ) ದಿಗ್ಗಜಗಳು
ಕತ್ತನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ, ತಿದಿಯಂತೆ ಬಾಯ ಉಸಿರನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿವೆ. ಕುಲಗಿರಿಗಳ ಗುಂಪು ನಾಲ್ಕು
ದಾರಿಯ ಚೌಕದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಸಣ್ಣ ಮಣ್ಣಿನ ದಿಣ್ಣೆಯಂತೆ ನುಗ್ಗಿ ಹೋಯಿತು. ಆದಿ
ಕೂರ್ಮನು ಆನೆಯು ತುಳಿದ ಮಣ್ಣಿನ ಮುಚ್ಚಲಿನಂತೆ ಒಡೆದು ಹೋದನು. ಆದಿಶೇಷನು
ಹೆಡೆಯನ್ನು ಬಾಗಿಸಿ ಸೀರೆಯ ಸಿಂಬಿಯಂತೆ ಸುಕ್ಕಿರುತ್ತಾನೆ. ೩೧. ಸಮುದ್ರದ ತೀರಕ್ಕೂ
ಸಮುದ್ರಕ್ಕೂ ಜಲರಾಶಿಯ ನುಗ್ಗುವ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನೋನ್ಯ ಬಾಧ್ಯಬಾಧಕಭಾವವು
ಇರುವುದರಿಂದ ಜಗತ್ತು ಉಳಿದಿದೆ. ಹಾಗೆ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸೇನಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಬಾಧ್ಯಬಾಧಕಭಾವವು ಹುಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ನಾನು ಉಳಿಯಬಲ್ಲೆ. ಹಾಗಾಗದೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿದೆ.
ಈಗ ಅದರ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸಹಿಸಿ ನಿಲ್ಲಲಾರೆನು ದೇವ ವ|| ಎಂದು ಭೂದೇವಿ
ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದಳು. ಬ್ರಹ್ಮನು ದೇವೇಂದ್ರನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಮುಖವನ್ನು
ನೋಡಿದನು. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಕರಕಮಲವನ್ನು ಮುಗಿದುಕೊಂಡು, ೩೨. “ಬ್ರಹ್ಮಾ!
ತಮೋಗುಣದಿಂದ ಅಗ್ನಿ ನೇತ್ರ (ರುದ್ರ) ನಾಗಿಯೂ, ರಜೋಗುಣದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿಯೂ
ಸತ್ತ್ವಗುಣದಿಂದ ಶ್ರೀವರ (ವಿಷ್ಣು)ನಾಗಿಯೂ ಕಾಣುವ ಗುಣತ್ರಯನಿಧಿಯೂ,
ಅಪ್ರಮೇಯನೂ, ನಾಶರಹಿತನೂ, ದೇವರ ದೇವನೂ ಆದ ಆ ಮಹಾವಿಭುವಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ

* ಕ, ಖ, - ಭಾರಂ * ಇದು ಘ - ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಸುರರ್ಗೇ ಗುರು ವಜ್ರ ವಜ್ರಗೆ
 ಗುರುವಾನೆನಗಬ್ಬಗರ್ಭ ನೀ ಗುರು ನಿನಗಂ
 ಪರಮಗುರು ವಿಷ್ಣು ವಿಷ್ಣುಗೆ
 ಪಿರಿಯರ್ ಮತ್ತಿಲ್ಲ ದೇವರಿದುವೆ ಯಥಾರ್ಥಂ

೩೩

ವ|| ಎನೆ ವನಜಸಂಭವನದಂ ಮನದೆಕೊಂಡು,

ಜನಕನೆ ನಾನಂ ನಿನಗೆನಗಾ
 ದನುಜಹರಂ ಜನಕನದಲಿನಾನಭಿಮತಮಂ
 ನಿನಗೆನಗಭಿಮತಮಂ ವಿ
 ಷ್ಣು ನೆಗಟ್ಟಿದೊಡೆಮಗದಾರ್ಚರಣಂ ಶರಣಂ

೩೪

ವ|| ಎಂದು ತಮ್ಮೊಳಗೊಳಿಸಿ, ಮೇದಿನೀದೇವಿಗತಿಪ್ರಮೋದಮಂ ಪಡೆದುಂ, ಕಳಿಪಿ
 ತದೀಯಖೇದಮಂ ತನಗಪ್ಪುಕೆಯ್ವಿರ್ಪುದಂ ಕಂಡು,

ನವಗಾದೀ ಖೇದಮಂ ಬಿನ್ನವಿಪವಹಿಪತಿಲ್ಪಂಗೆ ದರೋನ್ನಿಳದ್ವಾ
 ನವ ಸೀನಾಕಾಲಕಲ್ಪಂಗಘಟುವನದಾವಂಗೆ ರಕ್ಷಾರ್ಥಮೊಂದೊಂ
 ದವತಾರಂಗೆಯ್ ದೇವಂಗೆನುತೆ ತೆರಲುದ್ಯುಕ್ತರಾದರ್ ಭೂಭಾ
 ರವಿಷಾದರ್ ದೈತ್ಯಪೀಡಾಕುಪಿತನಿಜಮನಃಪದ್ಮರಾ ನಾಕಸದ್ಧರ್

೩೫

ವ|| ತದನಂತರಂ

ಮತ್ತಾರಲ್ಲೂ ಇದು ತೀರುವುದಿಲ್ಲ. ೩೩. ಸುರರಿಗೆ ಗುರು ಇಂದ್ರ, ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಗುರು
 ನಾನು. ನನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನಾದ ನೀನು ಗುರು, ನಿನಗೆ ಪರಮಗುರು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಹಿರಿಯರಾದ
 ದೇವರು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಸತ್ಯ. ವ|| ಎನ್ನಲು ಅದನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ
 ತಂದುಕೊಂಡು, ೩೪. ನಾನು ನಿನಗೆ ಜನಕ, ನನಗೆ ವಿಷ್ಣು ಜನಕನು. ಆದುದರಿಂದ
 ನಿನಗೆ ಅಭಿಮತವನ್ನು ನಾನೂ ನನಗೆ ಅಭಿಮತವನ್ನು ವಿಷ್ಣುವೂ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಮಗೆ
 ಇನ್ನು ಯಾರ ಚರಣವು ರಕ್ಷಕವಾದೀತು? ವ|| ಎಂದು ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಆಲೋಚಿಸಿ,
 ಭೂದೇವಿಗೆ ಅತಿಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿ, ಆಕೆಯ ಖೇದವು ತನ್ನನ್ನು
 ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ೩೫. ಭೂಭಾರದ ವಿಷಾದವುಳ್ಳವರೂ ರಾಕ್ಷಸರ
 ಪೀಡೆಯಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ ಮನಃಪದ್ಮರೂ, ಆದ ಆ ದೇವತೆಗಳು, “ನಮಗಾದ ಈ
 ಖೇದವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಬ್ಬಿರುವ ರಾಕ್ಷಸಸೇನೆಗೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲಯಮನಂತಿರುವವನೂ,
 ಲೋಕರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಅವತಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದವನೂ, ಪಾಪಸಮೂಹ
 ವೆಂಬ ವನಕ್ಕೆ ದಾವಾಗ್ನಿಯಾಗಿರುವವನೂ ಶೇಷಶಯನನೂ ಆದ ದೇವದೇವನಿಗೆ
 ವಿಜ್ಞಾಪಿಸೋಣ” ಅವನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲುದ್ಯುಕ್ತರಾದರು. ವ|| ಆಮೇಲೆ

ಭೋರೇನೆ ತೂರ್ಯವಂಚೆಯನಜಂ ಗಜಮಂ ಬಳವೈರಿ ಮೇಷಮಂ
ಮಾರುತಬಂಧು ಸೈರಿಭಮನಂಬುಜಮಿತ್ರಸುತಂ ನೃಪಾಹಮಂ
ನೈರುತಿಯಬ್ಧಿಪಂ ಮಕರಮಂ ಮೃಗಮಂ ಪವನಂ ವಿಮಾನಮಂ
ಮಾರಹರಪ್ರಿಯಂ ವೃಷಭನಂ ಹರನೇಲಿ ನಭಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದುಂ

೩೬

ಧವಳಾಬ್ಜ ಗೌರ ಹಂಸ
ಪ್ರವರನ ಮೇಲಬ್ಜರಾಗರುಚಿಯೆನಿಪಬ್ಜೋ
ಧ್ವವನೇಂ ಬೆಳಗುತ್ತಿದನೊ
ಧವಳಾಬ್ಜದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಗುವೆಳನೇಸಲವೊಲ್

೩೭

ಆಮರನದೀ ಹಂಸಕುಳಂ
ಕಮಳಜಹಂಸೇಂದ್ರ ಸೇವೆಗೆತ್ತಿರ್ಪ ವಿಳಾ
ಸಮದೆನಿಸಿ ದೇಸೆವೆತ್ತುವು
ಕಮಲಭವಂಗಿಕ್ಕುವಮಳ ಚಮರರುಹಂಗಳ್

೩೮

ವಳಯರವಂಗಳುಳ್ಳೆ ಸುರಕನ್ಯೆಯರಿಕ್ಕುವ ಚಾಮರಂ ತೆಅಂ
ಬೊಳೆಯೆ ಸುರೇಭಕಂಧರದೊಳಿದ್ ಸಹಸ್ರವಿಳೋಚನಂ ಮನಂ
ಗೊಳಿಸಿದನಿಂಚರಂ ಬೆರಸಿದಂಚೆಗಳಾಡುವ ಗಾಂಗತುಂಗನಿ
ಮಳ ಪುಳಿನಾಗ್ರದೊಳ್ ಮಿಸುಪ ನೀಳಸರೋಜವನಾಳಿಯಂದದಿಂ

೩೯

ವ|| ಆಗಳುಂ

೩೬. ಮಂಗಳವಾದ್ಯವು ಜಯಜಯ ಎನ್ನುತ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿರಲು ಬ್ರಹ್ಮನು
ಹಂಸವನ್ನೂ, ಇಂದ್ರನು ಆನೆಯನ್ನೂ, ಅಗ್ನಿಯು ಟಗರನ್ನೂ, ಯಮನು ಕೋಣನನ್ನೂ,
ನೈರುತಿಯು ನರವಾಹನವನ್ನೂ, ವರುಣನು ಮೊಸಳೆಯನ್ನೂ, ವಾಯುವು ಜಿಂಕೆಯನ್ನೂ
ಕುಬೇರನು ವಿಮಾನವನ್ನೂ, ಹರನು ವೃಷಭವನ್ನೂ ಏರಿ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದರು.
೩೭. ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆಯಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ರಾಜಹಂಸನ ಮೇಲೆ ಏರಿದ ಕೆಂದಾವರೆಯ
ಕಾಂತಿಯ ಬ್ರಹ್ಮನು-ಬಿಳಿಯ ಮೋಡದ ಮೇಲೆ ಹೊಳೆಯುವ ಬಾಲಸೂರ್ಯನಂತೆ
ಅದೆಷ್ಟು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ! ೩೮. ಆಗ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಳಿಯ ಚಾಮರಗಳು
ದೇವಗಂಗೆಯ ಹಂಸಗಳ ಗುಂಪು ಬ್ರಹ್ಮನ ಹಂಸದ ಸೇವೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಅದೊಂದು
ವಿಲಾಸವೆನ್ನುವಂತೆ ಸೊಗಸನ್ನು ಪಡೆದವು. ೩೯. ಐರಾವತದ ಕತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ
ದೇವೇಂದ್ರನು, ದೇವಕನ್ಯೆಯರು ತಮ್ಮ ಬಳೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡುವಂತೆ ಬೀಸುವ
ಚಾಮರಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಇಂಪಾಗಿ ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಾ
ಹಂಸಗಳಾಡುತ್ತಿರುವ ಎತ್ತರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿರುವ ಗಂಗಾನದಿಯ ಮಳಲ ದಿಣ್ಣೆಯ
ಮೇಲೆ ಹೊಳೆವ ಕನ್ನೆದಿಲೆಯ ಸಮೂಹದಂತೆ ಮನೋಹರನಾಗಿದ್ದನು. ವ|| ಹಾಗೂ

ಹಿಮಶೈಲೇಂದ್ರಮೆಂಟಂಕೆಯಂ ತಳೆದು ಬಂದಾಕಾಶದೊಳ್ ನೋಡೆ ಮೇ
ರುಮಹಾಶೈಲಮನಾಂತು ಪಾಟಿದಪುದೆಂಬನ್ನಂ ಮಹಾಪಾಂಡುದೇ
ಹಮುಮುಜ್ಜಂಭಿಪೆಂಟಂಕೆಯಂ ಬಗೆಗೊಳಲ್ ಪದ್ಮೋದ್ಭವಂ ಭೂರಿರಾ
ಗಮಯಾಂಗಂ ತನಗೊಪ್ಪಲಬ್ಧವಹಂಸಂ ಪಾಟಿತಬ್ಧಾದೊಳ್ ೪೦

ನಿಜನಿಜರಾಜಚಿಹ್ನನಿವಹಂ ಪರಿರಂಜಿಸೆ ಶಂಖಕಾಹಳಾ
ವೃಜವಿಜಯಾನಕದ್ವನಿ ವಿಜ್ಞಂಭಿಸೆ ಕಿನ್ನರಗೇಯನಿಸ್ಸನಂ
ವಿಜಯಿಸೆ ದಿವ್ಯಭೂಷಣಮರೀಚಿರವಿಪ್ರಭೆಯಂ ಪಳಂಚಿ ನಾ
ಕಜರಜನಿಕೇಲಂಬಿಡದದೇಂ ನಡೆಗೊಂಡರೊ ಮೇಘಮಾರ್ಗದೊಳ್ ೪೧

ಪವನಪಥಾಂತರದೊಳ್ ಪವ
ನವೇಗದಿಂ ಸಾಮಜಾದಿವಾಹನ ಸಹಿತರ್
ದಿವಿಜರನೇಕದ್ವೀಪಾ
ರ್ಣವಂಗಳಂ ಕಟೆದು ಮುಟ್ಟುವರ್ಪವಸರದೊಳ್ ೪೨

ಒಳಪೊಯ್ತಾಗಸಮಂ ಸಮುದ್ರವಸೆದತ್ತಾಕಾಶಮಾರ್ಗಶ್ರಮಂ
ಗಳನೊಲ್ಲಾಟಿಸಲುಪ್ಪರೋಚಿಗೆ ನಿಜೋತ್ಕೇನಾತಪತ್ರಂಗಳಂ
ಕಳೆವುಚ್ಚೇಕರಪುಷ್ಪಮಂ ಕೆದಲುವುನುಕ್ತಾಕ್ಷತವ್ರಾತಮಂ
ತಳಿವುದ್ದೀಚಿವಿಲೋಲಚಾಮರಮನೆತ್ತಂ ಬೀಸುವೊಂದಂದದಿಂ ೪೩

೪೦. ಹಿಮಶೈಲೇಂದ್ರನು ರೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬಂದು, ಮೇರುಮಹಾಪರ್ವತವನ್ನು
ಎರಿಸಿಕೊಂಡು, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಅಂಶವು ಬಹಳ
ಬಿಳುಪಾದ ದೇಹವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ ರೆಕ್ಕೆಯೂ ಮನಮೋಹಕವಾಗಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚು
ಕೆಂಪಾದ ದೇಹವುಳ್ಳ ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಮೇಲೇರಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಿತು.
೪೧. ದೇವತೆಗಳನೇಕರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ರಾಜಚಿಹ್ನೆಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತ ಶಂಖ ಕಹಳೆಗಳ
ಸಮೂಹದ ವಿಜಯವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಕಿನ್ನರರ ಗಾನಧ್ವನಿಯು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತ
ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯಾಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುತ್ತ ಇರಲು,
ಬ್ರಹ್ಮನ ಎರಡು ಪಕ್ಕಗಳನ್ನು ಬಿಡದೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆದರೋ!
೪೨. ದೇವತೆಗಳು ವಾಯುಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಆನೆಯೇ ಮೊದಲಾದ
ವಾಹನಸಮೇತರಾಗಿ ಹತ್ತಿರ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೪೩. ಸಮುದ್ರವು ಆಕಾಶವನ್ನು ಒಳಹಾಕಿ,
ಸೂರ್ಯನ ಆಕಾಶಗಮನ ಶ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಉಬ್ಬಿದ ನೊರೆಯ
ಕೊಡೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೇಲೆ ಹಾರುವ ನೀರಿನ ತುಂತುರುಹನಿಯ ಹೂವನ್ನು ಎರಚುತ್ತ
ಉತ್ತಮವಾದ ಮುತ್ತುಗಳೆಂಬ ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ತಳೆದು, ಮೇಲೇರುವ ಚಂಚಲವಾದ ಅಲೆಗಳ
ಚಾಮರವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಬೀಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಚಕಿತತರಂಗ ಸಂಘಹತಿಯಿಂ ಪೊಟಪೊಣುವ ಮುತ್ತು ದಿಗ್ವಿಧೂ
ನಿಕರದ ತೊಟ್ಟ ಮುತ್ತಿನೊಳೊಡಂಬಡೆ ಸೂಸುವ ಶೀಕರಾಳಿ ತಾ
ರಕಗಣದೊಳ್ ಸಮಂಬಡೆಯೆ ತೆಂಕುವ ಮೌಕ್ತಿಕರತ್ನಗರ್ಭಶು
ಕ್ಲಿಕೆ ಪೆಟಿಯೊಳ್ ತಡಂಬಡೆ ಸುಧಾರ್ಣವಮೊಪ್ಪಿದುದುದ್ಗತಾರ್ಣವಂ

೪೪

ವ|| ಆ ಮಹಾರ್ಣವಂ ಸಮುದ್ರವಾಗಿಯುಂ ಅಪಾರವಿಸ್ತಾರಿಯುಂ; ಭಂಗ
ವ್ಯಾಕುಳಿತವಾಗಿಯುಮಚ್ಚುತಪ್ರಭಾವ ಭಾಸುರಮುಂ; ಅಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿಯುಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಜನ್ಮಭವನಮುಂ;
ಮದ್ಯಜನ್ಮಸ್ಥಾನವಾಗಿಯುಂ ಬಾಡಬೋಪಭೋಗಯೋಗ್ಯಮುಂ; ಕಾಲಕೂಟ ಪ್ರಭವವಾಗಿಯುಂ
ಅಮೃತೋದಯಕ್ಷೇತ್ರಮುಂ; ಜಡಪ್ರಕೃತಿಯಾಗಿಯುಮುದಾತ್ತ ಸತ್ತ್ವಮುಂ; ವಜ್ರಾವಲಂಬಿಯಾಗಿಯುಂ
ಕುಲಶೈಲಪಾಲನ ಸ್ವಭಾವಯುಕ್ತಮುಂ; ಮುಕ್ತಾಧಾರವಾಗಿಯುಮನಂತಾಧಾರಮುಂ ಮತ್ತಮದು
ರಸಾತಳದಂತೆ ವಿಷಧರಸೇವ್ಯಮುಂ; ಸಾರ್ವಭೌಮ ಭವನಾಂಗಣದಂತೆ ಅನೇಕ ವಾಹಿನೀ ಪ್ರಸಂಗಿಯುಂ;
ಗಾಣಿಕಗೇಹರಾಜಿಯಂತೆ ಪಲ್ಲವಿಕಸಂತಾನಕ್ರೀಡಾಪ್ರಪಂಚಿಯುಂ ; ಅರಣ್ಯದಂತಗಣ್ಯವಿದ್ಯುಮವಲ್ಲರೀ

೪೪. ಉಕ್ಕೇರಿದ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವು ಚಂಚಲವಾದ ಅಲೆಗಳ ಸಾಲಿನ ಹೊಡತದಿಂದ
ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಮುತ್ತು ದಿಗ್ವಿನಿತೆಯರು ಧರಿಸಿದ ಮುತ್ತಿಗೆ ಸಮನಾಗಿಯೂ, ಚೆಲ್ಲುವ
ತುಂತುರು ಹನಿಗಳ ಗುಂಪು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಮೂಹದಂತೆಯೂ, ಮುತ್ತಿನ
ಮಣಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡು, ತೇಲುತ್ತಿರುವ ಮುತ್ತಿನ ಚಿಪ್ಪು ಚಂದ್ರನಂತೆಯೂ ಇರುತ್ತಿರಲು
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವ|| * ಆ ಮಹಾಸಾಗರವು ಸಮುದ್ರವಾಗಿಯೂ ಅಪಾರ
ವಿಸ್ತಾರಿಯೂ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದುದು ಎಂದರೆ ಮಿತಿ (ಅವಧಿ) ಯುಳ್ಳದಾದರೂ
(ಅಮಿತ) ಅನವಧಿಕ ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳದು. ಸಮುದ್ರವೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳದಾಗಿ ಅಪಾರ
ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳದು. ೧. ನಾಶಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದುದಾದರೂ ನಾಶವಾಗದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ
ಹೊಳೆಯುವುದು. ೨. ಅಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ ನಾಶರಹಿತವಾದ ಮತ್ತು ಅಚ್ಚುತ
ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಹೊಳೆಯುವುದೂ ಅಪ್ರತಿ.... ಲಕ್ಷ್ಮೀಜನ್ಮಭವನಮುಂ =
(೧) ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದುದೂ ಹಿರಿಮೆಯಿಲ್ಲದುದಾಗಿಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯ ತೌರುಮನೆಯೂ
(೨) ನೀರಿಗೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ನೆಲೆಯಾಗಿಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ತೌರೂ, ಮದ್ಯಜನ್ಮಸ್ಥಾನವಾಗಿದ್ದರೂ
ಬಾಡಬೋಪಭೋಗಯೋಗ್ಯವೂ = (೧) ಕಳ್ಳ ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಥಳವಾಗಿದ್ದರೂ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಪಭೋಗಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದು ಮತ್ತು (೨) ಬಡಬಾಗಿಗೆ ಉಪಭೋಗಕ್ಕೆ
ಯೋಗ್ಯವಾದುದು; ಕಾಲಕೂಟಪ್ರಭವವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಮೃತೋದ್ಭವ ಕ್ಷೇತ್ರವೂ ಆಗಿದೆ.
೧. ಕಾಲಕೂಟವೆಂಬ ವಿಷೋತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಮೃತವೂ ಉದಿಸಿದ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ.
ಜಡಪ್ರಕೃತಿಯಾಗಿಯೂ ಉದಾತ್ತ ಸತ್ತ್ವ (೧) ಜಡ (ತಮೋಗುಣ) ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳದಾಗಿದ್ದೂ,
ಮಹಾಸತ್ತ್ವಗುಣವುಳ್ಳ ಆಗಿದೋ (೨) ಜಲಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳದೂ, ಹೆಚ್ಚಾದ ಬಲವುಳ್ಳದೂ

* ಈ ವಚನ ಬೃಂದದ ಒಂದೊಂದು ವಿಶೇಷಣವೂ ಪೂರ್ಣವಾಕ್ಯಕ್ಕೂ ಎರಡು
ಅರ್ಥಗಳಾಗುವುವು. ೧ನೆಯದು ವಿರೋಧವಾಗುವ ಅರ್ಥ ೨ನೆಯದು ವಿರೋಧ ಪರಿಹಾರಕವಾದ
ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥ.

ವೇಲ್ಲಿತಮುಂ ; ತಾರಾಧ್ಯದಂತೆ ದುರ್ಧರಗ್ರಹನಿರುದ್ಧಮುಂ; ನಾಕಲೋಕದಂತನಿಮಿಷ ಪ್ರಕೀರ್ಣಕಮುಂ;
ಕಂದರ್ಪನಂತೆ ಶಂಬರಮದವಾರಣೋದಾರಮುಂ; ಐರಾವತದಂತೆ ಪುಷ್ಕರಶೀಕರೋದಾರಮುಂ;
ತ್ರಿಪುರಾರಿಯಂತೆ ವಿಷೋರಗಧಾರಿಯುಂ; ಪುರುಷೋತ್ತಮನಂತೆ ಶಂಖ ಚಕ್ರಾಂಕಿತಮುಂ;
ಚತುರ್ಮುಖನಂತೆ ಸರಸ್ವತೀಪತಿಯುಮೆನಿಸಿದುದು

ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡದಾದ ಜಲಚರಪ್ರಾಣಿಗಳುಳ್ಳದಾಗಿದೆ. ವಜ್ರಾಪಲಂಬಿಯಾಗಿಯೂ
ಶೈಲಪಾಲನ ಸ್ವಭಾವಯುಕ್ತವಾಗಿಯೂ (೧) ವಜ್ರಾಯುಧಧಾರಿಯಾದ ಇಂದ್ರನಾಗಿದ್ದರೂ
ಕುಲಪರ್ವತಗಳ ರಕ್ಷಣಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು (೨) ವಜ್ರವೆಂಬ ರತ್ನಗಳನ್ನಳ್ಳದಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ
ಕುಲಗಿರಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿದೆ. ಮುಕ್ತಾಧಾರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅನಂತಾಧಾರವಾಗಿದೆ (೧)
ಆಧಾರ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ, ಅನಂತಜೀವಿ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ
(೨) ಮುತ್ತುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿಯೂ, ಆದಿಶೇಷನಿಗೂ ಅನಂತ
ಜೀವಿ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಆ ಸಾಗರವು ಪಾತಾಳದಂತೆ
ವಿಷಧರನಿಷೇವ್ಯ (೧) ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ (೨) ಮೇಘಗಳಿಗೆ, ನೀರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ,
ಸಾರ್ವಭೌಮ ಭವನದ ಅಂಗಳದಂತೆ ಅನೇಕ ವಾಹಿನೀ ಪ್ರಸಂಗಿ (೧)
ಸಾರ್ವಭೌಮಾಂಗಳವು ಅನೇಕ ಸೇನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು (೨) ಅನೇಕ ನದಿಗಳ
ಸೇರುವೆಯುಳ್ಳದು (ಸಮುದ್ರ); ಗಾಣಿಕೈಗೇಹರಾಜಿಯಂತೆ = ಪೇಶ್ಯಾಗ್ರಹಪಜ್ಜೆಯಂತೆ
ಪಲ್ಲವಿಕ ಕ್ರೀಡಾ ಪ್ರಪಂಚವುಳ್ಳದು = (೧) ವಿಟರ ಗುಂಪಿನ ಅನೇಕ ವಿಧ ಕ್ರೀಡೆಗಳಿಗೆ
ನೆಲೆಯಾದುದು (೨) ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ವಿಲಾಸಾತಿಶಯವುಳ್ಳದು;
ಅರಣ್ಯದಂತೆ ಅಗಣ್ಯವಿದ್ರುಮವಲ್ಲರೀವೇಲ್ಲಿತವಾದುದು = (೧) ಲೆಕ್ಕಮಾಡಲಾಗದ
ಬಗೆಬಗೆಯ ಮರಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದುದು (ಅರಣ್ಯ), (೨) ಸಮುದ್ರವು ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು
ಹವಳಗಳ ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದುದು. ತಾರಾಧ್ಯ (ಆಕಾಶ)ದಂತೆ ದುರ್ಧರಗ್ರಹ
ನಿರುದ್ಧವಾದುದು. (೧) ಆಕಾಶವು ಧರಿಸಲು, ಕಷ್ಟವಾಗುವಂತೆ ಇರುವ
ಸೂರ್ಯಾದಿಗ್ರಹಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದುದು, (೨) ಸಾಗರವು ಧರಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾದ ದೊಡ್ಡ
ದೊಡ್ಡ ಮೊಸಳೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದುದು ಸ್ವರ್ಗ..... ಅನಿಮಿಷ ಪ್ರಕೀರ್ಣ
(೧) ದೇವತೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದುದು (೨) ಮೀನುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವುದು. ಕಂದರ್ಪ
(ಮನ್ಮಥ)ನಂತೆ ಶಂಬರಮದ ವಾರಣೋದಾರಮುಂ = (೧) ಮನ್ಮಥನು ಶಂಬರಾಸುರನ
ಮದವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆದವನು. (೨) ಶಂಬರಮದವಾರ.... ದಾರಮುಂ
= ಮದಿಸಿದ ನೀರಾನೆಗಳಿಂದ ಪಡೆಯುವುದೂ ಐರಾವತ... ಪುಷ್ಕರಶೀಕರೋದಾರಮುಂ
= (೧) ಸೊಂಡಿಲಿನ ತುದಿಯಿಂದ ನೀರಿನ ಕಣಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸುರಿಸುವುದೂ (೨)
ನೀರಿನ ತುಂತುರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹರಡುವುದೂ ತ್ರಿಪುರಾರಿ ವಿಷೋರಗಧಾರಿಯುಂ =
(೧) ಈಶ್ವರನಂತೆ ವಿಷಸರ್ಪಧಾರಿ; ,, = (೨) ನೀರು ಮತ್ತು ನೀರುಹಾವುಗಳನ್ನು
ಪಡೆದಿರುವುದೂ ವಿಷ್ಣುವಿನಂತೆ ಶಂಖಚಕ್ರಾಂಕಿತಮುಂ = (೧) ವಿಷ್ಣು
ಶಂಖಚಕ್ರಧಾರಿಯಾಗಿರುವನು (೨) ಶಂಖಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ;
ಚತುರ್ಮುಖನಂತೆ ಸರಸ್ವತೀಪತಿಯು = (೧) ಬ್ರಹ್ಮನು ಸರಸ್ವತಿದೇವಿಯ

ಪದಿನಾಲ್ಕುಲೋಕಮಂ ಕಿಚ್ಚೊಡೆಯೋಳ್ ತಳೆದಾ ವಿಷ್ಣು ತನ್ನೇಕದೇಶಾ
ಗ್ರದೊಳಿಪ್ಪಂ ವಾರಿದಂ ತನ್ನೊಳೆ ಕತಿಪಯವಾರ್ಪಿದುವಂ ಪೇಟಿತಂದಂ
ತದಟಿಂದಂ ಲೋಕಮಂ ತೀವ್ರವುದು ಪವಿಭಯವಿಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದಂ ಶರಣೊ
ಕ್ಕುದು ತನ್ನಂ ಗೋತ್ರಧಾತ್ರೀಧರತತಿಯೆನೆ ಪೆಂಪರ್ಲವಕ್ಕೇನೊ ಚೋದ್ಯಂ ೪೫

ವ|| ಎಂದು ಸುಧಾರ್ಣವಮಂ ಪೊಗಟುತ್ತರವಿಂದನಾಭನಂ ಪುರಂದರಾದಿ ವೃಂದಾರಕ
ವೃಂದವಾನಂದದಿಂ ನೋಡುತ್ತಂ ಬರೆವರೆ

ಸುರಯೋಗೀಂದ್ರ ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಥವ ಜಯಧ್ವಾನಂ ಚಳಚ್ಚಾಮರಾ
ಮರಕಾಂತಾಜನರತ್ನಂ ಕಂಕಣ ಝಣತ್ಕಾರಸ್ವನಂ ಕಿನ್ನರೋ
ತ್ತರವೀಣಾಕ್ಷಣಿತಾರವಂ ವಿಬುಧವಂದಿವ್ರಾತ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಪಾ
ಠರವಂ ಭೋಂಕನೆ ಕೇಳಲಾಯ್ತು ಗೆಲೆವಂದಂಬೋಧಿನಿಘೋಷಮಂ ೪೬

ವ|| ಆ ಪ್ರಘೋಷದೊಳ್

ಶೀತೋಷ್ಣ ಭಾವರಹಿತ
ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಂಡಲವನಂತಕೋಟಿ ದಿನೇಶ
ದ್ಯೋತಾಭಮಿದುರ್ದನಿಮಿಷ
ಜಾತಂ ಚರನಿಮಿಷಮಾಗೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳುವಿನಂ ೪೭

ಪತಿಯಾಗಿರುವವನು (೨) ಸರಸ್ವತೀನದಿಗೆ ಪತಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು.
೪೫. ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲದೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಕೆಳಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ
ಆ ವಿಷ್ಣು ಆ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ಅಲ್ಪಪ್ರದಳದ ಮೇಲೆ ನೆಲೆಸಿರುವನು-ಮೋಡವು ಸಮುದ್ರದಿಂದ
ಕೆಲವು ನೀರಿನ ತೊಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದು ಅದರಿಂದ (ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿ)
ಲೋಕವನ್ನು ತುಂಬುವುದು. ವಜ್ರಾಯುಧದ ಭಯಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಕುಲಪರ್ವತಗಳ
ಸಮೂಹವು ಅದನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕಿದೆ. ಎಂದ ಬಳಿಕ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹಿರಿಮೆಯುಂಟಾಗಿರು
ವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು? ವ|| ಎಂದು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ ಇಂದ್ರನೇ
ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವು-ಪದ್ಮನಾಭ (ವಿಷ್ಣು)ನನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ
೪೬. ಸುರಯೋಗೀಂದ್ರ ಸಮೂಹದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜಯಕಾರ ಧ್ವನಿಯೂ ಚಾಮರವನ್ನು
ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ದೇವಕಾಂತಾಜನದ ರತ್ನಕಂಕಣಗಳ ಝಣತ್ಕಾರಶಬ್ದವೂ ಕಿನ್ನರ ಗಣದ
ವೀಣಾಗಾನನಾದವೂ ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪಿನ ಮಂಗಳ ಪಠನ ಧ್ವನಿಯೂ
ಸಾಗರದ ಮೊರೆತವನ್ನೂ ಮೀರಿ ತಟ್ಟನೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ವ|| ಆ ಪ್ರಘೋಷದಲ್ಲಿ-೪೭.
ಶೀತೋಷ್ಣಭಾವರಹಿತವೂ ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಸಮವಾದುದೂ ಆದ
ತೇಜೋಮಂಡಲವು, ಕಣ್ಣನ್ನು ಕುಕ್ಕುತ್ತಿರಲು ಕಣ್ಣಿನ ರಪ್ಪೆಯನ್ನು ಪಡೆಯದ ದೇವತೆಗಳ
ಸಮೂಹವು ತಾನೂ ಸ್ಥಿರವಾದ ರಪ್ಪೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುವಂತೆ ಇದ್ದಿತು.

ವ|| ಆ ಮಹಾಪ್ರಕಾಶಮಂ ಕುಶೇಶಯಗರ್ಭಂ ನೋಡಲಳ್ಳಿ ಬಳುತ್ತುನ್ನಿಲಿತನೇತ್ರನಾಗಿ
ನಿಜಾಂತರಂಗದೊಳ್,

ಆತಿದುರ್ದೀರ್ಘಮಾದೀ
ದ್ವೈತಿಯಂ ತೊಲಗಿಪುದು ತೋರ್ಪುದಾಕಾರಮನ
ಚ್ಚುತ ನೀನೆಂದಾ ಬ್ರಹ್ಮಂ
ಸ್ತುತಿಯಿಸೆ ತೊಲಗಿದುದು ತತ್ಪ್ರಕಾಶವಿಶೇಷಂ

೪೮

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ,

ನವನೀಲೋತ್ಪಲ ಸನ್ನಿಭಾಂಗರುಚಿಯಿಂ ಸತ್ಸಿಂಹರಾತೋದ್ಗಮ
ಚ್ಚವಿ ಪೀತಾಂಬರಕಾಂತಿಯಿಂ ಸಮುದಿತಾರ್ಕಾಕಾರಚಕ್ರಾಂಶುವಿಂ
ಧವಳಾಂಶೂಜ್ವಳಶಂಖದೀಧಿತಿಯಿನಾ ರತ್ನಾಕರಂ ಕೂಡೆ ಬ
ಣ್ಣವುರಂ ತೀವಿದ ಮಾಲೈಯಿಂದೆಸೆವಿನಂ ಚೆಲ್ವಾದನಬೋದರಂ

೪೯

ವ|| ಮತ್ತಮಂತಂತೆ ನಡೆಯೆ

ಲಲಿತವೃತ್ತಂ (ಲಯಗ್ರಾಹಿ) ||

ಶ್ರೀ ಸ್ತನಸುಕುಂಕುಮ ರಜಸ್ತುತಿ ವಿಲೇಪನ ಗ
ಭಸ್ತಿಪರಿರಂಜಿತನಿಜೋನ್ನತ ವಿಶಾಲೋ
ರಸ್ತುಲಪರಿಸ್ಪುರಿತ ಕೌಸ್ತುಭ ವಿಭೂಷಣರು
ಚಸ್ತುಬಕಿತಾಖಿಳನಭಂ ದಿವಿಜಕಾಂತಾ
ಹಸ್ತಚಮರಾನಿಳ ಮುಹುಸ್ತರಳಿತಪ್ರಥಿತ
ವಸ್ತು ಚಯಕುಂಡಲ ವಿಮಂಡಿತ ಕಪೋಲಂ
ಧ್ವಸ್ತದಿತಿಜಂ ನತಸಮಸ್ತ ವಿಬುಧಂ ಭುವನ
ವಿಸ್ತರಣ ಪಾದನೆಸೆದಂ ಘಣಿಪತಲ್ಪಂ

೫೦

ವ|| ಬ್ರಹ್ಮನು ಆ ಮಹಾಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ನೋಡಲು ಅಂಜಿ ಬಳುಕುತ್ತ ಕಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆದು
ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ೪೮. “ಅಚ್ಯುತಾ! ನೋಡಲು ಅತಿಕಷ್ಟಕರವಾದ ಈ ಕಾಂತಿಯನ್ನು
ನೀನು ತೊಲಗಿಸಿ, ನಿನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸು” ಎಂದು ಸ್ತುತಿಸಲು, ಆ ಪ್ರಕಾಶ
ವಿಶೇಷವು ತೊಲಗಿತು. ವ|| ಅದೊ ಅಲ್ಲದೆ ೪೯. ಆ ಪದ್ಮನಾಭನು-ಹೊಸ
ಕನ್ನೆದಿಲೆಯಂತಿರುವ ತನ್ನ ಅಂಗಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ, ಉತ್ತಮವಾದ ಮುತ್ತುಗದ
ಹೂವಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಪೀತಾಂಬರ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ ಉದಿಸಿದ ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವ
ಚಕ್ರದ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಹೊಳೆಯುವ ಶಂಖಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ ಒಡನೆಯೇ
ಆ ಸಮುದ್ರವು ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಪಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತ ಚೆಲುವಾಗಿ
ಕಾಣಿಸಿದನು. ೫೦. ಲಲಿತವೃತ್ತ || (ಲಯಗ್ರಾಹಿ) ಶ್ರೀದೇವಿಯ ಸ್ತನಸುಕುಂಕುಮ
ರಜಸಮೂಹದ ಲೇಪನದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ ಕೌಸ್ತುಭಾಭರಣವು
ವಿಶಾಲವೂ ಉನ್ನತವೂ ಆದ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆ ಪ್ರಕಾಶವು ಆಕಾಶವನ್ನೆಲ್ಲಾ
ಹೂಗೊಂಚಲುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ರಾಕ್ಷಸನಾಶಕನೂ ಸಕಲ

ವ|| ಮತ್ತಮನಂತರಮಾ ಕಮಳನಾಭನಭಿಮುಖದೊಳಿರ್ದ ವೈನತೇಯನಂ ಕಂಡು,

ವಿನತಾನಂದನನಿಂದಮಕ್ಕೆ ವಿನತಾನಂದಂ ಪದಂ ಚಾರುಕಾಂ
ಚನವರ್ಣಂ ಸ್ಥಟಕಾಶ್ವವರ್ಣಮುದರಂ ಮಾಣಿಕ್ಯವರ್ಣಂ ಕೊರಲ್
ಘನನೀಲೋತ್ಪಲವರ್ಣವಾಸ್ಮಮೆಸೆದತ್ತೀ ವರ್ಣಮೀ ವರ್ಣಶೂ
ನ್ಯನ ಭೃತ್ಯಂಗೇಸೆವಂದಮಚ್ಚರಿಯೆನುತ್ತುಂ ಬಂದು ವೃಂದಾರಕರ್

೫೧

ತಮಗಿದಿರ್ವಂದುದಧಿಪನಿ

ತ್ತಮಳ ಮಣಿವ್ರಜದೆ ಕಲ್ಪಕುಜಮಿತ್ತ ಮಹಾ

ಸುಮನಃಪುಂಜದೆ ಹರಿಗ

ಘ್ನಮನಿತ್ತರ್ ಜಯ ಜಯಾನ್ವಿತರ್ ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯರ್

೫೨

ತೆರೆವೊಯ್ದೊದಾದ ತುಂತುವನಿ ನಿಜತನುವಂ ತೀವಿ ನಿದ್ರಾಂಗನಾ ನಿ
ರ್ಭರ ಸಂಭೋಗಾಂತ್ಯದೊಳ್ಳೊನ್ನೆದ ಬೆಮರ್ವನಿಯಂ ಪೋಲೆ ವಾರಾಶಿಧೀರ
ಸ್ವರಮಂ ತಳ್ಳೊಯ್ದಜೇಂದ್ರಾದ್ಯಮರ ಜಯಜಯಧ್ವಾನದಿಂದಾಗಳೆಲ್ಲಾ
ದರದಿಂ ಕುಳ್ಳಿರ್ದನಾಲೋಕನಕೃತವಿಬುಧಾನಂದಕಂದಂ ಮುಕುಂದಂ

೫೩

ವ|| ತದನಂತರಂ

ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ನಮಸ್ಕೃತನೂ ಪ್ರಪಂಚವು ತನ್ನ ಒಂದೇ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗುವಂತೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ
ಪಾದವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಶೇಷಶಯನನು (ವಿಷ್ಣುವು) ದೇವಕಾಂತೆಯರ ಬೀಸುವ ಚಾಮರದ
ಗಾಳಿಯಿಂದ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ತೂಗಾಡುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರತ್ನಸಮೂಹ ಖಚಿತವಾದ
ಕರ್ಣಾಭರಣದಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ಅನಂತರ
ಆ ಕಮಲನಾಭನ ಎದುರುಗಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗರುಡನನ್ನು ಕಂಡು, ೫೧. ವಿನತೇಯ ನಂದನ
(ಗರುಡ)ನಿಂದ ವಿನತರಿಗೆ (ನಮಸ್ಕೃತರಿಗೆ) ಆನಂದವಾಗಲಿ. ಈತನ ಪಾದವು
ಮನೋಹರವಾದ ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳದು, ಉದರವು ಸ್ಥಟಿಕಶಿಲೆಯ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳದು.
ಕೊರಳು ಕೆಂಪಿನ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳದು, ಮುಖವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕನ್ನೆದಿಲೆಯ ಬಣ್ಣದಿಂದ
ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ವರ್ಣಶೂನ್ಯನ ಭೃತ್ಯನಾದವನಿಗೆ ಈ ವಿವಿಧ ವರ್ಣವು ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವುದು
ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನ್ನುತ್ತ ಆ ದೇವತೆಗಳು ಬಂದರು. ೫೨. ತಮಗೆ ಇದಿರುಗೊಂಡು
ಬಂದ ಸಮುದ್ರರಾಜನು ಕೊಟ್ಟ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ಕೊಟ್ಟ
ಉತ್ತಮವಾದ ಹೂಗಳಿಂದಲೂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು ಜಯಜಯ ಧ್ವನಿಯೊಡನೆ ಹರಿಗೆ
ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ೫೩. ತೆರೆಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಆದ ತುಂತುರು ಹನಿ ತನ್ನ
ದೇಹವನ್ನು ತುಂಬಿ, ನಿದ್ರಾಂಗನೆಯ ಪರಿಪೂರ್ಣಸಂಭೋಗದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿದ
ಬೆವರುಹನಿಯಂತಿರಲು, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳ, ಸಮುದ್ರದ ಗಂಭೀರ ಧ್ವನಿಯನ್ನು
ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಜಯ ಜಯ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಆಗ ಎದ್ದು ದರ್ಶನದಿಂದ
ದೇವತೆಗಳ ಆನಂದವನ್ನುಕ್ಕಿಸಿದ ವಿಷ್ಣುವು ಆದರದಿಂದ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ವ|| ಆಮೇಲೆ

ತಾರಗೆದುಲುಗಲ್ ನವಸಂ
ಧಾರಾಗದೊಳೆಸೆವ ತೆಅದೆ ಪದನಖರುಚಿಗಳ್
ಚಾರುಮಣಿಮಕುಟರುಚಿಯೊಳ್
ರಾರಾಜಸೆ ವಿಷ್ಣುಗೆಳಿಗಿ ನುಡಿದಂ ಬ್ರಹ್ಮಂ

೫೪

ಸುಮನಸ್ಸಿಂಧುವ ರೂಪದಿಂ ಮಲೆಯ ಪಾಂಗಿಂದಿನ್ನುವೆಬ್ಬರ್ಪುದಂ
ದು ಮಹಾವಾಲದ ಪೊಯ್ಲೊಳುಚ್ಚಲಿಸಿದಾ ಮುನ್ನೀರ ನೀರೆಂಬನಂ
ತಮನಂ ದೈತ್ಯಕಂದಬವೀರತಮನಂ ನಿರೂತ ಬೃಂದಾರಕೋ
ತ್ತಮನಂ ಮರ್ದಿಸಿ ಮತ್ಸ್ಯ ರೂಪದೊಳೆ ತಂದೈ ವೇದಮಂ ಮಾಧವಾ

೫೫

ಬಸಿಲೊಳ್ ಸರ್ವಾಂಗಮಂ ಬೈತಿಡುವುದಿತರ ಕೂರಕ್ಕಮೀಗಳ್ ನಿಜಂಬೆ
ತ್ತೆಸೆದತ್ತಂತಾತ್ಮ ಕೂರಾಕ್ಕತಿಗುದಧಿತಳಂ ಸಾಲದಂಗಂಗಳಂ ನೀಂ
ಬಸಿಲೊಳ್ ಬೈತಿಟ್ಟಭಿಪ್ರಾಯದಿನೆನೆ ಕಮಲಾಕಾರಮಂ ತಾಳಿದೈ ರಾ
ಕ್ಷಸವಂಶಧ್ವಂಸಿ ನೀನಂದುದಧಿಮಥನದೊಳ್ ಮಂದರೋದ್ಧಾರಣಾರ್ಥಂ

೫೬

ಭುವನಂ ತಾಂ ಭುವನಾತ್ಮಮಾಗೆ ಧರೆಯಂ ಕಳ್ಳಾ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನಂ
ದಿವಿಜಾಧೀಶ್ವರರೂಕ್ಷನಂ ಸಕಲ ಲೋಕಾಸ್ಥೋಟನಾಪೇಕ್ಷನಂ
ತವೆ ಕೊಂದಾದಿವರಾಹರೂಪದೊಳೆ ನೀನಂದೆತ್ತಿದೈ ಗೋಮಿನೀ
ಧವ ದಂಷ್ಟಾಗ್ರದ ನೀಲಜಾಲಮಣಿಯೆಂಬಂತಾಗೆ ಭೂಗೋಳಮಂ

೫೭

೫೪. ಹೊಸ ಸಂಜೆಗೆಂಪಿನಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವು ಹೊಳೆಯುವ ಹಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಮನೋಹರವಾದ ರತ್ನಕಿರೀಟದ ಕಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಾಲಿನ ಉಗುರುಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರಲು ಅವನಿಗೆ ಎರಗಿ ಮಾತನಾಡಿದನು. ೫೫. “ಮಾಧವಾ! ನೀನು ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸ ಸಮೂಹದಲ್ಲೇ ವೀರತಮನೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡುಗಿಸಿದ ತಮನೆಂಬ ಅಸುರನನ್ನು ಮರ್ದಿಸಿ, ವೇದವನ್ನು ತಂದೆಯಷ್ಟೆ. ಆಗ ಬಹಳ ಉದ್ದವಾದ ನಿನ್ನ ಬಾಲದ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಮೇಲೆ ಹಾರಿದ ಸಮುದ್ರದ ನೀರು ದೇವಗಂಗೆಯ ರೂಪದಿಂದಲೂ ಮಳೆಯ ರೂಪದಿಂದಲೂ ಇನ್ನೂ ಬರುತ್ತಲೇ ಇದೆ! ೫೬. ರಾಕ್ಷಸವಂಶಧ್ವಂಸೀ! ನೀನು ಹಿಂದೆ ದೇವತೆಗಳು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯುವಾಗ ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ಧರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಕೂರ್ಮಾಕೃತಿಗೂ ಆ ಸಮುದ್ರತಳವು ಸಾಲದೆ ಹೋದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಅಂಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೀನು ಸದಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಬಸಿರಿನಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಕೂರ್ಮಾವತಾರವನ್ನು ತಾಳಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಬೇರೆಲ್ಲಾ ಕೂರ್ಮ (ಆಮೆ)ಗಳಿಗೂ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನೂ ಬಚ್ಚಿಡುವುದು ಈಗಲೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ೫೭. ಭೂಕಾಂತಾ! ಪ್ರಪಂಚವು ಜಲಮಯವಾಗುವಂತೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕದ್ದವನೂ, ದೇವಾಧಿಪತಿಗೂ ಕ್ರೂರಿಯಾದವನೂ, ಸಕಲಲೋಕವನ್ನೂ ಅಸ್ಥೋಟಿಸಲಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿದ್ದ ಆ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ಆದಿ ವರಾಹಾವತಾರದಿಂದ ಕೊಂದು, ಅಂದು ಭೂಗೋಳವನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೋರೆದಾಡೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿರುವ ನೀಲಮಣಿಯನ್ನುವಂತೆ ಆಗಿಸಿ ಎತ್ತಿದೆ.

ಘನಮಾರ್ಗಂ ನಖಟಂಕಭಿನ್ನದಿತಿಜಾಸ್ಯಕ್ಷಂಕದಿಂ ಕೆಂಕಮಾ
ಗಿ ನಿಲಲ್ ಸಂಜೆಯೊಳಂದಿನಿಂ ಬಲಕೆ ನಿಚ್ಚಂ ಸಂಜೆಗೆಂಪೆಂಬುದಾ
ಯ್ತನೆ ದೈತ್ಯಾಂತಕ ನೀಂ ನಿರಸ್ತಜಗದಂಹಂ ರೌದ್ರರಂಹಂ ನೃಸಿಂ
ಹನೆನಿಪ್ಪಾಕೃತಿಯಿಂ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಪ್ರದ್ವಂಸಮಂ ಮಾಡಿದೈ

೫೮

ಜಲದಾಧ್ವಂಬರಮೆತ್ತಿದಂಭ್ರಿಯ ನಖಾಂಶುಶ್ರೇಣಿ ತಾರಾಗಣ
ಚ್ಚಲದಿಂದಿರ್ಪಿನಮಿನ್ನುಮಂದವನಿಚಕ್ರಂ ಏಕಮಕೈಯ್ದಾ
ಬಲಿಯಂ ದೈತ್ಯಕದಂಬಕೈಕಬಲಿಯಂ ಯತ್ನೀಕೃತಶತ್ರುಭ್ಯ
ದ್ವಲಿಯಂ ಮೆಟ್ಟಿ ರಸಾತಳಕ್ಕಿಟಿಪಿದೈ ನೀಂ ವಾಮನಾಕಾರದಿಂ

೫೯

ಪರಶುಸ್ಪರ್ಶತಂಗಳಿಂ ನೆಗಟ್ಟುವೀ ಪೊಂದೋಳ್ಳಳೀತಂಗೇನಲ್
ಪರಶುತ್ರುಟ್ಯದಯಃಕಲೋರ ಭುಜಮೂಲಾಸ್ಯಕ್ಷಯೋಧಾರೆ ಸಾ
ಸಿರಮುಣ್ಣಲ್ ತಟಿದೈ ಸಹಸ್ರಭುಜನಂ ಮತ್ತಿರ್ಪತೊಸೂರ್ಯರೇ
ಶ್ವರರಂ ನೀಂ ತಟಿದೊಟ್ಟಿದೈ ಪರಶುರಾಮಾಕಾರದಿಂದಚ್ಚುತಾ

೬೦

ದೇವ ನಿಜೋಗ್ರಬಾಣಹತಿಯಿಂ ತಲೆಗಳ್ ಗಗನಕ್ಕೆ ವೀರಲ
ಕ್ಷ್ಮಿವಧುವಾಡುತಿರ್ಪ ತಿಟಿಕಲ್ಲೆನೆ ಸೂರ್ಯೋಳೆ ಪಾಟುತಿರ್ಪಿನಂ
ರಾವಣನಂ ಜಗತ್ತಿತ್ತಯರಾವಣನಂ ವಿಜಿತೋರುಪೀಡಿತೈ
ರಾವಣನಂ ಜಗತ್ತಿತ್ತಯರಾವಣನಂ ಮರ್ದಿಸಿದೈ ಜನಾರ್ದನಾ

೬೧

೫೮. ರಾಕ್ಷಸಾಂತಕಾ! ಜಗತ್ಪಾಪಪರಿಹಾರಕನೂ ಭಯಂಕರ ವೇಗವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನೀನು
ನರಸಿಂಹಾಕಾರದಿಂದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪನನ್ನು ಪ್ರದ್ವಂಸಮಾಡಿದೆ. ಅಂದು ಸಂಜೆ ಆಕಾಶವು
ನಿನ್ನ ಉಗುರೆಂಬ ಕಲ್ಲುಳಿಯಿಂದ ಒಡೆದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಉದರರಕ್ತದ ಕೆಸರಿನಿಂದ ಕೆಂಪಾಗಿ
ನಿಂತಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಅಂದಿನಿಂದೀಚೆಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಸಂಜೆಗೆಂಪೆಂಬುದು ನಿಯತವಾಯಿತು.
ನೀನು ಅಂದು ವಾಮನಾವತಾರದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸಸಮೂಹದಲ್ಲೇ ಏಕೈಕಬಲಶಾಲಿಯನ್ನು
ಹೊತ್ತು ವೀರರ ಬಲವನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಅಡಗಿಸಿದವನೂ ಆದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು
ಮೆಟ್ಟಿ ಪಾತಾಳಕ್ಕಿಳಿಸಿದೆ. ಆಗ (ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನಾದ) ಎರಡನೆಯ ಪಾದವನ್ನಿಡಲು
ಭೂಮಂಡಲವು ಸಾಲದೆ ಹೋದುದರಿಂದ ಆಕಾಶಕ್ಕೆತ್ತಿದ ಆ ಪಾದ ಉಗುರುಗಳ ಕಾಂತಿ
ಸಮೂಹವು ನಕ್ಷತ್ರಗಣವೆಂಬ ವೇಷದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಇರುವಂತಾಗಿದೆ! ೬೦. ಅಚ್ಚುತಾ!
ನೀನು ಪರಶುರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪರಶು(ಗಂಡುಗೊಡಲಿ)ವೆಂಬ ಸ್ಪರ್ಶಶಿಲೆಯ
ನೂರಾರು ಏಟುಗಳಿಂದ, ಇವನಿಗೆ ಈ ಚಿನ್ನದ ತೋಳುಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದುವು
ಎನ್ನುವಂತೆ ನೀನು ಗಂಡುಗೊಡಲಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಉಕ್ಕಿನಂತೆ ಕಠಿನವಾದ ತೋಳುಗಳ
ಬುಡದಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ರಕ್ತಧಾರೆಗಳು ಹೊರಡುವಂತೆ ಸಹಸ್ರ ಭುಜ
ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನನ್ನೂ ಮತ್ತೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಾರಿ ಬೇರೆ ರಾಜರನ್ನೂ ತರಿದೊಟ್ಟಿದೆ.
೬೧. ದೇವ ಜನಾರ್ದನಾ! ನೀನು ರಾಮಾವತಾರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಉಗ್ರವಾದ ಬಾಣದ
ಹೊಡೆತದಿಂದ ರಾವಣನ ತಲೆಗಳು ವೀರಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಆಡುತ್ತಿರುವ ತಿರಿಕಲ್ಲೆನ್ನುವಂತೆ
ಸರದಿಯಿಂದ ಗಗನಕ್ಕೆ ಹಾರುತ್ತಿರಲು, ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ಕೂಗಿಡಿಸಿ, ಇಂದ್ರನನ್ನೂ

ಅರಿಯಂತೀಯರಿಯಂ ಕಣ್ಣುತರಿಯೆನುತ್ಪಾದಿಟ್ಟಮತ್ರಂ ಚಭೋಂ
ತರದೊಳ್ ತಾಂ ಶಿಶುಪಾಲಮಸ್ತಕಸಮೇತಂ ಪಾಱಿ ಧರಾತ್ಮಜಾ
ದ್ವರದೊಳ್ ಬಾಯಿನಮಂ ಸುರಾಂಗನೆಯರೀವಂತಾಯ್ತೆನಿಪ್ಪಂಬುಜೋ
ದರ ನೀಂ ತನ್ನನು^೧ ಜಾತನಾದ ಬಲಭದ್ರಾಕಾರಮೇಂ ಮದ್ಯಮೋ

೬೨

ಜಗಮೆಲ್ಲಂ ನಿಜಬೋಧದೃಷ್ಟಿಯೊಳ್ ಕಾಣಲ್ಪುದುದೀ ಚರ್ಮ
ಕ್ಷುಗಳಿಂ ಕಾಣ್ ಪದಾರ್ಥಮಿಲ್ಲೆನುತೆ ನೀರಾಗುಕ್ಕುತಿರ್ದತ್ತು ದೃ
ಗ್ಗುಗಳಂ ವ್ಯರ್ಥತೆಯಿಂದಮೆಂಬನೆಗಮಾನಂದಾಶ್ರುಧಾರಾಳಿ ಕೈ
ಮಿಗೆ ಬೌದ್ಧಾಕೃತಿಯಿಂದೆ ಯೋಗದೊಳೆ ಕೂಡಿದೈ ಸರೋಜಾಂಬಕಾ

೬೩

ಅತಿಮಲಿನಾಂಗಮಾದ ಜಗಮಂ ಭವದೀಯಹಯಸ್ಫುರತ್ಪುರಾ
ಹತಿಯಿನುದಗ್ಗುಡ್ಡಹತಿಯಿಂ ಲಯಮೆಯ್ವಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಂ
ಗತಿಯೊಳ್ ಕಿಲ್ವಿಷಂ^೨ ಕಿಡುವುದುಂ ಕಲಿಕಾಲಮನೊಕ್ಕು ಭೂತಳಂ
ಕೃತಯುಗದಂತೆ ವರಿಸುವುದೇವೊಗಟ್ಟಿಂ ನಿಜಕಲ್ಮಿಮೂರ್ತಿಯಂ

೬೪

ಆ ನಿನ್ನವತಾರಂಗಳ
ದಾನವರುಂ ಮುನ್ನಿನವರೆ ಮಗುಟ್ಟರ್^೩ ಗಡಮೇಂ
ನೀನಳವಡಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವಿ
ಧಾನಂಗಳಿವೆಮಗೆ ಪೊಸತೆ ಪೇಟಬ್ಬಾಕ್ಷಾ

೬೫

ಜಯಿಸಿ, ಐರಾವತವನ್ನು ಏರಿದ್ದ ರಾವಣನನ್ನು ಮರ್ದಿಸಿದೆ. ೬೨. ನೀನು ಈ ಅರಿಯನ್ನು ಚಕ್ರದಂತೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಕತ್ತರಿಸು ಎಂದು ಆರ್ಭಟಿಸಿ, ಎಸೆದ ತಟ್ಟೆಯು ಶಿಶುಪಾಲನ ತಲೆಯ ಸಮೇತವಾಗಿ ಆಕಾಶದ ಮೇಲೆ ದೂರ ಹಾರಿ ಬರಲು ಧರ್ಮರಾಯನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸುರಾಂಗನೆಯರು ಕೊಡುವ ಬಾಗಿನದಂತೆ ಆಯಿತು. ಪದ್ಮನಾಭನೇ! ನಿನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದ ಬಲರಾಮಾವತಾರವು ಎಷ್ಟು ವಂದ್ಯವಾದುದೋ! ೬೩. ಕಮಲನೇತ್ರಾ! ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಗೇ ಕಾಣಬಂದಿತು. ಈ ಚರ್ಮದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಬೇಕಾದ ಪದಾರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಈ ಕಣ್ಣುಗಳೆರಡೂ ವ್ಯರ್ಥವೆಂಬುದರಿಂದ ನೀರಾಗಿ ಉಕ್ಕುತ್ತಿವೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆನಂದದ ಕಣ್ಣೊರಿನ ಧಾರೆಯ ಪ್ರವಾಹವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಲು ನೀನು ಬೌದ್ಧಾವತಾರದಿಂದ ಯೋಗಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ೬೪. ನಿನ್ನ ಕಲ್ಮಿಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೊಗಳಲಿ? ಅತಿ ಮಲಿನವಾದ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಿನ್ನ ಕುದುರೆಯ ಗೊರಸಿನ ಹೊಡೆತದಿಂದಲೂ ಉದ್ದವಾದ ಕತ್ತಿ ಹೊಡೆತದಿಂದಲೂ ನೀನು ನಾಶಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಪಾಪವು ನಾಶಹೊಂದುವುದರಿಂದ ಭೂತಲವು ಕಲಿಕಾಲವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಕೃತಯುಗದಂತೆ ವರ್ತಿಸುವುದು. ೬೫. ಮುಂಚೆ ಆ ನಿನ್ನ ಅವತಾರಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿಂದಿನ ರಾಕ್ಷಸರೇ ಈಗ ತಿರುಗಿ ಬಂದಿರುವರಲ್ಲವೆ? ಕಮಲಾಕ್ಷ! ನೀನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ವಿದಿತವ್ಯಾಪಾರ ನೀಂ ಭಾವಿಸು ಕೃತಯುಗದಿಂದಾದವರ್ ತ್ರೇತೆಯೊಳ್ ಪು
ಟ್ಟದವರ್ ಮತ್ತೀಗಳೀ ದ್ವಾಪರದೊಳೊಗೆದವರ್ ದೈತ್ಯರಿದ್ವಪ್ಪರಾ ದು
ರ್ಮದರಾರಂತಪ್ಪರಾರ್ಗಾವುದು ಜೆಸರವರಿದಾದುದುದ್ವೈತ್ಯವೇನೆಂ
ಬುದನಾನಿಂ ಪೇಟ್ಟಿನಲ್ಲೆಂ ವಿಭುಗಪರಿಮಿತಾಳಾಪಮಶ್ಲಾಘ್ಯಮಲ್ಲೇ

೬೬

ವ|| ಎಂದು ಭಾರತೀಪತಿ ಚತುರಪರಿಮಿತೋದಾರಗಂಭೀರಭಾಷಿತಂಗಳಿಂ ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ಕೆ
ತದೀಯಹೃದಯಾಭಿಪ್ರಾಯಮಂ ಸಕಲಲೋಕವೃತ್ತಾಂತಮಂ ನಿಜಸ್ವಾಂತದೊಳ್ ತಿಳಿದು

ಉದರಾಬ್ಜದಿಂ ನಿಜಾಸ್ಥಾ
ಬ್ಜದ ಸಂಪಿಂಗೆಜಗುವಳಿಕುಲಂ ಬೆಳ್ಳಡರ್ವಂ
ತೊದವೆ ದಶನಾಂಶು ಪಾಲ್ಗಡ
ಲಿದೊಂದೆನಲ್ ಪುದಿಯೆ ಹರಿ ವಿರಿಂಚಗೆ ನುಡಿದಂ

೬೭

ಭಯಮಂ ದೇವಗಣಕ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಪದಿನಾಲ್ಕುಂ ಲೋಕಮಂ ದೈತ್ಯನಾ
ಜ್ಞೆಯೊಳಿಟ್ಟೊಂಡಿರೆ ನಾಕಿಗಳ್ಳಭಯಮಂ ಕೊಟ್ಟೇನೆ ತೇಜಂ ಜಗ
ತ್ರಯಮಂ ಕಾದು ಸುರಾಸುರಾಹವದೊಳಾಂ ಕೊಂದಂದಿನಾ ಕಾಲನೇ
ಮಿಯೆ ಕಂಸಾಸುರನಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿದುದನಾಂ ಬಲ್ಲೆಂ ವಚೋವಲ್ಲಭಾ

೬೮

ವಿಧಾನಗಳು ನಮಗೆ ಹೊಸದೆ? ಹೇಳು. ೬೬. ಲೋಕವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವ
ನೀನೇ ಯೋಚಿಸು. ಕೃತಯುಗದಲ್ಲೂ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲೂ ಈ ದ್ವಾಪಯುಗದಲ್ಲೂ
ಉದಿಸಿದ ರಾಕ್ಷಸರಿರುವರು. ಆ ದುರ್ಮದರು ಯಾರು ಯಾರು? ಎಂತಹವರು?
ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ಹೆಸರು? ಅವರ ದುರ್ವೃತ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳೇನು? ಎಂಬುದನ್ನು
ಇನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುವನಲ್ಲ, ವಿಭುವಿನೊಡನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದು ಅನುಚಿತವಲ್ಲವೆ?
ವ|| ಎಂದು ಸರಸ್ವತೀಕಾಂತನು-ಚತುರವೂ ಪರಿಮಿತವೂ ಉದಾರವೂ ಗಂಭೀರವೂ
ಆದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ವಿಷ್ಣು - ಆತನ ಹೃದಯಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೂ ಸಕಲ
ಲೋಕವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು. ೬೭. ತನ್ನ ಉದರಕಮಲದಿಂದ
ಸುವಾಸನೆಗಾಗಿ ಮುಖಕಮಲಕ್ಕೆ ಎರಗುವ ತುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಬೆಳ್ಳಗಾಗುವಂತೆ
ಹಲ್ಲಿನ ಹೊಳಪು ಇದೊಂದು ಹಾಲಿನ ಕಡಲು ಎನ್ನುವಂತೆ ಹರಡುತ್ತಿರಲು ಆ ಹರಿಯು
ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೬೮. “ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಭೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ
ಆ ದೈತ್ಯನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕವನ್ನೂ ತನ್ನ ಆಜ್ಞೆಗೆ ಅಧೀನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ
ಕೊಂಡಿರಲು ನಾನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ತೇರನ್ನೇರಿ, ಮೂರು
ಲೋಕವನ್ನೂ ಕಾದು, ದೇವಾಸುರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಂದ ಅಂದಿನ ಆ ಕಾಲ
ನೇಮಿಯೇ ಕಂಸಾಸುರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು, ವಾಣೀವಲ್ಲಭಾ!

೧. ವಿದಿತವ್ಯಾಪಾರನೆಂ ಭಾವಿಸು (ಕ) ವಿದಿತವ್ಯಾಪಾರನೆಂ ಭಾವಿಸೆ (ಮೊಅ).

೨. ಸೊಂಪಿಂಗೆಜಗುವಂಚಿವಿಂದುಗಳೆನೆ ಬೆಳ್ಳೊದವೆ (ಮೊಅ) ೩. ಜಗನ್ಮಯಮಂ (ಕಖ).

ಮೊದಲೊಳ್ ದಾನವನುಯ್ಯು ತದ್ಭುಜಗಸದಕ್ಕೆ ದಿಸಲ್ ಕೋಡರೂ
ಪದಿನಾಂ ಧಾತ್ರಿಯನೆತ್ತಲಾ ವಸುಮತೀಸ್ತ್ರೀಗೆನ್ನ ಸಂಭೋಗಕಾ
ಲದ ಸಂಸರ್ಗದೆ ಪುಟ್ಟಿದಂ ನರಕನಾತಂ ಲೋಕಸಂಹಾರಮೂ
ರ್ತಿ ದಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂ ಬಲಾಧಿಕನದಂ ಬಲ್ಲಿಂ ಸರೋಜಾಸನಾ

೬೯

ಗಿರಿಗಳನೆತ್ತಿ ಪೆರ್ಮರಗಳಂ ಪಿಡಿದಾಂತ ಮಹಾಬಲಸ್ಥ ವಾ
ನರಭಟಕೋಟಿಯಂ ಶ್ವಸಿತವಾತದೆ ಪಾಟಿಸುವಂಘ್ರಿಯುಗ್ಮದಿಂ
ದೊರಸುವ ಕೈಗಳಿಂ ಪೊಸೆದು ಮುಕ್ಕುವಗುರ್ವಿನ ಕುಂಭಕರ್ಣನೀ
ಧರಣಿಗೆ ದಂತವಕ್ರನೆನಿಸಿದುರ್ (ಪು)ದನಾನಟಿವೆಂ ಚತುರ್ಮುಖಾ

೭೦

ಹರಸಖನಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಕಮನಿಯುಳಿಗೊಂಡು ಹರಾದ್ರಿಯಂ ಹರಂ
ಬೆರಸು ಭುಜಂಗಳಿಂ ನೆಗಪಿ ಶಕ್ರನುಮಂ ಸೆಱಿಗೆಯಜಯ್ಯನಾ
ಗಿರೆ ಬಹುಯತ್ನಗೌರವದಿನಾಂ ಪೊಣದಿಕ್ಕಿದ ರಾವಣಂ 'ವಚೋ
ಧರ ಶಿಶುಪಾಲನೆಂಬಸುರನಾದುದನಾಂ ತಿಳಿದೆಂ ನಿರಾಕುಳಂ

೭೧

ಕ್ರಮದೆ ವಿಜೃಂಭಣಕ್ರಮದೆ ಕೊಂಡು ಧರಾತಳಮಂ ರಸಾತಳ
ಕ್ರಮರವಿರೋಧಿಯಂ ಕಳುಪಿದೆಂ ಬಳಿಯಂ ಬಳಿಯಂ ತದಾತ್ಮಜಂ
ಯಮಸಮಭೀಕರಂ ಯಮಸಮಾಧಿಯನೀಶ್ವರನಿಂ ವರಂ ವರಂ
ಸಮನಿಪ ಬಾಣನೀ ಸುರರೆ ಹೃದ್ಗತಬಾಣನೆ ಬಲ್ಲೆನ್ನಬ್ಜಜಾ

೭೨

೬೯. ಆದಿಯಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸನು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪಾತಾಳಲೋಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದನು. ನಾನು ಆದಿವರಾಹ ರೂಪದಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ ಆ ಭೂದೇವಿಗೆ ನನ್ನ ಸಂಭೋಗ ಕಾಲದ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ನರಕಾಸುರನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆತ ಲೋಕ ಸಂಹಾರಕ ಮೂರ್ತಿ ರಾವಣಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾದ ಬಲವುಳ್ಳವನು, ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು, ಕಮಲಾಸನಾ! ೭೦. ಚತುರ್ಮುಖಾ! ಗಿರಿಗಳನೆತ್ತಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎದುರಿಸಿದ ಬಹುಬಲಶಾಲಿಗಳಾದ ವಾನರಭಟಕೋಟಿಯನ್ನು ಉಸಿರಿನ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಹಾರಿಸುವ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ಒರಸುವ ಕೈಗಳಿಂದ ಹೊಸೆದು ಮುಕ್ಕುವ ಅತಿಶಯ ಭಯಂಕರನಾದ ಕುಂಭಕರ್ಣನೇ ಈಗ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದಂತವಕ್ರ ನೆಂಬುವನಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದಿರುವೆನು. ೭೧. ವಾಣೀಧರನೇ! ಕುಬೇರನಿಂದ ಪುಷ್ಪಕವಿಮಾನವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತವನ್ನು ಹರನೊಡನೆಯೇ ತೋಳುಗಳಿಂದೆತ್ತಿ ಇಂದ್ರನನ್ನೂ ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಅಜೇಯನಾಗಿರುತ್ತಿರಲು ಅತಿಶಯ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ನಾನು ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಕೊಂದ ಆ ರಾವಣನು ಈಗ ಶಿಶುಪಾಲನೆಂಬ ಅಸುರನಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದೆನು. ೭೨. ಕಮಲಜಾ! ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಅತ್ಯುನ್ನತ ದೇಹವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುವುದರಿಂದ ಭೂತಲ ವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ದೇವವಿರೋಧಿಯೂ ಬಲಶಾಲಿಯೂ ಆದ

ಚಕ್ರಧರತ್ವಮಂದು ಸಫಲಂ ಭುಜಸಾಹಸಮಂದು ಧನ್ಯಮಾ
ಜೆಕ್ರತುವಂದು ಪೂರ್ಣಮಸುರಾಂತಕನಾಮಮದಂದು ಸಾರ್ಥಕಂ
ಶಕ್ರವಿರಿಂಚಿಮುಖ್ಯಸುರರಕ್ಷಣಮಂದು ಕೃತಾರ್ಥಮೆನ್ನೊಳಾ
ವಿಕ್ರಮಸಾಲ್ವನಂ ತವಿಸಿದಂದಿದನಾನಟೆದೆಂ ಪಿತಾಮಹಾ

೭೩

ಇವರಂ ಕೊಲ್ವ ಸಮೀಪದೊಳ್ ಮಗಧಭೂಭೃದ್ಯದೊಳ್ ಪಟ್ಟುರಾ
ಹವದೊಳ್ ಪಾಂಡವಕೌರವಾಜಿಯೊಳನೇಕಾಕ್ಷೋಹಿಣೀಸೈನ್ಯಸಂ
ಘವನುನ್ನೂಲಿಸಿ ಭೂಮಿಭಾರವನಮೋಘಂ ಪಿಂಗಿಸಲ್ವೇಯ್ದಿದೀ
ಭುವನವ್ಯಾಪ್ತಿಯನೆಲ್ಲಮಂ ತಿಳಿದೆನಾಂ ವಾಣೀವಧೂವಲ್ಲಭಾ

೭೪

ಆದಿತ್ಯನ ಪಿತೃಮಾತೃಗ
ಳಾದಾ ಕಶ್ಯಪನುಮದಿತಿಯುಂ ವರುಣನ ಶಾ
ಪಾದೇಶದೆ ಯದುವಂಶಜ
ರಾದರ್ ವಸುದೇವ ದೇವಕೀಸಂಜ್ಞಿಗಳಿಂ

೭೫

ಗೋಸಂಬಂಧದ ತೋಟಯೊ
ಳಾ ಸಾಗರನಾಥನಿತ್ತ ಶಾಪದಿನವರಾ
ದಾ ಸುತರುಂ ಗೋಪಾಲ
ವ್ಯಾಸಂಗದೆ ಕೆಲವುಕಾಲಮಿರ್ಕುಂ ವೃಜದೊಳ್

೭೬

ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ರಸಾತಲಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿದೆನು. ಬಳಿಕ ಅವನ ಮಗನೂ ಯಮನಂತೆ
ಭಯಂಕರನೂ, ಯಮ ನಿಯಮಾದಿ ಯೋಗಸಮಾಧಿಯಿಂದ ಈಶ್ವರನಿಂದ ವರವನ್ನು
ಪಡೆದವನೂ ಆದ ಬಾಣಾಸುರನು ಈ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹೃದ್ಗತಬಾಣನಾಗಿರುವನು. ನಾನು
ಬಲ್ಲೆ. ೭೩. ಪಿತಾಮಹಾ, ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಆ ಸಾಲ್ವರಾಜನನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದ ದಿನ
ನನ್ನ ಚಕ್ರಧರತ್ವವು ಸಫಲ; ಭುಜಸಾಹಸವು ಆ ದಿನ ಸಾರ್ಥಕ; ಯುದ್ಧಯಜ್ಞವು ಪೂರ್ಣ;
ಅಸುರಾಂತಕನೆಂಬ ಹೆಸರು ಸಾರ್ಥಕ. ಇಂದ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವರಕ್ಷಣೆಯೂ ಕೃತಾರ್ಥ.
೭೪. ವಾಣೀವಧೂವಲ್ಲಭಾ, ಇವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಗಧರಾಜ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಪಟ್ಟುರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವ ಕೌರವ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಕ್ಷೋಹಿಣೀ ಸೈನ್ಯ
ಸಮೂಹವನ್ನು ಬೇರು ಸಹಿತ ಕಿತ್ತುಹಾಕಿ, ಭೂಭಾರವನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ಹೋಗಲಾಡಿಸ
ಬೇಕು. ಈ ಭುವನ ವ್ಯಾಪಾರವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ತಿಳಿದೆನು. ೭೫. ಇಂದ್ರನ
ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಾದ ಕಶ್ಯಪನೂ ಅದಿತಿಯೂ ವರುಣನ ಶಾಪ ನಿಯಮದಿಂದ ವಸುದೇವ,
ದೇವಕಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಯದುವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ೭೬. ಗೋಸಂಬಂಧದ
ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಆ ವರುಣನು ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪದಿಂದ ಅವರಿಗಾದ ಆ ಮಕ್ಕಳೂ
ಗೋಪಾಲನಾವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿರುವರು.

ಆ ಗೋಪತನಯರೊಡನುಪ
ಭೋಗಿಸಲೆಂದಪ್ಪರೋಗಣಂ ದಿವದಿಂ ಬಂ
ದಾ ಗೋಕುಲದೊಳ್ ಗೋಪ
ಸ್ತ್ರೀಗಣವಾಗಿದುರ್(ಪು)ದೀಗಳಂಬುಜಗರ್ಭಾ

೨೨

ಶ್ರೀವೇದದುಪನಿಷದ್ವಾ
ಕ್ಯಾವಳಿ ಗೋವೃಂದಮಾಯ್ತು ಗೋಕುಲದೊಳದಂ
ಕಾವ ಬಿನದಮೆ ಪವಿತ್ರಂ
ಕೇವಲಮೇ ಕಾರ್ಯಸೂತ್ರಮಿಂತಿದು ಚಿತ್ರಂ

೨೩

ಸುತನಪ್ಪಂ ದೇವಕಿಗಾಂ
ಕತಿಪಯದಿನಮೊಲ್ಲು ರಮಿಯಿಪೆಂ ಗೋಕುಲದೊಳ್
ದಿತಿ ಸುತರಂ ಕಂಸಾದ್ವರ
ನತಿಬಲರಂ ಕೊಲ್ಲೆನಿಟಿಪುವೆಂ ಭೂಭರಮಂ

೨೪

ಪುಳಕಂ ತಟ್ಟಿಯ್ವಿನಂ ತತ್ಸಭೆಗಭಯಮನಿಂತಿತ್ತು ನೀಮುಂ ನಿಜಾಂಶಂ
ಗಳಿನೀ ಭೂಭಾಗದೊಳ್ ಬಂದವತರಿಸುವುದೆಂದಾಜ್ಞೆಯಂ ಮಾಡಿ ಗಂಡ
ಸ್ಥಳದೊಳ್ ಶ್ರೀಕುಂಡಲಂ ಮೆಲ್ಲನೆ ತೊನೆಯೆ ಚಲದ್ಧೂಲತಾಕೋಟಿಯಿಂ ಬೀ
ಲಕ್ಕೊಳವೇಟ್ಟಿಂದ್ರಾದಿ ಗೀರ್ವಾಣರನವತರಿಪುದ್ಲೋಗದಿಂ ದೇವನಿರ್ದಂ

೨೫

೨೨. ಆ ಗೋಪತನಯರೊಡನೆ ಸುಖಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪರಸಮೂಹವು ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದು ಆ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಈಗ ಗೋಪಸ್ತ್ರೀಗಣವಾಗಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾ ೨೩. ಶ್ರೀವೇದದ ಉಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯವಳಿಯು ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಗೋಪಸಮೂಹವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕಾಯುವ ವಿನೋದವೆ ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ಹೀಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯಸೂತ್ರವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದೇ! ವಿಚಿತ್ರವಾದುದು. ೨೪. ನಾನು ದೇವಕಿಗೆ ಮಗನಾಗುವೆನು. ಕೆಲವು ದಿನ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ರಮಿಸುವೆನು. ಅತಿಬಲರಾದ ಕಂಸಾದಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವೆನು. ಭೂಭಾರವನ್ನಿಳಿಸುವೆನು. ೨೫. ಆ ದೇವನು-ಆ ಸಭೆಗೆ ರೋಮಾಂಚನ ವಾಗುವಂತೆ ಹೀಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನೀವೂ ನಿಮ್ಮ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಭೂಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅವತರಿಸಬೇಕು”. ಎಂದು ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಕುಂಡಲವು ಮೆಲ್ಲನೆ ತೂಗಾಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಳ್ಳಿಹುಬ್ಬಿನ ಕೊನೆಯಿಂದ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹೊರಟುಹೋಗಿಬರುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿ, ತಾನು ಅವತರಿಸುವ

ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾ ಘಟೀಘಟಿತಾರಘಟ್ಟ ಘಟಿನಾಸ್ವತಂತ್ರ
 ನಿಜಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಚಕಿತಸಕಲಾಮ್ನಾಯತಂತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ
 ಶ್ರೀಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗ
 ನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ಸುರಜ್ಯೇಷ್ಠ
 ವಿಜ್ಞಾಪನಾಕರ್ಣ ಸುಧಾರ್ಥವಾವತರಣೋ
 ದ್ಯೋಗವರ್ಣನಂ ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ಇದು ಸಮಸ್ತ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮಾಲೆಯೆಂಬ ಗಡಿಗೆಗಳ ಸಾಲನ್ನು
 ಧರಿಸಿರುವ ರಾಟಳವನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರನೂ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು
 ನಿರೂಪಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಭಯಗೊಂಡ ಸಕಲ ವೇದತಂತ್ರಸಿದ್ಧಾಂತಗಳುಳ್ಳವನೂ ಆದ
 ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತನ ಶ್ರೀಪಾದಭಕ್ತಿಯುತನಾದ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಭಟ್ಟನಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ
 ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮವಿಜ್ಞಾಪನ ಶ್ರವಣ
 ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಿಂದ ಅವತರಿಸುವ ಉದ್ಯೋಗಗಳ ವರ್ಣನೆಯ ಮೊದಲನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ.

ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀವರನ ಚರಣಮಂ ಕ

ಲ್ವಾವನಿಜಪ್ರಸವಚಯದಿನರ್ಚಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಂ

ತಾ ವಿಬುಧರ್ ಮುದದಿಂ ನಾ

ನಾವಿಧ ವಾಹನದೆ ಮೇರುಗಿರಿಗೆತ್ತಂದರ್

೧

ವ|| ಆ ಮೇರುಗಿರಿಯ ದಕ್ಷಿಣದಿಶಾಭಾಗದೊಳನೇಕನಗರನಿಗಮಾಗ್ರಹಾರಗ್ರಾಮ ನಿಕರ ಖೇಟಖರ್ವಟಮಟಂಬಪತ್ತನದ್ರೋಣಾಮುಖಸಂವಾಹನಿಚಯನಿಚಿತಮುಂ, ಹರಿಹರಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾದಿ ಸಕಲಗೀರ್ವಾಣಮಣಿಭವನವಾಪೀಕೂಪದೀರ್ಘಕಾತಟಾಕತಟನೀನಿಕರಶೋಭಾಕರಮುಂ ಅಗಣ್ಯಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮಪುಣ್ಯಶೈಲಪುಣ್ಯಹೃದಸಮಾಜವಿಭ್ರಾಜಿತಮುಂ, ಸಿತಾಸಿತೇಕ್ಷುವಾಟೀ ನಾನಾಪುಷ್ಪವಾಟಬಹುವಿಧಸುಗಂಧಬಂಧುರ ಗಂಧಶಾಲಿವನಮನೋಹರಮುಮೆನಿಸಿದ ಭರತಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಧ್ಯದೊಳ್ ಮಧ್ಯದೇಶಮುಂಟು. ಅದಲಿ ಪೆಂಪನಭಿವರ್ಣಿಸುವೊಡೆ ವರ್ಣಸಂಕರಂ ಚಿತ್ರದೊಳ್,

೧. ಶ್ರೀಕಾಂತನ ಪಾದವನ್ನು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹೂಗಳ ರಾಶಿಯಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಹೊರಡಲನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಆ ದೇವತೆಗಳು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಾನಾ ವಿಧದ ವಾಹನಗಳನ್ನೇರಿ ಮೇರುಗಿರಿಗೆ ಬಂದರು. ವ|| ಆ ಮೇರುಗಿರಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಾಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ನಗರ ನಿಗಮ ಅಗ್ರಹಾರ ಗ್ರಾಮ ಸಮೂಹ ಖೇಟ ಖರ್ವಟ ಮಟಂಬ ಪತ್ತನ ದ್ರೋಣಾಮುಖಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ ತುಂಬಿದುದೂ ಹರಿಹರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಸಕಲದೇವತೆಗಳ ಮಣಿಮಂದಿರಗಳ, ಕೆರೆ ಕೊಳ ಬಾವಿ, ಸರೋವರ ನದಿಗಳ ಸೊಗಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ ಲೆಕ್ಕಿಸಲಾಗದ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮ ಪುಣ್ಯಶೈಲ ಪುಣ್ಯಹೃದಸಮೂಹದಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವುದೂ ಬಿಳಿಯ ಕರಿಯ ರಸದಾಳೆಯ ಕಬ್ಬಿಣ ತೋಟಗಳ, ಬಗೆಬಗೆಯ ಹೂದೋಟಗಳ, ಹಲವು ಬಗೆಯ ಸುಗಂಧದ ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಮನೋಹರವಾದುದೂ ಆದ ಭರತಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದೇಶವೆಂಬುದೊಂದುಂಟು. ಅದರ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಅಭಿವರ್ಣಿಸುವುದಾದರೆ-ವರ್ಣಸಂಕರವು = ೧. ಬಣ್ಣಗಳ ಸೇರುವೆ ಬೆರಕೆಯು ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಇದ್ದಿತೇ ಹೊರತು, ವರ್ಣ ಸಂಕರ = ೨. ಜಾತಿ ಸಾಂಕರ್ಯವೆಂಬುದು ದೇಶದ ಜನರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ದೋಷಾಭಿಸಂಧಿ = ೧, ರಾತ್ರಿಯ ಸೇರುವೆಯು, ಹಗಲಿನ ವಿರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಇದ್ದಿತೇ ಹೊರತು, ದೋಷಗಳ = ೨. ಪಾಪಗಳ, ಅಪರಾಧಗಳ ಸಂಪರ್ಕವೆಂಬುದು ಜನರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ = ೧. ಕುರಿಗಳಂತೆ ದಡ್ಡತನದ ಸ್ಥಿತಿ ಜಡರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಿತೇ ಹೊರತು ೨ ನಿಯಮವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯು ಜನರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರಾಭವವು = ೧ ಪರಾಭವವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸಂವತ್ಸರವು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿತೇ ಹೊರತು, ಪರಾಭವ- ಅಪಜಯವೆಂಬುದು ಆ

ದೋಷಾಭಸಂಧಿ ದಿವಸವಿರಾಮದೋಳ್, ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಡಾಶ್ರಯದೋಳ್, ಪರಾಭವಂ ಸಂವತ್ಸರದೋಳ್, ಆಕ್ರೋಶಂ ಪಥಪ್ರಮಾಣಂಗಳೋಳ್, ಉಪಪ್ಲವಂ ಚಂದ್ರಾರ್ಕಬಿಂಬಂಗಳೋಳ್ ಉತ್ತುಂಗಭಂಗಂ ಕಡಲೋಳ್, ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಂ ೨ ವನದ್ರುಮನೀಡದೋಳ್, ಸ್ವಾಮಿವಿರೋಧಂ ತಾರಕಚಿತ್ರಕಥೆಯೋಳ್,

ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ, ಆಕ್ರೋಶ=೧. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ (ಆ) ಕ್ರೋಶವೆಂಬ ದಾರಿಯ ಅಳತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಶಬ್ದವು, ಪಥಪ್ರಮಾಣ = ದಾರಿಯ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದಿತೇ ಹೊರತು-ಆಕ್ರೋಶವು=೨. ಅತಿ ರೋಷವು, ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಜನಗಳಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಪಪ್ಲವ = ೧. ಉತ್ಪಾತವು ಆ ಜನಪದದ ಜನರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಉಪಪ್ಲವವು = ೨. ರಾಹು (ಗ್ರಹಣ)ವು ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯ ಬಿಂಬಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಉತ್ತುಂಗಭಂಗವು = ೧, ಅತ್ಯುನ್ನತವಾದ ಅಲೆಯು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಿತು. ಉತ್ತುಂಗ ಭಂಗ = ೨. ಪೂರ್ಣವಾದ ಸೋಲು, ಜನಗಳಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ, ವಿಶ್ವಾಸ ಘಾತ = ೧. ನಂಬಿಕೆಗೆ ದ್ರೋಹವು ಜನಗಳಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ ವಿಶ್ವಾಸ ಘಾತ = ೧. (ವಿ = ಪಕ್ಷಿ) ಪಕ್ಷಿಗಳ ಉಸಿರಾಟದ ಹೊಡೆತವು-ವನದ ಮರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಗೂಡಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹವಿಚಾರವು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಚಿತ್ರಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತೇ ಹೊರತು, ಅಧಿಪತಿ, ಗುರು ಮೊದಲಾದ ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ದ್ರೋಹವು ಜನಗಳಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರಾರ್ಥ ಸ್ಪೃಹೆ = ೧. ಉತ್ತಮವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸೆಯು ಜನಗಳಿಗೆ ಗುಣವಿಶೇಷಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿತೇ ಹೊರತು, ಪರಾರ್ಥಸ್ಪೃಹೆ = ೨ ಇತರರ ಧನದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯು ಜನಗಳಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಸತ್ಕಾರ = ೧. ಅನಾದರವು ಮರುಭೂಮಿಗಳಲ್ಲೇ ಹೊರತು, ಅಸತ್ಕಾರ = ೨. ಅನಾದರವು ಬಂಧುಮಿತ್ರರೇ ಮೊದಲಾದ ಜನರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ, ಪವಮಾನವಿಸ್ತಾರ = ೧. ವಾಯುವಿಶಾಲತೆಯು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿದ್ದಿತೇ ಹೊರತು, ೨. ವಾತರೋಗಾಧಿಕ್ಯವು ಜನರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೃತಘ್ನಭಾವವು = ೧. ಕೃತಯುಗದ ಕೋಟಿಯು, ತ್ರೇತಾಯುಗ ಪ್ರವೇಶಕಾಲದಲ್ಲೇ ಹೊರತು, ಕೃತಘ್ನಭಾವ = ೨. ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮರೆಯುವ ಸ್ವಭಾವವು ಜನರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ, ವಕ್ರವಾಕ್ಯ = ೧. ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಧ್ವನಿಯು ಕೋಗಿಲೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ೨. ಸರಳವಲ್ಲದ ವಿಕಾರವಾದ ಮಾತು ಜನರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ; ಉತ್ಕಂಠತೆ = ೧. ಕತ್ತನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಮತ್ತು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುವುದು ನವಿಲುಗಳಲ್ಲಿದ್ದಿತು ೨. ಉತ್ಕಂಠತೆ = ೨. ಉದ್ದವಾದ ಕತ್ತು ಜನರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಱಿಡಿ = ೧. ಆರುಕಾಲು ತುಂಬಿಗಳಿಗಿದ್ದಿತು. ಆಱಿಡಿ = ೨. ವೈರವು ಜನರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಭಿಮಾನಹಾನಿ = ೧. ಗರ್ವದ ನಷ್ಟವು ಪರಸ್ಪರ ಅಗಲಿದ್ದ ಪ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅಭಿಮಾನಹಾನಿ=೨. ಆತ್ಮಗೌರವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಜನರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಹಾಕಾರ = ೧. ಹಾ ಹಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು 'ಸ್ವಾಹಾ, ಸ್ವಾಹಾ' ಎಂಬ ಹೋಮಾಕ್ಷರದ ಕಡೆಯ ಸ್ವಾಹಾ ಸ್ವಾಹಾ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಿತು. ಹಾಹಾಕಾರ =೨. ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸಂಕಟದಿಂದ ಬೇಡುವ ಹಾಹಾಕಾರವು ಜನರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ವಂಶಚ್ಛೇದವು = ೧ ಬಿದಿರನ್ನು

ಪರಾರ್ಥಸ್ವಹ ಗುಣವಿಶೇಷದೋಳ್, ಅಸತ್ಕಾರಂ ನೀರಸಕ್ಷೇತ್ರದೋಳ್, ಪವಮಾನವಿಸ್ತಾರಂ ವೈರಾಮದೋಳ್, ಕೃತಘ್ನಭಾವಂ ತ್ರೇತಾಪ್ರವೇಶದೋಳ್, ವಕ್ರವಾಕ್ಯಂ ಕೋಕಿಳಂಗಳೋಳ್, ಉತ್ಕಂಠತೆ ಮಯೂರಂಗಳೋಳ್, ಆಜಡಿ ತುಂಬಯೋಳ್, ಅಭಿಮಾನಹಾನಿ ವಿರಹಿಗಳೋಳ್, ಹಾಹಾಕಾರಂ ಹೋಮಮನ್ತ್ರಾಕ್ಷರಾಂತ್ಯದೋಳ್, ವಂಶಚ್ಛೇದಂ ಮೇದರೋಳ್, ನಿಷ್ಕಾರುಣ್ಯಂ ಭೂಷಣಂಗಳೋಳ್, ನಿರ್ಗುಣತ್ವಂ ಬಿಡುವೂಗಳೋಳ್, ಅಗ್ರಹಾರಪೀಡೆ ಯುವತೀಕುಚಂಗಳೋಳ್, ನಿಗಳನಿರೋಧಂ ಮದಗಜಂಗಳೋಳ್ ಉನ್ಮಾರ್ಗತೆ ಜಾತ್ಯಶ್ವಂಗಳೋಳ್, ವಕ್ರಚಾರಂ ಸರ್ಪಂಗಳೋಳ್, ಪಚ್ಚೈಭೇದಂ ಲಿಪಿಗಳೋಳ್ ಅಕ್ಕುಮಲ್ಲದೆ ಜನಪದದ ಜನಂಗಳೊಳಿಲ್ಲ ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ

ದಳಿತಾಬ್ಜಪ್ರಸರಂ ಸರಂ ಕುಸುಮಮಾಳಾರಾಮಮಾರಾಮಮು
ಜ್ವಲರತ್ನಾರ್ಚರಲಂಕೃತಂ ಕೃತಕಶೈಲಂ ರಾಜಕೀರಚ್ಚದಾ
ನಿಳಲೋಲತ್ಯನಶಾಳಿ ಶಾಳಿ ಿಜನ ಚೇತೋನಂದನಂ ನಂದನಂ
ಲಲಿತಶ್ರೀಪರಿರಂಜನಂ ಜನಮನಲ್ ಚೆಲ್ವಾದುದುರ್ದೀತಳಂ

೨

ಕತ್ತರಿಸುವುದು ಮೇದರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿತು. ೨. ವಂಶನಾಶವು ಜನರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿಷ್ಕಾರುಣ್ಯವು = ಸುವರ್ಣನಾಣ್ಯದ ಕೆಂಪು, ಆಭರಣಗಳಲ್ಲಿತ್ತು. ೨ ನಿಷ್ಕಾರುಣ್ಯ = ಕರುಣಾಹೀನತೆ ಜನರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ, ನಿರ್ಗುಣತ್ವ = ೧. ದಾರವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಬಿಡಿ ಹೂಗಳಲ್ಲಿತ್ತು. ೨. ಗುಣಹೀನತೆ ಜನರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ೧. ಅಗ್ರಹಾರಪೀಡೆ = ೧. ಮೇಲುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತುರತುನಗಳ ಹಾರಗಳಿಂದ ಪೀಡೆಯು, ಯುವತಿಯರ ಸ್ತನಗಳಿಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತೇ ಹೊರತು ಅಗ್ರಹಾರ=೨. ಶ್ರೋತ್ರಿಯರಿಗೆ ಉಂಬಳಿಯಾಗಿ ರಾಜರು ಕೊಟ್ಟ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಪೀಡೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಿಗಳ ವಿರೋಧವು = ೧. ಸರಪಳಿಗಳ ಬಂಧನವು ಮದ್ದಾನೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಿದ್ದಿತು. ನಿಗಳನಿರೋಧವು =೨. ಸರಪಳಿಗಳ ಬೇಡಿಗಳಿಂದ ಬಂಧಿಸುವುದು, ಜನರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಉನ್ಮಾರ್ಗತೆ =೧. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನೆಗೆದು ಹಾರಿ ಓಡುವುದು ಜಾತ್ಯಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ, ಉತ್ತಮಜಾತಿಯ ಕುದುರೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ೨. ದಾರಿತಪ್ಪಿ ನಡೆಯುವುದು ಜನರಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ವಕ್ರಚಾರವು ೧. ಡೊಂಕುಡೊಂಕಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವಿಕೆಯು (ಹರಿಯುವುದು) ಸರ್ಪಗಳಲ್ಲಿದ್ದಿತು. (೨) ವಿಹಾರವಾದ ನಡತೆ ನಡಿಗೆಗಳು ಜನರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಚ್ಚೈಭೇದವು =೧. ಬೇರೆಬೇರೆ ಸಾಲಾಗಿ ಬರೆಯುವುದು ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿತು. ೨. ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಸಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಿಧವಾಗಿ ಬಡಿಸುವುದು ಆ ಜನಪದ ಜನಗಳಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ೨. ತನ್ನ ಸರೋವರವು ಅರಳಿದ ತಾವರೆಗಳಿಂದ ನಿಬಿಡವಾದುದೂ, ಉದ್ಯಾನವನವು ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾದುದೂ ಕೃತಕಶೈಲವು ಹೊಳೆಯುಪ ರತ್ನಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದುದೂ ಬತ್ತದ ಬೆಳೆಯು ಅರಗಿಗಳ ರಕ್ಕೆಗಳ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಚೆಂಬಲವಾಗಿ ತೂಗಾಡುವ ತೆನೆಗಳುಳ್ಳದ್ದೂ, ನಂದನವು ಜನಮನೋರಂಜಕವಾದುದೂ ಜನವು ಲಲಿತವಾದ ಶ್ರೀಯಿಂದ ಪರಿರಂಜಿತವಾದುದೂ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಭೂಮಂಡಲವು

ಬಲಿರಾಜ್ಯಂ ಸತತಂ ಪ್ರಜಾಪ್ರತತಿಗೆಲ್ಲಂ ಯೌವನಶ್ರೀಭರಂ
ಸಲೆ ಕಾಂತಾತತಿಗೆಲ್ಲಮೂರ್ಜಿತವಸಂತಂ ಸಂತತಂ ನಂದನಾ
ವಲಿಗೆಲ್ಲಂ ರತಕೇಳಿರಾಗವನಿಶಂ ಸ್ತೀಪುಂವ್ರಜಕ್ಕೆಲ್ಲಮು
ಜ್ವಲಚಂದ್ರಾತಪಿಮೊಪ್ಪುಗುಂ ರಜನಿಜಾತಕ್ಕೆಲ್ಲಮಾ ದೇಶದೊಳ್

೩

ದಾರಿಯ ನಂದನಂಬಿಡಿದು ಪೂತ ಕೊಳಂ ಕೊಳದೊಳ್ ಬಿಟ್ಟೆಯಂ
ಬಾರಿಸಲೆಂದು ಬಂದ ಪಥಿಕರ್ ಪಥಿಕಾನಯನಪ್ರಭಾಮೃತಾ
ಸಾರದೆ ತೀವಿ ಬರ್ಪ ಪರಿಕಾಲ್ ಪರಿಕಾಲ್ಗಳ ನೀರನುಣ್ಣ ಕೇ
ದಾರವನಂ ಮನಂಗೊಳಿಸುತಿರ್ಪುದು ಭೂವನಿತಾವಿಭೂತಿವೋಲ್

೪

ಸಲೆ ಕಾಲಂ ಪಿಡಿದೆತ್ತರಲ್ ಭುವನಮೆನ್ನಿದರ್ಲಿಗಾಂ ಮುನ್ನವಾ
ದೊಲವಿಂದಂ ತಲೆಗೊಯ್ಸಿಕೊಂಡೆನೆನುತುಂ ಲಜ್ಜಾಮಹಾಭಾರದಿಂ
ತಲೆವಾಗಿತ್ತೆನೆ ಪಕ್ಕಶಾಳಿ ಕಣಶಾಳೀನಮ್ರಮೊಪ್ಪಿದರ್ದೆಂ
ಗೆಲೆವಂದತ್ತೊ ಸುವರ್ಣವರ್ಣದಿನಿಳಾಶ್ರೀಯುಟ್ಟ ಪೊಂಬಟ್ಟಿವೋಲ್

೫

ಕಳಮಕ್ಷೇತ್ರದುಪಾಂತನಂದನದೊಳಿದಾರ್ನಂದದಿಂ ಪಕ್ಕಿಸೋ
ವ ಳತಾಂಗೀಜನದೊಂದು ಮೆಲ್ಲುಲಿಪುಮಂ ಕೇಳ್ತಂತದಂ ತದ್ವನಾಂ
ತಳತಾನೀಕದಿನುಣ್ಣುತಿರ್ಪ ಕಳಕಂಠಧ್ವಾನಸಂತಾನಮೆಂ
ದಿಟೆಕೆಯೆಂದುತುಮಗಲ್ಲು ಪೋಗವು ರುವತ್ತೀರಾಳಿ ಕೇದಾರದಿಂ

೬

ಚೆಲುವಾಗಿದ್ದಿತು. ೩. ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾವರ್ಗಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಸಂತತವಾಗಿ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತ, ಸ್ತೀಸಮೂಹಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಯೌವನಶ್ರೀಯ ಭಾರ, ನಂದನವನಸಮೂಹಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಸತತವಾಗಿ ವಸಂತದೇಳಿಗೆ. ಸ್ತೀಪುರುಷವರ್ಗಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಯಾವಾಗಲೂ ರತಿಕೇಳಿಯಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗ, ರಾತ್ರಿಯ ಸಮೂಹಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಬೆಳುದಿಂಗಳು. ೪. ದಾರಿಯ ನಂದನವನ್ನನುಸರಿಸಿರುವ ಹೂವಿನ ಕೊಳವೂ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆಯಲೆಂದು ಬಂದಿರುವ ದಾರಿಗರೂ ದಾರಿಗರ ಆಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಮೃತಪ್ರವಾಹಪೂರ್ಣವಾದ ಕಾಲುವೆಗಳೂ ಕಾಲುವೆಗಳ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ಗದ್ದೆಗಳೂ, ಭೂದೇವಿಯ ಐಶ್ವರ್ಯದಂತೆ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವುವು. ೫. ನೀರು ಕಾಲುವೆಯಲ್ಲಿ ತಾನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಬಂದುದೇ ಲೋಕವು ತಾನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಬಂದು ಕಾಲು ಹಿಡಿದಂತಾಯಿತು. ಅದರಿಂದಂತಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹಿಂದೆ ನಾನು ತಲೆ (ತೆನೆ)ಯನ್ನು ಕೊಯ್ಯಿಸಿಕೊಂಡೆನು' ಎಂದು, ಬಹಳವಾದ ನಾಚಿಕೆಯ ಭಾರದಿಂದ ತಲೆಯನ್ನು ಬಾಗಿಸಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಬಲಿತ ತುಂಬುದೆನೆಯು ಬಾಗಿರುವ ಕೊಯ್ಲಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಬತ್ತದ ಪೈರು ಹೊನ್ನಿನ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಭೂದೇವಿಯು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಪೀತಾಂಬರದಂತೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೬. ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳ ಸಮೀಪದ ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ ಇದ್ದುಕೊಂಡು, ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಅಟ್ಟುವ ಲತಾಂಗಿಯರ ಮೆತ್ತನೆಯ ಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಿದರೂ

ಭೋಂಕನೆ ಬಂದುವಂದು ತೊನೆದಿಕ್ಕೆಯನಿರ್ಕೆಲದೊಳ್ ಕಲಂಕುವ
ನ್ನಂ ಕುಡುಕಿಗೆ ಪಾಯ್ತಲಿವ ತಮ್ಮಲಿಪಿಂ ಗಿಳಿಸೋವ ಪಾಮರೀ
ಸಂಕುಳದೊಂದು ಮೆಲ್ಲಲಿಪುಮಂ ನಸುಗೇಳದೆ ನಿಂದ ಕೀರವ್ಯಂ
ದಂ ಕಳಕೊಜಿತಾನುಮಿತಮಾದುದು ಶಾಡ್ವಲ ಗಂಧಶಾಲಿಯೊಳ್

೭

ವಿಕಸಿತಮಾದ ಕಾಂಚನಸರೋರುಹಪಂಡದ ಪರ್ಬುಮಂ ತದಂ
ತಿಕದ ಸುವರ್ಣವರ್ಣಕಣಿಶಾಲಿಯ ಶಾಲಿಯದೊಂದು ಪರ್ಬುಮಂ
ಶುಕತತಿ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ನೆಹಿ ನಿಟ್ಟಿಸಲಾಡದೆ ಮಂಜುಳಾರವಂ
ಪ್ರಕಟಿಸೆ ಪರ್ಬುಗೊಂಡು ಸುತಿದಾಡುವುದಲ್ಲಿಯ ಕೆಯ್ವೊಲಂಗಳೊಳ್

೮

ವನಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ವಸಿತಂಬೊಲಾಡುವೆಲರಿಂದಂ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಕ
ರ್ಬಿನ ಕೋಲ್ಗಳ ಬಡದೊಂದನೊಂದೊರಸೆ ಪರ್ವಾಘಾತದಿಂದುರ್ಬಿ ಭೋ
ರೆನೆ ಪಾಯ್ತರ್ಪ ರಸಪ್ರವಾಹಚಯಮಾವಾಳಂಗಳಂ ತೀವೃತಿ
ರ್ಪಿನಮಿದರ್ಪತನ್ಮೃತಾಕರಾವನಿಯವೊಲ್ ಪುಂಡ್ರೇಕ್ಷುವಾಟೀಕುಲಂ

೯

ಅಲರ್ಧಲರ್ವಂಡನುಂಡು ಕಳನಾದದಿನಾಣತಿಗೆಯ್ವ ತುಂಬಿ ಕೋ
ಮಲಕಳಿತಾರಸಾಸವಮನೀಂಟಿ ಮದೋತ್ಸವದಿಂ ಕುಕಿಲ್ವ ಕೋ
ಗಿಲೆ ಮಿಡಿಯಂ ಕರ್ದುಂಕಿ ನಲಿದಾಡುವ ರಾಜಶುಕಂ ಸರೋಜಕಂ
ದಲಮನೊಪ್ಪು ಕರ್ಚಿ ಸುತೆವಂಚಿಗಳಿಲ್ಲದುದಿಲ್ಲ ನಂದನಂ

೧೦

ಅದನ್ನು ಆ ವನದ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಪೊದೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವ ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಧ್ವನಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹೆದರದೆ, ಕೂಗುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಗಿಳಿಗಳು ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ೭. ಹಸಿರಾಗಿರುವ ಸುಗಂಧದ ಬತ್ತದ ಬೆಳೆಗೆ ಬೇಗಬೇಗನೆ ಬಂದು ತೆನೆಯು ಎರಡು ಪಕ್ಕಕ್ಕೂ ಬಾಗಿ ಕಲಕುವಂತೆ ಗುಟುಕಿಗಾಗಿ ಮುತ್ತಿ ತಮ್ಮ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಕೂಗಿನಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಅಟ್ಟುವ ಕಾವಲುಗಾತಿಯರ ಮೆತ್ತನೆಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕೇಳದೆ ಗಿಳಿಗಳು ಪೊರೆಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತುವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಅವುಗಳ ಅವ್ಯಕ್ತವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಊಹಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ೮. ಅರಗಿಳಿಗಳು ಅರಳಿದ ಹೊಂದಾವರೆಗಳ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಇರುವ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ತೆನೆಯ ಬತ್ತದ ಬೆಳೆಯ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನೂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೋಡಿಯೂ ಬತ್ತದ ಬೆಳೆ, ಯಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದೆ ಗದ್ದೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಅವುಗಳ ಇಂಪಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೯. ಅಲ್ಲಿಯ ರಸಬಾಳೆ ಪಟ್ಟಾ ಪಟ್ಟಿ ಕಬ್ಬಿನ ಗದ್ದೆಗಳ ಗುಂಪು ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ನಿಶ್ವಾಸದಂತೆ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿರುವ ಕಬ್ಬಿನ ಜಲ್ಲೆಗಳು ಬಿಡದೆ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಉಜ್ಜುವುದರಿಂದ ಗೆಣ್ಣುಗಳೊಡೆದು, ತಟ್ಟನೆ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುವ ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲಿನ ಪ್ರವಾಹಗಳು ಪಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಆ ಕಬ್ಬಿನ ತೋಟಗಳ ಗುಂಪು ಥಳಥಳಿಸುವ ಅಮೃತ ಸರೋವರ ಪ್ರದೇಶ ಭೂಮಿಯಂತೆ ಇದ್ದಿತು. ೧೦. ಅರಳಿದ ಹೂಗಳ ಮಕರಂದವನ್ನು ಕುಡಿದು, ಇಂಪಾಗಿ ಝೇಂಕರಿಸುವ ತುಂಬಿಯೂ ಕೋಮಲವಾದ ಚಿಗುರಿನ ರಸವೆಂಬ

ಪಾರದೆ ಕಾಮುಕವ್ರಜಮನಾದಿಸುವಂಗಳವೀರನಸ್ತು ಭೀಂ
ಕಾರಮುಮುಟ್ಟಿಂ ನೆರೆವ ನಲ್ಲರ ಸಪ್ತನಯಪ್ರಕೋಪಹೂಂ
ಕಾರಮುಮುಲ್ಲಸತ್ಕುಸುಮದಿಂ ಮೊರೆದೇಟ್ಟಿಳಿಜಾಲದೊಂದು ಝಂ
ಕಾರಮುಮೋರ್ಘಯುಂ ತವದು ಭಾವಿಪೊಡಲ್ಲಿಯ ನಂದನಂಗಳೊಳ್ ೧೧

ವ|| ಅಂತತಿಶಯ ಶೋಭಾವಿಷಯಮಾದ ವಿಷಯಾಂತರಾಳದೊಳ್

ಬದಿ ಮನದಟ್ಟಿಯಿಂ ಭುಜಗಲೋಕದ ಮಾನವಲೋಕದಿಂದ್ರಲೋ
ಕದ ಬಹುಸಾರವಸ್ತುಗಳನೊಂದೆಡೆಗೆಯ್ದೆ ತೆರಳ್ಳಿ ತಂದು ಮಾ
ಡಿದನತಿರಮ್ಯಮಂ ಪುರಮನೆಂಬನೆಗಂ ಯಮುನಾ^೧ತಟಪ್ರದೇ
ಶದೊಳೆಸೆದಿಪುರದಲ್ಲೆ ಮಧುರಾಪುರಮರಘಶಾಂಕಸನ್ನಿಭಂ ೧೨

ತಿಳಿನೀರಿಂ ನೆಯ್ದಿಲಿಂ ತಾವರೆಯನೆಸೆವ ಲೀಲಾಸರಸ್ಸಂಕುಳಂ ಕೆಂ
ದಳಿರಿಂ ಪೂವಿಂ ಫಲವ್ರಾತದಿನಿಡಿದ ರಸಾಳದ್ರುಮಶ್ರೇಣಿ ಪೊನ್ನಿಂ
ಪಳುಕಿಂ ಮಾಣಿಕದಿಂ ತೀವಿದ ಕೃತಕನಗೆಂದ್ರಾಳಿ ತಳ್ತಂಚೆವಿಂಡಿಂ
ಗಿಳಿವಿಂಡಿಂ ಸೋಗೆವಿಂಡಿಂ ಸೊಗಯಿಸಲೆಸೆಗುಂ ತತ್ಪುರೋದ್ಯಾನಮೆಂದುಂ ೧೩

ಮದ್ಯವನ್ನು ಕುಡಿದು, ಮದೋತ್ಸವದಿಂದ ಕೂಗುವ ಕೋಗಿಲೆಯೂ ಮಿಡಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ
ನಲಿದಾಡುವ ಅರಗಳಿಯೂ ತಾವರೆಯ ಚಿಗುರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಚ್ಚಿ ಸಂಚರಿಸುವ
ಹಂಸಗಳೂ ಇಲ್ಲದ ನಂದನವನವು ಅಲ್ಲಿಲ್ಲ. ೧೧. ಅಲ್ಲಿಯ ನಂದನವನಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ
ನೋಡಿದರೆ ಕಾಲ ಪಾತ್ರಗಳ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕಾಮುಕರ ಸಮೂಹವನ್ನು ಅಬ್ಬರಿಸಿ
ಹೊಡೆಯುವ ಮನ್ಮಥವೀರನ ಅಸ್ತದ ಭೀಂಕಾರವೂ ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಕೂಡುವ ಪ್ರಿಯರ
ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾದ ಕೃತಕ ಕೋಪದ ಹೂಂಕಾರವೂ ಅರಳಿ ಹೊಳೆಯುವ ಹೂಗಳಿಂದ
ಮೊರೆದೇಳುವ ತುಂಬಿಗಳ ಗುಂಪಿನ ಝೇಂಕಾರವೂ ಒಂದು ಸಾರಿಯೂ ತಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.
ವ|| ಹಾಗೆ ಅತಿಶಯವಾದ ಸೊಗಸಿಗೆ ನೆಲೆಯಾದ ದೇಶದೊಳಗೆ ೧೨. ಬ್ರಹ್ಮನು ಮನಸ್ಸಿನ
ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾಗಲೋಕ ಮನುಜಲೋಕ ಇಂದ್ರಲೋಕಗಳ ಬಹುಸಾರವಸ್ತುಗಳನ್ನು
ಒಂದೆಡೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಾಗಿಸಿ ತಂದು, ಅತಿರಮ್ಯವಾದ ಈ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು
ಮಾಡಿದನೆನ್ನುವಂತೆ ಯಮುನಾನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಇರುವ
ಮಧುರಾಪುರವು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲವೇ! ೧೩. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಉದ್ಯಾನವನದ ತಿಳಿನೀರು
ನೆಯ್ದಿಲೆ ತಾವರೆಗಳಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ಲೀಲಾ ಸರೋವರ ಸಮೂಹವು ಹಂಸಗಳ
ಗುಂಪಿನಿಂದಲೂ, ಕೆಂಪಾದ ಚಿಗುರು ಹೂ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮಾವಿನ
ಮರಗಳು ಗಿಳಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ, ಸುವರ್ಣರತ್ನ ಸ್ಪಟಿಕಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕೃತಕ
ಗಿರಿಗಳ ಸಾಲು ನವಿಲುಗಳ ಹಿಂಡಿನಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ, ಸೊಗಸುತ್ತ ಇರಲು ಎಸೆವುದು.

ಲತೆಯೆಳಲತೆ ಮಾವಿಮ್ಮಾ
ವು ತೆಂಗು ಚೆಂದೆಂಗು ಕೌಂಗು ಪೂಗೌಂಗಲೆವ
ಳ್ಳಿ ತೊವಲ್ಲೆಲೆವಳ್ಳಿ ನಗಂ
ಕೃತಕನಗಂ ಪಲಸು ಬಕ್ಕೆವಲಸಾ ಬನದೊಳ್

೧೪

ತಿಂತಿಣೆವಣ್ಣನಾಂತ ಕದಳಂ ಪದವಣ್ಣುದಿದೀಳೆ ಬೀಡೆವ
*ಣ್ಣಂ ತುಱುಗಿದ್ ದಾಡಿಮಚಯಂ ಕಿಸುವಣ್ಣುಸುಕಿದ್ ನಾಗರಂ
ಗಂ ತನಿವಣ್ ಪೊದಟ್ಟಿಸೆವ ಮಾವೆಳಗಾಯ್ಲೊಟ್ಟಿ ತೆಳ್ಳ ತೆಂಗು ಬೇ
ರಿಂ ತುದಿಮುಟ್ಟಿ ಕಾಯ್ ಪಲಸೆಂಬಿವು ಕುಂದವು ನಂದನಂಗಳೊಳ್

೧೫

ಫಲಮೆಂದುಂ ಕಟೆವಣ್ಣಳಾಗವಲರೆಂದುಂ ಬೀಯವಬ್ಬಾಕರಂ
ತಿಳಿದೆಂದುಂ ಬಗೆಗೊಳ್ಳುದುರ್ಕುಡುಗದೆಂದುಂ ತುಂಬಿಗಂ ಹಂಸೆಗಂ
ಗಿಳಿಗಂ ಕೋಗಿಲೆಗಂ ವಿಯೋಗಿಮಥನಕ್ಕೊಂದುಂ ವಸಂತಪ್ರಿಯಂ
ಮುಳಿಸಿಂದಾದರ್ಲರಂಬುವೊಯ್ಯು ತೆಗೆದಿರ್ಪಂ ಬಿಲ್ಲನುದ್ಯಾನದೊಳ್

೧೬

ನೆರೆದಿಭಶಿಕ್ಷಕರ್ ಕಲಿಸಲೇರ್ವೆಸನಂ ಕಲುತಿರ್ಪ ಗಂಧಸಿಂ
ಧುರಚಯವೇಟೆದಾತನ ಮನಂ ಮನವಾಗೆ ಮನೋಜವಂಗಳಿಂ
ಪರಿವ ಹಯಾಳಿ ಶಸ್ತ್ರವಿದರೊಳ್ ಭರದಿಂ ನಿಜಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯಂ
ಪರಿವಿಡಿಗೈಯ್ದ ರಾಜಸುತರೊಪ್ಪುಗುಮಾ ಪುರಗೋಪುರಂಗಳೊಳ್

೧೭

೧೪. ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಿಯೆಲ್ಲವೂ ಎಳೆಯಬಳ್ಳಿ, ಮಾವೆಲ್ಲವೂ ಸಿಹಿಮಾವು, ತೆಂಗೆಲ್ಲವೂ ಕೆಂದೆಂಗು, ಅಡಕೆಯೆಲ್ಲವೂ ಹೂವಡಕೆ, ವಿಳೆಯದೆಲೆಯ ಬಳ್ಳಿಯೆಲ್ಲವೂ ಚಿಗುರೆಲೆಯ ಬಳ್ಳಿ, ಗಿರಿಯೆಲ್ಲವೂ ಹೂವಡಕೆ, ವಿಳೆಯದೆಲೆಯ ಬಳ್ಳಿಯೆಲ್ಲವೂ ಚಿಗುರೆಲೆಯ ಬಳ್ಳಿ, ಗಿರಿಯೆಲ್ಲವೂ ಕೃತಕಗಿರಿ, ಹಲಸೆಲ್ಲವೂ ಬಕ್ಕೆ ಹಲಸು. ೧೫. ಅಲ್ಲಿಯ ನಂದನವನಗಳಲ್ಲಿ ಒತ್ತಾದ ಹಲವು ಚಿಪ್ಪು ಹಣ್ಣು ಗೊನೆಗಳ ಬಾಳೆಯೂ, ಹದವಾದ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಈಳೆಗಳೂ, ಬಿರಿದ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತುರುಗಿರುವ ದಾಳಿಂಬದ ಗುಂಪೂ, ಕೆಂಪು ಹಣ್ಣುಗಳು ಮುಸುಕಿರುವ ಕಿತ್ತಳೆಯೂ ಸಿಹಿಹಣ್ಣಿನಿಂದ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದ ಮಾವೂ, ಎಳಗಾಯ್ಲೊನ್ನೆಯ ಭಾರವುಳ್ಳ ತೆಂಗೂ, ಬೇರಿಂದ ತುದಿಯವರೆಗೂ ಕಾಯಿಬಿಟ್ಟಿರುವ ಹಲಸೂ ಎಂದೂ ಕುಂದುವುದಿಲ್ಲ. ೧೬. ಅಲ್ಲಿಯ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ, ಹಣ್ಣುಗಳು ಎಂದೂ ಕಳಿತ ಹಣ್ಣುಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೂವು ಎಂದೂ ಇಲ್ಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಾವರೆಯ ಕೊಳವು ಯಾವಾಗಲೂ ತಿಳಿನೀರಿನಿಂದ ಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದು. ತುಂಬಿಗೂ ಹಂಸೆಗೂ ಗಿಳಿಗೂ ಕೋಗಿಲೆಗೂ ಎಂದೂ ಕೊಬ್ಬು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಸಂತಪ್ರಿಯನಾದ ಮನ್ಮಥನು ಕೋಪದಿಂದ ಅಗಲಿದ ಪ್ರಿಯರನ್ನು ಬಾಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆದು ಟಂಕಾರಮಾಡಿ, ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತ, ಬಾಣವನ್ನು ಹೂಡಿ ಸೆಳೆದಿರುವನು. ೧೭. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲುಗಳ (ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ) ಗಜಶಿಕ್ಷಕರು ಸೇರಿ, ಕಲಿಸುವ ಯುದ್ಧಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಗುಂಪೂ, ಸವಾರನ ಮನಸ್ಸೇ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಾದಂತೆ

ಬಡಪಾರ್ವಂ ಜಾಮದಗ್ಧಂ ತುಡೆ ವಿಶಿಖಮನೀರೈತ್ತೆಣ್ಣಾಪ್ಪದಂ ಮೆ
ಯ್ಕೆಡೆದೋಡಿತ್ತೊರ್ಬಗಸ್ತಂ ತನುಮುನಿ ಮುನಿದಾಪೋಶನಂಗೊಂಡೊಡೆತ್ತಂ
ಪುಡಿವಿಟ್ಟತ್ತೊಂದೆ ಧೀಂಕಾದುದು ಕಪಿಗಣುವಂಗಂದಗಲ್ ವಾರ್ಧಿಯಂ ಕೀ
ಬ್ಬಡಿಕುಂ ನಾನಾಮರಾಳೀಬಹುಳಕಳಕಳಧ್ವಾನಂಸಂತಾನದಿಂದಂ

೧೮

*ವ|| ಅಂತತಿಗಂಭೀರಮಾದ ಪರಿಖಾಚಕ್ರದಿಂದೊಳಗೆ

ಶ್ರೀಪತಿ ಲೀಲೆಯಿಂ ವಸುಮತೀಭರಮಂ ತವಿಸಲ್ಕೆ ಬಾಲ್ಯದಿಂ
ದೀ ಪುರದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟದಪನಿಂ ಗಡ ನೋಲ್ವೆನು ಮರ್ತ್ಯವೇಷಸ
ದ್ರೂಪನನೆಂದು ಭೋಗಿಪತಿ ತನ್ನ ಸಹಸ್ರಫಣಾಮಣಿದ್ಯುತಿ
ವ್ಯಾಪಿಸೆ ಸುತ್ತಿ ನಿಂದನೆನೆ ಕೋಂಟೆಯ ಪೊಂದೆನೆಗಳ್ ವಿರಾಜಿಕುಂ

೧೯

ಮನೋವೇಗದಿಂದೋಡುವ ಕುದುರೆಗಳ ಸಾಲೂ ಶಸ್ತ್ರಜ್ಞರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆಯನ್ನು
ಬೇಗನೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ರಾಜಪುತ್ರರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವರು. ೧೮. ಆ ಪುರದ ಕಂದಕವು
ಬಗೆಬಗೆಯ ಹಂಸಗಳ ಕಳಕಳಧ್ವನಿಯಿಂದ “ಸಮುದ್ರವು ಬಡಹಾರುವನಾದ
ಪರಶುರಾಮನು ಬಾಣವನ್ನು ತೊಡಲಾಗಿ ಹಿಂಜರಿದು ನೀರುಸಹಿತ ನೂರೈವತ್ತಾರು
ಗಾವುದ ದೂರ ಓಡಿತು. ಸಾಮಾನ್ಯಯುಷಿಯಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯನೊಬ್ಬನು ಕೋಪಗೊಂಡು
ಆಪೋಶನವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುದರಿಂದ ಬತ್ತಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಹುಡಿಯಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲದೆ
ಅಣುವನೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಕಪಿಯ ಒಂದೇ ನೆಗೆತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಯಿತು” ಎಂದು ಅದನ್ನು
ಅಣಕಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಹಳ ಆಳ(ಗಂಭೀರ)ವಾದ ಕಂದಕದ ಸುತ್ತಿನ ಒಳಗೆ
೧೯. ಶ್ರೀಪತಿಯು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ವಿನೋದವಾಗಿ ಭೂಭಾರವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ
ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನಲ್ಲವೆ, “ಮನುಷ್ಯವೇಷದ ಆ ಸದ್ರೂಪನನ್ನು ನೋಡುವೆನು”
ಎಂದು ಆದಿಶೇಷನು, ತನ್ನ ಸಾವಿರ ಹೆಡೆಮಣಿಗಳ ಕಾಂತಿಯೂ ಹರಡುವಂತೆ ಸುತ್ತಿ
ನಿಂತಿರುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಸುವರ್ಣದ ಕೋಟೆಯ ತೆನೆಗಳು ಹೊಳೆಯುವುವು.

* ಈ ವಚನದಿಂದ ೩೫ನೆಯ ಪದ್ಯದ ಮುಂದಣ ವಚನದವರೆಗೂ ಇರುವ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ
ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರಗಳೆಯಿದೆ :

ರಗಳೆ || ಎನೆ ಪೆಂಪಂ ತಳೆದಗಳಿಂದೊಳಗೆ | ನಿಜದೀಧಿತಿ ದೆಸೆತತಿಯಂ ಬೆಳಗೆ |
ಮುಗಿಲಟ್ಟಣೆಗಳುಗ್ಗಿಲ ಮುರುಂಟೆ | ಪಟವಿಗೆಗಳ್ ದಿವಮಂ ಮಿಳಿದುರ್ ಮೀಂಟೆ | ಚೆಂಬೊನ್ನ
ಕೋಂಟೆ ಧಳಧಳಿಸಿ ಪೊಳೆದು | ಪರಿರಂಜಿಸೆ ನಭಮಂ ಮುಟ್ಟೆ ಬಳೆದು | ನಡೆನೋಲ್ವರ ಕಣ್ಣಳ
ಪಸವೋಡೆ | ಪೊಸಪೊಂಗಳಸಂಗಳನಾಂತು ಕೂಡೆ | ದೇವಾಯತನಂಗಳ್ ಚೆಲ್ಲುಬೀಳಿ |
ಸಂಗೀತಕಮವಱಿಂಗಳೊಪ್ಪಿ ತೋಳಿ | ರತಿಯಂ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಬಲದಿನಲೆವ | ಬಹುಕಳೆ
ಯೊಳ್ಬಾರತಿಗೆಡರಿ ಮಲೆವ | ಮೇನಕೆಯ ವಿಳಾಸಮನೀಲ್ವುಕೊಂಡ | ರಂಭೆಯ ರೂಪಂ ನೆಳಿ |
ಸೂಳಿಗೊಂಡ | ಪೆಸರೂರ್ವಸಿಯಂ ಕೀಲ್ವಡಿಸಲಾರ್ಪ | ಫಣಿಕಾಂತೆಯರಂದದಿನೊಪ್ಪಿ ತೋರ್ಪ |
ಕಿನ್ನರಿಯರ ಚೆನ್ನಂ ಪಟೆದು ನಗುವ |

೧. ಮಿಳಿದೀಂಟೆ (ಮೊಲ)

ಮಿಗಿಲೆನಿಪಟ್ಟಣೆಯಿಂದಂ

ಮುಗಿಲಂ ಮುಟ್ಟುವ ಪತಾಕೆಯಿಂ ತೋರಣದೋ

ಳಿಗಳಿಂ ರವಿ ಹಿಮಕರವೀ

ಧಿಗಳಿಂದಂ ಪುರಮದೇಂ ಮನಂಗೊಳಿಸಿದುದೋ

೨೦

ಕರಿಯಂ ಶಿಕ್ಷಪ ವಾಜಿಸಂಕುಳಮನಂತೊಲ್ಲೆಯಿಂ ತಿರ್ದು

ಕರಮಂ ಪೇಟುವ ಶಸ್ತ್ರಕೌಶಲಧನುವಿದ್ಯೆಗಳಂ ಬೋಧಿಪಿ

ರ್ತರದಿಂ ಮಲ್ಲರ ಹೋರಿಪಾ ಸಕಲವಾದ್ಯಶ್ರೇಣಿಯಂ ಬಾಜಿಪ

ಬ್ಬರಮೆತ್ತಂ ನೆರೆ ಕುಂದದಿರ್ಕುಮನಿಶಂ ರಘಾಜನಾತಿಥ್ಯದಿಂ

೨೧

ವ|| ಅಂತೆಸೆವ ಮಹಾರಭಸದಿನತಿಮನೋಹರತೆಯನೊಳಕೊಂಡಿರ್ಪ ರಮ್ಯಹರ್ಮ್ಯನಿರ್ಮಿತ ಮಣಿಪ್ರಭಾವಪುಂಜರಂಜಿತದಿನಿರ್ತರಂಬಿದಿದು ಮೆಲೆವ ನಾನಾಸದನ ಪಜ್ಜೆಗಳೊಳತಿ ಸೊಬಗುವೆತ್ತಿಪುರದದಂತೆಂದೋಡೆ

೨೦. ಹೆಚ್ಚು ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಅಟ್ಟಣೆಯಿಂದಲೂ, ಮುಗಿಲನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ಬಾವುಟಗಳಿಂದಲೂ, ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು (ತೋರಣ)ಗಳಿಂದಲೂ ಸೂರ್ಯವೀಧಿ, ಚಂದ್ರವೀಧಿಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಪಟ್ಟಣವು ಅದೆಷ್ಟು ಮನೋಹರವಾಗಿರುವುದೋ !

೨೧. ಅಲ್ಲಿ ಆನೆಯನ್ನು ಪಳಗಿಸುವ, ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ತಿದ್ದುವ, ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಕಲಿಸುವ, ಶಸ್ತ್ರಕೌಶಲ ಧನುವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ, ಎರಡು ತಂಡದಿಂದ ಜಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಹೋರಾಡಿಸುವ, ಸಕಲವಾದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬಾಜಿಸುವ ಅಬ್ಬರವು ಬೀದಿಯ ಜನರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಬ್ಬವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಕುಂದದು. ವ|| ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ಮಹಾರಭಸದಿಂದ ಅತಿ ಮನೋಹರತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಧನಿಕರ ರಮ್ಯವಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಸಮೂಹದ ರಂಜನೆಯಿಂದ ಬೀದಿಗಳ ಎರಡು ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲೂ ಸಾಲಾಗಿ ಮೆರೆಯುವ ನಾನಾಬಗೆಯ ಮನೆಗಳ ಪಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ಆ ಪಟ್ಟಣವು ಅತಿಯಾದ ಸೊಬಗನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು.

ವಿಚರಿಯರಂ ಭಾವದೊಳೆಯ್ವೆ ಮಿಗುವ | ಜತ್ತಕರಂ ಸುತ್ತಿಂದೊಳಗು ಮಾಟ್ಟಿ | ವಾತ್ಸ್ಯಾಯನನಂ ಪೊಣವರಸುಮಾಳ್ವ | ಕಂಡವರಂ ಮೂವಣ್ಣಂಬರಿಪ | ನವವಾರವಿಳಾಸಿನಿಯಿರುತಿರ್ಪ | ನೆಲೆವನೆಗಳಿನೊಪ್ಪುವ ಸೂಳೆಗೇರಿ | ಸೊಗಯಿಸುತಿರೆ ವಿಟಜನಹೃದಯ ಹಾರಿ | ಗಡಿಯಿಲ್ಲದೆ ನೀಳ್ಗಂಡಿಗಳಿಂದ|ಮಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಬಜ್ಜರವಸರದಿಂದ|ಮಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಘಟ್ಟಿವಳರ್ಕಳಿಂದ|ಮಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಪೂವಿನ ಸಂತೆಯಿಂದ|ಮಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಪೆಸರರವನೆಗಳಿಂದ|ಮಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಮಂದುರದೋಳಿಯಿಂದ | ಮಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಕರಿಗಳ ಸಾಲೆಯಿಂದ|ಮಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ತೀವಿದ ಕೊಳಗಳಿಂದ|ಮಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ದೂಸಿಗವಸರದಿಂದ (ಮಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಗಂದಿಗವಸರದಿಂದ)ಮಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಕಂಚಿನ ವಸರದಿಂದ|ಮಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ತಂಬುಲವಸರದಿಂದ | ಮಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಲೀಲೋದ್ಯಾನದಿಂದ | ಮಧುರಾಪುರಮೊಪ್ಪಮನಪ್ಪುಕೆಯ್ತು | ಸುರಪತಿಪುರದಳವು ಮನಿಟಿಕೆಯ್ತು | ಮಧುರಿಪು ಕೃಪೆಯತಿಶಯದೆಸೆವುದಿಂತು | ಪೊಗಲಿಲ್ಲಣೆಪತಿಗಮಸಾಧ್ಯಮಿಂತು

೧. ರಘುಂ ಜನಾತಿಥ್ಯದಿಂ (ಖಮೋಅ) ೨ ಕೃಪೆಯಿಂ ನಯಮೆಸೆವುದಿಂತು (ಮೋಅ)

ಪರದರ ಪಾರ್ವರ ಗೋಲಾ
ಯ್ಲರ ಜೋದರ ಮಾಲೆಗಾಳಮಣಿಗಾಳರ ಮ
ಲ್ಲರ ಮಂಡಳಿಕರ ಸಾಮಂ
ತರ ದಂಡಾಧೀಶರಾಲಯಂಗಳ ಮೆಳಿಗುಂ

೨೨

ವಿವಿಧಮಣಿಶಬಲಿತಂ ರ
ಮೃವಿಧಾನ ಸುವರ್ಣಕಲಶಕಿರಣೋದ್ಭೂತಂ
ಅವಿರಳವಾದ್ಯಸಮೇತಂ
ಧವಳಪ್ರಾಸಾದಸಾರ ದೇವಾಗಾರಂ

೨೩

ಪಳುಕಿನ ನೆಲೆಗಟ್ಟುಗಳುಂ
ಕಳಧೌತ ಸುರತ್ನಕೃತಭಿತ್ತಿಸ್ತಂಭೋ
ಜ್ವಲಮುಕ್ತಿಕಾವಿತಾನಂ
ಧಳಧಳಿಪುಪ್ಪ ಪುರದ ನಿಲಯನಿಲಯದೊಳೆಲ್ಲಂ

೨೪

ವ|| ಅಂತತಿರಮಣೀಯತೆಯನ್ನೊಳಕೊಂಡಖಳಜನ ಮನೋರಂಜನಮಾದ ಬೀದಿಗಳೊಳ

ಸೌರಭಕುಸುಮವಿಹಾರಂ
ಪೌರವಧೂಶ್ವಸಿತಪದ್ಮಗಂಧವಿಚಾರಂ
ಸಾರತರಶೈತ್ಯಭಾರಂ
ಸ್ಥಿರಚರಂ ಸುಲಿವುದಲ್ಲಿ ಚಾರುಸಮೀರಂ

೨೫

೨೨. ವಣಿಜ (ವೈಶ್ಯ)ರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ, ರಾವುತರ, ಯೋಧರ, ಮಾಲೆಗಾರರ, ಮಣಿಗಾರರ, ಜಟ್ಟಿಗಳ, ಮಂಡಲಿಕರ, ಸಾಮಂತರ ಮತ್ತು ಸೇನಾಪತಿಗಳ ಮನೆಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುವುವು. ೨೩. ವಿಧವಿಧವಾದ ರತ್ನಗಳಿಂದ ವಿಚಿತ್ರಮಿಶ್ರವರ್ಣವುಳ್ಳದೂ ಸುವರ್ಣಕಲಶಗಳ ಕಿರಣದಿಂದ ಹೊಳೆಯುವುದೂ, ಆದ ಅಲ್ಲಿಯ ಶ್ವೇತದೇವಾಲಯವು ಸರ್ವದಾ ಇಂಪಾದ ವಾದ್ಯಸಮೇತವಾಗಿರುವುದು. ೨೪. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲೂ ಸ್ಥಳಿಕದ ನೆಲೆಗಟ್ಟುಗಳೂ ಚೆನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ರತ್ನಗಳ ಗೋಡೆಗಳೂ ಕಂಭಗಳೂ ತೊಳಗುವ ಮುತ್ತಿನ ಮೇಲುಕಟ್ಟುಗಳೂ ಧಳಧಳಿಸುತ್ತಿರುವವು. ಹಾಗೆ ಮನೋಹರತೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಸರ್ವಜನ ಮನೋರಂಜಕವಾದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ - ೨೫. ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವ ವಾಯುವು ಅಲ್ಲಿ ಸುವಾಸನೆಯ ಹೂಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸಿ, ಪುರವನಿತೆಯರ ನಿಶ್ವಾಸದ ಕಮಲಗಂಧವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ತಕ್ಕಷ್ಟು ಶೈತ್ಯಭಾರವನ್ನು ಪಡೆದು, ಮಂದವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುವುದು.

ಸಾಲಿಡೆ ಕಟಾಕ್ಷಮಾಲೆ ವಿ

ಲೋಲತರಭ್ರಮರಮಾಲೆಯೇಟಿಸೆ ಸುಮನೋ

ಮಾಲೆಯ ಬಂಬಲ್ವೆಳಗುಂ

ಲೀಲೆಯುಮೊಡನೆಸೆಯೆ ಮಾಲೆಗಾರ್ತಿಯರೆಸೆವರ್

೨೬

ಬಂದುಗೆಯೊಳ್ ನಯನದ್ಯುತಿ

ಬಂದುಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಪೂಗಳಿಂದೀವರ್ ಕಂ

ಪಂ ದಳವೇಟೆಪರಳಿಗಿಂ

ಪಂದಳವಡೆ ಪುಲ್ಲವದಿತಿಯರ್ ಸೊಗಯಿಸುವರ್

೨೭

ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂ ನಗೆಯಿಂ ಕರ

ಪಲ್ಲವದಿಂದರುಣಸರಸಿರುಹಮಂ ರದನದೆ

ಮೊಲ್ಲೆಯ ಮುಗುಳಂ ತೋರ್ಪರ್

ಸಲ್ಲಲಿತಾಂಗದೆ ಲತಾಂಗಿಯರ್ ಮಾನಿನಿಯರ್

೨೮

ಎತ್ತಿದ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ ಲಲಿತೇಕ್ಷಣತೀಕ್ಷ್ಣ ಮರೀಚಿಗಾಡಿಯಂ

ಬಿತ್ತುವ ಪುರ್ವಗಳ್ ಪೊಸತಿದೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲೊಂದು ದೇಸೆಯಂ

ಪೆತ್ತು ಮದಾಳಿಶಿಂಜನಿಯನಾ ಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರಮನಿಕ್ಕುಚಾಪಮಂ

ಚಿತ್ತಜನಾಂತು ನಿಂದನೆನೆ ವಿಕ್ರಯಿಪರ್ ಸತಿಯರ್ ಲತಾಂತಮಂ

೨೯

ವ|| ಇಂತೆಸೆವ ಮಾಲಾಕಾರವಧೂಜನಂಗಳಿಂ ಚೆಲ್ಲುವೆತ್ತು ಪಲ್ಲವೋಲ್ಲಸಿತಮಪ್ಪ
ಗಾಣಿಕೈಸದನಪಜ್ಜೆಗಳೊಳ್

೨೬. ಹರಡುತ್ತಿರುವ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ನೋಟವನ್ನು ಚಂಚಲವಾದ ತುಂಬಿಗಳ ಸಾಲು
ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರಲು ಹೂಮಾಲೆಯ ಹೊಳಪೂ ಅವರ ಲೀಲೆಯೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರಲು
ಮಾಲೆಗಾರ್ತಿಯರು ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದರು. ೨೭. ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಬಿಂದಿಗೆ ಹೂವಿನ
ಮೇಲೆ ಬೀರಿ, ಅದನ್ನು ಮಲ್ಲಿಗೆಹೂವೆಂದು ಕೊಡುವ ಮತ್ತು ಹೂಗಳ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು
ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ತುಂಬಿಗಳಿಗೆ ಇಂಪಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಹೂವಾಡಗಿತ್ತಿಯರು ಸೊಗಸುವರು.
೨೮. ಅತಿ ಕೋಮಲೆಯರೂ ಲತಾಂಗಿಯರೂ ಆದ ಮಾನಿನಿಯರು ತಮ್ಮ ನಗುವಿನಿಂದ
ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವನ್ನು ಚಿಗುರುಗಯ್ಯಿಂದ ಕೆಂದಾವರೆಯ ಹೂವನ್ನೂ ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ
ಮೊಲ್ಲೆಯ ಮೊಗ್ಗುಗಳನ್ನೂ ತೋರಿಸುವರು. ೨೯. ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿರುವ ಹೂಮಾಲೆಯೂ
ಲಲಿತವಾದ ನೋಟದ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕಾಂತಿಯೂ ಸೊಗಸನ್ನು ಬೀರುವ ಹುಬ್ಬುಗಳೂ
ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೊಸಬಗೆಯ ಅಂದವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದುದರಿಂದ, ಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ
ಮದಿಸಿದ ತುಂಬಿಗಳ ಹೆದೆಯನ್ನೂ ಕಬ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲನ್ನೂ ಧರಿಸಿ, ಮನ್ಮಥನೇ

೧. ವ|| ಮತ್ತಲ್ಲಿ ಬಲೆಯಂ ಎಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ (ಮೊಲ)

೨. ಗಾಡಿಯಚ್ಚೊತ್ತಿದ (ಮೊಲ)

ರತಿಯಂ ಕಳೆಗುಂದಿಪ ಭಾ
ರತಿಯಂ ಜಾಣೆಂದೆ ಪಟೆವ ಸೊಬಗಿಂದಂ ಸುರ*
ಸತಿಯರನಿಲೆಕೆಯ್ಗದ
ಸತಿಯರ್ ಪೆಸರ್ವೆತ್ತ ವಾರನಾರಿಯರೆಲ್ಲಂ

೩೦

ಸ್ಮರನಂ ಪೂಜಿಪ ರತಿಯಂ
ಪಿರಿದರ್ಚಿಪ ಪರಕೆಯಂ ವಸಂತಂಗೆತ್ತುವ†
ನೆರೆದಿಂದುವನೊಲಿಸುವ ವಾ
ರಿರುಹದಳಾಕ್ಷಿಯರ ಕಳಕಳಂ ಮನೆಮನೆಯೊಳ್

೩೧

ಓದಿಸುವ ಗಿಳಿಯನಂಚೆಯ
ನಾದರದಿಂ ನಡೆಯಿಪುಲಿವ ಪಾರಾವತದ ವಿ
ನೋದಮನೊಲ್ವಿಕ್ಕಿಸುವ ತ
ಳೋದರಿಯರ್ ಗುರುನಿತಂಬೆಯರ್ ಸೊಗಯಿಸುವರ್

೩೨

ಲಲಿತ ಭೂ ಕಾರ್ಮುಕಂ ಕೇಕರರುಚಿ ನನೆಗೋಲ್ ಕುಂತಳಂ ಮೌರ್ವಿಮಂಜೇ
ರಲಸದ್ಧಾನಂ ಧನುಷ್ಯಂಕೃತಮೆನೆ ವಿಶಿಖಾರೋಪಿತಾಕರ್ಣಚಾಪಂ
ಲಲನಾಯೂಥಂ ಬರಲ್ ಬೆಂಬಲಕೆ ಬರಿಸಿ ಕಾಮಾತುರವ್ರಾತಮಂ ಮೆ
ಲ್ಲೆಲರಿಂ ಪಂಚೇಷು ಗೆಲ್ಲಂಬಡವಿನಿಮೆಸೆಗುಂ ವಾರನಾರಿಕದಂಬಂ

೩೩

ನಿಂತಿರುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುವ ಯುವತಿಯರು ಹೂವನ್ನು ಮಾರುವರು. ವ|| ಹೀಗೆ ಹೊಳೆಯುವ ಮಾಲೆಗಾರ್ತಿಯರಿಂದ ಸೊಗಸಾಗಿ, ವಿಟರಿಂದೊಪ್ಪುವ ವೇಶ್ಯಾಗೃಹಗಳ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ೩೦. ಅಲ್ಲಿ ಹೆಸರುಗೊಂಡ ಉತ್ತಮ ವೇಶ್ಯೆಯರೆಲ್ಲರೂ (ರೂಪದಿಂದ) ರತಿಯನ್ನೂ ಕಳೆಗುಂದಿಸುವರು. ಜಾಣತನದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನೂ ಮೀರಿರುವರು. ಸೊಬಗಿನಿಂದ ದೇವಾಂಗನೆಯರನ್ನೂ ಕೀಳಾಗಿಸಿರುವರು. ೩೧. ಮನೆಮನೆಯಲ್ಲೂ ಕಾಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ, ರತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅರ್ಚಿಸುವ ವಸಂತನಿಗೆ ಹರಕೆಯನ್ನೆತ್ತುವ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಮಲದಳ ನೇತ್ರೆಯರ ಕಲಕಲ. ೩೨. ಗಿಳಿಗೆ ಮಾತನ್ನು ಕಲಿಸುವ, ಹಂಸೆಯನ್ನು ಆದರದಿಂದ ನಡೆಸುವ, ಗುಬ್ಬಳಿಸುವ ಪಾರಿವಾಳದ ವಿನೋದವನ್ನು ಒಲಿದು ನೋಡುವ ಕೃಶೋದರದ ಗುರುನಿತಂಬೆಯರು ಸೊಗಸಾಗಿರುವರು. ೩೩. ವೇಶ್ಯೆಯರ ಗುಂಪು ಲಲಿತವಾದ ಹುಬ್ಬೇ ಬಿಲ್ಲೂ, ಕಡೆಗಣ್ಣು ಬೆಡಗುನೋಟವೇ ಹೂಬಾಣವೂ, ಮುಂಗುರುಳೇ ಹೆದೆಯೂ

* ಈ ಪದ್ಯಗಳ (ಇದು ಮತ್ತು ೨೮ನೇ ಪದ್ಯ) ದ್ವಿತೀಯಪಾದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುವಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಲಘುದ್ವಯವಿದೆ. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರದದಿಂ, ಸ್ವರ್ ಎಂದು ತಿದ್ದಿದರೆ ಕಂದದ ಗಣನಿಯಮವು ನೇರ್ಪಡುವುದು.

† ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ (ಇದು ಮತ್ತು ೩೨ನೇ ಪದ್ಯ) ದ್ವಿತೀಯಪಾದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುವಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಲಘುದ್ವಯವಿದೆ. ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಸಂತಂಗುಯ್ಯಾ, ಪಾರಾವತದಾ-ಮೋದಮ..... ಎಂದು ತಿದ್ದಿದರೆ ಗಣನಿಯಮವು ನೇರ್ಪಡುವುದು.

೧. ಮಿಸುಗುಂ (ಮೊಅ)

ವ|| ಅಂತೆಸೆದು ಕಮನೀಯತರಸ್ತಾಂತಬಂಧುರಮಾಗಿ ಸೊಬಗುವೆತ್ತ ಪಣ್ಣಾಂಗನಾವೀಧಿ
ಗಳೊಳಂದಂಬಡೆದಿದುರ್ಮಮತಿಮನೋಹರಮನಪ್ಪುಕೆಯ್ವಿಪ್ಪದದೆಂತೆಂದೊಡೆ

ಮೇಳವಿಸಿದ್ ದಂಪತಿಜನಂ ನಲಿದಾಡುವ ರಮ್ಯಹರ್ಮದಿಂ
ಕೇಳಿವನಂಗಳಿಂದೆಸೆವ ತಣ್ಣೊಳನಿಂ ಕಳಕಂಠನಾದದಿಂ
ಬಾಳರಸಾಲದಿಂ ನೆರೆವ ಭೋಗಿಗಳಿಂ ಮಣಿಕುಟ್ಟಮಂಗಳಿಂ
ಬಾಳೆಯರೊಟ್ಟಿನಿಂ ಸಕಲವೈಭವದಿಂದೆಸೆದಿಪ್ಪದಾ ಪುರಂ

೩೪

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ

ಚೆಲುವಿಕೆಗಿಂಬು ಚೈತ್ರನೊಲಿದಾವಗಮಿರ್ಪೆಡೆ ಕಂತುಗಿಂತಿದೇ
ನೆಲೆಮನೆ ಸಂಪದಂ ಪದವಿಗಿಂಪಿಡಿದೊಪ್ಪುವ ತಾಣ ಸೌಖ್ಯ ಸಂ
ದೊಲಿದಿಹ ಬೀಡು ಮೈಮೆಗೆ ತವರ್ಮನೆ ನನ್ನಿಗೆ ಮೇರೆಯಾಗಿ ನಿ
ಚ್ಚಲುಮೆಸೆದಿಪ್ಪದಾ ನಗರಮಿಂದ್ರಪುರಕ್ಕಮುದಾತ್ತಮಗಳಂ

೩೫

ವ|| ಅಂತೆಸೆವ ನಗರಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದೊಳ

ಇದು ಬನಮಿದು ನೃಪಗೃಹಮೆಂ
ಬುದ್ಧಮೋಕ್ಷಂ ಸ್ವರ್ಶನಾನುಮಿತಮಪ್ಪದು ಪ
ಟ್ಟದ ಶುಕವಿಕಾಳಿಗೆನೆ ನೃಪ
ಸದನಂ ಸೊಗಯಿಪ್ಪದು ಚಿತ್ರಮಣಿಶಬಲತೆಯಿಂ

೩೬

ಕಾಲುಬಳೆಯ ಶಬ್ದವೇ ಬಿಲ್ಲಿನ ಟಂಕಾರವೂ ಆಗಿರಲು ತನ್ನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ಬಂದುದರಿಂದ
ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಬಾಣವನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಕಿವಿಯವರೆಗೆ ಎಳೆದು ನಿಂತ ಕಾಮನು ಕಾಮುಕರ
ತಂಡವನ್ನು ಬರಿಸಿ, ಮಂದಮಾರುತದಿಂದಲೇ ಜಯಿಸುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಒಪ್ಪಿ, ಅತಿನಿರ್ಮಲ ಮನಸ್ಸಿನವರಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವ ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯರ
ಬೀದಿಗಳಿಂದ ಅಂದವಾಗಿರುವುದು. ೩೪. ಆ ಪಟ್ಟಣವು ದಂಪತಿಗಳು ಜತೆಗೂಡಿ
ನಲಿದಾಡುವ ರಮ್ಯವಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳಿಂದಲೂ, ಕ್ರೀಡಾವನಗಳಿಂದಲೂ ತಂಪಾದ
ಕೊಳಗಳಿಂದಲೂ ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ ಎಳೆ ಮಾವಿನಮರಗಳಿಂದಲೂ, ಬಂದು
ಸೇರುವ ಭೋಗಿಗಳಿಂದಲೂ ರನ್ನದ ಜಗಲಿಗಳಿಂದಲೂ ಬಾಲೆಯರ ಗುಂಪಿನಿಂದಲೂ
ಸಕಲ ವೈಭವದಿಂದಲೂ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವುದು, ವ|| ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲದೆ,
೩೫. ಚೆಲುವಿಕೆಗೆ ಇಂಬು, ವಸಂತನು ಒಲಿದು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವ ಎಡೆ, ಮನ್ಮಥನಿಗೆ,
ನೆಲೆಮನೆ, ಪ್ರೀತಿಗೆ ಸಂಪತ್ತು, ಇಂಪು ತುಂಬಿ ಒಪ್ಪುವ ಸ್ಥಳ, ಸೌಖ್ಯವು ತಾನಾಗಿ ಪ್ರೀತಿ
ಯಿಂದ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿರುವ ಮನೆ, ಮಹಿಮೆಗೆ ತೊರುಮನೆ, ಸತ್ಯಕೃತಜ್ಞತೆಗಳಿಗೆ ಅವಧಿ,
ಹೀಗೆ ಆ ಪಟ್ಟಣವು ಅಮರಾವತಿಗಿಂತ ಮೇಲಾಗಿರುವುದು ವ|| ಹಾಗೆ ಹೊಳೆಯುವ
ನಗರದ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೩೬. ಅರಮನೆಯು ವಿಚಿತ್ರವರ್ಣ ರತ್ನಗಳ ಮಿಶ್ರವಾದ
ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದುದರಿಂದ ತುಂಬಿ ಗಿಳಿಕೋಗಿಲೆಗಳಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದು ವನ,

ಅಹಿರಾಜಂ ದ್ವಿಸಹಸ್ರಜಹ್ವನತೀಯಂ ವ್ಯಾವರ್ಣಿಸಲ್ ಬಲ್ಲನೇ
ಮಹಿಯೋಳ್ ಮಾನವನೊಂದೆ ನಾಲಗೆಯೊಳಂತಾ ಭೂಭುಜಾಗಾರಮಂ
ಬಹುವಿಸ್ತಾರಮನಿಂದ್ರಪುಷ್ಪಕವಿಮಾನಾಕಾರಮಂ ತನ್ನಹಾ
ಮಹಿಮಾಧಾರಮನತ್ಯುದಾರಮನಿಳಾಚೀತಶ್ಚಮತ್ಕಾರಮಂ

೩೭

ವ|| ಆ ರಾಜನಿಳಯದೊಳ್

ಯದುವಂಶಾಭರಣಂಗೆ ರಾಜ್ಯಭರಧುರ್ಯಂಗುಗ್ರಸೇನಂಗೆ ಪು
ಟ್ಟದನಭ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಿಡಿಲ್ ಸುಧಾಬ್ಧಿಗೆ ಮಹಾ ಹಾಳಾಹಳಂ ಕಾನನ
ಕ್ಕೆ ದವೋಗ್ನಾಕ್ಷಿ ಕಡಂಗಿ ಪುಟ್ಟದವೊಲಂತಾ ಕಂಸದೈತ್ಯಂ ವಿಳಾ
ಸದಿನಿರ್ವಂ ಸೆಳೆಗೆಯ್ದು ತಜ್ಜನಕನಂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸಂಪತ್ತಿಯೊಳ್

೩೮

ಮಸಕದ ಹಾಳಾಹಳದೊಡ
ನೆಸೆವಿಂದುವ ಲೇಖಿ ಪುಟ್ಟುವಂದದಿನಾ ರಾ
ಕ್ಷಸನೊಡನೆ ಪುಟ್ಟ ದೇವಕಿ
ವಸುದೇವಂಗರಸಿಯಾಗಿ ಸುಖದಿಂದಿರ್ದಳ್

೩೯

ವ|| ಅಂತಿರ್ಪುದುಮೊಂದು ಸಮಯದೊಳ್ ಉಗ್ರಸೇನನ ಸೂನು ಸಿಂಹಾಸನಾಸೀನನಾಗಿ
ಲೀಲೆಯಿಂದೊಡ್ಡೋಲಗಂಗೊಟ್ಟಿದರ್ಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ಚೀನಾಂಶುಕ ಸುಗಂಧಾನುಲೇಪನ ನೂತ್ನ
ರತ್ನಾಭರಣಂಗಳಿಂ ಶೃಂಗಾರಂಗೆಯ್ದು ಪರಿವೇಷ್ಟಿಸಿದರ್ಲಿಂಗನಾಜನಂಗಳಿಂ ಶೃಂಗಾರರಸಮುಂ ; ನಮುಚಿ

ಇದು ಅರಮನೆ ಎಂಬುದು ನೋಟಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೆ, ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯುವಂತೆ
ಇದ್ದಿತು. ೩೭. ಬಹುವಿಸ್ತಾರವೂ ಇಂದ್ರನ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನಾಕಾರವುಳ್ಳದೂ
ಮಹಾಮಹಿಮೆಗೆ ಆಧಾರವಾದುದೂ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವೂ ಭೂಜನರ ಚೀತನಕ್ಕೆ ಚಮತ್ಕಾರಕವೂ
ಆದ ಆ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಎರಡುಸಾವಿರನಾಲಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಆದಿಶೇಷನೂ
ಸರಿಯಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾರನೆನ್ನುವಾಗ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿರುವ ಮನುಷ್ಯನು ಒಂದೇ
ನಾಲಗೆಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸಬಲ್ಲನೇ? ವ|| ಆ ರಾಜನಿಲಯದಲ್ಲಿ ೩೮. ಯದುವಂಶಕ್ಕೆ
ಭೂಷಣನೂ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಧುರೀಣನೂ ಆದ ಉಗ್ರಸೇನಮಹಾರಾಜನಿಗೆ - ಮೇಘಕ್ಕೆ
ಸಿಡಿಲೂ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹಾಲಾಹಲವೆಂಬ ಕ್ರೂರವಿಷವೂ ಮಹಾವನಕ್ಕೆ ಉಗ್ರವಾದ
ಕಾಡುಕಿಚ್ಚೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ, ಕಂಸನೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ರಾಕ್ಷಸನಾದ
ಆ ಕಂಸನು ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ತಾನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿ
ವಿಲಾಸಯುತನಾಗಿದ್ದನು. ೩೯. ಕ್ರೂರವಾದ ಹಾಲಾಹಲ ವಿಷದೊಡನೆ ಹೊಳೆಯುವ
ಚಂದ್ರನು ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಆ ಕಂಸನೊಡನೆ ದೇವಕಿಯು ಹುಟ್ಟಿ, ವಸುದೇವನಿಗೆ ರಾಣಿಯಾಗಿ
ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದಳು. ವ|| ಹಾಗಿರಲು ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಗ್ರಸೇನನ ಮಗ ಕಂಸನು
ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತು, ಲೀಲೆಯಿಂದ ಸಭೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದನು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ

ಸೂದನಪ್ರಚೋದಿತವಜ್ರಾಕರ್ಷಣಲೇಖಾವಿಸಂಕಟವ್ಯೂಢವಕ್ಷಸ್ಥ ಲಯಂ ಐರಾವತದಂತಿದಂತೋತ್ಪಾಟನ ಪಟು ಬಾಹುಪರಿಘರುಮಪ್ಪನೇಕವೀರ ದಾನವಸೇನಾಗ್ರಾಣಿಗಳಿಂ ವಿರರಸಮುಂ; ಅಕ್ರೂರಾದಿಚತುರಪಥಾ ವಿಶುದ್ಧ ಯಾದವಪ್ರಧಾನ ಸಂತಾನದಿಂ ಶಾಂತರಸಮುಂ; ಎತ್ತಲಾನುಮವಸರಂಬಡೆದು ಬಂದೋಲೈಸುವಷ್ಟಲೋಕ ಪಾಲಕರ ಕಳಕಳಮನುತಿಯಿಮೆಂದು ಜಡಿದು ನುಡಿದ ಕಣ್ಣಂ ಬಿಡುವ ಪಡಿಯುಳರ ತಂಡದಿಂ ರೌದ್ರರಸಮುಂ; ಆಸ್ಥಾನವಲ್ಲಭನ ಮನಮನಲಿದು ನಗಿಸುವ ಕುಬ್ಜ ವಾಮನ ಬಧಿರ ಮೂಕರ್ ಮೊದಲಾದ ಪಲತೆಹದ ಸಬ್ಬವಗಾಳರಿಂ ಹಾಸ್ಯರಸಮುಂ; ತಂತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವಮಂ ಕೊಟ್ಟನುಗ್ರಹಂಬಡೆಯದೆ ನಿಗ್ರಹ ಶಂಕಾಭರಾತಂಕಿತಹೃದಯರಾದ ಅಂಗವಂಗ ಕಳಿಂಗ ಕೊಂಗ ಮಾಳವ ಚೋಳ ನೇಪಾಳ ಸಿಂಹಳ ಪಾಂಡ್ಯ ಗೊಲ್ಲ ಪಲ್ಲವ ಘೋರ್ಜರ ಬರ್ಬರ ಪಾರಸೀಕ ಪಾರಿಯಾತ್ರ ಹಮ್ಮಿರ ಡೊಕ್ಕಾರ ತುರುಷ್ಕ ಮರುಪ್ರಭೃತಿ ಭೂಪಾಲಕರಿಂ ಭಯಾನಕರಸಮುಂ; ಇತ್ತಲಸುರೋತ್ತಮ ಕೋಪದಿಂ ಪುರ್ಬಿನ ಜರ್ಬಿನಿಂ ಪೊಗೆ ನೆಗೆಯಲ್ಕತ್ತ ನಾಕಲೋಕಮುರಿಯು ತಿರ್ದುರ್ದೆಂಬ ವಾರ್ತಾಪರಂಪರೆಯಿನದ್ಭುತರಸಮುಂ ; ಅಧಿನಾಥನಾಚ್ಚೆಯಿಂ ರಕ್ಷಾವಿನಿದಿಷ್ಟರೂಕ್ಷರಾಕ್ಷಸರ ತೋಳ ಕಾರುಣ್ಯರಸಮುಂ; ಕಂಸನೊಳಡಲೆ ಮೀಲೆ ಮಾಟಾಂತು ಬದುಕುವನಾವನೆಂಬ ತಲ್ಲಣದಿಂ

ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಚೀನಾಂಬರ ಸುಗಂಧಾನುಲೇಪನ ನೂತನ ರತ್ನಾಭರಣಗಳಿಂದಲಂಕೃತರಾಗಿ ಸುತ್ತಲೂ ಸೇರಿದ್ದ ಅಂಗನಾಜನರಿಂದ ಶೃಂಗಾರರಸವೂ, ಇಂದ್ರನಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಸೆಳೆದ ಗುರುತುಳ್ಳ ವಿಸ್ತಾರವೂ ಉನ್ನತವೂ ಆದ ಎದೆಯುಳ್ಳವರೂ, ಐರಾವತವೆಂಬ ಆನೆಯ ದಂತವನ್ನೂ ಕೀಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥವಾದ ಪರಿಘದಂತಿರುವ ತೋಳುಗಳುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸ ಸೇನಾಗ್ರಗಣ್ಯರಿಂದ ವಿರರಸವೂ, ಅಕ್ರೂರನೇ ಮೊದಲಾದ ಚತುರಪಥಾವಿಶುದ್ಧರಾದ ಯಾದವಪ್ರಧಾನಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಶಾಂತರಸವೂ, ಎಲ್ಲಾದರೂ ಸಮಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಬಂದು, ಸೇವೆಗೆಯ್ಯುವ ಅಷ್ಟಲೋಕಪಾಲಕರ ಕಳಕಳವನ್ನು 'ನಿಲ್ಲಿಸಿ' ಎಂದು ಗದರಿಸಿ ಹೇಳುವ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ತೆರೆದ ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡುವ ದ್ವಾರಪಾಲಕರ ತಂಡದಿಂದ ರೌದ್ರರಸವೂ ಸಭಾನಾಯಕನ ಮನಸ್ಸನ್ನರಿತು, ನಗಿಸುವ ಗುಜ್ಜಾರಿ ಕುಳ್ಳ ಕಿವುಡ ಮೂಕರೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಹಾಸ್ಯಗಾರರಿಂದ ಹಾಸ್ಯರಸವೂ, ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ದಂಡನೆಯ ಶಂಕಾತಿಶಯದಿಂದ ಆತಂಕಗೊಂಡ ಹೃದಯವುಳ್ಳವರಾದ ಅಂಗ ವಂಗ ಕಳಿಂಗ ಕೊಂಗ ಮಾಳವ ಚೋಳ ನೇಪಾಳ ಸಿಂಹಳ ಪಾಂಡ್ಯ ಗೊಲ್ಲ ಪಲ್ಲವ ಘೋರ್ಜರ ಬರ್ಬರ ಪಾರಸೀಕ ಪಾರಿಯಾತ್ರ ಹಮ್ಮಿರ ಡೊಕ್ಕಾರ ತುರುಷ್ಕ ಮರು ಪ್ರಭೃತಿ ಮೊದಲಾದ ರಾಜರಿಂದ ಭಯಾನಕರಸವೂ ಇತ್ತ ರಾಕ್ಷಸೋತ್ತಮರ ಕೋಪದ ಹುಬ್ಬಿನ ಜರುಬಿನಿಂದ ಹೊಗೆಯು ಏಳಲು ಅತ್ತ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು ಎಂಬ ವಾರ್ತಾಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಅದ್ಭುತರಸವೂ ಅಧಿನಾಥನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ನಿಯಮಿತರಾದ ಕ್ರೂರರಾಕ್ಷಸರ ತೋಳ ಶಕ್ತಿಯ ನೆಳಲಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪಾಗಿ ಕರಿಕರಿಗಿಂದಿ ಕೃಶರಾಗಿ ಚಲಿಸಲಾರದಿರುವ ದಾಯಾದಿಗಳಾದ ಯಾದವರಿಂದ ಕರುಣರಸವೂ ಕಂಸನಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಎದಿರುಬಿದ್ದು ಮೀರಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ, ಬದುಕುವನಾವನೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಕೊಲ್ಲಬೇಡವೆಂದು ಹಲವು ಬಗೆಯಿಂದ ನಾಚಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ಓಡಿದ ಇಂದ್ರನ ಓಟವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿ ಆಡಿ ತೋರಿಸುವ ವೈತಾಳಿಕರಿಂದ ಬೀಭತ್ಸರಸವೂ

ಪುಲ್ಲಂ ಕರ್ಚಿ ಕೊಲ್ಲದಿರೆಂದು ಪಲತೆಹದೆ ನಾಣಂ ತೊಳೆದು ಬೆಂಗೊಟ್ಟೋಡಿದಿಂದ್ರನೋಟಮನಭಿ
ನಯಿಸಿಯಾಡಿ ತೋರ್ಪ ವೈತಾಳಿಕರಿಂ ಬೀಭತ್ಸರಸಮುಂ; ಇಂತು ನವರಸಂಗಳಿಂದಭಿನವರಸಂಗಳಾಗಿ
ನೆಗಲುತ್ತುಮಿರೆ

ಆ ನೆಗಟ್ಟು ಸಭೆಗೆ ಗಗನ
ಸ್ಥಾನದಿನಿಟಿತಂದನೊಮ್ಮೊದಲ್ ಪಗಲುಳ್ಳಂ
ತಾನೆನೆ ಮುನಿವಿಖ್ಯಾತಂ
ದಾನವಕುಲನಿಧನದೂತನಜಸಂಜಾತಂ

೪೦

ಬಂದು ಸಭೆವುಗೆ ಮುನೀಶಂ
ಗಂದಿದಿರೆಟ್ಟುಳ್ಳಹಸ್ತನೆಳಗಿದನಸುರಂ
ಸಂದೆಯಮೇನೆಳಗಿಸುವುದ
ದೊಂದುಗ್ರತಪಃಪ್ರಭಾವಮೆಂತಪ್ಪವರಂ

೪೧

ಪ್ರತ್ಯುತ್ಥಾನಾನಂತರ
ಮತ್ಯುನ್ನತಕನಕಪೀಠಮಂ ಮುನಿಗಿತ್ತಾ
ದೈತ್ಯಂ ಚಿಸುವುದೆನಗಾ
ದಿತ್ಯಪ್ರಭ ನಿಮ್ಮ ಬಂದ ಕಾರ್ಯಾಂತರಮಂ

೪೨

ವ|| ಎನೆ ತದೀಯ ಕರ್ಣಾಭ್ಯರ್ಣಮಂ ಪೊರ್ದಿ

ಅತಿದುಸ್ಸಹವಾರ್ತಾ ವಿಷ
ಲತೆಯಂ ನಾಂಟಿಸಲಿದಲ್ತೆ ಕಂಸಶೋತ್ಸ
ಕ್ಷಿತಿಖನನಪವಿಶಲಾಕಾ
ತತಿಯೆನೆ ದಶನಾಂಶು ನಿಮಿರೆ ಮುನಿಯಿಂತೆಂದಂ

೪೩

ಹೀಗೆ ನವರಸಗಳಿಂದ ನೂತನ ರಸಗಳಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ೪೦. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ
ಆ ಸಭೆಗೆ, ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರನೂ, ಋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ, ರಾಕ್ಷಸಕುಲನಾಶ ವಿಚಾರವನ್ನು
ತಿಳಿಸುವವನೂ, ಆದ ನಾರದಮುನಿಯು ಹಗಲೇ ಉಲ್ಕಾಪಾತವೆನ್ನುವಂತೆ, ಆಕಾಶದಿಂದ
ತಟ್ಟನೆ ಇಳಿದು ಬಂದನು. ೪೧. ಸಭೆಗೆ ಬಂದ ಮುನೀಂದ್ರನಿಗೆ ಆ ಕಂಸನು ಇದಿರು
ಗೊಂಡೆದ್ದು ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಹಸ್ತನಾಗಿ ಕಾಲಿಗೆರಗಿದನು. ಉಗ್ರತಪಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವವು
ಎಂಥವರನ್ನೂ ಎರಗಿಸುತ್ತದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಎದಿರುಗೊಂಡೆದ್ದ ನಂತರ ಋಷಿಗೆ
ಅತ್ಯುನ್ನತವಾದ ಪೀಠವನ್ನಿತ್ತು “ಆದಿತ್ಯತೇಜರೇ! ನೀವು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವಿಶೇಷವನ್ನು
ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದನು. ವ|| ಎನ್ನಲು ಅವನ ಕಿವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ೪೨. ಅತಿ
ದುಸ್ಸಹವಾದ ವೃತ್ತಾಂತವೆಂಬ ವಿಷದ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ನಾಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಂಸನ ಕಿವಿಯೆಂಬ
ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಗೆಯಲು ಇವೇ ವಜ್ರದ ಸಲಾಕಿಗಳೆಂಬಂತೆ ನಾರದಮುನಿಯ ಹಲ್ಲಿನ
ಕಾಂತಿಯು ಹರಡುತ್ತಿರಲು ಹೀಗೆಂದನು. ೪೩. ಅತಿ ಶುಭ್ರಾಂಗನೂ ಪಾಪದ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು
ಕೊಯ್ಯುವ ಕುಡುಗೋಲೂ ಆದ ಆ ನಾರದನು “ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು
ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರರ ಕ್ರೂರವಾದ ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ದುಃಖದಿಂದ

ಚತುರಾಸ್ಯೇಂದ್ರಾದಿದೇವರ್ ನಡೆದು ಜಲಧಿತಲ್ವಂಗೆ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರರುದ್ವೈ
ತ್ತತೆಯಂ ಪುಯ್ಯಲ್ವೈ ಕಂಸಪ್ರಭೃತಿ ದಿತಿಜರಂ ಕೊಲ್ವಿನಾನೆಂದು ಪೂಣ್ಣ
ಚುತದೇವಂ ದೇವಕೀಗರ್ಭದೊಳುದಯಿಸಲೆಂದಿದರ್ವನೆಂದಿಂತಿದಂ ಪೇ
ಲ್ದಮಾತ್ರಂ ಪಾಂಡುಗಾತ್ರಂ ತಳರ್ದನಘಲತಾದಾತ್ರನಾ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಂ

೪೪

ವ|| ಆಗಳತ್ಯಂತವಿಸ್ತಿತಸ್ವಾಂತನಾಗಿ ಕಂಸಂ ನಿಜಾಂತಿಕದೊಳಿದರ್ ಮಂತ್ರಿಗಳ್ಳಾ ವೃತ್ತಾಂತಮಂ
ಪೇಲ್ವುದುಮೀ ಕಾರ್ಯಮೀ ಕದರ್ಯಂಗೆ ವಿಪರ್ಯಪ್ರದಮೆಂದು ಸಕಳ ಸಂಯುತಜನಮುಂ
ಮನದೊಳನುಮಾನಿಸೆ ತತ್ಪ್ರಯೋಜನಪ್ರತೀಕಾರವಿಸಮತ್ತಮತಿಗಳ್ಳೊರಾದಿ ಯಾದವಪ್ರಧಾನರ್ ನಾರದನ
ತಥ್ಯವಚನಮನತಥ್ಯಂ ಮಾಡಲೆಂದು

ಕಿಸುಳಂ ಪೊತ್ತಿಕ್ಕುವೀ ದಂದುಗಮೆ ತನುಗನುಷ್ಠಾನಮುಂ ಧ್ಯಾನಮುಂ ತ
ತ್ತ್ವಸುಖೈಕಜ್ಞಾನಮುಂ ಕೇವಳಮೆನೆ ಕುಟಲಂ ಕಿಷ್ಕಕಂ ಸಾಧುದುಷ್ಪಂ
ಪಿಸುಣರ್ ಮತ್ತಾರೋ ಪೇಟಿ ನಾರದಮುನಿಯವೊಲೆಂಬೀ ಪ್ರಧಾನೋಕ್ತಿಯಂ ರಾ
ಕ್ಷಸರಾಜಂ ಕೇಳ್ವು ದಂಪ್ರಾಕಿರಣಧವಳಿತಾಸ್ಥಾನನಿಂತೆಂದನಾಗಳ್

೪೫

ತೊಡಳಲ್ತು ನಾರದಂ ಪೇ
ಲ್ದುದದೆಂತೆನಲೆನ್ನ ತೇರನೇರಿಸಿ ವಿಭವಾ
ಸ್ವದಮೆನೆ ದೇವಕಪುತ್ರಿಯ
ಮದುವೆಯನಾನೊಲ್ವುದುಮಾಡಿ ಕಟಿಪುವ ಪಥದೊಳ್

೪೬

ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅಚ್ಯುತದೇವನು 'ನಾನು ಕಂಸನೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು
ಕೊಲ್ಲುವೆನು' ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ದೇವಕೀಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವನು"
ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ವ|| ಆಗ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ
ಕಂಸನು ತನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ಅಲ್ಲಿ
ಸೇರಿದ್ದವರೆಲ್ಲರೂ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಈ ನೀಚನಿಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾದುದು ಎಂದು
ಶಂಕಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರ ಮಾಡಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದ ಅಕ್ರೂರನೇ
ಮೊದಲಾದ ಯಾದವ ಪ್ರಧಾನರು, ನಾರದನ ಸತ್ಯವಚನವನ್ನು ಅಸತ್ಯವಾಗಿ
ಮಾಡಬೇಕೆಂದು, ೪೫. "ಚಾಡಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸುವ ಈ ತೊಂದರೆಯೇ ತನಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ
ಅನುಷ್ಠಾನ, ಧ್ಯಾನ, ತತ್ತ್ವಸುಖಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾನ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಈ ನಾರದ.
ಕುಟಲನೂ ಕೆಟ್ಟವನೂ ಸಾಧುವೇಷದ ದುಷ್ಟನೂ ಆದ ನಾರದಮುನಿಯಂತೆ ಪಿಸುಣರು
ಮತ್ತೆ ಯಾರಿರುವರು, ಹೇಳು" ಎಂದರು. ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಕ್ಷಸರಾಜನು,
ತನ್ನ ಕೋರೆಹಲ್ಲಿನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಸಭೆಯನ್ನು ಬೆಳ್ಳಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೀಗೆಂದನು.
೪೬. "ನಾರದನು ಹೇಳಿದುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಹೇಗೆಂದರೆ ನಾನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ದೇವಕಿಯ
ಮದುವೆಯನ್ನು ವೈಭವದಿಂದ ಮಾಡಿ, ತೇರನೇರಿಸಿ, ಕಳುಹಿಸುವಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ

ಅಮರಾಧ್ಯದೊಳೊಂದಶರೀ
ರಮಹಾಧ್ವನಿ ಕಂಸ ಕಂಸ ಕೇಳು ದೇವಕಿಯ
ಷ್ಠಮಗರ್ಭದಾತನಿಂದ
ಷ್ಠಮಚಂದ್ರಂ ನಿನಗೆ ನೆರೆಗುಮೆಂದುದಮೋಘಂ

೪೭

ವ|| ಅದಂ ಕೇಳ್ದಂ ಮದೀಯಜೀವಾಪಹರಣಕಾರಿವಿರೋಧಿವಿಷಸಸ್ಯಮವಶ್ಯಮುದಯಿಸುವೀ
ದೇವಕೀಗಾತ್ರಕ್ಷೇತ್ರಮನೀಗಳೆ ವಿನಾಶಮನೆಯಿಸುವೆನೆಂದು ಬಗೆದಂದು

ಪೇಟ್ಟ ಬಗೆಯಿರ್ಕೆ ಪಕ್ಕದ
ಕೀಟಾಳನ ಕೈಯೊಳಿದರ್ ಬಾಳಂ ಕೊಂಡಾ
ನೇಯ್ದುದುಮಾ ವಸುದೇವಂ
ಬಾಲ್ಯಾಸೆಯೊಳಾದ ಖೇದದಿಂದಿಂತೆಂದಂ

೪೮

ಅಹಿಮರ್ತ್ಯಮರವಿಷಪತ್ರಿತಯಮಂ ಮುಂ ಗೆಲ್ತ ನಿನೊಂದು ದು
ಸ್ಸಹದೋಸ್ಸಾಹಸದಿಂದಮಾದ ಜಸಮೆಲ್ಲಂ ಮಾಸುಗುಂ ತ್ವತ್ತಾ
ಪಹುತಾಶಂ ಕಡುದಣ್ಣನೇಱುಗುಮಮೋಘಂ ಸ್ತ್ರೀವಧಂಗೆಯ್ಯೆ ಮಾ
ಣಹಹಿನ್ನೆತ್ತದಿರೀ ನಿಜಾನುಜೆಗೆ ನೀಂ ನಿಸ್ತಂಶ ನಿಸ್ತಂಶಮಂ

೪೯

ನೆಟ್ಟನೆ ಮೃತ್ಯುವೀಕೆಯ ಸುತರ್ ನಿನಗಂದೊಡೆ ಕೊಲ್ವುದೀಕೆಗಂ
ಪುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳಂ ಪರಸಿ ಸೇಸೆಯನಿಕ್ಕಿದ ಕೈಯೊಳೆಂತು ಕೈ
ಮುಟ್ಟಿಡಿದಪ್ಪೆ ಪೂಮುಡಿಯ ಬಾಲೆಯನೀಕೆಯನೆಂದು ಬಾಸಿಗಂ
ಗಟ್ಟಿದ ಶೀರ್ಷದಿಂದೆಳಗಿದಂ ವಸುದೇವನತೀವಭೀತಿಯಿಂ

೫೦

೪೭. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅಶರೀರಮಹಾಧ್ವನಿಯು “ಕಂಸ, ಕಂಸಾ! ಕೇಳು. ದೇವಕಿಯ ಎಂಟನೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲುದಿಸುವವನಿಂದ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿನಗೆ ಅಷ್ಟಮಚಂದ್ರ (ಮಾರಕ)ನು ಒದಗುವನು” ಎಂದಿತು. ವ|| ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಾನು ನನ್ನ ಜೀವಾಪಹರಣಕಾರಿಯಾದ ವಿರೋಧಿ ವಿಷಸಸ್ಯವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಉದಯಿಸುವ ಈ ದೇವಕಿಯ ದೇಹಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಈಗಲೇ ವಿನಾಶವನ್ನೈದಿಸುವೆನು” ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ, ೪೮. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುವುದಿರಲಿ; ನನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಭಟನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿರಿದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಾನು ಏಳುತ್ತಲೂ ಆ ವಸುದೇವನು-ಖೇದಗೊಂಡು ಬಾಳುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಹೀಗೆಂದನು: ೪೯. “ನೀನು ಈಗ ಸ್ತ್ರೀವಧೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸ್ವರ್ಗಮರ್ತ್ಯಪಾತಾಳವೆಂಬ ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ಮುಂಚೆ ಜಯಿಸಿದ ನಿನ್ನ ದುಸ್ಸಹವಾದ ಬಾಹುಸಾಹಸದಿಂದ ಆಗಿರುವ ಕೀರ್ತಿಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಾಸುವುದು. ನಿನ್ನ ಪ್ರತಾಪಾಗ್ನಿಯು ಪೂರ್ತಿ ತಣ್ಣಗಾಗುವುದು. ಆಹಾ! ಕ್ರೂರಿಯೇ ನಿನ್ನ ಈ ತಂಗಿಯಮೇಲೆ ಕತ್ತಿಯನ್ನೆತ್ತದಿರು. ೫೦. ನಿಜವಾಗಿ ಈಕೆಯ ಮಕ್ಕಳು ನಿನಗೆ ಮಾರಕರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಈಕೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲು. ಹರಸಿ, ಸೇಸೆಯನ್ನು ತಳಿದ ಕಯ್ಯಿಂದಲೇ ಹೂಮುಡಿದ

ಆಂ ದಯೆಗೈದು ಕಾದನುಜೆಯಂ ವಸುದೇವಸಮೇತಮಂಚುಮಿ
 ನೃಂದಿರಮಧ್ಯಕೇಳಿಗೃಹದೊಳ್ ಸೆಜಿಗೆಯ್ತು ತದೀಯಗರ್ಭನಿ
 ಪೃಂದಿಗಳಪ್ಪ ಕೂಸುಗಳನಿಂ ಕೊಲಲಿದೇನದಿಂತುಟೆಂದು ನೋ
 ಬ್ಬಂದನುರೂಪಮಾದುದಶರೀರಸಹೋಕ್ತಿಗೆ ನಾರದೇರಿತಂ

೫೧

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದು ದೇವಕೀಗರ್ಭಾರ್ಭಕದ್ವೇಷಿ ಸುರದ್ವೇಷಿ ಕತಿಪಯದಿನಂಗಳಂ
 ಕಟಿಪಲಿತ್ತಲ್

ನಂದನವನಮಧ್ಯದ ಕೊಳ
 ದಿಂದಗಲದ ಹಂಸಮಿಥುನಮನೆ ಕಂಸಮಹಾ
 ಮಂದಿರಮಧ್ಯದ ಮಣಿಗೃಹ
 ದಿಂದಗಲದೆ ನಲಿಯುತಿರ್ದರಾ ದಂಪತಿಗಳ್

೫೨

ವ|| ಅಂತು ನಿಕಾಮಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕಾಮಸುಖಮನನುಭವಿಸುತ್ತಿರಲನ್ನೋನ್ಮತ್ತಿ ಬೀಜದಿಂದ
 ಜನಿಸಿದ, ನಿರ್ಭರಸ್ವೇದಸಲಿಲಸೇಚನದಿಂದ ನಯಂಬಡೆದ, ಪುಳಕಜಾಲದಿಂದ ಜಾಲಕಮನಪ್ಪುಕೆಯ್ತು
 ಚುಂಬನಾದಿಬಹುಕಳಾಕಳಾಪದಿಂದ ಪಲ್ಲವಿಸಿದ, ಸಮಪದಸ್ಥಲನಸುಖ ನಿಮಿಳಿತೋನ್ಮಿಲಿತನಯನಂಗಳಿಂದ
 ಮುಕುಳಿತಮುಂ ಕುಸುಮಿತಮುಮಾದ, ನಿಶ್ವಾಸಪವನನಿಂದ ಪರಿಮಳಮಂ ಬೀಟುವ ವಧೂವರ
 ರಾಗವಿಷಯವಲ್ಲರಿ ಫಲಿತಮಾದುದೆನಿಸಿ

ಈ ಬಾಲೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಕಯ್ಯಾರೆ ಕೊಲ್ಲುವೆ?” ಎಂದು ವಸುದೇವನು
 ಅತಿಭೀತಿಯಿಂದ ಬಾಸಿಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ತಲೆಯಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಎರಗಿದನು. ವ|| ಅದನ್ನು
 ಕಂಡು, ನಾನು ದಯೆಯಿಂದ ತಂಗಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ವಸುದೇವನೊಡನೆ ಅವಳನ್ನು ನನ್ನ
 ಅರಮನೆಯ ಮಧ್ಯದ ಕೇಳಿಗೃಹದಲ್ಲಿ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಅವಳ ಗರ್ಭದಿಂದ ಜನಿಸುವ
 ಕೂಸುಗಳನ್ನು ಅಂದಂದೇ ಕೊಲ್ಲಲಿರುವೆನು. ೫೧. ಆ ವಿಚಾರವಿಷ್ಟು ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ
 ನಾರದನು ಹೇಳಿದುದು ಅಶರೀರವಾಣಿಗೆ ಅನುರೂಪವಾಗಿಯೇ ಇದೆ” ವ|| ಎಂದು
 ಹೇಳಿ, ದೇವಕೀಗರ್ಭಶಿಶುದ್ವೇಷಿಯಾದ ಕಂಸನು ಕೆಲವು ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆಯಲು
 ೫೨. ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಕಂಸನರಮನೆಯ ಮಧ್ಯದ ಮಣಿಗೃಹದಲ್ಲಿ ಇತ್ತ ಕಡೆ
 ನಂದನವನ ಮಧ್ಯದ ಕೊಳದಿಂದ ಅಗಲದ ಹಂಸ ದಂಪತಿಗಳಂತೆ ಅಗಲದೆ
 ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅತಿಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕಾಮಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿರಲು
 ಅನ್ನೋನ್ಮತ್ತಿಬೀಜದಿಂದ ಜನಿಸಿ, ಹೆಚ್ಚಾದ ಬೆವರುನೀರಿನಿಂದ ಉಬ್ಬಿ ನಯವಾಗಿ
 ರೋಮಾಂಚನಿಂದ ದೊಡ್ಡಮೊಳಕೆಯಾಗಿ ಮುತ್ತಿಡುವುದೇ ಮೊದಲಾದ ಬಹು
 ಕಲೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಚಿಗುರಿ ಸಮಪದ ಸ್ಥಲನಸುಖದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ತೆರೆಯುವ
 ಕಣ್ಣುಗಳ ಮೊಗ್ಗು ಹೂಗಳುಳ್ಳದಾಗಿ ನಿಶ್ವಾಸವಾಯುವಿನಿಂದ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಬೀರುವ
 ಆ ದಂಪತಿಗಳ ರಾಗ(ಕಾಮ)ವಿಷಯಲತೆಯು ಫಲಿಸಿತೆಂಬಂತೆ ಆಯಿತು.

ಆ ಗುಣವತಿ ಫಲವತಿ ತಾ
ನಾಗೆಯುಮಿದು ವಿಫಲಮೆಂದು ಪತಿಗುತ್ತವಮಂ
ತಾಗದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಫಲವತಿ
ಯಾಗಿರೆಯುಂ ಯೋಗಿಗುತ್ತವಂ ಪುಟ್ಟದವೋಲ್

೫೩

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ನವಮಾಸಂ ತೀವಿ ದೇವಕಿ ಬೆಸಲೆಯಪ್ಪುದುಮದಂ ಗೃಹಾಧ್ಯಕ್ಷ ನಿಂದಾ
ಕ್ಷಣದೊಳ್ ಕೇಳ್ ಕಂಸಂ ತದೀಯಬಾಲಹಿಂಸಾಪರನಾಗಿ ಸೂತಿಕಾಸದನಮಂ ಪೊಕ್ಕು,
ವಿಕ್ರಾಂತಮಂತರಿಸೆ, ಪೆಂಪು ಸೊಂಪಟಿಯೆ, ಭುಜಬಳವೊಳಸರಿಯೆ, ಮಾನಂ ಮ್ಹಾನ್ತೆಯನೆಯ್ಯೆ,
ಜಸಂ ಮಸುಳೆ, ಧೃತಿ ಗತಿಗಿಡೆ, ಪೊಡರ್ಪೆಡೆಯುಡುಗೆ, ಕರುಣವಪಸರಣಂಗೆಯ್ಯೆ, ರೂಢಿ ಗೊಡ್ಡುಗೊಳೆ,
ಧರ್ಮಂ ನಿರ್ಮದವಾಗೆ, ಮೈಮೆ ಮೆಯ್ಯುಟಿಯೆ, ಪಾಟಿ ಹೂಟಿ, ಪೇಸುಗೆ ಪೆಸರಟಿಯೆ, ಹೇಯಂ
ಮಾಯವಾಗೆ, ಸತ್ತಂ ಸತ್ತಂಗಿಡೆ, ಕಣ್ಣರಿ ಬೆಂಬರಿಯೆ, ಕುಲಂ ಮಲಿನವೆನಿಸೆ, ವಿಳಾಸವೋಸರಿಸೆ,
ಬೆಡಂಗಡಂಗೆ, ಮೆಯ್ಯ ಮಾಸಾಡಿದ ಕೂಸಂ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಪಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಡೆವನ್ನಂ ಬೆನ್ನನೆ
ಬಟಿಸಂದು ಮಂತ್ರಿಗಳಮಂತ್ರಮೆನೆ, ^೧ವಯಸ್ಕರಪಹಾಸ್ಯಮೆನೆ, ಧರ್ಮಜ್ಞರಧರ್ಮಮೆನೆ,
ವೃದ್ಧರಸಂಬದ್ಧಮೆನೆ, ಪಾರ್ಥಿವರಪಾರ್ಥಮೆನೆ, ಸೋದರರಪವಾದಮೆನೆ, ಸೇವ್ಯರಸೇವ್ಯಮೆನೆ,
ಯೋಗಿಗಳಭಿಯೋಗಮೆನೆ, ಧಿಪಣಿವಿಪಮಮೆನೆ, ಶಿಷ್ಯರಶಿಷ್ಯಮೆನೆ, ವಂಶಜರವಂಶಮೆನೆ,
^೨ಪರಿಚಾರರಪರಿಚಾರಮೆನೆ, ನಾಕಿಗಳವಿವೇಕಮೆನೆ, ವಾರ್ತಿಕರಕೀರ್ತಿಯೆನೆ, ಮಾರ್ಗಣರಮಾರ್ಗಮೆನೆ,

೫೩. ಸಂಸಾರವು ಫಲವುಳ್ಳುದಾದರೂ ಯೋಗಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗ
ದಿರುವಂತೆ ಆ ಗುಣವತಿ ದೇವಕಿಯು ಗರ್ಭಫಲವತಿಯಾದರೂ ಇದು ವಿಫಲ
ವಾಗುವದೆಂಬುದರಿಂದ ವಸುದೇವನಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ವ|| ಅದುವರೆಗೆ
ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳು ತುಂಬಿ ದೇವಕಿ ಹಡೆಯಲಾಗಿ ಅದನ್ನು ಗೃಹಾಧ್ಯಕ್ಷನಿಂದ ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ
ಕೇಳಿ, ಕಂಸನು ಆಕೆಯ ಬಾಲನ ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ, ಹೆರಿಗೆಯ ಮನೆಯನ್ನು
ಹೊಕ್ಕು ಪರಾಕ್ರಮವು ದೂರವಾಗುವಂತೆಯೂ ಹಿರಿಮೆಯು ಸೊಂಪುಗೆಡುವಂತೆಯೂ
ಬಾಹುಬಲವು ಒಳಸರಿಯುವಂತೆಯೂ ಗೌರವವು ಬಾಡುವಂತೆಯೂ ಯಶಸ್ಸು
ಮಂಕಾಗುವಂತೆಯೂ ಧೈರ್ಯವು ಗತಿಗೆಡುವಂತೆಯೂ, ಪ್ರಕಾಶವು ಸಂಕುಚಿತ
ವಾಗುವಂತೆಯೂ ಕರುಣರಸವು ಹಿಂದೋಡಿಹೋಗುವಂತೆಯೂ ರೂಢಿಯು
ನಿಷ್ಫಲವಾಗುವಂತೆಯೂ, ಧರ್ಮವು ನಿರ್ಮದವಾಗುವಂತೆಯೂ ಮಹಿಮೆಯು
ಮೈಮುರಿಯುವಂತೆಯೂ ಕ್ರಮವು ಹೂಳಿಹೋಗುವಂತೆಯೂ ಹೇಸಿಕೆಯು
ಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತಾಗುವಂತೆಯೂ ಹೇಯವು ಮಾಯವಾಗುವಂತೆಯೂ ಸತ್ತವು ಶಕ್ತಿ
ಗುಂದುವಂತೆಯೂ ಕಣ್ಣೋಟವು ಹಿಂದೋಡುವಂತೆಯೂ ಕುಲವು ಮಲಿನವೆನಿಸು
ವಂತೆಯೂ ವಿಳಾಸವು ಪಕ್ಕಸರಿಯುವಂತೆಯೂ ಬೆಡಗು ಅಡಗುವಂತೆಯೂ ಮೆಯ್ಯ
ಮಾಸು ಆರದ ಕೂಸನ್ನು ತಲೆಯು ಕೆಳಗಾಗುವಂತೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಡೆಯುವಾಗ
ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬಂದ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಇದು ಅಯುಕ್ತವೆಂದೂ ಸ್ನೇಹಿತರು ಅಪಹಾಸ್ಯಕರವೆಂದೂ

೧. ತಾಗದೆ (ಕಖ) ೨. ಬೆಸೆಯಪ್ಪುದನಜೆದುಮದಂ (ಕಖ) ೩. ಗೋಡುಗೊಳೆ (ಮೊಅ)
೪. ವೈಶ್ಯರಪಹಾಸ್ಯಮೆನೆ (ಕಖ) ೫. ಪರಿಚಾರರಪರಿಚಾರಮೆನೆ (ಕಖ)

ಬಂಧುಗಳಬಂಧುರಮೆನೆ, ವಂದಿಗಳ್ ನಿಂದ್ಯಮೆನೆ, ಮಾಗಧರಾಗದೆನೆ, ಸೂತರನೀತಿಯೆನೆ, ವಲ್ಲಭೆಯರ್ ಪೊಲ್ಲದೆನೆ, ಪುರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನಾಯಮೆನೆ, ಸಮುದ್ರಕ್ಷೋಭದಂತೆ ಘೂರ್ಣಿಸುವ ಜನಕ್ಷೋಭಮಂ ಕೈಕೊಳ್ಳದೆ

ದಿವಿಜವಧಪಟುಗೆ ನಿನಗಬ್ಬ
ಭವಮಿಾ ಶಿಶುವಧಮೆನಲೈ ಮಾಣ್ಣೆನೆ ಮತ್ತೇ
ಭವಧಪ್ರಚಂಡಯಮದಂ
ಡವದೇಂ ಮಾಣ್ಣದೆ ಪಿಪೀಲಿಕಾವಧವಿಧಿಯಂ

೫೪

ವ|| ಎಂದೊಡಟೆ ಪಾಸಪಿಯೊಳ್ ಕೂಸನಪ್ಪಳಿಸಿ ಬಾಲನಿಬರ್ಹಣಗರ್ಹಣಾತಿರೇಕದಿಂ
ಗತಶ್ರೀಕನಾಗಿ ನಿಜರಾಜಮಂದಿರಮಂ ಪೊಕ್ಕಂ, ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ

ಕುತ್ಸಿತಮಿದೆಂಬಿನಂ ಪ್ರತಿ
ವತ್ಸರಮೀಕ್ರಮದೆ ಶಿಶುಗಳಾಲುಮನಟಿದಂ
ಹೃತ್ಸಂತಾಪದೆ ನಯನಗ
ಳತ್ಸಲಿಲಂ ಕುಚದೊಳಿಟೆಯೆ ದೇವಕಸುತೆಯಾ

೫೫

ಧರ್ಮಜ್ಞರು ಅಧರ್ಮವೆಂದೂ, ವೃದ್ಧರು ಅಸಂಬದ್ಧವೆಂದೂ, ರಾಜರು ಅಪಾರ್ಥವೆಂದೂ ಸಹೋದರರು ಅಪವಾದಕರವೆಂದೂ, ಸೇವ್ಯರು ಇದು ಮಾಡಬಾರದ ಕೆಲಸವೆಂದೂ ಯೋಗಿಗಳು ಅಕಾರ್ಯವೆಂದೂ, ವಿದ್ವಾಂಸರು ಇದು ವಿಷಮವೆಂದೂ, ಶಿಷ್ಯರು ದುಷ್ಟತನವೆಂದೂ, ಉತ್ತಮ ವಂಶೀಯರು ನಮ್ಮ ವಂಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂದೂ, ಪರಿಚಾರಕರು ಇದು ಅಪಚಾರವೆಂದೂ, ದೇವತೆಗಳು ಅವಿವೇಕವೆಂದೂ, ಉದ್ಯಮಜೀವಿಗಳು ಅಕೀರ್ತಿಕರವೆಂದೂ, ಮಾರ್ಗಣ (ಪ್ರೇಕ್ಷಕ)ರು ಅಮಾರ್ಗವೆಂದೂ, ಬಂಧುಗಳು ಅಬಂಧುರವೆಂದೂ, ವಂದಿಗಳು ನಿಂದ್ಯವೆಂದೂ, ಮಾಗಧರು ಆಗದೆಂದೂ, ಸೂತರು (ಸಾರಥಿಗಳು) ಅನೀತಿಯೆಂದೂ, ವಲ್ಲಭೆ (ಪ್ರಿಯೆ)ಯರು ಹೊಲ್ಲದೆಂದೂ, ಪುರಸ್ತ್ರೀಯರು ಅನ್ಯಾಯವೆಂದೂ ಸಮುದ್ರದ ಘೋಷದಂತೆ ಘೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೇಳದೆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾದ ನಿನಗೆ ಈ ಶಿಶುವಧೆಯು ಅಪಜಯದಂತೆ ಹೀನವಾದುದು ಎಂದರೆ ಬಿಡುವೆನೆ! ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಯಮದಂಡವು ಇರುವೆಗಳ ಕೊಲೆಯ ನಿಯಮವನ್ನು ಬಿಡುವುದೇನು?” ವ|| ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹೇಳಿ, ಕೂಸನ್ನು ಹಾಸುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ (ಕೊಂದು) ಬಾಲವಧೆಯ ಅತಿನಿಂದನೆಯಿಂದ ಗತಶ್ರೀಕನಾಗಿ ಕಳೆಗುಂದಿ, ತನ್ನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು, ವ|| ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ೫೫. ಎಲ್ಲರೂ ಇದು ಹೀನಕಾರ್ಯವೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ದೇವಕಿಗೆ ಹೃದಯ ಸಂತಾಪದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಧಾರೆಯು ಸ್ತನಗಳ ಮೇಲಿಳಿಯುವಂತೆ ಅವಳ ಆರುಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕೊಂದನು. ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಯಮನಂತಿರುವ ಕಂಸನಿಂದ ಆರು ಮಕ್ಕಳೂ ಲೋಕವೇ ದುಃಖಿಸುವಂತೆ ಹೀಗೆ ನಾಶವಾದುದರಿಂದ ದೇವಕಿಯು

ಲೋಕಮಬಲ್ವಿನಂ ಶಿಶುಗಳಾಜುಮವೀ ಕ್ರಮದಿಂದೆ ಕಾಲಕಾ
ಲಾಕೃತಿಕಂಸನಿಂ ಲಯಮನೆಯ್ದರೆ ದೇವಕಿ ಪೊತ್ತಳಂತತಿ
ವ್ಯಾಕುಳವೃತ್ತಿಯಂ ನಿಜಫಲಸ್ತಬಕಂ ವನಮತ್ತಹಸ್ತಿಹೇ
ಳಾಕರಭಗ್ನವಾಗೆ ಕಡುವಾಡಟಿದೊಂದು ನವಾಮ್ರವಲ್ಲಿವೋಲ್

೫೬

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮತ್ತಲ್ ಪನ್ನಗಶಯನನವತರಣೋದ್ಯೋಗದಿಂ ನಾಗೇಂದ್ರನಂ ನೋಡಿ

ಎಲೆ ಫಣಿರಾಜ ನಿನ್ನ ಫಣರತ್ನಸಹಸ್ರದ ಮಧ್ಯರತ್ನದೊಳ್
ಜಲಧಿವೃತ್ತೋರ್ವಿಯಂ ಸರಸಕಿಂಶುಕಕುಟ್ಮಳಸಂಗಿಭೃಂಗಿಯಂ
ಗೆಲೆ ತಳೆದಾ ಮಹಾಮಹಿಮ ನೀಂ ತಳೆದುವರ್ತೆಗಾದ ಭಾರಮಂ
ತೊಲಗಿಪನಿಂ ಮದಂಶವಿಭುವಾ ವಿಭುಗಗ್ರಜನಾಗು ಲೀಲೆಯಿಂ

೫೭

ಎಲೆ ಮಾಯಾದೇವಿ ಲೋಕತ್ರಯಜನನಿ ಮದಾಜ್ಞಾಸಮುತ್ಪನ್ನೆಯುಷ್ಮ
ತ್ಕಲೆ ದಿವ್ಯಾಕಾರದಿಂ ಪುಟ್ಟುಗೆ ಭಗವತಿಯುಂ ಚಂಡಿಯುಂ ದುರ್ಗಿಯುಂ ವೀ
ರಲುಲಾಯದ್ಧಂಸಿಯುಂ ಕನ್ನೆಯುಮೆನಿಸುಗೆ ಪೂಜೆಕ್ಕೆ ಮಾಂಸಾದಿ ನಾನಾ
ಬಲಿಯಿಂ ದೇವರ್ ನರರ್ ತ್ವಚ್ಚರಣಕಮಲಮಂ ಶ್ರೀಜಯಶ್ರೀನಿಮಿತ್ತಂ

೫೮

ಮೊದಲೊಳ್ ನೀಂ ದೇವಕೀಗರ್ಭದ ಶಿಶುವನಂತಾಂಶಮಂ ಕರ್ಷಣಂಗೆ
ಯ್ದದನಿಂಬಿಂ ತತ್ಸಪ್ತೀಜರರದೊಳಿರಿಸಲ್ಲಿ ಬಟೆಕ್ಕಂ ಪ್ರಜಸ್ಥಾ
ನದ ನಂದಸ್ತ್ರೀಯ ಗರ್ಭಕ್ಕವತರಿಸಿ ಮದೀಯಾನುಸಂಜಾತೆಯಾಗೀ
ತ್ರಿದಶತ್ಯಾಕಾರ್ಥಮಾಂ ದೇವಕಿಯ ಬಸಿಹೊಳಂಶಾಂಶದಿಂ ಪುಟ್ಟಿದಪ್ಪೆಂ

೫೯

ಕಾಡಿನ ಮದ್ದಾನೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಹಣ್ಣುಕಾಯ್ಗಳ ಗೊಂಬೆಲುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕಂದಿ
ಕುಂದಿದ ಎಳೆಯಮಾವಿನಂತೆ ಅತಿ ವ್ಯಾಕುಲಕ್ಕೆ ಈಡಾದಳು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಕಡೆ
ವಿಷ್ಟುವು ಅವತರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆದಿಶೇಷನನ್ನು ನೋಡಿ ೫೭. ಎಲೈ ಸರ್ಪರಾಜ,
ನಿನ್ನ ಹೆಡೆಯ ಸಾವಿರ ರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದ ರತ್ನದಿಂದ ಸಾಗರವು ಸುತ್ತಿರುವ ಭೂಮಿಯನ್ನು
ಸರಸವಾದ ಮುತ್ತುಗದ ಮೊಗ್ಗಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ತುಂಬಿಯಂತೆ ತಳೆದಿರುವ
ಮಹಾಮಹಿಮನೇ! ನೀನು ಧರಿಸಿರುವ ಭೂಮಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಇನ್ನು ನನ್ನ ಅಂಶದಿಂದ
ಉದಿಸುವ ಪ್ರಭುವು ತೊಲಗಿಸುವನು. ಆ ವಿಭುವಿಗೆ ನೀನು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಅಣ್ಣನಾಗು.
೫೮. ಎಲೆ ಮಾಯಾದೇವಿ, ಲೋಕತ್ರಯ ಜನನಿ! ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದುದಿಸಿದವಳೇ!
ನಿನ್ನ ಕಲೆಯು ದಿವ್ಯಾಕಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉದಿಸಲಿ. ಅವಳು ಭಗವತಿ ಚಂಡಿ,
ದುರ್ಗಿ, ಮಹಿಷಾಸುರಮರ್ದಿನಿ, ಕನ್ಯೆ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಲಿ.
ದೇವತೆಗಳೂ ಮನುಷ್ಯರೂ ಶ್ರೀಜಯಶ್ರೀಗಳಿಗಾಗಿ ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲವನ್ನು ಮಾಂಸಾದಿ
ನಾನಾ ಬಲಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಲಿ. ನೀನು ಮೊದಲು ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ
ಅನಂತಾಂಶದ ಶಿಶುವನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು, ಅದನ್ನು ಅವಳ ಸವತಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರಿಸು.
ಆಮೇಲೆ ೫೯. ಗೋಕುಲದ ನಂದಗೋಪನ ಪತ್ನಿಯ ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ಅವತರಿಸಿ, ನನಗೆ
ತಂಗಿಯಾಗು. ಈ ದೇವತೆಗಳ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ನಾನು ಅಂಶಾಂಶದಿಂದ ದೇವಕಿಯ

ವ|| ಎಂದು ಬೆಸಸುತಿರ್ಪನ್ನೆಗಮಿತ್ತಲೊಂದುದಿವಸಂ ದೇವಕೀದೇವಿ ಪುಷ್ಪವತಿಯಾಗಿ
ಚತುರ್ಥಸ್ನಾನಾನಂತರಂ ಮಂಗಳಪ್ರಸಾಧನಮನಪ್ರಕೆಯ್ತು ವಸುದೇವನೊಡನೆ ಧವಳ
ಶಯ್ಯಾತಳಮನಳಂಕರಿಸಿ ಬಹುವಿಧಪ್ರಣಯಕೇಳಿಕಳಾವಿಡಂಬಸಂಭೋಗಸುಖಸುಧಾರಸತೃಪ್ತಿಯಿಂ
ಸುಖಿಸುಪ್ತೆಯಾಗಿರ್ಪಿನಂ

ಧರೆಗವತರಿಸುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ವರನವತಾರಕ್ಕೆ ಪೀಠಿಕಾಪ್ರಕರಣದಂ
ತಿರೆ ಬಂದನಂತಭೋಗೀ
ಶ್ವರನಾ ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭದೊಳ್ ಜನಿಯಿಸಿದಂ

೬೦

ವ|| ಅಂತನಂತನಂತಶಯನನಾಜ್ಞೆಯಿಂ ಬಂದು ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭದೊಳ್ ನೆಲಸೆ
ಕತಿಪಯಮಾಸಂಗಳ್ಗೆ

ವನಜಾಕ್ಷಂ ಬೆಸವೇಯ್ದದಂ ನೆನೆದು ಮಾಯಾದೇವಿ ಬಂದೆಯ್ತು ಕಂ
ಸನ ಮಾಯ್ತೊಂದಪಚಾರದಿಂದಿಡಿದುದಿಂದೀ ದೇವಕೀಗರ್ಭಮೆಂ
ಬಿನಮಾ ದೇವಿಯ ಗರ್ಭದರ್ಭಕನನತ್ತಲ್ ಗೋಕುಲಕ್ಕುಯ್ಯು ಮೋ
ಹನಸಾಮರ್ಥ್ಯದೆ ನಿಂದು ಯೋಜಿಸಿದಳಂತಾ ರೋಹಿಣೀಗರ್ಭದೊಳ್

೬೧

ವ|| ಆಗಲಾ ದೇವಕಿ ಪುಷ್ಪವತಿಯಾದಂತೆ ಮಣಿಭೂಷಣಂಗಳಂ ತೊಲಗಿಸಿ ಕಂಸ
ಕೃತಾಪಚಾರದಿಂ ನಿರ್ವಿಚಾರಮೆ ಪೊಲ್ಲಮೆಯಾದುದೆಂದು ಖೇದಿಸುತ್ತಿರಲದಂ ಕಂಡು

ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವೆನು.” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇತ್ತಕ್ಕಡೆ ಒಂದು
ದಿವಸ ದೇವಕೀದೇವಿ ಪುಷ್ಪವತಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಮಂಗಳಸ್ನಾನವಾದ ಬಳಿಕ
ಮಂಗಳಾಲಂಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು, ವಸುದೇವನೊಡನೆ ಬಿಳಿಯ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನಲಂಕರಿಸಿ
ಬಹುವಿಧದ ಪ್ರೀತಿ ಕೇಳಿ ಕಲಾವಿಡಂಬ ಸಂಭೋಗ ಸುಖಸುಧಾರಸ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ
ಸುಖದಿಂದ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ೬೦. ಭೂಮಿಗವತರಿಸುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಅವತಾರಕ್ಕೆ
ಪೀಠಿಕಾ ಪ್ರಕರಣದಂತೆ ಆದಿಶೇಷನು ಬಂದು ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಅನಂತನು ಅನಂತಶಯನನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಬಂದು ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ
ನೆಲೆಸಲು ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳಿಗೆ ೬೧. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದುದನ್ನು ನೆನೆದು ಮಾಯಾ
ದೇವಿಯು ಬಂದು, ಕಂಸನು ಮಾಡಿದ ಅತ್ಯಪಚಾರದಿಂದ ಈ ದೇವಕಿಯ ಗರ್ಭವು
ಇಳಿದುಹೋಯಿತೆನ್ನುವಂತೆ ಗರ್ಭದ ಶಿಶುವನ್ನು ತೆಗೆದತ್ತಿಹೊಂಡು ಅತ್ತ ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ
ಹೋಗಿ ಮೋಹನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ನಿಂತು, ಆ ರೋಹಿಣಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದಳು.
ವ|| ಆಗ ದೇವಕಿಯು ಪುಷ್ಪವತಿಯಾದಂತೆ ರತ್ನಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ಕಂಸನು
ಮಾಡಿದ ಅಪಚಾರದಿಂದಲೇ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಕೇಡಾಯಿತೆಂದು ಖೇದಗೊಂಡಳು.

ಸ್ನಿಗ್ಧತರಾಂಗಚೇಷ್ಟೆ ವದನೇಂದುಮರೀಚಿ ಕಪೋಲಿಪಾಂಡುವಿಂ
ದೃಗ್ವಳಾಂಶುವಂಬಿಕೆಗೆ ಗರ್ಭದ ಚಹ್ವಮದೆತ್ತವೋದುದೀ
ಮುಗ್ಧಗದೆಂತು ಪುಟ್ಟಿದುದೋ ಖೇದಮೆನುತ್ತಮೆ ತತ್ವಪಂಚಸಂ
ದಿಗ್ಧಯರಾತ್ಮಮೋಹಶಿಖಿದಿಗ್ಧಯರೀಕ್ಷಿಸಿದರ್ ವಿದಿಗ್ಧಯರ್

೬೨

ವ|| ಅವರೊಳಗೊರ್ಬಳ್ ಮನದನ್ನಳಪ್ಪ ಕೆಳದಿ ತತ್ವಪಂಚಮಂ ತಿಳಿಯಲೆಂದಾ ದೇವಕಿಯಂ
ಮೆಲ್ಲನೆ ಪೊರ್ದಿ

ಉಗುಟ್ಟುಪುದಿಲ್ಲ ಚಂದ್ರಿಕೆಯನುಜ್ವಳಲೋಚನೆ ಲೋಚನಂ ಮನಂ
ಬುಗೆ ನಯಮಂ ಪುದುಂಗೊಳಿಸಿತಿಲ್ಲ ಲತಾಂಗಿ ಲತಾಂಗಲೇಖಿ ಮೆ
ಲ್ಲಗೆವೆಳಗಂ ತುಳುಂಕಿದಪುದಿಲ್ಲೆಸೆವಿಂದುಮುಖೀ^೧ ಮುಖೇಂದುವೇ
ಕೆಗ ನಿನಗಾವಕಾರಣದಿನಾದುದು ಪೇಟೆನಿತೊಂದು ಬೇವಸಂ

೬೩

ವ|| ಎಂತು ಬೆಸಗೊಳ್ಳುದುಂ

ಮುತ್ತಂ ಕೊಯ್ಬಲಿಕ್ಕಿದ
ಬಿತ್ತರದಿಂ ಸುರಿವ ತೋರಕಣ್ಣನಿಯಿಂ ತ
ನ್ನುತ್ತುಂಗಕುಚಕೆ ಹಾರಮ
ನಿತ್ತಳ್ ಸತಿಯಿತ್ತುದಿಲ್ಲ ಸಖಿಗುತ್ತರಮಂ

೬೪

ವ|| ಆಗಲ್ ದೇವಕಿ ಮನವನೆಂತಾನುಂ ಸಂತೈಸಿ ಕೆಳದಿಗಿಂತೆಂದಳ್

ಅದನ್ನು ಕಂಡು, ೬೨. “ಈ ಅಂಬಿಕೆಯ ಮನೋಹರವಾದ ಅಂಗಚಲನೆ ಮುಖಚಂದ್ರಕಾಂತಿ ಕೆನ್ನೆಯ ಬಿಳುಪು ಕಣ್ಣಿನ ಬಿಳಿಯ ಕಾಂತಿ ಮೊದಲಾದ ಗರ್ಭಚಿಹ್ನೆಯು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು? ಈ ಸುಂದರಿಗೆ ಅದೇಕೆ ಖೇದವುಂಟಾಯಿತೋ” ಎಂದು, ವಿದ್ಯಾವತಿಯರಾದರೂ ಆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವುಳ್ಳವರಾದ ಸಖಿಯರು ತಮ್ಮ ಮೋಹಾಗ್ನಿಯಿಂದ ತೃಪ್ತರಾಗಿ ನೋಡಿದರು. ವ|| ಅವರಲ್ಲಿ ದೇವಕಿಗೆ ಪ್ರಿಯಳಾದ ಗೆಳತಿಯೊಬ್ಬಳು ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ದೇವಕಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೋಗಿ, ೬೩. “ನಿನ್ನ ಹೊಳಪುಗಣ್ಣು, ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಉಗುಳುತ್ತಿಲ್ಲ? ಲತಾಂಗೀ ನಿನ್ನ ಲತಾಂಗಕಾಂತಿಯು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕೋಮಲತೆಯನ್ನು ಏಕೆ ತಳೆದಿಲ್ಲ? ಚಂದ್ರಮುಖೀ, ನಿನ್ನ ಮುಖಚಂದ್ರನು ಕಿರುನಗೆಯ ಬೆಳಕನ್ನು ಏಕೆ ತುಳುಕಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ, ನಿನಗೆ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಇಷ್ಟೊಂದು ಚಿಂತೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಹೇಳು” ವ|| ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ದೇವಕಿಯು ಮುತ್ತಿನ ಸರವನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಜೋಲು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಸುರಿಯುವ ದಪ್ಪ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಹನಿಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಉನ್ನತವಾದ ಸ್ತನಕ್ಕೆ ಹಾರವನ್ನು ಇತ್ತಳೇ ಹೊರತು ಸಖಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಈಯಲಿಲ್ಲ. ವ|| ಹಾಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲವಿದ್ದು, ಹೇಗೋ ಮನಸ್ಸನ್ನು

೧ ಪಾಂಡುವೀ (ಮೊಅ) ೨ ದಿಗ್ಧಯನೀಕ್ಷಿಸಿದರ್ (ಕಖಿ) ೩ ಮುಖೇಂದುವೇಕೆಗೆ (ಮೊಅ)

ಪ್ರಸವಸಮಯಮನೆ ಪಾರ್ಥಿ
 ದರ್ಶನಂ ಬಂದೆನ್ನ ಶಿಶುವನುಯ್ಯುದುಗೆಟ್ಟೀ
 ಬಸಿಱ್ಕೊಳ್ ಕರಗಿಸೆ ಪಡೆದೆಂ
 ಪೊಸತಪ್ಪದವಟಲನೆನ್ನೊಳಿಂದಿಂದುಮುಖೀ

೬೫

ಕಳಹಂಸಂ ಸುತಿಯದ ಪೂ
 ಗೊಳನಮೃತ ಮರೀಚಿಯಿಲ್ಲದಂಬರಚಕ್ರಂ
 ಕಳಭಂ ಸಂಚರಿಸದ ವನ
 ವಳಯಂ ಸುತನಾಡದಂಗಳಂ ರಂಜಿಕುಮೇ

೬೬

ಮೊಗಮಂ ನೋಡುವ ಲಲ್ಲೆಗೆಯ್ಯ ಮೊಲೆಯುಂಬಬ್ಬಬ್ಬಜಾಬೆಂಬ ಕೆ
 ಮ್ಮಗೆ ಕಾಲ್ಪತ್ತುವ ದೂರದಿಂದೆ ಪರಿತಂದಪ್ಪಪ್ಪೆನುತ್ತಪ್ಪವೊ
 ಯ್ಯಗೆ ಚೆಯ್ಯಾಡುವ ಮೇಲುದಂ ಮುಸುಕಿದತ್ತೋಯೆಂಬ ದಾಯೆಂಬ ಮು
 ದ್ದುಗಳಂ ಬೀರುವ ಕಂದನೊಳ್ ನಲಿವ ಪೆಣ್ಣೆಂ ನೋಂಪಿಯಂ ನೋಂತಳೋ ೬೭

ಆನತಭೂಮಿಪಾಲಕಕುಲಂಗೆ ಹಿಮಾಂಶುಕುಲಂಗೆ ಕೀರ್ತಿಸಂ
 ತಾನಕುಲಂಗೆ ಮೈಮೆಯ ಕುಲಾಂಗನೆಯಪ್ಪಿನಿತರ್ಕೆ ನೋಂತೆನಾಂ
 ನೋನೆನೆ ನೋಡೆ ಕಂಸನ ವಿಜೃಂಭಣಮಂ ಜಯಿಸಲ್ ಸಮರ್ಥನಂ
 ಭೂನುತನಂ ಯಶೋವಿದಿತನಂ ಸುತನಂ ಪಡೆವೊಂದು ನೋಂಪಿಯಂ ೬೮

ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಗೆಳತಿಗೆ ಹೀಗೆಂದಳು. ೬೫. “ಚಂದ್ರಮುಖೀ ಹರಿಗೆಯ ಸಮಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸನು ಬಂದು ನನ್ನ ಶಿಶುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗದೆ ಬಸಿರಿನಲ್ಲೇ ಅದನ್ನು ಕರಗಿಸಿದುದರಿಂದ ಹೊಸಬಗೆಯ ಸಂಕಟವನ್ನು ಪಡೆದೆನು. ೬೬. ಇಂಪಾಗಿ ಧ್ವನಿ ಮಾಡುವ ಹಂಸವು ಸಂಚರಿಸದ ಹೂವಿನ ಕೊಳವೂ, ಚಂದ್ರನಿಲ್ಲದ ಆಕಾಶಮಂಡಲವೂ, ಮೂವತ್ತು ವಯಸ್ಸಿನ ಆನೆಯು ಸಂಚರಿಸದ ವನಸ್ಥಳವೂ ಮಗನಾಡದಿರುವ ಮನೆಯ ಅಂಗಳವೂ ರಂಜಿಸುವುದೇ! ೬೭. ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವ, ಲಲ್ಲೆಗೆಯ್ಯುವ, ಮೊಲೆಯುಂಬ ಅಬ್ಬಬ್ಬ ಜಾಬೆನ್ನುವ ಸುಮ್ಮನೆ ಕಾಲಮೇಲೇರುವ, ದೂರದಿಂದ ಓಡಿಬಂದು, ಅಪ್ಪಿಕೊ ಅಪ್ಪಿಕೊ ಎನ್ನುತ್ತ ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುವ, ಮೆತ್ತಗೆ ಬಾಲಲೀಲೆಯಾಡುವ ಮೇಲು ಸೆರಗನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಓ, ದಾ ಎನ್ನುವ ಮುದ್ದುಗಳನ್ನು ಬೀರುವ ಕಂದನೊಡನೆ ನಲಿಯುವ ಹೆಣ್ಣು ಯಾವ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುವಳೋ! ೬೮. ರಾಜಸಮೂಹನಮಸ್ಯತನೂ ಚಂದ್ರವಂಶೀಯನೂ ಬಹು ಕೀರ್ತಿವಂತರ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನೂ ಆದವನಿಗೆ ಮಹಿಮೆಯ ಕುಲಪತ್ನಿಯಾಗುವಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾನು ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿದೆನು. ಕಂಸನ ಕ್ರೂರೌದ್ಧತ್ಯವನ್ನು ಜಯಿಸಲು ಸಮರ್ಥನೂ ಭೂನುತನೂ ಕೀರ್ತಿವಂತನೂ ಆದ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯುವ ವ್ರತವೊಂದನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೇನೋ?” ವ|| ಎಂದಳು.

ವ|| ಎನಲತಿ ಪ್ರೌಢೆಯನಿಸಿದ ಕೆಳದಿ

ಎನಸುಂ ನಿನ್ನ ತಪಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ವರವಿತ್ತಂ ಶ್ರೀವರಂ ತಾನೆ ನಂ
ದನನಪ್ಪೆಂ ನಿನಗೆಂದು ಪೂರ್ವಭವದೊಳ್ ವೃದ್ಧೋಕ್ತಿಯಿಂ ದೇವಿ ಕೇ
ಳ್ಳಿದಿದಂ ನೀಂ ಪಡೆದಪ್ಪೆಯಿನ್ನವಿತಥಂ ಕ್ಷತ್ರಾಧಮಾಕ್ಷೌಹಿಣೀ
ವನದಾಹೋಗ್ರ ಕೃಶಾನುವಂ ರಿಪುರವಿಸ್ವರ್ಭಾನುವಂ ಸೂನುವಂ

೬೯

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿಯೆ

ನವಘನಮಾಲಾರವದಿಂ
ದವನೀದೇವಿಯ ನಿರಾಘಪರಿತಾಪಮಡಂ
ಗುವವೋಲ್ ಸಖಿಯ ಸುಭಾಷಿತ
ರವದಿನಡಂಗಿದುದು ದೇವಕೀಹೃತ್ತಾಪಂ

೭೦

ವ|| ಆಗಲಾಗಭೃಷ್ಣಲನಸಮಯಮೆ ಋತುಸಮಯಮಾಗೆ ಚತುರ್ದಿವಸಸಮನಂತರಂ
ಮಜ್ಜನಂಬೊಕ್ಕು ಮಂಗಳಾಚಾರಮನಪ್ಪುಕೆಯ್ತು

ಮಿಸುಪ ದುಕೂಲದೊಳ್ಳುಡಿಗೆ ಚಂದನಕರ್ದಮದಣ್ಣು ಮಲ್ಲಿಕಾ
ಕುಸುಮಮನಾಂತ ಕುಂತಳಭರಂ ಸುಲಿಪಲ್ಲಳ ಕಾಂತಿಯಿಂ ಬೆಳ
ತೆಸೆವಧರಂ ತಳತ್ತಳಿಪ ಮುತ್ತಿನ ಪಚ್ಚಮನಂಗಕೀರ್ತಿಯಂ
ಪಸರಿಸೆ ಕೊಂಡ ಬೆಳ್ಳಸದನಂ ಬಗೆಗೊಂಡುದು ಕೋಮಲಾಂಗಿಯಾ

೭೧

ಅದಕ್ಕೆ ಅತಿ ಪ್ರೌಢೆಯಾದ ಗೆಳತಿಯು ೬೯. “ದೇವೀ! ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ
ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚಿದ ಶ್ರೀವರನು ‘ನಾನೇ ನಿನಗೆ ಮಗನಾಗುವೆನು’ ಎಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.
ವೃದ್ಧರು ಹೇಳಿದ ಇದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಧಮರ
ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀಸೇನೆಯೆಂಬ ವನವನ್ನು ಸುಡುವ ಕ್ರೂರಾಗ್ನಿಯೂ, ಶತ್ರುಸೂರ್ಯನಿಗೆ
ರಾಹುವೂ ಆದ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ೭೦ ಸಖಿಯ ಆ
ಸುಭಾಷಿತ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹೊಸ ಗುಡುಗಿನ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಭೂದೇವಿಯ ಬೇಸಗೆಯ
ಪರಿತಾಪವು ಅಡಗುವಂತೆ ದೇವಕಿಯ ಹೃದಯ ತಾಪವು ಅಡಗಿತು. ವ|| ಆಗ ಆ
ಗರ್ಭಸ್ತಾವಸಮಯವೇ ಋತುಸಮಯವಾಯಿತು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನವಾದ ನಂತರ
ಮಂಗಳಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಂಗಳಕಾರ್ಯವನ್ನಾಚರಿಸಿ ೭೧. ಹೊಳೆಯುವ ರೇಷ್ಮೆಯ
ಒಳ್ಳೆಯ ಉಡಿಗೆಯೂ ಗಂಧದ ಸರಿಯ ಲೇಪನವೂ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವನ್ನು ಮುಡಿದ
ತಲೆಗೂದಲಿನ ಭಾರವೂ ಉಜ್ಜಿದ ಹಲ್ಲುಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಹೊಳೆಯುವ
ತುಟಿಯೂ, ಥಳಥಳಿಸುವ ಮುತ್ತಿನ ಆಭರಣವೂ ಮನ್ಮಥನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು
ಹರಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಧರಿಸಿದ ಆ ಕೋಮಲಾಂಗಿಯ ಶುಭ್ರವೇಷಭೂಷಣವೂ

ಇದು ಚತುರ ನಿಜವಕ್ತೃಶೋಭೆಯೊಳೆ ತಾರಾಧೀಶನಂ ಗೆಲ್ಲದ
ಲ್ಲದೆ ತತ್ತಾರಕಚಂದ್ರಿಕಾಬಲಮುಮಂ ಮುಕ್ತಾಪಲಾಲಂಕೃತೆ
ಘಡುಕೂಲಂಗಳಿನೀಕೆ ಗೆಲ್ಲಪಳೆನಲ್ ತನ್ನಂಗಿಗೇಂ ಚಲ್ವುವೀ
ಜೆದುವೋ ಮುತ್ತಿನ ಪಚ್ಚಮುಂ ದುಗುಲಮುಂ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಶೃಂಗಾರಮುಂ ೨೨

ವ|| ತದನಂತರಂ

ನೆಗಬ್ಬಡೆನೂಲ ಗೆಜ್ಜೆಯಲಿ ಕೀರದ ಸಾರಿಕೆಯಿಂಚರಂಗಳು
ಮಿಗೆ ಚರಣಸ್ಥೂರನ್ನಖಮಯೂಖದ ಬೆಳ್ಳುಪಹಾರಪುಷ್ಪಮಂ
ದ್ವಿಗುಣಿಸೆ ಸುಯ್ಯ ಕಂಪಗುರುಧೂಪದ ಕಂಪನದಿವೇ ದೀಪಕಾಂ
ತಿಗೆ ತನುಕಾಂತಿ ಮಾರ್ಮಲೆಯೆ ಪೊಕ್ಕಳಿಳಾನುತೆ ಸೆಜ್ಜೆವಾಡಮಂ ೨೩

ಜಳಶಯನನವತರಿಸುವುದಂ
ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನ ದುಗ್ಧವಾರಿಧಿ ತಳ್ಳ
ಚ್ಚಳದಿಂದವತರಿಸಿತ್ತಾ
ನಿಳಯದೊಳೆನೆ ಧವಳತಲ್ಪಮೆಸೆದುದನಲ್ಪಂ ೨೪

ಸ್ಮಿತಧವಳಕಮಳವನದೊಳ್
ರತಿರಾಗದೆ ಹಂಸಿ ಹಂಸನಂ ಸೋಂಕುವವೋಲ್
ಅತಿಶಯಶಯನಸ್ಥಳದೊಳ್
ಪತಿಯೊಡನಾ ಕಾಂತೆ ಸುರತಸುಖದಿಂದಿದರ್ಥಳ್ ೨೫

ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದಿತು. ೨೨. 'ಇದು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಈಕೆ ತನ್ನ ಮುಖಕಾಂತಿಯಿಂದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಗೆದ್ದುದಲ್ಲದೆ ಮುತ್ತುಗಳ ಆಭರಣ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ಬಿಳಿಯ ಪಟ್ಟಿಯ ವಸ್ತ್ರದಿಂದಲೂ ಅವನ ನಕ್ಷತ್ರ ಚಂದ್ರಿಕೆಗಳ ಬಲವನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ' ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ಕೃಶಾಂಗಿಯ, ಮುತ್ತಿನ ಆಭರಣವೂ ದುಕೂಲವೂ ಮಂಗಳಾಲಂಕಾರವೂ ಅದೆಷ್ಟು ಚೆಲುವನ್ನು ಬೀರಿದುವೋ! ವ|| ಆಮೇಲೆ ೨೩. ಚೆನ್ನಾದ ಉಡಿಗೆಜ್ಜೆಯ ಧ್ವನಿಯು ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಗಿಳಿಗಳ ಇಂಪಾದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮೀರಿಯೂ ಕಾಲಿನುಗುರುಗಳ ಬಿಳಿಯ ಕಾಂತಿಯ ಹೊಳಪು ಬಲಿಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಎರಡರಷ್ಟಾಗಿಸುತ್ತಲೂ ನಿಶ್ವಾಸದ ಸುವಾಸನೆಯು ಅಗುರು ಧೂಪದ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸುತ್ತಲೂ ದೇಹದ ಕಾಂತಿಯು ದೀಪದ ಕಾಂತಿಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಲೂ ಇರಲು ಭೂನುತೆಯಾದ ಆ ದೇವಕಿಯು ಶಯ್ಯಾಗೃಹವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಳು. ೨೪. ವಿಷ್ಣುವು ಅವತರಿಸುವುದನ್ನು ತಿಳಿದ ಕ್ಷೀರಸಾಗರವು ಅವನು ಅವತರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆಯ ವೇಷದಿಂದ, ಅವತರಿಸಿತೆನ್ನುವಂತೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಬಿಳಿಯ ಹಾಸಿಗೆಯು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೨೫. ಅರಳಿದ ಬೆಳ್ಳಾವರೆಯ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಹಂಸೆಯು ಹಂಸನೊಡನೆ ರತಿರಾಗದಿಂದ ಬೆರೆಯುವಂತೆ ಅತಿಶಯವಾದ

೧. ತತ್ತಾರಕಚಂದ್ರಿಕಾಜ್ವಲಮುಮಂ (ಖಗ) ತತ್ತಾರಕಚಂದ್ರಿಕೋಜ್ವಲಮುಮಂ (ಮಾಲಿ)
೨. ಶಯ್ಯಗೃಹಮಂ (ಕ)

ವ|| ಅಂತಶ್ಚಾಂತರಾಗದಿಂ ಸಂಭೋಗಸುಖಸಾಗರದೋಳೋಲಾಡಿ ಪರಿಶ್ರಮಂ
ನಿಮೀಳಿತಲೋಚನೆಯಾಗಿ ವಸುದೇವನೊಡನೆ ಪವಡಿಸಿದುರ್ ಯಾಮಿನೀ ಯಾಮತ್ರಯ ವಿರಾಮ
ಸಮಯದೊಳ್

ದ್ಯುತಿಧೌತವೋಮ ಚಂಡಾಂಶುವನಮಲಸುಧಾಸೂತಿಯಂ ದರ್ಪದೈರಾ
ವತಮಂ ಪ್ರೋದ್ಧಾಮಹೇಮಾಚಲಮನಭಿನುತಾಂಭೋಜಮಂ ತ್ವಂಗದುತ್ತುಂ
ಗತರಾಂಭೋರಾಶಿಯಂ ಸತ್ಪಲಿಲಳಿತ ಸುರೋರ್ವೀಜಮಂ ಶೈಲಶೃಂಗ
ಸ್ಥಿತಗರ್ಜತ್ಸಿಂಹಮಂ ಸ್ವಪ್ನದೊಳತಿಮುದದಿಂ ದೇವಕೀದೇವಿ ಕಂಡಳ್ ೨೬

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ

ಮಿಗುವಂಗದ್ಯುತಿ ಲೋಕಮಂ ಬೆಳಗೆ ಚಂಚತ್ಕುಂಡಲಂ ಗಂಡಭಿ
ತ್ತಿಗಳಂ ಚಿತ್ರಿಸೆ ಕೌಸ್ತುಭಂ ಪ್ರೊಳೆಯೆ ವಕ್ಷೋದೇಶದೊಳ್ ಶಂಖಚ
ಕ್ರಗದಾಪದ್ಧರಂ ಸುಪೀತವಸನಂ ಬಂದಾಸ್ಯದೊಳ್ ಪ್ರೊಕ್ಕುದಂ
ಮೃಗಲಕ್ಷ್ಮಣನೆ ಕಂಡಳುಣ್ಣೆ ನಭದೊಳ್ ದೇವೇಂದ್ರತೂರಸ್ವನಂ ೨೭

ವ|| ಆ ಮಹಾಶ್ವರ್ಯ ಸ್ವಪ್ನದರ್ಶನೋತ್ಸವಾನಂತರಂ ಸಹಸ್ರಕಿರಣೋದಯ ಸಮಯದೊಳ್

ಕಳಕಾಂಚೇ ಮಂಜುಮಂಜೇರಕವಳಯರವಂ ಪ್ರೊಣ್ಣೆ ನೇತ್ರಾಂಬುಜಂ ಪಾ
ಟಳ ಕಾಂತಿಶ್ರೀಯಿನೊಪ್ಪತ್ತಿರೆ ತನುಲತೆ ಸೌರಭೃಮಂ ಬೀಜಿ ಸೂಸಿ
ದರ್ಶಕಂ ಜೋಲ್ದಿದರ್ ಬಂಬಲುಡಿ ಶಿಥಿಲತೆವೆತ್ತಿದರ್ ನೀವೀಭರಂ ಕ
ಣ್ಣೊಳಿಪನ್ನಂ ಲೀಲೆಯಿಂದುಪ್ಪವಡಿಸಿದಳೆ ನೀರ್ದಾಂಗಿ ಶಯ್ಯಾಗ್ರದಿಂದಂ ೨೮

ಆ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಆ ದೇವಕಿಯು ಪತಿಯೊಡನೆ ಸುರತ ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದಳು. ವ||
ಹಾಗೆ ಕುಂದದ ಅನುರಾಗದಿಂದ ಸಂಭೋಗ ಸುಖಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಓಲಾಡಿ, ರತಿಶ್ರಮದಿಂದ
ವಸುದೇವನೊಡನೆ ನಿದ್ರೆಗೆಯ್ದು ರಾತ್ರಿ ಮೂರು ಜಾವಗಳು ಕಳೆದಾಗ ೨೬. ತನ್ನ
ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಆಕಾಶವನ್ನು ಬೆಳ್ಳಗೆಮಾಡಿದ ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ ನಿರ್ಮಲನಾದ ಚಂದ್ರನನ್ನೂ
ದರ್ಪದ ಐರಾವತವನ್ನೂ ಅತ್ಯುನ್ನತವಾದ ಮೇರುಗಿರಿಯನ್ನೂ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಕಮಲವನ್ನೂ
ಉಬ್ಬಿಹೊಳೆಯುವ ಸಮುದ್ರವನ್ನೂ ಸತ್ಪಲದಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವನ್ನೂ
ಪರ್ವತಶಿಖರದಲ್ಲಿದ್ದು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಿಂಹವನ್ನೂ ದೇವಕೀದೇವಿಯು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ
ಕಂಡಳು. ವ|| ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ೨೭. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ನಗಾರಿಯ ಶಬ್ದವು
ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾಪದ್ಧರನೂ ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಯೂ ಆದ ವಿಷ್ಣುವು
ಬಂದು ತನ್ನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದನ್ನೂ ದೇವಕಿ ಕಂಡಳು. ಆಗ ವಿಷ್ಣುವಿನ
ದೇಹಕಾಂತಿಯು ಲೋಕವನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಹೊಳೆಯುವ ಕರ್ಣಾಭರಣವು ಕೆನ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ
ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವ|| ಆ ಮಹಾಶ್ವರ್ಯ
ಸ್ವಪ್ನದರ್ಶನದಿಂದ ಸಂತೋಷವಾದ ನಂತರ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
೨೮. ಅಂದವಾದ ವಡ್ಯಾಣ ಕಾಲ್ಪಳೆ ಕೈಬಳೆಗಳ ಇಂಪಾದ ದನಿಯು ಹೊಮ್ಮುತ್ತಲೂ
ನೇತ್ರಕಮಲವು ಪಾದರಿಯ ಹೂವಿನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಲೂ ಬಳ್ಳಿಯಂತಿರುವ ದೇಹವು

ದೇವಗುರುದ್ವಿಜರಂ ಸಿ
 ದ್ವಾವದಿನರ್ಚಿಸಿ ಸುವಸ್ತ್ರಭೂಷಾದಿಗಳಿಂ
 ದೇವಕಿ ಕೈಗೆಯ್ದೆದಳ್
 ಲಾವಣ್ಯದೆ ದಿವಸಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪೊಳಪೇಱುವವೊಲ್

೭೯

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ನಿರ್ವರ್ತನಿತ್ಯನಿಯಮನಾಗಿ ವಸುದೇವನಿರೆ

ಇಂದಿದು ಚಿತ್ರಮೀಗಮಕಮೀಪರಿಯೀದರಹಾಸಮೀಚೆಡಂ
 ಗೆಂದಿನ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿದೆನುತುಂ ಜನಮೀಕ್ಷಿಸೆ ತನ್ನ ಲೀಲೆಯಿಂ
 ಬಂದಳದೊಂದು ವಿಭ್ರಮಮದೊಂದು ವಿಳಾಸಮದೊಂದು ಚೆಲ್ಲದೊಂ
 ದಂದಮದೊಂದು ದೇಸೆ ಪೊಸತಾಗಿರೆ ವಲ್ಲಭನಲ್ಲಿಗಬ್ಬಿಂ

೮೦

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ನಿಜಕಾಂತನರ್ಧಾಸನಮನಲಂಕರಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿದುರ್

ಪಗಲೊಳಗೆಳವೆಲ್ಲಿಂಗಳ
 ನುಗುಟ್ಟಪ್ಪುದಿದೊಂದು ಚಂದ್ರಮಂಡಲಮೆನೆ ದಂ
 ತಗಭಸ್ತಿಗಳ್ ನಿಜಾಸ್ಕದಿ
 ನೊಗೆತರೆ ಸತಿ ಪತಿಗೆ ಕಂಡ ಕನಸಂ ಪೇಟ್ಟುಳ್

೮೧

ವ|| ಆ ಕನಸುಗಳನನುಕ್ರಮದಿಂ ಕೇಳು

ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಲೂ ಕೆದರಿದ ಮುಂಗುರುಳೂ, ಸಡಿಲವಾಗಿ ಜೋಲುವ ಜಡೆಯೂ ಸಡಿಲವಾದ ನೆರಿಗಂಟೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಲೂ ಇರಲು, ನಿದ್ರಾಲಸೆಯಾದ ಆ ದೇವಕಿಯು ಸಂತೋಷವುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಎದ್ದಳು. ೭೯. ಆಕೆ ದೇವದ್ವಿಜಗುರುಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ, ವಸ್ತ್ರಭೂಷಣಾದಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾಗಿ ಲಾವಣ್ಯದಿಂದ ದಿನಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ಹೊಳಪೇರಿದಳು. ವ|| ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ವಸುದೇವನು ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದ್ದನು. ೮೦. ಈ ದಿನ ಇದೇನೋ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ, ಈಕೆಯ ಈ ಗಮನದ ರೀತಿಯೂ ಕಿರುನಗೆಯೂ ಈ ಬೆಡಗೂ ಎಂದಿನ ಬಗೆಯದಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತ ನೋಡುವವರಿಗೆ ತನ್ನ ಅದೊಂದು ವಿಭ್ರಮವೂ ವಿಳಾಸವೂ ಚೆಲುವೂ ಅಂದವೂ ಸೊಗಸೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವಾಗ ದೇವಕಿಯು ಪ್ರಿಯನೆಡೆಗೆ ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಬಂದಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದು, ತನ್ನ ಕಾಂತನ ಅರ್ಧಾಸನವನ್ನಲಂಕರಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ೮೧. ಈ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವು ಹಗಲೇ ಎಳೆ ಬೆಳುದಿಂಗಳನ್ನು ಹರಡುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಮುಖದಿಂದ ಹಲ್ಲಿನ ಕಾಂತಿಯು ಹೊರಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಆ ಸತಿ, ಪತಿಗೆ ತಾನು ಕಂಡ ಕನಸನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ವ|| ಆ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೇಳಿ,

ಪರಮಾನಂದರಸಾರ್ಣವ

ಪರಿಸರವೃಕ್ಷಮೆ ಕೊನರ್ತುದೆನೆ ವಸುದೇವಂ

ಧರಿಯಿಸಿ ಪುಳಕಮನಾಶುಭ

ಚರಿತೆಗೆ ತತ್ಥಲಮನಟಿಪಲಂದಿಂತಂದಂ

೮೨

ರವಿಯಿಂ ಭಾಸುರಮೂರ್ತಿ ಪೂರ್ಣಶಶಿಯಿಂ ಸದ್ವೃತ್ತನಿಂದ್ರೇಭದಿಂ

ದವನೀಭರ್ತೃ ಸುರಾದ್ರಿಯಿಂ ಸ್ಥಿರತರಂ ಪಂಕೇಜದಿಂ ಶ್ರೀವಧೂ

ಧವನಾ ವಾರಿಧಿಯಿಂದಪಾರಮಹಿಮಂ ಕಲ್ಪದ್ರುಮಿಂ ಸತ್ತ್ವಗೌ

ರವಯುಕ್ತಂ ಮೃಗರಾಜನಿಂ ಪುರುಷಸಿಂಹಂ ಪುಟ್ಟುಗುಂ ನಂದನಂ

೮೩

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ

ಪೋದ ಭವಂಗಳೊಳ್ ನೆರಪಿದೊಂದು ತಪಂ ಫಲಮಾಯ್ತು ನಿನ್ನೊಳಿಂ

ದಾ ದನುಜಾರಿ ಬಂದು ಭವದಾನನದೊಳ್ ಪುಗೆ ಕಂಡುದೊಂದು ಪು

ಣ್ಣೋದಯದಿಂ ಚತುರ್ಭುಜನೆ ಪುಟ್ಟಿದಪಂ ಯದುವಂಶರಾಜಸಂ

ಪಾದನನುಗ್ರಸೇನಭಯಭೇದನನುದ್ಧತಕಂಸಸೂದನಂ

೮೪

ಮಡದೀ ನೀಂ ಪಡೆವಾ ಸುತಂ ರಿಪುಚಮೂಸಂಹಾರವಂ ಹಾರವಂ

ಪೊಡರಲ್ ಮಾಯ್ಯಮನಾಕುಳಂ ತವಿಕುಮೀ ದೇವಾರಿಯಂ ವಾರಿಯಂ

ವಡಬಾಸ್ಯಂ ತವಿಪಂತಿರಾವುಕನನೀ ನಿರ್ಬಂಧದಿಂ ಬಂಧದಿಂ

ಬಡಿಕುಂ ತನ್ನಯ ತೇಜದಿಂದೆ ಮಿಗುವುದ್ಯದ್ಯಾನುವಂ ಭಾನುವಂ

೮೫

೮೨. ವಸುದೇವನು ಪರಮಾನಂದ ಸಾಗರದ ತೀರ ವೃಕ್ಷವೇ ಚಿಗುರಿತೆನ್ನುವಂತೆ ರೋಮಾಂಚನವನ್ನು ಪಡೆದು ಶುಭಚರಿತೆಯಾದ ಅವಳಿಗೆ ಆ ಕನಸಿನ ಫಲವನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ೮೩. “ನೀನು ಕಂಡ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ದೇಹವುಳ್ಳವನೂ, ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಿಂದ ಸದ್ವೃತ್ತನೂ, ಐರಾವತದಿಂದ ಭೂಪತಿಯೂ ಮೇರುವಿನಿಂದ ಸ್ಥಿರತರನೂ ಕಮಲದಿಂದ ಶ್ರೀಕಾಂತನೂ ಆ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಅಪಾರ ಮಹಿಮನೂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಿಂದ ಸತ್ತ್ವಗೌರವಯುತನೂ ಸಿಂಹದಿಂದ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೂ ಆದ ಮಗನು ಹುಟ್ಟುವನು. ವ|| ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ೮೪. ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ತಪಸ್ಸು ಇಂದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಫಲಿಸಿತು. ಆ ವಿಷ್ಣುವು ಬಂದು ನಿನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕುದನ್ನು ಕಂಡ ಪುಣ್ಣೋದಯದಿಂದ ಆ ಚತುರ್ಭುಜನೇ ಹುಟ್ಟುವನು. ಅವನು ಯದುವಂಶಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವನು. ಉಗ್ರಸೇನನ ಭಯವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವನು. ಉದ್ಧತನಾದ ಕಂಸನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವನು. ೮೫. ಪ್ರಿಯೇ! ನೀನು ಪಡೆಯುವ ಆ ಮಗನು, ಹಾಹಾ ಎಂಬ ಕೂಗೇಳುವಂತೆ ಶತ್ರುಸೇನೆಯ ಸಂಹಾರವನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಬಡಬಾಗ್ನಿಯು ನೀರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವಂತೆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಶತ್ರುವಾದ ಕಂಸನನ್ನು ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಾಶಪಡಿಸುವನು. ಉಗ್ರಸೇನನನ್ನು ಈ ನಿರ್ಬಂಧದಿಂದಲೂ ಬಂಧನದಿಂದಲೂ ಬಿಡಿಸುವನು. ತನ್ನ

ಎನಲಪ್ರತಿಹತಸುತಲಾ
ಭನಿವೇದಕವಾರ್ತೆ ತೀವೆ ಪುಳಕಮನಾಂತಳ್
ವನಿತೆ ವಸಂತಾನಿಳನಿಂ
ವನಲತೆ ಕಳಿಕಾಕಳಾಪಮಂ ತಾಳ್ವವೋಲ್

೮೬

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮಿತ್ತಲ್

ದೇವಕಿ ವಿಷ್ಣುವಂ ಬಸಿಪೊಳಾಂತಿರೆ 'ವೈಷ್ಣವಮಾಯೆಯಂ ಯಶೋ
ದಾವಧು ನಂದಗೋಪನ ಮನಃಪ್ರಿಯೆ ಗರ್ಭದೊಳಾಂತಳಿಂದ್ರದಿ
ಗ್ಗೇವಿ ನವಾರ್ಕಮಂಡಲಮನಾಂತಿರೆ ತತ್ಪ್ರಭೆಯಂ ನಭೋಂಗಣ
ಶ್ರೀವಧುವೊಂದೆ ಕಾಲದೊಳೆ ತಾಳ್ವಿ ವಿರಾಜಿಸುವೊಂದು ಮಾಯೆಯಿಂ

೮೭

ವ|| ಆಗಲಾ ಗೋಕುಲದೊಳಿದ್ ವಸುದೇವನರ್ಥಾಂಗಿ ರೋಹಿಣೀದೇವಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ
ಗರ್ಭನಿರ್ಭರಭಾರವತಿಯಾಗಿರೆ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದೊಳ್

ಜಲಧರಪಥಪರ್ಮಟನ
ಕೈಲಸಿ ಸುಧಾಸೂತಿ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ ಶ್ರೀಶುರೂಪ
ಚ್ಚಲದಿಂ ನೆಲೆವಡೆದವೊಲು
ಜ್ವಲತನು ರೋಹಿಣಿಗನಂತನಂದುದಯಿಸಿದಂ

೮೮

ವ|| ಅಂತು ಪುಟ್ಟುವಿನಮಿತ್ತಲ್

ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ಅತಿಪ್ರಕಾಶವುಳ್ಳ ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ ಮೀರುವನು.” ೮೬. ಎಂದನು. ಅವಧ್ಯನೂ ಅಜೇಯನೂ ಆದ ಸುತನ ಲಾಭವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಮಾತು ತುಂಬಿದುದರಿಂದ ಆ ದೇವಕಿಯು ವಸಂತಮಾರುತದಿಂದ ವನಲತೆಯು ಚಿಗುರು ಮೊಗ್ಗುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ರೋಮಾಂಚನವನ್ನು ಪಡೆದಳು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆ ೮೭. ದೇವಕಿಯು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದಾಗ ನಂದಗೋಪನ ಪತ್ನಿ ಯಶೋದೆಯು ವೈಷ್ಣವ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದಳು. ಇದು ಪೂರ್ವದಿಗಂಗನೆಯ ಬಾಲಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲವನ್ನು ಧರಿಸಿದಾಗ ಅವನ ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಆಕಾಶಾಂಗಣ ಶ್ರೀ ವನಿತೆಯು ಧರಿಸಿ ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಇದ್ದಿತು. ವ|| ಆಗ ಆ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿದ್ದ ವಸುದೇವನ ಪತ್ನಿ ರೋಹಿಣೀದೇವಿಯು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಗರ್ಭದಿಂದ ಅತಿಶಯ ಭಾರವುಳ್ಳವಳಾಗಿರಲು ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ೮೮. ಚಂದ್ರನು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಸರಗೊಂಡು, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಶುರೂಪದಿಂದ ನೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಹೊಳೆಯುವ ದೇಹದ ಅನಂತನು ರೋಹಿಣೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಲೂ ಇತ್ತಕಡೆ

ಗರ್ಭಸ್ಥನಪ್ಪ ಶೌರಿಯ
ನಿರ್ಭರಸರಸಪ್ರಕಾಶಮಿಜನನಿಯೊಳಾ
ವಿರ್ಭವಿಸಿದುದೆನೆ ತನು ಸಂ
ದರ್ಭತಗೌರಿಮದಿನೆಸೆದುದಾ ದೇವಕಿಯಾ

೮೯

ಎಳವಯಕೆಯಿಂ ಬೆಳರ್ತಂ
ಗಲೇಖೆ ಕರ್ಪಡರ್ಪ ಬಾಸೆಯಂ ತಳೆದೆಸೆದ
ತ್ತಳಿನೀಮಾಲೆಯ ತೀಱುವಂ
ತಳೆದಂಗಜಪುಷ್ಪಚಾಪಮೆನೆ ದೇವಕಿಯಾ

೯೦

ತ್ರಿದಶಾರಿಧೂಮಕೇತುವ
ನುದರದೊಳೀ ದೇವಿ ತಳೆದುದರ್ಶಿದೆ ದೃಷ್ಟಾಂ
ತದ ಧೂಮಲೇಖೆಯೆನೆ ಕ
ಪೋದವಿದ ರೋಮಾಳಿ ರಂಜಕುಂ ದೇವಕಿಯಾ

೯೧

ತರಣಿಪ್ರಭನರ್ಭಕನೀ
ತರುಣಿಯ ಹೃತ್ತಿಮಿರಮಂ ನಿರಾಕರಿಸಿ ಬಹಿ
ಷ್ಕರಿಸಿದನೆನಲೆಸೆಗುಂ ಕುಚ
ಭರಚೂಚುಕಯುಗಳಕಾಳಿಮಂ ದೇವಕಿಯಾ

೯೨

ಮೇದಿನಿಯ ಭಾರವಮರರ
ಖೇದಂ ಖಳರೆಸಕವೆಂಬರಿಷ್ಕತ್ರಯಮಿಂ
ಪೋದಪುವೆಂದಳಿಪುವವೊಲ್
ಪೋದುವು ಮಧ್ಯದ ವಳಿತ್ರಯಂ ದೇವಕಿಯಾ

೯೩

೮೯. ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ಕೃಷ್ಣನ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಸರಸ ಪ್ರಕಾಶವೇ ಈ ತಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿದೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ದೇವಕಿಯ ದೇಹವು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬಿಳುಪಿನಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೯೦. ಎಳೆಯ ಬಯಕೆಯಿಂದ ಬೆಳ್ಳಗಾದ ದೇವಕಿಯ ಅಂಗರೇಖೆಯು ಕಪ್ಪೇರಿದ ಬಾಸೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ತುಂಬಿಯ ಸಾಲೆಂಬ ಹೆದೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಮನ್ಮಥನ ಹೂ ಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೯೧. ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಧೂಮಕೇತುವನ್ನು ಈ ದೇವಿ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಗುರುತಾದ ಧೂಮಲೇಖೆಯನ್ನುವಂತೆ ದೇವಕಿಯ ಕಪ್ಪು ಹೆಚ್ಚಿದ ರೋಮಾಳಿ (ಬಾಸೆ)ಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೯೨. ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಶಿಶುವು ಈ ತರುಣಿಯ ಹೃದಯದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಹೊರದೂಡಿದನೆನ್ನುವಂತೆ ದೇವಕಿಯ ಸ್ಥೂಲವಾದ ಸ್ತನಾಗ್ರಗಳ ಕಪ್ಪು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೯೩. ಭೂಮಿಯ ಭಾರ, ದೇವತೆಗಳ ಖೇದ, ದುರ್ಜನರ ದುಷ್ಕಾರ್ಯ ಎಂಬ ಈ ಮೂರು ಅರಿಷ್ಟಗಳೂ ಇನ್ನು ತೊಲಗುವುವು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ದೇವಕಿಯ ನಡುವಿನ ತ್ರಿವಳಿಗಳೂ

ಘನತೀವ್ರತೇಜನಂ ಮಾ
ನಿನಿ ಗರ್ಭದೊಳಾಂತು ಗೌರವರ್ಣಿನಿ ಮಧ್ಯ
ದಿನರವಿಯಂ ಮಧ್ಯದೊಳಾಂ
ತುಂ ನಿಂದ ಶರದಭ್ರಲೇಖಿವೋಲ್ ಸೊಗಯಿಸಿದಳ್

೯೪

ಸುಂದತಿಯ ಗರ್ಭಚಿಹ್ನಮನದೇವೊಗಟ್ಟಪ್ಪುದೊ ಬಾಸೆ ಕರ್ಪನಾಂ
ತುಡು ನಡು ಕೂಡೆ ಪೊಂಗಿದುದು ಬೀಗಿದುದುಬಿ ಕುಚಂ ಮೊಗಂ ಬೆಳ
ತುಡು ವಳಿ ಪಿಂಗಿಪೋಯ್ತು ನಯವೇಳೆದುದಂಗಲಾಕೆ ಗುಜ್ಜುಗೊಂ
ಡುಡು ನಡೆ ಮೆಲ್ಲುಗೊಂಡುದು ಕರಂ ಕುಡಿಗೊಂಡುದು ಕುಂತಳೋತ್ಕರಂ ೯೫

ವ|| ಅಂತಿರ್ದ ದೇವಕಿಯ ಸಮೀಪದೊಳಂದೇಕಾಂತಸಮಯದೊಳ್ ಸಮಸ್ತ ಸುರಗಣಂ
ನೆರೆದು ಬಂದಂತರ್ಹಿತರೂಪದಿಂದಂತರಿಕ್ಷದೊಳ್

ಪಿರಿದು ಸಮಸ್ತ ವಿಷ್ಣುಪವದಂ ಪಡೆದಂ ಪಿರಿಯಂ ವಿರಿಂಚನಾ
ಸರಸಜಯೋನಿಯಂ ಜಠರಹೇಮಪಯೋರುಹೆದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿಪಂ
ಬುರುಹವಿಲೋಚನಂ ಪಿರಿಯನಾ ದನುಜಾರಿಯನಾತ್ಮಗರ್ಭದೊಳ್
ಧರಿಯಿಸಿ ನಿಂದ ನೀಂ ಪಿರಿಯಳಿಂ ಪಿರಿಯರ್ ಪೆಜಿರಿಲ್ಲ ಲೋಕದೊಳ್ ೯೬

ವ|| ಇಂತು ವಿಶ್ವರೂಪಗರ್ಭಣಿಯಪ್ಪ ದೇವಿ, ನೀಂ ಬ್ರಹ್ಮಗರ್ಭ ಪ್ರಕೃತಿಯಂತೆಯುಂ ;
ಪ್ರಾಗಲ್ಬ್ಯಗರ್ಭದೃಷ್ಟಿಯಂತೆಯುಂ, ವಿವೇಕಗರ್ಭವಿದ್ಯೆಯಂತೆಯುಂ, ವೇದಗರ್ಭವಾಣಿಯಂತೆಯುಂ,
ಯಜ್ಞಗರ್ಭಶ್ರುತಿಯಂತೆಯುಂ, ಆಚಾರಗರ್ಭಸ್ಮೃತಿಯಂತೆಯುಂ, ಹೋಮಗರ್ಭಸ್ವಾಹೆಯಂತೆಯುಂ,

ಅಡಗಿದವು. ೯೪. ಅತಿ ತೀವ್ರತೇಜನನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿರುವ ದೇವಕಿಯು
ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಡೆದು ನಿಂತ ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೋಡದಂತೆ
ಸೊಗಸಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ೯೫. ಆ ಸುಂದರಿಯ ಗರ್ಭಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಅದೆಷ್ಟು
ಹೊಗಳುವುದೋ! ಬಾಸೆ ಕಪ್ಪಾಯಿತು. ನಡು ಉಬ್ಬಿತು. ಸ್ತನವು ಉಬ್ಬಿ ದಪ್ಪವಾಯಿತು.
ಮುಖವು ಬೆಳ್ಳಗಾಯಿತು. ತ್ರಿವಳಿ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ಅಂಗಸಲಾಕೆಯು ನುಣುಪಾಯಿತು.
ನಡಗೆಯು ಮಂದವಾಯಿತು. ಸ್ವರವು ಮೆದುವಾಯಿತು. ಮುಂಗುರುಳ ಸಾಲು
ಕುಡಿಯಿಟ್ಟಿತು. ವ|| ಹಾಗಿದ್ದ ದೇವಕಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಅಂದು ಏಕಾಂತಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪೂ ಬಂದು ಅದೃಶ್ಯರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿ, “ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತು
ಹಿರಿದಾದುದು. ಅದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹಿರಿಯನು. ಆ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಸುವರ್ಣ
ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಕಮಲಾಕ್ಷ ವಿಷ್ಣು ಅವನಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯನು. ದನುಜಾರಿಯಾದ
ಆ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನಿನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ ನೀನು ಹಿರಿಯಳು. ನಿನಗಿಂತ ಹಿರಿಯರು
ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೇರಾರೂ ಇಲ್ಲ. ವ|| ಹೀಗೆ ವಿಶ್ವರೂಪನನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ
ದೇವಿ, ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಗರ್ಭಪ್ರಕೃತಿಯಂತೆಯೂ ಪ್ರಾಗಲ್ಬ್ಯವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ದೃಷ್ಟಿಯಂತೆಯೂ

ವಹ್ನಿಗರ್ಭಾರಣೆಯಂತೆಯೂ, ಮಣಿಗರ್ಭಜ್ಞಾಪಯಂತೆಯೂ, ಜ್ಞಾನಗರ್ಭಸನ್ನತಿಯಂತೆಯೂ, ಅವಬೋಧಗರ್ಭಮೇಧೆಯಂತೆಯೂ, ಕಾಮಗರ್ಭೇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೂ, ನಯನಗರ್ಭನೀತಿಯಂತೆಯೂ, ಪ್ರಭಾವಗರ್ಭಶಕ್ತಿಯಂತೆಯೂ, ಪರಿಣಾಮಗರ್ಭತುಷ್ಟಿಯಂತೆಯೂ, ಧೈರ್ಯಗರ್ಭಧೃತಿಯಂತೆಯೂ, ಪ್ರಣಯಗರ್ಭ ಭಕ್ತಿಯಂತೆಯೂ, ಅಭ್ಯುದಯಗರ್ಭಧರೆಯಂತೆಯೂ, ಐಶ್ವರ್ಯಗರ್ಭಾಜ್ಞೆಯಂತೆಯೂ, ಪ್ರಕಾಶಗರ್ಭಪ್ರಭೆಯಂತೆಯೂ, ಪ್ರಸಾದಗರ್ಭ ದಯೆಯಂತೆಯೂ, ಶೃಂಗಾರಗರ್ಭ ವಿಭೂತಿಯಂತೆಯೂ, ಆನಂದಗರ್ಭಲೀಲೆಯಂತೆಯೂ ಮಹತ್ವಮಂ ಪಡೆದೆಯೆಂದು ಸ್ತುತಿಗೈದು ಪೋಗೆ ಕತಿಪಯಮಾಸಂಗಳಿಂ ಬಟಿಯಂ

ಲಾಳಿತವಾಗಿ ತನ್ನ ನಡೆಯಿಂ ನಡೆಗಲ್ಲೊಡವರ್ಪ ಕೇಳಿಹಂ
ಸಾಳಿಯ ಬೆನ್ನೊಳ್ಳಿದೆ ನಡೆಯಲ್ ಬಸಮಲ್ಲದೆ ನಿಂದು ಕೈಗಳಿಂ
ಲೀಲೆಯನಾಂತು ರಾಗರಸಮೋರ್ಬಳಿಯಾದವೊಲೆಬ್ಬ ಮೆಟ್ಟಿ ಭಾ
ರಾಳಸದಿಂದವಾದ ಗಮನಾಲಸವೃತ್ತಿಯನೇನನೆಂದಪೆಂ

೯೭

ಗುರುಕಬರೀಭರಸ್ತನಭರೋರುಭರಸ್ಥಿತಿಯಿಂ ಸ್ವಭಾವಮಂ
ಧರಗತಿಯಪ್ಪ ತನ್ನಿಗೆ ಚತುರ್ದಶಲೋಕಮನೆಯ್ಗೆ ಗರ್ಭದೊಳ್
ಧರಿಯಿಸಿದಚ್ಯುತಂ ಬಳಿಯೆ ತನ್ನದರಾಂತರದೊಳ್ ತದೀಯನಿ
ರ್ಭರಭರದಿಂದವಾದ ಗಮನಾಲಸವೃತ್ತಿಯನೇನನೆಂದಪೆಂ

೯೮

ವಿವೇಕವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ವಿದ್ಯೆಯಂತೆಯೂ ವೇದಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ವಾಣಿಯಂತೆಯೂ ಯಜ್ಞವಿಚಾರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಶ್ರುತಿಯಂತೆಯೂ ಆಚಾರವಿಚಾರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸ್ಮೃತಿಯಂತೆಯೂ ಹೋಮವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವ ಸ್ವಾಹಾ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಂತೆಯೂ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ ಅರಣಿಯಂತೆಯೂ, ರತ್ನಗರ್ಭೆಯಾದ ಭೂದೇವಿಯಂತೆಯೂ ಜ್ಞಾನಗರ್ಭವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಂದನೆಯಂತೆಯೂ ಅವಬೋಧಗರ್ಭದ ಮೇಧೆಯಂತೆಯೂ, ಕಾಮಗರ್ಭವಾದ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆಯೂ, ನ್ಯಾಯಗರ್ಭ ನೀತಿಯಂತೆಯೂ, ಪ್ರಭಾವವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಶಕ್ತಿಯಂತೆಯೂ ಪರಿಣಾಮ ವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ತುಷ್ಟಿಯಂತೆಯೂ, ಧೈರ್ಯಗರ್ಭದ ಸ್ಥಿರತೆಯಂತೆಯೂ ಪ್ರಸಾದ ಗರ್ಭದ ಭಕ್ತಿಯಂತೆಯೂ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಧರೆಯಂತೆಯೂ ಐಶ್ವರ್ಯಗರ್ಭವಾದ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆಯೂ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಕಾಂತಿಯಂತೆಯೂ, ಪ್ರಸಾದಗರ್ಭದ ದಯೆಯಂತೆಯೂ, ಶೃಂಗಾರಗರ್ಭವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯದಂತೆಯೂ, ಆನಂದಗರ್ಭ ಲೀಲೆಯಂತೆಯೂ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದೆ” ಎಂದು ಸ್ತುತಿಗೈದು ಹೋಯಿತು. ಅನಂತರ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳುಗಳಾದ ಮೇಲೆ-೯೭. ಅದುವರೆಗೂ ಲಾಲನೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ನಡೆಗೆಯಿಂದಲೇ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಕಲಿತು ಹಿಂದೆ ನಡೆದುಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕೇಳಿಹಂಸೆಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಹಿಂದೆ ನಡೆಯಲು ಕೂಡ ಈಗ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ, ಕೈಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವುಗಳ ಮೇಲೂರಿಕೊಂಡು, ಅನುರಾಗರಸವು ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಮೆತ್ತಗೆದ್ದು ಗರ್ಭಭಾರದಿಂದ ಬಳಲಿದ ದೇವಕಿಯ ಮಂದಗಮನ ವನ್ನು ಏನು ಹೇಳಲಿ!! ೯೮. ತೋರವಾದ ಹೆರಳಿನ

೧. ಅವರೋಧಗರ್ಭವೇಧೆ (ಕವಿಗ) ೨. ಕಾಮಗರ್ಭಶ್ರೀ (ಕವಿಗ) ೩. ಜಯಗರ್ಭ (ಕವಿಗ)
೪. ಕೈಗಳಂ ಲೀಲೆಯನಾಂತು (ಕವಿ)

ಮೊಲೆಗೆ ವಿಚಿತ್ರಪತ್ರಲತೆ ದುರ್ವಹಮೆಂಬ ವಿಲೋಚನಕ್ಕೆ ಕ
ಜ್ಜಲವತಿಭಾರವೆಂಬ ತನುಲೇಖಿಗೆ ಚಂದನದಣ್ಣು ಬಿಣ್ಣೆತೆಂ
ಬಲಸಪದಕಲಕ್ತಕರಸಂ ಪೊರೆಯೆಂಬಿನಿತೊಂದುಚಿತ್ತಮಾ
ಲಲನೆಗೆ ದೇವಕೀವನಿತೆಗಾದುದು ನಿರ್ಭರ ಪೂರ್ಣಗರ್ಭದೊಳ್

೯೯

ವ|| ಅಂತು ನಿರ್ಭರಗರ್ಭ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಮಾಗಿ ನವಮಾಸಂ ತೀವೆ ಸಮನಂತರಂ
ಶ್ರಾವಣಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಾಷ್ಟಮೀ ರೋಹಿಣೀನಕ್ಷತ್ರದೊಳ್ ಮಹೋತ್ಕೃಷ್ಟಮಪ್ಪ ಮುಹೂರ್ತದಿಂ ಸನಾಥವಾದ
ನಿಶಾಮಧ್ಯಸಮಯದೊಳ್

ಅತಸೀಪುಷ್ಪಾವಭಾಸಂ ತನುವೆಸೆವಿನೆಗಂ ಕಿಂಕಿರಾತಪ್ರಸೂನ
ಪ್ರತಿಮಂ ಪೀತಾಂಬರಂ ರಂಜಿಸುವಿನಮುದಿತಾರ್ಕಪ್ರಭಂ ಕೌಸ್ತುಭಪ್ರ
ದ್ಯುತಿ ಬೀಱುತ್ಪಿಪಿನಂ ಶಾಶ್ವತನವತರಿಸಿದಂ ಗದಾಶಂಖಚಕ್ರಾಂ
ಕಿತಹಸ್ತಂ ವಾಸುದೇವಂ ದನುಜವಿಪಿನದಾವಂ ಸಮಸ್ತಪ್ರಭಾಸಂ

೧೦೦

ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾ ಘಟೀಘಟಿತಾರಘಟ್ಟ
ಘಟನಾಸ್ವತಂತ್ರ ನಿಜಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಚಕಿತಸಕಳಾಮ್ನಾಯತಂತ್ರ
ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ ಶ್ರೀಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ
ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದೊಳ್
ಬಲಭದ್ರಾವತಾರ ಕೃಷ್ಣೋತ್ಪತ್ತಿವರ್ಣನಂ
ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ

ಭಾರವೂ ಸ್ತನಭಾರವೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಮಂದಗಮನೆಯಾಗಿದ್ದಳು ಆ
ಸುಂದರಿ. ಅವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ
ವಿಷ್ಣುವು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನ ಅತಿಶಯ ಭಾರದಿಂದ ಬಳಲಿದ ಅವಳ
ಮಂದಗಮನವು ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಮಂದವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ! ೯೯. ಆ ದೇವಕೀದೇವಿ
ಪರಿಪೂರ್ಣ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗುತ್ತಲೂ ಅವಳ ಮೊಲೆಗೆ ಬರೆದ ಚಿತ್ರವಾದ, ಎಲೆಯ
ಬಳ್ಳಿಯೂ ಮೊಲೆಗೆ ಸಹಿಸಲಾಗದ ಭಾರ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣುಕಪ್ಪು ಅತಿಭಾರ. ಕೋಮಲವಾದ
ಅಂಗಕ್ಕೆ ಗಂಧಲೇಪನವೂ ಭಾರ, ಮಂದಗಮನದ ಕಾಲಿಗೆ ಅರಗಿನ ರಸವೂ ಭಾರ
ಎನ್ನಿಸಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅತಿಶಯವಾದ ಗರ್ಭವು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ಒಂಬತ್ತು
ತಿಂಗಳು ತುಂಬಿದ ನಂತರ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಅಷ್ಟಮಿಯಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣೀ
ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮುಹೂರ್ತದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಶಾಶ್ವತನೂ, ಗದಾಶಂಖ ಚಕ್ರಾಂಕಿತಹಸ್ತನೂ ರಾಕ್ಷಸರೆಂಬ ಕಾಡಿಗೆ ಕಾಡುಕಿಚ್ಚೂ ಸಮಸ್ತ
ಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ವಾಸುದೇವನು ಅವತರಿಸಿದನು. ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಅವನ ದೇಹವು
ಅಗಸೇ ಹೂವಿ ನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಮುತ್ತುಗದ ಹೂವಿನ ಬಣ್ಣದ ಪೀತಾಂಬರವು
ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕೌಸ್ತುಭವು ಬಾಲಸೂರ್ಯನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಇದು ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮಾವತಾರ ಕೃಷ್ಣೋತ್ಪತ್ತಿ
ವರ್ಣನೆಗಳ ಎರಡನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ.

೧. ಗರ್ಭನಿರ್ಭರಂ (ಕಖಿಗ) ಗರ್ಭನಿರ್ಭರ (ಮೊಅ) ೨. ಮುಹೂರ್ತ ಸನಾಥವಾದ
ನಿಶಾವಸಾನಸಮಯದೊಳ್ (ಕಖಿಗ)

ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀರಮಣಂ ಪುಟ್ಟರೆ ಕೋ
ಟೀರಾದ್ಯಾಭರಣಚಕ್ರಮುಖ್ಯಾಯುಧ ನಾ
ನಾರಶ್ಮಿಯನುನಿಜ್ಯಂಭಸೆ
ರಾರಾಜಿಸಿದತ್ತು ಕೌಸ್ತುಭಂ ಪೇರುರದೊಳ್

೧

ವ|| ಆಗಳಭೂತಪೂರ್ವಮಾದ ಪ್ರಸೂತಿಕೌತುಕಮನಾತ್ಮೀಯಾಪ್ತಗುಪ್ತವಾಕ್ಯದಿಂ ಕೇಳಕ್ಕೂರಾದಿ
ಯಾದವರ್ ಬಂದು ನೋಡಿ

ಇದು ತೇಜೋದುರ್ನಿರೀಕ್ಷ್ಯಂ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗಿ ಕಣ್ಣೊಪ್ಪುತ್ತಿದರ್ಪುದಿಂತೀ
ಮದವತ್ಯಂಸಂಗಕಾಂಡಕ್ಷಯಸಮುದಿತಚಂಡಾಂಶು ಚಂಡಾಂಶುವೆಂಬಂ
ದದಿನೊಪ್ಪುತ್ತಿಪುರ್ವದಂದಬ್ಬಯೊಳುದಯಿಸಿದಾ ಕೌಸ್ತುಭಂ ಕೌಸ್ತುಭಂದಾ
ಳ್ವಿದನೀತಂ ಕೇವಲಂ ದಾನವರಿಪುವೆ ಪೆಣಿಗೆಲ್ಲಿತೀ ದಿವ್ಯರೂಪಂ

೨

ವ|| ಎಂದು ಪರಮಾನಂದದೊಳವರ್ ತಮೊಳ್ಳೋರೊರ್ಬರೊಂದೊಂದು ಮಾತಂ
ತಮ್ಮ ಮನಕ್ಕೆ ತೋಟೆದಂತೆ ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲಾ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್

ಘನಪಥವಾಹಿನೀಲಹರಿಕಾರವಮೆಂಬಿನಮುಣ್ಣಿ ದತ್ತು ಭೋ
ರೆನೆ ದಿವಿಜೇಂದ್ರತೂರ್ಯರವಮಂಬರಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮಂದಹಾಸಮೆಂ
ಬಿನಮೆಸೆದತ್ತರಲ್ಲರ ಬೆಳ್ಳರಿ ತತ್ಸುರನಂದನಾಳಿನೀ
ನಿನದವಿದೆಂಬಿನಂ ಪಸರಿಸಿತ್ತಮರೀಮೃದುಗೇಯನಿಸ್ವನಂ

೩

೧. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಜನಿಸಿದಾಗಲೇ ಅವನ ವಿಶಾಲವಾದ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೌಸ್ತುಭ
ರತ್ನವು ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕಿರೀಟವೇ ಮೊದಲಾದ ಆಭರಣಗಳ ಮತ್ತು
ಚಕ್ರಾದ್ಯಾಯುಧಗಳ ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಕಾಂತಿಗಳು ಅದನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಅದರ ಹೊಳಪನ್ನು
ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ವ|| ಹಿಂದೆ ಎಂದೂ ಆಗದ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಹೆರಿಗೆಯ
ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಆಪ್ತರು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದುದರಿಂದ ಅಕ್ಕೂರನೇ ಮೊದಲಾದವರು
ಬಂದು ನೋಡಿ ೨. ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ
ಇದು ಅಂದು ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿದ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿ. ಕ್ಷೂರವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ
ಇದು ಮದಿಸಿದ ಕಂಸನಿಗೆ ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿದ ಪ್ರಳಯ (ಕಾಲ) ಸೂರ್ಯನಂತೆ
ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಈತ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ರಾಕ್ಷಸದ್ವೇಷಿ ವಿಷ್ಣುವೇ.
ಬೇರೆಯವನಿಗೆ ಈ ದಿವ್ಯರೂಪವು ಎಲ್ಲಿಯದು? ವ|| ಎಂದು, ಪರಮಾನಂದದಿಂದ
ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ಮಾತನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ
೩. ಇದೇನು ಆಕಾಶಗಂಗೆಯ ಪ್ರವಾಹದ ಧ್ವನಿಯೋ ಅಥವಾ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ
ಸೇನೆಯ ಧ್ವನಿಯೋ! ಎಂಬಂತೆ ದೇವೇಂದ್ರನ ತೂರ್ಯಧ್ವನಿಯು ಭೋರೆಂದು ಕೇಳಿಸಿತು.

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ

ದನುಜಕ್ಷತ್ರಾಧಮಾನೀಕಮನಗಣಿತಮಂ ಕೂಡೆ ನಿರ್ಮೂಲನಂಗೆ
ಯ್ನಿತುಂ ಭೂಭಾರಮಂ ಪಿಂಗಿಸಲುದಯಿಸಿದಂ ಚಕ್ರಿ ನಮ್ಮಿಭರಾಕ್ರಾಂ
ತಿನಿರೋಧಂ ಮಾಣ್ವದಿನ್ನೆಂದಹಿಪತಿ ಪೆಡೆಯಂ ಬಿರ್ದಿದಂ ದಿಗ್ಗಜಂ ಭೋ
ರೆನೆ ದಾನಾಸಾರಮಂ ಸೂಸಿದುವು ಕಮಲನುಂ ತೂಗಿದಂ ಹರ್ಷದಿಂದಂ ೪

ವ|| ಅಂತು ಸಕಲಲೋಕಂಗಳೊಳುತ್ಸವಪರಂಪರೆ ನೆಗಲುತ್ತುಮಿರಲಿತ್ತಲವತಾರಂಗೆಯ್ನು
ಮುಂದೆ ನಿಂದಿದರ್ ಜನಾರ್ದನಂಗೆ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ

ಮತಿಯೊಳ್ ನಿರ್ಭರಭಕ್ತಿ ಕಣ್ಣಿರೊಳಾನಂದಾಶು ಮೈಯೊಳ್ ಸಮು
ದ್ಗತರೋಮಂ ಮುಖದೊಳ್ ವಿಲಾಸಮೆಸೆಯುತ್ತಿರ್ಪನ್ನಮಿಂತೆಂದರಾ
ನತಮೂರ್ಧರ್ ಪಿತೃಮಾತೃಗಳ್ ದಯೆಯಿನಸ್ತದ್ಭದ್ರದೊಳ್ ಗೋಮಿನೀ
ಪತಿ ನೀಂ ಪುಟ್ಟದೆ ಧನ್ಯರೆಮ್ಮವೊಲದಾರ್ ಮುನ್ನಾದವರ್ ಯಾದವರ್ ೫

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದನಂತರಂ ಕಂಸಕೃತಾಪಚಾರಮಂ ತತ್ವಪಂಚಮನಟಿಪೆ, ಕಮಲನಾಭಂ
ಕರುಣಾರಸಾರ್ದ್ರಹೃದಯನಾಗಿ ಮುನ್ನಂ ನಿಮಗೆ ಪುಟ್ಟಿದುವಾಟುಂ ಮಕ್ಕಳೆಂಬವು ಪಾತಾಳದೊಳಿದರ್
ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಮಕ್ಕಳೆ, ಮದೀಯಸಂದೇಶದಿಂ ಪುಟ್ಟಿಪೋದುವು, ಮತ್ತೊಂದು ಶಿಶುವೆಂಬುದಂ
ಬಸಿಟಿಟಿದುದೆಂಬಂತೆ ಗರ್ಭದಿಂ ತೆಗೆದುಯ್ನು ರೋಹಿಣಿಯ ಗರ್ಭದೊಳ್ ನಿಲಿಸಿದಂ, ಅತ್ತ
ಗೋಕುಲದೊಳಾ ಮಹಾತ್ಮನುದಯಿಸಿರ್ಪಂ, ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ

ಅಂಬರಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕಿರುನಗೆಯೆಂಬಂತೆ ಅರಳಿದ ಹೂವಿನ ತುಂತುರು ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು.
ಇದು ಆ ದೇವನಂದನವನದ ಹೆಣ್ಣುತುಂಬಿಗಳ ಧ್ವನಿಯೆಂಬಂತೆ ದೇವವನಿತೆಯರ
ಮೃದುಗಾನ ಧ್ವನಿಯು ಹರಡಿತು. ೪. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ-ರಾಕ್ಷಸ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಧಮರನ್ನೂ
ಅವರ ಅಗಣಿತ ಸೇನೆಯನ್ನೂ ಕೂಡಲೇ ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡಿ, ಭೂಭಾರವನ್ನು
ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನು ನಮಗೆ ಭಾರಾಕ್ರಮಣವು ತಪ್ಪಿತು.
ಎಂದು ಸರ್ಪರಾಜನು ಹೆಡೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದನು. ದಿಗ್ಗಜಗಳು ಮದೋದಕಧಾರೆಗಳನ್ನು
ಸುರಿಸಿದವು. ಆದಿಕೂರ್ಮನು ಹರ್ಷದಿಂದ ತಲೆದೂಗಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸಕಲ
ಲೋಕಗಳಲ್ಲೂ ಉತ್ಸವ ಪರಂಪರೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಇಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ
ನಿಂತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ದೇವಕೀವಸುದೇವರು ಕೈಮುಗಿದರು. ೫. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅತಿಭಕ್ತಿಯೂ
ಹೂವಿನಂತಿರುವ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪವೂ ಮೈಯಲ್ಲಿ ರೋಮಾಂಚನವೂ ಉಳ್ಳ
ಆ ತಾಯಿತಂದೆಗಳು, ತಲೆಬಾಗಿ, “ಭೂಕಾಂತನೇ, ನೀನು ದಯೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ
ಜನಿಸಿದೆ. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರಾದ ಯಾದವರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಂತಹ ಧನ್ಯರಾರಿರುವರು!”
ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಕಂಸನು ಮಾಡಿದ ಅಪಕಾರದ ಆ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು.
ಕಮಲನಾಭ ಕೃಷ್ಣನು ಕರುಣಾರಸಾರ್ದ್ರಹೃದಯನಾಗಿ ಮುಂಚೆ ನಿಮಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಆರು
ಮಕ್ಕಳೂ, ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಮಕ್ಕಳೇ. ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಹೋದವು.
ಮತ್ತೊಂದು ಶಿಶುವನ್ನು ಬಸಿರಿಳಿಯಿತೆಂಬಂತೆ ಗರ್ಭದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ,
ರೋಹಿಣಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆನು. ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾತ್ಮನುದಯಿಸಿರುವನು.

ಮುನಿದಸ್ತತ್ಸಹಜಾತರಂ ಶಿಶುಗಳಂ ಕೊಂದುಗ್ರಸೇನಂಗೆ ಬಂ
 ಧನಮಂ ತಂದು ತದೀಯ ರಾಜ್ಯಪದದೊಳ್ ನಿಂದಾಸನಂ ತಾತ ಕೊ
 ಲ್ಲೆನಮೋಘಂ ದನುಜಾವತಂಸನನತಕ್ಕೈಶ್ವರ್ಯ ಕಾಸಾರಹಂ
 ಸನನತ್ಯಂತನೃಶಂಸನಂ ಸುರಬಲಪ್ರಧ್ವಂಸನಂ ಕಂಸನಂ

೬

ವ|| ಎಂದು ವಿಶ್ವರೂಪಂ ಕರ್ತವ್ಯಮನಟಿಪಿ ತನ್ನ ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನಡಗಿಸಿ ವಿಷ್ಣುಮಾಯೆಯಂ ಪಸರಿಸಿ ಸಾಮಾನ್ಯಶಿಶುರೂಪಮಂ ಕೈಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುದುಂ, ಆ ವಸುದೇವನುಂ ದೇವಕಿಯುಮಿದಾರೊಡನೆ ನುಡಿದವೆಮಗುತ್ತರಮಂ ಕೊಟ್ಟರಾರ್, ಇದು ಶಿಶುತಾಂ ಬೇಟಿ; ನಾರಾಯಣನೆ ಬಂದು ನುಡಿದು ಪೋದನೆಂಬ ವಿಭ್ರಾಂತಿಯನಪ್ಪುಕೆಯ್ಯುಮೆಂತಾದೊಡಮೀ ಶಿಶುವಂ ನಮ್ಮ ಸಂತಾನಕ್ಕುಟಿಪಿ ಕೃತಕೃತ್ಯರಪ್ಪದರ್ಕುಪಾಯಮಾವುದು. ಈ ಶಿಶುವಿನಟ್ಟಿಯಂ ರಕ್ಕಸಂ ಕೇಳೊಡುಟಿಯಲೀಯಂ; ಇದಂ ಕೇಳೊಡೆ ಕಂಸಂ ಕೊಂಡುಯ್ಯುಮೆಂದು ನಾಡೆಯುಂ ಮುಱುಗಿ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಳುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ

ಇಂದೆನಿತಾನುಮಂಬುಧರಕಾಲದ ಕಾಳದಿರುಳ್ಳೆಲ್ಲವೇಂ
 ನಿಂದುವೊ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡೆನೆ ಭಯಂಕರಮಾದುದು ವಿಷ್ಣುಮಾಯೆಯಿಂ
 ದಂದಿನ ಕಾರಿರುಳ್ ನೆಗೆದ ಕಾರ್ಮುಗಿಲಿಂ ದಳವೇಟೆದೊಂದುಮ
 ಬಿಂದುಮಜಾಂಡಮಂಜನಕರಂಡಕದಂತೆ ಕಟಂಗಿ ನಿಲ್ಲಿನಂ

೭

ನೆಗೆದ ಮುಗಿಲೆಂಬ ನೀಲಾ
 ದ್ರಿಗಳಿಂ ನಿರ್ಝರಮೆ ಸೂಸಿ ಸುರಿದಪುವೆಂಬ
 ನ್ನೆಗಮೇಂ ಕಟಿದುದೊ ಪೆರ್ಮುಟಿ
 ಜಗಮೆಲ್ಲಂ ಸಲಿಲಪೂರದಿಂ ತೇಂಕುವಿನಂ

೮

ಅದಲ್ಲದೆ ೬. ಕೋಪದಿಂದ ನನ್ನ ಸಹೋದರ ಶಿಶುಗಳನ್ನು ಕೊಂದು, ಉಗ್ರಸೇನನಿಗೆ ಬಂಧನವನ್ನು ತಂದು, ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂದಿರುವ ರಾಕ್ಷಸಶಿರೋಮಣಿಯೂ ಊಹಿಸಲಾಗದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಸರೋವರದ ಹಂಸನೂ ಅತಿಕ್ರೂರಿಯೂ ದೇವಬಲ ಧ್ವಂಸಿಯೂ ಆದ ಕಂಸನನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕೊಲ್ಲುವೆನು ಅಪ್ಪಾ!” ವ|| ಎಂದು ವಿಶ್ವರೂಪಿ ಕೃಷ್ಣನು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ತನ್ನ ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನಡಗಿಸಿ, ವಿಷ್ಣುಮಾಯೆಯನ್ನು ಹರಡಿ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಶಿಶುರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಆಗ ಆ ವಸುದೇವನೂ ದೇವಕಿಯೂ “ನಾವು ಆರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದೆವು? ನಮಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರಾರು? ಆ ಶಿಶು ತಾನು ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ. ನಾರಾಯಣನೇ ಬಂದು, ನುಡಿದು ಹೊರಟುಹೋಗಿರಬೇಕು” ಎಂದುಕೊಂಡು, ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಈ ಮಗುವನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಉಳಿಸಿ, ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಬೇಕು. ಈ ಮಗುವಿನ ಅಳುವನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ರಾಕ್ಷಸನು ಇದನ್ನು ಉಳಿಯಲು ಬಿಡನು; ಈ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಕಂಸನು ಬಂದು, ಇದನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವನು. ಎಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ಮರುಗಿ ಕಳವಳಗೊಂಡು ಇರುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ೭. ಈ ದಿನ ಎಷ್ಟೋ ಮಳೆಗಾಲದ ಕತ್ತಲೆಯ ಕಪ್ಪುರಾತ್ರಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿವೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ವಿಷ್ಣುಮಾಯೆಯಿಂದ ಆ ರಾತ್ರಿಯು ಏರಿದ ಮಳೆಗಾಲದ ಮೋಡದಿಂದಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕತ್ತಲೆಯಿಂದಲೂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೇ ಕಪ್ಪಿನ ಭರಣಿಯಂತೆ ಆಗಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದಿತು. ೮. ಏರಿದ ಮೋಡವೆಂಬ ನೀಲಗಿರಿಯಿಂದ ಝರಿಗಳೇ ಹರಡಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವವೋ ಎಂಬಂತೆ ದೊಡ್ಡಮಳೆಯು ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ

ವ|| ಅಂತಗುರ್ವಾಗಿ ಪರ್ವದ ಮಂದಗಟ್ಟಲೆಯೊಳಂ ಧಾರಾವರ್ತವೆನಿಸಿ ಕಾಮುಗಿಲಿಂ
ಕಟಿವ ಪೆರ್ಮೆಯೊಳಮಂಜದೆ ಮಗನನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ವಸುದೇವನೆಂತಾನುಮಾರಾಕ್ಷಸರಕ್ಷಿತ
ಪ್ರಸೂತಿಕಾನಿಳಯದಿಂ ತಳರ್ದು ನಡೆವಾಗಳಾ ಯೋಗನಾಥಂ ಪುರಜನಂ ಮೆಯ್ಯಟಿಯದಂತು
ನಿದ್ರೆಯಂ ಕವಿಸೆ ಮಧುರಾಪುರಮಂ ಪೊಳಮಟ್ಟು ಬಯಲೊಟ್ಟಿವರಿವ ಬಟ್ಟಿಯೊಳುದ್ದೇಶಕ್ಕೆ
ಬರ್ಪಲ್ಲಿ

ಅರಿದಾಯ್ತು ಶಿಶುಗೆತ್ತ ಸಾರ್ವನಜಸಲ್ ಕಂಸಾಸುರಂ ಪೇಟ್ಟು ಚಾ
ರರ ಕೈದೀವಿಗೆ ಮಾಲೆಗೊಂಡು ಬೆಳಗುತ್ತಿಬಂದುದೆಂಬೊಂದು ಭೀ
ತಿರಸಂ ಶ್ರೀವಸುದೇವನೊಳ್ ನೆಗಟ್ಟಿನಂ ನಾನಾಭಣಾರತ್ನಮೊ
ಪ್ಪಿರೆ ಬಂದಂ ಮುಟಿಯಂ ನಿವಾರಿಸಲನಂತಂಗಂದನಂತೋರಗಂ ೯

ವ|| ಅಂತು ಬಂದುರಗಪರಿವೃಥಂ ಪ್ರಸಾರಿತಫಣಾಸಹಸ್ರನಾಗಿ ಕೊಡೆವಿಡಿದಂತೆ ಬರೆ
ಪೆಡೆವಣೆಯ ಬೆಳಗಿನಿಂ ಬಟ್ಟಿಗೊಂಡತಿತ್ವರಿತಗತಿಯಿಂ ಪೋಗೆವೋಗೆ ತನ್ನತಾವ್ಯಪ್ಪಿಯಿಂ ತೆಕ್ಕನೆ
ತೀವಿ ಬಂದ ಕಾಳಿಂದಿಯಂ ಕಂಡಂ

ಪಿರಿದುಂ ಕಂಸನ ಭೀತಿಯಿಂದೆ ವಸುದೇವಂ ಮುಂದುಗೆಟ್ಟಲ್ಲಿ ಕ
ಮ್ಮರಿವಾಯ್ದಂತಿರೆ ಪೊಕ್ಕಡಂಗೆ ತನಗಾ ತೀವಿದರ್ ಕಾಳಿಂದಿ ಚೆ
ಚ್ಚರಮಾಗಳ್ ನೆಲೆಯಾಗೆದಾಂಟ ನಡೆದಂ ದುರ್ವಾರಸಂಸಾರಸಾ
ಗರಮಂ ದಾಂಟಸುವಾ ಮಹಾಮಹಿಮನಂ ಪೆತ್ತಂಗಿದೇಂ ಚತ್ರಮೇ ೧೦

ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ತೇಲುವಂತೆ ಅದೆಷ್ಟು ಸುರಿಯಿತೋ! ವ|| ಹಾಗೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿ
ಹಬ್ಬಿದ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲದ ಮೋಡದಿಂದ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ
ದೊಡ್ಡಮಳೆಯಲ್ಲೂ ಹೆದರದೆ ವಸುದೇವನು ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ಹೇಗೋ ಆ ರಾಕ್ಷಸರು
ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಹೆರಿಗೆಯ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ನಡೆದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ
ಯೋಗನಾಥ ಕೃಷ್ಣನು ಪುರಜನರೆಲ್ಲ ಮೈಮರೆಯುವಂತೆ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಕವಿಸಿದನು.
ಮಧುರೆಯಿಂದ ಹೊರಟ ಆ ವಸುದೇವನು ಬಯಲು ತೊರೆಹರಿಯುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ
ಬರುತ್ತಾ ಚಿಂತಿಸಿದನು. ೯. “ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಶಿಶುವಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಿ!
ಕಂಸಾಸುರನು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ ಚಾರರ ಕೈದೀವಿಗೆಗಳು ಸಾಲಾಗಿ ಬೆಳಕನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ಇಗೋ ಬರುತ್ತಿವೆ. ಅವನಿಗೆ ಭೀತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆದಿಶೇಷನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮಳೆಯನ್ನು
ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಡೆಯ ನಾನಾ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತ ಬಂದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದ
ಸರ್ಪರಾಜನು ಸಾವಿರ ಹೆಡೆಗಳನ್ನೂ ಬಿಚ್ಚಿ ಪಸರಿಸಿ ಕೊಡೆಯನ್ನಾಗಿಸಿ ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು.
ಹೆಡೆಮಣಿಗಳ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಹಳ ವೇಗವಾಗಿ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತ
ಅತಿಯಾದ ಮಳೆಯಿಂದ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುವ ಯಮುನಾನದಿಯನ್ನು ವಸುದೇವನು
ಕಂಡನು. ೧೦. ಕಂಸನಿಂದ ಅತಿ ಭೀತನಾದ ಆ ವಸುದೇವನು ಮುಂದುಗಾಣದೆ,
ಜಲಪಾತದಲ್ಲಿಳಿದಂತೆ ಅವನು ನದಿಯಲ್ಲಿಳಿಯಲು, ತುಂಬಿ ಹರಿಯುವ ಆ ಯಮುನೆಯು
ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದು ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದರಿಂದ ಬೇಗನೆ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ,

ತೀರದೊಳಿದರ್ ಗೋಕುಲಮನಾನಕದುಂದುಭಿ ಪೊಕ್ಕು ಸೂತಿಕಾ
ಗಾರದೊಳಾಗಳಾಗಳೆ ಯಶೋದೇಗೆ ಸಂಭವಿಸಿದರ್ ಕನ್ನೆಯೊಳ್
ಶೌರಿಯನಂದು ಪಲ್ಲಟಿಸಿ ಚಚ್ಚರಮಾಕೆಯನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ದು
ರ್ವಾರತಮೋನಿಗೂಢಗತಿಯಿಂ ಪರಿದೈದಿದನಾತ್ಮಗೇಹಮಂ

೧೧

ವ|| ಅಂತೆಯ್ತಿ ಪೊಕ್ಕು ಸುತ್ರಮಾರಿಗೆ ಮಾರಿಯಂ ತರ್ಪಂತೆ ತಂದಾ ಕುಮಾರಿಯಂ
ದೇವಕಿಯ ಮುಂದೆ ಪಟ್ಟರಿಸಿ ಪೋದ ಬಂದ ವೃತ್ತಾಂತಮಂ ಪೇಟ್ಟು ತತ್ಪೂರ್ವಪ್ರಸವೋಚಿತ
ಮಿಥ್ಯಾಸಂಭ್ರಮಮನಪ್ಪುಕೆಯ್ತುರ್ಪುದುಂ

ಘನಘೋರನಿಷ್ಕುರಾಂಗ
ಧ್ವನಿಯಿಂದಾಶಿಶುವಿನಲ್ಕಿ ತೆಕ್ಕನೆ ತೀವಿ
ತ್ತನಿತುಂ ದಿಕ್ಕಟಮಂ ಭೋ
ರೆನೆ ಶಂಕಾಕುಳಿತಮಪ್ಪಿನಂ ಭುವನಜನಂ

೧೨

ಸಕಳಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಭಾಂಡೋದರಮೊಡೆದುದಿದಂತಪ್ಪ ಕೋಳಾಹಳಂ ಕೌ
ತುಕದಿಂದ್ರಂ ಪಾಯ್ದನಕ್ಕುಂ ಕವಿಯಲೆಲೆಲೆ ಸನ್ನಾಹಮಂ ತಾಳ್ವಿ ಸೈನ್ಯ
ಪ್ರಕರಂ ಬರ್ಕೆಂಬುದುಂ ತತ್ಸಮಯದೊಳೆ ಗೃಹಾಧ್ಯಕ್ಷನಿಂತೀರವಂ ದೇ
ವಕಿ ಪೆತ್ತಾಕೂಸಿನೊಂದಲ್ಕಿಯ ದನಿಯನೆ ಕೇಳ್ವಲ್ಲಿಗೆಯ್ದುಂ ಕಂಸಂ

೧೩

ವ|| ಅಂತು ಸೂತಿಕಾಸದನಮಂ ಪೊಕ್ಕು ದೇವಕಿಯ ಮುಂದೆ ಪಟ್ಟರ್ವ ಶಿಶುವಿನ
ಹಿಂಗಾಲಂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಡೆತಂದು

ಸುರಕ್ಷಿತನಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಡೆದನು. ದುರ್ವಾರ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಿಸುವ ಆ
ಮಹಾ ಮಹಿಮನನ್ನು ಮಗನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದವನಿಗೆ ಇದೇನು ವಿಚಿತ್ರವೆ? ೧೧. ತೀರದಲ್ಲೇ
ಇದ್ದ ಗೋಕುಲವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಹೆರಿಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ಯಶೋದೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದ
ಕನ್ನೆಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅದಿದ್ದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ, ಬೇಗ ಆ ಕನ್ನೆಯನೆತ್ತಿಕೊಂಡು,
ಕಾಲಿನ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿಸದಂತೆ ಆ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಓಡಿಬಂದು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು
ಸೇರಿದನು. ಹಾಗೆ ಬಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದ ವಸುದೇವನು ಕಂಸನಿಗೆ ಮಾರಿಯನ್ನು
ತರುವಂತೆ ತಾನು ತಂದ ಆ ಕುಮಾರಿಯನ್ನು ದೇವಕಿಯ ಮುಂದೆ ಮಲಗಿಸಿ, ತಾನು
ಹೋಗಿ ಬಂದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಆಗ ತಾನೆ ಹೆರಿಗೆಯಾದರೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ
ಉಚಿತವಾದ ಸುಳ್ಳು ಸಡಗರವನ್ನು ಪಡೆದನು. ೧೨. ಅತಿ ಭಯಂಕರವೂ ಕಠೋರವೂ
ಆದ ಆ ಮಗುವಿನ ಅಳುವ ಶಬ್ದವು, ತಟ್ಟನೆ ಲೋಕದ ಜನರು ಭಯ ಸಂದೇಹ
ಪೀಡಿತರಾಗುವಂತೆ ದಿಗಂತದವರೆಗೂ ತುಂಬಿತು. ೧೩. “ಸಕಲ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಂಬ
ಪಾತ್ರೆಯು ಒಡೆಯಿತು. ಇದಂತಹ ಗಲಭೆ! ಇಂದ್ರನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ
ಬೀಳಲು ಬರುತ್ತಿರಬಹುದು; ಎಲ ಎಲಾ! ಸೇನೆಯು ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಲಿ” ಎಂದು
ಕಂಸನು ಹೇಳಿದನು. ಗೃಹಾಧ್ಯಕ್ಷನು ಇದು ದೇವಕಿ ಹೆತ್ತ ಆ ಕೂಸಿನ ಅಳುವಿನ ದನಿ”
ಎನ್ನಲು ಕಂಸನು ಒಡನೆಯೆ ಬಂದು ಹೆರಿಗೆಯ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ದೇವಕಿಯ
ಮುಂದೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಮಗುವಿನ ಹಿಂಗಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟನು.

ಅಸುರಂ ಕನ್ನೆಯನುಯ್ಯ ವಧ್ಯಶಿಲೆಯೊಳ್ ಪೊಯ್ವಲ್ಲಿ ಕೈಯಿಂ ಸಿಡಿ
ಲ್ಪು ಸಿಡಿಲ್ ಪೋಪವೊಲಂಬರಕ್ಕೆ ನೆಗೆದೆಂದಳ್ ನಿನ್ನನಾಂ ಕಂಸ ರಾ
ಕ್ಷಸ ಕೇಳ್ಕೊಲ್ಲೊಡೆ ಕಾವರಾರೆಲವೊ ಮಾಣ್ ನಿನ್ನಂ ಕೊಲಲ್ವೇಡಿ ಪು
ಟ್ಟಿ ಸರೋಜೇಕ್ಷಣನತ್ತಲೊಂದೆಡೆಯೊಳಾಯಿದ್ ಪನೆಮಗ್ಗಜಂ

೧೪

ವ|| ಎನೆ ಕೇಳ್ತು ತದೀಯ ಪರುಷಭಾಷಿತಂ ತನಗೆ ಕರ್ಣಶೂಲಮಾಗೆ

ಈ ಕೃತಕಿಯೇಕೆ ಪುಟ್ಟಿದ
ಳೇಕಾರಣದಿಂದೆ ಪಾಟೆಪೋದಳ್ ಗಗನ
ಕ್ಕೇಕೆಯದಾವಳೊ ಮೃತ್ಯುವೊ
ಮಾಕಾಳಿಯೊ ಚಂಡಿಯೊ ಮಹಾಭೈರವಿಯೋ

೧೫

ವ|| ಎಂದನಿಮಿಷದೋಹನನಿಮಿಷಮಾರ್ಗದೊಳಿದ್ ದುರ್ಗಿಯನನಿಮಿಷಿ ನೇತ್ರನು
ಮುತ್ಸಾನಿತಾನನನುಮತ್ಯಂತವಿಸ್ಮಯಸ್ಥಾಂತನುಮಾಗಿ ನೀಡುಂ ನೋಡುತ್ತಮಿರೆ

ವದನಂ ಪೂರ್ಣಶಶಾಂಕನಂತೆಸೆಯೆ ಮೇಘಶ್ಯಾಮಳಾಂಗಂ ತ್ರಿಭಂ
ಗದಿನಿಂಬಾಗಿರೆ ನೀಲಚೇಲದುಡೆಯುಂ ಮೇಲ್ಕೊಂಡ ಪೊಂಬಟ್ಟಿಯುಂ
ಕದಪಂ ಮೋದುವ ಕುಂಡಲದ್ವಿತಯಮುಂ ಚೆಲ್ವಾಗೆ ತಾನಾಗಳಾ
ಡಿದಳೆಂಟುಂ ನಳಿತೋಳ್ಳಳಂ ಪಸರಿಸುತ್ತುಂ ಕನ್ನೆ ರೋದೋಂತದೊಳ್

೧೬

ವ|| ಅಂತು ಗಗನರಂಗದೊಳ್ ನೃತ್ಯಲೀಲೆಯಂ ಮೆಱೆದು ವಾಸವನಿವಾಸಕ್ಕಭಿಮುಖಿಯಾಗಿ
ಪೋದಳ್, ಅನ್ನೆಗಮತ್ತಲ್

೧೪. ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಆ ಕನ್ನೆಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಕೊಲೆಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಬಡಿಯುವಾಗ ಅದು
ಕಯ್ಯಿಂದ ಸಿಡಿದು, ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿ, “ಎಲೋ! ಕಂಸಾ! ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು
ಕೊಲ್ಲುವುದಾದರೆ ರಕ್ಷಿಸುವರಾರಿರುವರು? ಬಿಡು. ನಮ್ಮಣ್ಣನಾದ ಕಮಲಾಕ್ಷ ಕೃಷ್ಣನು
ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಹುಟ್ಟಿ ಆ ಅದೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿರುವನು. ವ|| ಎನ್ನಲು, ಅವಳ
ಕಠಿನವಾದ ಆ ಮಾತು ಅವನ ಕಿವಿಗೆ ಶೂಲದಿಂದ ಇರಿದಂತಾಯಿತು. ೧೫. “ಈ
ಮೋಸಗಾರ್ತಿ ಏಕೆ ಹುಟ್ಟಿದಳು! ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿಹೋದಳು! ಈಕೆ ಯಾರೊ?
ವೃತ್ಯುವೋ? ಮಹಾಕಾಳಿಯೋ? ಚಂಡಿಯೋ?! ಮಹಾಭೈರವಿಯೋ?!

೧೬. ಆ ಕನ್ನೆಯು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಎಂಟು ತೋಳುಗಳನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತ ಕುಣಿದಾಡಿದಳು.
ಆಗ ಅವಳ ಮುಖವು ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಂತೆಯೂ ಮೋಡದಂತೆ ಕಪ್ಪಾದ ಅವಯವವು
ಮೂರು ಪ್ರಕಾರದ ನೃತ್ಯಭಂಗಿಯಿಂದಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ನೀಲವಸ್ತ್ರದ
ಉಡಿಗೆಯೂ ಪೀತಾಂಬರದ ಮೇಲುಹೊದಿಕೆಯೂ ಕೆನ್ನೆಗಳನ್ನು ತಾಕುವ ಓಲೆಗಳೂ
ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಗಗನರಂಗದಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯಲೀಲೆಯನ್ನು ಮೆರೆದು
ಆಕೆ ಇಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟಳು. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಆ ಕಡೆ

ಇದಿರ್ವಂದೊಪ್ಪುವ ದೇವದುಂದುಭಿಯೊಳಂ ದೇವಾಂಗನಾನ್ಯತ್ಯಗೀ
ತದೊಳಂ ದೇವಮಹೀರುಹವೃಜದೊಳಂ ದೇವಾಪಗಾತೋಯಕುಂ
ಭದೊಳಂ ದೇವವರಂ ಸ್ತವಂಗೈಯೆ ವರಂಗೊಟ್ಟಾಮಹೇಂದ್ರಂಗೈ ಸ
ಮೃದದಿಂ ದುರ್ಗಿ ಬಲೆಕ್ಕೆ ತಾಂ ನೆಲಸಿ ನಿಂದಳ್ ಯೋಗಪೀಠಾಗ್ರದೊಳ್ ೧೭

ದನುಜಂ ಧುರ್ಗಿಯ ತೇಜದೊಂದು ತೆಪನಂ ಕೈ ಮಿಕ್ಕು ಪೋದಂದಮಂ
ತನಗೆಂದುಗ್ರದುರುಕ್ತಿಯಂ ನೆನೆದಿದೇನಾಶ್ಚರ್ಯಮೆಂದಂದು ನೆ
ಟ್ಟನೆ ಚಿಂತಾಗಿರಿ ಮೇಲೆ ಬೀಳಿ ಪಿರಿದುಂ ಬೆಂಬಿಟ್ಟು ಬಂದೆಯ್ವಿ ಪೊ
ಕ್ಕು ನಿಜಾವಾಸಮನಿಪ್ಪಮಂತ್ರಿನಿವಹಕ್ಕಿಂತೆಂದನಾಸ್ಥಾನದೊಳ್ ೧೮

ಅಶರೀರಧ್ವನಿಯಂತೆ ನಾರದನ ಪೇಟ್ಟಾದೇಶಮಿಂದಾಯ್ತು ವ
ಧ್ಯಶಿಲೋಚ್ಚೃಂಖಲೆಯಾಗಿ ದುರ್ಗೆ ನುಡಿದಳ್ ಪುಟ್ಟಿದನೀಗಳ್ ಚತು
ರ್ದಶಲೋಕಪ್ರಭು ವಿಷ್ಣು ನಿನ್ನ ಪಗೆಯೆಂದಾಗೆಲ್ಲರೀಳದ್ ಬಾ
ಲಿಶನಂ ದೈವಸೂತ್ರಮಂ ಪುರುಷಕಾರಂ ಮೀಲಲೇನಕ್ಕುಮೇ ೧೯

ಆ ನೆಗಟ್ಟೆಂದನೆಕ್ಕತುಳದೊಳ್ ಧುರದೊಳ್ ಬಲದೊಳ್ ಕಡಂಗಿ ನಿಂ
ದಾನಲೊಡರ್ಚಲಾಂಕೆಗೊಳಲಾಡದೆ ಪೋಗಿ ಗಡಂ ಮುರಾಂತಕಂ
ಗಾನತನಾಗಿ ಪುಯ್ಯಲಿಡೆ ಕೇಳ್ತು ಮದೀಯ ವಧಾರ್ಥಮಾಸುಧಾಂ
ಭೋನಿಧಿತಳ್ಳನಿಂದು ಗಡ ಪುಟ್ಟಿದನಿಲ್ಲಿಗದಾವುದುದ್ಯಮಂ ೨೦

೧೭. ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಮಹೇಂದ್ರನು ದೇವತೆಗಳ ನಗಾರಿಯ ವಾದ್ಯ, ದೇವಾಂಗನೆಯರ
ನೃತ್ಯಗೀತ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ದೇವಗಂಗಾಜಲದ ಪೂರ್ಣಕುಂಭ ಮೊದಲಾದವುಗಳೊಡನೆ
ಆಕೆಯನ್ನೆದಿರುಗೊಂಡು, ಬಂದು ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ದುರ್ಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆತನಿಗೆ ವರವನ್ನು
ಕೊಟ್ಟು ಬಳಿಕ ಯೋಗಪೀಠಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಂತಳು. ೧೮ ಕಂಸನು ದುರ್ಗಿಯ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಆ
ಅಪೂರ್ವರೀತಿಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಕಯ್ಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದಬಗೆಯನ್ನೂ ತನಗೆ ಹೇಳಿದ
ಕೆಟ್ಟ ಮಾತನ್ನೂ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು, ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವೋ ಎಂದು ಚಿಂತಾಗಿರಿಯೇ ತನ್ನ
ಮೇಲೆ ಬೀಳಲು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಹಿಂಜರಿದು ಬಂದು ತನ್ನರಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿ, ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ
ಆಪ್ತ ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೧೯. “ಅಶರೀರವಾಣಿಯಂತೆಯೂ ನಾರದನ
ಉಪದೇಶದಂತೆಯೂ ಇಂದು ಆಯಿತು, ವಧ್ಯಶಿಲೆಯಿಂದ ತನ್ನಿಷ್ಟದಂತೆ ತಪ್ಪಿಸಿ
ಕೊಂಡ ಆ ದುರ್ಗಿಯು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾದ ವಿಷ್ಣುವು ನಿನಗೆ
ಹಗೆಯಾಗಿ ಈಗ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಕಪಟವೇಷದ ಈ ಮೂರ್ಖನನ್ನು
ಗೆಲ್ಲುವರಾರು? ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನವು ದೈವಸೂತ್ರವನ್ನು ಮೀರಲಾಗುವುದೇನು?
೨೦. ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಆ ಇಂದ್ರನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಲದಿಂದ ನನಗೆ ಸಮನಾಗಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ
ಎದುರಿಸಿ ನಿಂತು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲಾರದೆ ಹೋಗಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ತಲೆಯನ್ನು ಬಾಗಿಸಿ,
ಹುಯ್ಯಲಿಟ್ಟನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಕ್ಷೀರಸಾಗರಶಯನನು

ವ|| ಎಂದು ಸಚಿವರೊಳ್ ಸಮಾಲೋಚನಂಗೆಯ್ಯಾಗಳಂತೆ ನಿಜವಿವೇಕವನಮಂ ಸ್ವಕೀಯ ಕೋಪವಹಿ ಸುಡಲೊಡರ್ಚೆ

ತೊಡೆವೆಂ ಶಕ್ತನ ನಾಮಮಂ ತುಡುಕಿ ನೀರೊಳ್ ಮೆಟ್ಟುವೆಂ ವಹಿಯಂ
ಪೊಡೆವೆಂ ಕಾಲನನಿಕ್ಕಿ ಡೊಕ್ಕರಿಸುವೆಂ ದೈತೇಯನಂ ಕಟ್ಟುವೆಂ
ಜಡರಾಶೀಂದ್ರನ^೧ನೆಯ್ದುವೆಂ ಪವನನಂ ಸರ್ವಸ್ವಮಂ ಕೊಂಡು ಕೂ
ಗಿಡಿಪೆಂ ವಿತ್ತಪನಂ ಪರಾಭವಿಸುವೆಂ ದಕ್ಷಾದ್ವರದ್ವಂಸಿಯಂ

೨೧

ವ|| ಎಂದಾಸ್ತೊಟಿಸಿ ಲೋಕಪಾಲಕರಂ ನೀರ್ದಾಂಟಿಸಿ^೨

ಅಸುಹೃದ್ವೇಷಾಂಕುರಮುದ
ಯಿಸಿದತ್ತುಗುರೊಳ್ ಚವುಂಟುವೆಂ ಕೊಡಲಿಗೊಳಲ್
ಬಸಮಲ್ಲದು ಬಳೆದೊಡೆ ಬಳೆ
ಯಿಸುವುದು ನೀತಿಯೆ ವಿರೋಧಿಯಂ ವ್ಯಾಧಿಯುಮಂ

೨೨

ವ|| ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ನಿಜವಕ್ಕೋಜನಿಕ್ಕಿಪ್ಪಕ್ಕೇಡಪೀಡಿತ ಲೋಕಘಾತಿನಿಯಪ್ಪ ಪೂತನಿಯುಮಂ, ಸ್ವಕೀಯಪರಿಧಾವನವೇಗವಿಘಟಿತವೈರಿಬಾಲಶಕಟನೆಂಬ ಶಕಟನುಮಂ,

ಹುಟ್ಟಿದನಲ್ಲವೆ? ಇದಕ್ಕೆ ನಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದುದೇನು?” ವ|| ಎಂದು ಸಚಿವರಲ್ಲಿ ಸಮಾಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಅವನ ಕೋಪವೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯು ಅವನ ವಿವೇಕವೆಂಬ ವನವನ್ನು ಸುಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಆಗ ೨೧ “ಇಂದ್ರನ ಹೆಸರನ್ನು ತೊಡೆಯುವೆನು! ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೀರಲ್ಲದ್ದುವೆನು! ಯಮನನ್ನು ಹೊಡೆಯುವೆನು. ನಿಖುತಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದುರುಳಿಸುವೆನು. ವರುಣನನ್ನು ಕಟ್ಟುವೆನು. ವಾಯುವಿನ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವೆನು. ಕುಬೇರನಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಕೂಗಿಡಿಸುವೆನು. ಈಶನನ್ನು ಅಪಜಯಗೊಳಿಸುವೆನು”. ವ|| ಎಂದು ಆರ್ಭಟಿಸಿ, “ಲೋಕಪಾಲಕರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಶತ್ರುದ್ವೇಷದ ಮೊಳಕೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದನ್ನು ಉಗುರಲ್ಲೇ ಜಿಗುಟುತ್ತೇನೆ. ಬೆಳೆದರೆ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿರೋಧಿಯನ್ನೂ ವ್ಯಾಧಿಯನ್ನೂ ಬೆಳೆಯಿಸುವುದು ಯಾವ ನೀತಿ?” ವ|| ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಸ್ತನಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ವಿಷದಿಂದ ಪೀಡಿಸಿ ಜನವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಪೂತನಿಯನ್ನೂ ತನ್ನ ವೇಗವಾದ ಓಟದಿಂದ ವೈರಿಬಾಲರನ್ನರೆಯುವ ಬಂಡಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಶಕಟಾಸುರನನ್ನೂ, ಬಲಗಡೆ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ ರಾಕ್ಷಸವೀರನಾದ ಧೇನುಕನನ್ನೂ ಅನವಧಿಕಾತಿಶಯ ಬಾಹುಸಾಹಸಾಡಂಬರವುಳ್ಳ ಪ್ರಲಂಬನೆಂಬುವನನ್ನೂ ಮಾನವಭುಜ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಕೇಡು ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಅರಿಷ್ಟನೆಂಬುವನನ್ನೂ ತನ್ನ ಕೆನೆತದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾತ್ರದಲ್ಲೇ ಅತಿಭೀತಿಯಿಂದ ರಂಭೆ ತಿಲೋತ್ತಮೆ ಊರ್ವಶೀ ಸುಕೇಶಿಯೆಂಬ ಅಪ್ಸರೆಯರು ಇಂದ್ರನ ದೇಹವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವ

ರಾಕ್ಷಸವೀರದಕ್ಷಿಣಕಟೀತಟ ಪ್ರಬದ್ಧಾಸಿಧೇನುಕನೆಂಬ ಧೇನುಕನುಮಂ, ನಿಸ್ಸೀಮನಿಕಾಮಬಾಹು ಸಾಹಸಾಡಂಬರಪ್ರಳಂಬನೆಂಬ ಪ್ರಳಂಬನುಮಂ, ಮಾನವಭುಜಾವಷ್ಣಂಭಾರಿಷ್ಣನೆಂಬರಿಷ್ಣನುಮಂ, ಹೇಪಿತಘೋಷಣಶ್ರವಣಮಾತ್ರವಿತ್ರಾಸನರಚಿತ ಜಂಭಾರಿದೇಹಪರಿರಂಭ ರಂಭಾತಿಲೋತ್ತಮೋರ್ವ ಶೀಸುಕೇಶಿಯೆಂಬ ಕೇಶಿಯುಮಂ, ಮತ್ತಮನೇಕರೂಪಪರಾವರ್ತನರಸಾದಾನವರೆಂಬ ದಾನವರುಮಂ, ಕರೆದೆನ್ನ ಶತ್ರುವದೊಂದು ತಾಣದೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿರ್ಪನಾತನಂ ಸಕಲಭೂತಳದೊಳುಳ್ಳ ಚತುರ್ವರ್ಣಜಾತ ಶಿಶುಜಾತದೊಳನ್ನರೂಪಾವಷ್ಣಂಭಸೌಷ್ಣವವಿಶೇಷದಿಂದಡಿದೊಡಂಬಡಿಸಿದಂದದೊಳೋರೂರ್ಬ ರೊಂದೊಂದು ನೆವದಿನೊರ್ಮೆ ತಪ್ಪಿದಡೊರ್ಮೆ ಕೊಂದಿಕ್ಕುವುದೆಂದು ಬೆಸಸಿ ವಸುದೇವನ ದೇವಕಿಯ ಸೆತಿಯಂ ಬಿಟ್ಟು ಎನ್ನ ಪಗೆಯೆನಿಸಿದ ವನಜನಾಭಂ ಮತ್ತೊಂದು ತಾಣದೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದಂ; ಕೆಮ್ಮನೆ ನಿಮ್ಮನ್ನಚ್ಚಗಂಬಡಿಸಿದನೆಂದು ಚಾಟುವಚನಂಗಳಂ ಮೆಲೆದು ಮಿಥ್ಯಾವಿನಯವಿನೋದೋಪ ಗೂಹಿತಸ್ತಾಂತಚಿಂತಿತಚಿತ್ತನಾಗಿದಂ, ಅಗಳಾ ಭೋಜರಾಜಂಗೆ ಕರಮಂ ತೆಲೆಂದು ಬಂದ ನಂದಗೋಪನಂ ಕಂಡು ಕಪಟನಾಟಕಸೂತ್ರಧಾರ ನಾರಾಯಣಪ್ರೇರಿತಮನಸ್ಕನಾಗಿ ವಸುದೇವನಂತೆಂದಂ

ಪ್ರಿಯ ಕೇಳುತ್ತವವಾರ್ತೆಯಂ ತನಯನಂ ಪೆತ್ತಳ್ ಗಡಂ ನಿನ್ನ ಪ
ತ್ತಿ ಯಶೋದಾವಧು ತತ್ತನೂಜನೊಡನಿಂಬಂ ಭಾವನಿರ್ವ್ಯಂಧನಾ
ಗಿಯೆ ನೀಂ ರಕ್ಷಿಸು ರೌಹಿಣೀಯನೆನಿಪಸ್ಮತ್ತುತ್ತನಂ ವಿಕ್ರಮೋ
ದಯರಾರಾದೊಡೆ 'ಕಾವರೆಂದು ನುಡಿದಂ ಶ್ರೀನಂದಗೋಪಾಲನೊಳ್

೨೩

ಕೇಶಿಯೆಂಬುವನನ್ನೂ ತಮ್ಮ ರೂಪವನ್ನು ಮರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಪಡೆದಿರುವ ಬೇರೆ, ಅನೇಕ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ಕರೆದು, - “ನನ್ನ ಶತ್ರು ಎಲ್ಲೋ ಅದೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವನು. ಸಕಲಭೂತಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯ ಶೂದ್ರರೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣದವರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಶಿಶುಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ, ರೂಪಗರ್ವಸೌಷ್ಣವ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಅವನನ್ನು ತಿಳಿದು ನಿಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೆಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ನೆಪದಿಂದ ಒಂದು ಸಾರಿ ತಪ್ಪಿದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾರಿ, ಕೊಂದು ಹಾಕಬೇಕು” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ವಸುದೇವ ದೇವಕಿಯರ ಸೆರೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ, “ನನಗೆ ಶತ್ರುವಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಮಗೆ ತೊಂದರೆಪಡಿಸಿದೆನು.” ಎಂದು ಉಪಚಾರವಚನವನ್ನಾಡಿ ಕಪಟವಿನಯ ವಿನೋದಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಮನದ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಹೊರಗಾಣದಂತೆ ಮರೆಮಾಡಿ, ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಕಂಸನಿಗೆ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ನಂದಗೋಪನನ್ನು ಕಂಡು, ವಸುದೇವನು, ಕಪಟನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರನಾದ ನಾರಾಯಣನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತ ಮನಸ್ಕನಾಗಿ, ಹೀಗೆಂದನು- ೨೩. “ಪ್ರಿಯನೇ! ಸಂತೋಷ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಯಶೋದಾದೇವಿ ಮಗನನ್ನು ಹೆತ್ತಿರುವಳಲ್ಲವೇ? ಆ ಮಗನೊಡನೆ ರೋಹಿಣೀಪುತ್ರನಾದ ನಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಭೇದಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಆಶ್ರಯಕೊಟ್ಟು ನೀನು ರಕ್ಷಿಸು. ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವರು ಯಾರಾದರೂ ರಕ್ಷಿಸುವರು” ಎಂದನು. ವ|| ಸಂತೋಷಪಟ್ಟ

ವ|| ಎನೆ ಸಂತೋಷಂಬಟ್ಟು ನಂದಗೋಪಂ ನಂದನಮುಖಾರವಿಂದಾವಲೋಕನೋತ್ಸುಕಂ
ಗೋಕುಲಕೆ ಪೋಗಿ ನೀಲೋತ್ಪಲದಳಶ್ಯಾಮನಪ್ಪ ತಾಮರಸನೇತ್ರನಂ ನೋಡಿ ಪರಮಪ್ರೇಮ
ರೋಮಾಂಚಿತಗಾತ್ರನುಮಾನಂದಬಾಷ್ಪಜಲಲುಳಿತನೇತ್ರನುಮಾಗಿ ಸುಖದಿನಿರಲ್; ಆ ಪ್ರಸೂತಿಕಾಸದನಕ್ಕೆ
ದನುಜವೈರಿ ಪುಟ್ಟಿದಪ್ಪಮದಿನದೊಳ್ ಯಶೋದೆ ಪೊಟಮಟ್ಟು ಸಮಯಮಂ ಪಾರ್ದು

ಪ್ರಣಯಾಲಂಬನಿಯಂತೆ ಪೂತನೆ ಯಶೋದಾಕಾರದಿಂ ಬಂದು ನಿ
ಘ್ನಣೆ ನಂಜೂಡಿದ ತನ್ನ ಪೆರ್ಮೊಲೆಯನೂಡಲ್ ಬಾಲಕಂ ನೆತ್ತರಿಂ
ನೆಣನಂ ಖಂಡಮನೆಯ್ ಪಿಂಡಿ ಪಿಟಿದುಂಡೋಹೋಹೊ ಹಾ ಮಾಣ ದಾ
ರುಣ ಮಾಣಂದೊಟಲುತ್ತೆ ಬೀಳಿ ತವೆ ಪೀರ್ಪಂ ಪೂತನಾ ಜೀವಮಂ ೨೪

ವ|| ಆಗಲಾಟಾಸುರಮಾಗಿ ಬೆಟ್ಟು ಕೆಡೆವಂತೆ ಭೂತಲದೊಳ್ ಕೆಡೆದ ಪೂತನೆಯ
ಮೇಲೆ ಮೊಲೆಯಂ ಕಡೆವಾಯೊಳಿಟ್ಟು ಪಟ್ಟರ್ಪ ಶಿಶುವಂ ಯಶೋದೆ ಬಂದು ಕಂಡು

ಪೂತನೆಯ ಕೆಡೆದ ವಿಕೃತಿಗೆ
ಭೀತಿಯನೊಳಕೊಳ್ಳದೆತ್ತಿಕೊಂಡಳ್ ಮಗನಂ
ಕೌತುಕಮೇಂ ಪೆಂಡಿರೊಳಂ
ಭೀತಿರಸಂ ಮೋಹರಸಮನೊತ್ತರಿಸುಗುಮೇ ೨೫

ನಂದಗೋಪನು ಮಗನ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ
ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕನ್ನೆದಿಲೆಯ ಎಸಳಿನಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲನಾದ ಕಮಲನೇತ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ,
ಪರಮಪ್ರೇಮದಿಂದ ರೋಮಾಂಚಿತಾಂಗನೂ ಆನಂದಬಾಷ್ಪದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನೂ
ಆಗಿ ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಹುಟ್ಟಿದ ಎಂಟನೆಯ ದಿನ ಯಶೋದೆಯು ಹೊರಗೆ
ಹೋದ ಸಮಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಹೆರಿಗೆಯ ಮನೆಗೆ ಪೂತನಿಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯು
೨೪. ಪ್ರೀತಿಯಿರುವವಳಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾ ಯಶೋದೆಯ ಆಕಾರವನ್ನೇ ಧರಿಸಿ, ಬಂದು
ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದ ವಿಷದಿಂದ ತುಂಬಿದ ತನ್ನ ದಪ್ಪಮೊಲೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಊಡಿಸಿದಳು.
ಬಾಲಕೃಷ್ಣನು ಅವಳ ರಕ್ತಮಾಂಸ ಕೊಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಹಿಂಡಿ, ಹಿಳಿದು,
ಕುಡಿದು, “ಓಹೋ! ಹೋ ಹೋ ಕ್ಷೂರೀ! ಬಿಡೋ ಬಿಡೋ” ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಾ
ಅವಳು ಬೀಳುವಂತೆ ಅವಳ ಜೀವವನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಹೀರಿದನು. ವ|| ಆಗ
ಅತಿಭಯಂಕರವಾಗಿ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಪೂತನಿ ಬಿದ್ದಳು. ಅವಳ
ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಳ ಮೊಲೆಯನ್ನು ಕಡೆಬಾಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಗು
ಮಲಗಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಯಶೋದೆಯು ೨೫. ವಿಕಾರವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ
ಪೂತನಿಯ ದೇಹಕ್ಕೂ ಹೆದರದೆ ಓಡಿ ಬಂದು, ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಳು.
ಅಶ್ಚರ್ಯವೇನು! ಭೀತಿರಸವು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೋಹರಸವನ್ನು ಒತ್ತರಿಸುವುದೆ?

ತತ್ಸಮಯೋಚಿತಶಾಂತಿಯು
ನುತ್ಸವದಿಂ ಮಾಡಿ ವಿವಿಧರಕ್ಷಾವಿಧಿಯಂ
ವತ್ಸಂಗೇ ನೆಗಟ್ಟು ಸಕಲಸು
ಹೃತ್ಸಂತತಿ ಪರಸೆ ನಂದನಿರ್ದಂ ಸುಖದಿಂ

೨೬

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ವಸುದೇವನಾದೇಶದಿಂ ದ್ವಾದಶದಿನಕ್ಕೆ ನಾಮಕರಣೋತ್ಸವಮಂ ಮಾಡಲೆಂದು
ಗಾರ್ಗ್ಯನೆಂಬ ಪುರೋಹಿಂ ತಿರೋಹಿತ ವೇಷನಾಗಿ ಬಂದು ಯಥೋಚಿತ ಮಂಗಳಾಚಾರಮಂ
ಮೆಱೆದು ರೋಹಿಣೀಸುತಂಗಂ ರಾಮನಾಮಂ ಮೊದಲಾಗೆ ಪೆಸರಿಟ್ಟು ದೇವಕೀಸುತಂಗೆ
ಕೃಷ್ಣಾಭಿಧಾನಮಂ ಮಾಡಿ ತನಯರ್ಗೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣರೆಂಬ ನಾಮಕರಣಂ ಮೊದಲಾಗೆ
ಪಲವುಮನ್ನರ್ಥನಾಮಮನಿಟ್ಟು ಮತ್ತಮಾಗಾಮಿಕಾರ್ಯಮನಟಿಪಿ ಪರಸಿ ಪೋಪುದುಮನಂತರಂ

ಬಲಿ ಚಾಯನಂಗಳುಂ ಮಂ
ಗಲತೂರ್ಯಮುಮೆಸೆಯೆ ಗೇಯರವಮಂ ಪೊಂದೊ
ಟ್ಟಲ ಪೊಳಪುಂ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರೆ
ಕಲನಾದದ ಗೋಪಕಾಂತೆಯರ್ ನೆರೆದಾಗಳ್

೨೭

ಉದರಮೆ ತೊಟ್ಟಲಾಗೆ ಭುವನತ್ರಯಮಂ ನೆಱೆ ತಾಳ್ವಿ ದೇಹಿವ
ರ್ಗದ ಕೃತಪಾಪಪುಣ್ಯಫಲಮಂ ಸಲೆ ತೂಗುವ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯಂ
ಪದುಳದೆ ತೊಟ್ಟಲೊಳ್ ಪಡಿಸಿ ತೂಗಿದರಚ್ಯುತ ಜೋ ಮಹಾತ್ಮ ಜೋ
ಸದಮಲಬೋಧ ಜೋ ಪರಮ ಜೋ ಹರಿ ಜೋಯೆನುತುಂ ಲಿತಾಂಗಿಯರ್ ೨೮

ವ|| ಆ ಮಹೋತ್ಸವದಿಂ ಬಲೆಕ್ಕೆ ಕತಿಪಯದಿನಂಗಳ್ಗೆ

೨೬. ನಂದನು ಮಗು ಭೀತಿಗೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದು ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶಾಂತಿಯನ್ನೂ
ಬಗೆಬಗೆಯ ರಕ್ಷಾಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡಿ, ಮಿತ್ರವರ್ಗವು ಹರಸುತ್ತಿರಲು ಸುಖದಿಂದ
ಇದ್ದನು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಸುದೇವನು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಮಗು ಜನಿಸಿದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ
ದಿನ ನಾಮಕರಣ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಗಾರ್ಗ್ಯನೆಂಬ ಪುರೋಹಿತನು
ವೇಷಾಂತರದಿಂದ ಬಂದನು. ಆತನು ಯಥೋಚಿತವಾದ ಮಂಗಳಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ,
ರೋಹಿಣೀಸುತನಿಗೆ, ರಾಮನೇ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು, ದೇವಕೀಸುತನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ
ಮೊದಲನೆಯ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು, ಮಕ್ಕಳು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ರಾಮಕೃಷ್ಣರೆಂಬುದೇ ಮೊದಲಾದ
ಅನೇಕ ಅನ್ವರ್ಥನಾಮಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಮುಂದೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ,
ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ, ಹೊರಟುಹೋದನು. ೨೭. ಪೂಜೆಯು ಬಾಗಿನಗಳೂ ಮಂಗಳ
ವಾದ್ಯಗಳೂ, ಗಾನನಾದವೂ, ಚಿನ್ನದ ತೊಟ್ಟಲಿನ ಹೊಳಪೂ ಮನೋಹರವಾಗಿರಲು,
ಇನಿದನಿಯ ಗೋಪವನಿತೆಯರು ಸೇರಿ ೨೮. ಮೂರುಲೋಕವನ್ನೂ ತನ್ನ ಉದರವೆಂಬ
ತೊಟ್ಟಲಲ್ಲಿಟ್ಟು, ದೇಹಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಫಲವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೂಗುವ
ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸುಖವಾಗಿರುವಂತೆ ತೊಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ, ಆ ಲಲಿತಾಂಗಿಯರು
ಅಚ್ಯುತ ಜೋ ಮಹಾತ್ಮ ಜೋ, ಸದಮಲಬೋಧ ಜೋ, ಪರಮ ಜೋ, ಹರಿ
ಜೋ” ಎನ್ನುತ್ತ ಹಾಡಿದರು. ವ|| ಆ ಮಹೋತ್ಸವವಾದ ಬಳಿಕ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ

ಅನಿಮಿತ್ತದರಸ್ಥಿತದಿಂ
 ದನಕ್ಷರಾಳಾಪದಿಂದ ಸಂಕೇತವಿಳೋ
 ಕನದಿಂದಕಾರಣಾನಂ
 ದಿನದಿಂದುತ್ತಾನಶಯನದಿಂ ಹರಿಯೆಸೆದಂ

೨೯

ವ|| ಅಂತಃಸೆಯುಕ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಮೊಂದುದಿವಸಂ ಯಶೋದೇ ಪರಿಚಾರಿಕಾಜನಂ ಬೆರಸು
 ಕಾಳಿಂದೀನದಿಗೆ ಪೋದ ಪಿಂದೆ

ತೊಟ್ಟಲನೊದೆದಾಡುತ್ತಂ
 ಪಟ್ಟದ್ವನನುರುಳಿವರಿದು ಶಿಶುವಂ ಕೊಲಲೆಂ
 ದಿಟ್ಟೊತ್ತಿತದಂಘ್ರಿತಳಂ
 ಮುಟ್ಟೆ ಸಿಡಿಲ್ ಪೊಡೆದ ತೆಲದೆ ಕೆಡದಂ ಶಕಟಂ

೩೦

ಶಕಟಂ ಬೀಳ್ವೆಡೆಯೊಳ್ ಮಹಾಕುಲನಗಂ ಬೀಳ್ವಂತೆ ಬೇಟೊಂದು ದೈ
 ತ್ಯಕರಾಳಾಕೃತಿ ಬೀಳ್ವೆ ಗೋಪರಿದನಿಂ ಕಂಡಂಜುಗುಂ ನೋಡೆ ಕೌ
 ತುಕಮೀ ಕೂಸಿನ ಸಾಸಮೆಂದುಮಿದು ಪೊಲ್ಲೆಂದಚ್ಚುತಂ ನುಗಿದಾ
 ಶಕಟಂ ತೋರ್ವ ನಿಶಾಟರೂಪವನದೃಶ್ಯಂ ಮಾಡಿ ಪಟ್ಟರ್ಪಿನಂ

೩೧

ಗುರುಕುಚೆ ಗೋಪಿ ಬಂದು ಶಕಟಂ ಶತಧಾಕೃತಮಾದುದಿಂತಿದಂ
 ದಿರದೆ ಬಚೆಕ್ಕೆ ಕೇಳಿ ಶುಕಜಲ್ವಿತದಿಂ ಬಗೆವೋಗಿ ಕಂದನ
 ತ್ಯರುಣತಳಾಂಘ್ರಿಯಿಂದಲೆದು ತತ್ಕಮಳಾಕ್ಷನನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಥೂಂ
 ಕರಿಸಿ ನಿಜೇಶ್ವರಂಗಳೆಪಿ ಮಾಡಿಸಿದಳ್ ಬಹುಶಾಂತಿಕರ್ಮಮಂ

೩೨

೨೯. ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಕಾರಣವಿಲ್ಲದ ಕಿರುನಗುವಿನಿಂದಲೂ, ಅಕ್ಷರವಿಲ್ಲದ ಮಾತಿನಿಂದಲೂ, ಏನನ್ನೂ ಸೂಚಿಸದ ನೋಟದಿಂದಲೂ, ಅಕಾರಣಾನಂದದಿಂದ ಮೇಲುಖಿನಾಗಿ ಮಲಗಿ ಬೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿರಲು ಯಶೋದೆಯು ಒಂದು ದಿನ ಯುಮುನಾ ನದಿಗೆ ಪರಿಚಾರಿಕಾಜನರೊಡನೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೩೦. ಪುಟ್ಟ ಕಾಲಿನಿಂದ ತೊಟ್ಟಲನ್ನು ಒದೆಯುತ್ತ, ಮಲಗಿದ್ದ ಆ ಶಿಶುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು, ಬಂಡಿಯಾಕಾರದ ಶಕಟಾಸುರನು ಉರುಳುತ್ತ ಬಂದುಬೀಳಲು, ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ಒದೆದನು. ಅಂಗಾಲು ಸೋಕಿದ ಮಾತ್ರದಲ್ಲೇ ಶಕಟನು ಸಿಡಿಲುಹೊಡೆದಂತೆ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತನು. ೩೧. ಶಕಟಾಸುರನು, ಬಿದ್ದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಕುಲಪರ್ವತವು ಬಿದ್ದಂತೆ ಬೇರೊಂದು ರಾಕ್ಷಸಾಕೃತಿಯು ಬಿದ್ದಿತು. “ಇನ್ನು ಇದನ್ನು ಗೋಪರು ಕಂಡರೆ ಈ ಕೂಸಿನ ಸಾಹಸವು ಅಶ್ಚರ್ಯವೆಂದು ಅಂಜುವರು. ನೋಡಿದರೆ ಇದು ಕೆಟ್ಟದ್ದು” ಎಂದುಕೊಂಡ ಆ ಅಚ್ಚುತನು ಪುಡಿಯಾದ ಆ ಬಂಡಿಯ ರೂಪದ ಶಕಟನು ಕಾಣಿಸಿದ ರಾಕ್ಷಸರೂಪವನ್ನು ಕಾಣದಂತೆ ಮಾಡಿ ಮಲಗಿದ್ದನು. ೩೨. ಸ್ವನ್ಯಪೂರ್ಣಕುಚೆಯಾದ ಗೋಪಿಯು ಬಂದು ಈ ಬಂಡಿಯು ಹೇಗೆ ಇಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಚೂರಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದೆ? ಎಂದು ಶಂಕೆಗೊಂಡು ಗಿಳಿಮಾತಿನಿಂದ

ಅಲಿಗಳ ಸೋಂಕಿಂ ಪ್ರಾತ
ಜಲರುಹಮಲರ್ವಂತೆ ಗೋಪಿಯರ್ ಪದೆಪಿಂ ಜ
ಕ್ಕುಲಿಸೆ ಲಲಿತಾನನಾಂಬುಜ
ಮಲರ್ದೆಸೆದುದು ಮಂದಹಾಸದಿಂ ಮುರಹರನಾ

೩೩

ಅಲಿಗಳೆಳಗಿದರ್ ತಾವರೆ
ಯಲರಂ ಸಕಳಂಕಮಾದ ಶಶಿಮಂಡಲಮಂ
ಗೆಲೆವಂದುದಂಜನಂ ಪರೆ
ದಲರ್ದ ಮೊಗಂ ಸಕಳಸುರಮನೋರಂಜನನಾ

೩೪

ಕುಸುಮಾಕರಸಮಯದೊಳತಿ
ಮಸ್ಯಣತರಂ ಚೂತಪ್ರೋತಕನಂ ನನೆಯಿಂ ರಂ
ಜಿಸುವಂತಿರೆ ತನಯಂ ರಂ
ಜಿಸಿದಂ ಶೈಶವದೊಳಾ ಕುಶೇಶಯ ನಯನಂ

೩೫

ವಿವಿಧಸಟಾವಳಿ ಕಿರುಜಡೆ
ನವಕೇಸರಕಾಂತಿ ಕೊರಲ ರಕ್ಕೆಯ ರತ್ನ
ಚ್ಚವಿಯಾಗಲಂಬೆಗಾಲಿ
ಕುವ ಪದದೊಳ್ ಸಿಂಹಶಿಶುವೊಲೆಸೆದಂ ಕೃಷ್ಣಂ

೩೬

ಕೇಳಿ. ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಕಂದನ ಅವಯವಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿ, ಅವನ ಅಂಗಾಲು ಬಹಳ ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಕಮಲನೇತ್ರನಾದ ಆ ಕಂದನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು 'ಧೂತ್'ಕರಿಸಿ, ವಿಚಾರವನ್ನು ಪತಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಅನೇಕ ಶಾಂತಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದಳು. ೩೩. ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ತುಂಬಿಗಳು ಸೋಕುವುದರಿಂದ ಕಮಲವು ಅರಳುವಂತೆ ಗೋಪಿಯರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ನೋಟವನ್ನು ಬೀರಿದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಲಲಿತವಾದ ಮುಖಕಮಲವು ಅರಳಿ, ಕಿರುನಗುವಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೩೪. ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮನೋರಂಜಕನಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಕಣ್ಣು ಕಪ್ಪುಹರಡಿದ ನಗುಮುಖವು. ತುಂಬಿಗಳು ಕುಳಿತಿರುವ ತಾವರೆಯ ಹೂವಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದಿತು. ೩೫. ವಸಂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತಿಮನೋಹರವಾದ ಎಳೆಮಾವು ಹೂವಿನಿಂದ ರಂಜಿಸುವಂತೆ ಎಳೆತನದ ಆ ಮಗುವು ತಾವರೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೩೬. ಕೃಷ್ಣನು ಅಂಬೆಗಾಲಿಡುವಾಗ ಅವನ ಕಿರುಜಡೆಯು ಸಿಂಹದ ಜಾತಿಯಂತೆಯೂ ಕೊರಳಲ್ಲಿರುವ ರಕ್ಷಾಮಣಿಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಸಿಂಹದ ಕೇಸರದಂತೆಯೂ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರಲು, ಅವನು ಸಿಂಹದ ಮರಿಯಂತೆ ಶೋಭಿಸಿದನು. ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಿಂದ ಅಂಬೆಗಾಲಿಡುತ್ತಲೇ ಹೊರಗೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೋಗಿ, ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಗದರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೋಪಿಯು ಒಂದು ದಿನ

ತನ್ನದಟಂದೆ ಮಾಣದೆ ಗೃಹಾಂಗಣಮಂ ಪೊಳಮಟ್ಟು ಪೋಪನಂ
ಬೆನ್ನನೆ ಪೋಗಿವೋಗಿ ಪಿಡಿತಂದೆನಸುಂ ಜಡಿದೊರ್ಮೆ ಗೋಪಿ ದಾ
ವಿನ್ನಡುವಂ ತೊಡರ್ಚಿ ದೃಢವಾಗಲುಲೂಖಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಪೋ
ಗಿನ್ನೆಲೆಪೋಗಲಾರ್ಪೋಡೆಲೆ ಚಂಚಲಚೇಷ್ಟಿತ ನೋಲ್ಪಿನೆಂಬುದುಂ ೩೭

ಪನೆ ಮಿಱುಗಲ್ ಮುಗುಳ್ಳಗೆನಗುತ್ತೊರಲಂ ತೆಗೆಯುತ್ತಮೊಯ್ಯನೊ
ಯ್ಯನೆ ಮುರಿದಂಬಿಕಾಮುಖಮನೀಕ್ಷಿಸುತುಂ ನಡೆಯಲ್ ಮಹಾಯಮಾ
ರ್ಜುನಕುಜದಲ್ಲಿ ಸಿಲ್ವಿದೊರಲಂ ತೆಗೆಯಲ್ಪನುಗೆಯ್ದೊಡಾಯಮಾ
ರ್ಜುನ ತರು ಕಿತ್ತು ಬೇರೈರಸು ಬಿಚ್ಚರೆ ಮಧ್ಯದೊಳಿದರ್ಪನಚ್ಚುತಂ ೩೮

ವಿಯದಾಶಾವಧಿಯಾಗಿ ಪೆರ್ಚಿ ಬೆಳೆದಿದರ್ ಮತ್ತಿಯಂ ಕೃಷ್ಣನ
ಪ್ತಿಯ ಕೂಸಾಟದೆ ಕಿತ್ತು ಮಾನುಷಚರಿತ್ರಂ ನೋಲ್ಪಿ ಗೋಪಾಲರೊಳ್
ಭಯಮಂ ಮಾಡದೆ ಮುದ್ದಿದೆಂಬದಟದೆಂಬಂತಾಯ್ತು ಯುಕ್ತಂ ಜಗ
ತ್ತಯರಕ್ಷಾಪ್ರಿಯನಪ್ಪ ಕೃಷ್ಣನ ಚರಿತ್ರಂ ಭೀತಿಯಂ ಮಾಯ್ಯಮೇ ೩೯

ವ|| ಆಗಲಾ ಕಳಕಳಧ್ವನಿಯಂ ಕೇಳಿದೇನೆಂದು ನಂದಗೋಪಂ ಪೋಳವೊಲಿಂ ಬಂದು
ಭಗ್ಗವಾಗಿದಾರ್ ಮಹಾಸುಂಧಶಾಖಾರ್ಜುನವಿಟಪಿಯುಮಂ ದರಸ್ಮಿತಭಿನ್ನೋಷ್ಪ ಪುಟನಾಗಿದರ್
ದಾಮೋದರನುಮಂ ಕಂಡು ಕೌತುಕಾನನ್ದನಿರತಿಶಯಹೃದಯನಾಗಿರ್ಪಿನಂ ಯಶೋದೆ

೩೭. ಅವನ ನಡುವಿಗೆ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಬಿಗಿದು, ಅದರಿಂದ ಮರದ ಒರಳೊಂದಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು
ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ, “ಎಲೋ, ಚಂಚಲಚೇಷ್ಟೆಯವನೇ! ಇನ್ನು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ, ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದರೆ
ಹೋಗು ನೋಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದಳು. ೩೮. ಕೃಷ್ಣನು ಹಲ್ಲು ಹೊಳೆದು ಕಾಣುವಂತೆ
ಕಿರುನಗುವನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಆ ಒರಳನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು, ಮೆತ್ತಮೆತ್ತಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ತಾಯಿಯ
ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಹೊರಗೆ ನಡೆದನು. ಒರಳು ಅವಳಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಮತ್ತಿಯ
ಮರದ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತು. ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ತೆಗೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಆ
ಯಮಳಾರ್ಜುನ ವೃಕ್ಷವು ಬೇರುಸಹಿತ ಕಿತ್ತುಬಿದ್ದಿತು. ಬಿದ್ದ ಮರಗಳೆರಡರ ನಡುವೆ
ಕೃಷ್ಣನು ಸುರಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದನು. ೩೯. ಆಕಾಶ ದಿಗಂತದವರೆಗೆ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಆ ಮತ್ತಿಯ
ಮರವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆಯಿಂದ ಬೇಕೆಂದು ಕಿತ್ತ ಅಮಾನುಷ ಚರಿತ್ರೆಯು, ಅದನ್ನು
ನೋಡಿದ ಗೋಪಾಲಕರಲ್ಲಿ ಭಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡದೆ, ಇದು ಒಂದು ಮುದ್ದಿನ ಶಕ್ತಿಯ
ಕೆಲಸವೆನ್ನುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಅದೂ ಉಚಿತವೇ, ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವುದರಲ್ಲಿ
ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ ಕೃಷ್ಣನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೇ?! ವ|| ಆಗ ಆ ಕಲಕಲ
ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಊರಹೊರಗಿದ್ದ ನಂದಗೋಪನು ಕೇಳಿ, ಇದೇನೆಂದು ಗಾಬರಿಗೊಂಡು
ಬಂದು, ಮುರಿದು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಬುಡಕೊಂಬೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೊಡ್ಡ ಮತ್ತಿಯ ಮರವನ್ನೂ
ಕಿರುನಗೆಯಿಂದ ತೆರೆದ ತುಟಿಯುಳ್ಳ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಅತಿಶಯಾನಂದಾಶ್ಚರ್ಯ

ಪರಮಸುಖಾರ್ಥಲೋಚನದಿನೀಕ್ಷಿಸಿ ನಂದನನಂ ಸರೋರುಹೋ
ದರನನಿದಾರ ಮಾಣಿಕವಿದಾರ ನಿಧಾನವಿದಾರ ಮುದ್ದಿದಾ
ರರಸನಿದಾರ ಬಲ್ಲಹನಿದಾರ ಕರೀಂದ್ರನಿದಾರ ಸಿಂಹವೆಂ
ದಿರದಮರ್ದಪ್ಪಿದಳ್ ಪದಪಿನಂ ಮೊಲೆವಾಲ್ ತೊಱಿದೆಚ್ಚುಪಾಯ್ವಿನಂ ೪೦

ತರುಣೇಂದು ದಿನಕ್ರಮದಿಂ
ಪರಿವರ್ಧಿಸಿ ವಾರಿನಿಧಿಯನೊದವಿಪ ತೇಜದಿಂ
ಮುರರಿಪು ದಿವಸಕ್ರಮದಿಂ
ಪರಿವರ್ಧಿಸಿ ಜನದ ಮುದಮನೊದವಿಸುತಿದರ್ಫಂ ೪೧

ಒಂದಡಿಯನಿಟ್ಟು ಹರಿ ಮ
ತ್ತೊಂದಡಿಗಡಿಯೆತ್ತುವಾಗಳುಂ ವಿಕ್ರಮನಾ
ದಂದಿನ ಸಂಸ್ಕಾರಂ ಬಿಡ
ದಂದೆನೆ ಬಗೆಗೊಳಿಸಿದಂ ತಳರ್ನಡೆವೆಡೆಯೋಳ್ ೪೨

ಕಮಲಭವಾದ್ಯರುಂ ಪಡೆವರೇ ಹರಿಪಾದಜೋಲವಪ್ರಸಾ
ದಮನೆನಲತ್ಯಲಭ್ಯತರಮಾದ ತದಂಘ್ರಿಗಳೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಂ
ಕ್ರಮಿಸಿದುವೆಂದು ತನ್ನ ಕೃತಕೃತ್ಯತೆಗೇಂ ತಲೆದೂಗುತ್ತಿದರ್ಲೋ
ಕ್ಷಮೆಯೆನೆ ಕಂಪಿಕುಂ ಧರೆ ತಳರ್ನಡೆವಂಘ್ರಿಭರಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣನಾ ೪೩

ಎಡೆಗಿಲೆದಿರೆ ಪೊಂಗವಡಿಕೆ
ಬಿಡೆ ಘಲೆನೆ ಗೆಜ್ಜೆ ಮಿಲುಗೆ ದಶನಾಂಶು ಕುರುಳ್
ಜಡಿಯೆ ತೊದಳ್ಳುಡಿಯ ತಳ
ರ್ನಡೆಯ ಬೆಡಂಗಸುರವೈರಿಗಡಿಗಡಿಗಸೆಗುಂ ೪೪

ಹೃದಯನಾದನು. ಯಶೋದೆಯು ೪೦. ಪರಮ ಸುಖಬಾಷ್ಪದಿಂದ ಒದ್ದೆಯಾದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ
ಕಮಲೋದರನಾದ ಆ ಮಗನನ್ನು ನೋಡಿ, “ಇದು ಯಾರ ಮಾಣಿಕ! ಇದು ಯಾರ
ನಿಧಿ? ಇದು ಯಾರ ಮುದ್ದು! ಇದು ಯಾರ ದೊರೆ? ಇವನಾರ ವಲ್ಲಭ? ಇದಾರ
ಮರಿಯಾನೆ ಇದಾರ ಸಿಂಹ!” ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಮೊಲೆಹಾಲಿಳಿದು ಚಿಮ್ಮಿ
ಹಾರುತ್ತಿರಲು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ೪೧. ಬಾಲಚಂದ್ರನು ದಿನಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಬೆಳೆದು, ಸಾಗರವನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು ದಿನಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ಜನರ
ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೪೨. ಕೃಷ್ಣನು ದಟ್ಟಡಿಯಿಡುವಾಗ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು
ಇಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಮುಂದಿಡಲು ಕಾಲನ್ನು ಎತ್ತುವಾಗ ತನ್ನ ತ್ರಿವಿಕಮನಾಗಿದ್ದಾಗಿನ
ಸಂಸ್ಕಾರವು ತಪ್ಪಿಲ್ಲವೆನ್ನುವಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೪೩. ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದವರು
ಕೂಡ ಹರಿಯಪಾದಧೂಳಿಲವದ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರರೆನ್ನುವಾಗ
ಅಲಭ್ಯತರವಾದ ತನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನೇ ನನ್ನ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಸಂಚರಿಸಿದನು ಎಂದು ತನ್ನ
ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಭೂದೇವಿಯು ತಲೆದೂಗುತ್ತಿರುವಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು ದಟ್ಟಡಿಯಿಟ್ಟು
ನಡೆಯುವಾಗ ಪಾದದ ಭಾರಕ್ಕೆ ಭೂಮಿ ನಡುಗುವುದು. ೪೪. ಚಿನ್ನದ ಕಿರುಗವಡೆಗಳು
ಒತ್ತಾಗಿದ್ದು, ಗೆಜ್ಜೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಘಲ್ ಘಲ್ಲೆಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತ, ಹಲ್ಲಿನ ಬಿಳುಪು

ಒಡವುಟ್ಟಿದ ಕೌಸ್ತುಭಮಿ
 ಪೆಡೆಗಂ ದಾಯಾದನಪ್ಪನನ್ನೆಗಮೆಂದಂ
 ದುಡುಪತಿಕಳೆ ನೆಲಸಿತ್ತನೆ
 ಪೊಡೆಯಲರನ ಕೊರಲ ಪುಲಿಯುಗುರ್ ಕರಮೆಸೆಗುಂ

೪೫

ನೊಸಲೊಳ್ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಮನೋ
 ಜಸೂದನಂ ಪೆಅನದಾವನಾನೆ ದಲೆಂದೀ
 ವಸುಮತಿಗೆ ಸೂಚಪಂದದಿ
 ನೆಸೆದಂ ಹರಿ ನೊಸಲಕಣ್ಣೊಲೆಸೆವರಲೆಲೆಯಿಂ

೪೬

ವಿಕ್ರಮಮೂರ್ತಿಗೆ ತಾರಾ
 ಚಕ್ರಂ ಕಟಸೂತ್ರಮಾಗೆ ತತ್ಕಟಸೂತ್ರಂ
 ಚಕ್ರಿಗೆ ಬಾಲಕನುರೂ
 ಪಕ್ರಮವಾಯ್ತೆನಿಸಿ ಮುತ್ತಿನುಡೆವಣಿಯೆಸೆಗುಂ

೪೭

ಸಲೆ ಪಾಟೆಗಿಡದೆ ಗುಣದಿಂ
 ತೊಲಗಿರದೀ ಕೃಷ್ಣಪದಮನಾಶ್ರಯಿಪೆಮ್ಮಂ
 ತೆಲೆ ಮರ್ತ್ಯಪದಮನಾಶ್ರಯಿ
 ಸಲೊಲ್ಲನೆಂಬಂತೆ ಹರಿದು ನೂಪುರಮುಲಿಗುಂ

೪೮

ಎನಿತೊಂದು ಪದೆಪು ಮೋಹಂ
 ವನಜಾಕ್ಷನೊಳನಿತು ಪದೆಪು ಮೋಹಂ ಬಳನೊಳ್
 ತನಗಾಗೆ ನಂದವಧು ತ
 ತ್ತನಯದ್ವಯಕೇಳಿಯಿಂದೆ ಸುಖಮಂ ಪಡೆದಳ್

೪೯

ಹೊಳೆಯುತ್ತಾ ತಲೆಗೂದಲು ಜೋಲುತ್ತು ಇರಲು ಕೃಷ್ಣನ ತೊದಲುಮಾತಿನ ಮತ್ತು ದಟ್ಟಡಿನಡೆಯ ಬೆಡಗು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುವುದು. ೪೫. “ಈ ಕೌಸ್ತುಭವು ನನ್ನೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದುದು ಆದುದರಿಂದ ಇದು ಇರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೂ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಾನು ಭಾಗಿಯಾಗಿರುತ್ತೇನೆ”. ಎಂದು ಚಂದ್ರಕಳೆಯು ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಪದ್ಮನಾಭನ ಕೊರಳ ಹುಲಿಯುಗುರು, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವುದು. ೪೬. ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಕೊಂದ ಹಣೆಗಣ್ಣು (ತ್ರಿಣೇತ್ರ)ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಾನೇ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಈ ಭೂಮಿಗೇ ಸೂಚಿಸುವನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು ಹಣೆಗಣ್ಣಿನಂತೆ ಕಾಣುವ ಅರಳೆಲೆಯೆಂಬ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲಿನ ಜೋಲು ಆಭರಣದಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದನು. ೪೭. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಮೂರ್ತಿಗೆ ಉಡಿದಾರವಾಗಿದ್ದ ಆ ನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲವು ಈಗ ಬಾಲಕನಾಗಿರುವ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಅವನ ಮುತ್ತಿನ ಉಡಿಮಣಿಯು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೪೮. ಹರಿಯ ಕಾಲ್ಗಿಜ್ಜೆಯು “ಎಲೈ ಮನುಜರೇ ಕ್ರಮತಪ್ಪದೆ ಗುಣ(ದಾರ)ವನ್ನು ಬಿಡದೆ ನಮ್ಮಂತೆ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾದವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದರೆ ಅವನು ಒಲಿಯುವನು.” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೪೯. ನಂದಗೋಪಿಯು, ತನಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಇಷ್ಟವೋ ಪ್ರೀತಿಯೋ ಅಷ್ಟೇ ಇಷ್ಟವೂ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಬಲರಾಮನಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ

ಒಡನೊಡನಾಡಿಗಳ್ ಗಡಣದಿಂ ಬರೆ ಗೆಜ್ಜೆಯ ನುಣ್ಣರಂ ಪೊದ
ಱ್ಱುಡೆವಣೆಯಿಂಚರಂ ನೆಗಟಿ ಕಣ್ಣುಲರ್ಗಳ್ ಪೊಳೆದಾಡೆ ಧೂಳಿ ಮೆ
ಯ್ಗಡರ್ದಿರೆ ಮುಗ್ಗಜಲ್ಪನಮೊಡಂಬಡೆ ರಂಜಿಸಿ ತಾಯ ದಿಟ್ಟ ತ
ಮೊಡನೊಡನೆತ್ತಲುಂ ಪರಿವಿನಂ ಪರಿದಾಡಿದರಾ ಬಳಾಚ್ಚುತರ್

೫೦

ಘನಕುಚೆ ಗೋಪಿ ಪಾಲ್ಗಡೆಯುತುಂ ಮನೆವಾಟ್ತಿಗೆ ಪೋಗೆ ಗೆಜ್ಜೆಯಿಂ
ದನಿ ನಸುಪೊಣ್ಣದಂತು ಪರಿತಂದೆಡಗೆಯೊಳೆ ತೋಡಿ ಬೆಣ್ಣೆಯಂ
ತಿನುತಿರೆ ಗೋಪಿ ಕಂಡೆಲೆಲೆ ಕಳ್ಳತನಂಗಳನಣ್ಣ ಕಂಡೆವಾ
ವೆನೆ ಕಡೆವಾಯ ಬೆಣ್ಣೆವೆರಸೊಯ್ಯನೆ ಪಿಂಗುವ ಕೃಷ್ಣನೊಪ್ಪಿದಂ

೫೧

ವ|| ಮತ್ತೊಂದು ಸಮಯದೊಳ್ ಪಾಲ್ಗುಡಿಯಲೊಲ್ಲದಾಟಿಗುಟ್ಟುವ ದಾಮೋದರನಂ
ಯಶೋದೆ ಕಂಡು

ಶಕಟವಿಮರ್ದನಾ ಮುಸಲಿ ಬಾರದ ಮುನ್ನಮೆ ನಮ್ಮ ಹೇಮಘಂ
ಟಕೆ ಘಣಿಲೆಂಬ ನಂದಿನಿಯ ಹಾಲಿದೆ ನೀಂ ಕುಡಿಯಲೆ ನಿನ್ನ ಚಂ
ಡಿಕೆ ಬಳೆದಪ್ಪುದೆಂದಬಲೆ ನಂಬಿಸೆ ಪಾಲ್ಗುಡಿದೀಗಳಬ್ಬೆ ಚಂ
ಡಿಕೆಯೆನಿತುದ್ದವಾದುದೆನುತುಂ ಬೆಸಗೊಳ್ಳ ಮುಕುಂದನೊಪ್ಪುಗುಂ

೫೨

ಆ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳ ಬಾಲಕ್ರೀಡೆಯಿಂದಲೂ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಪಡೆದಳು. ೫೦. ಒಡನಾಡಿಗಳು ಸಂಗಡ ಗುಂಪಾಗಿ ಬರುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಕಾಲೆಜ್ಜೆಯೂ ನಡುಗೆಜ್ಜೆಯೂ ಇಂಪಾಗಿ ಧ್ವನಿ ಮಾಡುತ್ತ, ತಾವರೆಗಣ್ಣುಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಾ, ಮುದ್ದಾದ ತೊದಲು ನುಡಿಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಾ ಧೂಳು ಮೈಗೆ ಅಡರುತ್ತಾ ತಾಯಿಯ ಜಾಗರೂಕತೆಯ ನೋಟವು ತಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುತ್ತ ಇರಲು ಆ ಬಲರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಓಡಿಯಾಡು ತಿದ್ದರು. ೫೧. ಗೋಪಿಯು, ಮೊಸರನ್ನು ಕಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ನಡುವೆ ಬೇರೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಹೋದಾಗ ಕೃಷ್ಣನು ಗೆಜ್ಜೆಯ ಶಬ್ದವಾಗದಂತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿಬಂದು ಎಡಗಯ್ಯಿಂದಲೇ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ತೋಡಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು. ಗೋಪಿಯು ಕಂಡು, “ಎಲೆಲೆ ಅಣ್ಣ! ನಿನ್ನ ಕಳ್ಳತನಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಂಡೆವು” ಎಂದಳು. ಕಡೆಬಾಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಸಹಿತವೇ ಬೇಗ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಓಡಿದ ಅವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ರಂಜಿಸಿದನು. ವ|| ಮತ್ತೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯಲೊಲ್ಲದೆ ಚಂಡಿ ಹಿಡಿದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ, ೫೨. “ಶಕಟವಿಮರ್ದನಾ! ಚೆನ್ನದ ಘಂಟೆಯು ಘಣಿಲೆಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುವ ನಮ್ಮ ನಂದಿನಿಯ ಹಾಲಿದೆ. ಬಲರಾಮನು ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ನೀನು ಕುಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಮುಂಜುಟ್ಟು ಬೆಳೆಯುವುದು.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಯಶೋದೆಯು ನಂಬಿಸಿದಾಗ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದು, “ಅಮ್ಮ ಈಗ ನನ್ನ ಚಂಡಿಕೆ ಎಷ್ಟು ಉದ್ದವಾಯಿತು” ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಮುದ್ದು ಬೀರುತ್ತಿದ್ದನು. ೫೩. ಸಂಸಾರನಾಟಕ

ಚಾರಿಮೆಟ್ಟುವ ಭಂಗಿ ದೋರ್ವಲನಂ ಮನಂಗೊಳೆ ಮಂಜುಮಂ
ಜೀರಕಂಕಣಕಿಂಕಣೀರುತಿ ಪೊಣ್ಣೆ ವಕ್ರತಕಂಧರಂ
ಸ್ಮೇರವಕ್ರಸರೋರುಹಂ ಲಲಿತಾಯತೇಕ್ಷಣನಾಗಿ ಸಂ
ಸಾರನಾಟಕಸೂತ್ರಧಾರಿ ಮುರಾರಿ ಕೈಪಳಿಗಾಡಿದಂ

೫೩

ನೀರದೋತ್ಪಲ ವರ್ಣನಾಡಿದನಾಡಿದಂ ಕಮಲೇಕ್ಷಣಂ
ಚಾರುಹಾಸನಿವಾಸನಾಡಿದನಾಡಿದಂ ಸುಭಗಂ ಶುಭಾ
ಕಾರನಾಡಿದನೆಂದು ಗೋಪಿಯರಾಡಿಸುತ್ತಮಿರಲೈ ಸಂ
ಸಾರನಾಟಕಸೂತ್ರಧಾರಿ ಮುರಾರಿ ಕೈಪಳಿಗಾಡಿದಂ

೫೪

ಕ್ಷೀರಲಂಪಟನಾಡಿದಂ ನವನೀತಚೋರಕನಾಡಿದಂ
ದಾರಕವ್ರಜಮಲ್ಲನಾಡಿದನಾಡಿದಂ ಹರಿ ಗೋಕುಲಾ
ಧಾರನಾಡಿದನೆಂದು ಗೋಪಿಯರಾಡಿಸುತ್ತಮಿರಲೈ ಸಂ
ಸಾರನಾಟಕಸೂತ್ರಧಾರಿ ಮುರಾರಿ ಕೈಪಳಿಗಾಡಿದಂ

೫೫

ದಾರುಣಾಕೃತಿಪೂತನಾಂತಕನಾಡಿದಂ ಶಕಟಪ್ರಸಂ
ಹಾರನಾಡಿದನಾಡಿದಂ ಯಮಳಾರ್ಜುನದ್ರುಮಘಾತಿಯೆಂ
ಬೀರವಂ ನೆಗಲಿಲೈ ಗೋಪಿಯರಾಡಿಸುತ್ತಮಿರಲೈ ಸಂ
ಸಾರನಾಟಕಸೂತ್ರಧಾರಿ ಮುರಾರಿ ಕೈಪಳಿಗಾಡಿದಂ

೫೬

ಸೂತ್ರಧಾರಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನು, ಗೋಪಿಯರು ಚಪ್ಪಾಳೆಯನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತಿರಲು ತಾಳಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ, ತೋಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾ, ಕಾಲ್ಪಳೆ ಕೈ ಕಪ್ಪಗಳ ಮನೋಹರವಾದ ದ್ವನಿಯನ್ನು ಹೊಮ್ಮಿಸುತ್ತಾ ಕತ್ತನ್ನು ಓರೆಮಾಡುತ್ತ ಕಮಲದಂತೆ ನಗುಮುಖವುಳ್ಳವನೂ ಲಲಿತವೂ ಸೌಮ್ಯವೂ ಆದ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ ಕುಣಿದನು. ೫೪. ಕನ್ನೆದಿಲೆಯ ಬಣ್ಣದವನು ಆಡಿದನು, ತಾವರೆಗಣ್ಣಿನವನು ಆಡಿದನು, ನಗುಮುಖದವನು ಆಡಿದನು, ಸೌಂದರ್ಯದ ಮಂಗಳಾಕಾರನು ಆಡಿದನು” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಗೋಪಿಯರು ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹಾಕುತ್ತಿರಲು ಸಂಸಾರನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಿ ಕೃಷ್ಣನು ಆಡಿದನು. ೫೫. “ಹಾಲಿನ ಲಂಪಟನು ಆಡಿದನು, ಹೊಸ ಬೆಣ್ಣೆಗಳ್ಳನು ಆಡಿದನು, ಮಕ್ಕಳ ಗುಂಪಿನ ಜಟ್ಟಿ ಆಡಿದನು, ಗೋಕುಲಾಧಾರ ಆಡಿದನು” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಚಪ್ಪಾಳೆಯನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತಿರಲು ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಂಸಾರನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಿ ಮುರಾರಿ ಕುಣಿದನು. ೫೬. “ಭೀತಿಯ ಪೂತನಿ ಹಂತಕನು, ಶಕಟಾಸುರ ಸಂಹಾರಕನು, ಅವಳಿಯ ಮತ್ತಿಯ ಭಂಜಕನು, ಆಡಿದನಾಡಿದನೆನ್ನತ-1. ಗೋಪಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿನಾಟಕ ಸೂತ್ರವ ಹಿಡಿದಾ 1 ಮುರಾರಿ ಕೃಷ್ಣನು ತಾಳವ ಹಿಡಿದು, ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದನು ನಗುತಲೆ ತಾನು 11

ವೀರದೈತ್ಯರನಿಕ್ಕಲಾಡಿಯೆ ಪುಟ್ಟದಂ ಹರಿಯೆಂದು ಕೈ
ವಾರದಿಂದವೆ ಮಾತನಾಡೆ ವಿರೋಧಿಗಳ್ ಯಮಲೋಕಮಂ
ಸಾರಲಾಡೆ ಯಶೋದೆ ರಾಗರಸಾಬ್ಧಿಯೊಳ್ ತುಳುಕಾಡೆ ಸಂ
ಸಾರನಾಟಕಸೂತ್ರಧಾರಿ ಮುರಾರಿ ಕೈಪಟಿಗಾಡಿದಂ

೫೭

ಆನಂದಮೂರ್ತಿ ಸುಖಲ
ಕ್ಷಿಣಿಗಳೆಯಂ ಸಕಲಸಾರಸರ್ವಸ್ವನೆನಿ
ಪ್ಪಾ ನೀರಜನೇತ್ರನ ಲೀ
ಲಾನುಷ್ಕಿತಬಾಲಕೇಳಿ ಬಣ್ಣಪರಳವೇ

೫೮

ವನಜಜ ಬನ್ನಿಮಿತ್ತ ಹರ ಕುಳ್ಳಿರಿಮುನ್ನತಪೀಠದೊಳ್ ಪದಾ
ವನತಿಯಿನೇಷು ಮಹೇಂದ್ರ ದಿವಿಜರ್ ಪುಗೆ ಬಾರಿಸವೇಡೆನುತ್ತೆ ಮು
ನ್ನಿನ ನಿಜಲೀಲೆಯೋಲಗದ ಪೆರ್ಮೆಯ ಮಾತನದೊರ್ಮೆ ಸುಪ್ತಿಯೊಳ್
ಕನವರಿಸುತ್ತಮಿರ್ಪ ಹರಿ ಗೋಪಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯಮಂ ನೆಗಚ್ಚಿದಂ

೫೯

ಒಂದಲ್ಲದೊಂದನೆನುತಮ
ದೊಂದುದಿನಂ ಕೃಷ್ಣನಾಟಿಗುಟ್ಟದೊಡದನೇ
ನೆಂದುಂ ಮಾಣಿಸಲಿಟ್ಟಿಯದ
ದೊಂದು ಕಥಾಂತರದೆ ಗೋಪಿ ಮಾಣಿಪ ಬಗೆಯಿಂ

೬೦

ಕತೆಯಂ ಕೇಳೆಲೆ ಕಂದ ಹುಂ ರಘುಜನೆಂಬಂ ಹುಂ ಸಕಾಂತಂ ವನ
ಸ್ಥಿತನಾದಂ ಗುರು ಪೇಟಿ ಹುಂ ದಶಶಿರಂ ಕೊಂಡುಯ್ದನಾ ರಾಮನಾ
ಸತಿಯಂ ತಾನೆನೆ ಪೂರ್ವಮಂ ನೆನೆಯುತುಂ ಹುಂಕೊಳ್ಳದುತ್ಕೋಪಹುಂ
ಕೃತಿಯಂ ಮಾಡುತುಮೊಂಡುಗರ್ಚ ಕಿಸುಗಣ್ಣಿಟ್ಟಚ್ಚುತಂ ರಂಜಿಕುಂ

೬೧

೫೭. ರಾಕ್ಷಸ ವೀರರ ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೇ ಹುಟ್ಟಿದನೀ ಹರಿತಾಂ ನಿಜವೀಗ | ಆಟವನಾಡುತ
ಹಗೆಗಳನೀತ ಅಟ್ಟುವನಲ್ಲವೆ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ | ಎನ್ನುತ ಗೋಪಿಯರೆಲ್ಲರು ಹೇಳಿ,
ಯಶೋದೆ ರಾಗದ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ | ತುಳುಕಾಡುತ್ತಾ ಇರುತಿರಲಾಗ ಆಡಿದನಾ ಹರಿ
ಕೈಚಪ್ಪಾಳೆಗೆ || ೫೮. ಆನಂದಮೂರ್ತಿ, ಸುಖಲಕ್ಷ್ಮೀನಿವಾಸ, ಸಕಲಸಾರಸರ್ವಸ್ವ
ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಆ ಕಮಲನೇತ್ರ ಕೃಷ್ಣನು ವಿನೋದದಿಂದ ಆಡಿದ ಮಕ್ಕಳಾಟವನ್ನು
ವರ್ಣಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ?! ೫೯. “ಬ್ರಹ್ಮಾ! ಇತ್ತ ಬನ್ನಿ, ಹರಾ! ಉನ್ನತ ಪೀಠದಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ, ಮಹೇಂದ್ರಾ! ಪಾದ ನಮಸ್ಕಾರದಿಂದ ಮೇಲೇಳು ದೇವತೆಗಳು ಬಂದರೆ
ತಡೆಯಬೇಡ”. ಎಂದು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಲೀಲಾಸಭೆಯ ಹಿರಿಮೆಯ ಮಾತನ್ನು ಅದೊಂದು
ದಿನ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕನವರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೃಷ್ಣನು, ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡಿದನು. ೬೦. ಅದೊಂದು ದಿನ ಕೃಷ್ಣನು, ಏನಾದರೊಂದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ, ಚಂಡಿ
ಹಿಡಿದನು. ಅದನ್ನು ಬೇರೆ ಏನೂ ಹೇಳಿಯೂ ತಪ್ಪಿಸಲರಿಯದ ಗೋಪಿ, ಒಂದು
ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ತಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೊಂಡು ೬೧. “ಎಲೆಕಂದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳು,
ಎಂದಳು. ‘ಹೂ’ ಎಂದನು. ರಾಮನೆಂಬುವನು, ‘ಹೂ’, ತಂದೆ ಹೇಳಿದುದರಿಂದ

ಆಡುತ್ತಂ ಸಹಪಾಂಸು
 ಕ್ರೀಡಿತರೋಳ್ ಕೃಷ್ಣನಬ್ಬ ಮಣ್ಣಂ ತಿಂದಂ
 ನೋಡೆಂದು ಹಳಧರಂ ಪಿಸು
 ಕಾಡಲ್ ಕೇಳೊರ್ಮೆ ಗೋಪಿ ಸೆಳೆವಿಡಿದೊಲವಿಂ

೬೨

ಹರಿ ನೀಂ ಮಣ್ಣೆಂದೆ ತಿನ್ನೆಂ ಜನನಿ ಪುಸಿದನೆಮಗ್ಗಜಂ ತೋಟು ವಕ್ತ್ರಾಂ
 ತರಮಂ ನೋಡೆಂದು ಬಾಯಂ ತೆಪ್ಪಿವುದುಮದಪ್ಪಿಂ ವಾರ್ಧಿಯೇಟುಂ ಕುಲೋರ್ವೀ
 ಧರವೇಟುಂ ದ್ವೀಪವೇಟುಂಬೆರಸು ಜಗಮನೀರೇಟುಮಂ ಕೂಡೆ ಕಂಡ
 ಚ್ಚರಿವಟ್ಟಂ ಮುಚ್ಚುಮುಚ್ಚಾನನಮನೆನುತುಮಾ ಕಾಂತೆ ವಿಭ್ರಾಂತೆಯಾದಳ್

೬೩

ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಮಹಿಮೆಯನಟಿ
 ದುಮದಂ ತನ್ಮಾಯೆಯಿಂದೆ ಮಹಿವರ್ ಗೋಪರ್
 ಯಮಿಗಳುಮಂ ಮೋಹಿಪ ವಿ
 ಪ್ಲುಮಾಯೆ ಮೋಹಿಸದೆ ಗೋಪರಂ ತತ್ಕ್ಷಣದೊಳ್

೬೪

ಪೂತನೆ ಬಿರ್ದುದಂ ಶಕಟನೊತ್ತಿದುದಂ ಯಮಲಾರ್ಜುನಾಪನೀ
 ಜಾತಮನಾಹತಂ ಕೆಡೆದುದಂ ನೆನೆದದ್ಭುತಮಿಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾ
 ಯ್ಯಾತಪತಾಪದಿಂದಮಿದು ನಿಶ್ಚಣನಿರ್ಜಳನಿಪ್ಪವಾಳವ
 ಲ್ಲೀ ತರುವಾದುದೀಡೆಯೊಳಿನ್ನಿರವಾಗದು ಪೋಪುದುತ್ತಮಂ

೬೫

ಕಾಂತೆಯೊಡನೆ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಎಂದಳು, ಆಗಲೂ 'ಹೂ' ಎಂದನು, ರಾಮನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ರಾವಣನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದನು." ಎಂದಾಗ ಪೂರ್ವದ ವಿಚಾರವನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು 'ಹೂ' ಗುಟ್ಟದೆ ಎದ್ದು ಅತಿಕೋಪದಿಂದ ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತಾ ತುಟಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣನ್ನು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ತೆರೆದ ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿದನು. ೬೨. 'ಅಮ್ಮಾ, ಜತೆಗಾರರ ಸಂಗಡ ಮಳಲಾಟವಾಡುತ್ತಾ ಕೃಷ್ಣ ಈ ದಿನ ಮಣ್ಣನ್ನು ತಿಂದನು ನೋಡು' ಎಂದು ಬಲರಾಮನು ಚಾಡಿ ಹೇಳಿದನು. ೬೩. ಯಶೋದೆಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಬೆತ್ತವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು 'ಹರೀ ನೀನು ಮಣ್ಣು ತಿಂದೆಯಂತೆ' ಎಂದಳು. ಕೃಷ್ಣನು- 'ತಿನ್ನಲಿಲ್ಲಮ್ಮಾ, ಅಣ್ಣ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ'. ಎಂದನು. ಗೋಪಿ-ಆದರೆ ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ತೋರಿಸು'. ಎಂದಳು. ಕೃಷ್ಣನು 'ನೋಡು' ಎಂದು ಬಾಯಿ ತೆರೆದನು. ಗೋಪಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಏಳು ಕುಲಪರ್ವತಗಳಿಂದಲೂ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳಿಂದಲೂ, ಕೂಡಿದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಒಡನೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕಂಡು, ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು, 'ಇನ್ನು ಮುಚ್ಚು ಬಾಯನ್ನು' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ವಿಭ್ರಾಂತೆಯಾದಳು. ೬೪. ಆ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ತಿಳಿದೂ ಗೋಪರು ಅದನ್ನು ಅವನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಯೋಗಿಗಳನ್ನೂ ಮೋಹಗೊಳಿಸುವ ವಿಷ್ಣುಮಾಯೆ, ಗೋಪಾಲಕರನ್ನು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಮೋಹಗೊಳಿಸದೇ? ೬೫. ಪೂತನಿ ಶಕಟರು ಬಿದ್ದುದನ್ನು ಯಮಲಾರ್ಜುನ ವೃಕ್ಷವು ಕಡಿಯದೆ ಬೇರುಸಹಿತ ಬಿದ್ದುದನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡ ನಂದಗೋಪನು. "ಇಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನು ಕಂಡೆವು. ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲೂ ನೀರೂ ಚಿಗುರುಗೂಡಿದ ಮರಬಳ್ಳಿಗಳೂ

ನಮಗಿನ್ನಿಪ್ಪೊಡಮೊಂದೆ ಸುಸ್ಥಳವತೀವಾಸೇವ್ಯವೀ ನಮ್ಮ ಗೋ
ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಬಹುಪ್ರಕಾರತ್ಯುಣಮುಂ ಸುಚ್ಛಾಯೆಯುಂ ತನ್ನೊಳ
ಪ್ರಮಿತಂ ಕೇಳಿಸುಖಪ್ರದೇಶಮೆಸೆಗುಂ ವೃಂದಾವನಂ ಕೀರಕೇ
ಕಿಮರಾಳವೃಜದಾವನಂ ಪ್ರಚುರಕಾಳಿಂದೀವನಂ ಪಾವನಂ

೬೬

ವ|| ಎಂದು ನಂದಗೋಪಂ ಗೋಪವೃದ್ಧರೊಳ್ ಸಮಾಲೋಚನಂಗೆಯ್ದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ
ನಿಖಿಲಗೋಪಕಟಕಂ ಬೆರಸು ಕತಿಪಯಪ್ರಯಾಣಂಗಳಿಂ ಪೋಗಿ

ವೃಂದಾವನತಟದೊಳ್ ಗೋ
ವೃಂದಾವನವಾಂಛೆಯಿಂದೆ ಮನೆಗಟ್ಟಿದನಾ
ನಂದು ಕೃತಗೋಪಜನಾ
ನಂದಂ ದುರ್ಭೇದಶಕಟರುಚಿ ರಂಜಪಿನಂ

೬೭

ನಯಮುಂ ತೋರೈಯುಮಿಪುರ್ವಮೋಡಿದ ನಿದಾಘಾಕ್ರಾಂತಭೂಜಾಳಿ ಶೌ
ರಿಯ ಸಂಕಲ್ಪದೆ ಪತ್ರಪುಷ್ಪಫಲಭಾರಾಕ್ರಾಂತಮಾಗಿದುರ್ವೋ
ರ್ಮೆಯೆ ವೃಂದಾವನಭೂಮಿಯೊಳ್ ನಿಜನಿಮೇಷೋನ್ಮೇಷಮಾತ್ರಂ ಜಗ
ತ್ತಯಸೃಷ್ಟಿಕ್ಷಮನಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಮಹಾತ್ಮಕ್ಕೆನಿದಾಶ್ಚರ್ಯಮೇ

೬೮

ಇಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಇನ್ನು ಇರಬಾರದು, ಹೊರಟು ಹೋಗುವುದು ಉತ್ತಮ. ೬೬. ಇನ್ನು ನಾವು ವಾಸವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಬೃಂದಾವನವೊಂದೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಥಳ. ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ನೆಲೆ, ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಗೋವುಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಬಗೆಯ ಹುಲ್ಲೂ ಒಳ್ಳೆಯ ನೆಳಲೂ ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಆಟಕ್ಕೂ ಸುಖಕರವಾದ ಸ್ಥಳಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ. ಗಿಳಿ, ನವಿಲು, ಹಂಸಗಳ ಸಮೂಹದ ಆ ವನವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಯಮುನಾ ನದಿಯ ಪವಿತ್ರವಾದ ನೀರುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ.” ವ|| ಎಂದು, ನಂದನು ಗೋಪಾಲ ವೃದ್ಧರಲ್ಲಿ ಸಮಾಲೋಚನೆಮಾಡಿ, ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಸಕಲ ಗೋಪಸಮೂಹದೊಡನೆ ಕೆಲವು ಮಜಲುಗಳಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿಹೋಗಿ ೬೭. ಗೋಪಾಲಕ ಜನರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಆ ನಂದಗೋಪನು ಗೋವುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೃಂದಾವನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ, ತಮ್ಮ ಬಂಡಿಗಳೂ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು. ೬೮. ಬೇಸಗೆಯ ಬಿಸಿಲ ತಾಪದಿಂದ ಬಾಡಿ ರೂಪಗೆಟ್ಟು ನೋಡಲಾಗದಂತಿದ್ದ ಬೃಂದಾವನದ ಮರಬಳ್ಳಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕೃಷ್ಣನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಗಳಿಂದ ತಟ್ಟನೆ ಎಲೆ ಹೂಕಾಯಿ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಭಾರದಿಂದ ಜೋಲುುತ್ತಿದ್ದವು. ತನ್ನ ಕಣ್ಣನ್ನು ಮುಚ್ಚಿತೆರೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಶಕ್ತವಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಮಹತ್ವಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ.

ಅಸುರಾರಿ ಕಾಕಪಕ್ಷದಿ
ನೆಸೆದಿದ್ಲಂ ಕಾಕಪಕ್ಷವಿಸರದ ತಣ್ಣೆಂ
ದಸುರಗಣಮಿರುಮೀರಣ
ವಸುಧೆಯೊಳೆಂದಮರರೊಸಗೆವಟಿ ವಾಜಪಿನಂ

೬೯

ಆದಿಪುರುಷಂ ಸರೋಜಭ
ವಾದಿನುತಂ ತ್ರಿಭುವನಾದಿಗುರು ಗೋಪಪದ
ಕ್ವಾದಿಪದಮಿಂತಿದೆನೆ ತುಲು
ಗಾದಂ ಲೀಲಾಯಿತಂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭುಗುಚಿತಂ

೭೦

ಮಿಳಿವರ್ಣಂ ಕುಡಿವಾಲಮವ್ವಳಿಸುವರ್ಣಂ ದಿಟ್ಟು ಸೂಟೆಕ್ಕಿ ಕೆ
ಕ್ಕಳಿಪರ್ಣಂ ಕಿವಿ ಸೋಂಕಿನಿಂ ಕೊಣಕಿಡುತ್ತಂ ಬರ್ಪಿನಂ ಪೋಗಿ ತಂ
ದೇಳವುಲ್ಲಂ ಮೊಳೆವುಲ್ಲಮೆಂಬ ಪಸುವುಲ್ಲೊಳ್ ತಾಂಗಿ ಕಾಳಿಂದಿಯೊಳ್
ತಿಳಿನೀರೂಡಿ ಮುರಾರಿ ವತ್ಸಕುಲಮಂ ಕಾದಂ ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂ

೭೧

ಶೈಶವದೊಳಬಲೆಯರ್ಗೆ ಕು
ಶೇಶಯಲೋಚನನ ಮೂರ್ತಿ ಪಡೆದುದು ರಾಗಾ
ವೇಶಮನೆಳವೆಟಿಯ ಕಳಾ
ವೇಶಮದುತ್ಪಲಿನಿಗಳ್ಳಿ ಪಡೆವವೊಲೊಲವಂ

೭೨

೬೯. ಕೃಷ್ಣನು ಕಾಕಪಕ್ಷವೆಂಬ ಕಾಗೆಯ ರಕ್ಕೆಯಾಕಾರದ ಜುಟ್ಟಿನಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ದೇವತೆಗಳು ಈ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಹತರಾದ ರಾಕ್ಷಸರ ದೇಹಗಳು ಕಾಗೆಗಳ ರಕ್ಕೆಯ ನೆಳಲಿನ ತಂಪಿನಲ್ಲಿರುವಂತಾಗುವುದು ಎಂದುಕೊಂಡು ಜಯಭೇರಿಯನ್ನು ಬಾರಿಸುವಂತಾಯಿತು. ೭೦. ಆದಿಪುರುಷನೂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತನೂ ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೂ ಆದಿಗುರುವೂ ಆದ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಗೋಪ = ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ೧ ಗೋವುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನು ೨ ಸ್ವರ್ಗ, ಜಲ, ಕಿರಾಣದಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನು ಎಂದು ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳಿದ್ದರೂ ಗೋವುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನು ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಮೂಲ ಸ್ಥಾನವೆನ್ನುವಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾದನು.¹ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭುವಾದವನಿಗೆ ಲೀಲೆಯಂತಿರುವ ಇದೂ ಉಚಿತವೇ ಸರಿ. ೭೧. ಕರುಗಳು ಬಾಲವನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಾ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಣ್ಣನ್ನು ಹಾಯಿಸುತ್ತಾ ಕಿವಿಯಿಂದ ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕರೆಯನ್ನು ೭೧. ಕೇಳುತ್ತಾ, ನೆಗೆಯುತ್ತಾ ಮೈತಾಕುವಂತೆ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಕೃಷ್ಣನು ತಾನೇ ಹೋಗಿ ಮೊಳೆಹುಲ್ಲು ಎಂಬ ಹಸಿರುಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮೇಯಿಸಿ, ಯಮುನಾನದಿಯ ತಿಳಿನೀರನ್ನು ಕುಡಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕಾದನು. ೭೨. ಬಾಲಚಂದ್ರನ ಕಳಾವಿಶೇಷವು ನೈದಿಲೆಬಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಒಲವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತೆ ಆ ಕಮಲನೇತ್ರನ ಬಾಲರೂಪ ಕಳೆಯು, ಅಬಲೆಯರಿಗೆ ಅನುರಾಗದ

1. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆದಿಪುರುಷ, ಆದಿನುತ, ಆದಿಗುರು, ಹಾಗೆಯೇ ಆದಿಗೋಪನಾದದ್ದು ಹೀಗೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಲು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾದನು (೮೦).

ಅನುನಯದಿಂ ಬನಕ್ಕೊಡನೆ ಪೋಗಿ ಲತಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಗೋಪಿಯರ್
ವನರುಹನೇತ್ರನಂ ಪಿಡಿದು ಚುಂಬಿಸೆ ತಳ್ತಮರ್ದಪ್ಪಿ ಪೀವರ
ಸ್ತನಭರದೊಳ್ ಪೊರಳ್ಳಿ ನಿಬಿಡೋರುಯುಗಂಗಳೊಳಿಟ್ಟಮರ್ಧಿ ಸಂ
ಜನಿತ ಕಟೀತಟದ್ರವೆಯರುತ್ತುಲಕಾಂಗಿಯರಾಗಿ ರಂಜಿಪರ್

೭೩

ಕಾಮಾಂಗಚೇಷ್ಟೆಯಿಲ್ಲದ
ದಾಮೋದರನಂಗಸಂಗದೊಳಗಾ ಸತಿಯರ್
ಕಾಮಾಮೃತಮಂ ತಳೆದರ್
ಸೋಮಮಣಿಸ್ಥಳಿಗಳೊಸರ್ವವೊಲ್ ಶಶಿರುಚಯಿಂ

೭೪

ವಿಕಸಿತತಿಲಾತಸೀಕುಸು
ಮಕಾಂತಿಗಳ್ ನೀಲಹೇಮರುಚನಿಚಯರ್ ಗೈ
ರಿಕಲಸಿತಫಾಲಕರ್ ಬಾ
ಲಕರೆಸೆದರ್ ವತ್ಸಪಾಲಕರ್ ಬಲಕೃಷ್ಣರ್

೭೫

ಸ್ಥಿತಕರ್ಣಿಕಾರಸುಮನ
ಶ್ರುತಿಪೂರರ್ ಚಿತ್ರಕುಸುಮಮಯವನಮಾಲರ್
ಶಿತಿಕಂಠಬರ್ಹಶೀರ್ಷರ್
ನುತವೇಣೀಸ್ಫುರಿತಚೂಡರಸಕೃತ್ಕ್ರೀಡರ್

೭೬

ಮೈಮರೆವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ೭೩. ಗೋಪಯುವತಿಯರು ಅನುರಾಗದಿಂದ ಆ
ಕಮಲನೇತ್ರನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ, ಸಂಗಡ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಬಳ್ಳಿಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಕೊಂಡು, ಮುತ್ತಿಟ್ಟು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ದಪ್ಪ ಮೊಲೆಗಳ ಮೇಲೆ
ಹೊರಳಿಸಿ, ಒತ್ತಾದ ದುಂಡುದೊಡೆಗಳೆರಡರ ನಡುವೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಸುಕಿ, ಬೆಮರು
ನೀರು ತುಂಬಿದ ನಡುವುಳ್ಳವರೂ ರೋಮಾಂಚನವನ್ನು ಪಡೆದವರೂ ಆಗಿ ರಂಜಿಸಿದರು.
೭೪. ಚಂದ್ರಕಾಂತಮಣಿಗಳು ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಯಿಂದ ದ್ರವಿಸುವಂತೆ ಕಾಮಸಂಬಂಧವಾದ
ಯಾವ ಅಂಗಚೇಷ್ಟೆಯೂ ಇಲ್ಲದ ಆ ಬಾಲಕನ ಅಂಗಸಂಗದಿಂದ ಆ ಸತಿಯರು
ಕಾಮಾಮೃತವನ್ನು ಪಡೆದರು. ೭೫. ಕರುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ಬಾಲಕರಾದ ಬಲರಾಮಕೃಷ್ಣರು
ಅರಳಿದ ಎಳ್ಳುಹೂ, ಅಗಸೆಹೂಗಳ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವರೂ ನೀಲಸುವರ್ಣ ವರ್ಣದ ಕವಚ
ಉಳ್ಳವರೂ ಹೊಳೆಯುವ ಮನಶಿಲೆಪುಡಿಯ ತಿಲಕವುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ೭೬. ಅವರು ಅರಳಿದ ಕಣೆಗಲೆ ಹೂವನ್ನು ಕಿವಿಗೆ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಕೊಂಡು
ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಹೂಗಳ ಜೋಲುಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ನವಿಲುಗರಿಯಿಂದ ಒಪ್ಪುವ
ಮುಂದಲೆಯುಳ್ಳವರೂ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜಡೆಮುಡೆಯುಳ್ಳವರೂ ಅಡಿಗಡಿಗೆ

ಅನುಕೃತಮಯೂರಕೇಕಾ
 ನಿನಾದ ಮೃದುಗಾನತಾನನಿಪುಣರ್ ಮಧುರ
 ಸ್ವನಪತ್ರವಾದ್ಯನಿರತರ್
 ಮನೋಜ್ಞಗೋಪಾಲವೇಣುವಾದನಸುಭಗರ್

೭೭

ತೋಯಜನಾಭನನಂತಸ
 ಹಾಯಂ ನಲಿದಿಂತು ವತ್ಸಕುಲಮಂ ಕಾದಂ
 ಕಾಯೆ ವಿರಹಿಣಿಗನಂಗಂ
 ಕಾಯೆ ಮನೋರಥಿಮಹೀರುಹಂ ನಾಕಿಗಳಾ

೭೮

ಅಚ್ಚನವಪೀತ ಪಟನ
 ಭೃಚ್ಛವಿ ನವಕುಸುಮಭೂಷಿತಂ ಕಮಳಾಕ್ಷಂ
 ಸ್ವಚ್ಛಂದಗಾಮಿ ಯಮುನಾ
 ಕಚ್ಛಂಬಿಡಿದೆಲ್ಲರುತ್ತುಮೊಂದವಸರದೊಳ್

೭೯

ಘುಳುಘುಳುನುತ್ ಬುದ್ಬದಚಯಂ ನೆಗೆದಪ್ಪುದಿದೇಕೆ ನೀರಜಂ
 ಗಳ ರಾಜದಂತದೊಂದರುಣಕಾಂತಿ ಪೊದಲ್ಪಪುದೇಕೆ ಧೂಮಮಂ
 ಡಳಮೊಗೆದಪ್ಪುದೇಕಿದಲೋಳೀಹ್ರದಮದ್ಭುತಮೆಂದು ಗೋಪರಂ
 ಜಳರುಹನಾಭನಂದು ಬೆಸಗೊಳ್ಳುದುಮಿಂತಿದು ಕಾಳಿಯಹ್ರದಂ

೮೦

ವ|| ಈ ಕರ್ಮಡುವಿನೊಳ್ ಕಾಳಿಯಮಹಾಸರ್ಪನಿರ್ಪಂ, ಈ ಘುಳುಘುಳುಧ್ವಾ
 ನೋದ್ಗತ ಬುದ್ಬದಪ್ರಕಾರವಾಸ್ಫಟಾಧರನತಿಸ್ಫಾರಸ್ಫಟಾಪೂತ್ಕಾರವಾತೋದ್ಗತಬುದ್ಬದಪ್ರಕರಂ,

ಆಟವಾಡುವರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ೭೭. ನವಿಲುಗಳ ಕೇಕಾಧ್ವನಿಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವವರೂ
 ಮೃದುವಾದ ಗಾನತಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರು, ಮಧುರವಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡುವ
 ಪೀಪಿಗಳನ್ನೊದುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರು, ಮನೋಹರವಾದ ಗೋಪಾಲರ
 ಕೊಳಲನ್ನೊದುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರು. ೭೯. ಮೇಘವರ್ಣನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ
 ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹೊಸ ಹೂಮಾಲೆಯಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ
 ಯಮುನಾನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೮೦. “ಈ ಮಡು
 ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಘುಳು ಘುಳು ಎಂದು ಹಲವು ಗುಳ್ಳೆಗಳು ಏಕೆ
 ಏಳುತ್ತಿವೆ? ಕಮಲಗಳ ಧೂಳಿನಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ಕಾಂತಿಯೊಂದು ಏಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ? ಹೊಗೆಯ
 ರಾಶಿಯು ಏಕೆ ಏಳುತ್ತಿದೆ?” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪಾಲಕರನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಅವರು
 ಇದು ಕಾಳಿಯ ಮಡು. ವ|| ಈ ಕಪ್ಪಾದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಕಾಳಿಯ ಮಹಾಸರ್ಪನಿದ್ದಾನೆ.
 ಘುಳುಘುಳು ಶಬ್ದದಿಂದ ಮೇಲೇರುವ ಈ ಗುಳ್ಳೆಗಳ ಗುಂಪು ಅನೇಕ ಹೆಡೆಗಳನ್ನು
 ಧರಿಸಿರುವ ಅವನ ಬಾಯಿಯ ಪೂತ್ಕಾರದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಮೇಲೇಳುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕೆಂಪು

ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ

೯೩

ಈಯರುಣಕಿರಣಮಂಜರೀಪುಂಜಮಾ ಫಣೀಂದ್ರನ ಫಣಾಮಣಿಗಣಾರುಣಕಿರಣಮಂಜರೀಪುಂಜಂ,
ಈ ಸಮುದ್ಧಾಮಧೂಮಸ್ತೋಮಮಾಲೇಲಿಹಾನನಾಭೀಲಹಾಳಾಹಳೋದ್ಧಾಮಧೂಮಸ್ತೋಮಂ,
ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ

ಆ ವಿಷಮಾಹಿಯ ವಿಷಮುಖ

ಪಾವಕನಿಂ ಪಾಟುತಿರ್ಪ ಖಗಕುಳಮುಂ ತೀ

ರಾವನಿಜ ಭೂಜಕುಳಮುಂ

ಬೇವುದು ಯೋಜನಪರಿಪ್ರಮಾಣಾಂತರದೊಳ್

೮೧

ವ|| ಆ ಪ್ರದೇಶಮಂ ಪೊರ್ದಲಾ ಕಾಳಕೂಟಮಂ ಧರಿಸಿದ ಪುರಹರಂಗಮರಿದು;
ನಾಮತ್ತ ಪೋಗಲಾಗದೆಂದು ಸಹಪಾಂಸುಕ್ರೀಡಿತರಪ್ಪ ಗೋಪಾಲಕರ್ ಪೇಟೆ

ಪ್ರಿದಶಾಸುರರಂ ಸುಡುವ

ಗ್ಗದ ವಿಷಮಂ ನುಂಗಿದಾ ತ್ರಿಣೇತ್ರನುಮಾನೆಂ

ಬುದನರಿಯರ್ ಮಾನವರೆಂ

ದದರ್ಶೆ ನಗುವಂತೆ ದನುಜರಿಪು ನಸುನಗುತುಂ

೮೨

ದುಷ್ಟೋರಗನಂ ತಗುಳ್ಳೆಂ

ಶಿಷ್ಯಜನಂ ಸೇವಿಪಂತು ಮಾಡುವೆನಿದನು

ತ್ಯಜ್ಯಮನೆ ದುಷ್ಪನಿಗ್ರಹ

ಶಿಷ್ಯಪ್ರತಿಪಾಲನಾರ್ಥಮೆನ್ನವತಾರಂ

೮೩

ಹೊಳಪಿನ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಗುಂಪು ಆ ಸರ್ಪರಾಜನ ಹೆಡೆಮಣಿಗಳ ಸಮೂಹದ ಕೆಂಪಾದ
ಕಿರಣಗಳ ಗುಂಪು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಹೊಗೆಯ ಸಾಲು ಆ ಸರ್ಪನ
ಭಯಂಕರವಾದ ಹಾಲಾಹಲ ವಿಷದ ಹೊಗೆಯ ದೊಡ್ಡ ಗುಂಪು. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ
೮೧. ಆ ಉಗ್ರಸರ್ಪದ ವಿಷಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಯೋಜನ ದೂರದೊಳಗಿರುವ
ಮರಗಳೂ ಸುಟ್ಟುಹೋಗುವುವು. ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಗುಂಪು ಬೆಂದು ಬೀಳುವುವು. ವ||
“ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಕಾಳಕೂಟವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯ. ನಾವು ಆ
ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಬಾರದು.” ಎಂದು ಧೂಳಾಟದ ಜೊತೆಗಾರ ಗೋಪಾಲಕರು
ಹೇಳಿ ೮೨. ‘ದೇವಾಸುರರನ್ನೂ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದ ಕ್ರೂರವಿಷವನ್ನು ನುಂಗಿದ ಆ ತ್ರಿಣೇತ್ರನೂ
ನಾನೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನುಜರು ಅರಿಯರು’ ಎಂದು : ನಗುವಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅವರ
ಮಾತಿಗೆ ನಕ್ಕನು. ೮೩. “ಆ ದುಷ್ಟೋರಗವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸುವೆನು. ಈ ಮಡುವನ್ನು ಶಿಷ್ಯ
ಜನರು ಸೇವಿಸುವಂತೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವೆನು. ದುಷ್ಪನಿಗ್ರಹ, ಶಿಷ್ಯ
ಪ್ರತಿಪಾಲನಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ಅವತಾರ.” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ
ಮಾಡಿ, ನೋಡುತ್ತೇನೆಂದು ಮಡುವಿನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡುವಾಗ

ವ|| ಎಂದು ಮನದೊಳ್ ಕೃತಪ್ರತಿಜ್ಞನಾಗಿ ನೋಡುವೆನೆಂದು ತತ್ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಟ್ಟಲ್ಲಿ

ವದನೋಚ್ಛಾಸದಿನುಣ್ಣುತಿರ್ಪ ಯಮುನೋರ್ಮಿಶ್ರೇಣಿಯಂ ತನ್ನ ಪ
ಕೃದ ಸೇವಾಗತಭೋಗಿಭಂಗುರವಪುತಾಂಡಂಗಳಿಂ ಮಿಕ್ಕು ನಿ
ಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕಂ ವಿಷವಹಿಯಿಂ ವಿಳಯಕಾಲಜ್ವಾಲೆಯಂ ಭೋಗರ
ತ್ನದ ಚೆಲ್ಲಿಂ ದ್ಯುತಿಮಾಲಿಯಂ ಮಸಕದಿಂದಂಭೋಳಿಯಂ ಕಾಳಿಯಂ

೮೪

ವ|| ಆ ಕುಂಭೀನಸನ ಸಂರಂಭಮಂ ಕಂಡುಮಿರ್ಕೆಲನಂ ನೋಡೆ

ಅಮರಪತಿಯೊಡನೆ ತಳ್ಳಿ
ದಮೃತವನುಯ್ಯಲ್ಲಿ ಗರುಡಹಸ್ತದಿನಂದೊಂ
ದಮೃತದ ಪನಿ ತನ್ನೊಳ್ ಪನಿ
ತು ಮಹೀಜಂ ವಿಷದೆ ಬೇಯದಿರ್ಪುದು ತಡಿಯೊಳ್

೮೫

ಆಗಸದಿಂ ವಧ್ಯಶಿಲಾ
ನಾಗಂಗೆ ಗರುತನೈಜಗುವಂತಾ ಮರದಿಂ
ನಾಗಾರಿಕೇತು ಕಾಳಿಯ
ನಾಗಂಗೆಜಗಿದನಮರ್ತ್ಯರೀಕ್ಷಿಸೆ ನಭದೊಳ್

೮೬

ಸಿಡಿವ ಪೆಡೆವಣಿಗಳಂ ನೂ
ರಡಿಸುತ್ತಂ ನೆಗೆವ ತದ್ವಿಷಾಗ್ನಿಯ ಕಿಡಿಯಿಂ
ದೊಡನೆಯ ಗೋಪರ್ ತಂತ
ಮೊಡಲೊಳ್ ಪುಗುಳೇಱಿ ಪೋಗಿ ಪುಯ್ಯಲ್ಪುವುದುಂ

೮೭

೮೪. ಮುಖದ ಉಚ್ಛಾಸದಿಂದ ಮೇಲೇರುತ್ತಿರುವ ಯಮುನೆಯ ಅಲೆಗಳ ಸಾಲನ್ನು ತನ್ನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಬಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ಪಗಳ ಡೊಂಕು ಡೊಂಕಾದ ದೇಹದಂಡಗಳಿಂದ ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ ವಿಷಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಉರಿಯನ್ನೂ, ಹೆಡೆಯ ರತ್ನದ ಚೆಲುವಿನಿಂದ ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ, ಕಾರ್ಣಾದಿಂದ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಅಥವಾ ಸಿಡಿಲನ್ನೂ ಆ ಕಾಳೀಯನು ಮೀರಿದ್ದನು. ವ|| ಆ ಸರ್ಪದ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಕಂಡು ಕೃಷ್ಣನು ಎರಡುಪಕ್ಕವನ್ನೂ ನೋಡಿದನು. ೮೫. ಗರುಡನು ದೇವೇಂದ್ರನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಅಮೃತವನ್ನು ತರುವಾಗ ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಅಮೃತದ ಒಂದು ಹನಿ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದುದರಿಂದ ಯಮುನೆಯ ದಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಮರವು ವಿಷದಿಂದ ಸುಟ್ಟುಹೋಗದೆ ಉಳಿದಿದ್ದಿತು. ೮೬. ವಧ್ಯಶಿಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಗನ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶದಿಂದ ಗರುಡನು ಎರಗುವಂತೆ ಗರುಡದ್ವಜ (ಕೃಷ್ಣ)ನು ಆ ಮರದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕಾಳಿಯ ನಾಗನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದನು. ದೇವತೆಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ೮೭. ಮೇಲೆಕಾಣಿಸುವ ಹೆಡೆಯ ಮಣಿಗಳ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ನೂರರಷ್ಟಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತ ಮೇಲೆ ಹಾರುವ ಆ ವಿಷಾಗ್ನಿಯ ಕಿಡಿಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಸಂಗಡ ಬಂದಿದ್ದ ಗೋಪರ ಮೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಗುಳ್ಳೆಗಳಿದ್ದವು. ಅವರು

ಶಿಶಿರಪಯಃಕಣವೇರಸಿದ
ಕುಶೇಶಯಚ್ಛದಮನಕ್ಷಿಗ್ಂ ಬಾಷ್ಪಜಲ
ಪ್ರಶಮಿತರುಚಿಗ್ಂ ಪೋಲ್ತರೆ
ಯಶೋದೆಯುಂ ನಂದಗೋಪನುಂ ನಡೆತಂದರ್

೮೮

ಉದಯಿಪ ವಿವೇಕಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
ನಿದಿಗೋಳ್ವರ್ಧ್ಯಾಂಬುವೆನಿಸಿ ಖೇದಾಶ್ರುಜಲಂ
ಮೊದಲೊಳ್ ಸೂಸೆ ಬಲಿಕ್ಕಂ
ವಿದಿತಾಚ್ಯುತಮಹಿಮನಾಗಿ ಬಲನೆತ್ತಂದಂ

೮೯

ನಸುಜೋಲ್ವುಳ್ಳಡೆಯುಂ ತೆಜಂಬೊಳೆದು ಪಾಪುತಿರ್ಪ ಸಂವ್ಯಾನಮುಂ
ನೊಸಲೊಳ್ ತಳ್ತ ಕುರುಳ್ಳುಂ ತುಲುಗಿ ನೀರೇಡೆರ್ದಲರ್ಗಣ್ಣುಂ
ಬಿಸುಸುಯ್ಯೆಂಕೆಯನಿರ್ಪುಗುಂದಿದಧರಂ ಬಿಟ್ಟರ್ಧ ಧಮಿಲ್ಮಮುಂ
ಪೊಸತೊಂದೊಪ್ಪಮನೀಯೆ ವಿಹ್ವಳತೆಯುಂ ಬಂದತ್ತು ಗೋಪೀಜನಂ

೯೦

ದಾರಕಮಲ್ಲನೆಲ್ಲಿದನಮಾನುಷಖೇಳನದೆಲ್ಲಿದಂ ವ್ರಜಾಂ
ಭೋರುಹಮಿತ್ರನೆಲ್ಲಿದನನಂತಸಹಾಯನದೆಲ್ಲಿದಂ ಕನ
ನ್ನೀರದಕಾಂತಿಯೆಲ್ಲಿದನುದಂಚಿತಚಂದ್ರಕಳಾಪನೆಲ್ಲಿದಂ
ಚಾರುಸುವರ್ಣವರ್ಣಪಟನೆಲ್ಲಿದನೆಲ್ಲಿದನಬ್ಜಲೋಚನಂ

೯೧

ವ|| ಏನುತ್ತೆಯೆವಂದು ನೋಲ್ವಿಲ್ಲ

ಓಡಿಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಕೂಗಾಡಿದರು. ೮೮. ಯಶೋದಾ ನಂದಗೋಪರು, ಒಡನೆಯೇ ಬಂದ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹಿಮಜಲ ಕಣಗಳು ತುಂಬಿದ ತಾವರೆಯಂತಾಗಿರಲು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ೮೯. ಬಲರಾಮನಿಗೆ, ಉದಯಿಸುವ ವಿವೇಕಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಇದಿರುಗೊಳ್ಳುವಾಗಿನ, ಅರ್ಘ್ಯಜಲವೆನ್ನುವಂತೆ ಮೊದಲು ದುಃಖದ ಕಣ್ಣೀರು ಬಂದಿತು. ಆದರೆ ಅಚ್ಯುತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡ ಅವನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮಡುವಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದನು. ೯೦. ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾದ ಗೋಪಿಯರು ಮಡುವಿನೆಡೆಗೆ ಓಡಿಬಂದರು. ಬರುವಾಗ ಅವರ ಕೆಳ ಉಳ್ಳುಡೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಜೋಲಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಮೇಲು ಸೆರಗು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾರುತ್ತ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಮುಂಗುರುಳು ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಿತು. ತಾವರೆಗಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿದ್ದಿತು. ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ತುಟಿ ರೂಪಗೊಂಡಿದ್ದಿತು. ಆದರೂ ಅದೂ ಒಂದು ಹೊಸಬಗೆಯ ಸೊಗಸನ್ನೇ ಬೀರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೯೧. ಅವರು ಮಕ್ಕಳಮಲ್ಲನೆಲ್ಲಿರುವನು; ಮನುಜರಿಗಸಾಧ್ಯವಾದ ಆಟವನ್ನಾಡುವವನು ಎಲ್ಲಿ? ಗೋಕುಲ ಕಮಲ ಮಿತ್ರನೆಲ್ಲಿ? ಅನಂತಸಹಾಯಕನೆಲ್ಲಿ? ಮೇಘಕಾಂತಿಯಿಂದ ಹೊಳೆಯುವವನೆಲ್ಲಿ? ಹೊಳೆಯುವ ನವಿಲುಗರಿಯಿಂದಲಂಕೃತನೆಲ್ಲಿ? ಮನೋಹರವಾದ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೆಲ್ಲಿ? ಕಮಲನೇತ್ರನೆಲ್ಲಿರುವನು? ವ|| ಎನ್ನುತ್ತ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೋಡುವಾಗ

ಘನಗರಳಂ ವಿದ್ಯುಂಭಿಸೆ ಘನಾಮಣಿ ರಂಜಿಸೆ ಘೋರಪೂತ್ಯತ
 ಧ್ವನಿ ಮಿಗೆ ಪಾವು ಸುತ್ತಿರಲನಾಹತಲೀಲೆಯೊಳಂದು ಬಾಳಚಂ
 ದನಕುಜದಂತೆ ಕೃಷ್ಣನೆಸೆದಿದೊಡಮಾದುದಪಾಯಮೆಂದು ವೇ
 ದನೆ ಪಿರಿದಾಯ್ತು ನಂದನ ಯಶೋದೆಯ ಗೋಪಿಯರಂತರಂಗದೊಳ್ ೯೨

ಭವದೀಯಮನೋಹರಬಾ
 ಲ್ಯವಿನೋದಾಮೃತದೊಳೆಯ್ತೆ ತೀವಿದ ಮತ್ಸ್ಯಾಂ
 ತವನಿಂತೀವಿಪದಿಂ ತೀ
 ವೃವುದೇ ಶ್ರೀವತ್ಸವತ್ಸ ವತ್ಸಸವತ್ಸಾ ೯೩

ಪಿರಿದು ಮದೀಯಜನ್ಮಾ
 ತರಪುಣ್ಯದಿನೆಮಗೆ ನಿನ್ನ ದೊರೆಯ ತನೂಜಂ
 ದೊರೆಕೊಂಡನೆಂಬ ಸುಖಸಾ
 ಗರಮಂ ದುಃಖಾನಳಾರ್ಜಿ ಪೀರ್ದಪುದಲ್ಲೇ ೯೪

ಹರಿಯಿಲ್ಲದ ಪವನಾಧ್ವಂ
 ಹರಿಯಿಲ್ಲದ ಲೋಕಪಾಲಪರಿಷದ್ವಲಯಂ
 ಹರಿಯಿಲ್ಲದ ಕಾಂತಾರಂ
 ಹರಿ ನೀನಿಲ್ಲದ ಮದೀಯಗೋಕುಲಮಘಲಂ ೯೫

ವ|| ಎಂದು ನಂದಗೋಪನುಂ ಯಶೋದೆಯುಮಳವಿಗಟಿದಬಲನೊಳಕೊಂಡು
 ಚಂಡಾಹಿತುಂಡಖಂಡಿತಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷವದನವಿನ್ನಸ್ತ ತರಳತಾರನೇತ್ರಯಂ ನಿಷ್ಕಂಢ್ನತಿಸಂಘ ಗಾತ್ರಯಮಾಗೆ
 ತದನಂತರಂ

೯೨. ಕ್ರೂರವಾದ ವಿಷದ ಜೋರೂ ಹೆಡೆಮಣಿಯ ಹೊಳಪೂ, ಘೋರವಾದ ಪೂತ್ಕಾರದ
 ಶಬ್ದವೂ, ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿತು. ಹಾವು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ಕೃಷ್ಣನು ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಲೀಲೆಯಿಂದ
 ಎಳೆಯ ಗಂಧದ ಮರದಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೂ
 ಅಪಾಯವಾಯಿತೆಂದು ನಂದ ಯಶೋದಾ ಗೋಪಿಯರಿಗೆ ಮನೋವೇದನೆಯು
 ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ೯೩. ಶ್ರೀವತ್ಸಲಾಂಛನಾ ಕರುಗಳೊಡನಾಡೀ! ಮಗೂ! ನಿನ್ನ
 ಮನೋಹರವಾದ ಬಾಲಲೀಲಾಮೃತದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮನ್ನು ಹೀಗೆ ಈ
 ವಿಷದಿಂದ ತುಂಬಬಹುದೆ! ೯೪. ನಮ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರ ಪುಣ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದ ನಮಗೆ
 ನಿನ್ನಂತಹ ಮಗನು ದೊರೆತನು ಎಂಬ ಸುಖಸಾಗರವನ್ನು ದುಃಖಾಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯು
 ಹೀರುವುದಲ್ಲವೆ? ೯೫. ಹರಿ(ರವಿ)ಯಿಲ್ಲದ ಆಕಾಶವೂ, ಹರಿ ಇಂದ್ರನಿಲ್ಲದ
 ಲೋಕಪಾಲಪರಿಷನ್ಮಂಡಲವೂ, ಹರಿ (ಗಿಳಿ, ಸಿಂಹ)ಯಿಲ್ಲದ ಮಹಾವನವೂ ಹರೀ
 ಕೃಷ್ಣಾನೀನಿಲ್ಲದ ಗೋಕುಲವೂ ನಿಷ್ಫಲ. ವ|| ಎಂದು ನಂದಗೋಪನೂ ಯಶೋದೆಯೂ
 ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದ ಸಂಕಟವನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಕ್ರೂರ ಸರ್ಪನಿಂದಾಕ್ರಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ,
 ಕೃಷ್ಣನ ಮುಖದಲ್ಲೇ ನೆಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರೂ, ಮಾತೂ ಅಂಗನೇತ್ರಗಳ

ರಮಣೀಯಸ್ಥಾನದೊಳ್ ನಿನ್ನೊಡನೆ ನಲಿದು ಸರ್ವೋಲ್ಲಾಸಸ್ಥಾನದೊಳ್ ಮಾ
ಣ್ಣೆಮೆ ನೀನೆಲ್ಲಿರ್ಪೆಯಿದಲ್ಲಿಯೆ ಸುಖವೆಮಗಾ ಕಾಮಬಾಣಾಗ್ನಿಯಿಂ ಸ
ರ್ಪಮುಖಕ್ಕೆಡಾಗ್ನಿಯೇಂ ದುಸ್ಸಹಮೆ ಸುಭಗ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೀಬರ್ಪೆವೆಂದ
ಶ್ರಮದಿಂ ಗೋಪೀಜನಂ ಕರ್ಮಡುವುಗೆ ಪುಗುವೇಡೆಂದು ಸಂತೈಸಿ ರಾಮಂ

೯೬

ಜನಕಂ ರಕ್ಷಕನಂತಕ
ನನಾದಿಮಧ್ಯಾಂತ ನಿನಗದಾವನಜಂಗಂ
ಜನಕಂ ರಕ್ಷಕನಂತಕ
ನೆನಿಸಿದೆ ಕೇಳ್ ಪೊಗಟ್ಟರಳವೆ ನನ್ನ ಮಹತ್ವಂ

೯೭

ಪರನಪರಂ ಭವನಭವಂ
ಚರನಚರಂ ಸುಗುಣನಗುಣನೇಕನನೇಕಂ
ಕ್ಷರನಕ್ಷರನೆನಿಪಗಣಿತ
ವಿರುದ್ಧಗುಣ ನಿನ್ನ ನಿಜವದೇಂ ಕೇವಳಮೇ

೯೮

ನೆನೆ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಂ ನೀ
ನೆನಿತನಿದಂ ಕೊಂಡುಕೊನೆವೆ ನೀರ್ವಾವನಿದ
ಕಿನಿತೇಕೆ ಮಾನುಷತ್ವಮು
ನೆನಸುಂ ನಟಿಯಿಸುವೆ ಕೃಷ್ಣ ಪೊಪಮಡು ಮಡುವಿಂ

೯೯

ವ|| ಎನಲೊಡಂ

ಸಂಜ್ಞೆಯೂ ಇಲ್ಲದವರೂ ಆಗಿ ಮೂರ್ಛಿತರೂ ಆದರು. ಅದಾದ ಮೇಲೆ
೯೬. ಗೋಪಿಯರು ರಮಣೀಯವಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ನಲಿದು, ಸರ್ಪದಿಂದ
ಕ್ರೂರವಾದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುವೆವೇ? ನೀನೆಲ್ಲಿರುವೆಯೋ ಅಲ್ಲೇ ನಮಗೆ ಸುಖ, ಆ
ಕಾಮಬಾಣಾಗ್ನಿಗಿಂತಲೂ ಸರ್ಪಮುಖ ವಿಷಾಗ್ನಿಯು ಸಹಿಸಲು ಅಧಿಕ ಕಷ್ಟವಾದುದೇ?
ಸುಂದರನೇ, ಇದೋ, ನೀನೆಲ್ಲಿರುವೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವೆವು” ಎಂದು ಶ್ರಮವಲ್ಲದೇ
ಆ ಕರಿಯ ಮಡುವನ್ನು ಹೊಗಲುದ್ಯುಕ್ತರಾದರು. ಬಲರಾಮ ‘ಹೋಗಬೇಡಿ’ ಎಂದು
ಹೇಳಿ ಸಂತೈಸಿದನು. ೯೭. ಬಲರಾಮನು-ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತ ರಹಿತನೇ! ಕೇಳು. ನಿನಗೆ
ಜನಕನೂ ರಕ್ಷಕನೂ ಅಂತಕನೂ ಯಾರಿರುವನು; ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಜನಕನೂ
ರಕ್ಷಕನೂ ಅಂತಕನೂ ಆಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಲು ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ
ಸಾಧ್ಯ! ೯೮. ಪರ-ಅಪರ, ಭವ-ಅಭವ, ಚರ-ಅಚರ, ಸುಗುಣ-ನಿಗುಣ, ಏಕ-
ಅನೇಕ, ಕ್ಷರ-ಅಕ್ಷರ ಎಂಬ ಅಗಣಿತ ವಿರುದ್ಧಗುಣವುಳ್ಳವನೇ ನಿನ್ನ ಸತ್ಯವು
ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದೇ? ೯೯. ಕೃಷ್ಣಾ ಈ ನೀರುಹಾವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಉಬ್ಬಿಸುತ್ತಿಯೆ?
ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೋ ಇದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಏಕೆ
ಅತಿಯಾಗಿ ನಟಿಸುತ್ತಿಯೆ? ಮಡುವಿನಿಂದ ಹೊರಟು ಬಾ.” ವ|| ಎನ್ನಲು

ತಿಳಿಯೆ ವಿನೋದನಿದ್ರೆ ಹರಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮೆಯ್ಯುಟಿವಂತೆ ಗೆಯ್ಯೆ ತ
 ನ್ನಳವಟಿದೆಯ್ತೆ ಸುತ್ತಟಿದ ಪಾವಿನ ಪರ್ವಡೆಯಂ ಪದಾಂಬುಜಂ
 ಗಳ ಕೆಲಗಿಕ್ಕಿ ಮೆಟ್ಟಿ ಕರದಿಂದೆ ತದೀಯಶರೀರಕಾಂಡಮಂ
 ಜಳರುಹಕಾಂಡಮಂ ಪಿಡಿವವೋಲ್ ಪಿಡಿದಾಡಿದನಂದು ಲೀಲೆಯಿಂ ೧೦೦

ಕಾಳಿಯನಂ ಮರ್ದಿಪ ವನ
 ಮಾಳಿಗೆ ಸುಗಿದೀಗಳುಗುಟುತಿರ್ದನೊ ರಾಹು
 ವ್ಯಾಳಂ ಮುನ್ನುಂಡಮರ್ದಂ
 ಪೇಟಿನಿಸಿದುದರಲ ಸುರಿವ ಬಲ್ಲರಿ ಸುರರಾ ೧೦೧

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್

ಮೀಳುವ ಸುಯ್ಯಲರ್ ಕೊಟಗಿ ತೋಳುವ ವಕ್ರಪ್ರಯೋಜವಶ್ರುವಂ
 ಪೇಳುವ ಕಣ್ಣಲರ್ ಪೊಳೆದು ಪಾಳುವ ಮೇಲುದು ಮಂಜುಘೋಷಮಂ
 ಬೀಳುವ ಸಿಂಜನೀವಳಯಕಾಂಚಿಗಳೆಂಬಿವಟಿಂದದೊಂದು ಚೆ
 ಲ್ವೇಟೆರೆ ಭೋಗಿಭಾಮಿನಿಯರಾ ಮಡುವಿಂ ಪೊಳಮಟ್ಟರಟ್ಟಿಯಿಂ ೧೦೨

ಬಂದಚ್ಯುತನಭಮುಖದೊಳ್
 ನಿಂದು ಕೃತಾಂಜಲಿಗಳಾಗಿ ಕಾಳಿಯಸತಿಯರ್
 ಸಂದ ಪತಿಭಕ್ತಿಗುಣದಿಂ
 ದಂದುದಯಿಸಿದಮಲಬೋಧದಿಂದಿಂತೆಂದರ್ ೧೦೩

೧೦೦ ವಿನೋದದ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚಿತ್ತ ಕೃಷ್ಣನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮೈಮುರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಶಕ್ತಿಗುಂದಿದ ಹಾವು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಅದರ ಹಿರಿಯ ಹೆಡೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಪಾದಕಮಲದ ಕೆಳಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೆಟ್ಟಿ, ಕಯ್ಯಿಂದ ಕೋಲಿನಂತಿರುವ ಅದರ ಮೈಯನ್ನು ಕಮಲದ ದಂಟನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ವಿನೋದದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡಿದನು. ೧೦೧. ಕಾಳಿಯ ಸರ್ಪವನ್ನು ಮರ್ದಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಂಜಿ ರಾಹು ಸರ್ಪನು ತಾನು ಹಿಂದೆ ಕುಡಿದಿದ್ದ ಅಮೃತವನ್ನು ಈಗ ಉಗುಳುತ್ತಿರುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ದೇವತೆಗಳು ಹೂವಿನ ಮಳೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸುರಿಸಿದರು. ವ|| ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ- ೧೦೨. ಬಾಡಿದ ಮುಖಕಮಲವೂ ನಿಟ್ಟುಸಿರೂ ನೀರು ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಾ ಹಾರುತ್ತಿರುವ ಸೆರಗೂ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೈಬಳೆ ಕಾಲ್ಪಳೆ ವಡ್ಯಾಣಗಳೂ ಅದೊಂದು ಬಗೆಯ ಚೆಲುವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರಲು ನಾಗವನಿತೆಯರು ಆ ಮಡುವಿನಿಂದ ಹೊರಟರು. ೧೦೩. ಬಂದ ಕಾಳಿಯ ಸರ್ಪದ ಪತ್ನಿಯರು ಕೃಷ್ಣನೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತು ತಮ್ಮ ಪತಿಭಕ್ತಿ ಗುಣದಿಂದ ಉಂಟಾದ ನಿರ್ಮಲಜ್ಞಾನದಿಂದ

ಅನಿಮೇಷರಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ
ನಿನಗೆ ತನುಗ್ರಹಣವಾ^೧ದುದಿಂದುದಿನ್ನಾ
ಮುನಿಸಂತತಿಗಮಚಿಂತ್ಯವ
ದೇನಿಪ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ನೀಂ ಕುಶೇಶಯ ನಯನಾ

೧೦೪

ಉದಯಸ್ಥಿತಿಸಂಹಾರ
ಪ್ರದಂ ಜಗತ್ಕೇನಿಪ ಕಮಲಭವಹರಿಹರನಾ
ಮದ^೨ ಪುರುಷಾಕಾರತ್ರಯ
ಮದು ನಿನ್ನ ವಿಡಂಬಮಲ್ತೆ ಪರಮಜ್ಯೋತೀ

೧೦೫

ಕ್ಷಮರಾರಿತರರ್ ನಿಜಪದ
ಮುಮನಟಿಯಲ್ ಪದ್ಭವನ ಮತಿಗಂ ಹರಿ ನಿ
ನ್ನ ಮಹತ್ವಂ ಪ್ರಥಿತಮಗಾ
ಧಮಗಾಧಮುಮುನ್ನತೋನ್ನತೋನ್ನತಮಲ್ತೇ

೧೦೬

ವಿವಿಧಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂ^೩ [ಮಾ
ಧವ ನಿನ್ನವಕಾಶಮದಟ] ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತರಾಂಶಾಂ
ಶವೇನಲ್ ನಿಜಸ್ವರೂಪದ
ಪವಣುಮನಾರ್ ಬಲ್ಲರೆಂತದಂ ಬಣ್ಣಿಸುವರ್

೧೦೭

ನಾಕಿಗಳಿಂದ್ರಾದ್ಯರ್ ಪರ
ಮಾಕೃತಿ ದುರ್ಲಕ್ಷ್ಯವೆಂದೆನಲ್ ನಿನ್ನವತಾ
ರಾಕೃತಿಯನರ್ಚಿಪರ್ ಮಹಿ
ಮಾಕರ ಪರಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಯಂ ನಿನ್ನಾ

೧೦೮

ಹೀಗೆಂದರು- ೧೦೪. “ಕಮಲನೇತ್ರಾ! ದೇವತೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿಯೇ ನೀನು ಹುಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಯುಷಿಸಮೂಹಕ್ಕೂ ಅಚಿಂತ್ಯವಾದ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯು ನೀನೇ! ೧೦೫. ಪರಂಜ್ಯೋತೀ! ಜಗತ್ತಿನ ಹುಟ್ಟು ಉಳಿವು ಅಳಿವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಮಹೇಶ್ವರರೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪುರುಷಾಕಾರಗಳು ಮೂರೂ ನಿನ್ನ ನಟನೆಯೇ ಅಲ್ಲವೆ? ೧೦೬. ಹರೀ, ನಿನ್ನ ಪದವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಇತರರಾರು ತಾನೆ ಶಕ್ತರು? ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯು ಬ್ರಹ್ಮನ ಬುದ್ಧಿಗೂ ಅತ್ಯಸಾಧ್ಯವೂ ಅತ್ಯತಿಶಯೋನ್ನತೋನ್ನತವೂ ಅಲ್ಲವೆ? ೧೦೭. ‘ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಾ, ವಿಧವಿಧವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೂ ನಿನ್ನ ಉದರಾವಕಾಶದಲ್ಲಿದ್ದು ಅದರ ಬಹು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಅಂಶಾಂಶವೆನ್ನುವಾಗ ನಿನ್ನ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪದ ಪರಿಮಾಣವನು ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ಹೇಗೆ ಅದನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವರು! ೧೦೮. ಮಹಿಮಾಧಾರಕನೇ! ನಿನ್ನ ಪರಮಾಕೃತಿಯು ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದುದೆಂದು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಅವತಾರಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನೇ

೧. ಅದಿಂದುದಿ ನೀಂ (ಕಖಿಗ) ೨. ಪುರುಷಾಕಾರತ್ರಯ (ಕಖಿ) ೩. ಭೂಪವನ್ನಾಗಿ ಜಲಾಮ್ಬರಮವು (ಎಲ್ಲ ಪ್ರತಿ)

ಯೋಗಾಕ್ಷಯಿಂದೆ ಕಂಡು ಮ
ನೋಗ್ಯಹದೊಳ್ ನಿಲಿಸಿ ಭಾವಕುಸುಮೋತ್ಕರದಿಂ
ಯೋಗಿಗಳರ್ಚಪ ನಿನ್ನನ

ದೇಗಾಣ್ಣವಬಲೆಯರಾವದಂತರ್ಚಪೆವೋ

೧೦೯

ಬತ್ತರಿಸಲರ್ಚಸಲ್ ಮುನಿ
ಪೋತ್ತಮರುಂ ಬಲ್ಲರೇ ಕ್ರಿಯಾಮಾತ್ರಮನೋ
ವೃತ್ತಿಗಳೆನೆಂತು ನಿನ್ನಂ
ಬತ್ತರಿಸುವನೆಂತು ನಿನ್ನನರ್ಚಿವೀಶಾ

೧೧೦

ಜಗದಾಧಾರಕನೈ ನೀ
ನಗಧರ ನಿನ್ನಂಘ್ರಭಾರಮಂ ಕ್ಷೀಣಬಲೋ
ರಗನೆಂತು ಸೈರಿಪಂ ಕಂ
ಠಗತಾಸು ಗತಾಸುವಕ್ಕುಮೇಕಕ್ಷಣದಿಂ

೧೧೧

ರಿಕ್ಕಟದ ಶಕ್ತಿಯಂ ಮುಂ
ದಿಕ್ಕಿಯುಮಾತ್ಮಾಂತರಂಗದೊಳ್ ಮುಳಿಸಂ ಪಿಂ
ದಿಕ್ಕಿಯುಮೀ ಘನೆಯಂ ಕೊಂ
ದಿಕ್ಕದಿರಿಕ್ಕಮಗೆ ಪುರುಷಭಿಕ್ಷಮನರಸಾ

೧೧೨

ಅರ್ಚಿಸುವರು. ನಿನ್ನ ಪರಮಾರ್ಥವು ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ ಗೋಚರವಾಗುವುದು?
೧೦೯. ಯೋಗಿಗಳು ಯೋಗದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ, ಮನೋಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು,
ಭಾವಕುಸುಮದಿಂದ ಅರ್ಚಿಸುವ ನಿನ್ನನ್ನು ಅಬಲೆಯರಾದ ನಾವು ಹೇಗೆತಾನೆ ಕಾಣಬಲ್ಲೆವು?
ಹೇಗೆ ಅರ್ಚಿಸಬಲ್ಲೆವು? ೧೧೦. ಈಶಾ! ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕೂ
ಪೂಜಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಋಷಿವರ್ಯರು ತಾನೆ ಬಲ್ಲರೇ! ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಇರುವ
ಮನಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೇಗೆ ನಾವು ಹೊಗಳುವೆವು? ಹೇಗೆ ಅರ್ಚಿಸುವೆವು?
೧೧೧. ಗಿರಿಧರನೇ! ನೀನು ಜಗತ್ತಿಗೇ ಆಶ್ರಯನಲ್ಲವೆ? ನಿನ್ನ ಪಾದದ ಭಾರವನ್ನು
ಬಲಹೀನನಾದ ಈ ಸರ್ಪನು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಬಲ್ಲನು! ಕಂಠಗತ ಪ್ರಾಣನಾಗಿರುವ ಇವನು
ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವನು. ೧೧೨. ಗೂಢವಾದ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು
ಕಾಲಾಂತರಕ್ಕೆ ಮುಂದುವರಿಸಿ, ಕ್ರೋಧವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಸು.
ಈ ಸರ್ಪವನ್ನು ಕೊಂದಿಕ್ಕದಿರು. ಪ್ರಭುವೇ! ನಮಗೆ ಪುರುಷಭಿಕ್ಷೆಯನಿಕ್ಕು.

೧. ದೇಗಾಣ್ಣವಬಲೆಯರನಾವದಂ (ಕಖಿಗ) ೨. ನೆಂದು (ಕಖಿಗ) ೩. ಅಕ್ಕಟ ಮದುಕ್ತಿಯಂಪಿಂ
(ಕಖಿಗ)

ಸೃಷ್ಟಿಸಮಯದೊಳಿದರ್ಕಿದು
ಚೇಷ್ಟಿತಮೆಂದಖಳಜಾತಿಯೊಳ್ ಕಲ್ಪಿಸೆ ನೀಂ
ದುಷ್ಟತೆ ನಿಸರ್ಗಮಾಯ್ತನೆ
ದುಷ್ಟವಿಪೋರಗತೆ ನಿನ್ನ ಮಾಡಿದ ಮಾಟಂ

೧೧೩

ಅಪರಾಧಮಿಲ್ಲ ಪರಿಭಾ
ವಿಪೋಡೀ ತೆಜದಿಂದವೆಮ್ಮೊಳದುಕಾರಣದಿಂ
ಕೃಪೆಗೆಯ್ದುದೆಮಗೆ ನೀಂ ರ
ಕ್ಷಿಪುದೀ ಕಾಳಿಯಫಣೇಂದ್ರನಂ ಫಣೇಶಯನಾ

೧೧೪

ವ|| ಎಂದು ದಂದಶೂಕವನಿತಾಜನವಭಿಷ್ಠುತಿಗೆಯ್ದು ಬಿನ್ನವಿಸೆ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಕಾಳಿಯ
ವ್ಯಾಳಕುಳಾಂಗನಾಜನದ ದೈನ್ಯವಚನಪರಂಪರೆಗಳ್ಳು ಕರುಣಂಗೆಯ್ದು ಕಾಳಿಯನಂ ನೋಡಿ ನೀನಿಲ್ಲಿರಲೇಡ
ಅಪತ್ಯಭ್ಯತ್ಯಬಾಂಧವಾಂತಃಪುರ ಪುರತ್ನರಮುರಗೇಶ್ವರ ಸಮುದ್ರಮಂ ಪೋಗಿ ಪುಗು ನಿನ್ನ
ಪೆಡೆದುಱುಗಲೊಳೆನ್ನ ಪದಪದ್ಧತಿಗಳಿದರ್ಪಪು. ಇವಂ ಕಂಡೊಡೆ ಪನ್ನಗ ವಿರೋಧಿಯುಂ ಕಾದು
ಕಟೆಪುಗುಂ ಪೋಗೆಂದು ಪೇಟೆ ಕಟೆಪೆ ಕಾಳಿಯವ್ಯಾಳನುಂ ತನ್ಮಹಾಹ್ರದಮಂ
ಕ್ರೀಡಾಹ್ರದಮೆಂದೆಂಬಿನಮಬಲಾಬಾಲಗೋಪಾಲ ಸುಲಭಮಪ್ಪಂತು ಮಾಡಿ ತದಾಶ್ರಯಕ್ಕೆ
ಬರ್ಪನ್ನೆಗಮಿತ್ತ

೧೧೩. ನೀನು ಸೃಷ್ಟಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲೂ ಇದಕ್ಕೆ ಇದು ಸಹಜಗುಣ
ಕರ್ಮವೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿದುದರಿಂದ ಸರ್ಪನಿಗೆ ಈ ದುಷ್ಟತನವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದೆ. ಇವನು
ದುಷ್ಟಪರ್ಪನಾಗಿರುವುದು ನೀನು ಮಾಡಿದ ಮಾಟವೇ ಅಲ್ಲವೆ? ೧೧೪. ಸರ್ಪಶಯನಾ!
ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸುವುದಾದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ
ನೀನು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟು, ಈ ಕಾಳಿಯ ನಾಗೇಂದ್ರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.
ವ|| ಎಂದು ಆ ನಾಗವನಿತೆಯರು ಸ್ತುತಿಸಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಕೃಷ್ಣನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ
ಕಾಳಿಯ, ಸರ್ಪನ ಕುಲಾಂಗನೆಯರ ದೈನ್ಯವಚನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕರುಣೆಯಿಟ್ಟು,
ಕಾಳಿಯನನ್ನು ನೋಡಿ, ಉರಗೇಶ್ವರಾ ನೀನು ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿರಬೇಡ. ಪುತ್ರ
ಭೃತ್ಯಬಾಂಧವಾಂತಃಪುರಸಮೇತನಾಗಿ ಹೋಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರು. ನಿನ್ನ ಹೆಡೆಗಳ
ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡರೆ ಗರುಡನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾದು
ಕಳುಹಿಸುವನು, ಹೋಗು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಕಾಳಿಯಸರ್ಪನೂ ಆ ದೊಡ್ಡ
ಮಡುವನ್ನು ನೀರಾಟದ ಮಡುವೆಂಬಂತೆ ಹೆಂಗಸರೂ ಹುಡುಗರೂ ಗೋಪಾಲರೂ
ಸುಲಭವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಜಗಮೆಲ್ಲಂ ಪೊಗಟ್ಟಂತು ಕಾಳಿಯಮಹಾಸರ್ಪಾಂಕನಂ ಕಾದು ಮಾ
ತೆಗೆ ನಂದಂಗೆ ಬಲಂಗೆ ಗೋಪವಧುಗಳ್ಳಾನಂದಮಂ ಮಾಡಿ ದೇ
ವಗಣಂ ಕೀರ್ತಿಸೆ ತನ್ನಹಾಹ್ವದದನೆಟ್ಟಂದೆತ್ತಲಾಶೀರವಂ
ಮಿಗೆ ಪೊಕ್ಕಂ ವ್ರಜಮಂ ಸವತ್ಸನಿವಹಂ ವಿಕ್ರಾಂತಚಕ್ರಾಯುಧಂ

೧೧೫

ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾಘಟೀಘಟಿತಾರಘಟ್ಟಘಟಿನಾಸ್ವತಂತ್ರ
ನಿಜಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಚಕಿತಸಕಳಾಮ್ನಾಯತಂತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಶ್ರೀ
ಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ
ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ಬಾಲಲೀಲಾವಿನೋದ
ಪೂತನಾವಧಶಕಟಾಸುರಭಂಜನಯಮಳಾರ್ಜು
ನೋನ್ಮೂಲನವತ್ಸಗೋಪಾಲ ವಿನೋದ
ಕಾಳಿಯಸರ್ಪದರ್ಪದಳನಂ
ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ

ಇತ್ತ ಕಡೆ ೧೧೫. ಜಗತ್ತೇ ಹೊಗಳುವಂತೆ ಆ ಕಾಳಿಯ ಮಹಾಸರ್ಪನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ
ಯಶೋದಾ ನಂದಗೋಪರಿಗೂ, ಬಲರಾಮನಿಗೂ ಗೋಪಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಆನಂದವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡಿದನು. ೧೧೬. ದೇವತೆಗಳು ಗುಂಪುಗೂಡಿ ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಶೀರ್ವಾದ ಧ್ವನಿಯು
ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಆ ದೊಡ್ಡಮಡುವಿನಿಂದ ಹೊರಟು ಬಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕರುಗಳ
ಗುಂಪಿನೊಡನೆ ಗೋಕುಲವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ೧೧೭. ಇದು ಸಮಸ್ತ ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ
ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬಾಲಲೀಲಾವಿನೋದ ಪೂತನಿಯ ವಧೆ ಶಕಟಾಸುರ
ಯಮಳಾರ್ಜುನಭಂಜನ ವತ್ಸಗೋಪಾಲನ ವಿನೋದ ಕಾಳಿಯ ಸರ್ಪದಳನಗಳ
ಮೂರನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ.

ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕಂ ಸುಭಗಂ
ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕೇಷುದಳಿತ ಗೋಪೀಹೃದಯಂ
ಗೋವರ್ಧನಪಟು ನಲಿದಂ
ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯೊಳೆಸೆವ ಬೃಂದಾವನದೊಳ್

೧

ವರುಣವಧೂವರಶ್ವಸಿತಗಂಧವಹಂ ಮಕರೇಶಚಾರುಚಾ
ಮರಮರುತಂ ಜಳೇಶಮಕರೋದ್ಗತಪುಚ್ಛಸಮೀರನಂಜನ
ದ್ವಿರದನಕರ್ಣತಾಳಪವಮಾನನಿದೆಂದು ವಿತರ್ಕಿಪನ್ನಮ
ಸ್ಫುರಿತದವಾನಳಂ ಸುತಿದುದೊಯ್ಯನೆ ಪಶ್ಚಿಮದಿಗ್ಗವಾನಿಳಂ

೨

ಪಡುವಣೆಲಿರಿಪುರ್ವಡೆಯಿಸ
ಲಡವಿಯೊಳೊತ್ತಂಬದಿಂದಮುದ್ದಂ ಬರ್ಪಾ
ಸಡಿಯಿಂ ಮುನ್ನಂ ಬಂದಾ
ಸಡಿಯೊಳ್ ನಳನಳಿಸುವೆಳದಳಿರ್ಗಲ್ ರಯ್ಯಂ

೩

ಮುಗಿಲಿದಿರೇಱಿ ಕಾದಲಲರೇಱಿ ಪ್ರೊಲಂ ಪಸುರೇಱಿ ಕಾಡ ಮ
ಲ್ಲಿಗೆ ನನೆಯೇಱಿ ಮೊಲ್ಲೆ ನಯವೇಱಿ ಬಿಸಿಲ್ ಕಡುದಣ್ಣ ಸೇಱಿ ಕೇ
ದಗೆ ಸುತಿಯೇಱಿ ಹಂಸೆ ಭಯವೇಱಿ ನವಿಲ್ ನಲವೇಱಿ ಕಾಮಬಾ
ಹುಗೆ ಜಯವೇಱಿದತ್ತು ವಿರಹಿಪ್ರಕರಕ್ಕಟಲೇಱುತಿರ್ಪಿನಂ

೪

೧. ಶ್ರೀವತ್ಸವೆಂಬ ಮಚ್ಚಿಯುಳ್ಳವನೂ ಸುಂದರನೂ ಗೋಪಿಯರ ಹೃದಯವನ್ನು ಕಾಮಬಾಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿದವನೂ ಆದ ಕೃಷ್ಣನು ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾಗಿ ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ೨. ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು ಅಡಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನ ಗಾಳಿಯು ಇದು ವರುಣಪತ್ನಿಯ ಉಸಿರಿನ ಗಂಧವಾಯು, ವರುಣನ ಮನೋಹರವಾದ ಚಾಮರದ ಗಾಳಿ, ವರುಣನ ಮೊಸಳೆಯ ಬಾಲದ ಗಾಳಿ, ಅಂಜನವೆಂಬ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಗ್ಗಜದ ಕಿವಿಯ ಬೀಸುಗಾಳಿ ಎಂದು ಬಗೆಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿತರ್ಕಿಸುವಂತೆ ಮಂದವಾಗಿ ಬೀಸಿತು. ೩. ಪಶ್ಚಿಮದ ಗಾಳಿ ನಿರ್ಬಂಧದಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಮುತ್ತುಗದ ಮರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಂಚೆಯೇ ಆಷಾಢಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಎಳೆಯ ಚಿಗುರುಗಳು ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದವು. ೪. ಮೋಡವು ಇದುರೇರಿ, ಅನುರಾಗವು ಹೂವೇರಿ, ಹೊಲವು ಹಸುರೇರಿ, ಕಾಡುಮಲ್ಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೂವೇರಿ, ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ನಯವೇರಿ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ತಂಪೇರಿ ತಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯೇರಿ ಹಂಸೆಗೆ ಭಯವೇರಿ, ನವಿಲಿಗೆ

ಎಜಗದೆ ತಮ್ಮೊಳ್ ಮಧುಕರ
ನಜಗಿರೆ ಕೇದಗೆಯೊಳಬಲ್ಲ ಕಣ್ಣಿನಿವಟಿಯಂ
ಕಜಿವಂತಿರೆ ಕಟಿವುಗಳಿ
ನುಜಿ ಬೀತುವು ಸುರಗಿ ಹೊನ್ನೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ವನದೊಳ್

೫

ಮೊದಲಿದೆ ಕಾರ್ಮುಕಂ ಗಿಳಿಯೆಂಟಂಕೆಯ ಬಣ್ಣದ ಪುಲ್ಲೊನ್ನರ್ ಪೊದ
ಬುದ್ದು ಪೊಲದೊಳ್ ವಿರಾಜಿಸುವ ಮಾಣಿಕವಣ್ಣದ ಕೋರಕಂಗಳಿಂ
ಪುದಿದೆಸೆದತ್ತು ಸಾಳತರು ಮುತ್ತಿನ ಬಣ್ಣದ ಕುಟ್ಮಳೌಘವಾ .
ದುದು ಕುಟಜಂಗಳೊಳ್ ಪವಳವಣ್ಣದ ಪುಗಳನಾಂತುದರ್ಜುನಂ

೬

ಚಾದಗೆ ನಾಟಕಂ ನಲಿದುದದ್ರಿಕುಜಂಗಳ ಕೋಟರಂಗಳೊಳ್
ಪೋದಗೆ ತತ್ತಿಯಿಕ್ಕಿದುದು ಮಾನಸಪದ್ಮವನಕ್ಕೆ ಪೋಪ ಚಿ
ತ್ತೋದಯವಂಚಿಗಾಯ್ತು ಮಳಿಗೋಗಿಲೆಗಳ್ ಗಟಿವೊಯ್ದನಾಳುಳಂ
ಪೋದುವು ಪಾಟಿ ವಾಯಸದ ಗೂಡುಗಳಿಂ ನವಮೇಘಕಾಲದೊಳ್

೭

ಹರಿಗೋಪಾಲಪದಕ್ಕೆ ತೂರ್ಯಪಟುಘೋಷಂ ಕೇಕಿನಾಟಕ್ಕೆ ಬಂ
ಧುರಥಕ್ಕಾನಿನದಂ ಎಯೋಗಿನಿವಹಕ್ಕಂಗೋದ್ಭವಜ್ವಾಲತೋ
ದ್ಧುರನಾದಂ ಕಳಹಂಸಯೂಧಗಮನೋದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಭೇರೀಗಭೀ
ರರವಂ ತಾನೆನೆ ನವಮೇಘನಿನದಂ ಪೊಣ್ಣಿತ್ತು ರೋದೋಂತದೊಳ್

೮

ಸಂತೋಷವೇರಿ, ಅಗಲಿದ ಪ್ರಿಯರಿಗೆ ಸಂಕಟವೇರುವಂತಾಗುತ್ತಿರಲು ಕಾಮನ ತೋಳಿಗೆ ಜಯವೇರಿತು. ೫. (ಆಗ) ವನದಲ್ಲಿ ಸುರಗಿ ಹೊನ್ನೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳು-ತುಂಬಿಗಳು ತಮಗೆರಗದೆ ತಾಳೆಯ ಹೂವಿಗೆರಗಿದುದರಿಂದ ಸಂಕಟಪಟ್ಟು ಕಣ್ಣೀರಿನ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುವಂತೆ ಹಳೆಯ ಹೂಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಕೊನೆಗಂಡವು. ೬. ಮಳೆಗಾಲವೂ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲೂ ಆರಂಭವಾದುದರಿಂದ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಗಿಳಿಯ ರೆಕ್ಕೆಯ ಬಣ್ಣದ ಚಿಗುರುಹುಲ್ಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಸಾಲವೃಕ್ಷವು ಕೆಂಪುರತ್ನದ ಬಣ್ಣದ ಮೊಗ್ಗುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಗಿರಿಮಲ್ಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ಬಣ್ಣದ ಮೊಗ್ಗುಗಳಾದವು. ಮತ್ತಿಯ ಮರವು ಹವಳದ ಬಣ್ಣದ ಹೂಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ೭. ಹೊಸ ಮೋಡದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಾತಕ ಪಕ್ಷಿಗಳು ನಾಟಕವಾಡಿದವು. ಪೋದಗೆ ಹಕ್ಕಿಯು ಬೆಟ್ಟದ ಮರಗಳ ಪೊಟರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟೆಯಿಟ್ಟಿತು. ಹಂಸಗಳಿಗೆ ಮಾನಸಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮನಸ್ಸುಂಟಾಯಿತು. ಕೋಗಿಲೆಯ ಮರಿಗಳು ಕಾಗೆಗಳ ಗೂಡುಗಳಿಂದ ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ರೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಾ ಹೊರಟುಹೋದವು. ೮. ಕೃಷ್ಣನ ಗೋಪಾಲಕ ಪದವಿಗೆ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಘೋಷ, ನವಿಲಿನ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಮನೋಹರವಾದ ಡಕ್ಕೆಯದ್ದನಿ, ಅಗಲಿದ ಪ್ರಿಯರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಮನ್ಮಥನ ಹೆದೆಬಳ್ಳಿಯ ಜೋರಾದ ಟಂಕಾರ, ಕಲಹಂಸ ಸಮೂಹದ ಪ್ರಯಾಣಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಗಾರಿಯ ಗಂಭೀರದ್ದನಿ ಎಂಬಂತೆ ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳ ನಡುವೆ ಹೊಸ ಗುಡುಗು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

ನೆರೆದ ಮುಗಿಲ್ ಕಲಂಕುವುದನೀಕ್ಷಿಸಿ ತಮ್ಮ ಮನಂ ಕಲಂಕಿ ಕ
 ಟ್ಗರೆ ಮಲೆದುಂಬವಿಂಡನೊಳಗೊಂಡಿರುಳೊಳ್ ಮುಗಿದಿದ್ ಪಾಂಡುಪಂ
 ಕರುಹದ ಭಂಗಿಯಂ ತಳೆದು ವಿಸ್ತೃತಮಾನಸರಾಗಿ ಮಾನಸರ್
 ಪರಿಕಿಸೆ ಮಾನಸಕ್ಕೆ 'ಪರಿಗೊಂಡುದು ಕೂಡೆ ಮರಾಳಮಂಡಲಂ

೯

ಅರಿದಿನಿಸಂ ಬೆಟ್ಟದ ತಾ
 ಟ್ಗಿಗೊಂಡಿರಲೆಂದು ಬಲ್ಲಪಳ್ಳಿಗಳೆಲ್ಲಂ
 ತೊಲಿದುವು ತೊಲಿದಡಿಗಳನಾರ್
 ತೊಲಿಯದರನುಕೂಲವೃತ್ತಿಗಿಟ್ಟಿಸಗುವರಂ

೧೦

ದಿನನಾಥಂ ನವವರ್ಷಾ
 ವನಿತೆಯ ಪೀವರಪಯೋಧರಸ್ಪರ್ಶನದಿಂ
 ವಿನತಾಂಶುಕನಾದನೆನಲ್
 ವನಿತೆಯ ಮೊಲೆ ಮುಟ್ಟು ಶೌಚಯಾವಂ ಜಗದೊಳ್

೧೧

ಮಾಕಂದಂ ಬೀತಿರೆ ಜಂ
 ಬೂಕುಜಘಳದಿಂ ಶುಕಾಳಿ ಸುಖಿಯಾಯ್ತು ಪಿಕಂ
 ಮೂಕತೆವೆತ್ತಿದುರ್ದಮ
 ತ್ರೇಕಗ್ರಾಹಿಗೆ ಸುಖೋದಯಂ ಸಮನಿಪುಡೇ

೧೨

೯. ತುಂಬಿದ ಮೋಡವು ಕಲಕುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡ ಹಂಸಗಳ ಮನಸ್ಸೂ ಕದಡಿ ಕಪ್ಪಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಅವು ಮರಿದುಂಬಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ರಾತ್ರಿ ಮೊಗ್ಗಾದ ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆಯಂತೆಯೇ ಆದವು. ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡ ಜನರು ತಾವರೆ ಯಾವುದು ಹಂಸವಾವುದು? ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಹಂಸಗಳು ಕೂಡಲೇ ಮಾನಸ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹಾರಿಹೋದವು. ೧೦. ತೊರೆಗಳು ಕೂಲ (ದಡ)ವನ್ನು ಮೀರಿ ಹರಿಯುವವು ಎಂದು ಅರಿತ ಬೇಡರ ಹಳ್ಳಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬೆಟ್ಟದ ತಪ್ಪಲನ್ನಾಶ್ರಯಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತೊರೆಗಳ ದಡಗಳನ್ನು ತೊರೆದರು. ಅನುಕೂಲವೃತ್ತಿ ೧. ದಡವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿರುವಿಕೆ, ೨. ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಕಾರ್ಯ (ನಡತೆ)ಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಡೆಯುವವರನ್ನು ಯಾರು ತಾನೇ ತೊರೆಯದಿರುವರು? ೧೧. ದಿನನಾಥನು (ಸೂರ್ಯನು) ಹೊಸ ಮಳೆಗಾಲವೆಂಬ ಯುವತಿಯ ದಪ್ಪವಾದ ಪಯೋಧರ = ೧. ಮೋಡ, ೨. ಸ್ತನ (ಮೊಲೆ) ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ವಿನತಾಂಶಕ (೧. ಕೆಳಕ್ಕಾದ ಕಿರಣವುಳ್ಳವನು, ೨. ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹೋದ ಬಟ್ಟೆಯುಳ್ಳವನು) ನಾದನು. ಎಂದ ಮೇಲೆ ವನಿತೆಯ ಸ್ತನವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಮೇಲೂ ಶುಚಿಯಾಗಿರುವವನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರಿರುವನು! ೧೨. ಮಾವು ಬೀತು ಹೋದುದರಿಂದ ನೇರಳೆಹಣ್ಣನ್ನೇ ತಿಂದು ಗಿಳಿ ಸುಖಿಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಕೋಗಿಲೆ

೧. ಸರಿಗೊಂಡುದು (ಖಗ) ೨. ಅರಿದಿನಿಸಂ ಬೆಟ್ಟದ ತಾಟ್ಟಿಗಿ (ಕಗ) ಅರಿದಿನಿಸು ಬೆಟ್ಟದ ತಾಟ್ಟಿ(ಮೊಲೆ) ೩. ಮುಟ್ಟು (ಖಗ) ೪. ಮೂಕತೆವೆತ್ತಿಪುರ್ದದೊಂದೇ (ಕಗ)

ವಿದಳಿಸೆ ಘನದಂತಿ ಬಿಸಿ
 ಲ್ಲುದುರೆಗಳಂ ಪನಿತು ಪೆತ್ತನೆತ್ತರ ಪನಿಯಂ
 ದದಿನಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಕಣ್ಣೊಳಿ
 ಸಿದತ್ತು ಕಾರ್ಮುಕದೊಳಿಂದ್ರಗೋಪಕಳಾಪಂ

೧೩

ವಿಳಸಲ್ಲೋಲಪ್ರವಾಳಪ್ರತತಿಯನಪರಾಂಭೋಧಿವೀಚೇಚಯಂ ಕೆಂ
 ದಳಿರಂ ತದ್ವಾರ್ಧಿವೇಳಾವನಸಮಿತಿ ದವಜ್ವಾಲೆಯಂ ನೀಲಶೈಲಾ
 ವಳಿ ಕೈಕೊಂಡಭ್ರಮಂ ತಳ್ತಡರ್ವವೊಲಡರ್ವತ್ತೆತ್ತಲುಂ ಬಳ್ಳಿಮಿಂಚಂ
 ತಳಿದಾಶಾಮಂಡಲಂ ಕಟ್ಟನೆ ಕುನಿಯ ಜಳಸ್ಥಿತಜೇಮೂತಜಾತಂ

೧೪

ಜಳಮಂ ವಾರಾಶಿಯೊಳ್ಳಿನ್ಬೆರಸುಮೊಗೆತರಲ್ ಮೇಘವಾ ಬಾಳೆಮೀನ್ಗಳ್
 ಪೊಳೆದಾಡುತ್ತಿದುರ್ವಾಕಾಶದೊಳೆನಲವಿಭಿನ್ನಾಂಜನಚ್ಚಾಯೆಯಿಂ ಗೊಂ
 ದಳಿಸಿದ್ಭೋದದೊಳ್ ತಾಂ ಬಳಸಿ ಪೊಳೆವ ವಿದ್ಯುಲ್ಲತಾಜಾಳಮಾಗಳ್
 ತಳೆದತ್ತಾಶ್ಚರ್ಯಮಂ ಕಟ್ಟಳೆ ಬಿಡೆ ಬಿಸಿಲಂ ಕಾಱುತಿರ್ಪಂದದಿಂದಂ

೧೫

ಗಗನಶ್ರೀಯ ವಿಚಿತ್ರವಸ್ತ್ರವಿಳಸತ್ಸಂವ್ಯಾನಮೆಂಬಂತೆ ಕಾ
 ಮುಗಿಲೆಂಬಾನೆಯ ರನ್ನ ದಗ್ಗವಣೆಯೆಂಬಂತಬ್ಬಗರ್ಭಾಂಡಭೂ
 ರಿಗೃಹದ್ವಾರದುದಾರತೋರಣಮಿದೆಂಬಂತಭ್ರದೊಳ್ ನೋಡೆ ದಿ
 ಟ್ಟಿಗೆ ಚೆಲ್ವಾಯ್ತು ಬಹುಪ್ರಭಾಶಬಳಿತಂ ಗೀರ್ವಾಣಬಾಣಾಸನಂ

೧೬

ಹಸಿವುಳ್ಳದ್ದಾದರೂ ಮೌನದಿಂದ ಕುಳಿತಿದ್ದಿತು. ಒಂದನ್ನೇ ನಂಬಿರತಕ್ಕವರಿಗೆ, ಸುಖವು ಲಭಿಸುವುದೇ? ೧೩. ಮಳೆಗಾಲದ ಮೋಡವೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ಆನೆ ಬಿಸಿಲುಗುದುರೆಗಳನ್ನು ಸೀಳಿದುದರಿಂದ ಹನಿತ ರಕ್ತದ ಬಿಂದುಗಳೆಂಬಂತೆ ಇಂದ್ರಗೋಪಗಳ ಗುಂಪು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೧೪. ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳು ಹೊಳೆಯುವ ಚಿಂಚಲವಾದ ಹವಳಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಆ ಸಮುದ್ರತೀರದ ವನಗಳು ಕೆಂಪು ಚಿಗುರನ್ನು ನೀಲವಾದ ಪರ್ವತ ಪಜ್ಜೆಯು ಕಾಡುಕಿಚ್ಚನ್ನು ಪಡೆದು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದೋ ಎಂಬಂತೆ, ಬಳ್ಳಿಮಿಂಚನ್ನು ಪಡೆದ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮೋಡಗಳ ಗುಂಪು ದಿಬ್ಬಂಡಲವು ಕಪ್ಪಾಗಿ ಕುಗ್ಗುವಂತೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಮೇಲಡರಿತು. ೧೫. ಮೇಘವು ಸಮುದ್ರದಿಂದ ನೀರನ್ನು ಮೀನುಗಳೊಡನೆಯೇ ಮೊಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದುದರಿಂದ ಆ ಬಾಳೆ ಮೀನುಗಳೇ ಕಗ್ಗಪ್ಪಾದ ಕಾಡಿಗೆ ಬಣ್ಣದ ಮೋಡದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿವೆಯೆನ್ನುವಂತೆಯೂ, ಕತ್ತಲೆಯು (ತಾನು ನುಂಗಿದ್ದ) ಬಿಸಿಲನ್ನು ಕಾರುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆಯೂ, ಆ ಮೋಡಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ಹೊಳೆಯುವ ಬಳ್ಳಿಮಿಂಚಿನ ಗುಂಪು ಆಗ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ೧೬. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಚಿತ್ರವರ್ಣವುಳ್ಳದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು, ಗಗನಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ವಿಚಿತ್ರವರ್ಣವಸ್ತ್ರದ ಮೇಲುಹೊದಿಕೆ, ಮಳೆಗಾಲದ ಮೋಡವೆಂಬ ಆನೆಯ ಮೇಲಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರತ್ನವಿಚಿತವಾದ ಜೂಲು, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಂಬ

ಮನದನುರಾಗದಿಂ ನೆಗೆದು ನೀಡಿದ ಕಂಠಮರಲ್ಪ ತುಪ್ಪುಟು
ಬರ್ಣಿಮಿಷಮಾದ ಕಣ್ ತೆಪ್ಪಿದ ಚಂಚು ವಿಜೃಂಭಪೆಪಿಂಕೆ ರಂಜಿಸಿ
ತ್ತೆನೆ ನಲವೇಟೆ ತೋರವನಿ ತಣ್ಣನಿ ಮುಂಬನಿಯೆಂಬ ಕಾರ್ಮುಗಿ
ಲ್ವನಿಯನಲಂಪಿನಿಂದ ಮಿದಿಗೊಂಡು ಕರ್ಮಂಕಿದುದುದ್ಭಟಾತಕಂ

೧೭

ಪಳುಕಿನ ಬಟ್ಟುಗಳ್ ಗಗನದಿಂದುದಿದರ್ಪಪ್ಪವು ಚಿತ್ರಮೆಂಬಿನಂ
ಫಲಫಲನಭ್ರದಿಂದಮಿಡುಕುಂಬನಿ ಸೂಸೆ ಬಟೆಕ್ಕೆ ವೃಷ್ಟಿ ಕ
ಣ್ಣೊಳಿಸಿದುದಂದು ತೀವ್ರಪವನಾಹತಿಯಿಂ ತಟದಂಶುವೆಂಬ ಕೆಂ
ದಳಿರ್ಗಳನಾಂತ ಮೇಘಲತೆಯಿಂದಲರಲ್ಲುಗುತಿರ್ದುವೆಂಬಿನಂ

೧೮

ನಿಳಯದ ಸೂರ್ಗಲೋಳ್ ತಪದೆ ಮುತ್ತಿನ ಸೂಸಕದಂತೆ ನಂದನಂ
ಗಳ ತರುಪತ್ರದೊಳ್ ಮುಕುಳಮಂಜರಿಯಂತೆ ಚರತ್ತುರಾಂಗನಾ
ವಳಿಯ ಕುರುಳ್ಳಲೋಳ್ ತಳಿದ ಸೇಸೆಗಳಂತೆಳವುಲ್ಲಲೋಳ್ ಘನೋ
ಪಳಕುಳದಂತೆ ತೋಟಿದುವು ನವ್ಯಘನಚ್ಯುತ ತೋಯಬಿಂದುಗಳ್

೧೯

ಸುರಗೋಪಂಗಳುಮಾಲಿಕಲ್ಲುಮೆಳವುಲ್ಲಂ ಕೆಂಪಿನಿಂ ಬೆಳ್ಳಿನಿಂ
ಹರಿತಚ್ಚಾಯೆಯಿನಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆಸೆಗುಂ ಮಾಣೆಕ್ಕದಿಂ ಮುತ್ತಿನಿಂ
ಗರುಡೋದ್ಗಾರದ ಪಚ್ಚೆಯಿಂ ಸಮೆದ ನಾನಾಭೂಷಣಾನೀಕಮಂ
ಧರಣೀವಲ್ಲಭೆಗಂಬುದಾಗಮವಿಟಂ ತಂದಿಕ್ಕಿದೊಂದಂದದಿಂ

೨೦

ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಮನೆಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನ ತೋರಮಾಲೆ-ಎನ್ನುವಂತೆ ಚೆಲುವಾಗಿ
ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೧೭. ಮೇಲಾದ ಪಕ್ಷಿಯು ಮನೋನುರಾಗದಿಂದ ಎತ್ತಿನೀಡಿದ ಕಂಠವೂ
ಅರಳಿದ ತುಪ್ಪಳ ರೋಮಾಂಚನವೂ ಎವೆಯಿಕ್ಕದ ಕಣ್ಣೂ, ತೆರೆದ ಕೊಕ್ಕೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಹರಡಿದ ರೆಕ್ಕೆಯೂ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಹನಿ, ತಣ್ಣಗಿರುವ ಹನಿ, ದಪ್ಪಹನಿ
ಎಂಬ ಮಳೆಗಾಲದ ಮೋಡದ ಹನಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಎದಿರುಗೊಂಡು ಕುಡಿಯಿತು.
೧೮. ವಿಚಿತ್ರ ಆಕಾಶದಿಂದ ಪಟಕದ ಹರಳುಗಳು ಉದಿರುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಮೋಡದಿಂದ
ಆಲಿಕಲ್ಲುಗಳು ಪುಳಪುಳನೆ ಸುರಿದುವು. ಬಳಿಕ ಜೋರಾದ ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ
ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು. ಅದು ಮಿಂಚಿನ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಕೆಂಪು ಚಿಗುರನ್ನು ಪಡೆದ ಮೋಡವೆಂಬ
ಬಳ್ಳಿಯ ಹೂಗಳು ಸುರಿಯುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೧೯. ಹೊಸಮೋಡದಿಂದ ಸುರಿದ
ನೀರಿನ ಹನಿಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮನೆಗಳ ಸೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ಕುಚ್ಚುಗಳಂತೆಯೂ
ನಂದನವನಗಳ ಮರಗಳ ಎಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಗ್ಗಿನ ಗೊಂಚಲುಗಳಂತೆಯೂ ಸಂಚರಿಸುವ
ಪುರಾಂಗನೆಯರ ಕುರುಳುಗಳಲ್ಲಿ ತಳಿದ ಮುತ್ತಿನ ಅಕ್ಷತೆಯಂತೆಯೂ ಎಳೆಯ ಹುಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ
ಆಲಿಕಲ್ಲುಗಳಂತೆಯೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೨೦. ಮಳೆಗಾಲವೆಂಬ ವಿಟನು ಭೂಪ್ರಿಯೆಗೆ
ಕೆಂಪು, ಮುತ್ತು, ಗರುಡ ಪಚ್ಚೆಯ ಮಣಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಒಡವೆಗಳನ್ನು
ತಂದುಕೊಟ್ಟಿರುವನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಗೋಪಗಳೂ ಆಲಿಕಲ್ಲುಗಳೂ ಎಳೆಯ

ನನೆವಿಲ್ಲಂ ಬಿಟ್ಟು ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೆಯ ತಿಜುವುಪೊಯ್ದಿದ್ರಕೋದಂಡಮಂ ಕೊಂ
ಡು ನಿಜಾಗ್ರಸ್ಕಂಧದೊಳ್ ಕೇದಗೆಯೆಸೆವರಲೆಂದೆಂಬ ಕೂರಂಬು ತೀವಿ
ರ್ದನಿಪಂಗಂ ಕಣ್ಣೊಳಲೊಲ್ಲೆಯ ನನೆಗಣೆಯಂ ತೂಗುತುಂ ಕಂತುವೀಬಂ
ದನೆನುತ್ತುಂ ಗರ್ಜಿಪಂತಾದುದು ವಿರಹಿಗಳಂ ಕೇಕಿಭೇಕಪ್ರಣಾದಂ

೨೧

ತವೆ ಮುಂ ತಿಂದು ನಿಜಾಘಸಲ್ಲಕಿಯನಾದಿತ್ತೇಂದುಬಿಂಬಂಗಳಂ
ಕವಳಂಗೊಂಡು ಸಿಡಿಲ್ಲಳೆಂಬ ಕಿಸುಗಣ್ಣೇಡುಂ ಮರುಚ್ಛಾಪಮಂ
ಬ ವಿಚಿತ್ರಾಂಬರದೊಂದು ಚೆನ್ನಮಿಳಿಯುಂ ಮಿಂಚೆಂಬ ಕೊಂಬುಂ ಕರಾ
ಳವೆನಲ್ ಗರ್ಜಿಸಿದತ್ತಗಲ್ಲಿನಿಯರಂ ಕಾರೆಂಬ ಮಾರದ್ವಿಪಂ

೨೨

ಮರಕತರುಚಿಯೊಳ್ ದೂರ್ದಾಂ
ಕುರಮಂ ನಿಶ್ಚಯಿಸದಿದರ್ ಮೃಗಶಿಶುಗೆ ನಗಾಂ
ತರದಲ್ಲಿ ಹರಿಣನಿತ್ತುದು
ಕರುಣಿಸಿ ನಿಜಸೃಷ್ಟದೂರ್ದೆಯಂ ಕಾರ್ಮುಕದೊಳ್

೨೩

ಕರಿಕಳಭಂಗಳ್ ಬಸವ
ಲ್ಲರಿಗೆತ್ತೆಜಗುತ್ತುಮಿರ್ಪ ಧಾರಾಧರಪು
ಷ್ಪರಧಾರೆಗಳಂ ಕರಪು
ಷ್ಪರದಿಂ ಬರೆ ತೆಗೆದುವಂದರಣಾಂತರದೊಳ್

೨೪

ಹುಲ್ಲಾ ಕೆಂಪು ಬಿಳುಪು ಹಸಿರು ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೨೧. ಆಗ
ನವಿಲುಗಳ ಕೇಕೆಯೂ ಕಪ್ಪೆಗಳ ವಟಗುಟ್ಟುವಿಕೆಯೂ ಅಗಲಿದ ಪ್ರಿಯರನ್ನು ಕುರಿತು,
“ಮನ್ಮಥನು ತನ್ನ ಇದುವರೆಗಿನ ಹೂಬಿಲ್ಲನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಮಿಂಚುಬಳ್ಳಿಯ ಹೆದೆಯನ್ನೇರಿಸಿದ
ಕಾಮನಬಿಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಕೇದಗೆಯ ಹೂವೆಂಬ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣದಿಂದ
ತುಂಬಿದ ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆಯೇ ಧರಿಸಿ ಮೊಲ್ಲೆಯ
ಹೂವೆಂಬ ಬಾಣವನ್ನು ತೂಗುತ್ತಾ ಇದ್ದೊ ಈಗ ಬಂದನು” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿ ಹೇಳುವಂತೆ
ಇದ್ದಿತು. ೨೨. ಮಳೆಗಾಲವೆಂಬ ಕಾಮಗಜವು, ಮೊದಲು ಬೇಸಗೆಯೆಂಬ ಸಲ್ಲಕೆ
(ಆನೆಬೇಲ) ಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಂದು, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರ ಬಿಂಬಗಳನ್ನು ಕಬಳಿಸಿ, ಸಿಡಿಲೆಂಬ
ಕೆಂಗಣ್ಣನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಮನಬಿಲ್ಲೆಂಬ ವಿಚಿತ್ರಾಂಬರದ ಮಿಳಿಯನ್ನೂ ಮಿಂಚೆಂಬ ಕ್ರೂರವಾದ
ದಂತವನ್ನೂ ಪಡೆದು ಅಗಲಿದ ಇನಿಯರ ಮೇಲೆ ಗರ್ಜಿಸಿತು. ೨೩. ಮಳೆಗಾಲದ
ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪಚ್ಚೆಯ ಮಣೆಯು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಗರಿಕೆಯ
ಎಳೆಹುಲ್ಲು ಯಾವುದು? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಗಂಡು
ಜಿಂಕೆಯು ತನ್ನ ಕಡೆ ಬಾಯಿನ ಗರಿಕೆಯನ್ನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಿತು.
೨೪. ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರಿಯಾನೆಗಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಳೆನೀರಿನ ಧಾರೆಗಳನ್ನು
ತಾವರೆಯ ದಂಟುಗಳೆಂದುಕೊಂಡು ಸೊಂಡಿಲಿನ ತುದಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು.

ದರಿಗೊಂಡೀಡಿದಾಡುತುಂ ಕೊಣಕುತುಂ ಬಾರುತ್ತುಮೊಳ್ಳಾಡೊಳಾ
 ದರದಿಂ ಮೇದಳವುಲ್ಲಳಂ ತೊರೆದು ಪಾಲ್ಗಳ್ ಕೆಚ್ಚಲಿಂದೆಚ್ಚುಪಾ
 ಯ್ದರೆ ಪಟ್ಟಿದುರ್ವೆಬಲ್ವ ಕರ್ಣವರೆಮುಚ್ಚಿದ್ವಕ್ಕಿಗಳ್ ಪೊಯ್ವು ಸುಯ್
 ನೊರೆವಿಂಡುಣುವ ಸೃಕ್ತಮಂದೆಸೆಯೆ ಮೆಲ್ಲೊತ್ತುತ್ತ ಕಾಡೆರ್ಮಗಳ್ ೨೫

ಅವಿಶಾಲಾಂಬರವಪ್ರಸನ್ನದಿವವಸ್ವಪ್ನಾಧ್ವವಸ್ವಚ್ಛತೋ
 ಯವನುದ್ಯೋಗಜನೌಘವಸ್ತದವವಸ್ತೇರಾಬ್ಜವಶ್ಚ ಕೈ
 ರವವಕ್ರೀಡಿತಹಂಸವಸ್ಪುರಿತಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯವಶ್ಚಿಷ್ಟಕೋ
 ಕವಯೂನಾಧ್ವಗವಸ್ವರಾನ್ಯಭೃತವಂದೊಪ್ಪಿದುರ್ವದಭಾಗಮಂ ೨೬

ನವನೀಳಾಂಭೋದವಂಭೋದದಿನೆಱಗುವ ಧಾರಾಳಿ ಧಾರಾಳಿಗಳ್ ಸೂ
 ಸುವಿನಂ ತಳ್ಳೊಯ್ವು ಜಂಝಾನಿಳನನಿಳನಿನಾಮೋದಮಂ ಪೇಟೆ ಪೂವೇ
 ಉವ ಕುಂದಂ ಕುಂದದೊಳ್ ತಳ್ಳಳಿಗಳಳಿಗಳಂ ಪಣ್ಣಳಿಂ ಗೆಲ್ವ ಜಂಬೂ
 ನಿವಹಂ ಚೆಲ್ವಾಗೆ ಚೆಲ್ವಾದುದು ಚಟುಲತಟಜ್ಜಾಲವಂಭೋದಕಾಲಂ ೨೭

ತಳರ್ಧಾತ್ಮಾಲಯದಿಂದಿರುಳ್ ಸುಟೆವ ಜಾರಸ್ತ್ರೀಯ ವಕ್ತ್ರೇಂದುವಂ
 ಚಳವಿದ್ಯುನ್ನಯನಾವಲೋಕದೊಳೆ ಕಂಡನ್ನಾಯಮಾಯ್ವೀ ವಿಯ
 ತ್ತಳಚೂಡಾಮಣಿಚಂದ್ರನಂ ಕಟಿದೆನೋ ವರ್ಷಾಂಬುವಿಂ ಕೂಡೆ ಭೂ
 ವಳಯಕ್ಕೆಂಬಿನವಂತದೇಂ ಮೊಲಗಿತೋ ಮೇಘಂ ನಿಶೀಘಂಗಳೊಳ್ ೨೮

೨೫. ಭೂಮಿಯ ತಿಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕೊಂಬಿನಿಂದಗೆಯುತ್ತ ನೆಗೆದಾಡುತ್ತಾ ಅರಚುತ್ತ ಆಸೆಯಿಂದ ಕಾಡಿನ ಎಳೆಹುಲ್ಲನ್ನು ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಮೇದು, ಕೆಚ್ಚಲಿನಿಂದ ತೊರೆದ ಹಾಲು ಚಿಮ್ಮಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿರಲು ಜೋಲುಗಿವಿಗಳೂ ಅರೆಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣೂ ಜೋರಾದ ಉಸಿರೂ ನೊರೆಯ ಉಂಡೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಡೆಬಾಯಿಯೂ ಇರುವ ಕಾಡೆಮ್ಮೆಗಳು ಮೆಲುಕುಹಾಕುತ್ತ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದವು. ೨೬. ಈ ವಿಶಾಲಾಕಾಶವೂ ಅಪ್ರಕಾಶವಾದ ಹಗಲೂ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ದಾರಿಯೂ ಸ್ವಚ್ಛವಲ್ಲದ ನೀರೂ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾದ ಜನರೂ ಉಳ್ಳ ಆ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಡುಕಿಚ್ಚಿನ ಹೆಸರೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದ್ದಿತು. ಕಮಲಗಳೂ ನೈದಿಲೆಗಳೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಂಸಗಳ ಕ್ರೀಡೆಯಿಲ್ಲವಾಗಿತ್ತು. ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಕ್ರವಾಕ ದಂಪತಿಗಳು ಬೆರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದಾರಿಯು ಯುವಕರ ಸಂಚಾರವಿಲ್ಲದುದಾಯಿತು. ಕೋಗಿಲೆಯ ಕೂಗೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದ್ದಿತು. ೨೭. ನೀಲಿಯ ಬಣ್ಣದ ಹೊಸಮೋಡವೂ ಅದರಿಂದ ಸುರಿಯುವ ನೀರಿನ ಧಾರೆಗಳೂ ಧಾರೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸುರಿಯುವಂತೆ ಹೊಡೆಯುವ ಗಾಳಿಯೂ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಬರುವ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹೂವೇರುವ ಮೊಲ್ಲಿಯೂ, ಮೊಲ್ಲಿಗೆ ಮುತ್ತುವ ತುಂಬಿಗಳೂ ಆ ತುಂಬಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಗೆದ್ದ ನೇರಿಳೆಮರವೂ ಉಳ್ಳ ಚಂಚಲವಾದ ಮಿಂಚುಗಳ ಮೇಘಕಾಲವು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಿತು. ೨೮. ಅರ್ಧರಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮೋಡವು ಆಗ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ನಡೆಯುವ ಜಾರಸ್ತ್ರೀಯ ಮುಖಚಂದ್ರನನ್ನು ತನ್ನ ಮಿಂಚುಗಳಿಂದ ನೋಡಿ, ಅನ್ಯಾಯವಾಯಿತು. ಆಕಾಶವನಿತೆಯ ಚೂಡಾಮಣಿಯಾದ ಚಂದ್ರನನ್ನು

ಚಪಳಾಪಾಂಗಾಂಶು ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೆಯನಡರೆ ಚಂದ್ರಾತಪಂ ನೀಳ್ ಬಾಳಾ
ತಪಮಂ ತಳ್ತಂದಮಾಗಲ್ ಸುತಿದುದು ಪದಚಂಚನ್ನಖದೊತ್ತಸುವ್ಯ
ಕ್ತಪದಂ ಮಾರ್ಗಾಳಜಾಳಂ ಬಳಸಿದ ಜಳದೇವೀಸಮೂಹಂಬೊಲಂಬೋ
ದಪಯೋಧಾರಾಳಿ ತಳ್ತೊಯ್ದಿನಮೆಸೆದಿರುಳೊಳ್ ಜಾರನಾರೀಕದಂಬಂ ೨೯

ಒದವಿದ ಕೇಗು ನೀಳ್ ಕೊರಲೆತ್ತಿದ ಪಕ್ಷವೊಲುತ್ತಿರ್ಪಿನಂ
ಮದನನ ಪಂಚರತ್ನಮಯಖೇಟಕದಂತಿರೆ ಬರ್ಚಿ ಬರ್ಹಮಂ
ಪದೆದು ನವಿಲ್ಲಳಾಡೆ ಚಪಲಾಕ್ಷಿಘನಾಗಮಲಕ್ಷ್ಮಿ ಗೆಂದು ಹ
ರ್ಷದಿನುಗುತಿರ್ಪ ಕಣ್ವಿನಿಯ ಸೋನೆವೊಲಾದುವು ಭೂರಿವೃಷ್ಟಿಗಳ್ ೩೦

ಪರಿವ ಮುಗಿಲ್ ಪಳಂಚಿ ಖಚರೀನಿಚಯಸ್ತೇನತಾರಹಾರವ
ಲ್ಲರಿ ಪಟೆಯಲ್ ಪೊದಟ್ಟು ಬಿಡುಮುತ್ತು ಘನೋಪಳದೊಂದುರೂಪದಿಂ
ಸುರಿಯಲನಂತರಂ ಬಟೆಯದಾರವೆಲಿಲ್ಲಪ್ರದೆಂಬ ಚೆಲ್ಲನಾ
ವರಿಸಿದುವಂದು ಸಂದಣಿಸಿ ನೀಳ್ ಪಯೋಧರವಾರಿಧಾರೆಗಳ್ ೩೧

ಬಲ್ಲರಿ ಬಿಜುಸರಿ ಪೆರ್ಮಲಿ
ಮೆಲ್ಲರಿ ತುಂತುರ್ ತುಷಾರವಿಡುಕುಂಬನಿ ತಂ
ದಲ್ಲೋನೆ ನಟ್ಟಬಡಪಮೆ
ನಲ್ಲುರಿದುವು ಬಿಡದೆ ಮಲೆಗಳಿರುಳುಂ ಪಗಲುಂ ೩೨

ಮಳೆಯ ನೀರಿನೊಡನೆ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಬೀಳಿಸಿದೆನು' ಎಂದು ವೃಥೆಯಿಂದ ಹೇಳುವಂತೆ
ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗುಡುಗಿತು. ೨೯. ಮೋಡಗಳು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಜಾರವನಿತೆಯರ
ತಂಡವು ಚಂಚಲವಾದ ತಮ್ಮ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಹೊಳಪು ಮಿಂಚನ್ನೂ ಮುಖಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯು
ಎಳೆಬಿಸಿಲನ್ನೂ ಜಯಿಸುವಂತಿರಲು ಕಾಲುಗುರಿನ ಹೊಳಪಿನಿಂದ ದಾರಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತ
ಮಳೆಯ ನೀರಿನ ಧಾರೆಗಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿರಲು ತಾವರೆಯ ಬಳ್ಳಿಯು ಬಳಸಿರುವ
ಜಲದೇವಿಯರ ಸಮೂಹದಂತೆ ಸಂಚರಿಸಿತು. ೩೦. ಉದ್ದವಾದ ಕೊರಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ
ರೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೇಕೆ ಹಾಕುತ್ತಾ ಮನ್ಮಥನ ಪಂಚರತ್ನಮಯವಾದ ಗುರಾಣಿಯಂತೆ
ಕಾಣುವ ಹಾಗೆ ಗರಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಹರಡಿ, ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು ನವಿಲುಗಳು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದವು.
ನೋಡಿದ ಮಿಂಚುಗಣ್ಣಿನ ಮಳೆಗಾಲವೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಆಗ ಆನಂದದಿಂದ ಸುರಿಯುವ
ಕಣ್ಣೀರಿನ ಸೋನೆಯಂತೆ ಮಳೆಯು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೩೧. ಓಡುವ ಮೋಡವು ಜೋರಾಗಿ
ತಾಕಿದುದರಿಂದ ಖೇಚರಿಯರ ಸ್ತನದ ಮೇಲಿನ ಮುತ್ತಿನ ಬಳ್ಳಿಯ ಹಾರವು ಕಿತ್ತುಹೋಗಿ
ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಆ ಮುತ್ತುಗಳು ಆಲಿಕಲ್ಲಿನ ರೂಪದಿಂದ ಸುರಿದು ಹೋದವು. ಬರಿಯ
ದಾರಗಳು ಜೋಲುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಒತ್ತಾಗಿ ಉದ್ದವಾಗಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನೀರಿನ ಧಾರೆಗಳು
ಚೆಲುವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದವು. ೩೨. ಬಲವಾದ ಸರಿ, ಜೋರು ಸರಿ, ದೊಡ್ಡಮಳೆ, ಸಣ್ಣಮಳೆ,
ತುಂತುರು ಮಳೆ, ತಣ್ಣಗಿರುವ ಹಿಮದ ಒತ್ತಾದ ಹನಿ ಎಂಬ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಮಳೆಗಳು

ಕೆಱಿ ಕಾಬ್ಬರದಿಂ ತೀವರೆ
 ಕೆಱಿಗಳ ಕಡೆನೋಡಿ ಪಳಮಂ ಪಳಂಗಳ್
 ತೊಱಿಯುಂ ತಾಂ ತೊಱಿಗಳ ಬಾಂ
 ದೊಱಿಗೊರೆಯೆನಲುರ್ಬೆ ಪೊಕ್ಕರಳ್ಕುಱಿ ಪಧಿಕರ್*

೩೩

ಸಂದಣಿಸಿದ್ ಕೇದಗೆಗಳೊಳ್ಳೆಯೊಳ್ ಗಣಿಸೋಂಕಿ ಕುಂದದೊಳ್
 ಕುಂದದ ಲೀಲೆಯಿಂ ಸುಟಿದು ಕಂದಳದೊಳ್ ದಳಮಂ ಕಲಂಕಿ ಕೈ
 ವಂದ ಕದಂಬಪುಷ್ಪದ ಪರಂಪರೆಯೊಳ್ ಪರಿದಾಡಿ ತಣ್ಣು ಕಂ
 ಪೊಂದಿರೆ ಬಂದು ತೀಡಿದುದು ಮಾರುತನಾತ್ತಕಳಾಪಿನೀರುತಂ

೩೪

ವಿದಳಿತವಾದ ಕಂಟಕಕದಂಬದಿನುರ್ಬಿದ ವಾಹಿನೀಸಮೂ
 ಹದಿನಭಿವೃದ್ಧಿವೆತ್ತ ಭುವನಾಶ್ರಯದಿಂ ಬಗೆಗೊಳ್ಳ ಕುಂದದ
 ಭೃದಯದಿನೇಱ್ಗೆಟ್ಟುಳೆ ಪೋದ ಮಹೋದ್ಧತ ರಾಜಹಂಸತೇ
 ಜದಿನೆಸೆದತ್ತು ರಾಜ್ಯವಿಭವಂ ಜಳದಾಗಮಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾ

೩೫

ರಾತ್ರಿಯೂ ಹಗಲೂ ಬಿಡದೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ೩೩. ಕಾಡಿನ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಕೆರೆಗಳು ತುಂಬಿ ಕೋಡಿವರಿದವು. ಆದರಿಂದ ಹಳ್ಳಗಳು ತುಂಬಿ ಹರಿದು ಉಪನದಿಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಉಪನದಿ ನದಿಗಳು ದೊಡ್ಡನದಿ ನದಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ದೊಡ್ಡನದಿಗಳು ದಾರಿಗರು ಹೆದರುವಂತೆ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯಂತೆ ಹರಿದು ಕಡಲನ್ನು ಸೇರಿದವು. ೩೪. ಚಿತ್ತಾದ ತಾಳೆಯ ಗರಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಟ್ಟಿ, ಮೊಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸಿ, ಚಿಗುರಲೆಗಳನ್ನು ಕಲಕಿ ಫಲಿಸಿದ ತಡಹದ ಮರಗಳ ಹೂಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಿ ಸುಗಂಧಿಯಾದ ತಂಗಾಳಿ ಕೇಶಾಶಬ್ದದೊಡನೆ ಬೀಸಿತು. ೩೫. ಮೇಘಾಗಮ (ಮಳೆಗಾಲವೆಂಬ) ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ರಾಜ್ಯ ವೈಭವವು-ಮನುಷ್ಯ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ವೈಭವದಂತೆ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಿತು. (ಹೇಗೆಂದರೆ) ೧. ಮನುಜ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ವೈಭವವು ವಿದಳಿತ ಕಂಟಕ ಕದಂಬವಾಗಿ (= ರಾಜ್ಯಕಂಟಕರಾದ ದ್ವೇಷಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸೀಳಿದುದಾಗಿ) ಇರುವುದು. ಉಬ್ಬಿದ ವಾಹಿನೀ ಸಮೂಹ (= ಉತ್ಸಾಹವುಳ್ಳ ದೊಡ್ಡದಾದ ಸೇನೆಯ ಸಮೂಹ)ದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಭುವನಾಶ್ರಯ (=ಏಳಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಜನ (ಲೋಕ)ಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯ)ವಾಗಿರುವುದು. ಮನೋಹರಳಾಗಿದ್ದು (ಕುಂದದ) ಕ್ಷೀಣವಾಗದ ಐಶ್ವರ್ಯವುಳ್ಳದಾಗಿರುವುದು. ಮುಂಚೆ ಬಹು ಉದ್ಧತರಾಗಿದ್ದು ಈಚೆಗೆ ಏಳಿಗೆಗೊಟ್ಟು ತೇಜೋಹೀನರಾಗಿ ಹೆದರಿ ಓಡಿಹೋದ ಶತ್ರುರಾಜ ಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನುಳ್ಳದಾಗಿರುವುದು. ೨. ಮಳೆಗಾಲವೆಂಬ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ರಾಜ್ಯವೈಭವವು ವಿದಳಿತವಾದ ಕಂಟಕ ಕದಂಬ (= ಚಿಗುರುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಗಂಟೊಡೆದು ಮುಳ್ಳಿನಂತಿರುವ ಚಿಗುರು ಮೊಗ್ಗುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಡಹದ ಮರಗಳ ಸಮೂಹ) ವುಳ್ಳದಾಗಿರುವುದು. ಉಬ್ಬಿದ ವಾಹಿನೀ (= ನದಿಗಳ)

* ವಿರಹಿಗಳಾದ ಪಧಿಕರು ಹೆದರಿದರು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರಬಹುದು (ರಂ).

ಸುಮನೋಗೋಪಸಮಾವೃತಂ ಜಲಧರಶ್ಯಾಮಂ ಕದಂಬದ್ರುಮೋ
 ದ್ಗಮಮಾಳಾಸುಭಗಂ ಮಯೂರನವಬರ್ಹಾಳಂಕೃತಂ ಕುಂದಹಾ
 ಸಮನೋಜ್ಞಂ ಭುವನಾತ್ಮಕಂ ವಿಜಿತಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯತೇಜಂ ಘನಾ
 ಗಮದೋಳ್ ಶೌರಿ ಘನಾಗಮಂಚೊಲೆಸೆದಂ ಗೋಪಾಲಲೀಲಾಸ್ಥದಂ ೩೬

ತೊಲಗದ ಮೋಡವೋಡಿದುದು ತಂದಲಗುಂದಲೆಯಾಯ್ತು ಮೇಘಮಂ
 ಡಲವಳಿತ್ತು ಮಿಂಚು^೧ವೆಳಗುಂ ಬರಮಾಯ್ತು ಶಿಖಂಡಿ ತಾಂಡವ
 ಕಲಸಿದುದೆಯ್ತೆ ಕುಂದಲತೆ ಕುಂದಲೊಡರ್ಚಿದುದಂಚೆ ಚಂಚುವಿಂ
 ನಲಿದು ಮೃಣಾಳಮಂ ಸವಿವುದಾಯ್ತು ಶರತ್ಪಥಮಪ್ರವೇಶದೋಳ್ ೩೭

ಸಮೂಹವುಳ್ಳದಾಗಿರುವುದು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.... ಭುವನಾಶ್ರಯ (= ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ ಸರೋವರ ಕೆರೆ ಕೊಳ ಮೊದಲಾದ ಜಲಾಶಯ) ಗಳುಳ್ಳದಾಗಿರುವುದು. ಮನೋಹರವಾದ, ಕುಂದದ ಅಭ್ಯುದಯ (=ಮೊಲ್ಲೆಯ ಬಳ್ಳಿ ಹೂಗಳ ಏಳಿಗೆಗೆ) ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು, ಏಳಿಗೆಟ್ಟ.... ಹಂಸತೇಜ (=ಮಳೆಯ ಭೀತಿಯಿಂದ ತೇಜೋಹೀನವಾಗಿ ಓಡಿಹೋದ ರಾಜಹಂಸ ಸಮೂಹವುಳ್ಳದು. ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿರುವುದು. ೩೬. ಮೇಘಾಗಮ (=ವರ್ಷ) ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೧. ಸುಮನೋ ಗೋಪಸಮಾವೃತನೂ (=ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿನವರಾದ ಗೋಪಾಲರೊಡಗೂಡಿದವನೂ), ಜಲಧರಶ್ಯಾಮನೂ (=ನೀರುಂಡ ಮೋಡದಂತೆ ನೀಲವರ್ಣನೂ), ಕದಂಬ... ಮಾಲಾಸುಭಗನೂ (=ಕಡಹದ ಹೂಮಾಲೆಯಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ ಮನೋಹರನೂ), ಮಯೂರ ಬರ್ಹಾಳಂಕೃತನೂ (= ನವಿಲುಗರಿಯಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡವನೂ), ಕುಂದಹಾಸ ಮನೋಜ್ಞನೂ (=ಮೊಲ್ಲೆಯ ಮೊಗ್ಗಿನಂತೆ ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಮನೋಹರನೂ), ಭುವನಾತ್ಮಕನೂ (=ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ದೇಹವಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವವನು ಮತ್ತು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಆತ್ಮವಾಗಿರುವವನೂ), ವಿಜಿತ ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯತೇಜನೂ (=ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ತೇಜಸ್ವಿಯೂ) ಆದ ಕೃಷ್ಣನು-ಸುಮನೋಗೋಪ ಸಮಾವೃತವೂ (೨. = ಇಂದ್ರಗೋಪವೆಂಬ ಹುಳುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ಜಲಧರಶ್ಯಾಮವೂ (ನೀರುಂಡ ಮೋಡದಿಂದ ಕಪ್ಪಾದುದೂ), ಕದಂಬದ್ರುಮೋದ್ಗಮ ಮಾಲಾಸುಭಗವೂ (=ಕದಂಬ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾದುದೂ), ಮಯೂರನವಬರ್ಹಾಲಂಕೃತವೂ ಹೊಸದಾಗಿ ನವಿಲುಗರಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವೂ, ಕುಂದಹಾಸ ಮನೋಜ್ಞವೂ. (ಮೊಲ್ಲೆಹೂಗಳರಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಮನೋಹರವೂ), ಭುವನಾತ್ಮಕವೂ (=ಜಲಮಯವೂ), ವಿಜಿತಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯ ತೇಜವೂ (=ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನೇ ಕಡಿಮೆಮಾಡಿದುದೂ? ಆ ಮಳೆಗಾಲದಂತೆಯೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೩೭. ಶರದೃತುವಿನ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತಲೂ ಅದುವರೆಗೆ ತೊಲಗದೆ ಇದ್ದ ಮೋಡವು ಓಡಿಹೋಯಿತು. ತುಂತುರು ಹನಿಯಾಯಿತು. ಮೇಘಮಂಡಲವು ಹೆದರಿತು. ಮಿಂಚಿನ

೧. ವೆಳಗಂಚಿರಮಾಯ್ತು (ಕಗ)

ಕಿಟಿದಾನುಂ ಪೊಟ್ಟುಚಿಂಬೊಂದರಳಿರ ಪಸೆಗಳೊಳ್ ಗೋಪ್ಪಿಯಿಂ ಕುಳ್ಳಿರುತ್ತುಂ
ಕಿಟಿದಾನುಂ ಪೊಟ್ಟು ಮಲ್ಲಶ್ರಮದೆ ಪೊಣರ್ದು ಗೋಪಾಲರಿಂ ಜಾಳಿಸುತ್ತುಂ
ಕಿಟಿದಾನುಂ ಪೊಟ್ಟು ನಾದಾಮೃತಮೊಸರ್ವನೆಗಂ ವೇಣುವಂ ಬಾಜಿಸುತ್ತುಂ
ತುಲುಗಾವಂ ಗೋಪವೇಮೋಚಿತವನಕುಸುಮಾಲಂಕೃತಂ ಪಂಕಜಾಕ್ಷಂ ೩೮

ವ|| ಅಂತು ಗೋಪಾಲವಿನೋದದಿಂ ಕಾಮಪಾಲಂಬೆರಸು ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಂದ್ರದತ್ತ
ಮತಿದೂರಾಂತರದೊಳ್ ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿ

ತಾಳದಳಾವಳೀಕಳಕಳಾನಿಳನುರ್ದಿಸಿ ತೀಡೆ ಪೇಟಿಮೀ
ಗಾಳಿಯಿನಾದ ನಿಷ್ಕುರನಿನಾದಮಿದಾವುದೆನಲೈ ಕೇಳ್ತು ಗೋ
ಪಾಳರಿದಲೈ ಕಂಸವಧುಗಳ್ ಮಧುವಂ ಕುಡಿವೊಂದು ತಾಟಭೂ
ಜಾಳಿಯ ತೀವ್ರಘೋರರವವಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಲೆಬಾರದಚ್ಯುತಾ ೩೯

ವ|| ಅದೆಂತೆಂದೊಡಾ ಮಹೋತ್ತಾಳ ತಾಟವನಮಂ ಧೇನುಕನೆಂಬ ರಾಸಭರಾಕ್ಷಸಂ
ಕಾದಿಪಂ ಆ ರಾಸಭನ ರಭಸಮಂ ಪೇಟೊಡೆ ಮುನ್ನೊಂದು ಸಮಯದೊಳ್ ಪೌಲೋಮಿ
ತಾಟಮಧುವಂ ಬಯಸಿ ಕಾಪಿಲ್ಲದ ಪೊಟ್ಟಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಪುರಂದರಪುರಸ್ಸರಂ ಬಂದು ಹೃದ್ಯಮಪ್ಪ
ಮದ್ಯಮಂ ಕೇಳಿವಟ್ಟಲೊಳಿಡಿದು ಕುಡಿಯಲುಜ್ಜುಗಂಗೈವುದುಂ ಮರುಜ್ಜವದಿನಟ್ಟಾಸುರಂ ಮಸಗಿ

ಬೆಳಕಿಗೆ ಕ್ಷಾಮವೊದಗಿತು. ನವಿಲು ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಬೇಸರಗೊಂಡಿತು. ಮೊಲ್ಲೆಯ ಬಳ್ಳಿ
ಕುಂದಲಾರಂಭವಾಯಿತು. ಹಂಸವು ನಲಿದು ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ ತಾವರೆಯ ದಂಟನ್ನು
ತಿನ್ನಲಾರಂಭಿಸಿತು. ೩೮. ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಗೋಪಾಲವೇಷಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕಾಡುಹೂಗಳಿಂದ
ಅಲಂಕೃತನಾದನು. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಕೆಂಪು ಹಳದಿಯ ಚಿಗುರು ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಲೂ
ಕೆಲವು ಹೊತ್ತು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಜಟ್ಟಿಯ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲರನ್ನು ಸೋಲಿಸುತ್ತಲೂ
ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ನಾದಾಮೃತವು ಹರಿಯುವಂತೆ ಕೊಳಲನ್ನು ಬಾಜಿಸುತ್ತಲೂ ಕರುತುರುಗಳನ್ನು
ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ವಿನೋದದಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮನೊಡನೆ
ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯಿಂದ ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಹಳ ದೂರ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವಾಗ. ೩೯. ಕಾಳೆ
(ಓಲೆ)ಯ ಮರದ ಗರಿಗಳ ಕಳ ಕಳ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಾಳಿಯು ಜೋರಾಗಿ ಬೀಸಿತು.
“ಈ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ಕಠಿನ ಈ ಧ್ವನಿಯಾವುದು?” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು
ಗೋಪಾಲರನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಅವರು “ಇದು ಕಂಸನ ಹೆಂಡಿರು ಮದ್ಯವನ್ನು ಕುಡಿಯುವ
ತಾಳೆಯ ಮರಗಳ ಗುಂಪಿನ ತೀವ್ರವೂ ಭಯಂಕರವೂ ಆಗಿರುವ ಧ್ವನಿ, ನಾವಾರೂ
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲೇಬಾರದು, ಕೃಷ್ಣಾ!” ಎಂದರು. ವ|| ಅದೇಕೆ ಹೇಗೆ ಎಂದರೆ ಆ
ಮಹೋನ್ನತವಾದ ತಾಳವನವನ್ನು ಧೇನುಕನೆಂಬ ಕತ್ತೆಯಾಕಾರದ ರಾಕ್ಷಸನು
ಕಾಯುತ್ತಿರುವನು. ಅವನ ರಭಸವನ್ನು ಏನು ಹೇಳೋಣ. ಹಿಂದೊಂದು ಸಾರಿ ಶಚೀದೇವಿ
ತಾಳೆಯ ಮದ್ಯವನ್ನು ಬಯಸಿ, ಅವನ ಕಾವಲಿಲ್ಲದ ಹೊತ್ತನ್ನು ತಿಳಿದು, ಇಂದ್ರನೊಡನೆ

ರಾಸಭಂ ಬಂದುಮಾ ವಾಸವಸೈನ್ಯಮಂ ಕರ್ವಿಯುಮೊಡೆದುಂ ಚಿಗುಳಿದುಟಿಮಂ ಪಡಲ್ವಡಿಸುತ್ತುಮಿರೆ
ಸತ್ತುಕಾಣ್ಣ ಸಗ್ಗದಿಂದಿದುರ್ಕಾಣ್ಣ ನರಕಮೇಲೇಸೆಂಬ ನಾಲ್ವಡಿಯುಮುಂಟು ಅಲ್ಲದೆಯುಮೆಮಗೆ
ವಿಶೇಷದಿಂದಿದುರ್ಕಾಣ್ಣ ಸಗ್ಗದಿಂ ಕಟ್ಟಿಯಿಂ ಸತ್ತು ಕಾಣ್ಣ ನರಕಮೇವುದು; ಆಂ ಮರುಳಲ್ಲೆಂ, ಈ
ಸಾಂಪರಾಯದಿಂ ಪಲಾಯನಮೆ ಲೇಸೆಂದು ವಾಸವನತಿಜವಾಶ್ರಮೆನಿಸಿದುಚ್ಚೈಶ್ವರವಮನೇಟಿ
ಮನೋವೇಗದಿಂ ಪೋಗೆ ದಿವಂಬರಂ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಮರಳ್ಳು ಬಂದಂ ಧೇನುಕನಿಂತುಟನೆ,
ದರಹಸಿತವದನಾರವಿಂದನಾಗಿ

ರಾಸಭವಿದ್ಯಂಭಣಕ್ಕೇ

ನೋಸರಿಪುದೆ ಪೋಗಿ ತಾಟ ಪಣ್ಣಳನೊಲವಿಂ

ಲೇಸಪ್ಪವನಾಸ್ವಾದಿಸಿ

ಗೋಸಮಿತಿಯನಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲನಾಡಿಸಿ ಬರ್ಪೆಂ

೪೦

ವ|| ಎಂದು ಪೋಗಿ ತಾಟವನಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಪಕ್ಷಫಲಮಂ ಕಂಡಟ್ಟಿವಟ್ಟುಮಿದನಿಟ್ಟು
ಕೆಡಪುವೊಡೀ ಸ್ಥಳಂ ಕಾಷ್ಠಪಾಪಾಣವರ್ಜಿತಂ ಅಲ್ಲಾಡಿಕೆಡಪುವೆನೆಂದುಅದೆಗೊಂಡಳ್ಳಾಡಲಾ ಕಳಕಳಮಂ
ಕೇಳ್ವು ರಾಸಭರಾಕ್ಷಸನತಿಕ್ರೋಭಮಂ ತಳೆದಂತಕನಂಗುರುಚಾಡುವೋಪರಿಗಳಂತಿದರ್ ಪೋರ
ಘೋಷಣಘೋಷಾಪಿವರಂಗಳುಂ ಸುರನರರುಧಿರಮಾಂಸಂಗಳಿಂ ತಣಿದಪೆನಂಜದಿರಿಮೆಂದು ಭೂತ
ಪಿಶಾಚಂಗಳ್ಳಭಯಮಿತ್ತ ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯ ಕರತಳಗಳಂತಿದುರ್ದಗ್ಗತಸ್ಫುರಿತಕರ್ಣಂಗಳುಂ, ವದನಹೃದ

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಹೃದ್ಯವಾದ ಮದ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಟ್ಟಲಿಗೆರೆದು ಕುಡಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದಾಗ
ಆ ಧೇನುಕನು ವಾಯುವೇಗದಿಂದ ಬಂದು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ರೇಗಿ ಆ ಇಂದ್ರನ ಸೇನೆಯನ್ನು
ಕಚ್ಚಿಯೂ ಒದೆದೂ ಚಿಗುಳಿಯಂತೆ ತುಳಿದೂ ದಿಕ್ಕುಗೆಟ್ಟೋಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.
ಇಂದ್ರನು-ಸತ್ತು ಕಾಣುವ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಿಂತ ಇದ್ದು ಕಾಣುವ ನರಕವೇ ಲೇಸು” ಎಂಬ
ಗಾದೆಯುಂಟು. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ನಾವು ಇದ್ದೇ ಸತ್ಯವಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ಕಾಣುವ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಿಂತ
ಕತ್ತೆಯ ಹತಿಯಿಂದ ಸತ್ತುಕಾಣುವ ನರಕವೇತಕ್ಕಿ? ನಾನು ಹುಚ್ಚನಲ್ಲ. ಈ ಕತ್ತೆಯೊಡನೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪಲಾಯನವೇ ಉತ್ತಮ” ಎಂದು ಅತಿವೇಗಶಾಲಿಯಾದ
ಉಚ್ಚೈಶ್ವರವೆಂಬ ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ, ಮನೋವೇಗದಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದನು.
ಆಗಲೂ ಸ್ವರ್ಗದವರೆಗೂ ಹಿಂದಟ್ಟಿಹೋಗಿ ಧೇನುಕನು ಹಿಂದಿರುಗಿಬಂದನು ಎಂದರು.
ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ೪೦. “ಕತ್ತೆಯ
ಜೋರಿಗೆ ನಾವು ಹಿಂಜರಿಯುವುದೇ? ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ತಾಳೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು
ತಿಂದು, ಸಂತೋಷದಿಂದ ದನಕರುಗಳ ಗುಂಪನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ತಿರುಗಾಡಿಸಿಕೊಂಡು
ಬರುವೆನು” ವ|| ಎಂದು ಹೋಗಿ ತಾಳೆಯ ವನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಕಳಿತ ಹಣ್ಣನ್ನು ಕಂಡು
ಆಸೆಪಟ್ಟು ಇದನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೆಡವಲು ಇಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಾಗಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ, ಮರವನ್ನೇ
ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ, ಹಣ್ಣನ್ನು ಬೀಳಿಸುವೆನು ಎಂದು ಬಲದಿಂದ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದನು. ಆ ಕಳಕಳವನ್ನು

೧. ತಳೆದಂತಕನಂಗುರುಚಾಡು (ಕಗ) ತಳೆದಂತಕನಂಗುರುಚಾಡಿಸು (ಖ) ತಳೆದಂತಕನಂ
ಗುರುಚಾಡು (ಮೊಅ)

ರೌದ್ರರಸದ ಪೊನಲ್ ಪೊಣಪೊಣ್ಣೆ ಸೂಸಿ ಪರಿಯದಂತು ಕಟ್ಟಿಗಟ್ಟಿದ ಶಿಲಾಶಕಲಂಗಳಂತಿದರ್ ಕುಲಿಶ ಕಠಿನದಶನಂಗಳಂ, ಜಗಮೆಲ್ಲಮನುಡುಗಿ ಸುಡುವ ಕಲ್ಪಾಂತಹುತವಹಂಗಿದಲ ಕಣ್ಣೆಡೆ ಬೀಡುದಾಣವೆಂಬಂತೆ ಕೆಂಪಡರ್ದು ಕೆಂಡಮಂ ಕೇಸುರಿಯನುಗುಟ್ಟ ಕಣ್ಣಳುಂ ಲೋಕಪಾಲಕರ ನೊಸಲಕ್ಕರಮಂ ತೊಡೆವ ಸಮಾರ್ಜನಿಯಿದೆಂಬಂತೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಬೀಸುವುದ್ದಂಡ ಬಾಳದಂಡಮುಂ, ಪ್ರಳಯಜಲಧರದ ಮೊಳಗಿಂದೆಲಿಗುವ ಬಲಸಿಡಿಲ ಬಳಗಕ್ಕಮಿದಲಕಂಠನಾಳಮೆ ನಿರ್ಗಮ ಮಾರ್ಗವೆಂಬಂತೆ ಗರ್ಗರವಾಗಿ ನೆಗೆವ ಹೇಪಾವಿನಿರೋಪಮುಂ ಸ್ವಪಕ್ಷರಾಕ್ಷಸರ್ ಪೊಣಮಡಲೋಸುಗಂ ಪಾತಾಳದಳದ ಮುಚ್ಚುಳನೊಡೆದು ಕಳೆದಪುದೆಂಬಂತೆ ಭೂತಳಮನಪ್ಪಳಿಸಿ ಪೊಯ್ವ ನಿಷ್ಕರಶಘಟಂಕಮುಂ, ಭಯಂಕರಮಪ್ಪಿನಂ ಬಂದು ಇತ್ತ ಗೋಪಾಲಗಣಮನತ್ತ ದೇವಗಣಮಂ ಕಂಡು ಮಹಾಹೂಂಕಾರಂ ಮಾಡಿ ಭರದಿಂ ಕರ್ಚಿ ಮುಳಿದೊಡೆವ ಸಮಯದೊಳ್ ಮುರಾಂತಕನದಲ ಪಿಂಗಾಲ್ಗಳನಡಸಿ ಪಿಡಿದು ತಾಟಪಣ್ಣಳನಿಟ್ಟು ಕೆಡಪಲಿದೊಂದುಪಾಯಮಾದುದೆಂದು*

ಅರಿಜೀವಕ್ಕಂತಕಂ ಕಣ್ಣೆಡಲಹಿತಪುರಾಭ್ಯಂತರಂ ಗೋಟೆಡಲ್ ದೇ
ವರ ತಂಡಂ ರಾಗದಿಂ ಬೊಬ್ಬಡೆಯಿಡೆ ಖರನಿಂ ತಾಟಪಣ್ಣಂ ರಿಪ್ಪಸ್ತ್ರೀ
ಯರ ಬಾಪ್ಪಂ ಬೀಟಿ ದೈತ್ಯಪ್ರತತಿ ಭಯರಸಾಂಭೋಧಿಯೊಳ್ ಬೀಟಿ ಕಂಸಂ
ಪಿರಿದುಂ ಬೆಂಬೀಟಿ ಬೀಟ್ಟುದುವು ಧರಮಗೊಡನಾ ಕಲಿತಿಯುಂ ತಾಟಪಣ್ಣಂ ೪೧

ಕೇಳಿ, ಧೇನುಕರಾಕ್ಷಸನು, ಅತಿಯಾಗಿ ರೇಗಿ, ಯಮನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಕೋಣೆಗಳಂತಿದ್ದು ಘೋರವಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡುವ ಮೂಗಿನ ಹೊಳೆಗಳೂ, ಸುರನರರಕ್ತ ಮಾಂಸಗಳಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವೆನು ಹೆದರಬೇಡ ಎಂದು ಭೂತಪಿಶಾಚಿಗಳಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯ ಕೈಗಳಂತೆ ಬತ್ತಿರುವ ಹೊಳೆಯುವ ಕಿವಿಗಳೂ, ಬಾಯೆಂಬ ಮಡುವಿನ ಕಾದ್ರರಸವು ಹೊರಚಿಲ್ಲದಂತೆ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಕಲ್ಲಿಟ್ಟಿಗೆಯ ಸಾಲಿನಂತಿರುವ ವಜ್ರಕಠಿನವಾದ ಹಲ್ಲುಗಳೂ, ಜಗವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಗುಡಿಸಿ ಸುಡುವ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲಾಗ್ನಿಗೆ ಇದರ ಕಣ್ಣಳಿಯೇ ನಿವಾಸವೆನ್ನುವಂತೆ ಕೆಂಪೇರಿ, ಕೆಂಡವನ್ನೂ ಕೆಂಪುರಿಯನ್ನೂ ಉಗುಳುವ ಕಣ್ಣುಗಳೂ, ಲೋಕಪಾಲಕರ ಹಣೆಯ ಬರೆಹವನ್ನು ತೊಡೆಯುವ ಪೊರಕೆಯಂತೆ ಇದ್ದು ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬೀಸುವ ಉದ್ದವೂ ಕ್ರೂರವೂ ಆದ ಬಾಲವೂ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮೋಡದ ಗುಡುಗಿನಿಂದ ಬೀಳುವ ಬರಸಿಡಿಲಿನ ಸಮೂಹಕ್ಕೂ ಇದರ ಕಂಠನಾಳವೆ ಹೊರಡುವ ದಾರಿಯೆಂಬಂತೆ ಗರ್ಗರವಾಗಿ ಹೊರಡುವ ಕಿರಿಚುಧ್ವನಿಯೂ ತನ್ನ ಕಡೆಯ ರಾಕ್ಷಸರು ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪಾತಾಳದ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನೊಡೆದು ತಳೆಯುತ್ತಿದೆಯೆಂಬಂತೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಹೊಡೆಯುವ ಕಲ್ಲುಳಿಯಂತಿರುವ ಗೊರಸು ಭಯಂಕರವಾಗಿರಲು ಬಂದು, ಇತ್ತಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲರೂ ಅತ್ತಕಡೆ ದೇವತೆಗಳೂ ಇರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಬಲವಾದ ಹೂಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ರಭಸದಿಂದ ಕಚ್ಚಿ ಮುರಿದೊಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಕೃಷ್ಣನು ಅದರ ಹಿಂಗಾಲುಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ತಾಳೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಬೀಳಿಸಲು ಇದು ಒಂದು ಉಪಾಯವಾಯಿತೆಂದುಕೊಂಡು, ೪೧. ಆ ಕತ್ತೆಯಿಂದ ತಾಳೆಯ ಹಣ್ಣು ಶತ್ರು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಣ್ಣೆರು ಬೀಳುತ್ತಿರಲು ಯಮನು ಅದರ ಜೀವದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣೆಟ್ಟನು, ವೈರಿ ಪುರಾಂತರಾಳವೆಲ್ಲ ಗೋಳಿಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ದೇವತೆಗಳ

* ಈ ವಾಕ್ಯ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಹಣ್ಣುಗಳತ್ತ ಧೇನುಕನನ್ನು ಎಸೆದನು ಎಂಬ ಅಂಶವು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ (೮೦).

ಪರುಷತರಸ್ವನೋನ್ಮುಖರನಂ ಖರನಂ ಖರನಂ ಮುರಾರಿ ಸಂ
ಹರಿಸೆ ಜಯಪ್ರಮೋದಸುಮನರ್ ಸುಮನರ್ ಸುಮನಸ್ಸುವೃಷ್ಟಿಯಂ
ಸುರಿಯೆ ಲತಾಂತದೊಳ್ಳಸದನಂ ಸದನಂ ಸದನಂಗಲಕ್ಕಿಗಾ
ಗಿರೆ ತಳದರ್ಫಂ ಶುಭಾಚರಣದಿಂ ರಣದಿಂ ರಣದಿಂದ್ರಕಾಹಳಂ

೪೨

ವ|| ಅಂತಲ್ಲಿಂ ತಳದರ್ಫಂ

ಎಳವುಲ್ಲಂ ಮೇಯಿಸುತುಂ
ತಿಳಿನೀರ್ಗುಡಿಯಿಸುತುಮುಯ್ಯು ತಣ್ಣೆಟಲೊಳ್ ಗೋ
ಕುಳಮಂ ನಿಲಿಸುತ್ತುಂ ಮಂ
ಗಳಚರಿತಂ ಕ್ರೀಡಮಾನನೆಸೆದಂ ಕೃಷ್ಣಂ

೪೩

ಪರಿವರಿ ಪಾಟುಂಬಳೆ ಮರ
ಗೇರಸಿ ಕುಳಿಲ್ಲೆಂಡು ಬಟ್ಟು ತಿಳಿಕಲ್ಲಟ್ಟುಂ
ಗರೆ ಹೊಣೆಗುಂಡೆಂಬವನಾ
ಮುರಹರನಲ್ಲಲ್ಲಿಗಾಡುತುಂ ಬರಲಿದಿರೊಳ್

೪೪

ಗಗನೇಚರಿಯರ ಪದದಲ
ತೆಗೆವೊರೆದರುಣಂಗಳಾದುವಿದಳ ಪಲಶ್ರೇ
ಣಿಗಳೆನೆ ಪಣ್ಣಳ ಕೆಂಪಿಂ
ಸೊಗಯಿಸಿತುದ್ದಂಡಕಾಂಡಭಾಂಡೀರ ವಟಂ

೪೫

ತಂಡವು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಕ್ಷಸರ ಸಮೂಹವು ಭಯರಸ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಕಂಸನು ಬಹಳ ಹಿಂಜರಿದನು. ಆ ಕತ್ತೆ ರಕ್ಕಸನೂ ತಾಳೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದವು. ೪೨. ಕಲೋರವಾಗಿ ಕಿರಿಚುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಆ ಕತ್ತೆ ರಕ್ಕಸನನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಜಯದ ಸಂತೋಷಾತಿಶಯದಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಹೂಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು-ಒಳ್ಳೆಯವಳಾದ ಕಾಮಲಕ್ಕಿಗೆ ಹೂಗಳ ಉತ್ತಮಾಲಂಕಾರದ ನೆಲೆಯಾಯಿತು. ಕೃಷ್ಣನ ಶುಭಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಿಂದ ಇಂದ್ರನ ಕಹಳೆಗಳು ಧ್ವನಿಗೆಯುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿ ವ|| ಅಲ್ಲಿಂದ ನಡೆದು. ೪೩. ಮಂಗಳಚರಿತನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಎಳೆಯ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಮೇಯಿಸಿ, ತಿಳಿನೀರನ್ನು ಕುಡಿಸಿ ಬಿಸಿಲು ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಮರಗಳ ತಂಪಾದ ನೆಳಲಿನಲ್ಲಿ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ವಿಹರಿಸುತ್ತ ಮೋಹಕನಾಗಿದ್ದನು. ೪೪. ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಪರಿವರಿ (ಓಡಾಟ), ಹಾರುಬಳೆ, ಮರಗೆರಸಿ, ಕುಳಿಲ್ಲೆಂಡು, ಬಟ್ಟು, ಕಿರಿಕಲ್ಲು, ಅಟ್ಟುಂಗರೆ, ಹೊಣೆಗುಂಡು ಎಂಬ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಆಟಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಾ ಬರುವಾಗ ಎದಿರುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ೪೫. ಖೇಚರಿಯರ ಕಾಲಿನ ಅರಗಿನ ರಸವು ಅಂಟಿಕೊಂಡುದರಿಂದ ಈ ಹಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪಾಗಿವೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಬಹಳ ಕೆಂಪಾದ ಹಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ ಭಾಂಡಿರವೆಂಬ ಅಲದ ಮರವು ಸೊಗಾಸಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು.

ವಸುಧೆಗೆ ಗುಡಿ ಕವಿದಂತೆ
ಣ್ಣೆಸೆಯಂ ಬಾಸಣಿಸಿ ಶಿಖರಶಾಖೆಯ ನೆಲಲಿಂ
ಮಸುಳಿಸಿ ಖಚರಶಾಂತಿಯ
ನೆಸೆದುದು ಭುವನೈಕಭವನದಂತಾ ಭೂಜಂ

೪೬

ವ|| ಆ ಭಾಂಡೀರವೆಂಬ ಮಹಾವಟವಿಟಪಿಯೊಳ್

ನೀಲೋತ್ಪಲಿರುಚಿ ಧೃತ ವನ
ಮಾಲಂ ರಾಜೀವಲೋಚನಂ ಕ್ರೀಡಿಸಿದಂ
ಪೀಲಿಯ ತಲೆಸುತ್ತಿನ ಪ
ಚ್ಚೋಲೆಯ ಪೊಂಬಟ್ಟೆಯುಡೆಯ ಚೆಲ್ಲೆಸೆವಿನೆಗಂ

೪೭

ಖೇಡನ ನರ್ತನ ಹಾಸ್ಯವ
ನಾಡಂಬರ ನಟನ ವೇಣುವಾದನಗೇಯ
ಕ್ರೀಡೆಗಳಿಂ ಗೋವುಗಳೊಡ
ನಾಡುತ್ತಂ ರಾಮಕೃಷ್ಣರಿದವಸರದೊಳ್

೪೮

ಭಿದ್ರಾನ್ವೇಷಿ ನಿಶಾಟಂ
ರೌದ್ರತ್ವಮನುತೆದು ಗೋಪವೇಷದ ಬಂದಂ
ತದ್ರಮಣಿಯರ ಪೊರೆಗಮ್ಮ
ತದ್ರವನಿಭವೇಣುನಿನದನುಕ್ತಿಪ್ರೌಢಂ

೪೯

ಸುಕ್ಕುಭಗೋರಸ್ಥಳನಂ
ದೃಕ್ಸೌಮ್ಯಶರೀರನಂ ಸವೇಣುಸ್ವನನಂ
ವಾಕ್ಸಾರನನಾಬಳ ವಿ
ಷ್ಣುಕೇನರ್ ಗೋಪಬಂಧುಗೆತ್ತರ್ ಖಳನಂ

೫೦

೪೬. ಆ ಮರವು ಭೂಮಿಗೆ ಧ್ವಜವು ಕವಿದಿರುವಂತೆ ಎಂಟುದಿಕ್ಕನ್ನೂ ಆವರಿಸಿ ಮುಚ್ಚಿ
ತುದಿ ಗೊಂಬೆಗಳ ನೆಲಲಿನಿಂದ ಖೇಚರರ ಆಯಾಸವನ್ನು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಸಿ, ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ
ಒಂದು ಮನೆಯಾಗಿರುವಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಿತು. ವ|| ಭಾಂಡೀರವೆಂಬ ಆ ದೊಡ್ಡ ಅಲದ
ಮರದಲ್ಲಿ ೪೭. ಕನ್ನೆದಿಲೆಯ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ ವನಮಾಲೆಯನ್ನು, ನವಿಲುಗರಿಯ
ಕಿರೀಟವನ್ನು, ಹಸಿಯೆಲೆಯ ಕಡುಕನ್ನೂ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನೂ ಧರಿಸಿದವನೂ ಆಗಿ, ಒಪ್ಪುತ್ತಾ
ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ೪೮. ಬಲರಾಮಕೃಷ್ಣರು, ಕುಣಿತ, ಹಾಸ್ಯ, ಆಡಂಬರವಿಲ್ಲದ
ನಟನೆ, ಕೊಳಲು ನುಡಿಸುವುದು, ಗಾನ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ವಿನೋದಿಸುತ್ತಾ
ಗೋವುಗಳ ಸಂಗಡ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ೪೯. ಹೊಂಚುಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸನು,
ತನ್ನ ರೌದ್ರತೆಯನ್ನು ಮರಸಿ, ಅಮೃತವು ದ್ರವಿಸುವಂತೆ ಕೊಳಲನ್ನು ಬಾಜಿಸುತ್ತಾ ಚತುರನಾಗಿ
ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಗೋಪಾಲ ವೇಷದಿಂದ ಆ ಮನೋಹರರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದನು.
೫೦. ಬಲರಾಮ ಕೃಷ್ಣರು - ಮಾಲೆಯಿಂದ ಒಪ್ಪುವ ಎದೆಯುಳ್ಳವನೂ ಸೌಮ್ಯಶರೀರನೂ
ಕೊಳಲನ್ನು ಬಾಜಿಸುವವನೂ ಸಾರವಾದ ಮಾತನ್ನಾಡುವವನೂ ಆದ ಆ ನೀಚನನ್ನು

ನಾಡೆ ಮನಮಂ ಪ್ರಬೋಧಿಸಿ
ಮಾಡೆ ಖಳಂ ಹರ್ಷಮಂ ಬಚಿಕ್ಕಂ ಹರಿಣ
ಕ್ರೀಡನಮೆಂಬುದನೆರೆವ
ಚ್ಚಾಡಲ್ ವಸುದೇವನಂದನರ್ ಬಗೆದಂದರ್

೫೧

ಈ ವಸುದೇವತನೂಜರೊ
ಳಾವನೊಳಾಂ ಪ್ರೊಣವೆನೆಂದು ಹರಿಬಳರಂ ದು
ರ್ಭಾವದಿನೀಕ್ಷಿಸಿ ಹರಿಯ ಭು
ಜಾವಪ್ಪಂಭಕ್ಕೆ ಮನದೊಳೆಳಿದನಸುರಂ

೫೨

ವ|| ಅಂತಾ ಪ್ರಳಂಬನೆಂಬ ದಾನವಂ ಕೃಷ್ಣನದ್ಭುತಪರಾಕ್ರಮನೆಂದು ಸಂಕರ್ಷಣವಧ
ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಿರ್ಪಿನೆಗಮೆರಲೆ ಧೀಂಕನಾಡಲೆಂದಿರ್ಬರಿಬರೊಂದಾಗೆರೆವಚ್ಚಾಡುವಲ್ಲಿ ದಾಮೋದರಂ
ಸುಧಾಧಾಮನೆಂಬ ಗೋಪಕುಮಾರಕನೊಡನೆ ರೌಹಿಣೀಯಂ ಮಾಯಾವೇಶನಾಗಿ ಗೋಪನಪ್ಪ
ಪ್ರಳಂಬನೊಡನೆ ಮಿಕ್ಕ ಗೋಪಾಲರೆಲ್ಲರುಂ ಗೋಪಾಲರೊಡನೆ ಗೆಡೆಯಾಗಿ ಲಘುಕಮದೆ ಸಮಪಾದದಿಂ
ಲಂಘಿಸಿ ಗೆಲ್ಲಂಗೊಂಡು ಭಾಂಡೀರಸ್ಕಂಧಮಂ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ತಂತಮ್ಮೊಳಾಡಿ ಸೋಲ್ತವರ
ಪೆಗಲೇಟಿಬರ್ಪ ಸಮಯದೊಳ್

ಯುಗಸಂವರ್ತನಕಾಲಕಾಲಜಲದಂ ಬಾಲೇಂದುವಂ ಪ್ರೊತ್ತಿದೇಂ
ನೆಗೆದತ್ತೆಂಬನಮದ್ಭುತಾಕೃತಿಯನಾಂತಾ ರಾಮನಂ ಪ್ರೊತ್ತುಕೊಂ
ಡಗಲುತ್ತುಂ ದಿಗಿಭಂಬರಂ ಬಳೆಯುತುಂ ನಾಕಂಬರಂ ಪಾಱುತುಂ
ಗಗನಾಗ್ರಂಬರಮಿಂತು ದಾನವಖಳಂ ಪ್ರೋತಂದನಾಟೋಪದಿಂ

೫೩

ಗೋಪಾಲರ ಬಂಧುವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿದರು. ೫೧. ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ವಸುದೇವನ ಪುತ್ರರಿಬ್ಬರ
ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಆ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅವನೊಡನೆ
ಹರಿಣ ಕ್ರೀಡನ (ಜಿಂಕೆಯಾಟ)ವೆಂಬುದನ್ನು ಆಡಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರು. ೫೨. ಆ
ನೀಚ ರಾಕ್ಷಸನು ವಸುದೇವನ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರೊಡನೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಲಿ?
ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ದುರ್ಭಾವನೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ, ಕೃಷ್ಣನ
ತೋಳ್ಬಲದ ಮಹಿಮೆಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಅಂಜಿದನು. ವ|| ಕೃಷ್ಣನು ಅದ್ಭುತ ಪರಾಕ್ರಮ
ವುಳ್ಳವನೆಂದು ತಿಳಿದ ಆ ಪ್ರಳಂಬನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು, ಬಲರಾಮನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ
ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಇದ್ದನು. ಜಿಂಕೆನೆಗೆತವೆಂಬುದನ್ನು ಆಡಲೆಂದು, ಇಬ್ಬರಿಬ್ಬರೊಂದಾಗಿ
ಆಡುವಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮನೊಡನೆ ಆ ನೀಚನು ಆಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಕೃಷ್ಣನು
ಸುಧಾಧಾಮನೆಂಬ ಗೋಪಾಲಬಾಲನೊಡನೆ ಆಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದನು, ಮಿಕ್ಕ
ಗೋಪಬಾಲರು ತಮ ತಮಗೆ ಸರಿಯಾದ ಬಾಲರೊಡನೆ ಇಬ್ಬಿಬ್ಬರೊಂದಾಗಿ ಆಡಲು
ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಲಘುವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಪಾದದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೆಗೆದು, ಸೋತವರು
ಗೆದ್ದವರನ್ನು ಹೆಗಲಿನ ಮೇಲೇರಿಸಿಕೊಂಡು, ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ್ದ ಭಾಂಡೀರ ವೃಕ್ಷದ
ಕೊಂಬೆಯವರೆಗೆ ಬರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೫೩. “ಇದೇನು?! ಯುಗಪ್ರಳಯಕಾಲದ
ಕಪ್ಪುಮೋಡವು ಬಾಲಚಂದ್ರನನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹಾರುತ್ತಿದೆ!” ಎನ್ನುವಂತೆ
ಅದ್ಭುತಾಕಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಆ ಬಲರಾಮನನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಗುಂಪನ್ನು ಅಗಲಿ

ಕುಡುದಾಡೆ ಮಿಂಚು ಕಿಸುಗಣ್
 ಸಿಡಿಲೆನೆ ನೀಲಾಭ್ರಘಟೆಯೆ ಶರದದ ಮೇಘ
 ಕೈಡೆಗುಡದೆ ಮಗುಟಿಗಗನಮ
 ನೆಡೆಗೊಂಡವೊಲಾಯ್ತು ದನುಜನಾಕೃತಿ ನಭದೊಳ್

೫೪

ವ|| ಆಗಲಾ ಮಹಾಕಾಯದೈತ್ಯಸ್ಯಂಧದೊಳಿದ್ ಸಂಕರ್ಷಣಂ ಕಿಂಕರ್ತವ್ಯತಾಮೂಢನಾಗಿ
 ಪೋಗುತ್ತಮಿರೆ ಕಮಳಲೋಚನಂ ನೋಡಿ

ಎಲೆಲೆ ಮಹಾತ್ಮ ನೀನಿತರಬಾಲಕರಂತೆವೊಲಿಂತು ಪೋಗಿ ವಿ
 ಹ್ವಲತೆಯನೇಕೆ ಮಾಡಿದಪೆ ನೀಂ ನೆನೆ ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವಮಂ ಜಗಂ
 ವಿಲಯಮನೆಯ್ದುವಾಪದದೊಳಂ ಲಯಮೆಯ್ದದ ಶೇಷಮೂರ್ತಿ ನೀಂ
 ಹಲಧರ ಶೇಷನಾಮಮದಟೆಂ ನೆಗಟ್ಟಾಪ್ರಭು ನೀನೆ ನಿಶ್ಚಯಂ

೫೫

ಪದಿನಾಲ್ಕುಂ ಜಗಮಿಪುರ್ವದಾರುದರದೊಳ್ ಶಕ್ಯಾದಿದೇವರ್ ಮಹಾ
 ಪದವೀಸಂಸ್ಥಿತರಾದರಾರ ದಯೆಯಿಂ ವಾರಾಶಿ ಮರಾದೆದ
 ಪದದಾರಾಜ್ಞೆಯಿನಿಂದ್ವಿನರ್ ಬೆಳಪರಾರಾದೇಶದಿಂ ತದ್ರಮಾ
 ಸ್ಪದನೆನ್ನಂ ತಳೆದಿರ್ಪನಂತೆನಯನಂತಜ್ಞತ್ವಮೇನಕ್ಕುಮೇ

೫೬

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಸ್ವಕೀಯಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಂ ತಿಳಿದು ಸಪ್ತಾರ್ಣವಮೇಖಲಾವೃತ ವಸುಂಧರಾವಹ
 ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾಗಿ ನಕ್ತಂಚರನ ಮಸ್ತಕಮಂ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂ ತಿವಿದು

ದಿಗ್ಗಜದವರೆಗೂ ಬಳೆದು, ಸ್ವರ್ಗದವರೆಗೂ ಹಾರಿದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನೀಚನು ಆಡಂಬರದಿಂದ
 ಆಗ ಆಕಾಶದ ಕಡೆಯ ತನಕ ಹೋದನು. ೫೪. ಡೊಂಕಾದ ಕೋರೆಯ ಹಲ್ಲೇ ಮಿಂಚು,
 ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣೇ ಸಿಡಿಲು, ಎನ್ನುವಂತಿರಲು ನೀಲಮೇಘ ಸಮೂಹವೇ ಶರತ್ಕಾಲದ
 ಮೋಡಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ ಮತ್ತೆ ಆಕಾಶವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸ
 ಆಕಾರವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವ|| ಆಗ ಆ ಅದ್ಭುತ ದೇಹದ ರಾಕ್ಷಸನ ಹೆಗಲಿನ
 ಮೇಲಿದ್ದ ಬಲರಾಮನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನರಿಯದವನಾಗಿ ಇರುವುದನ್ನು
 ನೋಡಿದ ಕೃಷ್ಣನು-೫೫. “ಎಲೈ ಮಹಾತ್ಮನೇ ಅಣ್ಣಾ! ನೀನು ಇತರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಾಲಕರಂತೆ
 ಹೀಗೆ ಹೋಗಿ ಚಿಂತೆಯನ್ನೇಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ? ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಭಾವಿಸಿಕೊ.
 ಜಗತ್ತು ಪ್ರಳಯವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ನಾಶವಾಗದ ಶೇಷಮೂರ್ತಿ ನೀನು.
 ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಶೇಷ (ಉಳಿದಿರುವವನು) ಎಂಬ ಹೆಸರು ನಿಜವಾಗಿ
 ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ೫೬. ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕವೂ ಯಾರ ಉದರದಲ್ಲಿದೆಯೋ ಇಂದ್ರಾದಿ
 ದೇವತೆಗಳು ಯಾರ ದಯೆಯಿಂದ ಮಹಾಪದವಿಯಲ್ಲಿರುವುದೋ ಯಾರ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ
 ಸಮುದ್ರವು ಎಲ್ಲಿಯನ್ನು ಮೀರದಿರುವುದೋ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ಯಾರ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ
 ಬೆಳಗುವರೋ ಆ ಲಕ್ಷೀನಿಲಯನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಧರಿಸುವ ಅನಂತನೇತ್ರನು ನೀನು. ಆ
 ಸ್ಮರಣೆಯು ನಿನಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೋ!” ವ|| ಎನ್ನಲು ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನರಿತ ಬಲರಾಮನು
 ಸಪ್ತಸಮುದ್ರವೆಂಬ ವಡ್ಯಾಣವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ

ಕುಲಿಶವಿಘಾತಮೆಂಬ ದೃಢಮುಷ್ಟಿವಿಘಾತದಿನುಣ್ಣಿ ಪಾಯ್ವಿನಂ
ತಲೆಯ ಮಿದುಳ್ಗೆ ಸಱುತಲೆಯುಮಟ್ಟೆಯೊಳಾಟ್ಟಿನಮಟ್ಟೆಯುಂ ಧರಾ
ತಲದೊಳುರುಳ್ಳಿನಂ ತಲಮುಮಾಖಳನಟ್ಟೆಯ ಬಿಣ್ಣಿನಿಂ ರಸಾ
ತಲಕಿಟೆವನ್ನಮಂತು ಮುಸಲಾಯುಧದಿಕ್ಕಿದನಾ ಪ್ರಳಂಬನಂ

೫೭

ವ|| ಆಗಳ್

ಅನಿಮೇಷಾಹಿತನಾಸ್ಯಗಹ್ವರವಿನಿಯಲ್ಲೋಹಿತಂ ಕಾಕಾಗ್ಯ
ಧನಿಕಾಯಚ್ಛದನಾವಗೂಹಿತಮೆನಲ್ ಬಿಟ್ಟಿದನಂ ಗೆಲ್ಲು ನಿಂ
ದನನೊಲ್ವೀಕ್ಷಿಸಿದಂ ನಿಜಾಗ್ರಭವನಂ ದೈತ್ಯಾರಿ ತೇಜೋಧಿರಾ
ಮನನುಗ್ರಾರಿವಿರಾಮನಂ ವಿಜಯಭೃಂಗಾರಾಮನಂ ರಾಮನಂ

೫೮

ವ|| ಅಂತು ವಿಜಯಮಂಗಳಂ ನೆಗಟಿ ಗೋಕುಲಮಂ ಪೊಕ್ಕು ನಂದನಂದನಂ
ಗೋಪಾಲವಿನೋದಮೆ ನಿತ್ಯೋತ್ಸವಮಾಗೆ ಸುಖದಿಂದಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ

ತುಱುಗಿದರ್ ನೀಲಮೇಘದ
ತುಱುಗಲ್ ನೆಟಿ ಪಿಂಗಿ ಪೋಗೆ ತೆಪಪಾದುದಟಿಂ
ದೆಟಗಿದಳಿಪಟಲಿ ಪೋಗಲ್
ತೆಪಪಾದುತ್ತಲವನಂಬೊಲಿದುರ್ದು ಗಗನಂ

೫೯

ಲವಣಾರ್ಣವಮಂ ದುಗ್ಧಾ
ರ್ಣವದೊಳ್ಳೆರೆಮಾಲೆ ಮುಸುಕಿದಂತೆರೆ ನೀಳ
ಚ್ಚವಿಯೆನಿಪ ಘನಾಧ್ವಮನಡ
ದುರ್ವು ಶರದದ ಮುಗಿಲ್ಲಳೆಸೆದುವತಿಧವಳಂಗಳ್

೬೦

ರಾಕ್ಷಸನ ತಲೆಯನ್ನು ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿವಿದನು. ೫೭. ವಜ್ರಾಯುಧದ ಹೊಡೆತದಂತಹ ದೃಢಮುಷ್ಟಿಯ ಗುದ್ದಿನಿಂದ ತಲೆಯೊಡೆದು, ಮೆದುಳಿನ ಧಾರೆಯು ಹಾರಿತು. ಆ ಮೆದುಳಿನ ಕೆಸರಿನಿಂದ ತಲೆ ದೇಹದ ಅಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿತು. ಅಟ್ಟೆಯು ಭೂತಳಕ್ಕುರುಳಿತು. ಭೂತಳವು ಆ ನೀಚನ ದೇಹದ ಭಾರದಿಂದ ಪಾತಾಳಕ್ಕಿಳಿಯಿತು. ಹೀಗೆ ಬಲರಾಮನು ಆ ನೀಚನಾದ ಪ್ರಲಂಬನನ್ನು ಕೊಂದನು. ೫೮. ಆ ದೇವದ್ವೇಷಿಯ ಗುಹೆಯಂತಿರುವ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಡುವ ರಕ್ತವು ಹದ್ದು ಕಾಗೆಗಳ ರೆಕ್ಕೆಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಡುವಂತೆ ಕೊಂದು ಬೀಳಿಸಿ ಗೆದ್ದು ಅವನ ಬಂಧನದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಬಂದು ನಿಂತ ತೇಜೋಭಿರಾಮನೂ ಅಗ್ರಜನೂ ಆದ ಬಲರಾಮನನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಅತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ವಿಜಯ ಮಂಗಳವಾದ ನಂತರ ನಂದಕುಮಾರನು ಗೋಪಾಲನ ವಿನೋದವೇ ನಿತ್ಯ ಸಂತೋಷಕರವಾಗಿರಲು ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದನು. ೫೯. ಒತ್ತಾಗಿ ಹರಡಿದ್ದ ನೀಲಮೇಘದ ಗುಂಪು, ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ತೆರಪಾದುದರಿಂದ ಆಕಾಶವು, ಮುತ್ತಿದ್ದ ತುಂಬಿಗಳ ಗುಂಪು ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ತೆರಪಾದ ನೈದಿಲೆಯ ವನದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೬೦. ಉಪ್ಪಿನ ಕಡಲನ್ನು ಹಾಲಿನ ಕಡಲಿನ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ಅಲೆಗಳ ಸಾಲು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಂತೆ ನೀಲಕಾಂತಿಯುಳ್ಳುದಾಗಿದ್ದ ಆಕಾಶವನ್ನು ಶರತ್ಕಾಲದ ಬಹಳ ಬಿಳುಪು ಮೋಡಗಳು

ರವಿಹಯಲಾಲಾಪಿಂಡಂ
 ದಿವಿಜನದೀಘೇನಮಾಲೆ ರಾಹುವ ನಿರ್ಮೋ
 ಕವಿದಂಬಿನಮಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ
 ಧವಳಾಂಬುದಮೆಸೆದುದಂಬರದೊಳ್

೬೦

ದರಿಯಂ ಮೀರಿದ್ ನೀರೊತ್ತಿಟೆತರೆ ತೊಱಿಗೆಲ್ಲಂ ಪುಟೆಲ್ವಜ್ಜೆ ಮೆಯ್ಯೋ
 ಟೆರೆ ಸೈಪಾಳಂ ಮಳಲ್ವೀಂಟೆಗಳೆಸೆಯೆ ಶರತ್ತಾಪಸಂಪತ್ತಿಯಿಂದಂ
 ತೆರೆಗಳ್ ನೀವೊಕ್ಕವೊಲ್ ತೀರದ ತರುಪಟಲಚ್ಚಾಯೆ ನೀರೊಳ್ ಬೆಡಂಗಾ
 ಗಿರೆ ತತ್ತಾವಾಸಚಿತ್ತಕ್ಕಣೆಯೆನೆ ತಿಳಿದತ್ತಂದು ಸಿಂಧುಪ್ರತಾನಂ

೬೧

ಬಾಲೆಯರುರದೊಳ್ ಕಿಱುಮೊಲೆ
 ಮೇಲುದು ನಸುದೊಲಗೆ ತೋರ್ಪ ತೆಱದಿಂ ಸರಸೀ
 ಮಾಲೆಯೊಳೆಸೆದುವು ನವಪ
 ತ್ರಾಲಿಯ ತೆಱಪಿಂದೆ ತೋರ್ಪ ಕಮಲದ ಮುಗುಳ್ಳಳ್

೬೨

ಮಾನಸದಿಂ ಸಿತಾಂಬುಜಶತಂ ತಳರ್ವಂತೆವೊಲೆಯೆ ನೀರದ
 ಸ್ಥಾನದೊಳಿದ್ ಬೆಳುಗಿಲ ಮಕ್ಕಳವೊಲ್ ನಿಜಪಾಂಡುದೇಹಸಂ
 ತಾನಕವಭ್ರದೊಳ್ ಮಿಱುಗೆ ಬಂದೆಱಗಿತ್ತು ಕೊಳಂಗಳೊಳ್ ತಟೀ
 ಫೇನವಿತಾನವಾತ್ಮರುಚಿಯೊಳ್ ತಡಮಾಗೆ ಮರಾಳಮಂಡಳಂ

೬೩

ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಹೊಳೆದವು. ೬೦. ಆಗ ಬಿಳಿಯ ಮೋಡಗಳ ಗುಂಪು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇದು, ಸೂರ್ಯನ ಕುದುರೆಗಳ ಬಾಯಿನ ನೊರೆಯ ಉಂಡೆಯೋ, ದೇವಗಂಗಾ ನದಿಯ ನೊರೆಯ ಸಾಲೋ, ರಾಹುವಿನ ಪೊರೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ೬೧. ನದಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ದಡವನ್ನು ಮೀರಿದ್ದ ನೀರಿನ ಉಬ್ಬರವು ಇಳಿದು ಹೋಯಿತು. ಮರಳ ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತುಗಳು ಕಾಣಿಸಿದವು. ಪಾಚಿಯೂ ದಿಣ್ಣೆಗಳೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದವು. ಶರತ್ಕಾಲದ ತಾಪದ ಹೆಚ್ಚಿಕೆಯಿಂದ ತಡೆಯಲಾರದೆ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ತೆರೆಗಳು ನೀರಿನೊಳಕ್ಕೆ ಹೋದುವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಮರಗಳ ನೆಳಲು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಡಗನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ನದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ತತ್ತ್ವಜ್ಞನ ಚಿತ್ತದಂತೆ ತಿಳಿಯಾಗಿದ್ದವು ೬೨. ನವಯುವತಿಯರ ಎದೆಯ ಮೇಲಿನ ಸೆರಗು ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾರಿದಾಗ ಕಿರುಮೊಲೆಯು ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕಮಲದೆಲೆಗಳ ನಡುವೆ ಕಮಲದ ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಕಾಣಿಸಿದವು. ೬೩. ಮಾನಸಸರೋವರದಿಂದ ನೂರಾರು ತಾವರೆಯ ಹೂಗಳು ಚಲಿಸುವಂತೆಯೂ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ಬಿಳಿಯ ಮೋಡಗಳ ಮಕ್ಕಳಂತೆಯೂ ತಮ್ಮ ಬಿಳಿಯ ದೇಹಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಹಂಸಗಳ ಗುಂಪುಗಳು ಕೊಳಗಳಿಗೆ ದಡದ ನೊರೆಯ ಉಂಡೆಗಳು ತಮ್ಮಂತೆಯೇ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತವು.

ಇವು ಕಂದರ್ಪಂಗೆ ದೋರ್ಧರ್ಪವನಳಿಗಟಿಪಂ ಗಂಧವಾಹಂಗೆ ಸೌಗಂ
ಧವನಬ್ಬಂಗೂರ್ಜಿತಾಟೋಪವನಡರಿಸುಗುಂ ತಮ್ಮ ಪುಷ್ಪೇಷುವಿಂ ತ
ಮ್ಮ ವಿಕಾಸೋಲ್ಲಾಸದಿಂ ತಮ್ಮತಿಪರಿಮಳದಿಂ ತಮ್ಮ ಚೆಲ್ಲಿಂದೆನಲ್ ಜಾ
ತಿ ವನೇಜಾತಪ್ರಸೂನಾವಳಿಯನಿಟಿಸಿ ಸಂಪತ್ತುವತ್ತಿದುರ್ದದತ್ತಂ

೬೫

ಪಿಂಗಳಮಾದ ನೆಲ್ಲತೆನೆಯಂ 'ನಸುಗರ್ಚಿದ ರಕ್ತಚಂಚು ಪ
ಕ್ಷಂಗಳ ಶಾಡ್ವಲಚ್ಚವಿ ಮನಂಗೊಳೆ ಪಾಟುವ ಕೀರಮಾಲೆ ರೋ
ದೋಂಗಣಮೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದೊಳೊಪ್ಪುವ ಬೆಳುಗಿಲೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಮಾ
ಡಂಗಳ ಪೊನ್ನ ಮಾಣಿಕದ ಪಚ್ಚಿಯ ತೋರಣದಂತೆ ರಂಜಿಕುಂ

೬೬

ಐರಾವಣಕುಲಸಂಭವ
ವಾರಣಘಟೆ ನೆರೆದು ಪತ್ತಿ ಶೀಕರಜಲಮಂ
ಧಾರಿಣಿಗೆ ಸೂಸಿದಪುವನೆ
ಶಾರದಘನಘಟೆಯಿನೆಳಗಿದುವು ಬೆಳ್ಳರಿಗಳ್

೬೭

ವಾರಿಧಿಯೊಳುಳ್ಳ ನೀರಂ
ಕಾರ ಮುಗಿಲ್ ಕಟಿದು ಪೋಗಲುಟಿದಾ ಮುತ್ತಂ
ಶಾರದಮೇಘಾವಳಿ ತಂ
ದೋರಂತಿರೆ ಕಟಿದುವೆನಿಸಿದುವು ಬೆಳ್ಳರಿಗಳ್

೬೮

೬೫. ಜಾಜಿಯ ಹೂಗಳು ತಮ್ಮ ಬಾಣದಿಂದ ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ತೋಳಿನ ದರ್ಪವನ್ನೂ ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಅರಳಿ ತುಂಬಿಗಳಿಗೆ ಆಸೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾದ ವಾಸನೆಯಿಂದ ವಾಯುವಿಗೆ ಸುಗಂಧವನ್ನೂ ಚೆಲುವಿನಿಂದ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಆಡಂಬರವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ವನದ ಎಲ್ಲಾ ಹೂಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮೇಲಾಗಿ ಅಧಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದವು. ೬೬. ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಬತ್ತದ ತೆನೆಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಕೆಂಪಾದ ಕೊಕ್ಕೂ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದ ರೆಕ್ಕೆಗಳೂ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಹಾರುವ ಗಿಳಿಗಳ ಸಾಲು ಗಗನಾಂಗಣವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ಬೆಳ್ಳಿಮೋಡವೆಂಬ ಲತಾಗೃಹಗಳ ಚಿನ್ನ ಕೆಂಪು ಪಚ್ಚಿಗಳ ತೋರಣ ಮಾಲೆಯಂತೆ ಸೊಗಸಾಗಿದ್ದಿತು. ೬೭. ಐರಾವತದ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆನೆಗಳು ಗುಂಪು ಸೇರಿ, ತುಂತುರುಹನಿಯನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಸುರಿಸುತ್ತಿವೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೋಡದಿಂದ ತುಂತುರಹನಿ ಸುರಿಯಿತು. ೬೮. ಮಳೆಗಾಲದ ಮೋಡವು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರನ್ನು ತಂದು ಸುರಿದುಹೋಯಿತು. ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೋಡಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ತಂದು ಸುರಿಸುತ್ತಿವೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಬಿಳಿಯ ತುಂತುರುಹನಿಯು ಸುರಿಯಿತು.

ನೀರಧಿಯ ನೀರ್ಗೇ ಪೋಪಾ
ಕಾರ ಮುಗಿಲ್ ಮರಳವೆಂದು ಶರದಭೃಂಗಳ್
ಸಾರಿದ್ ಗಗನಗಂಗೆಯ
ನೀರನೆ ಕಜಿವಂತಿರೆಱಗಿದುವು ಬೆಳ್ಳರಿಗಲ್

೬೯

ಶರದಭೃಕುಸುಮತರುಗಲ್
ಮರುದಾಹತಿಯಿಂ ಪರಾಗಪಾಂಸುಪ್ರಸರಂ
ಬೆರಸರಲಂ ಸುರಿದಪುವೆನೆ
ಸುರಿವ ಬಿಸಿಲುತ್ತಿಗಳೆಸೆದು 'ವಭ್ರಾಂಗಣದೊಳ್

೭೦

ಮದಚಳೆಯಾಗಿ ನೀರ್ಮೋಗವ ಖೇಚರಕಾಂತೆಯ ಹಸ್ತದಿಂ 'ಬಟಿ
ಲ್ಪಿದ ನವರೌಪ್ಯಕುಂಭಮೆ ತರಂಗಿತನಾಕತರಂಗೀಪ್ರವಾ
ಹದೊಳಿದೆ ಕಾಣಲಾದಪುದೆನೆಲ್ ನಿಟಿಗೊಂಡ ಶರದ್ಭನಾಳಿಯಿಂ
ಪುದಿದನಿಳಾಡ್ವದೊಳ್ ಪೊಳೆಯುತಿರ್ದುದು ಚಂಡಮರೀಚಮಂಡಲಂ

೭೧

ಶರದಭ್ರಮೆಂಬ ಬೆಳ್ಳಾ
ವರೆಗಳ ಮಕರಂದರೇಣು ಪವನಾಹತಿಯಿಂ
ಪರೆದು ಪಸರಿಸಿದುದೆನೆ ಪಿಂ
ಜರರುಚಿ ರಂಜಿಸಿದುದಂದು ಕಂಜಪ್ರಿಯನಾ

೭೨

ಕಡಲಂ ಸುರಾಸುರರ್ ಕಡೆ
ವೆಡೆಯೊಳ್ ತೆರೆತೆರೆಗಳೊಳಗೆ ಪುಟ್ಟಿದ ಚೆಲ್ವಿಂ
ಗೆಡೆಗೊಂಡು ನಿಟಿಮುಗಿಲ್ಲ
ನಡುವೆ ಕರಂ ಮಿಳುಗಿದತ್ತು ಹಿಮಕರಬಿಂಬಂ

೭೩

೬೯. ಸಮುದ್ರದ ನೀರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮಳೆಗಾಲದ ಮೋಡಗಳು ಹಿಂದಿರುಗು
ವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೋಡಗಳು, ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯ ನೀರನ್ನೇ
ಕರೆಯುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಬಿಳಿಯ ತುಂತುರುಮಳೆ ಭೂಮಿಗೆ ಸುರಿಯಿತು.
೭೦. ಶರತ್ಕಾಲವೆಂಬ ಹೂವಿನ ಮರಗಳು ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಹೂಧೂಳಿನಿಂದ
ಕೂಡಿದ ಹೂವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿವೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಆಕಾಶಾಂಗಳದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲು ಮಳೆಗಳು
ಕಾಣಿಸಿದವು. ೭೧. ಮದಿಸಿ, ಚಂಚಲೆಯಾಗಿ ನೀರನ್ನು ಮೊಗೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಖೇಚರಕಾಂತೆಯ
ಕಯ್ಯಿಂದ ಜಾರಿದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕೊಡವೇ ಅಲೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ದೇವಗಂಗೆಯ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ
ಇದೋ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ನಿರಿಗೊಂಡ ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೋಡಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ
ತುಂಬಿದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೭೨. ಶರತ್ಕಾಲದ
ಮೋಡವೆಂಬ ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆಯ ಮಕರಂದ ರೇಣುವು ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ
ಹರಡಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಸೂರ್ಯನ ಪಿಂಜಿರವರ್ಣಕಾಂತಿಯು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು.
೭೩. ದೇವಾಸುರರು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆದಾಗ ತೆರೆ ತೆರೆಗಳ ನಡುವೆ ಹುಟ್ಟಿದಾಗಿನ,
ತನ್ನ ಚೆಲುವನ್ನೇ ಪಡೆದು, ನಿರಿಮೋಡಗಳ ನಡುವೆ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವು ಚೆನ್ನಾಗಿ

ಮೃಡಹಾಸದ್ಯುತಿಯಂತೆ ಕಂತುಶರದಂತಿದೃಚ್ಛವೆಳ್ಳಿಂಗಳಂ
ಕಡುದಣ್ಣೆಗೆಡೆಗೊಂಡಿದೊಂದು ಬಿಸಿಲೆಂದಾಶ್ಚರ್ಯದಿಂದಂ ಜನಂ
ನಡೆ ನೋಡುತ್ತೆ ಮಹೋತ್ಸಲೋತ್ಸಲನಿಮೇಷೋನ್ಮೇಷಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂ
ಗಡ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಿದೆಂಬುದೇವೊಗಟ್ಟಿ^೧ನೂರ್ಜಚ್ಚೀಯ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಾ

೭೪

ರಾಜಸುತಿದುರ್ವಂದರುಣಪಂಕಜಪಾಂಡುಪಯೋಜನೀಳ ನೀ
ರೇಜಕದಂಬಕಂಗಳ ಪೊದಟ್ಟಿರವಂ ಪರಪುತ್ರೆ ಪಟ್ಟದೀ
ರಾಜಿಯ ವರ್ಣಸಂಕರತೆಯಿಂದೆ ಕೊಳಂಗಳನಂಗರಾಜನೀ
ರಾಜನ ಲೀಲೆಗೆಂದು ರತಿ ತೀವಿದ ಬಣ್ಣವುರಂಗಳಂದದಿಂ

೭೫

ವ|| ಅಂತು ವಿಮಳಾಬ್ಜವಿಭವಂ ನಭದೊಳಂ ನಳಿನಿಯೊಳಂ ಗೋಸಮೃದ್ಧಿ ಗೋಕುಲದೊಳಂ
ಮಾರ್ತಂಡಮಂಡಳದೊಳಂ; ಕುಸುಮಶಿಲೀಮುಖಪ್ರಚಾರಂ ವಿರಹಿತತಿಯೊಳಂ ಮಾಳತಿಯೊಳಂ
ಮದೋದಯಂ ಮದನನೊಳಂ ಮತ್ತಗಜದೊಳಂ ಅನುಕೂಲವೃತ್ತಿ ನದಿಯೊಳಂ ನಲ್ಲರೊಳಂ
ಪ್ರಸನ್ನಭಾವಂ ಜಲದೊಳಂ ಜನದೊಳಮಾದ ಶರತ್ಸಮಯದೊಳ್

ಹೊಳೆಯಿತು. ೭೪. ಶರತ್ಕಾಲದ ಅತಿಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೊಗಳಲಿ? ಈಶ್ವರನ ಅಟ್ಟಹಾಸದ ಕಾಂತಿಯಂತೆಯೂ ಮನ್ಮಥಬಾಣದಂತೆಯೂ ಬಹಳ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಬೆಳುದಿಂಗಳನ್ನು ಜನರು ಹೆಚ್ಚುತಂಪನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಇದು ಒಂದು ತೆರನಾದ ಬಿಸಿಲು ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಮಲವು ಮೊಗ್ಗಾಗಿ ನೈದಿಲೆಯು ಅರಳುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಇದು ಬೆಳುದಿಂಗಳೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ೭೫. ಆಗ ಕೆಂದಾವರೆ ಬೆಳ್ಳಾವರೆ ನೀಲೋತ್ಪಲಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ತುಂಬಿ, ತುಂಬಿಗಳ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೊಳಗಳು ಕಾಮರಾಜನ ಆರತಿಯ ಲೀಲೆಗಾಗಿ ರತಿಯು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಣ್ಣಗಳ ಗೆರೆಗಳಿಂದಲಂಕರಿಸಿದ ಬಣ್ಣವುರ ತಟ್ಟೆಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ವ|| ಹಾಗೆ ವಿಮಳಾಬ್ಜವಿಭವವು ನಭದಲ್ಲೂ ನಳಿನಿಯಲ್ಲೂ ೧. ನಿರ್ಮಲ ಚಂದ್ರ ವೈಭವವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ೨. ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆಗಳ ವೈಭವವು ಕಮಲವನದಲ್ಲಿ, ಗೋಸಮೃದ್ಧಿ ಗೋಕುಲದಲ್ಲೂ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಲ್ಲೂ ಕುಸುಮಶಿಲೀಮುಖ ೧. ದನಕರುಗಳ ಸಮೃದ್ಧಿ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ೨. ಕಿರಣಗಳ ಸಮೃದ್ಧಿ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ, ವಿರಹಿಗಳಲ್ಲೂ ಜಾಜಿಯಲ್ಲೂ ೧. ಪುಷ್ಪಬಾಣಗಳ ಪ್ರಯೋಗವು ಅಗಲಿದ ಪ್ರಿಯರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ೨. ಹೂಗಳಿಗೆ ತುಂಬಿಗಳ ಮುತ್ತುವಿಕೆಯು ಜಾಜಿಯಲ್ಲಿ, ಮದೋದಯವು ಮನ್ಮಥನಲ್ಲೂ ಆನೆಗಳಲ್ಲೂ ಅನುಕೂಲವೃತ್ತಿ ನದಿಯಲ್ಲೂ ನಲ್ಲರಲ್ಲೂ ೧. ದಡವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹರಿಯುವಿಕೆ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ೨. ಅನುಕೂಲವಾದ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಿಯರಲ್ಲಿ. ಪ್ರಸನ್ನಭಾವವು ಜಲದಲ್ಲೂ ಜನದಲ್ಲೂ ೧. ಪರಿಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಕರಾಗಿರುವುದು ಜನರಲ್ಲಿ ೨. ತಿಳಿಯಾಗಿರುವಿಕೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ, ಆದ ಶರತ್ಸಮಯದಲ್ಲಿ-

ನಂದಾದಿಗೋಪರಿಂದು ಪು
ರಂದರಮಹಮೆಂದು ಹರ್ಷದಿಂ ಸಂಭ್ರಮಿಸಲ್
ಮಂದರಧರನೀಕ್ಷಿಸಿ ಸಂ
ಕ್ರಂದನಮಹಮೇನಿಮಿತ್ತಮೆಮಗಿದು ಚಿತ್ರಂ

೭೬

ವ|| ಎಂದು ಬೆಸಗೊಳ್ಳುದುಂ

ತೀವಿದ ಗಟ್ಟಿಪಾಲೊದವು ಗೋಧನದೊಳ್ ನೆಗಟ್ಟುಂ ತೃಣಾದಿ ಸ
ಸ್ಯಾವಳಿ ಪೆರ್ಚುಗುಂ ನದನದೀಕುಳದೊಳ್ ಪರಿವರ್ಧಿಕುಂ ಜಗ
ಜ್ಜೀವನಜೀವನಂ ಮಲಿಗಳಿಂ ಮಲಿಯಂ ಕಟಿವಂ ಹಿತಾರ್ಥಮೀ
ಭೂವಳಯಕ್ಕೆ ಶಕ್ರನದುಕಾರಣಮರ್ಚಿಪುದಿಂದನಂ ಜನಂ

೭೭

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ನಂದಗೋಪನ ಮಾತಂ ಕೇಳು ಪುರುಹೂತಂಗೆ ಕೋಪಮಂ
ಪುಟ್ಟಿಸಲ್ವೇಡಿ ಕೃಷ್ಣನಿಂತೆಂದಂ: ನಮಗೀ ದಿವಿಜರಾಜನಿಂ ಪ್ರಯೋಜನಮಿಲ್ಲ ಗೋಪಾಲರಾಗಿ
ವನದೊಳ್ ಚರಿಯಿಸುವ ನಮಗೆ ವನಾನ್ವಿತಂಗಳಪ್ಪ ಗಿರಗಳೂಂ ಗೋಧನಗಳೂಂ
ಪರಮಗತಿಯುಮಿಷ್ಟದೈವತಮುಮಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಈ ಗಿರಿಗಳ್ ಕಾಮರೂಪಿಗಳ್ ತಂತ್ರಮ್ಮ
ತರುತ್ಯಣಚ್ಛೇದದಿಂದಪರಾಧಂ ಮಾಡಿದ ನಮ್ಮ ಮಂದಿಗಳಂ ಸಿಂಹ ಶರಭಭೇರುಂಡ ಶುಂಡಾಲ
ಶಾರ್ದೂಲ ಸರ್ಪಾದಿ ಕ್ರೂರರೂಪಂಗಳಿಂ ಬಾಧಿಸದಂತು ಶಾಂತಿಯಂ ಮಾಡಲ್ವೇಬ್ಬುದಿನ್ನೆಮಗೆ
ಗಿರಿಯಜ್ಞಮುಂ ಗೋಯಜ್ಞಮುಂ ಪ್ರಧಾನಮಂಗಳಂ. ಅದು ಕಾರಣದಿಂ

ಘನರಸಭಕ್ತಾ ನ್ನಗಳಿಂ

ಘನರಸಗಂಧಾಕ್ಷತೌಘದಿಂದಂ ನೆಗಟಿಂ

ಅನುಮತಿಯೊಳೆ ಗಿರಿಯಜ್ಞಮಿ

ದನುಮತಿಯೆನಗೆಂದು ಚಕ್ರಿ ಮತ್ತಿಂತೆಂದಂ

೭೮

೭೬. ನಂದನೇ ಮೊದಲಾದ ಗೋಪರು ಇಂದು ಇಂದ್ರೋತ್ಸವವೆಂದು ಹರ್ಷದಿಂದ
ಸಂಭ್ರಮಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೃಷ್ಣನು “ನಮಗಿದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆ.
ಇಂದ್ರೋತ್ಸವವು ಏತಕ್ಕಾಗಿ?” ವ|| ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ೭೭. “ಇಂದ್ರನು ಈ
ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆಯುವನು. ಅದರಿಂದ ಹುಲ್ಲೇ
ಮೊದಲಾದ ಸಸ್ಯಗಳು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗುವುವು, ನಮ್ಮ ಗೋಧನದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಹಾಲು
ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ನದನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಗಜ್ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ನೀರು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.
ಆದುದರಿಂದ ಜನರು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು” ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ನಂದಗೋಪನ
ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕೃಷ್ಣನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಕೋಪವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆಂದನು
“ನಮಗೆ ಈ ಇಂದ್ರನಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಗೋಪಾಲರಾಗಿ ವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ
ನಮಗೆ ವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗಿರಿಗಳೂ ಗೋಧನಗಳೂ ಪರಮಗತಿಯೂ ಇಷ್ಟದೈವವೂ
ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ. ಈ ಗಿರಿಗಳು ಕಾಮರೂಪಿಗಳು. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹುಲ್ಲು ಮರಗಳ
ಛೇದನದಿಂದ ಅಪರಾಧಮಾಡಿದ ನಮ್ಮ ಜನರನ್ನು ಸಿಂಹ ಶರಭ ಭೇರುಂಡ
ಗಜವ್ಯಾಘ್ರಸರ್ಪಾದಿ ಕ್ರೂರರೂಪಗಳು ಬಾಧಿಸದಂತೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇನ್ನು
ನಮಗೆ ಗಿರಿಯಜ್ಞವೂ ಗೋಯಜ್ಞವೂ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಮಂಗಳ. ಆದುದರಿಂದ,
೭೮. ಘನರಸ ಭಕ್ತಗಳಿಂದಲೂ ರಸಗಂಧಾಕ್ಷತೆಗಳಿಂದಲೂ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು
ಗಿರಿಯಜ್ಞವನ್ನುಮಾಡಿ. ಇದು ನನಗೆ ಸಮೃತ್ತವಾದುದು, ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿದನು.

ಆನ್ನಿಮಗೆ ಪುತ್ರನಪ್ಪೊಡ
ಮೆನ್ನೊಳ್ ನಿಮಗಟ್ಟುಳ್ಳೊಡಂ ನಿಮಗೆನ್ನಿಂ
ದನ್ನಂ ಪುಟ್ಟುವೊಡಂ ನೀ
ಮೆನ್ನೆಂದುದುಗೆಯ್ದುದೆನಗೆ ಮಾಟ್ಟುದು ಮುದಮಂ

೭೯

ವ|| ಎಂಬುದುಂ, ನಂದಗೋಪಪ್ರಭೃತಿಗೋಪವೃದ್ಧರಿಂತೆಂದರ್ : ಎಲೆ ಕೃಷ್ಣ ನಿನ್ನ ರೂಪಮಂ, ಸೌಷ್ಠವಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಂ, ಪ್ರಭಾವಪ್ರಕರ್ಷಮಂ, ಶೃಂಗಾರಗೌರವಮಂ, ವಿಲಾಸವಿನ್ಯಾಸಮಂ, ವೇಷವಿಶೇಷಮಂ, ಸತ್ಪ್ರವರ್ತನೆಯಂ, ವಿಕ್ರಮಾಧಿಕ್ಯಮಂ, ವಿವೇಕಾತಿರೇಕಮಂ, ನೋಡಲ್ ನೀಂ ಪರದೈವಕಳಾಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ತೋರ್ಪೆ, ನಿನ್ನಭಿಮತಾರ್ಥಮನೆ ಮಾಡಿ ಕೃತಾರ್ಥಪ್ರಮಿಗೆ ನೀಂ ದರಸ್ಮಿತಪ್ರಸನ್ನ ವದನನಪ್ಪ ಕಾರ್ಯಮೇ ಕರಣೀಯಮೆಂದು ಮಹೇಂದ್ರಮಹಮಂ ಮಾಣ್ಣು ಗಿರೀಂದ್ರಮಹ ಮನೊಡಂಬಟ್ಟು ತನ್ನಹಾಮಹೋಚಿತ ಪರಿಕರಂಗಳಂ ಗೋವರ್ಧನನಗರಕ್ಕೆ ನಡೆಯಿಸಿ ಗೋಪಾಲ ಬಾಲಕರೆಲ್ಲರುಂ ಕೈಗೈದು ಗೋಧನಂಗಳಂ ಶೃಂಗಾರಂಗೆಯ್ಸಿ ನೆರೆದು ಬರ್ಪುದೆಂದು ಗೋಕುಲದೊಳೆಯ್ತಿ ಸಾಟಿಸುವುದುಂ

ತನತನಗೊಲವಿಂ ಕೈಗೆ
ಯ್ವ ನಗರಾರ್ಥನಪರಿಕರಂಗಳಂ ನೆರಪುವ ಗೋ
ಧನಮನಲಂಕರಿಸುವ ಘೋ
ಷನಿವಾಸಿಗಳಿಂದಮಾಯ್ತು ಕಳಕಳನಿನದಂ

೮೦

೭೯. ನಾನು ನಿಮಗೆ ಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಅಕ್ಕರೆಯಿದ್ದರೆ ನನ್ನಿಂದ ನಿಮಗೆ ಅನ್ನವು ಹುಟ್ಟುವುದಾದರೆ ನಾನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ನೀವು ಮಾಡಬೇಕು. ನನಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕು.” ವ|| ಎಂದನು. ನಂದಗೋಪನೇ ಮೊದಲಾದ ಗೋಪವೃದ್ಧರು ಹೀಗೆಂದರು- “ಎಲೈ ಕೃಷ್ಣ ನಿನ್ನ ರೂಪವನ್ನೂ, ಅಂಗಸೌಷ್ಠವವನ್ನೂ ಪ್ರಭಾಧಿಕ್ಯವನ್ನೂ, ಶೃಂಗಾರ ಗೌರವವನ್ನೂ, ವಿಲಾಸ ರೀತಿಯನ್ನೂ, ವೇಷ ವಿಶೇಷವನ್ನೂ ಸತ್ಪ್ರವರ್ತನೆಯನ್ನೂ, ವಿಕ್ರಮಾಧಿಕ್ಯವನ್ನೂ ವಿವೇಕಾತಿಶಯವನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ ನೀನು ಪರದೈವತಕಳಾಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವೆ. ನಿನಗೆ ಅಭಿಮತವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಮಾಡಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುವ ನಮಗೆ ನೀನು ಮುಗುಳುನಗುವುಳ್ಳ ಮುಖದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವ ಕಾರ್ಯವೇ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಎಂದು, ಮಹೇಂದ್ರೋತ್ಸವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗಿರೀಂದ್ರೋತ್ಸವವನ್ನೇ ಒಡಂಬಟ್ಟರು. ಆ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಗೆ ಸಾಗಿಸಿದರು. ಗೋಪಬಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ ಗೋಧನಗಳನ್ನೂ ಶೃಂಗರಿಸಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು, ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಾರಿಸಿದರು. ಅದರಿಂದ ೮೦. ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ತಾವು ತಾವು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ, ಗಿರಿಪೂಜೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಕೂಡಿ ಹಾಕುವ ಮತ್ತು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವ ಗೋಕುಲನಿವಾಸಿಗಳ ಕಳಕಳಧ್ವನಿಯು ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ವ|| ಆಗಲಾಸಂಭ್ರಮಮಾನ್ತ ಜನದ ಕಳಕಳದಿಂ ದಳಂಬಡೆದು ಭೋರ್ಗರೆದು^೧ಲಿವ
ಕೊರಲ ಗಂಟೆಯುಮುರದ ಗೆಜ್ಜೆಯುಮಂದಂಬಡೆಯೆ; ಪೊಳೆವ ಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆಯ ಪಟ್ಟೆಯ
ತೋರದೊಂಗಲುಂ, ಬೇವಿನ ದಂಡೆಯು, ನವಿಲ ಕಂಠದ ಬಾಸಿಗಮು^೨ಮಲುಗೆ; ವಾರಮುಂ,
ಉಣಿಚೆಲ್ಲಿಯುಂ, ನೇವಣಮುಂ ಲೀಲೆವಡೆಯೆ; ಮೆಯೊಡೆದ ಹರಿದ್ರಾದ್ರವಮುಂ, ಕುಂಕುಮ
ಪಂಕಮುಂ ಬಿಂಕಂಬಡೆಯೆ; ಶೃಂಗಾರದಿಂ ಭಂಗಿವಡೆದು ವೃಷ ಬಲೀವರ್ದಧ್ವಾನಮುಂ, ಗೋವತ್ಸಕದಂಬ
ಹಂಭಾರವಮುಂ ವಿಜೃಂಭಿಸೆ ಗೋಲೋಕಮವನಿಗವತರಿಸಿದಂತೆ ಗೋಮಂಡಲಮೆ ಗೋಮಂಡಲಾಡ್ವೈ
ತಮಾದಂತಸಂಖ್ಯಾತಮೆನಿಸಿ ಮುಂದುವರಿವ ತುಣುಗಳುಮನವಣಿ ಪಿಂಡೆ ಶಂಖರಸದರಿದಾಳದ
ಪಸುರ ತಿಗುರೊಳಂ, ಮೃಗಮದಘಸ್ಯಣಚಂದನಚರ್ಚೆಯೊಳಂ, ನಿಂಬಮಾಲೆಯ ಕಿಣುವೀಲಿಯ
ಪೆಂಚೆಯದ ಕೇಶಬಂಧದೊಳಂ, ಶಾರದೈಕವನ್ಯಕುಸುಮದ^೩ ಚಿತ್ರಹಾರ ಕೇಯೂರ ಕರ್ಣಪೂರದ
ಭೂಷಣಂಗಳೊಳಂ, ಪಟ್ಟಪಟ್ಟಾವಳಿಯ ಗಂಡುಡಿಗೆಯೊಳಮೆಸೆದು ಪಸದನಂಗೆಯ್ನು
ಸಂಮಾರ್ಜಿತೋಜ್ವಲದಶನನಿಚಯತಾಂಬೂಲ ಚರ್ವಣಭರಿತಕಪೋಲರುಂ ಗೋನಿಯೋಗದಂಡ
ಧರರುಮಾಗಿ, ಕೆಲಬರ್ ಕೋಡ ಕಾಳೆಗಳನೂದುತ್ತುಂ, ಕೆಲಬರ್ ಪಿಂಡೊಡೆದು ಪರಿವ
ಬಲವದ್ವರ್ಪಯುಕ್ತ ವತ್ಸಂಗಳ ಬಟಿವಿಡಿದು ಪರಿಯುತ್ತುಂ, ಕೆಲಬರ್ ಮಾರ್ತಳಂಚೊಯ್ದಾರ್ನು
ವೃಷಭಂಗಳಂ ಕೆಂಗೋಲಸ್ಮಗಿಸುತ್ತುಂ ಬರೆ, ಗೋಪಾಲರಂ ಕಂಡತಿಮುದಿತಹೃದಯನಾಗಿ ಮುಕುಂದಂ

ವ|| ಹಾಗೆ ಆ ಸಡಗರವನ್ನು ಪಡೆದ ಜನದ ಕಲ ಕಲದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿ ಭೋರ್ಗರೆದು ಶಬ್ದ
ಮಾಡುವ ಕೊರಲ ಗಂಟೆಯೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಗೆಜ್ಜೆಯೂ ಅಂದವಾಗಿದ್ದವು. ಹೊಳೆಯುವ
ಐದು ಬಣ್ಣದ ಪಟ್ಟೆಯ ದಪ್ಪ ಕುಚ್ಚು ಐದು ಬಣ್ಣವನ್ನು ಬಳಿದ ಗಂಗೆದೊಗಲೂ ಬೇವಿನ
ಸೊಪ್ಪಿನ ದಂಡೆಯೂ ನವಿಲಿನ ಕಂಟದಂತಿರುವ ಬಾಸಿಂಗವೂ ಅಲಗೆ ಹುಲ್ಲಿನ ಜಾತಿಯೂ
ಎದೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಕನ್ನಡಿಯೂ ದೊಡ್ಡ ಹೂಮಾಲೆಯೂ ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಮೈಗೆ
ಲೇಪಿಸಿದ ಅರಿಸಿನ ಕುಂಕುಮ ದ್ರವವು ಬಿಂಕಪಡೆದಿದ್ದಿತು. ಅಲಂಕಾರದಿಂದ ಸೊಗಸು
ಪಡೆದ ಗೂಳಿ ಎತ್ತುಗಳ ಧ್ವನಿಯೂ ದನ ಕರುಗಳ ಹಂಭಾಧ್ವನಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಿತು.
ಗೋಲೋಕವೇ ಭೂಮಿಗೆ ಅವತರಿಸಿದಂತೆಯೂ ಗೋಮಂಡಲವೇ ಭೂಮಂಡಲ ಸ್ವರ್ಗ
ಮಂಡಲವಾದಂತೆಯೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ತುರುಗಳೂ ಅವುಗಳ ಹಿಂದೆ
ಶಂಖರಸ ಅರಿದಳದ ಹಸುರಿನ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿಯ ಗಂಧವನ್ನು
ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಬೇವಿನ ಮಾಲೆಯ ಚಿಕ್ಕ ನವಿಲುಗರಿಯ ಕೂದಲ ಗಂಟಿನಿಂದಲೂ
ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಇರುವ ಕಾಡುಹೂಗಳ ಸರಗಳ ಮತ್ತು ನವಿಲುಗರಿಯ
ಕಿವಿಯಾಭರಣಗಳ ಅಲಂಕಾರದಿಂದಲೂ, ಪಟ್ಟೆಯ ಬಣ್ಣದ ಪಟ್ಟೆಯ
ಗಂಡುಡಿಗೆಯಿಂದಲೂ ಒಪ್ಪುತ್ತ ಹಲ್ಲನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಜ್ಜಿ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಅಗಿಯುತ್ತ
ಅದರಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕೆನ್ನೆಲುಳ್ಳವರೂ ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯಲು ತಕ್ಕ ಕೋಲನ್ನು ಹಿಡಿದವರೂ
ಆಗಿ ಕೆಲವರು ಕೊಂಬುಕಹಳೆಗಳನ್ನೂದುತ್ತಲೂ ಕೆಲವರು ಹಿಂಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡುವ
ಕೊಬ್ಬಿದ ಗೂಳಿ ಎತ್ತು ಕರು ತುರುಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಮಂದೆಗೆ ಸೇರಿಸಲು ಓಡುತ್ತಲೂ
ಕೆಲವರು ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ, ಅಬ್ಬರಿಸಿ, ಗೂಳಿಗಳನ್ನು ರೇಗಿಸುತ್ತಲೂ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಅವರನ್ನು

೧. ಆ ಉಲಿವಘಂಟೆಯುಮುರಗೆಜ್ಜೆಯ (ಮೊಅ) ೨. ಅಲಗೆವಾರಮುಂ ಚೆಲ್ಲಿಯುಂ (ಕಖಿಗ)
೩. ಚಿತ್ರಪೂರ (ಕಗ)

ನಗಯಜ್ಞೋಪಯೋಗ್ಯದ್ರವ್ಯಂಗಳಂ ತಂದು ಮುಂದೆ ನಿಂದಿರ್ದ ನಂದಗೋಪಪುರೋಗಮರನನು
ರಾಗದಿಂ ನೋಡಿ

ದಿವ್ಯಸ್ತುತ್ವಾಂಬರ

ದಿವ್ಯಾಲಂಕಾರ ದಿವ್ಯಲೇಪನಭಾಸ್ವ

ದ್ವಿವ್ಯಾಕೃತಿಯಂ ಧರಿಯಿಸಿ

ದಿವ್ಯಗಂಭೀರೋಕ್ತಿಯಿಂದಮಾಗಳ್ ಪೇಟ್ಟುಂ

೮೧

ಪೂಜಿಸಿಮೆನ್ನನಿಲ್ಲಿಗಧಿದೇವತೆಯಾನೆನುತದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂ

ದಾ ಜಲಜಾಕ್ಷನಂ ನೆರೆದು ಪೋಷಜನಂ ವಿವಿಧೋಪಚಾರದಿಂ

ಪೂಜಿಸಿದತ್ತು ಬತ್ತರಿಸೆ ಗೋಪಕದಂಬಕವೊಳ್ಳೊಳ್ಳಲಳಂ

ಬಾಜಿಪ ಕೋಡ ಕಾಳೆಗಳನ್ನೂದುವ ಬೊಬ್ಬಿಡಿದಾರ್ವ ಸಂಭ್ರಮಂ

೮೨

ವ|| ಅಂತು ವಿಕೀರ್ಯಮಾಣಪ್ರಸವಧವಳಾಕ್ಷತಾಸಾರಪ್ರಕಾಶವಿಶದಮುಂ, ಕಾಳಾಗರು
ಧೂಪೋದ್ವಾಮ ಧೂಮಸ್ತೋಮಜಲಜೇಮೂತಸಮುದಯಶ್ಯಾಮಳಮುಂ, ನೀರಾಜನದೀಪ
ಕಳಿಕಾಶ್ರೇಣೀಶೋಕಾಂಶುಬಾಲಾತಪಪ್ರಸರಪಿಶಂಗಮುಂ, ಯಕ್ಷಕರ್ದಮಕರ್ದಮೀಭೂತ ಧಾತು
ಸ್ಥಲಸ್ಥಗಿತಮುಂ, ವಿಚಿತ್ರವಾದಿತ್ರನಿನದಘನಗರ್ಜಿತೋರ್ಜಿತಮುಂ ವಿವಿಧೋಪದಂಶಭಕ್ತ್ಸಿ
ವ್ರತಾನಪ್ರತ್ಯಂತಪರ್ವತ ಪರೀತಮುಂ, ಲೇಹ್ಯಚೋಷ್ಯಪಾಯಸದ್ರೋಣೀಕಟಾಹನದರಾಶಿ
ದೀರ್ಘಕಾಸಂಕುಲವಿಶಂಕಟಮುಂ, ಆಜ್ಞ ನಿರ್ಝರಪರಂಪರಾಪರೀತಮುಂ, ದುಗ್ಧಕುಂಭ

ನೋಡಿ ಕೃಷ್ಣನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು. ಪೂಜೋಪಯುಕ್ತವಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ತಂದು ಮುಂದೆ
ನಿಂತಿರುವ ನಂದಗೋಪನೇ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಅನುರಾಗದಿಂದ ನೋಡಿ, ೮೧. ಕೃಷ್ಣನು
ದಿವ್ಯವಾದ ಮಾಲಾವಸ್ತ್ರ ಗಂಧಭೂಷಣಾದಿಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾಗಿ ದಿವ್ಯಾಕೃತಿಯನ್ನು
ಧರಿಸಿ, ದಿವ್ಯಗಂಭೀರೋಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೮೨. “ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿರಿ, ಇಲ್ಲಿಗೆ
ನಾನು ಅಧಿದೇವತೆ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಆ ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ಗೋಕುಲದ
ಜನರೂ, ಗೋಪ ಸಮೂಹವೂ ಸೇರಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೊಳಲನ್ನು ಬಾಜಿಸುವ ಕೋಡಿನ
ಕಹಳೆಗಳನ್ನೂದುವ ಬೊಬ್ಬಿಟ್ಟು ಅಬ್ಬರಿಸುವ ಸಡಗರವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರಲು ಬಗೆ ಬಗೆಯ
ಉಪಚಾರದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರು. ವ|| ಎರಚುವ ಹೂ ಬಿಳಿಯ ಅಕ್ಷತೆಗಳ ಮಳೆಯ
ಹೊಳಪಿನಿಂದ ಬೆಳ್ಳಗೂ ಕಾಳಾಗರು ಧೂಪ ಧೂಮದ ಹರಡುವಿಕೆಯಿಂದ ಜಲಭರಿತ
ನೀಲಮೇಘದಂತೆ ಶ್ಯಾಮಳವೂ ದೀಪಶ್ರೇಣಿ ಮಂಗಳಾರತಿಗಳ ಕೆಂಪು ಕಾಂತಿಯ
ವ್ಯಾಪನೆಯಿಂದ ಎಳೆಬಿಸಿಲಿನಂತೆ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವುಳ್ಳುದೂ ಯಕ್ಷಕರ್ದಮವೆಂಬ ಗಂಧದ
ಸರಿಯು ಸುರಿಯುವಿಕೆಯಿಂದ ಕೆಸರಿನಿಂದಾವೃತವಾದ ಗೃರಿಕಾದಿಧಾತುಗಳ
ಪ್ರದೇಶವುಳ್ಳುದೂ, ವಿಚಿತ್ರ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳೆಂಬ ಗುಡುಗಿನಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ಬಗೆ ಬಗೆಯ
ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಪಲ್ಯ ಭಕ್ಷ್ಯಾನ್ನರಾಶಿಯ ಉಪಪರ್ವತದಿಂದ ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟುದೂ ಲೇಹ್ಯ
ಚೋಷ್ಯ ಪಾಯಸಗಳ ಹಂಡೆದೋಣಿ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಗಳೆಂಬ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಬಾವಿ
ಕೊಳಗಳುಳ್ಳುದೂ, ತುಪ್ಪದ ಝರಿಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದುದೂ, ಸಾವಿರಾರು ಹಾಲಿನ
ಕೊಡಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ಅರೆಗಡೆದ ಮೊಸರ ಸುಳಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೂರಾರು

ಸಹಸ್ರಸಂಗತಮುಂ ದಧಿಹೃದಶತಾವರ್ತಮುಮೆನಿಸಿ, ಗೋವರ್ಧನನಗಂ ಸೊಗಯಿಸೆ, ನಗೆಂದ್ರ
ಯಜ್ಞಮಂ ನೆಗಟ್ಟು ಗೋಪಸಮಾಜಂ ಎರಾಜಿಸೆ ತದನಂತರಂ

ಅಪ್ರಮಿತ ಪಾಯಸಾಜ್ಯರ

ಸುಪ್ರಿಯಾಪಕ್ವಾನ್ನಚಯಮನುಂಡೆಂ ತಣೆದೆಂ

ಸುಪ್ರೀತನಾದೆನಾಂ ಶೈ

ಳಪ್ರಭು ನಿಮಗೆಂದಗಾಗ್ಯದೊಳ್ ಹರಿ ನುಡಿದಂ

೮೩

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದಾಗಲಾ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯಂ ತೊಲಗಿಸಿ ತನ್ನ ಮುನ್ನಿನ ಗೋಪ
ಸ್ವರೂಪದಿಂ ಗೋಪಗೋಪೀಜನಂಗಳೊಡನೆ ತನ್ನಹಾಮಹಮಂಗಳ ಪ್ರಶಂಸೋಕ್ತಿಗಳಂ ನೆಗಟ್ಟುತ್ತುಂ
ಬಂದು ನಂದನಂದನನಾನಂದದಿಂ ಗೋಕುಲದೊಳಿರ್ಪನ್ನೆಗಮಿತ್ತಲ್

ಮಾಣ್ಣೆನ್ನಮಹಮನಗಮಂ

ಪೂಣ್ಣರ್ಚಿಸಿದಂ ಮುಕುಂದನೆಂದು ಮಹೇಂದ್ರಂ

ಕಣ್ಣುಗಲ್ ಕೆಂಪಡರ್ದಿರೆ

ನುಣ್ಣಿರಿಂ ತಳ್ತೋಕಕುಜದಂತಾದಂ

೮೪

ವ|| ಅಂತು ಭೂಧರವಿರೋಧಿ ಭೂಧರಂಗೆ ಕೃದ್ಧನಾಗಿ ಪುಷ್ಕಲಾವರ್ತಕ ಬಲಾಹಕ
ನಿಕಾಯಮಂ ಕರೆದು

ಇಂದೆ ಲಯಕಾಲಮಕ್ಕಮ

ಸಂದೆಯಮೇಂ ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ನೀಂ ಪೋಗಿ ಶಿಲಾ

ವೃಂದಾನ್ನಿತವೃಷ್ಟಿಯನೇ

ಋಂ ದಿನಮುಂ ಕಟೆಯಿಮೆಂದು ಚಿಸವೇಲೊಡಂ

೮೫

ಮಡುಗಳುಳ್ಳುದೂ ಆದ ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿ ಸೊಗಯಿಸಿತು. ಗೊಲ್ಲರು ಗಿರಿಯಜ್ಞವನ್ನಾಚರಿಸಿ
ದರು. ಆಮೇಲೆ ೮೩. ಕೃಷ್ಣನು-ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಯ ಮೇಲಿಂದ- “ಶೈಲಪ್ರಭುವಾದ
ನಾನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪಾಯಸ ತುಪ್ಪ ರಸ ಪಕ್ವಾನ್ನಾದಿಗಳನ್ನು ಉಂಡು, ತೃಪ್ತನಾದೆನು.
ನಿಮಗೆ ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹೇಳಿ ಬಳಿಕ ಆ
ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಗೋಪಾಲರೂಪದಿಂದ ಗೋಪ ಗೋಪೀ
ಜನಗಳೊಡನೆ ಆ ಮಹಾಮಂಗಳೋತ್ಸವದ ಹೊಗಳಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಾ ಬಂದು
ನಂದನೊಡನೆ ಮಹಾನಂದದಿಂದ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತ ಕಡೆ ೮೪.
“ಕೃಷ್ಣನು ಉದ್ದೇಶ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನನ್ನ ಉತ್ಸವವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಪೂಜೆ
ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂದು” ರೇಗಿದ ಮಹೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳ ಸಮೂಹವು
ಕೆಂಪೇರಿದುದರಿಂದ, ಕೆಂಪು ಚಿಗುರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷದಂತಾದನು ವ|| ಭೂಧರ
(ಪರ್ವತ) ವಿರೋಧಿಯಾದ ಇಂದ್ರನು ಭೂಧರ (ಕೃಷ್ಣ)ನ ಮೇಲೆ ಹಾಗೆ ಕೋಪಗೊಂಡು,
ಪುಷ್ಕಲಾವರ್ತಕವೆಂಬ ಮೇಘಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಬರಿಸಿ ೮೫. “ಇಂದೇ ಪ್ರಳಯ
ಕಾಲವಾಗಲಿ. ಸಂದೇಹವು ಬೇಡ. ನೀವು ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಕಲ್ಲುಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ

ಮರನಂ ಮರದಿಂ ಮೋದುವ
ಗಿರಿಯಂ ಗಿರಿಯಿಂದೆ ಪೊಡೆವ ಕಡಲಂ ಕಡಲೊಳ್
ಬೆರಸುವ ವಿಳಯಾನಿಳನೆನೆ
ಭರದಿಂ ಕಡುಗಾಳಿ ಬೀಸಿದುದು ಗೋಕುಲದೊಳ್

೮೬

ಗಾಳಿಯ ಪೊಯ್ತಿದಂ ದ್ಯುತಿ
ಮಾಳೆ ತೆರಳೊಡನೆ ನೆಗಟ್ಟಿ ತಮದೊಡ್ಡನಲಾ
ಭೀಳತೆವೆತ್ತುದು ನೀಳಘ
ನಾಳಿ ನಿರಕ್ಷೀಕೃತಾಂಬರಂ ಘನಪಥದೊಳ್

೮೭

ಸಿಡಿಲುಂ ಮಿಂಚುಂ ಮೊಲಗುಂ
ಗಡನೆಸೆ ಶುಂಡಾಲಹಸ್ತನಿಭಧಾರೆಯೊಳಂ
ದೊಡಗೂಡಿ ಶಿಲಾವಳಿಗಳ್
ಕೆಡೆಯೆ ಘನಾಘನಘಟಾಳಿ ಕಟಿದುವು ಮಲೆಯಂ

೮೮

ವ|| ಆ ಸಮಯದೊಳ್

ಸಮುದ್ರಗ್ರಾವವರ್ಷಂ ಕಟಿಯೆ ತುಳುವುವಾವುಂ ಪಡಲ್ವಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು
ಪ್ಪಮೆನುತ್ತಂ ಗೋಪಗೋಪೀತತಿ ಮಲಿವುಗೆ ಗೋವರ್ಧನಾದ್ರೀಂದ್ರಮಂ ಕಿ
ಟ್ಟು ಮಹಾಂಭೋನಿರ್ಘರಂ ಝಲ್ಲರಿವೊಲರೆ ಮಹಾವೃಷ್ಟಿಯಿಂ ವಾಮದೋರ್ಧಂ
ಡಮೆ ಕಾವಾಗಿರ್ಪಿನಂ ಗೋಕುಲಕೆ ಕಡೆವೊಲಂದೆತ್ತಿ ನಿಂದಂ ಮುಕುಂದಂ

೮೯

ಕೂಡಿದ ಮಳೆಯನ್ನು ಏಳು ದಿವಸಗಳೂ ಸುರಿಸಿರಿ.” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ೮೬. ಮರವನ್ನು ಮರದಿಂದಲೇ ಹೊಡೆಯುವ, ಗಿರಿಯನ್ನು ಗಿರಿಯಿಂದಲೇ ಅಪ್ಪಳಿಸುವ, ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಬೇರೆಯ ಸಮುದ್ರದೊಡನೆ ಬೆರೆಸುವ ಬಿರುಗಾಳಿಯು ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಗಾಳಿಯಂತೆ ಭರದಿಂದ ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಬೀಸಿತು. ೮೭. ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಬೆಳಕಿನ ಸಮೂಹವೇ ಹೊರಟುಹೋಗಿ, ಒಡನೆಯೇ ಕತ್ತಲೆಯ ರಾಶಿ ತುಂಬಿದೆ, ಎನ್ನುವಂತೆ ಆಕಾಶವೇ ಕಾಣಿಸದಂತೆ ನೀಲಮೇಘ ಸಮೂಹವು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ತುಂಬಿತು. ೮೮. ಸಿಡಿಲು ಮಿಂಚು ಗುಡುಗುಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಘನಾಘನವೆಂಬ ಆ ಮೋಡಗಳ ಗುಂಪು ಆನೆಯ ಸೊಂಡಲಿನ ಗಾತ್ರದ ಮಳೆಯ ಧಾರೆಗಳನ್ನು ಅಲಿಕಲ್ಲುಗಳೊಡನೆ ಸುರಿಸಿತು. ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೮೯. ಅತಿಯಾದ ಕಲ್ಲುಮಳೆ ಕರೆದರೆ ದನಕರುಗಳು ದಿಕ್ಕುಪಾಲಾಗಿ ಚದುರಿಬೀಳುವವು ಎಂದು ಹೆದರಿದ ಗೋಪಗೋಪಿಯರ ತಂಡವು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕಿತು. ಅವನು ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಅದರ ಮೇಲಿನ ಹೆಚ್ಚುನೀರಿನ ಝರಿಗಳು ಜಾಲರಿಯಂತೆ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ತನ್ನ ಎಡಗಯ್ಯನ್ನೇ ಕಾವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ

ವ|| ಅಂತು ದಿವ್ಯರೂಪದಿಂ ನಗಮಂ ನೆಗಪಿ ಗೋಪಗೋಪೀಜನಂಗಳ ಮೊಗಮಂ
ನೋಡಿ

ನೀವರಿಸೆ ತಣೆದೀ ನಗ
ದೇವತೆ ಹಿಮವೃಷ್ಟಿಚಯಮನಪಹರಿಸಲ್ ಬಂ
ದಾವಿರ್ಭವಿಸಿದೊಡನಗೆ ಮ
ಹಾವಪುವಾಯ್ತೆಂದು ನಗುತುಮಗಧರನೆಂದಂ ೯೦

ಹರಿ ತನ್ನಂಶಾಂಶದಿನೊಸೆ
ದಿರೆ ತೋಜುವ ತನ್ಮಹತ್ವದಂಶಾಂಶಮೆ ಗೋ
ಧರಣಬಲಮಂತುಮಾತ್ಮೋ
ದರಸ್ಥಲೋಕಂಗೆ ಪಿರಿದೆ ಶೈಲೋದ್ಧರಣಂ ೯೧

ನಾನಾವನಸಂಕೀರ್ಣಂ
ನಾನಾಶೃಂಗೋಪಕುಧರನಿರ್ಝರಯುಕ್ತಂ
ನಾನಾಮೃಗಗಣಘೋರಂ
ನಾನಾಯೋಜನವಿಶಾಲಮಾಶೈಲೇಂದ್ರಂ ೯೨

ಮರವಾಯ್ತು ಪೊಣರ್ವ ಎಸಟಂ
ಬರಿವ ಕರೇಣುಗಳ ನೆರೆವ ಹರಿವಿರುತಿಗೆ ಕೊ
ಕ್ಕರಿಸುವ ನೀರ್ಸೇರೆಗೆಯ್ಯುಭ
ಪರಿಕರಮೆಸೆಗುಂ ಮುರಾರಿ ನೆಗಪಿದ ನಗದೊಳ್ ೯೩

ಕೊಡೆಯನ್ನಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತನು. ವ|| ಹಾಗೆ ದಿವ್ಯರೂಪದಿಂದ ಗಿರಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ಗೋಪಿಯರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ, ೯೦. “ನೀವು ಪೂಜಿಸಿದುದರಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡ ಈ ಗಿರಿದೇವತೆಯು ಹಿಮದ ಮಳೆಯ ರಾಶಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು, ನನ್ನ ಮೈತುಂಬಿದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಅದ್ಭುತವಾದ ಈ ದೇಹವಾಯಿತು” ಎಂದು ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದನು. ೯೧. ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ತನ್ನ ಅಂಶಾಂಶದಿಂದ ಉದಿಸಿ, ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರಲು ಕಾಣಿಸುವ ಅವನ ಮಹಿಮೆಯ ಅಂಶಾಂಶವೇ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಭೂಮಿಯನ್ನೂ ಕಾಪಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಲೋಕವನ್ನೇ ಧರಿಸಿರುವವನಿಗೆ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಧರಿಸುವುದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವೇ? ೯೨. ನಾನಾ ವನ ಶಿಖರ ಉಪಗಿರಿ ಝರಿಗಳಳ್ಳುದೂ ಅನೇಕ ಮೃಗಗಣಗಳಿಂದ ಭಯಂಕರವಾದುದೂ ಆದ ಆ ಪರ್ವತವು ಅನೇಕ ಯೋಜನ ವಿಶಾಲವಾಗಿದ್ದಿತು. ೯೩. ಕೃಷ್ಣನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದ ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಮರವನ್ನು ಹಿರಿದು ಜಗಳವಾಡುವ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಓಡುವ, ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳೊಡನೆ ಸೇರುವ, ಸಿಂಹ ಧ್ವನಿಗೆ ಹೆದರುವ, ಹರಿಯುವ ಮತ್ತು ಸುರಿಯುವ

ಮಂಡಳಿಸಿರಲಲಸಿ ಮಹೀ
ಮಂಡಳಮಂ ಪೊತ್ತು ನೆಗೆದ ಶೇಷನೆನಲ್ ಶ್ರೀ
ಖಂಡರಸಭೂಷಿತಂ ಭುಜ
ದಂಡಂ ಬಗೆಗೊಂಡುದಗಮನಾಂತಚ್ಚುತನಾ

೯೪

ಅಂಭೋಜನಾಭನಿಂದು
ತ್ತಂಭಿತಮಾದೊಂದುದಗ್ರಗೋವರ್ಧನಮು
ಜ್ಜಂಭಿಸುತಿರ್ದು ರುದ್ರಂ
ಸ್ತಂಭಿಸಿದಾ ತ್ರಿಪುರದಂತೆ ಗಗನಾಂಗಣದೊಳ್

೯೫

ತಳರದತಂದ್ರಿತಮಿಳೆಯಂ
ತಲೆದಿರ್ಪಚ್ಚಗಮಡಂಗೆ ಹರಿಕರಶಯ್ಯಾ
ತಳದೊಳೊಳಗಿದವೊಲಿರ್ದು
ಜಳದನಿಮೀಳಿತ ಗುಹಾವಿಳೋಚನಮಚಳಂ

೯೬

ಇರುಳುಂ ಪಗಲುಂ ಮಾಣದೆ
ಸುರಿವ ಮಹಾವೃಷಟಯಂ ನಿವಾರಿಸಲಗಮಂ
ಹರಿ ಧರಿಯಿಸೆ ಸಪ್ತದಿನಂ
ಬರಮಲ್ಲಿಂ ಬಟಿಕ ಪರೆದು ಪೋಯ್ತು ಘನೌಘಂ

೯೭

ವ|| ಅಂತು ವಿಫಲೋದ್ಯೋಗಮಾಗಿ ಮಹಾದ್ಭುತವೃಷ್ಟಿ ಪೋಪುದುಂ ಕಂಡು ಗೋಪ
ಗೋಪೀಜನಂ ನಿಜಸ್ವೈರದಿಂ ಸಂಚರಿಸೆ ಪೂರ್ವಪ್ರದೇಶದೊಳ್ ಪರ್ವತವನಿರಿಸಿ ತದೀಯಶಿಖರ
ನೀರನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯುವ ಆನೆಗಳ ಗುಂಪು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಿತು. ೯೪. ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು
ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಸಿಂಬಿಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಸರಪಟ್ಟ ಆದಿಶೇಷನು ಎದ್ದುನಿಂತು
ಅದನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿರುವನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಶ್ರೀಗಂಧ ಲೇಪನದಿಂದ ಭೂಷಿತವಾಗಿ
ಗಿರಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಕೃಷ್ಣನ ದಂಡಾಕಾರವಾದ ತೋಳು ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದಿತು.
೯೫. ಪದ್ಮನಾಭನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿರುವ ಉನ್ನತವಾದ ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಯು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ
ಈಶ್ವರನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ತ್ರಿಪುರದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೯೬. ಆ ಪರ್ವತವು
ಅದುವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಾಡದೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಾದ ಆಯಾಸವನ್ನು
ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನು ಕೈಯೆಂಬ ಹಾಸಿಗೆಯಮೇಲೆ, ಗುಹೆಗಳೆಂಬ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು
ಮೋಡಗಳೆಂಬ (ರೆಪ್ಪೆ)ಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು.
೯೭. ರಾತ್ರೆಯೂ ಹಗಲಿನಲ್ಲೂ ಬಿಡದೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ದೊಡ್ಡಮಳೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸು
ವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನು ಏಳುದಿನಗಳವರೆಗೆ ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಆಮೇಲೆ
ಮೋಡಗಳ ಗುಂಪು ಓಡಿ ಹೋಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಸುರಿದು ಸೋತ
ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಮಳೆಯು ನಿಂತು ಹೋದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಗೋಪ ಗೋಪೀಜನರು

ಶಿಳಾತಳದ ಮೇಲೆ ವನಮಾಲಿ ಲೀಲೆಯಿಂ ಕುಳಿಪ್ಪನೆಗಮತ್ತಲಮರೋತ್ತಮಂ ವಿಸ್ಮಿತಸ್ವಾಂತನಾಗಿ
ನಿಜಾಂತರಂಗದೊಳಿಂತೆಂದಂ

*ಪೃಥ್ವಿ || ಕ್ಷಮಾಧರನಿವಾಸದೊಳ್ ಬಳಿಯನಿಕ್ಕಿದಾ ಶೌರ್ಯಕಂ
ಕ್ಷಮಾಧರತೆಯಂ ಕಿರಿಚ್ಚಲದೆ ತೋಟದಾ ಧೈರ್ಯಕಂ
ಕ್ಷಮಾಧರಮನೀಗಳೆತ್ತಿ ಮೆಳೆದಾ ಮಹಾವೀರ್ಯಕಂ
ಕ್ಷಮಾಧರನನಾತನಂ ಕ್ಷಮೆಗೊಳಲೆವೇಯ್ದುಂ ದಿಟಂ

೯೮

ವ|| ಎಂದು ನಿಶ್ಚೈಸಿ

ಮಿಳಿವರ್ಣಂ ಚಮರೀರುಹಂ ಮಿಜುಗುವನ್ನಂ ಪಾಂಡುರಚ್ಚತ್ರಮಂ
ಡಳಮೈರಾವತಮಸ್ತಕಸ್ಥಿತನಮರ್ತ್ಯವ್ಯೂಹಸೇವ್ಯಂ ವಿಯ
ತ್ತಳದಿಂ ಭೋಂಕನೆ ಬಂದನೀಕ್ಷಿಸುವಲಂಪಿಂ ವಜ್ರಿ ಗೋವರ್ಧನಾ
ಚಳಭಾರ್ಯಕಸಹಿಷ್ಣುವಂ ಜಳಧರಭ್ರಾಜಿಷ್ಣುವಂ ವಿಷ್ಣುವಂ

೯೯

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು

ತಮ್ಮಿಷ್ಟದಂತೆ ಸಂಚರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಪರ್ವತವನ್ನು ಅದು
ಮೊದಲಿದ್ದೆಡೆಯಲ್ಲೇ ಇರಿಸಿ, ಅದರ ಶಿಖರದ ಒಂದು ಹಾಸುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಲೀಲೆಯಿಂದ
ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಅತ್ತ ಅಮರೇಂದನು ವಿಸ್ಮಿತಸ್ವಾಂತನಾಗಿ ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ
ಹೀಗೆಂದು ಕೊಂಡನು. ೯೮. “ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಮೆಟ್ಟಿದ ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ,
ವರಾಹರೂಪದಿಂದ ಭೂಧರತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಆ ಧೈರ್ಯಕ್ಕೂ ಈಗ
ಗೋವರ್ಧನಪರ್ವತವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಮಹಾವೀರ್ಯಕ್ಕೂ ನಿಜವಾಗಿಯೂ
ಕ್ಷಮಾಶೀಲನಾದ ಆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ನಾನು ಕ್ಷಮಾಪಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲೇ
ಬೇಕು. ವ|| ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ೯೯. ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯ ಭಾರವನ್ನು
ಸಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಏಕೈಕವೀರನಾಗಿ ಮೇಘಶ್ಯಾಮನಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ
ಆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುವ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಐರಾವತವನ್ನೇರಿಕೊಂಡು,
ಬೀಸುವ ಚಾಮರವೂ ಹಿಡಿದ ಬೆಳ್ಳೊಡೆಯೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ
ಸೇವ್ಯನಾಗಿ ಆಕಾಶದಿಂದ ಇಂದ್ರನು ತಟ್ಟನೆ ಇಳಿದು ಬಂದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದು

* ಬದಲಾಗಿ (ಖಗ) ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ

ಕ್ಷಮಾಧರನಿವಾಸದೊಳ್ ಬಲಿಯನಿಕ್ಕಿದಾ ಶೌರ್ಯಮಂ
ಕ್ಷಮಾಧರತೆಯಂ ಕಿಟಲ್ ಚಲದೆ ತೋಟದಾ ಧೈರ್ಯಮಂ
ಕ್ಷಮಾಧರಮನೀಗಳೆತ್ತಿ ಮೆಳೆದಂ ಮುಕುಂದಂ ನತ
ಕ್ಷಮಾಧರನನಾತನಂ ಕ್ಷಮೆಗೊಳಲೆವೇಯ್ದುಂ ದಿಟಂ

ನೆಗಟ್ಟಾ ಗೋವರ್ಧನಾಗೋಪಲದಿನೆಸೆದು ಕುಳ್ಳಿದುರ್ಮ ಮೇಘಾಧ್ವದೊಳ್ ನಿಂ
ದು ಗರುತ್ತೂ ಮಾಜ್ಜಿ ಪಕ್ಷಾವಳಿಯ ನೆಟಲೊಳೊಪ್ಪಿದರ್ ಗೋಪಾಲವೇಷಂ
ಬಗೆಗೊಳ್ಳಬ್ಬಾಕ್ಷನಂ ಶ್ಯಾಮಳತನುರುಚಿಯಂ ಬಾಳನಂ ದೀರ್ಘಬಾಹಾ
ಯುಗನಂ ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಷಸ್ಥಳನನತುಲತೇಜಸ್ವಿಯಂ ವಜ್ರ ಕಂಡಂ ೧೦೦

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಪಾಲಕಂ ಗೋ
ಪಾಲಕನಾಗಿದರ್ ಲೀಲೆಯಂ ಕಂಡು ಮರು
ತ್ಪಾಲಕನೆನಗಕ್ಕಿಸಹ
ಪ್ರಾಲಂಬನಮಿಂದು ಸಫಲಮೆಂದೀಕ್ಷಿಸಿದಂ ೧೦೧

ವ|| ಅಂತು ಸಹಸ್ರಲೋಚನಂ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸಹಸ್ರಲೋಚನನಾಗಿ ಸಹಸ್ರಪತ್ರಾಯತನೇತ್ರನಂ
ನೋಡಿ

ಎಲೆ ಸರ್ವಾತ್ಮ ಪಿಪೀಲಿಕಾದಿ ಗಜಪರ್ಯಂತಂ ಜಗತ್ಪ್ರಾಣಿಸಂ
ಕುಲಮೆಲ್ಲಂ ಭವದಂಶಜಾಲಮದಟೆಂ ನೀನೀಗಳಂಶಾಂಶದಿಂ
ದಿಲೆಯೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದ ನಿನ್ನದೊಂದೆಸಕಮೇಂ ಸಾಮಾನ್ಯಮೋ ಮೇಣ್ ಜಗ
ದ್ವಲಯತ್ರಾಣಿಸಮರ್ಥಮೋ ತಿಳಿವೆನೆಂದೀ ವೃಷ್ಟಿಯಂ ಮಾಡಿದಂ ೧೦೨

ಇನ್ನಮರಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯು
ಮಿನ್ನಖಿಳವಿರೋಧಿವಧಮುಮಕ್ಕುಂ ನಿನ್ನಿಂ
ನಿನ್ನ ಭುಜಬಲಮನಟೆದೆಂ
ನೀನ್ನಗಮಂ ನೆಗಪಿ ಸಪ್ತದಿನಮಿದುರ್ದಟೆಂ ೧೦೩

೧೦೦. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಆ ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಸುಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಗರುಡನು
ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮಾಡಿರುವ ರೆಕ್ಕೆಯ ನೆಳಲಿನಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲವೇಷದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುವ
ನೀಲವರ್ಣದೇಹಕಾಂತಿಯುತನೂ ಕಮಲನೇತ್ರನೂ ಆಜಾನುಬಾಹುವೂ ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಷನೂ,
ಅಮಿತತೇಜನೂ ಆದ ಆ ಬಾಲಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಕಂಡನು. ೧೦೧. ತ್ರಿಲೋಕ
ಪಾಲಕನಾದವನು ಗೋಪಾಲಕನಾಗಿರುವ ಆ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಕಂಡ ದೇವೇಂದ್ರನು ನನಗೆ
ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣಿರುವುದು ಇಂದು, ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತೆಂದುಕೊಂಡು ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ
ನೋಡಿದನು. ವ|| ಆ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ (ಇಂದ್ರ)ನು ತನ್ನ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕಮಲದಳ
ವಿಶಾಲ ನೇತ್ರನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ, ೧೦೨. “ಎಲೈ ಸರ್ವಾತ್ಮನೇ, ಇರುವೆಯಿಂದ
ಹಿಡಿದು ಆನೆಯವರೆಗಿನ ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಾಣಿಸಮೂಹವೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಅಂಶ
ಸಮೂಹವಾದುದು. ನೀನು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಈಗ ನಿನ್ನ ಅಂಶಾಂಶದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವೆ.
ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಅಂಶಾಂಶದ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದೋ ಅಥವಾ ಮೂರು
ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಮರ್ಥವೋ? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಈ
ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದೆನು. ೧೦೩. ನೀನು ಪರ್ವತವನ್ನು ಏಳುದಿನಗಳವರೆಗೆ
ಎತ್ತಿಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ತೋಳಿನ ಬಲವನ್ನು ತಿಳಿದೆನು. ಇನ್ನು

ಏಕಂ ಕೂಟಸ್ಥಂ ನಿ
 ನ್ನಾಕಾರತ್ರಿತಯವಾದ ವಿಭುತೆ ಸಮಗ್ರಂ
 ಶ್ರೀಕಾಂತ ಮದ್ವಿಧರ್ ಸ್ವ
 ಭ್ರೂಕೋಟಯ 'ಪರ್ಬಿನಿಂದವಪ್ಪರ್ ಕಿಡುವರ್

೧೦೪

ವ|| ಆ ಸಮಗ್ರಪ್ರಭಾವಮುಂ ನಿನ್ನೀಗಳವತಾರದೊಳ್ ಕಾಣಲಾದಪುದೆಂತೆನೆ

ನೀಂ ತುಲುಗಾವೊಡಮೇಂ ನಿ
 ನ್ನಂತಿಕದೊಳ್ ನೋಡೆ ಮದ್ವಿಳಾಸಂ ಮಸುಳ್ಳ
 ತಂತುಟೆ ವಲಂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭು
 ವೆಂತಿದೊಡಮಿದರ್ ತೆನೆ ಚೆಲ್ವಾಗಿರ್ಕುಂ

೧೦೫

ಪುರಮಥನರೂಪದಿಂ ನೀಂ
 ಮರುಳ್ಳೊಡನಾಡಿದೈ ನರಾಕೃತಿಮಿಷದಿಂ
 ಹರಿ ಗೋವುಗಳೊಡನಾಡಿದೆ
 'ಪರಮೈಕಂಗುಚಿತಮಕ್ಕುಮೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಂ

೧೦೬

ಜಗದುದಯಸ್ಥಿತಿಪ್ರಳಯಕಾರಣ ಭಕ್ತಸನಾತನ ತ್ರಿಮೂ
 ತಿಗಳ ಮಹಾಧಿಪತ್ಯಮದು ನಿನ್ನ ವಿಡಂಬಮೆನಲ್ ಜುಗುಪ್ಸಿತಂ
 ಬಗೆವೊಡಿದಾಧಿಪತ್ಯಸವನಂ ನಿನಗಾಗಿದನೆಂಬೆನಟ್ಟಿಯಿಂ
 ನಗಧರ ಗೋಪನಾಗಿ ನಲಿವಲ್ಲಿಗೆ ತಾಳ್ಕು ಗವಾಧಿಪತ್ಯಮಂ

೧೦೭

ನಿನ್ನಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯೂ ಸಕಲ ವಿರೋಧಿಗಳ ವಧೆಯೂ ಆಗುವುದು. ೧೦೪. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿರೂಪದ ನಿನ್ನ ವಿಭುತ್ವವು ಪರಿಪೂರ್ಣವೂ ಏಕವೂ ಕೂಟಸ್ಥವೂ ಆದುದು, ಶ್ರೀಕಾಂತಾ! ನಮ್ಮಂತಹವರು ನಿನ್ನ ಹುಬ್ಬಿನ ಕೊನೆಯ ಅಲುಗುವಿಕೆಯಿಂದ ಜನಿಸುವರು, ಕೆಡುವರು. ವ|| ಆ ಸಮಗ್ರಪ್ರಭಾವವೂ ನಿನ್ನ ಈಗಿನ ಈ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವುದು. ಹೇಗೆಂದರೆ ೧೦೫. ನೀನು ದನಗಳನ್ನು ಕಾದರೇನು! ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ನನ್ನ ವೈಭವವು ಮಸುಕಾಯಿತು. “ಸ್ವಯಂಪ್ರಭುವು ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಅವನು ಇರುವ ರೀತಿಯು ಚೆಲುವಾಗಿರುವುದು, ೧೦೬. ಹರೀ! ನೀನು ತ್ರಿಪುರಾರಿರೂಪದಿಂದ ಮರುಳುಗಳೊಡನಾಡಿದೆ, ಮನುಜವೇಷದಿಂದ ಗೋವುಗಳೊಡನಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಪರಮೈಕನಾದವನಿಗೆ ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಉಚಿತವಾದುದೇ ಆಗಿದೆ. ೧೦೭. ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಪ್ರಳಯಕಾರಣನೇ! ಸನಾತನಭಕ್ತರುಳ್ಳವನೇ! ನಿನ್ನ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಮಹಾಧಿಪತ್ಯವೂ ನಿನ್ನ ನಟನೆಯನ್ನುವಾಗ ನಾನು ಮಾಡುವ ಈ ಆಧಿಪತ್ಯಾಭಿಷೇಕವು ಜಿಹಾಸೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ನನಗಾಗಿ ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಗಿರಿಧರನೇ; ಗೋಪಾಲನಾಗಿ ನಲಿಯುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಗೋವುಗಳ ಆಧಿಪತ್ಯವನ್ನೇ ಪಡೆ.

ಶ್ರೀವರ ನಿನಗಾಂ ಮಾಯ್ಸಿಂ
 ಗೋವಿಂದಪದಾಭಿಷೇಕಮಂ ಧರಿಯಿಸು ನೀಂ
 ಗೋವಿಂದನಾಮಮಂ ನಿನ
 ಗಾವಭಿಧಾನಕ್ಕುಮಾ ಪೆಸರ್ ಪ್ರಿಯಮಕ್ಕುಂ

೧೦೮

ವ|| ಎಂದು ದೇವೇಂದ್ರಂ ಪಯೋನಿಧಿಯ ಪಾಲಂ ತೀವಿ ತರಿಸಿ ಐರಾವತದ ಕೆಲವಣಿಯ ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಘಟಂಬಡಿದು ನೀಲಗಿರಿಯ ಚೂಳಿಕೆಯೊಳಿಂದುಮಂಡಲವಮೃತಧಾರೆಯಂ ಕಟಿದಪುದನೆ ಕೃಷ್ಣಗಭಿಷೇಕಮಂ ಮಾಡಿ ಪಾರಿಜಾತದ ಪುಷ್ಪದಿಂ ಸಮೆದ ಬಾಸಿಗಮಂ ಕಟ್ಟಿ ದೇವದುಂದುಭಿಗಂಧರ್ವಗೇಯಜಯಜಯಧ್ವಾನವಂತರ್ಧಾನದೊಳ್ ಭೋರ್ಗರೆಯೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಲಾಜ ವರ್ಪಸಿತಾಕ್ಷತಾಸಾರವಂತರಿಕ್ಷದೊಳ್ ಸುರಿಯೆ ಗೋವಿಂದಾಭಿಧಾನಮನಸುಕರಿಸಿ ವಿಭೂತಿಯಂ ಮೆಲೆಯೆ ದರಸ್ಥಿಪ್ರಸನ್ನವದನಾರವಿಂದನಾಗಿ ಗೋವಿಂದನಾಮೋತ್ಸವವಿಭೂತಿಯಂ ಮೆಲೆದ ಪುರೂಹತನಂ, ನಿನಗೆ ಸಂತುಷ್ಟನಾದೆಂ ವರಂಗಳಂ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳೆನೆ, ಶತಕೃತು ಮುಕುಳಿತಾಂಜಲಿಪುಟನಾಗಿ ಬಿನ್ನಪಂ ಜಗನ್ನಾಥ, ಪಾಂಡವಮಧ್ಯಮನುರ್ಜುನನೆಂಬನೆನಗತಿ ಪ್ರಿಯತನಯಂ ದುರ್ಯೋಧನಂಗೆ ಭಾಗಿನೇಯಂ, ನಿನಗೆ ಮೈದುನನುಮಪ್ಪಂ, ಆ ವಿಜಯನೊಳಿಂದು ನಿನ್ನದೊಂದು ವಿಜಯಶಕ್ತಿಯ ಕಳೆಯಂ ನಿಯೋಜಿಸುವುದು. ಆ ಪಾರ್ಥನೊಳಪ್ರತ್ಯೂಹಮೈತ್ರಿಯಿಂ ವರ್ತಿಸುವುದು. ಮುಂದೆ

೧೦೮. ಶ್ರೀವರಾ! ನಾನು ನಿನಗೆ ಗೋವಿಂದ ಪದವಿಯ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಇನ್ನು ಗೋವಿಂದನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಧರಿಸು. ನಿನಗೆ ಬೇರೆಲ್ಲಾ ಹೆಸರುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಈ ಹೆಸರು ಅಧಿಕ ಪ್ರಿಯವಾಗುವುದು.” ವ|| ಎಂದು ಮಹೇಂದ್ರನು ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಕೊಡಗಳಿಂದ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಹಾಲನ್ನು ತುಂಬಿ ತರಿಸಿ, ನೀಲಗಿರಿಯ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವು ಅಮೃತಧಾರೆಯನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದೆಯೆಂಬಂತೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪಾರಿಜಾತಪುಷ್ಪದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಬಾಸಿಂಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ದೇವಭೇರಿ ಗಂಧರ್ವಗಾನ ಜಯಧ್ವನಿಗಳು ಅಂತರ್ಧಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿರಲು ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯೂ ಲಾಜಸಿತಾಕ್ಷತಾವೃಷ್ಟಿಯೂ ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಸುರಿಯುತ್ತಿರಲು ಗೋವಿಂದನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ವೈಭವವನ್ನು ಮೆರೆಯಿಸಿದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಮಂದಹಾಸಪ್ರಸನ್ನಮುಖಕಮಲನಾಗಿ ನೋಡಿ, “ನಿನಗೆ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ವರಗಳನ್ನು ಬೇಡಿಕೋ” ಎಂದನು. ಇಂದ್ರನು ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಗಿದುಕೊಂಡು-“ಬಿನ್ನಹ, ಜಗನ್ನಾಥ! ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮನಾದ ಅರ್ಜುನನೆಂಬುವನು ನನಗೆ ಅತಿಪ್ರಿಯನಾದ ಮಗ. ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಸೋದರತ್ತೆಯ ಮಗ. ನಿನಗೆ ಮೈದುನ. ನೀನು ಆ ವಿಜಯನಲ್ಲಿ ಇಂದು ನಿನ್ನದೊಂದು ವಿಜಯಶಕ್ತಿಯ ಕಳೆಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ಆ ಪಾರ್ಥನಲ್ಲಿ ಎಡೆಬಿಡದ ಮೈತ್ರಿಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವ ಭಾರತಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆ ಕಪಿಧ್ವಜನಿಗೆ ನೀನೇ ಸಾರಥಿಯಾಗಬೇಕು. ಈ ಮೂರು ವರಗಳನ್ನು ನೀನು ನನಗೆ ದಯೆಪಾಲಿಸಬೇಕು” ಎಂದನು. ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕ(ಕೃಷ್ಣ)ನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು “ಇಂದಿನ ರಾತ್ರೆಯ ಬೆಳುದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ರಾಸಕ್ರೀಡೆಯನ್ನಾಡುವೆನು, ನೀನು ಆ ವಿನೋದವನ್ನು ನನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಗೋಪಜನಕ್ಕೆ ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿದ್ದು ನೋಡಿ ಹೋಗಬೇಕು.” ಎಂದು

ನೆಗಟ್ಟಿ ಭಾರತಯುದ್ಧದೊಳ್ ಕಪಿಧ್ವಜಂಗೆ ನೀನೆ ಸಾರಥಿಯಪ್ಪದು. ಈ ವರತ್ರಯಮಂ ನೀನೆನಗೆ ದಯೆಗೆಯ್ದನೆ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಂ ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕನುತ್ಸಾಹದಿಂ ದೇವವರಂಗೆ ಕೊಟ್ಟಂದಿನಿರುಳ ಬೆಳ್ಳಿಗಳೊಳ್ ರಾಸಕ್ರೀಡೆಯನಾಡಿದಪೆಂ; ನೀನಾ ವಿನೋದಮನೆನ್ನ ಸಮೀಪದೊಳಿದುರ್ ಗೋಪಜನಕ್ಕದೃಶ್ಯರೂಪನಾಗಿ ನೋಡಿ ಪೋಪುದೆಂದು ನಿಲಿಸುವುದುಂ ಇಂದ್ರನಂ ಕಟಿಪಿದನೆಗೆತ್ತು ಗೋಪಾಲಕರ್ ಬಂದು ಪರಿವೇಷ್ಟಿಸಿ ಗೋಪಿಯಿಂ ಕುಳ್ಳಿದುರ್ ಪೂತನಾಹರಣದಿಂ ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧರಣಪರ್ಯಂತವಾದ ಸಾಹಸಂಗಳನ್ನೆಣಿಸಿ ವಿಸ್ಮಯವಿಧೂನಿತೋತ್ತಮಾಂಗರಾಗಿ ಕೈಗಳಂ ಮುಗಿದು

ಪಸುಗೂಸುತನದೊಳಂ ಸಾ
ಹಸವತಿಮಾನುಪವತೀಂದ್ರಿಯಂ ನಿನಗದಟೆಂ
ಬೆಸಗೊಂಡಪೆವೊಂದಂ ಬಂ
ಚಸದುಳ್ಳುದನೆಮಗೆ ಕೃಷ್ಣ ಪೇಟಲೆವೇಲ್ಪುಂ

೧೦೯

ಸುರನೋ ಸಿದ್ಧನೋ ಯಕ್ಷನೋ ಗರುಡನೋ ನೀನಾರ್ಗ ಪೇಟೆಂದು ಗೋ
ಪರೆನಲ್ ಸಪ್ತನಯಪ್ರಕೋಪಿ ಹರಿ ಕೇಳಾನಾರುಮಲ್ಲೆಂ ಮದಾ
ಚರಣಂ ದೂಷ್ಯಮೆ ಮಾಣುದೆನ್ನ ಕೆಳೆಯಂ ಮೇಣ್ ಮಚ್ಚರಿತ್ರಂ ಮನೋ
ಹರಮೇ ಭಾವಿಪುದೆನ್ನನಾತ್ಮಸಮನೆಂದೇಕನ್ನಥಾಕಲ್ಪನಂ

೧೧೦

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾ ದಿವ್ಯವಚನವಕ್ರಮಕ್ರಮವೆ ತಮಗನುಗ್ರಹಪಕ್ಷಮಾಗೆ ಕೃಷ್ಣನಂ ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪನೆಂದಡಿದು ಗೋಪರ್ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗಿರ್ಪಿನಮನಂತರಂ

ಅರುಣಾಂಶುಗಳಿಂ ಪಶ್ಚಿಮ
ಗಿರಿಕೂಟಮನರ್ಕಪೂರ್ವಪಲ್ಲವಚಯದಿಂ
ನೆರಪಿ ಪಡುನೇಸಪಿಸೆದುದು
ಶರನಿಧಿನಾಥಂಗೆ ಪಿಡಿದ ಮಾಣಿಕಗೊಡೆವೊಲ್

೧೧೧

ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿರುವನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಗೋಪಾಲಕರು ಬಂದು, ಸುತ್ತುವರಿದು ಗುಂಪುಗೂಡಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಪೂತನಿಯ ಕೊಲೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧರಣಪರ್ಯಂತವಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಸಾಹಸಗಳನ್ನೆಣಿಸಿ ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ತಲೆದೂಗಿದವರಾಗಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು ೧೦೯. “ಕೃಷ್ಣಾ! ಹಸುಗೂಸುತನದಲ್ಲೂ ನಿನ್ನ ಸಾಹಸವು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಮೀರಿದುದು. ಇಂದ್ರಿಯಾತೀತವಾದುದು. ಅದುದರಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಾವು ಒಂದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ವಂಚಿಸದೆ ಇರುವ ವಿಚಾರವನ್ನು ನೀನು ನಮಗೆ ಹೇಳಲೇಬೇಕು. ೧೧೦. “ನೀನು ಸುರನೋ ಸಿದ್ಧನೋ ಯಕ್ಷನೋ ಗರುಡನೋ? ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳು” ಎಂದು ಗೋಪರು ಕೇಳಿದರು. ಪ್ರೀತಿ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಹುಸಿ ಮುನಿಸಿನಿಂದ ಆ ಹರಿಯು ನಾನು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ. ನನ್ನ ಆಚರಣೆಯು ದೂಷ್ಯವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ನೀವು ನನ್ನ ಗೆಲಿತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿ. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಚರಿತೆಯು ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದರೆ, ನನ್ನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸಮಾನನನ್ನಾಗಿಯೇ ಭಾವಿಸಿರಿ. ಬೇರೆ ಕಲ್ಪನೆಯೇಕೆ?” ಎಂದನು. ವ|| ವಕ್ರೋಕ್ತಿಯಾದ ಆ ದಿವ್ಯವಚನವೇ ತಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹವಾಗಲಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪನೆಂದರಿತ ಗೋಪರು, ತಾವು ಧನ್ಯರೆಂದು ಕೊಂಡರು. ಬಳಿಕ ೧೧೧. ಸಂಜೆ ಸೂರ್ಯನು, ಮುಳುಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೆಂಪಾದ ಕಿರಣಗಳೆಂಬ ಚಿಗುರುಗಳಿಂದಲಂಕರಿಸಿ, ವರುಣನಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಕೆಂಪು ರನ್ನದ

ವ|| ಅಂತು ನೇಸರ್ಪಡಲೊಡಂ

ಅವಿತತಮಳುವ ಮಹಾಬಾ
ಡವವಹಿಯ ಭೀತಿಯಿಂದಮೊಯ್ಯನೆ ಪೂರ್ವಾ
ರ್ಣವದಿಂದಂ ಪೊಳಮಟ್ಟುದು
ಪವಳದ ಕೆಂಪಡರ್ದ ಕೂರ್ಮನೆನೆ ವಿಧುವೆಸೆದಂ

೧೧೨

ವ|| ಅಂತು ನಿಶೀಥಿನೀನಾಥಮಂಡಲಮುದಯಶಿಖರಿ ಶಿಖರಮಂಡನಮಪ್ಪುದುಂ

ಇಂಗಡಲಿಂದಮಿಂದು ಗಡ ಪುಟ್ಟದನಂತದು ಕೆಮ್ಮಿನಿಂದುವಿಂ
ದಿಂಗಡಲಲ್ತೆ ಪುಟ್ಟತೆನೆ ರಂಜಿಸಿ ಗೋಪವಧೂಕದಂಬಕಾ
ಪಾಂಗರುಚಿಚ್ಚಟಾಪಟಲದಿಂದ ದಳವೇಳೆ ಪಳಚ್ಚನಚ್ಚವೆ
ಳ್ಳಿಂಗಳಶೇಷಮಂ ಬೆಳಗಿದತ್ತು ನಿಶಾಲತೆ ಪೂತ ಮಾಯ್ಕಿಯುಂ

೧೧೩

ವ|| ಅಂತು ವಿಕಸಿತಕುಮುದಕುವಲಯಮಾಲತೀಕುಸುಮಾಮೋದಿತದಿಗಂತ
ರಾಳವಾದಮಲಕೌಮುದೀವಿಲಾಸಮಂ ಮನದೆ ಕೊಂಡು

ಚಳಮಾಲೋರಸ್ಥಳಂ ಕಾಂಚನರುಚಿನಿಚಯಂ ಸಂಚಲತ್ಕರ್ಣಪೂರಂ
ವಿಳಸದ್ವರ್ಣಾವತಂಸಂ ಸ್ಫುರದಧರಸುಧಾಪೂರದಿಂದ ವೇಣುರಂಧ್ರಾ
ವಳಿಯಂ ತೀವೃತ್ತುಮುದ್ಯನ್ನಟಧರವಪುಷಿಂ ಬಂದು ವೃಂದಾವನಾಂತ
ಸ್ಥಳಮಂ ಪೊಕ್ಕಂ ಪದಾಬ್ಜನ್ಯಸನಮೆಸೆಯೆ ರಾಸಕ್ರಿಯಾರಂಭಚಿತ್ತಂ

೧೧೪

ಕೊಡೆಯಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದನು. ೧೧೨. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹರಡುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಬಡಬಾಗ್ನಿಯ
ಭೀತಿಯಿಂದ ಹವಳದ ಕೆಂಪೇರಿದ ಕೂರ್ಮನು ಪೂರ್ವಸಮುದ್ರದಿಂದ ಮೆತ್ತಗೆ
ಹೊರಟನೆನ್ನುವಂತೆ ಉರಿಸುವ ಚಂದ್ರನು ಹೊಳೆದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವು
ಉದಯಗಿರಿಶಿಖರವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದಾಗ ೧೧೩. ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಿಂದ ಚಂದ್ರನುದಿಸಿದನು
ಎಂಬುದು ಸುಳ್ಳು, ಚಂದ್ರನಿಂದಲೇ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವು ಉದಿಸಿತಲ್ಲವೆ? ಎನ್ನುವಂತೆ
ಹೊಳೆದು ಗೋಪಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದಿಂದ ದಳವೇರಿದ ರಾತ್ರಿಯೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯು
ಹೂವನ್ನು ಪಡೆದಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿತು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಅರಳಿದ ಕನ್ನೆದಿಲೆ ಜಾಜಿ ಹೂಗಳ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ದಿಗಂತರಾಳವನ್ನು
ತುಂಬಿದ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಬೆಳುದಿಂಗಳ ಸೊಬಗನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು
೧೧೪. ರಾಸಕ್ರೀಡೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಕೃಷ್ಣನು, ಸುವರ್ಣ ಕವಚವನ್ನೂ
ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಹೂವಿನ ಹಾರವನ್ನೂ ನವಿಲುಗರಿಯ ಕಿರೀಟವನ್ನೂ
ಧರಿಸಿ, ಹೊಳೆಯುವ ಅಧರಾಮೃತದ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಕೊಳಲಿನ ರಂಧ್ರಗಳನ್ನು
ತುಂಬುತ್ತಾ ಉತ್ತಮ ನಟಧರವೇಷದಿಂದ ಕಮಲದಂತಿರುವ ಕಾಲನ್ನಿಡುವುದೇ
ಮನೋಹರವಾಗಿರಲು, ನಡೆದು ಬಂದು ಬೃಂದಾವನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದನು.

ಮುರಹರನ ಕೊಱಲ ಸನ್ನೆಯ
ವರರವಕನುಸರವಿದೆಂಬಿನಂ ಬಗೆಗೊಳಣಾ
ಸರದ ಬಟಿವಿಡಿದು ತನ್ಮೂ
ಹರನಲ್ಲಿಗೆ ನೆರೆದು ಗೋಪಿಯರ್ ನಡೆವೆಡೆಯೊಳ್

೧೧೫

ಕೊಂಕಿದ ಪುರ್ಬುಂ ತೆಳ್ಳವಿ
ಉಂ ಕೋಮಲತನುವುಮೆಸೆಯೆ ನಡೆತಂದುದು ಚೆ
ಲ್ವಿಂ ಕದಳೀಪತ್ರದ ದೂ
ವಾಂಕುರದೇಳವಿದಿರ ಬಣ್ಣದಬಲಾನೀಕಂ

೧೧೬

ವದನೇಂದುವ ಕಾಂತಿ ಕಟಾ
ಕ್ಷದ ರುಚಿ ದರಹಾಸದಂಶು ತಳ್ಳರೆ ನಡೆತಂ
ದುದು ಹಂಸಯಾನದಿಭಯಾ
ನದ ಮಂದರಯಾನದಂಗನಾನಿಕುರುಂಬಂ

೧೧೭

ಕಣ್ಣಾವರೆಗಳ ಪೊಳೆಪುಗ
ಳೆಣ್ಣೆಸೆಯಂ ಪುದಿಯೆ ಬಂದುದತಿಮೃದುಗತಿಯಿಂ
ಪೂಣ್ಣೆಸೆವ ತೋರದೊಡೆಗಳ
ನುಣ್ಣೊಡೆಗಳ ಬಟ್ಟದೊಡೆಗಳಬಲಾನೀಕಂ

೧೧೮

ನಡು 'ನಳಿಯೆ ಪೊಳೆಯೆ ಕಣ್ಣಳ್
ಪೊಡರೆ ಕುಚಂ ಮಿಳಿರೆ ಮೇಲುದೆಸೆಯೆ ವಿಳಾಸಂ
'ನಡೆದರ್ ಕೇಸಡಿಗಳ ತಳಿ
ರಡಿಗಳ ಮೆಲ್ಲಡಿಗಳತನುಶರಸನ್ನಿಭೆಯರ್

೧೧೯

೧೧೫. ಮುರಹರನ ಕೊಳಲಿನ ಸಂಜ್ಞೆಯ ಉತ್ತಮ ಧ್ವನಿಯಂತೆ ಮನೋಹರವಾಗಿರಲು ಗೋಪಿಯರು ಗುಂಪುಕೂಡಿ ಆ ಸ್ವರವು ಬರುತ್ತಿರುವ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಅವನ ಹತ್ತಿರ ನಡೆದರು. ೧೧೬. ಬಾಳೆಯ ಎಲೆಯ, ಎಳೆಯ ಗರುಕೆಯ ಮತ್ತು ಎಳೆ ಬಿದುರಿನ ಬಣ್ಣದ ಅಬಲೆಯರ ಗುಂಪು, ಡೊಂಕಾದ ಹುಬ್ಬು ತೆಳುವಾದ ಉದರವೂ ಕೋಮಲವಾದ ದೇಹವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರಲು ನಡೆದು ಕೃಷ್ಣನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದರು. ೧೧೭. ಹಂಸೆಯಂತೆಯೂ ಮದ್ದಾನೆಯಂತೆಯೂ ಮಂದವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಯುವತಿಯರ ಗುಂಪು, ಮುಖಚಂದ್ರನ, ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ, ಕಿರುನಗೆಯ ಬೆಳಕನ್ನು ಹರಡುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ೧೧೮. ಹೊಳೆಯುವ ತೋರದೊಡೆಗಳ ನುಣುಪುದೊಡೆಗಳ ದುಂಡುದೊಡೆಗಳ ಅಬಲೆಯರ ಗುಂಪು ತನ್ನ ತಾವರೆಗಣ್ಣುಗಳ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಎಂಟು ದಿಕ್ಕಿಗೂ ಹರಡುತ್ತಾ ಮಂದಗಮನದಿಂದ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಂದಿತು. ೧೧೯. ನಡು ಬಾಗುತ್ತಲೂ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಲೂ ಸ್ತನವು ಅದಿರುತ್ತಲೂ ಮೇಲುಸೆರಗು ಚಲಿಸುತ್ತಲೂ ಬೆಡಗು ಎಸೆಯುತ್ತಲೂ ಕೆಂಪುಗಾಲಿನ,

ಉಡೆನೋಲ್ ಸಡಿಲಲ್ ಮೆಲ್ಲುಲಿ
ಪೊಡರೆ ನಿಜಾವಳಿಯ ಶೋಭೆ ರಂಜಿಸೆ ಬಂದರ್
ಗಡಣದ ತೆಳ್ಳಡುವಿನ ಸೆಳೆ
ನಡುವಿನ ಬಡನಡುವಿನಸಿಯ ನಡುವಿನ ಸತಿಯರ್

೧೨೦

ಲಲಿತನಿಜರೂಪವಿಭ್ರಮ
ವಿಳಾಸಮಡರ್ಬೆಸೆಯೆ ಬಂದರಾಮಳಕಕುಚಂ
ಗಳ ನಾರಂಗಕುಚಂಗಳ
ನಳಿನೀಕುಟುಳಕುಚಂಗಳೆಳಜವ್ವನೆಯರ್

೧೨೧

ಅವಯವದ ಚೆಲ್ಲು ತಾನಂ
ತವಯವದಿಂ ಗೆಲೆ ವಿಳಾಸವಮರಿಯರ ವಿಳಾ
ಸವನಿಟೆಸಲ್ ಬಂದರ್ ಪವ
ಳವಾಯ ತಳಿರ್ವಾಯ ತೊಂಡೆವಾಯೊಳ್ಳೆಂಡಿರ್

೧೨೨

ಜಗುಟಿ ಕಳಕಾಂಚಿ ಹಾರಮು
ನುಗುಟಿ ಕುಚಂ ನೆಗಟಿ ನೂಪುರಧ್ವನಿ ರೂಪಂ
ಪೊಗಟಿ ಜನವಂದು ಬಂದರ್
ನಗೆಮೊಗದುಡುಮೊಗದ ಮುದ್ದುಮೊಗದಂಗನೆಯರ್

೧೨೩

ಲಲಿತಾಕಾರಂ ವಿಭವಂ
ಬೆಳಗುವ ಲಾವಣ್ಯಮೆಸೆಯೆ ಬಂದರ್ ನಗೆಗ
ಣ್ಣ ಚೆಟ್ಟಿಗಣ್ಣಲರ್ಗ
ಣ್ಣ ನಡುಗಣ್ಣ ಬೆಡಂಗಿಯರ್ ಕೋಮಲೆಯರ್

೧೨೪

ಚಿಗುರುಗಾಲಿನ ಮೆದುಗಾಲಿನ, ಕಾಮಬಾಣದಂತಿರುವ ಯುವತಿಯರು ನಡೆದರು. ೧೨೦. ತೆಳುನೆಡುವಿನ ಬೆತ್ತದಂತಹ ನಡುವಿನ ಬಡನಡುವಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ನಡುವಿನ ಸತಿಯರು ಗುಂಪಾಗಿ ಉಡೆದಾರವು ಸಡಿಲವಾಗುತ್ತಲೂ ಮೆತ್ತನೆಯ ಮಾತು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೂ ತಮ್ಮಸಾಲಿನ ಸೊಗಸು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೂ ಇರುವಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ೧೨೧. ಲಲಿತವಾದ ತಮ್ಮ ರೂಪವೂ ಬೆಡಗೂ ಅಲಂಕಾರವೂ ವಿಲಾಸವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಲು ನೆಲ್ಲಿಯಕಾಯ ಗಾತ್ರದ ಕಿತ್ತಲೆಯ ಹಣ್ಣಿನ ಗಾತ್ರದ ಮತ್ತು ತಾವರೆಯ ಮೊಗ್ಗಿನ ಗಾತ್ರದ ಸ್ತನಗಳ ನವಯುವತಿಯರು ಬಂದರು. ೧೨೨. ಹವಳದ ತುಟಿಯ, ಚಿಗುರುದುಟಿಯ ತೊಂಡೆಯ ಹಣ್ಣಿನ ತುಟಿಯ ಸುಂದರಿಯರು ತಮ್ಮ ಅಂಗಗಳ ಚೆಲುವು ದೇವವನಿತೆಯರ ಚೆಲುವನ್ನೂ ತಮ್ಮ ವಿಲಾಸವು ಅವರ ವಿಲಾಸವನ್ನೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಜಯಿಸುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದರು. ೧೨೩. ಶಬ್ದಮಾಡುವ ಒಡ್ಡಾಣ ಜಾರುತ್ತಲೂ, ಸ್ತನವು ಹಾರವನ್ನು ತಳ್ಳುತ್ತಲೂ, ಕಾಲ್ಬಳೆಯ ಶಬ್ದವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೂ, ರೂಪವನ್ನು ಜನ ಹೊಗಳುತ್ತಲೂ ಇರುವಲ್ಲಿ ನಗುಮುಖದ ಚಂದ್ರಮುಖದ ಮುದ್ದುಮುಖದ ಅಂಗನೆಯರು ಬೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ೧೨೪. ಸುಂದರಾಕಾರವೂ ವೈಭವವೂ ಹೊಳೆಯುವ ಲಾವಣ್ಯವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಲು ನಗೆಗಣ್ಣಿನ

ಓದೊರೆಯಾರೋ ಚಿಲ್ವಿಂಗ
ಪ್ಪರಸಿಯರೀಕೆಯರೊಳೆನಿಸಿ ಮೆಱೆವರ್ ಸುಕುಂ
ಗುರುಳ ಸುಬಿಗುರುಳ ನಿಡುಗುರು
ಳುರುಳಿಗುರುಳ ತುಂಬಗುರುಳ ಗೋಪಸ್ತ್ರೀಯರ್

೧೨೫

ಓತುಡುಗೆಯ ಬಂಬಲೈಳಗಿಂ
ಪಡೆಯುತ್ತಣ್ಣೆಸೆಯೊಳಿಂದ್ರಚಾಪಶ್ರೀಯಂ
ನಡೆತಂದರ್ ಚಿಲ್ವಿಂದೊ
ಳ್ಳುಡಿಯ ತಡೆನುಡಿಯ ತೊದಳ ನುಡಿಯೊಳ್ಳೆಂಡಿರ್

೧೨೬

ಬಂದೆಳಸಿ ಬಿಳಸೆ ಗೋಪೀ
ವೃಂದಂ ತುಹಿನಾಂಶು ಬೆಳಗೆ ಕುಮುದಾಮೋದ
ಸೈಂದಿ ಮೃದುಪವನನೆಸೆಗೆ ಮು
ಕುಂದಂ ತತ್ಕೇಳಿರಂಗದೊಳ್ ರಂಜಿಸಿದಂ

೧೨೭

ಮುಡಿಗಟ್ಟಂಬಾಗೆ ನುಣ್ಣೀಲಿಯಿನಮರೆ ಭುಜಂ ರತ್ನಕೇಯೂರದಿಂದು
ಳ್ಳುಡೆ ಚಿಲ್ವಂ ಬೀಳಿ ಪೀತಾಂಬರದಿನಗಲ್ಲುರಂ ಕೌಸ್ತುಭಶ್ರೀಮಿನೊಳ್ಳಂ
ಕುಡೆ ಗಂಡಂ ಕುಂಡಲಾಂದೋಳನದಿನೆಸೆಯೆ ನಿಂದಂ ತ್ರಿಭಂಗಾಂಗದಿಂ ನೋ
ಟೊಡೆ ಶೃಂಗಾರಾವತಾರಂ ಮುರರಿಪು ಕೊಟಲಂ ಬಾಜಿಸುತ್ತಿದನಾಗಳ್ ೧೨೮

ಚಿಲ್ವಗಣ್ಣಿನ ತಾವರೆಗಣ್ಣಿನ ನಿಡುಗಣ್ಣಿನ ಬೆಡಗಿನ ಕೋಮಲೆಯರು, ಬಂದರು. ೧೨೫. ಚೆಲುವಿನಲ್ಲಿ ಈಕೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನರು ಅಪ್ಪರಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ತಾನೆ ಯಾರಿರುವರು! ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ಸುಕ್ಕುಗುರುಳಿನ ಸುಳಿಗುರುಳಿನ ಉದ್ದಗುರುಳಿನ ಉರುಳಿಗುರುಳಿನ ತುಂಬಿಗುರುಳಿನ ಗೋಪಸ್ತ್ರೀಯರು ಮೆರೆದರು. ೧೨೬. ಆಭರಣಗಳ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಣ್ಣದ ಬೆಳಕಿನ ಸಮೂಹದಿಂದ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಕಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿನ, ತಡೆದು ಆಡುವ ಮಾತಿನ, ತೊದಲು ಮಾತಿನ, ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಚೆಲುವಿನಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದರು. ೧೨೭. ಗೋಪಿಯರ ಗುಂಪು ರಾಗಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಂದಿತು. ಚಂದ್ರನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ನೈದಿಲೆಯ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಬೀರುವ ಮಂದಮಾರುತವು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಗುಂಪು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸುತ್ತಿಟ್ಟಿತು. ಅವನು ಅದರ ನಡುವೆ ಕ್ರೀಡಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ೧೨೮. ಮುಡಿಗಂಟು ನುಣುಪಾದ ನವಿಲುಗರಿಯಿಂದಲೂ, ಭುಜವು ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಭುಜಕಿರೀಟದಿಂದಲೂ, ಕೆಳಉಡಿಗೆಯು ಪೀತಾಂಬರದಿಂದಲೂ ವಿಶಾಲವಾದ ಎದೆಯು

೧. ಒರೆಯಾರೋ (ಖಗ) ೨. ನಿಡುಗಂಗಳ (ಖಿ) ೩. ಬಯಸಿ (ಕಗ) ೪. ಕುಮುದಾಂಶು (ಕಗ)
೫. ತ್ರಿಭಂಗಾಗ್ರದಿಂ (ಕಖಗ)

ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾ ಘಟೀಘಟಿತಾರಘಟ್ಟ ಘಟನಾಸ್ವತಂತ್ರ
 ನಿಜಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಚಕಿತಸಕಲಮಾಮ್ನಾಯತಂತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಶ್ರೀ
 ಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ
 ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ಪಯೋಧರಾಗಮನ
 ಧೇನುಕನಿರ್ಧೂನನಪ್ರಳಂಬನಿಶುಂಭನಶರತ್ಕಾಲಗಿರಿಯಜ್ಞ
 ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧರಣ ಶಕ್ರಾಗಮನಗೋವಿಂದಾಭಿ
 ಷೇಕೋತ್ಸವರಾಸಕ್ರೀಡಾಪ್ರಾರಂಭವರ್ಣನಂ
 ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸಂ

ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ, ಕೆನ್ನೆಗಳು ಕಡುಕಿನ ಝುಮುಕಿಯ ತೂಗಾಟದಿಂದಲೂ
 ಅಲಂಕೃತವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರಲು, ಶೃಂಗಾರದ ಅವತಾರದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನು
 (ತ್ರಿಭಂಗಾಂಗದಿಂದ =) ಮೂರೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಸಿದ ದೇಹವುಳ್ಳವನಾಗಿ ನಿಂತು, ಕೊಳಲನ್ನು
 ಬಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದು ಸಮಸ್ತ.... ಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯದಲ್ಲಿ
 ಮಳೆಗಾಲದ ವರ್ಣನೆ, ಧೇನುಕ ಪ್ರಲಂಬವಧೆ, ಶರತ್ಕಾಲಗಿರಿಯಜ್ಞ,
 ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧರಣ, ಇಂದ್ರಾಗಮನ, ಗೋವಿಂದಪದಾಭಿಷೇಕೋತ್ಸವ ರಾಸ
 ಕ್ರೀಡಾರಂಭಗಳ ವರ್ಣನೆಯ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ.

ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಕಮಲಲೋಚನಂ ತ್ವ
ಶ್ರೀಕೃತಪದನುನ್ನತೈಕಜಘನಂ ಲಲಿತ
ಭೂಕಂ ತಿರ್ಯಗ್ವಲಿತ
ವ್ಯಾಕುಂಚಿತಕಂಠನೂಡುತಿರ್ಧಂ ಕೋಟಲಂ

೧

ಕಳೆಯಂ ಪತ್ತಿಸಿ ರಾಗಮಂ ನಿಲಿಸಿ ನುಣ್ಣಂ ನುಣ್ಣುಗೆಯ್ದಿಂಪನಿ
ಕುಳಿಗೊಂಡೊಟ್ಟಜೆಯಂ ನಿಮಿರ್ಚಿ ನಯಮಂ ತಳ್ಳೊಯ್ದಲಂಕಾರಮಂ
ಕೆಳಗೊಂಡಾಣತಿಯಂ ತೆರಳ್ಳಿ ಜತಿಯಂ 'ಸೈತೋಜೆಯಂ ತಾಳ್ಳಿ ಗೋ
ವಳರಾಯಂ ಕೊಟಲೂದಿದಂ ನೆಗಟ್ಟಿನಂ ಮಾಧುರ್ಯತೂರ್ಯಸ್ವನಂ

೨

ಭಣಿತೆ ಬೆಡಂಗು ಕಾಕು ಖಚರಂ ಗಮಕಂ ತಿರುಪಿಂಪು ನುಣ್ಣು ನೇ
ವಣೆ ಕಣೆ ಬಣ್ಣದೊಡ್ಡವಣೆ ಕಾಳಸಿ ಬೈಸಿಕೆ ಪಟ್ಟಿ ಕಾಂತಿ ಕೊಂ
ಕಣುಕನುಜಾಯಿ 'ಗೀತಿ ಜತಿ ಜೋಕೆ ನಯಂ ಬಹುಲಾಯಿ ದೇಸೆ ಪೆ
ಲ್ಲಣೆ ಕಳೆಯೆಂಬವಂ ಮೆಱೆದು ಬಾಜಿಸಿದಂ ಮುರವೈರಿ ವಾಸಮಂ

೩

ರಸಭಾವಂ ಪೆಱತೋಜೆ ಬೇಱೆ ಜತಿ ಮತ್ತೊಂದಿಂಪಪೂರ್ವಂ ನಯಂ
ಪೊಸತೆಂಬಂತಿರೆ ನಾಳಿಕೇರರಸಧಾರಾವೃಷ್ಟಿ ಜೇನೆಯ್ಕ ಸೋ
ನೆ ಸುಧಾಸಾರವಿದೆತ್ತಣೆಂ ಪಸರಿಸಿತ್ತೆಂಬಂತು ದೈತ್ಯಾರಿ ಬಾ
ಜಿಸಿದಂ ಬಣ್ಣೆಸೆ ವಾಸವಂ ಮಧುರನಾದಾವಾಸವಂ ವಾಸವಂ

೪

೧. ಕಮಲನೇತ್ರ ಕೃಷ್ಣನು, ತ್ರಿಭುಜಾಕಾರವಾಗಿಸಿದ ಕಾಲೂ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಉಬ್ಬಿದ
ಕಿಬ್ಬೊಟ್ಟೆಯೂ ಲಲಿತವಾದ ಹುಬ್ಬು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ ಬಾಗಿದ ಕೊರಳೂ
ಮನೋಹರವಾಗಿರಲು ಕೊಳಲನ್ನೂದುತ್ತಿದ್ದನು. ೨. ಆ ಗೋಪಾಲರಾಜನು ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನು
ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ರಾಗವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿಸಿ, ನಯವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ನಯಮಾಡಿ, ಇಂಪನ್ನು
ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಶ್ರುತಿಲಯಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯನ್ನೂ ನಯವನ್ನೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ,
ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಒಡಗೊಳಿಸಿ, ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಯಮವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಯತಿಕ್ರಮವನ್ನು
ಸರಿಯಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿ, ಮಧುರವಾದ್ಯಧ್ವನಿಯು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ
ಕೊಳಲನ್ನೂದಿದನು. ೩. ಸ್ಪಷ್ಟೋಚ್ಚಾರಣೆ ಬೆಡಗು, ಕಾಕು, ಖಚರ, ಗಮಕ, ತಿರುಪು,
ಇಂಪು, ನುಣುಪು, ನೇವಣೆ, ಕಣೆ, ಬಣ್ಣದೊಡ್ಡವಣೆ, ಕಾಳಸೀ (ಔಚಿತ್ಯ), ಬೈಸಿಕೆ,
ಪಟ್ಟಿ, ಕಾಂತಿ, ಕೊಂಕು, ಅಣುಕನುಜಾಯಿ, ಗೀತಿ, ಯತಿ, ಜೋಕೆ, ನಯ, ಬಹುಲಾಯಿ,
ದೇಸೆ, ಪೆಲ್ಲಣೆ, ಕಳೆ ಎಂಬಿವುಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿ, ಕೃಷ್ಣನು ಕೊಳಲನ್ನು ಬಾಜಿಸಿದನು.
೪. ಕೃಷ್ಣನು-ರಸವೂ ಭಾವವೂ ಕ್ರಮವೂ ಯತಿಯೂ ಇಂಪೂ ಬೇರೆ ಹೊಸದು
ಎನ್ನುವಂತೆಯೂ ಎಳೆನೀರಿನ ಧಾರೆಯ ಸುರಿಮಳೆ, ಜೇನುತುಪ್ಪದ ಸೋನೆ, ಅಮೃತವೃಷ್ಟಿ,

ಕಮಳದಳಾಕ್ಷನಾಕೃತಿಯನೀಕ್ಷಿಸಿ ಸಾಸಿರ ಕಣ್ಣಳಂಗದೊಳ್
 ಸಮಿನಿಸಿದೀ ಕೃಮಂ ಸಫಲಮಾಯ್ತನಗೀತನದೊಂದು ವೇಣುನಾ
 ದಮನೊಸೆದಾಲಿಸಲ್ ಕಿವಿಗಳೇಕೆಯೊ ಸಾಸಿರವಾದುವಿಲ್ಲೆನು
 ತ್ತಮವರವರಂ ಮನಂಗೊಳೆ ನೆಗಟ್ಟುದು ಕೃಷ್ಣನ ವೇಣುನಿಷ್ಠನಂ

೫

ವ|| ಅನಂತರಂ

ಸುರುಚಿರಚಿತ್ರಾಭರಣಾಂ
 ಬರಗೋಪೀರಚಿತರಾಸಮಂಡಲಬ್ಧಾಂ
 ತರ ಿವೃತ್ತಿ ಗೋಪಚಂದ್ರಂ
 ಪರಿವೇಷಂಗೊಂಡ ಚಂದ್ರನಂತೆಸೆದಿದರ್

೬

ಅಸಕ್ಕದ್ಧೂಪಲ್ಲವೋಲ್ಲಾಸಿತವೆಸೆಯೆ ಚಳಲ್ಲೋಚನಾರೇಚನಂ ರಂ
 ಜಿಸೆ ಮುಕ್ತಾಚ್ಛೋಟಕಾಡಂಬರಮಳವಡೆ ಬಾಹಾಲತಾಂದೋಲಮುನ್ನೀ
 ಲಿಸೆ ಕೃಷ್ಣಂ ನೃತ್ಯಮಂ ಸೂತ್ರಿಸುವುದುಮೊಲವಿಂ ಪಾಡುತುಂ ಗೋಪಿಯರ್ ನ
 ತ್ತಿಸಿದರ್ ಚೈತ್ರಾನಿಳಂ ಸೂತ್ರಿಸೆ ವನಲತೆಗಳ್ ನರ್ತಪೊಂದಂದದಿಂದಂ

೭

ಇದು ಎಲ್ಲಿಂದ ಹೇಗೆ ಹರಡಿತು ಎಂದು ಇಂದ್ರನೂ ವರ್ಣಿಸುವಂತೆಯೂ ಮಧುರನಾದಕ್ಕೆ
 ಆಶ್ರಯವಾದ ಆ ಕೊಳಲನ್ನು ಬಾಜಿಸಿದನು. ೫. ದೇವೇಂದ್ರನು ಕಮಲನೇತ್ರ ಕೃಷ್ಣನ
 ಆಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸಿ ನನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳಿರುವುದು
 ಸಫಲವಾಯಿತು. ಈತನ ಕೊಳಲಿನ ಗಾನವನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ
 ಕಿವಿಗಳೇ ಸಾವಿರವಾಗಲಿಲ್ಲವೋ! ಎಂದು ಯೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿತು ಕೃಷ್ಣನ ಕೊಳಲಿನ
 ಮಧುರನಾದ. ೬. ಅತಿಮನೋಹರವೂ ವಿಚಿತ್ರವೂ ಆದ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳಿಂದ
 ಅಲಂಕೃತರಾದ ಗೋಪಿಯರು ರಚಿಸಿದ ರಾಸಮಂಡಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನಃಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
 ಬದ್ಧನಾದ ಗೋಪಚಂದ್ರನು ಪರಿವೇಷವನ್ನು ಪಡೆದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.
 ೭. ಚಿಗುರು ಹುಬ್ಬು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಾ ಚಂಚಲವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ
 ನೋಟವು ಹಾಯುತ್ತ ತಾಳಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ಚಿಟಿಕೆ ಚಪ್ಪಾಳೆಗಳು ಆಗುತ್ತ
 ಮನೋಹರವಾದ ತೋಳುಗಳ ತೂಗಾಟವು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ನರ್ತನವನ್ನು
 ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರಿಸಿದನು. ಗೋಪಿಯರು ಪ್ರೀತ್ಯಾದರಗಳಿಂದ ಹಾಡುತ್ತ
 ಚೈತ್ರಮಾಸದ ವಾಯುವಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ವನದ ಬಳ್ಳಿಗಳಂತೆ ನರ್ತಿಸಿದರು.

ಇನಿಸಂ ಕೀಟ್ಯಾಡಿ ಭೃಂಗೀರುತಿಯನಿಟಿಸಿ ಪುಷ್ಪಾಯುಧಜಾಲತಾನಿ
ಸ್ವನಮಂ ವಾಗೇವಿಪಂಚೇರವಮನಲೆದು ಗೇಯಸ್ವನಂ ಪೊಣ್ಣೆ ಗೋವಿಂ
ದನೆ ನಾನಾರೀತಿಯ ಕತ್ತುರಿಯ ಸೆಳೆಯನಳ್ಳಾದೊಂದಂದದಿಂ ವಾ
ಸನೆಯಾದತ್ತೆಂಬಿನಂ ಪಾಡಿದುದೆಸೆಯೆ ನಟದೋಪಕಾಂತಾಕದಂಬಂ

೮

ತನತನಗೆ ಗೋಪಿಯರ್ ಕೃ
ಷ್ಣನಂಕಮಾಲೆಯನೆ ಪಾಡಿದರ್ ಕೃಷ್ಣಂ ಚಂ
ದ್ರನ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳ ತಣ್ಣೆಲು
ಲನೆನ್ನಿಲೊಪ್ಪಮನೆ ಪಾಡಿದಂ ಕಳರವದಿಂ

೯

ವಲಯಾಳೀರವವಮಂಭ್ರಿಭೂಷಣರವಂ ಕಾಂಚೇರವಂ ಪೊಣ್ಣೆ ಸು
ಯ್ಯಲರ್ಗಂಪಣ್ಣಿನ ಕಂಪು ಪೂಮುಡಿಯ ಕಂಪೊಂದೊಂದನೊಟ್ಟಿಸೆ ದೋ
ರ್ವಲನಂ ಭೂವಲನಂ ಕಟಾಕ್ಷವಲನಂ ಚೆಲ್ವಾಗೆ ಗೋಪಾಂಗನಾ
ವಲಿಯೊಳ್ ರಂಜಿಸಿದತ್ತು ಕಂಜನಯನಸ್ಥಾಂತಕ್ಕಣಂ ಪೆಕ್ಕಣಂ

೧೦

ಗೀತರಸಪ್ರವಾಹನದಿ ಚಂಚಳನೇತ್ರಮರೀಚವೀಚಿ ಸಂ
ಘಾತಿತಹೃದ್ಯವಾದ್ಯಪ್ಪನಘೋಷಣದೇವ್ಗಿ ನಿಸರ್ಗಮಾದ ಸಂ
ಗೀತರಸಾಬ್ಧಿ ಪೆರ್ಚಿ ಹರಿಲೋಚನಚಂದ್ರಿಕೆಯಿಂ ವಿಧೂದಯ
ಸ್ಥಿತಸುಧಾಬ್ಧಿಯಂತೆ ಪರಿಘೋರ್ಣಿಸುತಿರ್ದುದು ರಾಸಕೇಳಿಯೊಳ್

೧೧

೮. ಕೃಷ್ಣನು ಕಸ್ತೂರಿಯ ಬೆತ್ತವನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದಂತೆ ಆಡಿ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತ
ಕೊಳಲನ್ನು ಬಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ನಟಿಸುವ ಗೋಪಕಾಂತೆಯರ ತಂಡವು ತನ್ನ ಗೀತಧ್ವನಿಯಿಂದ
ಹೆಣ್ಣು ದುಂಬಿಗಳ ಝೇಂಕಾರವನ್ನೂ ಮನ್ಮಥನ ಹೆದೆಯ ಟಂಕಾರವನ್ನೂ ಸರಸ್ವತಿಯ
ವೀಣಾಗಾನವನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೀಳಾಗಿಸಿ ನಾನಾ ರೀತಿಯಿಂದ ಹಾಡಿತು. ೯. ಗೋಪಿಯರು
ಕೃಷ್ಣನ ಗುಣಾಂಕಿತವಾದ ಗೀತಮಾಲೆಯನ್ನು ತಾವು ತಾವಾಗಿಯೇ ಹಾಡಿದರು. ಕೃಷ್ಣನು
ಚಂದ್ರನ ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನೆದಿಲೆಯಂತೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದು ಅವ್ಯಕ್ತ ಮಧುರಧ್ವನಿಯಿಂದ
ಹಾಡಿದನು. ೧೦. ಗೋಪಾಂಗನೆಯರ ಬಳೆಗಳ ಸಾಲಿನ ಧ್ವನಿಯೂ ಕಾಲಿನ ಆಭರಣಗಳ
ಮತ್ತು ಒಡ್ಡಾಣಗಳ ಗೆಜ್ಜೆಗಳ ಧ್ವನಿಯೂ ಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದಿತು. ನಿಶ್ವಾಸದ ಗಾಳಿಯ
ಸುವಾಸನೆಯೂ ಲೇಪನಸುಗಂಧದ ಮತ್ತು ಮುಡಿಯ ಹೂವಿನ ಸುವಾಸನೆಯೂ
ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿ ಹರಡಿತು. ತೋಳಿನ ಹುಬ್ಬಿನ ಮತ್ತು ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದ
ಚಲನವಲನಗಳು ಚೆಲುವಾಗಿದ್ದವು. ಇವೂ ನರ್ತನ ಪ್ರೇಕ್ಷಣಗಳೂ ಕೃಷ್ಣನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ
ಅಧಿಕಸಂತೋಷಕರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ೧೧. ರಾಸಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಗೀತರಸಪ್ರವಾಹವೆಂಬ
ನದಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಚಂಚಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳ ಕಾಂತಿ (ಯೆಂಬ) ಅಲೆಗಳುಳ್ಳುದಾಗಿ
ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ ಮನೋಹರವಾದ್ಯಗಳ ಹೆಚ್ಚಾದ ಮೊರೆತಗಳುಳ್ಳುದಾದ; ಸಹಜವಾದ

೧. ಪಾಡಿದನೆಸೆಯೆ (ಮೊಅ) ೨. ಪಾಡುತುಂ (ಕಖಿಗ) ೩. ನೆಯ್ವಲೊಪ್ಪಮನೆ ಪಾಡಿದರ್
(ಕಖಿಗ) ನೆಯ್ವಲೊಪ್ಪಮನೆ ಪಾಡಿದರ್ (ಮೊಅ)

ನವಯೌವನೇಯರ್ ಲಾವ
 ಣ್ಯವತಿಯರಟಿದ್ರಿಧರನ ಮನಮಂ ಕೋಲಾ
 ಟವನಾಡಲ್ ಕೆಲರಾಟಂ
 ದು ವಿನೋದದೆ ಕನಕದಂಡಮಂ ಪಿಡಿದೆಸೆದರ್

೧೨

ಯುಗಪತ್ನೂರ್ಮವಿಧಾನದಿಂ ಯುಗಪದುತ್ತಾನಾಂಗಸಂಸ್ಥಾನದಿಂ
 ಯುಗಪದ್ವಿಭ್ರಮವೇಗದಿಂ ಯುಗಪದಭ್ರಾತಾತಚಾತುರ್ಯದಿಂ
 ಯುಗಪದ್ವಂದ ಖಣಿಲ್ ಖಣಿಲ್ ಕ್ಷಣಿತದಿಂ ಕೋಲಾಟದೊಳ್ ಕೃಷ್ಣನಂ
 ಬಗೆಗೊಂಡರ್ ನಮಸ್ತವಿಬ್ರಮಣೇಯರ್ ಶ್ರೀರೂಪೇಯರ್ ಗೋಪಿಯರ್

೧೩

ಈ ನಟಯಂತರಂಗಮೆ ಮುಕುಂದನ ಚಿತ್ತಮೆ ಬಲ್ಲುದೀಕೆಗಿಂ
 ತೀ ನಯದಿಂದೆ ನರ್ತಿಪುದನೆಂಬನೆಗಂ ರಸಭಾವರಮ್ಯಸಂ
 ಸ್ಥಾನಕನ್ಯತ್ಯಮಾ ಪರಮತತ್ತ್ವಸುಖಕ್ಕೆಣೆಯಾಗಿ ತೋಪ್ ಗೋ
 ಪೀನಟ ತೋಪಿದಳ್ ಮಿಸುಗುವೋಲೆಯ ತೂಕಮೆ ನೃತ್ಯಮಂ

೧೪

ನಗೆಮೊಗದಿಂ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ತುಳುಂಕೆ ಬಳಲುತ್ತಿರೆಯಿಂದರಲ್ಲಳ
 ಲ್ಲಗೆ ನಿಡುಗಣ್ಣಳಿಂ ಪೊಳಪು ಸಾಲಿದೆ ನೀಳಚಳಾಳಕಾಳಿಯಿಂ
 ಮೃಗಮದರೇಣು ಸೂಸೆ ಲತೆ ತೆಂಬೆಲಗೊಯ್ಯನೆ ನರ್ತಿಪಂದದಿಂ
 ಸೊಗಯಿಸೆ ಗೋಪಿ ಡಕ್ಕೆಯ ಲಯಕ್ಕೆ ಪೆಪಳ್ ಜತಿಮೆಟ್ಟುತಾಡಿದಳ್

೧೫

ಸಂಗೀತರಸಸಾಗರವು ಕೃಷ್ಣನ ನೇತ್ರಚಂದ್ರಿಕೆಯಿಂದ ಉಕ್ಕಿ ಚಂದ್ರೋದಯದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕುವ
 ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಂತೆ ಘೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೧೨. ಲಾವಣ್ಯವತಿಯರಾದ ಯುವತಿಯರು
 ಕೆಲವರು ಆ ಗಿರಿಧರನ ಮನಸ್ಸನ್ನರಿತು, ಕೋಲಾಟವನ್ನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಯಸಿದರು.
 ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವರು ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ಚಿನ್ನದ ಕೋಲುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆದರು. ೧೩. ಶ್ರೀ
 ರೂಪೇಯರಾದ ಗೋಪಿಯರು ಕೋಲಾಟದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಾಗಿ ಆಮೆಯಂತೆ
 ಆಗುತ್ತಲೂ ಅಂಗವನ್ನು ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಲೂ ವೇಗದಿಂದ ಸುತ್ತುತ್ತಲೂ
 ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಎದುರಾಗಿ ಬರುತ್ತಲೂ ಆಟದ ಕೋಲುಗಳಿಂದ ಖಣಿಲ್ ಖಣಿಲ್
 ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಲೂ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸಮಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು
 ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ, ಒಲಿಸಿಕೊಂಡರು. ೧೪. ಈಕೆ, ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ನರ್ತಿಸ
 ಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅವಳ ಅಂತರಂಗವೂ ಕೃಷ್ಣನ ಚಿತ್ತವೂ ಬಲ್ಲುದು ಎನ್ನುವಂತೆಯೂ
 ರಸಭಾವಗಳು ರಮ್ಯವಾಗಿ ತೋರುವಂತೆಯೂ ತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನರ್ತಿಸುವುದು
 ಆ ಪರಮತತ್ತ್ವ ಜ್ಞಾನಸುಖಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದುದು ಎಂದು ಕಾಣಿಸುವಂತೆಯೂ ನಟಿಯಾದ
 ಗೋಪಿಯೊಬ್ಬಳು ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಓಲೆಯ ತೂಗಾಟವೇ ನೃತ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು
 ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೧೫. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಗೋಪಿ ತೆಂಕಣಗಾಳಿಗೆ ಬಳ್ಳಿ ಬೇಗನೆ ನರ್ತಿಸುವಂತೆ
 ಡಕ್ಕೆ (ವಾದ್ಯ)ಯ ಲಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು ಸೊಗಸಾಗಿ ನರ್ತಿಸಿದಳು. ಆಗ
 ಅವಳ ನಗುಮುಖವು ಮುಗುಳುನಗುವನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಸಡಿಲವಾದ ಮುಡಿಯಿಂದ

ಮಸ್ಯಣಕಟಾಕ್ಷದಿಂ ಕುಮುದದೊಳ್ಳಿಸಳಂ ಕರೆವಂತಿರಂಘ್ರಿವಿ
 ನೃಸನದಿನಬ್ಜಮಂ ಕೆದಜುವಂತಿರೆ ಕೈಸಿರಿಯೊಂದು ದೇಸೆಯಿಂ
 ಕಿಸಲಯಜಾಲಮಂ ಪರಪುವಂತಿರೆ ಭೂಪಣಕಾಂತಿಯಿಂ ತಟ
 ತ್ವಸರಮನೆತ್ತಲುಂ ಪಸರಿಪಂತಿರೆ ಬೊಂಬುಳಿಗೊರ್ವಳಾಡಿದಳು

೧೬

ವ|| ಮತ್ತೊರ್ವಳು

ತ್ರಿಗುಣಿಸೆ ನಯನವಿಭೂಷಾಂ
 ಶುಗಳಲಗಿನ ರುಚಯನಲಗನೆರಡುಂ ಕೈಯೊಳ್
 ತ್ರಿಗುಣಿಸಿ ಚಿತ್ರಂಬಡೆದಳು
 ಬಿಗಿಯೆ ಕುಚಂ ಬಿಗಿಯಿಪಂತು ಕಂತುಗೆ ದೊಣೆಯಂ

೧೭

ವ|| ಮತ್ತೊರ್ವಳು

ಸರಳತರಾಂಗುಳೀಮೃದುನಿವರ್ತನದಿಂ ಕಟಿಗಣ್ಣುತಿರ್ಪ ಬಂ
 ಧುರರಸಗೇಯಮೆಂಬಮೃತಪೂರಮನೊಯ್ಯನಲಾಬುವಿಂದಮು
 ತ್ತರಿಸುತುಮಿದಳೀಕೆಯನೆ ಬಾಜಿಸಿದಳು ಪೆಣ್ಣುನೃತಸ್ತನಾಂ
 ತರದೊಳಗೊಂಕಿ ವೀಣೆಯನದೇ ವೊಗಲ್ಪಿಂ ಸುರತಪ್ರವೀಣೆಯಂ

೧೮

ಹೂಗಳುದುರುತ್ತಿದ್ದವು. ನಿಡುಗಣ್ಣುಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ನೀಲವೂ ಚಂಚಲವೂ ಆದ ಮುಂಗುರುಳಿನಿಂದ ಕಸ್ತೂರಿಯ ರೇಣು ಉದಿರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೧೬. ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಗೋಪಿ, ಮನೋಹರವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದಿಂದ ನೈದಿಲೆಯ ಒಳ್ಳೆಯ ಎಸಳನ್ನು ಸುರಿಸುವಂತೆಯೂ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುವುದರಿಂದ ತಾವರೆಯ ಹೂವನ್ನು ಹರಡುವಂತೆಯೂ ಕೈಯ ಕಾಂತಿಯ ಸೊಗಸಿನಿಂದ ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ಹರಡುವಂತೆಯೂ ಒಡವೆಗಳ ಹೊಳಪಿನಿಂದ ಮಿಂಚುಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ಎಲ್ಲಕಡೆಗೂ ಹರಡುವಂತೆಯೂ ತಮಟೆಯ ವಾದ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕುಣಿದಳು. ವ|| ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ೧೭. ಕಣ್ಣಿನ ಮತ್ತು ಒಡವೆಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ತಾನು ಎರಡು ಕಯ್ಯಲ್ಲೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಬಾಣದಲಗಿನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಮೂರರಷ್ಟನ್ನಾಗಿಸುತ್ತ ಬಿಗಿಯುತ್ತಿರುವ ಕುಚದಿಂದ ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಗಿಯುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದಳು. ವ|| ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ನರ್ತಿಸುವಾಗ ಕಣ್ಣಿನ ಓರೆನೋಟದಿಂದ ಮನ್ಮಥಬಾಣದ ಹರಿತ ಮೂರರಷ್ಟಾಯಿತು. ಕೈಗಳ ಅಭಿನಯದಿಂದ ಮನ್ಮಥಬಾಣಗಳು ಮೂರರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾದವು.* ೧೮. ಸರಳವಾದ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮೃದುವಾಗಿ ಹಿಂದಕ್ಕೂ ಮುಂದಕ್ಕೂ ಜಾರಿಸುವುದರಿಂದ, ದಡವನ್ನು ಮೀರಿ ಹರಿಯುವ ಮಧುರರಸಗಾನವೆಂಬ ಅಮೃತಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಮೆತ್ತಗೆ ಸೋರೆಯ ಬುರುಡೆಯಿಂದ ದಾಟುತ್ತಿರುವಳೆನ್ನುವಂತೆ ತನ್ನ ಉಬ್ಬಿದ ಸ್ತನಗಳ ನಡುವೆ ವೀಣೆಯನ್ನು

೧. ಗಳಿಂ ತನುರುಚಿಯ ಬೆಳಗ (ಖ)

* ಬಿಗಿದ ಸ್ತನದಿಂದ, ಆ ನರ್ತಕಿ ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುವಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಂಡಿತು. (ರಂ)

ವ|| ಮತ್ತೋರ್ವಳ್

ಅಲಕಚಯಂಗಳಾಡೆ ನೊಸಲೊಳ್ ಕಬರೀಭರವಾಡೆ ಬೆನ್ನೊಳು
ಜ್ವಲತರಹಾರವಾಡೆ ಕುಚದೊಳ್ ಮಿಸುಪೋಲೆಗಳಾಡೆ ಗಂಡಮಂ
ಡಲದೊಳದೊಂದು ಕಂತುಕದ ಬೆಂಬಟಿಯೊಳ್ ಪೊಳೆದಾಡೆ ಕಣ್ಣೊಣರ್
ಸುಲಲಿತೆ ಸೆಂಡನಾಡಿ ಮುಳುಗಾಡಿಸಿದಳ್ ಹರಿಯಂ ಸುಖಾಬ್ಬಿಯೊಳ್ ೧೯

ವ|| ಅಂತು ಮನೋಹರವಾದ ವಿವಿಧವಿನೋದಮಂ ನೋಡಿ ಸಫಲೀಕೃತ
ಸಹಸ್ರಲೋಚನನರವಿಂದಲೋಚನಂಗಳಿಮುಖನಾಗಿ ದೇವ, ನಿನ್ನ 'ಸಮೀಪದೊಳಾನಿರೆ
ನೀನುಪೇಂದ್ರನಾಗಿ ರಾಸಗೋಷ್ಠಿಯನನುಕರಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದುಪೇಂದ್ರಾಭಿಧಾನಮಂ ಧರಿಯಿಸುವು
ದೆಂದತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ನುಡಿದಿದ್ದಂ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಪೋದಂ. ಇತ್ತ ಗೋಪಿಯರೊಡನೆ ಸುಖಸಂಕಥಾ
ವಿನೋದದಿನಿದರ್ಮ ಕೃಷ್ಣನನ್ನಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಪೋಗೆ ಕೃಷ್ಣ ಚೇಷ್ಟಿತಸ್ವಾಯತ್ತರೂಪೆಯರ್ ಗೋಪಿಯರ್
ವೃಂದಾವನದೊಳಿದಲ್ಲಿ

ಆಂ ಕೃಷ್ಣನೆನಿಸಿ^೧ಯಿರ್ಪೆನೆ
ಪಂಕಜಮುಖಿಯರಿರ ನೋಡಿಮೆನುತುಂ ಶ್ರೀವ
ತ್ಯಾಂಕನ ಸುಲಲಿತಯಾನದ
ಬಿಂಕಮನನುಕರಿಸಿ ತೋಟುತಿರ್ದಳದೊರ್ವಳ್ ೨೦

ಅವುಚಿಕೊಂಡು ಬಾಜಿಸಿದಳು. ಸುರತಪ್ರವೀಣೆಯಾದ ಅವಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೊಗಳಲಿ!
ವ|| ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ೧೯. ಸುಲಲಿತೆಯು ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಂಗುರುಳುಗಳೂ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ
ತೋರಮುಡಿಯೂ ಸ್ತನಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊಳೆಯುವ ಹಾರವೂ ಕೆನ್ನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ
ಓಲೆಯೂ ಅದೊಂದು ಚಂಡಿನ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣುಗಳೆರಡೂ ಹೊಳೆದಾಡುತ್ತಿರಲು ಚಂಡನ್ನಾಡಿ
ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸುಖಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಾಡಿಸಿದಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ಮನೋಹರವಾದ
ಬಗೆಬಗೆಯ ವಿನೋದವನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಾವಿರಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಸಫಲಮಾಡಿಕೊಂಡ ಇಂದ್ರನು
ಕಮಲನೇತ್ರಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಭಿಮುಖನಾಗಿ ದೇವಾ! ನಿನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಾನಿರುವಾಗ ನೀನು
ಉಪೇಂದ್ರನಾಗಿ ರಾಸಮಂಡಲವನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದ ಉಪೇಂದ್ರನೆಂಬ
ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆಯೆಂದು ಅತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿ, ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಹೊರಟು
ಹೋದನು. ಇತ್ತ ಗೋಪಿಯರೊಡನೆ ಸುಖಸಂಕಥಾವಿನೋದದಿಂದ ಇದ್ದ ಕೃಷ್ಣನು
ಒಂದು ದಿನ ಬೇರೊಂದೆಡೆಗೆ ಹೋದನು. ಕೃಷ್ಣನ ರೂಪಚೇಷ್ಟಿತಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿ
ಕೊಂಡಿದ್ದ ಗೋಪಿಯರು ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲೇ ಇದ್ದರು. ೨೦. ಆಗ ಅವಳೊಬ್ಬಳು ಗೋಪಿ-
'ಕಮಲಮುಖಿಯರೇ; ನಾನು ಕೃಷ್ಣನಂತೆ ಇರುವೆನೆ? ನೋಡಿ' ಎನ್ನುತ್ತ ಕೃಷ್ಣನ
ಸುಲಲಿತವಾದ ನಡಿಗೆಯ ಬಿಂಕವನ್ನು ಅನುಕರಣಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ದಾಮೋದರನಾಂ ಮತ್ತಿಯ
ನೀಮುಟಿದಪೆನೆಂದೊಂದು ಕುಜಮಂ ಕಾಂಚೀ
ದಾಮದೆ ತೊಡರ್ಚಿ ಶಿಶುಲೀ
ಲಾಮುಗ್ಗಸ್ತಮನೋರ್ವಳಾಗಳ್ ಮೆಱಿದಳ್

೨೧

ಕಾಳಿಯನ ಮಡುವನಾಂ ವನ
ಮಾಳಿಯೆನಿದೆ ಕದಡಿದಪ್ಪೆ 'ನೆನುತುಂ ನೀರೊಳ್
ತೋಳೆರಡುಮನಾಸ್ಕೊಟಿಸಿ
ನೀಳಾಬ್ಬದ ಕಾವುವಿಡಿದು ಕುಣಿದಳದೊರ್ವಳ್

೨೨

ತಾಳಪಳಂದಿಂಗಮ ಗೋ
ಪಾಳರ್ ಖಳನಿದೆ ತಾಟನಿಟ್ಟಪೆನೆನುತುಂ
'ಲೋಳಾಕ್ಕಿ ಪೊರೆಯ ಕೌಂಗಂ
ನೀಳಾಬ್ಬದಿಟ್ಟು ಹರಿಯ ಪರಿಯಂ ಮೆಱಿದಳ್

೨೩

ಪಿಂಗುಗೆ ವೃಷ್ಟಿಭಯಂ ನಿಮ
ಗಾಂ ಗೋವರ್ಧನಮನೆತ್ತಿದೆಂ ಕೃಷ್ಣನೆನೆಂ
ದಂಗತ್ರಿಭಂಗಿ ಸೊಗಯಿಸ
ಲಂಗನೆ ಕಂತುಕಮನೆತ್ತಿ ನಿಂದಳದೊರ್ವಳ್

೨೪

ಮೃಗನಯನೆ ನೋಡಿ ವನವೀ
ಧಿಗಳಂ ಧ್ವಜ ವಜ್ರ ಪಂಕಜಾಂಕುಶರೇಖಾ
ಳಿಗಳಿಂದೆಸೆದಪುದಿದು ಲಲಿ
ತಗಾಮಿ ನಗಧರನ ಪಜ್ಜೆಯೆಂದೆಸೆದುಲಿದಳ್

೨೫

೨೧. ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು “ನಾನು, ದಾಮೋದರ, ಇಕೋ! ಮತ್ತಿಯ ಮರವನ್ನು ಮುರಿಯುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕಮರಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಒಡ್ಡಾಣವನ್ನು ತೊಡರಿಸಿ, ಅರಿಯದ ಮಗುವಿನಂತೆ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಕಿರುನಗೆಯನ್ನು ಬೀರಿದಳು. ೨೨. ಅದೊಬ್ಬಳು-ನಾನು ವನಮಾಲಿಕೃಷ್ಣ ಇದೋ ಕಾಳಿಯನ ಮಡುವನ್ನು ಕದಡುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಎರಡು ತೋಳುಗಳನ್ನೂ ಬಡಿದು ನೀರನ್ನು ಹಾರಿಸಿ, ಒಂದು ಕನ್ನೆದಿಲೆಯ ದಂಟನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕುಣಿದಳು. ೨೩. ಚಂಚಲಾಕ್ಷಿಯೊಬ್ಬಳು - “ನೀಚ (ಖರ)ನಿಂದ ತಾಳೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತೇನೆ. ಗೋಪಾಲರು ಉದುರಿದ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿನ್ನಲಿ.” ಎನ್ನುತ್ತ ಅಡಿಕೆಯ ಮರವನ್ನು ನೀಲಕಮಲದಿಂದ ಹೊಡೆದು, ಕೃಷ್ಣನ ರೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದಳು. ೨೪. “ನಾನು ಕೃಷ್ಣ ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತೇನೆ. ನಿಮಗೆ ಮಳೆಯ ಭಯವು ಬೇಡ” ಎನ್ನುತ್ತ ಒಬ್ಬಳು ತನ್ನ ತ್ರಿಭಂಗಾಂಗವು ಸೊಗಸುತ್ತಿರಲು ಚಂಡೊಂದನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಳು. ೨೫. ಬಿಂಕೆಗಣ್ಣಿನವಳೊಬ್ಬಳು ಕಾಡಿನ ದಾರಿಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಲಲಿತಗಮನದ ಗಿರಿಧರನ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತುಗಳಿವು, ಧ್ವಜ, ವಜ್ರ, ಕಮಲ, ಅಂಕುಶಗಳ ರೇಖೆಗಳಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿವೆ” ಎಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೇಳಿದಳು.

ನಳಿನಾಕ್ಷನ ಪದಪದ್ಧತಿ
 ಗಳ ಬಟಿಯೊಳಲಕ್ಷಾಂಕ ಪದಪದ್ಧತಿಗಳ್
 ಪೊಳವುವಿವೆ ನೋಡಿದಾವಳೊ
 ಬಳಿರಿಪುವೊಡನಲಿವ ಧನ್ಯೆಯೆಂದಳದೊರ್ವಳ್

೨೬

ಅನ್ಯಾಸಕ್ತಂ ಕೃಷ್ಣಂ
 ಮಾನ್ಯೆಯದೊರ್ವಳನವಜ್ಜೆಗೆಯ್ದೆನಿದಂತಾ
 ಮನುನಿರಾಯಸವಿಮುಖಪ
 ದನ್ಯಾಸದ ಪಜ್ಜೆಯೆಂದು ನುಡಿದಳದೊರ್ವಳ್

೨೭

ಒಡನಲಿವ ನಲ್ಲಳಚ್ಚುತ
 ನಡಿವಜ್ಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಗಳಿಸಿದಳವನೀ
 ಯಡಿಯೊಳ್ ಪೋರ್ಕುಳಿಯಾಯ್ತೆಂ
 ದಡಿಗಡಿಗಾಯೆಡೆಯನೊರ್ವಳೀಕ್ಷಿಸುತಿದರ್ವಳ್

೨೮

ಅನುಗತ್ತಿವೆತ್ತ ನಲ್ಲಳಡಿವಜ್ಜೆಗಳಲ್ಲಿಯೆ ನಿಂದುವಬ್ಬಲೋ
 ಚನನಡಿವಜ್ಜೆ ನೀಡುಮಿದಿರಂ ಬಟಿಯಂ ಪುದಿದಿದುರ್ವಂತವಳ್
 ಮುನಿದು ನಿಲಲೆ ತಾಂ ತಿಳಿಪಲೆಂದೆಡೆಯಾಡಿದ ಪಾಂಗಿದೊಂದು ತ
 ದ್ವನಿತೆಯೊಳಾದ ಕೃಷ್ಣನೊಲವೆಂದು ಪೆಱಳ್ ಮನದೊಳ್ ಕಲಂಕಿದಳ್

೨೯

೨೬. ಅದೊಬ್ಬಳು ನಳಿನಾಕ್ಷ ಕೃಷ್ಣನ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತಿನ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಅರಗಿನ ರಸವನ್ನು ಲೇಪಿಸಿದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತುಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿವೆ, ನೋಡಿ ಇದಾವಳೋ?! ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ನಲಿದ ಧನ್ಯೆ?!” ಎಂದಳು. ೨೭. ಅವಳೊಬ್ಬಳು “ಅನ್ಯಾಸಕ್ತನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಮಾನ್ಯಳಾದವಳೊಬ್ಬಳನ್ನು ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಕೋಪದಿಂದ ಆಯಾಸ ಪಡದೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋದ ಅವಳ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತುಗಳಿವು” ಎಂದಳು. ೨೮. “ಕೃಷ್ಣನ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಿಯೆಯೊಬ್ಬಳು ಇಲ್ಲಿ ಆಟಕ್ಕೆ ಬಯಸಿದಳು. ಈ ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಹೋರಾಟವಾಯಿತು” ಎಂದು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಒಬ್ಬಳು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ೨೯. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಜತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಿಯೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತುಗಳು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಹೋಗಿವೆ. ಆ ಕಮಲನೇತ್ರನ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇದಿರಾಗಿಯೂ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲೂ ತುಂಬಿವೆ. ಆ ಪ್ರಿಯೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಂದೆ ನಿಂತಳು. ಅವಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನು ನಡೆದಾಡಿದ ರೀತಿಯಿದು. ಇದು ಆ ವನಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿಯ ಗುರುತು.” ಎಂದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲಕಿಕೊಂಡಳು.

ಸ್ತನವತಿಗನುಯಾತೆಗೆ ಕೃ
ಪ್ಲನೊಲ್ಪು ಕೈಗೊಟ್ಟು ನಡೆದನೀಯೆಡೆಯೊಳಿದಾ
ವನಿತೆಯ ಲಘುಪದಪದ್ಧತಿ
ಯೆನುತಮದಂ ಸಖಿಗೆ ತೋಡಿದಳ್ ಮತ್ತೊರ್ವಳ್

೩೦

ವ|| ಅಂತನೇಕಪ್ರಕಾರದಿಂ ಪ್ರಣಯಯುವತಿಯರ್ ತೊಟಲ್ಪು ನೋಡಿ

ಹರಿ ಪೋತಂದಡಿವಜ್ಜೆಗಳ್ ಬಯಲೊಳಿಲ್ಲಿದಿತ್ತವಿನ್ನಿಲ್ಲ ಚಂ
ದ್ರರುಚಿಶ್ರೇಣಿಗಭೇದ್ಯಮಪ್ಪ ಬನದೊಳ್ ಪೊಕ್ಕಿದನಾ ಧೂರ್ತನೆಂ
ದಿರೆ ಗೋಪೀಜನವಾಗಳೊರ್ಮೊದಲೆ ವ್ಯಕ್ತಚ್ಚಾಯೆಯಂ ಕೈಕೊಳು
ತ್ತಿರೆ ಶೃಂಗಾರರಸಾಬ್ಧಿ ಮೇಲೆ ಕವಿದಂತೆತ್ತಂದನಬ್ಬೇಕ್ಷಣಂ

೩೧

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ವಿಕಸಿತಮುಖಾರವಿಂದನಾಗಿ ಮುಂದಿದರ್ ಶೃಂಗಾರನಿಧಿಯಂ
ಕಂಡತಿಪ್ರಣಯಕುಪಿತೆಯರಾದ ಗೋಪಿಯರೊಳ್

ಪ್ರಿಯೆಯೊರ್ಬಳ್ ವಿನಿಗೂಢಸಂಭ್ರಮೆಯುಮೊರ್ಬಳ್ ಪಾಟಲೀಲೋಲನೇ
ತ್ರೆಯುಮೊರ್ಬಳ್ ವಿತತಸ್ಮಿತಾನ್ವಿತೆಯುಮೊರ್ಬಳ್ ದಂತದಪ್ಪಾರುಣೋ
ಪ್ಪೆಯುಮೊರ್ಬಳ್ ವಿಮುಖೀಕೃತಾಕೃತಿಯುಮೊರ್ಬಳ್ ಕುಂಚಿತಭ್ರೂಶಲಾ
ಕೆಯುಮಾಗಿದರ್ ಬೆಡಂಗದೇಂ ಪಡೆದುದೋ ಕೃಷ್ಣಂಗತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂ

೩೨

೩೦. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ತನ್ನೊಡನೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥೂಲಸ್ತನಿಯೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರೀತಿ
ಯಿಂದ ಕೈಗೊಟ್ಟು ನಡೆಸಿದನು. ಇಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತುಗಳಿವೆ.”
ಎಂದು ಸಖಿಗೆ ತೋರಿಸಿದಳು. ವ|| ಹೀಗೆ ಅನುರಾಗವುಳ್ಳ ವನಿತೆಯರು ಹಲವು
ಬಗೆಯಿಂದ ಸುತ್ತಿ ನೋಡಿದರು. ೩೧. “ಕೃಷ್ಣನು ನಡೆದ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತುಗಳು ಇಲ್ಲಿಂದ
ಮುಂದೆ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಆ ವಂಚಕನು ಬೆಳುದಿಂಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸದ ವನದಲ್ಲಿ
ಹೊಕ್ಕಿರಬಹುದು” ಎಂದು ಗೋಪಿಯರು ಒಂದೇ ಸಾರಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಮರದ ನೆಳಲನ್ನು
ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಶೃಂಗಾರಸಾಗರವೇ ಮೇಲೆ ಕವಿದಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು ಬಂದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದು, ಅರಳಿದ ತೆವರೆಮೊಗದವನಾಗಿ ಮುಂದೆ ಇದ್ದ ಶೃಂಗಾರನಿಧಿಯನ್ನು
ಕಂಡು ಅತಿಪ್ರಣಯದಿಂದ ಗೋಪಿಯರು ಕೋಪಗೊಂಡರು. ೩೨. ಪ್ರಿಯೆಯರಲ್ಲಿ
ಒಬ್ಬಳು ಸಡಗರವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕಾಣಿಸದವಳು, ಒಬ್ಬಳು ಪಾದರಿಯ ಹೂವಿನ
ಚಂಚಲವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವಳು, ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಗುವವಳು ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು
ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ, ಕೆಂಪಾದ ತುಟಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚುವವಳು, ಬೇರೊಬ್ಬಳು ಹಿಮ್ಮುಖವಾಗಿ
ತಿರುಗಿದವಳು, ಇನ್ನೂ ಒಬ್ಬಳು ಹುಬ್ಬು ಗಂಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡವಳು- ಹೀಗೆ ಇದ್ದ
ಬಗೆಬಗೆಯ ಅವರ ಬೆಡಗು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅದೆಷ್ಟು ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತೋ!

ವ|| ಆಗಲ್

ಸರಸಾಲೋಕನದಿಂ ವಚ
ನರಚನೆಯಿಂ ಹಸ್ತಕಮಳಸಂಸ್ಪರ್ಶದಿನಂ
ಬುರುಹೇಕ್ಷಣಂ ಪ್ರಸನ್ನಾ
ಚರಿತೆಯರಪ್ಪಂತು ಮಾಡಿದಂ ಗೋಪಿಯರಂ

೩೩

ಮಾರ್ದವದ ಸಖಿಯರೊಡನೆ ಜ
ನಾರ್ದನನಾಡುತ್ತಮಿದ್ ಪದದೊಳ್ ದೆಸೆಗಳ್
ಮಾರ್ದನಿವಿಡಲದ್ಭುತವೃಷ
ನರ್ದನವೃಣ್ಣಿದುದೊಂದು ವಜ್ರಾಶನಿವೊಲ್

೩೪

ವ|| ಅನಂತರಂ

ಬಲಭಿನ್ನಾಗೇಂದ್ರನೊಳ್ ಮಾರ್ಮಲೆದ ಹರವೃಷಾಧೀಶನೊಳ್ ಪೋರ್ದ ಕೀನಾ
ಶಲುಲಾಯಶ್ರೇಷ್ಠನೊಳ್ ತಾಗಿದ ರಣಗಣನಾರೇಖೆಯೆಂಬಂತು ರೇಖಾ
ವಲಿ ಪೀನಸೃಂಧದೊಳ್ ತಳ್ಳಿರೆಯಿರೆ ಪೊಟಮಟ್ಟತ್ತು ಕಾಂತಾರದಿಂ ಪಾ
ಟಲನೇತ್ರಂ ತುಂಗಗಾತ್ರಂ ಘನತರಕಕುದಂ ಶಾತಶೃಂಗಂ ಗವೇಂದ್ರಂ

೩೫

ಕುಲಿಕಾಟೋಪಮನಂತಕಾರಭಟೆಯಂ ಕಂಠೀರವಕ್ಷೋಭಮಂ
ಕುಲಿಶಾಡಂಬರಮಂ ಲಯಾನಲಶಿಖಾಸಂರಂಭಮಂ ಘೋಷದಿಂ
ಗೆಲೆವಂದೊರ್ಮೆಯೆ ಮುಟ್ಟೆವಂದುದು ಬಿಂಬುತ್ತುಂ ಮಹೀರಂಗವಂ
ಕೆಲೆದುರ್ಬೇಟಿಸುತಂ ಗವಂ ಮೊನೆಯಿಡುತ್ತಂ ಶೃಂಗವಂ ಪುಂಗವಂ

೩೬

ವ|| ಆಗ ೩೩. ಆ ಕಮಲನೇತ್ರ ಕೃಷ್ಣನು ಗೋಪಿಯರನ್ನು ಸರಸವಾದ ನೋಟದಿಂದಲೂ ಮಾತಿನಿಂದಲೂ ಕರಕಮಲಸ್ಪರ್ಶದಿಂದಲೂ ಪ್ರಸನ್ನೆಯರಾಗಿಸಿ, ಸರಳವಾಗಿ ನಡೆಯುವವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ೩೪. ಆ ಜನಾರ್ದನನು ಸಖಿಯರೊಡನೆ ಸರಸ ಮೃದುವಚನದಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಕೊಡುವಂತೆ ಅದ್ಭುತವಾದ ಗೂಳಿಯ ಗುಟುರು ಶಬ್ದವೊಂದು ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಉನ್ನತವಾದ ದೇಹದ, ಗಾತ್ರವಾದ ಹಿಣ್ಲಿನ, ಕೆಂಗಣ್ಣಿನ ಹರಿತವಾದ ಕೊಂಬುಗಳ ದೊಡ್ಡ ಗೂಳಿಯೊಂದು ಕಾಡಿನಿಂದ ಹೊರಟು ಬಂದಿತು. ಅದರ ದಪ್ಪವಾದ ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ೩೫. ಇಂದ್ರನ ಐರಾವತದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ, ಹರನ ವೃಷಭದೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿದ ಮತ್ತು ಯಮನ ದೊಡ್ಡ ಕೋಣನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಎಣಿಕೆಯ ರೇಖೆಗಳಂತೆ ಮೂರು ಮಡಿಪು ಗೆರೆಗಳು ಹೆಗಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದು ೩೬. ರಾಹುಕೇತುಗಳ ಆಡಂಬರವನ್ನೂ ಯಮನ ಆರ್ಭಟವನ್ನೂ ಸಿಂಹದ ಗರ್ಜನೆಯನ್ನೂ ವಜ್ರಾಯುಧದ ಆಡಂಬರವನ್ನೂ ತನ್ನ ಗುಟುರೆಯಿಂದಲೇ ಗೆದ್ದಂತಿರುವ ಆ ಗೂಳಿಯು ಕಾಲಿನಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ಕೆರೆಯುತ್ತ ಗುಟುರುಹಾಕಿ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನುಬಿಚ್ಚುತ್ತ ಕೊಂಬನ್ನು ಚೂಪಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತಟಕ್ಕನೆ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅರಿಷ್ಟಾಸುರನನ್ನು ಕಂಡು,

ವ|| ಅಂತು ಮುಟ್ಟೆ ಬರ್ಪರಿಪ್ಪಾಸುರನಂ ಕಂಡು

ಭಯಚಕಿತನೇತ್ರೆಯರ್ ಗೋ
ಪಿಯರೀಕ್ಷಿಸೆ ಕೃಷ್ಣನಾರ್ದು ತಳಶಬ್ದದುರ
ತಯನಸುರವೃಷಂಗಳಭಿಮುಖ
ತೆಯನೆಯಿದನೆಸೆಯೆ ಗಂಡಗರ್ವಮುಖವಂ

೩೭

ವ|| ಅಂತೆಯ್ ಪೊಣಾರ್ದು

ಗಿರಿ ಪವಿ ಮುಟ್ಟದೆನ್ನಗವರಣ್ಯಕುಜಂ ದವಮುಟ್ಟದನ್ನೆಗಂ
ಕರಿ ನಖರಾಯುಧಂ ಮುಳಿಯದನ್ನೆಗಮುಗ್ರನಿಶಾಟರಚ್ಚುತಂ
ಪರಿಯಿಡದನ್ನೆಗಂ ಬಟಿಯಮೇನೆನೆ ಶೃಂಗಮನೊತ್ತಿ ಗಂಟಲಂ
ಮುರಿದರುಣಾಂಬುವಂ ಪಿಟಿದು ಮರ್ದಿಸಿದಂ ವೃಷನಂ ಜನಾರ್ದನಂ

೩೮

ವ|| ಆ ಸಮಯದೊಳ್

ಅಪರಿಮಿತಂ ಪೊಣ್ಣೆದುರದಮ
ರಪಟಹರವವಾರವಪ್ರಹಾರದೆ ಚಂದ್ರಾ
ತಪಮೆ ಕಟಲ್ಲಿಳೆಗುಗುವಂ
ತೆ ಪೊದಯ್ದು ಭೋರೆನಲಲರ ಬೆಳ್ಳರಿ ನಭದೊಳ್

೩೯

೩೭. ಭಯದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತ ಗೋಪಿಯರು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅವನು ಅರ್ಭಟಿಸಿ ಸಹಿಸಲಾಗದೆ ಚಪ್ಪಾಳೆಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತ ತನ್ನ ಅಮಿತವಾದ ಪೌರುಷವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವಂತೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಗೂಳಿಗೆ ಎದಿರಾಗಿ ನುಗ್ಗಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ, ೩೮. ವಜ್ರಾಯುಧವು ತಾಕದಿರುವವರೆಗೆ ಗಿರಿಯೂ, ಕಾಡುಕಿಚ್ಚು ಸುಡದಿರುವವರೆಗೆ ಕಾಡುಮರವೂ ಸಿಂಹವು ರೇಗದಿರುವವರೆಗೆ ಆನೆಯೂ ವಿಷ್ಣುವು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವವರೆಗೂ ಕ್ರೂರರಾಕ್ಷಸರೂ ಜೀವಿಸಿ ಇರಬಹುದು. ಆಮೇಲೆ ಸಾಧ್ಯವೇ! ಎಂಬಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಗೂಳಿಯ ಕೊಂಬನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಗಂಟಲನ್ನು ಮುರಿದು ರಕ್ತವನ್ನು ಹಿಂಡಿ, ಕೊಂದುಹಾಕಿದನು. ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೩೯. ದೇವತೆಗಳ ಪಟಹವಾದ್ಯವು ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿ ಧ್ವನಿ ಮಾಡಿತು. ಆ ಧ್ವನಿಯೊಡನೆ ಬೆಳುದಿಂಗಳೇ ಜಾರಿ ಭೂಮಿಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಆಕಾಶದಿಂದ ಭೋರೆಂದು ಶಬ್ದವಾಗುವಂತೆ ಹೂಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ವಿಜಯೋತ್ಸವವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಉಪೇಂದ್ರನು ಉತ್ತಮ ಗೋಪವನಿತೆಯರೊಡನೆ ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದನು. ಮರುದಿನ ಉದಯ

ವ|| ಅಂತು ವಿಜಯೋತ್ಸವಂ ನೆಗಲಿ ಗೋಪವರಾಂಗನಾಜನಂಬೆರಸು ಬಂದುಪೇಂದ್ರಂ
ಗೋಕುಲದೊಳ್ ಸುಖದಿನರೆ ಮುಖದವಸಮುದಯಸಮಯದೊಳ್

ತ್ರಿದಶಾರಿ ಕೇಶಿ ಮಡಿದಪ
ನಿದು ಶುಭದಿನವೆಂದು ಶಕ್ತಿಮಂಗಳವನ
ಕೃದಯಾಚಲವೇದಿಯೊಳಿತಿ
ಪದ ಪೊಂಗಳಸಂಬೊಲಾಯ್ತು ದಿನಕರಬಿಂಬಂ ೪೦

ಬಾಳಾತಪದ ವಿಳಾಸಮ
ನೇಳಿಸೆ ಪೀತಾಂಬರಾಂಶು ವೃಂದಾವನದೊಳ್
ಲೀಳಾಲಂಕೃತಗಮನಂ
ನೀಲೋತ್ಪಲವರ್ಣನಚ್ಯುತಂ ಕ್ರೀಡಿಸಿದಂ ೪೧

ಸುರಭಿ ಘಟೋದ್ಧಿ ದುಗ್ಧನಿಧಿ ನಂದಿನಿ ವತ್ಸಲೆ ಕಾಮಧೇನು ಪೀ
ವರುಕುಚೆ ಗೋಪಿ ಸಲ್ಲಕಿಯೆನಿಪ್ಪಭಿಧಾನದ ಗೋಕದಂಬಮಂ
ಕರೆದು ಮುರಾರಿ ಮೆಯ್ಯೊಡೆದು ಮೇಯಿಸಿಯುಂ ತಿಳಿನೀರನೂಡಿಯುಂ
ಮರದ ನೆಲಲೊಳ್ ನಿಲಿಸಿಯುಂ ಮೆಳೆದಂ ನಿಜಗೋಪಲೀಲೆಯಂ ೪೨

ಮುತ್ತಿನ ನೀಲದೇಹಸರದೋಲೆ ಕದಂಪಿನೊಳಾಡೆ ನೆತ್ತಿಯೊಳ್
ಕತ್ತರಿವೀಲಿಯುಂ ಮಿಲುಗೆ ಪೀತಪಟಂ ಕಟಯೊಳ್ ಬೆಡಂಗು ಮೆ
ಯ್ವತ್ತಿರೆ ಕಾಲ ಪೊಂದೊಡರ ದೈತ್ಯರ ಹಾಹೆಗಳೊಪ್ಪೆ ವೇಣುವಿಂ
ತುತ್ತುರುನಿಷ್ಠನಂ ನೆಗಲಿ ಗೋವಳರಾಯನ ಲೀಲೆ ರಂಜಕುಂ ೪೩

ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೪೦. ಈ ದಿನ ದೇವವೈರಿಯಾದ ಕೇಶಿಯು ಸಾಯುವುದರಿಂದ ಇದು ಶುಭದಿನವೆಂದು ಇಂದ್ರನ ಮಂಗಳಸ್ಥಾನಕ್ಕಾಗಿ ಉದಯಗಿರಿಯ ಹಸೆಯ ಜಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಟ್ಟಿರುವ ಸುವರ್ಣಕಲಶದಂತೆ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವು ಕಾಣಿಸಿತು. ೪೧. ಕನ್ನೆದಿಲೆಯ ಬಣ್ಣದ ಕೃಷ್ಣನ ಪೀತಾಂಬರದ ಹೊಳಪು ಎಳೆ ಬಿಸಿಲಿನ ಸೊಗಸನ್ನು ಕೀಳಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕೃಷ್ಣನು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಅಂದವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೪೨. ಕೃಷ್ಣನು ಸುರಭಿ, ಘಟೋದ್ಧಿ, ದುಗ್ಧನಿಧಿ, ನಂದಿನಿ, ವತ್ಸಲೆ, ಕಾಮಧೇನು, ಪೀವರ ಕುಚೆ, ಗೋಪಿ, ಸಲ್ಲಕಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹಸುಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಮೈದೊಡೆದೂ ಮೇಯಿಸಿಯೂ ತಿಳಿನೀರನ್ನು ಕುಡಿಸಿಯೂ ಮರದ ನೆಲಲಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಯೂ ತನ್ನ ಗೋಪಾಲ(ನ) ಲೀಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ೪೩. ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತಿನ ಮತ್ತು ನೀಲಮಣಿಗಳ ಕಡುಕಿನ ಒಂದೆಳೆಯ ಸರವು ತೂಗಾಡುತ್ತಲೂ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಕತ್ತರಿಯಾಕಾರದಿಂದ ಇರುವ ನವಿಲುಗರಿಯು ಹೊಳೆಯುತ್ತಲೂ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಪೀತಾಂಬರವು ಬೆಡಗು ಪಡೆದಿರುತ್ತಲೂ ಕಾಲಿನ ಚಿನ್ನದ ಒಡವೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರ

ವ|| ಆ ಸಮಯದೊಳ್

ತುರುಗಾಕಾರದೆ ಕಾಳರಕ್ಕಸನೆ ಮೂಜುಂ ಲೋಕವಂ ನುಂಗಲೆ
ಬ್ಬರುತಿಪಂತಿಳೆಯಂ ಖುರಾಗ್ರಹತಿಯಿಂ ನುಗೊತ್ತುವಾಶಾಗಜೋ
ತರಮಂ ಪೋಗೊದೆವಬ್ಬಿಯಂ ಸರಳಿಪರ್ಕಾಶ್ವಂಗಳಂ ನಿಲ್ಲಿ ತೊ
ಪ್ಪರದಿಂ ಪಾಯ್ವಳವಿಂದೆ ಕೇಶಿ ಪರಿತಂದಂ ಕಂಸನಾದೇಶದಿಂ

೪೪

ವ|| ಅಂತು ನಿಜಗತಿವಿಜೃಂಭಣಂ ಭುವನಕ್ಷೋಭಮಾಗೆ

ಪೆಸರೈತ್ತರ್ ದಶಕಂಧರಾದಿದನುಜರ್ ಮುನ್ನಾದೊಡಂ ಕೇಶಿಯಂ
ಪೆಸಗೊಂಡನ್ನನಿಶಾಟರಂ ಪೆಸಗೊಳಲ್ವೇಡಂತಿಕೂರರಿಂ
ತುಸಮುಚ್ಚೈಂಬಳರಿಂತು ಸಾಹಸಿಕರಿಂತುದ್ವತ್ತರಾರೆಂಬಿನಂ
ಗ್ರಸನಾಟೋಪದಿನೆಯ್ದಿದಂ ಹರಿಯನುತ್ಥಣಂ ವಿವೀರ್ಣಾನನಂ

೪೫

ವ|| ಆಗಳಾ ಕೇಶಿಯಂ ಮುಂಜಕೇಶಿ ಮಾರ್ಕೊಂಡು

ಕರಮಂ ತೂಂತಿ ತದಾಸ್ಯದೊಳ್ ಬಳೆಯಿಸಲ್ ತದ್ವರ್ಧನೋದ್ರೇಕದಿಂ
ಸೆರೆಗಳ್ ಬೀಗಿ ನೆಳಿಲ್ ನೆಳಿಲ್ಲರೆಯೆ ನೆತ್ತರ್ ಮೂಗಿನೊಳ್ ತೀವಿ ಪಾ
ಯ್ತರೆ ನಿಟ್ಟೆಲ್ಲು ಛಟಚ್ಚಟೆಂದೊಡೆಯೆ ತದ್ವೈತ್ಯಾಧಮಂ ನೀಳದಿಂ
ಬಿರಿದಂ ಭೂತಗಣಕ್ಕಮಂಡಜಗಣಕ್ಕಂ ಪರ್ಚುಗೊಟ್ಟಂದದಿಂ

೪೬

ಬೊಂಬೆಗಳು ಒಪ್ಪುತ್ತಲೂ ಕೊಳಲಿನ ತುತ್ತುರುದ್ವನಿಯು ಕೇಳಿಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ
ಗೋಪಾಲರಾಯನ ಲೀಲೆಯು ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದಿತು. ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
೪೪. ಕೇಶಿಯೆಂಬ ಕಾಳರಾಕ್ಷಸನು ಕಂಸನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಕುದುರೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ,
ಮೂರುಲೋಕವನ್ನೂ ನುಂಗಲು ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕ್ರೂರವಾದ ಗೊರಸಿನ ಹೊಡೆತದಿಂದ
ಭೂಮಿಯನ್ನು ನುಗ್ಗೊತ್ತುತ್ತ ದಿಗ್ಗಜಗಳನ್ನು ಒದೆದೊಡಿಸಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಲಕಿ
ಸೂರ್ಯಾಶ್ವಗಳನ್ನೂ ಎಟುಕಿಸಿಕೊಂಡು, ತೊಪ್ಪೆಂದು ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ
ಓಡಿ ಬಂದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ತನ್ನ ನಡಿಗೆಯ ವೇಗಾತಿಶಯವು ಲೋಕವನ್ನೇ ಕಲಕಲು,
೪೫. “ರಾವಣನೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸರು ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದರು. ಆದರೆ
ಕೇಶಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿದ ಬಳಿಕ ಇನ್ನು ಬೇರೆಯ ರಾಕ್ಷಸರ ಹೆಸರನ್ನು ಎತ್ತುವಂತಿಲ್ಲ.
ಹೀಗೆ ಅತಿ ಕ್ರೂರಿಗಳೂ ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸುವವರೂ ದುರ್ವೃತ್ತರೂ
ಸಾಹಸಿಗಳೂ ಯಾರಿರುವರು?!” ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಿವಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು
ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬಾಯನ್ನು ತೆರೆದು ಆಡಂಬರದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನುಂಗಲು ಬಂದನು. ವ||
ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಕೇಶಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ೪೬. ಅವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಯ್ಯನ್ನು ತುರುಕಿ
ಕೈಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದನು. ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಉದ್ರೇಕದಿಂದ ಕೇಶಿಯ ನರಗಳು ಬಿಗಿದು ಉಬ್ಬಿ
ನೆಳಿಲ್ ನೆಳಿಲ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ, ಬಿರಿದವು. ರಕ್ತವು ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ

ವ|| ಆ ವಧ್ಯಕ್ರಮಮಂ ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಿ

ಅದೊಂದು ಪರಿ ತಾಟನಿಟ್ಟು ಖರದೈತ್ಯನಂ ಕೊಂದ ಪಾಂ
ಗದೊಂದು ಪರಿ ಗಂಟಲಂ ಮುರಿದರಿಷ್ಟನಂ ಕೊಂದಗು
ರ್ವದೊಂದು ಪರಿ ಕೇಶಿಯಂ ಸಮದೆ ಸೀಳು ಕೊಂದಂದವೆಂ
ದದೇಂ ಕೆಹಕಹೋರು ನಿಶ್ಚನದೆ ನಕ್ಕನಾ ನಾರದಂ

೪೭

ಅಭಿನವಭಂಗಿಯೊಳರಿಯಂ

ವಿಭು ಮಡಿಪಿದೆ ಬಾಪುಭಾಪೆನುತ್ತುತ್ಸವದಿಂ
ನಭದೊಳ್ ಮುನಿಪತಿ ನಾರದ
ನಭಿನುತಮತಿ ಮುಖರನಾಗಿ ಹರಗಿಂತೆಂದಂ

೪೮

ಜಗಮಂ ನುಂಗುವ ಶೂಲಿ ನೀನೆ ಜಗಮಂ ಮಾಲ್ವಬ್ಬಜಂ ನೀನೆ ತ
ಜ್ಜಗಮಂ ರಕ್ಷಿಪ ವಿಷ್ಣು ನೀನೆ ಜಗಮುಂ ಪೋ ನೀನೆ ಸರ್ವೇಶ ಸ
ರ್ವಗ ಸರ್ವಾತ್ಮಕ ಸರ್ವಭೂತಮಯ ನಿನ್ನಿಂ ಬಿನ್ನವಾಗಿರ್ಪ ವ
ಸ್ತುಗಳಿಲ್ಲ ರಿಪು ಭಿನ್ನನಾದನಿದು ಚಿತ್ರಂ ಪದ್ಮಪತ್ರಾಂಬಕಾ

೪೯

ಗತಿಗೆಟ್ಟ ಕೇಶಿ ಸಮರ

ಕ್ಷಿತಿಯೊಳ್ ಕೆಡೆದಿದುರ್ವೀಗ ಮುನ್ನಿಲ್ಲದುದೊಂ
ದತಿಶಯಸುಗತಿಯನೊಳಕೊಂ
ಡು ತರಣಿಮಂಡಲಮನೆಯ್ದಿದಂ ಕಡುಚೋದ್ಯಂ

೫೦

ತುಂಬಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹಾರಿತು. ಉದ್ಧವಾದ ಎಲುಬುಗಳು 'ಛಟಚ್ಚಟ' ಎಂದು ಒಡೆದು ಹೋದವು. ಆ ದೈತ್ಯಾಧಮನು ಭೂತಗಣಕ್ಕೂ ಹದ್ದು ಕಾಗೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೂ ಹಂಚಿ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಉದ್ಧವಾದ ಎರಡು ಸೀಳಾಗಿ ಬಿರಿದು ಬಿದ್ದನು. ಆ ವಧೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಿ, ನಾರದನು ೪೭. "ಕೃಷ್ಣನು ತಾಳೆಯ ಹಣ್ಣಿಗೆ ಹೊಡೆದು ಖರರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದುದು ಅದೊಂದು ಬಗೆ, ಅರಿಷ್ಟನನ್ನು ಗಂಟಲು ಮುರಿದು ಕೊಂದುದು ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆ, ಈ ಕೇಶಿಯನ್ನು ಸಮನಾಗಿ ಎರಡು ಸೀಳು ಮಾಡಿ ಕೊಂದ ರೀತಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದೋ?! ಎಂದು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕನು. ೪೮. "ವಿಭುವೇ ಹೊಸದಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶತ್ರುವನ್ನು ಸಾಯಿಸಿದೆ ಭಾಪು ಭಾಪು ಎನ್ನುತ್ತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತ ಇನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು. ೪೯. "ಕಮಲದಳನೇತ್ರಾ! ಜಗತ್ತನ್ನು ನುಂಗುವ ರುದ್ರನೂ ನೀನೆ; ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಬ್ರಹ್ಮನೂ ನೀನೆ. ಜಗತ್ತನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ವಿಷ್ಣುವೂ ನೀನೆ. ಹೋಗು! ಜಗತ್ತೂ ನೀನೆ. ಸರ್ವೇಶ! ಸರ್ವಗ, ಸರ್ವಾತ್ಮಕ, ಸರ್ವಭೂತಮಯ, ನಿನ್ನಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ವಸ್ತುಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಈ ಶತ್ರು ಕೇಶಿ ನಿನ್ನಿಂದ ಭಿನ್ನ (ಸೀಳಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿರುವುದು) ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ! ೫೦. ಗತಿಗೆಟ್ಟ ಕೇಶಿಯು, ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೂ ಈಗ ಮುಂಚೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಒಂದು ಅತಿಶಯವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಗತಿಯನ್ನೇ

ದಾನವರೊಳತಿಕೂರಂ
ತಾನಿವನೆನಿಸಿದ ಕೇಶಿಯಂ ಕೊಂದುದಟೆಂ
ನೀನಿಂ ಕೇಶವನೆಂಬಭಿ
ಧಾನದೆ ವರ್ತಿಸು ಮುರಾರಿ ಧರೆ ಕೀರ್ತಿಸಿನಂ

೫೧

ವ|| ಎಂದು ಅರವಿಂದನಂದನಸೂನುವಂತರ್ಥಾನಗತನಾಗಿ ಪೋಗಿ ಮಧುರಾಪುರ
ನಿವಾಸಿಗುಗ್ರಸೇನಸೂನುಗದೊಂದು ಕಾರ್ಯಮನಟೆಪಲೆಂದಂದು ಬಗೆದಂದು

ಬಿಂಬದಧಿದೈವಮರ್ಕನ
ಬಿಂಬದೆ ತಳದಿಟೆದುದಿಂತಿದದ್ಭುತವಸುರಂ
ಗೆಂಬನಮಿನಬಿಂಬದ ದೆಸೆ
ಯಿಂ ಬಂದಿಳಿಗಿಟೆದನಮಲಕಾಂತಿಮುನೀಂದ್ರಂ

೫೨

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ದೈತ್ಯರಾಜನಿಂದಾತಿಥ್ಯಪೂಜೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡು ವಿಶಿಷ್ಟವಿಷ್ಣುರಾಸೀನನಾಗಿ

*ಪಿಸುಣಂ ಪೇಟೊಡದೇವುದೊ
ಕಿಸುಜಡೆಯುಂ ಬೂದಿ ಕಚ್ಚುಟಂ ಬೊಕ್ಕಣಮುಂ
ಪಿಸುಣುಟಿ ಮತ್ತನೆ ಮಾಣ್ಣನೆ
ಪಿಸುಣರ ದೇವಂಗೆ ನಾರದಂಗಿದು ಸಹಜಂ

೫೩

ಪಡೆದು ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಇದು ಇನ್ನೂ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರ.
೫೧. ಮುರಾರೀ! ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲಿ ಅತಿಕೂರಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕೇಶಿಯನ್ನು ನೀನು
ಕೊಂದುದರಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಸ್ತುತಿಸುವಂತೆ ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಕೇಶವ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ
ವಿರಾಜಿಸು. ವ|| ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರನಾರದನು ಕಣ್ಮರೆಯಾದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಧುರಗೆ
ಹೋಗಿ ಉಗ್ರಸೇನನ ಮಗನಾದ ಕಂಸನಿಗೆ ಅದೊಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು
ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದನು. ೫೨. ಸೂರ್ಯಬಿಂಬದ ಅಧಿದೇವತೆಯೇ ಬಿಂಬದಿಂದ ಇಳಿದು
ಬರುತ್ತಿದೆ! ಇದು ಕಂಸ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ತೋರುವಂತೆ ನಿರ್ಮಲಕಾಂತಿಯುತನಾದ
ನಾರದನು ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದ ಕಡೆಯಿಂದ ಭೂಮಿಗಿಳಿದನು. ವ|| ಇಳಿದುಬಂದು
ರಾಕ್ಷಸರಾಜನ ಅತಿಥ್ಯಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಉತ್ತಮಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು.
೫೩. ಚಾಡಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದರೂ ಕೆಂಜೆಡೆಯೂ ವಿಭೂತಿಯೂ ಕೌಪೀನವೂ ಚೀಲವೂ
ಏತಕ್ಕೋ? ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲುದೋ? ಚಾಡಿಯೂ ಮತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚೇ ಎಂದರೆ ಬಿಡುವನೆ?!

* ಈ ರೀತಿಯಾದ ಪಾಠವು ತಾಳಪತ್ರ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿದೆ.

ಪಿಸುಣಂ ಪೇಟೊಡದೇವುದೊ
ಕಿಸು ಜಡೆಯಂ ಬೂದಿ ಕಚ್ಚುಟಂ ಬೊಕ್ಕಣಮುಂ
ಪಿಸುಣರೆ ಮತ್ತೆಯುಮಾಣ್ಣದೆ
ಪಿಸುಣರೆ ದೇವಂಗೆ ನಾರದಂಗಿದು ಸಹಜಂ

೧. ಬಸು (ಕ) ೨. ಪಿಸುಣರೆ ಮತ್ತನೆ ಮಾಣ್ಣನೆ (ಕ)

ಅಸುರನ ಮುಖಾಬ್ಧಮಂ ಕೊರ
ಗಿಸುವಲ್ಲಿಗೊಂದು ಸಾಂದ್ರಚಂದ್ರಿಕೆಯನೆ ದಂ
ತಸಮುಜ್ಜ್ವಲರುಚಿ ಪಸರಿಸ
ಲಸಹ್ಯಮಂ ದಿವಿಜಪತಿಗೆ ಯತಿಪತಿ ನುಡಿದಂ

೫೪

ದೇವಕಿಯ ಸುತನಿನಟಿಯೆ ಮ
ಹಾವೀರರ್ ಖರವೃಷೇಂದ್ರಕೇಶಿಪ್ರಮುಖರ್
ದೇವಾರಿ ತೀಕ್ಷ್ಣನಖದಂ
ಪ್ರಾವಳಿಯೆಡೊಂದು ಸಿಂಗಮಂ ನೀಂ ಪೋಲ್ತೈ

೫೫

ನಿನಗಂತಕನುಂ ದೇವಕ
ತನಯಾಪ್ಯಮಗರ್ಭಜಾತನಾ ಬಾಲನೆ ತ
ದ್ವನುಜರನಿಕ್ಕಿದನಿಂ ಪೌ
ಧನಾಗದನ್ನೆಗಮೊಡರ್ಚುಪಾಯಾಂತರಮಂ

೫೬

ವ|| ಎಂದು ನಾರದಂ ನೀರದಪಥಕ್ಕೆ ಪೋದಂ, ಆಗಲಾ ಭೋಜರಾಜಂ

ದೇವಮುನಿ ನುಡಿದ ನುಡಿಯಿಂ
ಭಾವಿಸಿ ವಸುದೇವಕೃತಕಮಂ ಭಯನಿಷ್ಠಂ
ದಾವಯವಂ ಪರ್ಯಾಕುಲ
ಜೀವಂ ಪಾವಡರ್ಧ ಪಂದೆಯಂತೆವೊಲಿದರ್ಧಂ

೫೭

ವ|| ಅಂತು ಕಿಟಿದಾನು ಬೇಗಮಿದುರ್ ತನ್ನಂ ತಾನೆ ಸಂತೈಸಿಕೊಂಡು ನಿಜಾಂತಿಕದೊಳಿದರ್
ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ

ಚಾಡಿಕಾರರ ದೇವನಾದ ನಾರದನಿಗೆ ಇದು ಸಹಜ. ೫೪. ರಾಕ್ಷಸನ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ಕೊರಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ದಟ್ಟವಾದ ಬೆಳುದಿಂಗಳು ಎನ್ನುವಂತೆ ತನ್ನ ಹಲ್ಲಿನ ಕಾಂತಿಯು ಹರಡುತ್ತಿರಲು ನಾರದನು ಕಂಸನಿಗೆ ಸಹ್ಯವಲ್ಲದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ೫೫. “ದೇವಾರಿಯೇ? ದೇವಕಿಯ ಮಗನಿಂದ ಮಹಾವೀರರಾದ ಖರಾಸುರ ವೃಷಭಾಸುರ ಕೇಶಿ ಮೊದಲಾದವರು ಹತರಾದುದರಿಂದ ನೀನು, ಹರಿತವಾದ ಉಗುರು ಕೋರೆ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಒಂದು ಸಿಂಹವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿರುವೆ. ೫೬. ನಿನಗೆ ಯಮನೂ ದೇವಕಿಯ ಎಂಟನೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲುದಿಸಿದವನೂ ಆದ ಆ ಬಾಲನೇ ಆ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಂದನು. ಅವನು ಪ್ರೌಢನಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಉಪಾಯಾಂತರವನ್ನು ಮಾಡು.”
ವ|| ಎಂದು ನಾರದನು ಹೇಳಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿದನು. ಆಗ ಆ ಭೋಜರಾಜನು ೫೭. ದೇವಯುಷಿಯು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿನಿಂದ ವಸುದೇವನು ಮಾಡಿದ ಕಪಟಕೃತ್ಯವನ್ನು ಭಾವಿಸಿ ನೋಡಿ, ಭಯದಿಂದ ಸ್ತಬ್ಧನಾಗಿ, ಅತಿ ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾದ ಜೀವವುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ ಹಾವು ಮೇಲೇರಿದ ಹೇಡಿಯಂತೆ ಆದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿದ್ದು, ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಸಂತೈಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಳಿದನು.

ದೇವಕಿಯ ಪುತ್ರನಸ್ತು
ಜ್ಞೇವಾಂತಕನಲ್ಲದುದೆ ಪಗೆಯೆನಗರಿದೇ
ಗೋವಳಿಗರ ಶಿಶುವೆಂದಿರ
ಲಾ ವೈರಿಯ ದೇವಕೀಸುತಂ ಗಡದೆಂತೋ

೫೮

ಎನ್ನಂ ವಂಚಿಸಿ ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ವಸುದೇವಂ ದೇವಕೀಪುತ್ರನಂ
ಭನ್ನಾಕಾರದಿನುಯ್ಯ ಪಲ್ಲಟಸೆ ಮಾಯಾಬಾಲೆಯೊಳ್ ನಂದನುಂ
ತನ್ನಂಗೋದ್ಧವನೆಂದೆ ರಕ್ಷಿಸಿದನಕ್ಕುಂ ಕೃಷ್ಣನಂ ಪೊಲ್ಲಕ್ಕೆ
ಯನ್ನೋಡಿಂ ವಸುದೇವನಿಂತೆನಗೆ ಕೌಟಿಲ್ಯಜ್ಞರೇಗೆಯ್ಯರೋ

೫೯

ಇಡುವಳಿಯೊಳಿರ್ಪವೊಲ್ ಮೆ
ಲ್ಲದಿಸಿದನೆಂತೆನ್ನನೆನಗೆ ವಸುದೇವನೆನಲ್
ಹೆಡದಲೆಯ ಪಾವು ಸೋಂಕಲ
ಕಿಡಿ ನಣ್ಣಿನ ಮೃತ್ಯುವಿಂಪುದೋಡುವ ಗರಳಂ

೬೦

ವ|| ಎಂದು ನೊಂದು ನುಡಿದು ಪ್ರಧಾನಪುರುಷರೊಳಕ್ಕೂರನಂ ಕರೆದು

ವದನಚತುಷ್ಯವಿಲ್ಲದ ರಜೋಗುಣವಿಲ್ಲದ ಪದ್ಮಪೀಠವಿ
ಲ್ಲದ ಕಳಹಂಸವಿಲ್ಲದ ಕಮಂಡಲವಿಲ್ಲದ ಪಾಶರಜ್ಜುವಿ
ಲ್ಲದ ವಿಮಳಾಕ್ಷಮಾಲಿಕೆಯುಮಿಲ್ಲಪೂರ್ವವಿರಿಂಚ ಧರ್ಮಕೋ
ವಿದ ನಯಯುಕ್ತ ದಾನಪತಿ ಪೇಟ್ಟಪೆನಾಂ ನಿನಗೊಂದು ಕಾರ್ಯಮಂ

೬೧

ವ|| ಅದೆಂತೆಂದೋಡೆ, ಬಳಸೂದನಸೂದನನಪ್ಪೆನಗೆ ನಂದನನಂದನದೊಳ್ ಸಂಧಾನಂ

೫೮. “ದೇವಕಿಯ ಮಗನು ನನ್ನ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಂತಕನೇ ಹೊರತು ಉಳಿದವರಾರೂ
ನನಗೆ ಅಸಾಧ್ಯರಾದ ಹಗೆಗಳಲ್ಲ. ಅವನು ಗೋಪಾಲರ ಮಗು ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ಆ
ವೈರಿಯೇ ದೇವಕಿಯ ಮಗನೆಂಬುದು ಅದು ಹೇಗೋ! ೫೯. ವಸುದೇವನು ನನ್ನನ್ನು
ವಂಚಿಸಿ, ವೇಷಾಂತರದಿಂದ ದೇವಕಿಯ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ,
ಮಾಯಾಬಾಲಿಕೆಗೆ ಬದಲಿಸಿ ಇಟ್ಟನು. ನಂದಗೋಪನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನೆಂದೇ
ರಕ್ಷಿಸಿರಬಹುದು. ವಸುದೇವನು ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಕೇಡು ಮಾಡಿದನೋ ನೋಡಿ! ಕುಟಿಲರು
ಏನನ್ನು ತಾನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ?! ೬೦. ವಸುದೇವನು ನನ್ನ ಬಂಧನದಲ್ಲೇ ಇರುವವನಂತೆ,
ನನ್ನನ್ನು ಭ್ರಾಂತಿಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟನು ಎಂದಮೇಲೆ ಅವನು ನನಗೆ ಹೆಡದಲೆಯ ಹಾವು,
ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಬೆಂಕಿಯ ಕಿಡಿ, ಪ್ರೀತಿಯ ಮೃತ್ಯು, ಇಂಪಾಗಿ ಕಾಣುವ ವಿಷ ಅಲ್ಲವೆ?!
ವ|| ಎಂದು ನೊಂದುಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡಿ, ಪ್ರಧಾನಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ
ಅಕ್ಕೂರನನ್ನು ಕರೆದು ೬೧. “ನಾಲ್ಕುಮುಖಗಳೂ, ರಜೋಗುಣವೂ ಕಮಲಾಸನವೂ
ಕಲಹಂಸವೂ ಕಮಂಡಲವೂ ಪಾಶವೂ ನಿರ್ಮಲ ಜಪಮಾಲೆಯೂ ಇಲ್ಲದ ಅಪೂರ್ವ
ಬ್ರಹ್ಮನೇ! ಧರ್ಮಪಂಡಿತಾ, ನೀತಿಯುತಾ, ದಾನಪತೀ! ನಿನಗೆ ನಾನು ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು
ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ವ|| ಅದೇನೆಂದರೆ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ವೈರಿಯಾದ ನನಗೆ ನಂದನ ಮಗನಲ್ಲಿ

ನೀತಿನಿಂದಿತಮುಂ, ಪ್ರಭಂಜನಸಖಪ್ರಭಾವಪ್ರಭಂಜನನಪ್ಪೆನಗೆ ಕುಲಹೀನ ವನಿತಾಸ್ತೋಪಪುಷ್ಪನೊಳನು
ಬಂಧಿಕೆಯತಿಕಷ್ಟಮುಂ, ಕಾಲಪ್ರಳಯಕಾಲನಪ್ಪೆನಗೆ ಸಹಾಯಶೂನ್ಯದೊಳ್ ಯಾನವತಿಹೀನಮುಂ,
ಕೃಷ್ಣಾದಸಂಹನನಕೃಷ್ಣಾದನಪ್ಪೆನಗೆ ಅನಭ್ಯಸ್ತಶಸ್ತ್ರದೊಳ್ ಸಾಮವಪ್ಪುದಕಾರ್ಯಮುಂ, ಪ್ರಕಂಪನಜೀನ
ಪ್ರಕಂಪನನಪ್ಪೆನಗೆ ಗೋಪಾಲಯುಕ್ತನೊಳ್ ಭೇದಮಯುಕ್ತಮುಂ ಪುರಮಥನಮಿತ್ರಪುರಮಥನನಪ್ಪೆನಗೆ
ನವನೀತಚೋರನೊಳ್ ಪ್ರದಾನಮಪ್ರಯೋಜನಮುಂ, ಉಗ್ರಸಂಗ್ರಾಮೋಗ್ರನಪ್ಪೆನಗೆ ಗೋನಿಯೋಗ
ದಂಡಧರನೊಳ್ ದಂಡವಪಹಾಸ್ಯಮುಮಪ್ಪುದು. ಅದು ಕಾರಣದಿಂ ಕೃಷ್ಣನೊಳ್ ಕುಟಲೋಪಾಯಮೆ
ಕರಣೀಯಂ. ಆ ಮಾಯಾವಿಯಂ ಧನುರ್ಮಹೋತ್ಸವಾಮಂತ್ರಣವ್ಯಪದೇಶದಿಂ ವಿನಾಶಮನೆಯಿಸುವೆಂ.
ಅಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಯಂ

ಆಂ ದೇವಕಜೆಯನಾನಕ

ದುಂದುಭಿಯಂ ನಂದನಂ ಯಶೋದಾವಧುವಂ

ಕೊಂದವರ ರಕ್ತಜಲದಿಂ

ನಂದಿಸುವೆಂ ಮತ್ಸ್ಯಕೋಪತೀವ್ರಾನಳನಂ

೬೨

ಯಾದವರನಿಕ್ಕಿ ನಿರ್ದಾ

ಯಾದವರ ಪ್ರಾಜ್ಞರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿವಧುಗಾಂ

ಕಾದಲನಪ್ಪೆಂ ಬಿಡಿಯಂ

ಕಾದಲಣಂ ಗೋತ್ರವೈರಿಯುಂ ನೆಱೆದಪನೇ

೬೩

ಸಂಧಾನವು ನೀತಿದೂಷಿತ, ಅಗ್ನಿಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಭಂಜಿಸಿದ ನನಗೆ ಕುಲಹೀನವನಿತೆಯ
ಸ್ತನ್ಯದಿಂದ ಪುಷ್ಪನಾದವನಲ್ಲಿ ಅನುವರ್ತನೆ ಅತಿಕಷ್ಟ, ಯಮನಿಗೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲಯಮನಾದ
ನನಗೆ ಅಸಹಾಯನಾದವನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗುವುದು. ಅತಿಹೀನ, ನಿರತಿ ರಾಕ್ಷಸನ
ದೇಹಮಾಂಸವನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಬಲ್ಲ ನನಗೆ ಶಸ್ತ್ರಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧವು ನಿಷಿದ್ಧ.
ವರುಣನ ಹೃದಯರಕ್ತಪಾಯಿಯಾದ ನನಗೆ ಕಾಕಪಕ್ಷವೆಂಬ ಜುಟ್ಟುಳ್ಳವನೊಡನೆ
ಸಾಮೋಪಾಯವು ಅಕಾರ್ಯ, ವಾಯುವಿನ ಜೀವವನ್ನು ನಡುಗಿಸುವ ನನಗೆ ಗೋಪಾಲರ
ಜತೆಯವನೊಡನೆ ಭೇದೋಪಾಯವೂ ಅಯುಕ್ತ. ಈಶ್ವರಮಿತ್ರನಾದ ಕುಬೇರನ ಪುರವನ್ನು
ಕೆಡೆದ ನನಗೆ ಬೆಣ್ಣೆಗಳ್ಳನೊಡನೆ ದಾನೋಪಾಯವೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದುದು
ಈಶ್ವರನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಉಗ್ರನಾದ ನನಗೆ ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯಲು ಕೋಲನ್ನು
ಹಿಡಿದವನೊಡನೆ ದಂಡೋಪಾಯವೂ ಅಪಹಾಸ್ಯಕರ. ಆದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
ಕುಟಲೋಪಾಯವೇ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು. ಆ ಮಾಯಾವಿಯನ್ನು ಧನುರ್ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ
ಕರೆಯುವ ನೆಪದಿಂದ ವಿನಾಶಪಡಿಸುವೆನು. ಆಮೇಲೆ ೬೨. ನಾನು ದೇವಕಿಯನ್ನೂ
ವಸುದೇವನನ್ನೂ ನಂದ ಯಶೋದೆಯರನ್ನೂ ಕೊಂದು ಅವರ ರಕ್ತಜಲದಿಂದ ನನ್ನ
ಕೋಪವೆಂಬ ಪ್ರಬಲವಾದ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಆರಿಸುವೆನು. ೬೩. ಯಾದವರನ್ನು ಕೊಂದು
ದಾಯಾದಿಗಳಿಲ್ಲದ ಉತ್ತಮವೂ ವಿಸ್ತಾರವೂ ಆದ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿವಧುವಿಗೆ ನಾನು
ಪ್ರಿಯನಾಗುವೆನು. ಬಳಿಕ ನನ್ನೊಡನೆ ಕಾದುವುದಕ್ಕೆ ಪರ್ವತವೈರಿಯಾದ ಇಂದ್ರನು ತಾನೆ

ಧಿಷಣನೆನಿಪ್ಪ ಮಂತ್ರಿಗುಚಿತಂ ಪತಿಕಾರ್ಯಮದರ್ಕೇ ನೀನಕ
ಲಪ್ತಮತಿ ಪೋಗಿ ಗೋಕುಲಕೆ ಗೋಪಕದಂಬಕಮಿಂದು ಗವ್ಯಮಾ
ಹಿಷರಸಸಂಕುಳಂಚರಸು ಕಾರ್ಮುಕಪೂಜೆಗೆ ಬರ್ಪುದೆಂದು ತ
ನಿಷದೊಳೆ ಚಿಚ್ಚರಂ ರಥಮನೇತಿಸಿ ತರ್ಪುದು ರಾಮಕೃಷ್ಣರಂ

೬೪

ವ|| ಎನಲಂದು

ಕರ್ಕಶಮನಂ ಸುರಾರಿ ಕು
ತರ್ಕೋಕ್ತಿಯನೆಂತು ಪೂಣ್ಣು ಬೆಸವೇಟ್ಟನದಂ
ಮಾರ್ಕೊಂಡುಪಾಂಶುವೆನ್ನದು
ದರ್ಕಪರಿಜ್ಞಾನದಾನಪತಿ ಕೈಕೊಂಡಂ

೬೫

ಶುಭಲಕ್ಷಣಾಶ್ವಯುಕ್ತಮ
ನಭಿನುತಸಾರಥಿಸನಾಥಮಂ ಮಣಿಘಂಟಾ
ಸುಭಗಮನುದಿತಧ್ವಜಮಂ
ಪ್ರಭಾವಿರಾಜಿತಮನೇತಿದಂ ಪೊಂದೇಜಂ

೬೬

ವ|| ಅಂತು ನಿಜರಥಮನೇತೆ ಪೊಯಲಿಂ ತಳರ್ದು

ಮುಖಪುರುಷನಿರ್ದ ದೆಸೆಗಭ
ಮುಖನಾದೊಡೆ ಪೋಯ್ತುಘಂ ಪರಾಜುಖಮಂತ
ಮುಖವಾದುದು ಮಾನಸಮು
ನುಖವಾದುದು ಭೋಂಕನಲರ್ದದಾಶಾಂಭೋಜಂ

೬೭

ಶಕ್ತನಾಗುವನೇ?! ೬೪. ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಮಂತ್ರಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ಯವು ಉಚಿತವಾದುದು. ಆದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ನಿರ್ಮಲಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನೀನು ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಈ ದಿನ ಗೋಪರ ಗುಂಪೆಲ್ಲವೂ ಹಸುಗಳ ಮತ್ತು ಎಮ್ಮೆಗಳ ಹಾಲು-ಮೊಸರು ಬೆಣ್ಣೆ ಮೊದಲಾದ ರಸದ್ರವ್ಯಗಳೊಡನೆ ಬಿಲ್ಲಿನ ಪೂಜೆಗೆ ಬರಬೇಕು. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ನಿಮಿಷದಲ್ಲೇ ಬೇಗ ರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ರಥದ ಮೇಲೇರಿಸಿ ತರಬೇಕು”. ವ|| ಎಂದನು-ಆಗ ೬೫. ಕಠಿನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಂಸನು ಕುತರ್ಕರ ಮಾತನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸದೆ ಅದು ಪಾಪವೆಂದೂ ಹೇಳದೆ ಮುಂದಿನ ಪರಿಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಅಕ್ರೂರನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ೬೬. ಶುಭಲಕ್ಷಣದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಿದುದೂ, ಹೆಸರಾದ ಸಾರಥಿಯುಳ್ಳುದೂ ಮಣಿಘಂಟೆಗಳಿಂದ ಸುಂದರವೂ ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ ಬಾವುಟವುಳ್ಳುದೂ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೊಳೆಯುವುದೂ ಆದ ಸುವರ್ಣರಥವನ್ನು ಅಕ್ರೂರನು ಏರಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ತನ್ನ ರಥವನ್ನೇರಿ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರಟನು. ೬೭. ಯಜ್ಞಪುರುಷ ಕೃಷ್ಣನಿದ್ದ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಎದಿರಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವನ ಪಾದವು ಹಿಮ್ಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಅಂತರ್ಮುಖವಾಗಿ; ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡಿತು.

ಸನಕಾದ್ಯರನಂತಯುಗಂ
ಮನದೊಳ್ ಚಿಂತಿಸಿಯುಮೆಯಲ್ಲಳೆಯದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಶನನಾನೆಯಿದ್ದಪೆಂ ಪೋ
ಗಿ ನಿಮಿಷದಿಂದೆನ್ನಿನೆಯ್ತೆ ಧನಮೆಯಿದ್ದರಾರ್

೬೮

ಯಮಿವರರುಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಸಲ
ಕ್ಷಮರೆನಲಾಕಾರಶೂನ್ಯಮಾದ ಪರಬ್ರ
ಹ್ಮಮೆ ಸಾಕಾರತವೆತ್ತಂ
ದಮನೀಕ್ಷಿಸುವೊಂದು ಸೈಪು ಸಮನಿಸಿತೆನ್ನೊಳ್

೬೯

ತ್ರಿದಶಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರ ಚಾ
ರುದ್ಯಷ್ಟಿಗಂ ಕಾಣಲರಿದೆನಿಪ್ಪಮಿತಾಕಾ
ರದ ನಾರಾಯಣನಂ ಚ
ಮೃದ್ಯಷ್ಟಿಯೊಳೆ ಕಂಡಪೆಂ ಗಡಾನೆ ಕೃತಾರ್ಥಂ

೭೦

ಪೊಡವಿಯೊಳಾಂ ಮೆಯ್ಯಕ್ಕರೆ
ನಡೆ ನೋಡಿ ದಯಾನ್ವಿತಂ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರಂ
ಬಿಡಿವ ನಿಜದಿವ್ಯಕರದಿಂ
ಪಿಡಿದೇಂ ನೆಗಪುಗುಮೆ ಕಮಲಲೋಚನನೆನ್ನಂ

೭೧

ಧರೆಯಿಂದೇಬ್ಬುದುಮಾನುಂ
ಬರೆತೆಗೆದು ಪುನಃಪುನಂ ಜನಾರ್ದನನಾ ಮಂ
ದರಮಂ ತಟ್ಟಿಸಿದ ಭುಜ
ಪರಿಘಂಗಳಿನೆನ್ನನೊಲ್ಲು ತಟ್ಟಿಸುಗುಮೇ

೭೨

ಮುಖಕಮಲವು ಅರಳಿತು. ೬೮. “ಸನಕಾದಿಗಳು ಅನಂತಯುಗಕಾಲ ಧ್ಯಾನಿಸಿದರೂ ಪಡೆಯಲಾಗದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನನ್ನು ನಾನು ಹೋಗಿ ಒಂದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುವೆನಲ್ಲಾ ನನಗಿಂತ ಧನ್ಯರು ಯಾರಿರುವರು? ೬೯. ಯೋಗಿವರ್ಯರು ನೋಡಲು ಅಸಮರ್ಥರಾಗುವಂತೆ ನಿರಾಕಾರವಾದ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ಸಾಕಾರತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಅಂದವನ್ನು ನೋಡುವ ಸುಕೃತವು ನನಗೆ ಒದಗಿತು. ೭೦. ದೇವರ್ಷಿಶ್ರೇಷ್ಠರ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಗೂ ಕಾಣಲಾಗದ ಅಮಿತಾಕಾರದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಚರ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಕಾಣುತ್ತೇನಲ್ಲವೇ?! ನಾನೇ ಧನ್ಯ. ೭೧. ನಾನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದಿರಲು ಆ ಕಮಲನೇತ್ರನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ, ದಯೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ಹಸ್ತದಿಂದ ಹಿಡಿದು ನನ್ನನ್ನು ಎತ್ತುವನಲ್ಲವೇ? ೭೨. ನಾನು ನೆಲದ ಮೇಲಿಂದ ಏಳುತ್ತಲೂ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆಳೆದುಕೊಂಡು ಆ ಜನಾರ್ದನನು ಮಂದರಪರ್ವತವನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡ

೧. ದೆನ್ನನೆಯ್ತೆ ಜಸಮೆಯಿದ್ದರಾರ್ (ಕಖ) ದೆನ್ನನೆಯ್ತೆ ಜನಮೆಯಿದ್ದರಾರ್ (ಗ)
೨. ಕ್ಷಮವೆನಲಾ (ಕಖಗ) ೩. ಮೆನ್ನಂ (ಕಖಗ)

ಅವನತಿಯಿಂ ಪೊರೆದ ಮದೀ
ಯವದನಭೂರಜಮನೊಲ್ಲ ತೊಡೆಗುಮೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಯುವತಿಯ ಮುಖಘರ್ಮಪಯೋ
ಲವಮಂ ತೊಡೆವರುಣಹಸ್ತಳದಿಂ ಕೃಷ್ಣಂ

೭೩

ಸನ್ನತಿಗೆಯ್ಯಾರಾಧಿಸೆ
ತನ್ನಂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವರೊಳಗೆತ್ತಾನುಂ
ಮುನ್ನುದಿದ ದಿವ್ಯಪಚನಮ
ನೆನ್ನೊಳ್ ಮಡಿಗುಮೆ ನೃಕೀಟನೊಳ್ ನರಸಿಂಹಂ

೭೪

ಅಸುರನ ಚರನೆಂದಪಮಾ
ನಿಸುಗುಮೊ ಮೇಣ್ ಭಕ್ತನೆಂದು ಮನ್ನಿಸುಗುಮೊ ಭಾ
ವಿಸಿ ತಿಳಿದೆನಿಂತಿದಂ ಕ
ರ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಚೈತನ್ಯರೂಪನಜೆಯನೆ ಕೃಷ್ಣಂ

೭೫

ಪ|| ಎಂದು ಪರಮಭಾಗವತಂ ಶುಭಧ್ಯಾನಪರಾಯಣನಾಗಿ

ನಿಜದಕ್ಷಿಣಾಕ್ಷಿ ದಕ್ಷಿಣ
ಭುಜಪರಿಘಸ್ಪಂದಮೊಗಯೆ ವನಮೃಗಶಕುನಿ
ಪ್ರಜಶಕುನಂ ಶುಭಮೆನೆ ಕನ
ನಜವಾನ್ವಿತರಥದಿನೆಯ್ದಿಂ ಗೋಕುಲಮಂ

೭೬

ಗೋಪಸ್ತ್ರೀದಧಿಮಂಥನಶ್ರಮಹರಂ ಗೋದೋಹನಕ್ಷರಧಾ
ರಾಪಾತೋತ್ಥಲವಾಪಹಾರಪಟು ಸದ್ವಸ್ತ್ರಪ್ರಸರ್ಪಿಸು ಗಂ
ಧೋಪೇತಂ ಸುತಿಯಲ್ ವಿಭಾಶಪವವಾನಂ ಪೊಕ್ಕನಕ್ರೂರನಂ
ದಾ ಪೊಟ್ಟುತ್ತವದಿಂದ ವತ್ಸಕುಲ ಹಂಭಾ ಘೋಷಮಂ ಘೋಷಮಂ

೭೭

ನಿಡುದೋಳುಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವನೇ! ೭೩. ಅಡ್ಡಬಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದ ನೆಲದ ಧೂಳನ್ನು ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಮುಖದ ಬೆವರು ನೀರನ್ನು ಒರಸುವ ತನ್ನ ಕೆಂಪಾದ ಅಂಗಯ್ಯಿಂದ ಒಲಿದು ಒರಸುವನೇ! ೭೪. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳು ಸ್ತುತಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದಾಗ ಮುಂಚೆ ಎಲ್ಲೋ ಅವರೊಡನೆ ಆಡಿದ ದಿವ್ಯಪಚನವನ್ನು ಆ ನರಸಿಂಹನು ಮನುಜಕೀಟನಾದ ನನ್ನೊಡನೆ ಆಡುವನೇ? ೭೫. ರಾಕ್ಷಸನ ಚರನೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಅಪಮಾನಿಸುವನೋ? ಅಥವಾ ಭಕ್ತನೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವನೋ?! ಆಹಾ ಇದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ ತಿಳಿದೆನು. ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯೂ ಚೈತನ್ಯರೂಪನೂ ಆದ ಕೃಷ್ಣನು ಇದನ್ನು ಅರಿಯನೆ?!” ಪ|| ಎಂದು ಪರಮ ಭಾಗವತನಾದ ಅಕ್ರೂರನು ಶುಭಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತನಾದನು. ೭೬. ಆತನ ಬಲಗಣ್ಣು ನಿಡಿದಾದ ಬಲತೋಳು ಅದುರಿತು. ವನದ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳ ಶಕುನವು ಶುಭವೆಂದಿತು. ವಾಯುವೇಗದ ರಥದಿಂದ ಬೇಗ ಗೋಕುಲವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ೭೭. ಗೋಪಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮೊಸರನ್ನು ಕಡೆಯುವುದರಿಂದಾಗುವ ಶ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದೂ, ಹಸುಗಳಿಂದ ಹಾಲನ್ನು

ವ|| ಅಂತು ಪೊಕ್ಕು ನಂದಗೋಪನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ವರೂಢದಿಂ ಪ್ರಾಂಗಣತಳಕ್ಕವ
ತರಿಸಿ

ಭುಜಯುಗಮಾದೊಡಂ ಭುಜಚತುಷ್ಟಯಮೆಂಬನಮೊಪ್ಪುತಿರ್ಪುವಾ
ಭುಜದೊಳ್ ಶಂಖಚಕ್ರನಳಿನೀಗದೆಗಳ್ ತೊಡರ್ದಂತೆ ಸೌಷ್ಠವಂ
ಭಜಿಯಿಸಿದತ್ತು ಕೌಸ್ತುಭಮನಾಂತವೊಲಿದುರ್ದು ವಕ್ಷಮಂತೆ ನೀ
ರಜದಳಲೋಚನಂಗಳೆಸೆದಿದರ್ಪುವೀತನೆ ಕೃಷ್ಣನಾಗನೇ

೨೮

ವ|| ಎಂದು ಮನದೊಳೆ ಭಾವಿಸಿ

ಗೋದೋಹನಲೀಲೆಯೊಳ
ಬೋದರನಿರೆ ಕಂಡು ದಾನಪತಿ ಸಂತಸದಿಂ
ದಾದಿಸ್ವರೂಪದಿಂ ಚೆ
ಲ್ವಾದುದು ಲೀಲಾಸ್ವರೂಪಮೆಂದೀಕ್ಷಿಸಿದಂ

೨೯

ವ|| ಅಂತು ಸಂತೋಷದಿಂದಕ್ಕೂರಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದುಂ ಭಕ್ತಜನಮನೋನಿವಾಸಂ
ವಾಸುದೇವಂ ಗೋದೋಹನವಿನೋದಮಂ ಮಾಣ್ಣು ಗೋಪಾಲವಿಭೂಷಣವಿಲಾಸಮೆಸೆವಿನ
ಮಿದಿರೆಲ್ಲುವಂದು

ಹೃಷ್ಯತೆಯಿಂದಕ್ಕೂರಂ
ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣತನಾಗೆ ಕಾರುಣ್ಯಸುಧಾ
ವೃಷ್ಟಿ ಪಸರಿಸಿದುದೆನೆ ನಿಜ
ದೃಷ್ಟಿಪ್ರಭೆ ನಿಮಿರೆ ನೋಡಿದಂ ಕಮಲಾಕ್ಷಂ

೩೦

ಕರೆಯುವಾಗ ಬೀಳುವ ಹಾಲಿನ ಧಾರೆಯಿಂದ ಎದ್ದ ಹಾಲಿನ ಕಣಗಳನ್ನು
ಅಪಹರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವೂ ಆಗತಾನೆ ಕಾಯಿಸಿದ ತುಪ್ಪದ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ
ಕೂಡಿದುದೂ, ಆಗಿ ಬೆಳಗಿನ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕರುಗಳು 'ಅಂಬಾ' ಎಂದು
ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಕ್ಕೂರನು ಆಗ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಗೋಕುಲವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ವ||
ಹಾಗೆ ಹೊಕ್ಕು ನಂದಗೋಪನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ರಥದಿಂದ
ಇಳಿದನು. ೨೮. "ತೋಳುಗಳೆರಡೇ ಆದರೂ ನಾಲ್ಕರಂತೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿವೆ. ಆ ಭುಜಗಳಲ್ಲಿ
ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾಪದ್ಮಗಳು ಇರುವಂತೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ: ಎದೆಯು ಕೌಸ್ತುಭವನ್ನು
ಧರಿಸಿದಂತಿದೆ. ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಮಲದಳದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಈತನೆ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲವೆ?!"
ವ|| ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಭಾವಿಸಿದನು. ೨೯. ಕಮಲನಾಭನು ಹಸುಗಳಿಂದ
ಹಾಲುಕರೆಯುವ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಾಸಕ್ತನಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅವನ ಆದಿನಿತ್ಯ
ಸ್ವರೂಪಕ್ಕಿಂತಲೂ ಲೀಲಾಸ್ವರೂಪವೇ ಚೆಲುವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅಕ್ಕೂರನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡ
ಭಕ್ತಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಕೃಷ್ಣನು ಹಾಲುಕರೆಯುವ ವಿನೋದವನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು ಗೋಪಾಲರ ವೇಷಭೂಷಣವಿಲಾಸವು ಚೆನ್ನಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ಬಂದನು.

ಆರಿಂತು ಧನ್ಯರೆನಲ
ಕೂರಂ ತಾಂ ಪಡೆದನೆಂತು ಬಯಸಿದನಂತಾ
ಶೌರಿಯ ಕರಸಂಸ್ಪರ್ಶನ
ಕಾರುಣ್ಯನಿರೀಕ್ಷಣಪ್ರಸಾದೋಕ್ತಿಗಳಂ

೮೧

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ

ರಾಗದೆ ಬಂದಿದಿರೆಲ್ಲ
ಭಾಗತಪೂಜೆಯನೊಡರ್ಚಿ ನಂದಂ ನುಡಿದಂ
ಸ್ವಾಗತಮೆ ಸುಖಮೆ ಭವದೀ
ಯಾಗಮದಿಂ ಸುದಿನಮಾದುದಿಂದಿನ ದಿವಸಂ

೮೨

ವ|| ಎಂದು ಸಂಭಾಷಣಂಗೆಯ್ದ ನಂದಗೋಪನ ಮುಖಾರವಿಂದಮಂ ನೋಡಿ
ದಾನವಲ್ಲಭನಿಂತೆಂದಂ

ಏ ತೆಲದ ತಪೋದಾನ
ಪ್ರಾತದೊಳೆಂ ಮೊಗ್ಗೆ ನಂದ ನೀನೀ ತ್ರಿಜಗ
ತ್ತಾತಂಗೆ ಜಳಧಿಶಾಯಿಗೆ
ತಾತನೆ ಆದೊಂದು ಪೆಂಪಜಂಗಮಲಭ್ಯಂ

೮೩

ರೂಡಿಯನಪ್ಪುಕೆಯ್ತುಮರಮಾತ್ಯಗಮಿಲ್ಲದ ಪುಣ್ಯಶಕ್ತಿ ಕೈ
ಗೂಡಿದುದೀಕೆಗಬ್ಬಶಯನಂ ಗಡ ನಂದನನೀ ಮನೋಹರ
ಕ್ರೀಡನನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಮೊಲೆಯೂಡಿದ ತಳ್ತಮರ್ದ್ವಾದೊಲ್ಲ ಮು
ದ್ದಾಡಿಸಿದೀ ಭವತ್ಸತಿ ಯಶೋದೆ ಕುಲಕ್ಕೆ ಯಶೋದೆಯಲ್ಲಳೇ

೮೪

೮೦. ಅಕ್ಕೂರನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಕಾರುಣ್ಯಾ
ಮೃತವೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಸರಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯು ಹರಡುತ್ತಿರಲು ಕಮಲಾಕ್ಷನು
ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದನು. ೮೧. ಯಾರು ಹೀಗೆ ಧನ್ಯರಿರುವರು! ಅಕ್ಕೂರನು ಮಾತ್ರ
ಹೇಗೆ ಬಯಸಿದ್ದನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಕರಸಂಸ್ಪರ್ಶನ ಕರುಣೆಯ ನೋಟವನ್ನು
ಒಲುಮೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದನು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೮೨. ನಂದನು ಸಂತೋಷದಿಂದ
ಎದ್ದು ಬಂದಿದಿರುಗೊಂಡು ಅತಿಥಿಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, “ಸೌಖ್ಯವೇ? ಸುಖದಿಂದ
ಬಂದಿರೇ? ನೀವು ಬಂದುದರಿಂದ ಈ ದಿವಸ-ಸುದಿನವಾಯಿತು”. ವ|| ಎಂದು
ಸಂಭಾಷಿಸಿದ ನಂದಗೋಪನ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಕ್ಕೂರನು ಹೀಗೆಂದನು.
೮೩. “ನಂದಾ! ನೀನು ಈ ಮೂರುಲೋಕಕ್ಕೂ ತಂದೆಯೂ ಸಾಗರಶಾಯಿಯೂ
ಆದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತಂದೆಯಾದ ಅದೊಂದು ಮಹಿಮೆಯು ಯಾವ ಬಗೆಯ
ತಪೋದಾನಾದಿಗಳಿಂದ ತಾನೆ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ?! ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಅಲಭ್ಯ.
೮೪. ಲೋಕವನ್ನೇ ಪಡೆದ ದೇವಮಾತೆಯಾದ ಆದಿತಿದೇವಿಗೂ ಇಲ್ಲದ ಪುಣ್ಯಶಕ್ತಿ
ಈಕೆಗೆ ಕೈಗೂಡಿತು. ವಿಷ್ಣುವು ಈಕೆಗೆ ನಂದನನಲ್ಲವೆ? ಈ ಮನೋಹರ ಕ್ರೀಡೆಯವನನ್ನು
ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮೊಲೆಯೂಡಿ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮುದ್ದಾಡಿಸಿದ

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ನಂತರಂ

ಭುವನೋತ್ಸಾಹಕಂ ಧನುರ್ಮಹಮದರ್ಶಂ ಪಾಲೊಸ್ಮಿನ್ ತುಪ್ಪಮಂ
ಬವನುಯ್ಯವುದು ಪೋಗಿ ನೀನಖಿಲಗೋಪಾಲಾನ್ವಿತಂ ನಂದ ಮುಂ
ದಿವರಂ ರಾಮಮುಕುಂದರಂ ರಥದ ಮೇಲಿಟ್ಟುಯ್ಯಪೆಂ ನೋಟಿ ಪ
ರ್ವವನೀ ಬಾಲಕರೆಂಬಿದರ್ಶ ಬಟಿವಂದೆಂ ಭೋಜರಾಜಾಜ್ಞೆಯಿಂ

೮೫

ಎನೆ ಮಿಕ್ಕು ಮನದೆ ಕೊಂಡಸು
ರನ ಪೊರೆಗಾತ್ಮಜರನಟ್ಟುವೆಡೆಗುತ್ತರಮೊಂ
ದಿನಿಸು ಪೊಳಮಡದೆ ಬಿಡೆ ಕ
ಣ್ಣಿನಿ ಪೊಳಮಟ್ಟುವು ಯಶೋದೇಗಂ ನಂದಂಗಂ

೮೬

ವ|| ಅಂತಿರ್ದರನಕ್ಕೂರಂ ದರಸ್ಥಿತವದನಾರವಿಂದನಾಗಿ ನೋಡಿ

ಈ ತರುಣರನೆಂತಟ್ಟುವೆ
ವಾ ತೀಕ್ಷ್ಣಂ ಕಂಸನಲ್ಲಿಗೆಂಬೊಂದು ಭಯಾ
ಕೂತಂ ಬೇಡಟ್ಟದೊಡೇ
ನೀತಂಗಳನಾದಿಮಧ್ಯನಿಧನರಮೋಘಂ

೮೭

ಭುವನಂ ಸಹಸ್ರಶತವಾ
ದವಟಿಯೆ ನಿಲ್ಲಾ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನುಮಂ ನುಂ
ಗುವದೊಂದು ಮಹಾಪ್ರಳಯಮ್
ನವಯವದಿಂ ನುಂಗಿ ನೋಣೆವ ಹರಿಗರಿದುಂಟೇ

೮೮

ನಿನ್ನ ಸತಿ ಈ ಯಶೋದೆಯು ಕುಲಕ್ಕೆ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ತಂದಳಲ್ಲವೇ?” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ೮೫. ನಂದಾ ಬಿಲ್ಲ ಹಬ್ಬವು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಉತ್ಸಾಹಕರವಾದುದು. ಅದಕ್ಕೆ ನೀನು ಹಾಲು ಮೊಸರು ತುಪ್ಪಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗೋಪಾಲರೆಲ್ಲರೊಡನೆ ಹೋಗಿ ಕೊಡಬೇಕು. ನಾನು ಮುಂಚೆ ಈ ರಾಮಮುಕುಂದರನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಈ ಬಾಲಕರು ಹಬ್ಬವನ್ನು ನೋಡಲಿ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಭೋಜರಾಜನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಬಂದೆನು. ೮೬. ಎನ್ನಲು ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡ ಯಶೋದೆಗೂ ನಂದನಿಗೂ ರಾಕ್ಷಸನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರವು ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣೀರುಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಹೊರಟಿತು. ವ|| ಹಾಗಿದ್ದ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಅಕ್ಕೂರನು ಮುಗುಳುನಗು ನಗುತ್ತ ೮೭. “ಆ ಕ್ಷೂರಿಯಾದ ಕಂಸನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಈ ತರುಣರನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು? ಎಂಬ ಭಯದ ಮನಸ್ಸು ಬೇಡ. ಕಳುಹಿಸಿದರೇನು! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇವರು ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತರವಿಲ್ಲದವರು. ೮೮. ಲೋಕಕ್ಕೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷಾವೃತ್ತಿ ನಾಶವಾದರೂ ಜೀವಿಸಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ನುಂಗುವ ಮಹಾಪ್ರಳಯವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನುಂಗಿಹಾಕುವ

ಆ ಕಥೆಗಳನಡೆಯದೊಡೇ
ನೀ ಕೃಷ್ಣನ ಜಯಮನೀಗಳಡೆಯಿರೆ ಕಡುಕೆ
ಯ್ತಾ ಕೇಶಿಧೇನುಕರ್ಕಳ
ನೇಕಾಂಗದೆ ಗೆಲ್ಲದಲ್ಲವೇ ದೃಷ್ಟಾಂತಂ

೮೯

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದು ನಂದಗೋಪನುಮಂ ಯಶೋದೆಯುಮನೆಂತಾನುಮೊಡಂಬಡಿಸಿ
ರಾಮಕೃಷ್ಣರನೊಡಗೊಂಡುಯ್ಯಲ್ಲದೊಗಿಸಿಪುರ್ದುಂ ಕಂಡು

ವನಜಾತಾಕ್ಷನನುಯ್ಯಗಲ್ಲುವುದೊಂದಕ್ಕೂರನಾಗಿದುರ್ಮ ಮಾ
ಣ್ಣನೆ ಹಿಂದೋಳರವಕ್ಕೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳೆ ತಣ್ಣಾಳಿಗಿ
ನ್ನೆನಸುಂ ಕೂರತೆಯಂ ನೆಗಟ್ಟಿದಪನೋ ಅಕ್ಕೂರನೆಂತಾದನೀ
ತನತಿಕೂರನಮೋಘಮೆಂದರಬಲಿಂದಕ್ಕೂರನಂ ಗೋಪಿಯರ್

೯೦

ದಿತಿಸುತನ ರಾಜಧಾನಿಯ
ಚತುರೆಯರಂ ಕಂಡೊಡೆಮ್ಮನೀ ಗ್ರಾಮೈಯರಂ
ದಿತಿಜಾರಿ ನೆನೆಗುಮೇ ಮಾ
ಳತಿಗೆಬಗಿದ ತುಂಬ ನೆನೆಗುಮೇ ಮಿಕ್ಕಲರಂ

೯೧

ಆ ನಗರಮನಿಂ ಪೊಕ್ಕೊಡೆ
ದಾನವರಿಪು ಗೋಪಪಳಿಯಂ ನೆನೆದಪನೇ
ಮಾನಸದೊಳಿರ್ಪ ಹಂಸಂ
ತಾನಿತರ ಸರೋಜಪಂಡಮಂ ನೆನೆದಪುದೇ

೯೨

ಈ ಹರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಉಂಟೇ? ೮೯. ನೀವು ಆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೇನು? ಈ ಕೃಷ್ಣನ ಜಯವನ್ನು ನೀವು ಈಗ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೇ ತೀವ್ರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ ಆ ಕೇಶಿಧೇನುಕರನ್ನು ಏಕಾಂಗದಿಂದ ಗೆದ್ದುದು, ದೃಷ್ಟಾಂತವಲ್ಲವೆ?” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿ, ನಂದಗೋಪನನ್ನೂ ಯಶೋದೆಯನ್ನೂ ಹೇಗೋ ಒಪ್ಪಿಸಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಉದ್ಯೋಗಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು, ೯೦. ಗೋಪಿಯರು ಅಳಲಿನಿಂದ- “ಈತನು ಅಕ್ಕೂರನಾಗಿದ್ದು ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ಅಗಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಹಿಂದೋಳರಾಗಿದ್ದನಿಗೂ ಮಲ್ಲಿಗೆಗೂ, ಬೆಳ್ಳುದಿಂಗಳಿಗೂ ತಂಗಾಳಿಗೂ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಕ್ರೋರ್ಧವನ್ನು ಒದಗಿಸುವನೋ! ಈತನು ಅಕ್ಕೂರನೆಂತಾಗುವನು? ಈತನು ನಿಜವಾಗಿ ಅತಿಕೂರನು” ಎಂದರು. ೯೧. ಕಂಸರಾಕ್ಷಸನ ರಾಜಧಾನಿಯ ಚತುರೆಯರನ್ನು ಕಂಡಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣನು ಹಳಿಯವರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ನೆನೆಯುವನೇ! ಜಾಜಿಯ ಹೂಗೆರಗಿದ ಬಳಿಕ ತುಂಬ ಮಿಕ್ಕ ಹೂವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ? ೯೨. ಆ ನಗರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣನು ಗೊಲ್ಲರ ಹಳಿಯನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನೇ? ಮಾನಸಸರೋವರದಲ್ಲಿರುವ ಹಂಸವು

೧. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೊರಟುಹೋದರೆ ಹಿಂದೋಳರನ್ನು ಮುಂತಾದವು ವಿರಹಿನೆಯರಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಕ್ರೋರ್ಧದಿಂದ ಬಾಧಿಸುವವು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. (೧೦)

ಇಂತಪ್ಪ ಸುಭಗರೂಪನ
ನಂತನನಿಂ ಕಂಡರಪ್ಪೊಡಾ ಕಂಸಪುರೀ
ಕಾಂತೆಯರೇಂ ಬರಲೀಗುಮೆ
ತಂತಮ್ಮ ವಿಲಾಸನಿಗಡದಿಂ ಸೆಱಿಗೆಯ್ವರ್

೯೩

ಸೋಗೆ ಕಚಂ ಸುರಧನು ಭೂ
ಪಾಗಣವಚಿರಾಂಶುವಕ್ಕಿ ಬೆಮರ್ವನಿ ಮಹಿ ತಾ
ನಾಗಿರೆ ಪೆಱತೊರ್ಬಳ್ ಮೇ
ಘಾಗಮಲಕ್ಕಿ ವೊಲುಪೇಂದ್ರನಂ ಬಗೆಗೊಂಡಳ್

೯೪

ಕರಯುಗಳಂ ತೆರೆ ಶೃಂಗಾ
ರರಸಂ ನೀರ್ ನಿಮ್ಮನಾಭಿ ಸುಟಿಯಾಗೆ ತನೂ
ದರಿ ಪೆಱತೊರ್ವಳ್ ನದಿಯಂ
ತಿರೆ ಜಲಶಯನನ ಮನಕ್ಕೆ ಸುಖಮಂ ಪಡೆದಳ್

೯೫

ಘನಜಘನಕೃತಕಗಿರಿಯಿಂ
ಸ್ತನಫಲದಿಂ ಚಾಹುಲತಿಕೆಯಿಂ ಪಿಕರವದಿಂ
ವನಮಾಲೆಯಂದದಿಂದಂ
ವನಮಾಲಾಧರನೊಳೊರ್ವಳೊಲವಂ ಪಡೆದಳ್

೯೬

ಕುಂತಳಭೃಂಗಂ ನೇತ್ರಲ
ತಾಂತಂ ನಿಜಸೌರಭಂ ವಿಲಾಸಸ್ಥಿತಿ ಚಿ
ಲ್ವಂ ತಳೆಯೆ ಮಾಧವೀಲತೆ
ಯಂತಿರೆ ಮಾಧವನನೊರ್ಬ ವಧು ರಂಜಿಸಿದಳ್

೯೭

ಬೇರೆ ತಾವರೆಯ ಕೊಳವನ್ನು ನೆನೆಯುವುದೇ! ೯೩. ಇಂತಹ ಸುಂದರ ರೂಪನಾದ ಬಲರಾಮನನ್ನು ಕಂಸನಗರದ ಸುಂದರಿಯರು ಕಂಡರಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವರೇ! ತಂತಮ್ಮ ವಿಲಾಸವೆಂಬ ಸಂಕೋಲೆಯಿಂದ ಬಂಧಿಸುವರು” ೯೪. ಒಬ್ಬಳು ಗೋಪಿಯು ಅವಳ ತಲೆಕೂದಲೇ ನವಿಲುಗರಿ, ಒಡವೆಗಳ ಗುಂಪೇ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು, ಕಣ್ಣೇ ಮಿಂಚು, ಬೆವರುಹನಿಯೇ ಮಳೆಯಾಗಿರಲು ಮೇಘಾಗಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ಕೃಷ್ಣನ ಮನಸ್ಸಿಗೊಪ್ಪಿದಳು. ೯೫. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಕೃಶೋದರಿ ಶೃಂಗಾರರಸವೇ ನೀರು, ತೋಳುಗಳೇ ತೆರೆಗಳು, ಗುಳಿಯಾದ ಹೊಕ್ಕುಳೇ ಸುಳಿಯಾಗಿರಲು ನದಿಯಂತೆ ಜಲಶಯನನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದಳು. ೯೬. ಒಬ್ಬಳು ದಪ್ಪವಾದ ಕಿಚ್ಚೊಟ್ಟೆಯೆಂಬ ಕೃತಕಗಿರಿಯಿಂದಲೂ ತೋಳೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯಿಂದಲೂ ಸ್ತನವೆಂಬ ಫಲದಿಂದಲೂ ಕೋಗಿಲೆಯಂತಹ ಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದವಳಾಗಿ, ವನಪಂಕ್ತಿಯಂತೆ ವನಮಾಲಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದಳು. ೯೭. ಒಬ್ಬಳು ಅವಳ ಮುಂಗುರುಳೇ ತುಂಬಿಯೂ, ಕಣ್ಣೇ ಹೂವೂ, ವಿಲಾಸಸ್ಥಿತಿಯೇ ಸಹಜ ಸುಗಂಧವೂ ಆಗಿ ಚೆಲುವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಮಾಧವೀಲತೆಯಂತೆ ಮಾಧವನನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿದಳು.

ವ|| ಅಂತು ಗೋಪಿಯರ್ ತಮತಮಗೆ ನೆರೆದು ನೋಡುತ್ತುಮಿರೆ

ಒಡನೇಟೆ ರಥಮನಗ್ರಜ
ನೋಡವರಲಕ್ಕೂರನೊಡನೆ ಹರಿ ಪೊಳಿಮೊಡಲಾ
ಗಡೆ ಪೊಳಿಮಟ್ಟುದದೊರ್ವಳ
ನಿಡುಸುಯ್ಯ ಸಮೀರನೊಡನೆ ಜೀವಸಮೀರಂ

೯೮

ವ|| ಮತ್ತಮಂತಂತೆ ಕಿಟಿದಂತರಮಂ ದೇವಕೀನಂದನಸ್ಕಂದನಂ ನಡೆಯೆ

ಒಡನೆಯ್ದುವಲರ್ಗಣ್ಣಳ್
ಬಿಡದೆ ಮನಂ ಪೊಯ್ತು ಮನದ ಪಿಂತಣೆ ಧೈರ್ಯಂ
ನಡೆಗೊಂಡುದು ಧೈರ್ಯದ ಬೆಂ
ಬಿಡಿದೊರ್ವಳ ಜೀವಮಿರದೆ ಪೋದತ್ತಾಗಳ್

೯೯

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ ಮತ್ತೊರ್ವಳ್ ವಿಯೋಗಂ ತನಗೆ ದುಸ್ಸಹಮಾಗೆ

ಪೊಡೆಯಲರಾತನಕ್ಕಿಗಮಗೋಚರಮಾಗಿರೆ ನಿಟ್ಟಿ ನೋಡಿ ಧೀಂ
ಕಿಡುವ ರಥಧ್ವಜಾಗ್ರಮನದುಂ ಮಸುಳುತ್ತಿರೆ ತೇರ ಧೂಳಿಯಂ
ಬಿಡೆ ನಡೆ ನೋಡಿ ಧೂಳಿಯುಮಡಂಗಿರೆ ಕೃಷ್ಣನ ತೇರ ಧೂಳಿಯ
ಪೊಡಮಿರದಾಯ್ತೆನುತ್ತಬಳಿ ಧೂಳಿವಿಡುತ್ತಿರೆ ಬಾಯ್ಬಲುಂಬಿದಳ್

೧೦೦

ನಯನಕ್ಕೆ ಗಮ್ಯನಲ್ಲಂ
ಪ್ರಿಯಂ ಮನೋಗಮ್ಯನೀಕ್ಷಿಪೆಂ ಮನದೊಳೆ ಶೌ
ರಿಯನೆಂದು ನಿಮೀಲಿತನಯ
ನೆಯುಮೊರ್ಬಳೆ ಗೋಪಿ ಯೋಗರೂಢವೊಲಿದಳ್

೧೦೧

ವ|| ಹಾಗೆ ಗೋಪಿಯರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುಂಪುಗೂಡಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ೯೮. ಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮ ಸಂಗಡ ಅಕ್ಕೂರನೊಡನೆ ರಥವನ್ನೇರಿ, ಒಡನೆಯೇ ಹೊರಟನು. ಆಗಲೇ ಒಬ್ಬಳು ಗೋಪಿಯ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ವಾಯುವಿನೊಡನೆ ಅವಳ ಪ್ರಾಣವಾಯುವೂ ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು. ವ|| ಮತ್ತೂ ಹಾಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ದೇವಕೀಪುತ್ರನ ರಥವು ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ನಡೆಯಲು ೯೯. ಒಬ್ಬಳ ಅಲರ್ಗಣ್ಣುಗಳು ರಥದೊಡನೆಯೇ ಹೋದವು; ಅವುಗಳೊಡನೆ ಮನಸ್ಸೂ ಹೋಯಿತು. ಮನಸ್ಸಿನ ಹಿಂದೆ ಧೈರ್ಯವೂ ಹೋಯಿತು; ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ, ಅವಳ ಜೀವವೂ ಹೋಯಿತು. ವ|| ಅಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು-ಕೃಷ್ಣನ ಅಗಲಿಕೆಯು ತನಗೆ ಸಹಿಸದಂತಾಗಲು ೧೦೦. ಕೃಷ್ಣನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತಾದುದರಿಂದ ನಿಲುಕಿನಿಲುಕಿ, ಓಡುವ ರಥದ ತುದಿಯೂ ಬಾವುಟವೂ ಕಾಣುವವರೆಗೂ ನೋಡಿ, ಅವು ಕಾಣಿಸದಿರಲು ರಥದ ಧೂಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ, ಧೂಳೂ ಅಡಗಿದ ಮೇಲೆ, ಕೃಷ್ಣನ ತೇರಿನ ಧೂಳಾದರೂ ಇರದೆ ಹೋಯಿತೆಂದು ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಹಲುಬಿದಳು. ೧೦೧. ಒಬ್ಬಳು ಗೋಪಿ “ಪ್ರಿಯಶೌರಿಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವನಾಗಿಲ್ಲ.

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮಿತ್ತಲಕ್ಕೂರಂ

ತರುಪಟಲೀಪಿನದ್ಧವನರಾಜೆಯಿನಲ್ಲಿ ವನೇಚರೀ ವನೇ
ಚರಜನಲೀಲೆಯಂ ಶರಭಸಿಂಧುರಸಿಂಹತರಕ್ಕುಮುಖ್ಯಭೀ
ಕರವನಸತ್ತಸಂಭ್ರಮಮನೀಕ್ಷಿಸಿ ತೋಜುತುಮಚ್ಯುತಂಗೆ ಚಿ
ಚ್ಚರಮಿರದೆಯ್ದಿದಂ ಜಗುನೆಯಂ ಮಧುರೋಪವನಾಂತರಸ್ಥಮಂ ೧೦೨

ವ|| ಅಂತೆಯ್ತು ವನಪವನ ಲೋಲತಲ್ಲೋಲದೊಳಂ, ವಿಸ್ತುರತ್ನೇನದೊಳಂ,
ಚಳಚ್ಚಳಿಚಮದೊಳಂ, ವಿಲುರತ್ನಮಠದೊಳಂ, ಜ್ಯಂಭತ್ಯುಂಭೀರದೊಳಂ, ಪ್ರೇಂಖಚ್ಚಂಖದೊಳಂ,
ವಿರುವತ್ಕುರವದೊಳಂ, ಗುಂಜತ್ಯುಂಜದೊಳಂ, ಭ್ರಮದ್ಧಮರದೊಳಂ, ಸಂಸನತ್ಯಳಹಂಸದೊಳಂ,
ಚಂಚತ್ಯೊಂಚದೊಳಂ, ರಾರಟತ್ಯಾರಂಡದೊಳಂ, ರಂಗದ್ರಥಾಂಗದೊಳಂ, ಅತಿಮನೋಹರಮಾದ
ಯಮುನಾಹೃದದ ಪರಿಸರಪ್ರದೇಶದೊಳಕ್ಕೂರಂ ನಿಜವರೂಢಮಂ ನಿಲಿಸಿ, ನೀವೀ ರಥದ ಮೇಲೆ
ಕುಳಿರಿಂ, ಆಂ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕಾನುಷ್ಠಾನಮಂ ಮಾಡಿ ಬಂದಪೆನೆಂದು ವಸುದೇವನಂದನರ್ಗೇ ಪೇಟ್ಟು,
ಆ ಹೃದಿನಿಯೊಳ್ ಯದುಕುಲಾವನಘಮರ್ಷಣಂಗೆಯ್ತುಪ್ಪುದುಮಲ್ಲಿ

ಅನಿಮೇಷರ್ ಸುತ್ತುಗೊಂಡಿರ್ಪಿನಮಖಿಲಮರುದ್ವಂದಿಗಳ್ ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಿ
ರ್ಪಿನಮೆತ್ತಂ ದೇವಯೋಗಿಪ್ರತತಿ ಜಯಜಯಧ್ವಾನಗರ್ಭಾಸ್ಯಮಾಗಿ
ರ್ಪಿನಮಿದರ್ಫಂ ಶ್ರೀಸನಾಥಂ ಪಣಿಪತಿಶಯನಂ ಶಂಖಚಕ್ರಾಂಕ ಹಸ್ತಂ
ವನಮಾಲಾಕೌಸ್ತುಭಾದ್ಯಾಭರಣಯುತನನಂತಾರ್ಕಕೋಟಿಪ್ರಕಾಶಂ ೧೦೩

ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವನು ಆದುದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ನೋಡುವೆನು” ಎಂದು
ಕಣ್ಣನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಯೋಗಾರೂಢೆಯಂತೆ ಇದ್ದಳು ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತ ಅಕ್ಕೂರನು
೧೦೨. ಮರಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ ನಿಬಿಡವಾದ ಕಾಡನ್ನೂ ಬೇಡ ಬೇಡಿತಿಯರ
ವಿನೋದವನ್ನೂ ಶರಭ ಸಿಂಹ ಹುಲಿ ಆನೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಭಯಂಕರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ
ಸಡಗರವನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತ ತಡಮಾಡದೆ ಬೇಗನೆ ಮಧುರೆಯ
ಉದ್ಯಾನವನದ ನಡುವೆ ಇರುವ ಯಮುನಾನದಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದನು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಬಂದು ವನದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಅತಿಚಂಚಲವಾದ ಅಲೆಗಳುಳ್ಳುದೂ ಹೊಳೆಯುವ
ನೊರೆಯುಳ್ಳುದೂ, ಚಲಿಸುವ ಮೀನುಗಳಿಂದಲೂ ಹೊರಳುವ ಆಮೆಗಳಿಂದಲೂ
ಮೇಲೇಳುತ್ತಿರುವ ಹಾವು ಮೊಸಳೆಗಳಿಂದಲೂ ತೂಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಶಂಖಗಳಿಂದಲೂ
ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುವ ಕುರವ ಹಕ್ಕಿಗಳಿಂದಲೂ ಶಬ್ದವಾಗುತ್ತಿರುವ ಪೊದೆಗಳಿಂದಲೂ
ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವ ತುಂಬಿಗಳಿಂದಲೂ ಇಂಪಾಗಿ ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಂಸ ಕ್ರೈಂಚಕಾರಂಡ
ಚಕ್ರವಾಕಗಳಿಂದಲೂ ಅತಿ ಮನೋಹರವಾದ ಯಮುನಾನದಿಯ ಮಡುವಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ
ಅಕ್ಕೂರನು ರಥವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಬಲರಾಮ ಕೃಷ್ಣರಿಗೆ “ನೀವು ಈ ರಥದ ಮೇಲೆಯೇ
ಕುಳಿತಿರಿ ನಾನು ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಬರುತ್ತೇನೆ”. ಎಂದು ಹೇಳಿ,
ಯದುಕುಲರಕ್ಷನಾದ ಆತನು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಪಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮುಳುಗಿದನು. ಅಲ್ಲಿ
೧೦೩. ಶಂಖಚಕ್ರಧಾರಿಯೂ ಕೌಸ್ತುಭವೇ ಮೊದಲಾದ ಆಭರಣಗಳಿಂದಲಂಕಿತನೂ
ಅನಂತಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶನೂ ಶ್ರೀಯುತನೂ ಶೇಷಶಯನನೂ ಆದ ವಿಷ್ಣುವು

ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತನೊಳೊಸೆ
ದಾಲೋಚಿಸುತುಂ ಯದೃಚ್ಛೆಯಿಂದಂ ತದ್ಗ
ಭಾಲಯಮಂ ನಾಭ್ಯಂಬುಜ
ನಾಲದ ಮಾರ್ಗದೊಳೆ ಪೊಕ್ಕು ವಿಸ್ಮಿತಚಿತ್ತಂ

೧೦೪

ವನಜೋದರನುದರದ ಲೋ
ಕನಿಕಾಯದೊಳಾತನಾಚ್ಛೆಯಿಂ ದಿವ್ಯವಿಲೋ
ಚನನುಂ ಕಾಮಾಕೃತಿಯಿಂ
ಮನೋಜವಾನ್ವಿತನುಮಾಗಿ ನಡೆದಕ್ಕೂರಂ

೧೦೫

ಗೋಲೋಕ ಸತ್ಯಲೋಕ ತ
ಪೋಲೋಕ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಜನಲೋಕ ದಿವೌ
ಕೋಲೋಕ ಧ್ರುವಲೋಕಮ
ನೇಲುಮನೇಲಧರಲೋಕಮಂ ನೆಹಿ ಕಂಡಂ

೧೦೬

ದಿಗಿಭಮನೆಂಟುಮನೆಣ್ಣಾರ್
ದಿಗಧಿಪರಂ ದ್ವಿಪವೇಲನೇಲುಂ ಕಡಲಂ
ನಗಕುಲಮಂ ಹಿಮವದ್ವಿಂ
ಧೃಗಂಧಮಾದನಹರಾದ್ರಿಯುತಮಂ ಕಂಡಂ

೧೦೭

ಇದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಸಕಲ ದೇವಸ್ತುತಿ ಪಾಠಕರೂ ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುತ್ತಲೂ ದೇವಯೋಗಿಗಳು ಜಯ ಜಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ೧೦೪. ಅಕ್ಕೂರನು ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತನೊಡನೆ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಆತನ ಹೊಕ್ಕುಳ ತಾವರೆಯ ನಾಳದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಆತನ ಉದರಗೃಹವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ವಿಸ್ಮಿತಚಿತ್ತನಾದನು. ೧೦೫. ಆತನು ಕಮಲನಾಭನ ಉದರದಲ್ಲಿರುವ ಲೋಕಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಆತನ ಆಚ್ಛೆಯಿಂದ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನೂ, ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೂ ಮನೋವೇಗವುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ ನಡೆದನು. ೧೦೬. ಭೂಲೋಕ, ಸತ್ಯ ಲೋಕ, ತಪೋಲೋಕ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ, ಜನಲೋಕ, ದೇವಲೋಕ, ಧ್ರುವಲೋಕಗಳೆಂಬ ಏಳನ್ನೂ ಅಧೋಲೋಕಗಳೆಳನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿದನು. ೧೦೭. ಎಂಟು ದಿಗ್ಗಜಗಳನ್ನೂ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರನ್ನೂ ಸಪ್ತದ್ವೀಪ ಸಪ್ತಸಾಗರಗಳನ್ನೂ ಹಿಮವದ್ಗಂಧ ಮಾದನ ವಿಂಧ್ಯ ಕೈಲಾಸಸಹಿತವಾದ ಪರ್ವತ ಸಮೂಹವನ್ನೂ ಕಂಡನು.

ಭೂತಳಮಧ್ಯಸ್ಥಿತಮಂ

ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಂಡಲಪರಿತಮಂ ಗಗನವಿನಿ

ಧೌತಶಿಖಂಡಮನಮರ

ವ್ರಾತಾಶ್ರಯಮಂ ಸುಮೇರುಗಿರಿಯಂ ಕಂಡಂ

೧೦೮

ಉಶನನನಮರ್ತ್ಯಗುರುವಂ

ಪಿಶಾಚ ಗಂಧರ್ವ ಯಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸರಂ ದ್ವಾ

ದಶಮಾರ್ತಂಡರನೇಕಾ

ದಶರುದ್ರರನಷ್ಟವಸುಗಳಂ ನೆಱಿ ಕಂಡಂ

೧೦೯

ವಿವಿಧನದೀನಿವಹಮುಮಂ

ವಿವಿಧಮಹಾರಣ್ಯತತಿಯುಮಂ ವಿವಿಧಮುನಿ

ಪ್ರವರರುಮಂ ವಿವಿಧಕ್ಷೇ

ತ್ರವರ್ಗಮುಮನಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗಳೆಯೋಳ್ ಕಂಡಂ

೧೧೦

ನಿಖಿಳಜನಪದಮುಮಂ ನಗ

ರ ಖೇಡ ಖರ್ವಡ ಮಡಂಬ ನಿಗಮದ್ರೋಣಾ

ಮುಖ ಪತ್ತನಾಗ್ರಹಾರಾ

ದ್ಯಖಿಳಮಹಾಗ್ರಾಮಕೋಟಿಗಳುಮಂ ಕಂಡಂ

೧೧೧

ಗಣನಾತೀತಮಹಾಕ್ಷೌ

ಹಿಣೀಬಲಂಬೆರಸು ತಮ್ಮೊಳೋರೂರ್ವರ ಮೇ

ಲಣಿಯರಮೆತ್ತುವ ಮುತ್ತುವ

ಪೊಣರ್ವ ಕಟುತಿಪಿವನೇಕನ್ಯವರಂ ಕಂಡಂ

೧೧೨

೧೦೮. ಭೂಮಂಡಲಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವುದೂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಂಡಲದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದುದೂ ಗಗನವನ್ನು ಬೆಳ್ಳಗೆ ಮಾಡಿದ ಶಿಖರವುಳ್ಳುದೂ ದೇವಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವೂ ಆದ ಮೇರುಗಿರಿಯನ್ನು ಕಂಡನು. ೧೦೯. ಶುಕ್ರನನ್ನೂ ದೇವಗುರು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯನ್ನೂ ಪಿಶಾಚ ಗಂಧರ್ವಯಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನೂ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರನ್ನೂ ಏಕಾದಶರುದ್ರರನ್ನೂ ಅಷ್ಟವಸುಗಳನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿದನು. ೧೧೦. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿರುವ ವಿಧವಿಧವಾದ ನದಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನೂ ಬಗೆಬಗೆಯ ದೊಡ್ಡ ಕಾಡುಗಳನ್ನೂ ವಿವಿಧ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನೂ ವಿಧವಿಧವಾದ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ ಸಮೂಹವನ್ನೂ ಕಂಡನು. ೧೧೧. ಸಕಲ ದೇಶಗಳನ್ನೂ ನಗರ ಖೇಡ ಖರ್ವಡ ಮಡಂಬ ನಿಗಮ ದ್ರೋಣಾಮುಖ ಪಟ್ಟಣಾಗ್ರಹಾರಾದಿಗಳಾದ ಮಹಾ ಗ್ರಾಮಕೋಟಿಗಳನ್ನೂ ಕಂಡನು. ೧೧೨. ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಲಾಗದ ಮಹಾಅಕ್ಷೌಹಿಣೀಸೇನೆಯೊಡಗೂಡಿ, ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗುವ ಮುತ್ತುವ ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಇರಿಯುವ ಅನೇಕ ದೊರೆಗಳನ್ನು ಕಂಡನು.

ವ|| 'ಅಂತನಂತಭುವನಾಂತರಮಂ ತೋಱಲ್ಪು ನೋಡಿ ವಿಸ್ಮಯಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ
ದಾನವಲ್ಲಭನಿದಂತಹಿಶಯನಂ ಕಾಳಿಂದಿಯೊಳಿದನೆಂತಾತನುದರದೊಳಾಂ ಪೊಕ್ಕೆಂ ಅಲ್ಲಿ ಚತುರ್ದಶ
ಭುವನಮಿದುರ್ದದಂತೆಂತೀ ಸಮಸ್ತಭುವನಾಂತರಾಳಮನೊಂದೆ ಮುಹೂರ್ತದೊಳ್
ತೋಱಲ್ಪಿನಂತೆನಗಿನಿತುಂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಾದುದಿನ್ನಾವುದು ಕೃತ್ಯಮೆಂದು ನಿಜಾಂತರಂಗದೊಳ್
ಚಿಂತಿಸುತಿರ್ಪಿನಂ, ಒರ್ಮೊದಲೆ ಪೊಳಿಮಟ್ಟು ಮುನ್ನಿನಂತೆ ಯಮುನಾಹೃದದೊಳಘಮರ್ಷಣಮಿದುರ್ದ
ತೆಱನಾದುದುಮನಾ ಸಲಿಲಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೇಷಾಹಿಶಯನನಾಗಿ ದೇವರೂಪಮನುಡುಗಿ ಕೃಷ್ಣನಿದುರ್ದಮಂ
ಕಂಡು ರಥದ ಮೇಲಿದುರ್ದ ಕೃಷ್ಣನೆತ್ತ ಬಂದನೆಂದು ನಿಲ್ಲಿ ಪೊಳಿಗಂ ನೋಡಿ ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಯಿಂ
ರಥದ ಮೇಲಿತ್ತಲ್ ಕೃಷ್ಣನಿದುರ್ದದಂ ಕಂಡು ಸಂತುಷ್ಟಮಾನಸನನುಷ್ಠಾನಮಂ ತೀರ್ಚಿ ಬಂದು
ವಿಕಸಿತಮುಖಾರವಿಂದನಾಗಿ ಪೊಂದೇರ ಮೇಲಿದುರ್ದ ವಸುದೇವನಂದನರ್ಗೆ ಮುಕುಳಿತಾಂಜಲಿಯಾಗಿ

ಲಲಿತರಗಳೆ

ದೇವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಬ್ರಹ್ಮರೂಪ ಜಯ
ದೇವ ನಿಜಮಹಿಮಚಕಿತಾಗಮಕಳಾಪ ಜಯ
ದೇವ ಯೋಗೀಶ್ವರಮನೋಗಮ್ಯಮಾನ ಜಯ
ದೇವ ಪುರುಷತ್ರಯಾಕಾರಪ್ರಧಾನ ಜಯ
ದೇವ ಜನನಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರಳಯಘೋಷೇತು ಜಯ
ದೇವ ಭಕ್ತಾಘವನದವಧೂಮಕೇತು ಜಯ
ದೇವ ಚಂದ್ರಾರ್ಕಗಗನಾದ್ಯಷ್ಟಮೂರ್ತಿ ಜಯ

ವ|| ಹಾಗೆ ಅನಂತಲೋಕಾಂತರಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ನೋಡಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾದ ಆಕ್ರೂರನು
ಇದೇನು! ಶೇಷಶಯನ ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಗೆ ಯಮುನಾನದಿಯಲ್ಲಿದ್ದನು?! ಹೇಗೆ ಆತನ
ಉದರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೊಕ್ಕೆನು! ಅಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳಿದ್ದುದು ಹೇಗೆ? ಈ ಸಮಸ್ತ
ಲೋಕಾಂತರಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಮಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೇಗೆ ಸುತ್ತಿದೆನು?! ಹೇಗೆ ನನಗೆ
ಇಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಂಟಾಯಿತು? ಇನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಬೇಕಾದುದೇನು?!" ಎಂದು
ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ತಟ್ಟನೆ ಹೊರಟು ಮುಂಚಿನಂತೆ
ಯಮುನೆಯ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದಂತೆಯೇ ಇರುವುದನ್ನೂ ಆ ನೀರಿನ ನಡುವೆ
ಶೇಷಸರ್ಪಶಯನನಾಗಿ ದೇವರೂಪವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಕೃಷ್ಣನಿದ್ದುದನ್ನೂ ಕಂಡನು. ರಥದ
ಮೇಲಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನು ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಬಂದನೆಂದು ಹೊರಗೆ ನೋಡಿದನು. ತಾನು ಆಹ್ನಿಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ
ಬರುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿ, ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿ ಹೋದಾಗ ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಕೃಷ್ಣನು (ರಥದಮೇಲೆ)
ಇರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಸಂತುಷ್ಟ ಮನಸ್ಕನಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಂದನು. ಅರಳಿದ
ಮುಖಕಮಲನಾಗಿ ಹೊನ್ನಿನ ತೇರಮೇಲಿದ್ದ ವಸುದೇವ ನಂದನರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದನು.
೧೧೩. ದೇವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಬ್ರಹ್ಮರೂಪನೆ ಜಯಿಸು. ದೇವ, ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಗೆ ಬೆದರಿದ
ಆಗಮಸಂಘ ನೀ ಜಯಿಸು. ದೇವ, ಯೋಗೀಶ್ವರರ ಮನಕೆ ಗೋಚರಿಸುವವನೆ, ನೀ

ದೇವ ಮಧುಕೈಟಭಪ್ರಳಯಸಮವರ್ತಿ ಜಯ
 ದೇವ ನಿಜಕುಕ್ಷಿನಿಕ್ಷಿಪ್ತಲೋಕ ಜಯ
 ದೇವ ವಿನತಾಪ್ರಿಯತನೂಭವಪತಾಕ ಜಯ
 ದೇವ ಶೇಷೋರಗವರಾನಲ್ಲತಲ್ಪ ಜಯ
 ದೇವ ವಕ್ಷೋರುಚಿರಕೌಸ್ತುಭಾಕಲ್ಪ ಜಯ
 ದೇವ ಚಂಪಕರುಚಿರಪೀತಪಟಲೀಲ ಜಯ
 ದೇವ ಮಂಡಿತಮಕರಕುಂಡಲಕಪೋಲಜಯ
 ದೇವ ವನಮಾಲಾಸ್ಫುರದ್ವ್ಯಹಸೂತ್ರ ಜಯ
 ದೇವ ನೀಲೋತ್ಪಲದಳಶ್ಯಾಮಗಾತ್ರ ಜಯ
 ದೇವ ನಂದಕಗದಾಶಂಖಚಕ್ರಾಂಕ ಜಯ
 ದೇವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಲೋಚನೋತ್ಪಲಶಶಾಂಕ ಜಯ
 ದೇವ ವಿಕಸಿತಪುಂಡರೀಕದಲನಯನ ಜಯ
 ದೇವ ಪೀಯೂಷಪಾರಾವಾರಶಯನ ಜಯ
 ದೇವ ಸತತಾನತ ಸಮಸ್ತಸುರಯೂಥ ಜಯ
 ದೇವ ಸಂಸ್ತವಮುಖರ ಮುನಿಗಣಸನಾಥ ಜಯ
 ದೇವ ಶುದ್ಧಸ್ಥಟಿಕಸಂಕಾಶವಿಮಳ ಜಯ
 ದೇವ ವಾಕ್ಪತಿಭೃಂಗಯುತನಾಭಿಕಮಳ ಜಯ

ಜಯಿಸು ದೇವ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಟೀಶಮುಖ ರೂಪತ್ರಯನೆ ನೀ ಜಯಿಸು. ದೇವ, ಹುಟ್ಟುಳಿವಳಿವುಗಳ ಕಾರಣನೆ ನೀ ಜಯಿಸು. ದೇವ, ಭಕ್ತರ ಪಾಪವನದಹನಕ್ಕಿನ್ನಾದವನೆ ನೀ ಜಯಿಸು, ದೇವ, ರವಿಚಂದ್ರಗಗನಾದಿ ಮೂರ್ತಿಗಳೆಂಟ ಪಡೆದಿರುವನೇ ಜಯಿಸು. ದೇವ, ಮಧುಕೈಟಭಪ್ರಳಯಯಮನೆ ನೀ ಜಯಿಸು ದೇವ, ನಿನ್ನದರದೊಳು ಮೂರುಲೋಕವನಿರಿಸಿರುವವನೇ ಜಯಿಸು. ದೇವ, ವಿನತಾಪುತ್ರ ಗರುಡನ ಧ್ವಜವ ಪಡೆದಿರ್ಪವನೆ ನೀ ಜಯಿಸು. ದೇವ, ಶೇಷೋರಗನು ಉತ್ತಮಶಯ್ಯೆ ನೀನಾಗಿರ್ಪ ನೀ ಜಯಿಸು ದೇವ, ಹೃದಯದಿ ರುಚಿರ ಕೌಸ್ತುಭವಿರುವನೇ ಜಯಿಸು, ದೇವ, ಸಂಪಗೆಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಪೀತವಸ್ತ್ರದೊಳೆಸೆವನೇ ಜಯಿಸು, ಮಕರಕುಂಡಲದಿಂದ ಶೋಭಿಪ ಕೆನ್ನೆಯವನೇ, ಜಯಿಸು. ವನಮಾಲೆಯಿಂ ಹೊಳೆವ ಯಜ್ಞಸೂತ್ರವು ನಿನಗೆ ನೀಂ ಜಯಿಸು. ದೇವ, ಕನ್ನೆದಿಲೆಯ ಬಣ್ಣದ ದಿವ್ಯಸುಂದರ ದೇಹ ನೀ ಜಯಿಸು. ದೇವ, ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಖಡ್ಗಪಾಣಿಯೇ ಜಯಿಸು. ದೇವ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಲೋಚನೋತ್ಪಲಚಂದ್ರ ನೀ ಜಯಿಸು. ದೇವ, ಅರಳಿದ ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆಯೆಸಳ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನೆ ನೀ ಜಯಿಸು. ದೇವ, ಅಮೃತಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಶಯನ ಪಡೆದಿರುವಾತ ನೀ ಜಯಿಸು. ದೇವ, ಸತತವು ನಮಿಪ ದೇವಸಮೂಹ ನಿನಗೆ ಜಯ, ದೇವ, ಸಂಸ್ತುತಿಗೈವ ಮುನಿಗಣನಾಥ ನೀಂ ಜಯಿಸು. ದೇವ, ಶುದ್ಧಸ್ಥಟಿಕ ನಿರ್ಮಲ ನೀನು ನಿನಗೆ ಜಯ, ದೇವ, ನಾಭಿಕಮಲದಿ ಬ್ರಹ್ಮಭೃಂಗವದಿರ್ಪನೇ ನೀ ಜಯಿಸು. ದೇವ, ದಿವಿಜರಿಗಾಗಿ ಪಲವವತಾರ ಪಡೆದವ ನೀನು ನಿನಗೆ ಜಯ. ಸಂಸಾರನಾಟಕಸೂತ್ರಧಾರನೆ ದೇವ, ನೀಂ ಜಯಿಸು. ಕ್ರೂರಿ ತಮನೆಂಬ ಸುರನ ಮದಹರನೆ ನೀ ಜಯಿಸು ದೇವ, ಮಂದರಗಿರಿಯ ಕಡೆಗೋಲಾಗೆ

ದೇವ ದಿವಿಜಾರ್ಥಕೃತ ವಿವಿಧಾವತಾರ ಜಯ
 ದೇವ ಸಂಸಾರನಾಟಕಸೂತ್ರಧಾರ ಜಯ
 ದೇವ ದುರ್ಧರತಮೋದೈತ್ಯಮದಹರಣ ಜಯ
 ದೇವ ಸಮುದಗ್ರಮಂಥಾಚಲೋದ್ಧರಣ ಜಯ.
 ದೇವ ಸಂಹಾರಿತ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷವೀರ ಜಯ
 ದೇವ ಸಂಧಾರಿತ ಹಿರಣ್ಯಕಶರೀರ ಜಯ
 ದೇವ ಬಲಿಬಂಧನೋಚ್ಚ್ಛಿಖಲಾಕಾರ ಜಯ
 ದೇವ ದಶಕಂಠಕಂಠದ್ರುಮಕುಠಾರ ಜಯ
 ದೇವ ಹೈಹಯ ಬಾಹುಗಹನದವದಹನ ಜಯ
 ದೇವ ದನುಜಾಹತ ಸುದರ್ಶನೋದ್ಯಮನ ಜಯ
 ದೇವ ನುತದೇವಕೀರ್ಗರ್ಭಪ್ರಸೂತ ಜಯ
 ದೇವ ಮಹಿಮಾಸ್ವದ ಹಲಾಯುಧಸಮೇತ ಜಯ
 ದೇವ ವಸುದೇವ ಹರ್ಷಾಂಬುನಿಧಿಚಂದ್ರ ಜಯ
 ದೇವ ಯದುಕುಲಮಹೋತ್ಪಲ ವಾಸರೇಂದ್ರ ಜಯ
 ದೇವ ನಂದಿತ ನಂದಗೋಪಪ್ರಮೋದ ಜಯ
 ದೇವ ಶೈಶವಕೇಳಿತೋಷಿತ ಯಶೋದ ಜಯ
 ದೇವ ಪರಿಪೀತಖಲಪೂತನಾಜೀವ ಜಯ
 ದೇವ ವಿಘಟಿತಶಕಟಕುಟಲಪ್ರಭಾವ ಜಯ

*

ಧರಿಸಿದೆ ನೀನು ನಿನಗೆ ಜಯ ಆ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನಂ ವೀರನಂ ನೀಂ ಕೊಂದೆ ದೇವ, ಜಯ
 ಆ ಹಿರಣ್ಯಕ ಕಶಿಪುವಿನ ದೇಹವಂ ಸೀಳ್ವವನೆ ದೇವ, ನೀ ಜಯಿಸು. ಬಲಿಯ ಬಂಧಿಗೆ
 ನೀಳ್ವ ದೇಹವ ಧರಿಸಿದಾತನೆ ದೇವ, ನೀಂ ಜಯಿಸು. ದೇವ, ರಾವಣ ಕಂಠವೃಕ್ಷಕೆ
 ಕೊಡಲಿಯಾದವ ನೀನು ನಿನಗೆ ಜಯ? ದೇವ, ಹೈಹಯ ಬಾಹುಕಾನನ ದಾಹ
 ದಾವಾನಲನೆ, ನೀ ಜಯಿಸು ದೇವ, ದನುಜರ ಹನನ ಲೀಲೆಯ ಚಕ್ರ ನಿನ್ನದು ಕೃಷ್ಣ ನೀ
 ಜಯಿಸು ದೇವ, ನುತದೇವಕೀರ್ಗರ್ಭಪ್ರಸೂತ ಜಯ. ದೇವ, ಮಹಿಮೆಯ ಬಲರಾಮಗೆ
 ತಮ್ಮನೇ ಜಯಿಸು. ದೇವ, ವಸುದೇವ ಹರ್ಷಾಂಬುನಿಧಿಚಂದ್ರ, ನೀ ಜಯಿಸು. ದೇವ,
 ಯದುಕುಲಕಮಲವರಳಿಪ ಸೂರ್ಯ ನೀ ಜಯಿಸು. ದೇವ ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದೆ ನಂದಗೋಪನ
 ಸಮುದ್ರವ ಜಯಿಸು. ಬಾಲಲೀಲೆಯಲಾ ಯಶೋದೆಯ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದೆ ದೇವ,
 ನೀ ಜಯಿಸು. ಆ ದುಷ್ಟ ಪೂತನಿಯ ಜೀವವನು ಹೀರಿದವನೇ ದೇವ,
 ನೀ ಜಯಿಸು. ಕುಟಿಲಶಕಟನನೊದೆದು ಪುಡಿಯಾಗಿಸಿದ ದೇವ, ನೀ ಜಯಿಸು
 ದೇವ, ಯಮಳಾರ್ಜುನರ ಭಂಗಿಸಿ ಕಿತ್ತವನೆ ನಿನಗೆ ಜಯ ಕಾಳಿಯುರಗನ

೧. ಪದ್ಮಿನೀವಾಸರೇಂದ್ರ (ಮೊಅ)

* (ಖ) ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ-ದೇವದುರ್ವ್ಯತ್ತವಾತಾಸುರವಿಘಾತಿ ಜಯ । ದೇವ ನಗದನುಜ
 ಸಂಹರಣವಿಕ್ರಮಣ ಜಯ । ದೇವ ಗೋಪಾಂಗನಾನಿತ್ಯೋತ್ಸವಾತ್ಮ ಜಯ । ದೇವಕಾರುಣ್ಯಾಬ್ಧಿ
 ಭಕ್ತಸಂಸಾರಿಜಯ । ಎಂದು ಅಧಿಕ ಪಾಠವಿದೆ.

ದೇವ ನಿರ್ಮೂಲ ಯಮಳಾರ್ಜುನೋರ್ವೀಜ ಜಯ

ದೇವ ಚಾಳಿತಕಾಳಿಯವ್ಯಾಳರಾಜ ಜಯ

ದೇವ ಧೇನುಕಮಾಂಸಹೃಷ್ಣರಣಭೂತ ಜಯ

ದೇವ ಕೇಶಿಪ್ರಾಣತುಷ್ಕರವಿಜಾತ ಜಯ

ದೇವ ವೃಷಭಾಕಾರದನುಜರವಿರಾಹು ಜಯ

ದೇವ ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧಾರಪಟುಬಾಹು ಜಯ

ದೇವ ಚೇತೋಗುಪ್ತಕಂಸವಧರೋಷ ಜಯ

ದೇವ ಹೇಳಾರಚಿತ ಗೋಪಾಲವೇಷ ಜಯ

ದೇವ ಸುಸ್ನಿಗ್ಧತರ ಬರ್ಹಾವತಂಸ ಜಯ

ದೇವ ಸಂತಚಿತವೇಣುವಾದ್ಯಪ್ರಶಂಸ ಜಯ

ದೇವ ಗೋಪಾಂಗನಾ ಮಾನಸಮರಾಳ ಜಯ

ದೇವ ಗೋಪಾಂಗನಾ ನಯನರುಷಜಾಳ ಜಯ

ದೇವ ಗೋಪಾಂಗನಾ ಸ್ತನತರಲಹಾರ ಜಯ

ದೇವ ಗೋಪಾಂಗನಾ ಮಣಿಕರ್ಣಪೂರ ಜಯ

ದೇವ ಗೋಪಾಂಗನಾ ಕನಕಕಟಸೂತ್ರ ಜಯ

ದೇವ ಗೋಪಾಂಗನಾ ಭುಜಮಕರಪತ್ರ ಜಯ

ದೇವ ಗೋಪಾಂಗನಾ ಮೃಗಮದಲಲಾಮ ಜಯ

ದೇವ ಗೋಪಾಂಗನಾಕಚಕುಸುಮದಾಮ ಜಯ

ದೇವ ನಿತ್ಯೋತ್ಸವದ ನಮಸ್ತೇ ನಮಸ್ತೇ

೧೧೩

ವ|| ಎಂದಭಿಷ್ಕುತಿಗೆಯ್ದು ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗಿ

ಯುಮನೆಯಿಂದೋಡಿಸಿದೆ ನೀ ಜಯಿಸು ದೇವ, ಭೂತಗಣವನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದೆ ಧೇನುಕಾಸುರಮಾಂಸದಿಂದ ಜಯಿಸು ಕೇಶಿನಾಶದೇ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದೆ ಯಮನ ನಿನಗೆ ಜಯ. ವೃಷಭನೆಂಬಾ ರವಿಗೆ ರಾಹುವು ನೀನೆ ದೇವ, ಜಯ ದೇವ, ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧಾರ ಪಟುಬಾಹುವೇ ಜಯವು ನಿನಗೆ ದೇವ, ಚಿತ್ತದಿ ಗುಪ್ತದುದು ಕಂಸವಧೆಯಾ ರೋಷ ನಿನಗೆ ಜಯ ದೇವ, ಲೀಲೆಗೆ ಗೋಪವೇಷವ ಧರಿಸಿದಾತನೆ ನಿನಗೆ ನಿತ್ಯಜಯ ದೇವ, ಹೊಳೆಯುವ ನವಿಲುಗರಿಯ ಕಿರೀಟವನು ಧರಿಸಿರುವೆ ಜಯಿಸು ಕೊಳಲನೂದುವ ಲೀಲೆಯಧಿಕ ಖ್ಯಾತಿ ನಿನಗೆ ಜಯ. ದೇವ, ಗೋಪಿಯರ ಕಣ್ ಮೀನೆ ಬಲೆಯು ನೀನಾಗಿರುವೆ ನಿನಗೆ ಜಯ ದೇವ ಗೋಪಾಂಗನಾ ಸ್ತನತರಲಹಾಲ ಜಯ ದೇವ ಗೋಪಾಂಗನಾಮಣಿಕರ್ಣಪೂರಜಯ ದೇವ ಗೋಪಾಂಗನಾಕನಕಕಟಸೂತ್ರ ಜಯ ದೇವ ಗೋಪಾಂಗನಾಭುಜಮಕರ ಪತ್ರ ಜಯ ದೇವ ಗೋಪಿಯರ ಕಸ್ತೂರಿ ತಿಲಕ ನೀ ಜಯಿಸು. ದೇವ, ಗೋಪಿಯರ ಮುಡಿಯ ಹೂಮಾಲೆಯಾಗಿಹನೆ ನಿನಗೆ ಜಯ ದೇವ, ನಿತ್ಯೋತ್ಸವಕರನೆ ನಿನಗೆ ವಂದನೆ ವಂದನೆ, ವ|| ಎಂದು ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೃತಕೃತ್ಯನಾಗಿ, “ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಲೀಲಾಗಮನದಿಂದ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ, ಕಂಸನು ನಾನು

ನಿಜಲೀಲಾಗತಿಯಿಂದೆ ಬರ್ಪುದು ಪೊಳಿಲ್ಲಾಂ ಪೋದಪೆಂ ಭೋಜಭೂ
ಭುಜನೆನ್ನಂ ಬರವಾಗುಮೆಂದು ಸರಥಂ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಪೋದಂ ಚಲ
ದ್ವಜನಕ್ರೂರನನಂತರಂ ಕಿಟಿದುಬೇಗಂ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನ
ಗ್ರಜಯುಕ್ತಂ ಮಧುರಾಪುರೋಪವನದೊಳ್ ಶ್ರೀದೇವಕೀನಂದನಂ

೧೧೪

ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾ ಘಟಿತಾರಘಟ್ಟಘಟನಾಸ್ವತಂತ್ರ
ನಿಜಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಚಕಿತಸಕಲಮಾಮ್ನಾಯತಂತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ
ಶ್ರೀಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗ
ನ್ನಾಥವಿಜಯಮಹಾಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ರಾಸಕೇಳಿ
ಪುಂಗವಾಸುರಸಂಹರಣ ಕೇಶಿಮಥನಾಕ್ರೂರದರ್ಶನ
ಯಮುನಾಹೃದವರ್ಣನಂ
ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಬರುವುದನ್ನೇ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಬೇಗನೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು
ಹೇಳಿ ಅಕ್ರೂರನು ಅವರಿಂದ ಬಿಡುವನ್ನು ಪಡೆದು ಚಲಿಸುವ ದ್ವಜದ ರಥದೊಡನೆ
ಹೊರಟುಹೋದನು. ಅನಂತರ ಕೃಷ್ಣನು ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಮಧುರೆಯ
ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದು ಸಮಸ್ತ ಕಮಲಭವಾಂಡ.... ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ
ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ
ರಾಸಕೇಳಿ ಪುಂಗವಾಸುರಸಂಹರಣಕೇಶಿಮಥನಾಕ್ರೂರದರ್ಶನಯಮುನಾ ಹೃದವರ್ಣನಂ
ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸಂ.

ಪಷಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಂ ಕಂಸಪುರಾ
ಲೋಕನಕೌತುಕರಸೋದಯಂ ವೀರರಸೋ
ದ್ರೇಕಕೈಡೆಗುಡೆ ಬಲಖ
ವೀರಕೃತನಾ ದೈತ್ಯಖಳನ ಪೊಟ್ಟಿಲ್ಲೆಯ್ದಂ

೧

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ನಗರದ್ವಾರಮಂ ಪೊಗುವಲ್ಲಿ

ವಿಪುಲೋದ್ಯತ್ಸ್ವರ್ಣಕೋಟಾಕಟಘನಪರಿಖಾಕಾಂಚಿ ತುಂಗಧ್ವಜಾಲೋ
ಲಪಟೀಸಂವ್ಯಾನೆ ದೇವಾಲಯಕಳಶಕುಚಾಭೋಗೆ ಸೌಧಾಂಶುಚಂದ್ರಾ
ತಪಹಾಸದೋತ ನಾನಾಮಣಿಮಯವಿಲಸತ್ತೋರಣಸ್ಥಾರಹಾರೌ
ಘ ಪುರಶ್ರೀ ದೇವಕೀಪುತ್ರನ ಬಗೆಗೊಲವಂ ಬೀಡುತಿರ್ಪನ್ನವಾಗಳ್

೨

ಸುರಧನುಪುಂಜವಿದಾಯ್ತು
ಚ್ಚರಿ ದಲ್ ಕಾರ್ಮುಗಿಲ ಮೇಲೆನಲ್ಕೆ ವಿಚಿತ್ರಾಂ
ಬರಭಾರಂ ಬೆರಸಿದಿರೊಳ್
ಬರುತಿರ್ದಂ ರಂಗಕಾರನಸಿತಾಕಾರಂ

೩

ವ|| ಅದಂ ಕಂಡು

ಎಲವೆಲವೋ ರಜಕಾ ನಿ
ಲ್ಲೆಲೊ ಪೋದೊಡೆ ಕಂಸನಾಣೆ ಕಾರ್ಮುಕಮಹಮಂ
ಗಲದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಕೈಗೆ
ಯ್ಯಲಮೋಘಂ ಕುಡುವುದೆಮಗೆ ದಿವ್ಯಾಂಬರಮಂ

೪

೧. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನಗೆ ಕಂಸನ ಮಧುರಾಪುರವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲ ರಸೋದಯವು ವೀರರಸೋದ್ರೇಕಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾದುದರಿಂದ ಹೀನಬಲನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಆ ನೀಚ ರಾಕ್ಷಸ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ವ|| ಬಂದು ನಗರದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹೊಗುವಾಗ ೨. ವಿಸ್ತಾರವೂ ಉನ್ನತವೂ ಆಗಿ ಹೊಳೆಯುವ ಸುವರ್ಣದ ಕೋಟೆಯೆಂಬ ನಡುವೂ ಘನವಾದ ಕಂದಕವೆಂಬ ವಡ್ಡಾಣವೂ ಉನ್ನತವಾದ ಧ್ವಜಪಟವೆಂಬ ಘನಸ್ತನಗಳೂ ಸೌಧಗಳ ಹೊಳವೆಂಬ ಚಂದ್ರಿಕೆಯಂತಿರುವ ನಗುವೂ ನಾನಾ ರತ್ನಮಯವಾದ ಹೊಳೆಯುವ ತೋರಣಗಳೆಂಬ ಭೂರಿಹಾರನ ಸಮೂಹವೂ ಉಳ್ಳ ಪುರಶ್ರೀಯು ಕೃಷ್ಣನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದ್ದಳು. (ಆಗ) ೩. ಕರಿಯ ಅಗಸನೊಬ್ಬನು ಇದೇನು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಕಪ್ಪುಮೋಡದ ಮೇಲೆ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲೇರಿದೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ವಿಚಿತ್ರ ವರ್ಣವಸ್ತ್ರಗಳ ಮೂಟೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಎದುರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು ವ|| ಅದನ್ನು ಕಂಡು, ಎಲೆಲೋ! ಅಗಸಾ : ನಿಲ್ಲೋ! ಹೋದರೆ ಕಂಸನಾಣೆ; ೪. ಬಿಲ್ಲಿನ ಹಬ್ಬದ ಮಂಗಳದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಮಗೆ ದಿವ್ಯವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೀನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ರಂಗಕಾರಂ ನಿಜಾಂತರಂಗದೊಳ್ ಈ ಗೋಪಾಲಬಾಲಕರ್
ವಿವೇಕಶೂನ್ಯರೆಂದು ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಂ ನಕ್ಕು

ಪಟ್ಟಣದೊಳಿದಿರಲ್ಲಿರ್
ನೆಟ್ಟನೆ ನೀವಡವಿಯೊಳ್ ಮೃಗಂಗಳ ತೆಪದಿಂ
ಪುಟ್ಟದಿರಲ್ಲದೊಡೇಂ ಮತಿ
ಗೆಟ್ಟಿಪಿವರೆ ಕಂಸದೇವನುಡುವಂಬರಮಂ

೫

ಸಂಸಾರಸುಖಮನನುಪಮ
ಮಂ ಸುರಪಂ ಕಪ್ಪವಿತ್ತ ಮಡಿವರ್ಗಮನಾ
ವಂ ಸುಭಟನುಡುವನವನೇಂ
ಕಂಸಂ ಪುಟ್ಟಿದ ಮುಹೂರ್ತದೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದನೇ

೬

ವ|| ಎನೆ ವನರುಹಾಕ್ಷಂ ಕನಲ್ಲು

ದನುಜೇಂದ್ರನ ಮಡಿವರ್ಗಮ
ನೆನಗೀಯದೊಡೂರ ಸೀರೆಗಸಗಂ ಬಡಿವೆ
ತ್ತನೆನಿಪ್ಪ ಜನದ ನಾಟ್ಯಡಿ
ನಿನಗಾಗಲ್ಸಗವೊಯ್ ಸವಿಯಂ ತೋರ್ಪೆ

೭

ವ|| ಎಂದು ಜಡಿದು ನುಡಿದು

ಇರದೆಯ್ ರಂಗಕಾರನೊ
ಳುರವಣೆಯಿಂ ಕೊಂಡ ಮೌಲ್ಯಮನಿಸಿದ ನೀಲಾಂ
ಬರಮಂ ರಾಮಂಗಿತ್ತಸೆ
ದಿರೆ ಕೃಷ್ಣನನರ್ಘ್ಯಪೀತವಸನಮನುಟ್ಟುಂ

೮

ವ|| ಎನ್ನಲು ಆ ಅಗಸನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಗೋಪಾಲಬಾಲಕರು ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದವರು ಎಂದುಕೊಂಡು, ಮುಗುಳ್ಳಗೆನಕ್ಕು ೫. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದವರಲ್ಲ ನೀವು; ನಿಜವಾಗಿ ನೀವು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮೃಗಗಳಂತೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರು, ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬುದ್ಧಿಗಟ್ಟು ಕಂಸದೇವನುಡುವ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದಿರಾ?" ೬. ಸಂಸಾರಸುಖಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾದುದೂ ಅನುಪಮವೂ ದೇವೇಂದ್ರನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟುದೂ ಆದ ಈ ಮಡಿಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವ ಸುಭಟನು ತಾನೆ ಉಡುವನು? ಅವನೇನು ಕಂಸನು ಹುಟ್ಟಿದ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನೆ? ವ|| ಎನ್ನಲು ಕೃಷ್ಣನು ರೇಗಿ, ೭. ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನ ಮಡಿಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ನೀನು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ, ಊರ ಸೀರೆಗಾಗಿ ಅಗಸನು ಪೆಟ್ಟು ತಿಂದನು' ಎಂಬ ಜನದ ಗಾದೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಗಸಾ, ಹೊಡೆತದ ರುಚಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ವ|| ಎಂದು ಗದರಿಸಿ ಹೇಳಿ, ೮. ಸುಮ್ಮನಿರದೆ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, ಕ್ರೌರ್ಯದಿಂದಲೇ ಅವನಿಂದ ಅಮೌಲ್ಯ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ನೀಲವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅನರ್ಘ್ಯವಾದ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ತಾನು ಧರಿಸಿದನು.

ಎಳವಿಸಿಲೆಳಸಿದ ನೀಳಾ
 ಚಳಶಿಖರದೊಳಸಿತಮೇಘವೆಳಸಿದ ತುಹಿನಾ
 ಚಳಶಿಖರದೊಳೆಣೆಯೆನೆ ಹರಿ
 ಬಳರೆಸೆದರ್ ಪೀತನೀಲಪಟಪರಿಧಾನರ್

೯

ವ|| ಅಂತು ಭುಜಬಲಾಡಂಬರದಿನಂಬರಂಗಳಂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುದುಂ ಅಂಬರಂಬರಂ
 ಸಿಡಿಲೆಟ್ಟು ದುರ್ಧರತರಕೋಪಾಟೋಪದಿಂ ಭಯಂಕರಾಕಾರನಾಗಿ ರಂಗಕಾರಂ ಸ್ವಕೀಯ
 ನಿಷ್ಕುರಭುಜಾಸ್ಥಾನದಿನೀ ಗೋಪಾಲಬಾಲಕರಂ ಮಿಚ್ಚಿಸುವೆನೆಂದು ತಕ್ಕು ಮಿಕ್ಕುಬರೆ

ತಲವಜ್ರಾಘಾತದಿಂ ಮರ್ದಿಸಿ ರಜನಕನನಾತ್ಮಪ್ರವೇಶಕ್ಕಿದೇ ಮಂ
 ಗಲಮೆಂಬಂತಾ ಪುರದ್ವಾರದೊಳವನಡಗಿಂ ಬುತ್ತಿಯಿಟ್ಟಿಲ್ಲಿನಿಂ ಪೂ
 ವಲಿಗೆಯ್ದಾಂಬುವಿಂ ಚೆಟ್ಟಿಡಿದು ಕರುಳಿನಿಂ ತೋರಣಂಗಳ್ಳಿ ಕೋಲಾ
 ಹಲನಾದಂ ಪೆರ್ಚೆ ಪೊಕ್ಕಂ ದನುಜನ ಪೊಬಲಂ ಸಾಗ್ರಜನ್ಮ ಮುಕುಂದಂ ೧೦

ವ|| ಆ ಸಮಯದೊಳ್

ಅಂಬುಜದಳನೇತ್ರನ ಪೀ
 ತಾಂಬರದೊಳ್ ಸೆಣಸಿ ಭೀತಿಯಿಂದೋಡಿದುದೀ
 ಕೆಂಬಿಸಿಲೆನೆ ಪಡುನೇಸಳ
 ಕೆಂಬಿಸಿಲೆಸೆದತ್ತು ಗಿರಿಕುಜಾಗ್ರಸ್ಥಳದೊಳ್

೧೧

ವ|| ಆಗಲಾ ಪೂವಿನ ಪೊಟ್ಟಿನೊಳ್ ದೇವಕೀನಂದನಂ ಮಾಲೆಗಾಳಗೇರಿಯೊಳ್
 ವಿಹಾರಿಸುತ್ತಂ ಬರ್ಪಲ್ಲಿ

೯. ಪೀತಾಂಬರನೀಲವಸ್ತ್ರಧಾರಿಗಳಾದ ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು (ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ) ಎಳೆಬಿಸಿಲು
 ಹರಡಿದ ನೀಲಾಚಲಶಿಖರದಂತೆಯೂ ಕಪ್ಪುಮೋಡವು ಮುಸುಕಿದ ಹಿಮಗಿರಿ
 ಶಿಖರದಂತೆಯೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ತೋಳಿನ ಬಲದ ಆಡಂಬರದಿಂದ
 ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ ಅಗಸನು ಆಕಾಶದವರೆಗೆ ಸಿಡಿದು ರೇಗಿ, ಸಹಿಸಲಾಗದ
 ಕೋಪಾತಿಶಯದಿಂದ ಭಯಂಕರಾಕಾರನಾಗಿ ತನ್ನ ಕಠಿನವಾದ ತೋಳನ್ನು ತಟ್ಟಿಕೊಂಡು
 ಈ ಗೋಪಾಲಬಾಲಕರನ್ನು ಮಗ್ಗಿಸುವೆನೆಂದು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಮೀರಿ ಮೇಲೇರಿ ಬಂದನು.
 ೧೦. ಅಗ್ರಜಸಹಿತನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಅಗಸನನ್ನು ಕಯ್ಯೆಂಬ ವಜ್ರದ ಹೊಡೆತದಿಂದ
 ಮರ್ದಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಪುರಪ್ರದೇಶಕ್ಕಿದೇ ಮಂಗಳವೆಂಬಂತೆ ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ
 ಅವನ ಮಾಂಸದಿಂದ ಬುತ್ತಿಯಿಟ್ಟು, ಎಲಬುಗಳಿಂದ ಪೂಬಲಿಯಿಟ್ಟು, ರಕ್ತದ್ರವದಿಂದ
 ಚೆಟ್ಟಿಟ್ಟು, ಕರುಳಿನಿಂದ ತೋರಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಕಲಕಲದ್ವನಿಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಲು ಕಂಸನ
 ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೧೧. ಕಮಲದಳನೇತ್ರ (ಕೃಷ್ಣ)ನ
 ಪೀತಾಂಬರದೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಹೆದರಿ, ಓಡಿಹೋಯಿತೆನ್ನುವಂತೆ ಮುಳುಗುವ ಸೂರ್ಯನ
 ಕೆಂಬಿಸಿಲು ಗಿರಿಶಿಖರದ ವೃಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವ|| ಆಗ ಆ ಹೂವಿನ

ಉಟ್ಟ ನವಾಂಬರಕ್ಕಮರೆ ಪೂದೊಡವಂ ತುಡುವೊಂದು ಕೌತುಕಂ
ಪುಟ್ಟಿ ಮುರಾರಿಗೀಯಲರ ಕಂಪನೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಪೋಗಿ ನೀಂ
ಕೊಟ್ಟೊಡಗೊಂಡು ಬರ್ಪುದೆನುತುಂ ದನುಜೇಂದ್ರನ ಮಾಲೆಗಾಳನೊ
ಲಟ್ಟಿದ ದೂತನಂತಿದಿರೆವಂದದು ಪುಷ್ಪಸುಗಂಧಮಾರುತಂ

೧೨

ವ|| ಅಂತು ಬಂದ ಮಂದಮಾರುತನ ಕಂಪುಮಂ ಮನದೆಕೊಂಡಾ ಮಾರುತನ ಸೌರಭೃದ
ಬಟಿವಿಡಿದು ಮಾಲಾಕಾರಪರಿವೃಥನ ಮಂದಿರಮಂ ಸಸಹೋದರಂ ದಾವೋದರಂ
ಪುಗುವುದುಮತಿಪ್ರಮೋದದಿಂದಿವರ್ವೆಂದು ನಿಜಮಂದಿರೋಚಿತವಿಷ್ಣುರಂಗಳಂ ಕೊಟ್ಟು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ

ಆ ಪುಷ್ಪಲಾವಕಪ್ರಭು
ಗೋಪಾಲಕನಪ್ಪ ನಂದಸುತನಂ ಕಂಡು
ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೆಂದು ಮ
ಹಾಪರಮಪ್ರೀತಿಯಿಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದರ್

೧೩

ಹರಿಯಂ ಕಾಣ್ದುದುಮಾದುದು
ಪರಮಜ್ಞತೆ ಪುಷ್ಪಲಾವಕಂಗಳಮಿದೊಂದ
ಚ್ಚರಿ ಕೃಷ್ಣನನುಗ್ರಹದಿಂ
ದೊರೆಕೊಳ್ಳುಂ ರುಡಿತ್ತಿಯಿಂದೆ ಪರವಜ್ಞಾನಂ

೧೪

ಹರಿಯುಮನಂತೆ ರಾಮನುಮನೀಕ್ಷಿಸಿ ಮುಂ ಮೃದುವಸ್ತ್ರದಿಂದಿವರ್
ಪರಿವೃತರಾದರಿನ್ನೆಸೆವ ಪೂದೊಡವಂ ತುಡುಗೆಂದು ಚಿಚ್ಚರಂ
ವಿರಚಿಸಿದಂ ವಿಚಿತ್ರತರಮಪ್ಪಲರ್ವಚ್ಚಮನುನೃದಾಳಿಯಂ
ಹರಿಬಲಭದ್ರರೀಕ್ಷಣಮದಾಳಿಗಳೊಲ್ಲೆಱಗುತ್ತಮಿರ್ಪಿನಂ

೧೫

ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಹೂವಾಡಿಗರ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಾ ಬರುವಾಗ, ೧೨. ಉಟ್ಟ
ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಹೂವಿನ ತೊಡವನ್ನು ತೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ
ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೂವಿನ ವಾಸನೆಯನ್ನೇ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ
ಕೊಟ್ಟು ನೀನು ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು, ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನ ಮಾಲೆಗಾರನು
ಕಳುಹಿಸಿದ ದೂತನಂತೆ ಹೂವಿನ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಾಳಿಯು ಇದಿರುಗೊಂಡು
ಬೀಸಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದ ಮಂದಮಾರುತನ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಸುವಾಸನೆಯ
ಗಾಳಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ, ಮಾಲೆಗಾರರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನಾದವನ ಮನೆಗೆ ಕೃಷ್ಣನು
ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಹೋದನು. ಆ ಮಾಲೆಗಾರನು ಅತಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವರನ್ನಿದಿರು
ಗೊಂಡು, ಒಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಉಚಿತವಾದ ಪೀಠಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೂರಿಸಿ,
೧೩. ಆ ಹೂವಾಡಿಗರೊಡೆಯನು ಗೋಪಾಲಕರಾದ ನಂದಕುಮಾರರನ್ನು ಕಂಡು
ಶ್ರೀಕಾಂತನಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಅತಿಶಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು.
೧೪. ಹರಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಆ ಹೂವಾಡಿಗನಿಗೂ ಪರಮಜ್ಞಾನವುಂಟಾಯಿತು.
ಇದೊಂದಾಶ್ಚರ್ಯ ಕೃಷ್ಣನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಎಂತಹವರಿಗೂ ತಟ್ಟನೆ ಪರಮಜ್ಞಾನ
ವುಂಟಾಗುವುದು. ೧೫. ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಬಲರಾಮನನ್ನೂ ನೋಡಿದ ಆ ಮಾಲೆಗಾರನು,
ಇವರು ಮೊದಲು ಮೃದುವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲಂಕೃತರಾಗಿರುವರು. ಇನ್ನು ಹೊಳೆಯುವ

ವ|| ತದನಂತರಂ

ಮದನನ ಸುಗಂಧಭಂಡಾ
ರದ ಪುಟಕೆಗಳೆನಿಸಿ ಕಂಪು ಮಗಮಗಿಪಲರ್ವ
ಚ್ಚದ ಪಡಲಿಗೆಗಳನೊಟ್ಟಿ
ಸಿದನವನಚ್ಯುತನ ಮುಂದೆ ಮಾಲಾಕಾರಂ

೧೬

ವ|| ಅಂತು ಪೂವಿನ ಪಡಲಿಗೆಗಳಂ ಪಸರಿಸೆ, ಕೊಸಗಿನೆಸಳ ಕೇಸರಮಂ ತೊಡರ್ಚಿದ ತೋರಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮುಗುಳ್ಳಾರಂಗಳುಮಂ, ಸುರಹೊನ್ನೆಯ ಚೆನ್ನನಪ್ಪರಲನೊತ್ತರದೆ ಸುತ್ತಿ ತೆತ್ತಿಸಿದ ಕೈರವದ ಕರ್ಣಪೂರಂಗಳುಮಂ, ಎಡ್ಡಮಾದ ಪಡ್ಡಳಿಯ ಕಿಣುನನೆಯ ಕೊನೆ ತರಂಬಿಡಿದು ತೋಱಿ ಮೂಱುಂ ಧಾರೆಗಳಿನಳವಡಿಸಿದ ಕಿಂಕಿರಾತದೇಸಳ ಕಂಕಣಂಗಳುಮಂ, ಅಶೋಕೆಯ ಪಲ್ಲವಮಂ ನಡುವೆ ಕೀಲಿಸೆ ಲೀಲೆವಡೆದ ನಸುವಿರಿದ ಸೇವಂತಿಗೆಯ ಕೇವಣದುಂಗುರಂಗಳುಮಂ, ಎಡೆಯೆಡೆಗೆ ಸಜ್ಜುಕವೆನಿಸಿದ ಗೊಜ್ಜಗೆಯರಲ ಮಿಶ್ರದಿನುಪಾಶ್ರಯಂಬಡೆದ ಹೇಮತಾಮರಸದ ಮೊಗ್ಗೆಯ ತೋಳ್ಗಟ್ಟುಗಳುಮಂ, ಒಂದೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಬಂದುಗೆಯಲರಿನಂದಂಚೆತ್ತದಿಮುತ್ತುಯ ನೆತ್ತಿವಂದಂಗಳುಮಂ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಬೆರಸಿದ ಮರುಗದ ಕೋದ ಪಾದರಿಯ ಬಳಸಿದ ತುಳಸಿಯ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಸಂಪಗೆಯ ಕುಟ್ಮಳದಿಂಟುಳಂಗಳ್ಳು ದಿಟ್ಟುಗೆಸೆಯೆ ದಂಡೆಗಳ್ಳು ಮಾಲತಿಯ ಮುಗುಳ ವನಮಾಲೆಗಳುಮಂ, ಬೇಱಿವೇಱಿ ನೋಡಿ ಪೊನ್ನ ರನ್ನದ ತೊಡಪುಗಳ್ಳೆ ಕಂಪುಂ ಮೇಲ್ವುಮಾದಂತೆ ಚೆಲ್ವಾದ ತೊಡಪುಗಳೊಳಂ ನಿಜನಿಜಾಂಗರುಚಿಗೊಡಂಬಡುವ ಪೂದೊಡವಂ ತಾನುಮಗ್ಗಜನುಮೆಸೆಯೆ ಪಸದನಂಗೈಯ್ದು ಮಾಲಾಕಾರನಂ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದೀಕ್ಷಿಸಿ

ಪುಷ್ಪಾಭರಣದಿಂದಲೂ ಅಲಂಕೃತರಾಗಲಿ ಎಂದು ಬೇಗನೆ ವಿಚಿತ್ರಕರವಾದ ಪೂದೊಡವು ಗಳನ್ನು, ಕೊಬ್ಬಿದ ತುಂಬಿಗಳೂ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಕಣ್ಣುಗಳೆಂಬ ತುಂಬಿಗಳೂ ಆಸೆಯಿಂದ ಎರಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ರಚಿಸಿದನು. ವ|| ಆಮೇಲೆ ಆ ಮಾಲೆಗಾರನು ೧೬. ಮನ್ಮಥನ ಸುಗಂಧಭಂಡಾರದ ಭರಣಿಗಳೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ಸುವಾಸನೆಯು ಮಗಮಗಿಸುವ ಹೂದೊಡವುಗಳ ರಾಶಿಗಳನ್ನು ಅವರ ಮುಂದಿರಿಸಿದನು. ಬೆಟ್ಟದಾವರೆಯ ಎಸಳ ಕೇಸರವನ್ನು ತೊಡಕಿಸಿದ, ತೋರಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹಾರಗಳನ್ನೂ ಸುರಹೊನ್ನೆಯ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ಹೂಗಳನ್ನೂ ಒಂದು ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಒತ್ತಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ನೈದಿಲೆಯ ಕರ್ಣಾಭರಣಗಳನ್ನೂ, ಮನೋಹರವಾದ ಪಾದರಿಯ ಚಿಕ್ಕ ಮೊಗ್ಗಿನ ಕೊನೆ ಒಂದು ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಮೂರೇಳೆಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಬೆಟ್ಟದಾವರೆಯ ಎಸಳಿನ ಕಂಕಣಗಳನ್ನೂ ಅಶೋಕದ ಚಿಗುರನ್ನು ನಡುವೆ ಕೀಲಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದ, ಸ್ವಲ್ಪ ಅರಳಿದ ಸೇವಂತಿಗೆಯ ಉಂಗುರಗಳನ್ನೂ, ಎಡೆಯೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾದ ಗುಜ್ಜಿಗೆ ಹೂವಿನ ಬೆರಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೊಂದಾವರೆಯ ಮೊಗ್ಗಿನ ತೋಳಬಂದಿಗಳನ್ನೂ, ಒಂದೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಂದಿಗೆ ಹೂವಿನಿಂದ ಅಂದವಾದ ಇರುವಂತಿಗೆಯ ನೆತ್ತಿಬಾಸಿಂಗವನ್ನೂ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿದ ಮರುಗದ, ಪೋಣಿಸಿದ ಪಾದರಿಹೂವಿನ, ಸುತ್ತಲಿರುವ, ತುಳಸಿಯ ಸರಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಸಿದ ಸಂಪಗೆಯ ಮೊಗ್ಗಿನಿಂದ ಒತ್ತಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವ ಜಾಜಿಹೂವಿನ, ವನಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೋಡಿ, ಹೊನ್ನಿನ ರನ್ನದ ಆಭರಣಗಳಿಗೆ ಸುವಾಸನೆಯೂ ಮೃದುತ್ವವೂ ಆದ ಹಾಗೆ ಚೆಲ್ವಾದ ತೊಡಿಗೆಗಳಲ್ಲೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ

ಶ್ರೀ ನೆಲಸಿರ್ಕುಂಡಿತಮೆನಲ್ ಪ್ರಿಯ ನಿನ್ನೊಳಮಂತೆ ನಿನ್ನ ಸಂ
ತಾನದೊಳಂ ಮನಂ ತಣೆಯೆ ನೀಂ ಸಿರಿಯೊಳ್ ನಲಿದಂತ್ಯದೊಳ್ ಸುಧಾಂ
ಭೋನಿಧಿತಳ್ಳನೊಳ್ 'ನೆರವನಾಗೆನುತುಂ ಬರವಿತ್ತು ಮಾಲಿಕಂ
ಗಾ ನಳಿನೇಕ್ಷಣಂ ತಳರ್ದನುತ್ಪವದಿಂ ಬಟೆಯಂ ಬಳಾನ್ವಿತಂ .

೧೭

ಹರಿಬಲರಲ್ಲಿಂ ತಳರ್ದಾ
ದರದಿಂ ದೂಸಿಗರ ಕಂಚುಗಾಜರ ಬಳೆಗಾ
ಜರ ತಂಬುಲಿಗರ ಮಣೆಗಾ
ಜರ ಗಂದಿಗರಾವಣಂಗಳೊಳ್ ನಡೆತಂದರ್

೧೮

ವ|| ಅಂತು ನಡೆತಂದು ಗಟ್ಟವಳ್ಳಿಯರ ಕೇರಿಯೊಳಗಣೆ ಬರ್ಪಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟದಿರೊಳ್ ಕಳಧೌತದ
ಕೊಳವಿಗೆಗಳೊಳಂ, ರೂಪ್ಯದ ಕುಪ್ಪಿಗಳೊಳಂ, ಪಳಿಕಿನಿ ಪುಟಕೆಗಳೊಳಂ, ಹರಿನೀಲದ ನಾಳಿಗಳೊಳಂ,
ಮೌಕ್ತಿಕದ ಶುಕ್ತಿಕೆಗಳೊಳಂ, ಕೆಂಬರಲ ಸಂಬಳಿಗೆಗಳೊಳಂ, ಗರುಡೋದ್ಗಾರದ ಪಚ್ಚೆಯ ಕರಡಿಗಳೊಳಂ,
ತೀವಿದನಿತಾನುಂ ತೆಪದ ಬಂಧುರ ಸುಗಂಧ ವಸ್ತುಸಂದೋಹಮಂ ಪಿಡಿದೊಡನೆ ಬರ್ಪ
ಪರಿಚಾರಿಕಾನಿಕಾಯಂಬೆರಸು ಸಾಯಂಕಾಲ ಶೃಂಗಾರಸಮಯವೆಂದು ಮಧುರಾಪುರಾಧೀಶ್ವರನಲ್ಲಿಗೆ
ಪೋಪ ಬಗೆಯಿಂ ಕುಚ್ಚೆಯೆಂಬ ಸೈರಂಧ್ರಿ ನಡೆತರೆ

ಅವಯವದ ವಿಕಟಚೇಷ್ಟೆಯ
ನವವಯದಿಂ ಮುಖವಿಲಾಸದಿಂ ಮುಷಿಯಿಸುತಿ
ರ್ಪವಳಂ ವಕ್ರಾಂಗಿಯನಿಂ
ದುವಕ್ತ್ರೆಯಂ ಗಟ್ಟವಳ್ಳಿಯಂ ಹರಿ ಕಂಡಂ

೧೯

ದೇಹಕಾಂತಿಗೊಡಂಬಡುವ ಹೂದೊಡವುಗಳನ್ನು ತಾನೂ ಅಣ್ಣನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವಂತೆ
ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಲೆಗಾರನನ್ನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ನೋಡಿ, ೧೭. ಕಮಲನೇತ್ರನಾದ
ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಮಾಲೆಗಾರನಿಗೆ- “ಮಿತ್ರನೆ, ನಿನ್ನಲ್ಲೂ ನಿನ್ನ ಸಂತಾನದಲ್ಲೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಶ್ರೀಯು ನೆಲಸಿರಲಿ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ನೀನು ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಲಿದು, ಕಡೆಯಲ್ಲಿ
ಕ್ಷೀರಸಾಗರಶಯನನೊಡನೆ ಸೇರುವವನಾಗು” ಎಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಬಳಿಕ
ಬಲರಾಮನೊಡನೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೊರಟನು. ೧೮. ಬಲರಾಮಕೃಷ್ಣರು
ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಆದರದಿಂದ ಜವಳಿಯ, ಕಂಚುಗಾರರ, ಬಳೆಗಾರರ, ವೀಳೆಯದ,
ಮಣೆಗಾರರ, ಗಂದಿಗರ ಅಂಗಡಿಯ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದು,
ಗಂಧತೇಯುವವರ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಾಗ-ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಗಳ ಕೊಳವೆಗಳಲ್ಲೂ ಬೆಳ್ಳಿಯ
ಭರಣಿಗಳಲ್ಲೂ ಸ್ಫಟಿಕದ ಡಬ್ಬಿಗಳಲ್ಲೂ ಇಂದ್ರನೀಲದ ನಾಳಗಳಲ್ಲೂ, ಮುತ್ತಿನ
ಚಿಪ್ಪುಗಳಲ್ಲೂ, ಕೆಂಪುರತ್ನದ ಸಂಬಳಿಗೆಗಳಲ್ಲೂ ಗರುಡವಚ್ಚೆಯ ಕರಡಿಗಳಲ್ಲೂ, ತುಂಬಿದ
ಎಷ್ಟೋ ವಿಧದ ಮನೋಹರ ಸುಗಂಧ ವಸ್ತುಸಮೂಹವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು
ಸಂಗಡ ಬರುವ ಪರಿಚಾರಿಕೆಯರ ಗುಂಪಿನೊಡನೆ, ಸಾಯಂಕಾಲದ ಶೃಂಗಾರ
ಸಮಯವೆಂದು ಕಂಸಾಸುರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟು ಅವರ ಎದುರಿಗೆ
ಸರಿಯಾಗಿ ಕುಚ್ಚೆಯೆಂಬ ಸೈರಂಧ್ರಿಯು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ೧೯. ತನ್ನ ಅವಯವದ ವಿಕಾರ
ಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ನವಯೌವನದಿಂದಲೂ ಮುಖವಿಲಾಸದಿಂದಲೂ ತಟ್ಟನೆ ಮರೆಸುವ

ವ|| ಅಂತು ಕಂಡು

ವರಮುಖಿ ನಿನ್ನ ಕೈಗುಣದಿನಾದ ಸುಗಂಧವಿಲೇಪನಗಳೇ
ದೊರೆಯವಿವಾರ್ಗ ಯೋಗ್ಯಮೆನೆ ಯೋಗ್ಯನೆ ನೀನೆ ದಲಂತರಾತ್ಮನಂ
ಬರೆ ತೆಗೆದಂಗ ಸೌಮ್ಯ ನಿನಗೆನ್ನಯ ಬಾಹ್ಯಸುಗಂಧವಸ್ತುವೇ
ನರಿದೆ ನಿಜೇಚ್ಛೆಯಿಂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ ಮನಮೊಲ್ಲ ಸುಗಂಧವಸ್ತುವಂ ೨೦

ವ|| ಎಂದು ಮುಂದಿರಿಸೆ

ಬಳನ ರುಚಿ ಕೃಷ್ಣನೊಳ್ ಮಾ
ಪೊಳೆದುದೆನಲ್ ಕೃಷ್ಣನಂಗರುಚಿ ಬಳನೊಳ್ ಮಾ
ಪೊಳೆದುದೆನಲ್ ಕೃಷ್ಣ ಬಳರ್
ಮಳಯಜ ಮೃಗಮದ ಸುಗಂಧದಣ್ಣಂ ತಳೆದರ್ ೨೧

ತರುಣತಮೋರುಚಿ ಕುಮುದಾ
ಕರದೊಳ್ ನವಚಂದ್ರಕಿರಣಮುತ್ಪಲವನದೊಳ್
ಪರಿಕಲಿಸಿದಂತೆ ಕತ್ತರಿ
ಸಿರಿಗಂಧಗಳಣ್ಣು ರಾಮಕೃಷ್ಣರೊಳಿಸೆಗುಂ ೨೨

ವ|| ಆಗಲ್

ಉಪಮಾತೀತಾಂಗ ಪೋಪಂ ನಡೆ ತಡೆಯದೆ ಕೇಳೀನಿವಾಸಕ್ಕೆನುತ್ತಾ
ಟಪಳಂ ಕಂಡಿಂತುಟೊಂದಾಕೃತಿ ತನಗಿದು ಚೇತೋವಿಕಾರಂ ನಿಸರ್ಗಂ
ಚಪಳತ್ವಂ ಸ್ತ್ರೀಗೆನುತ್ತುಂ ಮನದೊಳೆ ದಯೆಯಿಂ ಕೃಷ್ಣನಂಗುಷ್ಠಮಂ ಮೆ
ಟ್ಟ ಪತಾಕಾಹಸ್ತದಿಂದಂ ನೆಗಪೆ ಮುಖಮನಾ ಕುಬ್ಜಿ ಸೌಮ್ಯಾಂಗಿಯಾದಲ್ ೨೩

ವಕ್ರಾಂಗಿಯೂ ಚಂದ್ರಮುಖಿಯೂ ಆದ ಆ ಗಂಧವಿಕ್ರಯಿಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಕಂಡನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಕಂಡು, ೨೦. “ವರಮುಖೀ, ನಿನ್ನ ಕೈಗುಣದಿಂದ ಆದ ಈ ಬಗೆಯ ಈ ಸುಗಂಧಲೇಪನಗಳು ಯಾರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದವು?” ಎನ್ನಲು, “ನೀನೇ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಯೋಗ್ಯನು. ನನ್ನ ಅಂತರಾತ್ಮವನ್ನು ಬರಸೆಳೆದ ಸೌಮ್ಯಾಂಗನೇ, ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಹೊರಗಿನ ಸುಗಂಧವಸ್ತುಗಳು ಅಸಾಧ್ಯವೇ?! ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಮನಃಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸುಗಂಧವಸ್ತುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ”. ವ|| ಎಂದು ಮುಂದಿರಿಸಿದಳು. ೨೧. ಬಲರಾಮನ ಕಾಂತಿಯು ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲ, ಕೃಷ್ಣನ ದೇಹಕಾಂತಿಯು ಬಲರಾಮನಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿತೆನ್ನುವಂತೆ, ಕೃಷ್ಣನು ಶ್ರೀಗಂಧಲೇಪನವನ್ನೂ ಬಲರಾಮನು ಕಸ್ತೂರಿಯ ಸುಗಂಧಲೇಪನವನ್ನೂ ಧರಿಸಿದರು. ೨೨. ಬೆಳ್ಳೆದಿಲೆಯ ವನದಲ್ಲಿ ಎಳೆಗತ್ತಲೆಯೂ, ನೀಲೋತ್ಪಲವನದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬೆಳುದಿಂಗಳೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದಂತೆ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಗಂಧದ ಲೇಪನವು ಬಲರಾಮ ಕೃಷ್ಣರಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವ|| ಆಗ ೨೩. “ಅನುಪಮಾಂಗಾ! ವಿಲಾಸಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ ತಡಮಾಡಬೇಡ. ನಡೆ.” ಎಂದು, ಆಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ,

೧. ನೀನೆನಲಂತರಾತ್ಮನಂ (ಕಗ) ೨. ಮನಮೊಲ್ಲ (ಕಗ) ೩. ಕಮಲಾಕರದೊಳ್ (ಕಗ)
೪. ಸಿರಿಗಂಪುಗಳಣ್ಣು (ಕಗ)

ವ|| ಅಲ್ಲಿ ಬಟಿಯಂ

ಬೆಳಗಿದುದಲ್ಲಿಯ ಗಣಿಕಾ
ವಳಿಗಳ ಕಣ್ಣೆಳ್ಳೆ ಚಂದ್ರಿಕಾಚ್ಚಲದಿನೆನಲ್
ಬೆಳಗಿದುದು ವಿಮಲಚಂದ್ರಿಕೆ
ಬಳಕೃಷ್ಣರ್ ಸೂಳೆಗೇರಿವುಗುವವಸರದೊಳ್

೨೪

ಬಿನದದಿನಂತಲ್ಲಿಯ ವರ
ವನಿತೆಯರಂ ಕೂಡೆ ನೋಡಿಯುಂ ನುಡಿಯಿಸಿಯುಂ
ನನೆಗಣೆಗೆಡೆಮಾಡಿಯುಮಿಂ
ತು ನಾಡೆಯುಂ ಪೊಯಿಲ್ಲಗಳೆದು ತದನಂತರದೊಳ್

೨೫

ಮುರರಿಪುರಾಮರ್ ಸುತಿದರ್
ಕರಿಶಿಕ್ಷಕರಶ್ವಶಿಕ್ಷಕರ ಜೋಧರ ಮ
ಲ್ಲರ ಮಾವಂತರ ಮಂದುರಿ
ಗರ ನೆಗಟ್ಟಾವಾಸವಾರಿಗಳ ಕೇರಿಗಳೊಳ್

೨೬

ಕರಿಕಳಭಯುಗಮರಣ್ಯಾಂ
ತರದೊಳತಿಸ್ವೈರವೃತ್ತಿಯಿಂ ಚರಿಯಿಸುವಂ
ತಿರೆ ಮಧುರಾಪುರದೊಳ್ ಕೃ
ಷ್ಣರಾಮರುಚ್ಚೃಂಖಲಸ್ವಭಾವದೆ ಸುತಿದರ್

೨೭

ವ|| ಅಂತು ಪೊಯಿಲಂ ಕೂಡೆ ತೊಯಿಲ್ಲು ಯಾಮಿನೀಯಾಮತ್ರಯವಿರಾಮಸಮಯದೊಳ್
ಭೋಜರಾಜನ ರಾಜಮಂದಿರೋಪಕಂಠಪ್ರದೇಶಮನೆಯ್ನೆ ವಂದು

ಕೃಷ್ಣನು ಇವಳ ಈ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಕಾರವು ನನಗೆ ಮನೋವಿಕಾರಕವಾಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ
ಚಪಲತೆಯು ಸಹಜ ಎಂದುಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದಯೆಯಿಂದ ಅವಳ ಕಾಲಿನ
ಹೆಬ್ಬರಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಪತಾಕಾಹಸ್ತದಿಂದ ಎತ್ತಿದ ಕೈಯಿಂದ ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು
ಹಿಡಿದು ಮೇಲೆತ್ತಲಾಗಿ ಆ ಕುಬ್ಜೆಯು ಸೌಮ್ಯಾಂಗಿಯಾದಳು. ವ|| ಅಮೇಲೆ
೨೪. ಬಲರಾಮ ಕೃಷ್ಣರು ಸೂಳೆಗೇರಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು, ಆಗ ಆ ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯರ
ಕಣ್ಣಿನ ಬಿಳಿಯ ಕಾಂತಿಯೇ ಬೆಳುದಿಂಗಳೆಂಬ ನೆಪದಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ
ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಬೆಳುದಿಂಗಳು ಹೊಳೆಯಿತು. ೨೫. ವಿನೋದದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ
ವಾರಾಂಗನೆಯರನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ಮಾತನಾಡಿಸಿಯೂ, ಪುಷ್ಪಬಾಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿಯೂ
ಹೊತ್ತುಗಳೆದು ಅನಂತರ ೨೬. ಬಲರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಗಜಾಶ್ವಶಿಕ್ಷಕರು ಯೋಧರ, ಜಟ್ಟಿಗಳ,
ಮಾವಟಿಗರ, ಅಶ್ವಶಾಲೆಯವರ ಹೆಸರಾಂತ ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದರು. ೨೭. ಮೂವತ್ತು
ವಯಸ್ಸಿನ ಯೌವನದ ಆನೆಗಳೆರಡು ವನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಾವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ
ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಮಧುರಾಪುರದಲ್ಲಿ ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವೇಚ್ಛಾವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸಿದರು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಯಾಡಿ, ರಾತ್ರಿ ಮೂರನೆಯ ಜಾವವು ಕಳೆಯುವ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭೋಜರಾಜನ ಅರಮನೆಯ ಸಮೀಪ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು,

ಸಾಹಸಿಕಂ ಮುರಾರಿ ಪುಗುತಂದನಂತಯುತಂ ಧನುರ್ಮಹೋ
 ತ್ಸಾಹನಿರೀಕ್ಷಣೋತ್ಸುಕತೆಯಿಂ ಪರಿಘೋರ್ಣಿತ ಗೀತವಾದ್ಯಸಂ
 ದೋಹಮನುನ್ನತಧ್ವಜಸಮೂಹಮನಿಪ್ರಮಿತಾಂಗರಕ್ಷಕ
 ವ್ಯೂಹಮನುಗೇಯಾನಗ್ರಜವಾಹಮನಗ್ಗದ ಶಸ್ತ್ರಗೇಹಮಂ

೨೮

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ದೌವಾರಿಕಂ ನಿವಾರಿಪುದಂ ಕಂಡೊರ್ವ ಮಹಾಪ್ರತೀಹಾರನೀ
 ಗೋಪಾಲಬಾಲಕರಿನಪ್ಪದೇಂ, ಇವರ್ ಪೋಗಿ ಅತ್ತಿಯಿಂ ನೋಡುಗೆಂದೊಡಗೊಂಡೊಯ್ದು
 ಶಸ್ತ್ರಶಾಲೆಯಂ ಪುಗಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದಾರ್ ವಿವಿಧಾಸ್ತ್ರಗಳೊಳೆಮ್ಮರಸಂ ಕಂಸದೇವನೀ ಶಕ್ತಿಯಿಂ ಶಕ್ತನನೀ
 ತೋಮರದಿಂ ಧೂಮಕೇತುವನೀ ಕೋದಂಡದಿಂ ದಂಡಧರನನೀ ಕೃಪಾಣದಿಂ ಕೌಣಪನನೀ
 ಪಾಶದಿಂ ಜಲೇಶನನೀ ಬಾಣದಿಂದೇಣುವಾಹನನನೀ ಪರಶುವಿಂ ಗಿರಿಶಬಂಧುವನೀ ಶೂಲದಿಂ
 ನೀಲಲೋಹಿತನಂ ಗೆಲ್ಲನೆಂದು ಬೇಟೆವೇಟೆ ಪೆಸರ್ವೆಸರೊಳ್ ತೋಟೆ

ಅಮರೇಂದ್ರೋತ್ಪುಂಗ ಮಾತಂಗದ ಬಿದುವಿನ ಮುಕ್ತಾವಳಿಯಿಂದಾದ ಮಂಜೂ
 ಪಮಿದೀ ಮಂಜೂಪದೊಳ್ ಪೂಜಿಸಿ ದಿವಿಜಕುಜೋತ್ಪಲ್ಲಪುಲ್ಲೊಪ್ಪದಿಂ ಶೇ
 ಪಮಹಾನಿರ್ಮೋಕದಿಂದಂ ಗವಸಣಿಸಿ ಸಮಂತಿಪುರ್ದೊಂದುಗ್ರಕೋದಂ
 ಡಮದಾರ್ಗಂ ತೋಟಲುಂ ನೋಡಲುಮರಿದತುಳಂ ದುರ್ಧರಂ ದುಷ್ಪ್ರಮೇಯಂ ೨೯

೨೮. ಸಾಹಸಿಕನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮನೊಡನೆ ಧನುರ್ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡುವ
 ಕುತೂಹಲದಿಂದ ವಾದ್ಯಘೋಷಯುತವೂ ಉನ್ನತ ಧ್ವಜಸಮೂಹವುಳ್ಳದೂ ಅಪರಿಮಿತ
 ಅಂಗರಕ್ಷಕರ ಗುಂಪುಳ್ಳದೂ ಉಗ್ರವಾದ ಯಾನ ಗಜಾಶ್ವಗಳುಳ್ಳದೂ ಆದ ಉತ್ತಮ
 ಶಸ್ತ್ರಶಾಲೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವವರನ್ನು ಒಬ್ಬ ಬಾಗಿಲು ಕಾಯುವವನು
 ತಡೆಯುವುದನ್ನು ಕಂಡ ದ್ವಾರಪಾಲಾಧ್ಯಕ್ಷನು “ಈ ಗೋಪಾಲಬಾಲಕರಿಂದ
 ಆಗುವುದೇನು?! ಇವರು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಲಿ” ಎಂದು ಸಂಗಡ
 ಕರೆದುಕೊಂಡು ಆಯುಧಶಾಲೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಪೂಜಿಸಿದ್ದ ವಿಧವಿಧವಾದ ಅಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ
 ನಮ್ಮರಸನು-ಈ ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧದಿಂದ ಇಂದ್ರನನ್ನು ಈ ತೋಮರದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಈ
 ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಯಮನನ್ನೂ ಈ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ನೈರುತಿರಾಕ್ಷಸನನ್ನೂ ಈ ಪಾಶದಿಂದ
 ವರುಣನನ್ನೂ ಈ ಬಾಣದಿಂದ ವಾಯುವನ್ನೂ ಈ ಗಂಡುಗೊಡಲಿಯಿಂದ ಕುಬೇರನನ್ನೂ
 ಈ ಶೂಲದಿಂದ ಈಶ್ವರನನ್ನೂ ಗೆದ್ದನು” ಎಂದು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೆಸರಿನೊಡನೆ
 ಹೇಳಿ ತೋರಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲದೆ ೨೯. “ಇದು ದೇವೇಂದ್ರನ ಉನ್ನತೈರಾವತದ
 ಕುಂಭಸ್ಥಳದ ಮುತ್ತುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ; ಈ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಅರಳಿದ
 ಹೂಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತವಾಗಿ, ಆದಿಶೇಷ ಪೊರೆಯಿಂದ ಗೌಸುಹಾಕಿದ ಉಗ್ರವಾದ
 ಬಿಲ್ಲೊಂದು ಇದೆ. ಅನುಪಮವೂ ಅಳೆಯಲಾಗದುದೂ ಆದ ಅದು ಯಾರಿಗೂ
 ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು.

ಸೆಡೆವಂ ನಾಗೇಂದ್ರನತ್ತಲ್ ಕೆಟಗಡೆ ಪೊಡೆವಳ್ ಧಾತ್ರಿ ಮೇಲಿತ್ತಲತ್ತಲ್
ನಡುವಿಂದ್ರಂ ವಹ್ನಿ ಧರ್ಮಂ ನಿರುತಿ ಜಲಧಿಪಂ ವಾಯು ವಿತ್ತೇಶನೀಶಂ
ನಡುಕಂಗೊಳ್ಳಂ ಸುರುಳ್ಳಂ ಸುಗಿವನಗಿವನುಳ್ಳಳ್ಳುವಂ ಬಳ್ಳುವಂ ಪಾ
ವಡರ್ಧಂತಿರ್ಪಂ ಬೆಮರ್ವಂ ಜಯೆವೊಡೆದ ರ್ವಕ್ಕದ್ಭುತಂ ಕಂಸಚಾಪಂ ೩೦

ಇದಱೊಳೆ ಗೆಲ್ವನೆಮ್ಮರಸನಿಂದ್ರನ ನೆಂದೆನೆ ಕೇಳ್ವಪೇಂದ್ರನು
ಬರ್ಬದ ಮುಳಿಸಿದೆ ಮಂದಸಿನ ಮುಚ್ಚುಳನುಂಗುಟದಿಂದೆ ಮೀಂಟ ಪೋ
ಗೊದೆದ್ದೆಡಗೈಯೊಳೆತ್ತಿ ಧನುವಂ ಹೆದೆಯೇಟಿಸಿ ನೀಟ್ಟ ಕೋಟಿಯು
ಗಡೊಳೆಟಿಯಲ್ಕೆ ತದ್ವಲಕೆ ಸಾಲನೆ ತದ್ಧನು ಭಗ್ನಮಪ್ಪುದುಂ ೩೧

ದನುಜಾನೀಕಕ್ಕಕಾಂಡಪ್ರಳಯಘನರವಂ ಕುದ್ಧಕಾಲಾಂತಕಕ್ಷೇ
ಡನಿನಾದಂ ಮೃತ್ಯುದೇವೀಕಹಕಹಸನಧ್ವಾನಮೆಂಬನ್ನೆಗಂ ಕೃ
ಷ್ಣನಿನಾ ಕೋದಂಡಭಂಗಧ್ವನಿ ನೆಗಟ್ಟುದು ಶಯ್ಯಾತಳಾಗೋಚ್ಚಲತೃಂ
ಸನಿಶಾಟಂ ನಿರ್ಭರಾಸ್ಥಾಲಿತ ಕುಲಗಿರಿಕೂಟಂ ಸ್ಫುಟದ್ವಿಕ್ಕವಾಟಂ ೩೨

ಕಿಸುರಂ ಮಾರ್ಪೊಡೆ ಬರ್ಕೆ ಕಾಪಿನವರೆಂದಬ್ಬಾಕ್ಷನಂತಂತೆ ನಾ
ಲೆಸೆಯಂ ನೋಯ್ದುದುಮಂತೆ ಮುನ್ನಮೆ ತದುಗ್ರಧ್ವಾನದಿಂದಂಗರ
ಕ್ಷಸಮೂಹಂ ದೆಸೆಗೆಟ್ಟು ಯಾನಗಜವಾಜಿಶ್ರೇಣಿ ಬೆಂಗೊಟ್ಟು ಪೋ
ಯ್ತಸುಹೃದ್ವೀರರೊಳೆಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪೊಡೆವರಾ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್ ಕೃಷ್ಣನಂ ೩೩

೩೦. ಕಂಸನ ಈ ಬಿಲ್ಲು ಅದ್ಭುತವಾದುದು; ಇದರ ಟಂಕಾರಧ್ವನಿಗೆ ಅತ್ತ ಕೆಳಗಡೆ ನಾಗೇಂದ್ರನು ಸೆಡೆತುಕೊಳ್ಳುವನು. ಇತ್ತ ನಡುವೆ ಭೂಮಿಯು ನಡುಗುವಳು. ಅತ್ತ ಮೇಲುಗಡೆ ಇಂದ್ರನು ನಡುಗುವನು, ಅಗ್ನಿಯು ಸಂಕೋಚಗೊಳ್ಳುವನು. ಯಮನೂ ನೈಋತಿಯೂ ಭಯಗೊಳ್ಳುವರು, ವರುಣನು ಮನದಲ್ಲೆ ಅಳುಕುವನು. ವಾಯುವು ಬಳುಕುವನು. ಕುಬೇರನು ಹಾವು ಮೇಲೇರಿದಂತಿರುವನು. ಈಶ್ವರನು ಬೆವರುವನು. ೩೧. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮರಸನು ಇಂದ್ರನನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲುವನು ಎನ್ನಲು ಉಪೇಂದ್ರನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆ ಮಂದಾಸನದ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬರಳಿನಿಂದ ಮೀಟಿ ದೂರ ಹೋಗುವಂತೆ ಒದೆದು, ಎಡಗಯ್ಯಿಂದ ಬಿಲ್ಲನ್ನೆತ್ತಿ ಹೆದೆಯೇರಿಸಿ ಉದ್ದವಾದ ಬಿಲ್ಲಿನ ಎರಡು ತುದಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆಯಲು ಅವನ ಬಲಕ್ಕೆ ತಡೆಯದೆ ಆ ಬಿಲ್ಲು ಮುರಿದು ಹೋಯಿತು. ೩೨. ಕೃಷ್ಣನು ಮುರಿದ ಆ ಬಿಲ್ಲಿನ ಶಬ್ದವು ರಾಕ್ಷಸರ ಸೇನಾಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಇದು ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆದ ಪ್ರಳಯ ಮೇಘದ ಧ್ವನಿ, ಕೋಪಗೊಂಡ ಪ್ರಳಯಕಾಲ ಯಮನ ವಿಷದ ಧ್ವನಿ, ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಯು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗುವ ಧ್ವನಿ ಎಂಬಂತೆ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಉಗ್ರಕಂಸನನ್ನು ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಜೋರಾಗಿ ಕುಲಗಿರಿಶಿಖರಗಳನ್ನು ತಾಕಿ, ದಿಕ್ಕುಗಳ ಬಾಗಿಲುಗಳೊಡೆಯುವಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿತು. ೩೩. “ಕಾವಲಿನವರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದರೆ ಎದುರಿಗೆ ಬರಲಿ!” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕನ್ನೂ ನೋಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ

೧. ನೆಂಬುದ ಕೇಳ್ವ (ಕವಿಗ) ನೆಂಬುದುಗೇಳ್ವ (ಮೊಅ) ೨. ನಿಮಿರ್ದೇಟಿಸಿ ನೀಟ್ಟಬಾಹು ಯುಗ್ಗದೆ ತೆಗೆಯಲ್ಕೆ (ಕವಿಗ)

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮತ್ತಲ್

ಸಮಮಲ್ಗದ ಶಾರ್ಙ್ಗಮಗ್ಗದ ಪಿನಾಕಂ ಬಲ್ವಿನಿಂದೆಂಬ ಚಾ
ಪಮನೀ ಬಾಲಕನೆಂತು ಮೆಯ್ಯೆಡೆಯದೆಂತಲ್ಲಾಡದೆಂತಳ್ಳದ
ಶ್ರಮದಿಂ ಖಂಡಿಸಿದಂ ಮಹಾದ್ಭುತಮಿದೆಂತಪ್ಪಣಿದೆಂತಪ್ಪ ದ
ರ್ಪಮಿದೆಂತಪ್ಪಳವೆಂದು ಕಂಸನತಿಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿರ್ಪುದುಂ

೩೪

ಪೊಡೆಮುಟ್ಟು ಮಹಾಮಾತ್ಯಂ
ನುಡಿದಂ ಕೇಳಾಳ್ ನಿನ್ನ ಪಗೆಯಂ ಬಗೆಯಂ
ತಡೆಯದೆ ತೀರ್ಚುಗುಮಿಭದೊಳ್
ಕಡುಗಲಿ ತಾನೆನಿಪ ಕುವಲಯಾಪೀಡೆಭಂ

೩೫

ವ|| ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ ವಿಂಧ್ಯಭೂಭೃದಾಯಾಮದೊಳಂ ಮಹಾವರಾಹಪರಿಣಾಹದೊಳಂ
ಮೇರುಭೂಧರೋತ್ಸೇಧದೊಳಂ ಐರಾವತಪ್ರಭಾವದೊಳಂ ಕ್ಷಯಾಶುಶುಕ್ಲಣಿಕ್ಷೇಪದೊಳಂ
ಪ್ರಳಯಜಲಧರಧ್ವಾನದೊಳಂ ಸಂಹಾರಭೈರವಾರ್ಭಟೆಯೊಳಂ ತಾಕ್ಷ್ಯವಿಕ್ಷೇಪದೊಳಂ
ಸಿಂಹಲಂಘನದೊಳಂ ಪವನವೇಗದೊಳಮಗುವುಮದ್ಭುತಮುಮೆನಿಸಿ

ಅದು ಪರಿಯಿತ್ತೆ ಮುಟ್ಟಿದುದು ಮುಟ್ಟಿತೆ ಪೊಯ್ದುದು ಪೊಯ್ದುದೇ ಪೊರ
ಳ್ಳಿದುದು ಪೊರಳ್ಳಿತೇ ನಖರದಿಂದಿಟಿಯಿತ್ತಿಟಿಯಿತ್ತೆ ಪೋ ಕಟ
ಲ್ಲಿದುದು ಕಟಲ್ಲಿತೇ ಪದದಿನಿಟ್ಟೊರಸಿತ್ತೊರಸಿತ್ತೆ ಕೊಂದುದೆಂ
ಬುದನಟಿ ವೈರಿಯಂ ದನುಜ ಕೇವಳಮಲ್ಲು ಮದೀಯಸಿಂಧುರಂ

೩೬

ಮುಂಚೆ ಆ ಉಗ್ರಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ಅಂಗರಕ್ಷಕಸಮೂಹವೂ ಯಾನದ ಆನೆ
ಕುದುರೆಗಳ ಗುಂಪೂ ಬೆಂಗೊಟ್ಟು ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟೋಡಿತ್ತು. ಶತ್ರುವೀರರಲ್ಲಿ ಆಗ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು
ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವರು ಯಾರು? ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಕಡೆ ೩೪. ಕಂಸನು “ಬಲದಲ್ಲಿ ಈ
ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಶಾರ್ಙ್ಗವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲೂ ಈಶ್ವರನ ಪಿನಾಕವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲೂ ಸಮವಲ್ಲ. ಈ
ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಈ ಬಾಲಕನು ಹೆದರದೆ ಅಳ್ಳಾಡದೆ ಶಕ್ತಿಹೀನನಾಗದೆ ನಿರಾಯಾಸದಿಂದ ಹೇಗೆ
ಮುರಿದನು ಇದೂ ಮಹಾದ್ಭುತವಾಗಿದೆ! ಇದೆಂತಹ ಪೌರುಷ? ಇದೆಂತಹ ದರ್ಪ?
ಇದೆಂತಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ?” ಎಂದು ಅತಿ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದನು. ೩೫. ಆಗ
ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯೊಬ್ಬನು-ಕಂಸನಿಗೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ಸ್ವಾಮಿ, ಕೇಳು ಆನೆಗಳಲ್ಲಿ
ಬಹುಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕುವಲಯಾಪೀಡಗಜವು ನಿನ್ನ ಹಗೆಯನ್ನೂ ನಿನ್ನ
ಇಷ್ಟವನ್ನೂ ತೀರಿಸುತ್ತದೆ ವ|| ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ-ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತ ವಿಸ್ತಾರದಿಂದಲೂ,
ಮಹಾವರಾಹ ಸ್ಥಲದಿಂದಲೂ ಮೇರುಪರ್ವತೌನ್ನತ್ಯದಿಂದಲೂ ಐರಾವತ
ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೂ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಆಕ್ರಮಿಸುವುದರಲ್ಲೂ ಗರುಡನಂತೆ
ಮೇಲೆರಗುವುದರಲ್ಲೂ ಸಿಂಹದಂತೆ ನೆಗೆಯುವುದರಲ್ಲೂ ವಾಯುವೇಗದಲ್ಲೂ
ಭಯಂಕರವೂ ಅದ್ಭುತವೂ ಎನಿಸಿದೆ. ೩೬. ಅದು ಓಡಿತೇ ವೈರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಯೇ
ಬಿಡುವುದು, ಮುಟ್ಟಿತೆಂದರೆ ಹೊಡೆಯಿತೆನ್ನಿ, ಹೊಡೆದರೆ ಹೊರಳಿಸಿತೆನ್ನಿ, ಹೊರಳಿಸಿದರೆ
ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಇರಿಯದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ! ಇರಿದ ಮೇಲೆ ತಲೆಯನ್ನು ಕಳಚಿದಂತೆಯೇ

ಬವರಮನಪ್ಪುಕೆಯ್ತು ಪಗೆ ಕಣ್ಣೊಲದೊಳ್ ನಿಲೆ ಕಂಡು ಕಾಯ್ತು ಮೋ
 ದುವ ಮುಳಿಸಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟುವ ಜವಂ ಕಿಡೆ ಪೊಯ್ತು ಬಲಂ ಪೊರಳ್ಳಿ ಕ
 ಟ್ತುವ ಕಡುಪೊತ್ತುವುರ್ಬು ಮೊಗಮಿಕ್ಕುವ ರೌದ್ರತೆ ಕೊಂದು ಕೋಡೊಳೆ
 ತ್ತುವ ಚಲಮೊಪ್ಪೆ ಭಾಪೆನಿಕುಮೆನ್ನ ಮದದ್ವಿರದಂ ಸುರದ್ವಿಪಾ

೩೭

ವ|| ಎಂದು ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ತು ಮನದ ವಿಷಾದಮಂ ಕಳೆದ ನಿಶಾಟಂಗತ್ಯಂತ
 ಸಂತುಷ್ಟಿಯಿಂದಂಗಚಿತ್ತಮನಿತ್ತು ಎಲೆ ಮಾಹಾಮಾತ್ಯ ಶತಪತ್ರಮಿತೋದಯಸಮಯದೊಳ್
 ಕುವಲಯಾಪೀಡಗಜಾರೂಢನಾಗಿ ಮಲ್ಲರಂಗದ್ವಾರದೊಳ್ ನಿಂದು ನೀನಾ ಕುಹಕ ಬಾಲಕರಂ
 ಕಾಲಮುಖದ್ವಾರಮಂ ಪುಗಿಸು ಪೋಗಾ ಮಹಾಸಾಮಜೇಂದ್ರದೊಳಂ ಮಾಱಾಂತು ಮೀಲೆ
 ಬಂದರಪೊಡವಂದಿರ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದಿಂ ಮುಲೆದು ಕೊಲಿಸುವೆನೆಂದನಂತರಂ ಗೃಹಮಹತ್ತರನಂ
 ಕರೆದು ಮಲ್ಲರಂಗಪ್ರದೇಶಮಂ ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಪರಿಕರಂಗಳಿಂದಲಂಕರಿಸುವುದೆಂದು ಬೆಸಸುವುದುಂ

ತ್ರಿದಶವಿರೋಧಿಗೂರ್ಧ್ವಗತಿರೋಜುವವೋಲ್ ಮಣಿರಮ್ಯಹರ್ಮ್ಯಕೂ
 ಟದೊಳೆಸೆದತ್ತು ಚೀನವಸನಧ್ವಜಸಂತತಿ ತದ್ಧ್ವಜಪ್ರಹಾ
 ರದೆ ನೊರೆವಿಂಡದೊಂದು ಗಗನಾಪಗೆಯಿಂ ಸಿಡಿಲತ್ತದಸ್ತಶ್ಚ
 ಲದ ಶಿಖರಕ್ಕೆನಲೆ ವಿಧುವಸ್ತನಗೆಂದ್ರಮನಾಗಳೆಯ್ದಿದಂ

೩೮

ಕಳಚಿದರೆ ಕಾಲಿಂದ ತುಳಿದು ಒರಸಿಬಿಡುವುದು, ಒರಸಿದ ಮೇಲೆ ಕೊಂದುದೆಂದೇ
 ತಿಳಿಯಬೇಕು. ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾ, ನನ್ನ ಆನೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ ೩೭. ಸುರವೈರೀ,
 ಆ ಮದ್ದಾನೆಯು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಹಗೆಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತರೆ
 ನೋಡಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಹೊಡೆಯುವವರೆಗೂ ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹಿಡಿಯುವ
 ವೇಗವೂ ಬೀಳುವಂತೆ ಹೊಡೆಯುವ ಬಲವೂ, ಹೊರಳಿಸಿ ಕಟ್ಟುವ ಕ್ರೌರ್ಯವೂ
 ಆಕ್ರಮಿಸುವ ಉಬ್ಬೂ, ನೋಡುವ ರೌದ್ರತೆಯೂ, ಕೊಂದು ದಂತದಿಂದ ಎತ್ತುವ ಚಲವೂ
 ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲು ಭಪ್ಪರೇ! ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು” ವ|| ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಕಂಸನು
 ಮನದ ವಿಷಾದವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತುಷ್ಟಿಯಿಂದ
 ಬಹುಮಾನವನ್ನಿತ್ತು, “ಎಲೈ ಮಾಹಾಮಾತ್ಯಾ ಸೂರ್ಯೋದಯಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕುವಲಯಾ
 ಪೀಡಗಜವನ್ನೇರಿ, ಮಲ್ಲರಂಗದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೀನು ಆ ವಂಚಕ ಬಾಲಕರನ್ನು
 ಯಮನ ಬಾಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹೊಗಿಸು. ಹೋಗು. ಆ ಮಹಾಮದಗಜೇಂದ್ರನನ್ನೂ
 ಎದುರಿಸಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ, ಮೀರಿ ಬಂದರೆ ಅವರನ್ನು ಜಟ್ಟಿಯ ಕಾಳಗದಿಂದ ಮುರಿಸಿ
 ಕೊಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅನಂತರ ಗೃಹಾಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನು ಕರೆದು, ಮಲ್ಲರಂಗಪ್ರದೇಶವನ್ನು
 ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಪರಿಕರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು.
 ೩೮. ದೇವವಿರೋಧಿಯಾದ ಕಂಸನಿಗೆ ಉರ್ಧ್ವಲೋಕಗಮನವನ್ನು ತೋರಿಸುವಂತೆ
 ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಉಪರಿಗೆಯ ಮನೆಯ ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ ಚೀನಾಂಬರದ ಧ್ವಜಸಮೂಹವು
 ಹೊಳೆಯಿತು. ಆ ಧ್ವಜಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಗಂಗಾನದಿಯ ಅದೊಂದು ನೊರೆಯ
 ಉಂಡೆಯು ಅಸ್ತಶೈಲದ ಶಿಖರಕ್ಕೆ ಸಿಡಿಯಿತೆನ್ನುವಂತೆ ಚಂದ್ರನು ಅಸ್ತಗಿರಿಯನ್ನೇರಿದನು.

ಇದಮೋಘಂ ಪೊಳಗಿರ್ಪ ಚಂದ್ರಿಕೆ ವಿತಾನವ್ಯಾಜದಿಂ ಪೊಕ್ಕುದೀ
 ಸದನಾಭ್ಯಂತರಮಂ ಮಹಾದ್ಭುತಮಿದೆಂಬೊಂದಂದದಿಂದತ್ತ ಪೋ
 ದುದು ಚಂದ್ರಾತಪಮಿತ್ತ ಪಾಂಡುರತವಿತಾನಶ್ರೇಣಿಯುಂ ಮಲ್ಲರಂ
 ಗದ ಸುತ್ತುಂ ನೆಲಿಸಿತ್ತು ತೋರ್ಪ ಪರಿಗಳ್ ಚೆಲ್ವಾದುವಾ ಬೇಗದೊಳ್ ೩೯

ಸುರವೈರಿಯ ವಧದಿನದೊಳ್
 ಧರೆಗುದಿದುವು ತಾರಕಂಗಳೆನೆ ಪೂವಲಿ ಭಾ
 ಸುರಮಾಯ್ ಮಲ್ಲರಂಗದೊ
 ಳಿರದುಡುಗಿದುವಭ್ರರಂಗದೊಳ್ ತಾರಗೆಗಳ್ ೪೦

ದನುಸುತವಿನಾಶಸೂಚನ
 ವೆನಲಿರುಳೊಗೆದಿಂದ್ರಧನುವೆ ಪೋಗದೆ ನಿಂದ
 ತೈನೆ ಪಂಚರತ್ನಮಯವಂ
 ದನಮಾಲಿಕೆ ಮಲ್ಲಗಳದ ಬಾಗಿಲೊಳೆಸೆಗುಂ ೪೧

ವ|| ಆ ಸಮಯದೊಳ್

ಕರಶೀಕರಪರಿಕರಮಂ
 ಕರಿರಾಜಂ ತಾಳ್ವವಂತೆ ಧರಿಯಿಸಿ ಮುಕ್ತಾ
 ಭರಣಪರಂಪರೆಯಂ ಭೋ
 ಜರಾಜನಾ ಮಲ್ಲರಂಗದೆಯೊಳ್ ನಿಂದಂ ೪೨

ವ|| ಅಂತು ನಿಂದು

೩೯. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಹೊರಗಿದ್ದ ಬೆಳಂದಿಗಳು ಮೇಲುಕಟ್ಟೆಂಬ
 ನೆಪದಿಂದ ಈ ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ, ಹೊರಗಡೆಯ
 ಬೆಳದಿಂಗಳಿಲ್ಲವಾಯಿತು. ಇತ್ತ ಮನೆಯೊಳಗಡೆ ಬಿಳಿಯ ಮೇಲುಕಟ್ಟಿನ ಸಮೂಹವು
 ಮಲ್ಲರಂಗದ ಸುತ್ತಲೂ ನೆಲೆಸಿದ್ದಿತು. ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.
 ೪೦. ಸುರವೈರಿಯ ಕೊಲೆಯ ದಿನವಾದುದರಿಂದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಭೂಮಿಗುದುರಿದವು
 ಎನ್ನುವಂತೆ ಮಲ್ಲರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೂಬಲಿಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು
 ಕಾಣಿಸದಾದುವು ೪೧. ಕಂಸನ ವಿನಾಶವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ
 ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು ಹೋಗದೆ ನಿಂತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಮಲ್ಲರಂಗದ
 ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಪಂಚರತ್ನಮಯವಾದ ತೋರಣಮಾಲೆಯು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು.
 ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೪೨. ಗಜರಾಜನು ಸೊಂಡಿಲಿನ ತುಂತುರುಹನಿಗಳ
 ಸಮೂಹವನ್ನು ಧರಿಸುವಂತೆ ಕಂಸನು ಮುತ್ತಿನ ಆಭರಣಗಳನೇಕವನ್ನು
 ಧರಿಸಿ ಬಂದು ಮಲ್ಲರಂಗದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತನು. ವ|| ಹಾಗೆ ನಿಂತು,

ಪರಿದೆಯ್ತುಲುಮಡದೇಜಲು
ಮರಿದನೆ ನೀಟೊಂದು ಕಂಬದಗ್ರದೊಳಿದಾರ್
ಕರುಮಾಡಮನೇಟಿ ನಿಶಾ
ಚರನಿದಂ ಧವಳಲೋಲಚಾಮರಯುಗಳಂ

೪೩

ಮಣಿಕಾಂಚೀಮಣಿ ಪಾರಿಹಾರ್ಯಮಣಿ ಮಂಜೀರಸ್ವನಂ ಪೊಣ್ಣಲೀ
ಕ್ಷಣಕಾಂತಿ ಸ್ಥಿತಕಾಂತಿ ಮಂಗಳವಿಭೂಷಾಕಾಂತಿ ತಲ್ಲೊಯ್ಯೆ ತತ್
ಕ್ಷಣಮಂತಾ ಕ್ಷಣದಾವನೀಕ್ಷಣಸುಖಂ ಕೈಗಣ್ಣೆ ನಿಶ್ರೇಣಿಯಿಂ
ಗಣಿಕಾಶ್ರೇಣಿಯುಮೇಟಿ ನಿಂದುದು ತವಂಗಶ್ರೇಣಿಯಂ ಲೀಲೆಯಿಂ

೪೪

ಮೃಗಭೂಕುಂಕುಮಚಂದನದ್ರವವಿಲೇಪಂ ನೂತನಾನರ್ಘ್ಯರ
ತ್ನಗಣಾಲಂಕರಣಂ ವಿಚಿತ್ರವಸನಂ ಚೆಲ್ವಾಗೆ ದೇವೇಂದ್ರಲೀ
ಲೆಗಳಿಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಪುತ್ರಮಂಡಳಿಕದಂಡಾಧೀಶಸಾಮಂತಕೋ
ಟಗಳಂದೇಟಿ ತವಂಗಕೋಟಗಳ ಕೂಟವ್ರಾತದೊಳ್ ರಂಜಿಕುಂ

೪೫

ವ|| ಅನಂತರಂ

ಇಳೆಯಂ ಪಾತಾಳಮೂಲಕ್ಕಿಟಿಪುವ ಕಡಲಂ ಪೀರ್ವಗೋತ್ರಾದ್ರಿಯಂ ಕೀ
ಬ್ಬಳವಿಂ ದಂಪ್ತಾಕರಾಳಭೃಕುಟಕುಟಲರುಜ್ಜಂಭಿತತಾಮ್ರನೇತ್ರರ್
ಜಳವಾಹಾಶ್ಯಾಮದೇಹರ್ ಸಮುಚಿತಯತಿತೂರ್ಯಸ್ವನರ್ ಬಂದು ರಂಗ
ಸ್ಥಳದೊಳ್ ನಿಂದರ್ ಭುಜಾಸ್ಥಾಲನರುಚಿ ಮಿಗೆ ಚಾಣೂರಮುಖ್ಯಾದಿಮಲ್ಲರ್ ೪೬

೪೩. “ಓಡಿಹೋಗಿ ಸೇರುವುದಕ್ಕೂ ಅಡರಿ ಏರುವುದಕ್ಕೂ ಅಸಾಧ್ಯವೆನ್ನುವಂತೆ ಎತ್ತರವಾದ
ಒಂದು ಕಂಭದ ಮೇಲಿದ್ದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯನ್ನು ಏರಿದ ಕಂಸನು ಬಿಳಿಯ
ಚಂಚಲಚಾಮರಗಳೆರಡರಿಂದ ಬೀಸಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕುಳಿತನು. ೪೪. ರತ್ನಖಚಿತವಾದ
ವಡ್ಯಾಣ, ಕೈಬಳೆ, ತೋಳಬಂದಿ, ಕಾಲುಬಳೆಗಳ ಧ್ವನಿಯು ಹರಡುತ್ತಿರಲು, ಕಣ್ಣಿನ
ಕಾಂತಿ, ನಗುವಿನಕಾಂತಿ, ಮಂಗಳಾಭರಣಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ೪೪. ಮೀರಿಸುತ್ತಿರಲು
ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚ ನೋಟದ ಸುಖವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಇರಲು ವೇಶ್ಯೆಯರ ಸಾಲೂ
ಏಣೆಯಿಂದ ಅಟ್ಟಣೆಗಳನ್ನೇರಿ, ಲೀಲೆಯಿಂದ ಇದ್ದಿತು. ೪೫. ಕಸ್ತೂರಿ, ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿ,
ಚಂದನದ್ರವವಿಲೇಪನವೂ ಹೊಸದೂ ಅನ್ಯವೂ ಆದ ರತ್ನಸಮೂಹಾಲಂಕಾರವೂ
ವಿಚಿತ್ರವಸ್ತ್ರವೂ ಚೆಲುವಾಗಿರಲು ಕ್ಷತ್ರಿಯಪುತ್ರ, ಮಾಂಡಳಿಕ, ದಂಡಾಧೀಶ
ಸಾಮಂತಸಮೂಹವು ಅಟ್ಟಣೆಗಳನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತು ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವ|| ಅನಂತರ
೪೬. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾತಾಳದ ಮೂಲಕ್ಕಿಳಿಸುವ, ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹೀರುವ,
ಕುಲಪರ್ವತವನ್ನು ಕೀಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ಕೋರೆಹಲ್ಲುಗಳಿಂದಲೂ ವಕ್ರವಾದ
ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿನಿಂದಲೂ ಭಯಂಕರರೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ತೆರೆದ ಕೆಂಗಣ್ಣುಳ್ಳವರೂ ಮೋಡದಂತೆ
ಕಪ್ಪಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವರೂ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತಾಳ ವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿಯೂ ಉಳ್ಳ

ವ|| ಆಗಲ್

ಮಣಿಮನ್ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲಾರುಚಿನಿಚಯಮರುಚ್ಛಾಪದಿಂ ಪ್ರಸ್ಫುರದ್ಭೃಂ
ಹಣವಜ್ರಧ್ವಾನದಿಂದಂಕುಶಕಿರಣತಟಜ್ವಾಲದಿಂ ದಾನಧಾರಾ
ರುಣಧಾರಾವರ್ಷದಿಂ ಕಾರುಗ್ರಿಲೆ ಗಜದ ರೂಪಾದುದೆಂಬಂತಿಭೇಂದ್ರಂ
ರಣರಂಗದ್ವಾರದೊಳ್ ನಿಂದುದು ಪದಭರದೊಳ್ ಬಳ್ಳಿ ತತ್‌ಕ್ಷೋಣೀಚಕ್ರಂ ೪೭

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮಿತ್ತಲ್

ಅಮರವಿರೋಧಿಯಂ ಮಡಿಪಲಾಂ ಬರವೇಬ್ಬುದೊ ಕೃಷ್ಣ ಪೇಯ್ ತ್ವದ
ಪ್ರಮಿತತಳಪ್ರಹಾರವದೆ ಸಾಲ್ಗುಮೊ ನೀಂ ಬೆಸಸೆಂದು ಯಕ್ಷಕ
ರ್ದಮರಸಚರ್ಚೆಯಿಂ ಕಪಿಶಮಾದ ಸುದರ್ಶನಮೆಂಬ ಚಕ್ರ
ತ್ವಮೆ ತಲೆದೋಜುವಂತುದಯದೊಳ್ ಬಗೆಗೊಂಡುದು ಭಾನುಮಂಡಲಂ ೪೮

ವ|| ಆಗಳೇಕಕುಂಡಲನತ್ತಲಾ ಭಾನುಮಂಡಲಮುಮನಿತ್ತಲೀ ಕುವಲಯಾಪೀಡವೇ
ತಂಡಮುಮನೊಡನೊಡನೆ ಕಂಡು

ಈ ಭಾನುಬಿಂಬಮಂ ಲೀ
ಲಾಭಸ್ತಿಕೆಯೆಂದು ಪೊಯ್ಯುವೊಲ್ ನಿಳ್ಳುವ ಹ
ಸ್ತಾಭೋಗದಿನೆಸೆದತ್ತಚ
ಲಾಭಂ ತಾನೆನಿಪ ಕುವಲಯಾಪೀಡೇಭಂ

೪೯

ಬಾಣೂರನೇ ಮೊದಲಾದ ಜಟ್ಟಿಗಳು ಮಲ್ಲರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು, ತೋಳನ್ನು ತಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಿಂತರು. ೪೭. ವಿವಿಧ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲೆಯ ಕಾಂತಿಸಮೂಹವೆಂಬ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದಲೂ, ಪ್ರಬಲವಾದ ಘೀಂಕಾರವೆಂಬ ಸಿಡಿಲಿನಿಂದಲೂ, ಅಂಕುಶದ ಕಿರಣವೆಂಬ ಮಿಂಚಿನಿಂದಲೂ ಮದೋದಕಧಾರೆಯೆಂಬ ಅರುಣವರ್ಣದ ಮಳೆಯ ಧಾರೆಯಿಂದಲೂ ವರ್ಷಾಕಾಲದ ಮೋಡವೇ ಆನೆಯ ರೂಪವಾಗಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಕುವಲಯಾಪೀಡಗಜೇಂದ್ರನು ಕಾಲಿಡುವ ಜೋರಿಗೆ ಭೂಮಂಡಲವು ಬಳುಕುವಂತೆ ಬಂದು ಮಲ್ಲರಂಗದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತಕಡೆ ೪೮. ಯಕ್ಷಕರ್ದಮ ಎಂಬ ಗಂಧದ ಲೇಪನದಿಂದ ಕಪಿಳವರ್ಣವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವೇ, 'ಕೃಷ್ಣಾ! ದೇವವಿರೋಧಿಯನ್ನು ಸಾಯಿಸಲು ನಾನು ಬರಬೇಕೋ ನಿನ್ನ ಅಪ್ರಮಿತವಾದ ಅಂಗಯ್ಯ ಹೊಡೆತವೇ ಸಾಕೋ? ಹೇಳು ಎಂದು ಕೇಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವು ಉದಯಗಿರಿಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ವ|| ಆಗ (ಏಕ ಕುಂಡಲ) ಬಲರಾಮನು, ಅತ್ತ ಕಡೆ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವನ್ನೂ ಇತ್ತ ಕಡೆ ಕುವಲಯಾಪೀಡವೆಂಬ ಆನೆಯನ್ನೂ ಒಡನೆ ನೋಡಿ, ೪೯. "ಈ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವನ್ನು ತಿಡಿ ಎಂದುಕೊಂಡು ಗಾಳಿ ಹಾಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉದ್ದವಾದ ಸೊಂಡಿಲನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ಪರ್ವತಾಕಾಲದ ಈ ಕುವಲಯಾಪೀಡಗಜವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಶತಪತ್ರಾಂಬಕ ನೋಡು ರೌದ್ರರಸಕುಂಭಂ ಕುಂಭಮುಚ್ಚೈಶ್ಚಿಲಾ
ಪ್ರತಿಮಾನಂ ಪ್ರತಿಮಾನಮುಗ್ರಕರವಾಲಂ ವಾಲಮುದ್ಯತ್ಸದಾ
ಗತಿವೇಗಂ ಗತಿವೇಗವೆಂದೆನಿಸಿ ನಾಗಾರಿಚ್ಛದಾಕಾರದಿಂ
ಶ್ರುತಿಗಳ್ ವಿಶ್ರುತಿ ಮೀಷಃ ಬೀಡಿದಪುದೀ ಸ್ತಂಭೇರಮಂ ಬೀರಮಂ

೫೦

ವ|| ಎಂದು ನಿಜಾನುಜಂಗೆ ತೋಷಿ ಸಗರ್ವಾವಲೋಕನನಾ ಕುವಲಯಾಪೀಡಗಜಮಂ
ಕಂಡು ಗಜಾಸುರನಂ ಕಂಡ ಖಂಡಪರಶುವಿನಂತುದ್ಭುತಾರಭಟೆಯಿಂದಾದ್ ಭೈ ಭೈ ಕಾರದಿಂದಾ
ದ್ವಿರದದಿದಿರಂ ನಡೆಯೆ

ದಿತಿಜಾರಿಯ ಭೈಕೃತದೊಡ
ನೆ ತಗುಳ್ಳುಣ್ಣಿದುದು ಕೆರಳ್ಳಿಭೇಂದ್ರದ ಗಳಬ್ಬಂ
ಹಿತಮುಂ ಮದಧಾರಾರು
ತ್ಯತಮುಂ ಮದಗಂಧವಿಚಲದಳಿರುಂಕೃತಮಂ

೫೧

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್

ಅಷ್ಠಿಯಟ್ಟಿತ್ತಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿತ್ತಡಿಸಿ ಪಿಡಿದುದಿಕ್ಕಿತ್ತು ಮೆಟ್ಟಿತ್ತದೊಂಕಿ
ತೆಳಗಿತ್ತೆತ್ತಿತ್ತಿಭಂ ಕೃಷ್ಣನನುತಮರರ್ ಬೆರ್ಚಿ ಗೋಪಾಲಕರ್ ಬೆ
ಳ್ಳುಷ್ಠಿ ದೈತ್ಯರ್ ಪೊಂಗೆ ಕೃಷ್ಣಂ ರಿಪುಕರಿಗಿನಿಸಂ ಗೆಲ್ಲವೀವಂತೆ ಪೋರ್ದಂ
ಕಿಡಿದಾನುಂ ಬೇಗದಿಂದಚ್ಚುತನ ತೆಳದಿನಾವಂ ವಿನೋದೈಕಶೀಲಂ

೫೨

೫೦. ಕಮಲನೇತ್ರಾ, ನೋಡು, ಇದರ ಕುಂಭಸ್ಥಳವು ರೌದ್ರರಸಪೂರ್ಣವಾದ ದೊಡ್ಡ
ಕೊಡವಾಗಿದೆ. ಈ ಕುಂಭಸ್ಥಳವು ಉನ್ನತವಾದ ಬಂಡೆಯಂತಿದೆ. ಬಾಲವು ಉಗ್ರವಾದ
ಕತ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ನಡಿಗೆಯು ಬಿರುಗಾಳಿಯ ವೇಗವುಳ್ಳದ್ದು, ಕಿವಿಗಳು ಗರುಡನ ರೆಕ್ಕೆಯಂತಿವೆ.
ಈ ಆನೆ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಮೀರುವಂತೆ ಬೀರುತ್ತಿದೆ. ವ|| ಎಂದು ತಮ್ಮನಿಗೆ
ತೋರಿಸಿದನು. ಗರ್ವದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಕುವಲಯಾಪೀಡಗಜವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು
ಕಂಡು, ಗಜಾಸುರನನ್ನು ಕಂಡ ಈಶ್ವರನಂತೆ ಅದ್ಭುತಾರುಭಟೆಯಿಂದ ಗರ್ಜಿಸಿ,
ಭೈಭೈಕಾರಮಾಡುತ್ತಾ ಆನೆಯ ಎದರಿಗೆ ನಡೆದನು. ೫೧. ಕೃಷ್ಣನ ಭೈಕಾರದೊಡನೆ, ರೇಗಿ
ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಆ ಗಜೇಂದ್ರನ ಕಂಠ ಘೀಂಕಾರವೂ ಮದಧಾರೆಯ
ಝಾತ್ಕಾರವೂ ಮದಗಂಧಕ್ಕೆ ಮುತ್ತುವ ತುಂಬಿಗಳ ಝೀಂಕಾರವೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.
ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದಲ್ಲಿ ೫೨. “ಆನೆಯು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡೋಡಿತು, ಅಟ್ಟಿ
ಮುಟ್ಟಿತು, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಹೊಡೆಯಿತು. ಮೆಟ್ಟಿತು, ಅದುಮಿತು, ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು.
ಎತ್ತಿತು.” ಎನ್ನುತ್ತ ದೇವತೆಗಳು ಬೆಚ್ಚಿದರು; ಗೋಪಾಲಕರು ಹೆದರಿದರು. ದೈತ್ಯರು
ಉಬ್ಬಿದರು. ಹಾಗಾಗುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಆ ಶತ್ರುಗಜಕ್ಕೆ ಜಯವನ್ನುಂಟು
ಮಾಡುವವನಂತೆ ಹೋರಾಡಿದನು. ಕೃಷ್ಣನೋವಿನಂತೆ ದೈತ್ಯಶೀಲನಾವನಿರುವನು!

ಸ್ತುಬೇರಮದೊಳ್ ಪೊಣದಂ
ಕೊಂಬಿನ ವಾಲಧಿಯ ಕರದ ಪರದೆಣ್ಣತ್ತೆಂ
ಟೆಂಬ ವಧಕ್ಕಡೆಗುಡುತುಮ
ವಂ ಒಂಚಿಸುತಂ ಸಮಾನಬಲನೆನೆ ಕೃಷ್ಣಂ

೫೩

ವ|| ಅಂತು ಪೊಣದಂ

ಹರಿ ಸೋಲ್ತಂ ಕರಿಗೆಂಬಿನಂ ಬವರದಿಂ ಗೆಲ್ವಂತೆ ಪೋರ್ದಾನೆಗಂ
ಹರಿಗಂ ನೋಡೆ ಸಮಾನಮೆಂಬನೆಗಮಂತೊಂದೊಪ್ಪದಿಂ ಪೋರ್ದನಂ
ತರಮೋಹೋ ಹರಿ ಗೆಲ್ವನೀ ಗಜಮನೆಂದಿಂದ್ರಾದಿಗಳ್ ಕೀರ್ತಿಸು
ತ್ತಿರೆ ಮೇಲ್ಪೊಟ್ಟಿನೊಳಂದು ತೋಟಿ ಮೆಳಿದ ಕೃಷ್ಣಂ ಬಲಾಟೋಪಮಂ

ವ|| ಅಲ್ಲಿ ಬಟಿಯಂ

ರದನಾಗ್ರದ್ವಂದ್ವಮಂ ಕೈದುಡುಕಿ ಪಿಡಿದುರೋಭಾಗಮಂ ಪಾದದಿಂ ಪೋ
ಗೊದೆಯುತ್ತುಂ ಕೋಲ್ಕಳಂ ಚಕ್ಕನೆ ಕಿಟಿ ರದನದ್ವಂದ್ವಮೆಂಬೀ ಗದಾದಂ
ಡದಿನುರ್ಚಿತಾಡಿದಂ ಪೋಗವಸಣಿಗೆಯನೀ ಕೃಷ್ಣನೆಂಬಂತುರುಳ್ಳಿ
ದುರ್ದನುಗ್ರೇಭೇಂದ್ರಮಂ ತದ್ರದನಯುಗಳದಿಂ ಮೋದಿ ಕೊಂದಂ ಮುಕುಂದಂ ೫೪

ವ|| ಆಗಲಾ ಗಜದ ಪೋರ್ಕುಟಿಯಿನವಯವದಳಲ್ಲಲ್ಲಿಗಳವಟ್ಟು ರದನವಿಘಟ್ಟನ
ರೇಖಾನಿಕಾಯಮುಂ ಮೇಳಂಗೊಂಡ ಕುಂಭಸ್ಥಲದ ಸಾಂದ್ರಸಿಂದೂರರೇಣುಪ್ರಸರಮುಂ ಪಗಿಲ್ಪಿದ್
ಕಲಿಲಮದಸಲಿಲಮುಂ ಸಿಂಪಿಸಿದ್ ದಂತೋತ್ಪಾಟನೋಚ್ಚಲದರುಣಬಿಂದುಸಂದೋಹಮುಂ

೫೩. ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ, ಕೃಷ್ಣನು ಆನೆಗೆ ಸಮಬಲನೆನ್ನುವಂತೆ ಅದರ ದಂತದ ಬಾಲದ ಸೊಂಡಲಿನ
ಕಾಲಿನ ಎಂಭತ್ತೆಂಟು ಬಗೆಯ ಹೊಡೆತಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶಕೊಡುತ್ತ ವಂಚಿಸುತ್ತ
ಯುದ್ಧಮಾಡಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ೫೪. ಕೃಷ್ಣನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಆನೆಗೆ ಸೋತನು
ಎನ್ನುವಂತೆಯೂ ಗೆಲ್ಲುವಂತೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಆನೆಗೂ ಹರಿಗೂ ಸಮ
ಯುದ್ಧವೆನ್ನುವಂತೆಯೂ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ
ಓಹೋ ಕೃಷ್ಣನು ಈ ಆನೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದನು ಎಂದು ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ
ತನ್ನ ಬಲಾಡಂಬರವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. ವ|| ಅಮೇಲೆ ೫೫. ಕೃಷ್ಣನು
ದಂತಗಳೆರಡರ ತುದಿಯನ್ನೂ ತಟ್ಟನೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಎದೆಯನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ
ಹಿಂದೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಒದೆದು, ದಂತಗಳನ್ನು ಬೇಗನೆ ಕಿತ್ತು, ದಂತಗಳೆಂಬ ಗದೆಗಳಿಗಿದ್ದ
ಗವಸುಗಳನ್ನು ಕಳಚಿ ಬಿಸಾಡಿದನು ಎನ್ನುವಂತೆ ಹಿಂದಕ್ಕುರುಳಿದ ಆನೆಯನ್ನು ಅದರ
ದಂತಗಳಿಂದಲೇ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದನು. ವ|| ಆಗ ಆ ಆನೆಯೊಡನೆ ಯುದ್ಧ
ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಅವಯವಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಆನೆಯ ದಂತದಿಂದಾದ
ಗೀರುಗಳೂ ಬತ್ತಿದ ಕುಂಭಸ್ಥಳದ ಸಿಂಧೂರರೇಣುಗಳ ಹರವೂ, ಅಂಟಿಕೊಂಡ ಹೆಚ್ಚಾದ
ಮದಜಲವೂ ದಂತವನ್ನು ಕಿತ್ತಡೆಯಿಂದ ಹಾರಿ ಚಿಮುಕಿಸಿದಂತಿರುವ ರಕ್ತವೂ

ವಿರಳಮಾದ ಸಿರಿಗಂದದಣ್ಣು ನಸುಮಜಿಯಾದ ಪೂದುಡುಗೆಯುಂ ಬೇಟೊಂದು ಚೆಲ್ವನವಟ್ಟಿಸಿ
ವೀರರಸಕ್ಕಾಗರಮಾಗೆ ತಾನುಮಗ್ರಜನುಂ ರದನದಂಡಮಂ ಭುಜಾದಂಡದೊಳಮರೆ ಪಡಿದು
ನಡೆಗೊಂಡು

ಪ್ರತಿಮಲ್ಲರ್ ಗಿರಿಕಲ್ಪನೆಂದಿತರೆಲ್ಲರ್ ಬಾಲನೆಂದಂಗನಾ
ತತಿ ಪುಷ್ಪಾಯುಧನೆಂದು ಗೋಪನಿವಹಂ ಸಾಮಾನ್ಯನೆಂದಾಕುಲಾ
ಕೃತಿ ಕಂಸಂ ಲಯಕಾಲನೆಂದು ದಿವಿಜರ್ ವಿಶ್ವಾತ್ಮನೇಂದೀಕ್ಷಿಸಲ್
ದಿತಿಜಾರಾತಿ ವಿಚಿತ್ರಮೂರ್ತಿ ಪುಗುತಂದಂ ಮಲ್ಲರಂಗಾಗ್ರಮಂ

೫೬

ವ|| ಅಂತು ಪೊಕ್ಕು ಸಕಲಜ್ಞಂ ಗಜೋನ್ಮಿಲನದಿಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ

ನೆರೆದುಚ್ಚಸ್ಥಳದೊಳ್ ಜನಂಗಳೆರೆ ನೀಚಸ್ಥಾನದೊಳ್ ಭೀತಿಯಿಂ
ಕೊರಗಿದಾರ್ ವಸುದೇವದೇವಕಿಗಳಂ ಕಂಡಬ್ಬನೇತ್ರಂ ನಿಜಾಂ
ತರದೊಳ್ ಪೂಣ್ಣನದೊಂದನೀ ರಿಪುವನುಚ್ಚಸ್ಥಾನದಿಂದಿಕ್ಕುವೆಂ
ಧರೆಗೆಂದೀಗಳ್ ಮಾಟಿನುನ್ನತಿಯನೀ ತಾತಂಗಮೀ ಮಾತೆಗಂ

೫೭

ವ|| ಆಗಳಾ ವಿಜಯತೇಜೋವಿಭವಸುಭಗರಪ್ಪ ನಿಜತನೂಭವರೊಳ್ ದೇವಕೀ
ದೇವಿಗಪೂರ್ವದರ್ಶನಮಾಗೆ

ಪರಿದಾಲಿಂಗಿಸುವೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳ ಬಗೆ ಪುಟ್ಟಲ್ ಪುಟ್ಟದೊತ್ತುಕ್ಕದಿಂ
ತೊರೆವನ್ನಂ ಕುಚಯುಗ್ಮಮಂದೆ ಸುತರಂ ಪೆತ್ತಂದದಿಂ ಪೆತ್ತಳಾ
ದರಮಂ ಕಾಣ್ಬುದುಮಂದಪತ್ಯರನಶೇಷಸ್ತುತ್ಯರಂ ಸೇವ್ಯಸ
ತ್ಯರನಸ್ತಾಖಿಲದೈತ್ಯರಂ ಯದುಕುಲಾಬ್ಜಾದಿತ್ಯರಂ ನಿತ್ಯರಂ

೫೮

೫೬. ರಾಕ್ಷಸಾರಿಯಾದ ವಿಚಿತ್ರಮೂರ್ತಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಎದಿರಾಳಿಗಳಾದ ಜಟ್ಟಿಗಳು
ಗಿರಿಸಮಾನರೆಂದೂ, ಇತರ ಸಾಮಾನ್ಯರು ಬಾಲನೆಂದೂ, ಅಂಗನೆಯರು ಕಾಮನೆಂದೂ,
ಗೋಪಾಲರು ತಮ್ಮಂತಹವನೆಂದೂ, ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾದ ಕಂಸನು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ
ಯಮನೆಂದೂ, ದೇವತೆಗಳು ವಿಶ್ವಾತ್ಮನೆಂದೂ ತಿಳಿದು, ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನು
ಮಲ್ಲರಂಗಾಗ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಆ
ಕಮಲನೇತ್ರನು ಗಜನಿಮಿಲಿಕೆಯಿಂದ ನೋಡಿ ೫೭. ಮೇಲೆ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಜನಗಳೂ
ಕೆಳಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಭೀತಿಯಿಂದ ಕೊರಗುತ್ತ ವಸುದೇವ ದೇವಕಿಯರೂ ಇರುವುದನ್ನು ಕಂಡು,
“ಈ ಶತ್ರುವಾದ ಕಂಸನನ್ನು ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಬೀಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ತಾಯಿ
ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಈಗಲೇ ಉನ್ನತಿಯನ್ನೂ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು
ಒಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ವ|| ಆಗ ಆ ವಿಜಯದಿಂದಂಟಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನ
ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಅತಿಸುಂದರರಾದ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ದೇವಕಿಗೆ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು.
೫೮. ಸಮಸ್ತರಿಂದಲೂ ಸ್ತುತ್ಯರೂ, ಸತ್ಯನಿಷ್ಠರೂ, ಸಕಲದೈತ್ಯನಾಶಕರೂ, ಯದುಕುಲ
ಕಮಲಸೂರ್ಯರೂ ನಿತ್ಯರೂ ಆದ ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಂಡುದರಿಂದ ದೇವಕಿಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿ,
ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸಾಯಿತು; ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಸ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲಿಳಿಯಿತು. ಅಂದೇ ಆ

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ಮಲ್ಲರಂಗಕ್ಕವತರಿಸಿ ನಿಂದು ವಸುದೇವನಂದನರ್ ಕರುಮಾಡದ ಮೇಲಿದರ್
ಭೋಜರಾಜನನುತಾನಿತಾನನಾಂಭೋಜರ್ ಉಪಾಲಂಭಸಂಭಾಷಣಸ್ಥಿತಚತುರರುಮಾಗಿ ನೋಡಿ

ಗರುಡಂಗಮೆಯ್ದಲರಿದನೆ
ಕರುಮಾಡವಿದುದ್ಧಮಾದೇಕಸ್ತಂಭೋ
ಪರಿನಿರ್ಮಿತಮಿದನೆಮ್ಮ
ನ್ನರ ದಿಟ್ಟಗಳೆಯ್ದುವೆಂತು ಬಣ್ಣಿಪೆವರಸಾ

೫೯

ಪೂತನೆ ನಂಜನೂಡೆ ಶಕಟಂ ಪರಿದೊತ್ತೆ ಖರಂ ಖುರಾಗ್ರದಿಂ
ಘಾತಿಸೆ ಪುಂಗವಂ ಮಲೆದು ಮಾರ್ಕೊಳೆ ಕೇಶಿ ಕಡಂಗಿ ನುಂಗೆ ಮು
ನ್ನಾತೆದಿಂದೆ ಪಿಂಗಿದುವು ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದೆ ಕಂಸ ನಿನ್ನ ಜಾ
ಮಾತೃಗಳೆಂದೊಡಾವ ದುರಿತಂಗಳುಮೆಮ್ಮೊಳೆ ಪೊರ್ದಲಂಜುಗುಂ

೬೦

ಆರೊಡನಕ್ಕೆ ಪೋರ್ದು ಭವದೀಯಗಜಂ ಹತಮಾದುದಿಂದ ಚಂ
ತಾರಯವೇಕದರ್ಕದಟ ತೋಲೊಳಮೆಲ್ಲಿನೊಳಪ್ಪುದಿಲ್ಲ ತ
ತ್ಸಾರಧನಂಗಳೀಯೆರಡೆ ದಂತಮಿವಂ ಪಿಡಿ ಕಂಸ ನಿನ್ನ ಭಂ
ಡಾರದೊಳಿಕ್ಕಿಸೆಂದು ಬಿಸುಟರ್ ನಿಜಹಸ್ತದ ದಂತಯುಗ್ಮಮಂ

೬೧

ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದಂತೆ ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆದಳು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದು
ನಿಂತ ಬಲರಾಮ ಕೃಷ್ಣರು, ಉನ್ನತವಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಆ ಕಂಸನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ
ಮಾತನಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಕಿರುನಗು ನಗುತ್ತಾ ಮೇಲೆತ್ತಿದ
ಮುಖಕಮಲವುಳ್ಳವರಾಗಿ ನೋಡಿದರು. ೫೯. “ಅರಸಾ, ಒಂದೇ ಕಂಭದ ಮೇಲೆ
ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿ ಎತ್ತರವಾಗಿರುವ ಈ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯು ಗರುಡನಿಗೂ ಬರುವುದಕ್ಕೆ
ಅಸಾಧ್ಯವೆನ್ನುವಷ್ಟು ಉನ್ನತವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮಂತಹವರ ದೃಷ್ಟಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಾರವು
ಅದನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆತಾನೆ ವರ್ಣಿಸುವೆವು?! ೬೦. ಕಂಸಾ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪೂತನೆ
ವಿಷವನ್ನುಣಿಸಿದ, ಶಕಟನ ಮೇಲೆ ಓಡಿ ಖರಾಸುರನೂ, ಬಿದ್ದು ಅದುಮಿದ ಗೊರಸಿನ
ತುದಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದ, ವೃಷಭಾಸುರನು ಗರ್ವದಿಂದ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ, ಕೇಶಿಯು
ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನುಂಗಿದ ಮಿಂಚಿನ ಆ ಪ್ರಾಣಪಾಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಪ್ಪಿಹೋದವು. ಮಾವಾ!
ನಿನ್ನ ಸೋದರಳಿಯಂದಿರೆಂದ ಬಳಿಕ ಯಾವ ಕೇಡುಗಳೂ ಪಾಪಗಳೂ ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ
ಬರಲಂಜುವುವು. ೬೧. ಕಂಸಾ, ಯಾರೊಡನೆಯೋ, ನಿನ್ನ ಆನೆಯು ಹೋರಾಡಿ ಇಂದು
ಹತವಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚಿಂತೆಬೇಡ, ಆಗಲಿ ಅದರ ಚರ್ಮದಿಂದಲೂ
ಎಲುಬಿನಿಂದಲೂ ಆಗಬೇಕಾದುದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅದರ ಸಾರಧನಗಳೆಂದರೆ ಈ ಎರಡು
ದಂತಗಳೇ. ಇವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ, ಹಿಡಿ. ನಿನ್ನ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ಇಡಿಸು” ಎಂದು ತಮ್ಮ

ವ|| ಅದಂ ಕಂಡು ಕಟ್ಟೇವಮುಂ ಕಡುಮುಳಿಸುಮೊಡವಳೆಯೆ ಕಂಗನೆ ಕನಲ್ ಕಂಸ
ನಿಂಗಿತಮನಜೆದು ಪೂರ್ವಸೂಚನಾಕ್ರಮದಿನೆಟ್ಟು ಚಾಣೂರಮುಷ್ಟಿಕರ್ ಕೃಷ್ಣರಾಮರೊಳ್ ಪೊಣರಲೆಂದು
ಭುಜಾಸ್ಥಾಲನಂಗೆಯ್ದುದುಮಾ ನಿನಾದದೊಡನೆ

ಉರಗರ್ ಜೇರೇಱಿ ಪಾತಾಳದೊಳಖಿಳದಿಶಾಚಕ್ರಮುಂ ಗೆಲ್ಲವಾಲು
ತ್ತಿರೆ ಪೊಯ್ತತ್ತಬ್ಬಿಯಂಭೋರವಮೊಗೆಯೆ ಪಳಂಚಿತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಮಾರ್ಗಾಂ
ತರಮಂ ಬೆಂಡೇಟ್ಟಿನಂ ಪೋಗೊಡೆದುದು ದಿವಮಂ ಸ್ವಾರಪೂತ್ಕಾರಶಂಕಾ
ಭರಲೋಕಂ ರಾಮಕೃಷ್ಣಪ್ರಬಲತರಭುಜಾಸ್ಥಾಲನಾಭೀಳನಾದಂ

೬೨

ವ|| ಅಂತು ಭುಜಾಸ್ಥಾಲನಂಗೆಯ್ದು ಲಲಿತವಲ್ಲನಾವಷ್ಟಂಭದಿಂ ಮುಷ್ಟಿಕನೊಳ್ ಮುಸಲ
ಪಾಣಿಯುಂ, ಚಾಣೂರನೊಳ್ ಚಕ್ರಪಾಣಿಯುಂ ಪೊಣರೆ

ಬಳವೆಳವಣ್ಣು ಕಾಯೊವಜೆ ಬಿನ್ನಣಮೆಂಬಿವು ಪೊಟ್ಟಡಲ್ಲಿ ಕೈ
ಕೊಳೆ ವನವಹ್ನಿಯಿಂ ಬಿದಿರ ಗಂಟೊಡೆವಂತೆ ಛಟಚ್ಚಟಸ್ವನಂ
ಬಳೆದುದು ಯುದ್ಧದೊಳ್ ಘುಮುಘುಮುದ್ವನಿ ಪೊಣೆದುದುಣ್ಮತಾ ಸಭಾ
ಕಳಕಳನಾದಮಾದುದುಲಿವಾ ಪ್ರತಿಹಾರರುಘೇಯುಘೇರವಂ

೬೩

ಧರೆಯಂ ಪೊತ್ತಿದ್ ಶೇಷಂ ಸುಗಿಯೆ ಭಯದಿನೋರೊರ್ವರಂ ತಾಗುವೋರೊ
ರ್ವರನಾಟಂದೊತ್ತುವೋರೊರ್ವರನುರವಣೆಯಿಂದಿಕ್ಕುವೋರೊರ್ವರಂ ಚೊ
ಕ್ಕರಿಸುತ್ತೋರೊರ್ವರಂ ಚಾಳಿಸುವ ಪದದೊಳಾ ವೇಗವಾ ಕೋಪವಾ ಮ
ಚ್ಚರವಾ ಬಲ್ಲಾ ಪೊಡಪುರ್ವಿಗೇಯಣಕಮಗುರ್ವದ್ಭುತಂ ದುರ್ನಿವಾರಂ

೬೪

ಕಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದ ದಂತಗಳೆರಡನ್ನೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಿಸಾಡಿದರು. ವ|| ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಹೆಚ್ಚಾದ
ವ್ಯಥೆ ಮತ್ತರ ಕೋಪಗಳು ಒಡನೆ ಬೆಳೆಯಲು ಅತಿಯಾಗಿ ರೇಗಿದ ಕಂಸನ ಇಂಗಿತವನ್ನರಿತು
ಪೂರ್ವಸೂಚನಾಕ್ರಮದಿಂದ ಎದ್ದ ಚಾಣೂರ ಮುಷ್ಟಿಕರೆಂಬ ಜಟ್ಟಿಗಳು ಕೃಷ್ಣ
ಬಲರಾಮರೊಡನೆ ಕಾಳಗಮಾಡಲು ತೋಳನ್ನು ತಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಆ ಶಬ್ದದೊಡನೆ ೬೨.
ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ನಾಗರು ಕಿರುಚಿದರು; ದಿಜ್ಜಿಡಲವೆಲ್ಲ ಜಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು.
ರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಪ್ರಬಲತರವಾದ ತೋಳನ್ನು ತಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದಾದ ಭಯಂಕರವಾದ
ಶಬ್ದವು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಭೂರಿಪೂತ್ಕಾರವೆಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನು ತುಂಬಿ, ಭೋರೆಂಬ
ಶಬ್ದವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದೂರ ಹೊಡೆಯಿತು, ನಕ್ಷತ್ರಮಾರ್ಗವು
ಬೆಂಡಾಗುವಂತೆ ತಾಕಿತು. ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹೋಗುವಂತೆ ಒಡೆಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಭುಜವನ್ನು
ತಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಲಲಿತವಾಗಿ ನೆಗೆದು ಗರ್ವದಿಂದಲೂ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದಲೂ ಮುಷ್ಟಿಕ
ನೊಡನೆ ಬಲರಾಮನೂ ಚಾಣೂರನೊಡನೆ ಕೃಷ್ಣನೂ ಕಾಳಗವಾಡಿದರು. ೬೩. ಆ
ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮ ಶೌರ್ಯ ಓಜೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂಬಿವು
ಒದಗಿರಲು ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾಡುಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಬಿದಿರಿನ ಗಂಟು ಒಡೆಯುವಂತೆ ಭಟರ
ಛಟಚ್ಚಟ, ಠಳ್ ಠಳ್, ಘುಮುಘುಮು ಧ್ವನಿಯು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ
ಕಲನಾದವೂ ದ್ವಾರಪಾಲಕರ ಉಘೇ ಉಘೇ ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯೂ ಹೊಮ್ಮಿತು. ೬೪.
ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿರುವ ಆದಿಶೇಷನು ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ,

ವ|| ಅಲ್ಲಿ

ಪೊಣರ್ದೆಕ್ಕೆಕ್ಕೆಯಿಕ್ಕುವಿಕ್ಕಿ ಜವದಿಂದಾದೇಲುತುಂ ಘರ್ಮವಾಃ
 ಕಣಮಂ ರಂಗದ ಧೂಳಿಯಿಂ ತಡೆದು ಮತ್ತಂ ಪೋರ್ವ ಪೋರ್ವಾರ್ದು ಬಿ
 ನ್ನಣಮಂ ಕೊಳ್ಳ ಕೊಳಲೆ ತಪ್ಪಿದುದು ಮಾಣೆಂಬೇಟ್ಟಿಯಿಂ ತಂದುದೀ
 ಕ್ಷಣ ಕೌತೂಹಲಮಂ ಸಭಾವಳಿಗೆ ಯುದ್ಧಂ ಕೃಷ್ಣಚಾಣೂರರಾ ೬೫

ಒಂದೊಂದಾಶ್ಚರ್ಯಮಂ ಮಾನುಷಬಲದೊಳೆ ತೋರ್ಪಟ್ಟಿಯಿಂ ಕಣ್ಣೆಂಪಂ
 ತಂದಂಗಳೆಕ್ಕೆಯ್ತಿ ಘರ್ಮಾಂಬುವನೊಡರಿಸಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ಚಾಣೂರನೊಳ್ ಪೋ
 ರ್ದಂ ದೈತ್ಯದ್ವಂಸಿಯೆಂತುಂ ತ್ರಿಜಗದುದಯನಾಶಂಗಳಾತ್ತೀಯಶಕ್ತಿ
 ಸ್ತಂದಾಸ್ತಂದಗಳೆಂಬಚ್ಚುತನ ಭುಜಬಲಕ್ಕಂತದೊಂದಾವ ಲೆಕ್ಕಂ ೬೬

ಉಪಮಾತೀತಮೆನಲ್ ಜವಕ್ಕೆ ಜವವಣ್ಣಿಗಣ್ಣು ಬಲ್ಲಿಂಗೆ ಬ
 ಲ್ಲು ಪೊಡರ್ಪಿಂಗೆ ಪೊಡರ್ಪು ರೌದ್ರತೆಗೆ ರೌದ್ರತ್ವಂ ಮಿಗಿಲ್ ಕಾಣಲಾ
 ದಪುದೀ ಕೃಷ್ಣನೊಳಿಂ ಗೆಲಲ್ಕಟೆಯನೀ ಚಾಣೂರನೆಂದಿತ್ತ ಬಾ
 ಜಿಪುದಂ ಮಾಣ್ಣಿರೆ ಶಂಖತೂರ್ಯಮೆಸೆದತ್ತತ್ತಿದ್ರತೂರ್ಯಸ್ವನಂ ೬೭

ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ತಾಕುವ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಒತ್ತುವ, ರೇಗಿ ಹೊಡೆಯುವ, ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು
 ಅಮುಕಿ ಹಿಡಿಯುವ, ಹಾಸ್ಯಮಾಡುವ, ಸೋಲಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದ ಆ
 ವೇಗವೂ ಆ ಕೋಪವೂ ಆ ಮತ್ಸರವೂ ಆ ಬಲವೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯೂ ಆ ಉತ್ಸಾಹವೂ
 ಪರಾಕ್ರಮವೂ ಭೂಮಿಗೇ ಕುಚೋದ್ಯಕರ, ಭಯಂಕರ; ಅದ್ಭುತ ದುರ್ನಿವಾರ. ವ||
 ಅಲ್ಲಿ ೬೫. ಕಾದಾಡಿ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆಯುವ, ಹೊಡೆದು ವೇಗದಿಂದ ಅಬ್ಬರಿಸಿ,
 ಏರುತ್ತಾ ಬೆವರುಹನಿಗಳನ್ನು ರಂಗದ ಧೂಳಿನಿಂದೊರಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ಕಾದುವ, ಕಾದಿ ಅಬ್ಬರಿಸಿ,
 ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು ಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವ, ಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರೂ
 'ತಪ್ಪಿತು, ಬಿಡು' ಎಂಬ ಏಳಿಗೆಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣಚಾಣೂರರ ಯುದ್ಧವು ಸಭಾಮಂಡಲಿಗೆ
 ನೋಡುವ ಕುತೂಹಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ೬೬. ರಾಕ್ಷಸದ್ವಂಸಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನು
 ಮನುಷ್ಯಬಲದಲ್ಲೇ ಒಂದೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣನ್ನು
 ಕೆಂಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೈಗೆ ಬೆವರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಂದುಕೊಂಡು ಆಟವಾಡಿ
 ಚಾಣೂರನೊಡನೆ ಅಂತೂ ಹೋರಾಡಿದನು. ಮೂರುಲೋಕದ ಉದಯನಾಶಗಳು
 ಆತನ ಶಕ್ತಿಯ ಸ್ತಂದಮಾತ್ರದಿಂದ ಆಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಅವನ ತೋಳ್ಬಲಕ್ಕೆ ಈ ಕಾಳಗವು
 ಯಾವ ಲೆಕ್ಕ! ೬೭. ಹೋಲಿಕೆಗೆ ಮೀರಿದುದೆನ್ನುವಂತೆ ವೇಗಕ್ಕೆ ವೇಗವೂ ಪೌರುಷಕ್ಕೆ
 ಪೌರುಷವೂ, ಬಲಕ್ಕೆ ಬಲವೂ, ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಪರಾಕ್ರಮವೂ, ಗರ್ವಕ್ಕೆ ಗರ್ವವೂ,
 ರೌದ್ರತೆಗೆ ರೌದ್ರತ್ವವೂ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನು ಈ ಚಾಣೂರನು
 ಗೆಲ್ಲಲಾರನು ಎಂದು ಇತ್ತ ಕಂಸನ ಕಡೆ ಶಂಖ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುವುದು
 ನಿಂತಿತು. ಅತ್ತ ಇಂದ್ರನ ಜಯಸೂಚಕವಾದ್ಯಧ್ವನಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿತು.

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ

ತವದ ನಿಜಕೋಪದಿಂ ಚಳ
ಕವಿನ್ನಣಂಗೊಂಡು ತಕ್ಕಿನೊಳ್ ಬಲನಂದಾ
ರ್ದವನ ನವರಂಧ್ರದಿಂ ರ
ಕವೊಗೆಯೆ ಡೊಕ್ಕರಿಸಿ ಕೊಂದನಾ ಮುಷ್ಟಿಕನಂ

೬೮

ವ|| ಅನಂತರಂ

ಕಡುಪಂ ಪಟ್ಟಸವೆಂಬ ಬಿನ್ನಣದೆ ಕೃಷ್ಣಂ ಗೆಲ್ಲು ಪಿಂಗಾಲ್ಗಳಂ
ಪಿಡಿದಾದೆತ್ತಿ ನಿಶಾಟನಂ ತಿರಿಪೆ ತದ್ಧ್ಯಾಮ್ನಿನಿಶಾಟಾಸ್ಯದಿಂ
ಪೊಡದ್ದಸ್ರಾಂಬುವಲಾತಚಕ್ರಮೆನೆ ವೃತ್ತಾಕಾರದಿಂದುಣ್ಣುತುಂ
ಪಡೆದತ್ತಾಗಸವೆಣ್ಣೆ ಪೊನ್ನ ಕಟಸೂತ್ರಶ್ರೀಯನಾ ಬೇಗದೊಳ್

೬೯

ವ|| ಅಂತು ಚಾಣೂರನಂ ನೆಗಪಿ ನೂಲುಸೂಟ್ಟರಂ ತಿಜನೆ ತಿರಿಪಿ ಸೊಪ್ಪು ಸೊವಡಾಗೆ
ಕಳದೊಳಪ್ಪಳಿಸಿ ಕೊಂದಿಕ್ಕಿ ತನಗೆ ಮಾಮಲೆವ ಮಲ್ಲರಿಲ್ಲದಿರೆ

ಸುಲಲಿತ ವಲ್ಲನದಿಂ ಕಮ
ಳಲೋಚನಂ ಸುಲೆದು ರಂಗದೊಳ್ ಗೋಪರುಮಂ
ನಲಿವತ್ತಲೆ ಚಾಳಿಪ ವಿಜ
ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕಂಸಂಗಸಹ್ಯಮಾದತ್ತಾಗಳ್

೭೦

ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೬೮. ಬಲರಾಮನು ಪ್ರಬಲವಾದ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಚಳಕು ಬಿನ್ನಾಣಗಳಿಂದಲೂ
ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಮುಕಿ, ಮುಷ್ಟಿಕನನ್ನು
ಅವನ ದೇಹದ ನವರಂಧ್ರಗಳಿಂದಲೂ ರಕ್ತವು ಹೊರಡುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಕೊಂದನು.
ವ|| ಆಮೇಲೆ ೬೯. ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಕಡುಪೇ ಒಂದು ಆಯುಧವೆಂಬಂತೆ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ
ಚಾಣೂರನನ್ನು ಗೆದ್ದು, ಅವನ ಹಿಂಗಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತ ಎತ್ತಿ ಬೀಸಿ
ತಿರುಗಿಸಿದನು. ೭೦. ಸುತ್ತ ತಿರುಗಿದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ರಕ್ತವೂ
ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳಿಯ ಚಕ್ರದಂತೆ ಚಲಿಸುತ್ತಾ ಆಕಾಶವನಿತೆಗೆ ಅಪರಂಜಿಯ ವಡ್ಡಾಣ
ವನ್ನು ಧರಿಸಿದಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವ|| ಕೃಷ್ಣನು ಹಾಗೆ ಚಾಣೂರನನ್ನು ಎತ್ತಿ
ನೂರು ಸಾರಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತಿರನೆ ತಿರುಗಿಸಿ, ಅವನು ಸೊಪ್ಪು ಸೊವಡಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ
ರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ಕೊಂದನು. ತನಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಜಟ್ಟಿಗಳಿಲ್ಲದಿರಲು, ೭೦. ಕಮಲ
ಲೋಚನ ಕೃಷ್ಣನು ಸುಲಲಿತವಾದ ಕುದುರೆ ನೆಗೆತದಿಂದ ಮಲ್ಲರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ,
ಗೋಪರನ್ನು ತನ್ನ ಜಯದ ಕಡೆಗೇ ತಿರುಗಿಸಿದ ವಿಜಯಶ್ರೀಯು ಆಗ ಕಂಸನಿಗೆ

ತಿಳಿದು ನಿಜಪತಿಯ ಮನಮಂ
ಬಳಾಧಿಕರ್ ಪಲಬರೆಟ್ಟು ತೋಸಲಕಾದ್ಯರ್
ಕಳಭಕ್ಕೆ ಯೂಧಪತಿಗಳ
ಬಳಗಂ ಕವಿವಂತೆ ಮುಸುಳಿದರ್ ಮುರಹರನಂ

೭೧

ವ|| ಆಗಲಾ ಕಂಸಕೃತವಿಕ್ಯತಿಯಂ ಪ್ರಕೃತಿಕೋಭಮಾಗೆ

ಒರ್ವನೊಳಧಿಕಬಲರ್ ಸಾ
ಸಿರ್ವರ್ ಪೊಣರ್ದಪರಿದಕ್ರಮಂ ಹಾಹಾಯೆಂ
ದುರ್ವಿಜಮಿತ್ತಲತ್ತ ಸು
ಪರ್ವರ್ ಪುಯ್ಯಲೈ ನೆಗೆದುದಾಕುಳನಿನದಂ

೭೨

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ

ಜವನೊಡವಟ್ಟು ಮಾರಿಯೊಡನಾಡಿ ಲಯಾಗ್ನಿಯ ನಂಟು ಕಾಲಮ್ಬು
ತ್ಯುವ ಗುರು ಕಾಳಕೂಟದೇನೆ ಸಿಂಗದ ಸಂಗತಿಯುಂ ಯುಗಾಂತಭೈ
ರವನ ಪರಿಗ್ರಹಂ ಸಿಡಿಲ ಸಂಗಡಮೀಶನ ಬೆಂಕೆಗಣ್ಣ ಬಾಂ
ಧವನೆನೆ ಶೌರಿ ಮರ್ದಿಸಿದನಪ್ರತಿಮಲ್ಲರೆನಿಪ್ಪ ಮಲ್ಲರಂ

೭೩

ಗರುಡಂ 'ವ್ಯಾಲಸ್ಥಾಸ್ಥಾಲನಸಮಯದೊಳೆಂತೆಂತು ಸಿಂಹಂ ಮಹಾಸಿಂ
ಧುರಶಂಭತ್ಯುಂಭನಿರ್ಭೇದನಸಮಯದೊಳೆಂತೆಂತು ವಜ್ರಂ ಕುಳೋರ್ವೀ
ಧರಪಕ್ಷಾನೀಕವಿಚ್ಛೇದನಸಮಯದೊಳೆಂತೆಂತು ಕಂಸಾರಿ ಕಂಸಾ
ಸುರದೇಹಾಸ್ಥಾಳನಾಡಂಬರಸಮಯದೊಳೆಂತೆಂತಗುರ್ವಾಗಿ ನಿಂದಂ

೭೪

ಸಹ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ೭೧. ತಮ್ಮ ಅಧಿಪತಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನರಿತು ಅಧಿಕಬಲಶಾಲಿಗಳಾದ ತೋಸಲಕನೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವರು ಎದ್ದು ಮರಿಯಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಸಲಗಗಳ ಗುಂಪು ಮುತ್ತುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮುತ್ತಿದರು. ಆಗ ಆ ಕಂಸನ ವಿಕೃತ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಜಾಸ್ತೋಮವು ಕೋಭೆಗೊಂಡಿತು. ೭೨. ಒಬ್ಬನ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕ ಬಲವುಳ್ಳ ಸಾವಿರ ಜನರು ಕಾದುವರು ಇದು ಅಕ್ರಮ ಹಾ! ಹಾ! ಎಂದು ಇತ್ತ ಭೂಜನರೂ ಅತ್ತ ದೇವತೆಗಳೂ ಹುಯ್ಯಲಿಡಲು ವ್ಯಾಕುಲ ಧ್ವನಿಯು ಹೆಚ್ಚಿತು. ವ|| ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ೭೩. ಕೃಷ್ಣನು-ಇವರಿಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಜಟ್ಟಿಗಳಿಲ್ಲವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಜಟ್ಟಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಇವನು ಯಮನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವನು ಮಾರಿಯ ಒಡನಾಡಿ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯ ನಂಟು, ಕಾಲಮೃತ್ಯುವಿನ ಗುರು, ಕಾಲಕೂಟ ವಿಷಕ್ಕೆ ಸಮಾನ, ಸಿಂಹದ ಜತೆ ಯುಗಾಂತ ಭೈರವನ ಪರಿವಾರ, ಸಿಡಿಲಿನ ಜತೆಯವ, ಈಶ್ವರನ ಅಗ್ನಿನೇತ್ರದ ಬಂಧು ಎಂದು ಮರ್ದಿಸಿದನು. ೭೪. ಗರುಡನು ಸರ್ಪದ ಹೆಡೆ ಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎನ್ನುವಂತೆ ಹೇಗೋ ಸಿಂಹವು ದೊಡ್ಡ ಆನೆಯ ಹೊಳೆಯುವ ಕಂಭ ನಿರ್ಭೇದನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ, ವಜ್ರಾಯುಧವು ಕುಲಪರ್ವತ ಗಳ ರಕ್ಕೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ವಿಚ್ಛೇದಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಕಂಸಾರಿ ಕೃಷ್ಣನು

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್

ತೆಗೆದೀಂಟಲ್ ವಾರ್ಧಿ ನುಂಗಲ್ ದಿಗಿಬಭಸಮಿತಿ ತುತ್ತಲ್ ವಿರಿಂಚಾಂಡಭಾಂಡಂ
ಮಿಗಿಲಲ್ವಿತಂಗನಲ್ ದಾನವರಿಪು ಮಸಕಂಗೊಡಂನಿಂ ಪೋರ್ವನೆಂಬೀ
ಬಗೆಯಿಂ ಪೆಣ್ಣಾನೆಯಂ ಪಲ್ಲಣಿಸು ಕುದುರೆಯಂ ಪೂಡು ತೇರಂ ಭಟರ್ ಕೈ
ದುಗಳಂ ಕೈಕೊಳ್ಳಿಮೆಂಬೀ ಭಟರ ಕಳಕಳಂ ಕೇಳಲಾದತ್ತದೆತ್ತಂ

೨೫

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ

ಪ್ರಕಟಂ ಸಿಂಹಸುರಲ್ಲಂಘನಮೆಸೆಯೆ ತವಂಗೆ ಕೈ ಧೀಂಕಿಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣಂ
ಮಕುಟಾಗ್ರಸ್ಥಾಲನಂಗೈಯೆಲೆಲೆ ರವಿಯನಾ ರಾಹುವೀಂಟತ್ತೆನಲ್ ಕೌ
ತುಕಮಾಯ್ತಂದಭ್ರದೊಳ್ ಬೊಬ್ಬಟೆಯೆ ದಿವಿಜರಾ ಮಾಡದಿಂ ಕಂಸನಂ ಮ
ಲ್ಲಕಳಕ್ಕಿತ್ತಿಕೆ ತಾಂ ಮೇಲೆಟಗಿದನೆಟಗಲ್ ಸ್ವರ್ಗದಿಂ ಪುಷ್ಪವರ್ಷಂ

೨೬

ಜಗದಾಧಾರಕದದಟಂ

ಧಿಗಿಲೆನೆ ಮೇಲೇಟೆ ತುಟೆದು ರಾಕ್ಷಸನಸುವಂ

ತೆಗೆದು ತೆಗೆದೆಲೆದು ಬಟೆಯಂ

ತೆಗೆದಂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನವನ ಮೇಗಣ ಮುಳಿಸಂ

೨೭

ಖಳನಂ ತುಟೆವೆಡೆಯೊಳ್ ಗೋ

ವಳರಾಯನ ತೊಡರ ಹಾಹೆ ತೊಡರ್ವೆರಸಂಘಿ

ಸ್ಥಳದಿನುರುಳ್ಳಂತಿರೆ ನಿ

ರ್ಗಲಿತಾನ್ತನುರುಳ್ಳು ಕಂಸನೆಸೆದಂ ಕಳದೊಳ್

೨೮

ಕಂಸಾಸುರನ ದೇಹವನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸುವ ಆಡಂಬರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ನಿಂತನು. ವ|| ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ೨೫. ಈತನಿಗೆ ತೆಗೆದು ಕುಡಿಯಲು ಸಮುದ್ರವೂ, ನುಂಗಲು ದಿಗ್ಗಜಗಳ ಗುಂಪೂ, ಕಬಳಿಸಲು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಭಾಂಡವೂ ಹೆಚ್ಚಿನಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತೆ ರಾಕ್ಷಸ ವೈರಿ ಕೃಷ್ಣನು ಉಬ್ಬಿ ರೇಗಿದನು. “ಇನ್ನು ಹೋರಾಡುವನು” ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ದಿಂದ “ಆನೆಗೆ ಅಂಬಾರಿಯನ್ನು ಹಾಕು, ಕುದುರೆಗೆ ಜೀನನ್ನು ಹಾಕು; ರಥಕ್ಕೆ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೂಡು, ಯೋಧರು ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಭಟರ ಕಲಕಲದ್ವನಿಯು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕೇಳಿಸಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೨೬. ಕೃಷ್ಣನು ಸಿಂಹದ ನೆಗೆತದಿಂದ ಉನ್ನತವಾದ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವವರು ಎಲೆಲಾ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ರಾಹು ನುಂಗಿತು ಎನ್ನುತ್ತಿರಲು ಕಂಸನ ಕಿರೀಟದ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದು ವೇದಿಕೆಯಿಂದ ಕಂಸನನ್ನು ಮಲ್ಲರಂಗಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿಹಾಕಿ ತಾನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಧುಮುಕಿದನು. ದೇವತೆಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವೆಂದು ಕೂಗಿದರು. ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಹೂಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು. ೨೭. ಜಗದಾಧಾರನಾದ ಕೃಷ್ಣನು, ಧಿಗ್ಗಂದು ಕಂಸನ ದೇಹದ ಮೇಲೇರಿ ಕುಳಿತು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೆಗೆದು ಎಳೆದು ಬಳಿಕ ಅವನ ಮೇಲಿನ ಕೋಪವನ್ನೂ ತನ್ನಿಂದ ತೆಗೆದನು. ೨೮. ಆ ನೀಚನನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ತುಳಿಯುವಾಗ ಕೃಷ್ಣನ ಆಭರಣದ ಬೊಂಬೆಯು ಆಭರಣ ಸಹಿತ ಕಾಲಿನಿಂದ

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್

ಪವನವೋಮವಸುಂಧರಾಸಲಿಲತೇಜೋಲೀಲೆ ಮೈವೆರ್ಚಲು
ತ್ಸವಮಾದತ್ತು ಸಮಸ್ತಭೂತಳದೊಳಾಗಳ್ ಭೂತಸರ್ವಸ್ವಮಂ
ಕವರ್ದಂಗೀಕರಿಸಿದ್ ಕಂಸನನುಜಂ ಪಂಚತ್ವಮಂ ಪೊರ್ದಲಿಂ
ತವು ತಂತಮ್ಮ ವಿಭಾಗಮಂ ಮಗುಳ್ ಕೈಕೊಂಡಿದುರ್ವೆಂಬನ್ನೆಗಂ

೭೯

ವ|| ಆ ಮಹೋತ್ಸವದೊಳ್

ಶರವಿದ್ಯಾಬಲದಿಂದೆ ಕೊಂಡು ಕೊನೆವಾ ಯುದ್ಧಂಗಳಂ ಮೆಚ್ಚಿ ನಾಂ
ಪಿರಿದುಂ ಮೆಚ್ಚುವೆನಿಂತುಟೊಂದು ನಿಮಿಷಂ ಧೀಂಕಿಟ್ಟು ಹರ್ಮ್ಯಾಗ್ರದಿಂ
ಧರೆಗಾರ್ದಿಕ್ಕಿ ವಿರೋಧಿಯಂ ಮಡಿಸಿದೊಂದಂ ಚೆಲ್ವನೆಂದಾಡಿದಂ
ಪರಮಾನಂದವಿನೋದದಿಂ ಸ್ತಿತಹಟನ್ನಾನಾರದಂ ನಾರದಂ

೮೦

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ಶತಮಖಪ್ರಮುಖನಿಖಿಲದೇವತಾಸಂತಾನವಂತರ್ಧಾನದೊಳ್ ನಿಂದು
ದಾನವಾಂತಕನ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ

ಮುಂ ದೈತ್ಯಕೋಪಹುತವಹ
ನಿಂದಂ ಕಾಯ್ದುರಿವ ಭುವನಮಂ ವಿಜಯಯಶ
ಶ್ಚಂದನರಸದಿಂದಂ ತೊಳೆ
ದಿಂದು ಮುರಧ್ವಂಸಿ ನೀಂ ಕುಳಿಕೋಡಿಸಿದೈ

೮೧

ಕಳಚಿಬಿದ್ದಂತೆ ಕಂಸನು ತನ್ನ ಉದರದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಕರುಳಿನ ದಂಡೆಯ ಸಹಿತವಾಗಿಯೇ
ನಡುವೆ ಉರುಳಿದ್ದುದು ಕಾಣಿಸಿತು. ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೭೯. ಪಂಚಭೂತಗಳ
ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ್ದ ಕಂಸನು ಪಂಚತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಪಂಚಭೂತಗಳು
ಅವನ ದೇಹದಿಂದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪಡೆದಿರುವವು ಎನ್ನುವಂತೆ ಭೂಮಿ
ಜಲವಾಯ್ವಾಕಾಶ ತೇಜಸ್ಸುಗಳ ಲೀಲೆಯು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲೆಲ್ಲೂ
ಉತ್ಸವವಾಯಿತು. ವ|| ಆ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ೮೦. ಬಾಣ ವಿದ್ಯಾಬಲದಿಂದ ಹೊಗಳುವ
ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ನಾನು ಮೆಚ್ಚೆನು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಉಪರಿಗೆಗೆ ಹಾರಿ ಆರ್ಭಟಿಸಿ,
ವಿರೋಧಿಯನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳಿಸಿ, ಸಾಯಿಸಿದ ಈ ಸೊಗಸೊಂದನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವೆನು”.
ಎಂದು ನಗುತ್ತ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ನಾರದನು ಬಗೆಬಗೆಯ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹಾಡುತ್ತ
ಪರಮಾನಂದ ವಿನೋದದಿಂದ ಹೇಳಿದನು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ
ಸಮಸ್ತ ದೇವತಾ ಸಮೂಹವು ಅಂತರ್ಧಾನವಾಗಿ ಬಂದುನಿಂತು, ದಾನವಾಂತಕ ಕೃಷ್ಣನ
ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ೮೧. “ಮುರಾಂತಕಾ! ಮುಂಚೆ ರಾಕ್ಷಸರ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯಿಂದ
ಕಾಯ್ದು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ನೀನು ವಿಜಯಕೀರ್ತಿ ಚಂದನರಸದಿಂದ ತೊಳೆದು

ಗಡಿಗಟ್ಟಜಾಂಡಕೋಟಯ
ನೆಡೆಯುಡುಗದೆ ನುಂಗಿಯುಗುಟ್ಟ ನಿನಗೀ ಪಗೆಯಂ
ಮಡಿಪುವುದು ಪಿರಿದೆ ಕೇಶವ
ಕಡಲಂ ಪೀರ್ವಂಗಮರಿದೆ ಕುಡಿತೆಯ ಸಲಿಲಂ

೮೨

ಕಮಲೋದ್ಭವ ವಾಗ್ಗಿಲಸ
ತ್ಯಮಮಂ ಮೀಟಿದುದು ವೇದವೇದಾಂಗರಹ
ಸ್ಯಮನದಟಲೆದುದೆನಲ್ ಕಂ
ಸಮಥನ ಬಣ್ಣಿಸುವರಳವೆ ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವಂ

೮೩

ವ|| ಎಂದಮರಸಮುದಯಮುಂ ಪುಷ್ಪದೊಳಂ ವಾಕ್ಪುಷ್ಪದೊಳಮರ್ಚಿಸಿ ಪೋಗಿ

ಆನತರಪ್ಪರಂಬುಜಭವಾದಿಗಳುಂ ತನಗಟ್ಟಿಂದೆ ತಾ
ನಾನಾತನಾರ್ಗಮಲ್ಲವಧಿಕರ್ ತನಗಿಲ್ಲದೆ ಪೆಂಪಿನಿಂದಮೆಂ
ಬಾ ನಳಿನಾಕ್ಷನಂದು ವಸುದೇವನ ದೇವಕಿಯಂಘ್ರಿಗಳ್ಗೆ ಬಂ
ದಾನತನಾದನದನುಚಿತಂ ಗುರುಸನ್ನತಿ ಮರ್ತ್ಯವೇಷದೊಳ್

೮೪

ವ|| ಆಗಲಾ ವಸುದೇವನುಂ ದೇವಕಿಯುಮತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಮನಪ್ಪುಕೆಯ್ತು

ಮನದೊಳ್ ತೆಕ್ಕನೆ ತೀವಿದೊಂದು ಪರಮಸ್ನೇಹಾಮೃತಂ ಕಣ್ಣಿಂ
ದೆನಸುಂ ಪೊಣ್ಣಿದುದೆಂಬಿನಂ ಸುರಿವಿನಂ ಹರ್ಷಾಶ್ರು ಪಾದಾನತಾ
ಸ್ಯನನಿಂಬಿಂ ತೆಗೆದಪ್ಪಿಕೊಂಡೊಗೆದ ರೋಮಾಂಚಂಗಳೊತ್ತೊತ್ತಿನಿಂ
ತನುಗಳ್ ಪಿಂಗಿದುವೆಂಬಿನಂ ಕೆಲಕೆ ಸಾರ್ಥಿಂತೆಂದರಾನಂದದಿಂ

೮೫

ಈಗ ತಂಪಾಗಿಸಿದೆ. ೮೨. ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನುಂಗಿ ಮತ್ತೆ ಉಗಿಯುವ ನಿನಗೆ ಈ ಹಗೆಯನ್ನು ಸಾಯಿಸುವುದು ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವೇ? ಕೇಶವಾ, ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ಹೀರುವವನಿಗೆ ಒಂದು ಬೊಗಸೆ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದು ಕಷ್ಟವೇ? ೮೩. ಕಂಸಾಂತಕಾ! ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವವು ಬ್ರಹ್ಮನ ವಾಗ್ವಿಲಾಸವನ್ನೂ ಮೀರಿದುದು. ವೇದ ವೇದಾಂಗ ರಹಸ್ಯಕ್ಕೂ ಸಿಕ್ಕದೆ ಅದನ್ನು ತಳ್ಳಿತು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ವರ್ಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ವ|| ಎಂದು ಪುಷ್ಪದಿಂದಲೂ ವಾಕ್ಪುಷ್ಪದಿಂದಲೂ ಅರ್ಚಿಸಿ ತೆರಳಿತು. ೮೪. ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದವರು ತನಗೆ ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ತಲೆಬಾಗುವರು, ತಾನು ಯಾರಿಗೂ ತಲೆಬಾಗುವವನಲ್ಲ. ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿ ತನಗಧಿಕರಾದವರಿಲ್ಲ ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಆಗ ಒಂದು ವಸುದೇವ ದೇವಕಿಯರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಮನುಜವೇಷದಲ್ಲಿರುವಾಗ ವಂದನೆಯು ಉಚಿತವೇ ವ|| ಆಗ ವಸುದೇವನೂ ದೇವಕಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಪಡೆದರು. ೮೫. ಮನದಲ್ಲಿ ತಟ್ಟನೆ ತುಂಬಿದ ಸ್ನೇಹಾಮೃತವು ಅವರ ಕಣ್ಣಿಂದ ಉಕ್ಕುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪವು ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕಾಲಿಗೆ ವಂದಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮೆತ್ತನೆ ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಎಳೆದು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಉಂಟಾದ ರೋಮಾಂಚನದಿಂದ ಬೇರಾದರೆಂಬಂತೆ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿದು

ಉದಯಿಸಿ ದಿವ್ಯಾಕೃತಿಯಿಂ
ಮೊದಲೊಳ್ ನೀನೆಮಗೆ ನುಡಿದ ತೆಲದಿಂದಡಿಗಿ
ಕ್ಕಿದೆ ಕಂಸನನೆಮ್ಮ ನೆಗ
ಪಿದೆ ಚಿಂತಾವಾರ್ಧಿಯೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿದವರಂ

೮೬

ಪುಟ್ಟುವುದು ಜಗಂ ನಿನ್ನಿಂ
ಪುಟ್ಟುವೆ ನೀನಾವನಿಂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭು ಪಿರಿದುಂ
ಪುಟ್ಟುವೊಡಂಶಾಂಶದೆ ನೀಂ
ಪುಟ್ಟೆ ಜಗದ್ರಕ್ಷಣಕ್ಷಯಕ್ಷಮನಪ್ಪೆ

೮೭

ನಿಜಗರ್ಭದೇಕದೇಶದೊ
ಳಜಾಂಡಶತಮಿರ್ಪ ವಿಷ್ಣು ನೀನಸ್ಮದ್
ಭರ್ಜನೆಂತಾದೆಯಿದಂ ಭ್ರಾಂ
ತಿಜಾಲಮಂ ಬೀಸಿದೈ ಧರಿತ್ರಿಗಮಮಗಂ

೮೮

ಈ ತ್ರಿಲೋಕದ ಸೃಷ್ಟಿವರ್ತನಸಂಕ್ಷಯಂ ನಿಜಕಲ್ಪನಾ
ಮಾತ್ರಸೂತ್ರಮಿದೆಂದು ಬಲ್ಲೆವನಾದಿಮಧ್ಯವಿರಾಮನೈ
ಸ್ತೋತ್ರಪಾತ್ರರೆ ನಾಂ ನೃಕೀಟರದಾವುದೇದೊರೆಯಾದೊಡಂ
ಪುತ್ರನೆಂದಪುದೆಮ್ಮ ನಾಲಗೆ ನಿನ್ನನೆಂತದಹರ್ನಿಶಂ

೮೯

ತರತಮಮಾಗಿ ಯೋಗಿತತಿ ಯೋಗವಿಭೇದದೆ ನಿಟ್ಟಪಾ ಶಿವಂ
ಪರಮಶಿವಂ ಸದಾಶಿವನೆನಿಪ್ಪ ಗುಣಂ ಗುಣಿಯಾಗಿ ನೀನಜಂ
ಹರಿಹರನೆಂಬ ಮೂರ್ತಿಗಳನಾಂತ ಮಹಾತ್ಮನೆ ಮರ್ತ್ಯಮೂರ್ತಿಯಂ
ಧರಿಯಿಸಿ ದೇವಕೀಸುತನೆನಿಪ್ಪುದು ನಿನ್ನ ಏನೋದಮಾಗದೇ

೯೦

ಆನಂದದಿಂದ ಹೀಗೆಂದರು. ೮೬. “ನೀನು ಮೊದಲು ದಿವ್ಯಾಕಾರದಿಂದ ಜನಿಸಿ ನಮಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಕಂಸನನ್ನು ಕೊಂದೆ. ಚಿಂತಾಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ನಮ್ಮನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿದೆ. ೮೭. ಜಗತ್ತು ನಿನ್ನಿಂದ ಉದಯಿಸುವುದು. ನೀನು ಯಾರಿಂದ ತಾನೆ ಜನಿಸುವೆ! ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಭುವಾದ ನೀನು ಜನಿಸುವುದಾದರೆ ಅಂಶಾಂಶದಿಂದ ಜನಿಸಿ, ಜಗದ್ರಕ್ಷಣ ನಾಶಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಥನಾಗುವೆ. ೮೮. ನಿನ್ನ ಉದರದ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ವಿಷ್ಣು ನೀನು, ನಮ್ಮ ಗರ್ಭದಲ್ಲುದಿಸಿದವನು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಆಗುವೆ? ಈ ಭ್ರಾಂತಿಜಾಲವನ್ನು ಭೂಮಿಗೂ ನಮಗೂ ಬೀಸಿದೆ ನೀನು. ೮೯. ಈ ಮೂರು ಲೋಕದ ಹುಟ್ಟು, ಉಳಿವು, ಅಳಿವುಗಳು ನಿನ್ನ ಕಲ್ಪನಾಮಾತ್ರಸೂತ್ರದಿಂದ ನಡೆಯುವುವು ಎಂದು ಬಲ್ಲೆವು. ನೀನು ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತರಹಿತನು. ಹುಳುವಿನಂತಹ ಮನುಷ್ಯರಾದ ನಾವು ನಿನ್ನ ಸ್ತುತಿಗೆ ಅರ್ಹರೇ? ಯಾವುದು ಏನೋ ಹೇಗಾದರೂ ನಮ್ಮ ನಾಲಗೆಯು ಹಗಲುರಾತ್ರೆಯೂ ಪುತ್ರನೆನ್ನುತ್ತದೆ ನಿನ್ನನ್ನು. ೯೦. ಯೋಗಿಗಳು ತರತಮವಾಗಿ ಯೋಗವಿಭೇದದಿಂದ ನೋಡುವ, ಶಿವ, ಪರಮಶಿವ, ಸದಾಶಿವನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಗುಣನಾದ ನೀನು ಗುಣಿಯಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು

ಪ್ರಾಕೃತಮನುಷ್ಯಶಿಶುಗೆ
 ತ್ವೀ ಕಂಸನ ಭಯದೆ ನಿನ್ನೊಲ್ಲಿರಿಸಿದೆವಾ
 ಗೋಕುಲದೊಳ್ ಮಾಯಮೋ
 ಹಾಕುಳದಿಂದಲೆದೆವಿಲ್ಲ ನಿನ್ನಯ ತೆಜನಂ

೯೦

ಕ್ಷಿತಿಯಂ ರಕ್ಷಿಸಲಂಶಾ
 ಕೃತಿಯಿಂದುದಯಿಸಿದ ನಿನ್ನೊಳೆಮಗಿಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
 ಪತಿ ಭಕ್ತಿ ಪುಟ್ಟಿದಪ್ಪುದು
 ಸುತನೆಂಬ ಮಮತ್ವಮಾದುದಿಲ್ಲವಮೋಘಂ

೯೨

ವ|| ಎಂದನೂನಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ನುಡಿದ ಮಾತಾಪಿತ್ಯಗಳಂ ಮಗುಳ್ ಕೃಷ್ಣಂ
 ವೈಷ್ಣವಮಾಯೆಯಿಂ ಮೋಹಿಸಿ ರೌಹಿಣೀಯಸಮನ್ವಿತಂ ಕರಕಮಲಂಗಳಂ ಮುಗಿದು

ಕೇಳೆಲೆ ತಾತ ಕೇಳ್ ಜನನಿ ಕಂಸನ ಕಾರಣದಿಂದಗಲ್ಲು ಗೋ
 ಪಾಲಯವಾಸರಾದೆಮಗೆ ನಿಮ್ಮ ಪದಾರ್ಚನೆಗೆಯ್ದಿನ್ನೆಗಂ
 ಕಾಲಮಿದಿಂತು ಪೋಯ್ತು ಪಿತೃಮಾತೃಗುರುದ್ವಿಜದೇವಪೂಜೆಯಿಂ
 ಕಾಲಮಿದೆಯ್ ಸಲ್ಲದನ ಬಾಲ್ಯ ನಿರರ್ಥಕಮಲ್ತೆ ಲೋಕದೊಳ್

೯೩

ವ|| ಎಂದು ಸಂತಸಂಬಡಿಸಿ ಯದುಕುಲಪ್ರವೃದ್ಧಜನಂಗಳಂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ
 ಸಂಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದನಾ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್

ಧರಿಸಿದ ಮಹಾತ್ಮನು ಮನುಷ್ಯವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ದೇವಕೀಪುತ್ರನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿನ್ನ
 ವಿನೋದವಲ್ಲವೆ? ೯೦. ಪ್ರಾಕೃತ ಮನುಷ್ಯ ಶಿಶುವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಈ ಕಂಸನ ಭೀತಿಯಿಂದ
 ನಿನ್ನನ್ನು ಗೋಕುಲಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿರಿಸಿದೆವು.
 ಮಾಯಾಮೋಹಾಕುಲತೆಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯದೆ ಹೋದೆವು.
 ೯೨. ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಂಶಾಂಶದಿಂದ ಉದಯಿಸಿದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇನ್ನು
 ನಮಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ವಿಷ್ಣು ಎಂಬ ಭಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಮಗನೆಂಬ ಮಮಕಾರವು
 ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ವ|| ಎಂದು ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ನುಡಿದ ತಾಯಿ
 ತಂದೆಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಮತ್ತೆ ವೈಷ್ಣವಮಾಯೆಯಿಂದ ಮೋಹಗೊಳಿಸಿ, ಬಲರಾಮ
 ಸಮೇತನಾಗಿ ಕರಕಮಲಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು ೯೩. “ತಂದೆಯೆ ಕೇಳು, ತಾಯಿ ಕೇಳು,
 ನಾವು ಕಂಸನ ಕಾರಣದಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನಗಲಿ ಗೋಪಾಲರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದೆವು
 ಆದುದರಿಂದ ಇದುವರೆಗೂ ನಿಮ್ಮ ಪದಾರ್ಚನೆ ಮಾಡದೆ ಕಾಲವು ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು.
 ಪಿತೃಮಾತೃಗುರುದ್ವಿಜ ದೇವ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯದವನ ಜೀವನವು ಈ
 ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿರರ್ಥಕವಲ್ಲವೆ?!” ವ|| ಎಂದು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ, ಯಾದವ
 ಕುಲದ ವೃದ್ಧಜನರನ್ನು ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಗೌರವಿಸಿದರು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ

ಮಜ್ಜಿಮ್‌ಮನ್ಮಂ ಮರ್ದಿಸಿದ ಕುಟಲನೆತ್ತೆತ್ತಲೆಂದೆಯ್ತೆ ವಂದ
 ಳ್ಳುಜ್ಜಿ ಕಚ್ಚಾವಾಲಮಂ ಕೈದುಡುಕಿ ಪಿಡಿದನಂ ನೋಡದಂತಿದರ್ ಪಾಂಗಿಂ
 ಪೊಜ್ಜೆಯೊಳ್ ಮೋದಿ ಕಂಸಾನುಜನನಧಿಕನಂ ಕೊಂದು ಮಾಕೊಂಡರೆಂಬಂ
 ತುಜದತ್ತಲ್ ಗೋಷ್ಠಿಗೆಯ್ವಚ್ಚುತನ ಬಿನದಮಂತೊಂದಗುವೇನನೆಂಬೆಂ ೯೪

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ

ಸರಲಟಹಪಟಹರವವಂ
 ಬರದೊಳ್ ನರ್ತಿಸಲೆ ನಾರದಂ ದೆಸೆಗಳೊಳು
 ನೆರ್ದಲುನೆಡ್ಡುದಿತ್ತಲ್ ಮ
 ಲ್ಲರಂಗದೊಳ್ ಕಂಸನಂಗನಾಕ್ರಂದರವಂ ೯೫

ತರುಣಿಯರಂದು ಕಂಸನ ಎಯೋಗದ ಶೋಕದೆ ಬಿಟ್ಟು ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್
 ಪೊರಳೆ ಪೊದಟ್ಟ ಮೆಯ್ಯೆ ರಜವಶ್ರುಜಲೌಘದೆ ನಾಂದು ಕರ್ದಮಂ
 ಬೊರೆದವೊಲಾಗಲಿಂದುಮೆಸೆದಿದರ್‌ಲರ್‌ಪೊಡೆದಭ್ರಕಾಲದೊಳ್
 ಧರೆಯೊಳುರುಳ್ಳು ಕರ್ದಮದೊಳಟ್ಟ ಲತಾನಿಕುರುಂಬಮೆಂಬಿನಂ ೯೬

ವ|| ಆ ಪೆಂಡವಾಸದೇಳವೆಂದಿರೊಳಗ್ರಮಹಿಷಿಯರೆನಿಸಿದ ಅಸ್ತಿಪ್ರಾಸ್ತಿಯರೆಂಬ
 ಜರಾಸಂಧಸುತೆಯರ್ ಕಂಸನ ಕಳೇವರಮಂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂಡಾಡಿ

೯೪. ಕಂಸನ ತಮ್ಮನು “ನನ್ನ ಅಣ್ಣನು ಮೈಮರೆತಾಗ ವಂಚನೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದ
 ಮೋಸಗಾರನು ಎಲ್ಲಿ?” ಎನ್ನುತ್ತ ಬಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ವಸ್ತ್ರದ ಅಂಚನ್ನು ಹಿಡಿದು
 ಹಿಂದುಗಡೆ ಜಗ್ಗಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಅವನನ್ನು ನೋಡದೆಯೇ ಹೊರಗೈಯಿಂದ ಹೊಡೆದು
 ಕಂಸನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೊಂದನು. ಆಮೇಲೆ ಇವರು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವರೆಂದು ನಟಿಸುತ್ತ ತನ್ನ
 ಗುಂಪಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡನು. ಅವನ ಲೀಲಾವಿನೋದವನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ?
 ೯೫. ನಾರದನು ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೂ ದೇವತೆಗಳ
 ಮನೋಹರವಾದ ಪಟಹ (ಡೋಲು) ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಯು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಇತ್ತ ಕಡೆ ಮಲ್ಲರಂಗದಲ್ಲಿ
 ಕಂಸನ ಪತ್ನಿಯರ ಗೋಳಾಟವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ೯೬. ಆ ತರುಣಿಯರು ಕಂಸನ ಅಗಲಿಕೆಯ
 ದುಃಖದಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಉರುಳಾಡಿದರು; ಮೈಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡ
 ಧೂಳು, ಸುರಿದ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ನೆನೆದು ಮೈಗೆ ಕೆಸರನ್ನು ಬಳಿದಂತೆ ಆಯಿತು. ಆಗ
 ಅವರು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ
 ಬಳ್ಳಿಗಳಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವ|| ಕಂಸನ ರಾಣೀವಾಸದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯರಾದ
 ಅಸ್ತಿ ಪ್ರಾಸ್ತಿಯರೆಂಬ ಜರಾಸಂಧನ ಪುತ್ರಿಯರು ಕಂಸನ ಶರೀರವನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು

ಪರಿಭವರಜದೊಳ್ ಪಗೆಯಂ
ಪೊರಳಿಸಲುಂ ಪುಷ್ಪಧೂಳಿಯೊಳ್ ವಿರಹಿಣೆಯಂ
ಪೊರಳಿಸಲುಂ ತಕ್ಕುದು ನೀಂ
ಪೊರಳಲ್ ತಕ್ಕುದೆ ಮದೀಶ ಭೂಪಾಂಸುವಿನೊಳ್

೯೭.

ಮೃದುಶೃಂಗಾರಮನಪ್ಪುಕೆಯ್ ಮೃದುಭಾವಂ ನಿನ್ನೊಳಿಂಬಾಗೆ ನೀಂ
ಮೃದುಶಯ್ಯಾ^೧ತಳದಲ್ಲಿರಲ್ಲಿ ಮಿಸುವೆಮ್ಮಿ ತೋಳೊಳೆಮ್ಮಿ ನಿತಂ
ಬದೊಳೆಮ್ಮಿ ಕುಚಮಧ್ಯದೊಳ್ ಪೊರಳುತಿರ್ಪಿ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಾಂಗಮೊ
ಮೊದಲೊಳ್ ಕರ್ಕಶಭೂಮಿಯೊಳ್ ಪೊರಳೆ ಕಂಡಾವೆಂತು ಸೈರಿಪ್ಪೆವೋ ೯೮

ಎತ್ತಿ ನಡೆವಮರರಂ ಬೆಂ
ಬತ್ತುವ ಸಮಯದೊಳಮಿಲ್ಲದೀ ವಿಧಿ ಹಾ ದೈ
ತೋತ್ತಮ ಬಗೆಯದ ಬರಸಿಡಿ
ಲೆತ್ತನೆನ್ನೆದಿದುದೊ ನಿನಗಿದಘಟತಘಟತಂ

೯೯

ಪೊಳಮಟ್ಟುರಿಬಲದೊಳ್ ತ
ಳ್ಳಿಟೆಯದೆ ಕರುಮಾಡದಲ್ಲಿ ಲೀಲೆಯನಿರ್ದೆ
ಮೆಟ್ಟಿಯನನದೇಕೆ ಸೊಡಗೊಂ
ಡಲಿಸುತ್ತಂ ಬಂದು ಕೊಂದೆಯಕಟ ವಿಧಾತ್ರಾ

೧೦೦

ವೈರಿವಧೋಪಾಯಾಬ್ಧಯ
ಪಾರಮನಕಟೆಯ್ದಲೀಯದೆಡೆಯೊಳ್ ಕೊಂದೈ
ಹಾ ರಾಕ್ಷಸನಂ ನೀಂ ನಡು
ನೀರೊಳ್ ಪಟುಗೋಲನಿಂತು ಕೊಯ್ದದೆ ವಿಧಿಯೇ

೧೦೧

ಮುದ್ದಾಡಿ, ೯೭. “ನನ್ನ ಪ್ರಭುವೇ! ಹಗೆಯನ್ನು ಸೋಲಿನ ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿಸುವುದಕ್ಕೂ
ವಿರಹಿಣಿಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೂವಿನ ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸಮರ್ಥನಾದ ನೀನು
ಹೀಗೆ ಭೂಮಿಯ ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಳಬಹುದೆ!? ೯೮. ಕೋಮಲ ಶೃಂಗಾರವನ್ನು
ಪಡೆದು, ಮೃದುಭಾವ ಪೂರ್ಣನಾಗಿ ಮೃದುಶಯ್ಯಾ^೧ತಲದಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ ಹೊಳೆಯುವ
ನಮ್ಮ ಈ ತೋಳ ಮೇಲೂ ನಿತಂಬದ ಮೇಲೂ ಸ್ತನಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಹೊರಳುತ್ತಿರುವ
ನಿನ್ನ ಈ ದಿವ್ಯಾಂಗವು ತಟ್ಟನೆ ಈ ಕಠೋರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳುವುದನ್ನು ಕಂಡು
ನಾವು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡೇವು? ೯೯. ದೈತ್ಯೋತ್ತಮಾ! ಎದುರಿಸಿ ಬಂದ ದೇವತೆಗಳ
ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೋದಾಗಲೂ ಇಲ್ಲದ ವಿಧಿಯು, ಬರಬಾರದ ಈ ಬರಸಿಡಿಲು ಈಗ
ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿತೋ? ೧೦೦. ಶತ್ರುಬಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಯುದ್ಧ ಮಾಡದೆ,
ಉನ್ನತವಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಲೀಲೆಯಿಂದಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು, ಅದೇಕೆ ವಿಧಿಯೇ!
ದೀಪ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹುಡುಕುತ್ತ ಬಂದು ಕೊಂದೆಯೋ! ೧೦೧. ವಿಧಿಯೇ; ಶತ್ರುವನ್ನು
ಕೊಲ್ಲುವ ಉಪಾಯ ಸಮುದ್ರದ ದಡವನ್ನು ಸೇರಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ ಈತನನ್ನು

ನಾನಾವಿಧದಿಂ ವಿಧಿದಾ

ವೇನೆಂದೊಡಮಹಿದೆಯಿಲ್ಲ ಮಹಿದೊಳಗಿದೆಯೋ

ನೀನೆಮಗೆ ಮುಳಿದು ನುಡಿಯೆಯೋ

ಜಾನಿಸುತಿದರ್ಪೆಯೋ ಮದ್ದುಣಂಗಳನರಸಾ

೧೦೨

ಮನದೊಲವೀರ್ಷೆಯಂ ಪಡೆಯಲೊಂದಿರುಳೊಂದಿನಿಸೊಂದೆ ಮಂಚದೊಳ್

ಮುನಿದನಿತೊಂದು ನಿನ್ನ ಮುನಿಸಾಕ್ಷಣದಿಂ ತನುಸೋಂಕುವೆಮ್ಮ ಸೋಂ

ಕನೆ ಸಲೆ ಪೋಪುದಿನ್ನೆಮಗಗಮ್ಮನಲಕ್ಷ ನದೃಶ್ಯನಾಗಿ ನೀ

ನೆನಸುಮಗಲ್ಲ ಬಲುಳಿಸು ನಲ್ಲನೆ ಕಾಲ್ವಿಡಿಯಲೈ ಮಾಣ್ಣುಮೇ

೧೦೩

ಭಾವವಭಿನ್ನವಿಚ್ಛಿ ಪೆಟತಲ್ಪು ಸುಖಂ ಸಮಮೆಂಬ ನಲೈಯಿಂ

ಜೀವವದೊಂದೆ ನಲ್ಲರೊಳೊಡಲ್ಗಳೆ ಬೇಜಿನುತಿರ್ಪೆವಾದೊಡಿಂ

ದಾವೆಡೆ ನಿನ್ನ ಜೀವಮನೆ ಜೀವಿಸುತಿದರ್ಪೆವಿನ್ನ ನೀಂ ಪೃಥ

ಗ್ಗೀವರೆ ನಲ್ಲರೆಂದಹೆದೊಡಕ್ಕಟ ಧಾತ್ರನೆ ಮಾಟವಿಂತುಟೇ

೧೦೪

ವ|| ಎಂದನೇಕಪ್ರಕಾರದಿಂ ಬಾಯೆದು ಪಳವಿಸುವ ಕಂಸಕಾಂತೆಯರ ಪ್ರಳಾಪಮಂ ಕೇಳು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದಕ್ಕೂರಾದ್ಯರಂ ಕರೆದು ನಿಶಾಟಕಾಂತೆಯರಂ ಸಂತೈಸಿ ಕಂಸ ಕಂಸಾನುಜಾದಿ ಮದ್ವಾಹುನಿಹರ್ತರ್ಗ್ ಯಥೋಚಿತಾಚಾರಮಂ ನೆಗಬ್ಬುದೆಂದು ಬೆಸಸಿ

ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಕೊಂದೆಯಲ್ಲಾ! ನೀನು ಹೀಗೆ ನಡುಗಡಲಿನಲ್ಲಿ ಹರಿಗೋಲನ್ನು ಒಡೆಯಬಹುದೆ? ೧೦೨. ಅರಸಾ! ನಾನಾ ವಿಧದಲ್ಲಿ ನಾವು ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮೈಮರೆತು ನಿದ್ರಿಸುವೆಯೋ! ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡೆಯೋ! ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಗುಣಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆಯೋ; ೧೦೩. ನಲ್ಲನೇ; ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಒಂದೇ ಮಂಚದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನಿನಗೆ ಬಂದ ಪ್ರಣಯಕೋಪವು ಸ್ವಲ್ಪ ಆಲಿಂಗಿಸಿದ ನಮ್ಮ ಮೈಸೋಂಕಿನಿಂದಲೇ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು. ಇನ್ನು ನಾವು ಹತ್ತಿರ ಬರಲು ಅಶಕ್ತನೂ ಎಲ್ಲಿರುವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸದವನೂ ಅದೃಶ್ಯನೂ ಆಗುವಂತೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಅಗಲಿದ ಅತಿ ಕೋಪವು ಕಾಲು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರೆ ಹೋಗುವುದೇ!? ೧೦೪. 'ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಭಾವವು ಒಂದೇ ಆದುದು. ಇಚ್ಛೆ ಬೇರಾದುದಲ್ಲ ಸುಖವು ಸಮವಾದುದು' ಎಂಬ ನಲೈಯಿಂದ ನಲ್ಲರಲ್ಲಿ ದೇಹಗಳು ಬೇರೆಯಾದರೂ ಜೀವವು ಒಂದೇ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಇಂದು 'ಎಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಜೀವ?' ಎನ್ನುವಂತೆ ಜೀವಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ನೀನು "ನಲ್ಲರು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜೀವವುಳ್ಳವ" ರೆಂದು ತಿಳಿಯುವೆ ಇದು, ಅಯ್ಯೋ, ವಿಧಿಯ ಮಾಟವಲ್ಲವೆ? ವ|| ಎಂದು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಹಲುಬುತ್ತಿರುವ ಕಂಸಕಾಂತೆಯರ ಪ್ರಲಾಪವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಅಕ್ಕೂರನೇ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಕರೆದು, ಕಂಸಕಾಂತೆಯರನ್ನು ಸಂತೈಸಿ, ಕಂಸ, ಕಂಸನ

೧. ಪಳವಿಸಲೇ (ಕಗ)

೨. ಮನದೊಲವಿಂದೆ ಪೆಂಡಿರೊಳಗೊಂದಿ (ಕಗ)

೩. ಮುನಿದನಿಸೊಂದು (ಕಗ)

ನಿಗಡನಿರುದ್ಧನಂ ತನಯಶೋಕವಿಲಾಪಿಯನುಗ್ರಸೇನನಂ
 ನಗಧರನೊಲ್ಲು ಸಂತವಿಸೆ ಯಾದವರಾಜ್ಯಮನೀತನೀಚ್ಛೋಳಲ್
 ಬಗೆದು ಮದೀಯಸೂನುಗಳನಿಕ್ಕಿದನೆಂದವಿವೇಕಿಯಾ ಮುರಾ
 ರಿಗೆ ಕೊಡಲೆಂದು ರಾಜ್ಯಪದಮಂ ನುಡಿದಂ ಭಯದಿಂದಮಾಹುಕಂ ೧೦೫

ಕೊನೆವುರ್ವಿಂ ನಸುಜರ್ವಿ ಪದ್ಭವಚಂದ್ರೇಂದ್ರಾರ್ಕಮುಖ್ಯಾಮೃತಾ
 ಶನರ್ಗಂತಪ್ಪ ಪದಂಗಳಂ ಕುಡುವತರ್ಕ್ಕೇಶ್ವರ್ಯನಾ ರಾಜ್ಯಮಂ
 ಮನದೊಳ್ ಭಾವಿಸದುಗ್ರಸೇನನನೆ ಬಂಧೋನುಕ್ತನಂ ಮಾಡಿ ತ
 ತನಯಶ್ರೀಷ್ಠಿತನಾಗಿ 'ಮಾಡಲೊಸೆದಂ ಶ್ರೀವೈವಕೀನಂದನಂ ೧೦೬

ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾಘಟೀಘಟಿತಾರಘಟೀಘಟಿನಾಸ್ತತಂತ್ರ
 ನಿಜಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಚಕಿತಸಕಲಮಾಮ್ನಯತಂತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ
 ಶ್ರೀಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗ
 ನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ರಜಕಾಸುರಪ್ರ
 ಹರಣ ಧನುರ್ಭಂಗ ಕುವಲಯಾಪೀಡನಿಷ್ಟೀಡನ
 ಚಾಣೂರಮುಷ್ಟಿಕ ತೋಸಲಕಾದಿಮಲ್ಲ
 ಮಥನ ಕಂಸಧ್ವಂಸವರ್ಣನಂ
 ಪಷಾಶ್ವಾಸಂ

ತಮ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.
 ೧೦೫. ಆಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣನು ಸಂಕೋಲೆಯಿಂದ ಬಂಧಿತನಾಗಿದ್ದ ಪುತ್ರಶೋಕದಿಂದ
 ಪೀಡಿತನಾಗಿ ವಿಲಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಉಗ್ರಸೇನನನ್ನು ಸಂತೈಸಿದನು. ಯಾದವರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಿತ್ತು
 ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಕೊಂದನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಆ ಅವಿವೇಕಿ
 ಉಗ್ರಸೇನನು ರಾಜಪದವಿಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೇ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಭಯದಿಂದ ಹೇಳಿದನು.
 ೧೦೬. ಹುಬ್ಬಿನ ಕೊನೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಲುಗಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದ
 ಅಮೃತಾನ್ನ ಭೋಜನರಿಗೆ ಅಂತಹ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಊಹೆಗೆ ನಿಲುಕದ
 ಐಶ್ವರ್ಯವುಳ್ಳ ಕೃಷ್ಣನು ಆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಆಶಿಸದೆ ಉಗ್ರಸೇನನನ್ನು
 ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ, ಅವನ ಮಗನ ರಾಜ್ಯಶ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೃಪೆದೋರಿದನು.
 ಇದು ಸಮಸ್ತ ಕಮಲಭವಾಂಡ... ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ ಶ್ರೀಪಾದ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ಪ್ರಣೀತ
 ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ರಜಕಾಸುರ ಸಂಹಾರ, ಧನುರ್ಭಂಗ
 ಕುವಲಯಾಪೀಡ ಮರ್ಧನ, ಚಾಣೂರ ಮುಷ್ಟಿಕ ತೋಸಲಕರೇ ಮೊದಲಾದ ಜಟ್ಟಿಗಳ
 ಕೊಲೆ, ಕಂಸ ಧ್ವಂಸಗಳ ವರ್ಣನಗಳ ಆರನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ.

ಸಪ್ತಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಮತ್ಸಿಂಹಾಸನ ಸಿತ
ಚಾಮರಧವಳಾತಪತ್ರಭೇರಿಚಿಹ್ನೋ
ದ್ವಾಮ ಯದುರಾಜ್ಯಸವನಮು
ನಾ ಮುರಹರನುಗ್ರಸೇನನೃಪತಿಗೆ ನೆಗಟ್ಟಂ

೧

ವನಿತಾಸಂಕುಳಮಿಂಬುಕೆಯೈ ನಿಜತೇಜಂ ದಿಗ್ವಿಯಂಗೆಯೈ ಭೃ
ತೃನಿಕಾಯಂ ಬೆಸೆಕೆಯೈ ಸಜ್ಜನಚಯಂ ಸಂಕೀರ್ತನಂಗೆಯೈ ವೈ
ರಿನೃಪರ್ ಪೇಟ್ಟುದುಗೆಯೈ ವಿಶ್ವಜನವಾಚ್ಛಾರಕ್ಷಣಂಗೆಯೈ ಕೃ
ಷ್ಣನ ಕಾರುಣ್ಯಮನಪ್ಪುಕೆಯ್ದರಸುಗೆಯ್ದಂ ಲೀಲೆಯಿಂದಾಹುಕಂ

೨

ವ|| ಅಂತು ಸಿಂಹಾಸನಾಸೀನನಾಗಿದ್ದ ಯದುಸಿಂಹನಂ ಪುರುಷಸಿಂಹನಾಚ್ಛಾಪನಂ ಗೆಯ್ದು

ಭೂಪರ್ಗಣದಮೆ ನೀನಾ
ಜ್ಞಾಪಿಸು ಮದ್ಬಾಹುಬಲದಿನಮರರನೆಂದಾ
ಟೋಪದಿನಾಮಂತ್ರಿಸೆ ನಿಜ
ರೂಪದೆ ಬೆಸನೇನುತ್ತು ಪವನಂ ಬಂದಂ

೩

ವ|| ಅಂತು ಬಂದಭಿಮುಖದೊಳಿದೇವನನಂ ಮನಂಗೊಂಡು - ಎಲೆ ವಾಯುದೇವ
ದೇವೇಂದ್ರನಲ್ಲಿಗೆ ಪೋಗಿ ನೀನಂತೆಂದು ಪೇಟ್ಟುದು - ಎಂತೆನೆ

೧. ಶ್ರೀಯುತವಾದ ಸಿಂಹಾಸನ ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರ ಚಾಮರ ಭೇರಿ ಚಿಹ್ನೆಗಳುಳ್ಳ
ಉತ್ತಮವಾದ ಯದುರಾಜ್ಯದ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಉಗ್ರಸೇನ ರಾಜನಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು
ಮಾಡಿದನು. ೨. ಉಗ್ರಸೇನನು ಕೃಷ್ಣನ ಕೃಪಾಪಾತ್ರನಾಗಿ ಲೀಲೆಯಿಂದ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು
ವಹಿಸಿದನು. ಅವನ ತೇಜಸ್ಸು ದಿಗ್ವಿಯವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಭೃತ್ಯಸಮೂಹವು ಹೇಳಿದಂತೆ
ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಸಜ್ಜನವರ್ಗವು ಸಂಕೀರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವನಿತಾಸಮೂಹವು
ವಿಧೇಯತೆಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಶತ್ರುರಾಜರೂ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.
ಸಕಲಜನರೂ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿದ
ಉಗ್ರಸೇನನಿಗೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಕೃಷ್ಣನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ೩. “ನನ್ನ ಬಾಹುಬಲವಿರುವಾಗ
ನಿನಗೆ ಭೂಪಾಲಕರು ಲೆಕ್ಕವೇ; ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸು.” ಎಂದು ದರ್ಪದಿಂದ
ಕರೆಯಲಾಗಿ, ವಾಯುದೇವನು, ತನ್ನ ನಿಜರೂಪದಿಂದ ಬಂದು ‘ಆಜ್ಞೆಯೇನು’ ಎಂದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದು ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತಿದ್ದ ವಾಯುವನ್ನು ನೋಡಿ ಉಗ್ರಸೇನನು “ಎಲೈ
ವಾಯುದೇವ, ನೀನು ದೇವೇಂದ್ರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಹೇಗೆಂದರೆ-

ಬಿಡುವುದು ಗರ್ವಮಂ ಪಿಡಿವುದಾರ್ಜವಮಂ ಸಭೆಯಂ ಸುಧರ್ಮೆಯಂ
ಕುಡುವುದು ಜಿಷ್ಣು ವಿಷ್ಣುಭುಜಾಪಾಲಿತಯಾದವರ್ಗಿಂ ಮದಾಜ್ಞೆಯಿಂ
ನಡೆವುದು ದೇವಕೀಸುತನನುಜ್ಞೆಯೊಳಾಹುಕನೆನ್ನನಟ್ಟಿದಂ
ನುಡಿದಿದನಿಂತು ನೀನಟಿಪು ವಜ್ರಧರಂಗೆ ಕುರಂಗವಾಹನಾ

೪

ವ|| ಎಂಬುದುಮಂತೆಗೆಯ್ವೆನೆಂದು ಪೋಗಿ ಪುರುಹೂತಂಗೆ ಮಾತರಿಶ್ವನಾ ಮಾತಂ
ಸವಿಸ್ತರಂ ಪೇಱಿ ಪೌಲೋಮೀವರಂ ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರೀಂದ್ರಧರನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಂ ನೆನೆದು
ಮನದೊಳಳ್ಳಿ

ಉದಯಿಸೆ ಭಾನು ಭಾನುಮಣಿಯೊಳ್ ಕಡುಗಾಯ್ಲೊಗೆವಂದದಿಂದಮಾ
ಸ್ವದವತಿತಿಣ್ಣಮಾಗೆ ದೊರೆಕೊಂಡುದು ಗಂಡಗುಣಂ ಯದುಪ್ರತಾ
ನದೊಳದಟಿಂ ಪೊಡಪುರ್ ನಿಜವಲ್ಲದ ಯಾದವರ್ಗಂಜಿನಂಜಿನಂ
ಜಿದಪೆನಧೋಕ್ಷಜಂಗೆ ಮೆಳೆಗಂಜದೊಡಂ ಪುಲಿಗಂಜುವಂತೆವೋಲ್

೫

ಕಂಸವಧಂಗೆಯ್ವು ಮುರ
ದ್ವಂಸಿಗೆ ಪೂಜಾರ್ಥಮೆಂದು ಮಾರುತ ಕೊಟ್ಟೆಂ
ನೀಂ ಸಭೆಯಂ ಕೊಂಡುಯ್ದುದಿ
ದಂ ಸಲಿಸಿದೆನೆಂದು ವಜ್ರ ನುಡಿವುದುಮಾಗಳ್

೬

ವನಜಾಕ್ಷಾಜ್ಞೆಯೊಳಿಂದ್ರರಾಜಪದವೆತ್ತಂದಪ್ಪದಿಂದುಗ್ರಸೇ
ನನ್ನಪಂಗೆಂಬನೆಗಂ ಜಗನ್ನಯನನುಂ ಕಣ್ಣುಳ್ಳುವಂತಾತ್ತ ರ
ತ್ನನಿಕಾಯದ್ಯುತಿ ಪೊಣ್ಣೆ ಕಾಮವಿಪುಳಂ ಕಾಮಪ್ರದಂ ಕಾಮಗಾ
ಮಿ ನಭೋಮಾರ್ಗದೆ ಬಂದುದಿಂದ್ರನ ಸಭಾಹರ್ಮ್ಯಂ ಸುಧರ್ಮಾಹ್ವಯಂ

೭

೪. 'ಇಂದ್ರಾ! ಇನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ಗರ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸರಳಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಸುಧರ್ಮ ಸಭೆಯನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಭುಜಪಾಲಿತರಾದ ಯಾದವರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಇನ್ನು ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ದೇವಕೀಪುತ್ರನ ಅನುಜ್ಞೆಯಿಂದ ಉಗ್ರಸೇನನು ನನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು.' ಎಂದು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹೇಳು ಕುರಂಗವಾಹನಾ." ವ|| ಎನ್ನಲು 'ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವೆನೆಂದು' ಹೇಳಿ, ವಾಯುವು ಇಂದ್ರನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅವನಿಗೆ ಆ ಮಾತನ್ನು ವಿಸ್ತರವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ಇಂದ್ರನು ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಧರನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಭೀತಿಗೊಂಡನು. ೫. "ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಿಸಿದರೆ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾವು ಉರಿ ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಆಶ್ರಯವು ಅತಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಯದುಸಮೂಹಕ್ಕೂ ಪೌರುಷಗುಣವುಂಟಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸ್ವಪ್ರತಾಪವಿಲ್ಲದ ಯಾದವರಿಗೆ ನಾನು ಅಂಜುವುದಿಲ್ಲ. ಅಳುಕುವುದಿಲ್ಲ. ಮೆಳೆಗೆ ಅಂಜದಿದ್ದರೂ ಅದರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಹುಲಿಗೆ ಅಂಜುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಂಜುವೆನು. ೬. ಮಾರುತಾ! ಕಂಸವಧೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪೂಜಾರ್ಥವಾಗಿ ನನ್ನ ಸಭಾಭವನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಇದನ್ನು ಒಯ್ಯಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದೇನೆ" ಎಂದು ಇಂದ್ರನು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ೭. ಕೃಷ್ಣನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಇಂದು ಉಗ್ರಸೇನ ರಾಜನಿಗೆ ಇಂದ್ರರಾಜ ಪದವೇ ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವಂತೆ, ಸೂರ್ಯನ ಕಣ್ಣುಕೋರೈಸುವಂತೆ ಅದರ

ವ|| ಅಂತು ಬಂದ ದಿವ್ಯಸಭೆಯುಂ ಯದುಪುಂಗವಂ ದೇವಕೀತನೂಭವರ ಭುಜಾಶ್ರಯದ
ಬಲದಿನುಪಭೋಗಿಸುತ್ತುಂ ಸುಖದಿನರೆ

ಅನಿತುಂ ವಿದ್ಯಾಪ್ರಪಂಚಂ ತನಗೆ ವಿದಿತಮಾಗಿದೊಡಂ ಶ್ರೀಮುಕುಂದಂ
ಮನುಜರ್ಗಾಚಾರ್ಯಶಿಷ್ಯಕ್ರಮಮನಟಿಪುಪೊಂದಟ್ಟಿಯುಂ ರೋಹಿಣೀನಂ
ದನಯುಕ್ತಂ ಪೋಗಿ ಕಾಶೀಕ್ಷಿತಿಯೊಳೆಸೆವವಂತೀಪುರಾವಾಸಿ ಸಾಂದೀ
ಪನಿಯೊಳ್ ಶಿಷ್ಯತ್ವಮಂ ಪೊರ್ದಿದ ನೆವದೆ ಕಲಾಪ್ರಾಧಿಯಂ ತಾಳ್ಳಿ ನಿಂದಂ ೮

ಸಾಂದೀಪನಿಯ ಸುವಿದ್ಯೆ ಮು
ಕುಂದನ ಸಂಗತಿಯೊಳತಿವಿಕಾಸಮನೊಳಕೊಂ
ಡಂದೆಸೆದುದು ಪೂಗೊಳದರ
ವಿಂದಿನಿ ದಿನಕರನ ಸಂಗದಿಂ ವಿಕಸಿಪವೋಲ್ ೯

ಗುರುವಿನ ವಿದ್ಯೆ ನಿತಾಂತಂ
ಪುರುಷೋತ್ತಮನಂತರಂಗದೊಳ್ ಕೋಟಿವಿಧಂ
ಸ್ಫುರಯಿಸಿದುದಭ್ರಶಶಿಕಳೆ
ತರಂಗಿತಾರಣವದೊಳೆಸೆವವೋಲ್ ಬಹುವಿಧದಿಂ ೧೦

ಜಳಜಿನಿ ದಿನಕರನಿಂದು
ತ್ವಳಿನಿ ಸುಧಾಕರನಿನಾಮ್ರವಲ್ಲರಿ ಮಧುವಿಂ
ಬೆಳಪಂತೆ ಕೃಷ್ಣನಿಂದಂ
ಬೆಳಗಿದುವೆನಿತೊಳವು ರಾಜವಿದ್ಯೆಗಳನಿತುಂ ೧೧

ರತ್ನಕಾಂತಿಯು ಉಕ್ಕುತ್ತಿರಲು ಕಾಮಬಹುಲವೂ ಕಾಮಪ್ರದವೂ ಕಾಮಗಾಮಿಯೂ
ಆದ ಸುಧರ್ಮವೆಂಬ ಇಂದ್ರನ ಸಭಾಭವನವು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬಂದಿತು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದ ದಿವ್ಯಸಭೆಯನ್ನು ಯದುರಾಜನು, ಕೃಷ್ಣನ ಭುಜಾಶ್ರಯಬಲದಿಂದ
ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನಗೆ ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಯೂ ವಿದಿತವಾಗಿದ್ದರೂ
ಮನುಜರಿಗೆ ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಲರಾಮನೊಡನೆ
ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅವಂತೀಪುರದ ಸಾಂದೀಪನಿಯೆಂಬ ಪಂಡಿತರಲ್ಲಿ
ಶಿಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದು ಕಲಿತ ನೆಪದಿಂದ ಸಕಲ ಕಲೆಯಲ್ಲೂ ಪ್ರಾಧಿಮ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದನು.
೯. ಕೊಳದ ಕಮಲವು ಸೂರ್ಯನ ಸಂಗದಿಂದ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸಾಂದೀಪನಿಯ
ಸದ್ವಿದ್ಯೆಯು ಕೃಷ್ಣನ ಸಂಗದಿಂದ ಅತಿವಿಕಾಸವನ್ನು ಪಡೆದು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ೧೦. ಆಕಾಶದ
ಚಂದ್ರಕಳೆಯು ಅಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹುವಿಧದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ಹಾಗೆ,
ಸಾಂದೀಪನಿಯ ವಿದ್ಯೆಯು ಕೃಷ್ಣನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ವಿಧವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು.
೧೧. ಕಮಲವು ಸೂರ್ಯನಿಂದಲೂ ನೈದಿಲೆಯು ಚಂದ್ರನಿಂದಲೂ ಎಳೆಮಾವಿನ ಮರವು
ವಸಂತ ಋತುವಿನಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದು ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ರಾಜವಿದ್ಯೆಗಳೆಷ್ಟಿವೆಯೋ ಅಷ್ಟೂ

ಕೌಮುದಿಯಿಂ ವಿಧು ವಿಧುವಿಂ
ಕೌಮುದಿಯೆಸೆವಂತೆ ಸಕಲವಿದ್ಯೆಗಳಿಂದಂ
ತಾಮರಸೇಕ್ಷಣನೆಸೆದಂ
ತಾಮರಸೇಕ್ಷಣನೆಸೆದುವಾ ವಿದ್ಯೆಗಳುಂ

೧೨

ಅಂತಱುವತ್ತುನಾಲ್ಕುದಿನದೊಳ್ ವಿದಿತಾಖಿಲವಿದ್ಯರಾದ ಕಂ
ಸಾಂತಕರೌಹಿಣೀಯರತಿಮಾನುಷಕರ್ಮಮನಂತರಂಗದೊಳ್
ಚಿಂತಿಸಿ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರೆ ಮನುಷ್ಯಕುಮಾರಕರಾಗಿ ಬಂದರೇ
ನುಂ ತೊದಳಲೆನುತ್ತವರನಾ ಗುರು ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ನೋಡಿದಂ

೧೩

ಧರೆಗಾಚಾರಮನಟಿಪಲ್
ಗುರುವಿಂ ಕೃತವಿದ್ಯನಾದ ಕೃಷ್ಣಂ ಗುರುವಂ
ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಂ ಬೇಡನೆ
ಗುರುವುಂ ಬೇಡಲೆ ಬಗೆದನೊಂದಘಟತಮಂ

೧೪

ವ|| ಎಲೆ ಕೇಳಮಾನುಷಪ್ರಭಾವಮುಂ ಪ್ರಭಾಸಲವರ್ಣಾರ್ಣವದೊಳ್

ವಿಗತಾಸುತ್ವಮನೆಯಿದಂ ಸುರರುಮಂ ಸೌಭಾಗ್ಯದಿಂ ಭಾಗ್ಯದಿಂ
ಮಿಗುವಸ್ತುತನಿಂದೆ ತಂದು ಕುಡು ಭೂಯೋವತ್ಸನಂ ವತ್ಸನಂ
ನೆಗಟ್ಟಾ ಸೌಮ್ಯನನೆಂದಜಾಂಡಘಟಮಾಲಾಚಕ್ರಿಯೊಳ್ ಚಕ್ರಿಯೊಳ್
ಮಗನಂ ಬೇಡಿದನೊಲ್ವನಿಲ್ಲ ಗುರು ವಿದ್ಯಾವಿತ್ತಮಂ ವಿತ್ತಮಂ

೧೫

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಗುರುಪುತ್ರಾಹರಣಪ್ರತಿಜ್ಞಾರೂಢನಾಗಿ ಮಕರಾಕರಮನೆಯ್ತಿ

ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಬೆಳಗಿದವು. ೧೨. ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಿಂದ ಚಂದ್ರನೂ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಬೆಳುದಿಂಗಳೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತೆ ಸಕಲವಿದ್ಯೆಗಳಿಂದ ಕೃಷ್ಣನೂ ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಸಕಲವಿದ್ಯೆಗಳೂ ಪ್ರಕಾಶಗೊಂಡುವು. ೧೩. ಹಾಗೆ ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದರಾದ ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರುಗಳ, ಮನುಜರಿಗೆ ಅಶಕ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮನದಲ್ಲೇ ಚಿಂತಿಸಿದ ಗುರುಸಾಂದೀಪನಿಯು ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರೇ ಮನುಷ್ಯಕುಮಾರರಾಗಿ ಬಂದಿರುವರು, ಇದು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದನು. ೧೪. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕೃಷ್ಣನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಆಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಗುರುವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಗುರುವೂ ಒಂದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಯೋಚಿಸಿದನು. ವ|| “ಎಲೈ ಅಮಾನುಷ ಪ್ರಭಾವಾ! ಕೇಳು. ಹಿಂದೆ ಪ್ರಭಾಸಲವಣ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ೧೫. ಸೊಬಗಿನಿಂದಲೂ ಭಾಗ್ಯದಿಂದಲೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿದ ನಮ್ಮ ಮಗನು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನು. ನನಗೆ ಪ್ರಿಯತಮನೂ ಸೌಮ್ಯನೂ ಆದ ಆ ಮಗನನ್ನು ಇಂದೇ ತಂದುಕೊಡು” ಎಂದು ಬೇಡಿದನು. ವಿದ್ಯಾಶುಲ್ಕವಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಆತನು ಬೇಡಲಿಲ್ಲ. ಗುರು ಹಾಗೆ ಬೇಡಲು ಕೃಷ್ಣನು ಗುರುಪುತ್ರನನ್ನು ತರುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದನು.

ಡಿಂಡೀರಾವಳಿಶಂಖವಲ್ಲರಿಯುನೂರ್ಮಿಸ್ತೋಮಮುದ್ಯತ್ವಯ
ಶ್ರುಂಡಾಲೌಘದಿನುಗ್ರನಕ್ರಕುಲಮಾವರ್ತಂಗಳಿಂ ವಿದ್ಯುಮಂ
ಚಂಡೌರ್ವಾನಲದೀಪ್ತಿಯಿಂ ದ್ವಿಗುಣಿಸುತ್ತಿರ್ಪಾ ಮಹಾಂಭೋಧಿಯಂ
ಕಂಡುತ್ಕೋಪದಿನೊಂದು ಚಂಚೆಯನೆ ಕಂಡಂತಾದನಚ್ಚೋದರಂ ೧೬

ತುಳುಕುವೊಡೆಯ್ದೊರ್ಕುಡಿತ್ತೆಗಂ ತೆಗೆದೀಂಟುವೊಡಾಗದೊಂದು ಮು
ಕ್ಕುಳಿಗೆನೆ ಸಾಲ್ವದಿಲ್ಲ ಪುಗಲಂ ಕರದಿಂದೆ ಕಲಂಕಿ ನೋಡಲುಂ
ಜಳನಿಧಿಯೆಂಬ ಕೋಪದೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಲೋಚನರಾಗದಿಂದಮ
ಗ್ಗಲಿಸಿದನಬ್ಧತೀರವನವಿದ್ಯುಮರಾಗಮನಬ್ಧಲೋಚನಂ ೧೭

ವ|| ಅಂತಾಕ್ಷೇಪದಿಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ

ದೊರೆಗೆಟ್ಟಂದೊಳಕೊಂಡೆಯಿನ್ನುಗುಲುಗುಲು ನೀಂ ವಾಹಿನೀನಾಥ ಮ
ದ್ಗುರು^೧ಸಾಂದೀಪನಿ ಪುತ್ರನಂ ತಡೆಯದೆಂದಾಚೋಪದಿಂ ಪೊಕ್ಕು ಸಾ
ಗರಮಂ ಕೂಡೆ ತೆರಳ್ವಿದಂ ತೊಳಸಿದಂ ತುಳ್ಳಾಡಿದಂ ತೂಟಿದಂ
ತೆರೆಯೇಬಲ್ ಕದಡಲ್ ಕೆಸರ್ಮಸಗಲಂತಾ ದೇವಕೀನಂದನಂ ೧೮

ವ|| ಆಗಲಾ ಸರಿನ್ನಾಥಂ ಸಾಘ್ಯಹಸ್ತನಾಗಿ ಜಗನ್ನಾಥನಂ ಶರಣೊಕ್ಕು ^೨ಸಾಂದೀಪ
ನಿತನಯನನೆನ್ನೊಳರ್ಪ ಪಂಚಜನನೆಂಬ ನಕ್ತಂಚರಂ ನುಂಗಿದನೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸೆ ಕೃಷ್ಣಂ ಸಿಂಹನಾದಂಗೆಯ್ದು
ಪೊಟಮಡೆಂದು ಗಜಟಿ ಗರ್ಜಿಸೆ

೧೬. ನೊರೆಗಳ ಸಾಲು, ಶಂಖಗಳ ಸಾಲಿನಿಂದಲೂ ಅಲೆಗಳ ಸಮೂಹವು ದೊಡ್ಡ
ನೀರಾನೆಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದಲೂ ಕ್ರೂರವಾದ ಮೊಸಳೆಗಳ ಗುಂಪು ಸುಳಿಗಳಿಂದಲೂ ಹವಳವು
ಕ್ರೂರವಾದ ಬಡಬಾಗ್ಗಿಯ ಹೊಳಪಿನಿಂದಲೂ ಎರಡರಷ್ಟಾಗುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಸಮುದ್ರವನ್ನು
ಕಂಡು ಕೃಷ್ಣನು ಅತಿ ಕೋಪದಿಂದ ಅದನ್ನು ಒಂದು ಕುಂಟೆಯಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ಅಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ
ನೋಡಿದನು. ೧೭. ತುಳುಕೋಣವೆಂದರೆ ಒಂದು ಸೇರೆಗೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೊಗೆದು
ಕುಡಿಯೋಣವೆಂದರೆ ಒಂದು ಸಾರಿ ಬಾಯಿತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ,
ಹೊಗುವುದಕ್ಕೂ ಕಯ್ಯಿಂದ ಕಲಕಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಲದು, ಈ ಸಮುದ್ರ, ಎಂಬ
ಕೋಪದಿಂದ ಅದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಕಣ್ಣಿನ ಕೆಂಪಿನಿಂದ ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ವನದ
ಚಿಗುರುಗಳ ಕೆಂಪು ಹೆಚ್ಚಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಆಕ್ಷೇಪಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೋಡಿ,
೧೮. “ನದೀಪತಿಯೇ! ನೀನು ರೀತಿಗೆಟ್ಟು, ಅಂದು ನನ್ನ ಗುರು ಸಾಂದೀಪನಿಯ ಪುತ್ರನನ್ನು
ಒಳಕೊಂಡೆ. ಇಂದು ಇನ್ನು ತಡಮಾಡದೆ ಉಗುಳು ಉಗುಳು!” ಎಂದು, ಕೃಷ್ಣನು
ಆಚೋಪದಿಂದ ಆ ಸಾಗರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದನು; ತೊಳಸಿದನು, ಕೆಸರು
ಹೆಚ್ಚಾಗುವಂತೆಯೂ ತೆರೆಯೇಳುವಂತೆಯೂ ತುಳುಕಾಡಿ ತೂರಿದನು. ವ|| ಆಗ ಆ
ನದೀನಾಥನು ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಹಸ್ತನಾಗಿ ಆ ಜಗನ್ನಾಥನನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕು ಸಾಂದೀಪನಿಯ

ಏಕಾರ್ಣವಮಾಗೆ ಜಗಂ

ವೈಕುಂಠನ ಕಿವಿಯ ಕೊಗ್ಗಿಯಿಂದಂದೊಗೆತಂ

ದಾ ಕೈಟಭನಿವನೇ ನೀ

ರಾಕರದೊಳ್ ನೆಗಟ್ಟಿನತಿಬಳಂ ಪಂಚಜನಂ

೧೯

ಏನುದಧಿಗುಂಟೆ ಪೆಜಿತೌ

ವಾರ್ತನನೀ ಕ್ರೂರದಾನವೇಂದ್ರನ ಕೋಪೋ

ಗ್ರಾನಳನೆ ಜಳಧಿಗಾಯ್ತೌ

ವಾರ್ತನನಿಸಿದುದು ಪಂಚಜನನುತೋಪಂ

೨೦

ಇಳೆಯೊಳ್ ಮುನ್ನಮೆ ಪುಟ್ಟಿದಾ ದನುಜರಿಂತೀ ಧೈರ್ಯಮೀ ಶೌರ್ಯಮೀ

ಬಳಮೀ ಸಾಹಸಮೀ ಭುಜಾಸ್ಫುರಣಮೀ ಸಂರಂಭಮೀ ಕೋಭಮೀ

ಚಳಮೀ ವಿಕ್ರಮಮೀ ಮಹಾರಭಸಮೀ ರೌದ್ರತ್ವಮೀ ವೀರಮಾ

ರಳವಲ್ಲೆಂಬಿನಮಂತು ಪಂಚಜನನುಗ್ರಾಟೋಪಮಂ ತಾಳಿದಂ

೨೧

ಕ್ಷಿತಿ ಕಂಪಂಗೊಳೆ ಕೃಷ್ಣ ಪಂಚಜನಯುದ್ಧಂ ನಾಡೆಯುಂ ಬೇಗಮ

ದ್ವುತಮಾದತ್ತಿತರೇತರಕ್ಕುಭಿತನೇತ್ರಾಳೋಕಮನ್ನೋನ್ಯ ಹ

ಸ್ತಳಾಘಾತಪರಸ್ಪರಪ್ರಮಥನಂ ಕಣ್ಣುರ್ಬಿಸಲ್ ಪುಂಗವಾ

ಯಿತ ಸಿಂಹಾಯಿತ ಕುಂಜರಾಯಿತ ನಿಯುದ್ಧಂ ತಾನಿದೆಂಬನ್ನೆಗಂ

೨೨

ಮಗನನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಪಂಚಜನನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ನುಂಗಿದನೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು 'ಹೊರಡು' ಎಂದು ಸಿಂಹದಂತೆ ಗರ್ಜಿಸಿ ಗದರಿಸಿದನು. ೧೯. ಜಗತ್ತು ಒಂದು ಸಾಗರವಾದಾಗ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಿವಿಯ ಗುಗ್ಗಿಯಿಂದ ಉದಿಸಿದ ಆ ಕೈಟಭನೇ ಇವನೆನ್ನುವಂತೆ ಅತಿ ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಪಂಚಜನನು ಸಮುದ್ರದೊಳಗೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದನು. ೨೦. ಔರ್ವಾನಲವೆಂದರೆ ಬೇರಾವುದೋ ಅಲ್ಲ. ಈ ಕ್ರೂರರಾಕ್ಷಸನ ಕೋಪವೆಂಬ ಉಗ್ರಾಗ್ನಿಯೇ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಔರ್ವಾಗ್ನಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿತು ಎನ್ನುವಂತೆ ಇತ್ತು ಆ ಪಂಚಜನನ ಅತಿಕೋಪ. ೨೧. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂಚೆ ಹುಟ್ಟಿದ ರಾಕ್ಷಸರಾರಲ್ಲೂ ಹೀಗೆ ಧೈರ್ಯಶೌರ್ಯಗಳೂ ಈ ಬಲವೂ ಈ ಪರಾಕ್ರಮವೂ ಈ ಮಹಾರಭಸವೂ ಈ ರೌದ್ರವೂ ಈ ಸಾಹಸವೂ ಈ ತೋಳ ತೀಟೆಯೂ ಈ ಸಡಗರವೂ ಈ ಹಟವೂ ಈ ಚಾಂಚಲ್ಯವೂ ಈ ವೀರತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವಂತೆ ಆ ಪಂಚಜನನು ಉಗ್ರಾಟೋಪವನ್ನು ತಾಳಿದನು. ೨೨. ಭೂಮಿಯು ನಡುಗುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣ ಪಂಚಜನರ ಯುದ್ಧವು ತೊಡಗಿತು. ಪರಸ್ಪರ ರೇಗಿನೋಡುವುದೂ, ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿ ಕಯ್ಯ ಹೊಡೆತವೂ, ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಮರ್ದಿಸುವುದೂ, ಗೂಳಿಗಳ ಕಾಳಗ, ಸಿಂಹಗಳ ಜಗಳ, ಆನೆಗಳು ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ಮಾಡುವ ಯುದ್ಧವೇ ಇದು ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಜನರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅದ್ಭುತವಾಯಿತು.

ತ್ರಿಜಗದ್ವೀರಾಗ್ರಣಿಯಂ

ಭುಜಯುದ್ಧದಿನಕ್ಕೆ ಪಂಚಜನನಂ ತತ್ತ್ವಂ

ಚಜನಾಸ್ಥಿಜನಿತಮಂ ಪಾಂ

ಚಜನ್ಯಶಂಖಮನುಪೇಂದ್ರನೀಟ್ರೊಂಡೊಲವಿಂ

೨೩

ಎಸೆವನ್ನಂ ಕಾರ್ಮುಗಿಲ್ ಚಂದ್ರನನುಗುಟ್ಟವೊಲಾತ್ಸದೊಳ್ ಪಾಂಚಜನ್ಯಂ

ಬಿಸಜಾಕ್ಷಂ ಶಂಖಮಂ ಪೂರಿಸೆ ಕುಲಗಿರಿಕುಂಜಂಗಳೊಳ್ ಘೋಣಿಸುತ್ತೆ

ಣ್ಣೆಸೆಯೊಳ್ ತಳ್ಳೊಯ್ದದಾಕಾಶದೊಳೊದವಿತ್ತು ದತ್ತಾಸುರೋನ್ಮಾದಮುದ್ದು

ಕ್ರಸುರವ್ರಾತಪ್ರಮೋದಂ ಕೃತಜಗದಘವಿಚ್ಛೇದಮಾ ಶಂಖನಾದಂ

೨೪

ವ|| ಅಂತು ಶಂಖಮಂ ಪೂರಿಸಿ ಯಮನ ಸಂಯಮನೀಪುರಕ್ಕೆ ಪರಿಯಿಟ್ಟು

ಕುಡು ಸಾಂದೀಪನಿಪುತ್ರನಂ ಯಮ ಕುಡಲೈಂ ತೀರದೇ ಯುದ್ಧಮಂ

ಕುಡು ಮೇಣೀಗಳದರ್ಕಮಳ್ಳಿ ಭಯದಿಂ ಪಾತಾಳಮಂ ಪೊಕ್ಕೊಡಂ

ಕಡಲಂ ಪೊಕ್ಕೊಡಮಂತರಿಕ್ಷತಳಮಂ ನೀಂ ಪೊಕ್ಕೊಡಂ ನಿನ್ನ ಪೊ

ಕ್ಕಡೆಯಂ ಪೊಕ್ಕಿನಬಿಂಬಮಂ ಪ್ರಗಿಪೆನಿಂದಾಂ ನಿನ್ನನಾರ್ ಕಾವೊಡಂ

೨೫

ವ|| ಎಂದು ಕೈಟಭಾಂತಕನಾಸ್ಥೋಟಿಸೆ ಕಲ್ಪಾಂತಸಮಯಸಂರಂಭಮನಪುಕೆಯ್ದುಮೇಕಾಂಗದಿಂ
ಯುದ್ಧಕೇಳಿಗೆ ಬಂದ ಕಾಳಿಂದೀಸೋದರನಂ ದಾಮೋದರಂ ನೋಡಿ

೨೩. ಕೃಷ್ಣನು, ತ್ರಿಲೋಕವೀರಾಗ್ರೇಸರನಾದ ಆ ಪಂಚಜನನನ್ನು ಬಾಹುಯುದ್ಧದಿಂದಲೇ
ಕೊಂದು, ಅವನ ಎಲುಬುಗಳಿಂದಾದ ಪಾಂಚಜನ್ಯವೆಂಬ ಶಂಖವನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ
ಧರಿಸಿದನು. ೨೪. ಕಪ್ಪುಮೋಡವು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಉಗುಳುತ್ತಿರುವಂತೆ
ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಆ ಶಂಖವನ್ನೊದ್ದಿದನು. ಆ ಶಂಖದ ನಾದವು ಕುಲಗಿರಿಗಳ
ಪೊದೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಮೊರೆಯುತ್ತಾ ಎಂಟುದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ತಾಕಿತು, ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ
ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸುವುದೂ ಉತ್ಸುಕದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಮೋದಕರವೂ ಜಗತ್ತಾದಕ
ವಿಚ್ಛೇದಕವೂ ಆಗಿ ಆಕಾಶವನ್ನೇ ತುಂಬಿತು. ಕೃಷ್ಣನು ಹಾಗೆ ಶಂಖವನ್ನು ಊದಿ ಯಮನ
ಸಂಯಮನೀಪುರಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿದನು. ೨೫. “ಯಮನೇ! ಸಾಂದೀಪನಿಯ ಪುತ್ರನನ್ನು
ಕೊಡು; ಕೊಡಲಾಗದಿದ್ದರೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧವಾಡು. ನೀನು ಈಗ ಹೆದರಿ ಪಾತಾಳವನ್ನು
ಹೊಕ್ಕರೂ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕರೂ ಆಕಾಶತಳವನ್ನು ಹೊಕ್ಕರೂ ನೀನು ಹೊಕ್ಕೆಡೆಗೆ
ಬಂದು, ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರು ರಕ್ಷಿಸಲು ಬಂದರೂ ಬಿಡದೆ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವನ್ನು
ಹೊಗಿಸುವೆನು ವ|| ಎಂದು ಕೈಟಭನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಗರ್ಜಿಸಿದನು.
ಯಮುನೆಯ ಸಹೋದರನಾದ ಯಮನು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಆಡಂಬರವನ್ನು ಪಡೆದು
ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಕೃಷ್ಣನು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ,

ಬರಿಸಮರೇಂದ್ರನಂ ಬರಿಸು ಪಾವಕನಂ ಬರಿಸಾತ್ಮಸೈನ್ಯಮಂ
ಬರಿಸು ನಿಶಾಟನಂ ಬರಿಸು ವಾರ್ಧಿಪನಂ ಬರಿಸಗ್ನಿಮಿತ್ರನಂ
ಬರಿಸು ಕುಬೇರನಂ ಬರಿಸು ರುದ್ರನನಿತವರೆಲ್ಲರುಂ ನೆರಂ
ಬರೆ ನಿನಗಾಂತು ನಿಲ್ ನಿನಗೆ ತೋಱುವೆನೆನ್ನ ಭುಜಪ್ರತಾಪಮಂ

೨೬

ವ|| ಎನೆ ವನಜಮಿತ್ರಪುತ್ರಂ ದರಹಸಿತವದನಾರವಿಂದನಾಗಿ

ನೆರ ನೀಂ ಲೆಕ್ಕಮೆ ಶಕ್ಯಾ
ದ್ವರುಮಂ ಪರಿದಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟುವಾ ಕಾಲನೆನಾಂ
ನೆರವೆನಗೇವುದೊ ಕಾಲಂ
ನೆರವಂ ಪಾರ್ದೆಡೆಗಳೊಳವೆ ನೀಂ ಕೇಳೆಡೆಯಾ

೨೭

ತ್ರಿಣಯನಶೌರ್ಯಂ ತಾಂ ಘೋ
ಷಣೆವಡೆವುದೆ ಲೋಕಲಯದೊಳೆನ್ನಂ ಪೋಲ್ತಿ
ರ್ದನಿತಪ್ಪೊಳೆನೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾ
ಲನೆ ನಾಂ ಮತ್ತೆನಗೆ ಮರ್ತ್ಯ ನೀನಿದಿರಾಂಪೈ

೨೮

ವ|| ಎಂದಾಟೋಪದಿಂ ಮುಟ್ಟಿವರ್ಪುರ್ದಂ

ಅಳವಿಗೆ ಸಾರ್ದನೇ ಬೆರಗುವಾರ್ದನೆ ಮೆಯ್ಯಟಿಯಿಂದೆ ಪೋರ್ದನೇ
ತಿಳಿವೊಡದಿಲ್ಲ ಕಂಡಳತೆಗೆಯ್ದಿದನೆಯ್ದಿದ ಬೇಗದಿಂದಮ
ಪ್ಪಳಿಸಿದನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಧರೆಗಿಕ್ಕಿದನಾಸ್ಯದಿನುಣ್ಣಿ ನೆತ್ತರು
ಚ್ಚಳಿಪಿನಮಾರ್ದು ಡೊಕ್ಕರಿಸಿದಂ ನೆಗಟ್ಟಂತಕನಂ ಮುರಾಂತಕಂ

೨೯

೨೬. “ನೀನು ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಬರಿಸು, ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಬರಮಾಡು, ನಿನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕರೆಸು, ನಿಖುತಿಯನ್ನು ಬರಿಸು, ವರುಣನನ್ನು ಬರಹೇಳು, ವಾಯುವಿಗೂ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸು, ಕುಬೇರನನ್ನೂ ರುದ್ರನನ್ನೂ ಬರಮಾಡು, ಹೀಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಂದು, ನಿನಗೆ ನೆರವಾಗಿ ನಿಂತಮೇಲೆ ನನಗೆದುರಾಗಿ ನಿಲ್ಲು. ಆಗ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಭುಜಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸುವೆನು” ಎಂದನು. ವ|| ಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು, ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ಯಮನು, ಮಂದಹಾಸ ಮುಖಕಮಲನಾಗಿ, ೨೭. “ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಕೊಲ್ಲುವ ಯಮನೇ ನಾನಾಗಿರುವಾಗ ಮನುಷ್ಯನಾದ ನೀನು ನನಗೆ ಲೆಕ್ಕವೇ! ನನಗೆ ಸಹಾಯವೇತಕ್ಕೇ! ನೀನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೇ, ಯಮನು ನೆರವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಸಮಯ ಸಂದರ್ಭಗಳುಂಟೆ?! ೨೮. “ರುದ್ರನು ನನ್ನನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಲೋಕಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನ ಶೌರ್ಯವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು. ಹೀಗಿರಲು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಯಮನೇ ನಾನಾಗಿರುವಾಗ ಮನುಷ್ಯನಾದ ನೀನು ನನಗೆದುರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವೆಯಾ?!” ವ|| ಎಂದು ಆಡಂಬರದಿಂದ ಹತ್ತಿರಬಂದನು. ೨೯. ಕೃಷ್ಣನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ದೂರ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದನೆ? ಸಹಾಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದನೇ? ತನ್ನ ದೇಹಶಕ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಹೋರಾಡಿದನೇ? ಯೋಚಿಸಿದರೆ ಅದಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಕೂಡಲೇ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ವ|| ಅಂತಿಕ್ಕಿ ಡೊಕ್ಕರಂಗೊಂಡುರಸ್ಸು ಕೋಪರಿವಿಷ್ವರನಾಗಿದರ್ ಕೃಷ್ಣನಂ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಪಾಲಕಂ
ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ

ಅಷಿದೆನಟಿದೆಂ ನಿನ್ನಂ ಚಾಣೂರಮುಷ್ಟಿಕಮಲ್ಲರಂ
ಮುಟಿದುಪರಿಗಂ ಧೀಂಕಿಟ್ಟಾ ಕಂಸನಂ ನೆಲಕಿಕ್ಕಿ ಮೇ
ಲೆಲಗಿ ತುಳಿದುಂ ಮತ್ತಂ ಭಾರಾಪಹಾರನಿಮಿತ್ತದಿಂ
ದಲಿಸಿ ಖಳರಂ ಕೊಂದಿಕ್ಕಲ್ಕಿದರ್ ಕೃಷ್ಣನೆ ನೀಂ ದಿಟಂ

೩೦

ಕರುಣೆಪುದೆನಗಿತ್ತಪೆನಾಂ
ಗುರುಪುತ್ರನನೆಂದು ಯಾತನಾಸಂಸ್ಥಿತನಂ
ತ್ವರಿತಂ ಕುಡೆ ಪೂರ್ವಕೃಮ
ಶರೀರಿಯಂ ಸುತನನುಯ್ದು ಹರಿ ಗುರುಗಿತ್ತಂ

೩೧

ವ|| ಅಂತವಂತೀಪುರವಾಸಿಯಪ್ಪ ಗುರುವಿಂಗಳಿಮತಾರ್ಥಮನಿತ್ತು

ಸ್ಫುರಯಿಸುವಸ್ತಶಾಸ್ತ್ರಕಳೆಯಿಂದುದಿತೋದಿತತೇಜನುತ್ತರೋ
ತ್ತರಬಳನುನ್ನತೋನ್ನತಪರಾಕ್ರಮನಾಗಿ ನಿಜಾಗ್ರಜಾನ್ವಿತಂ
ಮುರರಿಪು ಬಂದು ಪೊಕ್ಕು ಮಧುರಾಪುರಮಂ ಪುರಕಾಮಿನೀಪರಂ
ಪರೆಯ ಮನಂಗಳಂ ಪುಗುತೆ ಪೊಕ್ಕನುಬಾರನರೇಂದ್ರಗೇಹಮಂ

೩೨

ಹೋದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ವೇಗವಾಗಿ ಯಮನನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸಿದನು. ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಭೂಮಿಗೆ
ಕೆಡವಿದನು. ಬಾಯಿಂದ ರಕ್ತವು ಉಕ್ಕಿ ಮೇಲೆ ಹಾರುವಂತೆ ಅಬ್ಬರಿಸಿ, ಅದುಮಿ
ಹಿಸುಕಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹೊಡೆದು ಬೀಳಿಸಿ, ಅದುಮಿ, ಎದೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ
ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಪಾಲಕನಾದ ಯಮನು ೩೦. “ತಿಳಿದೆನು ತಿಳಿದೆನು! ನೀನು
ಚಾಣೂರ ಮುಷ್ಟಿಕರೆಂಬ ಜಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಮುರಿದು, ಮೇಲಕ್ಕೂ ನೆಗೆದು ಕಂಸನನ್ನು
ನೆಲಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಮೇಲೆರಗಿ ಕುಳಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಇನ್ನೂ ಭೂಭಾರಹರಣಕ್ಕಾಗಿ ನೀಚರನ್ನು
ಕೊಂದುಹಾಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವತರಿಸಿರುವ ಕೃಷ್ಣನೇ ನೀನು ಇದು ನಿಶ್ಚಯ. ೩೧. “ನನ್ನ
ಮೇಲೆ ಕರುಣೆಯಿಡು ನಾನು ನಿನ್ನ ಗುರುಪುತ್ರನನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಯಾತನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ
ಅವನನ್ನು ಬೇಗ ಕರೆಸಿ, ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ತಮ್ಮನ್ನಗಲಿದಾಗ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಂತೆಯೇ ದೇಹವನ್ನು
ಧರಿಸಿದ್ದ ಮಗನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಗುರುವಿಗೆ ಹರಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಅವಂತೀಪುರವಾಸಿಯಾದ ಗುರುವಿಗೆ ಅಭೀಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ೩೨. ಹೊಳೆಯುವ
ಅಸ್ತಶಾಸ್ತ್ರ ಕಳೆಯಿಂದ ಉದಿತೋದಿತ ತೇಜನೂ, ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಬಲಸಂಪನ್ನನೂ,
ಉನ್ನತೋನ್ನತ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆದ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಮಧುರಾಪುರಿಗೆ
ಬಂದು, ಪುರಕಾಮಿನಿಯರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾ ಭವ್ಯವಾದ

ಮಸ್ಯಣೋಕ್ತಿಯಿನವನತಿಯಿಂ
ಪ್ರಸನ್ನ ವೀಕ್ಷಣದಿನಿವರ್ಗಿದುಚಿತಮೇನಲ್ ಮ
ನ್ನಿಸುತಂ ಯದುಕುಲಮಂ ಮ
ನ್ನಿಸುತಿರ್ಧಂ ಮನುಜಭಾವಮಂ ದನುಜಹರಂ

೩೩

ವ|| ಅನ್ನೇಗಮಿತ್ತಲ್

ವ್ಯಸ್ತಾಲಂಕೃತಿಕರ್ಣಯರ್ ಪ್ರವಿಗಳದ್ವಾಷ್ಟಾಂಬುಲೋಲಾಕ್ಷಯರ್
ಸ್ತಸ್ತಾನೀಳಕಚೌಘಯರ್ ಪ್ರಚುರಹಾಹಾನಿಸ್ವನಾಕ್ರಾಂತಯರ್
ಹಸ್ತೋಗ್ರೋದ್ಭುಟತೋದಿತೋದರಿಯರತ್ಯಂತಾರ್ತಿಯರ್ ಕಂಡರಂ
ದಸ್ತಿಪ್ರಾಪ್ತಿಯರೆಂಬ ಕಂಸಸತಿಯರ್ ವಿಖ್ಯಾತನಂ ತಾತನಂ

೩೪

ವ|| ಆಗಲಾ ಪ್ರಿಯತನೂಜೆಯರ ನವ್ಯವೈಧವ್ಯಮಂ ಕಂಡು ತದ್ವೃತ್ತಾಂತಮಂ ತಿಳಿದು
ಮಗಧೇಶ್ವರಂ ಜರಾಸಂಧನತಿಕೋಧಮಂ ಕೈಕೊಂಡು

ತಿಳಿಕಲ್ಲಾಡುವೆನೋ ಕುಲಾದ್ರಿಚಯಮಂ ವಾರಾಸಿಯಂ ತಾಯ್ಕು
ಲೈವಂತೀಂಟುವೆನೋ ಕಳಲ್ಕುವೆನೋ ಚಂದ್ರಾದ್ರಿತ್ಯರಂ ಶಕ್ರನಂ
ಸೆವೆಗೆಯ್ಯಾಳ್ವೆನೋ ಕೀಲ್ವೆನೋ ದಿಗಿಭದಂತವ್ರಾತಮಂ ಮೇರುವಂ
ಪೆಪತೇನೂದಿಯೆ ಬೆಂಡುವಾಟಿಸುವೆನೋ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮಂ ಪೋಲ್ವೆನೋ

೩೫

ಅರಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ೩೩. ವೃದುವಾಣಿಯಿಂದಲೂ, ತಲೆಬಾಗಿ
ವಂದಿಸುವುದರಿಂದಲೂ ಪ್ರೀತಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ನೋಟದಿಂದಲೂ, ಅವರವರಿಗೆ
ಉಚಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸಿ, ಕೃಷ್ಣನು ಯದುಕುಲವನ್ನೂ ಮನುಜಭಾವವನ್ನೂ
ಮನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತಕಡೆ ೩೪. ಕರ್ಣಾಭರಣಹೀನೆಯರೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ
ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವವರೂ, ಕೆದರಿ ಜೋಲುವ ಮುಡಿಯುಳ್ಳವರೂ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ
ಹಾಹಾ ಧ್ವನಿಯಿಂದಳುವವರೂ, ಕಯ್ಯಿಂದ ಉಗ್ರವಾಗಿ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಊದಿದ
ಉದರವುಳ್ಳವರೂ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖಿತೆಯರೂ ಆದ ಅಸ್ತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯರೆಂಬ ಕಂಸನ
ರಾಣಿಯರು ಹೋಗಿ ತಂದೆಯಾದ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಕಂಡರು. ವ|| ಆಗ ಆ
ಪ್ರಿಯಪುತ್ರಿಯರು ವಿಧವೆಯರಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿದ
ಮಗಧೇಶ್ವರ ಜರಾಸಂಧನು ಅತಿಯಾಗಿ ಕೋಪಗೊಂಡನು. ೩೫. ಆ ಜರಾಸಂಧನು
ಕುಲಪರ್ವತಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ತಿರಿಕಲ್ಲಾಟವಾಡಲೋ; ಸಮುದ್ರವನ್ನು ತಾಯ್ಕುಲು
ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ಕುಡಿಯಲೋ; ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರನ್ನು ಕಳಚಲೋ! ಇಂದ್ರನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು
ಆಳಲೋ? ದಿಗ್ಗಜಗಳ ದಂತಗಳನ್ನು ಕೀಳಲೋ! ಮೇರುಪರ್ವತವನ್ನು ಊದಿಯೆ ಬೆಂಡಿ
ನಂತೆ ಹಾರಿಸಲೋ? ಬೇರೇನು, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೇ ಸೀಳಿ ಹೋಳುಮಾಡಲೋ!

೧. ಮನುಜಭಾವದಿಂ (ಕಗ)

೨. ಹಸ್ತಾಗ್ರಸ್ಫುಟಿತೋದಿತೋದರಿ (ಕಖ) ಹಸ್ತೋಗ್ರಸ್ಫುಟಿತೋದಿತೋದರಿ (ಗ)

ಹರಿಯೋಳ್ ಬೇಡ ವಿರೋಧಮೆಂಬವರ ಮಾತಂ ಮೀಳುವೆಂ ಮೀಳುವೆಂ
 ಧುರದೊಳ್ ರಾವಣನಂಧಕಾಸುರನ ಕೂರ್ಪಂ ತೋಳುವೆಂ ತೋಳುವೆಂ
 ಪರಸೈನ್ಯಾಮಿಷಮಂ ಪಿಶಾಚನಿವಹಕ್ಕಾಂ ಬೀಳುವೆಂ ಬೀಳುವೆಂ
 ಸುರಗಾರ್ಗಂ ಬೀರಮನೆನ್ನ ಚಾಪರವದಿಂದಂ ಸಾಳುವೆಂ ಸಾಳುವೆಂ

೩೬

ಧುರದೊಳ್ ಬಂದಿದಿರೊಡ್ಡೆ ಕಂಸಹರನೊಡ್ಡಂ ತುತ್ತುವೆಂ ತುತ್ತುವೆಂ
 ಮುರವಿಧ್ವಂಸಕನಂಜಿ ಮೆಯ್ಯೆಡೆಯೆ ಬೆನ್ನಂ ಪತ್ತುವೆಂ ಪತ್ತುವೆಂ
 ಹರಿ ಮೇಣ್ ಪೊಕ್ಕರೆ ಕೋಂಟೆಯಂ ಮಧುರೆಯಂ ಪೋ ಮುತ್ತುವೆಂ ಮುತ್ತುವೆಂ
 ಪರಭೂಚಕ್ರಮನೆನ್ನ ತೇಜದುರಿಯಿಂದಂ ಸುತ್ತುವೆಂ ಸುತ್ತುವೆಂ

೩೭

ನರನಾಥರ್ ಬೆಸಕೆಯ್ ಪೆಂಡಿರೆಳಸಿರ್ಪೀ ರೂಢಿಯುಂ ಗಾಡಿಯುಂ
 ಧರೆಯೆಲ್ಲಂ ತಣೆವನ್ನಮುಂ ಮನದೆ ಕೊಳ್ಳೀ ಚಾಗಮುಂ ಭೋಗಮುಂ
 ಸುರರಱ್ಱಾಡುವ ಮೇರುವಕ್ಕುಳಿಸುವೆನ್ನೀ ಶೌರ್ಯಮುಂ ಧೈರ್ಯಮುಂ
 ಹರಿಯೋಳ್ ಕಾದಿ ಕೃತಾರ್ಥಮಕ್ಕುಮಿದು ಲೋಕಸ್ತುತ್ಯಮುಂ ಕೃತ್ಯಮುಂ

೩೮

ವ|| ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಮಗಧರಾಜಂ ಪ್ರಸ್ಥಾನಭೇರಿಯಂ ಪೊಯ್ದೆಂದು ಸೇನಾಗ್ರಣಿಗೆ
 ಬೆಸಸಿದಾಗಳ್

ಗಗನಕ್ಕಂಭೋಧಿ ತುಳ್ಳಾಡಿದುದವನಿಗೆ ತಾರಾಳಿ ಸೂಸಿತ್ತು ದಿಕ್ಕಾ
 ಲಗಣಕ್ಕಾಶಂಕೆ ಪುಟ್ಟುತ್ತಿದು ಮಗಧನ ಭೇರೀರವಂ ಕೆಟ್ಟಿವಾತಂ
 ಗಗಿದಾವಾವಾಳ್ಳೆಸಂಗೆಯ್ದಪೆವನೆ 'ಮಹಿಪರ್ ಪೊಣ್ಣೆತುಚ್ಚೈಂಬಲಂ ಗೋ
 ತ್ರಗಿರಿಚ್ಚಾತ್ರಾನುವಾದಾಧ್ಯಯನಗುರು ಜರಾಸಂಧಭೇರೀನಿನಾದಂ

೩೯

೩೬. ಹರಿಯೊಡನೆ ವಿರೋಧವು ಬೇಡ ಎಂಬುವರ ಮಾತನ್ನು ಮೀರುವೆನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
 ರಾವಣನ ಮತ್ತು ಅಂಧಕಾಸುರನ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದ
 ಮಾಂಸವನ್ನು ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ನಾನು ಬೀರುವೆನು ಬೀರುವೆನು. ನನ್ನ ಬಿಲ್ಲಿನ
 ಟಂಕಾರದಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಸಾರುವೆನು, ಸಾರುವೆನು.
 ೩೭. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಎದಿರುನಿಂತರೆ ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಬಳಿಸಿಯೇ ಕಬಳಿಸುತ್ತೇನೆ.
 ಆತನು ಹೆದರಿ ಹಿಂದೆಗೆದು ಹೋದರೆ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೋಗಿಯೇ ಹೋಗುವೆನು. ಮತ್ತೆ
 ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಮಧುರೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿಯೇ ಮುತ್ತುವೆನು. ಹೋಗು:
 ಪರರಾಜರ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ನನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಉರಿಯಿಂದ ಸುತ್ತುಗಟ್ಟುವೆನು. ೩೮. ರಾಜರು
 ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಇರುವ ಈ ಭೂಮಿಯೂ ಸ್ತ್ರೀಯರು ನನ್ನನ್ನು ಬಯಸುವ
 ಸೊಬಗೂ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲ ತೃಪ್ತಿಪಡುವವರೆಗೂ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡುವ ತ್ಯಾಗ ಭೋಗಗಳೂ
 ದೇವತೆಗಳು ಹೆದರಿ ನಡುಗುವ, ಮೇರು ಹೆದರಿ ಸಂಕುಚಿತವಾಗುವ, ನನ್ನ ಈ ಶೌರ್ಯವೂ
 ಧೈರ್ಯವೂ ಹರಿಯೊಡನೆ ಕಾದಿದರೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವುದು. ಇದು ಲೋಕಸ್ತುತ್ಯವೂ
 ಕರ್ತವ್ಯವೂ ಆದುದು". ವ|| ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಮಗಧರಾಜನು ಪ್ರಸ್ಥಾನ ಭೇರಿಯನ್ನು
 ಹೊಡೆಯಿಸೆಂದು ಮುಖ್ಯಸೇನಾಪತಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ೩೯. ಗೋತ್ರ ಪರ್ವತಗಳೆಂಬ
 ಶಿಷ್ಯರು ಅನುಕರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿದ ಗುರುವಾದ ಜರಾಸಂಧನ

ವ|| ಅಂತು ಗಂಭೀರನಾದಂ ನೆಗಲಿ

ಎಣಿಕೆಗಳುಂಬಮೀ ಬಳಮದೊಂದು ವಿಚಿತ್ರಮದೊಂದಗುರ್ವದೊಂ
ದಣಕಮದೊಂದತರ್ಕ್ಕಮನೆ ರೌದ್ರರಸಂ ಮಿಗೆ ಪಣ್ಣಿದಾನೆ ಪ
ಲ್ಲಣಿಸಿದ ವಾಜಿ ಪೂಡಿದ ರಥಂ ವಿವಿಧಾಯುಧವಾಂತ ಪಕ್ತಿ ಸಂ
ದಣಿಸಿರೆ ಬಂದುದಂದು ಚತುರಂಗಬಲಂ ಮಗಧಕ್ಷಿತಿಶನಾ

೪೦

ವ|| ಅನಂತರಂ

ಬಳವತ್ಸೈನ್ಯಪದೋತ್ಥಪಾಂಸುಚಯದಿಂ ಸೇನಾಮಹಾಭಾರದಿಂ
ಬಳಕೋಳಾಹಳದಿಂ ವಿಯಚ್ಚರಗಣಂ ಶೇಷಂ ದಿಶಾಪಾಲಕರ್
ಪೊಲಗೆಟ್ಟೋಡೆಯಳುರ್ಕೆಗೆಟ್ಟು ಕಿವಿ ಶಬ್ದಂಗೆಟ್ಟು ನಿಲ್ಲನ್ನೆಗಂ
ತಳರ್ಧಂ ಸಾಹಸಕೀರ್ತನಾಚತುರನಾನಾಮಾಗಧಂ ಮಾಗಧಂ

೪೧

ಘನಬಾಹಾವಿಕ್ರಮಂ ಮುನ್ನಮೆ ತನಗೆ ನಿಜಂ ಮತ್ತೆ ಚೇದೀಶ ದುರ್ಯೋ
ಧನ ಮಾದ್ರಾಂಗಾಧಿರಾಜಪ್ರಭೃತಿನೃಪವರರ್ ಕೂಡಿದರ್ ತಮ್ಮೋಳೀ ವೀ
ರನೊಳಿನ್ನಾರಾಂಪರಿನ್ನಾರ್ ಚಲದೆ ಮಲೆವರಿನ್ನಾರ್ ಭರಂಗೆಯ್ವರಿನ್ನಾರ್
ಮೊನೆಯೊಳ್ ಮಾರ್ಕೊಳ್ಳರೆಂಬೊಂದೆಸಕಮೆಸೆಯೆ ಬಂದಂ ಜರಾಸಂಧಭೂಪಂ

೪೨

ಭೇರಿಯ ಶಬ್ದದಿಂದ ಸಮುದ್ರವು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ತುಳುಕಿತು. ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವು ಭೂಮಿಗೆ ಉದುರಿತು. ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಭಯವುಂಟಾಯಿತು. “ಇದು ಮಗಧ ರಾಜನ ನಗಾರಿಯ ಶಬ್ದ; ಕೆಟ್ಟೆವು, ಆತನಿಗೆ ಹೆದರಿ ಸೇವಕವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವೆವು” ಎಂದರು ಪಾಲಕರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಗಂಭೀರನಾದವು ಹರಡಿತು. ೪೦. ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಹೂಡಿದ ರಥ, ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದ ಕಾಲಾಳುಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಗುಂಪುಕೂಡಿದ ಈ ಸೈನ್ಯವು ಎಣಿಕೆಗೆ ಮೀರಿದುದು, ವಿಚಿತ್ರವಾದುದು, ಭಯಂಕರವಾದುದು, ಪೀಡೆ, ಊಹೆಗೆ ನಿಲುಕದುದು, ಎನ್ನುವಂತೆ, ರೌದ್ರ ರಸಪೂರ್ಣವಾದ ಮಗಧರಾಜನ ಚತುರಂಗಬಲವು ಬಂದಿತು. ವ|| ಅನಂತರ ೪೧. ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಸೇನಾಸಮೂಹದ ಕಾಲಿನಿಂದೆದ್ದ ಧೂಳಿನಿಂದ ಆಕಾಶಗಾಮಿಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ಸೇನೆಯ ಮಹಾಭಾರದಿಂದ ಆದಿಶೇಷನೂ, ಸೈನ್ಯದ ಕಲಕಲಶಬ್ದದಿಂದ ದಿಕ್ಪಾಲಕರೂ ಅವಧಿಗೆಟ್ಟು ನೆಲೆಗೆಟ್ಟೋಡುವಂತಾಯಿತು. ಕಿವಿ ಕಿವುಡಾಗಿಹೋಯಿತು. ಆತನ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತನಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರೊಂದಿಗೆ ಮಗಧ ರಾಜನು ಹೊರಟನು. ೪೨. ಆ ಜರಾಸಂಧನ ಬಾಹುಪರಾಕ್ರಮವು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಘನವಾದುದು, ಅವನೊಡನೆ ಚೇದಿರಾಜ ದುರ್ಯೋಧನ ಮಾದ್ರೇಶ ಅಂಗಾಧಿರಾಜರೂ ತಾವಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದರು. ಈ ವೀರನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವರೂ ಹಟದಿಂದ ಎದುರಿಸಿ, ಕಾದಾಡುವವರೂ, ರಭಸ ತೋರಿಸುವವರೂ ಇನ್ನಾರಿರುವರು! ಎಂಬುದು ಪ್ರಕಟವಾಗುವಂತೆ ಜರಾಸಂಧರಾಜನು ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿಬಂದನು.

ಘನವೀಧೀಸಿಂಧು ಪೂಜ್ಞಂಬರತಳದೊಳಪೂರ್ವಾವನೀಚಕ್ರಮಾಗಿ
 ಪಿರ್ನೆಗಂ ವಾರಾಸಿಗಳ್ ಪೂಜ್ಞಿಳೆಯೊಳಭನವದ್ವೀಪರೂಪಂಗಳಾಗಿ
 ಪಿರ್ನೆಗಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಭಾಂಡಂ ನಿಜಬಹುಳತೆಯಿಂ ಮೃತ್ತಿಕಾಭಾಂಡದಂತಿ
 ಪಿರ್ನೆಗಂ ಪರ್ಬತ್ತದೆತ್ತಂ ಮಗಧನ್ಯಪಬಲೋದ್ಧೂತಧೂಳೀಪ್ರತಾನಂ ೪೩

ವ|| ಅಂತು ಭುವನಕ್ಷೋಭಮಾಗಿ ನಡೆತಂದು ಮಧುರಾಪುರಮನೆಯೆವರ್ಪ ಸಮಯದೊಳ್

ಇದು ಸಪ್ತಾಂಬುಧಿಘೋಷಮೊಂದೆಡೆಗೆವಂದಂತಾಯ್ತೆನಿಪ್ಪನ್ನಸೈ
 ನ್ನದ ಘೋಷಂ ಕಿವಿಗೆಯ್ನೆ ಮಾಗಧನ ಸೇನಾಘೋಷಮೆಂದಚ್ಚುತಂ
 ಕದನೋತ್ಸಾಹದೆ ಸೂಟಸೂಟದರೆ ಮುಯ್ಯಂ ನೋಡುತಂ ಬಾಹುಕಾಂ
 ಡದ ಕಂಡೂತಿಗಳಂ ತೆರಳ್ಳೆಡೆಯಾಯ್ತೆಂದಂದು ಮೆಯ್ಯೆರ್ಚಿದಂ ೪೪

ವ|| ಅಂತು ಕಂಸಾಂತಕಂ ಸಮರಸಂರಂಭದಿನಿರೆ ಯಾದವರ್ ತಮ್ಮೊಳಗೊಳೆಚನಂಗೆಯ್ಯು
 ಮಾಗಧನತಿಬಲಾಧಿಕಂ ನಮಗೆ ಕೋಂಟೆಯೊಳಿದುರ್ ಕಾದುವುದು ಕಜ್ಜಮೆಂದು ನಿಶ್ಚೈಸಿ ಪುರಜ
 ಗೋಪುರಾಟಾಳಕಂಗಳೊಳೆಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಪೆಸರನಾಯಕರಂ ಸಮಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುದುಂ ಜರಾಸಂಧಂ
 ಮುಟ್ಟಿವೆಂದು ಕಾಳಿಂದೀಸಿಂಧುತೀರದೊಳ್ ಸಕಲರಾಜಲೋಕಪರಿವೃತನಾಗಿ ಕುಳಿದುರ್

೪೩. ಆಗ ಆ ಜರಾಸಂಧನ ಸೇನಾಸಮೂಹದ ಚಲನೆಯಿಂದ ಎದ್ದ ಅಪರಿಮಿತವಾದ
 ಧೂಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹರಡಿತು. ಅದರಿಂದ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯು ಹೂಳಿಹೋಗಿ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ
 ಮತ್ತೊಂದು ಅಪೂರ್ವ ಭೂಮಂಡಲವು ಉದಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಸಮುದ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ
 ಹೂತುಹೋಗಿ ಹೊಸ ಹೊಸದಾದ ದ್ವೀಪಗಳಂತಾದುವು. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಸುತ್ತಲೂ ಧೂಳು
 ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಅಂಟಿದುದರಿಂದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಒಂದು ಮಣ್ಣಿನ ಮಡಕೆಯಂತಾಯಿತು.
 ವ|| ಹಾಗೆ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಗಲಭೆಯಾಗುವಂತೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆದು, ಮಧುರೆಯನ್ನು
 ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ ೪೪. ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳ ಮೊರೆತವೂ ಒಂದು ಕಡೆ ಸೇರಿದಂತಿದೆ
 ಯೆನ್ನುವಂತಿರುವ ಆ ಸೇನೆಯ ಶಬ್ದವು ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳಲು ಕೃಷ್ಣನು ಇದು ಜರಾಸಂಧನ
 ಸೇನೆಯ ಶಬ್ದವೆಂದುಕೊಂಡನು. ಕದನದ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಭುಜವು ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೆ
 ಅದ್ದುರಿತು. ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಹೆಗಲನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ತೋಳಿನ ತೀಟೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ
 ಇದು ಒಂದು ಅವಕಾಶವಾಯಿತು ಎಂದು ಮೈಯ್ಯುಬ್ಬಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಕೃಷ್ಣನು
 ಯುದ್ಧಾಸಕ್ತಿಯ ಸಡಗರದಿಂದಿದ್ದಾಗ ಯಾದವರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ,
 ಜರಾಸಂಧನು “ಅಧಿಕ ಬಲಶಾಲಿ. ನಾವು ಕೋಟೆಯೊಳಗಡೆಯಿದ್ದು ಕಾದುವುದು
 ಉಚಿತವೆಂದು” ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಮಧುರೆಯ ಗೋಪುರ ಅಟ್ಟಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೆಸರು
 ಪಡೆದ ನಾಯಕರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿ ನಿಂತರು. ಜರಾಸಂಧನು ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, ಯಮುನಾ
 ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸಕಲರಾಜಸಮೂಹದಿಂದ ಸುತ್ತವರಿದವನಾಗಿ ಕುಳಿತು,

ಅವನೀಕಂಪನಮಬ್ಧಿಶೋಷಣಮರಣೋನ್ಮೂಲನಂ ಭೂಮಿಭ್ಯ
ನ್ನಿವಹಕ್ಷೇಪಣಮಿಂದ್ವಿನಸ್ಪಲನಮಭ್ರಾಳೋಡನಂ ತಾರಕಾ
ಚ್ಯವನಂ ಪದ್ಮಭವಾಂಡನಿದರ್ಶನಮಯಸ್ತದ್ವಲಾಟೋಪದಿಂ
ನವಗಿನ್ನುಂ ಪೊಲಿಲಳ್ಳದೆಂದು ಮಗಧೇಶಂ ಕ್ರೋಧಮಂ ತಾಳಿದಂ

೪೫

ವ|| ಆಗಳತೀಕ್ರೋಧಮಂ ತಳೆದು ಮಗದರಾಜಂ ಚೇದಿರಾಜನಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸೆ

ನರನಾಥಾಗ್ರಣಿ ನೀಂ ಮೊಗಕ್ಕೆ ಮುಳಿಸಂ ತರ್ಪನ್ನಮೇನುಂಟಿ ಸಂ
ಗರವೆಮ್ಮೆಮ್ಮನೆ ದೇವಂ ನೀಂ ಬೆಸಸಿದರ್ಕಾವಾವೆ ಹೋ ಸಾಲ್ವೆವೆಂ
ದು ರಣಕ್ರೋಧವಿಜೃಂಭಿತಾಂಬಕರಿಳೇಶರ್ ಗರ್ಜಿಸಲ್ ಭೂರಿವೀ
ರರಸಾಂಭೋಧಿಯೆ ಗರ್ಜಪಂತೆವೊಲಗುರ್ವಾಯ್ತಾ ಸಭಾಮಂಡಲಂ

೪೬

ವ|| ಅಂತನೇಕಪ್ರಕಾರವೀರಾಳಾಪಗಂಭೀರಭೂರಿಘೋಷಣಮುಂ, ನಿಟಲತಟತರಂಗಿತ
ತ್ರಿಪಥಾಕಾರತರತ್ತರಂಗಸಂಘಾತಮುಂ, ಉತ್ಕಟವಿಕಟಬದ್ಧಭುಕುಟಜನಿತತಮಸ್ತಮಾಳವೇಳಾವನಮುಂ,
ಉಜ್ಜ್ವಂಭಿತಾಮೃಲೋಚನಾರುಣಕಿರಣತರಳಪ್ರವಾಳಪಟಲಮುಂ, ಅಂತರಂಗಜ್ವಳಿತಕೋಪಾನಳೌರ್ವಾ
ನಳಮುಂ, ಅನ್ನೋನ್ಮಸಂಘಟ್ಟನ್ನೋಚ್ಚಳಿತಕಟಕೇಯೂರಹಾರಾದ್ಯಾಭರಣಮುಕ್ತಾಫಲಪ್ರಕರ
ಶೀಕರಮುಮೆನಿಸಿ ಘೂರ್ಣಿಸುವ ಅಸಂಖ್ಯಾತನ್ಯಪವೀರರಸಾರ್ಣವಕ್ಕೆ ಭಟಕೋಟಿ ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹಮೆಂಬ
ಚಂಡಿಪವನನಿನತೀಕ್ಷ್ಣೋಭಮಂ ಪಡೆದು ವಿಚಿತ್ರಯಂತ್ರ ಬದ್ಧಾಂಗಾರಕುದ್ದಾಲಪರಶುಕ್ವಾರಪ್ರಕಂಟಕ
ನಿಶ್ರೇಣಿಮುಖ್ಯಾನೇಕದುರ್ಗಸಾಧನಪರಿಕರಂಗಳ್ವರಸು ನಡೆದು, ಭೋರ್ಗರೆವ ಲಗ್ನವಟಿಗಳ್ಳೆಮೊಳಗೆ
ಸುತ್ತಿ ಮುತ್ತಿ ಪರಿಖಾಚಕ್ರಮನತಿಕ್ರಮಿಸೆ ಅಟ್ಟಾಳ ಪ್ರಾಕಾರತಳದೊಳಿರ್ದ ಯದುಸೈನ್ಯಸುಭಟರಿಸುವಿವಿವ
ಬೀಸುವ ಯಂತ್ರಮುಕ್ತಕರಮುಕ್ತಮುಕ್ತಾಮುಕ್ತಂಗಳೆಂಬ ವಿವಿಧೋಪಾಯ ಶಸ್ತ್ರಂಗಳೊಳಂ ಬಿಡುವ

೪೫. “ನಮ್ಮ ಬಲಾಡಂಬರದಿಂದ ಭೂಮಿ ನಡುಗಿತು. ಸಮುದ್ರವು ಇಂಗಿತು. ಅರಣ್ಯವು
ಬೇರೆದ್ದಿತು. ರಾಜಸಮೂಹವು ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು. ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರು ಜಾರಿದರು.
ಮೋಡವು ಕಲಕಿಹೋಯಿತು. ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಜಾರಿದವು. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಸೀಳಿಹೋಯಿತು.
ಇಷ್ಟಾದರೂ ಈ ಪಟ್ಟಣವು ನಮಗೆ ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ” ಎಂದು ರೇಗಿದನು.

ವ|| ಹಾಗೆ ರೇಗಿದ ಜರಾಸಂಧನು ಶಿಶುಪಾಲನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದನು.

೪೬. ಆಗ “ನರನಾಥಾಗ್ರೇಸರಾ; ಈ ಯುದ್ಧವು ನೀನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿನದೆ?!
ದೇವಾ ನಮಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸು ಇದಕ್ಕೆ ನಾವೇ ಸಾಕು” ಎಂದು, ಯುದ್ಧ ಕೋಪದಿಂದ
ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ದೊರೆಗಳನೇಕರು ಗರ್ಜಿಸಿದರು. ಅದು ವಿಸ್ತಾರವಾದ
ವೀರರಸಸಾಗರವೇ ಗರ್ಜಿಸುವಂತೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ವ|| ಆ ಸಭೆಯು
ಮೊರೆಯುವ ಅಸಂಖ್ಯಾತರಾಜರ ವೀರರ ಸಾಗರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ವೀರರ
ಭಾಷಣವೇ ಗಂಭೀರವಾದ ಆ ಸಾಗರದ್ಧನಿ, ರಾಜರ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಪತಾಕೆಯಂತೆ ಮೇಲೆದ್ದ
ಮೂರು ಮಡಿಪುಗಳೇ ಅಲೆಗಳು. ವಿಕಾರವಾಗಿ ಹುಬ್ಬುಗಂಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡುದರಿಂದ
ಉಂಟಾದ ಕತ್ತಲೆಯೇ ಸಾಗರತೀರದ ಹೊಂಗಿಯ ಮರಗಳ ವನ. ಉಬ್ಬೀರಿದ ರಾಜರ

ಘಟಸರ್ಪಕೋಟಿಗಳೊಳಂ ಚಿಮ್ಮುವ ಜಂತ್ರದುರಿಯಣ್ಣೆಯೊಳಂ ಚೆಲ್ಲುವ ತಪ್ಪವಾಳುಕಜಾಲದೊಳಂ
ಸೂಸುವ ಕಾದ ಸಜ್ಜರಸದೊಳಂ ಸಿಂಹಿಸುವ ಕರಗಿದ ಮಯಣದೊಳಂ ಕೆಡಪುವ ಕೆಂಡಗಳೊಳಂ,
ಮಡಿದು ಕೆಡವ ವೀರರ ಪೆಣದ ಬಣಂಬಿಯಂ ಮೆಟ್ಟಿ ನರವಿದ್ಯಕೋಟಾವಳಯಮೆನಿಸಿ, ಕೋಟೆಯ
ಕೆಳದಿನಗ್ರಂಬರಮೆಡದರ್, ಯದುವೀರರೊಳ್ ಕೇಶಾಕೇಶಿಯುದ್ಧದಿಂ ತಳ್ಳಿಡಿದೊಳಪುಗುವ
ಮಗಧಸೈನ್ಯಮಂ ಕಂಡು ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ರೌಹಿಣೀಯಂಬೆರಸು ವಿಜಯವರೂಢಾರೂಢನಾಗಿ
ಅಗುಲಿಯನುರ್ಚಿ ಪೊಜಮಡುವಾಗಳ್

ವಾರಿಧಿ 'ಮೇರೆಯೊಳ್ ಪ್ರಳಯದೊಳ್ ತಳರ್ವಂತೆವೊಲಾಗಳಾ ಪುರ
ದ್ವಾರಚತುಷ್ಯದೊಳ್ ಯದುಬಲಂ ತಳರ್ದತ್ತು ಮದೇಭಘೋರಘಂ
ಟಾರವಮಶ್ವಹೇಷಿತರವಂ ಭಟಸಿಂಹರವಂ ವರೂಢಚೀ
ತ್ಕಾರವಂ ಪದಿರ್ಮಡಿಸೆ ಕಾಹಳದುಂದುಭಿಶಂಖನಾದದಿಂ

೪೭

ಕೆಂಪೇರಿದ ಕಣ್ಣುಗಳ ಕಾಂತಿಯೇ ಹವಳದ ಬಳ್ಳಿಯ ಗುಂಪು, ಅವರ ಉಜ್ವಲವಾದ
ಕೋಪಾಗ್ನಿಯೇ ಬಡಬಾಗಿ, ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಾಕುವುದರಿಂದ ಕಿತ್ತು ಹಾರುವ ಕೈಬಳೆ
ತೋಳಬಂದಿ ಮೊದಲಾದ ಆಭರಣಗಳ ಮುತ್ತುಗಳೇ ಆ ಸಾಗರದ ಮುತ್ತುಗಳು ಆಗಿದ್ದವು.
ಆ ವೀರಸಾಗರದ ಭಟಕೋಟೆಯು ನಾಯಕರ ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹವೆಂಬ ಚಂಡಮಾರುತನಿಂದ
ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲವಾಗಿ ಯಂತ್ರಬದ್ಧವಾದ ಕುಲಿಮೆ, ಗುದ್ದಲಿ, ಗಂಡುಗೊಡಲಿ,
ಮುಳ್ಳುಗಳು, ಏಣಿ ಮೊದಲಾದ ದುರ್ಗವನ್ನು ಏರಿಹೋಗಲು ಬೇಕಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೊಡನೆ
ನಡೆದು ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿರುವ ವಾದ್ಯಗಳು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿ
ಕೋಟೆಯ ಹೊರಗಿನ ಕಂದಕವನ್ನು ದಾಟಿತು. ಆಗ ಅಟ್ಟಣೆ ಪ್ರಾಕಾರಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಯದು
ಸೈನ್ಯದ ಸುಭಟರು ಯಂತ್ರ ಮುಕ್ತ ಕರಮುಕ್ತ, ಮುಕ್ತಾ ಮುಕ್ತಗಳೆಂಬ ಹೊಡೆಯುವ,
ಬೀಸುವ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಉಪಾಯದ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರು. ಕೋಟೆ ಘಟ
ಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು. ಯಂತ್ರದಿಂದ ಉರಿಯೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಚಿಮ್ಮಿದರು, ಕಾದಮಳಲನ್ನು
ಚೆಲ್ಲಿದರು. ಕುದಿವ ಅರಗಿನ ರಸವನ್ನು ಸುರಿದರು. ಕರಗಿದ ಮೇಣವನ್ನು ಚಿಮ್ಮುಕಿಸಿದರು.
ಕೆಂಡಗಳನ್ನು ಸುರಿದರು, ಇವೆಲ್ಲದರಿಂದ ಜರಾಸಂಧನ ಕಡೆಯ ವೀರರನ್ನೇಕರು ಸತ್ತುಬಿದ್ದರು.
ಉಳಿದವರು ಹಾಗೆ ಬಿದ್ದ ಹೆಣಗಳ ರಾಶಿಯನ್ನೇ ತುಳಿದುಕೊಂಡು ಮನುಷ್ಯರಿಂದಾಗಿರುವ
ಕೋಟೆಯನ್ನುವಂತೆ ಮೇಲೇರಿ, ಕೋಟೆಯ ಬುಡದಿಂದ ತುದಿಯವರೆಗೆ ನಿಂತು,
ಯದುವೀರರೊಡನೆ ಕೇಶಾಕೇಶಿ ಯುದ್ಧವನ್ನುಮಾಡಿ ಇರಿದು, ಕೋಟೆಯ ಒಳಗೆ
ನುಗ್ಗುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮನೊಡನೆ ವಿಜಯರಥವನ್ನೇರಿ, ಕೋಟೆಯ
ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಅಗುಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸಿ ಹೊರಟನು. ೪೭. ಆಗ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದ
ಮೇರೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ನುಗ್ಗುವಂತೆ ಯದುಬಲವು ಮಧುರೆಯ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನ
ಬಾಗಿಲುಗಳಿಂದಲೂ ಹೊರ ನುಗ್ಗಿತು. ಆಗ ಆದ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಘೋರವಾದ ಘಂಟೆಗಳ
ನಾದವೂ ಕುದುರೆಗಳ ಕೆನೆತದ ಶಬ್ದವೂ ಭಟರ ಸಿಂಹನಾದವೂ ರಥಗಳ ಚೀತ್ಕಾರ

ಯದುಮಗಧಸೈನ್ಯಯುಗದೋಳ್
ಕದನಂ ಮಸೆದೊಡೆ ಮರುಳ್ಳಡದಿಂಬುತ್ಸಾ
ಹದೆ ಪಲ್ಲಂ ಮಸೆದುವು ನಾ
ರದನುಗುರಂ ಮಸೆದು ನೋಡುತಿದರ್ಢಂ ನಭದೋಳ್

೪೮

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ

ನಿಜನಿಜವಿಭವಂ ಜನಿಯಿಸೆ
ನಿಜನಿಜವಾಹನಮನೇಲೆ ಪುರಹರ ಪಂಕೇ
ಜಜ ಪುರುಹೂತಾದ್ಯಮರರ್
ನಿಜನಿಜಕಾಂತಾಸಮೇತರಿದರ್ಢಂ ನಭದೋಳ್

೪೯

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ

ಗುಣರುತಿ ಹೇಷಿತಂ ಪ್ರಚುರಚೇತ್ಯುತಿ ಹೂಂಕೃತಿ ಗರ್ಜಬೃಂಹಿತೋ
ಲ್ಘರವಮುಣ್ಣೆ ಬಿಲ್ಲಡೆಗೆ ಬಿಲ್ಲಡೆ ವಾಜಿಗೆ ವಾಜಿ ತೇರ್ಗೆ ತೇ
ರಣೆಗಣೆ ಕುಂತವಾಹಿನಿಗೆ ಕುಂತದ ವಾಹಿನಿ ವಾರಣಕ್ಕೆ ವಾ
ರಣವಿದಿರೊಡ್ಡನೊಡ್ಡಿದುದು ಯಾದವಮಾಗಧಸೈನ್ಯದಾಜಿಯೋಳ್

೫೦

ಶಬ್ದಾದ್ವೈತಂ ಜಗಮನ
ಲಬ್ಧರವೋದಾರಮಾದ ವಾದಿತ್ರಮಹಾ
ಶಬ್ದದೆ ಭೂಮಿವೋಮಕ
ಕುಬ್ಜನಮೊಡರ್ಚಿ ತಾಗಿದತ್ತುಭಯಬಲಂ

೫೧

ಶಬ್ದವೂ, ಕಹಳೆ ಭೇರಿ ಶಂಖಗಳ ಧ್ವನಿಯೊಡನೆ ಸೇರಿ ಹತ್ತರವಾಯಿತು. ೪೮. ಯದುರಾಜ ಮಗಧರಾಜ ಸೇನೆಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಯುದ್ಧವು ಮಸೆಯಲಾಗಿ ಪಿಶಾಚಿಗಳು ಮಾಂಸವನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ತಮ್ಮ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಮಸೆದವು. ಗಗನದಲ್ಲಿ ನಾರದಯುಷಿಯು ವೀಣೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸಲು ತನ್ನ ಉಗುರುಗಳನ್ನು ಮಸೆದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು! ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೪೯. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವೈಭವದಿಂದ ಈಶ್ವರ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾಂತೆಯರೊಡನೆ ವಾಹನವನ್ನು ಏರಿಬಂದು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತರು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೫೦. ಯಾದವ ಮಾಗಧರ ಸೈನ್ಯದ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯ ಟಂಕಾರವೂ, ಕುದುರೆಗಳ ಕೆನೆತವೂ, ರಥದ ಚೀತ್ಕಾರವೂ ಹೂಂಕಾರವೂ ಗರ್ಜನೆಯೂ, ಘೀಂಕಾರವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಿಲ್ಲಾರರು ಬಿಲ್ಲಾರರೊಡನೆಯೂ ರಾವುತರು ರಾವುತರೊಡನೆಯೂ ತೇರಿನವರು ತೇರಿನವರೊಡನೆಯೂ ಕಾಲಾಳುಗಳು ಕಾಲಾಳುಗಳೊಡನೆಯೂ ಕುಂತಾಯುಧಧಾರಿಗಳು ಕುಂತಾಯುಧಧಾರಿಗಳೊಡನೆಯೂ ಆನೆಗಳವರು ಆನೆಗಳವರೊಡನೆಯೂ ಪರಸ್ಪರ ಇದಿರಾಂತು ನಿಂತು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾದರು. ೫೧. “ಜಗತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಶಬ್ದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದುದಲ್ಲ ಶಬ್ದವೇ ಜಗತ್ತು” ಎನ್ನುವಂತೆ ಇರುವ ವಾದ್ಯಗಳ ಮತ್ತು ವೀರರ ಆರ್ಭಟದ ಶಬ್ದದಿಂದ ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸೀಳಿ ಒಡೆಯುವಂತೆ ಎರಡು ಸೈನ್ಯವೂ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಎದುರಿಸಿ ತಾಕಿತು.

ಭರದಿನೆರಬ್ಬಲಂಗಳ ಪದಾತಿ ಪದಾತಿಯೊಳಶ್ವಮಶ್ವದೊಳ್
ಕರಿ ಕರಿಯೊಳ್ ರಥಂ ರಥದೊಳಾದು ಪಳಂಚೆ ನಭಂ ದಿಶಾತಟಂ
ಧರೆ ಕಡುಗಂಪದಾಯೊಗೆವ ಶೋಣಿತದಿಂದೆ ಜಗಂ ಮಹಾವನಾಂ
ತರಮೆ ಪೊದಟ್ಟಿ ರೌದ್ರರಸಸೇಚನದಿಂ ತಳಿವೇಟೆತೆಂಬಿನಂ

೫೨

ಬಿಗಿದ ಡೊಣೆ ತೆಗೆದ ಪದವಿಲ್
ಪುಗುವಡಿ ನಿಟ್ಟಸುವ ದಿಟ್ಟ ತೊಟ್ಟ ಸರಲ್ ದಿ
ಟ್ಟಿಗೆ ವರೆ ಸಾರ್ವದಿರಂ ಕಡು
ಪುಗಿಡಿಸಿ ಕೆದಕಿದರ್ ಕಣೆಗಳಂ ಸುಭಟರ್ಕಳ್

೫೩

ಕಣೆಯಿಂ ಸಮೆದುದೊ ಧಾರಿಣಿ
ಕಣೆಯಿಂ ಕೇರ್ಗಟ್ಟತೋ ದಿಶಾವಳಿ ಕಣೆಯಿಂ
ಪೆಣೆದುದೊ ಗಗನಾಂಗಣಮನೆ
ಕಣೆಗಳನಿರ್ವಲದ ಬಿಲ್ಲ ವೀರರ್ ಕಪ್ಪಿದರ್

೫೪

ಮುಳಿಸಿಂದಿಸಲೊಡವಾಟುವ
ಶಿಳೀಮುಖಂಗಳೆ ಶಿಳೀಮುಖಂ ಕಂಜಾತಂ
ಗಳೆ ಕಂಜಾತಮೆನಲ್ ಪೂ
ಗೊಳನಂ ಪೋಲ್ತುದು ನಭಂ ಧನುರ್ಧರಧುರದೊಳ್

೫೫

೫೨. ರಭಸದಿಂದ, ಉಭಯ ಸೇನೆಯೂ ಕಾಲಾಳುಗಳು ಕಾಲಾಳುಗಳೊಡನೆಯೂ, ಕುದುರೆಗಳವರು ಕುದುರೆಗಳವರೊಡನೆಯೂ ಆನೆಗಳವರು ಆನೆಗಳವರೊಡನೆಯೂ, ರಥಿಕರು ರಥದವರೊಡನೆಯೂ, ತಾಕಿದುದರಿಂದ ಹೊರಟ ರಕ್ತದಿಂದ ಆಕಾಶವೂ, ದಿಗಂತಗಳೂ, ಭೂಮಿಯೂ ಬಹಳ ಕೆಂಪಾದುವು. ಜಗತ್ತೆಂಬ ಮಹಾವನಾಂತರವೇ ರೌದ್ರರಸವನ್ನು ಚಿಮ್ಮುಕಿಸಿದುದರಿಂದ ಚಿಗುರೇರಿತೆಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೫೩. ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಬತ್ತಳಿಕೆಯೂ, ಹದವಾಗಿ ಹೆದೆಯೇರಿಸಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಬಿಲ್ಲೂ, ಗರಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ದೃಢವಾದ ಬಾಣವೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ಸುಭಟರು ಎದುರಿನವರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೆಡಿಸುತ್ತ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಕೆದರಿದರು. ೫೪. ಭೂಮಿಯು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೋ? ದಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲ ಬಾಣಗಳ ಗೋಡೆಯುಳ್ಳವೋ? ಗಗನಾಂಗಳವನ್ನು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೆಣೆದಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಎರಡು ಪಕ್ಕದ ವೀರರಾದ ಬಿಲ್ಲಾರರೂ, ಬಾಣಗಳನ್ನು ಕರೆದರು. ೫೫. ಕೋಪದಿಂದ ಹೊಡೆದುದರಿಂದ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿದ ತಲೆಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಕಮಲಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ಅವುಗಳಿಗೆ ನಾಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಾಣಗಳೇ ಆ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ಮುತ್ತಿರುವ ತುಂಬಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಬಿಲ್ಲಾರರ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಆಕಾಶವು ಒಂದು ಹೂವಿನ ಕೊಳದಂತೆ ಆಗಿತ್ತು.

ಕುಂತದೆ ಕುತ್ವೀಡಾದಿ ನ
ಭೋಂತಕ್ಕೋಗದಿದ್ ಸುಭಟತತಿ ಖಚರಬಲ
ಭ್ರಾಂತಿಯನಿನಿಸಂ ಜನಿಯಿಸೆ
ಕುಂತಧರರ್ ಕಾದಿ ಮೆಱಿದರದ್ಭುತರಸಮಂ

೫೬

ಕರುಳೊಕ್ಕೊಕ್ಕುವಿಯೊಳ್ ಕುಪ್ಪಳಿಸೆ ನೆಣಳಿದರ್ ಸೂಸೆ ಬಂಬಲಿದುಳ್ ಪಾ
ಯ್ದರೆ ನೆತ್ತರ್ ಸುರೈನುತ್ತುಂ ನಿಮಿರೆ ಕೆದಱಿ ಖಂಡಂ ಕೊರಲ್ ಸೆಕ್ಕವೋಗು
ತ್ತಿರೆ ತೋಳ್ ಬೇಱಾಗೆ ಕಾಲ್ ಖಂಡಿಸೆ ನಡು ಕಡಿವೋಗಲೈ ಜೇರೇಱಿ ಮೂರ್ಧಂ
ಕರವಾಳೊಳ್ ಬಾಳ್ವಳಂಚುತ್ತುರಿಯನುಗುಱಿ ಕಾದಿತ್ತು ಖಡಿಪ್ಪತಾನಂ

೫೭

ಬಳೆದುದು ಕೆಂದೂಳಿ ಖುರಾ
ವಳಿಯಿನೆನಲ್ ನೆಗೆದ ತಮ್ಮ ರಜಮಂಬರದೊಳ್
ಬೆಳಗುವ ಕಿಸುಸಂಜೆಮುಗಿಲ್
ಪೊಳೆವಾಳ್ ಮಿಂಚಿನಿಸೆ ಕಾದಿದರ್ ಪೋಲಾಯ್ದರ್

೫೮

ತವದ ಪೊಡರ್ಪಿನಿಂದಿಸುವ ಕೂರ್ಗಣೆ ಕುತ್ತುವ ಕೊಂತಮೆತ್ತಿ ಮೋ
ದುವ ಗದೆ ಪೊಯ್ ಬಾಳ್ ಬಡುವ ಕರ್ಕಡೆ ತೂಗುವ ವಜ್ರಮುಚ್ಚಿ ಬೀ
ಸುವ ಸಬಳಂ ವಿಚಿತ್ರಮೆನೆ ತಳ್ಳಿಡಿದರ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪ ಪಾ
ರ್ಥಿವಕುಲವಿದ್ಯೆಯಂ ಮೊನೆಯೊಳಂ ನೆಱಿ ತೋರ್ಪುರುಸಾಸವಾಸಿಗಳ್

೫೯

೫೬. ಕುಂತಾಯುಧಧಾರಿಗಳು ಕುಂತದಿಂದ ಘಾತಿಸಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಿದ ಸುಭಟರ
ಗುಂಪು, ಅಲ್ಲಿ ಖೇಚರ ಸೈನ್ಯವಿದೆಯೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಉಂಟುಮಾಡುವಂತೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಅದ್ಭುತರಸವನ್ನು ಮೆರೆದರು. ೫೭. ಕರುಳು ಸುರಿದು ಸುರಿದು ಭೂಮಿಯ
ಮೇಲೆ ಕುಪ್ಪಳಿಸಿತು. ನೆಣವು ಚಿಗುರಿನಂತೆ ಚಲ್ಲಿತು. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಿದುಳು ಹಾರಿತು.
ರಕ್ತವು ಸುರೈಂದು ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಮಾಂಸಖಂಡವು ಹರಡಿತು. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಚೆಕ್ಕೆಯಿದ್ದಿತು.
ತೋಳು ಮುಂಡದಿಂದ ಬೇರಾಯಿತು. ಕಾಲು ತುಂಡಾಯಿತು. ನಡು ಕಡಿದುಹೋಯಿತು.
ತಲೆಯು ತುಂಡಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗುವಂತೆಯೂ ಕತ್ತಿಗೆ ಕತ್ತಿಯು ತಾಕಿ
ಉರಿಯನ್ನುಗುಳುವಂತೆಯೂ ಖಡ್ಗಧಾರಿಗಳಾದ ಯೋಧರು ಕಾದಿದರು. ೫೮. ರಾವೃತರು
ತಮ್ಮ ಕುದುರೆಗಳ ಗೊರಸಿನಿಂದೆದ್ದ ಕೆಂಧೂಳು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿ, ಅಲ್ಲಿ ಸಂಜೆಯ ಕೆಂಪು
ಮೋಡದಂತೆಯೂ ತಮ್ಮ ಕತ್ತಿಯ ಹೊಳಪು ಆ ಮೋಡದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನಂತೆಯೂ
ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದರು. ೫೯. ತಾವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ರಾಜವಿದ್ಯೆಯನ್ನು
ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ (ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ) ತೋರಿಸುವ ಮಹಾ ಸಾಹಸದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಪಡೆದ ವೀರರು,
ಕ್ಷೀಣವಾಗದ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಮಾಡುವ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳ ಪ್ರಯೋಗವೂ,
ಕುಂತಾಯುಧದ ಇರಿತವೂ, ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಗದೆಯಿಂದ ಹೊಡೆಯುವುದೂ, ಕತ್ತಿಯ

೧. ಕರುಳೊಕ್ಕೊಕ್ಕುವಿಯೊಳ್ (ಕಗ) ೨. ಪೊಳೆವೆಳಮಿಂಚಿನಿಸೆ (ಕಗ) ಪೊಳೆವೆಳಮಿಂಚಿನಿಸೆ
(ಖ) ೩. ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ (ಕಗ) ೪. ತೋರ್ಪ ರಸಾಸವಾರಿಗಳ್ (ಕ) ತೋರ್ಪರಸಾಸವಾಸಿಗಳ್ (ಖ)

ಕರದೊಳ್ ಕೂರಂಕುಸಂಗಳ್ ಪೊಳೆಯೆ ಪರಿಯಿಪಾಧೋರಣರ್ ತಿರ್ತಿಕಾತೋ
ಮರನಾರಾಚಂಗಳಿಂದಾದಿಸುವತಿಬಳಜೋದರ್ ವಿಯಚ್ಚಕ್ರದೊಳ್ ಸಂ
ಚರಿಪುಚ್ಚೈಕೇತನಂಗಳ್ ತೊಳಪ ಗುಳಮವಿಂಬಾಗೆ ಕಣ್ಣೊಂಡುದೆತ್ತಂ
ಪರಿಯುತ್ತುಂ ಭೌಮವೈಹಾಯಸವಧವಿಧಮಂ ತೋಱುತುಂ ದಂತಿಸೈನ್ಯಂ

೬೦

ಮಸ್ತಕದಿಂ ಮುತ್ತುಗಳುಂ
ಮಸ್ತಿಷ್ಕಮುಮುದಿರೆ ಕೋಱುಳಿಂ ಕಿಡಿಯುಂ ಶ
ಳ್ಳಸ್ತೋಮಮುಮುಚ್ಚಳಿಸೆ ಮ
ದಸ್ತಂಬೇರಮಘಟಾಳಿ ಪೋರ್ದುದು ರಣದೊಳ್

೬೧

ಪೊಂಗಾಲಿ ಮಿಱುಗೆ ಪಟಿಯಿಗೆ
ಬಾಂಗೆ ಪೆಡಂಮಗುಳೆ ಸೂತರೆಸಗುತ್ತಿರೆ ವಾ
ಹಂಗಳತಿಜವದೆ ಪರಿಯೆ ರ
ಥಂಗಳ್ ಪರಿದುವು ಬಳಾಬ್ಬಿನಕ್ಕಾಕೈಯೋಳ್

೬೨

ಜೀರ್ಗರೆಯೆ ತೆಗೆದು ಬಿಲ್ಲಂ
ಭೋರ್ಗರೆದು 'ವರೂಢಿಯೂಢಮಿಸಲನ್ನೋನ್ಯಂ
ಕೂರ್ಗಣೆ ನಟ್ಟುವು ನೇರ್ದುವು
'ನೇರ್ಗೋಲ್ ಪರಿದುವು ಪಳಂಚದುವು ದಿಕ್ಕಟಮಂ

೬೩

ಹೊಡೆತವೂ ಕಕ್ಕಡೆಯೆಂಬ ಆಯುಧವನ್ನು ಬಿಡುವುದೂ ವಜ್ರದಂತಿರುವ
ಕಯ್ಯಮುಷ್ಟಿಯನ್ನು ತೂಗುವುದೂ, ಈಟಿಯನ್ನು ಬೀಸುವುದೂ ವಿಚಿತ್ರವೆನ್ನುವಂತೆ
ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ, ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ೬೦. ಆನೆಗಳ ಸೇನೆಯು, ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹರಿತವಾದ
ಅಂಕುಶಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರಲು ನಡೆಸುವ ಮಾವುತರೂ ಕತ್ತಿ ಈಟಿಬಾಣಗಳಿಂದ ಅಬ್ಬರಿಸಿ
ಹೊಡೆಯುವ ಅತಿ ಶಕ್ತರಾದ ಯೋಧರೂ ಆಕಾಶಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುವ ಉನ್ನತವಾದ
ಬಾವುಟಗಳೂ ಹೊಳೆಯುವ ಪಕ್ಕರಕ್ಕೆಯೂ ಚೆನ್ನಾಗಿರಲು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಓಡುತ್ತ
ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಆಗುವ ಕೊಲೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ತೊಳಗಿತು.
ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಗುಂಪು ತಲೆಯಿಂದ ಮುತ್ತುಗಳೂ ಮೆದುಳೂ ಉದುರುತ್ತಲೂ
೬೧. ದಂತಗಳಿಂದ ಕಿಡಿಯೂ ಪುಡಿಯೂ ಮೇಲೆ ಹಾರುತ್ತಲೂ ಇರಲು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಹೋರಾಡಿತು. ೬೨. ರಥಗಳ ಚಿನ್ನದ ಗಾಲಿಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಸಾರಥಿಗಳು
ಅಟ್ಟಲು ರಥದ ಕುದುರೆಗಳು ಅತಿವೇಗವಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಬಾವುಟಗಳು ಹಿಂದಕ್ಕೆ
ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿರಲು ಸೇನಾಸಮುದ್ರದ ಮೊಸಳೆಗಳಂತೆ ರಥಗಳು ಓಡಿದವು.
೬೩. ರಥಸೈನ್ಯವು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಟಂಕಾರ ಮಾಡಿ ಭೋರ್ಗರೆದು, ಬಾಣವನ್ನು
ಹೊಡೆಯಿತು. ಎರಡು ಕಡೆಯವರ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳು ಎದುರು ಕಡೆ
ಯವರಿಗೆ ನೆಟ್ಟವು; ಕತ್ತರಿಸಿದವು; ನೇರವಾಗಿ ಹೋಗಿ, ದಿಗಂತವನ್ನು ತಾಕಿದವು.

ವ|| ಅಂತಿಭಯಂಕರಮಾದ ಸಂಕುಲಯುದ್ಧದೊಳುಗ್ರಸೇನವಾಹಿನಿ ಸಮುದ್ರದೊಳ್
ಬೆರಸಿದ ವಾಹಿನಿಯಂತೆ ಮಗಧಸೇನಾಸಮುದ್ರದೊಳುಬಾಡುತ್ತವಿರಲದಂ ಕಂಡು
ಸಂಕರ್ಷಣನಮರ್ಪಣನಾಗಿ ನಿಜಪೂರ್ವ ದಿವ್ಯಾಯುಧಂಗಳಂ ಮನದೊಳ್ ನೆನೆದಂತರಿಕ್ಷತಳಮಂ
ನಿರೀಕ್ಷಿಸೆ

ನಹುಷನಗಸ್ತನ ಶಾಪದೆ
ಮಹೋಗ್ರಘನಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುದಂ ನೆನೆಯಿಸೆ ಬಂ
ದು ಹಲಂ ದಿವದಿಂ ಬಲಭ
ದ್ರಹಸ್ತದೊಳ್ ನಿಂದುದತಿಭಯಂಕರರೂಪಿಂ

೬೪

ಪಗಲುಳ್ಳಂ ಬಿಟ್ಟಪುದೀ
ಮಗಧಂಗೆನೆ ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಭೂಷಿತಮುಸಲಂ
ಗಗನದಿನೆಟ್ಟಂದರಿಸೇ
ನೆಗಳಟ್ಟು ನೆಲಸಿದತ್ತನಂತನ ಕರದೊಳ್

೬೫

ವ|| ಆಗಲ್

ಪರಿಪರಿದು ನೇಗಿಲಿಂದಂ
ಬರೆ ತೆಗೆತೆಗೆದಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟು ಮುಸಲದೆ ಪೊಯ್ತೊ
ಯ್ದರಿಬಲಮನಿಕ್ಕಿದಂ ಹಲಿ
ಸುರನಿವಹಂ ನೋಡಿ ಭಾಪುಭಾಪೆಂಬನೆಗಂ

೬೬

ಎತ್ತ ದವಾನಳನಲುಳಿದು
ದತ್ತಲೆ ಪೇರಡವಿ ತವುವ ತೆಲದಿಂ ಬಲನಂ
ದೆತ್ತತ್ತಮೊಗದೆ ಕಾದಿದ
ನತ್ತತ್ತಲೆ ಮಗಧಸೇನೆ ಮಡಿದುದನಂತಂ

೬೭

ವ|| ಹಾಗೆ ಅತಿಭಯಂಕರವಾದ ಕೂಟಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಉಗ್ರಸೇನನ ಸೇನೆಯು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ
ಸೇರಿದ ನದಿಯಂತೆ ಮಗಧ ಸೇನಾ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗುವಂತೆ ಇರಲು,
ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಬಲರಾಮನು ಸಹಿಸದವನಾಗಿ ತನ್ನ ಪೂರ್ವದ ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳನ್ನು
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ನೆನೆದು ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ೬೪. ನಹುಷನು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಶಾಪದಿಂದ
ದೊಡ್ಡ ಹಾವಾಗಿ ಬಿದ್ದುದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸುವಂತೆ ಹಲಾಯುಧವು ಅತಿ ಭಯಂಕರವಾದ
ರೂಪದಿಂದ ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಬಂದು ಬಲರಾಮನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತು. ೬೫. ಈ
ಜರಾಸಂಧನಿಗೆ ಹಗಲೇ ಉಲ್ಕಾಪಾತವಾಗುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ರಕ್ತಮಾಲೆಗಳಿಂದ
ಅಲಂಕೃತವಾದ ಒನಕೆಯು ಗಗನದಿಂದಿಳಿದು ಬಂದು ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳು ಹೆದರುವಂತೆ
ಬಲರಾಮನ ಕೈ ಸೇರಿ ನಿಂತಿತು. ವ|| ಆಗ ೬೬. ಬಲರಾಮನು, ಓಡಿ ಓಡಿ ಹೋಗಿ,
ಶತ್ರುಸೇನೆಯನ್ನು ನೇಗಿಲಿನಿಂದ ಎಳೆದು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವು
ಭಾಪು ಭಾಪೆನ್ನುವಂತೆ ಒನಕೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಹಾಕಿದನು. ೬೭. ಕಾಡುಕಿಚ್ಚು ಎತ್ತಕಡೆ
ಹರಡುವುದೋ ಅತ್ತಕಡೆಯೇ ದೊಡ್ಡ ಕಾಡು ನಾಶವಾಗುವಂತೆ ಬಲರಾಮನು ಆದಿನ

ತುರಗದೇ ತುರಗಮನಿಟ್ಟುಂ
ನರರಿಂದಂ ನರರನಿಟ್ಟು ಪೊಡೆದುಂ ಕರಿಯಿಂ
ಕರಿಯಂ ರಥದಿಂ ರಥಮಂ
ಭರದಿಂದಪ್ಪಳಿಸಿ ಮೋದಿದಂ ಬಲಭದ್ರಂ

೬೮

ಉಗಿಬಗಿಮಾಡಿ ದಂತಿಘಟೆಯಂ ಹಲಪಾಣಿ ಹಲಪ್ರಹಾರದಿಂ
ನೆಗೆವ ತದೀಯಮಸ್ತಕದ ಮೌಕ್ತಿಕರಾಜಯನಿತ್ತನಾಜಿಯೊಳ್
ಗಗನತಳಕ್ಕೆ ತಾರೆಗೆಗಳಂ ಜಲರಾಶಿಗೆ ರತ್ನರಾಶಿಯಂ
ದಿಗಿಭಗಣಕ್ಕೆ ಶೀಕರಮನುವಿಗೆ ಪುಷ್ಪಚಯೋಪಹಾರಮಂ

೬೯

ಭಟರಶ್ವಮನಶ್ಚಂ ಗಜ
ಘಟೆಯಂ ಗಜಘಟೆ ತೆರಳ್ಳು ರಥಮಂ ರಥಮು
ತಟಭಯದಿಂದೋಡಿ ದಿಶಾ
ತಟಮಂ ಮಱಿಗೊಳೆ ಹಲಾಯುಧಂ ಮರ್ದಿಸಿದಂ

೭೦

ವ|| ಅಂತು ಬಲಹಲಪ್ರಹಾರದಿಂ ಭಯ^೧ಚಕಿತಮಾಗಿ ಬೆಂಗೊಟ್ಟು ಪೋಪ ನಿಜಸೈನ್ಯಮಂ
ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸರ್ವಾಂಗಸನ್ನಾಹರುಂ ಪರಿಚೋದಿತಸ್ಕಂದನರುಂ ಪ್ರಣಿಧಿತ್ರಯಪ್ರೇರಿತಭದ್ರಗಜರುಂ
ಅತಿಜವಕ್ಷಿಪ್ತಜಾತಶ್ವರುಮಾರೋಪಿತಚಾಪರುಮುತ್ಸಾನಿತಾಂಕುಶರು^೨ಮುದ್ಧತ ಗದಾದಂಡರುಮುತ್ಸಾತ
ಖಡ್ಗರುಮುಜ್ಜ್ವಂಭಿತಾಮ್ರನೇತ್ರರುಂ ವಿಚಿತ್ರವಾದಿತ್ರರುಮಾಗಿ ಮಾಗಧಪ್ರಮುಖನಿಖಿಲನರಪಾಲಕರ್
ನೂಂಕೆ ಸಂಕರ್ಷಣಂಗೆ ಸಮರವತಿಭರವಾದುದಂ ಕಂಡು ಭುಜಕಂಡುವಂ ತೆರಳ್ಳುವುದರ್ಕಿದುವೆ
ಪದನೆಂದು ಕದನೋದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿ ನಕ್ತಂಚರಾಂತಕಂ ತನ್ನ ದಿವ್ಯಾಯುಧಂಗಳಂ ಸ್ಮರಿಸೆ

ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದನೋ ಆ ಕಡೆಯ ಮಗಧಸೇನೆಯು ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು
ಮಡಿಯಿತು. ೬೮. ಬಲರಾಮನು, ಕುದುರೆಗಳಿಂದಲೇ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯರಿಂದಲೇ
ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಹೊಡೆದು ಆನೆಗಳಿಂದಲೇ ಆನೆಗಳನ್ನು ರಥಗಳಿಂದಲೇ ರಥಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸಿ
ನಾಶಮಾಡಿದನು. ೬೯. ಬಲರಾಮನು ಆನೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ನೇಗಿಲ ಹೊಡೆತದಿಂದ
ನಜ್ಜುಗುಜ್ಜು ಮಾಡಿ, ಹಾರಿದ ಆನೆಗಳ ತಲೆಯ ಮುತ್ತುಗಳಿಂದ ಗಗನಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ
ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ, ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ರತ್ನರಾಶಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ದಿಗ್ಗಜಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ
ತುಂತುರುಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ, ಭೂಮಿಗೆ ಹೂಗಳ ರಾಶಿಯ ಉಪಹಾರವನ್ನಾಗಿಯೂ
ಮಾಡಿದನು. ೭೦. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾಲಾಳುಗಳು ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಕುದುರೆಗಳು ಆನೆಗಳನ್ನೂ
ಆನೆಗಳು ರಥಗಳನ್ನೂ, ಹೆದರಿ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಮರೆಗೊಳ್ಳುವಂತೆಯೂ ರಥಗಳು
ದಿಗಂತವನ್ನು ಮರೆಹೋಗುವಂತೆಯೂ ಬಲರಾಮನು ಮರ್ದಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಬಲರಾಮನ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಭಯಾಶ್ಚರ್ಯವುಳ್ಳದಾಗಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ, ಹೋಗುವ ತಮ್ಮ
ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸರ್ವಾಂಗಸನ್ನಾಹರೂ ರಥವನ್ನಟ್ಟುವವರೂ ಮೂರು ಮೂರು
ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ಭದ್ರಗಜವುಳ್ಳವರೂ ಅತಿ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಿಸಿದ
ಜಾತಿಯ ಕುದುರೆಗಳುಳ್ಳವರೂ ಹೆದೆಯೇರಿಸಿದ ಬಿಲ್ಲುಳ್ಳವರೂ ಎತ್ತಿಹಡಿದ

ಪ್ರತಿಬಿಂಬಾಭಾಸಮಂ ವೈಮದೋಳೆ ನಿಲಿಸಿ ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಿನಾಧೀಶಬಿಂಬಂ
ಕ್ಷಿತಿಗೆಲ್ಲಂದತ್ತನಲ್ ಭಾಸುರಕಿರಣಸಟಾಟೋಪದಿಂ ಭಾನುಬಿಂಬ
ದ್ಯುತಿಯಂ ಬೀಟುತ್ತಮಾಕಾಶದಿನಿಟೆದು ಮುರಾರಾತಿಹಸ್ತಾಗ್ರದೋಳ್ ಸಂ
ಗತಿವೆತ್ತಿದ್ದತ್ತು ಚಕ್ರಂ ಬೆದಟೆ ಪುಗೆ ದಿಶಾಚಕ್ರಮಂ ವೈರಿಚಕ್ರಂ

೭೧

ಚೋದ್ಯಂ ನಿರಭ್ರನಭದಿಂ
ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೆ ಘಟಿಲನಿಟೆದುದೆನೆ ಖಡ್ಗಂ ಚಂ
ಚದ್ವ್ಯುತಿಯಿಂ ಭುವನಾಂತರ
ಮುದ್ದೋತ್ಥಿಸೆ ಬಂದು ನಿಂದುದಚ್ಯುತಕರದೋಳ್

೭೨

ರಿಪುಧೂಮಕೇತು ನೆಗಟ್ಟಿ
ರ್ದಪುದೆನೆ ತಾಂ ಮೊದಲೆ ಬಂದು ನಿಂದುದು ಿಗದೆ ತಾ
ಕ್ಷಪತಾಕನ ಕರದೋಳ್ ವೈ
ರಿಪತಾಕಿನಿ ಕಂಡು ಮನದೊಳುಳ್ಳಳುವಿನಂ

೭೩

ನೆಗೆದುದಕಾಲದೋಳ್ ರಿಪುಹರಂ ಸುರಕಾರ್ಮುಕಮಿಂತಿದಭ್ರದೋಳ್
ನೆಗೆದಿರದಿತ್ತಲೀ ಬರುತುಮಿದುರ್ದೆ ಬಂದುದಿದೊಂದು ಕೌತುಕಂ
ನಗಧರಹಸ್ತದೋಳ್ ನೆಲಸಿದತ್ತನೆ ಚತ್ರಮಣಿಪ್ರಭಾವಿಳಂ
ಗಗನದಿನಂದು ಬಂದು ನೆಲಸಿದುರ್ದು ಶಾರ್ಙ್ಗಮುಪೇಂದ್ರಹಸ್ತದೋಳ್

೭೪

ಅಂಕುಶವುಳ್ಳವರೂ ಮೇಲೆತ್ತಿದ ಗದೆಯುಳ್ಳವರೂ ಹಿರಿದ ಕತ್ತಿಯುಳ್ಳವರೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ
ತೆರೆದ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವರೂ ವಿಚಿತ್ರವಾದ್ಯವುಳ್ಳವರೂ ಆಗಿ, ಜರಾಸಂಧನೇ ಮೊದಲಾದ
ರಾಜರು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿದರು. ಆಗ ಅದರಿಂದ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಯುದ್ಧವು ಅತಿಕಠಿನವಾಯಿತು.
ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಕೃಷ್ಣನು ತೋಳನವೆಯನ್ನು ತೀರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ತಕ್ಕ ಸಮಯವೆಂದು
ಯುದ್ಧೋತ್ಸುಕನಾಗಿ ತನ್ನ ದಿವ್ಯಾಯುಧಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದನು. ೭೧. ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾದ
ಸೂರ್ಯಬಿಂಬವು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಣುವುದನ್ನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ತಾನು
ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದಿತೆನ್ನುವಂತೆ ಪ್ರಕಾಶವಾದ ಕಿರಣಗಳೆಂಬ ಜಟೆಯ ಆಡಂಬರವುಳ್ಳದಾಗಿ
ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದ ಕಾಂತಿಯನ್ನೇ ಬೀರುತ್ತಾ ವಿಷ್ಣುಚಕ್ರವು ಆಕಾಶದಿಂದ ಇಳಿದು
ವೈರಿಮಂಡಲವು ಹೆದರಿ ದಿಜ್ಞಂಡಲವನ್ನು ಹೊಗುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನ ಕೈಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿತು.
೭೨. ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಮೋಡವೇ ಇಲ್ಲದೆ ವಿದ್ಯುಲ್ಲತೆಯು ತಟ್ಟನೆ ಇಳಿದುದು ಎನ್ನುವಂತೆ
ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕತ್ತಿಯು ಹೊಳೆಯುವ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಲೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೆಳಗುತ್ತ
ಬಂದು ಕೃಷ್ಣನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತು. ೭೩. ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಧೂಮಕೇತುವು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಗದೆಯು, ವೈರಿಸೇನೆಯು ನೋಡಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಹೆದರುವಂತೆ ತಟ್ಟನೆ ಬಂದು ಗರುಡಧ್ವಜ ಕೃಷ್ಣನ ಕೈಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಿತು.
೭೪. “ಶತ್ರುನಾಶಕವಾದ ಇಂದ್ರ (ಕಾಮ)ನಬಿಲ್ಲು ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಎದ್ದಿದೆ.
ಇದು ಹೀಗೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲೇ ಇರಲಾರದು ಓ! ಇತ್ತಕಡೆಯೇ ಇದೋ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಬಂದೇ

ಬಾಣಾಸನಮಿರೆ ಕರದೊಳ್

ಚಾಣೂರಾಂತಕನ ಬೆನ್ನೊಳಂ ವಕ್ಷದೊಳಂ

ಕಾಣಲ್ಪಂದತ್ತಕ್ಷಯ

ಬಾಣಧಿಯುಂ ವಜ್ರಕವಚಮುಂ ತತ್ಕ್ಷಣದೊಳ್

೨೫

ಪೊಣದೀ ಮಾರ್ಪಡೆ ಪಕ್ಕಿಚಂಚುಗೊಳಗಾಯ್ತನ್ನಸೈನ್ಯಂ ಮರು

ಳ್ಳುಣಿಸಾಯ್ತೀ ರಿಪುಸೇನೆಯಂತಕನ ವಕ್ರಕೈಯ್ಯಿತ್ತೀ ದ್ವಿಡ್ವಲಂ

ರಣರಂಗಕ್ಕುಪಹಾರಮಾಯ್ತನೆ ಮಹಾಸಂಗ್ರಾಮಕೇಳೀವಿಜೃಂ

ಭಣದಿಂದೇಟಿಸಿದಂ ಮುರಾರಿ ಯಮದಂಡೋಚ್ಚಂಡಕೋದಂಡಮಂ

೨೬

ಮುಳಿಸಿಂದೇಟಿಸಿ ನೀವಿ ಜೇವೊಡೆಯ ದೈತ್ಯಾರಾತಿ ಬಿಲ್ಲಂ ರಸಾ

ತಳಮಂ ತಾಗಿ ಸಿಡಿಲ್ಪು ಮುಟ್ಟು ದಿವಮಂ ಬಂದುವಿಯಂ ಭೋಂಕನ

ಪ್ಪಳಿಸಿತ್ತೆಂಬಿನಮುಣ್ಣೆ ತಟ್ಟುಣಿ ಭುಜಂಗರ್ ಬೆರ್ಚೆ ದೇವರ್ ಭಯಂ

ಗೊಳೆ ಮರ್ತ್ಯರ್ ಪ್ರತಿಜಾತನಾಗಗೃಹನಾಕಚ್ಚಾರವಂ ಚ್ಚಾರವಂ

೨೭

ವ|| ಅಂತು ಜಗತ್ತಯಂ ಜಾತಶಂಕಾಕುಳಿತಮಾಗೆ ನೀವಿ ಜೇವೊಡೆದು 'ಬದ್ಧ ಕರಾಂಗುಲಿತಳ
ತ್ಯಾಣನುಮಾಗಿ ಸವ್ಯಾಪಸವ್ಯಮತಿವೇಗದಿಂ ತೀವಿ ತೆಗೆದಿಸಲೊಡಂ

ಬಿಟ್ಟಿತು ಇದೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಗಿರಿಧರ ಕೃಷ್ಣನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ನಿಂತಿದೆ” ಎನ್ನುವಂತೆ ವಿಚಿತ್ರ ರತ್ನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶಾರ್ಙ್ಗವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲು ಆಕಾಶದಿಂದ ಬಂದು ಕೃಷ್ಣನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿತು. ೨೫. ಚಾಣೂರನನ್ನು ಕೊಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಶಾರ್ಙ್ಗವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲು ಬಂದು ನಿಂತಿರುವಾಗ ಅವನ ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯತೂಣೇರವೆಂಬ ಬತ್ತಳಿಕೆಯೂ ವಜ್ರಕವಚವೂ ತತ್ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಕಾಣಬಂದಿತು. ೨೬. ಕೃಷ್ಣನು ಯಮದಂಡದಂತೆ ಅತಿಕ್ರೂರವಾದ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಮಹಾಯುದ್ಧವೆಂಬ ಆಟದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಆಡಂಬರದಿಂದಲೂ ಹೆದೆಯೇರಿಸಿದನು. ಒಡನೆಯೇ ವೀಕ್ಷಕರು “ಇನ್ನು ಯುದ್ಧಮಾಡಿದ ಈ ಶತ್ರುಸೇನೆಯು ಹದ್ದು ಕಾಗೆಗಳ ಕೊಕ್ಕಿಗೆ ಒಳಗಾಯಿತು, ಪರಸೈನ್ಯವು ಪಿಶಾಚಿಗಳಿಗೂಟವಾಯಿತು. ವೈರಸೈನ್ಯವು ಯಮನ ಬಾಯಿಗೆ ಹೋದಂತೆಯೇ ಈ ದ್ವೇಷಿಗಳ ದಂಡು ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಯಿತು” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ೨೭. ಕೃಷ್ಣನು ಕೋಪದಿಂದ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೆದೆಯೇರಿಸಿ ನೀವಿ ಟಂಕಾರಮಾಡಿದನು. ಪಾತಾಳ ಸ್ವರ್ಗ ಭೂಲೋಕಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿದ್ವನಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಆ ಹೆದೆಯ ಟಂಕಾರಧ್ವನಿಯು ನಾಗರು ಹೆದರುವಂತೆ ಪಾತಾಳವನ್ನು ತಾಕಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಸಿಡಿದು, ದೇವತೆಗಳು ಬೆಚ್ಚುವಂತೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿಂದ, ಮನುಷ್ಯರೂ ಭಯಪಡುವಂತೆ ತಟ್ಟನೆ ಬಂದು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸಿತು ಎನ್ನುವಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಮೂರುಲೋಕವೂ ಭಯಪೀಡಿತವಾಗುವಂತೆ ಹೆದೆಯನ್ನು ನೀವಿ ಟಂಕಾರಮಾಡಿ ಕೈಬೆರಳ್ಗೊಸುಗಳನ್ನು

ಮಗಧಿನ್ಯಪಾದಿ ಭೂಭುಜರ್ಗ ಪಲೋಷಿವಂತಿರೆ ಭೂರಿಟಂಕೃತಂ
ನೆಗಲಿ ಪೊದಟ್ಟ ಬೆಳ್ಳಸೆವಿಸಿಲ್ ರಣದೇವತೆಯಟ್ಟಹಾಸದಂ
ತೋಗೆಯೆ ವಿರೋಧಿಸೇನೆಗಿದು ಸೂಸುವ ಜೀವನಮೂಲ್ಯನಿಷ್ಕರಾ
ಜಿಗಳೆನೆ ಎಸ್ಕುಲಿಂಗಮಲಗಿಂ ಕೆದಟುತ್ತಿರೆ ಪಾಯ್ತುವಂಬುಗಳ್

೭೮

ಅಂಬಂಬಂ ಬಡೆ ಕಾಟುತಿರ್ಪ ತೆಜನಾಯ್ತಂಬಂಬನೀಂಬಂತುಟಾ
ಯ್ತಂಬಂಬಂ ಕರೆವಂದಮಾಯ್ತು ಬಗೆವಂದಂತಲ್ತು ಮೇಣೇತನೆ
ಚ್ಚಂಬೊಂದೊಂದೆ ಸಹಸ್ರರೂಪಮನೆ ಕೈಗೊಂಡಿದುರ್ವೋರಂದದಿಂ
ದೆಂಬನ್ನಂ ಲಘುಚಿತ್ರವೇಧಿ ಕರೆದಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಶರಾಸಾರಮಂ

೭೯

ಪುದಿಯೆ ಘನಾಧ್ವಮಂ ಸರಲ ಪಂಜರದಿಂ ಹರಿ ಗಾಳಿಯೆತ್ತವೋ
ದುದು ದೆಸೆಯೆತ್ತವೋದುದು ದಿವಾಕರಮಂಡಲಮೆತ್ತಡಂಗಿ ಪೋ
ದುದು ನಭಮೆತ್ತವೋದು ದೆನಿಸಲ್ ನಡೆಗೆಟ್ಟುದು ಗಾಳಿ ರೂಪುಗೆ
ಟ್ಟುದು ದೆಸೆ ತೋರ್ಕೆಗೆಟ್ಟು ದಿನಮಂಡಲಮಾಕೃತಿಗೆಟ್ಟುದಾಗಸಂ

೮೦

ತರ್ಕೈಸಿ ಸುರಿವ ತೆಜದಿಂ
ದುರ್ಕಂಬುಗಳೆಜಿಗಿ ರೋಮರೋಮಕ್ಕೆ ನೆಳಿಲ್
ನೆಕ್ಕು ಚಳಿಲ್ ಚಕ್ಕು ದೊಗಲ್
ದೊಕ್ಕನೆ ನಾಂಟದುವರಾತಿಭಟರವಯವಮಂ

೮೧

ಧರಿಸಿ, ಎಡಬಲಕೈಗಳೆರಡರಿಂದಲೂ ಬಾಣವನ್ನು ಹೂಡಿ, ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗೆಳೆದುಬಿಟ್ಟನು. ೭೮. ಆ ಬಾಣಗಳ ಹೆಚ್ಚಾದ ಭಾಂಕಾರವು ಜರಾಸಂಧನೇ ಮೊದಲಾದ ದೊರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲು ಕಡಿಯುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಳ್ಳಗಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಮಸೆತದ ಬಿಸಿಲು ರಣದೇವತೆಯ ಹಿರಿನಗುವಿನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅಲಗಿನಿಂದ ಹಾರುವ ಕಿಡಿಗಳು ಇದು ವಿರೋಧಿಸೇನೆಗೆ ಅವರು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವ ಜೀವದ ಮೌಲ್ಯವಾದ ಚೆನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳು ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದವು. ಬಾಣಗಳು ಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದವು. ೭೯. ಸುಲಭವಾಗಿ ವಿಚಿತ್ರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಬಾಣವು ಬಾಣವನ್ನು ಕಕ್ಕುತ್ತಿದೆ. ಬಾಣವು ಬಾಣವನ್ನು ಹೆರುತ್ತಿದೆ. ಬಾಣವು ಬಾಣವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗಲ್ಲ, ಸರಿಯಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಒಂದು ಬಾಣವೇ ಸಹಸ್ರ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಇದ್ದಿತು. ೮೦. ಕೃಷ್ಣನು ಮೇಘಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಾಣಗಳ ಹಂಜರದಿಂದ ತುಂಬಿದನು. ಆದುದರಿಂದ ಗಾಳಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು? ದಿಕ್ಕು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು? ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವು ಎಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಹೋಯಿತು? ಆಕಾಶವು ಎತ್ತ ಹೋಯಿತು ಎನ್ನುವಂತೆ ಗಾಳಿ ಬೀಸುವುದೇ ನಿಂತಿತು. ದಿಕ್ಕು ರೂಪಗೆಟ್ಟಿತು. ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವು ಕಾಣಿಸದಾಯಿತು. ಆಕಾಶವು ಆಕಾರಗೆಟ್ಟಿತು. ೮೧. ಕ್ರೂರವಾದ ಬಾಣಗಳು ಶತ್ರುಸೇನೆಯ ಭಟರ ಅವಯವವನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಸುರಿಯುವಂತೆ ರೋಮರೋಮಕ್ಕೂ ನೆಳಿಲ್ ನೆಕ್ಕು, ಚಳಿಲ್ ಚಕ್ಕು, ದೊಗಲ್

೧. ನೃಪಾಲ (ಕಗ) ೨. ಭೂರಿಭಂಕೃತಂ (ಕಖಿಗ) ೩. ಅಂಬಂಮೊಂದೆ ಸಹಸ್ರರೂಪಮನೆ (ಕಖಿ) ೪. ಲಘುಚಿತ್ರವೇಧಿ (ಕಖಿಗ) ೫. ಎನಿಸಲೆಡೆಗೆಟ್ಟುದು (ಮೊಅ)

ನಗಧರನ ನಿಶಿತನಾರಾ
ಚಗಣಂ ನಡೆ ಪಾಯ್ ರಿಪ್ಪಭಟಾರುಣಜಲಧಾ
ರೆಗಳಂ ಜವನಿಟ್ಟಿವ
ಟ್ಟಿಗೆಯೆನೆ ಪೂತನೆಯರಾಂತು ಕುಡಿದರ್ ಧುರದೊಳ್

೮೨

ತೆಗೆನೆಱಿದಬ್ಬನಾಭನಿಸೆ ತೋಮರಮುರ್ಚೆ ಸುರುಳ್ಳುರುಳ್ಳ ದಂ
ತಿಗಳ ಶರೀರದೊಳ್ ಸುತಿದು ಕೆತ್ತುವ ಪುಣ್ಣಳ ಬಾಯ್ಲೆಂದೆ ಮೆ
ಲೊಗೈವರುಣಾಂಬುಧಾರೆಗಳಗುವಿಸುತಿದುರ್ವು ದಿಟ್ಟಿಗೊಟ್ಟಿದಾ
ವಿಗೆಯ ಘಟಂಗಳಾನನದಿನುಣ್ಣುವ ಕೇಸುರಿಯೊಂದು ಮಾಯ್ಕಿಯಿಂ

೮೩

ಪೆಣದ ಬಣಂಬೆ ಕೋಟ್ಮಿದುಳ ಕೋಯ್ತಿಸರೆಲ್ಲಿನ ಪರ್ವತಂ ಕರು
ಲ್ಲಿಣಲ ಪೊದಟ್ಟಿ ರುಂಡದಡಕಿಲ್ ನರದುರ್ಬು ಕಪಾಲದೋಳಿ ಬಾ
ಳ್ಳೆಣದೆಡೆ ಖಂಡದಿಂದೆ ಬಿಸುನೆತ್ತರ ಪೆರ್ಬೊನಲರ್ಬಿಸಲ್ಕೆ ಮಾ
ರ್ಗಣಗಣಘಾತದಿಂ ತವಿಸಿದಂ ದಿತಿಜಾರಿ ಎರೋಧಿಸೈನ್ಯಮಂ

೮೪

ವ|| ಅಂತು ಗೋಪಮಾರ್ತಂಡನ ಕಾಂಡಂಗಳಹಿಮಕರಕಿರಣದಂತೆ ಅರಾತಿಬಲಮೆಂಬ
ತಿಮಿರಪಟಲಮಂ ತೆರಳೆ ತೊಳ್ಳಿಯುಂ ದನುಜಬಳಜಲಧಿಬಾಡಬಾನಲನ ಬಾಣಂಗಳೊರ್ವಶಿಖಿಯಂತೆ
ತುರಂಗಮ ದಲ ತರಂಗಿತಾರ್ಣವಮನಟ್ಟಾಡಿಸೆಯುಂ, ಇಂದ್ರಾವರಜನ ಶರಂಗಳ್ ವಜ್ರಶನಿಗಳಂತೆ
ದಂತಿಗಟೆಗಳೆಂಬ ಪರ್ವತಂಗಳಂ ನುಚ್ಚುನೂಜಾಗೆ ಮಾಡೆಯುಂ, ದೈತ್ಯಕುಲಸಂಹಾರಚೈರವನ
ಕೂರುಂಬುಗಳ್ ಭೂತಗಣಂಗಳಂತೆ ಪೊಂದೇರ್ಗಳೆಂಬ ಮಾಂಸಕಬಳಂಗಳಂ ನುಂಗಿ ನೊಣೆಯೆಯುಂ

ದೊಕ್ಕು” ಎಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತ ಎರಗಿ ನಾಟಿಕೊಂಡವು. ೮೨. ಕೃಷ್ಣನ ಹರಿತವಾದ
ಬಾಣಗಳು ನಾಟಿಕೊಂಡುದರಿಂದ ಚಿಮ್ಮುವ ಶತ್ರುಭಟರ ರಕ್ತಧಾರೆಗಳನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ಯಮನಿಟ್ಟಿ ಅರವಟ್ಟಿಗೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಪೂತನಿಯರು ಕುಡಿದರು. ೮೩. ಕೃಷ್ಣನು
ತೋಮರವನ್ನು ತೆಗೆದೆಳೆದು ತಿವಿಯಲಾಗಿ ಆನೆಗಳು ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ
ಮೈಯಲ್ಲಾದ ಗಾಯಗಳಿಂದ ಕೆನ್ನೆತ್ತರಿನ ಧಾರೆ ಚಿಮ್ಮಿತು. ಆವಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿದ ಗಡಿಗಳಿಂದ
ಬೆಂಕಿಯ ಜ್ವಾಲೆ ಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಆ ದೃಶ್ಯವು ಕಾಣಿಸಿತು. ೮೪. ಹೆಣದ
ಮೆದೆ, ಭಯಂಕರವಾದ ಮಿದುಳ ತಣ್ಣಗಿರುವ ಕೆಸರು, ಎಲುಬಿನ ಪರ್ವತ, ಕರುಳಿನ
ಜಡೆಯ ರಾಶಿ, ರುಂಡಗಳ ಅಡುಕು, ನರಗಳ ದಿಣ್ಣೆ, ತಲೆಯ ಬುರುಡೆಗಳ ಸಾಲು,
ಹೊಸ ಹಸಿಯ ನೆಣದೆಡೆ, ಮಾಂಸದ ರಾಶಿ, ಬಿಸಿರಕ್ತದ ಜಲಪಾತ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆಗುವಂತೆ
ಕೃಷ್ಣನು ಬಾಣಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಗೋಪಾಲ ಸೂರ್ಯನ ಬಾಣಕಿರಣವು ಶತ್ರುಸೇನೆಯೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯ
ರಾಶಿಯನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿತು. ರಾಕ್ಷಸಬಲ ಸಾಗರ ಬಡಬಾನಲ ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಣಗಳು
ಔರ್ವಾಗ್ನಿಯ ಉರಿಯಂತೆ ಕುದುರೆಗಳ ಸೈನ್ಯವೆಂಬ ಅಲೆಗಳುಳ್ಳ ಸಾಗರವನ್ನು ನಿಶ್ಶೇಷ

ಇಂತು ಕೋದಂಡಚತುರ್ಭುಜನ ಕೋದಂಡಪರಿಘಾತದಿಂದ ದಂಡಧರ ಮುಖಕುಹರಕ್ಕೋಸರಿಸುವ ನಿಜಚಾತುರ್ಬಲಮಂ ಕಂಡು ಜರಾಸಂಧಂ ಕಡುಮುಳಿದು ನಿಜೋಭಯಪಾರ್ಶ್ವದೊಳಿದರ್ ರಾಜಭಟ ಕೋಟಿಯೊಳಿತಿವೀರರೆನಿಸಿದ ಮಾದ್ರಾಜಾಂಗರಾಜ ಚೇದಿರಾಜಕುರುರಾಜರ್ಕಳಂ ನೋಡಿ ನಿಮ್ಮ ಭುಜಬಲಾವಶ್ಯಂಭಮಂ ಪೇಟ್ಟೊಡೀ ಧರೆಯಂ ಪೊಸೆದು ಮುಕ್ಕಲುಂ, ಕುಳನಗಮನಗೆಯೆತ್ತಿ ಕಳೆಯಲುಂ, ಕಡಲನೆಡೆಗಿಡಿಸಲುಂ, ನಾಕಲೋಕಮಂ ನೆಲಕ್ಕಿಟಿಪಲುಂ ಸಿಡಿಲಂ ತುಡುಕಿ ಪಿಡಿಯಲುಂ, ಹಾಲಾಹಲಮಂ ಗುಳಿಗೆಯಿಕ್ಕಲುಂ, ಉರಿಲಿಂಗಮನಾಲಿಂಗಿಸಲುಂ, ಯುಗಾಂತಹುತವಹನಂ ನಂದೆವೊಯ್ಯಲುಂ, ಧೂರ್ಜಟಯ ನಿಟಲಲೋಚನಮಂ ಕರಪುಟದಿಂದ ಮುಚ್ಚಲುಂ ನೆಹಿವ ನಿಮ್ಮಿದಿರೊಳೊರ್ವ ಗೋಪಕುಟಲಂ ಗಂಡಗರ್ವಮಂ ಮೆಹಿದಪನೆಂದು ಮೂದಲಿಸಿ ನುಡಿಯೆ

ಅತಿರಥನೆಂಬ ಗೋಷಣೆಯ ಮದ್ರಮಹೀತಳನಾಥನೆಂಬ ವಿ

ಶ್ರುತಿಯ ಮಹಾಸ್ತಶಸ್ತ್ರವಿದನೆಂಬ ನೆಗಟ್ಟಿಯ ಶಲ್ಯನೆಯಿದಂ

ದಿತಿಜವಿರೋಧಿಯಂ ನಿಜಶರಾಸನಟಂಕೃತನಾದವೆಯ್ದೆ ದಿ

ಗ್ವಿತತಿಯನಭ್ರಮಂಡಲಮನೆಯ್ದೆ ರಥೋತ್ಥಮಹಾಮಹೀರಜಂ

೮೫

ಮಾಡಿದವು. ಉಪೇಂದ್ರನ ಬಾಣಗಳು ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧದಂತೆ ಆನೆಗಳ ಗುಂಪುಗಳೆಂಬ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ನುಚ್ಚು ನೂರಾಗಿಸಿದವು. ರಾಕ್ಷಸ ಕುಲಸಂಹಾರ ಭೈರವನ ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳು ಭೂತ ಪಿಶಾಚಿ ಗಣಗಳಂತೆ (ಶತ್ರುಗಳ) ಸುವರ್ಣ ರಥಗಳೆಂಬ ಮಾಂಸ ಕಬಳಗಳನ್ನು ನುಂಗಿದವು. ಹೀಗೆ ಧನುರ್ಧಾರಿಯೂ ಚತುರ್ಭುಜನೂ ಆದ ಕೃಷ್ಣನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಪರಿಘಾತದಿಂದ ಯಮನ ಬಾಯಿ ಬಿಲಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗುವ ತನ್ನ ಚತುರ್ಬಲವನ್ನು ಕಂಡ ಜರಾಸಂಧನು ಅತಿಯಾಗಿ ಕೋಪಗೊಂಡನು. ತನ್ನ ಎರಡು ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜಭಟ ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿವೀರರೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಮಾದ್ರೇಶ ಶಲ್ಯ, ಅಂಗರಾಜ ಕರ್ಣ, ಚೇದಿರಾಜ ಶಿಶುಪಾಲ, ಕುರುರಾಜ ದುರ್ಯೋಧನರ ಮುಖಗಳನ್ನು ನೋಡಿದನು. “ನಿಮ್ಮ ಭುಜಬಲಾತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಗರ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಸೆದು ಮುಕ್ಕುವುದಕ್ಕೂ, ಕುಲಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಬೇರು ಸಹಿತ ಕಿತ್ತು ಬಿಸಾಡುವುದಕ್ಕೂ, ಸಮುದ್ರವನ್ನು ನೆಲೆದಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ಸಿಡಿಲನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಹಾಲಾಹಲ ವಿಷವನ್ನು ಗುಳಿಗೆಯಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಉರಿಯುವ ಗೋಳವನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಪ್ರಳಯಕಾಲಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಆರುವಂತೆ ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ ರುದ್ರನ ಅಗ್ನಿನೇತ್ರವನ್ನು ಸೇರೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚುವುದಕ್ಕೂ ಸಮರ್ಥ ರಾಗಿರುವಿರಿ. ಇಂತಹ ನಿಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಮೋಸಗಾರನಾದ ಗೋಪಾಲ ಬಾಲಕನೊಬ್ಬನು ಪೌರುಷವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನಲ್ಲಾ ನೋಡಿ!” ಎಂದು ಮೂದಲಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದನು.

೮೫. (ಆಗ) ಅತಿರಥನೆಂಬ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಮದ್ರದೇಶಾಧೀಶ, ಮಹಾಸ್ತಶಸ್ತ್ರವಿದ ಎಂಬ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಶಲ್ಯಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಧನುಷ್ಠಂಕಾರವು ದಿಗಂತವನ್ನು, ರಥಗಳಿಂದೇಳುವ ಧೂಳು ಆಕಾಶಮಂಡಲವನ್ನು, ತುಂಬುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಕೃಷ್ಣನನ್ನು

ಎಕ್ಕತುಳಕ್ಕೆವಂದು ಶರಮಂ ಶರದಿಂ ಕಡಿದಿಕ್ಕುತುಂ ಮಹಾ
 ಸ್ತಕ್ಕೆ ಮಹಾಸ್ತಮಂ ತುಡುತುಮೊಟ್ಟಜೆಗೊಟ್ಟಜೆದೋಲುತುಂ ವರೂ
 ಥಕ್ಕೆ ವರೂಥಮಂ ಸೆಣಸಿ ಚೋದಿಸುತುಂ ನೆರೆದಾಂತ ಶಲ್ಯನಂ
 ಬೆಕ್ಕಸಮುತ್ತು ನೋಡಿ ಬಗೆದಂದು ನಿಮೇಷದೆ ಗೆಲ್ಲುಪಾಯಮಂ ೮೬

ಜ್ಯಂಭಾಸ್ತದಿಂ ಮುಕುಂದಂ
 ಸ್ತಂಭಸಿ ರಥಮಂ ರಥಾಶ್ವಮಂ ಸಾರಥಿಯಂ
 ಸ್ತಂಭಸಿದಂ ಶಲ್ಯನ ದೋ
 ಸ್ತಂಭಮನಿನಿಸಿತ್ತಿಯದಿರ್ಪಿನಮಾಗಳ್ ೮೭

ಜಲರುಹಮಿತ್ರಪುತ್ರನೆನಿಪುನ್ನತಿಯುಂ ಸಹಜಾತದಿವ್ಯಕುಂ
 ಡಲಕವಚಪ್ರಭಾವದಿನಜಯ್ಯನೆನಿಪ್ಪ ನೆಗಟ್ಟಿಯುಂ ನೃಪ
 ಪ್ರಲಯಕ್ಕತಾಂತನಿಂ ಪರಶುರಾಮನಿಸ್ತವಿದಗ್ಧನಾದ ದೋ
 ವಲಯಮುಮಿಂದು ಸಾರ್ಥಕಮಿವಂಗೆನೆ ಶಾರ್ಙ್ಗಗೆ ಕರ್ಣನೆಯ್ದಿದಂ ೮೮

ಚಿತ್ರಗತಿಯಿಂದ ರಥಮತಿ
 ಮಾತ್ರಜವಂ ಬೆರಸು ಪರಿಯೆ ಶರವರ್ಷದೆ ಲೋ
 ಕತ್ರಯಮಂ ಪೂಜ್ಯವೊಲಿನ
 ಪುತ್ರಂ ದುರ್ಲಕ್ಷ್ಯವೇಗನಿಸುವವಸರದೊಳ್ ೮೯

ರಥಹಯಮಂ ನಾಲ್ಕುಬಿಂ
 ರಥಮಂ ಮೂಜಸ್ತದಿಂದೆರಟ್ಟಣೆಯಿಂ ಸಾ
 ರಥಿಯಂ ಕೆಡೆಯಲೈಚ್ಛಂ
 ರಥಾಂಗಧರನೊಂದೆ ಶರದಿನಿನಜನ ಧನುವಂ ೯೦

ಎದುರಿಸಿದನು. ೮೬. ಶಲ್ಯನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸಮಾನನಾಗಿ ಅವನ ಬಾಣವನ್ನು ಬಾಣದಿಂದ ಕಡಿದುಹಾಕುತ್ತಲೂ, ಮಹಾಸ್ತಕ್ಕೆ ಮಹಾಸ್ತವನ್ನು ತೊಡುತ್ತಲೂ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಲೂ ರಥಕ್ಕೆ ರಥವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಅಟ್ಟುತ್ತಲೂ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾಗಿ, ಒಂದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಉಪಾಯವೊಂದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದನು. ೮೭. ಕೃಷ್ಣನು ಜ್ಯಂಭಾಸ್ತದಿಂದ ಶಲ್ಯನ ರಥವನ್ನೂ ರಥದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಸಾರಥಿಯನ್ನೂ ಸ್ತಂಭಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಸಾಗದಂತೆ ಅವನ ಕುಂಭದಂತಿರುವ ತೋಳನ್ನು ಸ್ತಂಭಿಸಿದನು. ೮೮. (ಆಗ) ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನೆಂಬ ಔನ್ನತ್ಯವೂ ಸಹಜವಾದ ದಿವ್ಯಕುಂಡಲ ವಜ್ರಕವಚ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅಜೇಯನಾದವನೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯೂ, ರಾಜಪ್ರಳಯಕಾಲನೆನಿಸಿಕೊಂಡ, ಪರಶುರಾಮನಿಂದ ಅಸ್ತವಿದ್ಯಾವಂತನಾದ ತೋಳ್ಬಲವೂ ಇಂದು ಇವನಿಗೆ ಸಾರ್ಥಕವೆನ್ನುವಂತೆ ಕರ್ಣನು ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು. ೮೯. ಕರ್ಣನು, ತನ್ನ ರಥವು ಅತಿ ವೇಗದಿಂದ ವಿಚಿತ್ರಗತಿಯಿಂದ ಓಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗದಷ್ಟು ವೇಗವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯಿಂದ ಲೋಕತ್ರಯವನ್ನು ಹೂಳುವಂತೆ ಬಾಣಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದನು. ೯೦. ಚಕ್ರಧಾರಿ ಕೃಷ್ಣನು ಕರ್ಣನ ರಥದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಬಾಣಗಳಿಂದಲೂ ರಥವನ್ನು ಮೂರು ಬಾಣಗಳಿಂದಲೂ

ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರಂ ರವಿಸೂನು ಸೋಲೊಡಳಲುಂ ಕಟ್ಟೀವಮುಂ ಮುಟ್ಟೆ ತ
ನ್ನಯ ತೇರಿಂದೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಪಾಯ್ನು ಕುರುಲಕ್ಷ್ಮೀವಲ್ಲಭಂ ವಿಕ್ರಮೋ
ದಯಸದ್ಮಂ ಮಧುಪಿಂಗಳಾಕ್ಷನಭಯಂ ಸಾರ್ತಂದನುದ್ಧದ್ವಜ
ದ್ವಯದಂಡಾಗ್ರಿಮತೋರಣಾಯಿತ ಗದಂ ದುರ್ಯೋಧನಂ ಕೃಷ್ಣನಂ

೯೧

ಗದೆಗೊಂಡೆಯರ್ಪ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮಸಕಮಂ ಕಂಡು ಕಂಸಾರಿ ತಾನುಂ
ಗದೆಗೊಂಡಾಯೆಂದು ತಾಗಲ್ ಪದಹತಿಗೆ ನೆಲಂ ಬಳ್ಳಿ ವಾರಾಶಿಗಳ್ ತು
ಳ್ಳಿ ದಿಶಾದಂತಿವಜಂ ಫೀಳಿಡೆ ಪೊಣದೂ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠನೊಳ್ ಕಾದುವಾ ಯು
ದ್ಧದಗುವು ಪೂವಿನೊಳ್ ಪೊಕ್ಕಳಿ ನೆಗಟ್ಟವೊಲಾಯ್ತು ಮುರದ್ವಂಸಿಗಳ್

೯೨

ಗದೆಯಂ ತೂಗುತ್ತೆ ಸಾವೊಟ್ಟಜೆ ತಿರಿಪಿ ಗದಾದಂಡದಿಂ ಪೊಯ್ತು ಕೋಪಂ
ಗದೆಯಿಂದಂ ಪೊಯ್ತುಳಂ ಬಂಜಿಪ ನೆವವೆಸೆಯಲ್ ಚಂಚಲತರ್ಕಪೂರಾಂ
ಗದ ಹಾರಾಪೀಡರೋರೊರ್ಮವನಿತಳದೊಳೋರೊರ್ಮೆ ವಿದ್ಯಾಧರಾಕಾ
ರದಿನಂತರ್ಥಾನದೊಳ್ ತಾಗಿದರತುಳಬಳರ್ ಕೃಷ್ಣದುರ್ಯೋಧನರ್ಕಳ್

೯೩

ಸಾರಥಿಯನ್ನು ಎರಡು ಬಾಣಗಳಿಂದಲೂ ಬೀಳುವಂತೆ ಹೊಡೆದನು. ಮತ್ತೊಂದು ಬಾಣದಿಂದ ಕರ್ಣನ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ೯೧. ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಾದ ಕರ್ಣನು ಸೋತು ಹೋದುದರಿಂದ ಅಳಲೂ ಅತಿವ್ಯಥೆಯೂ ಮತ್ಸರವೂ ಉಂಟಾಗಲು ಕುರುರಾಜ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಲ್ಲಭನೂ ಪರಾಕ್ರಮೋದಯಗೃಹವೂ ಜೇನುತುಪ್ಪದಂತೆ ಪಿಂಗಳವರ್ಣದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನೂ ಆದ ದುರ್ಯೋಧನನು, ತನ್ನ ರಥದಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಧುಮಿಕಿ, ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತೋರಣದಂತೆ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ನಿರ್ಭೀತನಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದನು. ೯೨. ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಿರುವ ದುರ್ಯೋಧನನ ಜೋರನ್ನು ಕಂಡು, ಕೃಷ್ಣನು, ತಾನೂ ಗದೆಯನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದುರ್ಯೋಧನನ ಮೇಲೆ ತಾಕಿದನು. ಅವರ ಕಾಲಿನ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ನೆಲವು ಬಳುಕಿತು. ಸಮುದ್ರಗಳು ತುಳುಕಾಡಿದವು. ದಿಗ್ಗಜಗಳು ಫೀಳಿಟ್ಟವು. ಹಾಗೆ ಕುರುಶ್ರೇಷ್ಠನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಕಾದುವ ಆ ಭಯಂಕರ ಯುದ್ಧವೂ ಮುರಹರನಾದ ಅವನಿಗೆ ತುಂಬಿಯು ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಂತೆ ಆಯಿತು. ೯೩. ಅಸಮ ಬಲಶಾಲಿಗಳೂ ಚಂಚಲವಾಗಿ ತೂಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಕರ್ಣಾಭರಣವೂ ಭುಜಕಿರೀಟವೂ ಉಳ್ಳವರಾದ ಕೃಷ್ಣ ದುರ್ಯೋಧನರು ಗದೆಯನ್ನು ತೂಗುತ್ತ ಹತ್ತಿರ ಬರುವ ಆ ಪರಾಕ್ರಮವೂ, ಗದಾದಂಡವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ, ಹೊಡೆಯುವ ಕೋಪವೂ ಗದೆಯ ಹೊಡೆತವನ್ನು ವಂಚಿಸುವ, ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನೆವವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿರಲು, ಒಂದು ಸಾರಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೂ ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿ ವಿದ್ಯಾಧರಾಕಾರದಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಧಾನವಾಗಿಯೂ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದರು.

೧. ಪೂರ್ವಳಿ (ಕಗ) ೨. ಬಂಜಿಪ ನೆವವೆಸೆಯಲ್ (ಕಗ) ಬಂಜಿಪ ನೆವವೆಸೆಯಲ್ (ಖ)

ದಶಕಂಠವೈರಿಯೋಳ್ ಪೊಣ
 ದುರ್ ಶೀರ್ಣತನುವಾಗಿ ಸೆಡೆದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸುತಂ
 ಪ್ರಶಮಿತಪರಾಕ್ರಮಮಂ ಗಂ
 ಡಶೈಲದೊಳ್ ಪೊಣದರ್ಶನಗಜದಂತಾದಂ

೯೪

ವ|| ತದನಂತರಂ

ಪುಟ್ಟೆ ಸಮಸ್ತಧಾತ್ರಿಗೆ ಭಯಂ ನಿಟಲಾಕ್ಷಚತುರ್ಭುಜಾನ್ವಿತಂ
 ಪುಟ್ಟಿದಗುರ್ವು ರಾವಣನ ರೌದ್ರತವೆತ್ತವತಾರ್^೧ವೀತನೊಂ
 ದೊಟ್ಟಜೆ ಲೋಕಪಾಲಕರನಾಟಲೆದಿರ್ಪ ಪೊಡರ್ಪಿನಿಂದೊಡಂ
 ಬಟ್ಟುದು ನೋಡಿಮೀತನೊಳೆನಲ್ ಶಿಶುಪಾಲನಿದಿರ್ಚಿ ಸಾರ್ಚಿದಂ

೯೫

ತೇರಂ ಪರಿಯಿಸಿ ಬಿಲ್ಲೊಂ
 ಡೀ ರಣಮಂ ಕೊಂಡು ಕೊನೆಯಲೊಲ್ಲೆಂ ಕ್ಷಣದಿಂ
 ವೈರಿಯನಿಕ್ಕುವೆನೆನುತುಂ
 ಕೂರಸಿಗೊಂಡೊಡತಿ ಚೈದ್ಯನೆಯ್ದಿದನಾಗಳ್

೯೬

ನಂದಕಮಂ ದಿವಿಜಗಣಾ
 ನಂದಕಮಂ ಕೊಂಡು ಚೇದಿಪತಿಯೋಳ್ ಪೊಣದರ್ಶಂ
 ಮಂದರಧರನಾಹವದೊಳ್
 ಮಂದರಧರರಾದರಹಿತರೆಂದೆಂಬನೆಗಂ

೯೭

೯೪. ರಾವಣವೈರಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಗಾಯಗೊಂಡು ಬಾಡಿದ ದೇಹವುಳ್ಳ ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೆದರಿ ಕುಗ್ಗಿ ಶಾಂತ ಪರಾಕ್ರಮನಾಗಿ, ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಜಾರಿದ ದೊಡ್ಡ ಗುಂಡು ಬಂಡೆಯೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಕಾಡಾನೆಯಂತೆ ಆದನು. ವ|| ಆಮೇಲೆ ೯೫. ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಭಯವು ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಹಣೆಗಣ್ಣು ನಾಲ್ಕು ತೋಳುಗಳೂ ಉಳ್ಳವನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅತಿಶಯವೂ ರಾವಣನ ರೌದ್ರತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಅವತಾರವೂ ಈತನ ಪರಾಕ್ರಮವೂ, ಲೋಕಪಾಲಕರನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ತೇಜಸ್ಸು ಗರ್ವಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿ ಈತನಿಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿವೆ ನೋಡಿ ಎನ್ನುವಂತೆ ಶಿಶುಪಾಲನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದನು. ೯೬. ಶಿಶುಪಾಲನು “ಈ ಯುದ್ಧವು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ರಥವನ್ನೇರಿ ಮಾಡುವಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದೆಂದು ಹೊಗಳಲಾರೆನು. ವೈರಿಯನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಕೊಲ್ಲುವೆನು”. ಎನ್ನುತ್ತ ಹರಿತವಾದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಝಳಪಿಸಿ, ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಬಂದನು. ೯೭. ಕೃಷ್ಣನು ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಆನಂದಕರವಾದ ನಂದಕವೆಂಬ ತನ್ನ ಕತ್ತಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದು, ಶಿಶುಪಾಲನೊಡನೆ ಶತ್ರುಗಳು ಮಂದರಗಿರಿಯನ್ನೇರಿದರು^೨ ಎನ್ನುವಂತೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

೧. ಈತನೆಂಬೊಟ್ಟಜೆ (ಕ) ೨. ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾದರು ಎನ್ನುವಂತೆ (ರಂ).

ಅಳವಿಗೆ ಸಾರ್ವ ಸಾರ್ವ ತೆಜಪಂ ನಡೆನೋಡುವ ನೋಡಿ ಪೊಯ್ವಪೊ
ಯುಳನೆಡೆಯೋಳ್ ನಿವಾರಿಪ ನಿವಾರಿಸಿ ಕುತ್ತುವ ಖಡ್ಗವಿದೈ ತ
ಮೊಳೆ ನೆಲಸಿತ್ತೆನಲ್ ಕೊನೆದು ಕಾಳೆಗದಿಂ ಶಿಶುಪಾಲದೈತನೋಳ್
ಬಲಿರಿಪು ಕಾದಿದಂ ಮುಳಿದು ತಾಗುವಿನಂ ಹರಿಗುಂಟೆ ಕಾಳೆಗಂ

೯೮

ಮದಗಜದ ರದನಮಂ ಸಿಂ
ಗದ ದಾಡೆಯನುಗ್ರಘನೆಯ ಪಲ್ಲಂ ಮುಟೆವಂ
ದದೆ ಮುಟೆಯೆ ಪೊಯ್ವು ನಿಜಖ
ಡ್ಗದೆ ತತ್ಪಡ್ಗಮನುಪೇಂದ್ರನಾಂತಂ ಜಯಮಂ

೯೯

ಅರಿವಧಮನನಾಗತಮಂ
ಸ್ಮರಿಯಿಸೆ ಕೈಗಾದು ಕಾದಿದಂ ಶಿಶುಪಾಲಾ
ದೈರೊಳಂದಚ್ಚುತನಿಂತುಂ
ಹರಿಗಂ ಮಿಬ್ಬುಗಮಿದಿರ್ಚಿ ಜೀವಿಪರೊಳರೇ

೧೦೦

ವ|| ಆಗಳ್ ಭಗ್ಗುಖಡ್ಗನಾಗಿ ಮತ್ತಂ ಕಡುಪುಗೆಯ್ವು ಶಿಶುಪಾಲನಂ ಮಗಧನರಪಾಲಂ
ಕಂಡು

ಉಡಿಯೆ ನಿಜಾಸಿ ನಿಯುದ್ಧ
ಕೊಡರಿಸಲುಂ ಮತ್ತೆ ಕೈದುಗೊಳಲುಂ ಬೇಡಿಂ
ಪಡುನೇಸಟಾದುದಿಂದಿನ
ಕಡುಪಂ ಕೃಷ್ಣಂಗೆ ನಾಳೆ ತೋರ್ಪುದು ಚೈದ್ಯಾ

೧೦೧

೯೮. ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಷ್ಟು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬರುವ, ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡುವ, ಹಾಗೆ ನೋಡಿ ಹೊಡೆಯುವ, ಹೊಡೆತಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಶತ್ರುವನ್ನು ಹೊಡೆಯುವ, ಖಡ್ಗವಿದೈಯು ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ನೆಲೆಸಿದ್ದಿತು, ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ಕಾಳಗವನ್ನೇ ಹೊಗಳುತ್ತ ಕೃಷ್ಣನು ಶಿಶುಪಾಲನೊಡನೆ ನಗುತ್ತ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಕೋಪಗೊಂಡು ಮಾಡುವಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿನ ಯುದ್ಧವು ಕೃಷ್ಣನಿಗುಂಟೇ?! ೯೯. ಕೃಷ್ಣನು, ಮದ್ದಾನೆಯ ದಂತವನ್ನೂ ಸಿಂಹದ ಕೋರೆಹಲ್ಲನ್ನೂ ಕ್ರೂರಸರ್ಪದ ಹಲ್ಲನ್ನೂ ಮುರಿಯುವಂತೆ ಶಿಶುಪಾಲನ ಕತ್ತಿಯು ಮುರಿದು ಹೋಗುವಂತೆ ತನ್ನ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದು, ಜಯವನ್ನು ಪಡೆದನು.. ೧೦೦. ಶತ್ರುವಾದ ಶಿಶುಪಾಲನೆ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಇನ್ನೂ ಕಾಲವು ಒದಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡ ಕೃಷ್ಣನು ಆಗ ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೆ ರಕ್ಷಿಸಿ ಕಾದಿ ಜಯಿಸಿದನು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಹರಿಗೂ ಯಮನಿಗೂ ಇದಿರಾಂತು ಜೀವಿಸುವವರುಂಟೇ? ವ|| ಆಗ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಮುರಿಸಿ ಕೊಂಡರೂ ಮತ್ತೆ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು ನೋಡಿ ಜರಾಸಂಧರಾಜನು ೧೦೧. “ಕತ್ತಿಯು ಮುರಿದು ಹೋಗಿರುವಾಗ ಬಾಹುಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವುದೂ ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಆಯುಧವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಬೇಡ ಶಿಶುಪಾಲಾ

ಆಂ ಪಿರಿಯಂ ಸಮಸ್ತಬಲದಿಂ ನೃಪಕೋಟಿಗೆ ಚೈದ್ಯರಾಜನೆ
 ನಿಂ ಪಿರಿಯಂ ಮನೋಬಲಭುಜಾಬಲಶಸ್ತ್ರಬಲಂಗಳಿಂದಮೀ
 ಪೆಂಪಿನ ಚೈದ್ಯನಂ ಕ್ಷಣದೆ ಗೆಲ್ಲನಧೋಕ್ಷಜನೀ ಮುಕುಂದನಾ
 ಗ್ಗಂ ಪಿರಿಯಂ ಬಲೋದಯದಿನೆಂದು ಮನಂ ಸೆಡೆದಳ್ಳಿ ಮಾಗಧಂ ೧೦೨

ಪಗೆ ಪಳಸೆ ಕಿಡದು ನಾಳೆಯೆ
 ಮಗುಳ್ಳುಂ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಬಂದು ಮಾಲ್ವುಂ ಕಂಸಾ
 ರಿಗೆ ತಕ್ಕುದನೆಂದೀಗಲ್
 ಪೊಗಸುಂ ಪೋಯ್ತೆಂದು ನೆವದೆ ರಣದಿಂ ತಳದರ್ಗಂ ೧೦೩

ವಿಶಸನಭೀತಿಯಿನೋಡುವ
 ವಸುಧೇಶರನಾತ್ಮಭೂರಿಭಾಂಕೃತರವದಿಂ
 ಮಸೆವೆಳಗಿಂ ನಗುತಿರ್ಪಂ
 ತೆಸೆದುವು ಬೆನ್ನಟ್ಟುತಿರ್ದ ಕೃಷ್ಣಶರಂಗಳ್ ೧೦೪

ಸಂಗರಧರಿತ್ರಿ ನಾಡೆ ಮು
 ನಂಗೊಳಿಸಿದುದಂದು ಜವನ ಪೆರ್ಬೆಣವೆಳೆ ಭೂ
 ತಂಗಳ ಕೊಟ್ಟಾರಂ ವಿಹ
 ಗಂಗಳ ಬೆಳೆಗೆಯ್ಯನಲೆ ಬಿಬ್ಬರಿಬಲದಿಂ ೧೦೫

ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗುವಂತಾದನು. ಈ ದಿನದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಾಳೆ
 ತೋರಿಸೋಣ” ಎಂದನು. ೧೦೨. “ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಯ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯಲ್ಲೂ
 ಸೈನ್ಯದಲ್ಲೂ ನಾನು ಹಿರಿಯನು. ಚೇದಿರಾಜ ಶಿಶುಪಾಲನು ಮನೋಬಲ ಭುಜಬಲ
 ಶಸ್ತ್ರಬಲಗಳಿಂದ ನನಗಿಂತ ಹಿರಿಯನು. ಈ ಮಹಿಮೆಯ ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ
 ಜಯಿಸಿದ ವಿಷ್ಣು, ಈ ಕೃಷ್ಣನು, ಬಲಾತಿಶಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿರಿಯನು.” ಎಂದು
 ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಹೆದರಿ ಕುಗ್ಗಿದನು, ಆ ಜರಾಸಂಧ. ೧೦೩. “ಹಗೆ
 ಹಳಸಿದರೇನೂ ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲ” ನಾಳೆಯೇ ಮತ್ತೆ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಬಂದು ಕಂಸಾರಿಗೆ ತಕ್ಕದ್ದನ್ನು
 ಮಾಡೋಣ. ಈಗ ಹಗಲೂ ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು” ಎಂದು ನೆವ ಹೇಳಿ ರಣರಂಗದಿಂದ
 ಹೊರಟುಹೋದನು. ೧೦೪. ಕೊಲೆಯ ಭೀತಿಯಿಂದ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ರಾಜರನ್ನು
 ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೋಗುವ ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಣಗಳು ಮಸೆತದಿಂದಾದ ತಮ್ಮ ಬೆಳಕಿನಿಂದಲೂ, ಹೆಚ್ಚಾದ
 ಭಾಂಕಾರದಿಂದಲೂ ನಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದವು. ೧೦೫. ರಣರಂಗಭೂಮಿಯು ತನ್ನ
 ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿರುವ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದಿಂದ ಅಂದು ಯಮನ ಹೆಣಗಳ ದೊಡ್ಡ ಬೆಳೆ,
 ಭೂತಗಳ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ, ಹದ್ದು ಕಾಗೆಗಳ ಬೆಳೆಯ ಗದ್ದೆ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದಿತು.

ಮಸಕಂಗೊಂಡಟ್ಟೆಗಳ್ ನರ್ತಿಸೆ ಸಮರಮಹೀರಂಗದೊಳ್ ನಾರದಂ ನ
 ತಿಸೆ ರೋದೋರಂಗದೊಳ್ ಸಂಗರಜಯವಧುವಾತ್ಮಿಯ ದೋರ್ಯುಗ್ಗದೊಳ್ ನ
 ತಿಸೆ ಗೆಲ್ಲಂಗೊಂಡು ತಮ್ಮೊಳ್ ಪೊಣರ್ದಗಿದು ತೆರಳೋಡುವಾ ಭೂಪರಂ ಸಂ
 ತಸದಿಂ ನೋಡುತ್ತಮಿದರ್ ಪ್ರಹಸಿತವದನಂ ಗೋಪಮಾರ್ತಂಡದೇವಂ

೧೦೬

ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾ ಘಟೀಘಟಿತಾರಘಟ್ಟ ಘಟನಾಸ್ವತಂತ್ರ
 ನಿಜಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಚಕಿತಸಕಲಾಮ್ನಾಯತಂತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ
 ಶ್ರೀಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗ
 ನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ಉಗ್ರಸೇನಾಭಿಷೇಕ ಪಾಕಶಾಸನಸಭಾ
 ಕರ್ಪಣ ಗುರುಪುತ್ರಾಹರಣ ಮಕರಾಕರಾಲೋಚನ ಪಾಂಚಜನ್ಯ
 ಲಾಂಛನ ನಂದಕಸುದರ್ಶನಶಾರ್ಙ್ಗಕೌಮೋದಕೀಸಮಾ
 ಗಮನ ಜರಾಸಂಧಯುದ್ಧವರ್ಣನಂ
 ಸಪ್ತಮಾಶ್ವಾಸಂ

೧೦೬. ಯುದ್ಧ ಭೂರಂಗದಲ್ಲಿ ಯೋಧರ ಮುಂಡಗಳು ಉದ್ರೇಕಗೊಂಡು ರಭಸದಿಂದ
 ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾರದ ಋಷಿಯು, ಗಗನರಂಗದಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ರಣ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು
 ಜಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೃಷ್ಣನ ತೋಳುಗಳೆರಡರಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ,
 ಹೆದರಿ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಆ ಶತ್ರುರಾಜರನ್ನು ಆ ಗೋಪಾಲ ಸೂರ್ಯದೇವನು
 ನಗುಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಭೂಪಾಲಕನೂ
 ಕಿರಣಪಾಲಕನೂ ಆದ ಸೂರ್ಯದೇವನೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇದು ಸಮಸ್ತ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮಾಲಾ ಶ್ರೀಪಾದ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಕೃತ
 ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಉಗ್ರಸೇನಾಭಿಷೇಕ, ಇಂದ್ರಸಭಾಕರ್ಪಣ,
 ಸಾಗರಾಲೋಚನೆ, ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಶಂಖಧಾರಣೆ, ನಂದಕವಿಡ್ಗ, ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರ,
 ಶಾರ್ಙ್ಗಧನುಸ್ಸು, ಕೌಮೋದಕೀಗದೆಗಳ ಆಗಮನ, ಜರಾಸಂಧ ಯುದ್ಧ ವರ್ಣನೆಗಳ
 ವಿಳನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ.

ಅಷ್ಟಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀವತ್ಸಲಾಂಭನಂ ಬಲ
ದೇವಸಹಾಯಂ ಜಯಾನಕಧ್ವನಿಮುದಿತ
ಕ್ಷಾ ಪ್ರಳಯಜನಂ ವೀರರ
ಸಾವ್ಯತಮುಖಿಕಮಲಮೆಸೆಯೆ ಪೊಟಲಂ ಪೊಕ್ಕಂ

೧

ಅವಿರಳವಾಸ್ಯದಿಂ ಪರಕೆ ಪೊಣ್ಣುವಿನಂ ವನಿತಾಕದಂಬಮಿ
ಕುವ ಧವಳಾಕ್ಷತಂ ಕುಡುವ ಚಂದನಕರ್ದಮಮೀವ ದೂರ್ವೆ ಸೂ
ಸುವ ಸಿತಸರ್ಪಪಂ ತಳಿವ ಲಾಜಕಮೆತ್ತುವ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ ನೀ
ಡುವ ನವಮಾತುಳುಂಗಫಲಮೆಂಬವನಚ್ಯುತನೊಲ್ಲ ತಾಳಿದಂ

೨

ವ|| ಅಂತು ಮಂಗಲಾಚಾರಪರಂಪರೆ ವಿರಾಜಿಸೆ ರಾಜಮಂದಿರಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಸುಖದಿನರೆ
ಕತಿಪಯದಿನಂಗಳೆ

ಮೊನೆಯೊಳ್ ಬೆಂಗೊಟ್ಟು ಮುಂ ಪೋದಲೊಳೆ ಮಗುಟ್ಟುಂ ತ್ರಿಂಶದಕ್ಷೊಹಿಣೀವಾ
ಹಿನಿಯಂ ಲೋಕಕ್ಕಾಂಡಪ್ರಳಯಮೆನೆ ಮಹಾಕಂಪಮಪ್ಪನ್ನವಾ ಮು
ನ್ನಿನಗುರ್ವಾ ಮುನ್ನಿನ ಭುಜಬಲವಾ ಮುನ್ನಿನಾಟೋಪವಾ ಮು
ನ್ನಿನ ಧಾತ್ರೀನಾಥರಾ ಮುನ್ನಿನಾಡಂಬರವೆಸೆಯೆ ಜರಾಸಂಧನೆಟ್ಟುಂದು ನಿಂದಂ

೩

೧. ತನ್ನ ವಿಜಯವಾದ್ಯಧ್ವನಿಯಿಂದ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೇ ಸಂತೋಷ
ವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ ಶ್ರೀವತ್ಸಲಾಂಭನ ಕೃಷ್ಣನು ವೀರರಸಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ
ಮುಖಕಮಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಬಲರಾಮನೊಡನೆ ಮಧುರಾಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.
೨. ಪುರವನಿತೆಯರು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಬಾಯಿಂದ ಹರಸುತ್ತ ತಳಿಯುವ
ಬಿಳಿಯ ಅಕ್ಷತೆ, ಕೊಡುವ ಗಂಧ, ಗರಿಕೆ, ಚೆಲ್ಲುವ ಬಿಳಿಯ ಸಾಸಿವೆ, ತಳಿಯುವ
ಅರಳು, ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಹೂಮಾಲೆ, ಕೈಗೆ ಕೊಡುವ ಹೊಸಮಾದಲದ ಹಣ್ಣು ಎಂಬವುಗಳನ್ನು
ಕೃಷ್ಣನು ಒಲಿದು, ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಮಂಗಲಾಚಾರ ಪರಂಪರೆಯು
ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿ, ಸುಖದಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ
೩. ಜರಾಸಂಧನು ಹಿಂದೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋತು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಆ ಅಳಲು
ಚಿಂತೆಗಳಿಂದಲೇ ಹಿಂದಿನ ರಾಜರೊಡನೆ ಮೂವತ್ತು ಅಕ್ಷೊಹಿಣೀಸೇನಾಸಮೇತನಾಗಿ,
ಮುಂಚಿನ ಅದೇ ತೋಳ್ಬಲವೂ, ಅದೇ ಆಡಂಬರವೂ, ಅದೇ ಆಟೋಪವೂ,
ಅದೇ ಭಯಂಕರತೆಯೂ ಪ್ರಕಟವಾಗುವಂತೆಯೂ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಳಯವಾಗುವುದೋ ಎಂಬ ನಡುಕವುಂಟಾಗುವಂತೆಯೂ ಕಾಳಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತನು.

ವ|| ಅಂತು ಜರಾಸಂಧನಾ ಪ್ರಕಾರದಿಂ ಪದಿನೆಂಟುಸೂಳಿತ್ತಿಬರೆ ಮುರಾಂತಕನನಿತು ಸೂಳಿಂಗಳಂ ಪೂರ್ವಸಮರಕ್ರಮದೊಳೇಕಾಂಗದಿಂ ಜಯೋತ್ತರಮಾಗೆ ಕಾದಿ ಮಧುರೆಯಂ ಪೊಕ್ಕು ಬಲವದ್ವಿಪಕ್ಷ ತ್ರಿಂಶಕ್ಕೊಹಿಣೀಬಲ ಪುನಃಪುನರಾಗಮನಸಂಗಟ್ಟದಿಂ ದಳವಿಳ್ಳೆಯಾದ ಯಾದವ ದೇಶದ ಜನಕ್ಷೇಶಮಂ ಸ್ವಕೀಯಕಾರುಣ್ಯವಚನದಿನಾಟಿಸುತ್ತಿರ್ಪಿನಮದೊಂದು ಸಮಯದೊಳೊರ್ವ ಗುಪ್ತಚರನತಿಸಂಭ್ರಮತ್ವರಿತಗತಿಯಿಂ ಬಂದಾಸ್ಥಾನಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಸಭಾಳಸ್ಥಳೀಕುಟ್ಟಿ ತಕರಾರವಿಂದನಾಗಿ ನಿಂದಿದುರ್

ಸುರದೈತ್ಯಾಹವದೊಂದು ಸೈನ್ಯವಿನಿತಿಲ್ಲಿ ತ್ರಿಂಶದಕ್ಕೊಹಿಣೀ
ಭರದಿಂ ಬಳ್ಳುವ ಭೂಮಿಯಂ ತಳೆವೊಡಿರ್ವರ್ ಕೂರ್ಮರಿರ್ವರ್ ಫಣೀ
ಶ್ವರರೀರೆಂಟುದಿಶಾಗಜಂಗಳೆರಡೇಯುಂ ಗೋತ್ರಶೈಲಂಗಳಾ
ಗಿರವೇಯುಂ ದಿಟವೆಂಬಿನಂ ತಳದುರ್ ಮತ್ತಂ ಮಾಗಧಂ ಬಂದಪಂ ೪

ವ|| ಎಂದು ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ದ ಚರನ ವಚನಮಂ ಕೇಳುಗ್ರಸೇನ ವಸುದೇವ ವೈಷ್ಣಂಧಕ ಪ್ರಭೃತಿ ಯದುಕುಲವೃದ್ಧರುಮನುದ್ಧವಾಕ್ಯೂರ ಸಾತ್ಯಕಿಪ್ರಮುಖ ಬುದ್ಧಿ ವೃದ್ಧರುಮಂ ಸರೋಜಾಕ್ಷಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ

ಮಾನವನಾಟಕಪ್ರಕಟನಂ ನುಡಿದಂ ಪಗೆ ಮತ್ತೆ ಬಂದಪಂ
ತಾನಿದಿರೆತ್ತಿ ಮುಂ ಪಲವು ಸೂಚಿ ಬರೆ ಕೆಟ್ಟುಟಿದೀ ಸ್ವದೇಶಮಿ
ನ್ನಾ ನರಪಾಲಸೈನ್ಯಪರಿಪೀಡೆಗೆ ಸೈರಿಸಲಾರದಿಂದಿದ
ಕೇನನುಪಾಯಮಂ ನೆಗಲ್ವಮೆಂದೊಡೆ ಪೇಟ್ಟಪನಾನುಪಾಯಮಂ ೫

ವ|| ಹಾಗೆ ಜರಾಸಂಧನು ಹದಿನೆಂಟು ಸಾರಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಎತ್ತಿ ಬಂದನು. ಕೃಷ್ಣನು, ಅಷ್ಟುಸಾರಿಯೂ ಏಕಾಂಗದಿಂದಲೇ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಕಾದಿ ಜಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಪಟ್ಟಣಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದನು. ಆದರೂ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಶತ್ರು ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀಸೇನೆಯು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹದಿನೆಂಟು ಸಾರಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಯಾದವ ಸೈನ್ಯವು ಅತಿಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾದುದನ್ನೂ ಜನಕ್ಷೇಶವನ್ನೂ ಸಹಿಸದವನಾದನು. ತನ್ನ ಕರುಣಾಪೂರ್ಣಪಾರ ವಚನಾಮೃತದಿಂದ ಅದನ್ನು ಆರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಅಂದೊಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ಗೂಢಚಾರನು ಅತಿಸಡಗರದಿಂದ ಬೇಗಬೇಗನೆ ನಡೆದುಬಂದು ಸಭೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ನಿಂತು, ೪ “ದೇವರಾಕ್ಷಸರ ಯುದ್ಧ ಸೈನ್ಯವಾವುದೂ ಇಷ್ಟಿಲ್ಲ. ಜರಾಸಂಧನು ಮತ್ತೆ ಮೂವತ್ತು ಅಕ್ಷೌಹಿಣಿ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಆ ಸೇನಾಭಾರದಿಂದ ಬಳುಕುವ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕಾದರೆ ಇಬ್ಬರು ಕೂರ್ಮರೂ, ಇಬ್ಬರು ಆದಿಶೇಷರೂ, ಹದಿನಾರು ದಿಗ್ಗಜಗಳೂ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಗೋತ್ರ ಗಿರಿಗಳೂ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬೇಕಾಗುವುದು.” ವ|| ಎಂದು ಬಿನ್ನಹಮಾಡಿದನು. ಚರನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕೃಷ್ಣನು-ಉಗ್ರಸೇನ ವಸುದೇವ ವೃಷ್ಣಿ ಅಂಧಕರೇ ಮೊದಲಾದ ಯದುಕುಲ ವೃದ್ಧರನ್ನೂ ಉದ್ಧವ ಅಕ್ರೂರ ಸಾತ್ಯಕಿ ಪ್ರಮುಖರಾದ ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರನ್ನೂ ನೋಡಿದನು. ೫. ಮನುಜನಾಟಕವಾಡುವ ಆ ಕೃಷ್ಣನು, “ಹಗೆಯು ಮತ್ತೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಹಿಂದೆ ಹಲವು ಸಾರಿ ಎತ್ತಿ ಬಂದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಈ ದೇಶವು ಕೆಟ್ಟುಳಿದಿದೆ. ಮತ್ತೆ

ಪಗೆಯುಮಸೂಯೆಯುಮೆಮ್ಮೋಳ್
ಮಗಧಂಗಳಿವೀ ಸ್ವದೇಶದಿಂ ಪರದೇಶೋ
ವಿಗಿ ಪೋದೊಡೆಮ್ಮ ಬಟೆಯನೆ
ಮಗಧಂ ಗಟಿವಟೆಯ ಪಾವಿನಂತಿರೆ ಬರ್ಕುಂ

೬

ರಿಪುವೆಮ್ಮಿದ್ವನೈದೇಶಕ್ಕೆಡೆ ನಡೆದೊಡೀ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕಮೀ ನ
ಮ್ಮ ಪುರಕ್ಕಂ ಕ್ಷೇಮವಕ್ಕುಂ ಧುರದೊಳವನನಾವತ್ತಲೇಕಾಂಗದಿಂ ಗೆ
ಲ್ದಪೆದಾವಾ ತ್ರಿಂಶದಕ್ಕೊಹಿಣಿಯನುರುಪಿ ಬಾಣಾಗ್ಗಿಯಿಂ ಮತ್ತೆ ಮೇಲೆ
ತ್ತಿ ಪೊಡರ್ಪಿಂ ಬಾರದಂತಾಗಿಪೆವಿದೆ ವಿಗತಾಪಾಯಮಪ್ಪೊಂದುಪಾಯಂ

೭

ವ|| ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ವಸುದೇವನಂದನರ್ ಗೃಹೀತನಿಜನಿಜಾಯುಧರಾಗಿ
ಬಂಧುಜನಪುರಜನಪರಿಜಂಗಳಾಶೀರ್ವಾದನಾದಮೊದವೆ ಪೊಳಲಂ ಪೊಳಮಟ್ಟೇಕಾಂಗದಿಂ
ದಕ್ಷಿಣದಿಗ್ಗಿಭಾಗಾಭಿಮುಖರಾಗಿ

ಜನಪದಮುಮನವನೀಶ್ವರ
ಜನಪದಮುಮನಖಿಲನದನದೀರ್ಥಸರೋ
ಜನಿಪಂಡಮುಮಂ ತತ್ಸಾ
ವನನಗನಿವಹಮುಮನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೆ ಬರುತ್ತುಂ

೮

ವ|| ಅಂತು ನಡೆಯೆ ಕಟ್ಟಿದಿರೋಳ್

ಆಗಬಹುದಾದ ಆ ರಾಜರ ಸೇನೆಯ ಪರಿಪೀಡೆಗೆ ಸೈರಿಸಲಾರದು. ಇದಕ್ಕೇನುಪಾಯವನ್ನು
ಮಾಡೋಣವೆಂದರೆ ನಾನು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ೬. ಜರಾಸಂಧನಿಗೆ ನಮ್ಮ
ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷವೂ ಅಸೂಯೆಯೂ ಇದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ದೇಶವನ್ನೂ
ಬಿಟ್ಟು, ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ನಮ್ಮ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದು, (ಹೊಡೆಯಲು ನೀಡಿದ)
ಕೋಲಿನ ಜತೆಯಲ್ಲೇ ಬರುವ ಹಾವಿನಂತೆ ಬರುವನು! ೭. ಶತ್ರುವು ನಾವಿದ್ದ ಅನ್ಯದೇಶಕ್ಕೆ
ಎಡವಿ ಬಂದನಾದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಈ ಪುರಕ್ಕೂ ಕ್ಷೇಮವಾಗುವುದು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ
ನಾವು ಅವನನ್ನು ಅನ್ಯದೇಶದಲ್ಲೇ ಏಕಾಂಗದಿಂದ ಗೆಲ್ಲುತ್ತೇವೆ. ಆ ಮೂವತ್ತು
ಅಕ್ಕೊಹಿಣಿಯನ್ನು ಬಾಣಾಗ್ಗಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟು, ಮತ್ತೆ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ
ಬರದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇದೇ ಅಪಾಯರಹಿತವಾದ ಒಂದು ಉಪಾಯ". ವ|| ಎಂದು
ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಆಮೇಲೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು
ಬಂಧುಜನ ಪುರಜನಗಳಾಶೀರ್ವಾದ ಧ್ವನಿಯು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರಲು ಮಧುರೆಯನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು, ಏಕಾಂಗವೀರರಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖರಾಗಿ ನಡೆದರು. ೮. ತಮ್ಮ
ಜನಪದವನ್ನೂ ಬೇರೆ ರಾಜರ ದೇಶವನ್ನೂ ನದ ನದೀರ್ಥಸರೋವರ ಸಮೂಹವನ್ನೂ
ಅಲ್ಲಿಯ ಪರಿಶುದ್ಧ ಪರ್ವತಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತ ಬಂದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ

ವಸುಧಾಂಗನೆ ಮೇಲ್ಮೊಂಡಳೊ
ಪೊಸಪಸುವರ್ತೆಯ ವಿಳಾಸದಿಂದೆಸೆವ ದುಕ್ಕೊ
ಲಸಿಚಯಕಮನೆನೆ ತನ್ನದಿ
ಯೆಸೆದುದದೊಂದುಭಯತಟವನಾಚ್ಚಾಂಬುಗಳಿಂ

೯

ವ|| ಆ ಖಟ್ಟಾಂಗಿಯೆಂಬ ತರಂಗಿನೆಯ ತೀರಮನಿನಿತಾನುಮೆಯಿವರ್ಪಲ್ಲಿ

ಜಳಧರಲಪಟಲದೆ ಪೊರೆವೊರೆ
ಯೊಳುಣುವುದಿತಾರ್ಕತೇಜವೆನೆ ವನತರುಸಂ
ಕುಳದೆಡೆಯೆಡೆಯೊಳ್ ತೇಜೋ
ವಳಯಂ ತೋಟೆತ್ತದೊಂದು ದೂರಾಂತರದೊಳ್

೧೦

ವ|| ಅದಂ ನೋಡುತ್ತಮೆಯೆವಂದರವಿಂದಲೋಚನಂ ನಿಜಾವತಾರರೂಪನಂ
ನಿರುಪಮತಪಸ್ತೇಜೋಭಿಯುಕ್ತಜಟಾಕಲಾಪನಂ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವಾಭಿರಾಮನಂ ಜಮದಗ್ನಿರಾಮನಂ ಕಂಡು
ಬಲಭದ್ರರಾಮನ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ ; ಈ ಮಹಾಪುರುಷಂ ಕುಬ್ಜತ್ವಕ್ಷವಿಚ್ಛೇದನನಾಗಿಯುಂ
ವಜ್ರಧರನಲ್ಲ, ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಯಾಗಿಯುಂ ಹುತವಹನಲ್ಲ, ಸಮವರ್ತಿಯಾಗಿಯುಂ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಪಾಲಕನಲ್ಲ,
ಪೂರ್ವದೇವನಾಗಿಯುಂ ನೈಋತನಲ್ಲ, ವನನಿವಾಸಿಯಾಗಿಯುಂ ವರುಣನಲ್ಲ, ಪವಮಾನನಾಗಿಯುಂ
ಕುರಂಗವಾಹನನಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯಧರ್ಮನಾಗಿಯುಂ ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷನಲ್ಲ, ಕಾಮಧ್ವಂಸಿಯಾಗಿಯುಂ

ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ೯. ತನ್ನ ಉಭಯತಟಗಳಲ್ಲೂ ವನವುಳ್ಳದೂ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ
ನೀರುಳ್ಳದೂ ಆದ ಒಂದು ನದಿಯು, ಭೂದೇವಿಯು ಹಸುರಂಚಿನ ಪಟ್ಟೆಯ ವಸ್ತ್ರದ
ಹೊಸ ಕುಪ್ಪಸವನ್ನು ವಿಲಾಸದಿಂದ ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವಳೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು.
ವ|| ಖಟ್ಟಾಂಗಿಯೆಂಬ ಆ ನದಿಯ ತೀರವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮೀಪಿಸಿ ಬರುವಲ್ಲಿ
೧೦. ವನದ ಮರಗಳ ಗುಂಪಿನ ನಡುನಡುವೆ ಸಂದಿನಲ್ಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು
ತೇಜೋಮಂಡಲವು, ಮೋಡಗಳ ಗುಂಪಿನ ನಡುವೆ ಸಂದು ಸಂದಿನಲ್ಲಿ ಹೊಮ್ಮುವ
ಬಾಲಸೂರ್ಯನ ತೇಜಸ್ಸಿನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ವ|| ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದ
ಕಮಲಾಕ್ಷನು, ತನ್ನ ಅವತಾರರೂಪನೂ ನಿರುಪಮವಾದ ತಪಸ್ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ
ಜಟೆಯಿಂದಲಂಕಿತನೂ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮನೋಹರನೂ ಆದ ಜಮದಗ್ನಿ ರಾಮನನ್ನು
ಕಂಡು, ಬಲರಾಮನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ, “ಈ ಮಹಾಪುರುಷನು,* ಕುಬ್ಜತ್ವಕ್ಷ
ವಿಚ್ಛೇದನನಾಗಿಯೂ (೧=ಪರ್ವತಗಳ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದವನು (=ಇಂದ್ರ) ನಾಗಿದ್ದರೂ
ವಜ್ರಧರ (=ಇಂದ್ರ)ನಲ್ಲ ೨. ಕುಬ್ಜತ್ವಕ್ಷ ವಿಚ್ಛೇದನನಾಗಿಯೂ = ೨ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಾಜರ
ಪಕ್ಷ (ವಂಶ)ವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ, ನಾಶ ಮಾಡಿದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಇಂದ್ರ (=ವಜ್ರಧರ) ನಲ್ಲ.
ಸಪ್ತಾರ್ಚಿ = ಸಪ್ತಜ್ವಾಲೆಯುಳ್ಳವನು. (೧ ಅಗ್ನಿ) ಆಗಿದ್ದರೂ, ಹುತವಹನಲ್ಲ=ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲ.
೨. ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸತಕ್ಕವನು ಅಥವಾ ಯಜ್ಞಾಗ್ನಿಸಮೇತನು, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲ.

* ಈ ಚಿಹ್ನೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಬರೆದಿರುವ ಎರಡು ವಿಧವಾದ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು
ವಿರೋಧವಾಗಿರುವ ಅರ್ಥ, ಎರಡನೆಯದು ವಿರೋಧ ಪರಿಹಾರಕವಾದ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥ.
ವಿರೋಧಾಭಾಸಾಲಂಕಾರ.

ತ್ರಿಲೋಚನನಲ್ಲು, ಚತುರಾಸ್ಯನಾಗಿಯುಂ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನಲ್ಲು, ತೀವ್ರತೇಜನಾಗಿಯುಂ ಮಾರ್ತಂಡನಲ್ಲು, ದ್ವಿಜರಾಜನಾಗಿಯುಂ ನಕ್ಷತ್ರಪತಿಯಲ್ಲು, ಕ್ರೌಂಚಾರಾತಿಯಾಗಿಯುಂ ಷಣ್ಮುಖನಲ್ಲು, ಪರಶುಧರನಾಗಿಯುಂ ದ್ವಿರದಾಸ್ಯನಲ್ಲು ಎಂದು 'ವಕ್ರೋಕ್ತಿಯಿಂ ತೋಜುತ್ತಮತ್ಯಾಸನ್ನನಾದ ಸಮಯದೊಳ್

ಸಮವರ್ತಿಯಾಗಿಯೂ (=೧ ಯಮನಾಗಿದ್ದರೂ) ಬಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಪಾಲಕ (= ಯಮ)ನಲ್ಲ. ಸಮವರ್ತಿ = ೨ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯಲ್ಲೂ ಸಮವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವವನಾಗಿ ಇದ್ದಾನೆ, ಯಮನಲ್ಲ. ಪೂರ್ವದೇವ = ೨. ನೈಋತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ನೈಋತಿಯಲ್ಲ. ೨. ಪೂರ್ವಿಕನಾದ ದೇವ = ವಿಷ್ಣು = ನೈಋತಿಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನಲ್ಲ. ವನ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿಯೂ = ಜಲನಿವಾಸಿ ವರುಣನಾಗಿದ್ದರೂ, ವರುಣನಲ್ಲ (ವಿರೋಧ) ವನನಿವಾಸಿಯಾಗಿಯೂ = ೨ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ವರುಣನಲ್ಲ (ಪವಮಾನನಾಗಿಯೂ = ೧ ವಾಯುವಾಗಿದ್ದರೂ (ಕುರಂಗವಾಹನ = ವಾಯು ಅಲ್ಲ) ಪವಮಾನನಾಗಿಯೂ = ೧ ವಾಯುದೇವನಾದರೂ (ಕುರಂಗವಾಹನ) = ವಾಯುವಲ್ಲ. ಪವಮಾನನಾಗಿಯೂ = ೨ ಪವಿತ್ರನಾಗಿಯೂ (ಪವಮಾನ) = ವಾಯು ಅಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯ ಧರ್ಮನಾಗಿಯೂ = ೧ ಮನುಷ್ಯ ಧರ್ಮನೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನು = ಕುಬೇರನಾಗಿಯೂ ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷನಲ್ಲ = ಕುಬೇರನಲ್ಲ (ವಿರೋಧ) ಮನುಷ್ಯಧರ್ಮನಾಗಿಯೂ = ೨ ಮನುಷ್ಯ ವೇಷಾಚಾರಾದಿಗಳುಳ್ಳವನು, ಕುಬೇರನಲ್ಲ. ಕಾಮಧ್ವಂಸಿಯಾಗಿಯೂ ೧ ಕಾಮನನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದವನು = ಈಶ್ವರನಾಗಿದ್ದರೂ ತ್ರಿಲೋಚನನಲ್ಲ = ೧. ಮೂರು ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನು = ಈಶ್ವರನು ಅಲ್ಲ (ವಿರೋಧ) ಕಾಮಧ್ವಂಸಿಯಾಗಿಯೂ = ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಕಾಮವನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದವನು = ದೂರಮಾಡಿದವನು) ಆಗಿರುವನು ಈಶ್ವರ (= ಶಿವ) ನಲ್ಲ. ಚತುರಾಸ್ಯನಾಗಿಯೂ = ೧ ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳುಳ್ಳವನಾದರೂ, ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನು = ಬ್ರಹ್ಮನು ಆಗಿಲ್ಲ. ಚತುರಾಸ್ಯನಾಗಿಯೂ = ಚಾತುರ್ಯದ ಮಾತಿನವನಾಗಿರುವವನು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯೂ ದೃಷ್ಟಿಯಿಡುವವನು, ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ (=ಬ್ರಹ್ಮ)ನಲ್ಲ. ತೀವ್ರತೇಜನಾಗಿಯೂ = ೧ ತೀವ್ರವಾದ ಕಾಂತಿ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನು = ಸೂರ್ಯನಾದರೂ ಮಾರ್ತಂಡನಲ್ಲ = ಸೂರ್ಯನಲ್ಲ (ವಿರೋಧ) ತೀವ್ರತೇಜನು = ೨ ಉಗ್ರವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನು, ಆದರೆ ಸೂರ್ಯನಲ್ಲ. ದ್ವಿಜರಾಜನಾಗಿಯೂ = ೧ ನಕ್ಷತ್ರರಾಜನಾದ ಚಂದ್ರನಾದರೂ (ನಕ್ಷತ್ರಪತಿ) ಚಂದ್ರನಲ್ಲ ದ್ವಿಜರಾಜನಾಗಿಯೂ = ೨ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನು ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಚಂದ್ರನಲ್ಲ ಕ್ರೌಂಚಾರಾತಿಯಾಗಿಯೂ = ೧ ಕ್ರೌಂಚ ಪರ್ವತವನ್ನು ಕೊರೆದವನು = ಷಣ್ಮುಖನು ಆದರೂ ಷಣ್ಮುಖನಲ್ಲ (ವಿರೋಧ) ಕ್ರೌಂಚಾರಾತಿಯಾಗಿಯೂ = ೨ ರಾವಣನಿಗೂ ಬೇರೆ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ಶತ್ರುವಾದವನು ಷಣ್ಮುಖನಲ್ಲ (= ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲ) ಪರಶುಧರನಾಗಿಯೂ = ೧ ಗಂಡುಗೊಡಲಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು ವಿನಾಯಕನಾದರೂ ದ್ವಿರದಾಸ್ಯನಲ್ಲ = ಗಜಮುಖನಲ್ಲ. (ವಿರೋಧ) ೨ ಗಂಡುಗೊಡಲಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು

ಏಕತ್ವಮನತಿಪ್ರವರ್ಣೋ
ಲಾ ಕೇಶವ ಪರಶುರಾಮರಾಲಂಗಿಸಿ ಭಿ
ನ್ನಾಕೃತಿಗಳ್ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥಂ
ಲೋಕಕ್ಕೆನೆ ಬೇಟಿವೇಟಿ ಕುಳಿದಾರ್ಗಳ್

೧೧

ಮಿಸುಪ ರದನಾಂಶುಜಾಳಂ
ಪಸರಿಸಿ ವಾಕ್ಯೈಯ ಧವಳಚಾಮರಮೆಂಬಂ
ತೆಸೆದಿರ್ಪಿನೆಗಂ ಜಮದ
ಗ್ನಿಸೂನು ವಸುದೇವಸೂನುಗಂದಿಂತೆಂದಂ

೨೧

ಅಟಿದೆಂ ತ್ವದೀಯಚರಿತದ
ತೆಜನಂ ಮಾನುಷವಿಡಂಬಮಂ ಮೆಟಿದಪೆ ನೀಂ
ಪೆಟಿತಾದುದಕ್ಕುಪಾಯದ
ತೆಜನಿಚ್ಛಾಮಾತ್ರದಿಂದೆ ಮಡಿಪೈ ಪಗೆಯಂ

೧೩

ಈ ದೆಸೆಯೊಳ್ ಗೋಮಂತಮ
ಹಾದುರ್ಗನಗೇಂದ್ರಮಿರ್ಪುದದನಾತ್ಮನೀ
ಪಾದರಮಣೀಯಮಪ್ಪಂ
ತಾದರಿಪುದದರ್ಕೆ ಪೇಟ್ಟಪೆಂ ಕಾರಣಮಂ

೧೪

ಪಸರಿಸುತೆ ತನ್ನ ಕಂಪಂ
ದೆಸೆವೆಣ್ಣಳ ಸುಯ್ಯ ಕಂಪನಂಡಲೆಯುತ್ತುಂ
ಕುಸುಮಿತಕದಂಬಭೂರುಹ
ಮೆಸೆವುದು ಸಾರ್ವಾರ್ತುಕಂ ತದಗ್ರಸ್ಥಳದೊಳ್

೧೫

= ಪರಶುರಾಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಗಜಮುಖನಲ್ಲ. ಎಂದು ವಕ್ರೋಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕಾಣಿಸುತ್ತ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ೧೧. ಆ ಕೃಷ್ಣ ಪರಶುರಾಮರು ತಮ್ಮ ಏಕತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಲೋಕಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಭಿನ್ನಾಕೃತಿಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಆಲಿಂಗನಾನಂತರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ೧೨. ಹೊಳೆಯುವ ತನ್ನ ಹಲ್ಲಿನ ಕಾಂತಿಸಮೂಹವು ಹರಡಿ, ವಾಕ್ ಎಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಬಿಳಿಯ ಚಾಮರವೆಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೧೩. “ನಿನ್ನ ಚರಿತೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದೆನು. ಮನುಷ್ಯ ನಟನೆಯನ್ನು ನೀನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ಉಪಾಯದ ರೀತಿಯು ಬೇರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಶತ್ರುವನ್ನು ಇಚ್ಛಾ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನಾಶಮಾಡಬಲ್ಲೆ. ೧೪. ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಗೋಮಂತಕ ಮಹಾದುರ್ಗವೆಂಬ ಉತ್ತಮ ಪರ್ವತವಿದೆ. ಅದನ್ನು ನಿನ್ನ ಶ್ರೀಪಾದದಿಂದ ರಮಣೀಯವಾಗುವಂತೆ ಆದರಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ೧೫. ಆ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಸಕಲ ಋತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುಷ್ಪಯುತವೂ ಆದ ಕದಂಬವೃಕ್ಷವು ತನ್ನ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಹರಡಿ, ದಿಗಂಗನೆಯರ ನಿಶ್ವಾಸದ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ಮೆರೆಯುತ್ತದೆ.

ಅದಜ್ಞೋಳಗುನ್ಮದಕಾರಿಣಿ
ಮದಿರಾಹ್ವಯದೇವಿಯಿರ್ಪಳಾ ದೇವಿ ಮನೋ
ಮುದದಿಂದನಂತನೋಳ್ ಕೂ
ಡಿಪಳ್ ಯೌವನಮದಂ ಪದಿರ್ಮಡಿಸುವಿನಂ

೧೬

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ

ತಾಲದ್ವಜಂಗೆ ದಿವ್ಯ ವಿ
ನೀಲಾಂಬರಮೇಕಕುಂಡಲಂ ಬಂದಪುದಾ
ಶೈಲಾಗ್ರದೊಳಂತವಣಿಂ
ನೀಲಾಂಬರನೇಕಕುಂಡಲಂ ತಾನಕ್ಕುಂ

೧೭

ಆ ಕುಧರದಲ್ಲಿ ನಿನಗಂ
ಶ್ರೀಕೇಶವ ದಿವ್ಯಮಕರಕುಂಡಲಕೋಟೀ
ರಾಲ್ವಮಂ ಖಗೇಶ್ವರ
ನಾಕಾಶದೆ ಬಂದು ತುಡಿಸಿ ಪೋಕುಮಮೋಘಂ

೧೮

ತನ್ನಂಶಾಂಶದ ಶೋಭೆಯಿ
ನೆನ್ನರನಿಂದ್ರಾದಿ ಸುರರುಮಂ ರಂಜಿಸುವಾ
ನಿನ್ನ ಸಿರಿಕಾಂತೆ ನಿಮಿಷದೆ
ನಿನ್ನೊಳ್ ನೆರೆಗುಂ ಯದ್ಯಚ್ಛೆಯಿಂದಾ ನಗದೊಳ್

೧೯

ಪ್ರತ್ಯರ್ಥಿಮಗಧನೆತ್ತರ
ಲತ್ಯದ್ಭುತಸಮರಮಕ್ಕುಮಾಗೆ ಚತುರ್ವಿಂ
ಶತ್ಯಕ್ಕೊಹಿಣಿ ತದಗೋ
ಪತ್ಯಕದೊಳ್ ಲಯಮನೆಯುಗುಂ ನಿಮ್ಮಿಂದಂ

೨೦

೧೬. ಅದರಲ್ಲಿ ಉನ್ಮದಕಾರಿಣಿಯಾದ ಮದಿರೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೇವಿಯಿದ್ದಾಳೆ. ಆ ದೇವಿ ಮನಸ್ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬಲರಾಮನೊಡನೆ, ಅವನ ಯೌವನವು ಹತ್ತರಷ್ಟಾಗುವಂತೆ ಕೂಡುವಳು. ವ|| ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ೧೭. ತಾಳದ್ವಜನಾದ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯವಾದ ನೀಲಾಂಬರವೂ ಏಕಕುಂಡಲವೆಂಬ ಕರ್ಣಾಭರಣವೂ ದೊರೆಯುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಇವನು ನೀಲಾಂಬರನೂ ಏಕಕುಂಡಲನೂ ಆಗುವನು. ೧೮. ಶ್ರೀಕೇಶವಾ ನಿನಗೂ ದಿವ್ಯವಾದ ಮಕರಕುಂಡಲ ಕಿರೀಟಗಳೆಂಬ ಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಗರುಡನು ಆಕಾಶದಿಂದ ಬಂದು, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತೊಡಿಸಿ ಹೋಗುವನು. ೧೯. ತನ್ನ ಅಂಶಾಂಶದ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೇ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳಾದ ಎಂಥವರನ್ನೂ ಬಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಆ ಶ್ರೀಕಾಂತೆಯು ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸೇರುವಳು. ೨೦. ನಿನಗೆ ಎದುರಾಳಿಯಾದ ಜರಾಸಂಧನು ದಂಡೆತ್ತಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ರಂಜಿಸಬಂದರೆ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದ ಯುದ್ಧವಾಗುವುದು. ಹಾಗೆ ಯುದ್ಧವಾದರೆ ಅವನ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷೊಹಿಣಿಸೇನೆಯು ಆ ಪರ್ವತ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಾಶಹೊಂದುವುದು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸಕಲರಾಜ ಸಮೂಹವನ್ನೂ ಏಕಾಂಗದಿಂದ ಗೆದ್ದು ಪಶ್ಚಿಮಮುಖರಾಗಿ ನಡೆಯುವಲ್ಲಿ

ವ|| ಅಂತು ಸಕಲರಾಜಲೋಕಮನೇಕಾಂಗದಿಂ ಗೆಲ್ಲು ಪಶ್ಚಿಮಮುಖರಾಗಿ ನಡೆವಲ್ಲಿ

ಕರವೀರಪುರವರೇಶನ
ನುರುವಿಕೃಮನಂ ಸೃಗಾಲನಂ ನೀಂ ಧುರದೋಳ್
ಪರಿಮರ್ದಿಸೆ ನಿನಗಚ್ಚುತ
ದೊರೆಕೊಂಡಪುದವನ ಸೂರ್ಯದತ್ತ ವರೂಢಂ

೨೧

ವ|| ಎಂದು ಪರಶುರಾಮನಾಗಾಮಿಕಾರ್ಯಮನಟಿಪಿ ಕಳುಪಲಾ ಪ್ರದೇಶದಿಂ ತಳರ್ದು
ನಡೆಗೊಂಡು ಸಕಳಕೇಳೀನಿಳಯಮೆನಿಪ ನೀಳಾಚಳ ಮಹಾದುರ್ಗಮಂ ಕಂಡು

ಖರಕಿರಣಂಗೆ ಕೇಳಿವನಲೀಲೆಯನಾಗಿಸುವಂಭ್ರಪೋತ್ಕರಂ
ಸುರನದಿಗೇಟಿಯಂ ಸಮೆವ ಕೂಟತಟಂ ದಿಗಿಭವೃಷಕ್ಕೆ ಸೆ
ಜ್ಜರದ ಬೆಡಂಗನೀವ ಕಟಕಂ ತನಗೊಪ್ಪರೆ ಮೇರುವಂ ತಿರ
ಸ್ಕರಿಸಿದುದಿಂತಿದಾ ಪರಶುರಾಮನೆ ಪೇಟ್ಟಿ ನಗೆಂದ್ರಮಾಗದೇ

೨೨

ವ|| ಎಂದು ಮನದೆಕೊಂಡು

ಪದಪದ್ಧತಿಯಿಂ ಸ್ಥಳಕಮ
ಳದ ಚೆಲ್ಲಂ ಪಡೆದ ಕೃಷ್ಣ ಬಳರಸಿತಸಿತಾಂ
ಬುದಯುಗಳದಂತಳಂಕರಿ
ಸಿದರಾ ಗೋಮಂತಶೈಲಶಿಖರಸ್ಥಳಮಂ

೨೩

ವ|| ಆ ಶೈಲದ ಚೂಳಿಕೆಯೊಳನೇಕವಿಧಾನೋಕಹಂಗಳನಾಳೋಕಿಸುತುಂ ಪೊಯ್ತುಗಳೆವಲ್ಲಿ

ಎನಗೆ ನಭಂ ದಿಕ್ಕಟಮಿ
ನ್ನೆನಿತಂತರಮೆಂದು ನಿಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ಗಿರಿರಾ
ಜನ ತೋಳ್ಕುಣುಗಲೆನಲ್ ನೀ
ಬ್ಬನೇಕಶಾಖೆಗಳನೆಸೆದುದೊಂದು ಕದಂಬಂ

೨೪

೨೧. ನೀನು ಕರವೀರಪುರಾಧಿಪತಿಯಾದ ಸೃಗಾಲನನ್ನೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪರಿಮರ್ದಿಸಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸೂರ್ಯನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ರಥವು ನಿನಗೆ ದೊರೆಯುವುದು.” ವ|| ಎಂದು ಪರಶುರಾಮನು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ನಡೆದು, ಸಕಲಕ್ರೀಡಾನಿಲಯವೆನಿಸಿಕೊಂಡ ನೀಲಾಚಲ ಮಹಾದುರ್ಗವನ್ನು ಕಂಡರು. ೨೨. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ವನಕ್ರೀಡೆಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರುವ ಮರಗಳ ಗುಂಪೂ ದೇವಗಂಗೆಗೆ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಶಿಖರಗಳ ದಡವೂ ದಿಗ್ಗಜಗಳಿಗೆ ಮಲಗುವ ಮನೆಯಾಗುವ ತಪ್ಪಲುಪ್ರದೇಶವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮೇರುವನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ಇದೇ ಆ ಪರಶುರಾಮನು ಹೇಳಿದ ಪರ್ವತರಾಜನಲ್ಲವೇ ವ|| ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ೨೩. ತಮ್ಮ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ನೆಲದಾವರೆಯ ಚೆಲುವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತ ಆ ಬಲರಾಮ ಕೃಷ್ಣರು ಬಿಳಿಯ ಮತ್ತು ಕಪ್ಪುಮೋಡಗಳ ಜೋಡಿಯಂತೆ ಆ ಗೋಮಂತ ಶೈಲದ ಶಿಖರವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ವ|| ಆ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ೨೪. “ನನಗೆ ಆಕಾಶವೂ ದಿಗಂತಗಳ ದಡವೂ ಇನ್ನು ಎಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿದೆ?” ಎಂದು ನಿಲುಕಿ ನೀಡಿ ನೋಡುವ

ಮದಗಂಧಮನೋಹರ ಸಂ
ಮದಕಾರಿಣಿ ಯೌವನಪ್ರವರ್ಧಿನಿ ಕಾಂತಿ
ಪ್ರದೆ ಸುಖದಾಯಿನಿಯೆನಿಸಿದ
ಮದಿರಾವಧುವಿದಳಾ ಕದಂಬದ್ರುಮದೊಳಾ

೨೫

ಪುಳಕಸ್ತೇದಾಂಬುಗಳೊಗೆ
ಯೆ ಲೋಚನಂ ಕೆಂಪುವೀಳಿ ಪಾಂಡಿಮಮಧರ
ಕಳವಡೆ ರಾಮಂ ಮದಿರಾ
ವಿಳಾಸಿನೀಸಂಗದಿಂದೆ ಸುಖಮಂ ಪಡೆದಂ

೨೬

ವ|| ಆ ಕ್ಷಣದೊಳಂತರಿಕ್ಷತಳದಳೀಕ್ಷಣಗೋಚರಮಾಗಿ

ತಮದ ನೆಲೆಯೆನಿಸುವೀ ವಿಪಿ
ನಮನೆ ಶರಣುಗಲೆ ಬರ್ಪ ತಮವಿಂತಿದು ತ
ತ್ವಮಮಂ ಬೆಂಕೊಳ್ಳಿನಬಿಂ
ಬಮಿದೆನಿಸಿದುದಸಿತವಸನಮುಂ ಕುಂಡಲಮುಂ

೨೭

ವ|| ಅಂತು ಬಂದ ನೀಲವಸನದೊಳಮೇಕಕುಂಡಲದೊಳಂ ಸಂಕರ್ಷಣನಲಂಕೃತನಾಗಿ
ತದನಂತರಂ

ಇದು ಹೇಮಾದ್ರಿಯಿನ್ನುತ್ತಂ ಸುವಿಪುಲಂ ಸುಸ್ಥಾನಮೆಂದೀ ನಗೇಂ
ದ್ರದೊಳಿಪೊಂದೊಲವಿಂದೆ ಬಂದಪುದಲೇ ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಣಂ ಚಿತ್ರವ
ರ್ಣದ ಮೇಘಂ ಪುದುವಾಚ್ಛಿಯಿಂ ಬರಲೆನಲ್ ಬಂದತ್ತು ನಾಗಾರಿ ಹ
ಸ್ತದೊಳುದ್ಧಾಸಿತದಿವ್ಯಕುಂಡಲಕಿರೀಟಾಕಲ್ಪವಾಕಾಶದಿಂ

೨೮

ಗಿರಿರಾಜನ ತೋಳುಗಳಂತಿರುವ ಅನೇಕ ಶಾಖೆಗಳುಳ್ಳ ಕದಂಬವೃಕ್ಷವೊಂದು ಬೆನ್ನಾಗಿ
ಕಾಣಿಸಿತು. ೨೫. ಆ ಕದಂಬವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮದಗಂಧದಿಂದ ಮನೋಹರೆಯೂ ಸಮೃದ್ಧ
ಕಾರಿಣಿಯೂ ಯೌವನ ಪ್ರವರ್ಧಿನಿಯೂ ಆದ ಮದಿರಾವಧುವಿದ್ದಳು. ೨೬.
ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಆ ಮದಿರಾವಿಳಾಸಿನೀಸಂಗದಿಂದ ರೋಮಾಂಚನವೂ ಬೆವರು ನೀರೂ
ಒದಗಿತು. ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪೇರಿತು. ತುಟಿ ಬಿಳುಪೇರಿತು. ಸುಖವಾಯ್ತು. ವ|| ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ
ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ೨೭. ಕತ್ತಲೆಯ ನೆಲೆಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಕಾಡನ್ನೇ
ಮರೆಹೋಗಲು ಬೇರೆ ಕತ್ತಲೆಯು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹಿಂದಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸೂರ್ಯ
ಮಂಡಲವು ಬರುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ನೀಲವಸ್ತ್ರವೂ ಕುಂಡಲವೂ ಬಂದಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಬಂದ ನೀಲವಸ್ತ್ರದಿಂದಲೂ ಏಕಕುಂಡಲದಿಂದಲೂ ಬಲರಾಮನು ಅಲಂಕೃತನಾದನು.
ಆಮೇಲೆ ೨೮. ಇದು ಮೇರುಗಿರಿಗಿಂತಲೂ ಉನ್ನತವಾದುದು ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾದುದು

೧: ಮನೋಹರಿ ಸಂಮದಕಾರಿ ಮನಃಪ್ರಮೋದವರ್ಧಿನಿ (ಕಗ) ೨. ಮನಿಸಿದತ್ತಸಿತವಸ
ನಮುಂ (ಕಗ) ೩. ಸುವಿಮಲಂ (ಬಿ)

ವ|| ಆಗಲಾ ಮಕರಕುಂಡಲಕಿರೀಟಂಗಳಂ ವಿಹಗರಾಜಂ ರಾಜೇವಲೋಚನಂಗೆ ತುಡಿಸಿ
ಪೋಪುದುಂ

ಜಲಜಾಸನೆ ಜಲರುಹಕರೆ
ಜಲದಾಧ್ವದೇ ಬಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕಾಂತಿಚ್ಛಲದಿಂ
ಜಲಜಾಕ್ಷನೊಡನೆ ನೆರೆದಳ್
ಜಲದರವೋದಾರಮೆಸೆಯೆ ಸುರಪಟಹರವಂ

೨೯

ವ|| ಅಂತು ಪರಶುರಾಮನೆಂದಂತೆ ನಿಜಸಮಗ್ರವೈಷ್ಣವಪ್ರಭಾವಮಂ ತಳೆದು ಕೈಟಭಾಂತಕಂ
ಗೋಮಂತಕೂಟಸ್ಥಲದೊಳಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ

ಕ್ಷಿತಿ ಚಾತುರ್ವಳವಿದ್ಧ
ಕ್ಷಿತಿ ಗಗನಂ ಕೇತುವಿದ್ಧಗಗನಂ ದಿಕ್ಕಂ
ತತಿ ಧೂಳಿವಿದ್ಧದಿಕ್ಕಂ
ತತಿಯೆನೆ ಬಟೆಸಂದು ಬಂದು ಮಗಧನೈವೇಂದಂ

೩೦

ನಿರಧಿಷ್ಠಾನಂ ದಿವಮೆಂ
ಬರಂತಧಿಷ್ಠಾನಮಲ್ಲವೇ ನಗವಿದು ತ
ತ್ಸರಸದನಕ್ಕಿಂದಾ ಭೂ
ಧರತಟದೊಳ್ ನಿಂದು ನೋಡಿ ನೃಪಕೋಟಿಗಳಂ

೩೧

ಒಳ್ಳೆಯ ಎಡೆ, ೨೯. ಎಂದು ಈ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಒಡಗೂಡಿ ಇರುವ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ
ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಣವೂ ಚಿತ್ರವರ್ಣದ ಮೋಡವೂ ಬರುತ್ತಿವೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಗರುಡನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ
ಹೊಳೆಯುವ ಆಭರಣವಾದ ದಿವ್ಯಕುಂಡಲವೂ ಕಿರೀಟವೂ ಆಕಾಶದಿಂದ ಬಂದಿತು.
ವ|| ಆಗ ಗರುಡನು ಆ ಮಕರಕುಂಡಲ ಕಿರೀಟಗಳನ್ನು ಕಮಲನೇತ್ರನಿಗೆ ಧರಿಸಿ ಹೊರಟು
ಹೋದನು. ೨೯. ಕಮಲನೇತ್ರೆಯೂ ಕಮಲಧಾರಿಣಿಯೂ ಆದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು
ಕಾಂತಿರೂಪದಿಂದ ಬಂದು, ದೇವತೆಗಳ ಪಟಹದ್ವನಿಯು ಮೇಘದ್ವನಿಯಂತೆ
ಆಗುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಕಮಲಲೋಚನನೊಡನೆ ಸೇರಿದಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ಪರಶುರಾಮನು
ಹೇಳಿದಂತೆ ತನ್ನ ಸಮಗ್ರವೈಷ್ಣವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಳೆದ ಕೃಷ್ಣನು ಗೋಮಂತಕಗಿರಿ
ಶಿಖರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ೩೦. ಆಗ ಭೂಮಿಯು ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಸೈನ್ಯದಿಂದ
ಆಕ್ರಾಂತವಾಯಿತು, ಆಕಾಶವು ಬಾವುಟಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು, ದಿಕ್ಕುಗಳು ಸೇನೆಯ
ಧೂಳಿನಿಂದ ತುಂಬಿದವು, ಎನ್ನುವಂತೆ ಜರಾಸಂಧನು ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಆ ಗಿರಿಯ
ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ೩೧. ಜರಾಸಂಧನು ಆ ಪರ್ವತತಟದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, “ಸ್ವರ್ಗವು
ಆಧಾರವಿಲ್ಲದೆ (ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ) ಇದೆಯೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪರ್ವತವೇ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹೊತ್ತು
ಆಧಾರಸ್ತಂಭವಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ!” ಎಂದು ಆ ಗಿರಿಯನ್ನು (ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ) ನೋಡಿ,

ಪ್ರತಿಕಾರೋಪಾಯಮೇನಿಲ್ಲಿಗೆ ನುಡಿಯಿಮೆನಲ್ ಕರ್ಣ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿ
ಕ್ಷಿತಿಪರ್ ತಂತಮ್ಮಪಾಯಂಗಳನುಸಿರ್ವುದುಮುತ್ಪಾನಿತಾಸ್ಯಂ ಸಮುತ್ತಂ
ಭಿತಬಾಹಾದಂಡನಾಂದೋಳಿತಕರಯುಗಳಂ ಮಾಣಿಮೆಂದೆಂದು ಮಾರ್ಕೊಂ
ಡತಿಮಾತ್ರೋಪಾಯಮಂ ತಾನಟಿಪುವ ಬಗೆಯಿಂ ಚೈದ್ಯನಿಂತೆಂದನಾಗಳ್ ೩೨

ಇದನ್ನೊಂದಂ ಮಾಡೆ ಬೇಡಿಂ ಪೆಪಪೆಪವು ಮತಂ ವಾಹನಾರೂಢರೆಂದ
ನ್ನದೆ ಬಂದಂತೆಯ್ ಬೇಗಂ ಗಿರಿಯನುರುಮುದಂ ತ್ರಿಂಶದಕ್ಷಿಂಹಿಣೀಸೈ
ನ್ಯದ ವೀರರ್ ಕೂಡೆ ಕಾಂತಾರದ ತರುತತಿಯಂ ಕಿಟ್ಟು ತಂದೊಟ್ಟುಗೀ ಶೈ
ಲದ ಸುತ್ತಂ ಮತ್ತದಂ ನಾಮುರಿಪಲದಱಿಲೊಳಿಟ್ಟಾಡುಗುಂ ರಾಮಕೃಷ್ಣರ್ ೩೩

ವ|| ಎಂದು ಶಿಶುಪಾಲಂ ಪೇಳಲದಕೊಡಂಬಟ್ಟು

ಲೋಕಮನರಣ್ಯಮೆನಿಸಲ
ನೋಕಹನಿಕುರುಂಬಮಂ ನಿಜಾನೇಕಭಟಾ
ನೀಕದೆ ತರಿಸಿ ನರೇಶ್ವರ
ರಾ ಕುಧರದ ಸುತ್ತಲೊಟ್ಟು ಸುಡುವುದುಮಾಗಳ್ ೩೪

ಪೊಸತೊಂದಾಯಿತ್ತಿದೇಂ ಇಾರಿರುಳಿನ ಶಿಖೆಗಳ್ ಸಂಜೆಗೆಂಪಂ ಸ್ಥಲಿಂಗ
ಪ್ರಸರಂ ತಾರಾಳಿಯಂ ಕರ್ಪೊಗೆ ತಮದೊದವಂ ಪೋಲ್ವಗುವಾಗಲಂದೆ
ಣ್ಣೆಸೆವೆಣ್ಣಳ್ ತೊಟ್ಟು ಕರ್ಣೋತ್ಪಲವಲದುವು ಸಪ್ತಾಬ್ಧಿವೇಳಾಲತಾಂಗಂ
ಬಿಸುಪೇಟೆತ್ತಭ್ರಗಂಗಾಬ್ಧಿನಿ ಮುಗಿದುದದೇಂ ರೌದ್ರಮೋ ಶೈಲದಾಹಂ ೩೫

ತನ್ನೊಡನೆ ಬಂದ ಭೂಪಾಲರಿಗೆ ಹೀಗೆಂದನು. ೩೨. “ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಕಾರೋಪಾಯ ವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿ” ಎಂದನು. ಕರ್ಣ ದುರ್ಯೋಧನನೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವರು ರಾಜರು ತಮ ತಮಗೆ ತಿಳಿದ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಶಿಶುಪಾಲನು ಮೇಲೆತ್ತಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನೂ ಬಹಳ ಮೇಲೆತ್ತಿದ ದಂಡಾಕಾರವಾದ ತೋಳುಳ್ಳವನೂ ತೂಗುವ ಕೈಗಳುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ “ಬಿಡಿ ಬಿಡಿ ನಿಲ್ಲಿ” ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ, ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು ತಾನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೩೩. “ಇದನ್ನೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರಾವ ಅಭಿಮತಗಳೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ, ವಾಹನಾರೂಢರಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ನಾವು ಬಂದಂತೆ ಬೇಗ ಹೋಗೋಣ. ಮೂವತ್ತು ಅಕ್ಷಿಂಹಿಣಿ ಸೈನ್ಯದ ವೀರರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಾಡಿನ ಮರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಿತ್ತು ತಂದು ಈ ಬೆಟ್ಟದ ಸುತ್ತಲೂ ಒಟ್ಟಲಿ. ಆಮೇಲೆ ನಾವು ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ ಉರಿಸಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಉರಿದು, ನಿಶ್ಯೇಷರಾಗುವರು!” ವ|| ಎಂದು ಶಿಶುಪಾಲನು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಡಂಬಟ್ಟು, ೩೪. ಆ ರಾಜರು, ಲೋಕವು ವನವಿಲ್ಲದುದು ಎನ್ನಿಸುವಂತೆ ಮರಗಳ ಸಮೂಹವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಭಟರಿಂದ ತರಿಸಿ, ಆ ಪರ್ವತದ ಸುತ್ತಲೂ ಒಟ್ಟಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿದರು. ೩೫. ಬೆಂಕಿಯ ಉರಿಯ ತುದಿಗಳು ಸಂಜೆಗೆಂಪನ್ನೂ ಹಾರುವ ಕಿಡಿಗಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನೂ ಕರಿಯ ಹೊಗೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಾ ಇದೇನು ಇದೊಂದು ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯ ರಾತ್ರಿ ಹೊಸದಾಗಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆಗಲೇ ಎಂಟು ದಿಗ್‌ವನಿತೆಯರು

ವ|| ಆಗಲಾ ಶೈಲರಾಜನ ಶೃಂಗಾರರಸಮೆ ಕುದಿದಬ್ಬಾಡುವಂತಬ್ಬಾಡುವ ನಿರ್ಝರ ಜಲಂಗಳುಮಂ, ಆ ಮಹೀಧರೇಂದ್ರನ ಮಂಡನ ಮಹಾರತ್ನಂಗಳೆ ಸಿಡಿಲ್ವಂತೆ ಸಿಡಿಲ್ಲೊಡೆದು ಸೂಸುವ ಹೇಮರತ್ನಂಗಳುಮಂ, ಆ ಭೂಭೃತ್ವಭುವಿನ ಭಯಾತಿಶಯಯುತೋತ್ತರೀಯ ಪಟಲಮೆ ಪಾಟುವಂತೆ ಚೂಳಿಕಾವಲಯದಿಂ ಮೆಯ್ಯೆಗೆದು ಪೋಪ ಮೇಘಜಾಲಂಗಳುಮಂ ಆ ಮಹಾಚಲಪತಿಯ ರಮಣೀಯಜಂಗಮಾವತಾರಮೂರ್ತಿಗಳ ಮುಂಗೊಳ್ಳಾಯದಿಂ ಪರಿದು ಕೆಡೆದುವೆಂಬಂತೆ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಪರಿದು ಕೋಡನೂಟೆ ಕೆಡೆವನೇಕದ್ವಿಪಸಂಕುಳಂಗಳುಮಂ ಆ ನಗೇಶ್ವರನ ನಿಡುಸುಯ್ಯೆಲರ್ಗಳೆ ಪೊಟಮಟ್ಟುವೆಂಬಂತೆ ಗುಹಾಮುಖದಿಂ ಪೊಟಮಟ್ಟು ಜೀವಮಂ ಬಿಡುವ ಜರದಜಗರಂಗಳುಮಂ, ಆ ಶಿಲೋಚ್ಚಯಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ವಿಕ್ರಮಾವಷ್ಟಂಭಪ್ರಭಾವರೌದ್ರಂಗಳೆ ರೂಪಧರಂಗಳಾಗಿ ನೆಗೆದು ಲಯವನೆಯ್ದಿದುವೆಂಬಂತೆ ಅಂಬರಕ್ಕುಚ್ಚಳಿಸಿ ಬೀಟ್ಟು ಶರಭ ಶಾರ್ದೂಲ ಭೇರುಂಡಾದಿಗಳುಮಂ, ನೋಡಿ ಕಂಡೇಕಕುಂಡಲಂಗೆ ಗಿರೀಶನೊಳ್ ಕಾರುಣ್ಯಮುಂ ಜರಾಸಂಧ ಸೈನ್ಯದೊಳ್ ಕೋಪಾನುಬಂಧಮುಮೊಡನೊಡನೆ ಪೆರ್ಚಿದುದನಡೆದು ದನುಜಾಂತಕಂ ವಿಕಸಿತಮುಖಾರವಿಂದನಾಗಿ ಆಂ ಪರ್ವತಕ್ಕಮೇನಾನುಮೊಂದುಪಾಯದಿಂ ಶಾಂತಿಯಂ ಪಡೆದು ಬಂದು ಕಾದಿದಪ್ಪೆನನ್ನೆಗಂ ನೀವೀ ಶಿಖರದಿಂ ಮಗಧಸೇನಾಸಾಗರಕ್ಕೆ ಪಾಯ್ದು ಕಾದುತ್ತಮಿರಿಮೆಂದು ಪೇಟಿ

ಪಿರಿದುಮನಲಾಧಿದೇವತೆ

ಪರನರವಧಕೆಂದು ಬೆಸಲೆಯಾದಳೊ ಪೇಟೀ

ಪುರುಷನನೆನೆ ತೇಜೋಮಯ

ನುರಿವಗದಿಂ ಪಾದನನನ್ನಸೇನೆಗನಂತಂ

೩೬

ಧರಿಸಿದ ಕಿವಿಯ ನೈದಿಲೆಯು ಅರಳಿತು! ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳ ದಡವೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯ ತುದಿ ಬಿಸಿಯಾಯಿತು. ಆಕಾಶಗಂಗೆಯ ಕಮಲವು ಮೊಗ್ಗಾಯಿತು. ಬೆಟ್ಟದುರಿಯು ಅದೆಷ್ಟು ರೌದ್ರವಾದುದೋ! ವ|| ಆಗ ಆ ಪರ್ವತರಾಜನ ಶೃಂಗಾರ ರಸವೇ ಕುದಿದು ಇಂಗಿಹೋದಂತೆ ಗಿರಿಝರಿಗಳು ನೀರು ಬತ್ತಿ ಒಣಗಿದವು. ಆ ಪರ್ವತೇಂದ್ರನ ಆಭರಣಗಳ ಮಹಾರತ್ನಗಳೇ ಸಿಡಿಯುವಂತೆ ಸುವರ್ಣರತ್ನಗಳು ಸಿಡಿದೊಡೆದು ಚಲ್ಲಿದವು. ಆ ಗಿರೀಂದ್ರನು ಉರಿಯ ಭಯದಿಂದ ಬಿಸಾಡುವ ಉತ್ತರೀಯದಂತೆ ಶಿಖರಾಗ್ರದಿಂದ ಮೋಡಗಳು ಬಿಟ್ಟು ಹಾರಿ ಓಡಿದವು. ಆ ಮಹಾಗಿರಿರಾಜನ ರಮಣೀಯ ಚರಮೂರ್ತಿಗಳೇ ಹೋರಾಡಲು ಬಂದು ನುಗ್ಗಿದವೆಂಬಂತೆ, ಹಲವು ಆನೆಗಳ ಗುಂಪುಗಳು ಉರಿ ತಾಕಿ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಓಡಿ, ದಂತವನ್ನು ಊರಿ ಬಿದ್ದವು. ಆ ಪರ್ವತೇಶ್ವರನ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ಗಾಳಿಗಳೇ ಹೊರಟುವೆಂಬಂತೆ ಹೊರಟು ಮುಡಿ ಅಜಗರಗಳು ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟವು. ಆ ಪರ್ವತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪರಾಕ್ರಮ ಗರ್ವಪ್ರಭಾವ ರೌದ್ರತೆಗಳೇ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹಾರಿ ಬಿದ್ದು ನಾಶವಾದುವೆಂಬಂತೆ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಶರಭಶಾರ್ದೂಲ ಗಂಡಭೇರುಂಡಾದಿಗಳು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿಬಿದ್ದವು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಗಿರೀಶನಲ್ಲಿ ಕರುಣೆಯೂ ಜರಾಸಂಧನ ಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ಅತಿಹೋಪವೂ ಒಡನೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಿದುದನ್ನು ಕಂಡ ಕೃಷ್ಣನು ಅರಳಿದ ಮುಖಕಮಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನಾನು ಪರ್ವತಕ್ಕೂ ಏನಾದರೊಂದು ಉಪಾಯದಿಂದ ಶಾಂತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಬಂದು ಕಾದುವೆನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೀವು ಈ ಶಿಖರದಿಂದ ಜರಾಸಂಧನ ಸೇನಾಸಾಗರಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಕಾದುತ್ತಿರಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ೩೬. ‘ಮಹಾಮಹಿಮಳಾದ ಅಗ್ನಿದೇವತೆಯೇ ಶತ್ರುರಾಜರ ಕೊಲೆಗೆಂದು ಈ ಮಹಾಪುರುಷನನ್ನು ಹೆತ್ತಳೋ? ಹೇಳಿ!’ ಎನ್ನುವಂತೆ ತೇಜೋಮಯನಾದ ಬಲರಾಮನು

ಘನೀಲೋಕದಿಂದೆ 'ಪೋಷಮಡ
ಲಣಿಯೆರಲದ್ರೀಂದ್ರದಿಂದೆ ಪೋಷಮಟ್ಟುಮಿದೊಂ
ದಣಕಂ ಲಯೋಗ್ರಸಂಕ
ರ್ಷಣನೆನೆ ಸಂಕರ್ಷಣಂ ಭಯಂಕರನಾದಂ

೩೭

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ

ಪೇಟೆವನಂದಮೆಂತೊ ಬಲಭದ್ರನೊ ರುದ್ರನೊ ನೀಲವಸ್ತ್ರನೋ
ನೀಳಘನಾವೃತಾಚಲನೊ ಲಾಂಗಲಪಾಣಿಯೊ ದಂಡಪಾಣಿಯೋ
ತಾಳಪತಾಕನೋ ಪ್ರಳಯಧೂಮಪತಾಕನೊ ತಾನೆನಲ್ ಮಹಾ
ಭೀಳತೆವೆತ್ತು ತೋಟಿದನರಾತಿನ್ಯಪಾಳಿಗೆ ಕಾಮಪಾಲಕಂ

೩೮

ಧುರದೊಳ್ ರಾಮಂ ವಿಸಟಂ
ಬರಿದು ಜರಾಸಂಧನೃಪಚತುರ್ವಲಮಕರಾ
ಕರಮಂ ಕದಡಿದನತಿಭೀ
ಕರ ಮಕರಂ ಕದಡುವಂತೆ ಮಕರಾಕರಮಂ

೩೯

ತೇರೈಸಿ ಪಾಯ್ತು ಪಿಡಿದತಿ
ವೀರರ ಹಯದಿಂದೆ ಹಯವನಾಳಿಂದಾಳಂ
ವಾರಣದಿಂ ವಾರಣಮಂ
ತೇರಿಂ ತೇರಂ ಹಲಾಯುಧಂ ಮರ್ದಿಸಿದಂ

೪೦

ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಹಾರಿ ಶತ್ರುಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು. ೩೭. ಇದೊಂದು ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೆಳೆಯುವ ಸಿದ್ಧವಾಯುವು, ಪಾತಾಳದಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಬೆಟ್ಟದ ಮೂಲಕ ಕುಚೋದ್ಯಕರವಾಗಿ ಹೊರಟಿತು ಎನ್ನುವಂತೆ ಬಲರಾಮನು ಭಯಂಕರನಾಗಿದ್ದನು. ವ|| ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ೩೮. ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುವವನು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಹೇಳಬಲ್ಲನೋ!! ಅವನು ಬಲಭದ್ರನೋ ರುದ್ರನೋ ನೀಲವಸ್ತ್ರಧಾರಿಯೋ? ಅಥವಾ ನೀಲಮೇಘಾವೃತವಾದ ಪರ್ವತವೋ? ನೇಗಿಲನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ಬಲರಾಮನೋ? ದಂಡಧರನೋ? ತಾಳಧ್ವಜನೋ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಧೂಮಧ್ವಜನಾದ ಅಗ್ನಿಯೋ? ಎನ್ನುವಂತೆ ಬಲರಾಮನು ವೈರಿರಾಜಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಅತಿಭಯಂಕರನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದನು. ೩೯. ಅತಿಭಯಂಕರವಾದ ಮೊಸಳೆಯು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕದಡುವಂತೆ ಬಲರಾಮನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಓಡಾಡುತ್ತಾ ಜರಾಸಂಧನ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಸೇನಾಸಾಗರವನ್ನು ಕದಡಿದನು. ೪೦. ಬಲರಾಮನು ಶತ್ರುಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ, ಅತಿವೀರರಾದ ಅವರನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ, ಅವರ ಕುದುರೆಗಳಿಂದಲೇ ಅವರ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಆನೆಗಳಿಂದಲೇ ಆನೆಗಳನ್ನು ಕಾಲಾಳುಗಳಿಂದಲೇ ಕಾಲಾಳುಗಳನ್ನು

ಕೆಲವಂ ಚರಣಾಹತಿಯಿಂ

ಕೆಲವಂ ಮುಷ್ಟಿಪ್ರಹಾರದಿಂ ಗಜಘಟೆಯಂ

ಕೆಲವಂ ಬಲಭದ್ರಂ ಲಾಂ

ಗಲದಿಂ ಬರೆತೆಗೆದು ಮುಸಲದಿಂ ಕೆಡೆವೊಯ್ಯಂ

೪೧

ದೇಸೆಯಾನೆ ಮುನ್ನವೊಳವೆಂ

ಬಸದುಕ್ತಿಯದಿರ್ಕೆ ಪಿಡಿದು ಪೇರಾನೆಗಳಂ

ದೇಸೆದೇಸೆಗೀಡಾಡೆ ಬಲಂ

ದೇಸೆಯಾನೆಗಳಾದುವವಳೊಳೆಂಬುಗಜಂಗಳ್

೪೨

ಹಲದಿಂದರಿಕರಿಕುಂಭ

ಸ್ಥಲಮಂ ಬಳನುಗಿಯೆ ನೆಗೆದು ಸೂಸಿದ ಮುಕ್ತಾ

ಫಲಮನೊಳಕೊಂಡು ಮುಕ್ತಾ

ಫಲಜನ್ಮಸ್ಥಾನವಾದುದಂಭೋನಿಧಿಯುಂ

೪೩

ಅಸುಹೃತ್ಪರಿಯಂ ಹಲಿ ದಳಿ

ಯಿಸುವಂದುಚ್ಚಳಿಸಿ ಪುದಿದ ನೆತ್ತರ ಕೆಂಪಾ

ಗಸದೊಳ್ ತೋಟುವುದಿನ್ನುಂ

ಕಿಸುಸಂಜೆಯ ನೆವದೆ ದಿವದ ರಾತ್ರಿಯ ಪುಗಿಲೊಳ್

೪೪

ತಾಳದ್ವಜನಿಜೆದೆಯೊಳ್

ಲೀಳೆಯಿನಂದಾಯ್ದು ಕೋದು ತೊಟ್ಟರ್ದ ಶಿರೋ

ಮಾಳೆಯೆ ದಲ್ ಮಾರಿಯ ಮಾ

ಕಾಳಿಯ ಚಂಡಿಕೆಯ ಕೊರಲ ಮಾಲೆಗಳೆಲ್ಲಂ

೪೫

ರಥಗಳಿಂದಲೇ ರಥಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಮರ್ದಿಸಿದನು. ೪೧. ಅವನು ವೈರಿಸೇನೆಯ ಆನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಕಾಲಿಂದ ಒದೆದು ತುಳಿದು ಕೆಲವನ್ನು ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗುದ್ದಿಯೂ ಕೆಲವನ್ನು ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದೆಳೆದುಕೊಂಡು, ಮುಸಲಾಯುಧದಿಂದ ಹೊಡೆದೂ ಕೊಂದನು. ೪೨. ದಿಗ್ಗಜಗಳೆಂಬುವು ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಇದ್ದವೆಂಬುದು ಸುಳ್ಳು. ಅದು ಹಾಗಲ್ಲ. ಬಲರಾಮನು ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದ ಹಲವು ದೊಡ್ಡ ಆನೆಗಳನ್ನು ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೂ ಬಿಸಾಡಿದನಷ್ಟೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಮಾತ್ರ ದಿಗ್ಗಜಗಳಾಗಿ ಉಳಿದವು! ೪೩. ಬಲರಾಮನು ಆನೆಗಳ ಕುಂಭಸ್ಥಳವನ್ನು ನೇಗಿಲಿನಿಂದ ಸೀಳುವಾಗ ಹಾರಿ ಚೆಲ್ಲಿದ ತಲೆಯ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ಒಳಕೊಂಡು ಸಮುದ್ರವು ಮುತ್ತುಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನವಾಯಿತು. ೪೪. ಬಲರಾಮನು ಆನೆಗಳ ತಲೆಯನ್ನು ಸೀಳುವಾಗ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಹರಡಿದ ರಕ್ತದ ಕೆಂಪೇ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಸಾಯಂಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಜೆಗೆಂಪೆಂಬ ನೆವದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ೪೫. ಈಶ್ವರನ ಮತ್ತು ಕಾಳಿಯ ಕೊರಳ ಮಾಲೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಲರಾಮನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಡಿದು ಬೀಳಿಸಿದ ತಲೆಗಳನ್ನು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಪೋಣಿಸಿ ಮಾಡಿದ ರುಂಡ

ಎಣಕೆಗೆ ಪನ್ನೆರಡಕ್ಕೊ
ಹಿಣಿಯಂ ತವೆ ತಿಂದು ತೇಗುವಂದೆವೊಲರಿವಾ
ರಣಮೌಕ್ತಿಕದಿಂದುದಿತೋ
ಲ್ಬಾಸ್ಯವೇನೆಸೆದುದೋ ಹಲಂ ಹಲಧರನಾ

೪೬

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ

ಚರಣಾಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರದಿಂದಂ ಕಿಳನಿಲಮನಹೀಂದ್ರಾಲಯಕ್ಕೊತ್ತೆ ವಿಶ್ವಂ
ಭರೆ ಬಣ್ಣಂ ಮಧ್ಯಭಾಗಂ ನಳಿದು ಮುಗಿಯೆ ತಳ್ಳೊಯ್ದ ವಾರಾಸಿಯಿಂ ತ
ದ್ಗಿರಿವಹ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯಂ ನಂದಿಸಿ ಬಟಿಕ ಜರಾಸಂಧ^೧ ಸೇನಾಸಮೂಹಾಂ
ತರಮಂ ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರಂ ಪುಗುವ ತೆಜದೆ ದೈತ್ಯಾಂತಕಂ ಬಂದು ಪೊಕ್ಕಂ ೪೭

ಪೊಕ್ಕು ಮುರಾರಿ ಮಾರ್ಪಡೆಯೊಳಿರ್ಪುದುಮಾ ರಿಪುಸೈನ್ಯಜೀವನಂ
ಪೊಕ್ಕುದು ಕಾಲವಕ್ರಮನರಾತಿಬಲಾರುಣತೋಯಸಿಂಧುಗಳ್
ಪೊಕ್ಕುವು ವಾರ್ಧಿಯಂ ರಿಪುಚಮೂಪಶಿರಂ ಪಿಶಿತಾಶಿಕುಕ್ಕಿಯೊಳ್
ಪೊಕ್ಕುವೆನುತ್ತಮಂಬರದೊಳೀಕ್ಷಿಸುತಿರ್ದುದು ದೇವಸಂಕುಳಂ ೪೮

ವ|| ಆಗಳ್

ಆವಂ ಕೋಟಯುಗಾನುಷಂಗ ಖಗವಾಹತ್ವಂಗಳಿಂ ಪೋಲ್ವನೀ
ದೇವಂಗೆನ್ನವೊಲಾ ಮಹತ್ವಮನಗಂ ದ್ವಿಟ್ಟೇನೆಗಂ ಮಾಯ್ಯುಮೀ
ಜೀವಾಕೃಷ್ಟಿಯನೀತನೆಂದು ಧನು ಲಜ್ಜಾನಮ್ರವಾಯ್ತೆಂಬಿನಂ
ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕನಜೇಯನೇಟಿಸಿದನುಗ್ರಾಟೋಪಮಂ ಚಾಪಮಂ ೪೯

ಮಾಲೆಗಳೇ. ೪೬. ಬಲರಾಮನ ನೇಗಿಲು ಶತ್ರುಗಳ ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಕೊಹಿಣೀ ಸೇನೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತಿಂದಿತಷ್ಟೆ. ಆನೆಗಳ ತಲೆಯನ್ನು ಸೀಳಿ ತಿನ್ನುವಾಗ ತಲೆಯು ಮುತ್ತುಗಳು ನೇಗಿಲಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ. ನೇಗಿಲು ತೇಗುವಾಗ ಆ ಮುತ್ತುಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಇದ್ದಿತು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೪೭. ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬರಳಿನಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒತ್ತಿದನು. ಅದರಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಮಧ್ಯಭಾಗವು ಕುಗ್ಗಿ ಹಳ್ಳವಾಯಿತು. ಸಮುದ್ರದ ನೀರು ಆಯೆಡೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿತು. ಆ ನೀರಿನಿಂದ ಬೆಟ್ಟದ ಬೆಂಕಿಯುರಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿದನು. ಆಮೇಲೆ ಜರಾಸಂಧನ ಸೇನಾಸಮೂಹದ ಮಧ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ರುದ್ರನಂತೆ ಹೊಕ್ಕನು. ೪೮. ಕೃಷ್ಣನು ಹಾಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಎದುರಿಸಲು ಆ ಶತ್ರುಸೇನೆಯ ಜೀವವು ಯಮನ ಬಾಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು. ಶತ್ರುಸೇನೆಯ ರಕ್ತ ಜಲದ ನದಿಗಳು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕವು. ಶತ್ರುಗಳ ತಲೆಗಳು ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕವು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ದೇವತೆಗಳು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವ|| ಆಗ ೪೯. ಕೃಷ್ಣನ ಬಿಲ್ಲು, ಈ ದೇವನಿಗೆ ಯಾರು ತಾನೆ ನನ್ನ ಹಾಗೆ ೧ ಕೋಟಿ ಯುಗಗಳಿಂದ ಬಿಡದೆ (ತಪ್ಪದೆ) ಇರುವಿಕೆ ಗರುಡನನ್ನು ವಾಹನವನ್ನಾಗಿ

ವ|| ಅಂತೇಷಿಸಿ ಭುಜಬಲಾಟೋಪಾಖರ್ವಗರ್ವದಿಂ ಮೌರ್ವೀಲತಾಸ್ಥಾಲನಂಗಯ್ಯ

ಕುಳಭೂಭೃತ್ಸಂಧಿಬಂಧಂ ಕಳಲೆ ಕದಡೆ ವಾರಾಶಿಗಳ್ ದೈವತಾಸಂ
ಕುಳವತ್ಯಾಶಂಕೆಯಂ ಕೈಕೊಳಲದಿರೆ ಮಹೀಮಂಡಲಂ ವೈಮಗಂಗಾ
ಸಳಿಳಂ ತುಳ್ಳಾಡೆ ಚಂಡದ್ಯುತಿರಥತುರಗಂ ಬೆರ್ಚೆ ಪೊಣೆತ್ತರಾತಿ
ಪ್ರಳಯಪ್ರಧಾನಧೀರಂ ಮುರಮಥನಧನುರ್ಜಾಲತಾಘೋರಘೋಷಂ ೫೦

ಗಗನಂ ಬಾಣಾತ್ಮಕಂ ಮಾರ್ಪಡೆ ಪೆಣಮಯಮಾದತ್ತಿದಂತೀತನಂಬಂ
ತೆಗೆವಂದಂ ಪೂಡುವಂದಂ ಬಿಡುವುದಟೆಯಲಾಯ್ತಲ್ಲ ಕರ್ಣಾಗ್ರದೊಳ್ ಪೊ
ರ್ದುಗೆವೆತ್ತಾ ಮುಷ್ಟಿಯುಂ ಮಂಡಳಿಸಿದ ಧನುವುಂ ದಿಟ್ಟಪಾಲೋಕಮುಂ ನೆ
ಟ್ಟಗೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದುರ್ವೆಂಬಂತಗಧರನಿಸುತಿದರ್ಫಂ ಸುದುರ್ಲಕ್ಷ್ಯವೇಗಂ ೫೧

ಶರಶರವರ್ಷಮನತ್ತು
ದ್ವರಧುರದೊಳ್ ಕೃಷ್ಣಕೃಷ್ಣಮೇಘಂ ಕಱಿಯಲ್
ಪರಬಲಜೀವನಜೀವನ
ವರೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದುದಂತದೇನಚ್ಚರಿಯೊ ೫೨

ಪಡೆದಿರುವಿಕೆಯಿಂದ ೨ ಬಿಲ್ಲಿನ ಎರಡು ತುದಿಗಳಲ್ಲೂ ತಪ್ಪದೆ ಸೇರಿದ್ದುಕೊಂಡು
ಬಾಣಗಳನ್ನು ವಹಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹೋಲುವವನು ಇರುವನು? ಆ ಮಹತ್ತ್ವವು
ನನಗೂ ಈ ದೇವನಿಗೂ ಮಾತ್ರವೇ ಇದೆ. ಆದರೂ ಈತ ನನ್ನ ಮತ್ತು ಶತ್ರುಸೇನೆಯ
ಜೀವಾಕರ್ಷಣೆಯನ್ನು ೧ (ನನ್ನ ಹೆದೆಯ) ಎಳೆತವನ್ನು ೨ ಪ್ರಾಣದ (ಜೀವದ) ಸೆಳೆತವನ್ನು
ಮಾಡುವನು. (ನಾನು ಶತ್ರುವಿನಂತಾದೆನಲ್ಲಾ!) ಎಂದು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಬಾಗಿತೋ
ಎಂಬಂತೆ ಅಜೇಯನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಉಗ್ರಾಡಂಬರದ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಬಾಗಿಸಿ ಹೆದೆಯೇರಿಸಿದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಏರಿಸಿ ಭುಜ ಬಲಾಡಂಬರಾತಿ ಗರ್ವಗಳಿಂದ ಬಳ್ಳಿಯಂತಿರುವ ಮೌರ್ವಿಯನ್ನು
ನೀವಿ ಟಂಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ೫೦. ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಳಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ
ಧೈರ್ಯವುಳ್ಳುದೂ ಘೋರವೂ ಆದ ಕೃಷ್ಣನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯ ಆ ಟಂಕಾರವು ಹೊಮ್ಮಿತು.
ಅದರಿಂದ ಕುಲಪರ್ವತಗಳ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಸೇರುವೆಯ ಬಿಗಿಯು ತಪ್ಪಿ
ಸಡಿಲವಾಯಿತು. ಸಮುದ್ರಗಳು ಕದಡಿ ಹೋದವು. ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವು
ಅತ್ಯಾಶಂಕೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಭೂಮಂಡಲವು ಅದುರಿತು. ಆಕಾಶಗಂಗೆಯ ನೀರು
ತುಳುಕಾಡಿತು. ೫೧. ಆಕಾಶವು ಬಾಣಮಯವಾಯಿತು. ಶತ್ರುಸೇನೆ ಶವಮಯವಾಯ್ತು.
ಇದು ಹೇಗೆ?! ಈತನು ಬಾಣಗಳನ್ನೂ (ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ) ತೆಗೆಯುವುದೂ ಹೂಡುವುದೂ
ಬಿಡುವುದೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕಿವಿಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ನಿಂತಿರುವ ಆ ಮುಷ್ಟಿಯೂ
ಗುಂಡಾಗಿ ಬಾಗಿರುವ ಬಿಲ್ಲೂ, ನೋಡುವ ನೋಟವೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಎನ್ನುವಂತೆ
ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಬಾಣಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸದಷ್ಟು ವೇಗವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿದ್ದವು.
೫೨. ಅತಿ ಪ್ರಬಲವಾದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಕಾಳಮೇಘವು ಶರವರ್ಷವನ್ನು = ೧
ಜಲವೃಷ್ಟಿ (ಮಳೆ)ಯನ್ನು (= ೨ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು) ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಶತ್ರುಸೇನೆಯ

ನಾಂಟಿದುವರಿಭಟರಂಗಮು
ನೀಂಟಿದುವಸ್ರವನಡರ್ತು ಮೀಂಟಿದುವೆಲ್ಲಂ
ಸೀಂಟಿದುವಗಳವೆಸರಂ
ದಾಂಟಿದುವಾವೆಡೆಯನಸುರಹರನ ಶರಂಗಳ್

೫೩

ಯಾದವಕುಲನಿಸೆ ತಿಂತಿಣಿ
ಯಾದವನೀಪಾಲಬಲದ ಹಯಸಂತತಿಯಂ
ಸಾದಿಗಳಂ ರಣರೌದ್ರರ
ಸಾದಿಗಳಂ ತುಲುಗಿ ನಟ್ಟುವಸ್ತಾವಳಿಗಳ್

೫೪

ಲಘುವೇಗತ್ವದಿನರ್ಧಚಂದ್ರಶರದಿಂದೆಚ್ಚಾಡೆ ಕೃಷ್ಣಂ ಮದೇ
ಭಘಟಾಕೋಟಿಗಳೆತ್ತಿಬರ್ಪ ಕರದಂಡಂಗಳ್ ವಿಖಂಡಗಳಾ
ಗಿ ಘನಧ್ವಾಂತಮನೆಯ್ ಪಾಟಿ ಪುದಿದಿದರ್ಧಾಕಾಶವಾರಾಶಿಘೋ
ರಘನೋರ್ಮಿಪ್ರಕರಂಬೋಲೇನಿಸುಬೇಗಂ ಕಣ್ಣಗುರ್ವಾದುದೋ

೫೫

ತಂಡದೆ ಪೊಯ್ ಕೋಟಿಪರಿಸಂಖ್ಯೆಯ ಕೈಟಭಸೂದನಾಸ್ತ್ರದಿಂ
ಖಂಡಿಸಿ ಪಾಟಿದನ್ಯಬಲಯೊದ್ಧ ಶಿರಂ ಶತಕೋಟಿಗಳ್ ಮನಂ
ಗೊಂಡುವದೊಂದುಬೇಗಮಸುರಾರಿಜಯೋತ್ಸವದೊಳ್ ಸುರರ್ ನಭೋ
ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಫಲಾವಳಿಗಳ್ ದಿಟವಿಂತಿವೆಂಬನಂ

೫೬

ಜೀವನವೆಂಬ ಜೀವನವು = ೧ ನೀರು, (೨ ಜೀವ) ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವೋ?! ೫೩. ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಣಗಳು ವೈರಿ ಭಟರ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಿದವು. ರಕ್ತವನ್ನು ಹೀರಿದವು. ಒಳ ಹೊಕ್ಕು ಎಲುಬುಗಳನ್ನು ಮೀಟಿದವು. ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಶೂರರು ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ತೊಡೆದವು. ಎಲ್ಲೆಡೆಯನ್ನೂ ದಾಟಿದವು. ೫೪. ಯದುಕುಲದ ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಆ ಬಾಣಗಳು ಗುಂಪಾದ ರಾಜರ ಸೇನೆಯ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ರಣರೌದ್ರ ರಸಪಾನ ಮಾಡುವ ಮಾವುತರನ್ನು ರಾವುತರನ್ನೂ ಅಟ್ಟಿ ಒತ್ತಾಗಿ ನೆಟ್ಟವು. ೫೫. ಕೃಷ್ಣನು ಲಘುವೇಗದಿಂದಲೇ ಅರ್ಧಚಂದ್ರ ಬಾಣದಿಂದ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದನು. ಮದ್ದಾನೆಗಳು ಹೊಡೆಯಲು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುವ ದಂಡಾಕಾರದ ಸೊಂಡಿಲುಗಳು ತುಂಡಾಗಿ ಹಾರಿ ಆಕಾಶದ ಕೊನೆಯನ್ನು ಸೇರಲು, ಆ ಸೊಂಡಿಲುಗಳು ಆಕಾಶ ಸಮುದ್ರದ ಭಯಂಕರವಾದ ದೊಡ್ಡ ಅಲೆಗಳ ಸಾಲಿನಂತೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದವು. ೫೬. ಗುಂಪಾಗಿ ಹೊಡೆದ ಕೃಷ್ಣನ ಕೋಟಿಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿದ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಯೋಧರ ನೂರುಕೋಟಿ ತಲೆಗಳು ಕೃಷ್ಣನ ಜಯೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆಕಾಶಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಫಲಗಳಂತೆ ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದವು.

ವಿಶಿಖಾಸಾರಮುಪೇಂದ್ರಚಾಪಘನದಿಂ ಸೂಸಿತ್ತದೆತ್ತಂ ವರೂ
 ಧಶತಂ ಭಿನ್ನಶರೀರಮಾಗೆ ಶರವಲ್ತುಲ್ಲಾಗಣಂ ಬಾಣವ
 ಲ್ತಶನಿಶ್ರೇಣಿ ಪತತ್ರಿಯಲ್ತುರಗಜಾಲಂ ಪತ್ರಿಯಲ್ತುಗ್ರವ
 ಹಿಶಿಖಾಸಂತತಿ ಕಾಂಡಮಲ್ತು ಯಮದಂಡವ್ರಾತಮೆಂಬನ್ನೆಗಂ

೫೭

ವ|| ಅಂತು ಶರವರ್ಷವಂ ಕಱಿಯುತ್ತುಮಿದರ್ದೊಂದಭಿನವಾರ್ಭಟೆಯನಪ್ಪುಕೆಯ್ತು

ಬಲಿರಿಪು ಕಾಲಚಕ್ರದವೊಲೊರ್ವನೆ ಮಾರ್ಪಡೆಯಂ ಸ್ವಕೀಯಮಂ
 ಡಲಗತಿಯಿಂದೆ ಸುತ್ತಿದನಿತಲ್ಲದೆ ಮುಂತಣ ಪಿಂತಣೆರ್ಕೆಲಂ
 ಗಳ ಭಟರ್ಗೆಲ್ಲವೆಲ್ಲೆಡೆಯೊಳಂ ನೆರೆದಾಂತುದುಮಲ್ಲದಾ ಮಹಾ
 ಬಲದನಿಬರ್ಗಮಂತನಿಬರಾಗಿಯೆ ತೋಡಿದನಾಜರಂಗದೊಳ್

೫೮

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ

ಆನೆನಿತು ಕೊಂಡು ಪೋರ್ವೆಂ
 ಸೇನೆಯನಿಂದಿಕ್ಕುವೆಂ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಿನೆಂದಾ
 ದಾನವರಿಪು ದಿವಿಜಜಯ
 ಧ್ವಾನಂ ಮಿಗೆ ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರಮಂ ತೊಟ್ಟಿಚ್ಚಂ

೫೯

ಧುರದೊಳ್ ತಾನೆಚ್ಚ ಸಮ್ಮೋಹನಶರವಹಿತಾಪ್ಪಾದಶಾಕ್ವೊಹಿಣೀವೀ
 ರರುಮಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವೋರಂತಳಿ ಸುಟಿಯೆ ಮೋಹಾಂಧಕರ್ ತಮ್ಮೊಳೋರೊ
 ವರ್ನೂರ್ವರ್ ಕೃಷ್ಣನೆಂದಾಂತಿಹಿದು ಪಡಲಿಡುತ್ತಿದುರ್ದಂ ನೋಡುತ್ತಿದಂ
 ಸರಲಂ ತೂಗುತ್ತೆ ಕೃಷ್ಣಂ ನಿಜಧನುತಟವಿನ್ಮಸ್ತಹಸ್ತಂ ಸ್ಥಿತಾಸ್ತಂ

೬೦

೫೭. ಇದು ಬಾಣವಲ್ಲ ಕೆಂಡಗೊಳ್ಳಿಗಳ ಗುಂಪು, ಬಾಣವಲ್ಲ ಸಿಡಿಲಿನ ಸಾಲು; ಸರ್ಪಸಮೂಹ; ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯ ಗುಂಪು; ಯಮದಂಡಗಳ ರಾಶಿ, ಎನ್ನುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನ ಬಿಲ್ಲೆಂಬ ಮೋಡದಿಂದ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯು ನೂರಾರು ರಥಗಳು ಒಡೆದು ಹೋಗುವಂತೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಸುರಿಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತ ಇದ್ದು, ಅದೊಂದು ಹೊಸದಾದ ಆರ್ಭಟವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ೫೮. ಬಲಿವೈರಿಯಾದ ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಚಕ್ರದಂತೆ ಒಬ್ಬನೇ ಎದಿರು ಸೇನೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಮಂಡಲಗತಿಯಿಂದ ಸುತ್ತಿದ್ದನು; ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ಪಕ್ಕಗಳ ಭಟರಿಗೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಆ ಮಹಾಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಜನಕ್ಕೂ ಅಷ್ಟು ಜನ ವೀರರಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದವು. ವ|| ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ೫೯. ನಾನು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಈ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಹೋರಾಡಲಿ ಅರ್ಧಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಕೊಂದು ಹಾಕುತ್ತೇನೆ. ಎಂದುಕೊಂಡ ಕೃಷ್ಣನು, ದೇವತೆಗಳು ಜಯಕಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಹೊಡೆದನು. ೬೦. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಾನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಸಂಮ್ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರವು ಶತ್ರುಗಳ ಹದಿನೆಂಟು ಅಕ್ಷೊಹಿಣೀಸೇನೆಯ ವೀರರೊಬ್ಬರಿಗೂ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಮೋಹದಿಂದ ಕುರುಡರಾದ ಅವರು ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಕೃಷ್ಣನೆಂದು

ವ|| ಅಂತು ತಮೊಳೆ ತಳ್ಳಿಡಿದರಿಸೈನದೊಳ್ ಪದಿನೆಂಟಕ್ಕೊಹಿಣೀಬಲವಶೇಷಮಾಗೆ

ವಸುಧೆಯ ವಾರಿದಾಧ್ವದೆಯೊಳ್ ಕಣೆಗಳ್ಳೆ ಕೊರ್ವಿ ನಿಂದಗು
ವಿಸೆ ಘನಮಾರ್ಗದೊಳ್ ಸರಲ ಸಂತತಿ ಪಂದರವಿಕ್ಕಿದಂತೆ ಸಂ
ಧಿಸಿ ನಿಲೆ ದಿಕ್ಕಟಾಂತರದೊಳುಗ್ರಧನುಗುಣಟಂಕೃತಂ ವಿಜೃಂ
ಭಿಸೆ ಮಗಧಾದ್ಯನೇಕನೃಪರೋಮೆಯೆ ತಾಗಿದರಂದು ಶಾರ್ಙ್ಗೇಯಂ ೬೦

ಇದು ನೆಲನಿದು ದೆಸೆಯಿದು ನಭ
ಮಿದು ತಾನಿವರನೈಂಬ ಬಗೆಗಿಡೆ ನೃಪವೃಂ
ದದ ಕಱಿವಿಪುಗಳನಿಪುಜಾ
ಲದಿನೊಡನೊಡನೆಚ್ಚು ಕಡಿದು ತದನಂತರದೊಳ್ ೬೧

ಎನಗಂ ಬಿಲ್ಲಲೆದೋರ್ಪುದ್ಧತರನಿವರ್ಗಲಂ ಚೈದ್ಯ ಮಾದ್ರೇಶ ದುರ್ಯೋ
ಧನ ರಾಧೇಯ ತ್ರಿಗರ್ತಾಧಿಪ ಮಗಧನೃಪಾಲಾದ್ಯರಂ ಕೊಲ್ವೆನೆಂದಾ
ವನಜಾಕ್ಷಂ ವೈಷ್ಣವಾಸ್ತ್ರದುಡೆ ಸುರರಗಿದರ್ ಸ್ಥಾನುವಲ್ಲಾಡಿದಂ ಮೇ
ದಿನಿ ಕಂಪಂಗೊಂಡುದಂಭೋನಿಧಿ ಕದಡಿದುದೇನುಗ್ರಮೋ ವೈಷ್ಣವಾಸ್ತ್ರಂ ೬೨

ವ|| ಆಗಳನಿಲಪಥದೊಳೊಂದಶರೀರವಾಕ್ಯಮಿಂತೆಂದುದು :- ಎಲೆ ಮುಕುಂದಾ ನೀನೀ
ಜರಾಸಂಧಪ್ರಭೃತಿನರಪಾಲರೊಳಾವಂಗಾವನಂ ಮೃತ್ಯುವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ ಮುನ್ನಾ ಕ್ರಮದೆ

ಭಾವಿಸಿ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಇರಿದು ಕೊಂದು ದಿಕ್ಕುಪಾಲಾಗಿ ಚದುರಿ ಬೀಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು, ಕೃಷ್ಣನು ಬಾಣಗಳನ್ನು ತೂಗುತ್ತಾ ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕಯ್ಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಗುತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಇರಿದು ಕೊಲ್ಲಲು ಶತ್ರು ಸೇನೆಯ ಹದಿನೆಂಟು ಅಕ್ಷೌಹಿಣಿಯೂ ನಿಶ್ಚೇಷವಾಯಿತು. ೬೦. ಆಗ ಜರಾಸಂಧನೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವರು ದೊರೆಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಒಂದೇಸಾರಿ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರು. ಅವರು ಹೊಡೆದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಭೂಮಿ ಮೇಘಗಳ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶವು ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದಂತಾಯಿತು. ಮೇಘದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಚಪ್ಪರವನ್ನು ಹಾಕಿದಂತೆ ಬಾಣಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸೇರಿ ನಿಂತವು. ದಿಗಂತಗಳವರೆಗೂ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯ ಟಂಕಾರ ಧ್ವನಿಯು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಯಿತು. ೬೧. ಇದು ನೆಲ, ಇದು ದಿಕ್ಕು, ಇದು ಆಕಾಶ, ಇದು ತಾನು, ಇವರು ಬೇರೆಯವರು ಎಂದು ತಿಳಿಯದಂತೆ ಆ ರಾಜಸಮೂಹವು ಸುರಿಸುವ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಾಣಗಳಿಂದಲೇ ಕೃಷ್ಣನು ಒಡನೆಯೇ ಹೊಡೆದು ಕತ್ತರಿಸಿ, ೬೨. ನನಗೂ ತಮ್ಮ ಬಿಲ್ಲಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಈ ಚೈದ್ಯ, ಮಾದ್ರೇಶ, ದುರ್ಯೋಧನ, ಕರ್ಣ, ತ್ರಿಗರ್ತಾಧಿಪ, ಜರಾಸಂಧನೇ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವೆನೆಂದು, ವೈಷ್ಣವಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೊಟ್ಟನು. ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ಹೆದರಿದರು. ಈಶ್ವರನು ಅಲ್ಲಾಡಿದನು. ಭೂಮಿ ನಡುಗಿತು. ಸಮುದ್ರವು ಕದಡಿತು. ಆ ವೈಷ್ಣವಾಸ್ತ್ರವು ಅದೆಷ್ಟು ಉಗ್ರವಾದುದೋ! ವ|| ಆಗ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಶರೀರವಾಣಿಯು ಹೀಗೆಂದಿತು: “ಎಲೆ ಮುಕುಂದಾ! ನೀನು ಈ ಜರಾಸಂಧನೇ

ಭೀಮಾರ್ಜುನಾದಿವೀರನೃಪರೆ ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರಮಾಗೆ ಕತಿಪಯಕ್ಷಿತಿಪಾಲರಂ ನಿರ್ಮೂಢಪುರು; ನಿನ್ನಂಶಾಂಶದವತಾರಮೂರ್ತಿಯಿಂ ಲೋಕಲುಂಟಾಕರನಾವ ಪದದೊಳ್ ಮಡಿಯಿಸಲ್ವೇಡಿರ್ಪು ದವರವರನಂತಂತೆ ಮಡಿಯಿಪುದು; ಒಂದೆ ಸಮಯದೊಳಿಂದೆ ಸಕಲದುವಿಳಿಸಿತ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಂ ಸಂಹಾರಮಾಡೆ ಮುಂದೆ ನೆಗಟ್ಟಿ ಭಾರತಯುದ್ಧಂ ಕಿಡುಗುಂ; ಉಡುಗುಡುಗು ವೈಷ್ಣವಾಸ್ತ್ರಮಂ- ಎನೆ ಭುವನವ್ಯಾಪಾರನಾ ಮಹಾಸ್ತ್ರಮನುಪಸಂಹರಿಸಿ ಮತ್ತಂ ಸಮರವಿಜಯಚಿಹ್ನಮಂ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ ಬಗೆದು

ಪಟೆಯೆ ಕಿರೀಟಕೋಟಿಯನಿಸಲ್ ನೆಱ್ಕಿದಂಗಿವರೀ ಶಿರಂಗಳಂ
ಪಟೆಯಿಸಲೊಲ್ಲೊಡೇನರಿದೆ ಶಾರ್ಙ್ಗನೆನಲ್ ಹರಿ ಬಾಣಕೋಟಿಯಿಂ
ಪಟೆಯಿಸೆ ರಾಜಕೋಟಿಮಕುಟಂಗಳನಂತವು ಪಾಟೆ ಪೋಗಿ ಬಾಂ
ದೊಱೆಯ ವಿಚಿತ್ರವಾರಿರುಹಕೋಟಿವೊಲಿದುರ್ವದೊಂದು ಬೇಗದೊಳ್ ೬೪

ವ|| ಅಂತು ಮಕುಟಭಂಗದೊಡನೆ ಮನೋಭಂಗಮಾಗೆ ಮಗಧಪ್ರಮುಖನಿಖಿಲ ನೃಪಾಲಕರ್ ಬೆಂಗೊಟ್ಟು ಪೋಪುದುಂ ಗಗನತಳದಿಂ ಭೂತಳದ ಮೇಲೆ ಕಱಿವನೇಕನೂತನಾನರ್ಘ್ಯ ಮಣಿಮಕುಟವೃಷ್ಟಿಯಿಂ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕಱಿವ ಇಂದ್ರನ ವಿಚಿತ್ರ ಕುಸುಮಮಾಲಾವೃಷ್ಟಿ ಭ್ರಮರವೃಂದಕ್ಕೆ ಗಂಧಾನುಮೇಯಮಾಗೆ ವಸುದೇವನಂದನರ್ ವಿಜಯಲೀಲೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡು ನಿಂದಾಗಳಾ ಮಹಾಹವಮಹೀವಳಯಮಂ ಕಣ್ವೀವಿ ನೋಡಿ

ಮೊದಲಾದ ದೊರೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವನಿಗೆ ಯಾವನನ್ನು ಮೃತ್ಯುವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿರುವೆಯೋ ಅದೇ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮುಂಚೆ ಭೀಮಾರ್ಜುನಾದಿಗಳೇ ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರವಾಗುವಂತೆ ಕೆಲವರು ರಾಜರನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಅಂಶಾಂಶದ ಮೂರ್ತಿಯಿಂದ ಲೋಕಕಂಟಕರನ್ನು ಯಾವ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಬೇಕಾಗಿದೆಯೋ ಅದೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಹಾಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಕೊಲ್ಲಬೇಕು; ಒಂದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈಗಲೇ ಸಕಲ ದುವೃತ್ತ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನೂ ಸಂಹಾರಮಾಡಿದರೆ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಭಾರತ ಯುದ್ಧವು ಕೆಡುವುದು; ವೈಷ್ಣವಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸು, ಉಪಸಂಹರಿಸು” ಎನ್ನಲು ಪ್ರಪಂಚವ್ಯಾಪಾರವನ್ನರಿತ ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಮಹಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಯುದ್ಧ ವಿಜಯ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಯೋಚಿಸಿದನು. ೬೪. ಕಿರೀಟಕೋಟಿಯನ್ನು (ಆಗ್ರಭಾಗವನ್ನು) ಕತ್ತರಿಸುವಂತೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಸಮರ್ಥನಾದ ಈ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಇವರ ತಲೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವುದು ಏನಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುತ್ತಿರಲು ಕೋಟಿ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕೋಟಿ ರಾಜರ ಕಿರೀಟಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ಆ ಕಿರೀಟಗಳು ತಟ್ಟನೆ ಹಾರಿ ಹೋಗಿ, ದೇವಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ಕಮಲಗಳಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಕಿರೀಟಭಂಗದೊಡನೆ ಮನೋಭಂಗವೂ ಆದುದರಿಂದ ಜರಾಸಂಧನೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಹೋದರು. ಆಗ ಆಕಾಶದಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯುವ ಅನೇಕ, ನವೀನವೂ ಅಮೂಲ್ಯವೂ ಆದ ಮಣಿಕಿರೀಟಗಳ ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸುರಿಸುವ ಇಂದ್ರನ ವಿಚಿತ್ರ ಕುಸುಮ ವೃಷ್ಟಿಯೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯು ತುಂಬಿಗಳಿಗೆ

ಆಡಿದುವಿಂದರಾತಿಭಟರಟ್ಟಿಗಳಾಜಿಯೊಳೆನ್ನ ಕಾರ್ಯದ
ಚ್ಚಾಡಿದುದಿಂದು ಕೂಡಿದುದು ವೈರಿಬಲಾರುಣಸಿಂಧು ವಾರ್ಧಿಯಂ
ಕೂಡಿದುದೆನ್ನಪೇಕ್ಷೆ ಪಸಿವೋಡಿದುದಿಂದರಿಸೈನ್ಯದಿಂ ಜವಂ
ಗೋಡಿದುದೆನ್ನ ಕಣ್ಣಸಿವೆನುತೊಪ್ಪೆದಾಡಿದನಂದು ನಾರದಂ

೬೫

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ಕೇಶೀಸೂದನಪ್ರಲಂಬಾಂತಕಲ್ಲಿಂ ತಳರ್ದು ಕರವೀರಪುರಾಭಿಮುಖರಾಗಿ
ಬರುತ್ತಿರಲಂತದಂ ತತ್ಪುರವರೇಶ್ವರಂ ಸೃಗಾಲನರಪಾಲಂ ಕೇಳು ಪ್ರಳಯಕಾಲಜಲಧರದಂತೆ ಗಜಟಿ
ಗರ್ಜಿಸಿ

ಗಣನೆಗೆ ಮೂವತ್ತಕ್ಕೊ
ಹಿಣಿಸೈನ್ಯಂ ಮಗಧನ್ಯಪತಿಗಾದೊಡಮವನೊಳ್
ಪೊಣರಲ್ ಬರ್ಕುಂ ಬರ್ಕುಮೆ
ಪೊಣರಲ್ ರವಿದತ್ತದಿವ್ಯರಥಮುಳ್ಳೆನ್ನೊಳ್

೬೬

ಸೇನಾಬಲದಿಂ ಪೊಣರ್ದಾ
ಭೂನಾಥರ ಮೊಗ್ಗು ಸಲ್ಲದೆನ್ನೊಳ್ ಕೃಷ್ಣಂ
ಗಾನೇಕಾಂಗದೆ ಗೆಲ್ಲಪೆ
ನೀ ನೀರಜಮಿತ್ರದತ್ತ ರಥದಿನಮೋಘಂ

೬೭

ಪೋಗಲವೊ ದೂತ ಕೃಷ್ಣನ
ನೀಗಳೆ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಬರಿಸು ಬಂದಪೆನಾನುಂ
ಬೇಗದಿನೆಂದಟ್ಟಿದ ಚರ
ನಾಗಳೆ ಬಂದೊಡೆದಂ ಮುರಾಂತಕನಿದಿರೊಳ್

೬೮

ಆಗಿದ್ದು ಆ ಕಿರೀಟಗಳಲ್ಲಿ ಸುಗಂಧವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಪರಿಹಾರವಾಯಿತು! ವಸುದೇವ
ನಂದನರು ವಿಜಯಲೀಲೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ನಿಂತರು. ಆಗ ಆ ಮಹಾಯುದ್ಧದ
ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಕಣ್ಣು ತುಂಬ ನೋಡಿ ೬೫. “ಇಂದು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಭಟರ
ಮುಂಡಗಳು ಆಡಿದವು. ನನ್ನ ಕಾರ್ಯದ ಅಚ್ಚೂ ಆಡಿತು. ವೈರಸೇನೆಯ ರಕ್ತನದಿಯು
ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿತು. ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಕೈಗೂಡಿತು. ಶತ್ರುಸೇನೆಯಿಂದ ಯಮನ ಹಸಿವು
ಓಡಿತು. ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಹಸಿವು ಓಡಿತು” ಎಂದು ನಾರದನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆಡಿದನು.
ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಕರವೀರಪುರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ
ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಆ ಪುರಾಧೀಶನಾದ ಸೃಗಾಲನೆಂಬುವನು ಕೇಳಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ
ಮೇಘದಂತೆ ಗಜರಿ ಗರ್ಜಿಸಿ, ೬೬. “ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಮೂವತ್ತು ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀ ಸೇನೆಯು ಮಗಧ
ರಾಜನಿಗಿದ್ದರೂ ಅವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬಹುದು; ಸೂರ್ಯದತ್ತವಾದ ರಥವುಳ್ಳ
ನನ್ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೆ? ೬೭. ಸೇನೆಯ ಬಲದಿಂದ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ
ಆ ರಾಜರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ಜಯಿಸಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ
ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಈ ರಥದಿಂದ ನಾನು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿಯೇ
ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಗೆಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ೬೮. ಎಲೋ; ದೂತ ಹೋಗು, ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಈಗಲೇ ನನ್ನ
ಮೇಲೆತ್ತಿ ಬರಿಸು. ನಾನೂ ಬೇಗನೆ ಬರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಕಳುಹಿಸಿದ ಆ ಚರನು ಆಗಲೇ

ಅದಟಂ ಮುಂ ಗೆಲ್ಲದಂ ನೀಂ ನೆನೆನೆನೆದು ಭುಜಾಗರ್ವದಿಂ ಪೆರ್ಚದಿರ್ ಪೆ
ರ್ಚದಿರಿನ್ನೀ ಗರ್ವದುವರ್ವಂ ಬಿಡು ಬಿಡು ನಿನಗಿಂ ಸಲ್ಲದಿಂ ಸಲ್ಲದಿಂ ಸ
ಲ್ಲದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೀಡೆಗಣ್ಣೆಲೆ ನಡೆ ನಡೆ ಕಂಸಾರಿ ಸೈತಾಗು ಸೈತಾ
ಗಿದಿರಾಂತೀಬಂದನೀಬಂದನೆ ಸಮರಧರಿತ್ರೀಕರಾಳಂ ಸೃಗಾಲಂ

೬೯

ಎಂದು ಚರನೊದಟಿ ರಥಮುಂ
ಬಂದುದು ಹಯಖುರಮುಖಂಗಳಿಂ ನಭವಂ ಸೀ
ಳ್ವಂದದೆ ದಿಕ್ಕಟಮಂ ಶರ
ವೃಂದದೆ ತೀವೃತೆ ಸೃಗಾಲರಥಿ ಬರ್ಪನೆಗಂ

೭೦

ಈ ರಥದ ರಥಿಯ ಪರಿ ಸಾ
ಧಾರಣವಲ್ಲೆಂದು ಶಾರ್ಙ್ಗ ಕರ್ಪಿ ಮಹಾಸ್ತ್ರಾ
ಸಾರಕ್ಕಲಕ್ಷ್ಮಣಗೆ ಜ
ವಾರಭಟೆಯಿನಾಂತುವಾ ವರೂಢಹಯಂಗಳ್

೭೧

ವಿವಿಧಗತಿಜವದಿನಭ್ರದೊ
ಳವನಿಯೊಳೆಣ್ಣೆಸೆಯೊಳೆತ್ತಲುಂ ತೋಜುತ್ತುಂ
ಭುವನಂ ಕೂಡೆ ರಥಾದ್ವೈ
ತವಾದುದೆನೆ ಪರಿದುದಾ ಸೃಗಾಲವರೂಢಂ

೭೨

ಬಂದು ಕೃಷ್ಣನೆದುರಿಗೆ ಒದರಿದನು. ೬೯. “ಎಲೋ ಕಂಸಾರಿ, ನೀನು ಮುಂಚೆ ಗೆದ್ದ ಆ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೇ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು, ಭುಜಗರ್ವದಿಂದ ಉಬ್ಬಬೇಡ, ಉಬ್ಬಬೇಡ. ಇನ್ನು ಈ ಗರ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ನಿನಗೆ ಇನ್ನು ಯುದ್ಧದ ಆಟ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಪೌರುಷವನ್ನು ತೋರಿಸು ತೋರಿಸು. ಹೊರಡು ಹೊರಡು. ಸಿದ್ಧನಾಗು. ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಗೆ ಭಯಂಕರನಾದ ಸೃಗಾಲನು ನಿನಗಿದಿರಾಗಿ ಇದೋ ಈಗಲೇ ಬಂದನು” ೭೦. ಎಂದು ಚರನು ಒದರುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಕುದುರೆಗಳ ಕಾಲ್ಗೊರಸುಗಳ ತುದಿಯಿಂದ ಆಕಾಶವನ್ನು ಸೀಳುವಂತೆ ದಿಗಂತಗಳನ್ನು ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ತುಂಬುತ್ತ ರಥಿಕನಾದ ಸೃಗಾಲನು ಬಂದನು. ೭೧. ಈ ರಥಿಕನ ರೀತಿಯು ಸಾಧಾರಣವಾದುದಲ್ಲ ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಸುರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ ಮಹಾಸ್ತ್ರಗಳ ವೃಷ್ಟಿಗೆ ಗುರಿ ಸಿಕ್ಕದಂತೆ ವೇಗಾತಿಶಯಾಡಂಬರ ದಿಂದ ರಥದ ಕುದುರೆಗಳು ರಥವನ್ನು ವಹಿಸಿ ನಡೆದವು. ೭೨. ಆ ಸೃಗಾಲನ ತೇರು ವಿಧವಿಧವಾದ ಗಮನ ವೇಗದಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲೂ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಪ್ರಪಂಚವು ರಥಮಯವಾದುದೆಂಬಂತೆ ಓಡಾಡಿತು. ವ|| ಆ ದಿವ್ಯರಥದ ಚಿತ್ರಗತಿ ವೇಗವು ಅತಿ ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿರಲು ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ

೧. ಗರ್ವಮಂ ನೀಂ ಬಿಡು ಬಿಡು ನಿನಗೀ ಪೌರುಷಂ (ಮೊಅ) ೨. ಚರನೊದಟುವಿನೆಗಂ (ಮೊಅ) ೩. ಸೃಗಾಲರಥವಾಕ್ಷಣದೊಳ್ (ಮೊಅ)

ವ|| ಆ ದಿವ್ಯರಥದ ಚಿತ್ರಗತಿವೇಗಮತಿಚಮತ್ಕಾರಮಾಗೆ ಚಾಣೂರಾಂತಕಂ ನಿಜಾಂತ
ರಂಗದೊಳ್

ತಳೆದಪುದಾಜಿಕೇಳಿಗೆ ರಥಂ ಬಹುಮೂರ್ತಿಗಳಂ ರಥಂ ರಥಂ
ಗಳನುಗುಟ್ಟಿಪುದೆಣ್ಣೆಸೆ ರಥಂಗಳನಿಂದಪುದೆತ್ತಲುಂ ಧರಾ
ತಳಮೆ ರಥಂಗಳಂ ಬೆಸಲೆಯಾಯ್ತೆನಲೊಂದೆ ಸಹಸ್ರಕೋಟಿವೋಲ್
ಬಳಸಿದುದಿಂತಿದಾ ಪರಶುರಾಮನೆ ಪೇಟ್ಟ ರಥಂ ನಿರಾಕುಳಂ ೨೩

ಈ ರಥದ ಪರಿವ ಜವದಿಂ
ವೈರಿ ಸುದುರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ನೆನಗಮಾಂ ಕಣಿವಸ್ತ್ರಾ
ಸಾರಂ ನಿಷ್ಫಲಮರಿಸಂ
ಹಾರಮದೆಂತಕ್ಕುಮೆಂದು ಹರಿ ಚಿಂತಿಸಿದಂ ೨೪

ಹರಿಯುಂ ಬ್ರಹ್ಮನುಮೆಯ್ದರಾ ರಥದ ಮೇಲಿದೊಂದು ತನ್ನೊಳ್ ದಿಟ
ಕೈ ರಣಕ್ರೀಡೆಗೆನಿಪ್ಪುದಂ ಮಣಿದು ಕಟ್ಟಣ್ಣಿ ಸೃಗಾಲಂ ರಥಾಂ
ತರದಿಂ ತೊಟ್ಟನೆ ಪಾಯ್ತು ಕಟ್ಟಿದಲಗಂ ಕಿಟ್ಟಿಯ್ತು ಕೃಷ್ಣಾಸಿಯಿಂ
ಧರೆಯೊಳ್ ಬಿಟ್ಟನದಂತೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಿಡುಗುಂ ಕೇಡೆಯ್ದುವಂದಾರೊಳಂ ೨೫

ವ|| ಅಂತಾ ಸೃಗಾಲನಂ ಸೃಗಾಲ ಕೌಲೇಯಕ ಕಾಕ ಗೃಧ್ರಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಭಾಜನಂ ಮಾಡಿ
ಬಲೆಕ್ಕಮಾ ದಿವ್ಯರಥದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ವಂದು, ಅನಂತದ್ಯುಮಣಿಪ್ರಕಾಶನದಳ ಮಣಿರಚನಾವಿಶೇಷಮಂ,
ಕುಶೇಶಯದಳವಿಶಾಲಾಕ್ಷನದಳವಿಸ್ತಾರಮುಮಂ, ಧೃತಸುದರ್ಶನಚಕ್ರನದಳ ಚಕ್ರಪರಿಕ್ರಮಮುಮಂ,

ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ೨೩. “ಈ ರಥವು ಯುದ್ಧಕ್ರೀಡೆಗೆ ಬಹುರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತದೆ,
ಈ ರಥವೇ ರಥಗಳನ್ನು ಉಗುಳುತ್ತಿದೆ, ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ರಥಗಳನ್ನು ಹೆರುತ್ತಿವೆ.
ಭೂತಲವೇ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ರಥಗಳನ್ನು ಈನುತ್ತಿದೆ. ಎನ್ನುವಂತೆ ಒಂದು ರಥವೇ
ಸಾವಿರ ಕೋಟಿ ರಥದಂತೆ ಸುತ್ತುವರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇದೇ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದೆ
ಆ ಪರಶುರಾಮನು ಹೇಳಿದ ರಥವಾಗಿರಬೇಕು. ೨೪. ಈ ರಥವು ಅತಿಥಿವೇಗದಲ್ಲಿ
ಓಡುವುದರಿಂದ ನನಗೂ ವೈರಿಯ ಗುರಿ ಸುತರಾಂ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕರೆಯುವ
ಅಸ್ತ್ರವೃಷ್ಟಿ ನಿಷ್ಫಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ವೈರಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂಹರಿಸಲಿ?” ಎಂದು
ಚಿಂತಿಸಿದನು. ತಾನು ಆ ರಥದ ಮೇಲಿರುವಾಗ ಹರಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮನೂ ತನ್ನೊಡನೆ
ಯುದ್ಧಕ್ರೀಡೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೃಗಾಲನು ಮರೆತು ಕಠಿನವಾದ
ಪೌರುಷವುಳ್ಳವನಾಗಿ ರಥದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ತಟ್ಟನೆ ದುಮಿಕಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು
ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ನುಗ್ಗಿ ಅವನ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಹತನಾಗಿ,
ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು. ಕೇಡು ಒದಗುವಾಗ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಬುದ್ಧಿ ಕೆಟ್ಟು
ಹೋಗುವುದು. ವ|| ಕೃಷ್ಣನು ಹಾಗೆ ಆ ಸೃಗಾಲನನ್ನು ನರಿನಾಯಿಕಾಗೆಹದ್ದುಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ
ಪಾತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಬಳಿಕ ಆ ದಿವ್ಯರಥದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅನಂತ ಸೂರ್ಯನಂತೆ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಅವನು ಅದರ ರತ್ನ ರಚನೆಯ ಅಪೂರ್ವತೆಯನ್ನು ಕಮಲಗಳ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷನಾದ

ವಿನಿಮೂಲಿತಕಾಲನೇಮಿಯದಱಿ ನೇಮಿವಳಯವಿಳಾಸಮುಮಂ, ದಕ್ಷಿಣೇತರಕರತಳೋದ್ಧಾರಿತ
ಗೋವರ್ಧನಾಭೀಳಕುತ್ಸೀಲನದಱಿ ಕೀಲ ಭಂಗಿಯುಮಂ, ದೈತ್ಯಕುಲಕದಳೀವನಮತ್ತವಾರಣನದಱಿ
ಮತ್ತವಾರಣಸ್ಥಿತಿಯುಮಂ, ರೂಪಾಧರೀಕೃತಶೃಂಗಾರಜನ್ಮ ಜಯಂತ ನಳಕೂಬರನದಱಿ
ನಳಕೂಬರವಿಭೂತಿಯುಮಂ, ಇಚ್ಛಾಮತ್ರವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸಮಸ್ತಯುಗನದಱಿ ಯುಗಶೋಭೆಯುಮಂ,
ಯಾತುಧಾನಸಂತಾನ ಧೂಮಕೇತುವದಱಿ ಕೇತುದಂಡೋನ್ನತಿಯುಮಂ, ತನುಕಾಂತಿವಿಜಿತ
ಸಜಳಬಳಾಹಕನದಱಿ ಬಳಾಹಕನೆಂಬ ವಾಹಮುಮಂ, ಪರಿಕಲಿತಕೌಸ್ತುಭವಿಭೂಪಾಲಂಕೃತಸುಗ್ರೀವನದಱಿ
ಸುಗ್ರೀವನೆಂಬ ವಾಜಿಯುಮಂ, ಪಾಂಚಜನ್ಯನಿನದಶ್ರವಣಮಾತ್ರ ವಿತ್ರಾಸಿತ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯನದಱಿ
ಶತ್ರುಸೈನ್ಯನೆಂಬಶ್ವಮುಮಂ, ಅವಾರ್ಯಸಂಹೃತಾಸುಹೃದ್ವಲಾಂಗನಾಬಾಷ್ಪಮೇಘಪುಷ್ಪನದಱಿ
ಮೇಘಪುಷ್ಪನೆಂಬ ತುರಗಮುಮಂ, ನಿಜಾಗ್ರಜಂಗೆ ತೋಟಿ ನಾಡೆಯುಂ ಮೆಚ್ಚಿ ಬಿಚ್ಚಳಿಸಿ
ರೌಹಿಣೀಯಸನಾಥನಾ ವರೂಢಮನಲಂಕರಿಸಿ ಕರವೀರಪುರಕ್ಕೆ ನಡೆದು ಸೃಗಾಲತನಯನಂ
ತದ್ರಾಜ್ಯದೊಳ್ ನಿಲಿಸಿ ಮಗುಟ್ಟು ಬಂದು ಮಧುರಾಪುರದ ಪೊಳವೊಲನೆಂಬುದಲ್ಲಿ

ಆರುಮನಾತ್ಮವಿಭ್ರಮವದಿಪುರ್ವಿನಂ ನಡೆತಂದು ಮಂಗಳ
ಶ್ರೀರಮಣೀಸಖೀಜನಮೆನಲ್ವಿದಿಗೊಂಡು ನಿಜೇಕ್ಷಣಾಮೃತಾ
ಸಾರದೆ ಬೆಳ್ಳನಿರ್ಮಡಿಸಿ ನಿರ್ಮಲಮುಕ್ತಕಮೌಕ್ತಿಕಾಕ್ಷತಾ
ಸಾರಮನಂದು ಸೂಸಿದುದುಪೇಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಪುರಾಂಗನಾಜನಂ

೭೬

ಅವನು ಅದರ ಅಕ್ಷದ, ವಿಸ್ತಾರವನ್ನೂ, ಆ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರಧಾರಿಯು ಅದರ ಚಕ್ರದ
ಸುಖವಾದ ತಿರುಗುವಿಕೆಯನ್ನೂ ಕಾಲಯವನನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಗೊಳಿಸಿದ ಅವನು ಚಕ್ರದ
ಹೊರಸುತ್ತಿನ ಬಳೆಯ ಸೊಗಸನ್ನೂ ಎಡಗಯ್ಯಿಂದಲೇ ಭಯಂಕರವಾದ ಗೋವರ್ಧನ
ಗಿರಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದವನು ಅದರ ಕೀಲಿನ ರೀತಿಯನ್ನೂ ರಾಕ್ಷಸಕುಲವೆಂಬ ಬಾಳೆಯ
ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಮತ್ತವಾರಣನು ಅದರ ಮತ್ತವಾರಣ (ಆಧಾರವಾಗಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ
ಚಾಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಾಗ)ದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ತನ್ನ ರೂಪದಿಂದ, ಕಾಮ, ಜಯಂತ
ನಳಕೂಬರರನ್ನು ಕೀಳೆನಿಸಿದವನು ಅದರ ನಳಕೂಬರ (ಮೂಳಸು)ದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ
ಇಚ್ಛಾಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಕಲಯುಗಗಳನ್ನೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿದವನು ಅದರ ನೊಗದ
ಸೊಗಸನ್ನೂ ರಾಕ್ಷಸಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಧೂಮಕೇತುವು ಅದರ ಕೇತು (ಧ್ವಜ)ದಂಡದ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನೂ
ದೇಹಕಾಂತಿಯಿಂದ ಜಲಪೂರ್ಣವಾದ ಬಲಾಹಕ (ಮೇಘ)ವನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನು ಅದರ
ಬಲಾಹಕನೆಂಬ ಕುದುರೆಯನ್ನೂ, ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನವನ್ನು ವಹಿಸಿರುವ ಸುವರ್ಣರತ್ನಹಾರದಿಂದ
ಅಲಂಕೃತವಾದ ಸುಗ್ರೀವ ಸುಂದರವಾದ ಕೊರಳುಳ್ಳವನು ಅದರ ಸುಗ್ರೀವವೆಂಬ
ಕುದುರೆಯನ್ನೂ, ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಶಂಖಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಯೇ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವನ್ನು
ನಡುಗಿಸಿದವನು, ಅದರ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವೆಂಬ ಕುದುರೆಯನ್ನೂ, ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಸಂಹರಿಸಿ,
ಶತ್ರುಸೇನಾಭಟರ ಪತ್ನಿಯರ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮೇಘಪುಷ್ಪವು (ನೀರು) ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದವನು
ಅದರ ಮೇಘಪುಷ್ಪವೆಂಬ ಕುದುರೆಯನ್ನೂ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿ
ವಿವರಿಸಿ, ಆ ಬಲರಾಮನೊಡನೆ ಆ ರಥವನ್ನಲಂಕರಿಸಿ, ಕರವೀರಪುರಕ್ಕೆ ನಡೆದು ಸೃಗಾಲನ
ಮಗನನ್ನು ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಹಿಂದಿರುಗಿ ಮಧುರಾಪುರಿಯ ಹೊರವಳಯಕ್ಕೆ
ಬಂದುನಿಂತನು. ೭೬. ಮಧುರಾಪುರದ ವನಿತೆಯರು, ತಮ್ಮ ಬೆಡಗು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ
ವಿಚಲಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಮಂಗಳಶ್ರೀಯ ಸಖೀಜನರಂತೆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಇದಿರುಗೊಂಡು
ತಮ್ಮ ದರ್ಶನಾಮೃತಸಾರದಿಂದ ಬಿಡಿಮುಟ್ಟಿನ ಅಕ್ಷತೆಯ ಬಿಳುಪನ್ನು ಎರಡರಷ್ಟನ್ನಾಗಿ

ವ|| ಅಂತು ಪೌರನಾರೀಜನದ ಸೂಸುವ ಸೇಸೆಗಳನಾಂತುಕೊಂಡುತ್ಸವಾನೀಕನಿಕಾಯ
ಗೇಯಪ್ರಘೋಷಮೆಸೆಯೆ ಪೊಲಲಂ ಪೊಕ್ಕು ಪಂಚರತ್ನಮಯತೋರಣದ್ವಾರಸಮಾಜವಿರಾಜಮಾನಮಪ್ಪ
ರಾಜಮಾರ್ಗದೊಳಗೆ ನಡೆತಂದು ಅನೇಕಮಂಗಳ ಪರಿಕರಗಳಿಂ ಕರಂ ಸೊಗಯಿಸುವರಮನೆಯಿಂ
ಪ್ರವೇಶವಿಲಾಸದಿಂದಲಂಕರಿಸಿ ವಸುದೇವೋಗ್ರಸೇನಾದಿಗಳ್ಗೆ ತಾಂ ಪೋಗಿ ಬಂದ ಕಾರ್ಯವೃತ್ತಾಂತಮಂ
ಕಾಮಪಾಲಂ ಪೇಟೆ ನಿತ್ಯಲೀಲೆಯಿಂ ಕೆಲವು ದಿವಸಮಂ ಕಳಿಪುತ್ತಮನುದಿನಂ ಚರರ ಬಿನ್ನಪದಿಂ
ದೇಶವಾರ್ತೆಗಳನಾಲಿಸುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಮೊಂದು ಸಮಯದೊಳೊರ್ವಂ ವಿಖ್ಯಾತ ದೂತನೋಲಗಸಾಲೆಯಂ
ಪೊಕ್ಕು ಪುರುಷೋತ್ತಮಂಗಳವನತೋತ್ತಮಾಂಗನಾಗಿ ಪೊಡೆಮಟ್ಟು

ಧರೆಯೊಳ್ ರಾಜ್ಯವಿಶೂನ್ಯರಿರ್ಕೆ ಬರಲಿಂ ಸಿಂಹಾಸನಸ್ಥರ್ ಸ್ವಯಂ
ವರಮಸ್ತುತೆಗೆಂದು ಕುಂಡಿನಪುರೇಶಂ ಭೀಷ್ಮಕಂ ಸಾರಿಸಲ್
ನೆರೆದೀಗಳ್ ಮಗಧಾದಿಗಳ್ ಮಣಿಮಯಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಮಂಡಪಾಂ
ತರ ಸಿಂಹಾಸನಕೋಟೆಯೊಳ್ ವಿಭವದಿಂ ಬಂದಿದರ್ಪರ್ ಭೂಭುಜರ್ ೨೨

ವ|| ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸೆ ಸಕಲಜ್ಞಂ ತನ್ನೊಳನುಮಾನಿಸಿ

*ಅನಂಶಾಂಶದೆ ಪುಟ್ಟರೆ
ತಾನುಂ ತನ್ನಂಶದಿಂದೆ ಭೀಷ್ಮಕಸುತೆಯಂ
ಬೀ ನೆವದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪುಟ್ಟಿದ
ಳಾನಿರೆ ತತ್ಸನ್ನೆಗಾರಿದಿರ್ಗಡ ಭೂಪರ್ ೨೪

ಮಾಡುತ್ತಾ ಅದನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಕಳಿಸಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಪುರವನಿತೆಯರು ಎರಚುವ
ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಮಂಗಳೋತ್ಸವ ಸೂಚಕವಾದ ವಾದ್ಯಗಾನ ಧ್ವನಿಯು
ಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಪಂಚರತ್ನಮಯವಾದ ಹೊರಬಾಗಿಲುಗಳಿಂದ
ವಿರಾಜಿಸುವ ರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಅನೇಕ ಮಂಗಳ ಪರಿಕರಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುವ
ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದನು. ವಸುದೇವ ಉಗ್ರಸೇನನೇ
ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ತಾವು ಹೋಗಿಬಂದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಬಲರಾಮನು ಹೇಳಲು,
ಲೀಲೆಯಿಂದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕಳೆದವು. ಒಂದು ದಿನ ಚರರ ಬಿನ್ನಪದಿಂದ
ದೇಶಸಮಾಚಾರಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಚಾರನೊಬ್ಬನು ಸಭಾಗೃಹವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ ವಂದಿಸಿದನು. ೨೨. “ಕುಂಡಿನ ಪುರೇಶನಾದ ಭೀಷ್ಮಕನು-ನನ್ನ
ಮಗಳಿಗೆ ಸ್ವಯಂವರ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯವಿಲ್ಲದವರು ಬೇಡ. ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಪತಿಗಳು
ಮಾತ್ರ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಬರಲಿ” ಎಂದು ಸಾರಿಸಿದನು. ಅದುದರಿಂದ ಮಗಧೇಶಜರಾಸಂಧನೇ
ಮೊದಲಾದ ರಾಜರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿ ರತ್ನಖಚಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸ್ವಯಂವರ
ಮಂಟಪದಲ್ಲಿರುವ ಕೋಟೆ ಸಿಂಹಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ವೈಭವಯುತವಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವರು”.
ವ|| ಎಂದು ಆ ಚರನು ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು. ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನಿಸಿ.
೨೪. ನಾನು ಅಂಶಾಂಶದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ತನ್ನ ಅಂಶದಿಂದ ಭೀಷ್ಮಕನ
ಮಗಳೆಂಬ ನೆವದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನಾನಿರುವಾಗ ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಯಾವ

೧. ಕಳೆವುತ್ತ (ಖ)

* ಅನಿರುತಿರೆ ತ್ರಿಜಗದ್ವಿಭು | ಮಾನಿನಿ ಪೆಟಲಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನೆನಾಂ ||

ಏನಿದನಟಿಯರೆ ಮಿಕ್ಕಿನ | ಭೂನಾಥರ್ ಬಲೆದೆ ಬಯಸಲೇಂ ರುಕ್ಮಿಣಿಯಂ || (ಖಗ)

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯಾ ಧೂರ್ತನೆನ್ನನೆ ಕುಟಿತು ರಾಜ್ಯಾರ್ಹರಲ್ಲದವರ್ ಬರವೇಡ
ಸಿಂಹಾಸನಸ್ಥರೆ ಬರ್ಪುದೆಂದು ಸಾಟಿಸಿ ಭೀಷ್ಮಕಂ ನೆರಪಿದಾ ದರ್ಪಿಷ್ಠದುಷ್ಟಸಭೆಯಂ
ತಾಕ್ಷ್ಯಪಕ್ಷಪವನನಿಂದಲ್ಲಕಲ್ಲೊಲಮಪ್ಪಂತು ಮಾಡುವೆನಾ ಸಭಾಜನಂ ನೋಡೆ ದಿವಿಜರಾಜನಿಂದೆನಗೆ
ರಾಜರಾಜಾಭಿಷೇಕಮಂ ಮೆಱಿಯಿಸುವೆನಲ್ಲಿಗೀಗಳೆ ಪರಿಯಿಡುವೆನೆಂದು ತನ್ನೊಳ್ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ

ನೀವಿರಿಮೆಂದು ಪೇಟ್ಟು ಪುರರಕ್ಕೆಗೆ ಲಾಂಗಲಿಯಂ ಸಮಸ್ತಸೇ
ನಾವಳಿಯಂ ಬರಲ್ ಬೆಸಸಿ ಸೈನ್ಯಬಲಾಹಕ ಮೇಘಪುಷ್ಪ ಸು
ಗ್ರೀವಹಯಂಗಳಿಂದೆಸೆವ ದಾರುಕಚೋದಿತಮಪ್ಪ ತೇರನಿಂ
ದೀವರನಾಭನೇತೆ ತಳರ್ಧಂ ಮಧುರಾಪುರದಿಂದಧೋಕ್ಷಜಂ

೮೯

ವ|| ಅಂತು ನಡೆಗೊಂಡು ಕುಂಡಿನೀಪುರಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಪೋಗುತ್ತಮಾತ್ಮಗತದೊಳ್
ಗರುತ್ಮನನಾಮಂತ್ರಣಂಗೆಯ್ಯೆ

ಇದು ಚಿತ್ರಂ ತೇನತೇನಂ ನೆಗೆದುದು ಬಹುವರ್ಣಾಂಬುದಾನೀಕಮಾಕಾ
ಶದೊಳೆಂಬಂತಾತ್ಮಪಕ್ಷಪುಬಳಶಬಳಿಮಚ್ಚಾಯೆ ಚೆಲ್ವಾಗೆ ಸಂರಂ
ಭದೆ ಬಂದಂ ಪಕ್ಷಿರಾಜಂ ಪುತ ಭರಮರುದುತ್ಥಾಭಿವೀಚೇಸಮಾಜಂ
ಭದನಚ್ಚನಾರ್ಕತೇಜಂ ವಿಜಿತದಿವಿಜರಾಜಂ ಸುಪರ್ಣೀತನೂಜಂ

೯೦

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ವಿನಯವಿನಮಿತಮೂರ್ಧನುಂ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯುಮಾಗಿ ಮುಂದೆ

ಭೂಪನು ತಾನೆ ವರಿಸಲು ಎದಿರಿಗೆ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲನು! ವ|| ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಧೂರ್ತನು
ನನ್ನನೇ ಕುರಿತು, “ರಾಜ್ಯಾರ್ಹರಲ್ಲದವರು ಬರಬಾರದು. ಸಿಂಹಾಸನಸ್ಥರೇ ಬರಬೇಕು!”
ಎಂದು ಸಾರಿಸಿರುವನು. ಆ ಭೀಷ್ಮಕನು ಸೇರಿಸಿರುವ ದರ್ಪಿಷ್ಠದುಷ್ಟರ ಸಭೆಯನ್ನು ಗರುಡನ
ರಕ್ಕೆಯ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲೊಲಕಲ್ಲೊಲವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವೆನು. ಆ ಸಭಾಜನರು
ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಇಂದ್ರನಿಂದ ನನಗೆ ರಾಜ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವನ್ನು
ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಈಗಲೇ ಧಾವಿಸುವೆನು ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.
೭೯. “ಮಧುರಾಪುರ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ನೀವಿರಿ” ಎಂದು ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಸಮಸ್ತ
ಸೇನಾಸಮೂಹಕ್ಕೂ ತನ್ನೊಡನೆ ಬರಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಬಲಾಹಕ, ಸುಗ್ರೀವ, ಸೈನ್ಯ,
ಮೇಘಪುಷ್ಪ ಎಂಬ ಹೊಸ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ದಾರುಕನೆಂಬ ಸಾರಥಿಯು ನಡೆಯಿಸುವ
ದಿವ್ಯ ರಥವನ್ನೇರಿ, ಮಧುರಾಪುರದಿಂದ ಹೊರಟನು. ವ|| ಹಾಗೆ ನಡೆದು ಕುಂಡಿನೀಪುರಕ್ಕೆ
ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಗರುಡನನ್ನು ಕರೆದನು. ೮೦. ಇಂದ್ರನನ್ನೂ
ಜಯಿಸಿದವನೂ, ವಿನತಾ ಪುತ್ರನೂ ಆದ ಗರುಡನು ಇದು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಬಹಳ
ಬಣ್ಣಗಳ ಮೋಡಗಳ ಗುಂಪು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ತೇಲಿಬರುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ತನ್ನ
ರೆಕ್ಕೆಯ ಮಿಶ್ರವರ್ಣದ ನೆಳಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ವೇಗವಾಗಿ ಹಾರುವಾಗ
ಉಂಟಾಗುವ ಸೂರ್ಯನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಸಡಗರದಿಂದ ಬಂದನು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಬಂದು ತಲೆ ಬಾಗಿ ವಂದಿಸಿ, ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದ ಗರುಡನನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು

ನಿಂದಿದ್ ದಂದಶೂಕಪ್ರಮಾಥಿಯಂ ಯಥೋಚಿತ ಸ್ವಿಗ್ಧಮಧುರಾಳಾಪದಿಂ ಸಂಭಾಷಿಸಿ ದೇವಕೀನಂದನಂ
ಸ್ಯಂದನಮಂ ಕಿಟಿದು ನಡೆಯಿಸೆ ಕೆಲಗೆಲದೊಳಂಬರಗತಿಯಿಂ ಬರುತ್ತುಂ ಪನ್ನಗಾರಾತಿ ತನ್ನ
ಮನದೊಳ್ ಬಗೆದು ನೋಡಿ

ವಾಹನಮುಂಟು ದಿವ್ಯರಥವಾಂ ನೆರವಾಹವಕೇಳಿಗೊಂಬೊಡಿ
ಲ್ಲಾಹವಮೆನ್ನನೇಕೆ ಬರವೇಲ್ಲನೆನಲ್ ತಿಳಿದೆಂ ಸ್ವಚಿಹ್ನಮಂ
ದ್ರೋಹಿಜನಕ್ಕೆ ತೋಟೆ ಮೆಱಿವಂದದಿನೀ ವಿಭು ಮರ್ತ್ಯನೆಂಬುದಂ
ಮೋಹಿಸುತಿದರ್ದೊಂದೆ ಪದದೊಳ್ ಮೆಱಿವಂ ಸಹಜಪ್ರಭಾವಮಂ ೮೧

ವ|| ಎಂದು

ವಿನಮಿತಗಾತ್ರಂ ಕೃಷ್ಣನ
ಮನಮೆಡಿದಾ ದ್ರೋಹಿ ಸಭೆಗೆ ನಿಜಪಕ್ಷಸಮೀ
ರನನಿಸೊದವಿಸೆ ಸಿಂಹಾ
ಸನದಿಂ ತಲೆಯೂಟೆ ಕೆಡೆದರತಿಬಳಭೂಪರ್ ೮೨

ಮಕುಟಂಗಳನವನಿಯೊಳೂ
ಟೆ ಕೆಡೆದ ತೆಱನಚ್ಚುತಾಂಘ್ರಿಗಳ್ಳವನತಿಯಂ
ಪ್ರಕಟಪ ತೆಱನಾದನಿತಱೊ
ಳಕುಟಲಮನರಾದರಹಿತರೊಂದೆ ಮುಹೂರ್ತಂ ೮೩

ವ|| ಆಗಳಚರೆಂತಾನುಂ ಸಂತೈಸಿ ಪದುಳಿಸಿ ಮಗುಟೆ ಕುಳ್ಳಿರೆ ಮಗಧಪತಿ ಜರಾಸಂಧಂ
ಶಿಶುಪಾಲ ಸಾಲ್ವ ದಂತವಕ್ರಾದಿಗಳ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ

ಯಥೋಚಿತವಾದ ಮೃದು ಮಧುರವಾಣಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸಿ, ರಥವನ್ನು ಮುಂದೆ
ನಡೆಯಿಸಿದನು. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಪಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಹಾರಿ ಬರುತ್ತ ಗರುಡನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ.
೮೧. ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ವಾಹನವಾಗಿ ದಿವ್ಯರಥವಿದೆ. ಯುದ್ಧ ಕ್ರೀಡೆಗೆ ನೆರವಾಗಲು
ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದಿರಬಹುದೆಂದರೆ ಈಗ ಯುದ್ಧವೇ ಇಲ್ಲ! ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ಬರಹೇಳಿದನೋ?!
ಈಗ ತಿಳಿಯಿತು! ಈ ವಿಭುವು ನನ್ನ ಚಿಹ್ನೆಯ ಧ್ವಜವನ್ನು ಮಾತ್ರ ದ್ರೋಹಿಜನಕ್ಕೆ ತೋರಿಸಿ,
ತಾನು ಮನುಷ್ಯನೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದು ಇದೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ
ತನ್ನ ಸಹಜ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವನು” ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದನು. ೮೨. ಕೃಷ್ಣನ
ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರಿತವನಾಗಿ ದೇಹವನ್ನು ಬಾಗಿಸಿ ಕುಗ್ಗಿಸಿ ಆ ದ್ರೋಹಿಗಳ ಸಭೆಗೆ ತನ್ನ
ರಕ್ತೆಯ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೀಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ಅತಿಬಲಶಾಲಿಗಳಾದ ರಾಜರೂ
ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ತಲೆಯೂರಿ ಬಿದ್ದರು! ೮೩. ಆ ದೊರೆಗಳು ಕಿರೀಟಗಳನ್ನು
ಭೂಮಿಗೂರಿ, ಬಿದ್ದುದು ಅಚ್ಚುತನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಂತಾದುದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವಂತಾದಷ್ಟರಲ್ಲೇ
ಆ ದ್ವೇಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತ ಕಾಲ ಸರಳ ಬುದ್ಧಿ ಯುಳ್ಳವರಾದರು.
ವ|| ಆಗ ಅವರು ಹೇಗೋ ಸಂತೈಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಎದ್ದು ಸುಖದಿಂದ ಕುಳಿತ ಬಳಿಕ
ಜರಾಸಂಧನು ಶಿಶುಪಾಲ ಸಾಲ್ವ ದಂತವಕ್ರಾದಿಗಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ,

ಕುಲಗಿರಿಯಂ ತೆರಳ್ಳಲರಿದಲ್ತು ತೆರಳ್ಳಲಶಕ್ಯಮೆಮ್ಮನಂ
ಬಳವಿನ ನಮ್ಮಮಂ ಕೆಡಪಿದತ್ತಿದು ತಾಕ್ಷ್ಯನ ಪಕ್ಷಸಂಭವಾ
ನಿಳನಟೆದೆಂ ಖಗೆಂದ್ರನೊಡವಂದಪನಾದೊಡೆ ದೇವಕೀಸುತಂ
ಜಳಶಯನಾವತಾರತನುವೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯಮಾಯ್ತು ನಮ್ಮೊಳಂ

೮೪

ಸುರರನದಟಲೆದು ವೇದವ
ನುರವಣೆಯಿಂದಾಯ್ತು ಶರಧಿಯಿಂ ಪೊಕ್ಕ ತಮಾ
ಸುರನಂ ಮತ್ಸ್ಯಾ ಕೃತಿಯಿಂ
ದರೆಗೊಂಡಾ ವಿಷ್ಣುವೀತನೆಂಬುದನಟೆದೆಂ

೮೫

ಧರಿಯಿಸಿ ಮಂದರಮಂ ಕೂ
ಮರೂಪದಿಂ ಜಲಧಿಮಥನದೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದುವಂ
ಸುರಗಿತ್ತಾ ವಸ್ತುಗಳೊಳ್
ಸಿರಿಯಂ ಕೌಸ್ತುಭಮನಾಂತನೀತನೆ ದಿಟದಿಂ

೮೬

ಒಂದಳಿನಿ ಕಮಳಮುಕುಳದೊ
ಳೊಂದಿದ ತೆಜನಾಗೆ ಕೋಡೊಳೆತ್ತಿದ ನೆಲನಂ
ತಂದು ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನುಮಂ
ಕೊಂದಾದಿವರಾಹನೀತನಪ್ಪದಮೋಘಂ

೮೭

ಕರಕಮಳನಾಳಮೆನೆ ನಿಜ
ಕರದೊಳ್ ಕರುಳಿರೆ ನೃಸಿಂಹರೂಪದಿನಂದಾ
ದೊರೆಯ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ
ಕರುಳಂ ತೆಗೆದಾತನೀತನಾಗಲೆವೇಬ್ಬಂ

೮೮

೮೪. ಕುಲಗಿರಿಗಳನ್ನು ಅಲುಗಿಸಿ, ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ನಮ್ಮನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವುದು ಅಶಕ್ಯ! ಎಂಬ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಈ ಗರುಡನ ರೆಕ್ಕೆಯ ಗಾಳಿಯು ಕೆಡವಿತು! ಇದರಿಂದ ನಾನು ಈಗ ತಿಳಿದೆನು. ಗರುಡನು ಸಂಗಡ ಬಂದವನಾದರೆ, ಅವನು ದೇವಕಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ಕೃಷ್ಣ! ಆತನು ಸಾಗರಶಯನನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರವೆಂಬುದು ನಮಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ತಿಳಿದಂತಾಯಿತು. ೮೭. ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೀಡಿಸಿ, ವೇದವನ್ನು ರಭಸದಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿದ ತಮಾಸುರನನ್ನು ಮತ್ಸ್ಯಾಕೃತಿಯಿಂದ ಕಬಳಿಸಿದ ವಿಷ್ಣುವು ಈತನೇ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದೆನು. ೮೬. ಕ್ಷೀರಸಾಗರವನ್ನು ಕಡೆಯುವಾಗ ಕೂರ್ಮರೂಪ ದಿಂದ ಮಂದರಗಿರಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದು, ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಕೌಸ್ತುಭವನ್ನೂ ತಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಉಳಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟವನು ಈತನೇ. ೮೭. ತಾನು ದಾಡೆಯಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಭೂಮಿಯು ತಾವರೆಯ ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಹೆಣ್ಣು ತುಂಬಿಯಂತೆ ಇರಲು, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ಕೊಂದ ಆದಿವರಾಹನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಈತನೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ೮೮. ಕರಕಮಲ ನಾಳ ಎನ್ನುವಂತೆ ತನ್ನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿರುವ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ಕರುಳು ಕಾಣುತ್ತಿರಲು, ನರಸಿಂಹರೂಪದಿಂದ ಆತನ

ಧರೆಯಂ ವಾಮನರೂಪದಿ
ನೆರೆದು ಬಲೆಕ್ಕಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮವ್ಯಾಜದಿನು
ವರ್ಣೆಯಂ ಕೊಂಡು ಬಲೀಂದ್ರನ
ನುರುಳ್ಳಿ ಕಟ್ಟಿದ ಮುಕುಂದನೇಂ ಕೇವಲಮೇ

೮೯

ಕಡಿದು ಸಹಸ್ರಾರ್ಜುನಭುಜ
ದಡವಿಯನೆಡೆಯುಡುಗದೇಕವಿಂಶತಿವಾರಂ
ಪೊಡವಿಯೊಳುಳ್ಳವನಿಪರಂ
ಕಡಿದೊಟ್ಟಿದ ಪರಶುರಾಮ ಗಿರಿಧರನಟಿದಂ

೯೦

ಶರಹತಿಯಿಂ ಮಕುಟೋಜ್ಜ್ವಲ
ತಿರಂಗಳುಚ್ಚಳಿಸೆ ವಿಳಯರವಿಗಳ ಪಲವಂ
ಬರದೊಳ್ ನೆಗೆದಂತಿರೆ ದಶ
ತಿರನಂ ಮರ್ದಿಸಿದ ರಾಮನಕ್ಕುಂ ಕೃಷ್ಣಂ

೯೧

ವ|| ಎನೆ ಜರಾಸಂಧನಂ ಸಾಲ್ವಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ

ಜಗಮೇಕಾರ್ಣವಮಾಗಲೋರ್ವನುಟಿದಾ ನಾರಾಯಣಂ ತನ್ನ ಕ
ರ್ಣಗುಹಾಸಂಭವಕೈಟಭಾಸುರಮಧುಕ್ರವ್ಯಾದರಂ ಮರ್ದಿಸಲ್
ನೆಗಯ್ಯಾ ದೈತ್ಯರುದ್ರಗ್ರವಿಗ್ರಹದ ಮೇದೋರಾಶಿಯಿಂ ಭೂಮಿಯಾ
ಗಿ ಗಡಂ ಮೇದಿನಿಯಾದುದೇವೊಗಟ್ಟಪೆಂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಂ ಶಾಶ್ವೇಯಾ

೯೨

ಕರುಳನ್ನು ಹಿರಿದವನು ಈತನೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ೮೯. ವಾಮನರೂಪದಿಂದ ಬಲೀಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಅಡಿಯಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಯಾಚಿಸಿ, ಬಳಿಕ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ರೂಪದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪಡೆದು, ಆತನನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ ಪಾತಾಳಕ್ಕುರುಳಿಸಿದ ಈ ಮುಕುಂದನೇನು ಸಾಮಾನ್ಯನೇ! ೯೦. ತಿಳಿಯಿತು! ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನ ಸಾವಿರತೋಳುಗಳೆಂಬ ಕಾಡನ್ನೂ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಾರಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿದ್ದ ರಾಜರನ್ನೂ ಕಡಿದೊಟ್ಟಿದ ಪರಶುರಾಮನೂ ಕೃಷ್ಣನೇ. ೯೧. ಈ ಕೃಷ್ಣನೇ, ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದ ಕಿರೀಟಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೊಳೆಯುವ ತಲೆಗಳು ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸೂರ್ಯರನೇಕರು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರಲು, ಹತ್ತುತಲೆಯ ರಾವಣನನ್ನು ಕೊಂದ ರಾಮನಾಗಿರುವನು.” ವ|| ಎಂದನು. ಸಾಲ್ವರಾಜನು ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ನೋಡಿ, ೯೨. “ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಸಾಗರವಾದರೂ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಉಳಿದಿದ್ದ ನಾರಾಯಣನು ತನ್ನ ಕಿವಿಯೆಂಬ ಗುಹೆಯಿಂದ ಉದಿಸಿದ ಮಧು ಕೈಟಭರೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಮರ್ದಿಸಿದನು. ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಆ ರಾಕ್ಷಸರ ಅತಿಸ್ಥೂಲವಾದ ದೇಹದ ಮೇದಸ್ಸಿನ ರಾಶಿಯಿಂದಲ್ಲವೇ ಭೂಮಿಯಾಗಿ ಮೇದಿನಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಎಷ್ಟು

ಮನುಜರ್ ಚಂತಿಸಿ ನೋಡೆ ನೋಡೆ ದಿವಿಜರ್ ಬೆನ್ನೀಯೆ ಬೆನ್ನೀಯೆ ಕೊ
ಮುನಿದೇನೇನೆನೆ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಸುರ^೧ಲೋಕವ್ಯಾಳಲೋಕಂಗಳಂ
ಮುನಿದೀಟೊಂಡ ನಿಶಾಟನಂ ಕೃತಯುಗಪಾರಂಭದೊಳ್ ಕೊಂದನೀ
ತನೆ ನೋಡಗ್ಗದ ಕಾಲನೇಮಿಯನದೇಂ ದೈತ್ಯಾರಿ ಸಾಮಾನ್ಯನೇ

೯೩

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಸಾಲ್ವಲ ನಿನ್ನ ನುಡಿ ಸಾಲ್ವದೆಂದು ದಂತವಕ್ರಂ ಜರಾಸಂಧಂಗಳಭಿಮುಖನಾಗಿ

ನೆನೆದಾತಂ ನೆನೆಯಂ ಭವಾದಿಸುಖಮಂ ತನ್ನಂದಮಂ ಕಂಡ ಮ
ರ್ತ್ಯನಣಂ ಕಾಣನವಿದ್ಯೆಯಂ ನಿಜಪಯಸ್ಸಂಸೇವೆಯಂ ಮಾಡಿದಂ
ಜನನೀಸ್ತನ್ಯದ ಸೇವೆಯೊಳ್ ತೊಡರನೆಂಬಾ ಜಾಹ್ನವೀಸಿಂಧುವೀ
ತನ ಕಾಲ್ಗರ್ಚಿನ ನೀರೆನಲ್ ಹರಿಯ ಪೆಂಪಂ ನೀನದೇಂ ಬಣ್ಣಿಪ್ಪೆ

೯೪

ಮುಂ ಗರ್ವೋದ್ಧತರಂ ಹಿರಣ್ಯಕಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷದಿದೈತ್ಯೇಂದ್ರರಂ
ತಾಂ ಗೆಲ್ಲಾ ದಶಕಂಠವೈರಿಗಿತರರ್^೨ ಮಾಱಾಂಪರಾರಾನೆದಿಂ
ಬಂಗಾಡಾವರಿದೆಂಬವೋಲ್ ಪೊಸೆದು ಮುಕ್ಕಲ್ ಸಾಲನೇ ಶಾರ್ಙ್ಗ ನ
ಮ್ಮಿ ಗಂಡಾಳ್ತನಮೇವುದಾಶ್ರಯಿಸುವಂ ಶ್ರೀಪಾದಮಂ ಕೃಷ್ಣನಾ

೯೫

ವ|| ಎನೆ ತದನಂತರಂ ಮಗಧನರಪಾಲನಂ ಶಿಶುಪಾಲನಾಲೋಕನಂಗೆಯ್ದು

ಹೊಗಳಲಿ! ೯೩. ಕೃತಯುಗದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ಚಿಂತಿಸಿ ಚಿಂತಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಲೂ, ದೇವತೆಗಳು ಬೆಂಗೊಟ್ಟೋಡುತ್ತಲೂ ಕೂರ್ಮನು ಇದೇನು! ಇದೇನು ಎನ್ನುತ್ತಲೂ ಇರುವಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ ಭೂಲೋಕ ಪಾತಾಳಲೋಕಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಅತಿ ಕ್ರೂರಿಯೂ ಶೂರನೂ ಆದ ಕಾಲನೇಮಿಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದ ಈ ದೈತ್ಯಾರಿ ಸಾಮಾನ್ಯನೇನು?” ವ|| ಎನ್ನಲು, “ಸಾಲ್ವಲ ನಿನ್ನ ಮಾತು ಸಾಕು” ಎಂದು, ದಂತವಕ್ರನು ಜರಾಸಂಧನಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ, ೯೪. “ಯಾವ ಗಂಗೆಯನ್ನು ನೆನೆದವನು ಜನನಜೀವನಾದಿ ಸುಖವನ್ನು ನೆನೆಯನೋ, ಯಾರ ಅಂದವನ್ನು ಕಂಡವನು, ಅವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಯಾವ ಗಂಗೆಯ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದವನು ಮತ್ತೆ ತಾಯಿಯ ಸ್ತನ್ಯವನ್ನು ಕುಡಿಯದಂತೆ ಆಗುವನೋ ಆ ಗಂಗಾನದಿಯು ಈತನ ಕಾಲವನ್ನು ತೊಳೆದ ನೀರು ಎನ್ನುವಾಗ ಈ ಹರಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನೀನು ಏನು ವರ್ಣಿಸಬಲ್ಲೆ?!” ೯೫. “ಮುಂಚೆ ಗರ್ವದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರರನ್ನು ಗೆದ್ದ ಆ ರಾವಣರಿಗೆ ಇತರರಾರು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವರು?! ಆನೆಯನ್ನು ತಿನ್ನುವವನಿಗೆ ಅದೊಂದು ಲೆಕ್ಕವೇ! ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ಕೃಷ್ಣನು ನಮ್ಮನ್ನು ಹೊಸೆದು ಮುಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲವೇ ನಮ್ಮ ಪೌರುಷದಿಂದೇನಾಗುವುದು?! ಕೃಷ್ಣನ ಶ್ರೀಪಾದವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸೋಣ” ಎಂದನು. ವ|| ಆನಂತರ ಶಿಶುಪಾಲನು ಮಗಧರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ,

೧. ಬೊಮ್ಮನಿದೇನೇನೆನೆ (ಕಖಿಗ) ೨. ಲೋಕಂ ನಾಗಲೋಕಂಗಳಂ (ಕಖಿಗ)

೩. ಮಾಱಾಂಪರಾರಾನೆದಿಂಬಂಗಂಡಾವಳಿಯೆಂಬವೋಲ್ (ಕ)

ಕತೆಯಂತಿರ್ಕೆಮ ನಿನ್ನಿನಿಂದಿನ ಮಹಾಸಂಗ್ರಾಮದೊಳ್ ಕಾಣೆಮೇ
 ದಿತಿಜಾರಾತಿಯ ಬಾಹುಸಾಹಸದರ್ಗುವಂ ತ್ರಿಶದಕ್ಷಿಣೀ
 ಪೃತನಾಸಂಯುತನೆತ್ತಿ ಮುಂ ಮಧುರೆಯಂ ಮತ್ತಂತೆ ಗೋಮಂತಪ
 ವರ್ತಮಂ ಮುತ್ತೆ ತದೀಯಬಾಣಶಿಖಿಯಿಂದಾ ಸೈನ್ಯಮುಯ್ಯಾಡದೇ

೯೬.

ಅರವಿಂದೋದರನೀ ಜಗತ್ತಯಮನಿಚ್ಛಾಮಾತ್ರದಿಂ ಪುಟ್ಟಿಸಲ್
 ಪೊರೆಯಲ್ ಸಂಹರಿಸಲ್ ಸಮರ್ಥನಾದನಾನುಂ ಬಲ್ಲೆನಂತಾದೊಡಂ
 ಪುರುಷಂ ವೈರಮನೆತ್ತಿಕೊಂಡ ಬಲಿಕಂ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳಾಗದೇ
 ದೊರೆಯಂಗಾದೊಡಮಂಜಲಂತೆ ನೆಗಲ್ಲುಂ ತದ್ವರ್ಯಶೋಡಿಂದಿಮಂ

೯೭.

ವ|| ಎನೆ ಮತ್ತಂತೆ ಸಹಜವಿರೋಧಾನುಬಂಧದಿಂ ಜರಾಸಂಧಾದಿ ದುಷ್ಟಚತುಷ್ಟಯರ್
 ಚಲಮನೊಳಕೊಂಡಿದರ್ ಆನೆಗಮತ್ತಲ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ ಕುಂಡಿನೀಪುರಕ್ಕನತಿದೂರಮೆನಿಪ
 ವಿದರ್ಭರಾಜಧಾನಿಯಂ ಮುಟ್ಟಿವರ್ಪುದುಮಿದಿಗೊಂಡು ಪೋಗಿ ನಿಜನಿವಾಸದೊಳುತ್ತಂಗಸಿಂಹಾಸನದ
 ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ವಿದರ್ಭನತಿಹರ್ಷಸಂದರ್ಭನಾಗಿ ದೇವ ನೀವೀ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಪೋದಲ್ಲಿ
 ಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತನಲ್ಲೆಂದು ನಿಮಗೆ ಸಿಂಹಾಸನಸ್ಥರ ಸಮೀಪದೊಳ್ ನಿಜಾಸನಮನಿಕ್ಕುವಂತಾಗದಂತಾಂ
 ನಿಮಗೆನ್ನ ರಾಜ್ಯಮಂ ಕೊಟ್ಟುಭಿಷೇಕಮಂ ಮಾಡಿದಪೆನೆಂದು ನುಡಿದಾಗಳ್ ಉಪೇಂದ್ರನ
 ಮನೋಭಿಸಂಧಿಯಿಂದತ್ತಲಾ ಮಹೇಂದ್ರನಾ ಪ್ರಪಂಚಮಂ ತಿಳಿದು

೯೬. “ಹಿಂದಿನ ಕಥೆಯು ಹಾಗಿರಲಿ. ನೆನ್ನೆಯ ಇಂದಿನ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾವು
 ನೋಡಲಿಲ್ಲವೆ? ತೋಳ್ಬಲ ಸಾಹಸದ ಭಯಂಕರತೆಯನ್ನು; ಮೂವತ್ತು
 ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀಸಹಿತರಾಗಿ ಮುಂಚೆ ಮಧುರೆಯನ್ನೂ ಆಮೇಲೆ ಗೋಮಂತಗಿರಿಯನ್ನೂ
 ಮುತ್ತಲು ಆತನ ಬಾಣಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಆ ಅಷ್ಟು ಸೈನ್ಯವೂ ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗಲಿಲ್ಲವೇ?!

೯೭. ಭೂಪಾಲಾ! ಕೇಳು, ಆ ಪದ್ಮನಾಭನು ಈ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ
 ಇಚ್ಛಾನುಮಾತ್ರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಂಹರಿಸುವುದಕ್ಕೂ
 ಸಮರ್ಥನು. ಅದನ್ನು ನಾನೂ ಬಲ್ಲೆನು. ಆದರೂ ಪುರುಷನು ವೈರವನ್ನು ವಹಿಸಿದ
 ಬಳಿಕ ಎಂತಹವನಿಗೂ ಅಂಜಬಾರದು. ಅಂಜಿದರೆ ಅಪಯಶಸ್ಸೆಂಬ ಡೋಲಿನ ಧ್ವನಿಯು
 ಹರಡುವುದು.” ವ|| ಎನ್ನಲು, ಜರಾಸಂಧನೇ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ಜನ ದುಷ್ಟರೂ
 ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಸಹಜ ವಿರೋಧದಿಂದ ಚಲವನ್ನೇ ಹಿಡಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ
 ಅತ್ತಕಡೆ ಕೃಷ್ಣನು ಕುಂಡಿನೀಪುರಕ್ಕೆ ಅತಿದೂರವಲ್ಲದ ವಿದರ್ಭ ರಾಜಧಾನಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ
 ಬಂದನು. ವಿದರ್ಭರಾಜನು ಹೋಗಿ ಎದಿರುಗೊಂಡು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು,
 ತನ್ನರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು. “ದೇವಾ!
 ನೀವು ಈ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷಿಕ್ತನಲ್ಲವೆಂದು ನಿಮಗೆ ಸಿಂಹಾಸನಸ್ಥರ
 ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಪೀಠವನ್ನು ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು
 ಕೊಟ್ಟು ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಕೂಡಲೇ
 ಕೃಷ್ಣನ ಮನೋಭಿಸಂಧಿಯಿಂದ ಅತ್ತ ಮಹೇಂದ್ರನು ಆ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿದನು.

ರವಿಚಂದ್ರೇಂದ್ರವಿರಿಂಚಿಮುಖಪದಮುಂ ತದ್ಗ್ಲೌತಾಸ್ತಂದಸಂ
ಭವಮಾ ವಿಷ್ಣುಗೆ ವಿಶ್ವಲೋಕವಿಭುಗೋರ್ವಂ ಭೂಪನಾತ್ತೀಯಭೂ
ಲವಮಂ ಕೊಟ್ಟಭಿಷೇಕಮಂ ನೆಗಟ್ಟಿನೆಂದಂ ಮರ್ತ್ಯವೇಷಂಗೆ ಬಾಂ
ಧವವಂ ತೋಜಲೆ ಬಲ್ಲನೇಕಟಿಗುಮಜ್ಜಂ ವಿಷ್ಣುಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಂ

೯೮

ಆವತಾರೋಚಿತಮಾಗೆ ಕಂಸಮಥನಂಗೀ ರಾಜರಾಜಾಭಿಷೇ
ಕವನಾಂ ಮಾಡುವನೇಕರಾಜ್ಯಪದದೊಳ್ ತಾನಿರ್ಕೆ ಮೇಣ್ ಮಿತ್ರಪಾಂ
ಡವರಾಜ್ಯಂ ನೆಗಟ್ಟಂತು ತನ್ನ ಪದಮಂ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಮಂ ಮಾಡಿ ಪಾ
ರ್ಥಿವಸಾಧಾರಣಮಾಗಿ ವರ್ತಿಸುಗದುಂ ತನ್ನಿಚ್ಛೆ ಸರ್ವೇಶನಾ

೯೯

ಅನಿಯತಪದಂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭು
ವಿನ ಮಾರ್ಗಮದಂ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರಲೇಕಿಂ
ವನರುಹನಾಭಂಗಭಿಷೇ
ಚನೋತ್ಸವಂ ನೆಗಟ್ಟಿ ರಿಪುನೃಪರ್ ನೋಟಿನೆಗಂ

೧೦೦

ನೆರೆದ ಜರಾಸಂಧಾದ್ಯರ
ಪರಿಷದ್ಭವನಕ್ಕೆ ಪೋಗು ಚಿತ್ರಾಂಗದ ನೀಂ
ಬರವೇಜಿಖಿಳಜಗತ್ಪ್ರಭು
ಹರಿಯ ಮಹೋತ್ಸವಮನೀಕ್ಷಿಸಲ್ಯಾ ನೃಪರಂ

೧೦೧

ವ|| ಎಂದು ಪುರಂದರಂ ಬೆಸಸೆ ಗಂಧರ್ವರಾಜನೆನಿಸಿದ ಚಿತ್ರಾಂಗದಂ ಚಿತ್ರಮಣಿ
ಭೂಷಣಂಗಳ್ ಚಿತ್ರಪಟಮಂ ಕೆಡದಂತೆ ಪಸರಿಸೆ ನಭೋಂತರದಿಂದಾ ಸಭಾಂತರಕ್ಕವತರಿಸಿ

೯೮. “ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರೇಂದ್ರ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದವರ ಪದವಿಯು ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ
ಹುಬ್ಬಿನ ಕೊನೆಯ ಚಲನೆಯಿಂದ ಸಂಭವಿಸಿದುದು. ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೂ ವಿಭುವಾದ
ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ಒಬ್ಬ ದೊರೆಯು ತನ್ನ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು
ಮಾಡುವನೆಂದನು. ಮನುಷ್ಯ ವೇಷದವನೊಡನೆ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಬಲ್ಲನೇ
ಹೊರತು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅಜ್ಞಾನಾದ ಅವನು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲನು?!

೯೯. “ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅವನ ಅವತಾರಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ರಾಜರಾಜಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ನಾನು
ಮಾಡುತ್ತೇನೆ! ಏಕ ರಾಜ್ಯ ವೈಭವದಿಂದ ಅವನಿರಲಿ. ಅಥವಾ ಮಿತ್ರರಾದ ಪಾಂಡವರಿಗೆ
ರಾಜ್ಯವು ದೊರಕುವಂತೆ ತನ್ನ ಪದವಿಯನ್ನು ಗುಪ್ತವಾಗಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಸಾಮಾನ್ಯ
ರಾಜರಂತೆಯೇ ನಡೆಯಲಿ. ಯಾವುದೂ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಅವನ ಇಚ್ಛೆ. ೧೦೦. “ಸ್ವಯಂ
ಪ್ರಭುವಿನ ಮಾರ್ಗವು ಒಂದು ನಿಷ್ಕರ್ಷೆಯಿಲ್ಲದುದು. ಅದನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೇಕೆ?
ಇನ್ನು ಶತ್ರುರಾಜರು ನೋಡುವಂತೆಯೇ ಪದ್ಮನಾಭನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕೋತ್ಸವ ನಡೆಯಲಿ.
೧೦೧. ಚಿತ್ರಾಂಗದಾ, ನೀನು ಜರಾಸಂಧಾದಿಗಳು ನೆರೆದಿರುವ ಪರಿಷದ್ಭವನಕ್ಕೆ ಹೋಗು.
ಅಖಿಲ ಜಗತ್ಪ್ರಭುವಾದ ಹರಿಯ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಆ ರಾಜರನ್ನು
ಬರಹೇಳು. ವ|| ಎಂದು ಇಂದ್ರನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಗಂಧರ್ವರಾಜನಾದ ಚಿತ್ರಾಂಗದನು
ತನ್ನ ವಿಚಿತ್ರಮಣಿಭೂಷಣಗಳು ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಹರಡಿದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ

ಸುರವರನಿಂದ್ರನುಪೇಂದ್ರಂ
ಗೆ ರಾಜರಾಜಾಭಿಷೇಕಮಂ ಮಾಡಿದಪಂ
ನರನಾಥರ್ ಬಂದು ವಿಜ
ಭರಾಜಪುರದಲ್ಲಿ ನೋಟಿ ತನ್ನಗಳಮಂ

೧೦೨

ವನಜಾಕ್ಷಮಹೋತ್ಸವದ
ಶನದಿಂದಕ್ಕುಂ ಕುಟುಂಬಗೋತ್ರಪುನರ್ದ
ಶನಮಿಲ್ಲದೊಡಿಂದೆ ಸುದ
ಶನದಿಂ ನಿಮಗೂರ್ಧ್ವಲೋಕದಶನಮಕ್ಕುಂ

೧೦೩

ಅಗಧರನ ಪದಾಬ್ಜಕೈಱಿ
ಗುಗೆ ನೃಪರೆಳಗದೊಡೆ ಶಾರ್ಙ್ಗಗುಣಮುಕ್ತಪತ
ತ್ರಿಗಳಿಳಗುಗುಮೆಳಗೆ ಪತ
ತ್ರಿಗಳೇ ನಿಮ್ಮಯ ಕಳೇವರಪ್ರತತಿಗಳೊಳ್

೧೦೪

ಪಾದಾಶ್ರಿತರಾದರ ತಲೆ
ಗಾರುದು ಪಗೆಗೊಂಡ ನೃಪರ ತಲೆಗಾರುದು ಕೌ
ಮೋದಕಿ ನೀಮದಲಿಂ ಹರಿ
ಪಾದಾಶ್ರಿತರಾಗಿ ಮೊಲ್ಲದೊಡೆ ಪಗೆಗೊಳ್ಳಿಂ

೧೦೫

ನಂದಕಧಾರಾಜಲಮದು
ಬಂದು ಶರಣೊಕ್ಕ ನೃಪತಿಗಮೃತಂ ಮುಳಿಸಿಂ
ನಿಂದ ವಿರೋಧಿಗೆ ವಿಷಮದ
ಲಿಂದೆ ಜಲಕ್ಕಾದುವಮೃತವಿಷನಾಮಂಗಳ್

೧೦೬

ಆಕಾಶದಿಂದ ಇಳಿದು (ಕುಂಡಿನ) ಸ್ವಭಾಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ೧೦೨. ಆತನು ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಇಂದ್ರನು ಉಪೇಂದ್ರನಿಗೆ ವಿದರ್ಭಪುರದಲ್ಲಿ ರಾಜರಾಜಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ರಾಜರು ಬಂದು, ಆ ಮಂಗಳವನ್ನು ನೋಡಲಿ. ೧೦೩. ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಉತ್ಸವ ದರ್ಶನದಿಂದ ಕುಟುಂಬ ಗೋತ್ರದ ಪುನರ್ದರ್ಶನವು ಆಗುವುದು. ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಂದೇ ಸುದರ್ಶನದಿಂದ ನಿಮಗೆ ಊರ್ಧ್ವಲೋಕದ ದರ್ಶನವು ಆಗುವುದು. “೧೦೪. ರಾಜರೇ! ಗಿರಿಧರನ ಪಾದಕಮಲಕ್ಕೆ ಎರಗಿರಿ. ಎರಗದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ದೇಹಗಳ ಮೇಲೆ ಪತತ್ರಿ (ಪಕ್ಷಿ)ಗಳು ಎರಗುವಂತೆ ಶಾರ್ಙ್ಗ (ಚಾಪ)ದ ಹೆದೆಯಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಡುವ ಪತತ್ರಿ (ಬಾಣ)ಗಳು ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆರಗುವುವು! ೧೦೫. ಕೃಷ್ಣನ ಕೌಮೋದಕಿ (ಗದೆ)ಯು ಅವನ ಪಾದಾಶ್ರಿತರ ತಲೆಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತದೆ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಮಾಡುವ ರಾಜರ ತಲೆಗೆ ಗದೆಯಾಗುವುದು, ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಹರಿಯ ಪಾದಾಶ್ರಿತರಾಗಿರಿ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವನ ದ್ವೇಷಿಗಳಾಗಿ! ೧೦೬. ನಂದಕವೆಂಬ ಕತ್ತಿಯ ಅಲಗಿನ ಹೊಳಪೆಂಬ ಜಲವು ಬಂದು ಕೃಷ್ಣನ ಮರೆಹೊಕ್ಕವರಿಗೆ ಅಮೃತವಾಗುವುದು. ಕೋಪದಿಂದ ಇದಿರು ನಿಂತ ವಿರೋಧಿಗಳಿಗೆ

ಮೌರವರವಮದು ಮೃದು ಕಂ
ರೀರವರವವಲ್ಪವೆನಿಪ ಹರಿಶಂಖಮಹಾ
ಭೈರವರವಮದು ಕಿವಿವುಗೆ
ಫೇರವರವಮೊದವೆ ರಿಪುಬಲಂ ಕೆಡೆದಿರದೇ

೧೦೭

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ವಕ್ರಭಣಿತಿಗಳಾಶ್ಚರ್ಯಮಂ ಪುಟ್ಟಿಸೆ

ತಲೆಯಂ ತೂಗಿ ಬೆರಲಳಂ ಮಿಡಿದು ದೈತ್ಯಾರಾತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಂ
ಪಲರುಂ ಭೂಪರುಮಾಲಿಪಂತು ನುಡಿದಿಂದ್ರಾದೇಶಮಂ ತತ್ಸಭಾ
ವಲಯಂ ಭಾವಿಸಿ ನೋಟಿನಂ ಮಗಧಚೇತೋಭಂಗದಿಂ ಲೋಲಕುಂ
ಡಲಚಂಚತ್ಯಟಕಾಂಗದಂ ನೆಗೆದನಾಕಾಶಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರಾಂಗದಂ

೧೦೮

ವ|| ಆಗಳ್

ನಿಂದರರಾತಿಗಳ್ ಮಗಧನುಂ ಶಿಶುಪಾಲಕಂ ಸಾಲ್ವ ಸಾತ್ವತೀ
ನಂದನ ದಂತವಕ್ರರುಟಿದಗ್ಗದ ಭೂಭುಜರೆಲ್ಲರೆಲ್ಲರಾ
ನಂದದೆ ರತ್ನಹಾರಮಕುಟಾಂಗದಕಂಕಣಕುಂಡಲಂಗಳೊಂ
ದೊಂದನವುಂಕಿ ಮಾಱೊರಸಿ ಬೀಱಿ ಝಣಜ್ಞತಪ್ರಣಾದಮಂ

೧೦೯

ವ|| ಅಂತಾ ಸ್ವಯಂವರಶಾಲೆಯಿಂ ತಳರ್ಧನೇಕದೇಶದ್ವೀಪಾಧಿಪಭೂಪಾಲರ್ ಬಂದು

ವಿಷವಾಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಜಲಕ್ಕೆ 'ಅಮೃತ' 'ವಿಷ' ಎಂಬ ಎರಡೂ ಹೆಸರೂ ಇವೆ! ೧೦೭. ಮೌರವ ಧ್ವನಿಯು (?) ಮೃದುವಾದುದು. ಸಿಂಹಗರ್ಜನೆಯು ಅಲ್ಪ ಎನ್ನಿಸುವ ಹರಿಯ ಶಂಖದ ಅತಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಿಸಿದರೆ, ಶತ್ರುಸೇನೆಯು (ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ) ನರಿಯು ಶಬ್ದವು ಒದಗುವಂತೆ ಬಿದ್ದಿರುವುದಲ್ಲವೆ?! ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದ ವಕ್ರೋಕ್ತಿಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದವು. ೧೦೮. ಹಲವರು ದೊರೆಗಳು ರಾಕ್ಷಸ ವೈರಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಇಂದ್ರನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ತಲೆದೂಗಿ, ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮಿಡಿದು ಕೇಳುವಂತೆ ಆ ಚಿತ್ರಾಂಗದನು ಹೇಳಿ ಆ ಸಭಾಮಂಡಲಿಯು ಅದನ್ನು ಭಾವಿಸಿ ನೋಡುವಂತೆಯೂ ಜರಾಸಂಧನಿಗೆ ಮನೋಭಂಗವಾಗುವಂತೆಯೂ ಮಾಡಿ ತೂಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಕರ್ಣಾಭರಣವೂ ಹೊಳೆಯುವ ಕೈಕಪ್ಪವೂ ಭುಜಕಿರೀಟವೂ ಉಳ್ಳವನಾಗಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ನೆಗೆದನು. ೧೦೯. ಶತ್ರುಗಳಾದ ಜರಾಸಂಧ, ಶಿಶುಪಾಲ, ಸಾಲ್ವಲ, ಸಾತ್ವತೀತನಂದನ, ದಂತವಕ್ರರು ಸ್ವಯಂವರ ಸಭೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿದರು. ಮಿಕ್ಕ ಅನೇಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ರಾಜರು ಅವರ ರತ್ನಹಾರ ಕಿರೀಟ ಕಂಕಣ ಭುಜಕಿರೀಟ ಕರ್ಣಾಭರಣಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ತಾಕಿ, ಅದುಮಿ, ಉಜ್ಜಿ ಝಣ ಜ್ಞತ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರಲು ಆನಂದದಿಂದ ಪೀಠದಿಂದ ಎದ್ದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಆ ಸ್ವಯಂವರ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಅನೇಕ ದೇಶ ದ್ವೀಪಾಧಿಪತಿಗಳು ಬಂದು ವಿದರ್ಭಪುರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಕೃಷ್ಣನಿದ್ದ ಅರಮನೆಯ

ವಿದರ್ಭನಗರಮಂ ಪೊಕ್ಕು ದೇವಕೀನಂದನನಿದರ್ಭ ರಾಜಮಂದಿರಾಂಗಣದೊಳ್ ದೂರೋತ್ಸಾರಿತ
ರಾಜಚಿಹ್ನರಾಗಿ ನೆರೆದು ನಿಲ್ಲುದುಮಾ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್

ಅಮಳಂ ಹಂಸಾನ್ವಿತಂ ಬಾಂದೊರೆಯ ಪುಳಿನವೆತ್ತಿರ್ಪವೋಲ್ ದೇವಕಾಂತಾ
ಚಮರೀಜಾಂದೋಳಲೀಲಂ ಗಗನತಳದಿನಿಂದ್ರಾಜ್ಞೆಯಿಂದಂಪೇಂದ್ರಂ
ಗೆ ಮಹಾಸಿಂಹಾಸನಂ ಬಂದುದು ದಿವಿಜಜಯಧ್ವಾನಮುಂ ಕಿನ್ನರೀಗೇ
ಯಮುಮಸ್ವಪ್ನಾನಕಧ್ವಾನಮುಮೆಸೆಯೆ ವಿದರ್ಭಾಧಿಪಂ ರಾಗಿಪನ್ನಂ ೧೧೦

ವ|| ಆ ಮಹಾಸಿಂಹಪೀಠದ ಮುಂದೆ

ಸ್ಫುರಿತಸ್ವರ್ಣವಿಚಿತ್ರರತ್ನಮಯಶಾಖಾಪಲ್ಲವೋತ್ಪಲ್ಲಪ
ಟ್ಟರಣಾಲಂಕೃತಮೆಂಬ ಕಲ್ಪತರುವ್ಯಂದಾರಾಮವೀ ಬಂದುದು
ವರ್ಣಗೊಂಬಂತೆ ವಿಚಿತ್ರವಸ್ತುರಚನಾ ಕಿಮ್ಮಿರಿತಂ ಬಂದುದಂ
ಬರದಿಂ ಭೋಂಕನೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಚಿತಂ ದಿವ್ಯಂ ಮಹಾಮಂಟಪಂ ೧೧೧

ವ|| ಆ ಸಮಯದೊಳ್

ಮಂದರಮಥನಂಗಾದಪು
ದಿಂದೇ ರಾಜಾಭಿಷೇಕಮೆಂದಳಕೇಶಂ
ಮುಂದಡೆದಟ್ಟದೊಡಂದೆ
ಛಂದುವು ವರಕನಕಕಳಶಮುಂ ನವನಿಧಿಯುಂ ೧೧೨

ಹೊರ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ದೂರದಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ರಾಜಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ ನಿಂತರು. ಆಗ
೧೧೦. ನಿರ್ಮಲವೂ ಹಂಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ ಆದ ಮಹಾ ಸಿಂಹಾಸನವು ಇಂದ್ರನ
ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಉಪೇಂದ್ರನಿಗಾಗಿ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯ ಮಳಲು ಬರುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ
ಚಾಮರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ದೇವಕಾಂತೆಯರುಳ್ಳುದಾಗಿ ದೇವತೆಗಳ
ಜಯಕಾರವೂ ಕಿನ್ನರಿಯರ ಗಾನವೂ, ದೇವಭೇರಿಯ ನಾದವೂ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ
ವಿದರ್ಭರಾಜನು ಸಂತೋಷಪಡುವಂತೆ ಆಕಾಶದಿಂದ ಬಂದಿತು. ವ|| ಆ ಸಿಂಹಾಸನದ
ಮುಂದೆ ೧೧೧. ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಸುವರ್ಣಚಿತ್ರ ರತ್ನಮಯವಾದ ಕೊಂಬೆಗಳ
ಚಿಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿಗಳಿಂದಲಂಕೃತವಾದ ಹೂಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ
ನಂದನವೇ ಇದೋ ಬಂದಿತು ಬಂದಿತು-ಎನ್ನುವಂತೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿ
ವಿವಿಧವಾದ ಚಿತ್ರವರ್ಣಗಳಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ಮಹಾಮಂಟಪವು ಆಕಾಶದಿಂದ
ಬಂದಿತು. ವ|| ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಂದರಪರ್ವತಧರನಾದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಇಂದೇ
ರಾಜರಾಜಾಭಿಷೇಕವಾಗುವುದನ್ನು ಮುಂಚೆಯೇ ತಿಳಿದ ಕುಬೇರನು ಕಳುಹಿಸಿದ
ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ವರ್ಣಕಲಶವೂ ನವನಿಧಿಯೂ ಒಡನೆಯೇ ಬಂದವು. ವ|| ಆಗ
೧೧೨. ದೇವೇಂದ್ರನ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಅಭಿಷೇಕೋತ್ಸವಕ್ಕಾಗಿ ಮೇರುಗಿರಿಯ
ಲತಾಗೃಹಗಳ ಪೊದೆಗಳ ವಿಧ ವಿಧವಾದ ಓಷಧಿಗಳೂ ದೇವಗಂಗೆಯ ತೀರ್ಥದಿಂದ
ಪೂರ್ಣವಾದ ರತ್ನಕಲಶಗಳೂ ದೇವನಂದನವನದ ಹುತ್ತದ ಮೃತ್ತಿಕೆಯೂ

ವ|| ಆಗಳ್

ಸುರಗಿರಕೂಟಕುಂಜವಿವಿಧೌಷಧಿಗಳ್ ಸುರಸಿಂಧುವಾರಿನಿ
 ಭರನವರತ್ನಕುಂಭತತಿಗಳ್ ಸುರನಂದನವಾಮಲೂರುಬಂ
 ಧುರವರಮೃತ್ತಿಕಾತತಿಗಳುಂ ಸುರರಾಜನದೊಂದು ಪೇಚ್ಚಿಯಿಂ
 ಸುರವಧದಿಂದೆ ಬಂದುವಭಿಷೇಕಮಹೋತ್ಸವದೊಳ್ ಮುಕುಂದನಾ ೧೧೩

ಧರೆಯೆಲ್ಲಂ ಸಾನುರಾಗಂ ಘನಘುಸ್ಯಣಪಯಸ್ವಿಕ್ತಿಯಿಂ ದಿಕ್ಸಮೂಹಾಂ
 ತರಮೆಲ್ಲಂ ಸಪ್ರಮೋದಧ್ವನಿ ವಿವಿಧಮಹಾತೂರ್ಯನಿಘೋಷದಿಂದಂ
 ಬರಮೆಲ್ಲಂ ಸಾಟ್ಯಹಾಸಂ ದುಗುಲದ ಗುಡಿಯಿಂ ಭೂಪರೆಲ್ಲಂ ಸಹರ್ಷರ್
 ಪರಮೌಚಿತ್ಯಗಳಿಂದೇವೊಗಟ್ಟಿನನುಮಂ ತದ್ವಿಭೂತಿಪ್ರಪಂಚಂ ೧೧೪

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದೊಳ್ ಸಮಸ್ತಮಂಗಳಾಶ್ರಯಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮನನೇಕ
 ರಾಜಲೋಕಿರತ್ನಕೋಟೀರಂಗಳೆ ಪಾದಪೀಠಂಗಳಾಗಿ ಮಹೋತ್ಸುಂಗಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿಪುರ್ದುಂ

ಪ್ರಭೆಯಿಂ ನಯನಭ್ರಮೆಯಾ
 ಸಭೆಗಾಗಿರೆ ಬಂದು ತಾನೆ ಕೃಷ್ಣಂಗಮರ
 ಪ್ರಭು ಪೂರ್ಣಕಳಶಮಂ ಪಿಡಿ
 ದಭಿಷೇಕಂಗೆಯ್ದು ಪರಸಿ ಪೋದಂ ಮುದದಿಂ ೧೧೫

ದೇವಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬಂದವು. ೧೧೪. ಅನುರಾಗವುಳ್ಳ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ಕುಂಕುಮ
 ಕೇಸರಿಯ ನೀರನ್ನು ಚುಮುಕಿಸಿದುದರಿಂದ ಕೆಂಪಾಯಿತು. ದಿಕ್ಕುಗಳ ಅಂತರಾಳವೆಲ್ಲವೂ
 ಸಂತೋಷ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ವಿಧ ವಿಧವಾದ ನೃತ್ಯಗೀತ ವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿತು.
 ಆಕಾಶವೆಲ್ಲ ದುಕೂಲದ ಧ್ವಜಪಟಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಯಿತು. ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ
 ಹರ್ಷಿತರಾದರು. ಪರಮೌಚಿತ್ಯದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಅನುಪಮವಾದ ಆ ಐಶ್ವರ್ಯ
 ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಏನು ಹೊಗಳಲಿ! ವ|| ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ
 ಮಂಗಳಕ್ಕೂ ಆಶ್ರಯನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಹಲವರು ರಾಜರ ರತ್ನಕೋಟಿಗಳೇ ಪಾದಪೀಠ
 ವಾಗಿರಲು ಮಹೋನ್ನತ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ೧೧೫. ದೇವೇಂದ್ರನು
 ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಸಭೆಗೇ ಹಲವು ಕಣ್ಣುಗಳು ಬಂದಿವೆಯೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯುಂಟಾಗುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ
 ತಾನೇ ಬಂದು, ಪೂರ್ಣಕಲಶವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ
 ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹರಸಿ ಹೋದನು. ೧೧೬. ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರ ಹೊಗಳಿಕೆಯ ಧ್ವನಿಯು
 ಡೋಲು ಮುಂತಾದ ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ್ದಿತು. ಬೇಡುವ ಯಾಚಕರಿಗೆ
 ಬೀರುತ್ತಿರುವ ಅಪರಂಜಿಯ ನಾಣ್ಯಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಪಟವಾಸ (ವಸ್ತ್ರಗಳ ಸುವಾಸನೆಯ

ಪೊಗಟುತ್ತಿಪೊಂದು ವಂದಿವ್ರಜದುಲಿ ಪಟಹಧ್ವಾನಮಂ ಮೀಱಿ ಬೇಟ್ಟು
 ಥಿಗೆ ಸೂಸುತಿರ್ಪ ಚೆಂಬೊಂಗಳ ರುಚಿಪಟವಾಸಸ್ಥೂರತ್ವಾಂಸುವಂ ಕೈ
 ಮಿಗೆ ನಾನಾರಾಜಚಿಹ್ನಾವಳಿ ದೊರೆಯೆನೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಿಭೂಷಾ
 ಳಿಗಳಂ ಪೋಲೊಪ್ಪೆ ಕೃಷ್ಣಂಗೆಸೆದುದಸದಳಂ ರಾಜರಾಜಾಭಿಷೇಕಂ ೧೧೬

ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾ ಘಟೀಘಟಿತಾರಘಟ್ಟ ಘಟನಾಸ್ವತಂತ್ರ
 ನಿಜಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಚಕಿತಸಕಲಾಮ್ನಾಯತಂತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಶ್ರೀಪಾದ
 ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದೊಳ್
 ಪರಶುರಾಮದರ್ಶನ ಗೋಮಂತದುರ್ಗಾರೋಹಣ ತದೀಯದುರ್ಗ
 ದಾಹೋಪಶಮನ ವಿಪಕ್ಷಾಕ್ಷಿಹಿಣೀಚತುರ್ವಿಂಶತಿನಾಶನ ಜರಾಸಂಧ
 ಪ್ರಮುಖಮಕುಟಭಂಗ ಸೃಗಾಲವಧ ದಿವ್ಯರಥೋಪಲಬ್ಧಿ
 ದರ್ಪಿಷ್ಠನೃಪಸಭೋಚ್ಚಾಟನ ರಾಜರಾಜಾ
 ಭಿಷೇಕವರ್ಣನಂ ಅಷ್ಟಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಪುಡಿ)ದ ಧೂಳಿನ ಹೊಳಪನ್ನು ಮೀರಿದ್ದಿತು. ಬಗೆ ಬಗೆಯ ರಾಜ ಚಿಹ್ನೆಗಳು
 ಅರ್ಹವಾಗಿದೆಯೆನ್ನುವಂತಿದ್ದೂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಆಭರಣಗಳ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು
 ಹೋಲುತ್ತ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಸಾಧ್ಯವೂ ಅಸದೃಶವೂ ಆದ ರಾಜರಾಜಾಭಿಷೇಕವು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ
 ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಇದು ಸಮಸ್ತ ಕಮಲಭವಾಂಡ ಮಾಲಾ ಘಟೀಘಟಿತಾರಘಟ್ಟ
 ಘಟನಾ ಸ್ವತಂತ್ರ... ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ ಶ್ರೀಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರರುದ್ರ ಪ್ರಣೀತ
 ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪರಶುರಾಮದರ್ಶನ, ಗೋಮಂತ
 ದುರ್ಗಾರೋಹಣ, ಆ ದುರ್ಗದ ದಾಹೋಪಶಮನ, ಶತ್ರುಪಕ್ಷದ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು
 ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀ ಸೇನೆಯ ನಾಶನ, ಜರಾಸಂಧನೇ ಮೊದಲಾದವರ ಕಿರೀಟಭಂಗ, ಸೃಗಾಲನ
 ವಧೆ, ದಿವ್ಯರಥದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ದರ್ಪಿಷ್ಠರಾದ ರಾಜರ ಸಭೆಯ ಉಚ್ಚಾಟನೆ, ಕೃಷ್ಣನ
 ರಾಜರಾಜಾಭಿಷೇಕ ಇವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯ ಎಂಟನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ.

ನವಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀವರನ ಸಿಂಹಪೀಠಮ
ನಾವರಿಸಿದುವೆಪ ನೃಪರ ಮಣಿಮಕುಟಮಯೂ
ಖಾವಳಿಗಳುದಯಶೈಲಮ
ನಾವರಿಸಿದ ತರುಣತರಣಿಕಿರಣಾವಳಿವೊಲ್

೧

ವಿಪುಳಭುಜರ್ ಸಿಂಹಳ ಡಹ
ಳ ಪಾಂಡ್ಯ ಪಲ್ಲವ ಕಳಿಂಗ ಖಸರೇಂಬಱುವರ್
ನೃಪತಿಗಳಾಳುಂ ಧವಳಾ
ತಪತ್ರಮಂ ತಳ್ತು ಕಂಸವೈರಿಗೆ ಪಿಡಿದರ್

೨

ಎರಡುಂ ಪಕ್ಕದೊಳಿದಾರ್
ದರದಿಂ ಪಾಂಚಾಲ ಚೋಳರೆಂಬಪಹಸಿತಾ
ಮರರಿವರಿಕ್ಕಿದರ್ ತಾ
ಮರಸದಳಾಕ್ಷಂಗೆ ಧವಳಚಾಮರಯುಗಮಂ

೩

ಚಾರುಮಣಿವೇತ್ರಲತೆವಿಡಿ
ದಾ ರಾವಣದರ್ಪವಿದಳನೋಲಗದೊಳ್ ದಾ
ವಾರಿಕರಾಗಿದರ್ ದೊ
ಕ್ಕಾರಂ ಹಂಮೀರನೆಂಬ ಭೂಭುಜರಿವರ್

೪

ಮಕುಟಧರರ್ ಮಳಯನ್ಯಪಾ
ಲಕ ಮಾಳವಮಹಿಪರೆಂಬ ವೀರರ್ ತಾಂಬೂ
ಲಕರಂಡಧರ ಶ್ರೀಪಾ
ದುಕಧರರಾಗಿದರ್ಚ್ಯುತಂಗೋಲಗದೊಳ್

೫

೧. ಉದಯಗಿರಿಯನ್ನಾವರಿಸಿದ ಬಾಲಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳ ಸಾಲಿನಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಎರಗುವ ರಾಜರ ರತ್ನ ಕಿರೀಟಗಳ ಕಾಂತಿಸಮೂಹಗಳು ಆವರಿಸಿದವು. ೨. ದೀರ್ಘಬಾಹುಗಳಾದ ಸಿಂಹಳ ಡಹಳ ಪಾಂಡ್ಯ ಪಲ್ಲವ ಕಳಿಂಗಖಸರರೆಂಬ ಆರು ಜನ ರಾಜರು ಬೆಳ್ಳೊಡೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದರು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ. ೩. ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಅಪಹಾಸ್ಯಮಾಡುವ ಪಾಂಚಾಲ ಚೋಳರೆಂಬಿಬ್ಬರು ದೊರೆಗಳು, ಕಮಲದಳನೇತ್ರನಾದ ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಎರಡು ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಬಿಳಿಯ ಚಾಮರಗಳೆರಡನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಬೀಸಿದರು. ೪. ಡೊಕ್ಕಾರ ಹಂಮೀರರೆಂಬ ದೊರೆಗಳಿಬ್ಬರು ಆ ರಾವಣದರ್ಪಹರನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದ ರತ್ನಗಳಿಂದಲಂಕೃತವಾದ ಬೆತ್ತಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ದ್ವಾರಪಾಲಕರಾಗಿದ್ದರು. ೫. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮಲಯಮಾಳವ ದೇಶದ ವೀರ ರಾಜರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ತಾಂಬೂಲ ಸಂಚಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು

೧. ಸಿಂಹಳ ಪಾಂಡ್ಯ ಪಲ್ಲವ ಕಳಿಂಗ ಬರ್ಬ ಖಸರೇಂಬಱುವರ್(ಕ)

೨. ಪಕ್ಕದೊಳಿದಾರದರದಿಂ (ಕಗ)

ವ|| ಅಂತನೇಕಭೂಕಾಂತರೋರೋವರೋಂದೊಂದುತೆಅದ ಸದ್ಭಾವಮಂ ಮೆಚ್ಚಿಯೆ
ವಾಸವವಿಲಾಸದೋಲಗದೊಳಿದ್ ಜನಾರ್ದನಂ ತನ್ನಭಿಮುಖದೊಳಿದ್ ಭೀಷ್ಮಕನ ಮೊಗಮಂ
ನೋಡಿ

ಭವದೀಯಾತ್ಮಜೆಗೆಂ ಸ್ವಯಂವರಮೆ ಭೂಪರ್ ಬಂದುದುಂ ತನ್ನಿಮಿ
ತ್ತವೆ ಯುಕ್ತಂ ನಿಮಗಜ್ಞರೆತ್ತಲಟೆವರ್ ಮೇಲಪ್ಪದಂ ದೈವಯೋ
ಗವನಾ ಮಾತಿನೊಳೇನೊ ನಿಮ್ಮ ಮನದುತ್ಸಾಹಕ್ಕಣಂ ತಕ್ಕುಡಾ
ಸವಕಟ್ಟಾ ಬಿಯಮಾ ವಿಭೂತಿ ಸಧನರ್ಗೇಗೆಯೊಡಂ ತೀಳದೇ

೬

ವ|| ಎನೆ ಕೇಳ್ತು

ಭಯದೂರರನೀ ನೃಪರಂ
ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕಾರೊ ಕರೆದಲಾ ಸಮಕಟ್ಟಾ
ಬಿಯವಾ ವಿಭೂತಿಯೆಂತೆ
ನ್ನಯ ಗೇಹದೊಳಾಯ್ತು ದಿಟದಿನಾನಿದನಟೆಯೆಂ

೭

ವ|| ಎಂದು ಭೀಷ್ಮಕಂ ಪುಸಿಯೆ ಬಿಸರುಹಾಕ್ಷನಾಕ್ಷೇಪಗರ್ಭನಿರ್ಭರೋಪಹಸನಸ್ಪುರದ
ಧರಕಾಂತಿದಂತಪ್ರಭಾಶಬಲಿತಸಭಾಂತರಾಳನಿಂತೆಂದಂ : ಆ ನಿಜಪ್ರಿಯತನೂಜೆಗೆ ನೀಂ ಸ್ವಯಂವರವಂ
ಮಾಚ್ಚಿನೆಂದು ಜಗದೊಳೆಯ್ತು ಸಾರಿಸಿ ನೆರಪಿದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಮೇಲಾಪಕಮುಮಂ ತನ್ನಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆಂದು
ಕಾಂಚನಪಂಚರತ್ನಮಯಂಗಳಾಗೆ ಮಾಡಿಸಿದ ಸುಧಾಧವಳಿತಂಗಳಪ್ಪಪರಿಗೆಗಳುವಂ
ಸಮುತ್ತಂಗಂಗಳೆನಿಸುವ ತವಂಗಂಗಳುಮಂ ಆ ರಮ್ಯಂಗಳೆನಿಸುವ ಹರ್ಮ್ಯಂಗಳುಮಂ ಆ

ಕೊಂಡೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಶ್ರೀಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೂ ಸೇವಕರಂತಿದ್ದರು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಅನೇಕ ರಾಜರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಯ ಸದ್ಭಾವನೆಯನ್ನು
ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರಲು ಇಂದ್ರವಿಲಾಸದಿಂದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನೆದುರಿಗಿದ್ದ ಭೀಷ್ಮಕನ
ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ, ೬. “ನಿಮ್ಮ ಕುಮಾರಿಗೆ ಸ್ವಯಂವರವೇನು? ರಾಜರು ಬಂದುದೂ
ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಾನೆ! ಆದು ನಿಮಗೆ ಯುಕ್ತವಾದುದೇ ಆಗಿದೆ. ಮೇಲಾಗುವ
ದೈವಯೋಗವನ್ನು ಅಜ್ಞರು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ತಿಳಿಯುವರು? ಈಗ ಆ ಮಾತಿನಿಂದೇನು!
ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಆ ವಿಧಾನವೂ ಆ ವ್ಯಯವೂ ಆ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ
ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಧನಿಕರು ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ತಾನೆ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ?” ವ|| ಎನ್ನಲು
ಕೇಳಿ, ೭. “ಭಯವೆಂಬುದನ್ನು ದೂರವಾಗಿಸಿರುವ ಈ ರಾಜರನ್ನು ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ
ಯಾರು ಕರೆದರೋ? ಆ ವಿಧಾನ ಆ ವ್ಯಯ ಆ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳು ನನ್ನರಮನೆಯಲ್ಲಿ
ಹೇಗಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಾನು ತಿಳಿಯೆನು!” ವ|| ಎಂದು ಭೀಷ್ಮಕನು
ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದನು. ಕಮಲಾಕ್ಷ ಕೃಷ್ಣನು ಆಕ್ಷೇಪಗರ್ಭಪೂರ್ಣವೂ ಹಾಸ್ಯದ ನಗುವಿನಿಂದ
ಹೊಳೆಯುವ ತುಟಿಯ ಮತ್ತು ಹಲ್ಲಿನ ಹೊಳಪುಗಳ ಮಿಶ್ರಕಾಂತಿಯಿಂದ ಸಭೆಯನ್ನು
ತುಂಬುತ್ತ ಹೀಗೆಂದನು-ಆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಿಯಪುತ್ರಿಗೆ ನೀವು ಸ್ವಯಂವರವನ್ನು ಮಾಡುವೆನೆಂದು
ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾರಿಸಿ, ಬರಮಾಡಿರುವ ಕ್ಷತ್ರಿಯಜ ಮಂಡಲಿಯನ್ನು, ಆ
ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆಂದು ಮಾಡಿಸಿದ ಸುವರ್ಣಪಂಚರತ್ನಮಯಗಳಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳನ್ನೂ

ಚಿತ್ರಂಗಳೆನಿಸುವ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗಳುಮಂ ಆ ಜಗನ್ಮಂಗಲಂಗಳೆನಿಸುವ ಮಂಡಪಂಗಳುಮಂ ನೀವದೆಂತು ಪೇಟಲಟಿವಿರಂತುಟಲ್ದೆಯುಂ

ಕಲಹಂಮಾಡುವವೀ ಸ್ವಯಂವರಕೆ ಕೃಷ್ಣಂ ಬಂದೊಡೆಂದೀಗಳೆ
ಮೊಳೆ ಕಾದಲ್ ತಟಿಸಂದುದಂ ದಿಟಕೆ ನೀವೇಂ ಬಲ್ಲಿರೇ 'ನೋಡಿಮಾ
ಮುಳಿಸಿಂ ಕೈದುವನಾಂತ ಪತ್ತಿಗಳನಾ ಪಣ್ಣೆರ್ಡ್ ಮತ್ತದ್ವಿಪಂ
ಗಳನಾ ಪಲ್ಲಣಿಸಿರ್ಡ್ ವಾಜಿಗಳನಾ ಪೂಡಿರ್ಡ್ ಪೊಂದೇರ್ಗಳಂ

೮

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಭೀಷ್ಮಕಂ ದೇವರವಧಾರಿಸಿಮಿದಳಿ ವೃತ್ತಾಂತಮಂ ತಿಳಿದೆನೀಗಳೆಂತೆಂದೊಡೆ
ಮದೀಯನಂದನಂ ರುಕ್ಮಿಯೆಂಬಂ ಸ್ವಭಾವಸುಭಗಾಕಾರದಿನಹಂಕಾರಿಯುಂ ಯೌವನೋದಯ
ಸಂಪತ್ತಿನಿನುನ್ನತ್ತನುಂ ಯುವರಾಜಪದವಿಯುಂ ಮಹಿಮಾಸ್ವದನುಂ ನಿಖಿಲವಿದ್ಯಾಗರ್ವದಿಂ
ಖರ್ವೀಕೃತಸರ್ವಲೋಕನುಂ ಅನೇಕದಿವ್ಯಾಯುಧನಿಕಾಯದಿಂದಜಯ್ಯನುಂ ಅಪ್ರತಿಹತಭುಜಪ್ರತಾಪ
ದಿಂದಪ್ರತಿಮನುಂ ಅವಿಕಳಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯುಂ ಸ್ವತಂತ್ರನುಮಾಗಿ ತನ್ನ ತಂಗೆಯಪ್ಪ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಗೆ
ಸ್ವಯಂವರವಂ ಮಾಡಿಸೆಂದು ಜರಾಸಂಧ ಪ್ರಭೃತಿ ನರಪಾಲರಂ ಬರಿಸಿ ತನ್ನಿಮಿತ್ತಮಾಸವಕಟ್ಟಾಬಿಯಮಾ
ವಿಭೂತಿಯುಮನಾತನೆ ಮಾಡಿಸಿದನಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ

ಸಮುನ್ನತಗಳಾದ ನಾಟ್ಯರಂಗ ಅಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನೂ ರಮ್ಯಗಳಾದ ಆ ಹರ್ಮ್ಯಗಳನ್ನೂ
ವಿಚಿತ್ರಗಳಾದ ಆ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಗಳನ್ನೂ ಜಗನ್ಮಂಗಳಗಳೆನಿಸುವ ಆ ಮಂಟಪಗಳನ್ನೂ ನೀವು
ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಹೇಳಬಲ್ಲಿರಿ?! ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ೮. ಈ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣನು ಬಂದರೆ
ಜಗಳವಾಡೋಣವೆಂದು ಈಗಲೇ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಕಾದಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವುದನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ
ನೀವು ಬಲ್ಲಿರೇನು?! ನೋಡಿ, ಕೋಪದಿಂದ ಆಯುಧವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಕಾಲಾಳುಗಳನ್ನೂ
ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಆ ಮದ್ದಾನೆಗಳನ್ನೂ ಜೀನುಹಾಕಿರುವ ಆ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಹೂಡಿರುವ
ಆ ಹೊಂದೇರುಗಳನ್ನೂ” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಭೀಷ್ಮಕನು “ದೇವರು ಕೇಳಬೇಕು.
ಇದರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಈಗ ತಿಳಿದೆನು. ಹೇಗೆಂದರೆ ನನ್ನ ಮಗ ರುಕ್ಮಿಯೆಂಬುವನು
ಸಹಜ ಸುಂದರನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆಹಂಕಾರಿಯೂ, ಯೌವನೋದಯ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ
ಉನ್ನತ್ತನೂ, ಯುವರಾಜಪದವಿಯಿಂದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಸರ್ವವಿದ್ಯಾಗರ್ವದಿಂದ
ಸರ್ವಲೋಕವನ್ನೂ ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿಸಿರುವವನೂ, ಅನೇಕ ದಿವ್ಯಾಯುಧಸಮೂಹದಿಂದ
ಅಜೇಯನೂ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವರಿಲ್ಲದ ಭುಜಪ್ರತಾಪದಿಂದ ಅನುಪಮನೂ, ಸಂಶಯ
ರಹಿತವಾದ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರನೂ ಆಗಿ ತನ್ನ ತಂಗಿಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ಸ್ವಯಂವರ
ವನ್ನು ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಜರಾಸಂಧನೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಜರನ್ನು ಬರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ
ವಿಧಾನ ಆ ವ್ಯಯ ಆ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ಆತನೇ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ,

ಮುರವಿಧ್ವಂಸಕ ಕೇಳ ಕೈದುವಿಡಿದಾಳ್ ಪಣ್ಣಿರ್ಧಿಭಂ ಪೂಡಿ ನಿಂ
ದ ರಥಂ ಪಲ್ಲಣಿಸಿದಾ ವಾಜಿ ವಿಭವಾರ್ಥಂ ತಾನವಂ ರುಕ್ಕಿ ನ
ಚ್ಚರನಂತಾ ಕಲಿ ನಚ್ಚುವಂ ಪ್ರಬಲಬಾಹಾದಂಡಮಂ ಜ್ಯಾರನ್ನೋ
ದುರಕೋದಂಡಮನೂರುಪೀಡಿತವಿಶಾಲಸ್ಥಂಧವೇತಂಡಮಂ

೯

ವ|| ಎಂದು ಕುಟಲಹೃದಯಂ ತನ್ನ ಮಗನ ವಿಕ್ರಾಂತಮಂ ತೋಟಿ ನುಡಿಯೆ

ಕರಿವಿಘಟನಪಟು ಕೇಸರಿ
ಕುರಂಗಚೇಷ್ಟೆಯನವಚ್ಚೆಗೆಯ್ವೊಲುಗಾ
ಸುರಮರ್ದನನಾ ರುಕ್ಕಿ
ಸ್ಫುರಣೆಗೆ ನಸುನಕ್ಕು ಭೀಷ್ಮಕಂಠಿಂತಂದಂ

೧೦

ಜಗಮಂ ರಕ್ಷಿಸಲೆಂದು ಕೃಷ್ಣವೇಸರಿಂ ಪುಟ್ಟರ್ದ ನಾರಾಯಣಂ
ಬಗೆವಂದಾಂ ಭವದೀಯನಂದನೆ ಮದರ್ಥಂ ರುಕ್ಕಿಣೀನಾಪುಡಿಂ
ದೊಗೆದಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆನಲೈಯಾನೆ ಒಡೆಯಂ ನಾರಾಯಣಂಗುಂಟು ಪೊ
ರ್ದುಗೆ ನೀವಾಕೆಯನೀ ಸ್ವಯಂವರದೊಳನ್ಯಗೀಯಲೇಂ ಬರ್ಕುಮೇ

೧೧

ವ|| ಎಂದು ಪುರುಷಸಿಂಹಂ ಸಿಂಹಪೀಠದಿಂದೆಟ್ಟು ನಿಂದಿರ್ಪುದುಂ

ಅನಿತುಂ ಗಂಧಗಜೇಂದ್ರಕೋಟಿಗನಿತುಂ ಜಾತ್ಯಶ್ವಸಂತಾನಕ
ಕೃನಿತುಂ ದಿವ್ಯವರೂಢವಾಜಿಗನಿತುಂ ವಾರಾಂಗನಾಸಂಕುಲ
ಕೃನಿತುಂ ಭಾಸುರಕೋಶರಾಜಿಗಧಿನಾಥಂ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥನೆಂ
ದು ನೃಪಾಲರ್ ವನಮಾಲಿಗೋಲಗಿಸಿದರ್ ತಂತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವಮಂ

೧೨

೯. “ಮುರವಿಧ್ವಂಸಕನೇ, ಕೇಳು. ಆಯುಧಧಾರಿಗಳಾದ ಆಳುಗಳೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಆನೆಯೂ ಹೂಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವ ರಥವೂ ಜೀನು ಹಾಕಿರುವ ಕುದುರೆಯೂ ವಿಭವಾರ್ಥವಾಗಿರುವುದು. ರುಕ್ಕಿಯು ಅದನ್ನು ನೆಚ್ಚಿರುವವನೂ ಅಲ್ಲ; ಆ ಶೂರನೂ ಪ್ರಬಲವಾದ ಭುಜದಂಡವನ್ನೂ ಜ್ಯಾಶಬ್ದದಿಂದ ಭಯಂಕರವಾದ ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲನ್ನೂ ತನ್ನ ತೊಡೆಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತವಾದ ವಿಶಾಲವಾದ ಹೆಗಲಿನ ಆನೆಯನ್ನೂ ನೆಚ್ಚುವನು.” ವ|| ಎಂದು ಕಪಟ ಹೃದಯನಾದ ಆ ಭೀಷ್ಮಕನು ತನ್ನ ಮಗನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೇ ಕಾಣಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದನು. ೧೦. ಆನೆಯನ್ನು ಸೀಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾದ ಸಿಂಹವು ಜಿಂಕೆಯ ಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡುವಂತೆ, ಉಗ್ರಾಸುರರನ್ನು ಮರ್ದಿಸುವ ಕೃಷ್ಣನು, ಭೀಷ್ಮಕನು ಮಾಡಿದ ರುಕ್ಕಿಯ ಪರಾಕ್ರಮಾದಿಗಳ ಹೊಗಳಿಕೆಗೆ ನಸುನಕ್ಕು, ಅವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೧೧. “ಸರಿಯಾಗಿ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದರೆ, ನಾನು ಪ್ರಪಂಚರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವ ನಾರಾಯಣನು. ನಿನ್ನ ಮಗಳು ನನಗಾಗಿಯೇ ರುಕ್ಕಿಣಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಉದಿಸಿರುವ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಆಗಿರುವಾಗ ನಾನೇ ಅವಳಿಗೆ ಪತಿ. ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅವಳ ಸಂಬಂಧವಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಈ ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ನೀವು ಆಕೆಯನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗುವುದೇನು?!” ವ|| ಎಂದು ಪುರುಷಸಿಂಹ (ಕೃಷ್ಣ)ನು ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತನು. ೧೨. ಅಷ್ಟು ಗಜೇಂದ್ರಕೋಟಿಗೂ ಅಷ್ಟು ಜಾತ್ಯಶ್ವ ಸಮೂಹಕ್ಕೂ ಅಷ್ಟು ದಿವ್ಯರಥಾಶ್ವಗಳಿಗೂ ಅಷ್ಟು ವೇಶ್ಯಾಂಗನಾ ಸಮೂಹಕ್ಕೂ ಅಷ್ಟು

ವ|| ಆ ವಸ್ತುವಾಹನಂಗಳಂ ಬೇಟಿವೇಟಿ ನೋಡಿ ಕೈಕೊಂಡು ತಾಂಬೂಲ
ದಾನಾದಿಸನ್ಮಾನಂಗಳಿಂ ಭೂನಾಥರಂ ಬೀಟೊಳಿಸಿ ದಿವ್ಯವರೂಢಮನೇಟಿ ಮಧುರಾಪುರಾಭಿಮುಖನಾಗಿ

ವಿಲುತಚ್ಚಾಮರಸಂಕುಲಂ ನಿಜಯಶಃಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಕಲ್ಲೋಲಮಂ
ಗೆಲೆ ನಾನಾತಪವಾರಣಧ್ವಜಸಮಾಜಂ ಜಂಗಮೋದ್ಯಾನಮಂ
ಗೆಲೆ ಸೇನೋತ್ಥಿತಸಾಂದ್ರಧೂಳಿ ವಿಜಯಶ್ರೀವಶ್ಯಚೂರ್ಣೌಘಮಂ
ಗೆಲೆ ಗೆಲ್ಲಿದ್ರಮಹಾವಿಳಾಸಮನುಪೇಂದ್ರಂ ಬಂದನಾನಂದದಿಂ

೧೩

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮತ್ತ ಶಿಶುಪಾಲ ಸಾಲ್ವ ದಂತವಕ್ರರುಮೆಂಬ ದೈತ್ಯಾವತಾರವೀರರೊಳ್
ಜರಾಸಂಧನಾಳೋಚನತತ್ಪರನಾಗಿ

ಜಯಮಕ್ಕೆ ಭಂಗಮಕ್ಕಾ
ಜಿಯೊಳುಚಿತಂ ಸ್ತ್ರೀನಿಮಿತ್ತದಿಂ ನೆರೆದ ಸಭಾ
ಲಯದಲ್ಲಿ ಭಂಗಮಂ ಕ್ಷ
ತ್ರಿಯಸಂಘಕ್ಕಿಂತು ಮಾಡಿ ಪೋಕುಮೆ ಕೃಷ್ಣಂ

೧೪

ಅವನ ಭುಜದರ್ಪಮಂ ಕಿಡಿ
ಸುವನಿರ್ದಪನಲ್ತೆ ಕಾಲಯವನಂ ಯದುಪಾ
ರ್ಥಿವಸುಭಟಮೇಘವಿಘಟನ
ಪವನಂ ರಣರಂಗವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಭವನಂ

೧೫

ವಿಸ್ತಾರವೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದುದೂ ಆದ ಕೋಶ ಸಮೂಹಕ್ಕೂ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥ ಕೃಷ್ಣನೇ
ಅಧಿಪತಿಯೆಂದು ರಾಜರು ಆತನಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು.
ವ|| ಕೃಷ್ಣನು ಆ ವಸ್ತು ವಾಹನಾದಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ನೋಡಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ
ರಾಜರನ್ನು ತಾಂಬೂಲ ದಾನಾದಿ ಸನ್ಮಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ದಿವ್ಯರಥ
ವನ್ನೇರಿ ಮಧುರಾಪುರಾಭಿ ಮುಖನಾದನು. ೧೩. ಇಂದ್ರನ ವಿಲಾಸವನ್ನೂ ಗೆದ್ದ ಕೃಷ್ಣನು
ತನಗೆ ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ಚಾಮರ ಸಮೂಹವು ತನ್ನ ಯಶಸ್ಸಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಕ್ಷೀರ
ಸಾಗರದ ಅಲೆಗಳನ್ನೂ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಭತ್ತಿಗಳ ಮತ್ತು ಬಾವುಟಗಳ ಗುಂಪು ಚಲಿಸುವ
ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನೂ ಸೇನೆಯಿಂದ ಎದ್ದ ಒತ್ತಾದ ಧೂಳು ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು
ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಶ್ಯ ಚೂರ್ಣರಾಶಿಯನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ ಬಂದನು.
ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅತ್ತಕಡೆ ಶಿಶುಪಾಲ ಸಾಲ್ವ ದಂತವಕ್ರರೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸಾವತಾರ ವೀರರ
ಸಂಗಡ ಜರಾಸಂಧನು ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದನು. ೧೪. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯವಾಗಲಿ,
ಅಪಜಯವೇ ಆಗಲಿ, ಉಚಿತವಾದುದು. ಸ್ತ್ರೀಸ್ವಯಂವರಕ್ಕಾಗಿ ನೆರೆದ ಸಭಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ
ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸಂಘಕ್ಕೇ ಹೀಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ಭಂಗಮಾಡಿ ಹೋಗಬಹುದೆ?! ೧೫. ಅವನ ತೋಳಿನ
ಕೊಬ್ಬನ್ನು ಕೆಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯದುರಾಜಸುಭಟಮೇಘವನ್ನು ವಿಘಟಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥ
ವಾಯುವೂ, ರಣರಂಗವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ನೆಲೆಯೂ ಆದ ಕಾಲಯವನನು ಇರುವನಲ್ಲವೇ?!

ವ|| ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ

ಯದುನಾಶಕ್ಷಮಪುತ್ರನಂ ಪಡೆವೆನೆಂದೋರಂತಯಶ್ಚಾರ್ಣಭ
ಕ್ಷದಿನಾರಾಧಿಸಿ ರುದ್ರನಿಂ ಪಡೆದನಷ್ಟಾವಕ್ರನಿಷ್ಟಾರ್ಥಮಂ
ಪದಪಿಂದಂ ಯವನಂಗೆ ತತ್ಪಲಮನೀಯಲ್ ಯಾದವತ್ರಾಸಿ ಪು
ಟ್ಟದನಂತಾ ಯವನಂಗೆ ಕಾಲಯವನಂ ದುರ್ವಾರದೋರ್ವಿಕ್ರಮಂ ೧೬

ಕಡಲಂ ಪೀರಲುಮುರ್ವಿಯಂ ತಿಜೆಪಲುಂ ಚಂದ್ರಾರ್ಕರಂ ನೀಂಟಲುಂ
ಸಿಡಿಲಂ ನುಂಗುಲುಮದ್ರಿಜೇಶನುರಿಗಣ್ಣಂ ಮುಚ್ಚಲುಂ ಮೇರುವಂ
ಪೊಡೆಸೆಂಡಾಡಲುಮಾರ್ಪ ಕಾಲಯವನಂಗೆನಾರ್ಪನೇ ಯುದ್ಧದೊಳ್
ತೊಡರಲ್ ಚಕ್ರ ದಿಶಾಗಜಕ್ಕೆ ಕಳಭಂ ಕೈಯಿಕ್ಕಲೇನಾರ್ಕಮೇ ೧೭

ದೂತರನಟ್ಟದೊಡೇಟೆದ
ವಾತಂಗಳೊಹೀತಯೋದಶನಾಥಂ
ಗೀ ತೆಲದಿಂ ತತ್ಸಮವಿ
ಖ್ಯಾತನೆ ನೀಂ ಪೋಗಿ ಪೇಟೆ ಕಜ್ಜಮದಕ್ಕುಂ ೧೮

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಸೌಭಪುರವರಾಧೀಶ್ವರಂ ಸಾಲ್ವಲನಾ ಮುಹೂರ್ತದೊಳೆ ಪೋಗಿ
ನಿಜಸಾಮರ್ಥ್ಯಯೋಗ್ಯಾತಿಥ್ಯಸಂಸ್ಕಾರದಿಂ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಕುಳಿದು ತನ್ನ ಬಂದ ವೃತ್ತಾಂತಮಂ
ಕಾಲಯವನಂಗೆ ಸವಿಸ್ತರಂ ಪೇಟೆ

ವ|| ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ- ೧೬. ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಯದುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಶಕ್ತನಾದ
ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು, ಕಬ್ಬಿಣದ ಪುಡಿಯನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತ ಸರಿಯಾಗಿ ಈಶ್ವರನನ್ನು
ಆರಾಧಿಸಿ, ಅವನಿಂದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಆದರೆ ಈಶ್ವರನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ
ಫಲವನ್ನು, ಯವನನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಅದರಿಂದ ಯದುಗಳಿಗೆ ತ್ರಾಸ
ಕೊಡುವವನೂ ದುರ್ನಿವಾರಭುಜಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಕಾಲಯವನನೆಂಬವನು,
ಆ ಯವನನಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ೧೭. ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹೀರುವುದಕ್ಕೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು
ತಿರುಗಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರನ್ನು ಮೀಟುವುದಕ್ಕೂ ಸಿಡಿಲನ್ನು ನುಂಗುವುದಕ್ಕೂ
ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯ ಉರಿಗಣ್ಣನ್ನು ಮುಚ್ಚುವುದಕ್ಕೂ ಮೇರುವಿನಿಂದ ಪುಟ
ಚಂಡಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಆ ಕಾಲಯವನನು ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವನು. ಅಂತಹವನೆದುರಿಗೆ
ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಲು ಕೃಷ್ಣನು ಸಮರ್ಥನೇ? ದಿಗ್ಗಜದ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಆನೆಯ
ಮರಿಯು ಜಗಳಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಲು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳದಾಗಿರುವುದೇ! ೧೮. ಹದಿಮೂರು
ಅಕ್ಷೊಹೀನೇನಾಥನಾದ ಆತನೆಡೆಗೆ ನಾವು ದೂತರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ತಿರಸ್ಕಾರ, ಅಣಕ,
ಅವನಿಗೆ ಸಮಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ನೀನೇ ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿದರೆ ನಮ್ಮ
ಕಾರ್ಯವಾಗುವುದು. ವ|| ಎನ್ನುತ್ತಲೂ, ಸೌಭಪುರವರಾಧೀಶ್ವರನಾದ ಸಾಲ್ವನು, ಆ
ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲೇ ಹೋಗಿ, ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆದರಾತಿಥ್ಯದಿಂದ
ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಕುಳಿತು, ತಾನು ಬಂದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕಾಲಯವನನಿಗೆ ಸವಿಸ್ತರವಾಗಿ

ಕಾಲಯವನಂ ಪಡೆವೆನೆಂದು ಯದುವಂಶ
ಕಾಲಯವನಂಬುಧಿಶಯಂ ಪುಗುಗುಮಿಂ ನಾ
ಕಾಲಯವನಂಚಿತಮೃದಂಗಕಹಳಾಡ
ಕಾಲಯವನಂಜದಿರಿಮೆಂದು ಪೊತ್ತಿಮಟ್ಟಂ

೧೯

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮತ್ತ ಶಿಶುಪಾಲ ಸಾಲ್ವಲ ದಂತವಕ್ರಜರಾಸಂಧಾದಿಗಳುತ್ಸವದಿನಿರಲಾಗಲೊರ್ವಂ
ಗುಪ್ತವಾರ್ತಿಕನಾ ವಾರ್ತೆಯಂ ತಂದುಪೇಂದ್ರಂಗೆ ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ಯ ಮಧುರಾಪುರಕ್ಕನತಿ ದೂರದೊಳ್
ನಿಂದು

ಈ ತ್ರಿಜಗಂಗಳನಿಚ್ಛಾ
ಮಾತ್ರದೆ ಪುಟ್ಟಿಸುವ ಕಿಡಿಪ ದೇವನುಪೇಂದ್ರಂ
ಧಾತ್ರಿಗೆ ನಿಜಮಾನುಷಚಾ
ರಿತ್ರಂ ನೆಗಟ್ಟಂತು ಬಗೆದನೊಂದುದ್ಯಮಮಂ

೨೦

ವ|| ಅಂತು ಬಗೆದು ತನ್ನ ಕೆಲಮೊಳಿದ ಪನ್ನಗಾರಾತಿಯನತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂ ನೋಡಿ

ಸ್ತೀರತ್ನಾರ್ಥಂ ನೃಪತಿಸ
ಭಾರತ್ನಾಕರಮನಾಂ ಕಲಂಕಿದನದಳಿಂ
ವೈರಂ ನೆಲೆವೆರ್ಚುಗುಮರಿ
ವೀರರೊಳಂ ಸ್ತೀಜವೈರಮೇಂ ಕೇವಲಮೇ

೨೧

ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ೧೯. ಕಾಲಯವನನು, ಯದುವಂಶಕ್ಕೆ ಆಲಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆನು. ಕಾಲಯವನನು “ಯದುವಂಶಕ್ಕೆ (ಲಯ) ನಾಶವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಆ ಮಾತು ಯದುವಂಶಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ದ್ವಾರಕಿಯಲ್ಲಿ ಆಲಯವು (ಮನೆಯು) ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಾಯಿತು. ಸಾಗರಶಯನನಾದ ಕೃಷ್ಣನು, ಇನ್ನು ಮನೋಹರ ಮೃದಂಗ ಕಹಳೆ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು. ಹೆದರಬೇಡಿ ಎಂದು ಹೊರಟನು. ವ|| ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಅತ್ತಕಡೆ ಶಿಶುಪಾಲ ಸಾಲ್ವಲ ದಂತವಕ್ರ ಜರಾಸಂಧಾದಿಗಳು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇದ್ದರು. ಆಗ ಗುಡಚಾರನೊಬ್ಬನು ಆ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಂದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಮಧುರಾಪುರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ೨೦. ಈ ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಇಚ್ಛಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಮತ್ತು ನಾಶಮಾಡುವ ದೇವನು ತಾನೇ ಆದರೂ, ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮನುಜಚರಿತೆಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಗುವಂತೆ ಒಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದನು. ವ|| ಯೋಚಿಸಿ, ತನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಗರುಡನನ್ನು ಅತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ೨೧. ಸ್ತೀರತ್ನ (ರುಕ್ಮಿಣಿ)ಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಸಭಾ ರತ್ನಾಕರ (=ಸಮುದ್ರ)ವನ್ನು ನಾನು ಕಲಕಿದೆನು. ಅದರಿಂದ ವೈರಿವೀರರಿಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷವು ಮಿತಿಮೀರುವುದು. ಸ್ತ್ರೀನಿಮಿತ್ತವಾದ ವೈರವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದೇ?!

ಒಂದೆಸೆ ದಂತವಕ್ರದನುಜೇಂದ್ರನದೊಂದೆಸೆ ಮಾಗಧೇಶನಂ
ತೊಂದೆಸೆ ಸೌಭವಲ್ಲಭನದೊಂದೆಸೆ ಚೈದ್ಯನುಮಿಂತು ನೋಡೆ ನಾ
ಲ್ಪಂದೆಸೆಯುಂ ವಿರೋಧಿಮಯಮಿನ್ನೆಮಗಂ ಮಧುರಾಪುರಾಶ್ರಯಂ
ನಿಂದಿತಮಿತ್ತ ಕಾಲಯವನಂ ಗಡ ಬಂದಪನಾಜಿದುರ್ಜಯಂ

೨೨

ರಿಪುಬಲದುರ್ಭೇದನಮತಿ
ವಿಪುಲಂ ಕ್ರೀಡೋಪಯೋಗ್ಯಮೆಂಬೆಡೆಯುಮನೀ
ಕ್ಷಿಪುದೊಂದು ಪೊಲಲುಮಂ ನಡೆ
ಯಿಪುದೀಗಳೆ ನಮ್ಮ ಕಟಕಮಂ ಖಗರಾಜಾ

೨೩

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಕರತಳಾಮಳಕೀಭೂತಭೂತಳಂ ವೈನತೇಯನಿಂತೆಂದಂ

ಜಳನಿಧಿ ಪರಿಖೆಯ ತೆಜದಿಂ
ಬಳಸರೆ ಬಹುಗಹನಶೈಲಸುಭಗಂ ಕ್ರೀಡಾ
ಚಳನಂದನಶೋಭ ಕುಶ
ಸ್ಥಳವಿದ್ವಪುದತಿವಿಶಾಲಮದನಾಂ ಬಲ್ಲೆಂ

೨೪

ಆ ಸ್ಥಳದೊಳಿನ್ನೆಗಂ ದೇ
ವಸ್ಥಪತಿ ನಿಜಾಜ್ಞೆಯಿಂದೆ ನಿರ್ಮಿಸುಗುಂ ರ
ತ್ನಸ್ಥಗಿತಮೆನಲ್ ಪುರಮಂ
ಪ್ರಸ್ಥಾನಂಗೆಯ್ಗೆ ತಡೆಯದಲ್ಲಿಗೆ ಕಟಕಂ

೨೫

೨೨. ಒಂದುಕಡೆ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನಾದ ದಂತವಕ್ರ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಜರಾಸಂಧ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಸೌಭರಾಜ ಸಾಲ್ವ, ಬೇರೊಂದುಕಡೆ ಶಿಶುಪಾಲ-ಹೀಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಾಲ್ಕುಕ್ಕೂ ವಿರೋಧಿಮಯವಾಗಿದೆ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದುರ್ಜಯನಾದ ಕಾಲಯವನನು ಇತ್ತ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಮಧುಡಕ್ಕೆಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾದ ನಾಕಾಲಯವನ್ನು ೧ ಸ್ವರ್ಗಗೃಹವನ್ನು, ೨ ಸ್ವರ್ಗಸಮವಾದ ಮಧುರೆಯ ವಾಸವು ನಮಗೆ ನಿಂದಿತವಾದುದು. ೨೩. ಪಕ್ಷಿರಾಜನೇ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವೂ ವಿಧವಿಧಕ್ರೀಡೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕದೂ ಆದ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೀನು ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣವನ್ನೂ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕಟಕವನ್ನು ಈಗಲೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು.”
ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅಂಗೈ ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯಂತೆ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿರುವ ಗರುಡನು. ೨೪. “ಸಮುದ್ರವು ಕಂದಕದಂತೆ ಸುತ್ತುವರಿದಿರುವುದೂ ಬಹುಗಹನವಾದ ವನಶೈಲಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾದುದೂ ಕ್ರೀಡಾಪರ್ವತ ನಂದನವನ ಗಳಿಂದ ಸೊಗಸುತ್ತಿರುವುದೂ ಅತಿ ವಿಶಾಲವೂ ಆದ ಕುಶಸ್ಥಳವೆಂಬುದೊಂದಿದೆ. ಅದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ೨೫. “ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ದೇವಶಿಲ್ಪಿಯು ನಿರ್ಮಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ರತ್ನಖಚಿತವಾದುದೆನ್ನುವಂತೆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವನು. ಪರಿವಾರವು ತಡಮಾಡದೆ

ವ|| ಎಂದು ವಿನತಾನಂದನಂ ನುಡಿಯೆ ಪೊಡೆಯಲರನಾಜ್ಞೆಯಿಂದಾಗಳುಗ್ರಸೇನ
ವಸುದೇವಾದಿಯಾದವಪ್ರಧಾನಪುರುಷರ್ ಸಮಸ್ತಹಸ್ತಶ್ವರಥಪದಾತಿಬಲಂಬೆರಸು ಮಧುರಾ
ಪುರೀನಿವಾಸಿಗಳಂ ಮುಂದಿಟ್ಟೊಡಗೊಂಡು ಪೊಳಮಡೆ

ಇಳೆಯೆಲ್ಲಂ ಚಾತುರಂಗಪ್ರಬಲಬಲಪದಾಚ್ಛಾದಿ ರೋದೋಂತವೆಲ್ಲಂ
ಚಳನಾನಾವೈಜಯಂತೀಪಟಲಪಟಪಿನದ್ಧಂ ದಿಶಾಚಕ್ರವೆಲ್ಲಂ
ಜಳಧಿಧ್ಯಾನೋಚ್ಚಕೋಳಾಹಳರವಬಧಿರೀಭೂತಮೆಂಬಂತಗುರ್ವಂ
ತಳೆದತ್ತಿತ್ತುತ್ತಮೆತ್ತಂ ನಡೆದುದು ಕಟಕಂ ರಾಮತಾಕ್ಷಾಙ್ಗುಗುಪ್ತಂ

೨೬

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮತ್ತ ಮಧುರಾಪುರದ ಪೊಳವೊಲಲೊಳ್

ಪೀತಾಂಬರನಿರ್ದಂ ಸಮ
ರಾತಿಥಿ ಬರ್ಕೆಂದು ಸಾಳುವಂತೆ ಧನುರ್ಜ್ಯಾ
ಘಾತರವಾವ್ಯತಸಕದಿ
ಶಾತಟನಾತ್ತೀಯಭುಜಬಲೈಕಸಹಾಯಂ

೨೭

ವ|| ಆಗಲ್

ಅನಿಮೇಷಾದ್ರಿಯನಬ್ಧಿಯಂ ಭಗಣಮಂ ಚಂದ್ರಾರ್ಕರಂ ವೋಮವಾ
ಹಿನಿಯಂ ಕಾಣದೆ ಪದ್ಮಜಂ ವಿಕಳಚಿತ್ತಂ ಮತ್ತವಂ ಪುಟ್ಟಿಸಲ್
ಮನಮಂ ತರ್ಪನೆಗಂ ಜಗದ್ವಿವರದೊಳ್ ಸೇನಾರಜಂ ಕೊರ್ವಿ ಪ
ರ್ವಿನಗುರ್ವಂ ಪಡೆವಂತೆ ಕಾಲಯವನಂ ಬಂದಂ ಬಳಾಟೋಪದಿಂ

೨೮

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರಸ್ಥಾನ ಮಾಡಲಿ. ವ|| ಎಂದು ಗರುಡನು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಪದ್ಮನಾಭನ
ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಉಗ್ರಸೇನ ವಸುದೇವಾದಿ ಯಾದವ ಪ್ರಧಾನಪುರುಷರು -
ಆನೆಕುದುರೆತೇರುಕಾಲಾಳುಗಳ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಮಧುರಾಪುರನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು
ಮುಂದಿಟ್ಟೊಡಗೊಂಡು, ಹೊರಟರು. ೨೬. ಬಲರಾಮ ಗರುಡರಿಂದ ಅಭಿರಕ್ಷಿತವಾದ
ಆ ಕಟಕವು ಇತ್ತ ಅತ್ತ ಉತ್ತ ಎನ್ನದೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾದ
ಚತುರಂಗ ಸೇನೆಯ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ಕವಿದುದಾಗಿದೆ. ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶವು
ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಬಾವುಟಗಳ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿದೆ. ದಿಬ್ಬಿಡಲವೆಲ್ಲ
ಸಮುದ್ರಘೋಷದಂತೆ ಇರುವ ಸೇನೆಯ ಕಲಕಲಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕಿವುಡಾದಂತಾಗಿದೆ
ಎನ್ನುವಂತೆ ಅತಿಶಯವೂ ಭಯಂಕರವೂ ಆಗಿ ನಡೆಯಿತು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಧುರಾಪುರದ
ಹೊರವಳಯದಲ್ಲಿ ೨೭. ತನ್ನ ಭುಜಬಲವೊಂದನ್ನೇ ಸಹಾಯವಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವ
ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿ ಕೃಷ್ಣನು - ಯುದ್ಧಾತಿಥಿಯು ಬರಲಿ ಎಂದು ಸಾರುವುದೋ ಎನ್ನುವಂತಿದ್ದ
ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯ ಟಂಕಾರವು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಕೊನೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತ
ನಿಂತಿದ್ದನು. ವ|| ಆಗ ೨೮. ಬ್ರಹ್ಮನು ಮೇರುಗಿರಿಯನ್ನೂ ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲವನ್ನೂ
ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರನ್ನೂ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯನ್ನೂ ಕಾಣದೆ ವಿಕಲ್ಪಚಿತ್ತನಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ
ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುವಂತಾಗುವ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಸೇನೆಯ ಧೂಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ

ವ|| ಆ ಸಮಯದೊಳ್

ಜ್ಯಾತತರುತಿ ಮಿಗೆ ಬಳಧೂ
ಳೀತತಿಯಂ ಗಣಿಯ ಗಾಳಿ ತೂಳ್ಳಿನಮಿಷುಸಂ
ಘಾತದಿನಿಸುತುಂ ಕೃಷ್ಣನ
ರಾತಿಯ ಬಗೆಗಟ್ಟು ತಿಂಬ ಜವನಂತಿದಂ

೨೯

ವ|| ಅಂತಿದಂ ದನುಜಕುಳವಿಳಯಕಾಲನಂ ಕಾಲಯವನಂ ನೋಡಿ

ಅವಿಧೇಯಂ ಕ್ಷತ್ರಲೋಕಂ ನೆರೆದು ಪೂರ್ಣದೊಡಾ ತ್ರಿಂಶದಕ್ಕೊಹಿಣೀಸೈ
ನ್ಯವನೋರೊರ್ಮೊಂದೆಮೆಯ್ಯಿಂ ತವಿಸಿ ತವದಧೋಃಕಂಠುವಿಂದೀತನಿಂದೆ
ಮುಪ್ಪನಂತೇಕಾಂಗದಿಂದಂ ಗೆಲಲೊಡರಿಪನೀ ತೇಜದಿಂ ದರ್ಪದಿಂ ಸೌ
ಷ್ಠವದಿಂ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರವಿಜ್ಞಾನದ ಯದುಕುಲನೊಳ್ ಗೆಲ್ಲವೇಕಾಗದಿಕುಂ

೩೦

ವ|| ಎಂದು ಮನದೊಳೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಬಿಚ್ಚಳಿಸಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯಮಂ ಕೈವೀಸೆ

ಪಕ್ಕರೆಯಿಕ್ಕಿದಶ್ವತತಿ ಪಣ್ಣೆದ ದಂತಿಘಟಾಳಿ ಸನ್ನಣಂ
ಬೊಕ್ಕ ಪದಾತಿ ಹೇತಿ ರಥ ಸೂತ ಹಯಾಸ್ಥಿತವಾದ ತೇರ್ಗಳಿ
ಕೈಕೈಯನೆಯ್ದವರ್ಪಪರಿಬಲಾಬ್ಧಿಯನಚ್ಚುತನೊಂದೆ ಮುಖ್ಯಯೊಳ್
ಲಕ್ಕಸರಲ್ಲಳಂ ತುಡುತುಮೆಚ್ಚು ತಪುಂಬಿದನಸ್ತವೇಳೆಯಿಂ

೩೧

ವ|| ಅನಂತರಂ

ಅವಕಾಶವಿರುವೆಡೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಒತ್ತಾಗಿ ತುಂಬಿ ಭಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಕಾಲಯವನನು ಬಲಾಡಂಬರದಿಂದ ಬಂದನು. ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೨೯. ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯ ವಿಸ್ತಾರದ್ದನಿಯು ಹೆಚ್ಚಿ ಬಾಣಗಳ ಗರಿಯ ಗಾಳಿಯು ಸೇನೆಯ ಧೂಳಿನ ರಾಶಿಯನ್ನು ದೂರಕ್ಕೋಡಿಸುವಂತೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನು ಶತ್ರುವಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ತಿನ್ನುವ ಯಮನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸಕುಲಪ್ರಳಯಕಾಲ ಯಮ (ಕೃಷ್ಣ)ನನ್ನು ಕಾಲಯವನನು ನೋಡಿದನು. ೩೦. “ಈತನಿಗೆ ಅವಿಧೇಯರಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ, ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದರೂ ಮೂವತ್ತು ಅಕ್ಕೊಹಿಣೀ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿಯೂ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿಯೇ ನಾಶಮಾಡಿ ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗದ ತೋಳ ತೀಟೆಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಹೀಗೆ ಏಕಾಂಗದಿಂದಲೇ ಗೆಲ್ಲಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ದರ್ಪದಿಂದಲೂ ಸೌಷ್ಠವದಿಂದಲೂ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರವಿಜ್ಞಾನದಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣನಾಗಿರುವ ಈ ಯದುಕುಲಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಜಯವು ಏಕೆ ಲಭಿಸದೆ ಇದ್ದೀತು?” ವ|| ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಮೆಚ್ಚಿ ವಿವರಿಸಿ, ತನ್ನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಯುದ್ಧವನ್ನಾರಂಭಿಸುವಂತೆ ಕೈಬೀಸಿ, ತಿಳಿಸಿದನು. ೩೧. ಪಕ್ಷರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದ ಕುದುರೆಗಳ ಗುಂಪೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಆನೆಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಕವಚಧಾರಿಗಳಾದ ಕಾಲಾಳುಗಳೂ ಬಾಣ, ಸಾರಥಿಯುತರಾಗಿ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವ ರಥಗಳೂ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಾಗಿ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿರಲು ಆ ಸೇನಾಸಾಗರವನ್ನು ಒಂದೇ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲಕ್ಷಬಾಣಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವೆಂಬ ದಡದಿಂದ ದೂರ ತಳ್ಳಿದನು. ವ|| ಅನಂತರ

ಅನಿತಾಳನನಿತು ಕುದುರೆಯ
ನನಿತಾನೆಯನನಿತು ತೇರನೊಮ್ಮೊದಲೊಂದಂ
ಬಿನ ಕೊನೆಯಿಂ ತವಿಸುವೆನೆಂ
ದನಲಾಸ್ತ್ರಮನಸುರವೈರಿ ತೊಟ್ಟಾರ್ಜಂ

೩೨

ಪಡೆಮಾತೇನಿದು ಕೃಷ್ಣನಾಜ್ಞೆಯೊಳೆ ವಿದ್ವಿಟ್ಟೇನೆಯಂ ಸುಟ್ಟು ಮಾ
ಣ್ಣೊಡೆ ಮಾಣ್ಣಂ ಪೆಣತಾದೊಡೀ ತ್ರಿಜಗಮಂ ನಿಶ್ಚೇಷಮಪ್ಪನ್ನೆಗಂ
ಸುಡುಗುಂ ತಾನಿದಿಱ್ಱೊಳ್ ಲಯಾಗ್ನಿ ನೆಲಸಿತ್ತೆಂಬಂತು ತತ್ಸಾಯಕಂ
ಕಿಡಿಯುಂ ಕೇಸುರಿ ಸೂಸೆ ಬಂದಬುರ್ದು ಕೊಂದತ್ತಾ ಚತುಸ್ಸೈನ್ಯಮಂ

೩೩

ವೈಕುಂಠಶರಾಗ್ನಿ ಶಿಖಾ
ನೀಕದೆ ಭಸ್ಮಾವಶೇಷಮಾಗಿ ವಿಪಕ್ಷಾ
ನೀಕಂ ಚತುರಂಗವ್ಯೂಹಂ
ಹಾಕಾರದೆ ರಂಗವಲಿವೊಲಿದುರ್ದು ರಣದೊಳ್

೩೪

ಪಡೆಯನಿತನಿತು ಬಲ್ಲುಂ
ಪೊಡರ್ಪುಮೀತನೊಳೆ ನೆಲಸಿದತ್ತನೆ ಸೈನ್ಯಂ
ಮಡಿವುದುಮದೊಂದಗುರ್ವಿಂ
ಗೆಡೆಗೊಂಡಿಸುತ್ತಿದರ್ಪನತಿಬಳಂ ಯವನಸುತಂ

೩೫

೩೨. ಕೃಷ್ಣನು ಕಾಲಯವನನ ಅಷ್ಟಕಾಲಾಳುಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟ ಕುದುರೆಗಳನ್ನೂ ಆನೆಯನ್ನೂ ತೇರನ್ನೂ ಒಂದೇ ಸಾರಿ ಒಂದು ಬಾಣದ ತುದಿಯಿಂದಲೇ ನಾಶಮಾಡುವನೆಂದು ಆಗ್ನೇಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಗರ್ಜಿಸಿ, ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ೩೩. ಬೇರೆ ಮಾತೇನಿದೆ? ಇದು ಕೃಷ್ಣನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಶತ್ರುಸೇನೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸುಟ್ಟು ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಬಿಡುವುದಾದರೆ ಬಿಡಬಹುದು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮೂರುಲೋಕವನ್ನೂ ನಿಶ್ಚೇಷವಾಗುವಂತೆ ಸುಡುತ್ತದೆ. ಇದಿರಾಗಿ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ಅಸ್ತ್ರವು ಕಿಡಿಯನ್ನೂ ಕೆಂಪುರಿಯನ್ನೂ ಹರಡುತ್ತ ಬಂದು ಆ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ಆವರಿಸಿ ಕೊಂದಿತು. ೩೪. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಾಣಾಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾದ ಆ ಸೇನೆಯು ಚತುರಂಗವು ನಿಂತಿದ್ದೆಡೆಯಲ್ಲೇ ಅದೇ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಯಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೩೫. ಸೈನ್ಯವೆಷ್ಟೋ ಅಷ್ಟರ ಶಕ್ತಿಯೂ ಪರಾಕ್ರಮವೂ ಈತನಲ್ಲೇ ನೆಲೆಸಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಸೈನ್ಯವು ನಾಶವಾದ ಬಳಿಕ ಅತಿಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಕಾಲಯವನನು ಅದೊಂದು ಅತಿಶಯವಾದ ಭಯಂಕರತೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಜ್ಯಾತತಘೋಷಂ ಪುದಿಯೆ ದಿ
ಶಾತಟಮಂ ಕಾಲಯವನನಿಸೆ ತಚ್ಚರನಿ
ಘಾತಂ ಪಡೆದುದು ಹರಿಗಂ
ಕೌತುಕಮಂ ಹರವರೋದ್ಭವಂ ಕೇವಲಮೇ

೩೬

ಕಾಳಾಹಿ ಕಾಳದಂಡಂ
ಕಾಳಾಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯನಿಪ ಕಾಳಾಯಸಬಾ
ಕಾಳಿಗಳಿಂ ದಾನವಕುಲ
ಕಾಳಯಮಂ ಕಾಳಯವನನಂ ಪೂಣೈಚ್ಚಂ

೩೭

ಧನು ಶಾರ್ಙ್ಗಂ ದನುಜಾರಿ ಪೂಣೈಸುವನಂತುಂ ನಾಂಟದಸೌಘವಾ
ತನ ಮೆಯ್ಯಿಂ ಕಿಡಿ ಸೂಸೆ ತಾಗಿ ಸಿಡಿದುಂ ಹಿಮೆಟ್ಟಿಯುಂ ಪಿಕ್ಕಿ ಪಿಂ
ತನೆ ಬಂದುಂ ತಿಱುವಾಯ್ ಪೊರ್ದಿಯುಮಗುವಾರ್ದತ್ತಯಶ್ಚೂರ್ಣಸೇ
ವನೆಗೆಯ್ದಾ ಫಲದಿಂದೆ ಪೆತ್ತ ತನಯಂಗಸೌಘಮೇನಾರ್ಕುಮೇ

೩೮

ವ|| ಆಗಳದರ್ಕೆ ವಿಸ್ತಿತಸ್ತಾಂತನಾಗಿ

ಕೆಡೆಯೆ ರಥಾಶ್ವಂ ಸಾರಥಿ
ಮಡಿಯೆ ರಥಂ ಕಟಲೆ ಮುಲೆಯೆ ಕನಕಧ್ವಜಮಿ
ಕಡಿಯಾಗೆ ಪಗೆಯ ಚಾಪಂ
ಕಡುಕೆಯ್ ಮುರಾರಿ ಬಾಣದಶಕದಿನೆಚ್ಚಂ

೩೯

೩೬. ಮೌರ್ವಿಯ ಅತಿಯಾದ ಟಂಕಾರಶಬ್ದವು ದಿಕ್ಕುಗಳ ದಡವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸುವಂತೆ ಕಾಲಯವನನು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆ ಬಾಣಗಳ ಹೊಡೆತವು ಹರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು, ಹರನ ವರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಸಾಮಾನ್ಯನೇ? ೩೭. ರಾಕ್ಷಸಕುಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲಯಮನಾದ ಕೃಷ್ಣನು, ಹಟವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಕಾಳಸರ್ಪ, ಕಾಲದಂಡ, ಪ್ರಳಯಕಾಲಾಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಕ್ಕಿನ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕಾಲಯವನನನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ೩೮. ಬಿಲ್ಲಾದರೋ ಶಾರ್ಙ್ಗ, ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ಬಾಣವನ್ನು ಹೊಡೆಯುವವನು ರಾಕ್ಷಸಾರಿ ಕೃಷ್ಣನೇ. ಆದರೂ ಆ ಅಸ್ತ್ರಸಮೂಹವು ಕಾಲಯವನನ ಮೈಗೆ ನಾಟದೆ ಕಿಡಿ ಚೆಲ್ಲುವಂತೆ ಮೈಗೆ ತಾಕಿ ಸಿಡಿದು ಹಿಮೆಟ್ಟಿಯೂ, ತಾಕಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೆದೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಯೂ ಭಯಂಕರವಾಯಿತು. ಉಕ್ಕಿನ ಪುಡಿಯನ್ನು ತಿಂದು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ, ಆ ಫಲದಿಂದ ಪಡೆದ ಮಗನಾದ ಕಾಲಯವನನಿಗೆ ಅಸ್ತ್ರಸಮೂಹವು ನಾಟಲು ಶಕ್ತವಾಗುವುದೇ? ವ|| ಅದಕ್ಕೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ೩೯. ಕೃಷ್ಣನು ಶತ್ರುವಿನ ರಥದ ಕುದುರೆಗಳು ಬೀಳುವಂತೆಯೂ ಸಾರಥಿ ಸಾಯುವಂತೆಯೂ ರಥವು ಕಳಲುವಂತೆಯೂ ಸುವರ್ಣಧ್ವಜವು ಮುರಿಯುವಂತೆಯೂ ಬಿಲ್ಲು ಎರಡು ತುಂಡಾಗುವಂತೆಯೂ ಹತ್ತು ಬಾಣಗಳಿಂದ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಹೊಡೆದನು.

ವ|| ಅಂತು ವಿರಥನಂ ಮಾಡೆ ಬಾಹುಕದನಮನೊಡರ್ಚಲೆಂದು ನಿಟ್ಟಾಸುರಂಗೊಂಡು
ಮುಟ್ಟೆಬರ್ಪನಂ ಕಂಡು

ಯದುಕುಲದುರ್ಜಯನಪ್ಪಂ
ತದೊಂದು ವರಮಂ ತ್ರಿಣೇತ್ರರೂಪದೆ ತಾನಿ
ತ್ತುದನಲೆದು ಪಗೆಗೆ ವಧಮಂ
ಯದುವಂಶಂ ಪೆಜಿತುಪಾಯದಿಂ ಚಿಂತಿಸಿದಂ ೪೦

ಹರವರಮಂ ಮನ್ನಿಸಲೆಂ
ದರಿಯಂ ಪೆಜಿನಿದೆ ಕೊಲಲೊಡರ್ಚಿದನುಂತು
ಹರಿ ರಿಪುವಧದೊಳ್ ಪಾರ್ಗುಮೆ
ಬೆರಗಂ ತ್ರಿಲೋಕಹರಣಭರಣಸಮಗ್ರಂ ೪೧

ಕದನಮನಿತ್ತಪೆನಿಲ್ಲೆಂ
ದೊದಲುತ್ತುಂ ಪರಿವ ಕೃಷ್ಣನಂ ತತ್ಪಳನೆ
ಯ್ದದನಿಲ್ಲಂ ಕರ್ಮ ಸಂಸಾರ
ರದ ಪಾರಮನೆಂತುಮೆಯ್ಯಲಾಳಿದ ತೆಜಿದಿಂ ೪೨

ವಿಕ್ರಮದಿಂ ನೆಗಟ್ಟುದಲೆಂ
ವಿಕ್ರಮದಿಂ ಪಾಟಿದಪ್ಪೆ ನೀನೆಂದು ಖಳಂ
ವಿಕ್ರಮದಿಂ ಹರಿ ಹರಿಯೆ ಪ
ವಿಕ್ರಮದಿಂ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತೆ ಬಟೆಯನೆ ಪರಿದಂ ೪೩

ವ|| ಹಾಗೆ ರಥವಿಲ್ಲದವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು, ಬಾಹುಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅತಿ
ಭಯಂಕರನಾಗಿ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವವನನ್ನು ಕಂಡು, ೪೦. ಯದುಕುಲದವರಿಂದ
ಜಿತನಾಗದಂತೆ ಒಂದು ವರವನ್ನು ತ್ರಿಣೇತ್ರರೂಪದಿಂದ ತಾನೇ ಕೊಟ್ಟುದನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡ
ಯದುವಂಶೀಯ ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಕಾಲಯವನನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬೇರೊಂದುಪಾಯವನ್ನು
ಯೋಚಿಸಿದನು. ೪೧. ಹರನ ವರವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶತ್ರುವನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಂದ
ಕೊಲ್ಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ತ್ರಿಲೋಕಹರಣ ಭರಣ ಸಮರ್ಥನಾದ
ಹರಿ ಶತ್ರುವಧೆಗೆ ಬೇರೆಯವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನೇ? ೪೨. ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ
ಕದನಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹೇಳುತ್ತ ಓಡುವ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆ ಖಳನು,
ಕರ್ಮಿಯಾದವನು ಹೇಗೂ ಸಂಸಾರದ ದಡವನ್ನು ಹಿಡಿಯದಿರುವಂತೆ, ಹಿಡಿಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ.
೪೩. ಆ ನೀಚನು “ನೀನು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಮೆರೆಯುವ ನಿಮಿತ್ತ ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ
ಹಾರುತ್ತಿರುವೆ. (ಅಥವಾ) ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವೆ”. ಎಂದು ನುಡಿದು,

ಮುನಿಗಳ್ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗ್

ಳನಘರ್ ಮನದಿಂದಮೆಯ್ದಲಾಟದ ಪರಮಾ

ತನ್ನನಾ ದುಶ್ಚರಿತಂ ನಿಜ

ತನುವಿಂ ಪರಿದೆಯ್ದಲೆಂತುಮೇನಾರ್ತಪನೇ

೪೪

ವ|| ಅಂತು ಪೋಗಿ ಕಾಲಯವನಂಗೆ ಕಾಲಯವನ ವದನದ್ವಾರವೆನಿಸಿದ ಗುಹಾದ್ವಾರಮಂ
ಪೊಕ್ಕಾಗಳದಱಿಗಳಗಣ ಮಣಿಮಾಡದೋವರಿಯ ಮಂಚದೋಳ್

ಒಲಗಿದ್ ನಿರ್ದೆಯನೆ

ಛಿಟಿಸಿದರಂ ಕೋಪಶಿಖಿಯನುರುಪುವ ವರದಿಂ

ನೆಟಿದು ಕೃತಯುಗದೊಳಸುರರೊ

ಳಿಟಿದ ಪರಿಶ್ರಮದೆ ರಾಜಮುನಿ ಮುಚುಕುಂದಂ

೪೫

ವ|| ಆ ನಿದ್ರಾಮುದ್ರಿತನೇತ್ರನೆಲ್ಲದಂತಚ್ಚುತಂ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕೆಲಕೆ ಸಾರ್ದು ನಿಲ್ಲುದುಂ,
ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಂ ಕಾಲಯವನಂ ಮುಟ್ಟಿವಂದು ಪಟ್ಟಿದ್ ಮುಚುಕುಂದನಂ ಮುಕುಂದನೆ ಗೆತ್ತೊದೆಯೆ
ತತ್ಪ್ರಬೋಧಿತನಾ ವಿರೋಧಿಯಂ ಕ್ರೋಧಹುತಾಶನಂಗಾಹುತಿ ಮಾಡಿ ಮುಟಿದು ನೋಡಿ ಸಮಕ್ಷದೋಳ್
ನಿಂದ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನಂ ಕಂಡು ನೀನಾರ್ಗೊಂದು ಬೆಸಗೊಳೆ ಶಶಿವಂಶಜಾತನೆಂ ವಸುದೇವಪ್ರಸೂತನೆನೆಂದು
ಪೇಟಿ

ಸ್ಮರಿಯಿಸಿದಂ ಮುಚುಕುಂದಂ

ಚರೋಕ್ತಮಂ ಮನದೊಳಿರ್ಪತೆಂಟನೆಯ ದ್ವಾ

ಪರದಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಧರೆಯೋಳ್

ಹರಿ ಪುಟ್ಟುಗುಮೆಂಬ ವೃದ್ಧವರ್ಗದ ನುಡಿಯಂ

೪೬

ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ಓಡಿದನು. ೪೪. ಪಾಪರಹಿತರೂ
ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಆದ ಮುನಿಗಳೂ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಹಿಡಿಯಲಾಗದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು
ಆ ದುಶ್ಚರಿತನು ತನ್ನ ಆ ದೇಹದಿಂದಲೇ ಓಡಿ ಹಿಡಿಯಬಲ್ಲನೆ? ವ|| ಕೃಷ್ಣನು ಹಾಗೆ
ಹೋಗಿ ಆ ಕಾಲಯವನನಿಗೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಯಮನ ಬಾಯಿಯಂತಿದ್ದ ಒಂದು ಗುಹೆಯ
ಬಾಗಿಲನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಆಗ ಆ ಗುಹೆಯೊಳಗಿನ ರತ್ನದುಪ್ಪರಿಗೆಯ ಕೋಣೆಯ ಮಂಚದಲ್ಲಿ
೪೫. ಮುಚುಕುಂದನೆಂಬ ರಾಜಋಷಿಯು, ತಾನು ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ರಾಕ್ಷಸರೊಡನೆ
ಯುದ್ಧಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಆದ ಆಯಾಸದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸಿದವರನ್ನು
ಕೋಪಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಉರಿಸುವೆನೆಂಬ ವರವನ್ನು ಪಡೆದು, ನಿದ್ರಿಸುತ್ತ ಮಲಗಿದ್ದನು. ವ||
ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆತನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗದಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ
ಹೋಗಿ ನಿಂತನು. ಮರಣಕಾಲವೊದಗಿದ್ದ ಕಾಲಯವನನು ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, ಮಲಗಿದ್ದ
ಮುಚುಕುಂದನನ್ನೇ ಮುಕುಂದನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಒದ್ದನು. ಅದರಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡ ಆ
ಮುನಿ ಆ ವೈರಿಯನ್ನು ಕೋಪಾಗ್ನಿಗೆ ಆಹುತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ
ಹತ್ತಿರವೇ ನಿಂತಿದ್ದ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನನ್ನು ಕಂಡು, ನೀನು ಯಾರೆಂದು ಕೇಳಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು
“ನಾನು ಚಂದ್ರವಂಶದಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿದವನು. ವಸುದೇವನ ಮಗನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.
೪೬. ಮುಚುಕುಂದನು ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೆಯ ದ್ವಾಪರಯುಗಾಂತದಲ್ಲಿ ಹರಿಯು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟುವನು ಎಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದ ವೃದ್ಧವರ್ಗದ ಮಾತನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡನು.

ವ|| ಅಂತು ನೆನೆದು ತನುವಿನೊಳ್ ಹರ್ಷಪುಳಕಮುಂ ನಯನದೊಳಾನಂದಬಾಷ್ಪಜಲಮುಂ
ನೆಗೆಯಲೊಗೆದ ನಿರ್ಭರಭಕ್ತಿಯುಂ ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧಾರಂಗೆ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಯಾಗಿ

ಪುರುಹೂತಂಗೆ ಸಹಾಯನಾಗಿ ಕಡುಕೆಯ್ದಾಂ ಕಾದುವಂದಾ ಸುರಾ
ಸುರರ್ಗಂ ದುಸ್ಸಹಮೆನ್ನ ತೇಜಮೆನಗಂ ನಿನ್ನೊಂದು ತೇಜಂ ಪಯೋ
ಧರಗಂಭೀರರವೋಕ್ತಿ ಪಾದತಳಪೀಠಾಕಂಪಿತ ಕ್ಷಾ ತಲಂ
ಪಿರಿದುಂ ದುಸ್ಸಹವಾಗುತಿರ್ಪುದದಟೆಂ ನೀನೇ ಸರೋಜೇಕ್ಷಣಂ

೪೭

ನೀಂ ಶರಧಿತಲ್ಪನೈ ಶಶಿ
ವಂಶದೊಳುದಯಿಸಿದ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಹಿತಾರ್ಥಂ
ಸಂಶಯಮಿಲ್ಲದು ನಿನ್ನಂ
ಶಾಂಶದ ತನುವೀ ಪ್ರಭಾವಮನ್ಯಗುಂಟೇ

೪೮

ವಿವಿಧತರವರ್ಣನಿರ್ಣೇ
ತವೆನಿಸಿ ಸಂಕಲ್ಪತೂಲಿಕಾಭಿತ್ತಿಯೊಳೀ
ಭುವನತ್ರಯಮುಂ ಚಿತ್ರಿಸು
ವ ವಿರಿಂಚನ ವಿದ್ಯೆಗಧಿಪ ನೀಂ ಗುರುವಲ್ಲೇ

೪೯

ಶತಪತ್ರಾಕ್ಷ ನಿಜಸ್ವರೂಪಮನದಾರುಂ ಬಲ್ಲರೇ ನೀಂ ಗುಣ
ವ್ಯತಿರಿಕ್ತಂ ವಿತನುತ್ವದಿಂ ಗುಣಯುತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಸಾಂಗತ್ಯದಿಂ
ದತಿಸೂಕ್ಷ್ಮಂ ಪರಮಾತ್ಮರೂಪದಿನತಿಸ್ಥೂಲಂ ಜಗದ್ರೂಪದಿಂ
ಹೃತಕಾಲಂ ಧ್ರುವಭಾವದಿಂ ಸ್ವಗತಕಾಲಂ ನಶ್ವರವ್ಯಕ್ತಿಯುಂ

೫೦

ವ|| ಹಾಗೆ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದ ರೋಮಾಂಚನವೂ
ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪವೂ ಬರಲು ಉದಯಿಸಿದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ
ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧಾರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ೪೭. “ನಾನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಹಾಯನಾಗಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ
ಕಾದುವಾಗ ನನ್ನ ತೇಜಸ್ಸು ಅಸುರರಿಗೂ ದುಸ್ಸಹವಾಗಿದ್ದಿತು. ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ಸು ಸಾಗರ
ಗಂಭೀರವಾದ ನಿನ್ನ ಮಾತೂ ನಿನ್ನ ಪಾದತಲದ ಪೀಠದಿಂದ ಅದಿರುತ್ತಿರುವ ಭೂತಲವೂ
ನನಗೂ ದುಸ್ಸಹವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನೇ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ವಿಷ್ಣು. ೪೮. “ನೀನು
ಸಾಗರಶಯನನು, ಮನುಜಲೋಕ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಶಶಿವಂಶದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿದೆ,
ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಇದು ನಿನ್ನ ಅಂಶಾಂಶದ ದೇಹ. ಈ ಪ್ರಭಾವವು ಬೇರೆಯವರಿಗುಂಟೇ?
೪೯. “ಸಂಕಲ್ಪವೆಂಬ ಕುಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಬರೆಯುವ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ
ವರ್ಣರಂಜಿತವಾದ ಈ ಮೂರುಲೋಕವನ್ನೂ ಚಿತ್ರಿಸುವ ಬ್ರಹ್ಮನ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದ
ಗುರುವು ನೀನಲ್ಲವೇ? ೫೦. “ಕಮಲಾಕ್ಷನೇ! ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಯಾರು ತಾನೆ ಬಲ್ಲರು?
ದೇಹರಹಿತತೆಯಿಂದ ನಿರ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇಹಸಾಂಗತ್ಯದಿಂದ ಗುಣಯುತ ಪರಮಾತ್ಮ
ರೂಪದಿಂದ ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮನು, ಜಗದ್ರೂಪದಿಂದ ಅತಿಸ್ಥೂಲನು, ಸ್ಥಿರಭಾವದಿಂದ

ಇವನೀಶಂ ಹರಿಯೆಂದು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ನಿನ್ನಂ ಪೂರ್ವಸಂಸ್ಕಾರವಾ
ಸನೆಯಿಂದೆಂತುಟು ದೈವವೆಂಬರವರ್ಗಂತಂತಪ್ಪೆ ನೀನಾದೊಡೊ
ರ್ವನೆ ನಿನ್ನಿಂ ಭುವನೋದಯಸ್ಥಿತಿಲಯಂ ನೀಂ ದೇವ ಚೈತನ್ಯರೂ
ಪನಮೇಯಂ ಸದಸದ್ವಿಕಲ್ಪರಹಿತಂ ನಿತ್ಯಂ ಮುನಿಪ್ರತ್ಯಯಂ

೫೧

ಒಂದೆರಡಿಲ್ಲ ದೈವವೆರಡಾಯ್ದದೆ ಮೂಱಿನೆಂತು ಮತ್ತೆ ನಾ
ಲ್ಕಂದದ ವೇದದಿಂದ್ರಿಯಮನೈದನಡಂಗಿಸಲಾಱಿನೇಟೆಪಂ
ದಿಂದೆನಗಾದುದೆಂಟನೆಯ ನಿನ್ನವತಾರಮನೀಕ್ಷಿಸಲ್ ವಿವೇ
ಕಂ ದಿಟವೊಂಬತುಂ ನಿಧಿ ಬರಲ್ ಮತಿ ಪತ್ತದು ದೃಷ್ಟಿಸೌಖ್ಯಮಂ

೫೨

೨ಪ್ರಿಯ ಕೀರ್ತಿಶ್ರೀ ದಶಾಶಾವಧಿಯೆನೆ ನವರತ್ನೋತ್ಕರಾಷ್ಟಾಪದಪ್ರೀ
ತಿಯನೊಕ್ಕೇವೈಸಿ ಸಪ್ತವ್ಯಸನದೊಳರಿಪಡ್ವರ್ಗಮಂ ಬಿಟ್ಟು ಪಂಚೇಂ
ದ್ರಿಯಮಂ ೩ವಟ್ಟಿಸಿ ಚಾತುರ್ವಿಧಕರಣಮನಂತಸ್ಥಮಂ ತೂಳ್ಡಿ ತಾಪ
ತ್ರಯಮೆನ್ನೊಳ್ ಪಿಂಗಲಾಂ ದ್ವಂದ್ವಮನುತಿದೆನಗಾದೈಕ್ಕದಿಂದೊಂದಿ ನಿಲ್ಲೆಂ ೫೩

ಕಾಲರಹಿತನು. ನಶ್ವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಕಾಲಪರಿಮಿತನು. ೫೧. “ಚೇತನರು ಅವರವರ
ಪೂರ್ವಸಂಸ್ಕಾರವಾಸನೆಯಿಂದ ಸೂರ್ಯ, ಈಶ್ವರ, ಹರಿ ಎಂದು ನಿನ್ನನ್ನು
ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೇಗೆ ದೈವವೆನ್ನುವರೊ ಹಾಗೆಯೇ ನೀನು ಅವರವರಿಗೆ ಹಾಗೆ ಆಗುವೆ.
ಆದರೂ ನೀನೊಬ್ಬನೇ. ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಪ್ರಪಂಚದ ಉದಯ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳು. ದೇವ,
ನೀನು ಚೈತನ್ಯರೂಪನು, ಅಪ್ರಮೇಯನು, ಸತ್ ಅಸತ್ ಎಂಬ ವಿಕಲ್ಪವಿಲ್ಲದವನು,
ನಿತ್ಯನು, ಮುನಿಗಳ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರನು, ಜ್ಞಾನರೂಪನು. ೫೨. “ಒಂದೇ ದೈವ ಎರಡಿಲ್ಲ.
ಅದೇ ಸಗುಣ ನಿರ್ಗುಣವೆಂದೆರಡಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಮೂರು ಮೂರ್ತಿಗಳಂತಾಯಿತು.
ಬಳಿಕ ನಾಲ್ಕು ವೇದ ರೂಪವಾಯಿತು. ಆ ವೇದದಿಂದ ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಆರು
ಅರಿಗಳನ್ನೂ ಅಡಗಿಸಿ, (ತಿರಸ್ಕರಿಸು) ಏಳಿಸುವಾಗ ಈಗ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಎಂಟನೆಯ
ಅವತಾರವನ್ನು ನೋಡಲು ನಿಜವಾಗಿ ವಿವೇಕವೊದಗಿತು. ಇನ್ನು ಒಂಭತ್ತು ನಿಧಿ ಬಂದರೂ
ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಹತ್ತದು. (ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ)* ೫೩. “ಪ್ರಿಯವಾದ ಕೀರ್ತಿಶ್ರೀಯು
ದಶದಿಕ್ಕುಗಳ ಅವಧಿಯುಳ್ಳದೆನ್ನುವಂತೆ ನವರತ್ನ ಸಮೂಹ ಅಷ್ಟಾಪದ (ಸುವರ್ಣ)
ಚಿನ್ನಗಳ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಚಿಂತಿಸಿ, ಸಪ್ತವ್ಯಸನಗಳನ್ನೂ ಅರಿಪಡ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು
ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯವನ್ನು ಮಟ್ಟ ಹಾಕಿ (ಜಯಿಸಿ) ಒಳಗಿನ ಚತುರ್ವಿಧ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನೂ
ಓಡಿಸಿ ತಾಪತ್ರಯವು ನನ್ನಿಂದ ದೂರವಾದರೆ ನಾನು ದ್ವಂದ್ವ (ಸುಖದುಃಖ)ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು

೧. ದೈವವೆರಡಂತದೆ ಮೂಱಿನೆಂತು (ಕಗ) ದೈವವೆರಡಂತದೆ ಮೂಱಿನದೆಂತು (ಖ) ೨. ಪ್ರಿಯ
ಕೀರ್ತಿಶ್ರೀದಶಾಶಾವಧಿಯೆನೆ (ಕ) ಪ್ರಿಯಕೀರ್ತಿಶ್ರೀದಶಾಶಾವಧಿಯೆನೆ (ಗ) ೩. ಮಟ್ಟಿಸಿ (ಕಗ)
೪. ದ್ವಂದ್ವಮನುತಿದು ನನಾದೈಕ್ಕದಿಂದೊಂದಿ (ಕಗ) ದ್ವಂದ್ವಮನುತಿದುಸಾಂದೈಕ್ಕದಿಂದೊಂದಿ (ಖ)

* ಇಲ್ಲಿ ಒಂದರಿಂದ ಹತ್ತು ಸಂಖ್ಯೆಯ ವರೆಗಿನ ಶಬ್ದಗಳು ಅನುಲೋಮಕ್ರಮದಿಂದ ಬಂದಿರು
ವುದು ಚಮತ್ಕಾರ. ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಖ್ಯೆಗಳೇ ಪ್ರತಿಲೋಮಕ್ರಮದಿಂದ ಬಂದಿವೆ. (ರಂ)

ವ|| ಎಂದರವಿಂದನಾಭನ ದಯಾವಲೋಕನಪ್ರಸಾದದಿಂದಾದನೂನಜ್ಞಾನದಿಂದಾ ಮುಚುಕುಂದನಾ ಮಹಾಗುಹಾದ್ವಾರದಿಂದ ಪೊಳಮಟ್ಟು ಗಂಧಮಾದನನಗೇಂದ್ರೋಪಾಂತದ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದ ನರನಾರಾಯಣಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪೋದಂ, ಆಗಲಾ ನಾಗಾರಿಕೇತನಂ ದಾರುಕಾನ್ವಿತ ವರೂಢಸ್ಥನಾಗಿ ಕುಶಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತಳದಂ, ಅನ್ನೆಗಮತ್ತ ಕುಂಭಕರ್ಣಾವತಾರಂ ದಂತವಕ್ರಂ ನಿಸರ್ಗವೈರದಿಂದ ಸುರವೈರಿಯ ಪೆಸರ್ಗಲೆ ತನಗಸಹ್ಯಂಗಳಾಗೆ ಹರಿನಾಮಯುಕ್ತನೆಂದು ಶಕ್ತನನಾಕ್ರಮಿಸಿಯುಂ, ಪೀತಾಂಶುಕನೆಂದು ಪಾವಕನಂ ಮೂವೀದಿವಡಿಸಿಯುಂ, ಗೋಪನಂದನನೆಂದು ದಂಡಧರನನಂಡಲೆದುಂ, ನಾಗನಿಲಯನೆಂದು ನೈಋತಿಯಂ ನಿರಾಕರಿಸಿಯುಂ, ವನಮಾಲಾಸ್ಪದನೆಂದು ಯಾದಾಪತಿಯ ನದಿರ್ಪಿಯುಂ, ಅದ್ರಿಧರನೆಂದು ಪವಮಾನನವಮಾನಿಸಿಯುಂ, ರಾವಣದ್ವೇಷಿಯೆಂದು ಕುಬೇರನಂ ದೂಷಿಸಿಯುಂ, ಶ್ರೀಧರನೆಂದು ಶಂಕರನಂ ಮಾಂಕರಿಸಿಯುಂ, ಧರಣೀಧರನೆಂದು ಸುರಶೈಲಮಂ ಚಾಳಿಸಿಯುಂ, ಶಂಖಚಕ್ರಾನ್ವಿತನೆಂದು ಉದಧಿಯಂ ಕಲಂಕಿಯುಂ, ಅನಂತಾಖ್ಯಮೆಂದು ಭೂಮಿಯಂ ತಿಗುಲೆದಿರುಪಿಯುಂ, ಅಬ್ಜೋದರಮೆಂದು ಗಗನಮಂ ಗರವಟಿಸಿಯುಂ ಮಾಣದೆ, ಚಾಣೂರ ಸೂದನನೋಳ್ ಕಾದಲೆಂದಟ್ಟಿದ ದೂತಂ ಜೀಮೂತನಾದನೆಂಬಂ ಬರುತ್ತುಮಕೂಪಾರತೀರಂ ಬಡಿದು ನಡೆತರ್ಪ ಕಾಳಿಯಸರ್ಪದರ್ಪದಳನನದಿರದಿರೋಳ್ ಕಂಡುಂ

ನನಗಾಗುವ ಐಕ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ನಿಲ್ಲುವೆನು". ವ|| ಎಂದು ಪದ್ಮನಾಭನ ದಯಾವಲೋಕನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಲಭಿಸಿದ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆ ಮುಚುಕುಂದನು ಗುಹಾದ್ವಾರದಿಂದ ಹೊರಟು ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತ ಸಮೀಪದ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದ ನರನಾರಾಯಣ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಆಗ ಗರುಡಧ್ವಜನು ದಾರುಕನು ನಡೆಸುವ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕುಶಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ನಡೆದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅತ್ತ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಅವತಾರದ ದಂತವಕ್ರನು ಸಹಜವೈರದಿಂದ ರಾಕ್ಷಸ ವಿರೋಧಿಯ ಹೆಸರುಗಳೇ ತನಗೆ ಅಸಹ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಹರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನೆಂದು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಯೂ, ಪೀತಾಂಶುಕ (೧ ಪೀತಾಂಬರ, ೨ ಪೀತಕಿರಣ) ನೆಂದು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮೂರು ಬೀದಿ ತಿರುಗಿಸಿಯೂ, ಗೋಪನಂದನ (೧ ನಂದಗೋಪನ ಮಗ, ೨ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರ)ನೆಂದು ಯಮನನ್ನು ಪೀಡಿಸಿಯೂ, ನಾಗನಿಲಯ (೧ ಸರ್ಪಶಯನ, ೨ ಪಾತಾಳದವನು)ನೆಂದು ನೈಋತಿಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿಯೂ, ವನಮಾಲಾಸ್ಪದ (೧ ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು, ಕೃಷ್ಣ ೨ (ವನ-ನೀರು) ಜಲರಾಶಿಗೆ ಅಧಿಪತಿ)ನೆಂದು ವರುಣನನ್ನು ನಡುಗಿಸಿಯೂ, ಅದ್ರಿಧರ (೧ ಮಂದರಗಿರಿಯನ್ನೂ ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವ, ೨ ರಕ್ಕೆಗಳಿದ್ದ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವನು) ನೆಂದು ವಾಯುವನ್ನು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಿಯೂ, ರಾವಣ ದ್ವೇಷಿ (೧ ರಾಮ ೨ ಕುಬೇರ) ಯೆಂದು ಕುಬೇರನನ್ನು ದೂಷಿಸಿಯೂ, ಶ್ರೀಧರ (೧ ವಿಷ್ಣು ೨ ವಿಷಧರನಾದ ಈಶ್ವರ) ನೆಂದು ಶಂಕರನನ್ನು ಮಾಂಕರಿಸಿಯೂ, ಧರಣೀಧರ (೧ ವಿಷ್ಣು ೨ ಭೂಧರ-ಪರ್ವತ)ನೆಂದು ಮೇರುಗಿರಿಯನ್ನು ಅಲುಗಿಸಿಯೂ, ಶಂಖಚಕ್ರಾನ್ವಿತ (೧ ವಿಷ್ಣು ಕೃಷ್ಣ ೨ ಶಂಖಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಧರಿಸಿದವ-ಸಮುದ್ರ)ನೆಂದು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಲಕಿಯೂ, ಅನಂತಾಖ್ಯ (೧ ವಿಷ್ಣು ೨ ಭೂಮಿ)ನೆಂದು (ಅನಂತ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳುದು ಎಂದು) ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬುಗುರಿಯಂತೆ ತಿರುಗಿಸಿಯೂ, ಅಬ್ಜೋದರ (೧ ಪದ್ಮನಾಭ ೨ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು)ನೆಂದು ಗಗನವನ್ನು ಪೀಡಿಸಿಯೇ ಬಿಡದೆ, ಚಾಣೂರಸಂಹಾರಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕಳುಹಿಸಿದ ದೂತ ಜೀಮೂತನೆಂಬವನು ಬರುತ್ತ ಸಮುದ್ರತೀರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೆದರದೆ ಇದಿರಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡನು.

ಅಂಬುರುಹನಾಭ ನಿಲ್ ನಿ
 ಲ್ಲಾಂ ಬಂದೆಂ ದಂತವಕ್ರದೂತನೆನವನಾ
 ಡಂಬರಮಂ ನೆಲಿಪೇಲಿ ಮ
 ನಂ ಬೆದಲುಗುಮಂತದರ್ಕೆ ಪೇಲ್ವಪೆನೊಂದಂ

೫೪

ಜವನಧಿಕಾರಂ ಮಿಲ್ಲುವ
 ಜವಕೆ ಮೊಗಂದಿರುಪೆ ಕೊಲ್ವ ಮೆಯ್ಯಿರಿ ನೆಲಸಿ
 ತ್ತವನೊಂದು ಗದೆಯೊಳಿನಲಾಂ
 ಪವನಾವಂ ದಂತವಕ್ರನೊಳ್ ರಿಪುವೀರಂ

೫೫

ಇಂ ಬಿಸುನೆತ್ತಲಿನೀಂಟಲ್
 ಮುಂಬಸಿಹೊಳ್ ತೀವಿದಮರರಕ್ತಮನುಗುಟ್ಟ
 ತ್ತೆಂಬಂತೆ ಬದ್ಧಕೌಸುಂ
 ಭಾಂಬರದಂಚಲದ ಗದೆ ವಿಜೃಂಭಿಪುದವನಾ

೫೬

ತರಿಸಿ ಜವನದಲಿ ನಿರ್ಮಾ
 ಲ್ಯರಕ್ತಪುಷ್ಪಮನೆ ಮುಡಿದು ಭೀಕರನಾದಂ
 ಧರೆಗೆನೆ ರಕ್ತಸ್ಥಗೀ
 ಕರಂ ಗದಾದಂಡಮಿಪುರ್ದಸುರನ ಕೈಯೊಳ್

೫೭

ಎತ್ತಿ ತಿರುಪಲೈ ತೆರಳ್ಳ ವಿ
 ಯತ್ತಳತಾರಕನಿಕಾಯವಿದಹೊಳ್ ತೊಡರ್ದಿ
 ದ್ವತ್ತೆನೆ ವಜ್ರದ ಮೊಳೆಗಳ
 ಮೊತ್ತಮಗುವಿಸುವುದಾ ನಿಶಾಟನ ಗದೆಯೊಳ್

೫೮

೫೪. ಪದ್ಮನಾಭಾ! ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲು. ದಂತವಕ್ರನ ದೂತನಾದ ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅವನ
 ಆಡಂಬರವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದರೆ ಮನವು ಬೆದರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಒಂದನ್ನು
 ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ೫೫. ಯಮನ ಅಧಿಕಾರವೂ ವೇಗದಿಂದ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿ
 ಕೊಲ್ಲುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಅವನ ಗದೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದೆಯೆನ್ನುವಾಗ ದಂತವಕ್ರನಿಗೆ
 ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಶತ್ರುವೀರನಾರಿರುವನು? ೫೬. “ಇನ್ನು ಬಿಸಿರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ
 ಮುಂಚೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳ ರಕ್ತವನ್ನು ಉಗುಳಿತು, ಎನ್ನುವಂತೆ,
 ಕಟ್ಟಿರುವ ರಕ್ತವರ್ಣದ ವಜ್ರದ ಕೊನೆಯಿಂದ ಅವನ ಗದೆಯು ಆಡಂಬರವುಳ್ಳ
 ದಾಗಿರುವುದು. ೫೭. “ಯಮನು ಆ ಗದೆಯ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯದ ಹೂವನ್ನೇ ಮುಡಿದು
 ಭೂಮಿಗೆ ಭಯಂಕರನಾಗಿರುವನು ಎನ್ನುವಂತೆ ರಕ್ತಮಾಲೆಯಿಂದ ಭೀಕರವಾದ
 ಗದಾದಂಡವು ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ. ೫೮. ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿ ತಿರುಗಿಸಿದುದರಿಂದ
 ಚಲಿಸುವ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿದ್ದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಆದರಲ್ಲಿ ತೊಡರಿಕೊಂಡಿವೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಆ
 ರಾಕ್ಷಸನ ಗದೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಜ್ರದ ಮೊಳೆಗಳ ಗುಂಪು ಭಯಂಕರವಾಗಿರುವುದು.

ಪತ್ತಿದ ನೆತ್ತಲ ಪೊಲಸಿಂ
ದತ್ತಂ ಮೊಲೆದೊಪ ಮುಶಕಮಕ್ಕಿಕಮಂ ಸೋ
ವುತ್ತುಮನವರತಮೋಲಗಿ
ಸುತ್ತುಪ್ಪುವು ಭೂತಕೋಟಿ ದನುಜನ ಗದೆಯಂ

೫೯

ಅಸುರನ ಗದೆ ಭೂತಪಿಶಾ
ಚಸಮಿತಿಗೆಯಿಸುವ ನೆತ್ತಲವಟ್ಟಿಗೆ ತೆ
ತ್ತಿಸಿದೆಲ್ಲಿನ ಸೊದೆವನೆಯಿ
ಕ್ಕಿಸುವಡಗಿನ ವಾರಿಸತ್ತವಚ್ಚರಿ ರಣದಳ

೬೦

ತ್ರಿದಶೇಂದ್ರಮಕುಟಮಂ ಪೊಡೆ
ದ ದೈತ್ಯಗದೆಯಿಂ ಸಿಡಿಲ್ಲ ಶಕಳಮೆ ತಾನಾ
ದುಡು ಕೃಷ್ಣ ನಿನ್ನ ಗದೆಯೆನೆ
ಗದೆಯ ವಿಜೃಂಭಣೆ ಭಯಾವಹಂ ದಾನವನಾ

೬೧

ಲಯಮೆಯ್ನಿ ಯದುಬಲಂ ಪ
ಕ್ಕಿಯ ಗೋಸನೆಗುಡುಕು ಜವನ ಕೈಬೋನಂ ಮಾ
ರಿಯ ಬುತ್ತಿ ಮರುಳ್ಳಳ ಕ
ಜ್ಜಯಮೆನಿಸದೆ ಗದೆಗೆ ನೀಡೆ ದನುಜಂ ಕರಮಂ

೬೨

ನೆಗಪಿದೊಡೆ ನೆತ್ತಿಯಿಂದಸು
ನೆಗೆಗುಂ ತೂಗಿದೊಡೆ ಪಗೆಯ ದೇಹಂ ತೂಗಾ
ಡುಗುಮಸುರಂ ಗದೆಯಂ ತಿ
ಟ್ಟಿಗೆ ತಿರುಪಿದೊಡೊಡನೆ ತಿರುಗುಗಂ ಭೂಚಕ್ರಂ

೬೩

೫೯. “ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ರಕ್ತದ ಹೊಲಸಿನಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ಮೊರೆಯುತ್ತ ಅದಕ್ಕೆ ಮುತ್ತುವ ನೋಣಗಳನ್ನು ಅಟ್ಟುತ್ತ ಭೂತಕೋಟಿಗಳು ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಗದೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವವು ೬೦. “ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಗದೆಯು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭೂತಪಿಶಾಚಿಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಇಟ್ಟ ರಕ್ತದ ಅರವಟ್ಟಿಗೆ, ರಾಸಿಯಾದ ಎಲುಬುಗಳ ಸುಧಾಗೃಹ, ಮಾಂಸವನ್ನು ಬಡಿಸುವ ನೀರಿನ ಛತ್ರವಾಗಿದೆ. ೬೧. ಕೃಷ್ಣಾ, ದೇವೇಂದ್ರನ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಹೊಡೆದ ಆ ದೈತ್ಯನ ಗದೆಯಿಂದ ಸಿಡಿದ ಚೂರೇ ನಿನ್ನ ಗದೆಯಾಗಿದೆಯೆನ್ನುವಾಗ ಅವನ ಆ ಗದೆಯ ಜೋರೇ ಆಡಂಬರವೇ ಭಯಂಕರವಲ್ಲವೇ? ೬೨. “ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಗದೆಗೆ ಕೈ ನೀಡಿದನಾದರೆ ಯದುಸೈನ್ಯವು ನಾಶವಾಗಿ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಕೂಗಿಗೆ ಗುಟುಕು! ಯಮನ ಕೈಬೋಜನ, ಮಾರಿಯ ಬುತ್ತಿ, ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಕಜ್ಜಾಯ ಎನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ? ೬೩. “ಆ ಅಸುರನು ಗದೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿದರೆ ಶತ್ರುವಿನ ನತ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಣವು ನೆಗೆಯುವುದು. ಕೂಗಿದರೆ ಶತ್ರುವಿನ ದೇಹವು ತೂಗಾಡುವುದು, ತಿರುಗಿಸಿದರೆ ಒಡನೆಯೇ ಭೂಚಕ್ರವು ತಿರುಗುವುದು.

ರಯದೊಳಗಿಂದ^೧ ಬಿಂಬವನುದಿರ್ಚುವ ಸಾಗರಮಂ ತುಳುಂಕುವ
 ದ್ರಿಯನಗೆಯೆತ್ತುವುರ್ವಿಯನಡಂಗಿಪ ಭಂಗಿಯೊಳಿಲ್ಲ ಭೇದವಾ
 ಕ್ಷಪವನಂಗಮಾತನ ಗದಾಪವನಂಗಮದೊಂದೆ ರಕ್ತ ಚ
 ಚೀಯ ಪೊಲಸುಂಟೆ ದೈತ್ಯನ ಗದಾನಿಳನಲ್ಲದೊಡಾಕ್ಷಯಾನಿಳಂ

೬೪

ಸಮದ ಮಹಾವಿಜೃಂಭಣದೆ ಪೆರ್ಚಿದನಪ್ಪೊಡೆ ತೊಟ್ಟನಬ್ಬಜಾಂ
 ಡಮನೊಡೆದಾಸ್ಯಮುಂ ಭುಜಮುಮಂಘ್ರಿಗಳುಂ ಪೊಜಮಟ್ಟರಲೈ ವ
 ಕ್ಷಮನವಲಂಬಿಸಿದ ಕಮಳಪ್ರಭವಾಂಡಮದೊಂದು ಚರ್ಮವ
 ಮುಮನಿಲೆಕೆಯ್ದುದೇವೋಗಟ್ಟಿನದ್ಭುತಮಾಕೃತಿ ದಂತವಕ್ರನಾ

೬೫

ವ|| ಎಂದು ಜೀಮೂತಂ ತನಗನ್ನರ್ಥನಾಮಮೆನೆ ಗಜಜಿ ಗರ್ಜಿಸೆ ಲೀಲೆಯಿಂದಾಲಿಸಿ

ತನ್ನ ರಣರಾಗಭರಮಂ
 ತನ್ನ ರಣೋಚ್ಚಂಡಜಯಯಶಃಪಾಂಡಿಮಮಂ
 ತನ್ನಧರದಂತರುಚಿಗಳ್
 ಕನ್ನಡಿಸೆ ಸರೋಪಹರ್ಷನಾದಂ ಕೃಷ್ಣಂ

೬೬

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ

೬೪. ವೇಗದಿಂದ, ಚಂದ್ರಮಂಡಲವನ್ನು ಬೀಳಿಸುವ, ಸಾಗರವನ್ನು ತುಳುಕಾಡಿಸುವ, ಪರ್ವತವನ್ನು ಬುಡಸಹಿತ ಎತ್ತುವ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಡಗಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲ ವಾಯುವಿಗೂ ಆತನ ಗದೆಯ ವಾಯುವಿಗೂ ಭೇದವೇ ಇಲ್ಲ. ರಕ್ತವು ಬಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಆಗಿರುವ ಹೊಲಸು ಉಂಟಲ್ಲಾ ಅದೊಂದೇ ಕ್ಷಯಕಾಲ ವಾಯುವಿಗೂ ರಾಕ್ಷಸನ ಗದೆಯ ಗಾಳಿಗೂ ಭೇದವಾಗಿದೆ! ಆ ಭೇದವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಗದೆಯ ವಾಯುವೇ ಕ್ಷಯಕಾಲ ವಾಯುವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು! ೬೫. “ಆ ದಂತವಕ್ರನು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಅವನ ಶಿರಸ್ಸು ತೋಳು ಕಾಲುಗಳು ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಹೊರಗೆ ಚಾಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ! ಆಗ ಆತನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸುವ ಈ ವಿಶ್ವವು, ಆತನು ತೊಟ್ಟಿರುವ ಚರ್ಮದ ಕವಚದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ! ದಂತವಕ್ರನ ಅದ್ಭುತಾಕೃತಿಯನ್ನು ಏನೆಂದು ವರ್ಣಿಸಲಿ.” ವ|| ಎಂದು ಜೀಮೂತನು ತನಗನ್ನರ್ಥ ನಾಮವೆನ್ನುವಂತೆ (ಜೀಮೂತ = ಮೇಘ) ಗಜರಿ ಗರ್ಜಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಕೇಳಿ ೬೬. ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಯುದ್ಧರಾಗ (ಆಸಕ್ತಿ)ವನ್ನೂ ತಾನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿರುವ ಅದ್ಭುತ ಜಯದ ಕೀರ್ತಿಯ ಬೆಳ್ಳನ್ನೂ ತನ್ನ ತುಟಿಯ ಕೆಂಪೂ ಹಲ್ಲಿನ ಬೆಳ್ಳೂ ಕ್ರಮ ವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಿರಲು ಕೋಪಯುತಹರ್ಷವುಳ್ಳವನಾದನು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ

ಪಡೆಯ ನಿಮಿರ್ಕೇಗೀ ಧರಣಿ ಸಾಲದು ಕೇತುಗಳೇಜ್ಜಿಗಂ ನಭಂ
ಕಡುಕಿಡಿದಾನಕದ್ವನಿಯ ಪರ್ಬುಗೆಗೀ ಕಮಲೋದ್ಭವಾಂಡವಿ
ಟ್ಟಿಡೆಯನೆ ದಂತವಕ್ರದನುಜಂ ನಡೆತಂದಸಹಾಯಶೌರ್ಯದಿಂ
ಪೊಡರ್ವ ಮುರಾರಿಯಂ ಪ್ರಳಯಭೈರವನೆಂದು ಬಿಗುರ್ತು ನೋಡಿದಂ ೬೭

ವ|| ಅಂತು ಮುರಾಂತಕನಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಂ ತಾನುಮೇಕಾಂಗವೀರನಪ್ಪಹಂ
ಕಾರದಿಂದಿಂತೆಂದಂ

ನೀನೊರ್ವನೆ ಪೊಣರ್ವೆ ಗಡಾಂ
ಸೇನಾನ್ವಿತನಾಗಿ ಕಾದುವಲ್ಲಿವರಂ ನೀಂ
ಗಾನಮೆ ಪೇಟಿನ್ನೀ ಗದೆ
ತಾನೊಂದೆ ಗೆಲಲೆ ಸಾಲದೇ ಹರಿ ನಿನ್ನಂ ೬೮

ವ|| ಎಂದು ಗಂಡಮಚ್ಚರದಿಂ ದುರ್ಮುಖಂ ಪರಾಭವಿಸಿ

ಪೊಟಮಟ್ಟತ್ತಬ್ಬಿಯಿಂ ಬಾಡವಶಿಖಿಯೆನೆ ಕಾಂತಾರಸಂತಾನದಿಂದಂ
ಪೊಟಮಟ್ಟತ್ತುಗ್ರದಾವಾನಳನೆನೆ ಸಜಳಾಂಭೋದಸಂದೋಹದಿಂದಂ
ಪೊಟಮಟ್ಟತ್ತೊಂದು ವಜ್ರಜ್ವಲನಮೆನೆ ನಿಜವ್ಯೂಹದಿಂ ದೀಪ್ತದೇಹಂ
ಪೊಟಮಟ್ಟಿಟ್ಟಂದನಾಗಳ್ ನಿಜಭುಜಗದೆಯಂ ತೂಗುತುಂ ದಂತವಕ್ರಂ ೬೯

ತುಂಗಭುಜೋದ್ಭೃತಗದೆಗಳ್
ಶೃಂಗಂಗಳ ಪಾಂಗನಿಟಿಸಲುದಯಾಸ್ತನಗೇಂ
ದ್ರಂಗಳ್ ತಮ್ಮೊಳ್ ಪೊಣರ್ದುವು
ಸಂಗತಮೆನೆ ಕೃಷ್ಣ ದಂತವಕ್ರರ್ ಪೊಣರ್ದರ್ ೭೦

೬೭. ಸೇನೆಯು ಹರಡಿ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಭೂಮಿ ಸಾಲದು. ಧ್ವಜಗಳು ಏರುವುದಕ್ಕೆ ಆಕಾಶವು ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕದು. ಪಟಹವಾದ್ಯಧ್ವನಿ ಹಬ್ಬಲು ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಇಕ್ಕಟ್ಟು, ಎನ್ನುವಂತೆ ದಂತವಕ್ರ ರಾಕ್ಷಸನು ಬಂದು, ಅಸಹಾಯಶೌರ್ಯದಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡುವ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರಳಯ ಭೈರವನೆಂದು, ಭೀತಿಗೊಂಡು ನೋಡಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಆ ಮುರಹರನನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನು ತಾನೂ ಏಕಾಂಗವೀರನಾಗಿರುವ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಹೀಗೆಂದನು. ೬೮. “ಹರೀ, ನೀನು ಒಬ್ಬನೇ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವೆ ಯಲ್ಲವೇ? ನಾನು ಸೇನಾಸಮೇತನಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕಾದಷ್ಟು ನೀನು ಶೂರನೆ? ಹೇಳು. ನಿನ್ನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಈ ಗದೆಯೊಂದೇ ಸಾಲದೆ!” ವ|| ಎಂದು ಪೌರುಷದ ಮಾತ್ಸರ್ಯದಿಂದ ದುರ್ಮುಖನಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ೬೯. ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಬಡಬಾಗ್ನಿಯೇ ಹೊರಟಿತು. ಮಹಾವನದಿಂದ ಅತ್ಯುಗ್ರವಾದ ಕಾಡುಕಿಚ್ಚೇ ಹೊರಟಿತು. ಜಲಪೂರ್ಣವಾದ ಮೇಘಸಮೂಹದಿಂದ ಒಂದು ಸಿಡಿಲೇ ಹೊರಟಿತು ಎನ್ನುವಂತೆ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಂತವಕ್ರನು ತನ್ನ ಸೇನಾಸಮೂಹದಿಂದ ಹೊರಟು ಗದೆಯನ್ನು ತೂಗುತ್ತ ಬಂದನು. ೭೦. ಉದ್ಭವಾದ ತೋಳಿನಿಂದ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಗದೆಗಳು ಗಿರಿಶಿಖರಗಳ ರೂಪವನ್ನು ಹೀನಗೊಳಿಸುತ್ತಿರಲು, ಉದಯಾಸ್ತಶೈಲಗಳೇ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಇದು ಸಂಗತವಾಗಿದೆ-ಎನ್ನುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣ ದಂತವಕ್ರರು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಇನಿಸಿನಿಸು ತಿರುಪಿ ಗದೆಗಳ
ನಿನಿಸಿನಿಸುಂ ಮುಟ್ಟು ಮುಟ್ಟು ಪೊಣದಿನಿಸಿನಿಸುಂ
ಮನದೊಳಗಂ ಸೂಸದೆ ತೂಂ
ಕಿ ನೋಡಿದರ್ ದಿಟ್ಟುಗಲಿಗಳೊರ್ವರನೊರ್ವರ್

೨೧

ಪದಚಾರಿಗೆ ಪದಚಾರಿಯ
ನೊದವಿಸುತಂ ಗಜಱಿ ಗಜಱುತುಂ ಗದೆಯಂ ಬೀ
ಸಿದೊಡನೆ ಬೀಸುತುಂ ಕೃ
ಷ್ಣ ದಾನವರ್ ಪೊಕ್ಕು ಪೊಯ್ದೊರ್ವರನೊರ್ವರ್

೨೨

ಪುಗೆ ಪೊಕ್ಕಡಿಗಡಿಯಂ ಜಂ
ಘೆಗೆ ಜಂಘೆಯನೂರುಗೂರುವಂ ಕಟಿಗೆ ಕಟೀ
ಯುಗಮನುರಕ್ಕುರಮಂ ನೆ
ತ್ತಿಗೆ ನೆತ್ತಿಯನೆತ್ತಿ ಪೊಯ್ದೊರ್ವರನೊರ್ವರ್

೨೩

ಬಳ್ಳೆ ನೆಲಂ ಪದಭರದಿಂ
ತುಳ್ಳೆ ಪಯೋರಾಶಿ ಗದೆಯ ಗಾಳಿಯ ಕೋಳಿಂ
ಶಳ್ಳಂಗಳ್ ಗದೆಯಿಂ ನೆಗೆ
ದುಳ್ಳಂಗಳನಿಟಿಸೆ ಕಾದಿದರ್ ಕಡುಗಲಿಗಳ್

೨೪

ಅಧಮುಂ ಮಧ್ಯಮಮೂರ್ಧ್ವಮೆಂಬ ಭುವನಂಗಳ್ ಪೊಯ್ದ ಬಾಹಾಗದಾ
ಯುಧವಿಕ್ಷೇಪವಿಜೃಂಭಣಭ್ರಮಣದಿಂ ಪ್ರಕ್ಷೋಭಿಸಲ್ ಯುದ್ಧಕೇ
ಳಿದುರೀಣರ್ ದನುಜಾರಿಯುಂ ದನುಜನುಂ ಸೂಚ್ಚಿಯುಳಿಂ ಧೊಟ್ಟುಧಿ
ಟ್ಟು ಧೋಗಲ್ ಧೊಪ್ಪು ಛಟಲ್ ಭುಗಿಲ್ಲರೆವಿನಂ ಪೊಯ್ದರ್ ಗದಾದಂಡದಿಂ

೨೫

೨೧. ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಗದೆಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಯುದ್ಧಮಾಡಿ, ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹದೆ ದೃಷ್ಟಿಶೂರರಾದ ಅವರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ತೂಗಿ ನೋಡಿದರು. ಪಾದಚಾರದಿಂದ ಒಬ್ಬನು ನಡೆದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬನೂ ಪಾದಚಾರದಿಂದ ಸುತ್ತುತ್ತ, ಒಬ್ಬನು ಗದರಿಸಿದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನೂ ಗದರಿಸುತ್ತಾ ಗದೆಯನ್ನು ಬೀಸಿದರೆ ಬೀಸುತ್ತಾ ಕೃಷ್ಣ ದಂತವಕ್ರರು, ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಹೊಡೆದರು. ೨೨. ನುಗ್ಗಿದರೆ ನುಗ್ಗಿ ಒಬ್ಬನು ಕಾಲಿಗೆ ಹೊಡೆದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನೂ ಕಾಲಿಗೆ ಮೊಳಕಾಲಿಗೆ ಮೊಳಕಾಲನ್ನೂ ತೊಡೆಗೆ ತೊಡೆಯನ್ನೂ ನಡುವಿಗೆ ನಡುವನ್ನೂ ಎದೆಗೆ ಎದೆಯನ್ನೂ ನೆತ್ತಿಯನ್ನೂ ಗದೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ಹೊಡೆದರು. ೨೩. ಬಹುಸಮರ್ಥರಾದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕಾಲಿನ ಭಾರದಿಂದ ನೆಲವು ಬಳುಕುವಂತೆಯೂ ೨೪. ಗದೆಯ ರಭಸದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಸಮುದ್ರವು ತುಳುಕುವಂತೆಯೂ, ಗದೆಯಿಂದ ಕಿಡಿಗಳು ಹಾರಿ ಉಲ್ಲಾಪಾತಗಳನ್ನು ಕೀಳು ಮಾಡುವಂತೆಯೂ, ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರು. ೨೫. ಪಾತಾಳ ಭೂಮಿ ಸ್ವರ್ಗಗಳೆಂಬ ಮೂರುಲೋಕಗಳೂ ಅವರು ತೋಳನ್ನು ತಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದಲೂ ಗದೆಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುವುದರಿಂದಲೂ ಆದ ಹೆಚ್ಚಾದ ಧ್ವನಿಯು

೧. ಪಾಯ್ (ಕ) ೨. ಅಧಮಂ ಮಧ್ಯಮಮೂರ್ಧ್ವಮೆಂಬ (ಕ) ಅಧಮುಂ ಮಧ್ಯಮ ಮೂರ್ಧ್ವಮೆಂಬ (ಗ)

ಚಲಮಂ ಚಲಮಣ್ಣಂ
ಬಲಮಂ ಬಲಮೋಜೆಯೋಜೆಯಂ ಧೃತಿ ಧೃತಿಯಂ
ನಿಲವಂ ನಿಲವಳವಳವಂ

ಗಲೆ ಗಲಲರಿದಾಯ್ತು ತಮ್ಮೊಳೊರ್ವರನೊರ್ವರ್

೭೬

ವಸುಧಾಚಕ್ರಂ ಪದಾಕ್ರಾಂತಿಯಿನದಿರೆ ಭುಜಾಕ್ರಾಂತಿಯಿಂ ದಿಗ್ಗಜಂಗಳ್
ದಸೆಯಿಂ ಪಿಂಮೆಟ್ಟಿ ವೃಂದಾರಕಸಮಿತಿ ಗದಾಕ್ರಾಂತಿಯಿಂ ದೂರದಿಂದೀ
ಕ್ಷಿಸೆ ಯುದ್ಧಂ ದಂತವಕ್ರಾಚ್ಯುತಜನಿತಮಗುವಾರ್ದುದಾಕ್ಷಿಪ್ತ ಶೈಲ
ಪ್ರಸರಂ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯಂಭಿತಾಶಾಮುಖವತಿಮಥಿತಾಂಭೋದರೋದೋಂತರಾಳಂ ೭೭

ಸಂಗಡಿಸಿ ಗದೆಯ ಘಟ್ಟನ
ದಿಂ ಗದೆಯ ಬಹುಪ್ರಹಾರದಿಂ ಪುಟ್ಟಿದ ಕಿ
ಚ್ಚುಂ ಗಾಳಿಯುಮಮರವಿಮಾ
ನಂಗಳನಡರ್ವತ್ತು ಭೀಮಮಾ ಸಂಗ್ರಾಮಂ

೭೮

ಸರದಿಯ ಬಾಡಬಂ ನಭದಿರಮೃದಮೀಶನ ಲೋಚನಾಗ್ನಿ ಸಂ
ಹರಣದೊಳಟ್ಟಿ ಕೊಲ್ಲ ದಹನಂ ನೆಗೆದೀ ಶಿಖಿಯಿಂ ಸಿಡಿಲ್ಲು ಮೆ
ಯ್ಗರೆದ ಶಿಖಾಲವಂಗಳೆನೆ ತಮ್ಮ ಗದಾಪರಿಘಟ್ಟನಾಗ್ನಿ ಬಾಂ
ಬರಮೊಗೆದತ್ತದೇಂ ಪಿರಿದೊ ಯುದ್ಧಮಧೋಕ್ಷಜ ದಂತವಕ್ರಾ

೭೯

ಉಬ್ಬೇರಿದುದರಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿರಲು, ಯುದ್ಧಕ್ಷೇಡೆಯಲ್ಲಿ ಧುರೀಣರಾದ ದನುಜಾರಿ
ಕೃಷ್ಣನೂ, ದನುಜದಂತವಕ್ರನೂ ಸರದಿಯ ಮೇಲೆ ಅನೇಕಸಾರಿ-ಧೊಟ್ಟುಧಿಟ್ಟು,
ಧೊಗಲ್‌ದೊಪ್ಪು, ಘಟಿಲ್, ಭುಗಿಲ್ ಎಂದು ಶಬ್ದವು ಆಗುವಂತೆ ಗದೆಗಳಿಂದ
ಹೊಡೆದಾಡಿದರು. ೭೬. ಚಲವು ಚಲವನ್ನೂ ಪೌರುಷವು ಪೌರುಷವನ್ನೂ ಬಲವು
ಬಲವನ್ನೂ ಕ್ರಮವು ಕ್ರಮವನ್ನೂ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಧೈರ್ಯವು
ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ನಿಲವು ನಿಲವನ್ನೂ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಗೆದ್ದುದರಿಂದ
ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರನೊಬ್ಬರು ಗೆಲ್ಲುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ೭೭. ಭೂಮಂಡಲವು ಕಾಲಿನ
ತುಳಿತದಿಂದ ಅದಿರಿತು. ತೋಳಿನ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ ದಿಗ್ಗಜಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳದಿಂದ
ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದವು. ಗದೆಯು ಆಕಾಶವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದುದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ದೂರದಿಂದ
ನೋಡಬೇಕಾಯಿತು. ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ದೂರಹೋಗುವಂತೆ, ಮಾಡಿದುದೂ
ದಿಗಂತವ್ಯಾಪ್ತವೂ, ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಸಮುದ್ರಗಳ ಅಂತರಾಳವನ್ನು ಕಡೆದುದೂ ಆದ ಕೃಷ್ಣ
ದಂತವಕ್ರರ ಆ ಯುದ್ಧವು ಅತಿಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದಿತು. ೭೮. ಗಣೆಯ ಘಟ್ಟಣೆಯಿಂದಲೂ,
ಬಹುವಿಧವಾದ ಗದೆಯ ಹೊಡೆತದಿಂದಲೂ ಹುಟ್ಟಿದ ಉರಿಯು ಗಾಳಿಯೂ ದೇವತೆಗಳ
ವಿಮಾನಗಳನ್ನೂ ಅಡರಿತು. ಆ ಯುದ್ಧವು ಭಯಂಕರ. ೭೯. ಸಮುದ್ರದ ಬಡಬಾಗ್ನಿಯೂ,
ಆಕಾಶದ ಸಿಡಿಲೂ, ಈಶ್ವರನ ಕಣ್ಣಿನ ಅಗ್ನಿಯೂ, ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಕೊಲ್ಲುವ,

ಅನಿಲಾನಳಾಂಬು ಗಗನಾ

ವನಿಭೂತಾತ್ಮಕವಜಾಂಡತತಿ ನಿಜತನುರೋ

ಮನಿವಿಷ್ಣುವೆನಿಪ ಕೃಷ್ಣಂ

ಬಿನದದೆ ಸಮಸತ್ತ್ವನಂತೆ ಕಾದಿದನವನೋಳ್

೮೦

ಅರಿಯಂ ಕೈಗಾವೊಡೆ ಪೊ

ತ್ತಿರವಕ್ಕುಂ ಕೊಲ್ವ ಬಗೆ ಬರಲ್ ನಿಮಿಷದಿನೇ

ದೊರೆಯನುಮಂ ಕೊಲ್ಕುಮೆನಲ್

ಹರಿ ಕೊಂದಂ ಗದೆಯೊಳೆಳಗಿ ಪೊಯ್ಯಾ ರಿಪುವಂ

೮೧

ಪಾಯೆ ಭುಗಿಲೆಂದು ಮೂಗಿಂ

ಬಾಯಿಂ ಬಸುನೆತ್ತರಾಜಿಯೋಳ್ ಕೆಡೆದಾ ದೈ

ತೇಯಂ ನೆನೆಯಿಸಿದಂ ಶ

ಕ್ರಾಯುಧನಿಹತಾಗ್ರಧಾತುನಿರ್ಝರಿಗಿರಿಯಂ

೮೨

ಮೊಗದಿಂ ಕಣ್ಣೆಂದೆ ಮೂಗಿಂದೊದವಿರೆ ರುಧಿರಂ ನೆತ್ತಿಯಿಂ ಕೋಳ್ಳಿದುಳ್ ಸೂ

ಸೆ ಗದಾದಂಡಪ್ರಹಾರಪ್ರಬಳಭುಜಬಲಾಚೋಪದಿಂದಂದು ಕೊಂದಂ

ನೆಗಟ್ಟಿದಾರ್ ದಂತವಕ್ರಾಸುರನನಸುರಸೇನಾಸುರಾಕಾರಕೋಪಾ

ಗ್ನಿಗಳಜ್ವಾಲಾಕಲಾಪೋಲ್ವಣರಣರಸರಕ್ಷಾಕ್ಷನಂಭೋರುಹಾಕ್ಷಂ

೮೩

ಅಗ್ನಿಯೂ, ಮೇಲೆದ್ದ ಈ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಸಿಡಿದು ಅಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕಬೆಂಕಿಗಳು ಎನ್ನುವಂತೆ ಅವರ ಗದೆಯ ಸಂಘಟನೆಯಿಂದುದಿಸಿದ ಅಗ್ನಿ, ಆಕಾಶದವರೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಕೃಷ್ಣ ದಂತವಕ್ರರ ಯುದ್ಧವು ಅದೆಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದೋ! ೮೦. ಆಕಾಶ ವಾಯು ಅಗ್ನಿ ಜಲ ಭೂಮಿಗಳೆಂಬ ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳ ಸಮೂಹವು, ತನ್ನ ರೋಮದಲ್ಲಡಗಿದೆ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕೃಷ್ಣನು, ದಂತವಕ್ರನೊಡನೆ ಸಮಬಲವುಳ್ಳವಂತೆ ನಟಿಸಿ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದಿದನು. ೮೧. ಶತ್ರುವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಾದರೆ ಇನ್ನೂ ಸಮಯ ಬರಬೇಕಾಗುವುದು! ಕೊಲ್ಲುವ ಮನಸ್ಸು ಬಂದರೆ ಎಂತಹವನನ್ನೂ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಕೊಂದುಬಿಡುವನು!- ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ವೈರಿಯನ್ನು ಗದೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದನು. ೮೨. ಮೂಗಿನಿಂದಲೂ ಬಾಯಿಂದಲೂ ರಕ್ತವು ಭುಗಿಲೆಂದು ಚಿಮ್ಮಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿರಲು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಆ ದಂತವಕ್ರ ರಾಕ್ಷಸನು, ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಹತವಾಗಿ ಮೇಲಿಂದ ಧಾತುಮಿಶ್ರವಾದ ಝರಿಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಜ್ವಾಲಾಕಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿದ್ದನು. ೮೩. ಸಹಜವಾಗಿ ಕಮಲನೇತ್ರನಾದ ಆ ಕೃಷ್ಣನು-ರಾಕ್ಷಸಸೇನೆಗೆ ಅತಿ ಭಯಂಕರಾಕಾರವಾದ ಕೋಪಾಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಉಲ್ಬಣವಾದ ರಣರಸದಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದ ಆ ದಂತವಕ್ರಾಸುರನನ್ನು ಮುಖದಿಂದಲೂ ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೂ ಮೂಗಿನಿಂದಲೂ ರಕ್ತವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸುರಿಯುವಂತೆಯೂ ನೆತ್ತಿಯಿಂದ ಭಯಂಕರವಾದ

ವ|| ಅಂತು ದಂತವಕ್ರನಂ ಕೃತಾಂತವಕ್ರಮಂ ಪುಗಿಸಿ ತದ್ಬಲೋದ್ಭೂತಕ್ಷೋಭಮಂ ಕಂಡು
ವಿಶ್ವರೂಪನಾರೋಪಿತಚಾಪನಾಗಿ ಸವ್ಯಾಪಸವ್ಯಕ್ರಮದಿನತಿವೇಗದಿಂದೆಚ್ಚು

ಕಾದಲುಮೋಡಲುಮರಿದೆನ

ಲಾ ದನುಜನ ಬಲಮನಸ್ತಪಂಜರದಿಂ ಸಂ

ಭಾದಿಸಿ ಬಲಿಕಭಯಮನಿ

ತ್ತಾದರಿಸಲ್ ತನಗದಾಯ್ತು ಪರಿವಾರಬಲಂ

೮೪

ವ|| ಆ ಸಮಯದೊಳಪೂರ್ವ ಚತುರ್ವಲಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದೆಸೆವ ಕೌಮೋದಕೇ ಲಕ್ಷ್ಮ ನಲ್ಲಿಗೆ
ವಿಹಂಗರಾಜಂ ಬಂದು ತದ್ವಿಭೂತಿವೃತ್ತಾಂತಮಂ ಆತ್ಮಗತದೊಳ್ ತಿಳಿದು ವಿಕಸಿತಾನನಂ
ಮುಕುಳಿತಾಂಜಲಿಯಾಗಿ ಕಂಜನಾಭಂಗೆ ತಾಂ ಪೋಗಿ ಬಂದ ವೃತ್ತಾಂತಮಂ ಪೇಟಲಿಂದಿಂತೆಂದಂ
ಆನುಂ ಪ್ರಲಂಬಪ್ರಸೂದನನುಂ ಯಾದವಪರಿಸ್ಪಂದಮುಮಂ ಮುಂದಿಟ್ಟೊಡಗೊಂಡು ಪೋದೆವು,
ಅನ್ನೆಗಂ ಮುನ್ನಮೆ ನಿಮ್ಮಾಜ್ಞೆಯಿಂದಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಂ ನಿಜಕರ್ಮತತ್ತ್ವವೀ ನಗರನಿರ್ಮಾಣದಿಂ
ಸಫಲಮಾದುದೆನೆ ಪೊಟಲನಳವಡೆ ಮಾಡಿ ಕೋಟಾಚಕ್ರಚತುರ್ಧ್ವಾರಶೋಭೆಯಂ ಮಾಡಿ
ಪ್ರತಿಗೃಹಸಾದೃಶ್ಯದ್ವಾರಪಚ್ಚೆಯುಂ ತನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಸೊಗಯಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂ ದ್ವಾರವತಿಯುಮೆಂಬ
ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟುಪೋದಂ ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬೀಡಿನ ಸಮಸ್ತಜನಂಗಳ್ ತಮತಮಗೆ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಿದ ಮನೆಗಳಂ
ಪೊಕ್ಕು ನಿಜನಿಜವ್ಯಾಪಾರದಿಂ ಸುಖದಿನಿದರ್ ಆ ಪೊಟಲ ಚೆಲ್ಲದೆಂತೆನೆ

ತಣ್ಣನೆಯ ಮೆದುಳು ಹೊರಡುವಂತೆಯೂ ಪ್ರಬಲವಾದ ಬಾಹು ಬಲಾಡಂಬರ
ವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಗದಾದಂಡದಿಂದ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ದಂತ ವಕ್ರನನ್ನು
ಯಮನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೊಗಿಸಿ, ಅವನ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಆದ ಗಲಭೆಯನ್ನು ಕಂಡು,
ವಿಶ್ವರೂಪನಾದ ಅವನು ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೆದೆಯನ್ನೇರಿಸಿ, ಎಡಗೈ ಬಲಗೈಗಳೆರಡರಿಂದಲೂ
ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ೮೪. ಶತ್ರುಸೈನ್ಯವು ಕಾದುವುದಕ್ಕೂ
ಓಡಿಹೋಗುವುದಕ್ಕೂ ಆಗದಂತೆ ಅಸ್ತ್ರಪಂಜರದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ, ಬಳಿಕ ಅದಕ್ಕೆ ಅಭಯವನ್ನು
ಕೊಟ್ಟು ಆದರಿಸಿದನು. ಅದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪರಿವಾರ ಸೇನೆಯಾಯ್ತು. ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳ ಶೋಭೆಯಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ, ಕೌಮೋದಕೇಧರನಾದ
ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ಗರುಡನು ಬಂದು ಆ ಮಹಿಮೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ತಿಳಿದು
ಅರಳಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತಾನು ಹೋಗಿ ಬಂದ
ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೀಗೆಂದನು : “ನಾನೂ ಬಲರಾಮನೂ ಯಾದವರ
ಸಮೂಹವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟೊಡಗೊಂಡು ಹೋದೆವು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ನಿಮ್ಮ
ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ತನ್ನ ಕಲಾಕೌಶಲವು ಈ ನಗರವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದ
ರಿಂದ ಸಫಲವಾಯಿತೆನ್ನುವಂತೆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಸುತ್ತುಕೋಟೆ, ನಾಲ್ಕು
ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನೂ ಸೊಗಸುಗೊಳಿಸಿ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಸಾಲಿನ
ಸಾದೃಶ್ಯವು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸೊಗಸಿದುದರಿಂದ ದ್ವಾರವತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟುಹೋದನು.
ನಮ್ಮ ಬೀಡಿನ ಸಮಸ್ತ ಜನಗಳೂ ತಮತಮಗೆ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಿದ ಮನೆಗಳನ್ನು
ಹೊಕ್ಕು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗದಿಂದ ಸುಖದಿಂದಿರುವರು. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಚೆಲುವು

ವಾರಿಧಿ ತನ್ನಗಳ್ ತನಗೆ ರೈವತಶೈಲಮುಪಾಂತಶೈಲವಂ
ಭೋರುಹಲೋಚನಂ ತ್ರಿಭುವನಪ್ರಭು ತನ್ನಧಿನಾಥನೆಂದೊಡಿ
ನ್ನಾರಭವರ್ಣಿಸಲ್ ನೆಹಿವರೆಂಬಿನಮಿದುದುರ್ದಗ್ಯಗೋಪುರಂ
ದ್ವಾರವತೀಪುರಂ ಜಿತಸುರೇಂದ್ರಪುರಂ ವಸುಧಾಂಭಿನೂಪುರಂ

೮೫

ವ|| ಆ ಪುರದ ಪೊಳವೊಲೊಳ

ಬಳಸಿದ್ವಿದಿಯ ಕಲ್ಲೆಲ್ಲಮವು ಪೊನ್ನಂ ರನ್ನಮುಂ ಪೂಗೊಳಂ
ಗಳ ನೀರೆಲ್ಲಮನೇಕಸಿದ್ಧರಸಮುಂ ಪೀಯೂಷಮುಂ ಕೆಯ್ತೊಲಂ
ಗಳ ಸಸ್ಯಾವಳಿಯೆಲ್ಲಮೊಳ್ಳವೆಯುಂ ಪುಂಡ್ರೇಕ್ಷುವುಂ ನಂದನಂ
ಗಳ ಧಾತ್ರೀರುಹಜಾತಮೆಲ್ಲಮಮರೋರ್ವಿಜಾತಮುಂ ಚೂತಮುಂ

೮೬

ನೆಗಲಿ ಕಳಸ್ತನಂ ಕಳಮದಿಂ ಕಳಮಕ್ಕೆ ವನಾಳಿಯಿಂ ವನಾ
ಳಿಗೆ ಕೊಳದಿಂ ಕೊಳಕ್ಕೆ ಕೃತಕಾಚಲದಿಂ ಕೃತಕಾಚಲಕ್ಕೆ ಪಿಂ
ಡಗಲದೆ ಪಾಱುತಿರ್ಪುವಿದಿರುಂ ಬಟಿಯುಂ ಶುಕಭೃಂಗಹಂಸಕೇ
ಕಿಗಳನುರಕ್ತಪಾಂಥಜನದಳೈದೇ ಪವ್ವನೆ ಪಾಱುತಿರ್ಪಿನಂ

೮೭

ನಳಿನೀತೀರಲತಾಗೃಹಂಗಳ ನೆಲಲ್ ನೇರ್ಪಟ್ಟರಲ್ ಪಟ್ಟು ಕಾ
ಲ್ಲಳನಿಂಬಂ ಪರಿಕಾಲೊಳಿಟ್ಟುತಿಮುದಂ ಕೈಸಾರೆ ಕೈಸಾರೆಯೊಳ್
ಬಳಿದಿಮ್ಮಾವಿನ ಬಾಳೆಯೀಳೆಗಳ ಪಣ್ಣಂ ಪಣ್ಣನೋರೊರ್ಮೆ ಮೆ
ಲೈಳನೀರೀಂಟ ಪಥಾರ್ತರಿರ್ಪರಳಿಕೀರಧ್ವಾನದುದ್ಧಾನದೊಳ್

೮೮

ಹೇಗಿದೆಯೆಂದರೆ ೮೫. ಉನ್ನತವಾದ ಗೋಪುರವುಳ್ಳದಾಗಿ ಭೂದೇವಿಗೆ ಕಾಲು
ಬಳೆಯಂತಿರುವುದೂ, ದೇವೇಂದ್ರನ ಅಮರಾವತಿಯನ್ನೂ ಜಯಿಸಿದುದೂ ಆದ ಆ
ದ್ವಾರವತೀಪುರವು ಸಮುದ್ರವೇ ತನ್ನ ಕಂದಕ, ರೈವತಾದ್ರಿಯು ತನಗೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ
ಪರ್ವತ. ತ್ರಿಭುವನಪ್ರಭು ಕಮಲನೇತ್ರನು ತನ್ನ ಒಡೆಯನು, ಎಂದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನಾರು
ತಾನೆ ತನ್ನನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಶಕ್ತರು? ಎಂದು ಕೇಳುವಂತೆ ಇದೆ! ವ|| ಆ ಪುರದ ಹೊರಗೆ
೮೬. ಬೆಟ್ಟದ ಸುತ್ತಲಿರುವ ಕಲ್ಲುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಚಿನ್ನ ರನ್ನಗಳಿದ್ದು. ಪೂಗೊಳಗಳ ನೀರೆಲ್ಲ
ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧರಸ, ಅಮೃತ. ಗದ್ದೆಗಳ ಸಸ್ಯಾವಳಿಯೆಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆಯ ಬತ್ತ, ರಸದಾಳೆ ಕಬ್ಬು
ಪಟ್ಟಾವಳಿ ಕಬ್ಬು, ನಂದನವನಗಳ ವೃಕ್ಷಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಮಾವಿನಮರ.
೮೭. ಗಿಳಿ, ತುಂಬಿ, ಹಂಸೆ, ನವಿಲುಗಳು-ಅನುರಕ್ತರಾದ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಸಡಿಲವಾದ
ಎದೆಯು ನಡುಗುವಂತೆ ಕಲನಾದವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಲು ಬತ್ತದಿಂದ ಬತ್ತಕ್ಕೂ ವನಪಚ್ಚೆಯಿಂದ
ವನಪಚ್ಚೆಗೂ ಕೊಳದಿಂದ ಕೊಳಕ್ಕೂ ಕೃತಕಗಿರಿಯಿಂದ ಕೃತಕಗಿರಿಗೂ ತಮ್ಮ ಹಿಂಡನ್ನಗಲದೆ
ಇದಿರಿಗೂ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೂ ಹಾರುತ್ತಿರುವುವು. ೮೮. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಬಳಲಿದ ಜನರು,
ತಾವರೆ ಕೊಳಗಳ ದಡದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆಳಲಿರುವ ಬಳ್ಳಿಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ
ಹರಿಯುವ ಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಿತವಾಗುವಂತೆ ಕಾಲುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾದ
ಬಳಿಕ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಬೆಳೆದಿರುವ ಸೀಮಾವಿನ ಬಾಳೆಯ ಕಿತ್ತಳೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಟ್ಟನೆ

ಮಿಸುಪಂಗಂ ಬೆಮರೇಱಿ ನೀಳ್ ನಗೆಗಣ್ ಕೆಂಪೇಱಿ ಬಂಬಾಧರಂ
ನಸುಬೆಳ್ಳೇಱಿ ಪೊದಟ್ಟ ಕಾಮರಸದಿಂ ರಾಗಾಬ್ಬಿ ನೀರೇಱಿ ವ
ಕ್ತಸರೋಜಂ ಪೊಳಪೇಱಿ ಸುಯ್ ನಿಮಿಱಿ ಚಿತ್ತಂ ಕೂಡೆ ತಣ್ಣೇಱಿ ಸಂ
ತಸದಿಂ ನಂದನದಲ್ಲಿ ದಂಪತಿ ಮನೋಜಕ್ರೇಡೆಯಂ ಮಾಡುಗುಂ ೮೯

ಮದನಸುಖಶ್ರಮಂ ತೊಲಗೆ ತಣ್ಣಲರಿಂದೆ ಬಟೆಕ್ಕೆ ಪೂಗಸ
ಸ್ಯದೊಳೊಲೆದುಯ್ಯಲಾಡುವಲಗೊಂಬಿನೊಳಾಯ್ತಲಗೊಯ್ ಚೂತಗೇ
ಹದೊಳಲರ್ವಚ್ಚಮಂ ತುಡುವ ಪೂಗೊಳದೊಳ್ ಜಲಕೇಳಿಯಿಂದಮಿ
ಪಿದಱೊಳೆ ನಾಡೆ ಪೊಟ್ಟುಗಟಿಗುಂ ಬನದೊಳ್ ಪುರವಾರಕಾಂತೆಯರ್ ೯೦

ಅಳಿಮಾಲಾಕೇಶಮಂ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬರೆತೆಗದಬ್ಬಾನನಾಮೋದಮಂ ಪೀ
ರ್ದು ಲತಾಂಗಾಲಿಂಗಮಂ ಸಂಗಳಿಸಿ ಕೃತಕಶೈಲೇಂದ್ರಶುಂಭನ್ನಿತಂಬ
ಸ್ಥಳದೊಳ್ ತನ್ನಿರ್ಪುರಾಂಬುಸ್ಮರರಸಮೋಸರ್ವಂತೇಱಿ ನಿಚ್ಚಂ ವನಶ್ರೀ
ಗೊಲವಂ ಮಾಡುತ್ತಮಿರ್ಕುಂ ಚತುರವಿಟನವೋಲ್ ದಕ್ಷಿಣಾಶಾಸಮೀರಂ ೯೧

ತೊಳಗುವ ರತ್ನಕೂಟತಟದೊಳ್ ಸುಳಿದಾಡುವ ಸೋಗೆ ಸೋಗೆಯಂ
ಕಳರವದಿಂದವಾಡಿಸುವ ದಂಪತಿ ದಂಪತಿಯಪ್ಪ ಜೊಂಪಮಂ
ಜಳಲವದಿಂದೆ ಸಿಂಪಿಸುತುಮಿರ್ಪ ಸುಧಾಕರಕಾಂತ ನಿರ್ಪುರಾವಳಿ
ಬಗೆಗೊಪ್ಪೆ ಮಾಟ್ಟುದು ಚಮತ್ಕೃತಿಯಂ ಕೃತಕಾದ್ರಿಸಂಕುಳಂ ೯೨

ತಂದು ಎಳೆನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವರು. ೮೯. ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ದಂಪತಿಗಳು ಹೊಳೆಯುವ ತಮ್ಮ ಅವಯವಗಳು ಬೆವರೇರಿ, ವಿಶಾಲವಾದ ನಗೆಗಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗಿ, ತೊಂಡೆಯ ಹಣ್ಣಿನಂತಹ ತುಟಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚಿದ ಕಾಮರಸದಿಂದ ಅನುರಾಗಸಾಗರವು ಉಕ್ಕುತ್ತ ಮುಖಕಮಲವು ಅರಳಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ, ಮನಸ್ಸು ಪರಸ್ಪರ ಕೂಡಲು, ಕಾಮತಾಪವು ತಣ್ಣಗಾಗುವಂತೆ ಕಾಮಕ್ರೇಡೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರು. ೯೦. ಆ ಪುರದ ವಾರನಾರಿಯರು ವನದಲ್ಲಿ ತಂಗಾಳಿಯಿಂದ ಕಾಮಸುಖದಿಂದಾದ ಶ್ರಮವು ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಅಡಕೆಯ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ತೂಗಾಡುವ, ಉಯ್ಯಾಲೆಯಾಡುತ್ತ ಹೂವಿರುವ ಕೊಂಬೆಗಳಿಂದ ಹೂವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಕುಯ್ಯುತ್ತ, ಮಾವಿನ ಮರದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಆಭರಣವನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೂವಿನ ಕೊಳಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಾಟವಾಡುತ್ತ ಇರುವುದರಲ್ಲೇ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯುವರು. ೯೧. ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನ ವಾಯುವು ಚತುರನಾದ ವಿಟನಂತೆ ಆ ವನಶ್ರೀಯ, ಕಮಲಮುಖದ ಮೇಲಿನ ತುಂಬಿಗಳ ಸಾಲೆಂಬ ಮುಂಗುರುಳನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿ, ಮುಖಕಮಲದ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಹೀರಿ, ಲತಾಂಗವನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿ, ಕೃತಕಶೈಲವೆಂಬ ಹೊಳೆಯುವ ನಿತಂಬಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ಗಿರಿಝರಿಯ ನೀರೆಂಬ ಕಾಮರಸವು ಸುರಿಯುವಂತೆ ಏರಿ, ನಿತ್ಯವೂ ಅವಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು. ೯೨. (ಅಲ್ಲಿಯ) ಕೃತಕಗಿರಿ ಸಮೂಹವು, ಹೊಳೆಯುವ ತನ್ನ ರತ್ನ ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಾಡುವ ನವಿಲುಗಳನ್ನು

ಆಗಲುಮುಳ್ಳಲರ್ಧಲರ್ವ ಪೂಗಲ ಕಂಪಿನ ಸೊಂಪಿನೆಲ್ಲರ
ಕಾಗರವಾದ ಪುಷ್ಪಲತೆ ಪೂಗಿಡು ಪೂಮರನೆಂಬವಂ ಮನೋ
ರಾಗದಿನಾಗಳುಂ ಮುಸುಟೆ ನಿಂದಳಿಮಾಲೆಯ ಗೀತನಿಷ್ಠನಾ
ಭೋಗದೆ ಪುಷ್ಪವಾಟ ಬಗೆಗೊಳ್ಳುದನಂಗನ ಗೀತಶಾಲೆವೋಲ್

೯೩

ವ|| ಅಂತು ಸೊಗಯಿಸುವ ಪೊಜವೊಲಿಲಿಂದೊಳಗೆ

ನುಸುಳಲ್ವಾರದು ಸಪ್ತಸಪ್ತಿಯ ವರೂಢಕ್ಕೊಂದುಮೆಂಬಂತೆ ಕಾ
ಳಸಗೊಂಡಾಗಸದೊಳ್ ನಿಜಸ್ಥಗಿತರತ್ನದೋತವಿಸ್ತಾರದಿಂ
ದೇಸೆಯುಂ ಚಿತ್ರಿಸುತುಂ ವಿಶಾಲತರಶಾಳಂ ವಿಸ್ತೃತಾಟ್ಯಾಳಮು
ದ್ಭಸಮೀಚೇನಪಟದ್ವಜಂ ಕನಕಕೋಟಾಮಂಡಲಂ ರಂಜಕುಂ

೯೪

ಅದಳೊಳ್ ಚಂಡಾಂಶುಬಿಂಬಂ ತೊಡರ್ದು ಮಿಡುಕದಿದ್ವಪ್ಪದೆಂಬಂತಿರಾತ್ಮಾ
ಗ್ರದೊಳೊಪ್ಪಂಚಿತ್ತ ಚೆಂಬೊಂಗಳಸದೇಳವಿಸಿಲ್ ಸಂತತಂ ವೋಮಗಂಗಾ
ಬ್ಬದ ಪೆರ್ಚಂ ಮಾಡೆ ಕೂಟದ್ವಜದ ದುಗುಲದಿಂ ಸಂಚರತ್ನೇಚರೀಲೋ
ಲದುಕೂಲಭ್ರಾಂತಿಯಂ ಪುಟ್ಟಿಸುತುಮೆಸೆವುದಭ್ರಂಕಪದ್ವಾರಹಮ್ಯಂ

೯೫

ತಮ್ಮ ಮಧುರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಆಡಿಸುವ ದಂಪತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ
ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯ ಝರಿ ನೀರನ್ನು ಹನಿಸುತ್ತ ಮನಸ್ಸಿಗೊಪ್ಪುವಂತೆ
ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವುದು. ೯೩. ಯಾವಾಗಲೂ ಕೊಂಚ ಅರಳುವ ಹೂಗಳ
ಸುವಾಸನೆಯ ಸೊಂಪಿನ ಹೆಚ್ಚಿಕೆಗೆ ನೆಲೆಯಾದ ಹೂವಿನ ಬಳ್ಳಿ, ಹೂವಿನ ಗಿಡ, ಹೂವಿನ
ಮರ ಎಂಬುವನ್ನು ಮನಃಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿರುವ ತುಂಬಿಗಳ
ಸಾಲಿನ ಗೀತಧ್ವನಿಯ ಹೆಚ್ಚಿಕೆಯಿಂದ ಹೂದೋಟವು ಮನ್ಮಥನ ಸಂಗೀತಶಾಲೆಯಂತೆ
ಮನೋಹರವಾಗಿರುವುದು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸೊಗಸಾಗಿರುವ ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರಭಾಗದಿಂದ
ಒಳಗೆ. ೯೪. ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರಕಾರವೂ ಉನ್ನತವಾದ ಅಟ್ಟಳೆಯೂ ಉನ್ನತವಾದ
ಪಟದ್ವಜವುಳ್ಳದೂ ಆದ ಕೋಟೆಯು, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ರತ್ನಗಳ ಹೆಚ್ಚು ಹೊಳಪಿನಿಂದ
ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತ, ಸೂರ್ಯನ ರಥಕ್ಕೆ ನುಸುಳುವುದಕ್ಕೆ ಎಂದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತೆ
ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಉಚಿತವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ೯೫. ದ್ವಾರಕೆಯ ಆಕಾಶವನ್ನು
ಮುಟ್ಟುವ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲ ಗೋಪುರವು-ಅದರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಬಿಂಬವೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಚಲಿಸದೆ
ನಿಂತಿದೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ತನ್ನ ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಅಪರಂಜಿ ಚಿನ್ನದ ಕಳಸದ ಎಳೆಬಿಸಿಲು
ಯಾವಾಗಲೂ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯ ಕಮಲವನ್ನರಳಿಸುತ್ತಿರಲು, ಶಿಖರದ ಧ್ವಜದ, ದುಕೂಲ
ದಿಂದ, ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಖೇಚರಿಯರ ಪಟ್ಟಿಯ ವಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ

ನಿಲಯಕ್ಕೋರೊಂದು ಕೇಳಿವನಮುಮಮೃತಕಾಸಾರಮುಂ ಪಾಟಮುಂ ತ
ನ್ನಿಲಯಂಗಳ್ ಮಾಡಮುಂ ಮಂಟಪಮುಮುಪರಿಯುಂ ತನ್ನಿವಾಸಂಗಳೊಳ್ ಗೋ
ಕುಳಮುಂ ಧಾನ್ಯಂಗಳುಂ ತೀವಿದ ನವನಿಧಿಯುಂ ತದ್ಗೃಹಸ್ಥರ್ ಕಳಾಪೇ
ಶಳರುಂ ಗಂಭೀರರುಂ ಭೋಗಿಗಳುಮೆನೆ ಪುರಶ್ರೀಕರಂ ರಂಜಿಸಿಕುಂ

೯೬

ಘನತರಮಾದ ಕತ್ತುರಿಯ ನೀರ್ದಳಿಪಂ ಪುದಿದಿದರ್ ತೋರಮು
ತ್ತಿನ ಕಡೆ ತಳ್ತ ಹೇಮಮಯ ಪುಷ್ಪದ ಪೂವಲಿ ನೀಲಚೇನಕೇ
ತನತತಿ ಮಾಲೆಗೊಂಡ ಮಣಿದೋರಣಮೆಂಬವು ಬೀದಿಬೀದಿಯೊಳ್
ಮನೆಮನೆಯೊಳ್ ವಿರಾಜಿಸೆ ವಿರಾಜಿಸುತಿದುರ್ದು ತತ್ತುರಾಂತರಂ

೯೭

ಘನಕಾಳಾಗರುಧೂಪಧೂಮಮಳಿನವೋಮಂ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾನಕ
ಧ್ವನಿಶಬ್ದಾತ್ಮಕದಿಕ್ಕಟಂ ಶಿಖರಮಾಣಿಕ್ಯಾತಪೋಜ್ವಂಭಿತ
ದ್ಯುನದೀವಾರಿಜಮೊಪ್ಪತಿರ್ಪುದು ಸುರಾಗಾರೋತ್ಕರ್ಶ ನರ್ತಕೀ
ಜನತೋಲ್ಲಾಸಿತಕೇಕರಂ ವಿವಿಧಲೀಲೋದ್ಯಾನಶೋಭಾಕರಂ

೯೮

ಅವಿರಳಮಾದ ಕೇಳಿವನಕೇಳಿ ಸರೋವರಶೋಭೆಯುಂ ಸುಧಾ
ಧವಳಿತರಮೃಹರ್ಮನಿಕುರುಂಬಕದಿಂ ವರವಾರಕಾಮಿನೀ
ವಿವಿಧವಿಡಂಬದಿಂ ಸೊಗಯಿಕುಂ ಎಟವ್ಯಂದವಿಹಾರಿಗಳ್ ಮನೋ
ಭವಜಯಕಾರಿಗಳ್ ಹೃದಯಹಾರಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಸೂಳೆಗೇರಿಗಳ್

೯೯

ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ೯೬. ಮನೆಮನೆಗೂ ಒಂದೊಂದು ಕ್ರೀಡಾವನವೂ ಅಮೃತಸರೋ
ವರವೂ ಹೂತೋಟವೂ ಇರುವುದು. ಆ ಮನೆಗಳು ಉಪ್ಪರಿಗೆಯೂ ಮಂಟಪವೂ
ಚಂದ್ರಶಾಲೆಯೂ ಉಳ್ಳದಾಗಿರುವುವು. ಒಂದೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಗೋಕುಲವೂ
ಧಾನ್ಯಗಳೂ ನವನಿಧಿಯೂ ತುಂಬಿರುವುದು. ಆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಗೃಹಸ್ಥರು
ಕಲೆಗಳಿಂದ ಮನೋಹರರೂ ಗಂಭೀರರೂ ಭೋಗಿಗಳೂ ಆಗಿರುವರು. ಹೀಗೆ ಆ
ಪುರಶ್ರೀಯು ಅಧಿಕವಾಗಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ೯೭. ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಒಳಭಾಗವೂ,
ಒಂದೊಂದು ಮನೆಯನ್ನೂ ಘನವಾದ ಕಸ್ತೂರಿಯ ನೀರಿನಿಂದ ಸಾರಿಸಿ, ದಪ್ಪಮುತ್ತಿನ
ರಂಗವಲ್ಲಿಯಿಂದಲೂ ಸುವರ್ಣದ ಹೂಬಲಿಯಿಂದಲೂ ನೀಲವರ್ಣಧ್ವಜದಿಂದಲೂ
ಮಾಲೆಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ರತ್ನತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ ಬೀದಿಬೀದಿಗಳಲ್ಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಿರು
ವುದರಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ೯೮. ದೇವಗೃಹಗಳ ಸಮೂಹವುಳ್ಳದೂ ನರ್ತಕಿಯರ
ಉಲ್ಲಾಸಕರವಾದ ಕುಡಿನೋಟವುಳ್ಳದೂ ವಿಧವಿಧಲೀಲೆಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ಉದ್ಯಾನ
ವನಗಳಿಂದ ಸೊಗಸುತ್ತಿರುವುದೂ ಆದ ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಕಾಳಾಗರು ಧೂಪದ ಹೊಗೆಯಿಂದ
ಆಕಾಶವು ಮಂಕಾಗುವುದು. ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದ ಶುಭವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ದಿಗಂತಗಳು
ಶಬ್ದಪೂರ್ಣವಾಗುವುವು, ಶಿಖರದ ರತ್ನಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಎಳೆಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ದೇವಗಂಗೆಯ
ಕಮಲಗಳು ಅರಳುವುವು. ೯೯. ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಇರುವ ಕ್ರೀಡಾವನ, ಕ್ರೀಡಾ
ಸರೋವರಗಳ ಸೊಗಸಿನಿಂದಲೂ, ಸುಣ್ಣವನ್ನು ಬಳಿದು ಬೆಳ್ಳಗೆ ಮಾಡಿರುವ ರಮ್ಯವಾದ
ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮನೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ, ಉತ್ತಮ ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯರ, ಬಗೆಬಗೆಯ

ಕಳೆ ಕರ್ಪೂರದ ಕಸವಂ

ತಳಿ ಕತ್ತುರಿನೀರನಿಕ್ಕು ಮುತ್ತಿನ ಕಡೆಯಂ

ಬೆಳಗು ಮಣಿದೀಪಮಂ ಪೊಗೆ

ಗೊಳಿಸಗರುವನೆಂಬರಲ್ಲಿ ಸೂಳೆವಳರ್ಕಳ್

೧೦೦

ಪೊಸತೆನಿಪೊಂದು ಪಕ್ಷಿಫಲಮೆಂದರುಣಾಧರಮಂ ಕರ್ಮಂಕಲೋ

ದಿಸುತಿರಲೌಡುಗರ್ಚಿ ಭರದಿಂ ನಿಲೆ ತತ್ಪಲಮೆತ್ತವೋದುದೆಂ

ದಸಿಯಳ ಹಸ್ತದಿಂದಿಡಿದು ತನ್ನಣೆಕುಟ್ಟಿಮದೊಳ್ ತೊಳಲ್ದು ವೀ

ಕ್ಷಿಸುವತಿಮುಗ್ಧರಾಜಶುಕಮೊಪ್ಪಗುಮಾ ಗಣೆಕಾಗ್ಯಹಂಗಳೊಳ್

೧೦೧

ಮುನಿದುಲೆದಿದುರ್ ಪೋಪುಲೆದು ಪೋದೊಡೆ ಪಿಂದನೆ ಬರ್ಪ ಬಂದು ಕ

ಣ್ಣಿನ ಕರೆಗಣೆ ಕಾಲ್ವಿಡಿವ ಕಾಲ್ವಿಡಿದೋಪನನೋಪಳುಯ್ದು ನಂ

ದನತರುಮಧ್ಯಕೇಳಿಗ್ಯಹಮಂ ಪುಗುತಿರ್ಪ ವಿಚಿತ್ರಚಿತ್ರದಿಂ

ಜನಿಯಿಪುವಾ ಸುಧಾಗೃಹದ ಭಿತ್ತಿಗಳುರ್ವಿಗಪೂರ್ವಭಿತ್ತಿಯಂ

೧೦೨

ಟಂಕೃತಿ ಮಿಗೆ ಜೇವೊಡೆಯು

ತ್ತುಂ ಕರ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲನರಲ ಸರಲಂ ತೂಗು

ತ್ತುಂ ಕರಮೆಸೆದಲ್ಲಿ ತೊಳ

ಲ್ವಂ ಕಡುಬಿಲ್ಲಾಜನತನುವೆಂಬ ತಳಾಜಂ

೧೦೩

ಬೆಡಗು ನಟನೆಗಳಿಂದಲೂ, ವಿಟರ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ನೆಲೆಗಳೂ, ಮನ್ಮಥ (ಕಾಮ) ಜಯಕಾರಿಗಳೂ, ಮನೋಹರಗಳೂ ಆದ ಅಲ್ಲಿಯ ಸೂಳೆಗೇರಿಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿರುವವು. ೧೦೦. ಸೂಳೆಯರ ಗೃಹಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕರು, 'ಅಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ಪೂರದ ಕಸವನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕು. ಕಸ್ತೂರಿಯ ನೀರನ್ನು ಚೆಮುಕಿಸು. ಮುತ್ತಿನ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಇಕ್ಕು. ಮಣಿದೀಪವನ್ನು ಬೆಳಗು. ಅಗರು (ಧೂಪ)ವನ್ನು ಹೊಗೆಗೊಳಿಸು' ಎನ್ನುವರು. ೧೦೧. ಆ ವೇಶ್ಯಾಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ವೇಶ್ಯೆಯು ಅರಗಿಳಿಗೆ ಮಾತನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಆಕೆಯ ಕೆಂಪುತುಟಿಯನ್ನು ಅದು ಒಂದು ಹೊಸಹಣ್ಣು ಎಂದು ಕಚ್ಚಲು ಆಕೆ ತಟ್ಟನೆ ಅವಡುಗಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನಿಂತಳು. ಹಣ್ಣು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತೆಂದು, ಅವಳ ಕಯ್ಯಿಂದ ಇಳಿದು ಆ ರತ್ನದ ನೆಲಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವ ಆ ಮೊದ್ದು ಮುದ್ದುಗಳಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೧೦೨. ಪ್ರಿಯನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಹೋಗದೆ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಆಮೇಲೆ ಹೊರಟು ಹೋದರೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುವ, ಬಂದು ಕಣ್ಣೀರ ಹನಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸುರಿಸಿ, ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವ, ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರಿಯೆಯು ಪ್ರಿಯನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನಂದನವನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರೀಡಾಗೃಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿಚಿತ್ರ ಚಿತ್ರಗಳುಳ್ಳ ಆ ಸುಧಾಗೃಹದ ಗೋಡೆಗಳು ಭೂಮಿಗೆ ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ೧೦೩. ಟಂಕಾರವು ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ಹೆದೆಯನ್ನು ಮಿಡಿಯುತ್ತ ಕಬ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲನ್ನೂ ಹೂಬಾಣವನ್ನೂ ತೂಗುತ್ತ ಉತ್ತಮನಾದ ಶಕ್ತನಾದ ಬಿಲ್ಲಾರನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮನ್ಮಥನೆಂಬ ತಳವಾರನು ಅಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವನು.

ಸುಂದತಿಯರಬ್ಬಣಿಂದಿರುಳೊಳಿಕ್ಕಿದ ಚಂದನಪಂಕದಣ್ಣು ಸೂ
ಡಿದ ಪೊಸಜಾದಿ ತೊಟ್ಟು ನವಮೌಕ್ತಿಕಮಂಡನಮೊಪ್ಪೆ ನೇತ್ರಕೌ
ಮುದಿಯೊಳಮಾಸ್ಯಚಂದ್ರಮನೊಳಂ ಬೆಳಗುತ್ತಿರೆ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಮ
ಲ್ಲದೆ ಸಲೆ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಪರಿವರ್ತನಮಿಲ್ಲಿನಿಕುಂ ಪುರಾಂತದೊಳ್

೧೦೪

ಪುರದೊಳಗಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆರಡುಂ ತೆಜದಿಂದೆಸೆವೊಳ್ಳಿನಿಂದವಂ
ಬರಚರಕಾಮಿನೀತತಿಗೆ ಚಂದನದಣ್ಣಿನ ಸೊಂಪನೀಯುತುಂ
ಸಿರಿಗೆ ನಿವಾಸಮಾದ ಪಿರಿಯಂಗಡಿಗಳ್ ಕರಮೊಪ್ಪಿ ತೋರ್ಪುವಾ
ಪುರವರಲಕ್ಕಿ ತೊಟ್ಟು ಪೊಸಮುತ್ತಿನ ಹಾರದ ಮೊತ್ತದಂದದಿಂ

೧೦೫

ಅಗಣಿತಧನಂಗಳಿಂದಂ
ನಗುತಿರ್ಕುಂ ಮೇರುನಗಮನೆನೆ ನೆಗಬ್ಬಳಕಾ
ನಗರೀಶಂ ಬರ್ಕುಮೆ ತ
ನ್ನಗರದ ಕಡೆಪಟ್ಟ ಪರವರೋರೆಗಂ ದೊರೆಗಂ

೧೦೬

ದೇಸೆಗಳ್ ನಿಜಾಂಶುವಿಂ ರಂ
ಜಿಸುತ್ತಿರೆ ಪುಂಜಿಸಿದ ಪೊನ್ನ ಪುಂಜಕೆಯಿಂದಂ
ಕೊಸಗಿನ ಮರದುಲುಗಲರ
ಲೆಸೆವಂತೆಸೆದಿಪುರ್ವದಲ್ಲಿ ಬಜ್ಜರವಸರಂ

೧೦೭

೧೦೪. ಆ ಪಟ್ಟಣದೊಳಗೆ ಸುಂದರಿಯರು ರಾತ್ರಿ ಬಳಿದುಕೊಂಡ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಸರಿಯೂ, ಮುಡಿದುಕೊಂಡ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಯೂ, ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹೊಸ ಮುತ್ತಿನ ಆಭರಣವೂ, ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಅವರ ಮುಖಚಂದ್ರನೂ ಕಣ್ಣಿನ ಹೊಳಪೆಂಬ ಬೆಳುದಿಂಗಳೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷವೇ ಹೊರತು ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸುವುದು. ೧೦೫. ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ನೆಲೆಯಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಅಂಗಡಿಗಳು, ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ಎರಡು ಸಾಲಾಗಿದ್ದು ಹೊಳೆಯುವ ತಮ್ಮ ಮುತ್ತುಗಳಿಂದ ಖೇಚರ ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಶ್ರೀಗಂಧ ಲೇಪನ ಸೊಗಸನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ ಉತ್ತಮಳಾದ ಆ ಪುರಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಧರಿಸಿರುವ ಹೊಸ ಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳ ರಾಶಿಯಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವುವು. ೧೦೬. ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಲಾಗದಷ್ಟು ಧನವುಳ್ಳುದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮೇರುಗಿರಿಯನ್ನೂ ನಗುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವಾಗ ಕುಬೇರನು ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಚಿಕ್ಕದು ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಂಗಡಿಯ ವರ್ತಕರಿಗೆ ಸಮನಾದಾನೆ! ೧೦೭. ಅಲ್ಲಿಯ ವಜ್ರದ ಅಂಗಡಿಗಳು ಸುವರ್ಣದ ಗೂಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಿರುವ ವಜ್ರಗಳ ಹೊಳಪಿನಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಬೆಳಕನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ ಅರಳಿದ ಹೂಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ ಮರಗಳ ಗುಂಪಿನಂತೆ

ಆಜರಾಮರತ್ನಮಂ ಪೌ
ರಜನಂಗಳ್ಲೀವ ತನ್ನ ವಿವಿಧೌಷಧಿ ನಾ
ಕಜನಗದ ಮಹೌಷಧಿಗಳೆ
ನಿಜಸೃಷ್ಟಿಯೊಳೆನಿಪುವಲ್ಲಿ ಗಂದಿಗವಸರಂ

೧೦೮

ಭೀಕರಬಾಡಬಾಗ್ಗಿಯ ದವಾಗ್ಗಿಯ ತೀವ್ರತೆಗಳ್ಳಿ ಬಂದು ನಿ
ವ್ಯಾಕುಳಮೀಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿತ್ತಜಳಾತ್ಮಕರೂಪವಾಗಿ ರ
ತ್ನಾಕರಸಂಕುಳಂ ಶಿಖರಿನಾಮವಿವರ್ಜಿತವಾಗಿ ರೋಹಣಾ
ನೀಕಮೆನಲೈ ರನ್ನವಸರಂ ಬಗೆಗಚ್ಚರಿಯಂ ನಿಮಿರ್ಚುಗುಂ

೧೦೯

ಸಲೆ ದೋಷಾಕರನಂ ಕಳಂಕಯುತನಂ ತಾಳ್ಳಿಪುರದೀ ವೈರಮಮಂ
ಡಳಮೆಂದಂತದನೊಲ್ಲದಪ್ರತಿಮವಾರಸ್ತ್ರೀಜನಾಸ್ಯೆಂದುಸಂ
ಕುಳಮಂ ತಾಳ್ಳಿದುದಿಂತಿದೆಂದು ಪುರದೊಳ್ ಬಂದಿದರ್ ತಾರಾಗಣಂ
ಗಳಿವೆಂಬಂತಿರೆ ಕಂಚುಗಾಳವಸರಂ ಮಾಯ್ಯಂ ಮನೋರಾಗಮಂ

೧೧೦

ಸುರತರು ಕುಡುವಂಬರದೊಳ್
ಪರಿಪಾಟಚ್ಚಾಯೆ ನೆಯ್ಗೆ ನೂಲಿಂ ರಂಗಿಂ
ದೊರೆಕೊಳ್ಳದೆನಿಪ ದಿವ್ಯಾಂ
ಬರಂಗಳಿಂದೆಸೆವುವಲ್ಲಿ ದೂಸಿಗವಸರಂ

೧೧೧

ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವುವು. ೧೦೮. ಅಲ್ಲಿರುವ ಗಂದಿಗರ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಹೌಷಧಿಗಳು ಪಟ್ಟಣದ ಜನರಿಗೆ ಮುಪ್ಪು ಮರಣವೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ವಿಧವಿಧವಾದ ಔಷಧಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಮೇರುವಿನಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿದವುಗಳೇ ಎಂಬಂತಿರುವುದು. ೧೦೯. ಅಲ್ಲಿಯ ರತ್ನದ ಅಂಗಡಿಗಳು-ಭಯಂಕರವಾದ ಬಡಬಾಗ್ಗಿಯ ತೀವ್ರತೆಗೆ ಹೆದರಿ ರತ್ನಾಕರ (ಸಮುದ್ರ)ಗಳು ಜಲರೂಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ರೋಹಣಾದ್ರಿಯು ಪರ್ವತ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರತ್ನರಾಶಿರೂಪವಾಗಿ, ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವ್ಯಾಕುಲವಿಲ್ಲದೆ ನೆಲೆಸಿವೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುವು. ೧೧೦. ಆಕಾಶಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ದೋಷಾಕರನೂ ಕಳಂಕಯುತನೂ ಆದ ಚಂದ್ರನಿದ್ದಾನೆ. ಈ ನಗರದಲ್ಲಾದರೋ ಆ ದೋಷವಿಲ್ಲದ ವೇಶ್ಯಾ ಸ್ತ್ರೀ ಮುಖಚಂದ್ರರು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ” ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಆಕಾಶವನ್ನು ತೊರೆದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದವೋ ಎಂಬಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಕಂಚುಗಳ ಅಂಗಡಿ ಬೀದಿಯು ಮನೋರಂಜನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ೧೧೧. ಅಲ್ಲಿಯ ಜವಳಿಯ ಅಂಗಡಿಗಳು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ಕೊಡುವ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲೂ ಈ ವಸ್ತುಗಳ ಛಾಯೆಯು ನೂಲಿನಿಂದಲೂ ಬಣ್ಣದಿಂದಲೂ ನೆಯ್ಗೆಯಿಂದಲೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ದಿವ್ಯಾಂಬರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ

ಒಳ್ಳೆದು ಬಳ್ಳೆ ಪೆರ್ಮೋಲೆ ವಿಜೃಂಭಿಸೆ ಕಂಕಣಕಿಂಕಣೇರವಂ
ಗಲ್ಲಸುಪೊಣ್ಣೆ ಹಾರಲತೆ ನರ್ತಿಸೆ ಸುಯ್ ನೆಲೆವೆರ್ಚೆ ಕುಂತಳಂ
ಗಲ್ಲಿಮಿದಾರ್ಡೆ ಘರ್ಮಜಲಮುಣ್ಣೆ ವಿರಾಜಿಸುತಿರ್ಪರಲ್ಲಿ ತೋ
ಳ್ಳೆಲಿದೊಪ್ಪೆ ನೀಳ್ತುಡುಗಿ ಘಟ್ಟಮಗುಟ್ಟುವ ಘಟ್ಟವಳ್ಳಿಯರ್

೧೧೨

ಬಗೆಗೊಳ್ಳೆಮವಲೋಕಮಾತ್ರದೊಳೆ ಪೂಣ್ಣೆ ಲೋಕಮಂ ಗೆಲ್ಲ ಕಂ
ತುಗೆ ಪೂಜಾರ್ಥಮಿದೆಂದು ಸುಯ್ಯೆಗುವುನತ್ತಾಳಿಯಿಂ ಬೀರದೇ
ಒಗ್ಗಿಗಳಂ ಪಾಡಿಸುತುಂ ಜಯಧ್ವಜಮನೆತ್ತಿರ್ಪಂತಿದರ್ ಮಾ
ಲೆಗಳುಂ ತೋಳ್ಳೆಮೊಪ್ಪೆ ಕಣ್ಣೊಳಿಸುತಿರ್ಕುಂ ಪುಷ್ಪಲಾವೀಜನಂ

೧೧೩

ಮಸ್ಯಣಮದಾಳಿಸ್ವನಮು
ತುಸುಮಿತವನರಾಜಿಯಂತೆ ವಿಪ್ರಜನಾಳೀ
ವಿಸರದ್ವೇದಸ್ವರದಿಂ
ದೇಸದಿರ್ಕುಂ ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿಯ ಸೌಧಸಮೂಹಂ

೧೧೪

ಅವನೀದೇವಸಮಾಜಮೋದುವುದನಾದಂ ಕೇಳ್ತು ಕೇಳ್ತೋದತಿ
ಪುರ್ವ ವೇದಂಗಳನೋದೆ ತಪ್ಪುವಿದಿದಂತೇವಾಸಿಗಳ್ತೋದವೇ
ಒಪ್ಪುವ ತಮ್ಮೊದಿನ ಬಲೆಯಿಂ ದ್ವಿಜವರಗಾರ್ಗನಂದಮಂ ಮಾಡುತಿ
ಪುರ್ವ ಕೇಳೀಶುಕಸಾರಿಕಾತತಿಗಳುರ್ವೀದೇವಸದ್ಗುಗಳೊಳ್

೧೧೫

ಹೊಳೆಯುವುವು. ೧೧೨. ನೆಟ್ಟಗಾಗಿಯೂ ಬಾಗಿಯೂ ಗಂಧವನ್ನು ತೇಯುವ
ಯುವತಿಯರು, ತೇಯುವಾಗ ಅವರ ನಡು ಬಳುಕುವುದು. ದಪ್ಪ ಮೊಲೆ ಉಬ್ಬೀರುವುದು.
ಕೈ ಬಳೆಯ ಮತ್ತು ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆಯ ಶಬ್ದವು ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಕೇಳಿಸುವುದು. ಬಳ್ಳಿಯಂತಿರುವ
ಹಾರವು ಕುಣಿಯುವುದು. ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬರುವುದು. ತಲೆಗೂದಲು ಅಲುಗಾಡುವುದು.
ಬೆವರುನೀರು ಹೊರಡುವುದು. ತೋಳುಗಳು ನಲಿದು ನರ್ತಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುವುವು. ಹೀಗೆ
ಅವರು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವರು ೧೧೩. ಮನೋಹರರಾಗಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದ
ಮಾತ್ರದಲ್ಲೇ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಈ ಲೋಕವನ್ನು ಗೆದ್ದ ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ಇದು ಪೂಜಾರ್ಥವಾದುದು
ಎಂದು ತಮ್ಮ ಉಸಿರಿನ ಸುವಾಸನೆಗೆ ಎರಗುವ ಕೊಬ್ಬಿದ ತುಂಬಿಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ
ತಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮಾತಿಶಯವನ್ನು ಹಾಡಿಸುತ್ತ ೧೧೪. ಇಂಪಾದ, ಮದಿಸಿದ ತುಂಬಿಯ
ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಒಪ್ಪುವ ಪುಷ್ಪಭರಿತವಾದ ವನಪಜ್ಜೆಯಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಮೂಹದಿಂದ
ಪ್ರಸರಿಸುವ ವೇದಸ್ವರದಿಂದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿಯ ಸೌಧಗಳ ಸಮೂಹವು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದು.
೧೧೫. ಭೂದೇವ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣ)ರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಾಕಿದ
ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಅರಗಿಳಿಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮೂಹವು ಹೇಳುವ ವೇದವೇ ಮೊದಲಾದ
ಓದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ, ತಾವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಓದುವುವು. ಶಿಷ್ಯರು
ವೇದವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ತಪ್ಪಿದರೆ, ತಮ್ಮ ಅಭ್ಯಾಸಬಲದಿಂದ ಅದನ್ನು ತಿದ್ದಿ
ಹೇಳಿಕೊಡುವುವು. ಆ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮರಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನಂಟು ಮಾಡುವುವು.

ಚದುರ ಪೊದಯ್ಕಿ ಸಂಪದದ ಬೊಂಬುಳಿ ಸತ್ಯದ ಬಿತ್ತರಂ ವಿವೇ
ಕದ ನೆರವೀಪ ಮೈಮೆ ದಯೆಯುನ್ನತಿ ಧರ್ಮದ ಪರ್ಮೆ ಸಜ್ಜನ
ತ್ವದ ವಿಮಲತ್ವಮಾರ್ಪಿನ ಪೊಡಪುರ್ ವಿಳಾಸದ ದೇಸೆ ಕೂಡೆ ಭೋ
ಗದ ಕಣಿಯಾಯ್ತು ತಾಂ ತನಗೆ ಪೌರಜನಂ ಸ್ಥಿರಸೌಖ್ಯಭಾಜನಂ

೧೧೬

ವ|| ಆ ಪುರದ ರಮ್ಯಪ್ರದೇಶದೊಳ್

ಜಲಧರತತಿಯಂ ನಿಜಮೇ
ಖಲೆಯೊಳ್ ತಳೆದಿದರ್ ಮೇರುವೆನೆ ಕನಕಮಯಂ
ವಿಲುಳಿತ ಪರಿಖಾಲಹರೀ
ವಲಯಿತಮರಮನೆಯ ಕೋಂಟೆ ಸೊಗಯಿಸುತಿರ್ಕುಂ

೧೧೭

ಸತತಂ ಪೊಂಗಳಸದ ದೀ
ಧಿತಿಯುನ್ನತಿಗಳ್ಳಿ ಬಳ್ಳಿ ಕೆಲಸಾರ್ದ ದಿವಾ
ಪತಿ ದಕ್ಷಿಣಗತ್ಯುತ್ತರ
ಗತಿಯಾದಂ ಪೊಗಟ್ಟರಳವೆ ಬಾಗಿಲ್ಲಾಡಂ

೧೧೮

ವ|| ಅಲ್ಲಿಂದೊಳಗೆ

ಮಂದರದಳನತ್ರಾಸದೆ
ಬಂದಿದರ್ವು ಧವಳಮೇಘವೃತಕುಲಗಿರಿಗಳ್
ಮಂದರಧರನಿರ್ಪೆಡೆಗೆಂ
ಬಂದದೆ ಸೊಗಯಿಪುವು ಸೌಧಶಾಲೆಯ ಕರಿಗಳ್

೧೧೯

೧೧೬. ಚಾತುರ್ಯದ ಖ್ಯಾತಿಯೂ, ಸಂಪತ್ತಿನ ಡೋಲೂ ಸತ್ಯದ ವಿಸ್ತಾರವೂ ತಮ್ಮ ವಿವೇಕದ ಸಹಾಯವನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಮಾಡುವ ಮಹಿಮೆಯೂ ದಯಾಧಿಕ್ಯವೂ ಧರ್ಮದ ಹಿರಿಮೆಯೂ ಸಜ್ಜನತ್ವದ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾತಿಶಯವೂ ಸೊಬಗಿನ ಅಂದವೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದುದರಿಂದ ಸ್ಥಿರ ಸೌಖ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಅಲ್ಲಿನ ಜನವು ತನ್ನ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಭೋಗದ ಗಣಿಯಾಯಿತು. ವ|| ಆ ಪುರದ ಮನೋಹರವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೧೧೭. ಮೇಘಸಮೂಹವನ್ನು ತನ್ನ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಮೇರುವೆಂಬಂತೆ ಸ್ವರ್ಣಮಯವೂ, ಧಳಧಳಿಸುವ ಕಂದಕ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದಿರುವುದೂ ಆದ ಅರಮನೆಯ ಕೋಟೆಯು ಸೊಗಸಾಗಿರುವುದು. ೧೧೮. ಆ ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲು ವಾಡವನ್ನು ಹೊಗಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ?! ಅದರ ಸುವರ್ಣ ಕಲಶದ ಔನ್ನತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾಂತಿಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ಸೂರ್ಯನು ಬಳುಕಿ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿದು (ದಕ್ಷಿಣಗಮನ ಉತ್ತರ ಗಮನ ವುಳ್ಳವನಾದನು =) ದಕ್ಷಿಣಾಯನ ಉತ್ತರಾಯಣಗಳುಳ್ಳವನಾದನು ವ|| ಅಲ್ಲಿಂದೊಳಗೆ ೧೧೯. ಮಂದರ ದಳನ (ಇಂದ್ರ)ನ ಭೀತಿಯಿಂದ, ಬಿಳಿಯ ಮೋಡಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಕುಲಗಿರಿಗಳು ಮಂದರಧರ (ಕೃಷ್ಣ) ನಿರುವ ಎಡೆಗೆ ಬಂದಿವೆಯನ್ನುವಂತೆ ಅಲ್ಲಿನ ಸುಣ್ಣವನ್ನು

ರವಿರಥತುರಗಮುಮುಚ್ಛೈ
ಶ್ರವಮುಂ ಪರಿಪಾಟಯಲ್ಲಮಿವಹೋ ರೋಮ
ಚ್ಛವಿಗಮನಲ್ ಕಣ್ಣೆಸೆದಿ
ಪುರ್ವ ಪಳುಕಿನ ಮಂದರಂಗಳೋಳ್ ತುರಗಂಗಳ್

೧೨೦

ಸೊದೆವೆಳಗಿನ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳ
ನೊದವಿಸುಗುಂ ಸೆಜ್ಜೆಯೋಲಗದ ಶಸ್ತ್ರಾಗಾ
ರದ ಕೊಟ್ಟಾರದ ಭಂಡಾ
ರದ ಬಾಸಣದನ್ನವಾಸದುಪ್ಪರಿಗೆಗಳುಂ

೧೨೧

ಸ್ಮರಾಜಂ ವನಪಾಲನಾಗಿ ರತಿಲಾವಣ್ಯಪ್ರವಾಹೋತ್ಕರಂ
ಪರಿನೀರಾಗಿ ನಿರಂತರಂ ಋತುಗಳಾಯುಂ ಕಾಪಿನಾಳಾಗಿ ಚೈ
ತ್ರರಥೋದ್ಯಾನದ ಚೆಲ್ಲನೊತ್ತರಿಸಿ ಕೇಳೀಶೈಲ ಕೇಳೀಸರೋ
ವರ ಕೇಳೀಗೃಹಮೆಂಬವಂ ತಳೆದು ಕೇಳೀನಂದನಂ ರಂಜಿಕುಂ

೧೨೨

ಪುದಿದುದ್ಯಾನದೊಳಂತವು
ರಜ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಳ್ಳಿಮಾಡಮೆಸೆದುವು ಪಲವೊ
ಮೊದಲಲೆವ ಪವನನಿಂದು
ಬರದ ವಾರ್ಧಿಯೊಳೊಗೆದ ಫೇನಪಿಂಡಂಗಳವೋಲ್

೧೨೩

ಬಳಿದು ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿರುವ ಗಜಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆನೆಗಳು ಸೊಗಸಾಗಿದ್ದವು. ೧೨೦. ಸ್ಫಟಿಕದ ಅಶ್ವಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕುದುರೆಗಳು ಸೂರ್ಯನ ರಥದ ಕುದುರೆಯಾಗಲಿ ಉಚ್ಚೈಶ್ರವವಾಗಲಿ ರೋಮದ ಕಾಂತಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇವುಗಳ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರದು ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ೧೨೧. ಅರಮನೆಗೆ ಸೇರಿದ ಮಲಗುವ ಮನೆ, ಸಭಾಗೃಹ, ಶಸ್ತ್ರಶಾಲೆ, ಉಗ್ರಾಣ, ಭಂಡಾರ, ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯ ಗೃಹ, ಅಡುಗೆಯ ಮನೆ ಇವುಗಳ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳೂ ಸುಣ್ಣದ ಹೊಳಪಿನ ಬೆಳುದಿಂಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುವು. ೧೨೨. ಮನ್ಮಥನು ವನಪಾಲಕನಾಗಿ ರತಿಯ ಲಾವಣ್ಯಪ್ರವಾಹಸಮೂಹವು ಹರಿಯುವ ನೀರಾಗಿ ಆರು ಋತುಗಳೂ ನಿರಂತರವೂ ಕಾವಲಾಳಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಆಟದ ನಂದನವನವು, ಕ್ರೀಡಾಶೈಲ, ಕ್ರೀಡಾಸರೋವರ, ಕ್ರೀಡಾಗೃಹ ಎಂಬಿವುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಕುಬೇರನ ಚೈತ್ರರಥೋದ್ಯಾನದ ಚೆಲುವನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿ ರಂಜಿಸುವುದು. ೧೨೩. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿರುವ ಅಂತಃಪುರದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಳ್ಳಿಯ ಮನೆಗಳು ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಸಿದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಉಬ್ಬಿದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲುದಿಸಿದ ನೊರೆಯ ಉಂಡೆಗಳಂತೆ ಹೊಳೆಯುವುವು.

ಆ ಮಾಡಂಗಳ ನಡುವು
ದ್ವಾಮಂ ಕರುಮಾಡಮೊಪ್ಪುಗುಂ ಧವಳಾಭ
ಸ್ತೋಮಂ ಬಳಸರೆ ನಡುವಬಿ
ರಾಮತೆಯಿಂ ಹೇಮದಚಳಮೊಪ್ಪುವ ತೆಲದಿಂ

೧೨೪

ನೀಲದ ಕೇರ್ಗಲ್ ನವಮು
ಕ್ತಾಲಂಬೂಪದ ನೆಲಿಲ್ಲಂ ತಳೆದಿದೇಂ
ಲೀಲೆಯನಾಂತುವೊ ಪೂತ ತ
ಮಾಲಲತಾಜಾಲದಂತೆ ಹಮ್ಮಾಂತರದೊಳ್

೧೨೫

*ಪಿಂಗಳ ಸುವರ್ಣಲಂಬೂ
ಪಂಗಳ ಮಾರ್ಪೊಳೆಪು ತಳ್ಳ ಪಚ್ಚೆಯ ಕಂಭಂ
ಭಂಗಿವಡೆದಿದುರ್ವಲ್ಲಿ ಬೆ
ಡಂಗಿಂ ಕುಟ್ಟಳಿತಮಾದ ಚಂಪಕಲತೆವೋಲ್

೧೨೬

*ಅದಲಿ ವಿಚಿತ್ರಮಣಿಸ್ತಂ
ಭದ ಹಿಮಕರಕಾಂತಪುತ್ರಿಕಾತತಿ ನಿಜಕಾಂ
ತಿದುಕೂಲದಿಂದಲಂಕರಿ
ಪುದುಪಾಂತದ ನೀಲಪುತ್ರಿಕಾಸಮುದಯಮಂ

೧೨೭

*ಪಳುಕಿನ ಕುಟ್ಟಮದೊಳ್ ಮಾ
ತೊಳಗುವ ಹರಿನೀಲಮಣಿಯ ಸೂಸಕದ ನೆಲ
ಲ್ಲನಸಿತಾಹಿಗಳೆಂದೊಸೆ
ದೇಳಸುವ ದೀಹದ ನವಿಲ್ಲೊಪ್ಪುಗುಮವಲೊಳ್

೧೨೮

೧೨೪. ಆ ಬಳ್ಳಿಯ ಮನೆಗಳ ನಡುವೆ ಉನ್ನತವೂ ಉತ್ತಮವೂ ಆದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮನೆಯು ಬಿಳಿಯ ಮೋಡಗಳ ಸುತ್ತಿನ ನಡುವೆ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವ ಮೇರುಗಿರಿಯಂತೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವುದು. ೧೨೫. ಆ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮನೆಗಳೊಳಗೆ ಇರುವ ನೀಲರತ್ನದ ಗೋಡೆಗಳು, ಹೊಸ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರ ಕುಚ್ಚುಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನೊಳಗೊಂಡು, ಹೂವಿಂದ ತುಂಬಿದ ಹೊಂಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಯ ಗುಂಪಿನಂತೆ ಅದೆಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದುವೋ! ೧೨೬. ನಸು ಕೆಂಪಿನ ಚೆನ್ನದ ಕುಚ್ಚುಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಪಚ್ಚೆಯ ಮಣಿಕಂಭಗಳು ಮೊಗ್ಗುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಸಂಪಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಬೆಡಗನ್ನೂ ವಿಲಾಸವನ್ನೂ ಪಡೆದಿದ್ದವು. ೧೨೭. ಅದರ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ರತ್ನದ ಕಂಭಗಳ ಚಂದ್ರಕಾಂತಮಣಿಯ ಬೊಂಬೆಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾಂತಿದುಕೂಲದಿಂದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ನೀಲರತ್ನದ ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನೂ ಸಿಂಗರಿಸುವುವು. ೧೨೮. ಸ್ಫಟಿಕದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯ ಕುಚ್ಚುಗಳ ನೆಳಲುಗಳನ್ನು ಕರಿಯ ನಾಗರಹಾವುಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಸಾಕಿದ ನವಿಲುಗಳು

* ಈ ಪದ್ಯಗಳು (ಖ) ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ವರವನಿತಾಜನದಲತೆಗೆ

ವೊರೆದಡಿವಜ್ಜೆಗಳನಾಂತು ಪಜ್ಜಳಿಸುವುದುಂ

ಮರಕತರಂಗಮುಮಂ ತಾ

ವರೆಗೊಳನೆಂದಲ್ಲಿ ಸುತೆವ ಹಂಸೆಗಳೆಸೆಗುಂ

೧೨೯

ಸೊಗಯಿಪ ಚೌಕದ ಬಿಡುಮು

ತುಗ್ಗೊಳ್ ಪೂವಲಿಯ ಮಲ್ಲಿಕಾಮುಕುಳಶ್ರೀ

ಣಿಗಳಂ ಭಾವಿಸಲತೆಯದೆ

ಮೊಗಸುತ್ತಿಹುವಗರುಧೂಪಧೂಮಕ್ಕಳಿಗಳ್

೧೩೦

ಶರ್ವಣೇಶಗೃಹಕ್ಕೆ ಸು

ಪರ್ವೇಂದ್ರಗೃಹಕ್ಕೆ ಮೆಱಿಯದಾತ್ತಿಯಕಳಾ

ಸರ್ವಜ್ಞತೆಯಂ ಮೆಱಿದಂ

ಗೀರ್ವಾಣಸ್ಥಪತಿ ನಿಮ್ಮ ಗೃಹವಿರಚನೆಯಿಂ

೧೩೧

*ಅಹಿರಾಜಂ ದ್ವಿಸಹಸ್ರಜಿಹ್ವನತಿಯಂ ವ್ಯಾವರ್ಣಿಸಲ್ ಬಲ್ಲನೇ

ಮಹಿಯೊಳ್ ಮಾನವನೊಂದೆ ನಾಲಗೆಯೊಳಂ ತದ್ಭೂಜಾಗಾರಮಂ

ಬಹುವಿಸ್ತಾರಮನಿಂದ್ರಪುಷ್ಪಕವಿಮಾನಾಕಾರಮಂ ತನ್ನಹಾ

ಮಹಿಮಾಧಾರಮನತ್ಕುದಾರಮನಿಳಾಚೇತಶ್ಚಮತ್ಕಾರಮಂ

೧೩೨

ವ|| ಎಂದು ಪುರಮನಭಿವರ್ಣಿಸಿ ಸುಪರ್ಣಂ ಬೀಳಿಕ್ಕೊಂಡು ಪೋಪುದುಂ

ತಿನ್ನಲು ಉತ್ಸಾಹಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ! ಅದು ನೋಡಲು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ! ೧೨೯. ಪಚ್ಚಿಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವನಿತೆಯರು ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಅವರ ಕಾಲಿನ ಅರಗಿನ ರಸವು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ತಾವರೆಯ ಹೂಗಳಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಆ ಪಚ್ಚಿಯ ರಂಗವನ್ನು ತಾವರೆಯ ಕೊಳವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಹಂಸೆಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವುದು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ೧೩೦. ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ಚೌಕ (ಹಜಾರ)ದ ಬಿಡಿಮುತ್ತುಗಳ ನಡುವೆ ಸೇರಿರುವ ಹೂಬಲಿಯ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಅರಳು ಮೊಗ್ಗುಗಳ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರದ ತುಂಬಿಗಳು ಅಗರು ಧೂಪದ ಹೊಗೆಗೆ ಮುತ್ತಲು ಆರಂಭಿಸುವುವು. ೧೩೧. ದೇವಶಿಲ್ಪಿಯು ಪಾರ್ವತೀಶನ ಗೃಹಕ್ಕಾಗಲಿ, ಇಂದ್ರನ ಗೃಹಕ್ಕಾಗಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ತನ್ನ ಕಲಾ ಸರ್ವಜ್ಞತೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಗೃಹರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿರುವನು. ೧೩೨. ಬಹು ವಿಸ್ತಾರವೂ ಇಂದ್ರನ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನಾಕಾರವೂ ಮಹಾಮಹಿಮೆಗೆ ಆಧಾರವೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮವೂ ಭೂಜನರ ಚೇತನಕ್ಕೆ ಚಮತ್ಕಾರಕವೂ ಆದ ಆ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಎರಡುಸಾವಿರ ನಾಲಗೆಯುಳ್ಳ ಆದಿಶೇಷನೂ ವರ್ಣಿಸಲಾರನು. ಇನ್ನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿರುವ ಮನುಷ್ಯನು ಒಂದೇ ನಾಲಗೆಯಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಬಲ್ಲನೇ?!” ವ|| ಎಂದು ದ್ವಾರಕಾಪುರವನ್ನು ಅಭಿವರ್ಣಿಸಿ, ಗರುಡನು ಬಿಡುವನ್ನು ಪಡೆದು ನಡೆದನು

* ಈ ಪದ್ಯವು (ಖಗ) ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ

ಉರುಚಾತುರ್ವಲಚಕ್ರದಿಂ ವಿವಿಧಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಪ್ರಭಾಚಕ್ರದಿಂ
 ದ್ವಿರದಸ್ಯಂದನಕೇತುಚಕ್ರದಿನಿಲಾಚಕ್ರಂ ದಿಶಾಸಚಕ್ರಮಂ
 ಬರಚಕ್ರಂ ನೆಹಿತೀವೇ ಮೇರುವ ಗುಹಾಚಕ್ರಕ್ಕೆ ವಾದಿತ್ರಚ
 ಕ್ರರವಂ ಮಾರ್ದನಿವೀಱಿ ಚಕ್ರಧರನೆಲ್ಲಂದಂ ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂ

೧೩೩

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ಸಕಲಶುಭಮುಹೂರ್ತದೊಳ್ ಪುರಪ್ರವೇಶಮಂ ಮಾಡಿ

ಗರುಡಂ ಪೇಟ್ಟಂದದಿಂದೊಪ್ಪುವ ನಿಜಪುರಮಂ ಕೂಡೆ ನೋಡುತ್ತಮೆತ್ತಂ
 ತರಳಾಪಾಂಗಾಂಶುಜಾಳಂ ದ್ವಿಗುಣಿಸೆ ನಗರಸ್ತ್ರೀಜನಂ ಸೂಸುವಾಪಾಂ
 ದುರಶೇಷಾನೀಕಮಂ ಕೈಕೊಳುತುಮತುಳಗೀತಾನಕಧ್ವಾನಮುಣ್ಣು
 ತ್ತಿರೆ ಪೊಕ್ಕಂ ವಾಸವಾವಾಸವನಿಟೆಪ ನಿಜಾವಾಸವಂ ವಾಸುದೇವಂ

೧೩೪

ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾ ಘಟೀಘಟಿತಾರಘಟ್ಟ ಘಟನಾಸ್ವತಂತ್ರ
 ನಿಜಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಚಕಿತಸಕಲಾಮ್ನಾಯತಂತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ
 ಶ್ರೀಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗ
 ನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ಕಾಲಯವನ ದಹನ
 ದಂತವಕ್ರವಿಕ್ರಮಾಡಂಬರ ತತ್ಸಂಹರಣ ದ್ವಾರಕಾನಗರ
 ನಿರ್ಮಾಪಣ ತತ್ಪುರಪ್ರವೇಶವರ್ಣನಂ
 ನವಮಾಶ್ವಾಸಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ

೧೩೩. ಹೆಚ್ಚಾದ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಸೇನೆಯ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಭೂಮಂಡಲವೂ ವಿಧ ವಿಧವಾದ
 ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಸಮೂಹದ ಕಾಂತಿಮಂಡಲದಿಂದ ದಿಬ್ಬಂಡಲವೂ ಆನೆ ತೇರು ಬಾವುಟಗಳ
 ಸಮೂಹದಿಂದ ಆಕಾಶಮಂಡಲವೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತುಂಬಿ, (ತತ, ಮುರಜ, ಸುಷಿರ,
 ಘನಗಳೆಂಬ) ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿ ಸಮೂಹವು ಮೇರುಗಿರಿಯ ಗುಹೆಗಳೊಳಗೆ
 ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಧರ ಕೃಷ್ಣನು ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬಂದನು.
 ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದು ಸರ್ವ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ೧೩೪.
 ವಾಸುದೇವನು ಗರುಡನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಒಪ್ಪುವ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಒಡನೆ ನೋಡುತ್ತ
 ನಗರಸ್ತ್ರೀಯರು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಚಂಚಲವಾದ ಕಾಂತಿಸಮೂಹವು
 ಎರಡರಷ್ಟಾಗುತ್ತಿರಲು ತನ್ನ ಮೇಲೆರಚುವ ಬಹಳ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಅಕ್ಷತೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು
 ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತ ಅನುಪಮವಾದ ಶುಭಗೀತವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳು ಉಕ್ಕುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನ
 ಅರಮನೆಯನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿರುವ ತನ್ನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲ
 ಭವಾಂಡಮಾಲಾ.... ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ ಶ್ರೀಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾದ ಸುಕವೀಂದ್ರರುದ್ರನಿಂದ
 ಪ್ರಣೀತವಾದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಕಾಲಯವನದಹನ, ದಂತವಕ್ರ
 ವಿಕ್ರಮಾಡಂಬರ, ಅವನ ಸಂಹಾರ, ದ್ವಾರಕಾನಗರ ನಿರ್ಮಾಣ, ನಗರ ಪ್ರವೇಶ ಇವುಗಳ
 ವರ್ಣನೆಯ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಅಶ್ವಾಸವು ಪೂರ್ಣವಾಯಿತು.

ದಶಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಪಾದಕಲ್ಪಪಾದಪ

ಮಾಪನ್ನಾಶ್ರಿತಸುಖಪ್ರದಂ ಭುಜಭುಜಗಂ

ವೈಪಕ್ಷಜೀವಪವಮಾ

ನಾಪಹಮೇನ ಕೃಷ್ಣನಿರ್ದನಾ ದ್ವಾರಕೆಯೋಳ್

೧

ವ|| ತದನಂತರಂ

ದೇವಜ್ಞೇಷ್ಠನ ಬೆಸದಿಂ

ರೈವತಕಂ ತಂದು ತನ್ನ ಮಗಳಂ ಕುಡಲಾ

ರೇವತಿಯೋಳ್ ಬಲರಾಮಂ

ವೈವಾಹೋತ್ಸವದ ನೆರೆದು ಸುಖದಿಂದಿರ್ದಂ

೨

ವ|| ಅನಂತರಮೊಂದುಸಮಯದೊಳ್

ಮದಿರಾಪಾಂಗವಧೂವಿಳಾಸರಸತೋಯಂ ಸಂಚಲಚ್ಚಾಮರೋ

ನೃದಹಂಸಂ ಪ್ರತಿಹಾರಸಾರಸರವಂ ನಾನಾಮಹೀಪಾಲಮೌ

ಳಿದಳತ್ಯೋಕನದಂ ಸಭಾಂಬುರುಹಪಂಡಂ ರುಕ್ಮಿಣೀಲಕ್ಷ್ಮಿಗ್ನಾ

ಸ್ವದಮಪ್ಪಂತವೊಲೊಪ್ಪುವೊಲಗದೊಳಿರ್ದಂ ಯಾದವಾಧೀಶ್ವರಂ

೩

ವ|| ಆಗಲ್

೧. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು, ತನ್ನ ಪಾದವೆಂಬ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ಆಪತ್ತಿಗೊಳಗಾದವರಿಗೂ ಆಶ್ರಿತರಿಗೂ ಸುಖವನ್ನಂಟುಮಾಡುವುದು, ತೋಳೆಂಬ ಸರ್ಪವು ವೈರಿಗಳ ಪ್ರಾಣವಾಯುವನ್ನು ಹೀರುವುದು ಎನ್ನುವಂತೆ ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ಆಮೇಲೆ ೨. ಇಂದ್ರನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ರೈವತಕನೆಂಬ ರಾಜನು, ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ರೇವತಿಯನ್ನು ಬಲರಾಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ವಿವಾಹಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ಬಲರಾಮನು ಆಕೆಯೊಡಗೂಡಿ ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದನು. ವ|| ಅನಂತರ ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೩. ನೋಡುವವರಿಗೆ ಮದ್ಯದಂತೆ ಮತ್ತನ್ನಂಟುಮಾಡುವ ಯುವತಿಯರ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಬೆಡಗೆಂಬ ನೀರೂ, ಬೀಸುವ ಚಾಮರಗಳೆಂಬ ಕೊಬ್ಬಿದ ಹಂಸಗಳೂ, ದ್ವಾರಪಾಲಕ ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರ ಧ್ವನಿಯೆಂಬ ಸಾರಸಪಕ್ಷಿಗಳ ಧ್ವನಿಯೂ, ನಾನಾ ದೇಶದ ರಾಜರ ಕಿರೀಟಗಳೆಂಬ ಅರಳಿದ ಕನ್ಯೆದಿಲೆಯೂ, ಇರುವ ಸಭೆಯೆಂಬ ಕಮಲ ಸರೋವರವು ರುಕ್ಮಿಣೀರೂಪಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ನೆಲೆಯಾಗಲು ತಕ್ಕುದಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಆ ಸಭೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು

ಬಿಸಿಲಂ ಬೆಳ್ಳಿಗಳೊಟ್ಟಿಸಿದುದೊ ಪಗಲೊಳಂ ಚೋಡ್ಯಮೆಂಬಂತು ಚೆಲ್ವಾ
ಗಸದಿಂ ತಳ್ಳೊಯ್ದುದುಂ ಕಂಡಿದು ಖಚರದುಕೂಲಾಂಬರದೊತ್ತಮೋ ವೋ
ಮಸರಿಡ್ಡಿಂಡೀರಪಿಂಡಪ್ರಭೆಯೊ ದಿಗಿಭದಂತಾವಳೀಚ್ಚಾಯೆಯೋ ಭಾ
ವಿಸಲೆಂದಾವೇಗದೊಳ್ ಎಸ್ಮಯರಸವಿಸರಸ್ಯಂದಿಯಾದಂ ಮುಕುಂದಂ ೪

ಕಣ್ಣುಳ್ಳೆಯುಮಾಶ್ಚರ್ಯವಿ
ಪಣ್ಣರದೆಂತಾನುಮರೆಬರೀಕ್ಷಿಸೆ ನಭದೊಳ್
ತಿಣ್ಣಮೆನಲ್ ಪಸರಿಸಿದ
ಕುಣ್ಣ ಪ್ರಭೆಯೊಳಗೆ ಪೊಳೆದುದೊಂದಾಕಾರಂ ೫

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ

ಶಾರದಪಾಂಡುಮೇಘಮೆ ತಟಲ್ಲತೆಯಂ ಭಗಣಂಗಳಂ ಸ್ಫುರ
ತ್ತಾರಕರಾಜಮಂಡಲಮನಾಂತಿವಂತಿರೆ ಪೊನ್ನ ಮುಂಜಿ ಮು
ಕ್ತಾರುಚಿರಾಕ್ಷಮಾಲೆ ಶಶಿಕಾಂತಕಮಂಡಲು ತನ್ನ ಪಾಂಡುರಾ
ಕಾರದೊಳೊಪ್ಪೆ ನಾರದನದೇನಿತಿತಂದನೊ ನೀರದಾಧ್ಯದಿಂ ೬

ಪೂಮರದೊಳ್ ನವಕುಸುಮರ
ಜೋಮಯವಿಚರನ್ನದಾಳಿಮಾಲೆಗಳೆಸೆವಂ
ತಾ ಮುನಿಬೃಂದಾರಕನೊಳ್
ಹೇಮಪಿಶಂಗಸ್ಫುರಜ್ಜಟಾಳಿಗಳೆಸೆಗುಂ ೭

ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದನು. ವ|| ಆಗ, ೪. ಇದೇನು! ಹಗಲಿನಲ್ಲೇ ಬೆಳುದಿಂಗಳು ಬಿಸಿಲನ್ನು
ಜಯಿಸಿತೇ? ಆಶ್ಚರ್ಯ” ಎನ್ನುವಂತೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಚೆಲುವು ಆಕಾಶದಿಂದ
ಹರಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇದು ಖೇಚರರ ದುಕೂಲದ ಹೊಳಪೋ? ಆಕಾಶಗಂಗೆಯ ನೊರೆಯ
ಉಂಡೆಯ ಕಾಂತಿಯೋ, ದಿಗ್ಗಜಗಳ ದಂತಗಳ ಹೊಳಪೋ? ಎಂದು ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ
ಭಾವಿಸಿ ಶಂಕಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣನು ಸಡಗರದಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದನು. ೫. ಬೆಳಕು
ಕಣ್ಣನ್ನು ಚುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಶಂಕಾಯುತರಾದ ಕೆಲವರು ಹೇಗೋ ಆಕಾಶದ ಕಡೆ
ನೋಡುತ್ತಿರಲು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಹರಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಕಾಂತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಕಾರವು
ಕಾಣಿಸಿತು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೬. ಶರತ್ಕಾಲದ ಬಿಳಿಯ ಮೋಡವೇ, ಮಿಂಚುಬಳ್ಳಿಯನ್ನು,
ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಗುಂಪನ್ನೂ ಹೊಳೆಯುವ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವನ್ನೂ ಧರಿಸಿ, ಇಳಿದು ಬರುತ್ತಿದೆ
ಯೆನ್ನುವಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಮುತ್ತಿನ ಜಪಮಾಲೆಯೂ ಚಿನ್ನದ ಮೌಂಜಿಯೂ ಚಂದ್ರಕಾಂತ
ಶಿಲೆಯ ಕಮಂಡಲವೂ, ತನ್ನ ತುಂಬಾ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾರದನು
ಆಕಾಶದಿಂದ ಅದೆಷ್ಟು ಸೊಗಸಾಗಿ ಇಳಿದು ಬಂದನೋ! ೭. ಹೂವಿನ ಮರದಲ್ಲಿ
ಹೊಸ ಹೂವಿನ ಧೂಳು ಮೈತುಂಬ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ತುಂಬಿಗಳ ಸಾಲಿನಂತೆ ಆ
ಮುನಿವರ್ಯನ ಸುವರ್ಣಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜಡೆಯ ರಾಶಿಯು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಪರಿವೃದ್ಧಿವೆತ್ತು ಬೀಟ
 ಲ್ಲರಿದುದುರಸ್ಥಳದೊಳೀ ಮುನೀಂದ್ರನ ಹೃದಯ
 ಸುರದಮಳಸತ್ವಮನೆ ಮುನಿ
 ವರನೊಳ್ ಯಜ್ಞೋಪವೀತತತಿ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ

೮

ಬಂದಪುದು ಮುನಿಪನೊಡನೆಯ
 ದೊಂದು ವಿಯನ್ನದಿಯ ಕಿಲುಗಡಲ್ ಕೌತುಕಮೆಂ
 ಬಂದದೆ ದುಗುಲದ ಕೌಪೀ
 ನಂ ದಂಡಾಗ್ರದೊಳದೊಂದು ಯತಿಪತಿಗೆಸೆಗುಂ

೯

ಕುಂದಧವಳಾಂಗರುಚಿ ನೆಗೆ
 ತಂದು ಶುಚಿಭೂತವಾಗಿ ವೃತ್ತಾಕೃತಿಯಿಂ
 ಬಂದುದು ಮುನಿಪನ ಮೇಲೆನ
 ಲಂದೆಸೆದುದು ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟಗೊಡೆ ನಾರದನಾ

೧೦

ವ|| ಅಂತು ಸೊಗಯಿಸಿ ನಭೋಂತರದಿಂ ಸಭಾಂತರಕ್ಕವತರಿಸಿದಾಗಳ್

ನೀಲೀಪಟಮಂ ದೆಸೆವೆ
 ಗ್ಲೋಲೈಸೆ ನಿಜಾಂಗಕಾಂತಿ ಕೌಸ್ತುಭರುಚಿ ತ
 ಳ್ತಾಲಿಂಗಿಸೆ ಮುನಿಯಂ ಪನ
 ಮಾಲಿ ಕನತ್ತೀತವಸನನೊಸೆದಿದಿರೆಟ್ಟುಂ

೧೧

ವ|| ಅಂತು ಮೃಗೇಂದ್ರಪೀಠದಿಂದಿದಿರೇಬ್ಬುದುಂ

ಯದುವಂಶೋತ್ಪನ್ನನಾದಂ ಜಲಧಿಶಯನನೆಂಬೊಂದಭಿಜ್ಞಾನದಿಂ ನಾ
 ರದನಾ ಕೃಷ್ಣಂಗೆ ಮುನ್ನಂ ಮನದೊಳಿಹಿಗಿರಂ ಕೃಷ್ಣನುಂ ರುದ್ರಾಮುದ್ರಾ
 ಸ್ತದನೆಂದಾನಮ್ರನಾದಂ ಮುನಿಗೆ ನೆಗಬ್ಬುದಂತಾ ಮುನೀದ್ರಂಗಮಾ ಶ್ರೀ
 ಸದನಂಗಂ ಮಾನಸಂ ಕಾಯಿಕಮನಿಪಸಕೃತ್ಸತ್ಯಮಿಥ್ಯೋಪಚಾರಂ

೧೨

೮. ಈ ಮುನೀಂದ್ರನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಸತ್ತ್ವಗುಣವೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದು, ಬಿಳಿಲು ಬಿಟ್ಟಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಅವನ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಗಳು ಸೊಗಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೯. ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಮುನೀಂದ್ರನ ಸಂಗಡವೇ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯ ಉಪನದಿಯೊಂದು ಬರುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಆತನ ದಂಡದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ದುಕೂಲದ ವಸ್ತ್ರಖಂಡವು ಹೊಳೆಯಿತು. ೧೦. ಮೊಲ್ಲೆಯ ಹೂವಿನಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಹೊಳೆಯುವ ಆತನ ದೇಹದ ಕಾಂತಿ ಮೇಲಕ್ಕೇರಿ, ಶುಚಿಯಾಗಿ ವೃತ್ತಾಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು ಮುನಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ದುಂಡಗಿರುವ ಬಿಳಿಯ ಕೊಡೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸೊಗಸುತ್ತ ಆಕಾಶಮಂಡಲದಿಂದ ಸಭೆಯ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಇಳಿದಾಗ ೧೧. ತನ್ನ ಅಂಗಕಾಂತಿಯು ದಿಗಂಗನೆಯರಿಗೆ ನೀಲಿಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಲೂ ಕೌಸ್ತುಭಕಾಂತಿಯು ನಾರದನನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಆಚ್ಛಾದಿಸುತ್ತಲೂ ಇರುವಾಗ ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಾರದನಿಗೆ ಎದಿರುಗೊಂಡದ್ದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಏಳಲು ೧೨. ನಾರಾಯಣನೇ ಯದುವಂಶದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಉದಿಸಿರುವನು ಎಂಬ ಅರಿವಿನಿಂದ ನಾರದನು

ಪೂಜಾಸತ್ಕೃತನಾಗಿ ಸ
ರೋಜಾಸನತನಯನಿರೆ ವಿಶಿಷ್ಟಾಸನದೊಳ್
ರಾಜೇವನಯನನಿರ್ದಂ
ರಾಜಸೆ ನಿಜಮೂರ್ತಿ ತನ್ನಹಾಸ್ಯಾಯಿಕೆಯೊಳ್

೧೩

ವ|| ಅನಂತರಂ

ಪೂರಿಸುವ ನೆವದೆ ಮುಂ ಪೀ
ರ್ವಾ ರುಚಿ ಮತ್ಪಾಂಚಜನ್ಮರಶ್ಮಿಯನತ್ತು
ದ್ವಾರಿಪವೋಲ್ ದಂತದ್ವೈತಿ
ರಾರಾಜಸಿ ಮುಖದಿನುಣ್ಣೆ ನುಡಿದಂ ಕೃಷ್ಣಂ

೧೪

ಭವದೀಯಾಗಮವಿಂದು ಯಾಗಮಹದಂತೀಂದತ್ತು ಸೈವಂ ತ್ವದಂ
ಫಿವನೇಜಾತಪರಾಗಮಾಗಿಸಿದುದುರ್ವೀರಾಗಮಂ ಯುಷ್ಮದೀ
ಯವಿಲೋಕಂ ಯದುಲೋಕಮಂ ವೃಜಿನದಿಂ ಮೆಯ್ಯಿಂಗಿಸಿತ್ತೀ ಸಭಾ
ಭವನಕ್ಕಿತ್ತುದು ನಿಮ್ಮ ವಾಕ್ಸುಧೆ ಸುಧಾಶ್ರೀಯಂ ರದಜ್ಯೋತ್ಸೆಯಿಂ

೧೫

ವ|| ಎಂದುಪೇಂದ್ರಂ ಮುನೀಂದ್ರಂಗೆ ನುಡಿಯೆ

ಆ ಮುನಿಪವದನಚಂದ್ರಸು
ಧಾಮಳರುಚಿ ಮುಖದಿನುಣ್ಣೆಪುದನೆ ದಶನೋ
ದ್ವಾಮಧವಳಾಂಶು ಪಸರಿಸೆ
ತಾಮರಸಾಕ್ಷಂಗೆ ಮುನಿಪನಂದಿತೆಂದಂ

೧೬

ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮೊದಲು ವಂದಿಸಿದನು. ಕೃಷ್ಣನೂ ರುದ್ರಚಿಹ್ನೆಯುಳ್ಳವನೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಮುನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ, ಬಳಿಕ ಋಷಿಯೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ದೇಹದಿಂದಲೂ ಎರಗಿದನು, ಹೀಗೆ ನಾರದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅನೇಕಾವೃತ್ತಿ ಸತ್ಯಮಿಥ್ಯೋಪಚಾರದ ಕಾಯಕ ಮಾನಸಿಕ ವಂದನೆ ಪ್ರತಿವಂದನೆಗಳು ನಡೆದವು. ೧೩. ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರನಾದ ನಾರದನು ಪೂಜೆಯಿಂದ ಸತ್ಕೃತನಾಗಿ ಋಷಿಗುಚಿತವಾದ ವಿಶೇಷಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಕೃಷ್ಣನೂ ಆ ಮಹಾಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. ವ|| ಆಮೇಲೆ ೧೪. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಮಾತಾಡಿದನು. ಪಾಂಚಜನ್ಯವನ್ನೂದುವಾಗ ಆ ನೆವದಿಂದ ಅದರ ಶುಭ್ರಕಾಂತಿ ಯನ್ನು ಹೀರಿ, ಈಗ ಹೊರ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿರುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಆತನ ದಂತಕಾಂತಿಯು ಪಸರಿಸಿತು. ೧೫. “ನಿಮ್ಮ ಆಗಮನವು ಇಂದು ಯಾಗೋತ್ಸವದಂತೆ ಪುಣ್ಯವನ್ನೊದಗಿಸಿತು. ತಮ್ಮ ಪಾದಕಮಲದ ಪರಾಗವು ಭೂಮಿಗೇ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನವು ಯದುಸಮೂಹದ ಪಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿತು. ನಿಮ್ಮ ವಾಗ್ಮೃತವು ದಂತಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಬೆಳುದಿಂಗಳಿಂದ ಸುಧೆಯಶ್ರೀಯನ್ನು ಈ ಸಭಾಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿತು”. ವ|| ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಮುನೀಂದ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೧೬. ಆ ನಾರದಮುನಿಯ ವದನಚಂದ್ರನ ಚಂದ್ರಿಕಾಕಾಂತಿಯು ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಹಲ್ಲಿನ ಅತಿ

ದರಹಾಸಜ್ಞೋತ್ಸೈಯಿಂ ದರ್ಪಕವಿಶದಯಶಂ ಕೋವೆ ಲಾವಣ್ಯದಿಂದಂ
ಸ್ಮರತೇಜಂ ಪೆರ್ಚೆ ಕಣ್ಣೊಂಡವಳ ಧವಳನೇತ್ರಾಂಚಲಾಲೋಕಮಾತ್ರಂ
ನೆರವಾದತ್ತಂಗಜಂಗೀ ತ್ರಿಜಗಮುಮಿದಿರಿಲ್ಲೆಂಬಿನಂ ಪೂವಿನಂಬಂ
ತಿರುವಾಯೋಳ್ ಪೂಡಿ ಪುಷ್ಪಾಯುಧನಿರೆ ಕೆಲದೊಳ್ ಲೀಲೆಯಿಂ

ಬಾಲೆಯಿರ್ಪಳ್ ೧೭

ವಶವರ್ತಿಮಾಬ್ಬುಮಂಗಜ
ವಿಶಿಖದಿನೀಕ್ಷಿಸಿದ ವಿಟರನವಯವದೊಳಮಂ
ಗಶಲಾಕೆಯೊಳಂ ಪ್ರತ್ಯೇ
ಕಶೋಭೆ ಸಮುದಾಯಶೋಭೆಗಳ್ ರುಕ್ಕಿಣಿಯಾ

೧೮

ವ|| ಅಂತು ಸಕಲಲಕ್ಷಣೋಪಲಕ್ಷಿತಾವಯವಸಂಪನ್ನೆಯಪ್ಪ ಕನ್ನೆಯ ರೂಪಮನಾಪಾದ
ಮಸ್ತಕಾಗ್ರಂಬರಂ ಪೇಚ್ಚಿನದೆಂತನೆ

ಸಲ್ಲದು ಸೇಣಸಲ್ ತನಗಿನಿ
ಸಲ್ಲದು ಚೆಲ್ವೆನಿಸಿ ಗೆಲ್ಲು ಸತಿಯಡಿದಳಿರ್ಗಳ್
ಪಲ್ಲವಕಮನೀಯತೆಯಂ
ಪಲ್ಲವಕಮನಃಪ್ರಮೋದಮಂ ಪೆರ್ಚೆಸುಗುಂ

೧೯

ಸ್ತನಸಂಗಮಿರಲ್ ಸದ್ಯ
ಸ್ತನಸಂಗಂ ನೆಗಬ್ಬುಮೆಮ್ಮೊಳಧಿಪತಿಗೆ ಕುಚ
ಕನಿಸುನ್ನತಿಯೇಕೆನುತುಂ
ಕನಿಸುವವೊಲ್ ನಿಮಿದುರ್ ಕನ್ನೆಯಂಗುಳಿಯೆಸೆಗುಂ

೨೦

ಶುಭ್ರವಾದ ಹೊಳಪು ಹರಡುತ್ತಿರಲು, ನಾರದನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೧೭. “ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ, ಒಬ್ಬ ಬಾಲೆ ಇದ್ದಾಳೆ. ಇವಳ ಕಿರುನಗೆಯ ಬೆಳುದಿಂಗಳಿಂದ ಮನ್ಮಥನ ಯಶಸ್ಸು ಲಾವಣ್ಯದಿಂದ ಅವನ ತೇಜಸ್ಸು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಮನೋಹರವಾದ ಅವಳ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟವೊಂದೇ ತನ್ನ ಜಯಕ್ಕೆ ನೆರವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮೂರು ಲೋಕವೂ ತನಗಿದಿರಲ್ಲ, ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ಕಾಮನು ಹೂ ಬಾಣವನ್ನು ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯಲ್ಲಿ ಹೂಡಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇರಲು ಆ ಬಾಲೆ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಇರುವಳು. ೧೮. ಆ ರುಕ್ಕಿಣಿಯ ಒಂದೊಂದು ಅಂಗದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಶೋಭೆಯೂ ಪೂರ್ಣದೇಹದ ಸಮುದಾಯ ಶೋಭೆಯೂ ನೋಡುವ ಕಾಮಿಗಳನ್ನು ಕಾಮಬಾಣದಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸಕಲ ಸುಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅವಯವಸಂಪನ್ನೆಯಾದ ಆ ಕನ್ನೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಅವಳ ಅಡಿಯಿಂದ ಮುಡಿಯವರೆಗೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಹೇಗೆಂದರೆ ೧೯. ಆ ಸತಿಯ ಕಾಲ್ ಚಿಗುರುಗಳ ಮನೋಹರತೆಯನ್ನು ಅವು, ಇನ್ನು ನಾವು ಅವಳ ಅಂಗಾಲಿನೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಚೆಲುವು ಅಷ್ಟಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಜಯಿಸಿ ಕಾಮಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುವು. ೨೦. ಪ್ರಿಯನು ಸ್ತನಸಂಗ ಮಾಡಲು ಬಂದರೆ ಒಡನೆಯೇ ಮುಂಚೆ ನಮ್ಮ ಸಂಪರ್ಕವಾಗುವುದು. ಆದರೂ

ಕಾಮನ ತಿಳಿಗೊಳವೆನಿಪ ನಿ
ಕಾಮನಖದ್ಯುತಿಜಲಪ್ರವಾಹದೊಳೆಸೆವಾ
ವಾಮೆಯ ಮೇಂಗಾಲ್ ಸೊಗಯಿಸು
ವಾಮೆಯನನುಕರಿಸಿ ಮನಮನಿಬ್ಬಿಳಿಗೊಳ್ಳುಂ

೨೦

ಕುಂದದರಸ್ಮಿತೆಯ ಮಡಂ
ಕುಂದದ ಚೆಲ್ವಿಂ ಮನೋಜರಾಜಕ್ರೀಡಾ
ಕಂದುಕಮನೆ ಜನದ ಮನ
ಕ್ಕಂದು ಕರಂ ಮುದಮನೋದವಿಕುಂ ಮೃದುಗತಿಯಿಂ

೨೧

ಪೊಣರದೆ ಮದನನ ದೊಣೆಗಳ
ಪೊಣರದೆನಲ್ ನಂಬಿ ಕೇಳ್ವದಾ ಯುವತಿಶಿಖಾ
ಮಣಿಯ ಕಿಣುದೊಡೆಯನೀಕ್ಷಿಸೆ
ಮಣಿಯದರಾರ್ ಮದನನಿಸುವ ಮೋಹನಶರದಿಂ

೨೨

ರಂಭಾವಿಭವದಿನಧಿಕತ
ರಂ ಭಾವಿಸೆ ಪತಿಮನೋಮದೇಭಾಲಾನ
ಸ್ತಂಭವನೆ ನೋಡೆ ಸುಗತಿ
ಸ್ತಂಭವನೊಡರಿಪುವು ಬಟ್ಟದೊಡೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯಾ

೨೩

ಕಾಂತನ ಹೃತ್ಯೇಕಿ ದಿಟ
ಕಾಂತನವಧಿಮುದಮನಲ್ಲಿ ನಲಿವುದೊಂದಂ
ಕಂತುವ ಕೃತಕಾದ್ರಿಯನ
ಲೃಂತು ವನೇಜಾಸ್ಯೆಗೆಸೆಗುಮುನ್ನತಜಘನಂ

೨೪

ಈ ಸ್ತನಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಉನ್ನತಿಯೇಕೆ ಎಂದು ಕೋಪಗೊಂಡಿರುವಂತೆ ಅವಳ ಕೈಬೆರಳುಗಳು ಉದ್ದವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವುವು. ೨೦. ಕಾಮನ ತಿಳಿಗೊಳವೆನ್ನುವಂತೆ ಇರುವ ಉಗುರುಗಳ ಅಧಿಕವಾದ ಕಾಂತಿ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಆ ಸುಂದರಿಯ ಮುಂಗಾಲುಗಳು ಆಮೆಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುವು. ೨೧. ಮೊಲ್ಲೆಯ ಹೂವಿನಂತೆ ಮುಗುಳು ನಗುವ ಆಕೆಯ ಹಿಮ್ಮಡಿಯು ಕುಂದದ ಚೆಲುವಿನಿಂದ ಮನ್ಮಥರಾಜನ ಆಟದ ಚೆಂಡಿನಂತೆ ಅವಳು ಮೆತ್ತಗೆ ನಡೆಯುವಾಗ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು. ೨೨. ಆ ಯುವತೀ ಶಿರೋಮಣಿಯ ಕಿರುದೊಡೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಯಾರು ತಾನೆ ಮನ್ಮಥನು ಹೊಡೆಯುವ ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಬಾಗದಿರುವರು? ಆ ಜೋಡಿ ತೊಡೆಗಳೇ ಮನ್ಮಥನ ಜೋಡಿ ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳು ಎಂದರೂ ನಂಬಿ ಕೇಳಬೇಕು. ೨೩. ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ದುಂಡುದೊಡೆಯು ಬಾಳೆಯ ಕಂಭಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಸೌಂದರ್ಯವುಳ್ಳುದಾಗಿ ಪತಿಯ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಆನೆಯ ಬಂಧನಸ್ತಂಭದಂತಿರುವುದು. ನೋಡುವವರು ಮುಂದೆ ನಡೆಯದೆ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ೨೪. ಆ ಕಮಲನೇತ್ರೆಯ ಉನ್ನತವಾದ ಜಘನವು ಆಕೆಯ ಕಾಂತನ ಹೃದಯವೆಂಬ ನವಿಲು ಅಲ್ಲಿ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಲಿಯುವುದರಿಂದ ಅದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮನ್ಮಥನ ಕ್ರೀಡಾಶೈಲದಂತೆ ಹೊಳೆಯುವುದು.

ಬಾಸೆಯೆ ತನಗದು ನೆರವೆಂ
ಬಾಸೆಯೆ ಪಿರಿದದಟೆನುಡಿಯದೊಳ್ಳಡುವೆಂಬೀ
ದೇಸಿಗೆ ಸಂದಂಗಜನೊಂ
ದೇಸೆ ಗೆಲಲ್ ಜಗಮನವಳ ತೆಳ್ಳಸಿಱಿಸೆಗುಂ

೨೬

ನಳನಳಿಸಿ ಬಳೆದು ವಿರಹಾ
ನಳನಳುರುಗುಮಾ ವಿಲಾಸರಸದ ತರಂಗಾ
ವಳಿಗಳನಿಟಿಸುವ ಮಧ್ಯದ
ವಳಿಗಳನೀಕ್ಷಿಸಿದ ನೀಲರಂ ರುಕ್ಮಿಣಿಯಾ

೨೭

ವನಿತೆಯ ತೆಳ್ಳಸಿಱಿತೆಯ
ವನಿತೆಯ ತನುರಸತಟಾಕಕುಟೆಯನೆ ಚಂದಾ
ನನೆಯ ಕುಟಿವೊರ್ಕುಱಿಸಿದುದು
ನನೆಯ ಸರಲ್ ನಾಂಟೆ ಪನ್ನನೀಕ್ಷಿಸಿದವರಂ

೨೮

ಬಾಳಕಿಗಳಿಂಚೆಯಾಳಂ
ಬಾಳಕಿಗಾ ರೋಮರಾಜಿ ರಂಜಿಸುತಿರ್ಕುಂ
ನೀಳದ ಕಾಂಚೀಮಧ್ಯದ
ನೀಳದ ನೆಗೆದುನುಖಪ್ರಭಾರೇಖೆಯವೋಲ್

೨೯

೨೬. ಆಕೆಯ ತೆಳುವಾದ ಉದರವು ರೋಮರಾಜಿಯೇ ತನಗೆ ಸಹಾಯ ಎಂಬ ಆಸೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವಳ ಸೊಂಟವು ಏನನ್ನೂ ಹೇಳದೆ (ಕಾಣಿಸದೆ) ಇದೆ ಎಂಬ ಸೊಗಸನ್ನು ಪಡೆದು ಮನ್ಮಥನು ಅವನ ಬಾಣದ ಒಂದೇ ಏಟಿಗೆ ಜಗತ್ತನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಸಹಾಯವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವುದು. ೨೭. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವಿಲಾಸರಸದ ಅಲೆಗಳ ಸಾಲನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ನಡುವಿನ ತ್ರಿವಳಿಗಳು ಅವನ್ನು ನೋಡುವ ಲಾವಣ್ಯ ಯುತರಾದ ಯುವಕರನ್ನು ಆಕೃಮಿಸಿ ಕೋಮಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ವಿರಹಾಗ್ನಿಗೆ ಗುರಿಮಾಡುವುವು. ೨೮. ಆ ಚಂದ್ರಮುಖಿಯ ತೆಳುವಾದ ಉದರದಳತೆಗೆ ತಕ್ಕದಾಗಿ ತಾಮರಸ ತಟಾಕದ ಕುಳಿಯೆನ್ನುವಂತೆ ಆಳವಾಗಿರುವ ಹೊಕ್ಕುಳು, ಅದನ್ನು ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಪುಷ್ಪಬಾಣವು ನಾಟುವಂತೆ ಹೊಳೆಯುವುದು. ೨೯. ತುಂಬಿಗಳ ಸಾಲಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಮುಂಗುರುಳಿನ ಆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ರೋಮರಾಜಿಯು ಆಕೆಯ ವಿಶಾಲವಾದ ವಡ್ಡಾಣದ ಮಧ್ಯದ ನೀಲರತ್ನದಿಂದ ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವ ಕಾಂತಿಯಂತೆ

ಸಮನೆನೆ ಪೊಣವಕ್ಕೆ ವಿಳಾ
ಸಮನೆನಿಸಂ ತಳದ ಘನಕುಚಂ ನಿಬಿಡತೆಯಿಂ
ರಮಣಿಗೆ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ ಹಾ
ರಮಣಿಗೆ ನುಸುಳಲೆ ತೆಪ್ಪುಗುಡದನವರತಂ

೩೦

ರತಿಕಾಂತನಸಿಯ ನುಣ್ಣೊಗ
ರತಿಕಾಂತದ್ವಿತಿಯನಾಂತು ಚೆಲ್ಲಿನೊಳಧಿಕಂ
ಲತೆಯ ಮೊದಲನೆ ರತಲೋ
ಲತೆಯನಿನಂಗೀವುವವಳ ತೋಳಮೊದಲ್ಲಳ್

೩೧

ತಾಮರಸಮುಖಿಯ ನಳಿತೋಳ್
ತಾಮರಸ ಬೆಡಂಗುವೆತ್ತು ಸಿರಿಸದ ಸುಮನೋ
ದಾಮಕಮಂ ಗೆಲೆವಂದೆಸೆ
ದಾ ಮಕರಧ್ವಜನ ಪಾಶಮನೆ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ

೩೨

ತರುಣಮೃಗಾಕ್ಷಿಯ ದೊರೆವೆ
ತ್ತರುಣತಳಂ ಬಾಹುಲತೆಯ ಪಲ್ಲವಮನೆ ಭಾ
ಸುರತಮನಾಗಿದಿನನೋಳ್
ಸುರತಮನಿರ್ಮಡಿಸುಗುಂ ನಿಜಸ್ಪರ್ಶನದಿಂ

೩೩

ಕದನಮನೋಡರ್ಚಿ ಮೂಲೋ
ಕದ ನವಯೌವನರನಲೆವ ನನೆಗಣೆಗಳೆನಲ್
ಮದನಭುಜವಿಜಯಮಂ ತಾ
ಮದನಭವರ್ಣಿಸುವುವವಳ ಹಸ್ತಾಂಗುಳಿಗಳ್

೩೪

ಹೊಳೆಯುವುದು. ೩೦. ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಜೋಡಿಯ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ವಿಲಾಸವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಆಕೆಯ ಸ್ಥೂಲಸ್ತನಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆಕೆಯ ಹಾರದ ಒಂದು ರತ್ನವು ನುಸುಳುವುದಕ್ಕೂ ಎಂದಿಗೂ ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ ಸೊಗಸುತ್ತಿರುವುವು. ೩೧. ರತಿಕಾಂತ (ಮನ್ಮಥ)ನ ಕತ್ತಿಯ ನುಣುಪಾದ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಅತಿಯಾದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಚೆಲುವಿನಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಿಯ ಮೊದಲಭಾಗಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಎನ್ನುವಂತೆ ಇರುವ ಆಕೆಯ ಭುಜಗಳು ಆಕೆಯ ಪ್ರಿಯನಿಗೆ ರತಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುವು. ೩೨. ಆ ಕಮಲಮುಖಿಯ ಕೋಮಲವಾದ ತೋಳು ತಾವರೆಯ ಬೆಡಗನ್ನು ಪಡೆದು, ಶಿರೀಷ ಕುಸುಮದ ಉತ್ತಮವಾದ ಮಾಲೆಯನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ, ಮಕರಧ್ವಜನ ಪಾಶವೆನ್ನುವಂತೆ ಸೊಗಸುತ್ತಿರುವುದು. ೩೩. ಎಳೆ ಜಿಂಕೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಆಕೆಯ ಕೆಂಪಾದ ಅಂಗೈ ತೋಳುಬಳ್ಳಿಯ ಚಿಗುರೆನ್ನುವಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತ ಅವಳ ಪ್ರಿಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಸುರತಸುಖವನ್ನು ಎರಡರಷ್ಟಾಗಿಸುವುದು. ೩೪. ಕದನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಮೂರುಲೋಕದ ನವಯುವಕರನ್ನೂ ಪೀಡಿಸುವ ಹೂಬಾಣಗಳೆನ್ನುವಂತೆ ಇರುವ ಆಕೆಯ ಕೈಬೆರಳುಗಳು

ಮನಮಂ ಸಲೆ ಸೋಲಿಪ ಕಾ
ಮನ ಮಂಗಳಶಂಬದಂತಿರೆಸೆವವಳ ಕೊರಲ್
ಜನವಾದಮೆಸೆವಿನಂ ಭಾ
ಜನವಾದತ್ತುಪಮೆಗಾಸ್ಯಮುಕುರದ ಪಿಡಿಯೊಳ್ ೩೫

ತವದಿಂಪಿಂ ನಲ್ಲಂಗಮ್ಯ
ತವದಿಂ ಪೆಟತಲ್ಲದೆನಿಸಿ ಬಂದುಗೆಯಲರಂ
ಪವಳದ ಬಟ್ಟಂ ಗೆಲೆವ
ಪವಳಧರಂ ಮಾಣದಧರಿಕುಂ ಪಲ್ಲವಮಂ ೩೬

ರದನಾಳಿಯನಾರ್ ಬಣ್ಣೆಪ
ರದನಾಳಿಗೊಳುತ್ತುಮಿದುರ್ ಮುತ್ತಿನ ಚೆಲ್ವಂ
ಪುದು ತನ್ನ ಕಾಂತಿ ಪತಿಗೆನಿ
*ಪುದು ತನ್ನವಪಲ್ಲವೋಪಮಾನಾಧರೆಯಾ ೩೭

ಪಿಂಗದೆ ಲಾವಣ್ಯದ ಸೊಂ
ಪಿಂಗದೆ ತಾಂ ನಿಳಯಮೆನಿಸಿ ಯೌವನಲಕ್ಷ್ಮಿ
ಮಂಗಳಮಣಿದರ್ಪಣಯು
ಗ್ಮಂಗಳವೆಂದೆನೆ ಕಪೋಲವಂಗನೆಗೆಸೆಗುಂ ೩೮

ಮನ್ಮಥನ ಭುಜವಿಜಯವನ್ನು ಅಭಿವರ್ಣಿಸುತ್ತಿರುವವು. ೩೫. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೋಲಿಸುವ ಕಾಮನ ಮಂಗಳಶಂಬದಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಅವಳ ಕೊರಳು, ಮುಖವೆಂಬ ಕನ್ನಡಿಯ ಹಿಡಿಯ ಹೋಲಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಜನರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ೩೬. ಕಡಮೆಯಾಗದ ಇಂಪಿನಿಂದ ಪ್ರಿಯನಿಗೆ ಅವಳ ತುಟಿ ಅಮೃತವಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನೂ ಅಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸಿ, ಬಿಂದಿಗೆ ಹೂವನ್ನೂ ಹವಳದ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನೂ ಜಯಿಸಿರುವುದು ಸಾಲದೆ ಚಿಗುರನ್ನೂ ಜಯಿಸಿದೆ. ೩೭. ಹೊಸ ಚಿಗುರಿನಂತಿರುವ ತುಟಿಯುಳ್ಳ ಆಕೆಯ ಹಲ್ಲಿನ ಸಾಲನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವವರಾರು? ಅದು ಮುತ್ತಿನ ಚೆಲುವನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತ ಇದ್ದು, ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯು, ಪತಿಗೆ ಸೇರಿದುದು ಎನ್ನಿಸುವುದು. ೩೮. ಕುಂದದ ಲಾವಣ್ಯದ ಸೊಂಪಿಗೆ ನೆಲೆಯೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅವಳ ಕೆನ್ನೆಗಳು ಯೌವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಎರಡು ಕನ್ನಡಿಗಳೆಂಬಂತೆ ಹೊಳೆಯುವವು.

* ಇಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಯವು (ಕ) ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ

ರದನಂ ಗಡಣಂಬಡೆದಾ
ರದನಂಗನ ಕೀರ್ತಿಲತೆಯ ಬಿತ್ತೆನಿಸಿದುರ್
ಪುದು ತನ್ನ ಕಾಂತಿ ಪತಿಗೆನಿ
ಪುದು ತನ್ನವಪಲ್ಲವೋಪಮಾನಾಧರೆಯಾ

ರಾಜಪ ಮುಖಲಕ್ಷ್ಮಿ ಗೆ ನೀ
ರಾಜಪ ಮಣಿಪಾತ್ರಯುಗಳಮನೆ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ
ರಾಜೀವಮುಖಿಯ ಮಣಿರುಚಿ
ರಾಜೀವಳಿತಾವತಂಸಕರ್ಣಯುಗಂಗಳ್

೩೯

ಸಂಪಗೆಯೊಳ್ ತನಗನುದಿವ
ಸಂ ಪಗೆ ಚೆಲ್ವಿಂದಮೆನಿಪ ನಾಸಾಮುಕುಳಂ
ಕಂಪನವಟ್ಟಿಸಿ ತುಂಬಿಗೆ
ಕಂಪನಮಂ ವಿಟಶಿರಕ್ಕೆ ಪಡೆವುದು ಸತಿಯಾ

೪೦

ಕೈದುವನಿಟಿಕೆಯ್ದು ದಿಟ
ಕೈದುವನಲರಂಬನತನು ಜಗಮಂ ಗೆಲ್ಲಂ
ನೈದಲಿ ನೀರೇಜದ ಚಿ
ನೈದಲಣಂ ಸಾಲದೆನಿಸುವವಳಕ್ಕಿಗಳಿಂ

೪೧

ಕಮನೀಯಂ ಸ್ಮರಧನು ಕೊಂ
ಕಮನೀಯಂದದೊಳೆ ಪಡೆಯದೆನೆ ನಿಡುವುವಾರ್
ರಮಣೀಮುಖೀಂದುಬಿಂಬದ
ರಮಣೀಯಕಲಂಕಲೇಖವೋಲ್ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ

೪೨

ಸಕಳಂಕಮಾದ ಪೆಱಿಯೆನೆ
ಸಕಳಂ ಜಗಮೆಯ್ ಪೊಗಲಲಳಕದ್ಯುತಿಮೇ
ಚಕಿತಮತಿಕಾಂತಿಕಾಂತಂ
ಚಕಿತಮೃಗೇಕ್ಷಣೆಯ ಪೆಱಿನೊಸಲ್ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ

೪೩

೩೯. ಹೊಳೆಯುವ ಮುಖಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನೆತ್ತುವ ಎರಡು ರತ್ನದ ಪಾತ್ರೆಗಳಂತೆ ಇದ್ದು, ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿರುವ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಆ ಕಮಲಮುಖಿಯ ಎರಡು ಕಿವಿಗಳು ಸೊಗಸುವುವು. ೪೦. ಸೌಂದರ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪಗೆಯ ಮೇಲೆ ಯಾವಾಗಲೂ ದ್ವೇಷ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಪಗೆಯ ಮೊಗ್ಗಿನಂತಿರುವ ಆಕೆಯ ಮೂಗು ತುಂಬಿಗಳಿಗೆ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಕಿವಿಯು ತಲೆದೂಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ೪೧. ಕಾಮನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ಐದು ಬಾಣಗಳನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಕನ್ನೆದಿಲೆಯೂ, ಕಮಲವೂ ತನ್ನ ಸಮಕ್ಕೆ ಬರಲು ಸುತರಾಂ ಸಾಲದು ಎಂದೆನ್ನಿಸುವ ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೇ ಜಗತ್ತನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವನು. ೪೨. ಮನೋಹರವಾದ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು ಕೂಡ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೊಗಸಾಗಿ ಬಾಗಿರಲಾರದು ಎನ್ನಿಸಿರುವ ಆಕೆಯ ಉದ್ದವಾದ ಹುಬ್ಬು ಆ ರಮಣಿಯ ಮುಖವೆಂಬ ಚಂದ್ರಮಂಡಲದ ರಮಣೀಯವಾದ ಕಲಂಕರೇಖೆಯಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದು. ೪೩. ಬೆದರಿದ ಜಿಂಕೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಆಕೆಯ ಚಂದ್ರನಂತಿರುವ ಹಣೆಯು, ಮುಂಗುರುಳಿನ ಕಪ್ಪಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಅತಿಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಳಂಕ

ಕಮಲಕೃಷ್ಣಪಳಿಗಳೆನಲ್
ಕಮಲಕೃ ಮುಖಾಂಬುಜಕೃ ನಿಟಲಾಗ್ರಚಲ
ಧ್ವಮರಕಮತಿಶಯಮೆಸೆಗುಂ
ಭ್ರಮರಕದಂಬಾಂಶುರುಚಿರಗುರುಕಚಭರೆಯಾ

೪೪

ವೀರವನತನುಗೆ ನಿಜಮೌ
ವೀರವಮಿದಹಂತು ಕುಡದು ಕೋಕಿಲನಿನದಂ
ಸಾರಮಿನಿತಿಲ್ಲದಮೃತಾ
ಸಾರಮಿದನೆ ಕಿವಿಗೆ ಸೊಗಯಿಕುಂ ದನಿ ಸತಿಯಾ

೪೫

ದೊರೆ ಗಡ ಚೆಂಬೊನ್ನಿದಹೊಂ
ದೊರೆಗವಣಂ ಬಾರಬೆನಿಸುವಾ ಪೀನಪಯೋ
ಧರೆಯ ತನುಕಾಂತಿ ಸತತಂ
ಧರೆಯನನನ್ಯಜನ ತೇಜದಂತಂಡಲೆಗುಂ

೪೬

ನಿರವಧಿಸೌಷ್ವದಿಂ ತ
ನ್ನಿರವಧಿಕಂ ಚೆಲ್ವುವೀಳಿ ಕಬರೀಭರದಿಂ
ಪರಿಭಾಗಂಬೆತ್ತಾಕೆಯ
ಪರಭಾಗಂ ಪತಿಯ ಮನಮನುಷಿ ಸೆಳೆವಿಡಿಗುಂ

೪೭

ವಳಯದ ನೂಪುರದುಲಿ ಭೂ
ವಳಯದ ಕಿವಿಗಮರ್ದುಗಣಿಯಲತನುಗೆ ಎಟರೊಳ್
ಕಳಹಂಸಮನಿಸೆ ಚೆಲ್ಲಿಂ
ಕಳಹಂಸಮನಿಟೆಪುದಲಸಗತಿ ರುಕ್ಕಿಣಿಯಾ

೪೮

ಸಹಿತನಾದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಸಕಲ ಜಗತ್ತೂ ಹೊಗಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೊಗಸುವುದು. ೪೪. ತುಂಬಿಗಳ ಗುಂಪಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವ ತಲೆಗೂದಲ ರಾಶಿಯ ಆಕೆಯ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಚಲಿಸುವ ಮುಂಗುರುಳು ಕಮಲಕೃರಗಿದ ತುಂಬಿಗಳೆನ್ನುವಂತೆ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವುದು. ೪೫. ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ಇದರಂತೆ ಶೌರ್ಯಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಅವನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಮೌರ್ವಿಯ ಧ್ವನಿಯೂ ಕೊಡಲಾರದು. ಕೋಗಿಲೆಯ ಧ್ವನಿಯೂ ಸಾರವಿಲ್ಲದುದು. ಇದೀಗ ಕಿವಿಗೆ ಅಮೃತವೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ರುಕ್ಕಿಣಿಯ ಧ್ವನಿಯು ಇಂಪಾಗಿದೆ. ೪೬. ಅಪರಂಜಿ ಚೆನ್ನವು ಇದಕ್ಕೆ ಸಮವೆ?! ಅದು ಇದರ ಒಂದು ಬರೆಗೂ ಸರಿಬಾರದು ಎನ್ನಿಸಿರುವ ಆ ಸ್ಥೂಲಸ್ಥನಿಯ ದೇಹಕಾಂತಿಯು ಮನ್ಮಥನ ತೇಜಸ್ಸಿನಂತೆ ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಪೀಡಿಸುವುದು. ೪೭. ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದ ಮನೋಹರತೆಯ ಆಕೆಯ ತಲೆಗೂದಲ ರಾಶಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಇದ್ದು ಚೆಲುವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಮೇಲ್ಮೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಆಕೆಯ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲುಭಾಗವು ಪತಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವುದು. ೪೮. ಆ ರುಕ್ಕಿಣಿಯ ಕೈಬಳೆ ಕಾಲ್ಪಳಿಗಳ ಧ್ವನಿಯು ಭೂಮಂಡಲದ ಕಿವಿಗೆ ಅಮೃತವನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಕಾಮಿಗಳೊಡನೆ

ಈಕೆಯ ರೂಪಿನ ಪರಿಯಂ
ಕೋಕನದಜನಂದು ಕಂಡೊಡಂತಾ ಗೌರೀ
ಶ್ರೀಕಾಂತೆಯರಾಕೃತಿಯಂ
ಪ್ರಾಕೃತಮೆನೆ ಮಾಡನೆನಿಸಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯೆಸೆಗುಂ

೪೯

ಆ ರಮಣೇಶಿಖಾಮಣಿಗೆ ನೀಂ ಬಗೆ ಸೋಲೊಡವಳ್ಳೆ ಸೋಲ್ವನ
ನ್ನಾರಿಗೆ ಸೋಲಮಂ ಪಡೆಯವೇಟ್ಟುದದೆಂತೆನೆ ರುಕ್ಮಿ ಮಾಲ್ವ ಕೈ
ವಾರದೆ ಚೈದ್ಯನಾ ರಮಣಿಗುಂಗುರವಿಟ್ಟು ವಿವಾಹಲಗ್ನಮಂ
ಪಾರುತುಮಿದರ್ನಿಂ ಸೆರಗುವಾರದೆ ಚಿಂತಿಸಿದರ್ಕುಪಾಯಮಂ

೫೦

ಅನುರಾಗಮುರ್ವಿಗುವುರ್ಗೆ
ಜನಿಯಿಸುಗಾನಂದವಮರಸಮಿತಿಗೆ ಶಿಶುಪಾ
ಲನಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿ ತೊಲಗುಗೆ
ನಿನಗಕ್ಕೆ ವಿವಾಹಮಂಗಳಂ ರುಕ್ಮಿಣಿಯೊಳ್

೫೧

ವ|| ಎಂದು ಪರಸಿ ಸರಸಿಜಾಕ್ಷನನುಜ್ಞೆಯಿಂ ನಾರದಂ ನೀರದಪಥಕ್ಕೆ ನೆಗೆವುದುಂ

ತಾಂ ಗಡ ಕುಡುವಂ ಶಿಶುಪಾ
ಲಂಗೆ ಗಡಂ ಪೂಣ್ಣು ರುಕ್ಮಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯಂ ಲ
ಗ್ನಂ ಗಡ ಸಮೀಪಮಾಂ ವಿಜ
ಯಾಂಗನೆವೆರಸಿದೆ ತಂದಪೆಂ ರುಕ್ಮಿಣಿಯಂ

೫೨

ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ಜಗಳವುಂಟಾದರೆ, ಅವಳ ಮಂದಗಮನವು ಚೆಲುವಿನಿಂದ ಹಂಸದ
ಗಮನವನ್ನೂ ಕೀಳಾಗಿಸುವುದು. ೪೯. ಬ್ರಹ್ಮನು ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ರೂಪದ ರೀತಿಯನ್ನು
ಹಿಂದೆಯೇ ಕಂಡಿದ್ದರೆ, ಆ ಗೌರಿ ಶ್ರೀದೇವಿಯರ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದು
ಎನ್ನುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರುಕ್ಮಿಣಿ ಅನುಪಮಳು. ೫೦. ಆ ರಮಣೇಶಮಣಿಯನ್ನು
ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಮೋಹಿಸುವುದಾದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಆಗಲೇ ಮನಸೋತಿರುವ ಬೇರೆಯ
ವೈರಿಗೆ ನೀನು ಸೋಲನ್ನುಂಟುಮಾಡಬೇಕು. ಹೇಗೆಂದರೆ - ರುಕ್ಮಿಯು ಮಾಡುವ
ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಶಿಶುಪಾಲನು ಆಗಲೇ ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ಉಂಗುರವನ್ನಿತ್ತು ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಲಗ್ನವನ್ನು
ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಇನ್ನು ಯಾರ ಸಹಾಯವನ್ನೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೆ
ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸು, ಕೃಷ್ಣಾ! ೫೧. ಶಿಶುಪಾಲನ
ಅಭೀಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಯಾಗದಿರಲಿ, ನಿನಗೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯೊಡನೆ ವಿವಾಹಮಂಗಳವು ಬೆಳೆಯಲಿ.
ಇದರಿಂದ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೇ ಸಂತೋಷವಾಗಲಿ, ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಆನಂದವುಂಟಾಗಲಿ”
ವ|| ಎಂದು ಹರಸಿ ಕೃಷ್ಣನ ಅನುಜ್ಞೆಯಿಂದ ನಾರದಮುನಿಯು ಆಕಾಶವನ್ನಡರಿದನು.
೫೨. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು “ಆಹಾ! ರುಕ್ಮಿಯು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ, ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಶಿಶುಪಾಲನಿಗೆ
ಕೊಡುವನಂತೆ! ಲಗ್ನವು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇರಲಿ. ನಾನು ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡನೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನೂ

ವ|| ಎಂದು ಮನದೊಳೆ ಮಂತಣಮಿದುರ್

ಗೃಹರಕ್ಷೆಗೆ ಸಾತ್ಯಕಿಯಂ

ಮಹೀಧರಂ ನಿಲಿಸಿ ತಳರ್ಧನಗೃಹಸಹಿತಂ

ಬಹಿರುದ್ಯಾನಾಲೋಕ

ಸ್ಪೃಹೆಯಿಂ ತಳರ್ವಂತು ರುಕ್ಮಿಣೀಹರಣಾರ್ಥಂ

೫೩

ವ|| ಅಂತು ತಳರ್ದು ಪರಿಣಯೋತ್ಸವೋತ್ಸುಕನಾಗಿ ಶಿಶುಪಾಲದಾನವಂ ಬಂದಿದರ್
ಭೀಷ್ಮಕಪುರಕ್ಕಭಿಮುಖನಾಗಿ

ಅನಿಲಜವಂ ಗರುಡಜವಂ

ಮನೋಜವಂ ಕಿಷಿದು ತನ್ನ ಜವದಿಂದನೆ ಕುಂ

ಡಿನಪುರದ ಬಹಿರ್ವನಮಂ

ದನುಚಾರಿ ವರೂಢಮಯೈವರ್ಪವಸರದೊಳ್

೫೪

ಪೊದೆಯಿಸಿದತ್ತೊ ಚಿತ್ರಪಟದಿಂ ಪರಿನಿರ್ಮಿಸಿದತ್ತೊ ಪಂಚರ

ತ್ನದಿನಮರೇಂದ್ರಚಾಪನಿಕುರುಂಬಕದಿಂ ಪೆಣೆದತ್ತೊ ಚಿತ್ರಮಿಂ

ತಿದು ಬಗೆಗೆಂಬಿನಂ ತಳಿರ ಪೂವಿನ ತುಂಬಿಯ ಕಾಯ ಪಣ್ಣ ಬ

ಣ್ಣದಿನೆಸೆದತ್ತು ಕೀರಪಿಕಹಂಸನಿನಾದವಿಡಂಬನಂ ಬನಂ

೫೫

ವ|| ಆ ಮನೋಹರೋದ್ಯಾನಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಪಂಕಜಾಕ್ಷಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತುಂ ಬರ್ಪಲ್ಲಿ

ಇಂದೇ ತರುವೆನು.” ವ|| ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ೫೩. ಕೃಷ್ಣನು ಗೃಹರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಾತ್ಯಕಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅಣ್ಣ ಬಲರಾಮನೊಡನೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕುಂಡಿನಪುರದ ಹೊರಗಿನ ಉದ್ಯಾನವನ್ನು ನೋಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಹೋಗುವವನಂತೆ, ಕುಂಡಿನಪುರಕ್ಕೆ ನಡೆದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹೊರಟು ವಿವಾಹೋತ್ಸುಕನಾಗಿ ಶಿಶುಪಾಲರಾಕ್ಷಸನು ಬಂದಿದ್ದ ಭೀಷ್ಮಕನ ಪುರಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖನಾಗಿ ೫೪. ವಾಯುವೇಗವೂ ಗರುಡನ ವೇಗವೂ ಮನೋವೇಗವೂ ತನ್ನ ವೇಗದಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನ ರಥವು ವೇಗದಿಂದ ನಡೆದು ಕುಂಡಿನಪುರದ ಹೊರಗಿನ ಉಪವನವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿತು. ೫೫. ಚಿತ್ರಪಟವನ್ನು ಹೊದಿಸಿದೆಯೋ? ಪಂಚರತ್ನಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆಯೋ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಹೆಣೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೋ! ಇದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಚಿಗುರು ಹೂ ತುಂಬಿ ಕಾಯಿ ಹಣ್ಣುಗಳ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದಲೂ, ಗಿಳಿ ಕೋಗಿಲೆ ಹಂಸೆಗಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಬೆಡಗಿನ ಆ ವನವು ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದಿತು. ವ|| ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ

ಪಾವನವನದೊಳ್ ನಿರ್ಮಲ
ಜೀವನವನಜಾತಪಂಡಮಾರುತಲೀಲಾ
ಧಾವನವನಮಧ್ಯಮದೇಂ
ದೇವನ ವನಮಾಲೆಯಂ ತೆಜಂಬೊಳಯಿಸಿತೋ

೫೬

ಲಲಿತಗತಿಕ್ರಿಯೋತ್ಸವದಿನೊಪ್ಪುವ ಪಾಂಡುರಪಕ್ಷಪಕ್ಷದಿಂ
ಕಳರುತಿವೀಟುತಿರ್ಪ ಕಳಹಂಸಕದಂಬಕಚಕ್ರಚಕ್ರದಿಂ
ಬಳದಳಿವಿಂಡು ಬಂದೆಳಸುತಿರ್ಪ ಚಳಜ್ವಳಜಾತಜಾತದಿಂ
ವಿಳಸಿತವಾದುದಂ ನಲಿದು ನೋಡಿದನಂಬುಜಪಂಡಪಂಡಮಂ

೫೭

ವ|| ಆ ಸರೋವರದೊಳ್

ವರವರಧವಳಾಂಗದ್ಭುತಿ
ಚರಚರದೂರ್ಮಿಸ್ಸುಟತ್ತಟೋಜ್ವಲಫೇನೋ
ತ್ಸರಕರದೊಳ್ ತಡೆವಾಯಿರೆ
ಪರಿ ಪರಿರಂಜಿಸುವುದೊಂದು ಕೊಳನಂ ಕಂಡಂ

೫೮

ಕೇಸರಸರ ಸರಜಃಪರಿ
ಧೂಸರಸರಮಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲ್ ಯದುವಂತಾ
ಗ್ರೇಸರ ಸರಭಸನಯನಂ
ವಾಸರ ಸರಸಿರುಹದಂತಿರೊಪ್ಪಿದುದಾಗಳ್

೫೯

ಬರುವಲ್ಲಿ ೫೬. ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ವನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲವಾದ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ತಾವರೆಕೊಳವುಳ್ಳದೂ ವಾಯುವು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಚಲಿಸುವುದೂ ಆದ ಮಧ್ಯಭಾಗವು ಕೃಷ್ಣನ ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ೫೭. ಲಲಿತವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ಬಿಳಿಯ ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದಲೂ ಅವ್ಯಕ್ತ ಮಧುರವಾದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಂಸಗಳಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದಿರುವ ತುಂಬಿಗಳ ಗುಂಪು ಬಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಚಲಿಸುವ ಕಮಲಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲೂ ಒಪ್ಪುವ ಅನೇಕ ಸರೋವರಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ನೋಡಿದನು. ವ|| ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ೫೮. ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ (ಹಂಸಗಳ ಮತ್ತು ಬಿಳಿಯ ಕಮಲಗಳ) ದೇಹಕಾಂತಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚಲಿಸುವ ಅಲೆಗಳು ಎತ್ತಿ ದಡಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿರುವ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಹೊಳೆಯುವ ನೊರೆಯ ಅನೇಕ ರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಸಮವಾಗಿರುವ ಒಂದು ಕೊಳವನ್ನು ಕಂಡನು. ೫೯. ರಸಭರಿತವಾದ ಕೇಸರಗಳ ಧೂಳಿನಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಅದೇ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳದಾದ ಆ ಸರೋವರನ್ನು ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ತ್ವರೆಯುಳ್ಳ ಆ ಯದುವಂತಾಗ್ರೇಸರನ ಕಣ್ಣು ಹಗಲಿನ ಕಮಲದಂತೆ ವಿಕಾಸಗೊಂಡು ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಸಾರಸರಸವದ್ಧನಿಯಿಂ
ನೀರಜರಜದಿಂ ಮದಾಳಿಗಳ ಗಳರುತಿಯಿಂ
ಸೌರಭರಭಸದಿನದು ಸಂ
ಚಾರಣರಣದೂರ್ಮಿ ಪದ್ವನವನಮಧ್ಯಂ

೬೦

ಒಸೆದೇಂ ನೋಡಿದನೋ ಮುರಾರಿ ಲಹರೀಸಂಘಾತಸಂಘಾತದಿಂ
ದೇಸೆಯೋಳ್ ಸೀರ್ಪನಿ ಸೂಸುತಿರ್ಪ ವಿಚಳತ್ವತ್ರಾಳಿಪತ್ರಾಳಿಯಿಂ
ಬಸಜಂಗಳ್ ಮಲದೊಪ್ಪುತಿರ್ಪ ಜಗತೀಪಾನೀಯಪಾನೀಯದಿಂ
ಜಸಮಂ ತಾಳಿದ ಮಾನಸಾಬ್ಜವನಶಂಕಾಸಾರಕಾಸಾರಮಂ

೬೧

ದೇಸೆವಡೆದತ್ತು ರತ್ನಶಿ
ಳಾಸೋಪಾನದಿನಪಾರಸಾರಸರವದಿಂ
ಕಾಸಾರಮೂರ್ಮಿಜಳಕಳಿ
ಕಾಸಾರೋಪಾಂತ ಪುಷ್ಪಕಳಿಕಾಸಾರಂ

೬೨

ಕೌತುಕಮೆನೆ ಪಾಱುವುದಳಿ
ನೀತತಿ ಹಂಸಂ ರಥಾಂಗಮೀ ತಾವರೆಯಿಂ
ದಾ ತಾವರೆಗೀ ತಡಿಯಿಂ
ದಾ ತಡೀಗೀ ಪುಳಿನದಿಂದವಾ ಪುಳಿನಕ್ಕಂ

೬೩

೬೦. ಕಮಲಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಅಮೃತವಾದ ಆ ಕೊಳದ ನೀರಿನ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶವು ಸಾರಸಪಕ್ಷಿಗಳ ಮಧುರಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ ತಾವರೆಯ ಹೂವಿನ ಧೂಳಿನಿಂದಲೂ ಮದಿಸಿದ ತುಂಬಿಗಳ ಝೇಂಕಾರದಿಂದಲೂ ಸುವಾಸನೆಯ ಹೆಚ್ಚಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಶಬ್ದಮಾಡುವ ಅಲೆಗಳಿಂದಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದು. ೬೧. ಅಲೆಗಳ ಸಮೂಹದ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಏಳುವ ತುಂತುರು ಹನಿಗಳನ್ನು ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಎರಚುತ್ತ; ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚಲಿಸುವ ಕಮಲದಲೆ ಮತ್ತು ತುಂಬಿಗಳಿಂದಲೂ, ಅರಳಿ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ತಾವರೆಯ ಹೂಗಳಿಂದಲೂ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ನೀರಿನಿಂದಲೂ ಕೂಡಿ, ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಮಾನಸ ಸರೋವರವೆಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಸರೋವರವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಅದೆಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದನೋ! ೬೨. ಆ ಸರೋವರವು, ರತ್ನಶಿಲೆಗಳ ಸೋಪಾನದಿಂದಲೂ, ಅಪಾರವಾದ ಸಾರಸಪಕ್ಷಿಗಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ, ಅಲೆಗಳಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿದ ಮೊಗ್ಗುಗಳಂತಿರುವ ನೀರಿನ ಹನಿಗಳಿಂದ ಸಮೀಪದ ಮರಗಳ ಹೂ ಮೊಗ್ಗುಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಸೊಗಸಾಗಿದ್ದಿತು. ೬೩. ಅಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ತುಂಬಿಗಳ ಹಂಸಗಳ ಮತ್ತು ಚಕ್ರವಾಕಗಳ ಗುಂಪುಗಳು ಈ ತಾವರೆಯಿಂದ ಆ ತಾವರೆಗೂ ಈ ದಡದಿಂದ ಆ ದಡಕ್ಕೂ ಒಂದು ಮಳಲದಿಣ್ಣೆಯಿಂದ

ವ|| ಆ ಪುಂಡರೀಕಪಂಡಮಂ ಪುಂಡರೀಕಲೋಚನಂ ಕಂಡು ಮನಂಗೊಂಡು

ಸರಸಿಯೊಳಪೊಕ್ಕು ಪದನಖ

ಕಿರಣದಿನಿರ್ಮಡಿಸಿ ಜಲಮನಾಸ್ಯಾಂಬುಜದಿಂ

ಪರಿಮಳವನಿತ್ತು ವಾರಿಗೆ

ಕರದೊಳ್ ಲೀಲಾಬಜ್ಜಮೆಸೆಯೆ ಪೊಷಮಟ್ಟಾಗಳ್

೬೪

ಕಲಕೀರಾಲಾಪಮಂ ಕೋಕಿಲಕಲರವಮಂ ಭೃಂಗರುಂಕಾರಮಂ ಚಂ

ಚಲಕಾಂಚೀಕೂಜಿತಂ ಕಂಕಣರುಣರುಣಿತಂ ಸಿಂಜನೀಸಿಂಜಿತಂ ಮಾ

ರ್ಮಲೆಯುತ್ತುಂ ಕಂತುಸೇನಾಕಳಕಳರುತಿಯಿಂದೆತ್ತಲುದ್ಯಾನಮಂ ತೀ

ವಲದಂ ಕೇಳ್ವಂಗನಾಭೂಷಣರಣಿತಮಿದೇನೆಂದು ವಿಭ್ರಾಂತನಾದಂ

೬೫

ವ|| ಅಂತು ವಿಸ್ಮಿತಸ್ಥಾಂತನಾಗಿ ವನಮಾಲಿ ತನ್ನ ಸಮೀಪದೊಳಿದ್ ವನಪಾಲನಂ
ಸ್ವಿಗ್ಧಮಧುರಾಲೋಕನವಾಕ್ಯಗಳಿಂ ಸಂಭಾಷಿಸಿ ಬಲೆಯಂ ಮತ್ತಿಂತೆಂದಂ

ವಿವಿಧಾಲಂಕೃತನಿಸ್ವನಂ ನೆಗಟ್ಟನಂ ಭೃಂಗೋತ್ಕರಂ ಬೆರ್ಚಿ ಹಾ

ಉವಿನಂ ಪುಷ್ಪಪರಾಗಮಲ್ಲುಗುವಿನಂ ಪೂದೊಂಗಲಲ್ಲಾಡಿ ತೋ

ಉವಿನಂ ಕಣ್ಮಲರ್ವೆಳ್ಳು ಕೆಂದಳದ ಕೆಂಪೋರೊಂದನೊಟ್ಟಿಸಿ ಪೊ

ಣ್ಣುವಿನಂ ಲೀಲೆಯಿನಾ ಪ್ರದೇಶದೊಳದಾರ್ ತನ್ವಂಗಿಯರ್ ಕ್ರೀಡಿಪರ್

೬೬

ಮತ್ತೊಂದು ಮಳಲದಿಣ್ಣೆಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನ್ನುವಂತೆ ತ್ವರೆಯಿಂದ ಹಾರುವುವು.
ವ|| ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನು ಆ ಬೆಳ್ಳಾವರೆಯ ಕೊಳವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ನೋಡಿದನು.
೬೪. ಕೊಳದ ಒಳಕ್ಕಿಳಿದು ತನ್ನ ಕಾಲುಗುರುಗಳ ಹೊಳಪಿನಿಂದ ನೀರಿನ ಹೊಳಪನ್ನು
ಇಮ್ಮಡಿಸಿದನು. ಮುಖಕಮಲದಿಂದ ನೀರಿಗೆ ಪರಿಮಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು. ಲೀಲಾ
ಕಮಲವೊಂದನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊಳೆಯಿಸುತ್ತ ಕೊಳದಿಂದ ಹೊರಟನು.
೬೫. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಚಲಿಸುವ ವಡ್ಡಾಣದ ಧ್ವನಿಯು ಗಿಳಿಗಳ ಮಾತನ್ನೂ ಕೈ ಬಳೆಗಳ
ಝಣ ಝಣಶಬ್ದವು ಕೋಗಿಲೆಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನೂ ಕಾಲಂದುಗೆಯ ಶಬ್ದವು ತುಂಬಿಗಳ
ಝೇಂಕಾರವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತ ಮನಃಪ್ರಸಾದ ಸೇನೆಯ ಕಲಕಲ ಶಬ್ದವು ಉದ್ಯಾನವನ್ನೆತ್ತಲೂ
ತುಂಬಿತು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕೃಷ್ಣನು 'ಅಂಗನೆಯರ ಆಭರಣಗಳ ಧ್ವನಿಯು ಇದೇನು!
ಇಲ್ಲಿ! ಎಂದು ವಿಭ್ರಾಂತನಾದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ
ವನಪಾಲಕನನ್ನು ಮೃದು ಮಧುರದೃಷ್ಟಿವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸಂಭಾಷಿಸಿ, ಕೇಳಿದನು.
೬೬. "ವಿಧವಿಧವಾದ ಆಭರಣಗಳ ಶಬ್ದವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ, ತುಂಬಿಗಳು ಹೆದರಿ
ಹಾರುತ್ತಿವೆ. ಧೂಳು ಉದರುವಂತೆ ಹೂ ಗೊಂಚಲು ಅಲುಗಾಡುತ್ತಿದೆ. ನೇತ್ರಕಮಲದ
ಬಿಳುಪು ಅಂಗೈಗಳ ಕೆಂಪು ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಸೇರಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಾಗುವಂತೆ
ವಿನೋದದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುವ ಆ ಕೃಶಾಂಗಿಯರು ಯಾರು?"

ವ|| ಎಂದು ಬೆಸಗೊಳ್ಳುದುಂ ಚಕ್ರಿಗವಕ್ರಶೀಲಂ ವನಪಾಲನಿಂತೆಂದಂ, ಆ ಕುಸುಮಿತವನಾಂತರದೊಳ್ ಕತಿಪಯಪರಿಚಾರಿಕಾಸಖೀಜನಂಬೆರಸು ಭೀಷ್ಮಕೃರಾಜಪುತ್ರಿ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿ ಪುಷ್ಪಾಪಚಯವಿನೋದಮಂ ನೆಗಟುತಿರ್ದಪಳ್, ಆ ಮಂದಗಮನೆ ಲೀಲೆಯಿಂದೀಗಲೀ ಪೂಗೊಳಕ್ಕೆ ಬರ್ಪಳೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸುತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ

ಚಾರುಲತಾವನಾಂತರದೊಳೋರಗೆಪೂಗಗಳನಾಯ್ದು ಕೊಯ್ದಳಂ
ಕಾರಮನಾ ಲತಾಂತತತಿಯಿಂ ಸಮೆದಾಂತ ಬೆಡಂಗು ಕಣ್ಣೊಳ್
ವಾರವಿಳಾಸಿನೀತತಿ ಲತಾವನದಿಂ ಪೊಟಮಟ್ಟುದಂದು ಸಂ
ಚಾರಿಲತಾವನಂ ವನಲತಾವನದಿಂ ಪೊಟಮಟ್ಟುದೆಂಬನಂ

೬೭

ಅಮಿತವಿಳಾಸದಿಂ ಮದನಭೂಭುಜನೋಲಗದಂಗನಾಸಮೂ
ಹಮನಿಲೆಪಂಗನಾಸಮಿತಿ ಸುತ್ತಲುಮೆಯ್ದರೆ ಬರ್ಪ ರುಕ್ಮಿಣೀ
ರಮಣಿ ವಿಲೋಚನೋತ್ಸವಮನಿತ್ತಳುಪೇಂದ್ರನೊಳಂಗಜನ್ಮಜಂ
ಗಮಲತಿಕಾವನಂಬೆರಸು ಬಂದಪಳೋ ವನದೇವಿಯೆಂಬನಂ

೬೮

ವನಿತಾರತ್ನದ ರೂಪಮೀಕ್ಷಿಸಲೊಡಂ ಲಾವಣ್ಯಮುಂ ಮುಂಚಲಿ
ಲ್ಲೆನೆ ಕೃಷ್ಣೇಕ್ಷಣದೊಳ್ ತುಳುಂಕಿ ಬಲೆಯಂ ಭೃಂಗಾಕಾನೀಕದಿಂ
ವನಜಾತಾನನದಿಂ ರಥಾಂಗಕುಚದಿಂ ಮೀನಾಕ್ಷಿಯಿಂದಿತ್ತುದಾ
ವನಜಾಕ್ಷಂಗೆ ಮನೋಜಜಂಗಮಸರಶ್ಮಿಯೆಂಬ ವಿಭ್ರಾಂತಿಯಂ

೬೯

ವ|| ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಸರಳ ಸ್ವಭಾವದ ಆ ವನಪಾಲಕನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೀಗೆಂದನು: “ಹೂಬಿಟ್ಟ ಮರ ಗಿಡ ಬಳ್ಳಿಗಳ ನಡುವೆ ಕೆಲವರು ಪರಿಚಾರಿಕೆಯರ ಮತ್ತು ಸಖಿಗಳ ಒಡಗೂಡಿ, ಭೀಷ್ಮಕೃ ರಾಜಪುತ್ರಿ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯು ಹೂ ಕೊಯ್ಯುವ ಆಟವನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವಳು. ಆ ಮಂದಗಮನೆ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಈಗ ಈ ಹೂವಿನ ಕೊಳಕ್ಕೆ ಬರುವಳು” ಎಂದು ಬಿನ್ನೈಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೬೭. ಮನೋಹರವಾದ ಲತೆಗಳ ಉದ್ಯಾನವನದಿಂದ ಸರಿಯಾದ ಹೂಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಕೊಯ್ದು ಅವನ್ನು ಆಭರಣಗಳಾಗುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿ ಧರಿಸಿ, ಬೆಡಗು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿರಲು ವಾರವಿಲಾಸಿನಿಯರ ಗುಂಪು, ಸಂಚರಿಸುವ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಗುಂಪೇ ಆ ಲತಾವನದಿಂದ ಹೊರಟು ಈ ಮರಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳ ವನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಯೆನ್ನುವಂತೆ ಬಂದಿತು. ೬೮. ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದ ಬೆಡಗಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನ್ಮಥನ ಓಲಗದ ಅಂಗನೆಯರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಯುವತಿಯರು ಸುತ್ತಲೂ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಪೇಂದ್ರನ ಸಭೆಗೆ ಕಾಮನ ಚರಿಸುವ ಲತೆಗಳೊಡನೆ ವನದೇವಿಯೇ ಬಂದಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಬಂದ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿ ಕೃಷ್ಣನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಆನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದಳು. ೬೯. ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ರೂಪವೂ ಲಾವಣ್ಯವೂ ಮಿಗಿಲಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಕೃಷ್ಣನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ತುಂಬಿಯಂತಹ ಮುಂಗುರುಳಿನಿಂದಲೂ ಕಮಲದಂತಹ ಮುಖದಿಂದಲೂ

೧. ಚಕ್ರಿಗೆ ವಕ್ರಶೀಲಂ (ಕವಿಗ) ೨. ಪೊಟಮಟ್ಟು ಬಂದು (ಕವಿಗ) ೩. ರೂಪಮೀಕ್ಷಿಸಲೊಡಂ (ಕವಿಗ) ೪. ಮೀನಾಕ್ಷಿಯಿಂದಿತ್ತುಳಾ (ಕವಿಗ)

ಅಲಕಂ ತುಂಬ ತಳಂ ತಳಿರ್ ತೊಡೆ ಮಡಲ್ ತೋಳ್ ಶಾಖೆ ಸುಯ್ಯಂಪು ಕಂ
ಪಲರ್ಗಣ್ಣೊಪ್ಪುವಲರ್ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ಮುಗುಳ್ ಬಿಂಬಾಧರಂ ಪಣ್ಣೆನಿ
ಪ್ಪ ಲತಾಂಗೀತನುಚೂತವಲ್ಲರಿಯೊಳಂದೆಕ್ಕೆಕ್ಕೆಯಿಂ ನಾಟಕಂ
ನಲಿಯುತ್ತಿದುರ್ವು ನೇತ್ರಪಟ್ಟದಮನಃಕೀರಂಗಳಾ ಕೃಷ್ಣನಾ ೨೦

ವ|| ಅಂತು ವನರುಹಾಕ್ಷನಾ ಮನೋಹರಿಯಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದುರ್ ನಿಜಾಂತರಂಗದೊಳ್

ಪಡೆದಂ ಪದ್ಮಜನೆಂತೊ ಭೂಷಣಕ್ಕೆ ಭೂಷಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂ ಜವ್ವನ
ಕೃಡಕಿಲ್ವವ್ವನಮಂ ವಿರಾಜಿಸುವ ಲಾವಣ್ಯಕ್ಕೆ ಲಾವಣ್ಯಮಂ
ಪಡೆದಿರೂಪಿನ ಕೋಮಲಾಂಗಿಯನೆನಲ್ ಮಚ್ಚತ್ತದೊಳ್ ಸೋಲಮಂ
ಪಡೆದುಂ ಮಾಣ್ಣಳೆ ದರ್ಪಕಂಗೆ ಪಡೆದಳ್ ದುರ್ವಾರದೋರ್ಗರ್ವಮಂ ೨೧

ಸುದತೀರತ್ನದ ರೂಪಮೆನ್ನ ಬಗೆಗಾದಂ ಸೋಲಮಂ ತೆಂದು ತಂ
ದುದು ಕೂರ್ಪಂ ಭುಜದರ್ಪಮಂ ಕುಸುಮಬಾಣಕ್ಕಂ ಮನೋಜಂಗಮಿಂ
ತಿದವಶ್ಯಂ ಸ್ಮರವಶ್ಯವಿದ್ಯೆಯೆ ವರಸ್ತ್ರೀರೂಪಮಂ ನಾಡೆ ಪಿ
ತ್ತುದಗುರ್ವಂ ಪೆಟಿತಾವುದಾದೊಡೆನಗಿಂತೀ ಸೋಲವೀ ಕಾಂತೆಯಿಂ ೨೨

ಚಕ್ರವಾಕದಂತಿರುವ ಸ್ತನದಿಂದಲೂ ಮೀನಿನಂತಿರುವ ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೂ, ಆಕೆಯ ರೂಪವು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮನ್ಮಥನ ಚರಿಸುವ ಸರೋವರದ ಶ್ರೀಯೆನ್ನುವ ವಿಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತ್ತು. ೨೦. ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಮುಂಗುರುಳೇ ತುಂಬಿ, ಅಂಗಯ್ಯೇ ಚಿಗುರು, ತೊಡೆ ಕಾಂಡ, ತೋಳುಗಳೇ ಕೊಂಬೆಗಳು, ಕಣ್ಣೇ ಹೂವು, ಉಸಿರೇ ಹೂವಿನ ಸುವಾಸನೆ, ಮುಗುಳು ನಗುವೇ ಮೊಗ್ಗು ಹೂ, ತೊಂಡೆಯ ಹಣ್ಣಿನಂತಿರುವ ತುಟಿಗಳೇ ಹಣ್ಣುಗಳು ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ಲತಾಂಗಿಯ ದೇಹವೆಂಬ ಮಾವಿನ ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಗ ಕೃಷ್ಣನ ಕಣ್ಣುಗಳೆಂಬ ತುಂಬಿಗಳೂ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಗಿಳಿಗಳೂ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೆ ನಾಟಕವಾಡಿ ನಲಿದವು. ವ|| ಆ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಆ ಮನೋಹರೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದು, ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ೨೧. “ಬ್ರಹ್ಮನು ಭೂಷಣಕ್ಕೆ ಭೂಷಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ, ಯೌವನಕ್ಕೆ ಅಡಕುಯೌವನವೂ ಹೊಳೆಯುವ ಲಾವಣ್ಯಕ್ಕೆ ಲಾವಣ್ಯವೂ ಆಗಿರುವ ಈ ರೂಪದ ಈ ಕೋಮಲಾಂಗಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೋ! ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸೋಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಬಿಡದೆ ಇವಳು ಕಾಮನಿಗೆ ದುರ್ಜಯ ವಾದ ತೋಳಿನ ಬಲಗರ್ವವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಿದಳು. ೨೨. ಈ ಸುಂದರೀಮಣಿಯ ರೂಪವು, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೋಲಿಸಿ, ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ಭುಜದರ್ಪವನ್ನೂ ಅವನ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಹರಿತವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮನ್ಮಥನ ವಶ್ಯವಿದ್ಯೆಯೇ ಉತ್ತಮವಾದ ಈ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಧರಿಸಿ ಅತಿಶಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ,

೧. ತಂದುದಿಂದೆದೆಯಾರ್ಪಂ ಭುಜದರ್ಪಮಂ ಸಹಸಮಂ ಮಿಕ್ಕುಂ (ಖ)
ತಂದುದಿಂದೆದೆಯಾರ್ಪಂ ಭುಜದರ್ಪಮಂ ಕುಸುಮಬಾಣಕ್ಕಂ (ಗ) ೨. ಸ್ತ್ರೀರೂಪದಿಂ (ಮೊಅ)
೩. ಪೆಟಿತಾವುದಾದೊಡೆನಗಿಂತೀ (ಮೊಅ)

ಮದಭಾರಾಲಸಲೋಲನೇತ್ರ ಮದನೋದ್ಯತೇಜಮಂ ಕೋವಿ ಪ
ವಿದ ಲಾವಣ್ಯದ ತೇಜದಿಂದತನುಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಂಗಮಂ ಕೋಮಲಾಂ
ಗದಿನಂಗೋದ್ಯವಕೀರ್ತಿಕೌಮುದಿಯ ಬೆಳ್ಳಂ ಮೌಕ್ತಿಕಾಕಲ್ಪಕೌ
ಮುದಿಯಿಂ ತಾಂ ಗೆಲೆವಂದು ಗೆಲ್ಲಪಳಪಾಂಗಾಲೋಕದಿಂ ಲೋಕಮಂ ೨೩

ವ|| ಎಂದಾ ಸೊಬಗರೂಪೆಯ ರೂಪಯೌವನವಿಳಾಸವಿಭ್ರಮಂಗಳಂ ಮನದೆ ಕೊಂಡು

ನೀಲಸರೋರುಹಾರುಣಸರೋರುಹಪಾಂಡುಸರೋರುಹಪ್ರಭಾ
ಮಾಲೆಯನೀಟ್ಟು ಕೊಂಡದನೆ ಬೀಡಿದುದೀತನಪಾಂಗವೆಂಬಿನಂ
ಶ್ರೀಲಲನಾಧಿನಾಥನಧಿಕೋತ್ಸವದಿಂ ವಿಲಸತ್ತಿರ್ವರ್ಣಮಂ
ಲೋಲದಪಾಂಗ ಮಾಲೆಯಿನನಂಗಲತಾಂಗಿಯ ಮೇಲೆ ಸೂಸಿದಂ ೨೪

ಶಂಬರವೈರಿ ತನ್ನೆಸೆವ ದೃಷ್ಟಿಸುಧಾರಸವೃಷ್ಟಿಯೊಳ್ ತಗು
ಳ್ಳಂಬಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಂ ಕಣ್ಣಿನಂ ವನಮಾಲಿ ಕಟಾಕ್ಷಮಾಲೆಯಿಂ
ದಂಬುಜನೇತ್ರೆಯಂ ಬಳಸುವಾಗಳನಂಗತರಂಗಿಣೀತರಂ
ಗಂ ಬಳಸಿದ ಪದ್ಮಿನಿಯ ಭಂಗಿಯನಾ ಲಲಿತಾಂಗಿ ತಾಳಿದಳ್ ೨೫

ಹಾಗಲ್ಲದೇ ಬೇರಾವುದಾದರೂ ಆಗಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಈ ಕಾಂತೆಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಸೋಲು
ಏಕಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು? ೨೩. ಮದಭಾರದಿಂದ ಚಂಚಲವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ಇವಳು, ಮನ್ಮಥನ
ಉತ್ತಮ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಕೊಬ್ಬಿ ಹಬ್ಬಿದ ಲಾವಣ್ಯದ ತೇಜದಿಂದಲೂ, ಕಾಮಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಂಗ
ವನ್ನು, ಕೋಮಲಾಂಗದಿಂದಲೂ, ಕಾಮನ ಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ಬೆಳುದಿಂಗಳಿನ ಬಿಳುಪನ್ನು
ಮುತ್ತಿನ ಆಭರಣಗಳ ಬೆಳುದಿಂಗಳಿಂದಲೂ ಗೆದ್ದು, ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದಿಂದ ಲೋಕವನ್ನೇ
ಗೆಲ್ಲುವಳು”. ವ|| ಎಂದು ಆ ಸುಂದರಿಯ ರೂಪಯೌವನ ವಿಳಾಸ ವಿಭ್ರಮಗಳನ್ನು
ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು, ೨೪. ಕನ್ನೆದಿಲೆ ಕೆನ್ನೆದಿಲೆ ಬೆಳ್ಳಾವರೆಗಳ ಕಾಂತಿಮಾಲೆಯನ್ನು
ಈತನ ಕಡೆಗಣ್ಣು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ, ಅದನ್ನೇ ಬೀರುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ
ಶ್ರೀಕಾಂತ ಕೃಷ್ಣನು, ಅಧಿಕ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ತ್ರಿವರ್ಣದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ
ನೋಟದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮನ್ಮಥನ ಲತಾಂಗಿಯಂತಿರುವ ಆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ
ಮೇಲೆ ಬೀರಿದನು. ೨೫. ಮನ್ಮಥನು ತನ್ನ ಹೊಳೆಯುವ ದೃಷ್ಟಿಯ ಅಮೃತರಸ
ವೃಷ್ಟಿಯೊಡಗೂಡಿದ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ
ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ದರ್ಶನಮಾಲೆಯಿಂದ ಕಮಲನೇತ್ರೆಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿದಾಗ
ಕಾಮನದಿಯ ಅಲೆಗಳು ಸುತ್ತುವರಿದ ಕಮಲಲತೆಯಂತೆ ಅವಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಮನಸಿಜನಂಬು ನಾಂಟೆ ತನುವಂ ಮನವೆಚ್ಚಿದಂತೆ ನಾರಿಜಾ
 ಕ್ಷನೊಳಿರೆ ರುಕ್ಕಿಣೀರಮಣಿ ಚಿತ್ರದ ಲೆಪ್ಪದ ಕಲ್ಲ ಪೆಣ್ಣ ರೂ
 ಪೆನೆ ಮರವಟ್ಟಳಾವಳನನಂಗಶರಕ್ಕೆಡೆಮಾಡದಾವಳಂ
 ನೆನೆಯಿಸಿ ಕಾಡದಾವಳನದಿರ್ಪದು ಕೃಷ್ಣನ ರೂಪವಿಭ್ರಮಂ

೨೬

ಆಸಿಯಳ ಲಜ್ಜಾಸಾಧ್ವಸ
 ರಸಮಂ ಕಳೆದೊಲ್ಲು ತನ್ನನೀಕ್ಷಿಸುವಂತೇಂ
 ಬಸಮಾಗೆ ಮಾಡಿದುದೊ ಕ
 ಗ್ಲೆಸೆವಾಕಾರಂ ಭುಜಂಗವೈರಿದ್ವಜನಾ

೨೭

ಸ್ಮರನಂ ಕೂರ್ಪೇಟಿಸಲ್ ಸಾರ್ಥಲರ್ಗಣೆ ಕಡುಕೂರ್ಪೇಟಿರಲ್ ತನ್ನ ಕೂರ್ಪಿಂ
 ತರದಿಂದಂ ಮಿಂಚು ಮಿಂಚಂ ತುಡುಕಿ ಪಿಡಿದುದೊ ಕಾಮನಂಬಂಬನಟ್ಟುಂ
 ಬರಿಗೊಂಡೆಲ್ಲುಟ್ಟತೋ ಕೇದಗೆಯೆಸಳೆಸಳಂ ಕರ್ಚಿ ಪಾಟಿತ್ತೋ ಕೇಳ
 ಚ್ಚರಿಯೆಂಬಂತಾಗೆ ನೀಳತ್ತವಳ ಧವಳನೇತ್ರತ್ರಿಭಾಗಾವಲೋಕಂ

೨೮

ಬಾಲೆಯ ನೇತ್ರದಿಂದಮರ್ದಿನೊಳ್ಳಿರೆಮಾಲೆ ಪೊದಯ್ದು ನೀಳ್ಳು ಬಂ
 ದೀ ಲಲಿತಾಂಗನಂ ಬಳಸಿದತ್ತನೆ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಬಾಲೆ ಕ
 ಗ್ಲೋಲದಿನಂದು ಬತ್ತರಿಸಿದಳ್ ನಗೆವೀಳುವ ಮುದ್ದುವೀಳುವಾ
 ಲೋಲತವೀಳು ಿವೃಜ್ವಲತವೀಳುವ ಮುಗ್ಧಕಟಾಕ್ಷಮಾಲೆಯಂ

೨೯

೨೬. ಮನ್ಮಥಬಾಣವು ರುಕ್ಕಿಣಿಯ ದೇಹದಲ್ಲಿ ನಾಟಿದಾಗ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಎಚ್ಚರ
 ಗೊಳ್ಳದಂತೆ ಕಮಲಾಕ್ಷನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿತು. ಆಗ ಅವಳು ಚಿತ್ರದ, ಲೆಪ್ಪದ, ಅಥವಾ ಕಲ್ಲಿನ
 ಸ್ತ್ರೀಯೆಂಬಂತೆ ಸ್ತಬ್ಧಳಾದಳು, ಕೃಷ್ಣನ ರೂಪವೂ, ಪ್ರೇಮಚೇಷ್ಟೆಯೂ, ಯಾವ ಯುವತಿ
 ಯನ್ನು ತಾನೆ ಕಾಮಬಾಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡದು?! ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಯುವಂತೆ
 ಮಾಡದು? ನಡುಗಿಸದು?! ೨೭. ಗರುಡಧ್ವಜನ ನೇತ್ರಾನಂದಕರವಾದ ರೂಪವು ಆ
 ಕೃಶಾಂಗಿಯ ಲಜ್ಜಾಭಯರಸಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಅವಳು ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು
 ನೋಡುವಂತೆ ಹೇಗೆ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತೋ! ೨೮. ಮನ್ಮಥನ ಕಠಿನತೆಯನ್ನು
 ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾರಿದ ಹೂಬಾಣವು ಹರಿತವಾಗಿರಲು, ಅದು ತನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯಿಂದ
 ಮಿಂಚು ಮಿಂಚನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತೋ; ಕಾಮಬಾಣವು ಮತ್ತೊಂದು ಬಾಣವನ್ನು
 ಆಟವಾಡುತ್ತ ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಓಡುತ್ತಿದೆಯೋ, ಕೇದಗೆಯ ಗರಿ ಮತ್ತೊಂದು
 ಗರಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹಾರುತ್ತಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ರುಕ್ಕಿಣಿಯ ಬಿಳಿಯ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ
 ನೋಟವು ಬಹಳ ನೀಳವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿತು. ೨೯. ಆ ಬಾಲೆಯ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಅಮೃತದ
 ಒಳ್ಳೆಯ ತೆರೆಯ ಸಾಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹರಿದು ಬಂದು, ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಳಸಿರುವುದೋ ಎನ್ನುವಂತೆ
 ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯು ಸೋತು ನಿಲ್ಲುವಂತಾದುದರಿಂದ ನಗುವನ್ನೂ ಮುದ್ದನ್ನೂ

ವ|| ಆ ಸಮಯದೊಳ್

ಅಂಗಜಮಾರ್ಗಣೌಘಮೆಱಗಿತ್ತೊ ಮನೋಜನುದಾತ್ಮಕೀರ್ತಿ ಬೆ
ಳ್ಳಂಗಡೆದತ್ತೊ ದರ್ಪಕಸುಧಾರಸವೃಷ್ಟಿ ವಿಜೃಂಭಿಸಿತ್ತೊ ಚಿ
ಲ್ಲಿಂಗಡೆಯಾಗಿ ಬಿತ್ತರಿಸಿದಳ್ ಮುದಮಂ ಮದಮುಗ್ಗಸಿಸ್ತೋ
ದ್ಯಂಗುರಪಕ್ಷ ಸಂಚಳಸುತೀಕ್ಷ್ಣ ವಳಕ್ಷಕಟಾಕ್ಷ ಮಾಲೆಯಿಂ

೮೦

ವ|| ಆ ಸಮಯದೊಳ್

ಪದಪಿಂದೀಕೆಯ ರೂಪನೀಕ್ಷಿಸಲೊಡಂ ಕಣ್ಣೋಲವೆನ್ನೊಳ್ ಪೊದ
ಱ್ಪೊದವಿತ್ತೆಂಬಿನಿತಲ್ಲದೆನ್ನನಮದಿಂದೋಲಾಡಿಪಂತೀಕ್ಷಿಪೀ
ಪದದೊಳ್ ತನ್ನೊಡವಂದ ಪೂಗಣೆ ನಡಲ್ ಮಚ್ಚಿತ್ತಮಂ ನಟ್ಟಪಾಂ
ಗದ ಪಾಂಗಿಂದಮೆ ಕನ್ನೆ ಕನ್ನಡಿಸಿದಳ್ ತನ್ನೊಂದಭಿಪ್ರಾಯಮಂ

೮೧

ವ|| ಎಂದರವಿಂದಲೋಚನಂ ಮನದೊಳ್ ವಿಭಾವಿಸುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ

ಮನಮೊಲ್ಲದ್ದಂಡದಂಡಾಬ್ಬದ ಕೊಡೆವಿಡಿದುತ್ತಂಗವಕ್ಷೋಜೆಯರ್ ಬ
ರ್ಪನೆಗಂ ಪೊಂಬಾಳೆಯಿಂ ಬಾಳೆಯರನವರತಂ ಚಾಮರಂಬೀಸುತುಂ ಬ
ರ್ಪನೆಗಂ ನೀಲಾಬ್ಬದಿಂ ಸುಯ್ಯಪಳಿಗಳನಬ್ಬಾಕ್ಷಿಯರ್ ಸೋವೃತುಂ ಬ
ರ್ಪನೆಗಂ ಬಂದಳ್ ಲತಾಕೋಮಲೆ ಮದನಜಯಶ್ರೀಯೆ ಬರ್ಪಂದದಿಂದಂ ೮೨

ಚಂಚಲತೆಯನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನೂ ಬೀರುವ ಸುಂದರವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದ ಮಾಲೆಯನ್ನು ನೀಡಿದಳು. ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೮೦. ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣಸಮೂಹವು ಎರಗಿತೋ! ಕಾಮನ ಕೀರ್ತಿ, ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಹರಿಯಿತೋ! ಕಾಮನ ಅಮೃತರಸದ ಮಳೆಯು ಹೆಚ್ಚಿತೋ ಎನ್ನುವಂತೆ, ಅತ್ಯತಿಶಯವಾದ ಚೆಲುವನ್ನು ಪಡೆದು, ಮದದಿಂದ ಮೂಢವೂ ಸುಂದರವೂ ಕಿರುನಗುವಿನಿಂದಲೂ, ಬಹು ಚಂಚಲವಾದ ರೆಪ್ಪೆಗಳ ಚಲನೆಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಶುಭ್ರವೂ ತೀಕ್ಷ್ಣವೂ ಆದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ದರ್ಶನಮಾಲೆಯಿಂದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು. ೮೧. “ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಆಸೆಯಿಂದಲೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಈಕೆಯ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿದುದರಿಂದ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಸೋತು, ಅವಳ ವಶವಾಯಿತೆಂಬುದು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತಲ್ಲದೆ, ನನ್ನನ್ನು ಅಮೃತರಸದಿಂದ ತೇಲಿಸುವಂತೆ ಅವಳು ನೋಡುವ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ನೋಟದ ಜತೆಯಲ್ಲೇ ಬಂದ ಪುಷ್ಪಬಾಣವು, ನನ್ನ ಚಿತ್ತವನ್ನು ನಾಟಲು ಹಾಗೆಯೇ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಾಟಿದ ಅವಳ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದ ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದಳು.” ವ|| ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ೮೨. ಲತೆಯಂತೆ ಕೋಮಲೆಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಮನ್ಮಥನ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ಬಂದಂತೆ ಬಂದಳು. ಬರುವಾಗ ಉನ್ನತಸ್ತನದ ಯುವತಿಯರು ಮನಃಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಉದ್ಧವಾದ ತೊಟ್ಟು ಇರುವ ತಾವರೆಯ ಹೂವಿನ

ಸಲ್ಲಲಿತಾಂಗಿ ಭೂಷಣಮಣಿದ್ಭೂತಿಯಿಂ ಧವಳೇಕ್ಷಣಾಂಶುವಿಂ
ಪಲ್ಲವಪುಷ್ಪ ಶೋಭೆಗಳನೆಯ್ತೆ ವನಾವನಿಜಕ್ಕೆ ಮಾಲ್ಪಿನಿ
ತ್ತಲ್ಲದೆ ಕೋಮಲಾಂಘ್ರರುಚಿಯಿಂ ನಖರೋಚಯಿನಧ್ವನಿಲ್ಲಿಗಂ
ಪಲ್ಲವಪುಷ್ಪ ಶೋಭೆಗಳನಾಗಿಸುತುಂ ನಡೆತಂದಳಲ್ಲವೆಂ

೮೩

ವ|| ಅಂತು ನಡೆತಂದು

ಲೋಲಕಟಾಕ್ಷಮಾಲೆಗೆ ವನಮಾಲೆ ಚಂದ್ರಿಕೇವೀಣಿ ಕೈಯ ಪೂ
ಮಾಲೆಗೆ ಭೃಂಗಮಾಲೆ ಮೊರೆದೆಯ್ತೆ ಶಿರೀಷದ ಮಾಲೆಯಂ ಪ್ರಭಾ
ಮಾಲೆಯಿನೇಟಿಸುತ್ತಿರೆ ಭುಜಂ ನಖಮಾಲೆ ಮಯೂಖಮಾಲೆಯಂ
ಸಾಲಿದೆ ಬಾಲೆ ಬಂದು ವನಮಾಲಿಗೆ ಮಾಲೆಯನೊಲ್ಲು ಸೂಡಿದಳು

೮೪

ವ|| ಅಂತು ನಡೆತಂದು ತನಗೆ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿ ಮಾಲೆಯಂ ಸೂಡೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ
ಮನೋರಥನಾಗಿ ರಥಾಂಗಪಾಣಿ ನಿಜರಥಮನಾ ರಥಾಂಗೋತ್ಪುಂಗಸ್ತನೆಯನೇಟಿಸಿ

ಉಪದಾನುಯ್ದಪೇನೀ ಸಮಸ್ತಗುಣಮಾಲಾರಾಮೆಯಂ ರಾಮೆಯಂ
ಮಿಮಿವಕ್ಕಂ ಪೆಟಿಗೈಯ್ತೆ ನಿಂದು ಕುಡುವೆಂ ಸಂಗ್ರಾಮಮಂ ಗ್ರಾಮಮಂ
ಪೊಪ್ಪಮಟ್ಟಿನೊಳಿರ್ದಿರ್ಚಿ ತೋಪಿಗೆ ನಿಜಾಸ್ತ್ರಾದಾನವಂ ದಾನವಂ
ಬಟಿಕೆಯ್ತುಂ ರಿಪುವೀರರಂ ವಿಬುಧವೃಂದಾನಂದಕಂ ನಂದಕಂ

೮೫

ಕೊಡೆಯನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೊಂಬಾಳೆಯಿಂದ ಎಡೆಬಿಡದೆ
ಚಾಮರವನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡ ಕಮಲದಿಂದ ಅವಳ
ಉಸಿರಿಗೆ ಎರಗುವ ತುಂಬಿಗಳನ್ನು ಅಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ೮೩. ಅತಿ ಮನೋಹರಳಾದ ಆ
ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ನಡೆದು ಬರುವಾಗ ಅವಳ ಒಡವೆಗಳ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ದಾರಿಯ
ಮರಗಳಿಗೆ ಚಿಗುರಿನ ಹೊಳಪನ್ನೂ, ಬಿಳಿಯ ನೋಟದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಹೂಗಳ
ಸೊಗಸನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಿದಳಲ್ಲದೆ, ಕೋಮಲವಾದ ಕಾಲಿನ ಹೊಳಪಿನಿಂದ ದಾರಿಯ
ಬಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ ಚಿಗುರಿನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಉಗುರಿನ ಹೊಳಪಿನಿಂದ ಹೂಗಳ ಸೊಗಸನ್ನೂ
ಉಂಟುಮಾಡಿದಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದು, ೮೪. ಆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ತನ್ನ ಕಡೆಗಣ್ಣು
ದರ್ಶನಮಾಲೆಯು ವನಮಾಲೆಗೆ ಬೆಳುದಿಂಗಳನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಕಾಂತಿಮಾಲೆಯಂತೆ ಇರುವ
ತೋಳು ಶಿರೀಷ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೀಳುಮಾಡುತ್ತ ಉಗುರುಗಳ ಸಾಲು
ಕಾಂತಿಮಾಲೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಗೆ ತುಂಬಿಗಳು
ಮೊರೆಯುತ್ತ ಮುತ್ತುತ್ತ ಇರಲು ವನಮಾಲೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಆ ಹೂವಿನ
ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದು ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿ ತನಗೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು
ಹಾಕಿದುದರಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಮನೋರಥನಾದ ಕೃಷ್ಣನು, ಚಕ್ರವಾಕೋನ್ನತಸ್ತನಿಯಾದ
ಆಕೆಯನ್ನು ತನ್ನ ರಥದ ಮೇಲೇರಿಸಿಕೊಂಡು, ೮೫. ನಾನು ಸಕಲಗುಣಮಾಲೆಗೆ
ಆರಾಮವಾಗಿರುವ ಈ ಮನೋಹರೆಯನ್ನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ತ್ವರೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು

೧. ಮಿಮಿವಕ್ಕಂ ಪೆಟಿಗೈಯ್ತೆ (ಕಗ) ಮಿಮಿವಕ್ಕಂ ಪೆಟಿಗೈಯ್ತೆ (ಖ)

ವ|| ಎಂದು ವಿಧೂತನಂದಕ ದ್ವಾರಕಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಸಮರಮಂ ಪಾರ್ಥ ಮೆಲ್ಲ
ಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರ್ಪುದುಮಿತ್ರಂ

ತ್ವರಿತಂ ಸೋಲಿಸಿ ಕನ್ನೆಯಂ ಮುರಹರಂ ಕೊಂಡುಯ್ದ ವಾರ್ತಾಪರಂ
ಪರೆಯಂ ಕೇಳ್ವ ವನೇಭಬ್ಬಂಹಿತನಿನಾದಂಗಳೆಳ್ಳ ಸಿಂಗಂ ನಗಾಂ
ತರದಿಂ ಲಂಘಿಸುವಂತೆ ವಿಷ್ಣುರದಿನೆಬ್ಬಂ ಮೂರ್ಧಾರತ್ನಾಂಶುಕೇ
ಸರನುತ್ಪಾತನಿಶಾತಖಡ್ಗ ನಖರಂ ರಕ್ತೇಕ್ಷಣಂ ರಾಕ್ಷಸಂ

೮೬

ವ|| ಅಂತು ಶಿಶುಪಾಲಂ ಸಿಡಿಲೈಱಿ ತದೀಯಮಿತ್ರಂ ಭೀಷ್ಮಕರಾಜಪುತ್ರನಿಂತೆಂದಂ

ನೀಂ ನಡೆವನ್ನಮುಂಟೆ ಸಮರಂ ಶಿಶುಪಾಲ ಚತುರ್ಬಲಪ್ರಯು
ಕ್ತಂ ನಡೆದಾನೆ ಕನ್ನೆಯುಮನಾತನುಮಂ ಪಿಡಿದಪ್ಪನೆಂದು ದ
ಪೋನ್ನತಿಯಿಂದೆ ರುಕ್ಮಿ ಬರೆ ನೋಡಿ ಬರಸಿತ್ತನಾಗಿ ರಾಮನಂ
ಕನ್ನೆಗೆ ಕಾಪುವೇಟ್ಟು ರಥದಿಂದಿಡಿದೊರ್ವನೆ ಶೌರಿ ತಾಗಿದಂ

೮೭

ವ|| ಆಗಲೆ

ಮೊದಲೊಳೆ ಕಾಣಲಾಂಝರಿಬಲಂ ಪಡಲಿಟ್ಟುದನಂತೆ ಕೇಳಲಾ
ದುದು ಸುರದುಂದುಭಿವ್ವನಿಯನಲ್ಲದೆ ನಿಟ್ಟಿಸಲಾದುದಿಲ್ಲ ತಾ
ಗಿದ ಪೋಣದಿಕ್ಕಿ ಗೆಲ್ಲ ಪರಿಯಂ ಮನಮೊಲೊಡೆ ಕೊಂಡು ಪೋರ್ವನ
ಲ್ಲದೊಡರಿಸೇನೆಯಂ ಕ್ಷಣದಿನಿಕ್ಕುವನಿಂತುಟೆ ಲೀಲೆ ಕೃಷ್ಣನಾ

೮೮

ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆನು, ಎದಿರು ಪಕ್ಷದವರು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬಂದರೆ, ಅವರೊಡನೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. ಊರಿನಿಂದ ಹೊರಟು ನನ್ನನ್ನೆದಿರಿಸಿ, ರಾಕ್ಷಸನು ತನ್ನ ಅಸ್ತ್ರಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಲಿ. ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಆನಂದಕವಾದ ನನ್ನ ನಂದಕ(ಖಡ್ಗ)ವು ಶತ್ರುವೀರರನ್ನು ಬರಿದಾಗಿಸುವುದು. ವ|| ಎಂದು ಖಡ್ಗವನ್ನು ಝಳಪಿಸಿ, ಯುದ್ಧವನ್ನು ಎದಿರುನೋಡುತ್ತ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಅಭಿಮುಖನಾಗಿ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಇತ್ತ ಕಡೆ ೮೬. ಕನ್ನೆಯಾದ ರುಕ್ಮಣಿಯನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ಸಮಾಚಾರಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಶಿಶುಪಾಲ ರಾಕ್ಷಸನು ಕಾಡಾನೆಯ ಘೀಂಕಾರವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸಿಂಹವು ಪರ್ವತಾಗ್ರದಿಂದ ನೆಗೆಯುವಂತೆ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಕೇಸರವೂ ಒರೆಯಿಂದ ಹಿರಿದ ಹರಿತವಾದ ಕತ್ತಿಯೆಂಬ ಉಗುರೂ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣೂ ಉಳ್ಳವನಾಗಿ ತನ್ನ ಪೀಠದಿಂದ ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಶಿಶುಪಾಲನು ಸಿಡಿದು ಏಳಲು ಅವನ ಮಿತ್ರನಾದ ಭೀಷ್ಮಕರಾಜನ ಮಗನು ಹೀಗೆಂದನು. ೮೭. “ಶಿಶುಪಾಲಾ! ನೀನು ಹೋಗಬೇಕಾದಷ್ಟು ಯುದ್ಧವು ಕಠಿಣವೆ? ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ನಾನೇ ಹೋಗಿ, ಕನ್ನೆಯನ್ನೂ ಆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ತರುವೆನು” ಎಂದು ದಪೋನ್ನತಿಯಿಂದ ರುಕ್ಮಿ ಬಂದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಅವನು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕಿರುನಗುವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಬಲರಾಮನನ್ನು ಕನ್ನೆಗೆ ರಕ್ಷಕನಾಗಿರುವಂತೆ ಹೇಳಿ, ರಥದಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದು, ತಾನೊಬ್ಬನೇ ರುಕ್ಮಿಯನ್ನು ತಾಕಿದನು. ವ|| ಆಗ, ೮೮. ಮೊದಲು ಶತ್ರುಸೇನೆಯು ಕಾಣಿಸಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಅದು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಬಿದ್ದುದೂ ಕಾಣಿಸಿತು. ದೇವತೆಗಳ ನಗಾರಿಯ ಶಬ್ದವನ್ನು

ವ|| ಅಂತು ಚತುರಂಗಬಲಮುಪಯುಕ್ತಂ ತನ್ನ ಭುಜಬಲಮನೆ ನಚ್ಚಿ ಬಚ್ಚಳಿಸಿ

ಲೋಳಮಣಿಕುಂಡಲಂ ರಣ
ಲೋಳನಿಕಾತಳಕೆ ಪಾಯ್ತು ರಥದಿಂದೊರೆಯಿಂ
ಬಾಳಂ ಕಿಚ್ಚಿಯುವಿನಂ
ಬಾಳಂ ಪಿಡಿವಡೆವ ಮಾಚ್ಚಿಯಿಂ ಪಿಡಿವೆತ್ತಂ

೮೯

ತೇರೊಳ್ ರುಕ್ಕಿಣಿ ಭುಜದೊಳ್
ವೀರಾಂಗನೆ ಪಾದಪೀಠದೊಳ್ ರುಕ್ಕಿಯಿರಲ್
ಶೌರಿಯೊಳೊಲವುಂ ನಲವುಂ
ಕಾರುಣ್ಯಮುಮೊಡನೆ ಪೆರ್ಚುತಿರ್ದುದಳುಂಬಂ

೯೦

ವ|| ಅಂತು ಚಾಣೂರವೈರಿ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ಪ್ರಸನ್ನಚಿತ್ತನಾಗಿರಲ್ ಕನ್ಯಾಗ್ರಜನಂತಾ
ಕನ್ಯಾರತ್ನಮನೊಡಂಬಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಕುಂಡಿನೀಪುರಕ್ಕೆ ಪೋದಂ ಇತ್ತ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ
ಪ್ರಳಂಬಪ್ರಸಾದನ ಚೋದಿತಸ್ಯಂದನಂ ಭೀಷ್ಮಕನಂದನವೆರಸು ಬಂದು ದ್ವಾರಾವತಿಯ
ಪೊಣವೊಲನೆಬ್ಬರ್ಪ ಸಮಯದೊಳ್ ತನ್ನ ಬರವಿಂಗಪ್ಪತೋಚಾವಿಶಿಷ್ಟತರಮಾಗಿ ರಾಜಿಸುವ
ನಿಜರಾಜಮಂದಿರಮಂ ಪುಗುವಲ್ಲಿ

ಕೇಳಬಹುದಾಯಿತೇ ಹೊರತು, ರುಕ್ಕಿ ಬಂದು ತಾಕಿದ್ದನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣನು ಯುದ್ಧಮಾಡಿ
ಗೆದ್ದದನ್ನೂ ಯಾರೂ ನೋಡಲಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣನು ಮನಸ್ಸಾದರೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲವನ್ನು
ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲವಾದರೆ ಶತ್ರುಸೇನೆಯನ್ನು ಒಂದು
ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಕೊಲ್ಲುವನು. ಅವನ ಲೀಲೆಯೇ ಹೀಗೆ. ವ|| ಹಾಗೆ ಚತುರಂಗಸೇನೆಯು
ನಾಶವಾದುದರಿಂದ, ರುಕ್ಕಿಯು ತನ್ನ ತೋಳಿನ ಬಲವನ್ನೇ ನೆಚ್ಚಿ ಹೆಚ್ಚಿಂಕೊಂಡು,
೮೯. ಚಂಚಲವಾಗಿ ತೂಗಾಡುವ ರತ್ನದ ಕಡುಕುಳ್ಳ ರುಕ್ಕಿಯು ಯುದ್ಧಾಸಕ್ತನಾಗಿ ರಥದಿಂದ
ಭೂಮಿಗೆ ಧುಮುಕಿ ಒರೆಯಿಂದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿರಿದು ಹತ್ತಿರ ಬಂದನು. ಕತ್ತಿಯನ್ನು
ಹಿಡಿದಿದ್ದಂತೆಯೇ ಬಾಲಕನಂತೆ ಕೃಷ್ಣನ ಕಯ್ಯ ಹಿಡಿತಕ್ಕೂ ಸಿಕ್ಕಿದನು. ೯೦. ತೇರಿನ
ಮೇಲೆ ರುಕ್ಕಿಣಿಯೂ, ತೋಳಿನ ಮೇಲೆ ವೀರಜಯಾಂಗನೆಯೂ ಪಾದಪೀಠದಲ್ಲಿ
ರುಕ್ಕಿಯೂ ಇರುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಸಂತೋಷವೂ ಕರುಣೆಯೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ
ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಚಾಣೂರವೈರಿ ಕೃಷ್ಣನು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನ
ಚಿತ್ತನಾಗಿರಲು ರುಕ್ಕಿಣಿಯ ಅಣ್ಣ ರುಕ್ಕಿಯು ಆ ಕನ್ಯಾರತ್ನವನ್ನು ತಾನೂ ಒಪ್ಪಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ
ಕೊಟ್ಟು, ಅವರಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡವನಾಗಿ ಕುಂಡಿನೀಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಇತ್ತ
ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಕೃಷ್ಣನು, ಬಲರಾಮನು ರಥವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ರುಕ್ಕಿಣಿಯೊಡನೆ
ಬಂದು ದ್ವಾರಾವತಿಯ ಹೊರವಳಯದಲ್ಲಿ ಇಳಿದನು. ಆಮೇಲೆ ತನ್ನ ಆಗಮನಕ್ಕಾಗಿ
ಎಂಟುಬಗೆಯ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ರಾಜಿಸುವ ತನ್ನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

ಮಂಗಳಭೂಷಣಾವಳಿಯ ಬೆಳ್ಳು ಮುಗುಳ್ಳಗೆವೆಳ್ಳು ಸಸ್ಮಿತಾ
ಪಾಂಗದ ಬೆಳ್ಳು ಪೊಂದಳಿಗೆ ಸೂಸಿದ ಸೇಸೆಯ ಬೆಳ್ಳು ತಳ್ಳಿರಲ್
ಜಂಗಮಪುಷ್ಪವಲ್ಲರಿಗಳೆಂಬನೆಗಂ ನಡೆತಂದು ಯಾದವೋ
ತುಂಗನ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತರಿಸಿದರ್ ಧವಳಾಕ್ಷತಮಂ ಲತಾಂಗಿಯರ್

೯೧

ವಿಗಳದ್ಧಮಿಲ್ಲದಿಂ ಮಲ್ಲಿಗೆಯುಗೆ ತೊಡವಿಂ ಮಂಜಗುಂಜಾರವಂ ಕೈ
ಮಿಗೆ ಬಂದಾನಂದದಿಂ ನೋಟ್ಟಬಲೆಯರ ವಿಲೋಲತ್ಯಟಾಕ್ಷಚ್ಚಟಾಶ್ರೇ
ಣಿಗಳಂ ಕೈಕೊಂಡಳುಂಬಂ 'ತೆಱಿಮಸಗಿದನಂಗಾಮೃತಾಂಭೋಧಿವೊಲ್ ತ
ನ್ನಗರಂ ಬೇಟೊಂದು ಚೆಲ್ವಂ ಕುಡೆ ನೃಪಗೃಹಮಂ ಬಂದು ಪೊಕ್ಕಂ ಮುಕುಂದಂ

೯೨

ವ|| ಅಂತು ಪೊಕ್ಕು ಗೃಹಮಹತ್ತರನಂ ಕರೆದು ವಿವಾಹಮಂಟಪಮಂ ಮಾಡಿಸೆಂದು
ಬೆಸಸುವುದುಮಾತನತಿಪ್ರಭೂತಚೇತೋರಾಗನಾಗಿ ಸಮಸ್ತವಾಸ್ತುಲಕ್ಷಣೋಪಲಕ್ಷಿತಮುಂ
ಶುಭಮುಹೂರ್ತೋದಯೋತ್ತಂಭಿತಸ್ತಂಭಸ್ಥಾಪನಮುಂ ನಿಖಿಲಮಾಂಗಲ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶೃಂಗಾರಾಲಂಕರಣ
ಪ್ರದೇಶಮುಮೆನಿಸಿ ತಳದಿನಗುಂಬರಂ ತೀವಿದೆನಿತಾನುಂ ತೆಪದ ಪೊನ್ನ ರನ್ನದ 'ಸಿರಿವಾರಂಗಳ್
ಮನಂಗೊಳೆ ವಿವಾಹಗೇಹಮಂ ಮಾಡಿಸಿದಾಗಳ್

ಒಂದಿದನೇಕರತ್ನರಚನಾರುಚರದ್ಯುತಿ ತಳ್ಳು ತಮ್ಮೊಳೊಂ
ದೊಂದನವುಂಕಿರಲ್ ಬರೆದು ಬರ್ಚಿಸಿದಂತೆವೊಲಾಗೆ ಬಂದ ಮಾ
ಕಂದಮಹೀಜದಂತೆಸೆದುದುನ್ನಮಿತೋತ್ಸವಕೇತನಂ ಶುಭಾ
ನಂದಿತಲೋಕಚೇತನಮತೀವಿನೂತನವಾ ನಿಕೇತನಂ

೯೩

ಆಗ ೯೧. ಮಂಗಳಾಲಂಕಾರಗಳ ಬಿಳುಪೂ ಮುಗುಳುನಗೆಯ ಬಿಳುಪೂ ನಗುವಿನಿಂದ
ಒಪ್ಪುವ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದ ಬಿಳುಪೂ ಚೆನ್ನದ ತಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷತೆಗಳ ಬಿಳುಪೂ
ಹರಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುವ ಹೂಬಳ್ಳಿಗಳೆನ್ನುವಂತೆ ಇರುವ ಲತಾಂಗಿಯರು ಯದೂತ್ತಮ
ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಬಿಳಿಯ ಅಕ್ಷತೆಯನ್ನು ತಳಿದರು. ೯೨. ಸಡಿಲವಾದ ಮುಡಿಯಿಂದ
ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂ ಸುರಿಯುತ್ತ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಝೇಂಕಾರವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ
ಇರಲು, ಬಂದು ಆನಂದದಿಂದ ನೋಡುವ ಅಬಲೆಯರ ಅತಿಚಂಚಲವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ
ನೋಟದ ಹೊಳಪಿನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಅಧಿಕವಾಗಿ ತೆರೆಯು ಹೆಚ್ಚಿದ ಕಾಮಾಮೃತ
ಸಾಗರದಂತೆ ಆ ನಗರವು ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯ ಚಲುವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವಲ್ಲಿ
ಕೃಷ್ಣನು ಅರಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹೊಕ್ಕು, ಪ್ರಮುಖ ಗೃಹಕಾರ್ಯ
ದರ್ಶಿಯನ್ನು ಕರೆದು, 'ವಿವಾಹಮಂಟಪವನ್ನು ಮಾಡಿಸು' ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.
ಆತನು ಅತ್ಯಧಿಕ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ವಾಸ್ತುಲಕ್ಷಣದಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ಶುಭ
ಮುಹೂರ್ತೋದಯದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಕಂಭಗಳುಳ್ಳದೂ ಸಕಲಮಂಗಳ
ಲಕ್ಷ್ಮೀಶೃಂಗಾರಾಲಂಕೃತಪ್ರದೇಶವುಳ್ಳದೂ ಆಗಿ ತಳದಿಂದ ತುದಿಯವರೆಗೂ ತುಂಬಿದ
ಎಷ್ಟೋ ಬಗೆಯ ಚೆನ್ನದ ರನ್ನದ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಮನೋಹರವಾಗಿರುವಂತೆ ವಿವಾಹಗೃಹವನ್ನು
ಮಾಡಿಸಿದನು. ೯೩. ಅಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮೇಳಿಸಿದ ಅನೇಕ ರತ್ನಗಳ ರಚನೆಯ ಕಾಂತಿಗಳು
ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಸೇರಿರಲು ಬರೆದು ಬಣ್ಣ ಹತ್ತಿಸಿದಂತೆ ಆಗಿದ್ದು, ಉತ್ಸವಾರ್ಥವಾಗಿ

ಒದವಿದ ಚೆಲ್ವು ನೂರ್ಮಡಿಸೆ ನೂರ್ಮಡಿಕುಂ ಹರಿದಶ್ಚಿತ್ತಿಜಾ
 ಳದ ಪಸುರಿಂದೆ ಜಾಗದ ಪಸುರ್ಪುಪಹಾರಮನೋಹರಪ್ರಸೂ
 ನದ ಕಡುವೆಳ್ಳಿನಿಂದೆ ಕಡೆಯಿಕ್ಕಿದ ಮುತ್ತಿನ ಬೆಳ್ಳು ರತ್ನದೀ
 ಪದ ಬೆಳಗಿಂದೆ ಮಾಣಿಕದ ಕಂಬದ ಕೆಂಬೆಳಗಾ ನಿವಾಸದೊಳ್

೯೪

ಮಿಸುಗುವ ಚೌಕದ ಮುತ್ತಿನ
 ಪಸೆವಾಸಿನ ಪಟ್ಟವಳಿಯ ದುಗುಲದ ರುಚಿಗಳ್
 ಪಸರಿಸೆ ಪೊಂಜಗಲಿ ವಿರಾ
 ಜಸುತಿದುರ್ದು ಗಾಂಗತುಂಗಪುಳಿನ ಶ್ರೀವೊಲ್

೯೫

ಮಸೆವಟ್ಟುಜ್ಜಲದರ್ಪಣಂ ಪೊಸದಳಿರ್ ಪೂಮಾಲೆ ಶೇಷಾಕ್ಷತಂ
 ಬಿಸಸೂತ್ರಂ ಸಿತದೂವೆ ನೂತನಯವಗೈವೇಯಕಂ ತನ್ನೊಳೊ
 ಪ್ಪೆ ಸಮಸ್ತೌಷಧಿ ಪಂಚರತ್ನಸಹಿತಂ ಪೂತಾಂಬುಪೂರ್ಣಂ ವಿರಾ
 ಜಸಿದತ್ತಂಚಿತಶಾತಕುಂಭಮಯಕುಂಭಂ ವೇದಿಕಾಮಧ್ಯದೊಳ್

೯೬

ಸಾರಸುವರ್ಣವೇದಿಕೆ ದುಕೂಲವಿತಾನಮಪೂರ್ವಭಂಗಿ ಭೃಂ
 ಗಾರಘಟಾಳಿ ಪೂರ್ವಕಲಶಂ ಮಣಿದೀಪಿಕೆ ಪಲ್ಲವೋಲ್ಲಸ
 ತೋರಣಮುನ್ನತದ್ವಜಮೆನಿಪ್ಪುವು ಮಂಗಳಲಕ್ಷ್ಮಿ ತೊಟ್ಟಲಂ
 ಕಾರನಿಕಾಯದಂತಿರೆ ಮನೋಹರಮಾಯು ವಿವಾಹಮಂಟಪಂ*

೯೭

ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ ಧ್ವಜವುಳ್ಳುದೂ ಶುಭಸೂಚನೆಯಿಂದ ಜನಚೇತನವನ್ನು ಆನಂದ
 ಗೊಳಿಸಿದುದೂ ಅತಿ ನೂತನವೂ ಆದ ಆ ಕಲ್ಯಾಣಮಂದಿರವು ಫಲಿಸಿದ
 ಮಾವಿನಮರದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೯೪. ಅಲ್ಲಿಯ ಪಚ್ಚೆಗೋಡೆಗಳ ಹಸುರು
 ಬಣ್ಣದಿಂದ ಪಚ್ಚೆಮಣಿಗಳೂ, ಪೂಜಾರ್ಥವಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಹೂಗಳ ಬಿಳುಪಿನಿಂದ
 ರಂಗವಲ್ಲಿಯ ಮುತ್ತುಗಳೂ, ರತ್ನದೀಪಗಳ ಕೆಂಬೆಳಕಿನಿಂದ ಮಾಣಿಕ್ಯಮಯವಾದ
 ಕಂಭಗಳೂ ತಮ್ಮ ಕಾಂತಿಗಳನ್ನು ನೂರರಷ್ಟಾಗಿ ಬೀರುತ್ತ ಆ ಸ್ಥಳದ ಶೋಭೆಯನ್ನು
 ನೂರರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದವು. ೯೫. ಹೊಳೆಯುವ ಚೌಕವಾದ ಹಸೆಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿರುವ
 ಮುತ್ತಿನ ಪಟ್ಟಾವಳಿಯ ದುಕೂಲದ ಕಾಂತಿಗಳು ಹರಡಿರಲು, ಚಿನ್ನದ ಹಸೆಜಗುಲಿಯು
 ಗಂಗಾನದಿಯ ಉನ್ನತವಾದ ಮಳಲುದಿಣ್ಣೆಯಂತೆ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೯೬. ಬೆಳಗಿಸಿ
 ಹೊಳೆಯುವ ಕನ್ನಡಿಯೂ ಹೊಸಚಿಗುರೂ ಹೂಮಾಲೆಯೂ ಶೇಷಾಕ್ಷತೆಯೂ ಕಮಲ
 ನಾಳದ ನೂಲೂ ಬಿಳಿಯ ಗರುಕೆಯೂ ಹೊಸ ಜವೆಗೋದುವೆಯ ಕಂಠಮಾಲೆಯೂ
 ತನ್ನಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲು ಸಮಸ್ತೌಷಧಿಗಳಿಂದಲೂ ಪಂಚರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ಸಹಿತವಾದ ಪವಿತ್ರ
 ತೀರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವ ಸುವರ್ಣಮಯಕಲಶವು ವಿವಾಹ
 ವೇದಿಕೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೯೭. ಸಾರವಾದ ಚಿನ್ನದ ಹಸೆ ಜಗುಲಿ
 ದುಕೂಲ (ಪಟ್ಟಿಯ)ದ ಮೇಲುಕಟ್ಟು, ಅಪೂರ್ವರೀತಿಯ ಸುವರ್ಣದ ಕೊಡಗಳ ಪೂರ್ಣ

೧. ಜಾಗರ (ಕವಿಗ) ೨. ಶ್ರೀಯೋಲ್ (ಕವಿಗ) ೩. ಮೊಸರ್ವಟ್ಟು (ಖಗ) ೪. ಸುವರ್ಣ
 ವೇದಿಕೆ (ಖಗ) * ಈ ಪದ್ಯ (ಕ) ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಜವೆ ದಿವ್ಯೌಷಧಿ ಪಾರಿಜಾತಕುಸುಮಂ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಮಾರ್ದಾಕ್ಷತಂ
ಧವಳಾಬ್ಜಂ ಸಿತದೂರ್ವೆ ನೂತನಫಲಂ ಗೋರೋಚನಂ ಲಾಜೆ ಬ
ಣ್ಣವುರಂ ರನ್ನದ ತಕ್ಕೊಡರ್ ಮಳಯಜಂ ಕಸ್ತೂರಿ ಕಾಶ್ಮೀರಮೆಂ
ಬಿವಟೆಂ ತೆಕ್ಕನೆ ತೀನಿ ಪೊಂಬರಿಯಣಂ ಚೆಲ್ವಾದುವಾ ಸದ್ವದೋಳ್

೯೮

ವ|| ಆ ಮಹೋತ್ಸವದೋಳ್ ವನಮಾಲಿ ಮಜ್ಜನಶಾಲೆಗೆ ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ತು ಮಜ್ಜನ
ಪೀಠಮನಲಂಕರಿಸಿದಾಗಳ್

ಉಗುರ್ಗೊನೆಯಿಂದವೂಗುರಿಸುವೋಜೆ ತಟಂತಟದಿಂ ಶಿರೋಜಮಂ
ನೆಗಪುವ ಭಂಗಿ ಬಿತ್ತರದಿನೆತ್ತುವ ಕೆಂದಳದೊಂದು ಲಾಘವಂ
ಸೊಗಯಿಸುತಿರ್ಪಿನಂ ಸಹಜದಿವ್ಯಸುಗಂಧನ ಕೇಶಪಾಶಮಂ
ಮೃಗಮದಗಂಧಿ ಪೂಸಿದಳುಪಾಸಿತಚಂಪಕಗಂಧತ್ಯಲಮಂ

೯೯

ಬಿಗಿದುತ್ತಂಗಕುಚಂ ಕದಕ್ಕದಿಸೆ ಹಾರಂ ತೂಗೆ ಕಣ್ಣೆಲ್ಲಮು
ಲ್ಲುಗೆ ಪೊನ್ನೋಲೆ ಕದಂಪನಪ್ಪಳಿಸೆ ಮಧ್ಯಂ ಬಳ್ಳೆ ಘರ್ಮಾಂಬು ಕೈ
ಮಿಗೆ ಕಣ್ಣೊಂಡು ಜಗಜ್ಜನೈಕವಿಭುವಂ ಯೋಪಿಜ್ಜನಂ ಮಜ್ಜನಂ
ಬುಗಿಸಿತ್ತಂದು ಸುಹೃಜ್ಜನಂ ವಿರಚಪನ್ನಂ ಮಂಗಳಾಚಾರಮಂ

೧೦೦

ವ|| ಅನಂತರಂ ನೈಪಥ್ಯನಿಳಯಕ್ಕೆ ವಂದಲ್ಲಿ

ಕಲಶಗಳು, ರತ್ನದೀಪ, ಹೊಳೆಯುವ ಚಿಗುರುತೋರಣ, ಎತ್ತಿಕಟ್ಟಿದ ಬಾವುಟ ಎಂಬಿವು
ಮಂಗಳಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಧರಿಸಿದ ಆಭರಣಗಳ ಸಮೂಹದಂದಿದ್ದುದರಿಂದ ವಿವಾಹಮಂಟಪವು
ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದಿತು. ೯೮. ಜವೆ (ಗೋದುವೆ), ದಿವ್ಯೌಷಧಿ, ಪಾರಿಜಾತಪುಷ್ಪ,
ಬಿಳಿಯ ಸಾಸಿವೆ, ಹಸಿಯ ಅಕ್ಷತೆ, ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆ ಹೂ, ಬಿಳಿಯ ಗರುಕೆ, ಹೊಸದಾದ
ಹಣ್ಣುಕಾಯಿಗಳು, ಗೋರೋಚನ, ಅರಳು, ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಬಟ್ಟಲು, ರತ್ನದ
ದೀಪ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಕಸ್ತೂರಿ, ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿ, ಎಂಬಿವುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿದ ಚಿನ್ನದ
ಹರಿವಾಣವು ಆ ವಿವಾಹಗೃಹದಲ್ಲಿ ಚೆಲುವಾಗಿದ್ದಿತು. ವ|| ಆ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ
ಕೃಷ್ಣನು ಮಜ್ಜನಶಾಲೆಗೆ ಬಿಜಯಮಾಡಿ, ಮಂಗಳಸ್ನಾನ ಪೀಠವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದನು.
೯೯. ಕಸ್ತೂರಿಯ ಸುವಾಸನೆಯುಳ್ಳ ಸುಮಂಗಲಿಯೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಉಗುರಿನ ತುದಿಯಿಂದ
ಮುಂಗುರುಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತುವ ರೀತಿಯೂ ಕ್ರಮ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತುವ
ಭಂಗಿಯೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕೂದಲನ್ನೆತ್ತುವ ಕೆಂಪಾದ ಅಂಗಯ್ಯಿನ ಲಾಘವವೂ
ಸೊಗಸಾಗಿರುತ್ತಿರಲು, ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ದಿವ್ಯಸುಗಂಧವುಳ್ಳ ಕೃಷ್ಣನ ಕೇಶಪಾಶಕ್ಕೆ ಸಂಪಗೆಯ
ಹೂವಿನ ಸುಗಂಧಮಿಶ್ರವಾದ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿದಳು. ೧೦೦. ಸುವಾಸಿನಿಯರು
ತಮ್ಮ ಸಖಿಗಳು ಮಂಗಳಾಚಾರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಬಿಗಿದ ತಮ್ಮ ಉನ್ನತ
ಸ್ತನಗಳು ಅದಿರುತ್ತಲೂ, ಹಾರವು ತೂಗಾಡುತ್ತಲೂ ಕಣ್ಣಿನ ಸೊಗಸು ಹರಡುತ್ತಲೂ,
ಚಿನ್ನದೋಲೆಯು ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ತಾಗುತ್ತಲೂ, ನಡು ಬಳುಕುತ್ತಲೂ, ಬೆವರು
ನೀರು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೂ ಇರುವಲ್ಲಿ, ಗಮನದಿಂದ ನೋಡಿ, ಜಗನ್ನಾಥನಾದ ಆ ವಿಭುವಿಗೆ
ಮಂಗಳಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದರು. ವ|| ಬಳಿಕ ಅಲಂಕಾರಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ

ಮನಮನಲರ್ಚುತಿರ್ಪ ನವಪುಷ್ಪಸಮೃದ್ಧಿ ವಸಂತಚೂತನಂ
 ದನಮಲರ್ವಂತು ಮಾಂಗಳಿಕಸಾರಧನಂ ಧವಳಪ್ರಸಾಧನಂ
 ತನಗಮರ್ದೋಪ್ಪ ತದ್ವಿಮಲಮೌಕ್ತಿಕಮಂಡನಕಾಂತಿಪೂರದಿಂ
 ನೆನೆಯಿಸಿದಂ ಮುಕುಂದನಮೃತಾಬ್ಧಿಯೊಳಿರ್ಪ ನಿಜಾದಿಮೂರ್ತಿಯಂ ೧೦೧

ವ|| ಆಗಳೊಂದು ಶೃಂಗಾರವೇಶ್ವರೋಳ್ ಭೀಷ್ಮಕಸುತೆಯನಲಂಕರಿಸಲೆಂದು ನೆರೆದನೇಕ
 ವಿಧದ ವನಿತೆಯರಾಕೆಯ ಸೌಕುಮಾರ್ಯಮಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ

ವಿಳಸಿತಮಪ್ಪದೊಂದು ಪೊಳೆಪಂ ತಳೆದಿರ್ದುದನಿಂದುಲೇಖಿಯಂ
 ಪೊಳೆಪಿಡವೇಟ್ಟುದೇ ಸಹಜಸೌಂದರರೂಪೆಯನೀ ಮೃಣಾಲಕೋ
 ಮಳೆಯನದೇನಲಂಕರಿಸವೇಟ್ಟುದೆ ಮಂಗಳವರ್ಧನಾರ್ಥಮೀ
 ಲಳನೆಯನಿಂದಲಂಕರಿಸುವಂ ವಿವಿಧಾಭರಣಪ್ರತಾನದಿಂ ೧೦೨

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದು ಮತ್ತಮವರೊಳೊರ್ವಳತಿಚಾತುರ್ಯವತಿಯಿಂತೆಂದಳೆ

ಲಳನಾಭೂಷಣವೀಕೆ ಭೂಷಣಕೆ ಭೂಷಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂ ಮಾಯ್ದುನೀ
 ಲಳಿತಾಕಾರೆಯ ರೂಢಿವೆತ್ತವಯವಂ ತತ್ಕಾರಣಂ ಭೂಷಣಂ
 ಗಳಿನೀ ಕಾಂತೆಗೆ ಶೋಭೆಯಂ ಪಡೆವ ಮಾತಂತ್ರಿಕೆ ದಿಲ್ ಭೂಷಣಾ
 ವಳಗೀ ಕೋಮಲೆಯಂಗಸಂಗದೆ ನವಶ್ರೀಶೋಭೆಯಂ ಮಾಡುಗುಂ ೧೦೩

೧೦೧. ಮನವನ್ನರಳಿಸುವ ಪುಷ್ಪಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ವಸಂತಕಾಲದ ಮಾವಿನ ಗಿಡವು
 ಅರಳುವಂತೆ, ಮಂಗಳಾರ್ಥ ಸಾರಧನವಾದ ಶುಭ್ರಾಲಂಕಾರವು ತನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ
 ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಬಿಳಿಯ ಮುತ್ತುಗಳ ಆಭರಣಗಳ
 ಕಾಂತಿಪ್ರವಾಹದಿಂದ, ಕ್ಷೀರಸಾಗರದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಆದಿಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಜನರ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ
 ತಂದನು. ವ|| ಆಗ ಮತ್ತೊಂದು ಅಲಂಕಾರಗೃಹದಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮಕಸುತೆ
 ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನಲಂಕರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನೆರೆದ ಅನೇಕ ವನಿತೆಯರು ಆಕೆಯ ಸೌಕುಮಾರ್ಯವನ್ನು
 ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ ತಿಳಿದು, ೧೦೨. “ಮನೋಹರವಾದ ಅದೊಂದು ಹೊಳಪನ್ನು
 ಪಡೆದಿರುವ ಚಂದ್ರಲೇಖಿಯನ್ನು ಹೊಳಪಿಡಬೇಕೆ?! ಸಹಜ ಸೌಂದರ್ಯದ ಈ ಮೃಣಾಲ
 ಕೋಮಲೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕೆ?! ಆದರೂ ಮಂಗಳವರ್ಧನೆಗಾಗಿ ಈ ಲಲನೆಯನ್ನು
 ನಾವು ಈಗ ವಿವಿಧಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸೋಣ” ಎಂದಳು ಒಬ್ಬಳು. ವ|| ಅವಳು
 ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಅತಿಚತುರೆ ಹೀಗೆಂದಳು. ೧೦೩. “ಈಕೆ
 ಸುಂದರಿಯರಿಗೆ ಅಲಂಕಾರಪ್ರಾಯಳು. ಈಕೆಯ ಮಾಟವಾದ ಅವಯವವು
 ಭೂಷಣಕ್ಕೇ ಭೂಷಣದ ಶ್ರೀಯನ್ನಂಟುಮಾಡುವುದು. ಆದುದರಿಂದ, ಒಡವೆಗಳಿಂದ
 ಈ ಮನೋಹರಗೆ ಸೊಗಸನ್ನಂಟುಮಾಡುವ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ
 ಆಭರಣಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಈ ಕೋಮಲೆಯ ಅಂಗಸಂಗದಿಂದ ಹೊಸದಾದ

ವ|| ಎಂದು ಪೊಗಲಿ ತದನಂತರಂ

ಉದಯಿಸುವೆಳವೆಳೆಯಂ ವರು
ಣದಿಶಾವಧು ಸಂಜೆಗೆಂಪಿನಿಂ ರಂಜಪವೋಲ್
ಸುದತಿಯನದೊರ್ಬಳನುರಾ
ಗದೆ ಕುಂಕುಮದಂಗರಾಗದಿಂ ರಂಜಿಸಿದಳ್

೧೦೪

ಘುಸ್ಕಣರಸದಿಂದಮೆಸೆದಳ್
ಕಿಸಲಯದಿನಶೋಕಲತಿಕೆ ಕೇಸರರಜದಿಂ
ಬಸಜನಿ ಕೆಂಗವಸಣೆಗೆಯಿ
ನಸಮಾಯುಧಚಾಪಲೇಖಿಯೆಸೆವಂತಿರವಳ್

೧೦೫

ವ|| ಮತ್ತೊರ್ವಳಲಘುಜಘನೆ ದುಗುಲಮಂ ನಿಟಿವಿಡಿದು ತಂದುಕುಡೆ

ಬಂಬಲ್ಲಿಟಿ ಮದನನ ನನೆ
ಯಂಬನ ಪೊದೆಯೆನಿಸೆ ಕಣೆಯಮಳವಟ್ಟರೆ ಮು
ಯ್ಯಂ ಬಳಸಿದ ಮೇಲುದು ಕುಚ
ಮಂ ಬಗಿದಿರೆ ಗುರುನಿತಂಬೆ ದುಗುಲಮನುಟ್ಟಳ್

೧೦೬

ಗೆಲೆವಂದಮೃತಾರ್ಣವ ಫೇ
ನಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂ ಮಿಸುಪ ದುಗುಲದುಳ್ಳುಡೆ ಪಿರಿದುಂ
ಲಲಿತಾಂಗಿಗೆ ಸೊಗಯಿಸಿದ
ತ್ತಲದೊಂಗಲ್ ಕಲ್ಪಲತೆಗೆ ಸೊಗಯಿಪ ತೆಲದಿಂ

೧೦೭

ವ|| ಮತ್ತೊರ್ವಳುಪಹಾಸಕಲಿತ ಕಲಭಾಷಿಣಿ

ಕಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವೆವು!” ವ|| ಎಂದು ಹೊಗಳಿದಳು. ಆಮೇಲೆ ೧೦೪. ಉದಯಿಸುವ ಬಾಲಚಂದ್ರನನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಗಂಗನೆಯು ಸಂಜೆಗೆಂಪಿನಿಂದ ಹೊಳೆಯಿಸುವಂತೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಅದೊಬ್ಬಳು ಅನುರಾಗದಿಂದ ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿಯ ಅಂಗರಾಗದಿಂದ ಹೊಳೆಯಿಸಿದಳು. ೧೦೫. ಚಿಗುರಿನಿಂದ ಅಶೋಕಲತೆಯೂ ಕೇಸರದ ಧೂಳಿನಿಂದ ಕಮಲಿನಿಯೂ ಕೆಂಪು ಗವಸಣೆಗೆಯಿಂದ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲೂ ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿಯ ರಸದಿಂದ ಹೊಳೆದಳು. ವ|| ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸುಂದರಿ ದುಕೂಲವನ್ನು ನಿರೀಹಿಡಿದು ತಂದುಕೊಟ್ಟಳು. ರಾಶಿಯಾದ ನಿರಿಯು ಮನ್ಮಥನ ಹೊಬಾಣದ ಪೊದೆಯನ್ನುವಂತಿರಲು ೧೦೬. ಕ್ರಮವು ಸರಿಯಾಗಿರುತ್ತಿರಲು ಹೆಗಲನ್ನು ಬಳಸಿದ ಮೇಲುಹೊದಿಕೆಯು ಸ್ತನವನ್ನು ಬಿಗಿಯುವಂತೆ ಗುರುನಿತಂಬೆಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಪಟ್ಟೆಯಮಡಿಯನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡಳು. ೧೦೭. ಹೊಳೆಯುವ ದುಕೂಲದ ಒಳಉಡಿಗೆಯು ಅವೃತಸಾಗರದ ನೊರೆಯ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತ ಹೂ ಗೊಂಚಲು ಕಲ್ಪಲತೆಗೆ ಸೊಗಸುವಂತೆ ಆ ಲಲಿತಾಂಗಿಗೆ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೊಗಸಿತು. ವ|| ಉಪಹಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಧುರಭಾಷಿಣಿಯಾದ ಒಬ್ಬಳು

ಒದೆಯೆ ಪುರುಡಿಂದಮೀಕೆಯ
ಪದದಲತಗೆ ಕೃಷ್ಣನಂಗದೊಳ್ ಪೊರೆಗುಂ ಬೇ
ಟದ ಮುದ್ರೆಗಳಂತೆನುತುಂ
ಸುದತಿಯ ಕೇಸಡಿಯನೂಡಿದಳ್ ಜತುರಸದಿಂ

೧೦೮

ತರುಣಿಯ ಪದತಳವಲತಗೆ
ಪೊರೆದಸೆದುವು ತಮ್ಮನಚ್ಚುತಂ ಮೂರ್ಧದೊಳಾಂ
ತಿರೆ ತನ್ನಣಿಮಕುಟದ್ಧುತಿ
ಪೊರೆದಪುದೀ ಕ್ರಮದೊಳೆಂದು ಸೂಚಪ ತೆಲದಿಂ

೧೦೯

ವ|| ಮತ್ತೊರ್ವಳ್ ಕುಂದಮಂದಸ್ಥಿತಾಂಶುವಿಶದಾಕ್ಷರಾಳಾಪೆ

ಹರಿ ಪಾದಾನತನಾಗಿ ತನ್ನಕುಟಸಂಘಟ್ಟಂಗಳಿಂದಾದ ನೂ
ಪುರದೊಂದಿಂಚರವೀ ಲತಾಂಗಿಯ ಮಹಾಸೌಭಾಗ್ಯಮಂ ಸಾಲುಮಂ
ತಿರವೇಯ್ದುಂ ದಿಟಮೆಂದು ರುಕ್ಕಿಣಿಗದೊರ್ವಳ್ ಕಟ್ಟಿದಳ್ ರತ್ನನೂ
ಪುರಮಂ ತತ್ಪದಕಾಂತಿ ನೂರ್ಮಡಿಸಿನಂ ಮಂಜೇರಿಕಾ ಕಾಂತಿಯಿಂ

೧೧೦

ವಿರುವನ್ನಣಿನೂಪುರಯುತ
ಚರಣಾಬ್ಜದಿನೆಸೆದಳಸಿಯಳಬ್ಜಪರಾಗಂ
ಬೊರೆದು ಮೊಳಿವಳಿಗಂ ತಳೆ
ದರುಣಾಬ್ಜದಿನೆಸೆದು ತೋಱುತಿರ್ಪಬ್ಜನಿವೋಲ್

೧೧೧

೧೧೮. 'ಈಕೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಒದೆದರೆ ಇವಳ ಕಾಲಿನ ಅರಗಿನ ರಸವು ಕೃಷ್ಣನ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮದ ಮುದ್ರೆಗಳಂತೆ ಬೀಳುವುದು!' ಎನ್ನುತ್ತ ಆ ಸುದತಿಯ ಕೆಂಪಾದ ಅಂಗಾಲಿಗೆ ಅರಗಿನ ರಸವನ್ನು ಲೇಪಿಸಿದಳು. ೧೦೯. ಅರಗಿನ ರಸವನ್ನು ಬಳಿದ ಆ ತರುಣಿಯ ಅಂಗಾಲುಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದಾಗ ಅವನ ರತ್ನಕಿರೀಟದ ಕಾಂತಿಯು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹರಡುವುದು ಎಂದು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ವ|| ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಮೊಲ್ಲೆಯ ಮೊಗ್ಗಿನಂತೆ ಬಿಳುಪಾದ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಸ್ಫುಟವಾಗಿ, ೧೧೦. 'ಕೃಷ್ಣನು ಇವಳ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಅವನ ಕಿರೀಟದ ಸಂಘಟ್ಟನೆಯಿಂದ ಆಗುವ ಇವಳ ಕಾಲುಬಳೆಯ ಇಂಪಾದ ಧ್ವನಿಯು ಈ ಲತಾಂಗಿಯ ಮಹಾಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ಸಾರುವಂತಿರಬೇಕು.' ಎಂದು ರತ್ನದ ಕಾಲುಬಳೆಯನ್ನು ಅದರ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಅವಳ ಕಾಲಿನ ಹೊಳಪು ನೂರರಷ್ಟಾಗುವಂತೆ ತೋರಿಸಿದಳು. ೧೧೧. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿರುವ ರತ್ನದ ಕಾಲುಬಳೆಯುಳ್ಳ ಕೆಂದಾವರೆಯಂತಿರುವ ಕಾಲಿಂದ ಆ ರುಕ್ಕಿಣಿಯು ಕಮಲದ ಧೂಳು ಅಂಟಿಕೊಂಡು ರೈಂಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ತುಂಬಿಗಳು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ಕೆಂದಾವರೆಯ ಹೂವುಳ್ಳ

ವ|| ಮತ್ತೊರ್ವಳತಿಚತುರವಚನೆ

ಕಲಕಾಂಚಿಯ ಗಂಟೆಗಳೇ
ಲಲನೆಯ ಲಾವಣ್ಯನದಿಯ ಪೊಣವಕ್ಕಿಗಳೊಂ
ದುಲಿಪುವೆನಲುಲಿಗುಮೆನುತುಂ
ಲಲನೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದಳೆ ರಮಣಿ ಮಣಿಮೇಖಲೆಯಂ ೧೧೨

ಧರಿಯಿಸಿ ಮಣಿಮೇಖಲೆಯಂ
ಕರಮೆಸೆದತ್ತಲಘುಜಘನೆಯತಿಘನಜಘನಂ
ಸ್ಮರಕುಂಭಕುಂಭವಾಂತುದು
ಸುರತ್ನನಕ್ಷತ್ರಮಾಲಿಕೆಯನೆಂಬನೆಗಂ ೧೧೩

ಅಸುರಾರಿಗೆ ಸೋಲ್ಪಂದ
ಯ್ನು ಸರಕ್ಕೆಡೆಗೊಟ್ಟು ಸತಿಯ ಕುಚುಯುಗಮಧ್ಯಂ
ತಿಸರಕ್ಕೆಡೆಗುಡದೆಂದಾ
ಅಸಿಯಲ್ಲೆಸೆವೆಕ್ಕಸರಮನಿಕ್ಕಿದಳೊರ್ವಳ್ ೧೧೪

ಸ್ತನಪುಳಿನದಲ್ಲಿ ಸೂಸಿದ
ತನುಲಾವಣ್ಯಾಪಗಾಪಯಃಕಣಗಣಮಂ
ಬನೆಗಂ ಕುಚದೊಳ್ ನೀಹಾ
ರನಿಜೋಜ್ವಳಹಾರಮೆಸೆಯೆ ರುಕ್ಕಿಣಿಯೆಸೆದಳ್ ೧೧೫

ಕಮಲಿನಿಯಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದಳು. ವ|| ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಅತಿಚತುರವಚನೆ-
೧೧೨. 'ಧ್ವನಿಮಾಡುವ ವಡ್ಡಾಣದ ಗೆಜ್ಜೆಗಳು ಈ ಲಲನೆಯ ಲಾವಣ್ಯನದಿಯ ಚಕ್ರವಾಕ
ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ಶಬ್ದಮಾಡುವುವು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಆಕೆಗೆ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ರತ್ನದ
ಒಡ್ಡಾಣವನ್ನು ತೊಡಿಸಿದಳು. ೧೧೩. ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಒಡ್ಡಾಣವನ್ನು ಧರಿಸಿದ
ಘನಜಘನೆಯಾದ ರುಕ್ಕಿಣಿಯ ಸ್ಥೂಲಜಘನವು ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು
ಧರಿಸಿದ ಮನ್ಮಥನ ಆನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಲದಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ೧೧೪. ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ
ಸೋತು ಮನ್ಮಥನ ಐದು ಬಾಣಕ್ಕೆಡೆಗೊಟ್ಟು ಆ ರುಕ್ಕಿಣಿಯ ಸ್ತನಯುಗಮಧ್ಯವು
ಮೂರಳೆಯ ಹಾರಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಒಬ್ಬಳು ಅವಳಿಗೆ
ಒಂದೆಳೆಯ ಸರವನ್ನು ಹಾಕಿದಳು! ೧೧೫. ಸ್ತನವೆಂಬ ಮರಳದಿಣ್ಣೆಯ ಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲಿರುವ
ದೇಹಲಾವಣ್ಯನದಿಯ ನೀರಿನ ಹನಿಗಳೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ರುಕ್ಕಿಣಿಯ ಸ್ತನಗಳ ಮೇಲೆ
ಹಿಮದಂತೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ ಹಾರವು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರಲು ರುಕ್ಕಿಣಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದಳು.

೧. ಅಸುರಾರಿಗೆ ಸೋಲ್ಪಂದ್ಯದುಸರಕ್ಕೆಡೆಗೊಟ್ಟು ಸತಿಯ ಕುಚಮಧ್ಯದೊಳೆಕ್ಕಸರಂ
ನುಸುಳಲ್ಪಾರದ ಬಿಸವಂದವಿದೆನಿಸಿ ಯುವತಿಗೆಸೆದುದು ಹಾರಂ (ಕೆ)

ಇವಳ ಭುಜಲತಿಕೆಗಳಿವು
 ನವಮುಕುಳಾವಳಿವೊಲೆಸೆಗುಮೆನುತುಂ ದ್ಯುತಿವೀ
 ಉವ ಮುತ್ತಿನ ಚಳಕಿಗೇಯಂ
 ಯುವತಿಯ ನಳಿತೋಳ್ಳೆ ಕಟ್ಟಿದಳ್ ಮತ್ತೊರ್ವಳ್

೧೧೬

ಸ್ಮರಕರೀಹಸ್ತಾಗ್ರಂ
 ಸುರುಚಿರಬಸಕಾಂಡವಲಯವೇಲ್ಲಿತವಾದಂ
 ತಿರೆ ನಳಿತೋಳ್ಳೆ ಮುತ್ತಿನ
 ಸರಿಗೆಯನಾಂತಸೆಯೆ ಕಾಂತೆ ಬಿಂಕಮನಾಂತಳ್

೧೧೭

ಪೂಗಣೆ ಗಣನೆಯೊಳಿರ್ಮಡಿ
 ಯಾಗಿದಪ್ಪವಭಿನವಂಗಳಿವಳೊಳ್ ಮುದ್ರಾ
 ಯೋಗವಿಧಿಯೆಂದು ಬೆರಲಿಂ
 ಗಾಗಳ್ ಮುದ್ರಿಕೆಯನೊರ್ವಳಿಟ್ಟುಳ್ ಸತಿಯಾ

೧೧೮

ಉಡಿಸಿದ ನನಗಣೆಯಂತಿರೆ
 ತುಡಿಸಿದ ಮುದ್ರಿಕೆಯನೆಸೆವ ಬೆರಲಿಂ ಬೆರಲಂ
 ಮಿಡಿಯಿಸಿ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಜಗಮಂ
 ಮೃಡರಿಪು ಬೆರಲೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿನಂ ಬಗೆಗೊಂಡಳ್

೧೧೯

ಈ ಲಲನೆಯ ಮುಖಚಂದ್ರನ
 ನೋಲೈಸಲೆಂದು ಬಂದು ಮಂಡಳಿಸಿದ ತಾ
 ರಾಳಿಯವೊಲೆಸೆವುದೆನುತುಂ
 ಬಾಲೆಗೆ ಕಿವಿಗಿಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿನೋಲೆಯನೊರ್ವಳ್

೧೨೦

೧೧೬. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಯುವತಿ ಇವಳ “ತೋಳುಬಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಇವು ಮೊಗ್ಗುಗಳ ಗೊಂಚಲಿನಂತೆ ಹೊಳೆಯುವುವು” ಎಂದು ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಬೀರುವ ಮುತ್ತಿನ ಕುಚ್ಚುಗಳನ್ನು ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಕೋಮಲವಾದ ತೋಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಳು. ೧೧೭. ಮನ್ಮಥನ ಹೆಣ್ಣಾನೆಯ ಸೊಂಡಿಲಿನ ತುದಿಯು ಬಹುಮನೋಹರವಾದ ತಾವರೆಯ ದಂಟಿನ ಬಳಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವಂತೆ ಆ ಕಾಂತೆಯ ಕೋಮಲವಾದ ತೋಳುಗಳು ಮುತ್ತಿನ ಸರಿಗೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರಲು ಅವಳು ಬಿಂಕವನ್ನು ಪಡೆದಳು. ೧೧೮. ‘ಹೂವಿನ ಕಾಮಬಾಣಗಳು ಎಣಿಸಿನೋಡುವಾಗ ಎರಡರಷ್ಟಾಗಿವೆ, ಇವು ಹೊಸವು; ಇವುಗಳಿಗೆ ತಡೆಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು!’ ಎಂದು ಒಬ್ಬಳು ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಬೆರಳಿಗೆ ಮುದ್ರೆಯುಂಗುರವನ್ನಿಟ್ಟಳು. (ಕಾಮನ ಬಾಣಗಳು ಐದು. ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಕೈಬೆರಳು ಹತ್ತು) ೧೧೯. ತೊಡಿಸಿದ ಮುದ್ರಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬೆರಳು ತೊಡಿಸಿದ ಪುಷ್ಪಬಾಣದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರಲು ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಲೋಕವೇ ಬೆರಳು ಮಿಡಿಯುವಂತೆ ಆಗಿ, ಮನ್ಮಥನೂ (ಧೈರ್ಯದಿಂದ) ಬೆರಳನ್ನೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ

೧. ನವಮುಕ್ತಾವಳಿ (ಕಬಿಗ) ೨. ತೋಳ್ಳ ಕಂಕಣ ಹರಿಣೇನೇತ್ರೆಯ ಕರಂಗಳಂ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ (ಕ)

ಮಂಡಳಿಸಿ ನಿಂದುವೀಕೆಯು ಪಾಂಡುರಲೋಲತ್ಕಟಾಕ್ಷಮಾಲಾಚ್ಛಟೆಗಳ್ ಗಂಡಸ್ಥಳದೊಳಿನಲ್ ಬಗೆ ಗೊಂಡುವು ಪೊಸಮುತ್ತಿನೋಲೆಗಳ್ ಶಶಿಮುಖಿಯಾ	೧೨೧
ಮದನಜಯವಶ್ಯಯಂತ್ರಮು ನಿದೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದಪ್ಪಳೆಂಬಿನಂ ಚಿತ್ರಿಸಿದಳ್ ಸುದತಿಯ ಕಪೋಲದೊಳ್ ಸ ಮೃದದಿಂ ಮೃಗಮದದ ಪತ್ರಭಂಗಮನೋರ್ವಳ್	೧೨೨
ವದನಾಮೋದಕ್ಕೆಟಗುವ ಮದಭೃಂಗದ ಕರ್ಣಪೂರಕ್ಕೆರವದ ನೆಟಲ್ ಪುದಿದತ್ತು ಕಪೋಲದೊಳೆನೆ ಸುದತಿಗೆ ಮೃಗಮದದ ಪತ್ರಲೇಖಿಗಳೆಸೆಗುಂ	೧೨೩
ಕೆಂದಾವರೆವಂಡುಂಡಾ ನಂದದಿನೋಕರಿಸುವಳಿಗಳೆನಿಸುಗುಮಿವಟಿಂ ದೊಂದಿದ ಕುರುಳೆಂದೊರ್ವಳ್ ಸಂದಿಸಿದಳ್ ಚೆನ್ನ ಪೂವನಬಲೆಯ ಕುರುಳೊಳ್	೧೨೪
ಎಳವಿಸಿಲ ತಮದ ಮಡಿಗಳ್ ಕೆಳೆಗೊಂಡಿದಪ್ಪುವು ಮುಗ್ಧಶಶಿಯ ಸಮೀಪ ಸ್ಥಳದೊಳೆನೆ ಚೆನ್ನ ಪೂಗಳು ಮಳಕಂಗಳ್ ನಿಟಲತಟದೊಳೆಸೆದುವು ಸತಿಯಾ	೧೨೫

ಮನೋಹರಳಾಗಿದ್ದಳು. ೧೨೧. 'ಈ ಲಲನೆಯ ಮುಖಚಂದ್ರನ ಸೇವೆಮಾಡಲು ಬಂದು, ಸುತ್ತುವರಿದಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರಸಮೂಹದಂತೆ ಇದು ಹೊಳೆಯುವುದು' ಎನ್ನುತ್ತ ಒಬ್ಬಳು, ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಕಿವಿಗೆ ಮುತ್ತಿನ ಓಲೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟಳು. ೧೨೧. ಈಕೆಯ ಬಹಳ ಬಿಳಿದಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದ ಕಾಂತಿಮಾಲೆಯು ಕಪೋಲಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿ ನಿಂತಿವೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ಚಂದ್ರಮುಖಿಯ ಹೊಸಮುತ್ತಿನೋಲೆಗಳು ಮನೋಹರ ವಾಗಿದ್ದವು. ೧೨೨. ಮನ್ಮಥನ ಜಯವಶ್ಯಯಂತ್ರವನ್ನು ಈಗ ಚಿತ್ರಿಸುವಳು ಎನ್ನುವಂತೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಪತ್ರಚಿತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿದಳು. ೧೨೩. ಆ ಸುಂದರಿಯ ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲಿನ ಪತ್ರಚಿತ್ರವು ಅವಳ ಮುಖಸುವಾಸನೆಗೆ ಎರಗುವ ತುಂಬಿಯೂ ಮತ್ತು ಕಿವಿಯಲಂಕಾರದ ಕನ್ಯೆದಿಲೆಯ ನೆಳಲೂ ಹರಡಿರುವಂತಿದ್ದಿತು. ೧೨೪. 'ಈ ಹೂಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಕುರುಳು ಕೆಂದಾವರೆಯ ಮಕರಂದವನ್ನು ಹೀರಿ, ಆನಂದದಿಂದ ಓಕರಿಸುವ ತುಂಬಿಯ ಹಿಂಡೆನಿಸುವುದು' ಎಂದು ಒಬ್ಬಳು ಅವಳ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ಹೂಗಳನ್ನು ಮುಡಿಸಿದಳು. ೧೨೫. ಎಳೆಬಿಸಿಲಿನ ಮತ್ತು ಕತ್ತಲೆಯ ಮರಿಗಳು ಸುಂದರ ಚಂದ್ರನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಗೊಂಡಿವೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಅವಳ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ

ತಿಲಕಸೆ ಮದನದ್ವಿರದಂ

ತಿಲಕಮನೀ ಕನ್ನೆಗಿಡುವೆನೆನುತುಮದೊರ್ವಳ್

ತಿಲಕಮನಿಡೆ ಸತಿ ಶೃಂಗಾ

ರಲಕ್ಕಿ ಕಣ್ಣೆಹಿದ ತೆಜದೆ ತಿಲಕದಿನೆಸೆದಳ್

೧೨೬

ನೆಲೆಯುಂ ಗಾಡಿಯುಮಳವಡೆ

ಲಲನೆ ಪೆಜಳ್ ದಿವ್ಯಮಾಲೆಯಂ ಮುಡಿಯಿಸಿದಳ್

ಮಲೆವ ಜಗವೆಲ್ಲಮಂ ಸಲೆ

ಗೆಲೆವಂದಸಮೇಪು ಪೂಣ್ಣು ಮುಡಿಗಿಕ್ಕುವಿನಂ

೧೨೭

ವ|| ಮತ್ತೊರ್ವಳ್

ನಿನ್ನ ಮುಖಪ್ರತಿಪಕ್ಷನ

ನಾನ್ನೋಡಿದೆ ಸೆಜಿಗೆ ತಂದೆನಿಂದುವನೆಂಬಂ

ತುನ್ನತಕುಚೆ ತೋಟಿದಳಾ

ಚೆನ್ನೆಗೆ ಕನ್ನಡಿಯನಮಲಮಣಿಶೃಂಖಲಮಂ

೧೨೮

ಜಿತಚಂದ್ರಮಂಡಲಕ್ಕ

ಪ್ರತಿಮಕ್ಕೀಕೆಯ ಮೊಗಕ್ಕೆ ಕಂಡೆವಿದೊಂದಂ

ಪ್ರತಿಮಾನಮನೆನೆ ವದನ

ಪ್ರತಿಕೃತಿ ಚೆಲ್ಲಾಯ್ತು ಮುಕುರದೊಳ್ ರುಕ್ಕಿಣಿಯಾ

೧೨೯

ವ|| ಅಂತು ಕೈಗೆಯ್ಸು ರುಕ್ಕಿಣಿಯಂ ಪರಿಣಯನಭವನದೊಳ್ ಯಥೋಚಿತಾಚಾರದಿಂದಿರಿಸಿ

ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ಹೂಗಳೂ ಮುಂಗುರುಳುಗಳೂ ಕೂಡಿ ಹೊಳೆದವು. ೧೨೬. ಮನ್ಮಥ ಗಜವು ಇವಳನ್ನು ತಿಲಕವಾಗಿಸುವಂತೆ ಈ ಕನ್ಯೆಗೆ ತಿಲಕವನ್ನಿಡುವೆನೆಂದು ಅದೊಬ್ಬಳು ರುಕ್ಕಿಣಿಗೆ ತಿಲಕವನ್ನಿಟ್ಟಳು. ಆ ತಿಲಕದಿಂದ ರುಕ್ಕಿಣಿಯು ಶೃಂಗಾರಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ಕಣ್ಣುತೆರೆದಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ೧೨೭. ನೆಲೆಯೂ ಬೆಡಗೂ, ಸೊಬಗೂ ಒಪ್ಪು (ಹೊಂದು)ವಂತೆ ಬೇರೊಬ್ಬಳು ಲಲನೆ ಗರ್ವ ಪಡುವ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜಯಿಸಿ ಮನ್ಮಥನು, ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಧರಿಸುವಂತೆ ದಿವ್ಯಮಾಲೆಯನ್ನು ಮುಡಿಸಿದಳು. ವ|| ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ೧೨೮. ನಿನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷನಾದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ನಾನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ತಂದಿರುವೆನು ಎಂದು, ಉನ್ನತ ಕುಚಿಯೊಬ್ಬಳು ಸರಪಣಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿರ್ಮಲವಾದ ರತ್ನದ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ರುಕ್ಕಿಣಿಗೆ ತೋರಿಸಿದಳು. ೧೨೯. ಚಂದ್ರಮಂಡಲವನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ ಅನುಪಮವಾಗಿರುವ ಈಕೆಯು ಮುಖಕ್ಕೆ ಸಮವಾದುದನ್ನಿದೊಂದನ್ನು ಕಂಡೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ರುಕ್ಕಿಣಿಯ ಮುಖದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವು ಚೆಲುವಾಗಿದ್ದಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಸಿ ರುಕ್ಕಿಣಿಯನ್ನು ವಿವಾಹಗೃಹದಲ್ಲಿ ಯಥೋಚಿತವಾದ ಆಚಾರದಿಂದ ಇರಿಸಿ

ಕೋಮಳ ಮಾತುಳುಂಗಫಲದಿಂ ಬಲಗೈ ಕಳಮಾಕ್ಷತಪ್ರಪ್ನಾ
ರ್ಣಾಮಳಶಂಖದಿಂದಮೆಡಗೈಯೆಸೆಯುತ್ತಿರೆ ಬಂದನುತ್ಕಟ
ಪ್ರೇಮನುದಾತ್ತವೇದಮತಿ ಕೃಷ್ಣಸಭಾವಳಯಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವ ವಿ
ದ್ಯಾಮಹಿತಂ ದ್ವಿಜೌಘಸಹಿತಂ ಯದುವಂಶಹಿತಂ ಪುರೋಹಿತಂ

೧೩೦

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ಪುರೋಹಿತನುಚ್ಚಾರಿತಸ್ವಸ್ತಿಶಬ್ದನಾಗಿ ಮಾತುಳುಂಗಫಲಮಂ ನೀಡಿ
ವಿವಾಹಲಗ್ನಮಾಸನ್ನಮೆಂದು ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ದುದುಮಂಬುರುಹನಾಭಂ ಸಂಭ್ರಮದಿಂ
ಪರಿಣಯನಭವನಾಭಿಮುಖನಾಗಿ

ಬಳವದಪಾರವೇದರುತಿ ಗೇಯರವಂ ಪಟಹಸ್ವನಂ ಪುರೀ
ಕಳಕಳದಿಂ ದಳಂಬಡೆದು ವಿಶ್ವಜಗಜ್ಜನಕೀರ್ತನಾರವಂ
ಗಳಿನಿನಿಸೇವೆತ್ತು ದಿಗಿಭವೃಜಬೃಂಹಿತಭೂರಿನಾದದಿಂ
ಜಳಧಿಯನಾಂತು ಘೋರ್ಣಿಪಿನಮಾ ಗೃಹಮಂ ಪುಗುತಂದನಚ್ಯುತಂ

೧೩೧

ವ|| ಅಂತು ವಿವಾಹಮಂಟಪಮಂ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ಪುಗುವುದುಂ ಮಹೋತ್ಸಾಹ
ಪರಂಪರೆ ನೆಗಲಿ ತದನಂತರಂ

ತೊಲಗೆ ದುಕೂಲಕಾಂಡಪಟಮುತ್ತಮಲಗ್ನದೊಳೊರ್ವರೊರ್ವರಂ
ನಲಿದೊಲವಿಂದೆ ದಂಪತಿಗಳೀಕ್ಷಿಸೆ ನೋಟದ ಬಳ್ಳಿವಳ್ಳಿ ನೆ
ಯ್ತಲಿ ಮಲಿವೊಲ್ ಸುಧಾರಸದ ಸೋನೆವೊಲಂಗಜಬಾಣವೃಷ್ಟಿವೊಲ್
ಸಲೆ ನಿಲೆ ಪರ್ವಿ ಕೊರ್ವಿದುದು ಕೂಡೆ ವಿವಾಹಗೃಹಾಂತರಾಳದೊಳ್

೧೩೨

೧೩೦. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಮಹಿಮನೂ ವೇದವಿದನೂ ಉತ್ಕಟ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವನೂ ಯದುವಂಶ
ಹಿತನೂ ಆದ ಪುರೋಹಿತನು ತನ್ನ ಬಲಗಯ್ಯಲ್ಲಿ ಮಾದಲದ ಹಣ್ಣು ಎಡಗಯ್ಯಲ್ಲಿ
ಅಕ್ಕಿಯ ಅಕ್ಷತೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ನಿರ್ಮಲಶಂಖವೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಸಮೂಹದೊಡನೆ ಕೃಷ್ಣನ ಸಭಾಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ವ|| ಪುರೋಹಿತನು ಹಾಗೆ
ಬಂದು “ಸ್ವಸ್ತಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಾದಲದ ಹಣ್ಣನ್ನು ನೀಡಿ, ವಿವಾಹಲಗ್ನ ಸಮೀಪಿಸಿತೆಂದು
ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಪದ್ಮನಾಭನು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ವಿವಾಹಗೃಹಾಭಿಮುಖನಾದನು.
೧೩೧. ಉಚ್ಚಸ್ವರದ ವೇದಘೋಷ, ಗಾನಧ್ವನಿ, ಪಟಹವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿಗಳು ಪಟ್ಟಣದವರ
ಕಲಕಲ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಜಗಜ್ಜನರ ಸ್ತುತಿ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ಇನ್ನಷ್ಟು ಬೆಳೆದು
ದಿಗ್ಗಜಗಳ ಘೀಂಕಾರದಿಂದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರಿ ಮೊರೆಯುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ವಿವಾಹಗೃಹ
ವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಕೃಷ್ಣನು ವಿವಾಹಮಂಟಪವನ್ನು
ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಮಹೋತ್ಸಾಹಪರಂಪರೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ಬಳಿಕ, ೧೩೨. ಉತ್ತಮವಾದ
ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ವಧೂವರ ನಡುವಿನ ದುಕೂಲದ ಕಾಂಡಪಟವು ತೆರೆಯಿತು. ದಂಪತಿಗಳು
ನಲಿದು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿದರು. ಅವರ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ನೋಡುವವರ

೧. ಕಲಮಾಕ್ಷತಾರ್ದ್ರ (ಗ)

೨. ಮಲಿಯೊಳ್ ಸುಧಾರಸದ ಸೋನೆಯೊಳಂಗಜಬಾಣವೃಷ್ಟಿಯೊಳ್ (ಕಖ)

ವ|| ಅಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಯಂ

ಮೃದುಗತಿವಿಲೋಲಹಾರರ್
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಬಂದು ದಕ್ಷಿಣಾವರ್ತಶಿಖಾ
ಸ್ಪದನಂ ಹೋಮಾನಳನಂ
ಮದುವಕ್ಕಳ್ ಮಿಸುಪ ಲಾಜೆಯಿಂ ಪೂಜಿಸಿದರ್

೧೩೩

ಪರಿಕಲಿಸಿ ಕಲಸೆ ಪಟವಾ
ಸರಜಂ ಸುರಿವಮಲಮೌಕ್ತಿಕಾಕ್ಷತನಿಕರಂ
ಕರಮೆಸೆದತ್ತು ಬಿಸಿಲ್ಪಟ್ಟಿ
ಸುರಿವಂತೆವೊಲಾ ವಿವಾಹ ಸಮಯೋತ್ಸವದೊಳ್

೧೩೪

ಲಲಿತಾವಯವದ ಚೆಲ್ಲಿಂ
ತೊಳಗುವ ಲಾವಣ್ಯರಸದಿನಬಳಾವಳಿ ತ
ನ್ನಿಳಯಮಣಿಪುತ್ರಿಕಾಸಂ
ಕುಳದೊಳ್ ಯಾನಾನುಮೇಯವಾಯ್ತಾ ಪದದೊಳ್

೧೩೫

ಶೀತಕರೋದಯೋತ್ಸವದೊಳಂಬುಧಿ ಘೋರ್ಣಿಸುವಂದದಿಂ ಮುರಾ
ರಾತಿ ವಿವಾಹದುತ್ಸವದೆ ಘೋರ್ಣಿಸುತಿರ್ಪ ರಸಪ್ರಸಂಗ ಸಂ
ಗೀತನಿನಾದದಿಂ ದೆಸೆಯೊಳುಣ್ವ ಮಾರ್ಧನಿಗಳ್ ದಿಶಾಧಿಪ
ವ್ರಾತಮೆ ರಾಗದಿಂ ಪರಸುವಂತೆವೊಲಾದುದು ತನ್ಮುಕುಂದನಂ

೧೩೬

ವ|| ಅಂತು ವಿವಾಹಮಂಗಳಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಮಾಗೆ ಚತುರ್ಥಮಹೋತ್ಸವಾನಂತರ
ಮಂದಿನಿರುಳೊಳ್

ನೋಟದ ಬಳ್ಳಿ ಅಮೃತರಸದ ಸೋನೆಯಂತೆ ನೆಯ್ವಿಲೆಯ ಮಳೆಯಂತೆ ಮನ್ಮಥನ
ಬಾಣವೃಷ್ಟಿಯಂತೆ ಆ ವಿವಾಹಗೃಹದೊಳಗೆ ಹಬ್ಬಿತು. ವ|| ಆಮೇಲೆ ೧೩೩. ಮೃದು
ಗಮನದಿಂದ, ಅಲುಗುವ ಹಾರವುಳ್ಳ ಆ ಮದುವಕ್ಕಳು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ ಚಲಿಸುವ
ಉರಿಯುಳ್ಳ ಹೋಮಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಾಡಿ, ಹೊಳೆಯುವ ಅರಳಿನಿಂದ
ಪೂಜಿಸಿದರು. ೧೩೪. ಆ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸದಲ್ಲಿ ಪಟವಾಸದ ಧೂಳೂ ಸುರಿಯುವ
ನಿರ್ಮಲವಾದ ಮುತ್ತಿನಕ್ಷತೆಯೂ ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಸೇರಿ ಬಿಸಿಲು ಮಳೆ
ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೧೩೫. ಲಲಿತವಾದ ಅವಯವದ
ಚೆಲುವಿನಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ಲಾವಣ್ಯರಸದಿಂದ ಅಬಲೆಯರ ಸಮೂಹವು ಆ ಗೃಹದಲ್ಲಿ
ಅವರಂತೆಯೇ ಇರುವ ರತ್ನದ ಪುತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಬೆರೆತುಹೋಗಿ, ಅವರಿಗೂ
ಬೊಂಬೆಗಳಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದ್ದಾಗ ಚಲನೆಯಿಂದ ಇವರು ವನಿತೆಯರೆಂದು
ತಿಳಿಯಬೇಕಾಯಿತು. ೧೩೬. ಚಂದ್ರೋದಯೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವು ಮೊರೆಯುವಂತೆ
ಮುರವೈರಿ ಕೃಷ್ಣನ ವಿವಾಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ರಸಭರಿತ ಸಂಗೀತಧ್ವನಿಯಿಂದ
ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲುಂಟಾಗುವ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಗಳು ದಿಶಾಧಿಪತಿಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಸಂತೋಷಾನು
ರಾಗದಿಂದ ಆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹರಸುವಂತೆ ಇದ್ದವು. ವ|| ಹಾಗೆ ವಿವಾಹಮಂಗಳವು

ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀವಲ್ಲರಿ

ತೀವಿದುವಲರಂಬಿನಿಂದಮನೆ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳ್

ತೀವಿರೆ ಜಗಮಂ ಕೃಷ್ಣಂ

ದೇವೀಯುತನಮಳಧವಳಶಯನದೊಳೆಸೆದಂ

೧೩೭

ನುಡಿಸಲ್ ಕೇಳಿಶುಕಾಳಿಯೊಳ್ ನುಡಿದ ಸೋಂಕಲ್ ಪಿಂಗೆ ಸಾರ್ದಿದ್ ಕೌ

ಳುಡೆಯಂ ಸೋಂಕುವ ವಕ್ತ್ರಮಂ ಪಿಡಿದು ನೋಡಲ್ ಪಾರ್ಶ್ವವಿದ್ಯಂಗಳಂ

ನಡೆನೋಬ್ಬೊಪಳದೊಂದುಭಾವರಸಗರ್ಭಕ್ರೀಡೆಯಂ ವ್ರೀಡೆಯಂ

ಪಡೆವನ್ನಂ ಮುದಮಂ ಮುಕುಂದನತಿರಾಗೋದ್ರೇಕಮಂ ತಾಳಿದಂ

೧೩೮

ಬೆರಲೊಳ್ ಮುದ್ರಿಕೆಯಂ ತೊಡರ್ಚುವ ಕಪೋಲಸ್ಥಾನದೊಳ್ ಪತ್ರವ

ಲ್ಲರಿಯಂ ಚಿತ್ರಿಸ ಹಾರಮಂ ಪಿಡಿದು ನೋಬ್ಬಾಸ್ತಾಂಬುಜಸ್ತೇದಮಂ

ಕರದಿಂದಂ ತೊಡೆವೊಯ್ಯನುಳ್ಳುಡೆಗೆ ಕಾಂಚೀದಾಮಮಂ ಸಾರ್ಚುವೊ

ಳ್ಳುರುಳಂ ನೇರ್ಪಡೆ ತಿರ್ದುವೀ ನೆವದೆ ಕೃಷ್ಣಂ ನಲ್ಲಳಂ ಪೊದಿದಂ

೧೩೯

ಒಲವಿಂ ನೋಡುವ ನೋಟದಿಂ ಪದೆದು ಸೋಂಕುತ್ತಿರ್ಪ ಸೋಂಕಿಂ ಮನಂ

ಗೆಲೆ ಮಾತಾಡುವ ಮಾತಿನಿಂ ಕಳೆದು ಲಜ್ಜಾಸಾಧ್ವಸೋದ್ರೇಕಮಂ

ಜಲಜಾತಾಕ್ಷನೊಳಾಕೆ ಬಿಚ್ಚತಿಕೆಯಂ ಮಾಡಲ್ ಬಟೆಕ್ಕಂ ಕಳಾ

ನಿಲಯಂ ಮಾಡಿದನೊಲ್ಲು ಚುಂಬನ ಪರಿಷ್ಕಂಗಳ ಪ್ರಪಂಚಂಗಳಂ

೧೪೦

ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ಮಹೋತ್ಸವದ ಅನಂತರ ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ೧೩೭. ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಪುಷ್ಪಬಾಣದಿಂದ ತುಂಬಿದುವೆಂಬಂತೆ ಬೆಳುದಿಂಗಳು ಜಗತ್ತನ್ನು ತುಂಬಿರುವಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯೊಡನೆ ಬಿಳಿದಾದ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. ೧೩೮. ಪ್ರಿಯನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೆ ತಾನು ಆಟದ ಗಿಳಿಗಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಳು. ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದರೆ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ದಿಂಬನ್ನು ಒರಗಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಮುಖವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನೋಡಿದರೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವಳು. ಪ್ರಿಯೆಯ ಈ ಬಗೆಯದೊಂದು ಭಾವರಸ ಗರ್ಭಕ್ರೀಡೆಯೂ ಲಜ್ಜೆಯೂ ಸಂತೋಷವನ್ನಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಕೃಷ್ಣನು ಅತ್ಯಂತಾನುರಾಗೋದ್ರೇಕವನ್ನು ಪಡೆದನು. ೧೩೯. ಬೆರಳಿಗೆ ಉಂಗುರವನ್ನಿಡುವ, ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಎಲೆಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ, ಹಾರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೋಡುವ ಕೈಯಿಂದ ಮುಖಕಮಲದ ಬೆವರನ್ನೊರಸುವ ಮೆತ್ತಗೆ ಒಳಲುಡೆಗೆ ವಡ್ಯಾಣವನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಮತ್ತೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಮುಂಗುರುಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗುವಂತೆ ತಿದ್ದುವ ನೆವದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೧೪೦. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುವ ನೋಟದಿಂದಲೂ, ಇಷ್ಟದಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವ ಸ್ಪರ್ಶನದಿಂದಲೂ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ಆಡುವ ಮಾತಿನಿಂದಲೂ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಲಜ್ಜಾಭಯೋದ್ರೇಕವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಸಲಿಗೆ ಸರಸಗಳುಳ್ಳವಳಾದಳು.

ನವಲಜ್ಜೆಯೆಂಬ ಕಾಂಡಪ
ಟವೊಯ್ಯನೋಸರಿಸೆ ಸೂತ್ರಧಾರಕನಪ್ಪಾ
ತವರಂಗೆ ಪಡೆದುದತ್ತು
ತ್ವವಮಂ ರತನಾಟಕಪ್ರಗಲ್ಭತೆ ಸತಿಯಾ

೧೪೧

ಮಾನಿನಿಯ ಸುರತರತ್ನನಿ
ಧಾನಂ ಚಾತುರ್ಯದೀಪವರ್ತನೆಯಿನದೆಂ
ತಾನುಂ ಕೋಳ್ತೋಯ್ತನಲಾ
ಮಾನಿನಿಯೊಳ್ ಚಕ್ರಿ ಸುರತಸುಖದಿಂದಿದರ್ಲಂ

೧೪೨

ಅನುದಿನಮಿಂತು ಕಾಮಸುಖದಿಂದನುರಾಗಮನಿತ್ತು ರುಕ್ಮಿಣೀ
ವನಿತೆಗೆ ರಕ್ಷಣಕ್ಕಮತೆಯಿಂ ಪತಿ ಹರ್ಷಮನುಂಟುಮಾಡಿ ಮೇ
ದಿನಿಗೆ ಮಹತ್ವದಿಂ ಜಸಮನಾಗಿಸಿ ಯಾದವಸಂಕುಳಕ್ಕೆ ಪೆಂ
ಪನುಗುಣಮಾಗಿರಲ್ ಸುಖದಿನಿದರ್ಲನಚಿಂತ್ಯಬಲಂ ಬಲಾನುಜಂ

೧೪೩

ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾಘಟೀಘಟಿತಾರಘಟ್ಟ ಘಟನಾಸ್ವತಂತ್ರ
ನಿಜಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಚಕಿತಸಕಳಾಮ್ನಾಯತಂತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ
ಶ್ರೀಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ
ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ನಾರದಾಗಮನ
ರುಕ್ಮಿಣೀರೂಪಪ್ರಶಂಸನ ತದೀಯದರ್ಶನ
ತದಗ್ರಜಯುದ್ಧ ತದ್ವಿವಾಹವರ್ಣನಂ
ದಶಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಬಳಿಕ ಕಳಾನಿಲಯನಾದ ಅವನು ಒಲಿದು, ಅವಳೊಡನೆ ಚುಂಬನಾಲಿಂಗನಾದಿ
ಕಾಮಕೇಳೀ ಪ್ರಪಂಚಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ೧೪೧. ಹೊಸ ನಾಚಿಕೆಯೆಂಬ ತೆರೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ
ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿಯಿತು. ರುಕ್ಮಿಣೀಸತಿಯ ರತನಾಟಕಪ್ರೌಢಿಮೆಯು ಸೂತ್ರಧಾರನಾದ ಆತ್ಮವರ
ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅತಿ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ೧೪೨. ಪ್ರಣಯ ಕೋಪಗೊಂಡಿದ್ದ
ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಸುರತರತ್ನನಿಧಿಯು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಚಾತುರ್ಯದೀಪದಿಂದ ಕೊಳ್ಳೆಯಾಯಿತು.
ಆತನು ರುಕ್ಮಿಣಿಯೊಡನೆ ಸುರತ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದನು. ೧೪೩. ಅಚಿಂತ್ಯಬಲನಾದ ಕೃಷ್ಣನು
ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಗೆ ಅನುದಿನವೂ ಹೀಗೆ ಕಾಮಸುಖದಿಂದ ಅನುರಾಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ,
ರಕ್ಷಣಾಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಪತಿಯಿಂದಾಗಬೇಕಾದ ಹರ್ಷವನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಆಗಿಸಿ,
ಮಹತ್ವದಿಂದ ಯಾದವ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಮಹಿಮಾನ್ವಿತನಾಗಿ
ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದನು.

ಇದು ಸಮಸ್ತ ಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ ಶ್ರೀಪಾದ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ
ಸುಕವೀಂದ್ರರುದ್ರಪ್ರಣೀತವಾದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ
ನಾರದಾಗಮನ, ರುಕ್ಮಿಣೀರೂಪ ಪ್ರಶಂಸನ, ಅವಳ ದರ್ಶನ, ಅವಳ ಅಣ್ಣನೊಡನೆ
ಯುದ್ಧ, ಅವಳ ವಿವಾಹವರ್ಣನೆಗಳ ಹತ್ತನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ.

ವಿಕಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಕಂಠರಿಪುವಿನಸ್ತಾ
ನೀಕಂ ಬಗೆವುಗಲದೊರ್ಮೆ ಸತ್ರಾಜಿತ್ಯ
ನ್ಯಾಕಾರಂ ಬಗೆವೊಕ್ಕುದು
ಲೋಕಜನಸ್ತುತಿಗಳಿಂ ಗರುತ್ಮದ್ವಜನಾ

೧

ಅನಿಶಂ ಪಾಠಕಪಾಠದಿಂ ಕಥಕರತ್ಯಾಳಾಪದಿಂ ವಂದಿವಂ
ದನದಿಂ ಗಾಯಕಗೇಯದಿಂ ನೆಗಟ್ಟ ಸತ್ರಾಜಿತ್ಯುತಾರೂಪಯೌ
ವನಲಾವಣ್ಯವಿಲಾಸಲಕ್ಷಣಗುಣಂಗಳ್ ಮಾಡಿ ಸಮ್ಮೋಹಮಂ
ಮನಮಂ ಧೈರ್ಯಮನೀಚ್ಚೊಳಲ್ ಮುರಹರಂ ವಿಭ್ರಾಂತಿಯಂ ತಾಳಿದಂ ೨

ಸತ್ರಾಜಿನ್ಮಪನಲ್ಲಿಗೆ
ಮೈತ್ರೀಮಿಪದಿಂದೆ ಪೋಗಿ ತನ್ನಯ ರೂಪಂ
ಗೋತ್ರಧರಂ ತೋರಿಲ್ ತ
ತ್ಪ್ರತಿಗೆ ತೋರಿದನನಂಗನಿಪುಕೌಶಲಮಂ

೩

ಮನಸಿಜನಂಬು ನಾಂಟೆ ತನುವಂ ಮನವುಂ ಮನದಾಣನಾದ ಕೃ
ಷ್ಣನ ಬಟಿಸಂದೊಡಾ ತರುಣ ಚಿತ್ರದ ಲೆಪ್ಪದ ಕಲ್ಲ ಪೆಣ್ಣ ರೂ
ಪನೆ ಮರವಟ್ಟಳಾದಳನಂಗಶರಕ್ಕೆಡೆಮಾಡದಾವಳಂ
ನೆನೆಯಿಸಿ ಕಾಡದಾವಳನದಿರ್ಪದು ಕೃಷ್ಣನ ರೂಪವಿಭ್ರಮಂ

೪

೧. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮನಸ್ಸು ಅದೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ
ಪೀಡಿತವಾಯಿತು. ಆಗ ಲೋಕದ ಜನರ ಸ್ತುತಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದ್ದ ಸತ್ರಾಜಿತ್ಯುಮಾರಿಯ
ರೂಪವು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿತು. ೨. ಯಾವಾಗಲೂ ಪಾಠಕರ ಪಾಠದಿಂದಲೂ,
ಕಥೆಗಾರರ ಬಹು ಭಾಷಣದಿಂದಲೂ, ವಂದಿಗಳ ಸ್ತುತಿಯಿಂದಲೂ, ಗಾಯಕರ
ಗಾನದಿಂದಲೂ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ರೂಪ ಯೌವನ
ಲಾವಣ್ಯವಿಲಾಸ ಲಕ್ಷಣ ಗುಣಗಳು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮೋಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ
ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ಸೆಳೆದು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡುದರಿಂದ ಅವನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ
ಭ್ರಾಂತಿಗೊಂಡನು. ೩. ಕೃಷ್ಣನು ಸ್ನೇಹದ ನೆಪದಿಂದ ಸತ್ರಾಜಿದ್ರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ,
ತನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಆತನ ಮಗಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿದಾಗ ಮನ್ಮಥನು ತನ್ನ ಬಾಣದ ಕೌಶಲ್ಯ
ವನ್ನೂ ಆಕೆಗೆ ತೋರಿಸಿದನು. ೪. ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣವು ದೇಹವನ್ನು ನಾಟಲಾಗಿ ಮನಸ್ಸೂ
ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಹತ್ತಿರ ಸೇರಿತು. ಆಗ ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ
ಬರೆದ, ಲೇಪಿಸಿದ ಕಲ್ಲಿನ ರೂಪವೆನ್ನುವಂತೆ ಸ್ತಬ್ಧಳಾದಳು. ಕೃಷ್ಣನ ರೂಪವೂ ಪ್ರೇಮ
ಚೇಷ್ಟೆಯೂ ಯಾವ ಯುವತಿಯನ್ನು ತಾನೆ ಕಾಮಬಾಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡದು,

ಆ ನೆಗಟ್ಟಿಂದ್ರನಾ ಮದನನಾ ನಳಕೂಬರನಾ ಜಯಂತನು
 ದ್ವಾನಿಯ ಚೆಲ್ವುವೀ ಕಮಲನೇತ್ರನಪಾಂಗಮರೀಚಿಗಪ್ಪೊಡಂ
 ತಾನೆಣೆವಾರದೆಂದೆನಿಪ ಕಂಸವಿರೋಧಿಯನೊರ್ಮೆ ಕಂಡೊಡಂ
 ಮಾನಿನಿಯರ್ ಮನೋಜನಲರಂಬನ ಕೋಳ್ಗೆಡೆಯಾಗದಿರ್ಕುಮೇ

೫೯

ನವಕಾಮೋದ್ರೇಕದಿಂ ಚಿಂತಿಸುವ ಮತಿ ಮತಿಗ್ಲಾನಿಯಿಂದಶ್ರುವಂ ಸೂ
 ಸುವ ಕಣ್ ಕಣ್ಣೇರೆ ಬಾನಲ್ವರಿದು ಬೆಳಪ ಮೆಯ್ ಮೆಯ್ಯ ಸಂತಾಪದಿಂ ಬಾ
 ಡುವ ವಕ್ತ್ರಂ ವಕ್ತ್ರಮಂ ತಳ್ಳಳಕವಳಕಸಂದೋಹಮಂ ಮಾಣದಳ್ಳಾ
 ಡುವ ಸುಯ್ ಸುಯ್ಯೆಂಕೆಯಿಂದಿರ್ಪಳಿದಧರಮವಳ್ಳಿತ್ತುದಂದೊಂದು ಚೆಲ್ವಂ ೬.

ಎಡೆಗೊಟ್ಟು ಮನಮನೋಪಂ
 ಗೆಡೆಗುಡದಿನಿಸುಂ ಸುಖಕ್ಕೆ ಬೇಟದ ಬಣ್ಣಂ
 ಬಿಡೆ ಜೋಲ್ವ ತೆಳದಿನಿಕ್ಕಿದ
 ಕೊಡಲಂ ಬಾಲಕಿ ವಿಶಾಲತಲ್ಪಸ್ಥಲದೊಳ್

೭.

ವ|| ಅಂತು ಶಯ್ಯೆಯೊಳ್ ಮೆಯ್ಯನೀಡಾಡಿ ಗಣನೆಗಳುಂಬಮಾದ ವೇದನೆಯನೊಳಕೊಂಡು
 ತನ್ನ ಮೆಲ್ಲಡಿಗಳಂ ಮೆಲ್ಲನೊತ್ತಲೆಂದಾಟಿಸುವ ಚೇಟಿಯರ ಕರಾಗ್ರಮಂ ಚರಣಾಂಗುಷ್ಠದಿಂ ಪೋಗೆ
 ನೊಂಕಿಯುಂ, ಪರೆದ ಕುರುಳ್ಳಳಂ ಸಡಿಲ್ವ ಮುಡಿಯುಮಂ ಸಾವಗಿಸಲೆಂದೆಳಸುವ ವಿಳಾಸಿನಿಯರಂ
 ಹೂಂಕಾರದಿಂ ನಿರಾಕರಿಸಿಯುಂ, ವಿಳಯಂಗುಡಲೆಂದು ಮೇಳ್ಳೆಸುವ ತಾಂಬೂರಕರಂಡಕವಾಹಿನಿಯರಂ
 ಪುರ್ವಿನಿಂ ಜರ್ವಿನಿಂ ಹಾಸ್ಯರಸಮನೊಡರಿಸಲೆಂದನುಗೈವನೇಕ ವಾಮನ ಮೂಕ ಕುಬ್ಜಖಂಜಪ್ರಭೃತಿ

ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಂಸೆಪಡುವಂತೆ ಮಾಡದು! ನಡುಗಿಸದು! ೫. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಇಂದ್ರನ,
 ಮನ್ಮಥನ, ನಳಕೂಬರನ, ಜಯಂತನ ಉತ್ತಮವಾದ ಚೆಲುವು ಈ ಕಮಲನೇತ್ರಕೃಷ್ಣನ
 ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಗಾದರೂ ಸಮವಾಗಲಾರದು ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಂಸ
 ವಿರೋಧಿಯನ್ನು ಒಂದು ಸಾರಿ ಕಂಡರೂ ಮಾನಿನಿಯರು ಮನ್ಮಥಬಾಣದ ಕೊಳ್ಳಿಗೆ
 ಎಡೆಯಾಗದಿರುವರೆ? ೬. ಹೊಸದಾದ ಕಾಮೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು.
 ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣೇರು ಬಂದಿತು. ಕಣ್ಣೇರೆ ಮಲಿನವಾಗಿ ಹರಿದು ಮೈಬೆಳ್ಳಗಾಯಿತು.
 ಮೈಯ ತಾಪದಿಂದ ಮುಖವು ಬಾಡಿತು. ಮುಖವನ್ನು ಮುಂಗುರುಳಾವರಿಸಿತು.
 ಮುಂಗುರುಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡದೆ ಅಳ್ಳಾಡಿಸಿತು. ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ತಾಪದಿಂದ
 ಸಹಜರೂಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ತುಟಿ ಅವಳಿಗೆ ಅದೊಂದು ಚೆಲುವನ್ನೆ ಕೊಟ್ಟಿತು.
 ೭. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರಿಯನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಸುಖಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ವಿರಹದ
 ಭಾರದಿಂದ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಜೋಲುವಂತೆ ಆ ಬಾಲೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ
 ಬಿದ್ದಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ದೇಹವನ್ನು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳಿಸಿ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದ
 ವೇದನೆಗೊಳಗಾದಳು. ತನ್ನ ಮೃದುವಾದ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಒತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ಬರುವ
 ದಾಸಿಯರ ತುದಿಗೈಯನ್ನು ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬೆರಳಿಂದ ಹೋಗಲು ನೂಕಿದಳು. ಹರಡಿದ

ಪರಿಹಾಸಕರನಕ್ಷಿಪ್ತೇಪದಿಂ ಮಾಣಿಸಿಯುಂ, ಇಂತಿರಲ್ವೇಡ ಮಜ್ಜನಂಬುಗಲುಂ ಆರೋಗಿಸಲುಂ
ವೇಯ್ಯುಮೇಯಿಂದು ನುಡಿದ ಧಾತ್ರಿಯರಂ ಗಜನಿಮೀಲನದಿನಚ್ಚೆಗೆಯ್ದುಂ, ಅಸ್ಥುಟತಮೌನ
ಮುದ್ರಾಪರಿಮ್ಲಾನದೀನವದನೆಯುಮವಿರಳ ಸರಳ ಸೋಷ್ಣಶ್ವಾಸ ಶೋಷಿತಾಧರೆಯುಮನವರತ
ವಿಗಳದಶ್ರುಧಾರಾಪರಿಕಲಿತ ಕಪೋಲೆಯುಮಶ್ರಾಂತನಿತಾಂತಸಂತಾಪಸಂತಪ್ತ ತನುಲತಿಕೆಯುಮಾಗಿದ್
ಸತ್ಯಭಾಮೆಯುಂ ಕಂಡು ಕಾಮಲೇಖಿಯೆಂಬ ಮನದನ್ನಳಪ್ಪ ಕೆಳದಿ ಮೆಲ್ಲನಾಕೆಯ ಕೆಲಕ್ಕೆವಂದೆಲ್ಲರುಮಂ
ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಕಳಿಪಿ

ಅಂಬುಜನೇತ್ರ ನಿನ್ನ ಮೊಗಮಂ ಕವಿದೀ ಕುರುಳೋಳಿ ಧೂಸರ
ತ್ವಂಬಡೆದೀ ಕುಚಂ ಕೊರಗಿದೀ ಕಮಳಾನನವಿಪುರ್ಗುಂದಿದೀ
ಬಿಂಬಫಲಾಧರಂ ಸ್ಥಲನಮಂ ತಳೆದೀ ನುಡಿ ಬಾಡಿದೀ ಲತಾಂ
ಗಂ ಬಿಸುಪೇಷಿದೀ ಶ್ವಸಿತಮಿಂತಿವು ಪೇಟವೆ ನಿನ್ನ ಚಿಂತೆಯಂ

೮

ಸ್ತನಮಂ ಚಿತ್ರತಪತ್ರಲೇಖಿ ನೊಸಲಂ ಬಾಲೇಯಕಂ ಲೋಲಲೋ
ಚನಮಂ ಕಾಡಿಗೆ ಕಂಠಮಂ ತರಳಹಾರಂ ಕೇಶಮಂ ಪುಷ್ಪಮಾ
ಲೆ ನಿತಂಬಸ್ಥಲಮಂ ಸುರತ್ನಕಟಸೂತ್ರಂ ಸಾರ್ಧವಿಲ್ಲೋಚೋ ಕಾ
ಮನ ಕಾಟಕ್ಕೊಳಗಾದೆ ನೀಂ ಪೆಣತಿದಲ್ತಂಭೋಜಪತ್ರೇಕ್ಷಣೇ

೯

ಕುರುಳನ್ನೂ ಸಡಿಲವಾದ ಮುಡಿಯನ್ನೂ ಸರಿಪಡಿಸಲು ಬಯಸುವ ಸಖಿಯರನ್ನು
ಹೊಂಕಾರದಿಂದ ನಿರಾಕರಿಸಿದಳು. ವೀಳೆಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಗುಂಪಾಗಿ ಬರುವ
ತಾಂಬೂಲಕರಂಡಕಧಾರಿಣಿಯರನ್ನು ಹುಬ್ಬಿನಿಂದಲೇ ಗದರಿಸಿದಳು. ಹಾಸ್ಯರಸವನ್ನಂಟು
ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಣಿಮಾಡುವ ಅನೇಕ ಕುಳ್ಳ, ಮೂಗ, ಗುಜ್ಜಾರಿ, ನಪುಂಸಕರೇ ಮೊದಲಾದ
ಪರಿಹಾಸಕರನ್ನು ಕಣ್ಣುಬೀಸಿ, ನಿವಾರಿಸಿದಳು. “ಹೀಗಿರಬೇಡ; ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕು.
ಊಟಮಾಡಬೇಕು; ಏಳು” ಎಂದು ಹೇಳುವ ದಾದಿಯರನ್ನು ಆನೆಯಂತೆ
ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಅಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡಿದಳು. ಮೌನಮುದ್ರೆಯನ್ನೊಡೆಯದೆ ಬಹಳ ಬಾಡಿದ
ದೀನವದನೆಯೂ, ಅವಿರಳವೂ, ಸರಳವೂ ಬಿಸಿಯೂ ಆದ ಉಸಿರಿನಿಂದ ಒಣಗಿದ
ತುಟಿಯುಳ್ಳವಳೂ ಸದಾ ಸುರಿಯುವ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವಳೂ ಆದಳು. ಹೀಗೆ
ಶಾಂತವಾಗದ ಅಧಿಕ ಸಂತಾಪದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಯ್ದ ಅಂಗಲೇಖಿಯುಳ್ಳವಳೂ ಆಗಿದ್ದ
ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಕಾಮಲೇಖಿಯೆಂಬ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಂತಿರುವ ಸಖಿಯು
ಮೆತ್ತಗೆ ಆಕೆಯ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಣ್ಣುಮಿಟಕಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ
ಹೇಳಿದಳು. ೮. “ಕಮಲಾಕ್ಷೀ, ನಿನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಮುಂಗುರುಳು ಕವಿದುಕೊಂಡಿದೆ.
ಕುಂಚವು ಮಲಿನವಾಗಿದೆ. ಮುಖಕಮಲವು ಬಾಡಿದೆ. ತೊಂಡೆಯ ಹಣ್ಣಿನಂತಿರುವ ಈ
ತುಟಿ ರೀತಿಗೆಟ್ಟಿದೆ, ಮಾತು ತೊದಲುತ್ತಿದೆ, ಬಳ್ಳಿಯಂತಿರುವ ಈ ಮೈ ಬಾಡಿದೆ. ಉಸಿರು
ಬಿಸಿಯಾಗಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ಚಿಂತೆಯುಂಟಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವೇ?
ಸ್ತನಗಳ ಮೇಲೆ ಪತ್ರಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆದಿಲ್ಲ. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೋಮಲತೆಯಿಲ್ಲ.
ಚಂಚಲನೇತ್ರಕ್ಕೆ ಕಪ್ಪನ್ನು ಹಚ್ಚಿಲ್ಲ. ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾರವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಮುಡಿಗೆ

ವ|| ಎಂದು ಕಾಮಲೇಖಿ ಮನಮೆಳೆದು ಮಾತಾಡೆ

ಬಗೆಯೊಳ್ ಬೆಚ್ಚವೊಲಾದ ಮಾತು ಕಿವಿಗೆಯ್ದಲ್ ಮೀಂಬೊಣರ್ ತೋರಮು
ತ್ತುಗಳಂ ಕಾಟುವ ಮಾಟ್ಯಿಯಿಂ ತರಳನೇತ್ರದ್ವಂದ್ವದಿಂ ಬಾಪ್ಪಬಿಂ
ದುಗಳಂ ಸೂಸಿ ಲತಾಂಗಿ ಭಂಗಿವಡೆದಿರ್ದಳ್ ಬೇಂಟವೆಂಬೊಂದು ಬ
ಳ್ಳಿಗೆ ಪೊಯ್ತೀರೇವೆಂದದಿಂ 'ನುಡಿದಳಿಲ್ಲೇನೊಂದುಮಂ ಕಾಂತೆಯೊಳ್ ೧೦

ಸಮಧಿಕಚಿಂತೆಯಿಂ ನುಡಿಯಲುಂ ಬಗೆವೇಟಲುಮೊಲ್ಲದಾ ಶರ
ತ್ಸಮಯದ ಸೋಗೆಯಿರ್ಪ ತೆಪದಿಂ ಕಡುವಿನ್ನನೆ ಮೂಗುವಟ್ಟು ಖೇ
ದಮನೊಳಕೊಂಡು ನಿಂದಬಲೆಯಿರ್ದಿರವಂ ಸಖಿ ನೋಡಿ ಮತ್ತಮಾ
ಕಮಲದಳಾಯತೇಕ್ಷಣೆಗಿದಂ ನುಡಿದಳ್ ಬಗೆಗೆಲ್ಲ ಬಲೆಯಿಂ ೧೧

ಸುದತಿ ಮನೋರಥಂ ಸಖಿಗೆ ಪೇಟದೆ ಸಿದ್ಧಿಸದೆನ್ನ ನಿನ್ನ ಕೂ
ಟದ ತೆಪನಂತುಟಲ್ಪು ನಿನಗಾಂ ಪೆಪತೊಂದು ನಿತಂಬನೀಶ್ವರೂ
ಪದ ಹೃದಯಂಬೊಲಿದೇನೆನಗುಂ ಬಗೆವೇಟದೆ ನಾಣ್ಣೆ ಬಾಪ್ಪಮಂ
ಕೆದಪಲಿದೇಕೆ ಪೇಟ ನಿನಗಾದುದಿದೇಕಿನಿತೊಂದುಮುಬ್ಬಿಗಂ ೧೨

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಬಾಪ್ಪಜಲನಿಮಜ್ಜ ಲಚರಾಲೋಲನಯನೆ ಬಗೆವೇಟಲುಜ್ಜು ಗಂಗೆಯ್ತು
ಲಜ್ಜಾರಸಮನೆಂತಾನುಮಂತರಂಗದಿಂ ತೊಲಗಿಸಿ

ಹೂಮಾಲೆಯನ್ನು ಮುಡಿಸಿಲ್ಲ. ನಡುವಿಗೆ ರತ್ನಕಟಿಸೂತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿಲ್ಲ. ಓಹೋ ಇದು
ಬೇರೆಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ; ನೀನು ಕಾಮನ ಪೀಡೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವೆ!" ವ|| ಎಂದು
ಕಾಮಲೇಖಿ ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನರಿತು ಮಾತನಾಡಿದಳು. ೧೦. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೆಸೆದ ಹಾಗಿದ್ದ
ವಿಷಯವು ಕಿವಿಗೂ ಕೇಳಿಸಿದುದರಿಂದ ಮೀನುಗಳ ಜೋಡಿಯು ದಪ್ಪಮುತ್ತುಗಳನ್ನು
ಕಾರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಚಂಚಲವಾದ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಹನಿಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿದ,
ಆ ಲತಾಂಗಿಯು ವಿರಹವೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗೆ ನೀರೆರೆವಂತೆ ಒಂದು ಬಗೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಆ
ಸಖಿಯೊಡನೆ ಏನೊಂದನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ೧೧. ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಚಿಂತೆಯಿಂದ
ಮಾತನಾಡಲೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲೂ ಒಲ್ಲದೆ ಶರತ್ಕಾಲದ ನವಿಲಿನಂತೆ
ಬಹುಮೌನದಿಂದ ಮೂಗಳಂತೆ ಇದ್ದು ಖೇದಗೊಂಡಿರುವ ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು
ನೋಡಿದ ಆ ಸಖಿಯು ಆ ಕಮಲನೇತ್ರಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಬಲೆಯಿಂದ ಮತ್ತೆ
ಹೇಳಿದಳು. ೧೨. "ಸುಂದರೀ, ಸಖಿಗೆ ಹೇಳದೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ
ನನ್ನ ಗೆಳೆತನವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ನಾನು ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ
ಎರಡನೆಯ ಹೃದಯದಂತೆ ಇರುವೆನು. ನನಗೂ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು
ಹೇಳದೆ ನಾಚಿ ಕಣ್ಣೀರು ಕರೆಯುವುದೇಕೆ! ನಿನಗೇಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಉದ್ವೇಗವು ಆಗಿದೆ
ಹೇಳು." ವ|| ಎನ್ನಲು ಕಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಜಲಚರದಂತೆ ಚಂಚಲನೇತ್ರಿಯಾಗಿ
ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಲಜ್ಜಾರಸವನ್ನು ಹೇಗೋ ತನ್ನ

ನೀನೆ ವಿದಗ್ಧ ನೀನೆ ಹಿತಕಾರಿಣಿ ನೀನೆ ಮನಕ್ಕೆ ವಿಶ್ರಮ
ಸ್ಥಾನಮದಿಕೆ ಕೇಳಬಲೆ ಪೇಟ್ಟಪೆನಾಂ ನಿಜರೂಪು ಯೌವನಾ
ನೂನ ವಿಲಾಸಮುತ್ತಮಗುಣಂ ಬಗೆಗೊಳ್ಳಿನಮಿಲ್ಲಿಗಂದು ಬಂ
ದಾ ನಳಿನಾಕ್ಷನೊಂದು ತೆಜನೀ ತೆಜದಿಂ ಪಡೆದತ್ತು ಚಿಂತೆಯಂ

೧೩

ಕೆಳದಿ ತರವೇಬ್ಬದೆನಗಾ
ನಳಿನಾಕ್ಷನನಲ್ಲದಂದು ಪೋದಪುದಸುವೀ
ಗಳೆ ಮದನನಿಸು ಪೊಸಕೆಂ
ದಳಿಗಳ ಕೆಂಗರಿಯ ನನೆಯ ಮೊನೆಯಂಬುಗಳಿಂ

೧೪

ನೆನೆಯಿಸಿ ಕಾಡುಗುಂ ಸತತವಾತನುದಗ್ರಲಲಾಟಪಟ್ಟವಾ
ತನ ಪೃಥುವಕ್ಷವಾತನ ತನೂದರವಾತನ ಚಲ್ಲೆಗಣ್ಣಳಾ
ತನ ಬಗೆಗೊಳ್ಳ ಪೆರ್ದೊಡೆಗಳಾತನ ಸಿಂಹಕಟೀತಟಂಗಳಾ
ತನ ನಿಡುದೋಳ್ಳಳಾತನಳಕಾಳಿಗಳಾತನ ನೀಳ್ ಪುರ್ವುಗಳ್

೧೫

ವ|| ಎಂದು ಬಗೆವೇಬ್ಬ ನೊಂದು ನುಡಿದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗಾ ಕಾಮಲೇಖಿಯಂತೆಂದಳ್

ಬಯಸಿದೆ ನೀಂ ದುರ್ಲಭನಂ
ಪ್ರಿಯೆ ಬಯಕೆಗೆ ಬಡವರಿಲ್ಲೆನಿಪ್ಪವೊಲಸುರಾ
ರಿಯನಂತಾದೊಡವೇಂ ನಿ
ನ್ನಯ ರೂಪುಂ ಕುಲಮುಮೊಲಿಸುಗುಂ ಕೃಷ್ಣನುಮಂ

೧೬

ಅಂತರಂಗದಿಂದ ತೊಲಗಿಸಿದಳು. ೧೩. ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು “ಸಖೀ! ನೀನೆ ವಿದ್ಯಾವತಿ, ನೀನೇ ಹಿತಕಾರಿಣಿ ನೀನೇ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ ಎಡೆ. ಅದಿರಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ತನ್ನ ರೂಪವೂ ಯೌವನವೂ ಅಧಿಕ ವಿಲಾಸವೂ ಉತ್ತಮಗುಣವೂ ಮನೋಹರವಾಗುವಂತೆ, ಅಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಆ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಅದೊಂದು ರೀತಿಯು ನನಗೆ ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ೧೪. ಕೆಳದೀ, ನನಗೆ ಆ ನಳಿನಾಕ್ಷನನ್ನು ತಂದುಕೊಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಮನ್ಮಥನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಹೊಸ ಕೆಂಪು ಚಿಗುರುಗಳ ಕೆಂಪುಗರಿಯ ಹೂವಿನ ಮೊಗ್ಗಿನ ಮೊನೆಯಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಈಗಲೇ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವು ಹೋಗುವುದು. ೧೫. ಆತನ ಉನ್ನತವಾದ ಪಟ್ಟಿಯಂತಿರುವ ಹಣೆಯೂ, ಆತನ ವಿಶಾಲವಾದ ಹೃದಯವೂ, ಆತನ ತೆಳ್ಳಗಿರುವ ಉದರವೂ, ಆತನ ಚೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣುಗಳೂ, ಆತನ ಮನೋಹರವಾದ ದಪ್ಪವಾದ ತೊಡೆಗಳೂ, ಸಿಂಹದ ನಡುವಿನಂತಿರುವ ನಡುವೂ, ಆತನ ನಿಡುತೋಳುಗಳೂ, ಆತನ ಮುಂಗುರುಳುಗಳೂ ಆತನ ನೀಳವಾದ ಹುಬ್ಬುಗಳೂ ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕಾಡುವುವು” ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ನೊಂದು ಮಾತನಾಡಿದಳು. ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ಕಾಮಲೇಖಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ೧೬. “ಗೆಳತಿ ಬಯಕೆಗೆ ಬಡವರಿಲ್ಲ. (ಬಯಕೆಯು ಬಡವರಿಗೂ ಆಗುವುದು.) ಎನ್ನುವಂತೆ ನೀನು ದುರ್ಲಭನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದೀಯೆ. ಆದರೇನಾಯಿತು? ನಿನ್ನ ರೂಪವೂ ಕುಲವೂ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಒಲಿಸುವುದು.

ನೆರೆದಜೆ ಲತಾಂಗಿ ನೀಂ ಮುರ
ವಿರೋಧಿಯೊಳ್ ಕಲ್ಪಲತಿಕೆ ಕಲ್ಪದುಮದೊಳ್
ನೆರೆವಂತೆಂದೊಡದೆಂದಾಂ
ನೆರೆದಜೆನೆಂದಾಂತಳವಳವಸ್ಥಾಂತರಮಂ

೧೭

ಅಳುವರ್ ತುಷಾರವರ್ಷದೊದವಿಂದರವಿಂದಿನಿ ಕಂದಿ ಕುಂದಿ ಪಾಡ
ಟಿವವೊಲಾವಗಂ ಕಟಿವ ಕಾಮಶರಾವಳಿಗಳ್ಳಿ ಬಳ್ಳಿ ಕೋ
ಮಳೆ ನಡೆತಂದು ಪೊಕ್ಕು ಬನಮಂ ಸಖಿಯರ್ ತಳಿವಾಲಿನೀರ್ಗಳಿಂ
ಕುಳಿರ್ವಲರ್ವಾಸಿನೊಳ್ ಪೊರಳುತಿರ್ದಳಗುವಿನ ಬೇಟದೇಟಿಯಿಂ

೧೮

ಲಲನೆ ಹಿಮೋಲ್ಲಸದ್ಧವನದೊಳ್ ವನದೊಳ್ ವನದೊಳ್ ಪೊರಳ್ಳು ನಿ
ಚ್ಚಲುಮಿಸೆ ಕಂತು ನಿಪ್ಪಸರದಿಂ ಸರದಿಂ ಸರದಿಂಪ್ರದೋಷಿ ಕೋ
ಗಿಲೆ ವಿಧು ಬೀಟಿ ಭೀತಕರಮಂ ಕರಮಂ ಕರಮಂ ಕಪೋಲದೊಳ್
ನಿಲಿಸುವಳೆಯ್ ನೋವಳಧಿಪಾಂಗದಪಾಂಗದ ಪಾಂಗದಗ್ಗಲಂ

೧೯

ಪಾಸುವ ಪಲ್ಲವಾಸ್ತರಣವೊಟ್ಟುವ ಬಾಳಮೃಣಾಳಸಂಕುಳಂ
ಸೂಸುವ ಚಂದ್ರಕಾಂತಜಲಮೊತ್ತುವ ಶೀತಳಿಕಾಕದಂಬಕಂ
ಬೀಸುವ ಪುಷ್ಪವೀಜನವಮರ್ಚುವ ಕಪ್ಪುರವಚ್ಚವಾಗಳುಂ
ಪೂಸುವ ಚಂದನಂ ಬಿಸುಪನಾಟಿಸಲಾರ್ತವೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯಾ

೨೦

೧೭. ಲತಾಂಗೀ, ಕಲ್ಪಲತೆಯು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವಂತೆ ನೀನು ಮುರಹರ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತೀಯೆ.” ಎಂದು ಸಖಿ ಹೇಳಿದಳು. ಒಡನೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆ- “ನಾನು ಎಂದು ಆತನೊಡನೆ ಸೇರುವೆನೊ” ಎಂದು ಬೇರೊಂದು ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಳು. ೧೮. ಅವರಿಸುವ ಹಿಮವೃಷ್ಟಿಯ ಹೆಚ್ಚಿಕೆಯಿಂದ ಕಮಲಿನಿಯು ಕಾಂತಿಹೀನವಾಗಿ ಕೃಶವಾಗಿ ರೂಪಗೈದುವಂತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಕರೆಯುವ ಕಾಮ ಬಾಣಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಅಳುಕಿ ಬಳುಕಿದ ಆ ಕೋಮಲೆಯು ಉದ್ಯಾನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಗೆಲತಿಯರು ತಳಿಯುವ ಆಲಿಕಲ್ಲಿನ ನೀರಿನಿಂದ ತಣ್ಣಗಿರುವ ಹೂವಿನ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯವಾದ ವಿರಹತಾಪದಿಂದ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ೧೯. ಕೋಗಿಲೆಯು ತನ್ನ ಸ್ವರದ ಇಂಪನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಚಂದ್ರನು ಭಯಂಕರವಾದ ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದ್ದನು. ಮನ್ಮಥನು ಸಂತತವಾಗಿ ತನ್ನ ಬಾಣದಿಂದ ಕಠಿನವಾಗಿ ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವಳ ಮನೋವಲ್ಲಭ ಕೃಷ್ಣನ ಅಂಗ ಮತ್ತು ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದ ರೀತಿಯು ಅತಿಶಯವಾದುದು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಹಿಮದಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ಬಳ್ಳಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ವನದಲ್ಲಿಯೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹೊರಳಾಡುತ್ತ, ಕೈಯನ್ನು ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಹು ಬಾಧೆ ಪಡುವಳು. ೨೦. (ಅವಳಿಗೆ) ಹಾಸುವ ಚಿಗುರು ಹಾಸಿಗೆಯೂ ಮೇಲೆ ಪೇರಿಸುವ ಎಳೆಯ ತಾವರೆಯ ದಂಟುಗಳೂ ಚಿಮುಕಿಸುವ ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ನೀರೂ ಬತ್ತುವ ಶೀತಳಿಕಸಮೂಹವೂ ಬೀಸುವ ಹೂವಿನ ಬೀಸಣಿಗೆಯೂ ತೊಡಿಸುವ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರದ ಆಭರಣವೂ ಬಳಿಯುವ ಗಂಧವೂ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ತಾಪವನ್ನು

ಮೇಳಿಸಿ ಪೊರ್ದಿದಾಳಿಯರ ಮೈ ಬಿಸುಪೇಜಿ ಬೆಮುಕುವಂಗದೊಳ್
ಬಾಳಮ್ಯಣಾಳಿಕಾಸಮಿತಿ ಚುಯ್ಯನುತುಂ ನೋರೆವಿಟ್ಟುದಶ್ರುಧಾ
ರಾಳಿ ಕಪೋಲದೊಳ್ ಕುದಿದು ಬತ್ತಿದುದೊಯ್ಯನೆ ಬೀಸುತಿರ್ಪ ಪೊಂ
ಬಾಟಿಯ ಚಾಮರಂಗಳುರೆ ಸೀದುವು ತನ್ನಿಯ ದೇಹದಾಹದಿಂ

೨೧

ವ|| ಅಂತು ಸತ್ಯಭಾಮೆಗಳಮಾದ ವಿರಹಪರಿತಾಪಮಂ ಕಂಡು ಬೆಗಲೊಂಡೀಕೆಯ
ಬೇಟಮಂ ಕೈಟಭಾರಾತಿಗೆಯ್ವಿಸದೊಡೆನ್ನಂ ದೋಷಮೆಯುಗುಮಿದಂ ಮೊದಲೊಳೀಕೆಯ ತಾತಂಗೆ
ಪೇಟಾತನನುಮತಿಯಿನಭಿಮತಮಂ ಮಾಪ್ಪಿನೆಂದು ನಡೆತಂದು ಸತ್ಯಾಜಿದ್ವಾಪನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೇಕಾಂತ
ದೊಳಿಂತೆಂದಳೆ

ಅಂದೊರ್ಮೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ
ಛಂದಾ ವಸುದೇವಸುತನ ರೂಪಂ ರೂಪಿ
ಛಂದ ಮೊದಲಾಗಿ ನೃಪ ನಿಜ
ನಂದನೆಯಂ ಮಾಣದಿಸುವನುದ್ಗಮಬಾಣಂ

೨೨

ತೊಲಗಿಸಿ ಭೂಪಣಪ್ರತತಿಯಂ ಮತಿಯಂ ಪತಿಯಂಗತೋಭೆಯೊಳ್
ನಿಲಿಸೆ ಮನೋಭವಾಗ್ನಿ ವಿಧುವಿಂ ಮಧುವಿಂ ವಧುವಿಂಗೆ ಪೆರ್ಚೆ ಚ
ಣ್ಣಲೆವ ಕೊಳಕ್ಕೆ ವಂದಮಳಿನಂ ಪುಳಿನಂ ನಳಿನಂ ನಿಜಾರ್ತಿಯಂ
ಗೆಲೆ ಪಡೆಯಲ್ ಬಲೆಕ್ಕವಳಿಲ್ಲ ಬಳಿಲ್ಲ ತೊಲಿಲ್ಲ ಜಾನಿಪಳ್

೨೩

ಆರಿಸಲಾರದೆ ಹೋದವು. ೨೧. ಕೃಶಾಂಗಿಯಾದ ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ದೇಹತಾಪದಿಂದ
ಗುಂಪಾಗಿ ಅವಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸಖಿಯರ ದೇಹಗಳು ಬಿಸಿಯೇರಿ ಬೆವರಿದವು.
ಅಂಗದ ಮೇಲಿರಿಸಿದ ಎಳದಾವರೆದಂಟುಗಳು ಚುಯ್ಯೆಂದು ನೋರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟವು.
ಅವಳ ಕಣ್ಣೊರಿಸಿದ ಧಾರೆಗಳು ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುದಿದು ಬತ್ತಿಹೋದವು. ಮೆತ್ತಗೆ ಬೀಸುವ
ಹೊಂಬಾಳೆಯ ಚಾಮರಗಳು ತುಂಬಾ ಸೀದುವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಬಹಳವಾದ
ಕಾಮತಾಪವನ್ನು ಕಂಡು, ಭೀತಿಗೊಂಡ ಕಾಮಲೇಖಿಯು ಈಕೆಯ ವಿರಹತಾಪವನ್ನು
ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸದಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ದೋಷವು ತಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಮೊದಲು ಈಕೆಯ
ತಂದೆಗೆ ಹೇಳಿ, ಆತನ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಅಭಿಮತವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು
ಎಂದು ನಡೆದು ಸತ್ಯಾಜಿತನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದಳು. ೨೨. “ದೊರೆಯೇ,
ಅದೊಂದು ಸಾರಿ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಆ ವಸುದೇವಸುತನ ರೂಪವು ಮನಸ್ಸನ್ನು
ಹೊಕ್ಕುದು. ಅಂದಿನಿಂದ ಪುಷ್ಪಬಾಣನು ನಿಮ್ಮ ಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಬಿಡದೆ
ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುವನು. ೨೩. “ಆಕೆ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ, ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು
ಪತಿಯ ಅಂಗಸೌಂದರ್ಯದಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವಳು. ಕಾಮಾಗ್ನಿಯು ಚಂದ್ರನಿಂದಲೂ ವಸಂತ
ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅವಳಿಗೆ ಅಧಿಕವಾಗಲು ತಂಪು ಮಾಡುವ ಕೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಳು.
ನಿರ್ಮಲವಾದ ಮಳಲೂ ಕಮಲವೂ ಅವಳ ತಾಪವನ್ನು ತಾವೇ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಬಳಿಕ

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ

ಸೋಂಕಿದ ಗಾಳಿ ದಳ್ಳುರಿವೊಲಾದುದು ಪೊಕ್ಕ ಸರೋವರಾಂಬು ಕಾ
ಯ್ದು ಕುದಿದತ್ತು ನಂದನವನಂ ಕರಿಕೆಬ್ಬಿದು ನೋಡೆ ಸುಯ್ಯು ಸು
ಯ್ದಂಕಿಯಿನೆಯ್ ಚಂದ್ರಿಕೆ ಬಿಸಿಲೆಣೆಯಾದುದನಂಗತಾಪದಿಂ
ಪಂಕರುಹಾಕ್ಷಿ ಕಾಮಶಿಖಿ ಪೆಣ್ಣರಿಜಂ ತಳೆದಂತೆ ತೋಡಿದಳು

೨೪

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ

ಅವಯವದ ಸಾರಸರ್ವ
ಸ್ವವನಾಹುತಿಗೆಯ್ಯಳಂಗಜಾಗ್ನಿಯೊಳುಡಿದ
ತವಳೊಳಸುವೊಂದೆ ಸತಿ ಮಾ
ಯ್ಯವನಾಕುಳ ಕಾಮಶಿಖಿಗೆ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯಂ

೨೫

ವ|| ಎನೆ ತತ್ಪಂಚಮಂ ಕೇಳು

ರೂಪಯಶೋದುಂದುಭಿನಿನ
ದಾಪೂರಿತಮಹಿಗೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ಹರಿ ತಾ
ನೋಪನೆನೆ ನೆಗಬ್ಬುಮೀಕೆಗೆ
ರೂಪಯಶೋಯೋಗ್ಯಮೆನಿಪ ಸೌಭಾಗ್ಯಯಶಂ

೨೬

ಪರಮಪದನಾತನಾ ಮುರ
ಹರನನೊಡಂಬಡಿಪೊಡೆನ್ನ ನಣ್ಣಿನ ನುಡಿಯೊಳ್
ಪುರುಳಿಲ್ಲಿಕೆಯ ರೂಪೀ
ಕರುಣಮೊಡಂಬಡಿಕುಮಲಗೆ ನಿನ್ನಯ ನುಡಿಯುಂ

೨೭

ಅವಳು ಅಳಲಿ ಬಳಲಿ, ಅಲೆದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಿಸುವಳು. ವ|| ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ
೨೪. “ಅವಳನ್ನು ಸೋಂಕಿದ ಗಾಳಿಯು ದಳ್ಳುರಿಯಂತಾಯಿತು. ಅವಳು ಹೊಕ್ಕ
ಸರೋವರವು ನೀರು ಕಾಯ್ದು ಕುದಿಯಿತು. ನಂದನವನವು ಸುಟ್ಟು ಕರಿಯಾಯಿತು.
ಅವಳು ನೋಡುವಾಗ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಬೆಳುದಿಂಗಳು ಬಿಸಿಲಿನಂತಾಯಿತು.
ಮನ್ಮಥತಾಪದಿಂದ ಆ ಕಮಲಾಕ್ಷಿ ಕಾಮಾಗ್ನಿಯೇ ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣಿಸುವಳು.
೨೫. “ಆಕೆ ತನ್ನ ಅವಯವದ ಸಾರಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕಾಮಾಗ್ನಿಗೆ ಆಹುತಿಮಾಡಿರುವಳು
ಅವಳ ಪ್ರಾಣವೊಂದೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಆ ಸತಿಯು ಅದನ್ನೂ ಕಾಮಾಗ್ನಿಗೆ ಅನಾಯಾಸದಿಂದ
ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯಾಗಿಸುವಳು” ವ|| ಎನ್ನಲು ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಕೇಳಿ,
೨೬. ಸತ್ಪ್ರಜಿತನು ರೂಪಕೀರ್ತಿಗಳ ನಗಾರಿ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತುಂಬಿಸಿರುವ
ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ಹರಿಯು ಪತಿ ಆದರೆ ಈಕೆಯ ರೂಪಕ್ಕೂ ಯಶಸ್ಸಿಗೂ ತಕ್ಕ ಸೌಭಾಗ್ಯವು
ಒದಗಿತೆಂಬ ಕೀರ್ತಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುವುದು. ೨೭. ಪರಮಪದವಿಯ ಆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಒಡಂಬಡಿಸು
ವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ನುಣುಪುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸಾರವಿಲ್ಲ. ಎಲೇ! ನಿನ್ನ ಮಾತೂ ಈಕೆಯ ರೂಪವೂ
ಈ ಕರುಣವೂ ಅವನನ್ನು ಒಡಂಬಡಿಸುವುವು. ವ|| ಆದುದರಿಂದ ನೀನೇ ಹೋಗಿ,

ವ|| ಅದುಕಾರಣಂ ನೀನೆ ಪೋಗಿ ನಿನ್ನ ಬಲ್ಲಂದದಿಂ ಪುಲ್ಲನಾಭನನೊಡಂಬಡಿಸು
ಪೋಗು; ಈಗಲ್ ನಿಮಿತ್ತಂಗಳುಂ ಶುಭಸೂಚಕಂಘಳಾಗಿದಪ್ಪುವು ಎಂದು ಕಳುಪುವುದುಂ ಕಾಮಲೇಖಿ

ಪೌರವಿನಿರ್ಗತೆಯಾಗಿ ಮ
ನೋರಥಮನೆ ಕಾಣ್ತು ತೆಜದಿನಿದಿರೊಳ್ ಕಂಡಳ್
ನಾರದನನಖಿಲತತ್ತ್ವ ವಿ
ಶಾರದನಂ ಕಾಂತಿಜಿತಶರನ್ನೀರದನಂ

೨೮

ವ|| ಆಗಳಾಕೆಗೆ ಮುನೀಂದ್ರನಿಂತೆಂದಂ

ದ್ವಾರಕೆಯ ಬಹಿರ್ವನದೊಳ್
ನಾರಾಯಣನಿರ್ಕುಮಿದಿರೊಳಭಿಮತಮಕ್ಕುಂ
ನಾರೀಜನದೊಳ್ ಬೇಟದ
ನಾರಿ ಮುಕುಂದಂಗೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನಿಕ್ಕುಂ

೨೯

ವ|| ಎಂದು ಮುನೀಶನಾದೇಶಂಗೆಯ್ದು ಪೋಗೆಂದು ಕಳುಹಿದೊಸಗೆಗೆ ಮನದೊಳೆ
ಗುಡಿಗಟ್ಟ ಬಗೆಯೊಳ್ ಬದ್ಧವಣಂಬೊಯ್ದು ರಾಗರಸದೊಳ್ ಸಿಂಪಿಣಿಯಾಡಿ ನಡೆದೆಯೆವಂದಾ
ದ್ವಾರಾವತಿಯ ಪೊಜವೊಲಿಲ ಬನಮಂ ಪೊಕ್ಕು

ನೀಲಮಣಿರುಚರನಂ ವನ
ಮಾಲಿಯನಾಲೋಲಮಕರಕುಂಡಲನಂ ದೋ
ತಾಲಂಕೃತಕೌಸ್ತುಭನಂ
ಲೀಲಾಗತಿ ರುಚರಪೀತಪಟನಂ ಕಂಡಳ್

೩೦

ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಆ ಪದ್ಮನಾಭನನ್ನು ಒಡಂಬಡಿಸು ಹೋಗು. ಈಗ ಶಕುನಗಳೂ ಶುಭ
ಸೂಚಕಗಳಾಗಿರುವುವು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಕಾಮಲೇಖಿಯು ೨೮.
ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರಟು ಇದಿರಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನೇ ಕಂಡಂತೆ ಸಕಲ
ತತ್ತ್ವವಿಶಾರದನೂ, ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೋಡವನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನೂ
ಆದ ನಾರದಮುನಿಯನ್ನು ಕಂಡಳು. ವ|| ಆಗ ಆಕೆಗೆ ಮುನೀಂದ್ರನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು.
೨೯. “ದ್ವಾರಕೆಯ ಹೊರಗಿನ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ಆ ನಾರಾಯಣನಿರುವನು. ನಿನಗೆ ಎದುರಿಗೇ
ಸಿಕ್ಕುವನು ನಿನ್ನ ಅಭಿಮತವು ನೆರವೇರುವುದು. ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಿಯೆಯರಲ್ಲೆಲ್ಲರಿ
ಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವಳಾಗುವಳು” ವ|| ಎಂದು ಮುನೀಶನು ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿ,
‘ಹೋಗು’ ಎಂದು ಕಳುಹಿಸಿದ ಶುಭವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಬಾವುಟವನ್ನೇರಿಸಿ,
ರೋಮಾಂಚನವನ್ನು ಪಡೆದು, ಮಂಗಳವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಾರಿಸಿ, ರಾಗರಸದಲ್ಲಿ ನೆನೆದು
ನುಡಿದಳು. ಆ ದ್ವಾರಾವತಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಪುರದ ಹೊರಗಿನ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು
ಹೊಕ್ಕಳು. ೩೦. ನೀಲರತ್ನದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ ವನಮಾಲಾಧರನೂ ತೂಗಾಡುವ
ಕರ್ಣಾಭರಣವುಳ್ಳವನೂ ಹೊಳೆಯುವ ಕೌಸ್ತುಭದಿಂದಲಂಕೃತನಾಗಿ ಲೀಲೆಯಿಂದ

ವ|| ಅಂತಿದಿರೋಳ್ ಯದ್ಯಚ್ಚೆಯಿಂದುತ್ಪಾರಿತಪರಿವಾರನಾಗಿದ್ ವಾರಿಜಾಕ್ಷನ ಸಮಕ್ಷಕ್ಕೆ
ವಂದು

ಏನರಸ ಸುಖಮೆ ಚೆಲ್ವಿಂ
ನೀನೊಲಿಸಿದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯಂ ನೆನೆವೈ ತ
ನ್ನಾನಿಯಟ್ಟಿದ ದೂತಿಯೆ
ನಾನಾಭಿಧಾನದೊಳೆ ಕಾಮಲೇಖೆಯೆನೆಂಬೆಂ

೩೧

ಎಂದು ನುಡಿದವಳ ನುಡಿಗಳ್
ಕಂದರ್ಪನ ಕರ್ಬುವಿಲ್ಲ ಜೀವೊಡೆಯೊಡನೆ
ಯ್ತಂದು ಕಿವಿವುಗುವುದುಂ ಪುಗು
ತಂದುವು ನನೆಯಂಬುಗಳ್ ಮುಕುಂದನ ತನುವಂ

೩೨

ವ|| ಅಂತು ಕಂತುಶರಭರಿತಹೃದಯತೂಣೀರನಾಗಿ ಚಾಣೂರವೈರಿ

ಎಂತೆಂತು ನಿನ್ನನಟ್ಟಿದ
ಳೆಂತೆಂತೆನ್ನಂ ಪಲುಂಬ ಪಂಬಲಿಸುವಳೆಂ
ತೆಂಕಿದಳವಳ್ ಬೇಟದಿ
ನಂತದನೆಲೆ ಕಾಮಲೇಖೆ ನುಡಿ ವಿಸ್ತರದಿಂ*

೩೩

ನಡೆಯುತ್ತಿರುವವನೂ ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಯೂ ಆದ ಆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಂಡಳು. ವ||
ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಪರಿವಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಳುಹಿಸಿ, ಎದುರಿಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ಕಾಣಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ
ಬಂದಳು. ೩೧. “ಏನರಸಾ ಸುಖವೇ? ನೀನು ನಿನ್ನ ಚೆಲುವಿನಿಂದ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡ ಆ
ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಜ್ಞಾಪಕವಿದೆಯೆ? ಆ ಮಾನವತಿಯು ಕಳುಹಿಸಿರುವ ದೂತಿ ನಾನು,
ನನ್ನ ಹೆಸರು ಕಾಮಲೇಖೆ”. ೩೨. ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಅವಳ ಮಾತುಗಳು ಮನ್ಮಥನ
ಕಬ್ಬುಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯ ಟಂಕಾರದೊಡನೆ ಬಂದು, ಕಿವಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕೊಡನೆ ಅವನ ಹೂ
ಬಾಣಗಳೂ ಕೃಷ್ಣನ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಕ್ಕವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಕಾಮಬಾಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ
ಹೃದಯವೆಂಬ ಬತ್ತಳಿಕೆಯುಳ್ಳ ಕೃಷ್ಣನು ೩೩. “ಎಲೆ ಕಾಮಲೇಖೆ! ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆ-
ಹೇಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದಳು? ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹಲುಬಿ

೧. ನಾನಾಭಿಧಾನಕದೆ (ಕಗ)

* ಈ ಪದ್ಯ ದನಂತರ (ಕಗ) ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ.

ಚಳದಳಕಾಳಿಗಳ್ ಪದಪಯೋರುಹದೊಳ್ ನಸುನೀಳ್ವ ಜೋಲ್ವು ಕು
ಪ್ಪಳಿಸೆ ಏನಮ್ಮೆಯಾಗಿ ದರಹಾಸವಿಲೋಕನದಿಂ ಪ್ರಸಾದಮಂ
ತಳೆದು ನೃಪೇಂದ್ರ ಮಂಗಳಮೆ ದೇವರ ದಕ್ಷಿಣಬಾಹುಶಾಖೆಗಂ
ದೆಲೆಗೆಲೆ ಕಾಮಲೇಖೆ ನಿನಗಾದನುರಾಗದಿನಲ್ತೆ ಮಂಗಳಂ

ಧರಣೀನಾಥಂಗೆ ಸತ್ರಾಜಿಗೆ ಕುಶಲಮೆ ತನ್ನಂಗಿ ಪೇಟು ವಾರ್ತೆಯಂ ತ
ತ್ತುರದೊಳ್ ತಚ್ಚಕ್ರವಾಕಸ್ತನಿಗೆ ಬಿನದಮೇಂ ತತ್ಸತೀಸಂಕುಲಕ್ಕೇಂ
ಕರಣೀಯಂ ನೇನಗಲ್ಲಿಂತೆನಿತು ದಿವಸಮಾ ಕನ್ನೆಯಂ ನಿನ್ನ ಬಂದೀ
ಬರವಾದಂ ಚಿತ್ರಮೆಂದಿಂಬಳವಡೆ ಬೆಸಗೊಂಡಂ ಸರೋಜಾತನೇತ್ರಂ

ವ|| ಎಂಬುದು ಮಾತಿನ ನಲವಿಂದೀತನ ಮನದೊಲವಳಿಯಲಾದುದೆಂದು ಸಂತಸದಿಂದಿಂತದಳ್

ವನಿತೆಯರನಾವನುಂ ನೋ
ಡಿ 'ನೋಡಿಸಲ್ ಸೋಲ್ತು ಸೋಲಿಸಲ್ ನೆಱಿಯಂ ನೀಂ
ವನಜಾಕ್ಷ ಕೊಬೆಗನ್ನೆ ರೂ
ಪಿನ ಪೊಳಪನೆ ತೋಟಿ ನೀಱಿಯಂ ಕೂರಿಸಿದೈ

೩೪

ತನು ತನಗಿಲ್ಲದಂಡಲೆವ ಗಾಳಿಯನೋವದೆ ಪಾವು ಕೊಂಡ ಚಂ
ದ್ರನನುರಿದಿದ್ ಮನಛನನಾಱಿದುಂಬಿಯನೋವದೇಕೆ ಪೆ
ತ್ತನೊ ಬಿದಿಯೆಂದು ತೀಡುವೆಲಗುಂಜ್ಜಳಿಪಿಂದುಗೆ ಕಾಡುವಂಗಜಂ
ಗನುನಯದಿಂದೆ ಪಾಡುವಳಿಗಂತವಳೇಂ ಬೆದಲುತ್ತುಮಿರ್ಪಳೋ

೩೫

ಯುವತಿಯ ಬಾಡಿದಂಗಲತೆ ಬತ್ತಿಯ ಬಾಯ್ ಕೊರಗಿದ್ ವಕ್ರಮಂ
ಬಿವನೆಸೆವಾತಕ್ಕೋಮಲತೆಯಿಂದರುಣಚ್ಚವಿಯಿಂ ಸುಕಾಂತಿಯಿಂ
ನವಲತೆಗಂ ಪ್ರವಾಳಲತೆಗಂ ಹಿಮರೋಚಗಮಾಯ್ ಪೋಲಲೊಂ
ದವಸರಮಿಂತವರ್ಕಿವಳ ಬೇಟಮೆ ಬೆಂಬಲವಾದುದೆಂಬಿನಂ

೩೬

ಹಂಬಲಿಸುವಳು? ಈಗ ಅವಳು ವಿರಹವೇದನೆಯಿಂದ ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಳು? ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳು" ವ|| ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅವನ ಆದರದ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ಈತನ ಮನಸ್ಸು ತಿಳಿಯಿತು ಎಂದುಕೊಂಡು, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಾಮಲೇಖೆ ಹೀಗೆಂದಳು. ೩೪. "ಕಮಲಾಕ್ಷಾ, ಯಾವ ಪುರುಷನೂ ವನಿತೆಯರನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವರೂ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡುವಂತೆಯೂ ತಾನು ಅವರಿಗೆ ಸೋತು ಅವರೂ ತನಗೆ ಸೋಲುವಂತೆಯೂ ಮಾಡಲಾರನು. ಸೊಬಗನಾದ ನೀನು ನಿನ್ನ ರೂಪದ ಹೊಳಪನ್ನು ತೋರಿಸಿಯೇ ಆ ಲಾವಣ್ಯವತಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ, ಒಲಿಸಿಕೊಂಡೆ. ೩೫. "ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆ, ತನಗೆ ದೇಹವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಅಲೆಯುವ ಗಾಳಿಯನ್ನೂ ಹಾವು ನುಂಗಿ ಉಗಿದಿರುವ ಚಂದ್ರನನ್ನೂ ಉರಿದುಹೋದ ಮನ್ಮಥನನ್ನೂ ಶತ್ರುವಾದ ತುಂಬಿಯನ್ನೂ (ಆರಡಿ= ೧ ಆರು ಕಾಲುಳ್ಳ ತುಂಬಿ, ೨ ಶತ್ರು) ಪ್ರೀತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಧಿ ತಾನು ಪ್ರೀತಿಸದ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಏಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೋ ಎಂದು, ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಗೂ ಹೊಳೆಯುವ ಚಂದ್ರನಿಗೂ ಹಿಂಸಿಸುವ ಮನ್ಮಥನಿಗೂ ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಹಾಡುವ ತುಂಬಿಗೂ ಅದೆಷ್ಟು ಹೆದರುವಳೋ! ೩೬. "ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಬಾಡಿದ ಅಂಗಲತೆಯನ್ನೂ ಬತ್ತಿದ ಬಾಯನ್ನೂ ಕೊರಗಿದ ಮುಖವನ್ನೂ ಲತೆಯು ಕೋಮಲತೆಯಿಂದಲೂ ಹವಳದ ಬಳ್ಳಿಯು ತನ್ನ ಅರುಣಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಸುಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ ಹೋಲುವುದಕ್ಕೆ ಅವಳ ವಿರಹವೇ ಬೆಂಬಲವಾಯಿತೆನ್ನುವಂತೆ ಒಂದು ಸಮಯವು

ತನುತಾಪಂ ಚೈತ್ರನಿಂ ಚಂದ್ರನಿಶಿತಯವಾಗಿದುರ್ವದಾ ಚೈತ್ರನಿಂ ಚಂ
ದ್ರನಿನಾಗಿದುರ್ವತ್ಕಟಂ ನಂದನದಿನೋಗೈದುದಾ ಚೈತ್ರನಿಂ ಚಂದ್ರನಿಂ ನಂ
ದನದಿಂ ತಳ್ಳಿಯ್ತು ತೆಂಗಾಳಿಯಿನೊದವಿದುದಾ ಚೈತ್ರನಿಂ ಚಂದ್ರನಿಂ ನಂ
ದನದಿಂ ತೆಂಗಾಳಿಯಿಂದೈವಡಿವಳಿದವಳಾ ತಾಪಮಂ ಪೇಚ್ಚಿನೇನಂ ೩೭

ಚತ್ತಂಬೊಕ್ಕರ್ದೆಯೆಂತ್ರೆ ಹರಿ ಕುಳಿರ್ವ ಕರಸ್ಪರ್ಶದಿಂದಿಂದು ತಾಪಂ
ಚತ್ತಂ ಮೈಸೋಂಕಿ ಮಂದಾನಿಳನುರಿದನದರ್ಕಾಳಿಯರ್ ದೂರದಿಂ ಸೂ
ಸುತ್ತಿರ್ಪರ್ ತೋಯಮಂ ಜೀರ್ಣೋಪವಿಯೊಳೆ ಮನೋಜಾತನೆಚ್ಚಿಟ್ಟಿಸಲ್ಕಾ
ದೇತ್ತುಂಗೋಲಿಕ್ಕುವಂ ಭಾವಿಸುವರಳವೆ ಸತ್ತಾಜಿತೀದೇಹದಾಹಂ ೩೮

ಎನಸುಂ ಮೈಬಿಸುಪೇಟೆ ವಾಸಗೃಹಮಂ ತೀವಿತ್ತು ಸುಯ್ಯಾಳಿ ನಂ
ದನಪತ್ರಂಗಳೆ ನಾಟಿಸಿತ್ತು ವಿಗಳದ್ವಾಷ್ಟಾಂಬುಧಾರಾಳಿ ತ
ದ್ವನಭೂಜಾವಳಿಗಾಲವಾಲಜಲವಾಯ್ತುಬಾಕ್ಷ ನಿನ್ನಂದಮಂ
ನೆನೆಯುತ್ತುಂ ಮನಮಂ ತಟುಂಬುತಿರೆ ಜೀವಂ ನಿಂದುದಾ ತನ್ನಿಯಾ ೩೯

ವ|| ಅಂತಾ ವಿರಹವಿಹ್ವಲೆಯ ಜೀವಿತಾಶ್ರಯದೊಳ್ ಸಂದೇಹಮುಂಟಲ್ಲದೆನ್ನ ನುಡಿಯೊಳ್
ಸಂದೇಹಮಿಲ್ಲವಂತು ಬಂದು ನೋಯ್ದುಬೆಂದು ತನ್ನ ಮನದೊಳೊಡಂಬಡಿಸಿದಂತೆ ನುಡಿದ ದೂತಿಯ

ದೊರಕಿತು. ೩೭. “ನಿನ್ನ ವಿರಹದಿಂದಾದ ಅವಳ ದೇಹತಾಪವು ವಸಂತನಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಅದು ಚಂದ್ರನಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಆ ಚೈತ್ರ ಚಂದ್ರರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿದ ತಾಪವು ನಂದನ ವನದಿಂದ ಉಲ್ಬಣವಾಯಿತು. ಆ ಚೈತ್ರ ಚಂದ್ರ ನಂದನವನಗಳಿಂದ ಬೆಳೆದ ಅದು ಬೀಸುವ ತೆಂಗಾಳಿಯಿಂದ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಚೈತ್ರ ಚಂದ್ರ, ನಂದನವನ, ತೆಂಗಾಳಿಗಳಿಂದ ಐದುಮಡಿ ಬೆಳೆದ ಅವಳ ಆ ತಾಪವನ್ನೇನು ಹೇಳಲಿ! ೩೮. “ಕೃಷ್ಣಾ! ನೀನು ಹೇಗೆ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿದ್ದೆಯೋ ಕಾಣೆನು! ಶೀತಲಕರಗಳಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದ ಚಂದ್ರನು ತಾಪಗೊಂಡನು. ಮೈಯನ್ನು ಸೋಕಿದ ಮಂದಮಾರುತನು ಉರಿದನು. ಅದುದರಿಂದ ಆಕೆಯ ಗೆಳತಿಯರು ದೂರದಿಂದಲೇ ಜೀರ್ಣೋಪವೆಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಅವಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನಿರುವೆಡೆಗೆ ಎರಚುವರು. ಆದರೂ ಮನ್ಮಥನು ಎದ್ದು ಅವರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಮೇಲೆಳೆದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುವನು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ದೇಹತಾಪವು ಎಷ್ಟೆಂಬುದನ್ನು ಜನರು ಯೋಚಿಸಿ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?!” ೩೯. “ಆಕೆಯ ದೇಹದ ಶಾಖವು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿ ವಾಸದ ಮನೆಯನ್ನು ತುಂಬಿತು. ಉಸಿರಿನ ಗಾಳಿಯು ನಂದನವನದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಒಣಗಿಸಿತು. ಸುರಿಯುವ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಧಾರೆಗಳು ಆ ವನದ ಮರಗಳಿಗೆ ಪಾತಿಯ ನೀರಾದುವು. ಕಮಲಾಕ್ಷಿ! ನಿನ್ನ ಅಂದವನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಡೆ ಹಿಡಿದಿರುವುದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಅವಳ ಜೀವವು ನಿಂತಿದೆ. ವ|| ಹಾಗೆ ವಿರಹ ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾಗಿರುವ ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ದೇಹವು ಇನ್ನೂ ಇರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ

೧. ಜಾತನಿರ್ದುರ್ದೈವರ್ಕಾ (ಕ) ಜಾತನಿರ್ದುರ್ದೈವಶ್ಚಾ (ಖ) ಜಾತನಿರ್ದುರ್ದೈವಸಲ್ಕಾ (ಗ)
೨. ಹೈಮಗೃಹಮಂ (ಕಗ) ೩. ನಾಡಿಸಿತ್ತು (ಕಗ) ೪. ನೆನೆಯುತ್ತಿರ್ಪ ಮನಂ (ಕಗ)

ಮಾತಿಂಗೊಡಂಬಟ್ಟು ವಿಟವೇಷದಿಂ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನತನುವಾಗಿ ಕಾಮಲೇಖಿಯೊಡನೆ ನಡೆಗೊಂಡು
ನಿಜಕಾಮಪ್ರೇಮರಥಮನಾಹತಮತಿಜವದಿನೆಯ್ವಿಸಲೆಯ್ವಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯಿರ್ಬ ಬನಮಂ ಪೊಕ್ಕು
ತದ್ವನವಿಭೂತಿಯಂ ನೋಡಿ ಪೊಯ್ತುಗಳೆಯಲೊಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ತವಲ್ಲಭೆಯಂ ನೋಡುವುತ್ಕಲಿಕೆಯಿಂದಾ
ಕಾಂತೆಯಿರ್ದೇಕಾಂತಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ತತ್ಸಮೀಪದ ಜವನಿಕೆಯ ಮಹಿಯೊಳ್ ತನ್ನನಾರುಂ
ಕಾಣದಂತು ತನಗಾ ಕನ್ನೆಯ ರೂಪುಗಾಣಲುಂ ಮಾತುಗಳೆಲುಂ ಬರ್ಪಂತು ಕಾಮಲೇಖಿವರಸು
ನಿಂದು

ಕೆಂದಳಿರ್ವಾಸಿನೊಳ್ ಕಡುಬೆಳರ್ತು ಕರಂ ಬಡವಾದ ತನ್ನಿ ತ
ನ್ನೊಂದಿರವಿಂದೆ ಸಂಜೆಮುಗಿಲೊಳ್ ನಸುದೋರ್ಪ ಕಲಾಪಶೇಷಮ
ಪ್ಪಿಂದುವ ಲೇಖಿಯಂತೆಸೆದು ಮೆಲ್ಲೆರ್ದೆಯಂ ನಡುವಂಗಜಾಸ್ತ್ರದಿಂ
ನೊಂದು ಕಿಲಲ್ಲುಲ್ಲ ಪರಿಯಂ ಹರಿ ಕಂಡೆರ್ದೆಯಾಳಿ ನೋಡಿದಂ ೪೦

ಮಾಡಿ ಬೆಡಂಗಿ ಕಣ್ಣೆ ಕಡುಸೋಲಮನೆನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಸೋಲಮಂ
ಮಾಡುವಲಂಪಿನಿಂ ಪುಗುವವೋಲೆದೊಕ್ಕನಗಿಂದು ಶೈತ್ಯಮಂ
ಮಾಡಿದಳೀಕೆ ಕಾಮಪರಿತಪ್ಪೆ ಗಡಂತಿವಳಿಂದೆ ತಣ್ಣ ಕೈ
ಗೂಡಿದುದೆನ್ನ ಮೂಢತೆಯೊ ಮೇಣವಳಂಗಜತಪ್ಪೆಯಲ್ಲೋ ೪೧

ಪಡಬೇಕಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ ಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಬಂದು
ನೋಡಬೇಕು” ಎಂದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಒಡಂಬಡುವಂತೆ ಹೇಳಲು ಕೃಷ್ಣನು ದೂತಿಯ
ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಕಾಮಿಯ ವೇಷದಿಂದ ತನ್ನ ವೇಷವನ್ನು ಮರೆಸಿಕೊಂಡು,
ಕಾಮಲೇಖಿಯೊಡನೆ ನಡೆದು ತನ್ನ ಕಾಮಪ್ರೇಮರಥವು ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅತಿವೇಗದಿಂದ
ನಡೆಯಿಸಿದುದರಿಂದ ಬೇಗನೆ ಬಂದು ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯಿದ್ದ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.
ಆ ವನದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ, ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ
ಮನೋವಲ್ಲಭೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯಿದ್ದ ಏಕಾಂತಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ
ಬಂದನು. ಅವಳ ಸಮೀಪದ ತೆರೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಕಾಣದಂತೆಯೂ
ತನಗೆ ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ರೂಪವು ಕಾಣಿಸುವಂತೆಯೂ ಮಾತು ಕೇಳಿಸುವಂತೆಯೂ
ಕಾಮಲೇಖಿಯೊಡನೆ ನಿಂತನು. ೪೦. ಕೆಂಪುಚಿಗುರಿನ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿ
ಬಹಳ ಬಡವಾದ ಆ ಸುಂದರಿ ತನ್ನ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಂಜೆಯ ಮೋಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಣಿಸುವ
ಕಲೆಯು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿರುವ ಚಂದ್ರನ ಕಲೆಯಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದಳು. ಮೃದುಹೃದಯದಲ್ಲಿ
ನೆಡುತ್ತಿರುವ ಕಾಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ನೊಂದು ಕೋಪಿಸಿ, ರೇಗುವ ಅವಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಮನಸಾರೆ
ನೋಡಿದನು. ೪೧. “ಈ ಬೆಡಗಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸೋಲನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಮನಕ್ಕೂ
ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಆಸೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಈಗ ನನಗೆ ಶೈತ್ಯವನ್ನೇ
ಉಂಟು ಮಾಡಿದಳು. ಈಕೆ ಕಾಮತಪ್ಪಳಷ್ಟೆ. ಹೀಗೆ ಇವಳಿಂದ ತಂಪುಂಟಾಯಿತು! ನನ್ನ

ವ|| ಎಂದರವಿಂದಲೋಚನನಾ ಕನ್ಯೆಯಂ ಕಂಡು ತನ್ನೆದೆಯಾಟಿದಂದಮುಮನಾ ಕನ್ಯೆಯ
ರೂಪುಮಂ ಬೇಟಿದ ಕಾಯುಮನನುಕ್ರಮದೊಳೆ ಬಗೆಯುತ್ಪರ್ಷಿನಮಾ ದರ್ಪಕಪ್ರದಾರಿತ
ವಿಧುರಿತಸ್ವಾಂತೆ ನಿಜಾಂತರವೇದಿಸಖೀಜನಂಗಳೊಳೊರ್ವ ಚಾತುರ್ಯವತಿಯ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ

ಅನಲಸಹಾಯನಪ್ಪ ಯಮದಿಜ್ಞುಖದಿಂ ನಡೆತರ್ಪ ತೆಂಬೆರಲ್
ಮನಸಿಜವಹ್ನಿಯಂ ಬಿಡದೆ ಪೆರ್ಚಿಪುದುಂ ಕಡುನೋವನೀವುದುಂ
ವನರುಹವಕ್ತೃ ವಿಸ್ಮಯಮೆ ತಾಪಹರಂ ಜನಸೌಖ್ಯಕಾರಿ ನಂ
ದನಮೆನಗಂಗತಾಪಮುಮನೋವದೆ ನೋವುಮನೀವುದದ್ಭುತಂ

೪೨

ಕೆಳದಿಯರಟ್ಟಿಂ ತಳಿವ ಚಂದನಮಿಶ್ರಿತಚಂದ್ರಕಾಂತಶೀ
ತಳಜಳವಾಟಿಸಲ್ ನೆಲೆಯವೆಂದು ಹಿಮೋದಕಪೂರ್ಣಮಪ್ಪ ಪೂ
ಗೊಳದೊಳೆ ಪೊಕ್ಕುಮೆನ್ನ ವಿರಹಾಗ್ನಿಯನಾಟಿಸಲಾರ್ತೆನಿಲ್ಲ ನೀ
ರೊಳಮುರಿವೊಂದು ದಳ್ಳುರಿಯನಂಗನೆ ನಂದಿಸುವಂದಮಾವುದೋ

೪೩

ಖಳಮದನಾಸ್ತ್ರಪುಂಜದವೊಲಪ್ಪಲಕ್ಷ್ಮಮುಮಂಗಸಂಭವಾ
ನಳನವೊಲಪ್ಪ ಕೆಂದಳಿರ ಪಾಸಿಕೆಯುಂ ವಿಷನಾಮವುಳ್ಳ ಶೀ
ತಳಜಳಮುಂ ವಿಷಾಹಿಂಕುಲಮೊಂದಿದ ಚಂದನದಣ್ಣುಮಕ್ಕ ಕೇ
ವಳಮೆನಗಾಭಿಚಾರವಪಚಾರಮಿದೇಂ ಶಿಶಿರೋಚಾರಮೇ

೪೪

ಮೂಢತೆಯೋ ಅಥವಾ ಈಕೆ ಕಾಮತಪ್ತೆಯೇ ಅಲ್ಲವೋ!” ವ|| ಎಂದು ಕಮಲನೇತ್ರನು
ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾದುದನ್ನೂ ಆಕೆಯ ರೂಪವನ್ನೂ
ವಿರಹತಾಪವನ್ನೂ ಪ್ರೇಮವನ್ನೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಾಮಬಾಣ
ಪೀಡಿತೆಯಾದ ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆ ತನ್ನ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ತಿಳಿದ ಸಖಿಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು
ಚತುರೆಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಹೀಗೆಂದಳು. ೪೨. “ಕಮಲಮುಖಿ, ಅಗ್ನಿಸಹಾಯಕ
ನಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬೀಸುವ ತಂಗಾಳಿಯು ಕಾಮಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದೂ
ಹೆಚ್ಚು ನೋವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ತಾಪಹರವೂ,
ಜನಸೌಖ್ಯಕಾರಿಯೂ ಆದ ನಂದನವನವೂ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸದೆ ಪಾಲಿಸದೆ ಕಾಮತಾಪವನ್ನೂ
ನೋವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವುದು ಬಹು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆ. ೪೩. ಗೆಳತಿಯರು
ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಚಿಮುಕಿಸುವ ಸುಗಂಧಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯ ಶೀತಲವಾದ
ನೀರೂ ನನ್ನ ವಿರಹಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಆರಿಸಲಾರದೆಂದು, ಹಿಮಜಲಪೂರ್ಣವಾದ ಹೂವಿನ
ಕೊಳವನ್ನು ಹೊಕ್ಕೂ ನನ್ನ ತಾಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರೆನು. ನೀರಿನಲ್ಲೇ ಉರಿಯುವ
ಈ ದಳ್ಳುರಿಯನ್ನು ಆರಿಸುವ ರೀತಿ ಯಾವುದೋ! ೪೪. ಎಲೇ! ಅತಿದುಷ್ಟನಾದ ಕಾಮನ
ಅಸ್ತ್ರಸಮೂಹದಂತಿರುವ ಪುಷ್ಪಾಭರಣವೂ ಮನ್ಮಥಾಗ್ನಿಯಂತಿರುವ ಕೆಂಪುಚಿಗುರಿನ
ಹಾಸಿಗೆಯೂ ವಿಷವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ತಣ್ಣೀರೂ ವಿಷಸರ್ಪಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ
ಮರದಿಂದಾದ ಚಂದನದ ಲೇಪನವೂ ನನಗೆ ಆಭಿಚಾರ, ಅಪಕಾರ, ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರವೇ?!

ಸಮನಿಸಿದುಷ್ಕರೋಚಯ ಮರೀಚಯ ನಿರ್ಭರತಾಪವಾಙುಗುಂ
ಕುಮುದಿನಿಗಿಂದುದರ್ಶನದಿನಾಙುಗುಮೇ ಪೆಱತೊಂದು ವಸ್ತುವಿಂ
ಹಿಮಕರವಕ್ತ್ರ ಕೇಳಿನಗೆ ಪೆರ್ಚಿದ ಮನ್ಮಥತಾಪವಾಙುಗುಂ
ಕಮಳದಳಾಕ್ಷದರ್ಶನದಿನಾಙುಗುಮೇ ಶಿಶಿರೋಪಚಾರದಿಂ

೪೫

ಅಸ್ತವನೀಯನೀಲತನುಸೌಷ್ವವವಾ ನವಪೀತವಸ್ತ್ರವಾ
ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನವಾ ಮಕರಕುಂಡಲವಾ ವನಮಾಲೆ ರಂಜಿಪಾ
ವಿಸ್ತೃತವಕ್ಷವಾ ಸುಭುಜವಾ ಕಮಲೇಕ್ಷಣವೀ ಸ್ಮರಾನಲಾ
ರ್ಚಿಸ್ತದಿಗ್ಗಹ್ಯನುಕ್ತುರದೊಳ್ ಪೊಳೆದೊಪ್ಪುವ ಭಂಗಿ ವಿಸ್ಮಯಂ

೪೬

ಹೃದಯದ ತಾಪವನೆನ್ನೀ
ಹೃದಯಸ್ಥಂ ಗೋಪಚಂದ್ರನಾಟಿಸನೆನೆ ಕೇಳ್
ಸುದತಿ ಕಡುದೂರದಾಕಾ
ಶದ ಚಂದ್ರಮನೆಂತುಮಾಟಿಸಲ್ ನೆಟಿದಪನೇ

೪೭

ಹೃದಯಾಗ್ನಿ ಪೆರ್ಚಿ ವನತತಿ
ಗೆ ದವಾಗ್ನಿವೊಲಾಯ್ದೆಂತು ಹರಿಯಿದ್ವಪನೀ
ಹೃದಯಾಗ್ನಿಯೊಳಗ್ನಿಸ್ತಂ
ಭದ 'ವಿದ್ಯೆಯನೀಗಳಿಂತು ಕಲ್ತನೊ ಸಖಿಯೇ

೪೮

೪೫. “ಚಂದ್ರಮುಖೀ; ನೈದಿಲೆಗೆ ಸೂರ್ಯಕಿರಣವು ತಾಕುವುದರಿಂದಾದ ಸಹಿಸಲಾಗದ
ಅತಿತಾಪವು ಚಂದ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ಆರುವುದೇ ಹೊರತು ಬೇರಾವ ವಸ್ತುವಿನಿಂದಲೂ
ಆರಲಾರದು. ಹಾಗೆಯೇ ನನಗೆ ಅತಿಯಾಗಿರುವ ಮನ್ಮಥತಾಪವು ಆ ಕಮಲನೇತ್ರ
ಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಆರುವುದೇ ಹೊರತು ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರದಿಂದ ಆರುವುದಿಲ್ಲ.
೪೬. “ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹವಾದ ಆ ನೀಲಾಂಗ ಸೌಷ್ವವವೂ ಆ ಹೊಸ ಪೀತಾಂಬರವೂ ಆ
ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನವೂ ಆ ಕರ್ಣಕುಂಡಲವೂ ಆ ವನಮಾಲೆಯೂ ಹೊಳೆಯುವ ಆ ವಿಶಾಲ
ಹೃದಯವೂ ಆ ಸುಭುಜವೂ ಆ ಕಮಲನೇತ್ರವೂ ಕಾಮಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟ ಹೃದಯವೆಂಬ
ಈ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆದು ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ರೀತಿಯು ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆ. ೪೭. “ಸುಂದರೀ,
ಕೇಳು, ನನ್ನ ಹೃದಯತಾಪವನ್ನು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲೇ ಇರುವ ಕೃಷ್ಣಚಂದ್ರನು
ಆರಿಸದಿರುವನೆಂದ ಮೇಲೆ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಆಕಾಶದ ಚಂದ್ರನು ಆರಿಸಬಲ್ಲನೇ!
೪೮. ಸಖೀ, ಹೃದಯಾಗ್ನಿ ಹೆಚ್ಚಿ ವನಕ್ಕೆ ಕಾಡುಕಿಚ್ಚಿನಂತಾಗಿದೆ. ಈ ಹೃದಯಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ
ನಮ್ಮ ಹರಿಯಿರುವನು. ಆ ಸ್ವಾಮಿ ಹೇಗೆ ಅಗ್ನಿ ಬಹುಸ್ತಂಭವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿತನೋ!

ತಾನಿದರ್ ನಿಲಯಮಿದು ಮದ
ನಾನಳನಿಂದುರಿದುದಕ್ಕೆ ತನ್ನಿದೇಡೆಯಂ
ತಾನಾರಯ್ಯದನೆನ್ನನ
ದೇನಾರಯ್ಯಪನೆ ಬಂದು ಕಮಲದಳಾಕ್ಷಂ

೪೯

ಧರೆಯಂ ಮೂಱಡಿ ಮಾಡಿದ
ಹರಿ ಬರ್ಪೊಡೆ ತಡವೆ ಮನದೊಳೊಲ್ಲದ ಬರವಿಂ
ಬರೆ ಕಿಟಿದೆಡೆ ಪಲವಡಿಯಾ
ಗಿರೆ ತಡೆದನೊ ಬಾರದಿರ್ಬು ತಡೆದನೊ ಕೆಳದೀ

೫೦

ಪ್ರಾಣೇಶನ ಬರವಿಂಗಿವು
ಮಾಣದೆ ಕೆತ್ತಿದಪುವೆಡದ ಕಣ್ಣುಂ ತೋಳುಂ
ಪ್ರಾಣೇಶನ ಬರವಿಲ್ಲಂ
ಪ್ರಾಣೇಶಂ ಬರ್ಕುಮೆನ್ನನುಯ್ಯಲಮೋಘಂ

೫೧

ವ|| ಎಂದು 'ದರ್ಪಕದಶಾಮಾವಸ್ಥಾತುರತೆಯಿಂ ಪರ್ಯಾಕುಲಜೀವಿತೆಯಾಗಿ ಕನ್ನೆ ಮೂರ್ಛಾಪ್ರಪನ್ನೆಯಪ್ಪುದುಂ ಅದಂ ಸಖೀಜನಂಗಳ ಸಂಭ್ರಮಧ್ವನಿಯಿನಟಿದು ಗರುಡಧ್ವಜಂ ಜವನಿಕೆಯಿನೊಳಪೊಕ್ಕು ಆ ದರ್ಪಕಸರ್ಪದಷ್ಟೆಗೆ ಅವಸರೋಚಿತ ಸ್ವಕೀಯ ಸ್ನಿಗ್ಧವಚನಮೆ ಮಂತ್ರವಾಗಿ ನಿಜಕರಸ್ಪರ್ಶನಮೆ ಸಂಜೀವನಾಮೃತಸ್ಪರ್ಶನಮಾಗಿ ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದೆಬ್ಬಿಹೊಸಿ

೪೯. ಅಕ್ಕ ಆ ಕಮಲದಳನೇತ್ರನು ತಾನೇ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಈ ಹೃದಯಗೃಹವು ಮದನಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟರೂ ವಿಚಾರಿಸದೆ ಇರುವಾಗ ಈಗ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವನೇ ೫೦. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೂರುಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ ಅಳೆದ ಆ ಹರಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ದೂರ ತಡವೆ? ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೆ ಅಲ್ಪದೂರವೂ ದೂರದಂತೆ ಆಗುವುದರಿಂದ ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನೋ! ಬರಲಿಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ನಿಂತೇಬಿಟ್ಟನೋ! ೫೧. ಪ್ರಾಣೇಶನ ಆಗಮನಕ್ಕೆಂದು ನನ್ನ ಈ ಎಡದ ಭುಜವೂ ಕಣ್ಣೂ ಬಿಡದೆ ಅದಿರುತ್ತಿರುವುವು. ಪ್ರಾಣೇಶ ಕೃಷ್ಣನು ಬರುವುದಿಲ್ಲವಾದರೆ ಪ್ರಾಣೇಶ(ಯಮ)ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನನ್ನು ಒಯ್ಯಲು ಬರುವನು.” ವ|| ಎಂದು ಮನ್ಮಥಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೆಯದಾದ ಅಂತದೆಶೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾಗಿ ಮೂರ್ಛೆಯನ್ನು ಪಡೆದಳು. ಅದನ್ನು ಸಖೀಜನರ ಗಾಬರಿಯ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ತಿಳಿದ ಕೃಷ್ಣನು ತೆರೆಯ ಒಳಗಡೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಕಾಮಸರ್ಪವು ಕಚ್ಚಿದ್ದ ಆಕೆಗೆ ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ತನ್ನ ನಯವಾದ ಸಮಾಧಾನೋಕ್ತಿಯೆಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನೂ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶವೆಂಬ ಸಂಜೀವನಾಮೃತ ಸ್ಪರ್ಶನವನ್ನೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದನು.

ಪರಮಸ್ತೇಹಾಮೃತಾದ್ಯೇಕ್ಷಣರುಚಿನಿಚಯಂ ಸೇಸೆ ಸಂಭಾಷಣಂ ತೂ
ಯರವಂ ಕಂದರ್ಪರಾಗೋದಯವೇಳದಳಿವಂದಲ್ ಪೊದಟ್ಟಂಗತ್ಯಂಗಾ
ರರಸಂ ಕೈನೀರ್ ಮುದಂ ಪೊಂಗಳಸಮೊಲವು ಮೌಹೂರ್ತಮಾಗಲ್ತದಲ್ಲೋ
ದರಿಯೋಳ್ ವೈವಾಹವಪ್ಪನ್ನೆಗವಭಿನವವೈವಾಹದಿಂ ಕೃಷ್ಣನಿದಾಂ ೫೨

ವ|| ಅಂತಾ ಮಹೋತ್ಸವಪ್ರಪಂಚಮಂ ಕಾಮಲೇಖಿಯಿಂ ಸತ್ರಾಜಿನ್ಮಪಂ ಕೇಳುಮತಿ
ಹರ್ಷದಿಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮನುಮಂ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯುಮಂ ನಿಜನ್ಯಪೇಂದ್ರಮಂದಿರಕ್ಕೊಡಗೊಂಡು
ಬರಿಸಿ ನಿಖಿಳ ಮಂಗಳಾಚಾರಮಂ ನೆಗಟ್ಟು

ಕುಳುವ್ಯದ್ಧರ್ ನಲಿದಾಡೆ ಬಂಧುನಿವಹಂ ಕೊಂಡಾಡೆ ಸಾಮಂತಮಂ
ಡಳಿ ಹಾರೈಸೆ ಬಿಯಂ ಪೊದಟ್ಟ ಜಸಮಂ ತಳ್ಳಿಸೆ ವಾದಿತ್ರಕಾ
ಹಳಗೇಯಸ್ವನಮುಣ್ಣೆ ವೇದನಿನದಂ ಕೈಗಣ್ಣೆ ವೈವಾಹಮಂ
ಗಳಮಂ ಮಾಡಿದನಟ್ಟಿಂಡವರ್ಗೆ ಸತ್ರಾಜಿನ್ಮಹೀಪಾಲಕಂ ೫೩

ವ|| ಅಂದಿನಿರುಳೋಳ್

ತಳೆದುಜ್ವಳತ್ತಮಂ ಪಾ
ಲೊಳೆ ತೊಳೆದಂತೊಪ್ಪಿ ಪೊಚ್ಚಪೊಸವೆಳ್ಳಿಂಗಳ್
ಬೆಳಗುತ್ತಿದುರ್ದು ಬೆಳ್ಳಿಂ
ಗಳ ರೂಪಂ ಬಿಸಿಲೆ ಬೆಳಗಿದಪುದೆಂಬನೆಗಂ ೫೪

ವ|| ಆಗಳತನುರಾಗೋದ್ವೀಪನಕಾರಣವಸ್ತುವಿಸ್ತಾರಸಂಸ್ತುತ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಶಯನಸ್ಥಾನದೊಳ್
ದುಕೂಲಪ್ರಚ್ಛದಾಚ್ಛಾದಿತ ಮರಾಳತೂಳ ಶಯ್ಯಾತಳಮನಲಂಕರಿಸಿದಲ್ಲಿ

೫೨. ಪರಮಪ್ರೇಮಾಮೃತದಿಂದ ಒದ್ದೆಯಾದ ಕಣ್ಣಿನ ನೋಟದ ಕಾಂತಿಸಮೂಹವೇ
ಮಂಗಳಾಕ್ಷತೆ ಸಂಭಾಷಣೆಯೇ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿ, ಮನ್ಮಥರಾಗೋದಯವೇ ಎಳೆಚಿಗುರಿನ
ಚಪ್ಪರ, ಪ್ರಕಟವಾದ ಶೃಂಗಾರರಸವೇ ಧಾರೆಯ ನೀರು, ಸಂತೋಷವೇ ಸುವರ್ಣಕಲಶ,
ಒಲವೇ ಮುಹೂರ್ತ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ವಿವಾಹವಾಗುವುದಕ್ಕೆ
ಮುಂಚೆಯೇ ನೂತನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಆದ ಆ ಮಹೋತ್ಸವದ ವಿವರವನ್ನು ಕಾಮಲೇಖಿ ಸತ್ರಾಜಿದ್ರಾಜನಿಗೆ
ಹೇಳಿದಳು. ಅತಿಹರ್ಷಗೊಂಡ ಆ ಸತ್ರಾಜಿತನು ಕೃಷ್ಣಸತ್ಯಭಾಮೆಯರನ್ನು ತನ್ನರಮನೆಗೆ
ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಸಕಲಮಂಗಳಾಚಾರವನ್ನೂ ನಡೆಯಿಸಿ, ೫೩. ವಂಶದ
ವೃದ್ಧರು ನಲಿದಾಡುತ್ತಲೂ ಬಂಧುಗಳು ವಧೂವರರನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಲೂ ಸಾಮಂತರಾಜರು
ಶುಭವನ್ನು ಹಾರೈಸುತ್ತಲೂ ದಾನದಕ್ಷಿಣೆಗಳ ವ್ಯಯವು ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ತರುತ್ತಲೂ
ಮಂಗಳವಾದ್ಯ ಸಂಗೀತಗಳ ಧ್ವನಿ ಉಕ್ಕುತ್ತಲೂ ವೇದಘೋಷವು ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಲೂ
ಇರುವಲ್ಲಿ, ಸತ್ರಾಜಿತನು ಸತ್ಯಭಾಮಾಕೃಷ್ಣರ ವಿವಾಹಮಂಗಳವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದನು.
ವ|| ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ೫೪. ಹಾಲಿನಿಂದ ತೊಳೆದಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಹೊಸ ಬೆಳದಿಂಗಳು
ಬಿಸಿಲೇ ಬೆಳುದಿಂಗಳ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದೆಯೆಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು.
ವ|| ಆಗ ಕಾಮರಾಗೋದ್ವೀಪನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಉತ್ತಮವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿ

ಪುಳಕನವಾಂಕುರಂ ನೆಗಟಿ ಘರ್ಮಪಯೋಲವಕುಟ್ಟಲಂ ಪುದುಂ
 ಗೊಳಿ ರತಿರಾಗಪಲ್ಲವಮೊಡರ್ಚಿ ಕಟೀಕೃತಕಾದ್ರಿನಿರ್ಝರಂ
 ತುಳುಕೆ ಮುಖಾಂಬುಜಂ ಮಿಟುಗೆ ಮಾಧವಸಂಗತಿ ಮಾಧವೋತ್ಸವಾ
 ನಿಳ ನವಸಂಗಮಾದುದು ಮಹಾವನಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗಂ

೫೫

ಮದನಸುಖಕ್ಕೆ ತಾನೆ ನೆಲೆ ಪೆಂಡಿರೊಳೆಂಬಿನಮಂತುಟೊಂದು ನೋ
 ಟದ ತೆಜನಂತುಟೊಂದು ತನಿಸೋಂಕಿನ ಸಮ್ಮದವಂತುಟೊಂದು ಮೇ
 ಳದ ಚದುರಂತುಟೊಂದು ಪರಿರಂಭದ ಸಂಭ್ರಮಮಂತುಟೊಂದು ಕೂ
 ಟದ ಪರಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೊಡಗೂಡೆ ಮುರಾರಿಗೆ ಕೂಡಿತ್ತುತ್ಸವಂ

೫೬

ಕರಕೃಷ್ಣಾಳಕಮುತ್ಪದಾರ್ಪಿತನಖಂ ನಿಪ್ಪಿಡಿತ್ತೋಷ್ಠಂ ಸಮ
 ತ್ಸರಹಸ್ತಾಹತಿ ಹೂಂಕೃತಾನ್ವಿತಪದಾಘಾತಂ ಯದೃಚ್ಛಾವಚ
 ಸ್ಪುರಣಂ ಸಭುಕುಟೀಕ್ಷಣಂ ದೃಢಪರಿಷ್ಕಂಗಳಂ ವಿಮುಕ್ತಾಂಗ ಸಂ
 ವರಣಂ ಕೈತವವೃತ್ತವೇಂ ನೆಗಟ್ಟುದೋ ಸಂಭೋಗಕೋಲಾಹಲಂ

೫೭

ವಿಸ್ತಾರವೂ ಸ್ತುತ್ಯವೂ ಆದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ದೂಕೂಲದ ಹಚ್ಚಡವನ್ನು ಮೇಲೆ ಹಾಸಿದ
 ಹಂಸತೂಲಿಕೆಯ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನ ಆ ಸತ್ಯಭಾಮಾಕೃಷ್ಣರು ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ೫೫. (ಆಗ
 ವಸಂತಕಾಲವಾದುದರಿಂದ) ಮಾಧವನ (ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ವಸಂತಕಾಲ) ಅತ್ಯಾನಂದಕರವಾದ
 ನೂತನ ಸಮಾಗಮವು ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಗೂ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೂ, ಆಯಿತು. ವಸಂತಮಾರುತ
 ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಆದಂತೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ಆದ ರೋಮಾಂಚನವೇ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಗಾದ ಹೊಸಚಿಗುರು
 ಮೊಳಕೆಯಂತಾಯಿತು. ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ರತಿರಾಗವೇ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಗಾದ ಚಿಗುರಿನಂತಿದ್ದಿತು.
 ಬೆವರುನೀರಿನ ಹನಿಗಳೇ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮೊಗ್ಗುಗಳಂತಿದ್ದವು. ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ನಡುವೆಂಬ
 ಕೃತಕಾದ್ರಿಯಿಂದ ಹರಿಯುವ ಬೆವರು ಗಿರಿಯಿಂದ ಹರಿಯುವ ಝರಿಯ ನೀರಾಗಿದ್ದಿತು.
 ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಮುಖಕಮಲವೇ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸಹಜ ಕಮಲದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು.
 ೫೬. ಕೃಷ್ಣನ ಪತ್ನಿಯರಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಾಮಸುಖಕ್ಕೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೇ ನೆಲೆಯೆನ್ನುವಂತೆ
 ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣವಾದ ಆ ನೋಟದ ರೀತಿಯೂ ಸ್ಪರ್ಶದ ಸಂತೋಷವೂ ಅದೊಂದು
 ರೀತಿಯ ಸೇರುವೆಯ ಚಾತುರ್ಯವೂ ಅಷ್ಟು ಬಗೆಯ ಆಲಿಂಗನದ ಸಂಭ್ರಮವೂ
 ಅಷ್ಟೊಂದು ರತಿಕ್ರೀಡೆಯ ರೀತಿಯೂ ಅವಳಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಲಭಿಸಿತು. ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ
 ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ೫೭. ಕಯ್ಯಿಂದ ಮುಂಗುರುಳಿನ ಎಳೆತ, ಉಬ್ಬಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿನ
 ನಖಕ್ಷತ, ಅಧರ ಚುಂಬನ, ಕೃತಕಮಾತ್ಸರ್ಯದ ಹೊಡೆತ, ಹೂಂಕರಿಸುತ್ತಾ ಒದೆಯುವಿಕೆ,
 ತೋರಿದಂತೆ ಮಾತು. ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿಕ್ಕಿದ ನೋಟ, ದೃಢಾಲಿಂಗನ, ತೆರೆದ ಮೈಸವರುವಿಕೆ,
 ನಟನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳುಳ್ಳ ಆ ಸಂಭೋಗ ಕೋಲಾಹಲವು ಹೇಗೆ ನಡೆಯಿತೋ!

ಅವಲುಪ್ತಾಂಗವಿಲೇಪನಂ ಚ್ಯುತಲಲಾಮಂ ಪ್ರಸ್ತಮಾಲಾಳಿ ವ
ಕೃವತಂಸಂ ಶ್ಲಥಮೇಖಲಂ ತ್ರುಟಿತಹಾಸಂ ಮುಕ್ತಮಂಜೀರಕಂ
ಪ್ರವಿಕೀರ್ಣಾಳಕವಸ್ತುಬಂಧ ಕಬರಿಚ್ಛನ್ನಾಂಗಮಾರಕ್ತನೇ
ತ್ರವರಾಗಾಧರವಾಯು ಕಾಮಕಳಹಂ ಸತ್ರಾಜಿತೀದೇವಿಯಾ

೫೮

ಸರಸೀಜಾಕ್ಷನೊಳಿತ್ತುದಾ ಸತಿಯ ಸಂಭೋಗಂ ಸನ್ಯತ್ಯುಚ್ಚಂ
ಸರುವತ್ಕಾಂಚಿ ಸಚುಂಬನಂ ಸಪರಿರಂಭಂ ಸಪ್ರಹಾರಂ ಸನಿ
ಭರವಕ್ರಶ್ವಸಿತಂ ಸಲೀಲಮತಿ ಸಸ್ನೇಹಂ ಸರೋಮೋದ್ಗಮಂ
ಸರಸಾಂಗಂ ಸನಿಮೀಲಿತಂ ಸಸಮಪಾತಂ ಸೌಖ್ಯಸಂಪತ್ತಿಯಂ

೫೯

ಉರದಿಂ ಪೆರ್ಮೋಲೆ ಬೆಂಗೆ ಮೂಡೆ ಬೆಮರಂಬುಂ ವಜ್ರಲೇಪಂಚೊಲಾ
ಗಿರೆ ಕೀಲೊಟ್ಟು ಬೆಡಂಗನೀಯೆ ಪುಳಕಂ ತೋಳ್ ತಳ್ಳು ಗಂಟಕ್ಕಿದಂ
ತಿರೆ ಮೆಯ್ ಮೆಯ್ಯೊಳಡಂಗುವಂತಮರೆ ಗಾಢಾಲಿಂಗನಂಗೈಯ್ಯು ನ
ಲ್ಲರದೇನಿದರ್ ರೊ ಕಾಸಿ ಬೆಚ್ಚ ತೆಪದಿಂ ಶ್ರೀಸತ್ಯಭಾಮಾಚ್ಯುತರ್

೬೦

ವ|| ಅಂತು ಸಂತತಂ ನಿಕಾಮಪ್ರೇಮಕಾಮೋತ್ಸವಂ ನೆಗಟಿ

೫೮. ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಆದ ಕಾಮಕಲಹದಲ್ಲಿ, ಅಂಗಕ್ಕೆ ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗಂಧ ಮೊದಲಾದುದು ಅಳಿಸಿಹೋಯಿತು. ಹಣೆಯ ಲಾಂಛನವೂ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು, ಮಾಲೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದುಹೋದವು. ಶಿರೋಭೂಷಣವು ವಕ್ರವಾಯಿತು, ವಡ್ಡಾಣವೂ ಕಳಚಿ ಹೋಯಿತು. ಹಾರವು ಕಿತ್ತುಹೋಯಿತು: ಕಾಲುಬಳಿಯೂ ಬಿಟ್ಟುಹೋಯಿತು ಮುಂಗುರುಳು ಕೆದರಿಹೋಯಿತು. ಗಂಟುಬಿಚ್ಚಿಹೋಗಿ ಜೋಲುಮುಡಿಯು ಮೈಯನ್ನು ಮುಸುಕಿತು. ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಯಿತು. ತುಟಿಯು ಕೆಂಪಿಲ್ಲದುದಾಯಿತು. ೫೯. ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಒಡ್ಡಾಣವು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತ ಕುಚವು ನರ್ತಿಸುತ್ತ ಇರುವಲ್ಲಿ ಚುಂಬನಾಲಿಂಗನ ತಾಡನ ಸಹಿತವೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಬಾಯುಸಿರೂ ರೋಮಾಂಚನವೂ, ನಿಮೀಲಿತ ನೇತ್ರವೂ ಉಳ್ಳದೂ, ಸಾರಸಾಂಗತ್ಯನುರಾಗ ಪೂರ್ಣವೂ ಆದ ಸಮಸ್ಥಿತಿ ಸಂಭೋಗವು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸೌಖ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ೬೦. ಶ್ರೀಸತ್ಯಭಾಮಾ ಕೃಷ್ಣರು ಒಬ್ಬರ ದೇಹವು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅಡಗುವಂತೆ ದೃಢಾಲಿಂಗನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪರಸ್ಪರ ಬೆಸೆದಂತೆ ಇದ್ದರು. ಆಗ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಸ್ತನಗಳು ಕೃಷ್ಣನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ನಾಟಿ, ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವವೋ ಎಂಬಂತೆ ತೋರಿತು ಬೆವರು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ವಜ್ರಲೇಪದಿಂದ ಅಂಟಿಸಿದಂತೆ ಇದ್ದಿತು. ರೋಮಾಂಚನವು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಸೇರಿಸುವ ಕೀಲಿನಂತಾಗಿದ್ದಿತು. ತೋಳು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಕಟ್ಟಿ ಗಂಟುಹಾಕಿದಂತೆ ಇದ್ದಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸಂತತವಾಗಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರೇಮಕಾಮೋತ್ಸವವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ

ವಿಭುಗಿನಿಯಳ್ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಸೆ
 ತ್ಯಭಾಮೆ ಜಾಂಬವತಿ ನಾಗ್ಗಜಿತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣೆ ಮ
 ದ್ರಭವೆ ಕಳಿಂದಜೆಯೆಂಟನೆ
 ಯಭಿನುತಗುಣೆ ಮಿತ್ರವಿಂದೆ ಮತ್ತಂ ನೂರ್ವರ್

೬೦

ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತಸತಿಯರೊ
 ಳಿಷ್ಟಸುಖಂ ನೆಗಲಿರ್ದನಸುರಾರಿ ಭುಜಾ
 ಕೃಷ್ಣಧನು ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹ
 ಶಿಷ್ಟಾನುಗ್ರಹಸಮಗ್ರನೆನೆ ನಿಜಪುರದೊಳ್

೬೧

ವ|| ಅಂತಿರ್ದೊಂದು ದಿವಸಮೋಲಗಸಾಲೆಯೊಳೊಡ್ಡೋಲಗಂಗೊಟ್ಟದ್ದಲ್ಲಿ

ಸ್ಮರಕರಿ ಡಿಂಡಿಮಸ್ವನಮನೇಟಿಸೆ ಕಂಕಣಕಿಂಕಣೀಸ್ವನಂ
 ಸರಸಲತಾತ್ರಿಭಂಗಿಯನದಿರ್ಪೆ ನಿಜಾಂಗಲತಾತ್ರಿಭಂಗಿ ಚಾ
 ಮರರುಚಿಯಂ ಕಟಾಕ್ಷರುಚಿಯೇಟಿಸೆ ಚಾಮರವಿಕ್ಕಿದರ್ ಪಯೋ
 ಧರವತಿಯರ್ ಸರೋಜವನದೊಳ್ ಸುಲಿದಾಡುವುದಂಚೆವಿಂಡೆನಲ್

೬೨

ಪರಿಕಲಿಸಿ ಕಲಸಿ ಕಪುರ
 ದ ರಜಂ ಕುಂಕುಮರಜಂ ಮೃಗೋದ್ಭವರಜಮೇಂ
 ತೆರೆಗೊಂಡುವೊ ಸಿತಚಾಮರ
 ಮರುದಭಹತಿಯಿಂದಮಾ ಸಭಾಕುಟ್ಟಮದೊಳ್

೬೩

೬೦. ವಿಭುವಾದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸ್ತುತ್ಯ ಗುಣೆಯರಾದ ಪ್ರಿಯೆಯರು ರುಕ್ಮಿಣಿ, ಸತ್ಯಭಾಮೆ, ಜಾಂಬವತಿ, ನಾಗ್ಗಜಿತಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣೆ, ಮದ್ರಭವೆ, ಕಾಳಿಂದಿ ಎಂಟನೆಯವಳಾದ ಮಿತ್ರವಿಂದೆ, ಎಂಬುವವರಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ನೂರು ಜನರು ಪತ್ನಿಯರಾದರು. ೬೧. ಈ ನೂರೊಂಟು ಜನ ಸತಿಯರಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತ ಅಸುರಾರಿ ಕೃಷ್ಣನು, ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹ ಶಿಷ್ಟಪರಿಪಾಲನಾನುಗ್ರಹಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿ ಹೆದೆಯೇರಿಸಿದ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಧರಿಸಿ, ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಇರುತ್ತ ಒಂದು ದಿನ ಸಭಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿರುವಾಗ ೬೨. ಸುಸ್ತನಿಯರಾದ ಯುವತಿಯರು ಕಮಲವನದಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಾಡುವ ಹಂಸಗಳ ಹಿಂಡಿನಂತೆ ಕಾಣಿಸುವ ಬಿಳಿಯ ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಆ ವನಿತೆಯರ ಕೈಬಳೆ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆಗಳ ಶಬ್ದವು ಮನ್ಮಥನ ಆನೆಗಾಗಿ ಬಾರಿಸುವ ವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಮೂರಡೆ ಬಾಗಿಸಿ ನಿಂತ ಅವರ ಲತಾಂಗದ ನಿಲವು, ರಸಭರಿತವಾದ ಲತೆಯ ತ್ರಿಭಂಗವನ್ನೂ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅವರ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಹೊಳಪು ಚಾಮರದ ಹೊಳಪನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿದ್ದಿತು. ೬೩. ಕರ್ಪೂರದ, ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿಯ ಮತ್ತು ಕಸ್ತೂರಿಯ ಧೂಳು, ಆ ಸಭಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಹರಡಿ ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಬೆರೆತು, ಬಿಳಿಯ ಚಾಮರದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಅಲೆಯೇಳುತ್ತಿದ್ದವು.

ನಿರುಪಮರೂಪಪ್ರತಿಮಯೌವನಮೂರ್ಜಿತವಿಭ್ರಮಂ ಮನೋ
ಹರದರಹಾಸಮುತ್ಕಟಕಟಾಕ್ಷನಿರೀಕ್ಷಣಕಾಂತಿ ಮಂಗಲಾ
ಭರಣಮೊಡರ್ಚಿ ಕಂತುಭುಜಶಕ್ತಿಯೆ ಕಾಂತೆಯರಾಗಿ ನಿಂದವೋಲ್
ಸರಸಿಜನಾಭನೋಲಗದೊಳಿದುರ್ವ ವಾರವಿಳಾಸಿನೀಜನಂ

೬೫

ನೆಗಟ್ಟಿಂದ್ರಾದ್ಯಮರೌಘಮೋಲಗಕೆ ವಂದೆಮ್ಮಂದದಿಂ ಭಕ್ತಿವೀ
ಉಗುಮಿಂದೀ ವಿಭುಗೆಂದು ಸೂಚಪವೊಲಿದರ್ ಭಕ್ತಿಸದ್ಭಾವದಿಂ
ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿದೊಡಂತೆ ಕೈಮುಗಿಪ ಮಾತಿಂಗೊರ್ವೆ ಜೀಯೆಂಬ ಮೆ
ಚುಗುಡಲೊಂಡು ಮಹಾಪ್ರಸಾದಮೆನುತಿರ್ಪುವೀಶರಾಘಾನದೊಳ್

೬೬

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್

ದಿನಮಣಿದೀಧಿತಿಯಂ ಮಂ
ಡನಮಣಿದೀಧಿತಿಗಳಿಟೆಸೆ ಗಗನದಿನಿಟಿತಂ
ದು ನಿಜೈರಾವತದಿಂದಿಟೆ
ದು ನಿಂದನರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲೊಳ್ ದೇವೇಂದ್ರಂ

೬೭

ವ|| ಆಗಲ್

ಸರಸೋಕ್ತಿಪ್ರೌಢಿಯಿಂದಂ ನಿಲಿಸಿ ಪಡಿಯುಂ ಬಂದು ಪೊಕ್ಕಾ ಸಭಾಭ್ಯಂ
ತರಮಂ ಭಾಳಸ್ಥಳೀಕುಟ್ಟಲಿತಕರನುಘೇ ಬಿನ್ನಪಂ ದೇವ ದೇವೇ
ಶ್ವರನೆತ್ತಂದಿದರ್ಪಂ ಬಾಗಿಲೊಳೆನೆ ಬರವೇಲೆಂದತರ್ಕ್ಕಪ್ರಭಾವ
ಸ್ಫುರಿತಭೂಪಲ್ಲವಸ್ಪಂದನದೆ ಚಿಸಿದಂ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದೇವಂ

೬೮

೬೫. ತಮ್ಮ ಅನುಪಮವಾದ ರೂಪವೂ ಯೌವನವೂ ಉರ್ಜಿತವಾದ ಬೆಡಗೂ ಮನೋಹರವಾದ ಮುಗುಳುನಗುವೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದ ಕಾಂತಿಯೂ ಮಂಗಲಾಭರಣಗಳೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿರಲು ಮನ್ಮಥನ ಭುಜಶಕ್ತಿಯೇ ಯುವತಿಯರಾಗಿ ನಿಂತಂತೆ ಇರುವ ವೇಶ್ಯೆಯರು ಕೃಷ್ಣನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದರು. ೬೬. ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಇಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಇಂದು ನಮ್ಮಂತೆಯೇ ಈ ಸಭೆಗೆ ಬಂದು, ಈ ವಿಭುವಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೀರುವುದು-ಎಂದು ಸೂಚಿಸುವರೋ ಎಂಬಂತೆ ಅನೇಕ ರಾಜರು ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಸದ್ಭಾವನೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಮುಖವನ್ನು ಪ್ರಭುವು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಕೈಮುಗಿಯುತ್ತ ಮಾತಿಗೊಂದು ಸಾರಿ 'ಜೀಯೆ' ಎನ್ನುತ್ತ ಮೆಚ್ಚು ಕೊಟ್ಟರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆನ್ನುತ್ತ ಇದ್ದರು. ವ|| ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ೬೭. ದೇವೇಂದ್ರನು, ತನ್ನ ಆಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಯನ್ನು ಕೀಳಾಗಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದು ಐರಾವತದ ಬೆನ್ನಿನಿಂದಿಳಿದು ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತನು. ವ|| ಆಗ ೬೮. ದ್ವಾರಪಾಲಕನು, ಸರಸವಾದ ಜಾಣ್ಮೆಯ ಮಾತಿನಿಂದ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಸಭೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದು, ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಮುಗಿದ

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ದೌವಾರಿಕನಿವೇದಿತ ಸ್ವಕೀಯಾಗಮನವೃತ್ತಾಂತನವಸರಂಬಡೆದುಪೇಂದ್ರಾಸ್ಥಾನದ
ಭದ್ರಮಂದಿರಮನಿಂದ್ರಂ ಬಂದು ಪೊಕ್ಕು ತದೀಯಶ್ರೀಪಾದಪದ್ಮ ಪೀಠೋಪಕಂಠಭೂಮಿಯೊಳ್
ನಿರ್ಭರ ಭಕ್ತಿರಚಿತಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯಾಗಿ

ಪಸರಿಸಿದುದು ನಡುವಗಲೊಳ್
ಕಿಸುಸಂಜೆ ವಿಚಿತ್ರಮನೆ ಸುರವೇರಸಿಂದ್ರಂ
ವಸುಮತಿಯೊಳ್ ಮೆಯ್ಯಕ್ಕಿರೆ
ಪಸರಿಸಿದುದು ತತ್ತಿರೀಟಮಣಿಘ್ನಣಿಪಟಲಂ

೬೯

ವ|| ಅಂತು ಗೀರ್ವಾಣರುರ್ವೀತಳಾಲಿಂಗಿತಸರ್ವಾಂಗರಾಗಿ ಸಮನಂತರಮೆಟ್ಟು ನಿಂದಿರ್ಪುದುಂ

ಅಮಿತದಯಾಲೋಕನಸಂ
ಭ್ರಮಪಚನದರಸ್ಮಿತಂಗಳೆಂಬಿವಟೆನನು
ಕೃಮದಿಂ ಸಂಭಾವಿಸಿದಂ
ಕಮಲಾಕ್ಷಂ ಶಕ್ರಮುಖ್ಯದಿಕ್ಷಾಲಕರಂ

೭೦

ಪ್ರಬದ್ಧ ಮಣಿವಿಷ್ಣುರಂಗಳೊಳನುಕ್ರಮಂ ತಪ್ಪದಂ
ತೆ ಬಂದು ಮಘವಾಗ್ನಿಧರ್ಮದಿತಿಜಪ್ರಚೇತೋಮರು
ತ್ಯುಭೇರಹರರಿರ್ಪುದುಂ ಸಭೆಯೊಳುಣ್ಣೆ ಪೊಣ್ಣೆತ್ತು ಜಾಂ
ಗುಭೊಲ್ಲಶುಭಬೊಲ್ಲಮಾಂಗಳಿಕಬೊಲ್ಲಮೆಂಬೀ ರವಂ

೭೧

ಕೈಯುಳ್ಳವನಾಗಿ “ಉಘೇ! ದೇವ! ಬಿನ್ನಹ, ದೇವೇಂದ್ರನು ಬಂದು, ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದನು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಊಹೆಗಸದಳವಾದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ತನ್ನ ಚಿಗುರು ಹುಬ್ಬಿನ ಚಲನ ಸಂಜ್ಞೆಯಿಂದಲೇ “ಬರಹೇಳು” ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ವ|| ತಾನು ಬಂದಿರುವ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ದ್ವಾರಪಾಲಕನ ಮೂಲಕ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದ ದೇವೇಂದ್ರನು, ಸಮಯಾನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಕೃಷ್ಣನ ಆಸ್ಥಾನಮಂಗಳಭವನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಆತನ ಶ್ರೀಪಾದ ಪದ್ಮಪೀಠದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ನಿರ್ಭರ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ೬೯. ‘ನಡುಹಗಲಿನಲ್ಲೇ ಕೆಂಪು ಸಂಜೆಯು ಹರಡಿತು, ವಿಚಿತ್ರ!’ ಎನ್ನುವಂತೆ, ದೇವೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಅನುಯಾಯಿ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದಿರಲು ಅವನ ಕಿರೀಟದ ರತ್ನಕಾಂತಿ ಸಮೂಹವು ಹರಡಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ದೇವತೆಗಳು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ದೀರ್ಘದಂಡದಂತೆ ಪ್ರಣಾಮಮಾಡಿ ಎದ್ದು ನಿಂತಿರಲು ೭೦. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅಮಿತವಾದ ದಯಾವಲೋಕನ, ಸಂಭ್ರಮದ ಮಾತು, ಮುಗುಳುನಗೆ ಎಂಬಿವುಗಳಿಂದ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಂಭಾವಿಸಿದನು. ೭೧. ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿ ಯಮ ನಿರುತಿ ವರುಣ ವಾಯು ಕುಬೇರ ಈಶಾನರು ಅನುಕ್ರಮ ತಪ್ಪದಂತೆ ಬಂದು ಸಭೆಯ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ‘ಜಾಂಗುಬೊಲ್ಲ, ಶುಭಬೊಲ್ಲ, ಮಾಂಗಳಿಕ ಬೊಲ್ಲ’ ಎಂಬ ಸಂತೋಷಕರವಾದ ಬಿರುದು

ಅಜುಚದೆ ಪೋ ಮಾಣೆಂಬೆಡೆ
ಯೆದಿರಿಮೆಂಬಕ್ಕು ಗದ್ದುಗೆಯನೆಂಬನ್ನುಂ
ಪೆಪಸಾರೆಂಬಗ್ಗದ ಪಡಿ
ಯೆರ ರವಂ ನೆಗಲ್ಲದಾ ಮಹಾಸ್ಥಾಯಿಕೆಯೊಳ್

೭೨

ಇರದೊಗೆದುದಲ್ಲಿ ಸೂಟಾ
ಯ್ತರ ಕಳಕಳವಚ್ಚುಳಾಯ್ತರುಲಿಪುಂ ನಾಗಾ
ಯ್ತರ ಗಳಗರ್ಜನೆ ಗೋಟಾ
ಯ್ತರ ಬಹುಳಾಧ್ವಾನಮಾ ಸಭಾಭೃಂತರದೊಳ್

೭೩

ವ|| ಆಗಳವಸರೋಚಿತಜ್ಞಂ ಮಹಾಪ್ರತಿಹಾರಸುತ್ತಂಭಿತಕರಾದೋಲನದಿಂ ಕಳಕಳಮಂ
ನಿವಾರಿಸೆ ನಿಷ್ಪವನಸಮಯಜಲಧಿಯಂತೆ ಸಭಾಜಲಧಿ ನಿಶ್ಯಬ್ದಮಾಗಿರ್ಪುದುಂ ವಾಸವ ಭೂಸಂಜ್ಞೆಯಿಂ
ವಾಚಸ್ಪತಿ ವಿಜ್ಞಾಪನೋದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿ

ಹರಿಯೊಳ್ ವಿಜಯಶ್ರೀಯಂ
ನೆರಪಲೆ ದುಕೂಲಕಾಂಡಪಟಮಂ ಪಿಡಿವಂ
ತಿರಲಭಿಮುಖದೊಳ್ ಪರಿಕಲಿ
ಸಿರೆ ರದನದ್ಯುತಿಗಳೆಸೆಯೆ ಸುರಗುರು ನುಡಿದಂ

೭೪

ಅಮರಾರಾತಿಬಳಂಗಳೆಂಬ ತೃಣಮಂ ಸಾಲ್ವನ್ನೆಗಂ ಮೇಡು ದು
ರ್ದಮದೈತ್ಯೇಂದ್ರರ ಜೀವಮೆಂಬ ತಿಳಿನೀರಂ ತೃಪ್ತಿಪರ್ಯಂತವೀಂ
ಟಿ ಮಹಾಂಬೋಜಭವಾಂಡಮೆಂಬ ಘಟಮಾದಂ ತೀವೆ ಸತ್ಕೀರ್ತಿದು
ಗ್ಗಮನೀ ನಂದಕಖಡ್ಗಧೇನು ಕಟಿಯಲ್ವೇಡಿರ್ದುದಿನ್ನಚ್ಚುತಾ

೭೫

ಧ್ವನಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿ ಹೊಮ್ಮಿದವು. ೭೨. “ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಬೇಡ, ನಿಲ್ಲು” ಎಂಬ, “ಸ್ಥಳ
ವನ್ನರಿತಿರಿ” ಎಂಬ, “ಪೀಠವನ್ನು ಇರಿಸು” ಎಂಬ, “ಇನ್ನೂ ಹಿಂದೆ ಹೋಗು” ಎಂಬ
ಪ್ರತೀಹಾರರ ಬಿರುದನಿಯು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿತು. ೭೩. ಅಲ್ಲದೆ ಸೂಳಾಯ್ತು (ಸಾರುವವ)ರ,
ಅಚ್ಚುಳಾಯ್ತು (ಊಳಿಗದವ)ರ, ಮಾವಟಿಗರ (ಆನೆಯ ಸೈನಿಕರ), ರಾವುತ (ಕುದುರೆಯ
ಸವಾರ)ರ ಬಹುವಿಧ ಕಂಠಧ್ವನಿಗಳು ಆ ಸಭೆಯೊಳಗಡೆ ಹೆಚ್ಚಿದವು. ವ|| ಆಗ
ಸಮಯೋಚಿತಜ್ಞನಾದ ದ್ವಾರಪಾಲಾಧ್ಯಕ್ಷನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಬೀಸಿದ ಕೈಯಿಂದ ಸೂಚಿಸಿ ಗದ್ದಲ
ವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಗಾಳಿ ಬೀಸದಿರುವಾಗ ಇರುವ ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಆ ಸಭಾಸಮುದ್ರವು
ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ಇಂದ್ರನ ಹುಬ್ಬಿನ ಸಂಜ್ಞೆಯಿಂದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ
ಉತ್ಸುಕನಾದನು. ೭೪. ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸುವಾಗ ನಡುವೆ ಹಿಡಿದ
ದುಕೂಲದ ತೆರೆಯಂತೆ ತನ್ನ ಹಲ್ಲಿನ ಬಿಳಿಯ ಕಾಂತಿ ಎದುರಿಗೆ ಹರಡಿರುತ್ತಿರಲು
ಸುರಗುರುವು ಹೇಳಿದನು. ೭೫. “ಅಚ್ಚುತಾ! ನಿನ್ನ ಈ ನಂದಕಖಡ್ಗ (ವೆಂಬ)
ಧೇನು(ಹಸು)ವು, ಇನ್ನು ದೇವವೈರಿಗಳ ಸೈನ್ಯವೆಂಬ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಸಾಕಾಗುವವರೆಗೂ ಮೇದು,
ಅಡಗಿಸಲು ಕಠಿನರಾದ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರರ ಜೀವವೆಂಬ ತಿಳಿನೀರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೂ
ಕುಡಿದು, ಸತ್ಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ಹಾಲನ್ನು ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಂಬ ಕೊಡವು ತುಂಬುವಂತೆ

ಜ್ಞಾನವಮೇಘಧೀರರುತಿ ನಾರದಚಂದ್ರಕಿಲಾಸ್ತವಸ್ತುಸಂ
ತಾನಕವೃಷ್ಟಿದುಷ್ಪದಿವಿಜಾರಿಶರೀರವಿಮುಕ್ತ ಜೀವಜಂ
ಝಾನಿಳಮುದ್ಧತಾರಿ^೧ವನಿತಾಕ್ಷಿಜಲಪ್ಲವಮುರ್ವಿಸಲ್ ಸಮಂ
ತೀ ನಿಜಶಾರ್ಙ್ಗ^೨ಕಾರ್ಮುಕದ ಕಾರ್ಮುಕವಾದಪುದಿಂ ಜನಾರ್ದನಾ ೭೬

ಗಗನಂ ನಾಟ್ಯನಿಕೇತನಂ ದಿವಿಜರೆಲ್ಲರ್ ನೋಟಕರ್ ದೇವ ನೀ
ನೆ ಗಡಂ ನಟ್ಟುವನಾಗೆ ಶಾತ್ರವಶಿರೋರತ್ನಪ್ರತಾನಂಗಳ
ಲ್ಲಗೆ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯಂತೆ ನಾರದಕಟೀತಾಳಂಗಳಿಂ ಪೆರ್ಚಿ ನಿ
ನ್ನ ಗದಾನರ್ತಕಿ ನರ್ತಿಸಲ್ ಪದೆದಪಳ್ ರಕ್ಷಶಿರೋರಂಗದೊಳ್ ೭೭

ಸುರಿತರೆ ಲೋಹಿತಂ ಧರೆಗುರುಳ್ಳ ನಿಶಾಟಶಿರಂಗಳಿಂದೆ ಕೇ
ಸುರಿ ಪೊಟಪೊಣ್ಣುವಾವಗೆವೊಲೊಪ್ಪಿರಲತ್ತಲದೊಂದು ಮಸ್ತಕಂ
ಬೆರಸು ಘನಾಧ್ವದೊಳ್ ತಿರುಗುತುಂ ಭುಜದಂಡಹತಂ ಘಟಾನ್ವಿತಂ
ತಿರಿವ ಕುಲಾಲಚಕ್ರಮೆನಿಕುಂ ನಿಜಚಕ್ರವದಿಂ ಮುರಾಂತಕಾ ೭೮

ವ|| ಅದೆಂತೆನೆ

ಅದು ಕಾಲಾನಲ^೩ನೊಂದೆರಟ ವಿಷವೆರಯೂಷ್ಣೀಶ್ವರಾಭೀಳಭಾ
ಳದ ಚಕ್ಷುಶ್ಚಿಖಿ ಮೂಱುನಾಲ್ಕು ಬಲವದ್ದಾವಾಗ್ಗಿ ನಾಲ್ಕೈದಿರ
ಮೃದವಯ್ಯಾಱು ಲಯಾರ್ಕಮಂಡಲವದಾಱೀಯೌರ್ವವೇಯಿಂಟು ಪು
ಟ್ಟದುವೆಂಬಂತೆ ನೆಗಲ್ಲುಗುಂ ನರಕಾಟೋಪಂ ಜಗದ್ವೇಷಮಂ ೭೯

ಕರೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ! ೭೬. “ಜನಾರ್ದನಾ, ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಈ ಶಾರ್ಙ್ಗವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲು-ತನ್ನ ಹೆದೆಯ ಟಂಕಾರವೆಂಬ ಗಂಭೀರವಾದ ಗುಡುಗೂ ನಾರದನೆಂಬ ನವಿಲಿನ ನರ್ತನವೂ, ಅಸ್ತಸಮೂಹವೆಂಬ ವೃಷ್ಟಿಯೂ ದುಷ್ಟರಾದ ರಾಕ್ಷಸರ ಶರೀರದಿಂದ ಹೊರಡುವ ಜೀವವೆಂಬ ಜಂಝಾವಾತವೂ ಉಳ್ಳ (ಕಾರ್ಮುಕವಾಗಿ) ಮುಂಗಾರು ಮಳೆಗಾಲವಾಗಿ ಕೊಬ್ಬಿದ ಶತ್ರುಗಳ ವನಿತೆಯರ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ೭೭. “ಆಕಾಶವೇ ನಾಟ್ಯಮಂದಿರ, ದೇವತೆಗಳೇ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು, ಕೃಷ್ಣ, ನೀನೇ ನಾಟ್ಯಾಚಾರ್ಯನಾಗಿರುವೆ, ನಾರದನ ನಡುಕಟ್ಟಿನ ತಾಳದಿಂದ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡ ನಿನ್ನ ಗದೆಯೆಂಬ ನಟಿಯು ರಾಕ್ಷಸರ ಶಿರೋರಂಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳ ಶಿರೋರತ್ನಸಮೂಹದ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯನ್ನೆರಚಿ ನರ್ತಿಸುವಳು. ೭೮. “ಭೂಮಿಗೆ ಉರುಳಿದ ಶತ್ರುರಾಕ್ಷಸರ ತಲೆಗಳ ರಾಶಿಯೆಂಬ ಆವಿಗೆಯಿಂದ ಅವರ ಕಡಿದ ಕತ್ತಿನಿಂದ ಸುರಿಯುವ ರಕ್ತಧಾರೆಗಳು ಆವಿಗೆಯ ಕೆಂಪಾದ ಉರಿಯಂತೆ ಆಗಿರುವುದು. ಮುರಾಂತಕನೇ, ನಿನ್ನ ಬಾಹುದಂಡದಿಂದ ಹತವಾದ ಅದೊಂದು ತಲೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವ ನಿನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠಚಕ್ರವು, ಒಂದು ಗಡಿಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಕುಂಬಾರನ ಕೋಲಿನಿಂದ ತಿರುಗುವ ಕುಂಬಾರ ಚಕ್ರವೆನಿಸುವುದು. ವ|| ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ, ೭೯. ನರಕಾಸುರನ ಆಟೋಪವು ಅತ್ಯಧಿಕ. ಕಾಲಾನಲನ ಎರಡಷ್ಟು, ವಿಷದ ಎರಡು ಮೂರರಷ್ಟು, ಈಶ್ವರನ ತೃತೀಯ ನೇತ್ರದ ಮೂರು

೧. ವನಿತಾಶ್ರುಜಲಂ ನೆಱಿ ಪರ್ವಿಸಲ್ (ಕಗ) ೨. ಕಾರ್ಮುಕದೆ (ಕಗ) ೩. ಒಂದೆ ದಲ್ (ಕಗ)

ಮುನಿದಾ ಚಾಣೂರನಣ್ಣಾ ಮುರನ ಮಸಕಮಾ ಕಂಸನುವಾ ಹಿರಣ್ಣಾ
 ಕ್ಷನ ಬಾಹಾಗರ್ವಮಾ ಕೈಟಭನ ರಭಸಮಾ ವೃತ್ರನಾಟೋಪಮಾ ಜಂ
 ಭನ ಸೂರ್ಕಾ ಶುಂಭನುರ್ಕಾ ದಶಶಿರನಳವಾ ಘಾಕನುರ್ದ್ರೇಕಮೆಂಬಿಂ
 ತಿನಿತೇಕಾಯತ್ತಮಾದಂತಿರಲದಟಲೆವಂ ಲೋಕಮಂ ಭೌಮದೈತ್ಯಂ

೮೦

ವ|| ಮತ್ತಮಾ ದೈತ್ಯೋತ್ತಮನಾತ್ತೀಯ ಕಾರ್ಮುಕನಿರ್ಮುಕ್ತ ಸಾಯಕನಿಕಾಯ
 ನಿರ್ದಾರಿತ್ಯರಾವತಹಸ್ತಿಮಸ್ತುಕೋಚ್ಚಲಿತನಿಸ್ತುಲಸ್ತುಲಮುಕ್ತಾಫಲಪ್ರಕರವಿಕೀರ್ಯಮಾಣ ಶೇಷಾಕ್ಷತಂಗಳಿನೀ
 ಮಹೇಂದ್ರನ ಮಕುಟಪೀಠದೊಳ್ ನಿಜಾಜ್ಞಾದೇವತೆಯಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿಯುಂ, ಆ ನಿಶಾಚರಚಕ್ರವರ್ತಿ
 ಶಾತ್ರವಕಲತ್ರನೇತ್ರನಿರ್ಗಲದನರ್ಗಲ ದುಸ್ತರ ಬಾಷ್ಪ ಸಲಿಲಧಾರಾಸಾರ ವಿಸ್ತಾರದುಸ್ತರದೋಸ್ತರವಾರಿ
 ವಾರಿಧಾರಾಪೂರದಿಂದೀ ಪಾವಕನ ತೇಜಃಪ್ರಭಾವಮನಡಂಗಿಸಿಯುಂ, ಆ ನಿಶಾಚರಾಧಿನಾಥಂ
 ಸ್ವಕೀಯಸಾಂಪರಾಯ ಕೇಳಿಪಟಿಷ್ಠನಿಷ್ಕುರಭುಜಾವಷ್ಠಂಭಸಂಭ್ರಮ ಸಂಹೃತಾಹಿತಸುಭಟಸಂಖ್ಯಾ
 ವಿಜ್ಞಾಪನಚತುರಚತ್ರಗುಪ್ತವಚನಾಕರ್ಣನವ್ಯಾಪಾರದೊಳೀ ಯಮನನುಶಾಸಿಸಿಯುಂ, ಆ
 ದನುತನೂಜರಾಜರಾಜನ ಕಾಳಕಾಳರಾತ್ರಿವಚನಧುರಂಧರಾಂಧಕಾರ ಶಿತಿವರ್ಣಾಯಿತಾಸ್ಥಾನ
 ನಾಕಲೋಕಭೀಕರಭುಕುಟೀಧೂಮಸಮುದಯಶ್ಯಾಮದಿಂದೀ ಮನುಜವಾಹನನ ದೇಹಕಾಳಿಮಮ
 ನಿರ್ಮಡಿಸಿಯುಂ, ಆ ಸುಪರ್ವಾರಿಸಾರ್ವಭೌಮಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರ್ವಲೋಕದಿಕ್ಕಾಲ
 ಕ್ಷಯಾಶುಶುಕ್ಷಣೇತೀಕ್ಷ್ಣಾಯಮಾನ ದುರ್ಧರಧಗಧಗತ್ಕಾರಾಟೋಪ ಶಿಖಾಕಳಾಪ ಕೋಪಹುತವಹ

ನಾಲ್ಕರಷ್ಟು, ಕಾಲಾಗ್ನಿಯ ನಾಲ್ಕೈದರಷ್ಟು, ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದ
 ಆರೇಳರಷ್ಟು, ಔರ್ವಾಗ್ನಿಯ ಏಳೆಂಟರಷ್ಟು ಎನ್ನುವಂತೆ ಅದು ಜಗತ್ತನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದೆ.
 ೮೦. ಕೋಪಗೊಂಡ ಆ ಚಾಣೂರನ ಪೌರುಷವೂ, ಆ ಮುರಾಸುರನ ಮಸಕವೂ,
 ಕಂಸನ ಉಬ್ಬೂ, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ಬಾಹುಗರ್ವವೂ, ಆ ಕೈಟಭನ ರಭಸವೂ, ವೃತ್ರಾಸುರನ
 ಆಟೋಪವೂ, ಜಂಭಾಸುರನ ಸೊಕ್ಕೂ, ಶುಂಭನ ಔದ್ಧತ್ಯವೂ ರಾವಣನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ
 ಘಾಕಾಸುರನ ಉದ್ರೇಕವೂ, ತನ್ನೊಬ್ಬನ್ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಇರುವಂತೆ ನರಕಾಸುರನು ಧೈರ್ಯ
 ಪರಾಕ್ರಮಾದಿಗಳಿಂದ ಲೋಕವನ್ನು ಪೀಡಿಸುವನು. ವ|| “ಮತ್ತೂ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ತನ್ನ
 ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಸೀಳಿದ ಐರಾವತದ ತಲೆಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿದ
 ಅನುಪಮವಾದ ದಪ್ಪ ಮುತ್ತುಗಳ ಅಕ್ಷತೆಯನ್ನು ತಳಿದು ಈ ಮಹೇಂದ್ರನ ಕಿರೀಟ
 ಪೀಠದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆಜ್ಞಾದೇವತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿರುವನು. ಆ ರಾಕ್ಷಸಚಕ್ರವರ್ತಿಯು
 ಶತ್ರುವನಿತೆಯರ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಧಾರೆಯನ್ನು ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸುರಿಸುವ ತನ್ನ ದುಸ್ತರವಾದ
 ಖಡ್ಗಧಾರೆಯಿಂದ ಈ ಅಗ್ನಿಯ ತೇಜಃಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿರುವನು. ತನ್ನೊಡನೆ
 ಕದನಕ್ರೀಡೆಗೆ ಬಂದ ಅಸಂಖ್ಯಾತರಾದ ಶತ್ರು ಸುಭಟರನ್ನು ಭುಜಗರ್ವಾಡಂಬರದಿಂದ
 ಸಂಹರಿಸಿ, ಅವರ ವಿಚಾರವನ್ನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವ
 ಕಾರ್ಯದಲ್ಲೇ ಯಮನನ್ನು ನೇಮಿಸಿರುವನು. ಆ ರಾಕ್ಷಸರಾಜ ರಾಜನು ಪ್ರಳಯಕಾಲ
 ಕಾಳ ರಾತ್ರಿಯ ವಚನ ಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾದ ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ
 ಸ್ವರ್ಗ ಸಭೆಯನ್ನೂ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣವುಳ್ಳುದನ್ನಾಗಿಸಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಹುಬ್ಬಿನ ಗಂಟಿನ ಹೊಗೆಯ

ಮಹೌರ್ವದಿಂದೀ ವರುಣನ^೧ ಸಮುದ್ರಮನೀಂಟಿ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಸಹಿತ ಮಮೃತಸ್ರಾವಿಯೆನಿಸಿದ ಮಹಾರುಣಚ್ಚತ್ರಮನೆ^೨ದುಕೊಂಡುಂ ಆ ನಕ್ಷಂ ಚರಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತನ ಶೇಷಬಲವದನಿಮಿಷಾಮಿಷ ಕಬಳನೋತ್ಥಮಹೋತ್ಪಾತ ಖಡ್ಗಜಹೋಪಬೃಂಹಿತ^೩ ಬಂಹಿಮವದ್ಬಾಹು ಪವನಾಶನಾಧೀಶನಿಂದೀ ಪವನನಂ ನಿಶ್ಶೇಷಮೆನೆ ಪೀರ್ದು ತವಿಸಲುದೊಡ್ಡಗಿಸಿಯುಂ, ಆ ಯಾಮಿನೀಚರಗ್ರಾಮಣಿ ಸಂವರ್ತ ಸಮಯಮಹಾಭೈರವಸ್ಥಾರ ಹೂಂಕಾರಶಂಕಾವತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಾತಕಂ ಧನುಷ್ಪಂಕಾರನಾದಾಕರ್ಷಣಮಂತ್ರ ಪ್ರಥಮೋಂಕಾರನಾದದಿಂದೀ ಕುಬೇರನೈಶ್ವರ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಯನಾಕರ್ಷಣಂಗೆಯ್ದು ಆ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಂ ಜಗದೇಕವೀರಪರಾಹಂಕಾರಜನಿತಶಶ್ವದೀಶ್ವರಾಭಿದಾನ ಮಾತ್ಸರ್ಯ ನಿರ್ಭರಕುಲಿಶನಿಶ್ಶೇಷಭೀಷಣ ಘೋಷಭಾಷಾಪರಂಪರೆಯಿನೀ ಮಹೇಶನಂ ಭಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಿಯೊಳ್ ನಿಲಿಸಲೊಡರಿಸಿಯುಂ, ಇಂತ ವಿಶ್ರಾಂತವಿಕ್ರಾಂತನುಮನಾಹತಬಾಹುಸಾಹಸನುಮಪ್ರತಿಮಪ್ರಭಾವನುಮೆನಿಸಿ

ಸ್ತುಬೇರಮನೆಂಟುಮನೊ

ತ್ತುಬದೆ ದಿಗಧಿಪರೋಳೀಟ್ಟು ಕೊಂಡವನದಟಂ

ಕಂಬಕ್ಕಂ ತಳಿಗಂ ತೊಡೆ

ಗಂ ಬೀದಿಗಮಳವಡರ್ ಖಳಂ ಶಿಕ್ಷಿಸಿದಂ

೮೧

ರಾಶಿಯ ಕಪ್ಪಿನಿಂದ ನಿರುತಿಯ ಮೈಯ್ಯ ಕಪ್ಪನ್ನು ಎಡರಷ್ಟಾಗಿಸಿರುವನು. ಆ ದೇವಾರಿ ಸಾರ್ವಭೌಮನು ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವರ್ಲೋಕದಿಕ್ಷಾಲ ಕ್ಷಯಾಗ್ನಿಯಂತೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಸಹಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾದ ಧಗಧಗತ್ಕಾರಾಟೋಪದ ಜ್ವಾಲೆಗಳ ಸಮೂಹವುಳ್ಳ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯೆಂಬ ಔರ್ವಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಈ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕುಡಿದಿರುವನು. ಅಲ್ಲದೆ ವರುಣನ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಸಹಿತವಾಗಿ ಅಮೃತವನ್ನು ಸುರಿಸುವುದೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಹಾರುಣವರ್ಣದ ಭತ್ರಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡಿರುವನು. ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಸಕಲದೇವತೆಗಳ ಮಾಂಸದ ಕಬಳಕ್ಕೆ ಮೇಲೆತ್ತಿದ್ದ ಕತ್ತಿಯನಾಲಗೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿದ, ದಪ್ಪವೂ ಉದ್ದವೂ ಆದ ಅವನ ತೋಳೆಂಬ ವಾಯುಭಕ್ಷಕಸರ್ಪನಿಂದ ಈ ವಾಯುವನ್ನು ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗಿ ಹೀರಿಸಿ, ಮುಗಿಪಲು ಉದೊಡ್ಡಗಿಸಿರುವನು. “ಆ ನಿಶಾಚರಾಗ್ರಣಿಯು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮಹಾ ಭೈರವನ ಭಯಂಕರವೂ ದೀರ್ಘವೂ ಆದ ಹೂಂಕಾರವೆಂಬ ಶಂಕೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಆತಂಕಕಾರಿಯಾದ ಧನುಷ್ಪಂಕಾರನಾದವೆಂಬ ಆಕರ್ಷಣ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಆದಿಯಾದ ಓಂಕಾರನಾದದಿಂದ ಈ ಕುಬೇರನ ಐಶ್ವರ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಆಕರ್ಷಣೆ ಮಾಡಿರುವನು. ಆ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನು ತಾನು ಜಗದೇಕವೀರನೆಂಬ ಪರಮಾಹಂಕಾರದಿಂದ ಶಿವನಿಗೆ ಇರುವ ಈಶ್ವರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಾತ್ಸರ್ಯದಿಂದ ಪೂರ್ಣನಾಗಿ ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಘೋಷಣೆಯಿಂದ ಮಹೇಶನನ್ನು ಭಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿರುವನು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಅವಿಶ್ರಾಂತಪರಾಕ್ರಮನು, ಏಟುತಿನ್ನದ ಬಾಹುಸಾಹಸ ವುಳ್ಳವನು, ಅನುಪಮ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ೮೧. “ಆ ನೀಚನು ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷಾಲಕರಿಂದ ದಿಗ್ಗಜಗಳೆಂಟನ್ನೂ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು, ಅವನು ಕಂಭದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಯೂ ಬೇಲಿಯಂತೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿಯೂ ತೊಡೆಗೆ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಬಿಗಿದೂ ಬೀದಿಯ

ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಶೂನ್ಯಮಮರಾ
ಗಾರಮನಲ್ ಸಿದ್ಧಸಾಧ್ಯವಿದ್ಯಾಧರಯ
ಕ್ಷೋರಗಸುರಕನ್ಯೆಯರುಮ
ನೀರೆಣ್ಣಾಸಿರ್ವರಂ ನಿಶಾಟಂ ತಂದಂ

೮೨

ಇದು ರುದ್ರಾದ್ರಿಗೆ ಮಿಗಿಲೆನಿ
ಸಿದ ರತ್ನಾದ್ರಿಯೆನೆ ಕಿಟ್ಟು ತಂದದಳಿ ಗುಹಾ
ಸದನಸಹಸ್ರಂಗಳೊಳಿರಿ
ಸಿದನಾ ಮೋಡಶಸಹಸ್ರ ಸುರಕನ್ಯೆಯರಂ

೮೩

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ

ಬಳವದ್ಭಜಬಲದಿಂದಿ
ಕುಳಿಗೊಂಡಂ ನರಕನದಿತಿದೇವಿಯ ಮಣಿಕುಂ
ಡಳಮಂ ದ್ಯುತಿಜಿತರವಿಮಂ
ಡಳಮಂ ನಿಜಕೀರ್ತಿಮಂಡಿತಾಖಂಡಳಮಂ

೮೪

ವ|| ಆ ನರಕಪುರಂ ಪ್ರಾಗ್ಜ್ಯೋತಿಷಪುರವೆಂಬುದಂಬುದಮಾರ್ಗಚುಂಬಿತ ಪ್ರಾಕಾರ
ಧ್ವಜತೋರಣಸಮಾಜವಿರಾಜಿತಂ, ಅಂತಾ ಪುರಂ ಮೇರುನಗಕನತಿದೂರದೊಳಿಪ್ಪುದು. ಅದಳಿ
ಪೊಳಿಪೊಳಿಲಂ ಬಳಸಿ ಯೋಜನಪ್ರಮಾಣದಗಲದಿಂ ಸಪ್ತಮವಾತಸ್ಕಂಧಪರ್ಯಂತಂ ಮೇಲೆ
ಚರಿಯಿಸುವ ಖಚರಕಿನ್ನರವಿದ್ಯಾಧರರಂ ಕಡಿಖಂಡಮಾಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೊಲ್ವ ವರವಪಾಶಮಿಪ್ಪುದು.
ಅಲ್ಲಿಂದೊಳಗೆ ಚತುರ್ಗೋಪುರಪ್ರದೇಶದೊಳ್ ಬೇಟೆವೇಟೆ ಚತುರಕ್ಷೋಹೀಬಲಂಬೆರಸು ಮುರ
ಹಯಗ್ರೀವ ಪಂಚಜನ ನಿಶುಂಭರೆಂಬ ನಾಲ್ವರ್ ದನುಜನಾಯಕರಿರ್ಪರ್, ಅದರ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಂ
ನೆಗಟ್ಟು

ಮೆರವಣಿಗೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಯೂ ದಂಡಿಸಿದನು. ೮೨. ದೇವಲೋಕವು
ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವಿಲ್ಲದುದು ಎನ್ನುವಂತೆ ಹದಿನಾರುಸಾವಿರ ಸಿದ್ಧಸಾಧ್ಯ ವಿದ್ಯಾಧರ ಯಕ್ಷೋರಗ
ಸುರಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ತಂದಿರುವನು. ೮೩. “ಇದು ಕೈಲಾಸಪರ್ವತಕ್ಕೂ
ಮೇಲಾದುದು ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ರತ್ನಾದ್ರಿಯನ್ನೇ ಕಿತ್ತುತಂದು ಅದರ ಸಾವಿರಾರು
ಗುಹಾಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಹದಿನಾರುಸಾವಿರ ಸುರಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಇರಿಸಿರುವನು. ವ|| ಅದೂ
ಅಲ್ಲದೆ ೮೪. ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವನ್ನೂ ಜಯಿಸಿ, ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ
ದಿಙ್ಮಂಡಲವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಅದಿತಿದೇವಿಯ ಮಣಿಕುಂಡಲವನ್ನು ನರಕಾಸುರನು
ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ವ|| ಆ ನರಕನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಪ್ರಾಗ್ಜ್ಯೋತಿಷ
ಪುರವೆಂಬುದು ಮೇಘಮಾರ್ಗವನ್ನು ಚುಂಬಿಸುವ ಪ್ರಾಕಾರಧ್ವಜತೋರಣಸಮೂಹದಿಂದ
ವಿರಾಜಿಸುವುದು. ಮತ್ತು ಆ ಪುರವು ಮೇರುಗಿರಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವುದು. ಆ ಪುರದ
ಹೊರಭಾಗದ ಸುತ್ತಲೂ ಯೋಜನದಳತೆಯಗಲದಿಂದ ಸಪ್ತಮವಾತಸ್ಕಂಧಪರ್ಯಂತ

ಜಯವಧು ಕೂಡೆ ಕೈನಿಟೆದು ನಾರದನಾಡೆ ಸುರಾಳಿ ನೋಡೆ ನಿ
 ನ್ನಯ ಕರಚಾಪದಿಂ ಕಟಿಪ ಬಾಣಕಳಾಪದಿನಾಂತ ಕೋಪದಿಂ
 ಭಯದಮೆನಲೆ, ಧಾತಿ, ಪೊಗಲಲೆ, ಜಸಂ ನಿಮಿರಲೆ, ಕೊಲ್ ವಿರೋ
 ಧಿಯನಪರಾಧಿಯಂ ಕುಟಲಯೋಧಿಯನಾಹವದೊಳ್ ಜನಾರ್ದನಾ

೮೫

ಸುರಪನ ಲೀಲೆಯಂ ಶಿಖಿಯ ತೇಜಮನಂತಕನಾಜ್ಞೆಯಂ ಕೃಪಾ
 ಚರನ ಪಟುತ್ವಮಂ ವರುಣನುತ್ಪವಮಂ ಪವಮಾನನೇಷ್ಠಿಯಂ
 ಹರಸಖನುನ್ನತಿಕ್ಕೆಯನುಮೇಶನ ಮೈಮೆಯನೊಲ್ಲು ನೀಂ ಸಮು
 ದ್ಧರಿಪುದು ದೇವ ತಂದದಿತಿದೇವಿಯ ಕುಂಡಲಮಂ ಜನಾರ್ದನಾ

೮೬

ವ|| ಎಂದು ವಾಚಸ್ಪತಿ ವಾಕ್ಪರಿಣತಿಯಿಂದಾದಧಿ ಗಂಭೀರನಾದದಿಂ ಬಿನ್ನವಿಸೆ
 ನರಕಾಟೋಪಮಂ ಕೇಳು ಸಕ್ರೋಧಹೃದಯನಾಗಿ

ಹೃದಯದೊಳಂಕುರಿಸಿ ಮುಖಾ
 ಗ್ರದಿಂದೆ ಕುಡಿವರಿವ ಕೋಪವಿಷಲತೆಯೆ ತಳಿ
 ತುಡು ಪೂತುದೆನಲ್ ತನ್ನಧ
 ರದಂತದೀಧಿತಿಗಳಿಸೆಯೆ ಕೃಷ್ಣಂ ನುಡಿದಂ

೮೭

ಮೇಲೆ ಚರಿಸುವ ಖೇಚರ ಕಿನ್ನರ ವಿದ್ಯಾಧರರನ್ನು ಕಡಿಖಂಡವಾಗುವಂತೆ ಕತ್ತರಿಸಿ
 ಕೊಲ್ಲುವ ಮೌರವಪಾಶವಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಳಗೆ ನಾಲ್ಕು ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ
 ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಮುರ, ಹಯಗ್ರೀವ, ಪಂಚಜನ, ನಿಶುಂಭರೆಂಬ
 ನಾಲ್ಕುಜನ ರಾಕ್ಷಸನಾಯಕರು ಇರುವರು. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದನ್ನು ಮಾಡು.
 ೮೫. “ಜನಾರ್ದನಾ! ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕೂಡುವಂತೆ ನಾರದನು ಕೈಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ,
 ಆಡುತ್ತ ದೇವತೆಗಳು ನೋಡುತ್ತ ಇರಲು ನಿನ್ನ ಕೈಯ ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಸುರಿಯುವ ಬಾಣ
 ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ನಿನ್ನ ಕೋಪದಿಂದಲೂ ಭೂಮಿಯೇ ಭಯಂಕರವೆನ್ನುವಂತೆಯೂ
 ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯು ಹರಡುವಂತೆಯೂ, ವಿರೋಧಿಯೂ ಅಪರಾಧಿಯೂ ಕುಟಲಯುದ್ಧ
 ಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಆ ನರಕನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲು. ೮೬. “ದೇವ, ಜನಾರ್ದನಾ!
 ನೀನು ಅದಿತಿದೇವಿಯ ಕರ್ಣಕುಂಡಲವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು, ಇಂದ್ರನ ಲೀಲೆಯನ್ನೂ
 ಅಗ್ನಿಯ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ ಯಮನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ನಿಋತಿಯ ಪಟುತ್ವವನ್ನೂ ವರುಣನ
 ಸಂತೋಷವನ್ನೂ ವಾಯುವಿನ ಏಳಿಗೆಯನ್ನೂ ಕುಬೇರನ ಉನ್ನತಿಯನ್ನೂ ಉಮೇಶನ
 ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಒಲಿದು ಸಮುದ್ಧರಿಸಬೇಕು” ವ|| ಎಂದು ವಾಚಸ್ಪತಿಯು
 ವಾಕ್ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ ಸಮುದ್ರದ ಗಂಭೀರಧ್ವನಿಯಿಂದ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ನರಕನ
 ಆಟೋಪವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಕ್ರೋಧಹೃದಯನಾದ ೮೭. ಕೃಷ್ಣನು, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೊಳೆತು,
 ಬಾಯ ತುದಿಯಿಂದ ಕುಡಿವರಿದು, ಕೋಪ ವಿಷಲತೆಯೇ ಚಿಗುರಿತು, ಹೂಬಿಟ್ಟಿತು
 ಎನ್ನುವಂತೆ ಕೆಂಪುತುಟಿಯ ಮತ್ತು ಹಲ್ಲುಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರಲು ಹೇಳಿದನು.

ಸಮರಪ್ರಕ್ಷೋಭದಿಂ ಭೂವನಿತೆಗವನ ರಕ್ತಾಂಬುವಿಂ ಕುಂಕುಮಾಲೇ
ಪಮನಿತ್ತಾಲತಾಸಂತತಿಗವನ ಮಹಾಮಾಂಸದಿಂ ಪಲ್ಲವವ್ರಾ
ತಮನಿತ್ತಾದಿತ್ಯಬಂಬಕ್ಕವನ ತಲೆಯಿನ್ನುತ್ತುಲ್ಲಶೋಣಾಂಬುಜಾತಾ
ಘ್ನಮನಿತ್ತಾನಿತ್ತಪೆಂ ಕುಂಡಲಮನದಿತಿಗಿನ್ನಿಂತಿದರ್ಕೇನೊ ಗಾನಂ

೮೮

ವ|| ಎಂದಭಯಮಂ ಕೊಟ್ಟು ದಿವಿಜರಾಜನಂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯದಾನಸನ್ನಾನದಿಂ ಬೀಳ್ಕೊಳಿಸಿ
ಕಳಿಪಿ

ಅನಿಮಿಷರಭಿಮತಮಂ ಮಾ
ಬ್ಬ ನೆವದೆ ಮೋಡಶಸಹಸ್ರ ಸುರಕನ್ಯೆಯರಂ
ದನುಜಪುರಸ್ಥೆಯರಂ ಮದು
ವೆ ನೆರೆದಪೆಂ ನರಕವಧಮಿದಭಿಮತಮೆನಗಂ

೮೯

ವ|| ಇಂತು ಪರಹಿತದೊಳಾತ್ಮಹಿತಮುಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಳ ಕಾರ್ಯದೊಳ್ ತಡಮೇವುದೀಗಲ್
ನಡೆವೆನೆಂದರವಿಂದಲೋಚನನಾಲೋಚನಂಗೆಯ್ದು ವಿಜಯಗಮನೋದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿ ನಾಗಾರಿಯಂ ಸ್ಮರಿಯಿಸೆ

ಪೃಥಿವೀಚಕ್ರಂ ಪ್ರಕಂಪಾಕುಳಿತಮುದಧಿ ಸೀಮಾತಿಮಾತ್ರಂ ಘನಾದ್ವಂ
ಮಥಿತಾಂಭೋವಾಹಮಪ್ಪಂತೊದವೆ ಬಹುಳಪಕ್ಷಾಣಿಳಂ ಕೂಡೆ ಬಂದಂ
ಪೃಥಿತಾವಪ್ಪಂಭದಿಂ ರೋಹಣಶಿಖರಿಸಮಚ್ಚಾಯನಸ್ತಾವಿಧೇಯಂ
ಪೃಥುಕಾಯಂ ದುಷ್ಟಮೇಯಂ ಸಕಲಖಗಕುಲಜ್ಞಾಯನಾ ವೈನತೇಯಂ

೯೦

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ದೇವಕೀನಂದನಂಗೆ ವಿನತಾನಂದನಂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣತನಾಗಿ ಕೈಗಳಂ
ಮುಗಿದು

೮೮. “ಯುದ್ಧದ ಉಬ್ಬರದಿಂದ ಭೂವನಿತೆಗೆ ಅವನ ರಕ್ತಜಲದಿಂದ ಕುಂಕುಮಾಲೇಪವನ್ನು
ಮಾಡಿ ದಿಕ್ಕುಗಳೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಅವನ ಮಾಂಸದಿಂದ ಚಿಗುರುಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ,
ಅವನ ತಲೆಯೆಂಬ ಕೆಂದಾವರೆಹೂವಿಂದ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಪೂಜೆಮಾಡಿ
ಅದಿತಿದೇವಿಗೆ ಆಕೆಯ ಕುಂಡಲವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವೆನು. ಇದಕ್ಕೆ ಏನೂ ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲ”.
ವ|| ಎಂದು ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾದ ದಾನ ಸನ್ನಾನಗಳಿಂದ
ಸತ್ಕರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ೮೯. ದೇವತೆಗಳ ಅಭಿಮತವನ್ನು ಮಾಡುವ ನೆವದಲ್ಲಿ ನರಕನ
ಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ಕನ್ಯೆಯರನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಈ
ನರಕವಧೆಯು ನನಗೂ ಅಭಿಮತವಾದುದು. ವ|| ಹೀಗೆ ಪರಹಿತದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹಿತವೂ
ದೊರೆಯುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಡವೇಕೆ! ಈಗಲೇ ನಡೆಯುವೆನೆಂದು ಆ ಕಮಲನೇತ್ರನು
ಅಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ, ವಿಜಯಗಮನೋದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಗರುಡನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದನು.
೯೦. ರೋಹಣಾದ್ರಿವರ್ಣನೂ, ಅವಿಧೇಯನಾಶಕನೂ, ಸ್ಥೂಲದೇಹನೂ,
ದುಷ್ಟಮೇಯನೂ, ಸಕಲ ಪಕ್ಷಿಕುಲಾಧಿಪನೂ ಆದ ಆ ಗರುಡನು, ಭೂಮಂಡಲವು
ಹೆಚ್ಚು ನಡುಕದಿಂದ ಪೀಡಿತವೂ ಸಮುದ್ರವು ತನ್ನ ದಡವನ್ನು ಮೀರಿದುದೂ, ಆಕಾಶವು
ತಡೆದ ಮೋಡಗಳುಳ್ಳದೂ ಆಗುವಂತೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ,
ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಗರ್ವಾಡಂಬರಗಳಿಂದ ಬಂದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದ ಗರುಡನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ

ಆರ ಶರೀರಸರ್ಪಗೃಹಮಂ ಪುಗಲಿದುರ್ದು ಶಾರ್ಙ್ಗಮುಕ್ತಬಾ
 ಗೋರಗವಾರಸ್ಯಗ್ಗಲಧಿಯೋಳ್ ನಲಿದಪ್ಪದು ಚಕ್ರನಕ್ರಮಿಂ
 ದಾರಡಗಿಂ ತಳಿರ್ತಪ್ಪದು ನಂದಕವಲ್ಲರಿ ಪುಲ್ಲನಾಭ ಪೇ
 ಬಾರೊಡನಾಯ್ತು ವೀರಭಟವಿಗ್ರಹಕಂಪನಕಾರಿ ವಿಗ್ರಹಂ

೯೦

ವ|| ಏನೆ ವನಜನಾಭಂ ಗಮನಾಭಿಪ್ರಾಯಮಂ ವೈನತೇಯಂಗೆ ಬೆಸಸಿ

ತಳರ್ವಣ್ಣಂ ರಿಪುಪಕ್ಷದಿಂ ಸಿರಿ ವಿಪಕ್ಷೋಚ್ಚಂಡದೋದಂಡದಿಂ
 ತಳರ್ವಣ್ಣಂ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಶಾತ್ರವಕಳತ್ರಶೋತ್ರಯುಗ್ಮಂಗಳಿಂ
 ತಳರ್ವಣ್ಣಂ ಶ್ರುತಿಮಂಡನಂ ರಿಪುಚಮೂಸಂಹಾರದಿಂ ಭೂಭರಂ
 ತಳರ್ವಣ್ಣಂ ತಳರ್ವಣ್ಣಂ ವಿಳಾಸದೆ ಸುಪರ್ಣೀನಂದನಸ್ಕಂದನಂ

೯೧

ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾಘಟೀಘಟತಾರಘಟಘಟನಾಸ್ವತಂತ್ರ
 ನಿಜಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಚಕಿತಸಕಲಾಮ್ನಾಯತಂತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ
 ಶ್ರೀಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ
 ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ಸತ್ಯಭಾಮಾವಿಪ್ರಲಂಭ
 ತದೀಯ ವಿವಾಹಾಪೋತ್ತರಶತಸತೀಸ್ವೀಕರಣ
 ನಾಕಜೇಂದ್ರಾಗಮನ ನರಕಾಡಂಬರವರ್ಣನಂ
 ಏಕಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ, ಕೈಮುಗಿದನು. ೯೦. “ಪದ್ಮನಾಭಾ! ನಿನ್ನ ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಹೊರಟ ಬಾಣವೆಂಬ ಸರ್ಪವು ಯಾರ ಶರೀರವೆಂಬ (೧ ಪಾತಾಳವನ್ನು ೨ ಹುತ್ತವನ್ನು) ಹೊಗಬೇಕಾಗಿದೆ? ನಿನ್ನ ಚಕ್ರವೆಂಬ ಮೊಸಳೆಯು ಯಾರ ರಕ್ತಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನಲಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ? ಇಂದು, ಯಾರ ಮಾಂಸದಿಂದ ನಂದಕ(ಕತ್ತಿ)ವೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯು ಚಿಗುರುವುದು? ಯಾರೊಡನೆ ವೀರಭಟರ ದೇಹವನ್ನು ನಡುಗಿಸುವ ಯುದ್ಧವು ಒದಗಿತು!”
 ವ|| ಎನ್ನಲು ಪದ್ಮನಾಭನು, ತನ್ನ ಗಮನಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಗರುಡನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೯೧. ಗರುಡರಥನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಶತ್ರುಪಕ್ಷದಿಂದ ಸಿರಿಯು ಚಲಿಸುವಂತೆಯೂ, ಶತ್ರುಪಕ್ಷದ ಬಹು ಕ್ರೂರವಾದ ಬಾಹುದಂಡದಿಂದ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವಂತೆಯೂ, ಶತ್ರುವನಿತೆಯರ ಕಿವಿಗಳೆರಡರಿಂದಲೂ ಓಲೆಯು ಕಳೆದು ಹೋಗುವಂತೆಯೂ, ಶತ್ರುಸೇನೆಯ ಸಂಹಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಭಾರವು ತಪ್ಪುವಂತೆಯೂ (ಆಗಲು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ) ಹೊರಟನು. ಇದು ಸಮಸ್ತ ಕಮಲಭವಾಂಡ... ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತವಾದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ವಿಪ್ರಲಂಭ ಅವಳ ವಿವಾಹ ನೂರೆಂಟು ಜನ ಸತಿಯರ ಸ್ವೀಕರಣ ಸ್ವರ್ಗೇಂದ್ರಾಗಮನ, ನರಕಾಡಂಬರ ವರ್ಣನೆಗಳ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ.

೧. ಎಂದ ವೈನತೇಯಂಗೆನೇಕ ಸಕಲಾಭಿಪ್ರಾಯಮಂ ಬೆಸಸಿ (ಕಗ)

೨. ರಿಪುಪಕ್ಷದಿಂದಸು (ಖ) ರಿಪುಪಕ್ಷದಿಂ ಸಿರಿ (ಗ)

ದ್ವಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಕರಮನಿಸುವ ಚೀನಪ
ತಾಕಾವಳಿತೋರಣಾವಳೀವೃತಪುರಮಂ
ವೈಕುಂಠನೊಸೆದು ನೋಡು
ತ್ಯಾಕಾಶಕ್ಕೊಗೆದನುರಗಮಥನಾರೂಢಂ

೧

ಪೀತಾಂಬರಕೌಸ್ತುಭರುಚಿ
ಪೀತಾಂಬರವಳಯನಾಗಳೆಸೆದಂ ಫಣಿಜಿ
ತೇತನನುತ್ಪಲಕಾಂತಿನಿ
ಕೇತನನಾಲೋಲಮಕರಕುಂಡಲಯುಗಳಂ

೨

ಅತ್ತ ನಿಶಾಚರೇಶ್ವರನ ವಾಮವಿಲೋಚನ ವಾಮಬಾಹುಗಳ್
ಕೆತ್ತಿದವೆತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿ ಮದದಂತಿಯ ಸೋರ್ವ ಮದಂ ಕರೇಣುಗಾ
ದತ್ತು ಹಯಾಳಿ ಕಣ್ವನಿಯನಿಕ್ಕಿದುವಂದೊರೆಯಿಂದಮುರ್ಚಿ ಬಿ
ಟ್ಟತ್ತಸಿದೇನು ಸೂಸಿದುವು ಕೇಸುರಿ ಬೀಸುವ ಚಾಮರಂಗಳಿಂ

೩

ಪುಟ್ಟಿದುವಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ 'ಶಿಲೀಂಧ್ರಚಯಂ ಕರುಮಾಡದಲ್ಲಿ ಜೇ
ನಿಟ್ಟುದು ಬಳ್ಳು 'ಮೂಡಮೊಗದೊಳ್ಳುದು ಮಂದಿರದೇವತಾಳಿ ಗೋ
ಲೆಟ್ಟುದು 'ನಟ್ಟರುಳ್ ನೆಗೆದುದಿಂದನ ಬಿಲ್ ದಿವಸೋಳ್ಳುಂಕುಳಂ
ತೊಟ್ಟನೆ ಬಿಟ್ಟುವುಣ್ಣಿದುದು ಕಾವಳ ಕೊಂಡುವು ರಕ್ತವೃಷ್ಟಿಗಳ್

೪

೧. ಶ್ರೀಕರವಾದ ಚೀನಾಂಬರದ ಧ್ವಜಗಳಿಂದಲೂ ತೋರಣಗಳಿಂದಲೂ
ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದ್ವಾರಕಾಪುರವನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಕೃಷ್ಣನು ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ
ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಏರಿದನು. ೨. ಕನ್ನೆದಿಲೆಯ ಕಾಂತಿಗೆ ನೆಲೆಯೂ, ತೂಗಾಡುತ್ತಿರುವ
ಮಕರಕುಂಡಲದ್ವಯಾಲಂಕೃತನೂ ಗರುಡಧ್ವಜನೂ ಆದ ಕೃಷ್ಣನು, ತನ್ನ ಪೀತಾಂಬರ
ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಆಕಾಶಮಂಡಲವನ್ನೇ ಹೊಂಬಣ್ಣವುಳ್ಳುದಾಗಿಸುತ್ತ
ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ೩. ಅತ್ತ ಕಡೆ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನ ಎಡಗಣ್ಣು ಎಡತೋಳೂ ಅದುರಿದುವು.
ಗಂಡುಮದ್ದಾನೆಯ ಕೆನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಸೋರಬೇಕಾದ ಮದೋದಕವು ಹೆಣ್ಣಾನೆಗೆ ಸುರಿಯಿತು.
ಕುದುರೆಗಳು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಹರಿಸಿದುವು. ಕತ್ತಿಯು ಒರೆಯಿಂದ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಬೀಸುವ
ಚಾಮರಗಳಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ಉರಿ ಚೆಲ್ಲಿತು. ೪. ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಾಯಿಕೊಡೆಗಳು
ಹುಟ್ಟಿದುವು. ಜೇನು ಕಟ್ಟಿತು, ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನರಿ ಊಳಿಟ್ಟಿತು. ಮನೆದೇವರುಗಳು
ಗೋಳಿಟ್ಟವು. ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲುದಿಸಿತು. ಹಗಲೇ ತಟ್ಟನೆ
ಉಲ್ಲಾಸಾತವಾಯಿತು. ಕತ್ತಲೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ರಕ್ತದ ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು.

೧. ಶಿಲೀಂಧ್ರಚಯಂ (ಖ) ೨. ಮೂಡಮೊಗದೊಳ್ಳುದು (ಕ) ೩. ಪೋದಿರುಳ್ (ಖ)

ವ|| ಅಂತನೇಕ ದುರ್ಣಯಮನಿಮಿಷದ್ವೇಷಪುರದೊಳಗೆ ಸುಪರ್ಣಕೇತು ಜೀಮೂತ ಪಥದಿಂದತಿವೇಗದಿಂ ಪೋಗೆವೋಗೆ

ನರಸೇನೆಗರಿದು ಲಂಕಾ
ಪುರದ ಬಹಿರ್ಜಲಧಿ ದಾಂಟಲಿಂತಿದು ದೇವಾ
ಸುರರ್ಗಮರಿದೆನಿಸಿ ನರಕನ
ಪುರಮಂ ಬಳಸಿದುರ್ದೊಂದು ಮೌರವಪಾಶಂ

೫

ವ|| ಆ ಮೌರವಯಂತ್ರಪಾಶಮಂ ಕೇಶಿಸೂದನಂ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರದಿಂ ಭೇದಿಸಿ ನಡೆಯೆ ನಡೆಯೆ

ಇದಸಂಖ್ಯಾತಮಿದಪ್ರತರ್ಕ್ಯಮಿದಗುರ್ವೀ ಸೈನ್ಯಮಂ ವ್ಯೋಮಮೀಂ
ದುದೊ ದಿಕ್ಕಕ್ರವನಾರತಂ ಬೆಸಲೆಯಾಯ್ತೊ ಭೂತಳಂ ಕೂಡೆ ಪೆ
ತ್ತುದೊ ಮುನ್ನಂ ಲಯವೆಯ್ತಿ ಪೋದ ಪಲವುಂ 'ಲೋಕಂಗಳಿಂತೀಗ ಪು
ಟ್ಟುದುವೋ ಪೇಟಿನಿಸಿದುರ್ದಲ್ಲಿ ಮುರಸೈನ್ಯಂ ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರದೊಳ್

೬

ವ|| ಅದಂ ಕಂಡು

ಅಮರಾರಾತಿಬಲಕ್ಕೆ ನೈಶಸುರಚಾಪಂ ತಾನಿದೆಂಬಂತು ವಿ
ಕ್ರಮದಿಂದೇಟಿಸಿದಂ ಮುರಾರಿ ಜನಿತಾರಿ ಸ್ತ್ರೀಮನಸ್ತಾಪಮಂ
ದಮಿತದ್ರೋಹಿ ಬಲಾವಲೇಪಮನುದಗ್ರಾಟೋಪಮಂ ಚಂಡರೂ
ಪಮನಸ್ತಾಮರವೇಷಮಂ 'ವಿಜಯವೃಕ್ಷಾವಾಪಮಂ ಚಾಪಮಂ

೭

ವ|| ಹಾಗೆ ನರಕಾಸುರನ ಪುರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಪಶಕುನಗಳು ಆಗಲು ಗರುಡಧ್ವಜನು ಮೇಘಮಾರ್ಗದಿಂದ ಅತಿವೇಗವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ೫. ಲಂಕಾಪುರದ ಹೊರಸಮುದ್ರವು ನರಸೇನೆಗೆ ದಾಟಲಶಕ್ಯವಾದುದು. ಇದು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ಮೌರವಪಾಶ (ಹಗ್ಗ)ವೊಂದು ನರಕಾಸುರನ ಪುರವನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದಿದ್ದಿತು. ವ|| ಆ ಮೌರವ ಪಾಶವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ನಡೆದನು. ೬. 'ಇದು ಅಸಂಖ್ಯಾತ; ಊಹಿಸಲಾಗದುದು, ಭಯಂಕರ, ಈ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಆಕಾಶವು ಹೆತ್ತಿತೋ, ದಿಜ್ಞಂಡಲವು ಸಂತತವಾಗಿ ಹಡೆಯಿತೋ, ಭೂತಳವು ಕೂಡಲೆ ಹೆತ್ತಿತೋ, ಅಥವಾ ಹಿಂದೆ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋದ ಹಲವು ಲೋಕಗಳು ಈಗ ಹೀಗೆ ಹುಟ್ಟಿದವೋ ಹೇಳು.' ಎನ್ನುವಂತೆ ಪುರದ ಪಶ್ಚಿಮದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮುರಸೇನೆಯು ಇದ್ದಿತು. ವ|| ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ೭. ಮುರಾರಿ ಕೃಷ್ಣನು ಇದು, ದೇವವೈರಿಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು, ಎನ್ನುವಂತೆ ವೈರಿವನಿತೆಯರಿಗೆ ಮನಸ್ತಾಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದುದೂ ದ್ರೋಹಿಗಳ ಬಲಗರ್ವವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದುದೂ ಅತ್ಯಾಡಂಬರವುಳ್ಳುದೂ ಕ್ರೂರವೂ

೧. ಸುರರ್ಗಮರಿದೆನಿಪ (ಕವಿಗ) ೨. ಲೋಕಂಗಳಿಂದಿಂತು (ಮೊಅ) ೩. ದ್ರೋಹ (ಕವಿಗ)
೪. ಸಜಯವೃಕ್ಷಾವಾಪಮಂ (ಕ) ಸಜಯಪಕ್ಷಾಟೋಪಮಂ (ಖ) ಸಜವೀರಾಳಾಪಮಂ (ಗ)

ವ|| ಅಂತಧಿಷ್ಠಮಾದ ಕೋದಂಡಮಂ ಸಮಾಸ್ಪುರಿತಂ ಮಾಡೆ

ಕಿವಿಯೊಳ್ ತೀವಿ ದಿಗೀಶರಾಶಯದೊಳತ್ಯಾನಂದಮಂ ತೀವಿತೀ
ರವಮಿಂ ತೀವುಗುಮಂತಕಾವಸಥಮಂ ದೈತ್ಯಾಳಿ ದೈತ್ಯಾಂಗನಾ
ನಿವಹಂ ತೀವುಗುಮಶ್ರುಪಾರಿಯಿನೆನಲ್ ಮೂಲೋಕಮಂ ತೀವಿ ಸಾ
ಉವವೋಲಾದುದು ಶಾರ್ಙ್ಗಧನ್ವನ ಧನುರ್ಮರ್ವೀರವಂ ಬೀರವಂ

೮

ಆ ವಿಪುಲನಾದದೊಡನೆ ರ
ಣಾವೇಶದಿನೊಗೆದ ಮುರಚತುರ್ವಲ ತುಮುಲೋ
ಚ್ಚಾವಚನಾದದಿನಾದಂ
ತೀವಿದ ಕುಪ್ಪಿಗೆವೋಲಾದುದಬ್ಜಭವಾಂಡಂ

೯

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ

ಸ್ಪುರಿತಮಣಿಕುಂಡಲದ್ಭುತಿ
ಭರಿತಂ ಮಂಡಲಿತಕಾರ್ಮುಕಂ ಮಂಡಲದೊಳ್
ದೊರೆಯೆನೆ ಕಿರಣಾಳಿವೊಲಂ
ಬರಮಂ ತುಂಬಿದುವು ಗೋಪಮಾರ್ತಂಡಶರಂ

೧೦

ಕೈಟಭರಿಪು ರಿಪುಸೇನೆಯ
ನಾಟಂದಿಸುತಿರೆ ಶತಂ ಸಹಸ್ರಂ ಲಕ್ಷಂ
ಕೋಟಿ ಶತಕೋಟಿ ನಾನಾ
ಕೋಟಿಯೆನಲ್ ತುಱುಗಿ ಪಾಯ್ವವಂದಂಬರದೊಳ್

೧೧

ದೇವತೆಗಳ ನಡುಕವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದುದೂ ವಿಜಯವೃಕ್ಷದ ಪಾತಿಯೂ ಆದ ತನ್ನ
ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಏರಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹೆದೆಯೇರಿಸಿದ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ
ಮಿಡಿದು ಟಂಕಾರಮಾಡಿದನು. ೮. ಈ ಧ್ವನಿ ದಿಗಧಿಪತಿಗಳ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಅವರ
ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾನಂದವನ್ನು ತುಂಬಿತು. ಇನ್ನು ರಾಕ್ಷಸಸಮೂಹವು ಯಮಾಲಯವನ್ನು
ತುಂಬುವುದು; ದೈತ್ಯಾಂಗನೆಯರ ಸಮೂಹವು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ತುಂಬುವುದು ಎನ್ನುವಂತೆ
ಶಾರ್ಙ್ಗಪಾಣಿ ಕೃಷ್ಣನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಟಂಕಾರವು ಮೂರುಲೋಕವನ್ನೂ ತುಂಬಿ, ಅವನ
ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಸಾರುವಂತಾಯಿತು. ೯. ಆ ಬಹುಧ್ವನಿಯೊಡನೆ ರಣಾವೇಶದಿಂದ
ಉಂಟಾದ ಮುರನ ಚತುರ್ಬಲದ, ವರ್ಣಿಸಲಸದಳವಾದ ಕಲಕಲಶಬ್ದವೂ
ಸೇರಿದುದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಧ್ವನಿಪೂರ್ಣವಾದ ಭರಣಿಯಂತಾಯಿತು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ
೧೦. ಹೊಳೆಯುವ ರತ್ನಕುಂಡಲದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮಂಡಲಾಕಾರವಾಗಿ
ಬಾಗಿದ ಕೃಷ್ಣನ ಬಿಲ್ಲು ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದಂತಿದ್ದಿತು. ಆ ಗೋಪಸೂರ್ಯನ ಬಾಣಗಳು
ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳಂತೆ ಅಂಬರವನ್ನು ತುಂಬಿದುವು. ೧೧. ಕೈಟಭಾರಿ ಕೃಷ್ಣನು ಶತ್ರು
ಸೇನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರಲು ಬಾಣಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನೂರು
ಸಾವಿರ ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ನೂರುಕೋಟಿ, ನಾನಾಕೋಟಿಯೆನ್ನುವಂತೆ ಒತ್ತಾಗಿ ನುಗ್ಗಿದವು.

ಶ್ವಸನನುಮರ್ಕಪ್ರಭೆಯುಂ

ನುಸುಳದೆನಲ್ ಪಾಯ್ ಕಣೆಯ ಕಣೆಗಟ್ಟಲೆಯೊಳ್

ಮಿಸುಪ ಕಲಧೌತಪುಂಖ

ಪ್ರಸರಂ ಖದ್ಯೋತತತಿವೊಲಾದುದು ನಭದೊಳ್

೧೨

ಕೆದಟೆದುದು ಶಿಲೀಮುಖಪಾ

ತದಿಂದೆ 'ಶೋಣಿತಪರಾಗತತಿ ಪದ್ಮವ್ಯೂ

ಹದೊಳನೆ ಕೃಷ್ಣಶರಾಘಾ

ತದಿನೊಗೆದುದು ದೈತ್ಯಬಲದೊಳರುಣಜಲೌಘಂ

೧೩

ಕದನಮಗುವುರ್ವೆತ್ತುದಿಪುಷ್ಪಾತದಿನಳ್ಳಿದ ಬಳ್ಳಿದುಳ್ಳಿದು

ನೃದಗಜರಾಜಿಯಿಂ ತರದೊಳಟ್ಟಿದತಟ್ಟಿದನುಟ್ಟಿದೊಂದು ತೇ

ಪುರ್ವದುವೊದವಿಂ ಕರುಳ್ಳಿಣಿಲೆಳಲ್ವ ಕಳಲ್ವ ಬಳಲ್ವ ವಾಜಿಬ್ಬಂ

ದದಿನಳವುರ್ಕುಸೊರ್ಕಟೆದುರುಳ್ಳ ಪೊರಳ್ಳ ನರಳ್ಳ ವೀರರಿಂ

೧೪

ವ|| ಆಗಳದ್ಭುತ ಭುಜಾಟೋಪದಿಂ ವಿಶ್ವರೂಪನಿಸುತಿರೆ

ಘೋರಧನುರ್ಲತಾವಳಿ ವನಾವಳಿಯುಂ ಗೆಲೆ ಭೂರಿಗರ್ಜಿತಂ

ನೀರದಗರ್ಜಿತಂಚೊಲೊದವೃತ್ತಿರೆ ವರ್ಮಮರೀಚಿ ತಿಗ್ಮರೋ

ಚೀರುಚಿಯಂ ಪರಾಭವಿಸೆ ಕಾರ್ಮುಕನಿರ್ಗತಮಾರ್ಗಣೋತ್ಕರಂ

ಮಾರುತಮಾರ್ಗಮಂ ಪುದಿಯೆ ತಾಗಿದುದಂದಸುಹೃದ್ಧನುರ್ವಲಂ

೧೫

೧೨. ಗಾಳಿಯೂ ಸೂರ್ಯಕಿರಣವೂ ನುಸುಳಲಾರದು ಎನ್ನುವಂತೆ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹಾರುವ ಬಾಣಗಳ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ಅವುಗಳ ಸುವರ್ಣದ ಗರಿಯ ಸಮೂಹವು ಮಿಂಚುಹುಳುಗಳ ಗುಂಪಿನಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೧೩. ಕಮಲಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಶಿಲೀಮುಖ (= ೧ ತುಂಬಿ, ೨ ಬಾಣ)ವು ಎರಗಿದುದರಿಂದ ರಕ್ತವರ್ಣದ ಪರಾಗ ಸಮೂಹವು ಉದುರಿ ಹರಡಿತೆನ್ನುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಣದ ಹೊಡೆತದಿಂದ ರಾಕ್ಷಸಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತಪ್ರವಾಹವು ಹರಡಿತು. ೧೪. ಆ ಕದನವು, ಬಾಣಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಹೆದರಿ, ಬಾಗಿ, ಉರಿದ, ಮದೋದ್ಧತ ಆನೆಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದಲೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಾಶವಾಗಿ ಕರಗಿ ತಗ್ಗಿ ಪುಡಿಯಾದ ತೇರಿನ ಗುಂಪಿನಿಂದಲೂ, ಕರುಳಿನ ಜಡೆಯು ಜೋಲುವ ಜಾರುವ ಬಳಲುವ ಕುದುರೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಔದ್ಧತ್ಯವೂ ಸೊಕ್ಕೂ ನಾಶವಾಗಿ ಉರುಳಿ ಹೊರಳಿ ನರಳುವ ವೀರರಿಂದಲೂ, ಅದ್ಭುತವೂ ಭಯಂಕರವೂ ಆಗಿದ್ದಿತು. ವ|| ಆಗ ಅದ್ಭುತ ಭುಜಾಟೋಪದಿಂದ ವಿಶ್ವರೂಪಿ ಕೃಷ್ಣನು ಬಾಣವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೧೫. ಘೋರವಾದ ಬಿಲ್ಲುಗಳೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಗುಂಪು ವನಪಚ್ಚಿಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತಲೂ, ಬಲವಾದ ಗರ್ಜನೆಯು ಗುಡುಗಿನಂತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೂ, ಕವಚಗಳ ಹೊಳಪು ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳ ಹೊಳಪನ್ನು ಪರಾಭವಿಸುತ್ತಲೂ ಬಿಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಹೊರಟ ಬಾಣ

ವ|| ಆಗಳ್

ಅನಿತುಂ ಭಟೌಘಮೆಚ್ಚಂ
ಬನಂಬಿನಿಂ ತಟೆದು ತದ್ಭಟಾಂಗೋಪಾಂಗಂ
ಪುನರುಕ್ತಂ ಛಿದ್ರಿತಮು
ಪ್ಪಿನಮೆಚ್ಚು ಮುರಾರಿ ತವಿಸಿದಂ ಬಿಲ್ವಡೆಯಂ

೧೬

ಪಲಗೆಗಳಂ ಪೊಳೆಯಿಸಿ ಕಡಿ
ತಲೆಯಂ ಜಡಿದೆಯುವಣಿಯ ವೀರರನೆಚ್ಚಂ
ಪಲಗೆಯುಮುರಮುಂ ತೆತ್ತಿಸೆ
ತಲೆಯುಂ ಕಡಿತಲೆಯುಮೊಡನೆ ಪಟೆಯೆ ಮುಕುಂದಂ

೧೭

ಪೊಳೆವೃತ್ತಾತಾಸಿಜಾಳಂಗಳ ಸಕಲುಷಸಾದೀಕ್ಷಣೋದಂಶುಜಾಳಂ
ಗಳ ತಳ್ಳಂ ತಾಳ್ಳಿ ಚಂಚಚ್ಚಪಲಶಫರಸಂದೋಹದಿಂದಂ ಪ್ರವಾಳಾ
ವಳಿಯಿಂದಂ ತಳ್ಳ ವೀಚೇಚಯಮಿದೆನಿಸಿ ಸೈನ್ಯಾಭಿಯಂ ಬರ್ಪ ವಾಹಂ
ಗಳನೌರ್ವಜ್ವಾಲೆಯಂತಚ್ಚುತನ ಕಣೆಗಳಲ್ಪಾಡಿಸುತ್ತಿದುರ್ವವೆತ್ತಂ

೧೮

ಅವಿಧೇಯದ್ವಜನೀನಿಶಾಟನಿವಹಂ ನಾಗಾಳಿಯಂ ಗಾಳಿಯಂ
ಜವದಿಂ ಗೆಲ್ಲಿನಮಾರ್ದು ನೂಂಕಿ ನೆಗೆಯಲ್ ಸೇನಾರಜಂ ನಾರಜಂ
ಕವಿಯಲ್ ಬರ್ಪರಿಸೈನ್ಯದಂತಿಘಟೆಯಂ ಕೋದಂಡದಿಂ ಚಂಡದಿಂ
ಜವನಾಂಪಂತೆವೊಲಾಂತು ಸಂಹರಿಸಿದಂ ಕಂಜೋದರಂ ಜೋದರಂ

೧೯

ಸಮೂಹವು ಆಕಾಶವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಲೂ ಇರಲು ಶತ್ರುಗಳ ಬಿಲ್ಲಿನ ಸೇನೆಯು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತಾಗಿತು. ವ|| ಆಗ ೧೬. ಕೃಷ್ಣನು ಅಷ್ಟು ಜನ ಭಟರ ಗುಂಪೂ ಹೊಡೆದ ಬಾಣವನ್ನು ಬಾಣದಿಂದಲೇ ತರಿದು ಆ ಭಟರ ಅಂಗೋಪಾಂಗಗಳು ಚೂರು ಚೂರಾಗುವಂತೆ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ಬಿಲ್ಲಿನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದನು. ೧೭. ಕೃಷ್ಣನು, ಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹೊಳೆಸುತ್ತ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಝಳಪಿಸುತ್ತ ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗುವ ಸೇನೆಯ ವೀರರನ್ನು ಅವರ ಗುರಾಣಿಯೂ ಎದೆಯೂ ಒಂದಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆಯೂ ಅವರ ತಲೆಯೂ ಕತ್ತಿಯೂ ಒಂದೇ ಸಾರಿ ಕತ್ತರಿಸುವಂತೆಯೂ ಹೊಡೆದನು. ೧೮. ಹೊಳೆಯುವ (ಒರೆಯಿಂದ) ಹಿರಿದ ಕತ್ತಿಗಳ ಕಲ್ಮಷಮನಸ್ಕರಾದ ಕುದುರೆಯ ಸೈನ್ಯದವರ ಕ್ರೂರವಾದ ಕಣ್ಣಿನ ನೋಟದ ಹೊಳಪಿನ ಸಮೂಹದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಡೆದು, ಇದು ಹೊಳೆಯುವ ಚಂಚಲವಾದ ಮೀನುಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದಲೂ ಹವಳಗಳ ಸಾಲಿನಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಅಲೆಗಳ ಸಮೂಹವೆನ್ನುವಂತೆ ಸೇನಾಸಮುದ್ರದಿಂದ ಬರುವ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಣಗಳು ಔರ್ವಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲಕಡೆಯಲ್ಲೂ ನಿಶ್ಶೇಷ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ೧೯. ಅವಿಧೇಯರಾದ ಶತ್ರುಸೇನೆಯ ರಾಕ್ಷಸರ ಗುಂಪು ಆನೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನೂ ವೇಗದಿಂದ ಗಾಳಿಯನ್ನೂ ಜಯಿಸುವಂತೆ ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಮುಂದೆ ಅಟ್ಟಿ ಸೇನೆಯ ಧೂಳು ಏಳಲು ನಾರಜವು ಮುತ್ತಲು ಬಂದ ಶತ್ರುಸೇನೆಯ ಆನೆಗಳ ಗುಂಪನ್ನೂ ಯೋಧರನ್ನೂ ಪದ್ಮನಾಭನು ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ,

ನಡುತುಂ ಮೊಗಮಂ ಪೇಚಕ
 ದೆಡೆಯಿಂದೊಂದೊಂದೆ ನಾರಜಂ ನುಸುಳ ಪಡ
 ಲೆಡೆದುದಿಭಮಾಲೆ ಜೀವಮು
 ಮೊಡಲಿಂ ಬೇಟೆಲ್ಲದಂತದೊರ್ಮೆಯೆ ಧುರದೊಳ್ ೨೦

ಟಂಕೃತಿ ಧನುವಿಂ ಶರದಿಂ
 ಭೀಂಕೃತಿ ಚೇತ್ಕೃತಿ ರಥಾಂಗದಿಂ ಸಾರಥಿಯಿಂ
 ಹೂಂಕೃತಿ ಹೇಷಿತರುತಿ ಹಯ
 ದಿಂ ಕಡುವೊದಗುವಿನಮೆಯ್ದುವು ರಥನಿವಹಂ ೨೧

ಅತಿರಥ ಸಹಸ್ರಮಿರಲ
 ಪ್ರತಿರಥನೊರ್ವನೆ ಮುಕುಂದನಿಸೆ ಪಾಯ್ದುವಿಷು
 ಪ್ರತತಿಗಳಧಿಕಂ ತಚ್ಚರ
 ತತಿಯಿಂ ಗಣನೆಗೆ ಸಹಸ್ರಗುಣಮೆಂಬಿನೆಗಂ ೨೨

ಭಲ್ಲದಿನೆಚ್ಚುರೆ ಖಂಡಿಸಿ
 ಬಿಲ್ಲಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಂತೆ ಕುಂಡಲಕೋಟೀ
 ರೋಲ್ಲಸಿತರಥಿಶಿರಂಗಳ
 ನೆಲ್ಲವನೊರ್ಮೊದಲೆ ಶಾರ್ಙ್ಗ ಪಟವಿನಮೆಚ್ಚಂ ೨೩

ವ|| ಆಗಲಾ ಚತುರಂಗಬಲಮಳಿವುದುಮೇಕಾಂಗದಿಂ ಮುರನಿಶಾಚರಂ ಪೊಣರೆ

ಯಮನು ತನ್ನ ದಂಡದಿಂದ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವಂತೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಹೊಡೆದು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ೨೦. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಹೊಡೆದ ಬಾಣವು ಒಂದೊಂದೂ ಆನೆಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಾಟಿ, ಅದರ ಪೃಷ್ಠದ್ವಾರದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ನುಸುಳುತ್ತಿರಲು ಆ ಆನೆಗಳ ಗುಂಪೇ ಜೀವವು ದೇಹಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ದಿಕ್ಕುಪಾಲಾಗಿ ಹರಡಿ ಬಿದ್ದಿತು. ೨೧. ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಟಂಕಾರವೂ, ಬಾಣದಿಂದ ಭೀಂಕಾರವೂ, ಚಕ್ರದಿಂದ ಚೇತ್ಕಾರವೂ, ಸಾರಥಿಯಿಂದ ಹೂಂಕಾರವೂ, ಕುದುರೆಯಿಂದ ಕೆನೆತವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ತೇರುಗಳ ಗುಂಪುಗಳು ಬಂದವು. ೨೨. ಎದಿರುಕಡೆ ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿರಥರಿದ್ದರೂ ತಡೆಯಿಲ್ಲದ ರಥವುಳ್ಳ ಕೃಷ್ಣನೊಬ್ಬನೇ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಅವು ಎದುರಿನ ಅತಿರಥ ಬಾಣ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾವಿರಗುಣ ಅಧಿಕವೆನ್ನುವಂತೆ ಹಾರಿದುವು. ೨೩. ಕೃಷ್ಣನೊಬ್ಬನೇ ಕುಂಡಲ ಕಿರೀಟಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಲೆಯವ ರಥಿಕರ ಬಿಲ್ಲುಗಳೊಂದೊಂದನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಭಲ್ಯದಿಂದ ಹೊಡೆದು ತುಂಡುಮಾಡಿ ಅವರ ತಲೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಹೊಡೆದನು. ವ|| ಆಗ ಆ ಚತುರಂಗ ಬಲವು ನಾಶವಾದುದರಿಂದ ಆ ಮುರಾಸುರನು ಏಕಾಂಗದಿಂದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಹರಿಯೆಚ್ಚಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತದಿ
ನುರುಳಿ ಶಿರಂ ಶರಶಿಲೀಮಖಾರ್ಕೀಣಾ ವಿಯ
ತ್ತರುವಂ ಗರ್ಜಿತವಿಜಿತ
ಸ್ವರುವಂ ಸಂಗ್ರಾಮಕೇಳಿ ಗುರುವಂ ಮುರುವಂ

೨೪

ವ|| ಅಂತು ಗರುಡವಾಹನಂ ವಿಜಯೋತ್ಸವಮನಪ್ಪುಕೆಯ್ಯಾ ಪ್ರದೇಶದಿಂ ತಳರ್ದು
ದಕ್ಷಿಣದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಪರಿಯಿಟ್ಟು

ಅಪರಿಮಿತಸೈನ್ಯದಿಂದೊ
ದ್ವಿ ಪಳಂಚದ ದೈತ್ಯನಂ ವಿಮರ್ದಿಸಿದಂ ತ
ದ್ವಿಪುಳಬಲಿರಕ್ತಸಂಘಟ
ತಪಂಚಜನನಾಗಿ ಪಂಚದಜನನಂ ಕೃಷ್ಣಂ

೨೫

ವ|| ಅಲ್ಲಿಂ ತಳರ್ದು ಪೂರ್ವದ್ವಾರಭೂಗೋಳಮನೆಯ್ತಿ

ಸೇನಾದುರ್ಧರನಂ ತ
ತ್ಸೇನಾನ್ವಿತನಿಕ್ಕಿದಂ ಮುಕುಂದಂ ಶಾರ್ಙ್ಗ
ಧ್ವಾನಮುಹುರ್ಮುಹುರುದ್ಗತ
ಭಾನುಹಯಗ್ರೀವನಾ ಹಯಗ್ರೀವನುಮಂ

೨೬

ವ|| ಆ ಮಹಾಹವರಂಗದಿನುತ್ತರದ್ವಾರದಸುರಾರಿಯನಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ

೨೪. ತನ್ನ ಬಾಣಗಳೆಂಬ ತುಂಬಿಗಳಿಂದ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವನ್ನು ಮುತ್ತಿಸಿದ್ದವನೂ, ಗರ್ಜನೆ
ಯಿಂದ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನೂ ಯುದ್ಧಕ್ರೀಡಾಗುರುವೂ ಆದ ಮುರನನ್ನು
ಕೃಷ್ಣನು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತದಿಂದ ತಲೆಯುರುಳುವಂತೆ ಹೊಡೆದನು. ವ|| ಗರುಡವಾಹನನು
ಹಾಗೆ ವಿಜಯೋತ್ಸವವನ್ನು ಪಡೆದು, ಆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹೊರಟು ಆ ಪುರದ ದಕ್ಷಿಣದ
ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದನು. ೨೫. ಅಲ್ಲಿ ಅಪರಿಮಿತ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಎದುರಿಸಿದ
ಪಂಚಜನನೆಂಬ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಅವನ ಹೆಚ್ಚು ಸೈನ್ಯದ ರಕ್ತದ ಬಳಿತದಿಂದ ದಪ್ಪವಾಗಿ
ರಾಕ್ಷಸನಂತಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮರ್ದಿಸಿದನು. ವ|| ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು, ಪೂರ್ವದ
ಬಾಗಿಲ ಭೂಗೋಳವನ್ನು ಸೇರಿ ೨೬. ಸೇನೆಯಿಂದ ಎದುರಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾದ ಆ
ಹಯಗ್ರೀವನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನೂ, ತನ್ನ ಶಾರ್ಙ್ಗಧ್ವನಿಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸೂರ್ಯನ
ಹಯವು ಕತ್ತೆತ್ತುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಕೃಷ್ಣನು ಅವನ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಕೊಂದನು. ವ|| ಆ
ಮಹಾಯುದ್ಧರಂಗದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಉತ್ತರದ್ವಾರದ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಅಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು

ಅನಿವಾರ್ಯ ಚತುಸ್ಸೈನ್ಯನ
 ನನನ್ಯಸಾಮಾನ್ಯನಂ ವಿಚಿತ್ರವಿಧಾಯೋ
 ಧನಕೃತತತ್ಸೈನ್ಯ ನಿಶುಂ
 ಭನಾಗಿಯೆ ನಿಶುಂಭನಂ ಮುಕುಂದಂ ಕೊಂದಂ

೨೭

ವ|| ಅಂತು ಮುರಾಂತಕಂ ಪ್ರಾಗ್ಜ್ಯೋತಿಷಪುರ ಬಹಿರ್ಭಾಗರಕ್ಷನಿಯುಕ್ತ ಪೋಡಪಾಕೃತಿಗೇ
 ಬಲಮನಿಗೆ ಕೋಟಾಟಾಳಮಂ ಮುಟ್ಟೆವಂದು ಪಾಂಚಜನ್ಯಶಂಖಮಂ ಪೂರೈಸೆ

ಹರಿಶಂಖಧ್ವಾನಮುಣಿತ್ತೆಲೆಲೆ ಕರಿಗಳಂ ಪಣ್ಣವೇಟೆ ತೇರ್ಗಳಂ ಪೂ
 ಡಿರವೇಟಶ್ವಂಗಳಂ ಪಲ್ಲಣಿಸಿ ಬರಲೆವೇಟೆ ವೀರರಂ ಕೈದುಗೊಂಡೆ
 ಟ್ತರವೇಟೆಂಬೊಂದು ಘೋಷಂ ನರಕನ ಪುರದೊಳ್ ಕೊರ್ವಿ ಪರ್ವಿತ್ತು ದೇವಾ
 ಸುರದೋರ್ದಂಡಾಭಿಘಾತೋನ್ಮಥಿತ ಜಲಧಿನಿಘೋಷವೆಂಬಂದದಿಂದಂ

೨೮

ವ|| ಆಗಳಾ ಸಮರಸನ್ನಾಹಭೇರಿಶಂಖಕಾಹಳಾನಿನಾದಮಂ ಗೃಹದೇವತಾಕ್ರಂದನ
 ನಿನಾದಮಾಕ್ರಮಿಸೆಯುಂ; ನಾನಾನಶಿತಸ್ಫುರಿತ ಹೇತಿಪ್ರಭೆಯನುಳ್ಳಾಪಾತಪ್ರಭೆಗಳಭಿಭವಿಸೆಯುಂ;
 ವರೂಢಯೂಢ ಕೇತುಗಳನುದ್ವಾಮಧೂಮಕೇತುಗಳ್ ಧಿಕ್ಕರಿಸೆಯುಂ; ಆ ಯೋಧನ
 ಕ್ರೋಧನಿಯುಕ್ತಯೋಧವೀರಸ್ಫುರನ್ನೇತ್ರ ರಶ್ಮಿರಾಗೋತ್ಕರ್ಷಮಂ ರುಧಿರಪರ್ಷಮೊತ್ತರಿಸೆಯುಂ;
 ವಿಚಿತ್ರಾತಪತ್ರ ಪಿಂಛಪತ್ರಪಂಡಮನಕಾಂಡ ಸಂಭವಶಬಲವರ್ಣಾಂಬುಧಾರಾಡಂಬರಂ ವಿಡಂಬಿಸೆಯುಂ;
 ಕರಿಕರ್ಣತಾಲಪವನಪರಿಮೀಲಿತಲೋಲಚಾಮರಸ್ತೋಮಪವನನಂ ಪ್ರತಿಕೂಲಚಂಡ ಪವನ

೨೭. ನಿವಾರಿಸಲಾಗದ ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯವುಳ್ಳವನೂ ಬೇರೆ ಸಮಾನರಿಲ್ಲದವನೂ ಆದ
 ನಿಶುಂಭನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಅವನ ಸೈನ್ಯದಿಂದಲೇ
 ಸಂಶೋಭಿತನಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನು ಕೊಂದನು. ವ|| ಕೃಷ್ಣನು ಹಾಗೆ ಪ್ರಾಗ್ಜ್ಯೋತಿಷಪುರದ ಹೊರಗಡೆ
 ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹದಿನಾರು ಅಕ್ಷೌಹಿಣಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೊಂದು ಕೋಟೆಯ
 ಅಟ್ಟಳೆಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ, ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಶಂಖವನ್ನೂದಿದನು. ೨೮. ಎಲೆಲೆ! ಕೃಷ್ಣನ
 ಶಂಖದ್ವನಿಯಾಯಿತು. ಆನೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಹೇಳು. ತೇರುಗಳನ್ನು ಹೂಡಿರಲು
 ಹೇಳು. ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಜೀನುಹಾಕಿ ಬರಿಸಲು ಹೇಳು. ವೀರರನ್ನು ಆಯುಧಧಾರಿಗಳಾಗಿ
 ಬರಹೇಳು ಎಂಬ ಘೋಷಣೆಯು ನರಕನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಾಸುರರು
 ದೋರ್ದಂಡದ ಸೆಳೆತದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಡೆದಾಗ ಉಂಟಾದ ಸಮುದ್ರದ ಧ್ವನಿಯಂತೆ
 ಕೊಬ್ಬಿ ಹಬ್ಬಿತು. ವ|| ಆಗ ಯುದ್ಧಸನ್ನಾಹದ ನಗಾರಿ ಶಂಖ ಕಹಳೆಗಳ ನಾದವನ್ನು
 ಗೃಹದೇವತೆಗಳು ಅಳುವ ಧ್ವನಿಯು ಆಕ್ರಮಿಸಿತು. ನಾನಾ ವಿಧದ ಹರಿತವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ
 ಶಸ್ತ್ರಾಯುಧಗಳ ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಾಪಾತದ ಪ್ರಭೆಗಳು ಕೀಳುಮಾಡಿದವು. ರಥಸಮೂಹದ
 ಧ್ವಜಗಳನ್ನು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಧೂಮಕೇತುಗಳು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದವು. ಯುದ್ಧದ ಕೋಪದಿಂದ
 ಕೂಡಿದ ಯೋಧವೀರರ ಹೊಳೆಯುವ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಂಪನ್ನು ರಕ್ತದ ಮಳೆಯು

೧. ಆ ನಿಶಾಟಸ್ಫುರಿತಕೇಕರಪ್ರಭೆಯ (ಖ) ೨. ವರೂಢಮಾತಂಗಸಮಗ್ರೋದಗ್ರ (ಖ)
 ೩. ಕ್ರೋಧಯುಕ್ತಯೋಧನವಿಸ್ಫಾರನೇತ್ರ (ಖ) ೪. ಪಿಂಛಚ್ಚತ್ರ (ಕಖಗ)

ನಂಡಲೆಯೆಯುಂ; ದೈತ್ಯರಾಜರಾಜನೈಕುಟಮಾಣಿಕ್ಯಶೋಣಮಣಿರಣ ಸಂದೋಹಮಂ
ದಿಗ್ಧಾಹಮಿತಿಕೆಯೆಯುಂ ; ಪೌರನಾರೀನಿಕರ ಕರವಿಕೀರ್ಯಮಾಣನಿಸ್ತುಲಸ್ಥೂಲ ಮುಕ್ತಾಕ್ಷತಮನಂತರಿಕ್ಷ
ಪತಿತನಕ್ಷತ್ರಸಂಕುಲಂ ಮಾಂಕರಿಸೆಯುಂ ; ದುರ್ವಾರಚತುರ್ವಲಕ್ಷೋಭ ವಿಶೇಷಜನಿತಾಶೇಷ
ಶಿರಃಕಂಪಮಂ ಭೂಕಂಪಮಿತಿಸೆಯುಂ ಅಪಜಯಕ್ಕಾಗರಮಾಗಿ ದಾನವೇಶ್ವರಂ ಪೋಷಮಟ್ಟು
ಪೋಷವೋಟಲೊಳೊಡ್ಡಿ ನಿಲ್ಲುದುಂ

ತುಳುಗೆ ಸರಲ್ ಕಣೆ ಕಣೆಯಂ
ಗಟೆ ಗಟೆಯಂ ಪಿಳ್ಳು ಪಿಳ್ಳನಲಗಲಗಂ ತ
ಳ್ಳಿಟಗುವಿನಮೆಚ್ಚು ಕೃಷ್ಣಂ
ಮೆಚ್ಚಿದಂ ನಿಜಚಾಪವಿದ್ಯೆಯಂ ತತ್ತ್ವದೊಳ್

೨೯

ಚತುರಂಗಾಕಾರವ್ಯ
ಕ್ತಿ ತಿರೋಹಿತಮಾಗೆ ತುಳುಗಿ ಕೃಷ್ಣನ ಶರಸಂ
ತತಿ ನಾಂಟಿ ಶರದ್ವೀಪಾ
ಕೃತಿಯುಂ ಪೋಲ್ತತ್ತು ದೈತ್ಯಸೇನಾಚಕಂ

೩೦

ಆನಿತನಿತು ಬಾಣವರ್ಷದಿ
ನನಿತನಿತಂ ಕೊಂದನಾಂತ ಚತುರಂಗಮನಂ
ತನಿತನಿತು ಸೈನ್ಯಮೊಡನೊಡ
ನೆ ನೆಚ್ಚಿದು ನಿಲೆ ವೈಷ್ಣವಾಸ್ತ್ರಮಂ ನೆನೆದಾಗಳ್

೩೧

ಒತ್ತರಿಸಿತು. ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಭಕ್ತಿಯಂತಿರುವ ನವಿಲುಗರಿಗಳನ್ನು ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ
ಮಿಶ್ರವರ್ಣದ ಮೋಡಗಳ ಆಡಂಬರವು ಅನುಕುಸುಪ್ತಿದ್ವಿತು. ಆನೆಗಳ ಕಿವಿಗಳೆಂಬ
ಬೀಸಣಿಗೆಗಳಿಂದ ಕಡಿಮೆಯಾದ ಚಾಮರಗಳ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿ ಬೀಸುವ
ಬಿರುಗಾಳಿಯು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ರಾಕ್ಷಸರಾಜನ ಹೊಳೆಯುವ ಕಿರೀಟ ಮಾಣಿಕ್ಯದ
ಕೆಂಪಾದ ಕಾಂತಿಸಮೂಹವನ್ನು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಾದ ಬೆಂಕಿಯುರಿಯು ಕಡಮೆಯೆನ್ನಿಸಿತು.
ಪುರದ ನಾರಿಯರ ಕೈಗಳಿಂದ ಎರಚುವ ಅನುಪಮವಾದ ದಪ್ಪಮುತ್ತುಗಳ ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು
ಅಂತರಿಕ್ಷದಿಂದ ಬಿದ್ದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಅಣಕಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನಿವಾರಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾದ ನಾಲ್ಕು
ಬಗೆಯ ಸೈನ್ಯದ ಸಂಚಲನವಿಶೇಷದಿಂದ ಆದ ಸಮಸ್ತಜನರ ತಲೆದೂಗುವಿಕೆಯನ್ನು
ಭೂಕಂಪವು ಕೀಳುಗೊಳಿಸಿತು. ಅಪಜಯಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯನಾಗಿ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನು ಹೊರಟು
ಪುರದ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಿಂತನು. ೨೯. ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಬಾಣಗಳು
ತುರುಗಲು ಬಾಣವು ಬಾಣವನ್ನೂ ಬಾಣದ ಗರಿ ಗರಿಯನ್ನೂ ಪುಂಖವು ಪುಂಖವನ್ನೂ
ಅಲಗು ಅಲಗನ್ನೂ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಾಟುವಂತೆ ಹೊಡೆದು ತನ್ನ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು
ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. ೩೦. ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಣಸಮೂಹವು ಚತುರಂಗಸೇನಾಕಾರದ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯು
ಇಲ್ಲದಂತೆ ಒತ್ತಾಗಿ ನಾಟಿದುದರಿಂದ ರಾಕ್ಷಸ ಸೇನಾಮಂಡಲವು, ಬಾಣ ದ್ವೀಪಾಕಾರವನ್ನು
ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೩೧. ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಚತುರಂಗಸೇನೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಬಾಣವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ
ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಕೊಂದನೋ ಅಷ್ಟೆಷ್ಟು ಸೈನ್ಯವೂ ಒಡನೊಡನೆಯೇ ಸೇರಿ ತುಂಬಿ ನಿಂತಿತು.

೧. ದೈತ್ಯಫಾಲಪಟ್ಟ ಸ್ಥೂಲಸ್ಥೂಲಮುಕ್ತಾಫಲಾಕ್ಷತಂಗಳ (ಖ) ೨. ಆನಿತನಿತು (ಖ)
೩. ನನಿತನಿತಂ (ಕಖಗ)

ಪರಬಲಜೀವಮಂ ತೆಗೆವಿನಂ ತೆಗೆದಂ ದೋಣೆಯಿಂ ಮಾಹಾಸ್ತ್ರಮಂ
ತಿರಿವ ಕುಲಾಲಚಕ್ರಮೆನೆ ಭೂವಳಯಂ ತಿರಿವನ್ನಮಸ್ತ್ರಮಂ
ತಿರಿಪಿದನುಗ್ರವೈರಿಗೆ ಭಯಂ ತೊಡರ್ವನ್ನೆವರಂ ತೊಡರ್ಚಿದಂ
ತಿರುವಿನೊಳಸ್ತ್ರಮಂ ಜಯವಧೂಸದನಂ ರಣರಂಗಭೈರವಂ

೩೨

ವ|| ಆ ಮಹಾಸ್ತ್ರಂ ಕಾರ್ಮುಕನಿರ್ಮುಕ್ತಮಾಗೆ

ಪಿಂಗದೆ ಸೋರ್ದುವಸ್ತ್ರಮುಖದಿಂ ಕಣೆಯಂಗಳ ವೃಷ್ಟಿ ಮಂಡಲಾ
ಗ್ರಂಗಳ ವೃಷ್ಟಿ ಶಕ್ತಿಗಳ ವೃಷ್ಟಿ ಶರಂಗಳ ವೃಷ್ಟಿ ಭಿಂಡಿವಾ
ಳಂಗಳ ವೃಷ್ಟಿ ಶಂಕುಗಳ ವೃಷ್ಟಿ ಹಲಂಗಳ ವೃಷ್ಟಿ ವಜ್ರದಂ
ಡಂಗಳ ವೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟಗಳ ವೃಷ್ಟಿ ವಿರೋಧಿಚತುರ್ವಲಂಗಳೊಳ್

೩೩

ಪರಿಘದ ಪಾಶದ ಚಕ್ರದ
ಪರಶುವ ಪಟ್ಟಸದ ಶೂಲದಸೀಧೇನುವ ಮು
ದ್ಗರದ ಮುಸುಂಡಿಯ ಮುಸಲದ
ಕರಪತ್ರದ ಮುಳಿಯೆ ಸುರಿದುದಸ್ತ್ರದ ಮುಖದಿಂ

೩೪

ವ|| ಅಂತು ವೈಷ್ಣವಾಸ್ತ್ರಮತಿನಿರ್ಭರದಿಂ ಚತುರ್ವಲದೊಳೆ ಕಾದುತ್ತಮಿರೆ ಮುಕುಂದಂ
ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧದಿಂ ಕಾದಲೆಂದಸುರನಾಯಕನಂ ಸಾಯಕಹಸ್ತದಿಂ ಸನ್ನೆಗೆಯ್ಕೆ

ಆರೋಪಿತಚಾಪಂ ವಿ
ಸ್ಥಾರಿತಮೌರ್ವೀಲತಂ ಪ್ರವರ್ಷಿತಬಾಣಾ
ಸಾರಂ ಚೋದಿತರಥನಸು
ರಾರಿಗೆ ಮಾರಾಂತನಾಜಿಭೀಮಂ ಭೌಮಂ

೩೫

ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ವೈಷ್ಣವಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ನೆನೆದನು. ೩೨. ಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀನಿಲಯ ಕೃಷ್ಣನು ಶತ್ರುಸೇನೆಯ
ಜೀವವನ್ನು ತೆಗೆಯುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ಮಹಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದನು.
ಭೂಮಂಡಲವು ಕುಂಬಾರನ ಚಕ್ರದಂತೆ ಸುತ್ತುವವರೆಗೂ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದನು.
ವೈರಿಗೆ ಭಯವು ತೊಡರಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೂ ಹೆದೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೂಡಿದನು. ವ|| ಆ
ಮಹಾಸ್ತ್ರವು ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ೩೩. ಆ ಅಸ್ತ್ರಮುಖದಿಂದ ವಿರೋಧಿಗಳ ಚತುರಂಗ
ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯೂ ಕತ್ತಿಗಳ ಮಳೆಯೂ ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧಗಳ ಮಳೆಯೂ,
ಶರಗಳ ಮಳೆಯೂ ಭಿಂಡಿವಾಲಗಳ ಮಳೆಯೂ ಮೊಳೆಗಳ ಮಳೆಯೂ ನೇಗಿಲುಗಳ
ಮಳೆಯೂ ವಜ್ರದಂಡಗಳ ಮಳೆಯೂ ಈಟಿಗಳ ಮಳೆಯೂ ಸುರಿಯಿತು. ೩೪. ಅಸ್ತ್ರದ
ಬಾಯಿಂದ ಪರಿಘದ, ಪಾಶದ, ಚಕ್ರದ, ಕೊಡಲಿಯ, ಪಟ್ಟಸದ, ಶೂಲದ, ಕತ್ತಿಯ,
ಮುದ್ಗರದ, ಮುಸುಂಡಿಯ, ಒನಕೆಯ, ಮತ್ತು ಗರಗಸದ ಮಳೆಯೇ ಸುರಿಯಿತು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಚತುರ್ಬಲದಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವಾಸ್ತ್ರವು ಅತ್ಯತಿಶಯದಿಂದ ಕಾದುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು
ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧದಿಂದ ಕಾದಬೇಕೆಂದು, ರಾಕ್ಷಸನಾಯಕನನ್ನು ಬಾಣಹಸ್ತದಿಂದ
ಸನ್ನೆಮಾಡಿದನು. ೩೫. ಯುದ್ಧಭಯಂಕರನಾದ ನರಕನು ಹೆದೆಯೇರಿಸಿದ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದು,
ಹೆದೆಯನ್ನು ಟಂಕಾರಮಾಡಿ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ ರಥವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ

ಇಳೆಯಂ ಬಾಣಾಂಧಕಾರಂ ಪುದಿಯೆ ನಭಮನಸ್ತೋತ್ಕರಂ ತೀವೆ ದಿಜ್ಞಂ
ಡಳಮಂ ಮೌರ್ವೀಲತಾಟಂಕೃತಿ ಬಳಸೆ ಶರಾದಾನಸಂಧಾನಮೋಕ್ಷಂ
ಗಳ ವೇಗಂ ಲೋಚನಾಗೋಚರಮೆನಿಸೆ ಝಣತ್ಯಂಕಣರ್ ಸಂಚಲತ್ತುಂ
ಡಳರುದ್ಭಾಸಾಂಗದರ್ ಮಡಳಿತಧನುಗಳೆಚ್ಚಾಡಿದರ್ ಕೃಷ್ಣಭೌಮರ್

೩೬

ಘನಘಟೆಯಂ ತನುಗಳ್ ಗ
ರ್ಜನೆಯಂ ಗಜಂ ನೆಗಳಿಂದ್ರಧನುವಂ ಧನುಗಳ್
ನೆನೆಯಿಸೆ ಕಾರ್ಗಾಲದ ಮಲಿ
ಯನೆ ಸುರಿದರ್ ಕೃಷ್ಣಭೌಮರಂಬಿನ ಮಲಿಯಂ

೩೭

ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಶಾರ್ಙ್ಗ ಧನುವಂ
ಕಡಿದಿಕ್ಕಲ್ ಲಕ್ಷ್ಮವೇಧಿ ಪೆಱಿತಂ ಧನುವಂ
ಪಿಡಿಪಿಡಿದು ಭೌಮದಾನವ
ನೊಡನೊಡನೆಚ್ಚಿಟ್ಟು ಮೆಱಿದನದ್ಭುತರಸಮಂ

೩೮

ಮನದಣ್ಣು ಮನದಣ್ಣು ಮಾಂಕರಿಸಲೇಸಿಂಗೇಸು ಮೇಲಾಗಲಂ
ಬಿನಗುರ್ವಂಬಿನಗುರ್ವನಾಟಲೆದುದರ್ಕಿಂದ್ರಾದಿಗಳ್ ಭಾಪು ಭಾ
ಪೆನುತಮ್ಮಮ್ಮೆನುತಕ್ಕುಮಕ್ಕುಮೆನುತಾದಂ ಮೆಚ್ಚೆಯುಂ ಬ್ರಹ್ಮನಂ
ದನನಾನಂದದಿಂ ನಾಡೆಯುಂ ನೆಗಬ್ಬುದಂದಾ ಕೃಷ್ಣಭೌಮಾಹವಂ

೩೯

ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಎದುರಿಸಿದನು. ೩೬. ಬಾಣಗಳ ಕತ್ತಲೆಯು ಭೂಮಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಆಕಾಶವನ್ನು ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವು ತುಂಬಿತು. ಮೌರ್ವಿಯ ಟಂಕಾರವು ದಿಜ್ಞಿಡಲವನ್ನು ಬಳಸಿತು. ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ತೆಗೆಯುವ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ವೇಗವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸದಾಯಿತು. ಝಣತ್ಯಾರಮಾಡುವ ಕಂಕಣವನ್ನು ಧರಿಸಿದವರೂ ಚಲಿಸುವ ಕುಂಡಲವುಳ್ಳವರೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ ಭುಜಾಭರಣವುಳ್ಳವರೂ ಮಂಡಲಾಕಾರವಾಗಿಸಿದ ಬಿಲ್ಲುಳ್ಳವರೂ ಆದ ಕೃಷ್ಣ ನರಕರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದರು. ೩೭. ಕೃಷ್ಣ ನರಕರು ತಮ್ಮ ದೇಹವು ಮೋಡಗಳ ಗುಂಪನ್ನೂ, ಗರ್ಜನೆಯು ಗುಡುಗನ್ನೂ, ಬಿಲ್ಲುಗಳು ಮಳೆಬಿಲ್ಲನ್ನೂ ಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಿರಲು ಮುಂಗಾರುಮಳೆಯಂತೆ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿದರು. ೩೮. ಕೃಷ್ಣನು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನರಕನ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಕಡಿದುಹಾಕಲು, ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಹೊಡೆಯಬಲ್ಲ ಆ ನರಕನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಒಡನೊಡನೆಯೇ ಬಾಣವನ್ನು ಹೊಡೆದು ಹೊಡೆದು ಅದ್ಭುತರಸವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ೩೯. ಮನದ ಪೌರುಷವು ಎದಿರಾಳಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಪೌರುಷವನ್ನು ಮೀರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಹೊಡೆತವು ಮೇಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಬಾಣದ ಭಯಂಕರಾತಿಶಯವು ಬಾಣದ ಭಯಂಕರಾತಿಶಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಭಾಪುಭಾಪು! ಅಮ್ಮಮ್ಮ!

ಭೌಮನೆ ಹರಿಯೋಳ್ ಪೊಣಗುಂ
 ಭೌಮನೊಳೀ ಹರಿಯೆ ಪೊಣಗುಮೆನಲಸ್ತಕಳಾ
 ಸಾಮರ್ಥ್ಯದೊಳಸ್ತಕಳಾ
 ಸಾಮರ್ಥ್ಯಂ ಸೇನಸೆ ಭೌಮಹರಿಗಳ್ ಪೊಣರ್ದರ್

೪೦

ತೋಯರುಹನಾಭನ್ನೆಂದಾ
 ಗ್ನೇಯಾಂತಕಕೌಣಪಾಸ್ತೃತತಿಯಿಂದಿಸೆ ದೈ
 ತೇಯನುಮೆಚ್ಚಂ ವಾರುಣ
 ವಾಯವ್ಯ ಕುಬೇರ ರುದ್ರಮಾರ್ಗಣದಿಂದಂ

೪೧

ಜ್ವಲನಶಿಖಾಳಿಯನುಳ್ಳಾ
 ವಲಿಯಂ ಕುಳಿಕಾಹಿಕುಳಮನಶನಿವ್ರಜಮಂ
 ಗೆಲೆವಂದಿರದೊಂದೊಂದಂ
 ಗೆಲೆವಂದುವು ಕೃಷ್ಣಭೌಮರಂಬಂಬರದೊಳ್

೪೨

ಆವಾಪ್ತದಿನೆಚ್ಚುಂ
 ದೇವಾರಿ ಮುರಾರಿಯಂ ಗೆಲಲ್ ನೆಱಿಯದೆ ಘಂ
 ಟಾವಳಿರವಾಟ್ಟಹಾಸ
 ವ್ಯಾವೃತಃ ಘನರುತಿಗಳಾಗೆ ಶಕ್ತಿಯೊಳಿಟ್ಟುಂ

೪೩

ವ|| ಅಂತಾ ಶಕ್ತಿ ಭುವನತ್ರಯಸಂಹರಣಶಕ್ತಿಯಿಂ ವಿಸ್ತುಲಿಂಗ ಜ್ವಾಲಾಸಹಸ್ರ ಮನುಗುಲುತ್ತುಂ
 ಗಗನದಿನೆತ್ತರೆ

ಆಗಲಿ! ಎನ್ನುತ್ತ ಬಹಳವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚುವಂತೆಯೂ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರನಾದವನು ಆನಂದದಿಂದ
 ಆಡುವಂತೆಯೂ ಕೃಷ್ಣನರಕರ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ೪೦. ನರಕಾಸುರನೇ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ
 ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವನು, ನರಕಾಸುರನೊಡನೆ ಈ ಕೃಷ್ಣನೇ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವನು,
 ಎನ್ನುವಂತೆ ಒಬ್ಬರ ಅಸ್ತಕಲಾಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಅಸ್ತಕಲಾಸಾಮರ್ಥ್ಯದೊಡನೆ
 ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿರಲು ನರಕಹರಿಗಳು ಯುದ್ಧಮಾಡಿಧರು. ೪೧. ಪದ್ಮನಾಭಕೃಷ್ಣನು, ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿ
 ಯಮ ನಿಋತಿಗಳ-ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಹೊಡೆಯಲು, ನರಕನು ವರುಣ ವಾಯು
 ಕುಬೇರ ಈಶಾನರ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ೪೨. ಕೃಷ್ಣನರಕರ ಬಾಣಗಳು
 ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆ, ಉಲ್ಕಾಪಾತ, ರಾಹುಕೇತುಗಳನ್ನೂ ವಜ್ರಾಯುಧ ಅಥವಾ ಸಿಡಿಲನ್ನೂ
 ಜಯಿಸುವವುಗಳಾಗಿದ್ದು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬರ ಬಾಣಗಳು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಬಾಣಗಳನ್ನು
 ಬಿಡದೆ ಜಯಿಸಿದುವು. ೪೩. ನರಕನು ಯಾವಯಾವ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದರೂ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು
 ಜಯಿಸಲಾರದೆ, ಘಂಟೆಗಳ ಸಮೂಹದ ಧ್ವನಿಯ ಅತಿಆಡಂಬರವುಳ್ಳ ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧದಿಂದ
 ಹೊಡೆದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಆ ಶಕ್ತಿಯು ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ
 ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉರಿಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿ ಉಗುಳುತ್ತ ಆಕಾಶದಿಂದ ಬಂದಿತು.

ಜ್ವಾಲಾಸಟಾಳಿಗಳ್ಳಿ ನಿ
ಮೀಲಿಸಿದಿಂದ್ರನ ಸಹಸ್ರಲೋಚನಮಸೆದು
ನಿಲಿಸೆ ಮಹಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ವನ
ಮಾಲಾಧರನೆಚ್ಚು ಶಕ್ತಿಯಂ ಖಂಡಿಸಿದಂ

೪೪

ವ|| ತದನಂತರಂ

ಪುಟ್ಟುವ ಗಾಳಿಯ ಬಟಿಯನೆ
ಬಟ್ಟನೆ ಸುಟಿಗೊಳೆ ಮರುದ್ವಿಮಾನಪ್ರಕರಂ
ತಿಟ್ಟನೆ ತಿರುಪಿ ನಿಶಾಚರ
ನಿಟ್ಟನದೊಂದುಗ್ರಗದೆಯಿನಸುರಾಂತಕನಂ

೪೫

ಕದಡುತ್ತಂ ಘನಪಟಲಮ
ನುದಿರ್ಚುತುಂ ತಾರಕಂಗಳೆಂ ಬೆದಟಿಸುತುಂ
ತ್ರಿದಶೋಘಮನುಗ್ರಗ್ರಹ
ಮದೊಂದು ಬರ್ಪಂತೆ ಬಂದುದಾ ಗದೆ ನಭದಿಂ

೪೬

ಸುರಬೃಂದಕ್ಕಮರತ್ನಂ
ಸ್ಥಿರಾಶ್ವಯಂ ಧರೆಗೆ ಸಂದುದಿಂದೀ ಗದೆಯಂ
ಮುರಮಥನಂ ಛೇದಿಸಲೆನೆ
ಮುರರಿಪು ನಾನಾಸ್ತ್ರದಿಂದಲಂ ಛೇದಿಸಿದಂ

೪೭

ವ|| ಅಂತು ಗದಾದಂಡಮುಂ ಪ್ರತಿಹತಮಾದುದಂ ಕಂಡು ಇನಿಸಾನುಮಂತರಂಗದೊಳ್
ಚಿಂತಿಸಿ ಮಹಾವರಾಹಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಭೂಮಿದೇವತೆಗೆ ತಾನುದ್ಧವಿಸಿದಂದದ್ಭುತಭುವಾವಷ್ಟಂಭನಾಗಿದರ್

೪೪. ಆ ಜ್ವಾಲೆಯ ಜಡೆಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ, ಇಂದ್ರನು ಮುಚ್ಚಿದ ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ
ತೆರೆದು ಹೊಳೆಯಿಸುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು ಮಹಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದನು.
ವ|| ಅದಾದ ಮೇಲೆ ೪೫. ನರಕನು, ಅದೊಂದು ಉಗ್ರವಾದ ಗದೆಯನ್ನು ಅದರಿಂದ
ಉಂಟಾಗುವ ಗಾಳಿಯ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ದೇವತೆಗಳ ವಿಮಾನಗಳು ಸುಂಟರಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದಂತೆ
ಸುತ್ತುವಂತಾಗಲು ತಿರುಗಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ೪೬. ಆ ಗದೆಯು
ಮೋಡಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ಕದಡುತ್ತ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಉದುರಿಸುತ್ತ, ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು
ಬೆದರಿಸುತ್ತ, ಅದೊಂದು ಉಗ್ರಗ್ರಹವು ಬರುವಂತೆ ಆಕಾಶದಿಂದ ಬಂದಿತು.
೪೭. ಮುರಾಂತಕ ಕೃಷ್ಣನು ಈ ಗದೆಯನ್ನು ಛೇದಿಸಿದುದರಿಂದ ಸುರಸಮೂಹಕ್ಕೆ
ಅಮರತ್ವವೂ (ಮರಣವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯೂ) ಭೂಮಿಗೆ ಸ್ಥಿರಾ ಶಾಶ್ವತಳು ಎಂಬ ಹೆಸರೂ
ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಸಂದಿತು ಎನ್ನುವಂತೆ ಅದನ್ನು ನಾನಾ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಛೇದಿಸಿದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಗದಾದಂಡವೂ ಪ್ರತಿಹತವಾದುದನ್ನು ಕಂಡು, ನರಕನು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ
ಸ್ವಲ್ಪ ಚಿಂತಿಸಿದನು. ಮಹಾವರಾಹ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಭೂದೇವಿಗೆ ತಾನು ಜನಿಸಿದಾಗ

೧. ಸಟಾಳಿಗಳ್ಳುನಿಲಿತವಿಂದ್ರನ (ಖ) ೨. ಲೋಚನಮನಲುನಿಲಿಸೆ (ಕಗ) ೩. ತಿರೆಯೆ (ಕಗ)

ತನ್ನಂ ನೋಡಿ ಪುತ್ರಮೋಹದಿಂದ ಭೂದೇವಿ ನಿಜನಾಥನಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ವರಂಬೇಡೆ ಸಮಸ್ತದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರ
ಸಮುದಯಂ ಪ್ರತಿಹತಮಪ್ಪಂತುಟೊಂದು ಸಂಗ್ರಾಮಮಾದೊಡಲೆ ಭೌಮಾ ನೀನೀ ಮಂತ್ರದಿಂದ
ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಮಂ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದಂ ತಡಂ ಹರಿ ಹರ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾದಿಗಳುಂ ಪ್ರತಿಹತಂ ಮಾಡಲಸಮರ್ಥ
ರೆಂದು ತನಗಂದಾದಿವರಾಹನುಪದೇಶಂಗೆಯ್ದು ಮಂತ್ರಮಂ ನೆನೆವುದರ್ಕ್ಕಿದುವೆ ಪದನೆಂದು ಮಂತ್ರದಿಂದ
ತ್ರಿಶೂಲಮನಭಿಮಂತ್ರಿತಂ ಮಾಡಿ ಭೌಮಂ ಭೀಮನಾದದಿಂದಾದಿದಿಡೆ

ಮೃಢಭಾಳೇಕ್ಷಣವಹ್ನಿಯಂ ಕೆದಟುತುಂ ಸೂಸುತ್ತುಮೌರ್ವಾಗ್ನಿಯಂ
ಸಿಡಿಲಂ ಕಾಟುತುಮಂತು ಕೃಷ್ಣನಿಸುವಸ್ತ್ರಾಸಾರಮಂ ಪೀರುತುಂ
ಕಡುಪಿಂ ಬಂದುದು ತನ್ನ ಮೂಟುಮೊನೆಯಿಂ ಮೂಲೋಕಮಂ ಕಾಯಲುಂ
ಪಡೆಯಲ್ ನುಂಗಲುಮಲ್ಲೆ ಸಾಲ್ಪಪ್ರದಿದೆಂಬಂತಾ ತ್ರಿಶೂಲಾಯುಧಂ ೪೮

ವ|| ಅಂತು ತ್ರಿಶೂಲಮಾಭೀಲತೆಯಿನಪ್ರತಿಹತಮಾಗಿ ಮುಟ್ಟುವರೆ ವಿದಿತ ವೃತ್ತಾಂತ
ಮನಸುರಾಂತಕಂ ತನ್ನಪದೇಶಂಗೆಯ್ದು ಮಂತ್ರದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಂ ತಾನು ನೋಡಲೆಂದು ಬರ್ಪಾ
ತ್ರಿಶೂಲಮಂ ವಿಶೇರ್ಣಮುಖಮಾಗಿ ನುಂಗಿ ಕಾಲಕೂಟಮಂ ನುಂಗಿದ ನೀಲಲೋಹಿತನನನುಕರಿಸಿ
ನಿಲ್ಲುದುಂ

ಅಂಗುಳ ಮುಟ್ಟದೆ ಜಗಮಂ
ನುಂಗುವ ಲಯಕಾಲಕಾಲನಾರಭಟೆಯುಮೀ
ಭಂಗಿಯೆನೆ ರಥಮನಿಡಿದು ಭ
ರಂಗಿಯಿಳೆ ನಡುಗೆ ಭೌಮನೈದುವ ಪದದೊಳ್ ೪೯

ಅದ್ಭುತ ಭುಜಗರ್ವವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ, ಪುತ್ರಮೋಹದಿಂದ ಭೂದೇವಿ
ತನ್ನ ನಾಥನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ವರವನ್ನು ಬೇಡಿದಳು. ಆಗ ಆದಿವರಾಹನು “ಎಲೇ ನರಕಾ,
ಭೂಪುತ್ರ! ಸಮಸ್ತ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರ ಸಮೂಹವೂ ಪ್ರತಿಹತವಾಗುವಂತಹ ಯುದ್ಧವೊಂದು
ಒದಗಿದರೆ, ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ನೀನು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಹರಿಹರ
ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳೂ ಪ್ರತಿಹತ ಮಾಡಲು ಅಸಮರ್ಥರು.” ಎಂದು ತನಗೆ ಉಪದೇಶ
ಮಾಡಿದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ನೆನೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ತಕ್ಕ ಸಮಯವೆಂದುಕೊಂಡನು.
ನರಕಾಸುರನು ಆ ಮಂತ್ರದಿಂದ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ, ಭಯಂಕರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ
ಗರ್ಜಿಸಿ ಹೊಡೆದನು. ೪೮. ಆ ತ್ರಿಶೂಲಾಯುಧವು ರುದ್ರನ ಹಣೆಗಣ್ಣಿನ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು
ಹರಡುತ್ತಲೂ, ಔರ್ವಗ್ನಿಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಲೂ ಸಿಡಿಲನ್ನು ಕಾರುತ್ತಲೂ ತನ್ನ ಮೂರು
ಮೊನೆಗಳಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕೂ ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನುಂಗುವುದಕ್ಕೂ
ತಕ್ಕುದಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದಲ್ಲವೆ? ಎಂಬಂತೆ ಕ್ರೌರ್ಯದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು
ಸುರಿಸುವ ಅಸ್ತ್ರಧಾರಾವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೀರುತ್ತ ಬಂದಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ತ್ರಿಶೂಲವು ಅತಿ
ಭಯಂಕರವಾಗಿ ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಮೀಪಿಸಿ ಬಂದಿತು. ಹಿಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿ
ಕೊಂಡ ಕೃಷ್ಣನು ತಾನು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಮಂತ್ರದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತಾನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು
ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ಅದರ ತುದಿಯು ಸೀಳಿಹೋಗುವಂತೆ ನುಂಗಿ
ಕಾಲಕೂಟವನ್ನು ನುಂಗಿದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಹೋಲುತ್ತ ನಿಂತನು. ೪೯. ಕಿರುನಾಲಗೆಗೂ
ಮುಟ್ಟದಂತೆ ಜಗತ್ತನ್ನು ನುಂಗುವ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಯಮನ ಆರ್ಭಟವು ಈ
ರೀತಿಯಾದುದು ಎನ್ನುವಂತೆ ನರಕನು ರಥದಿಂದ ಇಳಿದು ಭೂಮಿಯು ನಡುಗುವಂತೆ

ಮರುತಂ ಪಿಳ್ಳು ಖಗೇಶ್ವರಂ ಗಟಿ ಸುಪರ್ವರ್ ಪರ್ವಸಂಘ ಪಣಾ
ಧರಣಾಜಂ ಕಣಿ ಹವ್ಯವಾಹನಲಗಾದಿತ್ಯಂ ಪ್ರಕಾಶಂ ವಸುಂ
ಧರೆ ಬಿಣ್ಣಾದ ಸಮಸ್ತ ಶಕ್ತಿಮಯದಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದಂಬುಜೋ
ದರನೆಚ್ಚಂ ಪಟಿವಂತು ಭೌಮಶಿರಮಂ ಮೌಳಿಪ್ರಭಾಸ್ಥಾರಮಂ

೫೦

ವ|| ಅಂತು ವಿಜಯೋತ್ಸವಮನಪ್ಪುಕೆಯ್ತು

ಕುಸುಮಾಸಾರಂ ಸುರೋದ್ಯಾನದಿನೆಳಗೆ ವಿಯದ್ವಾಹಿನೀಶೀಕರಸ್ಯಂ
ದಿ ಸಮೀರಂ ತೀಡೆ ದೇವಾನಕಘನರವದಿಂದಾಕುಭೃತ್ಕೂಟದೊಳ್ ನ
ರ್ತಿಸಿ ವೀರಶ್ರೀಮಯೂರಾಂಗನೆ ಜಿತರಣದೊಳ್ ಭೂತವೇತಾಳಕೇಳೀ
ರಸತುಷ್ಪಂ ಕೃಷ್ಣನಿರ್ದಂ ನೆಲಸೆ ನಿಜಧನುಃಕೋಟಿಯೊಳ್ ವಾಮಹಸ್ತಂ

೫೧

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ಭೌಮಾನ್ವಯಾಗತಪ್ರಧಾನಪುರುಷಂ ಬಂದು ಪುರುಷೋತ್ತಮನಂ
ಪ್ರಾಗ್ಗ್ಲೋತಿಷಪುರಕ್ಕೊಡಗೊಂಡು ಪೋಗಿ ದೇವಾಂಬಿಕೆಯ ದಿವ್ಯಕುಂಡಲಮಂ ಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತಂ

ಬಲಿವಿದ್ವಂಸಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನಾಹವರಸಪ್ರಸ್ಯಂದನಸ್ಯಂದನಂ
ಗಳನಂಗಚ್ಛವಿಸತ್ವರೂಪಶುಭಚೇಷ್ಟಾವಾಹವಾಹಂಗಳಂ
ಜಳಜಶ್ಯಾಮಸದಾನಗಂಡರದ ನಿರ್ಭಿನ್ನಾಗನಾಗಂಗಳಂ
ವಿಳಸದ್ರತ್ನಗಣಪ್ರಭಾಪರಿಕರವ್ಯಾಕೋಶಕೋಶಂಗಳಂ

೫೨

ತ್ವರೆಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣನೆಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ೫೦. ಕೃಷ್ಣನು, ಗಾಳಿಯೇ ಪುಂಖ, ಗರುಡನೇ
ಗರಿ, ದೇವತೆಗಳು ಬಾಣಗಳ ಕೋಲಿನ ಗೆಣ್ಣುಗಳು, ಆದಿಶೇಷನೇ ಬಾಣ, ಅಗ್ನಿಯೇ
ಅಲಗು, ಸೂರ್ಯನೇ ಹೊಳಪು, ಭೂಮಿಯೇ ಭಾರ ಆಗಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಶಕ್ತಿಮಯವಾದ
ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಕಿರೀಟದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನರಕನ ತಲೆಯು ಕತ್ತರಿಸಿ
ಹೋಗುವಂತೆ ಹೊಡೆದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ವಿಜಯೋತ್ಸವವನ್ನು ಪಡೆದು, ೫೧. ಜಯವನ್ನು
ಪಡೆದ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಭೂತಭೇತಾಳ ಕ್ರೀಡಾರಸದಿಂದ ತೃಪ್ತನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲಿನ
ತುದಿಯನ್ನು ಎಡಗಯ್ಯಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದನು. ಆಗ ದೇವನಂದನ ವನದಿಂದ
ಹೂಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು. ದೇವಗಂಗಾನದಿಯ ನೀರಿನ ತುಂತುರುಹನಿಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲುವ
ಗಾಳಿ ಬೀಸಿತು. ದೇವತೆಗಳ ಪಟಹವಾದ್ಯಧ್ವನಿಯಿಂದ ಪರ್ವತಶಿಖರದಲ್ಲಿ ವೀರಶ್ರೀಯೆಂಬ
ಮಯೂರಾಂಗನೆ ನರ್ತಿಸಿದಳು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನರಕನ ವಂಶಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದ
ಪ್ರಧಾನಪುರುಷನು ಆಗಮಿಸಿ, ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರಾಗ್ಗ್ಲೋತಿಷಪುರಕ್ಕೆ
ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ದೇವಮಾತೆ ಅದಿತಿಯ ದಿವ್ಯಕುಂಡಲವನ್ನು ಅವನಿಗೆ
ಕೊಟ್ಟನು ಮತ್ತು ೫೨. ಆ ಬಲಿವಿದ್ವಂಸಿಗೆ ಯುದ್ಧರಸವನ್ನು ಸುರಿಸುವ ರಥಗಳನ್ನು
ದೇಹಕಾಂತಿ, ಬಲ, ರೂಪ ಶುಭಕರವಾದ ಅಂಗಚಲನೆಗಳುಳ್ಳ ಅಶ್ವವಾಹನಗಳನ್ನೂ,

ವ|| ಆ ಮನೋಹರಪದಾರ್ಥಸಾರ್ಥಗಳಂ ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಕಳಿಪಿ ರೋಹಣಗಿರಿ
ಗುಹಾಪವರಕಂಗಳೊಳ್ ನರಕಂ ಸೆಳೆಗೆಯ್ದು ಪೋಡಶಸಹಸ್ರದಿವ್ಯಕನೆಯರಿದರ್ಲಿಗಾಸನ್ನವರ್ತಿಯಾಗಿ

ಪೋಡಶಸಹಸ್ರಶತಿಗಳ್

ಮೂಡಿದ ನಭಮೆನೆ ಗುಹಾಗ್ರಗತಮುಖತತಿಯಿಂ

ಕೂಡಿ ಮಣಿಶೈಲಮೆಸೆದಿರೆ

ನೋಡಿದರಚ್ಚುತನನಖಿಲಸುರಕನ್ಯಕೆಯರ್

೫೩

ವ|| ಅಂತು ಗುಹಾಂತರ್ನಿಗೂಡಕೋಮಲಾಂಗಿಯರೇಕಾಂಗಸಾಹಸಖ್ಯಾತಿಗನುರೂಪಮಾದ
ತನ್ನ ರೂಪಸೌಂದರ್ಯಮಂ ನೋಡಿ ಸ್ವಾದಸಾವೇಗವೇಪಥು ಸ್ವೇದಪುಳಕಿತೆಯರಾದುದಂ
ತದೀಯವದನವಿಭ್ರಮದಿನತಿದು ಮದನಮೌಹೂರ್ತಿಕನಿತ್ತ ಲಗ್ನದೊಳ್ ಸುರಸಮಾಜಂ ಬಾಜಿಸುವ
ಬದ್ದವಣಂಗಳೊಳಂ ಕಲ್ಪಪಾದಪದ ಪೂವಂಜಿಯ ಸೇಸೆಯೊಳಂ ಮದುವೆನೆಳೆದು
ರೋಹಣನಿವಾಸಿನಿಯರನೊಡಗೊಂಡು ಪೋಗಲುಜ್ಜಗಂಗೆಯ್ದು

ರೋಹಣಶೈಲಂಬೆರಸಾ

ರೋಹಣಮಂ ಮಾಡೆ ಗರುಡನಂ ಹರಿ ಗರುಡಂ

ವೈಹಾಯಸಗತಿಚತುರಂ

ವೈಹಾಯಸಪಥದಿನ್ನೆದಿದಂ ಸುರಪುರಮಂ

೫೪

ಮೋಡದಂತೆ ಕಪ್ಪಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವೂ, ಮದೋದಕದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಪೋಲವುಳ್ಳವೂ,
ತಮ್ಮ ದಂತಗಳಿಂದ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಮರಗಳನ್ನು ಈಡಿರಿದುವೂ ಆದ ಆನೆಗಳನ್ನೂ
ಹೊಳೆಯುವ ರತ್ನಸಮೂಹದ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಸ್ಫುಟವಾಗಿರುವ ಭಂಡಾರಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು.
ವ|| ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಮನೋಹರಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ,
ರೋಹಣಗಿರಿಯ ಗುಹೆಯ ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನರಕನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಹದಿನಾರುಸಾವಿರ
ಜನರ ದಿವ್ಯಕನೆಯರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು. ೫೩. ಆ ಪುಣ್ಯಶೈಲವು ಅದರ ಗುಹೆಗಳ
ಬಾಗಿಲ ಮೇಲುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ಅವರ ಮುಖಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿ,
ಹದಿನಾರುಸಾವಿರ ಚಂದ್ರರು ಉದಿಸಿದ ಆಕಾಶದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರಲು ಆ
ದೇವಕನೆಯರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಗುಹೆಯೊಳಗೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿದ್ದ
ಕೋಮಲಾಂಗಿಯರು ಏಕಾಕಿ ಸಾಹಸ ಖ್ಯಾತಿಗನುರೂಪವಾದ ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು
ನೋಡಿ, ಭಯೋದ್ವೇಗಕಂಪನವುಳ್ಳವರೂ ಬೆವರಿ ನವಿರೆದವರೂ ಆದುದನ್ನು
ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ಅವರ ಮುಖಶೋಭೆಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಅರಿತನು. ಆತನು ಮನ್ಮಥ
ಮೌಹೂರ್ತಿಕನು ತಿಳಿಸಿದ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ, ದೇವಸಮೂಹವು ಬಾಜಿಸುವ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ
ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯ ಶೇಷಾಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ, ರೋಹಣ
ನಿವಾಸಿನಿಯರಾಗಿದ್ದ ಅವರನ್ನು ಒಡನೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಉದ್ಯೋಗಿಸಿದನು.
೫೪. ಆ ಕೃಷ್ಣನು ರೋಹಣಶೈಲದೊಡನೆ ಗರುಡನನ್ನು ಏರಿದನು. ಆಕಾಶಗಮನದಲ್ಲಿ
ಅತಿಚತುರನಾದ ಗರುಡನು ಗಗನಮಾರ್ಗದಿಂದ ಅಮರಾವತಿಗೆ ಹೋದನು.

ಶತಮುಖನಿನಚ್ಯುತಂ ಸ

ತ್ಯತಿಯಂ ತಳೆದದಿತಿಗಿತ್ತು ಕುಂಡಲಮಂ ಸ

ನ್ನತನಾಗುತ್ತಿರಲೆಂದಳ

ನತನಾಗದಿರೆಮಗೆ ನೀಂ ಜಗದ್ಗುರುವಲ್ಲೇ

೫೫

ಅಹಿಂಸೆ ನಿಜಾದಿಮಧ್ಯ ನಿಧನೇತರವೃತ್ತಿಯನೊರ್ಮೆ ಮತ್ತದಂ

ಮಹಿಯಿಸಿ ದೇವಕೀತನಯನೆಂದೆನಿಸಿದು ವಯೋಧಿಕರ್ಗ ನೀ

ನೆಹಗಿ ಸಮಾನರೆಂದು ಕೆಲರೊಲ್ಲದರಂ ಶರವರ್ಷದಿಂದವಂ

ದೆಹಗಿಸಿ ಧರ್ಮಜಾದ್ಯರನೆ ಮೋಹಿಪ್ರದಮೃದೇಕೆ ಮೋಹಿಪೈ

೫೬

ಪರಮಾಣುಸಮಂ ಸ್ಥೂಲಂ

ಪುರಾಣನಜರಂ ಸಮೀಪಗಂ ದೂರಸ್ಥಂ

ನಿರವಯವಂ ಸಾಕಾರಂ

ಹರಿ ನೀನೇಂ ಪೊಗಬ್ಬರಳವೆ ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವಂ

೫೭

ಮುಕ್ತಪದಗ್ರಹಣ ಚಕ್ರವಾಳಗದ್ಯಂ ||

ಜಯಸಕಳ ಕಳಂಕವಿಗತಪ್ರಭಾವ, ಭಾವೈಕಗಮ್ಯಮಾನ, ಮಾನಸಾದಿಪ್ರವರ್ತನಾಧಾರ, ಧಾರಣಾದಿಯೋಗಮಾರ್ಗಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಅಕ್ಷಯಾಕಾರ, ಕಾರಕಪದವೀಧುರಂದರ, ಧರಾದಿ ಪ್ರಪಂಚನಿಲಯಲಯೋತ್ಪತ್ತಿರಹಿತ, ಹಿತೋಪದೇಶಾರ್ಥಕೃತಚತುರ್ವೇದ, ವೇದನಾಪ್ರಮೋದಯ ಮೀಂದ್ರಹೃದಯಾಣಾಸ, ವಾಸರೇಶಪ್ರಮುಖನಿಖಿಲಕಾಲಚಕ್ರ, ಚಕ್ರಪ್ರವರ್ತನಾನುಶಾಸನ,

೫೫. ಕೃಷ್ಣನು ಇಂದ್ರನಿಂದ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅದಿತಿದೇವಿಗೆ ಕುಂಡಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅವಳನ್ನು ವಂದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು, ಅದಿತಿಯು “ನನಗೆ ನೀನು ವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಡ. ನೀನು ಜಗದ್ಗುರುವಲ್ಲವೆ!” ಎಂದಳು. ೫೬. “ನೀನು ನಿನ್ನ ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತರಹಿತ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಒಂದಾವರ್ತಿ ತಿಳಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನು ಮರೆಯಿಸಿ, ದೇವಕೀತನಯನೆನಿಸಿ ಕೊಂಡು, ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಾದವರಿಗೆ ವಂದಿಸುತ್ತಿರು. ಸಮಾನರೆಂದು ನಿನಗೆ ಎರಗಲೊಲ್ಲದ ಕೆಲವರನ್ನು ಬಾಣವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎರಗಿಸಿ, ಧರ್ಮರಾಯನೇ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸು. ನಮ್ಮನ್ನೇಕೆ ಮೋಹಗೊಳಿಸುವೆ! ೫೭. “ಹರೀ! ನೀನು ಪರಮಾಣು ಸಮನು- ಸ್ಥೂಲನು. ಪುರಾಣನು-ಮುಖ್ಯಿಲ್ಲದವನು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವವನು - ದೂರದಲ್ಲಿರುವವನು ನಿರವಯವನು ನಿರಾಕಾರನು-ಸಾಕಾರನು. ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವವು ಹೊಗಳುವವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ! (ಚಕ್ರವಾಳ ಗದ್ಯ) ಸಕಲ ಕಳಂಕಗಳಿಂದಲೂ ರಹಿತವಾದ ಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳವನೇ ಸುಸ್ವಭಾವವೊಂದಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುವವನೆ, ಮನಸ್ಸೇ ಮೊದಲಾದ ಅಂತಃಕರಣಗಳ ಪ್ರವರ್ತನೆಗೆ ಆಧಾರ, ಧಾರಣವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗಮಾರ್ಗ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಅಕ್ಷಯಾಕಾರ, ಕಾರಕ ಪದವೀಧುರಂಧರ, ಧರಾದಿ ಪ್ರಪಂಚ ನಿಲಯ, ಲಯೋತ್ಪತ್ತಿರಹಿತ, ಹಿತೋಪದೇಶಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೃತಚತುರ್ವೇದ, ವೇದನೆಯಿಂದ

ಸನಕಸನಂದಸನತ್ಕುಮಾರನಾರದಪ್ರಭೃತಿ ತತ್ತ್ವನಿಷ್ಠಾಪರ ವಿಚೋಧದೃಷ್ಟಿಗೋಚರ,
ಚರಾಚರಪ್ರಕೃತಿಮಿಶ್ರಿತಗುಣತ್ರಯ, ತ್ರಯೀತರ್ಕಪ್ರವಚನಾತರ್ಕಮಹಿಮ ; ಹಿಮಾಹಿಮ
ವ್ಯತಿರಿಕ್ತಪರಂಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪ, ರೂಪ ರಸ ಗಂಧ ಸ್ಪರ್ಶ ಶಬ್ದಸ್ವಭಾವ, ಭಾವ ಸುಖಾನುಭವ
ವನಸಮರ್ಥ ಅರ್ಥಪ್ರಕಾಶತತ್ವರ, ಪರಾಪರಬ್ರಹ್ಮ ನಿಶ್ಚಿತಚಿದಾಕಾರ, ಕಾರಣ ಸ್ವೀಕೃತಲೀಲಾಸಂಹನನ,
ಹನನಜನನಾವನಕರಣ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಸಂಧಾರಣ, ರಣಪರಾಜಿತಸರ್ವಗೀರ್ವಾಣ ರಕ್ಷಾರ್ಥಸಂಧಾರಿತ
ದಶಾವತಾರ, ತಾರಾಧೀಶ ಮಂಡಲಾಭಿಮಾನಾಪಹ ಸಿತಪಾಂಚಜನ್ಯಜನ್ಯವಿಜಯ
ಭಾಮಿನೀಭ್ರೂಲತಾಯಿತಶಾರ್ಙ್ಗಚಾಪ, ಚಾಪಳನಿಶಾಟಚಪೇಟಕೋದ್ವಂಡ ಕಾಲದಂಡಾಯ
ಮಾನಘನಗದಾದಂಡ, ದಂಡಧರದರ್ಪಿತದಿತಿ ನುಜಸಂವರ್ತ ಸಮಯಮಾರ್ತಂಡಬಿಂಬಾಡಂಬರ
ವಿಭಾಸಮಾನ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರ, ಚಕ್ರವರ್ತಿಪದವೀಮದಾತಿವರ್ತಿ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಭುಜ
ಸಹಸ್ರವಲ್ಲಿವನಲವಿತ್ರ, ವಿತ್ರಾಸಿತತ್ರಿದಶಬಲಬಲೀಂದ್ರ ಬಂಧನಕರ, ಕರನಖ ಮುಖವಿದಾರಿತಾ
ಸುರವರೇಣ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ವಿಪುಲವಕ್ಷೋರಂಗ, ರಂಗತ್ತರಂಗಮಕರಾಕರಬೃಹಜ್ಜಲನಿಧಿನಿಮಜ್ಜದ್ವೇದ
ಪುಸ್ತಕಸ್ತೇನ ದುರ್ದಮತಮೋದೈತ್ಯಮತಭಂಜನ, ಜನಕ್ಷೋಭದಕ್ಷ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷವಿನಾಶ,
ನಾಶವಿದೂರಿತಾಮೃತಾಶ ನಾಶಕರ ಲಂಕೇಶ್ವರವಿನಾಶಪ್ರಧಾನ, ದಾನವ ವಿಪ್ರಾಕಾರಕೂಟಕೈಟಭ
ಕಬಂಧ ನಟನಲೀಲಾವಲೋಕ, ಲೋಕಾಶ್ಚರ್ಯಶೌರ್ಯ ಬಾಲಕೇಳೀ ಚಾಳಿತಕಾಳೀಯಮಹಾ
ಪನ್ನಗ, ನಗವೈರಿವರ್ಷಿತವಾರಿಧಾರಾನಿವಾರಣೋದ್ಧಾರಿತ ಗೋಪಧನಾಭೀಲಕುತ್ಸೀಲ,
ಕೀಲಾಲಸಲಿಲಪೂರೋದ್ಧಾರಿತಕುವಲಯಾಪೀಡ ಪೀಡನಾಪಾತಿತ ಪೂತನಾಪಘನ ಘನದೃಢೋರು

ಪ್ರಮೋದಿಸುವ ಯೋಗೀಂದ್ರರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವನೇ, ಸೂರ್ಯನೇ ಮೊದಲಾದ
ಸಕಲಕಾಲ ಚಕ್ರರೂಪನೇ, ರಾಷ್ಟ್ರಗನ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಚಕ್ರದ ಪ್ರವರ್ತನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ನಿಯಮ
ಮಾಡಿರುವವನೇ, ಸನಕಸನಂದನ ಸನತ್ಕುಮಾರ ನಾರದರೇ ಮೊದಲಾದ ತತ್ತ್ವನಿಷ್ಠಾಸಕ್ತರ
ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರ, ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತ ಗುಣತ್ರಯ, ವೇದತ್ರಯ
ತರ್ಕಪ್ರವಚನಗಳಿಂದ ಉಹಿಸಲಾಗದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನೇ ಶೀತೋಷ್ಣ ರಹಿತವಾದ
ಪರಂಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪ, ರೂಪರಸಗಂಧ ಸ್ಪರ್ಶಶಬ್ದ ಸ್ವಭಾವ, ಭಾವಸುಖಾನುಭವದಲ್ಲಿ
ಸಮರ್ಥ, ಅರ್ಥಪ್ರಕಾಶತತ್ವರ, ಪರಾಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಜ್ಞಾನಾಕಾರ,
ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ, ಲೀಲಾಮೂರ್ತಿಯೇ ಹನನಜನನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯ ಕಾರಣವಾಗಿ
ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೇ, ರಣದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸರ್ವದೇವತೆಗಳ
ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ ದಶಾವತಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೇ, ಚಂದ್ರಮಂಡಲ ಗರ್ವವನ್ನು
ಅಪಹರಿಸಿರುವ ಪಾಂಚಜನ್ಯವುಳ್ಳವನೇ, ಉದಯಿಸುವ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಬಳ್ಳಿಹುಬ್ಬಿನಂತೆ
ಇರುವ ಶಾರ್ಙ್ಗವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲನ್ನುಳ್ಳವನೇ, ಚಪಲರಾದ ರಾಕ್ಷಸರ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಹೊಡೆಯುವ
ಉದ್ದಂಡ ಯಮದಂಡ ಗದಾದಂಡಧರ, ದಂಡಧರನಂತೆ ದರ್ಪವುಳ್ಳ ದೈತ್ಯರಿಗೆ
ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸೂರ್ಯಬಿಂಬದ ಆಡಂಬರವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಹೊಳೆಯುವ ಸುದರ್ಶನ
ಚಕ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನೇ, ಚಕ್ರವರ್ತಿಪದವಿಯ ಮದದಿಂದ (ನ್ಯಾಯ ಧರ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು)
ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನ ಸಹಸ್ರಭುಜಗಳೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗಳ
ವನವನ್ನು ಕೊಯ್ದ ಕುಡುಗೋಲೇ, ದೇವಬಲವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೆದರಿಸಿ, ನಡುಗಿಸಿದ
ಬಲೀಂದ್ರನ ಬಂಧನಕರ, ರಾಕ್ಷಸವರೇಣ್ಯನಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ

ಢೋಕ್ಕರಣಪಾತನೋನ್ಮೂಲಿತನಿಯುದ್ಧಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಾಣೂರಮುಷ್ಟಿಕಾಸುರ, ಸುರಸೈನ್ಯವಳಯಗಳಪಾಶ ಕೇಶಿಧೇನುಕನಿಧನೋಚ್ಚಂಖಲ, ಖಲಕುಲೋತ್ತಂಸಕಂಸಾಸುರ ಪ್ರದ್ವಂಸಪ್ರವೀಣ, ವೀಣಾವೇಣುವಾದನ ಚತುರ, ಚತುರತಾವಯ ಗೋಪೀಜನಮನೋರಮಣ, ರಮಣೀಯಪೀತವಾಸ, ವಾಸವಾರ್ಚಿತಚರಣಕಮಲ, ಕಮಲಾಂಗನಾವರ, ವರಕೌಸ್ತುಭಾಲಂಕೃತ ಕೃತಜಗತ್ತಯಾನಂದ, ನಂದಗೋಪಮನಃಕುಮುದಶರಚ್ಚಂದ್ರ, ಚಂದ್ರಕಾಪೀಡ ರೂಢಗೋಪಾಲ ಶ್ರೀಭಗವದ್ವಾಸುದೇವ ನಮಸ್ತೇ ನಮಸ್ತೇ

ವ|| ಎಂದದಿತಿದೇವಿ ಸ್ತುತಿಗೆಯ್ದು ಕಳಿಪೆ ವಿಹಂಗಪತಿಪತಾಕನಾಕಾಶದಿಂ ದ್ವಾರಾವತಿಗವತರಿಸಿ ದಾಗಳ್

ಹೃದಯರಂಗವನ್ನು ಕೈಯುಗುರ ತುದಿಯಿಂದಲೇ ಸೀಳಿದವನೇ, ಕುಣಿಯುವ ಅಲೆಗಳುಳ್ಳದೂ ಮೊಸಳೆಗಳ ನೆಲೆಯೂ ಆದ ಅಗಾಧಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತಾನು ಕದ್ದ ವೇದಪುಸ್ತಕಗಳೊಡನೆ ಮುಳುಗಿದ್ದ, ಅಡಗಿಸಲು ಕಷ್ಟನಾದ ತಮೋದೈತ್ಯನ ಮದವನ್ನು ಭಂಜಿಸಿದವನೇ, ಜನರನ್ನು ಕ್ಷೋಭೆಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ದಕ್ಷನಾದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ವಿನಾಶಗೊಳಿಸಿದವನೇ, ನಾಶರಹಿತರಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ ರಾವಣನನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವುದಾಗಿ ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿದವನೇ, ರಾಕ್ಷಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷಧಾರಿಯಾದ ಕಪಟ ಕೈಟಭಾಸುರನ ಮುಂಡದ ನಟನೆಯ ಲೀಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿದವನೇ, ಲೋಕಾಶ್ಚರ್ಯಕರ ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಬಾಲಕೃಷ್ಣೆಯಿಂದಲೇ ಕಾಳೀಯ ಮಹಾಸರ್ಪವನ್ನು ಮಡುವಿನಿಂದ ಓಡಿಸಿದವನೇ, ಗಿರಿವೈರಿ ಇಂದ್ರನು ಸುರಿಸಿದ ಜಲಧಾರೆಗಳ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ದುರ್ದರವಾದ ಗೋವರ್ಧನಗಿರಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದವನೇ, ಕುವಲಯಾಪೀಡವೆಂಬ ಆನೆಯಿಂದ ರಕ್ತಜಲಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸಿದವನೇ, ಪೀಡಿಸಿ ಪೂತನಿಯ ಶರೀರವನ್ನು ಬೀಳಿಸಿದವನೇ, ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಚಾಣೂರ ಮುಷ್ಟಿಕಾಸುರರ ದಪ್ಪವೂ ದೃಢವೂ ಆದ ತೊಡೆಗಳನ್ನು ಡೊಕ್ಕರಿಸಿ ಬೀಳಿಸಿಯೇ ಅವರನ್ನು ಬೇರುಸಹಿತ ಕಿತ್ತೆಸೆದವನೇ, ದೇವಸೇನಾಮಂಡಲದ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಪಾಶವಾಗಿದ್ದ ಕೇಶಿ-ದೇನುಕರ ಮರಣವನ್ನು ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿಸಿದವನೇ, ನೀಚರ ಕುಲಕ್ಕೆ ಶಿರೋಭೂಷಣದಂತಿದ್ದ ಕಂಸಾಸುರದ್ವಂಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣನೇ, ವೀಣಾವೇಣುವಾದನ ಚತುರ, ಚಾತುರ್ಯ ಪೂರ್ಣರಾದ ಗೋಪೀಜನ ಮನಃಪ್ರಿಯ, ರಮಣೀಯ ಪೀತಾಂಬರ, ಇಂದ್ರನಿಂದ ಅರ್ಚಿತವಾದ ಪಾದಕಮಲವುಳ್ಳವನೇ, ಕಮಲಾಂಗನಾವರ, ವರಕೌಸ್ತು ಭರತ್ನಾಲಂಕೃತನೆ ಜಗತ್ತಯವನ್ನೂ ಆನಂದಗೊಳಿಸಿದವನೇ, ನಂದಗೋಪನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ನೈದಿಲೆಗೆ ಶರಚ್ಚಂದ್ರನಾದವನೇ, ನವಿಲುಗರಿಯ ಶಿರೋಭೂಷಣವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಗೋಪಾಲನೆ, ಶ್ರೀಭಗವದ್ವಾಸುದೇವ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ". ವ|| ಎಂದು ಆದಿತಿದೇವಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಗರುಡಧ್ವಜನಾದ ಆ ಕೃಷ್ಣನು, ಆಕಾಶದಿಂದ ದ್ವಾರಕಾವತಿಗೆ ಬಂದಿಳಿದನು. ಆ ದ್ವಾರಕಿಯ ಒಂದೊಂದು ಮನೆಯೂ ಕುಂಕುಮಲೇಪನದಿಂದಲೂ, ರಂಗವಲ್ಲಿಯಿಂದಲೂ ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ತೋರಣದಿಂದಲೂ ಶುಭವಾದ್ಯದಿಂದಲೂ ಉತ್ಸವ ಧ್ವಜದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ್ದು, ಪಟ್ಟಣವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದ್ದಿತು. ಕೃಷ್ಣನು, ಪುರಾಂಗನೆಯರು ತಳಿಯುವ ಅಕ್ಷತೆಯನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತ ಬಂದು, ಅರಮನೆಯನ್ನು

ಪ್ರತಿಗೃಹಕುಂಕುಮಚ್ಚಟೆಗಳಿಂ ಪ್ರತಿಮಂದಿರರಂಗವಲ್ಲಿಯಿಂ
ಪ್ರತಿನಿಲಯಪ್ರರೂಢಮಣಿತೋರಣದಿಂ ಪ್ರತಿಸದ್ವಾದ್ಯದಿಂ
ಪ್ರತಿಭವನೋತ್ಸವದ್ವಜದಿನಾ ಪೊಟಲೊಪ್ಪಿರೆ ಸೂಸುವಂಗನಾ
ತತಿಗಳ ಸೇಸೆಯಂ ತಳೆದು ಪೊಕ್ಕನುಪೇಂದ್ರನಿಳೇಂದ್ರಗೇಹಮಂ

೩೮

ಸುರಗಿರಿಕೂಟದೊಳಾ ಮಣಿ
ಗಿರಿಯಂ ನಿಲಿಸೆಂದು ಕಳಿಪಿ ಖಗವರನಂ ಶ್ರೀ
ವರನಿರ್ದನೊಸೆದು ಸಾಷ್ಟೋ
ತ್ತರಶತಪೋಡಶಸಹಸ್ರ ಕಾಂತಾಸಹಿತಂ

೫೯

ವ|| ಅಂತು ಸುಖದಿನಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ

ಹರಿಗಂ ರುಕ್ಮಿಣಿಗಂ ತನೂಜನೊಗೆದಂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನದೇವಂ ರತೀ
ಶ್ವರನುನ್ನೂಲಿತಶಂಬರಂ ಸಕಲಲೋಕೋತ್ಪತ್ತಿಬೀಜಂ ಸುಧಾ
ಕರಮಿತ್ರಂ ಮಕರಾಂಕನಿಕ್ಷುಧನು ಪುಷ್ಪಾಸ್ತ್ರಂ ವಸಂತಪ್ರಿಯಂ
ವಿರಹಿವ್ರಾತಭಯಂಕರಂ ವಿಟವಿಟೀಶ್ಯಂಗಾರಸಾರೋದಯಂ

೬೦

ವ|| ಆ ಕುಮಾರನಗ್ರಜನ್ಮನಾಗೆ ಜನಿಸಿದನೇಕಕುಮಾರನಸಹಸ್ರದಿಂ ಯದುರಾಜ್ಯವತಿ
ಪ್ರಾಜ್ಯವಪ್ಪಿನಮದೊಂದು ಸಮಯದೊಳ್

ಆವೃತಮಾಗೆ ತೂರ್ಯರವದಿಂ ನಭವಟ್ಟುವುಪಾಯನಕ್ಕೆ ದಿ
ಗ್ಗೇವತೆ ಮೇರೆಯಾಗೆ ಕುಡುವಶ್ವಗಜಾಳಿಪದಾರ್ಥವರ್ಥಿ ಥಾ
ರ್ಥವಧಿಯಾಗೆ ವಿಶ್ವವಿಭು ಕೃಷ್ಣನಾದುದು ರುಕ್ಮಿಣೀಮಹಾ
ದೇವಿಗೆ ಪುಣ್ಯಕವ್ರತದ ನೋಂಪಿ ಧರಿತಿಗೆ ರಾಗವಪ್ಪಿನಂ

೬೧

ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ೫೯. ಮೇರುಗಿರಿಯ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಆ ಮಣಿಗಿರಿಯನ್ನು (ರೋಹಣ ಪರ್ವತವನ್ನು) ನಿಲ್ಲಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಗರುಡನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ, ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರದ ಒಂದುನೂರೆಂಟುಜನ ಕಾಂತೆಯರೊಡನೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇದ್ದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸುಖದಿಂದಿರುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ೬೦. ಆ ಕೃಷ್ಣ ರುಕ್ಮಿಣಿಯರಿಗೆ ರತೀಶನೂ, ಶಂಬರಾಸುರ ಧ್ವಂಸಿಯೂ, ಸಕಲಲೋಕೋತ್ಪತ್ತಿಗೂ ಬೀಜರೂಪನೂ ಚಂದ್ರಮಿತ್ರನೂ ಮಕರಧ್ವಜನೂ ಕಬ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲುಳ್ಳವನೂ ಪುಷ್ಪಬಾಣನೂ ವಸಂತಪ್ರಿಯನೂ ವಿರಹಿಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಭಯಂಕರನೂ ವಿಟಜನರ ಶೃಂಗಾರವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವವನೂ ಆದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನದೇವನೆಂಬ ಪುತ್ರನು ಉದಯಿಸಿದನು. ವ|| ಆ ಕುಮಾರನೇ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾಗಿರಲು ಆಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಅನೇಕ ಸಹಸ್ರ ಕುಮಾರರಿಂದ ಯದುರಾಜ್ಯವು ಅತಿವಿಸ್ತಾರವಾಯಿತು. ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲು ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೬೧. ವಿಶ್ವವಿಭು ಕೃಷ್ಣನು ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಯಿಂದ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವಂತೆ ಪುಣ್ಯಕರವ್ರತವೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಆಗ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಧ್ವನಿಯಿಂದ ಆಕಾಶವು ತುಂಬಿತು. ಕಳುಹಿಸುವ ಬಾಗಿಲಗಳು ದಿಗ್ಗೇವಿಯರವರೆಗೂ ತಲಪಿತು. ಕೊಡುವ ಕುದುರೆ ಆನೆ ಮೊದಲಾದ ಪದಾರ್ಥವು

ವ|| ಆ ಮಹೋತ್ಸವದೊಳ್

ಕೆದರ್ಬಿರ್ದುತ್ಸವಪುಷ್ಪಮೊಕ್ಕಪ್ಪಾಸ್ಯಾಣಂ ಚೆಲ್ಲಿದ ಕಸ್ತೂರಿ ಸೂ
ಸಿದ 'ಪೋತಾಶ್ರಿಯಕರ್ಪುರಂ ನೆಗೆವ ಧೂಪೋದ್ವಾಮಧೂಮಂ ವಧೂ
ವದನಾಂಭೋರುಹಗಂಧಮಂ ಕದಡುವುದ್ಯಚ್ಚಾಮರೌಘಾನಿಲಂ
ಮುದಮಂ ಮಾಡೆ 'ಸರಾಜಲೋಕಸಭೆ ಚೆಲ್ವಾಗಿದುದಬ್ಬಾಕ್ಷನಾ

೬೨

ವ|| ಅಂತೋಡ್ವೊಲಗಂಗೊಟ್ಟು ರುಕ್ಮಿಣೀಮಹಾದೇವಿ ತನ್ನರ್ಧಾಸನದೊಳೆರೆ ವಿಲಾಸದಿಂದಿದರ್
ಸಮಯದೊಳ್

ಪಡಿನೋಡಲ್ ಹಂಸೆಗಂ ಬೆಳುಗ್ಗಿಲತಿಥವಳಂ ಹಂಸೆಗಂ ಬೆಳುಗ್ಗಿಲ್ಲಂ
ಮೃಡಹಾಸಂ ವಿಶ್ವಲೋಕಸ್ತುತಮತಿಥವಳಂ ಹಂಸೆಗಂ ಬೆಳುಗ್ಗಿಲ್ಲಂ
ಮೃಡಹಾಸಕ್ಕಂ ಸುಧಾ^೧ವಾರಿಧಿಯತಿಥವಳಂ ಹಂಸೆಗಂ ಬೆಳುಗ್ಗಿಲ್ಲಂ
ಮೃಡಹಾಸಕ್ಕಂ ಸುಧಾವಾರ್ಧಿಗಮತಿಥವಳಂ ತಾನೆನಲ್ ಯೋಗಿ ಬಂದಂ

೬೩

ವ|| ಅಂತು ನಾರದಂ ಬರೆ ಸಂಭ್ರಮದಿನಿದಿರೆಲ್ಲು

ಕಮಲಾಕ್ಷಂ ಮುನಿಪಂಗೆ ಮಾಡಿ ನಯದಿಂದಾತಿಥ್ಯಪೂಜಾವಿಧಾ
ನಮನುಚ್ಚಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ತಾನುಂ ರುಕ್ಮಿಣೀಯುಕ್ತನಾ
ಗಿ ಮೃಗೇಂದ್ರಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಲದೊಂದಂ ಪಾರಿಜಾತಪ್ರಸೂ
ನಮನಿತ್ತಂ ಧೃತದಿವ್ಯಗಂಧಮನಪೂರ್ವಾಕಾರಮಂ ನಾರದಂ

೬೪

ಯಾಚಕರ ಗುಂಪಿಗೂ ಸೇರಿತು. ವ|| ಆ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ೬೨. ರಾಜಸಮೂಹ
ಸಹಿತವಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಸಭೆಯು ಚೆಲುವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹರಡಿದ ಉತ್ತಮವಾದ
ಹೂವೂ, ಚೆಲ್ಲಿದ ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿಯೂ, ಕಸ್ತೂರಿಯೂ ಪೋತಾಶ್ರಿ ಎಂಬ
ಪಚ್ಚಕರ್ಪುರವೂ, ಮೇಲೆದ್ದ ಧೂಪದ ಹೊಗೆಯೂ, ವನಿತೆಯರ ಮುಖಕಮಲದ
ಗಂಧವನ್ನು ಕದಡುವ, ಹೊಳೆಯುವ ಚಾಮರಸಮೂಹದ ಗಾಳಿಯೂ
ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಒಡ್ವೊಲಗವನ್ನು ಮಾಡಿ, ರುಕ್ಮಿಣೀ
ಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಅರ್ಧಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಲಾಸದಿಂದಿದ್ದನು. ಆ
ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೬೩. ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಹಂಸೆಗಿಂತಲೂ ಬಿಳಿಯ ಮೋಡವು ಹೆಚ್ಚು
ಬಿಳುಪುಳ್ಳದು, ಬಿಳಿಯ ಮೋಡಕ್ಕಿಂತ ವಿಶ್ವಲೋಕಸ್ತುತವಾದ ಈಶ್ವರನ ಅಟ್ಟಹಾಸವು
ಹೆಚ್ಚು ಬಿಳುಪುಳ್ಳದು, ಅವುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವು ಹೆಚ್ಚು ಬಿಳುಪುಳ್ಳದು.
ಅವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗಿಂತ ತಾನು ಹೆಚ್ಚು ಬಿಳುಪುಳ್ಳವನೆನ್ನುವಂತೆ ಯೋಗಿಯಾದ ನಾರದನು
ಬಂದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಆ ನಾರದನು ಬರಲು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಇದ್ದಿದ್ದು, ೬೪. ಕೃಷ್ಣನು
ಆ ಮುನಿಪನಿಗೆ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆತಿಥ್ಯಪೂಜಾವಿಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ,
ಉನ್ನತಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ತಾನೂ ರುಕ್ಮಿಣಿಯೊಡನೆ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

೧. ಪೋತಾಶ್ರಯಕರ್ಪುರಂ (ಕವಿಗ) ೨. ಸರೋಜನಾಸಭೆ ಚೆಲ್ವಾಗಿದುದೊಡ್ವೊಲಗಂ (ಕಗ)
೩. ವಾರ್ಧಿಯಮತಿಥವಳಂ (ಕವಿಗ).

ವ|| ಅದಂ ಪಿಡಿದು

ಬನದೊಳಗುಳ್ಳ ಪೂಗಲವೊಲಲ್ಲಮಿದಚ್ಚರಿ ಬೇಟೆದೊಂದು ಕಂ
ಪಿನ ಕಣೆ ಬೇಟೆದೊಂದು ಮಕರಂದದಗುಂದಲೆ ಬೇಟೆದೊಂದು ಚೆ
ಲ್ಲಿನ ನಿಧಿಯೆಂದು ಕೃಷ್ಣನುಮಮಾನುಷಪುಷ್ಪಮನೊಲ್ಲ ನೋಡಿ ತ
ನ್ನಿನಿಯಳೆನಿಪ್ಪ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ವಕ್ರಮುಮಂ ದಯೆಯಿಂದ ನೋಡಿದಂ ೬೫

ವ|| ಅಂತು ನೋಡಿ ನಿಜಾಗ್ರಮಹಿಷಿಗಾ ಪಾರಿಜಾತದ ಪುಷ್ಪಮಂ ದಯೆಗೆಯ್ಯ

ಅಳವಡೆ ಪಾರಿಜಾತದಲರಂ ಮುಡಿಯೊಳ್ ತಳೆದಿದರ್ ನಲ್ಲಳಾ
ಗಳಿನ ವಿಳಾಸಮಾಗಳಿನ ವಿಭ್ರಮಮಾಗಳಿನಂಗಭಾವವಾ
ಗಳಿನ ವಿಡಂಬವಾಗಳಿನ ದೇಸೆ ಮುರಾರಿಗನಂಗರಾಗಮಂ
ಬಳೆಯಿಸೆ ಪೆಂಡಿರೊಳ್ ಬಳೆಯಿಸಿತ್ತನಸುಂ ಪ್ರಣಯಪ್ರಕೋಪಮಂ ೬೬

ವ|| ಆಗಲಾ ಪ್ರಪಂಚಮಂ ಸೌಭಾಗ್ಯನಿಧಿಯೆನಿಸಿದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಕೆಳದಿಯೊರ್ವಳತಿ
ವಿಸ್ಮಯಸ್ಥಿರಲೋಚನೆಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲಾಕೆಯ ಮನದ ಮಾತ್ಸರ್ಯದ ಚೇಷ್ಟೆಯಂ ಕಲಹತ್ಯಾಷ್ಣಕಂ
ನಾರದನಡೆದು

ಇದನೆ ತಲೆದೊಡವು ಮಾಡಿಯೆ
ಪದಪದಕೈಱಿಗಿಪಳ್ ಶಚೀವಧುವಂತಾ
ತ್ರಿದಶೇಂದ್ರನನೆನೆ ಭುವನದೊ
ಳಿದೆ ದಲ್ ಸೌಭಾಗ್ಯಕಾರಣಂ ಪೆಟಿತುಂಟೇ ೬೭

ಆಗ ನಾರದನು ದಿವ್ಯಗಂಧವುಳ್ಳುದೂ ಅಪೂರ್ವಾಕಾರವುಳ್ಳುದೂ ಆದ ಪಾರಿಜಾತದ
ಹೂವೊಂದನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ವ|| ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ೬೫. ಆಶ್ಚರ್ಯ!
ಇದು ಭೂವನದಲ್ಲಿನ ಹೂಗಳಂತಲ್ಲ. ಬೇರೆಯಾದ ಒಂದು ಹೂವಿನ ಗಣೆ, ಇದೊಂದು
ಬೇರೆ ಮಕರಂದದ ಅತಿಶಯ, ಬೇರೆ ಇದೊಂದು ಚೆಲುವಿನ ನಿಧಿ ಎಂದು, ಕೃಷ್ಣನು
ಅಮಾನುಷವಾದ ಆ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಒಲಿದು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ
ಮುಖವನ್ನು ದಯೆಯಿಂದ ನೋಡಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ನೋಡಿ, ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಪತ್ನಿಗೆ ಆ
ಪಾರಿಜಾತದ ಹೂವನ್ನು ದಯೆಪಾಲಿಸಿದನು. ೬೬. ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಪಾರಿಜಾತದ
ಹೂವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಆ ಪ್ರಿಯೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಆಗಿನ ವಿಳಾಸವೂ ವಿಭ್ರಮವೂ ಆಗಿನ
ಅಂಗಭಾವವೂ, ಆಗಿನ ವಿಡಂಬವೂ ಸೊಗಸೂ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕಾಮರಾಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು.
ಅದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ಪ್ರೇಮ ಕೋಪವೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ವ|| ಆಗ
ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸೌಭಾಗ್ಯನಿಧಿಯೆನಿಸಿದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಕೆಳದಿಯೊಬ್ಬಳು
ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು ನಗುಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಮನದ ಮಾತ್ಸರ್ಯದ
ಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ಕಲಹದಾಹವುಳ್ಳ ನಾರದನು ತಿಳಿದು ಹೀಗೆಂದನು: ೬೭. “ಶಚಿದೇವಿಯು
ಇದನ್ನೇ ತಲೆಗೆ ಮುಡಿದುಕೊಂಡು ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ತನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳಿಸುವಳು ಎಂದ

ಇದು ಕೃತಕಾದ್ರಿಯಪ್ಪದು ವನಾಳಿಯಪ್ಪದು ಪದ್ಮಪಂಡಮ
ಪ್ಪದು ತಳಿರುಯ್ಯಲಪ್ಪದು ಲತಾಗೃಹಮಪ್ಪದು ರತ್ನದೀಪವ
ಪ್ಪದು ಮಧುಮಾಸವಪ್ಪದು ನವೋಜ್ಜ್ವಲಚಂದ್ರಿಕೆಯಪ್ಪದಿಂದಿಡಾ
ಗದ ತೆರಿನಿಲ್ಲದೊಂದು ಕುಸುಮಂ ಕುಡುತಿರ್ಕುಮಭೀಷ್ವಸಿದ್ಧಿಯಂ

೬೮

ಪುಟ್ಟಿ ವಿಳಾಸಂ ಮುಡಿಗಳ
ವಟ್ಟತ್ತಿ ಕುಸುಮಮೀಳೆಯೊಳ್ ಸವತಿಯರಾಳ್
ಪಟ್ಟಾಂತರವೆನಲಿಂ ಪೊಜ
ಮಟ್ಟುದು ಸೌಭಾಗ್ಯಜಯಯಶಂ ರುಕ್ಮಿಣಿಯಾ

೬೯

ತಲೆದೊಡವಾಯ್ತಮರಚ್ಚುಮ
ದಲರೀ ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಸೊಬಗಿಂ
ಸಲಲರಿಯದೆಂದು ಸಂತತ
ಮುಲಿಗುಂ ಸೌಭಾಗ್ಯಡಿಂಡಿಮಂ ರುಕ್ಮಿಣಿಯಾ

೭೦

ಅಬಲೆಯರೊಳ್ ಮುಯ್ಯಾಂಪಳ್
ಸೊಬಗಿಂಗಾ ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಬೇಡಿಂ ತನಗಾ
ಸೊಬಗೀಯಲರಂ ಮುಡಿವರೆ
ಸೊಬಗೇಕಚ್ಚತ್ರಮಾಯ್ತು ಭೀಷ್ಮಕಸುತೆಯಾ

೭೧

ಮೇಲೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಸೌಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನಿದೆ? ೬೮. “ಇದು ಕೃತಕಗಿರಿಯಾಗುವುದು. ವನಪಜ್ಜಿಯಾಗುವುದು. ಪದ್ಮಸುರೋವರವಾಗುವುದು. ಚಿಗುರುಯ್ಯಾಲೆಯಾಗುವುದು. ಬಳ್ಳಿಯ ಮನೆಯಾಗುವುದು. ರತ್ನದೀಪವಾಗುವುದು; ಮಧು (ವಸಂತ) ಮಾಸವಾಗುವುದು. ಹೊಳೆಯುವ ಹೊಸ ಬೆಳುದಿಂಗಳಾಗುವುದು. ಇದು ಆಗದ ರೀತಿಯಿಲ್ಲ ಇಂದೊಂದು ಹೂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದು. ೬೯. ಈ ಕುಸುಮವು, ಈಕೆಯ ಸವತಿಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತೆಯರು ಬೇರೆ ಯಾರಿರುವರು! ಎನ್ನುವಂತೆ ಇವಳ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿತು. ಇನ್ನು ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಜಯದ ಯಶಸ್ಸು ಹೊಮ್ಮಿತು. ೭೦. ಈ ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ದೇವವೃಕ್ಷದ ಹೂವು ತಲೆದೊಡವಾಯಿತು. ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಸೊಬಗು, ಇನ್ನು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂದೆಂದಿಗೂ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಡೋಲು ಸಂತತವಾಗಿ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುವುದು. ೭೧. ಅಬಲೆಯರಲ್ಲಿ ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆ ತನ್ನ ಸೊಬಗಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವಳು. ಇನ್ನು ಆ ಸೊಬಗು ಅವಳಿಗೆ ಬೇಡ. ಈ ಹೂವನ್ನು ಮುಡಿದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ಸೊಬಗು ಏಕಚ್ಚತ್ರವಾಯಿತು.

ಬಲಿರಿಪುವಿನ್ನೀಕೆಯ ಪದ
ತಳಸಂಗದ ಸುಖಮನವಳ ಮುಖಸಂಗದೊಳಂ
ತಳಿಗುಮೆ ರುಕ್ಕಿಣಿಯುಂಗುಟ
ದೊಳುಳ್ಳ ಸೊಬಗುಂಟೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ನೊಸಲೊಳ್

೭೨

ಅಭಿಭವಮೆಯಿದ್ದ ತನಗಿಂ
ಸ್ವಭಾವಸೌಭಾಗ್ಯವಟೆಯ ಬೇಡಿದೊಡಂ ದು
ರ್ಲಭಮಕ್ಕುಂ ಪಡೆಗುಮೆ ಸ
ತ್ಯಭಾಮೆ ಸೌಭಾಗ್ಯಭಿಕ್ಷೆಯಂ ರುಕ್ಕಿಣಿಯೊಳ್

೭೩

ತಡವೇಂ ಪೂಣೆಗೆ ದಿವ್ಯಂ
ಬಿಡಿವೆಂ ರುಕ್ಕಿಣಿಯೊಳಲ್ಲದಿಂ ಹರಿ ಮಱಿದುಂ
ಗಡ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆಱಗಂ
ಮುಡಿಗಿಕ್ಕಿದನಾರ್ಪರೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಿಂ ಸಭೆಯೊಳ್

೭೪

ವ|| ಎಂದು ನಾರದಂ ಪಾರಿಜಾತಪ್ರಸೂನಸಾಮರ್ಥ್ಯವರ್ಣನ ವ್ಯಾಜದಿಂ ಸಪತ್ನೀ
ವ್ಯಾಕೋಪಜನನಯತ್ನತತ್ಪರನಾಗಿ ನುಡಿಯೆ ತದ್ವೃತ್ತಾಂತಮಂ ವಾರ್ತಾಪರಂಪರೆಯಿನಡಿದು

ಬಗೆವಂದೀ ಸೊಬಗೀ ಮಹಾತ್ಮಗುಚಿತಂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಂತಪ್ಪ ಜೆ
ರ್ಮಗನಂ ಪೆತ್ತ ಮಹತ್ವದಗ್ರಮಹಿಷೀಸಂಪತ್ತಿಯಂ ತಾಳ್ದಿದೀ
ಕೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀವನಿತಾವತಾರೆಗೆನುತುಂ ಮಿಕ್ಕಂಗನಾವ್ಯಂದವೀ
ಪ್ಪೆಗಳಂ ಮಾಣ್ದಿರೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆ ತಳೆದಳ್ ಸೌಭಾಗ್ಯಮಾತ್ಸರ್ಯಮಂ

೭೫

೭೨. ಬಲಿರಿಪು ಕೃಷ್ಣನು ಇನ್ನು ಈ ರುಕ್ಕಿಣಿಯ ಪದತಳಸಂಗದ ಸುಖವನ್ನು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಮುಖಸಂಗದಲ್ಲಿ ತಾನೆ ಪಡೆಯುವನೇ! ರುಕ್ಕಿಣಿಯ ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬೆರಳಲ್ಲಿರುವ ಸೊಬಗು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೆ ಇರುವುದೆ? ೭೩. ಅವಮಾನವೂ ಸೋಲೂ ಉಂಟಾದ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಸಹಜ ಸೌಭಾಗ್ಯವೂ ಹೋಗುವುದು. ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಬೇಡಿದರೂ ದುರ್ಲಭವಾಗುವುದು. ಅವಳು ರುಕ್ಕಿಣಿಯಲ್ಲಿ ಸೌಭಾಗ್ಯಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಳೆ! ೭೪. ತಡವೇತಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆ : ನಾನು ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಕೃಷ್ಣನು ಇನ್ನು ರುಕ್ಕಿಣಿಯಲ್ಲದೆ ಮರೆತೂ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ಪ್ರೀತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪಂದ್ಯವಿಡುತ್ತೇನೆ. ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವರು ವಿರೋಧಿಸಲಿ! ವ|| ಎಂದು ನಾರದನು ಪಾರಿಜಾತಪುಷ್ಪದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ನೆವದಿಂದ ಸವತಿಯರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕೋಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದನು. ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ವಾರ್ತಾಪರಂಪರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು, ೭೫. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಂತಹ ಹಿರಿಯ ಮಗನನ್ನು ಹೆತ್ತ, ಮಹತ್ವದ ಆಗ್ರಮಹಿಷೀಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆದ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಅವತಾರೆಯಾದ ಈ ಮಹಿಮಳಿಗೆ ಮನವೊಪ್ಪುವ ಈ ಸೊಬಗು ಉಚಿತವಾದುದೆಂದು ಮಿಕ್ಕ ಅಂಗನೆಯರೆಲ್ಲರೂ

೧. ಮುಖಸಂಗದೊಳೆಂ (ಕಗ) ೨. ರುಕ್ಕಿಣಿಯೊಳಲ್ಲದೇಂ (ಕಖಗ) ೩. ಮುಡಿಗಿಕ್ಕಿದೆ (ಕಖಗ)
೪. ಸಪತ್ನೀವ್ಯಾಜತತ್ಪರನಾಗಿ (ಕಗ) ಸಪತ್ನೀವ್ಯಾಜಯತ್ನ (ತತ್ಪರನಾಗಿ) (ಖ)

ವ|| ಆಂತತಿಪ್ರಣಯಕೋಪಮಂ ತಳೆದು

ಸಾರಿಕೆಯ ಕೀರದಂಚೆಯು
ಪಾರಾವತದಿಂಚರಂಗಳಿಲ್ಲದ ಕೋಪಾ
ಗಾರಮನಾ ವಧು ಪೊಕ್ಕಳ್
ತೋರಣಮಲ್ಲಾಡೆ ನಿಮಿರ್ವ ಸುಯ್ಯಲರಿಂದಂ

೭೬

ಪ್ರೀತಿಯನೀವ ಸೆಂದುರದ ವಸ್ತ್ರಮನೊಲ್ಲದದೊಂದು ವಸ್ತ್ರಮಂ
ಶ್ವೇತಮನುಟ್ಟುಳುಟ್ಟರೆ ತದಂಬರದಿಂ ಪ್ರಿಯಕೋಪಚಿಹ್ನದಿಂ
ದಾ ತರಳಾಕ್ಷಿಗಾಗಳೆನಸುಂ ನಲವೋಡಿದುದಂತುಟಲ್ತೆ ಬಾ
ಲಾತಪದಿಂದಮಪ್ಪ ನಲವಬ್ಬನಿಗಪ್ಪದೆ ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಯಿಂ

೭೭

ತನಗೀರ್ಷ್ಯೆಯಿಂ ಶಿರೋವೇ
ದನೆ ಜನಿಯಿಸೆ ನಿಟಲಪಟ್ಟದೊಳ್ ತಿರಕ್ಕಂ
ದನತಿಲಕಾಯಿತಮಂ ಮಾ
ನಿನಿ ರುಚಿರದುಕೂಲಪಟ್ಟಮಂ ನಿಯಮಿಸಿದಳ್

೭೮

ಕಲುಪಕಪಾಯೇಕ್ಷಣರುಚಿ
ಲಲಾಟಪಟದೊಳ್ ಪೊರಳ್ಳು ಪುದಿದತ್ತನೆ ಕೋ
ಮಲೆ ತದ್ದುಕೂಲಪಟ್ಟದ
ಕೆಲಗಲದೊಳ್ ತೊಡೆದಳರುಣಚಂದನರಸಮಂ

೭೯

ಈರ್ಷ್ಯಪಡದೆ ಇದ್ದರೂ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಸೌಭಾಗ್ಯಮಾತ್ಸರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅತಿಯಾದ ಪ್ರೇಮಕೋಪವನ್ನು ತಾಳಿ, ೭೬. ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಹೆಣ್ಣುಗಂಡು ಗಿಳಿಗಳ ಹಂಸೆಯ ಮತ್ತು ಪಾರಿವಾಳದ ಇಂಪಾದ ಧ್ವನಿಯಿಲ್ಲದ ಕೋಪಗೃಹವನ್ನು ಅವಳ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ಗಾಳಿಯಿಂದ ತೋರಣವು ಅಳ್ಳಾಡುವಂತೆ ಹೊಕ್ಕಳು. ೭೭. ಪ್ರೀತಿ ಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಸಿಂಧೂರವರ್ಣದ ಸೀರೆಯನ್ನೊಲ್ಲದೆ ಅದೊಂದು ಬಿಳಿಯ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟಳು. ಪ್ರಿಯನಿಗೆ ಕೋಪಚಿಹ್ನೆಯಾದ ಆ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಆ ಚಂಚಲಾಕ್ಷಿಯ ಸಂತೋಷ ಸೌಂದರ್ಯವು ಹೋಯಿತು. ಅದು ಹಾಗೆ ಆಗಬೇಕಾದುದೇ ಅಲ್ಲವೇ?! ಕಮಲಿನಿಗೆ ಎಳೆಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಆಗುವ ನಲಿವು ಚಂದ್ರಕಾಂತಿಯಿಂದ ಆದೀತೇ? ೭೮. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಆಕೆಗೆ ತಲೆನೋವುಂಟಾಯಿತು. ಆದರಿಂದ ಅವಳು ತನ್ನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಹಣೆಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಗಂಧದ ತಿಲಕವನ್ನು ಪಟ್ಟನ್ನು ಬಳಿದಂತೆ ಕಾಣುವ ಮನೋಹರವಾದ ಪಟ್ಟೆಯ ವಸ್ತ್ರದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಳು. ೭೯. ಕಲ್ಮಷ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯು ಹಣೆಯ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ಕೋಮಲೆಯು ಆ ದುಕೂಲದ ಪಟ್ಟಿಯ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುಗಂಧರಸವನ್ನು

ವ|| ಅಂತು ಕೋಪಚಿಹ್ನಪ್ರಸಾಧನಮೆ ತನಗೆ ಬೇರೊಂದು ಚೆಲ್ವನವಟ್ಟೆಸೆಚಂತಾ
ರಸತರಂಗಿತಾತರಂಗಿಯಾಗಿರ್ಪಿನಮಿತ್ತಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ ತನ್ನೊಳೆ ವಿಚಾರಿಸಿ

ಕೆಳದಿ ಪರಿದೆಯ್ನೆ ಪೋದಳ್

ತಿಳಿದೀವಾರ್ತೆಯನೆ ಪೇಟ್ಟಳಿದನಂತಾ ಕೋ

ಮಳೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಕೇಳಿಂ

ತಳೆಗುಂ ಪುಣಯಕೋಪಮಂ ನಿಶ್ಚಯದಿಂ

೮೦

ವ|| ಎಂದು ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಸಭಾಸ್ಥಾನದಿಂದೇನಾನುಮೊಂದು ನೆವದಿಂ ತಳೆದುರ್ ನಾರದನ
ಸಮೀಪದೊಳ್ ಸಂಭಾಷಣಾರ್ಥಂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಂ ನಿಲಿಸಿ ತಾಂಬೂಲಕರಂಡಕವಾಹಿನೀವಾಮ
ಪ್ರಕೋಷ್ಠಾವಲಂಬಿತಹಸ್ತನಾಗಿ ಚರಣಕಮಲನ್ಯಸನಲೀಲೆಯಿಂ ಬಂದು ಸತ್ಯಭಾಮಾದೇವಿಯರಮನೆಯ
ಬಾಗಿಲೊಳ್ ನಿಂದು ಆ ಸುಭಗರೂಪೆ ಕೋಪಾಗಾರಮಂ ಪೊಕ್ಕಿದುರ್ದಂ ಕಂಡು ತತ್ಸಮೀಪಕ್ಕೆ
ಬರಲಂಜಿ ಕಂಜನಾಭಂ ರೂಪುಗರೆದು ಕೋಪಕುಟಲೆಯಾಗಿದ್ದಳಂ ನೋಬ್ಬಲ್ಲಿ

ಪರಮಕ್ರೋಧಾಧಿದೇವಾರ್ಚನಮೆನೆ ಪರಿದೊಟ್ಟುತ್ತೆ ಲೀಲಾಬ್ಜಪತ್ರೋ

ತ್ಯರಮಂ ಚಿಂತಾಲತಾವೃದ್ಧಿಯನೊಡರಿಸಲೋರಂತೆ ನೀವೊಯ್ನ ಪಾಂಗಿಂ

ಸುರಿಯುತ್ತುಂ ಬಾಷ್ಪಧಾರಾಜಲಪರಿಕರಮಂ ಸ್ನೇಹಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಟೀಕಂ

ಬರೆಯುತ್ತಿರ್ಪಂದದಿಂದುಂಟದೆ ಬರೆಯುತುಂ ಭೂಮಿಯಂ ಭಾಮೆಯಿರ್ದಳ್ ೮೧

ವ|| ಅಂತಳವಿಗಟೆದ ವೇದನೆಯನೊಳಗೊಂಡು ಸಖೀಜನದೊಳಂ ನುಡಿಯದೆ ನಿರಾಘ

ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡಳು. ೮೦. ವ|| ಹಾಗೆ ಕೋಪಚಿಹ್ನೆಯ ಅಲಂಕಾರವೇ ಅವಳಿಗೆ ಬೇರೊಂದು
ತರದ ಚೆಲುವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಚಿಂತಾರಸದ ಅಲೆಗಳಂತಾದ ಅಂತರಂಗ
ವುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಇತ್ತ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ವಿಚಾರಮಾಡಿ, ೮೦. “ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ
ಗೆಳತಿ ಬೇಗ ಬೇಗನೆ ಹೋದಳು. ಈ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳುವಳು.
ಕೋಮಲೆಯಾದ ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಕೇಳಿ, ಇನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪ್ರೇಮ ಪ್ರಕೋಪವನ್ನು
ತಳೆಯುವಳು”. ವ|| ಎಂದು ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಸಭಾಸ್ಥಾನದಿಂದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು
ನೆವದಿಂದ ಎದ್ದು ನಾರದನ ಹತ್ತಿರ ಸಂಭಾಷಣ ಮಾಡಲು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ,
ತಾಂಬೂಲಕರಂಡಕಧಾರಿಣಿಯ ಎಡದ ಮುಂಗೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮೃದುವಾದ
ಕಮಲವನ್ನಿಟ್ಟು ನಡೆಯುತ್ತ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಬಂದು ಸತ್ಯಭಾಮಾದೇವಿಯ ಅರಮನೆಯ
ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಆ ಸುಂದರಿಯು ಕೋಪಗೃಹವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು
ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಲು ಅಂಜಿ, ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಮರೆಯಾಗಿ ನಿಂತು ಕೋಪದಿಂದ
ವಕ್ರಳಾಗಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ೮೧. ಆ ಕೋಪನೆಯು ಪರಮಕ್ರೋಧಾಧಿ
ದೇವಾರ್ಚನೆಯನ್ನುವಂತೆ ಲೀಲಾರ್ಥವಾಗಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಕಮಲದ ದಳಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆಯುತ್ತ,
ಚಿಂತಾಲತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನೀರು ಹಾಕುವಂತೆ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಧಾರೆಯನ್ನು
ಸುರಿಸುತ್ತ ಸ್ನೇಹಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವವಳಂತೆ ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬರಳಿನಿಂದ
ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೆರೆಯುತ್ತ ಇದ್ದಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅಳೆಯಲಾಗದ ನೋವನ್ನೊಳಗೊಂಡು

ಸಮಯಾತಪತಪ್ತಲತೆಯಂತೆ ಬಂಬಲಂಬಾಡಿರ್ದವಸರದೊಳೊರ್ವ ಪರಿಚಾರಿಕೆ ಚಂದ್ರಕಾಂತ
ಚಪಕದೊಳ್ ನೀವಿದ ಚಂದನರಸಮಂ ನೀಡೆ

ಸಿರಿಗಂಪನಬಲೆ ಹೃದಯದೊ
ಳೊರಸುತ್ತಂ ನೋವನಿದುವೆ ಪಡೆದಪುದೆಂದಾ
ಸಿರಿಕಂಡದ ಶುಕ್ತಿಕೆಯಂ
ಧರಣಿಯೊಳಪ್ಪಳಿಸಿ ಕಣ್ಣ ನೀರಂ ಸುರಿದಳ್

೪೨

ವ|| ಅಂತು ಕನಲೊನ್ನಲ್ಪು ಶಯ್ಯಾತಳದೊಳ್ ಮೆಯ್ಯನೀಡಾಡಿ ಮೇಲುದಿನ ಸೆಳಗಂ
ಮುಖಕ್ಕೆ ತೆಗೆದು ಕಾಲ್ಗಳಂ ಸಂಕೋಚಿಸಿ ನಿಜೆಯೊಳಡಂಗಿಸಿ ಪವಡಿಸಿಪುರ್ವದಂ ಪೊರ್ದಲವಸರಂ
ಬಡೆದು

ಬಂದು ಮೃದುಯಾನದಿಂದಾಂ
ಬಂದುದನೀದೇವಿಗಲುಪಬೇಡೆಂದು ಸಖೀ
ವೃಂದಕ್ಕೆ ಪೇಟ್ಟು ಸಂಜ್ಞೆಯಿ
ನಂದು ಮನೋರಮೆಯ ಕೋಪಗೃಹಮಂ ಪೊಕ್ಕಂ

೪೩

ವ|| ಅಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲಡಿವಜ್ಜೆಯಿಂ ಸೊಪ್ಪಳಾಗದಂತು ನಡೆತಂದು ತನ್ನನೋಹರಿಯ ಹಿಂತೆ
ಕುಳ್ಳಿದುರ್ ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಯಂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪಂಕರುಹನಾಭಂ ಕಿಂಕರಭಾವದಿನೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ
ಬೀಸುತ್ತಮಿರೆ ವಾಸವ ತರುಪ್ಪಸೂನಾವಾಸಿತವಾದ ವಾಸವಾನುಜಕರಕಮಲಿಗಂಧವಂಡಲೆದು
ನಿದ್ರೆಯುಮನೆಟ್ಟುಪಿಸೆ ನಲ್ಲಳೆಟ್ಟು

ಸಖೀಜನರೊಂದಿಗೂ ಮಾತನಾಡದೆ ಬೇಸಗೆಯ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಕಾಯ್ದ ಬಳ್ಳಿಯು
ಮೆತ್ತಗಾಗುವಂತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಾಡಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಸೇವಕಿ ಚಂದ್ರಕಾಂತದ
ಪಾನಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಚಂದನರಸವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ೪೨. ಆ ಶ್ರೀಗಂಧವನ್ನು ಎದೆಗೆ
ಬಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಇದೇ ನೋವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಮುತ್ತಿನ
ಚಿಪ್ಪನ್ನು ನೆಲಕ್ಕಪ್ಪಳಿಸಿ, ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸಿದಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಸಹಿಸಲಾಗದಷ್ಟು
ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡು, ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮೈಯನ್ನು ಬೀಳಿಸಿ, ಮೇಲುಹೊದಿಕೆಯ ಸೆರಗನ್ನು
ಮುಖಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಮಡಿಸಿ, ನಿರಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿ ಮಲಗಿರಲು
ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಇದೇ ಸಮಯವೆಂದು ೪೩. ಕೃಷ್ಣನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆದು ಬಂದು,
“ನಾನು ಬಂದುದನ್ನು ಈ ದೇವಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಡಿ” ಎಂದು ಅವಳ ಸಖಿಯರಿಗೆ
ಸಂಜ್ಞೆಯಿಂದಲೇ ತಿಳಿಸಿ, ಕೋಪಗೃಹವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ವ|| ಅಲ್ಲಿ ಕಾಲಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯ
ಶಬ್ದವಾಗುವಂತೆ ನಡೆದುಬಂದು ಆ ಮನೋಹರೆಯ ಹಿಂದೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬೀಸಣಿಗೆ
ಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಸೇವಕಭಾವದಿಂದ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲಗೆ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದನು.
ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹೂವಿನಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನ ಕರಕಮಲಗಂಧವು ಪೀಡಿಸಿ,

ವನಪುಷ್ಪಿಗಂಧವಲ್ಲ

ಅನುಪಮಮೀ ಗಂಧಮೆಂದು ಮುರಿದೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೃ

ಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಕೋಪದಿಂದ ಲೋ

ಚನಾಂಬುಗಳ್ ಸೂಸೆ ಸೂಸಿದಲ್ ಕೇಕರಮಂ

೮೪

ಪ್ರಿಯೆ ಮುನಿದೀಕ್ಷಿಪುದುಂ ಭೀ

ತಿಯಿನಾಕೆಯ ಪಿಂತೆ ಪೊಕ್ಕಡಂಗುವ ನಿಜಚೇ

ಷ್ಠೆಯಿನಿರ್ಮಡಿಸಿದನಂತಾ

ಪ್ರಿಯೆಯ ಮಹಾಪ್ರಣಯಕೋಪಮಂ ಕಮಲಾಕ್ಷಂ

೮೫

ಕೋಪೋನ್ಮಿಲಿತದೃಷ್ಟಿಯಿ

ನಾ ಪಂಕಜಪತ್ರನೇತ್ರ ಮುರಿದೀಕ್ಷಿಸುತಿ

ರ್ದಾ ಪಾಂಗು ಪಡೆದುದೆನಸುಂ

ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮನೊಳತನುರಾಗೋದಯಮಂ

೮೬

ಸಮಸಂದೊಲೆಗೆ ಮುಂ ಪ್ರಸನ್ನವರ್ತಿಯಾಗಿದೊಂದಿನಾ ರೂಪವಿ

ಭ್ರಮಮಾ ಸಾಧ್ವಸಭಾವವಾ ರತಿಕಲಾಚಾತುರ್ಯವಾ ವಾಕ್ಯವ

ಕ್ರಮಮಾ ಹಾಸ ವಿಳಾಸವನ್ನೆಗಮದಿಂ ಮಾಣ್ಣೀರ್ ಕೃಷ್ಣಂಗದೊಂ

ದು ಮುದಂಬೆತ್ತುದು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಮಹಾಕ್ಷೇಪಾಕ್ಷಿಪ್ತೇಪಣಂ

೮೭

ವ|| ಆಗ್ ನಿಜಾಪರಾಧ ಭೀತಿಯಂ ರಾಗರಸಂ ಪರ್ಚಿ ಕಳೆಯೆ ಕಮಲಲೋಚನನಾ
ಚಪಲಲೋಚನೆಯಂ ನೋಡಿ

ನಿದ್ರೆಯಿಂದಲೂ ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿತು. ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಎದ್ದು ೮೪. 'ಇದು ಕಾಡುಹೂವಿನ ಗಂಧವಲ್ಲ. ಈ ಗಂಧವು ಅನುಪಮವಾದುದು' ಎಂದು ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಕೋಪದಿಂದ ಕಣ್ಣರನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಓರೆನೋಟವನ್ನು ಚಲ್ಲಿದಳು. ೮೫. ಪ್ರಿಯೆ ಕೋಪಗೊಂಡು ನೋಡಿದುದರಿಂದ ಭೀತನಾಗಿ ಆಕೆಯ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ತನ್ನ ಚೇಷ್ಟೆಯಿಂದ ಆ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಪ್ರಿಯೆಯ ಮಹಾಪ್ರಣಯಕೋಪವನ್ನು ಎರಡರಷ್ಟಾಗಿಸಿದನು. ೮೬. ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ತೆರೆದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಆ ಕಮಲನೇತ್ರೆಯ ರೀತಿಯು ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾದ ಮದನ ರಾಗೋದಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ೮೭. ಮುಂಚೆ ಉತ್ತಮಪ್ರೀತಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನೆಯಾಗಿದ್ದ ಅಂದಿನ ಆ ರೂಪದ ಬೆಡಗೂ ಆ ಭಯಭಾವವೂ ಆ ರತಿಕಲಾಚಾತುರ್ಯವೂ ಆ ಮಾತಿನ ಕೊಂಕೂ ಆ ನಗುವಿನ ವಿಲಾಸವೂ ಅತ್ತ ಇರಲಿ. ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಆಕ್ಷೇಪಸೂಚಕ ವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟವು ಅದೊಂದು ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ವ|| ಆಗ ತನ್ನ ಅಪರಾಧದ ಭೀತಿಯನ್ನೂ ಅನುರಾಗರಸವು ತೊಳೆಯಿತು. ಕಮಲಲೋಚನನು

೧. ಗಂಧವಲ್ಲತನುಪಮ (ಕಗ) ೨. ಮುರಿದೀಕ್ಷಿಪುದುಂ (ಕಗ) ೩. ವಿಳಾಸದಿಂ ನೆಗಟ್ಟುದಿಂ (ಖ) ೪. ಕೃಷ್ಣಂಗದೊರ್ಮೆ (ಖ) ೫. ಭೀತಿಯಂ ರಾಗರಸಂ ಪರ್ಚಿ ಕಳೆಯೆ (ಕ) ಭೀತಿಯಂ ರಾಗರಸಂ ಪರ್ಚಿ ಕಳೆಯೇಱಿ(ಗ)

ಪಾಣಾವತವೃಲಿಯದ ಶುಕ
ಶಾರಿಕೆಗಳ್ ಮಧುರವಿರುತಿವೀಡದ ಕೋಪಾ
ಗಾರಮನೋರ್ಮಯೆ ಪೊಕ್ಕೀ
ಕಾರಣವೇನೆನಗೆ ತಿಳಿಯೆ ಪೇಟೆಂದುಮುಖೀ

೮೮

ಸಿಂಧೂರವಸನಮಂ ಕಳೆ
ದೊಂದು ಸಿತಾಂಬರಮನುಟ್ಟು ನಿರ್ಮಳನಿರ್ಮೋ
ಕಂದಳೆದ ನಾಗಕನ್ಯಕೆ
ಯಂದಮನಭಿನಯಿಸಿದಂದಮೇಂ ಲಲಿತಾಂಗೀ

೮೯

ತರುಣಿ ಕಳಂಕಮನಂತಃ
ಕರಣದೊಳಾಂತಮಳವೃತ್ತಿಯಂ ಕೂಡೆ ಬಹಿ
ಷ್ಕರಿಪಂತೆ ಮಹಾರಜನಾಂ
ಬರಮಂ ಕಳೆದೇಕೆ ಧವಳಪಟಮಂ ಪೊದೆದಾ

೯೦

ಹೃದಯದ ತಾಪದಿನುಕುವ
ವದನದ ಲಾವಣ್ಯರಸದ ನೊರೆಯೆನೆ ನೊಸಲ
ಲ್ಲಿ ದುಕೂಲಪಟ್ಟಮಂ ಕ
ಟ್ಟಿದಭಿಪ್ರಾಯಮನಮೋಘಮಟಿಪುವುದಬಲೇ

೯೧

ಅಲೆವ ನಿಡುಸುಯ್ಯಳಿಂ ಮುಖ
ನಲಿನರಜಸ್ಸಂಕುಳಂ ತೆರಳ್ಕೊಬ್ಬುಳಿಯಿಂ
ಕೆಲಸಾರ್ದಂತಿರಲೇಕೆಗೆ
ಲಲಾಟದೊಳ್ ತೊಡೆದೆ ರಕ್ತಚಂದನರಸಮಂ

೯೨

ವ|| ಎಂದರವಿಂದಲೋಚನಂ ನುಡಿಯೆ

ಆ ಚಂಚಲನೇತ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ೮೮. ಚಂದ್ರಮುಖೀ, ಪಾರಿವಾಳವು ಗುಬ್ಬಳಿಸದ, ಶುಕಸಾರಿಕೆಗಳು ಮಧುರಧ್ವನಿಯನ್ನು ಬೀರದ ಈ ಕೋಪಗೃಹವನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ನೀನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಕಾರಣವನ್ನು ಎನಗೆ ತಿಳಿಸು. ೮೯. “ಲಲಿತಾಂಗೀ, ಸಿಂಧೂರವರ್ಣದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಳೆದು, ಒಂದು ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಿಳಿಯ ಪೊರೆಯನ್ನು ತಳೆದ ನಾಗಕನ್ಯೆಯ ಅಂದವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿದ ಈ ಅಂದವೇನು! ೯೦. “ತರುಣೀ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಕಳಂಕವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಸಿಂಧೂರವಸ್ತ್ರವನ್ನೆಸೆದು, ಸತ್ತ್ವಗುಣವನ್ನು ಹೊರಗೆ ತಳ್ಳುವಂತೆ ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಏಕೆ ಧರಿಸಿದೆ; ೯೧. “ಅಬಲೇ ಹೃದಯದ ಶಾಪದಿಂದ ಉಕ್ಕುವ ಮುಖದ ಲಾವಣ್ಯರಸದ ನೊರೆಯನ್ನುವಂತೆ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ದುಕೂಲದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನನಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸು. ೯೨. “ಅಲೆಯುವ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನಿಂದ ಮುಖಕಮಲದ ರಜಸ್ಸಮೂಹವು ಕೆರಳಿ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುವಂತೆ ಹಣೆಯಲ್ಲೇಕೆ ಕೆಂಪು ಗಂಧದ ರಸವನ್ನು ಲೇಪಿಸಿದೆ! ವ|| ಎಂದು ಆ ಕಮಲನೇತ್ರನು

ನೀನಜಿದುಮತಿಯದಂತಿರ
 ದೇನೆಂದಪೆ ಕೃಷ್ಣ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯನಂತಾ
 ದಾನವರ್ಗ ಮೆಣಿವುದಲ್ಲದೆ
 ಮಾನಿನಿಗೆನಗಿಂತು ಮೆಣಿದು ಕೊಪಚಾಡುವುದೇ

೯೩

ವ|| ಎಂದು

ಕಾಂತೆ ಮನಃಖೇದದಿನೋ
 ರಂತುಗೆ ಕಣ್ಣನಿಯನಂತವಂ ಕುಡಿತೆಗಳಿಂ
 ದಾಂತು ಸುಖಮೂರ್ತಿ ತನ್ನರ
 ಮಂ ತೊಡೆದಂತೊಂದು ಸುಖಮನಾಂತಂ ಕೃಷ್ಣಂ

೯೪

ವ|| ಅದಂ ಕಂಡು

ಉಪಚಾರದಿಂದಮೇವಂ
 ದಪುದನಗೀ ಕೃತಕವೃತ್ತಿಯಂ ನಚ್ಚುವರಾ
 ರಪಚಾರಕು ಪಿತೆಗೆನಗಿ
 ನ್ನುಪಚಾರಂ ವೃಥೆಯನೀಗುಮೀಗುಮೆ ಸುಖಮಂ

೯೫

ಪೂತನೆಯಂ ಕೊಂದಾ ಸ್ತ್ರೀ
 ಘಾತುಕವೃತ್ತಿಯುಮನೆನ್ನೊಳೀಂ ತೋಡಿದಪೈ
 ಪೂತನೆಯ ತೆಹದೆ ನಿನಗಾ
 ನೇತಲ ಪೊಲ್ಲಮೆಯನರಸ ಬಗೆದಂ ಬಗೆಯೋಳ

೯೬

ಕೇಳಿದನು. ೯೩. “ಕೃಷ್ಣಾ ನೀನು ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ, ಅದೇನು ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ! ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಹಾಗೆ! ಆ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ತೋರಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಮಾನಿನಿಯರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಮರ್ಮೋದ್ಘಾಟನ ಮಾಡುವುದೇ?!” ವ|| ಎಂದು ೯೪. ಆ ಕಾಂತೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಖೇದದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸಿದಳು. ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಹನಿಯನ್ನು ಕೈಸೇರೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಎದೆಗೆ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಅದೊಂದು ಬಗೆಯ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆದನು. ವ|| ಅದನ್ನು ಕಂಡು ೯೫. “ಈ ಉಪಚಾರದಿಂದ ನನಗೆ ಬರುವುದೇನು? ಈ ಕೃತಕ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ನೆಚ್ಚುವವರಾರು? ಅಪಚಾರದಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡಿರುವ ನನಗೆ ಇನ್ನು ಉಪಚಾರವು ವೃಥೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೇ?!” ೯೬. “ಅರಸಾ, ಪೂತನೆಯನ್ನು ಕೊಂದ ಆ ಸ್ತ್ರೀಘಾತುಕ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ನನಗೇಕೆ ತೋರುವೆ?! ಪೂತನೆಯಂತೆ ನಾನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಯಾವ ಕೇಡನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದೆ?”

೧. ಶುಭಮೂರ್ತಿ (ಖ) ೨. ತೊಡೆದಂದೊಂದು (ಗ) ೩. ಕುಪಿತೆಯಾಂ ನಿ (ಕ) ಕುಪಿತೆಯಾಗಿ

(ಗ)

ಮಾನನಿಧಿಯೆಂದು ಮನ್ನಿಪೆ
ನೀನೆನ್ನಂ ಮುನ್ನಮಾದುದಿಂದಪಮಾನಂ
ಮಾನಿನಿಗೆ ಮಾನಭಂಗಂ
ತಾನಿದು ಮರಣಕ್ಕಮಧಿಕವೆಂಬುದನಟಿಯಾ

೯೭.

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ನಲ್ಲಳ ನುಡಿಗಳಂ ಕೇಳು

ಪಂಕರುಹವದನೆ ಮನದಾ
ಶಂಕೆಯಿಂದೇಂ ಸ್ನೇಹವೆಂಬುದೆರಡಿಲ್ಲೆನ್ನೊಳ್
ನೀಂ ಕೇಳ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು
ಕಿಂಕರನೀ ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ ಲೋಕದ ನುಡಿಯಂ

೯೮

ನಿನ್ನೊಲವನರ್ಘ್ಯವದಟೆಂ
ದೆನ್ನ ಸುಖಂ ನೆಗಬ್ಬುದಬಟೆನಾತ್ಮಸುಖಾರ್ಥಂ
ನಿನ್ನನೆ ಮನ್ನಿಸುವೇ ನಾಂ
ನಿನ್ನಿಂ ಪ್ರಿಯವಸ್ತುವೆನಗೆ ಪೆಟತೊಂದುಂಟೇ

೯೯

ವ|| ಎಂದು ವನಜಲೋಚನಂ ತನ್ನ ಮನದೊಲವಂ ತೋಟೆ ನುಡಿಯೆಯುಮಾ
ನುಡಿಗಳ್ಳೆ ಕಿಡಿಕ್ಕಿಡಿಯಾಗಿ

ಪ್ರಿಯಮಪ್ಪ ವಸ್ತುವಂ ನೀಂ
ದಯೆಯಿಂ ಕುಡೆ ಪಡೆದಳಾವಳಾಕೆಯೆ ದಿಟದಿಂ
ಪ್ರಿಯೆ ನಿನಗಾಂ ವಾಜ್ಞಾತ್ರ
ಪ್ರಿಯೆಯಿನ್ನಿನೆನಗಿದೇಕೆ ಚದುರಂ ಮೆಟಿವೈ

೧೦೦

೯೭. ಮುಂಚೆ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಮಾನನಿಧಿಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇಂದು ಅವಮಾನವಾಯಿತು. ಮಾನಿನಿಗೆ ಈ ಬಗೆಯ ಮಾನಭಂಗವು ಮರಣಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಎಂಬುದನ್ನು ನೀನು ಅರಿಯೆಯಾ?” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಪ್ರಿಯೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ೯೮. “ಕಮಲಮುಖೀ, ಮನಸ್ಸಿನ ಈ ಅಶಂಕೆಯೇಕೆ? ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹವೆಂಬುದು ಎರಡಿಲ್ಲ. ಈ ಕೃಷ್ಣನು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಕಿಂಕರನು” ಎಂದು ಲೋಕೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳು. ೯೯. “ನಿನ್ನ ಒಲವು ಅಮೌಲ್ಯವಾದುದು, ಅದರಿಂದ ನನ್ನ ಸುಖವು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಅದುದರಿಂದ ಆತ್ಮಸುಖಾರ್ಥವಾಗಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನೇ ಮನ್ನಿಸುವೆನು. ನಿನಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಿಯವಾದ ವಸ್ತುವು ನನಗೆ ಬೇರೊಂದುಂಟೇ?” ವ|| ಎಂದು ಕಮಲನೇತ್ರನು, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಆ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಕಿಡಿಕ್ಕಿಡಿಯಾಗಿ ೧೦೦. “ಪ್ರಿಯವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ನೀನು ದಯೆಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಯಾರು ಪಡೆದಳೋ ನಿನಗೆ ಅವಳೇ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಿಯೆ. ನಾನು ನಿನಗೆ ವಾಜ್ಞಾತ್ರಪ್ರಿಯೆ. ಇನ್ನು ನನಗೆ ಇದೇಕೆ

ನೆವದಿಂ ಸೋಂಕುವ ಮೆಲ್ಲು ದೋಣುವ ಭವಚ್ಚಾತುರ್ಯದಿಂದೆನ್ನೊಳಾ
 ನವಲಜ್ಜಾನತಿ ಪಿಂಗಿ ಪಿಂಗಿದುದು ಕನ್ಯಾಭಾವವೆಂದಂದಿನಿಂ
 ದುವರಂ ನೀಂ ದೆಯಗೆಯ್ಯೆ ದೇವ ಸಲೆ ಸಂದತ್ತೆನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯಗ
 ವರ್ವದಿಂದನ್ನೆಯೊಳಾಗೆ ಸೈರಿಸುವನೆಂತಾಂ ಕಂಸವಿದ್ದಂಸಕಾ

೧೦೧

ನೀನವಮಾನಿಸಿತಲ್ಲದೆ
 ತಾನಾ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಮುಂದೆ ನಾರದನೆನ್ನಂ
 ನಾನಾವಿಧದಿಂ ಪಟಿದನ
 ದೇನುಚಿತಮೆ ಮುನಿಗದೇಕೆ ರಾಗದ್ವೇಷಂ

೧೦೨

ನೆರೆದಾಸ್ಥಾನದೊಳಿದು ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಮುಂದೆನ್ನೊಂದು ಸೌಭಾಗ್ಯಮಂ
 ಪರಿಹಾಸಂಗೆಯುತಿರ್ಪ ನಾರದನ ಮಾತಂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಕೇಳಿಳಾ
 ವರ ನೀಂ ಸೋವಡಿಯಂತಿರೀಗ ನುಡಿವಯ್ ಮಿಥ್ಯೋಕ್ತಿಯಂ ಕೂರ್ಪನ
 ಲ್ಲರದೇಂ ಪೆಂಡಿರನಲ್ಲಿ ಲೋಗರಪಹಾಸ್ಯಂಗೆಯ್ದುದಂ ಕೇಳ್ವರೇ

೧೦೩

ಪರಿಭವಮಂ ಕಾಣದಳೆಂ
 ಪರಿಭವಮಂ ಕಂಡೆನೀ ಶರೀರದೊಳಸು ತಾ
 ನಿರೆಯುಂ ದ್ವಿತೀಯಜನ್ಮಂ
 ದೊರೆಕೊಂಡುದು ಪುಣ್ಯಹೀನಗನಗಿದು ಪಿರಿದೇ

೧೦೪

ನಿನ್ನ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವೆ?! ೧೦೧. “ನೆವದಿಂದ ಮುಟ್ಟುವ, ಮೃದುತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸುವ, ನಿನ್ನ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ನನ್ನ ಆ ಹೊಸ ಲಜ್ಜೆಯು ಕಳೆಯಲು ಕನ್ಯಾಭಾವವು ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು, ಅಂದಿನಿಂದ ಇದುವರೆಗೂ, ದೇವ! ನೀನು ದಯೆತೋರಿಸಿದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಗರ್ವವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಆ ದಯೆ ಇಂದು ಬೇರೆಯವಳಲ್ಲಾದರೆ, ನಾನು ಹೇಗೆ ಸೈರಿಸಲಿ? ೧೦೨. “ನೀನು ಅವಮಾನಿಸಿದುದಲ್ಲದೆ ಆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಮುಂದೆ ನಾರದನು ನನ್ನನ್ನು ನಾನಾ ವಿಧದಿಂದ ಹಳಿದನು. ಅದು ಉಚಿತವೆ? ಮುನಿಯಾದವನಿಗೆ ರಾಗದ್ವೇಷವು ಅದೇತಕ್ಕೇ? ೧೦೩. “ತುಂಬಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪರಿಹಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಾರದನ ಮಾತನ್ನು ಭೂಪತಿಯಾದ ನೀನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿ ಪಾಮರನಂತೆ ಈಗ ಸುಳ್ಳುಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಅನುರಾಗವುಳ್ಳ ಪ್ರಿಯರು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಜನರು ಅಪಹಾಸ್ಯಮಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳುವರೇನು? ೧೦೪. “ಪರಿಭವವನ್ನು ಕಾಣದವಳಾಗಿದ್ದ ನಾನು ಈಗ ಪರಿಭವವನ್ನು ಕಂಡೆನು. ಈ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವು ಇದ್ದರೂ ಎರಡನೆಯ ಜನ್ಮವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಪುಣ್ಯಹೀನೆಯಾದ

ಅಹಿಯೆಂ ಮುಗ್ಗಿಯೆನಾನೆಡ
ವಹಿಯದು ನಿನ್ನೊಲೆಯೆಂದು ನಚ್ಚುವೆನಿದನಿ
ದಹಿದೆಂ ಪ್ರಿಯ ನಿನ್ನಯ ಮನ
ದೇಹಕಂ ಸ್ಥಿರಮಲ್ಲಮೆಂಬುದಂ ಕಮಲಾಕ್ಷಾ

೧೦೫

ಪ್ರಿಯೆ ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಭಾಮಾಸತಿ ಸತಿಯರೊಳೀಯಚ್ಚುತಂಗೆಂದು ನಿಚ್ಚಂ
ಪ್ರಿಯದಿಂದಂ ನೋಡುವರ್ ಮನ್ನಿಸಿ ನಡೆಸುವರೆಮತ್ತೆವರ್ ದೇವಕೀದೇ
ವಿಯರಿನ್ನುಂ 'ನಾಡೆ ಕೊಂಡಾಡುವುದು ಪರಿಜನಂ ಧಾತಿ ಕೈಕೊಳ್ಳದಿಂದ
ಪ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆನ್ನಿನಿನ್ನಾರ್ ಬಗೆದಪರೆನಗಿನ್ನೇಕೆ ಸಂಸಾರಬಂಧಂ

೧೦೬

ವನಜಲಕೇಳಿ ಮುಖಜನಕೇಳಿಯೊಳಗ್ಗದ ನಿನ್ನ ರುಕ್ಮಿಣೀ
ವನಿತೆ ಸುವರ್ಣಪೀಠಗತೆಯಾಗಿರೆ ನಿನ್ನೆಸೆವಂಕಪೀಠದೊಳ್
ಮನಮೊಸೆದಿರ್ದು ನೋಡುವಳೆ ನಿನ್ನಪಮಾನದೆ ಪಿಂಗಿ ನೋಡಲಾ
ಪೆನೆ ನಿಲಲಾರ್ಪೆನುಗ್ರತಪದೊಳ್ ಬಿಡಲಾರ್ಪೆನಧೀಶ ಜೀವಮಂ

೧೦೭

ಅಭಿನವವಸ್ತುವಂ ಪ್ರಿಯೆಗೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಗಿತ್ತು ವ್ಯಥೋಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ
ವಿಭು ತಿಳಿಪಲ್ಲೆ ಬೇಡ ಪೆಹಸಾರೆನಗೀ ಭವವಿಂತು ಪೋದುದೀ
ಯಭಿಭವದಿಂದಮಿನ್ನೆನಗೆ ಬಾಳೆಯೆ ಪೇಟ ಭವಾಂತರಕ್ಕೆ ವ
ಲ್ಲಭೆ 'ನಿನಗಪ್ಪೆನಕ್ಕೆನಗೆ ನೀಂ ದಯೆಗೆಯ್ಯೆ ತಪಕ್ಕನುಜ್ಜೆಯಂ

೧೦೮

ನನಗೆ ಇದು ದೊಡ್ಡದೆ? ೧೦೫. “ಕಮಲಾಕ್ಷಾ! ಮೂಢಳಾದ ನಾನು ತಿಳಿಯೆನು. ನಿನ್ನ ಒಲುಮೆಯು ನಡುವೆ ಹರಿದು ತಪ್ಪಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನೆಚ್ಚಿದೆನು. ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮವು ಸ್ಥಿರವಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಇಂದು ತಿಳಿದೆನು. ೧೦೬. “ಈ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸತಿಯರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೇ ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಅತಿ ಪ್ರಿಯೆ ಎಂದು ನಮ್ಮ ಅತ್ತೆಯರಾದ ದೇವಕೀ ದೇವಿಯರು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುವರು, ಮನ್ನಿಸಿ ನಡೆಸುವರು. ಪರಿಜನವೂ ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವುದು, ಭೂಮಿಯೇ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದು. ಇಂದು ನಿನಗೆ ಅಪ್ರಿಯೆಯಾಗಿರುವ ನನ್ನನ್ನು ಇನ್ನು ಯಾರು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವರು? ನನಗೆ ಇನ್ನೇತಕ್ಕೆ ಸಂಸಾರ ಬಂಧ? ೧೦೭. “ವನಕ್ರೀಡೆ ಜಲಕ್ರೀಡೆ ಮೊದಲಾದ ನಿನ್ನ ಕೇಳಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಳಾದ ರುಕ್ಮಿಣೀವನಿತೆ ಸುವರ್ಣಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ, ಹೊಳೆಯುವ ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕುಳಿತು ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ನಾನೇ ಇನ್ನು ಅವಮಾನದಿಂದ ಕುಗ್ಗಿ ಅವಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ನೋಡಬಲ್ಲೆ? ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲೆನು ಜೀವವನ್ನು ಬಿಡಬಲ್ಲೆನು. ೧೦೮. ಎಲೈ ವಿಭುವೇ, ಹೊಸದಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಪ್ರಿಯೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಮಾತಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಬೇಡ. ಹೋಗು ನನಗೆ ಈ ಜನ್ಮವು ಹೀಗೆ ಕಳೆಯಿತು. ಈ ಅವಮಾನವಾದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ನನಗೆ ಬದುಕು

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದು ಬಾಪ್ಪಜಲವಿಲುಳಿತಲೋಚನೆಯುಮುಷ್ಣಶ್ವಾಸಪವನಶೋಷಿತ
ಪಲ್ಲವಾಧರೆಯುಮತಿಶಯಸ್ವಾಂತಖೇದಸಂತಪ್ತ ಗಾತ್ರೆಯುಮಾಗಿದರ್ಫ ಸತ್ಪಾಜಿತೀದೇವಿಯಂ
ದೇವಕೀನಂದನಂ ಕಾರುಣ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ

ರಮಣೇ ನೀಂ ಮುನಿದಂದಮಂ ತಿಳಿದೇನೀಗಳ್ ಪಾರಿಜಾತ ಪ್ರಸೂ
ನಮನಾ ರುಕ್ಮಿಣಿಗಿತ್ತೆನೆಂಬುದೊಲವಂತಾ ಪುಷ್ಪಮೊಂದೇನಪೂ
ರ್ವಮೆ ದೇವೇಂದ್ರನ ನಂದನಕ್ಕೆ ಪರಿಯಿಟ್ಟಾನಾವಗಂ ಪಾರಿಜಾ
ತಮಹಿಜಾತಮನೀಯು ತಂದು ನಿನಗೀವೆಂ ಕೇಳ್ ಪ್ರತಿಜ್ಞೋಕ್ತಿಯಂ ೧೦೯

ಎನೆ ಕೇಳ್ ಸತ್ಯಭಾಮಾಸತಿ ತೊಲಗಿಸಿ ಹೃತ್ಕೋಪಮಂ ಸುಪ್ರಸನ್ನಾ
ನನೆಯಾಗಿದರ್ಫಲ್ಲಿ ತುಳ್ಳಾಡುವ ನಗೆ ನೆಗಟುತ್ತಿರ್ಪ ರಾಗಂ ಪುದುಂಗೊ
ಳ್ಳ ನಯಂ ಕೈಕೊಳ್ಳ ಬಿಂಕಂ ಪಸರಿಸುವ ಬೆಡಂಗಪುಕೆಯೊಂದು ಕೆಯ್ಯಂ
ತನಗಂತೊಂದಟ್ಟುಂ ಪುಟ್ಟಿಸುವಿನಮೆಸೆದಂ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದೇವಂ ೧೧೦

ಉಂಟೆ ಹೇಳು. ೧೦೮. ಜನ್ಮಾಂತರಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯೆಯಾಗುವೆನು. ಆಗಲಿ ನನಗೆ ನೀನು
ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ದಯೆಪಾಲಿಸು.” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿರುವ
ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳೂ ಬಿಸಿಯಾದ ಉಸುರಿನ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಒಣಗಿದ ಚಿಗುರುತುಟಿಯುಳ್ಳವಳೂ
ಅತಿಶಯವಾದ ಹೃದಯಖೇದದಿಂದ ಸಂತಪ್ತಗಾತ್ರೆಯೂ ಆಗಿದ್ದ ಸತ್ಯಭಾಮಾ
ದೇವಿಯನ್ನು ದೇವಕೀನಂದನನು ಕರುಣಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಹೀಗೆಂದನು.
೧೦೯. ರಮಣೇ, ನೀನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡುದು ಏಕೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ತಿಳಿದೆನು.
ಪಾರಿಜಾತಪುಷ್ಪವನ್ನು ನಾನು ರುಕ್ಮಿಣಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನು. ಆಗ ಹಾಗೆ ತೋರಿತು. ಆ ಹೂವೊಂದ
ಪೂರ್ವವೇನು? ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೇಳು. ದೇವೇಂದ್ರನ ನಂದನವನಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿ,
ದಾಳಿಯಿಟ್ಟು, ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವಂತಹ ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವನ್ನೇ ನಿನಗೆ
ತಂದುಕೊಡುವೆನು.” ೧೧೦. ಹಾಗೆ ಹೇಳಲು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸತ್ಯಭಾಮೆ, ತನ್ನ
ಹೃದಯದ ಕೋಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸುಪ್ರಸನ್ನಮುಖಿಯಾದಳು. ಆಗ ಅವಳ
ತುಳುಕಾಡುವ ನಗುವೂ, ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಪ್ರೀತಿಯೂ, ತುಂಬಿದ ನಯವೂ, ಕೈಗೊಳ್ಳುವ
ಬಿಂಕವೂ, ಹರಡುವ ಬೆಡಗೂ, ಆಲಿಂಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯವೂ ತನಗೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ
ಅಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರಲು ಆ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದೇವ ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು.

ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾಘಟೇಘಟಿತಾರಘಟ್ಟ ಘಟನಾಸ್ವತಂತ್ರ
 ನಿಜಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಚಕಿತಸಕಲಮಾಮ್ನಾಯತಂತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಶ್ರೀಪಾದ
 ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ
 ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ನರಕಾಸುರವಧ ಮೋಡಶಸಹಸ್ರ ದಿವ್ಯ
 ಕಾಂತಾಸ್ವೀಕರಣ ವಿಬುಧಜನನೀಕುಂಡಲ ಪ್ರದಾನ ರುಕ್ಮಿಣೀ
 ಪುಣ್ಯಕವೃತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾದಿ ಸಹಸ್ರ ಕುಮಾರೋತ್ಪತ್ತಿ
 ನಾರದದತ್ತ ಪಾರಿಜಾತಪುಷ್ಪನಿಮಿತ್ತ ಸತ್ಯಭಾಮಾ
 ಪೂಯಕಲಹವರ್ಣನಂ

ದ್ವಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಇದು ಸಮಸ್ತ ಕಮಲ ಭವಾಂಡಮಾಲಾ... ಸಕಲಕಲಾಮ್ನಾಯತಂತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ ಶ್ರೀಪಾದ
 ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ
 ನರಕಾಸುರವಧೆ ಹದಿನಾರುಸಾವಿರದಿವ್ಯಕಾಂತೆಯರ ಸ್ವೀಕರಣ ಅದಿತಿದೇವಿಯ ಕುಂಡಲ
 ಪ್ರದಾನ ರುಕ್ಮಿಣೀ ಪುಣ್ಯಕವೃತ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾದಿ ಸಹಸ್ರ ಕುಮಾರೋತ್ಪತ್ತಿ ನಾರದನು ಕೊಟ್ಟ
 ಪಾರಿಜಾತ ಕಾರಣವಾದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಪ್ರೇಮ ಕಲಹ ವರ್ಣನೆಗಳ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ
 ಅಶ್ವಾಸ.

ತ್ರಯೋದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀರಮಣನಿಂತು ತಿಳಿಪಿ ಮ
ನೋರಮೆಯಂ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯಂ ತತ್ಕೋಪಾ
ಗಾರದೆ ತಳರ್ದು ವಿನೋದಾ
ಗಾರಮನಾ ರಮಣಿವರಸು ಮುದದಿಂ ಪೊಕ್ಕಂ

೧

ವ|| ಆಗಲಾ ವಿನೋದನಿಳಯದಿಂ ನೈಪಥ್ಯಸದನಕ್ಕೆ ಪಸದನಂಗೆಯ್ಯಲೆಂದು ಸತ್ಯಭಾಮೆ
ಪೋಗೆ ಪಂಕರುಹನಾಭಂ

ಮುನಿದಿದೋಪಳ ಕೆಯ್ಯಮಂ ತಿಳಿಪಿದೀ ವೃತ್ತಾಂತಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಪು
ತ್ರನನಾಮಂತ್ರಿಸಿ ಪೇಟ್ಟಿನೆಂಬ ಪದದೊಳ್ ಚಿತ್ತಜ್ಞನಾ ನಾರದಂ
ಮುನಿಪಂ ಬಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಿಷ್ಣುರದೊಳಿಂಬಿಂ ಕುಳಿರಲ್ಕಂಚೆವಾ
ಸನವಪ್ಪಂಭಿಸಿ ತಾಂ ಪ್ರಿಯಾಗಮನಮಂ ಪಾರುತ್ತುಮಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ

೨

ಕುಡುವುರ್ವಿಂ ಕರ್ಬುವಿಲ್ಲಂ ಪರಪುವ ಕಡೆಗಣ್ಣಿಂ ಮನೋಜಾಸ್ತ್ರಮಂ ಸಾ
ಲಿಡುವುದ್ಯನ್ನೇಖಲಾಕೂಜತದಿನತನುಕೋದಂಡಟಂಕಾರಮಂ ಕ
ನ್ನಡಿಪಂಪ್ರಸ್ಥಾಸದಿಂ ತಾವರೆಗೆದಿಟುವ ಮಂದಸ್ತಿತೋದ್ಯೋತದಿಂದಿಂ
ಗಡಲಂ ಬೇಟೊಂದನುತ್ಪಾದಿಸುವ ತೆಟದಿನಾನಂದದಿಂ ದೇವಿ ಬಂದಳೆ

೩

ವ|| ಅಂತು ಕೈಗೆಯ್ದು ಬರುತ್ತುಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ಕೆಲದೊಳಿರ್ದ ನಾರದನಂ ಕಂಡು

೧. ಶ್ರೀರಮಣ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಮನೋರಮೆಯಾದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, ಅವಳ ಕೋಪಗೃಹದಿಂದ ಹೊರಟು ಆ ರಮಣಿಯೊಡನೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಿನೋದಗೃಹವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ವ|| ಆಗ ಆ ವಿನೋದಾಲಯದಿಂದ ಅಲಂಕಾರನಿಲಯಕ್ಕೆ ಶೃಂಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಹೋದಳು. ಕಮಲನಾಭ ಕೃಷ್ಣನು. ೨. ಮುನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪ್ರಿಯೆಯ ಕೋಪ ಕಾರ್ಯದ ಮತ್ತು ತಾನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ನಾರದನನ್ನು ಕರೆಸಿ ಹೇಳುವೆನು ಎಂದುಕೊಂಡಾಗ ಚಿತ್ತಜ್ಞನಾದ ಆ ನಾರದಮುನಿಯು ಬಂದು, ಉತ್ತಮಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ಕೃಷ್ಣನು, ಹಂಸತೂಲಿಕೆಯ ಇಂಬನ್ನು ಒರಗಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ಪ್ರಿಯೆಯು ಬರುವುದನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೩. ಸತ್ಯಭಾಮಾದೇವಿ ತನ್ನ ಡೊಂಕಾದ ಹುಬ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹರಡುವ, ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಾಮಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸಾಲಿಡುವ, ಹೊಳೆಯುವ ವಡ್ಯಾಣದ ಶಬ್ದದಿಂದ ಮನ್ಮಥನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಟಂಕಾರವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುವ, ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುವುದರಿಂದ ತಾವರೆಯ ಹೂವನ್ನು ಹರಡುವ, ಕಿರುನಗೆಯ ಹೊಳಪಿನಿಂದ ಬೇರೊಂದು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ ಬಂದಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತ ಕೃಷ್ಣನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ನಾರದನನ್ನು ಕಂಡಳು.

ಮುನಿಯಿಸುವೆಂ ಸಪತ್ನಿಯರನೆಂದಮರದುಮದೊಂದುಪುಷ್ಪಮಂ
ಮುನಿ ಹರಿಗಿತ್ತನಂತದುವೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಗಾಗಿರೆ ಮನ್ಮಯುಕ್ತೆಯಾ
ದನಗೆ ಮುರಾರಿ ತತ್ಕುಜಮನಾವಗಮಿತ್ತಪೆನೆಂದು ಪೂಣ್ಣನಂ
ತನಗೆ ಮನೋರಥಂ ಸಮನಿಪಲ್ಲಿಗೆ ನಾರದನಲ್ತೆ ಕಾರಣಂ

೪

ವ|| ಎಂಬ ಮನದುಕ್ತಿಯಿಂ ನಿರತಿಶಯಭಕ್ತಿ ನೆಗೆಲಿ ಪೊಡೆವಟ್ಟು ಮುನಿಯ ಪರಕೆಯಂ
ಕೈಕೊಂಡು ಪಂಕರುಹಾಕ್ಷನಂಕಮಂ ಸೋಂಕಿ ತತ್ಪರ್ಯಂಕದೊಳ್ ಕುಳಿಪುರ್ದುಂ ಮುನೀಂದ್ರನುಪೇಂದ್ರನ
ಮುಖಾರವಿಂದಮಂ ನೋಡಿ

ಪ್ರತಿಮಾಸಂ ಹರಪೂಜೆಯಂ ದಿವಿಜರಾಜಂ ಮಾಟ್ಟನಾ ಪೂಜೆಯಂ
ಶಿತಿಕಂಠಂ ಮನಮೊಲ್ಲು ಕೈಕೊಳುತುಮಿರ್ಪಂ ತನಹೋತ್ಸಾಹಮಿಂ
ದೆ ತದುತ್ಸಾಹಮನೀಕ್ಷಿಸಲ್ತೆ ಮಿಗೆ ನೀಮುಂ ಬರ್ಪುದೆಂದಾ ಶಚೀ
ಪತಿ ಕೊಟ್ಟೊಂದು ನಿಮಂತ್ರಣಪ್ರಸವಮಿಂದಾಂ ತಂದ ಪುಷ್ಪಂ ವಿಭೂ

೫

ವ|| ಅದುಕಾರಣದಿನಿಂದಿನಿರುಳೊಳಾ ಮಹೇಶ್ವರಪೂಜಾಮಹೋತ್ಸವವಂ
ನೋಡಲ್ವೇಟ್ಟುಮೆಂದು ಪೋಗಿವಂದಪೆನೆನಗನುಜ್ಞೆಯಂ ಕುಡಿಮೆಂಬ ನೆವದೆ ಮಾತುದೆಗೆಯೆ
ಪೀತಾಂಬರಧರಂ ಕೇಳೆಲೆ ಮುನೀಂದ್ರ ನೀಮಿಂದೆಮಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟಾಮಂತ್ರಣ ಪಾರಿಜಾತ
ಕುಸುಮಮಂ ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಗಿತ್ತೊಡಾದೇವಿ ತತ್ಕುಸುಮಮಂ ಶಿರಶ್ಚೇಖರಮಂ ಮಾಡಿದರ್
ಸಮಯದೊಳೆ ನೀವೇನೆಂದು ನುಡಿದಿರ್, ಆ ಮಾತುಗಳೊಳಗಾಗಿ ತತ್ಪಪಂಚಮಂ ನಿಜಪ್ರಿಯಸಖಿಯ
ಪೇಟೆಯಿಂ ಕೇಳ್ವೀ ಸತ್ಯಭಾಮೆ ನಿಕಾಮಪ್ರಣಯಕುಪಿತೆಯಾಗಿದುರ್ದನಳೆದು ಬಂದೀ ದೇವಿಯಂ
ತಿಳಿಪಿದೆನೆಂದಾ ವೃತ್ತಾಂತಮಂ ಪೇಟ್ಟ ಬಗೆಯಂ ತಂದು

೪. “ಈ ಮುನಿಯು ಸವತಿಯರನ್ನು ಕೋಪಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಅದೊಂದು
ಹೂವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಹೂ ರುಕ್ಮಿಣಿಗಾದುದರಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ ನನಗೆ
ಕೃಷ್ಣನು ಆ ವೃಕ್ಷವನ್ನೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವಂತೆ ತಂದು ಕೊಡುವೆನೆಂದು, ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ
ಮಾಡಿದನು. ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ಒದಗುವುದಕ್ಕೆ ನಾರದನೇ ಕಾರಣನಲ್ಲವೆ!”
ವ|| ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೊಂದುಕೊಂಡು ನಿರತಿಶಯ ಭಕ್ತಿಹೆಚ್ಚಲು ಮುನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ,
ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದು, ಕೃಷ್ಣನ ತೊಡೆಯು ಸೋಕುವಂತೆ ಅವನ ಮೆತ್ತೆಯಲ್ಲಿ
ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಆ ಮುನೀಂದ್ರನು ಕೃಷ್ಣನ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ನೋಡಿ
೫. “ಪ್ರತಿಮಾಸವೂ ದೇವರಾಜನು ಹರನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಆ ಪೂಜೆಯನ್ನು
ನೀಲಕಂಠನು ಮನಃಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಇಂದೇ ಆ ಮಹೋತ್ಸವ. ಅದನ್ನು
ನೋಡಲು ನೀವೂ ಬರಬೇಕು ಎಂದು ಆ ಶಚೀಪತಿ ಕೊಟ್ಟ ಆಮಂತ್ರಣದ ಹೂವೇ
ನಾನು ಇಂದು ತಂದ ಹೂವು, ವಿಭೂ! ವ|| ಅದುದರಿಂದ ಈ ದಿನ ರಾತ್ರೆ ಮಹೇಶ್ವರನ
ಪೂಜಾಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ ನನಗೆ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು
ಕೊಡಿ” ಎಂಬ ನೆವದಲ್ಲಿ ಮಾತಿಗಾರಂಭಿಸಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು “ಎಲೆ ಮುನೀಂದ್ರ ಕೇಳು

೧. ಹರಿಗಿತ್ತೊಡಂತದುವೆ (ಕಗ) ೨. ತನಹೋತ್ಸಾಹದಿಂದೆ (ಖ) ೩. ಕುಡುವುದೆನಲದೇ
ಮಾತಂತೆಗೆಯ್ದುದೆಂದು (ಖ)

ಪುರುಡಿಸಿ ನಲ್ಲಳಿದಿರವನಾ ಸತಿ ಕೋಪಗೃಹಕ್ಕೆವಂದು ಸಂ
ದುರದ ಸುವಸ್ತ್ರಮಂ ಕಳೆದು ಪಾಂಡುರವಸ್ತ್ರವುನುಟ್ಟುದಂ ತದಂ
ಬುರುಹದಳಾಯುತೇಕ್ಷಣೆ ದುಕೂಲದ ಪಟ್ಟಮನಾತ್ಮಭಾಳದೊಳ್
ಧರಿಯಿಸಿ ರಕ್ತಚಂದನಮನಿಕೆಲದೊಳ್ ತೊಡೆದಿದರ್ ಕೆಯ್ಯಮಂ

೬

ಕೆಳದಿಯರಬ್ಬಿಣಿಂ ನುಡಿಸೆ ಮೌನದೊಳಿದುರ್ದನಂಗತಾಪದಿಂ
ಮಳಯಜಪಂಕಮಂ ಹೃದಯದೊಳ್ ತೊಡೆಯುತ್ತರೆ ನೋಡಿ ನೋವದ
ಗಲ್ಲಿಸಿದುದೆಂದು ಚಂದನದ ಶಕ್ತಿಕೆಯಂ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಧೊಪ್ಪನ
ಪ್ಪಳಿಸಿದುದಂ ವಿನೋದದ ಕರಾಂಬುಜಮಂ ಪಱಿದೊಟ್ಟುತಿದುರ್ದಂ

೭

ಆನಪರಾಧಿಯುಮಾಗಿ
ದೇನೆಂದೀ ಪ್ರಿಯೆಯ ಪೊರೆಗೆ ಪೋದಪೆನೆನುತುಂ
ನಾನಾವಿಧದುಬ್ಬೆಗದಿಂ
ತಾನಿಸಂಜಿದುರ್ದ ದೂರದಿಂ ನೋಡಿದುದಂ

೮

ಯುವತಿ ದುಕೂಲದಂಚಲಮನಾನದೊಳ್ ಮಱಿಮಾಡಿ ಪಾಸಿನೊಳ್
ಪವಡಿಸಿದಂದಮಂ ಮುದದೆ ತಾನದನೀಕ್ಷಿಸಿ ಪೊರ್ದಲಿಂತಿದೊಂ
ದವಸರಮೆಂದು ಮೆಲ್ಲನಿಸಂ ನಡೆತಂದು ಸಖೀಜನಕ್ಕೆ ಬಿ
ನ್ನವಿಸದಿರಸ್ಮದಾಗಮಮನೀಕೆಗೆನುತ್ತುಮೆ ಸನ್ನೆಗೆಯ್ದುದಂ

೯

ನೀನು ಇಂದು ನಮಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಆಮಂತ್ರಣದ ಪಾರಿಜಾತ ಕುಸುಮವನ್ನು ನಾನು
ರುಕ್ಮಿಣೀದೇವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನು. ಅವಳು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದುಕೊಂಡ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ನೀವೇನೆಂದು ಹೇಳಿದಿರೋ ಆ ಮಾತನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಸಖಿಯ ಕೇಳಿಕೆಯಿಂದ ಈ
ಸತ್ಯಭಾಮೆ ತಿಳಿದಳು. ಅನಂತರ ಇವಳು ಪ್ರೇಮಕುಪಿತೆಯಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಬಂದು
ಈ ದೇವಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದೆನು” ಎಂದು, ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದನು.
೬. ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಇದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೂ ಅವಳು ಕೋಪಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದು
ಸಿಂಧೂರದ ಒಳ್ಳೆಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಟ್ಟುದನ್ನೂ ಆ
ಕಮಲದಳಾಯತೇಕ್ಷಣೆ ದುಕೂಲದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಕೆಂಪು ಗಂಧವನ್ನು
ಆ ಪಟ್ಟಿಯ ಎರಡು ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲೂ ಬಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದುದನ್ನೂ ಕೆಳದಿಯರು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ
ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೂ ಮೌನದಿಂದ ಇದ್ದುದನ್ನೂ ಕಾಮತಾಪದಿಂದ ಶ್ರೀಗಂಧರಸವನ್ನು
ಎದೆಗೆ ಹತ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ನೋವು ಹೆಚ್ಚಿತೆಂದು ಗಂಧದ ಭರಣೆಯನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಧೊಪ್ಪನೆ
ಅಪ್ಪಳಿಸಿದುದನ್ನೂ ವಿನೋದದ ಕೈಯ ಕಮಲವನ್ನು ಹರಿದು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನೂ ಹೇಳಿದನು.
೭. “ಅಲ್ಲದೆ ನಾನು ಅಪರಾಧಿಯಾಗಿದ್ದು ಏನೆಂದು ಈ ಪ್ರಿಯೆಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಲಿ
ಎಂದು ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಉದ್ವೇಗದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಂಜಿಕೊಂಡು ದೂರದಿಂದ ಇವಳನ್ನು
ನೋಡಿದೆನು. ೮. ಈ ಯುವತಿ ದುಕೂಲದ ಸೆರಗನ್ನು ಮುಖಕ್ಕೆ ಮರೆಮಾಡಿಕೊಂಡು,
ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದಳು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ನಾನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹತ್ತಿರ

ಬಟಿಕಮಡಿವಜ್ಜೆಯಿಂ ಸೊ
ಪ್ಪಳಾಗದಂತೊಯ್ಯನೆತ್ತಂದಾ ಕೋ
ಮಳೆಯ ನಿಜಕೋಪಮಂದಿರ
ದೊಳವೊಕ್ಕಾ ಪ್ರಿಯೆಯ ಹಿಂದೆ ತನ್ನಿರ್ದಿರವಂ

೧೦

ಮುದದಿನದೊಂದುಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಯಂ ಪ್ರಿಯೆಗೊಯ್ಯನೆ ತಾನೆ ಬೀಸುತಿ
ರ್ದುದನಮರದ್ರುಮಪ್ರಸವಸಂಗದೆ ವಾಸಿತವಾದ ತನ್ನ ಹ
ಸ್ತದ ನವಗಂಧಮಂಡಲೆಯೆ ಮಾನಿನಿ ನಿದ್ರೆಯನೆಟ್ಟಿದೊಂದು ತೀ
ಡಿದಪುದಪೂರ್ವಗಂಧಮೆನುತುಂ ತರಳೀಕೃತನೇತ್ರೆಯಾದುದಂ

೧೧

ಇನಿಯಳ್ ಮುರಿದೀಕ್ಷಿಸಿ ಭೋಂ
ಕನೆ ತನ್ನಂ ಕಂಡುದಂ ಭಯಂ ಮಿಗೆ ತಾನಾ
ಘನಕುಚೆಯ ಹಿಂದಡಂಗಿದ
ಬಿನದದೆ ತತ್ಸತಿಗೆ ಕೋಪಮಂ ಪೆರ್ಚಿಸಿತಂ

೧೨

ಮುನಿಸಿಂದುನ್ನಿಲಿತಲೋ
ಚನೆ ನೋಯ್ದುದುಮಾಕೆ ನೋಯ್ದಪಾಂಗದ ಪಾಂಗಿಂ
ತನಗಗ್ಗಲಿಸಿದ ರಾಗದ
ಮನದಂಜಕೆ ಪೋಗಿ ನುಡಿದ ಚತುರೋಕ್ತಿಗಳು

೧೩

ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಒಂದು ಸಮಯವೆಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಸ್ವಲ್ಪದೂರಬಂದು, ನಾನು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಡಿರಿ ಎಂದು ಸಖಿಯರಿಗೆ ಸಂಜ್ಞೆಮಾಡಿದೆನು. ೧೦. ಬಳಿಕ ಅಡಿಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ಸದ್ದಾಗದಂತೆ ಮೆತ್ತ ಮೆತ್ತಗೆ ಬಂದು ಈ ಕೋಮಲೆಯ ಕೋಪಗೃಹದ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಪ್ರಿಯೆಯ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದೆನು. ೧೧. ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಂದು ಬೀಸಣಿಗೆಯನ್ನು ಪ್ರಿಯೆಗೆ ನಾನೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹೂವಿನ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಸುವಾಸನೆಗೊಂಡ ನನ್ನ ಕಯ್ಯಿನ ಹೊಸ ಸುವಾಸನೆಯು ಇವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಈ ಮಾನಿನಿ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚಿತ್ತು, 'ಇದೊಂದು ಅಪೂರ್ವಗಂಧವು ಬೀಸುತ್ತಿದೆ' ಎನ್ನುತ್ತ ಚಂಚಲದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವಳಾದಳು. ೧೨. ಪ್ರಿಯೆಯು ತಿರುಗಿನೋಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡಳು. ಭಯವು ಹೆಚ್ಚಿದುದರಿಂದ ನಾನು ಆ ಘನಕುಚೆಯ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ವಿನೋದದಿಂದ ಅವಳ ಕೋಪವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆನು. ೧೩. ಮುನಿಸಿನಿಂದ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ತೆರೆದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಅವಳು ನೋಡಿದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ರೀತಿಯಿಂದ ನನಗೆ ಅನುರಾಗವು ಹೆಚ್ಚಿತು, ಭಯವು ಹೋಯಿತು. ನಾನು ಚಮತ್ಕಾರದ ಮಾತನಾಡಿದೆನು.

ಇಂತಿಂತು ನುಡಿದೆನಾ ಪ್ರಿಯೆ
ಗಿಂತಿಂತೀದೇವಿ 'ನುಡಿದಳೆನಗೆಂಬುದನಿಂ
ತಿಂತು ಮುನಿಗೊಂದುಗುಂದದೆ
ಸಂತಸದಿಂ ಪೇಟ್ಟು ಶೌರಿ ಮತ್ತಿಂತೆಂದಂ

೧೪

ಸವತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಪೂರ್ವಮೆನಿಪುತ್ತಮವಸ್ತುವನೆನ್ನನೇಕೆ ಮಾ
ಧವ ಬಟಿಮಾತಿನಿಂ ತಿಳಿಪುವೈ ಕುಡೆ ತೀವಿದ ವಸ್ತುವರ್ಕೆ ನೀ
ನೆವಗೆ ತಪಕ್ಕನುಜ್ಜಿಗುಡಿಮೆಂದ ಲತಾಂಗಿಗೆ ತಂದು ಪಾರಿಜಾ
ತವನದನಾವಗಂ ಕುಡುವೆನೆಂದಿದನಾಂ ನುಡಿದೆಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂ

೧೫

ವ|| ಎನೆ ಮುನೀಶ್ವರಂ ಕೇಳು

ಕಲಹಂ ಪುಟ್ಟಿತಲೇ ಮಹೇಂದ್ರನೊಳುಪೇಂದ್ರಂಗೆನ್ನ ಮಾತಿಂ ವಧೂ
ಕಲಹಂ ಸಾರ್ಥಕಮಾಯ್ತು ಭಾಪು ಕಲಹಾಲೋಕಾರ್ಥಿಯೆಂದಿಂತು ತ
ನ್ನೊಳೆ ತನ್ನಂ ಪೊಗಲ್ಪಟ್ಟುತಂಗೆ ಚಲಮಪ್ಪಂತೆಂದನೇಂ ದೇವ ಪೂ
ಣ್ಣಳವಂತಕ್ಕುಮೆ ಪಾರಿಜಾತಹರಣಂ ನೋಲ್ಪಂದು ಸಾಮಾನ್ಯಮೇ

೧೬

ವ|| ಅದೆಂತೆನೆ

ಸುರರುಂ ದಾನವರುಂ ಪಯೋಧಿಮಥನಂಗೆಯ್ವಂದು ತದ್ವಿವ್ಯಭೂ
ಮಿರುಹಂ ಪುಟ್ಟಿದುದಂತದರ್ಕಧಿಪನಾದಂ ಶಕ್ತನಾ ಶಕ್ತನಾ
ತರುವಂ ಪ್ರೀತಿವಿಶೇಷದಿಂ ಶಚಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಂ ಭಾವಿಸಲ್ ಪೆಂಡಿರಾ
ದರಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಪದಾರ್ಥಮಂ ಸುಭಟರನ್ಯರ್ಥಿಯಲೇಂ ಬಲ್ಲರೇ

೧೭

೧೪. ನಾನು ಪ್ರಿಯೆಗೆ ಹೀಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆನು. ಈ ದೇವಿ ನನಗೆ ಹೀಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು.” ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕಡಿಮೆಮಾಡದೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಾರದನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು- ೧೫. “ಮಾಧವಾ! ಅಪೂರ್ವವಾದ ಉತ್ತಮ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸವತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬರಿಮಾತಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವೆ. ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗದ ವಸ್ತುವು ಬೇಡ. ನನಗೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕೊಡು,” ಎಂದ ಈ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ - “ನಾನು - ನಿನಗೆ ಆ ಪಾರಿಜಾತವು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುವಂತೆ ತಂದುಕೊಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿಹೇಳಿದೆನು” ವ|| ಎನ್ನಲು ಮುನೀಶ್ವರನು ಕೇಳಿ ೧೬. “ನನ್ನ ಮಾತಿಂದ ಮಹೇಂದ್ರನೊಡನೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕಲಹವು ಹುಟ್ಟಿತ್ತಲ್ಲವೆ! ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಲಹವು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ಭಾಪು ಕಲಹದರ್ಶನ ಕುತೂಹಲಿ! ಎಂದು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಹೊಗಳಿಕೊಂಡು, ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಛಲಹುಟ್ಟುವಂತೆ- “ದೇವ, ನೀನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದ ಶಕ್ತಿಯಂತೆ ಪಾರಿಜಾತಹರಣವು ಆಗುವುದೆ? ಯೋಚಿಸಿನೋಡಿದರೆ ಅದೇನು ಸಾಮಾನ್ಯವೇ? ವ|| ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ೧೭. ಸುರರೂ ಅಸುರರೂ ಕ್ಷೀರಸಾಗರವನ್ನು ಕಡೆದಾಗ ಆ ದಿವ್ಯವೃಕ್ಷವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರನು ಅಧಿಪತಿಯಾದನು. ಇಂದ್ರನು ಆ ವೃಕ್ಷವನ್ನು

೧. ನುಡಿದಳೆಂಬುದನಂದೆಂತುಂಗುಂದದೆ ಮುನಿಯೊಳ್ (ಕ) ನುಡಿದಳೆಂಬುದನಂದಂ ತಂತುಂಗುಂದದೆ ಮುನಿಯೊಳ್ (ಗ) ೨. ಎನ್ನ ಗೆಯ್ವೀ (ಖ) ೩. ಚಲಮಪ್ಪಂತೆಂದನಿಂ ನೀನೆ ಪೊಣ್ಣಲದೇಂ ತಕ್ಕುಮೇ (ಐ)

ವ|| ಎಂದು ಮುನೀಂದ್ರಬೃಂದಾರಕಂ ನುಡಿಯಲಿಂದ್ರಾವರಜಂ ಕೇಳ್ವು

ತಾನಿಂದ್ರಂ ನಿಜನಾಮದೊ
ಳಾನಿಂದ್ರಾವರಜನೆಂದೊಡಗ್ರಜನಿಂದ್ರಂ
ತಾನೆನಗನುಜಂಗಳಭಿಮತ
ದಾನವನಿತ್ಯೆನ್ನ ಪೂಣೆಯಂ ಸಲಿಸದಿರಂ

೧೮

ನೀವೀ ಮಾತಂ ಪೇಳಿತ್ತೊಡೆ
ದೇವೇಂದ್ರಂ ಪಾರಿಜಾತಮಂ ಸಂತಸದಿಂ
ದೀವಲ್ಲಿಗೆ ಸಂದೆಯಮೇ
ನಾವನುಮಿಷ್ಟತೆಗೆ ತುಷ್ಟಿಪಡದವನೊಳನೇ

೧೯

ವ|| ಎನೆ ವನರುಹಾಸನತನಯನಿಂತೆಂದ

ದೇವಿಯರತ್ತಿಯಂ ಸಲಿಸಲಿಲ್ಲದ ವಸ್ತುವನಾಗುಮಾಡಿ ನೀ
ವೀವೊಲವಿಂದೆ ಪೂಣೆರೆನೆ ಮುಂ ತನಗುಳ್ಳ ಪದಾರ್ಥಮಂ ಶಚೀ
ದೇವಿಗೆ ನಿಚ್ಚಮುಟ್ಟಿಯನೊಡರ್ಚುವುದಂ ನಗವೈರಿ ಪಾರಿಜಾ
ತಾವನಿಜಾತಮಂ ನಿಮಗೆ ಕೊಟ್ಟಪನೆಂಬುದಿದಲ್ತೆ ವಿಸ್ಮಯಂ

೨೦

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯದೊಂದು ಸಮಯದೊಳ್ ಇಂದುಲೇಖಾಶೇಖರಂ ಗಿರೀಂದ್ರ
ಕನ್ಯಾಸಮನ್ವಿತನಾಗಿ ಸುಲಿವಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ರಂದನನಂದನವನಮಧ್ಯದೊಳನೇಕ ನಾಕಿಭಟರ ಕಾಪಿನಿಂ ಪೆಂಪುವೆತ್ತ
ನಿಜಸೌರಭದೊಳಪೂರ್ವಾಕಾರದೊಳತಿಮನೋಹರಮಾದ ಪಾರಿಜಾತಮನಗಜಾತೆ ಕಂಡು,

ಪ್ರೀತಿವಿಶೇಷದಿಂದ ಶಚಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಯೋಚಿಸಿನೋಡು. ಹೆಂಡಿರು ಆದರಿಸುತ್ತಿರುವ
ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಸುಭಟರು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕೊಡಬಲ್ಲರೇ!” ವ|| ಎಂದು ನಾರದನು
ಹೇಳಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ೧೮. “ನಿಜವಾದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆತನು ಇಂದ್ರ,
ನಾನು ಇಂದ್ರನ ತಮ್ಮ ಉಪೇಂದ್ರ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆವು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅಣ್ಣನಾದ
ಇಂದ್ರನು, ತಮ್ಮನಾದ ನನಗೆ ಇಷ್ಟದಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನನ್ನ ಪತ್ರಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸದಿರನು.
೧೯. “ನೀವು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ, ದೇವೇಂದ್ರನು ಪಾರಿಜಾತನವನ್ನು
ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೆ? ಇಷ್ಟರಾದವರಿಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು
ತುಷ್ಟಿಪಡದವನು ಯಾವನಾದರೂ ಇರುವನೆ?!” ವ|| ಎನ್ನಲು ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ನಾರದನು-
ಹೀಗೆಂದನು ೨೦. “ನೀವು ದೇವಿಯರ ಇಷ್ಟವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲದ ವಸ್ತುವನ್ನು
ಸಿದ್ಧಮಾಡಿ ತಂದು ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿದಿರೆನ್ನುವಾಗ
ಮುಂಚೆಯೇ ತನಗಿರುವ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಶಚೀದೇವಿಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವ
ಆ ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೇ?
ವ|| “ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರನು ಗಿರೀಂದ್ರಕನ್ಯೆಯೊಡನೆ
ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಇಂದ್ರನ ನಂದನವನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇವಭಟರ ಕಾವಲಿನಲ್ಲಿ
ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ತನ್ನ ಸುಗಂಧದಿಂದಲೂ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಆಕಾರದಿಂದಲೂ
ಅತಿಮನೋಹರವಾದ ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು ಗಿರಿಜೆ ಕಂಡು ಕುತೂಹಲಗೊಂಡು ‘ಎಲೆ ದೇವಾ,

ಕೌತುಕಂಬಟ್ಟು ಎಲೆ ದೇವಾ ಜಗತ್ತಯವಲ್ಲಭಾ ನಿಮಗೆ ವಲ್ಲಭೆಯಾಗಿದೇನಗಮಿಲ್ಲದ
ಭೂತಪೂರ್ವಮಪ್ಪ ಪಾರಿಜಾತಮೆಂತಾ ಶಚಿಗೆ ದೊರೆಕೊಂಡುದು. ಎನಗೀ ಮಹೀರುಹಮನಿತ್ತು
ಮನದಟ್ಟಿಯಂ ಸಲಿಸವೇಯ್ದದೆಂದಾಗ್ರಹಂ ಮಾಡಲಾ ಚಂಡಿಯ ಮನಂಗೊಂಡಾಗ್ರಹಮನೆಂತಾನುಂ
ಸಂತೈಸಿ ಕಳೆದಂ, ಅಂತುಮಾ ತ್ರಿಪುರಹರಂ ಮೊದಲಾಗಿ ಶಚೀಪತಿಯ ಪಾರಿಜಾತಮಂ
ಕಳೆದುಕೊಂಡನಿಲ್ಲೆಂದು ಪೇಯ್ದುದುಮದಂ ಪುರುಷತ್ರಯಾತ್ಮಕಂ ಕೇಳು

ಆಗಜೇಶಂಗೆ ಜಗತ್ತಯಪುಭುಗದೇಗಾನಂ ಸುರೋರ್ವೀಜಮಂ
ನಗಜಾವಲ್ಲಭೆಗೀಯೆನೆಂದು ಮೊದಲೊಳ್ ಶಕ್ರಂಗೆ ತಾಂ ಕೊಟ್ಟುದಂ
ಮಗುಟ್ಟುಂ ಕೊಳ್ಳುದು ಪೆರ್ಮೆಗಾವುಚಿತಮೆಂಬೀ 'ಮಾಪ್ಪಿಯಿಂದಂ ಮನಂ
ದೆಗೆದಂ ಪೋ ಪೆಟತಲ್ತು ನೀನುಮಹಿಯೈ ಕೇಳೀಶಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಂ ೨೧

ವ|| ಎಂದು ತತ್ಕಥಾಪ್ರಪಂಚಮಂ ಮಾಡ್ದು ಸಮನಂತರಂ ವಿರಿಂಚಸಂಭವಂ
ಗಂಭೋಜನಯನನಿಂತೆಂದಂ

ಕೊಂದಾ ಭೌಮನನದಿತಿಗೆ
ತಂದಾ ಕುಂಡಲಮನಿತ್ತುದರ್ಶನಗೊಲವಿಂ
ದಂದೀವ ಮೆಚ್ಚ ನಗರಿಪು
ವಿಂದೀಗುಂ ಪಾರಿಜಾತಕುಜಮನಮೋಘಂ ೨೨

ವ|| ಎಂದು ದೇವಕೀನಂದನಂ ನುಡಿಯೆ ವಿರಿಂಚನಂದನಂ ಕೇಳ್ದು ದೇವ
ನೀವಪ್ಪೊಡುಚಿತವಚನಮಂ ನುಡಿದಿರ್ ಈ ಮಾತಂ ಪುರುಹೂತಂಗೆ ಪೇಪ್ಪೊಡೆ

ಜಗತ್ತಯವಲ್ಲಭಾ, ನಿಮಗೆ ವಲ್ಲಭೆಯಾದ ನನಗೂ ಇಲ್ಲದ ಅಭೂತಪೂರ್ವವಾದ
ಪಾರಿಜಾತವು ಆ ಶಚಿಗೆ ಹೇಗೆ ದೊರೆಯಿತು? ನನಗೆ ಈ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮನದ
ಆಸೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಗ್ರಹ ಮಾಡಿದಳು. ಈಶ್ವರನು ಆ ಚಂಡಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ
ಆಗ್ರಹವನ್ನು ಹೇಗೋ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಕಳೆದನು. ಹಾಗೆ ಆ ತ್ರಿಪುರಹರನು
ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಯಾರೂ ಶಚೀಪತಿಯ ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡವರಿಲ್ಲ.” ಎಂದು
ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ತ್ರಿಮೂರ್ತ್ಯಾತ್ಮಕನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಕೇಳಿ ೨೧. “ಜಗತ್ತಯವಿಭುವಾದ
ಪಾರ್ವತೀಶನಿಗೆ ಅದೇನು ಗಹನ! ಮೊದಲೇ ತಾನು ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವನ್ನು
ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಿರಿಮೆಗೆ ಉಚಿತವಲ್ಲವೆಂದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಂದೆಗೆದನು.
ಹೋಗು! ಬೇರೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಈಶ್ವರನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನೀನೂ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೇ?”
ವ|| ಎಂದು ಆ ಕಥಾಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಬಳಿಕ ನಾರದನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆಂದನು.
೨೨. “ಆ ನರಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದು ಆ ಕುಂಡಲವನ್ನು ತಂದು ಅದಿತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕೆ
ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಇಂದ್ರನು ಅಂದು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಬಹುಮಾನಕ್ಕಾಗಿ ಪಾರಿಜಾತ
ವೃಕ್ಷವನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕೊಡುವನು.” ವ|| ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು. ನಾರದನು
ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, “ದೇವ, ನೀವೇನೋ ಉಚಿತವಾದ ಮಾತನ್ನೇ ಹೇಳಿದಿರಿ. ಈ ಮಾತನ್ನು

ಎನ್ನಾಜ್ಞೆಗೆನ್ನಪದವಿಗ
ಮೆನ್ನರ್ಬೆಸಕೆಯುರಿಂತಿದೇವಿರಿದೆನಗೆಂ
ದೆನ್ನದೆ ನೀಂ ಗೆಯೊಳ್ಳಿಂ
ಮನ್ನಿಸಿ ಸುರಚಕ್ರ ಮೆಚ್ಚುಗುಡಲಟೆದಪನೇ

೨೩

ಮನುಜಂ ಕೃಷ್ಣಂ ದೇವೇಂ
ದ್ರನನಾನಂತರಮದಾವುದೆನ್ನೊಳ್ ತನಗೆಂ
ದನವಧಿಗರ್ವದೆ ಕುಡಲಟೆ
ವನೆ ನಿಮಗಾ ವಜ್ರ ಪಾರಿಜಾತದ್ರುಮಮಂ

೨೪

ಅನಲನ ತೇಜದಿಂ ಯಮನ ಸಾಹಸದಿಂ ದನುಪುತ್ರನಸ್ಮಿನಿಂ
ವನನಿಧಿನಾಥನುದ್ಧತಿಕೆಯಿಂ ಪವಮಾನನ ಶಕ್ತಿಯಿಂ ಕುಬೇ
ರನ ಬಲದಿಂ ಮಹೇಶನ ಮಹತ್ವದಿನಾರ್ಗಮಸಾಧ್ಯಮೆಂಬ ಬ
ಲ್ಲಿನೊಳಗವೈರಿ ನಿಮ್ಮ ವಿನಯೋಕ್ತಿಗೆ ತಾಂ ನಗದೇಕೆ ಮಾಣ್ಣನೈ

೨೫

ಪಿಡಿವೆಂ ವಜ್ರಮನೆಂಬುದಗ್ರದಿವಿಜೇಭಾರರೂಢನಾಗಿರ್ಪೆನೆಂ
ಬೆಡವಂಕಂ ಬಲವಂಕಮೆಂಬೆಡೆಗಳೊಳ್ ನಾಕಿವ್ರಜಂ ಬರ್ಪುದೆಂ
ಬೊಡನೇಕಾದಶರುದ್ರರಷ್ವವಸುಗಳ್ ಪನ್ನಿರ್ವರಾದಿತ್ಯರುಂ
ನಡೆವರ್ ಸಂಗರಕೇಳಿಗಿಂಬೆಸಕದಿಂದುದ್ವೃತ್ತನಾ ವೃತ್ತಹಂ

೨೬

ವ|| ಆದು ಕಾರಣದಿಂ

ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ, ೨೩. 'ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಗೂ ನನ್ನ ಪದವಿಗೂ ಎಂತಹವರು ತಾನೆ ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡದಿರುವರು? ನನಗೆ ಕುಂಡಲವನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟ ಇದೇನು ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವೇ?' ಎನ್ನುವನೇ ಹೊರತು ನೀನು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ದೇವ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಇಂದ್ರನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಕೊಡುವನೆ? ೨೪. "ಕೃಷ್ಣನು ಮನುಜ, ನಾನು ದೇವೇಂದ್ರ, ಅವನಿಗೂ ನನಗೂ, ಎಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸ? ಸಂಬಂಧವೇನು? ಎಂದು ಆಮಿತವಾದ ಗರ್ವದಿಂದ ಹೇಳುವನೇ ಹೊರತು, ಇಂದ್ರನು ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಕೊಡಬಲ್ಲನೆ?! ೨೫. "ಅಗ್ನಿಯ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಯಮನ ಸಾಹಸದಿಂದಲೂ, ನಿಯತಿಯ ಪೌರುಷದಿಂದಲೂ ವರುಣನ ಔದ್ಧತ್ಯದಿಂದಲೂ ವಾಯುವಿನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಕುಬೇರನ ಬಲದಿಂದಲೂ, ಮಹೇಶ್ವರರ ಮಹತ್ವದಿಂದಲೂ ನಾನು ಯಾರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯನು" ಎಂಬ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಆ ಗಿರಿವೈರಿ ನಿಮ್ಮ ವಿನಯದ ಮಾತಿಗೆ ನಗದೆ ಇರುವನೆ? ೨೬. "ನಾನು ವಜ್ರಧರ, ಉನ್ನತವಾದ ದೇವಗಜವನ್ನು ಏರುವವನು, ನನ್ನ ಎಡ ಬಲ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಸಮೂಹವು ಬರುವುದು. ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಅಷ್ಟವಸುಗಳೂ ಏಕಾದಶರುದ್ರರೂ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರೂ ಯುದ್ಧಕ್ಕೀಡೆಗೆ ನಡೆಯುವರು ಎಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಆ ವೃತ್ರಾಸುರಹಂತಕನು ಉದ್ಧತನಾಗಿರುವನು. ವ|| ಆದುದರಿಂದ

೧. ಕುಡದೇಕೆ ಮಾಣ್ಣನೊ (ಗ) ೨. ಎಡವಕ್ಕಂ ಬಲವಕ್ಕಮೆಂಬೆಡೆಗಳೊಳ್ ನಾರೀ
ವ್ರಜಂ (ಖ)

ಕುಡಲತೆಯಂ ನಿಮಗೆಂತುಂ
 ಬಿಡೌಜನಾ ಪಾರಿಜಾತಕುಜಮಂ ನೀವಿಂ
 ತೆಡವಟಿಯದೆ ಪೂಣ್ಣಿರ್ ಗಡ
 ಬಿಡಿಮಿನ್ನಬಾಕ್ಷ ನಿಮ್ಮ ಮನದಾಗ್ರಹಮಂ

೨೭

ವ|| ಎಂದು ನಾರದಂ ನುಡಿಯೆ

ಪರಶೌರ್ಯೋತ್ಕರ್ಷಮಂ ಮಾಲ್ವಣಕದ ನುಡಿಗಳ್ ಕರ್ಣಮಂ ತಾಗೆ ಕೋಪ
 ಸ್ಫುರಿತಭ್ರೂಕೋಟಿಯುಂ ಕಂಪಿಸುವಧರಮುಮುತ್ತುಲ್ಲನಾಸಾಗ್ರಮುಂ ನಿ
 ಭರಘರ್ಮಕ್ಕಿನ್ನಗಂಡಸ್ಥಳಮುಮರುಣನೇತ್ರಾಬ್ಜಮುಂ ಕಣ್ಣಗುವಾ
 ಗಿರೆ ದೈತೇಯಾಂತಕಂ ಸಂಹೃತಿಸಮಯಮಹೋಗ್ರಾಂತಕಾಕಾರನಾದಂ

೨೮

ವ|| ಅಂತು ಶೌರಿ ವೀರಾವೇಶದಿಂದತಿಕ್ರೋಭಮಂ ತಳೆದು, ಎಲೆ ನಾರದ ಕೇಳೆಮಗೆ
 ದೇವತೆಗಳೊಳ್ ಕಲಹಮನುಚಿತವೆಂದು ಸದ್ಭಾವದಿಂ ನುಡಿದೆವಂತಲ್ಲದೊಡೆ

ಕುಡದಂದು ಪಾರಿಜಾತಮ
 ನೆಡೆಗುಡದಿನ್ನಾ ಶಚೀಕುಚಕ್ರೀಡೆಗೆ ತಾ
 ನೆಡೆಗೊಳ್ಳುಂ ಕೌಮೋದಕಿ
 ಬಿಡೌಜನತಿವಿಪುಳಮೆನಿಪ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಮಂ

೨೯

೨೭. “ಇಂದ್ರನು ನಿಮಗೆ ಆ ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವನ್ನು ಹೇಗೂ ಕೊಡಲಾರನು. ನೀವು
 ನಡುವೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಆಲೋಚಿಸದೆ ದುಡುಕಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿರಲ್ಲವೆ? ಇನ್ನು ನಿಮ್ಮ
 ಮನಸ್ಸಿನ ಹಟವನ್ನು ಬಿಡಿ.” ವ|| ಎಂದು ನಾರದನು ಹೇಳಿದನು. ೨೮.
 ಪರಶೌರ್ಯೋತ್ಕರ್ಷ ಮಾಡುವ ಕುಹಕದ ಮಾತುಗಳು ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಲೂ ಆ
 ರಾಕ್ಷಸಾಂತಕ ಕೃಷ್ಣನು ಕೋಪದಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ಹುಬ್ಬಿನ ಕಡೆಗಳುಳ್ಳವನೂ ನಡುಗುವ
 ತುಟಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಅರಳಿದ ತುದಿಮೂಗುಳ್ಳವನೂ, ಅತಿಯಾದ ಬೆವರು ನೀರಿನಿಂದ
 ಒದ್ದೆಯಾದ ಕೆನ್ನೆಯುಳ್ಳವನೂ ಕೆಂಪಾದ ನೇತ್ರಕಮಲವುಳ್ಳವನೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಭಯಂಕರನೂ
 ಆಗಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಅತ್ಯುಗ್ರಯಮನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಕೃಷ್ಣನು ವೀರಾವೇಶ
 ದಿಂದ ಅತ್ಯುದ್ವೇಗವನ್ನು ತಳೆದು, “ಎಲೆ ನಾರದ, ಕೇಳು, ನಮಗೆ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ
 ಕಲಹವು ಅನುಚಿತವೆಂದು ಸದ್ಭಾವನೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದೆವು. ಹಾಗೆ ೨೯. ಇಂದ್ರನು,
 ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಆತನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಶಚಿಯ ಕುಚ
 ಕ್ರೀಡೆಗೆ ಇನ್ನು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಕೌಮೋದಕಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಪಡೆಯು
 ವುದು. (ಇಂದ್ರನು ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಅವನೆದೆಗೆ ಗದೆಯ ಏಟು ಬೀಳುವುದು)

ಈಯದೊಡೆ ಪಾರಿಜಾತಮ
ನೀಯದಮೋಘಂ ಸಿತಾತಪತ್ರಪ್ರಕರ
ಚ್ಛಾಯೆಯನಸ್ತಪ್ರಕರ
ಚ್ಛಾಯೆಯನೀಗುಂ ನಿಲಿಂಪಚಕ್ರಿಗೆ ಶಾರ್ಙ್ಗಂ

೩೦

ತ್ರಿದಶಪತಿ ಪಾರಿಜಾತ
ಪ್ರದನಾಗದೊಡಾಧಿಪತ್ಯಸವನಮದಿನ್ನಾ
ಗದು ತನ್ನಗಾರಿಗಾಗಿ
ಪ್ಪುದು ಧಾರಾಖಡ್ಗಸವನಮಂ ಮತ್ಪಡ್ಗಂ

೩೧

ಭೂರುಹಮಿದು ದಿವ್ಯಂ ಬಿಡ
ಬಾರದೇನಲ್ ದೇವರಾಜ್ಯಕಂಠಿಕೆ ತನಗಿಂ
ಬಾರದು ಬರ್ಕುಂ ತನ್ನಗ
ವೈರಿಯ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಮತ್ಸುರ್ದರ್ಶನಚಕ್ರಂ

೩೨

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದು, ಆ ದೇವಚಕ್ರವರ್ತಿ ವಿಕ್ರಮಾಕ್ರಾಂತಬಳ ನಮುಚಿ ಪಾಕ ಜಂಭ ಶಂಬರಾದಿ ನಿಲಿಂಪಾರಿಜಾತನೆಂಬಖರ್ವಗರ್ವದಿಂ ಪಾರಿಜಾತಮಂ ತರಲೀಯನೆಂಬುದುಮುಚ್ಚೆಗದಿಂ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗಾಂ ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂ ಮಾಗ್ಗಿನಪ್ಪೊಡೆ, ಈ ಮಹೀಮಂಡಲಂ ರಸಾತಳಕ್ಕಿಟೆಯದೆಯುಂ ಕುಲಶಿಖರಿಗಳ್ ನೆಲೆಯುಂ ತಳರದೆಯುಂ, ಸಮುದ್ರಂಗಳ್ ಸೀಮೋಲ್ಲಂಘನಂಗೆಯ್ದೆಯುಂ ದಿಗ್ಗಜಂಗಳ್ ನಿಜಸ್ಥಾನವುಂ ಬಿಟ್ಟೋಡದೆಯುಂ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಮಂಡಲಂಗಳ್ ಕಾಲಚಕ್ರನಿರ್ವರ್ತನದೊಳ್ ಅಪವರ್ತಿಸದೆಯುಂ ಎಂದು ಪ್ರಯುಕ್ತಂಗಳಾಗಿದರ್ಪುವು ? ಎನ್ನ ವಚನವವ್ಯವಸ್ಥಿತಮಾದಂದೀ ಲೋಕವ್ಯವಸ್ಥೆಯುಂ ಕೆಟ್ಟುಪೋಕುಂ, ಅದು ಕಾರಣದಿಂ ಮದೀಯ

೩೦. ಆ ದೇವರಾಜನು ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಶಾರ್ಙ್ಗಚಾಪವು ಅವನಿಗೆ ಶ್ವೇತಚ್ಚತ್ರದ ನೆಳಲನ್ನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಸಮೂಹದ ನೆಳಲನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ೩೧. “ದೇವಪತಿಯು ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು ಆ ಗಿರಿವೈರಿಗೆ ಅಧಿಪತ್ಯಾಭಿಷೇಕವು ಆಗುವಂತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಖಡ್ಗವು ತನ್ನ ಧಾರೆ (ಅಲಗು)ಯಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ೩೨. “ಈ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು, ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಬಿಡಬಾರದು ಎಂದರೆ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ದೇವರಾಜ್ಯ ಕಂಠಾಭರಣಮಾಲೆಯು ಇನ್ನು ಇರಬಾರದು. ಅವನ ಕಂಠಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸುರ್ದರ್ಶನಚಕ್ರವು ಬರುವುದು” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ದೇವರಾಜನು ಬಲ, ನಮುಚಿ, ಪಾಕ, ಜಂಭ, ಶಂಬರಾದಿ ದೇವವೈರಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಿಕ್ರಮದಿಂದ ಆಕ್ರಮಿಸಿದನೆಂಬ ಗರ್ವದಿಂದ ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಾರನೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆನಾದರೆ, ಈ ಭೂಮಂಡಲವು ಪಾತಾಳಕ್ಕಿಳಿಯುವುದು. ಕುಲಗಿರಿಗಳು ನೆಲೆಯಿಂದ ಚಲಿಸುವುವು. ಸಮುದ್ರಗಳು ದಡವನ್ನು ಮೀರುವುವು. ದಿಗ್ಗಜಗಳು ತಮ್ಮಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟೋಡುವುವು. ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲಗಳು ಪ್ರಯುಕ್ತವಾದ ಕಾಲಚಕ್ರನಿರ್ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಿಂದಿರುಗುವುವು. ನನ್ನ ವಚನವು ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದರೆ ಈ ಲೋಕವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ

ಪಾರಿಜಾತಹರಣಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನೆಂತಾದೊಡಂ ಸಲ್ವಂತೆ ಮಾಡಿದಪ್ಪೆಂ, ಈ ವೃತ್ತಾಂತಮಂ ನೀವೆ ಪೋಗಿ
ಪೇಯ್ ನೆಗಟ್ಟಿವಡೆದೇಕಾದಶರುದ್ರರುಂ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರುಂ ಅಷ್ಟವಸುಗಳುಂ ಅಷ್ಟಲೋಕಪಾಲಕರುಂ
ಗರುಡ ಗಂಧರ್ವ ಸಿದ್ಧ ವಿದ್ಯಾಧರೋರಗ ಯಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರುಷಾದಿ ಸಮಸ್ತ ಮರುದ್ಗಣಂ
ಬೆರಸೈರಾವತಗಜಸಂಧಾರೂಢನುಂ ವಜ್ರಾಯುಧಕಲಿತಕರತಳನುಮಾಗಿ ನಾಳಿನ ದಿವಸಂ
ದಿವಸೇಂದ್ರೋದಯಸಮಯದೊಳ್ ಆ ಮಹೇಂದ್ರನಂ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬರವೇಟೆಂ ಅವೆಮ್ಮ
ಗರುಡನನ್ನೇಟಿಕೊಂಡೇಕಾಂಗದಿಂ ಬಂದಪೆವೆಂದಾ ನಾರದನನೆ ದಿವಿಜರಾಜಂಗೆ ದೂದಟ್ಟು

ಸಮರೋತ್ಸವಲಬ್ಧಿಯನುಪ

ಶಮಿಸೆ ನಿಜಕ್ಕೋಧವತುಳಲೀಲೆಯನಿದಂ

ಕಮಲಾಕ್ಷಂ ಕೆಲದೊಳ್ ತ

ನ್ನ ಮನೋರಮೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯರ್ಪಿನಮಾಗಳ್

೩೩

ನೆಗಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದುದನಾಕುಳಂ ಮದನರಾಗಂ ಚಕ್ರಗಂ ಸತ್ಯಭಾ

ಮೆಗಮೀ ವಲ್ಲಭಂ ವಿಧೂತ್ಸವದೊಳತ್ಯುತ್ಸಾಹದಿಂ ಕೂಡುಗಾಂ

ಪಗಲಂ ತೀರ್ಚುವೆನೆಂದತಿತ್ಸರಿತದಿಂ ಪೋಪಂತೆ ಮಾರ್ತಂಡನ

ಸ್ತಗಿರೀಂದ್ರಕ್ಕಿಟಿದಂ ಮುಕುಂದವಸನದೊತ್ತಾಹ್ಯತಾತ್ಮಪ್ರಭಂ

೩೪

ವ|| ಅನಂತರಂ

ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಪಾರಿಜಾತಹರಣ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ
ಸಾಧಿಸುವೆನು, ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನೀವೇ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ
ಏಕಾದಶರುದ್ರರು, ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರು, ಅಷ್ಟವಸುಗಳು, ಅಷ್ಟಲೋಕಪಾಲಕರು,
ಗರುಡಗಂಧರ್ವ ಸಿದ್ಧವಿದ್ಯಾಧರೋರಗ ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರುಷರು ಇವರೇ
ಮೊದಲಾದ ಸಕಲದೇವ ಸಮೂಹದೊಡನೆ ಐರಾವತಾರೂಢನೂ ವಜ್ರಾಯುಧ
ಧಾರಿಯೂ ಆಗಿ ನಾಳೆಯ ದಿನ ಸೂರ್ಯೋದಯಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹೇಂದ್ರನನ್ನು
ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರಹೇಳಿರಿ. ನಾವೂ ನಮ್ಮ ಗರುಡನನ್ನೇರಿಕೊಂಡು ಏಕಾಂಗದಿಂದ ಬರುತ್ತೇವೆ”
ಎಂದು ಆ ನಾರದನನ್ನೇ ದೇವರಾಜನಿಗೆ ದೂತ (ವಾರ್ತಾಹರ)ನನ್ನಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು.
೩೩. ಯುದ್ಧೋತ್ಸವಲಾಭದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಕೋಪವು ಶಾಂತವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಮನೋರಮೆ
ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಳು. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಅತಿಶಯ ಲೀಲೆಯುಳ್ಳವ
ನಾಗಿದ್ದನು. ೩೪. ಕೃಷ್ಣ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯರಿಗೆ ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕಾಮರಾಗವು ಉದ್ರೇಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.
ಇನ್ನು ಈ ಪ್ರಿಯರು ಚಂದ್ರೋದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ ಕೂಡಲಿ ನಾನು
ಹಗಲನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಅತಿತ್ವರೆಯಿಂದ ಹೋಗುವಂತೆ ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತಗಿರಿಗೆ
ಇಳಿದನು. ಅವನ ಕಾಂತಿ ಕೃಷ್ಣನ ಪೀತಾಂಬರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ವ|| ಅನಂತರ,

ಮೃಗಮದಲಲಾಮದಿಂದಂ
ಬಗೆಗೊಳಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ವದನೇಂ
ದುಗೆ ದೊರೆಯೆಂಬಿನಮುದಯಿಸಿ
ಮೃಗಧರಬಿಂಬ ವಿರಾಜಿಸಿತ್ತಂಬರದೊಳ್

೩೫

ವ|| ಆ ವಿಮಲಕುಮುದಿನೀಮಿತ್ರವರೀಚಿಸುಧಾಧವಳಿತಮಾದ ರಾತ್ರಿಯೊಳ್
ಮಧುಸೂದನಂ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಸೂಟಿವಂದು ಸುರತಾಮೃತಾರ್ಣವದೊಳೊಲಾಡಿ
ಸುಖಸುಪ್ತಿಯಿಂದಿರ್ಪಿನಂ

ಸುರರ್ಗೆ ಹಿತಾರ್ಥಮೆಂದಸುರರೊಳ್ ಹರಿ ಕಾದುವುದಲ್ಲು ವಿಸ್ಮಯಂ
ಸುರರೊಳೆ ಕಾದುವಂದಮಿದು ವಿಸ್ಮಯಮಾನಿದನಿಂದು ನೋಟಿಸೆನೆಂ
ದಿರದನುರಾಗದಿಂದುದಯಿಪಂತುದಯಾದ್ರಿಯನೊಯ್ಯನೇಟೆದಂ
ಸರಸಿಜಬಂಧುವೇಟಿ ವಿಜಯಾಂಗನೆ ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಹುಪೀಠಮಂ

೩೬

ವ|| ಆ ಸಮಯದೊಳಗಣ್ಣುಪುಣ್ಣ ಪಾಠಕರ ಮಂಗಳಸ್ತವನಕಳಕಳಮನಾಲಿಸುತ್ತಪ್ಪವಡಿಸಿ
ನಿರ್ವರ್ತಿಸಿತ ನಿತ್ಯನಿಯಮನುಮಂಗೀಕೃತ ಮಂಗಳಾಭರಣನುಂ ವಿತರಣ ವಿಶೇಷ
ತೋಷಿತವಂದಿವೃಂದನುಮಾಗಿ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ತಾಕ್ಷ್ಣನಂ ಸ್ಮರಿಸೆ

ನಿಜಪಕ್ಷಾನಿಳಿನಿಂ ತೆರಳ್ತುರೆ ಮೇಘಾನೀಕವಾಕಾಶಸಿಂ
ಧುಜಳಂ ತುಳ್ಳೆ ರವೀಂದುಗಳ್ ಬೆದಟಿ ಪಾರಾವಾರದೊಳ್ ವೀಚಿಕಾ
ವೃಜಮುಜ್ಜಂಭಸೆ ಭೂತಳಂ ನಡುಗೆ ಶೈಲಶ್ರೇಣಿ ಬೇಟೀಟಿ ಎ
ಶ್ಚ ಜಗತ್ ಕ್ಷೋಭಕರಸ್ವಭಾವಗತಿಯಿಂ ಬಂದಂ ವಿಹಂಗಾಧಿಪಂ

೩೭

೩೫. ಕಸ್ತೂರಿಯ ತಿಲಕದಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಮುಖಚಂದ್ರನಿಗೆ
ಸಮವೆನ್ನುವಂತೆ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯಿತು. ವ|| ಆ ವಿಮಲಚಂದ್ರ
ಕಿರಣಾಮೃತದಿಂದ ಬೆಳ್ಳಗಾದ ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೊಡಗೂಡಿ,
ಸುರತಾಮೃತಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಓಲಾಡಿ ಸುಖನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಇದ್ದನು. ೩೬. “ದೇವತೆಗಳ
ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನು ರಾಕ್ಷಸರೊಡನೆ ಕಾದುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯೆ
ಕಾದುವ ಈ ಅಂದವು ಆಶ್ಚರ್ಯ. ನಾನು ಇಂದು ಇದನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು
ಅನುರಾಗದಿಂದ ಉದಯಿಸುವಂತೆ ಕಮಲಬಂಧು ಸೂರ್ಯನು, ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಕೃಷ್ಣನ
ಬಾಹುಪೀಠವನ್ನೇರುವಂತೆ, ಉದಯಾದ್ರಿಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಏರಿದನು. ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ
ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪುಣ್ಯಪಾಠಕರ ಮಂಗಳಸ್ತುತಿಯೆ ಕಲಕಲವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಎದ್ದ ಕೃಷ್ಣನು,
ನಿತ್ಯನಿಯಮಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ, ಮಂಗಳಾಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ದಾನವಿಶೇಷದಿಂದ
ವಂದಿ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ, ಗರುಡನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದನು. ೩೭. ಪಕ್ಷಿರಾಜನಾದ
ಆ ಗರುಡನು ವಿಶ್ವಕ್ಷೋಭಕರವಾದ ತನ್ನ ಸಹಜಗಮನದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನೆಡೆಗೆ ಬಂದನು.
ಬರುವಾಗ ಅವನ ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಮೋಡಗಳ ಗುಂಪು ಚದರಿ ಆಕಾಶವನ್ನೆಲ್ಲಾ
ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಆಕಾಶಗಂಗೆಯ ನೀರು ತುಳುಕಿತು. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ಬೆದರಿದರು.

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ದೇವಕೀನಂದನಂಗೆ ವಿನತಾನಂದನಂ ವಿನಯವಿನಮಿತೋತ್ತಮಾಂಗನಾಗಿ
ಕೈಗಳಂ ಮುಗಿದು

ತವೆ ದಿಕ್ಕುಂಡಾಲಮಂ ತುತ್ತುವ ದಶದಿಶೆಯಂ ಸುತ್ತುವಾಕಾಶಮಂ ಮು
ತ್ತುವ ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯರಂ ಮೀಂಟುವ ಕಡಲನಳುರ್ತಿಂಟುವಿಂದ್ರಾದ್ಯರಂ ಸೀಂ
ಟುವ ಯಕ್ಷಾಧೀಶನಂ ಕಟ್ಟುವ ಜವನೆರ್ಡೆಯಂ ಮೆಟ್ಟುವೀಶಂಗೆ ಬೂತ
ಟ್ಟುವಗುವಂ ತೋಡಿದಪ್ಪಂ ಬೆಸಸುಬೆಸಸಿದೇನೆಂಬುದುಂ ಕೃಷ್ಣನೆಂದಂ ೩೮

ಅನುಪಮಮತರ್ಕ್ಯಮಗಣಿತ
ಮನಿವಾರಿತಮಲ್ಲೆ ನಿನ್ನ ಸಾಹಸಗರ್ವಂ
ವಿನತಾಪ್ರಿಯನಂದನ ನೀಂ
ಮುನಿದಂದಾವುದುಮಸಾಧ್ಯಮಲ್ಲಿದನಟಿವೆಂ ೩೯

ಸೆಹಿಯಿರ್ಡ ನಿನ್ನ ಜನನಿಯ
ಸೆಹಿಯಂ ಬಡಿಸಲ್ ಮಹೇಂದ್ರನೊಳ್ ನೀಂ ಮುಂ ತ
ಳ್ಳಿಡಿದಮರ್ಡಂ ತಂದೆಯೆನಲ್
ನೆಹಿ ಬಣ್ಣಪರಾರೊ ನಿನ್ನ ವಿಕ್ರಮಗುಣಮಂ ೪೦

ವ|| ಎಂದಸುರಸೂದನಂ ಸಪ್ರಸಾದವಚನದಿಂ ನುಡಿಯೆ ಗರುಡಂ ಕೇಳ್ತು

ದೇವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿನೆ
ನ್ನೀ ವಿಕ್ರಮಮೆಸೆವುದರ್ಕತೇಜದಿನರ್ಕ
ಗ್ರಾವದ ಕಾಯ್ಸೆವಂತಿರೆ
ಭಾವಿಪೊಡೇನುಂಟೆ ಬೇಹಿ ವಿಕ್ರಮವೆನ್ನೊಳ್ ೪೧

ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಲೆಗಳ ಸಮೂಹವು ಮೇಲೆದ್ದಿತು. ಭೂತಲವು ನಡುಗಿತು. ಪರ್ವತಗಳ
ಸಾಲು ಸಡಿಲಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದು ಗರುಡನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ವಿನಯದಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ
ವಂದಿಸಿದನು. ೩೮. ಆ ಗರುಡನು-ದಿಗ್ಗಜಗಳನ್ನು ಕಬಳಿಸುವೆನು, ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕನ್ನೂ
ಸುತ್ತುವೆನು, ಆಕಾಶವನ್ನು ಮುತ್ತುವೆನು, ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರನ್ನು ಮೀಟುವೆನು, ಸಮುದ್ರವನ್ನು
ಆವರಿಸಿ ಕುಡಿಯುವೆನು, ಇಂದ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಒರಸುವೆನು, ಕುಬೇರನನ್ನು ಕಟ್ಟುವೆನು,
ಯಮನ ಎದೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟುವೆನು, ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಲಜ್ಜೆಗೆಡಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು
ತೋರಿಸುವೆನು, ಅದೇನೆಂಬದನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸು” ಎನ್ನಲು ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು.
೩೯. ವಿನತೆಯ ಪ್ರಿಯನಂದನ, ನಿನ್ನ ಸಾಹಸವು ಅಸದೃಶವೂ ಊಹಿಸಲಾಗದುದೂ
ಅಗಣಿತವೂ ನಿವಾರಿಸಲಾಗದುದೂ ಅಲ್ಲವೆ? ನೀನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಯಾವುದೂ
ಅಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ೪೦. “ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸೆರೆಯನ್ನು
ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಮುಂಚೆ ಮಹೇಂದ್ರನ ಸಂಗಡ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿ
ಅಮೃತವನ್ನು ತಂದೆಯೆನ್ನುವಾಗ ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವವರು ಯಾರು!”

ವ|| ಎನೆ ವೈನತೇಯನ ವಿನಯಭಾಷಿತಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಸಂತಸಮನಪ್ಪುಕೆಯ್ತು

ಹರಿದರ್ಪಮನಪಹರಿಸಲ್

ಹರಿಪೀಠದೆ ಹರಿಶತಪ್ರಭಂ ತಳರ್ದು ಮನೋ

ಹರಿವೆರಸು ಹರಿ ಹರಿನ್ಮುಖ

ಭರಿತಾನಕನಿನದದೇಟೆದಂ ಖಗಪತಿಯಂ

೪೨

ಈ ದೇವಿಯ ಭೂಷಣ ರ

ತೋದಿತರುಚಿ ಬಳಸೆ ಪಂಚರತ್ನಪ್ರಭನಿಂ

ದಾದಂ ಗರುಡನೆನಲ್ ಪ

ದೋದರನೊಡನೇಟೆ ದೇವಿ ಗರುಡನೊಳೆಸೆದಳ್

೪೩

ಪ್ರಭವಿಸಿದುದು ಭಾನುಗೆ ಚ

ತೃಭಾನುವೆಸರೀಗಳೆನಿಸಿ ಪೀತಾಂಬರಕೌ

ಸ್ತುಭಶಂಖಚಕ್ರದೇಹ

ಪ್ರಭೆಗಳ್ ತಳ್ಳೊಯ್ಯೆ ನಭದೊಳೆಸೆದಂ ಕೃಷ್ಣಂ

೪೪

ಆನಕವೀಚರವಂ ಧ್ವಜ

ಮೀನಂ ಶೇಷಾಕ್ಷತಾಂಬುಕಣಮೆಸೆವ ಧರಾಂ

ಭೋನಿಧಿಯಿಂ ಖಗರಾಜಂ

ಮೈನಾಕಂ ನಾಕದತ್ತಲೊಗೆದಂತೊಗೆದಂ

೪೫

ವ|| ಎಂದು ಅಸುರಾರಿ ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರೀತಿವಚನದಿಂದ ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಗರುಡನು ೪೧. ಸೂರ್ಯನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಶಿಲೆಯ ಕಾವೇರುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ನನ್ನ ಈ ಪರಾಕ್ರಮವು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದು. ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ನಿನ್ನದಲ್ಲದೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಪರಾಕ್ರಮವಿದೆಯೆ?! ವ|| ಎನ್ನಲು ಗರುಡನ ವಿನಯವಚನಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಕೃಷ್ಣನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ೪೨. ಇಂದ್ರನ ದರ್ಪವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶತಸೂರ್ಯರ ಪ್ರಭೆಯ ಕೃಷ್ಣನು ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಎದ್ದು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೊಡನೆ ಪಟಹ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಯು ದಿಜುಖಿಗಳನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿರಲು ಗರುಡನನ್ನೇರಿದನು. ೪೩. “ಈ ದೇವಿಯ ಆಭರಣರತ್ನಗಳಿಂದ ಹರಡಿದ ಕಾಂತಿಯು ಆವರಿಸಿದುದರಿಂದ ಗರುಡನು ಇಂದು ಪಂಚರತ್ನ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳವನಾದನು!” ಎನ್ನುವಂತೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಗರುಡನನ್ನೇರಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದಳು. ೪೪. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಚಿತ್ರಭಾನುವೆಂಬ ಹೆಸರು ಈಗ ಸಂಭವಿಸಿತು ಎನ್ನಿಸಿ, ಪೀತಾಂಬರ ಕೌಸ್ತುಭ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ದೇಹಪ್ರಭೆಗಳು ಸಂಮಿಳಿತವಾಗಿರಲು ಕೃಷ್ಣನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. ೪೫. ಪಟಹ ವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿಗಳೆಂಬ ಅಲೆಗಳ ಶಬ್ದವೂ, ಧ್ವಜಗಳೆಂಬ ಮೀನುಗಳೂ, ಶೇಷಾಕ್ಷತೆಗಳೆಂಬ ನೀರಹನಿಗಳೂ ಹೊಳೆಯುವ ಧರೆಯೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಗರುಡನು, ಮೈನಾಕಪರ್ವತವು ಸ್ವರ್ಗದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟಂತೆ ಹೊರಟನು.

೧. ಚಕ್ರಗದೆಯ (ಖ) ೨. ಮೊಗೆವಪರಾಂಭೋನಿಧಿಯಿಂ (ಕಗ) ಮೊಗೆವ ಸುಧಾಂಭೋನಿಧಿಯೆನೆ (ಖ) ಮೊಗೆವ ಸುಧಾಂಭೋನಿಧಿಯಿಂ (ಮೊಅ)

ವ|| ಅಂತು ಖಗನಾಥಂ ಗಗನ^೧ವೀಧಿಯೊಳತಿಕ್ರಮಿತ ಪವನಸ್ಕಂಧನಾಗಿ ಪೋಪಲ್ಲಿ

ಅಡಕಿಲ್ಲೊಂಡೂರ್ಧ್ವಲೋಕಪ್ರತತಿ ವಿಪುಲದೇವಾಲಯಂ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರ್
ಸೊಡರ್ಗ್ ತಾರಾಳಿ ಪುಷ್ಪಂ ಸುರನದಿ ವಸುಧಾರಾಪ್ತವಂ ದ್ವೀಪವೇಯುಂ
ಕಡಲೇಯುಂ ವೃತ್ತಪೀಠಂ ಕನಕಗಿರಿ ಮಹಾಲಿಂಗಮೆಂಬಂತು ಚೆಲ್ಲಂ
ಪಡೆದತ್ತೀ ವಿಶ್ವವಸ್ಮದ್ವರಕಮಲಭೂಕಲ್ಪಿತಂ ಸತ್ಯಭಾಮೇ

೪೬

ವ|| ಎಂದು ಪೇಯುತ್ತುಮತಿಬೇಗದಿಂ ಪೋಗಿ ವಸುದೇವನಂದನಂ ದೇವೇಂದ್ರನ
ನಂದನಮನೆಯ್ನು ಪೊಕ್ಕು

ತ್ರಿದಶಕುಜಾತಮೈದಳಿ^೨ಯಿಂತಿದೆ ಪಲ್ಲವದಿಂ ಬೆಡಂಗಿನಿಂ
ತಿದೆ ನವಪುಷ್ಪದಿಂ ^೩ಸೊಬಗಿನಿಂತಿದೆ ಸೌರಭದಿಂ ಮನೋಜ್ಞಾ
ಯ್ದಿಡವಿ ವಿಲಾಸವೀ ತರುಚತುಷ್ಪದೊಳಾವುದೊ^೪ ಪಾರಿಜಾತವಿಂ
ತಿದೆ ಪೆಟತಲ್ಲವೆಂದಟಿಪಿ ^೫ತೋಟದನಾ ಪ್ರಿಯೆಗಾ ಮಹೀಜಮಂ

೪೭

ವ|| ಅಂತು ತೋಟಿ ^೬ಸಂತಮಿರದೆ

ಕೆಲರಂ ಚಕ್ರವಿಘಾತದಿಂ ಕೆಲರನುತ್ಸಾಹೋದಕೀಘಾತದಿಂ
ಕೆಲರಂ ಶಾರ್ಙ್ಗವಿಮುಕ್ತ ಬಾಣಹತಿಯಿಂ ಕೊಂದಿಕ್ಕಿ ಕಾದಿದರ್ ದೋ
ಬಲಗವೋದ್ಧತರಂ ಮುರಾರಿ ವಿಜಯಶ್ರೀ ನೋಬ್ಬವೋಲ್ ಸತ್ಯಭಾ
ಮೆ ಲತಾಕೋಮಲೆ ನೋಟಿನಂ ಕಳೆದುಕೊಂಡಂ ಪಾರಿಜಾತದ್ರವಂ

೪೮

ವ|| ಹಾಗೆ ಪಕ್ಷಿರಾಜ ಗರುಡನು ಗಗನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಾತಸ್ಕಂಧವನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗುವಲ್ಲಿ,
೪೬. ಕೃಷ್ಣನು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಡುಕಿದಂತಿರುವ ಮೇಲಿನ ಲೋಕಗಳ
ಸಮೂಹವೇ ವಿಶಾಲವಾದ ದೇವಾಲಯ, ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರೇ ದೀಪಗಳು, ನಕ್ಷತ್ರ
ಸಮೂಹವೇ ಹೂ, ದೇವಗಂಗಾ ನದಿಯ ಸುವರ್ಣಧಾರಾ ಪ್ರವಾಹ, ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳೂ
ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳೂ ವೃತ್ತಪೀಠ, ಸುವರ್ಣಾದ್ರಿ ಮೇರುವೇ ಮಹಾಲಿಂಗವೆಂಬಂತೆ, ನಮ್ಮ
ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಕಲ್ಪಿತವಾದ ಪ್ರಪಂಚವು ಚೆಲುವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ,
ಸತ್ಯಭಾಮೇ,” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಹೋಗಿ ಕೃಷ್ಣನು, ದೇವೇಂದ್ರನ
ನಂದನವನವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ೪೭. “ದೇವವೃಕ್ಷಗಳೆರಲ್ಲಿ
ಇದೇ ಚಿಗುರಿನಿಂದಲೂ ಬೆಡಗಿನಿಂದಲೂ ಹೊಸ ಹೂವಿನಿಂದಲೂ ಸೊಬಗಿನಿಂದಲೂ
ಸುವಾಸನೆಯಿಂದಲೂ ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ. ಇದರ ವಿಲಾಸವು ಮಿಕ್ಕ ಈ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ
ಯಾವುದೊಂದಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇದೇ ಪಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷ ಬೇರಾವುದೂ ಅಲ್ಲ”
ಎಂದು ಪ್ರಿಯೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ಆ ಮರವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ತೋರಿಸಿ
ಸುಮ್ಮನಿರದೆ ೪೮. ಆ ವನವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ತೋಳಿನ ಬಲದಿಂದ ಗರ್ವಿತರಾದ
ಆಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರನ್ನು ಚಕ್ರದಿಂದ ಹೊಡೆದೂ ಕೆಲವರನ್ನು ಎತ್ತಿದ ಕೌಮೋದಕೀಗದೆಯಿಂದ
ಹೊಡೆದೂ ಕೆಲವರನ್ನು ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣದ ಹೊಡೆತದಿಂದಲೂ ಕೊಂದು

೧. ವೀಧಿಯಿಂದತಿಕ್ರಮಿತ (ಕಗ) ೨. ಸುಭಗಮಿಂತಿದೆ (ಕಗ) ೩. ಳೀಕ್ಷಿಸೆ (ಕಗ)
೪. ತೋಟಿನಿಜ (ಕಗ) ೫. ಮತ್ತಮಿರದೆ (ಕಗ)

ವ|| ಅಂತು ಪಾರಿಜಾತದ್ರುಮಮಂ ಕಳೆದುಕೊಂಡುಮಾಖಂಡಲಂಗೆ ಭಂಗಮಂ ಕುಡದೆ
ಪೋಗಲೊಲ್ಲೆನೆಂದು ಸಮರಾಮಂತ್ರಕಾರ್ಥಂ ಪಾಂಚಜನ್ಯಶಂಖಮಂ ಪೂರೈಸೆ

ನೆರವಂ ಪೇಯುರಗೇಂದ್ರ ನಿನ್ನುರಗರಂ ದಿಕ್ಪಾಲಕಶ್ರೇಣಿ ನೀಂ
ನೆರವಾಗೇಂ ಪಡಿಪಾತಲೇ ರವಿಯಲೇ ಮಾದೇವಲೇ ಬೊಮ್ಮ ಕೇ
ಳ್ವರೆ ನೀಮುಂ ನೆರವಾಗಿಮೀ ಕುಲಶಿಗಂತುಂ ಗೆಲ್ಲನೇಕಾಂಗದಿಂ
ಮುರವಿಧ್ವಂಸಕನೆಂದು ಸಾಟುವವೊಲಾಯ್ತಾ ಪಾಂಚಜನ್ಯಸ್ಥನಂ

೪೬

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ಪನ್ನಗಾರಿವಾಹನ ಬಾಹು ನಿಹತಶೇಷಾನಿಮಿಷವನಪಾಲಕರ್ ಪೌಲೋಮಿಯ
ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಪೋಗಿ

ತನಗೇಕಗ್ಗದ ಪಾರಿಜಾತಮಹಿಜಂ ಪೌಲೋಮಿಗಾಂ ವೀರಕಾ
ಮಿನಿಯಂ ರೂಪಿನೊಳಗ್ಗಲಂ ಸೊಬಗಿನಿಂ ಮೇಲೀ ಕುಜಂ ಯೋಗ್ಯವಿ
ನ್ನನಗೆಂಬಂದದೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಪತಿಯಂ ದೈತ್ಯಾರಿಯಂ ತಂದು ದೇ
ವಿ ನಿಜೋದ್ಯಾನದ ಪಾರಿಜಾತತರುವಂ ಕೈಕೊಂಡಳುತ್ಸಾಹದಿಂ

೫೦

ವ|| ಎಂದು ಬನ್ನವಿಸಲತಿಕುತೂಹಲಾಕುಲಿತೆಯಾಗಿ

ಸ್ತನಕಂಪತ್ತುಟ್ಟದೇಕಾವಳಿ ಗತಿಜವನಿನಿರ್ಮುಕ್ತಮಂಜೇರಮಾಂದೋ
ಲನಿಭಾರವಸ್ತುಕರ್ನೋತ್ಪಲಮವಿರಳಘರ್ಮಾಂಬುಧೌತಾಂಗರಾಗಂ
ಘನಸೋಷಶ್ವಾಸಲೋಲಾಳಕಮದ್ಯಥಕಚಸ್ತಮಾಲ್ಯಂ ಭಯಂ ಮಾ
ಟ್ಟನೆಗಂ ಪೌಲೋಮಿ ಬಂದಳು ಕುಲಶಿಗಪಜಯಶ್ರೀಯೆ ಬರ್ಪಂದದಿಂದಂ ೫೧

ಆ ಕೃಷ್ಣನು, ವಿಜಯಶ್ರೀಯೆ ನೋಡುವಂತೆ ಕೋಮಲೆಯಾದ ಆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು
ನೋಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಆ ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡನು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕಿತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೂ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಭಂಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡದೆ
ಹೋಗಲಾರೆನೆಂದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಾಂಚಜನ್ಯವನ್ನು ಉದಿದನು.
೪೬. ಆ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಶಂಖವಿಧ್ವನಿಯು “ನಾಗೇಂದ್ರನೇ, ಈ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಉರಗರನ್ನು
ಸಹಾಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಬರಹೇಳು. ದಿಕ್ಪಾಲಕರೇ, ನೀವು ನೆರವಾಗಿರಿ. ಬೇರೆ ಮಾತೇನು!
ಎಲೆ ಸೂರ್ಯ, ಎಲೆ ಮಹಾದೇವ (ಶಿವ) ಎಲೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಕೇಳಿದಿರಾ, ನೀವೂ ಇವನ
ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ. ಈ ಮುರಾರಿ ಕೃಷ್ಣನು ಏಕಾಂಗದಿಂದಲೇ ಗೆಲ್ಲುವನು” ಎಂದು
ಸಾರುವಂತಿದ್ದಿತು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಕಯ್ಯಿಂದ ಹತರಾಗದೆ ಉಳಿದಿದ್ದ ದೇವವನ
ಪಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ ಶಚೀದೇವಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ೫೦. “ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪಾರಿಜಾತ
ತರುವು ಶಚೀಗೇಕೆ! ನಾನು ವೀರಪತ್ನಿ, ರೂಪದಲ್ಲೂ ಸೊಬಗಿನಲ್ಲೂ ಮೇಲು, ಈ
ವೃಕ್ಷವು ಇನ್ನು ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದು, ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಪತಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು
ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ದೇವೀ ನಿಮ್ಮ ಉದ್ಯಾನದ ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವನ್ನು ಸತ್ಯಭಾಮೆ
ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು.” ವ|| ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು. ಶಚಿಯು ಕೌತುಕಾನ್ವಿತ
ಳಾದಳು. ೫೧. ಸ್ತನಗಳ ನಡುಕದಿಂದ ಏಕಾವಳಿಯ ಹಾರವು ಕಿತ್ತುಹೋಯಿತು. ನಡಿಗೆಯ
ವೇಗದಿಂದ ಕಾಲುಬಳೆ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು. ತೂಗಾಟದ ಭಾರದಿಂದ ಕಿವಿಯ

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ಸಭಾಂತರಾಳದೊಳಿದ ನಿಜಕಾಂತನಂತಿಕಮಂ ಪೊರ್ದಿ

ಎನಗತಿಖೇದವಪ್ಪನೆಗಮಿಂದು ಪದಾರ್ಥವಿಹೀನವಾಯ್ತು ನಂ
ದನಮಮರೌಘವಿಂದಫಲವಾಂಛಿತವಾದುದಸಾರವಾದುದಿಂ
ದನಿಮಿಷಲೋಕಮಿಂದು ನಿಜಕೀರ್ತಿ ಮಲೀಮಸವಾಯ್ತೆಲೇ ಸುಧಾ
ಶನಪತಿ ಪಾರಿಜಾತಹರಣಂ ಮುರವೈರಿಯಿನಾದ ದೂಸಣಿಂ

೫೨

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಶಚೀನಾಥನಾತ್ಮಗತದೊಳ್ ಬಗೆದು ನೋಡಿ ನಾರದಂ ಕದನದೂತನಾಗಿ
ಬಂದಟಿಪಿದ ಕಾರ್ಯಪ್ರಪಂಚವೀಗಳ್ ಪಾಂಚಜನ್ಯರವದೊಳಂ ಶಚಿಯ ಪುಯ್ಯಲೋಳಂ
ವಿದಿತಮಾದುದೆಂದು ಕದನೋದ್ಯೋಗದಿಂ ಕುಪಿತಚಿತ್ತನಾಗಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಮೊಗಮಂ ನೋಡೆ

ಕಲಹಕ್ರೀಡೆಗೆ ಬಂದನಾವನಟಿವೈ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ
ಪ್ರಲಯೈಕಕ್ಷಮನಾ ಮಹಾವಿಭುಗೆ ಲೀಲಾಮಾತ್ರಮೀ ದೇವಮಂ
ಡಲಮಂ ಗೆಲ್ವದಿದರ್ಕೆ ದೇವ ಕಲಹಂ ಬೇಡುತ್ತಮಾಂಗಸ್ಥಿತಾಂ
ಜಲಿಯಾಗೀಗಳೆ ಪೋಗಿ ನೀನೆ ಕುಡು ಕೃಷ್ಣಂ ಮರುದ್ಭೂಜಮಂ

೫೩

ವ|| ಎಂದು ಸುರಪುರೋಹಿತನಾಗಾಮಿಕಾರ್ಯಮಂ ಪೇಟಲಾ ಯೋಧನ ಪುನಸ್ಸಂಧಾನ
ವಿಶಾರದಂ ನಾರದನಿಂತೆಂದಂ

ಅಲಂಕಾರ ನೈದಿಲೆಯು ಭಿನ್ನವಾಯಿತು. ಬೆವರು ನೀರಿನಿಂದ ಅಂಗರಾಗವು ತೊಳೆದು
ಹೋಯಿತು. ಘನವಾದ ಬಿಸಿಯುಸಿರಿನಿಂದ ಮುಂಗುರುಳು ಚಂಚಲವಾಯಿತು.
ಸಡಿಲವಾದ ಮುಡಿಯಿಂದ ಹೂಮಾಲೆ ಜಾರಿಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇವೆಲ್ಲವೂ
ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಆ ಶಚಿಯು ಇಂದ್ರನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಅಪಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ
ಬಂದಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದು ಸಭೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ
೫೨. “ಅಮರೇಶ್ವರ, ಇಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವನ್ನಪಹರಿಸಿದುದರಿಂದ ನನಗೆ
ಅತಿಖೇದವಾಗುವಂತೆ ನಂದನವನವು ಉತ್ತಮಪದಾರ್ಥವಿಹೀನವಾಯಿತು. ದೇವ
ಸಮೂಹವು ವಿಫಲೇಷ್ಟಾರ್ಥವುಳ್ಳವರಾದರು. ದೇವಲೋಕವು ನಿಸ್ಸಾರವಾಯಿತು. ನಿನ್ನ
ಕೀರ್ತಿಯೇ ಮಲಿನವಾಯಿತು” ವ|| ಎಂದಳು. ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಆಲೋಚಿಸಿ
ನೋಡಿ “ನಾರದನು ಕದನದೂತನಾಗಿ ಬಂದು ತಿಳಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಪ್ರಪಂಚವು ಈಗ
ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ ಶಚಿಯ ಹುಯ್ಯಲಿನಿಂದಲೂ ತಿಳಿದಂತಾಯಿತು”
ಎಂದುಕೊಂಡು ಕದನೋದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಮುಖವನ್ನು
ನೋಡಿದನು. ೫೩. ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು “ಕಲಹ ಕ್ರೀಡೆಗೆ ಬಂದಿರುವವನು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು
ಬಲ್ಲೆಯಾ? ಆತನು ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಪ್ರಲಯಗಳಿಗೆ ಏಕೈಕಶಕ್ತನು. ಆ ವಿಭುವಿಗೆ
ಈ ದೇವಮಂಡಲವನ್ನು ಜಯಿಸುವುದು ಲೀಲಾಮಾತ್ರವಾದುದು. ದೇವ! ಇದಕ್ಕೆ ಕಲಹವು
ಬೇಡ, ನೀನು ಈಗಲೇ ಕೃಷ್ಣನೆಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ವಂದಿಸಿ, ಅವನಿಗೆ ಪಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷವನ್ನು
ಒಪ್ಪಿಸು” ವ|| ಎಂದು ಸುರಪುರೋಹಿತನು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು.
ಯುದ್ಧವನ್ನು ಪುನಃ ಆರಂಭಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಶಾರದನಾದ ನಾರದನು,

ದಿವಿಜಾಧೀಶನನೊಂದೆ ಮೆಯ್ಯೊಳೆ ಮುಕುಂದಂ ಗೆಲ್ಲನೆಂಬುತ್ತಿಯು
ಕೃವೆ ವಾಚಸ್ಪತಿ ನೀಂ ಬಳಾಬಳವಿಚಾರಂಗೆಯ್ಯದೇನೆಂಬೆ ವಾ
ಸವನೊಳ್ ಬೆಂಬಲವಪ್ಪ ವೀರರಮರರ್ ತಾಮಲ್ಲರೇ ಶಕ್ರನೇ
ಉವೃದ್ಯರಾವತಮಲ್ಲವೇ ಕುಲಶಿಗ್ರಂ ವಜ್ರಮೇನಲ್ಲವೇ

೫೪

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ

ತ್ರಿದಶಾಧೀಶ್ವರಸಂಪದಂ ಸಫಲಮೀ ಪೌಲೋಮಿಯಿಂ ಪಾರಿಜಾ
ತದಿನೀ ದಿವ್ಯಪದಾರ್ಥಯುಗ್ಮದೊಳಗಿಂದೊಂದಂ ಮುಕುಂದಂಗೆ ಬ
ಲ್ಲಿದನೆಂದೀವುದೆ ಪಾರಿಜಾತಮನಿದೇಂ ಪೌಲೋಮಿಯಂ ನಾಳೆ ಬ
ಲ್ಲಿದರಾರಾನುಮಪೇಕ್ಷೆಗೆಯ್ಯಲವರ್ಗೀಯಲ್ಲೇಱ್ಱುಮೆಂಬಂದಮೇ

೫೫

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ನಾರದನ ನುಡಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ವಿಬುಧಮಂತ್ರಿಯಂ ಮಾಕೊಂಡು

ಬಗೆದಂದೀ ಪಂದೆಗಜ್ಜಂಗಳನಟಿಪುವ ನಿನ್ನುಕ್ಕಿಯಂತಿರ್ಕೆ ದೈತ್ಯಾ
ರಿ ಗಡಂ ಮಾಜಾಂತು ಬಂದಂ ಗಡ ಸುರಕುಜಮಂ ಸತ್ಯಗಿತ್ತಂ ಗಡಂ ಕಾ
ದಿ ಗಡಂ ಗೆಲ್ಲಂ ಗಡಮ್ಮಂ ಗಡಮಗೆ ಗಡಂ ನೀಂ ಗಡಂ ಬುದ್ಧಿವೇಟ್ಟ
ಪ್ಪೆ ಗಡಂ ದೇವೇಜ್ಯನಲ್ಲಿ ಯದುಕುಲಕುಟಲಂಗಾನಲಾವಾವೆ ಸಾಲ್ವಂ

೫೬

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದು

೫೪. “ವಾಚಸ್ಪತಿಯೇ, ಕೃಷ್ಣನು ದೇವಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಏಕಾಂಗದಿಂದ ಗೆಲ್ಲುವನೆಂದು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಯುಕ್ತವಾದದ್ದೆ?! ನೀನು ಬಲಾಬಲ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಮಾಡದೆ ಏನೋ ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ. ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಬೆಂಬಲವಾದ ವೀರರು ಅಮರರಲ್ಲವೆ? ಇಂದ್ರನೇರುವ ವಾಹನವು ಐರಾವತವಲ್ಲವೆ? ಇಂದ್ರನ ಅಸ್ತ್ರವು ವಜ್ರಾಯುಧವಲ್ಲವೆ?! ವ|| ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ೫೫. “ದೇವಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಸಂಪತ್ತು ಈ ಶಚಿಯಿಂದಲೂ ಪಾರಿಜಾತದಿಂದಲೂ ಸಫಲವಾಗಿದೆ. ಈ ದಿವ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳೆರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಪಾರಿಜಾತವನ್ನು ಬಲ್ಲಿದನೆಂದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೊಡಬಹುದೆ? ಇದೇನು! ನಾಳೆ ಯಾವನೋ ಬಲಿಷ್ಠನು ಶಚಿಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಅವಳನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ಕೊಡಬಹುದೆ?” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದ ನಾರದನ ಮಾತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ದೇವಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ೫೬. “ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಹೇಡಿಗಳ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ನಿನ್ನ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ. ರಾಕ್ಷಸಾರಿಯಂತೆ! ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಬಂದನಂತೆ! ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವನ್ನು ಸತ್ಯಗೆ ಕೊಟ್ಟನಂತೆ? ಅವನು ಕಾದಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವನಲ್ಲವೆ; ನಮ್ಮನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವನಲ್ಲವೆ? ನೀನು ನಮಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲವೆ? ನೀನು ದೇವಗುರು ಅಲ್ಲವೆ?! ಇನ್ನು ಆ ಯದುಕುಲ ಕುಟಲನಿಗೆ ತಕ್ಕುದನ್ನು ಮಾಡಲು ನಾವೇ ಸಾಕು” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ

೧. ತಾಮಲ್ಲವೇ (ಖ) ೨. ಬಗೆಗೆಂದುಂ (ಕಗ) ೩. ಪೂಣ್ಣಂ (ಖ) ೪. ಗಡಂ ನೀಂ ಗಡಮೆನಗೆ ಗಡೀಗಳ್ ಗಡಂ (ಕಗ) ೫. ನಿಲ್ಲಿ (ಕಗ) ೬. ಸಾಲ್ವಂ (ಕಗ) ಸೋಲ್ವಂ (ಖ)

ನೆರೆದಾಶಾಧೀಶರಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಕೆಳರ್ದು ಸಿಡಿಲ್ಲೇಜುತಿರ್ಪಲ್ಲಿ ತತ್ಸಂ
 ಗರಕೇಳೀಲೋಲದಿಕ್ಕಾಲಕರ ಕಟಕಕೋಟೀರಕೇಯೂರಹಾರೋ
 ತ್ತರದಿಂದನ್ನೋನ್ಯಸಂಘಟ್ಟದೊಳೆ ಸಿಡಿವ ಮಾಣಿಕ್ಯಸಂದೋಹವಾ ವೀ
 ರರ ಕೋಪೋಗ್ರಾನಲಜ್ವಾಲೆಯಂ ಕಡಿಯೆ ಸಿಡಿಲ್ವಂತಗುರ್ವಾದುದೆತ್ತಂ ೫೭

ಆಳೆಬ್ಬು ಗರ್ಜಪಾಶಾ
 ಪಾಳರ ಕಣ್ಣಲರ ಕೆಂಪು ಪರ್ವಿದುದಾ ದಿ
 ಕ್ಕಾಳರ ವೀರರಸಾಬ್ಧಿಯ
 ವೇಳಾವಿದ್ಯಮದ ಕೆಂಪಿದೆನೆ ತತ್ಸಭೆಯಂ ೫೮

ವ|| ಆ ಸಭಾಕ್ಷೋಭ^೧ಸಮಯದೊಳಾಹವಕ್ಕುಭಿತನಾಗಿ ಸುರಪತಿ ಗುರೂಕ್ತಿಯಿಂ
 ಸಂದಿಗ್ಧಸಮರೋದ್ಯೋಗನಾಗಿದುರ್ದನನೆಂದು ನಾರದಂ ಶಚೀವದನಮಂ ನೋಡಿ

ಪ್ರಾಕೃತಮರ್ತ್ಯನಾದ ಹರಿ ಪೂಣ್ಣ ಗಡಂ ನಿಜಕಾಂತೆಗಿತ್ತನೀ
 ನಾಕಮಹೀಜಮಂ ಪಿರಿದುಮಾತನ ಶೌರ್ಯಮಿದಲ್ಪು ಮೈಮೆವೆ
 ತ್ತಾಕೆಯ ತೋಳ ಸೋಂಕಿನ ಗುಣಂ ಗತಭಾಗ್ಯಯ ನಿನ್ನ ತೋಳ ಸೋಂ
 ಕೀ ಕುಲಿಶಾಸ್ತ್ರನಿಂ ತೊಲಗಿಸಿತ್ತು ನಿಸರ್ಗದ ಶೌರ್ಯಮಂ ಶಚೀ ೫೯

ವ|| ಎಂದು ^೨ಮುಟ್ಟಿಮೂದಲಿಸೆ ಕಟ್ಟೀವದಿಂ ಶಚೀದೇವಿ ದೇವರಾಜನಿದಿರೊಳ್ ನಿಂದು

೫೭. ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ದಿಕ್ಕಾಲಕರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಕೆರಳಿ, ಸಿಡಿದೆದ್ದರು. ಯುದ್ಧ ಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ
 ಆಸಕ್ತರಾದ ಅವರ ಕೈಬಳೆ, ಕಿರೀಟ, ತೋಳುಬಂದಿಗಳು ಮತ್ತು ಹಾರಗಳು, ಒಂದಕ್ಕೊಂದು
 ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆದು, ಹಾರುವ ಕೆಂಪುರತ್ನಗಳ ಸಮೂಹವು ಆ ವೀರರ ಕೋಪವೆಂಬ
 ಉಗ್ರಾಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯ ಕಿಡಿಯೆ ಸಿಡಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಭಯಂಕರವಾಯಿತು. ೫೮.
 ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಗರ್ಜಿಸುವ ಆ ದಿಕ್ಕಾಲಕರ ಕೆಂಪು ಹೂವಿನಂತಾದ ಕಣ್ಣಿನ ಕೆಂಪು ಆ
 ದಿಕ್ಕಾಲರ ವೀರರಸಸಮುದ್ರದ ದಡದ ಹವಳದ ಚಿಗುರಿನ ಕೆಂಪಿನಂತೆ ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ
 ಹರಡಿತು. ವ|| ಆ ಸಭೆಯ ಗಲಿಬಿಲಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಯುದ್ಧದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ
 ಚಂಚಲಮನಸ್ಸುಕನಾಗಿ ದೇವಗುರುವಿನ ಮಾತಿನಿಂದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ,
 ಸಂದಿಗ್ಧೋದ್ಯೋಗನಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅರಿತ ನಾರದನು ಶಚಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದನು.
 ೫೯. “ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಾದ ಕೃಷ್ಣನು, ತನ್ನ ಕಾಂತೆಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ, ಈ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವನ್ನು
 ಕೊಟ್ಟನಲ್ಲವೆ! ಇದು ಆತನ ಶೌರ್ಯಾಧಿಕ್ಯದಿಂದೇನಲ್ಲ. ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಆಕೆಯ
 ತೋಳ ಸೋಂಕಿನ ಗುಣ. ಭಾಗ್ಯಹೀನೆಯಾದ ನಿನ್ನ ತೋಳ ಸೋಂಕು ಈ ವಜ್ರಾಯುಧನಾದ
 ಇಂದ್ರನಿಗಿದ್ದ ಸಹಜ ಶೌರ್ಯವನ್ನೂ ತೊಲಗಿಸಿತು ಶಚೀ,” ವ|| ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ
 ತಾಕುವಂತೆ ಮೂದಲಿಸಿದನು. ಶಚಿಯು ಬಹು ವ್ಯಥೆಯಿಂದ ಇಂದ್ರನ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತು

ಅನಿಮೇಷಾನೋಕಹಂ ಪೋದುದನಜಿತು ಗಡಿನ್ನುಂ ನಿಲಿಂಪೇಭಪೂರ್ವಾ
ಸನದೋಳ್ ಕಾಲೈಯ್ದಿನ್ನುಂ ನಿಜಕುಲಿಶಮಹಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಕೈನೀಡದಿನ್ನುಂ
ಮುನಿಸಿಂ ಮೇಲೆತ್ತದಿನ್ನುಂ ದನುಜರಿಪುವಿನೋಳ್ ಕಾದದೇಕಿರ್ಪೆ ಸಂಕ್ರಂ
ದನ ನೀಂ ಪೌಲೋಮಿಯಪ್ಪೆನ್ನಧಿಪನೆನಿಸಿ ಬನ್ನಕ್ಕೆ ಮುಯ್ಯಾಂತು ನಿಲ್ಲೈ ೬೦

ವ|| ಎನೆ ಕುಲಿಶಧರನಾಂಗಿರಸನತ್ತಲವಲೋಕನಂಗೆಯ್ದು

ದಿವಿಜಮಹೀಜಮಂ ಮನುಜನುಯ್ಯೋಡೆ ಸೈರಿಸೆ ಪುಟ್ಟುಗುಂ ಪರಾ
ಭವಮದಲಿಂದಮೀ ಮುನಿಪನೀ ಸುರರೀ ಶಚಿದೇವಿಯಿಂದ ಕ
ಜ್ಜವೆ ಬಗೆವೊಕ್ಕುದಿನ್ನೆಮಗೆ ಸಾಮದ ಭೇದದುಪಪ್ರದಾನದೊಂ
ದವಸರಮಲ್ಲು ದಂಡಮೆ ದಲುದ್ಯಮಮಿಂ ಪೆಪಿಪಿಂಗಿರಂಗಿರಾ ೬೧

ವ|| ಎಂದು ರಣರಸಾಡಂಬರಮನಳವಡಿಸಿದಾಗಳ್

ಅಸಮಕ್ರೋಧಕ್ಕಶಾನು ಪೆರ್ಚೆ ಮನದಿಂ ಸರ್ವಾಂಗಮಂ ಕೂಡೆ ಭೇ
ದಿಸಿ ಪೊಣ್ಣೆರ್ದುರು ತಚ್ಚುಖಾಶಕಲದುರ್ಬೆಂಬಂತೆ ಕೆಂಪೇಡಿದ
ಕ್ಕಿಸಹಸ್ರಂ ರುಧಿರೋಕ್ಷಿತಾಕ್ಷತ ಸಹಸ್ರಾಕಾರದಿಂ ತನ್ನೊಳು
ವಿಸೆ ಯುದ್ಧಾಪಜಯಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕುಗುಡುವಂತಿದರ್ಲಂ ಸಹಸ್ರಾಂಬಂಕಂ ೬೨

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೋಳ್

೬೦. ನಾಥ! ದೇವತರು ಹೋದುದನ್ನು ತಿಳಿದೂ ನೀನು ಇನ್ನೂ ಐರಾವತದ ಹೆಗಲ
ಮೇಲೆ ಕಾಲಿಡದೆ ಇನ್ನೂ ಮಹಾಸ್ತ್ರ ವಜ್ರಾಯುಧಕ್ಕೆ ಕೈ ನೀಡದೆ, ಇನ್ನೂ ದಂಡೆತ್ತದೆ,
ಕೋಪದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಆ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಕಾದದೆ ಏಕಿರುವೆ! ನೀನು ಶಚಿಯಾದ ನನ್ನ
ಪತಿಯಾಗಿದ್ದೂ ಅವಮಾನಕ್ಕೆ ಹೆಗಲೊಡ್ಡುವೆಯಾ?” ವ|| ಎನ್ನಲು ವಜ್ರಧರನಾದ
ಇಂದ್ರನು ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಕಡೆ ನೋಡಿ, ೬೧. “ಗುರುವೇ! ದೇವತೆಗಳ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವನ್ನು
ಮನುಷ್ಯನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಸೈರಿಸಿದರೆ ಅಪಮಾನವು ಉಂಟಾಗುವುದು.
ಅದುದರಿಂದ ಈ ನಾರದಮುನಿಯೂ ಈ ದೇವತೆಗಳೂ ಈ ಶಚಿದೇವಿಯೂ ಹೇಳಿದ
ಕಾರ್ಯವೇ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಕ್ಕಿದೆ. ಇನ್ನು ನಮಗೆ ಸಾಮ ಭೇದ ದಾನೋಪಾಯಗಳಿಗೆ
ಸಮಯವಿಲ್ಲ. ದಂಡವೇ ನಿಜವಾಗಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವುದು. ನೀವು ಇನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ
ಇರಿ.” ವ|| ಎಂದು ರಣೋದ್ಯೋಗವನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ೬೨. ಅಸಮಾನವಾದ
ಕೋಪಾಗ್ನಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ ಉರಿಯುತ್ತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನೂ
ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಉರಿಯ ಚೂರುಗಳು ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿವೆ ಎಂಬಂತೆ
ಕೆಂಪೇರಿದ ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣೂ, ರಕ್ತದಿಂದ ಒದ್ದೆಯಾದ ಸಾವಿರ ಅಕ್ಷತೆಗಳಂತೆ ಉಬ್ಬುತ್ತಿರಲು
ಇಂದ್ರನು ಅಪಜಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವಂತಿದ್ದನು. ವ|| ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ

೧. ಕಾಲ್ಗಾಯ್ದಿನ್ನುಂ (ಕ) ಕಾಲ್ಗಾಯ್ಕಿನ್ನುಂ (ಖ) ಕಾಲ್ಗಾಯ್ದಿನ್ನುಂ (ಮೊಅ)
೨. ಅಂಗೀರಸನತ್ತಲಾಲೋಚನಂಗೆಯ್ದು (ಕಗ) ೩. ಪೆಪಿತಿಲ್ಲ ನಿಶ್ಚಯಂ (ಖ) ೪. ರುಧಿರಾಕ್ಷತಕ್ಷಕ (ಕ)
ಸಮರಕ್ಷತಾಕ್ಷತ (ಖ) ರುಧಿರಾಚ್ಯುತಕ್ಷಕ (ಗ)

ವಿಲುರದ್ಧಂಟಾಪಟಪ್ಪದ್ವನಿಬಧಿರಿತದಿಜ್ಞಂಡಲಂ ಕರ್ಣತಾಳಾ
ನಿಲಲೋಲದ್ವೀಚಮಾಲಾಂಬರಸರಿದುದಕಂ ಪುಷ್ಪರೋಚ್ಚಾಟನ ವ್ಯಾ
ಕುಲಿತಬ್ರಹ್ಮಾಸನಾಂಭೋರುಹವತಿವಿತತಾಯೋಗರತ್ನಪ್ರಭಾಪಿಂ
ಗಲಿತಸ್ವರ್ಗಾಂತರಾಳಂ ಹಿಮಗಿರಿಧವಳಂ ಬಂದುದಿಂದ್ರದ್ವಿಪೇಂದ್ರಂ

೬೩

ವ|| ಅನಂತರಂ

ದ್ವಿರದಮನೀಂದ್ರನೇಷಿ ಶಿಖಿ ಮೇಷಮನೇಷಿದನೇಷಿದಂ ಯಮಂ
ಪುರುಷಲುಲಾಯಮಂ ನಿರುತಿ ಮರ್ತ್ಯನನೇಷಿದನೇಷಿದಂ ಜಲಾ
ಕರಪತಿ ನಕ್ರಮಂ ಪವನನೇಣನನೇಷಿದನೇಷಿದಂ ಸುಧಾ
ಕರಧರಬಂಧು ಪುಷ್ಪಕಮನೇಷಿದನಿಂದುಧರಂ ವೃಷೇಂದ್ರನಂ

೬೪

ದೊರೆಯಾದರ್ ಭೋಗದಿಂದಿಂಧ್ರನೊಳನೆ ಕೃತಕೃತ್ಯರ್ ವಿರಿಂಚಾದಿದೇವರ್
ಚರಿತಾರ್ಥರ್ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಪ್ರಭೃತಿನೃಪರೆನಲ್ ಮೊಗ್ಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಸುರಾಧೀ
ಶ್ವರಭೋಗಂ ನೋಡೆನಲ್ ಘೋರ್ಣಸೆ ಬಹುಕಹಳಾಶಂಖಭೇರೀರವಂ ತ
ಳ್ಳಿರೆ ನಾನಾಚ್ಚತ್ರಪಂಡಂ ಬಳಸಿಬರೆ ಮರುತ್ತೇನೆ ಬಂದಂ ಮಹೇಂದ್ರಂ

೬೫

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ಸಂಗ್ರಾಮರಂಗದೊಳೊಡ್ಡಿದೊಡ್ಡಣದ ಸುರಸೈನ್ಯನಿಕರಮಂ ಬೇಷಿವೇಷಿ
ಪೆಸರ್ವೆಸರೊಳ್ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ತೋಟಲೆಂದು ಸರೋಜನಾಭನಿಂತೆಂದಂ

೬೩. ಹಿಮಗಿರಿಯಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಇಂದ್ರನ ಆನೆ ಐರಾವತವು ಅದರ ಆಭರಣಗಳಲ್ಲಿ
ಮೆಟ್ಟಿರುವ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಸ್ವರ್ಗದ ಅಂತರಾಳವನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಿವಿಧ
ವರ್ಣವುಳ್ಳುದನ್ನಾಗಿಸುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಬರುವಾಗ ಅಲುಗುವ ಅದರ ಘಂಟೆಗಳ ಗಟ್ಟಿಯಾದ
ಶಬ್ದದಿಂದ ದಿಜ್ಞಂಡಲವು ಕಿವುಡಾಯಿತು. ಕಿವಿಯೆಂಬ ಬೀಸಣಿಗೆಯಿಂದ ಬೀಸಿದ
ಗಾಳಿಯು, ದೇವಗಂಗಾ ನದಿಯ ನೀರಿನ ಅಲೆಗಳ ಸಾಲನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. ಸೊಂಡಲಿನ
ತುದಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಪೀಠವಾಗಿರುವ ಕಮಲವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಕೀಳುವುದೋ ಎಂಬ
ಚಿಂತೆಯುಂಟಾಯಿತು. ವ|| ಅನಂತರ ೬೪. ಇಂದ್ರನು ಐರಾವತವನ್ನು ಏರಲು, ಅಗ್ನಿಯು
ಟಗರನ್ನೂ, ಯಮನು ಕೋಣನನ್ನೂ, ನಿಋತಿಯು ಮನುಷ್ಯನನ್ನೂ, ವರುಣನು
ಮೊಸಳೆಯನ್ನೂ, ವಾಯುವು ಜಿಂಕೆಯನ್ನೂ, ಕುಬೇರನು ಪುಷ್ಪಕವನ್ನೂ, ಈಶ್ವರನು
ವೃಷಭೇಂದ್ರನನ್ನೂ ಏರಿದರು. ೬೫. ಸುಕೃತಶಾಲಿಗಳೂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರೂ
ಆದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಜರೂ ಭೋಗ
ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮಾನರಾದರು ಎನ್ನುವಾಗ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾದ ಸುರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ
ಭೋಗವು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ನೋಡಿ, ಎನ್ನುವಂತೆ ಹಲವು ಕಹಳೆಗಳ ಮತ್ತು
ಶಂಖ ನಗಾರಿಗಳ ಧ್ವನಿಯು ಮೊರೆಯುತ್ತ ಹರಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಛತ್ರಿಗಳ
ನೆರಳು ಹರಡಿಯೂ, ದೇವಸೇನೆಯು ಬಳಸಿ ಬರುತ್ತಲೂ ಇರಲು ಮಹೇಂದ್ರನು ಬಂದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಒಡ್ಡಿ ನಿಂತ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ದೇವಸೇನೆಯ ಸಮೂಹವನ್ನು
ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು, ಸರೋಜನಾಭನು

ವಿಶದಶ್ವೇತಾತಪತ್ರಾವಳಿ ವಿಳಸಿತನಾಗಿರ್ಪ ಕೋಟೀರರತ್ನಾಂ
ಶುಶಿಖಾಕಿಮ್ಮಿರಿತೋದ್ಯಚ್ಚಮರಜಪವನಾಂದೋಲಿತಾಟಂಕನಾಗಿ
ರ್ಪ ಶಚೀಸಂಯುಕ್ತನಾಗಿರ್ಪಭಮನಣೆದು ಬಿಟ್ಟಕ್ಕಲೆಂದಿರ್ಪ ವಜ್ರಾಂ
ಕುಶಮಂ ನಾನಾಪ್ರಕಾರಂ ಪೊಳೆಯೆ ಪೊಳೆಯಿಸುತ್ತಿರ್ಪವಂ ದೇವರಾಜಂ ೬೬

ಜಗಮೀರೇಳುಮದೊಂದು ಪುಲ್ಲುಡಿಸಿಲಂತಳ್ಳಾಡೆ ಕಲ್ಪಾಂತದೊಳ್
ನೆಗೆವೊಂದಗ್ನಿಯೊಳಿಂತಿದೊಂದೆಸಕಮಿಲ್ಲೆಂಬನ್ನೆಗಂ ಹೇಮಮೌ
ಳಿಗಭಸ್ತಿಚ್ಚಲದಿಂ ದೃಢಭ್ರುಕುಟರೇಖಾವ್ಯಾಜದಿಂ ಜ್ವಾಲೆಯುಂ
ಪೊಗೆಯುಂ ತಳ್ಳೊಗೆವೀ ಶಿಖಾಸ್ತುಕರನೀ ಮೇಷಸ್ಥಿತಂ ಪಾವಕಂ ೬೭

ಭ್ರುಕುಟೇಬದ್ಧಾಂಧಕಾರಂ ನಿಜತನುರುಚಿಯಂ ಗೆಲ್ಲ ನೇತ್ರಾರುಣಾಂಶು
ಪ್ರಕರಂ ಮಾಣಿಕ್ಯಮೌಳಿದ್ಯುತಿಗೆ ಮಲೆವ ದಂಷ್ಟಾಸ್ಥುಲಿಂಗೋತ್ಕರಂ ಕೋ
ಪಕೃಶಾನೂಳ್ಳಾಳಿಯಂ ತೊಳ್ಳುವ ಮಹಿಷಮನೇಷಿರ್ಪ ದಂಡಾಯುಧಂಗೊಂ
ಡ ಕರಾಳಸ್ವಾಂತನುಜ್ಜ್ವಲಂತರಣರಭಸಭ್ರಾಂತನೀತಂ ಕೃತಾಂತಂ ೬೮

ಕುಡುಮಿಂಚೆಂಬಂತು ದಂಷ್ಟಾವಳಿ ಪೊಳೆಯೆ ಸಿಡಿಲೆಂಡವೆಂಬಂತು ಕಣ್ಣೆ
ಕಡುಗೆಂಪಂ ತಾಳ್ಳೆ ಸಂವರ್ತನಜಲಧರವೆಂಬಂತು ರೂಪೊಂದಗುವಂ
ಕುಡೆ ರೌದ್ರಂಬೆತ್ತು ಕಾಯ್ವೇವ ಸಮರರಸೋದ್ರೇಕದಿಂ ಮುದ್ಗರಾಸ್ತ್ರಂ
ಬಿಡಿದುಗ್ರಾಟೋಪಮಂ ಬೀಳುವ ನರರಥದೊಳ್ ತೋವುವೀತಂ ನಿಶಾಟಂ ೬೯

ಹೀಗೆಂದನು. ೬೬. ತೆರೆದ ಅತಿ ಶುಭ್ರವಾದ ಬಿಳಿಯ ಕೊಡೆಗಳ ಸಾಲಿನಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವವನೂ, ಕಿರೀಟದ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ವಿಧವಿಧವಾದ ಚಿತ್ರವರ್ಣ ವುಳ್ಳುದಾದ ಚಾಮರಗಳ ಗಾಳಿಯಿಂದ ತೂಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಡುಕುಳ್ಳವನೂ ಶಚಿಯೊಡ ಗೂಡಿದವನೂ, ಐರಾವತವನ್ನು ಪೀಡಿಸಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವವನೂ ಆಗಿ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಹೊಳೆಯಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿರುವವನು, ದೇವರಾಜನು. ೬೭. ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಒಂದು ಹುಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಸಲಿನಂತೆ ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗಿ ಉರಿಸುವ ತೀವ್ರಾಗ್ನಿಯಲ್ಲೂ ಈ ಬಗೆಯ ಕಾರ್ಯಾಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ ವೆಂಬಂತೆ ಸುವರ್ಣಕಿರೀಟದ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ನೆವದಿಂದ ಉರಿಯನ್ನೂ, ದೃಢವಾದ ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿನ ಸಾಲೆಂಬ ನೆವದಿಂದ ಹೊಗೆಯನ್ನೂ ಬೀರುತ್ತ ಆಗ್ನೇಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಟಗರಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವವನು ಅಗ್ನಿ. ೬೮. ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿನಿಂದಾದ ಕತ್ತಲೆಯು ಅವನ ದೇಹಕಾಂತಿಯನ್ನು ಜಯಿಸುತ್ತ ಕಣ್ಣಿನ ರಕ್ತವರ್ಣಕಾಂತಿಯು ಮಾಣಿಕ್ಯಕಿರೀಟದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತ ಕೋರೆಹಲ್ಲುಗಳ ಕಿಡಿಗಳ ಗುಂಪು ಕೋಪಾಗ್ನಿಯ ಕಿಡಿಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ದೂರಕ್ಕಟ್ಟುತ್ತ ಇರಲು, ಕೋಣನನ್ನೇರಿಕೊಂಡು, ದಂಡಾಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಠಿನಹೃದಯನಾಗಿ ಉಕ್ಕೇರಿದ ರಣರಸ ರಭಸದಿಂದ ಭ್ರಾಂತನಾಗಿರುವ ಈತನೇ ಯಮ. ೬೯. ಡೊಂಕಾದ ಮಿಂಚೆನ್ನುವಂತೆ ಕೋರೆ ಹಲ್ಲುಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತ, ಸಿಡಿಲಿನ ಕೆಂಡದಂತೆ

ವಿಪುಲಕ್ರೋಧಾನಲೌರ್ವಂ ಭುಕುಟತಿಮಿರವೇಳಾತಮಾಲಂ ಲಲಾಟ
 ತ್ರಿಪತಾಕಾವೀಚಿ ರಕ್ಷೇಕ್ಷಣರುಚಿಪಟಳೀವಿದ್ರುಮಂ ನಿರ್ಗಲತ್ಸೈ
 ದಪಯಃಪೂರಂ ವಿಭೂಷಾಮಲಮಣಿಗಣನಾಗಿದ್ ತನ್ನೋಳ್ ಸಮುದ್ರಾ
 ಧಿಪತಿತ್ವಂ ಸಂದ ಪಾಶಾನ್ವಿತನುರುಮಕರಾರೂಢನೀತಂ ಪ್ರಚೀತಂ

೨೦

ಗಿರಿಕುಲಮಂ ತೆರಳ್ಳುರೆ ಪಾರಿಸುವಬ್ಬಿಯನೊಂದನೊಂದಲೊಳ್
 ಬೆರೆಸುವ ಧಾರಿಣೀವಲಯಮಂ ಕವಿದಿಕ್ಕುವ ತನ್ನ ಲೋಕಸಂ
 ಹರಣದ ವೇಗದಿಂದೆಸೆಯೆ ಚಿತ್ರವಿಭೂಷಣನೇತ್ರರಾಗದಿಂ
 ಕರತರುವೆತ್ತಿ ಪಲ್ಲವಿಸುವ ಮೃಗವಾಹನವಂ ಪ್ರಭಂಜನಂ

೨೧

ರಣರಸಮುಣ್ಣಿದತ್ತು ಕದಪಿಂ ರಣರಾಗಮೆ ಸೂಸಿದತ್ತು ವೀ
 ಕ್ಷಣದಿನೆನಲ್ ರಣಪ್ರತಿಘದಿಂ ಕದಪಿಂದೊಗೆತರ್ಪ ಘರ್ಮವಾಃ
 ಕಣತತಿ ನೇತ್ರದಿಂ ನೆಗೆವ ರಾಗಮಗುವಿಸುವ ವೀಳಾಸ ವಿಭೂ
 ಪಣಮೆನಿಸಿದ್ ಪುಷ್ಪಕವಿಮಾನಮನೇತಿದವಂ ಧನೇಶ್ವರಂ

೨೨

ಕಣ್ಣು ಬಹಳ ಕೆಂಪಾಗಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮೋಡವೆಂಬಂತೆ ರೂಪವು ಭಯಂಕರವಾಗಿ
 ರೌದ್ರತೆಯನ್ನು ತಾಳಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಯುದ್ಧ ರಸೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಮುದ್ದರಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ,
 ಉಗ್ರಾಟೋಪವನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ನರವಾಹನನಾಗಿರುವ ಈತ ನಿಖುತಿ ರಾಕ್ಷಸ. ೨೦.
 ಅಧಿಕವಾದ ಕೋಪವೆಂಬ ಔರ್ವಾಗ್ನಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಗಂಟುಹುಬ್ಬಿನ ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬ ತೀರದ
 ಹೊಂಗೆಯ ಮರಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಹಣೆಯ ಮೂರು ಸುಕ್ಕುಗಳೆಂಬ ಅಲೆಗಳುಳ್ಳವನೂ,
 ಕೆಂಗಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಸಮೂಹವೆಂಬ ಹವಳವುಳ್ಳವನೂ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸುರಿಯುವ ಬೆವರು
 ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹಯುತನೂ ಆಭರಣಗಳ ನಿರ್ಮಲ ಮಣಿಗಣವುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ, ತನಗೆ
 ಸಮುದ್ರಾಧಿಪತಿತ್ವವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲು ಪಾಶಹಸ್ತನಾಗಿ ಮೊಸಳೆಯನ್ನೇರಿರುವ
 ಈತನು ವರುಣನು. ೨೧. ಗಿರಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ತೆರಳಿ, ಆವರಿಸುವಂತೆ ಹಾರಿಸುವ,
 ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಒಂದರೊಡನೊಂದನ್ನು ಸೇರಿಸುವ, ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೇ ಕವಿದಿಕ್ಕುವ,
 ತನ್ನ ಲೋಕಸಂಹಾರ ವೇಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ವಿಚಿತ್ರಭೂಷಣಗಳ ಮತ್ತು ಕಣ್ಣಿನ ಕೆಂಪಿನಿಂದ
 ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಮರವನ್ನು ಪಲ್ಲವಯುಕ್ತವೋ ಎಂಬಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಮೃಗವಾಹನನು
 ವಾಯು. ೨೨. ಯುದ್ಧದ ಕೋಪದಿಂದ ಕೆನ್ನೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವ ಬೆವರು
 ನೀರೂ, ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಹಾರುವ ಕೆಂಪೂ, ಕೆನ್ನೆಯಿಂದ ರಣರಸವೇ ಹೊರಡುತ್ತಿದೆ,
 ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಯುದ್ಧರಾಗವೇ (೧ ಆಸಕ್ತಿ, ಕೆಂಪು) ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಇದ್ದು,
 ವಿಲಾಸ ಭೂಷಣವೆನಿಸಿದ ಪುಷ್ಪಕವಿಮಾನವನ್ನು ಏರಿರುವವನು ಕುಬೇರ.

೧. ರತ್ನ (ಕಗ) ೨. ಕರತಲಹೇತಿಪಲ್ಲವ ಕುಜಂ (ಕಗ) ೩. ಗಳಾ ವಿಭೂಷಣ (ಕ)
 ಗಳಾ ವಿಭೀಷಣಂ (ಗ)

ದೀಪ್ರತರಂ ತೃತೀಯನಯನಾರ್ಚ ಕಿರೀಟಭುಜಂಗಭೋಗರ
ತ್ವಪ್ರಕರಾರ್ಚಯಂತೆ ನಿಟಲಪ್ರಪತಾಕೆ ಕರಪ್ರಶೂಲಹೇ
ತಿಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂತೆ ತನುದೀಧಿತಿ ರೌದ್ರರಸಾಂಬುರಾಶಿಫೇ
ನಪ್ರಭೆಯಂತಗುರ್ವಿಸುವ ಶಾಕ್ವರವಾಹನನೀತನೀಶ್ವರಂ

೭೩

ಇವರಾಶಾಧಿಪರೀ ದಿಶಾಧಿಪರೆ ಸೇನಾನಾಯಕರ್ ದೇವದಾ
ನವವಿದ್ಯಾಧರಸಿದ್ಧ ಸಾಧ್ಯಫಣಭೃದ್ಗಂಧರ್ವಯಕ್ಷಾದಿ ವೀ
ರವರರ್ ನೋಡಿವರಿತ್ತಲಿನೆರೆದು ನಿಂದರ್ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರಿಂ
ತಿವರೇಕಾದಶರುದ್ರರಷ್ಯವಸುಗಳ್ ಮತ್ತಿತ್ತಲೀತೋರ್ಪವರ್

೭೪

ವ|| ಎಂದು ತೋಟ ನಿಜಭುಜಾವಷ್ಟಂಭಮಂ ತೋಟಲೆಂದು ಶಾರ್ಙ್ಗ ಶರಾಸನಮನೇಟಿಸಿ
ನೀವಿ ಜೀವೋಡೆಯ

ಪವಿನಿಃಘೋಷೋಪಮಾನಂ ಪ್ರಳಯಘನಘಟಾಗರ್ಜನಾಭಂ ಮಹಾಭೈ
ರವದುರ್ವಾರಾಟ್ಯಹಾಸಪ್ರತಿನಿಧಿ ಯಮಬಾಹಾಪರಿಸ್ಥಾಲನಪ್ರ
ಖ್ಯವೇನಲ್ ಧೂತಾಹಿಲೋಕಂ ಭ್ರಮದವನಿತಲಂ ಪ್ರೋಚ್ಛಲದ್ವಾರ್ಥಿನಿರ್ಭ
ನ್ನವಿರಿಂಚಾಂಡಂ ಪ್ರೊದಟ್ಟತ್ತಸುರರಿಪುಧನುರ್ದಂಡ ಚಂಡಪ್ರಣಾದಂ

೭೫

ವ|| ತದನಂತರಂ

೭೩. ಹೊಳೆಯುವ ಮೂರನೆಯ ಕಣ್ಣಿನ ಜ್ವಾಲೆಯು ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ಪಫಣಾ
ಮಣಿಗಳ ಕಾಂತಿಯಂತೆಯೂ, ಹಣೆಯ ಮೂರು ಮಡಿಪುಗಳು ಕೈಯು ತ್ರಿಶೂಲದ
ಪ್ರತಿ ಬಿಂಬದಂತೆಯೂ ದೇಹಕಾಂತಿಯು ರೌದ್ರರಸಸಾಗರದ ನೊರೆಯ
ಹೊಳಪಿನಂತೆಯೂ ಅತಿಶಯ ಭಯಂಕರವಾಗಿರುವ ವೃಷಭವಾಹನನಾದ ಈತನು
ಈಶ್ವರ. ೭೪. ಇವರು ದಿಗಧೀಶರು ಇವರೇ ಸೇನಾನಾಯಕರು. ಇವರು ದೇವದಾನವ
ವಿದ್ಯಾಧರ ಸಿದ್ಧ ಸಾಧ್ಯೋರಗ ಗಂಧರ್ವಯಕ್ಷಾದಿ ವೀರರು. ನೋಡು, ಇತ್ತ ನೆರೆದಿರುವವರು
ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರು, ಇವರು ಏಕಾದಶರುದ್ರರು, ಮತ್ತೆ ಇತ್ತಕಡೆ ಕಾಣಿಸುವವರು
ಅಷ್ಟವಸುಗಳು. ವ|| ಎಂದು ತೋರಿಸಿ, ತನ್ನ ಭುಜದರ್ಪ (ಗರ್ವ)ವನ್ನು ತೋರಿಸ
ಬೇಕೆಂದು ಆ ಶಾರ್ಙ್ಗಧರ (ಕೃಷ್ಣ)ನು ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೆದೆಯನ್ನೇರಿಸಿ ನೀವಿ ಟಂಕಾರ ಮಾಡಿದನು.
೭೫. (ಸಿಡಿಲಿನ ಧ್ವನಿಗೆ ಸಮಾನವೂ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮೇಘಗರ್ಜನೆಗೆ ಸದೃಶವೂ
ಮಹಾಭೈರವನ ಅಟ್ಟಹಾಸಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೂ ಯಮನ ತೋಳು ತಟ್ಟಿದ ಶಬ್ದದಂತಿರುವುದೂ
ಆದ ಅಸುರಾರಿಯ ಧನುರ್ದಂಡದ ಚಂಡಪ್ರಣಾದವು ಲೋಕವನ್ನು ನಡುಗಿಸಿ
ಭೂಮಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನುಕ್ಕಿಸಿತು, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಭೇದಿಸಿತು. ವ|| ಆಮೇಲೆ

ಬಲಿರಿಪು ಬಾಣಾವಳಿಯಂ
ಬಲವೈರಿಯ ಬಲದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿದಂ ಗಗನ
ಸ್ಥಲಿ ಮಸೆವಿಸಿಲಿಂ ಕಣೆಗ
ಬ್ಬಲೆಯಿಂ ಕೆಂಗರಿಯ ಸಂಜೆಯಿಂ ತೀವುವಿನಂ

೭೬

ಮಾಲೆಗೊಳುತ್ತಮೊತ್ತರಿಸಿ ಪಾಯ್ವ ಸರಲ್ಲಳಿನುಣ್ಣೆ ವಿಸ್ಥಲಿಂ
ಗಾಲಿ ಬರಲ್ ಸರಲ್ಲಟಿ ಸಿಡಿಲ್ಲಟಿಯಂ ಗೆಲೆವಂದುದೆಂಬಿನಂ
ಶೈಲಧರಂ ಕಣುತ್ತು ಕಣ್ಣಿಯುತ್ತಿರೆ ಮಾರ್ಗಣವೃಷ್ಟಿಯಂ ಲಯ
ಜ್ವಾಲಶಿಖಾಳಿಯಂತೆ ವಿಶಿಖಾಳಿಗಳುರ್ಚಿದುವಿದ್ರಸೇನೆಯಂ

೭೭

ವ|| ಅಂತು ದಾನವಾಂತಕನಿಸುವಮೋಘನಿಶಿತಸಾಯಕಸಂಹತಿಯ ಸಂಹೃತಿತ್ರಾಸದಿಂ ವಾಸವಂ
ನಿಜಜನನೀಗರ್ಭಾವಾಸವಂ ಪುಗುವನೆಂಬಂತೆ ಸುಗಿಯೆಯುಂ, ಜಾತವೇದನಪಜಯ ಜಾತವೇದನನಾಗಿ
ಮಯ್ಯೆಗೆಯೆಯುಂ, ಕೀನಾಶಂ ತ್ರಿಲೋಕೀನಾಶ^೧ ಮಿಂದಕ್ಕುವೆಂದು ಶಂಕಿಸೆಯುಂ,
ದಾನವನದಟನುಡಿದಾನವನತನಾಗಿ ಬದುಂಕುವೆನೆಂದು ಚಿಂತಿಸೆಯುಂ, ^೨ಪ್ರಚೇತನಂ ನಿರತಿಶಯಾಕಂ
ಪ್ರಚೇತನಾಗಿ ಸರಿಯೆಯುಂ, ಪವಮಾನನಿಂತಪ್ಪವಮಾನಮಾದುದೆಂದು ಮೊಗಂಮುಳಿಯೆಯುಂ,
ಧನದನೀ ಮಹಾಯೋಧನದ ಬಾಧೆಗೊಳಗಾದೆನೆಂದೋಡಿಪೋಗಿಯುಂ, ^೩ಭವನಿಂತಪ್ಪ ಪರಿಭವಂ
ದೊರೆಕೊಂಡುದೆಂದು ಬೆಳಗಾಗೆಯುಂ, ಅಷ್ಟವಸುಗಳೀ ಸೋಲವತಿಕಷ್ಣವಸುಗಳಂ
ಬಿಡುವೆವೆಂದೊಳಸಾರೆಯುಂ, ದ್ವಾದಶಭಾನುಗಳ್ ವಿಗತಭಾನುಗಳಾಗಿ ಪೆಟ
ಸಾರೆಯುಂ, ಏಕಾದಶಸ್ಥಾನುಗಳ್ ನಿಂದ ನೆಲೆಯಿಂ ಸ್ಥಾನುಗಳಂತೆ ಮಿಡುಕದಿರೆಯುಂ,

೭೬. ಮಸೆದಲಗಿನ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದಲೂ ಬಾಣಗಳ ಕತ್ತಲೆಯಿಂದಲೂ ಕೆಂಪಾದ ಗರಿಯ
ಸಂಜೆಯಿಂದಲೂ ಆಕಾಶ ಪ್ರದೇಶವು ತುಂಬುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು, ಬಲವೈರಿಯಾದ ಇಂದ್ರನ
ಬಲದ ಮೇಲೆ ಬಾಣಸಮೂಹವನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು ೭೭. ಬಾಣದ ಮಳೆಯು ಸಿಡಿಲಿನ
ಮಳೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದಿತೆನ್ನುವಂತೆ ಸಾಲಾಗಿ ಮುಂದೆ ತಳ್ಳುತ್ತ ಹಾರುವ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕಿಡಿಗಳು
ಹುಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು ಉತ್ತಾಹಗೊಂಡು ಗುರಿಯಿಟ್ಟು, ಬಾಣದ ಮಳೆಯನ್ನು
ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಬಾಣಗಳು ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯ ನಾಲಗೆಯಂತೆ ಇಂದ್ರನ ಸೇನೆಯನ್ನು
ತಗುಲಿದವು. ವ|| ಹಾಗೆ ರಾಕ್ಷಸಾಂತಕನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ವೃಥಾವಾಗದ ಹರಿತವಾದ
ಬಾಣಸಮೂಹವು ಸಂಹಾರಮಾಡುವುದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಇಂದ್ರನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ
ಗರ್ಭಗೃಹವನ್ನು ಹೊಗುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಹಿಂಜರಿದನು. ಅಗ್ನಿಯು ಅಪಜಯ
ವೇದನೆಯಿಂದ ಕದನದಿಂದ ಮೈದೆಗೆದನು. ಯಮನು ಇಂದು ತ್ರಿಲೋಕವು
ನಾಶವಾಗುವುದೆಂದು ಶಂಕಿಸಿದನು. ನಿಋತಿಯು ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ತಾನು
ತಲೆಬಾಗಿಸಿ ವಂದಿಸಿ ಬದುಕುವೆನೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದನು. ವರುಣನು ಅಧಿಕವಾಗಿ

೧. ವಿಸ್ಥಲಿಂಗಾಳಿಸರಲ್ (ಕಗ) ವಿಸ್ಥಲಿಂಗಾವಳಿಯಿಂ (ಖ)೨. ಮಿದಕ್ಕುಮೆಂದು (ಕಗ)
೩. ಪ್ರಚೇತನಂ ನಿರತಿಶಯಾಕಂ ಪಪ್ರಚೇತನನಾಗಿ (ಕಗ) ೪. ಶೂಲಧರನೀ ಕಾಳಗದ ಲೀಲೆಯೆಂದು
ಬೆಳಗುವಡೆಯೆಯುಂ (ಖ)

ವಿದ್ಯಾಧರರ^೧ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯಾಧರರಾಗಿ ಶರಣುಗಲ್ ಬಗೆದಿರೆಯುಂ, ಸಿದ್ಧರ್ ಸಮರಕೇಳಿಗಪ್ರಸಿದ್ಧರೆನಿಸಿ ಮನಂದೆಗೆಯೆಯುಂ, ಸಾಧ್ಯರ್ ಹೇಲಾಸಾಧ್ಯರೆನಿಸಿ ಬೆಂಗೊಟ್ಟೋಡೆಯುಂ, ಯಕ್ಷರ್ ಭಗ್ನದಂಷ್ಟಹರ್ಯಕ್ಷರೆನಿಸಿ ಪೊಡರ್ಪುಡುಗೆಯುಂ, ಪನ್ನಗರ್ ವಿಧೃತವಿಪನ್ನಗರೆನಿಸಿ ನಡುಗೆಯುಂ, ಗಂಧರ್ವರಸಮರಕೇಳಿಗಂಧರ್ ಗೆಗಿಡುವವ ತೆಜದಿನುಮ್ಮಳಿಸೆಯುಂ, ವಿಯಚ್ಚರರ್ ನೋಟ್ಟು ನೆರವಿಯಚ್ಚರಿಯುಂ ಮಿಗೆ ನಗುವಂತು ತಲ್ಲಣಿಸೆಯುಂ, ಕಿಂಪುರುಷರಾವ ಭುಜಬಲದ ಸೋಕಿಂ ಪುರುಷಸಿಂಹನೋಳ್ ಪೊಣರ್ವಮೆಂದು ಬಬ್ಬುಟಿಯುಂ, ಕಿನ್ನರರೇ ಕಿನ್ನರಕಾಂತಕನೋಳ್ ಸೇಣಸಲಿಂದಬ್ಬುಟಿಯುಂ, ಅನೇಕಪರಾಜಿಗಳನೇಕ ಪರಾಜಯಮನೊಳಕೊಂಡು ಸುರುಳಿಯುಂ, ವಾಹಸಮಿತಿ ಸಂಸಕ್ತರಕ್ತಪ್ರವಾಹಸಮಿತಿಯಾಗಿ ಪೊರಳಿಯುಂ, ಸ್ಯಂದನಂಗಳ್ ಭಯರಸಪ್ರಸ್ಯಂದನಂಗಳಾಗಿ ಸಾಲಿಡೆಯುಂ, ಪದಾತಂ ಮಹಾಪದಾತಂಕಮನಾಂತು ಪಡಲಿಡೆಯುಂ, ಅದಂ ನಾರದಂ ಕಂಡು ನೀರದಮಾರ್ಗಮಂಡಲದಿನಾಖಂಡಲನಭಿಮುಖಕ್ಕೆ ಬಂದು

ಕಂಪನಗೊಂಡ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಯುದ್ಧರಂಗದಿಂದ ಸರಿದನು. ವಾಯುವು ಇಂತಹ ಅವಮಾನವಾಯಿತೆಂದು ಮುಖಮುರಿದನು. ಧನದನು ಈ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಬಾಧೆಗೊಳಗಾದನೆಂದು ಓಡಿಹೋದನು. ಈಶ್ವರನು ಇಂತಹ ಪರಿಭವವುಂಟಾಯಿತು ಎಂದು ಬೆರಗಾದನು. ಅಷ್ಟವಸುಗಳು ಈ ಸೋಲು ಅತಿಕಷ್ಟ, ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಡೋಣ ಎಂದು ಒಳಸರಿದರು. ದ್ವಾದಶಸೂರ್ಯರು ಕಾಂತಿಹೀನರಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಹೋದರು ಏಕಾದಶರುದ್ರರು ನಿಂತೆಡೆಯಲ್ಲೇ ಮೋಟುಮರಗಳಂತೆ ಚಲಿಸದೆ ನಿಂತರು. ವಿದ್ಯಾಧರರು ಅಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯಾಧರರಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮರೆಹೋಗಲು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಸಿದ್ಧರು, ಯುದ್ಧ ಕೇಳಿಗೆ ಅಪ್ರಸಿದ್ಧರೆನಿಸಿ ಮನದೆಗೆದರು. ಸಾಧ್ಯರು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಜಯಿಸುವನೆಂದು ಬೆಂಗೊಟ್ಟೋಡಿದರು. ಯಕ್ಷರು ಕೋರೆಹಲ್ಲನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸಿಂಹದಂತೆ ಪರಾಕ್ರಮಹೀನರಾದರು. ಪನ್ನಗರು ವಿಪತ್ತೆಂಬ ಪರ್ವತವು ಮೇಲೆ ಕವಿದಂತೆ ನಡುಗಿದರು. ಗಂಧರ್ವರು ಯುದ್ಧಕ್ರೀಡಾಗಂಧವೇ ಇಲ್ಲದವರಂತೆ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವವರಾದರು. ನೋಡುವವರು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಗುವಂತೆ ಖೇಚರರು ಭೀತಿಗೊಂಡರು. ಕಿಂಪುರುಷರು “ಯಾವ ಭುಜಬಲದ ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಪುರುಷ ಸಿಂಹನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದೆವೋ” ಎಂದು ಬಾಗಿದರು. ಕಿನ್ನರರು ಏಕೆ ಇನ್ನು ಈ ನರಕಾಂತಕನೊಡನೆ ಹೋರಾಟವೆಂದು ಹೆದರಿ ಅಶಕ್ತರಾದರು. ಆನೆಗಳ ಸಾಲು ಅಪಜಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಕುಗ್ಗಿ ಹೋದವು. ಕುದುರೆಗಳ ಸಮೂಹವು ಗಾಯಗೊಂಡು ರಕ್ತಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಪಡೆದು ಹೊರಳಾಡಿದವು. ರಥಗಳು ಭಯರಸದ ನದಿಗಳಾಗಿ ಹರಿದೋಡಿದವು. ಕಾಲಾಳುಗಳ ದಂಡು, ಮಹಾ ಆಪತ್ತಿನ ಭಯದಿಂದ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಚದುರಿ ಹೋಯಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ನಾರದನು ಮೇಘಮಾರ್ಗದಿಂದ ಇಳಿದು ಇಂದ್ರನ

೧. ಅಸ್ತ ವಿದ್ಯಾಧರರಾಗಿ (ಗ) ೨. ಸೋಕಿಂ (ಕಖ)

ವಿಭವಾರ್ಥಂ ಸೈನ್ಯಮಂ ಪಾಲಿಸುವುದು ಸಮರಕ್ಕೇ ನೆರಂಬಾವುದೇ ವೀ
ರಭಟಂ ನೀಂ ಸೇನೆ ಬೆಂಗೊಟ್ಟೊಡೆ ಪೆಜದಗೆಯಲ್ ನಿನ್ನ ಶೌರ್ಯಪ್ರಭಾವ
ಕೃಭಿಭಾವಂ ಪ್ರೊರ್ದುಗುಂ ನಿಶ್ಚಯಮದನಜೀದೀ ನಿನ್ನ ವೇದಂಡಕೋದಂ
ಡಭುಜಾದಂಡಂಗಳಿಂದೊರ್ವನೆ ಗಿರಿಧರನೊಳ್ ಕಾದು ನೀಂ ವಜ್ರಪಾಣೀ ೭೮

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಧ್ವಂಧ್ವಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಗೆದಂದು ನಮುಚಿ ಎದ್ರಾವಣಂ ರಾವಣಾಂತಕನ
ಮೇಲ್ವಿರಾವಣಮಂ ಸಾರ್ಚಿ ನಿಂದ ಪದದೊಳ್ ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಸೋಪಹಾಸವಚನದಿಂ ಶಚಿಗಿಂತೆಂದಳ್

ಕುಲಗೋತ್ರವೈರಿಯುಂ ಬಲ
ದಲನನುಮೆಂದಮರಪತಿಯನೊಲ್ಲದೆ ಪ್ರೋದರ್
ಕುಲಗೋತ್ರವೀರಭಟರುಂ
ಬಲನಾಥರುಮುಂತುಮಮರರೇನೋಡುವರೇ ೭೯

ನಿನಗುಳ್ಳುದಂ ನಿಳಿಂಪಾ
ವನಿಜಮನೆನಗಿತ್ತೆ ನೀನಿದಲ್ಲು ವಿಚಿತ್ರಂ
ತನಗಿಲ್ಲದ ಪರಿಭವಮಂ
ದನುಜಾರಿ ಬಲಾರಿಗಿತ್ತನೆನಗಿದು ಚಿತ್ರಂ ೮೦

ವ|| ಎನೆ ಕೇಳ್ತು ಕಟ್ಟೇವಮುಂ ನೋವುಮಳವಿಗಟೆಯೆ ಶಚಿಯಿಂತೆಂದಳ್

ಎದುರಿಗೆ ಬಂದನು ೭೮. “ಪ್ರಭುಗಳು ಸೇನೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ವಿಭವಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ
ಹೊರತು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಅದರ ನೆರವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವರೆ? ವೀರಭಟನಾದ ನೀನೂ, ನಿನ್ನ
ಸೇನೆಯು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ಓಡಿತೆಂದು, ಹಿಂದೆಗೆದರೆ ನಿನ್ನ ಶೌರ್ಯಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ
ಕುಂದುಂಟಾಗುವುದು, ನಿಶ್ಚಯ, ಇದನ್ನರಿತು ನೀನು ನಿನ್ನ ಆನೆ, ವಜ್ರಾಯುಧ, ಬಿಲ್ಲು
ಭುಜದಂಡಗಳಿಂದ ಏಕಾಂಗದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಕಾದು ವಜ್ರಪಾಣಿ!” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.
ಇಂದ್ರನು ಆಗ ಧ್ವಂಧ್ವಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ, ರಾವಣಾಂತಕ (ಕೃಷ್ಣ)ನ ಮೇಲೆ
ಐರಾವತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆ, ಕುಚೋದ್ಯದ ನಗು ಮಾತಿನಿಂದ
ಶಚಿಗೆ ಹೀಗೆಂದಳು. ೭೯. “ಇಂದ್ರನು ಕುಲಗೋತ್ರಗಳಿಗೆ ವೈರಿ (ಕುಲಪರ್ವತಗಳಿಗೆ
ದ್ವೇಷಿ) ಬಲ (ಶಕ್ತಿ)ನಾಶಕ, (ಬಲಾಸುರನನ್ನು ಸೀಳಿದವನು) ಎಂದು ತಿಳಿದು ದೇವ
ಪತಿಯನ್ನು ಒಲ್ಲದೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರು. ಕುಲಗೋತ್ರಗಳ ವೀರಭಟರೂ ಬಲ (ಸೇನಾ)
ನಾಥರೂ ಆದ ಅಮರರು, ಸುಮ್ಮನೆ ಓಡುವರೇನು?! ೮೦. ನಿನಗೆ ಇದ್ದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವನ್ನು
ನೀನು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ. ಇದೇನೂ ವಿಚಿತ್ರವಲ್ಲ. ತನಗಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದ ಅಪಜಯವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು
ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಇದು ನನಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ!” ವ|| ಎನ್ನಲು ಅತಿಯಾದ
ವ್ಯಥೆಯೂ ಮತ್ಸರವೂ ನೋವೂ ಮಿತಿಮೀರಲು ಶಚಿಯು ಹೀಗೆಂದಳು.

ರಥಚರಣಪಾಣಿ ಬಲಮಂ
ಮಥಿಯಿಸೆ ಜಂಭಾರಿಗಾಯ್ತು ಗೀರ್ವಾಣಹತಿ
ವ್ಯಥೆ ನೀಂ ಗೀರ್ವಾಣಹತಿ
ವ್ಯಥೆಯಂ ಮತ್ತೇಕೆ ತಂಗಿ ಪಡೆದಪೆಯೆನಗಂ

೮೧

ದಿವಿಜರ್ ಸೋಲೆ ಸುರದ್ರುಮಂ ನಿನಗೆ ಸಾರ್ದತ್ತೆಂದು ಬೇಟೊಂದು ರೂ
ಪವಿಲಾಸಂ ಪೆಟೊಂದು ದೇಸಿ ಪೊಸತೊಂದುನ್ನಾದಮಾಗಿರ್ಪ ದ
ರ್ಪವಿದೇಂ ಪಿಂಗಿತೆ ಯುದ್ಧವಿಂದ್ರತರು ಕೈಸಾರ್ದತ್ತೆ ಮೇಣ್ ಕಾಣಲ
ಕೃವೃಪೇಂದ್ರೇಂದ್ರರೊಳಿಗಳೆಕ್ಕತುಳದಿಂದಂ ಗೆಲ್ಲಸೋಲಂಗಳಂ

೮೨

ವ|| ಎನಲತಿಚತುರೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯಂತೆಂದಳು

ಭಂಗಮೊಡರ್ಚೆ ನಿನ್ನ ವಚನಂ ನಿನಗಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಯಾದುದೇ
ಕಾಂಗದೆ ಕಾದೆ ನೋಡುವೆವುಪೇಂದ್ರಮಹೇಂದ್ರರೊಳಪ್ಪ ಗೆಲ್ಲಸೋ
ಲಂಗಳನೆಂಬೆಯೋಜಿನಿಪೇಂದ್ರನೊಳಾದುದು ಗೆಲ್ಲವಿಂದ್ರನೊಳ್
ಸಂಗಳಿಸಿತ್ತು ಸೋಲವಟೆದಂತುಟೆ ಕಾಳೆಗವೀ ಮಹೇಂದ್ರನಾ

೮೩

ವ|| ಎನೆ ತದೀಯ ಚತುರೋಕ್ತಿಗತಿಕುಪಿತೆಯಾಗಿ

೮೧. “ಚಕ್ರಪಾಣಿಯು ಸೇನೆಯನ್ನು ಮಥಿಸಲಾಗಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಗೀರ್ವಾಣಹತಿ (ದೇವತೆಗಳ
ಧ್ವಂಸ)ಯಾಯಿತು. ತಂಗಿ, ಮತ್ತೆ ನೀನೇಕೆ ನನಗೆ ಗೀರ್ವಾಣಹತಿಯನ್ನು (ವಾಗ್ಬಾಣಗಳ
ಹಿಂಸೆಯನ್ನು) ಉಂಟುಮಾಡುವೆ? ೮೨. ದೇವತೆಗಳು ಸೋತುದರಿಂದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು
ನಿನಗೆ ಬಂದಿತೆಂದು ಬೇರೊಂದು ರೂಪವಿಲಾಸವೂ ಬೆಡಗೂ ಹೊಸದಾದ ಒಂದು
ಉನ್ನಾದವೂ ಆಗಿರುವ ಈ ದರ್ಪವೇಕೆ! ಯುದ್ಧವು ನಿಂತುಹೋಯಿತೆ? ಕಲ್ಪತರು ನಿನ್ನ
ಕೈಗೆ ಸೇರಿತೆ? ಮತ್ತೆ ಆಗುವ ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರರ ಸಮಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಾಪಜಯಗಳನ್ನು
ಕಾಣಬಹುದು. ವ|| ಎನ್ನಲು ಅತಿಚತುರೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಹೀಗೆಂದಳು. ೮೩. “ಅಕ್ಕ,
ಭಂಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಮಾತೇ ನಿನಗೆ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದೆ. ಏಕಾಂಗದಿಂದ
ಕಾದಿದಾಗ ಉಪೇಂದ್ರ ಮಹೇಂದ್ರ (ಕೃಷ್ಣೇಂದ್ರ)ರಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಜಯಾಪಜಯಗಳನ್ನು
ನೋಡುತ್ತೇವೆ” ಎಂದು ನೀನು ಹೇಳುವ ಮಾತಿನ ಕ್ರಮದಿಂದಲೇ ಉಪೇಂದ್ರನಿಗೆ ಜಯವೂ
ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅಪಜಯವೂ ಸಂಘಟಿಸಿತು. ಈ ಮಹೇಂದ್ರನ ಕಾಳೆಗವು ಇನ್ನೇನು ತಿಳಿ
ದಂತೆಯೇ ಇದೆ. ವ|| ಎನ್ನಲು ಅವಳ ಚಾತುರ್ಯದ ಮಾತಿಗೆ ಶಚಿ ಅತಿ ಕೋಪಗೊಂಡು

೧. ಯೀಗೀರ್ವಾಣಾದಿ (ಕಗ) ೨. ಕೈಸಾರ್ದಲ್ಲಿ (ಖ) ೩. ಭಂಗಮೊಡರ್ಚೆ (ಕಗ)
೪. ನೆಂಬಯಾದಿಯಿ (ಕಗ) ೫. ಸೋಲದರಿವಂತುಟೆ (ಕಗ)

ಸಿಡಿಲೆನ್ನೋಪಂಗೆ ಶಸ್ತ್ರಂ ಮರದ ಗದೆ ಗಡಂ ನಿನ್ನ ಕಾಂತಂಗೆ ಕಾಯ್ತಿಂ
 ಗಡೆಗೊಂಡೈರಾವತೇಭಂ ಮದಧಿಪತಿಗೆ ವಾಹಂ ತ್ವದೀಶಂಗೆ ಗೃಧ್ರಂ
 ಗಡ ದೇವೇಂದ್ರತ್ವವೀ ಮತ್ಪತಿಗೆ ಪದವಿ ಗೋಪಾಲಕತ್ವಂ ಗಡಂ ನಿ
 ನ್ನೋಡೆಯಂಗಿನ್ನೇತಱ್ಱೋಳ್ ಮತ್ಪತಿಗೆ ದೊರೆ ಭವದ್ವಲ್ಲಭಂ ಸತ್ಯಭಾಮೇ ಉ

ವ|| ಎಂದು ಪೌಲೋಮಿ ನುಡಿಯಲಾ ನುಡಿಯನನುಕ್ರಮದಿಂ ನಿರಾಕರಿಸಲೆಂದು

ಅಸುರಯಮದಂಡವೆನಲು

ವಿಳಸುವ ಮಹಾಗದೆಯನಿಟಿಸಿ ವಜ್ರಮನಭವ

ರ್ಣಿಸಿದಪೆ ಕೇವಣದೊಳ್ ಕೀ

ಲಿಸಲಲ್ಲದೆ ವ್ವರವಂತದೇನಾಯುಧಮೇ

೮೫

ನಾಗಾಂತಕನೀ ಗರುಡಂ

ನಾಗನದೈರಾವತಂ ಪರಾಜಿತವಂತಾ

ನಾಗೇಂದ್ರನದಂ ಬಣ್ಣಿಸಿ

ನಾಗಾರಿಯನಕಟ ಗೃಧ್ರನೇಂದೇಟಿಪುದೇ

೮೬

ನುಡಿದಿರ್ ನಿಂದಿಸಿ ಗೋಪನೆಂದು ಹರಿಯಂ ಗೋಪತ್ವಮುಂಟೆಂತದೆಂ

ದೊಡೆ ಗೋವಾಚಕಮಪ್ಪ ನಾಕಮಹಿಮುಖ್ಯಾನೇಕವಸ್ತುತ್ಕರ

ಕ್ಕೊಡೆಯಂ ಮತ್ತಿಯನಿಂತು ನಿಮ್ಮ ನುಡಿ ನಂದಾಸ್ತೋತ್ರವಾಯ್ತಕ್ಕ ಕೇ

ಳ್ಳೊಡೆ ಮತ್ಕಾಂತಕೃತಪ್ರಸಾದಮೆ ವಲಂ ತ್ವತ್ಕಾಂತನಿಂದ್ರತ್ವಮುಂ

೮೭

೮೪. “ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ಸಿಡಿಲು ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ಕಾಂತನಿಗೆ ಮರದ ಗದೆಯಲ್ಲವೆ! ಕ್ರೌರ್ಯಕೋಪಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಐರಾವತವು ನನ್ನ ಅಧಿಪತಿಗೆ ವಾಹನ. ನಿನ್ನ ಪತಿಗೆ ವಾಹನವು ಹದ್ದಲ್ಲವೆ! ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ದೇವೇಂದ್ರತ್ವ ಪದವಿ, ನಿನ್ನೋಡೆಯನಿಗೆ ಗೋಪಾಲಕತ್ವವಲ್ಲವೆ! ಇನ್ನಾವುದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ನಿನ್ನ ವಲ್ಲಭನು ಸಮಾನನಾಗಿರುವನೇ, ಸತ್ಯಭಾಮೇ?!”
 ವ|| ಎಂದು ಶಚೀದೇವಿಯು ಹೇಳಲು ಆ ಮಾತನ್ನು ಅನುಕ್ರಮದಿಂದ ನಿರಾಕರಿಸಬೇಕೆಂದು,
 ೮೫. “ಅಸುರರಿಗೆ ಯಮದಂಡವೆನ್ನುವಂತೆ ಕ್ರೂರವಾಗಿರುವ ಮಹಾಗದೆಯನ್ನು ಕೀಳು ಮಾಡಿ, ವಜ್ರವನ್ನು ಅಭಿವರ್ಣಿಸುತ್ತೀಯೆ ನೀನು, ವಜ್ರವು ಆಭರಣಗಳ ಸಂದಿನಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತುವುದಕ್ಕೇ ಹೊರತು ಅದೊಂದು ಆಯುಧವೆ?!” ೮೬. “ಈ ಗರುಡನು ನಾಗಾಂತಕ (ನಾಗ = ೧ ಹಾವು ೨ ಆನೆ), ಐರಾವತವು ನಾಗ. ನಾಗೇಂದ್ರ (ಶೇಷ)ನೂ ಗರುಡನಿಂದ ಪರಾಜಿತನಾಗಿರುವನು. ಪರಾಜಿತವಾದ (ಐರಾವತ) ನಾಗನನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ, ನಾಗಾರಿ ಗರುಡನನ್ನು ಹದ್ದೆಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದೇ?” ೮೭. “ಅಕ್ಕ, ನೀವು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಗೋಪನೆಂದು, ನಿಂದಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದಿರಿ. ನಿಜವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಗೋಪತ್ವವು ಉಂಟು. ಗೋವಾಚಕವು ತಿಳಿಸುವ (ವಾಚ್ಯಾರ್ಥವಾದ) ಸ್ವರ್ಗಭೂಮಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಸಮೂಹಕ್ಕೆ

ವ|| ಎಂದು ಸತ್ಯಾಜಿತ್ಯನೂಜಿ ನುಡಿಯೆ ಪೌಲೋಮಿ ಕನಲ್ವು

ಒಂದು ನಿಟಲಾಕ್ಷಿ ಮಿಗಿಲುಂ
ಟೆಂದು ಹರಂ ತಾಳ್ವಿದಂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯನೆಂ
ದಂದು ಸಹಸ್ರವಿಲೋಚನ
ದಿಂದೆಸೆವಿಂದ್ರಂ ಹರಿಪ್ರಸಾದಸ್ಪೃಹನೇ

೮೮

ವ|| ಎನೆ ಸತ್ಯಾಜಿತಿ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು

ಉಸಿರಲ್ಲೇಡಿದನಕ್ಕ ಕೇಳೆವೆನಿಂದ್ರಂಗೆಮ್ಮ ಭಾವಂಗೆ ನೇ
ತ್ರಸಹಸ್ರಂ ದೊರೆಕೊಂಡ ದುಸ್ಥಿತಿಯನಾ ಹಾಸ್ಯೋಕ್ತಿಯಂತಿರ್ಕೆ ರಂ
ಜಸುಗುಂ ಕಣ್ ಪಲವೆಂಬೋಡೀಯವಯವಂ ಹೀನಾಧಿಕಂ ಲೇಸೆ ಮಾ
ಣ ಸದಾಳಾಪಮನಣ್ಣಿ ಕಾದುಗೆ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಂ ಸರೋಜಾಕ್ಷನೊಳ್

೮೯

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿಯೆ ತತ್ಸಂವಾದದೊಳ್ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯಿಂ ಶಚೀದೇವಿಗಾದ ವಾಕ್ವರಾಜ
ಯಮುಂ ವಸುದೇವಸುತನಿಂ ತನಗಾದ ರಣಪರಾಜಯಮುಂ ತನಗತಿಕ್ರೋಭಮಂ ಪಡೆಯೆ

ಗುಣಟಂಕಾರನಿನಾದವಾತ್ಮಗಳ ಹೂಂಕಾರಸ್ವನಂ ಲೋಲಕಂ
ಕಣ್ಣುಂಕಾರರವಂ ವಿಮುಕ್ತತರಭೀಂಕಾರಸ್ವರಂ ಕೇಳಲಾ
ಯ್ತುಣಕಂ ನೋಡಿರೆ ಕಾಣಬಾರದಿವನಸ್ತ್ರಾದಾನಸಂಧಾನಮೋ
ಕ್ಷಣವೇಗಂಗಳೆನಲ್ ಬಲಾರಿ ಕಪಿಡಂ ಬಾಣೋತ್ಪರಾಸಾರಮಂ

೯೦

ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನು ಅಧಿಪತಿ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ನಿಮ್ಮ ನುಡಿಯು ನಿಂದಾಸ್ತೋತ್ರವಾಗಿದೆ. ಕೇಳಿ, ನಿಮ್ಮ ಕಾಂತನ ಇಂದ್ರತ್ವವೂ ನಿಜವಾಗಿ ನನ್ನ ಕಾಂತನ ಅನುಗ್ರಹವೇ!” ವ|| ಎಂದು ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಹೇಳಲು ಶಚಿಯು ಬಹಳವಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿ, ೮೮. “ಹಣೆಯ ಕಣ್ಣೊಂದು ತನಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹರನು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವನೆನ್ನುವಾಗ ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಇಂದ್ರನು ಹರಿ (ಕೃಷ್ಣ) ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನೇ?!” ವ|| ಎನ್ನಲು ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಮುಗುಳುನಗೆ ನಕ್ಕು, ೮೯. “ಇದನ್ನು ಹೇಳಬೇಡಕ್ಕ, ನಮ್ಮ ಭಾವನಾದ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ (ಸಿಕ್ಕಿದ) ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿರುವೆನು. ಆ ಹಾಸ್ಯಕರವಾದ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ. ಹಲವು ಕಣ್ಣುಗಳು ಹೊಳೆಯುವುವು ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಯಾರಿಗೇ ಆಗಲಿ ಅವಯವವು ಹೀನವಾಗಿ ಅಥವಾ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಒಳ್ಳೆಯದೆ? ಈ ಅಸದ್ಭಾವವನ್ನು ಬಿಡು, ನಿಲ್ಲಿಸು, ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನು (ಇಂದ್ರನು) ಸರೋಜಾಕ್ಷ (ಕೃಷ್ಣ)ನೊಡನೆ ಪೌರುಷದಿಂದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಲಿ.” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಲು ಆ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯಿಂದ ಶಚೀದೇವಿಗಾದ ವಾಕ್ವರಾಜಯವೂ ವಸುದೇವಸುತನಿಂದ ತನಗಾದ ರಣಪರಾಜಯವೂ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಅತ್ಯುದ್ದೇಗವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿತು. ೯೦. ಆಗ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯ ಟಂಕಾರಧ್ವನಿಯೂ ಇಂದ್ರಕಂಠದ ಹೂಂಕಾರ ಧ್ವನಿಯೂ ಚಿಂಚಲವಾದ ಕಂಕಣಗಳ ಝಂಕಾರಶಬ್ದವೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಬಾಣಗಳ

ಪೀತಾಂಬರಧರನಂ ಪುರು
ಹೂತಶಿಲೀಮುಖನಿಕಾಯಮೇಷಗಿದುದಿನಿಸುಂ
ಪೂತ ನವಕರ್ಣಕಾರಕು
ಜಾತದೊಳೆಣಗುವ ಶಿಲೀಮುಖಾಳಿಯ ತೆಪದಿಂ

೯೦

ಹರಿಯಂ ಪ್ರತಾಪನಿಧಿಯಂ
ಶರಸಂಕುಲವೆಣಗಿಯುಂ ನಿರರ್ಥಕವಾದ
ತುರಿವರಿವ ದಾವಶಿಖಿಯೊಳ್
ಪರಿತಂದೆಣಗುವ ಪತಂಗವಿತತಿಯ ತೆಪದಿಂ

೯೧

ವ|| ಆ ಸಮಯದೊಳ್

ಪೊಲಗಿಡೆ ಸಹಸ್ರನೇತ್ರಂ
ಸಲೆ ನಿಲೆ ಕಣೆ ಕಣೆಯನೊರಸಿ ಗಟೆ ಗಟೆಯಂ ತ
ಳ್ತಲಗಲಗನೊರಸಿ ಪಾಯ್ತರೆ
ಜಲಜಾಕ್ಷಂ ಲಕ್ಕಲೆಕ್ಕದಿಪುಗಳನೆಚ್ಚಂ

೯೨

ವ|| ಅಂತು ವಿಷ್ಣುಜಿಷ್ಣುಗಳ್ ಪರಸ್ಪರಂ ಶರವರ್ಷಮಂ ಕಟಿಯು

ಒಂದೊಂದಂ ಮಾರ್ತಾಗಿದು
ವೊಂದೊಂದಂ ಮೊನೆಯ ಕಿಚ್ಚಿನಿದುರುಪಿದುವೊಂ
ದೊಂದಂ ಕಡಿದಿಕ್ಕಿದುವೊಂ
ದೊಂದಂ ಏಳಿಂದೆ ಸೀಳ್ತುವಂಬಂಬರದೊಳ್

೯೪

ಭೀಂಕಾರಸ್ವರವೂ ಕೇಳಿಸಿತು. ಇದೇನೋ ಕುಚೋದ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇವನು ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಹೂಡುವ, ಬಿಡುವ ವೇಗಗಳನ್ನು ನೋಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತೆ ಇಂದ್ರನು ಬಾಣಸಮೂಹದ ಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆದನು. ೯೦. ಇಂದ್ರನ ಶಿಲೀಮುಖಗಳ (ಬಾಣಗಳ) ಸಮೂಹವು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಹೊಬಿಟ್ಟಿರುವ ಹೊಸ ಬೆಟ್ಟದಾವರೆಯ ಮರದಲ್ಲಿ ಎರಗುವ ಶಿಲೀಮುಖಗಳ (ತುಂಬಿಗಳ) ಸಮೂಹದಂತೆ ಎರಗಿತು. ೯೧. ಉರಿಯು ಹರಡುತ್ತಿರುವ ಕಾಡುಕಿಚ್ಚಿಗೆ ಓಡಿಬಂದು ಬೀಳುವ ದೀಪದ ಹುಳುಗಳಂತೆ ಇಂದ್ರನ ಬಾಣಗಳು ಪ್ರತಾಪನಿಧಿಯಾದ ಹರಿಯನ್ನು ಮುತ್ತಿಯೂ ನಿರರ್ಥಕವಾದವು. ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೯೨. ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನು ದಿಕ್ಕುಗಿಡುವಂತೆ, ಬಾಣವು ಬಾಣವನ್ನು ತೀಡಿ, ಗರಿಯು ಗರಿಯನ್ನು ತಡೆದು, ಅಲಗು ಅಲಗನ್ನು ಒರಸಿ ಹಾರುತ್ತಿರಲು ಕೃಷ್ಣನು ಲಕ್ಷಸಂಖ್ಯೆಯ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ವಿಷ್ಣುಜಿಷ್ಣುಗಳು (ಕೃಷ್ಣೇಂದ್ರರು) ಪರಸ್ಪರ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆಯಲು ೯೪. ಬಾಣಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ತಾಕಿದುವು. ಒಂದು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಪಿಳುಕಿನಿಂದ

ನರನೀ ವಜ್ರಯ ಸೂನುವಾದಿನಿತಲಿಂ ಬಿಲ್ವಲೈಯಿಂ ಲೋಕದೊಳ್
ಪಿರಿಯಂ ತಾನೆನೆ ವಜ್ರಗಾವನೊ ಸಮರ ಬಿಲ್ವಲೈಯಿಂದೆಂಬಿನಂ
ಶರದಿಂದಂ ಶರಮಂ ನಿವಾರಿಸಿ ಮಹಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆಚ್ಚು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಮಂ
ಹರಿಶೌರ್ಯಂ ಹರಿ ತೋಟೆದಂ ಹರಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಂ

೯೫

ಅರಿದಲ್ಪಂದಿನ ರಾವಣಪ್ರಮುಖದೈತ್ಯಾಧೀಶರಂ ಗೆಲ್ವದೀ
ಸುರಚಕ್ರೇಶನನಾಂತು ಗೆಲ್ವದರಿದೆಂದಾಗಳ್ ಜಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯೊಳ್
ಹರಿಗಂ ಸಂಶಯಬುದ್ಧಿಯಾದುದೆನೆ ಬೇಣುತ್ಪೇಕ್ಷಿಸಲ್ ಬೇಱಿ ಬಿ
ತ್ತರಿಸಲ್ ಬೇಣುಭವರ್ಣಿಸಲ್ ಪವಣೆ ಬಾಹಾವಿಕ್ರಮಂ ಶಕ್ತನಾ

೯೬

ವ|| ಆಗಲಾ ಸುಪರ್ವರಾಜಂ ಸುಪರ್ವಮೆನಿಸಿದ ಪರ್ವತಾಸ್ತ್ರಮಂ ತೊಟ್ಟು ತೊಟ್ಟುನಿಪೆ

ತಂಡದಿನಲಗಿನ ಮೊನೆಯೊಳ್
ಖಂಡಿತಮದ್ರಿಗಳನುಗುಳ್ಳು ಪರ್ವತಶರಮಂ
ಖಂಡಿಸಿದನಕಾಂಡತಟ
ತ್ಯಾಂಡಾಭ ಪವಿಪ್ರಕಾಂಡಕಾಂಡದೆ ಕೃಷ್ಣಂ

೯೭

ವ|| ತದನಂತರಂ

ಶಿಖಿಯುಂ ಧೂಮಮುಮಲಗಿನ
ಮುಖದೊಳ್ ಪೊಳಮಡುವಿನಂ ಶತಕ್ರತು ತೊಟ್ಟುಂ
ಶಿಖಿಬರ್ಹವಸನಯುತನಂ
ಶಿಖಿನಾಮಿಗ್ರಹಸಮಗ್ರಮಂ ಶಿಖಿಶರಮಂ

೯೮

ಸೀಳಿದವು. ೯೫. ಅರ್ಜುನನು ಈ ಇಂದ್ರನ ಮಗನಾದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಬಿಲ್ಲಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೇಲಾದವನೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡನೆಂದ ಮೇಲೆ ಬಿಲ್ಲಿನ ಬಲದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಮನಾದವರು ಯಾರಿರುವರು ಎನ್ನುವಂತೆ ಇಂದ್ರನು ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಣವನ್ನು ಬಾಣದಿಂದಲೇ ನಿವಾರಿಸಿ, ಮಹಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊಡೆದು, ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ೯೬. ಹಿಂದಿನ ರಾವಣನೇ ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸಾಧೀಶರನ್ನು ಗೆದ್ದುದು ಅಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ, ಈಗ ಈ ಸುರಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಗೆಲ್ಲುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಆಗ ತನಗೆ ಜಯವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಸಂಶಯಬುದ್ಧಿಯಾಯಿತೆನ್ನುವಾಗ ಇಂದ್ರನ ಬಾಹುಪರಾಕ್ರಮವು ಉತ್ಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೂ ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ವರ್ಣಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವೆ?! ವ|| ಆಗ ಆ ದೇವರಾಜನು ಒಳ್ಳೆಯ ಗೆಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳುದು ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ಪರ್ವತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ತಟ್ಟನೆ ಹೊಡೆದನು. ೯೭. ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅಲಗಿನ ಮೊನೆಯಿಂದ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಉಗುಳುವ ಆ ಪರ್ವತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವಿದ್ಯುದ್ಬಾಣದಂತಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಜ್ರಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ತುಂಡುಮಾಡಿದನು. ವ|| ಆ ಮೇಲೆ ೯೮. ಇಂದ್ರನು ನವಿಲುಗರಿಯ ಗರಿ (ವಸ್ತ್ರ)ಯುತವಾದ ಆಗ್ನೇಯವೆಂಬ ಸಾರ್ಥಕವಾದ ಹೆಸರಿನ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅದರ

ವ|| ಆ ಮಹಾಮಾರ್ಗಣಕ್ಕೆ

ಶರಧಿಯನುಗುಟ್ಟಿ ಶರಮಂ
ಶರಧಿಯನಸುರಾರಿ ತೆಗೆದು ತೊಟ್ಟೆಚ್ಚಂ ಜ್ಯಾ
ಸ್ವರವೆಸೆಯೆ ಪುಂಖಕಾರ್ತ
ಸ್ವರವಿಭವಾರುಣಸಮಗ್ರಮಂ ವಾರುಣಮಂ

೯೯

ವ|| ಆ ವಾರುಣಾಸ್ತ್ರದಿಂದಾಗ್ನೇಯಾಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರತಿಹತಮಾಗೆ

ಪಗೆ ಕೌಶಿಕಂಗೆ ಪಗಲೀ
ಪಗಲಂ ಕಿಡಿಸಿದನದರ್ಕೆ ಕೌಶಿಕನೆನುತುಂ
ನಗೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಕೌಶಿಕ
ನಗೆಯೆತ್ತಿದನಂಧಕಾರಶರದಿಂ ಪಗಲಂ

೧೦೦

ವ|| ಅದಂ ಕಂಡು

ಮಣಿಪುಂಖಚಿತ್ರಭಾನು
ಪ್ರಣಿಚಿತಮಂ ಚಿತ್ರಭಾನುಶರಮಂ ವಿಲಯೋ
ಲ್ಬಣಚಿತ್ರಭಾನುಶಿಖಿಯೋಳ್
ತೋಣೆಯೆನಿಪುದನಸುರವೈರಿ ತೊಟ್ಟಾದೆಚ್ಚಂ

೧೦೧

ವ|| ಆ ಮಾರ್ತಂಡಕಾಂಡಂ ತಿಮಿರಶರಾತಿರೇಕಮಂ ತೊಳ್ಳೆ

ನಿಜಮುಖವಿಷಾಗ್ನಿದಗ್ಧ
ತ್ರಿಜಗಂ ಶರಮಿಂತಿದೆಂದು ಸಕಲಗ್ರಹಮಂ
ದು ಜನಿಸೆ ಶಚೀಭುಜಂಗಂ
ಭುಜಂಗಬಾಣದೆ ಭುಜಂಗತಲ್ಪನನೆಚ್ಚಂ

೧೦೨

ಅಲಗಿನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊಗೆಯೂ ಉರಿಯೂ ಹೊರಡುವಂತೆ ತೊಟ್ಟನು. ವ|| ಆ ಮಹಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ೯೯. ಕೃಷ್ಣನು ಪಿಳುಕಿನ ಸುವರ್ಣದ ವೈಭವದ ಕೆಂಪಿನಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದುದೂ, ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ಉಗುಳುತ್ತಿರುವುದೂ ಆದ ವಾರುಣಶರವನ್ನು ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ತೆಗೆದು ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟು ಹೊಡೆದನು. ವ|| ಆ ವಾರುಣಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಆಗ್ನೇಯಾಸ್ತ್ರವು ಪ್ರತಿಹತವಾಯಿತು. ೧೦೦. ಕೌಶಿಕ(ಇಂದ್ರ)ನು ಅಂಧಕಾರಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಹಗಲನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು. (ಕೌಶಿಕನಿಗೆ) ಗೂಬೆಗೆ ಹಗಲು ಹಗೆ (ಯಾದದ್ದು) ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಹಗಲನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದನು.” ಎಂದು ಸತ್ಯಭಾಮೆ ನಕ್ಕಳು. ವ|| ಅದನ್ನು ನೋಡಿ. ೧೦೧. ಕೃಷ್ಣನು ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಬಾಣದ ಪಿಳುಕಿನ ವಿಚಿತ್ರ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಪ್ರಲಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಬಣಗೊಂಡ ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿಗಳ ಜತೆಯದು ಎನ್ನಿಸುವ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಹೊಡೆದನು. ವ|| ಆ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ್ರವು ಅಂಧಕಾರಾತಿರೇಕವನ್ನು ಓಡಿಸಿತು. ೧೦೨. ಶಚೀಪತಿಯು ಈ ಬಾಣವು (ಅಸ್ತ್ರವು) ತನ್ನ ಬಾಯಿ ವಿಷಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನು ಸುಟ್ಟುದು ಎಂದು, ಸಕಲಗ್ರಹವೂ

ಅಗಸೂದನನೆಚ್ಚ ಮಹೋ
ರಗಶರಮಂ ಸಿದ್ಧಸಾಧ್ಯಯಕ್ಷಪ್ರಮುಖರ್
ಖಗರಚ್ಚರಿವಡೆ ತಟಿದಂ
ಖಗಪತಿ ಜಗದಿಂ ಖಗೇಂದ್ರವಾಹನನೆಡೆಯೋಳ್

೧೦೩

ವ|| ಅದರ್ಕೆ ಬೆಕ್ಕಸಂಬಟ್ಟು ಮಘವನಮೋಘ ಮೇಘಬಾಣದಿಂದಿಸೆ

ಪರುಷಸ್ತನಿತಮನಚಿರಾಂ
ಶುರುದ್ಧಮಂ ಮೇಘಚಯಮನುಗುರುತ್ತುಂ ಪು
ಷ್ಕರದಿಂ ಬರ್ಪಾ ಪುಷ್ಕರ
ಧರಶರಮಂ ಪುಷ್ಕರಾಕ್ಷನೀಕ್ಷಿಸಿ ಕಂಡಂ

೧೦೪

ವ|| ಅಂತು ಕಂಡು ಕಾಂಡಧಿಯಿನೇಣವಾಹನಬಾಣಮಂ ತೆಗೆದು ತೊಡರ್ಚೆ

ಅಭಿಭವಿಸಿದನಿನ್ನಮರ
ಪ್ರಭುವಂ ಮುನಿದೀ ಪ್ರಭಂಜನಂ ತಾನೆಂದೆಂ
ಬಭಿನುತಿ ನೆಗಟಿ ನಿಶಾಟ
ಪ್ರಭಂಜನಂ ತತ್ಪ್ರಭಂಜನಾಸ್ತ್ರದಿನೆಚ್ಚಂ

೧೦೫

ವ|| ಆ ಪ್ರಭಂಜನಪ್ರಹರಣಂ ಮೇಘಮಾರ್ಗದೊಳೆ ಮೇಘಬಾಣಮಂ ಪ್ರತಿಹತಂ
ಮಾಡೆ ನಾಡೆಯುಂ ಮುಳಿದು

ಅಂಜುವಂತೆ ಸರ್ಪಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಶೇಷಶಯನನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ೧೦೩. ಇಂದ್ರನು ಹೊಡೆದ
ಮಹೋಗ್ರವಾದ ಸರ್ಪಶರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಸಾಧ್ಯಯಕ್ಷರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಆಶ್ಚರ್ಯ
ಪಡುವಂತೆ ಗರುಡವಾಹನನು ಗರುಡಬಾಣದಿಂದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ತುಂಡುಮಾಡಿದನು.
ವ|| ಇಂದ್ರನು ಅದಕ್ಕೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು, ಅಮೋಘವಾದ ಮೇಘಬಾಣದಿಂದ
ಹೊಡೆದನು. ೧೦೪. ಕಠಿನವಾದ ಗುಡುಗು ಮಿಂಚುಗಳುಳ್ಳದೂ ಮೋಡಗಳ ಗುಂಪನ್ನೇ
ಉಗುಳುವುದೂ ಆಗಿ ಆಕಾಶದಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆ ಮೇಘಬಾಣವನ್ನು ಕಮಲಾಕ್ಷನು
ನೋಡಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೃಷ್ಣನು ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು
ತೆಗೆದು ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟು, ೧೦೫. ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ವಾಯುವು ಇನ್ನು
ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವನು ಎಂಬ ಸ್ತುತಿಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಲು ಕೃಷ್ಣನು ಆ
ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ವ|| ಆ ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತ್ರವು ಮೇಘಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ಆ
ಮೇಘಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರತಿಹತಮಾಡಿತು. ಆಗ ಇಂದ್ರನು ಅತಿಯಾಗಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು

೧. ಬಗೆವ (ಖ) ೨. ಪುಷ್ಕರಶರಮಂ (ಕ) ಪುಷ್ಕರಶರಮಂ ಸಲೆ (ಗ)
೩. ಮಹಾಪ್ರಭಂಜನನುತನೆಂ (ಕಗ) ೪. ಪ್ರಭಂಜನಪ್ರದರಂ (ಕಗ) ಪ್ರಭಂಜನಶರದಿಂ (ಖ)

ಹರನೇತ್ರವಕ್ಷಿಯುಂ ಸಂ

ಹರಣಾಗ್ನಿಯುಮಿದಳಿ ಕಾಯ್ವನೋಳ್ ದೊರೆಯಕ್ಕುಂ

ದೊರೆಯಲ್ತು ಗರ್ಜನಾಡಂ

ಬರದಳಿದರ್ಕೆನಿಪ ವಜ್ರದಿಂ ವೃಷನಿಟ್ಟಂ

೧೦೬

ಪೊಳೆಪಿಂ ಸಿಡಿಲ್ತು ಕೆಂಡದ

ಮಲೆಯಂ ಕಟಿವೆಸಕದಿಂದೆ ಬರ್ಪುದನಾಗಳ್

ಘಟಿಲನೆ ಪಿಡಿದಂ ಮಿಂಚುಂ

ಬುಲುವಂ ಪಿಡಿದಂತೆ ವಜ್ರಮಂ ದನುಜಹರಂ

೧೦೭

ಕುಳಿಶಂ ಪ್ರತಿಹತಮಾದೊಡ

ಮೊಳಿ ಸಾರದೆ ಸೋರ್ವ ಮದದಿಭೇಂದ್ರಮನಾಖಂ

ಡಳನಣೆದು ನೂಂಕಿದಂ ಮಾ

ಪೊಳವಿನಮಂಕುಶದ ಪೊಳೆಪು ದಿಗ್ಭಿತ್ತಿಗಳೊಳ್

೧೦೮

ವಾರಣರಣದೆ ಮದೀಯಾ

ಧೋರಣ ರಣವಿದೈ ಮೆಲಿಗುಮೆಂದಿದ್ರನ ಸಾ

ಧಾರಣರಣರಭಸೋದ್ಯಮ

ಕಾರಣರಣಿ ಪಟಹಲಟಹನೆಯ್ದನಿಭದಿಂ

೧೦೯

ತಾರಾಚಳನಂ ಜನಿಯಿಸೆ

ತಾರಾಚಳದೊಡನೆ ರೋಹಣಂ ಪೋರ್ದುದೆನಲ್

ವಾರಣದೊಡನೆ ಖಗಪ್ರಭು

ವಾರಣದೊಳ್ ಪೋರ್ದು ಚತ್ರವಿಧದಿಂ ಪೊಣರ್ದಂ

೧೧೦

೧೦೬. ಹರನ ನೇತ್ರಾಗ್ನಿಯೂ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಯೂ ಇದರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮವಾಗುವುದು ಗರ್ಜನೆಯ ಆಡಂಬರದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮವಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸುವ ವಜ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ೧೦೭. ಹೊಳೆದು ಸಿಡಿದು ಕೆಂಡದ ಮಲೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ ಬಂದ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಮಿಂಚುಹುಳುವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ತಟ್ಟನೆ ಹಿಡಿದನು. ೧೦೮. ವಜ್ರಾಯುಧವು ಪ್ರತಿಹತವಾದರೂ ಹಿಂಜರಿಯದೆ ಇಂದ್ರನು ಮದೋದಕವು ಸೋರುತ್ತಿರುವ ಐರಾವತವನ್ನು ಅಂಕುಶದ ಹೊಳಪು ದಿಗ್ಭಿತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತಿರಲು ಅದರಿಂದ ಪೀಡಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟನು. ೧೦೯. ಆನೆಗಳ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗಜಾರೂಢ ರಣವಿದೈಯು ಪ್ರಕಾಶವಾಗುವುದು ಎಂದು ಇಂದ್ರನು ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಯುದ್ಧಾಸಕ್ತಿಯ ರಭಸದಿಂದ ಭೋರ್ಗರೆವ ಭೇರಿಗಳ ವಿಲಾಸ ಧ್ವನಿಯಾಗುತ್ತಿರಲು, ಆನೆಯ ಮೇಲೇರಿ ಬಂದನು. ೧೧೦. ಆಗ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಚಲಿಸುವ ಹಾಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆಟ್ಟದೊಡನೆ ರೋಹಣಗಿರಿಯು ಹೋರಾಡಿತ್ತು ಎನ್ನುವಂತೆ ಐರಾವತದೊಡನೆ ಗರುಡನು

ಅತಿವಾತಾಘಾತದಿಂ ಬೆಳುಗ್ಗಲೆ ನೆಲಗೆ ಬಿಟ್ಟತ್ತೆನಲ್ ತಾಕ್ಷ್ಮಪಕ್ಷಾ
ಹತಿಯಿಂದೈರಾವತಂ ತೊಟ್ಟನೆ ತೊಳೆ ದಿವದಿಂ ಪಾರಿಯಾತ್ರಾದ್ರಿಯೊಳ್ ಬೀ
ಱಿ ತದೀಯನಾನುಪ್ರಯಾತಂ ಗರುಡನೆಱಗಲಂತಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಾಮಭಂಗಾ
ಸ್ಥಿತನಾಗಿದೊಂದ್ರನಂ ನೋಡುತೆ ರಣದೊಳುಪೇಂದ್ರಂ ಸಕಾರುಣ್ಯನಾದಂ ೧೧೧

ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾಘಟೇಘಟಿತಾರಘಟ್ಟ ಘಟನಾಸ್ವತಂತ್ರ
ನಿಜಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಚಕಿತಸಕಲಾಮ್ನಾಯತಂತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ
ಶ್ರೀಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ
ವಿಜಯಮಹಾಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ಪಾರಿಜಾತಹರಣ ಸತ್ಯ
ಭಾಮಾಪೌಲೋಮಿಸೋಪಹಾಸವಚನ
ಸುರೇಶ್ವರಾಪಜಯವರ್ಣನಂ
ತ್ರಯೋದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ವಿಚಿತ್ರವಿಧದಿಂದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ೧೧೧. ಅತಿಯಾದ ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ
ಬಿಳಿಯ ಮೋಡವೇ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿತು ಎನ್ನುವಂತೆ ಗರುಡನ ರೆಕ್ಕೆಯ ಬಲವಾದ ಏಟಿನಿಂದ
ಐರಾವತವು ತಟ್ಟನೆ ಆಕಾಶದಿಂದ ಪಾರಿಯಾತ್ರಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ
ಗಮಿಸಿದ ಗರುಡನು ಅಲ್ಲೂ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲೂ ಯುದ್ಧ ಪರಾಜಯವನ್ನು ಪಡೆದ
ಇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೃಷ್ಣನು ಕರುಣೆಯುಳ್ಳವನಾದನು. ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲ ಭವಾಂಡ
ಮಾಲಾ... ಘಟನಾ ಸ್ವತಂತ್ರ.... ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ ಶ್ರೀಪಾದ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರ
ಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪಾರಿಜಾತಹರಣ ಸತ್ಯಭಾಮಾ
ಶಚಿಯರ ಕುಚೋದ್ಯವಚನ ಸುರೇಶ್ವರಾಪಜಯವರ್ಣನೆಗಳ ಹದಿಮೂರನೆಯ
ಆಶ್ವಾಸ.

ಚತುರ್ದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀದಸಖಂ ಪುರರಿಪು ಬಿ
ಲೋದಕಪತಿನಾಮನಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿದನಾಗಿ
ರ್ದಾ ದೇವೇಂದ್ರನ ಪರಿಭವ
ಖೇದವನಾಟಿಸಿ ಬಟಿಕ್ಕುಪೇಂದ್ರಂಗಿಂದಂ

೧

ನೆಱಿಪಲ್ ಪೂಣೈಯನಮರರೊ
ಳಿಟಿವುದಿದೇಗಣಿದಮಮರಹಿತನಚ್ಚುತ ನೀ
ನಿಟಿವುದನುಚಿತವದರ್ಕಾ
ನಟಿಪುವೆನೊಂದಮರರಹಿತಮನೆನ್ನಭಿಮತಮಂ

೨

ವ|| ಅಂತದಾವುದೇನೆ, ಕೃತಯುಗಾಂತರಾಳದೊಳ್ ಮಯವಿದ್ಯುನ್ನಾಲಿತಾರಕಾಕ್ಷದಾನವರ್ ದುರಾಸದಮುಮಂತರಿಕ್ಷಚಾರಿಯುಂ ಸಂಚಾರವೇಗ ದುರ್ಲಕ್ಷ್ಯಮುಮೆನಿಸಿದಾ ತ್ರಿಪುರಮಂ ಜಗನ್ಮಯರಥಾರೂಢನಾಗಿ ನಾಗರಾಜಜ್ಯಾಲತಾರೋಪಿತ ಮೇರುಚಾಪದಿಂ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಮಂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ನಿಟಲೇಕ್ಷಣಾಶುಶುಕ್ಷಣೆಯಿಂದಮಂದಾನುರುಪೆ ದಗ್ಧಶೇಷದಾನವರ್ ಬಟಿಕ್ಕು ನಿರ್ಬಂಧದಿಂ ದಿವ್ಯಸಹಸ್ರವರ್ಷಮುಗ್ರೋಗ್ರತಪಮಂ ಮಾಡಿ ತಾವನಗಸಾಧ್ಯರುಂ ಮುನ್ನಿನಿಂ ದ್ವಿಗುಣಸಾಹಸರುಂ ದ್ವಿಗುಣಸೈನ್ಯರುಂ ದ್ವಿಗುಣದೋರ್ವಳಚತುರ್ವಳರುಮಪ್ಪಂತು ಪಿತಾಮಹನಿಂ ಮಹಾವರಂಗಳಂ ಪಡೆದು ಮುನ್ನಂತರಿಕ್ಷಚರ ತ್ರಿಪುರವಾಸಿಗಳೇಗಳ್ ಭೂವಿವರಗತ ಪಟ್ಟುರನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದರ್, ಅವಂದಿರಂ ನಿಕುಂಭದಾನವೇಶ್ವರಪುರಸ್ಸರಂ ಕ್ಷಯಮನೈದಿಸಿ ಯಮಪುರಮಂ ಪುಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ

೧. ಶ್ರೀದ (ಕುಬೇರ) ಸಖಿನಾದ ಈಶ್ವರನು ಬಿಲ್ವೋದಕ ಪತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನವನು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು, ದೇವೇಂದ್ರನ ಪರಿಭವದುಃಖವನ್ನು ಆರಿಸಿ, ಬಳಿಕ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೨. “ನಿನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ಯಾವ ಲೆಕ್ಕ? ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಿತನಾದ ಅಚ್ಯುತಾ! ನೀನು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಇರಿಯುವುದು ಅನುಚಿತ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ನನಗೆ ಅಭಿಮತವಾದ ಒಂದು ದೇವ ಹಿತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ವ|| “ಅದು ಯಾವುದೆಂದರೆ, ಕೃತಯುಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಯ, ವಿದ್ಯುನ್ನಾಲಿ, ತಾರಕಾಕ್ಷರು ಹಿಡಿಯಲು ಕಷ್ಟವಾದುದೂ ಅಂತರಿಕ್ಷಸಂಚಾರಿಯೂ ನೋಡಲಾಗದ ಸಂಚಾರವೇಗವುಳ್ಳುದೂ ಆದ ತ್ರಿಪುರವನ್ನು ಜಗನ್ಮಯರಥವನ್ನೇರಿ ನಾಗರಾಜನನ್ನೇ ಹೆದೆ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನಾಗಿ ಏರಿಸಿದ ಮೇರುಪರ್ವತಚಾಪದಿಂದ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಹಣೆಗಣ್ಣಿನ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಅಂದು ನಾನು ಉರಿಸಿದೆನಲ್ಲವೆ? ಆಗ ಸುಟ್ಟುಳಿದ ರಾಕ್ಷಸರು ನಿಯಮದಿಂದ ದಿವ್ಯಸಹಸ್ರವರ್ಷ ಅತ್ಯುಗ್ರತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ, ತಾವು ನನಗೆ ಅಸಾಧ್ಯರೂ ಮೊದಲಿಗಿಲ್ಲದ ದ್ವಿಗುಣ ಸೈನ್ಯವುಳ್ಳವರೂ ದ್ವಿಗುಣ ಬಾಹುಬಲಚತುರ್ಬಲವುಳ್ಳವರೂ ಆಗುವಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಮಹಾವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಮುಂಚೆ ಅಂತರಿಕ್ಷಸಂಚಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದವರು ಈಗ ಭೂವಿವರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪಟ್ಟುರನಿವಾಸಿಗಳಾಗಿರುವರು. ಅವರನ್ನು ನಿಕುಂಭ

ಪಟ್ಟುರವನಮೋಘಾಬಾಣೌಘವಹ್ನಿಯಿಂದುರುಪಿ ನಿನ್ನದೊಂದಭಿನವವಿಜಯಕೀರ್ತಿಯಂ ಕೈಕೊಳ್ಳದೆಂದು
ಕಾಳಕೂಟಧರಂ ಪೇಲಿ ಮಾನವಜನ್ಮ ನಾಟಕಧರಂ ಕೈಟಭಾಂತಕನಂತೆಗೆಯ್ವನೆಂದಾ ಬಲ್ಲೋದಕೇಶ್ವರಂಗೆ
ಪೊಡವಟ್ಟಾ ಪ್ರದೇಶದಿಂ ತಳದುರ್ಗ ಗರುಡವಾಹನಂ ಶರದಂಬುವಾಹಸುಭಗನಭೋವೀದಿಯಿಂ
ದ್ವಾರಾವತಿಗೆಟ್ಟುಂದು

ತಳೆಯುತ್ತುಂ ಪೊರನಾರೀಜನದ ವಿಮಲ ಶೇಷಾಕ್ಷತಾನೀಕಮಂ ಕೈ
ಕೊಳುತುಂ ಬಂಧುವೃಜಾಶೀರ್ವಚನನಿಚಯಮಂ ಕೇಳುತುಂ ತೂರ್ಯಘೋಷಂ
ಗಳನೊಲ್ಲಾಲೋಕಿಸುತ್ತುಂ ಪುರದ ಸಿರಿಯನಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರಂ ಮಂ
ಗಳವಸ್ತುಸ್ತೋಮದಿಂ ರಂಜಿಸುವರಮನೆಯಂ ಪೊಕ್ಕನುತ್ತಾಹದಿಂದಂ

ವ|| ಅಂತು ಪೊಕ್ಕು ಸುಖಸಂಕಥಾವಿನೋದದಿಂದಿರೆ ಶರತ್ಸಮಯಾನಂತರಂ

“ಅಣಿಯರವಾಡಿ ಮೂಡಗಡಲೋಳ್ ತೆರೆಮಾಲೆಯನೆತ್ತಿ ದೇವವಾ
ರಣಕರಶೀಕರೋತ್ಥರಮನಾಂತು ಶಚೀರಮಣಾಭೀಷೇಕವಾಃ
ಕಣನಿಕುರುಂಬಮಂ ತಳೆದು ಬಂದೆಸಗಿತ್ತತಿಶೈತ್ಯಕಾರಣಂ
ಪ್ರಣಯ^೨ ವಿಮುಕ್ತ ವಲ್ಲಭವಿದಾರಣವಿಂದ್ರದಿಶಾಸಮೀರಣಂ

ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನೊಡನೆ ನಾಶಮಾಡಿ, ಯಮಪುರವನ್ನು ಸೇರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಷಟ್ಪುರವನ್ನು ಅಮೋಘ ಬಾಣಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಉರಿಸಿ, ನಿನ್ನದೊಂದು ನವೀನ ವಿಜಯ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಮನುಜ ಜನ್ಮನಾಟಕಧಾರಿಯೂ ಕೈಟಭಾಂತಕನೂ ಆದ ಕೃಷ್ಣನು “ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವೆನು” ಎಂದು, ಬಿಲ್ವೋದಕೇಶ್ವರನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ, ಆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹೊರಟು ಗರುಡನನ್ನೇರಿ, ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೋಡಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಿಂದ ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಬಂದನು. ೩. ಪುರನಾರಿಯರ ವಿಮಲ ಶೇಷಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂಧುಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ, ಮಂಗಳವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಪುರದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಅಂತಃಪುರ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತ ಮಂಗಳವಸ್ತು ಸಮೂಹದಿಂದ ರಂಜಿಸುವ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದನು. ೪. ಹಾಗೆ ಸೇರಿ ಸುಖಸಂಕಥಾವಿನೋದದಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಶರತ್ಕಾಲವಾದ ಬಳಿಕ ೫. ಪೂರ್ವಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಟವಾಡಿ ತೆರೆಯ ಸಾಲನ್ನೆತ್ತಿ ಇಂದ್ರನ ಐರಾವತದ ಸೊಂಡಲಿನ ತುದಿಯ ತುಂತುರುಹನಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಶಚೀರಮಣನ ಅಭಿಷೇಕದ ನೀರಿನ ಹನಿಗಳನ್ನು ತಳೆದು, ಅತಿ ಶೈತ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಮಿತ್ತವೂ ವಿರಹಿತರಾದ ಪ್ರಿಯಜನರನ್ನು ಪ್ರಣಯಕಾರಣದಿಂದ ಸೀಳುವುದೂ ಆದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ಗಾಳಿಯು

೧. ವಾರನಾರೀಜನದ ತಳಿವ (ಖ) ೨. ಅಣೆಯರಮಾಗಿ ಮೂಡಗಡಲಿಂ (ಖ)
೩. ವಿಯುಕ್ಕ (ಖ)

ಹಿಮಮನಲರ್ಚ ತೀಡೆ ಪವನಂ ವನಮಾಲೆಗೆ ಪೋಯ್ತು ವಿಭ್ರಮಂ
ಭ್ರಮರನಿಪೇವ್ಯಮಾಯ್ತು ಕುಮುದಂ ಮುದಮಂ ಪಡೆದತ್ತು ಪಣ್ಣ ಕ
ಬ್ರಹ್ಮತರಸಾವಿಳಂ ವಿಳಯಮೆಯ್ದಿದುದಬ್ಜವನಾ ನಾಳಿಕೇ
ರಮನವಳಂಬಿಸಿದುವು ಿಫಲಂ ರಸಪೂರಿತಮಾಗಿ ಮಾಗಿಯೊಳ್

೫

ಬಿಟ್ಟು ಸರೋಜಮಂ ಕುವಲಯಕ್ಕಡಿಯಿಟ್ಟುದು ತುಂಬಿ ಜಾತಿ ಕಂ
ಪಿಟ್ಟುದು ದಿಕ್ಕಟಂಗಳನಶೇಷನದೀನದನಿರ್ಬುರಾಂಬು ರೂ
ಪಿಟ್ಟುದು ಚಂದ್ರಕಾಂತಹಿಮವಾರಿಗೆ ಚಿಂತಿಸಿ ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ ಸಾ
ಲಿಟ್ಟುದು ಕಣ್ಣ ನೀರನೆನೆ ಮಾಗಿ ಬರಲ್ ಮೊದಲಿಟ್ಟುದೆಂಬಿನಂ

೬

ಜಲಜಲನೊಯ್ಯುತಿರ್ದುದು ನದೀತತಿ ಲೋಧ್ರಲತಾಂತಸೌರಭ
ಕೃಲವರಿಸಿತ್ತು ಮತ್ತಮಧುಪಾಳಿ ರತಿಪ್ರಿಯನಂ ಪ್ರಿಯಂಗು ತ
ನ್ನಲರ್ಗಣೆಯಿಂ ಜಗತ್ತಯಮುಮಂ ಗೆಲಿಸಿತ್ತೆಳವೆಣ್ಣ ಮೆಯ್ಯಕೋ
ಮಲನಖರೇಖೆಯಂತಿರೆಗೆಯ್ಯಳೊಳಾದುವು ಕೂಡೆ ಬೀಡೆಗಳ್

೭

ಹಿಮವರ್ಷಬಿಂದುಗಳ್ ಸಂ
ಕ್ರಮಿಸಿರೆ ವನತರುನಿಕಾಯದೊಳ್ ನವಮುಕುಳಾ
ಘಮನಾಂತ ಸುರಭಿಜಾತಂ
ಭ್ರಮರಾಳಿಗೆ ಪರಿಮಳಾನುಮಿತಮಾಯ್ತುಂ

೮

ಬಂದು ಬೀಸಿತು. ೫. ಗಾಳಿ ಮಾಗಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಮವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಬೀಸಿದುದರಿಂದ ವನಗಳ
ಸಾಲಿನ ಬೆಡಗು ಅಡಗಿತು. ತುಂಬಿಗಳು ನೈದಿಲೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಬಲಿತ
ಕಬ್ಬು ಅಮೃತರಸ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಲಿಯಿತು. ಕಮಲವನಸಮೂಹವು ಲಯವಾಯಿತು.
ರಸಪೂರ್ಣವಾದ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಗಳು ತೆಂಗಿನ ಮರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದುವು.
೬. ಮಾಗಿಯು ಬರಲಾರಂಭವಾಗುತ್ತಲೂ ತುಂಬಿಗಳು ಕಮಲಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೈದಿಲೆಗೆ
ಅಡಿಯಿಟ್ಟವು. ಜಾಜಿಯ ಹೂ ದಿಕ್ಕುಗಳ ದಡಗಳನ್ನೂ ಸುವಾಸನೆಗೊಳಿಸಿದುವು. ಎಲ್ಲಾ
ನದ ನದೀ ಝರಿಗಳ ನೀರೂ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿತು. ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯ ನೀರಿನಂತೆ ತಣ್ಣಗಿರುವ
ಹಿಮದ ನೀರಿನಿಂದ ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾಗಿ ಚಕ್ರವಾಕವು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸಿತು. ೭. ನದಿಗಳು
ಜಲಜಲನೆ ಮೆತ್ತಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಮದಿಸಿದ ತುಂಬಿಗಳು ಲೋಧ್ರ ಪುಷ್ಪದ ಸುವಾಸನೆಗೆ
ಬೇಸರಪಟ್ಟವು. ಪ್ರಿಯಂಗುವು ತನ್ನ ಹೂವಿನ ಬಾಣದಿಂದಲೇ ಮನ್ಮಥನು ಲೋಕತ್ರಯವನ್ನೂ
ಜಯಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ನವಯುವತಿಯರ ಕೋಮಲವಾದ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯನಿಂದಾದ
ಉಗುರಿನ ಗೆರೆಯಂತೆ ಎರೆಯ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿರುಕುಂಟಾಯಿತು. ೮. ಕಾಡಿನ ಮರಗಳ
ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಹಿಮವು ಸುರಿದು, ಹನಿಗಳು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಹೊಸ ಮೊಗ್ಗು
ಹೂಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಸಂಪಗೆಮರಗಳ ಗುಂಪು ತುಂಬಿಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ವಾಸನೆಯಿಂದ

೧. ರಸಂ (ಗ) ೨. ಜಲಜಲನುಕುರ್ತಿದುದು (ಕವಿಗ) ೩. ಸುರಭಿವಾತಂ (ಕಗ)
ಸುರಭಿವ್ರಾತಂ (ಖ)

ತಳೆದ ಸುವರ್ಣಭೂಷಣದ ಪೂಸಿದ ಕುಂಕುಮವಿಟ್ಟ ರೋಚನಾ
ತಿಳಕದ ರಾಗದಿಂ ಮದನರಾಗಮೆ ಮೂರ್ತಿಯನಾಂತವೊಲ್ ಮನಂ
ಗೊಳಿಪೆಳವೆಂಡಿರಂಗಣದ ಹೇಮವಿತರ್ದಿಯೊಳಿದುರ್ ಕಾದರಂ
ದೇಳವಿಸಿಲಂ ಮನಂಬಯಸಿ ಕಾಯೆ ವಿಟಪ್ರಕರಕ್ಕೆ ಮನಢ್ಢಂ

೯

ತಳೆದು ಕುಳಾಯದಿಂ ಬದಿದೇಳಂಕೆಯ ನೀರ್ವನಿಯಂ ತೆರಳ್ ತು
ಪ್ಪಳನೊನೆದಂಟ ಚಂಚುಪುಟದಿಂ ಬಿಸಿಲತ್ತಿದಿರಾಗಿ ನಿಂದು ಕ
ಣ್ಣನರೆಮುಚ್ಚಿ ತೋದ ಗಟಿಯಂ ನಸು ಜೋಲಿಸಿ ಪಕ್ಕಿಗಳ್ ಮರಂ
ಗಳ ತುದಿಗೋಡ ಮೇಲೆ ದನಿಗೈಯುತುಮಿದುರ್ವು ಮುಂಬಗಲ್ಲರಲ್ ೧೦

ಪಲ್ಲಿರಿದು ಪುರ್ಬನುರ್ಬಿ ಬೆ
ರಲೊನೆಯಿಂ ತುರಿಸಿ ಬರಿಯ ಸೀರ್ದುಪ್ಪುಟ ಬಂ
ಬಲ್ಲಳನುಗುರಿಂ ಪಿಕ್ಕಿ ಬಿ
ಸಿಲ್ಲಾದುದೊಂದು ಮರದ ಕೋಡೊಳ್ ಕೋಡಂ ೧೧

ಪೊಟಮಟ್ಟು ತೊಳೆಯ ನಡುವಣ
ಕುಟುವಂಗಳ ಕೆಲದೊಳಿದುರ್ ಕಾದುವು ಬಿಸಿಲಂ
ಮಟಿಗಳ್ ಪಕ್ಕಂಬಡದೆಡೆ
ಗಿಟಿದಿರೆ ಕುಂಭೀರಕಮತಕರ್ಕಟಕಂಗಳ್ ೧೨

ಮಾತ್ರ ಗೋಚರಿಸಿತು. ೯. ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡ ಸುವರ್ಣಭೂಷಣದ, ಲೇಪಿಸಿದ ಕುಂಕುಮ
ಕೇಸರಿ ಗಂಧದ, ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಗೋರೋಚನ ತಿಲಕದ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಮನ್ಮಥರಾಗವೇ
ಮೂರ್ತಿಭವಿಸಿದಂತೆ ಮನೋಹರರಾದ ನವಯುವತಿಯರು ಮನೆಯ ಅಂಗಳದ ಚಿನ್ನದ
ಜಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಎಳೆ ಬಿಸಿಲನ್ನು ಇಷ್ಟದಿಂದ ಕಾಯಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ
ಮನ್ಮಥನು, ಅಗಲಿದ ಪ್ರಿಯರ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ೧೦. ಹಕ್ಕಿಗಳು ಗೂಡಿನಿಂದ
ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ರೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ನೀರ ಹನಿಗಳನ್ನು ಕೊಡವಿ, ಮುದ್ದೆಯಾದ ತುಪ್ಪಳನ್ನು
ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಕುಕ್ಕಿ ಸರಿಪಡಿಸಿ, ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಇದಿರಾಗಿ ನಿಂತು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅರೆಮುಚ್ಚಿ
ಒದ್ದೆಯಾದ ಗರಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋಲಿಸಿ, ಮರಗಳ ತುದಿಕೊಂಬೆಯ ಮೇಲೆ ಧ್ವನಿ
ಮಾಡುತ್ತ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದವರೆಗೂ ಇದ್ದವು. ೧೧. ಅದೊಂದು ಕೋಡಗವು ಮರದ ಕೊಂಬೆಯ
ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಹಲ್ಲನ್ನು ಕಿರಿದು ಹುಬ್ಬನ್ನು ಹಾರಿಸಿ, ಬೆರಳ ತುದಿಯಿಂದ ಪಕ್ಕೆಯನ್ನು
ತುರಿಸಿ, ಪಕ್ಕದ ಸಣ್ಣ ರೋಮಗಳನ್ನು ಉಗುರಿನಿಂದ ಬಾಚಿ, ಬಿಸಿಲನ್ನು ಕಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿತು.
೧೨. ಮೊಸಳೆ, ಹಾವು, ಆಮೆ, ಏಡಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳು ಪಕ್ಕವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಒತ್ತಾಗಿ
ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರಲು, ನದಿಯ ಮಧ್ಯದ ದ್ವೀಪಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದು ಬಿಸಿಲನ್ನು ಕಾಯಿಸಿ
ಕೊಂಡವು. ೧೩. ಅತ್ಯಂತ ಶೀತಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗೇ ಹೆದರಿ, ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ಗಾಳಿಯು

ಎಸೆವಿಂದ್ರಾಶಾಸಮೀರಂ ತೊಲಗಿಸೆ ಕೆಲಸಾರ್ದಂತಿರತ್ಕಂಠೀತ
ಪ್ರಸರಕ್ಕುಳ್ಳಿ ಮೇಣಗ್ಗಿಯ ದೆಸೆಗಳಸಿದಂತಿರಾಶ್ಚರ್ಯಮಂ ಪು
ಟ್ಟುಸುತುಂ ತೆಂಕಣ್ಣೆ ಸಾರ್ದರ್ಕನ ಬಿಸುಗದಿರ್ಗಲ್ ಮಾಗಿಯೊಳ್ ತಣ್ಣನಾಳ್
ಬಿಸಿಲಂ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಿಂದೀಕ್ಷಿಸುವುದು ತರಳೋತ್ತಾನತಾರಂ ಚಕೋರಂ ೧೩

ಇದಿರೊಳ್ ನಿಂದೆಡೆಗಾಲೊಳಿಟ್ಟು ಮಲೆಯಂ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟೆಯಿಂ ಮೇಪುಗೊ
ಳ್ಳದೆ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ಹಿಮಾನಿಯಿಂ ನಡುಗುತಿರ್ಪಾ ಪುಲ್ಲೆಯಂ ಕಂಡಿಸಲ್
ಪದನೆಂದೇಲೊಡರ್ಚಿಯುಂ ನಿಜವಪುಸ್ಸಂಕೋಚದಿಂ ಬಿರ್ಚಲಾ
ಱದೆ ಪಟ್ಟಿದುರ್ದು ಕೂಡೆ ಬೇಡವಡೆ ದೇಹಸ್ತಂಭವಾದಂದದಿಂ ೧೪

ಮಲೆಗಳನಿಲುಂಕಿ ಮೋಹದಿ
ನೆಲಂಕೆಯಿಂ ಗೂಡುಗೊಂಡು ಗೂಡಿನೊಳಿರದೇ
ನೊಲಗಿದುರ್ದೊ ಕೂಗದೆ ಕ
ಣ್ಣೆಯದೆ ಕುಕ್ಕುಟಕುಟುಂಬಿನೀನಿಕುರುಂಬಂ ೧೫

ಬೆಳೆದುದು ಹಿಮವರ್ಷದೆ ರಾ
ತ್ರಿಳತೆಯೆನಲ್ ಬೆಳೆದುವಿರುಳ್ಳೊಳ್ ಸುರತಂಗಳ್
ಬೆಳೆದುವು ದಂಪತಿಶತದೊಳ್
ಬೆಳೆವನೆಗಂ ಮದನನಾಜ್ಞೆಯುಂ ಭುಜಬಲಮುಂ ೧೬

ತಳ್ಳಿದುದರಿಂದ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಹೋದಂತೆಯೂ ಅಗ್ನಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಲು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟಂತೆಯೂ
ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ ಸೂರ್ಯನು ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋದನು. ಅವನ ಬಿಸಿಯ
ಕಿರಣಗಳು ಮಾಗಿಯಲ್ಲಿ ತಂಪನ್ನು ಪಡೆದುದರಿಂದ ಆ ಬಿಸಿಲನ್ನು ಬೆಳುದಿಂಗಳೆಂದು
ಚಕೋರಪಕ್ಷಿಯು ಕತ್ತೆತ್ತಿ ಬೆನ್ನಾಗಿ ತೆರೆದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿತ್ತು. ೧೪. ತನ್ನ
ಮರಿಯನ್ನು ಕಾಲುಗಳ ನಡುವೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಮೇವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಚಲಿಸದೆ
ಕಣ್ಣನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಹಿಮಸಮೂಹದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತ ಎದಿರಿಗೇ ನಿಂತಿರುವ
ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಬೇಡರು ಅದನ್ನು ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯವೆಂದು
ಏಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಚಳಿಯಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ಮುದುರಿಕೊಂಡಿದ್ದ
ಅವರು ಮೈಬಿಚ್ಚಿ ಏಳಲಾರದೆ ದೇಹವು ಸ್ತಬ್ಧವಾದಂತೆ ಮಲಗಿಯೇ ಇದ್ದರು.
೧೫. ಮರಿಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೋಳಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳನ್ನು ರೆಕ್ಕೆಯೊಳಗೆ
ಹುದುಗಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಮೋಹದಿಂದ ಗೂಡಿನಲ್ಲೇ ಇದ್ದು, ಕೂಗದೆಯೂ
ಕಣ್ಣನ್ನೂ ತೆರೆದುಕೊಂಡೂ ಅದೆಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಮಲಗಿಯೇ ಇದ್ದವೋ ಚಳಿಯಿಂದ!
೧೬. ಹಿಮವು ಸುರಿಯುವುದರಿಂದ ರಾತ್ರಿಯೆಂಬ ಬಳ್ಳಿ ಬೆಳೆಯಿತೆನ್ನುವಂತೆ
ಚಳಿಗಾಲದ ರಾತ್ರಿಗಳು ಬೆಳಗಿದವು. ಆ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುರತಕ್ರೀಡೆಗಳೂ ಬೆಳೆದವು.
ನೂರಾರು ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನ ಆಜ್ಞೆಯೂ ತೋಳಿನ ಬಲವೂ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಒದವೆ ರಸಂ ವನಾಮಳಕಸಂತತಿ ಕೋಮಳವಾದುದೆತ್ತಲುಂ
ಬದರಫಲಾಳಿ ಪಿಪ್ಪಲಧರಮಾದುದು ಕುಂಜವನಾಳಿ ನಂಜು ಮು
ಟ್ಟಿದ ತೆಲಿನಾದುದುತ್ಪಲಕದಂಬಕ^೧ವಂಬಕಹರ್ಷಕಾರಿಯಾ
ದುದು ಹಿಮಕಾಲಮೀಗ ಶಿಶಿರಾಗಮವಾದ ಬೆಡಂಗಿದೆಂಬನಂ

೧೭

ರವಿರುಚಿಯಂ ಹಿಮಾಂಶುರುಚಿಯೆಂದು ಚಕೋರಚಯಂಗಳೀಂಟುತಿ
ಪುರ್ವು ಬಡಬಾಗ್ಗಿಯಂ ಪವಳಮೆಂದಿರದಂಬುಚರಂಗಳೊಂದಿ ನಿ
ಲ್ವು ಹರಭಾಳಲೋಚನಮಂಗಜನೀಕ್ಷಿಸಿ ರಕ್ತಚಂದನ
ದ್ರವದ ಲಲಾಮವೆಂದಿಟಿಪನೇವೊಗಟ್ಟಿ ಶಿಶಿರಪ್ರಭಾವಮಂ

೧೮

ಇನಿಸುಗುವೆಚ್ಚನಪ್ಪುಣಿಸು ಕುಂಕುಮದಣ್ಣೆ ಕದಂಬದಂಬುಲಂ
ಕನಕವಿಭೂಷಣಾಳಿ ಪೊಸಜಾದಿಯ ಪೂ ದವಳಾರವಟ್ಟುಂ
ಜನಿಯಿಸಲಂಬೆವಾಸುಗಳೊಳೊಪಳ ಪೆರ್ಮೊಲೆವೆಂಕೆಯಿಂದದೇಂ
ತನತನಗಿಕ್ಕಿ ಮೆಟ್ಟಿದುದಗೊ ಭೋಗಿಜನಂ ಶಿಶಿರಾತಿರೇಕಮಂ

೧೯

ವ|| ಅಂತು ಶಿಶಿರದೇಸಕಂ ಮಸುಳೆ

^೨ಧೃತಮಾದ್ಯದ್ವಾಮನಾಂಕದ್ವಿರದ ಮದಜಲಾಮೋದಭಾರಂ ತ್ರಿಕೂಟಾ
ದ್ರಿತಟಾಭಿಷ್ಟೈರಚಾರಂ ಮಳಯಗಿರಿವಿಹಾರಂ ಚಳತ್ಸಿಂಹಳಸ್ತ್ರೀ
ಶ್ರುತಿಪೂರಂ ತಾಮ್ರಪರ್ಣೀನಿಕಟವನರಟದ್ಭೃಂಗರೈಂಕಾರವಾಂದೋ
ಳಿತಚೋಳೀತಾರಹಾರಂ ಸುಟಿದುದಭಿನವಂ ದಕ್ಷಿಣಾಶಾಸಮೀರಂ

೨೦

೧೭. ಹಿಮಕಾಲದ ಜತೆಗೆ ಶಿಶಿರವೂ ಬಂದ ಬೆಡಗು ಇದು ಎನ್ನುವಂತೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ
ಕಾಡುನೆಲ್ಲಿಯ ಸಮೂಹವು ರಸವು ಒದಗಿದುದರಿಂದ ಕೋಮಲವಾಯಿತು. ಎಲಚೇಹಣ್ಣಿನ
ಗುಂಪು ಕಳಿತು ಕೆಂದುಟಿಯಾಯಿತು. ಕಮಲವನಗಳು ನಂಜುತಾಕಿದಂತೆ ಆದವು. ನೈದಿಲೆಯ
ಸಮೂಹವು ಸಂತೋಷಕಾರಿಯಾಯಿತು. ೧೮. ಶಿಶಿರದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಏನು ಹೇಳಲಿ?
ಬಿಸಿಲನ್ನು ಬೆಳದಿಂಗಳೆಂದು ಚಕೋರಪಕ್ಷಿಗಳು ಪಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವವು. ಬಡಬಾಗ್ಗಿಯನ್ನು
ಹವಳದ ಬಳ್ಳಿಯೆಂದು ಜಲಚರಗಳು ಜತೆಗಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವು. ಹರನ ಉರಿಗಣ್ಣನ್ನು
ಮನ್ಮಥನು ಕೆಂಪುಗಂಧದ ಬೊಟ್ಟೆಂದುಕೊಂಡು ಲೆಕ್ಕಿಸದಿರುವನು. ೧೯. ಉಗುರು
ಬೆಚ್ಚಿರುವ ಊಟ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿ ಗಂಧದ ಲೇಪನ, ಕರ್ಪೂರ ತಾಂಬೂಲ (ಸೇವನೆ),
ಸುವರ್ಣಭೂಷಣಗಳು ಹೊಸಜಾಜಿಯ ಹೂ (ಸುಣ್ಣವನ್ನು ಬಳಿದು) ಬೆಳ್ಳಿಗಿರುವ ಮನೆ,
ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅಕ್ಕರೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಹಂಸ ತೂಲಿಕಾ ತಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯೆಯ
ದಪ್ಪಮೊಲೆಗಳ ಅಪ್ಪುಗೆಯ ಶಾಖದಿಂದ ಭೋಗಿಜನತೆಯು ಶಿಶಿರಾತಿರೇಕವನ್ನು
ತುಳಿದುಹಾಕಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಶಿಶಿರದ ಕಾರ್ಯವು ಕುಂದಲು ೨೦. ವಾಮನನೆಂಬ
ಹೆಸರಿನ ಮದಿಸಿದ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನ ಆನೆಯ ಮದಜಲವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಭಾರವಾದ
ತ್ರಿಕೂಟಾಚಲದ ಪಕ್ಕದ ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸಿದ, ಮಲಯಗಿರಿಯಲ್ಲಿ

೧. ಪಿಪ್ಪಲಧರೆಯಾದುದು (ಮೊಲ) ೨. ವಂತದು ಹರ್ಷ (ಖ) ೩. ಧೃತಮಾದ್ಯತ್ಪುಷ್ಪದಂತೆ
(ಖಗ)

ಅಂತು ಬೆಡಂಗನಾಂತ ಕಳಿಕಾನಿವಹಂ ಮೊನೆದೋಟದನ್ನಮ
ಬ್ಬಂ ತಲೆದೋಟದನ್ನಮೊಸೆದನ್ನಭೃತಂ ದನಿದೋಟದನ್ನಮೋ
ರಂತೆ ವಸಂತದೆತ್ತರಮೆ ತೋಟುವವೋಲ್ 'ತಲೆದೋಟೆದತ್ತು ವಾ
ಸಂತಿ ವಸಂತದೂತವೆಸರಿಂತಿದು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ತೋರ್ಪಿನಂ

೨೦

ತೆಂಕಣಗಾಳಿ ಬೀಸುತಿರೆ ಪಣ್ಣೆಲೆ ಪಣ್ಣನೆ ಬೀಟಿ ನೀರಸ
ತ್ವಂ ಕಿಡೆ ನುಣ್ಣಿನಿಂ 'ಮೊನಸಿ ನಿಂದೆಲೆಗಂಟೊಡೆದೊತ್ತಿಚತ್ತು ಚೂ
ತಾಂಕುರವೋತಗಲ್ಲ ವಧುಗಳ್ಳೆ ವಿಪಾಂಕುರವಂಗಜಂಗೆ 'ರಾ
ಗಾಂಕುರವುತ್ಯ ಕೋಕಿಲಕುಲಕ್ಕಮ್ಮತಾಂಕುರವಿಂತಿದೆಂಬನಂ

೨೧

ಕಲಿಕೆಗಳೆಂಬ ಹರ್ಷಪುಳಕಾವಳಿಯಂ ತಳೆದಿರ್ಪಳಾಮೃತೋ
ಮಲೆ ಮಧುಪಾವಳಿನಿನದಮೆಂಬ ಕಳಧ್ವನಿಯಿಂದೆ ಮಲ್ಲಿಕಾ
ಲಲಿತೆ ಕಡಂಗಿ ಪಾಡಿದಪಳಬ್ಬನಿ ತನ್ನ ಪರಾಗಮೆಂಬ ತಂ
ಬುಲಮುಗೆ ನಕ್ಕಪಳ್ಳೆ ವಿಕೃತಿಯಂ ಮಧುಸಂಗತಿ ಮಾಡದಿರ್ಕುಮೇ

೨೨

ವಿಹರಿಸಿದ, ಸಿಂಹಳಿಯ ಓಲೆಯನ್ನಲುಗಿಸಿದ, ತಾಮ್ರಪರ್ಣೇನದಿಯ ಸಮೀಪದ
ವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ತುಂಬಿಗಳ ಝೇಂಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಚೋಳ ವನಿತೆಯರ
ಮುತ್ತಿನ ಹಾರವನ್ನು ತೂಗಾಡಿಸಿದ. ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸಿತು. ೨೦. ಇನ್ನೂ
ಬೇರೆ ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಮೊನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸದೆಯೂ, ಕಮಲವು ತಲೆಗಾಣಿಸದೆಯೂ,
ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೋಗಿಲೆಯು ಕೂಗದೆಯೂ ಇರುವಾಗಲೇ ವಾಸಂತಿಹೂವು,
ಬೆಡಗಿನಿಂದ ವಸಂತದೂತಿಯೆಂಬ ತನ್ನ ಹೆಸರು ಅನ್ವರ್ಥವಾಗುವಂತೆಯೂ ವಸಂತದ
ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವಂತೆಯೂ ಮೊದಲು ತಾನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ೨೧. ದಕ್ಷಿಣ
ದಿಕ್ಕಿನ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿತು, ಹಣ್ಣೆಲೆಗಳು ಪಣ್ಣನೆ ಬಿದ್ದುಹೋದವು. ಮರಗಳ ನೀರಸತ್ವವು
ತಪ್ಪಿತು. ಮಾವಿನ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಗುರುಮೊಗ್ಗು ಮೊನೆಗಾಣಿಸಿ, ಗಂಟೊಡೆದುಕೊಂಡು
ಹೊರಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ಚಿಗುರುಂಟಾಯಿತು. ಅದು ಮುಂಚೆ ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಪ್ರಿಯರನ್ನು
ಆಗಲಿದ್ದ ಯುವತಿಯರಿಗೆ ವಿಷದ ಮೊಳಕೆಯಾಗಿ ಕಾಮನಿಗೆ ರಾಗದ ಮೊಳಕೆಯಾಗಿ
ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಅವೃತದ ಮೊಳಕೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವಂತಿದ್ದಿತು.
೨೨. ಮಾವಿನಮರಗಳೆಂಬ ಕೋಮಲೆಯರು (ಮಧುಸಂಗದಿಂದ) ಮೊಗ್ಗುಗಳೆಂಬ
ಸಂತೋಷದ ರೋಮಾಂಚನವನ್ನು ಕಳೆದರು. ಮಲ್ಲಿಕಾ ವನಿತೆಯು ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು
ತುಂಬಿಗಳ ಧ್ವನಿಯೆಂಬ ಕಲನಾದದಿಂದ ಹಾಡಿದಳು. ಕಮಲಿನಿಯು ತನ್ನ
ಪರಾಗವೆಂಬ ತಂಬುಲವು ಚೆಲ್ಲುವಂತೆ ನಕ್ಕಳು. ಮಧುಸಂಗತಿಯು (೧ ಮದ್ಯದ
ಸಂಪರ್ಕ ೨. ವಸಂತಯುತುವಿನ ಸಂಪರ್ಕ) ವಿಕಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡದೆ ಇರುವುದೆ!

೧. ನನೆದೋಟೆದತ್ತು ವಾಸಂತಿವಸಂತದೂತವೆಸರಿಂಬುದು (ಕಗ) ೨. ಸೊಗಸಿ (ಮೊಅ)
೨. ರಾಗಾಂಕುರವುಧ್ವ (ಮೊಅ)

ಸುಮನೋಬಾಣೇಭಕುಂಭಸ್ಥಳಕಳಿತಕನತ್ಸಾಂದ್ರಸಿಂಧೂರಮುದ್ಯಾ
ನಮಹಾಂಭೋಧಿಪ್ರವಾಳಂ ಮಧುವಿಟಪರಿರಂಭೋತ್ಥಪೃಥ್ವೀಮನೋರಾ
ಗಮಿದೆಂಬೊಂದಂದದಿಂ ರಂಜಿಸಿದುದೆಸೆವ ಪೂಗೆಂಪಿನಿಂ ದಕ್ಷಿಣಾಯಾ
ತಮರುನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರಲಾಶಂ ಪ್ರಸವಕೃತಘನಾಳೀಪಲಾಶಂ ಪಲಾಶಂ

೨೪

ತೆಂಬೆಲರೆಂಬ ಸುಯ್ ನಿಮಿರೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯೆಂಬಲರ್ಗಣ್ಣೋಳ್ ಕರಂ
ತುಂಬಿಗಳೆಂಬ ಕಾಡಿಗೆಯ ಕಣ್ಣಿನಿ ಪೊಣ್ಣೆ ಬೆಡಂಗುವೆತ್ತು ಮಾ
ವೆಂಬ ಲತಾಗೃಹಕ್ಕೆ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಸಂತಕನಂ ಪಿಕಸ್ವನಾ
ಡಂಬರೆ ತಾನದೇಂ ಪಿಡಿದು ತಂದಳೊ ಸಪ್ರಣಯಪ್ರಕೋಪದಿಂ

೨೫

ತೀವಿದ ನುಣ್ಣೊನರ್ ಕಿಣ್ಣುಗೊನರ್ ನಸುಬಲ್ಲೊನರೆಂಬಿವೇಚ್ಚಿವೆ
ತ್ತಾವಗಮೊಳ್ಳಳಿರ್ ಪೊಸದಳಿರ್ ನಸುಕೆಂದಳಿರಾಗಿ ತಳ್ಳ ನಾ
ನಾವಿಧದಳ್ಳಿಗೊಂಬು ಸೆಳೆಗೊಂಬೆಳಗೊಂಬುಗಳಿಂದಮೊಪ್ಪುವಿ
ಮಾವಿನ ಬಳ್ಳಿಮಾವಿನೆಳಮಾವಿನ ಸೊಂಪೆಸೆಗುಂ 'ವನಾಂತದೊಳ್

೨೬

ಕಳಿಕೆ ಕೊನರ್ ತಳಿರ್ ಮುಗುಳಲರ್ ಮಿಡಿ ಕಾಯ್ ನಸುದೋರೆ ದೋರೆಪಣ್
ಬಳಸಿರಲಾಗಳಾವ ಪರಿಯಿಂ ನಡೆನೋಚ್ಚೊಡಮಂತೆ ತಾನೆ ಕ
ಣ್ಣಳ ಸಿರಿ ತಾನೆ ರಮ್ಯಮೆನಿಸಿದುರ್ ವಿಯೋಗಿಜನಕ್ಕೆ ವಲ್ಲಭಾ
ವಳಿಗಿದು ಡಾಮರಂ ಮದನತೋಮರಮಾದುದು ಬಂದ ಮಾಮರಂ

೨೭

೨೪. ಇದು ಮನ್ಮಥನ ಆನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಹೊಳೆಯುವ ಒತ್ತಾದ ಸಿಂಧೂರ, ಉದ್ಯಾನವೆಂಬ ಮಹಾಸಮುದ್ರದ ಹವಳ, ವಸಂತನೆಂಬ) ಪಲಾಶ = ಎಲೆ; ಮಾಂಸ* ವಿಟನು ಆಲಿಂಗಿಸಿದುದರಿಂದ ಭೂದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿದ ಮನೋರಾಗ ಎನ್ನುವಂತೆ ಹೂವಿನ ಕೆಂಪಿನಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನ ಗಾಳಿಯು ನೆಟ್ಟ ಉನ್ನತವಾದ ಮುತ್ತುಗದ ಮರವು ತನ್ನ ಹೂವಿಗೆ ಮುತ್ತಿದ ತುಂಬಿಗಳೇ ಎಲೆಯಾಗಿರುವಂತೆ ರಂಜಿಸಿತು. ೨೫. ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯು, ತಂಗಾಳಿಯೆಂಬ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಡುತ್ತ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂಗಳೆಂಬ ಹೂಗಣ್ಣಿನಿಂದ ತುಂಬಿಗಳೆಂಬ ಕಣ್ಣುತಪ್ಪಿಸಿದ ಕೂಡಿದ ನೀರನ್ನು ಹೊಮ್ಮಿಸುತ್ತ ಬೆಡಗನ್ನು ಪಡೆದು ಕೋಗಿಲೆಯ ಧ್ವನಿಯ ಆಡಂಬರದಿಂದಲೂ ಪ್ರಣಯಕೋಪದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದವಳಾಗಿ, ವಸಂತನನ್ನು ಮಾವಿನ ಲತಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಹಿಡಿದು ತಂದಳೋ! ೨೬. ತುಂಬಿದ ನುಣುಪಾದ ಚಿಗುರು, ಚಿಕ್ಕ ಚಿಗುರು, ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡ ಚಿಗುರು ಎಂಬಿವೇ ಏಳಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಒಳ್ಳೆಯ ಚಿಗುರೆಲೆ ಹೊಸಚಿಗುರೆಲೆ ಸ್ವಲ್ಪಕೆಂಪಾದ ಚಿಗುರೆಲೆಗಳಾಗಿ ತುಂಬಿರುವ ಪಕ್ಕದ ಕೊಂಬೆ, ಬೆತ್ತದಂತೆ ಬಾಗುವ ಕೊಂಬೆ, ಎಳೆಯ ಕೊಂಬೆಗಳಿಂದ ಒಪ್ಪುವ ಇಮ್ಮಾವು ಬಳ್ಳಿಮಾವು ಎಳಮಾವು ಮರಗಳು ವನಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೊಂಪಾಗಿದ್ದವು. ೨೭. ಮೊಗ್ಗು, ಮೊಳಕೆ, ಚಿಗುರು, ಅರಳುಮೊಗ್ಗು, ಹೂವು, ಮಿಡಿಕಾಯಿ, ಬಲಿತ ಕಾಯಿ ದೋರೆ ಹಣ್ಣು ಎಂಬೆಲ್ಲವೂ ಸುತ್ತಲೂ ತುಂಬಿರಲು ಯಾವರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೂ ತಾನೇ

೧. ವಸಂತದೊಳ್ (ಖ)

* ಎಲೆಯೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅನುವಾದ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ (ರಂ).

ನವರತ್ನೋಜ್ವಲನೂಪುರಕ್ಷಣಿತವಾಮಾವಾಮಾಮಾಂಭುಸ
 ಲ್ಲವಸಂಘಟ್ಟನದಿಂ ತಳಿತಲರ್ದು ತನ್ನೊಳ್ ತತ್ಪದಾಲಕ್ಷಕಾಂ
 ಶುವ ಕೆಂಪುಂ ತಳಿಗೊಂಪುಮುಳ್ಳಲರ ಕೆಂಪುಂ ನಾಡೆಯುಂ ಚೆಲ್ಲುವೀ
 ಉವಿನಂ ಮೂವಡಿಗೊಂಪುವೀಡಿದುದಶೋಕಾನೋಕಹಂ ಚೈತ್ರದೊಳ್ ೨೮

ಲಲನೆಯರುನ್ನತಸ್ತನದ ಸೋಂಕಿನೊಳೀ ತರುವೇ ಪ್ರಮೋದದಿಂ
 ಪುಳಕಿತಮಾಯ್ತು ಕಾಂತೆಯರ ಪೆರ್ಮೊಲೆಸೋಂಕಿನೊಳಾವ ಮಾನವರ್
 ಪುಳಕಿತರಾಗದಿರ್ಪರೆನೆ ತನ್ನಿಯರುದ್ಧಕುಚಂಗಳೊತ್ತಿನಿಂ
 ಬೆಳೆದು ನವಾಂಕುರಂ ಕುರವಕೋತ್ಕರದೊಳ್ ಕರಮೊಪ್ಪಿ ತೋಜುಗುಂ ೨೯

ಹಸಿತಾಂಭೋಜಾಸ್ಮೆಯರ್ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿಯುಗುಟ್ಟಿನಂ ಸೀದುವಂ ಸೀದುವಂ ಸೇ
 ವಿಸಿ ಸೋರ್ಕಿಂದೀ ಮಹೀಜಂ ತಳೆದು ಪುಳಕಘರ್ಮಾಂಬುಸಂದೋಹಮಂ ಸಂ
 ತಸದಿಂ ಪಾಡುತ್ತಮಿದರ್ತನಿಸಿ ಮುಗುಳ್ಳಂ ಪೂಗಳಂ ತಾಳ್ ಭೃಂಗೀ
 ರಸವದ್ಗೇಯಪ್ರಣಾದಾಕುಳ ವಕುಳಕುಳಂ ಚೆಲ್ಲುವೆತ್ತಿದರ್ತದತ್ತಂ ೩೦

ಸುದತಿಯರ ನಯನಕಾಂತಿಯೆ
 ಪುದಿದದಲೊಳ್ ಬಟೆಕ ಪೋಗದಿದರ್ತನೆ ಪೂ
 ತಂದು ಪಕ್ಷ ಳೇಕ್ಷಣಾಲೋ
 ಕದಿನುದ್ಯಾನದ್ರಮೃಕತಿಲಕಂ ತಿಲಕಂ ೩೧

ಕಣ್ಣುಗಳ ಸಿರಿ, ತಾನೇ ರಮ್ಯ ಎನಿಸಿದ ಫಲಿಸಿದ ಮಾವಿನಮರವು ಅಗಲಿದ ಪ್ರಿಯರಿಗೂ
 ಕಾಂತೆಯರಿಗೂ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಮನ್ಮಥನ ಗದೆ, ಈಟಿಯಾಗಿತ್ತು. ೨೮.
 ಸುಂದರಯುವತಿಯ ನವರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಕಾಲುಬಳೆಯು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಎಡಗಾಲಿನ
 ಸಂಘಟ್ಟನದಿಂದ ಚಿಗುರಿ ಹೂಬಿಟ್ಟು ಆ ಯುವತಿಯ ಅಂಗಾಲಿನ ಅರಗಿನ ರಸದ ಕೆಂಪು
 ಚಿಗುರುಗಳ ಕೆಂಪು ಸ್ವಲ್ಪ ಅರಳಿದ ಹೂವಿನ ಕೆಂಪು ಚೆನ್ನಾಗಿರಲು ಚೈತ್ರಮಾಸದಲ್ಲಿ
 ಅಶೋಕವೃಕ್ಷವು ಮೂರು ಮಡಿ ಕೆಂಪನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೨೯. ಲಲನೆಯರ
 ಉನ್ನತ ಸ್ತನದ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಈ ಮರವೇ ಸಂತೋಷದಿಂದ ರೋಮಾಂಚನವನ್ನು
 ಪಡೆಯಿತು. ಕಾಂತೆಯರ ದಪ್ಪಮೊಲೆಗಳ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಯಾವ ಪುರುಷನು ತಾನೆ
 ರೋಮಾಂಚನವನ್ನು ಪಡೆಯನು?! ಎನ್ನುವಂತೆ ತರುಣಿಯರ ಸ್ತನಾಲಿಂಗನದಿಂದ
 ಕುರವಕವೃಕ್ಷ (ಗೋರಂಟೆಮರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಚಿಗುರುಂಟಾಗಿ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ
 ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೩೦. ನಗುವ ಕಮಲಮುಖಿಯರು ಮದ್ಯವನ್ನು ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿ ಉಗಿದ
 ಮದ್ಯವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದ ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಈ ಮರವು ನವಿರೆಂಬ ಬೆವರುನೀರನ್ನು ಪಡೆದು
 ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಮೊಗ್ಗುಗಳನ್ನೂ ಹೂಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದು ತುಂಬಿಗಳ
 ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಬಕುಳವೃಕ್ಷವು ವನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಚೆಲುವುಳ್ಳುದಾಗಿದ್ದಿತು.
 ೩೧. ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ಸುಂದರಿಯರ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯು ತನ್ನಲ್ಲೇ ಅಂಟಿ
 ಕೊಂಡು ಹೋಗದೆ ಇದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ, ವನಕ್ಕೆ ತಿಲಕದಂತಿರುವ ತಿಲಕವೃಕ್ಷವು ಒತ್ತಾದ

ಮನಸಿಜತೇಜದಂಕುರವನಂಗನೃಪಾಂಗನೆ ತೊಟ್ಟ ಚಿನ್ನಪೂ
ವನವಧುಚೈತ್ರನಂ ನಿವಳಿಪುಷ್ಪಲದೀಪವೇನಲ್ ಕವಲ್ಪು ಕಂ
ಪಿನೋಳನಿತುಂ ವನಾಂತರದ ಪೂಗಳ ಕಂಪನದಿರ್ಪಿ ತನ್ನ ಕಂ
ಪನೆ ಮೆಲೆಯುತ್ತುಮಿರ್ಪಲರ ಜೊಂಪದಿನಂದೆಸೆದತ್ತು ಚಂಪಕಂ

೩೨

ಅನುನಯದಿಂದೆ ಮೂಡಿದ ಪಸುರ್ನನೆ ಬೆಳ್ಳನೆಯಪ್ಪ ಪೊಂಗಿ ಬೆ
ಳ್ಳನೆ ಮುಗುಳಪ್ಪ ಬೆಳ್ಳುಗುಳುಮೊಯ್ಯನೆ ಬಲ್ಲುಗುಳಪ್ಪನುಕ್ರಮಂ
ತನಗೆಸೆಯಲ್ ತೊಡಂಬೆ ಕೆಳಗಾಗೆ ಸಿಡಿಲ್ಲ ಮರಲ್ಪುರುಳ್ಳ ಕಂ
ಪಿನ ಕಣೆ ತುಂಬಿಯಂ ನೆರೆಪುತಿರ್ದುದು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಚೈತ್ರಮಾಸದೊಳ್

೩೩

ಎಲೆಯೆಂಬ ಚೀನದುಳ್ಳುಡೆ
ತೊಲಗಿರೆ ಮಧು ನೆರೆಯೆ ತನ್ನೊಳೊಲವಿಂದೀ ಪಾ
ಟಲಿಗಾಯ್ದರದ ಕಪಿಯೆನೆ
ಯಲರ್ಗೇಳಿಗಿರ್ದಳಿ ವಿರಾಜೆಕುಂ ಪಾಟಲಿಯೊಳ್

೩೪

ರೆಪ್ಪೆಯ ಕೂದಲು ಉಳ್ಳ ಯುವತಿಯರ ಕಣ್ಣಿನ ನೋಟದಿಂದ ಹೂವನ್ನು ತಳೆಯಿತು. ೩೨. ಮನ್ಮಥತೇಜಸ್ಸಿನ ಮೊಳಕೆ, ಮನ್ಮಥಪ್ರಿಯೆ ರತಿಯು ಧರಿಸಿರುವ ಸುವರ್ಣದ ಹೂವು, ವನವನಿತೆಯು ಚೈತ್ರನಿಗೆ ನಿವಾಳಿಸುವ ದೀಪ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕವಲೊಡೆದು, ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ವನಾಂತರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಹೂಗಳ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿ, ತನ್ನ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನೇ ಮೆರೆಸುತ್ತಿರುವ ಹೂಗೊಂಚಲುಗಳಿಂದ ಸಂಪಗೆಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ೩೩. ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಉದಿಸಿದ ಹಸುರುಮೊಗ್ಗು ಬಿಳಿಯ ಮೊಗ್ಗಾಗಿ, ಅದು ಉಬ್ಬಿ ದಪ್ಪ ಮೊಗ್ಗಾಗುವ, ಬಿಳಿಯ ದಪ್ಪಮೊಗ್ಗು ಬೇಗ ಅರಳುಮೊಗ್ಗಾಗುವ ಆ ಬಿಳಿಯ ಅರಳುಮೊಗ್ಗು ಹೂವಾಗುವ ಅನುಕ್ರಮವು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲು, ಗೊಂಚಲು ಕೆಳಮುಖವಾದಾಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಳಿಬೀಳುವ ಸುವಾಸನೆಯ ಗಣೆಯಾದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯು ಚೈತ್ರಮಾಸದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೩೪. ಎಲೆಯೆಂಬ ಚೀನಾಂಬರದ ಉಡಿಗೆಯು ಕಳೆದು ಹೋದ, ಪುಷ್ಪವತಿಯಾದ ಪಾದರಿಯೊಡನೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಧುವು ೧ ವಸಂತಯುತ್ತು ೨ ಮಕರಂದ ಸೇರಿದನು. ಆಗ ಅವನಿಂದಾದ ಅವಳ ತುಟಿಯ (ಚುಂಬನದ) ಗಾಯದ, ಕರೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಹೂವಿಗೆ ಮಕರಂದಕ್ಕಾಗಿ ಮುತ್ತಿದ್ದ ತುಂಬಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು.

೧. ಚಿನ್ನಪೂ (ಕಖ) ೨. ನೆವಳಿಪುಷ್ಪಲ (ಕಗ) ೩. ಜಂಪಕದಿಂದೆಸೆದತ್ತು (ಖ) ೪. ಬೀಗಿ ಮುಗುಳೊಯ್ಯನೆ (ಖ) ೫. ಮರಲ್ಪುರುಳ್ಳ (ಕ) ಮರಲ್ಪುರುಳ್ಳ (ಖ)

ಚಿರಗಂಧವಲ್ಲದಿರೆಯಿರೆ

ಕೊರಗುವುವೀ ಕ್ಷಣಿಕಭೋಗಕುಸುಮಗಳವೇ

ದೊರೆ ಮಿಕ್ಕುವೆಂದು ನಗುವಂ

ತಿರೆ ಬಿರಿದುವು ಸುರಯಿ ಬಿರಯಿಯೆರ್ದೆ ಬಿರಿವನೆಗಂ

೩೫

ಸೊವಡಿಂಗೆ ಮುಸುಳಿದಳಿ ಮು

ದ್ರೈವೊಲಿರೆ ಮದನನ ಸುಗಂಧಭಂಡಾರದವೋಲ್

ನವಸೌರಭಮಂ ತಿತ್ತಾಳಿ

ದುರ್ವು ಸೇವಂತಿಗೆ ವಸಂತಸಮಯೋತ್ಸವದೊಳ್

೩೬

ಚಿತ್ತಭವನಂಗರಾಗದ

ಕತ್ತರಿ ತೀವಿದ್ ಪೊನ್ನ ಬಟ್ಟಲಳಿನಲ್

ಮತ್ತಾಳಿ ಮುಸುಳಿ ನಿಲಲೆಸೆ

ಯುತ್ತಿದುರ್ವು ಕರ್ಣಿಕಾರಕುಸುಮಚಯಂಗಳ್

೩೭

ಸೊನೆವನಿಚಂಚುವಿಂ ಪನಿಯೆ ಮಾಂಗೊನರಂ ನಸುಗರ್ಜಿ ಸೊರ್ಕಿನಿಂ

ತನು ದಳವೇಳಿ ಕಂಠವಿವರಂ ತೊವರೇಟಿ ಪಟುತ್ಸವೇಳಿ ಕಾ

ಮನ ನನೆಯಂಬುಗಳ್ ವಿರಹಿವೃಂದದ ಮೆಲ್ಲೆರ್ಡೆಯಂ ಪುಗಲ್ ನಿಜ

ಧ್ವನಿ ಬಗೆಯಂ ಪುಗಲ್ ಬಡೆ ಪುಗಲ್ ಪುಗಲೆಂದುದು ಕೋಕಿಲವ್ರಜಂ ೩೮

೩೫. ಸ್ಥಿರವಾದ ಸುಗಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಈ ಕ್ಷಣಿಕಭೋಗಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇರುತ್ತ ಕೊರಗುವ ಬೇರೆಯ ಹೂಗಳು ನನಗೆ ಯಾವ ಸಮ! ಎಂದು ನಗುವಂತೆ ಸುರಗಿಯ ಹೂವು ವಿರಹಿಗಳ ಎದೆ ಬಿರಿಯುವಂತೆ ಬಿರಿದವು. ೩೬. ಸೊಗಡಿಗೆ ಮುತ್ತಿದ ತುಂಬಿ ಮುದ್ರೆ ಹಾಕಿದಂತೆ ಇರಲು ವಸಂತಮಹೋತ್ಸವಕಾಲದ ಸೇವಂತಿಗೆ ಹೂಗಳು ಸುಗಂಧವನ್ನು ತುಂಬಿರುವ ಮನ್ಮಥನ ಭಂಡಾರಗಳಂತೆ ಇದ್ದವು. ೩೭. ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ ಹೂಗಳು ಮದಿಸಿದ ತುಂಬಿಗಳು ಮುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಮನ್ಮಥನು ಮೈಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಸ್ತೂರಿಯು ತುಂಬಿದ ಬಟ್ಟಲುಗಳಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೩೮. ಕೋಗಿಲೆಗಳು ಸೊನೆಯ ಹನಿ ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಹನಿಯುವಂತೆ ಮಾವಿನ ಚಿಗುರು ಮೊಳಕೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಚ್ಚಿ, ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಮೈ ಉಬ್ಬೇರಿ ಗಂಟಲ ನಾಳವು ಒಗರಾಗಿ ಗಂಟಲ ಚುರುಕು ಉತ್ತಮವಾಗಲು, ಆ ಕೋಗಿಲೆಗಳು ಕಾಮನ ಮೊನಚಾದ ಬಾಣಗಳು ವಿರಹಿಗಳ ಮೃದುಹೃದಯವನ್ನು ಹೊಗುವಂತೆಯೂ ತಮ್ಮ ಧ್ವನಿಯು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಗುವಂತೆಯೂ ಇಂಪಾಗಿ “(ವನವನ್ನು) ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಡಿ, ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಡಿ” ಎಂಬುದಾಗಿ ಪುಗಲ್, ಪುಗಲ್ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದವು.

೧. ಸಿರಿಗಂಧ(ಕಗ) ೨. ಕುಡುತಿರ್ವು (ಕಗ) ೩. ಪರಿಯೆ (ಖ) ೪. ಪುಗಿಲ್ ಪುಗಲೆಂದುದು (ಕಖಗ)

ತಳಿರಂ ಚವುಂಟ ಪೂಮಿಡಿ
 ಗಳನಿಜೆದೆಂಜಲಿಸಿ ಕಾಯ್ಲಂ ಪಣ್ಣ ರಸಂ
 ಗಳನೀಂಟ ತಂಡತಂಡದೆ
 'ಗಿಳಿ ಗೆಡೆವರೆ ಗಿಳಿಗಳೆಸೆದುವೆಳಮಾವುಗಳೊಳ್

೩೯

ಸುರಸಪಲಾಶಪುಷ್ಪಚಯದೊಳ್ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸ್ವರಸಮೆನೆ
 ಹೇಮತಾಮರಸದೊಳ್ ಜಳದೇವಿಯ ವಕ್ರಕೂಜಿತ
 ಸ್ವರಸಮೆನೆ ಮಲ್ಲಿಕಾಮುಕುಳದೊಳ್ ರತಿಕಾಂತನ ಬಾಣಭೀಂಕೃತ
 ಸ್ವರಸಮೆನೆ ಪೊಣ್ಣಿದತ್ತು ಮಧುರಂ ಮಧುಮತ್ತಮಧುವ್ರತಸ್ವರಂ

೪೦

ಬೆಳಪೀ ಚಂದ್ರಾಂಶು ಪೂತೀ ವಿಚಕಿಲಮಲೆವೀ ತಂಬೆಲರ್ ಬಗ್ಗಿಪೀ ಕೋ
 ಕಿಳವೆನ್ನೊಳ್ ತಾವೆ ಮಾಯ್ಲುಂ ಭುವನಜಯಮನಾಂ ಕೈದುಗೆಯ್ವನ್ನಮೇನೆಂ
 ದೆಳಮಾವಂ ನೆಮ್ಮಿ ತನ್ನೋಪಳ ಮೊಲೆಗೆಲನಂ ನೋಡುತುಂ ತುಂಬಿಯಿಂದಂ
 ಗಿಳಿಯಿಂದಂ ಬೀರಮಂ ಪಾಡಿಸಿ ಪೊಗಟಿಸುವಂ ಚೈತ್ರದೊಳ್ ಚೈತ್ರಮಿತ್ರಂ

೪೧

ಕಲಿಕಾಸಂವೀತಚೂತಂ ಮುಕುಳಿತವಕುಳಂ ಪಲ್ಲವೋಲ್ಲಾಸಿಕಂಕೆ
 ಲ್ಲಿತಾಂತಾಕ್ರಾಂತವಾಸಂಶಿಕವೆಸೆದುದು ಯೋಗಿವ್ರಜಸ್ವಾಂತಕುಂತಂ
 ವಿಲಸನ್ನಲ್ಲಿಲತಾಂತಂ ರಟದಳಿಪಟಲಾಕ್ರಾಂತಮಿಂದುಪಭಾಸಂ
 ಕುಲಭಾಭಾಸ್ವದ್ವಿಗಂತಂ ಜಿತಸಕಲಜಗತ್ಕಂಠುಕಾಂತಂ ವಸಂತಂ

೪೨

೩೯. ಎಳೆ ಮಾವಿನ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಯಾದ ಗಿಳಿಗಳ ಹಲವು ತಂಡಗಳು, ಮಾವಿನ
 ಚಿಗುರನ್ನು ಜಿಗುಟಿ ಹೂಮಿಡಿಗಳನ್ನು ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಕುಕ್ಕಿ, ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಎಂಜಲು
 ಮಾಡಿ, ಹಣ್ಣುಗಳ ರಸವನ್ನು ಕುಡಿದು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೪೦. ಮಕರಂದದಿಂದ ಮದಿಸಿದ
 ತುಂಬಿಗಳ ಇಂಪಾದ ಗಾನವು, ಸುರಸಭರಿತವಾದ ಮುತ್ತುಗದ ಹೂಗಳಲ್ಲಿ ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
 ರತ್ನದ ಕಾಲುಬಳೆಗಳ ಧ್ವನಿಯಂತೆಯೂ, ಹೊಂದಾವರೆಹೂಗಳಲ್ಲಿ ಜಳದೇವಿಯ
 ಕಂಠಗಾನಸ್ವರದಂತೆಯೂ ಅರಳುತ್ತಿರುವ ಮಲ್ಲಿಗೆಹೂಗಳಲ್ಲಿ ರತಿಕಾಂತನ ಬಾಣದ
 ಭೀಂಕಾರದಂತೆಯೂ ಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೪೧. ಚೈತ್ರಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಿತ್ರನಾದ
 ಮನ್ಮಥನು “ಬೆಳಗುವ ಈ ಚಂದ್ರಿಕೆಯೂ, ಅರಳಿದ ಹೂಗಳೂ, ಬೀಸುವ ಈ
 ತಂಗಾಳಿಯೂ ಕೂಗುವ ಕೋಗಿಲೆಯೂ ತಾವು ತಾವೇ ನನಗೆ ಲೋಕಜಯವನ್ನುಂಟು
 ಮಾಡುವುವು. ನಾನು ಆಯುಧವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದುದೇ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಎಳೆ ಮಾವಿನ
 ಮರವನ್ನು ಒರಗಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ ರತಿಯ ಸ್ತನ ತಟಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ
 ತುಂಬಿಯಿಂದಲೂ ಗಿಳಿಯಿಂದಲೂ ತನ್ನ ವೀರತ್ವವನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿಸುವನು.
 ೪೨. ಮೊಗ್ಗುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮಾವಿನ ಮರಗಳೂ ಅರೆಬಿರಿದ ಮೊಗ್ಗುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ
 ವಕುಳದ ಗಿಡವೂ ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ ರಕ್ತಾಶೋಕವೂ, ಹೂಗಳಿಂದ

೧. ಗಟಪೆಡೆವರೆ ೨. ಸರಸವಿಕಾಸಪುಷ್ಪ (ಕ) ಸರಸವಿಲಾಸಪುಷ್ಪ (ಗ) ೩. ರತ್ನ (ಕಗ)
 ೪. ಕೈದುಗೊಳ್ವನ್ನ ಮೇಕೆಂ (ಖ)

ವ|| ಆ ವಸಂತದೊಳ್ ವನವಿಲಾಸಮನಟಿಪಲೆಂದು ಸುಪ್ರಸ್ಥಾವದೊಳಾಸ್ಥಾಯಿಕೆಯಂ ಪೊಕ್ಕು

ಸುರುಚಿರಚಂಪಕಪ್ರಸವಕಾಂಚನಪುಷ್ಪಚಯಂಗಳಂ ಮನೋ
ಹರವನಮಲ್ಲಿಕಾಮುಕುಳಸಂಕುಳನಿರ್ಮಲಮೌಕ್ತಿಕಾಕ್ಷತೋ
ತ್ಕರಮನುಪೇಂದ್ರಪಾದದುಪಭೂಮಿಗೆ ಸೂಸಿದನುತ್ಸಹಂ ಪೊದ
ಟೆರೆ ವನಪಾಲಕಂ ನತಿಚಳಾಳಕನುದ್ಗತರೋಮಜಾಳಕಂ

೪೩

ವ|| ತದನಂತರಂ

ಕುರವಕದಂಕುರಂ ತಿಲಕದುಜ್ಜ್ವಲಪುಷ್ಪವಶೋಕದೊಳ್ಳಿರ್
ಮರುಗದ ನುಣ್ಣೊನರ್ ದವನದೊಳ್ಳುಡಿ ಮಾವಿನ ಕೆಂದಳಿರ್ ನವಾಂ
ಬುರುಹದ ಮೊಗ್ಗೆ ಸಂಪಗೆಯಲರ್ ಸುರಹೊನ್ನೆಯ ಪೂಗಳೆಂಬಿವಂ
ಮುರರಿಪುಗಿತ್ತು ಮೆಚ್ಚುವಡೆದುತ್ಸವದಿಂ ನುಡಿದಂ ಪ್ರಿಯೋಕ್ತಿಯಂ

೪೪

ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಮಧುವಿಂ ಯೌ
ವನಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪೊದಟ್ಟು ರಂಜಿಸಿದಪುದಾ ನಂ
ದನಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಭೋಗಾನಂ
ದನಲಕ್ಷ್ಮಿಯನುಂಟು ಮಾಡು ನಿಜಸಂಗತಿಯಂ

೪೫

ತುಂಬಿದ ಮಾಧವೀಲತೆಯೂ ಹೊಳೆಯುವ ಅರಳಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಹೂವಿನ ಬಳ್ಳಿಯೂ
ಝೇಂಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ತುಂಬಿಗಳೂ ದಿಗಂತಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವ
ಬೆಳದಿಂಗಳೂ ಉಳ್ಳುದಾಗಿ ಸಕಲಜಗತ್ತನ್ನೂ ಜಯಿಸಿದ ಮನ್ಮಥನಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿ
ಯೋಗಿಗಳ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಕುಂತಾಯುಧವಾಗಿರುವುದೂ ಆದ ವಸಂತಕಾಲವು
ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದಿತು. ವ|| ಆ ವಸಂತದಲ್ಲಿ ವನದ ಸೊಬಗನ್ನು ಅರಿಕೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು
ಸುಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಭೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ೪೩. ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ಸಂಪಿಗೆ ಹೂಗಳೆಂಬ
ಚಿನ್ನದ ಹೂಗಳನ್ನೂ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮೊಗ್ಗುಗಳೆಂಬ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಮುತ್ತಿನ ಅಕ್ಷತೆ
ಗಳನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣನ ಪಾದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಎರಚಿದ ಅವನ ಪಾಲಕನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ
ರೋಮಾಂಚನವುಳ್ಳವನಾಗಿ ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಿಸಿದನು. ವ|| ಆಮೇಲೆ ೪೪. ಗೋರಂಟೆಯ
ಮೊಳಕೆ, ತಿಲಕದಹೂ, ಅಶೋಕದ ಒಳ್ಳೆಯ ಚಿಗುರು, ಮರುಗದ ಕುಡಿ, ದವನದ
ಕುಡಿ, ಮಾವಿನ ಕೆಂಚಿಗುರು, ಹೊಸ ತಾವರೆಯ ಮೊಗ್ಗು, ಸಂಪಗೆಯಹೂ, ಸುರಹೊನ್ನೆಯ
ಹೂ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು. ಅವನಿಂದ ಮೆಚ್ಚನ್ನು ಪಡೆದು, ಸಂತೋಷದಿಂದ
ಪ್ರಿಯವಾದ ಮಾತನ್ನು ಆಡಿದನು. ೪೫. “ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ವಸಂತನಿಂದ ಯೌವನ
ಶ್ರೀಯುಂಟಾಗಿದೆ. ನಂದನ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ನಿನ್ನ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಭೋಗಾನಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು

ತರಳಾಪಾಂಗದ ಬೆಳ್ಳು ಕೆಂದಳದ ಕೆಂಪೋರೊರ್ಮೆ ಪೊಣ್ಣಲ್ ತಳಿ
ಮರನುಂ ಪೂಮರನಾಗೆ ಪೂಮರನುಮಂತಾ ಬೇಗದಿಂದಂ ತಳಿ
ಮರನಾಗುತ್ತಿರೆ ಭಿನ್ನಸೃಷ್ಟಿವಡೆಯುತ್ತುಂ ಯಾನವಾಚಾಳಿತಾ
ಭರಣಂ ನಿನ್ನಬಲಾಳಿ ಪೂದಿಜಿವುದಂ ನೋಡಿಂ ವನಕ್ರೀಡೆಯೊಳ್

೪೬

ವ|| ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಲದಂ ಮನದೆ ಕೊಂಡು

ತೆಗೆಯುತ್ತುಂ ಮೇಲುದಂ ಪೆರ್ಮೊಲೆಗೆ ಪರಿಜೆಯಂ ಹಸ್ತದಿಂದೊತ್ತುತುಂ ಸಾ
ವಗಿಸುತ್ತುಂ ಜೋಲ್ದ ಧಮಿಲ್ಲಮನಳವಡಿಸುತ್ತುಂ ಕುರುಳ್ಳೊಂಗಲಂ ನೀ
ವಿಗೆ ಕಾಂಚೀದಾಮಮಂ ಸಾರ್ಚುತುಮಬಲೆಯರೋರೊವರೊಂದೊಂದು ಪಾಂಗಿಂ
ಬಗೆಗೊಂಡೇಲ್ವನ್ನೆಗಂ ತನ್ನೊಡನೆ ಹರಿ ವನಕ್ರೀಡೆಗೆಂದೆಲ್ಲನಾಗಳ್

೪೭

ಪಣ್ಣುಗೆಯ ರತ್ನಚಯದಿಂ
ಕಣ್ಣುಳ್ಳೆ ಜಗಂ ತಟಲ್ತಾ ಪ್ರಭೆಯಿಂದಂ
ಪಣ್ಣೆ ಗೃಹಾಂಗಣತಟದೊಳ್
ಪಣ್ಣೆರ್ದುದು ಪಟ್ಟವರ್ಧನಂ ಭದ್ರಗಜಂ

೪೮

ವ|| ಆ ದ್ವಿಪೇಂದ್ರಮನುಪೇಂದ್ರನೇಟೆ

ಉಂಟುಮಾಡು. ೪೬. ನಿನ್ನ ಅಬಲೆಯರ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಬಿಳುಪೂ ಅಂಗಯ್ಯ ಕೆಂಪೂ
ಹೊರಟು ಹರಡುವುದರಿಂದ ವನದಲ್ಲಿ ಚಿಗುರಿರುವ ಮರಗಳು ಹೂಬಿಟ್ಟಿರುವ
ಮರಗಳಂತೆಯೂ ಹೂಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮರಗಳು ಚಿಗುರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮರಗಳಾಗಿಯೂ
ಕಾಣಿಸಿ ತಟ್ಟನೆ ಭಿನ್ನಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅವರ ಸಂಚಾರದಿಂದ
ಅಭರಣಗಳು ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅವರು ಹೂ ಕೊಯ್ಯುವುದನ್ನು ವನಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ
ನೋಡು.” ವ|| ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು
೪೭. ಕೃಷ್ಣನು ವನಕ್ರೀಡೆಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಭೆಯಿಂದ ಎದ್ದನು. ಅವನೊಡನೆ
ಹೋಗುವ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅಂತಃಪುರದ ಅಬಲೆಯರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮೇಲು
ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ದಪ್ಪಸ್ತನಗಳ ಮೇಲೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಕೆಲವರು ಮೈಯನ್ನು ಹಸ್ತದಿಂದ
ಒತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಜೋಲುತ್ತಿದ್ದ ಜಡೆಯನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಜೋಲುವ
ಮುಂಗುರುಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಕೆಲವರು ಒಡ್ಡಾಣವನ್ನು ಸೀರೆಯ
ನೆರಿಗಂಟಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸೇರಿಸುತ್ತಲೂ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಜತೆಯಲ್ಲೇ
ಎದ್ದರು. ೪೮. ಭದ್ರಗಜವು ಅಂಬಾರಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿ
ಅರಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಿತು. ಆನೆಯ ವಿದ್ಯುತ್ ಪ್ರಭೆಯಂತಹ
ರತ್ನಕಾಂತಿಯಿಂದ ಜನರ ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸಿತು. ವ|| ಆ ಪಟ್ಟದಾನೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಏರಿದನು.

ವನಕೇಳಿಗೆ ದಿಗ್ವಿನಿತಾ
ಜನಮುಮನಾಮಂತ್ರಿಪಂತೆ ಭೋರನೆ ತೂರ್ಯ
ಸ್ವನಮಖಿಲಾಂತಃಪುರಕಾ
ಮಿನಿಕುಮಾರಕಸಹಸ್ರಸಹಿತಂ ತಳದರ್ಶಂ

೪೯

ಎರಲಲೆಪಿಂ ತೆಜಂಬೊಳೆದು 'ಪೊಂಬಳೆದೊಂಗಲನಾಂತ ಕೌಂಗುಗಳ್
ಗಿರಿವನದಲ್ಲಿ ಪೂಮರಗಳೊಳ್ ನಸುದೋರ್ಪವೊಲಿಕೆಲಂಗಳೊಳ್
ಕರಿಣೆಯನೇಟೆ ಕೈಟಭವಿರೋಧಿಗೆ ಚಾಮರಮಿಕ್ಕುತಿರ್ಪ ತಾ
ಮರಸದಳಾಕ್ಷಿಯರ್ ಪಿಡಿದ ಬೆಳ್ಳೊಡೆ 'ಚಂದ್ರಮನಂತೆ ತೋರುಗುಂ

೫೦

ಕದಳಿಕೆಯ ಪೊಯ್ಲಳಂಬರ
ನದಿಯುಂ ನೊರೆವಿಂಡು ಬಂದು ಮಂಡಳಿಸಿತ್ತೀ
ರದನಿಯ ಮೇಲೆನೆ ಹರಿಗೊ
ಪ್ಪಿದುದಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಪಿಡಿದ ಧವಳಚ್ಚತ್ರಂ

೫೧

ಎತ್ತಿದ ಪೀಲಿಯ ಸತ್ತಿಗೆ
ಮುತ್ತಿನ ಕೊಡೆ ಮೇಘಾಡಂಬರಂ 'ಗೆಲೆ ಬನಮಂ
ಮುತ್ತುವ ನಡೆಬನವೆನಿಸಿ ಬ
ರುತ್ತಿದುರ್ದು ಬನಕೆ ಪೆಂಡವಾಸದ ತಂಡಂ

೫೨

೪೯. ವನಕ್ರೀಡೆಗೆ ದಿಗ್ವಿನಿತೆಯರನ್ನು ಕರೆಯುವಂತೆ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಯು ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅಖಿಲಾಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಕುಮಾರಸಹಸ್ರಸಹಿತನಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನು ಹೊರಟನು. ೫೦. ಹೊಂಬಾಳೆಯ ಗೊಂಬೆಲುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಅಡಕೆಯ ಮರಗಳೂ ಗಿರಿವನಗಳ ಹೂವಿನ ಮರಗಳೂ ಗಾಳಿ ಬೀಸುವುದರಿಂದ ಬಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರವೇ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನ ಎರಡು ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲೂ ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳನ್ನೇರಿ ಅವನಿಗೆ ಚಾಮರವನ್ನು ಬೀಸುತ್ತ ಕಮಲದಳಾಕ್ಷಿಯರು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಬಿಳಿಯ ಕೊಡೆಗಳು ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೫೧. ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹಿಡಿದಿರುವ ಬಿಳಿಯ ಕೊಡೆಯು, ಧ್ವಜಪಟದ ಹೊಡೆತದಿಂದ ದೇವಗಂಗಾನದಿಯ ನೊರೆಯ ಹಿಂಡು ಬಂದು ಮಂಡಲಾಕಾರವಾಗಿ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೫೨. ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ನವಿಲುಗರಿಯ ಕೊಡೆಯೂ ಮುತ್ತಿನ ಕೊಡೆಯೂ ಮೇಘಾಡಂಬರವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತಿರಲು, ವನವನ್ನು ಮುತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಸಂಚರಿಸುವ ವನವೆನ್ನುವಂತೆ ರಾಣೀವಾಸದ ತಂಡವು ವನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸಮೀಪಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರಲು,

೧. ಪೂಮುಡಿದೊಂಗಲನಾಂತು (ಖ) ೨. ದೆಕ್ಕೆಯೊಳೊಪ್ಪಿ ತೋಟೆದರ್ (ಖ) ೩. ತಳೆದ ಬನಂ (ಖ)

ವ|| ಅಂತೆಯ್ಯವರ್ಪಲ್ಲಿ

ನಳಿನೀರೇಣುಗಳಂ ಕಳಲ್ದಲರ್ಗಳಂ ಕೀರಾಳಿನಾದಂಗಳಂ
ತಳೆದೆತ್ತಂ ಪಟವಾಸಮಂ ಕೆದಜುತುಂ ಶೇಷಾಕ್ಷತಾನೀಕಮಂ
ತಳಿಯುತ್ತುಂ 'ಪರಸುತ್ತುಮೊಯ್ಯನಿದಿಗೊಳ್ಳೊಂದಂದದಿಂ ನಂದನಾ
ವಳಿಯಿಂದಂ ವಸುದೇವ 'ಸೂನುಗಿದಿರ್ವಂದತ್ತೊಂದು ಮಂದಾನಿಳಂ

೫೩

ವ|| ಅಂತು ಬಂದ ಗಂಧವಹನಂ ಮನದೆಕೊಂಡು ವನೋಪಕಂಠದೊಳ್ ವೈಕುಂಠ
ನಿಭೇಂದ್ರಸ್ಯಂಧದಿಂದವನಿತಳಕ್ಕವತರಿಸಿದಾಗಳ್

ತುಡುಗೆಯ 'ಬಂಬಲ್ವೆಳಗಿಂ
ಬೆಡಂಗುವಡೆದಂಗಕಾಂತಿಯಂ ತುಡುಕುವಿನಂ
ಪಿಡಿಯಿಂದಿಡಿದಳ್ ಕಾಮುಗಿ
ಲೆಡೆಯಿಂ ಕುಡುಮಿಂಚು ಘಟಿಲನಿವವೊಲೊರ್ವಳ್

೫೪

ವ|| ಮತ್ತೊರ್ವಳ್

ಕೆಂದಳಿವೇಳೆದ ನವ'ಮಾ
ಕಂದದಿನೆಳಗೊಂಬು ನೆಲಕ್ಕೆ ಫಲಭರದಿಂ ಜೋ
ಲ್ವಂದದಿನಿಡಿದಳ್ ಕುಚಭರ
ಪದಿಂದಂ ನಡು ಬಳ್ಳೆ ಪೊನ್ನಪಣ್ಣುಗೆವಿಡಿಯಿಂ

೫೫

ತೆಂಗಾಳಿಯಿನಂಶುಕದ ಸೆ
ಜಂಗು ತೆಜಂಬೊಳೆಯೆ ಪಿಡಿಯಿನಿಡಿದಳದೊರ್ವಳ್
ತುಂಗಪುಳಿನಾಗ್ರದಿಂ ಧರೆ
ಗಂಗಜನಿವಿಪುವ ಸಚೇನಕೇತುಶ್ರೀವೋಲ್

೫೬

೫೩. ವನದ ಮಂದಮಾರುತವು ತಾವರೆಹೂಗಳ ಧೂಳನ್ನೂ ಬಿದ್ದ ಹೂಗಳನ್ನು ಗಿಳಿಗಳ
ಧ್ವನಿಯನ್ನೂ ಧರಿಸಿ, ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ವಸ್ತ್ರಗಂಧಚೂರ್ಣವನ್ನು ಎರಚುತ್ತ ಶೇಷಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು
ತಳಿಯುತ್ತ ಹರಸುತ್ತ ಇದಿರುಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಇದಿರಾಗಿ ಬೀಸಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಬೀಸಿದ ಸುಗಂಧವಾಯುವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಕೃಷ್ಣನು ವನದ ಹತ್ತಿರ ಆನೆಯ ಹೆಗಲಿನಿಂದ
ಭೂಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಇಳಿದನು. ಆಗ ೫೪. ತೊಟ್ಟ ಆಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಡಗನ್ನು
ಪಡೆದಿರುವ ಅಂಗಕಾಂತಿಯನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ಹಿಡಿದು ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಒಬ್ಬಳು ಕಪ್ಪುಮೋಡದಿಂದ
ಮಿಂಚು ಇಳಿಯುವಂತೆ ಹೆಣ್ಣಾನೆಯ ಮೇಲಿಂದ ತಟ್ಟನೆ ಇಳಿದಳು. ವ|| ಮತ್ತೊಬ್ಬ
೫೫. ಸ್ತನಭಾರದಿಂದ ಬಳುಕುವ ರಮಣಿಯು ಕೆಂಪು ಚಿಗುರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಹೊಸ
ಮಾವಿನಮರದ ಎಳೆಯ ಕೊಂಬೆಯೊಂದು ಫಲಭಾರದಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಜೋಲುವಂತೆ,
ಚೆನ್ನದ ಅಂಬಾರಿಯಿಂದ ಇಳಿದಳು. ೫೬. ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯ
ಸೆರಗು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಸುಂದರಿ ಎತ್ತರವಾದ ಮಳಲುದಿಣ್ಣೆಯಿಂದ

೧. ಪರಪುತ್ತು (ಕಗ) ೨. ಸೂನುಗಿದಿರಂ ಬಂದತ್ತು (ಖ) ೩. ಬಂಬಲ್ವೆಳಗುಂ
ಬೆಡಂಗುವಡೆದಂಗಕಾಂತಿಯಿಂ ತುಳ್ಳುವಿನಂ (ಖ) ೪. ಮಾಕಂದದ ಸೆಳೆಗೊಂಬು (ಕಗ)

ಪಿಡಿಯಿಂದಿಡಿದಳ್ ಪೆಜಿಳೊ
 ಪಿಡಿಯಿಂ ನಡುಸಣ್ಣಮೆನಿಪ ವಧು ಮದನನ ಕೈ
 ಪಿಡಿಯಂತೆಸೆದೀಕ್ಷಿಪರಂ
 ಪಿಡಿಯಂಬಿಂ ಕಾಮನಾರ್ದು ಸಾರ್ದಿಸುವನೆಗಂ

೫೭

ಸ್ಮರಕೃತಕಾಚಲಶಿಖರಾಂ
 ತರಲತೆ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದೊಂದು ಸೋಗೆಯ ಬಿಣ್ಣಿಂ
 ಧರೆಗೆಟಗುವಂತದೊರ್ವಳ್
 ವರಾಂಗಿ ಬಿಡುಮುಡಿಯನೆಸೆದು ಪಿಡಿಯಿಂದಿಡಿದಳ್

೫೮

ವ|| ಅಂತು ನಿಜಾಂತಃಪುರತರುಣೆಯರ್ ಕರಿಣೆಗಳಿನಿಟೆಯೆ

ಅಂಗತ ರತ್ನ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿದ್ಭೂತಿಪಲ್ಲವಿತಂ ಮುರಾರಿ ಬಂ
 ದಂ ಗಮನಶ್ರಮಾಂಬುಕಣಭೂಷಣಮೌಕ್ತಿಕಕುಟ್ಮಳಪ್ರರೂ
 ಢಾಂಗವಧೂಜನಂ ಬರೆ ವಿಳಾಸದೆ ಜಂಗಮಕಲ್ಪಭೂರುಹಂ
 ಜಂಗಮಕಲ್ಪವಲ್ಲರಿಗಳಿಂ ಪರಿವೇಷ್ಟಿತಮಾಗಿ ಬರ್ಪವೋಲ್

೫೯

ವ|| ಅಂತು ನಡೆತಂದು

ಸಮದ ಪಿಕಸ್ವನವಾದ್ಯಂ
 ಭ್ರಮರೀರವಗೀತವನಿಲಲುಳಿತಲತಾನ್ಯ
 ತ್ಯಮೋಡರ್ಚುನಂ ಸಂಗೀ
 ತಮನುಪವನರಂಗಮಂ ಮುಕುಂದಂ ಪೊಕ್ಕಂ

೬೦

ಮನ್ಮಥನು ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಚೀನಾಂಬರಧ್ವಜದಂತೆ ಆನೆಯಿಂದ ಇಳಿದಳು. ೫೭. ಒಂದು ಹಿಡಿಗಿಂತಲೂ ಸಣ್ಣನಡುವಿನವಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಯುವತಿಯು ಮನ್ಮಥನ ಕನ್ನಡಿಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತ, ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದವರನ್ನು ಕಾಮನು ತಾನು ಹಿಡಿದಿರುವ ಬಾಣದಿಂದ ಗರ್ಜಿಸಿ ಹೊಡೆಯುವಂತೆ ಹೆಣ್ಣು ಆನೆಯಿಂದ ಇಳಿದಳು. ೫೮. ಅದೊಬ್ಬಳು ವರಾಂಗಿಯು ಮನ್ಮಥನ ಕೃತಕಾಲ ಶಿಖರದ ಲತೆಯೊಂದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಧುಮುಕಿದ ಒಂದು ನವಿಲಿನ ಭಾರದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದಂತೆ, ಬಿಚ್ಚಿದ ಮುಡಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಾನೆಯಿಂದ ಇಳಿದಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರದ ತರುಣೆಯರು ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳ ಮೇಲಿನಿಂದ ಇಳಿಯಲು, ೫೯. ಭುಜಕಿರೀಟರತ್ನಗಳ ಮತ್ತು ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿಯ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಚಿಗುರೂ ಗಮನಶ್ರಮದಿಂದ ಉದಿಸಿದ ಬೆವರುನೀರು ಹನಿಗಳೆಂಬ ಮತ್ತು ಭೂಷಣಗಳ ಮುತ್ತುಗಳೆಂಬ ಮೊಗ್ಗುಗಳೂ ಉಳ್ಳ ಕೃಷ್ಣನು, ಭೂಷಣ ರತ್ನ ಮೌಕ್ತಿಕಗಳೆಂಬ ಚಿಗುರುಮೊಗ್ಗುಗಳನ್ನುಳ್ಳ ದೃಢಾಂಗಸುಂದರಿಯರೆಂಬ ಲತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಲ್ಪಲತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜಂಗಮಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಂತೆ ಬಂದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದು ೬೦. ಮದಿಸಿದ ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಧ್ವನಿಯೆಂಬ ವಾದ್ಯವೂ ಹೆಣ್ಣು ತುಂಬಿಗಳ ಮಧುರಧ್ವನಿಗೀತವೂ ಗಾಳಿಯಲುಗಿಸುವ ಲತೆಗಳ ನೃತ್ಯವೂ ಮೇಳಿಸಿದ ಸಂಗೀತವು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ

ಸಲ್ಲಲಿತಾಂಗಿಯರ್ ಮಣಿವಿಭೂಷಣಕಾಂತಿಯನೀಕ್ಷಣಾಂಶುವಿಂ
ಪಲ್ಲವಪುಷ್ಪಜಾಳಮನಪೂರ್ವಮನೆಯ್ ಕುಜಾಳಿಗೀವನಿ
ತ್ತಲ್ಲದೆ ಕೋಮಲಾಂಭುರುಚಿಯಿಂ ನಖರೋಚಯಿ^೧ನದ್ವವಲ್ಲಿಗಂ
ಪಲ್ಲವಪುಷ್ಪಮಂಜರಿಯನಾಗಿಸುತುಂ ನಡೆದರ್ ವನೋರ್ವಿಯೊಳ್

೬೦

ವನಮಾಲೆಯೊಳ್ ವಿಹಾರಿಸಿ
ವನಮಾಲೆಯೊಳೆಸಗುವಬ್ಬನೀಮಾರುತನಿಂ
ವನಮಾಲೆ ಪೊಳೆಯೆ ಕೃಷ್ಣಂ
ವನಮಾಲಯಮಾಯ್ತು ಲೀಲೆಗೆಂದೆನೆ ಸುಜಿತಂ

೬೧

ವ|| ಅಂತು ಸುಜಿತಲ್ಲಿ

ಮೊದಲೊಳ್ ತಂಬೆಲರ್ಗಾನೆ ಬೋದಣೆಗೆಗಂಪಂ ಬೀಡಿದೆಂ ಸುಗ್ಗಿ ಬ
ಪೂರ್ವದನೀ ನಂದನಕಾನೆ ಮುಂದುದೆಗೆದೆಂ ಪುಷ್ಪೇಷುಗಂ ಪುಷ್ಪಬಾ
ಣದ ಮುಂಗಾಣೆಕೆಗೊಟ್ಟಿನಾನೆ^೨ ಪೆಟತೆನ್ನಂತಾದುದೇ ಮೈಮೆಗಾ
ಸ್ವದಮೆಂಬಂತೆವೊಲಾಯ್ತು ಮಾಧವಿ ಮದಾಳಿಧ್ವಾನಸಂತಾನದಿಂ

೬೨

ವ|| ಅದಂ ನೋಡಿ ತತ್ಸಮೀಪದೊಳೊಂದು ತುಲುಗಿ ಬಂದ ಮಂದಪವನಪರಿ
ಧೂತಚೂತಮಂ ಕಂಡು

ಉಪವನರಂಗವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ೬೦. ಕೃಷ್ಣನ ಸಲ್ಲಲಿತಾಂಗಿಯರು ಮಣಿವಿಭೂಷಣಗಳ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ನೇತ್ರಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ವನದ ವೃಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಚಿಗುರುಹೂಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ನೀಡಿದುದಲ್ಲದೆ ಕೋಮಲವಾದ ಕಾಲಿನ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ, ಉಗುರಿನ ಹೊಳಪಿನಿಂದಲೂ ದಾರಿಯ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ ಚಿಗುರು ಹೂಗೊಂಚಲುಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ ವನಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದರು. ೬೧. ವನದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ವಿಹರಿಸಿ ಸರೋವರದ ನೀರಿನ ಮೇಲೂ ಕಮಲಗಳ ಮೇಲೂ ಸುಳಿದು ಬಂದ ಗಾಳಿಯು ಕೃಷ್ಣನ ವನಮಾಲೆಯು ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಈ ವನವು ತನ್ನ ಲೀಲೆಗೆ ನೆಲೆಯಾಯಿತೆಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಅಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದನು. ೬೨. ಇರುವಂತಿಗೆಯು ಮದಿಸಿದ ತುಂಬಿಗಳ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದ ತಂಗಾಳಿಗೆ ನಾನೇ ಆರಂಭ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನೂ ಬೀರಿದೆನು. ವಸಂತಕಾಲವು ಬಂದುದನ್ನು ನಾನೇ ಈ ನಂದನವನಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ತೋರಿಸಿದೆನು. ಕಾಮನಿಗೆ ನಾನೇ ಹೂಬಾಣದ ಮುಂಗಾಣೆಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನು. ಬೇರೆ ಯಾವುದು (ಯಾರು) ತಾನೆ ನನ್ನಂತೆ ಈ ಮಹಿಮೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದುದು ಎಂದು

೧. ಕುಜಾಳಿಗಿತ್ತನಿತ್ತಲ್ಲದೆ (ಖ) ೨. ಅಧ್ವರೋಚಿಗಂ (ಖ) ೩. ಪೆಟತೆನ್ನಿಂದಾದುದಾಂ ಮೆಯ್ಯೆಗಾಸ್ವದಮಾಯ್ತೆಂಬವೊಲಾಯ್ತು (ಖ)

ಸೊನೆಯಿಂ ದಾನಜಲೌಘಮಂ ತೊನೆಪದಿಂ ಕೊಂಬಾಟಮಂ ಕೋಕಿಲ
 ಸ್ವನದಿಂ ಬೃಂಹಿತನಾದಮಂ ಮಿಸುಪ ಕೊಂಬಿಂ ಕೊಂಬನಾಟಂದು ಕಾ
 ಯ್ತಿನ ಸೊಂಪಿಂ 'ಪೊಳೆವಗ್ರಪಲ್ಲವಮುಮೊಪ್ಪಲ್ ಮಾವಿನೊಳ್ ಪೇಟೆ ಕೈ
 ಯನನಂಗದ್ವಿಪದಂತದಿರ್ಪದಪುದೀ ಚೂತಂ ವಿಟವ್ರಾತಮಂ ೬೪

ಪಳದಿಂದಂ ಪನಸಾದಿಸತ್ಥಲಮಹೀಜಂ ಪುಷ್ಪದಿಂ ಚಂಪಕಾ
 ದಿಳಸತ್ತುಪ್ಪಕುಜಂ ಪ್ರವಾಳದಿನಶೋಕಾದಿಪ್ರವಾಳಾಂಘ್ರಪಂ
 ತಳೆಗುಂ ಚೆಲ್ವನದಲ್ಲದಂತು ಫಲದಿಂ ಪುಷ್ಪೋಘದಿಂ ಪಲ್ಲವಾ
 ವಳಿಯಿಂ ಕೂಡೆ ವಿಳಾಸಮಂ ತಳೆಗುಮೇ ಚೂತಂಬೊಲನ್ನದ್ರಮಂ ೬೫

ವ|| ಎಂದು ಪೊಗಟ್ಟಿ 'ಕೆಲದೊಳಿರ್ದಶೋಕದ್ರಮಮನದೊರ್ವಂ ಪಾರ್ಶ್ವವರ್ತಿ ನೋಡಿ

ಸುದತಿಯರಂಘ್ರಪಾತದೊಳೆ ಪಲ್ಲವಿಸಿರ್ದನುರಕ್ತವೃತ್ತಿ ಪೆ
 ಚಿದ ಸುಮನಶ್ಶಿಲೀಮುಖವಿಕಾರಮೆ ಈ ತರುರಾಜನೆಮ್ಮೊಳಿಂ
 ತಿದು ಸುಮವಾಗಲಾಂ ಸಲೆ ಸಶೋಕನೆನಾದೆನಶೋಕನಾದುದಿಂ
 ತಿದು ವಿಪರೀತಮೆಂದು ಪೊಗಟ್ಟಿಂ ಪರಿಹಾಸಕನಂದಶೋಕನುಂ ೬೬

ಹೇಳುವಂತೆ ಇದ್ದಿತು. ೬೪. "ಸೊನೆಯಿಂದ ಮದೋದಕವನ್ನೂ ತೂಗಾಟದಿಂದ
 ಸೊಂಡಿಲಿನ ಚಲನೆಯನ್ನೂ ಕೋಗಿಲೆಯ ಕೂಗಿನಿಂದ ಫೀಂಕಾರಧ್ವನಿಯನ್ನೂ ಹೊಳೆಯುವ
 ಕೊಂಬೆಯಿಂದ ದಂತವನ್ನೂ ತುದಿಯ ಚಿಗುರಿಂದ ಕೋಪದ ಸೊಂಡಿಲಿನ ತುದಿಯನ್ನೂ
 ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತ ಇರುವ ಈ ಮಾವಿನ ಮರವು ಮನ್ಮಥನ ಆನೆಯಂತೆ ವಿಟರ ಸಮೂಹವನ್ನು
 ಕೊಂಬೆಯಿಂದ (ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ) ಹೆದರಿಸುತ್ತಿದೆ! ೬೫. ಹಣ್ಣಿನಿಂದ ಹಲಸೇ ಮೊದಲಾದ
 ಒಳ್ಳೆಯ ಹಣ್ಣಿನ ಮರಗಳೂ ಹೂವಿನಿಂದ ಸಂಪಗೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೂವಿನ
 ಗಿಡಮರಗಳೂ ಚಿಗುರಿನಿಂದ ಅಶೋಕವೇ ಮೊದಲಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಚಿಗುರಿನ ಮರಗಳೂ
 ಚೆಲುವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುವು. ಅಷ್ಟೇ ಹೊರತು ಫಲದಿಂದಲೂ ಪುಷ್ಪದಿಂದಲೂ ಚಿಗುರು
 ಗಳಿಂದಲೂ ಈ ಮಾವಿನಮರದಂತೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇನ್ನು ಯಾವ ಮರವಾದರೂ ವಿಲಾಸವನ್ನು
 ಪಡೆಯುವುದೆ!" ವ|| ಎಂದು ಹೊಗಳಿದನು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷವನ್ನು
 ಕೃಷ್ಣನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದವನೊಬ್ಬನು ನೋಡಿ, ೬೬. "ಸುಂದರಿಯರ ಕಾಲಿನ ಒದೆತದಿಂದ
 ರೋಮಾಂಚವನ್ನೂ, ಚಿಗುರನ್ನೂ ಪಡೆದ, (ಅವರಲ್ಲಿ) ಅನುರಕ್ತತೆಯನ್ನು,
 ಕೆಂಪಾಗಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದ, ಸುಮನಶ್ಶಿಲೀಮುಖವಿಕಾರವು (= ಪುಷ್ಪ ೧ ಬಾಣದಿಂದ
 ಆಗಿರುವ ವಿಕಾರ, ೨ ಹೂಗಳಿಗೆ ಮುತ್ತುವ ತುಂಬಿಗಳಿಂದ ಆದ ವಿಕಾರ) ಈ ವೃಕ್ಷರಾಜ
 (ಅಶೋಕ)ನಲ್ಲೂ ನನ್ನಲ್ಲೂ ಸಮಾನವಾಗಿದೆ, ಆದರೂ ನಾನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ
 ಸಶೋಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಅಶೋಕನಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿರುವುದು ಮಾತ್ರ ಇದಕ್ಕೂ ನನಗೂ
 ಇರುವ ಭೇದ!" ಎಂದು ಹಾಸ್ಯಗಾರನೊಬ್ಬನು ಅಶೋಕವೃಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಗಳಿದನು.

ವ|| ಆ ಮಾತಿಗೆ ಪೀತಾಂಬರಧರಂ ಸ್ವಸ್ತಿತವದನಾರವಿಂದನಾಗಿ

ಆಸವಗಂಧದ ಬಲಮುಖ
ವಾಸನೆಯೊಳ್ ದೊರೆಯದೆಂದು ನೋಡಿದನೊಲವಿಂ
ಕೇಸರಮಂ ಕುಸುಮರಜೋ
ಧೂಸರಮಂ ವನಮಹೀರುಹಾಗ್ರೇಸರಮಂ

೬೭

ವ|| ತದನಂತರಂ

ತರುಣೇಸ್ತನಸಂಗದಿನಂ
ಕುರಿಸಿದ ಕುರವಕನವನಚ್ಯುತಂ ವೀಕ್ಷಿಸಿ ಪೋ
ದಿರುಳೊಗೆದ ರುಕ್ಮಿಣೇಸ್ತನ
ಪರಿರಂಭವನಲ್ಲಿ ನೆನೆದು ಪುಳಕಿತನಾದಂ

೬೮

ಬಸರುಹನೇತ್ರೆಯರವಲೋ
ಕಪಾಂದ್ರಚಂದ್ರಿಕೆಯನೀಂಟಿ ಮತ್ತದನುದ್ಧಾ
ರಿಸುವಂತೆಸೆದಪುದೆಂದೀ
ಕ್ಷಿಸಿದಂ ಪೂತಸೇವ ತಿಲಕಮಂ ಯದುತಿಲಕಂ

೬೯

ಬನದ ವಿಭೂತಿ ತಂಬಿಲರ ಮೆಯ್ಯಿರಿ ತುಂಬಿಯ ಗೀತಶಾಲೆ ಚೈ
ತ್ರನ ತೊಡವೋತಗಲ್ಲರೆದ್ದೆದಲ್ಲಣಮೋಪರ ಸೈಪು ಕಾಮನಂ
ಬನ ಕಣೆ ಪುಷ್ಪಸಾಯಕನ ಕೀರ್ತಿಯ ಬಿಟ್ಟು ಮೊದಲ್ ಮೃಡಾರಿವೀ
ರನ ಜಯಶಕ್ತಿಯೆಂದಲರ್ಧ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂ ಹರಿ ಮೆಚ್ಚಿ ನೋಡಿದಂ

೭೦

ವ|| ಆ ಮಾತಿಗೆ ಪೀತಾಂಬರಧರನು ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖ
ಕಮಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ೬೭. ಹೂವಿನ ಧೂಳಿನಿಂದ ಮಲಿನವಾಗಿ ವನದ ಮರಗಳಲ್ಲಿ
ಅಗ್ರಸೇರವಾಗಿರುವ ಒಂದು ಕೇಸರ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಮದ್ಯದ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಇದು ಬಲರಾಮನ
ಬಾಯಿಯ ವಾಸನೆಗೆ ಸಮವಾಗಿದೆ! ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದನು. ವ|| ಆಮೇಲೆ
೬೮. ತರುಣಿಯ ಸ್ತನಸಂಗದಿಂದ ಚಿಗುರಿದ ಗೋರಂಟೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಕೃಷ್ಣನು ಕಳೆದ
ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಆದ ರುಕ್ಮಿಣೇಸ್ತನಾಲಿಂಗವನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ರೋಮಾಂಚನವನ್ನು
ಪಡೆದನು. ೬೯. ಕಮಲನೇತ್ರೆಯರ ನೋಟದ ಒತ್ತಾದ ಬೆಳುದಿಂಗಳನ್ನು ಕುಡಿದು ಮತ್ತೆ
ಅದನ್ನು ಕಕ್ಕುವಂತಿದೆ. ಎಂದು ಹೂವಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೊಳೆಯುವ ತಿಲಕವೃಕ್ಷವನ್ನು
ನೋಡಿದನು. ೭೦. ಕೃಷ್ಣನು ಅರಳಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯನ್ನು “ಇದು ವನದ ಐಶ್ವರ್ಯ,
ತಂಗಾಳಿಯ ದೇಹಕಾಂತಿ, ತುಂಬಿಯ ಗೀತಶಾಲೆ, ಚೈತ್ರನ ಆಭರಣ, ಪ್ರೀತಿಸಿ ಅಗಲಿದವರ
ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಭಯಂಕರ, ಪ್ರಿಯರ ಪುಣ್ಯ, ಕಾಮಬಾಣದ ಗಣೆ, ಪುಷ್ಪಬಾಣನ ಕೀರ್ತಿಯ
ಬಿತ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲೆಯ ಬೀಜ, ಶಿವವೈರಿಯಾದ ಮನ್ಮಥನ ಜಯಶಕ್ತಿ” ಎಂದು ಮೆಚ್ಚಿ

ಕಾದಲರಿಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗವಕಾಶಮನೀಯೆ ವಿಕಾಸಮಂಧಕಾ
 ರೋದಯಮಂ ವನಾವಳಿಗೆ ಪಿಂಗಿಸೆ ಪಿಂಗಮರೀಚಿ ಬಂಧುರಾ
 ಮೋದವತಿಪ್ರಮೋದಮನೋಡರ್ಚೆ ಧರಿತ್ರಿಗೆ ಪೊನ್ನ ಪೂಗೆ ಕಂ
 ಪಾದವಲಿದುರ್ದೆಂದು ಪೊಸಸಂಪಗೆಯಂ ಪೊಗಟ್ಟಂ ಜನಾರ್ದನಂ ೭೧

ನನೆಕೊನೆವೊಯ್ತು ತನ್ನ ನನೆಯಿಂ ಮದಮುರ್ವಿಗೆ ತನ್ನ ಪುಷ್ಪದಿಂ
 ಮನಸಿತಯಂಗೆ ಪುಷ್ಪಶರನೆಂಬ ಪೆಸರ್ ಬೆಳಗಿತ್ತು ತನ್ನ ಪೂ
 ವಿನ ಮಧುವಿಂ ಮದಾಳಿ ಮಧುಪಾಂಕಮನಾಂತುದು ತನ್ನ ಗಂಧದಿಂ
 ದನಿಲನೊಳಾಯ್ತು ಗಂಧವಹನತ್ವವದೇಂ ಸುರಹೊನ್ನೆ ಚೆನ್ನನೋ ೭೨

ವ|| ಎಂದು ಮೆಚ್ಚಿ ಬಿಚ್ಚಳಿಸಿ ಮತ್ತಮನೇಕತರುಗುಲಜಾತಿಗಳನಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲ್ಲ
 ಲ್ಲಿಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ನಡೆತಂದು ವಸಂತರಾಜನೋಲಗದ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಯಂತಿದ್ದ ಬಳ್ಳಿ
 ಮಾವಿನೊಳುಪೇಂದ್ರನಿಂದ್ರಲೀಲೆಯಿಂ ಕುಳಿರ್ಪಿನಂ ಪುಷ್ಪಾಪಚಯವಿನೋದಮಂ ನೆಗಟಲೆಂದು

ಪುಳಿನದ ಬಾಲಪಲ್ಲವದ ಕೋಮಳಶಾಖೆಯ ಚೆಲ್ಲನೆಯ್ಗೆ ಗೆ
 ಲ್ವಳಘಟಕಟಾಕಟಂಗಳರುಣಾಂಘ್ರತಳಂಗಳ ಮೋರ್ಲತಾಯುಗಂ
 ಗಳ ಜಯತೂರ್ಯನಾಚಮನೆ ಕಾಂಚಯ ಮೆಲ್ಲುಲಿ ಗೆಚ್ಚೆಯಿಂಚರಂ
 ವಲಯದ ನುಣ್ಣರಂ ನೆಗಟ ನಂದನದೊಳ್ ಸುತೆದರ್ ಉತಾಂಗಿಯರ್ ೭೩

ನೋಡಿದನು. ೭೧. ಹೊಸಸಂಪಗೆಯ ಹೂವನ್ನು ನೋಡಿ, “ಇದು ಅರಳಿ ಪ್ರಿಯರ
 ಇಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ವನಸಮೂಹದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು
 ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು. ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಕಾಂತಿಯೂ ಮನೋಹರವಾದ ಸುವಾಸನೆಯೂ
 ಭೂಮಿಗೆ ಅತಿಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಚೆನ್ನದ ಹೂವಿಗೆ ಸುವಾಸನೆಯೂ
 ಭೂಮಿಗೆ ಅತಿಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಚೆನ್ನದ ಹೂವಿಗೆ ಸುವಾಸನೆಯೂ
 ಒದಗಿದಂತಿದೆ” ಎಂದು ಹೊಗಳಿದನು. ಸುರಹೊನ್ನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, “ಇದರ ಹೂವಿಂದ
 ಭೂಮಿಗೆ ಮದವು ಹೆಚ್ಚಿ ರೋಮಾಂಚನವಾಯಿತು. ೭೨. ಕಾಮನಿಗೆ ಪುಷ್ಪಬಾಣನೆಂಬ
 ಹೆಸರು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ಇದರ ಹೂವಿನ ಮಕಕರಂದದಿಂದ ತುಂಬಿಗೆ ‘ಮಧುಪ’ ಎಂಬ
 ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಇದರ ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ವಾಯುವಿಗೆ ಗಂಧವಹನೆಂಬ ಹೆಸರು
 ಉಂಟಾಯಿತು. ಇದು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯೋ!” ವ|| ಎಂದು ಮೆಚ್ಚಿ ಹೊಗಳಿ, ಇನ್ನೂ
 ಅನೇಕ ತರುಗುಲಜಾತಿಗಳನ್ನೂ ಅತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ನೋಡುತ್ತ ಬಂದು,
 ವಸಂತರಾಜನ ಸಭೆಯ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಯಂತಿದ್ದ ಬಳ್ಳಿಯೊಡಗೂಡಿದ ಎಳಮಾವಿನ ಕೆಳಗೆ
 ದೇವೇಂದ್ರನಂತೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. ವನಿತೆಯರು ಹೂಗೊಯ್ಯುವ ವಿನೋದವನ್ನು
 ಅನುಭವಿಸಲು ಹೊರಟರು. ೭೩. ಮಳಲುದಿಣ್ಣೆಯ, ಎಳೆಚಿಗುರಿನ, ಕೋಮಲವಾದ
 ಕೊಂಬೆಯ, ಚೆಲುವನ್ನು ಅನುಕ್ರಮದಿಂದ ಗೆಲ್ಲುವ ತಮ್ಮ ಘನನಿತಂಬದ, ಕೆಂಪಾದ
 ಕಾಲುಗಳ, ತೋಳುಬಳ್ಳಿಗಳ ಮತ್ತು ಜಯದ ತೂರ್ಯಧ್ವನಿಯಂತೆ ಗೇಳಿಸುವ ವಡ್ಡಾಣದ

ದರಹಾಸರುಚಿಶ್ರೀಯೋಳ್
 ಬೆರಸಿದ ತನ್ನಧರ^೧ಕಾಂತಿಯಂತೊಪ್ಪುವುದಂ
 ತರಳಾಕ್ಷಿ ಕೊಯ್ದಳಲರೊಳ್
 ಬೆರಸಿದ ಮಾಂದಳಿರ ತೋಜದೊಂಗಲನೊರ್ವಳ್

೭೪

ಉಂಗುಟಮಂ ಮಹೀತಳದೊಳೂಟೆ ಮಡಂ ನಿಮಿರಲೈ ನಿಟ್ಟಿನಿಂ
 ದಂಗದ ಭಂಗಿ ಕಣ್ಣೊಳಿಸೆ ವಾಮಕರಾಂಚಿತಶಾಖೆ ಶೇಖರ
 ಕಂಗನೆ ಕೊಯ್ದಳಂದುಸುಕೆಯೊಳ್ಳಳಿರಂ ನಖರಾವಳೀಮಯೂ
 ಖಂಗಲೊಡರ್ಚೆ ಕೆಂಪೆಸೆವಶೋಕದೊಳಂ ^೨ಸಿತಪುಷ್ಪಜಾಲಮಂ

೭೫

ವಳಯರುಣತ್ಯತಿ ಪಸರಿಸೆ
 ನಳಿತೋಳಂ ನೀಡಿ ನಯನರುಚಿಘನರಕ್ಕೋ
 ಜ್ವಳತಿಲಕದೊಳ್ ವರಸ್ತೀ
 ತಿಳಕಂ ತಿಳಕಕ್ಕೆ ಕೊಯ್ದಳಲರನದೊರ್ವಳ್

೭೬

ವಲ್ಲಭನ ತೋಳ ^೩ಸೋಂಕುಂ
 ಮಲ್ಲಿಗೆಯುಂ ಕುಂದದಿರ್ಕೆ ಸಂತತಮೆನಗಾ
 ನೊಲ್ಲೆಂ ಪೆಜಿತನೆನುತ್ತುಂ
 ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂ ಪಿಕನಿನಾದೆ ಕೊಯ್ದಳದೊರ್ವಳ್

೭೭

ಮೃದುಧ್ವನಿಯೂ ಕಾಲ್ಗೆಜ್ಜೆಯ ಇಂಪಾದ ಸ್ವರವೂ ಕೈಬಳೆಗಳ ನುಣುಪಾದ ಸ್ವರವೂ ಹರಡುತ್ತಿರಲು, ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ಆ ಲತಾಂಗಿಯರು ಸಂಚರಿಸಿದರು. ೭೪. ಒಬ್ಬಳು ತರಳನೇತ್ರೆಯಾದ ಸುಂದರಿ ಮುಗುಳುನಗುವುಳ್ಳ ತನ್ನ ತುಟಿಯಂತೆಯೇ ಹೊಳೆಯುವ ಹೂವಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಮಾವಿನ ಚಿಗುರು ಗೊಂಚಲನ್ನು ಕೊಯ್ದಳು. ೭೫. ಕಾಲ ಹೆಬ್ಬೆರಳನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೂರಿ ಹಿಮ್ಮಡಿಯನ್ನೆತ್ತಿ ನಿಂತ ರೀತಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿರಲು, ಎಡಗಯ್ಯಿಂದ ಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಎಟುಕಿಸಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಕೈ ಉಗುರುಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಕೆಂಪಗೆ ಹೊಳೆಯುವ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷದಲ್ಲೂ ಬಿಳಿಯ ಹೂಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವಂತೆ ಅದೊಬ್ಬಳು ಯುವತಿ ಮುಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಶೋಕದ ಒಳ್ಳೆಯ ಚಿಗುರನ್ನು ಕೊಯ್ದಳು. ೭೬. ವರವನಿತೆಯರಿಗೆ ತಿಲಕವಾಗಿರುವ ಒಬ್ಬಳು ಸುಂದರಿಯು ಬಳೆಗಳ ಝಣತ್ಕಾರವು ಹರಡುತ್ತಿರಲು ನಳಿತೋಳನ್ನು ನೀಡಿ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಂಪುಳ್ಳುದಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ ತಿಲಕವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಿಲಕಕ್ಕಾಗಿ ಹೂವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡಳು. ೭೭. ಕೋಗಿಲೆಯ ಧ್ವನಿಯಂತೆ ಧ್ವನಿಯುಳ್ಳ ಯುವತಿಯೊಬ್ಬಳು “ನನಗೆ ಪ್ರಿಯನ ತೋಳ ತೆಕ್ಕೆಯೂ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವೂ ಎಂದೂ ಕುಂದದಿರಲಿ” ಎಂದೂ “ಬೇರಾವುದನ್ನೂ ನಾನು ಒಲ್ಲೆನು” ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವನ್ನು

೧. ಕಾಂತಿಯಂತೊಪ್ಪುವುದಂ (ಖ) ೨. ಸಿತಬಾಷ್ಪಜಾಲಮಂ (ಕಗ) ಸ್ಥಿತಪುಷ್ಪಜಾಲಮಂ (ಖ)
 ೩. ಸೋಂಕೇಂ (ಕ) ಸೋಂಕಿಂ (ಗ)

ಪರಿಮಳಮೆಂಬುದು ಕುಸುಮೋ
ಪರಿಮಳವೆನಿಪಳಿಗಳೆಂಜಲಿತರ^೧ಪ್ರಸವೋ
ತ್ಯರದೊಳೆನುತಬಲೆ ಕೊಂಬಂ
ಕರದೊಳ್ ^೨ತೆಗೆದಾಯ್ತಳೆಸಳ ಸಂಪಗೆಯಲರಂ

೭೮

ಇರೆ ಕಂದುವೊಣಗೆ ಸೌರಭ
ಮಿರದಸ್ಥಿರವರ್ಣದಸ್ಥಿರಾಮೋದದ ಮಿ
ಕೃರಲೇಭಂಡಮೆನುತ್ತುಂ
ಸುರಯಿಯ ಬಿಜಿಮುಗುಳನಾಯ್ತೊರ್ವಳಲಂಪಿಂ

೭೯

ಈ ತರುವಿಂಗೆ ಮುಂ ನಿಜದೊಳಿಲ್ಲದ ಪಲ್ಲವವಾದುದೀಕೆಯಿಂ
ಕೌತುಕಮೆಂಬಿನಂ ತುಲುಗಿ ಪೂತಲೆಯಿಕ್ಕಿದ ಪಾಟಲಾವನೀ
ಜಾತದೊಳಂ ನಿಜಾರುಣಕರದ್ಯುತಿ ಪಲ್ಲವಮಂ ನೆಗಚ್ಚಲೇಂ
ಪ್ರೀತಿಯಿನೊರ್ವಳಾಯ್ತೊ ತನೂದರಿ ಪಾದರಿಯೊಳ್ ಲತಾಂತಮಂ

೮೦

^೩ಪಾಸಿನೊಳೆಸಳುದಿದೊಡದುಂ
ದೇಸೆಗೆನಲ್ ಮುಡಿಗಮಂತೆ ತಾಮಳವಡುಗುಂ
^೪ವಾಸನೆಯನೀವುವೆಂದು ವಿ
ಳಾಸಿನಿ ಪೆಜಿಳಾಯ್ತಳಲರ್ಧ ಸೇವಂತಿಗೆಯಂ

೮೧

ಕೊಯ್ದಳು. ೭೮. ಒಬ್ಬಳು ಅಬಲೆ, “ಇತರ ಎಲ್ಲಾ ಹೂಗಳ ಪರಿಮಳವೂ ಹೂಗಳ
ಮೇಲೆ ಕಶ್ಮಲದಂತೆ ಕುಳಿತ ತುಂಬಿಗಳ ಎಂಜಲು” ಎಂದು ಬೇರೆ ಹೂಗಳನ್ನೊಲ್ಲದೆ
ಸಂಪಗೆಯ ಮರದ ಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಬಾಗಿಸಿ ಎಡಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಎಸಳಾದ ಸಂಪಗೆಯ
ಹೂವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ೭೯. ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಇಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಬಾಡುವ ಒಣಗಿದರೆ
ಸುವಾಸನೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ಅಸ್ಥಿರವಾದ ಬಣ್ಣವೂ ಸುವಾಸನೆಯೂ ಉಳ್ಳ ಮಿಕ್ಕ ಹೂಗಳು
ಯಾವ ಬೆಲೆಯವು?’ ಎಂದು ಸುರಗಿಯ ಬಿರಿಮೊಗ್ಗಗಳನ್ನೇ ಆರಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಕೊಯ್ದಳು. ೮೦. ಒಬ್ಬಳು ಕೃಶೋದರಿ-ಈ ಮರಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ
ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದ ಚಿಗುರು ಈಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಎನ್ನುವಂತೆ,
ಎಲೆಗಳು ಉದುರಿಹೋಗಿ, ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹೂಬಿಟ್ಟ ಪಾದರೀಮರಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೆಂಪಾದ
ಕೈಯ್ಯ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಚಿಗುರನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅದೆಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಪಾದರೀಮರದಲ್ಲಿ ಹೂವನ್ನಾರಿಸಿದಳೋ! ೮೧. ಒಬ್ಬಳು ವಿಲಾಸಿನಿ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ
ಈ ಹೂವಿನೆಸಳು ಉದುರಿದರೆ ಅದೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸೊಗಸಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದು.
ಅಲ್ಲದೆ ಮುಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಅರ್ಹವಾದುದಾಗಿದೆ. ಸುವಾಸನೆಯನ್ನೂ
ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅರಳಿದ ಸೇವಂತಿಗೆಯ ಹೂವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಕೊಯ್ದಳು.

೧. ಪ್ರಸವೋತ್ಯರಗಳೆನುತಬಲೆ (ಖ) ೨. ತೆಗೆದಾಯ್ತಳೆಸವ (ಖ) ೩. ಪಾಸಿನೊಳೆಸಳು
ದಿದೊಡದುಂ ದೇಸೆಗೆನಲೆ (ಕ) ಪಾಸಿನೊಳೆಸಳುದಿದರ್ಧದುಂ ದೇಸೆಗೆನಲೆ (ಖ)
೪. ವಾಸನೆಯನಿನಿಯವೆಂದು (ಖ)

ವ|| ಮತ್ತಮಾ ಸರ್ವತುಕೋದ್ಯಾನದೊಳೊರ್ವಳ್

ಜಾತಿಗೆ ಪುಷ್ಪಜಾತಿಗಳ ಜಾತಿಯದೇಂ ಸಮಜಾತಿಯಪ್ಪದೇ
ಜಾತಿಯೆ ಜಾತಿ ಮಿಕ್ಕಲರ ಜಾತಿಯದೇತಟ ಜಾತಿಯೆಂದು ತಾಂ
ಜಾತಿಯ ಜಾತಿಯಂ ಪೊಗಟ್ಟು ಜಾತಿವಿಚಾರವಿದಗ್ಗ ಕೊಯ್ವಳಾ
ಜಾತಿಯನಾ ವಿಟೀವಿಟವಿಭೂತಿಯನಾ ರತಿರಾಗದೂತಿಯಂ

೮೨

ಗಟೆ ಮೂಡದಿದೊಡಲೆಯೆಂ
ಗಟೆ ಮೂಡಿದೊಡಾಗಳಂತೆ ತಲೆಗೇಟೆ ಕರಂ
ಮೆಟಿವೀ ಪೊಂಗೇದಗೆಯೊ
ಳ್ಳಟೆಗಳ್ ಗಟೆಗಟ್ಟು ಮಾಟವೇ ಮಿಕ್ಕಲರಂ

೮೩

ಮರುಳೊಡನಾಡಿದ ಕತದಿಂ
ಮರುಳಾದನದಲ್ಲದಂದಿದಂ ಸೂಡನೆ ಶಂ
ಕರನೆಂದು ಕೊಯ್ವಳೊರ್ವಳ್
ಪರಿಮಳಮಂ ಬೀಟುತಿರ್ಪ ಪೊಂಗೇದಗೆಯಂ

೮೪

ಕಚಬಂಧಂ ಬಿಡುತಂದು ನೀವಿ ಶಿಥಿಲತ್ವಂಚೆತ್ತು ನೀಲಾಲಕ
ಪ್ರಚಯಂ ಸೂಸಿ ಲತಾಂಗಲೇಖಿ ಬೆಮರಂ ತಾಳ್ವಿದುರ್ ಚೀನಾಂಚಲಂ
ಕುಚದೊತ್ತಿಂ ನಸುಜೋಲ್ಪು ಕಣ್ಣೆಸೆಯೆ ಬಂದರ್ ಮೂರ್ತಿಶೋಭಾಭರೋ
ಪಚಯ ಶ್ರಾಂತೆಯರಾದವೋಲ್ ವನವಿಹಾರಶ್ರಾಂತೆಯರ್ ಕಾಂತೆಯರ್

೮೫

ವ|| ಮತ್ತೂ ಸರ್ವಮುತ್ತುಗಳ ವೈಭವವೂ ಮೆರೆದಿದ್ದ ಆ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು
೮೨. ಜಾತಿಯ (= ಜಾಜಿಯ ಮತ್ತು ಮನುಜರ ಜಾತಿಯ) ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವಿದುಷಿಯಾದ
ಒಬ್ಬ ಯುವತಿ-ಜಾತಿ (=ಜಾಜಿ)ಗೆ ಬೇರೆ ಹೂಗಳೆಲ್ಲವರ ಜಾತಿಯು ಸಮವಾಗುವುದೇ? !
ಜಾಜಿ (ಜಾತಿ)ಯ ಜಾತಿಯೊಂದೇ ಬೇರೆ; ಅದಕ್ಕೆ ಅದೇ ಸಮ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಜಾತಿಯದು
ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಜಾತಿಯೇ! (ಜಾಜಿಯೇ?) ಎಂದು, ಜಾತಿ (=ಜಾಜಿ)ಯನ್ನೇ
ಹೊಗಳಿ, ಕಾಮುಕರ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ರತಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯ ದೂತಿಯೂ ಆದ ಆ ಜಾತಿ
(=ಜಾಜಿ)ಯ ಹೂವನ್ನೇ ಕೊಯ್ದಳು. ೮೩. ಕೇತಕೀಗುಲ್ಮದಲ್ಲಿ ಗರಿ (= ಹೂ) ಬಿಡದಿದ್ದರೆ
ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಗರಿ ಹೂ ಬಿಟ್ಟರೆ ಆಗಲೇ (ವನಿತೆಯರ) ತಲೆಯ ಮೇಲೇರಿ ಬಹಳವಾಗಿ
ಮೆರೆಯುವ ಈ ಹೊಂಗೇದಗೆಯು, ಗರಿಗಟ್ಟಿ (ಶಕ್ತವಾಗಿ) ಬೇರೆ ಹೂಗಳನ್ನು ವಿಕ್ರಯಿಸದೆ
ಇರುವುದೇ? ೮೪. ಶಿವನು ಮರುಳು (ಪಿಶಾಚಿ, ಭೂತ)ಗಳ ಒಡನೆ ಆಡಿದುದರಿಂದ
ತಾನೂ ಮರುಳಾದನು ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಹೂವನ್ನು ಮುಡಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನೆ!
ಎಂದು ಒಬ್ಬಳು ಪರಿಮಳವನ್ನು ಬೀರುವ ಹೊಂಗೇದಗೆಹೂವನ್ನು ಕೊಯ್ದುಕೊಂಡಳು
೮೫. ತಮ್ಮ ದೇಹಕಾಂತಿಯು ಹೆಚ್ಚಿ ಭಾರವಾದಂತೆ, ವನವಿಹಾರದಿಂದ ಬಳಲಿದ
ಕಾಂತೆಯರು (ಹಿಂದಿರುಗಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ) ಬಂದರು. ಅವರು ಬರುವಾಗ ತಲೆಗೂದಲ

ವ|| ಅಂತು ನಿರ್ವರ್ತಿತಪುಷ್ಪಾಪಚಯವಿನೋದಯರಾಗಿ

ಮೃದುಕಂಕೆಲ್ಲಿದಳಾದಿಪಲ್ಲವದೊಳಂ ಮಲ್ಲಿಲತಾಂತಾದಿಪು
ಷ್ಪದೊಳಂ ಚೂತಲತಾಲಯಸ್ಥಿತೆಯರಿಂಬಿಂ ಮಾಡಿ ಮಂಜೀರಹಾ
ರದೆ ಕೇಯೂರದ ಕರ್ಣಪೂರದುಡೆನೂಲುತ್ತಂಸದೊಳ್ಳಚ್ಚಮಂ
ಮದನಂ ಮೋಹನಬಾಣಮಂ ತುಡುವಿನಂ ತೊಟ್ಟುರ್ ಲತಾತನ್ನಿಯರ್ ೮೬

ಗುರುವೆನಿಪತಿಕರ್ಕಶವೆನಿ
ಪ ರತ್ನಭೂಷಣಮೆ ಲಘುತೆಯಂ ಮಾರ್ದವಮಂ
ಧರಿಯಿಸಿ ಕಂಪಂ ಕುಡುವಂ
ತಿರೆ ದೇಸೆಯನಾಂತುದಲರ ತೊಡವಬಲೆಯರೊಳ್ ೮೭

ವ|| ಅಂತು ಪುಷ್ಪಮಂಡನಮನಾಂತು ಬಂದ ಪೆಂಡವಾಸದೇಳವೆಂದಿವೆರಸು ವನ
ವಿನೋದಮಂ ತೀರ್ಚಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನಾಡಲೆಂದಿರ್ಪಿನಂ

ತನಗತ್ಯಂತಪ್ರಿಯರ್ ಪಾಂಡವರವರೊಳಮೀತಂ ಪ್ರಿಯಂ ಚಕ್ರಿಗೆಂಬ
ಜುಫನಂತಾ ದೇವಕೀನಂದನನ ಬಲದ ಕಣ್ಣುಯ್ಯ ಕೆತ್ತುತ್ತಿರಲ್ ಭೋಂ
ಕನೆ ಬಂದಂ ದರ್ಶನಂ ನಿರ್ಮಲಶಶಿಕಿರಣಂ ಕಣ್ಣೆ ಸಂಸ್ಪರ್ಶನಂ ಚಂ
ದನತೋಯಂ ಮೆಯ್ಯೆ ಸಂಭಾಷಣಮಮೃತರಸಂ ಜಿಹ್ವೆಗಪ್ಪನ್ನಮಾಗಳ್ ೮೮

ಗಂಟು ಬಿಚ್ಚಿಹೋಗಿತ್ತು. ನೆರಿಯ ಗಂಟು ಸಡಿಲವಾಗಿದ್ದಿತು. ಕಪ್ಪಾದ ಮುಂಗುರುಳುಗಳು
ಜೋಲುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಕೋಮಲವಾದ ಮೈ ಬೆವರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಚೀನಾಂಬರದ
ಸೆರಗು ಕುಚವು ಒತ್ತಿದುದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋಲುತ್ತು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹೂವನ್ನು
ಕೊಯ್ಯುವ ವಿನೋದವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದವರಾಗಿ, ೮೬. ಆ ಲತಾಂಗಿಯರು-ಮೃದುವಾದ
ರಕ್ತಾಶೋಕವೇ ಮೊದಲಾದ ಚಿಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ಮಲ್ಲಿಗೆಯೇ ಮೊದಲಾದ
ಹೂಗಳಿಂದಲೂ ಮಾವಿನ ಮರದಡಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕಾಲುಬಳೆ, ಹಾರ,
ವಂಕಿ, ಕಿವಿಯೊಡನೆ ವಡ್ಯಾಣ ತಲೆಗೆ ಧರಿಸಲು ಬೇಕಾದ ದಂಡೆ ಕುಚ್ಚು ಮೊದಲಾದ
ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮನ್ಮಥನು ಮೋಹನಬಾಣವನ್ನು
ಧರಿಸುವಂತೆ ಧರಿಸಿಕೊಂಡರು. ೮೭. ಭಾರವೂ ಕಾರಿನ್ಯವೂ ಉಳ್ಳ ರತ್ನಭೂಷಣವೇ
ಹಗುರವೂ ಮೃದುವೂ ಆಗಿ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನೂ ಕೊಡುವ ಸೊಗಸನ್ನೂ ಪಡೆದುದೆನ್ನುವಂತೆ
ಅಬಲೆಯರ ಹೂದೊಡವು ರಂಜಿಸಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹೂದೊಡವನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಬಂದ
ರಾಣಿವಾಸದ ಯುವತಿಯರೊಡನೆ ವನವಿನೋದವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು
ಆಡಬೇಕೆಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಇರುವಾಗ, ೮೮. ಆತನಿಗೆ ಬಲಗಣ್ಣೂ ಬಲಭುಜವೂ
ಅದಿರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅವನಿಗೆ ಅತಿಪ್ರಿಯರಾದ ಪಾಂಡವರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಿಯನಾದ
ಅರ್ಜುನನು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ತಟ್ಟನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನ ದರ್ಶನವು ಕೃಷ್ಣನ
ಕಣ್ಣಿಗೆ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಚಂದ್ರಕಿರಣದಂತೆಯೂ ಸ್ಪರ್ಶವು ಮೈಗೆ ಗಂಧದ
ಲೇಪನದಂತೆಯೂ, ಸಂಭಾಷಣೆಯು ನಾಲಿಗೆಗೆ ಅಮೃತಸರವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಿತು.

ವ|| ಅನಂತರಂ ಉದ್ಯಾನವನಮಧ್ಯದಿಂ ತನ್ಮಧ್ಯಮಪಾಂಡವ^೧ ಪ್ರಕೋಷ್ಠಾವಲಂಬಿ
ಕರಾಂಬುರುಹನಾಗಿ ತಳರ್ಧಪ್ಪೋತ್ತರಶತಾಧಿಕ ಪೋಡಶ ಸಹಸ್ರಾಂತಃಪುರ ಪುರಂಧೀಜನಕ್ಕಂ
ಸಾಶೀತಿದಶಶತಪ್ಪಿ ಸಹಸ್ರಾಧಿಕಲಕ್ಷಕುಮಾರರ್ಗಂ ಆ ಕುಮಾರರ್ಕಳ ಪೆಂಡವಾಸಕ್ಕಂ ಸಾಪ್ತಶತ
ಪೋಡಶಸಹಸ್ರ ಪುತ್ರಿಯರ್ಗಂ ಆ ರಾಜತನೂಜೆಯರ ವಲ್ಲಭರ್ಗಂ ಮತ್ತಮಸಂಖ್ಯಾತಯಾದವ
ವಿಟವಿಟೀಜನಕ್ಕಂ ನೀರಾಡುವೊಡೆ ಸರೋವರಂ ನೆಲೆಯವದು ಕಾರಣದಿಂ ಸಮುದ್ರದಮೆ
ಸರೋವರಮಾಗಲೆವೇಯುಮೆಂದು ಮನದೊಳಾಜ್ಞಾಪಂಗೆಯ್ತು

ಕರಿಣೀಗಣಾನ್ವಿತಂ ವನ

ಕರಿಪತಿ ನೀರಾಟವಾಡಲೊಯ್ಯನೆ ಬರ್ಪಂ

ತಿರೆ ^೨ಗಜಗಮನದ ಸತಿಯರ್

ಬರೆ ಬಂದಂ ಜಲಧಿಗಲಸಗತಿಯಿಂ ಕೃಷ್ಣಂ

೮೯

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮಾ ಸರಿನ್ನಾಥನ ತಟಂಬಡಿದು ಸಾರ್ಧ ತೆರೆಮಾಲೆಗಳೆ ಪಳುಕಿನ ಸೋಪಾನ
ಪಜ್ಜೆಗಳಾಗೆಯುಂ, ಅತಳಸ್ವರ್ತತೋಯಮೆ ಯಥಾಕಾಮಪ್ರಮಾಣತೋಯಮಾಗೆಯುಂ,
ಲವಣಭಾವಮೆ ವಿಮಲಾಮೃತಸ್ವಾದುತ್ಪಮನಪುಕೆಯೆಯುಂ, ಪ್ರೇಂಖಿತಶಂಖಸಮುದಯಮೆ
ಬೆಳ್ಳಾವರೆಗಳಾಗೆಯುಂ, ಬಾಡವಾನಲಶಿಖಾಶಕಲವ್ಯಂದಮೆ ಕೆಂದಾವರೆಗಳಾಗೆಯುಂ, ತದುದ್ಧಾ
ಮಧೂಮಸ್ತೋಮಮೆ ನೀಲೋತ್ಪಲಂಗಳಾಗೆಯುಂ, ವ್ಯಕ್ತ ಮುಕ್ತಾಫಲಾಳಿಯೆ ಮೃಣಾಳಂಗಳಾಗೆಯುಂ,
ನೀಳರತ್ನಚಯಮೆ ಚಂಚರೀಕಂಗಳಾಗೆಯುಂ, ಸಂಸಕ್ತ ಶುಕ್ತಿಪುಟಸಂಘಾತಮೆ ರಥಾಂಗಮಿಥುನಂ

ವ|| ಅನಂತರ ಉದ್ಯಾನವನಮಧ್ಯದಿಂದ ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯದವನಾದ ಅರ್ಜುನನ
ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಟ ಕೃಷ್ಣನು ಹದಿನಾರುಸಾವಿರದ ಒಂದು ನೂರೇಂಟು ಜನ
ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಕುಮಾರರ ರಾಣಿವಾಸಕ್ಕೂ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರದ ಒಂದು
ನೂರೇಂಟು ಜನ ಪುತ್ರಿಯರಿಗೂ ಆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯರ ವಲ್ಲಭರಿಗೂ ಇನ್ನೂ
ಅಸಂಖ್ಯಾತರಾದ ಯಾದವ ಕಾಮುಕಜನಕ್ಕೂ ನೀರಾಟವಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸರೋವರವು
ಸಾಲದು. ಆದುದರಿಂದ ಸಮುದ್ರವೇ ಈಗ ನಮಗೆ ಸರೋವರವಾಗಬೇಕು” ಎಂದು
ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ೮೯. ಕಾಡಾನೆಗಳ ಸಲಗನು ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳ ಗುಂಪಿನೊಡನೆ
ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬರುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು ಗಜಗಮನದ ಸತಿಯರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ
ಮಂದಗಮನದಿಂದ ಬಂದನು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ನದೀನಾಥನ ದಡವನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಬಂದ ತೆರೆಯ ಸಾಲುಗಳು ಸ್ಫಟಿಕದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಸಾಲಾದವು. ಪಾತಾಳವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ್ದ
ನೀರು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅಳತೆಯ ಅಳದ ನೀರಾಯಿತು. ಉಪ್ಪು ನೀರಾಗಿದ್ದುದೇ ನಿರ್ಮಲವಾದ
ಅಮೃತಸ್ವಾದೂದಕವಾಯಿತು. ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳುತ್ತಿದ್ದ ಶಂಖಗಳ ಸಮುದಾಯವೇ
ಬೆಳ್ಳಾವರೆಗಳಾದವು. ಬಡಬಾಗ್ನಿಯ ಉರಿಯ ಕವಲುಗಳೇ ಕೆಂದಾವರೆಗಳಾದವು. ಆ
ಬಡಬಾಗ್ನಿಯ ಹೊಗೆಯ ಸಮೂಹವೇ ಕನ್ನೆದಿಲೆಗಳಾದವು. ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಮುತ್ತುಗಳ
ಸಮೂಹವೇ ತಾವರೆಯ ದಂಟುಗಳಾದವು. ನೀಲರತ್ನಗಳ ಸಮೂಹವೇ ತುಂಬಿಗಳಾದವು.

ಗಳಾಗೆಯುಂ, ಡಿಂಡೀರಪಿಂಡಪಟಲಮೆ ಹಂಸೆಗಳಾಗೆಯುಂ, ಪಾನೀಯದ್ವಿಪನಿಕಾಯವೆ
ಪುಳಿನಂಗಳಾಗೆಯುಂ, ಮಹಾಮತ್ಸ್ಯಕಚ್ಚಪಕುಳೀರಕುಂಭೀರಕಮಠನಕಚಕ್ರಮೆ ವಿವಿಧಸುಗಂಧವಾರಿಪೂರಣ
ಯೋಗ್ಯ ನಾನಾದ್ರೋಣೀಕಟಾಹಪರಿಕರಂಗಳಾಗೆಯುಂ, ಇಂತಾ ಸರತ್ಪತಿಯೆ ಸರಸಿಯಾದಲ್ಲಿ

ಸರಸಿಯ ನೀರಜಂಗಳ ರಜಂಗಳ ಪೊಂಪುಟಿವೆತ್ತು ಕಂಪಿನೊಳ್
ಬೆರಸಿ ತದಂತರಂಗದ ತರಂಗದ ನಿರ್ಮಲಬಿಂದುವ್ಯಂದಮಂ
ಧರಿಯಿಸಿ ತೀರಸಾಗರದ ಸಾರಸದಾಗರಮಂ ತೆರಳ್ಳಿ ಸಂ
ಚರಿಸಿದುದೊಪ್ಪುವಂತುಪವನಂ ಪವನಂ ನಿಜಮಂದಚಾರದಿಂ

೯೦

ವ|| ಆ ಸರೋವರಸಮೀರನಂ ಸರೋಜಲೋಚನಂ ಮನದೆಗೊಂಡು ಬರ್ಪಲ್ಲಿ

ತಾವರೆ ವಕ್ತ್ರಮೂರ್ಮಿ ನಳಿತೋಳ್ ಪೊಣರ್ವಕ್ಕಿ ಪಯೋಧರದ್ವಯಂ
ಸೇವಳರೇಕೆ ಬಾಸೆ ಪುಳಿನಂ ಜಘನಂ ಜಲಶೀತಕರಾಳಿ ಮು
ಕ್ತಾವಳಿ ಬಾಳೆಮೀನ್ ನಯನಮಾಗಿರೆ ಜಂಗಮಪದ್ಮಿನೀಕುಲಂ
ಸ್ಥಾವರಪದ್ಮಿನೀಸ್ಥಳಿಗೆ ಬರ್ಪವೊಲೊಪ್ಪಿದುದಂಗನಾಜನಂ

೯೧

ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಮುತ್ತಿನ ಚಿಪ್ಪುಗಳೇ ಚಕ್ರವಾಕದಂಪತಿಗಳಾದವು. ನೊರೆಯ ಉಂಡೆಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಹಂಸೆಗಳಾದವು. ನೀರಾನೆಗಳ ಗುಂಪೇ ಮಳಲದಿಣ್ಣೆಗಳಾದವು. ತಿಮಿಂಗಿಲ ಮೊಸಳೆ ನೀರು ಹಾವು ಏಡಿ ಮೊಸಳೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳೇ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಸುಗಂಧೋದಕವನ್ನು ತುಂಬಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ದೋಣ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ಹಂಡೆ ಕೊಳದಪ್ಪಲೆ ಮೊದಲಾದ ಪಾತ್ರಪರಿಕರಗಳಾದವು-ಹೀಗೆ ಸಮುದ್ರವೇ ಸರೋವರವಾಯಿತು. ೯೦. ಸರೋವರದ ಕಮಲಗಳ ಧೂಳೆಂಬ ರೋಮಾಂಚನವನ್ನು ಪಡೆದು, ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಸರೋವರದೊಳಗಡೆಯ ಅಲೆಗಳ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಜಲಬಿಂದುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಾಗರ ತೀರದ ಕಮಲಗಳ ಸರೋವರವನ್ನು ಅಲೆಯುಳ್ಳುದಾಗಿ ಮಾಡಿ ವಾಯುವು ತನ್ನ ಮಂದಗಮನದಿಂದ ಉಪವನವು ಶೋಭಿಸುವಂತೆ ಸಂಚರಿಸಿತು. ವ|| ಆ ಸರೋವರ ವಾಯುವನ್ನು ಕಮಲನೇತ್ರ ಕೃಷ್ಣನು ಗಮನಿಸಿ ಬರುವಲ್ಲಿ ೯೧. ಅವರ ಮುಖವೇ ಕಮಲ, ಕೋಮಲವಾದ ತೋಳೇ ಅಲೆ, ಸ್ತನದ್ವಯವೇ ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಜೋಡಿ, ರೋಮರಾಜಿಯೇ ಪಾಚಿ, ಜಘನವೇ ಮಳಲದಿಣ್ಣೆ, ಮುತ್ತುಗಳೇ ನೀರಿನ ತುಂತುರು ಹನಿಯ ಸಮೂಹ, ಕಣ್ಣುಗಳೇ ಮೀನುಗಳು ಆಗಿರಲು, ಸಂಚರಿಸುವ ತಾವರೆ ಕೊಳಗಳು ಚಲಿಸದ ತಾವರೆಕೊಳಗಳ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಅಂಗನೆಯರು ಬಂದರು.

೧. ತೀರಸಾರಸದಸಾರಸದಾಸರವಂ ತೆರಳ್ಳಿ ಸಂಚರಿಸಿ ವಿರಾಜಿಸಿತ್ತು ಪವನಂ (ಖ)
೨. ನಿಜಮಾಂದಿರಮಂದಚಾರದಿಂ (ಕಗ)

ಅಂಬರದರ್ಪಣದೊಳ್ ತೋ
ವೆಂಬುಜನಾಭಾಂಗನಾಜನಪ್ರತಿಬಿಂಬಾ
ಡಂಬರಮೆನೆ ಕೃಷ್ಣಾಜ್ಞೆಯಿ
ನಂಬರದಿಂದಮರಿಯರ್ ಕೊಳಕ್ಕಿಟಿತಂದರ್

೯೨

ವ|| ಆ ದೇವಗಣಿಕೆಯರ್ ಪೆಂಡವಾಸದೇಳವೆಂಡಿರೊಳ್ ತಂಡಂಗಲಸಿ ನಿಲೆ

ಜಲಧಿತಟವನಲತಾಸಂ
ಕುಲಮಂ ಶೃಂಗಾರಜಲಧಿತಟವನಲತೆಗಳ್
ಗೆಲೆವಂದು ನಿಂದುವೆಂದೆನೆ
ಜಲಧಿ ಸರೋವೇಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಲೆಯರೆಸೆದರ್

೯೩

ಪೊಳೆವನ್ನಂ ತಾರಹಾರಂ ನೆಲೆಮೊಲೆ ಪೊಡರ್ವನ್ನಂ ಕುರುಳ್ ಸೂಸುವನ್ನಂ
ಸೆಳೆವನ್ನಂ ತೆಳ್ಳಸಿರ್ ಮೇಲುದು ಮಿಳಿದೇಸೆವನ್ನಂ ಭುಜಾಂದೋಳಗುಂಜ
ದ್ವಳಯಂ ವಿಕ್ಷೇಪಲೀಲಾಲಸಚರಣರಣನ್ನೂಪುರಂ ಯಾನಕೂಜ
ತ್ಯಳಕಾಂಚೀಭಾಜನಂ ಸ್ತ್ರೀಜನವಿಟಿದುದು ತತ್ತೀರಸೋಪಾನದಿಂದಂ

೯೪

ಒದವಿದ ನಿಜಲಾವಣ್ಯದಿ
ನುದಕಂ ಸ್ವರ್ಶಾನುಮಿತಮೆನಲ್ ಪೆಣ್ಣಡೆ ನಿಂ
ದುದು ಪೊಕ್ಕು ಜಾನುದಘೋ
ರುದಘ್ನ ಕಟದಘ್ನ ನಾಭದಘ್ನ ಸ್ಥಳದೊಳ್

೯೫

೯೨. ಆಕಾಶವೆಂಬ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿ ಕಾಣುವ ಕೃಷ್ಣಾಂಗನೆಯರ ಸೊಗಸೆನ್ನುವಂತೆ ದೇವವನಿತೆಯರು ಕೃಷ್ಣನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಆಕಾಶದಿಂದ ಕೊಳಕ್ಕಿಳಿದರು. ವ|| ಆ ದೇವ ವೇಶ್ಯೆಯರು, ಅಂತಃಪುರದ ಯುವತಿಯರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ನಿಂತರು. ೯೩. ಸಮುದ್ರ ತೀರದ ವನದ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಶೃಂಗಾರಸಾಗರತೀರವನದ ಲತೆಗಳು ಜಯಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ನಿಂತಿವೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಆ ಸಾಗರ ಸರೋವರದ ದಡದಲ್ಲಿ ಆ ಬಾಲೆಯರು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ೯೪. ಮುತ್ತಿನ ಸರವು ಹೊಳೆಯುತ್ತ, ಉನ್ನತ ಸ್ತನವು ಅದಿರುತ್ತ, ಮುಂಗುರುಳು ಜೋಲುತ್ತ, ತೆಳ್ಳಗಿರುವ ಉದರವು ಒಳಸೆಳೆಯುತ್ತ, ಮೇಲು ಹೊದಿಕೆಯ ಸೆರಗು ಚಲಿಸಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತ ತೋಳನ್ನು ಬೀಸುವುದರಿಂದ ಬಳೆಗಳು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತ ಲೀಲೆಯ ಸಂಚಾರದಿಂದ ಕಾಲ್ಬಳೆಗಳು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತ, ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ಧರಿಸಿರುವ ವಡ್ಯಾಣವೂ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತ ಇರಲು, ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ತೀರದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಿಂದ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಇಳಿದರು. ೯೫. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಆ ಪಡೆಯು ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಮೊಳಕಾಲಿನ ನಡುವಿನ ಮತ್ತು ಹೊಕ್ಕುಳಿನವರೆಗೆ ಬರುವಷ್ಟು ಆಳ ನೀರಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಅವರ ಲಾವಣ್ಯವು ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ನೀರಿಗೂ ಅವರಿಗೂ

ಅಂಗನೆಯರ್ ಜಲದೊಳ್ ಪುಗೆ
ಮೀಂಗಳಡಂಗುವುದುಮವರ ನಯನಪ್ರತಿಬಿಂ
ಬಂಗಳೆ ಪೊಳೆವೆಳಮೀಂಗಳ
ಭಂಗಿಯನನುಕರಿಸಿ ಪೊಳೆದುವಾ ತಿಳಿಗೊಳದೊಳ್

೯೬

ವ|| ತದನಂತರಂ

ಮಳಯಾಯಾತಸಮೀರಸಂಚಲತಾಸಂತಾನಕಂ ತಮ್ಮ
ಲ್ಲಳನೊಂದೊಂದಿ ಮೇಲೆ ಕೆಂದಳಿರ್ಗಳಿಂ ಸೂಸಿತ್ತೆನಲ್ ಕೇಳಿ ಸಂ
ಚಳೆಯರ್ ತುಳ್ಳಿದರೊರ್ವರೊರ್ವರೊಳತಿಸ್ವಚ್ಛಾಂಬುವಂ ಕೆಂದಳಂ
ಗಳಿನೀಯಲ್ ವಳಯಸ್ಸನಂ ವಿಹರಣಪ್ರಸ್ತಾವನಾತೂರ್ಯಮಂ

೯೭

ಕರತಳವಾರಿ ತಳ್ತು ನಖರದ್ಯುತಿವಾರಿಯೊಳೊಂದಿ ಹಾರಬಂ
ಧುರರುಚಿವಾರಿಯೊಳ್ ಬೆರಸಿ ಸುಸ್ಥಿತದೀಧಿತಿವಾರಿಯೊಳ್ ತನೂ
ದರಿಯರಲಂಪಿನಿಂ ತುಳುಕೆ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಪೊದಟ್ಟುದಂಚು ಕ
ಪ್ಪುರವಟಿಯಂತಿರಾಲಿವಟಿಯಂತಿರಲರ್ವಟಿಯಂತಿರೆತ್ತಲುಂ

೯೮

ವನರುಹಲೋಚನಂ ನಿಜಕರಾಂಜಲಿವಾರಿಯಿನೊರ್ಮೆ ಪಾರ್ಶ್ವವ
ರ್ತಿನಿಯ ಸಮುನ್ನತಸ್ತನಯುಗಕ್ಕಭಿಷೇಕಮನೀಯೆ ಕಂಡು ಮಾ
ನಿನಿ ತನಗೀರ್ಷ್ಯೆ ಪುಟ್ಟಿ ಮನದೊಳ್ ನಯನಾಂಜಲಿವಾರಿಯಿಂ ಪುನಃ
ಪುನರಭಿಷೇಕಮಂ ನಿಜಸುವೃತ್ತಕುಚಕ್ಕೆ ಪೆಟದಳ್ ನೆಗಟ್ಟಿದಳ್

೯೯

ಭೇದವಿಲ್ಲದಂತಾಗಿ ನೀರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು! ೯೬. ಆ ಅಂಗನೆಯರು ನೀರಿನಲ್ಲಿಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮೀನುಗಳು ಅಡಗಿಕೊಂಡವು. ಆಗ ಆ ತಿಳಿನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳೇ ಎಳೆ ಮೀನುಗಳಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ವ|| ಆ ಮೇಲೆ ೯೭. ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡುತ್ತ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಆ ಯುವತಿಯರ ಕೈಬಳೆಗಳು ವಿಹಾರ ತೂರ್ಯಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ಕೆಂಪು ಕೈಗಳಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ನೀರನ್ನು ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ತುಳುಕಿ ಎರಚಿದರು. ಅದು ಮಲಯಗಿರಿಯಿಂದ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಚಲಿಸುವ ಬಳ್ಳಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹೂಗಳನ್ನು ಒಂದು ಮತ್ತೊಂದರ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಕೆಂಪು ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೯೮. ಕೃಶೋದರಿಯರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಎರಚಿದರು. ಅದು ಉಗುರುಗಳ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ನೀರಿನೊಡನೆ ಸೇರಿ ಹಾರಗಳ ಮನೋಹರವಾದ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ನೀರಿನೊಡನೆ ಬೆರೆತು, ಮುಗುಳುನಗುವೆಂಬ ನೀರಿನೊಡನೆ ಕೂಡಿ, (ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ) ಕರ್ಪೂರದ ಮಳೆಯಂತೆಯೂ ಆಲಿಕಲ್ಲಿನ ಮಳೆಯಂತೆಯೂ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ೯೯. ಕಮಲನೇತ್ರನು, ತನ್ನ ಕೈಬೊಗಸೆಯಿಂದ ಒಂದು ಸಾರಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದವಳ ಸಮುನ್ನತ ಕುಚಗಳ ಮೇಲೆ ನೀರನ್ನು ಸುರಿದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಬೇರೆ ಮಾನಿನಿಯೊಬ್ಬಳು ಈರ್ಷ್ಯಗೊಂಡು ತನ್ನ ಬೊಗಸೆಗಣ್ಣಿನ ನೀರಿನಿಂದ ತನ್ನ ಸುವೃತ್ತ

ಸವತಿಯ ಮೇಲೆ ಮುಂ ತುಳುಕಿ ತನ್ನಯ ಮೇಲಧಿಪಂ ಬಟೆಕ್ಕೆ ತು
ಳ್ಳುವ ವಿಮಲಾಂಬುಗಳ್ ತನಗೆ ಮನ್ನದ್ಧನಂಬುಗಳಂತಿರೆಯ್ ಕೋ
ಪವನೊಳಕೊಂಡು ತನ್ನಿ ಬಸಮಲ್ಲದ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ತಾಂ ತುಳುಂ
ಕುವ ಸಲಿಲಕ್ಕೆ ಕುಂಕುಮದ ರಾಗಮನಿತ್ತಳಪಾಂಗರಾಗದಿಂ

೧೦೦

ಮತ್ತೊರ್ವಳ್ ಮೇಳದ ವಧು
ವಿತ್ತಳ್ ಪರಿಹಾಸಕಾಂತಿಯಿಂ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇ
ಲೊತ್ತುವ ನಿಜಕರಯಂತ್ರದ
ಕತ್ತುರಿನೀರ್ಗಮಲಮಲಯಜದ್ರವರುಚಿಯಂ

೧೦೧

ತನು ಲಾವಣ್ಯರಸಂಗಳಂ ಪಸರಿಸುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಕಣ್ಣುಮಂ
ಮನಮಂ ಪಂಕರುಹಾಕ್ಷನೊಳ್ ಪಸರಿಸುತ್ತಂ ತೋಯಮಂ ತನ್ನಕುಂ
ದನ ಮೇಲಟ್ಟಿಟ್ಟುರ್ಕೆಯಿಂ ಪಸರಿಸುತ್ತಿದ್ಧಳ್ ಪೆಱಳ್ ತನ್ನ ಮೇ
ಲೆನಿತಾನುಂ ನನೆಯಂಬುಗಳ್ ಪಸರಿಪನ್ನಂ ಕಾಮಕೋದಂಡದಿಂ

೧೦೨

ತುಳ್ಳೆ ದರಸ್ಥಿತಂ ವದನದಿಂದನುರಾಗರಸಂ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂ
ತುಳ್ಳೆ ಕುಚಾಗ್ರದಿಂ ತುಳುಕೆ ಹಾರಮರೀಚಿ ಲತಾಂತಲೇಖಿಯಿಂ
ತುಳ್ಳೆ ವಿಲಾಸವಂಗಜನ ಬಾಳ ಪೊಗರ್ ನಿಜಬಾಹುಮೂಲದಿಂ
ತುಳ್ಳೆ ತುಳುಂಕಿದಳ್ ಹರಿಯ ಮೇಲೆ ಪೆಱಳ್ ತರಳಾಕ್ಷ ತೋಯಮಂ

೧೦೩

ಕುಚಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ೧೦೦. ತನ್ನ ಸವತಿಯ ಮೇಲೆ ಮುಂಚೆ ನೀರನ್ನು ತುಳುಕಿಸಿ ಆಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಎರಚಿದ ನೀರು ತನಗೆ ಮನ್ನದ್ಧ ಬಾಣಗಳಂತೆ ತಾಕಿದುದರಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ ಯುವತಿಯೊಬ್ಬಳು, ವಶನಾಗದ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ತಾನು ಎರಚುವ ನೀರಿಗೆ ತನ್ನ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಕೆಂಪಿನಿಂದ ಕುಂಕುಮದ ಬಣ್ಣವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದಳು. ೧೦೧. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಮೇಳದ ಯುವತಿ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ತಾನು ಒತ್ತುವ ಪಿಚುಕಾರಿಯ ಕಸ್ತೂರಿಯ ನೀರಿಗೆ ತನ್ನ ಪರಿಹಾಸದ ನಗುವಿನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಬಣ್ಣವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದಳು. ೧೦೨. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಪುಷ್ಟ ಬಾಣಗಳು ಹರಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ದೇಹದಿಂದ ಲಾವಣ್ಯ ರಸವನ್ನು ಹರಡುತ್ತ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಕಮಲಾಕ್ಷನ ಮೇಲೆ ಹರಡಿ, ಅತಿಶಯ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಎರಚುತ್ತಿದ್ದಳು. ೧೦೩. ಬೇರೆ ಚಂಚಲಾಕ್ಷಿಯೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಮುಗುಳುನಗುವೂ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದಿಂದ ಅನುರಾಗರಸವೂ ಕುಚಾಗ್ರದಿಂದ ಹಾರಗಳ ಹೊಳಪೂ ಲತೆಯಂತಿರುವ ಅಂಗಲೇಖಿಯಿಂದ ವಿಲಾಸವೂ ಬಾಹುಮೂಲದಿಂದ ಮನ್ನದ್ಧನ ಕತ್ತಿಯ ಕಾಂತಿಯೂ ತುಳುಕುತ್ತಿರಲು ಹರಿಯ ಮೇಲೆ ನೀರನ್ನು ತುಳುಕಿದಳು.

ಸ್ಫುರಿತಾಂಗಂ ಸೂಸೆ ಲಾವಣ್ಯಮನೆಸೆವಲರ್ಗಣ್ ಚೆಲ್ಲಮಂ ಸೂಸೆ ಲೀಲಾ
ದರಹಾಸಂ ಸೂಸೆ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳನಲಘುಕುಚಂ ಮೇಲುದಂ ಸೂಸೆ ಚಾಮೀ
ಕರಕಾಂಚೀಮಂಜುಗುಂಜದ್ವನಿ ಕಿವಿಗಮದರ್ಢಂ ಸೂಸೆ ತಳ್ಳೊಯ್ ಸುಯ್ ಕ
ತ್ತರಿಗಂಪಂ ಸೂಸೆ ಲಕ್ಕಿ ಪ್ಪತಿಯ ತನುವಿನೊಳ್ ಸೂಸಿದಳ್ ನೀರನೊರ್ವಳ್ ೧೦೪

ಸ್ತನಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಲೋಕನಂ ಸಿಂಪಿಸೆ ಮುರರಿಪು ತನ್ನಂಗಿ ತಾರುಣ್ಯಭಾರಾ
ತಿನಿರೋಧಾಲಸ್ಯದಿಂ ಮೆಯ್ಯುಟಿದಳೆನೆ ಪೆಟಿಳ್ ಸಾಚಿಯಿಂ ನಿಂದು ಪೀನ
ಸ್ತನಪಾರ್ಶ್ವೋದ್ಭಿನ್ನವಸ್ತ್ರಾಂಚಲೆ ಹರಿಕರಿಯಂತ್ರಾಂಬುಧಾರಾವಳೀಸ್ವ
ಶ್ವನಸೌಖ್ಯಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂ ಭೋಂಕೆನೆ ಮೊಲೆದೆಳೆಪಂ ಪೆತ್ತವೋಲ್ ಶೋಭೆವೆತ್ತಳ್ ೧೦೫

ಮುರಮಥನಂ ಸಿಂಪಿಸೆ ಕ
ತ್ತರಿನೀರಂ ತನ್ನಗೋಡ್ಧವಾಸಿತಧಾರಾ
ಪರಿಕಲಿತಪರಾವ್ಯತಮುಖ
ಹರಿಹಸ್ತಾಕೃಷ್ಣಕೇಶಹಸ್ತವೊಲೆಸೆದಳ್ ೧೦೬

ಉದಯನಗೇಂದ್ರದಂತಿರೆ ಬೃಹದ್ಬಜಕೂಟಯುಗಂ ಮುಕುಂಜನ
ಭೃದಿತದಿನೇಶನಂ ಪಟೆಯೆ ಹಸ್ತದ ಕಾಂಚನವಾರಿಯಂತ್ರಮಂ
ತದಲಿ ನಿಮಿರ್ಕೆವೆತ್ತ ಘುಸ್ಯಣೋದಕಧಾರೆ ನವಾರುಣಾಂಶುವೋಲ್
ಪೊದೆಯಿಸಿತಂಬುಜಾನನೆಯರೆಂಬ ನವಾಂಬುಜನೀಕದಂಬಮಂ ೧೦೭

೧೦೪. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಹೊಳೆಯುವ ತನ್ನ ಅಂಗವು ಲಾವಣ್ಯವನ್ನೂ, ಕಣ್ಣು ಹರ್ಷವನ್ನೂ
ಲೀಲೆಯ ಕಿರುನಗೆಯು ಬೆಳುದಿಂಗಳನ್ನೂ ಸ್ತನವು ಮೇಲು ಹೊದಿಕೆಯನ್ನೂ ಚಿನ್ನದ
ವಡ್ಯಾಣದ ಮನೋಹರವಾದ ಗುಜುಗುಜುದ್ವನಿಯು ಕಿವಿಗೆ ಅಮೃತವನ್ನೂ ತಾಕುವ
ಉಸಿರು ಕಸ್ತೂರಿ ಕಸ್ತೂರಿಯ ವಾಸನೆಯನ್ನೂ ಸೂಸುತ್ತ ಇರಲು ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ನೀರನ್ನು
ಸೂಸಿದಳು. ೧೦೫. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ತನ್ನಂಗಿಯು ಕೃಷ್ಣನು ಅವಳ ಸ್ತನಗಳ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು
ನೀರನ್ನು ಚಿಮ್ಮಲು ತಾರುಣ್ಯದ ಭಾರದಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾಗಿ ಆಲಸ್ಯದಿಂದ
ಮೈಮುರಿದಳೆನ್ನುವಂತೆ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ನಿಂತಳು. ಆಗ ಸ್ತನದ ಪಕ್ಕದ ವಸ್ತ್ರದ ಸೆರಗು
ಹಾರಿದಂತೆ ಮೇಲೆ ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಅವಳು ಕೃಷ್ಣನ ಕಯ್ಯಿನ ಪೀಚುಕಾರಿಯ ಧಾರೆಯ
ಸ್ಪರ್ಶನ ಸೌಖ್ಯಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ತಟ್ಟನೆ ಮೊಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ತೆರಪು
ಮಾಡಿದವಳಂತೆ ಸೊಗಸನ್ನು ಪಡೆದಳು. ೧೦೬. ಕೃಷ್ಣನು ಸುಂದರಿಯೊಬ್ಬಳ ಮೇಲೆ
ಕಸ್ತೂರಿಯ ನೀರನ್ನು ಎರಚಿದನು. ಆ ನೀರಿನ ಧಾರೆಯು ಮುಖವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತು.
ಒಡನೆಯೇ ಅವಳು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಮುಖವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದಳು. ಆಗಲೂ ನೀರು ಧಾರೆಯು
ತಾಕುತ್ತಲೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಕಯ್ಯಿಂದ ಅವಳ ಕೂದಲನ್ನು ಹಿಡಿದು
ಎಳೆಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿದಳು. ೧೦೭. ಕೃಷ್ಣನ ಭುಜಶಿಖರಗಳು ಉದಯಗಿರಿ
ಶಿಖರದಂತೆ ಇದ್ದವು. ಕೃಷ್ಣನು ಉದಯಿಸುವ ಸೂರ್ಯನಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ

ಸಕಲಾಂತಃಪುರಕಾಮಿನೀನಿಕರನಿಯದ್ಯಂತ್ರಧಾರಾಕರಂ

ಬಕಮಂ ತಾಳ್ವಳಿವಿಂಗೆ ಮೇಗೊಗೆದ ಮಾರ್ಣಾಳಂಗಳೆಂದಂಚೆವಿಂ

ಡು ಕಲಧ್ವಾನಮನೆತ್ತಲುಂ ಪಸರಿಸುತ್ತೋರಂತವಂ ಪಾಟಿ ಪಾ

ಟಿ ಕರ್ದುಂಕಲ್ ಮೊದಲಿಟ್ಟುವೇಂ ಪಿರಿದೊ ವಾರಿಕ್ರೀಡನಾಡಂಬರಂ

೧೦೮

ಮುಡಿಯೊಳ್ ಜೋಲ್ದಿದುರ್ದಂ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಕಿಣುಮುಗುಳ್ಳಾಲೆಯಂ ಸನ್ಮುಖಾಳಂ

ತೊಡರ್ದತ್ತೆಂದಂತದರ್ಕವ್ವಳಿಸಿ ಮುಡಿಗೆ ಪಾಯ್ವಂಚೆಗಂ ಬೆರ್ಚ್ ಸಾಸಿ

ಮರ್ಡಿ^೧ವೆರ್ಚಲ್ ಭೋಂಕೆನಲ್ ಮೈಮುಳಿದು ಪಿಡಿದ ಲೀಲಾಬ್ಬದಿಂ ಪೊಯ್ವ ಪಾಂಗಿಂ

ಕಡೆಗಣ್ಣಂ ಪಿಂದೆ ಸೂಸುತ್ತಬಲೆ ಹರೆಯೊಳಾನಂದಮಂ ತಂದಳೊರ್ವಳ್

೧೦೯

ಸವನದಿನಂಗರಾಗಮುಮಲಕ್ತಕರಾಗಮುಮೆಯ್ ಪೋಗಲಂ

ತವಯವದಲ್ಲಿ ತೋಟುವುಗುವೊಯ್ಲವಟ್ಟ ವ್ರಣಂಗಳುಂ ವಧೂ

ನಿವಹದೊಳಾವ ಮಂಡನಮುಮಂ ಗೆಲೆವಂದುವು ಮಿಕ್ಕ ಮಂಡನಂ

ಯುವತಿಜನಕ್ಕದೇವುದೊ ರತೋತ್ಸವಚಿಹ್ನಮೆ ದಿವ್ಯಮಂಡನಂ

೧೧೦

ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಕಯ್ಯ ಚಿನ್ನದ ಜಲಯಂತ್ರವೂ ಅದರಿಂದ ಚಿಮ್ಮುವ ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿಯ ನೀರ ಧಾರೆಯೂ ಉದಯಸೂರ್ಯನ ಕೆಂಪಾದ ಕಿರಣಗಳಂತೆ ಕಮಲಮುಖಿಯರೆಂಬ ಹೊಸದಾದ ಕಮಲಿನೀ ಸಮೂಹವನ್ನು ಮುಸುಕಿತು. ೧೦೮. ಕೃಷ್ಣನ ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಜಲಯಂತ್ರಗಳಿಂದ ಚಿಮ್ಮುವ ನೀರಿನ ಧಾರೆಗಳನ್ನು, ಬಾಣಗಳ ಹೊಡೆತವನ್ನು ತಡೆದು ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಸರೋವರದಿಂದ ಮೇಲೆ ಹಾರಿದ ತಾವರೆಯ ದಂಟು (ಕಾವು)ಗಳೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ, ಹಂಸಗಳ ಹಿಂಡುಗಳು ಕಲ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹರಡುತ್ತ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಆ ನೀರಿನ ಧಾರೆಗಳನ್ನೇ ತಿನ್ನಲು ಆರಂಭಿಸಿದುವು. ಆ ಕ್ರೀಡೆಯ ಆಡಂಬರವು ಆದೇಷ್ಟೋ! ೧೦೯. ಒಬ್ಬಳು ಅಬಲೆಯ ಮುಡಿಯಿಂದ ಜೋಲುತ್ತಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕ ಮೊಗ್ಗಿನ ಒಂದೆಳೆಯ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಒಳ್ಳೆಯ ತಾವರೆಯ ದಂಟು ಜೋಲುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿದ ಒಂದು ಹಂಸೆಯು ಅದನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಮುಡಿಗೆ ಹಾರಿತು. ಆ ಅಬಲೆ ಬೆಚ್ಚಿ, ಹಂಸೆಯು ಸಾವಿರ ಪಾಲು ಹೆಚ್ಚು ಬೆಚ್ಚುವಂತೆ ತಟಕ್ಕನೆ ತಿರುಗಿದಳು. ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಲೀಲಾಕಮಲದ ಹೂವಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ಹೊಡೆಯುವಂತೆ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದಳು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಆನಂದವಾಯಿತು. ೧೧೦. ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿಷೇಕವಾದುದರಿಂದ ಗಂಧಾದಿ ಅಂಗರಾಗವೂ ಅರಗಿನ ರಸದ ರಾಗವೂ (ಕೆಂಪೂ) ತೊಳೆದು ಹೋಗಿ, ಯುವತಿಯರ ಸ್ತನಾದ್ಯಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯನ ಉಗುರಿನಿಂದ ಹಿಂದೆ ಆಗಿದ್ದ ಗಾಯಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತಾದುವು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವು ಆ ಯುವತಿಯರ ಎಲ್ಲಾ ಆಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಯನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. (ಅದು

೧. ಪಾಯ್ವಂಚೆಯಿಂ ಬೆರ್ಚು (ಕ ಗ) ೨. ಪೆರ್ಚಲ್ (ಕ ಗ) ೩. ಕಡೆಗಣ್ಣೆಂ ಪಿಂದೆ (ಕ ಗ) ಕಡೆಗಣ್ಣೆ ಪಿಂದೆ (ಮೊ ಅ).

ಶ್ರುತಿಕುಮುದಂಗಳ್ ಕೇಳೀ
ಪತಿಸಂಗಳ್ ಕೊಳನ ತಡಿಗೆ ಸಾರ್ಧವು ತೆರೆಯಿಂ
ಶ್ರುತಿಮಂಡನವಾದೊಡಮೇಂ
ಪತಿಸರ್ ನಿರ್ಮಲರ ನಡುವೆ ಯೋಗ್ಯರೆ ಸುಳಿಯಲ್ ೧೧೧

ಲಲನಾಸಂತತಿ ಪಲ್ಲವಾಧರವ ಕೆಂಪಂ ಕಣ್ಣಲರ್ಗಿತ್ತು ಕ
ಣ್ಣಲರ್ವೆಳ್ಳಂ ನಿಜಪಲ್ಲವಾಧರಕೆ ಕೊಟ್ಟಂದೀಗ ಮಾಱೊಡ್ಡಿತೀ
ಸಲಿಲಕ್ರೀಡೆಯೊಳೆಂಬಿನಂ ವನಿತೆಯರ್ ನೀರಾಟದಿಂದಾದ ಕ
ಣ್ಣಲರ್ಗೊಪಿಂದಧರೋಷ್ಯಪಲ್ಲವದ ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಡೆ ಕಣ್ಣೊಪ್ಪಿದರ್ ೧೧೨

ವ|| ಅಂತು ಸಾಗರಕ್ರೀಡೆಯಂ ಮಾಡಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ ತತ್ತೀರ ಭೂರಂಗಮನಲಂಕರಿಸಿ
ನಿಲ್ಲುದುಂ

ಪರೆದಾ ನೀಳಾಳಕಂ ಜೋಲ್ದಲೆವ ಕಚಭರಂ ಕೆಂಪುವೆತ್ತಿದರ್ ಕಣ್ಣಾ
ವರೆ ಬೆಳ್ಳೆತ್ತಿದರ್ ಬಿಂಬಾಧರಮಣಿ ತನುವಂ ನಾಂದು ಪತ್ತಿದರ್ ಚೇನಾಂ
ಬರವಿಂಬಾಗಿರ್ಪಿನಂ ಬಂದುದು ಮೃದುತರಲೀಲಾಪದನ್ನಾಸಮುದ್ಯ
ದ್ವರಹಾಸಂ ಪೆಂಡವಾಸಂ ವಿಜಿತರತಿವಿಳಾಸಂ ಸುಖಶ್ರೀನಿವಾಸಂ ೧೧೩

ವ|| ಅನಂತರಂ ದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಣಂಗಳಿಂ ಪಸದನಂಗೆಯ್ದಲ್ಲಿ

ಸರಿಯಾದುದೇ) ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಮಿಕ್ಕ ಒಡವೆಗಳಿಂದೇನು ಭೂಷಣವೋ! ರತೋತ್ಸವದ
ಚಿಹ್ನೆಯೇ ದಿವ್ಯಭೂಷಣ! ೧೧೧. ಶ್ರುತಿ (ಕಿವಿ)ಗೆ ಮಂಡನ (ಭೂಷಣ)ವಾಗಿದ್ದು
ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಪತಿಸವಾದ = ಬಿದ್ದು ಹೋದ ನೈದಿಲೆ ಹೂಗಳು ತೆರೆಯಿಂದ, ಕೊಳದ
ದಡವನ್ನು ಸೇರಿದವು. ಶ್ರುತಿ ಮಂಡನ (= ವೇದವೇ ಭೂಷಣ)ವಾದರೇನು? ಪತಿಸರು
(ಭ್ರಷ್ಟರು) ನಿರ್ಮಲರ ನಡುವೆ ಸುಳಿಯಲು ಯೋಗ್ಯರೇ?! ೧೧೨. ಲಲನೆಯರು
ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಚಿಗುರುದುಟಿಯ ಕೆಂಪನ್ನು ಹೂಗಣ್ಣಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅದರ
ಬಿಳುಪನ್ನು ತಮ್ಮ ಚಿಗುರುದುಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತು
ಎನ್ನುವಂತೆ-ನೀರಾಟದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಯಿತು. ತಾಂಬೂಲರಾಗವು ತೊಳೆದು ಹೋಗಿ
ತುಟಿ ಬೆಳ್ಳಗಾಯಿತು. ಆದರೂ ಅವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಣ್ಣೆಗೊಪ್ಪಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಸಾಗರ
ಕ್ರೀಡೆಯನ್ನಾಡಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು ಸಾಗರತೀರದ ಭೂರಂಗವನ್ನಲಂಕರಿಸಿದ್ದನು.
೧೧೩. ಹರಡಿದ ಮುಂಗುರುಳೂ ಜೋಲುತ್ತಿರುವ ಕೇಶರಾಶಿಯೂ ಕೆಂಪಾದ
ಕಣ್ಣಾವರೆಯೂ ಬಿಳುಪಾದ ತೊಂಡೆದುಟಿಯೂ ಒದ್ದೆಯಾದ ಮೈಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡ
ಚೇನಾಂಬರವೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲು ರತಿಯ ವಿಳಾಸವನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿ, ನಗು ನಗುತ್ತ ಸುಖಶ್ರೀಗೆ
ನೆಲೆಯೆನಿಸಿದ ರಾಣೀವಾಸವು ಮೃದುತರವಾದ ಲೀಲಾಗಮನದಿಂದ ಬಂದಿತು.
ವ|| ಅನಂತರ ದಿವ್ಯಾಭರಣ ಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ,

೧. ಸಾರ್ಧ ತೆರೆಯಿಂ (ಕ) ೨. ಯೋಗಮೆ (ಖ) ೩. ಕೊಟ್ಟಂದೀಗ ಮಾಱೊಡ್ಡಿತೀ (ಕ)
ಕೊಟ್ಟೊಂದೀಗ ಮಾಱೊಡ್ಡಿತೀ (ಖ)

ಸಲಿಲವಿನೋದದೊಳ್ ಹರಿ ತುಳುಕಿದ ಕುಂಕುಮವಾಃಕಣೋತ್ಕರಂ
ಮಲಯಜವಾಃಕಣಾವಳಿ ಮೃಗೋದ್ಭವವಾಃಕಣಿವೃಂದಮೀ ಲತಾ
ಲಲಿತೆಯರಂಗದೊಳ್ ತೊಡದು ಪೋಗದೆ ನಿಂದುವೆನೆಲ್ ವರಾಂಗನಾ
ವಲಿಗೆಸೆದತ್ತು ಮಾಣಿಕದ ಮುತ್ತಿನ ನೀಲದನರ್ಘ್ಯಮಂಡನಂ

೧೧೪

ಕಡಲಿಂತಂಬುಜಪಂಡಮಾಯ್ತಮರಿಯರ್ ಕ್ರೀಡಾರ್ಥದಿಂದೊಮ್ಮೊದಲ್
ನಡೆತಂದರ್ ಧರೆಗಿಂತಿದರ್ಕೆ ಸಕಲದ್ವೀಪಾಧಿಪಕ್ರೀಡೆಯುಂ
ಪಡಿಯಾಯ್ತಲ್ಲಿದಮಾನುಷಂ ವಿಭುನಿಜಾಂಬುಕ್ರೀಡೆಯೆಂದರ್ಜುನಂ
ನುಡಿಯಲ್ ಸಸ್ಮಿತವಕ್ತ್ರನಾಲಿಸುತುಮಿದರ್ ಧೇವಕೀನಂದನಂ

೧೧೫

ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾಘಟೀಘಟಿತಾರಘಟ್ಟಘಟನಾಸ್ವತಂತ್ರ
ನಿಜಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಚಕಿತಸಕಲಾಮ್ನಾಯತಂತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ
ಶ್ರೀಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗ
ನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕದರ್ಶನ
ಹೇಮಂತಶಿಶಿರವಸಂತವನಜಲಕ್ರೀಡಾವರ್ಣನಂ

ಚತುರ್ದಶಾಶ್ವಾಸಂ

೧೧೪. ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಲಲಿತಾಂಗಿಯರ ಮೇಲೆ ತುಳುಕಿದ ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿಯ
ಗಂಧದ, ಶ್ರೀಗಂಧದ ಮತ್ತು ಕಸ್ತೂರಿಯ ಗಂಧದ ನೀರ ಹನಿಗಳು ಅವರ ಅಂಗದಲ್ಲೇ
ಅಂಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿವೆಯೆನ್ನುವಂತೆ, ಆ ವರಾಂಗಿಯರು ಧರಿಸಿದ ಕೆಂಪಿನ ಮುತ್ತಿನ
ಮತ್ತು ನೀಲಮಣಿಯ ಅಮೌಲ್ಯವಾದ ಆಭರಣಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ
೧೧೫. ವಿಭುವೇ! ಸಮುದ್ರವು ಹೀಗೆ ಪದ್ಮಸರೋವರವಾಯಿತು. ದೇವಗಣಕೆಯರು
ಕ್ರೀಡೆಗಾಗಿ, ಇದೇ ಮೊದಲನೆಯ ಬಾರಿ ಭೂಮಿಗೆ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದರು. ಈ ಕ್ರೀಡೆಗೆ
ಸಕಲ ದ್ವೀಪಾಧಿಪರ ಕ್ರೀಡೆಯು ಸಮವಾಗಲಾರದು. ನಿನ್ನ ಈ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯು
ಅಮಾನುಷವಾದುದು ಎಂದು ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳಿದನು. ದೇವಕೀನಂದನನಾದ ಕೃಷ್ಣನು
ಮುಗುಳುನಗೆಯೊಡಗೂಡಿ ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದು
ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾ... ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ ಶ್ರೀಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಸುಕವೀಂದ್ರ
ರುದ್ರಪ್ರಣೀತವಾದ ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕ (ಬಿಲ್ವೇಶ್ವರ)
ದರ್ಶನ ಹೇಮಂತ ಶಿಶಿರ ವಸಂತಯುತುಗಳ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣನ ವನಕ್ರೀಡೆ ಜಲಕ್ರೀಡೆಗಳ
ವರ್ಣನೆಯ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ.

೧. ವೃಂದಮೀಗಳೇ ಲಲನೆಯರಂಗದೊಳ್ (ಖ) ೨. ಕ್ರೀಡಾರ್ಥಮೆಂದೊಮ್ಮೊದಲ್ (ಕಗ)
೩. ಧರೆಗಿಂತಿದು ಸಕಲದೇವದ್ವೀಪಸತ್ಕ್ರೀಡೆಯುಂ (ಖ) ೪. ರುಕ್ಮಿಣೀವಲ್ಲಭಂ (ಖ)

ಪಂಚದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀ ತನಗೆ ನಲ್ಲಳಪ್ಪಂ

ದಾ ತೋಯಧಿತಟನೋಳಿಪ್ಪೋಲ್ ಹರಿ ವೀರ

ಶ್ರೀ ತನಗದೊಂದುಕಾರ್ಯದ

ಕೌತುಕದಿಂ ಪೊರ್ದೆ ವಾರ್ಧೀರದೊಳಿದಂ

೧

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ ಪಟ್ಟುರದೈತನಾಯಕಂ ನಿಕುಂಭನಂಭೋದಮಾಗಾಂತರದಿಂದಂತ
ಹಿಂತಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಬರುತ್ತುಂ ವಸುದೇವಸುತನ ಸಾಗರಕ್ರೀಡಾವಿಲಾಸಮಂ ಕಂಡು ಕೌತುಕಂಬಟ್ಟು
ನೋಡಿ ಲತೆಯೆ ಸತಿಯರಾದಂತೆಯುಂ ಸೌದಾಮಿನಿಯೆ ಭಾಮಿನಿಯರಾದಂತೆಯುಂ ವಿಧುಕಳೆಯೆ
ವಧುಗಳಾದಂತೆಯುಂ ಮೃಣಾಲಿಕೆಯೆ ಬಾಲಿಕೆಯರಾದಂತೆಯುಂ ನನೆಯಂಬೆ ನಿತಂಬಿನಿಯರಾದಂತೆಯುಂ
ಕಂತುಶಕ್ತಿಯೆ ಕಾಂತೆಯರಾದಂತೆಯುಂ ಸೊಗಯಿಸುವನಂತಕೋಟಿ ಕಾಂತೆಯರೊಳ್ ರೂಪವಿಳಾಸದಿಂ
ದೇಸೆವೆತ್ತ ಯಾದವಕನ್ಯೆಯಪ್ಪ ಕಳಕಂಠರುತಿಯಂ ಮರಾಳಗತಿಯಂ ಶೃಂಗಾರವತಿಯಂ ಭಾನುಮತಿಯಂ
ಕಂಡು ಕಣ್ಣೋಲ್ತಾ ಕನ್ಯೆಯಂ ತಳೆದುಕೊಂಡು

ವಿಲಸನ್ನಾಣಿಕೆ ಭೂಪಾರುಚರಚನೆ ಘನಶ್ಯಾಮದೇಹಪ್ರಭಾಮಂ

ಡಲಿ ವಿಸ್ವಷ್ಟಾಟಪಾಸದ್ಯುತಿ ವಿತತನಭಶ್ಚಕ್ರದೊಳ್ ಸಂಜೆಯುಂ ಕ

ಬ್ಬಲೆಯುಂ ಬೆಳ್ಳಿಗಳುಂ ತೀವಿದುದು ಪಗಲಿದೆಂಬಂತಗುರ್ವಾಗೆ ದಕ್ಷಂ

ಖಲನಾಕಾಶಕ್ಕೆ ತೊಟ್ಟಿಂದೊಗೆದನೊಗೆವಿನಂ ಯಾದವಾಕ್ರೋಶನಾದಂ

೨

೧. ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ತನಗೆ ಪ್ರಿಯಳಾಗುವಾಗ ತಾನು ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ತೀರದಲ್ಲಿ
ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಕೃಷ್ಣನು, ವೀರಶ್ರೀಯು ಅದೊಂದು ಕಾರ್ಯದ ಕುತೂಹಲದಿಂದ
ತನ್ನನ್ನು ಸೇರುವವಳಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಈಗಲೂ ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದನು. ವ|| ಆಗ
ಪಟ್ಟುರ ರಾಕ್ಷಸನಾಯಕನಾದ ನಿಕುಂಭನು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಿಂದ ತನ್ನ ರೂಪವನ್ನು
ಮರಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಕೃಷ್ಣನ ಸಾಗರಕ್ರೀಡೆಯ ವಿಲಾಸವನ್ನು
ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡಿದನು. ಬಳ್ಳಿಗಳೂ, ಮಿಂಚೂ, ಚಂದ್ರಕಳೆಯೂ, ಕಮಲನಾಳವೂ,
ಪುಷ್ಪಬಾಣವೂ, ಮನ್ಮಥ ಶಕ್ತಿಯೂ ಕಾಂತೆಯರ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ತಳೆದಂತೆ ಸೊಗಸುತ್ತಿರುವ
ಅನಂತಕೋಟಿ ಕಾಂತೆಯರಲ್ಲಿ ರೂಪವಿಲಾಸಗಳಿಂದ ಒಪ್ಪುವ ಯಾದವಕನ್ಯೆಯೂ,
ಕೋಗಿಲೆಯ ಕಂಠಧ್ವನಿಯವಳೂ, ಹಂಸಗಮನೆಯೂ, ಶೃಂಗಾರವತಿಯೂ ಆದ
ಭಾನುಮತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಕಣ್ಣು ಸೋತು ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡನು. ೨. ಆಕೆಯ
ಹೊಳೆಯುವ ಮಾಣಿಕ್ಯಾಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಯೂ ರಕ್ತಸನ ಮೋಡದಂತೆ ಅತಿಕಪ್ಪಾದ
ದೇಹದ ಪ್ರಭಾಮಂಡಲವೂ ಅಟ್ಟಹಾಸದ ಬಿಳುಪು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ನಭೋಮಂಡಲದಲ್ಲಿ
ಹರಡಿ, ಇದೇನು? ಹಗಲೇ ಸಂಜೆಗೆಂಪೂ ಕತ್ತಲೆಯೂ ಬೆಳುದಿಂಗಳೂ ತುಂಬಿತು!

೧. ನಲ್ಲಳಪ್ಪಂತಾ (ಖ) ೨. ಕ್ರೀಡಾಭಿರಾಮವಿಭೂತಿಯಂ (ಖ) ೩. ಚೂಡಾಮಣಿರುಚಿರ (ಕಗ)
೪. ರಕ್ತೇಕ್ಷಂ ಖಲನಾಕಾಶಕ್ಕೆ (ಕ) ರಕ್ತೇಕ್ಷಣನಾಕಾಶಕ್ಕೆ (ಗ)

ವ|| ಆಗಳ್

ಗಾಂಡಿವಮಂ ಪಿಡಿದಕ್ಷಯ
ಕಾಂಡಧಿಯಂ ಬಿಗಿದು ಕನ್ಯಾಚೋರನನಾ
ಖಂಡಲಸುತನೆಯ್ತಿ ನಭೋ
ಮಂಡಲಮಂ ಪುದಿದನೆಯ್ತಿ ಶರಪಂಜರದಿಂ

೩

ಅಮರೇಂದ್ರಾತ್ಮಜನೆಚ್ಚು ವಾಯುಪಥದೊಳ್ ಕೇರ್ಗಟ್ಟದೊಂದಸ್ತ ಜಾ
ಲಮನೊಟ್ಟೈಸಲದೆಂತುಮಾರದೆ ಖಳಂ ಸ್ತೀರತ್ನದಿಂ ವೀರರ
ತ್ನಮನರ್ಘ್ಯಂ ಪಿಡಿದುಯ್ತಿನೀತನನುತುಂ ಕನ್ನೆಯಂ ಬಿಟ್ಟು ದು
ರ್ದಮ ದೋರ್ದರ್ಪದಿನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ನೆಗೆದಂ ವೋಮಕ್ಕೆ ಗಾಂಡೀವಿಯಂ

೪

ವ|| ಆ ವ್ಯತಿರೇಕದೊಳತಿಕ್ಕುಪಿತನಾಗಿ ಶಂಬರಸೂದನಂ ಬೆರಸು ನಡೆತಂದು

ಧನುವಿನ ಟಂಕೃತಂ ವಿಶಿಖಬೀಂಕೃತಮುತ್ಕಟಕೋಪಹೂಂಕೃತಂ
ವನಜಭವಾಂಡಮಂ ಪುದಿಯ ದೈತ್ಯಹರಂ ಶರಭಿನ್ನಪಾಕಶಾ
ಸನಗಜಕುಂಭನಂ ನಯನರಾಗವಿನಿರ್ಜಿತತಪ್ತಶಾತಕುಂ
ಭನನಸಮಾನರೌದ್ರರಸಕುಂಭನೆನೆಯ್ದಿದನಾ ನಿಕುಂಭನಂ

೫

ವ|| ಅಂತೆಯ್ತಿ ಕೌಂತೇಯನಂ ಕವುಂಕುಳೊಳವುಂಕಿ ಪೋತರ್ಪ ಯಾತುಧಾನಪ್ರಧಾನನಂ
ನೋಡಿ ಬಲಭದ್ರಭೀಮಸೇನಜರಾಸಂಧಶಲ್ಯ ಪ್ರಭೃತಿ ನಾಗಾಯುತಬಲಪ್ರಖ್ಯಾತರಾತತಜ್ಞಂ

ಎನ್ನುವಂತೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿರುವಲ್ಲಿ, ದಕ್ಷನಾದ ಆ ನೀಚನು ತಟ್ಟನೆ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿದನು. ಅದರಿಂದ ಯಾದವರಲ್ಲಿ ಆಕ್ರೋಶಧ್ವನಿಯು ಉಂಟಾಯಿತು. ೩. ಆಗ ಅರ್ಜುನನು, ಗಾಂಡೀವಧನುಸ್ಸನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅಕ್ಷಯತೂಣೀರವನ್ನು ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು, ಕನ್ಯಾಚೋರನನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಆಕಾಶಮಂಡಲವನ್ನು ಬಾಣಪಂಜರದಿಂದ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತುಂಬಿದನು. ೪. ಅರ್ಜುನನು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಆ ಅಸ್ತದ ಜಾಲವನ್ನು ಇದಿರಿಸಿ ಜಯಿಸಲಾರದೆ ಆ ನೀಚನು 'ಸ್ತೀರತ್ನಕ್ಕಿಂತಲೂ ವೀರರತ್ನವು ಹೆಚ್ಚು ಅಮೌಲ್ಯವಾದುದು, ಈತನನ್ನೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ' ಎಂದುಕೊಂಡು ಭಾನುಮತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅದಮ್ಯವಾದ ಬಾಹು ದರ್ಪದಿಂದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ನೆಗೆದನು. ವ|| ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಅತಿ ಕುಪಿತನಾಗಿ ಮನ್ಮಥನೊಡನೆ ಹೊರಟು, ೫. ಧನುಸ್ಸಿನ ಟಂಕಾರವೂ, ಬಾಣಗಳ ಭೀಂಕಾರವೂ, ಉತ್ಕಟವಾದ ಕೋಪದ ಹೂಂಕಾರವೂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ತುಂಬಲು, ಬಾಣಗಳಿಂದ ಇಂದ್ರನ ಐರಾವತದ ಕುಂಭವನ್ನು ಸೀಳಿದವನೂ, ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಕಂಪಿನಿಂದ ಪುಟವಿಟ್ಟು ಚಿನ್ನವನ್ನೂ ಜಯಿಸಿದವನೂ ರೌದ್ರರಸಕುಂಭನೂ ಆದ ಆ ನಿಕುಂಭನನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹೋಗಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕೌಂಕುಳಲ್ಲಿ

ಮಾಡಲಾರದಾ ದಿವ್ಯಧನುವನೇನಿಸಿ ಯಂತ್ರಮತ್ಸ್ಯಮನೆಚ್ಚು ಪಾಂಚಾಲರಾಜತನೂಜೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡು ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ನೆರೆದನೇಕನರಪಾಲಕರಂ ಬೆಂಕೊಂಡ ಮಹಾಪ್ರಚಂಡನಂ, ಪಾಕಶಾಸನಪ್ರೇಷಿತ ಪುಷ್ಕರಾವರ್ತಘನಧಾರಾವರ್ತ ದುರ್ಭೇದ ನಿರ್ಭರಕಾಂಡಪಂಜರದಿಂ ಖಾಂಡವವನಮನಾಶುಶುಕ್ಷಣೆಯ ನೂಡಿ ರೂಢಿವೆತ್ತವಾರ್ಯ ಭುಜಬಲವೀರ್ಯನಂ, ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ರಾಜಸೂಯಯಾಗವ್ಯಯಧನಾಗಮ ನಿಮಿತ್ತಮುತ್ತುರ ದಿಗ್ವಿಜಯದೊಳ್ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಪಾಲಕನಪ್ಪ ಕುಬೇರನನದಿರ್ಪಿ ಕಪ್ಪುಗೊಂಡು ಬಂದಪ್ರತಿಮ ಪ್ರತಾಪನೆನಿಸಿದನಂ, ಅನಿತಲ್ಲದಿನ್ನಾಗಾಮಿಕಾರ್ಯದೊಳಿಂದ್ರಕೀಲಕುಂತ್ಕೀಲದಲ್ಲಿ ಮೂಕ ದಾನವಸೂಕರವ್ಯಾಜದಿಂ ರಾಜಮೌಳಿಯಂ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದಿಂ ಗೆಲ್ಲಂಗೊಂಡು ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಮಂ ಪಡೆದಪ್ರತಿಮನೆನಿಸಲುಂ, ಏಕಾದಶರುದ್ರ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯಪ್ರಮುಖನಿಖಿಲಾಮರಗ್ರಾಮಣಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆಂಬ ಮಹೇಂದ್ರಂಗಮಸಾಧ್ಯರುಮಾದಿ ಹಿರಣ್ಯ ಪುರಸ್ಥಿತಾಖಿಲ ಕಾಲಕೇಯರನಸಂಖ್ಯಾತನಿವಾತಕವಚರಂ ಧುರಂಧರೋದ್ಯತಾಳತಳತ್ತಾಳನಿಕಾಯಮಂ ಸಾಯಕಸಂಘಾತದಿಂ ಯಮಪುರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿ ವಿಕ್ರಮಖ್ಯಾತಿಯನಪ್ಪುಕೆಯಲುಂ ಘೋಷಯಾತ್ರಾಮಿಷದಿಂದೈಶ್ವರ್ಯಮಂ ಮೆಲೆಯಲೆಂದು ಬಂದ ದುರ್ಯೋಧನನನಾ ಯೋಧನನನಾ ಯೋಧನಚ್ಛಲದಿಂ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಪೋಪ ಚತ್ರಾಂಗದನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವರಾಜನಂ ಮಾರ್ಗಣೌಘದಿಂ ಮೇಘಮಾರ್ಗಮಂ ಕೆತ್ತು ಪೋಗಲೀಯದೆ ತಂದು ಧರ್ಮನಂದನಂಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಧೀರೋದಾತ್ತವೃತ್ತಿಯಿಂದೆಸೆಯಲುಂ ಗೋಗ್ರಹಣಕಾರಣೇಕಾದಶಾಕ್ಷೌಹಿಣೀ ವಾಹಿನಿವರಸು ಬಂದ ಕುರುವೃಂದಮೆಲ್ಲಮನೊಂದೆ ತೇರೊಳ್ ಕಾಲಚಕ್ರಂ ಸುತ್ತುವಂತೆ ಸುತ್ತಿ

ಅಪುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ರಾಕ್ಷಸಮುಖ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ, ಬಲರಾಮ ಭೀಮಸೇನ ಜರಾಸಂಧ ಶಲ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಆನೆಗಳ ಬಲವುಳ್ಳವರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರು ಹೆದೆಯೇರಿಸಲಾರದಿದ್ದ ಆ ದಿವ್ಯ ಧನುಸ್ಸನ್ನೇರಿಸಿ, ಮತ್ಸ್ಯಯಂತ್ರವನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಪಾಂಚಾಲ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ನೆರೆದ ಅನೇಕ ರಾಜರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ ಮಹಾ ಪ್ರಚಂಡನನ್ನು, ಇಂದ್ರನು ಕಳುಹಿಸಿದ ಪುಷ್ಕರಾವರ್ತ ಮೇಘಧಾರಾವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದುರ್ಭೇದ್ಯವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಬಾಣಪಂಜರದಿಂದ ಖಾಂಡವವನವನ್ನು ಅಗ್ನಿಗೆ ಆಹುತಿಮಾಡಿ (ಉಣ್ಣಿಸಿ) ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಅವಾರ್ಯ ಭುಜಬಲದ ವೀರನನ್ನು, ಧರ್ಮರಾಯನ ರಾಜಸೂಯಯಾಗದ ವ್ಯಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಧನಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ಉತ್ತರ ದಿಗ್ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರದಿಕ್ಪಾಲಕನಾದ ಕುಬೇರನನ್ನು ನಡುಗಿಸಿ ಕಪ್ಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅಸಮಾನ ಪ್ರತಾಪವುಳ್ಳವನೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡವನನ್ನು, ಅಷ್ಟು ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರಕೀಲಪರ್ವತದ ಮೂಕದಾನವ ಸೂಕರ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ಚಂದ್ರಮೌಳೀಶ್ವರನನ್ನು ಜಟ್ಟಿಯ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಿ, ಅವನಿಂದ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅಪ್ರತಿಮಲ್ಲ (ಜಟ್ಟಿ)ನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಏಕಾದಶ ರುದ್ರದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ದೇವಾಗ್ರಣಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೆಂಬ ಮಹೇಂದ್ರನಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯರಾದ ಹಿರಣ್ಯಪುರಸ್ಥಿತರಾದ ಸಕಲ ಕಾಲಕೇಯರನ್ನೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತರಾದ ನಿವಾತಕವಚರನ್ನೂ, ಧುರಂಧರರಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ತಳತ್ತಾಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಬಾಣಸಮೂಹದಿಂದ ಯಮಪುರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ವಿಕ್ರಮಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೂ,

೧. ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಪುಲಸ್ಥಿತಾಳಬಳ ಕಾಲಕೇಯರ (ಖ) ೨. ಧುರಧರೆಯೊಳ್ ತಳತ್ತಾಳುಕನಿಕಾ ಯಮಂ (ಕ) ಧರಧುರನೊಳ್ ತಳತ್ತಾಳುಕ ನಿಕಾಯಮಂ(ಮೊಅ) ೩. ಕಾಲಚಕ್ರಮಂ (ಕ)

ಕರ್ಣ ವಿಕರ್ಣ ಕೃಪ ಕೃತವರ್ಮ ದ್ರೋಣಾಶ್ವತ್ಥಾಮ ಭೀಷ್ಮಧಾರ್ಮರಾಷ್ಟ್ರಾದಿಗಳಂ ಚಿತ್ರಯೋಧಿತ್ವದಿಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಗೆಲ್ಲದಲ್ಲದೆ ಸಂಕುಲದೊಳಂಗೆಗೊಂಡೆಲ್ಲರುಮನೊಂದೆ ಸಮ್ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರದಿಂ ಮೋಹಿಸಿ ಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತರ ಮುಡಿಗಟ್ಟಿನ ಪಟ್ಟಿಗಳನುಗಿಪಟಂಗೊಂಡು ತಲೆಗಾಡು ಕಳಿಸಿ ನಿಜಾಗ್ರಜನ ಮರ್ಯಾದೆಯಂ ನಿಲಿಸಿ ನಿಷ್ಕಹಾಯಸಾಹಸಮಂ ತೋರಿಸಲುಂ, ಬಲಿಕಂ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದೊಳೇಕಾ ದಶಾಕ್ಷೌಹಿಣೀಸನಾಥಂ ಕುರುನಾಥನೊಡ್ಡಿ ಕಾದುವ ಪದಿನೆಂಟು ದಿನದ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಂ ಸಮಸ್ತಭೂಮೀಶ್ವರವಿರಾಮನಂ ಪರಶುರಾಮನಂ ಗೆಲ್ವ ಕೌರವಜ್ಞಾನಂ ಗಾಂಗೆಯೇನಂ ಶರಶಯ್ಯೋಳೊಳಿಸಿ ಬುಜಗವರ್ಮನಖವಂ ಮೆಳೆಯಲುಂ ಮಹಾರಥಾತಿರಥರುಮತಿಕ್ರಮಿಸಿ ಶಕಟಿವ್ಯೂಹವಿರೂಪಿಸದ್ರಥನಂ ಜಯದ್ರಥನನಸ್ತಮಿತಮಸ್ತಕಚ್ಚೇದನಂಗೆಯ್ದು ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞನಾಗಲುಂ, ಚಾಪಾಗಮಾಚಾರ್ಯನಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲವೈದಗ್ಧ್ಯದೀಕ್ಷಾಗುರುವಂ ಕುರುವಂಶಕುಲಶತ್ರುಣನಂ ದ್ರೋಣನನಮೋಘಬಾಣರಾಜಿಯಿಂ ಪರಾಜಯಮನೆಯಿಸಿ ವಿಜಯೋನ್ನತಿಯನೆಯ್ದಲುಂ, ಲಲಾಟಲೋಚನರುದ್ರನಂ ರುದ್ರಾವತಾರನಂ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಪ್ರಭ ಭುಜಬಲೋದ್ಧಾಮನನಶ್ವತ್ಥಾಮನಂ ಸಂಗ್ರಾಮಮಂ ತೊಳೆದು ಪೋಪಂತು ತವದ ದೊಣೆಯಿಂ ತವದ ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರಪ್ರಯೋಗದಿಂ ಕೈಮಿಕ್ಕು ಮೈಮೆದಳೆಯಲುಂ, ಕೃತವರ್ಮಕಾರ್ಮುಕಕೌಶಲಾಸ್ಥಲಿತಸಂಖ್ಯರನಕ್ಷೌಹಿಣೀದ್ವಿತಯಪರಿ ಸಂಖ್ಯರಂ ಬಾಹುಬಲಾವಲಿಪ್ತಕರಂ ಸಂಶಪ್ತಕರನಕ್ಷೂಣಬಾಣವರ್ಷದಿಂ ಗೀರ್ವಾಣಪಥಕ್ಕೆ ಸಲಿಸಿ ಶೌರ್ಯಾಡಂಬರವನಲಂಬಿಸಲುಂ, ಸುಪ್ರತೀಕಸಾಮಜದಿಂ ಭೀಮಸೇನನೊತ್ತಿಸುವ ಸಾಹಸೋನ್ನತ್ತನಂ

ಘೋಷಯಾತ್ರೆಯ ನೆವದಿಂದ ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಮೆರೆಸಬೇಕೆಂದು ಬಂದ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಯುದ್ಧದ ನೆವದಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋದ ಚಿತ್ರಾಂಗದನೆಂಬ ಗಂಧರ್ವರಾಜನನ್ನು ಬಾಣಸಮೂಹದಿಂದ ಮೇಘಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಧೀರೋದಾತ್ತ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಹೊಳೆಯುವುದಕ್ಕೂ, ಗೋಗ್ರಹಣಕಾರಣದಿಂದ ಹನ್ನೊಂದು ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಬಂದ ಕೌರವಸಮೂಹವನ್ನೂ ಒಂದೇ ರಥದಿಂದ ಕಾಲಚಕ್ರವು ಸುತ್ತುವಂತೆ ಸುತ್ತಿ ಕರ್ಣವಿಕರ್ಣ ಕೃಪ ಕೃತವರ್ಮ ದ್ರೋಣಾಶ್ವತ್ಥಾಮ ಭೀಷ್ಮ ಧಾರ್ಮರಾಷ್ಟ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಯೋಧಿತ್ವದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಗೆದ್ದುದಲ್ಲದೆ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಂದೇ ಸಮ್ಮೋಹನಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮೋಹಿಸಿ, ಮೂರ್ಧಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವರ ಶಿರೋಭೂಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿ, ತಲೆಗಾಡು ಕಳುಹಿಸಿ ತನ್ನ ಅಗ್ರಜನ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಅಸಹಾಯಸಾಹಸವನ್ನು ತೋರಿಸಲೂ, ಬಲಿಕ ಕುರು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀ ರಕ್ಷಣೆಯುಳ್ಳವನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಕಾದುವ ಹದಿನೆಂಟು ದಿನದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮುಂಚೆ ಸಮಸ್ತರಾಜರನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸಿದ, ಪರಶುರಾಮನನ್ನು ಜಯಿಸಿದ ಕೌರವ ಜೇಷ್ಠನಾದ ಭೀಷ್ಮನನ್ನು ಶರಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ಅಧಿಕವಾದ ಭುಜಗವರ್ಮವನ್ನು ಮೆರೆಸುವುದಕ್ಕೂ ಮಹಾರಥಾತಿರಥರನ್ನೂ ಮೀರಿ ಶಕಟವ್ಯೂಹವನ್ನು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸಿ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಜಯದ್ರಥನನ್ನು

೧. ವ್ಯೂಹನಿರೂಪಿತ ಲಸದ್ರಥನಂ (ಕ) ೨. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕಳತ್ರವೈದ್ಯದೀಕ್ಷಾಗುರುವಂ (ಖ)
೩. ಸಮಸಪ್ತಕರನಕ್ಷೌಹಿಣೀಬಾಣವರ್ಷದಿಂ (ಖ)

ಭಗದತ್ತನಂ ತತ್ಕರಟಕರಟಂಬೆರಸು ವಿಕೃತಕಂಠನಪ್ಪಂತು ಒಂದೇ ಭಲ್ಲದಿಂದೆಚ್ಚು ಚ್ಚಾಳ್ತನಮಂ
ನೆಗಲ್ಲಲುಂ, ಭಾರ್ಗವಪ್ರಸಾದಾಸಾದಿತಚಾಪವಿದ್ಯನಂ ನಾನಾಸ್ತ್ರಪ್ರಯೋಗನಿರವಚ್ಯನಂ ಜಗನ್ನೇತ್ರಪುತ್ರನಂ
ದುರ್ಯೋಧನ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಂ ಕಾಕವತಾಕನಂ ಕಾಲಪೃಷ್ಠಕಾರ್ಮುಕನಂ ಸಹಜಾತ
ವ್ಯಕುಂಡಲಕಿರಣಮಂಡಲಾರ್ಕೀರ್ಣನಂ ಕರ್ಣನಂ ದ್ವಂದ್ವಕಲಹದಿಂದ ದೇವಾಂಗನಾ ರತಿಕಲಹದೊಳ್
ತೊಡರ್ಚಿ ಸಂಪೂರ್ಣಮನೋರಥನಾಗಲ್ವೇಡಿರ್ದ ಭಾರತಮಲ್ಲನಂ ಬಿಡುಬಿಡೆಂದು ಗಜಪಿ ಗರ್ಜಿಸೆ

ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪಾರ್ಥನಿರಲ್

ದೈತ್ಯನಸಂಖ್ಯಾತಕೋಟಿಮೂರ್ತಿಯನಾಂತೊಂ

ದತ್ತಾರಭಟೆಯನಿರ್ದಂ

ಪ್ರತ್ಯಗ್ರಭ್ರಾಂತಿ ಕೃಷ್ಣನೊಳ್ ನೆಗಟ್ಟನೆಗಂ

೬

ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಯದೊಳಗೇ ಶಿರಶ್ಚೇದನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞನಾಗಲೂ
ಧನುರ್ವಿದ್ಯಾಚಾರ್ಯನೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲವೈದುಷ್ಯದೀಕ್ಷಾಗುರುವೂ ಕುರುವಂಶವನ್ನು
ವಜ್ರಾಯುಧದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುವವನೂ ಆದ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ಅಮೋಘ
ಬಾಣಸಮೂಹದಿಂದ ಪರಾಜಯಗೊಳಿಸಿ, ವಿಜಯೋನ್ನತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲೂ,
ಹಣೆಗಣ್ಣಿನ ಈಶ್ವರನಂತೆ ರುದ್ರನೂ ರುದ್ರಾವತಾರನೂ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರ ಬಲಭುಜ
ಬಲೋದ್ದಾಮನೂ ಆದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನನ್ನು ಯುದ್ಧವನ್ನೇ ತೊರೆದು ಹೋಗುವಂತೆ
ಅಕ್ಷಯತೂಣೇರದ ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಮಾಡಿ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲೂ,
ಕೃತವರ್ಮನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಕುಶಲತೆಯಿಂದಲೂ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಚಲಿಸದ ಎರಡು ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀ
ಸಂಖ್ಯೆಯ ತೋಳಿನ ಬಲದಿಂದ ಗರ್ವಿತರಾದ ಸಂಶಪ್ತಕರನ್ನು ಕ್ಷೀಣವಾಗದ
ಬಾಣವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದೇವಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಶೌರ್ಯಾಡಂಬರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಲೂ,
ಸುಪ್ರತೀಕವೆಂಬ ಆನೆಯಿಂದ ಭೀಮನನ್ನು ಅದುಮಿ ನೆಗ್ಗಿಸುವ ಸಾಹಸದಿಂದ ಉನ್ನತ್ತನಾದ
ಭಗದತ್ತನನ್ನು ಆ ಆನೆ ಮತ್ತು ಅದರ ತಲೆಯ ಚಿಪ್ಪಿನೊಡನೆ ಭಿನ್ನಕಂಠನಾಗುವಂತೆ
ಒಂದೇ ಭಲ್ಲದಿಂದ ಹೊಡೆದು ಬಿಲ್ಲಾಳ್ತನವನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲೂ ಪರಶುರಾಮನ
ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದವನೂ ನಾನಾಬಗೆಯ ಅಸ್ತ್ರಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ
ಸ್ತುತ್ಯನೂ ಜಗನ್ನೇತ್ರನಾದ ಸೂರ್ಯನ ಪುತ್ರನೂ ದುರ್ಯೋಧನನ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನೂ
ಕಾಕಧ್ವಜನೂ ಕಾಲಪೃಷ್ಠವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೂ ಸಹಜಾತ ದಿವ್ಯಕುಂಡಲ
ಕಿರಣಸಮೂಹ ವ್ಯಾಪ್ತನೂ ಆದ ಕರ್ಣನನ್ನೂ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧದಿಂದ ದೇವಾಂಗನೆಯರೊಡನೆ
ರತಿಕ್ರೀಡಾಕಲಹದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮನೋರಥನಾಗಬೇಕಾಗಿರುವ
ಭಾರತಮಲ್ಲ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಬಿಡು ಬಿಡು.” ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದನು. ೬. ಅರ್ಜುನನು
ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರಲು ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಕೋಟಿ ದೇಹಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ
ಇದೇನು ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿಯೋ ಎಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಅತ್ಯಾಡಂಬರದ

ಆ ವಿವಿಧಮೂರ್ತಿಯೊಳ್ ಮಾ
ಯಾವಿಯ ನಿಜಮೂರ್ತಿಯಿಂತುಟೆಂದೆಚ್ಚಂ
ಜ್ಯಾಪಿಪುಲವಿರುತಿ ಜಗಮಂ
ತೀವಿರೆ ರೌದ್ರಾಸ್ತ್ರದಿಂ ಜನಾರ್ದನನಾಗಳ್

೭

ಸಿಡಿಲದಱುಣುವೊಳ್ಳಿಡಿಯೊಳಂ ಪಡಿಯಲ್ಲೆನಲೆಯ್ವಿ ಸಾಯಕಂ
ನಡೆ ಖಳನದ್ರಿಭೇದಿಕುಲಿಶಂ ನಡೆದನ್ನನಿದೊಂದು ನಟ್ಟುದಾಂ
ಪಡೆದೆನಿಪುಪ್ರಹಾರಮನಪೂರ್ವಮನೆಂದತಿಹರ್ಷಮತ್ತನಾ
ದೆಡೆಯೊಳೆ ತನ್ನಿಶಾಟಭುಜದಿಂದೆ ನುಸುಸಳ್ಳಿಟೆತಂದನರ್ಜುನಂ

೮

ವ|| ಆ ವಿಜಯನ ಪರಾಜಯದೀನಿವದನಮಂ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷರಿಪು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ

ನೆರೆದೆಂಬುಂ ದಿಗ್ಗಜಂಗಳ್ ದಿಗಧಿಪತಿ^೧ಭಟಪ್ರೇರಿತಂಗಳ್ ಭೃತಾಡಂ
ಬರಶಂಬಸ್ವರ್ಧಿದಂತಾಗ್ರದೊಳುರಮನನಪ್ಪಂಭದಿಂದೊತ್ತೆ ತನ್ನಿ
ಪೂರದಂತಸ್ವರ್ಶಹರ್ಷೋದ್ಗತಪುಳಕದೆ ಮಾಱೊತ್ತಿ ದೈತ್ಯೇಶನಾ ಭೂ
ಧರಧುರ್ಯೋಭಂಗಳಂ ತೊಟ್ಟನೆ ಕೆಡಪುವನಾಶ್ಚರ್ಯಮೀ ದೈತ್ಯವೀರ್ಯಂ

೯

ಮಾದೇವಂಗಂ ಬಲ್ಲಿದ
ನೀ ದೈತ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮವರದಿನಿವನಿಂದೆನಗಿಂ
ದಾದುದು ಪರಿಭವಮೆಂಬೀ
ಖೇದಮಿದೇಂ ಬ್ರಹ್ಮವರಮಿದಾರ್ಗಮಲಂಘ್ಯಂ

೧೦

ಆರ್ಭಟದಿಂದ ಇದ್ದನು. ೭. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ಆ ವಿವಿಧ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ನಿಜಮೂರ್ತಿ ಯಾವದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯ ಘನವಾದ ಟಂಕಾರವು ಜಗತ್ತನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿರಲು ರೌದ್ರಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಹೊಡೆದನು. ೮. ಸಿಡಿಲು ಈ ಬಾಣದಿಂದ ಹೊರಡುವ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಿಡಿಗೂ ಸಮವಲ್ಲವೆನ್ನುವಂತೆ ಆ ರೌದ್ರಾಸ್ತ್ರವು ಅವನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು. ಆ ಖಳನು ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ವಜ್ರಾಯುಧವೂ ನಾಟದ ನನ್ನನ್ನು ಇದು ನಾಟಿತು. ನಾನು ಅಪೂರ್ವವಾದ ಈ ಬಾಣದೇಟನ್ನು ತಿಂದೆನು. ಎಂದು ಅತಿ ಹರ್ಷದಿಂದ ಮತ್ತನಾದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಅವನ ಭುಜದಿಂದ ನುಸುಳಿಕೊಂಡಿಳಿದನು. ವ|| ಆ ಅರ್ಜುನನ ಪರಾಜಯದ ದೀನಮುಖವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ನೋಡಿ ಹೀಗೆಂದನು. ೯. “ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ ದಿಗ್ಗಜಗಳೆಂಟೂ ದಿಕ್ಪಾಲರಿಂದ ಪ್ರೇರಿತಗಳಾಗಿ ವಜ್ರಾಯುಧಾಡಂಬರದೊಡನೆ ಸ್ವರ್ಧಿಸುವ ತಮ್ಮ ದಂತಗಳ ತುದಿಯಿಂದ ಗರ್ವದೊಡನೆ ಎದೆಯನ್ನು ಇರಿದರೆ ಆತ ಆ ಕಠಿನವಾದ ದಂತದ ಆ ಇರಿತದ ಹರ್ಷದಿಂದ ಆದ ರೋಮಾಂಚನಿಂದ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇರಿದು ಭೂಭಾರವಹನಸಮರ್ಥಗಳಾದ ಆ ದಿಗ್ಗಜಗಳನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ಬೀಳಿಸುವನು. ಈ ದೈತ್ಯನ ವೀರ್ಯವು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು. ೧೦. ಈ ದೈತ್ಯನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ವರಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮಹಾದೇವ (ರುದ್ರ)ನಿಗಿಂತಲೂ ಬಲಿಷ್ಠನು. ಇವನಿಂದ ನನಗೆ ಈಗ ಈ ಪರಿಭವವಾಯಿತು ಎಂದು ಖೇದವು ನಿನಗೆ

೧. ವದನಮಂ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷರಿಪು ನೋಡಿ (ಕಗ) ೨. ಭಟಾಕೀಲಿತಂಗಳ್ (ಖ)

ವ|| ಎಂದು ಪಾಂಡುನಂದನನ ಮನದ ಹೇವಮಂ ವಸುದೇವನಂದನಂ ಕಳೆದು ಪೆಂಡವಾಸತಂಡಮಂ ನಿಜಪುರಕ್ಕೆ ಕಳಿಪಿ ಕಲಹಕೇಳೀನಿಮಿತ್ತಂ ಬರುತ್ತುಮಿರ್ಪಿನಂ ನಿಕುಂಭನಂಬರಗತಿಯಿನತಿವೇಗದಿಂ ಪೋಗಿ ಪಟ್ಟುರಬಹಿರ್ಬಾರಕ್ಕನತಿದೂರಮೊಳಿಪುರದೊಂದಗ್ರಹಾರ ದೊಳೊರ್ವಂ ಮಹಾದ್ವಿಜನೃಪದ್ವರಪೂಜೆಗೆಂದು ನೆರಪಿದ ಸಮಸ್ತರಾಜನೃಕಮಂ ಸೌಜನ್ಯಕದಿ ನೊಡಗೊಂಡುಯ್ದು ದುರ್ಜಯ ಭುಜಾರ್ಜಿತಂಗಳಪ್ಪ ಚತುರ್ದಶಭುವನೈಕಸಾರವಸ್ತುವಾಹನ ಸಮೂಹಂಗಳಿನೊಚ್ಚತಮಂ ಮಾಡಿ ಲಬ್ಧಸಾಂಪರಾಯಸಹಾಯನಾಗಿ ನಿಜನಿಧನಸೂಚಕೋತ್ತಾತಕೌತುಕರ ಸಮನಾತ್ಮೋದಾರವೀರರಸದಿನೊತ್ತಂಬರಿಸುತ್ತುಂ ಅಂದಿನಿರುಳಂ ಕಳೆದಾದಿತ್ಯೋದಯದೊಳಾಹ ವೋತ್ತಾಹದಿಂದಿರೆ

ಭಾರತಮಲ್ಲನರ್ಜುನನ ಶಂಬರವೈರಿಯ ಚಂಡಚಾಪಮೌ
ವೀರವಮೇಕದೇಶದೊಳಡಂಗಿದುದಲ್ಲದೆ ಕೂಡಡಂಗೆ ದಿ
ಗ್ಧಾರಣವಾರ್ಧಡಂಗೆ ಚತುರಂತಧರಿತ್ರಿ ಪೊದಟ್ಟು ಪಟ್ಟುರ
ದ್ವಾರದೊಳಂದು ಕೇಲಣಮಾದುದು ಕೃಷ್ಣನ ಶಾರ್ಙ್ಗಘೋಷಣಂ

೧೧

ಬೇಡ. ಬ್ರಹ್ಮವರವು ಯಾರೂ ಮೀರಲಾಗದು.” ವ|| ಎಂದು ಅರ್ಜುನನ ಮನಸ್ಸಿನ ದುಃಖವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ರಾಣಿವಾಸದ ತಂಡವನ್ನು ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಸಮರಕ್ರೀಡೆಗಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ನಿಕುಂಭನು ಆಕಾಶಗಮನದಿಂದ ಅತಿವೇಗದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಪಟ್ಟುರದ ಹೊರಬಾಗಿಲಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ರಹಾರದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನು ಯಾಗಪೂಜೆಗೆಂದು ಸೇರಿಸಿದ ಸಮಸ್ತರಾಜಕ್ಷತ್ರಿಯಸಮೂಹವನ್ನು ಸೌಜನ್ಯದಿಂದಲೇ ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ದುರ್ಜಯರಾದ ವೀರರು ತಮ್ಮ ತೋಳ್ಬಲದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳ ಪ್ರಮುಖಸಾರ ವಸ್ತುವಾಹನ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಆ ರಾಜರನ್ನು ಉಪಚರಿಸಿ, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಹಾಯವುಳ್ಳವನಾದನು. ತನ್ನ ಮರಣ ಸೂಚಕವಾದ ಉತ್ಪಾತ ಕೌತುಕರಸವನ್ನು ತನ್ನ ಅತಿ ಮಹತ್ವಾದ ವೀರರಸದಿಂದ ಒತ್ತರಿಸಿ ತಳ್ಳುತ್ತ ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆದನು. ಮರುದಿನ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧದ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಇದ್ದನು. ೧೧. ಭಾರತ ಮಲ್ಲನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಮತ್ತು ಮನ್ಮಥನ ಕ್ರೂರವಾದ ಬಿಲ್ಲಿನ ಮೌರ್ವಿಯ ಧ್ವನಿಯು ಎಲ್ಲೋ ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ದಿಗ್ಗಜಗಳು ಘೀಂಕರಿಸಿ ಅಡಗಿದವು. ಚತುರ್ದಿಗಂತಭೂಮಿಯೂ ಅಡಗುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನ ಶಾರ್ಙ್ಗಚಾಪದ ಟಂಕಾರವು ಪಟ್ಟುರದ್ವಾರದಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿತು.

೧. ಪಾಂಡುಸುತನ ಮನಃಖೇದವಮಂ (ಕಗ) ೨. ಕೂಡಡಂಗೆ ದಿಗ್ಧಾರಣವಟ್ಟಡಂಗೆ (ಕ)
೩. ಪೊರಳ್ಳು (ಕಗ)

ಆರವಮಿಕ್ಕಿ ಡೊಕ್ಕರಿಸೆ ಬಾಯ್ತೆಹಿಡುವರೆ ಫೀಳಿಡುತ್ತಮು
ದ್ವಾರಿಸಿದತ್ತು ಗರ್ಭಗತಪಟ್ಟುರಸೇನೆಯನೆಂಬಿನಂ ಮಹೀ
ದ್ವಾರದಿನಂದು ಶಾರ್ಙ್ಗರುತಿಗೇಳ್ತು ಸಸಂಭ್ರಮಘೋಷಪಟ್ಟುರೀ
ಭೂರಿಬಲವಂ ಸಹಾಯಸೃಪಕೋಟಿಯುತಂ ಪೊಳಿಮಟ್ಟುದಾವಗಂ

೧೨

ಪೊಳಿಮಟ್ಟು ಬಲಂ ಕಿಕ್ಕಿಟಿ
ಗಿಟಿದೆತ್ತಂ ನಡೆಯೆ ತನ್ನಹಾಸೈನ್ಯಮನ
ಬ್ಬಿಹಿ ಕಾಳಕಾತ್ರಿ ನುಂಗಿದ
ತೆನನಾಯ್ತು ಪದೋತ್ಥಸಾಂದ್ರಧೂಳೀತಿಮಿರಂ

೧೩

ಬಳಭಾರಂ ಭೂಮಿಯಂ ಬಾಯ್ತೆಹಿಡೆ ನೆಗೆದ ಪಾತಾಳಮೂಲಾಂಧಕಾರಂ
ಬಳವತ್ಸೈನ್ಯೇಭಕರ್ಣಾನಿಳನುದಧಿಗಳಂ ತುಳ್ಳೆ ನೀಳ್ವಾರ್ಧೂಮಾ
ವಳಿ ಸೇನಾಕೇತುಚಕ್ರಂ ಪೊಡೆಯೆ ಪೊಡರ್ದ ರಾಹುಸ್ಥಾಟೋಪಮೆಂಬಂ
ತಿಳೆಯಂ ತಳ್ತುರ್ವಿ ಪರ್ವಿತ್ತಮರಪಥಮನಾ ಸೈನ್ಯಧೂಳೀತಮಿಸುಂ

೧೪

ವ|| ಅಂತು ಚತುರಂಗಬಲಂ ಕ್ಷಿತಿಕ್ಷೋಭಮಾಗೆ ನಡೆದು ಜಗತ್ತಯದೋಹಂ
ವ್ಯೂಹತ್ರಯದಿನೊಡ್ಡಿ ನಿಲೆ

ಹೃತರಜನನಿಲಂ ದಿತಿಜ
ಪ್ರತಿಕೂಲಂ ಹರಿಗೆ ಸೈನ್ಯದರ್ಶನದನುಕೂ
ಲತೆಯಂ ಮೆಹಿವನುಚಿತಂ
ದಿತಿಜಪ್ರತಿಕೂಲನಚ್ಯುತಂಗನುಕೂಲಂ

೧೫

೧೨. ಆ ಧ್ವನಿಯು ಹೊಡೆದು ಅದುಮಲು ಭೂಮಿಯು ಬಾಯ್ತೆರೆದು, ಕಿರಿಚುತ್ತ
ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಪಟ್ಟುರ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕಾರಿತು ಎನ್ನುವಂತೆ, ಅಂದು ಶಾರ್ಙ್ಗದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು
ಕೇಳಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಘೋಷಿಸುತ್ತ ಪಟ್ಟುರಸೈನ್ಯವು ಭೂಮಿಯ ದ್ವಾರದಿಂದ
ಸಹಾಯಕರಾದ ಕೋಟ್ಯಂತರರಾಜರೊಡನೆ ಹೊರಟುಬಂದಿತು. ೧೩. ಹೊರಟ ಆ
ಸೈನ್ಯವು ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ನಡೆಯಿತು. ಆ ಸೈನ್ಯದ ಕಾಲ ತುಳಿತದಿಂದ ಎದ್ದ
ಸಾಂದ್ರವಾದ ಧೂಳಿನ ಕತ್ತಲೆಯು, ಆ ಮಹಾಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಾಳರಾತ್ರಿಯು ಭಯಂಕರವಾಗಿ
ನುಂಗಿದಂತಾಯಿತು. ೧೪. ಸೈನ್ಯದ ಭಾರವು ಭೂಮಿಯ ಬಾಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದುದರಿಂದ
ಮೇಲೆದ್ದ ಪಾತಾಳ ಮೂಲದ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ, ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಸೈನ್ಯದ ಆನೆಗಳ ಕಿವಿಯ ಬೀಸುಗಳಿ
ತುಳುಕಿಸಿದುದರಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದ ಔರ್ವಾಗ್ನಿಯ ಹೊಗೆ, ಸೇನೆಯ ಧ್ವಜಮಂಡಲವೂ
ಹೊಡೆದುದರಿಂದ ಅಲುಗಿದ ರಾಹುವಿನ ಹೆಡೆಯು ಆಟೋಪ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ಸೈನ್ಯದ
ಧೂಳಿನ ಕತ್ತಲೆಯು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಕಾಶವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಚತುರಂಗಬಲವು ಭೂಮಿಗೇ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ನಡೆದು ಬಂದಮೇಲೆ
ಜಗತ್ತಯ ದೋಹಿಯು ವ್ಯೂಹತ್ರಯವನ್ನೊಡ್ಡಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಿಂತನು. ೧೫. ಧೂಳನ್ನು
ಧರಿಸಿದ ವಾಯುವು ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿ ಬೀಸಿ, ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ

ವ|| ಆಗಳಗುರ್ವಂ ಬೀಟೆ ಬೇಟೊಂದು ದೆಸೆಯೊಳೊಡ್ಡಿ ನಿಂದ ರಾಜಸೈನ್ಯಮಂ ನೋಡಿ
ಚೋಳನಾಭೀಳತೆಯಂ ಮಾಳವನಾಳಾಪಮಂ ಗೂರ್ಜಕನ ದೌರ್ಜನ್ಯಮಂ ಗುಜ್ಜಳನ ಬಿಜ್ಜೆಯಂ
ಕರಹಾಟನ ಕೌಟಲ್ಯಮಂ ವರಾಟನಾಟೋಪಮಂ ಪಾರಿಯಾತ್ರನ ವೀರವೃತ್ತಿಯಂ ಪಾರಶೀಕನ
ಪೌರುಷಮಂ ಕೇರಳನಾಭೀಳತೆಯಂ ಹಮ್ಮೀರನಣ್ಣ ಹೂಣನಕ್ಕೂಣಬಲಮಂ ಪಾಂಡ್ಯನ ಗಂಡಗುಣಮಂ
ಪಲ್ಲವನ ಬಿಲ್ಲಾಳ್ತನಮಂ ಕೋಸಳನ ಸಾಹಸಮಂ ಕೌಶಲನ ಆದೇಶಮಂ ಡಹಳನಹಂಮಿಕೆಯಂ
ಸಿಂಹಳನ ಸಂರಂಭಮಂ ಡೊಕ್ಕಾರನುರ್ಕಂ ತುರುಷ್ಕನಬುರ್ಕೆಯಂ ಬರ್ಬರನ ಗರ್ಬಮಂ ಮಂದರನ
ದಂದುಗಿ ವ್ಯವಸಾಯಮಂ ಮಾದ್ರನುದ್ರೇಕಮಂ ಮರುವಿನುರವಣೆಯಂ ವಂಗನ ತುಂಗವಿಕ್ರಮಮಂ
ಅಂಗನ ಸಂಗರೋತ್ಸಾಹಮಂ ಸೈಂಧವನ ವಂದ್ಯಕೋಪಮಂ ಶಂಬರನವಪ್ಪಂಭಮಂ ಮಗಧನ
ಮೊಗದ ಮುಳಿಸಂ ಸಗರನ ಬಗೆಯ ಕಲುಷಮಂ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರನ ಧಾಷ್ಟ್ಯವುಂ ಖಸಕನ ಮಸಕಮಂ
ನಿವಾರಿಸಿ ಜಯಂಗೆಯ್ದುದೆಂದು ವಿಜಯಂಗೆ ಪೇಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳೊಡ್ಡಿ ನಿಂದ
ಕೂಟಯೋಧಿನಿಶಾಟಬಲಮಂ ನೋಡಿ ಬರಸಿಡಿಲ ಬಳಗದಂತೆ ಕುಳಿಕಾಹಿಯ ಕಡುಪಿನಂತೆ
ನೆಲಮುಕ್ಕನ ತೆಕ್ಕೆಯಂತೆ ಮಿತ್ತುವಿನ ಮೊತ್ತದಂತಿರ್ದಸಂಖ್ಯಾತ ದೈತ್ಯನಾಯಕರ ಮಾಯಾಪ್ರಯೋಗಮಂ
ಪ್ರತಿಹತಂ ಮಾಡಿ ಗೆಲ್ವುದೆಂದು ಶಂಬರಧ್ವಂಸಿಗೆ ಪೇಟ್ಟು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದೊಳೊಡ್ಡಿ ನಿಂದನಂ
ಚಾತುರ್ದಂತವರೂಢಿನೀಸನಾಥನಂ ಪಟ್ಟುರನಾಥನಂ ಕಂಡಾನೀತವ್ಯಾಹತದಿವ್ಯಾಯುಧವನ

ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು. ಅದು ಉಚಿತವೇ. ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲನಾದವನು
ದೇವನಾದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅನುಕೂಲನಾಗಿರುವುದು ಸಹಜ. ವ|| ಆಗ ಭಯವನ್ನು ಬೀರಿ
ಬೇರೊಂದು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಒಡ್ಡಿನಿಂತ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ನೋಡಿ, “ಚೋಳರ
ಭಯಂಕರತೆಯನ್ನೂ ಮಾಳವನ ಆಲಾಪವನ್ನೂ ಗುರ್ಜರನ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನೂ ಬಿಜ್ಜಳನ
ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ, ಕರಹಾಟನ ಕುಟಿಲತೆಯನ್ನೂ ವರಾಟನ ಆಟೋಪವನ್ನೂ ಪಾರಿಯಾತ್ರನ
ವೀರವರ್ತನೆಯನ್ನೂ ಪಾರಶೀಕನ ಪೌರುಷವನ್ನೂ ಕೇರಳನ ಅರ್ಭಟವನ್ನೂ ಹಮ್ಮೀರನ
ಪೌರುಷವನ್ನೂ ಹೂಣನ ಕ್ಷೀಣವಾಗದ ಬಲವನ್ನೂ ಪಾಂಡ್ಯನ ಗಂಡುತನವನ್ನೂ ಪಲ್ಲವನ
ಬಿಲ್ಲಾಳ್ತನವನ್ನೂ ಕೋಸಲನ ಸಾಹಸವನ್ನೂ ಕೌಶಲನ ಆದೇಶವನ್ನೂ ಡಹಳನ ಹಮ್ಮನ್ನೂ
ಸಿಂಹಳನ ಸಡಗರವನ್ನೂ ಡೊಕ್ಕಾರನ ಔದ್ಧತ್ಯವನ್ನೂ ತುರುಷ್ಕನ ಅವರಿಸುವಿಕೆಯನ್ನೂ
ಬರ್ಬರನ ಗರ್ವವನ್ನೂ ಮಂದರನ ತೊಂದರೆಯು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನೂ ಮಾದ್ರನ
ಉದ್ರೇಕವನ್ನೂ ಮರುವಿನ ದುಡುಕುತನವನ್ನೂ ವಂಗನ ಉನ್ನತ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೂ ಅಂಗನ
ಯುದ್ಧೋತ್ಸಾಹವನ್ನೂ ಸೈಂಧವನ ಸಾರ್ಥಕ ಕೋಪವನ್ನೂ ಶಂಬರನ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನೂ
ಮಗಧನ ಮುಖದ ಮನಿಸನ್ನೂ ಸಗರನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಲ್ಮಷವನ್ನೂ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರನ ಧಾಷ್ಟ್ಯವನ್ನೂ
ಖಸಕನ ಮಸಕವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ, ಜಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ
ಹೇಳಿದನು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಒಡ್ಡಿನಿಂತ ಮೋಸದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವ ರಾಕ್ಷಸ
ಸೇನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, “ಬರಸಿಡಿಲ ಬಳಗದಂತೆ ಕೇಕುರಿನ ಕ್ರೋರ್ಧದಂತೆ ಸರ್ಪದ
ತೆಕ್ಕೆಯಂತೆ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಮೊತ್ತದಂತೆ ಇದ್ದ ಅಸಂಖ್ಯಾತರಾಕ್ಷಸನಾಯಕರ ಮಾಯಾ
ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಹತಮಾಡಿ, ಗೆಲ್ಲಬೇಕೆಂದು” ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.
ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಡ್ಡಿ ನಿಂತ ನಾಲ್ಕು ಕೋರೆಗಳಿರುವ ಆನೆಗಳ ಸೇನೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿತನಾದ
ಪಟ್ಟುರನಾಥನನ್ನು ಕಂಡನು. ನಾನು ಈತನ ಅಪ್ರತಿಹತವಾದ ದಿವ್ಯಾಯುಧವನ್ನೂ,
ಅಕಂಟಕಸಾಹಸವನ್ನೂ, ಅಖಂಡವಾದ ಉಚ್ಚಂಡ ತೇಜಸ್ಸನ್ನೂ, ಅವಿಶ್ರಾಂತ ವಿಕ್ರಮವನ್ನೂ

ಪ್ರತ್ಯೂಹಸಾಹಸಮನಖಂಡಿತೋಚ್ಚಂಡತೇ ಜಮನವಿಶ್ರಾಂತವಿಕ್ರಾಂತಮನಪ್ರಮೇಯ ಮಾಯಾವಿತ್ತ್ವ
ಮನನಿವಾಯ ಧೈರ್ಯಮನಸಾಮಾನ್ಯಸಾಮರ್ಥ್ಯಮನವಕ್ಲಿಷ್ಟಭುಜಾವಷ್ಟಂಭಮಂ ಭಂಗಿಸಿ ಸಂಗರ
ಚೈತ್ರಮಂ ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಿಂ ಕೈಕೊಳ್ಳಿನೆಂದರವಿಂದ^೧ನಾಭನಕ್ಷೋಭದಿಸದಿರದಿದಿರಂ ನಡೆಯೆ
ಕದನೋದ್ಯೋಗ ಶಂಖಕಾಹಳ ಭಂಭಾದಿಗಂಭೀರನಾದಮಂಭೋರುಹಭಣಾಂಡಮಂ ತೀವಿದಾಗಳ್

ಎಲೆ ಪೊಣೆತ್ತು ಮುರಾರಿಗಾಂತರಿಚಮೂ ಭಂಭಾರವಂ ಭಾರವಂ
ನೆಲಕಂ ಪಿಂಗಿಸಿ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದಿಟಿಸಿ ನೀಹಾರಾಗಮಂ ರಾಗಮಂ
ಸರಿ ಮಾಯುಂ ನಮಗಚ್ಚುತಂ ತೊಲಗಿಮಿಂ ಸಂದೇಹದಿಂ ದೇಹದಿಂ
ಪುಲಕಂ ಪೊಣೆರೆ ನೋಡುವಂ ಪರಿಮಿಳದ್ರಾಜನ್ಯಮಂ ಜನ್ಯಮಂ

೧೬

ವ|| ಎಂದಖಳವ್ಯಂದಾರಕವ್ಯಂದವೆತ್ತಿಂದು ನಭದೊಳಭಿರಾಮತೆಯಿನಿರೆ

ಶಾರದಘನರುಚಿ ಸಮರವಿ
ಶಾರದ ವೀರಾವಲೋಕಸಮ್ಮದನಿದಂ
ನಾರದನಾತನ ವಿಕೃತಿಯು
ನಾರದನಂದೊಸೆದು ನೋಡಿ ವಿಸ್ಮಿತರಾದರ್

೧೭

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ

ಮಸಕಂಗೊಡತ್ತಮಿತ್ತಂ ಮುಸುಟೆ ನಿಜನಿಜಾಕ್ಷಿಹಿಣೀಸೈನ್ಯಯುಕ್ತರ್
ವಸುಧೇಶರ್ ಭೋರನೋರಂತಿಸುವುದುಮಿಟೆವೊಂದಸ್ತಶಸ್ತ್ರಂಗಳಂ ಛೇ
ದಿಸುತುಂ ತದ್ವ್ಯಾಪರಂಗಳನವರವರಕ್ಷಾಹಿಣೀಸೈನ್ಯಮಂ ತೆ
ತ್ತಿಸುತಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಂಬಿಂ ಪೊಣರ್ದನತಿರಥಂ ಪಾರ್ಥನುತಾರಿಪಾರ್ಥಂ

೧೮

ಅಮಿತ ಮಾಯಾವಿತ್ತ್ವವನ್ನೂ, ಅನಿವಾರ್ಯಧೈರ್ಯವನ್ನೂ, ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
ವನ್ನೂ ಲೀಲಾಭುಜಗರ್ವವನ್ನು ಭಂಗಿಸಿ ಯುದ್ಧಜಯವನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯು
ವೆನೆಂದು ಆ ಕಮಲನಾಭನು ಉದ್ವೇಗ ಭೀತಿಗಳಿಲ್ಲದವನಾಗಿ ಎದುರಿಸಿ ನಡೆದನು.
ಯುದ್ಧೋದ್ಯೋಗ ಸೂಚಕವಾದ ಶಂಖಕಾಹಳ ಭಂಭವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳ
ಗಂಭೀರನಾದವು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ತುಂಬಿತು. ಆಗ ೧೬. “ಎಲೆಲಾ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ
ಶತ್ರುಸೈನ್ಯದ ಭಂಭಾಧ್ವನಿಯು ಹೊಮ್ಮಿತು. ಆ ಅಚ್ಚುತನು ಭೂಭಾರವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸು
ವನು. ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯ ಔನ್ನತ್ಯದಿಂದಲೂ ಬಿಳುಪಿನಿಂದಲೂ ಹಿಮಗಿರಿಯನ್ನೂ ಕುಗ್ಗಿಸುವನು.
ನಮಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವನು. ಇನ್ನು ಸಂದೇಹವನ್ನು ಬಿಡಿ.
ದೇಹವು ರೋಮಾಂಚಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸಮೂಹದೊಡನೆ ಆಗುವ ಯುದ್ಧವನ್ನು
ನೋಡೋಣ.” ವ|| ಎಂದು ಅಖಿಲ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಬಂದು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ
ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿತು. ೧೭. ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೇಘದಕಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರು
ವವನೂ ಯುದ್ಧವಿಶಾರದರಾದ ವೀರರನ್ನೂ ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾಗಿ ಸಂತೋಷ
ಪಡುವವನೂ ಆದ ನಾರದನು, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಇದ್ದನು. ಆಗಿನ
ಆತನ ವಿಕಾರವನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಯಾರು ತಾನೇ ವಿಸ್ಮಯಗೊಳ್ಳದಿರುವರು?
ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೧೮. ಶತ್ರುಸಮೂಹವನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿದ ಅತಿರಥನಾದ ಅರ್ಜುನನು

ನರನಿಸುವೀ ಕ್ರಮಂ ನೆಗಟ್ಟಿ ಖಾಂಡವದಾಹದೊಳಿಲ್ಲದದ್ದುತಂ
 ನರನಿವನೊರ್ವನಲ್ಲ ಶತಕೋಟಿನರರ್ ನೆರೆದೆಚ್ಚರೆಂಬಿನಂ
 ಶರಮಯಮಂಬರಂ ಪೆಣಮಯಂ ಸಮರಕ್ಷಿತಿ ಚಾಪಟಂಕೃತ
 ಸ್ವರಮಯವಪ್ಪದಿಗ್ಗಳಯಮಪ್ಪಿನಮಂದಿಸುತುರ್ದಿನರ್ಜುನಂ

೧೯

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಮಿತ್ತಲ್

ಇದಿರೊಳ್ ನಿಂದು ನಿಜಸ್ವರೂಪದಿನದೆಂತು ದಾನವರ್ ಕಾಬಲಾ
 ರದದೃಶ್ಯಾಕೃತಿಯಿಂದಿಸುತ್ತಿರಲದೃಶ್ಯಾಕಾರಂ ದಿವ್ಯಮಂ
 ತ್ರದೆ ತನ್ನೆಚ್ಚುರಗೇಷುಗಳ್ ನಡೆ ಬಟೆಕ್ಕಂ ಭೀಕರಾನೇಕರೊ
 ಪದ ಮಯಾವಿಗಳೆಯುವಂತೆ ನೆಗಟ್ಟಿ ಮಾರಂ ಪ್ರತೀಕಾರಮಂ

೨೦

ವ|| ಅದೆಂತೆನೆ

ವಾರಣವಾಗಿ ಪೋರ್ವ ಪುಲಿಯಾಗಿ ತಗುಳ್ಳಹಿಯಾಗಿ ಕೊಲ್ಲ ಕಂ
 ರೀರವವಾಗಿ ಪಾಯ್ವ ತಗರಾಗಿ ಪಳಂಚುವ ಪಂದಿಯಾಗಿ ನೀ
 ದಾರಿಪ ಭೂತವಾಗಿ ಬೆದರಿಟ್ಟುವ ಚಂಡಿಕೆಯಾಗಿ ಪೀರ್ವ ಮಾ
 ಭೈರವನಾಗಿ ನುಂಗುವ ಮಹಾಸ್ಮದಿನೆಚ್ಚು ಮೃಡಾರಿ ಕಾದಿದಂ

೨೧

ವ|| ಮತ್ತು

ಕೋಪಗೊಂಡು ಸುತ್ತಲೂ ಮುತ್ತಿ, ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ನಿಂತು ರಾಜರು, ತಟ್ಟನೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದರೂ, ಆ ಒಂದೊಂದು ಅಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಛೇದಿಸುತ್ತ ಆ ರಾಜರ ಅಂಗಗಳನ್ನೂ ಅವರವರ ಸೈನ್ಯವನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ನಾಟಿಸಿ ತುಂಬಿಸುತ್ತ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ೧೯. ಅರ್ಜುನನು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುವ ಈ ಕ್ರಮವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಖಾಂಡವದಹನದಲ್ಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆ. ಅರ್ಜುನನು ಈಗ ಒಬ್ಬನೇ ಆಗಿಲ್ಲ. ನೂರು ಕೋಟಿ ಅರ್ಜುನರು ಸೇರಿ ಹೊಡೆದರು ಎನ್ನುವಂತೆ ಆಕಾಶವು ಬಾಣಮಯವಾಯಿತು. ಯುದ್ಧರಂಗವು ಶವಮಯವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟದಿಜ್ಜಿಂಡಲ ಧನುಷ್ಠಂಕಾರಮಯವಾಯಿತು. ಅರ್ಜುನನು ಹಾಗೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯೂ ಇತ್ತಕಡೆ, ೨೦. ರಾಕ್ಷಸರು, ತಮ್ಮ ನಿಜಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತು, ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲಾರದೆ ಅದೃಶ್ಯರೂಪದಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೃಶ್ಯರಾದ ಅವರನ್ನು ಮನ್ಮಥನು ದಿವ್ಯಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿದ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಅವು ಆ ಮಾಯಾವಿಗಳ ದೇಹವನ್ನು ನಾಟಿದವು. ಬಳಿಕ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಭೀಕರಾಕಾರದ ಅವರು ಎದುರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ವ|| ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ೨೧. ಈಶ್ವರಾರಿಯಾದ ಮನ್ಮಥನು ಆನೆಯಾಗಿ ಹೋರುವ, ಹುಲಿಯಾಗಿ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ, ಹಾವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲುವ, ಸಿಂಹವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಹಾರುವ, ತಗರಾಗಿ ಸಂಘಟ್ಟಿಸುವ, ಹಂದಿಯಾಗಿ ಸೀಳುವ, ಭೂತವಾಗಿ ಬೆದರಿಸುವ, ಚಂಡಿಯಾಗಿ ಹೀರುವ, ಮಹಾಭೈರವನಾಗಿ ನುಂಗುವ ಮಹಾಸ್ಮದಿಂದ ಹೊಡೆದು ಆ ರಾಕ್ಷಸರೊಡನೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ವ|| ಮತ್ತು

ದವಶಿಖಿಯಾಗಿ ದಳ್ಳಿಸುವ ಸಂಹರಣೋಗ್ರಸಮೀರನಾಗಿ ಬೀ
ಸುವ ಸಿಡಿಲಾಗಿ ಪೊಯ್ವ ತಮವಾಗಿ ಕರಂಗುವ ಮೇಘವಾಗಿ ಪೆ
ರ್ಚುವ ಕಡಲಾಗಿ ಘೂರ್ಣಿಸುವ ನಂದಿನ ಪರ್ಮಲಿಯಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಗ
ಪ್ರವಿತತಿಯಾಗಿ ಬೀಚ್ಚಿಸಕವದ್ಭುತವಾದುದು ವೈಷ್ಣವಾಸ್ತದಿಂ

೨೨

ವ|| ಆ ಸಮಯದೊಳ್

ಭೈರವಮಿದು ಸಂವರ್ತನ
ಭೈರವದೀರ್ಣಾಸ್ಕಮೆನಿಸಲೇಚಿಸಿ ಬಿಲ್ಲಂ
ನಾರಿಯೊಳೊಗೆದ ರವಂ ಮದ
ನಾರಿಯೊಳತಿಮುದಮನೀಯೆ ಹರಿ ಜೆವೋಡೆದಂ

೨೩

ವೈರಿಭ್ರಾತಕಂಠೀರವರವಮರಿಹಂಸವ್ರಜಪ್ರಾವೃಡಂಭೋ
ದಾರಾವಂ ಶತ್ರುಗೋತ್ರಾಚಲಕುಲಬಲಭಿಧ್ವಜಘೋಷಂ ವಿಪಕ್ಷ
ಕ್ರೂರಾಹಿವ್ಯೂಹತಾಕ್ಷ್ಯದ್ವನಿಯೆನೆ ಜಗಮಂ ಕೊರ್ವಿ ಪರ್ವಿತ್ತುದಾರಂ
ಧೀರಂ ಸ್ಥಾರಂ ಗಂಭೀರ ದನುಜರಿಪುಧನುರ್ದಂಡಟಂಕಾರನಾದಂ

೨೪

ವ|| ಆಗಲಾ ಬಿಲ್ವೋದಕೇಶ್ವರಾದಿಷ್ಟಕದನಮಿದೆಂದಾ ಮದನಾರಿಯಂ ಮನದೊಳ್ ನೆನೆದು

ವಿವಿಧಾಸ್ತ್ರಂ ವೈರಮಮಂ ಟಂಕೃತಿ ರುತಿ ದೆಸೆಯಂ ದ್ವಿಟ್ಯಬಂಧಾಳಿ ಭೂಚ
ಕ್ರವನೆತ್ತಂ ತೀವ್ರವನ್ನಂ ಮುರಹರನಿಸುತಿದರ್ಶಂ ಶರಾದಾನಸಂಧಾ
ನವಿಮೋಕ್ಷಾಲಕ್ಷ್ಯವೇಗಂ ಸ್ಫುರಿತಮಕುಟನುತ್ತಾರಹಾರಂ ಚಳಿತ್ಯ
ರ್ಣವಿಭೂಷಂ ಚಂಚಲತ್ಯಂಕಣನನವರತಂ ಮಂಡಲೀಭೂತಚಾಪಂ

೨೫

೨೨. ವೈಷ್ಣವಾಸ್ತವು ಕಾಡುಕಿಚ್ಚಾಗಿ ಉರಿಯಿತು. ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಉಗ್ರವಾಯುವಾಗಿ ಬೀಸಿತು. ಸಿಡಿಲಾಗಿ ಹೊಡೆಯಿತು. ಕತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಕಪ್ಪಾಯಿತು. ಮೋಡವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಕಡಲಾಗಿ ಮೊರೆಯಿತು. ವಿಷದ ದೊಡ್ಡ ಮಳೆಯಾಗಿ ಕೊಂದಿತು. ಪರ್ವತ ಸಮೂಹವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಹೀಗೆ ಅದರ ಕಾರ್ಯವು ಅದ್ಭುತವಾಗಿದ್ದಿತು. ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೨೩. ಭಯಂಕರವಾದ ಈ ಧ್ವನಿಯು ಪ್ರಳಯಕಾಲಭೈರವನ ತೆರೆದ ಬಾಯಿಯ ಧ್ವನಿ ಎನ್ನಿಸಲು, ಕೃಷ್ಣನು ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೆದೆಯನ್ನೇರಿಸಿದನು. ಆ ಹೆದೆಯಿಂದಾದ ಟಂಕಾರಧ್ವನಿಯು ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತೆ ಮೀಟಿದನು. ೨೪. ರಾಕ್ಷಸಾರಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನ, ಉದಾರವೂ ಧೀರವೂ ವಿಸ್ತಾರವೂ ಗಂಭೀರವೂ ಆದ ಧನುಸ್ಸಿನ ಟಂಕಾರನಾದವು ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಆನೆಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಸಿಂಹಧ್ವನಿ, ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಹಂಸೆಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ವರ್ಷಾಕಾಲದ ಮೋಡದ ಗುಡುಗು, ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಕುಲಪರ್ವತಗಳಿಗೆ ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರಾಯುಧ ಧ್ವನಿ, ಶತ್ರುಪಕ್ಷವೆಂಬ ಕ್ರೂರವಾದ ಸರ್ಪಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಗರುಡನ ಧ್ವನಿ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕೊಬ್ಬಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಹಬ್ಬಿತು. ವ|| ಆಗ ಆ ಬಿಲ್ವೋದಕೇಶ್ವರನು ಹೇಳಿದ ಯುದ್ಧವೇ ಇದು ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ಈಶ್ವರನನ್ನು ನೆನೆದನು. ೨೫. ಹೊಳೆಯುವ ಕಿರೀಟಾಗ್ರವೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮುತ್ತುಗಳ ಹಾರವೂ ಚಲಿಸುವ ಕರ್ಣಾಭರಣವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚಲಿಸುವ

ಬಾಣಾಂತಗತಂ ಜಗಮನೇ
ಬಾಣಾಳಿಯನಸುರಸೈನ್ಯದೊಳ್ ಕಳೆದೊಡೆ ಗೀ
ಬಾಣಪದವಾದುದರಸುರ
ಶ್ರೇಣಿಗೆ ಬಿಸವಂದಮಸುರಹರನಿಸುವಂದಂ

೨೬

ವ|| ಅನಂತರಂ

ಚಲದಿಂದೆಯ್ಗೆ ಧನುರ್ವಲಂ ಕವಿದುದಂತಶ್ವೀಯಮಂತಾ ಭನು
ವಲಮಶ್ವೀಯಮಿದಿರ್ಚಿ ನೂಂಕಿದುದುದುಗ್ರೇಭಾಳಿಯಂತಾ ಧನು
ವಲಮಶ್ವೀಯಮಿಭಾಳಿ ಸಂಗಳಿಸೆ ತೇರ್ಗಳ್ ಸಾರ್ದುವಂತಾ ಧನು
ವಲಮಶ್ವೀಯಮಿಭಾಳಿ ತೇರ್ಗಳಿನಿತುಂ ಬಂದಾಂತುವಬ್ಬಾಕ್ಷನಂ

೨೭

ನವಮೇಘಾಳಿವೊಲಂಬುವಂ ಕಳೆವ ಧನ್ವಿವ್ರಾತಮಂ ಘೋರ್ಣಿತಾ
ರ್ಣವಭಂಗಾಳಿವೊಲೆಯ್ದುವಶ್ವಚಯಮಂ ಸಂಚಾರಿಶೈಲಾಳಿವೊಲ್
ಜವದಿಂ ಬರ್ಪಿಭಕೋಟಿಯಂ ರಣಮಹೋದನ್ನದ್ವಹಿತಾಳಿಯಂ
ತೆವೊಲೆಪ್ಪರ್ಪ ರಥಾಘಮಂ ತವಿಸಿದಂ ದೈತ್ಯಾರಿ ನಾನಾಸ್ತದಿಂ

೨೮

ವ|| ಅನಂತರಂ

ಕೈಕಪ್ಪವೂ ಉಳ್ಳ ಕೃಷ್ಣನು, ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ತೆಗೆಯುವ, ಅವನ್ನು ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಹೂಡುವ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ವೇಗವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಗುಂಡಾಗಿಸಿದ ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಬಗೆ ಬಗೆ ಅಸ್ತ್ರಗಳು ಆಕಾಶವನ್ನೂ ಹೆದೆಯ ಟಂಕಾರವು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಶತ್ರುಗಳ ಮುಂಡಗಳು ಭೂಮಂಡಲವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತುಂಬುವಂತೆ ಆ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೨೬. ಜಗತ್ತು (ಬಾಣದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿದೆ) ಎನ್ನುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು, ರಾಕ್ಷಸಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಣಸಮೂಹವನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ರಾಕ್ಷಸಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಗೀರ್ಬಾಣ (= ದೇವತೆಗಳ) ಪದವು (ಸ್ಥಾನವು) ದೊರಕಿತು. (= ಶತ್ರುಗಳು ಸತ್ತು ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾದರು) ಕೃಷ್ಣನು ಬಾಣವನ್ನು ಹೊಡೆಯುವ ಅಂದವು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು. ೨೭. ವ|| ಅನಂತರ ರಾಕ್ಷಸನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಕಾಲಾಳ ಸೈನ್ಯವು ಹಟದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಬಂದಿತು. ಆಮೇಲೆ ಕುದುರೆಯ ಸೇನೆಯು ಬಂದಿತು ಎದುರಿಸಿತು ತಾನು ಜಯಿಸುವೆನೆಂಬ ಹಟದಿಂದ ಆನೆಯ ಸೇನೆಯು ಮುನ್ನುಗ್ಗಿತು. ಈ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಜತೆಗೆ ರಥ ಸೇನೆಯೂ ಹಟವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಬಂದಿತು. ಈ ನಾಲ್ಕು ವಿವಿಧ ಸೇನೆಯೂ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಮುತ್ತಿತು. ೨೮. ರಾಕ್ಷಸಾರಿ ಕೃಷ್ಣನು ಹೊಸ ಮೋಡಗಳ ಗುಂಪಿನಂತೆ ಅಂಬುವನ್ನು (= ೧ ನೀರನ್ನು, ೨ ಬಾಣವನ್ನು) ಕರೆಯುವ ಬಿಲ್ಲಿನ ಸೇನೆಯನ್ನೂ, ಮೊರೆಯುವ ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳಂತೆ ನುಗ್ಗುವ ಕುದುರೆಯ ಸೇನೆಯನ್ನೂ ಸಂಚರಿಸುವ ಪರ್ವತಸಮೂಹದಂತೆ ವೇಗದಿಂದ ಬರುವ ಆನೆಗಳ ಗುಂಪನ್ನೂ ಯುದ್ಧಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕಾಗಿ ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲಿನ ಹಡಗುಗಳ ಸಮೂಹದಂತೆ ಬರುವ ರಥಸಮೂಹವನ್ನೂ ನಾನಾ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ನಾಶಪಡಿಸಿದನು. ವ|| ಅನಂತರ

ಭುಜಗರ್ವಂ ಭುಜಗರ್ವದೋಳ್ ಸೇನಸೆ ಧೈರ್ಯಂ ಧೈರ್ಯಮಂ ಬೀಜಿ ಬಾ
ಣಜವಂ ಬಾಣಜವಕ್ಕೆ ಮತ್ಸರಿಸೆ ಕೋಪಂ ಕೋಪದಿಂ ತಿಣ್ಣಮಾ
ಗೆ ಜಗನ್ನಾಥನ ಪಟ್ಟುರೇಶನ ರಣಾನೋನ್ಮಪ್ರತಾಪೋದಯಂ
ತ್ರಿಜಗದ್ವಿಸ್ಮಯಮಾದುದೇವೋಗಟ್ಟಿಪೆಂ ತದ್ವಂದ್ವಸಂಗ್ರಾಮಮಂ

೨೯

ಸಲಿಲಾಸ್ತ್ರಂ ಜ್ವಲನಾಸ್ತ್ರಮಂ ಗೆಲೆ ಸಮೀರಾಸ್ತ್ರಂ ಪಯೋದಾಸ್ತ್ರಮಂ
ಗೆಲೆ ಮೇಘಾಸ್ತ್ರಮಿನಾಸ್ತ್ರಮಂ ಗೆಲೆ ಪತಂಗಾಸ್ತ್ರಂ ತಮಿಸಾಸ್ತ್ರಮಂ
ಗೆಲೆ ವಜ್ರಾಸ್ತ್ರಮಗಾಸ್ತ್ರವಂ ಗೆಲೆ ಖಗೇಂದ್ರಾಸ್ತ್ರಂ ಭುಜಂಗಾಸ್ತ್ರಮಂ
ಗೆಲೆ ಗೆಲ್ಲಾಸೆಯಿನಂದು ಕೇಶವನಿಕುಂಭರ್ ತಮ್ಮೊಳೆಚ್ಚಾಡಿದರ್

೩೦

ವ|| ಅಂತು ಕಾದುವಲ್ಲಿ

ಬಾಣಾದಿಶಸ್ತ್ರಯುದ್ಧಧು
ರೀಣತೆಯಂದಿರ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣಕಾಮಾರ್ಜುನರಂ
ಪ್ರಾಣಾಹುತಿಗೊಂಡು ಜಗ
ಚ್ಚೇನೆಯನಾಂ ಬಲಿಕೆ ತುತ್ತಿದಪೆನಶ್ರಮದಿಂ

೩೧

ವ|| ಎಂದು ಬಗೆದಂದು

ಮೃಡಮುಖ್ಯಾಮರರುಂ ಭಯಂಬಡುವಿನಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವಾ ಭಾಂಡವಿಂ
ದೊಡೆವಂತದ್ಭುತ ರೂಪಮಾಯ್ತನೆ ದಿಶಾವೋಮಾವಧಿಸ್ಥೂಲಮ
ಪ್ಪೊಡಲಿಂ ವರ್ಧಿಸಿ ಪಕ್ತಕೋಟಿ ಬಹುಬಾಹಾವ್ಯೂಹವಾಶ್ಚರ್ಯಮಂ
ಕುಡಲಾಭೀಳವಿಭೀಷಣಾರಭಟೆಯಿಂದಿರ್ದಂ ನಿಕುಂಭಾಸುರಂ

೩೨

೨೯. ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ನಿಕುಂಭರ ತೋಳಿನ ಗರ್ವವೂ ಧೈರ್ಯವೂ ಬಾಣವೇಗವೂ ಕೋಪವೂ
ಪ್ರತಾಪವೂ ಒಬ್ಬರದನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರದು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಮೀರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಹೀಗೆ ಅವರ ದ್ವಂದ್ವ
ಯುದ್ಧವು ಮೂರುಲೋಕಕ್ಕೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೊಗಳಲಿ!
೩೦. ಅಂದು ಆ ಕೃಷ್ಣನಿಕುಂಭರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಗೆಲ್ಲುವ ಆಸೆಯಿಂದ ಒಬ್ಬರು
ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಆಗ್ನೇಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಜಲಾಸ್ತ್ರವೂ ಒಬ್ಬರ ಮೇಘಾಸ್ತ್ರವನ್ನು
ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತ್ರವೂ, ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮೇಘಾಸ್ತ್ರವೂ ಅಂಧಕಾರಾಸ್ತ್ರವನ್ನು
ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ್ರವೂ, ಪರ್ವತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ವಜ್ರಾಸ್ತ್ರವೂ, ಸರ್ಪಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಗರುಡಾಸ್ತ್ರವೂ
ಗೆಲ್ಲುತ್ತಿರಲು ಪರಸ್ಪರ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಕಾದುವುದರಲ್ಲಿ
ನಿಕುಂಭನು ೩೧. ಬಾಣಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಶಸ್ತ್ರಯುದ್ಧ ಧುರೀಣತೆಯು ಹಾಗಿರಲಿ.
ಮೊದಲು ಕೃಷ್ಣ ಮನ್ಮಥಾರ್ಜುನರ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಆಹುತಿಗೊಂಡು ಬಲಿಕೆ ಜಗತ್
ಸಮೂಹವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಬಳಿಸುವೆನು. ವ|| ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು.
೩೨. ನಿಕುಂಭಾಸುರನು - ಈಶ್ವರನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳೂ ಭಯಪಡುವಂತೆಯೂ
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಂಬ ಮಡಕೆಯು ಒಡೆಯುವಂತೆಯೂ ಅದ್ಭುತರೂಪವಾಯಿತು
ಎನ್ನುವಂತೆಯೂ ದಿಗಾಕಾಶಾವಧಿಯಾದ ಸ್ಥೂಲೋನ್ನತದೇಹವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ, ಕೋಟ್ಯಂತರ

೧. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮುಚ್ಚಂಡದಿಂದೊಡೆದಂದದ್ಭುತ (ಕ) ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮುಚ್ಚಂಡದಿಂ ಪೊಡೆದದದ್ಭುತ
(ಗ)

ಏಕಕ್ಷಣಮಿವನಿದೋಡೆ
ಲೋಕಕ್ಷಯಮಪ್ಪದೆಂದು ಚಕ್ರದಿನ್ರಿಟ್ಟಾ
ವೈಕುಂಠಂ ಭೂತಾವಳಿ
ಗಾಕಲ್ಪಗ್ರಾಸಮಾಗೆ ^೧ಮಡಿಪಿದನವನಂ

೩೩

ವ|| ಅನ್ನೆಗಂ

^೨ಜ್ಯಂಭಾಸ್ತ್ರದಿಂದೆ ಬಲಮಂ
ಸ್ತಂಭಿಸಿ ನೃಪವೀರಜನಮನಪ್ರತಿಮಲ್ಲಂ
ಜಂಭಾರಿಸೂನು ವಿಜಯ ^೪ವಿ
ಜ್ಯಂಭಣಮಂತೆಸೆಯೆ ತೂಟಿ ತೀರ್ದಂ ಸರಲಂ

೩೪

ವ|| ಅಲ್ಲಿಂ ಬಟಿಯಿಂ

ಶಂಬರವಧ^೫ ಹರ್ಷಮುಮೀ
ಶಂಬರಮೊಗೆದಂತಿರೊಗೆಯೆ ಹರ್ಷಂ ಮಾಯಾ
ಲಂಬನ ದನುಜರನಂದು ವಿ
ಲಂಬನಮಿನಿಸಿಲ್ಲದಿಕ್ಕಿ ಗೆಲ್ಲಂ ಮದನಂ

೩೫

ಭಾಸುರಮನೆ ^೬ನೆಗಟ್ಟಿ ನಿಕುಂ
ಭಾಸುರವಧಕೀರ್ತಿ ಕಟ್ಟಿಯೆ ಪೂವಿನ ಮಟ್ಟಿಯಂ
ವಾಸವನಾ ವಿಜಿತರಣಾ
ವಾಸವನೊಸೆದೀಕ್ಕಿಸುತ್ತೆ ತಳದರ್ಧಂ ಬಟಿಯಂ

೩೬

ಮುಖ ಭುಜಸಮೂಹವು ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಷ್ಟು ಅದ್ಭುತ ಭಯಂಕರವಾದ
ಆರ್ಭಟದಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸಿದನು. ೩೩. ಈ ರಾಕ್ಷಸನು ಇನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕಾಲ ಜೀವಿಸಿದ್ದರೆ
ಲೋಕಕ್ಷಯವಾಗುವುದು ಎಂದುಕೊಂಡ ಕೃಷ್ಣನು ಅವನನ್ನು ಚಕ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಹೊಡೆದು
ಕೊಂದು ಅವನ ದೇಹವು ಭೂತಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪಾಂತದವರೆಗೆ ಗ್ರಾಸವಾಗುವಂತೆ
ಮಾಡಿದನು. ೩೪. ಅರ್ಜುನನು ಜ್ಯಂಭಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ನಿಕುಂಭಸೇನೆಯನ್ನು ಸ್ತಬ್ಧಗೊಳಿಸಿ
ಅವನ ಕಡೆಯ ವೀರನೃಪರನ್ನು ತನ್ನ ವಿಜಯಾಡಂಬರವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವಂತೆ ಬಾಣಗಳಿಂದ
ಹೊಡೆದು ತೂರಿ ತೀರಿಸಿದನು. ತನಗೆ ಪ್ರತಿಮಲ್ಲರಿಲ್ಲವೆನಿಸಿದನು. ವ|| ಆಮೇಲೆ ೩೫.
ಶಂಬರವಧೆಯ ಹರ್ಷವು ಶಿವನವರೆಗೂ ಆದಂತೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಸಂತೋಷವು ಉಂಟಾಗಲು,
ಮನ್ಮಥನು ಮಾಯೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಳಂಬಮಾಡದೆ ಕೊಂದು
ಗೆದ್ದನು. ೩೬. ನಿಕುಂಭಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದ ಕೀರ್ತಿಯು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಲು, ಹೂವಿನ
ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂದ್ರನು ಯುದ್ಧರಂಗವನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ

೧. ಕ್ಷಯಮೆಂದು ಚಕ್ರದಿಂದಿಟ್ಟಾಗಳ್ (ಕಗ) ೨. ಕೆಡಪಿದನವನಂ (ಕಗ) ೩. ಜ್ಯಂಭಾಸ್ತ್ರದಿನಿಸೆ
ಸೈನ್ಯಂ ಸ್ತಂಭಿಸೆ (ಕಗ) ೪. ವಿಜ್ಯಂಭಣದಿಂದೆಸೆಯೆ ತೂಗುತಿರ್ದಂ (ಕಗ) ೫. ಹರ್ಷಮದಾ
ಶಾಂಬರಮೊಗೆವಂತಿರೊಗೆಯೆ (ಮೊಅ) ೬. ನೆಗಟ್ಟ (ಕಗ)

ಕ್ಷಿತಿಚಕ್ರೋದರಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಮನನಂತಾಕ್ಷಿಹಿಣೇದೈತ್ಯರ
ಕ್ಷಿತಮಂ ಪಟ್ಟುರಮಂ ವಿಮರ್ದಿಸಿ ಮಹಾಸ್ತ್ರಾನೀಕದಿಂ ರುಕ್ಮಿಣೀ
ಪತಿ ಬಂದೊಪ್ಪಿರೆ ಪೊಕ್ಕನಾತಪುರಮಂ ಕಾಂತಾಕಟಾಕ್ಷಚ್ಚಟಾ
ತತಿಯೊಳ್ ಸೂಸುವ ಸೇವೆಗಳ್ ಪಡೆವಿನಂ ಸ್ವರ್ಶಾನುಮೇಯತ್ವಮಂ

೩೭

ಪಾರ್ಥಂ ಯಮಜಾಧ್ವರಗೋ
ಪಾರ್ಥಂ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಪೋಗೆ ಪರಿವೃತನಾರೀ
ಸಾರ್ಥಂ ವಿಶ್ರುತತರಕವಿ
ಸಾರ್ಥಂ ನಿಜರಾಜಗೃಹದೊಳಿದಂ ಕೃಷ್ಣಂ

೩೮

ವ|| ಅಂತು ನಿತ್ಯೋತ್ಸವದಿನರ್ಪಿನಮದೊಂದುದಿವಸಂ ಶಿಶುಪಾಲನಟ್ಟಿದ ಭಟ್ಟಪುತ್ರಂ
ಬಂದು ನೃಪಮಂದಿರಾಂಗಣದೊಳ್ ನಿಂದಿದರ್ಕಾಂಡಚಂಡಾಶನಿ^೧ ಪಟಷ್ಠನಿಷ್ಕುರಧ್ವನಿ
ಯುಮುತ್ತಂಭಿತಭುಜಸ್ತಂಭನುಮುತ್ತಾನಿತಾಸ್ಥನುಮುಚ್ಚೃಂಖಲವಚನವಾಚಾಲನುಮಾಗಿ

ಇದಮೋಘಂ ನಿಟಲೇಕ್ಷಣಾಧಿಕಭುಜಂಗಳ್ ಪೋದುವೆಂತೆಂತು ಸಾ
ರ್ದುದು ಭಂಗಂ ಗರುಡಚ್ಚದಾನಿಳಿನೆಂತೆಂತಂದವಂಗೀಯೆ ಪೊ
ರ್ದಿದಳೆಂತೆಂತು ಪೆಟಂಗಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯದಂತೆಂತುವಿತಂತಂತೆ ಪ
ರ್ವಿದದಂತಂತೆ ಪೊದಬ್ಬುದಾ ದನುಜನುಗ್ರಾಟೋಪಕೋಪಾನಲಂ

೩೯

ಬಂದನು. ೩೭. ರುಕ್ಮಿಣೀಪತಿ ಕೃಷ್ಣನು-ಭೂಮಂಡಲೋದರದಲ್ಲಿರುವುದೂ ಅನಂತ
ಅಕ್ಷಿಹಿಣೇಸೇನೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿತವೂ ಅದ ಪಟ್ಟುರವನ್ನು ಮಹಾಸ್ತ್ರಸಮೂಹದಿಂದ
ವಿಮರ್ದಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದು, ಕಾಂತೆಯರು ಬೀರುವ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ
ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ತಳಿಯುವ ಅಕ್ಷತೆಗಳು ಗೋಚರಿಸದೆ, ಮುಟ್ಟಿನೋಡಿ
ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ೩೮. ಅರ್ಜುನನು
ಧರ್ಮರಾಯನ ಯಾಗಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೇಳಿ, ಬಿಡುವನ್ನು ಪಡೆದು
ಹೊರಟುಹೋದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಸುತ್ತುವರಿದ ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ; ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ
ಕವಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿ, ತನ್ನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ವ|| ಹಾಗೆ
ನಿತ್ಯೋತ್ಸವದಿಂದ ಇರುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದೊಂದು ದಿವಸ ಶಿಶುಪಾಲನು ಕಳುಹಿಸಿದ
ಭಟ್ಟಪುತ್ರನು ಬಂದು ಅರಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅಕಾಲದ ಸಿಡಿಲ
ಗರ್ಜನೆಯಂತೆ ಕ್ರೂರವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕಂಭದಂತಿರುವ ತನ್ನ ತೋಳನ್ನೂ ಮುಖವನ್ನೂ
ಮೇಲೆತ್ತಿದವನಾಗಿ ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಹರಟಿದನು. ೩೯. ಶಿಶುಪಾಲನ
ಉಗ್ರಾಡಂಬರದ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯೂ, ಅವನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಣ್ಣು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದ ತೋಳುಗಳೂ
ಹೇಗೆ ಹೋದುವೋ ಹಾಗೆ, ಗರುಡನ ರಕ್ತೆಯ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಭಂಗವಾಯಿತೋ
ಹಾಗೆ ಅವನಿಗೆ ಸೇರಬೇಕಾದ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಹೇಗೆ ವರನಿಗೆ ಸೇರಿದಳೋ ಹಾಗೆ ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ

ಪೊಗಟ್ಟಂಗಳವೇನನೆಂಬಿನಖಿಲಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಭಾಂಡಕ್ಕಮಾ
ವಗೆಗಿಚ್ಚೆಂಬನೆಗಂ ನಿಶಾಚರನ ಕೋಪೋಗ್ರಾಸಳಂ ಪೊತ್ತುತುಂ
ಪೊಗೆಯುತ್ತುಂ ಕಿಡಿಗುಟ್ಟುತುಂ ಮಸೆಯುತ್ತುಂ ದಳೆಂಬ ಭೋರೆಂಬ ಭುಗ್
ಭುಗಿಲೆಂಬೇಪ್ಪಿಯನಾಂತು ಕೇಸುರಿಗಳಂ ಸೂಸಿತ್ತಗುರ್ವಪ್ಪನಂ ೪೦

ನುಡಿಯಲ್ ಭಾನುವಿನಗ್ಗಿ ತೀವ್ರತರನಂತಾ ಭಾನುವಿಂದಗ್ಗಿಯಿಂ
ಸಿಡಿಲತ್ಯಂತದುರಾಸದಂ ಬಗೆವೊಡಂತಾ ಭಾನುವಿಂದಗ್ಗಿಯಿಂ
ಸಿಡಿಲಿಂ ರುದ್ರಲಲಾಟನೇತ್ರವರಿದಂತಾ ಭಾನುವಿಂದಗ್ಗಿಯಿಂ
ಸಿಡಿಲಿಂ ರುದ್ರಲಲಾಟನೇತ್ರದಿನತರ್ಕ್ಕಂ ಚೈದ್ಯಕೋಪಾನಳಂ ೪೧

ರಣವೀರಂ ಶುಂಭನಿಂ ಜಂಭನೆ ದನುಜರೋಳಾ ಶುಂಭನಿಂ ಜಂಭನಿಂ ರಾ
ವಣನೆಂತುಂ ವೀರನಿಂತೀ ಧರೆ ಪೊಗಟ್ಟಿನಮಾ ಶುಂಭನಿಂ ಜಂಭನಿಂ ರಾ
ವಣನಿಂದಂಧಾಸುರಂ ವೀರತೆಯೊಳಧಿಕನಾ ಶುಂಭನಿಂ ಜಂಭನಿಂ ರಾ
ವಣನಿಂದಂಧಾಸುರಾಧೀಶನಿನತಿಶಯಮಾ ವೀರರೋಳ್ ಚೇದಿರಾಜಂ ೪೨

ಜವನುಗ್ರಂ ಮಾರಿಯಿಂ ಮಿತ್ತುವೆ ಗಡ ಜವನಿಂ ಮಾರಿಯಿಂ ಮಿತ್ತುವಿಂ ಭೈ
ರವನಾಕಲ್ಪಾಂತದೊಳ್ ರೌದ್ರನೆ ಗಡ ಜವನಿಂ ಮಾರಿಯಿಂ ಮಿತ್ತುವಿಂ ಭೈ
ರವನಿಂ ಕಾಮಾರಿ ತಾಂ ಕ್ರೂರನೆ ಗಡ ಜವನಿಂ ಮಾರಿಯಿಂ ಮಿತ್ತುವಿಂ ಭೈ
ರವನಿಂ ಕಾಮಾರಿಯಿಂ ಚೈದ್ಯನೆ ಗಡ ಜಗಮಂ ತಿಂದು ತೇಗಲ್ ಸಮರ್ಥಂ ೪೩

ವಿಸ್ತರಿಸಿತು. ೪೦. ಆ ನಿಶಾಚರನ ಕೋಪವೆಂಬ ಉಗ್ರಾಗ್ನಿಯು ಅಖಿಲ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳೆಂಬ
ಮಡಕೆಗೆ ಆವಿಗೆಯ ಕಿಚ್ಚು ಎನ್ನುವಂತೆ ಹೊಗೆದೋರಿ, ಹತ್ತಿ, ಕಿಡಿಯನ್ನು ಹಾರಿಸಿ,
ಮಸೆಯುತ್ತ ದಳ್, ಭೋರ್, ಭುಗಿಲ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತ ಏಳಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದು,
ಕೆಂಪಾದ ಉರಿಗಳನ್ನು ಹರಡುತ್ತ ಭಯಂಕರವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನೇನು ಹೇಳಲಿ; ಅದು
ಹೊಗಳುವವನಿಗೆ ನಿಲುಕುವುದಿಲ್ಲ. ೪೧. ಸೂರ್ಯನಿಗಿಂತ ಅಗ್ನಿ ತೀವ್ರತರವಾದುದು
ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಸಿಡಿಲು ತೀವ್ರತಮವಾಗಿ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಲಸಾಧ್ಯವಾದುದು.
ಅವುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ರುದ್ರನ ಹಣೆಗಣ್ಣಿನ ಅಗ್ನಿಯು ಕ್ರೂರತಮವಾದುದು.
ಇವುಗಳೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಚೈದ್ಯ ಶಿಶುಪಾಲನ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯು ಊಹಿಸಲಾಗದಷ್ಟು
ತೀವ್ರವಾದುದು. ಶಿಶುಪಾಲನ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯು ಊಹಿಸಲಾಗದಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾದುದು.
೪೨. ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲಿ ಶುಂಭನಿಗಿಂತ ಜಂಭನೇ ಯುದ್ಧವೀರ. ಆ ಶುಂಭ ಜಂಭರಿಗಿಂತ
ರಾವಣನು ಆ ಶುಂಭ ಜಂಭ ರಾವಣರಿಗಿಂತಲೂ ಅಂಧಾಸುರನು ವೀರತೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕನು
ಆ ಶುಂಭ ಜಂಭ ರಾವಣಾಂಧಾಸುರರಿಗಿಂತಲೂ, ಚೇದಿರಾಜ ಶಿಶುಪಾಲನು ಮಿಗಿಲು
೪೩. ಮಾರಿಗಿಂತ ಯಮನು ಉಗ್ರನು. ಯಮನಿಗಿಂತ ಮೃತ್ಯು ಉಗ್ರ, ಆ ಮಾರಿ
ಯಮ ಮೃತ್ಯುಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಭೈರವನು ಉಗ್ರನು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಕಾಮಾರಿ
ರುದ್ರನು ಕ್ರೂರನು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಕ್ರೂರನಾದ ಶಿಶುಪಾಲನೆ ಜಗತ್ತನ್ನು ತಿಂದು ತೇಗಲು

೧. ಭಾಂಡಕ್ಕದಾ (ಗ) ೨. ಸೂಸುತ್ತಗುರ್ವಪ್ಪನಂ (ಖಗ) ೩. ನುಡಿಯೇಂ (ಕ) ನುಡಿಯಿಂ (ಗ)
೪. ಕ್ಷಯಮೋವೀರನಾ ಚೇದಿನಾಥಂ (ಕಗ)

ತರುಣಾಸ್ತ್ರಾಹತನೆಂದು ದಾನವಚಮೂವಿಸ್ತಾರಕಂ ತಾರಕಂ
ನರಬಾಣಾಹತನೆಂದು ವಾರ್ಧಿವೃತಪೃಥ್ವೀರಾವಣಂ ರಾವಣಂ
ಸ್ಮರಕಾಂಡಹತನೆಂದು ವೈರಿದವವರ್ಷಾಶಂಬರಂ ಶಂಬರಂ
ಪುರುಳಿಲ್ಲಿಂದಿಲೆಪಂ ನಿಜಾನ್ವಯಸುಹೃತ್ಸಂತಾನವಂ ತಾನವಂ

೪೪

ಎತ್ತಿ ಹರಿ ಬರ್ಕೆ ಪೊಣ್ಣಲೆ
ದೆತ್ತುವೆನಾಂ ಸೈನ್ಯಭರದೆ ಶೇಷನ ಶಿರದೊಳ್
ಪೊತ್ತುವ ಕಿಡಿ ಪೆಡೆವಣೆಗಳ
ನೊತ್ತರಿಪಿನಮೆಂದು ಚೈದ್ಯನಟ್ಟಿದನೆನ್ನಂ

೪೫

ವ|| ಎಂದು ನಿರ್ಘಾತಸ್ಫೋಟನಂಗೆಯ್ದು ನಿಲ್ಲುದುಮಾ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್ ಯುಧಿಷ್ಠಿರರಾಜಂ
ರಾಜಸೂಯಯಜ್ಞ ಪೂಜೆಗೆಂದು ಬಲಿಯಟ್ಟಿದ ಮುಖ್ಯಪುರುಷನುಪಾಯನ ಪೊರಸ್ಸರಂ ಬಂದು
ಪೊಡಮಟ್ಟು ಬನ್ನಪಂಗೆಯ್ಯ ಕಾರ್ಯಪರ್ಯಾಲೋಚನತತ್ಪರನಾಗಿ

ಪರಿಹೃತ ಶಾರಿಕಾಶುಕಶಿಶು ವೃಜಮುಜ್ಜಿತ ಸಾಳಭಂಜಕೋ
ತ್ಯರಮವಿನಿರ್ಮಿತಾಪ ವರಕೌಘವಪಾಸ್ತ ಗವಾಕ್ಷರಾಜಿ ನಿ
ವಿರಚಿತಚಿತ್ರಮೆಂದೆನಿಪ ಮಂತಣಸಾಲೆಗೆ ಬಂದನಿಂದ್ರಸಿಂ
ಧುರಗತಿ ರೇವತೀಧವನುಮುದ್ಧವನುಂ ಬರೆ ರುಕ್ಮಿಣೀಧವಂ

೪೬

ಸಮರ್ಥನು. ೪೪. ಆ ಶಿಶುಪಾಲನು “ತಾರಕಾಸುರನು ರಾಕ್ಷಸಸೇನೆಯನ್ನು
ವಿಸ್ತರಿಸಿದವನಾದರೂ ತರುಣ (ಕುಮಾರ)ನ ಅಸ್ತ್ರದಿಂದ ಹತನಾದನೆಂದೂ, ಸಮುದ್ರವು
ಸುತ್ತುವರಿದಿರುವ ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಆರ್ತಧ್ವನಿಗೊಳಿಸಿದ ರಾವಣನು ನರ(ರಾಮ)ನ
ಬಾಣದಿಂದ ಹತನಾದನೆಂದೂ ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಕಾಡುಕಿಚ್ಚಿಗೆ ಜಲ(ರೂಪ)ವಾದ
ಶಂಬರಾಸುರನು ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣದಿಂದ ಹತನಾದನೆಂದೂ ಅವರು ತನ್ನ ಸಂತತಿಯವರೂ
ಮಿತ್ರರೂ ಆದರೂ ಹುರುಳಿಲ್ಲದವರೆಂದು ಅವರನ್ನು ಹೀನವಾಗಿ ಕಾಣುವನು.
೪೫. “ಕೃಷ್ಣನು ದಿಟ್ಟಿತನದಿಂದ, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬರಲಿ ನಾನು ಸೈನ್ಯದ ಭಾರದಿಂದ ಶೇಷನ
ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತುವ ಕಿಡಿಗಳು ಅವನ ಹೆಡೆಯ ಮಣೆಗಳನ್ನು ಒತ್ತರಿಸುವಂತೆ ನಾನು
ಎದುರಿಸುವೆನು” ಎಂದು ಚೈದ್ಯನು ನನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ವ|| ಎಂದು ಸಿಡಿಲೆರಗಿದಂತೆ
ಮಾತಾಡಿ ನಿಂತನು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಧರ್ಮರಾಜನು ರಾಜಸೂಯಯಜ್ಞಪೂಜೆಗೆಂದು
ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಮುಖಂಡನಾದವನು ಉಪಾಯನವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು
ಬಂದು ವಂದಿಸಿ, ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. (ಆಗ) ಕೃಷ್ಣನು ಕಾರ್ಯಪರ್ಯಾಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ
ಆಸಕ್ತನಾದನು. ೪೬. ಇಂದ್ರನ ಆನೆಯಂತೆ ನಡೆಯುವ ಬಲರಾಮನೂ, ಉದ್ಧವನೂ
ತನ್ನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬರಲು ಕೃಷ್ಣನು, ಗಂಡುಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗಳಾಗಲಿ ಶಿಶುಗಳಾಗಲಿ
ಬೊಂಬೆಗಳಾಗಲಿ ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಗಳಾಗಲಿ ಗವಾಕ್ಷಗಳಾಗಲಿ ಬರೆದ ಚಿತ್ರಗಳಾಗಲಿ

೧. ವೈರಿವಧಹರ್ಷಾಶಂಬರಂ (ಕಗ) ವೈರಿದಶಂಬಾಶಂಬರಂ (ಖ) ೨. ನೀಮಣ್ಣೆತ್ತುವೆನಾಂ
(ಕಗ) ೩. ಪರಿವೃತ (ಕಗ) ೪. ವೃಜಮೂರ್ಜಿತ (ಕಗ) ೫. ವರಕೌಘವಪಾರ್ಥ (ಕ) ವಕೌಘನ
ಪಾರ್ಥ (ಖ) ವರಕೌಘವಹರ್ಥ (ಗ)

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ತನ್ಮಂದಿರನಿವಿಷ್ಟರಮಣೀಯಮಣಿವಿಷ್ಟರಂಗಳನಲಂಕರಿಸಿ

ಕಲಧೌತಸಿತಂ ರಾಮಂ
ಕಲಧೌತಪಿಶಂಗನುದ್ಧವಂ ಕೆಲದೊಳ್ ಕ
ಣ್ಣೊಳೆ ರಜತಮಹಾರಜತಾ
ಚಲಮಧ್ಯದ^೧ ನೀಲಗಿರಿವೊಲೆಸೆದಂ ಕೃಷ್ಣಂ

೪೭

ಮುಸುಕೆ ಹರಿಕಾಂತಿ ನೀಲೀ
ವಸನಂ ಸ್ವರ್ಣಾನುಮೇಯಮಾದುದು ರಾಮಂ
ಗಸಿತಾಂಬರಮಂ ಮುಳಿವಿಡಿ
ದ ಸುವರ್ಣದ ವಿದ್ಯದಂತಿರುದ್ಧವನೆಸೆದಂ

೪೮

ವ|| ಆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮಂ ಸಾಮಜವಿರೋಧಿಯಂತೆ ಸಾಮಜೋದ್ಯಮಕೆ ಮನದೊಳ್
ಮುಳಿದು ದಂಡಧರನಂತೆ ದಂಡಧರನಾಗಿ

ಭವನಂ ಗೆಲೆ ಮೂರ್ತಿ ಸಭಾ
ಭವನಂ ಘೋರ್ಣಿಸೆ ಗಂಭೀರರವದಿಂ ಲುಳಿತ
ಶ್ರವಣಾಲಂಕರಣಂ ವೈ
ಶ್ರವಣಾದಿ ದಿಗೀಶರಳೆ^೨ ಹಲಿ ಗರ್ಜಿಸಿದಂ

೪೯

ಚಿತ್ರಪಟಗಳಾಗಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ರಹಸ್ಯಾಲೋಚನೆಗೆ ತಕ್ಕದ್ದಾದ ಮಂತ್ರಶಾಲೆಗೆ ಬಂದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಆ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ರಮಣೀಯವಾದ
ರತ್ನಪೀಠಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಿದರು. ೪೭. ಬೆಳ್ಳಿಯಂತೆ ಬೆಳ್ಳಿಗಿರುವ ಬಲರಾಮನೂ ಚಿನ್ನದಂತೆ
ಕೆಂಪಾಗಿರುವ ಉದ್ಧವನೂ ಪಕ್ಕಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಕುಳಿತು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಬ್ಬರ
ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಕೃಷ್ಣನು ಕೈಲಾಸ ಮೇರುಪರ್ವತಗಳ ಮಧ್ಯದ ನೀಲಗಿರಿಯಂತೆ
ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೪೮. ಬಲರಾಮನನ್ನು ಕೃಷ್ಣನ ಇಂದ್ರನೀಲಕಾಂತಿಯು
ಮುಸುಕಿದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ನೀಲಿಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು.
ಉದ್ಧವನು ನೀಲಿಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮರೆಯಾಗಿ ಹಿಡಿದ ಸುವರ್ಣಮೂರ್ತಿಯಂತೆ
ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು ವ|| ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮನು ಸಾಮಜವಿರೋಧಿ (= ಆನೆಗೆ ವಿರೋಧಿ
= ೧. ಸಿಂಹ, ೨. ಸಾಮೋಪಾಯ ವಿರೋಧಿ)ಯಂತೆ ಸಾಮೋಪಾಯದಿಂದ ಆಗುವ
ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೋಪಿಸಿ, ಯಮನಂತೆ ದಂಡ (ದಂಡೋಪಾಯ)ವನ್ನೇ
ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ೪೯. ಬಲರಾಮನ ಆಕಾರವು ರುದ್ರನನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲುವಂತೆಯೂ
ಗಂಭೀರದ್ವನಿಯು ಸಭಾಭವನವನ್ನು ನಡುಗಿಸುವಂತೆಯೂ ಇರಲು, ಕುಂಡಲವನ್ನು
ತೂಗಾಡಿಸುತ್ತ ಕುಬೇರನೆ ಮೊದಲಾದ ದಿಕ್ಷಾಲಕರು ಹೆದರುವಂತೆ ಗರ್ಜಿಸಿದನು.

ಇರಿಸಿ ತಮೋಗುಣಮಂ ಮಿ
ಕೃ ರಜಸ್ಸತ್ತ್ವಂಗಳಂ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವವೋಲ್
ಅರುಣಾಧರಪಾಂಡುರದಶ
ನರುಚಿಗಳಾನನದಿನೊಗೆಯೆ ಲಾಂಗಲಿ ನುಡಿದಂ

೫೦

ಜಾತರೂಪರಕ್ತನಯನನುದಧಿಗರ್ಜನಂ ಮನೋ
ಜಾತರೂಪಮಥನಕೋಪನೆಂದನೆಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವೀ
ಜಾತರೂಪವಿಂತುಟೇ ವಿರೋಧಿಕಾಂತೆಯರ್ಗೆ ಗುಂ
ಜಾತರೂಪಪಲ್ಲವಂಗಳಕ್ಕೆ ಪಚ್ಚವದ್ರಿಯೋಳ್

೫೧

ಸಂಗರವೆಮ್ಮ ಮತಂ ಜಯ
ಸಂಗರಮತಮಿರ್ಕೆ ತಣಿಪುವೆಂ ಮುಸಲಮನೀ
ಲಾಂಗಲಮಂ ರಿಪುಬಲದಬ
ಲಾಂಗಲವಂ ಭೂತಕೋಟಿಗಿಲ್ಲೆನೆ ಧರೆಯೋಳ್

೫೨

ಕಾಂಡನಿಪಾತಂ ವೈರಿಗ
ಕಾಂಡನಿಪಾತಮನೊಡರ್ಚುವಂತಿರೆ ನೆಗಬಲ್
ಪಾಂಡುರಕೀರ್ತಿಯೆ ನೆಗಬ್ಬಂ
ಪಾಂಡುತನೂಭವರ ನಣ್ಣು ನೆಗಬ್ಬುಮೆ ಬಟಿಯಂ

೫೩

೫೦. ತಮೋಗುಣವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಮಿಕ್ಕ ಸತ್ತ್ವರಜೋಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊರತಳ್ಳುವಂತೆ ಬಿಳಿಯ ಹಲ್ಲಿನ ಕಾಂತಿಯೂ, ಕೆಂಪಾದ ತುಟಿಯ ಕಾಂತಿಯೂ ಹರಡುತ್ತಿರಲು ಬಲರಾಮನು ಹೇಳಿದನು. ೫೧. ಅಪರಂಜಿ (ಚಿನ್ನ)ಯಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನೂ, ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಗರ್ಜಿಸುವವನೂ, ರುದ್ರಕೋಪವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಬಲರಾಮನು “ನಮಗೆ ಒದಗಿದ ಈ ಕಾರ್ಯವು ಅಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ವಿರೋಧಿಗಳ ಕಾಂತೆಯರಿಗೆ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಗುರುಗುಂಜಿಯ ಮತ್ತು ಮರದ ಎಳೆಚಿಗುರಿನ ಆಭರಣವು ಆಗುವಂತೆ ಆಗಲಿ! (ಪಚ್ಚ = ಒಡವೆ) ೫೨. “ಯುದ್ಧವೇ ನಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದುದು. ಸಾಮೋಪಾಯವು ಹಾಗಿರಲಿ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಈ ಒನಕೆಯನ್ನೂ ಈ ನೇಗಿಲನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವೆನು. ಶತ್ರು ಸೈನಿಕರ ಪತ್ನಿಯರ ನಿವಾಸದ ಅಂಗಳವು ಭೂತಕೋಟಿಗೆ ಮನೆಯಾಗುವಂತೆ ಆಗಲಿ. ೫೩. “ನಮ್ಮ ಬಾಣವು ತಾಕಿ, ವೈರಿಗೆ ಅಕಾಲನಿಪಾತ (ನಾಶ)ವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಮಗೆ ನಿರ್ಮಲ ಕೀರ್ತಿಯೇ ಬರುವುದು. ಪಾಂಡವರ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಬಳಿಕ

೧. ರೂಪವಿಂತುಟೇ (ಮೊಅ) ೨. ರಿಪುಬಲದಬಲಾಂಗಲಮಂ ಭೂತಕೋಟಿ ನಿಲ್ಲೆನೆ (ಕ)
ರಿಪುಬಲದೆ ಬಲಾಂಗಲಮಂ ಭೂಪಕೋಟಿ ನಿಲ್ಲೆನೆ (ಖ)

ದಮಘೋಷಸೂನುಬಳದು

ದಮಘೋಷಮದೆತ್ತದನ್ನ ನಡೆವಂ ಮುನ್ನಂ

ಸಮವಾಯವೆತ್ತಿ ಬರೆ ರಿಪು

ಸಮವಾಯವದಲ್ಲವಾಯವಾತನೊಳಧಿಕಂ

೫೪

ಫಿರಿದುಂ ನಿನ್ನೊಳುಪೇಂದ್ರ ಚೈದ್ಯನೆಸಗಂ ಸನ್ಮಾನವಂ ಮಾನವಂ

ಹರಿಯೇನೆಂದುಱಿದಿದರ್ಪಂ ಸ್ಫುಟಮರುತ್ಕುಂಭೀಷಣಂ ಭೀಷಣಂ

ಕರಣೀಯಂ ನಮಗಾತನೊಳ್ ಚಲಿತಭೂಭೃದ್ವಿಗ್ರಹಂ ವಿಗ್ರಹಂ

ಪರಮದ್ರೋಹನನೆತ್ತಿಪೋಗಿ ಚಲದಿಂ ಕೊಂದಿಕ್ಕುವ ನಿಕ್ಕುನಂ

೫೫

ಧೀರಂ ಧೀರಂ ಜಿತಂ ನೀಂ ತಡೆದಿರದೆ ಯಶಸ್ಸಾಧನಂ ಸಾಧನಂ ಮು

ನ್ನೀರಂ ನೀರಂಧ್ರವಾದರ್ಪಿಸೆ ನಡೆದದಟಂ ದಾನವಂ ದಾನವಂ ದು

ಷ್ಠಾರಂ ಪಾದಂ ಕ್ಷಣಂ ಮಾರ್ಕೋಳೆ ಮಡಿಯಿಸು ಕಾಮಾರಿವೊಲ್ ಮಾರಿವೊಲ್ ನೀ

ಹಾರಂ ಹಾರಂ ಹರಾಂಗಂ ಬರೆ ನಿಜಯಶದೊಳ್ ಭಾಸಮಾನಂ ಸಮಾನಂ

೫೬

ವ|| ಎನೆ ಕೇಳ್ತು

ಯಮುನಾಪ್ಲವಮಂ ಗಂಗೆಯ

ವಿಮಲಪ್ಲವಮೊಂದಿದಂತೆ ಸಭಯಂ ಪುದಿದಂ

ಗಮರೀಚಯನುಜ್ವಲದಂ

ತಮರೀಚ ಪುದುಂಗೊಳಲೆ ಕೃಷ್ಣಂ ನುಡಿದಂ

೫೭

ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚೇ ಆಗುವುದು. ೫೪. “ದಮಘೋಷನ ಮಗ ಶಿಶುಪಾಲನ ಸೇನೆಯ ದುರ್ದಮವಾದ ಯುದ್ಧಘೋಷಣೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ನಾವು ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗೋಣ. ಆ ಸಮುದಾಯವು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿಬಂದರೆ ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಶತ್ರು ಸಮೂಹವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆತನಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಮರ್ಮವೂ ಅಧಿಕವಾಗುವುದು. ೫೫. “ಕೃಷ್ಣಾ! ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಇಂದ್ರನ ಐರಾವತವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಭಯಂಕರನಾಗಿರುವ ಆ ಶಿಶುಪಾಲನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹರಿಯು ಮನುಷ್ಯನೆಂದು ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಇರುವನು. ನಾವು ಆತನೊಡನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಯುದ್ಧವು ಚಲಿಸುವ ಪರ್ವತದೊಡನೆ ಮಾಡುವ ಯುದ್ಧವಾಗುವುದು. ಪರಮದ್ರೋಹಿಯಾದ ಆತನ ಮೇಲೆ ನಾವೇ ಎತ್ತಿಹೋಗಿ ಚಲದಿಂದ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕೊಂದುಹಾಕೋಣ. ೫೬. ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯೂ, ಪ್ರಾಜ್ಞನೂ, ಆದ ನೀನು ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಸಾಧನವಾದ ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯವು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ, ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡದೆ ನಡೆದು, ದುರ್ದಾಂತನೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದಿರುವವನೂ ಆದ ಆ ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರತಿಭಟಿಸು. ಅವನು ಒಂದು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಎದುರಿಸಿದನಾದರೆ ಸಾಕು. ೫೭. ರುದ್ರನಂತೆಯೂ ಮಾರಿಯಂತೆಯೂ ಒಡನೆ ಸಾಯಿಸು. ಅದರಿಂದ, ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಹಿಮವೂ ಮುತ್ತಿನಹಾರವೂ ಹರನ

೧. ಹರಿಯೇನೆಂದುಱಿದಿದರ್ಪನಂ (ಕ) ಹರಿಯೇನೆಂದುಱಿದಿದರ್ಪನಂ (ಖ) ಹರಿಯೇನೆಂದುಱಿದಿದರ್ಪನ (ಗ) ೨. ಮರೀಚಿಯನುಜ್ವಲ (ಕ)

ದಾರುಣಚೈದ್ಯಶಿರಶ್ಚೇ
ದಾರುಣಜಲಪಾನಮಂ ತದೀಯಕ್ರವ್ಯಾ
ಹಾರಮನೀಯುಷ್ಮದ್ವಾ
ಹಾರಮದಿಂ ಭೂತಕೋಟಿಗೀಗುಂ ಧುರದೋಳ

೫೮

ವ|| ಎಂದು ಮಂದರಧರಂ ಗಂಭೀರಭಾಷೆಯಿಂ ನುಡಿದುದ್ಧವನ ವದನಮಂ ನೋಡೆ

ಕನಕಾಚಲಚೂಳಿಕೆಯಿಂ
ದ್ವುನದಿಯ ಪೊನಲಿವೆ ತೆವಿದೆ ಕನಕಪ್ರಭನಾ
ನನದಿಂದುಜ್ವಲದಶನಾಂ
ಶುನಿಕಾಯಂ ಪೊಣೆ ನುಡಿದನುದ್ಧವಸಚಿವಂ

೫೯

ಬವರದಿನತ್ತ ಶತ್ರು ಕರೆವಂ ಬಟಿಯಟ್ಟುವನಿತ್ತ ಮಿತ್ರನಾ
ಬವರದ ನಣ್ಣನುಜ್ಜುಗದೊಳೊಂದನೊಡರ್ಚಿದೊಡೊಂದು ಮಾಡಪೊ
ಲ್ಲವೆ ಗಡ ಕಾರ್ಯಸಂಕಟಮಿದಾದೊಡಮಿಲ್ಲಿಗೆ ಪೇಟ್ಟಿನಂತೆ ದಾ
ನವವಧುಮಂತೆ ಧರ್ಮಸುತದರ್ಶನಮೊಮ್ಮೊದಲಪ್ಪಪಾಯಮಂ

೬೦

ವ|| ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ

ದೇಹವೂ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಸಮವಾಗುವುವು.” ಅನಂತರ ಯಮುನಾನದಿಯ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಗಂಗಾನದಿಯ ನಿರ್ಮಲ ಪ್ರವಾಹವು ಸೇರಿದಂತೆ ಮುಂಚೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹರಡಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನ ಅಂಗದ ನೀಲಕಾಂತಿಯನ್ನು ಅವನ ಉಜ್ವಲವಾದ ಹಲ್ಲಿನ ಹೊಳಪು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದನು. ೫೮. ನಿಮ್ಮ ಈ ನುಡಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರನಾದ ಶಿಶುಪಾಲನ ಶಿರಶ್ಚೇದದಿಂದ ಹೊರಡುವ ರಕ್ತದ ಪಾನವನ್ನೂ, ಅವನ ಮಾಂಸದ ಆಹಾರವನ್ನೂ ಭೂತಕೋಟಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ.” ವ|| ಎಂದು ಮಂದರಧರ ಕೃಷ್ಣನು, ಗಂಭೀರಭಾಷೆಯಿಂದ ನುಡಿದು ಉದ್ಧವನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ೫೯. ಮೇರುಗಿರಿಯ ಶಿಖರದಿಂದ ದೇವಗಂಗೆಯ ಪ್ರವಾಹವು ಇಳಿಯುವಂತೆ ಕನಕಪ್ರಭೆಯು ಉದ್ಧವನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ಹಲ್ಲಿನ ಕಾಂತಿಯು ಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರಲು ಆ ಸಚಿವನು ಹೇಳಿದನು. ೬೦. “ಅತ್ತ ಕಡೆ ಶತ್ರುವು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕರೆದನು. ಇತ್ತ ಕಡೆ ಮಿತ್ರನು ಯಾಗಪೂಜೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿರುವನು. ಆ ಯುದ್ಧದ ಈ ಪ್ರೀತಿಯ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟ, ಸರಿಯಾದದ್ದೂ ಅಲ್ಲ. ಕಾರ್ಯವು ಹೀಗೆ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾಗಿದ್ದರೂ ರಾಕ್ಷಸವಧೆಯೂ ಧರ್ಮರಾಜನ ಸಂದರ್ಶನವೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆಗುವ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ವ|| ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ

೧. ಹಾರಮನೀಯುಷ್ಮದ್ವಾಹಾರಮದಿಂ (ಕಗ) ೨. ಮಾಣ್ವಪೊಲ್ಲವೆಗೆಡೆ (ಕ)
ಮಾಣ್ವಪಲ್ಲವೆಗೆಡೆ (ಗ)

ಯಮಜಾತಂ ಯಜ್ಞಪೂತಂ ಬರಿಸೆ ಬರೆ ನೃಪವ್ರಾತವಾ ಪೂಜೆಗಾತಂ
ಸಮವಾಯಂ ಬಂದಮೇಯಂ ಸಕಲನೃಪಕುಲಜ್ಞಾಯನಾಂ ಪೂಜನೀಯಂ
ಸಮನಾವಂ ಪೂರ್ವದೇವಂಗೆನಗೆನೆ ಕೆಳರ್ದುದ್ಧೀವನಾ ದುಷ್ಟಭಾವಂ
ನಮಗಾದಂ ಕೋಪವಾದಂದವನಚಿಗುಮಸದ್ವಾದನುದ್ವತ್ಯಕೂದಂ

೬೧

ವ|| ಎಂಬುದುಮಾ ಮಾತನತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂದಾದರಿಸಿ

ನೆಲೆಯಿರಿದಪ್ಪ ಕಾರ್ಯಫಲಮಂ ಚಲಮಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯೋಳ್
ನಿಲಿಸುವ ನೋಡಿ ಕಾಲಗತಿಯಂ ಧೃತಿಯಂ ಕ್ಷಿತಿಯಂ ನಿರ್ಮಿಚುರ್ವೀ
ನೆಲವಿನೊಳೆಯ್ತೆ ಕಂಡು ನಯಮಂ ಭಯಮಂ ಪ್ರಿಯಮಂ ಪ್ರಧಾನರಾ
ರಣಿಪುವರಿಂತಧೀಶಹಿತಮಂ ಮಿತಮಂ ಮತಮಂ ಮಹಾಮತೀ

೬೨

ವ|| ಎಂದು ನಿರ್ವರ್ತಿತ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನನಾಗಿ ಧರ್ಮಜಯಾಗಪೂಜಾವ್ಯಾಜದಿಂ
ಚೈದ್ಯನಂ ಯುದ್ಧರಂಗಪೂಜೆಗೆ ಭಾಜನಂ ಮಾಡ್ತದೆ ಕಜ್ಜವೆಂದುಪೇಂದ್ರನಿಂದ್ರ
ಪ್ರಸ್ಥಗಮನೋದ್ಯುಕ್ತನಪ್ಪದುಂ ಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷಂ ವಿಜಯಪ್ರಸ್ಥಾನಭೇರಿಯಂ ಪೊಯ್ಸಿದಾಗಳ್

ಹರಿ ಮತ್ಸ್ಯಾಕಾರದೊಳ್ ಪುಚ್ಚದೆ ಜಲನಿಧಿಯಂ ಪೊಯ್ತ ನಾಟ್ಯಕ್ರಿಯಾಡಂ
ಬರದೊಳ್ ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರಂ ನಿಜಪದತಳದಿಂ ತಾಳಮಂ ಕೊಟ್ಟ ದೇವೇ
ಶ್ವರವಜ್ರಕ್ಕಳ್ ಗೋತ್ರಾಚಳತತಿ ಕಡಲಂ ಪೊಕ್ಕ ತದ್ವಾನಮಂ ಧಿ
ಕೃಷಿತಕ್ಷೂಣಕೋಣಪ್ರಹತಬಹುಳ ಭಾಂಕಾರಭೇರೀನಿನಾದಂ

೬೩

೬೧. “ಯಾಗದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪವಿತ್ರನಾದ ಧರ್ಮರಾಜನು ಕರೆಯಿಸಲು ರಾಜಸಮೂಹವು
ಬರುವುದು. ಆ ಪೂಜೆಗೆ ಶಿಶುಪಾಲನೂ ತನ್ನವರೊಡನೆ ಬರುವನು. ಅವನು ನಾನು
ಅಮೇಯನು, ಸಕಲ ರಾಜಕುಲದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನು, ಪೂಜನೀಯನು, ಪೂರ್ವದೇವ (=
ರಾಕ್ಷಸ)ನಾದ ನನಗೆ ಸಮನಾವನು! ಎಂದು ದುಷ್ಟಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿ ರೇಗಿ, ಕತ್ತನೆತ್ತಿ
ಹೇಳಿದಾಗ ನಮಗೆ ಅತಿಯಾಗಿ ಕೋಪವುಂಟಾಗುವುದು. ಅದರಿಂದ ಅವನು
ಹತನಾಗುವನು. ಕೆಟ್ಟಮಾತು ಬಹು ಪ್ರಮಾದಕರ” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಮಾತನ್ನು
ಅತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆದರಿಸಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ೬೨. “ಬಹು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯದ
ಫಲವನ್ನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಬಲವನ್ನೂ ಚಲವನ್ನೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಕಾಲಗತಿ
ಯನ್ನೂ ಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ನೋಡಿ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ, ಸಹಾಯದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ
ನೋಡಿ, ನಯವನ್ನೂ ಜಯವನ್ನೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ, ಅಧೀಶರಿಗೆ ಹಿತವೂ ಮಿತವೂ
ಆದ ಮತವನ್ನು ಹೀಗೆ ನಿಮ್ಮಂತೆ ತಿಳಿಸುವ ಪ್ರಧಾನರು ಯಾರು! ಮಹಾಮತೀ!”
ವ|| ಎಂದು ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದವನಾಗಿ, ಧರ್ಮರಾಜನ
ಯಾಗಪೂಜಾವ್ಯಾಜದಿಂದ ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು ಯುದ್ಧರಂಗಪೂಜೆಗೆ ಪಾತ್ರನನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡುವುದೇ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಇಂದ್ರ ಪ್ರಸ್ಥಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲುದ್ಯುಕ್ತನಾದನು.
ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷನು ವಿಜಯ ಪ್ರಸ್ಥಾನಭೇರಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಿಸಿದನು. ಆಗ ೬೩. ಬಲವಾದ
ಕೋಲುಗಳಿಂದ ಜೋರಾಗಿ ಹೊಡೆದ ಭೇರಿಗಳ ಭಾಂಕಾರಧ್ವನಿಯು ಹರಿ

೧. ಸ್ಥಿತಿಯಂ (ಖ) ೨. ತೆರವಿನೊಳೆಯ್ತೆ (ಖ) ೩. ಭಯಮಂ (ಖ) ೪. ಮತಮಂ (ಕ)
೫. ನಿವೃತ್ತ (ಗ)

ವ|| ಆ ಭೇರಿನಿನಾದಮಂ ಕೇಳು

ಪ್ರತಿಪಾದಕ್ಷೇಪಡೋಳಾಯಿತಧರಣಿತಳಂ ಕರ್ಣತಾಳೋತ್ಥವಾತಾ
ಹತಿಯಾತಾಯಾತಗೋತ್ರಾಚಲತತಿ ಮದವಾರಾಶಿನೀರದ್ವಿಪೌಘೀ
ಕೃತದಿಜ್ಞಾಗೌಘಮುದ್ಯತ್ತರಳಕದಳಿಕಾರಣ್ಣತೀರಬ್ರೂಮಾಳಂ
ಕೃತತಾರಾಧ್ವಾಪಗಂ ಬಂದುದು ಘನಘಟೆಯಂ ಮುಟ್ಟಿ ಮತ್ತೇಭಸೈನ್ಯಂ ೬೪

ಕ್ಷಿತಿಚಕ್ರಂ ತನ್ನ ಪರ್ವಿಂ ತೆರೆಮಸಗಿದ ವಾರಾಶಿಯಂ ಪ್ರೋಲ್ವಿನಂ ಹೇ
ಪಿತಘೋಷಾಪೂರಿತಾಶಂ ಖುರಪರಿಪಿಹಿತಕ್ಷೋಣಿ ಪರ್ಯಾಣರತ್ನ
ದ್ಯುತಿವಲ್ಲಿವೇಲ್ಲಿತಾಭಂ ನೆರೆದುದಿನಹಯೋಚ್ಚೈಶ್ರವಂಗಳ್ಳಮಿಂತೀ
ಗತಿ ಸತ್ವಂ ರೂಪು ರೋಮಚ್ಚವಿ ಸಮನಿಸದೆಂಬಂತು ದಿವ್ಯಾಶ್ವಸೈನ್ಯಂ ೬೫

ಪರಿಧಾವಚ್ಚಕ್ರಮಾಲಾಚಟುಲವತಿಜವೋತ್ಸಾಹವಾಹಿವ್ರಜೋದ್ಯ
ತ್ಪುರವೃದ್ಧಂಢಧ್ವಜಾಳಿಸ್ಫುರಿತವಖಿಲಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಸಂದೋಹರುದ್ಧಂ
ವಿರುವದ್ಧಂಟಾಸಮಗ್ರಂ ರಣರಸಿಕಮಹಾವೀರಮರ್ವಾರವತ್ತು
ದ್ಧರಸೂತೋಚ್ಚಂಖಳಂ ಭೋಂಕೆನೆ ನೆರೆದುದನೂನಂ ವರೂಢಪ್ರತಾನಂ ೬೬

ಮತ್ಸ್ಯಾವತಾರದಲ್ಲಿ ಬಾಲದಿಂದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹೊಡೆದಾಗಲೂ ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರನು, ನಾಟ್ಯಕ್ರಿಯಾಡಂಬರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಂಗಾಲಿನಿಂದ ತುಳಿದಾಗಲೂ ದೇವೇಂದ್ರನ ವಜ್ರಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಗೋತ್ರಪರ್ವತಗಳ ಗುಂಪು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿದಾಗಲೂ ಆದ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿತು. ವ|| ಆ ಭೇರಿಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ೬೪. ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಸೇನೆಯು ಉನ್ನತವಾಗಿ, ಮೋಡಗಳನ್ನು ತಾಕುತ್ತಾ ನಡೆಯಿತು. ಅದು ಒಂದೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುವಾಗಲೂ ಭೂಮಿಯು ತೊಟ್ಟಿಲಿನಂತೆ ತೂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆನೆಗಳ ಕಿವಿಯೆಂಬ ಬೀಸಣಿಗೆಯಿಂದೆದ್ದ ಗಾಳಿ ಕುಲಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೂ ಮುಂದಕ್ಕೂ ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಅವುಗಳ ಮದೋದಕಸಮುದ್ರವು ದಿಗ್ಗಜಗಳನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿ ನೀರಾನೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ಆನೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಧ್ವಜಗಳು ದೇವಗಂಗೆಯ ತೀರವೃಕ್ಷಗಳಂತೆ ಅಲಂಕರಿಸಿದವು. ೬೫. ಸೂರ್ಯಾಶ್ವಕ್ಕಾಗಲಿ ಉಚ್ಚೈಶ್ರವಕ್ಕಾಗಲಿ ಈ ವೇಗವೂ ಬಲವೂ ರೂಪವೂ ರೋಮಕಾಂತಿಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಕುದುರೆಗಳ ಸೈನ್ಯವು ಕೂಡಿ ನಡೆಯಿತು. ಅದರ ಹಬ್ಬುವಿಕೆಯಿಂದ ಭೂಮಂಡಲವು ತೆರೆಯು ಹೆಚ್ಚಿದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಹೋಲುವಂತಾಯಿತು. ಕೆನೆತವು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿತು. ಗೊರಸುಗಳಿಂದ ಭೂಮಿ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಯಿತು. ಜೀನುಗಳಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯ ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಆಕಾಶವು ಆವೃತವಾಯಿತು. ೬೬. ಯಾವ ನ್ಯೂನತೆಯೂ ಇಲ್ಲದ ರಥಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಬೇಗನೆ ಸೇರಿ ಹೊರಟಿತು. ಅವು ಓಡುವಾಗ ಚಕ್ರಗಳು ಕಿರುಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು. ವೇಗೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ರಥದ ಕುದುರೆಗಳ ಕಾಲು ಆಕಾಶದಲ್ಲೇ ಇರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಧ್ವಜಗಳು

ಕರಿಕುಂಭೋತ್ಕಂಠೀರವ ವರವಭಯದಕ್ಷೇಡಿತಂ ರತ್ನಗಾತ್ರ
 ತ್ರರುಚಿಸ್ತೋಮಾವಲೀಢಂ ಗುಣಜಕಿಣಕರೋರಪ್ರಕೋಷ್ಠಂ ಧನುಷ್ಠಂ
 ಕರಣಪ್ರೋದ್ಧಾಮವಂ ಸಗೃಧಿತಶರಧಿ ಗೋಧಾತಳತ್ರಾಂಗುಳಿಪು
 ಸ್ಪುರಿತಂ ಧಾನುಷ್ಯಚಕ್ರಂ ನೆರೆದುದು ಚರಣಾಸ್ಪೋಟತಕ್ಷೋಣಿಚಕ್ರಂ ೬೭

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್

ಅವನೀದೇವಸಮೂಹವೇದನಿನದಂ ಮಾಂಗಲಗೀತಾನ್ವಿತೋ
 ತ್ಸವತೂರ್ಯದ್ವನಿ ವಂದಿ^೧ವೃಂದಜಯಜೀಯಾನಂದನಾದಂ ಸುಹೃ
 ನ್ನಿವಹಾಶೀರವಮೊಂದನೊಂದು ಗೆಲೆವಂದೆಕ್ಕೆಕ್ಕೆಯಿಂದುವಿ ಪ
 ವರ್ವಿನಂ ಘೋರ್ಣಿಸುತಿದುರ್ದಾ ನೃಪಗೃಹಂ ಕ್ವುಭೃತ್ಸುಧಾಂಭೋಧಿವೋಲ್ ೬೮

ತರಳವಿಲೋಚನದ್ಯುತಿ ದರಸ್ಥಿತಕಾಂತಿ ನವೀನಮೌಕ್ತಿಕಾ
 ಭರಣಮರೀಚಿ ಕಣ್ಣೊಳಿಸೆ ಮಂಗಳಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮೇಳದಾಕೆಯರ್
 ನೆರೆದ^೨ ವೊಲಾಗಳಂತಪುರದಂಗನೆಯರ್ ನಡೆತಂದು ಬಾಹುವ
 ಲ್ಲರಿ ಕುಡೆ ದೇಸೆಯಂ ತ್ರಿಭುವನಪ್ರಭುಗಿಕ್ಕಿದರೊಲ್ಲ ಸೇಸೆಯಂ ೬೯

ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ರಥವು ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದಿತು. ಘಂಟೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ರಣರಸಿಕರಾದ ಮಹಾವೀರರು ದುರ್ವಾರ ರಥಿಕರಾಗಿದ್ದರು. ಉದ್ಧತರಾದ ಸಾರಥಿಗಳು ತಡೆಯಿಲ್ಲದವರಾಗಿದ್ದರು. ೬೭. ಆನೆಯ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳ ಸಿಂಹಕ್ಕೂ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತೆ ಗರ್ಜಿಸುವ ರತ್ನಾಲಂಕೃತವಾದ ಕವಚದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದ, ಬಿಲ್ಲ ಹೆದೆಯಿಂದ ಮರಗಟ್ಟಿದ ಮುಂಗೈ ಉಳ್ಳ, ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಟಂಕಾರಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಪುಣವಾದ, ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಗಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡಿರುವ, ಮೊಳಕೈಗೆ ಚರ್ಮದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನೂ ಕೈಬೆರಳಿಗೆ ರಕ್ಷೆಯ ನಾಳವನ್ನೂ ಧರಿಸಿದ ಬಿಲ್ಲಿನ ಸೇನಾಮಂಡಲವು ಕಾಲತುಳಿತದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿತು. ವ|| ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ೬೮. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಮೂಹದ ವೇದಧ್ವನಿಯೂ ಮಂಗಳಗೀತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಂತೋಷಕರವಾದ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಯೂ ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರ ಜಯ ಜಯ ಜೀಯ ಎಂಬ ಆನಂದನಾದವೂ ಸುಹೃನ್ನಿತ್ತರ ಆಶೀರ್ವಾದಧ್ವನಿಯೂ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಗೆಲ್ಲುವಂತೆ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಾಗಿ ಉಬ್ಬಿ ಹಬ್ಬುತ್ತಿರಲು ಅರಮನೆಯು, ಕಡೆದಾಗಿನ ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಮೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೬೯. ತಮ್ಮ ಚಂಚಲವಾದ ಕಣ್ಣಿನ ಮುಗುಳುನಗೆಯ ಮತ್ತು ಮುತ್ತಿನ ಆಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಮನೋಹರವಾಗಿರಲು, ಮಂಗಳಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮೇಳದವರಂತೆ ಸೇರಿದ ಅಂತಃಪುರದ ಅಂಗನೆಯರು ಬಂದು ಅವರ ಬಳ್ಳಿದೋಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರಲು ತ್ರಿಭುವನಪ್ರಭು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಳಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಮಂಗಳಾಚಾರವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣನು ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಎದ್ದು ಬಲಗಾಲನ್ನು

೧. ಶರಧಿಗಾದಂ (ಕ) ಶರಧಿಗಾಢಂ (ಗ) ೨. ವೃಂದ ವಿಜಯಾನಂದ ಪ್ರವಾದಂ (ಖ)
 ೩. ವೊಲಾಗಳಂತಪುರತೆದಂಗನೆಯರ್ ನಡೆತಂದು (ಕ) ವೊಲಾಗಳಂತೆ ಪುರದಂಗನೆಯರ್ ನೆರೆತಂದು (ಗ)

ವ|| ಅಂತು ಮಂಗಳಾಚಾರಮೆಸೆಯೆ ಸಿಂಹಪೀಠದಿಂದೆಟ್ಟು ದೈತ್ಯಮಥನಂ ಪ್ರಥಮ ಚಲಿತದಕ್ಷಿಣಚರಣನಾಗಿ

ವೀರಶ್ರೀ ನಲಿದೇಱಿ ತನ್ನ ಭುಜಮಂ ತೇಜಂ ದಿಶಾಧೀಶಕೋ
ಟೀರಪ್ರಾಂತವನೇಱಿ ಶತ್ರು ದಿವಮಂ ಪೂಣ್ಣೇಱಿ ಬಂದೇಟಿದಂ
ಧೀರಂ ಶೌರಿ ವರೂಢಮಂ ಪ್ರಥಿತಘಂಟಾಯೂಢಮಂ ಶಸ್ತ್ರತೂ
ಣೀರವ್ರಾತಸನಾಥಮಂ ಧ್ವಜರುಪಾಪ್ತಸ್ವರ್ಣದೀಪಾಥಮಂ

೨೦

ವ|| ತದನಂತರಂ

ಅತಿಕೋಪೋದ್ವಿಗ್ನಗಂಧದ್ವಿಪಘಟೆಗಳ ಘಂಟಾಠಣತ್ಕಾರದಿಂ ಬೃಂ
ಹಿತದಿಂ ವಲ್ಲತ್ತುರಂಗೋತ್ಕರದ ಖರಖುರಾಳೀರಟತ್ಕಾರದಿಂ ಹೇ
ಷಿತದಿಂ ಸಂಗ್ರಾಮ^೧ರಾಗೋದ್ಭಟಭಟರ ಪದಪ್ರೋಚ್ಚಳತ್ಕಾರದಿಂ ಕ್ಷ್ಣೇ
ದಿತದಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮುಜ್ಯಂಭಿಸುತಿರೆ ತಳರ್ಧಂ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದೇವಂ

೨೧

ವ|| ಆ ಸಮಯದೊಳಪ್ರಮೇಯಸ್ವಕೀಯಬಲಕಳಕಳಾಕರ್ಣನೋದೀರ್ಣಕೋಪ ಸ್ಫುಟಿತ ಕಟತಟ ವಿಗಳದವಿರಳದಾನಧಾರಾಪಾನೀಯ ಪರ್ಯಟದಳಿಪಟಲಝಂಕೃತೋಪಬೃಂಹಿತ ಬೃಂಹಿತನಿನದಭೀಕರಾನೇಕಗಜಘಟಾನೀಕರುಂ, ಖರದಂತಖಂಡನಖಣಖಣಾಯಮಾನಖಳೀನೋತ್ಪಳಿತ ಬಹುಳ ಲಾಲಾಪ್ರತಾನಫೇನಪೂರಘುರುಘೋಣಾ ಘೋಷಣೋನ್ನಿಘಿತಹೇಷಿತಾರವಭೀಷಣ ವಾಹಸಂದೋಹರುಂ, ಧರಣಿತಳಶಿಲಾಪಟ್ಟಶಲ್ಮೀಕರಣಪಟುನಿಪುರವ್ಯಾಧಾವನ್ನೇಮಿವಳಯೋಚ್ಚಂಡಚಕ್ರ ಪ್ರಚಯಚೇತ್ಕಾರನಾದಾತಿಶಯವರೂಢಿಚಾಪಟಂಕಾರರವಭಯಂಕರ ವರೂಢಯೂಢರುಂ,

ಮುಂದಿಟ್ಟು ನಡೆದನು. ೨೦. ಧೀರನಾದ ಕೃಷ್ಣನು, ವೀರಶ್ರೀಯು ತನ್ನ ಭುಜವನ್ನೂ, ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸು ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಕಿರೀಟವನ್ನೂ, ಶತ್ರುವು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ಏರುವಂತೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಂದು, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಘಂಟೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ, ಶಸ್ತ್ರಬತ್ತಳಿಕೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ, ರಥದ ಧ್ವಜವೆಂಬ ಮೀನು ಆಕಾಶಗಂಗೆಯ ನೀರನ್ನು ಸೇರಿದ (ಉನ್ನತವಾದ) ರಥವನ್ನು ಏರಿದನು. ವ|| ಆಮೇಲೆ ೨೧. ಅತಿ ಕೋಪದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೋರುವ ಮದೋದಕದ ಆನೆಗಳ ಘಂಟೆಗಳ ಠಣತ್ಕಾರದಿಂದಲೂ ಘೀಂಕಾರದಿಂದಲೂ, ನೆಗೆಯುವ ಕುದುರೆಗಳ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಗೊರಸುಗಳ ರಟತ್ಕಾರದಿಂದಲೂ ಕೆನೆತದಿಂದಲೂ ಯುದ್ಧ ಕೋಪದಿಂದ ಉದ್ಧತರಾದ ಭಟರ ಕಾಲುಗಳ ಚಳತ್ಕಾರದಿಂದಲೂ ಸಿಂಹನಾದದಿಂದಲೂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಉಬ್ಬಿ ಮೈಮುರಿಯುತ್ತಿರಲು ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದೇವ ಕೃಷ್ಣನು ಚಲಿಸಿದನು. ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅವನ ಸೇವಕರಾಜರನೇಕರು ಸೇನಾ ಸಮೇತ ರಾಗಿ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಬಂದರು. ಅವರು ಬರುವಾಗ ಅಳೆಯಲಾಗದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾದ ತಮ್ಮ ಜತೆಯ ಸೇನೆಯ ಕಲಕಲ(ಗದ್ದಲ)ವನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ಕೋಪದಿಂದ ಆನೆಗಳ ಕಪೋಲವು ಒಡೆದು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಮದೋದಕವು ಸುರಿಯಲು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಆ ಮದಧಾರೆಯನ್ನು

೧. ವ್ರಾತವನೇಱಿ(ಖ) ೨. ಸ್ವರ್ಣದೀಪೋತ್ಥಮಂ (ಖ) ೩. ರಾಗೋದ್ಭಟರಪದತಳ (ಗ)

ಅಸಮಸಮರಾರ್ಜಿತಾನೇಕ ವಿಜಯಾಹಂಕಾರಜನಿತ ಹರ್ಷಾವೇಶ ಬಂಹಿಮವತ್ಸಿಂಹನಾದ ವಿವಿಧ ಗತಿನರ್ತನ ಬಹುಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಹರಣಚಾರಣಾನೋನ್ಮವೀರಾಳಾಪಕಥನಪರಂಪರಾಭೀಷಣಪದಾತಿ ಸಂಘಾತರಂ, ಯುಗಪತ್ಪಹನ್ಮನಾನಾನಾನಕನಿಸ್ಸಾಣಪಣವಭೇರೀಮೃದಂಗಡಿಂಡಿಮ ಡಮರುಢಕ್ಕಾತಾಳಕಾಂಶ್ಚಾತಾಳಶಂಖ ಕಾಳಹ ಕೋಳಾಹಳ ಬಧಿರಿತದಿಗಂತರಾಳರಂ, ಕರಿಮಕರಶರಭಭೇರುಂಡಸಿಂಹ ವ್ಯಾಳಶಾರ್ದೂಲಚಿಹ್ನಪರಿವಿರಾಜಿತ ವೈಜಯಂತೀ ವಿಚಿತ್ರಪಿಂಞಚ್ಚಿತ್ರ ಧವಲಾತಪತ್ರಪ್ರಕರಪರಿಪಿಹಿತಮಿಹಿರಾಂಶುಜಾಳರಂ, ಅಪ್ರಮಿತಚತುರಂಗಬಲಪದೋದ್ಯೂತ ಧೂಳೀಪಟಲಸಂಭವ ಮಹಾಂಧಕಾರನಿವಾರಣ ಪಟುಹಟನ್ಮಣಿ ಮಯಾಭರಣ ವಜ್ರಕವಚ ಮರೀಚಿನಿಚಯರುಮಾಗಿ ಬಂದು ದ್ವಾರಾವತಿಯ ಪೊಟಪೊಟಲೋಳಿದೇವಕದ್ವೀಪಾವನಿಪಸೇವಕ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಂ ತ್ರಿಯಾಮಾಚರಸೂದನಂ ಸುಪ್ರಸಾದಾವಲೋಕನದಿಂ ಸಂಭಾವಿಸಿ.

ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತುಂಬಿಗಳು ಸುತ್ತಿ ಮುತ್ತುತ್ತ ಬಲವಾಗಿ ಝೇಂಕರಿಸಿದವು. ಆ ಝೇಂಕಾರದೊಡನೆ ಹೆಚ್ಚಿದ ಆನೆಗಳ ಘೇಂಕಾರವು ಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಕುದುರೆಗಳ ಕಠಿನವಾದ ಹಲ್ಲುಗಳ ಕಡಿತದಿಂದ ಖಣ ಖಣ ಶಬ್ದ ಮಾಡುವ ಕಡಿವಾಣದ ಬಾಯಿಂದ ಸೋರುವ ಜೊಲ್ಲು ನೊರೆಗಳು ತುಂಬಿದ ಮೂಗಿನ ಘುರು ಘುರು ಶಬ್ದದಿಂದ ಸೇರಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ಕೆನೆತವು ಭೀತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ರಥಿಕರು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿದಂತಿರುವ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಪುಡಿ ಮಾಡುತ್ತ ಓಡುವ ದೃಢವಾದ ಉನ್ನತವಾದ ಚಕ್ರಗಳುಳ್ಳದಾಗಿ ಚೇತ್ಕರಿಸುವ ರಥಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯನ್ನು ಮಿಡಿದು ಟಂಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಲಾಳ ಸೇನೆಯವರು ಅಸಮಾನವಾದ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾರಿ ವಿಜಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಂತೋಷಾವೇಶಾತಿಶಯದಿಂದ ಸಿಂಹನಾದ ಮಾಡುತ್ತ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ನಡಗೆ, ಕುಣಿತ, ಅನೇಕ ವಿಧ ಆಯುಧಪ್ರಯೋಗಚಾತುರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಟ್ಟಿಗೇ ಬಲವಾಗಿ ಬಾರಿಸುವ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಡೋಲು, ತಮಟೆ, ನಗಾರಿ, ಮೃದಂಗ, ಡಿಂಡಿಮ, ಡಮರುಗ, ಡಕ್ಕೆ, ತಾಳ, ಕಂಚಿನ ತಾಳ, ಶಂಖ, ಕಹಳೆಗಳ ಕೋಲಾಹಲವು ದಿಜ್ಜಿಡಲವನ್ನು ಕಿವುಡುಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆನೆ, ಮೊಸಳೆ, ಶರಭ, ಗಂಡಭೇರುಂಡ, ಸಿಂಹ, ಸರ್ಪ, ಹುಲಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಚಿಹ್ನೆಯ ಧ್ವಜಗಳಿಂದಲೂ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ನವಿಲುಗರಿಯ ಭತ್ತಿ ಬೆಳ್ಳೊಡೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದಲೂ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳೇ ಕಾಣಿಸದಂತೆ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದ ಆನೆ ಕುದುರೆ ತೇರು ಕಾಲಾಳುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚತುರಂಗ (ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ) ಸೇನೆಯ ಕಾಲಿನ ತುಳಿತದಿಂದ ಎದ್ದ ಧೂಳಿನ ರಾಶಿಯಿಂದ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯುಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ರಾಜರೂ ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷರೂ ವೀರ ಸೈನಿಕರೂ ಧರಿಸಿರುವ ತಮ್ಮ ಹೊಳೆಯುವ ರತ್ನಾಭರಣ ವಜ್ರಕವಚಗಳ ಕಾಂತಿಮಂಡಲದಿಂದ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಬಂದು ದ್ವಾರಾವತಿಯ ಹೊರಗಿನ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕ ದ್ವೀಪಗಳ ದೊರೆಗಳಾದ ಸೇವಕ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ನಿಶಾಚರ ವಿನಾಶಕನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಸುಪ್ರಸನ್ನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಸಂಭಾವಿಸಿದನು.

ಮುಗಿಯುವೆಂದುವೆಂದೆನಿಪುವಂ ಹರಿಸೈನ್ಯರಜೋಂಧಕಾರದಿಂ
ಮುಗಿಯಿಸಿದಂ ದಿವಾಕರಕರಾಬ್ಜಮನೆಂದೊಡಿದಾವ ಕೌತುಕಂ
ಬಗೆಗಿತರಪ್ರಚಂಡರ ಕರಾಬ್ಜಮನೀಕ್ಷಣಚಂದ್ರಿಕಾಂಶುವಿಂ
ಮುಗಿಯಿಪುದೆಂಬಿನಂ ಮುಗಿದುವಂದವನೀಶಕರಾಂಬುಜೋತ್ಕರಂ

೭೨

ವ|| ಆಗಲಾ ನೃಪಕೋಟಿಯಂ ನಿಜೋಲ್ಲಸಿತಭೂಕೋಟಿಯಿಂ ನಡೆಯಲ್ವೇಯ್ದು

ಅಸಮೋಗ್ರಾನೀಕಿನೀಭಾರದಿನವನಿತಳಂ ಬಳ್ಳಲುಚ್ಚದ್ವಜಾನೀ
ಕಸಮೀರಾಘಾತದಿಂ ಬಾಂದೊಳಿ ತೆರೆಮಸಗಲ್ ತೂರ್ಯನಿಘೋಷದಿಂದೆ
ಣೆಸೆ ಶಬ್ದಾದ್ವೈತಮಾಗಲ್ ನೃಪಸಮಿತಿಶಿಖಾರತ್ನಜಾಲಂಗಳಿಂದಂ
ಬಿಸಿಲೆಲ್ಲಂ ಕೆಂಕಮಾಗಲ್ ವಿಜಯಶಿಬಿರಮಂ ಕೃಷ್ಣನೆತ್ತಿಂದಂ ಪೊಕ್ಕಂ

೭೩

ವಿವಿಧವಿನೋದದಿನಿದಾರ್

ದಿವಸಂ ಪ್ರಸ್ಥಾನಶಿಬಿರದೊಳ್ ಮುಖದವಸಂ
ದಿವಸಕರೋದಯದೊಳ್ ವಿಜ
ಯವರೂಢಮನೇಟೆ ನೆಗಟೆ ಪಟುಪಟಹರವಂ

೭೪

ಈ ಕೋಳಾಹಳದೇಕದೇಶಮನೆ ಪೋಲ್ಲಂ ವಾರ್ಧಿಸಂಭೂತಮ
ಪ್ಪಾ ಕೋಳಾಹಳವೆಂಬಿನಂ ನಿಜಚಮೂಕೋಳಾಹಳಂ ದಿಜ್ಞಾನಾ
ನೀಕಾಂತಂಬರವಂಬರಂಬರಮಜಾವಾಸಂಬರಂ ಪರ್ವಿರಲ್
ವೈಕುಂಠಂ ನಡೆದಂ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನರೇಂದ್ರಾಲೋಕನೋತ್ಕಂಠೆಯಿಂ

೭೫

೭೨. ಇವು ಎಂದೂ ಮುಗಿಯುವು ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸೂರ್ಯನ ೧. ಕರದಿಂದ
ಅರಳುವ ಕಮಲಗಳನ್ನೂ ಸೂರ್ಯನೆಂಬ ಕಮಲವನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದಿಂದ ಎದ್ದ
ದೂಳಿನ ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಮುಸುಗಿದನು ಎಂದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ನೇತ್ರದ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ
ಚಂದ್ರಿಕೆಯಿಂದ ಬೇರೆಯ ರಾಜರೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಚಂಡರ ಕರಕಮಲವನ್ನು
ಮುಗಿಸುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೇ?! ಎಂಬಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆರೆದಿದ್ದ ರಾಜರು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ
ಕಮಲದಂತಿರುವ ತಮ್ಮ ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಗಿದರು. ವ|| ಆಗ ಆ ರಾಜಕೋಟಿಯನ್ನು
ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಹೊಳೆಯುವ ಹುಬ್ಬಿನ ಕೊನೆಯ ಸಂಜ್ಞೆಯಿಂದ ನಡೆಯಲು ತಿಳಿಸಿದನು.
೭೩. ಅಸಮಾನವೂ ಉಗ್ರವೂ ಆದ ಸೈನ್ಯದ ಭಾರದಿಂದ ಭೂತಲವು ಬಳುಕುವಂತಾಯ್ತು.
ಉನ್ನತವಾದ ಬಾವುಟಗಳ ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ ದೇವಗಂಗೆಯ ಅಲೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದುವು.
ವಾದ್ಯಗಳ ಅಧಿಕ ಘೋಷದಿಂದ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕೂ ಶಬ್ದಮಯವಾಯಿತು. ರಾಜಸಮೂಹದ
ಶಿರೋರತ್ನ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಬಿಸಿಲೆಲ್ಲ ಕೆಂಪಾಯಿತು. ಕೃಷ್ಣನು ಬಂದ ವಿಜಯಶಿಬಿರವನ್ನು
ಹೊಕ್ಕನು. ೭೪. ಆ ದಿವಸ ಪ್ರಸ್ಥಾನ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ವಿನೋದದಿಂದ ಇದ್ದು,
ಮರುದಿನ ಸೂರ್ಯೋದಯದಲ್ಲಿ ಪಟಹವಾದ್ಯಗಳು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ
ವಿಜಯರಥವನ್ನು ಏರಿದನು. ೭೫. ಕೃಷ್ಣನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರರಾಜನನ್ನು ನೋಡುವ
ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದನು. ಆಗ ಸಮುದ್ರಕಲಕಲವು

ಇದು ಚಿತ್ರಂ ಸಲೆ ಸತ್ವಮೂರ್ತಿಯೆನಿಸಿದಾರ್ ವಿಷ್ಣು ತಾನೆಂತು ಮಾ
ಡಿವನಿಂದೀ ಜಗಮಂ ರಜೋಮಯನೆಂದೆತ್ತಂ ರಜೋಜಾಳಪೂ
ರ್ಣದೊಳಾಕಾಶದೊಳಾತ್ಮಪಾಣಿಪಿಹಿತಾಸ್ಕರ್ ಖೇಚರರ್ ಮುಂದುಗಾ
ಣದೆ ನಿಲ್ಲನ್ನೆಗಮಾದುದೇಂ ಪಿರಿದೊ ತತ್ತೇನಾರಜೋಮಂಡಲಂ ೨೬

ಪದಘಾತೋದ್ಧೂತಧೂಳೀಪಟಲಮಹಿಮರುಗ್ಗಿಂಬಮಂ ನುಂಗಿ ರೋದೋಂ
ತದೊಳಾದಂ ಧ್ವಾಂತಸಂತಾನಮನೊದವಿಸೆ ನಾನಾನಿಶಾತಾಯುಧವಾ
ತದ ಭಾಸ್ವದ್ವಜ್ರವರ್ಮಪ್ರಕರದ ನೃಪತಿಪ್ರೌಢಚೂಡಾಮಣಿಸ್ತೋ
ಮದ ಸಾಂದ್ರಜ್ಯೋತಿಗಳ್ ಕಣ್ಣೆಗಳೆನೆ ನಡೆದತ್ತಾ ಜಗನ್ನಾಥಸೈನ್ಯಂ ೨೭

ದರಹಾಸಶ್ರೀನಟೀನೂಪುರದುಲಿಯೆನೆ ಮಾತಾಡುತುಂ ತಮ್ಮೊಳತ್ತಾ
ದರದಿಂದೀವಲ್ಲಿ ಕೈಮಿಕ್ಕುದಿದರ್ ಘೃಸ್ಯಣಕರ್ಪೂರಕಸ್ತೂರಿಕಾಸಾ
ರರಜಂ ತಳ್ಳೊಯ್ದು ನೀವೀಲತೆಗೆ ತಳಿರಲಿರ್ತುಂಬಿವಿಂಡೆಂಬವಂ ಬಿ
ತ್ತರಿಸಲ್ ಬಂದತ್ತು ಪೊಂಬಣ್ಣೆಗೆಯ ಪಿಡಿಗಳೊಳ್ ತಂಡದಿಂ ಪೆಂಡವಾಸಂ ೨೮

ಈ ಕಲ ಕಲದ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಮವಾಗುವುದು ಎನ್ನುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನ ಸೈನ್ಯದ ಕೋಲಾಹಲವು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಕಡೆಯವರೆಗೂ, ಆಕಾಶದವರೆಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದವರೆಗೂ ಹಬ್ಬಿತು. ೨೬. ಇದು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ! ಸತ್ತ್ವಮೂರ್ತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ವಿಷ್ಣು ತಾನೇ ಹೇಗೆ ಈ ಲೋಕವನ್ನು ರಜೋಮಯ (೧ ಧೂಳೀಮಯ, ೨ ರಜೋಗುಣಮಯ)ವಾಗಿ ಮಾಡಿದನೆಂದು, ರಜಸ್ಸಮೂಹದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಯ್ಯಿಂದಲೇ ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಖೇಚರರು ಮುಂದುಗಾಣದೆ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಆ ಸೇನೆಯ ರಜೋಮಂಡಲವು ಅದೆಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದೋ? ಕಾಲಿನ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಎದ್ದ ಧೂಳಿನ ಸಮೂಹವು ಸೂರ್ಯಬಿಂಬವನ್ನು ನುಂಗಿ ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳನ್ನು ಕತ್ತಲೆಯ ರಾಶಿಯಿಂದ ತುಂಬಿತು. ಆಗ ಮಸೆದು ಹರಿತವಾದ ನಾನಾ ಆಯುಧಗಳ, ಹೊಳೆಯುವ ವಜ್ರಕವಚಗಳ, ರಾಜ ಪ್ರೌಢರ ಕಿರೀಟರತ್ನ ಸಮೂಹದ ಒತ್ತಾದ ಕಾಂತಿಯೇ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೆಳಕಾಗಿರಲು ಆ ಜಗನ್ನಾಥ ಸೈನ್ಯವು ನಡೆಯಿತು. ೨೭. ಮುಗುಳುನಗೆಯ ಶಬ್ದವೇ ನಟಿಯ ಕಾಲುಬಳೆಯ ಶಬ್ದವೆನ್ನುವಂತೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಅತ್ಯಾದರದಿಂದ ಕೊಡುವಾಗ ಕೈಮೀರಿ ಉದುರಿದ ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ ಕಸ್ತೂರಿಗಳ ಸಾರವತ್ತಾದ ಧೂಳು ಹಾರಿ ಸೇರಿ ನೆರಿಗಂಟಿನ ಬಳ್ಳಿಗೆ ಚಿಗುರು ಹೂ, ತುಂಬಿಗಳ ಗುಂಪೆನ್ನುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ರಾಣಿವಾಸವು ತಂಡ ತಂಡವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳ ಚಿನ್ನದ ಅಂಬಾರಿಯಲ್ಲಿ

ನಡೆದೆಲ್ಲಂದತ್ತು ಕಣ್ಣೆಂಪುಱಿ ಮೇಗವಡದಾಟೋಪಮಂ ಬೀಱಿ ಪಕ್ಕಂ
ಬಿಡಿದಳ್ಳುತ್ತಾರೆಕಾಱರ್ ಬರೆ ಭರವಸದಿಂ ಮೇಗಣಾರೋಹಕರ್ ಬಾ
ಯ್ವಿಡೆ ಪೋಪೋಗೆಂದು ದೂರಾಂತರದೊಳೊದಱಿ ಕಾಲ್ಗಾಟಿನಾಳ್ ನಿಂದು ನಿಂದೋ
ರಡಿಗೋರೊರ್ಮಾಲಿಸುತ್ತಂ ನೆರವಿಯುಲಿಪುಮಂ ವ್ಯಾಳಗಂಧೇಭಚಕ್ರಂ ೭೯

ದಿಗಧೀಶರ್ ಪಿಜಗದೀಶರೋಳ್ ಪೊಲಗಿಡಲ್ ದಿಗ್ಗಂತಿಗಳ್ ಸೈನ್ಯದಂ
ತಿಗಳೊಳ್ ಪಲ್ಲಟವಾಗಲಬ್ಬಿಗಳನೇಕಾಶ್ವೇಭಲಾಲಾಮದಾ
ಬ್ಬಿಗಳೊಳ್ ತಳ್ಳಿರಲರ್ಕಕೇತು ರಥಕೇತುವ್ರಾತದೊಳ್ ಕೂಡಲಿಂ
ತಗಲಂಬೆತ್ತು ಮಹತ್ವಮಂ ತಳೆದು ನೀಱಿಟ್ಟಿಂದನಬ್ಬೇಕ್ಷಣಂ ೮೦

ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾಘಟೀಘಟಿತಾರಘಟ್ಟ ಘಟನಾಸ್ವತಂತ್ರ
ನಿಜಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಚಕಿತಸಕಲಾಮ್ನಾಯತಂತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ
ಶ್ರೀಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗ
ನ್ನಾಥವಿಜಯಮಹಾಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ಪಟ್ಟುರೇಶ್ವರಮಥನ
ಶಿಶುಪಾಲಾಡಂಬರ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
ರಾಜಸೂಯ ನಿರೀಕ್ಷಣಾರ್ಥೇಂದ್ರ
ಪ್ರಸ್ಥಪ್ರಯಾಣವರ್ಣನಂ
ಪಂಚದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಬಂದಿತು. ೭೯. ಕ್ರೂರವಾದ ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಗುಂಪು, ಅದರ ಕಣ್ಣಿನ ಕೆಂಪು ಮುಖವಾಡದ
ಆಟೋಪವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಲೂ, ಸಾಕಿದವರು ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಹೆದರುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರಲು,
ಮೇಲೇರಿದ್ದವರು, ವೇಗದಿಂದ ಆನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಹೋಗು ಹೋಗು
ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಲೂ ಕಾಲಾಳಿನ ಗುಂಪಿನವರು ದೂರದಲ್ಲೇ ಕೂಗುತ್ತಲೂ ಇರಲು
ಒಂದೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿ ಜನರ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು.
೮೦. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ, ಮಹಾಮಹಿಮನೂ ಉನ್ನತನೂ ಕಮಲನೇತ್ರನೂ
ಆದ ಕೃಷ್ಣನು ಬಂದನು. ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೃಷ್ಣನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ
ರಾಜರೊಡನೆ ದಿಕ್ಪಾಲಕರೂ ಬೆರೆತುಹೋಗುವಂತಾಯಿತು. ಸೇನೆಯ ಆನೆಗಳೂ
ದಿಗ್ಗಜಗಳೂ ಬೆರೆತು ಪಲ್ಲಟಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಸಮುದ್ರಗಳು ಸೇನೆಯ ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳ
ಮದೋದಕ ಲಾಲಾಜಲಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿದವು. ಸೂರ್ಯಧ್ವಜವು ರಥಗಳ ಧ್ವಜಗಳೊಡನೆ
ಕೂಡಿತು. ಇದು ಸಮಸ್ತ ಕಮಲಭವಾಂಡ ಮಾಲಾ.... ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ ಶ್ರೀಪಾದ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ
ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತವಾದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ
ಪಟ್ಟುರೇಶ್ವರಮಥನ, ಶಿಶುಪಾಲಾಡಂಬರ, ಮಂತ್ರಾಲೋಚನ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ರಾಜಸೂಯ
ನಿರೀಕ್ಷಣಾರ್ಥೇಂದ್ರ ಪ್ರಸ್ಥಪ್ರಯಾಣ ವರ್ಣನಂ ಪಂಚದಶಾಶ್ವಾಸಂ.

೧. ನಡೆತಂದತ್ತಂದು ಕಣ್ಣೆಲ್ಲರೆ (ಖ) ೨. ಪಂಕಂಬಿಡಿದಾರುತ್ತಾರೆಕಾಱರ್ ಬರೆ ಭಯವಶದಿಂ
(ಖ) ೩. ಧರಣೀಶರೋಳ್ (ಖ) ೪. ಬಂದೆಟ್ಟಿಂದನಬ್ಬೇಕ್ಷಣಂ (ಕಗ)

ಪೋಡಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀವ್ಯಕ್ತಪನಸನಿವಹಮು

ಮಾವಿಷ್ಯತ ಕುಸುಮವಿಸರಮೇನೆ ಶಿಖರಿವನಂ

ತೀವಿರೆ ಶಿಖಂಡಮಣಿಕರ

ಣಾವಳಿಯುಂ ಕಾಣಲಾಯ್ತು ರೈವತಶೈಲಂ

೧

ಇರೆ ಶಬರಾಧಿರಾಜಕಟಕಂ ಕಟಕಂ ಕಟಕಂ ಭರೋಗ್ರಸಿಂ

ಧುರಮೇನೆ ನಿರ್ಜರೋಲ್ಲಹರಿಯುಂ ಹರಿಯುಂ ಹರಿಯುಂ ವಿಜೃಂಭಪಾ

ಗಿರಿತಟದಲ್ಲಿ ದಾವಶಿಖಿಯುಂ ಶಿಖಿಯುಂ ಶಿಖಿಯುಂ ಪ್ರಭೂತಮಾ

ಗಿರೆ ಬೆಳಗಂ ತಮಂ ತವಿಪಿನಂ ವಿಪಿನಂ ವಿಪಿನದ್ಧಮೊಪ್ಪುಗುಂ

೨

ಕರಿದಾನದ್ರವಗಂಧಚಿತ್ರವಿಹಗಸ್ತೋಮಾರುತಂ ಮಾರುತಂ

ಬರೆ ಕೃಷ್ಣಂಗಿದಿರಂ ಪಳಂಚಲೆದು ಮೇಘಧ್ವಾಂತಮಂ ಧ್ವಾಂತಮಂ

ಪರೆಪುತ್ತಿದುರ್ದು ತನ್ನೊಳೊಂದಿ ನಿಲೆ ತೇಜೋಮೈಹಿರಂ ಮೈಹಿರಂ

ತರುಶಾಖಾನಿಕುರುಂಬಚುಂಬಿತದಿಶಾನೀಕಾನನಂ ಕಾನನಂ

೩

ಜರದಹಿಪೂತ್ಯತಂ ವಿಹಗಚೀತ್ಯತಮುದ್ಧತಘೋಕಹುಂಕೃತಂ

ಕರಿಕರಸೂತ್ಯತಂ ಪವನಪೀತ್ಯತಮುದ್ಧತವೇಣುರುಂಕೃತಂ

ಗಿರಿಜನದೀಜಳತ್ಯತಮಿಭಾರಿಘುಳುತ್ಯತಮುಗ್ರದಾವಸಂ

ಚರಣಧಗತ್ಯತಂ ಮಹಿಷಶೃಂಗಟಣತ್ಯತಮಾ ವನಾಂತರಂ

೪

೧. ಬಿಲ್ವಪತ್ರೈಮರ, ಹಲಸಿನ ಮರಗಳ ಗುಂಪು, ಹೂಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದವು
ಗಳಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳಿಂದ ಆ ಪರ್ವತದ ವನವು ತುಂಬಿರಲು ಶಿಖರದ ರತ್ನಕಿರಣಗಳಿಂದ
ರೈವತಶೈಲವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ೨. ಆ ಶೈಲದ ತಪ್ಪಲು ಅಲ್ಲಿರುವ ಬೇಡರೊಡೆಯನ
ಪಡೆಯೂ ದಪ್ಪವಾದ ಕೆನ್ನೆ ಕತ್ತುಗಳಿರುವ ಆನೆಯನ್ನುವಂತೆ ರೈವತಕಗಿರಿಯು ಒಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು.
ಅಲ್ಲದೆ ಝರಿಯ ಪ್ರವಾಹವೂ, ಸಿಂಹವೂ, ಕೋತಿಯೂ, ಕಾಡುಕುದುರೆ, ಕಪ್ಪೆ
ಮೊದಲಾದವೂ ಆಡಂಬರ ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದವು, ಕಾಡುಕಿಚ್ಚೂ ನವಿಲೂ ಮರವೂ
ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದವು. ಬೆಳಕನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಕತ್ತಲೆಯು ಹರಡಿ ಮುಚ್ಚಿರುವ
ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಾಡೂ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಿತು. ೩. ಆ ಕಾಡು ತನ್ನ ಮರದ ಕೊಂಬೆಗಳ ಅಗ್ರಭಾಗ
ದಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳ ಮುಖವನ್ನು ಚುಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ತೇಜಸ್ಸೂ ತನ್ನಲ್ಲೇ
ಅಡಗುವಂತೆ ಮೇಘಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಪೀಡಿಸುತ್ತ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಹರಡುತ್ತಿದ್ದಿತು.
ಆನೆಗಳ ಮದೋದಕಗಂಧವನ್ನೂ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಗುಂಪಿನ ಇಂಪಾದ ಧ್ವನಿಯನ್ನೂ
ವಹಿಸಿದ ಆ ವನದ ಮಂದಮಾರುತವು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು (ಎದುರುಗೊಂಡಿತು.) ಸ್ವಾಗತಿಸಿತು.
೪. ಆ ವನದ ನಡುವೆ, ಮುದಿಹಾವುಗಳು ಪೂತ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಕ್ಕಿಗಳು ಚೀತ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

೧. ಕುಸುಮಮಾದುದೇನೆ (೨) ೨. ಪ್ಲವಗಕೀತ್ಯತ (೨) ೩. ದಾವಸಂಹರಣಧಗತ್ಯತಂ (ಕಗ)

ನಡುವಿದೇವರೆ 'ಪೋತ ವಿಕೃತ ಕಳಭಂಗಳ್ ಕೂಡೆ ಸಾರ್ಥಕೇಲಂ
'ಬಿಡಿದಿಂಬಂದೆಳೆಯಾನೆಗಳ್ ಬರೆ ಮರಂಗೊಂಡೊಂಡು 'ಯೂಧಾಧಿಪಂ
ಪೊಡೆಯುತ್ತುಂ ಬರೆ ಮುಂದೆ ಪಿಂಡೆ ಪೆಣಗಿಂ ಬಂದೊಂದಿಭಂ ಪಜ್ಜೆಯಂ
ತೊಡೆಯುತ್ತುಂ ಬರೆ ಬರ್ಪ ಯೂಧತತಿಯಿಂ ಚೆಲ್ಲಾದುದಾ ಕಾನನಂ

೫

ಸೈರಿಸಲಾರದುವರ್ವೆಯ ಭಾರಮನಲ್ಪಬಲಂಗಳಾ ದಿಶಾ
ವಾರಣರಾಜಿಗಳ್ ತಳೆವುವೀ ಮದವಾರಣವೃಂದದಿಂ ಮಹೀ
ಭಾರಮನೆಂದು ಧಾತ್ಯ ಸಮಕಟ್ಟಿದ ವಾರಣಯೂಧಮೆಂಬಿನಂ
ವಾರಣಸಂಕುಲಂ ಬಗೆಗಗುವಿಸುತಿದುರ್ದಮೊಂದುತಾಣದೊಳ್

೬

ಅತಿಶಯಭದ್ರಮೂರ್ತಿಗೆ ಜಗಕ್ಕಿದು ಮಂಗಳಮೆಂದು ರೌದ್ರದೇ
ವತೆ 'ಪಿಡಿದಿಕ್ಕುವಾಮಿಷದ ಮುಟ್ಟಿಗೆಯೆಂಬನೆಗಂ ಸಿಡಿಲ್ಲ ದಿ
ಗ್ವಿತತಿಗೆ ಸೂಸೆ ಮುನ್ನಮೆರೆಯಾದ' ತುರುವ್ರಜವಾಗಳಾಸ್ಯದಿಂ
'ಪ್ರತಿಘೋಷಿತಿ ಬೀಸಿದುದೊಂದು ಮದದ್ವಿರದಂ ಮಹಾಹಿಯಂ

೭

ಕೊಬ್ಬಿದ ಗೂಬೆಗಳು ಘೂಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆನೆಗಳು ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ಸೂತ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಗಾಳಿಯು ಘೀತ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಉನ್ನತವಾದ ಬಿದಿರುಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಮಸೆದು ಬಗೆಬಗೆಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಗಿರಿಝರಿಗಳು ಝಳಝಳ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಿಂಹಗಳು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಉಗ್ರವಾದ ಕಾಡುಕಿಚ್ಚು ಧಗಧಗಿಸುತ್ತ ಹರಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕಾಡೆಮ್ಮೆಕೋಣಗಳು ತಿವಿಯುವುದರಿಂದ ಕೊಂಬಿನಿಂದ ಟಣಟಣಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ೫. ಆನೆಗಳ ಗುಂಪುಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕಮರಿಗಳನ್ನು ನಡುವೆಯೂ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಮರಿಗಳನ್ನೂ ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಸಲಗವು ಮರವೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದು (ಎಡಬಲವನ್ನು) ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅದರ ಹಿಂದೆ ಬರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಪಿನ ಸಲಗವು, ಮುಂದಿನ ಸಲಗನ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಅಳಿಸುತ್ತ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅವುಗಳಿಂದ ವನವೇ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಿತು. ೬. ಕಾಡಿನ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಆನೆಗಳ ಹಿಂಡನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಅಲ್ಪಬಲದ ದಿಗ್ಗಜಗಳು ಭೂಮಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಾವೇ ವಹಿಸಲಾರವು, ಈ ಆನೆಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ವಹಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಇವುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರಬೇಕು ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೭. ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಆನೆಯು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಹೆಬ್ಬಾವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಲ್ಲಕಡೆಗೂ ಬೀಸಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಆಗ ಆ ಹಾವು ನುಂಗಿದ ಜಿಂಕೆಗಳ ಶರೀರಗಳು ಬಾಯಿಂದ ಸಿಡಿದು, ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹಾರಿದವು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ-ಅತಿಶಯ ಮಂಗಳಮೂರ್ತಿಯಾದ ಭೂಮಿಗೆ ಇದು ಮಂಗಳಕರವಾದುದೆಂದು, ರೌದ್ರ

೧. ಚಿಕ್ಕಪೋತ ಕಲಭಂಗಳ್ (ಕಖಗಮೊಅ) ೨. ಬಿಡಿದಣ್ಣಿ ಸೆಳೆಯಾನೆಗಳ್ (ಕಗ)
೩. ಯೂಧಪತಿಯಿಂ (ಖಗ) ೪. ಬಲೆದಿಕ್ಕುವಾಮಿಷದ (ಕಗ) ೫. ತುರುವ್ರಜವಾಗಳಾಸ್ಯದಿಂ (ಕ)
ತುರುವ್ರಜವಾಗಳಾಸ್ಯದಿಂ (ಮೊಅ) ೬. ಪ್ರತಿಘೋಷಿತಿ (ಕಗ)

ಬಿದುವೋ ಕೂಟಮೋ ಕರ್ಣತಾಳಮೋ ಪತತ್ರಕ್ಷೇಪಮೋ ನಿರ್ಗಲ
 ನ್ನದಮೋ ನಿರ್ಝರಮೋ ಲಲಾಟಮೋ ಶಿಲಾವಿಸ್ತಾರಮೋ ಕಣ್ಣಕೆಂ
 ಪೊ ದವಜ್ವಾಲೆಯೋ ಮೆಯ್ಯ ಕರ್ಪೂ ಕರಿಕೋ ಪೇರಾನೆಯೋ ವಜ್ರಗೊ
 ಡ್ದಿದ ನೀಲಾದ್ರಿಯೋ ಪೇಟೆದೆಂಬಿನಮಗುವಾದತ್ತು ಮತ್ತೊಂದಿಭಂ ಟ

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಟೊಂದು ನೀರೈರೆಗೆಯ್ದಿದ್ದು ಬಟಿಯಂ

ಸರಿಯೆ ಝಷಾಳಿ ಸಂಭ್ರಮಕರಂ ಮಕರಂ ಮಕರಂದರೇಣುಗಳ್
 ಪರೆಯೆ ಕಲಂಕೆ ಕೂಡೆ ಕಮಲಂ ಕಮಲಂ ಕಮಲಂ ಮಹೋರ್ಮಿ ಪೊ
 ಗೆರೆ ಪೊಳಮುಟ್ಟುಭಂ ಬಿನದದಿಂ ನದದಿಂ ನದದಿಂದ್ರವಜ್ರನಿ
 ಪೂರವೇಳಿಗಿತ್ತಿಭಾಪಘನವಂ ಘನವಂ ಘನವಂಶಜಾಲವಂ ೯

ಒಡಗೊಂಡುಯ್ಯೊಂದು ಪದ್ಮಾಕರಹಿಮಜಲಮಂ ಕೊಂಡು ಮೇಲೊಟ್ಟ ತಣ್ಣಂ
 ಪಡೆದಂಭೋಜಾತಪತ್ರಂಗಳ ಕೊಡೆವಿಡಿದಲ್ಲಿ ನಿಕುಂಜ ಸ್ಥಳಕ್ಕು
 ಯುಡಿದತ್ತುತ್ತುಲ್ಲಮಂ ಸಲ್ಲಕಿಯೆಳೆದಳಿರಂ ಪೇಚಕಸ್ಥಾನಮಂ ಕೈ
 ದುಡುಕುತ್ತಾಘ್ರಾಣಿಸುತ್ತಂ ನಸೆಗನುವಶಮಾಗಿದ್ದುಂದೊಂದಿಭೇಂದ್ರಂ ೧೦

ದೇವತೆಯು ತನ್ನ ಕಯ್ಯಿಂದ ಹಾಕುವ ಮಾಂಸಬಲಿ, ಹೋಮದ್ರವ್ಯ ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೮. ಮತ್ತೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಆನೆಯು ಇಂದ್ರನನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ನೀಲಪರ್ವತದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆನೆಯ ಕುಂಭವು ಗಿರಿಶಿಖರದಂತೆಯೂ, ಕಿವಿಗಳು ಪರ್ವತದ ರೆಕ್ಕೆಗಳಂತೆಯೂ, ಸುರಿಯುವ ಮದಧಾರೆಯು ಗಿರಿಯ ಝರಿಯಂತೆಯೂ, ಹಣೆಯು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಬಂಡೆಯಂತೆಯೂ, ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣು ಬೆಟ್ಟದ ಬೆಂಕಿಯಂತೆಯೂ ಮೈಯ್ಯ ಕಪ್ಪು ಸುಟ್ಟ ಕರಿಕಿನಂತೆಯೂ ಇದ್ದಿತು. (ಆದ್ದರಿಂದ ಆನೆ ಪರ್ವತದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು.) ವ|| ಅದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಆನೆಯೊಂದು ಕೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಲು, ೯. ಮೀನುಗಳ ಗುಂಪೂ ಮೊಸಳೆಯೂ ತ್ವರೆಯಿಂದ ಓಡಿದುವು. ಮಕರಂದರೇಣುಗಳೂ ನೀರಿನ ಮೇಲಿನ ಕೊಳೆಯೂ ಹರಡುವಂತೆಯೂ ನೀರೂ ಕಮಲಗಳೂ ಕಲಕುವಂತೆಯೂ ಆಗಿ, ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಅಲೆಗಳು ಏಳುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಬಂದು ವಿನೋದದಿಂದ ವಜ್ರಾಯುಧದ ಧ್ವನಿಯಂತೆ ಘೀಂಕರಿಸುತ್ತ ಘನವಾದ ಬೆನ್ನೆಲುಬುಗಳುಳ್ಳದೂ ದೊಡ್ಡದೂ ದೃಢವಾದುದೂ ಆದ ಮತ್ತೊಂದು ಆನೆಯ ಮೈಮೇಲೆ ಎರಗಿತು. ೧೦. ಒಂದು ಸಲಿಗವು ಹೆಣ್ಣಾನೆಯನ್ನು ಸಂಗಡ ಒಂದು ತಾವರೆಯ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ತಣ್ಣಗಿರುವ ನೀರನ್ನು ಅದರ ಮೈಮೇಲೆ ಸುರಿದು ಕೆಂಪುಮಾಡಿ, ತಾವರೆಯಲೆಗಳ ಕೊಡೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಳ್ಳಿಯ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಆನೆಬೇಲದ ಎಳೆಚಿಗುರನ್ನು

೧. ಅದಲ್ಲದೆಯುಮೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಬೇಟೆ ನೀರ್ಸೆಳೆಗೆಯ್ದಿದ್ದ ತಾಣದೊಳ್ (ಖ)

೨. ಸ್ಥಳಕ್ಕುಯ್ಯುಡಿದುತ್ತುಲ್ಲಮಂ (ಕಗ)

ಒರ್ಮೆ ವನಸ್ಥಳೀಕಮಲಪಾಂಸುವನಿಂಬೆನೆ ^೧ಮೆಯ್ಯೊಳೊಟ್ಟುಕೊ
 ಲ್ಲೊರ್ಮೆ ಕರಾಗ್ರಮಂ ನೆಗಪಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂ ^೨ಪರಿವೊರ್ಮೆ ಶೈಲಸಿಂ
 ಧೂರ್ಮಿಗೆ ಬೆರ್ಚ ತಾಯ್ವಿಡಿಯ ಸೋಂಕಿನೊಳೊಯ್ಯನೆ ಸೋಂಕಿ ^೩ನಿಲ್ಲಮು
 ದೊರ್ಮೆಯುಮೊಪ್ಪಿ ತೋಟಿ ಕಲಭವೃಷಮಿದುರ್ದದೊಂದು ತಾಣದೊಳ್ ೧೧

ವ|| ಮತ್ತಮೊಂದವಿರಳಮಾದ ಸರಳವನದೊಳ್

ಉಗುವೆಂಟುಂ ಮದವೆತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿ ^೪ವಿಸರಚ್ಚೇತ್ತಾರ ಭೀರುಸ್ವರಂ
 ಮಿಗೆ ಬಾಯಂ ಬಡೆ ಕೆಯ್ಯನಿಟ್ಟು ಸುಗಿವನ್ನಂ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತೆಯ್ವಿ ಮು
 ತ್ತುಗಳೆತ್ತಂ ಬಿದುವಿಂ ಸ್ವರೌದ್ರರಸಬಿಂದುಶ್ರೇಣಿವೊಲ್ ಸೂಸೆ ದಂ
 ತಿಗಳಂ ಸೀಳ್ಳು ಸಿಲುಂಬುಳಾಡಿದುದೊಂದುತ್ಕಂಠಕಂಠೀರವಂ ೧೨

ವ|| ಮತ್ತಮೊಂದು ಗಿರಿಪರೀದೇಶದೊಳ್

ಗಟೆವೊಯ್ಯದೆ ಕಣ್ಣೆಳೆಯದೆ
^೫ತಿಲುಳಿಂ ತನ್ನೊಡೆದ ತತ್ತಿಯೊಳ್ ಭೇರುಂಡಂ
 ಪೊಳಿಮಡಲದೊಂದು ಶರಭಂ
 ಬಟಿತೋಡಿತು ಸತ್ವನಿಧಿಯ ಶೈಶವಮಿಳಿದೇ ೧೩

ವ|| ಆ ಮಹಾಗಹನಮಥ್ಯದೊಳ್

ಕಿತ್ತುಕೊಟ್ಟು, ಅದರ ಯೋನಿಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸೊಂಡಿಲಿಂದ ಮುಟ್ಟುತ್ತ, ಮೂಸಿನೋಡುತ್ತ
 ಕಾಮಪೀಡಿತವಾಗಿದ್ದಿತು. ೧೧. ಅದೊಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆನೆಯ ಮರಿಗಳು
 ನೆಲದಾವರೆಯ ಹೂವಿನ ಧೂಳನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಎರಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸೊಂಡಿಲನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು
 ಓಡುತ್ತಾ ಗಿರಿನದಿಗಳ ಅಲೆಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ, ತಾಯಿಆನೆಯ ಮೈಸೋಕಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತ
 ಮುದ್ದುಬೀರುತ್ತಿದ್ದವು. ವ|| ಮತ್ತೊಂದು ಒತ್ತಾದ ಸರಳವೃಕ್ಷದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ,
 ೧೨. ಒಂದು ಅತಿಕುತೂಹಲವುಳ್ಳುದೂ ಮೇಲೆತ್ತಿದ್ದ ಕತ್ತುಳ್ಳುದೂ ಆದ ಸಿಂಹವು ಅದಕ್ಕೆ
 ಸಿಕ್ಕಿದ ಆನೆಗಳು ಹೆದರಿ, ಮದೋದಕವೆಂದು ತಟ್ಟನೆ ನಿಂದು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಸೊಂಡಿಲನ್ನೂ
 ಬಾಯೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಕ್ರೂರವಾಗಿ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಅದು ಮೇಲೆರಗಿ
 ಆನೆಗಳನ್ನು ಸೀಳಿ ತನ್ನ ರೌದ್ರರಸಬಿಂದುಗಳ ಸಮೂಹದಂತೆ ಕುಂಭದಿಂದ ರಕ್ತಮೌಕ್ತಿಕಗಳು
 ಎಲ್ಲಕಡೆಗೂ ಚೆಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಚೆಲ್ಲಾಟವಾಡುವಂತೆ ಕೊಂದಿತು. ವ|| ಮತ್ತೊಂದು
 ಗಿರಿಯ ಗುಹೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ೧೩. ಗಂಡಭೇರುಂಡಪಕ್ಷಿಯ ಮೊಟ್ಟೆಯೊಂದು
 ಒಡೆಯಿತು. ಪಿಂಡದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಗರಿಯೇ ಹುಟ್ಟದೆಯೂ ಕಣ್ಣನ್ನೇ ತೆರೆಯದೆಯೂ
 ಇರುವ ಮರಿಯು ಹೊರಬಂದಿತು. ಆ ಮರಿಯನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಬೆದರಿದ ಶರಭ

೧. ಮೆಯ್ಯೊಳೊಟ್ಟುಕೊಂಡೊರ್ಮೆ (ಮೊಲ) ೨. ಪರಿದೊರ್ಮೆ (ಕಖಿಗ)
 ೩. ನಿಲ್ಲವೊರ್ಮೆಮೆಯುಮೊಪ್ಪಿತೋಟಿ (ಕಗ) ನಿಂದುಮೊರ್ಮೆಮೆಯುಮೊಪ್ಪಿತೋಟಿ (ಮೊಲ)
 ೪. ವಿಸರಂ ಚೇತ್ತಾರ ಭಿನ್ನಸ್ವರಂ ಮಿಗೆ ಬಾಯೊಳ್ (ಕಗ) ೫. ತಿರುಳಿಂದಂದೊಡೆದು (ಖ)

ಮರೆದಿಂದಾ ಸರ್ಪನಂ ಹಸ್ತಿಯೆ ಪಿಡಿದುದುವಾ ಸರ್ಪನಂ ಹಸ್ತಿಯಂ ಕೇ
 ಸರಿ ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂ ಪೊಯ್ಯುಗಿಬಗಿದುದುವಾ ಸರ್ಪನಂ ಹಸ್ತಿಯಂ ಕೇ
 ಸರಿಯಂ ಸಿಂಹಾರಿಯೆಂಟುಂಪದನಿಡಿದುದಾ ಸರ್ಪನಂ ಹಸ್ತಿಯಂ ಕೇ
 ಸರಿಯಂ ಸಿಂಹಾರಿಯಂ ತುಂಡದೊಳೆ ಪಿಡಿದು ಪಾಟೆತ್ತು ಭೇರುಂಡನಾಗಳ್ ೧೪

ಪರಿ ಬೆಂಬತ್ತೆಯ್ತು ನಾಯಂ ಬಿಡು ನಡೆಯಿಸು ದೀಪಂಗಳಂ ಪಾಸಮಂ ವಾ
 ಗುರೆಯಂ ಬೀಸಾಂಕೆಗೊಳ್ಳಾದಿಸು ಪೊಣದಿಟೆ ಕೊಲ್ಲೆಂಬ ಘೋರಸ್ವನಂ ಪೊ
 ಣೆರೆ ವನ್ಯಪ್ರಾಣಿಗಳ್ಳಂತಕನ ಪಡೆಯೆ ದಾಳಿಟ್ಟವೋಲ್ ಬೇಡರಿದರ್
 ಪರುಪಾಕಾರರ್ ವನಾಂತಸ್ತಮಿರಮೆ ಶಬರವ್ರಾತಮಾಯ್ತೆಂಬಗುವಿಂ ೧೫

ಪಾಸದ ನೇಣ್ಗಳಂ ಪೊಸೆವ ಜಾಲಮನೊಪ್ಪರೆ ಮಾಲ್ಟ ಕಲ್ಲಿಯಂ
 ಕಾಸಿನ ಕಂಬಿಯಂ ಸಮೆವ ಮಾರ್ಗಣಮಂ ಗಟೆಗಟ್ಟುತಿರ್ಪ ಬಿ
 ಲ್ಲಿಸುವ ಬಾಣಮಂ ತಿರುಪಿ ತೀರ್ದುವ ಮಾರ್ತಿರುವಂ ತೊಡರ್ಚಿ ನೋ
 ಟ್ತಾ ಸಹಜಕ್ರಿಯಾವನ ವನೇಚರರಿಂ ಬಗೆಗೊಂಡುದಾ ವನಂ ೧೬

ಕಮಲಜನಿಲ್ಲಿ ಬಯ್ಯನೊಲವಿಂ ಕುಮುದೇಕ್ಷಣವಜ್ರದಂತವಿ
 ದ್ರುಮರದನಚ್ಚದಂಗಳನಮರ್ಚಿದ ಜಂಗಮನೀಲಪುತ್ರಿಕಾ
 ಸಮಿತಿಯನೆಂಬನಂ ಮಿಸುಪ ಕಣ್ ಸುಲಿಪಲ್ಲರುಣಾಧರಂ ಸಕಾ
 ಳಿಮತನುಲೇಖೆಯೊಪ್ಪರೆ ಪುಳಿಂದಿಯರಿದರ್ದೊಂದು ತಾಣದೊಳ್ ೧೭

(ಎಂಟು ಕಾಲಿನಮೃಗ)ವೊಂದು ಓಡಿಹೋಯಿತು! ಶೌರ್ಯನಿಧಿಯ ಬಾಲ್ಯವು
 ಕಿರಿದಾದೀತೇ? ವ|| ಆ ದೊಡ್ಡಕಾಡಿನ ನಡುವೆ ೧೪. ಮರದ ಮೇಲಿದ್ದ ಸರ್ಪವೊಂದನ್ನು
 ಆನೆಯು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತು. ಸರ್ಪಸಹಿತವಾಗಿ ಆ ಆನೆಯನ್ನು ಒಂದು ಸಿಂಹವು
 ಕೋಪಾಡಂಬರದಿಂದ ಹೊಡೆದು ಸೀಳಿ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನವಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ಅವು ಮೂರನ್ನೂ
 ಶರಭವು ತನ್ನ ಎಂಟು ಕಾಲುಗಳಿಂದಲೂ ಇರಿಯಿತು. ಆ ಮೂರರಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶರಭನನ್ನು
 ಗಂಡಭೇರುಂಡವು ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹಾರಿತು. ೧೫. ಕಾಡಿನೊಳಗಿನ ಕತ್ತಲೆಯೇ
 ಬೇಡರ ಗುಂಪಾಗಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಕಪ್ಪಾಗಿ ಕಠಿನರಾಗಿರುವ ಬೇಡರು ವನದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ
 ಮೇಲೆ ಯಮನ ಸೇನೆಯೇ ದಾಳಿಯಿಟ್ಟಂತೆ “ಓಡು, ಬೆನ್ನು ಹತ್ತು, ನಾಯನ್ನು ಬಿಡು,
 ದೀಹ (ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಸಾಕಿರುವ ಕ್ರೂರಮೃಗ)ಗಳನ್ನು ನಡೆಸು, ಹಗ್ಗವನ್ನೂ ಬಲೆಯನ್ನೂ
 ಬೀಸು ತಡೆಹಿಡಿ, ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಬಾಣದಿಂದ ಹೊಡಿ, ಹೋರಾಡಿ ಇರಿ” ಎಂಬುದೇ
 ಮೊದಲಾದ ಘೋರಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹರಡುತ್ತ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ೧೬. ಹಗ್ಗದ
 ಹುರಿಗಳನ್ನು ಹೊಸೆಯುವ, ಬಲೆಯನ್ನು ತಮಗೆ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವ,
 ಒಲೆಯ ಚೀಲವನ್ನೂ ಲೋಹದ ಸರಗಳನ್ನೂ ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಾಡುವ, ಬಾಣಕ್ಕೆ ಗರಿಗಳನ್ನು
 ಕಟ್ಟುವ, ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಬಾಗಿಸುವ, ಬಾಣವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಾಡುವ, ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಬೇರೆ
 ಹೆದೆಯನ್ನು ತೊಡಕಿಸಿ ನೋಡುವ, ಸಹಕರಿಸಿ ಒಂದಾಗಿ ಸಹಜವಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ

ತೋರಬದಿಮುತ್ತುನ ನವ
ಹಾರದ ಕೆಂದಳಿಗಳೆಡೆಯ ವನಚರಿಯೊರ್ವಳ್
ತಾರಾವಳಿಯಿಂ ನವಸಂ
ಧ್ಯಾರಾಗದೊಳೆಸೆವ ನಿಲೆಯನನುಕರಿಸಿದಳ್

೧೮

ಲಲಿತಲತಾಕಟುತರುವು
ನಿಲನಮಿದೆಂಬಂತೆ ಶಬರದಂಪತಿಗಳ್ ಕೋ
ಮಲಿಮಕತೋರಿಮರುವಿಗೆ
ನೆಲೆಯೆನಿಸಿದರಸದೃಶಕ್ರಿಯಾ ಪಟುಗಾತ್ರರ್

೧೯

ಉದುರ್ವೋಯ್ಲಿತನ ಮೆಯ್ಯೊಳಿ ಪುಲಿಯ ಪೊಯ್ಲಿಂದಾದುದೆಂದೋಪವಳ್
ಬಗೆವಂತನೈವಧೂರತೋತ್ಸವನಖಾಂಕಾನಿಕಮಂ ವಂಚಿಪು
ಜ್ಜುಗದಿಂದಂ ಪಿಡಿದೊಂದು ಪೆರ್ಬುಲಿಯನೊರ್ವಂ ಕಕ್ಷದಿಂಬೊತ್ತಿ ತ
ನ್ನ ಗೃಹಕ್ಕೆತ್ತರುತ್ತಿದನೊಂದೆಡೆಯೊಳುದ್ದಿದ್ಧಿವರಂ ಧೀವರಂ

೨೦

ಕರಿ ಪೊಣರ್ದಕ್ಕಲಂ ಮಲೆತು ಪೆರ್ಬುಲಿ ಪಾಯ್ಗಿಯಲ್ಲೆ^೧ ದೋಣಿವಿ
ಯ್ದರದ ಪಿಸುಟ್ಟ ಪೆರ್ದೊಡೆಯ ನುಗಿದ ದಂಡೆಯ ಭಂಗಿ ರೌದ್ರಮಾ
ಗಿರೆ ನೆಲೆ^೨ ಮೂಱು ಬೇಂಟೆಯುಮನಾಡಿ ತದಾಮಿಪಭಾರದಿಂದೆ ಜೀ
ರ್ಗರೆಯುತೆ^೩ ಮಾಂಸವಾಂತೊಲವಿನಿಂ ಬರುತ್ತಿದನದೊರ್ವ ಲುಬ್ಧಕಂ

೨೧

ಬೇಡರಿಂದ ಆ ವನವು ತುಂಬಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ೧೭. ಆ ಕಾಡಿನ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನೈದಿಲೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣೂ ವಜ್ರದಂತಿರುವ ಹಲ್ಲೂ, ಹವಳದಂತಿರುವ ತುಟಿಯೂ ಬಹಳ ಕಪ್ಪಾದ ದೇಹವೂ ಉಳ್ಳ ಬೇಡಿತ್ತಿಯರು, ಬ್ರಹ್ಮನು ನೈದಿಲೆಯ ಕಣ್ಣೂ ವಜ್ರದ ಹಲ್ಲೂ ಹವಳದ ತುಟಿಯೂ ಇರುವ ಹಲವು ನೀಲರತ್ನದ ಬೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಸಂಚರಿಸುವಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿರುವವರಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ೧೮. ಬಿದಿರಿನಲ್ಲುದಿಸಿದ ದಪ್ಪಮುತ್ತುಗಳ ಹೊಸದಾದ ಹಾರವನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಕೆಂಪುಚಿಗುರನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಬೇಡಿತ್ತಿಯೊಬ್ಬಳು ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲೆಯಿಂದಲೂ ಹೊಸ ಸಂಜೆಗೆಂಪಿನಿಂದಲೂ ಒಪ್ಪುವ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದಳು. ೧೯. ಲಲಿತವಾದ ಬಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಕಠಿನವಾದ ಮರಗಳ ಸಮ್ಮಿಲನ ಇದು ಎನ್ನುವಂತೆ ಅಸಮಾನ ಕಾರ್ಯಸಾಧನಸಮರ್ಥರಾದ ಬೇಡರ ದಂಪತಿಗಳು ಕೋಮಲತೆ ಕರೋರತೆಗಳ ಎಳ್ಳಿಗೆ ನೆಲೆಯೆನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲಿ ೨೦. ಪರಸ್ತ್ರಿಯೊಡನೆ ರತ್ನೀಡೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ಬೇಡನೊಬ್ಬನು ನಖಿಕ್ಷತಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಹುಲಿಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಆಗಿರುವ ಗಾಯಗಳೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ವಂಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಹುಲಿಯೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ೨೧. ಬಹಳ ಗಟ್ಟಿಗನಾದ ಬೇಡನೊಬ್ಬನು, ಆನೆಯು ಹೋರಾಡಿಯೂ,

೧. ಲತಾಕಂಟಕತರುಮಿಲನಮಿದೆಂಬಂತೆ (ಕಗ) ೨. ನೆಲೆಯೆನಿಸಿದ ಸುರತವಿಕ್ರಿಯಾ (ಕಗ)
೩. ದೋಣಿವಿದುರದಸಿವಿಟ್ಟ ಪೆರ್ದೊಡೆಯ (ಖ) ೪. ಮತ್ತಕಾಸಿಯೊಲವಿಂ

ವ|| ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೋಳ್

ತೊರೆದ ಕುಚಂಗಳಿಂದೆ ಕೊಣಸಂ ನಸೆಯಿಂ ಮೃಗಮಂ ಕುರಂಗಿ ಸಾ
ತರಲೆಡೆಗೊಂಡು ಭಲ್ಲದಿನೆರಬ್ಬಡಿಯಾಗಿ ಕಿರಾತನೆಚ್ಚೊಡಂ
ತರಿಸದೆ ಪುಲ್ಲೆ ಸಾರ್ಚಿ ಮೆಲೆಯಂ ಮೊಲೆಯಂ ನೆರೆದೇಣನಂ ಬಟೆ
ಕೈರಡುಡಿಯಾಯ್ತು ಕೇವಲಮೆ ದೇಹಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಮೋಹಬಂಧನಂ

೨೨

ಹರಿಣನನಾರ್ದಿಸಲ್ಕೆ ಶಬರಂ ಶಬರಪ್ರಿಯಕಾಂತೆ ಬಂದು ಬಿ
ಟ್ಟಿರಲೆಯನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಮಿರಲಾಕೆಯ ಕೇಕರಕಾಂತಿಜಾಲದಿಂ
ಪರಿವೃತವಾಗಿ ತನ್ಮೃಗವದೇಂ ಪಡೆದತ್ತೊ ಮೃಗಾಂಕಮಂಡಲಂ
ಧರೆಗವರ್ತೀರ್ಣಮಾದುದೆನಿಪೊಂದಭಶಂಕೆಯನೊಂದು ತಾಣದೊಳ್

೨೩

ತರುಣತಮಾಲಲತೌಘದ
ಪೊರೆಯೋಳ್ ಗೇಯಸ್ವನಾನುಮಿತತನುಲತೆಗಳ್
ಕರಮೆಸೆಯ ಗೇಯಗೋಷ್ಠಿಗೆ
ನೆರೆದಿದರ್ ಪುಳಿಂದಕಾಂತೆಯರ್ಕಳೊಳೊರ್ವಳ್

೨೪

ಹಾಡುಹಂದಿ ಗರ್ವದಿಂದೆ ನುಗ್ಗಿಯೂ, ದೊಡ್ಡ ಹುಲಿಯು ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಪರಚಿಯೂ
ಆಗಿರುವ ತನ್ನ ಎದೆಯ ದೋಣಿಯಂತಿರುವ ಗಾಯದ, ಸೀಳಿರುವ ತೊಡೆಯ ನುಗ್ಗಿದ
ರೀತಿಯು ಭಯಂಕರವಾಗಿದ್ದರೂ ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಮೂರು ಬೇಟೆಯನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಆಡಿ
ಅವುಗಳ ಮಾಂಸವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಭಾರದಿಂದ ಜೀರೆಂದು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತ
ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ಮತ್ತೊಂದು ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ೨೨. ಹೆಣ್ಣು
ಜಿಂಕೆಯು ಹಾಲಿಳಿದ ಮೊಲೆಗಳುಳ್ಳದಾಗಿ ಮರಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುತ್ತಲೂ ಕಾಮದಿಂದ
ಗಂಡುಜಿಂಕೆಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತ ಇದ್ದಿತು. ಆ ಸಮಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಕಿರಾತನೊಬ್ಬನು
ಭಲ್ಲದಿಂದ ಆ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಎರಡು ತುಂಡಾಗುವಂತೆ ಹೊಡೆದನು. ಆದರೂ ಅದು
ಮರಿಯ ಬಾಯಿಗೆ ಮೊಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಗಂಡುಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಸೇರಿಯೂ ಬಳಿಕ ಎರಡು
ತುಂಡಾಯಿತು. ದೇಹಗಳಿಗೆ ಸಂಸಾರ ಮೋಹಬಂಧನವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದೇ!
೨೩. ಬೇಡನೊಬ್ಬನು ಒಂದು ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಹೊಡೆದನು. ಅವನ
ಪ್ರಿಯಕಾಂತೆಯು ಬಿದ್ದ ಆ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಓರೆನೋಟದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ
ಕಾಂತಿಮಂಡಲವು ಜಿಂಕೆಯ ದೇಹದ ಸುತ್ತಲೂ ಹರಡಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಮೃಗಾಂಕ
ವಾದ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವೇ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದು ಬಂದಿದೆಯೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆ
ಯಾಗುವಂತೆ ಆಯಿತು. ೨೪. ಎಳೆಯ ಹೊಂಗೆಯ ಗಿಡಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಹಾಡುವ

ತುಱುಗೆವೆಗಣ್ಣ ಕಾಂತಿ ಮರಗಟ್ಟಲೆಯಂ ಬೆದಲಟ್ಟೆ ತೊಂಡೆವಾ
ಯ್ತೆ ಕಿಸುಸಂಜೆವೀಳಿ ದಶನಾಂಶು ನವಾಮೃತಪೂರವೆಂಬಿನಂ
ಪೊಲಮಡೆ ಸಿಂಗವಾನೆ ಪುಲಿ ಪುಲೆ ನವಿಲ್ ಫಣಿ ತಮ್ಮ ವೈರಮಂ
ಮಲೆದೊಡನಾಲಿಸಲ್ ಶಬರಿ ಪಾಡಿದಳಚ್ಚುತನಂಕಮಾಲೆಯಂ

೨೫

ವ|| ಅಂತು ಮನೋಹರಮಾದ ಗಹನಮಂ ದಾಂಟಿ ಧರಣೀಧರಕಟಕಂ ರೈವತ
ಧರಣೀಧರಕಟಕಮಂ ಮುಟ್ಟೆವರೆ

ಹರಿ ಗೋಲಾಂಗೂಲ ಡೋಲಾಯಿತತರುವಿಟಪಂ ನಿಘೃಣವ್ಯಾಘ್ರಭೀತಿ
ಸ್ಫುರಿತತ್ವಂಗನ್ಮಗೌಘಂ ಜಲದಜಗರಪೂತ್ಕಾರವಾತ ಸ್ಫುಟದ್ಗ
ಹ್ವರಗರ್ಜಾಘ್ರಿಹನಿದಾರಿತ ಮದಗಜಕುಂಭಸ್ಥಳೋನುಕ್ತವುಕ್ಕೋ
ತ್ಕರಗುಂಜಾಪುಂಜ ಕಿಮ್ಮಿರಿತಕಟಕಮಗುವಾರ್ದುದುರ್ವಿಭರೇಂದ್ರಂ

೨೬

ತ್ರಿದಶನಗೇಂದ್ರಂ ಧನುವಾ
ದುದು ಪಶುಪತಿಗಲ್ಪಮುನಿಗೆ ಸೆಡೆದುದು ವಿಂಧ್ಯಂ
ಸದೃಶಮೆ ಬಣ್ಣಂ ಪೆಂಪಿಂ
ಗಿದಲೋಳೆನಲ್ ತಳೆದುದಚಲವತ್ಸುನ್ನತಿಯಂ

೨೭

ಬೇಡಿತಿಯರನ್ನು ಅವರ ಹಾಡಿನ ಸ್ವರದಿಂದ ಬೇಡಿತಿಯರು ಎಂದು
ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಹಾಗೆ ಗಾನಗೋಷ್ಠಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ಬೇಡರ ಹೆಂಡಿರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು
೨೫. ಒತ್ತಾದ ರೆಪ್ಪೆಯ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಮರಗಟ್ಟಲೆಯನ್ನು ಬೆದರಿಸುತ್ತಲೂ,
ತೊಂಡೆಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ತುಟಿಯ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಸಂಜೆಯ ಕೆಂಪನ್ನು ಮೀರಿಸುತ್ತಲೂ
ಹಲ್ಲಿನ ಹೊಳಪಿನಿಂದ ಅಮೃತಧಾರೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುವಂತೆಯೂ ಇದ್ದು ಕೃಷ್ಣನ ಬಿರುದು
ಮಾಲೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಡಿದಳು. ಅದನ್ನು ಸಿಂಹವೂ ಆನೆಯೂ ಹುಲಿಯೂ
ಹುಲ್ಲೆಯೂ ನವಿಲೂ ಹಾವೂ ಪರಸ್ಪರ ವೈರವನ್ನು ಮರೆತು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದವು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಮನೋಹರವಾದ ಕಾಡನ್ನು ದಾಟಿ, ಕೃಷ್ಣನ ಸೇನಾಸಮೂಹವು ರೈವತಗಿರಿಯ
ತಪ್ಪಲುಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ಬಂದಿತು. ೨೬. ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ
ಕೋತಿಗಳು ಮರಗಳ ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲಿನಂತೆ ತೂಗಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದ
ಕ್ರೂರವಾದ ಹುಲಿಗಳ ಭಯದಿಂದ ಬೆವರು ನವಿರೆದ್ದು ಮೃಗಗಳು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು.
ಮುದಿ ಹೆಬ್ಬಾವುಗಳ ಉಸಿರಿನ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಗುಹೆಗಳು ಒಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು.
ಗರ್ಜಿಸುವ ಸಿಂಹಗಳು ಸೀಳಿದ ಮದಗಜಗಳ ಕುಂಭಸ್ಥಳದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸುರಿದ
ಉತ್ತಮವಾದ ಮುತ್ತುಗಳ ಮತ್ತು ಗುರುಗುಂಜಿಗಳ ವಿಚಿತ್ರಕಾಂತಿಯು ತಪ್ಪಲು
ಪ್ರದೇಶವನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣನ ಕಟಕವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಿತು. ಹೀಗೆ ಆ ಪರ್ವತವು ಭಯಂಕರ
ವಾಗಿದ್ದಿತು. ೨೭. ಮೇರುಗಿರಿಯು ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಬಿಲ್ಲಾಯಿತು. ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತವು ಸಾಮಾನ್ಯ

ಬೆಳೆದ ಶಿಖಂಡವಳ್ಳಿಯೆ ಕೇಸರಿ ಸೀಳೆ ಸಮೀರಪಾತವ
ಗ್ಗಲಿಸೆ ಪುಳಿಂದರಾದಿಸೆ ಸಿಡಿಲ್ಗುತಂದುವು ಪುಷ್ಪಸಾಯಕಂ
ಗಳ ಪೊಗರ್ವಟ್ಟು ಚಂದ್ರಿಕೆಯ ಬಿಟ್ಟಿಳಮಿಂಚಿನ ತತ್ತಿತಾರಕಂ
ಗಳ ಮಲೆಯೆಂಬ ವಾರಧರವಾರಣವೇಣುವರಾಹಮೌಕ್ತಿಕಂ

೨೮

ಮದಗಜಗಂಧದುದ್ದೇಶಕೆ ಭೋಂಕನೆ ಲಂಘಿಸಿ ಚಂದ್ರಕಾಂತಕೂ
ಟದ ಕೆಲದಲ್ಲಿ ನಿಂದಿಭದುದಗ್ರತನುಪ್ರತಿಬಿಂಬಮಂ ಮದೇ
ಭದ ತನುಗೆತ್ತು ಪಾಯ್ತು ಶಿಲೆಯಂ ಮೃತವಾದುದಿಭದ್ವಿಷಂ ಬದುರ್ಗಂ
ಕಿದುದಿಭಮಂತೆ ನಿರ್ಮಲರ ಸನ್ನಿಧಿ ಮಾಯ್ಯನುಪಾಯನಾಶಮಂ

೨೯

ಬೆಳಗಂ ಪಸರಿಸುವರುಣೋ
ಪಳದೊಳ್ ಮೃಗಿ ನಿಲೆ ಬವಾಗ್ನಿ ಮುಸುಕಿದುದದನೆಂ
ದೊಳಣಿ ಮೃಗಮಿತ್ತಲಸುನಂ
ಕಳೆದತ್ತು ವಿವೇಕಮುಂಟೆ ಮೋಹಾಕುಲರೋಳ್

೩೦

ಮರೆಯನೆರೆಗೊಂಡು ಮಣಿವ
ಟ್ಟರೆಯರೆ ಕಾಯ್ದುರಿವ ಸೂರ್ಯಕಾಂತದಿನೆಟ್ಟ
ತ್ತಿರದೋಡಿದುದಜಗರವ
ಸ್ಥಿರಗುಣನಾಶ್ರಯದೊಳಾರುಮಿರಲಣಿದಪರೇ

೩೧

ಮುನಿಯಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಗೆ ಹೆದರಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿತು. ಅವು ಘನತೆಯಲ್ಲೂ ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸಮವೇ! ಅಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ರೈವತಗಿರಿಯು ಅತ್ಯುನ್ನತವಾಗಿದ್ದಿತು. ೨೮. ಉನ್ನತವಾದ ಗಿರಿಶಿಖರವು ಚುಚ್ಚಿದುದರಿಂದಲೂ ಸಿಂಹವು ಸೀಳಿದುದರಿಂದಲೂ ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತವು ಹೆಚ್ಚಾದುದರಿಂದಲೂ ಬೇಡರು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮುತ್ತುಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೋಡದಿಂದಲೂ ಆನೆಗಳ ಕುಂಭಸ್ಥಲದಿಂದಲೂ ಬಿದಿರುಗಳಿಂದಲೂ ಹಂದಿಗಳಿಂದಲೂ ಸಿಡಿದು ಉದುರಿದವು. ಅವು ಮನ್ಮಥನ ಕಾಂತಿಯ ಬೊಟ್ಟುಗಳು, ಚಂದ್ರಿಕೆಯ ಬೀಜಗಳು, ಎಳೆಮಿಂಚಿನ ಮೊಟ್ಟೆಗಳು, ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಮರಿಗಳು ಎಂಬಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿದವು. ೨೯. ಒಂದು ಆನೆಯು ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಿತು. ಅದರ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಆ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಿತು. ಒಂದು ಸಿಂಹವು ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನೇ ಆನೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕುಂಭವನ್ನು ಸೀಳಲು ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ತುದಿಗೆ ಹಾರಿ ಡಿಕ್ಕಿಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಸತ್ತಿತು. ನಿಜವಾದ ಆನೆಯು ಬದುಕಿತು! ನಿರ್ಮಲರ ಸನ್ನಿಧಿಯು ಅಪಾಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದಲ್ಲವೆ! ೩೦. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಬೆಳಕು ಹರಡುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯಕಾಂತ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಜಿಂಕೆಯು ನಿಂತಿದ್ದರೆ, ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕಾಡುಕಿಚ್ಚು ಮುಸುಕುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಹೆದರಿದ ಗಂಡುಜಿಂಕೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿತು! ಮೋಹಪೀಡಿತ ರಾದವರಿಗೆ ವಿವೇಕವಿರುವುದೇ? ೩೧. ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಾವು ಜಿಂಕೆಯೊಂದನ್ನು ನುಂಗಿ,

ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನಾಳಿಗೆ ಮರ
ಕತಾಶ್ವದೊಳ್ ಪಾಯ್ತು ಕಪಿ ಹತಾಶಂ ವನಸಂ
ಹತಿಗಮದಂಜಿದುದಾಶಾ
ಹತ ಮಾಡದೆ ತಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾಭಯಮಂ

೩೨

ಮೇದುರನೀಲಾಶ್ವಮನಂ
ಭೋದಭ್ರಾಂತಿಯೊಳೆ ನೋಡಿ ಕುಣಿದುವು ಶಿಖಿಗಳ್
ಆದರದಿಂದಂ ಹರ್ಷವಿ
ಪಾದಗುಣಂ ಭ್ರಾಂತಿಸಂಭವಂ ದೇಹಿಗಳೊಳ್

೩೩

ಕೊಳಸಂ ಬಳಸಿದ ವಜ್ರೋ
ಪಳದೊಳ್ ಮಾರ್ಪೊಳೆದು ಮಹಿಗಳಿರ್ಮಡಿಯಾದಂ
ತೆಳಸಿ ಬರೆ ಹಂಸಿ ಹರ್ಷಮ
ನೊಳೆ ಕೊಳ್ಳುದಪತ್ಯರಲ್ಲಿ ತಣಿವಿಲ್ಲಾರ್ಗಂ

೩೪

ವ|| ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಮಾಣಿಕೃಶಿಖರದ ಶೋಣಿ ಫೃಣಿಯ ಘನೀಭೂತವಾದಂತೆ
ಕೆಂಕಮಾದ ಕಂಕಲ್ಲಿವಲ್ಲಿಭವನದೊಳ್ ಕಾಮಕಲಹದಿಂದ ಕೆದಕಿದ ಕಿನ್ನರ ಕನ್ಯೆಯರ ಮುಡಿಯ
ಕೇದಗೆಯ ಕುತ್ತಂಗುಳಿಗಳಾಕೆಯರ ಕೇಕರಚ್ಚಟಿಗಳೆ ಕೆದಕಿ ನಿಂದಂತಿರಂದಂಬಡೆಯೆಯುಂ,
ಒಂದೆಡೆಯೊಳಿಂದ್ರನೀಲಮಣಿಚೂಳಿಕೆಯ ಮೇಚಕಮರೀಚಿಯ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಂತೆ ಕರ್ಪುವೀಡುವ
ಬಾಳತಮಾಳಗಳೋವರಿಗಳೊಳತನುಲೀಲೆಯುಂ ಸೂಸಿದ ಸಿದ್ಧನಾರಿಯರ ಕರ್ಣಪೂರಕುಮುದಂಗ

ಚಲಿಸದೆ ಮತ್ತಿನಿಂದ ಮಲಗಿದ್ದಿತು. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಶಿಲೆಯು ಕಾಯ್ದು
ಉರಿಯು ತಾಕಿದುದರಿಂದ ಎಚ್ಚಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಯಿತು! ಅಸ್ಥಿರ ಗುಣವುಳ್ಳವರ
ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಯಾರು ತಾನೆ ಇರಬಲ್ಲರು? ೩೨. ಪಚ್ಚೆಯ ಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದ
ವನವನ್ನು ನಿಜವಾದ ಕಾಡೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಆ ಮಣಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾರಿಹಾರಿ ಪೆಟ್ಟುತಂದು
ನಿರಾಶೆಯುಳ್ಳುದಾದ ಕಪಿಯು ನಿಜವಾದ ಕಾಡಿಗೂ ಅಂಜುವಂತಾಯಿತು. “ಆಶಾಭಂಗವು
ಸತ್ಯವಾದುದರಲ್ಲೂ ಮಿಥ್ಯೆಯೆಂಬ ಭೇದವನ್ನುಂಟುಮಾಡದೆ! ೩೩. ಸಾಂದ್ರವಾಗಿ
ಉಬ್ಬಿರುವ ನೀಲಮಣಿಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ನೋಡಿ, ಮೋಡವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ನವಿಲುಗಳು
ಆದರದಿಂದ ಕುಣಿಯಲು ತೊಡಗಿದವು. ದೇಹಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರ್ಷವಿಷಾದ ಗುಣಗಳು
ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಸಂಭವಿಸತಕ್ಕವು. ೩೪. ಕೊಳವನ್ನು ಬಳಸಿ ಇರುವ ವಜ್ರಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ
ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದ ತನ್ನ ಮರಿಗಳು ಎರಡರಷ್ಟಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಹಂಸಿಯು
ಸಂತೋಷಗೊಂಡಿತು. ಮಕ್ಕಳೆಷ್ಟಾದರೂ ಯಾರಿಗೂ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ವ|| ಮತ್ತೊಂದು
ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ರತ್ನಶಿಖರದ ಕೆಂಪುಹೊಳಪೇ ಗಟ್ಟಿಯಾದಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿರುವ
ರಕ್ತಾಶೋಕಲತೆಯ ಭವನದಲ್ಲಿ ರತಿಕಲಹದಲ್ಲಿ ಕೆದರಿದ ಕಿನ್ನರ ಕನ್ಯೆಯರ ಮುಡಿಯ
ಕೇದಗೆಯ ಚಿಕ್ಕವಸಳುಗಳು ಅವರ ಕಟಾಕ್ಷದ ಕಾಂತಿಗಳು ಹರಡಿ ನಿಂತಿರುವಂತೆ

೧. ವನಸಂಗತಿಗ (ಕಗ) ೨. ಕುಣಿದುವು (ಕಗ) ೩. ಕೊಂಡುದಪತ್ಯರಲ್ಲಿ (ಖ) ೪. ಫೃಣಿಯುಂ (ಕಗ)

ಳಾಕೆಯರ ದರಹಾಸದ್ಯುತಿಯೆ ಸೂಸಿದಂತೆಸೆಯುತ್ತಿರೆಯುಂ, ಮುಂತೊಂದೆಡೆಯೊಳ್
ಚಂದ್ರಕಾಂತದೊಡ್ಡುಂಗಲ್ಲಳ ಕಾಂತಿಯೆ ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದಂತವಿರಳಮಾಗಿ ಪೂತ ಚೂತಲತೆಯ
ಬಾಳೊಂಪದೊಳಲಂಪುವೆತ್ತ ಬೇಟದ ತೋಟಯಿಂದುದಿದುರ್ ಪರಿಕಲಿಸಿದ ವಿದ್ಯಾಧರಪುರಂಧಿಯರ
ಸಿರಿಖಂಡಪತ್ರಭಂಗಂಗಳಾಕೆಯರ ಶೃಂಗಾರರಸದ ಬಿಳಿಯ ತಿಳಿನೊರೆಯೆ ಪರಿಕಲಿಸಿ ಮಸುಳದಿದರ್
ಪರಿಯನನುಕರಿಸೆಯುಂ, ಮುಂದೆಯೊಂದೆಡೊಳ್ ಗರುಡೋದ್ಗಾರದ ಪಚ್ಚೆಯ ಗಂಡಶೈಲದ
ಪಸುವೆಳಗೆ ಮಂದೈಸಿದಂತೆ ಪಸುರ್ತ್ಸಸೆವ ಕದಳಿಕದಂಬದಿಲುಂಬನೊಳ್ ಸಪ್ತನಯಪ್ರಕೋಪದಿಂ
ಪರಿದು ಸಡಿಲ್ದ ಗಂಧರ್ವಗಣಿಕೆಯರ ಹಾರಮಂಜೇರಮಣಿಗಳಾಕೆಯರ ಲಾವಣ್ಯತೇಜದುರುಳಿಗಳೆ
ಸಿಡಿಲ್ದಿದರ್ ಭಂಗಿಯನನುಕರಿಸೆಯುಂ, ಒಂದೆಡೆಯೊಳ್ ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಯ ಶಿಲಾಪಟ್ಟಕಂಗಳ
ವಿರಳದೀಧಿತಿಯೆ ಕೊಳಂಗಟ್ಟ ತುಳುಂಕಾಡುವಂತೆ ತಿಳಿದೊಪ್ಪುವ ಸರೋವರದ ತಡಿಗಳೊಳ್
ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಿಂ ಚೆಲ್ಲಿದರ್ ಯಕ್ಷಯುವತಿಯರ ಕರಕಲಿತ ಕುಂಕುಮಂಗಳಾಕೆಯರ ಮನದನುರಾಗಮೆ
ಚೆಲ್ಲಿದುರ್ದೆಂಬ ಚೆಲ್ಲನವಟ್ಟಿಸೆಯುಮತಿರಮಣೀಯಮಾಗಿ

ತರುಕಾಂಡಂ ದೆಸೆಯಾನೆಗಳ್ಳೆ ಕಟಕಂಡೂವ್ಯಾಪ್ತಿಯಂ ಪಿಂಗಿಸು
ತ್ತಿರೆ ಕೂಟಂ ಸ್ಥಳಯಾನಮಂ ರವಿಹಯಂಗಳ್ಳೆಯೆ ರತ್ನಾಂಶು ಚ
ತ್ರರುಚಿಕ್ಸಾಮವಿತಾನವಂ ಕುಡೆ ನಭೋಗೇಹಕ್ಕೆ ತಾಳ್ದತ್ತು ಮೈ
ಹಿರವಂ ಕೇಳಿರಸಾರ್ಥವಿಶ್ರಮಿತ ನಾನಾದೈವತಂ ರೈವತಂ

೩೫

ಅಂದವಾಗಿದ್ದವು. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯ ಶಿಖರದ ಅತಿಯಾಗಿ ಕಪ್ಪಾದ
ಕಾಂತಿಯೆ ಗಟ್ಟಿಯಾದಂತೆ ಕಪ್ಪನ್ನು ಬೀರುವ ಹೊಂಗೆಯ ಎಳೆಯ ಮರಗಳ ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ
ಕಾಮಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿದ ಸಿದ್ಧನಾರಿಯರ ಕಿವಿಯ ಆಭರಣದ ಬಿಳಿ ನೈದಿಲೆ ಹೂಗಳು
ಅವರ ಮುಗುಳುನಗೆಯ ಹೊಳಪೇ ಚೆಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಮುಂದೆ ಇನ್ನೊಂದು
ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಹಾಸುಗಲ್ಲುಗಳ ಕಾಂತಿಯೇ ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದಂತೆ ಒತ್ತಾಗಿ ಹೂ
ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮಾವಿನ ಬಿಳಿಯ ಹಸಿಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕಾಮಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಉದುರಿದ
ವಿದ್ಯಾಧರ ಪತ್ನಿಯರ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಪತ್ರಭಂಗಗಳ ರಾಶಿಯು ಅವರ ಶೃಂಗಾರರಸದ
ಬಿಳಿಯ ನೊರೆಯೆ ಹರಡಿ ಮಸುಳದೆ ಇರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಒಂದು ಕಡೆ
ಗರುಡಪಚ್ಚೆಯ ಮಣಿಯ ಗುಹೆಯ ಹಸಿರುಕಾಂತಿಯೆ ದಟ್ಟವಾದಂತೆ ಹಸುರಾಗಿ
ಹೊಳೆಯುವ ಬಾಳೆಯಗಿಡಗಳ ಗುಂಪಿನ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯಕೋಪದಿಂದ
ಹರಿದುಬಿದ್ದಿರುವ ಅಪ್ಸರೆಯರ ಹಾರ ಕಾಲಂದುಗೆಗಳ ರತ್ನಗಳು ಆಕೆಯರ ಲಾವಣ್ಯ
ತೇಜಸ್ಸುಗಳ ಉಂಡೆಗಳೇ ಸಿಡಿದು ಬಿದ್ದಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಮತ್ತೊಂದು ಎಡೆಯಲ್ಲಿ
ವಜ್ರ, ವೈಡೂರ್ಯ ಶಿಲಾಪಟ್ಟಿಗಳ ಒತ್ತಾದ ಕಾಂತಿಯೇ ಕೊಳವಾಗಿ ತುಳುಕಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ
ತಿಳಿನೀರಿನಿಂದೊಪ್ಪುವ ಸರೋವರದ ದಡಗಳಲ್ಲಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿದ ಯಕ್ಷಯುವತಿ
ಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಂಕುಮಗಳು ಆಕೆಯರ ಮನಸ್ಸಿನ ಅನುರಾಗವೇ ಚೆಲ್ಲಿದೆಯೆಂಬ
ಚೆಲುವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಿತು. ಹೀಗೆ ಆ ಪ್ರದೇಶವು ಅತಿ ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದಿತು. ೩೫. ಆ
ರೈವತಗಿರಿಯ ಮರಗಳ ಕಾಂಡಗಳು ದಿಗ್ಗಜಗಳ ಕೆನ್ನೆಗಳ ನವೆಯನ್ನು (ಉಜ್ಜಿಕೊಳ್ಳು

ವ|| ಅಂತು ಮಹಿಮೋರ್ಜಿತವಾದೂರ್ಜಯಂತಗಿರಿಸಾನುವನಿನಿಸಾನು ಮಿಲಿತವಲ್ಲಿ

ಗಂಧವಹಂ ಹೋಮ ಹವಿ
ಗಂಧ ಪರಂಪರೆಯನೆಸಗಲಸುರಾರಿ ಹವಿ
ಗಂಧಮಿದೇನೆನೆ ತತ್ಸಂ
ಬಂಧವಿದಂ ನಯವಿಶುದ್ಧನುದ್ಧವನೆಂದಂ

೩೬

ಮುನಿಹೋಮಗಂಧಮಿದು ಪೇ
ಛಿನದಂ ಸ್ವರ್ಗಾಪವರ್ಗಫಲಾಯಿ ತಪೋ
ವನಮಿಪುರ್ದು ಪಾವನಮೀ
ಸನಾತನಾಚಲದಗಮ್ಯರಮ್ಯಸ್ಥಳದೊಳ್

೩೭

ನುಡಿವ ನಡೆವಿಷ್ಣುಫಲಮಂ
ಕುಡುವ ಮಹಾಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿ ತೋಟುವ ರವಿಯಿ
ರ್ದೆಡೆಗೆ ನೆಲವೀಟುವ ಬಾಂ
ಗಡದೇಟುವ ತರುಗಳಾ ತಪೋವನತರುಗಳ್

೩೮

ಇರದಘಮರ್ಷಿಸಲ್ ಬಗೆದ ಸಿದ್ಧಿಯ ನೀವಟೆವಂತೆ ನಿರ್ಜರಾ
ಮರತೆಯನುಂಟುಮಾಡುವೊಳಪೊಕ್ಕ ಪದಾರ್ಥಮನೆಯೆಕ್ಕಲ್ಲಳಾ
ಗಿರಿಸುವ ಸೋಂಕೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಖಂಡಿಪ ಸಿದ್ಧರಸಹೃದಂ ಸುಧಾ
ಸರಸಿ ಶಿಲೋದಕೋಗ್ರನದಿ ಕತ್ತರಿವಾಣಿಯ ವಾಪಿ ನಿಶ್ಚಯಂ

೩೯

ವುದರಿಂದ) ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದರ ಶಿಖರಗಳು ಸೂರ್ಯನ ರಥದ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಭೂಸ್ಥಲಗಮನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಶಿಖರದ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಗಳು ಆಕಾಶಗೃಹಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರದುಕೂಲದ ಮೇಲುಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಸೂರ್ಯ ಸಂಬಂಧದ ಆ ಗಿರಿಯ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಾರಸಾರ್ಥವಾಗಿ ನಾನಾ ದೇವತೆಗಳು ಬಂದು ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಉರ್ಜಿತವಾದ ರೈವತಕಗಿರಿಯ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಇಳಿದಾಗ ೩೬. ಗಾಳಿಯು, ಹೋಮದ ಹವಿಸ್ಸಿನ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನು ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ತರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಸೇವಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣನು, 'ಹವಿಸ್ಸಿನ ಗಂಧವು ಇದೇನು? ಎಲ್ಲಿಯದು?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ಅದರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿದವನೂ ನೀತಿಜ್ಞನೂ ಆದ ಉದ್ಧವನು ಹೇಳಿದನು. ೩೭. ಇದು ಮುನಿಗಳು ಮಾಡುವ ಹೋಮದ ಸುವಾಸನೆ. ಅದರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಸನಾತನವಾದ ಪರ್ವತದ ಅಗಮ್ಯವೂ ರಮ್ಯವೂ ಆದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧವೂ ಸ್ವರ್ಗಮೋಕ್ಷ ಫಲದಾಯಕವೂ ಆದ ತಪೋವನವೊಂದಿದೆ. ೩೮. ಆ ತಪೋವನದ ಮರಗಳು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಅಡರಿ ಏರಿ, ಮಹಾಜ್ಯೋತಿಯಾದ ಸೂರ್ಯನಿರುವ ಎಡೆಗೂ ನೆಳಲನ್ನು ಕೊಡುವುವು, ನುಡಿಯುವುವು, ನಡೆಯುವುವು ಬೇಡಿದುದನ್ನು ಕೊಡುವುವು. ೩೯. ಅಲ್ಲಿರುವ ಸಿದ್ಧರಸದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರೆ

ಮನುಜನಿದಿಹೊಂದೆ ಕುವಲಯ
ಮನೊಂದೆ ಪದ್ಮಮನುಮಾಧಿಪಂಗೇಟೆ ತೊ
ಟ್ಟನೆ ಕುವಲಯಪತಿಪದ್ಮೇ
ಶನಪ್ಪ ಪೂಗೊಳನೆ ಬನದ ಪೂಗೊಳನೆಲ್ಲಂ

೪೦

ಈ ತಾಪಸರಿದೇಗೆ ರ
ಸಾತಳ ಪುರುಷಪ್ರಯಾಣಕೇಳೀಯಾತಾ
ಯಾತಾಧ್ವಮೆನಿಸುತಿರ್ಪುವು
ಪಾತಾಳಸ್ಥಿತಿಗಳ್ ಬಿಲದ್ವಾರಂಗಲ್

೪೧

ಸದಸ್ಮತಿಗಳ್ ಪಿಡಿವಂ
ದದಿನೇಕಾನೇಕಪದಮುಮಂ ಸಿರಿ ಮೈಸೋಂ
ಕಿದರಂ ಪಿಡಿವುವು ಮುಂ ಮಿಡು
ಕದಂತು ತಡನಡೆವ ವಜ್ರಲೇಪದ ಶಿಲೆಗಳ್

೪೨

ಮುನಿಜನದಾಜ್ಞಾಬಲದಿಂ
ಮುನಿಯದೆ ಪುಲಿ ಪುಲೈ ಸಿಂಗವಾನೆ ನವಿಲ್ ಪಾ
ವನಿತುಂ ಕೆಳಗೊಂಡಿರ್ಪುವು
ಮುನಿಧೇನುಗಳವನೆ ಮಚ್ಚ ಸುಲಿವುವು ಪೊಲದೊಳ್

೪೩

ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದು, ಅಮೃತಸರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಮುಪ್ಪು ಮರಣವೂ ಇಲ್ಲದ ದೇವತ್ವವುಂಟಾಗುವುದು. ಶಿಲೋದಕದ ಉಗ್ರನದಿಯು ಒಳಹೊಕ್ಕ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಾಗಿಸುವುದು. 'ಕತ್ತರಿವಾಣಿ' ಎಂಬ ಬಾವಿ, ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಚೂರುಚೂರು ಮಾಡುವುದು. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ. ೪೦. ಆ ತಪೋವನದಲ್ಲಿರುವ ಹೂವಿನ ಕೊಳದ ಮಹಿಮೆಯೂ ಅಮಿತವಾದುದು. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ನೈದಿಲೆಯ ಹೂವನ್ನು ಉಮಾಪತಿಯಾದ ಶಿವನಿಗೆ ಏರಿಸಿದ ಮನುಜನು ತಟ್ಟನೆ ರಾಜ (ಚಂದ್ರ)ನಾಗುವನು. ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಮಲಪುಷ್ಪವನ್ನು ಏರಿಸಿದವನು ಸೂರ್ಯ (ನಾರಾಯಣ)ನಾಗುವನು. ೪೧. ಈ ಋಷಿಗಳಿರುವೆಡೆಯಿಂದ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಬಿಲದ್ವಾರಗಳಿರುವುವು. ಅವು ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಹಾಪುರುಷರು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುವ ಮಾರ್ಗಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುವು. ೪೨. ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರು ಒಂದು ಪದ (ಗುರಿ, ಸ್ಥಾನ, ಮಾರ್ಗ)ವನ್ನೂ ಅಸದ್ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರು ಅನೇಕ ಪದ (ಗುರಿ, ಸ್ಥಾನ, ಮಾರ್ಗ)ಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿಯುವ ಹಾಗೆ, ಅಲ್ಲಿರುವ ವಜ್ರಲೇಪದ ಶಿಲೆಗಳು ಐಶ್ವರ್ಯಮದವುಳ್ಳವರನ್ನು ಮುನ್ನಡೆದು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಾರದಂತೆ ಅವರ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುವು.

೧. ಸದಸ್ಮತಿಗಳ್ ಪಡೆವಂದದಿಂ ವಿವೇಕಾವಿವೇಕಪಥಮಂ ಮುಂ ಪೊದಿದರಂ ಪಿಡಿವುವು
ಸಲೆಮಿಡುಕದಂತು ತಡ್ವನದ ವಜ್ರಲೇಪದ ಶಿಲೆಗಳ್ (ಕಗ) ೨. ತಡನಡೆವ (ಖ) ೩. ಧೇನುಗಳವನೆ
ಮೆಚ್ಚಿ (ಕ) ಧೇನುಗಳವನಮರ್ಚೆ (ಖ)

ನಲಿದೊಡವರಿವು ತಾಯ್ಗಳ
ಮೊಲೆಯಂ ಪಲ್ಲಟದಿನ್ನುತ್ತೊಳಗಿರ್ಪುವು ಮೆ
ಯ್ಲಸಿರೆ ಸಿಂಹದ ಶರಭದ
ಪುಲಿಯಾನೆಯ ಹೋಮಧೇನುವಿನ ಶಿಶುತತಿಗಳ್

೪೪

ಯೋಗಿಗಳಿರ್ಪ ತಮಾಲಲ
ತಾಗ್ಯಹದೋವರಿಗಳೊಳಗೆ ಸೊಡರ್ಗಲುದಂಚ
ದ್ವೋಗಮಣಿಯಾಗೆ ದೀವಿಗೆ
ಯಾಗಿರ್ಪುವು ಪಣಿಗಳನುಪಮಂ ಯೋಗಬಲಂ

೪೫

ಯಮಿಗಳ ಹೋಮಾಕ್ಷತಚರು
ಸಮಿತ್ತುಶಂ ಸೂಸಿದಂಗಳಂಗಳ ಕಸವಂ
ಸಮಯಂದಪ್ಪದೆ ತೊಡೆವುವು
ಚಮರೀಮೃಗವಾತ್ಮವಾಳಸಮಾರ್ಜನಿಯಂ

೪೬

ಕರಿಣಿಗಳಾಯೆಡೆಯೊಳ್ ಪು
ಷ್ಕರಶೀಕರನಿಕರದಿಂದೆ ನೀರ್ಧಳಿವುವು ಕೆ
ಮೃರಲಿಂ ವನ ಜಂಗಮವ
ಲ್ಲರಿಗಳ್ ಬಂದಲ್ಲಿ ವಿರಚಿಪುವು ಪೂವಲಿಯಂ

೪೭

ಯತಿವರರ ಹೋಮಚರುಸಂ
ತತಿಗಳ ಮೇಲೆಳಗದಂತು ಮಕ್ಕಿಕಮಶಕ
ಪ್ರತತಿಯನಾತ್ಮಚಲತ
ರ್ಣತಾಳವೃಂತದೊಳೆ ಸೋವುವಿಭಕಲಭಂಗಳ್

೪೮

೪೩. ಮುನಿಗಳ ಆಜ್ಞಾಬಲದಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ವೈರವನ್ನೂ ಕೋಪವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಸಹಜ ವಿರೋಧದ ಹುಲಿ ಜಿಂಕೆಗಳೂ, ಸಿಂಹ ಆನೆಗಳೂ, ನವಿಲು ಹಾವುಗಳೂ ಕೆಳೆಗೊಂಡಿರುವುವು. ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮೆಚ್ಚಿ ಮುನಿಧೇನುಗಳು ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂದ ಚರಿಸುವುವು. ೪೪. ಅಲ್ಲಿ ಸಿಂಹ ಶರಭಗಳೂ ಆನೆಗಳೂ ಹುಲಿಗಳೂ ಹೋಮಧೇನುಗಳೂ ನಲಿದು ಒಡನೆ ಸಂಚರಿಸುವುವು. ಅವುಗಳ ಮರಿಕರುಗಳು ಬೇರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೊಲೆಗಳನ್ನೂ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಕುಡಿಯಲೂಬಹುದು. ಬೇರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ೪೫. ಯೋಗಿಗಳಿರುವ ಹೊಂಗೆಯ ಮರಗಳ ಪರ್ಣಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಪಗಳ ಹೆಡೆಯ ಮಣಿಗಳು ಭೋಗರತ್ನವಾಗಿಯೂ ದೀಪಗಳಾಗಿಯೂ ಇರುವುವು. ಯೋಗಬಲವು ಅನುಪಮವಾದುದು! ೪೬. ಋಷಿಗಳ ಹೋಮದ ಅಕ್ಷತೆ ಚರು ಸಮಿತ್ತು ದರ್ಭೆಗಳಿಂದ ಚೆಲ್ಲಿ ಆದ ಕಸವನ್ನು ಚಮರೀಮೃಗಗಳು ಸಮಯತಪ್ಪದೆ ತಮ್ಮ ಬಾಲದ ಪೊರಕೆಯಿಂದ ಗುಡಿಸುವುವು. ೪೭. ಚಮರೀಮೃಗಗಳು ಗುಡಿಸಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳು ತಮ್ಮ ಸೊಂಡಿಲಿನ ತುದಿಯಿಂದ ತಂದ ನೀರನ್ನು ಚೆಮುಕಿಸಿ

ಎಳವಿಸಿಲೋಳ್ ಮುನಿಬಾಲರ್
ಜಲಧೌತಂ ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟಿ ಸಾರಂಗಂ ನಿ
ಶ್ಚಲತೆಯನಾಳಿಸುವುದು ವ
ಲ್ಲಲಕೌಪೀನಂಗಳಂ ಕವಲೊಂಬುಗಳೊಳ್

೪೯

ತನುಕಂಡೂತಿ ತಪೋಧನ
ತನುಕಪಣದೆ ಪಸಿವು ಹೋಮದೂರ್ವೆಯೆ ತೃಪ್ತೆ ಪಾ
ವನಪಾತ್ರಜಲದೆ ಕಿಡೆ ಮೆ
ಚ್ಚಿನಿಂದೆ ಮೃಗಶಿಶುಗಳೆಸೆವುವಾ ವನಗೃಹದೊಳ್

೫೦

ಒಡಗೂಡಿ ವೇದವೋದುವು
ವೊಡನೋದುವ ವಟುಗಳೋದನಾಲಿಸಿ ತಪ್ಪಂ
ಪಿಡಿವುವುಪನ್ನಾಸದೆ ಬ
ಕ್ಕುಡಿಗೆಯುವು ಮುನಿಗಳೊಡನೆ ಶುಕಶಾರಿಕೆಗಳ್

೫೧

ಮುನಿಬಾಲಕಿಯರ್ ಮಧ್ಯಂ
ದಿನದೊಳ್ ಬಂದರ್ಘ್ಯಜಲಮನುಯ್ಯೆಡೆಯೊಳ್ ಮೇ
ಲೆ ನೆಲಲ್ ಪುದಿದೊದವಿರೆ ಸೋ
ಗೆನವಿಲ್ಲಳ್ ಸೋಗೆವಿರ್ಚಿ ಬರ್ಪುವು ನಭದೊಳ್

೫೨

ಸಾರಿಸುವುವು. ವನದ ಚಲಿಸುವ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಹೂಗಳನ್ನು ತಂದು ಅಲ್ಲಿ ಹೂಬಲಿಗಳನ್ನು ಇಡುವುವು. ೪೮. ಆನೆಯ ಮರಿಗಳು ಋಷಿವರ್ಯರು ಹೋಮಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಚರು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೇಲೆ ನೋಣಗಳೂ ಸೊಳ್ಳೆಗಳೂ ಮುತ್ತದಂತೆ ತಮ್ಮ ಚಲಿಸುವ ಕಿವಿಗಳೆಂಬ ಬೀಸಣಿಗೆಗಳಿಂದ ಬೀಸಿ, ಅವನ್ನು ಅಟ್ಟುವುವು. ೪೯. ಮುನಿಬಾಲಕರು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಒಗೆದು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ, ಆಶ್ರಮದ ಗಂಡು ಜಿಂಕೆಗಳ ಕವಲು ಕೊಂಬುಗಳ ಮೇಲೆ ಹರಡಿದ ಒದ್ದೆಯ ನಾರುಬಟ್ಟೆ ಕೌಪೀನಗಳನ್ನು ಜಿಂಕೆಗಳು ಎಳೆಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಚಲಿಸದೆ ಒಂದೇ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಒಣಗಿಸುತ್ತವೆ. ೫೦. ಆ ವನದ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಂಕೆಯ ಮರಿಗಳು, ತಮ್ಮ ಮೈನವೆಯನ್ನು ಋಷಿಗಳ ಮೈಗೆ ಉಜ್ಜಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು, ಹೋಮಕ್ಕೆ ತಂದ ಗುರುಕೆಯ ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ಹಸಿವನ್ನಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು. ಕಮಂಡಲದ ನೀರಿನಿಂದ ಬಾಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು. ಹೀಗೆ ಅವು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇರುವುವು. ೫೧. ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿರುವ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಗಿಳಿಗಳು-ವೇದವನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಡನೆ ತಾವೂ ವೇದವನ್ನು ಕಲಿಯುವುವು. ಪುನರಾವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವಾಗ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ವಟುಗಳು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಾದರೂ ಕಂಡರೆ ತಿಳಿಸುವುವು. ಮುನಿಗಳು ಉಪನ್ಯಾಸ ಮಾಡುವಾಗ ಈ ಗಿಳಿಗಳು ಆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಯತಿವನಿತಾವಿಲಾಸಗತಿಯಿಂ ಗತಿಗೆಟ್ಟುವಿವೆಂದು ನಿಂದಿಸಲ್
ಗತಿಗಿಡಿಪಾಚ್ಚೆಯುಳ್ಳವರೆ ಸದ್ಗತಿಯಂ ಕುಡಲಾರ್ಪರೆಂದು ಸಂ
ತತಮುಪಧಾವಿಪಂತೆ ಯತಿಕಾಮಿನಿಯರ್ ಮೊಗೆದುಯ್ದು ನೀರ್ಗಳಂ
ಲತೆಗೆಲೆವಲ್ಲಿ 'ಕೂಡಿ ಬಟೆಯೊಳ್ ಸುಲಿದಾಡುವುಪಂಚವಿಂಡುಗಳ್

೫೩

ಭಂಗಮನಾಳ್ವವೀಕೆಯರ ಕುಂತಳವೆಂಬುದದಿಕೆ ತುಂಬಿಗಳ್
ಭಂಗಮನಾಳ್ವವೀ ಮುನಿವಧೂಟ ಕುರುಳ್ಳನೆಂದು ಭಂಗಿಸಲ್
ಭಂಗಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆಯ್ದಪುವೆನಲ್ ದುರಿತಾಪಹಮಪ್ಪ ಹೋಮಧೂ
ಮಂಗಳ ಕಂಪನುಣ್ಣುವಳಿರಾಜೆಗಳಾ ಮುನಿಗೇಹರಾಜೆಯೊಳ್

೫೪

ವ|| ಆಗಳ್

ಒಡವರ್ಪೆಂ 'ಬೆಸನೆಂಬ ಕೈಗುಡುವ ತೀರ್ಥಕ್ಕುಯ್ಯ ದೇವಾರ್ಚನ
ಕೈಡೆಯಂ ಮಾಡುವ ಹೋಮಸಾಧನ 'ಸಮಿದ್ವರ್ಭಾರ್ಘ್ಯತೋಯಂಗಳಂ
ಕುಡುವಿದರ್ಲಿಗೆ ಕಂದಮೂಲಫಲಮಂ ತಂದೀವ ಪರ್ಯಪ್ಪಿಯಿಂ
ಪಡೆಗುಂ ತುಪ್ಪಿಯನಿಂತು ವೃದ್ಧಯತಿಗಳ್ಳಾಸ್ಥಾನದೊಳ್ ವಾನರಂ

೫೫

೫೨. ಋಷಿಬಾಲಕಿಯರು ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನದಿಗೋ ಸರೋವರಕ್ಕೋ ಹೋಗಿ
ಅರ್ಘ್ಯೋದಕವನ್ನು ತರುವಾಗ ಗಂಡುನವಿಲುಗಳು ತಮ್ಮ ಗರಿಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಆ ಬಾಲೆಯರಿಗೆ
ನೆಳಲಾಗುವಂತೆ ಅವರ ಮೇಲುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಿಬರುವುವು.
೫೩. 'ಮುನಿವನಿತೆಯರ ನಡಿಗೆಯ ವಿಲಾಸಗತಿಯಿಂದ ಈ ಹಂಸಿಗಳು ಗತಿಗೆಟ್ಟವು!' ಎಂದು ಜನರು ಅವನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದರು. ಆಗ ಹಂಸಿಗಳು 'ಹೌದು, ಗತಿಗೆಡಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾದವರೇ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲರು!' ಎಂಬಂತೆ ಆ ಹಂಸದ ಹಿಂಡುಗಳು ಹೋಗಿ, ನೀರನ್ನು ಮೊಗೆದು ಬಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಎರೆಯುವ ಮುನಿವನಿತೆಯರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ! ೫೪. ಮುನಿ ಸುವಾಸಿನಿಯರ ಮುಂಗುರುಳು ಭಂಗ ವಕ್ರತೆ-ಅವಮಾನವನ್ನು ಪಡೆದುವು ಎಂಬುದು ಹಾಗಿರಲಿ, ತುಂಬಿಗಳೂ ಇವರ ಕುರುಳುಗಳಿಂದ ಭಂಗವನ್ನು (ಸೋಲನ್ನು) ಪಡೆದವು ಎಂದು ನೋಡಿದವರು ಭಂಗಿಸಿದುದರಿಂದ ಋಷಿಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮಿಂದ ಅಪರಾಧವಾದಂತಾಯಿತು ಎಂದುಕೊಂಡ ತುಂಬಿಗಳು ಆ ಪಾಪಪರಿಹಾರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥವಾಗಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ (ಭಂಗಚಿಕಿತ್ಸೆ = ವಕ್ರತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ) ಹೋಮ ಧೂಮದ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ವ|| ಆಗ ೫೫. ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಪಿಯು ವೃದ್ಧರಾದ ಋಷಿಗಳಿಗೆ "ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಲೂ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ

ಎಡ್ಡವನಲಿಂಡೆಗಟ್ಟುವ
ಗದ್ದುಗೆಗುಡುವೆಡೆಗೆ ನೀರನಡಕುವ ಫಲಮಂ
ಬಡ್ಡಿಸಿ ನಿವೇದ್ಯಮೀವೀ
ಗೊಡ್ಡಾಟದ ಮುಸುಗಳೆಸೆವುವಾ ಮುನಿವನದೊಳ್

೫೬

ಮುನಿಧೇನುಗಳಂ ಕಾವುವು
ಮುನಿವನಿತೆಯರ್ಗಜ್ಜಗಾಪೆನಿಪ್ಪುವು ಮುನಿಗೇ
ಹನಿಕಾಯದ ಬಾಗಿಲ್ಲಾ
ದು ನಿಲ್ಲುವಂತಲ್ಲಿ ಜಂಬುಕಂಗಳ ಸತತಂ

೫೭

ಈಯೆ ಮನಕ್ಕನುಕ್ರಮತಪಂ ಪರಿಣಾಮಮನಂತೆ ಕೃಚ್ಚಚಾಂ
ದ್ರಾಯಣ ಪರ್ಣಭಕ್ಷ ಜಲಭಕ್ಷ ಸಮೀರಣಭಕ್ಷವೃತ್ತಿಯೊಳ್
ಕಾಯಮನೆಯ್ನೆ ಸಾರ್ಚ ಬಲಿಕಂ ಮುನಿಗಳ್ ನಿಜಜೀವನಕ್ಕೆ ಯೋ
ಗಾಯತಸೌಖ್ಯಮೆಂಬಮೃತಸೇವೆಯೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ವರ್ತಿಪರ್

೫೮

ಸ್ವರ್ಗಫಲಮಂ ಸ್ವಕೀಯಭು
ಜಾರ್ಗಲದಿಂ ನಿಳಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡಪನೀತಂ
ನಿರ್ಗಹನದಿನೆನೆ ಗಹನಾಂ
ತರ್ಗತನೆಸಿದಿದರ್ನೂರ್ಧ್ವಜಾಹುವದೊರ್ವಂ

೫೯

ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಲೂ ದೇವಾರ್ಚನೆಗೆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೂ ಹೋಮಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಮಿತ್ತು ದರ್ಭೆ ಅಘೋರದಕಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತಲೂ ಅವರಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕಂದಮೂಲಫಲಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತಲೂ ಸೇವೆಗೆಯ್ಯುವುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ತಾನೂ ಸಂತುಷ್ಟಿಗೊಳ್ಳುವುದು. ೫೬. ಆ ಮುನಿವನದಲ್ಲಿ ಬೇಷ್ಟೆಮಾಡುವ ಕಪ್ಪುಮುಖದ ಕೋತಿಗಳು ಪೂಜೆಗೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಹೂಮಾಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ, ಪೀಠವನ್ನು ಕೊಡುವ, ಬೇಕಾದೆಡೆಗೆ ನೀರನ್ನು ತಂದು ತುಂಬುವ ಹಣ್ಣುಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಇಡುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ೫೭. ಅಲ್ಲಿ ನರಿಗಳು ಋಷಿಗಳ ಹಸುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವುವು. ಮುನಿವನಿತೆಯರಿಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅಜ್ಜನಂತೆ ಕಾವಲಿರುವುವು. ಋಷಿಗಳ ಮನೆಗಳ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಸಂತತವಾಗಿ ಕಾಯುವುವು. ೫೮. ಅಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಕೃಚ್ಚ, ಚಾಂದ್ರಾಯಣ, ಪರ್ಣಭಕ್ಷಣ, ಜಲಪಾನ, ವಾಯುಭಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ಕ್ಲೇಶಗೊಳಿಸಿ, ಕಡೆಗೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಯೋಗಸಮಾಧಿಯ ಅಮೃತಸೇವನೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಲು (ನಿರಾಹಾರದಿಂದ) ಜೀವಿಸುವರು, ವರ್ತಿಸುವರು. ೫೯. ಕಾಡಿನ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ

೧. ನೀಡುವ ವೇಧೆಯ (ಬಿ) ೨. ನಕ್ಕೆ (ಕಗ) ೩. ಪರ್ಣಭಕ್ಷಣ ಸಮೀರಣಭಕ್ಷಣ ವೃತ್ತಿಯಿಂದಮೇಂ (ಕ) ೪. ಜೀವನವಾಗಿ ವರ್ತಿಪರ್ (ಕಗ)

ತ್ರಿದಶಪದಸುಖಮನೆಯಲ್
ತುದಿಗಾಲೊಳ್ ನಿಂದನೀತನೆಂಬನಮಂಗು
ಷ್ಠದ ಕೊನೆಯನೂಲೆ ನೆಲದೊಳ್
ಪದುಳಂ ನಿಂದಿದುರ್ ಮಾಪ್ಪನೊರ್ವಂ ತಪಮಂ

೬೦

ಕವಿಯಂತಪ್ಪಾಪದದಂ
ತೆ ವನಸ್ಪತಿಯಂತೆ ತನ್ನೊಳುತ್ತಾದಕ ವ್ಯ
ತ್ತಿ ವಿದಿತಮಾಗಿರೆ ಯೋಗಿ
ಪ್ರವರಂ ತಲೆಯೂಲೆ ತಪವನೊರ್ವಂ ಮಾಪ್ಪಂ

೬೧

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ

ಒಡಲಡಗುವೇಳ್ವ ತವುತಂ
ದೊಡೆ ಪಾಟನೆವುಲ್ಲನುರ್ಚುವಂದದಿನೆಲ್ಲಂ
ಪಿಡಿದುರ್ಚಿ ಬೇಳ್ವರರೆಬರ್
ಸುಡಲಚ್ಚಿಸಲಾಪದಗ್ಗಿ ಕಂಟಳಿಸುವಿನಂ

೬೨

ಜಲವೃಷ್ಟಿಮಾಣ್ಣು ಧೈರ್ಯ
ಸ್ವಲನಾರ್ಥಂ ಬೆಟ್ಟುಗಳ್ ಸಿಡಿಲೊಡೆವ ಸಿಡಿ
ಲಗಳ ಮಲೆಗಳೆಲಗೆ ಯೋಗಾ
ಸ್ವಲಿತಮನರ್ ಬಯಲೊಳಿರ್ಪರಭ್ರಾಗಮದೊಳ್

೬೩

ಪುಳಕಂ ಪೊಣ್ಣೊಡೊಡೆಕಿಲ
ಪುಳಕೋದ್ಗಮಮೆಂಬು ಯೋಗಯೋಗ್ಯಸುಖೋದ್ಯ
ತ್ಪುಳಕಂದೋಪದ ಹಿಮವ
ಜ್ಜಳಂಗಳಂ ಪೊಕ್ಕು ಮಾಗಿಯೊಳ್ ಕೆಲರಿರ್ಪರ್

೬೪

ಒಬ್ಬನು ತೋಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ನೀಡಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈತನು ಅಗುಳಿಯಂತಿರುವ ತನ್ನ ತೋಳಿನ ಬಲದಿಂದಲೇ ಸ್ವರ್ಗಫಲವನ್ನು ನಿಲುಕಿಸಿ ಕೊಂಡು ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವನು ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೬೦. “ಸ್ವರ್ಗಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಈತನು ತುದಿಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಒಬ್ಬ ಋಷಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬರಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಊರಿ, ಸುಖದಿಂದ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ೬೧. “ಯೋಗಶ್ರೇಷ್ಠನೊಬ್ಬನು ಕವಿಯಂತೆಯೂ ಶರಭದಂತೆಯೂ ವನಸ್ಪತಿಯಂತೆಯೂ ಉತ್ಪಾದಕನಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ತಲೆಯನ್ನೂರಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲದೆ ೬೨. “ಹೋಮಮಾಡಿ, ದೇಹದ ಮಾಂಸವು ಮುಗಿದು ಹೋಗಲು, ಹಳಿದುನೆಯ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಎಳೆಯುವಂತೆ ದೇಹದ ಎಲುಬನ್ನೇ ಹಿಡಿದೆಳೆದುಕೊಂಡು, ಅಗ್ನಿಯು ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳ

೧. ತನ್ನೊಳುತ್ತಾದಿತ (ಖ) ೨. ಪುಳಕಂ ಪೊಣ್ಣೊಡೊಡೆ ಕೆಲರ್ ಪುಳಕೋದ್ಗಮಮೆಂಬರೆಂದು ಯೋಗಸುಖೋದ್ಯತ್ಪುಳಕಮುಮಂ ತೋಪದೆ ಹಿಮವಳುವರ್ ಜಳಂಬೊಕ್ಕು (ಕಗ)

ರವಿಸೆಡೆಗುವಗ್ಗಿ ಕಂಪಿಸು
ಗುವಾತತೇಜಕ್ಕೆ ತಮಗೆ ರವಿಯಗ್ಗಿಯ ತೇ
ಜವದಾವರಿದೆನಿಸಿ ಮುನಿ
ಪ್ರವರರ್ ಪಂಚಾಗ್ನಿಸಾಧಕರ್ ಬೇಸಗೆಯೋಳ್

೬೫

ಅನವಧಿ^೧ ಕಾಲಾಸನದಿಂ
ತನುವಂ ಪುತ್ರಡರ್ದು ಮುಚ್ಚಿ ಯೋಗಾಮೃತಸೇ
ವನೆಯಿನನಶ್ಚರಮಿರ್ಪರ್
ಮುನಿಗಳವಿದ್ಯಾತಿರೋಹಿತಬ್ರಹ್ಮದವೋಲ್

೬೬

ವ|| ಎಂದು ಪೇಟಿ ಪದ್ಮೋದರನಾದರಂಚೆರಸು ಕೇಳು ಪಶ್ಚಿಮ ಕೃತೋರ್ಜಯಂತನೂ
ಧರೋಪತ್ಯಕನಾಗಿ ನಿತ್ಯಪ್ರಯಾಣಂ ನಡೆವಲ್ಲಿ

ದಿವಿಜಾನೋಕಹ ಕಾಮಧೇನುಗಳೆ ದಿವ್ಯಾವಾಸ ದಿವ್ಯಾನ್ನ ದಿ
ವ್ಯವಿಲೇಪಾದ್ಯಭವಾಂಛೆಯಂ ಶಿಬರದೊಳ್ ಬಂದಿತ್ತುವಂದಿಂದಿರಾ
ಧವನಾಜ್ಞಾಪಿಸೆ ಬೇಟಿವೇವರವರ್ಗಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆಂ ಸೌಖ್ಯಗ್ಂ
ರವಮಂ ಪೆತ್ತುದೊ ಜೈತ್ರಯಾತ್ರ ಕಟಕಕ್ಕಾ ದ್ವಾರಕಾವಾಸದಿಂ

೬೭

ಲಾರದೆ ಕುಗ್ಗುವಂತೆ ಕೆಲವರು ಅವುಗಳಿಂದ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡುವರು. ೬೩. ಮಳೆ
ಸುರಿಯುವುದು ನಿಂತು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಕೆಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಸಿಡಿದೊಡೆಯುವಂತೆ
ಸಿಡಿಲುಮಳೆಗಳು ಸುರಿದರೂ ಯೋಗಿಗಳು ಕೆಲವರು ಸ್ಥಿರಮನಸ್ಕರಾಗಿ ಬಯಲಿನಲ್ಲೇ
ಇರುವರು. ೬೪. “ಕೆಲವರು ಯೋಗಿಗಳು ಮಾಗಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ತಮಗೆ ರೋಮಾಂಚನ
ವಾದರೆ ಅದು ಮಾಗಿಯ ಹಿಮದ ರೋಮಾಂಚನವೆಂದುಕೊಂಡು ಸುಖದಿಂದ ಪುಳಕ
ವಾಗುವುದು ಯೋಗಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲೆಂದು ಹಿಮಪೂರ್ಣವಾದ ನೀರನ್ನು ಹೊಕ್ಕು
ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುವರು. ೬೫. “ಆತ್ಮತೇಜಸ್ಸಿಗೆ ಸೂರ್ಯನು ಹೆದರಿ ಕುಗ್ಗುವನು; ಅಗ್ನಿಯು
ನಡುಗುವನು; ಆದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಈ ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿಗಳ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಸಹಿಸುವದೇ
ನಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಯೋಗಿವರ್ಯರು ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಗ್ನಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದು
ಯೋಗಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರು. ೬೬. ಆರಂಭದ ಅವಧಿಯೇ ತಿಳಿಯದ ಎಷ್ಟೊ
ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಯೋಗಾಸನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವವರ ಮೇಲೆ ಹುತ್ತವು ಬೆಳೆದು ಅವರನ್ನು
ಮುಚ್ಚಿದ್ದರೂ ಅವರು ಯೋಗಾಮೃತಸೇವನೆಯಿಂದ ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿರುವ
ಬ್ರಹ್ಮದಂತೆ ನಶಿಸದೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುವರು”. ವ|| ಎಂದು ಉದ್ಧವನು ಹೇಳಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು
ಆದರದಿಂದ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಊರ್ಜಯಂತ ಗಿರಿಯನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು
ಆದರ ತಪ್ಪಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೇ ನಿತ್ಯಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋದನು. ಮುಂದೆ

೧. ರವಿಯಗ್ಗಿ ಕಂಪಿಸುಗುಮಾ ತವ ತೇಜಕ್ಕಂಜಿ (ಖ) ೨. ಪಂಚಾಗ್ನಿಮಧ್ಯದೊಳ್ (ಖ)
೩. ಕಾಲಾನಶನದೆ (ಖ)

ಬಲಸಂಘಟ್ಟನದಿಂ ಮಹೀವನವಶೇಷಂ ಪೋಗೆ ಮತ್ತಂತೆ ಭೂ
ತಲದೊಳ್ ಕೂಡೆ ವಿಚಿತ್ರಭೂರುಹವನಂ ತಳ್ತಂತೆ ನಾನಾ ಪ್ರಭೋ
ಜ್ವಲವಾ ಸ್ತ್ರೀಯರ ರಂಗಮಂಟಪಕುಟೀಗೂಢಾಲಯ ಶ್ರೇಣಿ ಕಂ
ಗೊಳಿಸಲ್ ಬೀಡುವಿಡುತ್ತೆ ನಿಚ್ಚವಯಣಂ ಬಂದಂ ಮುರಧ್ವಂಸಕಂ

೬೮

ಕರಟವ್ಯೂಹಾಂತರೀಪಂ ತುಂಗಬಲತರಂಗಂ ರಥಾನೀಕನಕ್ರಂ
ಶರಶಸ್ತ್ರೋದ್ಯೋತನೀರಂ ಸುಭಟಪಟಲವಾದಿತ್ರಕೋಳಾಹಳಾಭೀ
ಳರವಂ ರಾಜನ್ಯಚೂಡಾಮಣಿಕರಣಗಣೌರ್ವಾಗ್ನಿ ಸೈನ್ಯಾರ್ಣವಂ ಸಾ
ಗರವಾತಸ್ತ್ರೀಯೊಳೊಂದಿತ್ತೆನಿಸಿ ಯಮುನೆಯಂ ಮುಟ್ಟಿವಂದತ್ತಗುರ್ವಿಂ

೬೯

ತೆರೆಯಿಂ ಸಿಡಿಲ್ದ ನೊರೆವಿಂ
ಡಿರೆ ಪುಪ್ಪಸ್ತಬಕಪಟಲಮೆನೆ ವನತಟದೊಳ್
ಕರಮೆಸೆದುದು ಯಮುನಾನದಿ
ಕುರರೀಬಕಕೋಕಹಂಸಕೇಳೀಸುಭಗಂ

೭೦

ಕದಡಿ ಪದಾತಿಘಟ್ಟನದೆ ಕೋಟಿಸಿಜಾಗಿ ತುರಂಗಮಾಂಘ್ರಿಪಾ
ತದೆ ಪುಡಿವಿಟ್ಟು ಕೂಡೆ ರಥಘಾತದೆ ತೀವಿ ಬಟೆಕ್ಕೆ ದಂತಿದಾ
ನದೆ ಕರಿದಾದುದಿಂತು ಯಮುನಾನದಿ ಕೆಮ್ಮನೆ ದೇಸೆಗಾಯ್ತು ಕ
ರ್ಪಿದಱೊಳೆನಲೆ ದಾಂಟಿದುದು ಕೃಷ್ಣನ ಬೀಡು ಕಳಿಂದಕನೈಯಂ

೭೧

ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಟಕವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ೬೭. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳೂ
ಕಾಮಧೇನುವೂ ದಿವ್ಯಗೃಹಗಳನ್ನೂ ದಿವ್ಯಾನ್ನ ದಿವ್ಯ ವಿಲೇಪನಾದಿಯನ್ನೂ ಸೇನಾಸಮೂಹಕ್ಕೆ
ಬೇಕಾದ ಸಕಲವನ್ನೂ ಶಿಬಿರಕ್ಕೇ ಬಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅವರವರಿಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು
ಅವರವರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಒದಗಿಸಿದವು. ದ್ವಾರಕಾಪುರದಿಂದ ಹೊರಟ ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೆಯು ಆ
ಕಟಕಕ್ಕೆ ಅದೆಷ್ಟು ಸೌಖ್ಯಗೌರವವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿತೋ! ೬೮. ಸೈನ್ಯದ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದ
ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ವನವೆಲ್ಲವೂ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ಒಡನೆಯೇ ವಿಚಿತ್ರವೃಕ್ಷಗಳ
ವನವು ಬೆಳೆದು ಹರಡಿತು ಎನ್ನುವಂತೆ ನಾನಾವರ್ಣಗಳಿಂದ ಮೊಳೆಯುವ ಸ್ತ್ರೀಯರ
ರಂಗಮಂಟಪ, ಕುಟೀರ, ರಹಸ್ಯಗೃಹ ಮೊದಲಾದ ಅಂದವಾದ ಮಾರ್ಗ ವಾಸಗೃಹ
ಗಳಿರುವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಡುತ್ತ ಆ ಕೃಷ್ಣನು ನಿತ್ಯಪ್ರಯಾಣದಿಂದ ಮುಂದುವರಿದು
ಬಂದನು. ೬೯. ಆನೆಗಳ ಗುಂಪೆಂಬ ನೀರೊಳಗಿರುವ ದಡವೂ, ಕುದುರೆಗಳ ಸೇನೆಯೆಂಬ
ಅಲೆಯೂ, ರಥಗಳ ಗುಂಪೆಂಬ ಮೊಸಳೆಗಳ ಗುಂಪೂ, ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಹೊಳಪೆಂಬ ನೀರೂ,
ವೀರಭಟರ ಸಮೂಹದ ವಾದ್ಯಗಳ ಧ್ವನಿಯೆಂಬ ಭಯಂಕರವಾದ ಮೊರೆತವೂ ರಾಜರ
ಕಿರೀಟದ ಕಿರಣಸಮೂಹವೆಂಬ ಔರ್ವಾಗ್ನಿಯೂ ಉಳ್ಳ ಸೈನ್ಯಸಾಗರವು ಸಮುದ್ರವು
ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ ಸೇರಿತೆನ್ನುವಂತೆ, ಭಯಂಕರವಾಗಿ, ಯಮುನಾನದಿಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿತು.
೭೦. ನದಿಯ ನೀರಿನ ತೆರೆಯಿಂದ ಸಿಡಿದ ನೊರೆಯ ಹಿಂಡುಗಳು ಹೂಗೊಂಚಲುಗಳ

೧. ಮತ್ತಂತೆ ತದ್ಬಲದೊಳ್ (ಖ) ಮತ್ತಂತೆಯಾ ತಲದೊಳ್ (ಗ) ೨. ಪ್ರಭೋಜ್ವಲನ
ಸ್ತ್ರೀಯುತ (ಖ) ೩. ಶ್ರೇಣಿ ಸಲ್ಲಲಿತಂ (ಕಗ)

ಮುರಮಥನಂ ಬಂದೊಸಗೆಗೆ
ಬರುತಿರೆ ಹರ್ಷಾಶು ಪೊಳಮಡುತಿರೆ ಪುಳಕಂ
ಪುರಮಂ ಪೊಳಮಟ್ಟೊಡವರೆ
ಪರಿಗ್ರಹಂ ಧರ್ಮತನಯನೊಸೆದಿವರ್ವಂದಂ

೭೨

ಬರೆ ರಾಮಾಂಗಜಭೀಮಪಾರ್ಥರೆರಡುಂ ಪಕ್ಕಂಗಳೊಳ್ ಬಂದರಾ
ಭರಣದೊತ್ತಿ ಪಳಂಚಿ ಕೃಷ್ಣ ಯಮಜರ್ ಪ್ರತ್ಯಂತಿಭೂಭೃತ್ತರಿ
ಸ್ಫುರಿತಂ ಜಂಗಮ ನೀಲಶೈಲನಿಷಧಾದ್ರೀಂದ್ರದ್ವಯಂ ರತ್ನಕೂ
ಟರುಚಿವ್ಯಾವೃತಮೊಂದನೊಂದಿದಿಗೊಳಲ್ ಬಂದತ್ತೊ ಪೇಟಿಂಬಿನಂ

೭೩

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ಸಾನಂದಸಂಭ್ರಮಪ್ರಣಯಪರಿರಂಭಣ ಪ್ರಣತಿಗಳಂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯ
ಮಾಗೆ ಮಾಡಿ ಕೂಡಿದುಭಯವ್ಯೂಹದುತ್ಸಾಹವಾರಾಶಿಯ ನಿರ್ಘೋಷಮಿದೆಂಬಂತೆ ಬಾಜಿಸುವ
ಬದ್ದವಣದ ಘೋಷಮುಮಸದಳಮೆಸೆಯುತ್ತಿರೆ ಅನಂತರಂ

ಸಮೂಹವೆನ್ನುವಂತೆ ವನದ ಪಕ್ಕದ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕುರರ
ಪಕ್ಷಿಗಳೂ, ಬಕಪಕ್ಷಿಗಳೂ, ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳೂ, ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳೂ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.
ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಯಮುನಾನದಿಯು ಬಹು ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದಿತು. ೭೧. ಕೃಷ್ಣನ
ಸೇನೆಯು ಯಮುನಾನದಿಯನ್ನು ದಾಟುವಾಗ ನದಿಯ ನೀರು ಕದಡಿ ಹೋಯಿತು,
ಅವರ ಕಾಲಿನ ತುಳಿತದಿಂದ, ಕುದುರೆಯ ಸೇನೆಯು ಹಾಯುವಾಗ ಅದರ ಕಾಲಿನ
ತುಳಿತದಿಂದ ಆ ನೀರು ಕೆಸರಾಯಿತು. ರಥಸೇನೆಯ ರಥಚಕ್ರಗಳು ಸಾಗಿದುದರಿಂದ
ಕೆಸರೆಲ್ಲ ಪುಡಿಯಾಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ದಾಟಿದ ಗಜಸೇನೆಯ ಮದೋದಕದಿಂದ ಮತ್ತೆ
ತುಂಬಿ ಕಪ್ಪಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನದಿಯು ಕಪ್ಪಾಗುವುದೇ?
೭೨. ಕೃಷ್ಣನು ಬರುತ್ತಿರುವ ಶುಭಸಮಾಚಾರದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಆನಂದಬಾಷ್ಪವು
ಸುರಿಯುತ್ತಲೂ ಮೈನವಿರೇಳುತ್ತಲೂ ಇರುವಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ಕುಟುಂಬ
ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರಟು ನಡೆದು ಪ್ರೀತ್ಯಾದರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವನನ್ನು
ಎದಿರುಗೊಂಡನು. ೭೩. ಕೃಷ್ಣನ ಎಡಬಲ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಲರಾಮನೂ ಮನ್ಮಥನೂ
ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಎದಿರುಗೊಳ್ಳಲು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಧರ್ಮರಾಯನ ಎಡಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ
ಭೀಮಾರ್ಜುನರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆಶ್ರಿತರಾಜರ
ಆಭರಣಗಳ ಪ್ರಕಾಶವು ಹರಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ನಡುವೆ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿರುವ
ಕೃಷ್ಣ ಧರ್ಮರಾಜರು ರತ್ನಶಿಖರದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಪಕ್ಕದ ಉಪ
ಪರ್ವತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚರಿಸುವ ನೀಲಗಿರಿ ನಿಷಧಗಿರಿಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು

೧. ಭೂಭೃತ್ಕರಿಜಂಗಮ (ಕ) ಭೂಭೃತ್ಕರಿಕಲಿತರ್ಜಂಗಮ (ಖ) ಭೂಭೃತ್ಕರಿಚಲಿತಂ (ಗ)
ಭೂಭೃತ್ಕರಿಂದ್ರರಟಜ್ಜಂಗಮ (ಮೊಅ)

ಭೀಮಂ ಕೊಡೆ^೧ವಿಡಿಯೆ ಯಮಳರ್
ಚಾಮರಮಂ ಬೀಸೆ ನಯದೆ ಕೈಗುಡೆ ಪಾರ್ಥಂ
ಭೂಮೀಶನೇಸಗೆ ರಥಮಂ
ತಾಮರಸಾಕ್ಷಂ ವಿಲಾಸದಿಂ ನಡೆತಂದಂ

೭೪

ಉಪಮಾನಕ್ಕನ್ನೊಳೀಂ ಬಂದಪುವೆ ನೆಗಟ್ಟಿ ನಾಗೇಂದ್ರ ಯಕ್ಷೇಂದ್ರ ದೇವೇಂ
ದ್ರಪುರಂಗಳ್ ಭೋಗದಿಂ ಸಂಪದದಿನೆಸಕದಿಂದೆನ್ನ ಕಾಲ್ಪಳ್ಳಿಗಂ ಬಂ
ದಪುವೇ ಪೇಟೆಂದು ಹಮ್ಮಂಗಳ ಸೊದೆವೆಳಗಿಂದಂ ನಗುತ್ತಿರ್ಪವೋಲ್ ರಂ
ಜಿಪುದಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥವಂತಾ ಪುರಮನೊಸಗೆಯಿಂ ಬಂದು ಪೊಕ್ಕಂ ಮುಕುಂದಂ ೭೫

ಕವಿವುದ್ಯತ್ಪಟವಾಸದಿಂ ತಳಿವ ^೨ಕಾಶ್ಮೀರಾಂಬುವಿಂದೆತ್ತುವು
ತ್ಸವ ^೩ಚೇನದ್ವಜದಿಂ ಪೊದಟ್ಟಿ ಪಟಹಪ್ರಧಾನದಿಂ ಮಾನಿನೀ
ನಿವಹಂ ಸೂಸುವ ಸೇಸೆಯಿಂ ಪೊಳೆವ ನಾನಾತೋರಣಾನೀಕಪ
ಲ್ಲವದಿಂ ಪಲವಿಸಿತ್ತು ಶೋಭೆ ನಗರಕ್ಕಂಭೋಜನಾಭಂ ಬರಲ್

೭೬

ಹರಿಯೊಂದಾಕಾರದಂಚ್ಚವಿಯ ಶತಸಹಸ್ರಾಂಶದೊಂದಂಶಮಂ ಪೋ
ಲ್ಪು ರತೀಶಂ ತಾನೆ ಚೆಲ್ವಂ ಸೊಬಗೆನಿಸಿ ಮಿಕ್ಕಂ ಗಡಂತಾದೊಡಿಂದ್ರಾ
ವರಜಂಗಂತಪ್ಪ ಚೆಲ್ವೆಂತುಟ್ಟು ^೪ಸೊಬಗದನಿಂ ನೋಟಿವೆಂ^೫ದೀಕ್ಷಣಾತ್ಮ
ಕರಸವ್ಯತ್ಸೃಶ್ಯಂಗಾರದೆ ಪೊಳೆವೆಳವೆಂಡಿರ್ ಕರಂ ಶೋಭೆನೆತ್ತರ್

೭೭

ಎದಿರುಗೊಳ್ಳಲು ಬರುತ್ತಿವೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಬಂದರು. ೧|| ಹಾಗೆ ಬಂದು ಆನಂದ
ಸಂಭ್ರಮ ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾದ ಯಥೋಚಿತವಾದ ಆಲಿಂಗನ ವಂದನಾದಿಗಳನ್ನು
ಪರಸ್ಪರ ಮಾಡಿ, ಸೇರಿದ ಉಭಯ ಸಮೂಹ ಸಾಗರದ ಮೊರೆತವು ಇದು
ಎನ್ನುವಂತೆ ಶುಭಸೂಚಕವಾದ್ಯಗಳು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ,
೭೪. ಭೀಮನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಕೊಡೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ನಕುಲ ಸಹದೇವರು ಚಾಮರವನ್ನು
ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅರ್ಜುನನು ಹಸ್ತಲಾಘವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ರಥವನ್ನೇರಿಸಿದನು. ಧರ್ಮರಾಜನು
ರಥವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿದನು. ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಹೀಗೆ ವಿಲಾಸದಿಂದ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬಂದನು.
೭೫. “ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಆದಿಶೇಷನ ಭೋಗವತೀಪುರವೂ, ಕುಬೇರನ ಅಲಕಾವತೀಪುರವೂ,
ದೇವೇಂದ್ರನ ಅಮರಾವತೀಪುರವೂ, ಭೋಗದಲ್ಲೂ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲೂ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲೂ
ನನ್ನ ಪಕ್ಕದ ಕಾಲಿಂದ ಸುತ್ತಬಹುದಾದ ಹಳ್ಳಿಗಾದರೂ ಸಮವಾಗುವುವೇ”; ಎಂದು
ಉಪರಿಗೆಯ ಮನೆಗಳ ಸುಣ್ಣದ ಹೊಳಪಿನಿಂದ ನಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ
ಪುರವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬಂದು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ೭೫. ಕೃಷ್ಣನು ಬಂದುದರಿಂದ,
ಹರಡುತ್ತಿರುವ ವಸ್ತ್ರಸುಗಂಧ ಧೂಳಿಯಿಂದಲೂ ಚಿಮುಕಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೇಸರಿಯ
ನೀರಿನಿಂದಲೂ ಎತ್ತಿಕಟ್ಟಿದ ಚೀನಾಂಬರ ಧ್ವಜದಿಂದಲೂ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಪಟಹವಾದ್ಯ

೧. ವಿಡಿದೆಮರ್ಳ (ಕ) ವಿಡಿದೆಮಳರ್ (ಖ) ವಿಡಿಯೆಮಳ್ಳಳ್ (ಮೊಅ) ೨. ಕಾಶ್ಮೀರಾಂಶು
ವಿಂದೆತ್ತಲುತ್ಸವ (ಕಗ) ೩. ಚೆಲ್ವಿಂ (ಖ) ೪. ಸೊಬಗನಿದಂ (ಕಗ) ಸೊಬಗನಿವಂ (ಮೊಅ)
೫. ಈಶ್ವಪುತ್ಯೇಕರಸ (ಖ)

ಅರಲಂಬಂ ದೃಷ್ಟಿಡಂಬಂ ಕಟಿಯೆ ಕೆದಟಿ ಮಿಂಚಂ ವಿಭೂಷಾಪ್ರಪಂಚಂ
ಕುರುಳೆತ್ತಂ ನರ್ತಿಸುತ್ತುಂ ಪೊಳೆಯೆ ಬಳಲೆ ಧಮಿಲ್ಲಮುದ್ಗಂಧಿಪುಲ್ಲಂ
ದರಹಾಸಂ ಭೂವಿಳಾಸಂ ನೆಗಟಿ ನಡುಗೆ ಮಧ್ಯಂ ಸ್ತನಾಭೋಗಬಾಧ್ಯಂ
ಸ್ಫುರಿತಾಂಗಂ ಬೀಟಿ ಪಾಂಗಂ ನೆರೆದುದುರುನಿತಂಬಂ ಪುರಸ್ತೀಕದಂಬಂ ೨೮

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ

ಇಳೆಯಂ ಪಾದಾಬ್ಜರಾಗಂ ನಖರುಚಿ ಘೃಸ್ಯಣಾಂಭಶ್ಚಟಾ^೧ ಸಿಕ್ತಿಯಿಂ ಪೂ
ವಳಿಯಿಂ ದಿಕ್ಕಕ್ಕಮಂ ಭೂಲತೆ ಪೊಳೆವಲರ್ಗಣ್ ಕರ್ಬುವಿಲ್ಲಿಂ ಸ್ಮರಾಸ್ತ್ರಾ
ವಳಿಯಿಂ ರೋದೋಂತಮಂ ಭೂಷಣಮಣಿಕಿರಣಂ ಮಂದಹಾಸಂ ತಟತ್ನಂ
ಕುಳದಿಂ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಿಂ ಪೂರಿಸೆ ನೆರೆದುದಜಸ್ಯಂ ಪುರಸ್ತೀಪಹಸ್ಯಂ ೨೯

ಅಳಕಂ ಕಸ್ತೂರಿಯಂ ಸಾಲಿದೆ ನಸುನಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಂ ಬೀಟಿ ನೇತ್ರಾಂ
ಚಳಪಾತಂ ಕಾಮನಂಬಂ ಕಟಿಯೆ ಕನಕಮಂಜೀರಿಕಾಸಿಂಜಿತಂ ಚಂ
ಚಳಕಾಂಚೀಕೂಜಿತಂ ಕಂಕಣರುಣರುಣಿತಂ ಪೂಣ್ಣೆ ಬಂದತ್ತನೂನಂ
ಕಳಹಂಸೀಯಾನವಾಸ್ಯಶ್ಚಸಿತ^೨ ಮಧುಪಗಾನಂ ಪುರಸ್ತೀಪ್ರತಾನಂ ೩೦

ಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ ಮಾನಿನಿಯರು ಎರಚುವ ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದಲೂ ಹೊಳೆಯುವ ನಾನಾಬಗೆಯ
ತೋರಣ ಚಿಗುರುಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಪುರಕ್ಕೆ ಮನೋಹರತೆಯುಂಟಾಯಿತು.
೨೨. “ಕೃಷ್ಣನ ಆಕಾರದ ಮತ್ತು ಅಂಗಕಾಂತಿಯ ಲಕ್ಷಾಂಶದಲ್ಲಿ ಒಂದಂಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ
ಹೋಲುವ ಕಾಮನು, ತಾನೆ ಚೆಲುವನು, ಸೊಬಗನು ಎನಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧಿಕನಾಗಿರುವ
ನಲ್ಲವೆ?! ಹಾಗಾದಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಇನ್ನು ಎಂತಹ ಚೆಲುವೂ ಎಂತಹ ಸೊಬಗೂ
ಇದೆಯೋ ನೋಡೋಣ” ಎಂದು ಕುತೂಹಲರಸದ ತ್ವರೆಯಲ್ಲಿ (ಕೈಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ
ಆಭರಣವನ್ನು ಕಾಲಿಗೊ ಕಾಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದನ್ನು ಕೈಗೋ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಗಕ್ಕೋ
ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ) ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ನವಯುವತಿಯರು ರಂಜಿಸಿದರು.
೨೩. ತಮ್ಮ ಆಭರಣಗಳ ಸಮೂಹವು ಮಿಂಚನ್ನು ಹರಡುತ್ತಲೂ, ಮನ್ಮಥ ನಟನು
ಹೂಬಾಣವನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಲೂ, ಇರುವಲ್ಲಿ ನಲಿಯುವ ಮುಂಗುರುಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಲೂ,
ಉತ್ತಮ ಸುಗಂಧದ ಹೂವನ್ನು ಮುಡಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಜಡೆಮುಡಿಯ ಗಂಟು ಸಡಿಲ
ವಾಗುತ್ತಲೂ ಮುಗುಳುನಗುವಿನೊಡನೆ ಹುಬ್ಬಿನ ಬೆಡಗು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೂ, ಸ್ತನಗಳ ಘನತೆ
ವಿಶಾಲತೆಗಳಿಂದ ಬಾಧೆಗೊಳಗಾದ ನಡುವು ನಡುಗುತ್ತಲೂ, ಹೊಳೆಯುವ ಅವಯವವು
ಸುರೀತಿಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಸ್ಥೂಲನಿತಂಬದ ಪುರವನಿತೆಯರ ಸಮೂಹವು
ಕೃಷ್ಣನೆಡೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿತು. ವ|| ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ೨೯. ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಪುರವನಿತೆಯರು
ಸಂತತವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದು ಸೇರಿದರು. ಅವರು ಬರುವಾಗ ತಮ್ಮ
ಕೆಂದಾವರೆ ಹೂವಿನಂತಿರುವ ಕಾಲಿನ ಕೆಂಪು, ಉಗುರಿನ ಹೊಳಪು ಕೇಸರಿ ಗಂಧೋದಕ

ಜಲಜಾತಾಕ್ಷನನೀಕ್ಷಪುತ್ಸುಕತೆಯಿಂ ಕೈಗೆಯ್ಯುತಿರ್ದಂತೆ ಬಂ
ದೊಲವಿಂ ನೋಡುವ ಕಾಂತೆಯೊಪ್ಪಿದಳದೊರ್ವಳ್ ದರ್ಪಣೋಪೇತಹ
ಸ್ತೆ ಲಸನೌತ್ತಿಕಭೂಪೆ ಕುಂಕುಮರಜೋರಮ್ಯಾಂಗಿ ಪೂರ್ಣೇಂದುಮಂ
ಡಲಮಂ ತಾರಕಕೋಟಿಯಂ ತಳೆದ ಸಂಧ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆಂಬಂತೆವೋಲ್

೮೧

ಜಗುಬ್ಬುತ್ತಂಸಮನೊತ್ತು ಸೂಸುವಳಕಾನೀಕಂಗಳಂ ತಿರ್ದು ಮೆ
ಲ್ಲಗೆ ಪೋಗಿನ್ನುಡಿದಪ್ಪದೊಳ್ಳಡು ಕುಚಪ್ರಾಚ್ಛಾರದಿಂದೆಂದು ಬು
ದ್ಧಿಗುಡುತ್ತಂ ನಡೆತರ್ಪಂ ಚೇಟಿಯರ ಮಾತಂ ಮೀಟೆ ಕೈಮೀಟಿದೊ
ಲೆಗೆ ಪಕ್ಕಾಗಿ ಪೆಟಿಳ್ ಮೃಗಾಕ್ಷಿ ಪರಿತಂದಬ್ಬಾಕ್ಷನಂ ನೋಡಿದಳ

೮೨

ಎಜಕಂ ಚಿತ್ತದೊಳುಣ್ಣೆ ಪೊಣ್ಣೆ ನಡೆತರ್ಪುತ್ಸುಕದಿಂ ಮೇಲುದ
ಳ್ಳಿಟಿವುತ್ತುಂಗಕುಚಂಗಳಿಂ ತೊಲಗಲಂಗವ್ಯಕ್ತಿ ಪುಷ್ಪಾಸ್ತನಾ
ದೊರ್ವೆಯಿಂದುರ್ಚಿದ ಬಾಳನೇಟಿಸಿರೆ ತನ್ನಂ ನೋಟ್ಟವರ್ ಸೋಲ್ತು ಮೆ
ಯ್ಯಿಟಿಯಲ್ ಮೆಯ್ಯಿಟಿದೊಲ್ತು ನೋಡಿದಳದೊರ್ವಳ್

ಗೋಪಮಾರ್ತಂಡನಂ ೮೩

ವನ್ನು ಚುಮುಕಿಸಿ ಎರಚಿ, ಹೂಬಲಿಯನ್ನು ಹರಡಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ
ಬಳ್ಳಿಯ ಹುಬ್ಬುಗಳೆಂಬ ಕಬ್ಬಿನ ಬಿಲ್ಲು, ನೇತ್ರಕಮಲವೆಂಬ ಮನ್ಮಥಾಸ್ತದಿಂದ
ದಿಜ್ಜೊಡಲವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಮಿಂಚೂ ಕಿರುನಗುವೆಂಬ
ಬೆಳುದಿಂಗಳೂ, ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳ ಮಧ್ಯವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೮೦. ಹಂಸಗಮನೆಯರೂ
ಉಸಿರಿನ ಸುವಾಸನೆಗಾಗಿ, ಝೇಂಕರಿಸುತ್ತ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ತುಂಬಿಗಳುಳ್ಳವರೂ
ಆದ ಪುರಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮೂಹವು, ಮುಂಗುರುಳಿನಿಂದ ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನು ಸಾಲಿಡುತ್ತ ಮುಗುಳು
ನಗುವೆಂಬ ಬೆಳುದಿಂಗಳನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟವೆಂಬ ಪುಷ್ಪಬಾಣವನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತ
ಚಿನ್ನದ ಕಾಲಂದುಗೆ ವಡ್ಯಾಣ ಬಳೆಗಳ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಶಬ್ದವಾಗುವಂತೆ ಬಂದಿತು.
೮೧. ಮುತ್ತುಗಳ ಹಾರಾಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕುಂಕುಮರಜದಿಂದ ರಮ್ಯವಾದ
ಅವಯವವುಳ್ಳ ಒಬ್ಬಳು ಸುಂದರಿಯು, ಕಮಲನೇತ್ರನಾದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ
ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕನ್ನಡಿಯೊಡನೆಯೆ
ತ್ವರೆಯಿಂದ ಬಂದಳು. ಅವಳು ಚಂದ್ರಮಂಡಲವನ್ನೂ ಕೋಟ್ಯಂತರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನೂ
ಧರಿಸಿದ ಸಂಧ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಳು. ೮೨. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಹರಿಣಾಕ್ಷಿಯು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು
ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಮಿತಿ ಮೀರಿದ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವಳ ದಾಸಿಯರು-ಜಾರುತ್ತಿರುವ
ಕಲೆಯ ಭೂಷಣವನ್ನು ಒತ್ತಿಸರಿಪಡಿಸಿಕೊ. ಕೆಳಕ್ಕೆ ಜೋಲುವ ಮುಂಗುರುಳನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊ.
ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡಿ, ಸ್ತನಗಳ ಭಾರದಿಂದ ತೆಳ್ಳಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಒಳನಡುವು ಮುರಿದೀತು!”
ಎಂದು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಿ, ಓಡಿಬಂದು ಆ
ಕಮಲಾಕ್ಷನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ೮೩. ಅದೊಬ್ಬಳು ಯುವತಿ ಅವಳ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ
ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯು ಉದಿಸಿ ಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಔತ್ಸುಕ್ಯದಿಂದ

ನಳಿತೋಳುಂ ತನುಮಧ್ಯಮುಂ ಜಡಿಯೆ ಮುಕ್ತಾಹಾರಮುಂ ನೀಲಕುಂ
ತಳಮುಂ ನರ್ತಿಸೆ ಮೇಲುದುಂ ನಿಜೆಯುಮಡ್ಡಂಬಾರೆ ವಕ್ಷೋಜಮಂ
ಡಳಮುಂ ಪೀನನಿತಂಬಮುಂ ಪೊಡರೆ ಕಣ್ ಚೆಲ್ಲಂಗಳಂ ಬೀಜಿ ಕುಂ
ತಳಪುಷ್ಪಂ ಮಿಗೆ ಸೂಸೆ ಬಂದಬಲೆಯೊರ್ವಳ್ ಕೃಷ್ಣನಂ ನೋಡಿದಳ್ ೮೪

ಪೊಡರ್ವ ಕುಚದ್ವಯೋರುಹಭರದಿಂದುಪಹಾರದ ಪೂಗಳಂ ತರಂ
ಬಡದೆಡಪುತ್ತುವಾತ್ಮಗೃಹ^೧ಹಂಸೆಗಳಿಂ ಪೆಜಿಗಾಗಿ ಬರ್ಪವೋಲ್
ನಡೆಪೆಜಿಗಾಗಿ ತನ್ನಿ ನಿಡಚೇಟಿಯರಂ ಪೆಜಿಗಿಕ್ಕಿ ಬೇಗದಿಂ
ನಡೆದು ಪೆಜಿಳ್ ಜನಾರ್ದನನ ರೂಪವಿಲಾಸಮನೊಲ್ಲ ನೋಡಿದಳ್ ೮೫

ಅನವದ್ಯಾಂಗನನೀ ಮುರಾಂತಕನನಾಕರ್ಣಾಂತವಿಶ್ರಾಂತಲೋ
ಚನದಿಂದಾವಗವೀಕ್ಷಿಸಲ್ ಮನಸಿಜಂ ಪುಷ್ಪಾಸ್ತದಿಂದೆಚ್ಚು ತೊ
ಟ್ಟನೆ ಕೊಂದಿಕ್ಕುಗುಮೆನ್ನನೆಂದು ಭಯದಿಂ ನೋಟ್ಟಂದದಿಂ ದೀರ್ಘಲೋ
ಚನೆಯೊರ್ವಳ್ ಕಡೆಗಣ್ಣ ಕೂರ್ಮೋನೆಗಳಿಂ ದೈತ್ಯಾರಿಯಂ ನೋಡಿದಳ್ ೮೬

ತರುಣಮೃಣಾಳದಂತೆ ನೆಪ್ಪೆದಿಂಗಳ ತಣ್ಣದಿರಂತೆ ಪಾಲ ಬೆ
ಳ್ಳೆರೆಗಳ ಬಂಬಲಂತೆ ಕುಮುದೋಜ್ವಲಮಾಲಿಕೆಯಂತೆ ಹಮ್ಮ ಕೇ
ಕರನಿಕರಂ ಗವಾಕ್ಷನಿಕುರುಂಬಕದಿಂ ಪೊಪಪೊಣ್ಣೆ ನೋಡಿದರ್
ಮುರಹರನಂ ಕೆಲರ್ ವಿವಿಧಹರ್ಮ್ಯಗವಾಕ್ಷವಿಲಗ್ನವಕ್ತ್ರಿಯರ್ ೮೭

ವೇಗದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗ ಅವಳ ಉನ್ನತ ಸ್ತನಗಳು ತಿವಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಲುಹೊದಿಕೆಯು ಜಾರಿಹೋಗಿ ಸ್ತನಗಳು ಕಾಣಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಒಡನೆಯೇ ಆ ದೃಶ್ಯವು ಮನಃಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಒರೆಯಿಂದ ತೆಗೆದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದವರು ಮೋಹದಿಂದ ಮೈಮರೆಯುವಂತಾಯಿತು. ಅವಳು ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮೈಮರೆತುಬಂದು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ೮೪. ಕೋಮಲವಾದ ತೋಳೂ ತೆಳ್ಳಗಿರುವ ನಡುವೂ ಬಳುಕುತ್ತ, ಮುತ್ತುಗಳ ಹಾರವೂ ಕರಿಯ ಮುಂಗುರುಳೂ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಮೇಲುಹೊದಿಕೆಯೂ ನಿರಿಯೂ ಮೇಲೆಹಾರುತ್ತ ಸ್ತನಮಂಡಲವೂ ನಿತಂಬವೂ ಅದಿರುತ್ತ, ಕಣ್ಣು ಹರ್ಷ ವಿನೋದಗಳನ್ನುಬೀರುತ್ತ ಮುಡಿಯ ಹೂಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉದಿರುತ್ತ ಇರಲು ಒಬ್ಬ ಅಬಲೆಯು ಬಂದು, ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ೮೫. ಅದಿರುವ ಸ್ತನಗಳ ಮತ್ತು ತೊಡೆಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಉಪಹಾರದ ಹೂಗಳನ್ನು ಸಾಲುಬಿಡದೆ ಎಡವುತ್ತ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಹಂಸೆಗಳೂ ಚೇಟಿಯರೂ ಹಿಂದೆ ನಡೆದು ಬರುವಂತೆ ಅತಿತ್ವರೆಯಿಂದ ನಡೆದುಬಂದು ಮತ್ತೆ ಒಬ್ಬಳು ಕೃಷ್ಣನ ರೂಪವಿಲಾಸಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಳು. ೮೬. ಸ್ತುತ್ಯಾಂಗನಾದ ಈ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಾನು ಕಿವಿಯವರೆಗೂ ಹರಡಿರುವ ವಿಶಾಲನೇತ್ರದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮನಃಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು

೧. ಚೆಲ್ಲಂಗಳಿಂ ಚಿನ್ನಪೂಗಳನಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ (ಖ) ೨. ಹಂಸೆಗಳಂ (ಕಗ) ೩. ವಿವಿಧಲಗ್ನ ಮನೋಹರ ಯುಕ್ತವಸ್ತ್ರಿಯರ್ (ಖ)

ಹರಿ ಬರೆ ನೋಡುತಿರ್ಕೆಲದ ಮಾಡದ ಚೂಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂ
ದಿರೆ ಮುಖಪಚ್ಚೆಯಿಂದೆ ಮಣಿದರ್ಪಣತೋರಣಮಾಲೆಯಂ ಸ್ಥಲೀ
ಸರಸಿಜರಾಜಿಯಂ ವಿವಿಧಪೂರ್ಣಸುಧಾಕರಮಂಡಲಂಗಳಂ
ಪರಿಭವಿಪಾಕೆಯರ್ ಪರಿಭವಂಬಡೆದರ್ ಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರಪಾತದಿಂ

೮೮

ವ|| ಅಂತು ನೋಡುವ ಗಾಡಿಕಾರ್ತಿಯರ ಮನಮನಿಕುಳಿಗೊಂಡು ಸೂಸುವ
ಸೇಸೆಗಳನಾಂತು ಸುಹೃಜ್ಜನಸಜ್ಜನಯೋಷಿಜ್ಜನಂಗಳಾಶೀರ್ವಾದಪರಂಪರೆಗಳಂ ಕೈಕೊಂಡು ಪುರದ
ಪಿರಿಯನವಲೋಕಿಸುತ್ತಂ ವಿಪಣಿಮಾರ್ಗಂಬಡಿದು ನಡೆತಂದು ಕಡುಚೆಲ್ವುವೀಳಿ ಮುನ್ನಮೆ ಸಮಕಟ್ಟಿ
ಮಾಡಿಸಿದನರ್ಘ್ಯರತ್ನರಚನಾವಿರಾಜಿತರಾಜಭವನಮಂ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಸಾಕಲ್ಯವಿಭವದಿಂ ಪೊಕ್ಕು ತನ್ನೊಡನೆ
ಬಂದು ನೃಪಾಲವೃಂದಮಂ ಪೊಳವೊಲಿಲ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಪೋಗಲ್ಪೆಸಸಿ ಬಿಸರಂಹಾಕ್ಷಂ
ನವರತ್ನಖಚಿತಸಿಂಹಾಸನದೊಳ್ ಸುಖಾಸೀನನಾಗಿ

ಮಗಧನೃಪಜೀವರುಪಮಂ
ತೆಗೆವುಜ್ಜ್ವಲರಜ್ಜುಜಾಲಮನೆ ನಿರ್ಮಲದಂ
ತಗಭಸ್ತಿಚ್ಚಟಿ ಪಸರಿಸಿ
ಸೊಗಯಿಸುತಿರೆವರ ಯುಧಿಷ್ಠಿರಂಗಿತೆಂದಂ

೮೯

ಪುಷ್ಪಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಹೊಡೆದು ತಟ್ಟನೆ ಕೊಂದುಹಾಕುವನು ಎಂದು ಭಯದಿಂದ
ನೋಡುತ್ತಿರುವವಳಂತೆ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಯೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಹರಿತವಾದ ಮೊನೆಗಳಿಂದ
ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ೮೭. ವಿಧವಿಧವಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮನೆಗಳ ಗವಾಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ
ಮುಖವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಕೆಲವರು ಕೃಷ್ಣನು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಎಳೆಯ
ತಾವರೆಯ ಬಂಟಿನಂತೆಯೂ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನ ತಂಪಾದ ಕಿರಣದಂತೆಯೂ ಹೊಳೆಯುವ
ನೈದಿಲೆಯ ಮಾಲೆಯಂತೆಯೂ ಇರುವ ತಮ್ಮ ಓರೆನೋಟವನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬೀರಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು
ನೋಡಿದರು. ೮೮. ಹರಿಯು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಬೀದಿಯ
ಎರಡು ಪಕ್ಕಗಳ ಸೌಧಗಳ ಬಿಸಿಲು ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಕೆಲವರು
ಸುಂದರಿಯರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಾಣುವ ಅವರ ಮುಖಗಳ ಸಾಲು ರತ್ನದ
ಕನ್ನಡಿಗಳ ತೋರಣದ ಮಾಲೆಯನ್ನೂ ನೆಲದಾವರೆಯ ಹೂಗಳ ಸಾಲನ್ನೂ ವಿಧವಿಧವಾದ
ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಮಂಡಲಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನೂ ಪರಿಭವಿಸುತ್ತ ಇದ್ದಿತು. ಮನ್ಮಥನ ಅಸ್ತ್ರಗಳ
ಹೊಡೆತದಿಂದ ಅವರು ಪರಿಭವವನ್ನು ಪಡೆದರು. ವ|| ಕೃಷ್ಣನು ಹಾಗೆ ನೋಡುವ ಆ
ವಿಲಾಸವತಿಯರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವರು ತಳಿಯುವ ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು
ಧರಿಸಿದನು, ಸುಹೃಜ್ಜನರ, ಸಜ್ಜನರ ಮತ್ತು ಸುವಾಸಿನಿಯರ ಅಶೀರ್ವಾದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಪುರದ ಶ್ರೀಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ವರ್ತಕರ ಅಂಗಡಿಯ ಬೀದಿಯ
ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಡೆದನು. ಬಹಳ ಚೆಲುವನ್ನು ಬೀರುವಂತೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಯೋಚಿಸಿ
ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಅಮೌಲ್ಯರತ್ನಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ ಅರಮನೆಯನ್ನು

೧. ಪಟೀಪರಿಕರರಾಜಿಯಂ (ಖ) ೨. ರತ್ನಜಾಲಮನೆ (ಕಗ) ೩. ಹರಿಯುಧಿಷ್ಠಿರಂಗಿತೆಂದಂ
(ಕಖಗ)

ಅಧಿಕೈಶ್ವರ್ಯದ ಮಾಗಧೇಶನಿರೆ ನಿನ್ನೀ ರಾಜಸೂಯಾಧ್ವರಂ
 ವಿಧಿಯಲ್ಲೆಂದು ಸಭೀಮನೆಯ್ತು ಭರದಿಂ^೧ದೋರ್ಯುಧ್ವಂ ಬೇಡಿ ಮಾ
 ಗಧನೊಳ್ ಪೋರಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಗಳೆಯಂ ಭೀಮಂಗೆ ಕೊಟ್ಟದ್ಭುತ
 ಪ್ರಧನಾಟೋಪದೆ ಭೀಮನಿಂ ಕೊಲಿಸಿದಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಜರಾಸಂಧನಂ ೯೦

ವ|| ಅಂತು ರಾಜರಾಜಪದವೀಗರ್ವ ಖರ್ವೀಕೃತಸಕಲರಾಜಲೋಕನಂ ಯಮರಾಜ
 ಧಾನಿಯಂ ಪುಗಿಸಿ

ಅನಿಲಾಪತ್ಯಪುರಸ್ಕರಂ ಮಗುಟಿವಂದಾತ್ಮಾಗಮೋತ್ಸಾಹವ
 ಧನದಿಂದುತ್ಪಟವಾಸಮುದ್ವಿಮಳಸೇನಾನೀಕಮುತ್ತೂರ್ಯನಿ
 ಸ್ವನಮುತ್ತೋರಣಮುತ್ತಾಕಮೆಸೆವಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಮಂ ಬಂದು ಪೊ
 ಕ್ಕನುಪೇಂದ್ರಂ ತನಗೆಂದು ಬೇಟಿ ಸಮಕಟ್ಟಿದಾರ್ ನೃಪಾವಾಸಮಂ ೯೧

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ಪೊಕ್ಕು ಭೀಮನಂ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕಂ ನಿಜರಾಜಭವನಕ್ಕೆ ಕಳಿಪಿ
 ಮಜ್ಜನಭೋಜನಾನಂತರಂ ಕತಿಪಯಾಂತಃಪುರವಾಸಿನೀ ಪರಿಜನಕುಮಾರಜನಪರಿವೃತನಾಗಿ

ವಿವಿಧಸ್ನಿಗ್ಧಗಭೀರಹೃದ್ಯಮಧುರಾರಾವಾದ್ಯದಿಂ ವಾದ್ಯದಿಂ
 ಶ್ರವಣಸ್ವಾಂತಸುಖಸ್ವನಾನುಕೃತಸಾರಂಗೇಯದಿಂ ಗೇಯದಿಂ
 ಸುವಿಳಾಸಸ್ಫುಟಭಾವಭಾವಿತ ನಟೀಲೀಲಾಸ್ವದಿಂ ಲಾಸ್ವದಿಂ
 ದಿವಸಂ ಪೋಪಿನಮಿರ್ದನುತ್ಸವವನಶ್ರೀಮಾಧವಂ ಮಾಧವಂ ೯೨

ಮಂಗಳಕರವಾದ ಸಕಲ ವೈಭವದೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಬಂದಿದ್ದ
 ರಾಜಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಪುರದ ಹೊರಗಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು.
 ಅನಂತರ ಆ ಕಮಲನೇತ್ರನು ನವರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ಕುಳಿತು
 ಕೊಂಡನು. ಅನಂತರ ೮೯. ಕೃಷ್ಣನು-ತನ್ನ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಹಲ್ಲಿನ ಹೊಳಪು ಒತ್ತಾಗಿ
 ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹರಡುತ್ತ ಮಗಧರಾಜ ಜರಾಸಂಧನ ಜೀವವೆಂಬ ಮೀನನ್ನು ತೆಗೆಯುವ
 ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಹಗ್ಗದ ಬಲೆಯಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ
 (ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದನು). ೯೦. “ಅಧಿಕವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವುಳ್ಳ ಮಗಧರಾಜನಿರುವಾಗ
 ನೀನು, ರಾಜಸೂಯಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗದು, ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು
 ಹೇಳಿ ಕೃಷ್ಣನು ಭೀಮನೊಡನೆ ಜರಾಸಂಧನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ, ಬಾಹುಯುದ್ಧವನ್ನು
 ಮಾಡುವಂತೆ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಅವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ
 ಶಕ್ತಿಗಳೆಯನ್ನು ಭೀಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ ಅದ್ಭುತವಾದ ಬಾಹುಯುದ್ಧಾಡಂಬರದಲ್ಲಿ
 ಆ ಭೀಮನಿಂದ ಆ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಚಕ್ರವರ್ತಿಪದವಿಯ
 ಗರ್ವದಿಂದ ಸಕಲರಾಜರನ್ನೂ ತಗ್ಗಿಸಿ ಕುಗ್ಗಿಸಿದ್ದ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಯಮನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ
 ಕಳುಹಿಸಿ; ೯೧. ಕೃಷ್ಣನು ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು,
 ತಮ್ಮ ಆಗಮನೋತ್ಸಾಹದ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಸುಗಂಧವಸ್ತ್ರಚೂರ್ಣಗಳಿಂದಲೂ ದೊಡ್ಡ
 ಸೇನೆಯ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ತೂರ್ಯವಾದ್ಯಗಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ ಎತ್ತಿಕಟ್ಟಿದ ಧ್ವಜ

ವ|| ಅನ್ನಗಂ

ಇಳೆಯಿಂದಂ ಪೊಂಬಿಸಿಲ್ ಮೆಯ್ಯೆಗೆದು ನಗನಿಕಾಯಾಗ್ರದೊಳ್ ಸಾಂದ್ರಧಾತು
ಸ್ಥಳಿ ಹರ್ಮ್ಯಾಘಾಗ್ರದೊಳ್ ಮಾಣಿಕದ ಶಿಖರಮುದ್ಯಾನಮಾಲಾಗ್ರದೊಳ್ ಚೆಂ
ದಳಿರೆಂಬಾಶಂಕೆಯಂ ಮಾಟ್ಟಿನಿ^೧ಮರುಣತೆವೆತ್ತಿದುರ್ ಚೆಲ್ವಾದುದಸ್ತಾ
ಚಳತುಂಗವ್ಯಾಘ್ರದ್ಯಂಭಾವ್ಯತವದನಮೆನಿಪ್ಪಂದದಿಂ ಭಾನುಬಿಂಬಂ

೯೩

ಕುವಲಯಪೀಡೆಯಂ ಪಡೆವ ಪುಷ್ಪಿತಪದ್ಮಿನಿಗೋತ ಕಾಯ್ನು ಸಂ
ಭವಿಸಿರೆ ಮಂಡಲಾಗ್ರಕರಮಂ ಕುಲಗೋತ್ರಶಿರಕ್ಕೆ ನೀಡುತಿ
ರ್ಪವಗುಣದಿಂದಮೆಯ್ದುದುದಧೋಗತಿಯೆಂದು ವಿರಕ್ತನಾದವೊಲ್
ದಿವಕರನಂಬರಂದೊಳೆದು ಪಶ್ಚಿಮವಾರ್ಧಿಗೆ ಮೆಯ್ಯನಿಕ್ಕಿದಂ

೯೪

ಒಂದದ ಪಗಲಿರುಳೆರಡಳ
ಸಂದುಗಳಂ ವರುಣಶಿಲ್ಪಿ ರಕ್ತಾಂಬರದಿಂ
ಸಂದಿಸಿ ಪೊಲ್ಲವೊಲೆಸೆದುದು
ಮಂದೈಸಿದ ಸಂಜೆಗೆಂಪು ಪಡುವಣ ದೆಸೆಯೊಳ್

೯೫

ತೋರಣಮಾಲೆಗಳಿಂದಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅವನಿಗಾಗಿಯೇ ಬೇರೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದ ದಿವ್ಯವಾದ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಭೀಮನನ್ನು ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವನ ಅರಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ಮಜ್ಜನಭೋಜನಾನಂತರ ಕೆಲವರು ಅಂತಃಪುರವನಿತೆಯರ ಕುಮಾರರ ಮತ್ತು ಪರಿಜನರ ಸಂಗಡ ಕುಳಿತು ೯೨. ನುಣುಪೂ ಗಂಭೀರವೂ ಹೃದ್ಯವೂ ಮಧುರವೂ ಆದ ವಿಧವಿಧವಾದ ಧ್ವನಿಗಳ ಗೀತವಾದ್ಯಗಳ ಮಾತುಗಳ ಕೇಳಿಕೆಯಿಂದಲೂ ಕಿವಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಹಿತಕರವಾದ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ಹೇಳುವ ಸಾರವುಳ್ಳ ಕಂಠದ ಮತ್ತು ಸಾರಂಗಿಯೆಂಬ ವೀಣೆಯ ಗಾನಧ್ವನಿಯಿಂದಲೂ, ಗಾಯಕರಿಂದಲೂ ವಿಲಾಸಯುತವಾದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಅಭಿನಯಿಸುವ ನಟಿಯರ, ಲೀಲೆಯ ಮುಖದಿಂದಲೂ, ನರ್ತನ ದಿಂದಲೂ ಶ್ರೀಯುತನೂ ಸಂತೋಷಶ್ರೀಯುತನೂ ಆದ ಕೃಷ್ಣನು ಆ ಹಗಲನ್ನು ಕಳೆದನು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೯೩. ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಬಿಸಿಲು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರ್ವತಗಳ ಶಿಖರಗಳಲ್ಲಿ ಒತ್ತಾದ ಸಿಂಧೂರ ಧಾತು ಸ್ಥಳಗಳಂತೆಯೂ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮನೆಗಳ ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ರತ್ನಶಿಖರದಂತೆಯೂ ಉದ್ಯಾನವನಗಳ ವೃಕ್ಷಗಳ ತುದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುಚಿಗುರುಗಳಂತೆಯೂ ಕೆಂಪಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವು ಅಸ್ತಾಚಲವೆಂಬ ಉನ್ನತವಾದ ಹುಲಿಯು ಆಕಳಿಸುತ್ತ ತೆರೆದ ಬಾಯೆಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೯೪. ಸೂರ್ಯನು ತಾನು ಕುವಲಯಕ್ಕೆ (= ೧. ನೈದಿಲೆಗೆ ೨. ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ) ಪೀಡೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ, ಪುಷ್ಪವತಿಯಾದ ಪದ್ಮಿನಿಯನ್ನು ಪ್ರೇಮಿಸಿದ, ಮತ್ತು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಮಂಡಲಾಗ್ರಕರವನ್ನು = (೧.

ಇನರಥಹತಿಯಿಂ ನೆಗೆದ ಗ
ಗನಿಧಾತುಸ್ಥಳರಜಂಗಳಿಂ ರೂಪಟೆದ
ತ್ತೆನೆ ಸಂಜೆ ಕೆಂಪು ತಳ್ತರೆ
ಕನಲ್ದ ಪೊಣರಟೆದುವೊಡನೆ ಕೋಕಯುಗಂಗಳ್

೯೬

ಇನಿಯಳ್ ಪೊಣರಟೆದೊಡದಂ
ನೆನೆನೆನೆದುಂ ಸುಯ್ಯಸುಯ್ಯ ^೨ಳಲ್ದಲ್ದ
ಬ್ಬಿನಿಯಬ್ಬಿನಿದಪ್ಪದೆ ನೋ
ಡಿ ನೋಡಿ ಜಾನಿಸಿದುದತುಲಶೋಕಂ ಕೋಕಂ

೯೭

ಇದು ಕೋಕಶೋಕಮಂ ನೋ
ಡದ ಕೃಪೆಯೆನೆ ಪದ್ಮನಯನಮಂ ಪದ್ಮಿನಿ ಮು
ಚ್ಚಿದಳೆನೆ ಭಾವಕದಿಂದ
ಲ್ಲದೆ ನಾಯಕಿ ^೪ತಾಳಳಿನನಗಲ್ಕೆಯ ನೋವಂ

೯೮

ಇಳಿಗೆ ಪಳಗಾಲದಂಬರ
ಮೊಳಪಾಗುಂ ಬೀಳ್ಗುಮೆಂದು ಧಾತ್ರಂ ಬಲ್ಲಿಂ
ದಳವಡೆ ಬಿಟ್ಟಿದ ಬೆಳ್ಳಿಯ
ಮೊಳೆಗಳೆನಲ್ ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗಿದುವು ತಾರಗೆಗಳ್

೯೯

ಮಂಡಲದ ತುದಿಯಕಿರಣವನ್ನು, ೨. ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದ ಕಯ್ಯನ್ನು) ಕುಲಗೋತ್ರ ಶಿಖರಕ್ಕೆ
= (೧. ಕುಲಗೋತ್ರಪರ್ವತಗಳ ಶಿಖರಕ್ಕೆ, ೨. ತನ್ನ ಕುಲದ ಮತ್ತು ಗೋತ್ರದವರಲ್ಲಿ
ಅಗ್ರಗಣ್ಯರಿಗೆ) ನೀಡುವ ಅವಗುಣಗಳಿಂದ ತನಗೆ ಅಧೋಗತಿಯೊದಗಿತೆಂದು
ವಿರಕ್ತನಾದಂತೆ (೧. ಹೆಚ್ಚು ಕೆಂಪಾದವನು, ೨. ಪ್ರಪಂಚದ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನು)
ಅಂಬರ (೧. ಆಕಾಶ, ೨. ಬಟ್ಟೆ)ವನ್ನು ತೊರೆದು ಪಶ್ಚಿಮಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದನು!
೯೫. ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಸೇರದೆ ಇರುವ ಹಗಲುರಾತ್ರಿಗಳೆರಡರ ಸಂದುಗಳನ್ನು
ಕೆಂಪುಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಸೇರಿಸಿ, ವರುಣನೆಂಬ ಚಿಪ್ಪಿಗನು ಹೊಲಿದಂತೆ ಪಶ್ಚಿಮದ ಒತ್ತಾದ
ಸಂಜೆಗೆಂಪು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ೯೬. ಸೂರ್ಯರಥದ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಹಾರಿದ ಗಗನದ
ಧಾತುಸ್ಥಳದ ಧೂಳು ಮುಚ್ಚಿ ರೂಪಗೆಟ್ಟಂತೆ ಸಂಜೆಗೆಂಪು ಮುಚ್ಚಿದ ಚಕ್ರವಾಕ ದಂಪತಿಗಳು
ಕೋಪಗೊಂಡು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಅಗಲಿದವು. ೯೭. ಪ್ರಿಯೆ ಚಕ್ರವಾಕಿಯು ತನ್ನನ್ನು
ಅಗಲಿಹೋದರೂ ಚಕ್ರವಾಕವು ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನೆನೆದು ನೆನೆದು, ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು,
ಸಂಕಟಪಟ್ಟು ಅತ್ತುಅತ್ತು ಒಂದೊಂದು ತಾವರೆಹೂವಿನ ಪಕ್ಕವನ್ನೂ ಬಿಡದೆ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು

೧. ಧಾತುಸ್ಥಳರಜಂಗಳಿಂ (ಕವಿಗ) ೨. ಸಂಜೆಗೆಂಪನುಟಿದಿರೆ (ಕಗ) ೩. ಅಳಲ್ದುಳುರುತ್ತಬ್ಬಿನಿ
ದಪ್ಪದೆಲ್ಲಿಯುಂ (ಕಗ) ೪. ತೊಳೆದಳಿನಗಲ್ಕೆಯ (ಕಗ) ತೋಪಳಿನನಗಲ್ಕೆಯ (ಮೊಅ)

ಅನುರಕ್ತನಾಗಿ ಧಾರಿಣಿ
ಗೆ ನಲ್ಲಳಂ ರಾಜಬಾಧೆಗೊಪ್ಪಿಸಿ ರಾಜೇ
ವಿನಿಯಂ ಸತ್ಪಥಮಂ ತೊಳಿ
ದಿನನಪಯಶಮೆನೆ ತಮಂ ಪೊದಬ್ಬುದು ಜಗಮಂ

೧೦೦

ಇನದೀಪಂ ನಂದಿರೆ ಬಂ
ದು ನಿಶಾರಾಕ್ಷಸಿ ಚರಾಚರೌಘಗ್ರಸನಾ
ರ್ಥಿನಿ ಭುವನಭವನಮಂ ಭೋಂ
ಕನೆ ಪಡಿಗತ್ತಂದವಾದುದಂದು ತಮಂಧಂ

೧೦೧

*ವ|| ಅಂತು ಜಗಮೆಲ್ಲಮಂ ಕವಿತರ್ಪ ಕಟ್ಟಲೆಯೊಳ್

ಪೊದೆದ ನವೀನನೀಲಪಟವಿಕ್ಕಿದ ಕತ್ತರಿಯಣ್ಣು ತೊಟ್ಟ ನೀ
ಲದ ತೊಡವೊಪ್ಪೆ ಜಂಗಮತಮಃಕಳೆಯಂತೆ ತಮಸ್ತಮಾಲವ್ಯ
ಕ್ಷದ ಚಲಶಾಖೆಯಂತೆ ತಮದೊಡ್ಡಿನ ಲೋಲಪತಾಕೆಯಂತೆ ಪ
ರ್ವದ ತಮದುವಿನೊಳ್ ಸುಳಿದರಸ್ಥುಟಚಾರೆಯರಂದು ಜಾರೆಯರ್

೧೦೨

ಹುಡುಕಿತು. ೯೮. ಪದ್ಮಿನಿಯು ಇನನ (೧. ಪತಿ, ೨. ಸೂರ್ಯ) ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದ ಆದ
ನೋವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿದ್ದಳು. ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತನಾಗಲು ಚಕ್ರವಾಕ
ದಂಪತಿಗಳೂ ಅಗಲಿದುದನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ತನ್ನ ನೋವನ್ನು
ಪ್ರಕಟಿಸಿದಳೆನ್ನುವಂತೆ ತನ್ನ ಕಮಲನೇತ್ರವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದಳು. (ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತನಾದ
ಮೇಲೆ ಕಮಲಗಳು ಮೊಗ್ಗಾದವು. ಚಕ್ರವಾಕದಂಪತಿಗಳು ಅಗಲಿದವು.) ೯೯. ಹಳೆಯ
ಆಕಾಶವು ಬಿದ್ದು ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ಸೇರುವುದು ಎಂದು ಶಂಕಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮನು ದೃಢವಾಗಿರು
ವಂತೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಡೆದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮೊಳೆಗಳಂತೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಹೊಳೆದವು!
೧೦೦. ಧಾರಿಣಿಯಲ್ಲಿ (= ೧. ಧರಿಸಿದವಳಲ್ಲಿ, ೨. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ) ಅನುರಕ್ತ (=೧.
ಕೆಂಪಾದವನು, ೨. ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವ)ನಾಗಿ ಪ್ರಿಯೆಯಾದ ಕಮಲಿನಿಯನ್ನು ರಾಜ (= ೧
ಚಂದ್ರ, ೨. ದೊರೆ) ಬಾಧೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡಿ, ಸನ್ಮಾರ್ಗ (=೧. ಆಕಾಶಮಾರ್ಗ, ೨.
ಒಳ್ಳೆಯ ದಾರಿ)ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟ (ಪತಿಯ) ಸೂರ್ಯನ ಅಪಯಶಸ್ಸಿನಂತೆ ಕತ್ತಲೆಯು ಜಗತ್ತನ್ನು
ಹರಡಿತು. ೧೦೧. ಸೂರ್ಯನೆಂಬ ದೀಪವು ಆರಿರುವಾಗ ಧಾತ್ರಿಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸಿಯು

೧. ದಿನಕರನಂದುಟೆದಿರೆ (ಬಿ) ೨. ಪಡಿಗತ್ತಂದವಾದುದಂಧ (ಕಗ)

* (ಬಿ) ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ೧೦೧ನೆಯ ಪದ್ಯದ ನಂತರ ಈ ಪದ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ :

ಪದತಳಮಂತಳಚ್ಚಲಿಸಿನಿಲ್ಲೆನೆ ಧಾರಿಣಿ ಮಾಯಮಾದುದೋ
ವದನಮನುದ್ಧಮೆತ್ತಿನಿಲಿಸಿಲ್ಲೆನೆ ವಾರಿದವೀಧಿಮೇಲೆ ಬಿ
ರ್ದುರ್ದೊ ತನುವಿಗೆ ಸಾರವಿನಿಸಿಲ್ಲೆನೆ ನಾಲ್ದೆಸೆ ತಾಪಿಸಿತ್ತೊ ಪೇ
ಟೆದು ವಿಪರೀತಮೆಂದು ಸುಟೆವರ್ನಿಲೆ ಕಟ್ಟಲೆ ಪೆತ್ತುದೇಟ್ಟಿಯಂ

ಜಗುನೆಯ ಪೂರಮೊತ್ತರಿಪ ಗಂಗೆಯನೊಡ್ಡೆವಂತೆ ಮರ್ಬನು
 ಬುಗಿಬಗಿಯಾಗೆ ಬೆಳ್ಳನೆಗೆತಂದುದಯಾದ್ರಿಯ ಸೆಜ್ಜರಕ್ಕೆ ಪ
 ಕೈಗೆ ಬರುತಿರ್ಪ ದೇವಗಜದಂಗಮರೀಚೆಯ ಭಂಗಿವೆತ್ತಿರಲ್
 ಬಗೆಗೊಳಿಸಿತ್ತು ಚಂದನರಸದೊಡೆದಂದದೆ ಪೂರ್ವದಿಜುಖಂ ೧೦೩

ವ|| ತದನಂತರಂ

ವಿತತಪ್ರಾಚ್ಯಾದ್ರಿಪೀಠಾಗ್ರಿಮದರುಣಶಿಲಾವೃತ್ತಲಿಂಗಂಬೊಲಿಂಬಾ
 ಯ್ತು ತರಂಗೊಂಡೇಲ್ಗಿಯಿಂ ರಾಗದಿನುಪಚಿತಚೇತಶ್ಚಕೋರೀಕಂದಬಂ
 ದ್ಯುತಿವಲ್ಲಿಸ್ತಂಭಮುಜ್ಞಂಭಿತಕುಮುದುಕುಟುಂಬಂ ತಮಶೈಲಶಂಬಂ
 ರತಿಪಾಟೋಪಾವಲಂಬಂ ಜನಿತವಿಟವಿಡಂಬಂ ಸುಧಾಸೂತಿಬಿಂಬಂ ೧೦೪

ಶೋಣತೆವೆತ್ತ ಮರೀಚಿ
 ಶ್ರೇಣಿಯ ಕೆಂದಳಿರನಗ್ರದೊಳ್ ತಳೆದುದುಯ
 ಕ್ಷೋಣಧರವೆಂಬ ಕಲಶದ
 ಮಾಣಿಕಗನ್ನಡಿವೊಲಾಯ್ತು ಹಿಮಕರಬಿಂಬಂ ೧೦೫

ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಸಮೂಹಗಳನ್ನು ನುಂಗಬೇಕೆಂದು ಭೂಲೋಕವೆಂಬ ಮನೆಗೆ ಬಂದು
 ಹೊಕ್ಕು, ತಟ್ಟನೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದಂತೆ ಕುರುಡುಕತ್ತಲೆಯು ತುಂಬಿದ್ದಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ
 ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕವಿಯುತ್ತಿರುವ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ. ೧೦೨. ಹೊಸ ಕರಿಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು
 ಹೊದೆದುಕೊಂಡು ಕಸ್ತೂರಿಯ ಗಂಧವನ್ನು ಬಳಿದುಕೊಂಡು ನೀಲರತ್ನಗಳ ಒಡವೆಗಳನ್ನು
 ತೊಟ್ಟು, ಸಂಚರಿಸುವ ಕತ್ತಲೆಯ ಕಳೆಯಂತೆಯೂ ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬ ಹೊಂಗೆಯ ಮರದ
 ಚಲಿಸುವ ಕೊಂಬೆಯಂತೆಯೂ, ಕತ್ತಲೆಯ ಸೈನ್ಯದ ಚಂಚಲದ್ವಜದಂತೆಯೂ ಆಗಿರುವ
 ಜಾರೆಯರು ಅಂದು ಹಬ್ಬಿದ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.
 ೧೦೩. ಯಮುನಾನದಿಯ ಪೂರ್ಣಪ್ರವಾಹ ಜಲರಾಶಿಯು, ಗಂಗಾನದಿಯ ಒತ್ತಡದಿಂದ
 ಕಲಕಿ ಭಿನ್ನವಾಗುವಂತೆ ಕತ್ತಲೆಯು ಸರಿಯಿತು. ಉದಯಾದ್ರಿ ಶಿಖರವೆಂಬ ತನ್ನ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ
 ಬಂದ ಐರಾವತದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದಂತೆಯೂ ಶ್ರೀಗಂಧವನ್ನು ಬಳಿದಂತೆಯೂ
 ಪೂರ್ಣದಿಜುಖವು ಚಂದ್ರೋದಯಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವ|| ಆಮೇಲೆ
 ೧೦೪. ಕ್ಷೀರಸಾಗರೋದಿಕ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವು ವಿಶಾಲವಾದ ಪೂರ್ವಾಧಿಪೀಠಾಗ್ರ
 ದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಂಪುಕಲ್ಲಿನ ವೃತ್ತಾಕಾರದ ಲಿಂಗದಂತೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಉದಿಸಿತು. ಕ್ರಮವಾಗಿ
 ಬೆಳೆದು ತನ್ನ ರಾಗ (೧. ಕೆಂಪು, ೨. ಅನುರಾಗ) ದಿಂದ ಚಕೋರಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ
 ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯಸ್ತಂಭವಾಗಿ ನೈದಿಲೆಗಳ
 ಕುಟುಂಬವನ್ನು ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸಿತು. ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬ ಪರ್ವತವನ್ನು ವಜ್ರಾಯುಧದಂತೆ
 ಛೇದಿಸಿತು. ಕಾಮನ ಆಡಂಬರಕ್ಕೂ ವಿಟರ ಗಾಬರಿಗೂ ಕಾರಣವಾಯಿತು.
 ೧೦೫. ಕೆಂಪಾದ ಕಿರಣಗಳ ಸಾಲೆಂಬ ಕೆಂಪು ಚಿಗುರನ್ನು ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ
 ಉದಯಗಿರಿಯೆಂಬ ಕಲಶದ ರತ್ನದ ಕನ್ನಡಿಯಂತೆ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವು ಹೊಳೆಯಿತು.

ಸಂಗಡಿಸೆ ತನ್ನೊಳರುಣಿ
ಶಂಗಸಿತದ್ಯುತಿಗಳೆಂಬನುಕ್ರಮರುಚಿ ಶ
ಕುಂಗತ್ತಿದ ಮಾಣಿಕಗೊಡೆ
ಪೊಂಗೊಡೆ ಬೆಳ್ಳಿಗೊಡೆಯೆನಿಸಿದುದು ವಿಧುಬಿಂಬಂ

೧೦೬

ತಾರೇಶತಾಕ್ಯನಂಶುವಿ
ಸಾರಿತಪಕ್ಷಂ ಬರಲ್ ನಭಶ್ಚಂದನಧಾ
ತೀರುಹಮಂ ಸುತ್ತಿದ ಕಾ
ಳೋರಗನೋಡುವವೊಲೋಡಿ ಪೋದುದು ತಿಮಿರಂ

೧೦೭

ಮೀಂಗಳೆ ಮುತ್ತೆನಿಸುವ ಬೆ
ಳ್ಳಿಂಗಳೆ ಪಾಲ್ಲಡಲನಿಟೆಸೆ ಮಂಡಲಶೇಷೋ
ತ್ಸಂಗಶಯನೀಯದೊಳೆ ಕೃ
ಷ್ಣಾಂಗದ್ಯುತಿಯಂತಿರೆಸೆದುದಿಂದುಕಳಂಕಂ

೧೦೮

ಕರಗಿಸೆ ಬೆಳ್ಳಿಯಪ್ಪಡಿದು ತೆಳ್ಳೊರೆಯೆತ್ತೆ ದುಕೂಲವಪ್ಪ ಕಂ
ಡರಿಸೆ ಮರಾಳವಪ್ಪುರುಳಿಮಾಡಿ ಸರಂಗೊಳೆ ತಾರಹಾರವ
ಪ್ಪರೆದೊಡೆ ಸೌಧಸಂತತಿಗೆ ಪಾಲ್ಪೊದೆಯಪ್ಪ ಕಟಲ್ವಿ ಕೂಡೆ ಕ
ಪ್ಪುರವಳುಕಪ್ಪಗುರ್ವನೊಳಕೊಂಡುಮ ಚಂದ್ರಿಕೆ ಸಾಂದ್ರಭಾವದಿಂ

೧೦೯

ವ|| ಅಂತು ಚೆಲ್ವಾದ ಚಂದ್ರಿಕಾ ವಿಳಾಸದೊಳುಪೇಂದ್ರಂ ಸಾಧಾರಣವಿಟ ಪ್ರಸಾಧನ

೧೦೬. ಉದಯಿಸಿದ ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೆಂಪಾದ, ಹಳದಿಯ, ಬಿಳಿಯ ಕಾಂತಿಗಳು ಒದಗಿದವು. ಆದುದರಿಂದ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವು ಮೊದಲು ರತ್ನದ ಕೊಡೆಯನ್ನೂ ಆಮೇಲೆ ಚಿನ್ನದ ಕೊಡೆಯನ್ನೂ ಅದಾದಮೇಲೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕೊಡೆಯನ್ನೂ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೧೦೭. ಚಂದ್ರನೆಂಬ ಗರುಡನು, ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳೆಂಬ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಬೀಸಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಆಕಾಶವೆಂಬ ಶ್ರೀಗಂಧವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪವು ಓಡಿಹೋಗುವಂತೆ ಕತ್ತಲೆಯು ಓಡಿಹೋಯಿತು. ೧೦೮. ಬೆಳುದಿಂಗಳು ಕ್ಷೀರಸಾಗರವನ್ನು ಮೀರಿಸಿದ್ದಿತು. ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಸಾಗರದ ಮುತ್ತುಗಳಂತೆ ಇದ್ದವು. ಚಂದ್ರಮಂಡಲವು ಸಿಂಬಿಯಂತೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡ ಆದಿಶೇಷನ ಕೊಡೆಯಂತೆಯೂ ಚಂದ್ರನ ಕಳಂಕವು ಕೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರುವ ಕೃಷ್ಣನ ಅಂಗಕಾಂತಿಯಂತೆಯೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೧೦೯. ಬೆಳುದಿಂಗಳು ಬಹು ಸಾಂದ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಕರಗಿಸಿದರೆ ಬೆಳ್ಳಿಯೂ, ತುಂಡುಮಾಡಿ ಪೊರೆಯೆತ್ತಿದರೆ ದುಕೂಲವೂ, ಕತ್ತಿದರೆ ಹಂಸವೂ, ಗುಂಡಗೆಮಾಡಿ ಸರಮಾಡಿದರೆ ಮುತ್ತಿನಹಾರವೂ, ಅರೆದರೆ ಸೌಧಗಳಿಗೆ ಬಳಿಯಬಹುದಾದ ಹಾಲಿನಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಸುಣ್ಣವೂ ಆಗುವ ಅತಿಶಯಗುಣವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಚೆಲುವಾದ ಬೆಳುದಿಂಗಳ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು, ಸಾಧಾರಣ ವಿಟನ ವೇಷಭೂಷಣಗಳಿಂದ ತನ್ನ ರೂಪವನ್ನು

೧. ಬೆಳ್ಳಿಗೊಡೆಯೆನಿಸಿದುದು ಶಶಿಬಿಂಬಂ (ಕಗ) ಬೆಳ್ಳೊಡೆಯಿದೆನಿಸಿದುದು ವಿಧುಬಿಂಬಂ (ಖ)
೨. ತಿಂಗಳ ಬಿತ್ತೆನಿಸುವ (ಖ). ೩. ವಿಳಾಸದೊಳುಪೇಂದ್ರಸಾಧಾರಣ ಪ್ರಸಾಧನಪ್ರಚ್ಛನ್ನ ನಾರಿ (ಕ)
ವಿಳಾಸದೊಳುಪೇಂದ್ರಸಾಧಾರಣಪ್ರಸಾಧನಪ್ರಚ್ಛನ್ನನಾಗಿ (ಗ)

ಪ್ರಚ್ಛನ್ನನಾಗಿ ನಿಜಪ್ರಿಯಸಖಂ ಪಾರ್ಥನೊಡವರೆ ನಾಗರಿಕ ವಿಟ ವಿದೂಷಕ ಪೀಠಮರ್ಧಕಪುರಸ್ಕರ
ಪೌರವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಪೋಷಮಡೆ

ನವನೀಲೋತ್ಪಲಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂ ನಗಿಸಿ ಮಲ್ಲಿರಾಮೆಯಂ ಮೇಳವಾ
ಡಿ ವನೇಜಾತಿನಿಯಂ ವಿಡಂಬಿಸಿ ವಿನೋದಂಬೆತ್ತು ಬಂದತ್ತು ಸ
ಬ್ಬವಕಾಳಿಂಗೇಣೆಯಾಗಿ ವಾರವನಿತಾಸೌಭಾಗ್ಯಘಂಟಾರುತಂ
ಸುವಿಟಸ್ತೈರರವಾರುತಂ ಕುಸುಮಚಾಪಜ್ವಾರುತಂ ಮಾರುತಂ ೧೧೦

ವ|| ಆ ಮಂದಮಾರುತನಂ ಮನಂಗೊಂಡು ನಯನಭ್ರಮರಪುಷ್ಪವಾಟವೆಂಬ
ವೇಶ್ಯಾವಾಟದೊಳಗಣೆ ಬರ್ಪಾಗಳ್

ತನುಲತೆ ಶೋಭೆಯಂ ತಳೆದು ನಿಲ್ಲಿನೆಗಂ ಮುಖಲಕ್ಷ್ಮಿಪೂರ್ಣಚಂ
ದನನಿಟಿಕೆಯ್ತು ನಿಲ್ಲಿನೆಗಮಾಭರಣಪ್ರಭೆಗಳ್ ಪೊದಟ್ಟು ನಿ
ಲ್ಲಿನೆಗಮಪಾಂಗಮಾಳಿಕೆ ವಿಜೃಂಭಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿನೆಗಂ ಮನೋಭವಂ
ನನೆಗಣೆದೊಟ್ಟು ನಿಲ್ಲಿನೆಗಮೊತ್ತೆಗೆ ನಿಂದೆಳವೆಂಡಿರೊಪ್ಪಿದರ್ ೧೧೧

ವ|| ಅಲ್ಲಿ

ಪವಳದಿನಿಂಗಡಲ್ ಶಫರದಿಂ ಕೊಳನುನ್ದಭೃಂಗನಾದದಿಂ
ದವಿರಳಪುಷ್ಪಭೂಜಮೆಸೆವಂತಿರೆ ಚಂದ್ರಿಕೆ ಭೂಷಣಾಂಶುವಿಂ
ಕವಿದಲರ್ಗಣ್ಣ ಮಾಪೂರ್ಣಪಿನಿ ಮೃದುಗೇಯದಿನೊಪ್ಪಲುಯ್ಯಲಾ
ಡುವ ಲಲಿತಾಂಗಿ ತನ್ನೆಡೆಗೆ ನೀಳರ ಚಿತ್ತಮನುಯ್ಯಲಾಡಿದಳ್ ೧೧೨

ಮರೆಮಾಡಿಕೊಂಡು; ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಸಖಿನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಸಂಗಡ ಬರಲು ನಾಗರಿಕ
ವಿಟ ವಿದೂಷಕ ಪೀಠಮರ್ಧಕರೊಡನೆ ಪುರವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ೧೧೦. ಹೊಸ
ಕನ್ನೆದಿಲೆಯೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ನಗಿಸಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆಯೆಂಬ ಸುಂದರಿಯ ಜತೆಗೂಡಿ, ಪದ್ಮಿನೀ
ಜಾತಿಯವಳನ್ನು ತಮಾಷೆಮಾಡಿ ಗಾಬರಿಗೊಳಿಸಿ, ವಿನೋದವನ್ನು ಪಡೆದು,
ಹಾಸ್ಯಗಾರನಂತೆ ವೇಶ್ಯೆಯರ ಸೌಭಾಗ್ಯವರ್ಧಕ ಘಂಟೆಯಂತೆ ನಾಡಮಾಡುವ ಮನ್ಮಥನ
ಬಿಲ್ಲಹೆದೆಯ ಟಂಕಾರದೊಡನೆಯೂ ವಿಟರ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಲಾಪಧ್ವನಿಯೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿದ
ಮಂದಮಾರುತವು ಬೀಸಿತು. ವ|| ಆ ಮಂದಮಾರುತವನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ, ಕಣ್ಣುಗಳೆಂಬ
ತುಂಬಿಗಳಿಗೆ ಹೂದೋಟವೆನಿಸಿದ ವೇಶ್ಯೆಯರ ಮನೆಗಳ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ, ೧೧೧.
ಲತೆಯಂತೆ ಕೋಮಲವಾಗಿರುವ ದೇಹವು ಸೊಗಸುತ್ತಲೂ ಮುಖಕಾಂತಿಯು ಪೂರ್ಣ
ಚಂದ್ರನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಲೂ ಆಭರಣಗಳ ಹೊಳಪುಗಳೂ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ಕಾಂತಿಯೂ
ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಲೂ ಮನ್ಮಥನು ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಬಾಣವನ್ನು ತೊಟ್ಟುನಿಲ್ಲುತ್ತಲೂ ಇರುವಲ್ಲಿ
ವಿಟರ ಒತ್ತಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ವೇಶ್ಯಾತರುಣೆಯರು ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದರು. ವ|| ಅಲ್ಲಿ
೧೧೨. ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವು, ಹವಳದಿಂದಲೂ ಕೊಳವು ಮೀನಿನಿಂದಲೂ ಪುಷ್ಪಭರಿತವಾದ
ಮರವು ತುಂಬಿಗಳ ನಾದದಿಂದಲೂ ಒಪ್ಪುವಂತೆ, ಬೆಳುದಿಂಗಳು ಭೂಷಣಗಳ

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ

ಪದನಖಕಾಂತಿ ತಾರಗೆಯ ಕಾಂತಿಯನೇಟೆಸೆ ಸುಯ್ಯ ಕಿಂಪೆರ
ಲೊದವಿಸೆ ಕಂಪನಕ್ಕಿಗಳ ಚಂದ್ರಿಕೆ ಚಂದ್ರಿಕೆಯಂ ಪಳಂಚೆ ಗೇ
ಯದ ರುತಿ ಕಂತುಚಾಪರುತಿಯೊಳ್ ತಡಮಾಗೆ ಮುಖೇಂದುವಿಂದುವಿಂ
ಗಿದಿರಿದೆ ಕಾಂತೆ ಮಿಂಚು ಪೊಳೆದಾಡುವವೊಲ್ ಪೊಳೆದುಯ್ಯಲಾಡಿದಳ್ ೧೧೩

ವ|| ಮತ್ತೊರ್ವಳ್

ಈ ಪೊಸಸುಗ್ಗಿ ರಂಜಿಸುವುದೀ ಪೊಸ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಿಂದೆನಲ್ ಜಸಂ
ವ್ಯಾಪಿಸೆ ಭಾವಮಂ ಮೆಚಿದು ಕಾಮಿನಿ ಕಾಮಭುಜಾಗ್ರಮಂ ಜಯ
ಶ್ರೀ ಪರಿದೇವಲೇಷೆ ತಳಿರುಯ್ಯಲನಾ ಖಚರೀಜನಂಗಳೊಳ್
ರೂಪಿದೆ ತನ್ನ ರೂಪೊಲಿದು ಪಾಡಿದಳಚ್ಚುತನಂಕಮಾಲೆಯಂ ೧೧೪

ವ|| ಮುಂದೊಂದೆಡೆಯೊಳೊರ್ವಳ್

ಇರೆ ನವಪದ್ಮರಾಗಚಪಕಂ ನಿಜಹಸ್ತತಳಾಗ್ಯದೊಳ್ ಮನೋ
ಹರಿ ತಳಿದೊಂಗಲಂ ತಳೆದ ಕೋಮಲವಲ್ಲರಿಯಂತೆ ರಕ್ತಪಂ
ಕರುಹಮನಾಂತ ಪಂಕಜನಿಯಂತೆ ನವೋದಿತಚಂದ್ರಬಿಂಬಮಂ
ಧರಿಯಿಸಿದಿಂದ್ರದಿಗ್ವಿನಿತೆಯಂತೆಸೆದಳ್ ಮಧುಪಾನಗೋಷ್ಠಿಯೊಳ್ ೧೧೫

ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ ಕಮಲನೇತ್ರದ ಪ್ರತಿಪ್ರಕಾಶದಿಂದಲೂ ಮೃದುಗಾನದಿಂದಲೂ
ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲು, ಲಲಿತಾಂಗಿಯೊಬ್ಬಳು ಲಾವಣ್ಯಯುತರ ಚಿತ್ತವನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆಯಲು
ಉಯ್ಯಾಲೆಯನ್ನು ಆಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ವ|| ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ೧೧೩. ಮನೋಹರೆಯೊಬ್ಬಳು
ಅವಳ ಕಾಲುಗುರಿನ ಕಾಂತಿಯು ನಕ್ಷತ್ರಕಾಂತಿಯನ್ನು ಮೀರಿಸಿಯೂ ಉಸಿರಿನ ಸುಗಂಧ
ಹೂವುಗಳಿಗೆ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನೊದಗಿಸುತ್ತಲೂ ಕಣ್ಣುಗಳು ಬೆಳುದಿಂಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಲೂ
ಗಾನಧ್ವನಿಯು ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಲೂ ಮುಖಚಂದ್ರನು ಚಂದ್ರನಿಗೆ
ಎದಿರು ಬೀಳುತ್ತಲೂ ಇರುವಲ್ಲಿ ಮಿಂಚು ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಉಯ್ಯಾಲೆಯನ್ನು ಆಡಿದಳು.
೧೧೪. ಒಬ್ಬಳು ಕಾಮಿನಿಯು ಈ ನವಯುವತಿಯಿಂದ ಈ ಹೊಸ ವಸಂತಕಾಲವು
ರಂಜಿಸುವುದು ಎಂಬಂತಿರಲು ಸುರಿಯುವ ಮದಧಾರೆಯು ಗಿರಿಝರಿಯಂತೆಯೂ,
ಜಯಶ್ರೀಯು ಕಾಮನ ಭುಜಾಗ್ರವನ್ನು ಓಡಿಬಂದೇರುವಂತೆ ಆಗಲು, ತನ್ನ ರೂಪವು
ಖೇಚರಿಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುವಂತಾಗಲು ಚಿಗುರುಯ್ಯಾಲೆಯನ್ನೇರಿ ಶೃಂಗಾರಾದಿಭಾವಗಳು
ಪ್ರಕಟವಾಗುವಂತೆ ಒಲಿದಾಡುತ್ತ ಕೃಷ್ಣನ ಕೀರ್ತಿಗಾನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಡಿದಳು.
ವ|| ಮುಂದೆ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು - ೧೧೫. ಮಧುಪಾನ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ
ಪದ್ಮರಾಗಮಣಿಯ ಪಾನಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಮನೋಹರೆ

೧. ಕಂಪರಲೊದವಿಸೆ (ಖ) ೨. ಶರದೊಳ್ (ಖ) ೩. ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಿಂದೆನಲ್ (ಕಗ)
೪. ಭಾಗಮಂ (ಕಗ) ೫. ರೂಪೊಲಿದು (ಕಗ)

ವಿಧುಮುಖಿ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಮಧುದ್ರವಮಂ ಸವಿದೀಂಟುವಲ್ಲಿ ತ
 ನ್ನಧರದ ರಾಗದೊಳ್ ಪೊರೆದುದಂ 'ಮನದೊಳ್ ಬೆಟಗಾಗಿ ನೋಡುತುಂ
 ಮಧುರಸಮಲ್ತು ಕುಂಕುಮರಸಂ ದಿಟವೆಂದು ಬಟೆಕ್ಕೆ ಶಂಕೆ ತ
 ನ್ನಧುರಸಗಂಧದಿಂ ತೊಲಗೆ ಸೇವಿಸಿದಳ್ ಮಧುವಂ ನಿಜೇಚ್ಚೆಯಿಂ ೧೧೬

ತನುಲತೆಗಂಕುರಂ ತಳಿರಲರ್ ಮಧುಸಂಗದೊಳಾಯ್ತು ಚೋದ್ಯಮೆಂ
 ದನೆ ಮಧುಪಾನಜಾತಪುಳಕೇಕ್ಷಣಶೋಣಿಮಘರ್ಮಬಂದುಗಳ್
 ತನಗೆಸೆಯಲ್ 'ಮದೋತ್ಸವದೆ ಕೋಗಿಲೆವೆಣ್ ಗಟಪಂ ನೆಗಟ್ಟುವಂ
 ತನುವಿಪ ಸೊರ್ಕಿನಿಂ ಪಿಕನಿನಾದೆ ಪೆಟಳ್ 'ಗಟಪಂ ನೆಗಟ್ಟಿದಳ್ ೧೧೭

ಎಮ್ಮ ಕೆಲಂಗಳೊಳ್ ಮೆಣಿಯುತಿರ್ದಪುವೀಶ್ರುತಿಪೂರಕ್ಕೆರವಂ
 ತಮ್ಮ ಬೆಡಂಗನೆಂದು ಸೆಣಸುತ್ತವಟೊಳ್ 'ತೊಡರ್ದಂತಿರಲ್ತೆ ಕೆಂ
 ಪಂ ಮುಳಿಸಿಂದವಾಂತುವೆನೆ ಕೆನ್ನೆವರಂ ನಿಮಿರ್ದಕ್ಕಿಗಳ್ ರಾ
 ಗಂ ಮಧುಸೇವೆಯಿಂ ನೆಗಟಿ ರಂಜಿಸಿದರ್ ಮಧುಮತ್ತಕಾಂತೆಯರ್ ೧೧೮

ಯೊಬ್ಬಳು-ಚಿಗುರಿನ ಗೊಂಚಲನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಕೋಮಲವಾದ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆಯೂ, ಕೆಂದಾವರೆ ಹೂವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಕಮಲಲತೆಯಂತೆಯೂ ಆಗತಾನೆ ಉದಿಸಿದ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಪೂರ್ವದಿಗ್ವಿನಿತೆಯಂತೆಯೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ೧೧೬. ಚಂದ್ರಮುಖಿಯೊಬ್ಬಳು ಮದ್ಯವನ್ನು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲಗೆ ರುಚಿ ನೋಡುತ್ತ ಕುಡಿಯುತ್ತ ಪಾತ್ರೆಯ ಮದ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಆಗ ಅವಳ ಕೆಂಪುತುಟಿಯ ಕಾಂತಿಯು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹರಡಿ ಅದು ಕೆಂಪಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅವಳು ಬೆರಗಾಗಿ ಇದು ಮದ್ಯವಲ್ಲ ನಿಜವಾಗಿ ಕುಂಕುಮದ್ರವ ಎಂದು ಶಂಕಿಸಿದಳು. ಬಳಿಕ ಅದರ ರುಚಿಗಂಧಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಳು. ಶಂಕೆಯು ತೊಲಗಿತು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮದ್ಯವನ್ನು ಕುಡಿದಳು. ೧೧೭. ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು ಕೋಗಿಲೆಯ ದನಿಯವಳು ದೇಹವೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗೆ ಮಧು (=೧. ವಸಂತ, ೨. ಮದ್ಯ) ಸಂಗದಿಂದ ಎಲೆ, ಮೊಳಕೆ, ಚಿಗುರು, ಹೂಗಳು ಉದಿಸಿದುವು, ಆಶ್ಚರ್ಯ ಎನ್ನುವಂತೆ ಮದ್ಯಪಾನದಿಂದ ತನಗೆ ರೋಮಾಂಚನವೂ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಬೆವರುಹನಿಗಳೂ ಉಂಟಾಗಲು ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ವಸಂತ ಮದೋತ್ಸವದಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಕೋಗಿಲೆಯು ಹಾಡುವಂತೆ ಹಾಡಿದಳು. ೧೧೮. ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ನೈದಿಲೆ ಹೂವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಯುವತಿಯರು, ಮದ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕುಡಿದರು. ಅದರಿಂದ ಮದವೇರಿ, ಕಣ್ಣುಗಳೂ ಕೆಂಪಾದವು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಇವು ಬೆಡಗನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿವೆಯೆಂದು ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಕಿವಿಯ ಹತ್ತಿರದವರೆಗೂ ಹೋಗಿರುವ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೋಪಗೊಂಡು ಕೆಂಪಾಗಿದೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆಯಿತು.

೧. ಮಧುವಂ (ಕಗ) ೨. ಮಧೂತ್ಸವದೆ ಕೋಗಿಲೆಗಳ್ಗಟಪಂ ತಗುಳ್ಳುತುಂ ತನುವಿನ (ಖ)
 ೩. ಮನಮಂ (ಖ) ೪. ತೊಡರ್ದಂತಿರಲ್ತೆ (ಕಗ) ತೊಡರ್ದಂತಿರಲ್ತೆ (ಮೊಅ)

ತನುವಂ ಶೃಂಗಾರವೆಂಬಂಗಡಲ ನೊರೆಯೆ ಸುತ್ತಿದುದೆಂಬಂದದಿಂದಂ
ತನಗೊಪ್ಪಂಚಿತ್ತಿರಲ್ ಬೆಳ್ಳಸದನಮಮಳಜ್ಯೋತ್ಸ್ನೆಯೊಳ್ ಮಲ್ಲಿಕಾಗಂ
ಧ ನವಶ್ರೀಖಂಡಗಂಧ ಶ್ವಸಿತಪವನಗಂಧಾನುಮೇಯತ್ವನಿಂದೊ
ಯ್ಯನೆ ಸಂಕೇತಾಲಯಕ್ಕೆಯ್ದವಳನಗಧರಂ ನೋಡಿದಂ ಸಸ್ತಿತಾಸ್ಯಂ

೧೧೯

ವ|| ಆಗಲೊರ್ವಳಿಚ್ಚಿಯಾಣ್ಮೊಳ್ ಬೆಚ್ಚುಮನದಾಕೆ

ನಿನಗಿಂದಾವ ಭುಜಂಗನಂ ಕರೆವೆನೆಂಬಾ ಮಾತುಗೇಳ್ವೆಂಬುದ
ಧ್ವನಿಯಂ ಕೇಳ್ ಮರಾಳಿಯಂತೆ ಬೆದಲುತ್ತುಂ ದೂತಿಯಂ ಬೈದು ತಾ
ಯನುವಿಂಗಂ ಮೊಗಸೋಲದಾವ ವಿಟರುಂ ಕೊಟ್ಟೊತ್ತೆಯಂ ಕೊಳ್ಳದಿ
ರ್ಪನೆಗಂ ಪ್ರೀತಿಯೆ ದೂತಿಯಾಗಿ ಬರೆ ಬಂದಂ ಕಾಂತನಾ ಕಾಂತೆಗಂ

೧೨೦

ವ|| ಆದಂ ನೋಡುತ್ತೆ ಬರಲೊರ್ವನನ್ನಕಾಂತೆಯೊಳ್ ಕೈಕೊಂಡ ಪೊಲ್ಲಮೆಯಂ
ಕಳೆಯಲೈದು ತನ್ನ ನಲ್ಲಳ ಕಾಲೆಣಿಗೆ

ಎಣಕಂ ಚಿತ್ತದೊಳಿಲ್ಲ ಕಾಲೆಣಿಗೆ ನೀನೇಕಾಳಿಗೊಂಡಿರ್ಪೆ ಮಾ
ಣೆಗಿನ್ನಾ ಪೊಸವೇಂಟದಾಕೆಗೆನುತುಂ ಹೊಂಕಾರದಿಂ ಕಾಯ್ದು ಕ
ಣ್ಣೆಯಲ್ ವಾಮಪದಾಬ್ಬದಿಂದೊದೆಯೆ ನಲ್ಲಂಗಾದ ರೋಮಾಂಚದಿಂ
ಪೆಣಪಿಂಗಲ್ ಮುಳಿಸಾಕೆ ಪಕ್ಷ ದೊಳೆ ಪಾಯ್ತರ್ಪಶುವಂ ತಾಳಿದಳ್

೧೨೧

೧೧೯. ಒಬ್ಬಳು, ಅವಳ ದೇಹವನ್ನು ಶೃಂಗಾರವೆಂಬ ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ನೊರೆಯೇ
ಆವರಿಸಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಬಿಳಿಯ ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆ ಲೇಪನಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು
ನಿರ್ಮಲವಾದ ಬೆಳುದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಸಂಕೇತಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬೆಳುದಿಂಗಳಲ್ಲಿ
ಐಕ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಅವಳು ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನ
ಶ್ರೀಗಂಧದ ಅವಳ ಉಸಿರಿನ ಗಾಳಿಯ ಸುವಾಸನೆಗಳಿಂದ ಯುವತಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು
ಮುಗುಳುನಗೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನು ನೋಡಿದನು. ವ|| ಆಗ ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಿಯನಲ್ಲೇ
ನೆಟ್ಟ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವಳೊಬ್ಬಳು - ೧೨೦. “ನಿನಗೆ ಈ ದಿನ ಯಾವ ವಿಟನನ್ನು ಕರೆಯಲಿ?”
ಎಂಬ ಸೇವಕಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮೇಘಗರ್ಜನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಹಂಸಿಯಂತೆ ಬೆದರುತ್ತ
ಆ ದೂತಿಯನ್ನು ಬೈದಳು. ತಾಯಿಯ ಮಾತಿನಿಂದಲೂ ಸಮಾಧಾನಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ
ವಿಟರು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಒತ್ತೆಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಂದರೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಶುದ್ಧವಾದ
ಪ್ರೀತಿಯೆಂಬ ದೂತಿಯೇ ಕರೆತಂದಂತೆ ಪತಿಯಂತೆಯೇ ಇರುವ ಪ್ರಿಯನೇ ಬಂದು
ಅವಳೊಡನೆ ಸೇರಿದನು. ವ|| ಕೃಷ್ಣನು ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಬ್ಬನು
ತಾನು ಪರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕಾಮಿಸಿ, ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ
ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡನು. ೧೨೧. ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮಾಡಿದವನ
ಹೆಂಡತಿಯು- “ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಕಾಲಿಗೆರಗಿ ನನ್ನನ್ನು

೧. ತಾಯನುವಕ್ಕಂ ಮೊಗಸೋಲದಾವ (ಕಗ) ತಾಯನುವಕ್ಕಿಂ ಮೊಗಸೋವದಾವ (ಖ)
೨. ತರೆ (ಕಗ)

ವ|| ಆಕೆಯ ವಿವೇಕಮಂ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತುಂಬರೆ ಮುಂದೊಂದೆಡೆಯೊಳ್

ತೊಲಕೆ ಮನಸ್ತಮಂ ಕಿಡೆ ನಿಜೇಕ್ಷಣರಾಗದ ಸಂಜೆಗೆಂಪು ನಿ
ಮಳದರಹಾಸಚಂದ್ರಿಕೆಯುಮಂ ಕುಡೆ ಕಾಲ್ವಿದಿದೋಪನೋಪಳಂ
ತಿಜುಪುಪುದುಂ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿನೋಪಳ ವಕ್ತ್ರಹಿಮಾಂಶುಮಂಡಳಂ
ಬೆಳಗಿದುದುಣೈ ಪೊಣೈ ಜಘನದ್ರವಚಂದ್ರಶಿಲಾಂಬುನಿರ್ಝರಂ

೧೨೨

ವ|| ಮತ್ತೊಂದು ಕೇಳೇಗೃಹದೊಳ್

ಶಕುನಿವ್ರಾತಾರವಂ ಮನ್ಮಥರಥಬಲವದ್ವೀಂಕೃತಂ ಕಂಠನಾದಂ
ಮಕರಾಂಕಜ್ಯಾಲತಾಟಂಕೃತವತಿದೃಢಹಸ್ತಪ್ರಹಾರಸ್ವನಂ ದ
ರ್ಪಕಭೇರೀಭಾಂಕೃತಂ ತಾನೆನೆ ಯುವತಿರತಾರಂಭಕೋಲಾಹಲಧ್ವಾ
ನಕವಿಂತಾ ಕಂತುಸೇನಾಕಳಕಳದವೊಲಾಶ್ಚರ್ಯಮಂ ತಂದುದಾಗಳ್

೧೨೩

ವ|| ಆ ಮದನಕೇಳಿಸದನಸಮಕ್ಷದುಪವನದ್ರಾಕ್ಷಾಮಂಟಪದ ಮುಂದಣ ಪ್ರಾಂಗಣದೊಳ್

ಎಕೆ ವಂಚಿಸುತ್ತೀಯೆ ಬಿಡು, ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರೇಮಿಸಿ ವಿವಾಹಗೊಂಡಿರುವವಳಿಗೆ ಎರಗು ಹೋಗು” ಎಂದು ಹೊಂಕರಿಸುತ್ತ ಕೋಪವು ಹೆಚ್ಚಿದುದರಿಂದ ಪತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಎಡಗಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದಳು. ಅವನಿಗೆ ನೋವಾಗುವ ಬದಲು ಅದರಿಂದ ರೋಮಾಂಚನ ವಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ, ಅವಳ ಕೋಪವು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿತು. ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣರನ್ನು ಸುರಿಸದೆ, ರಪ್ಪೆಯಲ್ಲೇ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು. ವ|| ಆಕೆಯ ವಿವೇಕವನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರಲು ಮುಂದೆ ಒಂದು ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ೧೨೨. ಪ್ರಿಯನೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಅವಳ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸರಿಯಾದ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ಅದರಿಂದ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಕೋಪವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯು ತೊಲಗಿ ಹೋಯಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಕೋಪದಿಂದ ಆಗಿದ್ದ ಕಣ್ಣಿನ ಕೆಂಪೆಂಬ ಸಂಜೆಗೆಂಪೂ ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು. ಆ ಪ್ರಿಯೆಯ ಮುಖಚಂದ್ರ ಮಂಡಲವು ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತ ಮುಗುಳುನಗೆಯೆಂಬ ಬೆಳುದಿಂಗಳನ್ನು ಬೀರಿತು. ಅವಳ ಜಘನವೆಂಬ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವೇದದ್ರವ ಝರಿ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯಿತು. ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ರೀಡಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ೧೨೩. ಪಕ್ಷಿಗಳ ಗುಂಪಿನ ಧ್ವನಿಯು ಮನ್ಮಥನ ರಥದ ಅಧಿಕ ಭೀಂಕಾರವಾಗಿಯೂ, ಕಂಠಧ್ವನಿಯು ಅವನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯ ಟಂಕಾರವಾಗಿಯೂ ಬಹಳ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೊಡೆಯುವ ಕೈಯ ಶಬ್ದವು ಅವನ ಭೇರಿಯ ಭಾಂಕಾರಶಬ್ದವಾಗಿಯೂ ಇರಲು ಯುವತಿಯರ ರತಿಕ್ರೀಡೆಯ ಆರಂಭದ ಗದ್ದಲವು ಆ ಮನ್ಮಥನ ಸೇನೆಯ ಕಲಕಲಧ್ವನಿಯಂತೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ವ|| ಆ ಕಾಮಕ್ರೀಡೆಯ ಗೃಹದ ಎದುರಿನ ಉಪವನದ ದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಚಪ್ಪರದ ಮುಂದಿನ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ

ಪೊಡವುತ್ತುಂಗಸ್ತನಂ ಕೊಂಕಟಿದು ನಿಮಿರ್ವ ನೀಳಾಳಕಂ ಜೋಲ್ವ ಬಂಬ
 ಲುಡಿ ಬೆಳ್ಳೇಟೆರ್ದ ಬಿಂಬಾಧರಮಣಿ ನಸುಕೊಂಕರ್ದ ಕರ್ಣೋತ್ಪಲಂ ಕೆಂ
 ಪಡರ್ವಾಲೋಲೀಕ್ಷಣಂ ಕಂಪಿಸುವ ತನು ರತಿಶ್ರಾಂತಿಯಿಂದಂ ಬೆಡಂಗಂ
 ಕುಡೆ ನೆಮ್ಮಿದೋಪನಂ ಮೆಯ್ಯಮರನೆಲರೊಳಂದಾರಿಸುತ್ತಿದಳೊರ್ವಳ್ ೧೨೪

ವ|| ಆ ಬೆಡಂಗಿಯಂ ಮನದೆಗೊಂಡು ನಡೆಯಲೊಂದು ಗೃಹವನೋಪಾಂತ
 ದೇಕಾಂತನಿಳಯದೊಳ್

ನೋಡುವರೊಳ್ ಮನಂಬಯಸುವಂತಿರೆ ನಲ್ಮೆ ತುಳುಂಕೆ ಬಂಕದಿಂ
 ನೋಡುವುದೈದೆ ಮಾತನೊಸೆದಾಡುವರೊಳ್ ಬಗೆ ಬೆರ್ಚುದೋಳಿ ಮಾ
 ತಾಡುವುದಿತ್ತು ಕೂಡುವರೊಳಿಲ್ಲದ ಬೇಟಮನುಂಟುಮಾಡೆ ನೀಂ
 ಕೂಡುವುದೆಂದು ಮುತ್ತಮುದಗುಂಟಣಿ ಪುತ್ರಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯಿಕ್ಕಿದಳು ೧೨೫

ವ|| ಆ ಮಾತನಾಲಿಸುತುಂ ಬರೆ

ಮುಡಿ ಸೊಪ್ಪಾಗದು ನೀವಿ ಬರ್ಚದಧರಂ ಬೇಳ್ವೆಡದೂರುದ್ಭಯಂ
 ಪೊಡರ್ವಾಕಂಪಿಸದಕ್ಕಿ ಕೆಂಪಡಸದೋರ್ವಂಗೋತು ನೀನನ್ನರೊಳ್
 ಕೊಡಗೂಸಿರ್ಪವೊಲಿರ್ಪೆ ನಿನ್ನೊಳಗುಗಂಡರ್ ಗಂಡರಿನ್ನೇನುಮಂ
 ಕುಡರೆಂದೆಂದು ಕನಲ್ವು ತಾಯ್ ಮಗಳನೊರ್ವಳ್ ಪುರ್ವಿನಿಂ ಜರ್ವಿದಳು ೧೨೬

೧೨೪. ಅದಿರುವ ಉನ್ನತಸ್ತನವೂ ಕುಟಿಲತೆ (ಡೊಂಕು) ತಪ್ಪಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ನೀಳವಾದ
 ಮುಂಗುರುಳೂ, ಜೋಲುತಿರುವ ಸಡಿಲವಾದ ಮುಡಿಯೂ ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿರುವ ತೊಂಡೆ
 ತುಟಿಮಣಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಗಿರುವ ಕಿವಿಯ ನೈದಿಲೆಯೂ ಕೆಂಪೇರಿದ ಆ ಚಂಚಲನೇತ್ರವೂ
 ನಡುಗುವ ದೇಹವೂ ರತಿಕ್ರೀಡೆಯ ಆಯಾಸದಿಂದ ಬೆಡಗನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಒಬ್ಬ
 ಪ್ರಿಯೆ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನನ್ನು ಒರಗಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮೈಯ ಬೆವರನ್ನು ಗಾಳಿಯಿಂದ ಆರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.
 ವ|| ಆ ಬೆಡಗಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ನೋಡಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಂದು ಮನೆಯ
 ಉಪವನದ, ಏಕಾಂತಗೃಹದಲ್ಲಿ ೧೨೫. ಒಬ್ಬಳು ಮುದಿ ಕುಂಟಣಿಯು ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ
 “ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡುವ ವಿಟರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಆಸೆ ಪಡುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ನಲ್ಮೆಯು
 ತುಳುಕುತ್ತಿರಲು ಬೆಡಗಿನಿಂದ ನೋಡಬೇಕು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾತನಾಡುವವರಲ್ಲಿ
 ಹೆದರಿಕೆ ತೋರುವಂತೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕು. ಹಣವನ್ನಿತ್ತು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೂಡುವವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ
 ಕಾಮಪೀಡೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವಂತೆ ನೀನು ಕೂಡಬೇಕು” ಎಂದು ಉಪದೇಶವನ್ನು
 ಮಾಡಿದಳು. ವ|| ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಬರಲು ೧೨೬. ಒಬ್ಬಳು ಕುಂಟಣಿ ತಾಯಿ
 ಮಗಳನ್ನು “ನಿನ್ನ ಕೂದಲು ಮುಡಿ ಸಡಿಲವಾಗಿಲ್ಲ, ನಿರಿಗಂಟು ಬಿಚ್ಚಿಲ್ಲ, ತೊಂಡೆದುಟಿಯು
 ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿಲ್ಲ, ತೊಡೆಗಳು ಅದುರಿ ನಡುಗುತ್ತಿಲ್ಲ, ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪೇರಿಲ್ಲ. ನೀನು ಒಬ್ಬನನ್ನೇ
 ಪ್ರೀತಿಸಿ, ಬೇರೆಯವರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕನ್ಯೆಯಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೆ. ನಿನ್ನ ಗುಟ್ಟನ್ನು

೧. ಮಾತಾಡುವುದಿತ್ತುಮಾಡುವರೊಳಿಲ್ಲದ ಬೇಟಮನುಂಟುಮಾಡೆ (ಕಗ) ಮಾತಾಡು
 ವುದಿಂತು ಕೂಡುವರೊಳಿಲ್ಲದ ಬೇಟಮನುಂಟುಮಾಡಿ (ಖ)

ವ|| ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳೊರ್ವಂ ತನ್ನೊಪಳನಗಲ್ಲು ಪೋಪಲ್ಲಿ

ಮದಿರಾಪಾನಕ್ಕೆ ಮೆಯ್ಯಾರದೆ ಸುಟೆವೆಲರಂ ಪಾರದುದ್ಯಾನಮಂ ಸಾ
ರದೆ ಮಲ್ಲಿದಾಮಮಂ ಸೂಡದೆ ಹಿಮರುಚಿಯಂ ನೋಡದಾನಂದದಿಂ ಪಾ
ಡದೆ ಕೈಯೊಂದಲಂಪಿಲ್ಲದೆ ಕೆಳದಿಯರೊಳ್ 'ಸೊಲ್ಲದೇಕಾಂತದೊಳ್ ನಿ
ಲ್ಲದಿರಾಂ ಬರ್ಪನ್ನವಾಯಂ ನಿನಗಿದು ವಿಗತಾಪಾಯಮಪ್ಪೊಂದುಪಾಯಂ ೧೨೭

ವ|| ಎಂದು ಬುದ್ಧಿವೇಷ್ಠಾರ್ಥಂ, ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆಮನತಿದೂರದೊಳತನುತಾಪಸಂತಪ್ತೆಯಾಗಿ

ಚರಿಯಿಸಿ ನಿಚ್ಚವಬ್ಜವನದೊಳ್ ವನದೊಳ್ ವನದಳ್ ಕಲಂಕಿದೆಂ
ಸುರಿವ ಮನೋಜಬಾಣತತಿಯಿಂ ಮತಿಯಿಂ ಧೃತಿಯಿಂದೆ ಕೆಟ್ಟಿನೀ
ಸುರುಚಿರಚಂದ್ರಿಕಾರುಚಕಳಾಪದ ತಾಪದ ಲೇಪದುಬ್ಬಿಗಂ
ಪಿರಿದೊಡಗೂಡು ಚಾರುತರನಂ ವರನಂ ಸ್ಮರನನ್ನನಂ ಸಖೀ ೧೨೮

ವ|| 'ಎಂದೊರ್ವಳ್ ಸಖಿಗೆ ಪೇಷ್ಠಾರ್ಥಂ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳ್

ಇರುಳ ರಥಾಂಗಿಯಂತಬಲುತುಂ ಪಗಲುತ್ಪಲಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತವೋಲ್
ಕೊರಗುತುಮಭ್ರಕಾಲದ ಮರಾಳಿಕೆಯಂದದೆ 'ನೋಯುತುಂ ಭವ
ದ್ವಿರಹದೊಳಿರ್ಪ ವಲ್ಲಭೆಯನಾಟಿಸು ಬಂದೊಸೆದಕ್ಕಟಂತು ನಿ
ಷ್ಕರುಣೆಯುಮಿಂತು 'ಕಲ್ಲೆರ್ದೆಯನಿಂತು ಸಗರ್ವನುಮಾಗಲಕ್ಕುಮೇ ೧೨೯

ಕಂಡ ವಿಟರು ಇನ್ನು ಏನನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಕೋಪಿಸಿ, ಹುಬ್ಬುಗಂಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಗದರಿಸಿದಳು. ವ|| ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಆಗಲಿ ಹೋಗುವಾಗ, ೧೨೭. "ನಾನು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವವರೆಗೂ ನೀನು ಮದ್ಯವನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಡ. ಬೀಸುಗಾಳಿಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಡ. ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಡ. ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂದಂಡೆಯನ್ನು ಮುಡಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಬೇಡ. ಆನಂದದಿಂದ ಹಾಡಬೇಡ. ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಸೆಬೇಡ. ಕೆಳದಿಯರಿಗೆ ಹೇಳದೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬೇಡ. ಇದು ನಿನಗೆ ಅಪಾಯವಿಲ್ಲದ ರಕ್ಷಣೆಯ ಉಪಾಯ". ವ|| ಎಂದು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಾಮತಾಪದಿಂದ ಸಂತಪ್ತೆಯಾಗಿ, ೧೨೮. "ಸಖೀ, ನಾನು ನಿತ್ಯವೂ ವನದಲ್ಲೂ ಕಮಲವನದಲ್ಲೂ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲೂ ಸರೋವರಗಳ ನೀರಿನಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸಿ, ಸುರಿವ ಮನ್ಮಥ ಬಾಣದ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಕಿಕೊಂಡೆನು, ಧೈರ್ಯಗಟ್ಟೆನು. ಈ ಬಹು ಮನೋಹರವಾದ ಚಂದ್ರಿಕೆಯ ಕಳೆಗಳ ಮತ್ತು ಭೂಷಣಗಳ ತಾಪದ ಲೇಪದ ಉದ್ದೇಗವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಮನ್ಮಥನಂತಹ ಸುಂದರತರನಾದ ವರನನ್ನು ಕರೆತಂದು ನನ್ನೊಡಗೂಡಿಸು" ವ|| ಎಂದು ಒಬ್ಬಳು ಸಖಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ೧೨೯. "ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಂಡನನ್ನಗಲಿದ ಚಕ್ರವಾಕಿಯಂತೆ ಅಳಲುತ್ತಲೂ, ಹಗಲಿನ ನೈದಿಲೆಯ ಹೂವಿನಂತೆ ಕೊರಗುತ್ತಲೂ, ಮಳೆಗಾಲದ ಹಂಸಿಯಂತೆ ನೋಯುತ್ತಲೂ ನಿನ್ನ

೧. ಸಲ್ಲದೇಕಾಂತದೊಳ್ (ಖ) ೨. ಎಂದೊರ್ವಳಟ್ಟಿದೊಡಾಕೆ ಪೋಗಿ ಕೆಳದಿಯ ಕಾಂತಂಗಿತಂದಳ್ (ಖ) ೩. ನೋಡುತುಂ (ಕಗ) ೪. ಕಲ್ಲೆರ್ದೆಯುಮಿಂತು ಸಗರ್ವಮು (ಕಖ) ಕಲ್ಲೆರ್ದೆಯುಮಿಂತು ಸಗರ್ವನು (ಗ)

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದೊಡಂಗೊಂಡು ಪೋದಳ್, ಆಗಳೊಂದು ರಮಣೀಯಸ್ಥಾನದೊಳ್
ಪರಸ್ಪರ ಸ್ವರಾಲಾಪದಿಂದಿದರ್ ವಿಟಜನದೊಳೊರ್ವಂ

ಇರದೋಪಂ ಕೋಪದಿಂ ಪೋದೊಡೆ ಪೆಟಗನುಲೇಪಂ ವಿಭೂಷಾಕಲಾಪಂ
ವರಧೂಪಂ ಸುಪ್ರದೀಪಂ ಸೊಗಸದೊಗೆದ ಕೋಪಂ ಸಶೋಕಪ್ರಳಾಪಂ
ಸ್ಮರದೀಪಂ ಪೆಣ್ಣ ರೂಪಂ ತಳೆದುದೆನಿಪ ವೇಷಂ ಪ್ರಭಾವೇಶರೂಪಂ
ಪರಿತಾಪಂ ತೋಟಲಾ ಪೆಣ್ಣೊಲವತಿಲಲಿತಾ^೧ಲಾಪವಾ ವಿಪ್ರಲಾಪಂ ೧೩೦

ವ|| ಎನೆ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯೊಳೊರ್ವಂ ತನ್ನಿನಿಯಳಂ ನೆನೆದು

ಇರು ನೀಂ ಪೋದಪೆ ನಾಂ ಮೃಗಾಕ್ಷಿಯೆನೆ ಕೇಳೆನ್ನೋಪಳಾಕಂದಿಕುಂ
ದಿರವಾ ಚಿಂತಿಸುವಂದವಾ ನಲವುಗೆಟ್ಟಾಕಾರವಾ ಬಾಷ್ಪದೊಳ್
ಪೊರೆದಾಲೋಕನವಾ ಬಳಲ್ವ ತೆಟನಾ ಸುಯ್ಯೊಂದು ಪಾಂಗಾ^೪ ಸ್ಮರ
ಜ್ವರಮಂ ತಾಳುವ ಭಂಗಿ ಪಿಂಗಿರದವೇಂ ಬೆಚ್ಚತ್ತೊ ಮಚ್ಚಿತ್ತದೊಳ್ ೧೩೧

ವ|| ಎಂಬುದುಂ ಮತ್ತೊರ್ವಂ ತನ್ನ ವಲ್ಲಭೆಯ ವಿಯೋಗವೇದನೆಯಂ ಭಾವಿಸಿ
ನೋಡಿ

ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದ ಕೃಶಳಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು, ಬಂದು, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ
ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸು. ಅಯ್ಯೋ! ನೀನು ಹೀಗೆ ನಿಷ್ಕರುಣೆಯೂ ಕಲ್ಲೆದೆಯವನೂ
ಗರ್ವವುಳ್ಳವನೂ ಆಗಬಹುದೇ!” ವ|| ಎಂದು ಒಬ್ಬಳು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಸಂಗಡ
ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಳು. ಆಗ ಒಂದು ರಮಣೀಯವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ
ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿಟಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು, ೧೩೦. “ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನು
ಕೋಪದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದುದರಿಂದ ಅವನ ಪ್ರಿಯೆಗೆ ಗಂಧಾದಿಗಳ
ಅನುಲೇಪವಾಗಲಿ, ಆಭರಣಗಳಾಗಲಿ, ಉತ್ತಮವಾದ ಧೂಪವಾಗಲಿ, ದೀಪವಾಗಲಿ
ಸೊಗಸಲಿಲ್ಲ. ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ಶೋಕದಿಂದ ಹಲುಬಿದಳು. ಮನ್ಮಥನ ದೀಪವೇ
ಹೆಣ್ಣಿನ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆಯೆನ್ನಿಸುವ ಅವಳ ವೇಶವೂ ಮನ್ಮಥಾವೇಶವೂ
ಪರಿತಾಪಕರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಆಕೆಯ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಲಲಿತವಾದ ಮಾತೂ
ವ್ಯರ್ಥಭಾಷಣವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಅನುತಾಪಕರವಾಗಿದ್ದಿತು” ವ|| ಎಂದನು. ಮತ್ತೊಂದು
ಕಡೆ ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು, ೧೩೧. “ಮೃಗಾಕ್ಷೀ ನೀನಿರು
ನಾನು ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ” ಎನ್ನಲು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯ ಕಂದಿ ಕುಂದಿದ
ರೂಪವೂ ಚಿಂತಿಸುವ ಆ ಅಂದವೂ ಸಂತೋಷವೂ ತಪ್ಪಿಹೋದ ಆ ಆಕಾರವೂ
ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ನೋಟವೂ ಬಳಲುವ ಆ ರೀತಿಯೂ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಡುವ
ಆ ಬಗೆಯೂ ಕಾಮಜ್ವರವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಆ ಭಂಗಿಯೂ ಮರೆಯದೆ ನನ್ನ
ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ದೃಢವಾಗಿ ಬೆಸುಗೆ ಹಾಕಿದಂತಿದೆಯೋ!” ವ|| ಎನ್ನುತ್ತಲೂ
ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯ ವಿಯೋಗದ ವೇದನೆಯನ್ನು ನೆನೆದು ನೋಡಿ,

೧. ರಮಣೀಯಸ್ಥಾನದೊಳ್ (ಗ) ೨. ವರರೂಪಂ (ಕಗ) ೩. ಲಾಪವಾಜ್ಞಪ್ರಲಾಪಂ. (ಖ)
೪. ಸ್ಮರಾತುರಮಂ (ಗ)

ನಿನಗೆಱಗಿದ್ ಮನ್ನನಮನ್ನಿಱಗಿತ್ತಲರಂಬು ನಲ್ಲ ನೀಂ
ಮುನಿದುಡಿದಂದು ಕೇಳುಟಿಯಲೀಗುಮೆ ಮನ್ನಢನೆನ್ನನೆಂದು ಮಾ
ನಿನಿ ಜನುಗುತ್ತಮುಂಗುಟದಿನುವರ್ವೆಯಂ ಬರೆದಾನತಾಸ್ಕೆ ಕ
ಣ್ಣಿನಿಗಳನಿಕ್ಕುವೊಂದು ತೆಱನಿಕ್ಕಿದುದೆನ್ನೊಡಲಂ ಸ್ಮರಾಗ್ನಿಯೊಳ್

೧೩೨

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದು ತನ್ನ ಮನದಬಲನೆಟ್ಟುಟಿಸಿ ಪೆಱನೊರ್ವಂ ಬೆಚ್ಚನೆ ಸುಯ್ಯು

ಸುರತಕ್ಕೊಡೊಲ್ಲು ಸೋಂಕಲ್ ಸತಿ ಮುಳಿದವೊಲಾನಿರ್ಪುದುಂ ತನ್ನ ಬೆನ್ನೊಳ್
ಪರೆದೊಪ್ಪಲ್ ಕೇಶಪಾಶಂ ಕಟೆಯ ಚವರಿಯಂ ಕಟ್ಟಿದೊಂದತ್ಯಪೂರ್ವ
ಸ್ಮರಚಾಪಶ್ರೀಯ ಚೆಲ್ವಂ ತಳೆದು ಪೆಱಗುಗೆಯ್ದೊಡೊಡಾಂ ಸೋಂಕೆ ಸಾರಂ
ತಿರೆನುತ್ತುಂ ನೂಂಕಿ ಸುಯ್ಯೆನ್ನಿನಿಯಳ ತೆಱನಿನ್ನುಂ ಮನಂಗೊಳ್ಳುದೆನ್ನಂ

೧೩೩

ವ|| ಎನೆ ಕೆಲದೊಳಿದ್ ಪೆಱನೊರ್ವಂ ತನ್ನ ಕನ್ನೆವೇಟದ ಚೆನ್ನೆಯಂ ನೆನೆದು

ಕಿಱುವರೆಗಾಲದಿಂದುಡಿದೆನೋಪಳನಾನವಳಂದೆ ಗಂಡರಂ
ಪೆಱವೊಳಿಸಾಗೆ ಮಾಡುವಳವಳ್ಳೆ ಕುಚಂ ಕಚಮೂರುಭಾರವ
ಳ್ಳೆಡೆದು ಪೊದಯ್ದು ಕೊರ್ವಿ ನಿಲಲಿನ್ನೆಗವಾಕೆಯೊಳಿಂದ್ರಚಂದ್ರರೆಂ
ಬಟಿಕೆಯ ದೇವಕೋಟಿ ಮನುಜಾಕೃತಿಯಿಂದೊಡಗೂಡದಿರ್ಕುಮೇ

೧೩೪

೧೩೨. “ನಿನಗೆ ಎರಗಿದ (ಒಲಿದ) ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಪುಷ್ಟಬಾಣವು ಎರಗಿತು. ನೀನು ಮುನಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರೆ, ಮನ್ನಢನು ನನ್ನನ್ನು ಜೀವಿಸಿರಲು ಬಿಡುವನೇ!” ಎಂದು ಗೊಣಗುತ್ತ ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ಕೆರೆಯುತ್ತ ಮುಖವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದ ಆ ರೀತಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಮಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ತಳಿತು. ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಳಲನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಬಿಸಿಯ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ೧೩೩. “ಸುರತಕ್ಕೊಡೊಲ್ಲು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಂದು, ನನ್ನ ಮೈ ಸೋಕಿದಾಗ ನಾನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡವನಂತೆ ಇದ್ದೆನು. ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆ ತನ್ನ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಕೂದಲರಾಶಿಯು ಕರಿಯ ಚಾಮರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಂತಿರಲು ಮನ್ನಢನ ಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಬಾಗಿ ಹಿಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಆಗ ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಸೋಕಿದೆನು. ಅವಳು “ಹೋಗು; ಹಾಗಿರು” ಎನ್ನುತ್ತ ನನ್ನನ್ನು ನೂಕಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟಳು. ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆಯ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯು ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ನೋಯಿಸುತ್ತಿದೆ.” ವ|| ಎಂದನು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ತಾನು ಕನ್ನೆಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಕಾಮಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದುದನ್ನೂ ಆ ಚೆನ್ನೆಯ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು, ೧೩೪. “ನಾನು ಆ ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಅರ್ಧವರ್ಷದಿಂದ ನೋಡದೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಅವಳು ಆಗಲೇ ಪುರುಷರನ್ನು ರೀತಿಗೆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು, ಈ ವೇಳೆಗೆ ಕುಚವೂ ಕೂದಲರಾಶಿಯೂ ತೊಡೆಯೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಭಾರವಾಗಿ ಕೊಬ್ಬಿನಂತಿರುವ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಇಂದ್ರ ಚಂದ್ರಾದಿದೇವತೆಗಳೂ ಮನುಷ್ಯರೂಪದಿಂದ ಬಂದು ಅವಳೊಡನೆ ಸೇರದಿರುವರೆ”

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ಪೂರ್ವಾನುರಾಗದ ನುಡಿಗಳಂ ಕೇಳು ಮತ್ತಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿಟವಿಟೇ ಭಾವಭಾಷಿತಂಗಳಂ ನೋಡುತ್ತಮಾಲಿಸುತ್ತಂ ಪೊಯ್ಯುಗಳೆದು ಬಂದು ರಾಜಮಂನಿರಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಅರವಿಂದನಾಭನರ್ಜುನನಂ ಕಳುಪಿ ಸಜ್ಜವನೆಗೆ ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ದು ಸುಖದಿಂದೆ ರುಕ್ಕಿಣೀ ಸನಾಥನಾಗಿ ನಿಶೀಥಿನೀ ವಿರಾಮಸಮಯದೊಳ್

ತಳರ್ಧ ವಿಯೋಗಿನೀನಯನವಾಃಕಣಸಂಕುಳದಂತೆ ತಾರಕಾ
ವಳಿ ಮಸುಟ್ಟತ್ತು ಯಾಮಿನಿಯ ಬೆನ್ನನೆ ಪೋಪ ದುಕೂಲಚೇಲದಂ
ಚಳಮನೆ ಪೋಯ್ತು ಚಂದ್ರಿಕೆ ನಭೋವಧು ಸೂಡಿ ಬಸುಟ್ಟ ಮೂಲಮಂ
ಡಳದವೊಲಿದುರ್ದಸ್ತಗಿರಿಮಸ್ತಕದೊಳ್ ತುಹಿನಾಂಶುಮಂಡಳಂ ೧೩೫

ತೆರೆವೊಯ್ದೆಟ್ಟೆ ಕಾಸಾರದ ಪರಿಸರದೊಳ್ ನಿದ್ರೆಗೆಯ್ದಂಚೆವಿಂಡಂ
ದರಹಾಸಶ್ರೀಯನಂಭೋಜಿನಿಗೆ ಪಡೆದು ನೆಯ್ತಿಲ್ಲಳಿಂದುಳ್ಳಲರ್ವಂ
ಬುರುಹಕ್ಕೇಟ್ಟರ್ಪ ಭೃಂಗಂಗಳಂ ಗಟಿಯೆಲರಿಂ ಕೊರ್ಬ ಚಾಂಡಾಲಗೇಯ
ಸ್ವರದೊಳ್ ತಳ್ಳೊಯ್ದಿತ್ತೆಸ್ವರದೆ ಸುತಿದುದು ವೈಭಾತಿಕಂ ಮಾತರಿಶ್ವಂ ೧೩೬

ರತಿನಾಟಕಾಭಿನಯಮಂ
ಕೃತಕೃತ್ಯಂ ಮಾಡಿ ರಯ್ಯಮಾಗಿರೆ ದೀಪ
ದ್ಯುತಿ ಯುವತಿಯರೊಳ್ ನಿದ್ರಾ
ವತಾರವಾದತ್ತು ಮೂಡವೆಳಗಪ್ಪಾಗಳ್ ೧೩೭

ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಪೂರ್ವಾನುರಾಗದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿಟವಿಟೆಯರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೂ ಕೇಳುತ್ತಲೂ ಹೊತ್ತುಗಳೆದು, ಬಂದು ಅರಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿ, ಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ, ಮಲಗುವ ಮನೆಗೆ ಬಿಜಯಮಾಡಿ' ಸುಖದಿಂದ ರುಕ್ಕಿಣಿಯೊಡಗೂಡಿದನು. ರಾತ್ರಿಯು ಮುಗಿಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೧೩೫. ವಿರಹಿಣಿಯಾದ ವನಿತೆಯ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಹನಿಗಳಂತೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮಂಕಾದುವು. ರಾತ್ರಿಯ ಜತೆಯಲ್ಲೇ ಹಿಂದೆ ಹೋದ ಪಟ್ಟಿಯ ಬಟ್ಟೆಯ (ದುಕೂಲದ) ಸೆರಗಿನಂತೆ ಬೆಳುದಿಂಗಳೂ ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. ಆಕಾಶಾಂಗನೆ ಮುಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದು ತೆಗೆದು ಬೀಸಾಡಿದ ಹೂದಂಡೆಯಂತೆ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವು ಅಸ್ತಗಿರಿಯ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ೧೩೬. ಬೆಳಗಾಗುವ ಸಮಯದ ಗಾಳಿಯು ಸರೋವರದ ದಡದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಂಸಗಳನ್ನು ಸರೋವರದ ನೀರಿನ ಅಲೆಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸಿತು. ಕಮಲಿನಿಗೆ ಮುಗುಳುನಗುವನ್ನೂ ಕಾಂತಿಯನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. ನೆಯ್ದಿಲೆಹೂಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅರಳುವ ತಾವರೆಯ ಹೂಗಳಿಗೆ ಮುತ್ತಲು ಬರುವ ತುಂಬಿಗಳ ಗರಿಯ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿತು. ಚಾಂಡಾಲಗಾನ ಸ್ವರದೊಡನೆ ಸೇರಿ, ಅತಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬೀಸಿತು. ೧೩೭. ದಂಪತಿಗಳು ಮಲಗುವ ಮನೆಯ ದೀಪಗಳ ಕಾಂತಿಯು ರತಿನಾಟಕಾಭಿನಯವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವಲ್ಲಿ, ಯುವತಿಯರಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಯು ಅವತರಿಸಿತು.

ದಿವಿಜಗಜಂ ಸಜ್ಜರದಿಂ
 ದಿವೆಟ್ಟುದನೆ ಕಾಣಲದ್ರಿಯಾ ದಂತಿಗೆ ಕ
 ಟ್ಪುವ ಚೆಮ್ಮೊಗವಡಮನೆ ಚೆ
 ಲ್ಲುವೆತ್ತುದಂದುದಯ ಸಮಯ ಸಂಧ್ಯಾರಾಗಂ

೧೩೮

ಮುರರಿಪು ಪಾರಿಜಾತಕುಜಮಂ ಕೊಳೆ ಬಿಲ್ವದಿದಂದು ಸೋಲೈನಿಂ
 ಪರಿಣತನಪ್ಪೆನಡ್ಡಣದೊಳಿಂದೊಸೆದರ್ಚಿ ಮೂಡವೆಟ್ಟದೊಳ್
 ಗರುಡಿಯನಿಂದ್ರನಾಂತ ಪೊಸಮಾಣಿಕದಡ್ಡಣಮಿಂತಿದೆಂಬಿನಂ
 ಕರಮೆಸೆದತ್ತು ಶೋಣರುಚಿಯಿಂದುದಯಾದ್ರಿಯೊಳರ್ಕಮಂಡಲಂ

೧೩೯

ಪರರಾಜೋದಗ್ರತೇಜಂ ಕಿಡೆ ರಿಪುಕುಮುದಂ ಕುಂದೆ ವಿದ್ವಿಟ್ಟಮಂ ಪಿಂ
 ಗೆ ರಥಾಂಗಂ ಲೀಲೆಯೊಳ್ ಕೂಡಿರೆ ಕರಕಲಿತಂ ಮಂಡಲಾಗ್ರಮಂ ಮನಂಗೊಂ
 ಡಿರೆ ನಾನಾ ಪುಂಡರೀಕವೃಜಮಲದಿರೆ ಪಾದಂ ಜಗತ್ಪ್ರೇಮಮಾಗು
 ತ್ತಿರೆ ಪೆಂಪಂ ತಾಳ್ವಿ ನಿತ್ಯಾಭ್ಯುದಯದಿನೆಸೆದಂ ಗೋಪಮಾರ್ತಂಡದೇವಂ ೧೪೦

ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕು ಬೆಳ್ಳಗಾಗುವ ಸಮಯವಾಯಿತು. ೧೩೮. ಉದಯಾದ್ರಿಯು ಇಂದ್ರನ
 ಐರಾವತವು ಅದರ ಸೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದಿತೆನ್ನುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರಲು ಉದಯಕಾಲದ
 ಸಂಜೆಗೆಂಪು ಆ ಐರಾವತಕ್ಕೆ ಹಾಕಿರುವ ಕೆಂಪು ಮುಖವಾಡದಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು.
 ೧೩೯. ಉದಯಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ
 ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವು - “ಕೃಷ್ಣನು ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದು
 ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಂದಾಗ ಯುದ್ಧಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ
 ಸೋತುಹೋದನು. ಇನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗುರಾಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ
 ಪರಿಣತನಾಗುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಉದಯ ಗಿರಿಶಿಖರವೆಂಬ ಗರುಡಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ
 ಇಂದ್ರನು ಧರಿಸಿದ ಹೊಸದಾದ ಕೆಂಪುಮಣಿಯ ಗುರಾಣಿಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು.
 ೧೪೦. ಗೋಪಮಾರ್ತಂಡದೇವನು (= ೧. ಕಿರಣಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಕನಾದ ಸೂರ್ಯದೇವನೂ,
 ೨. ಗೋಪಾಲಕನೂ ಭೂ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಲೋಕಪಾಲಕನೂ ಆದ ಕೃಷ್ಣನೆಂಬ
 ಸೂರ್ಯದೇವನೂ), ಪರ... ತೇಜಂಕಿಡೆ, (೧. ಬೇರೆಯವನಾದ ಚಂದ್ರನ ಅಧಿಕವಾದ
 ಕಾಂತಿಯು ಕೆಡುತ್ತಲೂ, ೨. ಶತ್ರುಗಳಾದ ರಾಜರ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ತೇಜಸ್ಸು
 ನಾಶವಾಗುತ್ತಲೂ) ರಿಪುಕುಮುದವು (= ೧. ಶತ್ರುವಾದ ನೈದಿಲೆಯು, ೨. ಶತ್ರುಗಳ
 ಕುತ್ತಿತಸಂತೋಷವೂ ಅವರ ಭೂಮಿಯ ಸಂತೋಷವೂ) ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತಲೂ,
 ವಿದ್ವಿಟ್‌ತಮವು (= ೧. ದ್ವೇಷಿಯಾದ ಕತ್ತಲೆಯು, ೨. ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯು)
 ಹಿಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಲೂ, ಈ ರಥಾಂಗವು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತಲೂ (= ೧. ಚಕ್ರವಾಕ

೧. ವೆಟ್ಟುದದೆ ಕಾಣಲಾದುದಾದಂತಿಯು ೨. (ಕವಿಗ) ಟ್ಪಿದಕೆಮ್ಮೊಗವಡಮನೆ (ಕಗ)
 ಕಟ್ಟುವಪವಳಾಲಾನಂ (ಖ) ೩. ಶೈಲ (ಕಗ)

ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾ ಘಟೀಘಟಿತಾರಘಟ್ಟ ಘಟನಾಸ್ವತಂತ್ರ
 ನಿಜಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಚಕಿತಸಕಲಾಮ್ನಾಯತಂತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ
 ಶ್ರೀಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗ
 ನ್ನಾಥವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದೊಳ್
 ರೈವತಕಾದ್ರಿವಿಭವತತ್ವಪೋವನವರ್ಣನೆಂದ್ರ
 ಪ್ರಸ್ಥಪುರಪ್ರವೇಶ ಜರಾಸಂಧಹರಣ
 ರಾತ್ರಿವಿಹಾರ ವರ್ಣನಂ
 ಪೋಡಶಾಶ್ವಾಸಂ

ದಂಪತಿಗಳು ಸೇರುತ್ತಲೂ, ೨. ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಾಯುಧವು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಇರುತ್ತಲೂ) ಕರಕಲಿತವಾದ ಮಂಡಲಾಗ್ರವು (= ೧. ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಮಂಡಲದ ಅಗ್ರವು, ೨. ಕಯ್ಯಲ್ಲಿರುವ ಕತ್ತಿಯ, ಮನೋಹರವಾಗಿರುತ್ತಲೂ, ನಾನಾ ಪುಂಡರೀಕವ್ರಜವು ಅರಳಿರುತ್ತಲೂ (= ೧. ಅನೇಕ (ಎಲ್ಲಾ) ಬೆಳ್ಳಾವರೆಗಳೂ ಅರಳಿರುತ್ತಲೂ, ೨. ಶ್ವೇತಚ್ಛತ್ರಿಗಳು, ಅರಳಿರುತ್ತಲೂ, ಪಾದವು ಜಗತ್ಸೇವ್ಯವಾಗಿಯೂ (೧. ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣವು (ಪ್ರಕಾಶವು) ಜಗತ್ತಿನಿಂದಲೇ ಭೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಲೂ, ೨. ಪಾದವು ಪ್ರಪಂಚದಿಂದಲೇ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಲೂ) (ವಂದ್ಯ)ವಾಗಿ ಇರುತ್ತಲೂ, ಇರುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ನಿರಂತರವಾದ ಅಭ್ಯುದಯದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇದು ಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾ.... ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತಶ್ರೀಪಾದ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರರುದ್ರಪ್ರಣೀತವಾದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ರೈವತಾದ್ರಿ ವೈಭವ ಆ ಅದ್ರಿಯ ತಪೋವನ ವರ್ಣನೆ, ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಪ್ರವೇಶ, ಜರಾಸಂಧ ವಧೆ, ರಾತ್ರಿವಿಹಾರವರ್ಣನೆಗಳ ಹದಿನಾರನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ.

ಸಪ್ತದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಜಾಯಾಪತಿ ಧರ್ಮಜ

ರಾಜಾವಸಥಕ್ಕೆ ಪೋಗಿ ಹರಿವಿಷ್ಣುರದೊಳ್

ಪೂಜಾಸತ್ಯತನಿದಂ

ರಾಜಸೆ ನಿಜಮೂರ್ತಿ ತನ್ನಹಾಸಾಯಿಕೆಯೊಳ್

೧

ಮಂಗಳಭೂಷಣಾಂಬರಧರಂ ಶುಭಮೂರ್ತಿ ಸದರ್ಭರತ್ನಮು

ದ್ರಾಂಗುಳಿ ಯಜ್ಞಸೂತ್ರನಿವಹಾಂಚತವಕ್ಷನಶೇಷವೇದವೇ

ದಾಂಗಪಯೋಧಿ ಬನ್ನವಿಸಿದಂ ದನುಜಾರಿಗೆ ಧೌಮ್ಯನೊಪ್ಪೆ ದಂ

ತಂಗಳ ಕಾಂತಿಗಳ ನಿಜಸುಭಾಷಿತವಲ್ಲರಿ ಪೂತ ಮಾಯ್ಕಿಯಿಂ

೨

ಪಾವನಿಯೊಳ್ ಪೊಣರ್ದಂ ಮಗ

ಧಾವನಿಪಂ ಪೊಣರಲಂಜಿದಂ ನಿನಗದಟೆಂ

ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀಮೂರ್ತಿಗ

ದಾವಂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕಂ ಪೊಣರ್ಕೆಗೆ ನೆಲೆವಂ

೩

ರಜದಿಂ ತಮದಿಂ ನೀಂ ಪ

ದೃಜನೀಶ್ವರನಾಗಿ ಪಡೆವ ಕಿಡಿಸುವ ಪದಕೀ

ತ್ರಿಜಗಮುಮಂ ಸತ್ತದಿನಂ

ಬುಜಾಕ್ಷ ರಕ್ಷಿಸುವ ಪೆಂಪಿದತಿಶಯಮಲ್ಲೇ

೪

೧. ಶ್ರೀ ರುಕ್ಮಿಣೀಪತಿ ಕೃಷ್ಣನು ಧರ್ಮರಾಜನರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಆ ಮಹಾಸಭೆಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೂರ್ತಿಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು, ಪೂಜೆಯಿಂದ ಸತ್ಕೃತನಾಗಿದ್ದನು. ೨. ಮಂಗಳ ಮೂರ್ತಿಯೂ, ಶುಭವಸ್ತ್ರಾಭರಣಧಾರಿಯೂ, ದರ್ಭಪವಿತ್ರ ಸಹಿತವಾದ ರತ್ನದ ಮುದ್ರೆಯುಂಗುರವನ್ನೂ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಗಳನ್ನೂ ಧರಿಸಿದವನೂ ಸಮಸ್ತವೇದವೇದಾಂಗಸಾಗರನೂ ಆದ ಧೌಮ್ಯಮುನಿ-ಆತನ ಸುಭಾಷಿತವೆಂಬ ಲತೆಯು ಹೂಬಿಟ್ಟಿತೆನ್ನುವಂತೆ ಹಲ್ಲುಗಳ ಹೊಳಪು ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ೩. “ಮಗಧ ರಾಜನಾದ ಜರಾಸಂಧನು ಭೀಮನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದನು. ನಿನ್ನೊಡನೆ ಮಾಡಲು ಅಂಜಿದನು. ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಪೂರ್ಣ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಅಲ್ಪ ಪ್ರದೇಶದ ಯಾವನು ತಾನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥನು? ೪. ಕಮಲಾಕ್ಷಾ! ನೀನು ರಜೋಗುಣದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿ ಈ ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ, ತಮೋಗುಣದಿಂದ ನಾಶಮಾಡುವ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸತ್ವಗುಣದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಾಗಿ ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ

೧. ಧೌಮ್ಯನಂದು ದಂತಂಗಳ (ಕಗ) ಧೌಮ್ಯನೊಪ್ಪಿರಲ್ ಕಂಗಳ (ಖ) ಧೌಮ್ಯನೊಂದ ದಂತಂಗಳ (ಮೊಅ) ೨. ಪಡೆವ ಕಿಡಿಸುವುದಕ್ಕೀ (ಕಗ) ಪಡೆವ ಕಿಡಿಸುವುದಕ್ಕೀ (ಖ) ಪಡೆದು ಕಿಡಿಸುವುದಕ್ಕೀ (ಮೊಅ)

ಪರಮಾತಿಥಿ ನೀಂ ನಿನಗಾ
ದರದಿಂದಾತಿಥ್ಯಪೂಜೆಯಂ ಮೆಚಿವ ದಿನಂ
ದೊರೆಕೊಂಡುದೀ ನೃಪಂಗೆಂ
ಚರಿತಾರ್ಥನೊ ಸಾರ್ವಭೌಮರೊಳ್ ಯಮತನಯಂ

೫

ಉರ್ವೀಶಂ ಮಖಪರಿಕರ
ಸರ್ವಸ್ವವನಾಗುಮಾಡಿ ವನಜಾಕ್ಷ ಭವ
ದೋರ್ವಳದ ಬಳದಿನಲ್ಲದೆ
ನಿರ್ವಹಿಸದು ಯಾಗಮೆಂದು ಪಾರುತಿರ್ದಂ

೬

ವ|| ಆ ಮಹಾಧ್ವರೋಚಿತರಚನಾವಿಶೇಷಮಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದೆಂದು ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನ
ನೊಡಗೊಂಡುಯ್ದು

ವಿಮಲಸ್ವರ್ಣಮಯಂ ಕನನ್ಮನೆಯಂ ಶೋಭಾಮಯಂ ತಾನೆನ
ಲೈ ಮಯಂ ವಿಸ್ಮಯಮಾಗೆ ಮಾಡಿದ ಸಭಾವಿಸ್ತಾರಮಂ ಶಾಸ್ತ್ರದ್ಯ
ಷ್ಠಮೆನಲ್ಪಾಡಿದ ಯಾಗದೇವಯಜನಪ್ರಾಗ್ಗಂಶಪತ್ತಿವಿಚಿ
ತ್ರಮಹಾಶಾಲೆಗಳಂ ಸಮಸ್ತಜನಚೇತೋಹ್ಲಾದಿಯಂ ವೇದಿಯಂ

೭

ವ|| ಆ ವೇದಿಯ ಯಥೋಚಿತಸ್ಥಾನಂಗಳೊಳ್ ಸುಕೃತವನಿತಾಪತ್ಯಮೆನಿಪಗಾರ್ಹ
ಪತ್ಯಮುಮಂ ಸಮಸ್ತಮುನಿಜನಸ್ತವನೀಯಮೆನಿಪಾಹವನೀಯಮುಮಂ ಭರ್ವಾಣವವಾಡ

ರಕ್ಷಿಸುವ ಈ ಮಹಿಮೆಯು ಅತಿಶಯವಲ್ಲವೇ? ೫. ಧರ್ಮರಾಜನು -
ಪರಮಾತಿಥಿಯಾದ ನಿನಗೆ ಅತಿಥ್ಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ದಿನವು ಒದಗಿದೆ.
ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ಅದೆಷ್ಟು ಕೃತಕೃತ್ಯನೋ! ೬. ವನಜಾಕ್ಷ! ಧರ್ಮರಾಜನು
ಯಾಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸರ್ವಪರಿಕರಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಬಾಹುಶಕ್ತಿಯ ಸಹಾಯ
ಬಲವಿಲ್ಲದೆ ಯಾಗವು ನಡೆಯದೆಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ಆ ಮಹಾಯಾಗಕ್ಕೆ
ಉಚಿತವಾದ ರಚನಾ ವಿಶೇಷವನ್ನು ನೀನು ನೋಡಬೇಕು.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು
ಒಡನೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ೭. ಮಯನು, ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿರುವಂತೆ
ಸುವರ್ಣಮಯವಾಗಿಯೂ ಹೊಳೆಯುವ ರತ್ನಮಯವಾಗಿಯೂ ಕಾಂತಿಮಯವಾಗಿಯೂ
ಮಾಡಿದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸಭಾಮಂಟಪವನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಯಾಗದೇವ
ಪೂಜೆಗಳ ಗೃಹ ಪ್ರಾಗ್ಗಂಶ (= ಯಜಮಾನನಿರುವ ಕೋಣೆ) ಯಜಮಾನನ ಪತ್ನಿಯಿರುವ
ಕೋಣೆ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಉಪಗೃಹಗಳುಳ್ಳ ಮಹಾ ಯಾಗಶಾಲೆಗಳನ್ನೂ
ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಚೇತೋಹಾರಿಯಾದ ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯನ್ನೂ ತೋರಿಸಿದನು. ವ|| ಆ
ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಯಥೋಚಿತ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿನಿಯಾದ ಗೃಹಿಣಿಗೆ ಮಗನೆನಿಸುವ
ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾಗ್ನಿಯನ್ನೂ ಸಮಸ್ತ ಯಜ್ಞಿಗಳ ಸ್ತೋತ್ರಪಾತ್ರನಾದ ಆಹವನೀಯಾಗ್ನಿಯನ್ನೂ

ಬಾಶುಶುಕ್ಷಣೆಯೆನಿಪ ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿಯುಮಂ ಲೋಕೋತ್ತರವೆನಿಪುತ್ತರವೇದಿಯುಮಂ ವಿಶಿಷ್ಟ
ವಿಷ್ಣುರಾಘ್ನಪ್ರಣೀತ ಸುಕ್ಪವಾಕ್ಸತಸುಗಂಧ ನವಯವಾಮಳತಿಲಸಮಿದ್ವರ್ಭಾದಿವಿವಿಧ
ಮುಖಪರಿಕರಂಗಳುಮಂ ಬೇಟಿವೇಟಿ ತೋಟಿ

ಆನಂದ್ವರ್ಯ ಪರಾಶರ
ಸೂನು ಬ್ರಹ್ಮ ಮುನಿವ್ರಜಂ ಋತ್ವಿಕ್ಸಂ
ತಾನಕಮುದ್ಗಾತ್ಯ ಲಸ
ಜ್ಞಾನಮುಖಂ ಹೋತ್ಯ ಯಜ್ಞಫಲ ಮುನೀಂದ್ರಂ

೮

ಅಕ್ಷೂಣವಾದೊಡಂ ಫಲ
ಮಕ್ಷಯವಾದಪುದೆ ಮಂತ್ರತಂತ್ರಕ್ರಮವ
ಬಾಕ್ಷ ಭವತ್ಕಾರುಣ್ಯ ನಿ
ನೀಕ್ಷಣದಿಂದಲ್ಲದಕ್ಕುಮೇ ಯಜ್ಞಫಲಂ

೯

ಯಜ್ಞಾದಿಸುಕೃತಕಾರಣ
ಯಾಜ್ಞವನದಕ್ಷ ಯಜ್ಞಫಲದಾಯಕ ನಿ
ಮಾಜ್ಞೆಯಿನಿನತನಯಸುತಂ
ಯಜ್ಞಮನೊಡರಿಸುಗುವಭಯಮಂ ದಯೆಗೆಯ್ಯಿಂ

೧೦

ವ|| ಎಂದು ಧೌಮ್ಯಂ ಬಿನ್ನವಿಸೆ ಧರ್ಮಪುತ್ರನ ವದನಶತಪತ್ರಮಂ ವನಜನೇತ್ರನತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂ
ನೋಡಿ

ಸಂಸಾರಸಾಗರದ ಬಡಬಾಗ್ನಿಯೆನಿಸಿದ ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿಯನ್ನೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸುವ ಎಡೆಗಳನ್ನೂ
ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ ಉತ್ತರವೇದಿಯನ್ನೂ, ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೂ ಬೇರೆ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ
ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಪೀಠಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನೂ ಅಘೋರದಕ
ಪ್ರಣೀತ ಸ್ತುಕ್, ಸ್ತುವ, ಅಕ್ಷತ, ಗಂಧ, ನವಯವ, ತಿಲ, ಸಮಿದ್ವರ್ಭಾದಿ ವಿಧವಿಧವಾದ
ಯಜ್ಞಪರಿಕರಗಳನ್ನೂ ತೋರಿಸಿದನು. ೮. ಆ ಧೌಮ್ಯನು ನಾನೇ ಈ ಯಾಗದಲ್ಲಿ
ಅಧ್ವರ್ಯು, ಪರಾಶರಪುತ್ರನಾದ ವ್ಯಾಸಮುನಿಬ್ರಹ್ಮ ಮುನಿಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ
ಸಾಮವೇದವನ್ನು ಅರಿತವರ ಗುಂಪೇ ಉದ್ಗಾತ್ಯ, ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಯಾಜ್ಞಫಲ ಮುನೀಂದ್ರನೇ
ಹೋತ್ಯ. ೯. “ಕಮಲಾಕ್ಷಾ! ಯಜ್ಞದ ಮಂತ್ರತಂತ್ರ ಕ್ರಮಾದಿಗಳಾವುದರಲ್ಲೂ ನ್ಯೂನತೆ
ಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಕಾರುಣ್ಯನೀರಿಕ್ಷಣೆಯಿಂದಲ್ಲದೆ ಯಜ್ಞದ ಫಲವು ಅಕ್ಷಯವಾಗುವುದೆ!
೧೦. ಯಜ್ಞಾದಿ ಸುಕೃತಕಾರಣನೇ! ಯಜ್ಞಫಲದಾಯಕನೇ! ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ
ಯಮಧರ್ಮನ ಪುತ್ರನು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡುವನು, ಅಭಯವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು
ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನು ಧರ್ಮರಾಜನ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ನೋಡಿ

ತಣೆವನ್ನಂ ಪಿತ್ತದೇವತಾಸಮುದಯಂ ಸ್ವರ್ಗಪವರ್ಗಕಕಾ
ರಣವಪ್ಪಗ್ಗದ ರಾಜಸೂಯಮನೊಡರ್ಚೆಂ ವಿಘ್ನಕಾರಿದ್ವಿಷ
ದ್ವಣದಿಂ ಭೂತಗಣಕ್ಕೆ ತುಷ್ಟಿವಡೆದಪ್ಪೆಂ ಶಾರ್ಙ್ಗಟಂಕಾರಘೋ
ಷಣಮಂ ಕೇಳೊಡೆ ದಕ್ಷನೇ ಕಿಡಿಸಲಾ ದಕ್ಷಾದ್ವರವ್ವಂಸಿಯುಂ

೧೧

ವ|| ಎಂದು ಪೂಣ್ಣುನುಡಿಯೆ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದೊಳ್

ನವಮೇಘಧ್ವನಿಧೀರತೂರ್ಯನಿನದಂ ಭೋರೆಂಬಿನಂ ಮಂಗಳೋ
ತ್ಸವಶೃಂಗಾರಮನಪ್ಪುಕೆಯೆಸೆವಿನಂ ದೀಕ್ಷಾವ್ರತಂ ಸಪ್ತರಾ
ತ್ರವಿಧಾನಾಂತರದೊಳ್ ಪಡಗ್ಗಿ ಪರಿತೋಷಂಬೆತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಾಗಮೋ
ಕ್ತವಿದಾದತ್ತನೆ ರಾಜಸೂಯಮಖಮಂ ಬೇಳ್ತಂ ಮಹೀಪಾಲಕಂ

೧೨

ಕನಕಂ ಶೋಧಿಸೆ ದರ್ಪಣಂ ಬೆಳಗೆ ರತ್ನಂ ಶಾಣಕೋಲ್ಲಿಢಮಾ
ಗೆ ನಿತಾಂತಂ ವಿಮಲತ್ವಮಂ ತಳೆವವೋಲ್ ಧರ್ಮಾತ್ಮಜಂ ರಾಜಸೂ
ಯನಿಮಿತ್ತವ್ಯಯದಿಂದೆ ನಿರ್ಮಲತೆವತ್ತೇಂ ತೇಜದಿಂ ರಾಜಸಿ
ರ್ದನೊ ಚಿತ್ರಂ ನರಲೋಕದೊಳ್ ದಿನಮಣಿದ್ವೈರಾಜ್ಯಮಾಯ್ತಂಬಿನಂ

೧೩

೧೧. “ಪಿತ್ತದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವು ತೃಪ್ತಿಪಡುವಂತೆ ಸ್ವರ್ಗಮೋಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಾಜಸೂಯಯಾಗವನ್ನು ನೀನು ಆರಂಭಿಸು. ವಿಘ್ನಕಾರಿಗಳಾದ ದ್ವೇಷಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ, ನಾನು ಭೂತಗಣಕ್ಕೆ ಸಂತುಷ್ಟಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವೆನು. ಶಾರ್ಙ್ಗ ಧನುಸ್ಸಿನ ಟಂಕಾರಘೋಷವನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ದಕ್ಷಯಾಗವನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದ ರುದ್ರನು ತಾನೆ ನಿನ್ನ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಕೆಡಿಸಲು ದಕ್ಷನಾಗುವನೆ?” ವ|| ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದನು. ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ೧೨. ಹೊಸಮೋಡದ ಧ್ವನಿಯಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದ ತೂರ್ಯನಾದವು ಭೋರೆನ್ನುತ್ತಿರಲು ಯಾಗಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಂಗಳೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶೃಂಗಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ದೀಕ್ಷಾವ್ರತವನ್ನು ಏಳುರಾತ್ರಿಗಳು ಕಳೆಯುವವರೆಗೂ ಆಚರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಆರು ಅಗ್ನಿಗಳೂ ಪರಿತೋಷವನ್ನು ಪಡೆದವು. ಇದು ಶಾಸ್ತ್ರಾಗಮೋಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದವರು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ರಾಜಸೂಯಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ೧೩. ಚಿನ್ನವು ಶೋಧಿಸಿದರೆ ಕನ್ನಡಿಯು ಬೆಳಗಿದರೆ ವಜ್ರವು ಸಾಣೆಹಿಡಿದರೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಧರ್ಮರಾಯನು ರಾಜಸೂಯಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಯಮಾಡಿದುದರಿಂದ ನಿರ್ಮಲನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಸೂರ್ಯರು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವರೋ

ಪದೆದಿನಿಸಂ ತಳಚುರ್ವ ತಳರ್ಚಿದುದಂ ಮೊಲಕಾಲ್ಗೆ ತರ್ಪ ತಂ
 ದುದನುರದಿಂ ತಱುಂಬುವ ತಱುಂಬಿದುದಂ ಪೆಗಲಲ್ಲಿಗೆತ್ತುವೆ
 ತ್ತಿದುದನೆ ನೆತ್ತಿಯೊಳ್ ತಳೆದು ಪೊಂಗಳ ಭಾರಮನುಯ್ಯ ವಿಪ್ರವ್ಯಂ
 ದದ ಪಡಿಮಾತೆ ಪೇಟದೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರರಾಜನ ಚಾಗದೇಱ್ಗೆಯಂ ೧೪

ವ|| ಅಂತು ನಿರ್ವರ್ತಿತ ರಾಜಸೂಯನಾದ ಕೌಂತೇಯಂ ಗಾಂಗೇಯಂಗಭಿಮುಖನಾಗಿ

ದಿವಸೇಂದ್ರಾನ್ವಾಯ ಸೋಮಾನ್ವಯ ಯದುಕುಲರಾಜಾಧಿರಾಜನೃಕಂ ವಾ
 ಸವಲೀಲಾವಾಸಮೀಯಿದರ್ಪಪುದೆ ನೆಗಟ್ಟ ರಾಜರ್ಷಿ ದೇವರ್ಷಿ ವಿಪ್ರ
 ರ್ಷಿವಿತಾನಂ ಪುಣ್ಯಪುಂಜೋಪಮವಿದೆ ಶಿಶುಪಾಲಾದಿದೈತ್ಯವೃಜಂ ಭೈ
 ರವರೂಪಾಡಂಬರಂ ಬಂದಿದೆ ನೆರೆದುದಶೇಷಂ ಪ್ರಪೂಜಾಭಿಲಾಷಂ ೧೫

ವ|| ಎನೆ

ಏ ಪೆಚ್ಚೊ ಯಮತನುಜ ಸ
 ಭಾಪೂಜೆಯೊಳಗಪೂಜೆ ಕೃಷ್ಣಗೆ ವಲಂ
 ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮನಿರ್ಧ ಸ
 ಭಾಪಟಲದೊಳನೃಪುರುಷನಾವಂ ಪೂಜ್ಯಂ ೧೬

ಎಂಬಂತೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಿತು. ೧೪. ಧರ್ಮರಾಜನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಸುವರ್ಣನಾಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮಗೆ ಹೊರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಷ್ಟನ್ನು ತೆಗೆದು ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಸಾಗಿಸಿ, ಮೊಳಕಾಲಿನವರೆಗೆ ಎತ್ತಿದರು. ಬಳಿಕ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಎದೆಗಿರಿಕಿದರು. ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಹೆಗಲಿಗೇರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲೂ ಧರಿಸಲಾರದೆ ಆ ಮೂಟೆಯನ್ನು ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ನಡೆಯುತ್ತ ಪರಸ್ಪರ ಅವರು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಭಾರದ, ದಾನದ ಮಾತುಗಳೇ ಧರ್ಮರಾಜನ ತ್ಯಾಗಾಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ವ|| ಹಾಗೆ ರಾಜಸೂಯಯಾಗವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದ ಧರ್ಮರಾಜನು ಭೀಷ್ಮರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ, ೧೫. “ಇಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರವಂಶದ, ಯದುಕುಲದ, ರಾಜಾಧಿರಾಜರ ಸಮೂಹವು ಇಂದ್ರಲೀಲೆಗೆ ಆವಾಸವಾದುದಾಗಿ ನೆರೆದಿದೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ರಾಜಮುಷಿ ಬ್ರಹ್ಮಮುಷಿ ದೇವಮುಷಿಗಳ ಸಂಘವು ಪುಣ್ಯದ ರಾಶಿಯಂತೆ ಇದೆ. ಶಿಶುಪಾಲನೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ದೈತ್ಯಸಮೂಹವೂ ಭಯಂಕರವಾದ ರೂಪಾಡಂಬರವುಳ್ಳುದಾಗಿ ಅಗ್ರಪೂಜಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ನೆರೆದಿದೆ” ವ|| ಎಂದನು. ೧೬. “ಧರ್ಮಪುತ್ರಾ, ಏನು ಪೆಚ್ಚೋ ನಿನಗೆ! ಸಭಾಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಪೂಜೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕೃಷ್ಣನಿಗೇ. ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮ ಕೃಷ್ಣನಿರುವ ಸಭಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಪುರುಷನು ಯಾವನು ತಾನೆ ಪೂಜ್ಯನಾದಾನು?

೧. ತರಳ್ಳುವ ತೆರಳ್ಳಿದುದಂ (ಖ) ೨. ಪೇಟವೆ (ಕಗ) ೩. ಭಾಗ್ಯದೇಱ್ಗೆಯಂ (ಖ)
 ೪. ಯಿದರ್ಪಪುದೆನೆ ನೆಗಟ್ಟೇ ದೇವರಾಜದೃಷ್ಟಿವಿಪ್ರವಿತಾನಂ (ಖ) ೫. ಏಪಚ್ಚೇಂ ಯಮ ತನುಜ (ಕ)
 ಏಪೊಚ್ಚುಂ ಯಮತನುಜ (ಗ)

ಶ್ರುತಿಪತಿ ಗೋಪತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ
ಪತಿ ಸತ್ವಮಯಂ ಜಗನ್ಮಯಂ ಜ್ಞಾನಮಯಂ
ಕೃತುಪುರುಷನಾದಿಪುರುಷಂ
ಶ್ರುತಿಪುರುಷನಿರಲೈ ಮಿಕ್ಕ ಪುರುಷರಪೂಜ್ಯರ್

೧೭

ವ|| ಎಂದು ಮಂದಾಕಿನೀನಂದನಂ ನುಡಿಯೆ ಕೇಳು ಶಿಶುಪಾಲಂ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಪಾಲಕನಂತೆ
ಕೆರಳು ನಿಂದಿದುರ್

ನೀರ್ಮಾನಿಸಂ ನದೀಜಂ
ನೀರ್ಮಾನಿಸನಭಿಶಯನನದುಕಾರಣದಿಂ
ಧರ್ಮಜ ಕೇಳ್ ಭೀಷ್ಮರ ಸಹ
ಧರ್ಮದ ಕೆಳೆ ಕೊಂಡುಕೊನೆದುದೀ ಕೇಶವನಂ

೧೮

ಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತರಿರೆ ಗೋ
ವರ್ಧನನಂ ಪೂಜಿಸೆಂದನಟಿಯದೆ ಭೀಷ್ಮ
ವಾರ್ಧಕದಿಂ ಮತಿವಿಕಳಂ
ಸ್ವರ್ಧನಿಯೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದುದನಿಜಡನಲ್ಲೇ

೧೯

ಜ್ಞಾನಿಗಳೊಳ್ ಯೋಗಿಗಳ
ಜ್ಞಾನಿಗಳೊಳ್ ಗೋಪರಧಿಕರೀ ಯೋಗಿಗಳಿಂ
ದೀ ನಂದಗೋಪಪುತ್ರಂ
ತಾನೆಂತೊ ಪವಿತ್ರನಗ್ರಪೂಜಾಪಾತ್ರಂ

೨೦

೧೭. ಶ್ರುತಿಪತಿಯೂ, ಗೋಭೂಸ್ವರ್ಗಪತಿಯೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೂ ಆಗಿ ಸತ್ವಗುಣ
ಮಯನೂ ಜಗನ್ಮಯನೂ ಜ್ಞಾನಮಯನೂ, ಯಜ್ಞಪುರುಷನೂ, ಆದಿಪುರುಷನೂ
ವೇದಪುರುಷನೂ ಆದ ಕೃಷ್ಣನಿರುವಾಗ ಮಿಕ್ಕ ಪುರುಷರು ಅಪೂಜ್ಯರು.” ವ|| ಎಂದು
ಗಂಗಾಪುತ್ರನಾದ ಭೀಷ್ಮನು ಹೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶಿಶುಪಾಲನು ಯಮನಂತೆ
ಕೆರಳಿ ನಿಂತು ಹೀಗೆಂದನು :- ೧೮. “ಭೀಷ್ಮನು ಜಲಮಾನುಷ, ಸಾಗರಶಯನನಾದ
ಕೃಷ್ಣನೂ ಜಲಮಾನುಷನೇ ಆದುದರಿಂದ ಭೀಷ್ಮನ ಸಮಾನ ಗುಣದ ಗೆಳೆತನವು ಈ
ಕೇಶವನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದೆ. ಧರ್ಮರಾಜಾ, ಕೇಳು. ೧೯. ಭೀಷ್ಮನು
ಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತರಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಇರುವಾಗ ಗೋಪಾಲನನ್ನು ಪೂಜಿಸು ಎಂದು
ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳಿದನು. ಮುಪ್ಪಿನಿಂದ ಬುದ್ಧಿವಿಕಲ್ಪವಾಗುವುದು. ದೇವನದಿಯಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಅತಿಜಡನಲ್ಲವೆ! ೨೦. “ಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗಿಗಳೂ
ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಪನೂ ಅಧಿಕರು. ಈ ಯೋಗಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಈ ನಂದಗೋಪನ
ಪುತ್ರನು ಅದು ಹೇಗೆ ಪವಿತ್ರನೂ ಅಗ್ರಪೂಜೆಗೆ ಅರ್ಹನೂ ಆಗುವನೋ!

ದೇವರ್ ನರದೇವರ್ ಭೂ
 'ದೇವರುಮೇಂ ಪೂರ್ವದೇವನಾಂ 'ನೆಗಟ್ಟಿನ್ನಿಂ
 ದೇವಾದಿಗಳೆದರೆನ
 ಲ್ಲಾವಂ ಮಿಗಿಲಗ್ರಪೂಜೆಗಾನೆ 'ಸಮಗ್ರಂ

೨೧

'ಒಲವಿಂದೀವೊಡೆ ಗೋವಂ
 ಗಲಗೆ ಕೊಬಲ್ ಕೋಡಕಾಳೆ ಕೋಲುಡೆದೋಲ್ ಕಂ
 ಬಳಿ ಕಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿ ಪೀಲಿಯ
 ತಲೆಸುತ್ತಲ್ಲದೆ ಮಹಾಗ್ರಪೂಜೆ ವಿರುದ್ಧಂ

೨೨

ನವನೀತಚೋರನಕುಲೀ
 ನವಧೂಸ್ತನದುಗ್ಧಪೃಥುಶರೀರಂ ಗೋಪೀ
 ಯುವತಿಜನಜಾರನಾಚಾ
 ರವಿದೂರನೆ ಪೂಜ್ಯನಾಗೆ ನಿನಗೆ ನಿಕಾರಂ

೨೩

ಅಬುಧನಕುಲೀನನೆನ್ನದೆ
 ಕುಬುದ್ಧಿ ನೀಂ ಯಮಜ ಗೋಪನಂ ಪೂಜಿಸಲಾ
 ವಿಬುಧಪಿತ್ಯ 'ಸಮಿತಿ ತಣೆದಪು
 ದೆ ಬೂದಿಯೋಳ್ ಬೇಳ್ ಹವಿವೊಲಕ್ಕುಂ ಯಜ್ಞಂ

೨೪

ವ|| ಎಂದು ದಮಘೋಷಪುತ್ರಂ ವಸುದೇವಪುತ್ರನಂ ನಿರಾಕರಿಸಿ ನುಡಿಯಲಾ
 ಮಾತಿಂಗಜಾತಶತ್ರುವೆನಿಸಿದ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಕನಲ್ಲು

೨೧. “ದೇವತೆಗಳೂ ರಾಜರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಹಾಗಿರಲಿ ನಾನು ಪೂರ್ವದೇವನು (= ೧. ರಾಕ್ಷಸ ೨. ಆದಿದೇವ) ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದ ನನ್ನಿಂದ ದೇವಾದಿಗಳು ನಾಶವಾದರೆಂದ ಮೇಲೆ, ಅಗ್ರಪೂಜೆಗೆ ನನಗಿಂತ ಮೇಲಾದವನು ಯಾರು? ನಾನೇ ಅರ್ಹನು. ೨೨. “ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಡಲೇಬೇಕೆಂದರೆ ಈ ಗೊಲ್ಲನಿಗೆ ಕೊಳಲು, ಕೋಡಿನಕಹಳೆ, ಕೋಲು, ನಡುವಿನ ಚರ್ಮ, ಕಂಬಳಿ, ಕಲ್ಲಿ, ಕನ್ನಡಿ, ನವಿಲುಗರಿಯ ಕುಲಾವಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಅಗ್ರಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ವಿರುದ್ಧ. ೨೩. “ಹೊಸಬೆಣ್ಣೆ ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲದವಳ ಸ್ತನ್ಯಪಾನ ಇವುಗಳಿಂದ ದಪ್ಪವಾದ ಮೈಯ್ಯುಳ್ಳವನೂ ಗೋಪಯುವತಿಯರ ಜಾರನೂ ಆಚಾರದೂರನೂ ನಿನಗೆ ಪೂಜ್ಯವಾದರೆ ನೀನು ಧಿಕ್ಕಾರಾರ್ಹನು ನಿಂದ್ಯನು. ೨೪. ಧರ್ಮಜಾ, ವಿದ್ವಾಂಸನಲ್ಲದವನೂ ಕುಲೀನನಲ್ಲದವನೂ ಆದ ಗೋಪನನ್ನು ನೀನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ, ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಆ ಪಿತ್ಯಗಳ ಸಮೂಹವು ತೃಪ್ತಿಪಡುವುದೆ?! ನೀನು ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞವು ಬೂದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಹೋಮದಂತಾಗುವುದು!” ವ|| ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದಮಘೋಷಸುತನಾದ ಶಿಶುಪಾಲನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದೂಷಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದನು. ಅಜಾತಶತ್ರುವೆನಿಸಿದ ಧರ್ಮರಾಯನು ಆ ಮಾತಿಗೆ

೧. ದೇವರೆನಲ್ (ಖ) ೨. ನೆಗಟ್ಟಿಂ ಕೇಳ್ ದೇವಾದಿಗಳೇದರೆನಲಾವಂ (ಖ) ನೆಗಟ್ಟಿ ನ್ನೀ ದೇವಾದಿಗಳೇದರೆನಲಾವಂ (ಗ) ೩. ಸಮರ್ಥಂ (ಖ) ೪. ಕುಲಕೆಂದೀವೊಡೆ (ಖ) ೫. ಸಮಿಧಿ (ಗ)

ಮೇರುಮಹಾದ್ರಿಯಿದೇಡೆಯೊಳದ್ರಿಕ್ಕುಲಂ ಮೃಗರಾಜನಿದರ್ ಕಾಂ
ತಾರಕದಂಬದೊಳ್ ಮೃಗಗಣಂ ಸುರವಾರಣವಿದರ್ ತಾಣದೊಳ್
ವಾರಣರಾಜಿ ಕಲ್ಪತರುವಿದರ್ ವನಾಂತರದೊಳ್ ತರುವೃಜಂ
ಶ್ರೀರಮಣೇಶನಿದರ್ ಸಭೆಯೊಳ್ ಧರಣೇಶರದೊಂದು ಲೆಕ್ಕಮೇ

೨೫

ಅವನ ಪದಮಂ ಧ್ಯಾನಿಸಿ
ದೇವದ್ವಿಜರಾಜ ಮುನಿಗಳಭಿಮತರಾದರ್
ಭಾವಿಸು ನೀಂ ದೈತೇಯಾ
ಶ್ರೀವರನಿಂದನೃನರರದೇಂ ವಿಶ್ರುತರೇ

೨೬

ದೇವತ್ರಯಾದ್ಯನಪ್ಪಾ
ದೇವಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಸ್ವನಾಭಿಕಮಳಭವಂ ಮಾ
ದೇವಂ ದ್ವಿತೀಯನೆನಿಸೀ
ದೇವಂ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನರ್ಘ್ಯನಮೋಘಂ

೨೭

ಅಮಲಯದುವಂಶನಿರೆ ದು
ಷ್ಠಮನ ಮಹಾ ವಂಶನೆಂಬೆ ನೀನೇತಟಿನ
ಗ್ಗಮೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಮಿರೆ ಕ
ಳಿ ಮಹಾವೃಕ್ಷಂ ಗಡನಿತಟಿಂದದು ಪಿರಿದೇ

೨೮

ಕೋಪಗೊಂಡು, ೨೫. “ಮೇರುಮಹಾದ್ರಿಯಿರುವೆಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅನ್ಯಪರ್ವತಗಳೂ, ಸಿಂಹವಿರುವ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇತರ ಮೃಗಗಳೂ, ಐರಾವತವು ಇರುವ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಆನೆಗಳೂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಿರುವ ವನದಲ್ಲಿ ಬೇರೇ ಮರಗಳೂ, ಶ್ರೀರಮಣನಿರುವ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಮೀಶರೂ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬರುವರೆ?! ೨೬. “ದೈತೇಯಾ ನೀನು ಭಾವಿಸಿ ನೋಡು. ಯಾರ ಪಾದವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ದೇವತೆಗಳೂ ದ್ವಿಜರಾಜರೂ ಮುನಿಗಳೂ ಸ್ತುತ್ಯ ರಾಗಿರುವರೋ ಆ ಶ್ರೀವರ ಕೃಷ್ಣನಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯ ಮನುಷ್ಯರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರೇ ಪೂಜ್ಯರೇ? ೨೭. “ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ಗಳಲ್ಲಿ ಆದ್ಯನೂ, ದೇವಜ್ಯೇಷ್ಠನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ತನ್ನ ನಾಭಿಕಮಲದಲ್ಲಿ ಪಡೆದವನೂ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯವನೆನ್ನಿಸಿರುವನೂ ಆದ ದೇವ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನು ಸತ್ಯವಾಗಿಯೂ ಅಗ್ರಪೂಜ್ಯನು. ೨೮. “ದುಷ್ಟಮನಸ್ಸಿನವನೇ! ನಿರ್ಮಲನಾದ ಯದುವಂಶದ ಕೃಷ್ಣನಿರುವಾಗ ನೀನು ಯಾವುದರಿಂದ ಮಹಾವಂಶನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವೆ? ಮಹತ್ವವು ಅಷ್ಟು ಅಗ್ಗವೆ? ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಿರುವಾಗ ಕಳ್ಳಿಗಿಡವು ಮಹಾವೃಕ್ಷವೆಂದು ಅಂಕಿತನಾಮವನ್ನು ಪಡೆದು ಹಿರಿದಾಗುವುದೆ?

೧. ಮುನಿಗಳಭಿಮತರಾದರ್ ಭಾವಿಸೆ ನೀಂ ದೈತೇಯಂ ಶ್ರೀವರನಿಂದ್ರಾದಿಮುನಿಗಳಿಂ
ವಿಶ್ರುತನೈ (ಕಗ) ೨. ವಂಶನೆಂದು ನೀನೇತಟಿನಗ್ಗಮೆ (ಕಗ) ವಂಶನೆಂಬೆ ನೀನೇತಟಿನೊಳ್ಳಮ (ಖ)

ಬೂದಿಯೆ ವಿಭೂತಿಯಾದಂ
ತಾದೈ ನೀಂ ಪೂರ್ವದೇವನಾ ನಾಮದೆ ಪೆಂ
ಪಾದಪುದೆ ನಿನಗೆ ವಸ್ತುಗು
ಕೋದಯವಿಲ್ಲದೊಡೆ ನಾಮಧಾರಕನಲ್ಲೇ

೨೯

ಹರಿಗಂ ನಿನಗಂ ಹರಿಗಂ
ಹರಿಣಂಗಂ ಹರಿಗಮುಡುಗಮಂತರವೆಂತಂ
ತಿರೆ ಹಸ್ತಿಮಶಕಪರ್ವತ
ಪರಮಾಣುಸಮುದ್ರಶ್ರೀಕರಾಂತರಮಲ್ಲೇ

೩೦

ವ|| ಎಂದು ಚೇದಿರಾಜನಂ ನುಡಿಯೆ

ಪಂಚಮಹಾಶಬ್ದಂ ದಿ
ಕ್ಷಂಚಯಮಂ ತೀವೆ ಯಮಜನಾಜ್ಞೆಯಿತ್ತಂ
ಕಾಂಚನಭಾಜನದಿಂ ನ
ಕ್ಷಂಚರರಿಪುಗಗ್ರಪೂಜೆಯಂ ಸಹದೇವಂ

೩೧

ವ|| ಅದಂ ಕಂಡು

ದಾರುಣಕೋಪವಹಿ ಎಕಟಭುಕಟೀಕೃತ ಧೂಮಲೇಖಿ ದಂ
ಪ್ಪಾರುಚವಿಸ್ಫುಲಿಂಗನಿವಹಂ ರಸನಾಶಿಖಿ ದಳಿಸಲ್ ಜಗ
ನ್ಮಾರಣಹೋಮಕುಂಡಮೆನೆ ತುಂಡ^೧ಗುಹಾಂತರವರ್ಬಿಸಲ್ಕೆ ದು
ರ್ವಾರಕತೋರವಾಕ್ಟಚಟತ್ಯ ತಮುತ್ಯಟಮಾಯ್ತು ಚೈದ್ಯನಾ

೩೨

೨೯. “ಬೂದಿಯೇ ವಿಭೂತಿಯೆನಿಸಿದಂತೆ ನೀನು ಪೂರ್ವದೇವನೆಂದು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮಾತ್ರ ಆಗಿರುವೆ, ಆದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಹಿರಿಮೆಯು ನಿನಗೆ ಬರುವುದೆ? ಪೂರ್ವದೇವನೆಂಬುದರ ಅನ್ವರ್ಥ ವಸ್ತುಗುಣವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ನೀನು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ನಾಮವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನಲ್ಲವೆ ೩೦. “ಹರಿಗೂ (ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ) ನಿನಗೂ, ಸಿಂಹಕ್ಕೂ ಜಿಂಕೆಗೂ, ಕುದುರೆಗೂ ಉಡುವಿಗೂ, ಆನೆಗೂ ಸೊಳ್ಳೆಗೂ, ಪರ್ವತಕ್ಕೂ ಪರಮಾಣುವಿಗೂ, ಸಮುದ್ರಕ್ಕೂ ನೀರಿನ ಒಂದು ಕಣಕ್ಕೂ, ಎಷ್ಟು ಅಂತರವಿದೆಯೋ ಅಷ್ಟೇ ಅಂತರವಿದೆ” ವ|| ಎಂದು ಚೈದ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೩೧. ಪಂಚಮಹಾವಾದ್ಯಗಳ ಶಬ್ದವು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಕೊನೆಯನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಸಹದೇವನು ಧರ್ಮರಾಜನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದಂತೆ ಚೆನ್ನದ ತಟ್ಟೆಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಗ್ರಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ೩೨. ಆಗ ಭಯಂಕರವೂ ವಿಶಾಲವೂ ವಕ್ರವೂ ಆದ ಹುಬ್ಬುಗಂಟೆಂಬ ಹೊಗೆಯೂ ಕೋರೆ ಹಲ್ಲಿನ ಹೊಳಪುಗಳೆಂಬ ಕಿಡಿಗಳೂ, ನಾಲಿಗೆಯೆಂಬ ಉರಿಯೂ ದಳಿಸುತ್ತಿರಲು, ಮಾರಣ ಹೋಮಕುಂಡದಂತಿರುವ, ಶಿಶುಪಾಲನ ಬಾಯೆಂಬ ಗುಹೆಯು ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿವಾರಿಸಲು ಕಷ್ಟವೆನಿಸುವ

೧. ನಾಮದ (ಖ) ೨. ಹರಿಗಮುಡುಗಮೊರೆಯಿಡಲೆಂತಂತರ (ಗ) ೩. ಎಂದು ಧರ್ಮರಾಜಂ ಚೇದಿ ರಾಜನಂ (ಕಖಿಗ) ೪. ಗುಹಾಂತರವರ್ಬಿಸಲ್ಕೆ (ಕಗ)

ನಿಂದಿಸಿ ಧರ್ಮಜಪ್ರಮುಖರಂ ಮುಖರಂ ಮುಖರಂದ್ರ ಘೋಷನಿಂ
ತಂದನದಿಪುರ್ವಂ ಪ್ರಬಲನಂ ಬಲನಂ ಬಲನಂ ಬಲಾರಿ ಗೆ
ಲ್ದಂದದಿನಾ ಕೃತಾಂತಶರಣಂ ಶರಣಂ ಶರಣಂ ಮುರಾರಿಗಾ
ರಿಂದರಿವೆಂ ವಿರೋಧಿಗಳಮಂ ಗಳಮಂಗಳಮಂ ನೆಗಟ್ಟುವೆಂ

೩೩

ಭುವನಾಪಹಾಸ್ಯಮನಲ
ರ್ಗವದೊಳ್ ನೀಂ ಮತ್ಸನಾಗಲಾನಂದು ಸಮು
ದ್ಭವಿಸಿದನಪ್ಪೊಡದಂ ಗಾ
ಣವಿಕ್ಕಿ ಪಿಡಿದೆನ್ನ ಬಾಣಸಕ್ಕೊಪ್ಪಿಸೆನೇ

೩೪

ನೀನಾದಿಕೂರ್ಮನಾದಂ
ದಾನಟೆದೊಡೆ ಪಿಡಿದು ತಂದದಂ ಮತ್ತೀಡೋ
ದ್ಯಾನಸರೋವರಸಲಿಲ
ಸ್ಥಾನದೊಳಿರಿಸುವ ವಿನೋದದೊಳ್ ತೊಡರ್ದಿರೆನೇ

೩೫

ನೀಂ ಪೆಸರ ಪಂದಿಯಾದಂ
ದಾಂ ಪುಟ್ಟಿದನಪ್ಪೊಡಂದೆ ಬೇಂಟೆಯ ನೆವದಿಂ
ದಂ ಪಿಡಿದು ತಂದು ಪಂದಿಗ
ಲಂಪಿಂ ಸಂಬರಮನೆಯಿಸದೆ ಮಾಣ್ಣಪೆನೇ

೩೬

ನಗೆಗೆಡೆಯಾಗಿರೆ ಸಿಂಗದ
ಮೊಗಮಂ ಧರಿಯಿಸಿ ನಿಶಾಟನಂ ನೀಂ ಕೊಂದೈ
ಪಗರಣಿಗರಲ್ಲದುಳಿದರ್
ಮೊಗಮಂ ಪೆಟತೊಂದನೆಂತುಮೇಂ ಧರಿಯಿಪರೇ

೩೭

ಮಾತುಗಳೆಂಬ ಚಟತ್ ಚಟತ್ಕಾರವು ಉತ್ಕಟವಾಯಿತು. ೩೩. ವಾಚಾಳನಾದ ಅವನು ಧರ್ಮರಾಜನೆ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮುಖರನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ, ಕೂಗುತ್ತ- “ಬಲಾಸುರನನ್ನು ಇಂದ್ರನು ಗೆದ್ದಂತೆ ನಾನು ಪ್ರಬಲನಾದ ಬಲರಾಮನನ್ನು ನಡುಗಿಸುವೆನು. ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಯಮನ ಮನೆಯೇ ಗತಿ, ಅವನಿಗೆ ಬೇರಾರು ರಕ್ಷಕರೆಂಬುದನ್ನು ಇಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಆ ವಿರೋಧಿಯ ಕತ್ತನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆ. ವಿರೋಧಿಗಳ ಕತ್ತುಗಳನ್ನು ಬಿದಿರುಗಳವನ್ನಾಗಿಸುವೆನು!” ಎಂದನು ೩೪. “ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೇ ಅಪಹಾಸ್ಯವೆನ್ನುವಂತೆ ನೀನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮೀನಾಗಿದ್ದೆಯಷ್ಟೆ ಕೃಷ್ಣಾ! ಆಗ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದೆನಾದರೆ ಆ ಮೀನನ್ನು ಗಾಳವನ್ನು ಹಾಕಿ ಹಿಡಿದು, ನನ್ನ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆ! ೩೫. “ನೀನು ಆದಿಕೂರ್ಮನಾದಾಗ ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದುತಂದು, ನನ್ನ ಕ್ರೀಡೋದ್ಯಾನದ ಸರೋವರದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ವಿನೋದಪಡಲು ತೊಡಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ೩೬. “ನೀನು ಹೆಸರು ಪಡೆದ ಹಂದಿಯಾದಾಗ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದೆನಾದರೆ, ಆಗಲೇ ಬೇಂಟೆಯ ನೆವದಿಂದ ಆ ಹಂದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದು, ಸಂಬಾರವನ್ನು ಅರೆಯಿಸದೇ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆನೇ ೩೭. “ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ ಸಿಂಹಮುಖವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ಕೊಂದೆ. ಹಗರಣಿಗರಲ್ಲದೆ ಉಳಿದವರು

ಭೂಚಕ್ರದಾನಮಂ ವೈ
ರೋಚನನೊಳ್ ಬೇಡುವಂದು ನಿನ್ನೊಳ್ ತನುಸಂ
ಕೋಚಂ ಸಮನಿಸಿತುಚಿತಂ
ಯಾಚನೆಯೊಳ್ ನೆಗಟದಾರ್ಗ ತನುಸಂಕೋಚಂ

೩೮

ದ್ವಿಜನೇಗೆಯ್ಯುವಧ್ಯಂ
ತ್ರಿಜಗದೊಳಂ ನೆಗಟ್ಟು ಜಾಮದಗ್ಧಾಕೃತಿಯಿಂ
ವಿಜಿಗೀಪು^೧ ನೃಪರನಿಕ್ಕಿದೆ
ಭುಜಬಲಮೇಂ ಜಾತಿಬಲಮೆ ಮೆಚ್ಚುವರದನಾರ್

೩೯

ಪಾಣ್ಣನೆಳೆದುಯ್ಯೆ ನಿನ್ನ ಕು
ಟುಂಬನಿಯ ಕಾದೆಯಿಲ್ಲ ರಾಮಾಕೃತಿಯಿಂ
ನೀಂ ಬಟಿಕ^೨ ವಾಯುಪುತ್ರಕ
ನಿಂಬಟಿತೆಯಲ್ಲೆ ಪಗೆಯನಿಕ್ಕುವುದರಿದೇ

೪೦

ಕೋಗಿಲೆ^೩ ಕಾಗೆ ಮುಂ ಪೊರೆದ ಕಾರಣದಿಂ ಪರಪುಟ್ಟನಾದವೋ
ಲಾಗದ ಜಾತಿ ಗೋವಳಿತಿ ರಕ್ಷಿಸೆ ನೀಂ ಪರ^೪ ಪುಟ್ಟನಾದೆ ನೋ
ಡಿಗಳಿದರ್ಕೆ ನಿನ್ನ ತನುಕಾಪ್ಪ^೫ಮೇ ಸೂಚಕಮಲ್ಲವೇ ಮಹಾ
ಯಾಗದೊಳಗ್ರಪೂಜೆಗೆ ವಿಜಾತಿ^೬ ಕರಾಗ್ರಮನೆಂತು ನೀಡುವೈ

೪೧

ಯಾರಾದರೂ ಹೀಗೆ ಬೇರೊಂದು ಮುಖವನ್ನು ಧರಿಸುವರೆ?! ೩೮. “ನೀನು ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಂಡಲ ದಾನವನ್ನು ಬೇಡುವಾಗ ದೇಹವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿ, ಕುಳ್ಳನಾದೆ. ಅದು ಉಚಿತವಾದುದು. ಯಾಚನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ ದೇಹವು ಸಂಕುಚಿತವಾಗದಿರುವುದು! ೩೯. “ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಏನು ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲೂ ಅವಧ್ಯನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಶುರಾಮಾಕೃತಿಯಿಂದ ತ್ರಿಲೋಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಜಯಿಸಲಿಚ್ಛೆಯುಳ್ಳ ರಾಜರನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದೆ. ಜಾತಿಬಲವೇ ಭುಜಬಲವೇನು ಅದನ್ನು ಯಾರು ಮೆಚ್ಚುವರು?! ೪೦. “ನೀನು ರಾಮಾಕೃತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದಾಗ ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಜಾರ ರಾವಣನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೂ ನೀನು ಅವಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಾರದೆಹೋದೆ. ಆಮೇಲೆ ವಾಯುಪುತ್ರ ಹನುಮಂತನ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದು (ಲಂಕೆಗೆ) ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವೇ? ೪೧. “ಕೋಗಿಲೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಕಾಗೆಯು ಕಾಪಾಡಿದುದರಿಂದ ಕೋಗಿಲೆ ಪರಪುಷ್ಪನಾದಂತೆ, ಆಗದ ಜಾತಿಯ ಗೊಲ್ಲಿತಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದುದರಿಂದ ನೀನೂ ಪರಪುಷ್ಪನಾದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಈಗ ನಿನ್ನ ಮೈಕಪ್ಪೇ ಸೂಚಕವಲ್ಲವೇ? ನೋಡು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ವಿಜಾತೀಯನಾದ ನೀನು ಮಹಾಯಾಗದಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಪೂಜೆಗೆ

೧. ಜಗದೊಳೇಂ (ಕಗ) ೨. ನೃಪರನಿಕ್ಕಿದೆ ಭುಜಬಲಮೇ ಜಾತಿಬಲರದಂ ಮೆಚ್ಚುವರೇ (ಕಗ)
೩. ವಾಯುಪುತ್ರಕನಿಂಬರಿಕೆಯಲ್ಲೆ (ಕಗ) ಪಾಯ್ವತ್ತತ್ವಲನಂಬರಿತೈದಲ್ಲೆ (ಖ) ೪. ಕಾಗೆಯಿಂ (ಕಖ)
೫. ಪುಟ್ಟನಾದೆಯಂತೀಗಳಿದರ್ಕೆ (ಖ) ೬. ಕರಾಗ್ರಮನೇಕೆ (ಕಗ)

ಸಾಸಿಗನ್ನೆ ಹರಿ ನೀಂ ಪೆ

ಣ್ಣೂಸಂ ವಧಿಯಿಸಿದೆ ಪಶುವನಟಿದೈ ಮತ್ತಾ

ದೋಸಕ್ಕೆ ಹೇಸದೀಗ ಮ

ಹಾಸಭೆಯೊಳಗಗ್ರಪೂಜೆಗಗ್ರಣಿಯಾದೈ

೪೨

ಅದಟಲೆದದೊಂದು ಬಂಡಿಯ

ನೊದೆದೈ ಬೇಕೊಳದ ಮಟ್ಟಿಯಂ ನೀಂ ಕಿಟ್ಟಿ

ಕುದುರೆಯನೋವದೆ ಸೀಳ್ಳೈ

ಮುದುಗಟ್ಟಿಯನಿಟ್ಟು ಕೆಡವಿದೈ ಬಲ್ಲಿದನ್ನೆ

೪೩

ಪಾವಂ ಪಿಡಿದನಿತಱೊಳೇಂ

ಪಾವಡಿಗರ್ ಸುಭಟರಪ್ಪರೇ ಜಗುನೆಯ ನೀ

ವಾವಂ ಪಿಡಿದನಿತಱೊಳು

ವೀವಳಯಂ ಸುಭಟನೆನ್ನುಮೇ ಹರಿ ನಿನ್ನಂ

೪೪

ಎಱುವವೊಲ್ ಪುತ್ತಂ ನೀ

ನೇಟಿ ಜರಾಸಂಧಭಯದೆ ಗಿರಿದುರ್ಗಮನಾ

ತೂಱಲತುದಿಯೊಳ್ ಕೇದಗೆ

ಯೇಟಿದ ಕೋಡಗದೊಲಿದ್ ತೆಱನಂ ಮಱಿದೈ

೪೫

ಕಾಲಯವನಂಗೆ ಗರುಡನ

ಗಾಳಿಯ ಜವದಿಂದಮೋಡಿ ಜಂಘಾಬಲಮಂ

ತ್ತೈಲೋಕ್ಕವಟೆಯ ತೋಟಿದೆ

ಕಾಳೆಗದೊಳ್ ತೋಱಲಾರ್ಪ ಬಾಹಾಬಲಮಂ

೪೬

ತುದಿಗೈಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನೀಡಿದೆ?! ೪೨. “ಹರೀ! ನೀನು ಸಾಹಸಿಗನು. ಹೆಣ್ಣು ಕೂಸನ್ನು (ಪೂತನಿಯನ್ನು) ಕೊಂದೆ. ಪಶುವನ್ನು (ವೃಷಭಾಸುರನನ್ನು) ಸಂಹರಿಸಿದೆ. ಆ ಪಾಪಕ್ಕೂ ಅಂಜದೆ ಈಗ ಮಹಾಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಪೂಜೆಗೆ ಅಗ್ರೇಸರನಾದೆ! ೪೩. ಹಳೆಯದಾದ ಒಂದು ಬಂಡಿಯನ್ನು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಒದೆದೆ. ಬೇರು ಬೆಳೆಯದ ಒಂದು ಮತ್ತಿಯ ಗಿಡವನ್ನು ಕಿತ್ತೆ, ಕರುಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕುದುರೆ (ಕೇಶಿ)ಯನ್ನು ಸೀಳಿದೆ. ಮುದಿಕತ್ತೆ (ಖರ)ಯನ್ನು ಎಸೆದು ಕೆಡವಿದೆ! ಬಲಿಷ್ಠನಯ್ಯಾ ನೀನು! ೪೪. “ಹಾವನ್ನು ಹಿಡಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಹಾವಾಡಿಗರು ಸುಭಟರಾಗುವರೆ? ಯಮುನಾನದಿಯ ನೀರು ಹಾವನ್ನು ಹಿಡಿದಷ್ಟ ರಿಂದಲೇ ಭೂಮಂಡಲವು ನಿನ್ನನ್ನು ಸುಭಟ ಎನ್ನುವುದೆ? ೪೫. “ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಭೀತರಾದವರು ಹುತ್ತವನ್ನೇರುವಂತೆ ನೀನು ಜರಾಸಂಧನ ಭಯದಿಂದ ಗಿರಿದುರ್ಗವನ್ನೇರಿ, ಅದರ ತುತ್ತ ತುದಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕೇದಗೆ ಮೆಳೆಯನ್ನೇರಿದ ಕೋಡಗದಂತಾದೆ! ೪೬. ನೀನು ಕಾಲಯವನನಿಗೆ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದ ತೋಳಿನ ಬಲವನ್ನು ತೋರಿಸಲಾರದೆ, ಗರುಡ ವಾಯುಗಳಂತೆ ವೇಗದಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗಿ, ಮೂರು ಲೋಕವೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಜಂಘಾಬಲವನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆ!”

ವ|| ಎಂದು ವಜ್ರಘೋಷಣನಿಷ್ಕುರಭೀಷಣಘೋಷದಿಂ ಚೇದಿನಾಥಂ ಜಗನ್ನಾಥನಂ
ನಿರ್ದಾಟಿಸಿ ನುಡಿಯೆಯುಮಾ ಸಮಯದೊಳ್

ಸಮರಸ್ಥಾನವಿದಲ್ತು ಪಲ್ಲಣಿಸುವೀ ವಾಜವೃಜಂ ಪಣ್ಣುವೀ
ಸಮದೇಭಾವಳಿ ಪೂಡುವೀ ರಥಸಮೂಹಂ ಕೈದುಗೊಳ್ಳೀ ಪದಾ
ತಮಿದೇಂ ಯಾದವಚೈದ್ಯಸೈನ್ಯಯುಗದೊಳ್ ಬೇಡೆಂದು ಭೀಮಾರ್ಜುನ
ಪ್ರಮುಖರ್ ಮಾಣಿಸೆ ಸೈನ್ಯಮಿದುರ್ದುಭಯಂ ನಿರ್ವಾತವಾಕಾಶಿವೋಲ್ ೪೭

ವ|| ಆಗಳ್

ದಶನಾಂಶುಜಾಲತತಿಯಿಂ
ಶಿಶುಪಾಲನ ಜೀವಪವನನಂ ತೆಗೆವಂತ
ಬೃಶಯಂ ಸಕೋಪ ಹಸಿತಾ
ಸ್ಮಶತಚ್ಛದನಾಗಿ ದಾನವಂಗಿತೆಂದಂ ೪೮

ಎನಗೆ ನಿಜಜನನಿ ಕೈಮುಗಿ
ದು ನೂಲುಸೂಟ್ಟರಮುಪೇಂದ್ರ ಶಿಶುಪಾಲನ ಪೊ
ಲ್ಲನುಡಿಗೆ ಸೈರಿಪುದೆನಲಂ
ದಿನ ಮಾತಂ ಸಲಿಸಲಿನ್ನೆಗಂ ಸೈರಿಸಿದೆಂ ೪೯

ವ|| ಎಂದು ಸಿಡಲಿನ ಧ್ವನಿಯಂತೆ ಕರೋರವೂ ಭಯಂಕರವೂ ಆದ ಕೂಗಿನಿಂದ
ಶಿಶುಪಾಲನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹಂಗಿಸಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಲು- ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೪೭. “ಇದು
ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲ. ಯದುಸೈನ್ಯ ಶಿಶುಪಾಲ ಸೈನ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಜೀನು ಹಾಕಿ ಕುದುರೆಗಳೂ
ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಆನೆಗಳೂ ಹೂಡುವ ರಥಗಳೂ ಆಯುಧವನ್ನು ಧರಿಸುವ ಕಾಲಾಳುಗಳೂ
ಬೇಡ.” ಎಂದು ಭೀಮಾರ್ಜುನರೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮುಖರು ಹೇಳಿ, ತಪ್ಪಿಸಿದುದರಿಂದ
ಎರಡು ಕಡೆಯ ಸೈನ್ಯವೂ ಗಾಳಿ ಬೀಸದ ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಶಾಂತವಾಗಿದ್ದಿತು. ವ|| ಆಗ
೪೮. ಕೋಪಗೊಂಡ ಕೃಷ್ಣನು ನಗುತ್ತ ಕಮಲದಂತಿರುವ ಮುಖದಿಂದ ಶಿಶುಪಾಲನ
ಪ್ರಾಣವಾಯುವನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಬಲೆಯಂತೆ ಹಲ್ಲುಗಳ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಆ
ಶಿಶುಪಾಲನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೪೯. “ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ನನಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದು, ‘ಕೃಷ್ಣಾ, ಶಿಶುಪಾಲನ
ಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೂರು ಬಾರಿಗೂ ನೀನು ಸೈರಿಸಬೇಕೆಂದು’ ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಅಂದಿನ
ಆಕೆಯ ಮಾತನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇದುವರೆಗೂ ಸೈರಿಸಿದೆನು. ೫೦. ನೂರು ಬೈಗುಳಗಳು

೧. ಭೀಷ್ಮಾರ್ಜುನ (ಕಗ) ೨. ಹಸಿತಾಸ್ಮಶರಚ್ಛದನಾಗಿ (ಕಗ) ಹಸಿತಾಭ್ಯಸಿತಚ್ಛದನಾಗಿ (ಖ)
೩. ದನುಜ (ಖ)

ತೀವಿದುದು ಶಪನಶತಮಿಂ

ತೀವಿದುದದಱೊಡನೆ ಚೈದ್ಯ ನಿನ್ನಾಯುಷ್ಯಂ

ತೀವುಗುಮೀಗಳೆ ನಿನ್ನ ವ

ಧೂವರ್ಗದ ರೋದನಸ್ವನಂ ದಿಕ್ಕಟದೊಳ್

೫೦

ಮೊದಲೊಳ್ ನಮಿವರ್ಲಂ ಕಾದುವೊಡೆ ತಡೆವುದೇಕನ್ನೆಗಂ ದ್ವಂದ್ವಸಂಗಾ

ಮದ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಮುಂ ದುಸ್ಸಹಮೆನಗೆ ಜಯೋತ್ಕಂಠೆ ಕೈಮೀಡಿದತ್ತೆ

ನ್ನಿದಿರೊಳ್ ಱೊಡಾಡಿದೀ ನಾಲಗೆಯುಡುಗದ ಮುನ್ನಂ ಭವನಸ್ತಕಚ್ಚೀ

ದದಗುರ್ವಂ ತೋರ್ಪೆನೆಂದರ್ಘ್ಯದ ತಳಿಗೆಗೆ ಕೈನೀಡಿದಂ ಕಂಜನಾಭಂ

೫೧

ಖರರೋಚಿಮಂಡಲಂ ಬೇಡೆ ಗಗನತಳಂ ಭಾಸ್ವರಾಭಾಸಮೆಂಬಂ

ತಿರೆ ಕೂರ್ಪಂ ತೋರ್ಪ ಚಕ್ರಂ ದ್ಯುತಿಬಲಿತ ದಿಕ್ಕಕ್ರಮುನ್ಮೂಲಿತೋಗಾ

ಸುರಚಕ್ರಂ ದೇವಕೀನಂದನನ ಕರಸರೋಜಾತದೊಳ್ ರಾಜಸೂಯಾ

ಧ್ವರ ಪೂಜಾಭಾಜನವ್ಯಾಜದೆ ನೆಲಸಿದುದಂತರ್ನಿಗೂಢಪ್ರಭಾವಂ

೫೨

ನೀಂ ಬಯಸಿದಗ್ರಪೂಜೆಯ

ಪೊಂಬರಿಯಣಮಿದೆ ನಿಶಾಟ ಕೊಳ್ಳೆಂದು ಸರೋ

ಜಾಂಬಕನಿಡೆ ಶಿಶುಪಾಲಶಿ

ರಂಚೆರಸಂಬರತಳಕ್ಕೆ ನೆಗುದದಮತ್ರಂ

೫೩

ತೀರಿದವು. ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಆಯುಷ್ಯವೂ ಅದರೊಡನೆ ತೀರಿತು. ಚೈದ್ಯಾ, ಈಗ ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯರ ರೋದನ ಧ್ವನಿಯು, ಪಾಪ! ದಿಕ್ಕುಗಳ ದಡದಲ್ಲಿ ತುಂಬುವುದು! ೫೦. ಮೊದಲು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸೈನ್ಯವು ಕಾದಲಿ ಎಂದು ತಡಮಾಡುವುದು ಬೇಡ. ಅರುವರೆಗೆ ನಾವಿಬ್ಬರು ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕಾಲಕಳೆಯುವುದೂ ಬೇಡ, ಕಾಲಕ್ಷೇಪವು ನನಗೆ ದುಸ್ಸಹವಾಗಿದೆ. ಜಯೋತ್ಸಾಹವು ಅತಿಯಾಯಿತು. ನನ್ನೆದುರಿಗೇ ಹೀಯ್ಯಾಳಿಸಿ, ಅಪಹಾಸ ಮಾಡಿದ ನಿನ್ನ ನಾಲಗೆಯು ೫೧. ಮುದುರಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ನಿನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಛೇದಿಸುವ ಭಯಂಕರತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ". ಎಂದು, ಕೃಷ್ಣನು ಅರ್ಘ್ಯದ ತಟ್ಟೆಗೆ ಕೈ ನೀಡಿದನು. ೫೨. 'ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಸೂರ್ಯನ ಕಾಂತಿ ಮಂಡಲವೇ ಬೇರೆ. ಈ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವುದು ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ವಸ್ತು!' ಎನ್ನುವಂತೆ ಕ್ರೋರ್ಧವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಕೃಷ್ಣನ ಚಕ್ರಾಯುಧವು ತನ್ನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ದಿಬ್ಬಿಡಲವನ್ನು ಕಬಳಿಸಿ ಬೇರುಸಹಿತವಾಗಿ ಕಿತ್ತೆಸೆದ ಉಗ್ರರಾಕ್ಷಸರ ಸಮೂಹವುಳ್ಳದೂ ಆಗಿ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗದ ಪೂಜೆಯ ತಟ್ಟೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಅಂತರ್ನಿಗೂಢ ಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳದಾಗಿ ಬಂದು, ದೇವಕೀನಂದನನ ಕರ ಸರೋಜದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿತು. ೫೩. ಕೃಷ್ಣನು- "ರಾಕ್ಷಸಾ! ನೀನು ಬಯಸಿದ ಅಗ್ರಪೂಜೆಯ ಹೊನ್ನಿನ ಹರಿವಾಣವು ಇದೇ ಅಲ್ಲವೇ! ತೆಗೆದುಕೋ". ಎಂದು (ಅದರಿಂದ) ಹೊಡೆದನು. ಆ ತಟ್ಟೆಯು ಶಿಶುಪಾಲನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಧರಿಸಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ

೧. ನಮ್ಮಿ ಬಲಂ (ಖ) ೨. ತೋರ್ಪೆನೆಂದಗ್ರದ (ಖ) ೩. ಬೇಟೆರೆ ಗಗನಗತಂಭಾಸುರಾಭಾಸ (ಖ) ೪. ಚಕ್ರದ್ಯುತಿಕಬಳಿತ (ಕಗ) ಚಕ್ರದ್ಯುತಿ ಪಸರಿಸೆ (ಖ)

ಮಕುಡಮಣಿ ಸೊಡರ್ಗಳನೆ ಮ
ಸ್ತಕಸಹಿತಮೆ ನೆಗೆದು ತಿರುಗುವಾ ಪರಿಯಣಮೇಂ
ಪ್ರಕಟಿಸಿದುದೊ ಕೃಷ್ಣನ ವಿಜ
ಯಕಾಂತೆಗಾಕಾಶಲಕ್ಷಿ ನಿವಳಿಪ ತೆಜಮಂ

೫೪

ಶಿರವಾಕಾಶತಳಕ್ಕೆ ಪಾಟಿ ಗಳರಂಧ್ರೋದ್ದೇಶದಿಂ ಪಾಯ್ವನಿ
ಭರ್ತರಕ್ಕೋನುಖಧಾರೆ ವಾರಿಜಭವಾಂಡಕ್ಕೆಯ್ತಿ ತದ್ಬ್ರಹ್ಮವಿ
ಷ್ವರಪದ್ಮಾರುಣನಾಳದಂಡಮೆನಿಸಿತ್ತಿತ್ತಟ್ಟೆ ಘೋಳಿಟ್ಟುಮು
ರ್ವರೆಯೊಳ್ ತೊಟ್ಟನೆ ಬೆಟ್ಟುಬೀಟ್ಟು ತೆಜದಿಂ ಬಿಟ್ಟತ್ತು ಚೇದೀಶನಾ

೫೫

ಬೆಂಬಲವಪ್ಪವಮ್ಮ ಶಿಶುಪಾಲಮಹೀಪತಿಗೆಂದು ಚಾತುರಂ
ಗಂ^೧ ಬೆರಸಣ್ಣನೊಳ್ಳೆಸೆವಿನಂ ಕಡುಬಿಂಕದೆ ವೇಣುಧಾರಿ ಸಾ
ಲ್ವಂ ಬಲಿಸೂನು ರುಕ್ಕಿ ರಣರಾಗದೆ ಬಿಲ್ವಿಡಿದೆರ್ದು ಕಂಡು^೨ ಬಿ
ಲ್ವಂ ಬೆಜಗಾದರೊರ್ಮೊದಲೆ ಪಾಟುವುದುಂ ಶಿಶುಪಾಲಮಸ್ತಕಂ

೫೬

ಕೃತುಪೂಜಾಮಣಿಪಾತ್ರದಿಂ ರಿಪುಶಿರೋವಿಚ್ಛೇದನಂಗೆಯ್ವನ
ಚ್ಯುತನಿಂ ಕೈದುಗೊಳಲೆ ಜೀವಿಸುವನಾವಂ ಯಃಪಲಾಯಃಸಜೇ
ವತಿಯೆಂದೋಡುವ ತನ್ನ ಮೆಯ್ವನನೆನಿಪ್ಪಾ ರುಕ್ಕಿಗಂ ಕ್ಷೇಮಧಾ
ವತಿಗಳ್ಳಂ ಶ್ರುತಿಪೂರಮಾಯ್ತು ಜಯಭೇರಿನಾದವಾ ಕೃಷ್ಣನಾ

೫೭

ಹಾರಿತು. ೫೪. ಶಿಶುಪಾಲನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಕಿರೀಟದ ರತ್ನಗಳು ದೀಪಗಳಂತಿದ್ದು
ಅದರೊಡನೆಯೇ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ಆ ಹರಿವಾಣವು ಕೃಷ್ಣನ ವಿಜಯಕಾಂತೆಗೆ
ಆಕಾಶಲಕ್ಷಿಯು ನಿವಾಳಿಸುವ ಆರತಿಯಂತೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಳೆಯಿತೋ! ೫೫.
ಶಿಶುಪಾಲನ ತಲೆಯು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಅವನ ಮುಂಡದ ಕತ್ತಿನ ರಂಧ್ರದಿಂದ
ವೇಗವಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಉಕ್ಕಿದ ರಕ್ತಧಾರೆಯು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, ಆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಪೀಠ
ಕಮಲದ ಕೆಂಪುನಾಳದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು! ಬಳಿಕ ಮುಂಡವು ಘೋಳಿಟ್ಟು ಬೆಟ್ಟವು
ಉರುಳುವಂತೆ ತಟ್ಟನೆ ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದಿತು. ೫೬. ನಮ್ಮ ಶಿಶುಪಾಲರಾಜನಿಗೆ
ಬೆಂಬಲವಾಗುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಉತ್ಸಾಹ
ಗೊಂಡಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಿಂಕದ ಕೊಳಲಾದುವ ಸಾಲ್ವರಾಜನೂ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ
ಮಗನಾದ ಬಾಣಾಸುರನೂ ರುಕ್ಕಿಯೂ ಯುದ್ಧಾಸಕ್ತರಾಗಿ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎದ್ದು
ನಿಂತಿದ್ದರು. ಶಿಶುಪಾಲನ ತಲೆಯು ಮೊದಲೇ ತಟ್ಟನೆ ಹಾರಿದುದನ್ನು ಕಂಡು,
ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಗಾಬರಿಗೊಂಡರು. ೫೭. ಕೃಷ್ಣನು ಯಜ್ಞಪೂಜೆಯ ರತ್ನಪಾತ್ರೆಯಿಂದಲೇ
ಶತ್ರುವಿನ ಶಿರಚ್ಛೇದವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಇನ್ನು ಅವನು ಆಯುಧವನ್ನು ಧರಿಸಿದರೆ
ಜೀವಿಸುವವನಾರು?! ಯಾವನು ಪಲಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಜೀವಿಸುತ್ತಾನೆ”
ಎಂದು ಓಡಿ ಹೋಗುವ, ಕೃಷ್ಣನ ಮೈದುನನಾದ ರುಕ್ಕಿಗೂ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಓಡುವ

೧. ತೆಜದಿಂ (ಕಖಗ) ೨. ಬೆರಸಣ್ಣನೇರ್ಪೆಸೆವಿನಂ (ಕಗ) ೩. ಕಂಡು ಬಿಲ್ವಂ ಬೆರಗಾದ
ದೊರ್ಮೊದಲೆ (ಕ) ಕಂಡುಬಿಲ್ವಂ ಬೆರಗಾದುದೊರ್ಮೊದಲೆ (ಗ) ಬಿಲ್ವಪಿಂಗಲೈರಗಾದುದೊರ್ಮೊ
ದಲೆ (ಖ)

ಧರೇಗಮರಾಧ್ವದಿಂ ಕೆಡೆವ ಚೈದ್ಯನ ಮೂರ್ಧದ ರತ್ನಭಾಃ ಪರಂ
ಪರೆ ಕುಡುಮಿಂಚನಂತೆಸೆಯೆ ನಾರದನೃತ್ಯಮೇ ಕೇಕಿನೃತ್ಯಮಾ
ಗಿರೆ ಜಯದುಂದುಭಿದ್ವನಿ ಘನಧ್ವನಿಯಂ ಗೆಲೆ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಂ
ಸುರಿದುದು ಧರ್ಮಜಂ ಪುಳಕದಿಂ ಕಡವುಳ್ಳಲರ್ಧಂತಿರಿರ್ಪಿನಂ

೫೮

ವ|| ಆ ಮಹಾವಿಜಯೋತ್ಸವದೊಳಾ ಯಮತನೂಜಂ ಸಮಯೋಚಿತ ವಾಕ್ಯಪೂಜೆಯೊಳಂ
ದಿವ್ಯಾಂಬರಾಭರಣಪೂಜೆಯೊಳಂ ರಾಜೀವನೇತ್ರನಂ ಪೂಜಿಸಿ ಗೀತವಾದ್ಯಾದಿ ಮಂಗಳಾಚಾರಮಂ
ನೆಗಲುತ್ತುಂ ಮತ್ತಂ

ಶೌರಿ ಭವತ್ಪ್ರಸಾದಲವದಿಂದೆ ಮುಮುಕ್ಷುಗೆ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸಂ
ಸಾರಿಗೆ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೊರೆಕೊಳ್ಳುವೆನಲ್ ನಿನಗಾವ ವಸ್ತುಪುಂ
ತೀರದುದಿಲ್ಲವಾದೊಡಮಿವಂ ಜನರಂಜನೆಗಿತ್ತನೆಂದು ದೈ
ತ್ಯಾರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನುತ್ತಮ ಗಜಾಶ್ವರಥಾದಿಪದಾರ್ಥಸಾರ್ಥಮಂ

೫೯

ವ|| ಅಂತು ವಸ್ತುವಾಹನಂಗಳಂ ಮನಂಗೊಂಡು ಕೈಕೊಂಡು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಮನೋರಥಂ
ರಥಾರೂಢನಾಗಿ ವಿಹಗೇಂದ್ರಪತಾಕನಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಿಂ ಪೊಳಿಮಟ್ಟು ಪೊಳಿವೊಲಿಲೊಳ್
ಪಾಂಡವರನೆಂತಾನುಂ ಬೀಳ್ಕೊಳಿಸಿ ನಿಲಿಸಿ

ಇತರರಿಗೂ ಕೃಷ್ಣನ ಜಯಭೇರಿಯ ಧ್ವನಿಯು ಕರ್ಣಾಭರಣವಾದಂತೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ೫೮.
ಆ ಸಮಯವು ಮಳೆಗಾಲದಂದಿದ್ದಿತು. ಆಕಾಶದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಶಿಶುಪಾಲನ
ಶಿರೋರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿ ಪರಂಪರೆಯೇ ಕುಡಿಮಿಂಚು, ನಾರದನ ನೃತ್ಯವೇ ನವಿಲಿನ ಕುಣಿತ,
ಜಯಭೇರಿಯ ಧ್ವನಿಯೇ ಗುಡುಗಿನ ಧ್ವನಿ, ದೇವತೆಗಳು ಸುರಿಸಿದ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯೇ
ಒಳ್ಳೆಯ ಮಳೆ. ಧರ್ಮರಾಜನ ರೋಮಾಂಚನವೇ ಕಡಹದ ಮರದ ಹೂದುಂಬುವಿಕೆ
ಆಗಿದ್ದಿತು. ವ|| ಆ ಮಹಾ ವಿಜಯೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಆ ಧರ್ಮರಾಜನು ಸಮಯೋಚಿತವಾದ
ವಾಕ್ಯಪೂಜೆಯಿಂದಲೂ, ದಿವ್ಯಾಭರಣ ದಿವ್ಯಾಂಬರಾದಿಗಳ ಪೂಜೆಯಿಂದಲೂ
ಕಮಲಲೋಚನ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ, ಗೀತವಾದ್ಯಾದಿಗಳ ಮಂಗಳಾಚಾರವನ್ನು
ನಡೆಸುತ್ತ ೫೯. “ಕೃಷ್ಣಾ! ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದ ಲೇಶದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಬಯಸುವವನಿಗೆ
ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಸಂಸಾರಿಗೆ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಲಭಿಸುವುದೆನ್ನುವಾಗ ನಿನಗೆ
ಅಲಭ್ಯವಾದುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಜನರಂಜನೆಗಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ”-
ಎಂದು ಆನೆ ಕುದುರೆ ತೇರು-ಮೊದಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವಸ್ತು ವಾಹನಾದಿಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಪರಿಪೂರ್ಣ
ಮನೋರಥನಾಗಿ ಆ ಗರುಡಧ್ವಜನು ರಥವನ್ನೇರಿ, ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಿಂದ ಹೊರಟು
ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಪಾಂಡವರನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಹೇಳಿದನು.
೬೦. ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಅಂತಃಪುರ ವನಿತೆಯರ ಸಮೂಹವೂ, ಹಿಂದೆ ಸಕಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ

ಅವನೀನಾಥಪ್ರತಾನಂ ಪೆಟಿಗೆ ಸಕಲಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಚಿಹ್ನೋತ್ಕರಂ ಮುಂ
ದವರೋಧಸ್ತ್ರೀಕದಂಬಂ ಕೆಲದೊಳತಿಬಲೋಚ್ಚಂಡಚಾತುರ್ವಲಂ ಸು
ತ್ತುವನೂನೋತ್ಸಾಹದಿಂದಂ 'ನಡೆಯೆ ನಡೆದು ರಮ್ಯಪ್ರದೇಶಂಗಳೊಳ್ ಬೀ
ಡುವಿಡುತ್ತುಂ ಬಂದು ಪೊಕ್ಕಂ ನಿಜಪುರವರಮಂ ಮಂಗಳಾಚಾರದಿಂದಂ ೬೦

ವ|| ಅಂತು ಪೊಕ್ಕು ರಾಜಭವನದೊಳ್ ವನಮಾಲಿ ಲೀಲೆಯಿಂದಿರ್ದನನ್ನೆಗಂ

ಪರಿವ ಬಿಸಿಲ್ಲುದುರೆಗಳೊ
ಪ್ಪಿರೆ ದವಧೂಮಧ್ವಜಂಗಳೆಸೆದಿರೆ ಬೇಟೊಂ
ದರಸು 'ರವಿಗೆನೆ ನಿರ್ದಾಘದ
ಬರವೆಸೆದತ್ತೆಸೆವಿನಂ ಪ್ರತಾಪಂ ಜಗದೊಳ್ ೬೧

ಉರಿವರಿವನರಸುತನದೊಳ್
ಪಿರಿದು ಖಳರ್ ಗಟಪುವಂತಿರೆಲೆಯಿಕ್ಕಿದ ಪೆ
ಮರಗಳಿಡಿದಡವಿಯೊಳದೇಂ
ಕರೆದುವೊ ಸೀರುಡುಗಳುಡುಗದಿರುಳುಂ ಪಗಲುಂ ೬೨

ತಾಳಲ್ವಿರ್ದ ಮರಂಗಳ
ತೂಟಲ ತುದಿಗೋಡೊಳಿರದೆ ಬುರುಲೆಗಳಡ್ಡಂ
ಬಾಟೆದುವಳ್ಳೆರ್ದ ಪವ್ವನೆ
ಪಾಟೆ ಕುಳಿಲ್ ಪಾಟಿ ಪಥಿಕಜನಸಂತಾನಂ ೬೩

ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ರಾಜಸಮೂಹವೂ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಬಲದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿರುವ
ಚರ್ತುಬಲವೂ ಅತ್ಯುತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ಬರುತ್ತಿರಲು ನಡೆದು ರಮ್ಯಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ
ಬೀಡು ಬಿಡುತ್ತ ಮುನ್ನಡೆದು ಬಂದು ಮಂಗಳಾಚರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದ್ವಾರಕಾಪುರವನ್ನು
ಹೊಕ್ಕನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಲೀಲೆಯಿಂದ
ಇದ್ದನು. ಆಗ ೬೧. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ದೊರೆತನವು ದೊರೆತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ,
ಓಡುವ ಬಿಸಿಲ್ಲುದುರೆಗಳೂ ಕಾಡುಕಿಚ್ಚಿನ ಹೊಗೆಯೆಂಬ ಧ್ವಜಗಳೂ ಕಾಣುತ್ತಿರಲು
ಬೇಸಗೆಯು ತನ್ನ ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ೬೨. ಪ್ರತಾಪ
ಶಾಲಿಯಾದ ರಾಜನ ಅರಸುತನದಲ್ಲಿ ಖಳರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹರಟುವಂತೆ ಎಲೆಗಳು
ತುಂಬಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜೀರುಂಡೆಗಳು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಅದೇನು
ಜೀರ್ಗರೆಯುತ್ತಿದ್ದವೋ! ೬೩. ಒಣಗಿದ ಮರಗಳು ಉರುಳಿ ಬೀಳಲಾಗಿ ಅವುಗಳ
ತುದಿಗೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಬುರುಲೆ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಾರಿ ಹೋದವು. ಆ ರಭಸಕ್ಕೆ ಅಳೆದೆಯವರು
ಹೆದರಿದರು. ಪಥಿಕರು ಆ ಮರಗಳ ಮೇಲೆ ಮರಕೋತಿಯಾಟವನ್ನಾಡಿದರು.

೧. ನಡೆಯೆ ಪಡೆಸು (ಕಗ) ೨. ರವಿಗೇಂ ನಿರ್ದಾಘದ (ಕಗ) ರವಿತನ್ನಿರ್ದಾಘದ (ಖ)
೩. ತಾಳಲುದಿರ್ದ (ಖ)

ಕೆಸರುಬುರ್ಬೀಟಿ ನೀಬೊಬ್ಬಳಿಸಿ ಬುಳುಬುಳುಂದೇಂಕಿ ವೆಂಡೆಯ್ ಕಂಪಂ
ಮಸಗುತ್ತಂ ಬತ್ತೆ ನೆರ್ಪಂಬಡೆದರೆಗೆಟ್ಟೆಯೊಳ್ ಬೀಡವೋಗಿದರ್ ತಣ್ಣೆ
ರೊಸರ್ದಾಣಂ ಬಾವಿಗಾದತ್ತಸಿದು ಪರಿವ ಪೆರ್ಬಳ್ಳದಿರ್ವಕ್ಕದೊಳ್ ನೀ
ದೇಸೆಯೊಳ್ ಸೇರ್ದಾಲಿಸುತ್ತಿದುದು ಚಳಶಫರಿಕಾಲಕೂಟಂ ಬಕೋಟಂ ೬೪

ಮಸಗಿದರ್ ಲೋಹಿತಾಶ್ವ
ಪ್ರಸರಂ ಕಾಳ್ಗರಡಮೆಲ್ಲಮಂ ಮೇಯೆ ರಸಾ
ರಸಮಂ ಗೋಪತಿ ತವೆ ಕುಡಿ
ಯಿಸಿದಂ ನಿಜಗೋಸಹಸ್ರಮಂ ಬೇಸಗೆಯೊಳ್ ೬೫

ಕೆಟ್ಟಿ ನೆಟ್ಟಿ ನೀರ್ ತವುತರೆ ಬಿಟ್ಟಿ
ಗೆಟ್ಟಿಯಾದುವು ತೊಟ್ಟಿಗಳುರ್ಕುಗೆಟ್ಟಿಹಿತು ಬಯ
ಲೊಟ್ಟಿಯಾದುವು ಬಾಂದೊಟ್ಟಿ ಬಿಸು
ದೊಟ್ಟಿಯಾದುದು ಕಾಲವಶಮದೇನಾಗಿಸದೋ ೬೬

ತಿಳಿದೊದವೆ ಮುಂದೆ ಮುಂದಿದೆ
ಜಲವೆಂದೆಂದೆಯ್ತುಂ ಬಿಸಿಲ್ಲದುದುರೆಯನಂ
ದಳವಟಿದುವು ಕಾಲ್ಗಂದಿದು
ವೊಳವಾಯಿಂ ಕರಿಸೆಯುಗುಟ್ಟುವೆಯ್ ಮೃಗಂಗಳ್ ೬೭

೬೪. ಕೆರೆಗಳ ಕೆಸರು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಉಬ್ಬಿತು. ನೀರ ಗುಳ್ಳೆಗಳು ಎದ್ದು ಬುಳುಬುಳನೆ ಶಬ್ದ
ಮಾಡುತ್ತ ಮೇಲೆದ್ದು ಬೆಂಡಾಗಿ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಹರಡುತ್ತ ಬತ್ತಿ ಹೋದವು. ಒಣಗಿದ
ಒಳಗೆರೆಯ ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಿರುಕುಗಳುಂಟಾದವು. ಆ ಬಿರುಕುಗಳಿರುವೆಡೆ ಕೆಳಗೆ ನೀರು
ದೊರೆಯುವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ತೋಡಿದರು. ಸಣ್ಣಗೆ ಹರಿಯುವಂತಾದ
ದೊಡ್ಡಹಳ್ಳಗಳ, ನೀರಿನ ಎರಡುಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲೂ ಬಕಪಕ್ಷಿಗಳು ಚಲಿಸುವ ಮೀನುಗಳಿಗೆ
ಯಮಸಮೂಹದಂತೆ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದವು. ೬೫. ಉದ್ರೇಕಗೊಂಡ ಸೂರ್ಯನ
ಕೆಂಪುಕಿರಣಗಳೆಂಬ ಕುದುರೆಗಳ ಕಾಡಿನ ಕರಡದ ಹುಲ್ಲನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೇದು ಮುಗಿಸಿದವು.
ಗೋಪತಿ (ಸೂರ್ಯ)ಯು ಆ ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಾವಿರಾರು ಕಿರಣಗಳೆಂಬ ಗೋವುಗಳಿಗೆ
ಭೂಮಿಯ ನೀರು ಮುಗಿದುಹೋಗುವಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಡಿಸಿದನು. ೬೬. ಕೆರೆಗಳ ನೀರೆಲ್ಲ
ಬತ್ತಿಹೋಗಿ ಬರಿಯ ಕೆರೆಗಳಾದವು. ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿ ಬತ್ತಿ ಮಳಲ
ಬಯಲುನದಿಗಳಾದವು. ಆಕಾಶಗಂಗೆಯು ಬಿಸಿಯ ತೊರೆಯಾಯಿತು. ಕಾಲಾಧಿಪತ್ಯವು
ಏನನ್ನು ತಾನೆ ಮಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ? ಆಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ! ೬೭. ದೂರದಿಂದ ನೀರಿನಂತೆ ಕಾಣುವ
ಬಿಸಿಲ್ಲದುದುಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀರು ಇದೆಯೆಂದು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಬಹುದೂರ ನಡೆದ

೧. ಮಿತ್ತೆಸೆದೊಂದಂ ಜಾನಿಸುತ್ತಿದುವು (ಕಗ) ನಿಲ್ಲೊಸೆದೊಂದಂ ಜಾನಿಸುತ್ತಿದುವು (ಮೊಅ)
೨. ಮಸಗಿದುವುಲೋಹಿತಾನ (ಖ) ೩. ಬಟ್ಟುಗಟ್ಟಿಯಾದುವು (ಕಖಗ) ೪. ಬಿಸಿಲ್ಲೊಟ್ಟಿಯಾದುದು
(ಕಗ)

ತೆಗಳಿಗೆವಿದೋಡಲುಂ ನಾ
ಲಗೆಗಿತ್ತರೆಬಿಡಿತ ಬಾಯುಮುಟ್ಟರೆಗಣ್ಣೀ
ಡುಗಳುಂ ತಾಳುವ ತಾಳೆಳು
ಮಗುವಿಸಲ್ ಕಾಡಕೋಣನೆಯ್ದುದುಡಲಿಂ

೬೮

ಬಿಸಿಲಿಲುರೆ ಬಿಡಿದ ಬಿದುವಿಂ
ನಸುದೋಡುವ ರಕ್ತಸಿಕ್ತಮುಕ್ತಾಫಲಮಂ
ರಸದಾಳಿಂಬದ ಬಿಟ್ಟಿಂ
ದೊಸೆದು ಕರ್ದುಂಕುವುದು ಶುಕಕುಳಂ ಮದಗಜದಾ

೬೯

ಎಸೆವೆಮ್ಮಮ್ಮದಿನಾಮದೆ
ಪೆಸರ್ವೆತ್ತರ್ ದಿವಿಜಸತಿಯರೆನಲೆಮೊಲ್ಲಿಂ
ನಸದಳಮೆಂದು ಬೆಡಂಗಂ
ಪಸರಿಸುವಂತಿದುರ್ವಲರ್ದ ಪೊಂದಾವರೆಗಳ್

೭೦

ಉಱಿ ಕಾವ ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಗೆ
ಮೊಳಿಯಿಡಲೆಂದೆತ್ತಿ ಪಿಡಿದ ತೊವಲೆಂಬನೆಗಂ
ತುಱುಗಿದಾರ್ವರೆಗೊಂಬಂ
ಮುಳಿದು ನೆಲಲಾಡಿಕೊಂಡು ನಡೆವರ್ ಪಥಿಕರ್

೭೧

ಜಿಂಕೆಗಳು ಶಕ್ತಿಗುಂದಿದವು, ಕಾಲು ಸೋತುಹೋಯಿತು. ಬಾಯಿಂದ ಬೆರಣೆಯ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಉಗುಳಿದವು. ೬೮. ಜೋಲುಬಿದ್ದ ಹೆಗಲು, ಮೈಯೂ, ನಾಲಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿ ಅರ್ಧಬತ್ತಿದ ಬಾಯೂ ಹಳ್ಳಕ್ಕಿಳಿದ ಅರೆಗಣ್ಣುಗಳ ತೆರೆಯುವಿಕೆಯೂ ಒಣಗುವ ದವಡೆಗಳೂ ಆಗಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿರುವ ಕಾಡುಕೋಣವು ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು. ೬೯. ಬಿಸಿಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಾಕಿ ಬಿರಿದ ಮದ್ದಾನೆಯ ಕುಂಭದ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಣಿಸುವ ರಕ್ತದಿಂದ ಒದ್ದೆಯಾದ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ದಾಳಿಂಬದ ಬಿತ್ತಗಳೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಗಿಳಿಗಳು ಕಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದವು. ೭೦. “ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ (ಪದ್ಮಿನಿ, ನಳಿನಿ) ಮುಂತಾದ ನಮ್ಮನಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಅಂಕಿತ ನಾಮವನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ದೇವಸತಿಯರು ಹೆಸರುಪಡೆದಿರುವರು” ಎನ್ನುವಾಗ ನಮ್ಮ ಮಹಿಮೆಯು ಅತಿಶಯವಾದುದಲ್ಲವೆ! ಎಂದು ಬೆಡಗನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವಂತೆ ಹೊಂದಾವರೆಗಳು ಅರಳಿದವು. ೭೧. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಯುವ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಡಲಿ ಎಂದು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದಿರುವ ಚಿಗುರು ಎನ್ನುವಂತೆ ದಾರಿಗರು ಒತ್ತಾಗಿರುವ ತಂಗಡಿ ಗಿಡದ ಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಅದರಿಂದ ನೆಳಲನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಎಳನೇಸರೇಱ್ಗೆ^೧ ನಟನ
ಗ್ಗಳಗಣ್ಣುರಿಯಾಲಿಯೆನಿಸಿ ನೆಲಸಿತ್ತು ದವಾ
ನಳಭೀಷ್ಮ^೨ ತಪ್ಪಾದ್ದಗ
ಕುಲವೇಷ್ಮ ಪ್ರಬಲಪಾರ್ಥಿವೋಷ್ಮ^೩ ಗ್ರೀಷ್ಮ^೪

೭೨

ಒಲೆಗಲ್ಲೋಲ್ಕಾಯ್ತುಂಟುಂದಿಗಿಭದ ಬಿದುಗಳ್ ಕಾಯ್ ಕರ್ಪೋನ್ನ ಪೆರ್ಗಾ
ವಲಿವೋಲಾಯ್ತಾ ನೆಲಂ^೫ ಸಿಂಪಳೆಯ ನೆರೆದವೋಲ್ಕಾಯ್ತು ಚುಯ್ತೆಂದುವೇಯುಂ
ಕುಲಪಾರಾವಾರಮೀ ಬೇಸಗೆಯ ಬಿಸಿಲೊಳಿನ್ನೆಂದಿದೇಕಾರ್ಣವಂ ಭೂ
ತಲವಕ್ಕುಂ ಪೇಱಿನಲ್ ಪರ್ವಿದು^೬ ದತಿಶಯದಗ್ಲಾನಿದಾಘಂ^೭ ನಿದಾಘಂ

೭೩

ಉರಿವರಿವ ಬಿಸಿಲ ಬೆಂಕಿಯ
ಭರದೆ ಮುಟ್ಟಿಂಟೆ ಕಾಯ್ತು ಸಿಡಿಯುತ್ತಿರೆ ಪಂ
ಕರುಹಭವಾಂಡದ ಹಂಚಿನ
ಹುರಿಗಡಲೆವೊಲೊಡೆದು ಪಾಟೆದುವು ಬೆಟ್ಟಂಗಳ್

೭೪

ಅಳುವರ್ ನಿದಾಘದಿಂ ತ್ರಿಭುವನಂ ನೆಱಿ ನಿರ್ಜಲಮಾಮೋಡೀ ಕಮಂ
ಡಲುಜಲಸೇವೆಯಿಂ ತೃಷೆಯನಾಟೆಪೆನೆಂದರವಿಂದಜಂ ಕಮಂ
ಡಲುವಿನೊಳೆಂದು ಬಯ್ತು ಪಿಡಿದಾ ಜಲವಿಂದುಪಕಾರಿಯಾಯ್ತೆಲೇ
ತಿಳಿದೆನಿದೊಂದನೆಂದೊಡೆ ನಿದಾಘದ ದಾಹಮನೇನನೆಂದಪೆಂ

೭೫

೭೨. ಬಾಲಸೂರ್ಯನ ಏಳಿಗೆಯೇ ಈಶ್ವರನ ಪ್ರಬಲವಾದ ಹಣೆಗಣ್ಣಿನ ಉರಿಯ ಗುಡ್ಡೆಯೆಂಬಂತೆ ಮಾಡಿದುದೂ ಕಾಡುಗಿಚ್ಚಿನಂತೆ ಭಯಂಕರವೂ ತಾಪಗೊಂಡ ದಾರಿಗರಿಗೆ ವೇಷ್ಮವೂ ಭೂಮಿಯ ಕಾವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದುದೂ ಆದ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಕಾಲವು ಬಂದು ನೆಲಸಿತ್ತು. ೭೩. ಎಂಟುದಿಕ್ಕಿನ ಆನೆಗಳ ನೆತ್ತಿಯ ಮಧ್ಯವು, ಕಾಯ್ತು ಕಲ್ಲಿನೊಲೆಯಂತಾಯಿತು. ನೆಲವು ಕಾಯ್ದುಕಬ್ಬಿಣದ ದೊಡ್ಡ ಕಾವಲಿಯಂತಾಯಿತು. ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಗಳೂ ಕಾದ ಕಾವಲಿಯ ಮೇಲೆ ಚಿಮುಕಿಸಿದ ನೀರಿನಂತೆ ಭೂಮಿಗೆ ತಾಕಿ ಚೋಯ್ ಎಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತ ಇಂಗಿಹೋದವು. ಎಂದಿಗಾದರೂ ಈ ಭೂತಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮುದ್ರವಾದರೂ ಉಳಿದೀತೆ? ಹೇಳು ಎನ್ನುವಂತೆ ಅತಿಶಯವಾದ ಗ್ಲಾನಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಪಾಪಿಬೇಸಗೆಯು ಹಬ್ಬಿತು. ೭೪. ಉರಿಯನ್ನು ಹರಡುವ ಬಿಸಿಲಿನ ಬೆಂಕಿಯ, ರಭಸದಿಂದ ಮಳಲ ದಿಣ್ಣೆಗಳು ಕಾಯ್ದು ಸಿಡಿಯುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಂಬ ಹುರಿಹಂಚಿನ ಹುರಿಗಡಲೆಯಂತೆ ಒಡೆದು ಹಾರಿದುವು. ೭೫. “ಆವರಿಸಿದ ಬೇಸಗೆಯಿಂದ ಮೂರುಲೋಕವೂ ನೀರಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಈ ಕಮಂಡಲು ಜಲಸೇವನೆಯಿಂದ ಬಾಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು!” ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಕಮಂಡಲುವಿನಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಪಾದವನ್ನು ತೊಳೆಯುವಾಗ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ನೀರು ಇಂದು

೧. ವಿಟನಗಳಗಣ್ಣುರಿಯಾಲಿ (ಖ) ೨. ತಪ್ಪಾದ್ದರ (ಖ) ೩. ಸಂಪಣೆಯ (ಕಖಗ) ಸಿಂಪಣೆಯ (ಮೊಅ) ೪. ಅತಿಶಯದಗ್ಲಾನಿದಾಘಂ (ಖ) ಅತಿಶಯದಗ್ಲಾನಿದಾಘಂ (ಮೊಅ)

ಜಲನಿಧಿತಲ್ಪನುಂ ಜಲರುಹೋದರನುಂ ಜಲಜಾತನೇತ್ರನುಂ
ಜಲಧಿಸುತೇಶನುಂ ಜಲದವರ್ಣನುಮೆಂಬುದನೀ ನಿಧಾಘಮಂ
ಕಳೆಯಲೆ ಪಣ್ಣಿಕೊಂಡನಸುರಾರಿವೊಲಾವನನಾಗತಜ್ಞನೆಂ
ದಿಳೆ ನುಡಿವಂತು ಪೆರ್ಬಿಸಿಲೊಳರ್ಬಿಸಿತುರ್ಬಿ ನಿಧಾಘಮುರ್ಬಿಯೊಳ್ ೨೬

ಹಿಮಕರನಂ ತುಳುಂಬಿ ಹಿಮವಾರಿಯ ಗಂಗೆಯನಿಟ್ಟು ಜೂಟದೊಳ್
ಹಿಮಗಿರಿಪುತ್ರಿಯಂ ಮುದದೊಳಬ್ಬಿ ಹಿಮಾಂಗದ ನಾಗಮಂಡನೊ
ಘಮನೊಸೆದಾಂತು 'ತಾಪಹರಮಪ್ಪುದನೀಶನುದರ್ಶದರ್ಶಿ ಮು
ನ್ನಮೆ ಸಮಕಟ್ಟಿಕೊಂಡನೆನೆ ಬೇಸಗೆ ಬೇಸಟಿಸಿತ್ತು ಲೋಕಮಂ ೨೭

ರವಿ ತುಹಿನಾದ್ರಿಯತ್ತೆಳಸಿಯುಂ ಮೃಗಮೊಂದು ಹಿಮಾಂಶುಬಿಂಬಮ
ಧ್ಯವನೆಡೆಗೊಂಡುಮನ್ಯಗತಿಶೂನ್ಯನಿಭಾನನನಾತ್ಮಜಾಠರಾಂ
ಬುವನೆ ನಿರಂತರಂ ತೆಗೆದು ಹಸ್ತದಿನೀಂಟಿಯುಮಂಗತಾಪಮಂ
ತವಿಕುಮೆ 'ರೌದ್ರಮೀ ಬಿಸಿಲೆನಲ್ ಬಿಸಿಲಿಟ್ಟಿದುದದ್ವಗರ್ಗಳಂ ೨೮

ಉಪಕಾರಿಯಾಯಿತು. ಎಲಾ! ಇದೊಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ಈಗ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು!”
ಎನ್ನುವಾಗ ಆ ಬೇಸಿಗೆಯ ತಾಪವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಲಿ? ೨೬. ಈ ಕ್ರೂರವಾದ ಬೇಸಿಗೆಯ
ತಾಪವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕಂದೇ ಕೃಷ್ಣನು, ಜಲನಿಧಿಶಯನನೂ, ಜಲರುಹೋದರನೂ
ಜಲಜಾತನೇತ್ರನೂ ಜಲಧಿಸುತೆಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪತಿಯೂ ಜಲದ ವರ್ಣನೂ ಆಗಿರುವನು.
ಕೃಷ್ಣನಂತೆ ಮುಂದಾಗುವುದನ್ನು (ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು) ಯಾವನು ತಾನೆ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲನು? ಎಂದು
ಪ್ರಪಂಚವೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಸಗೆಯು ಉಬ್ಬಿ ಹೆಚ್ಚುಬಿಸಿಲಿನಿಂದ
ತಾಪಗೊಳಿಸಿ ಲೋಕವನ್ನು ಬೊಬ್ಬಿಡಿಸಿತು. ೨೭. ಉತ್ತರಕಾಲದಲ್ಲಾಗುವುದನ್ನು ಅರಿತೇ
ಬೇಸಿಗೆಯ ತಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈಶ್ವರನು ಮುಂಚೆಯೇ
ಹಿಮಕರನನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಮಜಲದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಜಟೆಯಲ್ಲೂ ಧರಿಸಿದನು.
ಹಿಮಗಿರಿಪುತ್ರಿ ಗೌರಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅಪ್ಪಿದನು. ತಣ್ಣಗಿರುವ ದೇಹದ ನಾಗಗಳ
ಆಭರಣವನ್ನೇ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಧರಿಸಿದನು ಎಂದು ತಿಳಿದ ಜನರು ಹೇಳುವಷ್ಟು
ಬೇಸರವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು, ಆ ಬೇಸಿಗೆ! ಬೇಸಗೆಯ ತಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳು
ವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸೂರ್ಯನು ಹಿಮಗಿರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟನು. ಜಿಂಕೆಯು ಹಿಮಕಿರಣನ
ಮಂಡಲ ಮಧ್ಯವನ್ನೇ ಸೇರಿನಿಂತಿತು. ಗಜಮುಖನು ಬೇರೆಗತಿಯಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಉದರದ
ನೀರನ್ನೇ ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ತೆಗೆದು ತೆಗೆದು ಕುಡಿದನು ಎಂದ ಬಳಿಕ ರೌದ್ರವಾದ ಆ
ಬಿಸಿಲು ಪ್ರಯಾಣಿಕರನ್ನು ಎಷ್ಟು ತಾಪಗೊಳಿಸುತ್ತಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆ!

ತರುಣಿಯರಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗವಟ್ಟಿಗೆಯೊಳ್ ಕಡುಗೋಡುವೆತ್ತ ತ
ಣ್ಣಗಮನೆತ್ತಿ ನೀರೆಹಿಯೆ ಸಾಲ್ವದೆನಲ್ ನೆರೆದಾದಮೀಂಟುತುಂ
ಬರೆ ಬಿಸಿಲಟ್ಟೆ ಕೊಳ್ಳೆಸಕದಿಂ ಬಸಿನೀರ ತಡಂಗದಂದದಿಂ
ದಿರೆ ಬಸಿಹತ್ತ ಬಾಯೊಣಗೆ ಪಾಂಥಜನಂ ನಡೆಯಿತ್ತು ಮಾರ್ಗದೊಳ್ ೭೯

ಬಿಸುಪಂ ಪಚ್ಚದ ಮುತ್ತೆ ಮುತ್ತೆ ಸರಸಪ್ರೀಖಂಡದಣ್ಣೆಯ್ಲಿ ಖಂ
ಡಿಸೆ ಘರ್ಮಾಂಬುವನಾಂತ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕರಂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೊಳ್ಳಂಪನೆ
ಯ್ಲಿಸೆ ಸಾರೋದಯಮಾಗೆ ಸಾರಘನಸಾರಂ ತಂಬುಲಂ ಚಪ್ಪರಂ
ಬಿಸಿಲಂ ಚಪ್ಪರಿಸಲೆ ಭೋಗಿಜನಮಿರ್ಕುಂ ಭೋಗದಾಣಂಗಳೊಳ್ ೮೦

ಲತಿಕಾಮೂಲಪ್ರಸೂನಂ ಕನಕಕಲಶಮುಕ್ತಾಕ್ಷತಂ ದರ್ಪಣಾಗ್ರ
ದ್ಯುತಿಪುಂಜಂ ಮುಗ್ಧಚಂದ್ರಾಮೃತಕಳಿಕೆಯೆನಲ್ ಕಾಂತಕಕ್ಷೋದ್ಧನೋರೋ
ಜತಟೀ ಚಂಚತ್ಯಪೋಲ ಸ್ಫುರಿತನಿಟಲ ಘರ್ಮಾಂಬು ಚಿಲ್ವಾಗೆ ಸೋಂಕಿಂ
ಸತಿಯರ್ ಕರ್ಪೂರಪಾಳೀಕೃತಸತಿಯರೆನಲ್ ನಲ್ಲರೊಳ್ ತಣ್ಣುದಂದರ್ ೮೧

ಅಸದಳದಿಂಪು ಕಂಪು ಕಡೆಯಾಣಿಯ ಪೊನ್ನ ಸರಕ್ಕೆ ಕೂಡಿದಂ
ತೆಸೆವುದಿದರ್ಕದೇನುರುವದೊರ್ಮಡಿಮಡಿಬಂದೊಡಂ ಸುಧಾ
ರಸಮೆನೆ ತೀವಿದೊಳ್ಳಸದ ಮಾವಿನ ಪಣ್ಣಳನಿರ್ತಳಂಗಳಿಂ
ಪೊಸೆದೆರ್ದೆಯಾಳಿ ಪೀರ್ದಮರ್ದುವೀರ್ದವರಂ ನಗುಗುಂ ಜಗಜ್ಜನಂ ೮೨

೭೯. ತರುಣಿಯರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅರವಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ತಣ್ಣಗಿರುವ ಮಡಕೆಯ ನೀರನ್ನು ಪಡಿಕರಿಗೆ ಕುಡಿಯಲು ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರು ಸಾಕೆನ್ನುವಷ್ಟು ಕುಡಿದು ಮುಂದೆ ಹೋಗಲು ದಾರಿಗರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರು ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಕಾಯ್ದು ಬಿಸಿನೀರಿನ ಕೆರೆಯಂತಾಯಿತು. ಇತ್ತ ಬಾಯಿ ಒಣಗಿತು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ೮೦. ಆ ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲೂ ಭೋಗಿಗಳು ಭೋಗಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದರು. ಆಭರಣಗಳ ಮುತ್ತೇ ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪವನ್ನು ಮುತ್ತಿತು. ಶ್ರೀಗಂಧ ರಸಲೇಪನವು ಬೆವರು ನೀರನ್ನು ಆರಿಸಿತು. ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂಗಳೂ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ ತಾಂಬೂಲಗಳೂ ಅವರಿರುವಡೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದವು. ಚಪ್ಪರವು ಬಿಸಿಲನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸಿತು. ೮೧. ಕಾಂತೆಯರು ತಮ್ಮ ನಲ್ಲರಿಗೆ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರದ ಹಳಕುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತರಾದ ವನಿತೆಯರಂತೆ ತಂಪನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರು. ಆ ನಲ್ಲೆಯರ ಕಂಕುಳಿನಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಬೆವರು ಹನಿ ಬಳ್ಳಿಯ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಹೂಗಳಂತೆಯೂ, ಚಿನ್ನದ ಕಲಶಗಳ ಮೇಲೆ ಎರಚಿದ ಅಕ್ಷತೆಯಂತೆಯೂ ಸ್ತನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಹರಡಿದ ಕಾಂತಿಪುಂಜದಂತೆ ಕಪೋಲದಲ್ಲಿಯೂ ಬಾಲಚಂದ್ರನ ಅಮೃತದ ಮೊಗ್ಗಿನಂತೆ ಹಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ರಂಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೮೨. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಸಭರಿತವಾದ ಸಿಹಿಮಾವಿನ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೆಲವರು ಎರಡು ಕಯ್ಗಳಲ್ಲೂ ಹಿಡಿದು ಅದುಮಿ ಹಿಸುಕಿ, ಅಪರಂಜಿ ಚಿನ್ನದ ರಸವೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಿಹಿಯನ್ನೂ ಸುವಾಸನೆಯನ್ನೂ ಪಡೆದು ಬರುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ

ವ|| ಅಂತು ನಿರಾಘಸಮಯಂ ಭೋಗಿಜನಮನೋಹರಮಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು
ಅತ್ತಲೊಂದು ಶೋಣಿತನಾಮನಗರದೊಳ್

ಬಲಿದೈತ್ಯೇಂದ್ರತನೂಜನೆಂಬೆಸಕದಿಂ ಭೂಭಾರಧೌರೇಯನೆಂ
ಬಳವಿಂ ಭೂರಿಭುಜಾಸಹಸ್ರಯುತನೆಂಬಾಟೋಪದಿಂ ನಿರ್ಜಿತಾ
ಖಳದಿಕ್ಷಾಲಕನೆಂಬ ಶೌರ್ಯದಿನವಂ ಗೌರೀಶರಕ್ಷಾಣಿರ
ರ್ಗಗಳನೆಂಬುನ್ನತಿಯಿಂದಜೇಯನೆನಿಸಿರ್ಪಂ ಬಾಣದೈತ್ಯಾಧಿಪಂ

೮೩

ವಾರ್ಧಿಕೋಡಾವಗೂಢಂ ಹರಿ ಬಡಗೊರವಂ ನಂಟನೀ ಯಾಮಿನೀನಾ
ಧಾರ್ಧಪ್ರೋತ್ತಂಸನೆಂಬೊಂ ಮುದುಪನಜನಿವಂ ಚಿಃ ಕೃಪಾಪಾತ್ರನಿಲ್ಲಿಂ
ಸ್ವರ್ಧೌರೇಯರ್ಕಳಿಂದ್ರಾದಿಗಳೆ ದೊರೆಯೆ ತಾಮೆಂದು ಬಾಣಂ ಕರಂ ತಾಂ
ನಿರ್ಧೂತಾರಾತಿರೋರ್ಗರ್ವದ ಮದದೊದವಿಂ ನಿಚ್ಚಲುಂ ಪೆರ್ಚಿ ನಿಲ್ಲಂ

೮೪

ವಾಸವನಾದಿಯಾಗೆರಡುತೋಳವರುಂ ಮೊದಲಾಗಿ ಕಾದುವರ್
ಸಾಸಿರತೋಳುಳ್ಳೆನಗೆಕಾಳೆಗಮಿಲ್ಲಿನಿತೊಂದು ತೋಳುಳ್ಳಂ
ದೇಸೆಗೆ ಪ್ರೊತ್ತನಲ್ಲದಿಹಿವಂತಿರೆ ಪ್ರೊತ್ತನೆ ಪೇಟೆಮೆಂದು ಬಾ
ಣಾಸುರನಿಂತು ತನ್ನೊಡನೆ ಕಾದುವರಿಲ್ಲದುದರ್ಕೆ ಚಿಂತಿಪಂ

೮೫

ಧಾರೆಯಾಗಿ ಹೊರ ಬರುವ ರಸವನ್ನು ಹೀರಿ ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡು ಇದಕ್ಕೆ ಎರಡರಷ್ಟನ್ನು
ಕುಡಿದರೂ, ಅಮೃತವು ಈ ರಸಕ್ಕೆ ಸಮವಾದ ಆನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಾರದು ಆ
ಅಮೃತವನ್ನೇಕೆ ಕುಡಿಯುವರೋ ಎಂದು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಜನರು ಹಾಸ್ಯ
ಮಾಡಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬೇಸಗೆಯ ಕಾಲವು ಭೋಗಿಜನಗಳಿಗೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ
ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆಗ ಅತ್ತ ಕಡೆ ಶೋಣಿತವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ನಗರದಲ್ಲಿ ೮೩.
ಬಾಣಾಸುರನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ತಾನು ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮಗ, ಭೂಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸುವ
ಸಮರ್ಥ, ಸಹಸ್ರಬಾಹುಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವವನು ಎಂಬ ಆಡಂಬರದಿಂದಲೂ
ಸಮಸ್ತದಿಕ್ಷಾಲಕರನ್ನೂ ಜಯಿಸಿರುವನೆಂಬ ಶೌರ್ಯದಿಂದಲೂ ಈಶ್ವರನ ರಕ್ಷಣೆಯಿಂದಲೂ
ತಾನು ಅಜೇಯನು ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ೮೪. ಹರಿಯು ಸಮುದ್ರದ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ನಡುವೆ
ಹುದುಗಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಅರ್ಧಚಂದ್ರನನ್ನು ಶಿರೋಭೂಷಣವಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವ
ಬಡಗೊರವನು ಹರಿಗೆ ಬಂಧು ಬ್ರಹ್ಮನು ಮುದುಕನು, ಕೃಪಾಪಾತ್ರನು. ಇನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಾದಿ
ಲೋಕಪಾಲಕರು, ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು ನನಗೆ ಸಮರೇ ಎನ್ನುತ್ತ ಶತ್ರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಧ್ವಂಸ
ಮಾಡಿರುವ ಆ ಬಾಣನು ಬಾಹುಗರ್ವದ ಮದದ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಸದಾ ಉಬ್ಬಿ
ಕೊಬ್ಬಿರುವನು. ೮೫. ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ಎರಡು ತೋಳಿನವರು ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿ
ಕಾದುವರು. ಸಾವಿರ ತೋಳಿನವನಾದವನಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುವವರಾರು?
ಯುದ್ಧವೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಸಾವಿರ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಅಲಂಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವೆನೇ ಹೊರತು

೧. ಮುದುಪನಜನವಧ್ವಂ ಕೃಪಾಪಾತ್ರನಿಲ್ಲಿಂ (೨) ೨. ಸ್ವರ್ಧೌರೇಯರಿಂದ್ರಾದಿಗಳೆನಗೆ
ತೃಣಪ್ರಾಯರಂದಿಂತು ಬಾಣಂ (೨)

ವ|| ಮತ್ತಮಾ ವೀರೋತ್ತಮನಾಹವದೋಹಳಂ ಹೃದಯಪರಿತಾಪಮಂ ನೆಗಟ್ಟಿ
ತನ್ನೊಳಿಂತೆಂದಂ

ಧುರದೊಳ್ ವಜ್ರಮುಮುರ್ಚದೆನ್ನೊಡಲನುರ್ಚಲ್ತಕ್ಕಮೋಘಾಸ್ತ್ರಮು
ಳ್ಳರಿವೀರರ್ ದೊರೊಳೊಳ್ಳುಮೇ ತರದಿನಸ್ತ್ರಾನೀಕವಿಂದುಳ್ಳೊಡಂ
ಬರಿದೆನ್ನಂಗದೊಳಾದ ಪುಣ್ಣಳ ಗುಹಾದ್ವಾರಂಗಳೊಳ್ ಪೊಕ್ಕು ಪು
ಲರುಳೆತ್ತಂ ನುಸುಳ್ಳುರ್ಚಿ ಪೋಪಿನಗಮೆಂದಾಟೋಪದಿಂ ಕಾದುವೆಂ

೮೬

ಕದನಮೊಡರ್ಚದೇತಿ ಸವಿಗಾಣದ ಬಲೆನಗೇವುದಸ್ತ್ರವಾ
ತದೆ ಕಡಿವೆತ್ತ ಬಾಹುವನಮಂ ರಿಪುವೆಚ್ಚೆದಿಟ್ಟುಕೈದುವೆ
ನ್ನದರದೊಳೆಯ್ತೆ ತಳ್ಳಿಡಿದಿರಲ್ ಯಮರಾಜನ ಶಸ್ತ್ರಕೋಟಿ ತೀ
ವಿದ ನಡೆಮಂದಸೆಂಬನೆಗೆಮಿರ್ಪೆನದೆಂದೊ ಮಹಾಜರಂಗದೊಳ್

೮೭

ಬಳವದರಾತಿಹೇತಿ ಪರಿಖಂಡಿತದೋಪರಿಖಂಡಮೆಂಬ ಜೀ
ಕೋಳವಿಗಳಿಂದಮುಚ್ಚಳಿಪ ನೆತ್ತಲ ಕುಂಕುಮವಾರಿಯಂ ದಿಶಾ
ಲಳನೆಯರತ್ತ ಸಿಂಪಿಸುತ್ತೆ ಸಿಂಪಿನೆಯಾಡೆ ರಣೋರ್ವಿಯೆಂಬ ಪೂ
ಗೊಳನನದೆಂದೊ ವೀರರಸಪೂರದೆ ನಾಂ ಕಡೆಗೋಡಿಪೋಗಿಪೆಂ

೮೮

ಯುದ್ಧಕ್ಕಲ್ಲವೆನ್ನುವಂತಾಗಿದೆ ಎಂದು ಆ ವೀರೋತ್ತಮನು ಯುದ್ಧಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹೃದಯ
ತಾಪವುಂಟಾಗಲು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ೮೬. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಜ್ರಾಯುಧವೂ
ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಭೇದಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಭೇದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಅಮೋಘವಾದ ಅಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು
ಧರಿಸಿದ ವೀರರು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಸಿಕ್ಕುವರು! ನನ್ನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವೇ
ಇದ್ದರೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ವೀರರಾರಾದರೂ ದೊರೆತು ನನ್ನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ
ಗಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಗುಹೆಗಳಂತಿರುವ ಆ ಗಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಮರುಳು, ಪಿಶಾಚಿ,
ಭೂತಗಳು ಇತ್ತಕಡೆಯಿಂದ ಹೊಕ್ಕು ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿಂದು ಅತ್ತಕಡೆಯಿಂದ ಹೊರಟು
ಹೋಗಬೇಕು! ಹಾಗಾಗುವಂತೆ ನಾನು ಎಂದು ಆಡಂಬರದಿಂದ ಕಾದುವೆನೋ!
೮೭. “ಯುದ್ಧ ಮಾಡದಿರುವ ಮಿತ್ರ ಶತ್ರುವಿನ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ತೋಳುಗಳು
ಕಡಿದು ಹೋಗಿ ಆಗುವ ಗಾಯಗಳ ರುಚಿಯನ್ನು ನೋಡದಿರುವ ನನಗೆ ನನ್ನ ಶಕ್ತಿ
ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಆಗಬೇಕಾದುದೇನು! ನನ್ನ ಶತ್ರುವು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಬಾಣಗಳೂ ಇರಿದ
ಆಯುಧಗಳೂ ನನ್ನ ಉದರದೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತುಂಬಿ ಉದರವು
ಯಮರಾಜನ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಶಸ್ತ್ರಗಳು ತುಂಬಿದ ಚಲಿಸುವ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಂತೆ ಆಗುವಂತೆ
ನಾನು ಅದೆಂದು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿರುವೆನೋ! ೮೮. ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಶತ್ರುವಿನ ಆಯುಧದಿಂದ
ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತೋಳು ತುಂಡುಗಳೆಂಬ ಜೀಕೋಳವೆಗಳಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಾರುವ
ರಕ್ತವೆಂಬ ಕೆಂಪು ಕುಂಕುಮ ದ್ರವವನ್ನು ದಿಗ್ವಿನಿತೆಯ ಕಡೆಗೆ ಚಿಮ್ಮುತ್ತ ಚಲ್ಲಾಟವಾಡುತ್ತ,

೧. ತರದಿನಸ್ತ್ರಾನೀಕದಿಂದಂಧುರಂಪರಿದೆನ್ನಂಗದೊಳಾದ (ಕಗ) ೨. ಪೋಪಿನಗ (ಕಗ)
೩. ತಳ್ಳಿಡಿದಿರಲ್ (ಕಗ) ೪. ಪರಿಖಂಡಿತ ಖಂಡಸಹಸ್ರಮೆಂಬ (ಕಗ) ೫. ಲಲನೆಯರೊತ್ತಿ (ಗಕ)
೬. ಕಡೆಗೋಡಿಯಾದಪೆಂ (ಕಗ)

ವ|| ಎಂದು ಬಾಣಾಸುರಂ ಸಂಗ್ರಾಮಕಾಮನಾಗಿ ತನ್ನಪವನದೊಳ್ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿರ್ಪ
ದರ್ಪಕವಿರೋಧಿಯನಾರಾಧಿಸಿ ನಿಜಮಯೂರ ಧ್ವಜಪತನೋತ್ಪಾತವಾದಂದು ಮಹಾಹವಮಪ್ಪದೆಂದು
ವರಂಬಡೆದು ಬಂದೊಂದು ಸಮಯಮೊಡ್ಡೋಲಗಂಗೊಟ್ಟರ್ದಲ್ಲಿ ಕುಂಭಾಂಡನೆಂಬ ಮಹಾಮಾತೃಂ
ದೈತ್ಯಪತಿಯ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ

ಮೃಡನೊಸೆದೀಯೆ ನೀಂ ಪಡೆದ 'ವಸ್ತುವದಾವುದೊ ದೈತ್ಯರಾಜ ನೀಂ
ಗಡಮಮರತ್ನಮಂ ಪಡೆದ ವಿಶ್ವಜಗತ್ತಿತ್ರಯಾಧಿಪತ್ಯಮಂ
ಪಡೆದ ಮಹಾಸ್ತ್ರಮಂ ಪಡೆದ ತಂದೆಗೆ ಬಂಧನಮೋಕ್ಷಮಪ್ಪುದಂ
'ಪಡೆದ ದಿಟಕ್ಕೆ ಪೇಟಿನೆ ದರಸ್ಮಿತನಾಗಿ ಬಲೀಂದ್ರನಂದನಂ

೮೯

ಎನಗಮರತ್ನಮುಂ ತ್ರಿಭುವನಾಧಿಪತಿತ್ವಮುಮುತ್ತಮಾಸ್ತ್ರಮುಂ
ಜನಕನ ಬಂಧಮೋಕ್ಷಣಮುಮೇಗಹನಂ ರಣವೆಂಬ ವಸ್ತುವೊಂ
ದನೆ ಪಡೆಯಲ್ ಮನಂಬಯಸಿ ಪೂಜಿಸಿದೆಂ ದೈತಕಾಲಕೂಟನಂ
ಮನಸಿಜಘಸ್ಮರಾಂಬಕಲಲಾಟನನುಗ್ರಘಣೀಂದ್ರ ಜೂಟನಂ

೯೦

ವರವಿತ್ತಂ ಶಂಭು ದೇವಾಸುರಸಮರದ ರಾಮಾಯಣೋಗ್ರಾಹವಾಡಂ
ಬರದಂತಪ್ಪೊಂದು ಸಂಗ್ರಾಮಮನೆನಗೆನುತುಂ ಪೆರ್ಚಿದುತ್ತಾಹದಿಂದಂ
ಶಿರದಿಂ ಮುಯ್ದುದ್ವಮಾಗುತ್ತಿರೆ ಪುಳಕಚಯಂ ಪೊಣ್ಣೆ ವಕ್ರಾಬ್ಬದಿಂ ವೀ
ರರಸಂ ತುಳ್ಳಾಡೆ ಬೇಟೊಂದೆಸಕದಿನೆಸೆದಂ ಬಾಣದೈತ್ಯಾಧಿನಾಥಂ

೯೧

ಯುದ್ಧಂಗಳೆಂಬ ಹೂವಿನ ಕೊಳವನ್ನು ನಾನು ಎಂದು ವೀರರಸಪ್ರವಾಹದಿಂದ ತುಂಬಿ
ಕಡೆಗೂಡಿ ಹರಿಸುವೆನೋ!" ವ|| ಎಂದು ಬಾಣಾಸುರನು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬಯಸುವವನಾಗಿ
ತನ್ನ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲಸಿರುವ ಕಾಮಾರಿಯಾದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ತನ್ನ
ಮಯೂರ ಧ್ವಜವು ಬಿದ್ದು ಅಪಶಕುನ (ಅಪಾಯ ಸೂಚಕ)ವಾದಾಗ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ
ಮಹಾಯುದ್ಧವು ಆಗುವುದು" ಎಂಬ ವರವನ್ನು (ಆ ದೇವನಿಂದ) ಪಡೆದು ಬಂದು
ಅಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ
ಕುಂಭಾಂಡನೆಂಬ ಮಹಾಮಂತ್ರಿಯು ದೈತ್ಯಪತಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ. ೮೯. ಈಶ್ವರನು
ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನಲ್ಲವೇ! ಅದರಿಂದ ನೀನು ಪಡೆದ ವಸ್ತುವಾವುದು ದೈತ್ಯರಾಜಾ!
ಅಮರತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದೆಯಾ? ಜಗತ್ತಯಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದೆಯಾ? ಮಹಾಸ್ತ್ರವನ್ನು
ಪಡೆದೆಯಾ? ನಿಜವಾಗಿ ನಿನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಬಂದ ಮೋಕ್ಷವಾಗುವ ವರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೀಯಾ?
ಹೇಳು ಎಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಲಿಪುತ್ರನಾದ ಬಾಣಾಸುರನು ಮುಗುಳುನಗೆ ನಗುತ್ತಾ
೯೦. ನನಗೆ ಅಮರತ್ವವೂ ತ್ರಿಲೋಕಾಧಿಪತಿತ್ವವೂ ಉತ್ತಮಾಸ್ತ್ರವೂ ಜನಕನ ಬಂಧ
ಮೋಕ್ಷಣವೂ ಏನು ಗಹನವೇ ಲೆಕ್ಕವೇ! ಯುದ್ಧವೆಂಬ ವಸ್ತುವೊಂದನ್ನು ಪಡೆಯು
ವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಯಸಿ ಕಾಲಕೂಟಧರನೂ ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಕಬಳಿಸಿದ
ಹಣೆಗಣ್ಣಿನವನೂ ಕ್ರೂರ ಸರ್ಪರಾಜಾಲಂಕೃತ ಜಟಾಜೂಟನೂ ಆದ ಶಿವನನ್ನು
ಪೂಜಿಸಿದೆನು. ೯೧. ಶಂಭುವು ನನಗೆ ದೇವಾಸುರ ಯುದ್ಧ ರಾಮಾಯಣದ ಉಗ್ರ
ಯುದ್ಧಗಳ ಆಡಂಬರವುಳ್ಳ ಒಂದು ಯುದ್ಧವನ್ನು ವರವಾಗಿಯೇ ಪಾಲಿಸಿದನು ಎಂದನು.

ವ|| ಆ ದೈತ್ಯವಂಶಭೂಷಣಂಗುಷಾದೇವಿಯೆಂಬ ಕನ್ಯಾರತ್ನಮುಂಟದೆಂತೆಂದೊಡೆ

ಕುರುಳೊಳ್ ಕರ್ಪು ಕಟಾಕ್ಷದೊಳ್ ತರಳಭಾವಂ ಪುರ್ಬಿನೊಳ್ ವಿಭ್ರಮಂ
ಕೊರಲೊಳ್ ರೇಖೆ ಕಪೋಲದೊಳ್ ಪೊಳೆಪು ತೋಳೊಳ್ ಕೋಮಲತ್ವಂ ಪಯೋ
ಧರದೊಳ್ ತುಂಗತೆ ಮಧ್ಯದೊಳ್ ಕೃಶತೆ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ ಮಾರ್ದವಂ ರಂಜಿಸು
ತ್ತಿರೆ ಬಾಣಾತ್ಮಜೆಯೊಪ್ಪಿದಳ್ ಮದನತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯೆಂಬಂದದಿಂ ೯೨

ಮದನನ ಕೈದು ಕೂರ್ಪನೊಳಕೊಂಡುದೊ ಕಾಮನ ಕಲ್ಪವಲ್ಲಿ ಪೂ
ತುದೊ ಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರಾರಾಜನ ಜಯಧ್ವಜಪಟ್ಟಿಕೆ ಚಿತ್ರಿಸಿತ್ತೊ ಹೃ
ತ್ಸದನನ ಪುಷ್ಪಚಾಪಲತೆ ಪೂಗಣೆವೊಯ್ದುದೊ ಕಂತುದಂತಿ ಪ
ಣ್ಣೆದುದೊ ದಿಟಕೈನಲ್ ಬಲಿಸುತಾತ್ಮಜೆ ಯೌವನದಿಂದಮೊಪ್ಪಿದಳ್ ೯೩

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮಾ ಶೋಣಿತಪುರೋಷಾಂತದ ಗೋಮತೀನದಿಯ ಪರಿಸರಪ್ರದೇಶದೊಳ್

ಕಳಹಂಪೌಘವಿಹಾರಹಾರಿ ಪುಳಿನಂ ಕಂಚಾತಕಿಂಜಲ್ಕವಾ
ಟಳನೀರಂ ಕೊಳನುನ್ಮದಾಳಿಮಿಳಿತಂ ಪುಷ್ಪದ್ರುಮಂ ರತ್ನಮಣಂ
ಸಳಕೂಟಂ ಕೃತಕಾದ್ರಿ ದಂಪತಿಯುತಂ ವಲ್ಲಿಗೃಹಂ ಪುಷ್ಪಪೇ
ಶಳಗಂಧಂ ಪವನಂ ಮನಂಗೊಳಿಸಲೆಕುಂ ಶಾಲಿಲೀಲಾವನಂ ೯೪

ಅತ್ಯುತ್ತಮಾದಿಂದ ತಲೆಗಿಂತಲೂ ಭುಜವೇ ಉದ್ದವಾಗುತ್ತಲೂ ರೋಮಾಂಚನವು
ಹೊಮ್ಮುತ್ತಲೂ, ಮುಖಕಮಲದಿಂದ ವೀರರಸವು ತುಳುಕುತ್ತಲೂ ಇರುವಲ್ಲಿ
ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆಯ ಬಗೆಯವನಾಗಿ ಆತನು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. ವ|| ಆ ರಾಕ್ಷಸ
ವಂಶಭೂಷಣನಿಗೆ ಉಷಾದೇವಿಯೆಂಬ ಕನ್ಯಾರತ್ನವಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಹೇಗಿದ್ದಾಳೆಂದರೆ
೯೨. ಆ ಉಷಾದೇವಿಯ ಕುರುಳು ಕಪ್ಪಾಗಿದ್ದಿತು. ಕಡೆಗಣ್ಣು ನೋಟದಲ್ಲಿ ಸರಳ ಭಾವವು
ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಹುಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಬೆಡಗೂ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಗೆರೆಯೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕೆನ್ನೆ
ಕನ್ನಡಿಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ತೋಳುಗಳು ಕೋಮಲವಾಗಿದ್ದವು. ಸ್ತನಗಳು
ಉನ್ನತವಾಗಿದ್ದವು. ನಡುವು ಕೃಶವಾಗಿದ್ದಿತು. ಮೈ ಮೆದುವಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ
ಒಪ್ಪುವ ಆ ಬಾಣಪುತ್ರಿ ಮನ್ಮಥನ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.
೯೩. ಮನ್ಮಥನ ಆಯುಧವೇ ಹರಿತವಾಯಿತೋ ಕಾಮನ ಕಲ್ಪಲತೆಯೇ ಹೂವನ್ನು
ಪಡೆಯಿತೋ ಪುಷ್ಪಾಸ್ತ್ರಾರಾಜನ ಜಯಧ್ವಜದ ಪಟ್ಟಿಯೇ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ
ಮನಸಿಜ ಕಾಮನ ಹೂಬಿಲ್ಲೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯೇ ಈ ಪುಷ್ಪಬಾಣವನ್ನು ಪಡೆಯಿತೋ ಮನ್ಮಥ
ಆನೆಯೇ ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ
ಬಾಣಪುತ್ರಿಯು ಯೌವನದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದಳು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಶೋಣಿತಪುರದ
ಸಮೀಪದ ಗೋಮತೀ ನದಿಯ ಹತ್ತಿರದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೯೪. ಈಶ್ವರನ ಲೀಲಾವನವು
ಕಲಹಂಸಗಳು ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಳಲುದಿಣ್ಣೆಗಳಿಂದಲೂ ಕಮಲಪುಷ್ಪದ ಕೇಸರಗಳಿಂದ

೧. ಬಾಣಾತ್ಮಜೆ ರಂಜಿಪಳ್ ಮದನ ತೇಜಂ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಂದದಿಂ (ಕಗ)

೨. ಪೂಗಣೆವಾಯ್ದುದೊ (ಖ) ೩. ಮನಂಗೊಳಿಸುತಿರ್ಕುಂ (ಕಗ)

ಸುರಚೂಡಾರತ್ನ ಬಾಲಾತಪದೊಡನಮರೀನೇತ್ರಚಂದ್ರಾತಪಂ ತ
 ಳ್ಲಿರೆ ಚಂಚಚ್ಚಾಮರೌಘಾನಿಲದೊಡನೆ ಸಹಾಧ್ಯಾಯಿಮಂದಾನಿಲಂ ಕೂ
 ಡಿರೆ ಸಂಗೀತಪ್ರಕೋಲಾಹಲದೊಡನೆ ಮರುದ್ವಂದಿಕೋಲಾಹಲಂ ಪೆ
 ಚೆರೆ ಚೆಲ್ವಾದತ್ತುಮಾವಲ್ಲಭನ ವನಮಹೀಮಧ್ಯದಾಸ್ಥಾನರಂಗಂ

೯೫

ವಿಳಸದ್ದೇವವಧೂನಿಕಾಯರಸವದ್ಗೇಯಂ ಮರುದ್ವಾದ್ಯಮಂ
 ಜುಳನಾದಂ ಸುರಲಾಸಿಕಾಲಲಿತ^೧ವಾಸ್ಯಪ್ರಸ್ಥಲನ್ಮೇಖಲಾ
 ಕಳಮಂಜೀರಕಶಿಂಜಿತಂ ನೆಗಟ್ಟಿನಂ ಗೌರೀಶ ಲೀಲಸಭಾ
 ವಳಯಂ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತುಮಿದುರ್ದುನದತ್ತೀಯೂಷವಾರಾಶಿವೋಲ್

೯೬

ವ|| ತದನಂತರಂ

ಗಿರಿಜೆಯ ವೇಷಮಂ ತಳೆದುಮೇಶನ ಮುಂತಿರೆ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ತ
 ತ್ತುರಹರನಾಕೆಯಂ ಗಿರಿಜೆಯೆಂದು ಮನೋಮುದದಿಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸು
 ತ್ತಿರಲದನಟ್ಟಿಂ ಗಿರಿಜೆ ಕಂಡು ನಿಜೇಶನ ಮುಗ್ಧಭಾವವ
 ಲ್ಲರಿಗೆ^೨ ನಿಜಾಪಹಾಸರುಚಿಯಿಂ ಪಡೆದಳ್ ಕುಸುಮಪ್ರತಾನಮಂ

೯೭

ವ|| ಅದಂ ಕಂಡು ಖಂಡೇಂದುಚೂಡಾಮಣಿಯ ಪಾರ್ಶ್ವದೊಳಿದ್ ಪಾರ್ಶ್ವವರ್ತಿಗಳೆಟ್ಟು

ಪಾದರಿ ಹೂವಿನ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳ ನೀರಿನ ಕೊಳಗಳಿಂದಲೂ ಕೊಬ್ಬಿದ ತುಂಬಿಗಳು ಮುತ್ತುತ್ತಿರುವ
 ಹೂವಿನ ಮರಗಳಿಂದಲೂ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಶಿಖರಗಳ ಕೃತಕ ಗಿರಿಗಳಿಂದಲೂ
 ದಂಪತಿಗಳಿರುವ ಲತಾಗೃಹಗಳಿಂದಲೂ ಮನೋಹರವಾದ ಸುಗಂಧಯುತವಾದ
 ಗಾಳಿಯಿಂದಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಿತು. ೯೫. ಉಮಾವಲ್ಲಭನ ಲೀಲಾವನದ ಮಧ್ಯದ ಆಸ್ಥಾನ
 ರಂಗವು-ದೇವತೆಗಳ ಶಿರೋರತ್ನಗಳ ಎಳೆಬಿಸಿಲಿನೊಡನೆ ದೇವವನಿತೆಯರ ನೇತ್ರ
 ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಬೆಳುದಿಂಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ ಚಾಮರಗಳ ಗಾಳಿಯೊಡನೆ
 ಜೊತೆಗಾರ ಮಂದಮಾರುತವೂ ಸಂಗೀತ ಶಬ್ದದೊಡನೆ ದೇವಸ್ತುತಿಪಾಠಕರ
 ಕೋಲಾಹಲವೂ ಸೇರಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಲು ಚೆಲುವಾಗಿದ್ದಿತು. ೯೬. ಶೋಭಾನ್ವಿತರಾದ
 ದೇವವನಿತೆಯರ ಗಾನವೂ ದೇವತೆಗಳ ವಾದ್ಯಗಳ ಮನೋಹರ ಧ್ವನಿಯೂ ಅಪ್ಸರೆಯರ
 ನರ್ತನ ಲಲಿತವಾದ್ಯವೂ ಅವರ ನಡುವಿನಿಂದ ಜಾರುವ ವಡ್ಯಾಣದ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಇಂಪಾದ
 ಶಬ್ದವೂ ಕಾಲುಬಳೆಗಳ ಝಣತ್ಕಾರವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರಲು ಆ ಗೌರೀಲೀಲಾ ಸಭಾಮಂಡಲವು
 ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಂತೆ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ವ|| ಆಮೇಲೆ ೯೭. ಪಾರ್ವತಿಗೆ
 ಬೇಕಾದವಳಾದ ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯೆಂಬವಳು ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಪಾರ್ವತಿಯ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ
 ಈಶ್ವರನ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಈಶ್ವರನು ಅವಳನ್ನು ಪಾರ್ವತಿಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ
 ಮನಸ್ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ನೋಡಿದ ಪಾರ್ವತಿಯು
 ತನ್ನ ಪತಿಯ ಮುಗ್ಧಭಾವವೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗೆ ತನ್ನ ಅಪಹಾಸನವೆಂಬ ಹೂವನ್ನು
 ಉಂಟುಮಾಡಿದಳು. ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿ ನಕ್ಕಳು. ವ|| ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಚಂದ್ರಶೇಖರನ

೧. ಲಾಸ್ಯಪ್ರೇಂಖಲಾಮೇಖಲಾ (ಗ) ೨. ನಿಜೋಪಹಾ ಸುರುಚಿಯಿಂ ಪಡೆದಳ್ ಕುಸುಮಾಸ್ತತಾನಮಂ (ಕಗ)

ಗಿರಿಸುತೆ ಚುನ್ನವಾಡಿ ನಗುತಿರ್ದಪಳೇಶನ ಮುಗ್ಧವೃತ್ತಿಗೀ
ಗಿರಿಜೆಗೆ ಮುಗ್ಧಭಾವಮನೋಡರ್ಚುವಮೆಂದಿರದೀಶಚಹ್ಮಮಂ
ಧರಿಯಿಸಿ ನಿಂದರಂ ಪ್ರಮಥರೆಂದೆಡೆದ್ರಿಜೆ ಸಸ್ತಿತಾಸೈಯಾ
ಗಿರಲೆಲೆ ದೇವಿ ಗೆಲ್ಲಳೆನುತುಂ ನಲಿದಾಡಿದುದಪ್ಪರೋಗಣಂ

೯೮

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ

ಬನದೊಳ್ ಮೆಱಿಯುತ್ಪಿದ್ಧಂ
ಬಿನದಮನೋರಂತನೇಕವಿಧದಿಂದಗನಂ
ದನೆಗಭವಂ ನಿತ್ಯಾನಂ
ದನನಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾನಂದಮಯಂ

೯೯

ವ|| ಆ ಸಮಯದೊಳ್ ಕತಿಪಯ ಸಖೀಜನಸಮನ್ವಿತೆಯಾಗಿ

ಕನ್ನೆಯಿನೀ ವನಕ್ಕೆ ಮಧುಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿನಾಗದಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾದುದೆಂ
ಬನ್ನವರಂ ವಿಳಾಸರಸದಿಂದ ಪರಿವರ್ಧಿಸುತುಂ ವನಾಳಿಯಂ
ತನ್ನ ವನಾಂತರಾಂತರದ ಕಟ್ಟಲೆಯಂ ಬೆದರಟ್ಟುತುಂ ವಿಲೋ
ಲನ್ನಯನಾಂತುಂ ದನುಜನಂದನೆ ಬಂದಳೆಂದೊಂದು ಲೀಲೆಯಿಂ

೧೦೦

ವ|| ಅಂತಾ ಪ್ರದೇಶದೊಳ್

ರಾಗದಿನಾಡುವೀ ಹರನ ರಾಗದ ಪೊಂಪುಟೆ ವಸ್ತ್ರದೊಂದು ರೂ
ಪಾಗಿಯೆ ನಿಂದುದೆಂಬರುಣವಸ್ತ್ರದಿನುಜ್ವಲದೇಹವಂದು ಚೆ
ಲ್ವಾಗಿರೆ ಸಾಂಧ್ಯಮೇಘಪಟಳಿಪರಿವೇಷಿತರಾಜತಾಚಾಳಾ
ಭೋಗಮೆನಲ್ ವಿರಾಜಿಸುವ ಶಂಕರನಂ ಹರಿಣಾಕ್ಷಿ ನೋಡಿದಳೆ

೧೦೧

ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿದ್ದವರು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಮಥನಿಗೆ ಈಶ್ವರನ ೯೮. ವೇಷವನ್ನು ಹಾಕಿ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಬೇರೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಪಾರ್ವತಿಯೂ ನೋಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವಳನ್ನು ಭ್ರಾಂತಿಗೊಳಿಸಿ ನಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆ ವೇಷಧಾರಿಯನ್ನು ಪ್ರಮಥನೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಮುಗುಳುನಗೆ ನಕ್ಕಳು. ಆಗ ಅಪ್ಪರೋಗಣವು ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಗೆದ್ದಳೆಂದು ನಲಿದಾಡಿತು. ವ|| ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ೯೯. ನಿತ್ಯಾನಂದನೂ ಆನಂದಸ್ವರೂಪನೂ ಆನಂದಮಯನೂ ಆದ ಈಶ್ವರನು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧದಿಂದ ವಿನೋದವನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಗೆಳತಿಯರೊಡನೆ (ಬಾಣಪುತ್ರಿ ಉಷೆ ಬಂದಳು.) ೧೦೦. ಈ ಕನ್ನೆಯಿಂದ ಈ ವನಕ್ಕೆ ವಸಂತ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದಲೂ ಆಗದಷ್ಟು ಕ್ರಾಂತಿಯು ಆಯಿತು ಎನ್ನುವಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ತನ್ನ ವಿಳಾಸರಸದಿಂದ ವರ್ಧಿಸಿ ಅವನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಆ ವನದ ಕಳೆಯನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ನೇತ್ರಕಾಂತಿಯಿಂದ ಒಳಗಿದ್ದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಬೆದರಟ್ಟಿದಳು. ಹೀಗೆ ಲೀಲೆಯಿಂದಿದ್ದಳು. ವ|| ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೧೦೧. ಪ್ರೀತ್ಯಾಸಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈಶ್ವರನ ರಾಗದ ರೋಮಾಂಚನವೇ ವಸ್ತ್ರದ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆಯೆಂಬಂತೆ

ವ|| ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ

ಶಿತಿಕಂಠಂ ತನಗಟ್ಟಿಂ ಮೆಱಿವ ನಾನಾಕ್ರೀಡೆಯಂ ಕೂಡೆ ನೋ
ಡುತುಮಾನಂದರಸಾಮೃತಾರ್ಣವದಳೋಲಾಡುತ್ತಮಿದಾರ್ಕುಭ್ಯ
ತ್ಸುತೆಯಂ ಭಕ್ತಜನೈಕಕಲ್ಪಲತೆಯಂ ವೃಂದಾರಕವಾತವಂ
ದಿತೆಯಂ ಕಂಡಸುರೇಂದ್ರಕನ್ಯೆ ಕೆಲದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿದಳು:ತ್ಸಾಹದಿಂ

೧೦೨

ವ|| ಅಂತುಮಾಕಾಂತೆಯಂತಿಕದೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿದುರ್

ಇಂತು ನಿಜಪ್ರಿಯಂ ಮೆಱಿವ ಲೀಲೆಯನೀಕ್ಷಿಸುವೊಂದು ಸೈಪನೆಂ
ದಾಂ ತಳೆದಪ್ಪನೆಂದುಪೆ ಮಹೇಶ್ವರಲೀಲೆಯನೀಕ್ಷಿಪದ್ರಿಜಾ
ಕಾಂತೆಯನೊಲ್ಲು ನೋಡುವುದುಮಾಕೆಯ ನೋಡುವ ಪಾಂಗನೊಂದು ಪಾಂ
ಗಿಂ ತಿಳಿದಳ್ ತದದ್ರಿಸುತೆ ಕಾಂತೆ ವರಾರ್ಥಿನಿಯಾದಳೆಂಬುದಂ

೧೦೩

ವ|| ಅಂತು ಚಿತ್ತಜ್ಞ ಕುಭೃತ್ತನೂಜೆ ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತ ಪ್ರಸಾದಾಭಿಮುಖಿಯಾಗಿ

ಅದಟಂದಾಕಾರದಿಂ ವೈಭವನೆನೆಣೆ ಸಮಂ ಸಾಟಿಯಲ್ತೀ ತ್ರಿಣೇತ್ರಂ
ಮದನಂ ದೇವೇಂದ್ರನೆಂಬಂತೆವಖಲಗುಣಾಲಂಕೃತಂ ಬಂದು ವೈಶಾ
ಖದ ಶುದ್ಧದ್ವಾದಶೀರಾತ್ರಿಯೊಳನುಭವಿಕ್ಕುಂ ಕನ್ಯೆ ನಿನ್ನೊಳ್ ಮನೋರಾ
ಗದಿನೊರ್ವಂ ಸ್ವಪ್ನದೊಳ್ ತತ್ಸುಭಗನೆ ನಿನಗಕ್ಕುಂ ವರಂ ಪೋಗಮೋಘಂ

೧೦೪

ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹೊಳೆಯುವ ಈಶ್ವರನು-ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದ ಮೋಡಗಳ
ಗುಂಪಿನಿಂದ ಅವೃತವಾದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಹರಿಣಾಕ್ಷಿ ಉಷೆ
ಶಿವನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ೧೦೨. ಈಶ್ವರನು ತನಗೆ ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ತೋರಿಸುವ
ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಆಟಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಆನಂದ ರಸಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಓಲಾಡುತ್ತಿರುವ, ಭಕ್ತ
ಜನರಿಗೆ ಒಂದು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಲ್ಲಿಯಾಗಿರುವ ದೇವಸಮೂಹ ವಂದಿತೆಯಾದ
ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಆ ಬಾಣಪುತ್ರಿ ಉಷೆ-ಅತ್ಯುತ್ತಾಹದಿಂದ ಆ ದೇವಿಯ
ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ಆ ಮಹಾದೇವಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು
೧೦೩. ಮಹೇಶ್ವರನ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಯನ್ನು
ಕಂಡ ಉಷೆಯು-ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನು ತೋರಿಸುವ ಲೀಲೆಯನ್ನು ನಾನು ನೋಡುವ
ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಎಂದು ಪಡೆಯುವೆನೋ ಎಂದುಕೊಂಡು ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಮುಖವನ್ನು
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಳು. ಆ ದೇವಿಯು ಉಷೆಯು ತನ್ನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ರೀತಿ
ಯಿಂದಲೇ ಅವಳು ವರನನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿರುವಳೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಳು. ವ|| ಚಿತ್ತಜ್ಞಳಾದ
ಪಾರ್ವತೀದೇವಿ ನಿಷ್ಕಾರಣ ಪ್ರಸಾದಾಭಿಮುಖಿಯಾಗಿ ೧೦೪. “ಕನ್ಯೇ! ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ
ಈ ತ್ರಿಣೇತ್ರನೂ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನೂ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನೂ ಸಮಾನನಾಗಲಾರನು
ಎನ್ನುವಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸಕಲ ಗುಣಾಲಂಕೃತನಾದ ಯುವಕನೊಬ್ಬನು ತಾನಾಗಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ

ವ|| ಎಂದು ವರಂಗೊಟ್ಟು ಕಳುಪೆ

ಭುವನಾಂಬಿಕೆ ಕೊಟ್ಟೇ ವರ
ವವಿತಥವೆಂಬೊಂದು ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯ ನಿನದಂ
ಕಿವಿಗೆಯ್ಗೆ ಮೇಘಲೇಖಿಯ
ರವಮಂ ಕೇಳೊಂದು ಸೋಗೆಯಂತುಪೆ ನಲಿದಳ್

೧೦೫

ವ|| ಅಂತು ಸಂತೋಷದಿಂದಿಹೆ ಪೊಲಿಲ್ಲೆ ವಂದು ತಂದೆಯ ರಾಜಮಂದಿರದೊಳಗಣ
ತನ್ನ ಕನ್ನೆಮಾಡದೋವರಿಯೊಳೊಂದುದವಸಂ ಬೆಳ್ಳಸದನಂಗೊಂಡು ಸುಖಸುಪ್ತೆಯಾಗಿರೆ

ಲಲಿತಾಕಾರಂ ವಿಲಾಸಂ ವಿಭವಮೆಸೆಯೆ ದಿಕ್ಕಕ್ರಮಂ ತೇಜದಿಂದಂ
ಬೆಳಗುತ್ತುಂ ಬಂದು ಬಾಣಾಸುರನರಮನೆಯಂ ಪೊಕ್ಕು ಹಮ್ಮಸ್ಥೆಯಾಗಿ
ರ್ದಳ ರೂಪಂ ಕಂಡು ಕನ್ಯಾವ್ರತವಚಿದಪುದಂದೊಲ್ಲದಂತೊಲೈಯಂತೋ
ಪಳೊಳಾಗಳ್ ಕೂಡಿದಂ ಸ್ವಪ್ನದೊಳೆಸೆದನಿರುದ್ಧಂ ಮನೋರಾಗುರುದ್ಧಂ ೧೦೬

ವ|| ತದನಂತರಂ

ಚಪಲಾಪಾಂಗಿ ಕುಮಾರಕಂ ನೆರೆದು ತನ್ನೊಳ್ ಪೋಗೆ ಮಾಣೆತ್ತವೋ
ದಪೆ ಮದ್ದಲ್ಲಭಯೆತ್ತವೋದಪೆಯೆನುತ್ಪತ್ತಿದೇನಾರನೆಂ
ದಪೆಯೆಂದಾಳಿಯರಾಳಿಗೊಂಡು ನಗಲೇವೆಂ ಕೆಟ್ಟುದೀ ಕನ್ಯಕಾ
ತಪವೆಂದಾ ಕನಸೆಂದೊಡಂ ನನಸೆನುತ್ತಾಂತಳ್ ಮಹಾಚಿಂತೆಯಂ ೧೦೭

ಬಂದು ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿನ ರಾತ್ರೆ ಪುನಃ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೂಡಿ
ಅನುಭವಿಸುವನು. ಆ ಸುಂದರನೇ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿನಗೆ ವರನಾಗುವನು, ಹೋಗು!”
ವ|| ಎಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ೧೦೫. ಭುವನಾಂಬಿಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಈ
ವರವು ಸತ್ಯವಾದುದೆ ಎಂದು ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯೂ ಹೇಳಿದಳು. ಆ ಮಾತು ಕಿವಿಗೆ
ಬೀಳುತ್ತಲೂ ಉಷೆ ಗುಡುಗನ್ನು ಕೇಳಿದ ಗಂಡುನವಿಲಿನಂತೆ ನಲಿದಳು. ವ|| ಹಾಗೆ
ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಂದೆಯ ಅರಮನೆಯೊಳಗಿನ ತನ್ನ ಕನ್ಯಾಸೌಧದ
ಒಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದುದಿನ ಬಿಳಿಯ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಖದಿಂದ
ನಿದ್ದೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ೧೦೬. ಲಲಿತವಾದ ಆಕಾರ ವಿಲಾಸ ವೈಭವಗಳುಳ್ಳ ಅನಿರುದ್ಧನು,
ತನ್ನ ತೇಜಸ್ವಿನಿಂದ ದಿಬ್ಬಿಡಲವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತ ಬಂದು ಬಾಣಾಸುರನ
ಅರಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಉಷೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು
ಮನೋರಾಗದಿಂದ ಬದ್ಧನಾದನು. ಉಷೆಯು ನನ್ನ ಕನ್ಯಾವ್ರತಕ್ಕೆ ಭಂಗವಾಗುವುದು ಬೇಡ
ಎಂದು ಒಲ್ಲದಂತೆ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಆಕೆಯೊಡನೆ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲೇ
ಅನುರಾಗದಿಂದ ಕೂಡಿದನು. ವ|| ಆಮೇಲೆ ೧೦೭. ಅನಿರುದ್ಧನು ತನ್ನೊಡನೆ ಸೇರಿ,
ಅನಂತರ ಹೊರಡಲು ಉಷೆ “ಬಿಡು, ನಿಲ್ಲು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುವೆ?” ಎಂದು ಹೇಳಿ,
ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಳು. “ಇದೇನು? ಯಾರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ?” ಎಂದು ಸಖಿಯರು
ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ ನಕ್ಕರು. ಉಷೆ ಅದು ಕನಸಾದರೂ ನನಸು ಎಂದೇ ತಿಳಿದು ಏನು

ವ|| ಆ ಸಮಯದೊಳ್

ಇವಳೀ ರೂಪವಳೀ ವಿಳಾಸಮಿವಳೀ ಚಲೆಂದಿನಂತಲ್ಲವಿಂ
ದಿವಳಂದಂ ಪೊಸತಾದುದೀ ತರುಣಿಯೊಳ್ ರೋಮೋದ್ಗಮಂ ಸ್ವೇದಬಿಂ
ದುವಪಾಂಗಾರುಣಮಂ ಘನೋರುಬಲನಂ ಪೇಟೀತಟಿಂದಾಯ್ತೊ ಚ
ತ್ರವೆನುತ್ತಂ ಸಖಿಯರ್ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರಾ ಸಂಭೋಗಚಿಹ್ನಾಂಗಿಯಂ ೧೦೮

ವ|| ಅಂತು ನೋಡುವ ಮೇಳದಾಳಿಯರ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ

ಎನ್ನಭಿಮಾನವೆನ್ನ ಜಸವೆನ್ನ ಕುಲೋನ್ನತಿ ಕೆಟ್ಟುದೆನ್ನೊಳೊ
ರ್ವನ್ನೆರೆದೀಗ ಪೋದನಿದು ಲೋಕವಿರುದ್ಧಮೆನುತ್ತೆ ಕಣ್ಣೀ
ರನ್ನಳಿನಾಕ್ಷಿ ಸೂಸೆ ಕನಸಿಂ ನೆರೆದಿಂತಿದು ದೋಷಮಲ್ಲು ನೀಂ
ಕನ್ನೆ ಸುಬಾಷ್ಪೆಯಾಗಿರದಿರೆಂದುವೆಯಂ ನುಡಿದರ್ ವಿದಗ್ಧೆಯರ್ ೧೦೯

ವ|| ಆಗಲಾ ಕುಂಭಾಂಡನ ಮಗಳಪ್ಪ ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯೆಂಬ ಕೆಳದಿ

ನೆನೆ ನೀಂ ಚಿತ್ತದೊಳಾಂ ಜಲಕ್ಕನಟೆದೆಂ ಸರ್ವತುಕ್ಕೋದ್ಯಾನದೊಳ್
ನಿನಗೇನೆಂದುಮೆಯೆಂದಳೆಂದ ತೆಅದಿಂದಾ ಮಾಸವಾ ಜೊನ್ನವಾ
ದಿನವಾ ರಾತ್ರಿಯುಮಾದುದಂತೆ ಕನಸಿಂ ನೀನೊರ್ವನೊಳ್ ಕೂಡಿತಂ
ವನಜಾತಾನನೆ ಕಂಡೆ ತಪ್ಪುಗುಮೆ ಗೌರೀವಾಕ್ಯಮೀ ಲೋಕದೊಳ್ ೧೧೦

ಮಾಡಲಿ! ಕನ್ಯಾವ್ರತವು ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತು ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಮಹಾ ಚಿಂತೆಯುಳ್ಳವಳಾದಳು.
ಪ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೧೦೮. ಅವಳ ಸಖಿಯರು- “ಇವಳ ರೂಪವೂ ವಿಳಾಸವೂ
ಚೆಲುವೂ ಎಂದಿನಂತಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಇವಳ ಅಂದವು ಹೊಸದಾಗಿದೆ. ಈ ಪರಿಯಲ್ಲಿ
ರೋಮಾಂಚನವೂ ಬೆವರುಹನಿಯೂ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಕೆಂಪೂ ತೊಡೆಗಳ ನಡುಕವೂ
ಹೇಗಾಯಿತು? ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ.” ಎನ್ನುತ್ತ ಸಂಭೋಗಚಿಹ್ನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಆ
ಉಷೆಯನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ನೋಡಿದ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಸಖಿಯರ
ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ, ೧೦೯. “ನನ್ನ ಅಭಿಮಾನವೂ ನನ್ನ ಯಶಸ್ಸೂ ನನ್ನ
ಕುಲೋನ್ನತಿಯೂ ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ಯಾರೊ ಒಬ್ಬನು ನನ್ನೊಡನೆ ಸೇರಿದ್ದು ಹೊರಟು
ಹೋದನು ಇದು ಲೋಕವಿರುದ್ಧ”- ಎನ್ನುತ್ತ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸಿದಳು. ವಿದ್ಯಾವತಿಯರಾದ
ಸಖಿಯರು “ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಇದು ದೋಷವಲ್ಲ. ನೀನು ಕನ್ಯೆಯೇ ಆಗಿದ್ದೀಯೆ.
ಕಣ್ಣೀರು ಬಿಡಬೇಡ” ಎಂದು ಸಂತೈಸಿದರು. ವ|| ಆಗ ಆ ಕುಂಭಾಂಡನ ಮಗಳಾದ
ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯೆಂಬ ಗೆಳತಿ - ೧೧೦. “ನೀನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊ! ನನಗೆ
ತಟ್ಟನೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಸರ್ವತುಕ್ಕೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ
ಹೇಳಿದಳೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅದೇ ಮಾಸ, ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಅದೇ ದ್ವಾದಶೀ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಆಗಿರುವಲ್ಲಿ,
ನೀನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ವರನಾಗುವವನೊಡನೆ ಕೂಡಿದುದನ್ನು ಕಂಡೆ, ಕಮಲಮುಖೀ,

ಎನೆ ತತ್ಪ್ರಪಂಚಮಂ ಮಾ
ನಿನಿ ಮನದೊಳ್ ತಿಳಿದು ನೋಡಿ ಬಟಿಕಂ ನೆನೆದಳ್
ಕನಸಿಂ ನೆರೆದಾತನ ಯೌ
ವನ ರೂಪವಿಳಾಸವಿಭ್ರಮಂಗಳನೊಲವಿಂ

೧೧೧

ಕನಸಿಂ ನೆರೆದವನಂ ನೀಂ
ನೆನಸಿಂ ನೆರೆದಪ್ಪನೆಂದು ತರವೇಟ್ಟಪೆ ಕಾಂ
ತನನಘಟಿತಮಿದು ಬಗೆವೊಡೆ
ಕನಸಿನ ಬತ್ತಕ್ಕೆ ಗೋಣಿಯಾಂತವರೊಳರೇ

೧೧೨

ವ|| ಅಂತು ನೆನೆನೆನೆದಂಗಳಜದಹನಪರಿತಾಪದುಬ್ಬುಗಂ ಲಜ್ಜಾಸಮನಟ್ಟಾದಿಸೆ ಕನ್ನೆ
ತನ್ನೊಳಾತನಂ ತಂದು ನೆರೆಪುವುದೆಂದು ಚಿತ್ರಲೇಖಿಗೆ ನುಡಿಯಲಾಕೆಯುಂ ಬರಹಸಿತ ವದನೆಯಾಗಿ

ಆರ ಮಗನಾರ ಮೊಮ್ಮನ
ದಾರೊಡವುಟ್ಟಿದನದಾರ ಗೋತ್ರದವಂ ಪೇ
ಟಾರೊಳಗೆಂದತಿಯದೆ ರತ
ಚೋರನನಾನೆಂತು ತಂದು ನೆರೆಪುವೆನಬಲೇ

೧೧೩

ವ|| ಎಂಬುದುಮಳುಂಬಮಾದ ವೇದನೆಯಿಂದವಸ್ಥಾಂತರಮನೆಯುವ ರಮಣಿಯಂ
ಕಂಡು ಕರುಣಾರಸಾರ್ದ್ರಹೃದಯೆಯಾಗಿ

ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗೌರಿಯ ವಾಕ್ಯವು ತಪ್ಪುವುದೆ?!” ೧೧೧. ಎಂದು ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯು ಹೇಳಿ ಜ್ಞಾಪಿಸಿದಾಗ ಆ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ನೋಡಿ, ಆಮೇಲೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನೊಡನೆ ಸೇರಿದ ವರನ ರೂಪ ಯೌವನ ವಿಳಾಸ ಭ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ನೆನೆದು ನೆನೆದು, ಕಾಮದಹನನ ಪರಿತಾಪದ ಉದ್ಯೋಗವು ಲಜ್ಜಾ ರಸವನ್ನು ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗಿಸಲು, ಆ ಉಷೆ ಆ ವರನನ್ನು ಕರೆತಂದು, ತನ್ನೊಡಗೂಡಿಸಿ ಬೇಕೆಂದು ಚಿತ್ರಲೇಖಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಆ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಮುಗುಳುನಗೆ ನಗುತ್ತಾ, ೧೧೨. “ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಸೇರಿದವನನ್ನು ನೀನು ನನಸಿನಲ್ಲೂ ನಿಜವಾಗಿ ಸೇರುವೆನೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆತನನ್ನು ಕರೆತರಲು ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ. ಆಲೋಚಿಸಿದರೆ ಇದು ಅಸಂಭವವಲ್ಲವೇ? ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಭತ್ತಕ್ಕೆ ಗೋಣಿಯ ಚೀಲವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವರೆ? ೧೧೩. “ಅವನು ಯಾರ ಮಗ? ಯಾರ ಮೊಮ್ಮಗ? ಯಾರ ಸಹೋದರ? ಅದಾರ ಗೋತ್ರದವನು? ಯಾರೊಡನೆ ಇರತಕ್ಕವನು?” ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಆ ರತಿಚೋರನನ್ನು ಹೇಗೆ ತಂದು ಸೇರಿಸಲೇ? ಸಖೀ! ವ|| ಎನ್ನುತ್ತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ವೇದನೆಯಿಂದ ಬೇರೆ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವ ಆ ರಮಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕರುಣಾ ರಸಾರ್ದ್ರಹೃದಯೆಯಾಗಿ

ನರರಂ ಕಿನ್ನರರಂ ದನುಪ್ರಭವರಂ ದೈತೇಯರಂ ಯಕ್ಷರಂ
 ಸುರರಂ ಕಿಂಪುರುಷರ್ಕಳಂ ಗರುಡರಂ ಗಂಧರ್ವರಂ ಸಿದ್ಧರಂ
 ಬರೆದಾಂ ಸವ್ದದಿನಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರಪಟಮಂ ತಂದಪ್ಪೆನಂತಲ್ಲಿ ನೀಂ
 ತರುಣೀ ನೋಡಿ ಬಟೆಕ್ಕೆ ಪೇಟ ನಿಜದೊಳ್ ನಿನ್ನೋಪಸಾರೆಂಬುದಂ ೧೧೪

ವ|| ಎಂದುಪಾದೇವಿಯ ಮನಮನಾಟಿಸಿ ಪೋಗಿ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಚಿತ್ರಪಟಮಂ
 ಚಿತ್ರಲೇಖಮನಮರ್ಚಿ ತೀರ್ಚಿ

ಸೊಗಯಿಸುತಿರ್ಪ ಚಂದ್ರಿಕೆ ಚಕೋರಿಗೆ ವಾಸರಲಕ್ಕೆ ಚಕ್ರವಾ
 ಕಿಗೆ ಘನಲೇಖಿ ಚಾದಗೆಗೆ ಬರ್ಪವೊಲೊಪ್ಪರೆ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಕ
 ನ್ಗೆಗೆ ನಲವೇಟಿ ನಿರ್ವಹಣಲೇಖಿಯಲಕ್ಕಕದಣ್ಣೆ ಪತ್ತಿ ಕೈ
 ಯುಗುರ್ಗೇಸೆಯಲ್ ಸಚಿತ್ರಪಟಧಾರಿಣಿ ಬಂದಳತಿಪ್ರಮೋದದಿಂ ೧೧೫

*

ವಸುಧೆಗೆ ಕೌತುಕರಸಮಂ
 ವಸರಿಸುತುಂ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಚಿತ್ರದ ಪಟಮಂ
 ಪಸರಿದಳೊಡನೆ ಗಡಣಿಸಿ
 ಪಸರಿಸುತಿರೆ ಬಾಣಸುತೆಯ ಕಣ್ಣುಂ ಮನಮುಂ ೧೧೬

ವ|| ಆಗ್

೧೧೪. “ತರುಣೀ! ನರರ, ಕಿನ್ನರರ, ದನುಜರ, ದೈತ್ಯರ, ಯಕ್ಷರ, ಸುರರ, ಕಿಂಪುರುಷರ,
 ಗರುಡರ, ಗಂಧರ್ವರ, ಸಿದ್ಧರ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ತಂದು ಇನ್ನು ಏಳು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ
 ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಆ ಚಿತ್ರಪಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಯಾರು ನಿನ್ನ
 ಪ್ರಿಯನೆಂಬುದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿ ಹೇಳು.” ವ|| ಎಂದು ಉಷಾದೇವಿಯ
 ಮನವನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ಹೋಗಿ, ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಚಿತ್ರಬರೆಯುವ ಪಟಗಳಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಲೇಖನವನ್ನೂ
 ಪೂರೈಸಿದಳು. ಆಮೇಲೆ ೧೧೫. ಚಕೋರ ಪಕ್ಷಿಗೆ ಸೊಗಸಾದ ಚಂದ್ರಿಕೆಯೂ
 ಚಕ್ರವಾಕಿಗೆ ದಿನಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಚಾತಕ ಪಕ್ಷಿಗೆ ಮೇಘಮಾಲೆಯೂ ಬಂದೊದಗಿದಂತೆ,
 ಉಷಾದೇವಿಗೆ ತಾನು ತಂದುಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದ ಸರ್ವರ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನು
 ಬರೆದ ಪಟಗಳನ್ನು ತೆಗೆಸಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯು, ಚಿತ್ರರಚನೆಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ
 ಅರಗಿನ ರಸವು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಕೈಲುಗುರುಗಳಿಗಂಟಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆಯೇ
 ಚಿತ್ರಪಟಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಸೇವಕಿಯೊಡನೆ ಬಹು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಉಷೆಯ
 ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ೧೧೬. ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಭೂಮಿಗೇ ಕುತೂಹಲ ರಸವನ್ನು ಹರಡುತ್ತ,
 ತಾನು ತಂದ ಚಿತ್ರಪಟಗಳನ್ನು ಪಕ್ಕ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, ಹರಡಿದಳು. ಉಷೆಯ
 ಕಣ್ಣು ಮನಸ್ಸೂ ಒಡನೆಯೇ ಆ ಚಿತ್ರಪಟಗಳ ಮೇಲೆ ಹರಡಿತು. ವ|| ಆಗ

೧. ಪೇಟನಿಬರೊಳ್ (ಕಗ)

* ಅಂತು ಬಂದು ನಿಜಾನುಚರಿಯ ಕೈಯೊಳಿದ್ ಚಿತ್ರಪಟಮಂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಎಂಬ
 ವಚನವು (ಕಗ) ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಇನಿಸಂ ಪೋಲೆ ಸಮಸ್ತ ಜಾತಿಗಳ ರೂಪಂ ಚಿತ್ರಿಸಲ್ ವಿಶ್ವಕ
ರ್ಮನ ಮಾಂಡವ್ಯನ ಚೀರಘಟ್ಟಯಳವಲ್ಲೆಂದಬ್ಬಿಂ ಚಿನ್ನಪೂ
ವಿನ ಚಿಂಬೊನ್ನ ಮಯೂಖಲೇಖಿಗಳನಂತಾ ಚಿತ್ರನಿರ್ವಾಹರೇ
ಖಿ ನೆರಂಬೆತ್ತಿರೆ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ತಲೆದೂಗಿತ್ತಂಗನಾಸಂಕುಲಂ

೧೧೭

ಪಡೆದಳಿದರ್ಕೆ ಚೇತನವನೀ ವಧುವಲ್ಲದೊಡಂತೆ ಚಿತ್ರವಿಂ
ತೊಡನುಡಿವಂತೆ ನೋಬ್ಬವರ ಬೇಬ್ಬವರಂಗುಡುವಂತು ಕೌತುಕಂ
ಬಡೆಗುಮೆ ಪೇಟೆಮೆಂದುಪೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಳ್ ನಿಜಲೋಚನಾಂಶು ತ
ಳ್ಳಡರೆ ದುಕೂಲಕಾಂಡಪಟವಾದುದು ಚಿತ್ರಪಟಕ್ಕಿದೆಂಬನಂ

೧೧೮

ಲಲಿತರಗಳೆ

ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯ ಬರೆದ ಚಿತ್ರಪಟದೊಳ್ ನೆರೆದ
ಬಹುವಿದ್ಯತತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿವಿನುತೆ ನೋಬ್ಬಲ್ಲಿ
ಸಾಧ್ಯರಂ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಸಿದ್ಧರನಧಃಕರಿಸಿ
ರಾಕ್ಷಸರನೀಕ್ಷಿಸದೆ ಯಕ್ಷರನಪೇಕ್ಷಿಸದೆ
ಗರುಡರಂ ಬಗೆಗೊಳ್ಳದುರಗರಂ ಕೈಕೊಳ್ಳ
ದಿವರಾದಿಯಾಗಿರ್ಪ ಭುವನಸಂಸ್ತುತರಪ್ಪ
ಖಚರಸಂತಾನದೊಳ್ ದ್ಯುಚರಪ್ರತಾನದೊಳ್

೧೧೭. ಇಷ್ಟು ಹೋಲುವಂತೆ ಸಮಸ್ತ ಜಾತಿಗಳ ರೂಪವನ್ನೂ ಚಿತ್ರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವ
ಕರ್ಮಮಾಂಡವ್ಯರ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುವ ಪಟ ಮತ್ತು ಕಡ್ಡಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ಎಂದು,
ಚಿನ್ನದ ಹೂವಿನ ಮತ್ತು ಅಪರಂಜಿಯ ಕಾಂತಿರೇಖಿಗಳಂತೆ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ರೇಖೆಗಳು ಇರಲು
ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಅಂಗನೆಯರ ಸಮೂಹವೇ ತಲೆದೂಗಿತು.
೧೧೮. “ಇದಕ್ಕೆ ಈ ವಧು-ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಚೇತನವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ
ಹೀಗೆ ಈ ಚಿತ್ರವು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಂತೆಯೂ ನೋಡುವವರು ಬೇಡುವ
ವರವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆಯೂ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತೇ!
ಹೇಳಿ!” ಎಂದು, ಉಷೆ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಹೊಳಪು ಚಿತ್ರಪಟದ ಮೇಲೆ ದುಕೂಲದ ಕಾಂಡಪಟ
ದಂತೆ ಹರಡುತ್ತಿರಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿದಳು. (ಲಲಿತರಗಳೆ) ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯು ಬರೆದ
ಚಿತ್ರಪಟದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ಬಹು ಸಮವಾದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಉಷೆಯು, - ಸಾಧ್ಯರನ್ನು
ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದಳು, ಸಿದ್ಧರನ್ನು ಕೀಳು ಮಾಡಿದಳು. ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಯಕ್ಷರನ್ನು
ಇಚ್ಛಿಸಲಿಲ್ಲ. ಗರುಡರನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೇ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಉರಗರನ್ನೂ ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ.
ಲೋಕಸಂಸ್ತುತರಾದ ಖೇಚರ ದ್ಯುಚರ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ತಾನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡ, ತನ್ನ

ಕನಸಿನೊಳ್ ಕಂಡನಂ ಮನಮನೀಚೊಂಡನಂ
 ಕಾಣದಜನಂ ಬೈದು ನಾಣತೆದು ಬಿಸುಸುಯ್ದು
 ಕಂಬನಿಯೊಳೊಲಾಡಿ ಬಂಬಳಮೊಗಂ ಬಾಡಿ
 ನೋವಿಂ ಕರಂ ಬಳಲಲೋವಿದೇಕೆಂದಟಲ
 ಲಿತ್ತಿತ್ತ ನೋಡರಸಿ ಚತ್ತೋತ್ಸವಂಚೆರಸಿ
 ಭೂಭುವನಭೂಪರಂ ಶೋಭಿತಸುರೂಪರಂ
 ನೀನೆಂದು ಪೇಟಿ ಸಖಿ ತಾ ನೋಡಿ ಚಂದ್ರಮುಖಿ
 ತತ್ಸಕಲಭೂಪರೊಳ್ ಹೃತ್ತೇವ್ಯರೂಪರೊಳ್
 ಚೋಳನಂ ಪಟಿಕೆಯ್ದು ಮಾಳವನನಿಟಿಕೆಯ್ದು
 ಲಾಳನಂ ಟೋಡಾಡಿ ಗೌಳನಂ ಕೊಱಚಾಡಿ
 ಪಾರಸಿಕನಂ ಪಟೆದು ಪಾರಿಯಾತ್ರನನುಟೆದು
 ಹೂಣನಂ ಕೀಟ್ಟಡಿಸಿ ಬಾಣನಂ ಪಟೆಪಡಿಸಿ
 ಮಗಧನಂ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಸಗರನಂ ನ್ನಕ್ಕರಿಸಿ
 ಪಾಂಡ್ಯನಂ ಪರಿಹರಿಸಿ ಪಾಂಡವರನರವರಿಸಿ
 ಕುರುಕುಳರನತಿಗಳೆದು ಮರುಪತಿಯನಸಕಳಿದು
 ಪಲ್ಲವನನಲ್ಲೆಂದು ವೆಲ್ಲನಂ ಹೊಲ್ಲೆಂದು

ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆದು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ವರನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಬೈದಳು, ನಾಚಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟಳು, ಕಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡಿದಳು, ಮುಖವು ಬಾಡಿ ಸೊಪ್ಪಾಯಿತು, ನೋವಿನಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಲಿದಳು. ಆಗ ಚಿತ್ರಲೇಖಿಯು “ರಾಣೀ-ಮನಸ್ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇತ್ತಿತ್ತ ಭೂಲೋಕದ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಸುರೂಪದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವವರನ್ನು ನೋಡು” ಎಂದಳು. ಆ ಚಂದ್ರಮುಖಿ ಹಾಗೆಯೇ ಮನಮೋಹಕವಾಗಿರುವ ಸಕಲ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಚೋಳರಾಜನನ್ನು ದೂಷಿಸಿದಳು, ಮಾಳವ ರಾಜನನ್ನು ಕೀಳೆಂದಳು, ಲಾಳನನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದಳು, ಗೌಳನನ್ನು ಎತ್ತಿಹಾಕಿದಂತೆ ಮಾಡಿದಳು, ಪಾರಸಿಕನನ್ನು ಹಳಿದಳು, ಹೂಣನನ್ನೂ ಪಾರಿಯಾತ್ರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು, ಬಾಣನನ್ನು ಹರಿದಂತೆ ಮಾಡಿದಳು, ಹೀಗೆಯೇ ಮಗಧರಾಜ, ಸಗರ, ಪಾಂಡ್ಯ, ಪಾಂಡವ, ಕೌರವ, ಪಲ್ಲವ, ಮರು, ವೆಲ್ಲ, ವಂಗ ರಾಜಕುಮಾರರನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವರಾರಲ್ಲೂ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನನ್ನು ಹೋಲುವವರನ್ನೂ ಕಾಣದೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ರತಿಚೋರನ ಭೂವಿನುತಪ್ರಿಯನ ರೂಪವನ್ನೇ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತ, ಸುಂದರರಾದ ಚಂದ್ರವಂಶದ ಯಾದವರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಹೋಲುವವರನ್ನು ನೋಡಿ, ಮನಸೋತಳು. ಅವರನ್ನೇ ಒಲವಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತ, ಪದ್ಮನಾಭನೂ ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮನೂ ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಯೂ ಪವಿತ್ರವಾದ ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೂ ಕೌಸ್ತುಭಧಾರಿಯೂ ಭೂಸ್ತುತವಿಳಾಸಿಯೂ ಗರುಡವಾಹನನೂ, ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನೂ, ದೇವಾದಿದೇವನೂ ಆದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು (ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ)

ವಂಗನೋಳ್ ಬಗೆಯಿಲ್ಲದಂಗನೋಳ್ ಮನಮೊಲ್ಲ
 ದತಿಚಾಟುಕಾಱನಂ ರತರತ್ನಚೋರನಂ
 ಭೂವಿನುತರೂಪನಂ ಭಾವಿಸುತ್ತೋಪನಂ
 ಬಂದು ಚಿಲ್ವಾದವರನಿಂದುಕುಲಯಾದವರ
 ನಿನಿಯನಂ ಪೋಲ್ವವರನಿನಿಸು ಬಗೆಸೋಲ್ವವರ
 ನೊಲವಿನಿಂ ನೋಡುತ್ತೆ ನಲವಿನಿಂ ಕೂಡುತ್ತೆ
 ತಾಮರಸನಾಭನಂ ಶ್ಯಾಮಜಳದಾಭನಂ
 ಪೀತಪಟಲೀಲನಂ ಪೂತವನಮಾಲನಂ
 ಕೌಸ್ತುಭವಿಭಾಸಿಯಂ ಭೂಸ್ತುತವಿಳಾಸಿಯಂ
 ಪತಗೇಂದ್ರಪತ್ರನಂ ಶತಪತ್ರನೇತ್ರನಂ
 ದೇವಾದಿದೇವನಂ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನಂ
 ಪ್ರಿಯಶಂಕೆಯಂ ತಂದು ನಯನಸುಖದಿಂ ನಿಂದು
 ಕರಮಱ್ಫಿಂ ನೋಡಿ ಗುರುಬುದ್ಧಿಯಂ ಮಾಡಿ
 ದನುಜಹರಪುತ್ರನಂ ಕನಕರುಚಿಗಾತ್ರನಂ
 ಧೃತಮಕರಕೇತುವಂ ನತಸೌಖ್ಯ ಹೇತುವಂ
 ಕುಸುಮಕೋದಂಡನಂ ಪ್ರಸವಮಯಕಾಂಡನಂ
 ಪ್ರೋದ್ವತ್ಪ್ರಭಾವನಂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನದೇವನಂ
 ರೂಪಸಾದೃಶ್ಯದಿಂದೋಪನೆ ಅವಶ್ಯದಿಂ
 ದಿವನೆಂದು ರಾಗಿಸುತೆ ದಿವಿಜರಿಪು ರಾಜಸುತೆ
 ರೋಮೋದ್ಗಮಂ ಪೊಣ್ಣೆ ಕಾಮಾಂಬು ಕೈಗಣ್ಣೆ
 ಮತ್ತಂತೆ ನಡೆನೋಡಿ ಚಿತ್ತದೊಳ್ ತಡಮಾಡಿ

ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನೆಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂದ ನೋಡಿ, ನೇತ್ರಾನಂದದಿಂದ ಸುಖಿಸುತ್ತ ನಿಂತು, ಬಹಳ
 ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಗುರುಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಯಿತು.
 ಬಳಿಕ ಕೃಷ್ಣನ ಪುತ್ರನೂ ಸುವರ್ಣಕಾಂತಿ ದೇಹನೂ ಮಕರಕೇತನನೂ ಸೌಖ್ಯಕಾರಣನೂ,
 ಕುಸುಮಧನುವೂ ಪುಷ್ಪಬಾಣನೂ ಶ್ಲಾಘ್ಯಪ್ರಭಾವನೂ ಆದ ಮನ್ಮಥನನ್ನು ನೋಡಿದಳು.
 ರೂಪಸಾದೃಶ್ಯದಿಂದ, ಇವನೇ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನೆಂದುಕೊಂಡಳು.
 ಅನುರಾಗದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ರೋಮಾಂಚನವಾಯಿತು. ಕಾಮರಸವು ಮಿತಿಮೀರಿತು.
 ಆದರೂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅವನನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ, ಮನವನ್ನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ
 ಅಧೀನಮಾಡಿದವನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಆದರವನಿಗೆ ಮಕರಧ್ವಜವೂ,
 ಪುಷ್ಪಬಾಣವೂ, ಕಬ್ಬಿನಬಿಲ್ಲೂ, ಸುವರ್ಣಕಾಂತಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮನುಜ ಸಹಜವಾದ
 ರೂಪಲಕ್ಷಣ ಉಳ್ಳವನೂ ಅಜೇಯ ಪ್ರಭಾವನೂ ಆದವನು ಅವನು. ನನ್ನ ಕಾಂತನಾದ
 ಆತನು ಈ ಮನ್ಮಥನೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ತಿಳಿಸು” ಎಂದು ಸಖಿಗೆ
 ಹೇಳಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ತಾನೇ ತನ್ನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸಿದ ಆ ಉಷಾದೇವಿಯು

ಕನಸಿನೊಳ್ ನೆರೆದಂಗೆ ತನುಮನವನೊರೆದಂಗೆ
ಮಕರಕೇತನವಿಲ್ಲ ಮುಕುಲಮಾರ್ಗಣವಿಲ್ಲ
ತಪನೀಯರುಚಿಯಿಲ್ಲ ವಿಪುಲೇಕ್ಷು ಧನುವಿಲ್ಲ
ನಿಜದಿಂದವೆಸೆವನವನಜಿತಪ್ರಭಾವನವ
ನಾಕಾಂತನಪ್ಪಾತನೀ ಕಂತುವೆಂಬಾತ
ನಪ್ಪನಲ್ಲೆಂಬುದಂ ತಪ್ಪದಟೆಪೆಂಬುದಂ
ಚಂತಿಸಿ ನಿಜಾಂತರಂ ಕಾಂತೆ ತದನಂತರಂ

*

ಕನಸಿಂದನ್ನೊಳ್ ರತಕ್ರೀಡೆಯನ್ನೊಡರಿಸಿದಾ ಧೂರ್ತನೀಯಿದರ್ಶನೀಯಿ
ದರ್ಶನೆ ಪೋಗಾ ಕಂತುವಲ್ಲೆ ವಿಮಲ ವಿಭವಮೀ ರೂಪಮೀ ತೇಜಮೀ ಯೌ
ವನಮೀ ಸೌಂದರ್ಯಮೀ ಸೌಷ್ಠವಮನೆನುತನಿರುದ್ಧಸ್ಥೂರದ್ವಿದ್ಧಮಂ ಭೋಂ
ಕನೆ ಕಂಡಾ ಕನ್ನೆ ಲಜ್ಜಾಭಯರಸವಶದಿಂ ಸಂಚಲದ್ಧಾತ್ರೆಯಾದಳ್ ೧೧೯

ವ|| ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ

ಒಡಿದಮರ್ದ್ ಪಲೆಂದು ನಿಮಿರುತ್ತಿರೆ ದೋರ್ಲತಮೇಲೆವಾಯಲೆಂ
ದೊಡರಿಸೆ ದೇಹವಿನ್ನೆಗವದೇಕೆಯೊ ನಲ್ಲನೆ ರೂಪುದೋಷಿಯೆಂ
ದೊಡನುಡಿಯಲೆ ತೇರಯಿಸೆ ನಾಲಗೆ ಪೆರ್ಚಿದಲಂಪಿನಿಂದಮಾ
ಗಡೆ ನೆರವಂತುಟಾಯ್ತುಜೆಗೆ ನೋಬ್ಬುದುಮಂದನಿರುದ್ಧವಿದ್ಧಮಂ ೧೨೦

ವ|| ಆಂತಾ ಪೆರ್ಚಿದೊತ್ತುಕ್ಕದಿಂ ಬಾಣಪುತ್ರಿ ಚಿತ್ರಲೇಖೆಯ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ

ಆಮೇಲೆ ೧೧೯. “ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನೊಡನೆ ರತಿಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಆ ಧೂರ್ತನು ಇದೊ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾನೆ! ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಹೋಗು; ಆ ಮನ್ಮಥನಲ್ಲಿ ಈ ವಿಭವವೂ ಈ ರೂಪವೂ ಈ ತೇಜಸ್ಸೂ ಈ ಯೌವನವೂ ಈ ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಈ ಸೌಷ್ಠವವೂ ಉಂಟೇ?” ಎನ್ನುತ್ತ ಅನಿರುದ್ಧನ ಹೊಳೆಯುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ಕಂಡ ಆ ಕನ್ನೆ ಲಜ್ಜಾಭಯರಸವಶದಿಂದ ನಡುಗುವವಳಾದಳು. ವ|| ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ. ೧೨೦. ಆಗ ಅನಿರುದ್ಧನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ಉಷೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ದೃಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಳ್ಳಿತೋಳನ್ನು ಮುನ್ನೀಡುವಂತೆಯೂ ಮೇಲೆ ಬೀಳಬೇಕೆಂದು ದೇಹವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಯಿಸುವಂತೆಯೂ ಆಯಿತು. “ನಲ್ಲನೆ! ಇದುವರೆಗೆ, ಏಕೆ ನೀನು ನನಗೆ ಕಾಣಿಸದೆ ಇದ್ದೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟ ನಾಲಗೆಯು ಹಿಂಜರಿಯಲು ಹೆಚ್ಚಿದ ಆಸೆ ಸಂತೋಷಗಳಿಂದ ಅವನೊಡನೆ ಆಗಲೇ ನೆರೆಯುವಂತೆ ಆಯಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹೆಚ್ಚಿದ ಔತ್ಸುಕ್ಯದಿಂದ ಉಷೆ ಚಿತ್ರಲೇಖೆಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ,

೧. ತನುಮನದಧೀಶಂಗೆ (ಕಗ) ೨. ವಿರಂತರಂ (ಖ) ೩. ಧೂರ್ತನೇ ಈತನೇ ಇದರ್ಶನೆ (ಖ) ೪. ವಿಪುಲ (ಖ) * (ಕಖಗ) ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸ್ವಾಂತದ ನೆಗಟ್ಟಿಯಿಂದಿಂತೆಂದಳಟ್ಟಿಯಿಂ ಎಂಬೀ ಪಾದವು (ಮೊಅ) ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸ್ ಪ್ರತಿಯಂತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ೫. ತನುವಂ ನಿಮಿಷುತ್ತಿರೆ ಮೇಲೆವಾಯಲೆಂದೊಡರಿಸೆ ಹಮ್ಮಿನಿನ್ನೆವರಮೇಕೆಯೊ (ಕಗ) ತನುಮುಂ ನಿಮಿಷುತ್ತಿರೆ ಮೇಲೆವಾಯಲೆಂದೊಡರಿಸಿ ಹಮ್ಮಿವಿಂದುವರಮೇಕೆಯೊ (ಮೊಅ) ೬. ತೋರ್ಪು (ಮೊಅ)

ಇಂತುಟು ಕುಲವಿಂತುಟು ಪೆಸ
ರಿಂತುಟು 'ರೂಪೆನ್ನ ವಲ್ಲಭಂಗೆಂಬನಿತಂ
ನೀಂ ತಿಳಿದೆ ಕೆಳದಿ ನಲ್ಲನ
ನೆಂತಾದೊಡಮಿಂದೆ ತಂದು ನೆರೆಪಲೆವೇಯ್ಯುಂ

೧೨೧

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿಯೆ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಮತ್ತಮಾಕೆಯನಬಲಿಸುವ ಬಗೆಯಿಂದಿಂತೆಂದಳೆ

ಕಣ್ಣರಿಗೆಟ್ಟು ಕಾಮನಿಸೆ ನಾಂಟುವ ಪೂಗಣೆಯಿಂ ಬಬಲ್ವು ನೀಂ
ಬಂಬಳಬಾಡಿದಪ್ಪೆ ದೊರೆಕೊಳ್ಳದ ವಸ್ತುಗಿದೇಕವಸ್ಥೆಯಿಂ
ಮಾಣಿಸಜಾಕ್ಷಿ ಮುನ್ನ ಕನಸಿಂದಮೆ ಕಂಡನನೀಗ ಚಿತ್ರದೊಳ್
ಕಾಣ್ಬದೆ ಸಾಲ್ವುದಾರಲೆವರೆತ್ತಣ ಚೆನ್ನಿಗನಾವನೆಂಬುದಂ

೧೨೨

ವ|| ಎನೆ ಬಾಣನಂದನೆ

ಅಬಲಿಸವೇಡ ನೀನಟೆವೆ ಕಾದಲನಿದೇಡೆಯಂ ದಿಟಕ್ಕೆ ನೀಂ
ತೊಬಲದ ಪಟ್ಟಣಂ ಪುಗದ ನಂದನಮೆಯ್ದದ ರಾಜಮಂಡಲಂ
ಸುತಿಯದ ಲೋಕಮಾವುದು ತಳಾಮಳಕಂ ನಿನಗಬ್ಬಜಾಂಡವಾ
ರುತಿದವರಿಂತು ನಿನ್ನ ತೆಲದಿಂ ಪಡೆದರ್ ಬಹುರೂಪವಿದ್ಯೆಯಂ

೧೨೩

ವ|| ಎಂಬುದುಮದರ್ಕೆ ಸಂತೋಷಂಬಟ್ಟು ನಿನ್ನ ಕಾಂತನಿಂದೀಗಳೆ ತಂದು ಕೂಡಿ
ದಪೆನೆಂದಾಡಿಯಾ ಕನ್ನೆ ನೋಡೆ ನೆಲೆಮಾಡದ ಭೂಮಿಯಿಂದಾಕಾಶಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು

೧೨೧. “ಕೆಳದೀ, ನನ್ನ ವಲ್ಲಭನ ನಾಮ ರೂಪ ಕುಲಾದಿಗಳನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದಿರುವೆ
ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಆ ನನ್ನ ನಲ್ಲನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ನನ್ನೊಡನೆ
ಸೇರಿಸಲೇಬೇಕು.” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಲು ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಮತ್ತೆ ಉಷೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ
ಅಳಲಿಸಬೇಕೆಂದು, ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ೧೨೨. “ಕಮಲಾಕ್ಷಿ ಕಾಮನು ಹೊಡೆದ
ಹೂಬಾಣವು ನಾಟಿದುದರಿಂದ ನೀನು ಕಂಗೆಟ್ಟು ಬಳಲಿ ಬಂಬಲು ಬಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.
ದೊರೆಯದ ವಸ್ತುವಿಗಾಗಿ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯೇಕೆ? ಬಿಡು. ಮುಂಚೆ ಕನಸಿನಿಂದ
ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನು. ಈಗ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ನೀನು ನೋಡುವುದೇ ಸಾಕು. ಆ ಚೆನ್ನಿಗನು ಯಾರು
ಎಲ್ಲಿಯವನು ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾರು ಬಲ್ಲರು?!” ವ|| ಎನ್ನಲು ಬಾಣನಂದನೆ ಉಷೆ
೧೨೩. “ಸುಮ್ಮನೆ ನನ್ನನ್ನು ಅಳಲಿಸಬೇಡ. ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನಿರುವೆಡೆಯನ್ನು ನೀನು
ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತಿಳಿದಿರುವೆ. ಸತ್ಯವಾಗಿ ನೀನು ಸುತ್ತದ ಪಟ್ಟಣವೂ ಹೋಗದ
ನಂದನವನವೂ ಹೋಗಿ ಸೇರದ ರಾಜಮಂಡಲವೂ ಸಂಚರಿಸದ ಲೋಕವೂ ಯಾವುದು?
ನಿನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಕರತಳಾಮಲಕವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನಂತೆ ಬೇರೆ ಯಾರು ತಾನೆ ಬಹುರೂಪ
ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದವರಿರುವರು?” ವ|| ಎಂದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು
“ನಿನ್ನ ಕಾಂತನನ್ನು ಇಂದು ಈಗಲೇ ಕರೆತಂದು ನಿನ್ನೊಡಗೂಡಿಸುತ್ತೇನೆ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ,

ಮಿಳಿರಲ್ ಮೇಲುದಿನಂಚಳಂ ಪೊಡರಲುತ್ತುಂಗಸ್ತನದ್ವಂದ್ವಮು
 ಚ್ಚಳಿಸಲ್ ಮೇಲೆ ವಿಲೋಚನಾಂಶು ನಿಮಿರಲ್ ನೀಳಾಳಕೌಘಂ ಕಿಡಲ್
 ವಳಿಗಳ್ ಪಿಂತಲೆಯೊಳ್ ಬಿಟ್ಟುಡಿಯಲುಂಗಲ್ ಕರ್ಣಪೂರಂ ವಿಯ
 ತ್ತಳದೊಳ್ ಮಿಳ್ಳಿಸೆ ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ನವವಿದ್ಯುಲ್ಲೇಖಿವೊಲ್ ಪಾರಿದಳ್ ೧೨೪

ವ|| ಅಂತು ಪೋಗಿ ಮನೋವೇಗದಿಂದ ದ್ವಾರಾವತಿಯನೆಯ್ನಿ ಕಮನೀಯ
 ಕೌಮುದಿಯೊಲೊಡ್ಡೊಲಗಂಗೊಟ್ಟುನಿಜರಾಜಾಲಯದೊಳಿದನಿರುದ್ಧಕುಮಾರನಂ ಕಂಡಾ ಕುಮಾರನುಂ
 ಸ್ವಪ್ನಸಂಭೋಗದೊಳ್ ಬಾಣಸುತೆಯ ರೂಪಾತಿಶಯಕ್ಕೆ ಕೂರ್ತು 'ವಿರಹಾರ್ತನಾಗಿದರ್
 ಭಂಗಿಯನಿಂಗಿತದಿಂದ ತಿಳಿದದೃಶ್ಯರೂಪದಿಂದ ತಾರಾಪಥದಿಂದಿಟಿತಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ನುಡಿದೊಡಂಬಡಿಸಿ
 ನಿಜಾಂಶಪೀಠಮನೇಚಿಸಿ ವಿಯಚ್ಚರಲೀಲೆಯಿಂದ ಚಿಚ್ಚರ ಮಗುಳೆವಂದನಿರುದ್ಧನಂ ಉಷಾದೇವಿಯೊಳ್
 ಗಾಂಧರ್ವವಿವಾಹದಿಂದ ನೆರಪಲ್ ವಧೂವರರ್ ಕೇಳೀಗೃಹಾಂತರದೊಳ್ ಅತಿಶ್ಛೇರದಿಂದಿರ್ಪುದುಮದಂ
 ಕನ್ಯಾಧ್ಯಕ್ಷನಜೆದು ಬಾಣಾಸುರಂಗೆ ಪೇಟೆ

ಶರಧಿಪ್ರಸ್ತರ್ಥಿಯಾದೀ ವಿಪುಲಪರಿಚೆಯಂ ದಾಂಟಿ ಮುಂ ದೇವದೈತ್ಯ
 ಗರಿದಾದೀ ಕೋಂಟೆಯಂ ಪೊಕ್ಕತುಳ ಪೃಥುಳಮದ್ವಾಹುಮಾಲಾರ್ಗಾತ್ತು
 ದ್ವಾರಮಾದೀ ರಾಜಗೇಹಾಂತರದುಪೆಯೊಳಿವಂ ಕೂಡಿದೀ ಕಾರ್ಯಯೋಗಂ
 ಪಿರಿದೊಂದಾಶ್ಚರ್ಯಮೆಂದೆಂದಸುರಪತಿ ಮುಹುಃಕಂಪಕೋಟೀರನಾದಂ ೧೨೫

ಆ ಕನ್ಯೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅಂತಸ್ತಿನ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಿಂದ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ನೆಗೆದಳು. ೧೨೪. ಮೇಲುಹೊದಿಕೆಯ ಸೆರಗು ಚಲಿಸುತ್ತಲೂ, ಉನ್ನತ ಸ್ತನಗಳು ಅದಿರುತ್ತಲೂ ಕಣ್ಣಿನ ಹೊಳಪು ಮೇಲೆ ಹರಡುತ್ತಲೂ, ನೀಲಮುಂಗುರುಳುಗಳು ನೆಟ್ಟಗಾಗುತ್ತಲೂ, ತ್ರಿವಳಿಗಳು ಕೆಡುತ್ತಲೂ, ಬಿಚ್ಚುಮುಡಿ ಹಿಂದೆ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಚಲಿಸುತ್ತ ಕಿವಿಯ ಆಭರಣಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುತ್ತಲೂ, ಇರಲು ಚಿತ್ರಲೇಖಿ ಹೊಸಮಿಂಚಿನ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಹಾರಿದಳು. ವ|| ಹಾಗೆ ಮನೋವೇಗದಿಂದ ಹೋಗಿ ದ್ವಾರಕಾಪುರವನ್ನು ಸೇರಿ ಮನೋಹರವಾದ ಬೆಳುದಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಸಭೆಯನ್ನು ನೆಡೆಸುತ್ತ ತನ್ನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅನಿರುದ್ಧಕುಮಾರನನ್ನು ಕಂಡಳು. ಆ ಕುಮಾರನೂ ಸ್ವಪ್ನಸಂಭೋಗದಲ್ಲಿ ಬಾಣಪುತ್ರಿಯ ರೂಪಾತಿಶಯಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಿ, ವಿರಹಪೀಡಿತನಾಗಿರುವನೆಂಬುದನ್ನು ಇಂಗಿತದಿಂದಲೇ ತಿಳಿದಳು. ಅದೃಶ್ಯ ರೂಪದಿಂದ ಗಗನಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ ಇಳಿದು ಅವನೊಡನೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ಒಡಂಬಡಿಸಿ ತನ್ನ ಹೆಗಲಮೇಲೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಆಕಾಶಗಾಮಿಗಳ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಬೇಗ ಹಿಂದಿರುಗಿಬಂದು, ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ಉಷಾದೇವಿಯೊಡನೆ ಗಾಂಧರ್ವವಿವಾಹದಿಂದ ಕೂಡಿಸಿದಳು. ಆ ವಧೂವರರು ಬಳಿಕ ಕೇಳೀಗೃಹಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಕನ್ಯಾಂತಃಪುರಾಧ್ಯಕ್ಷನು ತಿಳಿದು ಬಾಣಾಸುರನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೧೨೫. "ಸಾಗರದೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ ಈ ವಿಶಾಲವಾದ ಕಂದಕವನ್ನು ದಾಟಿ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಈ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಅಸಮಾನವೂ ಸ್ಥೂಲವೂ ಆದ ನನ್ನ ತೋಳುಗಳೆಂಬ ಅಗುಳಿಗಳಿಂದಲೂ ಘನವಾಗಿ ಸ್ಥಿರರಕ್ಷಿತವಾದ ಈ

ಅನ್ಯಾಯಂ ಕೊಡುಗೂಸಿನೋಳ್ ಕುಡದ ಮುನ್ನಂ ಬಂಜು ಕೂಡಿಪುರ್ದಾ
ಕನ್ಯಾಜಾರನನೀಗಳಿಂತೆಪ್ಪಿದು ತನ್ನಿ ಪೋಗಿಮೆಂದಂದು ಹ
ಸ್ತನ್ಯಸ್ತಾಯುಧದೈತ್ಯವೀರಭಟರಂ ಬಾಣಾಸುರಂ ಪೇಪಿ ತ
ತ್ಸೈನ್ಯಂ ಸುತ್ತಿದುದೆಯ್ತೆ ಕೇಳಿಗೃಹಮಂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಳಕೋಳಾಹಳಂ

೧೨೬

ವ|| ಆಗಲ್

ಬೆಳವಾಯೋಳ್ ಬಾಯ್ ಘನೋರುದ್ವಯದೊಳುರುಘನೋರುದ್ವಯಂ ನೀಳ್ ತೋಳೋಳ್
ನಳಿತೋಳ್ಳಳ್ ಮುಯ್ಯೊಳಾ ಮುಯ್ಯುರದೊಳುರಸಿಜಂ ತಳ್ತರಲ್ ತಳ್ತುಪಾಕೋ
ಮಳೆಯೋಳ್ ನಾರೀವರಾತ್ಮಾಕೃತಿಯೆನೆ ಸುಖದಿಂದಿದುರ್ ದೈತೇಯಕೋಳಾ
ಹಳಮಂ ಕೇಳ್ತೋಪಳಪ್ಪಂ ಸಡಿಲಿಸಿ ನಡೆದಂ ಕಾದಲೇಕಾಂಗವೀರಂ

೧೨೭

ವ|| ಅದಂ ಕಂಡು

ಇನಿಯಂ ಕೋಮಲರೂಪನುಗ್ರತರರೂಪರ್ ದೈತ್ಯರಾತ್ಮೇಶನೊ
ರ್ಬನನೇಕರ್ ದಿತಿಜರ್ ನಿರಾಯುಧನಧೀಶಂ ಸಂಗೃಹೀತಾಯುಧರ್
ದನುಜರ್ ಮತ್ತಿಯನಿಂದು ದಾನವರನಾನಲ್ ಸಾಲ್ವನೆಂತೆಂದು ಕಾಂ
ತನನಾಳೋಕಿಸುತಿರ್ದಳಂದುಪೆ ಜಯಶ್ರೀ ನೋಡುತಿರ್ಪಂತೆವೋಲ್

೧೨೮

ಅರಮನೆಯೊಳಗೆ ಕನ್ಯಾಗೃಹದಲ್ಲಿದ್ದ ಉಷೆಯೊಡನೆ ಅವನು ಸೇರಿದ ಈ ಕಾರ್ಯವು
ಈ ಘಟನೆಯು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವೆಂದು ಬಾಣಾಸುರನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ತಲೆದೂಗಿ ಕಿರೀಟವನ್ನು
ಅಲುಗಿಸಿದನು. ೧೨೬. ಅನ್ಯಾಯ! ನಾವು ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ
ಕನ್ಯೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿರುವುದು, ಆ ಕನ್ಯಾಜಾರನನ್ನು ಈಗಲೇ ಎಳೆದು ತನ್ನಿ, ಹೋಗಿ”
ಎಂದು ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಕಯ್ಯಲ್ಲೇ ಹಿಡಿದು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವ ರಾಕ್ಷಸ ವೀರಭಟರಿಗೆ
ಬಾಣಾಸುರನು ಹೇಳಿದನು. ಆ ಸೈನ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಾದ ತಾಳ ಕೋಲಾಹಲದಿಂದ ಉಷಾನಿರುದ್ಧರ
ಕೇಳಿಗೃಹವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮುತ್ತಿತು. ವ|| ಆಗ ೧೨೭. ಕೋಮಲೆಯಾದ
ಉಷೆಯೊಡನೆ ತುಟಿಯಲ್ಲಿ ತುಟಿಯೂ ಘನವಾದ ತೊಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡೆಗಳೂ ನೀಳವಾದ
ತೋಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಮಲವಾದ ತೋಳುಗಳೂ ಹೆಗಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆಗಲೂ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತನಗಳೂ
ಬೆಸೆದಂತೆ ಸೇರಿರಲು, ಒಂದಾದ ವಧೂವರಾಕೃತಿಯಂತೆ ಆಗಿ ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದ
ಅನಿರುದ್ಧನು, ರಾಕ್ಷಸರ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಪ್ರಿಯೆಯ ಆಲಿಂಗನವನ್ನು
ಸಡಿಲಿಸಿ ಎದ್ದು ಏಕಾಂಗವೀರನಾಗಿಯೇ ಕಾದಲು ನಡೆದನು. ವ|| ಅದನ್ನು ಕಂಡು
೧೨೮. ಉಷೆಯು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನು ಕೋಮಲರೂಪನು, ದೈತ್ಯರು ಉಗ್ರತರರೂಪರು,
ತನ್ನ ಪತಿ ಒಬ್ಬನು-ರಾಕ್ಷಸರು ಅನೇಕರು, ತನ್ನ ಅಧೀಶನು ನಿರಾಯುಧನು ಆ ನಿಶಾಚರರು
ಆಯುಧಧಾರಿಗಳು, ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯನು ದನುಜರನ್ನು ತಡೆದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಲು
ಹೇಗೆ ಶಕ್ತನಾಗುವನೋ ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ಕಾಂತನ ಮುಖವನ್ನು ಜಯಶ್ರೀಯೇ

ವ|| ಆ ಸಮಯದೊಳ್ ರಣರಾಗದಿಂ ವಿಜೃಂಭಿಸುವ ತನ್ನ ಭುಜಬಲಮೆ ಬಲಮಾಗೆಯುಂ
ಗೆಲ್ಲೆನೆಂಬ ಮನೋರಥಮೆ ರಥಮಾಗೆಯುಂ ವಜ್ರೋಪಮಾನಮೆನಿಸುವ ತಳಪ್ರಹರಣಮೆ
ನಿಜಪ್ರಹರಣಮಾಗೆಯುಮಿದಿರ್ಚಿ ಕಾದುವಲ್ಲಿ

ಹತಭುಜಗರ್ವಮಾಗಿ ದೆಸೆಗೆಟ್ಟನಿರುದ್ಧತಳಪ್ರಹಾರದಿಂ
ದಿತಿಜಭಟೌಘಮೋಡಿದುದಗರ್ವಿಪ ಸಿಂಹತಳಪ್ರಹಾರದಿಂ
ಚ್ಯುತಮದವಾಗಿ ವಾರಣಘಟಾತತಿ ತಾಕ್ಷ್ಯತಳಪ್ರಹಾರದಿಂ
ಗತವಿಷವಾಗಿ ನಾಗಕುಲಮುತ್ಯಟಭೀತಿಯಿನೋಡುವಂತೆವೋಲ್

೧೨೯

ವ|| ತದನಂತರಂ

ಬಳಿಸೂನು ಸಹಸ್ರಭುಜಾ
ಬಳಗರ್ವದೆ ಷಷ್ಠಿಹಾಯನಂ ತುಂಗಗಜಂ
ಕಳಭಕ್ಕದಿರ್ಚಿದಂತಿರೆ
ಮುಳಿದು ಕುಮಾರಂಗಿದಿರ್ಚಿ ನಿಂದವಸರದೊಳ್

೧೩೦

ರಸೆಯಿಂದಂ ತೇರ ಮೇಗೊಗೊಗದಸುರನ ಶಸ್ತ್ರಪ್ರಹಾರಂಗಳಂ ಬಂ
ಚಸುತುಂ ಬಾಹಾಸಹಸ್ರಾಟವಿಯೊಳವಿದು ದುರ್ಲಕ್ಷ್ಯನಾದಾಗಳಾ ರಾ
ಕ್ಷಸನೋವೋ ಗೆಲ್ಲೆನೆಂದಾವುರ್ದಮವನ ರಥಾಶ್ವಂಗಳಂ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂ ಮ
ದಿಸುತುಂ ವಿದ್ಯಾಧರೇಂದ್ರಪುತ್ರದಿನಿಟಿದನಾ ತೇರ ಮೇಲಿಂ ಕುಮಾರಂ

೧೩೧

ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಾಸಕ್ತಿಯಿಂದ
ಉಬ್ಬುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲವೇ ಬಲವೂ, ಜಯಿಸುವೆನೆಂಬ ಮನೋರಥವೇ ರಥವೂ,
ವಜ್ರಾಯುಧ ಸಮಾನವಾದ ಕೈಯ ಹೊಡೆತವೇ ತನ್ನ ಆಯುಧವೂ ಆಗಿರಲು ಅನಿರುದ್ಧನು
ದೈತ್ಯರನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಕಾದಿದನು. ೧೨೯. ಅನಿರುದ್ಧನ ಹಸ್ತಪ್ರಹಾರದಿಂದಲೇ ರಾಕ್ಷಸಭಟನ
ಸಮೂಹವು ತನ್ನ ಭುಜಗರ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಭಯಂಕರ ಸಿಂಹದ ಪಂಜ (ಕೈ)ದ
ಹೊಡೆತದಿಂದ ಆನೆಯ ಸಮೂಹವು ಮದವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೂ, ಗರುಡನ ರೆಕ್ಕೆಯ
ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ನಾಗಕುಲವು ವಿಷವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೂ ಓಡುವಂತೆ ಅತಿಭೀತಿಯಿಂದ
ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಯಿತು. ವ|| ಆಮೇಲೆ ೧೩೦. ಬಲಿಪುತ್ರನಾದ ಬಾಣಾಸುರನು ತನ್ನ
ಸಾವಿರ ತೋಳುಗಳ ಬಲಗರ್ವದಿಂದ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಸಲಗವು ಕಲಭವನ್ನು
ಮೇಲೆ ಎದಿರಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ರೇಗಿ ಅನಿರುದ್ಧ ಕುಮಾರನನ್ನು ಎದುರಿಸಿನಿಂತನು. ೧೩೧.
ಬಾಣಾಸುರನು ರಥದ ಮೇಲೆ ಇದ್ದು ಯುದ್ಧಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅನಿರುದ್ಧನು ಭೂಮಿಯ
ಮೇಲಿಂದ ರಥದ ಮೇಲಿದ್ದ ಬಾಣನ ಸಾವಿರ ತೋಳುಗಳ ಗುಂಪಿನೊಳಕ್ಕೆ ಹಾರಿ
ಆವಿತುಕೊಂಡನು. ಎದಿರುಗಡೆ ಕೆಳಗೆ ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ಕಾಣದ ಬಾಣನು ಓಹೋ ನಾನು
ಗೆದ್ದೆನು. ಎಂದು ಅಬ್ಬರಿಸಿದನು. ಆಗ ಅನಿರುದ್ಧನು ರಥದ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕೈಯಿಂದಲೇ
ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮರ್ದಿಸುತ್ತ ವಿದ್ಯಾಧರೇಂದ್ರರು ಹಾರುವಂತೆ ಹಾರಿ ತೇರಮೇಲಿಂದಿಳಿದನು.

ವ|| ಅಂತು ಮನ್ಮಥಸೂನು ಬಲಿಸೂನುವಂ ವಿರಥನಂ ಮಾತೆ ರಣದೊಳೀತಂಗಭಿ
ಮುಖನಾಗಿ 'ಗೆಲ್ಲುದರಿದೆಂದು ನಭೋಂತರಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಅಂತರ್ಹಿತಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಬಾಣಂ
ನಾಗಪಾಶದಿಂದನಿರುದ್ಧನಂ ನಿರುದ್ಧನಂ ಮಾಡೆ

ಮಾಯೆಯೊಳೆ ಗೆಲ್ಲ ದಾನವ
ನಾಯಕನಂ ನಗುವ ಮದನಸುತನುಪಹಾಸ
ಚ್ಚಾಯೆ ಬೆಡಂಗಾಯ್ತು ಯಶ
ಶ್ರೀಯ ಮನೋಹರಸಿತಪ್ರಸಾಧನ ರುಚಿವೋಲ್

೧೩೨

ವ|| ಇತ್ತಲನ್ನೆಗಂ ದ್ವಾರಾವತಿಯೊಳನಿರುದ್ಧನಂ ಕಾಣೆವೆಂಬ ಕಳಕಳದ ಸಂಭ್ರಮಂ ನೆಗಲಿ

ಸ್ಮರಸುತನಂತಃಪುರಸತಿ
ಯರ ಹಾಹಾವಿರುತಿ ಹೇಮಹರ್ಮ್ಯಾಗ್ರದೊಳು
ದ್ವರಮೊಗೆದತ್ತೊಗೆವಂತಿರೆ
ಕುರರೀಕ್ರೇಂಕಾರಮರುಣಜಲಧರತತಿಯೊಳ್

೧೩೩

ವ|| ಮತ್ತಂ

ಅನಿರುದ್ಧನಂತವುರದಂ
ಗನೆಯರ ರೋದನರವಂ ಸುಧಾಗೃಹತತಿಯೊಳ್
ಜನಿಯಿಸಿದುದು ಧವಳಾಂಬುಜ
ವನದೊಳ್ ಪೆಣ್ಣಂಚೆಯಿಂಚರಂ ಪೊಣ್ಣುವವೋಲ್

೧೩೪

ವ|| ಹಾಗೆ ಮನ್ಮಥಕುಮಾರನು ಬಲಿಪುತ್ರನನ್ನು ರಥವಿಲ್ಲದವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ
ಬಾಣನು ಈತನೊಡನೆ ಎದಿರಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದೂ ಗೆಲ್ಲುವುದೂ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು
ಅಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಅದೃಶ್ಯ ದೇಹನಾಗಿ ನಾಗಪಾಶದಿಂದ ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದನು.
೧೩೨. ಮಾಯೆಯಿಂದ ಗೆದ್ದ ರಾಕ್ಷಸ ನಾಯಕನನ್ನು ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿ ನಗುತ್ತಿರುವ ಅನಿರುದ್ಧನ
ಉಪಹಾಸದ ಕಾಂತಿಯು ಆತನ ಯಶಸ್ತ್ರೀಯ ಮನೋಹರವಾದ ನಗುವಿನ ಅಲಂಕಾರ
ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಬೆಡಗಾಯ್ತು ವ|| ಅತ್ತ ದ್ವಾರಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗ ಅನಿರುದ್ಧನು
ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಳಕಳದ ಸಂಭ್ರಮವು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ೧೩೩. ಸುವರ್ಣ
ಸೌಧಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಅನಿರುದ್ಧನ ಅಂತಃಪುರದ ವನಿತೆಯರ ಹಾಹಾಕಾರ ಶಬ್ದವು ಸಂಜೆಗೊಂಪು
ಹರಡಿದ ಮೇಘವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕುರರಿಪಕ್ಷಿಗಳ ಕ್ರೇಂಕಾರವು ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿತು.
೧೩೪. ಅನಿರುದ್ಧನ ಅಂತಃಪುರದ ಅಂಗನೆಯರ ರೋದನ ಧ್ವನಿ ಸುಧಾಗೃಹಗಳ
ಗುಂಪಿನಲ್ಲೂ ಬೆಳ್ಳಾವರೆಯ ವನದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಹಂಸೆಗಳ ಇಂಪಾದ ಧ್ವನಿಯಂತೆ

೧. ನಿಲ್ಲುದರಿದೆಂದು (ಕಗ) ೨. ನಾಗಾಭಾಣವರ್ಷದಿಂದನಿರುದ್ಧನಂ (ಕಗ)
೩. ಕರಂಕ್ರೇಂಕಾರಚಾರುಜಲಧರತತಿಯೊಳ್ (ಕ) ಗಿರಿಯಗ್ರಸ್ಥಲದೊಳೊಗೆವಜಲಧರತತಿಯೊಳ್ (ಗ)
ಗಿರಿಯಗ್ರಸ್ಥಲದೊಳೊಳರ್ವಜಲಧರವಿರುತಂ (ಮೊಅ)

ಯಾದವರಿದೇನಿದೇಂ ಭಯ
ವಾದುದಿದತ್ತಣ ನಿನದವೆನುತೆ ತಳರ್ದರ್ ಗೇ
ಹೋದರದಿಂ ಬಹುಶೈಲಗು
ಹೋದರದಿಂ ತಳರ್ವ ಸಿಂಹಸಂತತಿಗಳವೋಲ್

೧೩೫

ವ|| ಆ ಸಂಭ್ರಮಪರಂಪರೆಯೊಳ್ ಪರಮ ಜ್ಞಾನರೂಪನಜ್ಞಾನಂತೆ ವಿಭ್ರಾಂತನಾಗಿದರ್ನಂತರಂ

ಅನಿರುದ್ಧವ್ಯಾಪ್ತಿಯಂ ನಾರದಮುನಿ ತಿಳಿದೆಟ್ಟಿಂದವಷ್ಟಬ್ಬರತ್ತಾ
ಸನನಾದತ್ಯಾರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಂ ದಶನರುಚಿಸುಧಾಸಾರದಿಂ ಯಾದವೋದ್ದೇ
ಗನಿದಾಘಂ ಪಿಂಗೆ ವೃತ್ತಾಂತವನಜಿಪುವುದುಂ ನೋಡಿದಂ ತಿರ್ಯಗಾಲೋ
ಕನನುದೃಚ್ಚಕ್ರಮಂ ಸಂಗರಪಿಶುನವಿದೆಂಬನ್ನೆಗಂ ವಾರಿಜಾಕ್ಷಂ

೧೩೬

ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾ ಘಟೀಘಟಿತಾರಘಟ್ಟ ಘಟನಾಸ್ವತಂತ್ರ
ನಿಜಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಚಕಿತಸಕಲಾಮ್ನಾಯತಂತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ
ಶ್ರೀಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ
ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದೊಳ್ ಶಿಶುಪಾಲವಧೆ
ನಿದಾಘಕಾಲವರ್ಣನ ಬಾಣಪುತ್ರೀಮದನಪುತ್ರ
ಸಂಯೋಗವರ್ಣನಂ ಸಪ್ತದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಉಂಟಾಯಿತು. ೧೩೫. ಯಾದವರು “ಇದೇನು ಇದೇನು ಭಯವೊದಗಿತು? ಇದು ಎತ್ತ ಕಡೆಯ ಶಬ್ದ?” ಎನ್ನುತ್ತ ಗುಹೆಗಳಿಂದ ಹೊರಹೊರಡುವ ಸಿಂಹಗಳಂತೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳೊಳಗಿನಿಂದ ಹೊರಹೊರಟರು. ವ|| ಆ ಸಂಭ್ರಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮ ಜ್ಞಾನರೂಪನಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಅಜ್ಞಾನಂತೆ ವಿಭ್ರಾಂತನಾಗಿದ್ದನು. ಅನಂತರ ೧೩೬. ಅನಿರುದ್ಧನ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ತಿಳಿದು ನಾರದ ಮುನಿ ಕೃಷ್ಣನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಸತ್ಕೃತನಾಗಿ ರತ್ನಪೀಠವನ್ನೊರಗಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ತನ್ನ ಹಲ್ಲಿನ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಅಮೃತವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯಾದವರ ಉದ್ದೇಗವೆಂಬ ಬೇಸಿಗೆಯ ತಾಪವು ತಪ್ಪುವಂತೆ ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಇದು ಯುದ್ಧಸೂಚಕವೆಂಬಂತೆ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಹೊಳೆಯುವ ತನ್ನ ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಇದು ಸಮಸ್ತ ಕಮಲ ಭವಾಂಡಮಾಲಾ... ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ ಶ್ರೀಪಾದ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾದ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಭಟ್ಟನಿಂದ ಪ್ರಣೀತವಾದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಶಿಶುಪಾಲವಧೆ, ಬೇಸಿಗೆಯ ಕಾಲದ ವರ್ಣನೆ, ಬಾಣಪುತ್ರಿ (ಉಷೆ)ಯ ಮದನ ಪುತ್ರ (ಅನಿರುದ್ಧ)ನ ಸಂಯೋಗ ವರ್ಣನೆಗಳ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ.

೧. ಜ್ಞಾನರೂಪಂ ರೂಪಜ್ಞಾನಂತೆ (ಕಗ) ೨. ತಿಳಿಸಿದೆಟ್ಟಿಂದನಷ್ಟಬ್ಬರತ್ತಾಸನನಾದೇಯಾರ್ಘ್ಯ ಪಾದ್ಯಂ (ಕ) ತಿಳಿದೆಟ್ಟಿಂದವಷ್ಟಂಭ ರತ್ನಾಸನನಾಗೀರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಂ (ಖ) ತಿಳಿದೆಟ್ಟಿಂದವಷ್ಟಂಭ ರತ್ನಾಸನನಾದೇಯಾರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಂ (ಗ)

ಅಷ್ಟಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಲೀಲಾಗೃಹತೋರಣ
ಬಾಲಾರುಣಕಿಸಲಯೌಘಮೇನೆ ವಕ್ಷ್ಯಮೋಳು
ನಿಮಿಲಿಸೆ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿರು
ಗ್ಗಾಲಂ ವನಮಾಲಿ^೧ ಸಿಂಹಪೀಠದೊಳಿದಂ

೧

ಬಲಿಸುತನೊಳ್ ಸಹಸ್ರಭುಜನೊಳ್ ಹರಪಾಲಿತನೊಳ್ ಮಹಾಚತು
ರ್ಬಲಯುತನೊಳ್ ಜಿತಾಖಿಲಜಗತ್ತಯನೊಳ್ ರಣಕೇಳಿಕಾಮನೊಳ್
ಕಲಹಮೊಡರ್ಚಿತೆಂಬ ನಲವೇಟೆರೆ ತಾಕ್ಷ್ಯನನಾಗಳೇಟೆದಂ
ಹಲಧರಪುಷ್ಪಧನ್ವರೊಡನೇಱಿ ವಿಜೃಂಭಿಸೆ ತೂರ್ಯನಿಸ್ವನಂ

೨

ವ|| ^೧ಅಂತು ಸಮರೋಚಿತಪರಿಕರಸಮೇತಂ ಖಗೇಂದ್ರನನೇಜುವುದುಂ ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ
ಬಾಣನಗರಮೇಕಾದಶಸಹಸ್ರಯೋಜನಾಂತರದೊಳಿರ್ಪುದೆಂಬುದಂ ಬಗೆದು ನೋಡುತ್ತುಂ
ವೈಹಾಯಸೋಡ್ಡಾಯನರಭಸೋಡ್ಡಾಮರನಾಗಿ

ಕೃಮಪಕ್ಷಕ್ಷೇಪವಿಕ್ಷೋಭದಿನಖಿಳಮಹೀಚಕ್ರಮಲ್ಲಾಡೆ ವಾರಾ
ಶಿ ಮರುನ್ಮಾರ್ಗಸ್ಥಳಕ್ಕಚ್ಚಳಿಸೆ ಕುಲಗಿರಿಶ್ರೇಣಿ ಕಿಞ್ತ್ಯಿಱಿ ತಾರಾ
^೨ಹಿಮರುಕ್ಮಂಡಾಂಶುಗಳ್ ಸಂಚಳಿಸೆ ತುಳುಕೆ ತಾರಾದ್ವಗಂಗಾಜಲಂ ಸ
ಪ್ತಮವಾಯುಸ್ಕಂಧದತ್ತಲ್ ನೆಗೆದನಧರಿತ ಸ್ವರ್ಗದೇಶಂ ಖಗೇಶಂ

೩

೧. ಶ್ರೀದೇವಿಯ ಲೀಲಾಗೃಹದ ತೋರಣದ ಬಾಲಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಯ
ಚಿಗುರುಗಳ ಮಾಲೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ತನ್ನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿಯ
ಕಾಂತಿಸಮೂಹವು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲು ವನಮಾಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದನು.
೨. ಬಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪುತ್ರನೂ, ಸಾವಿರತೋಳಿನವನೂ, ಈಶ್ವರನಿಂದ ರಕ್ಷಿತನೂ,
ದೊಡ್ಡದಾದ ಚತುರಂಗಸೇನೆಯೊಡಗೂಡಿದವನೂ, ಮೂರುಲೋಕವನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ
ಜಯಿಸಿದವನೂ ಯುದ್ಧಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಶೆಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಬಾಣಾಸುರನೊಡನೆ
ಯುದ್ಧವು ಕೈಗಟ್ಟಿತು ಎಂಬ ಸಂತೋಷವು ಹೆಚ್ಚಿದುದರಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮ
ಮನ್ಮಥರೊಡನೆ, ಮಂಗಳವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಗರುಡನನ್ನು ಏರಿದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪರಿಕರ ಸಮೇತನಾಗಿ ಗರುಡನನ್ನು ಏರಲು ದ್ವಾರಕೆಗೆ
ಬಾಣನಗರವು ಹನ್ನೊಂದು ಸಾವಿರಯೋಜನ ದೂರದಲ್ಲಿ ಇದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ,
ನೋಡುತ್ತ ಗರುಡನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹಾರುವ ರಭಸದಿಂದ ಅದ್ಭುತಾಡಂಬರನಾದನು.
೩. ಗರುಡನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವೂ ಕೆಳಕ್ಕಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಸಪ್ತಮವಾಯು ಸ್ಕಂಧಕ್ಕಿಂತ
ಮೇಲೆ ನೆಗೆದುಹಾರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನ ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಬೀಸುವಿಕೆಯ ರಭಸದಿಂದ

೧. ಸಿಂಹಪೀಠದಿನೆಟ್ಟಿಂ(ಖ) ೨. ಅಂತು ಸಮುಚಿತಜ್ಞಾನಸಮೇತಂ (ಕಗ) ಅಂತು
ಸಮುಚಿತಜ್ಞಾನಸಮೇತಂ (ಮೊಅ) ೩. ಹಿಮಕೃಚ್ಚಂಡಾಂಶುಗಳ್ ಸಂಚಲಿಸುತುದುರೆ (ಕಗ)

ವ|| ಅಂತಿವೇಗದಿಂ ಪೋಗೆವೋಗೆ ಮುಂದೊಂದೆಡೆಯೊಳದೊಂದು ಪಿಶಂಗವರ್ಣಂ
ನಿಜನಿಜಾಂಗವರ್ಣಮಂ ತಳ್ಳೊಯ್ಯಲಂತದನೇಕಕುಂಡಲಂ ಕಂಡು

ಅಂಬುಜನಾಭ ನಮ್ಮವಯವಂಗಳೊರ್ಮೆಯೆ ನಿನ್ನ ಯುದ್ಧರಾ
ಗಂ ಬಳಸಿತ್ತೊ ಕೌಸ್ತುಭವಿಭೂಷಣದೀಧಿತಿ ವೇಷಿಸಿತ್ತೊ ಪೀ
ತಾಂಬರಕಾಂತಿ ಸುತ್ತಿದುದೊ ವಿಸ್ಮಯಮಾದಪುದೀಗಳೆತ್ತಣಿಂ
ಕೆಂಬೆಳಗಿಂತಿದಾವರಿಸಿದತ್ತನೆ ಕೇಳುತುಮಬ್ಬಲೋಚನಂ

೪

ವ|| ಅಂತೆಯ್ ಬಂದು ಮೇಘಮಾರ್ಗವ್ಯಾಪ್ತಮಾದ ಮಾರ್ಗನಿರೋಧಕ್ಷಮಾಶುಶುಕ್ಷಣಿಯಂ
ಕಂಡು ಖಂಡಪರಶುವಿನಾಚ್ಛೆಯಿಂದಿದಾರ್ಹವನೀಯಾಭಿಧಾನಕ್ಕೆಡೆಯಾದ ಪಾವಕನೆಂಬುದಂ ದೇವವ್ರತಿಯ
ಪೇಟಿಯಿಂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲಿಗೆ ತಕ್ಕುಪಾಯಮಂ ವೈನತೇಯ ನೀನೇ ಬಲ್ಲೆಯೆನೆ ವಿಹಂಗವಲ್ಲಭಂ

ಬದಿಪದ್ಮೋದರನಂಘ್ರಿಯಂ ತೊಳೆಯೆ ಮುನ್ನಂ ಪುಟ್ಟಬಂದೀ ಮರು
ನ್ನದಿ ಲೋಕತ್ರಯಂಗಳಂ ಮುಲುಗಿಸಲ್ಪಂಡಂತದಂ ಶಂಭು ಜೂ
ಟದೊಳಾಂತಂ ತಲೆಮುಟ್ಟಿ ತಾಳ್ವದರಿದರ್ದೆಂಬಂತೆ ತತ್ಸಿಂಧುಬಂ
ಧದ ನೀರೆಲ್ಲಮನೊಂದುಮುಕ್ಕುಟೊಳೆ ತಂದಾ ವಹ್ನಿಯಂ ತೂಳ್ವಿದಂ

೫

ವ|| ಆ ಪ್ರದೇಶದಿಂ ಕೇಶಿಸೂದನಂ ನಡೆವುದುಂ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರಂ ದ್ವಿತೀಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ
ನಿಲ್ಲಿಸಿ

ಭೂಮಂಡಲವೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಾಡಿತು. ಸಮುದ್ರವು ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಉಕ್ಕಿತು. ಕುಲಗಿರಿಗಳ ಸಾಲು
ಕಿತ್ತೆದ್ದಿತು. ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರೂ ಸಂಚಲಿಸಿದರು. ಆಕಾಶಗಂಗೆಯ ನೀರು
ತುಳುಕಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಮುಂದೆ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ
ಕೆಂಪುಬಣ್ಣವು ಬಲರಾಮಕೃಷ್ಣಾದಿಗಳ ಮೈಬಣ್ಣವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಮುಸುಕಿತು.
ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಬಲರಾಮನು, ೪. “ಕೃಷ್ಣಾ, ನಿನ್ನ ಯುದ್ಧರಾಗ (೧. ಆಸಕ್ತಿ, ೨. ಕೆಂಪು)ವೇ
ನಮ್ಮ ಅವಯವಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆವರಿಸಿತೋ ! ನಿನ್ನ ಕೌಸ್ತುಭಾಲಂಕಾರ ಕಾಂತಿಯು
ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿತೋ! ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ! ಇದೆಲ್ಲಿಂದ ಈ ಕೆಂಪು ಬೆಳಕು ಆವರಿಸಿತು?”
ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು ವ|| ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದೆ ಬಂದು, ಮೇಘಮಾರ್ಗವನ್ನು
ವ್ಯಾಪಿಸಿ ದಾರಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ, ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಈಶ್ವರನ
ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಆಹವನೀಯವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದ ಆ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ದೇವವ್ರತಿಯ
ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು, “ಈ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉಪಾಯವನ್ನು, ವೈನತೇಯಾ, ನೀನೇ
ಬಲ್ಲೆ” ಎಂದನು. ಗರುಡನು ೫. ಬ್ರಹ್ಮನು ಪದ್ಮನಾಭನ ಪಾದವನ್ನು ತೊಳೆಯಲು ಮುಂಚೆ
ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ ಈ ದೇವ ಗಂಗಾನದಿಯು ಲೋಕತ್ರಯವನ್ನೂ ಮುಳುಗಿಸುವುದನ್ನು
ಕಂಡು ಈಶ್ವರನು ತನ್ನ ಜಡೆಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದುದು ಏನೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ
ಈಗ ಗರುಡನು ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು’ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ಗಂಗೆಯ ನೀರನ್ನೆಲ್ಲಾ
ಬಾಯಿಮುಕ್ಕುಳಿಸಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅದರಿಂದ ಆ
ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಆರಿಸಿದನು. ವ|| ಆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಕೇಶಿಸೂದನನು ಮುಂದೆ ನಡೆದನು.

ಇದಿರೋಳ್ ತೋರ್ಪುದಿದಲ್ತೆ ಶೋಣಿತಪುರಂ ನೋಡೀ ಪುರೋದ್ಯಾನದೇ
ಶದೊಳಿರ್ಪಂ ತ್ರಿಪುರಾರಿಯುಂ ಗುಹನುಮೆಂದುಂ ಬಾಣರಕ್ಷಾಧರ್ಮಂ
ಬುದುಮಂತಾ ತ್ರಿಪುರಾರಿಯುಂ ಗುಹನುಮಂ ಪೋ ಗೆಲ್ವಿನೆಂದಾಜಿದ
ಪದ ಕೂರ್ಪೇಟೆರೆ ಬೇಟದೊಂದೆಸಕಮಂ ಕೈಕೊಂಡನಬ್ಬೋದರಂ

೬

ವ|| ತದನಂತರಂ

ಉದಿತಾಶಾಪ್ರತಿನಾದದಿಂ ದಿಗಧಿಪರ್ ಬಾಣಾಸುರಂಗಾಭಿಚಾ
ರದ ಮಂತ್ರಕ್ರಿಯೆಯಂ ನೆಗಟ್ಟುವವೊಲಿರ್ಪಂತಚ್ಯುತಂ ಯುದ್ಧಸ
ಮೃದದಿಂ ಪೂರಿಸೆ ಪಾಂಚಜನ್ಯಮನಜಾಂಡಂ ತನ್ನಾಹಾನಾದದಿಂ
ಪುದಿದಂತಚ್ಚರಿಯಂ ನಿಮಿರ್ಚಿದುದು ನಾದಗ್ರಂಥಿಯೆಂಬಂತೆವೋಲ್

೭

ಉಡಿವಂತೆ ವಿಜಯವಲ್ಲರಿ
ಯಡರ್ಪು ತದ್ಧನಿ ಪಳಂಚೆ ಕೇಕಿದ್ವಜವಂ
ದುಡಿದುದು ಸಹಸ್ರಭುಜವನ
ದುಡಿಪಕ್ಕಿದು ಸಂಚಕರಮೆನಲ್ ಬಲಿಸುತನಾ

೮

ತನ್ನಾದಹತಿಗೆ ಜೂಟದ
ಪನ್ನಗಪತಿ ಸುಗಿಯೆ ತುಳುಕೆ ಗಂಗಾಂಬು ಮಹೀ
ಭೃನ್ನಂದನೆ ಬೆದಟಿ ಹರಂ
ಗನ್ನೆಗಟ್ಟತ್ತಧಿಕಸಂಭ್ರಮಂ ತತ್‌ಕ್ಷಣದೋಳ್

೯

ನಾರದನು ಬಾಣನಗರಿಗೆ ಮೂರು ಯೋಜನ ದೂರದಲ್ಲೇ ಅವನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ೬.
“ಇದಿರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಇದೇ ಶೋಣಿತಪುರವಲ್ಲವೆ! ನೋಡು ಈ ಪುರದ
ಉದ್ಯಾನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಾಣರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ತ್ರಿಪುರಾರಿಯೂ ಗುಹನೂ ಸರ್ವದಾ ಇರುವರು”
ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು. “ಇರಲಿ! ತ್ರಿಪುರಾರಿಯನ್ನೂ ಗುಹನನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲುವೆನು”
ಎಂದು ಯುದ್ಧದರ್ಪದ ಕ್ರಿಯೆವು ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಬೇರೆಯೊಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದನು.
ವ|| ಆಮೇಲೆ, ೭. ಕೃಷ್ಣನು, ಯುದ್ಧದ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಶಂಖವನ್ನು
ಊದಿದನು. ಆ ಧ್ವನಿಯು ದಿಗಂತಗಳಿಗೆ ತಾಕಿ ಉಂಟಾದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯು ದಿಕ್ಕಾಲಕರು
ಬಾಣಾಸುರನಿಗೆ ಮಾಡುವ ಅಭಿಚಾರದ ಮಂತ್ರದಂತೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಆ
ಶಂಖನಾದದಿಂದ ತುಂಬಿ, ನಾದದ ಗಂಟೆಂಬಂತೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸಿತು. ೮.
ವಿಜಯಲತೆಯ ಆಶ್ರಯ ವೃಕ್ಷವು ತುಂಡಾಗುವಂತೆ, ಆ ಶಂಖಧ್ವನಿ ತಾಕಿದುದರಿಂದ
ಬಾಣನ ಮಯೂರಧ್ವಜಸ್ತಂಭವು ಬಾಣಾಸುರನ ಸಾವಿರ ತೋಳುಗಳ ಛೇದನಕ್ಕೆ
ಸಂಚಕಾರವೆನ್ನುವಂತೆ ಮುರಿದು ಬಿದ್ದಿತು. ೯. ಕೃಷ್ಣನ ಶಂಖದ ಆ ಧ್ವನಿಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ
ಈಶ್ವರನ ಜಡೆಮುಡಿಯ ಸರ್ಪಗಳು ಹೆದರಿದವು, ಗಂಗೆಯ ನೀರು ತುಳುಕಿತು.
ಪಾರ್ವತಿದೇವಿಯು ಬೆದರಿದಳು. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಅಧಿಕವಾದ

ವ|| ಆಗಳಾ ಮಹಾನಾದಮಂ ಪಾಂಚಜನ್ಯನಾದಮೆಂದಟೆದು ಶರ್ವಂ ಪಾರ್ವತೀ
ಸುತನಿರ್ವಿಶೇಷನಪ್ಪ ಬಾಣಂಬರಂ ಯುದ್ಧಮೇವುದೀಯೆಡೆಯೊಳೆ ವಾರಿಜಾಕ್ಷನಂ ನಿವಾರಿಪೆನೆಂದು
ಗಿರಿವ್ರಜನಾಮಪಾವಕಪುರಸ್ಸರನಂಗಿರನೆಂಬಗ್ನಿರಾಜನುಮನಲ್ಲಿಂ ಪಿಂತೆ ನಂದಿಪ್ರಮುಖನಿಖಿಲ
ಪ್ರಮಥಯೂಥಮನಲ್ಲಿಂ ಪೆಳಗೆ ಭೈಷಜ್ಯಕಾದಿಜ್ವರಮುಮಂ ಬೆಸಸೆ

ಇದಿರಾಂತಂಗಿರನಗ್ನಿ ರಾಜನಭಿಜನ್ಯಸ್ಯಂದನಂ ಬಂದು ಕೋ
ಪದಿನಾತ್ತೀಯಕರತ್ರಿಶೂಲದಿನಿಡಲ್ ತಚ್ಚೂಲಮಂ ಮುಟ್ಟೆವ
ಪುರದನಾಗಳ್ ಪೆಟಿಯಂಬಿನಿಂ ತಟೆದು ಕೃಷ್ಣಂ ಸ್ಥೂಲಕರ್ಣಾಗ್ರಬಾ
ಣದಿನೆಚ್ಚಾತನ ವಕ್ಷಮಂ ಮಡಿಪಿದಂ ಧೂಮದ್ವಜಾಧೀಶನಂ ೧೦

ವ|| ಅದಂ ಕಂಡು ಗಿರಿವ್ರಜಂ ಗುಹಾಂತರಮನೋಡಿ ಪುಗೆ ಬಟಿಕಂ

ಇಳೆಯಂ ಕಿಟ್ಟಿತ್ತಿ ಪಾಟುಂಬಳೆದಿಟುಪುವ ಚಂದ್ರಾರ್ಕಬಿಂಬಂಗಳಂ ಸೂ
ಟೊಳೆ ತಾಳಂಗುಟ್ಟುವೇಟುಂ 'ಕಡಲುಮನುರೆ ತುಳ್ಳಾಡುವಾಶಾಗಜೇಂದ್ರಾ
ವಳೆಯಂ ಕೈಜಂತ್ರದಿಂ 'ಪೋರಿಸುವುಡುಗಣಮಂ ಮಾಲೆಯಂ 'ಕೋವ ಹೇಮಾ
ಚಳಮಂ ಬಟ್ಟಾಡುವೀಶಪ್ರಮಥಸಮಿತಿ ಬಂದತ್ತು ಸಂರಂಭದಿಂದಂ ೧೧

ಸಂಭ್ರಮವುಂಟಾಯಿತು. ವ|| ಆಗ ಆ ಮಹಾನಾದವನ್ನು ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಶಂಖನಾದವೆಂದು
ಅರಿತ ಈಶ್ವರನು “ಪಾರ್ವತೀ ಪುತ್ರನಾದ ಷಣ್ಮುಖನಂತಿರುವ ಬಾಣಾಸುರನವರೆಗೂ
ಈ ಯುದ್ಧವು ಏಕೆ ಬೇಕು! ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಆ ಕಮಲನೇತ್ರ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸುತ್ತೇನೆ;
ತಡೆಯುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು, ಗಿರಿವ್ರಜನೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಂಗಿರನೆಂಬ
ಅಗ್ನಿರಾಜನೂ ಅವನ ಹಿಂದೆ ನಂದಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಮಥಸಮೂಹವೂ
ಅವರ ಹಿಂದೆ ಭೈಷಜ್ಯಕಾದಿಜ್ವರಸಮೂಹವೂ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಅಪ್ಪಣೆ
ಮಾಡಿದನು. ೧೦. ಯುದ್ಧರಂಗಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ರಥದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಅಗ್ನಿರಾಜನಾದ
ಅಂಗಿರನು ಕೋಪದಿಂದ ತನ್ನ ಕೈಯ ತ್ರಿಶೂಲಾಯುಧದಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ತನ್ನನ್ನು
ತಾಕಲು ಬರುತ್ತಿರುವ ಆ ಶೂಲವನ್ನು ಚಂದ್ರಬಾಣದಿಂದ ಹೊಡೆದು ಕತ್ತರಿಸಿದ ಕೃಷ್ಣನು
ತನ್ನ ಕಿವಿಯವರೆಗೂ ಸೆಳೆದ ದಪ್ಪವಾದ ಬಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಂಗಿರನ ಎದೆಗೆ ನಾಟಿಸಿ,
ಧೂಮದ್ವಜನಾದ ಅವನನ್ನು ಸಾಯಿಸಿದನು. ವ|| ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಗಿರಿವ್ರಜನು ಓಡಿಹೋಗಿ
ಗುಹೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡನು. ಆಮೇಲೆ ೧೧. ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಕಿತ್ತೆತ್ತಿ ಚಕ್ರದಂತೆ
ತಿರುಗಿಸುವ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಮಂಡಲಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಹಿಡಿದು ತಾಳವನ್ನು ಹಾಕುವ,
ಏಳುಸಮುದ್ರಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತುಳುಕಾಡುವ, ದಿಗ್ಗಜಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕರಯಂತ್ರದಿಂದ
ಹೋರಾಡಿಸುವ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಲೆಯಾಗಿ ಕಟ್ಟುವ, ಮೇರುಗಿರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದ
ಚೆಂಡಿನಂತೆ ಆಡುವ ಈಶ್ವರನ ಪ್ರಮಥ ಸಮೂಹವು ಸಡಗರದಿಂದ ಬಂದಿತು.

ವಿಕ್ಕತಾಂಗರ್ ವಿಕ್ಕತಾಯುಧರ್ ವಿಕ್ಕತವೇಷರ್ ಪೂಣೈಯಿಂ ದಾನವಾಂ
ತಕನೊಳ್ ತಳ್ಳಿಡಿದೀಗಳಿಲ್ಲಿತನಿತೊಂದಾಳಾಪವಾ ವೀರವೈ
ತ್ತಕವಂತಪ್ಪೊದವೆಂಬಿನಂ ಪ್ರಮಥರಂಗೋಪಾಂಗಸಂಭನ್ನ ಸಾ
ಯಕಪತ್ರಂಗಳೆಱಿಂಕೆಯಾಗೆ ದೆಸೆಬಿಟ್ಟುಂ ಪಾಟಿದರ್ ಬೇಗದಿಂ

೧೨

ವ|| ತದನಂತರಂ

ಜವದಿಂ ಬಂದುದು ದಳೈನುತ್ತುರಿವ ಮೆಯ್ಯುಂ ಧೂಮದುರ್ಬೆಂಬ ಜ
ಬುರ್ವ ಪುರ್ಬುಂ ಕುಡುವಾಡೆಗಳ್ ಪೊಳೆವ ಬಾಯುಂ ಕಣ್ಣಗುವಾರ್ಗೆ ಮೂ
ರಿವಿಡುತ್ತುಂ ತಿರುಗತ್ತುವಾಗುತಿಸುತುಂ ರೌದ್ರಜ್ವರಂ ತಪ್ಪಹೇ
ಮವಿಭೂಷಂ ತ್ರಿಶಿರಂ ತ್ರಿಪಾದವರುಣಾಕ್ಷಂ ರೂಕ್ಷರಕ್ಷಾಯುಧಂ

೧೩

ಜ್ವರನಾಟೋಪದೆ ಭಸ್ಮದಿಂದಿಡುವುದುಂ ಭಸ್ಮ ಬಳೋರಸ್ಪೃಶಂ
ತರಮಂ ತಾಗಿ ಸಿಡಿಲ್ಲು ಪೋಗಿ ಸುರಭೂಭೃತ್ಕೂಟಮಂ ತಾಗೆ ತ
ದ್ಗಿರಿಕೂಟಂ ಭುಗಿಲೆಂದು ಕೇಸುರಿಗಳಂ ಸೂಸುತ್ತೆ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತಿರೇಂ
ಜ್ವರಭಸ್ಮಾಹತಿ ವಜ್ರವಜ್ರಹತಿಯಿಂದತ್ಯಂತದುರ್ವಾರಮೋ

೧೪

ವ|| ಆಗಳ್

೧೨. ವಿಕಾರವಾದ ದೇಹವೂ, ವೇಷವೂ, ಆಯುಧವೂ ಉಳ್ಳ ಪ್ರಮಥರು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ
ಮಾಡಿ ರಾಕ್ಷಸಾಂತಕ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ, ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಇರಿದರು. ಆಮೇಲೆ
“ಅಷ್ಟೊಂದು ವೀರಭಾಷಣವೂ ವೀರವೃತ್ತಿಯೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಎಲ್ಲಿ! ಎಲ್ಲಿ
ಹೋಯಿತು!” ಎನ್ನುವಂತೆ, ತಮ್ಮ ಅಂಗೋಪಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಿದ ಬಾಣಗಳ ಗರಿಗಳೇ
ರೆಕ್ಕೆಯಾಗಲು ಬೇಗನೆ ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ಹಾರಿದರು! ವ|| ಆಮೇಲೆ ೧೩. ಪುಟವಿಟ್ಟ ಚಿನ್ನದ
ಆಭರಣಗಳುಳ್ಳದೂ ಮೂರು ತಲೆಗಳೂ ಮೂರು ಕಾಲುಗಳೂ ಕೆಂಗಣ್ಣುಗಳೂ ಕ್ರೂರವಾದ
ಸ್ವರಕ್ಷಣಾಯುಧಗಳೂ ಉಳ್ಳ ಭಯಂಕರ ರೌದ್ರಜ್ವರವು ದಳೈಂದುರಿಯುವ ಮೈಯೂ,
ಹೊಗೆಯ ಉಬ್ಬಿನಂತೆ ಗದರಿಸುವ ಹುಬ್ಬೂ, ಡೊಂಕಾದ ಕೋರೆಹಲ್ಲುಗಳೂ
ಹೊಳೆಯುವ ಬಾಯೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿರುತ್ತಿರಲು ಆಕಳಿಸುತ್ತ ಉರಿಯನ್ನು
ಕಾರುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತ ವೇಗದಿಂದ ಬಂದಿತು. ೧೪. ಜ್ವರನು ಆಡಂಬರದಿಂದ ಭಸ್ಮದಿಂದ
ಹೊಡೆದನು. ಆ ಭಸ್ಮವು ಬಲರಾಮನ ಎದೆಗೆ ತಾಕಿ ಸಿಡಿದು ಹೋಗಿ, ಮೇರುಗಿರಿ
ಶಿಖರವನ್ನು ತಾಕಿತು. ಆ ಶಿಖರವು ಭುಗ್ಗಿಂದು ಹತ್ತಿ ಕೆಂಪಾದ ಉರಿಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತ
ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು. ಜ್ವರಭಸ್ಮದ ಹೊಡೆತವು ಇಂದ್ರನ ವಜ್ರದ ಹೊಡೆತಕ್ಕಿಂತಲೂ,
ಹೆಚ್ಚು ದುರ್ವಾರ(ತಡೆಯಲಾಗದುದು)ವಾಯಿತೋ ಎನಿಸಿತು. ವ|| ಆಗ

ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದೆನೆನೀ

ಜ್ವರಮೆನ್ನೊಳ್ ತಾಗೆ ಕೃಷ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ಭಟಾಗ್ರೇ

ಸರ ಕೇಳೆಂಬ ನಿಜಾಗ್ರಜ

ನ ರವಂ ಕಿವಿಗೆಯ್ ಕರ್ಣಶೂಲಪ್ರಖ್ಯಂ

೧೫

ಎಲೆಲೆ ಬಿಡಸ್ಮದಗ್ರಜನನಿತ್ತಿದಿರಾಗಿದಿರಾಗೆನುತ್ತೆ ಮೂ

ದಲಿಸಿ ಗದಾಯುಧಂ ಕರೆಯೆ ಬಿಟ್ಟು ಹಲಾಯುಧನಂ ಹರಜ್ವರಂ

ಪ್ರಲಯಶಿಖಿಪ್ರಚಂಡವಿಡುತುಂ ಯಮಘಸ್ಮರಭಸ್ಮದಿಂದುರ

ಸ್ಥಲಮನಡುರ್ತು ತಾಗಿದುದಜೇಯನನಕ್ಷಯನಂ ಮುರಾರಿಯಂ

೧೬

ವ|| ಅಂತು ತಾಗಿದ ಮಹೇಶ್ವರಜ್ವರಮಂ ಕಂಡು ಕನಲ್ದು ಕಂಸಾರಿ ವೈಷ್ಣವಜ್ವರಮಂ ಬಿಡಲಾ ವೈಷ್ಣವಜ್ವರಂ ಮಹೇಶ್ವರಜ್ವರದೊಳ್ ಕಾದಿ ಪಿಡಿದು ತಂದು ಮುಂದಿಟೆಪೆ ದನುಜಾಂತಕನದಂ ಕೊಲಲುಜ್ಜುಗಂಗೆಯ್

ಇದನಕಟ ಕೊಲ್ಲದಿರ್ ಕೊ

ಲ್ಲದಿರೆಂಬಶರೀರವಾಕ್ಯ ಮಿಷದಿಂದುರೆ ಕೊ

ಲ್ಲದೆ ಕಾದಂ ಜ್ವರಮಂ ಲೋ

ಕದೆ ಕೃತಮಂ ಪರಮವಸ್ತುವಂ ವಿಭು ಕಿಡಿಸಂ

೧೭

ಪಿಂಗಾಕ್ಷಂ ನಿಜಕಿಂಕರಾಗ್ನಿ ಬಲತೇಜೋಭಂಗದಿಂ ಭೂಕುಟೀ

ಭಂಗಂ ಸ್ವಪ್ರಮಥಾಪರಾಗದಿನಪಾಂಗಾರಾಗವಾತ್ಮಜ್ವರೋ

ಗ್ರಾಂಗಸ್ಪಂದನದಿಂ ಪೊದಬ್ಬಧರಬಿಂಬಸ್ಪಂದನಂ ಪೆರ್ಚುವ

ನ್ನಂ ಗೋವರ್ಧನನೊಳ್ ಕಲುತಿತಿವ ಕೋಪಾಟೋಪಮಂ ತಾಳಿದಂ

೧೮

೧೫. “ಕೃಷ್ಣ, ಕೃಷ್ಣ, ಭಟಾಗ್ರೇಸರಾ! ಕೇಳು. ಈ ಜ್ವರವು ನನಗೆ ತಾಕಿದುದರಿಂದ ನಾನು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ತನ್ನ ಅಗ್ರಜನ ಕೂಗು ಶೂಲದಂತೆ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ೧೬. ಕೃಷ್ಣನು, “ಎಲೆಲೇ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಬಿಡು. ಇತ್ತ ನನಗಿದಿರಾಗು.” ಎನ್ನುತ್ತ ಮೂದಲಿಸಿ ಕರೆಯಲು, ಆ ಹರಜ್ವರವು ಬಲರಾಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಪ್ರಲಯಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಪ್ರಚಂಡವಾಗಿ ಸರ್ವಭಕ್ಷಕ ಯಮನಂತೆ ಭಸ್ಮದಿಂದ, ಅಜೇಯನೂ ಅಕ್ಷಯನೂ ಆದ ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಎದೆಗೆ ಹೊಡೆದು ಹರಡಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ತಾಕಿದ ಮಹೇಶ್ವರಜ್ವರವನ್ನು ಕಂಡು ಕೋಪಗೊಂಡ ಕೃಷ್ಣನು ವೈಷ್ಣವಜ್ವರವನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಿಟ್ಟನು. ಅದು ಮಹೇಶ್ವರ ಜ್ವರದೊಡನೆ ಕಾದಿ ಹಿಡಿದು ತಂದು ಕೃಷ್ಣನ ಮುಂದೆ ಇಳಿಸಿತು. ಕೃಷ್ಣನು ಅದನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆಗ. ೧೭. “ಅಯ್ಯೋ ಇದನ್ನು ಕೊಲ್ಲದಿರು ಕೊಲ್ಲದಿರು” ಎಂಬ ಅಶರೀರವಾಣಿಯ ನೆಪದಿಂದ ಆ ಜ್ವರವನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೆ ರಕ್ಷಿಸಿದನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾದವನು ತಾನೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಪರಮವಸ್ತುವನ್ನು ಕೆಡಿಸಲಾರನು. ೧೮. ಈಶ್ವರನು ತನ್ನ ಸೇವಕನಾದ ಅಗ್ನಿಯ ಬಲದ ತೇಜೋಭಂಗದಿಂದ ಹುಬ್ಬು ಗಂಟು ಹಾಕಿಕೊಂಡನು. ತನ್ನ ಪ್ರಮಥರು ಸೋತು ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟೋಡಿದುದರಿಂದ ಕಡೆಗಣ್ಣನ್ನು ಕೆಂಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

ವ|| ಅಂತಪ್ರಮೇಯಪ್ರತಿಘಾಮಂ ಕೈಕೊಂಡು

ಧರೇಗಂ ವ್ಯೋಮಕಮೆಂಟುಂದೆಸೆಗಮಡಸಿ ತೂಂಕಿಟ್ಟವೋಲ್ ಭೂತಸೈನ್ಯಂ
ಬರೆ ಬಂದಂ ಲೋಕಮಂ ಸಂಹರಿಪ ಪದದೊಳಿಂತಪ್ಪ ರೌದ್ರಸ್ವರೂಪಂ
ಹರನೊಳ್ ಮುನ್ನಿಲ್ಲೆನಲ್ ತಾವರೆಯೆಲೆಯ ಪಯೋಬಿಂದುವೆಂಬಂತೆ ಶಂಕಾ
ಭರದಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಭಾಂಡಂ ನಡುಗೆ ಸಮರಸಂರಂಭದಿಂ ಭೂತನಾಥಂ ೧೯

ತುಂಗವೃಷದ್ವಜಂ ಮಿಳಿದುರ್ ಮಿಳಿಸೆ ಚೋದಿಸೆ ನಂದಿಕೇಶ್ವರಂ
ಸಿಂಗದ ಪಿಂಡು ಪೂಡಿರೆ ಘನಾದ್ವಮನೀಂಟುವ ದಿಕ್ಕಟಗಳಂ
ನುಂಗುವಜಾಂಡಮಂ ಗುಳಿಗೆಯಿಕ್ಕುವ ತಕ್ಕಿನೊಳೆತ್ತರಲ್ ರಥಂ
ಪಿಂಗಳೆ ನೇತ್ರನೆಯಿದನುಪೇಂದ್ರನನಪ್ರತಿಮಪ್ರತಾಪನಂ ೨೦

ವ|| ಅಂತೆಯ್ ವಿಜಯಾವಪ್ಪಂಭದಿಂ ವಿಜೃಂಭಿಸುವಂಭೋಚಾಕ್ಷನಂ ಕಂಡು

ಈ ಕಮಲಾಕ್ಷನಕ್ಷಯನಜೇಯನಚಿಂತನದೆಂತು ಗೆಲ್ಲಪೆಂ
ಪ್ರಾಕೃತರೂಪನಲ್ಲೆನುತೆ ಧೂರ್ಜಟ ಕಂಪಿತಲೋಕಪಾಲಕಾ
ನೀಕಮನಾಶುನಿರ್ಜಿತವಿರೋಧಿಸಮೀಕಮನಸ್ತಲೋಕಲುಂ
ಟಾಕಮನಾನತಾಖಿಲದಿವೌಕಮನೇತಿಸಿದಂ ಪಿನಾಕಮಂ ೨೧

ತನ್ನ ಜ್ವರಕ್ಕೆ ಆದ ಉಗ್ರಕಂಪನದಿಂದ ಅವನ ತುಟಿ ಅದುರಿತು. ಹೀಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಮಾತ್ಸರ್ಯಯುತನಾಗಿ, ತಾನೇ ನೇರವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಯುದ್ಧಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಮಿತಿಮೀರಿದ ಕೋಪವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ೧೯. ಅವನ ಭೂತಸೈನ್ಯವು ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳಿಗೂ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಒತ್ತಾಗಿ ತುರುಕಿದಂತೆ ತುಂಬಿ, ಬಂದಿತು. ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಲೋಕವನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವಾಗಲೂ ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ರೌದ್ರ ಸ್ವರೂಪವು ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ, ಆ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಸಡಗರದಿಂದ ಬಂದನು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ-ಭಾಂಡವು ತಾವರೆಯೆಲೆಯ ಮೇಲಿನ ನೀರು ಹನಿಯಂತೆ ನಡುಗಿತು. ೨೦. ನಂದಿಕೇಶ್ವರನು ಶಿವನ ರಥಕ್ಕೆ ಸಿಂಹಗಳನ್ನು ಹೂಡಿದ್ದನು. ವೃಷದ್ವಜವು ರಥದ ಮೇಲೆ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರಲು, ವೇಗದಿಂದ ರಥವನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ರಥವು ಆಕಾಶವನ್ನೇ ಕುಡಿದುಬಿಡುವಂತೆ ದಿಕ್ಕುಗಳ ದಡಗಳನ್ನೂ ನುಂಗುವಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಗುಳಿಗೆಗಟ್ಟುವಂತೆ ಶಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ಬಂದಿತು. ಈಶ್ವರನು ಅಸಮಾನ ಪ್ರತಾಪವುಳ್ಳ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬಂದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದು ವಿಜಯದ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಗರ್ವದಿಂದ ಉಬ್ಬುತ್ತಿರುವ ಕಮಲಾಕ್ಷ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಂಡು. ೨೧. ಈಶ್ವರನು- “ಅಕ್ಷಯನೂ ಅಜೇಯನೂ ಅಚಿಂತ್ಯನೂ ಅಪ್ರಾಕೃತನೂ ಆದ ಈ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೇಗೆ ಗೆಲ್ಲಲಿ?!” ಎನ್ನುತ್ತ-ಲೋಕಪಾಲಕರನ್ನು ನಡುಗಿಸಿದ ವಿರೋಧಿಗಳ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತಟ್ಟನೆ ಜಯವನ್ನು

೧. ಧರೆಯಂ (ಗ) ೨. ಜೋಡಿಸೆ (ಗ) ೩. ಕರಂ (ಗ) ೪. ನೇತ್ರನೆಯಿದನುಚಾರಿಯನ ಪ್ರತಿಮಪ್ರತಾಪನಂ (ಗ)

ವ|| ಅಂತೇಷಿಸಿ ನೀವಿ ಜೇವೋಡೆಯೆ

ಭರದಿಂ ಗೋತ್ರಾದ್ರಿಗಳ್ ತೂಳಿಕೆಗಳ ತೆಪದಿಂ ಪಾಱಿ ಭೂಮಂಡಲಂ ಕೋ
ವರ ಚಕ್ರಾಕಾರದಿಂ ತಿಪ್ಪನೆ ತಿರಿಯೆ ಸಮುದ್ರಂಗಳಘ್ನಾಂಬುವೋಲ್ ತು
ಳ್ಳಿ ರವಿಶ್ವೇತಾಂಶುಬಿಂಬಂ ಧರಣಿಗೆ ಕಳಿವಣ್ ಗಾಳಿಯೋಳ್ ಬೀಳ್ವವೋಲ್ ಬೀ
ಲ್ವರೆ ಮೂಱುಂಲೋಕಮಂ ಪರ್ವಿದುದತಿಶಯದಿಂ ಶರ್ವಮೌರ್ವೀನಿನಾದಂ ೨೨

ಕಮಲಾಕ್ಷಂ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂ ನಿಜಭುಜಾಗ್ರಕ್ಷೇಷಿಸುತ್ತುಂ ಭಯ
ಭ್ರಮಮಂ ಧಾರಿಣಿಗೇಷಿಸುತ್ತುಮತಿಶಂಕಾತಂಕಮಂ ಪದ್ಮಜಾ
ದ್ಯಮರಗೇಷಿಸುತ್ತುಂ ಪ್ರಕೋಪಭಯಮಂ ಕಾಮಾಂತಕಂಗೆಷಿಸು
ತ್ತಮರುತ್ತೇಷಿಸಿದಂ ಸ್ವಕೀಯಜಯವಲ್ಲಿ ಶಾರ್ಙ್ಗವಂ ಶಾರ್ಙ್ಗವಂ ೨೩

ವ|| ಆ ಚಂಡಕೋದಂಡಮಂ ಸಮಾಸ್ಥಾಲಿತಂ ಮಾಡೆ

ವಸುಧಾಚಕ್ರಂ ಜಲಾಂತರ್ವಿಧುವಿಲುಳಿತವಾಗಿರ್ಪಿನಂ ಮೇರೆಯಂ ಸ
ಪ್ತಸಮುದ್ರಂ ಮೀಱಲೆಂದಿರ್ಪಿನಮಖಿಳಮರುತ್ಸಂಚಯಂ ಸಂಚಳನ್ನಾ
ನಸವಾಗುತ್ತಿರ್ಪಿನಂ ದಿಕ್ಕರಿಕುಲಮೊಳಲುತ್ಪೊಡಲೆಂದಿರ್ಪಿನಂ ವ
ರ್ಧಿಸುತ್ತುಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮಂ ತೀವಿದುದಸುರಹರಜ್ಯಾಲತಾಘೋರಘೋಷಂ ೨೪

ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಡೆದ, ಲೋಕದ ದುಷ್ಟರನ್ನೂ ಕಳ್ಳರನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸಿದ ಸಕಲ
ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ವಂದಿತವಾದ ತನ್ನ ಪಿನಾಕ ಧನುಸ್ಸಿಗೆ ಹೆದೆಯನ್ನು ಏರಿಸಿದನು.
ವ|| ಹಾಗೆ ಹೆದೆಯೇರಿಸಿ ನೀವಿ ಟಂಕಾರಗೊಳಿಸಲು ೨೨. ಕುಲಪರ್ವತಗಳು ತ್ವರೆಯಿಂದ
ಹತ್ತಿಯಂತೆ ಹಾರಿದವು. ಭೂಮಂಡಲ ಕುಂಬಾರ ಚಕ್ರದಂತೆ ತಿರುನೆ ತಿರುಗಿತು.
ಸಮುದ್ರಗಳು ಅರ್ಘ್ಯಜಲದಂತೆ ತುಳುಕಿದುವು. ಶುಭ್ರಕಾಂತಿಯ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವು
ಕಳಿತ ಹಣ್ಣು ಗಾಳಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಹೀಗೆ ಈಶ್ವರನ ಬಿಲ್ಲಿನ
ಹೆದೆಯ ಟಂಕಾರವು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಮೂರುಲೋಕಕ್ಕೂ ಹಬ್ಬಿತು. ೨೩. ಕಮಲಾಕ್ಷನು
ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಭುಜಾಗ್ರಕ್ಕೂ, ಭಯಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಭೂಮಿಗೂ, ಅಶಂಕೆಯ
ಆತಂಕವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ, ಪ್ರಕೋಪ ಭಯವನ್ನು
ಕಾಮವೈರಿಗೂ, ಏರಿಸುತ್ತ ಆ ಈಶ್ವರನ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತ ತನ್ನ ಶಾರ್ಙ್ಗವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ
ಹೆದೆಯನ್ನೇರಿಸಿದನು. ವ|| ಆ ಉಗ್ರಧನುಸ್ಸನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಟಂಕಾರ ಮಾಡಿದನು.
೨೪. ರಾಕ್ಷಸಹರ ಕೃಷ್ಣನ ಹೆದೆಯ ಭಯಂಕರವಾದ ಶಬ್ದವು ಹೆಚ್ಚಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೇ
ತುಂಬಿತು. ಅದರ ಭಯದಿಂದ ಭೂಮಂಡಲವು ಜಲಾಂತರ್ಗತನಾಗಿದ್ದ ಚಂದ್ರನಂತೆ
ಉರುಳಿ ನೀರಲ್ಲಿ ಅಡಗುವಂತಾಯಿತು. ಸಪ್ತಸಮುದ್ರಗಳೂ ಮೇರೆಯನ್ನು
ಮೀರುವಂತೆಯೂ, ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳೂ ಚಂಚಲಮನಸ್ಕರಾಗುವಂತೆಯೂ
ದಿಗ್ಗಜಗಳ ಸಮೂಹವು ಒರಲುತ್ತು ಓಡಬೇಕೆಂದಿರುವಂತೆಯೂ ಆಯಿತು.

ವ|| ತದನಂತರಂ

ಕಡುಮುಳಿದೊರ್ಬರೊರ್ಬರನಿಸುತ್ತಿರೆ ಭೀಕರಭೂರಿಭೀಂಕೃತಂ
ಗಡಗಿಸೆ ದಿಜುಖಂ ಮುಖರವಪ್ಪಿನಮುತ್ಕಟಮಾಗಿ ಪಾಯ್ ಪಾ
ಯೊಡನೊಡನೊಂದನೊಂದು ಕಿಡಿಸೂಸೆ ಸಿಡಿಲ್ ಸಿಡಿಲಂ ಪಳಂಚುವಂ
ತಡಸಿ ಪಳಂಚುತಿರ್ದುವು ಪಿನಾಕಿಯ ಶಾರ್ಙ್ಗಯ ಬಾಣಮುರ್ವಿಯೊಳ್ ೨೫

ಧೀರರ್ ಶಂಕರಶಾರ್ಙ್ಗಗಳ್ ಪೊಣರೆ ತತ್ಸಂಘಟ್ಟದಿಂ ಭೂತಳಂ
ನೀರೊಳ್ ಪಾಸಿದದೊಂದು ಪೆರ್ಗಡಿತದಂತಳ್ಳಾಡಲದ್ರಿವೃಜಂ
ಬೇರಿಂ ಕಿಟ್ಟು ನಭೋನದೀಪುಳಿನಸಂದೋಹಂಬೊಲಿದ್ ಮತ್ತು ಮು
ನ್ನೀರುದ್ದಂ ನೆಗೆದಿಂದ್ರನಂದನಕೆ ಪೊಯ್ನೀರಾಯ್ದೇಂ ರೌದ್ರಮೋ ೨೬

ಗೆಲ್ವಂ ತಾಕ್ಷ ಪತಾಕನಂ ವೃಷಪತಾಕಂ ಹೋ ಲಲಾಟೇಕ್ಷನಂ
ಗೆಲ್ವಂ ಪಂಕರುಹಾಕ್ಷನಲ್ವು ಗಿರಿಜಾಧೀಶಂ ರಮಾಧೀಶನಂ
ಗೆಲ್ವಂ ನೋಡಿಮೆನುತ್ತುಮಿರ್ಬರಳವಂ ಕೈವೊಯ್ದು ಸಂವಾದಿಸಲ್
ಸಲ್ವರ್ ನಾಕಿಗಳೇಂ ಸಮಾನಬಲರೋ ಕಾಮಾರಿಕಂಸಾರಿಗಳ್ ೨೭

ಶ್ರೀಕಂಠನಿಸುವ ಕಣೆಗಳ್
ವೈಕುಂಠನೆಯ್ ಮುಸುಱುತಿರ್ದುವು ರಣದೊಳ್
ಭೀಕರತರೌರ್ವಮಂ ಮಕ
ರಾಕರವೀಚೀಕದಂಬಕಂ ಮುಸುಱುವವೋಲ್ ೨೮

ವ|| ಆಮೇಲೆ ೨೫. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈಶ್ವರನ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಣಗಳು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಭೀಂಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಅದು ತಾಕಿ ದಿಜುಖಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯಾಗುವಂತೆ ಹಾರಿ ಹಾರಿ ಒಡನೊಡನೆ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಕಿಡಿಗಳು ಹಾರುವಂತೆ, ಸಿಡಿಲು ಮತ್ತೊಂದು ಸಿಡಿಲನ್ನು ಹೊಡೆಯುವಂತೆ ಎದುರಿಸಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ೨೬. ಧೀರರಾದ ಶಂಕರ ಕೃಷ್ಣರು ಹೋರಾಡಲು ಅವರ ಬಾಣಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ ಭೂತಲವು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಸಿದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕಡತ (ಪುಸ್ತಕ)ದಂತೆ ಅಳ್ಳಾಡಿತು. ಗಿರಿಗಳು ಬೇರುಕಿತ್ತುಹೋಗಿ ಹಾರಿ ದೇವಗಂಗೆಯ ಮಳಲಿನ ರಾಶಿಯಂತೆಯಾದುವು. ಸಮುದ್ರವು ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಇಂದ್ರನ ನಂದನವನಕ್ಕೆ ಹುಯ್ಯುವ ನೀರಾಯಿತು. ಅವರ ಯುದ್ಧವು ಅದೆಷ್ಟು ಭಯಂಕರವಾದುದೋ! ೨೭. “ಗರುಡಧ್ವಜನನ್ನು ವೃಷಭಧ್ವಜನು ಗೆಲ್ಲುವನು. ಹೋ! ಶಿವನನ್ನೇ ಕಮಲಾಕ್ಷನು ಗೆಲ್ಲುವನು. ಅಲ್ಲ ಅಲ್ಲ! ಗಿರಿಜಾಧೀಶನೇ ರಮಾಧೀಶನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವನು, ನೋಡಿ.” ಎನ್ನುತ್ತ ಇಬ್ಬರ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹೊಗಳಿ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುತ್ತಾ ದೇವತೆಗಳು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಮಾರಿ ಕಂಸಾರಿಗಳು ಅದೆಷ್ಟು ಸಮಾನಬಲವುಳ್ಳವರೋ! ೨೮. ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನು ಹೊಡೆಯುವ ಬಾಣಗಳು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸಮುದ್ರದ ಅಲೆಗಳ ಗುಂಪು ಭಯಂಕರತರವಾದ ಔರ್ವಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಮುತ್ತುವಂತೆ

ತಕ್ಕನೀಶನೆಚ್ಚ ತಿಮಿರೇಪುಗಿನೇಪುವನಗ್ಗಿಮಿತ್ರಬಾ
 ಣಕ್ಕಹಿಬಾಣಮಂ ಗಿರಿಪತತ್ರಿಗೆ ವಜ್ರಪತತ್ರಿಯಂ ಘನಾ
 ಸ್ತಕ್ಕನಿಲಾಸ್ತ್ರಮಂ ಶಿಖಿಶರಕ್ಕೆ ಪಯಶ್ವರಮಂ ಭುಜಂಗಕಾಂ
 ಡಕ್ಕೆ ಖಗೇಶಕಾಂಡಮನಧೋಕ್ಷಜನೆಚ್ಚು ಪೊಡಪುರ್ದೋಟಿದಂ ೨೯

ವ|| ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ

ಪೆಣತೇನಿಂತಿದಕಾಲಕಾಲನಿಶೆ ಪರ್ಬತ್ತೆಂಬಿನಂ ನುಂಗಿ ನೇ
 ಸಣನೆಂಟುಂದೆಸೆಯುಂ ಕಳಂಗೆ ತಮಮಂ ಭಿನ್ನಾಂಜನಚ್ಚಾಯೆಯುಂ
 ಕಳಿಯುತ್ತುಂ ಹರನಲ್ಲಿಗೆಯ್ದುದುಗುವಿಂ ವೈಷ್ಣವೋಗ್ರೇಪು ಬಾ
 ಯ್ದೆಟಿದೆಟ್ಟಿಟ್ಟುವ ಕಾಳರಕ್ಕಸನವೋಲ್ ಭೀಂಕಾರಹೂಂಕಾರದಿಂ ೩೦

ವ|| ಅದಂ ಕಂಡು ಖಂಡಪರಶುವಖಂಡಿತೋಚ್ಚಂಡಕೋಪಮಂ ಕೈಕೊಂಡು

ಉರಿಗಣ್ಣಂ ಬಿರ್ಚದಂ ಬಿರ್ಚದನಿಪುಧಿಗೆ ಕೈನೀಡಿದಂ ನೀಡಿದಂ ನೋ
 ಡಿರೆ ತೊಟ್ಟಂ ತೊಟ್ಟನೀ ಪಾಶುಪತಶರಮನೋಹೋ ಜಗಂ ಕೆಟ್ಟುದೆಂದಂ
 ಬರದೊಳ್ ದೇವವ್ರಜಂಬಾಯ್ದೆಟಿಯೆ ತೆಟಿದು ಭಾಳಾಕ್ಷಮಂ 'ದ್ವಿಟ್ಟುರೀಸಂ
 ಹರಣಂಗೆಯ್ದಸ್ತ್ರಮಂ ತೊಟ್ಟಸಲೊಡರಿಸಿದಂ ಕೃಷ್ಣನಂ ಕೃಷ್ಣಕಂಠಂ ೩೧

ಮುತ್ತುತ್ತಿದ್ದವು. ೨೯. ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಈಶ್ವರನು ಹೊಡೆದ ಅಂಧಕಾರ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣನು ಸೂರ್ಯಬಾಣವನ್ನೂ, ವಾಯುಬಾಣಕ್ಕೆ ಸರ್ಪಬಾಣವನ್ನೂ, ಗಿರಿಶರಕ್ಕೆ ವಜ್ರಶರವನ್ನೂ, ಮೇಘಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ, ಅಗ್ನಿಬಾಣಕ್ಕೆ ಜಲಬಾಣವನ್ನೂ ಸರ್ಪಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಗರುಡಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಹೊಡೆದು ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ವ|| ಅದು ಅಲ್ಲದೆ ೩೦. ಬೇರೇನು! ಅಕಾಲದಲ್ಲಾದ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ರಾತ್ರಿಯೆ ಹಬ್ಬಿತು ಎನ್ನುವಂತೆ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕೂ ಕಪ್ಪಾಗುವಂತೆ, ಸೂರ್ಯನನ್ನೂ ನುಂಗಿ ಕಣ್ಣುಕಪ್ಪಿನ ಬಣ್ಣದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ ಕಪ್ಪಾದ ರಾಕ್ಷಸನಂತೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಉಗ್ರವಾದ ವೈಷ್ಣವಾಸ್ತ್ರವು ಬಾಯಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಭೀಂಕಾರ ಹೂಂಕಾರದಿಂದ ಈಶ್ವರನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ವ|| ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಈಶ್ವರನು ಉಚ್ಚಂಡವಾದ ಅಖಂಡಕೋಪವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ೩೧. ತನ್ನ ಉರಿಗಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆದನು, ಉಬ್ಬಿದನು, ಬತ್ತಳಿಕೆಗೆ ಕೈ ನೀಡಿದನು. “ನೋಡಿ, ಓಹೋ ಈ ಪಾಶುಪತಶರವನ್ನು ತೊಟ್ಟನು. ಅಯ್ಯೋ ಜಗತ್ತು ಕೆಟ್ಟಿತು” ಎಂದು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೇವಸಮೂಹವು ಬಾಯಿಬಿಡುತ್ತಿರಲು ಹಣೆಗಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆದು, ದ್ವೇಷಿಗಳಾದ ತ್ರಿಪುರರ ಸಂಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಪಾಶುಪತಶರವನ್ನು ಹೂಡಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಉದ್ಯೋಗಿಸಿದನು.

ಕುಪಿತಂ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವಮಂ ತುಡೆ ಮಹೇಶಂ ಶಾರ್ಙ್ಗಚಿತ್ತಜ್ಞನೀ
ತ್ರಿಪುರದ್ವಂಸಕನಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಜಯಮಂ ಕೈಕೊಳ್ಳೆನೆಂದೇವ್ವಿ ಬ
ಲ್ಲು ಪೊಡಪೊಂದಿರೆ ಜ್ಯಂಭಣಾಸ್ತ್ರದಿನದಂ ಕೈವೇಗದಿಂದೆಚ್ಚುಮಾ
ಧಿಪನಂ ಸ್ತಂಭಿಸಿ ತಾಳಿದಂ ಜಯಮನೇಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಜಗದ್ವೀರನೋ

೩೨

ವ|| ಅಲ್ಲಿ ಬಟಿಯಂ

ಹರಿನೀಲೋದ್ಭಾಸಿ ಕೃಷ್ಣಂ ಕಪಿವ ಶರಗಣಾಸಾರಮಂ ಸಾರಧಾರಾ
ಧರವರ್ಷಂಗೆತ್ತು ತನ್ನೇತಿದ ನವಿಲೊಲವಿಂ ಸೋಗೆಯಂ ಬರ್ಚುತುಂ ಸಂ
ಗರವೀರ ಶ್ರೀಗೆ ಚೆಲ್ವಂ ತಳೆದ ತಪ್ಪಿಯನೆತ್ತಿರ್ಪವೋಲೊಪ್ಪೆ ಬಂದಂ
ಚರಕೋಪಶ್ರೀಯ ವಶ್ಯಂ ಪ್ರಕಟಿತಸಮರೋತ್ಸಾಹಲಾಸ್ಯಂ ಪಡಾಸ್ಯಂ

೩೩

ವ|| ಆ ಕುಮಾರನಂ ಕಂಡು ಕುಸಮಕೋದಂಡನಾನುಂ ಕುಮಾರನೆಂದು
ಹರಿಬಕ್ಕೆಯಿದಿರಾಂತು ನಿಲೆ ಶಕ್ತಿಧರಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ

ಅನಿಮಿಪರುಳ್ಳುದಂ ಕವರ್ದು ಭೂಪರನಾಳ್ವೆಸಕೆಯ್ಕೊಳ್ಳಜ
ಯನನತಿಧೀರನಂ ನೆಗಟ್ಟ ತಾರಕವೀರನನೆನ್ನ ಪುಟ್ಟಿದೇ
ಏನೆಯ ದಿನಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯದರ್ಭಕನೆಂ ಗಡ ಕೊಂದೆನೆಂದೊಡಿ
ನ್ನನುಪಮಯೌವನಂಗೆನಗನಂಗನೆ ನೀನಿದಿರಾಂತು ನಿಂದಪ್ಪೆ

೩೪

೩೨. ಈಶ್ವರನು ಕೋಪಗೊಂಡು ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತೊಡಲು ಚಿತ್ತಜ್ಞನಾದ ಕೃಷ್ಣನು
ಈ ತ್ರಿಪುರಾರಿಗಿಂತಲೂ ಮುಂಚೆ ಇಂದೇ ನಾನು ಜಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು
ಶಕ್ತಿಯೂ ಹೊಳಪೂ ಇರುವ ಜ್ಯಂಭಣಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಆ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೈಚಳಕದಿಂದ
ಹೊಡೆದು ಉಮಾಪತಿಯಾದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ತಂಭಿಸಿ, ಜಯವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಕೃಷ್ಣನು
ಅದೆಷ್ಟು ಜಗದ್ವೀರನೋ! ವ|| ಅದಾದ ಬಳಿಕ ೩೩. ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯಂತೆ
ಹೊಳೆಯುವ ಕೃಷ್ಣನು, ಕರೆಯುತ್ತಿರುವ ಬಾಣಸಮೂಹದ ಧಾರಾವೃಷ್ಟಿಯನ್ನೇ ಸಾರವಾದ
ಮಳೆಯ ನೀರಿನ ವೃಷ್ಟಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಷಣ್ಮುಖನ ಪಾಹನವಾದ ನವಿಲು
ಸಂತೋಷದಿಂದ ಗರಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿತು. ಅದು ಯುದ್ಧವೀರಶ್ರೀಗೆ ಸುಂದರವಾದ ಭತ್ತಿಯನ್ನು
ಎತ್ತಿರುವಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿತು. ಕುಪಿತನಾದ ಷಣ್ಮುಖನು ತನ್ನ ಯುದ್ಧೋತ್ಸಾಹವನ್ನು
ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ವ|| ಆ ಕುಮಾರನನ್ನು ಕಂಡು ಮನಃಪ್ರಸಾದ ನಾನೂ
ಕುಮಾರನೇ ಎಂದುಕೊಂಡು ಯುದ್ಧಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ
ನಿಂತನು. ಷಣ್ಮುಖನು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ, ೩೪. “ಅನಂಗ, ದೇವತೆಗಳ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ
ದೋಚಿ ರಾಜರಿಂದ ಆಳುಗಳು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಜೇಯ
ಧೀರ ಎಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾಗಿದ್ದ ತಾರಕಾಸುರ ವೀರನನ್ನು ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ಏಳನೆಯ

೧. ಚಿತ್ತಜ್ಞನಿಂ (ಕಗ) ೨. ಜ್ಯಂಭಣಾಸ್ತ್ರದಿನಂ (ಕಗ) ೩. ಕುಮಾರನೆಂಬಹಂಮಿಕೆಯಿಂ
ನಿಲೆ (ಖ)

ವ|| ಎನೆ ಮಕರಕೇತನಂ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು

ಎಲೆ ಗಡ ಕಷ್ಟಮೀ ನಿಜಗುಣಸ್ತುತಿಯುಂ ಪರನಿಂದೆಯುಂ ನಿರಾ
ಕುಲಮಿದು ನಿನ್ನೊಳಪ್ಪುದುಚಿತಂ ಗುಹ ನೀಂ ನೆನೆ ನಿನ್ನ ಜನ್ಮದು
ವಿಲಸಿತಮಂ ದಿಟಂ ಪಲರ್ಗೆ ಪುಟ್ಟಿದ ಕಾರಣದಿಂದವಾನನಂ
ಪಲವೊಳವೊಲ್ಲದಂ 'ನುಡಿಯಲೆಂದೆನೆ ಕೇಳು ಕನಲ್ಪು ಪಣ್ಣುಖಂ ೩೫

ಪಿಡಿವುದು ಕರ್ಪವಿಲ್ ತುಡುವುವೈದಲರಂಬಿವನೇಕೆ ನಚ್ಚ ನೀಂ
ತೊಡವೆ ರತಿಪ್ರಿಯೋಪಕರಣಂಗಳಿವೇವುವೊ ಕಾಳೆಗಕ್ಕೆ ನೀಂ
ಮೃಡನೊಳಿದಿರ್ಚಿ ರೂಪುಗಿಡುವಂದಿವು ಮಾಡಿದ ಮಾಟಮಾವುದಾರ್
ಸೆಡೆವರಿದರ್ಕನೇಕನಿಶಿತಾಯುಧಕೋವಿದರಪ್ಪ ಮದ್ವಿಧರ್ ೩೬

ವ|| ಎನೆ ಕುಸುಮಾಯುಧಂ ಸಕ್ರೋಧನಾಗಿ

ಅರಲಂಬೀ ಕರ್ಪವಿಲ್ಲೆಂದಿಟಿಪಿ ಗಳಪದಿರ್ ಕೆಮ್ಮನೀ ಕರ್ಪವಿಲ್ಲಿಂ
ಗರಲಂಬಿಂಗಾ ಮಹೇಶಂ ಮನದೊಳಳುಕಿ ಸಮ್ಯಕ್ತಪೋನಿಷ್ಠೆಯಂ ಬಿ
ಟ್ಟರೆವೆಣ್ಣಾಗಿದ್ದುಂ ನೀಂ ನೆನೆ ದಿಟಮಿದೆ'ನಲ್ ಕೆಯ್ದುಗಳ್ ನಿರ್ಘ್ನಂಗಳ್
ನಿರವದ್ಯಂಗಳ್ ಜಗನ್ನೋಹನಪಟುಗಳಿವರ್ಕಂಜದುದ್ವೈತ್ಯನಾವಂ ೩೭

ದಿನದಲ್ಲೇ ಇನ್ನೂ ಕಣ್ಣುತೆರೆಯದ ಶಿಶುವಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಕೊಂದೆನಲ್ಲವೇ! ಹೀಗಿರುವಾಗ
ಈ ಅಸಮಾನ ಯೌವನವುಳ್ಳವನಾಗಿರುವ ನನಗೆ ನೀನು ಇದಿರೊಡ್ಡಿ ನಿಲ್ಲುವೆಯಾ?!"
ವ|| ಎನ್ನಲು ಮನ್ಮಥನು ಮುಗುಳುನಗೆ ನಕ್ಕು, ೩೫. "ಎಲೆ ಗುಹಾ! ಈ
ಆತ್ಮಗುಣಸ್ತುತಿಯೂ ಪರನಿಂದೆಯೂ ಕಷ್ಟವಾದುದು. ಆದರೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಿರಾಕುಳವಾಗಿ
ಅದು ಉಚಿತವೇ ಸರಿ. ನೀನು ನಿನ್ನ ಜನ್ಮದ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ನೆನೆಸಿಕೋ. ನೀನು
ಹಲವರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ತೋರಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಲು ಮುಖಗಳೂ ನಿನಗೆ ಹಲವು
ಆದುವು!" ಎಂದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಪಣ್ಣುಖನು ಕೋಪಗೊಂಡು, ೩೬. "ನೀನು
ಹಿಡಿಯುವುದು ಕಬ್ಬಿನಬಿಲ್ಲು. ತೊಡುವುದು ಐದು ಹೂವಿನಬಾಣಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು
ನೆಚ್ಚಿ ನೀನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುವೆ?! ನೀನು ಈಶ್ವರನ ಸಂಗಡ ಎದುರಿಸಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ
ಹೋಗಿ ರೂಪಗೆಟ್ಟಾಗ ಇವು ಏನು ಮಾಡಿದವು? ಹರಿತವಾದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು
ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರಾದ ನನ್ನಂತಹವರು ಯಾರು ತಾನೆ ಇದಕ್ಕೆ
ಹೆದರುವರು!" ವ|| ಎನ್ನಲು ಮನ್ಮಥನು ಕೋಪಗೊಂಡು, ೩೭. "ಹೂಬಾಣ, ಕಬ್ಬಿನಬಿಲ್ಲು
ಎಂದು, ಕೀಳು ಮಾಡಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಹರಟಬೇಡ. ಈ ಕಬ್ಬಿನಬಿಲ್ಲಿನ ಹೂಬಾಣಕ್ಕೆ ಆ
ಮಹೇಶ್ವರನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಹೆದರಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತಪೋನಿಷ್ಠೆಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಅರ್ಧನಾರಿ
ಯಾದುದನ್ನು ನೀನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೋ. ನಾನು ಹೇಳಿದ ಇದು ನಿಜವಾದುದಾಗಿರುವಾಗ
ನನ್ನ ಆಯುಧಗಳು ದಯೆಯಿಲ್ಲದವು, ಸ್ತುತ್ಯವಾದವು, ಜಗನ್ನೋಹನಪಟುಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ

೧. ನುಡಿಯಲೇಕೆನೆ (ಖ) ೨. ಕರಣಂಗಳಿವೆಲ್ಲವು (ಖ) ೩. ಮರವಿಲ್ಲಂ (ಕ) ಅರಲಂಬುಂ
(ಖಗ) ೪. ಮಹಾದೇವನುಮಜನಿಸಿ (ಕ) ೫. ದಲ್ ಕೈದುಗಳ್ ಪಂಚಶಸ್ತ್ರಂ (ಖ)

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದನಂತರಂ

ಸಿಡಿಲ ಮಳೆಯೆನಿಸಿ ಕಳೆದರ್
ಬಿಡದೆ ಸರಲಿಟ್ಟಿಯನೀಶ್ವರಾಚ್ಯುತನಯರ್
ತೊಡದರ್ ಸರಲೆಗೆವ ಸರ
ಉಡುವ ಸರಲ್ ಬಿಡುವ ಬೇಗಮರಿದೆಂಬನೆಗಂ

೩೮

ವ|| ಆಗಲ್

ಒಂದಳೊಳೊಂದು ತಾಗಿದುವೆಂಕೆಯ ರೋಹಣನೀಲಶೈಲಯು
ಗ್ಮಂ ದಿಟಮೆಂಬಿನಂ ಗರುಡನುಂ ಗುಹಬರ್ಹಿಯುಮೆಯ್ತಾಗಿ ಕಾ
ಯ್ತಂದೊಡೆವಂಫಿಯಿಂದಿಳಿವ ಚಂಚುವಿನೋವದೆ ಪೊಯ್ತೆಂಕೆಯಿಂ
ತಂದುವಗುರ್ವನೇಂ ಪಿರಿದೊ ತಾಕ್ಷ್ಮಮಯೂರರ ಯುದ್ಧಡಂಬರಂ

೩೯

ಸ್ಕಂದಂ ಬ್ರಹ್ಮಶಿರೋಸ್ತ್ರದಿಂದಿಸುವುದುಂ ಕಂಡತ್ತ ದೇವಾ? ಪೋ
ಗಿಂದಿನ್ನೆತ್ತಣ ಕೃಷ್ಣನೆತ್ತಣ ಬಲಪ್ರದ್ಯುಮ್ನರೆಂಬನ್ನಮೆ
ಛಂದಾ ಬ್ರಹ್ಮಶಿರಶ್ಚರಂ ಹರಿಭುಜಾಚಕ್ರಪ್ರಭಾಚಕ್ರದಿಂ
ಮಂದೀಭೂತಮಹತ್ವಮಾಯ್ತೆಡೆಯೊಳೇಂ ಚಕ್ರಂ ಪ್ರಭೋಚ್ಚಂಡಮೋ

೪೦

ವ|| ಅಲ್ಲಿಂ ಬಟಿಯಂ

ಅಂಜದ ಉದ್ವೃತ್ತನಾವನಿರುವನು!” ವ|| ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ೩೮. ಆ ಷಣ್ಮುಖ ಮನ್ಮಥರು, ಕದನಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ತೆಗೆಯುವ, ಹೆದೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವ ಬಿಡುವ ವೇಗವು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದೆನ್ನುವಂತೆ, ಬಾಣವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸಿಡಿಲಮಳೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಬಿಡದೆ ಕರೆದರು. ವ|| ಆಗ ೩೯. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ರೆಕ್ಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ರೋಹಣಗಿರಿ ನೀಲಗಿರಿಗಳೆರಡೂ ಒಂದರೊಡನೊಂದು ತಾಕಿದುವೆಂಬಂತೆ ಗರುಡನೂ ಷಣ್ಮುಖನ ನವಿಲೂ, ಎದಿರಾಗಿ ತಾಕಿದುವು. ಅಪ್ಪ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಕಾಲುಗಳಿಂದ ಒದೆಯುವ, ಇರಿಯುವ, ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ ದಯೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕಚ್ಚುವ, ರೆಕ್ಕೆಯಿಂದ ಹೊಡೆಯುವ ರೀತಿಯು ಭಯಂಕವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಗರುಡ ಮಯೂರ ಯುದ್ಧವು ಅದೆಷ್ಟು ಮೊಡ್ಡದೋ! ಅಡಂಬರವುಳ್ಳದೋ! ೪೦. ಸ್ಕಂದನು ಬ್ರಹ್ಮಶಿರೋಸ್ತ್ರದಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ದೇವತೆಗಳು ಹೋಗು! ಇನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯ ಕೃಷ್ಣ! ಎಲ್ಲಿಯ ಬಲರಾವು ಮನ್ಮಥರು? ಎಂದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆಯಿತು; ಅಷ್ಟು ಭೀಕರವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮಶಿರೋಸ್ತ್ರದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನ ಭುಜಮಂಡಲದ ಕಾಂತಿಮಂಡಲಯುತವಾದ ಚಕ್ರವು ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ತಡೆದು ಕುಂಠಿತಗೊಳಿಸಿತು. ಕೃಷ್ಣನ ಚಕ್ರವು ಅದೆಷ್ಟು ಉಚ್ಚಂಡ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳದೋ! ವ|| ಆದಾದ ಮೇಲೆ

ಜಗಮಂ ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರಂ ಸುಡುವನಿದಱೊಳೆಂದೊತ್ತಿ ಬೈತಿಟ್ಟ ಕಿಚ್ಚಂ
ನೆಗೆದತ್ತೇಗೆಯ್ವೆತ್ತಲ್ ಪುಗುವೆವೆನುತೆ ದೇವಾಳಿ ಗೋಳುಂಡೆಗೊಳ್ಳಂ
ತು ಗುಹಂ ಕಾಯಿಟ್ಟುದಂ ಶಕ್ತಿಯನೆಡೆಯೊಳೆ ಕರ್ಗೊಳ್ಳಿವೊಲ್ ಬೀಳಿ ದರ್ಪಂ
ನೆಗಬಲ್ ಹುಂಕಾರದಿಂ ಚಪ್ಪರಿಸಿ ಕೆಡಪಿದಂ ಕೃಷ್ಣನಾಜ್ಞಾಸಮಗ್ರಂ ೪೧

ರವಿಯಂ ದೋರ್ದರ್ಪದಿಂದಂ ತುಡುಕಿ ಪಿಡಿದನೀ ಕೃಷ್ಣನೆಂಬೊಂದಗುವುರ್
ಬುರ್ವಿನಂ ಸ್ಕಂದಂಗೆ ಚಕ್ರಂಗಳೆ ಹರಿ ಗಿರಿಜಾಕಾಂತೆ ನಗ್ನತ್ವದಿಂ ಕೌ
ಟವಿ ಬಂದಡ್ಡಂ ನಿಲಲ್ ಚಿಃ ಸುಡುಸುಡು ತೊಲಗೆಂದಾ ಮುರದ್ದಂಸಿ ಪೇಸು
ತ್ತುವೆ ತೀರ್ಯಗ್ನಕ್ರನಾಗಿರ್ಪಿನಮಪಸರಣಂಗೆಯ್ವೆತ್ತಲ್ ಪಡಾಸ್ಸಂ ೪೨

ವ|| ಅನ್ನೆಗಮಾಗಳ್

ಭೇರೀರವದಿಂ ತೀವಿ ಪ
ಯೋರುಹಗರ್ಭಾಂಡಮೊಡೆಯೆ 'ಸುರಿದಪ್ಪುದಸ್ಯ
ಗ್ವಾರಿಯೆನೆ ನಭದೆ ರುಧಿರಾ
ಸಾರಂ ಸುರಿದತ್ತು ಬಾಣಗಮನೋದ್ಯಮದೊಳ್ ೪೩

ಅಸುರಬಲಭಾರದಿಂದೆ
ಣ್ಣೆಸೆಯಾನೆಯ ನೆತ್ತಿ ಪೊತ್ತೆ ಪುಟ್ಟಿದ ಧೂಮ
ಪ್ರಸರಮಿದೆಂಬನೆಗಮಗು
ರ್ವಿಸಿ ನೆಗೆದುವು ಧೂಮಕೇತುಗಳ್ ದೆಸೆದೆಸೆಯೊಳ್ ೪೪

೪೧. ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರನು ಇದರಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸುಡುವನು. ಎಂದು ಅದುಮಿ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕಿಚ್ಚು ಈಗಲೇ ನೆಗೆಯಿತು, ಏನು ಮಾಡೋಣ! ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗೋಣ?! ಎಂದು ದೇವತೆಗಳು ಗೋಳಾಡುತ್ತ ಗುಂಪುಸೇರುವಂತೆ ಗುಹನು ಕೋಪಗೊಂಡು ಹೊಡೆದ ಕೊಳ್ಳಿಯಂತಹ ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧವನ್ನು ದಾರಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಆಜ್ಞಾಸಮರ್ಥ ಕೃಷ್ಣನು ಹುಂಕಾರದಿಂದ ಚಪ್ಪರಿಸಿ ಬೀಳಿಸಿದನು. ೪೨. 'ಈ ಕೃಷ್ಣನು ಸೂರ್ಯನನ್ನು ತನ್ನ ಭುಜ ದರ್ಪದಿಂದ ತಟ್ಟನೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು' ಎಂಬ ಭಯಾತಿಶಯವಾಗುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು ಷಣ್ಮುಖನನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಚಕ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಒಡನೆಯೇ ಪಾರ್ವತಿಯ ಸಖಿಯೊಬ್ಬಳು ನಗ್ನಳಾಗಿ ಬಂದು ಹೊಡೆಯದಂತೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ನಿಂತಳು. ಕೃಷ್ಣನು 'ಬೆಂಕಿ, ಸುಡು ಸುಡು, ತೊಲಗು' ಎನ್ನುತ್ತ ಹೇಸಿಕೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಷಣ್ಮುಖನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅತ್ತ ಓಡಿದನು. ವ|| ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ೪೩. ಬಾಣಾಸುರನು ಭೇರಿಯ ಶಬ್ದವಾಗುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಆ ಭೇರಿಯ ಶಬ್ದವು ತಾಕಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಒಡೆದು ಸುರಿಯುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ಆಕಾಶದಿಂದ ರಕ್ತಧಾರೆಯ ಮಳೆಸುರಿಯಿತು. ೪೪. ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಸೇನೆಯ ಭಾರದ ಘರ್ಷಣೆಯಿಂದ ಎಂಟುದಿಕ್ಕಿನ ಆನೆಗಳು ನೆತ್ತಿಯು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿದ ಹೊಗೆಯೆನ್ನುವಂತೆ ದಿಕ್ಕು

ಸ್ತುತಿವಾದಮಲ್ಲು ಫಣಿಪತಿ
ಪೃತನಾ ಭರದಿಂ ಪ್ರಭಗ್ನಘನಾದುದು ಸೂ
ನೃತಮೆಂದು ಸೂಚಿಪಂತ
ದ್ವೃತವಾದುದು ಬಾಣಗಮನದೊಳ್ ಭೂಕಂಪಂ

೪೫

ದಿವಮಂ ಜಕ್ಕುಲಿಪ ವರೂ
ಫವೈಜಯಂತಿಗಳ ಪೊಯ್ಲೊಳಭದಿನಿಂದಿಂ
ತವಿರಳಮಾಗುದಿರ್ದು ವೆನ
ಲವನಿಗೆ ನಕ್ಷತ್ರಪಾತವಾಯ್ತರಿಬಲದೊಳ್

೪೬

ವಾರಣಸೈನ್ಯಶಿರಸ್ಸಿಂ
ದೂರಂ ಪ್ರತಿಕೂಲಮಾರುತಾಹತಿಯಿಂದು
ತ್ಸಾರಿತವಾಗಿದ್ವಪುದನೆ
ದಾರುಣಮಾದತ್ತು ಸುತ್ತಲುಂ ದಿಗ್ಗಾಹಂ

೪೭

ನೆರೆದ ನಿಶಾಚರೇಂದ್ರಬಲದೊಂದು ಪದೋದ್ಧತಧೂಳಿಜಾಳದಿಂ
ಸುರನದಿ ಬತ್ತೆ ನಿತ್ತರಿಸದೊರ್ಮೊದಲಲ್ಲಿಯ ಬಾಳೆಮೀಂಗಳೀ
ಧರಣಿತಳಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟಪುವು ಭೋಂಕನೆ ಪೇಟೆಮೆನಲ್ ದಿಗೀಶ್ವರೋ
ತ್ಕರನಯನಂಗಳುಳ್ಳೆ ಯಮರಾಧಿಪನಳ್ಳೆಯುಮುಳ್ಳರಾಜಿಗ್

೪೮

ವ|| ಅಂತಪಜಯಕ್ಕಾಗರಮಾಗಿ ಬಾಣಂ ರಣಕ್ಷೋಣಿಯೊಳೊಡ್ಡಿ ನಿಲೆ

ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೂ ಧೂಮಕೇತುಗಳು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಹಾರಿದವು. ೪೫. ಇದೇನೂ ಸ್ತುತಿಯ ಮಾತಲ್ಲ. ಬಾಣನ ಸೇನೆಯ ಭಾರದಿಂದ ಆದಿಶೇಷನ ಹೆಡೆಯು ಒಡೆದು ಹೋಯಿತು, ಇದು ನಿಜವಾದ ಮಾತು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಬಾಣನು ಸೇನೆಯೊಡನೆ ನಡೆಯುವಾಗ ಭೂಕಂಪವು ಅದ್ಭುತವಾಯಿತು. ೪೬. ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ಆಕಾಶವನ್ನೂ ಜಕ್ಕುಲಗುಳಿಯಿಡುವ ಬಾಣನ ರಥದ ಧ್ವಜಗಳ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಈ ದಿನ ಆಕಾಶದಿಂದ ಹೀಗೆ ಒತ್ತಾಗಿ ಉದುರಿದವು ಎನ್ನುವಂತೆ ಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ಭೂಮಿಗೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಬಿದ್ದವು. ೪೭. ಸೈನ್ಯದ ಆನೆಗಳ ತಲೆಯ ಸಿಂಧೂರವು ಎದಿರುಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಹಾರಿ ಹರಡಿತೆಂಬಂತೆ ಸುತ್ತಲೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಾದ ಬೆಂಕಿಯ ಉರಿಯುಂಟಾಯಿತು. ೪೮. ತುಂಬಿದ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನ ಸೇನೆಯ ಕಾಲು ತುಳಿತದಿಂದ ಎದ್ದ ಧೂಳು ದೇವಗಂಗೆಗೆ ಬಿದ್ದು ನೀರು ಬತ್ತಿ ಹೋಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ಗಂಗೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಬಾಳೆಮೀನುಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಭೂತಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಿವೆಯೋ, ಹೇಳಿ' ಎನ್ನುವಂತೆ, ಉಲ್ಕೆಯ ಸಮೂಹಗಳು ದಿಕ್ಕಾಲರ ಕಣ್ಣು ಹೊಳೆಯುವಂತೆಯೂ ಇಂದ್ರನು ಭೀತನಾಗುವಂತೆಯೂ ಮಾಡಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದವು. ವ|| ಹಾಗೆ ಅಪಜಯಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿ, ಬಾಣಾಸುರನು, ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಿಂತನು.

ಇಸುವ ಧನುರ್ವಲಂ ಭರದಿನೆಯ್ಯುವ ಪೇರಣಿ ಸಾರ್ವ ಕೊಂತವೊ
ಡ್ಡಿಸುವ ರಥಾಳಿ ನೂಂಕುವಿಭಸಂತತಿ ಪಾಯಿಸುವಶ್ವವೃಂದಮು
ರ್ವಿಸೆ ಕವಿತರ್ಪರಾತಿಚತುರಂಗವತಾಕಿನಿಯಂ ಮುಕುಂದನೀ
ಕ್ಷಿಸಿ ಮುಳಿದೆಚ್ಚನಾ ಪಡೆಗೆ ಮಾರ್ಪಡೆಯಂ ಪಡೆವೈಂದ್ರಬಾಣಮಂ

೪೯

ಎನಿತು ಮದೇಭದೊಡ್ಡನಿತು ತೇರನಿತಾಳನಿತಶ್ವವಾಂತುವಂ
ತನಿತೆ ಮದೇಭದೊಡ್ಡನಿತೆ ತೇರನಿತಾಳನಿತಶ್ವಮಸ್ತದಿಂ
ಜನಿಯಿಸಿ ಪೋರ್ದು ಮಾಪೋರ್ಣದು ತಳ್ಳಿಡಿದೆಯ್ವಿ ಪಳಂಚಿ ಕಾದುತಿ
ರ್ವಿನೆಗಮುಪೇಂದ್ರನಿತ್ತ ಬಲಿನಂದನನಂ ಗರಿಸನ್ನೆಗೆಯ್ದುದುಂ

೫೦

ತುರುಗಂಗಳ್ ಸಾಸಿರಂ ಪೂಡಿದ ಕರಡಿದೊಗಲ್ ತಳ್ಳ ಪೊಂಗಾಲಿ ಕಂಗೊ
ಳ್ಳರುವದ್ಧಂಟಾಪ್ರತಾನಂ ಪೊಳೆವ ನವಿಲ ಸಿಂಧಂ ಬೆಡಂಗಾದ ತೇರಂ
ಭರದಿಂ ಕುಂಭಾಂಡನಂದಾದೆಸಗೆ ಭುಜಸಹಸ್ರಂಗಳೊಳ್ ಕೈದುಮಂ ಸಾ
ಸಿರಮಂ ಕೈಕೊಂಡು ಬೀಟಲ್ಪರಿವ ಗಿರಿಯೆನಲ್ ಬಂದು ದೈತ್ಯೇಂದ್ರನೆಂದಂ

೫೧

ಹರನರೆವೆಣ್ಣುಹಂ ವಟುಗಣಂ ಮರುಳಂ ನರನಾಂತು ಗೆಲ್ಲು ನೀಂ
ಬಿರಿದಪೆ ಬೀರದೊಳ್ ದಿಟಕೆ ಬೀರಮದುಳ್ಳೊಡಿದಿರ್ಚಿ ನಿಲ್ ನಿಶಾ
ಚರಪತಿಯಂ ಬಲೀಂದ್ರಸುತನಂ ಧೃತಬಾಹುಸಹಸ್ರನಂ ಮಹೀ
ಧರ ನಿನಗಾಂತೆನ್ನಿನ್ನೆಳೆಯಪ್ಪುದು ನಿನ್ನಯ ಬೀರದೇಳೆಯಂ

೫೨

೪೯. ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುವ ಧನುರ್ಧಾರಿಗಳ ದೊಡ್ಡದಾದ ಕಾಲಾಳಿನ ಸೇನೆಯೂ, ಕುಂತಾಯುಧವನ್ನು ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಹೊಡೆಯುವ ರಥ ಸೈನ್ಯಸಮೂಹವೂ ಮುಂದೆ ನೂಕುವ ಆನೆಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ಮೇಲೆ ಹಾರಿಸುವ ಕುದುರೆಗಳ ದಂಡೂ ಭಯಂಕರವಾಗಿರುವಂತೆ ಕವಿದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಶತ್ರುವಿನ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಸೇನೆಯನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣನು ನೋಡಿ, ರೇಗಿ, ಆ ಸೇನೆಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಸೇನೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಐಂದ್ರಬಾಣವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ೫೦. ಬಾಣಾಸುರಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮದ್ದಾನೆಗಳಿವೆಯೋ ಎಷ್ಟು ಕುದುರೆಗಳಿವೆಯೋ ಎಷ್ಟು ರಥಗಳಿವೆಯೋ ಎಷ್ಟು ಕಾಲಾಳಿವೆಯೋ ಎಷ್ಟು ಅಸ್ತ್ರ ಶಸ್ತ್ರಗಳಿವೆಯೋ ಅಷ್ಟೇ ಆನೆ ಕುದುರೆ ರಥ ಕಾಲಾಳು ಅಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಆ ಐಂದ್ರಾಸ್ತ್ರವು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಅವು ಪ್ರತಿ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಅತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಹೋರಾಡಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಇತ್ತ ಕಡೆ ಕೃಷ್ಣನು ಬಾಣಾಸುರನನ್ನು ಬಾಣದ ಗಿರಿಯ ಸನ್ನೆಯಿಂದ ಕರೆದನು. ೫೧. ಆಗ ಬಾಣಾಸುರನು ಕರಡಿಯ ತೊಗಲನ್ನು ಹೊದಿಸಿದ ಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಿದ, ಚಿನ್ನದ ಗಾಲಿಗಳು ಹೊಳೆಯುವ, ಧ್ವನಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಘಂಟೆಗಳುಳ್ಳ ನವಿಲಿನ ಬಾವುಟವು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಬೆಡಗಿನ ರಥವನ್ನು ಕುಂಭಾಂಡನೆಂಬ ಸಾರಥಿಯು ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಕೈಗಳಲ್ಲೂ ಸಾವಿರ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬೀಳಲು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಗಿರಿಯಂತೆ ಬಂದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೫೨. ಹರನು ಅರೆ ಹೆಣ್ಣಿಗ, ಷಣ್ಮುಖನು ವಟು, ಪ್ರಮಥಗಣವು ಮರುಳು. ಅಂತಹವರನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಗೆದ್ದು ನೀನು ಪರಾಕ್ರದಿಂದ ಬಿರಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವಿದ್ದರೆ, ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರನೂ

ಆವ ಭವಂ ಬಂದುಂ ದೈ
ತ್ಯಾವಳಿಯಂ ಕಾಲನಿಲಯಮಂ ಪುಗಿಸುವ ಮಾ
ಯಾವಿಯೆ ಪೊಕ್ಕಪೆ ನೀನಮ
ರಾವತಿಯಂ ದ್ವಾರವತಿಯನಿಂ ಪುಗಲಾರ್ಪೆ

೫೩

ವ|| ಎಂದ ಕಳಾಪಿದ್ವಜನಾಳಾಪಮಂ ಕೇಳು

ಕೂರಂಬುಗಳಂ ನಿನ್ನೀ
ಪೇರುರದೊಳ್ ಪುಗಿಸಿ ನಿನ್ನುಮಂ ಸುರಗಣಸಂ
ಹಾರಕ ಯಮವಡನಗುಹಾ
ದ್ವಾರಮನಾಂ ಪುಗಿಸಿ ಪುಗದಿರೆಂ ದ್ವಾರಕಿಯಂ

೫೪

ವ|| ಎಂದಪರಿಮಿತೋದಾರ ಧೀರವಚನದಿಂ ನುಡಿದು

ಅಂಬರಮುಂ ದೆಸೆಯುಂ ಬಿಡ
ದಂಬನೆ ಕಾರುತ್ತುಮಿದುರ್ವನೆ ಶಾರ್ಙ್ಗ ತಗು
ಳ್ಳಂಬಿನ ಮಳೆಯಂ ಕರೆದಂ
ಬಿಂಬದ್ಭೂತಿವಿತತಿ ಮಣಿವಿನಂ ದಿನಮಣಿಯಾ

೫೫

ಅಯ್ಯೂಜುಬಿಲ್ಲೊಳಂಬುಗ
ಳಯ್ಯೂಜೊಗೆತರೆ ಸಹಸ್ರಭುಜನೆಚ್ಚಾಡಲ್
ಕಯ್ಯಿರಿದಾಡಿದನತ್ತಲ್
ಮೆಯ್ಯವಿರ್ಗಳುಮೊಗೆಯೆ ನಾರದಂ ಸಂತಸದಿಂ

೫೬

ಬಲಿಪುತ್ರನೂ ಸಹಸ್ರಬಾಹುಗಳುಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಾನು ನಿನಗೆ ಇದಿರಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಕೃಷ್ಣ, ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮದ ಏಳಿಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ೫೩. ಯಾವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ನೀನು ರಾಕ್ಷಸಸಮೂಹವನ್ನು ಯಮಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೊಗಿಸುವ ಮಾಯಾವಿಯೇ ಸರಿ, ಆದರೆ ಇನ್ನು ನೀನು ಅಮರಾವತಿಯನ್ನು ಹೊಗುವೆ, ದ್ವಾರಾವತಿಯನ್ನು ಸೇರಬಲ್ಲಿಯಾ!” ವ|| ಎಂದ ಮಯೂರದ್ವಜ (ಬಾಣ)ನ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೃಷ್ಣನು ೫೪. “ಹರಿತವಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಈ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ನಾಟಿಸಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಯಮನ ಬಾಯೆಂಬ ಗುಹಾದ್ವಾರವನ್ನು ಹೊಗಿಸಿ, ನಾನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೋಗದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.” ವ|| ಎಂದು ಪರಿಮಿತವೂ ಉದಾರವೂ ಆದ ಧೀರವಚನದಿಂದ ಹೇಳಿದನು. ೫೫. ಕೃಷ್ಣನು - ಆಕಾಶವೂ ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ತಪ್ಪದೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಕಕ್ಕುತ್ತಿವೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ದಿಗಂತಗಳಿಗೂ ತಾಕುವಂತೆಯೂ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದ ಕಿರಣಸಮೂಹವು ಮಣಿಯುವಂತೆಯೂ ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆದನು. ೫೬. ಸಹಸ್ರಬಾಹುವಾದ ಬಾಣನು ತನ್ನ ಐದು ನೂರು ಬಿಲ್ಲುಗಳಿಂದಲೂ ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿಯೂ ಐನೂರು ಐನೂರು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಇತ್ತ ಕಡೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ನಾರದನು,

೧. ಆವವನಿಂ (ಖ) ೨. ದ್ವಾರವತಿಯನೇಂ (ಕ) ೩. ದ್ಭೂತಿವಿರುತಿಮಣಿವಿನಂಬಿನ ಮಳೆಯಂ (ಕ) ೪. ಕಯ್ಯಿರಿದಾಡುತ್ತಲೈಯ್ಯವಿರ್ಗಳುಮೊಗೆಯೆ (ಕ)

ಇಳೆಯೊಳ್ ಬಿಲ್ಲಲೈಗೀತಂ ಮಿಗಿಲಿವನ ಧನುರ್ದಂಡಟಂಕಾರಮಂ ಕೇ
ಳಲೆಬರ್ಕುಂ ಭೋರನೋರಂತಿರೆ ಸುರಿವ ಶರಣಸಾರಸಂತಾನಮಂ ಕಾ
ಣಲೆಬರ್ಕುಂ ಮಾಣದಂಬಂ ತುಡುವ ಬಿಡುವ ಕೈವೇಗಮಂ ಕಾಣನಭ್ರ
ಸ್ಥಳದೊಳ್ ನೋಟ್ಟಾ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನುಮೆನೆ ಕರೆದಂ ಬಾಣಮಂ ಬಾಣದೈತ್ಯಂ ೫೭

ಸರಲೊಂದನೊಂದು ಕಡಿದಂ
ಬರದಿಂ ಸುರಿದಿಳೆಯೊಳೊಪ್ಪಿ ಬೆಟ್ಟಾಗಿರಲಿ
ವರುಮೊಡನೊಡನೆಚ್ಚರ್ ಭುಜ
ಗ ರಿಪುದ್ವಜರಮರಕೋಟ ಜೀಯೆಂಬಿನೆಗಂ

೫೮

ವಾರಣಬಾಣದಿಂ ಜ್ವಲನಬಾಣಮನಗ್ನಿಸಹಾಯಬಾಣದಿಂ
ನೀರದಬಾಣಮಂ ದಿವಿಜನಾಯಕಬಾಣದಿನದ್ರಿಬಾಣಮಂ
ಗಾರುಡಬಾಣದಿಂ ಭುಜಗಬಾಣಮನಂಬುಜಮಿತ್ರಬಾಣದಿಂ
ಘೋರತಮಿಸ್ತಬಾಣಮನುಪೇಂದ್ರನದಿರ್ಪೆ ಕನಲ್ದ ದಾನವಂ

೫೯

ಅಲಘುತರಭುಜದಿನುದಯಾ
ಚಲಾಸ್ತಗಿರಿಶಾಣಿಯುಗಳದಿಂ ಮಸೆವಂತೀ
ಬ್ಬಲಗಿನ ಕಕ್ಕಡೆಯಂ ಕಡ
ನಲೋಲನಂತಂತೆ ತೂಗಿ ಕೃಷ್ಣನನಿಟ್ಟಂ

೬೦

ಅತ್ತ ಕಡೆ ರೋಮಾಂಚಿತಗಾತ್ರನಾಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೈ ಹಿಂಸಿಕೊಂಡು ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುತ್ತಾ
ಆಡಿದನು. ೫೭. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲಿನ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಈತನು ಮೇಲಾದವನು. ಈತನ
ಬಿಲ್ಲಿನ ಟಂಕಾರವೂ ಕೇಳ ಬರುವುದು-ಭೋರೆಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸುರಿಯುವ ಬಾಣಗಳ
ಮಳೆ ಸುರಿಯುವುದನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ, ಬಿಡದೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ತೊಡುವ
ಬಿಡುವ ಕೈವೇಗವನ್ನು ಆಕಾಶ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದು ನೋಡುವ ಆ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷನೂ ಕಾಣನು
ಎನ್ನುವಂತೆ ಬಾಣಾಸುರನು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು. ೫೮. ಬಾಣಾಸುರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರಿಬ್ಬರೂ
ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಬಾಣಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಕಡಿದು ಆಕಾಶದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಸುರಿದವು.
ಅದರಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಾಣಗಳ ಬೆಟ್ಟವೇ ಆದಂತಾಯಿತು. ಅದನ್ನು
ನೋಡಿದ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವು ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡಿತು. ೫೯. ಬಾಣಾಸುರನ
ಅಗ್ನಿಬಾಣವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ವಾರುಣ ಬಾಣದಿಂದಲೂ ವೇಘಾಸ್ತ್ರವನ್ನು
ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತ್ರದಿಂದಲೂ ಅದ್ರಿಬಾಣವನ್ನು ಇಂದ್ರಬಾಣದಿಂದಲೂ ಸರ್ಪಶರವನ್ನು ಗರುಡ
ಬಾಣದಿಂದಲೂ ಘೋರವಾದ ಅಂಧಕಾರ ಬಾಣವನ್ನು ಸೌರಬಾಣದಿಂದಲೂ ನಡುಗಿಸಿ,
ಅಡಗಿಸಿದನು. ಬಾಣನು ಕೋಪಗೊಂಡನು. ೬೦. ಅವನು ಘನತರವಾದ ತೋಳುಗಳ
ಬಲದಿಂದ ಕದನಲೋಲನಾದ ಬಾಣನು ಉದಯಾಸ್ತ ಗಿರಿಗಳೆಂಬ ಸಾಣೆಕಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ
ಮಸೆಯುವಂತೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡ ಅಲಗಿನ ಖಡ್ಗವನ್ನು ತೂಗಿ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದನು.

೧. ಮಿಗಿಲೆನಿಸಿ (ಕ) ೨. ಸರಲೊಂದೊಂದಂಬರದಿಂ ಸುರಿದಿಳೆಯೊಳೊಪ್ಪಿ (ಕ)
ಸರಲೊಂದೊಂದಂಬರದಿಂ ಸುರಿದಿಳೆಯೊಳೊಪ್ಪಿನೋಡಿ (ಮೊಅ) ೩. ಯುಗಳದಿಂದಂ
ಸಮದಂದಲಗಿನ ಕಕ್ಕಡೆಯಿಂ ವಿಜಯಲೋಲನಂತಂತೆ (ಕ)

ಕಿಡಿಯಂ ಕೆಂಡಂಗಳಂ ಕೇಸುರಿಯನುಗುಟುತುಂ ಕ್ಷುದ್ರಘಂಟಾಟ್ಯನಾದಂ
ಪೊಡವ್ವಂತೆಯ್ತುರ್ಪುದುಂ ಶಕ್ತಿಯನವಯವದಿಂದೊಂದು ನೀಲಾಂಬುಜಾತಂ
ಬಿಡಿವಂತಬ್ಬಾಂಬಕಂ ಭೋಂಕನೆ ಪಿಡಿದದಟೆಂ ನಿನ್ನದಂ ನೀನೆ ಕೊಳ್ಳೆಂ
ದಿದೆ ವಜ್ರಂ ಶೈಲಮಂ ನಾಂಟುವವೊಲಸುರನಂ ನಾಂಟ ಪೋದತ್ತದಾಗಳ್ ೬೧

ಶಕ್ತಿಯೆ ನಾಂಟ ಪೋದೆಡೆಯ ಮುಂತಣ ಪಿಂತಣ ಪುಣ್ಯ ನಾಯ್ಕಳಿಂ
ರಕ್ತದ ಧಾರೆ ನೀಳ್ಕೊಗೆದು ತಂದುದು ನಾಕಿಜನಕ್ಕೆ ವಿಸ್ಮಯಾ
ಸಕ್ತಿಯನಾ ನಿಶಾಚರನ ಕೋಪದ ದಳ್ಳುರಿ ನಾಂಟ ಪೋದ ತ
ಚ್ಚಕ್ತಿಗಮಿತ್ತಲಿಟ್ಟ ಹರಿಗಂ ಹರಿದೊರ್ಮೊದಲೆಯ್ದುವಂದದಿಂ ೬೨

ವ|| ಅಂತು ಶಕ್ತಿಪ್ರಹಾರದಿಂದಾದ ಹೃದಯದ್ವಾರದಿಂದ ವೀರಗ್ರಹಪ್ರವೇಶವಾದಂತೆ ವಿಜೃಂಭಿಸುವ
ಸಹಸ್ರಭುಜನಂ ಮುಳಿದು ನೋಡಿ

ಮುದಮಿಂದ್ರಂಗೊಳ್ಳು 'ಮಾರಂಗಭಿಮತವನಿರುದ್ಧಂಗೆ ಕೈಸಾರ್ಥದಿಂದ
ಬದ್ದಳಾಕ್ಷಂ ಬಾಣನಂ ಗೆಲ್ಲಪನೆನುತೆ ಜಯಧ್ವಾನಮಂ ಮಾಚೆ ನಾಕಾ
ಸ್ವದರಾ ಪ್ರಸ್ತಾವದುರ್ವಾಸಮಯದೇಸಕವಾ ಕಾಲದಾಟೋಪವಾ ಬೇ
ಗದವಷ್ಟಂಭಂ ಜಗದ್ಭುಕವೆನೆ ರಿಪುವಂ ಚಕ್ರದಿಂ ಕೃಷ್ಣನಿಟ್ಟಂ ೬೩

೬೧. ಕಿಡಿಯನ್ನೂ ಕೆಂಡವನ್ನೂ ಕೆಂಪಾದ ಉರಿಯನ್ನೂ ಉಗುಳುತ್ತ ಚಕ್ಕ ಗಂಟೆಗಳ
ಬಲವಾದ ಶಬ್ದವು ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ
ಲೀಲೆಗಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ತಾವರೆಯ ಹೂವಿನಂತೆ ತಟ್ಟನೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು
ಅದರಿಂದಲೇ 'ನಿನ್ನದನ್ನು ನೀನೇ ತೆಗೆದುಕೋ!' ಎಂದು ಹೊಡೆದನು. ವಜ್ರಾಯುಧವು
ಪರ್ವತವನ್ನು ನಾಟುವಂತೆ ಅದು ಬಾಣನ ಹೃದಯವನ್ನು ನಾಟಿ ತೂರಿ ಬೆನ್ನಿನಿಂದ
ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು. ೬೨. ಶಕ್ತಿಯು ನಾಟಿದ ಮತ್ತು ಮುಂದಕ್ಕೆ ದೇಹದಿಂದ ಹೊರಟು
ಹೋದ ಎರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ರಂಧ್ರವಾಗಿ ಗಾಯವಾಯಿತಲ್ಲವೆ? ಆ ಹುಣ್ಣಿನ
ಬಾಯಿಗಳಿಂದ ನೀಳವಾದ ರಕ್ತದ ಸರಳಧಾರೆಯು ಒಂದು ಕೃಷ್ಣನ ಕಡೆಗೆ ಚಿಮ್ಮಿದಂತೆ
ಬಂದಿತು. ಮತ್ತೊಂದು ಬೆನ್ನಿನಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದ ಶಕ್ತಿಯ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೋಯಿತು.
ಅದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಕೋಪದ ದಳ್ಳುರಿಯು ಅತ್ತ ನಾಟಿ
ಹೋದ ಶಕ್ತಿಗೂ ಇತ್ತ ಅದನ್ನು ಹೊಡೆದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾಕುತ್ತಿರುವಂತೆ
ಕಾಣಿಸಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ಶಕ್ತಿಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಆದ
ಎದೆಯ ರಂಧ್ರಗಳಿಂದ ವೀರಗ್ರಹವು ಮೈಹೊಕ್ಕಂತೆ ಉಬ್ಬಿ ಆಡಂಬರವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವ
ಸಹಸ್ರಭುಜ ಬಾಣನನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಕೋಪದಿಂದ ನೋಡಿ, ೬೩. 'ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಂತೋಷವೂ
ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದೂ ಅನಿರುದ್ಧನಿಗೆ ಅಭಿಮತವೂ ಆಗುವುದು. ಇಂದು ಕಮಲದಳ
ನೇತ್ರನು ಬಾಣನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆ' ಎಂದು ದೇವಲೋಕವಾಸಿಗಳು ಜಯಕಾರವನ್ನು
ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದ ಆಧಿಕ್ಯವೂ ಆ ಸಮಯದ ಕಾರ್ಯವೂ ಆಟೋಪವೂ

ವ|| ಅಂತಿಸಲೊಡಂ

ರವಿಯಂ ಮುಂ ನುಂಗಿ ಮತ್ತಂತುಗುಟ್ಟುದು ಸಹಜಂ ರಾಹುಗಿಂದಂತುಟಲ್ವೀ
ರವಿಬಿಂಬಂ ರಾಹುಸಂದೋಹಮನುಗುಟ್ಟಪುದಾಶ್ಚರ್ಯಮೆಂಬನ್ನೆಗಂ ಚ
ಕೃವಗುವಿಂ ಬಾಣಬಾಹಾವನಮನನಿತುಮಂ ಛೇದಿಸಲ್ ಬಿಟ್ಟ ತದ್ಬಾ
ಹುವಿತಾನಂ ಯುದ್ಧರಂಗಾರ್ಣವದ ತೆರೆಗಳೆಂಬಂತೆ ತಳ್ಳಿದುರ್ದೇತ್ತಂ ೬೪

ವ|| ಆಗಳ್ ಸಹಸ್ರಭುಜಭುಜಾಟವೀಸಮುಚ್ಚಾಟನದಿಂ ದುರ್ದರ್ಶನಮಾಗಿ ಬಂದ
ಸುದರ್ಶನಮಂ ಮಗುಳಿ ನೆಗಪಿ ತದ್ರಿಪುಶಿರಶ್ಚೇದನಂಗೆಯ್ಯಲೆಂದಿದರ್ ವಿಶ್ವರೂಪನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ
ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೆತ್ತಿಂದು

ಉಡುಗುಡುಗು ಚಕ್ರಮಂ ನೀಂ
ಬಿಡದಿರ್ ಬಿಡದಿರ್ ಬಲೀಂದ್ರಸೂನುಗೆ ಮಾಣ್ ಮಾಣ್
ಪೊಡೆಯಲರ ಮನ್ನಿಸೆನ್ನಯ
ನುಡಿಯಂ ಗುಹನಿಂ ವಿಶೇಷವೆನಗೀ ಬಾಣಂ ೬೫

ದ್ವಯಭಾವಂ ನಮಗಿಲ್ಲ ಬಲ್ಲವರೆ ನಾನುಂ ನೀನುಮೀ ಮಾತ ನಿ
ಶ್ಚಯಮೆಂತೆಂದೆನಲೇಕಮೂರ್ತಿ ಮೊದಲೊಳ್ 'ಸಂದತ್ತದಿನ್ನೇಕ ಮೂ
ರ್ತಿಯೆ ಮೂರ್ತಿತ್ರಯವಾಯ್ದಲ್ಲದೆಯುಮಾ ತ್ರೈಮೂರ್ತಿಯೊಳ್ ಸತ್ವಮೂ
ರ್ತಿಯೆ ನೀಂ ರಕ್ಷಣವ್ಯಕ್ತಿ ನಿನ್ನದದೊಂದಂ ರಕ್ಷಿಸೀ ಬಾಣನಂ ೬೬

ಆ ವೇಗಾಡಂಬರವೂ ಗರ್ವವೂ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಎನ್ನುವಂತೆ ಚಕ್ರದಿಂದ ಶತ್ರುವಾದ
ಬಾಣನನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಹೊಡೆಯಲು ೬೪. 'ರಾಹುವು ಸೂರ್ಯನನ್ನು
ಮೊದಲು ನುಂಗಿ ಆಮೇಲೆ ಉಗುಳುವುದು ಸಹಜ. ಈಗ ಹಾಗಲ್ಲ, ಈ ರವಿಬಿಂಬವೇ
ರಾಹುಸಮೂಹವನ್ನು ಉಗುಳುತ್ತಿದೆ, ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಎನ್ನುವಂತೆ ಚಕ್ರವು
ಭಯಂಕರಾಕೃತಿಯಿಂದ ಬಾಣಾಸುರನ ತೋಳುಗಳ ವನವನ್ನಷ್ಟನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿತು. ಬಿದ್ದ
ಆ ತೋಳುಗಳ ಗುಂಪು ಯುದ್ಧರಂಗ ಸಾಗರದ ತೆರೆಗಳೆಂಬಂತೆ ಒತ್ತಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ
ಹರಡಿತು. ವ|| ಆಗ ಬಾಣಾಸುರನ ಸಹಸ್ರಭುಜಗಳೆಂಬ ಕಾಡನ್ನು ಕಿತ್ತು ನೋಡಲು
ಕಷ್ಟವಾಗುವಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಮತ್ತೆ ಎತ್ತಿ
ಆ ಶತ್ರುವಿನ ಶಿರಶ್ಚೇದನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ವಿಶ್ವರೂಪನೆಡೆಗೆ
ವಿರೂಪಾಕ್ಷನು ಬಂದು ಹೀಗೆಂದನು: ೬೫. "ನಿಲ್ಲಿಸು, ನಿಲ್ಲಿಸು ಚಕ್ರವನ್ನು! ಬಿಡಬೇಡ
ಬಿಡಬೇಡ ಬಲಿಪುತ್ರನ ಮೇಲೆ! ಬಿಡು, ನಿವಾರಿಸು! ಪದ್ಮನಾಭಾ! ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು
ಮನ್ನಿಸು, ನನಗೆ ಈ ಬಾಣನು, ಷಣ್ಮುಖನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು. ೬೬. ನಾವಿಬ್ಬರೂ,
ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಂಬ ಭಾವವು ನಮಗಿಲ್ಲ. ನಾನೂ ನೀನೂ ಇಬ್ಬರೂ ಇದನ್ನು ತಿಳಿದವರೇ,
ಈ ಮಾತು ನಿಶ್ಚಯ. ಹೇಗೆಂದರೆ ಮೊದಲು ಏಕಮೂರ್ತಿಯೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆ
ಏಕಮೂರ್ತಿಯೆ ಬಳಿಕ ಮೂರ್ತಿತ್ರಯವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೆಯೂ ಆ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ

ವ|| ಎಂಬುದುಂ

ಪರಮೇಶ ಭಕ್ತಜನಶಂ
ಕರ ಶಂಕರ ನಿನ್ನ ಮಾತನಾಂ ಮನ್ನಿಸಿದೆಂ
ತ್ವರಿತಂ ಚಕ್ರಮನುಪಸಂ
ಹರಿಸಿದನೀ ಬಾಣದೈತ್ಯನಂ ರಕ್ಷಿಸಿದೆಂ

೬೭

ವ|| ಎಂದು ಬಾಲೇಂದುಜೂಟನಂ ಕೈಟಭಾರಿ ಮನ್ನಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ನಿಲೆ ಬಾಣಂ
ಮಹಾಕಾಳನಾಮದಿಂ ಪ್ರಮಥ ಸಾರೂಪ್ಯಪದವಿಯಂ ಪಡೆದು ಮೃಡನೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಪೋಗಿತ್ತಲ್

ಕಮಲೇಕ್ಷಣಕಾಂತಿಗಳೆನೆ
ಕಮಲೇಕ್ಷಣನುರದೊಳಮಲಹಾರಂ ಪೊಳೆಯಲ್
ಸಮರಾವನಿಯಿಂ ತಳರ್ದಂ
ಸಮರಾವನಿಯುಕ್ತಮೆಸೆಯೆ ಸುರಪಟಹಚಯಂ

೬೮

ವ|| ಅಂತು ಬಂದು ಬಾಣಾಸುರನ ಪೊಟಲಂ ಪೊಕ್ಕಲ್ಲಿ

ಬಲಭದ್ರಾಚ್ಯುತರೊಲವಿಂ
ಬಲಭದ್ರಾಚ್ಯುತಶರೀರಿಯಾಗೆಂದಾಶೀಃ
ಕುಲದಿಂ ನೆಗಟ್ಟಿದರ್ ನಿಜ
ಕುಲಮಂಡನನಂ ಬಲೀಂದ್ರತನುಜಾಪ್ರಿಯನಂ

೬೯

ಸತ್ತ್ವಮೂರ್ತಿಯೇ ನೀನು. ರಕ್ಷಣಕಾರ್ಯ ನಿನ್ನದು, ಆದುದರಿಂದ ಈ ಬಾಣನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.” ವ|| ಎಂದನು. ೬೭. ಕೃಷ್ಣನು-‘ಪರಮೇಶ, ಭಕ್ತಜನಸುಖಕರ, ಶಂಕರ, ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಮನ್ನಿಸಿದೆನು. ತಟ್ಟನೆ ಚಕ್ರವನ್ನು ಉಪಸಂಹರಿಸಿದೆನು. ಈ ಬಾಣಾಸುರನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದೆನು.’ ವ|| ಎಂದು ಬಾಲೇಂದುಶೇಖರನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡನು. ಬಾಣನು ಮಹಾಕಾಳನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಮಥ ಸಾರೂಪ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಈಶ್ವರನೊಡನೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಇತ್ತ ಕಡೆ ೬೮. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ನೇತ್ರಗಳ ಕಾಂತಿಯೆನ್ನುವಂತೆ ಕಮಲನೇತ್ರ ಕೃಷ್ಣನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಹಾರವು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ದೇವಪಟಹ ಧ್ವನಿಯಾಗುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಯುದ್ಧರಂಗದಿಂದ ಹೊರಟು ನಡೆದನು. ವ|| ಹಾಗೆ ಬಂದು ಬಾಣಾಸುರನ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ೬೯. ಬಲರಾಮ ಕೃಷ್ಣರು, ತಮ್ಮ ಕುಲಭೂಷಣನೂ ಬಲಿತನುಜೆಯಾದ ಉಷೆಯ ಪ್ರಿಯನೂ ಆದ ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ಭದ್ರವಾದ ಮತ್ತು ಚ್ಯುತಿಯಿಲ್ಲದ ದೇಹವುಳ್ಳವನಾಗು ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ, ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು.

ವಿನತಾತ್ಮಜನಂ ಕಂಡಂ

ವಿನತಾತ್ಮಜನಿಂದೆ ನಾಗಪಾಶಂ ಬಿಡುತಂ

ದನಿರುದ್ಧನಾಗಿ ಮುಂದಿ

ರ್ದನಿರುದ್ಧನನಾಗಳಿಟ್ಟಿಂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ

೭೦

ಪ್ರವೃದ್ಧ ಪಟಹಸ್ವನಂ ಮಧುರಗೀತನಾದಂ ಸುವಿ

ಪ್ರವೃದ್ಧ ಜನಮಂಗಳೋಕ್ತಿ ನೆಗಟ್ಟಂತು ಕುಂಭಾಂಡನಿಂ

ವಿವಾಹಮುಜೆಗಂ ಝಷದ್ವಜಸುತಂಗವಂದಪ್ಪದುಂ

ವಿವಾಹನಸುರಾಂತಕಂ ತಳರ್ಧನಾ ಪುರೋದ್ದೇಶದಿಂ

೭೧

ದ್ವಾರವತೀಪುರಕ್ಕನತಿದೂರದ ನಂದನದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ದೈ

ತ್ಯಾರಿ ವಿಭೂತಿಯಿಂದೆ ಮದುವೆಗಳನಿಂದಿದಿಗೊಳ್ಳದೆಂದು ನೀಂ

ಪೌರಜನಕ್ಕೆ ಪೋಗಿ ಮಕರದ್ವಜ ಪೇಟೆನೆ ಬಂದು ಕಂಡನಾ

ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿತ್ತಿದು ಕಾದುವ ಸಾಲ್ವನನಾ ಝಷದ್ವಜಂ

೭೨

ಯದುಸೈನ್ಯಾರಾತಿಸೈನ್ಯಾಹವ ಕಳಕಳವಂ ಮೀಟುವಾತ್ತೀಯ ಕೋದಂ

ಡದ ಮೌರ್ವೀನಾದದಿಂ ಸಾಲ್ವನನಭಿಮುಖನಂ ಮಾಡಿ ಸಂರಂಭಣಂ ದೋ

ರ್ಮದವಸ್ತ್ರಪ್ರಾಥಿ ತಮ್ಮೊಳ್ ಸರಿದೊರೆ ಸಮನೆಂಬನ್ನೆಗಂ ಧರ್ಮಮಾಯಾ

ಕದನವ್ಯಾಪಾರದಿಂ ಶಂಬರರಿಪು ಪೊಣದಾರ್ ಸಾಲ್ವನೊಳ್ ದೇಸೆಗೆಟ್ಟಂ ೭೩

೭೦. ಮನ್ಮಥನು ವಿನತೆಯ ಪುತ್ರ ಗರುಡನನ್ನು ಕಂಡನು. ಆ ಗರುಡನಿಂದ ನಾಗಪಾಶವಿಮೋಚಿತನಾಗಿ ಬಂಧನರಹಿತನಾಗಿ ವಿನೀತನಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತ ಅನಿರುದ್ಧನನ್ನು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ನೋಡಿದನು. ೭೧. ಬಲವಾದ ಪಟಹ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಯೂ ಮಧುರವಾದ ಸಂಗೀತನಾದವೂ ಸದ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೃದ್ಧ ಸಮೂಹದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಂಗಳವಚನವೂ ಆಗುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ (ಬಾಣಾಸುರನ ಮಂತ್ರಿಯೂ ಸಾರಥಿಯೂ ಆದ) ಕುಂಭಾಂಡನು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದಂತೆ ಉಷೆಗೂ ಅನಿರುದ್ಧನಿಗೂ ವಿವಾಹಮಂಗಳವು ನೆರವೇರಿತು. ಆಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣನು ವಿಶೇಷ ವಾಹನಗಳೊಡನೆ ಆ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರಟು ನಡೆದನು. ೭೨. ದ್ವಾರವತೀಪುರಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಕೃಷ್ಣನು-“ಮನ್ಮಥಾ, ನೀನು ಹೋಗಿ ಪುರಜನರಿಗೆ-ನೀವು ಇಂದು ಮದುವೆಗಳನ್ನು ವೈಭವದಿಂದ ಇದಿರುಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳು ಎಂದನು. ಆಗಲಿ ಎಂದು ಅವನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಬಂದನು. ಆ ವೇಳೆಗೇ ಬಂದು ಸಾಲ್ವರಾಜನು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಮುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡನು. ೭೩. ಮನ್ಮಥನು ಯದು ಶತ್ರುಸೇನೆಗಳ ಯುದ್ಧದ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನು ಮೀರುವ ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯ ಟಂಕಾರದಿಂದ ಸಾಲ್ವನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ, ಸಡಗರವೂ ಬಾಹುಮದವೂ ಅಸ್ತ್ರಪ್ರಾಥಿಮೆಯೂ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಸಮವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವಂತಿರಲು ಸಾಲ್ವನೊಡನೆ

ವ|| ಆ ವೃತ್ತಾಂತಮನಜಿದುಗ್ರಸೇನನಟ್ಟಿದುದ್ಧವಂ ದ್ವಿತೀಯೋಜನಾಂತರದೊಳಿದರ್
ಜನಾರ್ದನನಲ್ಲಿಗೆ ಬರ್ಪುದುಂ

ಉದ್ಧತರಿಪುಕೃತಭಂಗಮ
ನುದ್ಧವನಿಂಗಿತದಿನಜಿದುಮಜಿಯದ ತೆಜದಿಂ
ದುದ್ಧಾತಭುಕುಟಯಿನಂ
ದುದ್ಧಾರತೇಜಂ ಮುರಾರಿ ಬೆಸಗೊಳಲಾಗಳ್

೭೪

ನೀರದಪಥದಿಂ ಭೋಂಕನೆ
ನಾರದನಿಜಿತಂದು ತಾನೆ ಶೌರಿಗೆ ಪೇಟ್ಟಿಂ
ವೈರಿಯ ಶೌರ್ಯಕರ್ಥಾರ್ಣವ
ಪೂರದ ಘೇನಾಂಶುವೆನಿಸೆ ರದನದ್ಭುತಿಗಳ್

೭೫

ಅಳವಿಂದಂ ರಾವಣಂಗಂ ಪಿರಿಯರರಿಯರಾಗಿದರ್ಸಂಖ್ಯಾತರಕ್ಷಃ
ಖಳರಂ ಕೊಂದಿಕ್ಕಿ ವಿಕ್ರಾಂತದ ಪರಿಣತಿಯಂ ತಾಳಿದಂ ಕೃಷ್ಣನಿನ್ನೆ
ನ್ನೊಳಿದಿರ್ಚಲ್ ಯೋಗ್ಯನೆಂದದ್ಧುತಸಮರರಸಂ ಸಾಲ್ವನೆಟ್ಟಿದು ಚಾತು
ರ್ವಲರುದ್ಧಧಾರಕಂ ಶಂಬರಮಥನನುಮಂ ಗೆಲ್ಲು ಮೆಯ್ಯೆಚುರ್ತಿರ್ದಂ

೭೬

ಕುಲಧಾತ್ರೀಧರದೊಳ್ ಸುಮೇರು ಕಡಲೊಳ್ ದುಗ್ಧಾಬ್ಧಿ ಪದಾಕ್ತರಾ
ವಳಿಯೊಳ್ ಮಾನಸವಪ್ಪದಿಕ್ಕರಿಗಳೊಳ್ ಶಕ್ರದ್ವಿಪಂ ರತ್ನಸಂ
ಕುಳದೊಳ್ ಕೌಸ್ತುಭಮಬ್ಜಜಾದ್ಯಮರರೊಳ್ ನೀಂ ದೇವ ಪೆಂಪಿಂದಮ
ಗ್ಗಳನೆಂತಂತಸುರೇಂದ್ರರೊಳ್ ಮಿಗಿಲಿವಂ ಸಾಲ್ವಂ ಬಲಾಟೋಪದಿಂ

೭೭

ಧರ್ಮಯುದ್ಧ ಮಾಯಾಯುದ್ಧಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಹೋರಾಡಿ ಸಾಲ್ವನಿಂದ ಸೋತನು.
ವ|| ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿದ ಉಗ್ರಸೇನನು ಕಳುಹಿಸಿದ ಉದ್ಧವನು ಎರಡು ಮೂರು
ಯೋಜನ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ೭೪. ಉದ್ಧವನ
ಮುಖೇಂಗಿತದಿಂದಲೇ ಕೊಬ್ಬಿದ ಶತ್ರುವಿನಿಂದಾಗಿರುವ ಭಂಗವನ್ನು ತಿಳಿದ ಕೃಷ್ಣನು
ತಿಳಿದರೂ ತಿಳಿಯದವನಂತೆ ಹುಬ್ಬುಗಂಟಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು, ಉದ್ಧವನನ್ನು ಕೇಳಿದನು.
೭೫. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಾರದಮುನಿಯು ತಟ್ಟನೆ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬಂದಿಳಿದು,
ತನ್ನ ಹಲ್ಲಿನ ಕಾಂತಿಯು ಶತ್ರು ಸಾಲ್ವನ ಕಥಾಸಾಗರದ ನೊರೆಯಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ
ತಾನೇ ಸಾಲ್ವನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದನು ೭೬. “ದೇವ, ಶಕ್ತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾವಣನಿಗಿಂತ
ಹಿರಿಯರಾದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ನೀಚರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿ ಪರಾಕ್ರಮದ ಪ್ರಾಥಮೆಯನ್ನು
ಪಡೆದಿರುವ ಕೃಷ್ಣನು ಇನ್ನು ನನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನೆಂದು, ಅದ್ಭುತಯುದ್ಧರಸವುಳ್ಳ
ಸಾಲ್ವನು ಬಂದು, ಚತುರಂಗಸೈನ್ಯದಿಂದ ದ್ವಾರಕೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿ, ಮನ್ಮಥನನ್ನೂ ಗೆದ್ದು
ದರ್ಪದಿಂದ ಉಬ್ಬುತ್ತಿರುವನು. ೭೭. ಕುಲಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮೇರುವೂ ಸಾಗರಗಳಲ್ಲಿ
ಕ್ಷೀರಸಾಗರವೂ ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನಸಸರೋವರವೂ ಅಷ್ಟ (ಎಂಟು) ದಿಗ್ಗಜಗಳಲ್ಲಿ

ಅಕ್ಕಟದಾವ ದೋರ್ವಲಮೊ ವೇದಮನುಯ್ದ ಪಯೋಧಿಮಧ್ಯಮಂ
ಪೊಕ್ಕು ಪರಾಭವಂ ನೆಗಟಿ ದಾನವವೈರಿಯ ದೀನಮೀನರೂ
ಪಕ್ಕಡೆಯಪ್ಪನೆಂದು ದನುಜೋತ್ತಮನಂ ತಮನಂ ತೃಣಕ್ಕಮೇಂ
ಲೆಕ್ಕಪನೇ ಪರಾಕ್ರಮವದಂತುಟು ದಾನವಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾ ೨೮

ರಾಕ್ಷಸವಂಶಮಂ ಪರಿಭವಕ್ಕಡೆಮಾಡಿದನೇನನೆಂಬೆನ
ಬಾಕ್ಷನ ಮಾಯೆಯಿಂದೊಗೆದ ಪಂದಿಯ ಕೋಡೊಳೆತೋಲ ಪಾಪೆಯಂ
ತಕ್ಷಮನಾಗಿ ನೇಲ್ದನವನೆಂದು ಪುರಂದರರೂಕ್ಷನಂ ಹಿರ
ಣಾಕ್ಷನುಮಂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತಿರ್ಪನೆ ದರ್ಪದೆ ಸೌಭವಲ್ಲಭಂ ೨೯

ಪಗಲಿರುಳಗ್ಗಿಯಿಂ ಜಲದಿನಾಯುಧದಿಂ ಸುರರಿಂ ಮನುಷ್ಯರಿಂ
ಗಗನದೊಳುವಿಯೊಳ್ ಮರಣವೆಯ್ದದನುಂ ನರಸಿಂಹನೆಂಬನೊಂ
ದುಗುರ್ಗೊನೆಯಿಂದೆ ಸೀಳ್ತು ಲಯಮೆಯ್ದದನೆಂದು ದಿಟಕ್ಕೆ ಸಿಗ್ಗುವಂ
ಬಗೆದಪನೇ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಪ್ರಭುವಂ ದನುಜಾಧಿನಾಯಕಂ ೩೦

ಇಂದ್ರನ ಐರಾವತವೂ ರತ್ನಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನವೂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ನೀನೂ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠರೋ ಹಾಗೆಯೇ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರರಲ್ಲಿ ಬಲಾಟೋಪದಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಲ್ವನು ಶ್ರೇಷ್ಠನು, ೨೮. “ಅಕ್ಕಟಾ, ಇದಾವ ತೋಳ್ಬಲವೋ! ವೇದವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ನಿನ್ನಿಂದ ಪರಾಭವ (ಅಪಜಯ)ವನ್ನು ಪಡೆದ ರಾಕ್ಷಸೋತ್ತಮನಾದ ತಮೋಸುರನನ್ನು, ರಾಕ್ಷಸದ್ವೇಷಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ, ದೀನವಾದ ಮೀನಿನ ರೂಪಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ಸೋತನೆಂದು ಹುಲ್ಲಿಗಿಂತಲೂ ಕಡೆಯಾಗಿ ಸಾಲ್ವನು ಕಾಣುವನು. ಸಾಲ್ವಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಪರಾಕ್ರಮವು ಅಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿನದು. ೨೯. “ಏನು ಹೇಳಲಿ; ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನು ರಾಕ್ಷಸವಂಶವನ್ನೇ ಅವಮಾನಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿದನು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಉದಿಸಿದ ಹಂದಿಯ ಕೋರೆ ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ತೊಗಲಿನ ಬೊಂಬೆ ಯಂತೆ ಅಶಕ್ತನಾಗಿ ದೇಹವನ್ನು ಸೀಳಿಸಿಕೊಂಡನು ಎಂದು ಇಂದ್ರನಿಗೂ ಭಯಂಕರನಾಗಿದ್ದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವನಲ್ಲಾ! ೩೦. “ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವು ಹಗಲಿನಲ್ಲಾಗಲಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಜಲದಿಂದಾಗಲಿ ಆಯುಧದಿಂದಾಗಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಮನುಷ್ಯ ರಿಂದಾಗಲಿ ಗಗನದಲ್ಲಾಗಲಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಮರಣವನ್ನು ಪಡೆಯದವನಾಗಿದ್ದೂ ನರಸಿಂಹನೆಂಬುವನ ಉಗುರಿನ ತುದಿಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸೀಳಿಸಿಕೊಂಡು ಸತ್ತನು” ಎಂದು ಆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವನ್ನು ರಾಕ್ಷಸನಾಯಕನಾದ ಸಾಲ್ವನು, ನಾಚಿಕೆಗೆಟ್ಟವನೆಂದು

೧. ಕೋಲಚಾಪೆಯಂತಕ್ಷಮನಾಗಿ ಗೆಲ್ಲನವನೆಂದು (ಕ) ೨. ಮರಣವೆಯ್ದದನಂ (ಕಖ)
೩. ಸೀಳ್ತು ಲಯಮೆಯ್ದದನೆಂದು ದಿಟಕ್ಕೆ ಸಿಗ್ಗನೇಂ (ಕ) ಸೀಳ್ತು ತೆಲದಿಂ ಲಯಮೆಯ್ದಪನೆಂದು ಸಿಗ್ಗಿನಿಂ (ಖ)

ಪಾಲಿಸಿದಂ ಗಡಂ ತ್ರಿಭುವನಂಗಳನೊಟ್ಟಜೆಯಿಂ ಸಮಸ್ತದಿ
ಕ್ವಾಲರನಂಜಿಪಂ ಗಡದನಾನಟೆಯೆಂ ತುಷತೊಳಜಾಲದಿಂ
ದೇಳಿದವಪ್ಪ ವಾಮನನ ಕೈಯೊಳಗುವಿಸೆ ಕಟ್ಟುವೆತ್ತು ಪಾ
ತಾಳದೊಳಿರ್ಪನೆಂದು ಪಟಿವಂ ಬಲಿಯಂ ಬಲಿದರ್ಪಭಂಜನಂ

೮೧

ಗಂಡಿನ ಮಾತುಗಳ್ ಪಿರಿಯವಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿದ ಸಾಸಮುಂಟೆ ದೋ
ರ್ದಂಡ ಸಹಸ್ರಮಂ ಮುನಿಕುಮಾರಕನಾತ್ಮಕುಠಾರದಿಂ ಸಮಿ
ತ್ಯಾಂಡಮನಟ್ಟಿಯಿಂ ತಟಿವವೋಲ್ ತಟಿದೊಟ್ಟನೆ ತನ್ನ ತೋಳ್ಳೇ
ಭಂಡಮೆನುತ್ತೆ ಮಾಂಕರಿಪನಗ್ಗದ ಹೈಹಯನಂ ಸುರದ್ವಿಷಂ

೮೨

ಅವನಿಪಬಾಹುಪೀಠಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನೀಟ್ಟಿಟಿತಾರದಂತನೇ
ವುವೊ ಬೆಳೆದಾಲಬೀಟಲೊದವಲ್ಲದೆ ತೋಳ್ಳೆ ಬೀಟಲೊಬ್ಬ ಮಾ
ನವನ ಸರಳ್ಳಿಂ ಪಟಿವವೇವುವೊ ಪೇಟು ಸೋರೆಗಾಯ ಬಂಬಲ
ಲ್ಲವೆ ತಲೆವತ್ತೆನುತ್ತೆ ದಶಕಂಠನನಂಡಲೆವಂ ನಿಶಾಚರಂ

೮೩

ಭಾವಿಸಿರುವನು! ೮೧. ಬಲಶಾಲಿಗಳ ದರ್ಪವನ್ನು ಭಂಜಿಸಿದ ಆ ಸಾಲ್ವನು-
“ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು, ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೂ ಪಾಲಿಸಿದನಲ್ಲವೇ? ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಪಾಲಕರನ್ನೂ
ಒಟ್ಟಿಗೆ ಅಂಜಿಸಿದನಲ್ಲವೇ? ಅದೊಂದನ್ನೂ ನಾನು ಅರಿಯೆನು. ಹತ್ತಿ ಹೊಟ್ಟುಗಳ
ರಾಶಿಗಿಂತಲೂ ಹೀನವಾದ ವಾಮನನ ಕೈಯಿಂದ ಭಯಂಕರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಪಾತಾಳದಲ್ಲಿ ಇರುವನೆಂದು ಆ ಬಲಿಯನ್ನೂ ಹಳಿಯುವನು!
೮೨. ಪೌರುಷದ ಮಾತುಗಳು ದೊಡ್ಡವಾದುವೇ ಹೊರತು ಮಾಡಿದ ಸಾಹಸವೇನಾದರೂ
ಉಂಟೇ?! ಮುನಿಕುಮಾರ ಪರಶುರಾಮನು ಆ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನ ಸಾವಿರ
ತೋಳುಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಸಮಿತ್ತುಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸುವಂತೆ
ಕತ್ತರಿಸಿ ಒಟ್ಟಿದನಲ್ಲಾ. ಅವನ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ! ಅವಕ್ಕೆ
ಲೆಕ್ಕವೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ!” ಎಂದು ಸಾಲ್ವನು ಹೇಹಯನ ಮಗನಾದ ಆ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನನ್ನು
ಮಾಕರಿಸುವನು. ೮೩. “ಭೂಪಾಲರ ಬಾಹುಪೀಠದಲ್ಲಿರುವ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು
ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಎಳೆದು ತಾರದ ತೋಳುಗಳು ತೋಳುಗಳೇ? ಅವುಗಳಿಂದೇನು?
ಅವು ಆಲದ ಮರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಬಿಳಲುಗಳಲ್ಲವೇ? ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನ
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಡುವವು ಏನು ಮಾಡಬಲ್ಲವು? ಅಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬನ
ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ರಾವಣನ ಹತ್ತುತಲೆಗಳು ಸೋರೆಕಾಯಿಗಳ ಗುಂಪಲ್ಲದೆ
ನಿಜವಾದ ತಲೆಗಳೇ! ಎಂದು ದಶಕಂಠರಾವಣನನ್ನು ಆ ಸಾಲ್ವನು ಅಂಡಲೆಯುವನು.

೧. ಸಹಸ್ರದಿಂ ಮುನಿಕುಮಾರಕನಾತ್ಮಕುಠಾರದಿಂ (ಕ) ೨. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನೀಟ್ಟಿಟಿವಾಗಳಂತವೇವುವೊ
(ಖ)

ಇಳೆ ನಗುವಂತು ಬಾರದ ಭವಂಗಳುಮಂ ನೆಹಿ ಬಂದು ಗೋ
ವಳಿಗರ ಪಳ್ಳಿಯೊಳ್ ನೆಲಸಿದಾ ದನಗಾಹಿಯೆನಿಪ್ಪ ಕೃಷ್ಣನೇಂ
ತಳಿಗೆಯೊಳಿಟ್ಟು ಸಿಂಹರಿಸನೇ ಕಲಹಂಬರಮುಂಟೆ ತನ್ನ ದೋ
ರ್ಬಳದ ಪೊಡರ್ಪೆನುತ್ತೆ ಶಿಶುಪಾಲನನೇಳಿಸುವಂ ವೃಕಧ್ವಜಂ

೮೪

ಅತಿಭರದಿನವನಿ ಪಾತಾ
ಳತಳಕ್ಕಿಡಿದಪ್ಪದೆಂದು ನೋಲ್ವರ್ಗತಿವಿ
ಸ್ಮಿತವನಿಪ ಸೌಭಪುರದೊಳ್
ಚತುರ್ವಲಂ ಬರೆ ಸುರಾರಿ ಕಾದಲ್ ಬಂದಂ

೮೫

ಸುರಮಾರ್ಗಪರಿಭ್ರಮಣದಿ
ನರಿದನಿಕುಂ ತ್ರಿಪುರಮನಿತೆ ಬಹುರೂಪಗತಿ
ಸ್ಫುರಿತಂಸೌಭಪುರಂ ತ
ತ್ಪರವಾಹನನಾಗಿ ಕಾದೆ ಸಾಲ್ವನಜಯ್ಯಂ

೮೬

ವ|| ಎಂದು ಸೌಭವಲ್ಲಭನಾಡಂಬರಮನಂಬುರುಹಗರ್ಭತನಯಂ ಪೇಟ್ಟುಪೋಗೆ ಬಲ
ಸಮೇತಮುದ್ಧವನೊಳ್ ಕಾರ್ಯಪರ್ಯಾಲೋಚನದಿಂ ಕಿಟಿಡು ಬೇಗಮಿದು||

೮೪. ಪ್ರಪಂಚವೇ ನಗುವಂತೆ ಬರಬಾರದ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದುದಲ್ಲದೆ ಗೊಲ್ಲರ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ
ನೆಲೆಸಿದ ದನಕಾಯುವವನು ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಕೃಷ್ಣನು ಪೂಜೆಯ ತಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದು
ಕೊಲ್ಲಲಿಲ್ಲವೇ ಆ ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು! ಅವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧದ ಆರಂಭವಾದರೂ ಆಯಿತೆ!
ಅವನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ, ಎಂದು ವೃಕಧ್ವಜನಾದ ಸಾಲ್ವನು ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನೂ
ತಿರಸ್ಕರಿಸುವನು". ೮೫. ಅತಿಭಾರದಿಂದ ಭೂಮಿ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತದೆ ಎಂದು
ನೋಡುವವರಿಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವೆನ್ನಿಸುವ ಸೌಭಪುರವನ್ನೇರಿದ ಚತುರ್ಬಲವೂ
(ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ) ಬಂದಿದೆ. ಅದರೊಡನೆ ದೇವವೈರಿ ಸಾಲ್ವನು ಕಾದಲು ಬಂದಿರುವನು
೮೬. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡುವುದರಿಂದ ತ್ರಿಪುರದಲ್ಲಿ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದಾಗಿದ್ದಿತು. ನಾನಾವಿಧ
ಗಮನದಿಂದ ಹಾರುವ ಸೌಭಪುರವೂ ತ್ರಿಪುರದಂತೆಯೇ ಇರುವುದು. ಆ ಪುರವನ್ನೇ
ವಾಹನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾದುವ ಸಾಲ್ವನು, ಅಜೇಯನು ವ|| ಎಂದು ಸೌಭಪತಿಯ
ಆಡಂಬರವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರನಾದ ನಾರದನು ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಕೃಷ್ಣನು
ಸೇನಾಸಮೇತನಾಗಿ ಅಲ್ಲೇ ಉದ್ಧವನೊಡನೆ ಕಾರ್ಯಪರ್ಯಾಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ

೧. ಸಿಂಹರಿಸನೇ (ಖ) ೨. ಕಾಮಗತಿವಿಸ್ತೃತ ಮೇಘನಾದಪುರದಿಂ (ಖ)
೩. ಸಾಲನಜೇಯಂ

ಅರಿಯಂ ಕೊಲ್ವದೆ ಕಜ್ಜಮೀ ಪದದೊಳೊಂದೀ ಯುದ್ಧವಂ ಯುದ್ಧವಂ
ಪರಮಪ್ರೀತಿದವಂ ನೆಗಟ್ಟಿದನಿದಿರ್ಚಲ್ ಸಾಲ್ವನೊಳ್ ಸಾಲ್ವನೊಳ್
ಧುರಮಾದತ್ತೆನಗೆಂದು ಚಕ್ರವಿರತ್ತಾಲೋಚನಂ ಲೋಚನಂ
ಮುರಿದುನ್ನಿಲಿಸಿ ನೋಡಿದಂ ದ್ಯುತಿವೃತ್ತಾಶಾಚಕ್ರಮಂ ಚಕ್ರಮಂ

೮೭

ವ|| ಅನಂತರವಾ ಮುಹೂರ್ತಮೆ ವಿಜಯಕಾರಣಮುಹೂರ್ತಮಾಗೆ

ಗರುಡಾರೂಢನುಪೇಂದ್ರನೆಯ್ತು ಧನುವಂ ವಿಸ್ತಾರಿತಂ ಮಾಡಿದಂ
ಪರಸೈನ್ಯಾಬ್ಧಿಯುಮಬ್ಧಿಯುಂ ಕದಡೆ ವಿದ್ವಿಡ್ವಾಮಿನೀಗರ್ಭಮುಂ
ಧರಣೀಭೃತ್ಕುಲಕೂಟಮುಂ ಕಟಲೆ ದೈತ್ಯಾಧೀಶನುಂ ದಿಜ್ಞದ್ಧ
ದ್ವಿರದವ್ರಾತಮುಮೆತ್ತಿಕಟ್ಟೆ ಮದಮಂ ಟಂಕಾರನಿರ್ಘೋಷದಿಂ

೮೮

ಮೇಘಾಧ್ವಸ್ಥನಿಶಿಚರಬ

ಲೌಘದ ಭಟಕೋಟಿ ಕಟಿವ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಚಯಂ

ಜ್ಯಾಘಾತಜಾತಪವನ

ವ್ಯಾಘಾತದೆ ಮಸುಳಲಸುರಹರನಿಸುತಿರ್ದಂ

೮೯

ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲವಿದ್ದನು. ಅನಂತರ ೮೭. “ನನಗೆ ಪರಮಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಈ
ಉದ್ಧವನು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದೇ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ನಾನು
ಎದುರಿಸಲು ತಕ್ಕವನಾದ ಸಾಲ್ವನ ಸಂಗಡ ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿಕರವಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ
ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಯುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ
ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಚಕ್ರವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ತಾಂತಿಯಿಂದ ದಿಬ್ಬಿಡಲವನ್ನು
ಆವರಿಸಿರುವ ಚಕ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ವ|| ಅನಂತರ ಆ ಮುಹೂರ್ತವೇ ವಿಜಯಕ್ಕೆ
ಕಾರಣವಾದ ಮುಹೂರ್ತವಾಗಲು ೮೮. ಕೃಷ್ಣನು ಗರುಡನನ್ನೇರಿ ಸಾಲ್ವನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಬಂದು,
ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೆದೆಯೇರಿಸಿ, ಟಂಕಾರಧ್ವನಿಯಿಂದ ಶತ್ರುಸೇನಾಸಾಗರವೂ ಸಾಗರವೂ ಕದಡುವಂತೆ
ಶತ್ರುವನಿತೆಯರ ಗರ್ಭವೂ ಪರ್ವತಗಳ ಶಿಖರಗಳೂ ಜಾರುವಂತೆ ದೈತ್ಯಾಧಿಪತಿಯೂ,
ದಿಗ್ಗಜಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಮದರಹಿತವಾಗುವಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಿಡಿದು ಜೇವೊಡೆದನು.
೮೯. ಮೇಘಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ರಾಕ್ಷಸಸೇನೆಯ ಭಟಸಮೂಹವು ಸುರಿಸುವ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ
ಸಮೂಹವು ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯನ್ನು ಮಿಡಿಯುವುದರಿಂದ ಉದಿಸುವ ಗಾಳಿಯ
ಹೊಡೆತದಿಂದಲೇ ಮಸುಳಿಸುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

೧. ಪ್ರೀತಿದವಂ ನೆಗಟ್ಟಿನಮಿದಿರ್ಚಲ್ ಸಾಲ್ವನೊಳ್ (ಕ) ೨. ದ್ಯುತಿವೃತ್ತಾಶಾಚಕ್ರಮಂ (ಕ)
೩. ಮೇಘಾಧ್ವದೆ ಪರಬಲಶಬಲೌಘದ (ಕ) ೪. ಚಯವ್ಯಾಘಾತ ಜಾತಪವನಜ್ಯಾಘಾತದೆ (ಕ)

ಇದು ವಿಳಯಾಭ್ರಮಲ್ಲಿದು ನಿಶಾಚರನಾಕೃತಿ ಶಕ್ಯಚಾಪವ
ಲ್ಲಿದು ಭುಜಕೃಷ್ಣಚಾಪಲತೆ ಪೆರ್ಮೊಲಗಲ್ಲಿದು ಗರ್ಜೆ ವೃಷ್ಟಿಯ
ಲ್ಲಿದು ಸರಿವಸ್ತ್ರಜಾಲವೆನಲರ್ನಿಸುವಾಕೃತಿ ಪರ್ವಗೊಂಡ ಬಿ
ಲ್ಲೊದವಿದ ಗರ್ಜಿತಂ ಸುರಿವ ಸಾಯಕವದ್ಭೂತವಾಯ್ತು ಸಾಲ್ವನಾ

೯೦

ಮುನಿ ದೂಷಿ ಕೀಟಿ ಭರದಿಂ
ದನುಜೇಶ್ವರನಿಸುವ ಕೋಟಗಣಿತದ ಕಣೆಗಳ್
ಮೊನೆಯಿಂ ಪಿಳ್ಳುವರಂ ಸೌ
ವನೆ ಸೀಳಂತುರ್ಚಪೋದುವಚ್ಯುತನಿಷುಗಳ್

೯೧

ಕದನಂ ಭೌಮನಿಕುಂಭಬಾಣದನುಜಪ್ರಖ್ಯಾತರಿಂದಾದ ಕಾ
ಲದೋಳಿ ಕೂರ್ಪು ಮುರಾರಿಗಿಲ್ಲಿದೆವೀಗಳ್ ಶತ್ರುವೆಂತೆಂತು ಬ
ಲ್ಲಿದನಂತಂತೆ ಮುಕುಂದನೇಸು ಮಿಗಿಲೆಂದಿಂದಾದಿಗಳ್ ಕೀರ್ತಿಸಲ್
ಪುದಿದಂ ಸಾಲ್ವನನಸ್ತವಿದೈಪರಮೆಂಬಂತಸ್ತದಿಂದಚ್ಯುತಂ

೯೨

ನಿಂದಿಸುವ ಗರುಡರಥನಂ
ನಿಂದಿಸುವಂದದೆ ವಿಚಿತ್ರತೂರ್ಯಂ ನಾನಾ
ಚ್ಛಂದದೆ ಮೊಲಗೆ ಪುರಂ ಸ್ವ
ಚ್ಛಂದದೆ ಚರಿಯಿಸಿದುದಸುರನಿರೆ ದೆಸೆದೆಸೆಯೊಳ್

೯೩

೯೦. ಆ ಸಾಲ್ವನ ಘನವಾದ, ಆಕಾರವೂ, ಅವನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಬಿಲ್ಲೂ, ಗರ್ಜನೆಯೂ, ಸುರಿಸುವ ಬಾಣವೂ, (ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ) ಇದು ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಮೋಡವೇ! ಅಲ್ಲ, ನಿಶಾಚರನ ದೇಹ, ಇದು ಇಂದ್ರಚಾಪವೇ ಅಲ್ಲ ತೋಳಿನಿಂದ ಬಾಗಿಸಿದ ಬಿಲ್ಲು. ಇದು ಗುಡುಗೇ? ಅಲ್ಲ, ಗರ್ಜನೆ, ಇದೇನು ಮಳೆಯೆ? ಅಲ್ಲ ಕರೆಯುತ್ತಿರುವ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಮೂಹ ಎನ್ನುವಂತೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿದ್ದಿತು. ೯೧. ನಾರದಮುನಿ ದೂರಿದಂತೆಯೇ ಕೋಪಿಸಿ ಕೊಂಡು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಊರಿ, ಚೀರಿ, ವೇಗದಿಂದ ಹೊಡೆಯುವ ಕೋಟಿ ಲೆಕ್ಕದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಣಗಳು ಮೊನೆಯಿಂದ ಪಿಳ್ಳಿನ (ಬಾಣದ ಹಿಡಿಯ ಹಿಂದಿನ ಕೊನೆಯ)ವರೆಗೂ ಸೌವ್ವೆಂದು ಶಬ್ದವಾಗುವಂತೆ ಸೀಳಿ ಆಚೆಗೆ ಹೋದುವು. ೯೨. ನರಕಾಸುರ ನಿಕುಂಭ ಬಾಣಾಸುರನೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಖ್ಯಾತರೊಡನೆ ಕದನವಾದಾಗ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಕ್ರೋರ್ಧ ವಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ತಿಳಿದೆವು, ಶತ್ರುವು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಬಲಶಾಲಿಯೋ ಅಷ್ಟೆಷ್ಟು ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಣದ ಹೊಡೆತವು ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದು ಎಂದು ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದವರು ಕೀರ್ತಿಸುವಂತೆಯೂ ಕೃಷ್ಣನ ಅಸ್ತವಿದ್ಯೆಯು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಹೊಗಳುವಂತೆಯೂ ಅಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ, ಸಾಲ್ವನನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದನು. ೯೩. ಒಂದೆಡೆ ನಿಂತು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುವ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನಿಂದಿಸುವಂತೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ತೂರ್ಯವು ನಾನಾ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಾ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಸಾಲ್ವನ ಪುರವು ಅವನೊಡನೆಯೇ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲೂ ಸಂಚರಿಸಿತು.

೧. ಮುರಾರಿಗಿಲ್ಲಿದೆ ದೈತೇಯೇಶನಂತಿರ್ಕೆ ಬಲ್ಲಿದನಂ ತುತ್ತೆ ಮುಕುಂದನೀಗ (ಕ)
೨. ಚರಿಯಿಸಿದುದಸುರನಿಸೆ ದೆಸೆದೆಸೆಯಂ (ಕ)

ಆನೀ ಮಾಯಾಪುರಕೈಯ್ಯತಿಜವದೆ ಸಮಂ ಬರ್ಪೆನೆಂದುಚ್ಚಲತ್ತೇ
ನಾನೀಕಂ ಕ್ಷುಭ್ಯದಂಭೋನಿಧಿ ವಿಧುತಮಹೀಮಂಡಲಂ ಪಕ್ಕವಾತಂ
ಪೀನಂ ಮೆಯ್ವಚ್ಛುರ್ವನ್ನಂ ಭ್ರಮಿಯಿಸಿ ಸೆಡೆದಂ ಡೀನ ಸಂಡೀನ ತಿಯರ್
ಗ್ಗೀನೋಡ್ಡೀನಾವಡೀನಪ್ರಕೃತಿಗರುಡನೇಂ ವಿಸ್ಮಯಂ ಸೌಭವೇಗಂ

೯೪

ಪರಿದುದು ಪಾಸುಂ ಪೊಕ್ಕುಂ
ತಿರುಗಿದುದು ಘರಟ್ಟದಂತೆ ಪರಿಧಿಯವೋಲಂ
ಬರಮಂ ಬಳಸಿದುದಿಳೆಯಂ
ತೆರೆಸುತ್ತಿದುದಡರೆ ಕೊರ್ವಿ ನಿಂದುದು ಸೌಭಂ

೯೫

ಇದಿರೋಳ್ ನಿಟ್ಟಸೆ ಪಿಂತೆ ಪಿಂತೆ ನಡೆನೋಡಲ್ ಪಾರ್ಶ್ವದೋಳ್ ಪಾರ್ಶ್ವದೇ
ಶದೋಳಾಳೋಕಿಸೆ ಮೇಗೆ ಮೇಗಡರೆ ಲಕ್ಷ್ಯಂಗೆಯ್ಯ ಭೂಮಂಡಲಾ
ಗ್ರದೋಳಂತಲ್ಲದೆ ಕೋಟಿರೂಪದೋಳದೃಶ್ಯಾಕಾರದೋಳ್ ನಿಂದು ತಂ
ದುದು ವಿಭ್ರಾಂತಿಯನಚ್ಚುತಂಗೆ ಧುರದೋಳ್ ಮಾಯಾಪುರಂ ಸಾಲ್ವನಾ

೯೬

ಎತ್ತಲ್ ರಿಪುಪುರಮಿದ್ವಪು
ದೆತ್ತಲ್ ಖಳನಿಸುವನೆತ್ತ ಮಾರ್ಗಣೆ ಕವಿದ
ತ್ತೆತ್ತ ನಿವಾರಿಪೆನೆಂಬೀ
ಚತ್ತಂ ಹರಿಗಾದುದೇಂ ಪ್ರತಾಪಿಯೊ ಸಾಲ್ವಂ

೯೭

೯೪. ಗರುಡನು - “ನಾನು ಈ ಮಾಯಾಪುರಕ್ಕೆ ವೇಗದಿಂದ ಸಮವಾಗುವೆನು” ಎಂದು ಸೇನೆಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸುವ, ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಲಕುವ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಕಂಪನಗೊಳಿಸುವ, ರೆಕ್ಕೆಯ ಗಾಳಿಯು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುವವರೆಗೂ ಡೀನ, ಸಂಡೀನ, ತಿಯರ್ಗ್ಗೀನ, ಉಡ್ಡೀನ, ಅವಡೀನ ಎಂಬ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪುರವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಹಾರಿ ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಸಾಕಾಗಿ ಸೆಡೆತುಕೊಂಡನು, ಹಿಡಿಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸೌಭಪುರದ ವೇಗವು ವಿಸ್ಮಯಕರವಲ್ಲವೇ? ೯೫. ಸೌಭಪುರವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪರಿಧಿಯಂತೆ ಸುತ್ತಿತು, ಅಲ್ಲೂ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಗಡೆಯೂ ಉದ್ದವಾಗಿಯೂ ಅಡ್ಡಲಾಗಿಯೂ ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲಿನಂತೆಯೂ ತೆರೆಯಂತೆಯೂ ಸುತ್ತಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಕೊಬ್ಬೇರಿ ನಿಂತಿತು. ೯೬. ಅದು ಇದಿರಿಗಿದೆಯೆಂದು ನೋಡಿದರೆ ಹಿಂದೆಯೂ ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದರೆ ಆಗಲೇ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೂ ಆ ಪಕ್ಕವನ್ನು ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲೂ, ಆ ಮತ್ತೊಂದು ಪಾರ್ಶ್ವವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮೇಲುಗಡೆಯೂ, ಮೇಲುಗಡೆಯನ್ನು ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭೂಮಂಡಲದ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಇರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕೋಟಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಅದೃಶ್ಯವಾದ ಆಕಾರದಲ್ಲಿರುತ್ತ ಆ ಮಾಯಾಪುರವು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ೯೭. ಶತ್ರುವಿನ ಆ ಪಟ್ಟಣವು ಎತ್ತ ಕಡೆ ಇದೆ? ಆ ನೀಚನು ಎಲ್ಲಿಂದ ನಮಗೆ ಬಾಣವನ್ನು ಹೊಡೆಯುವನು?! ನಾವು ಹೊಡೆಯುವ ಪ್ರತಿಬಾಣವು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಗೆ ತಾಕುತ್ತದೆ? ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬರುವುದನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ತಡೆಯಬೇಕು? ಎಂದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಶಂಕೆಯುಂಟಾಯಿತು.

ಕವಿವಸ್ತ್ರ ಪರಂಪರೆಯಂ
 ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಂ ಖಡ್ಗದಿಂ ನಿವಾರಿಸುತಿರ್ದಂ
 ಭವಮೋಹಪರಂಪರೆಯಂ
 ವಿವೇಕದಿಂ ಪೊರ್ದಲೀಯದನಘನ ತೆಲದಿಂ

೯೮

ವ|| ಅಂತಿರ್ದು ಕಿಲಿದಾನುಂ ಬೇಗದಿಂ

ಕುಪಥಭ್ರಾಂತನನಾಗಳು
 ಮುಪನಿಷದುಕ್ತಿಯೊಳೆ ನಿಲಿಪವೋಲ್ ಸತ್ಪಥದೊಳ್
 ರಿಪುಪುರಮಂ ಸ್ತಂಭಿಸಿದಂ
 ದ್ಯುಪಥದೊಳಸುರಾಂತಕಂ ನಿಜಾಜ್ಞಾಬಲದಿಂ

೯೯

ಇವನಿನ್ನುಂ ಮೆಲೆದಪ್ಪನೆನ್ನಿದಿರೊಳಾತಶ್ರೀಯನೆಂದಾರ್ಪಿನಿಂ
 ದವೆರಬ್ಬಲ್ಲದಿನಬ್ಬನಾಭನಿಸೆ ಕೋಟಾಟಾಳದಿಂ ಭನ್ನದಂ
 ಡವರಾತಿಸ್ಫುರಿತಾತಪತ್ರಯುಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು ತದ್ವೈತ್ಯರಾ
 ಜವಧೂಮೌಕ್ತಿಕರ್ಣಪತ್ರಯುಗಳಂ ಬೀಟ್ಟಂತೆ ಭೂಭಾಗರಳ

೧೦೦

ಮೇಗೆತ್ತಿದ ಬೆಳ್ಳೊಡೆಗಳ್
 ಪೋಗಲೊಡಂ ರೌದ್ರರಸದ ಮುಚ್ಚುಳ್ ಪೋದಂ
 ತಾಗೆ ಕಡುಮುಳಿದು ದಾನವ
 ನಾಗಳ್ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಮಂ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತಿರ್ದಂ

೧೦೧

ಸಾಲ್ವನು ಅದೆಷ್ಟು ಪ್ರತಾಪಿಯೋ! ೯೮. ಪಾಪರಹಿತರಾದ ಸಜ್ಜನರು ಸಂಸಾರಮೋಹ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ತಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಬಾರದಂತೆ ವಿವೇಕದಿಂದ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಕೃಷ್ಣನು, ಸಾಲ್ವನ ಕಡೆಯಿಂದ ಬರುವ ಅಸ್ತ ಶಸ್ತ್ರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ಹಾಗಿದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇಗ-೯೯. ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಕುಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಗಮಿಸಲಿರುವವನನ್ನು ಉಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ, ಅಸುರಾಂತಕನು ತನ್ನ ಆಜ್ಞಾ ಬಲದಿಂದ ಶತ್ರುವಿನ ಸೌಭಪುರವನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ಸ್ತಂಭಿಸಿದನು. ೧೦೦. ಇವನು ಇನ್ನೂ ನನ್ನೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಆತಶ್ರೀಯನ್ನೇ ಪ್ರಕಟಿಸುವನು ಎಂದುಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣನು, ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಎರಡು ಭಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಅದರಿಂದ ಆ ಪುರದ ಕೋಟೆಯ ಅಟ್ಟಳೆಯ ಮೇಲಿನಿಂದ ಶತ್ರುವಿನ ಹೊಳೆಯುವ ಶ್ವೇತಭತ್ತಿಗಳ ಕಾವು ತುಂಡಾಯಿತು. ಆಗ ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ರಾಣಿಯ ಮುತ್ತಿನ ಎರಡು ಓಲೆಗಳೇ ಬೀಳುವಂತೆ ಕೊಡೆಗಳು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದವು. ೧೦೧. ಮೇಲೆತ್ತಿದ್ದ ಬಿಳಿಯ ಕೊಡೆಗಳು ಹೋದುದರಿಂದ ತನ್ನ ರೌದ್ರರಸದ ಮುಚ್ಚಳವೇ ಹೋದಂತೆ ಆಗಿ, ರಾಕ್ಷಸನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ

ದಿತಿಸುತನಸ್ತೋತ್ರಮಂ
ಪತಿಕಾರಾಸ್ತ್ರಂಗಳಿಂ ನಿವಾರಿಸಿದಂ ಶ್ರೀ
ಪತಿ ತನ್ನ ನಾಮಕೀರ್ತನ
ತತಿಯಿಂ ವೈಷ್ಣವರಪಾಯಮಂ ಪಿಂಗಿಪವೋಲ್

೧೦೨

ವ|| ತದನಂತರಂ

ಸುರವಿಧ್ವಂಸಿಯ ಬಿಲ್ಲನೊಂದೆ ಶರದಿಂ ಗಾತ್ರತಮಂ ಕೃಷ್ಣನಾ
ರ್ದೇರಡಂಬಿಂ ತಟಿದಿಕ್ಕಿ ಮತ್ತವನ ತೋಳೊಳ್ ಭಾಳದೊಳ್ ಮೌಳಿಯೊಳ್
ಕರದೊಳ್ ಕಂಧರದೊಳ್ ಮಹೋದರದೊಳ್ ಉದ್ಯದ್ವಕ್ಷದೊಳ್ ಕಕ್ಷದೊಳ್
ಬರಿಯೊಳ್ ನೇತ್ರದೊಳೆಯ್ತೆ ತೆತ್ತಿಸಿದನತ್ಯಾಭೀಳಬಾಣಂಗಳಂ

೧೦೩

ಗಟೆಗಡಿದಾಳ್ವಂಬುಗಳಿಂ
ದೊಟಿವ ನವವೃಣದಿನಸುರನಾಟೋಪಂ ಕ
ಣ್ಣೆಟಿದತ್ತು ಗಂಡಗರ್ವಂ
ಗಟೆವೊಯ್ದುದು ರೌದ್ರರಸಮೆ ಪಲ್ಲವಿಸಿದವೊಲ್

೧೦೪

ವ|| ಅಂತು ರಣರಸಾಟೋಪದಿಂ ಪೆಟಿತೊಂದು ಚಾಪಮಂ ಪಿಡಿಯಲ್ ಸಾಲ್ವ ಸಾಲ್ವನಂ
ನೋಡಿ

ಬಿನದಂ ಸುದರ್ಶನಂ ಸಾ
ಲ್ವನ ತಲೆಗೆಂದಾಯ್ತು ಸಫಲಮಕ್ಕಿಂದು ಸುದ
ರ್ಶನಜನ್ಮಮವನ ತಲೆಗೊಂ
ಡೆನುತೆ ಸುದರ್ಶನಮನಸುರಮಥನಂ ಪಿಡಿದಂ

೧೦೫

ಸಿಟ್ಟುಗೊಂಡು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೧೦೨. ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆಗಳಿಂದ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಆ ದೈತ್ಯನ ಅಸ್ತ್ರ ಸಮೂಹವನ್ನು ಪ್ರತೀಕಾರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ನಿವಾರಿಸಿದನು. ವ|| ಆಮೇಲೆ ೧೦೩. ಕೃಷ್ಣನು ಸುರಧ್ವಂಸಿ ಸಾಲ್ವನ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಒಂದೇ ಬಾಣದಿಂದಲೂ, ಗರ್ಜಿಸಿ, ಅವನ ಶರೀರವನ್ನು ಎರಡು ಬಾಣಗಳಿಂದಲೂ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿ, ಮತ್ತೆ ಅವನ ತೋಳಿನಲ್ಲೂ ಹಣೆಯಲ್ಲೂ ತಲೆಯಲ್ಲೂ ಕೈಯಲ್ಲೂ ಕತ್ತಿನಲ್ಲೂ ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲೂ ಉನ್ನತವಾದ ಎದೆಯಲ್ಲೂ ಕೊಂಕುಳಿನಲ್ಲೂ ಪಕ್ಕೆಯಲ್ಲೂ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲೂ ಅತಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ನಾಟಿಸಿದನು. ೧೦೪. ಗರಿಯವರೆಗೂ ನಾಟಿಕೊಂಡ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಸುರಿಯುವ ಕೊಸ ಗಾಯಗಳಿಂದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಆಟೋಪವು ಕಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆಯಿತು. ರೌದ್ರರಸವೇ ಚಿಗುರಿದಂತೆ ಪೌರುಷ ಗರ್ವವು ಗರಿಗಟ್ಟಿತು. ವ|| ಹಾಗೆ ರಣರಸಾಡಂಬರದಿಂದ ಬೇರೊಂದು ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಲು ಸಾಲ್ವನನ್ನು ನೋಡಿ, ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರವು ಇದುವರೆಗೆ ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಸಾಲ್ವನ ತಲೆಗೆ ಕಾದಿತ್ತು, ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ೧೦೫. ಈ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದ ಜನ್ಮವು ಇಂದು ಸಫಲವಾಗಲಿ ಎನ್ನುತ್ತ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ

೧. ಉದ್ಯದ್ವಕ್ಷದೊಳ್ ಪಕ್ಷದೊಳ್ ಪರಿಲೋಲಾಕ್ಷದೊಳೆಯ್ತೆ (ಖ) ೨. ಪೆರತುಚಾಪಮಂ (ಕ)
೩. ನೆನೆದು ಸುದರ್ಶನಮಂ ಸಾಲ್ವನ ತಲೆಗೊಂದಾಯ್ತು ಸಫಲವಕ್ಕೆಂದು ಸುದರ್ಶನಜನ್ಮಮವನ ತಲೆಗೊಂಬಿನೆಗ ಸುದರ್ಶನಮನಸುರಮಥನಂ ಪಿಡಿದಂ (ಕ)

ಪಿಡಿದು ಹರಿ ತಿರುಪಿದಂ ಕೊ

ಪಿಡಿದ ಸುದರ್ಶನಮನದಜಿ ಮಾಪೋಳೆಪುಗಳೊಳ್

ತೊಡಮಾಗಿರೆ ರವಿಬಿಂಬಂ

ತಡವಾಗಿರದರಿಯನಿಕ್ಕಿ ಗೆಲ್ಲುಜ್ಜುಗದಿಂ

೧೦೬

ಮುನಿದಾತಂ ಕೃಷ್ಣನಾ ಕೃಷ್ಣನ ಭುಜಗತಮುಂ ಚಕ್ರವಾ ಚಕ್ರದಿಂ ಸಾ

ಲ್ವನ ಮೂರ್ಧಚ್ಚೇದವಾಚ್ಚೇದಮನತಿಮುದದಿಂ ನೋಡುವಂ ನಾವುಮೆಮ್ಮಿ

ದಿನಿತಾನುಂ ಧನ್ಯರಾರೆಂದಮರರೊಸೆವಿನಂ ಕೃಷ್ಣಚಕ್ರಾಹತಂ ಸಾ

ಲ್ವನ ಮೂರ್ಧಂ ಪಾಟೆದತ್ತುಜ್ಜಲಮಣಿಮಕುಟಂ ಕುಂಡಲೋದ್ಧಾಸಿ ಗಂಡಂ ೧೦೭

ವ|| ಅಲ್ಲಿಂ ಬಟಿಯಂ

ಪೊಳಿಮುಯ್ಯಂ ತಾಗೆ ಬಿಲ್ಲಂ ತೆಗೆದೆಚ್ಚಿದು ಸರೋಜಾಕ್ಷನೆಚ್ಚಿಬಾಣಂ

ಕಣಿಯುತ್ತುಂ ಕೆಂಡಮಂ ಕೇಸುರಿಯನುಗುಲುತುಂ ತ್ಯಂಬಕಂ ಭಾಳನೇತ್ರಂ

ದೆಚ್ಚಿದಂತಟ್ಟಿತ್ತು ಮುಟ್ಟಿತ್ತಳುರ್ದುರಿದಿಪಿದತ್ತಾ ಪುರೀಚಕ್ರಮಂ ಪೋ

ಗಟೆದೆಂ ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರಾಕೃತಿದಳಿತಜಗಂಗಚ್ಚುತಂಗೇನಸಾಧ್ಯಂ

೧೦೮

ವ|| ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್

ಸುದರ್ಶನವೆಂಬ ಚಕ್ರವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡನು. ೧೦೬. ಕೃಷ್ಣನು ಹರಿತವಾದ ಆ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದನು. ಆಗ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವು ಆ ಚಕ್ರದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದ ಹೊಳಪಿಗೆ ಸಮವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಕ್ರದಿಂದ ತಡಮಾಡದೆ ಶತ್ರುವನ್ನು ಹೊಡೆದು ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಉದ್ಯೋಗಿಸಿದನು. ೧೦೭. ಕೋಪಗೊಂಡವನು ಕೃಷ್ಣನು, ಆ ಕೃಷ್ಣನ ತೋಳಿನಲ್ಲಿರುವುದು ಚಕ್ರ, ಆ ಚಕ್ರದಿಂದ ಸಾಲ್ವನ ಶಿರಶ್ಚೇದನವಾಗುವುದು. ಆ ಶಿರಶ್ಚೇದನವನ್ನು ಅತಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೋಡುವವರು ನಾವು, ನಮಗಿಂತ ಧನ್ಯರಾರಿರುವರು! ಎಂದು ದೇವತೆಗಳು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಕೃಷ್ಣನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಭೇದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹೊಳೆಯುವ ರತ್ನಕಿರೀಟವುಳ್ಳುದೂ ಕರ್ಣಾಭರಣದಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ಕೆನ್ನೆಗಳುಳ್ಳುದೂ ಆದ ಸಾಲ್ವನ ತಲೆಯು ಹಾರಿತು. ವ|| ಅದಾದ ಬಳಿಕ ೧೦೮. ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹೊರ ಹೆಗಲಿಗೆ ತಾಕುವಂತೆ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಸೆಳೆದು, ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಆಗ್ನೇಯಾಸ್ತ್ರವು ಕೆಂಡವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ ಕೆಂಪಾದ ಉರಿಯನ್ನು ಉಗುಳುತ್ತಾ ಈಶ್ವರನು ತನ್ನ ಹಣೆಗಣ್ಣನ್ನು ತೆರೆದನೆಂಬಂತೆ ಅಟ್ಟಿತು, ಮುಟ್ಟಿತು, ಆವರಿಸಿತು. ಆ ಪುರ ಮಂಡಲವನ್ನೇ ಉರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಹೋಗು! ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಈಗ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು, ತಿಳಿಯಿತು, ಪ್ರಳಯಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರರೂಪದಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಒಡೆದು ನಾಶಮಾಡಿದ ಅಚ್ಚುತನಿಗೆ ಇದೇನಸಾಧ್ಯವೆ? ವ|| ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ

ಎಮಗಮರತ್ವವಿಂದು ದೃಢವಾದುದು ಭೂಭರವಿಂದು ಪೋಯ್ತು ವಾ
ಸವಪದವಿಂದು ಸಂದುದು ಮುರಾಂತಕನೋಳ್ ದನುಜಾಂತಕತ್ವವಿಂ
ದವಿತಥಮಾಯ್ತು ನಾರದನ ಕಣ್ಣಸವೋಡಿದುದಿಂದೆನುತ್ತುಮು
ತ್ಸವಪಟಹಸ್ತನಂ ನೆಗಟಿ ಪೂಮಟಿಯಂ ಸುರರೊಲ್ಲು ಸೂಸಿದರ್

೧೦೯

ವ|| ಅಂತು ವಿಜಯಮಂಗಳಂ ನೆಗಟಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಮನೋರಥನಾಗಿ

ಸ್ಮರಣಾಜ್ಯಶ್ರೀಸಖೀಸಂಕುಲಮೆನೆ ವನಿತಾಸಂಕುಲಂ ಬಂದು ಸೂಸು
ತ್ತಿರೆ ಶೇಷಾನೀಕಮಂ ದುಂದುಭಿಯ ರುತಿ ಸುಧಾಂಭೋಧಿಘೋಷಂಬೊಲುಣ್ಣು
ತ್ತಿರೆ ನಾನಾತೋರಣೋದ್ಯದ್ಧಜಸಮಿತಿ ಪುರಶ್ರೀಯಲಂಕಾರದಂತೊ
ಪ್ಪಿರೆ ಪೊಕ್ಕಂ ದ್ವಾರಕಾಮಧ್ಯದ ನೃಪಗೃಹಮಂ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದೇವಂ

೧೧೦

ಪದಿನಾಲ್ಕುಂ ಜಗಮಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆಸೆವೀ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಲಕ್ಷಂಗಳಂ
ಗದೊಳೊಪ್ಪಿಪುರ್ವು ಹೇಮಕೀಲಘಟತಶ್ರೀಖಂಡಮಂ ತಂದು ಪೂ
ಸಿದೊಡಾ ಪೊನ್ನರಜಂಗಳಿರ್ಪವೊಲೆನಿಪ್ಪಾ ವಿಷ್ಣು ತನ್ನಂಶದಂ
ಶದೆ ಪುಟ್ಟರ್ಧ ಕಥಾಂಶದಂಶದ ಮಹತ್ತ್ವಾಂಶಾಂಶಮಿಂತೀ ಸ್ತವಂ

೧೧೧

೧೦೯. ದೇವತೆಗಳು, “ನಮಗೆ ಅಮರತ್ವವು (= ಮರಣವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ) ಇಂದು ದೃಢವಾಯಿತು. ಭೂಮಿಯ ಭಾರವು ಇಂದು ಹೋಯಿತು. ಇಂದ್ರಪದವಿ ಇಂದು ಸಂದಿತು. ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ದನುಜಾಂತಕತ್ವವು ಇಂದು ಸತ್ಯವಾಯಿತು, ನಾರದನ ಕಣ್ಣಿನ ಆಸೆ ತೀರಿತು ಎನ್ನುತ್ತಾ ಸಂತೋಷದ ಪಟಹದ್ದನಿಯಾಗುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಹೂವಿನ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು. ವ|| ಹಾಗೆ ವಿಜಯಮಂಗಳವು ಬೆಳೆಯಲು ಕೃಷ್ಣನು ಪರಿಪೂರ್ಣಮನೋರಥನಾಗಿ ೧೧೦. ಮನ್ಮಥರಾಜ್ಯಶ್ರೀಯ ಸಖಿಯರ ಸಮೂಹದಂತೆ ಇರುವ ವನಿತೆಯರ ಸಮೂಹವು ಬಂದು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಷತೆಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ತಳಿಯುತ್ತಲೂ ದುಂದುಭಿಯ ನಾದವು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಮೊರೆತದಂತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತಲೂ, ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಹೊಳೆಯುವ ಉತ್ತಮವಾದ ತೋರಣಗಳೂ ಧ್ವಜಗಳೂ ಪುರಶ್ರೀಯ ಅಲಂಕಾರದಂತೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಲೂ ಇರುವಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದೇವ ಕೃಷ್ಣನು ಒಂದು ದ್ವಾರಕಾಪುರ ಮಧ್ಯದ ತನ್ನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ೧೧೧. ಹದಿನಾಲ್ಕುಲೋಕಗಳೂ ಅವುಗಳಲ್ಲೊಂದೊಂದರಲ್ಲೂ ಇರುವ ಲಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳೂ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಾದ್ರಿಯ ಗಂಧದ ಕೊರಡನ್ನಾಗಲಿ ಚಿನ್ನದ ಕೈಪಿಡಿಯುಳ್ಳ ಗಂಧದ ಕೊರಡನ್ನಾಗಲಿ, ತೇಯ್ದ ಅಥವಾ ಚಿನ್ನದ ಅರೆಗುಂಡಿನಿಂದ ಅರೆದುತಂದ ಶ್ರೀಗಂಧವನ್ನು ಮೈಗೆ ಲೇಪಿಸಿದರೆ ಶ್ರೀಗಂಧದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸುವರ್ಣರಜದಂತೆ ಇವೆ ಎನ್ನಿಸುವ ಆ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಅಂಶಾಂಶದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದನು. ಆ ಕೃಷ್ಣನ ಕಥೆಯ ಅನೇಕಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತ್ವವುಳ್ಳ ಈ ಜಗನ್ನಾಥಸ್ತುತಿಯು ಒಂದು ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

೧. ಕಣ್ಣಸಮಾಡಿ (ಖ) ೨. ಜಗಮಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆಸೆವಿನಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ (ಖ) ೩. ಪೂಸಿದೊಡಾತ್ಮಾಗದ ತೋರ್ಕೆಯಂತಿರೆಸದಿರ್ಪಾ ವಿಷ್ಣು (ಕ)

ಕುರುಪಾಂಡೂದ್ಧವ ಭಾರತಾಹವನಿಯುಕ್ತಾಷ್ಟಾದಶಾಕ್ಷೋಹಿಣೀ
 ಧುರಮೇಂ ಗಣ್ಯಮೇ ಬೇಷಿ ಕೃಷ್ಣನೇ ವಿಪಕ್ಷಾಕ್ಷೋಹಿಣೀಲಕ್ಷಮಂ
 ಧುರದೋಳ್ ಮರ್ದಿಸೆ ಭೂಭರಂ ತೊಲಗಿತೆಂಬೇ ಕಾವ್ಯಮಂ ಪೇಟ್ಟ ಕೇ
 ಳ್ವರೋಳಜ್ಞಾನಭರಂ ಕಿಡಲ್ ಸುಖಭರಂ ಕೈಕೊಳ್ಳುವಾತ್ಮಂತಿಕಂ

೧೧೨

ಬಾಡಿದ ಕೆಯ್ಗೆ ಕೊಳ್ಳೆ ಮಳೆ ಸಸ್ಯಕುಲಂ ಸತತಂ ಸುಭಿಕ್ಷಮಂ
 ಮಾಡುಗೆ ಗೋಧನಾಳಿ ಕೊಡವಾಲ್ಗುಣಿಗೋಪರನಂಗರಾಗದೋಳ್
 ಕೂಡುಗೆ ರುದ್ರಭಟ್ಟಕೃತಿ ವೈಷ್ಣವಕಾವ್ಯರಸಾರ್ಣವಂ ತುಳುಂ
 ಕಾಡುಗೆ ಭೂಮಿನಿಲ್ವಿನಮಹರ್ಪತಿನಿಲ್ವಿನಮಿಂದುನಿಲ್ವಿನಂ

೧೧೩

ಇದು ಸಮಸ್ತಕಮಲಭವಾಂಡಮಾಲಾಘಟೇಘಟಿತಾರಘಟ್ಟ ಘಟನಾಸ್ವತಂತ್ರ
 ನಿಜಸ್ವರೂಪನಿರೂಪಣಚಕಿತಸಕಲಾಮ್ನಾಯತಂತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ
 ಶ್ರೀಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ
 ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದೋಳ್ ಅಂಧಕರಿಪ್ರಸ್ಯಂದಯುದ್ಧ
 ಬಾಣಾಸುರಸಹಸ್ರಭುಜಚ್ಛೇದನ ರಿಪುಭ್ರಮಣ ಪುರ
 ಸ್ತಂಭನ ಸಾಲ್ವವಧ ದ್ವಾರಾವತೀಪ್ರವೇಶವರ್ಣನಂ
 ಅಷ್ಟಾದಶಾಶಾಸ್ತ್ರಸಂ

ಸಂಪೂರ್ಣಂ

೧೧೨. ಕೌರವಪಾಂಡವರಿಗಾದ ಭಾರತಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನಿಯುಕ್ತವಾದ ಹದಿನೆಂಟು
 ಅಕ್ಷೋಹಿಣೀ ಸೇನೆಯ ಯುದ್ಧವು ಅದೇನು ಗಣ್ಯ? ಕೃಷ್ಣನೊಬ್ಬನೇ ಶತ್ರುಪಕ್ಷದ ಲಕ್ಷ
 ಅಕ್ಷೋಹಿಣೀ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮರ್ದಿಸಿದುದರಿಂದ ಭೂಭಾರವು ತೊಲಗಿತು ಎಂದು
 ತಿಳಿಸುವ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವವರಲ್ಲೂ ಕೇಳುವವರಲ್ಲೂ ಅಜ್ಞಾನದ ಭಾವವು
 ಕಳೆದುಹೋಗುವುದು. ಅತಿಯಾದ ಸುಖವು ಬಂದು ನೆಲೆಸುವುದು. ೧೧೩. ಬಾಡಿದ
 ಹೊಲಗದ್ದೆ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಮಳೆಸುರಿಯಲಿ. ಸಸ್ಯಸಮೂಹವು ಸಂತತವಾಗಿ
 ಸುಭಿಕ್ಷವನ್ನು ಮಾಡಲಿ. ಗೋಧನಗಳು ಕೊಡಗಟ್ಟಲೆ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯಲಿ. ಪ್ರಿಯರು
 ಕಾಮಾನುರಾಗದಿಂದ ಕೂಡಲಿ. ರುದ್ರಭಟ್ಟನ ಕೃತಿಯಾದ ಈ ವೈಷ್ಣವ ಕಾವ್ಯರಸಸಾಗರವು
 ಭೂಮಿಯಿರುವವರೆಗೂ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರಿರುವವರೆಗೂ ತುಳುಕಾಡಲಿ.

ಇದು ಸಮಸ್ತ ಕಮಲ ಭವಾಂಡ ಮಾಲಾ.... ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ ಶ್ರೀಪಾದಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾದ
 ಸುಕವೀಂದ್ರ ರುದ್ರಪ್ರಣೀತವಾದ ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ
 ಈಶ್ವರಷಣ್ಮುಖರೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಬಾಣಾಸುರನ ಸಾವಿರ ತೋಳುಗಳ ಛೇದನ, ಶತ್ರುವಿನ
 ಭ್ರಮಿಸುವ ಪುರದ ಸ್ತಂಭನ, ಸಾಲ್ವವಧ, ದ್ವಾರಾವತೀ ಪ್ರವೇಶದ ವರ್ಣನೆಗಳ

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ ಸಂಪೂರ್ಣ

*****

ಅನುಬಂಧ

೧. ಅದಿತಿ ಕಶ್ಯಪರಿಗೆ ವರುಣನ ಶಾಪ (ಅ|| ೧- ಪದ್ಯ ೭೫) ಮತ್ತು ಗೋ ಸಂಬಂಧದ ತೋಟ- (೧ನೇ ಅ. ೭೬ನೇ ಪದ್ಯ)

ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಗಧಿಪತಿಯೂ ಸಮುದ್ರರಾಜನೂ ಆದ ವರುಣದೇವನಲ್ಲಿ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯುವ ಹಸುಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿದ್ದುವು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದ ದೇವತೆಗಳ ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಾದ ಅದಿತಿ ಕಶ್ಯಪರು ವರುಣನನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯೇ ಕೆಲವು ಉತ್ತಮ ಹಸುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸೇವಕರನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿ ತರಿಸಿಕೊಂಡರು. ತರಲು ಹೋಗಿದ್ದವರೂ ವರುಣನನ್ನಾಗಲಿ, ಅವನ ಗೋರಕ್ಷರನ್ನಾಗಲಿ ಕೇಳಿದೆಯೇ ಹಸುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರು. ರಕ್ಷಕರು ತಡೆ ಮಾಡಲು ಬಂದರೂ ಲಕ್ಷಿಸದೆ ಅವರನ್ನೂ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದರು. ಹಸುಗಳನ್ನು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡೇ ಹೋದರು. ಸೇವಕರು ವರುಣನೆಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ, ತಮಗಾದ ಅವಮಾನಕ್ಕಾಗಿ ದುಃಖಿಸಿದರು.

ಆಗ್ರಹಗೊಂಡ ವರುಣನು-“ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯೇ ಹಸುಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲು ಕಳುಹಿಸಿದವರು ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಉದಿಸಲಿ. ಹಸುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋದವರೂ ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಗಳೂ ಗೋಪಾಲರಾಗಿ ಜನಿಸಲಿ” ಎಂದು ಶಪಿಸಿದನು. ಆ ಶಾಪದಿಂದ ಅದಿತಿದೇವಿಯು ಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಯಶೋದಾದೇವಿಯಾಗಿಯೂ ಕಶ್ಯಪರು ನಂದಗೋಪನಾಗಿಯೂ ಉದಿಸಿದರು. ಶಾಪಗ್ರಸ್ತರಾದ ಇತರರು ಗೋಪ ಗೋಪಿಯರಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು.

೨. ತುಡುಕಿದ ದೋಷಿಯನಲ್ಲದೆ ಪಿಡಿಯದು ಘಟಸರ್ಪಂ (= ನಿರಪರಾಧಿಯನ್ನು ಘಟಸರ್ಪವು ಕಚ್ಚದು) ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ (ಅ. ೧-ಪ ೧೨)

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜರೂ, ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೂ ಕಳವು ಕೊಲೆ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರಾರೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ಅನೇಕ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಘಟಸರ್ಪದ ಉಪಾಯವು ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಗಡಿಗೆ ಮಡಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ನಾಗರಹಾವುಗಳನ್ನು (ಹಾವಾಡಿಗರು ಬಿದಿರು ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಡುವಂತೆ) ಇಟ್ಟು ಸಾಕಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪರಾಧಗಳು ನಡೆದಾಗ, ಅಪರಾಧಿಗಳಲ್ಲದವರನ್ನು ಸಂಶಯದಿಂದ ಅಪಾದಿತರನ್ನಾಗಿ ಬಂಧಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಷ್ಟೆ. ಅಪಾದಿತರೆಲ್ಲರೂ ಹಾವಿರುವ ಗಡಿಗೆ ಅಥವಾ ಮಡಕೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಕಯ್ಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಹಾವನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದವರು-ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕಯ್ಯನ್ನು ನೀಡಿದರೂ ಸರ್ಪವು ಅವರನ್ನು ಕಚ್ಚದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದಿತಂತೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಅಪರಾಧಿಯಾದವನು-ಸರ್ಪವು ತನ್ನನ್ನು ಕಚ್ಚುವುದರಿಂದ ಕಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಕೊಂಡು ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೇ ಬಿಡಬಹುದಾಗಿದ್ದಿತು. ಘಟ ಎಂದರೆ - ಮಡಕೆ, ಗಡಿಗೆ, ಎಂದರ್ಥ. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ಪಕ್ಕೆ ಘಟಸರ್ಪವೆಂಬುದು ಅನ್ವರ್ಥ-ಘಟದಲ್ಲಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಸರ್ಪವು ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ- ಬರಬರುತ್ತ ಜನರು ದೊಡ್ಡ ಸರ್ಪವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಘಟಸರ್ಪವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಘಟಸರ್ಪದ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಂಬದವರು-ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಕಳ್ಳತನ ನಡೆದಾಗ ಸಂಶಯಗ್ರಸ್ತರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಿಸಿದ ತೆಂಗಿನಕಾಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಶಬ್ದಕೋಶ

ಅ-ವಿಷ್ಣು, 'ಅ' ಎಂಬ ಅಕ್ಷರ, ಆಕಾರ
ಅಂಕ-೧ ಚಿಹ್ನೆ, ಗುರುತು, ೨ ತೊಡೆ
ಅಂಕವಣಿ-೧ ಜೇನು, ೨ ಅಂಬಾರಿ
ಅಂತ-ಕೊನೆ, ಕಡೆ

ಅಂತರೀಪ-ನೀರಿನೊಳಗಡೆಯಿರುವ

ಜಲಾಶಯದ ದಡ

ಅಂಶ-ಭಾಗ, ಪಾಲು,

ಅಂಶು-ಕಿರಣ, ಕಾಂತಿ

ಅಂಶುಕ-ಬಟ್ಟೆ, ಉಡುಪು, ವಸ್ತ್ರ

ಅಂಶುಮಾಲಿ-ಸೂರ್ಯ

ಅಂಸ-ಹೆಗಲು, ಭುಜದ ಮೇಲುಭಾಗ

ಅಕಲಂಕ-ದೋಷವಿಲ್ಲದ, ನಿರ್ಮಲ,

ಪರಿಶುದ್ಧ

ಅಕಾಂಡ-ಅಕಾಲ, ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ

ಅಕಿಂಚನ-ಬಡವ, ಅತಿದರಿದ್ರ

ಅಕೀರ್ತಿ-ಕೆಟ್ಟಹೆಸರು, ಅಪಯಶಸ್ಸು

ಅಕುಟಿಲ-ವಂಚನೆಯಿಲ್ಲದ, ವಕ್ರವಿಲ್ಲದ,

ನೇರವಾದ

ಅಕೃತಕ-ಸಹಜ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕ

ಅಕೃತ್ಯ-ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸ, ಮಾಡಬಾರದ ಕೆಲಸ

ಅಕ್ಕಜ-೧ ಆಶ್ಚರ್ಯ, ೨ ಮತ್ತರ,

ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕಿಚ್ಚು,

ಅಕ್ಕರ-ಅಕ್ಷರ, ಲಿಪಿ, ಪ್ರೀತಿ

ಅಕ್ಕಸು-ಜೀರ್ಣಿಸು, ಕರಗಿಸು

ಅಕ್ಕಾಡು-ಅಡ್ಡಾಡು, ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗು

ಅಯ್ಯು-ಅಕ್ಕು-ಭಯಪಡು, ಜೀರ್ಣವಾಗು

ಅಕ್ಕು-ಅಕ್ಕುಂ-ಆಗುವುದು

ಅಕ್ಕುಳಿಸು-ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆ

ಸೇದಿಕೊ, ವಿಲಾಸದಿಂದ ಬಾಗು, ಹೆದರು,

ಹಿಂಜರಿ

ಅಕ್ರೂರ-೧ ಶಾಂತವಾದ, ಕ್ರೂರವಲ್ಲದ, ೨

ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಕಂಸನ ಮಂತ್ರಿ

ಅಕ್ಷ-೧ ಅಚ್ಚು ೨ ಬಂಡಿಯ ಅಚ್ಚು

೩ ಜಪಮಾಲೆಯ ಮಣಿ

ಅಕ್ಷತ-೧ ಸಂಪೂರ್ಣ, ಅಖಂಡ, ಪುಡಿಯಾಗದ

೨ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ, ಸೇಸೆ

ಅಕ್ಷಮ-ಅಸಮರ್ಥ

ಅಕ್ಷುಭಿತ-ಪ್ರಶಾಂತವಾದ, ಗಲಿಬಿಲಿಯಿಲ್ಲದ

ಅಕ್ಷುಣ-ಕೊರತೆ (ಕಡಿಮೆ)ಯಿಲ್ಲದ

ಅಕ್ಷೌಹಿಣಿ-ಅನೇಕಲಕ್ಷಸಂಖ್ಯೆಯ ಆನೆ

ಕುದುರೆ, ರಥ, ಕಾಲಾಳುಗಳ

ದೊಡ್ಡದಾದ ಚತುರಂಗ ಸೈನ್ಯ

ಅಖಿಲ-ಸಮಸ್ತ, ಎಲ್ಲಾ, ಸಂಪೂರ್ಣ

ಅಗ-೧ ಚಲಿಸದ, ೨ ಮರ, ೩ ಪರ್ವತ

(ಬೆಟ್ಟ)

ಅಗಜಾತೆ-ಪಾರ್ವತಿ

ಅಗಡು-ಹೀನ, ತುಚ್ಛ, ಕೆಟ್ಟ

ಅಗಮ್ಯ-ಪಡೆಯಲಾಗದ, ದೊರೆಯದ,

ಸೇರಲಾಗದ

ಅಗರ-ಅಗ್ರಹಾರ

ಅಗರು-ಅಗುರು-ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯಭೇದ

ಅಗವಡು-ಸೆರೆಸಿಕ್ಕು, ಸಿಕ್ಕಿಬೀಳು

ಅಗಾರ-ಮನೆ, ಸ್ಥಳ

ಅಗಿ-೧ ಹೆದರು, ೨ ತೋಡು, ೩ ಹಲ್ಲಿನಿಂದ

ಆಹಾರವನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ನುರುಗಿಸು,

೪ ಕಚ್ಚು

ಅಗುಂತಿ-ಅಗುಂದಲೆ-ಅತಿಶಯ,

ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವಿಕೆ

ಅಗುರ್ಬು-ಅಗುರ್ವು-೧ ಹೆದರಿಕೆ

೨. ಭಯಂಕರಾಕೃತಿ

ಅಗುರ್ವಿಸು-ಹೆದರಿಸು, ಭಯಂಕರವಾಗಿರು,

೨ ಅತಿಶಯವಾಗಿರು

ಅಗೆ-೧ ಮೊಳಕೆ, ೨ ತೋಡು

ಅಗೋಚರ-೧ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ, ೨ ಕಾಣದ,

೩ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ

ಅಗ್ಗ-ಅಗ್ಗ-ಶ್ರೇಷ್ಠ ; ಅಗ್ಗ-ಅರ್ಘ-ಬೆಲೆ, ಪೂಜೆ

ಅಗ್ಗ (ಕ)-ಸುಲಭವಾದ ಬೆಲೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ

ದೊರೆಯುವುದು

ಅಗ್ಗವಣಿ-ಅಗ್ರೋದಕ, ಪೂಜೆಗಾಗಿ ತರುವ

ಮೀಸಲು ನೀರು

ಅಗ್ಗಳಿಕೆ-ದೊಡ್ಡತನ, ಹೆಮ್ಮೆ, ಗೌರವ

ಶಬ್ದಕೋಶ

೬೪೩

ಅಗ್ನಿ-ಅಗ್ನಿ

ಅಗ್ನಿನೇತ್ರ-ಈಶ್ವರ

ಅಗ್ನಿ-೧ ತುದಿ, ೨ ಶಿಖರ, ೩ ಮೊದಲು,

ಮುಖ್ಯ, ೪ ಉತ್ತಮ

ಅಗ್ನಿಜನ್ಮ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

ಅಗ್ನಿಜೇ-ಅಕ್ಕ

ಅಗ್ನಿಣಿ-ಮುಂದಾಳು, ಶ್ರೇಷ್ಠ

ಅಗ್ನಿಹಾರ-ರಾಜರೂ ಧನಿಕರೂ-ಶ್ರೋತ್ರಿ

ಯರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಉಂಬಳಿಯ ಗ್ರಾಮ

ಅಘಟನ

ಆಗಬಾರದ

ಅಘಟಿತ

ಅಸಾಧ್ಯವಾದ

ಅಘಟಮಾನ

ಸಂಭವಿಸದ,

ಅಘ-ಪಾಪ

ಅಘಮರ್ಷಣ-೧ ಪಾಪನಾಶಕ, ೨ ಪಾಪ

ನಾಶಕ ಸ್ನಾನ, ಸ್ನಾನ ಮಂತ್ರ

ಅಂಗಜ-೧ ಮನ್ಮಥ ೨ ಮಗ

ಅಂಗಚಿತ್ತ-ಉಡುಗೊರೆ, ಬಹುಮಾನ

ಅಂಗವಿಸು-ಅಂಗೈಸು-೧ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರು-೨

ಹಿಡಿ

ಅಂಗಾರ-ಮಸಿ, ಇದ್ದಿಲು

ಅಂಗೀಕರಿಸು-ಸ್ವೀಕರಿಸು, ತೆಗೆದುಕೋ

ಅಂಗುಲಿ-ಅಂಗುಳಿ-ಬೆರಳು

ಅಂಗುಳೀಯಕ-ಉಂಗುರ

ಅಂಘ್ರಿ-ಪಾದ, ಅಂಘ್ರಿಪ-ಮರ

ಅಚರ-ಸ್ಥಿರ, ಚಲಿಸದ ಪರ್ವತ

ಅಚಲ-ಸ್ಥಿರ, ಚಲಿಸದ ಪರ್ವತ

ಅಚಿರ-ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲದ

ಅಚೇತನ-೧ ಬೋಧವಿಲ್ಲದ, ಜೀವವಿಲ್ಲದ

೨ ತ್ರಾಣವಿಲ್ಲದ

ಅಚ್ಚರಸಿ-ಅಪ್ಪರಸ್ತ್ರೀ

ಅಚ್ಚಿ-ಅಕ್ಷಿ-ಕಣ್ಣು

ಅಚ್ಚಿಗ-ಅಚ್ಚಿಗ-ಗಾಬರಿ, ಕೇಡು, ವ್ಯಥೆ

ಅಚ್ಚಿರಿ-ಅಚ್ಚೊತ್ತು

ಅಚ್ಚು, ಅಚ್ಚುಕ-ಸಲಿಗೆ, ಸ್ನೇಹ, ಪ್ರೀತಿ

ಅಚ್ಚುಳಾಯ್ತು-ಸೇವಕ, ಊಳಿಗದವ

ಅಚ್ಚೋದ-ತಿಳಿನೀರು

ಅಚ್ಚುತ- ೧ ನಾಶವಿಲ್ಲದ, ೨ ವಿಷ್ಣು (ಕೃಷ್ಣ)

೩ ಜಾರದಿರುವ

ಅಜ-೧ ಜನನವಿಲ್ಲದ ೨ ಬ್ರಹ್ಮ ೩ ಆಡು

ಅಜಗರ-ಹೆಬ್ಬಾವು

ಅಂಚಲ-ಸೆರಗು

ಅಂಚಿ-ಹಂಸಪಕ್ಷಿ

ಅಂಜನ-ಕಾಡಿಗೆ, ಕಣ್ಣುಕಪ್ಪು, ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಗ್ಗಜ

ಅಂಜಲಿ-ಮುಗಿದ ಕೈ; ಬೋಗಸೆ

ಅಟನ-ಸಂಚಾರ

ಅಟ್ಟಟ್ಟಿ-ದೂತತನ

ಅಟ್ಟುಳಿ-೧ ಸಮೂಹ, ೨ ಪೀಡೆ,

೩ ಬೇಟೆಯ ಮೃಗ

ಅಟ್ಟಿ-ತಲೆಯಿಲ್ಲದ ದೇಹ, ಮುಂಡ

ಅಡಗು-೧ ಮಾಂಸ, ೨ ಮರೆಯಾಗು

ಅಡರ್ಪು-೧ ಏರಿಕೆ ೨ ಆಶ್ರಯ

ಅಡ್ಡಣ-ಗುರಾಣಿ

ಅಣಕ-೧ ನಕಲಿ, ೨ ಕುಚೋದ್ಯ, ೩ ಪೀಡೆ

ಅಣಲ್-ಬಾಯಿಯ ಒಳಭಾಗ, ದವಡೆ

ಅಂಡಲೆ-ಪೀಡಿಸು, ಕಾಡು, ಪೀಡೆ, ಕಾಟ

ಅಣ್ಣು-ಲೇಪನ

ಅಣ್ಣು-ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಪೌರುಷ,

ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸು

ಅದಟ-ಪರಾಕ್ರಮ, ಎದೆಗಾರ

ಅದಟು-೧ ಪರಾಕ್ರಮ, ೨ ಧೈರ್ಯ,

೩ ಹೆಮ್ಮೆ

ಅದವಳಲ್-ಮರುಕ, ವ್ಯಥೆ

ಅಧೋಕ್ಷಜ-ವಿಷ್ಣು, ಕೃಷ್ಣ

ಅಧ್ವರ್ಯು-ಯಜುರ್ವೇದಜ್ಞನಾಗಿ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ

ಯುಕ್ತಿಕೃಗಿರುವವನು

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ-೧ ಪರಮಾತ್ಮ ೨ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ

ಸಂಬಂಧಿಸಿದ

ಅಧ್ವ-ದಾರಿ, ಮಾರ್ಗ

ಅಧ್ವರ-ಯಜ್ಞ

ಅಧ್ವಾನ-೧ ದಾರಿ, ೨ ಮಾರ್ಗ, ೩ ಕಾಡು,

೪ ಕೃಷ್ಣ, ೫ ನಿಶ್ಯಬ್ದ

ಅನಘ-೧ ಪಾಪವಿಲ್ಲದ, ೨ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದ

ಅನಂಗ-೧ ದೇಹವಿಲ್ಲದ, ೨ ಮನ್ಮಥ

ಅನಡ್-ಅನಡ್ವಾಹ-ಹೋರಿ, ಎತ್ತು

ಅನರ್ಘ-೧ ಅನರ್ಘ್ಯ-ಅಮೌಲ್ಯವಾದ,

೨ ಉತ್ತಮವಾದ

ಅನಲ-ಅಗ್ನಿ

ಅನವದ್ಯ-೧ ದೋಷವಿಲ್ಲದ,
 ೨ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ
 ಅನಾಮಯ-ರೋಗವಿಲ್ಲದ, ಆರೋಗ್ಯ
 ಅನಾಮಿಕ-ಹೆಸರಿಲ್ಲದ
 ಅನಾಮಿಕ-೧ ಉಂಗುರ (ಪವಿತ್ರ)ದ ಬೆರಳು
 ೨ ಹೆಸರಿಲ್ಲದ
 ಅನಿಮಿಷ-೧ ಕಣ್ಣಿನ ಎವೆಯಿಲ್ಲದ, ದೇವತೆ
 ೨ ಮೀನು
 ಅನಿರುದ್ಧ-೧ ಮನ್ಮಥನ ಪುತ್ರ, ೨
 ತಡೆಯಿಲ್ಲದ
 ಅನುಬಂಧ-ಸೇರಿಕೆ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ
 ಅನೇಕಪ-ಆನೆ
 ಅನ್ಯಭೃತ-೧ ಕೋಗಿಲೆ ೨ ಬೇರೆಯವರಿಂದ
 ಪೋಷಿತವಾದ
 ಅಂತರ್ವತ್ಸಿ-ಗರ್ಭಿಣಿ
 ಅಪಕರ್ಷ-ಕಡಿಮೆಯಾಗುವಿಕೆ
 ಅಪವರ್ಗ-ಮೋಕ್ಷ
 ಅಪವರಕ-ಮಲಗುವ ಮನೆ
 ಅಪಸವ್ಯ-ಬಲಭಾಗ
 ಅಪೇತ-ಕಳೆದುಹೋದ
 ಅಬ್ಜ-ತಾಯಿ
 ಅಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತೊಂದರೆ
 ಯಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಮಾಡುವ
 ಅಭಿಖ್ಯ-ಹೆಸರು
 ಅಭಿಮಂತ್ರಣ-ಆಮಂತ್ರಣ, ಕರೆಯುವಿಕೆ,
 ಮಂತ್ರಿಸುವಿಕೆ
 ಅಭಿಷ್ಠುತಿ-ಹೊಗಳಿಕೆ, ಸ್ತೋತ್ರ
 ಅಭಿಸಾರಿಕೆ-ಪ್ರಿಯನನ್ನು ಸೇರಲು
 ಹೊರಟವಳು
 ಅಭ್ಯಂತರ-೧ ಒಳಗಿನ, ೨ ಅಡ್ಡಿ, ತಡೆ
 ಅಭ್ಯಾಗತ-೧ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದ, ಅತಿಥಿ
 ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನ-ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಏಳಿಗೆ,
 ಗೌರವಾರ್ಥವಾಗಿ ಇದಿರು
 ಗೊಂಡೇಳುವಿಕೆ
 ಅಭ್ರ-೧ ಮೇಘ, ೨ ಆಕಾಶ
 ಅಭ್ರಂಕಷ-ಮೇಘವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ
 ಅಮರ್-ಅಮರು ೧ ಸೇರು, ಹೊಂದಿ
 ಕೊಳ್ಳು, ಒಪ್ಪು, ೨ ಬಿಗಿಯಾಗು

ಅಮೃತಕರ-ಅಮೃತಾಂಶು-ಚಂದ್ರ
 ಅಂಬಕ-ಕಣ್ಣು
 ಅಂಬುಜಭವ-ಬ್ರಹ್ಮ
 ಅಂಬುಜಮಿತ್ರ-ಸೂರ್ಯ
 ಅಂಬುಜೋದರ-ಬ್ರಹ್ಮ
 ಅಯುತ-೧ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ೨ ಸೇರದ
 ಅರ-ಧರ್ಮ
 ಅರಗುಲಿ-ಧರ್ಮದ್ರೋಹಿ
 ಆರಾತಿ-ಶತ್ರು
 ಅರಿಮೆ-ತಿಳಿವಳಿಕೆ
 ಅರಿಯಮೆ-ಅಜ್ಞಾನ
 ಅರಿಲ್-ನಕ್ಷತ್ರ
 ಅರೆಯಟ್ಟು-೧ ಬೆನ್ನಟ್ಟು, ೨ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಓಡಿಸು.
 ಅರ್ಘ್ಯ-೧ ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯ, ೨ ಪೂಜೆಗಾಗಿ
 ಉಪಯೋಗಿಸುವ ನೀರು, ೩ ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ
 ಕೈತೊಳೆಯಲು ಕೊಡುವ ನೀರು
 ಅಲಗೆವಾರ-ಅಲಗೆಹುಲ್ಲಿನ ಜಾತಿ
 ಅಲಂಪು-೧ ಚೆಲುವು, ೨ ಸುಖ, ೩ ಆಸೆ,
 ೪ ಹೆಚ್ಚಿಕೆ, ೫ ಸಂತೋಷ
 ಅಲರ್-ಹೂ, ಹೂವರಳುವಿಕೆ
 ಅಲರಂಬ-ಮನ್ಮಥ
 ಅಲಿಕ-ಅಳಿಕ-ಹಣೆ
 ಅಲೀಕ-ಅಳೀಕ-೧ ಸುಳ್ಳು ೨ ಅಪ್ರಿಯವಾದುದು
 ಅವಕೀರ್ಣ-ಚಿದರಿದ, ಹರಡಿದ
 ಅವಗಡ-೧ ವಿಪತ್ತು, ತೊಂದರೆ
 ೨ ಅಪಾಯ, ೩ ಸಾಹಸ
 ಅವಚ್ಛನ್ನ-ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ
 ಅವಷ್ಟಂಭ-೧ ಹೊಂದಿರುವಿಕೆ, ೨
 ಆತ್ಮಗೌರವ, ಗರ್ವ, ೩ ಕುಂಭ,
 ಆಧಾರ
 ಅಳ್ಕರ್-ಅಕ್ಕರೆ-ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೇಮ, ಪ್ರೀತಿಸು
 ಅಳ್ಕಾಡು-೧ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಾಶವಾಗು
 ೨ ಹೆದರು, ಭಯದಿಂದ ನಡುಗು
 ಆ-೧ ಇಂದ, ೨ ವರೆಗೆ, ಉದಾ:
 ೧ ಆ ಜನ್ಮಶುದ್ಧ, ೨ ಆಕರ್ಣಾಂತ
 ಬಾಣವನ್ನು ಸೆಳೆದು
 ಆಕೂತ-ಇಚ್ಛೆ-ಉದ್ದೇಶ
 ಆಖಂಡಲ-ಇಂದ್ರ

ಶಬ್ದಕೋಶ

೬೪೫

ಆಖ್ಯ-ಹೆಸರು, ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ
ಆನ್ಯ-ಆಂಕೆ-ಹಿಡಿಯುವಿಕೆ, ಧರಿಸುವಿಕೆ
ಆಂಕೆಗೊಳ್-ಪ್ರತಿಭಟಿಸು
ಆದರ್ಪಿಸು-೧ ನೋಯಿಸು, ೨ ಗರ್ವ
ಭಂಗಮಾಡು
ಆಪು-ಬಲ, ಪರಾಕ್ರಮ, ಶೌರ್ಯ,
ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸಾಹಸ
ಆರಘಟ್ಟ-ರಾಟೆ, ರಾಟಳ
ಆಲವಟ್ಟ-ಬೀಸಣೆಗೆ
ಆಲಾನ-ಆನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕಂಭ
ಆವಸಥ-ಮನೆ
ಆಶೀವಿಷ-ಸರ್ಪ
ಆಶು-ಬೇಗನೆ
ಆಶುಶುಕ್ಷಣೆ-ಅಗ್ನಿ, ಬೆಂಕಿ
ಇಂ-೧ ಇನಿದು, ೨ ಇನ್ನೂ, ಇನ್ನು-
ಇಕ್ಕುಳಿಗೊಳ್-ವಶಪಡಿಸಿಕೊ,
ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊ, ಹಿಡಿದುಕೊ,
ಇಂಗೋಲ್-ಕಬ್ಬು
ಇಂಗೋಲ್ವಿಲ್ಲ-ಮನ್ಮಥ
ಇಂಡೆ-೧ ರಾಶಿ, ೨ ತುಂಡು
ಇಂದು-೧ ಚಂದ್ರ, ೨ ಈ ದಿನ
ಇಂಬು-ಆಶ್ರಯ
ಇಹತ್ರ-ಈ ಲೋಕ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ
ಈ-ಕೊಡು
ಈಂಟು-ಕುಡಿ
ಉಕ್ಕವ-ಉತ್ಸವ, ಸಮಾರಂಭ
ಉಕ್ಕ-ಎತ್ತು, ಹೋರಿ
ಉಗಿ-೧ ಹೆದರು, ೨ ಉಗುಳು, ೩ ಹಬೆ
ಉಜ್ಜುಗ-ಉದ್ಯೋಗ
ಉಂಡಿಗೆ-ಮುದ್ರೆ, ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ
ಹೋಗಿಬರುವಂತೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು
ಜನರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಪತ್ರ
ಉತ್ಪಥ-೧ ತಪ್ಪುದಾರಿ, ೨ ಆಕಾಶಮಾರ್ಗ
ಉದಂತ-ವರ್ತಮಾನ, ಸಮಾಚಾರ
ಉದ್ಗ್ರೀವ-ಕೊರಳನ್ನು ಎತ್ತಿದ,
ಉದ್ಗಾತ್ರ-ಯಜ್ಞದ ಪುರೋಹಿತರಲ್ಲಿ ಸಾಮವೇದ
ವನ್ನು ಅರಿತ ಶ್ರೋತ್ರಿಯ
ಉದ್ಯತ್-ಹುಟ್ಟುವ, ಹೊಳೆಯುವ

ಉನ್ಮೇಷ-ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯುವಿಕೆ
ಉಪಚಯ-೧ ವೃದ್ಧಿ, ೨ ಕೂಡಿಸುವಿಕೆ,
೩ ರಾಶಿ
ಉಪಪ್ಲವ-೧ ಪೀಡೆ, ದುರದೃಷ್ಟ,
೩ (ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರಿಗಾಗುವ) ಗ್ರಹಣ
ಉಪಚಿಲ್ಲಿ-ಎದೆಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಕನ್ನಡಿ
ಉಲ್ಲೋಲ-೧ ದೊಡ್ಡ ಅಲೆ ೨ ರಭಸದಲ್ಲಿ
ಓಲಾಡುವಿಕೆ
ಉಳ್ಳು-ಪ್ರಕಾಶಿಸು
ಊಣೆಯ-ನ್ಯೂನತೆ, ಕೊರತೆ
ಊರ್ಮಿ-ಅಲೆ
ಊರ್ವ-ಬಡಬಾಗಿ
ಋತ್ವಿಕ್-ಋತ್ವಿಕ್ಕು-ಯಜ್ಞದ ಪುರೋಹಿತ
ಎಕ್ಕತುಳ-೧ ಸಮಾನತೆ, ೨ ಸಂಪೂರ್ಣಶಕ್ತಿ
ಎಡೆವಾಯ್- ನಡುವೆ ಬಂದು ಬೀಳು,
ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿ ಬರು
ಎಣೆವಕ್ಕಿ-ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿ
ಎಮ-ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಅವ್ಯಯ
ಎರಕೆ-ಎರಂಕೆ-ರೆಕ್ಕೆ
ಎರಲೆ-ಎರಳೆ-ಜಿಂಕೆ
ಎರೆಯ-ಸ್ವಾಮಿ, ಪತಿ
ಎಂ-ಎನು
ಎಕಕುಂಡಲ-ಬಲರಾಮ
ಎಣ-ಜಿಂಕೆ
ಏಕಿಲ್-ಹಿಮ
ಏವಡಿ-ಏಮಡಿ-ಏದರಷ್ಟು
ಒಟ್ಟಿಸು-೧ ಸೇರಿಸು, ಕೂಡಿಸು, ೨ ರಾಶಿ
ಮಾಡು, ೩ ಒಂದಾಗು, ೪ ಜಯಿಸು,
ಸ್ಪರ್ಧಿಸು ಎದುರಿಸು
ಒಡ್ಡಣ-೧ ರಾಶಿ, ಸಮೂಹ, ೨ ಸಭೆ,
೩ ಸೈನ್ಯ, ಒಡ್ಡಣ, ಡಾಬು
ಒತ್ತಂಬ-ಬಲಾತ್ಕಾರ
ಒಳ್ಳು-೧ ಹರಿ, ಪ್ರವಹಿಸು, ೨ ಪ್ರವಾಹ
ಒಳ್ಳು-೧ ಸಮೂಹ, ರಾಶಿ, ೨ ಸೇರು, ಕೂಡು
ಓಜೆ-೧ ಸಾಲು, ಪಜ್ಜೆ, ಕ್ರಮ, ನಿಯಮ
೨ ಬೆಡಗು, ಸೊಗಸು, ಅಂದ,
೩ ಸಮೂಹ, ರಾಶಿ, ೪ ಯೋಗ್ಯತೆ
ಓಪ-೧ ಓವ, ಪ್ರಿಯ, ೨ ರಕ್ಷಿಸುವವ

ಔಡು-ಕೆಳತುಟಿ
 ಔವ್-ಬಡಬಾಗಿ
 ಕಂ-ನೀರು
 ಕಕ್ಕಡೆ-ಭರ್ಜಿ, ಕಠಾರಿ
 ಕಕ್ಷೆ-೧ ಕೋಣೆ, ೨ ಬಳಗಿನ ಅಂಗಳ,
 ೩ ವಿಭಾಗ, ತರಗತಿ
 ಕಂಕಣ-೧ ಕೈಬಳೆ, ೨ ನೀರಹನಿ
 ಕಂಗನೆ-ಹೆಚ್ಚಾಗಿ
 ಕಚ-ತಲೆಗೂದಲು, ಕೇಶ
 ಕಚ್ಚ-ಪ-ಆಮೆ
 ಕಂಜ-ತಾವರೆ
 ಕಟಕ-೧ ಸೈನ್ಯ ೨ ಬಳೆ, ೩ ಪರ್ವತದ
 ತಪ್ಪಲು ೪ ಸಮೂಹ, ಸೇನಾ ನಿವೇಶ,
 ಕಟಕಿ-ನಿಂದಾಸ್ತುತಿ, ವ್ಯಂಗ್ಯವಾದ ಹೊಗಳಿಕೆ
 ಕಟಾಹ-ಕೊಪ್ಪರಿಗೆ
 ಕಟಿ-ಸೊಂಟ, ನಡು
 ಕಡಂಗು-೧ ಔತ್ಸುಕ್ಯಗೊಳ್ಳು, ೨ ಪ್ರಯತ್ನಿಸು
 ಕಡತ-ಬರೆಯಲು ಕಾಗದದಂತೆ ಹಿಂದೆ
 ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಸಿಯನ್ನು
 ಬಳಿದ ಬಟ್ಟೆ
 ಕಡೆ-೧ ರಂಗದಲ್ಲಿ, ೨ ಕೊನೆ, (ಮೊಸರನ್ನು)
 ಕಡೆಯುವುದು ೩ ಮಥನ
 ಕಂಡಪಡ-ಕಾಂಡಪಟ-ಪರದೆ, ತೆರೆ
 ಕಂಧರ-ಪರ್ವತ
 ಕತಿಪಯ-ಕೆಲವು
 ಕದಪು-ಕೆನ್ನೆ
 ಕದಳಿಕೆ-ಧ್ವಜ, ಬಾವುಟ
 ಕದಂಪು-ಕೆನ್ನೆ
 ಕನಲ್ಕಿ-ಸಿಟ್ಟು, ಕೋಪ
 ಕಂದರ-ಗುಹೆ
 ಕಂದುಕ-ಬೆಂಡು
 ಕರಟ(ಸಂ)-ಆನೆಯ ಕಪೋಲ
 ಕರಭ-ಆನೆಯ ಮರಿ
 ಕರುತ್ತು-೧ ಮತ್ತರಿಸಿ, ೨ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು
 ಕುರುವಿಡು-ಎರಕಹೊಯ್ಯು
 ಕರೆಗಣ್ಣು-ದಡಮೀರು
 ಕರೆಗೊರಲ-ಶಿವ
 ಕರೇಣು-ಹೆಣ್ಣಾನೆ

ಕಲಂಬ-ಬಾಣ
 ಕಲ್ಲೋಲ-ದೊಡ್ಡ ಅಲೆ (ತೆರೆ)
 ಕವುಂಗು-ಕೌಂಗು-ಅಡಕೆಯ ಮರ
 ಕಷ-ಬರೆಗಲ್ಲು
 ಕಷಣ-ಉಜ್ಜುವಿಕೆ, ತಿಕ್ಕುವಿಕೆ
 ಕಳತ್ರ-ಹೆಂಡತಿ
 ಕಾ-ರಕ್ಷಿಸು, ಕಾಪಾಡು
 ಕಾಕಪಕ್ಷ-೧ ಕಾಗೆಯ ರೆಕ್ಕೆ ೨ ಬಾಲಕರಿಗೆ
 ಬಿಡುವ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಜುಟ್ಟು
 ಕಾಂಡ-ಬಾಣ
 ಕಾದಲ್-೧ ಪ್ರೇಮ ೨ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು,
 ಜಗಳವಾಡಲು
 ಕಾದಲ್ಮೆ-ಪ್ರೇಮ
 ಕಾದಲ-ಪ್ರಿಯ
 ಕಾದಲೆ-ಪ್ರಿಯೆ
 ಕಾಪು-ಕಾಹು-ರಕ್ಷಣೆ, ಕಾವಲು
 ಕಾಮ-೧ ಇಚ್ಛೆ, ಅಪೇಕ್ಷೆ
 ೨ ಪ್ರೇಮ, ಪ್ರೀತಿ, ೩ ಮನ್ಮಥ
 ೪ ಮೂರನೆಯ ಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ
 ಪ್ರಪಂಚದ ಸುಖಭೋಗ
 ಕಾಯಜ-ಕಾಯಜನ್ಮ-ಕಾಯಜಾತ, ಮನ್ಮಥ,
 ಕಾಮ
 ಕಾವಣ-ಚಪ್ಪರ
 ಕಾಹುರ-೧ ಗಾಬರಿ, ಕಳವಳ, ೨ ಉದ್ವೇಗ
 ಕಾಳಜಿ-೧ ಎಚ್ಚರ, ಜಾಗ್ರತೆ, ೨ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ
 ಕಾಳಗಡೆ, ಕಾಳುಗಡೆ-ಕೆಟ್ಟ ಮಾತನ್ನಾಡು,
 ನಿಂದಿಸು, ೨ ಹಾಳು ಮಾಡು
 ಕಿಂಕರ-ಸೇವಕ, ಭಕ್ತ
 ಕಿಂಶುಕ-ಮುತ್ತುಗದ (ಗಿಡ) ಮರ
 ಕಿತ್ತಡಿ-ಋಷಿ, ಯೋಗಿ
 ಕಿನಿಸು-ಕೋಪ, ಕೋಪಿಸು
 ಕಿಮುಳ್ಳು-ಕಿವುಚು
 ಕಿಸುರ್-೧ ಸಿಟ್ಟು, ೨ ಜಗಳ, ೩ ಅಸಹ್ಯ
 ಕಿಳಿರ್-ಕುದುರೆಯ ಕೂಗು, ೨ ಕೆನೆತ
 ಉದಾ-ಕಿಳಿರ್ವ ರಸಯಂಗಳ್
 ಕೀನಾಶ-೧ ಮಾಂಸಾಹಾರಿ, ೨ ನಿಮಿತಿ
 ರಾಕ್ಷಸ, ೩ ಯಮ, ೪ ಬಡವ, ದೀನ
 ಕೀರ-ಗಿಳಿ

ಶಬ್ದಕೋಶ

೬೪೭

ಕೀರು-೧ ಅರಚು, ಚೀರು, ೨ ಸಿಟ್ಟುಗೊಳ್ಳು
೩ ಗೀರು

ಕೀಲ-ಕೀಲಕ-ಕೀಲು, ಚಿಲಕ, ಅಗುಳಿಗೂಟ
ಕೀಲಾರ-ಕ್ಷೀರಾಗಾರ-೧ ಹಾಲುಮಾರುವ
ಮನೆ ೨ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರ

ಕೀಸು-ಕಳವು ಮಾಡು, ನುಣುಪು ಮಾಡು
ಕು-೧ ಕೆಟ್ಟ, ಹೀನ, ಹಾಳು, ೨ ಭೂಮಿ
ಕುಕಿಲ್-೧ ಕೋಗಿಲೆಯ ಕೂಗು

೨ ಕೋಗಿಲೆಯಂತೆ ಕೂಗು

ಕುಕ್ಕುಟ-ಕೋಳಿ

ಕುಜ-೧ ಮರ, ೨ ಅಂಗಾರಕಗ್ರಹ
ಕುಂಚಿತ-ಮುರುಟಿದ, ಮುದುರಿದ, ಬಗ್ಗಿದ
ಕುಂಜರ-ಆನೆ, ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಉತ್ತಮ

ಕುಟೀರ-ಗುಡಿಸಲು, ಪರ್ಣಶಾಲೆ

ಕುಟ್ಟಿಮ-ನೆಲಗಟ್ಟು

ಕುಟ್ಟಲ-ಮೊಗ್ಗು; ಮುಗುಳು

ಕುಠಾರಧರ-ಪರಶುರಾಮ

ಕುಡು-೧ ಕೊಡು, ೨ ಡೊಂಕಾದ

(ಉದಾ: ಕುಡುಗೋಲ್)

ಕುಡುವಿಲ್ಲ-ಮನ್ಮಥ

ಕುತ್ತ-೧ ರೋಗ, ೨ ದೋಷ

ಕುತ್ತ-೧ ಹೊಡಿ, ಬಡಿ, ಆಯುಧದಿಂದ

ಇರಿ, ೨ ಬಗ್ಗಿಸು, ತಗ್ಗಿಸು

ಕುನುಂಗು-೧ ಕುಗ್ಗು, ಬಗ್ಗು, ೨ ಹಿಂಜರಿ,

೩ ಮುದುರು

ಕುಂದಣ-ಕುಂದನ-ಶುದ್ಧವಾದ ಚಿನ್ನ

ಕುಂದು-೧ ಕ್ಷೀಣವಾಗು, ಕಡಿಮೆಯಾಗು

೨ ಕೊರತೆ

ಕುಂಭೀರ-ಕುಂಭೀಲ-ಮೊಸಳೆ

ಕುರವ-ದ್ವೀಪ

ಕುರವಕ-ಗೋರಂಟಿಗಿಡ, ಮದರಂಗಿ ಗಿಡ

ಕುರುಳ್-ಕುರುಳ್-೧ ಮುಂಗುರುಳು

ಕೂದಲು, ೨ ಬೆರಣಿ

ಕುಲಾಯ-ಹಕ್ಕಿಯ ಗೂಡು

ಕುಲಾಲ-ಕುಂಬಾರ

ಕುಲಿಶ-ವಜ್ರಾಯುಧ

ಕುಲೀನ-೧ ಒಳ್ಳೆಯ ಕುಲದಲ್ಲಿ

ಹುಟ್ಟಿದವನು, ೨ ಸಭ್ಯ

ಕುವರ-ಕುಮಾರ-ಮಗ

ಕುವಲಯ-೧ ನೈದಿಲೆ, ೨ ಭೂಮಂಡಲ

ಕುಶ-೧ ದರ್ಬೆಹುಲ್ಲು, ೨ ನೀರು, ೩,

ರಾಮನ ಮಗ, ೪ ಒಂದು ದ್ವೀಪ

ಕುಸುಮ-ಹೂ

ಕುಸುಮಾಯುಧ-ಮನ್ಮಥ

ಕೃಚ್ಛ-೧ ಕಷ್ಟ, ಆಪತ್ತು, ೨ ಕಠಿನವಾದ

ಒಂದು ವ್ರತ

ಕೃತ-೧ ಮಾಡಿದ, ೨ ಕಾರ್ಯ, ಕೆಲಸ,

೩ ಮೊದಲನೆಯ ಯುಗ

ಕೃತಕ-ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ,

ಸಹಜವಲ್ಲದ, ನಿಜವಲ್ಲದ

ಕೃತಕೃತ್ಯ, ಕೃತಾರ್ಥ-ಮಾಡಬೇಕಾದುದನ್ನು

ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದವನು, ಧನ್ಯ

ಕೃತಘ್ನ-ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ಉಪಕಾರವನ್ನು

ನೆನೆಯದವನು

ಕೃತಾಂತ-ಯಮ

ಕೃತಿ-೧ ಕವಿತೆ, ಗ್ರಂಥ, ೨ ನಿಪುಣ, ಚತುರ

೩ ಕಾರ್ಯ

ಕೃತಿಪತಿ-೧ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ, ೨ ಕಾವ್ಯವನ್ನು

ಬರೆದವನು

ಕೃತ್ತಿ-ಚರ್ಮ, ತೊಗಲು

ಕೃತ್ಸ್ನ-ಸಂಪೂರ್ಣ, ಎಲ್ಲಾ

ಕೃಪಾಣ-ಕತ್ತಿ

ಕೃಪಾನಿಧಿ, ಕೃಪಾಳು-ಹೆಚ್ಚಾದ ಕೃಪೆ

(ದಯೆ)ಯುಳ್ಳವನು

ಕೃಪೆ-ದಯೆ

ಕೃಶಾನು-ಅಗ್ನಿ

ಕೆಕ್ಕರಿಸು-ಕೆಂಪಾಗು

ಕೆಕ್ಕೆ-ಕೆನ್ನೆ

ಕೆಂಗರಿಗೋಲ್-ಕೆಂಪಾದ ಗರಿಗಳುಳ್ಳ ಬಾಣ

ಕೆಚ್ಚು-೧ ಶೌರ್ಯ, ಬಲ, ಧೈರ್ಯ,

ಗರ್ವ ೨ ಮರದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರುವ

ಒಳಭಾಗ, ಚೇಗು

ಕೆನ್ನಂ-ಚೆನ್ನಾಗಿ, ಬಹಳವಾಗಿ

ಕೆನ್ನೀರ್-೧ ಕೆಂಪಾದ ನೀರು, ೨ ರಕ್ತ

ಕೆನ್ನೆ-ಕಪೋಲ, ಗಲ್ಲ

ಕೆಮ್ಮನೆ, ಕೆಮ್ಮಗೆ-ಸುಮ್ಮನೆ, ನಿಷ್ಕಾರುಣವಾಗಿ

ಕೇಕರ-ಕುಡಿನೋಟ, ಓರೆ ನೋಟ
 ಕೇಣ-೧ ಮತ್ತರ, ಸಿಟ್ಟು, ೨ ಹಟ ೩ ದುರಾಸೆ
 ಕೇರು-ಗೋಡೆ, ೨ ಮೊರದಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯದ
 ಹೊಟ್ಟನ್ನು ಹೋಗಿಸುವುದು
 ಕೇಲಿ-ಕೇಳಿ, ವಿನೋದ, ಆಟ, ಕ್ರೀಡೆ
 ಕೇವಣಿಸು-ರತ್ನವನ್ನು ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಗಳ,
 ಆಭರಣಗಳಿಗೆ ಮೆಟ್ಟು, ಕೆತ್ತು
 ಕೈತವ-ಮೋಸ
 ಕೈವಾರ-ಸ್ತುತಿ, ಹೊಗಳಿಕೆ
 ಕೊಂಡುಕೊನೆ-ಹೊಗಳು, ಕೊಂಡಾಡು
 ಕೊರಚಾಡು-ಮರ್ಮೋದ್ಘಾಟನ ಮಾಡು,
 ನಿಂದಿಸು
 ಕೊಸಗು-ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ
 ಕೋಟರ-ಮರದ ಪೊಟರೆ
 ಕೋಟೀರ-ಕಿರೀಟ
 ಕೋಡು-ಶೀತವಾಗಿರು ೨ ಹೆದರು
 ೩ ಶಿಖರ, ೪ ಕೊಂಬು ೫ ಭಯ ೬ ದಾನ
 ಕೋದಂಡ-ಬಿಲ್ಲು
 ಕೋರತು-ಮೊಗ್ಗು
 ಕೋರಯಿಸು-ಕಣ್ಣನ್ನು (ಹೊಳೆದು) ಚುಚ್ಚು
 ಕೋಲ್-೧ ಬಾಣ ೨ ಕೋಲು
 ಕೋಲ-೧ ಹಂದಿ ೨ ತೆಪ್ಪ
 ಕೋಳಿಗ-ಭಯಂಕರವಾದ ಮೃಗ
 ಕೌಕ್ಷೇಯಕ-ಕತ್ತಿ
 ಕೌಟವಿ-ಬೆತ್ತಲೆಯಾದ ಹೆಂಗಸು
 ಕೌಣಪ-ರಾಕ್ಷಸ
 ಕೌತುಕ } ೧ ಇಚ್ಛೆ, ಕುತೂಹಲ,
 ಕೌತೂಹಲ } ೨ ಆಶ್ಚರ್ಯ, ೩ ಆನಂದ,
 ಆಹ್ಲಾದ
 ಕೌಮುದಿ-ಬೆಳುದಿಂಗಳು
 ಕೌವರೆ-ಬೆಳುದಿಂಗಳು
 ಕೌವರೆ-ಸಂಭ್ರಮ, ಸಡಗರ
 ಕೌಶೇಯ-ರೇಷ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರ
 ಕೌಸ್ತುಭ-ವಿಷ್ಣು (ಕೃಷ್ಣನ) ವಿನ ಎದೆಯ
 ಮೇಲಿರುವ ರತ್ನ
 ಕೌಳುಡೆ-ತಲೆ (ಗಿಂ)ದಿಂಬು
 ಕ್ರೋಡ-೧ ಎದೆ, ೨ ಹಂದಿ
 ಕ್ಲಿನ್ನ-ಒದ್ದೆಯಾದ

ಕ್ಷೇಳ-ವಿಷ
 ಕ್ಷೋಡ-ವಿಷ
 ಖ-ಆಕಾಶ
 ಖಗ-೧ ಸೂರ್ಯ, ೨ ಹಕ್ಕಿ, ೩ ಬಾಣ
 ಖಚರ-೧ ಸೂರ್ಯ ೨ ಹಕ್ಕಿ, ೩ ಗಂಧರ್ವ
 ಗ-ಹೋಗುವ, ಚಲಿಸುವ
 ಗಂಗಾಳ-ತಟ್ಟೆ
 ಗಟ್ಟಿವಳ್ಳಿ-ಸುಗಂಧವನ್ನು ಮಾರ ತಕ್ಕವಳು
 ಗಿರು-ಪರಿಭಾವಿಸು, (ಭಾವ) ಗೆತ್ತು-ತಿಳಿದು
 ಗಿಲನ-ನುಂಗುವುದು
 ಗೀಷ್ಟತಿ-ಗುರು, ಬೃಹಸ್ಪತಿ
 ಗುಂಜತ್-ಝೇಂಕರಿಸುವ 'ಗುಯ್'
 ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡುವ
 ಗುಣಕರುಗೊಳ್-ಮೇಷ್ಟ್ರು, ಪ್ರೀತಿಸು
 ಗೂಹನ-ಅಡಗಿಸುವಿಕೆ, ಮರೆ ಮಾಡುವಿಕೆ
 ಗೊಡ್ಡಾಟ-ತೊಂದರೆ ಪಡುವ ಆಟ
 ತೊಡಕಾದ ಕಾರ್ಯರೂಪವಾದ
 ಆಟ ಜ. ವಿ. ೧೯-೫೯
 ಗೋ-೧ ಹಸು, ೨ ಭೂಮಿ, ೩ ಸ್ವರ್ಗ,
 ೪ ಕಿರಣ, ೫ ವಾಕ್ಯ, ೬ ನೀರು,
 ೭ ಕಣ್ಣು
 ಗೋತ್ರ-೧ ವಂಶ, ಕುಲ, ೨ ಪರ್ವತ,
 ೩ ಕರುಹಟ್ಟಿ ಗೋಪ-ಗೋಪಾಲ-ಈ
 ಮೇಲಿನವುಗಳ ರಕ್ಷಕ
 ಗೋವರ್ಧನ-ಬೃಂದಾವನದ ಒಂದು ಗಿರಿ
 ಗೋಸ್ತನಿ-ದ್ರಾಕ್ಷಿ
 ಗ್ರಾವ-ಕಲ್ಲು ೨ ಪರ್ವತ
 ಗ್ರೈವೇಯಕ-ಕೊರಳ ಕವಚ
 ಘಟ-ಗಡಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ಮಣ್ಣು ಪಾತ್ರೆ
 ೨ ದೇಹ, ೩ ಆನೆಯ ಹಿಂಡು
 ಘಟನ, ಘಟನೆ-೧ ಕೂಡುವಿಕೆ, ಸೇರುವಿಕೆ
 ೨ ಆಗುವಿಕೆ, ಸಂಭವಿಸುವಿಕೆ,
 ಘಟಸರ್ಪ-ಮಡಕೆ, ಗಡಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಬುಟ್ಟಿ
 ಯಲ್ಲಿಡುವಂತೆ ಇಟ್ಟು ಸಾಕಿದ
 ನಾಗರಹಾವು, ಸರ್ಪ
 ಘಟೀ-ಘಟಗಳ ಗುಂಪು (ಸಾಲು)
 ಘನೋಪಲ-ಆಲಿಕಲ್ಲು
 ಘರಟ್ಟು-ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು

ಶಬ್ದಕೋಶ

ಘರ್ಮಾಂಬು-ಬೆವರುನೀರು
 ಘಸಣಿ-ಗಸಣಿ-ಆತಂಕ, ಚಿಂತೆ, ವ್ಯಸನ
 ಘೃಣಿ-ಕಿರಣ, ಕಾಂತಿ, ಪ್ರಕಾಶ
 ಘೋಷ-ದೊಡ್ಡ ಶಬ್ದ, ಕೂಗು, ಗೊಲ್ಲರಹಳ್ಳಿ
 ಚಕಿತ-ಹೆದರಿದ
 ಚಕ್ರಂದ-ಹರಟೆ, ವಿನೋದದ ಮಾತು
 ಚಂಚು-ಕೊಕ್ಕು
 ಚಟ-ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಬಂದ ಅಭಿರುಚಿ;
 ದುರಭ್ಯಾಸ, ಚಾಳಿ
 ಚಟ್ಟ-ಛಾತ್ರ-ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
 ಚಣ-ಸಮರ್ಥ, ನಿಪುಣ
 ಚಂಡಿಕೆ-ಜುಟ್ಟು
 ಚಂದ್ರಕಿ-ನವಿಲುಗರಿ
 ಚಮೂ-ಸೇನೆ, ಚಮೂಪತಿ-ಸೇನಾಪತಿ
 ಚೆಲ್ಲ-ಸರಸ; ಹೆಚ್ಚಿನ ಆನಂದ; ವಿನೋದ;
 ಸುಖ; ಹರ್ಷ
 ಚೆಲ್ಲಗಾರ್ತಿ-ರಸಿಕಳು; ವಿನೋದಿನಿ
 ಚಾಟು-೧ ಮರುಳುಗೊಳಿಸುವ, ಕೊಂಡಾಟದ,
 ಉಬ್ಬಿಸುವ ಮಾತು ೨ ಪ್ರಿಯೋಕ್ತಿ
 ಚೂಣಿ-ಸೈನ್ಯದ ಮುಂಭಾಗ
 ಚೊಕ್ಕೆಯ-೧ ಉಪಾಯ, ೨ ನೈಪುಣ್ಯ;
 ಯುದ್ಧ ನೈಪುಣ್ಯ
 ಛಡಾಳಿಸು-ಉದ್ರೇಕಗೊಳ್ಳು; ರಭಸ
 ಹೆಚ್ಚು; ರೇಗು; ಪ್ರಜ್ವಲಿಸು
 ಛನ್ನ-ಮುಸುಕಿದ
 ಛವಿ-೧ ಬಣ್ಣ, ೨ ಸೌಂದರ್ಯ
 ಛಾತ್ರ-ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ
 ಜಕ್ಕ-ಚಕ್ರ, ಜಕ್ಕವಕ್ಕಿ-ಚಕ್ರವಾಕ
 ಜಕ್ಕಂದೊಳಲಿ-ಕೋಣ
 ಜಟಮಟಿಸು-ಸಡಗರ ಪಡು
 ಜಡಿ-೧ ಹೆದರಿಸು, ಗದರಿಸು, ಗರ್ಜಿಸು;
 ೨ ಬೀಸು ೩ ಝಳಪಿಸು
 ಜಂಭ-ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸ
 ಜಂಭಾರಿ-ಜಂಭಭೇದಿ-ಇಂದ್ರ
 ಜಾಲ್ಮ-ನೀಚ
 ಜಾಳಿಗೆ-ಹೆಣೆದ ಚೀಲ ೨ ಹಣದ ಚೀಲ
 ೩ ಬಲೆ
 ಜಾಳಿಸು-ಅಲುಗಾಡಿಸು ೨ ಅಲಕ್ಷಿಸು

೬೪೯

ಜಿಘಾಂಸು-ಕೊಲ್ಲುವ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವ ೨ ವೈರಿ
 ಜೀವಾತು-ಪ್ರಾಣವನ್ನುಳಿಸುವ ಔಷಧಿ;
 ಸಂಜೀವನ ೨ ಜೀವಸತ್ತ್ವ
 ಜೆಂಕಿಸು-೧ ಜಂಕಿಸು-ಹೆದರಿಸು, ನಿಂದಿಸು
 ೨ ಕಿರಿಚು
 ಜೋಡೆ-ಜಾರಿಣಿ
 ಝಟಿತಿ-ಬೇಗ
 ಝಷ-ಮೀನು
 ಝಷಕೇತನ-ಝಷಧ್ವಜ-ಮನ್ಮಥ
 ಟಂಕ-೧ ಕಲ್ಲುಳಿ, ೨ ಮುದ್ರೆ ಹೊಡೆದಿರುವ
 ನಾಣ್ಯ
 ಟೆಕ್ಕಿ-ಟೆಕ್ಕೆಯ-ಧ್ವಜ, ಬಾವುಟ
 ಟೊಣೆ-ಮೋಸ ಮಾಡು
 ಡಂಬರ-೧ ಪ್ರಖ್ಯಾತ, ೨ ಆಡಂಬರ, ೩ ಹೆಮ್ಮೆ
 ಗರ್ವ, ೪ ಗುಂಪು, ಸಮೂಹ
 ಡಾಮರ (ಸಂ) - ೧ ಭಯಂಕರ, ಅದ್ಭುತ
 ೨ ದಂಗೆ, ಗಲಭೆ, ೩ ಅಕ
 ಸ್ಥಾತ್ತಾದ ಅದ್ಭುತ ಘಟನೆ, ವಿಪತ್ತು
 ಡಿಂಗರ-ಡಿಂಗರಿಗ-ಸೇವಕ, ದಾಸ
 ಡಿಂಡಿಮ-ಸಣ್ಣ ಡೋಲು
 ಡಿಂಡೀರ-ಸಮುದ್ರದ ನೊರೆ, ಬುರುಗು
 ಡಿಳ್ಳ-ದಿಗಿಲು, ಭಯ
 ಡೀನ-೧ ಮೇಲೆ ಹಾರಿಕೆ; ೨ ಹಕ್ಕಿಯ ಹಾರಾಟ
 ಧಾಲ-ಡಾಲು-ಗುರಾಣಿ
 ತಕ್ಕಯಿಸು-ತಕ್ಕೈಸು-ತಕ್ಕಿಸು-ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳು,
 ಆಲಿಂಗಿಸು
 ತಕ್ಕೂರ್ಮ-೧ ಯೋಗ್ಯತೆ ೨ ಉಚಿತ, ಯೋಗ್ಯ
 ತಣ್ಣಲೆ-ವ್ಯಾಪಿಸು
 ತತ-೧ ವಿಸ್ತಾರಿಸಿದ, ವ್ಯಾಪಿಸಿದ, ೨ ವೀಣೆಯೇ
 ಮೊದಲಾದ ತಂತಿಯ ವಾದ್ಯ
 ತತಿ-ಸಮೂಹ, ಗುಂಪು; ಹಿಂಡು, ಸಾಲು
 ತತ್ತರ-೧ ನಡುಕ ೨ ಕಳವಳ; ಗಾಬರಿ
 ತತ್ತುಕ-ಹುಡುಗ, ಒಡನಾಡಿಯಾದ ಹುಡುಗ
 ತತ್ತ್ವ-ನಿಜಸ್ಥಿತಿ, ಸತ್ಯಸ್ಥಿತಿ, ೨ ಸಿದ್ಧಾಂತ
 ೩ ಪರಮಾತ್ಮ
 ತತ್ತರ-೧ ಅದರಲ್ಲೇ ಆಸಕ್ತನಾದವ; ಅದನ್ನೇ
 ಅವಲಂಬಿಸಿರುವವ, ೨ ಅದಾದನಂತರ
 ತಥ್ಯ-ಸತ್ಯ
 ತದೀಯ-ಅದರ; ಅವಳ; ಅವನ; ಅವರ

ತನತು-ತನತ್ತು-ತನ್ನದು
 ತನು-೧ ತೆಳ್ಳಗಿರುವ, ಕೃಶವಾದ, ಸಣ್ಣ,
 ೨ ದೇಹ
 ತನುತ್ರ-ಕವಚ, ಅಂಗಿ
 ತನೂರುಹ-ರೋಮ
 ತಂತು-೧ ನೂಲು, ಎಳೆ, ೨ ಸಂತತಿ
 ತಂತುವಾಯ-೧ ನೆಯ್ಗೆಯವನು ೨
 ಜೇಡರ ಹುಳು
 ತಂತ್ರ-೧ ಉಪಾಯ, ಯುಕ್ತಿ, ೨ ಕ್ರಮ
 ೩ ಅಧೀನತೆ ೪ ಸೈನ್ಯ ೫ ಶಾಸ್ತ್ರ,
 ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥ ೬ ಆಡಳಿತ ೭ ಮಂತ್ರ
 ಶಾಸ್ತ್ರ ೮ ನೆಯ್ಗೆ; ನೂಲು; ಮಗ್ಗ
 ತಂದಲ್-೧ ಹನಿಮಳೆ, ೨ ಸೋನೆ,
 ೩ ಪ್ರವಾಹ
 ತಮಂಗ-ತವಂಗ-ಅಟ್ಟಳೆ
 ತಂಬುಲ-ತಾಂಬೂಲ-ಎಲೆಯಡಕೆ, ವೀಳೆಯ
 ತರಂಗ-ಅಲೆ
 ತರಂಗಿಣೀ-ನದಿ
 ತರಣ-ದಾಟುವಿಕೆ, ಪಾರಾಗುವಿಕೆ
 ತರಣಿ-೧ ಸೂರ್ಯ ೨ ಹಡಗು, ದೋಣಿ
 ತರಹರ-ತಾಳ್ಳೆ ಸಹನೆ, ತಡೆಯುವಿಕೆ
 ತರಹರಿಸು-ಸಹಿಸು, ತಾಳಿಕೊಳ್ಳು
 ತರಳ-೧ ಎಳೆಯ ಮಗು, ಹುಡುಗ,
 ೨ ಚಂಚಲ,
 ತರಿ-ದೋಣಿ, ಓಡ, (ಧಾತುವಾದರೆ)
 ಹೊಡಿ, ಕತ್ತರಿಸು, ತುಂದುಮಾಡು
 ತರ್ಕ-೧ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲೊಂದು, ೨ ವಾದ, ಚರ್ಚೆ,
 ಊಹೆ
 ತಲ್ಪ-೧ ಹಾಸಿಗೆ ೨ ಮಂಚ ೩ ಹೆಂಡತಿ
 ೪ ಮಾಳಿಗೆ
 ತಲ್ಲಜ-ಉತ್ತಮ, ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಚೆನ್ನಾದ
 ತಲ್ಲಣ-ತಲ್ಲಳ-೧ ಹೆದರಿಕೆ, ಗಾಬರಿ,
 ಗಲಿಬಿಲಿ, ೨ ತವಕ
 ತವಗ-ತವಂಗ-ನಾಟ್ಯರಂಗ
 ತವದೋಣಿ-ಅಕ್ಷಯ ತೋಣಿ, ಬರಿದಾಗದ
 ಬತ್ತಳಿಕೆ
 ತವರಾಜ-ಉತ್ತಮವಾದ ಒಂದು ಬಗೆಯ
 ಸಕ್ಕರೆ

ತವಿಲ್-೧ ನಾಶ ೨ ಬಡತನ, ೩ ಕಷ್ಟ
 ತವು-೧ ಕಡಿಮೆಯಾಗು ೨ ನಾಶವಾಗು
 ೩ ಕ್ಷಯಿಸು
 ತವೆ-೧ ಚೆನ್ನಾಗಿ ೨ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ೩
 ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ
 ತಳತಂತ್ರ-ಕೈಕಳಗಿನ ಮುಖ್ಯ ಸೈನ್ಯ
 ತಳಪಟ-ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ, ಬಯಲು
 ತಳಮಳ-ಗಾಬರಿ, ಕಳವಳ, ಗಲಿಬಿಲಿ
 ತಳರ್-ಚಲಿಸು, ಹೊರಡು, ಅಲ್ಲಾಡು
 ತಳರ್ಚು-ಹೊರಡಿಸು
 ತಳಿಗೆ-ಹರಿವಾಣ, ತಟ್ಟೆ
 ತಳಿರ್-ಚಿಗುರು
 ತಳಿ-೧ ಧರಿಸು, ಪಡೆ, ೨ (ನಾ) ಕೊಡೆ, ಭತ್ತಿ
 ತಳ್ಳಿ-ಆಲಿಂಗನ ; ಅಪ್ಪುಗೆ
 ತಾರು-ಒಣಗು, ಕೃಶವಾಗು, ಬತ್ತು
 ತಿರು-ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆ (ಹುರಿ)
 ತೀವು-ತುಂಬು
 ತೀರಮೆ-ಪೂರ್ಣವಾಗುವಿಕೆ
 ತೂಪಿರಿ-ಥೂ ಉಫ್ ಎಂದು ದೃಷ್ಟಿ
 ಪೀಡಾಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಉಡು
 ತೆಲ್ಲಯಿಸು-ತೆಲ್ಲೈಸು-ಮಂದವಾಗು,
 ದಟ್ಟವಾಗು,
 ಅಧಿಕವಾಗು, ತ್ರಾಣಗೊಳ್ಳು
 ತೋಟಿ-ಸ್ಪರ್ಧೆ
 ತೊಂಡುತೊಳಸು-ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರದ
 ತೊಡಕು-ಮೊಂಡತನ
 ತೊನೆ-ಓಲಾಡು, ತೂಗಾಡು, ಜೋಲಾಡು
 ದಕ್ಷಿಣಾವರ್ತ-ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ
 ಸುತ್ತುವಿಕೆ,
 ಸುತ್ತುವ ಸುಳಿ
 ದಂಡಿಗೆ-ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ, ವೀಣಾದಂಡ, ವೀಣೆ
 ದಂಡಧಾರ-ಯಮ
 ದಂತಚ್ಛದ-ತುಟಿ (ಅಧರ)
 ದಂತಾವ(ಲ)ಳ-ಆನೆ
 ದಾಂಗುಡಿ-ನೀಳವಾದ ಕುಡಿ, ಹಗ್ಗದಂತೆ
 ನೀಳವಾಗಿ ಡೊಂಕು ಡೊಂಕಾಗಿ
 ಹಬ್ಬಿದ ಬಳ್ಳಿಯ ಕುಡಿ
 ದಿಟ್ಟಿಸು-ನೋಡು

ಶಬ್ದಕೋಶ

೬೫೧

ದಿಂಡುಗೆಡೆ-ಬಾಳೆಯ ದಿಂಡಿನಂತೆ ನೆಲದ
ಮೇಲೆಬೀಳು, ಹಾಗೆ ಬಿದ್ದು ವಂದಿಸು
ದುರ್ಘಟ-ಆಗಲು (ಮಾಡಲು) ಕಷ್ಟವಾದ
ದುರ್ದಿನ-ಮೋಡವು ಮುಸುಕಿ ಸೂರ್ಯನು
ಕಾಣಿಸದ ದಿನ
ದುಹಿತ-ಮಗಳು
ದೂದವಿ-ದೂತಿ
ದೂಸಿಗ-ಜವಳಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಿ
ದೊಂದುಳಿ-ಸಮೂಹ
ಧಾಮ-೧ ಕಾಂತಿ; ಮನೆ ೨ ದೇಹ, ೪ ವೈಭವ
ಧಾಮನಿಧಿ-ಸೂರ್ಯ
ಧೀವರ-೧ ವಿಶೇಷ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿ ೨ ಬೆಸ್ತರವನು
ಅಂಬಿಗ
ಧುನಿ-ನದಿ
ಧುರ-ಯುದ್ಧ
ಧುರೀಣ-ಕರ್ತವ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ
ಧೂರ್ಜಟಿ-ಶಿವ
ನಕ್ತ-ರಾತ್ರಿ
ನಕ್ತಂಚರ-ರಾಕ್ಷಸ
ನಗ-ಪರ್ವತ, ೨ ಮರ (ಕನ್ನಡವಾದರೆ)
ಒಡವೆ
ನಗವೈರಿ-ಇಂದ್ರ
ನದಿಪು-ನಂದಿಸು, ಆರಿಸು
ನನ್ನಿ-೧ ಸತ್ಯ, ೨ ಪ್ರೀತಿ
ನರ್ಮ-ವಿನೋದ, ಪರಿಹಾಸ; ಆಟ
ನಲಿನಿ-ತಾವರೆ
ನವಾಯಿ-೧ ಅಸಾಧಾರಣಸೌಂದರ್ಯ ೨ ರೀತಿ
೨ ಹೊಸದು
ನಹಿ-ಇಲ್ಲ, ಅಲ್ಲ
ನಾಗ-ಸರ್ಪ ೨ ಆನೆ
ನಾಡೆ-ಚೆನ್ನಾಗಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ
ನಾಣ್-ನಾಚಿಕೆ, ಸಂಕೋಚ, ಲಜ್ಜೆ
ನಾರಾಚ-ಬಾಣ
ನಾರಿ-೧ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹಗ್ಗ ೨ ಸ್ತ್ರೀ
ನಿಕರ-೧ ಸಮೂಹ, ಗುಂಪು
ನಿಕಾಯ-ಸಮೂಹ, ಗುಂಪು ೨ ಮನೆ
ನಿಕಾರ-ನಿಂದೆ, ಅಪಮಾನ
ನಿಕುಂಜ-ಲತಾಗೃಹ, ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳ ಪೊದೆ
ನಿಗೂಹನ-ಮುಚ್ಚುವಿಕೆ

ನಿಚ್ಚಟ-ನಿಷ್ಕಪಟ
ನಿಟಲಿ-ಹಣೆ
ನಿಟ್ಟಯ್ಯೆ, ನಿಟ್ಟಿದೆ-ದೀರ್ಘಸುಮಂಗಲಿ
ನಿಟ್ಟಿಸು-ನೋಡು
ನಿಧನ-ಮರಣ, ಸಾವು
ನಿಮಿತ್ತ-೧ ಕಾರಣ ೨ ಗುರಿ, ಉದ್ದೇಶ ೩ ಶಕುನ
ನಿಮಿರ್-ನಿಮಿರು-ಚಾಚು, ಹರಡು,
೨ ನೆಟ್ಟಗಾಗು
ನಿಮಿರ್ಚು-ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಾಡು, ಪ್ರಸರಿಸು
ನಿಮ್ಮಗೆ-ನದಿ
ನಿಯತಿ-ವಿಧಿ, ಅದೃಷ್ಟ
ನಿರಯ-ನರಕ
ನಿರಸನ-೧ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವಿಕೆ
೨ ತ್ಯಜಿಸುವಿಕೆ ೩ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಿಕೆ
೪ ನಾಶ
ನಿರಾಮಯ-ರೋಗವಿಲ್ಲದ
ನಿರ್ಯಾತನ-೧ ದಾನ ೨ ಹಿಂದಕ್ಕೆ
ಕೊಡುವಿಕೆ, ೩ ಮುಯ್ಯಿ
ನಿರ್ವರ್ತನ-ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುವಿಕೆ
ನಿಷೇವಣ-ಪೂಜೆ, ಸೇವೆ, ೨ ಕಾದಿರುವಿಕೆ
ನೀವಿ-ಸ್ತ್ರೀಯರ ಉಡಿಗೆಯ ನಿರಿಗಂಟು
ನೇವರಿಸು-ಕಯ್ಯಿಂಜ ಮೆತ್ತಗೆ ಸವರು,
ಸರಿಮಾಡು, ನಯಮಾಡು
ನೋಂಪಿ-ವ್ರತ
ಪಕ್ಕಣ-ಬೇಡರ ವಸತಿ
ಪಕ್ಕರಕ್ಕೆ-ಪಕ್ಕರಕ್ಕಾ (ಸಂ) - ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ
ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವ ಕವಚ
ಪಕ್ಕರೆ-ಕವಚ, ಜೀನು
ಪಕ್ಕಾಗು-ಗುರಿಯಾಗು
ಪಜ್ಜಳ-ಪ್ರಕಾಶ, ಹೊಳಪು
ಪಂಚ-೧ ವಿಸ್ತಾರವಾದ, ಅಗಲವಾದ, ೨ ಐದು
ಪಂಚಬಾಣ-ಮನ್ಮಥ
ಪಂಚಮುಖ-೧ ಶಿವ ೨ ಸಿಂಹ
ಪಟಲ-ಬುಟ್ಟಿ ೨ ಸಮೂಹ ೩ ಮುಚ್ಚಳ
೪ ಮುಸುಕು
ಪಟವಾಸ-೧ ಪರಿಮಳದ ಪುಡಿ ೨ ಡೇರೆ
ಪಟೇರ-ಶ್ರೀಗಂಧ
ಪಟ್ಟಸ-ಒಂದು ಆಯುಧ

ಪಡಲಿಗೆ-ಗೆರಸಿ, ಹೂವಿಡುವ ಅಗಲವಾದ

ಬುಟ್ಟಿ

ಪಡಿಗ-ಪೀಕದಾನಿ

ಪಡ್ಡಳಿ-ಕಣಗಿಲೆ

ಪತತ್ತಿ-೧ ಹಕ್ಕಿ ೨ ಬಾಣ

ಪತಂಗ-೧ ಹಕ್ಕಿ ೨ ಸೂರ್ಯ, ೩ ಚಿಟ್ಟೆ

೪ ಬಾಣ

ಪತಿತ-ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದುದು, ಬಿದ್ದವ

ಪತ್ರ (ಸಂ) ೧ ಪಾಹನ, ರೆಕ್ಕೆ ೨ ಬರೆದ

ಕಾಗದ ೩ ಎಲೆ ೪ ಕತ್ತಿಯ ಅಲಗು

ಪದೆ-೧ ಆಶೆಪಡು, ಇಚ್ಛಿಸು ೨ ಪ್ರೀತಿಸು

೩ ಆಶೆ, ಬಯಕೆ

ಪಂದೆ-ಹೇಡಿ

ಪರಭೃತ-ಪರಪುಷ್ಪ-೧ ಕೋಗಿಲೆ ೨ ಬೇರೆ

ಯವರಿಂದ ಪೋಷಿತವಾದವ

ಪರಮೆ-ತುಂಬಿ

ಪರಶ್ವಥ-ಕೊಡಲಿ

ಪರಾಭೂತ-ಸೋತವ

ಪರಾಯಣ-ಆಸಕ್ತ

ಪರಾರ್ಥ-ಅತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ

ಪರಿಕಲ್ಪಿತ-ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ

ಪರಿಜೆ-ದೇಹ, ಮೈ

ಪರಿಣಾಹ-ವಿಶಾಲತೆ

ಪರಿಪಾಟಿ-ಅನುಕ್ರಮ, ರೀತಿ, ಕ್ರಮ

ಪರಿಮರಿ-ಸಡಗರ

ಪರಿರಂಭ-ಆಲಿಂಗನ

ಪರಿವಿಡಿ-ಕ್ರಮ

ಪರ್ಚು-ಗುಟ್ಟುಮಾತನ್ನಾಡು, ಪಿಸುಮಾತನ್ನಾಡು

ಪವಮಾನ-ವಾಯು, ಗಾಳಿ

ಪಸದನ-ಪ್ರಸಾಧನ-ಅಲಂಕಾರ

ಪಾರಾಯಣ-ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥವನ್ನು

ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಓದುವುದು

ಪಾರುಂಬಳಿ-ಚಕ್ರ

ಪಾಷಂಡ-ವೇದವಿರುದ್ಧವಾದ ಆಚರಣೆ

ಯುಳ್ಳವ, ಸಾಧುವಿನಂತೆ ನಟಿಸುವ

ವಂಚಕ

ಪಾಸುಂಪೊಕ್ಕು-ಹಾಸುಹೊಕ್ಕು, ಓತ

ಪ್ರೋತ, ಉದ್ಧವಾಗಿಯೂ

ಅಡ್ಡವಾಗಿಯೂ ಇರುವ

ಪಿಂಗಾಕ್ಷ-ಪಿಂಗಲೋಚನ-ದುರ್ಯೋಧನ

ಪಿಧಾನ-ಮುಚ್ಚುವಿಕೆ, ಮುಚ್ಚಳ

ಪಿಳ್ಳು-ಪಿಳುಕು-ಬಾಣದ ಹಿಡಿ

ಪುಗಲ್-೧ ಹೊಗಬೇಡ, ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಡ,

೨ ಕೋಗಿಲೆಯ ದನಿ

ಪುಂಜಿಕೆ-ಸಮೂಹ

ಪುತ್ರಿಕೆ-೧ ಬೊಂಬೆ ೨ ಮಗಳು

ಪುರುಷಕಾರ-ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನ

ಪುಲಕಿತ-ರೋಮಾಂಚನವನ್ನು ಪಡೆದ

ಪುಷ್ಪಲಾವಿ-ಹೂಮಾರುವವಳು

ಪುರೋಧ-ಪುರೋಧಸ-ಪುರೋಹಿತ

ಪೆರ್ಮೆ-ಹಿರಿಮೆ; ಹೆಮ್ಮೆ

ಪೊಡಪುರ್-೧ ತೇಜಸ್ಸು ೨ ಪರಾಕ್ರಮ

ಪೊದಳ್ಳಿ-೧ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ೨ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವಿಕೆ

ಪೌಲಸ್ತ್ಯ-ಕುಬೇರ

ಪ್ರತಿಘಾ-ಕೋಪ, ಸಿಟ್ಟು

ಬುಲ್ಲಯಿಸು-ಬುಲ್ಲವಿಸು-ಉಬ್ಬು, ಉಬ್ಬಿಸು

ಭುಜಗರಿಪು, ಭುಜಂಗರಿಪು-೧ ಗರುಡ ೨

ನವಿಲು

ಭು(ಜಂ)ಜಗರಿಪುಧ್ವಜ-೧ ಕೃಷ್ಣ, ವಿಷ್ಣು

೨ ಷಣ್ಮುಖ

ಭ್ರಮರ-ದುಂಬಿ

ಭ್ರಮರಕ-೧ ಮುಂಗುರುಳು

ಮಧು-೧ ವಸಂತಋತು, ೨ ಮದ್ಯ

೩ ಮಕರಂದ, ಹೂವಿನ ರಸ,

೪ ಜೇನುತುಪ್ಪ ೫ ಸಿಹಿ

ಮಜ್ಜನ-ಸ್ನಾನ

ಮಂಜರಿ-ಹೂವಿನ, ಚಿಗುರಿನ, ಹಣ್ಣು ಅಥವಾ

ಕಾಯಿಯ ಗೊಂಚಲು; ಮುತ್ತು,

ಹವಳ ಮೊದಲಾದ ರತ್ನಗಳ

ಗೊಂಚಲು ಅಥವಾ ಗುಂಪು

ಮಡಲ್-೧ ಮಡಲು-ಹಬ್ಬು, ವಿಸ್ತರಿಸು

ಕವಲೊಡೆ ೨ ಪೊದರು ೩ ತೆಂಗಿನ

ಸೋಗೆ

ಮಡಿ-೧ ಶುದ್ಧ, ಪವಿತ್ರ, ನಿರ್ಮಲ ೨ ಶುದ್ಧ

ವಸ್ತು ೩ ಉಡಿ; (ಧಾತುವಾದರೆ)-ಸಾಯಿ;

(ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳ ಜತೆ

ಸೇರಿದಾಗ) ಸರ್ತಿ, ಆವೃತ್ತಿ
 ಮಣಿ-(ನಾಮ) ರತ್ನ, ಗಾಜಿನಮಣಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠ
 (ಧಾತುವಾದರೆ) ನಮಿಸು, ಬಾಗು
 ಮಂಡಲ-೧ ಸಮೂಹ, ಸಂಘ, ಕೂಟ
 ೨ ದುಂಡಾದುದು, ದುಂಡು, ಗುಂಡು
 ಮಂಡಳಿಸು-ಗುಂಪುಸೇರು, ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ
 ಕೂರು
 ಮತ್ತವಾರಣ-೧ ಮದ್ದಾನೆ ೨ ಮನೆಯ
 ಮುಂದಿನ ಜಗಲಿ
 ಮದಿರೆ-ಕಳ್ಳು, ಮದ್ಯ
 ಮಧುಕರ, ಮಧುವ್ರತ-ದುಂಬಿ
 ಮಧುಪ-ದುಂಬಿ, ೨ ಮದ್ಯಪಾಯಿ
 ಮಧುಪರ್ಕ-ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಮಣೆಯ
 ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ವರನಿಗೂ, ಮನೆಗೆ
 ಬಂದ ಗೌರವಸ್ಥರಾದ ಅತಿಥಿ ವೃದ್ಧ
 ರಿಗೂ ಕೊಡುವ, ಜೇನುತುಪ್ಪ,
 ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಮೊದಲಾದುದು
 ವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಮಾಡಿದ ರಸಾಯನ
 ಮನದನ್ನ-ಪ್ರಿಯ
 ಮನದನ್ನೆ-ಪ್ರಿಯ
 ಮನಸ್ತಿ-೧ ಚತುರ ೨ ಜ್ಞಾನಿ ೩ ತನ್ನಿಷ್ಟ
 ಬಂದಂತೆ ನಡೆಯುವವ
 ಮನೀಷಾ-ಮನೀಷೆ, ಬುದ್ಧಿ, ಜ್ಞಾನ
 ಮನೀಷಿ-ವಿದ್ವಾಂಸ, ಜ್ಞಾನಿ
 ಮನೋಜ-ಮನ್ಮಥ
 ಮನೋಜ್ಞ - ಮನೋಹರ, ಆನಂದದಾಯಕ
 ಮನ್ದಾಕಿನಿ - ಗಂಗಾನದಿ
 ಮನ್ಯು-೧ ಕೋಪ ೨ ದುಃಖ, ೩ ಯಜ್ಞ
 ಮಮ್ಮಲ-ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಬಹಳ
 ಮಯ-ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸ, ದೈತ್ಯ ಶಿಲ್ಪಿ
 ಮಯೂಖ-ಕಿರಣ, ಲಾವಣ್ಯ, ಹೊಳಪು
 ಮಯೂರ-ನವಿಲು
 ಮಯೂರವಾಹನ-ಮಯೂರಧ್ವಜ-ಷಣ್ಮುಖಿ
 ಮರಕತ-ಪಚ್ಚಿ
 ಮರಂದ-ಮಕರಂದ
 ಮರಲ್-ಮರಲು; (ನಾಮ) ಹೂವು
 (ಧಾತು), ೧ ಅರಳು, ೨ ಹಿಂದಿರುಗು
 ಮರಾಲ-ಮರಾಳ, ಹಂಸ

ಮರೀಚಿಕೆ-ಬಿಸಿಲ್ಲುದುರೆ
 ಮರ್ಕಟ-ಕಪಿ
 ಮಲೀಪುಸ-ಮಲಿನ, ಮಾಸಿದ
 ಮಲ್ಲಳಿ-ಸುತ್ತ ತಿರುಗುವಿಕೆ, ೨ ಗಾಬರಿ
 ೩ ತುಂಬಿ ೪ ಗುಂಪು
 ಮಸಕ-ಉದ್ದೇಕ, ಕೋಪ, ರಭಸ, ಉತ್ಸಾಹ
 ಮಸಗು-೧ ವಿಜೃಂಭಿಸು, ವಿಸ್ತರಿಸು
 ೨ ಉದ್ದೇಕಗೊಳ್ಳು, ೩ ಪ್ರಕಟಿಸು,
 ೪ ತಿಕ್ಕು
 ಮಸ್ಯಣ-ಮೆದು, ನುಣುಪು ೨ ಕೋಮಲ
 ೩ ಹೊಳೆಯುವ
 ಮಾ-ಲಕ್ಷ್ಮಿ
 ಮಾಕಂದ-ಮಾವು
 ಮಾಕರಿಸು = ಮಾಂಕರಿಸು-೧
 ಅವಮಾನಪಡಿಸು ೨ ತಿರಸ್ಕರಿಸು
 ಮಾಗಧ-ಮಗಧ ದೇಶದ ದೊರೆ,
 ಜರಾಸಂಧ, ೨ ರಾಜವಂಶವನ್ನು
 ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಗಳುವವ
 ಮಾಟ-೧ (ಮಾಡು ಧಾತುವಿನ ಭಾವನಾಮ)
 ಮಾಡುವಿಕೆ, ಕೆಲಸ ೨ ರಚನೆ,
 ರೀತಿ ೩ ಉಪದ್ರವಕಾರಕವಾದ
 ಮಂತ್ರತಂತ್ರ ಕಾರ್ಯ
 ಮಾಡ-ಮಹಡಿಯ ಮನೆ
 ಮಾತಂಗ-ಆನೆ
 ಮಾತುಲುಂಗ-ಮಾದಳದ ಹಣ್ಣು
 ಮಾದ್ರೇಯ-ಮಾಧ್ರಿಯ ಮಗ = ನಕುಲ
 ಮತ್ತು ಸಹದೇವ
 ಮಾಮಸಕ-೧ ಅತ್ಯುತ್ಸಾಹ ೨ ಅತಿ ತ್ವರೆ,
 ೩ ಅತಿ ರೋಷ
 ಮಾಯಾ = ಮಾಯೆ - ೧ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ೨ ಸಂಪತ್ತು
 ೩ ಅಜ್ಞಾನ, ಭ್ರಮೆ ೪ ಕಪಟ
 ೫ ಮೋಸ ೬ ಇಂದ್ರಜಾಲ ೭ ದೇವರ
 ಲೀಲೆ ೮ ಪ್ರಕೃತಿ ೯ ದುರ್ಗಿ
 ೧೦ ಮಮತೆ
 ಮಾಯ್ಡ-ಸೊಕ್ಕಿದ, ಗರ್ವಿತ
 ಮಾರಮಣ-ವಿಷ್ಣು
 ಮಾಲತಿ-ಜಾಜಿ
 ಮಾಸದಿಕೆ-ಮಾಸದಿರುವಿಕೆ

ಮಾಸರ-ಹೆಚ್ಚು, ಅಧಿಕ
 ಮೂರ್ಧಾಭಿಷೇಕ-ಮೂರ್ಧಾಭಿಷೇಕ-ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ
 ಮೇಖಲೆ-ಒಡ್ಡಾಣ, ಡಾಬು
 ಮೇಚಕ-೧ ನವಿಲುಗರಿ, ೨ ಹೆಚ್ಚು ಕಪ್ಪು
 ಮೇಳಾಪ-ಕೂಟ, ಮೇಳ
 ಮೇಲುದು - ಮೇಲುಡಿಗೆ, ಹೊದಿಕೆ, ಸೆರಗು
 ಮೊಗ್ಗರ-೧ ರಾಶಿ, ಗುಂಪು ೨ ಸೈನ್ಯ
 ಮೊಗ್ಗು - (ನಾ) ೧ ಹೂವಿನ ಮುಗುಳು
 ೨ ಸಾಧ್ಯ, ವಶ
 ಮೊರೆ-೧ ಕೂಗು, ಗರ್ಜಿಸು ೨ ಅಳು
 ೩ (ತುಂಬಿ) ಝೇಂಕರಿಸು ೪ ನಂಟು,
 ಸಂಬಂಧ ೫ ನ್ಯಾಯ, ಧರ್ಮ
 ಮೋಘ-ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದ, ವ್ಯರ್ಥ
 ಮೋಚನ-ಬಿಡುಗಡೆ
 ಮೋಡಿ-೧ ಹಾವಭಾವದ ಬೆಡಗು ೨ ಒಂದು
 ವಿಧವಾದ ಯುಕ್ತಿ ೩ ರೀತಿ
 ಯಜ್ಞಪುರುಷ-೧ ವಿಷ್ಣು ೨ ಅಗ್ನಿ ದೇವ
 ಯಾತುಧಾನ-ರಾಕ್ಷಸ
 ಯುಗಪತ್-ಒಟ್ಟಿಗೇ, ಒಂದೇ ಸಾರಿ
 ಯೂಥ-೧ ಹಿಂಡು, ಗುಂಪು ೨ ಸೈನ್ಯ
 ಯೋಗ-೧ ಸಂಬಂಧ, ಕೂಡಿಕೆ ೨ ಅದೃಷ್ಟ
 ೩ ಏಕಾಗ್ರತೆ, ಧ್ಯಾನ ೪ ರೀತಿ, ಕ್ರಮ
 ಯೋಷಾ, ಯೋಷೆ-ಸ್ತ್ರೀ, ವನಿತೆ
 ರಂಹ-ಮೇಘ
 ರಘೂದ್ವಹ-ಶ್ರೀರಾಮ
 ರಜಕ-ಅಗಸ
 ರಜನಿ-ರಾತ್ರಿ
 ರಜನೀಪತಿ-ರಜನೀಕರ-ರಜನೀನಾಥ-
 ಚಂದ್ರ
 ರಣರಣಕ-ಪ್ರಿಯರ ಅಗಲಿಕೆಯ ಕರಕರೆ
 ರಣಾಜಿರ-ಯುದ್ಧರಂಗ
 ರತಿ-೧ ಸಂತೋಷ, ೨ ಪ್ರೇಮ ೩ ಮನ್ಮಥನ
 ಪತ್ನಿ ೪ ಆಶೆ, ಆಸಕ್ತಿ
 ರಥಾಂಗ-೧ ಚಕ್ರ ೨ ಚಕ್ರವಾಕ
 ರಸನೆ-ರಸನಾ-ನಾಲಗೆ
 ರಸಾ, ರಸೆ-ಭೂಮಿ
 ರಾಜನ್ಯ-ಕ್ಷತ್ರಿಯ
 ರಾದ್ಧಾಂತ-ಸಿದ್ಧಾಂತ

ರಾಮಾ-ಸುಂದರಿ
 ರಾಸ-ಒಂದು ಬಗೆಯ ನೃತ್ಯ
 ರಾಸಕ್ರೀಡೆ-ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಗೋಪಿಯರ ನೃತ್ಯ
 ರಾಸಭ-ಕತ್ತೆ
 ರಿಕ್ಕಟ-ಮೌನ
 ರಿಕ್ತ-ಬರಿದಾದ, ಬಡವ
 ರುಕ್ಮ-ಚೆನ್ನ
 ರುಂದ್ರ-ವಿಸ್ತಾರವಾದ, ದೊಡ್ಡ
 ರೋಲಂಬ-ತುಂಬಿ
 ರೋಹಣ-೧ ಒಂದು ಪರ್ವತ ೨ ಏರುವಿಕೆ
 ರೌಪ್ಯ-ಬೆಳ್ಳಿ
 ರೌಹಿಣೀಯ-ಬಲರಾಮ
 ಲಕುಮಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ (ಸಂ)-ಶ್ರೀದೇವಿ
 ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ, ಲಕ್ಷ್ಮೀವಲ್ಲಭ, ಲಕ್ಷ್ಮೀವರ-ವಿಷ್ಣು
 ಲಗ್ನ-೧ ಕೂಡಿದ, ಸೇರಿದ ೨
 ಶುಭಮುಹೂರ್ತ, ೩ ಮದುವೆ
 ಲತಾಂಕ-ಹೂ
 ಲಂಬಿಸು-೧ ಜೋಲಾಡು ೨ ಉದ್ದವಾಗು,
 ಉದ್ದವಾಗಿ ಮಾಡು
 ಲಂಬೋದರ-ವಿನಾಯಕ
 ಲೀಲಾಯಿತ-ಆಟದಂತೆ ಮಾಡಿದ, ನಡೆಸಿದ
 ಲುಬ್ಧಕ-ಬೇಡರವನು, ಬೇಟೆಗಾರ
 ಲುಲಾಯ-ಕೋಣ
 ಲೋಕೋಕ್ತಿ-೧ ಜನರ ಮಾತು ೨ ಗಾದೆ
 ನುಡಿಗಟ್ಟು
 ಲೋಲ-೧ ಆಸಕ್ತ ೨ ಚಂಚಲ ೩ ತೂಗಾಡುವ
 ವಕ್ರೋಕ್ತಿ-೧ ಕೊಂಕು ನುಡಿ, ೨
 ಕಾವ್ಯದ ಒಂದು ಅಲಂಕಾರ, ೩ ವ್ಯಂಗ್ಯ
 ವಕ್ರೋಜ-ಸ್ತನ
 ವದಾನ್ಯ-ಉದಾರಿ, ದಾನಿ ೨ ವಾಕ್ಚಾತುರ್ಯ
 ವುಳ್ಳವ ೩ ನಯವಾಗಿ
 ಮಾತನಾಡುವವ
 ವನಮಾಲಿ-ವಿಷ್ಣು, ಕೃಷ್ಣ
 ವನೌಕಸ-೧ ವನವಾಸಿ ೨ ಕಪಿ
 ವರವರ್ಣ (ನೀ)-ನೀಲಸುಂದರಿ
 ವರೂಥ-ರಥ
 ವರೂಥಿನೀ-ಸೈನ್ಯ
 ವಲೀಮುಖ-ಕೋತಿ

ಶಬ್ದಕೋಶ

೬೫೫

ವಲ್ಲಕೀ-ವೀಣೆ
 ವಲ್ಲರೀ-೧ ಬಳ್ಳಿ ೨ ಗೊಂಚಲು
 ವಾಘೆ-ಕಡಿವಾಣ
 ವಾತಾಯನ-ಗವಾಕ್ಷ, ಕಿಟಕಿ
 ವಾತಾಶನ-೧ ಗಾಳಿಯ ಆಹಾರವುಳ್ಳವ ೨ ಸರ್ಪ
 ವಾಮನ-೧ ಕುಳ್ಳ ೨ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕುಳ್ಳಾದ
 ಒಂದು ಅವತಾರ ೩ ದಕ್ಷಿಣದಿಗ್ಗಜ
 ವಾಯ-೧ ನೆಪ, ನೆವ ೨ ಸುಳ್ಳು, ಮೋಸ
 ವಾಯನ-ಬಾಗಿನ ೨ ಕಾಣಿಕೆ
 ವಾರ-೧ ದಿನ ೨ ಗುಂಪು ೩ ತಡೆ ೪ ಆವೃತ್ತಿ,
 ಸರ್ತಿ
 ವಾರನಾರಿ(ರೀ)-ವೇಶ್ಯೆ
 ವಾಸಂತಿ (ತೀ)-೧ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮಲ್ಲಿಗೆ
 ೨ ವಾಸಂತಿಕಾಂತೆ
 ವಾಸವ-ದೇವೇಂದ್ರ
 ವಾಸುದೇವ-ಕೃಷ್ಣ
 ವಾಹ-೧ ಕುದುರೆ ೨ ಬಂಡಿ ೩ ವಾಹನ
 ವಾಹಿನಿ (ನೀ) ೧ ಸೈನ್ಯ ೨ ನದಿ
 ವಿ-೧ ಹಕ್ಕಿ ೨ ಶಬ್ದಗಳ ಹಿಂದೆ ಸೇರುವ
 ಒಂದು ಉಪಸರ್ಗ-ಉದಾ. ವಿಶೇಷ,
 ವಿರುದ್ಧ, ವಿಗತ, ವಿರೂಪ, ವಿಲಕ್ಷಣ
 ಇತ್ಯಾದಿ
 ವಿಕೀರ್ಣ-೧ ಚಲ್ಲಿದ ೨ ಹರಡಿದ ೩
 ಒಡೆದ, ತುಂಡಾದ
 ವಿಕ್ರಮ-೧ ಪರಾಕ್ರಮ, ಶೌರ್ಯ, ಬಲ,
 ೨ ಹೆಜ್ಜೆ, ಅಡಿ ೩ ಒಂದು
 ಸಂವತ್ಸರದ ಹೆಸರು
 ವಿಗಡ, ವಿಶಂತುಟ,
 ವಿಕಟ-೧ ದೊಡ್ಡ, ಘನವಾದ, ೨ ದುಷ್ಟ,
 ಕೆಡುಕ, ಕ್ರೂರಿ
 ವಿಗರ್ಹಣ-ನಿಂದೆ
 ವಿಗುರ್ವಣೆ, ವಿಗುರ್ಬಣೆ-ಭಯಂಕರವಾದ
 ಕಾರ್ಯ, ಆಕೃತಿ, ಮಾಯೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ
 ವಿಜಾತಿ-೧ ಬೇರೆಯ ಜಾತಿ ೨ ಪಕ್ಷಿ
 ಜಾತಿ ೩ ಕೀಳುಜಾತಿ
 ವಿಜಿಗೀಷು-ಜಯಪಡೆಯಲು ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನು
 ವಿಟಪ-ಕೊಂಬೆ
 ವಿಟಪಿ (ಪೀ)-ಮರ

ವಿಟಾಳ-ಮಲಿನತೆ. ಹೊಲೆ
 ವಿಡಂಬ (-ನೆ, -ನಾ) ೧ ನಟನೆ ೨
 ವಂಚನೆ ೩ ಗಾಬರಿಗೊಳಿಸುವಿಕೆ
 ವಾಸ್ಯ (ಸಕಲಿ) ಮಾಡುವಿಕೆ
 ವಿಡಾಯ, ವಿಡಾಯಿ-೧ ಆಡಂಬರ ೨
 ದೊಡ್ಡತನ ೩ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
 ವಿತತ-ವಿಶಾಲ (ಅಗಲ)ವಾದ
 ವಿತತಿ-೧ ಸಮೂಹ, ಗುಂಪು ೨ ವಿಸ್ತಾರ
 ವಿತರಣ-೧ ದಾನ ೨ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವಿಕೆ
 ೩ ದಾಟುವಿಕೆ
 ವಿತರ್ಕ-೧ ವಾದ, ಚರ್ಚೆ, ವಿಮರ್ಶೆ ೨
 ಊಹೆ ೩ ಸಂದೇಹ
 ವಿತಾನ-೧ ಸಮೂಹ, ೨ ಹರಡುವಿಕೆ
 ೩ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು ೪ ಯಜ್ಞ
 ವಿತ್ತ-ದ್ರವ್ಯ ೨ ತಿಳಿದ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ೩ ಸಂಪತ್ತು
 ವಿದಗ್ಧ-೧ ವಿದ್ವಾಂಸ, ನಿಪುಣ ೨ ಅತಿಯಾಗಿ
 ಸುಟ್ಟ
 ವಿದಗ್ಧ-ವಿದುಷೀ, ಚತುರೆ
 ವಿದಲಿ (ಳಿ) ತ-೧ ಸೀಳಿದ ೨ ಅರಳಿದ
 ೩ ಬರಿದ
 ವಿದಾರಣ (ಣಿ)-೧ ಸೀಳುವಿಕೆ ೨ ಯುದ್ಧ
 ೩ ಕೊಲೆ
 ವಿದಿತ-೧ ತಿಳಿದ ೨ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ೩ ಜ್ಞಾನ
 ವಿದ್ಧ- ಕೊರೆದ, ತೂತುಮಾಡಿದ
 ೨ ಗಾಯಗೊಂಡ
 ವಿದ್ರುತ-೧ ಕರಗಿದ ೨ ಪಲಾಯನ
 ಮಾಡಿದ ೩ ಹರಿಯುವಿಕೆ
 ವಿದ್ರುಮ-೧ ಹವಳ ೨ ಚಿಗುರು
 ವಿಧಾಯಕ-೧ ಏರ್ಪಡಿಸುವವ ೨
 ರಚನಾತ್ಮಕವಾದ ೩ ಆಳುವವ ;
 ಮುಖಂಡ
 ವಿಧಿ-೧ ಕ್ರಮ ೨ ನಿಯಮ ೩ ಬ್ರಹ್ಮಳ ಅದೃಷ್ಟ
 ವಿಧು-೧ ವಿಷ್ಣು ೨ ಚಂದ್ರವಧುಂತುದ-ರಾಹು
 ೨ ಕೇತು
 ವಿನತಾತ್ಮಜ (ಪುತ್ರ) - ಗರುಡ
 ವಿನತಿ-೧ ನಮ್ರತೆ ೨ ನಮಿಸುವಿಕೆ
 ವಿನೀತ-೧ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ೨ ನಮ್ರತೆಯುಳ್ಳವ
 ೩ ಸುಂದರ

ವಿನುತಾ, ವಿನತೆ-ಕಶ್ಯಪರ ಪತ್ನಿ = ಗರುಡನ
ತಾಯಿ

ವಿನ್ಯಾಸ-೧ ಇಡುವಿಕೆ ೨ ರಚನೆ ೩

ಅಂಗಾಭಿನಯ ೪ ಈಡು, ಒತ್ತೆ
ವಿಪನ್ನ-೧ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ (ಆಪತ್ತಿಗೆ) ಒಳಗಾದವ
೨ ನಾಶಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ

ವಿಪಶ್ಚಿತ್-೧ ವಿದ್ವಾಂಸ ೨ ಬುದ್ಧಿವಂತ
ವಿಪ್ರಕೃತ-ನೋಯಿಸಿದ, ಪೀಡಿಸಿದ,
ವಂಚಿಸಿದ, ಅವಮಾನಿಸಿದ

ವಿಪ್ರಕೃಷ್ಣ-ದೂರದ ೨ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ
ವಿಪ್ರಲಬ್ಧ-೧ ವಂಚಿತನಾದವ ೨ ನೋಯಿ
ಸಲ್ಪಟ್ಟ ೩ ಆಶಾಭಂಗವನ್ನು ಪಡೆದ
ವಿಪ್ರಲಂಭ-೧ ಮೋಸ, ವಂಚನೆ ೨ ಜಗಳ

೩ ಪ್ರಿಯರ ಅಗಲಿಕೆ ೪ ಶೃಂಗಾರ
ರಸದ ಒಂದು ಭೇದ

ವಿಪ್ರಲಾಪ-೧ ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಹರಟೆ
೨ ವಿರೋಧೋಕ್ತಿ

ವಿಪ್ಲವ-೧ ಪ್ರಳಯ ೨ ತೇಲುವಿಕೆ
೩ ಹೊಡೆದಾಟ, ತಂಟೆ, ಉಪದ್ರವ
೪ ಕ್ರಾಂತಿ

ವಿಭಾಕರ-ಸೂರ್ಯ

ವಿಭಾವಸು-ಸೂರ್ಯ

ವಿಭೂತಿ-೧ ಐಶ್ವರ್ಯ ೨ ಮಹಿಮೆ ೩

ಅತಿಮಾನುಷ ಶಕ್ತಿ ೪ ಪರಾಕ್ರಮ ೫ ಭಸ್ಮ

ವಿಭ್ರಮ-೧ ಪ್ರೇಮಚೇಷ್ಟೆ ೨ ಗಾಬರಿ ೩

ಶೋಭೆ, ೪ ತಿರುಗಾಟ, ಅಲೆತ ಸಡಗರ

ದಲ್ಲಿ, ೫ ವನಿತೆಯರು ಆಭರಣಗಳನ್ನು

ಸ್ಥಾನಪಲ್ಲಟಮಾಡಿ ಧರಿಸುವುದು.

ವಿರಂಚ-ವಿರಿಂಚಿ-ಬ್ರಹ್ಮ

ವಿರಹ-ಪ್ರಿಯರ, ಆಪ್ತರ ಅಗಲಿಕೆ

ವಿರಾಟ್ಟುರುಷ-ಪರಮಾತ್ಮ

ವಿರುತ = ವಿರುತಿ-೧ ಕೂಗು, ಅರಚುವಿಕೆ ೨

ಹಕ್ಕಿಗಳ ಕೂಗು ೩ ಝೇಂಕಾರ

ವಿರೋಚನ-೧ ಹೊಳೆಯುವ ೨ ಸೂರ್ಯ

೩ ಅಗ್ನಿ ೪ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ತಂದೆ

ವಿಲಾಪ-೧ ಅಳುವಿಕೆ ೨ ಕೂಗು ೩ ಪ್ರಲಾಪ

ವಿಲುಳಿತ-೧ ತೊನೆದಾಡುವ ೨ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ

ವಾದ, ಕೆದರಿದ

ವಿಲಾಸ-ತುಂಡಾದ

ವಿಲೋಭನ-೧ ಮರುಳುಗೊಳಿಸುವಿಕೆ ೨ ಆಸೆ

ಹುಟ್ಟಿಸುವಿಕೆ

ವಿಲೋಮ-ಪ್ರತಿಕೂಲ, ಹಿಂದುಮುಂದು

ವಿವಿಷ್ಟಂತ-ಸೂರ್ಯ

ವಿಶಂಕೆ-೧ ಸಂಶಯ, ೨ ಹೆದರಿಕೆ

ವಿಶಸನ-ಕೊಲ್ಲುವಿಕೆ, ಕೊಲೆ

ವಿಶಿಖ-೧ ಬಾಣ ೨ ಜುಟ್ಟಿಲ್ಲದ

ವಿಶೀರ್ಣ-೧ ಚೂರುಚೂರಾದ ೨ ಗಾಯ

ಗೊಂಡ ೩ ನಷ್ಟವಾದ

ವಿಶೃಂಖಲ-೧ ಬಂಧನವಿಲ್ಲದ, ೨ ಇಷ್ಟ

ಬಂದಂತೆ ನಡೆಯುವ

ವಿಶ್ವ-೧ ಸಮಸ್ತ ೨ ಪ್ರಪಂಚ ೩ ವಿಷ್ಣು

ವಿಶ್ವಕರ್ಮ-೧ ಬ್ರಹ್ಮ ೨ ದೇವಶಿಲ್ಪಿ

ವಿಶ್ವಂಭರೆ-ಭೂಮಿ

ವಿಷ್ಣುರಶ್ಮಿ-ವಿಷ್ಣು, ಕೃಷ್ಣ

ವಿಸ್ಮಯ-ಹರಿಯುವ, ಪ್ರವಹಿಸುವ

ವಿಸ್ಮಯ-ಅದ್ಭುತ, ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಬೆರಗು

ವಿಸ್ಮರಣ-ಮರೆವು, ನೆನಪಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ

ವಿಸ್ಮೃತಿ-ಮರೆವು, ನೆನಪಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ

ವಿಹ್ವಲ-ಕಳವಳಗೊಂಡ, ಗಾಬರಿಗೊಂಡ

೨ ದುಃಖಿತ

ವೀಚಿ-ಅಲೆ

ವೀಜನ-೧ ಬೀಸಣಿಗೆ ೨ ಬೀಸುವಿಕೆ

ವ್ಯಜಿನ-೧ ಪಾಪ ೨ ಡೊಂಕು ೩ ಕೆಟ್ಟ

ವ್ಯಂತ-ತೊಟ್ಟು

ವೇಣು-ಕೊಳಲು ೨ ಬಿದಿರು

ವೇದಗರ್ಭ-ಬ್ರಹ್ಮ

ವೇಪಥು-ನಡುಕ, ಕಂಪನ

ವೈಸಿ (ಶಿ)ಕ-ಮೋಸ, ರಕ್ಕು, ಕಪಟ

ವ್ಯಗ್ರ-೧ ಅತ್ಯಾಸಕ್ತ ೨ ತಳಮಳ

(ಗಾಬರಿ) ಗೊಂಡವ ೩ ಏಕಾಗ್ರತೆ

ಯಿಲ್ಲದ

ವ್ಯಾಘಾತ-೧ ಅಡ್ಡಿ, ತೊಂದರೆ

ವಿರೋಧ ೩ ಹೊಡೆತ

ವ್ಯಾಜ-೧ ನೆವ, ನೆಪ, ೨ ಸುಳ್ಳು, ರಕ್ಕು

ವ್ಯಾಧ-ಬೇಡರವನು ೨ ಕೆಟ್ಟವನು

ವ್ಯತ್ಯಮ(ಣ)-೧ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ೨ ವಿರುದ್ಧಕ್ರಮ

ವ್ಯೂಹ-೧ ಗುಂಪು ೨ ಸೈನ್ಯ ೩ ಸೈನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
 ವೈಮಕೇಶ-ಶಿವ
 ವ್ರಾತ-ಸಮೂಹ, ಗುಂಪು
 ವ್ರೀಡಾ, ವ್ರೀಡೆ-ಲಜ್ಜೆ, ನಾಚಿಕೆ
 ವ್ರೀಹಿ-ಬತ್ತ
 ಶಕಟ-ಬಂಡಿ, ಕೃಷ್ಣನು ಕೊಂದ ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸ
 ಶಕ್ರ-ಇಂದ್ರ
 ಶಕ್ರಚಾಪ-ಮಳೆಬಿಲ್ಲು (ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು)
 ಶಂಬರಾರಿ-ಮನ್ಮಥ
 ಶರಧಿ-೧ ಸಮುದ್ರ ೨ ಬತ್ತಳಿಕೆ
 ಶರಭ-ಸಿಂಹಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚುಬಲವುಳ್ಳ
 ಎಂಟುಕಾಲಿನ ಕ್ರೂರವ್ಯುಗ
 ಶಶಿಕಾಂತ-ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆ
 ಶರ್ವರಿ (ರಿ)-ರಾತ್ರಿ
 ಶಾಡ್ವಲ-೧ ಹಸಿ(ರು)ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ
 ೨ ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ
 ಬಯಲು
 ಶಾರ್ಙ್ಗ-ವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಿಲ್ಲು
 ಶಾಲೀನ-ವಿನಯವುಳ್ಳ
 ಶಾಸನ-ಹೇಳುವಿಕೆ, ಹೊಗಳುವಿಕೆ
 ಶಿಲೀಮುಖ-೧ ಬಾಣ ೨ ತುಂಬಿ
 ಶಿಲೋಚ್ಚಯ-ಪರ್ವತ, ಬೆಟ್ಟ
 ಶೀರ್ಷಕ = ಸೀಸಕ -೧ ರುಮಾಲು,
 ಮುಂಡಾಸು ೨ ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣ
 ಶುಂಭತ್-೧ ಹೊಳೆಯುವ, ೨ ಗ್ಲಾನಿಗೊಳಿ
 ಸುವ ೩ ಸಿಡಿಯುವ
 ಶೋಣಿತ-ರಕ್ತ ೨ ಕೆಂಪು
 ಶ್ರಯಣೀಯ-ಆಶ್ರಯಿಸತಕ್ಕ
 ಶ್ರವ = ಶ್ರವಣ-೧ ಕೇಳುವಿಕೆ ೨ ಕಿವಿ
 ಶ್ರಾಂತ-ಬಳಲಿದ, ಆಯಾಸಗೊಂಡ
 ಶ್ರಿತ-ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದವ, ೨ ಗೌರವ
 ಕೊಟ್ಟವ, ಸೇವಕ, ಆಶ್ರಿತ
 ಶ್ಲಿಷ್ಠ-ಆಲಿಂಗಿತ ೨ ಕೂಡಿದ, ಶ್ಲೇಷಾ
 (ರ್ಥ)ಲಂಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ
 ಶ್ರೀ-೧ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ೨ ಸಂಪತ್ತು, ಐಶ್ವರ್ಯ
 ೩ ಕಾಂತಿ ೪ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ೫ ಕೀರ್ತಿ
 ೬ ಶುಭ ೭ ವಿಜಯ ೮ ಕ್ಷೇಮ ೯
 ವಿಷ

ಶ್ರೀಕಂಠ-ಸಿವ
 ಶ್ರೀಕರ-ಶ್ರೀಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ, ಶುಭಕರ
 ಶ್ರೀಕಾಂತ-ವಿಷ್ಣು
 ಶ್ರೀಖಂಡ-ಶ್ರೀಗಂಧ
 ಶ್ರೀದ-೧ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಡುವ ೨ ಕುಬೇರ
 ಶ್ರೀನಂದನ-ಮನ್ಮಥ
 ಶ್ರೀನಿವಾಸ-೧ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ನೆಲೆಯಾದ ೨ ವಿಷ್ಣು
 ಶ್ರೀಮತ್-ಶ್ರೀಯುತ
 ಶ್ರೀವತ್ಸ-ವಿಷ್ಣುವಿನ ಎದೆಯ ಮೇಲಿರುವ
 ಶ್ರೀವತ್ಸಲಾಂಛನ-ವಿಷ್ಣು, ಕೃಷ್ಣ
 ಶ್ರುತ-೧ ಕೇಳಿದ, ತಿಳಿದ ೨ ಜ್ಞಾನ ೩ ಶಾಸ್ತ್ರವೇದ
 ಶ್ರುತೀತ್ರಿಯ-ಶ್ರುತಿ (ವೇದ)ಯನ್ನು ಅರಿತು
 ಅದರಂತೆ ಕರ್ಮಾಚರಣೆಯುಳ್ಳ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
 ಶ್ರುತ-ಶ್ರುತಿಸಂಬಂಧವಾದ
 ಶ್ವೇತವಾಹನ-ಬಿಳಿಯ ವಾಹನವುಳ್ಳವನು,
 ಅರ್ಜುನ
 ಷಟ್-ಆರು
 ಷಟ್ಪದ-ತುಂಬಿ
 ಷಂಡ-೧ ಗುಂಪು, ಸಮೂಹ ೨ ನಪುಂಸಕ
 ಷಾಣ್ಮಾತುರ-ಷಡಾನನ, ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ
 ಷೋಡಶ-೧ ಹದಿನಾರು ೨ ಹದಿನಾರನೆಯ
 ಸಂ-ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ, ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಎಂಬ
 ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಉಪ ಸರ್ಗಾ
 ವ್ಯಯ ಉದಾ: ಸಂಶುದ್ಧ,
 ಸಂಪೂರ್ಣ, ಸಂಯೋಗ,
 ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಯಮಿ-ಯೋಗಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು
 ನಿಗ್ರಹಿಸಿದವನು.
 ಸಂವ್ಯಾನ-ಉತ್ತರೀಯ, ಮೇಲುಹೊದಿಕೆ
 ಸಂಹನನ-೧ ದೇಹ ೨ ಕೊಲ್ಲುವಿಕೆ,
 ಹೊಡೆಯುವಿಕೆ
 ಸಕ್ಕದ-(ತದ್ಭವ ಶಬ್ದ) ಸಂಸ್ಕೃತ
 ಸಕ್ಕಿ-ಸಾಕ್ಕಿ
 ಸಗಾಢ = ಸಗಾಡಿಕೆ - ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ೨
 ವೇಗ, ರಭಸ ೩ ಶೌರ್ಯ, ಸಾಹಸ
 ಸಂಕ್ರಂದನ = ಇಂದ್ರ ೨ ಬೊಬ್ಬೆ, ಅಳುವಿಕೆ
 ಸಂಚು-೧ ತಂತ್ರ, ಯುಕ್ತಿ, ರೋಸ ೩ ಕೌಶಲ
 ಸತ್-೧ ಇರುವ ೨ ಒಳ್ಳೆಯ ೩ ಸತ್ಯ
 ಸತೀರ್ಥ-ಸಹಪಾಠಿ, ಸಂಗಡ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ
 ಮಾಡುವವ

ಸನ್ನಿಕೃಷ್ಟ-೧ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ (ಹತ್ತಿರ) ಇರುವ
೨ ನೆರೆಹೊರೆ

ಸಮವಾಯ-೧ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳು ಒಂದಾಗಿ
ಕೂಡಿರುವ ಸ್ಥಿತಿ ೨ ಸಮೂಹ

ಸಮಾಧಿ-೧ ಧ್ಯಾನ ೨ ಚಿತ್ತೈಕ್ಯಾಗ್ರತೆ ೩ ಅಷ್ಟಾಂಗ
ಯೋಗದ ಕಡೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ೪ ಗೋರಿ

ಸಮಾರಂಭ-೧ ಉತ್ಸವ ೨ ಪ್ರಾರಂಭ
೩ ವಿಜೃಂಭಣೆ

ಸಮೀಕ-ಯುದ್ಧ, ಕಾಳಗ

ಸಾಚಿ-ಓರೆ, ವಕ್ರ

ಸಿಂಪಿಗ, ಚಿಪ್ಪಿಗ-ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊಲಿಯುವವ

ಸೀರ-ನೇಗಿಲು

ಸೀರಪಾಣಿ-ಬಲರಾಮ

ಸೀರುಂಬುಳಾಡು-ಚುಮ್ಮುಕಿಸು, ಎರಚಾಡು

ಸೂಳಯ್ಯ, ಸೂಳಯಿಸು-ಘೋಷಿಸು,

ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಶಬ್ದಮಾಡು, ವಾದ್ಯಬಾರಿಸು

ಸೈಪು-ಪುಣ್ಯ

ಸೈರಿಭ-ಕಾಡುಕೋಣ

ಸೈವರಿ-ನೇರವಾಗಿ (ನೆಟ್ಟಗೆ) ಓಡು, ಚಲಿಸು

ಸೋಗೆ-ಗಂಡುನವಿಲು

ಸೋಪಾನ-ಮೆಟ್ಟಿಲು

ಸೌಜನ್ಯ-೧ ಔದಾರ್ಯ, ಒಳ್ಳೆಯತನ

೩ ದಯಾಲುತೆ

ಸೌದಾಮಿನಿ (ನೀ)-ಮಿಂಚು

ಸೌಮಿಲ್ಲದ-ಕಂಚುಕಿ (ರಾಣಿ ವಾಸದ ವೃದ್ಧ
ಸೇವಕ)

ಸೌರಭೇಯಿ (ಯೀ) ಹಸು-ಆಕಳು

ಸ್ಫುರಣ-೧ ನಡುಗು (ಅದಿರು) ವಿಕೆ

೨ ಹಾರುವಿಕೆ ೩ ಹೊಡೆಯುವಿಕೆ

೪ ಕಂಪನ ೫ ಮಿಂಚುವಿಕೆ, ಹೊಳೆಯುವಿಕೆ

೬ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೋರುವಿಕೆ

ಸ್ತೈರ-೧ ಮುಗುಳ್ಳಗುವ, ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಗುವ

೨ ಅರಳಿದ

ಸ್ವಚ್ಛಂದ-ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಂತೆ

ನಡೆಯುವ, ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರದ, ಸ್ವತಂತ್ರದ

ಸ್ವಸ್ತಿ-ಶುಭವಚನ, ಆಶೀರ್ವಾದ, ಕ್ಷೇಮ

ಹಗರಣ-೧ ಹರಟೆ ೨ ಜಗಳ, ಕಲಹ

೩ ತಿರುಳಿಲ್ಲದ ಮಾತು

ಹದಿಟೆ-(ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ. ಸಂ) ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವಿಕೆ

ಹಯಗ್ರೀವ-೧ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಒಂದು ಅವತಾರ

೨ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದ ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸ
ಹರಿ (ಸಂಸ್ಕೃತನಾಮವಾಚಕವಾದರೆ)-

೧ ಕೃಷ್ಣ, ವಿಷ್ಣು ೨ ಬ್ರಹ್ಮ ೩ ಇಂದ್ರ

೪ ಚಂದ್ರ ೫ ಸೂರ್ಯ ೬ ಕಿರಣ

೭ ಕುದುರೆ ೮ ಗಿಳಿ ೯ ಕಪಿ ೧೦ ಕಪ್ಪೆ

೧೧ ವಾಯು ೧೨ ಹಾವು

೧೩ ಯಮ

ಹರಿ (ಧಾತುವಾದರೆ)-೧ ಓಡು, ಓಡಿ

ಹೋಗು ೨ (ನೀರು) ಪ್ರವಹಿಸು

೩ (ಬಟ್ಟೆ ಕಾಗದಗಳನ್ನು) ಸೀಳು, ತುಂಡುಮಾಡು

ಹರಿಗೆ-ಗುರಾಣಿ

ಹರಿಣ-ಜಿಂಕೆ, ಹುಲ್ಲೆ

ಹರಿತ್-ದಿಕ್ಕು ೨ ಹಸುರುಬಣ್ಣ

ಹರಿಬ-೧ ಕೂಟ ೨ ಕೆಲಸ ೩ ಕಾರ್ಯ

ಸಂಬಂಧ

ಹರಿಸ = ಹರ್ಷ-ಸಂತೋಷ

ಹರಿಹಯ-ಇಂದ್ರ

ಹರ್ಮ್ಯ-೧ ಉಪ್ಪರಿಗೆ, ೨ ಅರಮನೆ

ಹಲ-ನೇಗಿಲು

ಹಲಧರ-ಬಲರಾಮ

ಹಲಾಯುಧ - ಬಲರಾಮ

ಹಲ್ಲಣ-ಜೀನು

ಹಳಚಿಕೆ-ಹೊಳಪು, ಪ್ರಕಾಶ

ಹೆಕ್ಕಳಿಸು-ಹರ್ಷಭರಿತವಾಗು, ಹಿಗ್ಗು

ಹೇಮ-ಚಿನ್ನ

ಹೇಯ-೧ ತ್ಯಾಜ್ಯ, ಬಿಡಬೇಕಾದುದು ೨ ಅಸಹ್ಯ

ಹೋತಾ-ಹೋತಾರ-ಹೋತ್ಯ-ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ

ಹೋಮ ಮಾಡುವವನು, ಅಹುತಿ

ಕೊಡುವವ

ಹ್ರಾದಿನೀ-೧ ನದಿ ೨ ಮಿಂಚು ೩ ವಜ್ರಾಯುಧ

ಹ್ಲಾದ-ಆಹ್ಲಾದ, ಸಂತೋಷ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು

ಪಂಪಮಹಾಕವಿ ರಸ್ತೆ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ
ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦ ೦೧೮

ರಕ್ಷಾಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ : ಕೆ.ವಿ. ಪುಂಡಲೀಕ